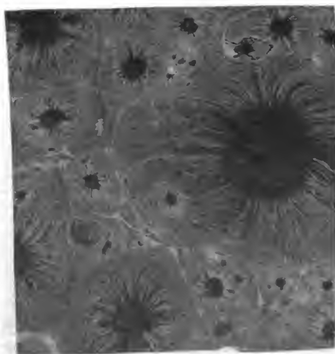
image
not
available

MARIA
SPECVLVM MVNDI
CÆLESTIS
1650

MVNDVS MARIANVS

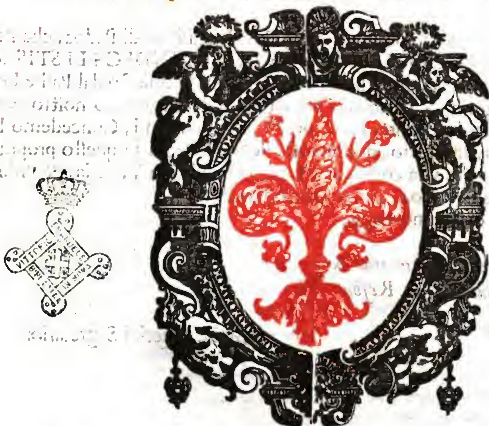
Hoc est

MARIA

SPECVLVM MVNDI CÆLESTIS.

Auctore
R. P. LAVRENTIO CHRISOGONO DALMATA
Spalatensi Societatis Iesu Theologo.

CVM INDICE RERVM COPIOSISSIMO.

PATAVII. Anno MDCLI.

Sumptibus Iunctarum, & Ioan. Iacobi Hertz.

Cum licentia Superiorum, & Priuilegio.

Facultas Prouincialis.

EGo Ioannes Bucelleni Societatis Ieſu per Prouinciam Auſtriæ Præpoſitus Prouincialis, poteſtate mihi facta ab Admodum Reuer. P. N. Vincentio Carrafa Præpoſito Generali facultatem concedo, vt Liber, qui inſcribitur MVNDI MARIANI in tres partes diuiſi Pars Secunda, quæ appellatur MARIA SPECVLVM MVNDI CÆLESTIS, à Patre Laurentio Chryſogono eiuſdem Societatis Sacerdote conſcriptus, & à Reuiſoribus memoratæ Societatis lectus, & approbatus, typis mandetur. In cuius rei fidem has literas manu propria ſubſcriptas, & officij ſigillo munitas dedi.

Viennæ Auſtriæ die 22. menſis Septembris Anno Domini 1648.

Ioannes Bucelleni.

Noi Reformatori dello Studio di Padoa.

HAuendo veduto per fede del M. R. P. Inquiſitore di Padoa, che nel Libro intitolato MARIA SPECVLVM MVNDI CÆLESTIS, nõ ſi troua coſa alcuna contra la S. Fede Cattolica compoſto dal Padre Lorenzo Griſogono, & parimenti per atteſtato del Segretario noſtro non ſi troui coſa alcuna contra Prencipi, & buoni coſtumi, Concedemo licenza, che ſia ſtampato, douendoſi oſſeruar le leggi in queſto propoſito & conſignare vna copia per la Libraria publica di Venetia, & vn' altra' per quella di Padoa. In quorum fidem &c.

Dat. à xj. di Giugno 1649.

Pietro Sagredo Procurator Ref.
Girolamo Lando Cau. Refor.

Aluiſe Querini Segretario.

ILL.^MO ET EXCELL.^MO DOMINO
DOMINO GVILIELMO
SACRI ROMANI IMPERII
COMITI SLAVATÆ,

Baroni de Chlum, & Koſſumberg, Gubernatori Domus Nouodomenſis, Dño in Nouadomo Felſch, Gierouiz, & Rubra Lottha, Aurei Velleris Equiti, Sacræ Cæſareæ Maieſtatis intimo Conſiliario, Camerario, eiuſq; Regis Bohemiæ Supremo Cancellario, & eiuſdem Regni Supremo hæreditario Pocillatori.

TVus in diuinum Numen, eiuſque Sacratiſsimam Matrem amor, ac veneratio extorſit Secundam Mundi Mariani partem, ſeu Mariam Speculum, Mundi Cæleſtis ſtylo meo indigitatum, vt Tuæ illud potiſsimùm Excellentiæ dedicarem, & proponerem ſpeculandum, Comes Illuſtriſsime, Cuius enim dignius puluillum premat Homeri Ilias quam Alexandri? cuius ſpeculum oculos prouocet magis, quam ſe videre geſtientis? Et Maria virtutum per Diuos Sparſarum collecta Ilias eſt, Tuo digniùs indormitura Amori, quam Homerica Soriceo rubori, quamuis iſta exiguo nucis concluſa cortice de ſuamet triumphet anguſtia: illa verò ne trinis comprehenſa Orbibus de auguſtali gaudeat Maieſtate. Et ſpeculum eſt eadem Maria, tuis ſæpe afflatum deſiderijs, transfixum oculis, ardoribus inflammatum. Pia ſanè iacula! quæ vitream non confregere Metam. Improbioribus tecum profectò eſt actum iaculis ante annos prope triginta; cum in Hæretici furoris, Perduellium que Metam pro fide litare Auſtriaca poſitus, quia oculis & verbis transfigi nequibas, vi manuque admota pro Fide, pro Deo, pro Maria, pro Cæſare, è Bohemicæ Arcis Pragenſis Cancellariæ feneſtris in præceps ruebas proturbatus. Et quidem ita vt in medio caſo capite ad cornidem feneſtræ inferioris alliſo ſat periculoſum, & profundum vulnus hauſeris, corpore verò reliquo in terram decidente ſiniſtram tuæ faciei partem à petra tactam, & ſanguine inter pellem, carnemque diffuſo liuidam,

dam, multò deinde dierum spatio vna cum sinistro velatam oculo ingemueris, pluraque adhuc in ima hiantis fossæ deuolutus vulnera senseris quando ibi iacenti cruor etiam ex vulnere in os profluens suffocatricem aduocabat mortem: nisi à fidelissimo gloriosi tui Casus, & Commortuali Achate liberata fauces, cruorem vitæ inhiantem noua respirationis beneficio tibi cęlitùs dato egessissent. Quis quæso tunc Speculum hoc (Te Comes Illustrissime, & Excellentissime appello) non totis comminutum Ossibus diceret? nisi ad psalterium Vatis Regij cadentem crederet, sic canentis: Iustus cum ceciderit non collidetur, quia Dominus supponit manum suam. *Dominus ergo manum supposuit, assuetam illam ferendæ moli totius Terræ; quam sicut satis superque tribus appensam digitis sustentat, ita Te manus integræ fulcro subleuatum, conseruauit. Benè huc alludit Sapiens cùm ait:* Iustorum animæ in manu Dei sunt, & non tanget eos tormentum mortis. *Vide Excellentissime Domine, si sapienti fides est, non modò cadendo non est animus tuus fractus, sed nec tactus, quamuis interim corpus totum vnum pene vulnus fuerit. Miraculum verè Marianum! Testantur hoc eo ipso tempore Tuæ in fossam deuolutionis supplices in parua parte Vrbis Pragensis Catholici, quibus visa Maria in aere voltare, & Te, Tuumque Achatem Com-præcipitem Materno pallio obumbrare. Vbi mirabiliùs, quod & Vmbram se Maria vobis, & Speculum alijs præbuerit; qui videbant volantem, intuebantur vt Speculum, qui cadebant experiebantur vt Vmbram, vt Pallium, vt Protectricem. Hoc est quod ad Virginem Richardus Laurentinus Tuo dixit olim nomine:* Sub vmbra alarum tuarum protege me à facie inimicorum qui me afflixerunt. *Et exauditus es, quia protectus; & inimicorum facies Te mentem cum gaudio furori mixto aspiciens est confusa. Hoc est quod Bernardinus Senensis Mariam Aquilam illam grandem magnarum alarum toties inclamauit, & clamor nec pro Te vanus fuit; quia enim pro Aquilæ Regiæ defensione cadebas; Aquila magnarum alarum cadenti succurrit. Et ita in Alis volutabare, cum in petras destinabare; in Plumis agitabare cum in senticosos vepres detrudebare; sicquè hostium elusa opinione à Maria, Principibus, Archiducibus, Regibus, Cæsaribus seruabare; vt horum nemo fauores suos Tibi negare potuerit, cum Te videret, & sciret alis Virgineis in eorum auxilia, & opem asseruatum. Ita Imperatores Rudolphi, Matthiæ, Ferdinandi suis Te prosequebantur gratijs, ferebant in oculis, quos Tu cordi insculptos Tuo, sincera fidelitate, Catholicæque Religionis zelo propugnabas.*

Sed non modò tantorum Monarcharum protectio Mariana Tibi fauorem elicuit, sed & famam nomini Tuo dedit immortalem: tuba enim gloriæ tuæ facta insonuit Orbi, vt summi, medij, infimique intelligerent Te Virginali defensum tegmine, securitatisque tentorium è Solari illa Mariæ Veste Tibi fuisse expensum, qua dilectus discipulus eam amictam est contemplatus. Vt nil mirum sit, si Auorum exinde Tuorum, Atauorumque transcendas gloriam, cum gloriæ Tuæ scutum, Vestis, Vmbra, Alæ, Tentorium Maria sit, ipsa Tua lucidior gloria, illustior Sole, Cęlo nitidior; vt tegendo Te non obscurare, sed illuminare magis, & Tuam in Orientem, Occidentem, Meridiem, ac Septemtrionem charitatem spargere videatur. Quæ quidem recenti nuper innouata radio, quando Votum Augustissimi, Pientissimique Cæsaris Ferdinandi Tertij de Immaculatę Conceptionis propugnatione conceptum, in lucem ære Tuo prodire fecisti; ne quid scilicet Marianæ pietatis in opaco latere patereris. Omnia quæ in exaltationem vergunt Virgineam è latebris eruta in patulum protrahere gestis, quantùm conij-

cio,

cio, Comes Illustrissime, ac Excellentissime. Benè quidem: sed complicatum Virginalis Tutellę pallium eó magis extendis, quò illam plus & plus magnificare desideras, eritquè non multò post ita extensum, vt agonem etiam, mortemque Tuam comprehendat. O felix nimium extensio! quem tunc sub Paludamento tali latitans timere poteris? cuius horrere tenebras sub luce tam eximia? cuius moneri technis sub ipsa delitescens Sapientia? Tùm verè, bene ominor! Tartarei pariter hostes in Tui collisionem intenti confundentur: sicut olim perfidi illi, & in Tuam iurati vitam Pragę sunt confusi. Maximè, quod Immaculatę puritatis ęmulę Tui capitis niues, in pios erga eamdem Mariam Mortis triumphatricem liquantur etiamnum Religionis affectus, quibus cum B. Mectilde assueuisti illam & per Potentiam Dei Patris, & per Sapientiam ęterni Filij, & per Amorem Spiritus Sancti obtestari; vt sicut illa Potens à Patre, Sapiens à Filio, Ardens a Spiritu Sancto effecta est in Charitate; ita & Tu cùm vltima vitę Tuæ fluxerit periodus potens in impetus diaboli, sapiens in astus, ardens denique, & flammea Charitate terribilis appareas. Terribilis, inquàm, sed Inferis; Cœlitibus verò, & Deo amabilis; in quo tamquam in Speculo Maiori, minus hoc Speculum Tibi dicatum, Mariam dicere volo, intueri valeas, quomodo Angelicarum Hierarchiarum perfectiones in se collegerit: quomodo Cœlorum, Syderum, Planetarumque pulchritudinem complexa sit; quomodo Beatorum Curiam diuina propemodùm exhilaret venustate.

Et verò vnicum nobis hoc præsentium ærumnarum, vrgentium ab omni parte calamitatum solatium est: quod tandem aliquando his etiam terminatis, Christum, eiusque Matrem in felicissima illa Patria simus visuri: illum vt omnis gaudij Thesaurum, hanc vt lętitię Organum, & ęuiternis vtriusque delicijs perfruituri. Scio, Comes Illustrissime, vel hac sola cogitatione in tantis Reipublicę, ac Patrię calamitatibus miseriarum insipidarum condiri acerbitatem, vt Tibi, Tuisque sapiat Virtutibus communis tot dolorum amaritudo, quę numquam Tuam exacerbare poterit Patientiam, aut ordinatissimas Tuas disturbare Virtutes: vt proinde mihi spatiosum vel ista Tuę laudis campum aperiant; quia tamen alia parte sentio ruborem tuum ad laudes ingenuè se prodentem, & Canos Capitis ex argenteo Lunę candore in purpuream verti Auroram, supersedeo Calamo, non laudo, sed claudo, & singulari Tuę Excellentię modestia inuoluta relinquo.

AD DIVAM VIRGINEM
EAM ORBIS LVNAM EXSVRREXISSE
CVM TOTVS MVNDVS IN TENEBRIS ESSET.

ODE.

IAM lucis ibat præpes in æquora
Ferale lumen, iam Sociabiles
Vmbræ, ſuperfuſumque Solis
Deliquio cohibebat Orbem
Inane noctis. Iam mora deſidem
Frænare Mundum, iam tumulos ſuper
Regnare torpedo, & timorum
Proſtitui voluere pennis.
Cùm ſe ſuperbam Veſte tyrannidis
Themis ferebat, ſcæptraque ſanguinis
Enſemque ſubnectens auebat
Imperio breuiore tinctos
Grauare crines. Miles inhoſpito
Audacis iræ rexerat impetu,
Bellumque adoptiuo furoris
Exitio ſinu lege multos
Scripſit Nepotes. Quin metus anxies
Exutus alas auſus acinace
Truncare Regales oliuas
Inque humeros religare pacis.
Senſere noctem (credite poſteri)
Tyrrhena vaſti Marmora Nerei,
Littuſque Myrtoum, & carina
Qui patrias Erythræus vndas
Flectit Colonus. Quin lacrimoſior
Depræliantum fulmina nubium
Defleuit Helle, nec modeſtum
Heſperidum tolerauit æquor.
Toto gemebant Oceano minæ
Plangentis vmbræ: nec niſi fulguris
Lumen, flagellatamque proram
Nocticolor lacerauit aura,

Cum

Cum totus vnda immugijt Africus,
Eurisque obortis aggeribus freti
Immurmuraturus subegit
Naufragio grauiore Portum:
Sistrata Nili littora perfidam
Planxere noctem. Fleuerat Inachus,
Hermusque, Hydaspæumque littus,
Bactraque, Caucaseique fontes
Labentis Indi. Non Babylonij
Orontis amnes, non Tigris accola,
Et qui Lycormam, & qui remotum
Flumineo bibit ore Gangem,
Videre Lunam. Quando volubilem
Nox torquet axem, fraude sororia
Inuoluit Vrbes, & procacem
Ipsa dolis populatur Orbem:
Non illa solos per maris improbùm
Grassata fluctus, perquè Aquilonium
Littus, cauernososque latè
Ambierat volitare fontes,
Sed fraude, & astu versicoloribus
Depicta vultum, tramite laneo,
Quem liuor intrauit, dolusque,
Per medias equitauit Vrbes.
Argi superba fraude gradariam
Sensere noctem, perquè Corinthium
Isthmon, Thyesteasquè Turres
Fræna dedit, veteresquè Spartas
Inflexit alas. Hanc rea Tybridis
Legæa planxit; dum pede mortuo
Septemplices transgressa colles,
Iura dedit scelerique, & altæ
Superfluendi regna libidini:
Minasquè, & iræ funera patriæ,
Cædesquè, & Vmbrarum triumphos
Oenotrijs dedit ire campis.
Vt noctis vmbræ seditiosiùs
Strauere mundum, funereo iacent
Fraudes, pauimento, & maritas
Insidias sopor omniformes
Trahit per Vrbes. Nec nisi adulteram
Mentita pacem mox iterabili

Periura

Periura figmento, sub ipso
Concubio meditatur Hostem.
Sed iam subactis fessa Aquilonibus
Sedere Regna, & litigiosior
Auster lacessitas reduxit
E pelago sine nube pennas.
Minaxque Ponto elanguit Africus,
Eurusquè rixarum obsequio graues
Submisit alas, & quietum
Diffugiens tolerauit Orbem:
Cùm luminosis sydera hiatibus
Fregere nubes, plenaquè in æthere
Stellata Maiestas verendam
Erudijt per inane noctem.
Videtis vt se tollit ab æquore
Iessæa Sacris Luna iugalibus?
Vt noctis in vultu remensum
Astra stupent sitientis anni
Certare Solem? nec dubijs vident
Lucere ad vmbras prata coloribus,
Lucosue, inæqualesue adultas
Ad tenebras trepidare valles:
Sed tota pleno suspiciunt die
Ridere noctem, Castraquè funerum
Astusquè, liuorumquè Classes
E patrijs abijsse campis.
Quando niuosis Cynthia canduat
Subuecta bigis; tum pluuias Polus
Iras refrænaturus audet
Attonitos cohibere fluctus.
Tum plenum odoris per nemus explicant
Pangæa sectum cynnama corticem,
Tum pabulabunda bipenni
Assyriam numerare Costum
Colonus ambit: tum violabiles
Orontis amnes, tum iuga myrrheæ
Radicis incestas fragranti
Supplicio populantur vmbras.
Ipsa æstuosum iam caput exerunt
Iubata Casti Lilia stemmatis,
Præteruolaturoquè veri
Purpureum sine cæde Vulnus

Insli-

Infligit halans deliciosiùs
Mucro rosarum: quas sequitur comans
Cephisius; gestitque flauo
Cæsariem radiare serto.
Ergo vt per ales sydereos agit
Inane currus: nubiuagum Iouis
Fulmen, calescentemquè Martis
Sæuities positura conum.
Submisit iras. Nec venus improbas
Induta flammas ausa Hyperionis
Iam nuncios iactare risus,
Sed radio potiore mollem
Neglecta crinem sub iuga basijs
Passus procari Cynthiæ, & innubas
Armata tædas sub rotarum
Liligeris rutilare ventis.
Nec iam Coronis, Phæaque perditum
Deflent Hyantem: nec mare naufragum
Electra, & Australis Celeno
Deciduis lacrymantur vndis,
Sed penna odori Iapygis Africum
Proscribit aer; & Zephyri æmula
Voluuntur ala, qua gemebat
Nubigenam rudis aura noctem.
Vltra reuectis Luna curulibus
Metire Cœlos: discute nubium
Fumosquè, & vmbrarum sepultam
Fraude luem, tacitumque fulgur
Latentis iræ. Iam sibi turbidus
Eurusquè, & Auster, iam furor Africi
Collum reclinauere, & atri
In latebras abiere nymbi,
Imbresquè victi, & prodigalium
Delapsa Cœlo prælia fulminum
Ad sydèrum, albentisquè Lunæ
Cœliuagos tremuere currus.

PRAEFATIO
AD LECTOREM.

D secundam Mundi Mariani *Partem describendam accedimus. Huius descriptionis initium à Seraphinis augustissimæ Triados, Virginisque Throno viciniſſimis initium capeſſimus, indeque ad ſingularum Hierarchiarum Ordines, eorum proprietates enucleando, deſcendimus. Tum cælos, ac maximè ſtellatum, eiuſque aſteriſmos, quos Deiparæ, ipſiuſque heroicarum virtutum Symbola eſſe cenſemus, conſiderandos gradum facimus. Tandem ſeptem Planetarum contemplatione, ſingulorum meliores, ac laudabiliores proprietates enodando, eaſque ad laudem Virginis transferendo, toti huic operi ſupremam manum imponimus, in eoque veluti lucidiſſimo ſpeculo Dei Matrem repræſentatam toti orbi ad intuendum, atque imitandum exhibemus. Vetuerat olim Romanis Apoſtolus, ne ſeſe Mundo huic immundo, vitijſque, ac ſceleribus in eo regnantibus deformato conformarent:* Nolite, inquiens, conformari huic ſæculo. *Rom. 12. quod ſapientiſſimum Pronunciatum qua ratione intelligendum ſit, præclarè exponit aureo ſermone ſuo, vti aſſolet S. Chryſologus Epiſcopus Rauennas ſer.* 120. Putaſnè, *inquiens,* B. Paulus Apoſtolus dicendo ſic, elementorum figuris, ne configuraremur obſiſtit? neuè ſimus vt Perſarum Reges, qui ſubiectam nunc pedibus ſphœram, vt polum ſe calcare mentiuntur: nunc radiato capite, ne ſint homines, Solis reſident in figura: nunc impoſitis ſibi cornibus, quaſi viros ſe eſſe doleant, effœminantur in Lunam: nunc varias velut ſyderum ſumunt formas, vt hominis perdant figuram, & nihil ſupernæ claritatis acquirant. Sed iſta licet de ſæculi vanitate, & à ſapientibus tam fugienda ſint, quam ridenda; tamen Apoſtolus cum dicit: Nolite configurari huic ſæculo; ſæculi vitam corrigit, arguit, mores, caſtigat voluntates, luxuriam condemnat, & totam vanitatem, pompamquè ſæcularium propellit, effugat, excludit à mentibus Chriſtianis. *Sicut igitur inhibuit Præco Chriſti ne nos mundi huius formæ, vitijs omnibus deturpatæ, ſiue, vt idem loquitur S. Chryſologus,* huic informi Monſtro in quo confuſione criminum, tota rerum facies dele-

ta est, *conformaremus; ita hortatur sine dubio, vt huic cælesti Mundo, ex omnium cælestium creaturarum flore, ac decore, virtutibusque composito, nos vel maximè configurare, eiusque viuam, spirantemque formam, imaginemquè in nobis exprimere studeamus, & sicut monet alibi,* vt portemus Imaginem cœlestis Adæ. 1. *Cor.* 15. *sic sine dubio suadet, vt cælestis huius Eua, quæ veteri omnino opposita est, effigiem in nobis circumgestemus superneque claritatis splendore, quo illa tam mirificè emicuit refulgeamus, pulcherrimasquè eius virtutes in nobis veluti speculo repræsentemus. Quemadmodum enim mundi huius Imago tota ex vitijs, sceleribusque; sic Mundi huius Virginei forma cælestibus, Angelicisque virtutibus coalescit. Quod idem Chrysologus declarauit dum dixit:* Figuram sæculi, in vitijs Apostolus sic figurat: Repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, auaritia, nequitia, plenos inuidia, homicidijs, contentione, dolo, malignitate, susurratores, detractores, Deo odibiles, contumeliosos, erectos, superbos, inuentores malorum &c. Fratres audistis formam sæculi, didicistis speciem, vidistis figuram, vbi peccatorum connubio tota mundi figura est dissoluta, vbi delictorum morbis Imago ipsa ablata est Conditoris, vbi homo in vitijs est sepultus, vbi homo hominis est sepulchrum, vbi in homine non homo cernitur, sed cadauer. Apostolus ergo huic formæ nos prohibet esse conformes, & configurari huic nos vetat figuræ, huic similitudini consimiles nos esse non permittit; sed ad formam Dei reformat, ad similitudinem reuocat Christi, *addiderim ego,* eiusquè dignissimæ Matris, *quæ cum Mundus quidam supermundanus sit, heroicis planè, Angelicisque virtutibus totus compositus, consequitur; quod sicut Diuus Paulus nos huic sæculo nequam ex tam enormibus flagitijs conflato vetat esse conformes, sic huic Virgineo, virtutes Filij repræsentanti, desiderat omnino esse consimiles. Itaque beneuole Lector, dum Mundum hunc cælestem oculis, animoque lustras, ita illum à te lustratum velim, vt eius virtutum ornamenta pariter attentè consideres, eaque in te transcribere contendas. Sic enim fiet, vt eius contemplatio tibi, non fraudi, vt quondam Philosopho illi, qui cælum contemplans in foueam prolapsus est, sed maximò emolumento, dum nouum quoddam euadis cælum, sit futura.* Homo enim, *vt idem loquitur Sanctus Antistes,* ex terrena vilitate concretus; dum terrenam labem vincit, dum carnis superat passiones, transcendit cælum, ad ipsam Deitatis peruolat sedem, & sic fit maior cælo, meritis supergreditur Angelos, non natura. Probat hoc Apostolus Paulus, qui dum satis terram vincit, & intrauit cælum, & transcendit aliud, & vsque ad tertium meruit peruenire. Et iustè; nam primus conscendere debet cęlos, qui sic & verbo, & exemplo homines penetrare docuit cælos.

Vt ostendat denique hominem seria virtutum exercitatione cælum, Planetasque, eorumque naturam in se exprimere, ac consecutiuè Virginei huius Cæli virtutes repræ-

repræsentare, tandem ita concludit: Erit, erit maior cęlo, qui vixerit ſicut docuit Paulus. Erit clarior Sole, qui ſic virtutum radijs,toto orbe ſplendet vt fuſcari ſe nulla vitiorum nocte permittat. Erit erit iſte lucidior Luna, qui tenebras has non tenuato lumine temperat, ſed totam ſæculi noctem pleno meritorum fulgore depellit, nec ſicut Luna quotidiana lucis detrimenta perſentit, ſed iugi factorum Sanctorum lampade in ſuperni luminis claritate perſiſtit. Nec iſte ſicut illa menſtruo interpolatur obſcuro, ſed in claritate Dei continua permanebit. Etſi magna eſt illa, quod mitigat noctem, quanto hic maior, cuius vita recipit nil de nocte. De ſtellis taceo, quia quot cœlum ſtellis, tot Sancti virtutibus eluceſcunt, dicente Domino: Vos eſtis lux mundi, lucete ſicut luminaria in mundo. Ad ſummum Cœlum, Sol, Luna, Stellæ, Deo dicente, tranſibunt, iuſtus autem in claritate Dei continua permanebit. *Hæc ille.*

Ex quibus perſpicuè eluceſcit, animas Mundi cæleſtis pulchritudinem in ſe poſſe tranſcribere, eiuſdemque ornamentis decorari. Quod ſi ita eſt, multo ſane magis Virginei huius Mundi, aſſidua illius contemplatione poterimus in nobis formam, ſimilitudinemque præclariſſimarum ipſius virtutum, imitatione ſaltem adumbrare. Quare benignè Lector dum hæc leges, ita legas velim, vt imitari non pigeat quod contemplari delectat, ſed hæc ita tuis in moribus vniuerſaque tuæ vitæ ratione repræſentes, vt veluti ipſa Virgo Sanctiſſima, figura probitatis, omniſque Sanctitatis viuum quaddam ſimulachrum eſſe videaris.

PROTESTATIO
AVCTORIS.

VM Sanctissimus D. N. Vrbanus Papa Octauus die 13. Mart. anni 1625. in S. Congregatione S. R. & Vniuersalis Inquisitionis decretum ediderit, idemque confirmauerit die 5. Iulij anno 1634. quo inhibuit imprimi libros hominum, qui Sanctitate, seu Martyrij fama celebres è vita migrauerunt, gesta, miracula, vel reuelationes, seu quacumque beneficia tanquam eorum intercessionibus à Deo accepta continentes, sine recognitione, & approbatione Ordinarij, & quæ hactenus sine ea impressa sunt, nullo modo vult censeri approbata. Idem autem Sanctissimus die 5. Iunij 1631. ita explicauerit, vt nimirum non admittantur Elogia Sancti, vel Beati absolutè, & quæ cadunt super personam, bene tamen ea, quæ cadunt super mores, & opinionem cum protestatione in principio, quod ijs nulla adsit auctoritas ab Ecclesia Romana, sed fides tantum sit penes authorem. Huic decreto, eiusque confirmationi & declarationi, obseruantia & reuerentia, qua par est, insistendo, profiteor me haud alio sensu, quidquid in hac Secunda Parte Mundi Mariani refero; imò & Prima iam retuli, accipere, aut accipi ab vllo velle, quam quo ea solent, quæ humana dumtaxat authoritate, non autem diuina Catholicæ Romanę Ecclesię, aut Sanctę Sedis Apostolicę nituntur, ijs tantummodo exceptis, quos eadem Sancta Sedes, Sanctorum, Beatorum, aut Martyrum Catalogo adscripsit.

PROOE-

PROOEMIVM.

Quod Cælum quoddam animatum fuerit Virgo Deipara, in quo Incarnatum Verbum Thronum suum collocauit.

Dominus in cælo parauit Sedem suam. Psal. 102.

1.

Cælum à Chosroe fabrefactum.

QVOD quondam à magno illo Persarum Rege Chosroe ad potentiam Maiestatemque suam ostentãdam Cedrenus factum fuisse memorauit, id sanè mihi DEVS ter Opt. Max. Supremus Regum omnium Rex, ac Dominantium Dominus in Virgine Deipara, infinita sua quodammodo omnipotentia perpetrauit. Finxit ille ingentem Machinam, in qua cœli effigies, astrorumque conuersiones, cum sceptrigeris adstantibus Angelis, admirabili spectaculo cernebantur, tum imbres fluere, promicare fulgura, mugire tonitrua, ipse eminens in medio, sublimi euectus solio, vel vt humanus DEVS, ingenti cum maiestate sublato supercilio sese magnifice circumspiciens spectabat omnia. Idem hoc æterna illa Sapientia, per quam Reges regnant, humanitatem nostram velut dilectissimam Sponsam hypostaticæ vnionis vinculo in thalamo vteri Virginalis sibi sociatura, non ad vanam omnipotentiæ, Maiestatisque ostentationem, sed ad immensi sui amoris, quo in omni æternitate genus humanum complexa est, contestationem præstitisse visa est. Formauit illa sibi in terris ad deliciãdum, singulari prorsus benignitate cum filijs hominum, formauit sibi, inquam, nouum quoddam Cœlum, quod fortasse dilectus Discipulus, sublimiori lumine irradiatus, cum vidisset, exclamauit: *Vidi cælum nouum*. Apoc. 21. In hoc illa cœlo pulcherrima effinxit sydera, eorundemque Principes Solem, ac Lunã, Planetarumque reliquorum circulos, aliaque cœlestium, orbium ornamenta; nec deesse voluit Naturæ Angelicæ illustriores perfectiones, nec suã quod caput est præsentiam, vt ita viuũ quoddam spiransque speculum, omnem cœlorum pulchritudinem in hoc mundo mortalibus repræsentans, esse videretur.

Æterna Sapientia Cælũ in terra, Mariam scilicet sibi fabricauit.

2 Cælum hoc admirabile, pronunciamus gloriosissimam esse Virginem Deiparam, quam sibi in domicilium, sedem, habitationemque propriam efformandam ipsa increata suscepit Sapientia, in cuius molitione, non digitos dumtaxat, quos in horum aspectabilium cœlorum fabricã adhibuisse ad miram denotandam facilitatem Regius memorauit Psaltes: *Quoniam*, inquiens, *videbo cælos tuos opera digitorum tuorum Lunam, & stellas, quæ tu fundasti*; verum vniuersas omnipotentis sui brachij impendit, exeruitque vires, vt sibi, suaque Maiestate dignissimum palatiũ, sedemque præpararet. Quod sacratissima agnosceas Virgo suo illo suauissimo Cantico, quo diuina attributa, ac perfectiones, sibique insignia collata beneficia deprædicauit, summa pietate modulata est: *Fecit*, inquiens, *potentiam in brachio suo*. Non enim sufficisse videbatur ad illius splendorem, ornatumque perfectissimum respectus ille Dei benignissimus, quo eius humilitatem respicere non est dedignatus, non magnorum operum ac miraculorum eiusdem potentia, Numinisque ipsius sanctimonia in ipsa perpetratorum, cum omnium generationum, atque adeò totius Naturę admiratione, infinita copia; ad eius tandẽ numeris omnibus absolutissimam orbi vniuerso ostendendam perfectionem, omnem sui omnipotentis brachij vim, ac potentiam

Maria cælum nouum in quo fabricãdo DEVS attributa sua mundo ostẽdit.

In cælo Virgineo formando totã suam potentiam creator exeruit.

tiam

tiam exerere, & quodammodo ostentare voluit.

3. Quod aduertens Euangelicus Propheta Isaias c.52. præclarè cecinit: *Parauit Dominus Brachium sanctum suū in oculis omnium gentium*. siue, vt in Hebræo textu legitur: *Nudauit Dominus Brachium sanctum suum*; ductâ similitudine ab aliquo insigni, fortissimoque Heroe, qui vbi ad ostentationem virium, rem aliquam magnam aggreditur, brachium nudare consueuit. Sic sanè fortissimus ille omnium spirituum DEVS, cùm filium, ad opus redemptionis aggrediendum perficiendumque missurus erat in terras, brachium quodammodo nudauit, quoniam in eo opere difficillimo, ac maximo infinitam vim, potentiamque suam, nō modo in Humanitate nostra hypostaseos vinculo Diuinitati copulanda, verum etiam in Virgine, ad Diuinæ Maternitatis dignitatem euehenda, gloriosissimè demonstrauit. Ad hanc enim disponi opus erat per infinitatem quandam perfectionum, vt loquitur S. Bernardinus Senensis: tantaque Cęlum hoc rationale, in quo Verbum erat habitaturum nitere debebat puritate, quāta sub Deo maior nequit intelligi, vt Sanctus asseuerat Anselmus. Atque ita tota Patris æterni omnipotentia, Filij Sapientia, Spiritus Sācti Bonitas in Virgineo hocce elaborādo Cęlo erat exerenda, quo Vaticiniū illud Dauidis eius Parentis impleretur ita canentis: *Verbo Domini cæli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis virtus eorum*. Psal.32.6.

DEVS brachij sui fortitudinem in creanda B.V. ostentare visus est.

In Cælo Mariano elaborando Omnipotentia Patris, sapiētia Filijs, & spiritus S. bonitas sese exeruit.

4. Proinde ipse DEVS Pater cùm ad nos sanandos, atque à Satanica seruitute redimendos in terras filium mitteret, eidem suam omnipotentiam, qua vnico verbo, præceptoque creata sunt omnia, communicare visus est, quo nouum hoc Cęlum, suâ Maiestate dignissimum sibi moliri efformareque posset in terris. Illius sunt verba illa apud Isaiam cap.51. vers. 16. *Posui verba mea in ore tuo, & in vmbra manus meæ protexi te, vt plantes cælos, & fundes terram*. Seu, vt legit Hebræus. *Vt plantes calos in terra*. Verè enim æterna Sapientia ædificando sibi domum in Virgine, eodem tempore, non modo plātare sibi cælos in terra, verumetiam Hortum conclusum, ac Paradisum amœnissimum deliciarum sibi conserere visa est. Atque ita Virgo Beatissima Cęlum nouū, ac Terra noua, atque adeo integer mūdi globus, dum in eam Dei filius habitaturus descendit, effecta, mirabili quadam Metamorphosi videbatur. Vnde non immerito illam S. Epiph. lib. de Virg. laud. *Cæli, terræque habitatæ mysterium vocitauit*.

Maria sapiētia filij fuit Cælū plantatum in terra.

M. Cęli terræque inhabitatæ mysterium.

5. Hoc nimirum est Nouū illud, hoc mirabile, nullis retro sæculis auditum, quod immensum illum DEVM, quem cæli capere non poterant, cælum hoc nouum, ac Virgineum vteri sui purissimi angustijs compræhendere valui: Hoc est nouum illud de quo canebat Hier. cap.31. *Vsquequò delicijs dissolueris filia vaga? quia creauit Dominus nouum super terram?* Et quale tandem est hoc Nouū, cùm nihil sub sole nouum Salomō pronunciarit? Audi filia vaga delicijs mūdi huius, ac cupiditatibus dissoluta, audi mirificam Nouitatem: *Mulier circumdabit virum*. Quasi dicat: Filij hominum vsquequo graui corde, vt quid diligitis vanitatem, delicias mundi consectando, eius voluptatum illecebris cor dissoluendo, perque creaturas diuagando? Audite DEI Filium summum illud, æternumque bonum, in vterū virginis, ceu nouū Cęlum, ad deliciandum cū filijs hominū descendisse; Ab illa (ò rē admirādam, quam nec mens quidem Angelica intelligere, nec lingua valet edicere) se vteri virginalis angustijs circūdari passus est ille, quem vniuersa capere nequit creatura. Cur ergo nouitatū amatores, per orbem, futiles creaturarum voluptates consectando diuagamini? cur ad nouitatem hanc vidēdam non accurritis, cur veras delicias in creatore vestro non quæritis, cur ad hoc Virgineum, animatumque Cœlum, in quo cupediæ Paradisi summumque Bonum delitescit, non accurritis? Accurrite quamtotius, accurrite, his mihi credite Filij Dei, Virginisque purissimis capti delicijs, ac gaudijs, lætitiâ gestientes exclamabitis? *Sicut lætantium omnium nostrum habitatio est in te Sancta Dei Genetrix*; agnoscetisque insuper Virginem Deiparam Cęlum esse nouum, in quo immensum DEI Patris Verbum caro factum habitare non est dedignatum. Quid hac nouitate in rerum natura reperiri potest mirabilius? O' nouitatem planè inauditam, atque singularem, ò nouitatem obstupescendam, nouitatum omnium, quæ in mundo aliquando acciderant longe gratissimā; ò noui-

M. Nouum cęlū ad quod Dei filijs delicias suas cum filijs hominum habiturus descendit.

Reprehensio eorum qui relicto Christo consectātur terrena &c.

nouitatem, omnium gentium literis, monimentisque deprædicandam! De hac longe Pelignus vates cecinisset aptius:

Maria Nouitas inter omnes gratissima.

Est hæc cunctarum Nouitas gratissima rerum.

6. Hinc Sācti Patres Nouitatem hanc, Ingens miraculum appellarunt. S. Leo Papa *Mysterium hoc Miraculorum omnium cardinem esse, ac verticem* pronunciauit, *in cuius cōsideratione*, vt Diuus loquitur Ambrosius, *mens deficit, vox silet, non mea tantùm, sed & Angelorum*. Hinc Magnus Areopagita Dionys. cap. 2. de Diu. Nom. *Ipsa*, inquit, *Iesu in carne apparitio, & ineffabilis est sermone omni, & omni ignota intelligentiæ, ipsi quoque antiquissimorum Angelorum Primati non satis perspecta*. Hinc denique profundissimum hoc Arcanum S. Damascenus lib. 3. de fide orthod. cap. 1. *Nouum omnium nouorum, & solùm sub sole nouū, per quod Dei infinita apparuit virtus, ac Potentia, Bonitas, ac Sapientia vocauit*. Vnde idem Damascenus Mariam; Officinam miraculorum appellauit.

Incarnatio Christi etiā primo Angelo lumine naturali incognita.

Incarnatio Verbi Nouū omnium nouorum maximum, & solum sub Sole nouum est.

7. Et verò quid accidere cuipiam potest mirabilius, quàm videre vtero Virginis circumdari *Virum*, *Sapientiâ, non ætate*, vt loquitur S. Bernar. Hom. 2. super Miss. *animi vigore, non viribus corporis; maturitate sensuum*, non corpulentiâ *membrorum; siquidem vir erat IESVS, non solùm cum diceba*tur *vir Propheta potens in opere & sermone, sed etiam cum tenera infantis membra Dei Mater blando vel foueret in gremio, vel gestaret in vtero*, vt idē ait Bern. Quid mirabilius, quam immensam illam videre Maiestatem, cui angusta est omnis omnino vniuersitas creaturæ, cui cælum sedes est, terra scabellum pedum eius, quid, inquam, mirabilius, quā tantùm, tamque infinitum DEVM Virginei breuitate corpusculi, vteriq; purissimi angustijs coarctari? O' quot miracula in hoc rationali, animatoq; Cælo, ò quot stupendas videre, admirarique licuit nouitates! *Ibi agnita est longitudo breuis*, vt verbis eiusdem Doctoris vtar melliflui; *latitudo angusta, altitudo subdita, profunditas plana. Ibi agnita lux non lucens, Verbum Infans, aqua sitiens, panis esuriēs. Videas si attendas potentiam regi, Sapientiam instrui, virtutem sustentari. DEVM denique lactantem, sed Angelos reficientem; vagientem, sed miseros consolantem. Videas si attendas tristari lætitiam, pauere fiduciam, salutem pati, fortitudinem infirmari, sed quod non minus mirādum est, ipsa ibi cernitur tristitia lętificās, pauor confortans, passio saluans, mors viuificans, firmitas roborans.* Quis hæc tàm noua, tā inaudita, tàm omnem rationis etiam Angelicæ captum excedentia non admiretur, non attonitis sensibus obstupescat?

Miracula in vtero B. V. à Deo f. cta.

In vtero Virginis visa lōgitudo breuis, latitudo angusta, altitudo subdita à serui scilic. Verbi.

8. Obstupuere quondam Israelitæ cùm cælum Manna in similitudinem roris concreti, siuè pruinæ crystallique minuti depluit. *Apparuit*, inquit Moyses Exo. 16. 14. *in solitudine Minutum, in similitudinem pruinæ super terram. Quod cùm vidissent filij Israel, dixerunt ad inuicem; Manhu, quid est hoc;* Quanto magis nobis obstupescendum est, quod immensus Dei Filius, Panis ille cælestis infinitæ magnitudinis, qui Angelos in cælis, in terris homines tot myriadibus annorum pascit, absque defectu, cui proindè canebat Dauid: *Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das illis escam in tempore opportuno, aperis tu manum tuam, & imples omne animal benedictione;* quanto magis, inquā, nobis obstupescendum est, quod diminutus fuerit paulo minus ab Angelis, quod semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens, in similitudine hominum factus, & habitu inuentus vt homo. Verè imminutus, siquidem infinita Dei Maiestas, infantilis fuit constricta paruitate corpusculi, & Diuina illa Immensitas, angustijs vteri fuit arctata Virginei. Hanc eius siuè Maiestatem, siuè immensitatem contemplatus Salomon immensum quoddam Templum siuè cælum ipsi ædificare cupiens, scribebat ad Hiram Regem 2. Paral. 2. 6. *Domus quam ædificare cogito magna est; magnus est enim DEVS noster super omnes Deos. Quis ergo poterit præualere, vt ædificet, ei dignam domum! Si cælum & cæli cælorum capere eum nequeunt, quantus ego sum, vt possim ædificare ei domum?* Et tamen Cælum hoc virgineum, quod ipsa cęlestis sibi construxit Sapientia, DEVM hunc, infinitum Verbum Dei Patris, in infantili corpusculo abbreuiatum, atq; ad instar guttæ roris antelucani imminutum cōprehendit. Quis hic ingenti admiratione perculsus, extraque se positus non exclamet, *Manhu quid est hoc!*

Manna Minutum apparens in deserto est Verbū Incarnatum in vtero Virginis.

Domus quā ædificauit Salomon magna esse debuit, quia magno Domino super omnes Deos ædificanda fuit.

9. Quod si quæramus ex Apostolo Paulo quis fecit hoc, vel quid sit hoc Minutum, hoc Manna, quod pluit de cælo, & apparuit in altero cælo vteri Virginalis? Respondebit sine dubio: *Apparuit benignitas, & Humanitas Saluatoris nostri Dei;* seu vt legit Græcus: *Apparuit* Philanthropia: apparuit Amor hominum:

DEVS Minutum Manna factus, ex amore, quo prosequitur homines.

minum: hic illum Minutum fecit, hic paulo minus ab Angelis imminuit, hic exinaniuit, hic formâ serui induit, hic Manna illud, quo olim pascebantur in cælis Angeli, fecit vt esset cibus minutus iumentorum. Si quæramus ex Isaia Propheta: quis fecit hoc? Respondebit cap. 9. *Zelus Domini exercitum fecit hoc.* Quasi dicat. Si quis rationem quærat cur DEVS sibi nouum Cælum in vtero virginali fabricarit, in eoque Minutus, paruulusque factus ad deliciandum cũ filijs hominum habitare dignatus sit? Intelligat hæc omnia ex ardentissimo in homines amore profecta esse. Est enim zelus ea voluntatis affectio, quâ quis ita beneuolentiæ summâ propensione, fertur in aliquem, ab eoque vicissim diligi exoptat, vt totum illam sibi vendicet, suumque tantum esse velit, nec patiatur eum aliquam amoris sui partem in alium deriuare.

Olim quia homines cælum, Solem Lunam, Stellas adorauerunt, ideo nouum cælum .i. B.V. DEVS condidit, vt illã summe post DEVM venerarentur.

10. Et quia nouerat pulchritudine cælorum, eorundemque ornamentorũ Solis, Lunæ, reliquorumque syderum homines olim infatuatos eis veri Dei honorem per summum nefas detulisse, hoc zelo zelotypiaque actus vniuersorum Conditor nouum Cælum, nouum Solem iustitiæ, nouamque Lunam in terris constituit, vt hos reuera Rectores orbis terrarum agnoscẽtes, eorumque venustate sese oblectantes eisdem honorem debitum deferrẽt. Verissimè enim de stolida gentilitate pronunciauit Salomon Sap. 13. v. 3. *Si Solem ac Lunam Rectores orbis terrarum DEOS, eorum specie delectati, putauerunt, sciant quanto his dominator eorum speciosior est. Speciei enim generator hæc omnia constituit. Aut si virtutem & opera eorum mirati sunt, intelligant ab illis, quoniam, qui fecit hæc omnia fortior est illis; à magnitudine enim speciei & creaturæ, cognoscibiliter poterit Creator horum videri.* Verè enim hoc rationali, Virgineoque considerato Cælo, eiusque virtutum, ceu astrorum pulchritudine, in cognitionem in primis supremi eius Artificis deuenire, tùm in eiusdem amorem quemcunque tandem, æquum rerum æstimatorem rapi necesse est. Hanc ob causam vbi vetuisset Dominus Exodi 20. *omnem similitudinem quæ est in cælo desuper, & quæ in terra deorsum ne adorarent;* protinus addidit: *Ego sum Deus tuus, fortis zelotes;* qui alium videlicet in meo amore, atque adoratione, consortem non admitto.

Ex cognitione pulchritudinis B. V. agnoscimus pulchritudinem ipsius Creatoris.

11. Ad amorem hunc vt ascenderet homo, DEVS ter opt. Max. Zelantissimus mortalium amator scalam quandam ex creaturis, artificio admirabili fabre fecit, vt docet S. Basilius Seleuciæ Episcop. orat. 1. vbi ita loquitur: *Age igitur & nos Diuina meditemur, & per creaturas ad creaturarum Dominum ascendamus. Deus namque cum res creatas in modum scalæ adaptauerit, per eas sui amantibus ascensum ad se extruxit Ecce nos ad ascensum manu ducit Moysis lingua infusa gratia. Et quid loquitur? quid clamitat? In principio creauit DEVS cælum & Terram. Vides, inquit Moyses, Cęli latitudinem, magnitudinem, pulchritudinem, quæ oculorum vim admirabilitate sua superant, & cet. donec scrutinij profundo mens edocta exclamet: Digitus Dei est hic.* Quæ Sancti huius Patris sententia quam lõgè aptius quadret huic animato, Virgineoque Cælo nemo non videt. Ipsa enim verè creaturarum omnium est compendium, in ipsa vniuersa pulchritudo, atque perfectio illarũ est reposita. Vnde meritò illam etiam vel hoc nomine, scalam Iacob appellandã arbitror, in illa enim cęlorũ, Solis, Lunæ, reliquorum Planetarum ac syderũ venustate velut in speculo contemplatâ, ad creatorem ipsum, eiusque cognitionem, tamquam per scalam ascendimus, inque illius castissimum amorem exardescimus, agnitaque pulchritudine huius operis, in quo efformando supremus Artifex Spiritus, qui ornauit cælos, vt ait Iob, tantopere desudauit, merito stupore attoniti exclamamus: *Digitus est Dei hic*, cum SS. Virgo hæc quãta est, opus digitorum Dei sit, quod ipse colore, ac flore creaturarum omnium, tota stupente Natura, & Gratia tamquam eximius pictor decorauit.

Ad hoc idem comprobandum idem S. Antistes orat. 2. docet ideo efformatam fuisse Euam post Adamum, vt consideratâ omnium creaturarum in illa pulchritudine ipsum benignissimum Conditorem agnosceret, & per consequens amaret. Quare, inquit ille, in Adami conspectu vult Deus Euam fingere, & fictricis artis suam spectatricẽ desiderat propriã Imaginem, nempe Adamum. Nondum enim DEVM Adamus quidquam fabricantem viderat. Creauit DEVS cælum, & terram, sed Adamus nondum viderat creantem, qui cęli molitione ipse serius fuit perfectus. Porrexit ambitum firmamenti, lumi-

nosas

nosas faces accendit, animatium greges è solo fructificari fecit: Verum hęc prius fuerunt, quam ab Adamo spectarentur. Ipse cum fierent nullo sensu creantem percepit. Quomodo igitur Auctorem condisceret, qui facientem non vidit? Quomodo creatorē cognosceret, qui creantem non spectauit? Ea propter ipsius ante oculos fœminā exstruxit, & similis naturæ spectatorē fecit, vt in illa quæ circa se sunt, velut in speculo contemplatus, ex visis discat inuisa; Et tulit Deus vnam de costis eius, & ædificauit costam quam tulerat in Mulierem, & fictam monstrauit, & sponsam dedit è latere. Quam ob causam non vna voce vtrumque vt erumperēt in lucem inuitauit, sed formationi certum Temporis interuallū præfiniuit, id Adami cognitioni tribuens, quo naturam parem cum fiebat contemplatus, ipsum vtriusque Artificem disceret. Hæc ille.

Ex quibus sanè luculenter perspicitur quod sicut ex veteri Eua Dei manibus cum omnium creaturarum perfectionibus efformata, Adamus DEVM creatorem agnouit: Sic etiam & multo luculentius ex Maria ipsius posteri eūdem essent agnituri, cum hæc sit noua Eua illius veteris perfectiones omnes longè excellentius complectens. Colligimus etiam Cælum hoc nouum, atque animatum in eoque nouum Solem iustitiæ, ex ardentissimo amoris zelo ab vniuersorum Conditore in terris constitutum, vt tanti operis pulchritudine illecti mortales, eam admirarentur, & ab aliarum creaturarum amore suauiter abstraherentur.

Creata B.V. pulcherrima eius pulchritudine considerata, ab aliarum creaturarū amore abstraherentur.

Et vero quis Cælum hoc virgineū, immensum illum iustitiæ Solem adeo Minutum effectum comprehendens, non admiretur, quis non obstupescat? quis ingenti amoris diuini flammâ nō exardescat? Quis intellectu suo capiat qua ratione Verbum illud æternum, supra solium Cælorum, positione naturaliter productum naturâque sua longum, atque infinitum, factum sit breue in vteri virginalis positione, cōtra omnium Grammaticorum regulas, vt ait Vbertinus Casalius libr. 1. Arb. vitæ cap. 11. Quis panem Angelorum, Panem viuum, qui de cælo descendit, *Panem illum subcinericium Gedeonis tantæ virtutis, vt in castra deuolutus Tartareorū Madianitarum, percusserit eorum tabernaculum atque subuerterit, & terræ funditus coæquauerit?* vt aiunt sacræ literæ Iud. 7. 13. Quis inquam Panem hunc ingentem tàm infinitæ potētiæ, *factum Panem arctum*, vteri Virginalis arctatum angustijs nō admiretur? Hic est Panis ille, quem Dominus per Isaiam promiserat: *Dabit vobis Dominus Panem arctum, & Aquā breuem.* c. 30. 20. Quis denique non obstupescat Flumen illud, quod suo impetu lætificat Ciuitatem Dei, quodque de se dicebat: *Ego quasi trames aquæ immensæ de fluuio, & quasi aquæ ductus exiui de Paradiso.* Eccl. 24. Quis, inquam, non obstupescat fluuium illum adeo infinitū, adeo immensum, Aquam breuem effectum, breuitate vteri Virginalis, velut aureo quopiam vasculo ad refocillandum, refrigerandumque mortales, varijs cupiditatibus æstuantes, constrictam.

Verbum æternum natura sua longum, ac ęternum, in vteri Virginalis positione factum breue.

Verbum incarnatum Panis est subcinericius Gedeonis subuertens tabernaculum Madian.

Verbum incarnatum quod erat trames aquæ immensæ de fluuio factū est Aqua breuis.

12. Admirari desinat iā vetustas, alis vnius muscæ contectas quadrigas. Mirari desinat Homeri, nucis cortice cōclusam Iliadem. Disceptare desistant Atheniensium Philosophi, nec ampliùs curiosâ mentis rimentur indagine; quidnam sit in rerum natura simul maximum, & minimum. Non dicant esse oculorum pupillam, cælum in se, Solē, Lunam, Stellasque, & multa magnaq; terrarum spatia repræsentantem. Non dicāt esse intellectum, vniuersum hoc, Naturamque tam visibilem, quam inuisibilem comprehendentem. Non dicant denique Ouum esse Oromazæ quo 24. Dij boni ac propitij cōtinebātur vt scribit Causinus libr. 2. Hieroglip. 66. Dicant potiùs rem maximam simul ac minimam, esse humanatum in vtero Matris Virginis Dei Filium, qui olim dicebat: *Cælum & terram ego impleo.* In hac veluti radianti quodam, stellisque virtutum omnium distincto, amplissimisq; charitatis spatijs in immensum quodammodo extenso Cęlo, nouem mensibus, summâ animi sui voluptate conquieuit, adeo vt B. Petrus Card. Dam. ser. de Annunc. pronunciare ausus sit: *Non est locus voluptatis nisi vterus Virginis.* Huius sanè Paruuli Diuinitati Humanitas nostra comparata, pupilla est, intellectus exiguum accidens est, ouum Oromazæ est, verbo, pene nihilum est. Atque ita ex hac consideratione humanatis Dei Filij, eundem minimum, maximumque esse cognoscemus. Cum teste Magistro sentētiarum in 2. D. 1. prope finē infinita illa

Res quædam minutæ admirabiles.

Oromazæ Ouum 24. Deos bonos ac propitios continebat.

Vterus virginis Dei filio fuit locus voluptatis.

B Maie-

In instanti conceptionis Incarnati Verbi fuit infusa anima rationalis.

Maiestas humanitatem nostram assumendo, non expectarit consuetum tēpus dierum 40. ad animam illam sanctissimam infundendam, vti in alijs fœtibus fieri consueuit, verum in primo conceptionis momento, quo sanguinem purissimum ad efformandum separauit, omni corporalis incrementi expectatione postpositâ, mox infudit animam, eamque cum paruulo illo corpusculo Personæ Verbi sociauit; atque ita minimum Incarnati Verbi corpus omnium infantium corporibus, in vtero Matris extitit, omniumque minutissimum ac minimum, cum immenso infinitoque, totâ admirante Natura, sociatum, Virginei vteri angustijs comprehensum, videre licuit.

Fœtus in vtero Matris primis diebus est instar Apis.

13 Quod si fœtus in vtero Matris primis diebus, Magno Alberto teste, magnitudinem Apis non excedit, cogitādum vobis relinquo quātulus, magnus ille Deus, Verbum immensum caro factum, extiterit? Miremur ergo nouitatem hanc inauditam, miremur infinitum Patris Verbum, quod, vt ait Salomon Sap. 18. *vsque ad cælum attingebat stās in terra*. Miremur ingentem illum Gigantem, quem ad Virgineum hoc Cælum properantem videndo Dauid, admiratione plenus canebat: *Exultauit vt Gigas ad currendam viam, à summo cælo egressio eius*, miremur, inquam, Gigantem hunc, reliquis omnibus nouitatibus pospositis in vtero virginali, ceu cælo, Ouoque Oromazæ comprehensum.

Verbum incarnatū adeo immensum, vt vsque ad Cęlum attingeret stans in terra.

14 Et sanè miram Ouum cum cælo, Mundoque habet conuenientiam atque similitudinem. DEVM siquidem vt refert Porphyrius apud Eusebium lib. 3. de præpar. Euang. quem Cneph Aegyptij vocitarunt, humanâ forma repræsentabant, colore in primis cæruleo, Zonam tenentem, & sceptrum, pennam gerentem in capite: Ouum prætereà ab ore producentem, quo Mundus hic visibilis, atque adeo ipsa Virgo denotata videbatur, quæ de se suā deprędicans originem gloriata est: *Ego ex ore Altissimi prodiui primogenita ante omnem creaturā*. Eccl. 24. Vnde Pythagoras Philosophorum sagacissimus, testā Oui, cæli, omnia cingentis imaginem: vitellum, ignis; Spiritus, qui sunt in Ouo, aeris: Albumen, aquæ: partes verò magis concretas terræ Symbolum esse dictitauit. Hinc Ouum illud Oromazæ Cæli typum fuisse nonnulli censuere; Deos verò illo contectos, Horas 24. quas Homerus Deus, vtpotè Solis filias, appellauit.

Mundus Ouo similis.

Maria sicut Diuina Sapientia ex ore Altissimi prodiuit.

Dij 24. in Ouo Oromazæ sunt 24. Horę solis filiæ.

Quare iure merito Virginem nostram sacratissimam sicut Bernardinus Bustius Ordinis Seraphici, Achaz Regis Horologio, vt in prima Parte ostēdimus, argutè contulit, ita nos Horologio, Caroli V. Imperatoris Maxim. quod in annuli gemma ingeniosè erat exculptum comparare possumus. De hoc eruditissimus Caussinus noster lib. 11. Symb. 68. sic loquitur. *Illud omnem admirationem superat, quod peritissimus Artifex in Caroli V. annulo Horologium cum tot libramentis currentibus & recurrentibus rotulis inclusit. Quid maius quàm cæli illius vertentis effigiem, & tantam, tanquam variam subtilissimarum partium compagem in gemmam includere? Fælix cui cælum, terræque patebant In digitis!* quid verò maius dici potest quàm cælum, quod motu assiduo, solisque decursu, mensura est temporum, mensura est sæculorum, in Virginea gemma, Virginum omnium præclarissima; in eaque sempiternum iustitię Solem illum interminatum immensumque, per quem nobis dies leti, atque horæ fluxere serenæ, mirabiliter representari? Quod B. Ioannes Geometra in suis Hymnis agnoscens, hunc in modum Virginem ingeniosè pieque salutauit:

Horologium in Caroli V. annuli gemma inclusum.

In M. veluti Gemma Sol iustitiæ inclusus.

Salue Temporis Genetrix, & sinus Aeui.

Maria temporis Genitrix & sinus Aeui.

Quo versiculo nobis insinuare sapienter voluit, non solùm Cælum quoddā, tempora varia, æuumque suis motibus dimetiens esse Deiparam; verùm etiā perfectiones omnes, virtutesque quorumcunque hominum Sanctorum, qui in quacunque differentia temporis extiterunt, existentque in posterum; perfectiones item Angelorum, quorum duratio à Philosophis, Aeuum, dicitur, ab ipsa velut amplo quodam sinu contineri. Vnde ipsa Eccl. 24. hac de re gloriari visa est: *Memoria mea*, inquiens, *in generationes sæculorum*. Quasi diceret: Dum supremus orbis Artifex condebat sæcula, ipsosque cælos, qui suis assiduis motibus ac circumuolutionibus temporum, sæculorumque sunt mensura, ego eius mentis obuersabar obtutibus, eius adhærebam lateri, velut vnica dilectissimaque filia, atque ita memor mei, velut Pater amātissimus, tàm cælorum, Angelorumque, quàm hominum sanctorum, qui tot sæculorum de-

In Maria omnium Angelorum Sanctorumque qui in quacumque differentia temporis extiterunt perfectiones reperiuntur.

cursu

cursu vitæ halitum duxerunt, pulchritudinem omnem; perfectionemque in me contulit.

Maria Gemma pretiosa velut ille Pyrrhi Achates nouē Musas repræsentans.

16. Quam ob causam iure merito Virginem augustissimam gemmæ illi, quam Pyrrhus Rex qui aduersus Romanos bella gessit suo gestabat in annulo & Achates dicebatur comparare possumus: In ea enim nouem Musæ cum insignibus suis singulæ, & ipse Apollo tenens citharam, non impressis sed ingenitis figuris visebatur. Talis omnino est Virginis animus; atque vt sapientiā missam faciamus, quæ adeò in illa resplenduit, vt ipsæ Musæ cum Apolline Sedem in illa fixisse viderentur; Siquidem sapienter dixit Pythagoras: *Musas esse in animis ingeniosorum*, nouem certè cælorum, velut nouem Musarum, ipsiusque Supremi Mobilis ceu Apollinis earū ductoris ac Præsidis, species pulcherrima perfectionesque in illa effulsere. In illa virtutum omnium concētus ad instar Musarum, siuè cælorum harmoniæ: (quam idem Pythagoras adeò dulcem, suauemque esse fatebatur, vt si eam mortales audirent, à reliquis vitæ operibus feriarentur) repræsentabatur; vti decursu huius operis, singula fauente Numine, eademq; Sanctissimâ Deiparâ, demonstrabimus. Quare vire merito Venantius Honorius Fortunatus lib. 1. de partu Virginis, in ea cæli terræque pulchritudinē, ornatumque Angelorum, hominumq; congestum, plenâ supremi Numinis dextrâ admiratus, pijssimo in illam affectu modulatus est:

Maria pulchra super gēmas splendorem solis obumbrat.

Pulchra super gemmas, splendorē, solis obūbras,
Alta super cælos, & super astra nitens.
Vellere candidior niueo, rutilantior auro,
Fulgidior radio, dulcior ore, fauo. (nusta,
Chara, benigna, micans, pia, sancta, verenda ve-
Flos decus, Ara, nitor, palma, corona, pudor.

M. Sphæra crystallina Archimedis ob puritatem.

17. Quod si Virginei, animatique huiusce cæli contemplemur puritatem iure illam conferre poterimus cū crystallina illa ingeniosissimi Archimedis Sphæra? quæ cæli faciem, Planetarum orbes motusque, stellantia quoque signa Zodiaci, perque illum solis perennes discursus exprimens, adeo admirabili elaborata fuit artificio, vt ipsum summum Deorum Iouem in admirationem rapere videretur. Vnde Claud.

Iuppiter in paruo dum cerneret æthera vitro
Risit, & ad superos talia dicta dedit.
Huccinè mortalis progressa potentia curæ?
Iam meus in fragili luditur orbe labor.
Iura poli, rerumque fidem, legesque Deorum
Ecce Syracusius transtulit arte senex.
Inclusus varijs famulatur spiritus astris
Et viuum certis moribus vrget opus.
Percurrit proprium mentitus signifer annum
Et simulata nouo Cynthia mense redit.
Iamque suum voluens audax industria mundum
Gaudet, & humana Sydera mente regit.

Huiusmodi ex crystallo quodāmodo plusquam Angelicæ puritatis Sphęram, à præpotenti totius vniuersi Opifice in terris, stupendo artificio confectam dicimus fuisse Deiparam; siquidē ordinatissimis suarum potentiarum; tam spiritualium, quàm corporalium motibus, Planetarum circumuolutiones; præclaris virtutibus, ipsa sydera; insigni suá iustitiâ ac sanctitate, lucem firmamenti pulcherrimam, imitari videbatur. Quare in animum iure nobis inducere debemus supremum illum orbis huius architectum sibi summopere in tam eximio opere complacuisse. Quod nobis Spiritus Sanctus insinuare visus est, dum virginem sic loquentem Prouerb. 8. introducit: *Et delectabar per singulos dies ludens coram eo omni tempore ludens in orbe terrarum;* siue vt vertere 70. Interp. *Ego eram cui adgaudebat ipse; quotidie autem iucundabar in facie eius in omni tēpore cum lætaretur orbe perfecto.* Verè enim hoc cælesti Orbe tàm eximiæ pulchritudinis absoluto atque perfecto delectabatur supernus Artifex, eidemque adgaudebat, summâ animi sui complacentiâ, tamquam operi verè omnibus numeris absolutissimo, quod mirificè diuina attributa, ac potissimum Omnipotentiam, Sapientiam, Bonitatemque eius deprædicabat. Et in quo denique omnis cælorum venustas, atque ornatus, veluti lucidissimo crystallo repræsentabatur.

In B V. velut opere absolutissimo ac pulcherrimo sibi supremus Artifex complacuit.

Quæ cæli decora in virgine elucescere agnoscens Bernardinus Bustius Ord. Seraphici, ait vndique toto orbe eius laudes, hiscè similibusque modulis, ad cælos extolli, atque celebrari:

Laudes B V. toto orbe celebrantur.

Nulla fuit tanto mulier redimita decore
Quæ speciem superet Virgo Maria tuam.
Candidior niueo rutilans Regina colore,
Et radijs cedit clara Diana tuis.
Luna suum perdit tecum sotiata nitorem
Atque comes nullum Sol tibi lumen habet.

18. Hanc cælorum venustatem in virgine sacratissima, velut tersissimo præferri speculo, admirabilis illa visio,

 quam

quam Sanctus legislator Moyses aliquãdo elt intuitus nobis declarare visa est. Refert Exo. 24. se ascendisse cum Aaron, Nadab, & Abiu, & septuaginta de senioribus Israel in montem, subditque: *Et viderunt Deum Israel, & sub pedibus eius quasi Opus lapidis Sapphirini, & quasi cælum cùm serenum est: Nec super eos qui procul recesserant de filijs Israel misit manum suam: Videruntque Deum & commederunt & biberunt*. Quæ sanè visio, Dei olim in formâ hominis in mundum aduẽtum, ingressumque admirabilem, in purissimum vterum virginis, venustissimè adumbrauit. Eam enim si quis ob cælestem, & plusquam Angelicam, quâ pollebat puritatem, suis coloribus: iuxta sententiam etiã Rabbi Moysis, & Rabbi Hecados apud Galatinum lib. 7. de Arcanis Cathol. Relig. c. vlt. ad viuum depingere vellet, hisce sanè depingeret quàm bellissimè: *Virgo eiusque purissimus vterus est, Opus lapidis Sapphirini, & Cælum cum serenum est*.

Deus quem vidit Moyses cum Aaron, Nadab, Abiu, &c. in monte fuit figura Incarnati verbi, quod nobis in humanitate sua se visendum exhibuit.

M. Opus lapidis Sapphirini, & Cælum Serenum.

19. In hac porrò visione censet Abulẽsis DEVM specie lucidissimę nubis, Humanitatem nostram denotantis, Diuinamque Maiestatem occultantis comparuisse. Alij, vt Lyranus, Caietanus, & Prado in Ezech. quod se humanâ specie visendum exhibuerit, sub schemate cuiuspiam magnifici Principis, Regis, ac Legislatoris. Vnde in Hebræo textu non legitur Nomen Tetragrammaton Iehouah Nomẽ proprium Dei, sed Elohim, quod Principem, Iudicemque significat. Quæ omnia certiores nos reddunt Dei filium in vterum aduenisse virginis, velut cælum serenissimum, luceque Sapphirinã fulgẽtissimum, in eoque Maiestatem suam nostræ carnis nube obuelasse, effectumque Principem Pacis, Patrem futuri seculi, Regemque pacificum magnificatum super omnes Reges vniuersæ terræ, cuius vultum orbis quantus est contẽplari desiderabat. Huius porro mansuetudinem, benignitatemque abundè nobis insinuauit Moyses cum dixit, nõ misisse manum super filios Israel, ad eos castigandos, videlicet; cum alias extendere solitus fuerit etiam vtramque manum ad flagellandum, vti patuit in 10. plagis Aegyptiorum, quos vtraque quasi manu extentâ percussit, ita vt quilibet eius digitus peculiarem plagam infligere visus sit; Eandem benignitatem commendauit cum dixit: *Viderunt DEVM, & comederunt, & biberunt*; præ lætitia videlicet, animique alacritate quam in tam pulchra Dei mitissimi Principis visione erant experti. Cũ aliàs adeo formidabilis esset, ac terribilis, vt non dicam comedere, & bibere in eius præsentia, sed nec quidem viuere homini licuerit, vti ipse seuerè comminatus est: *Non videbit me*, inquiens, *homo & viuet*.

Humanitas Christi velut nubes lucidissima Diuinam Maiestatem occultans.

Deus vtraque manu extensa Ægyptios 10. plagis castigando percutere visus est.

Dei benignitas sese Moysi manifestantis.

Olim in præsentia Dei non modo comedere & bibere, sed ne quidem viuere licuit.

20. Quàm verò aptè Virgo nostra sacratissima Cęlum serenum, cælum Sapphirinum vocitetur, consideratâ tantisper Sapphiri natura elucescet.

Sapphirus cæli faciem præsefert.

Gemma hęc consensu scriptorum rerũ naturalium, & ipsâ experientiâ teste cęli faciem coloremq; punctulis aureis, ceu stellis intermicantibus æmulatur. Talis nimirùm tota vita fuit Deiparæ dum in terris adhuc moraretur, cæli faciem, pulchritudinemque sanctissimâ sua conuersatione, in cęlis assiduè versante; morum puritate, innocentiâ, varijsque virtutibus, ceu stellis, repræsentabat, ita, vt quicunque eam attentius consideraret in Diuinum amorem, cælestiumque desiderium accenderetur.

Sapphirus est B. V.

21. Si Sapphirus Gemma gemmarum omnium excellentissima appellatur, imò & Gemma Regia, quod eam Reges Aegypti collo appensam cum inscriptione: *Veritas*; vt scribit Aelianus lib. 14. c. 34. gestarent; Virgo quoquę inter virgines omnes ceu Gemmas pulcherrimas, fuit eminentissima. Vnde ei iure canit Ecclesia: S. Virgo virginũ, & Bernard. virginitatis Primiceriam dixit. Est quoque Virgo nostra Gemma verè Regia, siquidem adeo cælorũ Rex, in creata illa veritas, quæ de seipsa dicit Ioan. 14. *Ego sum via, veritas, & vita*; sibi in illa complacuit, vt in ea per incarnationem voluerit, quasi incidi, atque prorsus inuiscerari.

Sapphirus est Gemma gemmarũ excellentissima.

M. est Gemma Regia.

22. Si Sapphirus est fęcunda Carbunculi parens, in cuius visceribus, cum nasci Causinus noster, vir eruditissimus lib. 12. Symb. 53. testatur, aitque lapidem hunc preciosiorem, lucidioremque esse ipsa parente, quæ eum generauit: & virgo Maria peperit IESVM, lapidem preciosissimum, Carbunculum Diuini amoris flammis radiantem, & mortalium corda inflammantem, peperit, inquam, *lapidem angularem abscissum de monte sine manibus*, qui verè Matre nobilior, Matrique totius nobi-

Sapphirus carbũculum parit sic B. V. Christum ceu carbunculum peperit.

nobilitatis auctor extitit. Vnde hoc illi idem Cauſinus egregia pietate Epigramma cecinit.

O Virgo inſignis, Mater pia, nobile ſemen,
Quam Deus impleuit totius orbis ope.
Fructu ſancta pio, renouaſti fœdera rerum
Lucidiorque dies te generante nitet.
In te habitans mundi lumen ſtatione coruſcâ,
Floruit interius per tua membra DEVS.
Nunc viuax fulgor penetrãs & adima profundi
Orbem alit, aſtra tegit, Tartara luce replet.

23. Quare pręclarè oſtendit Pater Alchazar Sapphirum in ſe filij Dei Imaginem repræſentare, eo quo ad inſtar huius lapilli, & ipſe in ſe cæli faciem exprimeret, *cum ſecundus hic Adam fuerit de cælo cæleſtis*, vt ait Apoſtolus, Matris nimirùm faciem, quæ animatum, & rationale Cęlum extitit, ſpeciem, Imaginemque ad viuum repræſentando: Mater enim & filius mutuam inter ſe ſpeciem gratiſſimam referebant, adeo vt veriſſimè dixerit Richar. de S. Vict. cap. 36. in Cant. de virgine: *Ipſa eſt ſpecialiter ſpecies Chriſti, præ omnibus ſpecioſa, non ſolum ſpeciem Chriſti in ſe habens, ſed hanc in alijs reſtituens*. Ex quo diſcurſu Apoſtoli facile perſpicimus, eius etiam ſententiâ Deiparam extitiſſe Cęlum, quod à ſecundo Adam Chriſto IESV, qui ex illa proceſſit colorem illum cæleſtem mutuare viſa ſit. Hic .n. in ſententia Philoſophorum nihil eſt aliud, *quam maxima altiſſimæ lucis profunditas, vbi nullus datur viſioni terminus*. Quæ lux, quid aliud, quàm Sapientiæ Diuinæ abyſſum, omni humanæ menti impenetrabilem denotat, qua Deipara Virgo adeo fuit exornata, adeo filio ſuo dilectiſſimo ſimilis, vt non immerito Eccleſia Sancta, Sapientiæ increatæ laudes communes, cum Diuiniſſima eius Matre eſſe voluerit, quæ adeo ſimilis erat filio, vt qui cernebat Matrem, cernere ſibi videretur filium, & contra. Vnde de filio loquens Nicephorus Calixtus. *Per omnia ſimilis puriſſimæ, & diuinæ eius Genetrici*.

Sapphirus etiam filium Dei repræſentat.

B.V. ſpecies Chriſti ſpecioſiſſima.

A B.V. veluti cęlo, Chriſtus ſecũdus Adam cæleſtis dicitur.

Color cæleſtis eſt maxima altiſſimũ lucis profunditas, vbi nullus datur viſioni terminus.

Chriſtus per omnia ſimilis puriſſimæ, & Diuinæ ſuæ Genitrici.

24. Cælum igitur ſereniſſimum, Cælũ Sapphirinum præcipuas huius gemmæ proprietates naturamque in ſe velut ſpeculo repræſentans, fuit Virgo Deipara, in qua non modo pedes, verum etiam omnia Incarnati Verbi tenella membra quieuere. Vnde ipſa gloriabatur. Eccl. 24. *Gyrum cæli circuiui ſola*. Quæ verba expendens Rich. à S. Laur. lib. 7. *Non ſolum B.V. fuit capax*, inquit, *ad inſtar cæli, ſed in ſe continuit ipſum cælum, id eſt illum qui claudit in ſe omnia, Chriſtum videlicet, qui Gyrus eſt ingyrabilis, circuiuit gremio vteri ſui ſola, ſine virili conſortio. Et hinc probari poteſt, quod ipſa in ſe contineat vniuerſa, quæ cæli ambitu continentur, & ſit vniuerſorum Domina. Quam ob cauſam comparatur Iridi, de qua dicitur* Eccl. 53. *Gyrauit cælum in circuitu gloriæ ſuæ*. Sic ille. In illa deniq; velut Regali ſolio, ex Sapphiro compoſito paruulus Rex noſter glorioſè reſedit. Vidit ſolium hoc, ſiue Thronũ Ezech. Propheta cap. 1. in quo Dei filius homo factus amoris flammis, ad inſtar electri in cenſus conſidebat: *Quaſi* inquiens, *aſpectus lapidis Sapphiri ſimilitudo Throni*. & cap. 10. *quaſi lapis Sapphirus ſpecies ſimilitudinis ſolij*.

B. V. continuit in ſe ipſa ipſum Cęlum .i. illum qui ad inſtar cæli concludit in ſe omnia.

M. vniuerſorum Domina, quia cõtinet in ſe omnia.

25. Cum igitur cælum ſereniſſimum, cælum Sapphirinum, vti comprobatum eſt, ſit Deipara, nil ſanè miror, quod dilectus Chriſti Diſcipulus in Inſulam Pathmos relegatus à Domitiano, inter varia diuinitus ſibi reuelata, cæleſtiaque ſpectacula, ad animi ſui ſingulare ſolatium in tam ærumnoſo exilio, viderit Virginem hanc ſuauiſſimam in cælo, figuratum nimirùm ſuper ipſam figuram collocatam. Cùm enim Apoc. 12. ait: *Signum magnum apparuit in cælo, Mulier amicta Sole, Luna ſub pedibus eius, & in capite eius Corona ſtellarum* 12. quid aliud nobis indicare voluit quam pulcherrimum Cælum, iſto aſpectabili longè eminentius, præſtantius, ac nobilius eſſe Dei Matrem? ſiquidem præcipua eius ornamenta Solem, Lunam, Syderaque complectitur, eiſque mirificè decoratur, dignam proinde, quæ in cælo tanquàm figuratum ſupra figuram, vmbra ſupra corpus veritatéque collocetur, ac denique ſuper altiſſima cælorum cacumina euehatur. Quo ſanè in ſpectaculo tam Diuino, ſingularibus eum, omni humano ſolatio deſtitutum, crediderim delibutum fuiſſe gaudijs, & inuſitatâ à glorioſiſſima virgine perfuſum lætitiâ, oſtendendo reuera ſe *lætitiam eſſe Iſrael*, vt eam ſacræ literæ; *Radicẽ gaudij*, vt eam vocauit Epiphanius, *lætitiæ Theſaurum*, vt appellauit Chryſippus, *mærorum medicinam*, vt eam Ioannes dixit Geometra; *inexhauſtum gaudij pelagus, vnicamque mæroris obliterationem*, vti eam tãdem vocitauit Damaſcenus orat. de Dormit. Deip.

M. Thronus ex Sapphiro compoſitus.

Maria ſignũ magnum apparens in cęlo fuit velut figuratum poſitum ſuper figuram, nempe cælũ.

M. Radix gaudij, & lætitiæ Theſaurus.

Agnouit quoq; clariſſimum quoddã pulcherrimumque cælum eſſe Deiparã ipſe

ipse sapientum Corypheus Salomon, dum eam Cant. 6. attentius contéplatur, admiratione que perculsus, exclamauit: *Quæ est ista, quæ progreditur quasi Aurora consurgens, pulchra vt Luna electa vt Sol, terribilis vt Castrorum acies ordinata*, eius virtutes ceu stellas esse innuens quæ à sapiente Eccli. 43. 9. Castra, & Dei militia vocantur, quibus Luna tanquã Regina dominatur, vt ita nihil in hoc virgineo animatoque cælo ornamentorum ab vllo desiderari posse videretur.

Salomō Mariam cælum quoddam esse intellexit, dum eam Auroræ soli, Lunę & stellis comparat.

26. Veritatem hanc diffusius, vti & reliqua cælorum ambitu contenta, vt Angelorum Hierarchias, constellationes, Planetarum orbes, aliaque siue signa, siue mysteria præsenti opere pertractabimus, eaque omnia grauissimâ Patrum auctoritate, atque asseueratione de more fulciemus. Quæ sanè Sanctorum Doctorum testimonia furta dicenda minimè sunt, sed opulentissimæ optimorum Ecclesię Parentum dilectis filijs relictæ hæreditates, atque Patrimonia. Sic enim B. Theodoretus lib. 1. super Cant. in ipsa Præfat. cum ingenuè fassus esset sententias, explicationesque Sanctorum Maximi, Nili, Nysseni, ac Psellise in medium, ad vberiorem Canticorum dilucidationem prolaturum, mox subnexuit: *Nec furti nos insimulent. Si quid quod à Patribus dictum est, in his commentarijs offenderint. Fatemur enim & nos ab illis explicationis occasione accepisse. Hoc autem non furtum appellari debet, sed Paterna hæreditas. Quanquam ad illa, quæ ab eis accepimus adiunximus, quæ nostra sunt. Et quòd latius à quibusdam explicatum est, nos cõtraximus, quod autem diligentiam requirebat, dilatauimus. Laborem denique suscepimus lectoribus, vt arbitror non inutilem. Quamobrem, qui sine labore laborum nostrorum fructum sunt percepturi, rogatos volumus, vt nobis pro laboribus nostris orationes, & preces impertiant suas. Quod si minus accurata videbitur explicatio, laborem saltem boni consulant, & quæ desunt ipsi doceant*. Hæc ille.

Quid toto hoc opere pertractandũ st.

Patrum sententiæ non furta, sed hęreditates & patrimonia dicendæ sũt.

B. Theodoreti ingenuitas fatendo se à Sanctis Patribus varia fuisse mutuatum.

B. Theodoretus pro laboribus suis postulat orationes.

27. Idem sensisse visus est etiam deuotissimus in Virginem Richardus de S. Laurentio, qui in primo sui operis Prologo Mariæ laudes velut triticeas spicas passim per sacræ scripturæ agros dispersas in fasciculos se collegisse affirmat, Aceruumque illum tritici magis accumulasse quodammodo, de quo sponsus in Cant. c. 7. ad virginem: *Venter tuus sicut aceruus tritici vallatus lilijs*. Apum quoque prudentiam sibi imitari placuisse asserit, quarum studiosa sedulitas ad fauos conficiendos vndecunque potest mel, ceráque colligit. Quod ille iure merito asseruit: siquidem Virgo beatissima cum S. Brigitta libro 6. Reuel. c. 12. loquens, se Alueario comparauit, ad quod Apis illa celestis ac Diuina de celis aduolauit, in eaque sibi confecit dulcissimum, ac subtilissimum fauum, qui præparatus erat ad suscipiendum mel gratiæ spiritus sancti; quem fauum tunc impletũ esse ait quãdo Dei filius in eius vterum aduenit cum potentia, charitate, & honestate. Ex quibus verbis consequitur preçones quoque Diuæ Virginis Apes quasdam esse Christi æmulatrices, quæ florẽ virginearum virtutum sugentes, dulcissimum ipsius laudum mel colligunt, quas laudes dum in honorem Virginis celebrant, quid aliud videntur agere, quam circa hoc purissimum Alueare dulci susurro circumuolitare, in eoque collecta mella recondere? Fatetur denique idem Richardus se ex virorum doctorum, Theologorumque puteis hausisse latices, de eorum similâ panem ad saturãdos, confirmandosque famelicos confecisse, de eorum racemis expressisse vinum, ac impleuisse suæ mẽtis calicem mirâ dulcedine inebriantem.

Richardus à S. Laurentio laudes de B. V. ex varijs collectas vocat spicilegium.

Idem fatetur se Apum sedulitatem fuisse imitatum.

Idem ait se in illo labore ex doctorum virorum puteis hausisse latices, &c.

28. Quæ omnia sanè iure merito in præsenti opere vsurpare possumus & nos, ac ingenuè fateri nos his sanctorum Patrum adminiculis eo libentius vsos, quod in tam difficili itinere, absque vllo Duce, quod sciamus, progressi simus. Vnde facile nos consequuturos veniam speramus, si quid minus eruditum, expolitumuè exciderit. Quod si quis etiam nos prolixitatis arguere voluerit, speramus veniam daturum, si sibi persuaserit veritsimum esse illud quod idem asseuerauit Richardus, nimirùm quod *prolixè loqui de dulci Maria valdè dulcis sit materia, & quia, bonum erat hic mihi esse diutius, complacebat quoque tam dulcia ruminare*.

In hoc operè Auctor absque Duce præcedens iubens SS. Patrum vtitur adminiculis.

Prolixè de salui Maria loqui valdè dulcis est materia.

29. Et quoniam variæ in tam arduo prolixoque opere difficultates occupationesque subinde occurrere, quæ nos ab incepto deterrebant, animumque à tantis laboribus auocabant; virginis pollicitatio illa amabilissima: *Qui elucidant me vitam æternam habebunt*: Eccl. 24. animum labentem erexit, effecitque spes felicis ex hac vita exitus sub tante patronæ clientelâ, vt ad hos labo-

labores exantlandos, humeros lubētes subijceremus. Præclarè enim idem Richard. à S. Laurent. lib. 2. de laud. B. V. cum verba illa Deiparæ expendisset, adiunxit: *Maria enim super faciem sui scribæ imponet honorem suum*, vt nimirùm facies eius non impleatur ignominia, & confusione, cum loquetur inimicis suis in porta, in vitę huiuscè videlicet temporalis constitutus exitæ, transiturus ad æternam.

M. Super faciem sui scribæ imponet honorē suū, vt facies eius non impleatur ignominia, & cōfusione in die iudicij.

30 Erexit nos etiam mirum quantum alia quædam fidelissima ipsius sacratissimæ Deiparæ promissio per Sanctam Brigittam facta lib. 4. Reuel. capit. 32. cuidam cantus harmonicos, laudesq; ipsius in honorem ac filij absque vllius temporalis lucelli inanisuè gloriæ spe pangenti, atque concinenti, quam totidem verbis hic referre libuit: *Dic illi*, inquit, Virgo benignissima suæ Brigittæ; *qui scribit cantum & laudem meam, non propter laudem suam, vel mercedem, sed propter laudem ipsius, qui propter omnia opera sua, omni laude dignus est; Quia sicut Principes mūdi tribuunt laudatoribus suis mundi mercedem, sic ego spiritualiter remunerabor eum, quia sicut vna syllaba habet super se multas notas, ita Deo placet coronas dare in cælo pro qualibet syllaba, quæ est in cantu. Diceturque de eo in cælum veniente: Ecce venit laudator; qui nullo tēporali bono dictauit cantum, nisi solum propter DEVM*.

B. V. cuidam Cantori munificis modalis eius laudes conscribenti promittit per B. Brigittam æternā mercedem.

31 Animauit nos B. Albertus, virtutibus verè nomineque Magnus, qui se ad pulcherrimum illud de Dominica Incarnatione Opus elucubrandum, benignitate ipsius Virginis, qua in suos præcones ferri consueuit, incitatum asserit in Prologo. Siquidem de illa Salomon Sap. 6. *Facile*, inquit, *videtur ab his, qui diligunt eam, & inuenitur ab ijs, qui quærunt eam. Præoccupat eos, qui concupiscunt se, vt illis se prior ostendat. Qui de luce vigilauerit ad eam non laborabit; Assidentem in. eam in foribus suis inueniet; quoniam dignos se circumit ipsa quærens, & in vijs suis ostendit se hilariter, & in omni prouidentia occurrit illis*. Fatetur denique se amantissimis illis Virginis benignissimæ pollicitationibus ad laudes eius scribendas prouocatum: *Qui edunt me adhuc esurient, & qui bibunt adhuc sitient, qui audit me non confundetur, & qui operantur in me non peccabunt, qui elucidant me, &c. Huiusmodi ergo largifluæ sponsionis*, inquit ille, *fiduciā subnixus, mitto manus in opus. Aliàs sanè super meum ingeniolum & scientiolam me nimium eleuarem. Scio autem quod non est abbreuiata manus Domini, sed omnia possibilia sunt credenti*.

B. Albertus ait se benignitate B. V. allectū fuisse ad scribendū Tractatum super Missus.

Mira B. V. bonitas, & facilitas.

Mira B. V. suauitas.

32 Inflammauit quoque desiderium hoc meum laudandæ virginis Bernardinus Bustius, qui Par. 1. Marial. ser. 1. ad eius celebranda præconia ait in primis accensum se Psalmistæ voce illa: *Laudate Dominum in sanctis eius*. Diui quoque Hierony. ea verba in laudem Deiparæ interpretantis sermon. de Ass. *Si DEVM ore Prophetico in sanctis eius laudare iubemur, multo magis eum in hac celebritate B. V. Matris eius oportet cum hymnis, & canticis diligenter extollere, & dignis Deo laudare præconijs, ac mysticis honorare muneribus*. Tū gratitudine, qua se tantæ Matri ob innumera ab ipsa accepta beneficia adstrictū agnoscebat, ac præsertim, quod eius meritis, atque intercessione ad Seraphicam illam sanctamque Religionem à Deo vocatum intelligeret. *Et quia iuxta iuris Canonici Regulam*, inquit ille: *Multa valent & tenent, quæ fiunt ob remunerationem, quæ aliàs non tenerent*; hinc laudes, quas Sanctissimæ Dei Genitrici pro acceptis beneficijs referebat, licet arbitrio suo, indignas, apud Dominum tamen valituras sibi persuadebat. Cùm denique alia quędam eiusdem iuris Regula iubeat, *Beneficiatum gratum esse debere erga suum benefactorem, timendum sibi iebat ne si Beatæ Virginis, ac præsertim eius immaculatæ Conceptionis laudes subticuisset, omnibus tam insignibus beneficijs meritissime ob turpissimam ingratitudinis notam priuaretur*. Quæ sanè vel vnica ratio inter innumeras ad Deiparæ celebranda præconia apud me plurimum momēti habuit; cùm preciosissimum hoc vocationis donum, ad inclytam hanc sanctissimamque licet inter ordines omnes minimam IESV Societatem, me benignissimæ huius Virginis beneficio fidelissimoque Patrocinio accepisse profitear, vt alia innumera sileam. Nam reuera, vt cum Sedulio ad ipsam Deiparam loquente canam:

Bernardinus Bustius quibus rationū momentis permotus fuerit ad laudandum B. V.

Gratitudo eius erga B. V. quod ipsum ad Seraphicam deduxerit Religionem.

Beneficiatus gratus esse debet erga suum benefactorem.

Auctor beneficium vocationis ad Soc. à B. V. se accepisse fatetur.

Nullis abolenda per æuum.
Temporibus constant virtutum signa tuarum.
Ex quibus audaci pertingere pauca relatu
Vix animis commit to meis, syluamque patentem
Ingrediens, aliquos nitor contingere ramos.
Nam centū licet ora mouens, vox ferrea lamet,
Centenosque sonos humanum pectus anhelet,
Cuncta, quis expediet? quorum nec lucida cœli
Sydera, nec bibulæ numeris ęquantur arenę.

Laudes & beneficia B. V. innumera, & ineffabilia.

33 Erexit similiter labantem animū, idem supra memoratus pientissimus in

Deiparam Richardus Laurentinus, qui in secundo sui operis Prologo censuit sibi dicta diuinitus verba illa, quæ audiuit S. Ioannes Theologus in sua Apoc. cap. 1. *Quod vides scribe in libro, & mitte septem Ecclesijs. Quasi dicat: quod vides oculis mentis, ac intelligis*, inquit ille, *scribe: quod enim dicitur cito transit, scribe proinde, ne deleri possit per obliuionem, quod ad futurum eruditionem necesse est permanere. Attendens ego igitur sensu pauper, & modicus, non solum Ioanni præcepisse vocem Dominicā, vt ea scriberet, quæ videbat sine intelligebat, sed & vniuersis in sacra pagina eruditis, feci quodpotui, & plures notulas ad laudem Virginis pertinentes quas multo tempore studiosè coaceruaueram, diligenter in ordinem redegi. Malui siquidem cum mihi coccus, & Hyacinthus, byssus, & purpura deesset, de pilis caprarum deuotus offerre, quam contra præceptū legis, in conspectu Dei, vel ipsius B. Virginis vacuus apparere. Timendum est enim, vti dicit Ambrosius, ne sicut de omni verbo otioso reddituri sunt homines rationem, sic de otioso silētio districto Iudici satisfacere teneantur, quod principaliter de sapientibus credo intelligendum. Dicit enim Apostolus: Væ mihi si non euangelizauero. Et alius quidam; Væ Domine tacentibus de te*. Hactenùs Richardus.

Sicut S. Ioannes monitus decælo vt scribat, sic quisque eadem voce excitatur ad B. V. laudes celebrandas.

Richardus in ornatum Virginei Tabernaculi pilos caprarum se obtulisse dicit.

34. Erexit quoque labantem animum Venerabilis Thomas de Kempis, qui serm. 21. ad Nouitios scribit Virginem Beatissimam in hora mortis locuturam pro his, qui sibi deuoti extiterunt, eiusque sese laudibus conscribendis, ac celebrandis impenderunt, hisque verbis pro illorum salute velut fidelissimam apud filium Aduocatam intercessurā: *Fili mi amantissime, miserere animæ famuli tui, amatoris, & laudatoris mei, sicut tu benè nosti, & vidisti, de cuius ore Sancti Angeli sæpius mihi deuotæ salutationis gaudia nunciarunt; qui etiam ad laudandum Nomen Sanctum tuū & meum plures secum fratres inuitare consueuit. Hic est Notarius noster scribens sanctos libros, & amator sanctæ Crucis libenter orans, & Psalmos cantans, qui audito Nomine sancto tuo, & meo reuerenter solebat se inclinare, & geniculando salutare. Memor ergo esto horum fili mi charissime, & da ei nunc inuenire misericordiam coram te*. Paucis verò interpositis sic omnes ad cultum amorēque Virginis hortatur: *Eligite hanc benignissimam Matrem IESV præ cunctis parentibus, & amicis vestris in Matrem specialem, & Aduocatam ante mortem, & salutate eam Angelica salutatione, quia vocem hanc audit valde libenter*. Sic ille.

B. Virginis intercessio apud filium pro suis laudatoribus in hora mortis.

B. V. Memor est illorum in morte qui Crucem, & ipsius Imaginem dū viuerent salutabant.

35. Animauit nos denique sacrum illud Basiliense Concilium Generale, in quo cum inter reliqua de immaculata gloriosissimæ Virginis veneranda Cōceptione ageretur, promissionem illā tàm in creatæ sapientiæ, quàm ipsius Matris recolens, sic loquitur: *Elucidantibus Diuinæ gratiæ Mysteria mercedem gloriosam repromisit æterna Dei Patris Sapientia, dum ait: Qui elucidant me vitam æternam habebunt. Quod etiam de gloriosa Virgine, quæ ipsam Patris sapientiam Dei filium æternum protulit, ac mundo peperit sacrosancta legit Ecclesia. Nam quicquid de dignitate, & sublimitate Virginis Matris educitur in lucem, hoc non dubium est, ad laudem, & honorem filij sui pertinere. Et qui honorificant gratiam, & sanctitatem Matris, honorificant & elucidant gloriosum Nomen Filij eius, qui ipsam sanctificauit, & impleuit gratiā. Vnde si in cæteris rebus elucidatio veritatis, quæ à Domino Deo est, præclara merita parturit, in ea re specialiter fructus vberrimos afferre speranda est, quæ sanctificationem, & dedicationem Templi illius concernit, in quo ante secula, antequam terra fieret, & ab æterno sibi mansionem ordinauit Prima, & æterna veritas*. Hęc Conc. His ego alijsque Sanctorum Patrum vocibus, ac dictis, ceu facibus accensus, huic operi elaborando memet lubens impendi. Licet enim occurreret effatum illud D. Hieron. ad Heliodorum. *Grandes materias ingenia parua non sufferunt, & in ipso conatu vltra vires ausa succumbunt, quantoque maius fuerit, quod dicendum est, tanto magis obruitur, quod magnitudinem rei verbis explicare non potest*. Licet etiam nossem tantæ moli ipsis Athlanteis, Herculeisque humeris formidandæ exiles meos humeros ferendo esse impares, confidens tamen Misericordiæ ipsius pientissimam, optimamque Parentem, Parentem, inquam, illius, de quo Isa. 40. *Qui dat lasso virtutem, & his qui non sunt fortitudinem, & robur multiplicat*; tantas mihi vires animi, corporisque suppeditaturā, vt pro modulo meo essem huic oneri ferendo, tātam quoque gratiam mihi à suo dilectissimo filio impetraturam, vt huiuscé laboris mei propositum finem consequi possem; me alacriter ad scribendum accinxi, tantæque moli lubens humeros submisi.

B. V. hic in patronum eligenda vt eā habeamus adiutricem in morte.

Quod de dignitate B. V. in lucem editur, hoc ad laudem & honorem filij non dubium est pertinere.

M laudes sunt grandis materia, quā parua ingenia ferre nequeunt.

36. Finis autem primarius totius huiuscé lucubrationis nobis propositus non fuit alius, quam Maior Dei ter Opt. Max. eiusque Matris gloria; cum eiusdem patrocinio, maior in virtutibus

Finis huius operis scribendi est Dei maior gloria eiusdemque Matris honor.

tibus religioſis profectus, quies & trãquillitas, animi, & quædam quaſi beatæ vitæ in hac ærumnoſa delibatio.

Alius finis ſcribẽdi fuit fęlicem vitæ finem conſequi patroci nio Virginis.

Finis deniq; totius huius operis, vt ſummatim multa complectar, non alius extitit, quam fælicem ſub tantæ, tãque piæ Parentis clientelâ ex hac vita miſera exitum conſequi, vitamque illam beatam nullo fine terminandam, iuxta ipſius benigniſſimam pollicitationem indipiſci.

37. His addo, vt maior adhuc in Diuinam Maieſtatem, ſanctiſſimamque eius Genitricem redundet gloria, me omni prorſus proculcatâ, atque deletâ ſiue ſpe præmiorum, ſiue pœnarum, nullo vnquam tempore finiendæ æternitatis formidine, opus hoc aggredi. Adeo vt ſi nec beata vita, nec æterna foret mors, Dei tamen, eiuſque Matris laudibus memet animitus, medullituſque impenderem. Hoc nos ad confuſionem noſtram Vetula quædam, miſsâ S. Patriarchæ noſtri Ignatij Regulâ, docuit; quam Iuo Prædicatorum Ordinis illuſtre ſydus miſſus à S. Ludouico Rege Galliæ Legatus ad magnum Damaſci Sultanum, vnâ manu lebetẽ, prunis ardentibus refertum, alterâ amphoram aquâ plenam geſtantem conſpicatus, quæſiuit, quẽ in finem ea deferret? Reſpondit illa præter omnem expectationem ſapientiſſimè: *Paradiſum hoc igne exurere, & aquâ hac Inferni flãmas extinguere animo meo ſedet.* Inopinato hoc reſponſo mirum quantum ſtupefactus vir religioſiſſimus, quęrit rurſus cur hoc aggredi tentaret? Cui illa: *Ne in poſterum*, inquit, *quiſpiam virtuti, & bonorum operum praxi ſe dedat, ſpe mercedis, & ne à malo ſe temperet gehennę timore: verùm purè ob honorem Dei, & quem ei debemus, ſingularem amorem.* Ita memoriæ prodidit Ionuillius in vita S. Ludouici Francorum Regis. In hoc ergo toto opere, ac labore exuratur igne diuini amoris, ſi ità loqui licet, ac deleatur Paradiſus; aquâ cæleſtis gratiæ extinguatur Infernus; purè Dei, eiuſque Matris præ oculis ſolus honor habeatur, & gloria, vt eorum ſanctiſſima æuiternum Nomina, toto terrarum orbe longè, latèque glorificentur. Non mihi Domine, & Domina, non mihi, ſed Nomini veſtro date gloriam.

Vetula quædam in Syria vna manu lebetem igne, altera amphorã aqua plenam portabat ad extinguendum Ignem Inferni, & comburendum Paradiſum.

Seruiendum Deo ex puro eius, amore, & non Spe præmiorum, vel metu pęnarum.

38. Interim ad te Virgo glorioſiſſima ſtella huius maris magni, ſpatioſique tuarum immenſarum laudum Oceani fulgentiſſima me conuerto: affulgeſce menti meæ, oculiſque tuis, ceu geminis poli ſyderibus intellectum illumina, dirige per paruam ingenioli mei cymbam, per ampliſſimum hoc tuorum pręconiorum pelagus vela facienti, vt ſa-uâ naue, ac mercibus in æternæ beatitatis portum tandem aliquando, tui vultus ſereniſſimo duce lumine, ingredi promerear.

Oratio Auctoris ad Mariam Maris ſtellam, vt luce ſua in ſuarum laudũ Oceano nauigantem dirigat.

Dignare me, liceat mihi verbis Seraphici tui ſeruuli vti S. Bernardini Senenſ. Tomo 3. ſerm. 9. *dignare*, inquam, *me laudare te Virgo ſacrata, nec modicam deſpicias tui famuli ſeruitutem, cuius non modicam deuotionem in tuis laudibus attendis. Dignare cæleſtis Regina mihi per ſublimium ſenſuum tuorum miſericordiam, quaſi vaſta per æquora ſine remige nauiganti, cæleſtis auræ fauore ſuccurrere, vt qui altiſſimos tuorum verborum ſenſus:* (addo ego:) tuaque cæleſtia, Diuinaq; præconia, *ſaltẽ balbutiendo declarare deſidero, gratiâ tua confiſus, tuo adiutorio valeam explicare. Aſpiret & ille Diuinus habitator hoſpitij tui, vt qui in laudem ſuæ Matris ſtudium pietatis attendit, pius adiutor adeſſe non dedignetur è cælis. Quis enim mortalium niſi Diuino tutus, vel fretus oraculo, de vera Dei, & hominis Genitrice quidquam modicum, ſiue grande præſumat incircumciſis, imò pollutis labijs nominare, quam Pater ante ſæcula DEVS perpetuam prædeſtinauit in Virginem digniſſimam: Filius Regit in Matrem; Spiritus Sanctus omnis gratiæ domicilium præparauit. Quibus verbis ego homunculus, ſenſus altiſſimos Virginei cordis Sãctiſſimo ore prolatos efferam, quibus non ſufficit lingua omnium hominum & etiam Angelorum?* Nihilominus tamen de te cõfiſus ô Virgo, vnica ſpes mortalium ſecuriſſima, tanto tamque immenſo tuarum laudum æquori me committo, è portu ſoluo, vela ventis expando te rogans atque obſecrans, vt Sancti Spiritus Fauonium, Auſtrumq; diuini amoris euoces vti ſoles, dicaſq; *Veni Auſter perfla hortum meum*, perfla æquor meum, mearum nempè laudum. Vt hoc feliciter nobis aſpirante ſalui, incolumesque portum teneamus.

Oratio S. Bernardini Sen. ad impetrandam gratiam B. V. ipſam laudandi.

Spiritum S. inuocat, vt ſuo afflatu aſpiret.

Et quia ſubinde in hæc tuorum encomiorum ęquore, profundum quodãmodo ad eruẽdos arcanos ſcripturæ ſacræ ſenſus, ceu margaritas erit penetrandum, tuum ſacratiſſimum Nomen velut Oleum, toto orbe effuſum, illuminationem denotans, ori meo impone obſecro (quod etiam Beatus optabat Theodoretus) cuius auxilio, tanquam

Nomen Mariæ velut Oleum ore ſumendum, ad arcanos ſcripturę ſenſuſque ceu margaritas laudũ B. V. eruẽdos.

factitio lumine vtendo, quemadmodum vrinatores, ac margaritarum piscatores consueuere, gemmas tuarum laudum reconditas, in lucem, ad maiorem tui Sanctissimi Nominis amplificandam gloriam producam.

Hymnus Aue Maris stella præmittendus ante studium de laudibus B.V.

39. Hoc tuo potentissimo, luceq; Diuina radianti confisus Nomine, in animum omnino induxi meum sicut hactenus ita, & in posterum numquam me ad scribendum accingere, quin prius Hymno illo ab Ecclesia sancta præscripto, te velut maris Stellam, Deiq; Matrem almam, ac semper Virginem, Cœlique felicem portam, per quam sempiternum illud lumen mundo illuxit, auere iubeam.

Tu igitur Stella, quæ immensum illum sempiternumque iustitiæ Solem, totá obstupescente Naturá, & Gratiá, cæcutienti sæculo Mater simul, & Virgo peperisti, mihi quoque monstra te esse Matrem, cæcæque menti meæ tuas laudes ineffabiles meditanti, in dies lumen hoc profer, hoc tuorum elogiorum iter tutum para, complana, ac illustra; vitam puram, omni peccati labe defœcatam, præsta, in alta illa pace, omnem sensum exsuperante animum meum funda, atque tranquilla; Væ quoque ignorantiæ, ac culpæ ab illo amolire, vt in me Euæ Nomen immutatum agnoscens, te semper IESVMq; tuum Filium velut Stellas polares, præ oculis habendo, ac vobiscum collætando, tibi corde amanti ac Syncero Aue illud Angelicum, æuiternum concinam.

Amen.

DISCVRSVS I.

Quod pulchritudo, ac perfectiones Angelicæ Naturæ in Deipara Virgine contineantur.

Quid videbis in Sulamite, nisi choros castrorum? Cant. 7. 1.

1.

TAnta est Diuę Virginis interior animi pulchritudo atque perfectio, quâ Diuinam Naturam atq; Essentiam, cum suis attributis, nec non sacrosanctas Augustissimæ Triados personas in se velut quopiam animato speculo, vt Prima Parte Disc.4. explicatum est, repræsentat, vt tantæ pulchritudinis contemplandæ amore incensus cælestis Sponsus, iteratis vocibus eam vt se spectandam Diuinissimis illis Personis, quarum imaginem referebat, exhiberet, inuitare non dubitarit: *Reuertere*, inquiens, *reuertere Sulamitis, reuertere reuertere vt intueamur te.* Cant.6. 12.

B.V. Pulchritudo interna Diuinas personas prouocat ad videndam.

Quam vbi contemplari pergit, in eaque veluti mirabili Essentia illius Diuinæ, modo possibili æmula Diuinarũ Personarum in primis perfectiones, tum deinde Angelorum, reliquarumq; creaturarum decorem, venustatemque relucere animaduertit, demirans exclamauit. Cant.7.1. *Quid videbis in Sulamite, nisi chorus Castrorum?* Ac si clarius animi sui sensa expromere voluisset: Pacifica hæc, quæ ob eximia sua merita inter DEVM, hominesque pacem conciliauit, me planè admirabili suâ virtutum specie ad se spectandum incendit. Illâ enim visâ mihi non modo Patris æterni, Filij, ac Spiritus eorumdẽque perfectionum imago, verùm etiam ipsius Angelicæ Naturæ, aliarumque rerum creatarum, quas illa modo longè excellentissimo complectitur, repræsentatur. Nam in illa, ordinatissimos quosdam castrorum choros militiæ illius cælestis collaudantium Dominum videre mihi videor, quia eorũdem Angelorum excellentiam, puritatem, ac Sanctimoniam in se, non quidem ea perfectione, qua incomprehensa illa Essentia, sed quacunque secundum illam possibili, eâdemque inter creatas excellentissimâ post me Vnigenitum suum comprehendit.

2. Quapropter iure merito Gemmis illis preciosissimis, vt Triophthalmo, tres hominis oculos exprimente, & vnâ luce radianti, de qua Plin. libr. 17. c.11. Opalo, & Hexacontalitho conferri potest, de quibus S. Isid. libr. 16. Ethym. cap. 12. quemadmodum enim Triophthalmos ternos oculos vnius Gẽmę splendore refulgentes continet: ita Virgo Deipara tres Diuinas Personas, vna, eadẽq; Essentiæ luce resplendentes velut oculos purissimâ luce radiantes, prouidentiæ suæ infinito splẽdore cuncta vegetantes, ac moderãtes, in se repræsentat: & sicut Opalus distinctus est diuersarum gemmarum colore, vti carbunculi ignito, amethisti purpureo, smaragdi viridanti, aliorumque pariter lapillorum varietate gratissimâ: Sic Virgo nostra gloriosissima ignitâ Seraphinorum, ardet charitate, Cherubinorum clarissimâ resplendet Sapientiâ, omniumque Angelicarum Hierarchiarum virtutibus emicat. Quemadmodum denique Hexacontalithos sexaginta gemmarũ colores, variamque pulchritudinem; sic Deipara nostra charissima atque preciosissima sexcentarum, imò creaturarum omniũ venustatem, absolutissimo quodam compendio in se restringit.

Triophthalmos gemma, quæ tres hominis oculos repræsentat.
B.V. gemmis similis Opalo, & contalitio.

3. Eandem Deiparam preciosissimo cuipiam, ingentiq; conferre possumus Adamanti, siquidem S. Teresia in vita à se cõscripta cap. 40. Diuinam Essentiam eidem gemmæ comparauit. *Dicamus*, inquiens, *Deitatem ad instar rutilantissimi*

Essentia Diuina velut Adamas, in quo creaturæ repræsentantur.

ssimi Adamantis, qui vniuerso terrarum orbe maior sit, aut speculi, in quo quicquid agimus videtur; cum vniuersa in se contineat, nihil quippe est, quod non intra hanc magnitudinem comprehensum sit. Mirabile sanè fuit, me tantillo tempore tam multa simul, in fulgido hoc Adamãte videre, &c. Idem sanè & nos dicere possumus dum creaturarum omnium pulchritudinem, ac perfectiones omnes, tam in cælestibus, quam in sublunaribus sparsas, in illâ, velut lucidissimo, ac ingenti quopiam Adamante collectas intuemur.

4. Hinc doctissimus ac in Virginem pientissimus Pater noster Quirinus de Salazar comment. in Prouerb. capit. 8. nu. 380. illam Diuinæ Essentiæ conferre quodammodo visus est. Cum enim verba illa Deiparæ in Domino gloriãtis, de varijs sibi ab vniuersi Creatore collatis gratijs; *Cum eo eram cuncta componens;* expenderet, ita illam loquentem introducit: *Ipsius Dei Creatoris omnia componentis menti ego obuersabar, vt ex omnibus aliquid exciperet, quod mihi impertiretur, vt euaderem sic vera, & non fabulosa Pandora, omnium rerum perfectiones includens, vtque res omnes melius quodammodo in me, quam in semetipsis forent. Vnde Augustinus ad illa verba Ioannis: Quod factum est in ipso vita erat; in summis Dei laudibus ponit, quod omnes creaturæ sint in Deo longè melioris conditionis, quam in seipsis. Nam cum pleraque in seipsis vitâ careant, in Deo quidem vita sunt; & cum omnia creata sint in se, in Deo increata sunt, & vt cõpendio dicam, ipsemet DEVS. Pari modo de Sãctissima Deipara prędicare licet, omnes quidem creaturas quodammodo in ipsa esse. Verba sunt Arnoldi Carnotensis: Maria creaturis constat omnibus. quidquid enim creator singulis distributor iustus contulit, Matri adornandæ congessit. Profectò si omnibus creaturis constat Maria, omnes in illa sunt, omnesque sibi hoc gratulari possunt, quod in illa meliores sint quam in seipsis. Nam cum in seipsis caducæ, debiles, instabilesque sint, atque alia eiusmodi vitia vel naturæ, vel morum habeant, in Maria omnis vitij expertes sunt, & vt breuiter dicam, cùm in semetipsis nihil diuersum à seipsis esse possint, in Mariam translata, Maria sunt, qua nihil sub cælo nobilius, aut excelsius. Itaque cum DEVS suis creaturis honoris plurimum, atque decoris impertiri vellet, illis omnibus Deiparam conflare voluit, vt quemadmodum in ipso cũcta DEVS erant, sic etiam in Maria, cuncta Maria forent.* Hæc Salasar piè ac eruditè simul.

M. Diuinæ Essentiæ Imago.

M. Vera & non fabulosa Pandora.

In M. sunt omnes creaturæ meliores, quam in seipsis.

5. Ex quibus facile intelligimus quã aptè Dei Mater gemmis illis pulcherrimis Triophthalmo, Opalo, & Hexacõtelitho conferatur, siquidem, vti diximus, quẽadmodum illæ, ita & Deipara beatissimam Triadem, & eius creaturas, variâ suarum virtutum, perfectionumque pulchritudine, mirificè, in se mundo ostendit, atque exhibuit. Quapropter sapienter Gabriel Biel Spirẽsis grauis Theologus serm. 2. de Natiu. B.V. pronunciauit: *Quod si singula in scripturis percurrere voluero, non est creatura, quam non aliquâ ex parte, perfectionẽ Virginis significet* Quod ille variarũ creaturarũ, vt Cedri, Cypressi, Palmę, Oliuę, &c. cõprobat exemplis; concluditque tandẽ: *Quod si singulas arborum, preciosarum herbarum, aromatum, volatilium, quadrupedumque species percurrere voluerimus, lõgissimum sermonem pertexeremus.*

Nulla creatura est, quæ aliqua ex parte B. V. perfectionẽ non significet.

6. Quæ omnia cum B. Theodoretus probè intelligeret, & lib. 4. in Cantic. celeberrimum illum initio memoratũ Sponsi explicaret elogium, dixit summa quæque, atque incõparabilia creaturarum omnium ac potissimum Angelorum in Virgine reperiri decora, atque ornamenta, vtpote quę ex Angelicis tota coagmẽtata quodammodo sit perfectionibus.

B. V. ex perfectionibus Angelicis quasi conflata.

Quid in Pacifica, inquit ille, *speratis intueri? Neputetis vos parua, atque exilia, atque inchoata quædam bona conspecturos, Ecce enim venit sicut castrorum chori. Sponsa siquidem multis è Sanctis Angelis conflata, cum propter fortitudinem, atque excelsum animi robur, armaque militaria castris est similis; tũ etiam chorus existit Diuinas laudes in ore gerens. Quod quidem beatus ostendit Dauid: Vox exultationis, & salutis in tabernaculis iustorum. Castra verò declarat Apostolus: Arma nostra non carnalia, sed valida, per DEVM ad destructionem munitionum. Et ad Philipp. 6. Accipite armaturam Dei vt possitis stare in die malo. Iure igitur Sulamitidem choris castrorum comparat Sponsus. Neque verò dixit: Castra castrorum, sed chori castrorum. Ex castris enim fiunt chori. Cùm enim ex castris vicerint virtutis milites, Pæana canentes reuertuntur; & choros ducentes, victoriæ praconium laudibus cõcelebrant.* Sic Theodoretus de Angelica siue pulchritudine, siue fortitudine, atque excellentiâ communicatâ Deiparæ. Quam spõsus iure Castra ob inuictum animi robur, variarumque virtutum coordinationem, quibus ipsis Tartareis hostibus mirum quantum reddebatur formidanda; Iure choros appellat, ob Dei iuges laudes, quibus sua-

Angeli sancti sunt castra pugnantes contra hostes Tartareos, sunt chori laudãtes Dominũ.

B. V. vocatur castrorum acies, ob inuictum animi robur, quo contra Infernũ pugnat: vocatur etiã chorus ob iuges Dei laudes.

suauissimum in Diuinæ Maiestatis auribus concentum, elegantissimamque, Angelicam omnem longè transcendentem etiam dum in terris viueret, edebat harmoniam. Non absimiliter locum hunc interpretari visus est Alanus: *In Virgine*, inquiens, *fuerunt chori canentium, quantum ad consonantiam virtutum: Castra verò pugnantium, secundum quod Virgo circũsepta, & sanctis disciplinis instructa, vitiorum, & Dæmonum repellebat insultus.* Hæc ille.

In M. est chorus canẽtium quoad consonantiam virtutum.

7. Iam ad magis particularia descendamus. In quibus primo ostendemus, dotes Naturæ Angelicæ ei fuisse communicatas. Tum singulos Angelorum perlustrando ordines, ac Hierarchias, gratiâ Diuini Numinis aspirante, earundem perfectiones longè nobiliori modo Deiparæ fuisse concessas declarabimus. Præclarè enim Diuus Antoninus 4. par. Tit. 15. c. 44. *Cùm nouem sint*, inquit, *Angelorum ordines, super quos omnes fuit exaltata, ad quos sancti assumuntur, in diuersis ordinibus, secundum varietatem meritorum, omnes proprietates ipsorum ordinum reperiuntur in B. Maria, eorumque officia cum maiori excellentiâ charitatis.* Vnde idem Antistes introducit ordines Angelorum singulos, suas in Virgine agnoscentes, demirantesque virtutes, ac prærogatiuas, eamque deprecantes, vt in ipsorum consistere dignetur Hierarchiâ, velut eorum Domina, ac Regina. Quare primatum hunc inter omnes cælites post Christum agnoscens in Deipara S. Amadeus Episc. Lausan. Homil. 1. de laud. B. V. præclarè pronunciauit: *Omnis sancta, & rationabilis anima inuestigans cæli secreata mysteria, & distinguens ordines supernorum Spirituum, inuenit primam post Redemptorem, illam in mulieribus benedictam, illam, plenam gratiâ, qua DEVM genuit, & Virginitatis gloriam non amisit. Hæc igitur Virgo Beata omni luce clarior, omni suauitate gratior, totum mundum illuminat, & vnguenti optimi perfectione innouans omnia Cherubim, & Seraphim agmina potestate transcendit, & Maiestate.* Sic Amadeus.

In B.V. omnes proprietates Hierarchiarum Angelicarum, maiori cum excellentia reperiuntur.

Singuli ordines Angelorum agnoscentes suas virtutes in B.V. ascendẽtem in cælũ ad se inuitabunt.

M. prima post Redemptorem inter ordines supernorum spirituum.

B. V. Cherubinos & Seraphinos potestate transcendit.

Pari ratione Pelbartus de Temisuar Ordinis Seraphici illustre Sydus li. 10. Stellarij par. 2. art. 3. introducit Choros Angelorum singulos peculiares suas, aliasque virtutes in Virgine agnoscentes, eamque amantissimè consalutantes: *Cum B. V. Maria*, inquit ille, *ab Angelis in iubilo deduceretur, per cælum aereum, æthereum, atque Sydereum, ecce ipsius claritatis splendor præcellere, atque obfuscare claritatem Solis, Lunæ, ac Syderum videbatur. Cùm porro ad cælum Empyreum peruenisset, singuli Ordinum Angelicorum, Sanctorumque Chori, atque ipsa Trinitas Sanctissima, multis, varijsque laudibus, ac iubilatione ipsi occurrit, eamque benignissimè excepit.*

Cum B.V. cælos conscenderet eius claritas Solem, Lunã & stellas superabat.

Ac primo omnium Sanctorum Angelorum Chorus eam à Sanctissima Humilitate, per quam summè Deo placere meruit, eam laudãdo ac magnificando excepit. Progredere, inquiens, *progredere cælorum Regina ascende ad Filium tuum per sæcula regnatura; quæ licet fores sanctissima, omnibusque virtutibus decorata, summâ tamen humilitate tuâ Deo summè complacuisti, vt esses eius Mater electa, ab omnibus beatificanda. Nunc ergo dignum est te gloriam summam exaltationis accipere, siquidem qui se humiliat exaltabitur.*

Angelorum chorus laudauit B. V. ab humilitate.

Chorus Archãgelorum deinceps extulit eius Castitatem, eiusque gloriam demoratus canebat Cãt. 6. Quæ est ista quæ progreditur, quasi Aurora consurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol, terribilis vt castrorũ acies ordinata. Hæc est, inquit, illa Virgo singularis castitatis, cuius Virginitas fuit Deo amabilis. Accipe ergo ò Beata Angelicum tuæ castitatis præmium, Angelicæ videlicet prælationis, vt dicaris Angelorum Domina, quia Angelis est cognata Virginitas.

Archangelorum chorus laudauit ipsius castitatem.

Virtutum chorus puritatem eius deprædicauit? Hæc est, inquiens Virgo nobilis, Mater Dei amorosa, quæ vt lilium conuallium, & rosa sine spina, ab omni sorde peccati aliena, summa nitẽs puritate, ac proinde dignissima vt sit Deo proxima, quia incorruptio facit proximum Deo. Sap. 6. capite.

Chorus virtutum B. V. Puritatem laudauit.

Potestatum Chorus ipsius Obedientiam mirificè extulit: Salue, inquiens, *Sancta Dei Genitrix. Salue per tuam Obedientiam gloriosa, quia Deo semper obedisti, Regem cæli concipere meruisti, qui tibi se subdit, & veluti Matri obediuit. Accipe igitur, vt omnia obediant vicissim tibi, amplissimam potestatem. Longè enim aptius tibi dici potest: Ad tui oris imperium cunctus obediet populus.*

Chorus Potestatum laudauit B. V. Obedientiã.

Quia B. V. Deo obediuit, ideo digna fuit, vt ei omnia obediant.

Principatuum vero Chorus, Virginis extulit Patientiam: Hæc est, inquiens, *Fœmina illa gloriosa, cuius odor tanquam Myrrha electa per patientiæ suę prętlara merita lętificat cęlestia; Hęc est, quæ cum Dei Filio, eiusque dilectione multa sustinuit aduersa; cui & in Cruce moriẽti summè fuit compassa, cuius anima gladio summi doloris fuit confossa. Summa ergo consolatione dignissima, eum suo dulci IESV cælesti lętitiâ perfruatur. Verissimè enim dixit Apostolus: Sicut socij passionis estis, sic & consolationis eritis* 2. Cor. 1.

Chorus Potestatum B. V. laudauit Patientiam, maximè quã habuit in morte Filij.

Domi-

Chorus Dominationum B.V. suspexit mirificam sapientiam.

Dominationum Chorus Deiparæ insignem suspexit sapientiam: Virgo prudentissima per sapientiam tuam Reges regnant, inquiens, at tu Sapientiâ tuâ Dæmones prostrauisti, mundum liberasti, cælos restaurasti, DEVMque de cælis attraxisti, propterea te diadema Regium omnis creaturæ condecet, vt non tantummodo cælestis exercitus, verum etiam terrestris te tanquam Reginam verissimam veneretur.

Chorus Thronorum laudauit B. V. misericordiam.

Dominationibus, Thronorum accessit Chorus, qui eius Misericordiam extulerunt: Aue, inquiunt, *misericordiæ clementissima Regina, Virgo pijssima, quæ per tuam omnibus subuenis pietatem. Non enim nisi per te hominibus dat DEVS pietatem, ac misericordiam. Digna es igitur, vt mundi sis Aduocata, & Mater gratiæ, ac misericordiæ, vt ita per te saluentur homines, & ruinæ cælestis Ierusalem reparentur.*

Chorus Cherubinorum fidem B V. laudauit.

Thronis, Cherubinorum successit Chorus, qui fidem Virginis miris celebrauit laudibus: Hæc est, inquit, *illa felix, & beata, per quam Incarnationis Diuinæ fides consummata, & per vniuersum mundũ dilatata est. Hæc est quæ sola firma, atque inconcussa cæteris vacillantibus in passionis Christi horâ constitit. Digna igitur est, vt modo super omnes fidei præmio, quod clara, ac beatifica visio Dei est perfruatur.*

B. V. firma in fide Christi substitit in eius passione cæteris vacillantibus.

Seraphinorũ tandẽ Chorus qui super omnes Hierarchias est supremus, Charitatem Virginis deprædicauit: *Aue,* inquiens, *plena gratia, plena charitate, plena Spiritu Sãcto, plena Deitate. Tu per tuam charitatem DEVM in terram attraxisti, eumque ex te humanatum, pro generis humani salute, charitate inflammata obtulisti, eademque charitate vt in cruce moreretur induxisti, cum salutem omnium voluisti. Tu ergo solus & solatiũ, cunctorum Beatorum merces, ac præmium. Tu super omnes Diuinâ fruitione, quæ charitati correspondet dignissima es. Vnde Virgo Deo plena, iuxta Dei Filium, tuumque prædilectum, Thronum gloriæ tibi dignissimè præparatum possides.* Hæc Pelbartus. Ex quibus colligimus Sanctos Angelos in Virgine veluti eorum Regina gloriosissima, & suas & alias virtutes maiori longe cum excellẽtiâ collectas suspexisse, ac proinde cupiuisse, vt super eorum omnes choros exaltaretur.

Chorus Seraphinorum B.V. extulit charitatem.

Venãtij Fortunati carmine de B.V.

8. Idem sensisse visus est B. Venantius Fortunatus Pictauiensis Antistes dum Carmine in laudem B.V. eam æterno Verbo fœtam contemplans, Militiam Angelicam vniuersam tanquam suæ Heræ, ac Dominam, totiusque Vniuersi Reginæ famulantem, ob eximias vtique eius dotes, suis longè præstantiores describit.

Æterni Verbi in vtero B. V. Maiestas.

Postquam enim de Maiestate Verbi, eius purissimo vtero delitescentis hæc præmisisset.

Angeli libẽter hic B.V. ministrabant ipsius excellentias suspicientes.

Cuius transcendit sacra Magnificentia cælum,
Cuncta regens palmâ, Sydera, rura, freta.
Quis te tũc sensus, Domini pia Mater, habebat,
Cum tibi talis erat fœtus, honore nouus?
Præmia quãta vterũ implebãt, & gaudia pectꝰ,
Cælorum Artificem cum tua ferret humus?

Vbi, inquam, hæc cecinisset, mox cum eadem Virgine pium illud suum colloquium prosequens, ita de obsequijs, ac ministerijs tam supremorum, quam inferiorum spirituum ipsi impensis, dum in Bethleem asello forte insidens Deũ paritura pergeret modalari pergit?

O meritis radians dic Virgo, putasne videbas
Angelicos cursus ire redire nouos?
Militiam cæli cum te seruare vicissim
Sentires animo, sæpe leuata manu.
Quæ circa te acies, vel quando iter ire parares,
Millia progressus concomitando tuos.
Quid Michael faceret Ductor sub Prĩcipe celso,
Quid gereret Gabriel nuncius ille sacer?
Qualiter aut Raphael occursũ impẽderet almæ
Te portante, Dei dum putat esse Thronum?
Credo alter cuperet plantis substernere palmas,
Ille excussâ alâ subnitidare viam;
Duceret iste auras ne te grauis vreret æstus
Ille leuans pinnas, vertat vt imber aquas
Iste ad frena manum retinens, ne sarcina lapset,
Ne pes offendat pendula turba vetat
Quot vigiles turmæ cum te sopor altus haberet
Solaque dormitans tot Vigilare dares?
Sydereo obsequio meritis dignissima Virgo,
Cum te Diuinis cingeret ala thoris.
Cuius honore mero Sol ipse tremisceret ortum,
Lunaque sub pedibus quæreret esse tuis.
Artificique suo se machina subderet orbis,
Ac miraretur per tua membra DEVM.

Angeli plãtis B V. cupiebant manus suas substernere.

Optabant frenum asini moderari vt tutè incederet.

Hæc Venantius auctor antiquissimus de Angelicis Virgini DEVM gestanti impensis obsequijs, quæ nobis dignitatem eius, & virtutes Angelicis multo excellentiores ob oculos proponunt.

9. Eandem virtutum Angelicarum in Virgine gloriosissima, longè eminẽtiori cum excellentiâ, agnouit recollectionem Rutilius Benzonus Epis. Lauretanus lib. 3. in Magn. ca. 23. dum bona Angelorum ipsi, à Deo fuisse concessa asseuerauit. Quod ille per singulos Angelorum Ordines facto discursu, luculenter comprobat. Quibus omnibus ad finem eiusdem capitis addit quorũdam Angelorum proprietates, ex S. Bernardo, quas omnes longe excellentissimè inesse Deiparæ affirmat: *Virtutũ est,*

est, inquit ille, *miracula facere; Potestatum contrarias Potestates Dęmonũ coercere, Principatuum regna mutare. Hęc omnia in summo in Beatissima Virgine fuere. Nam & omnium miraculorum admirabilissimum quid fecit, cum DEVM & hominem genuit: Potestatem coercuit, cum Regnum Diaboli destruxit. Regnum transmutauit, cum hominem in Regnum cælorum traduxit.* Concludit denique Benzonius, ostenditque Angelicarum omniũ perfectionum flore Deiparam fuisse conuestitam dum ita loquitur: *Est ergo B.V. Angelus in gratiæ inuentione; Archangelus in Dei generatione; Princeps in Principum subiectione; Potestas in supernaturalium operatione; Virtus in Deiformissimorum actuũ perfectione; Dominatio in creaturæ suppositione; Thronus in Dei corporali receptione; Cherubin in omnium secretorum secretissima cognitione; Seraphin in suprema super omnes dilectione. Patet ex his Beatissimam Virginem omnes proprietates Angelorum habentem super omnes Angelos, & omnes Hierarchias esse exaltatam, ita vt singulorum & omnium proprietates & dona ipsa sola vniuersaliter, & singulariter in summo possideat vniuersa.* Sic Rutilius de choris Angelicis eorumdemque bonis, ac proprietatibus Virgini Diuinitus communicatis generaliter. Iam perfectiones Angelicas singillatim in Deipara consideremus.

M. miraculorum maxima operatrix cum DEVM genuit.

10. Verùm antequam rerum tantarum tractationem aggrediamur vestigijs magni illius Dionysij insistentes, qui lib. 1. de cælesti Hierarchia, de Angelis non prius differere voluit, quam ad Angelorum Regem, ac Dominum IESVM direxisset orationẽ. Dicamus igitur cum eodem Patre Sanctissimo: *Itaque IESVM Paternam lucem inuocantes, lucem quę est, quæ vera est, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, per quem ad Patrem, lumen principale, accessum habemus, ad sanctarum scripturarum intelligentias, prout illas à Patribus accepimus, contuendas pro viribus pergamus, & cælestium Spirituum distinctiones, & ordines in quantum possumus speculemur. Sit autem Dux Verbi Christus: (si mihi dicere liceat:) meus, quid de tanta re dicere debeamus inspiret, est enim ipse totius scientiæ fons, cælestisq; afflatus indultor.*

Oratio S. Dionys. Areopagitæ fusa ante tractationẽ de Angelicis Hierarchijs.

Christus totius scientiæ fons & cælestis afflatus indultor.

Sis tu quoque huiuscè viæ nostræ Dux Virgo gloriosissima Angelorum Regina potentissima, stellaque fulgentissima per illam denotata, quæ Magos deduxit ad tuum dilectissimum Filiũ, vt seruus tuus ait Damianus Cardinalis. Dirige tu luce tua, radijsque iter nostrum, affulgesce menti nostræ solitis tuæ benignitatis splendoribus, vt sanctissimis tuis, beatissimorumq; Spirituum agnitis perfectionibus, ac virtutibus, te absolutissimum earum compendium ab vniuersorum Creatore effectam fateamur, superque omnes Angelicas Hierarchias, tanquam earum veram Dominam, ac Reginam, singulari pietate veneremur.

Oratio ad B. V. qua petit Auctor ab illa velut stella illuminari.

11. Porrò vt clariùs rectoque ordine procedamus, quidnam sit Angelus inuestigemus. Hunc idem Dionys.cap. 4. de Diuin.Nom.dixit esse *speculum purum, clarissimum, suscipiens totam, si fas est dicere pulchritudinem Dei*; seu vt alius vertit: *Certe Imago Dei est Angelus, & occulti luminis declaratio, ac speculum purum, & nitidissimum incoinquinatum, immaculatum, incontaminatum, totam in se suscipiens, si dictu fas est, pulchritudinem speciei ipsius, figuraque Diuinæ, atque in seipso syncere quantum fieri potest splendore declarans secretissimi illius Silentij Bonitatem.* Quæ omnia quam aptè sanctissimæ conueniant Deiparæ, ex iam memoratis prima Parte patet luculentissime, vbi fusè ostensum viuam quandam spirantemque Diuinæ Naturæ, Personarumque Diuinissimarum, atque attributorum Imaginem, Virginem sacratissimam extitisse; speculum item quoddam animatum, atque immaculatum Diuinæ Maiestatis, necnõ Imaginem eiusdem Bonitatis, reliquarumque fuisse perfectionum. Vnde factum vt quicũque Mariam intueretur, Diuinam sibi Maiestatem videre quodammodo, simulque arcanum illud Diuinorum attributorum in Dei essentia comprehensorum, Potentiæ videlicet, Sapientiæ, Bonitatis, Charitatisque ac reliquorum silentium, sibi reuelari, venerandâ tantæ Virginis præsentiâ videretur, vt huic sanctissimo traditur contigisse Doctori Dionysio. Quemadmodum enim *Angelis Boni indoles*, vt idem ibidem loquitur, *est indulta, munusque tributum, quo occultam illam in se ipsa Bonitatem, ipsi in se patefacerent, Angelique existerent, tanquam Diuinum Silentium nunciantes, & quasi conspicua quædam lumina, tãquam è vestibulo bonum ipsum in adytis latens sequentibus declarantia*: Sic planè gloriosissimæ Virgini supremi, summique illius Boni per essentiam, quod nouem mensibus eius in purissimis visceribus requieuit, indoles quodammodo indita

Angeli descriptio.

Angelus est speculum diuinæ pulchritudinis suo splendore declarans secretissimi illius silentij Bonitatem.

M. speculum Diuinæ Maiestatis, & ipsius attributorum.

Angeli occultam Dei Bonitatem in se repræsentant, & alijs patefaciunt.

dita fuit, datumque munus quoddam ac officium, vt Diuinam illam occultam in se ipsa Bonitatem, ipsa Virgo in se manifestaret arcanumque illud Diuinarum perfectionum Silentium, mundo annunciaret, lumenque quoddam fulgentissimum exilleret, quod summum Bonum illud in adytis cælorum, in gloriæ suę Maiestate delitescēs mortalibus patefaceret.

M. Diuinarū perfectionū arcanum Silentium in se patefecit.

12. Hoc sibi voluisse Richar. de S. Victore doctissimum Theologum Parisinum crediderim, quando de illa c. 26. in Cant. pronunciauit: *Angelicam denique in terra adepta est puritatem, & Dei similitudinem in virtutibus, & sanctitate, ac morum perfectione, iusta, pia, prudens, modesta, misericors, sancta mente, & corpore. Meritò ergò prædicatur pulchra, quæ & Diuinam, & Angelicam similitudinem in terris est adepta.* Idem intellexit Seraphicus Bonauentura cum in spec. B. V. capiti septimo hunc præfixit titulum: *Quod nouem sint plenitudines in Maria, quę nouem ordinū Angelorum plenitudines repræsentant in gloria.*

B. V. Angelicam adepta puritatem & Dei similitudine in virtutibus & sanctitate.

13. Pulchritudinem verò hanc Angelicam in animam Virginis delitescētem tantam fuisse, pro comperto est, vt toto ore, oculisque quemadmodum, & Diuinitatis venustas illa admirabilis, emicare videretur. Qua de re eundem Richardum, ibidem audiamus. *Non dubitandum amoris ignem, & interiorem candorem exterius etiam in ea lucere, vt quę puritatem Angelicam habuit, vultum etiam Angelicum habuerit. Tota ergo pulchra meritò dicitur, quia pulchra facie fuit, pulchra mente, & corpore.* Quibus verbis innuere videtur Richardus Virginem Deiparam non modo animâ, sed etiam ipso suo sanctissimo, purissimoque corpore, Angelicam Naturam fuisse æmulatam.

Diuini amoris ignis, & interior candor in B. V. etiam exterius relucebat.

B. V. cultum Angelicum habuit.

M. vt pulcherrima facie, sic etiam mente fuit.

14. Quam eminens porrò Virginis gratiâ super omnes Angelorum Spirituum ordines extiterit, eliganter ostēdit S. Hieron. ser. de Assumpt. dum eos ipsis cælis, verbo Domini formatis, Spirituque Sancto exornatis comparat; Virginem autem eiusdem Verbi æterni in vterum ipsius illapsu Deificatam quodammodo insinuat: *Angelorum*, inquiens, *quamuis celsior natura sit, non tamen gratia maior, quia & ipsi gratuitâ gratiâ ne corruerent, sunt saluati. Vnde Dauid: Verbo Domini cæli firmati sunt, & Spiritu oris eius omnis virtus eorum. Quod si Spiritu oris eius omnis virtus eorum subsistit, constat beatam, & gloriosissimam Virginem Mariam, in quam superuenit Spiritus S. & Deus totus illapsus portatur nouem mensibus in vtero, ampliora promeruisse virtutum priuilegia, & percepisse gratiam ab Angelis etiam collaudatam:* (laude nimirum admirationi sociata;) *Vnde etsi mirabilis est eorum virtus, & firmitas perpetuitatis, mirabilior tamen in Maria, quā obumbrauit virtus Altissimi, vt vltra omnem virtutem sit Angelicam, quod factum est in ea, & admirabile cunctis sæculis sacramentum. Ac per hoc etiam Angelis exinde maior præstatur gratia, cum instaurantur ab ea omnia, quæ venerantur, & adorant super se Christum Regem Dominum natum ex eadem Virgine. Hinc & Maria cunctis tanto venerabilior, quanto gratiosior, & quanto virtute Altissimi extollitur ad sublimia, tanto clarior resultat in gloria.* Vt ostendat denique pulchritudinem hanc in Deipara plusquam Angelicam, ex Diuinę Maternitatis dignitate suam originem trahere, mox attexuit: *Plena siquidem gratia, plena Deo, plena virtutibus, non potest non possidere plenè gloriam æternæ charitatis, quam plenissimè accepit, vt Mater fieret Saluatoris, quam viderunt omnes filiæ Sion, & beatissimam prædicauerunt, ac Reginæ laudauerunt eam, quoniam tantam eam viderunt, quantam nullus narrando explicuit mortalium, quanto magis DEVM, qui talem & tantam fecit eam, vt ipse fieret per eam; Vnde Dauid: Homo natus est in ea, & ipse fundauit eam Altissimus.* Hæc Hieronymus de puritate ac dignitate Virginis, quâ omnem Angelicam, licet esset circundata corpore, excessit eminentiam.

Angelorum licet celsior sit natura, nō tamen gratia maior, quam sit B. Virginis.

Angeli sunt cæli verbo Domini firmati in gratia.

M. maiora quam Angeli obtinuit virtutum priuilegia in Incarnatione Verbi.

Mirabilis in Angelis virtus & firmitas perpetuitatis, sed multo mirabilior in Maria.

In Maria pulchritudo plusquam Angelica prouenit ex Diuina Maternitate.

15. Licet enim Angelicæ illæ Mentes sint puri Spiritus, ab omni corporeæ molis concretione separati, Beatissima tamen Virgo Maria, etsi corpore hoc mortali, ac passibili esset, circumdata, corporis tamē vix vlla experiri videbatur impedimenta, adeo vt in carne viuens solo Spiritu viuere, isque qualitates quasdam spirituales in corpus eius transfundere videretur. Vnde Angelus Sanctæ Brigittę in serm. suo cap. 1. reuelauit, corpus Virginis ex 4 elemētis quidem fuisse compactum, verum ita dispositis, vt peculiaria quędam elementa esse viderentur.

M. etsi corpore mortali circumdata, nulla tamen corporis experiebatur impedimēta.

Elementa ex quibus corpus B. V. compactum fuerat pura & clara.

Hinc ea pura, & clara Elementa nūcupauit. Quod minimè sanè mirum nobis videri debet, cū eius corpus absque vllo libidinis sensu, sanctissimis eius Parentibus altissimâ rerum Diuinarum contemplatione, in Deumque ardentissimo amore defixis, absque vlla

B V cōceptio facta dum parētes eius altissima rerum Diuinarum contemplatione, & in DEVM amore essent detenti.

vlla originalis peccati labe, ope Spiritus S. miraculosè fuerit generatum, vt testatur Galat. lib. 7. Arcan. cap. 8. Vnde nulli morbo, nulli infirmitati, aut corruptioni fuit obnoxium.

16. Quare luculentissimè docet Suarez Tom. 2. in 3. part. Disp. 2. sect. 2. ex omnium Theologorum, Patrumq; sententia, Deiparæ corpus in sua specie, ac sexu fœmineo, fuisse maximè perfectum, quod ex eo, corpus Dei Filio formādum erat. Vnde ad Diuinam prouidentiam pertinuisse ait accommodare medium fini, & materiam effectui aptam præparare, præsertim cū Diuina virtus, quæ in hoc opere, singulari modo operabatur, facillimè hoc posset perficere. Tùm quia decebat Christum, & Virginem esse inter se simillimos non solùm moribus, sed etiā corporis perfectione, & affectibus. Hęc enim similitudo amoris conciliatrix esse consueuit. Ex hoc gloriosissimæ Virginis perfectissimo temperamento infert tandem Suarez nulli veræ infirmitati, ac morbo eius obnoxium fuisse corpus. Vnde Sophronius in Epistola Synodali, quæ habetur in 6. Synodo Act. 11. corpus Deiparæ ab omni contagione fuisse liberum affirmat. *Vterum intactum*, inquiens, *Virginitatis ingressus Dei scilicet Filius castitate lustratum Mariæ Sanctæ, præclaræque, & quæ Dei sunt Sapientis, & ab omni contagione liberæ, & corporis, & animæ, & intellectus; incarnatus, qui erat incarneus.* Et paucis interpositis. *Ideò Virgo accipitur, & anima, corpusque sanctificatur, quæ ita ministrauit in incarnatione Creatoris, vt munda, & casta, atque incontaminata.*

B. V. corpus in sua specie, & sexu fœmineo fuit maximè perfectum, quia ex illo corpus filij Dei erat formandum.

Decuit Christum Matri vt moribus esse similli mum, ita corporis perfectione, & affectibus.

Corpus B.V. nulli verę infirmitati, aut morbo obnoxium.

17. Vnde Galat. lib. 7. de Arcan. Cath. veritatis cap. 4. ex antiquorum Hebræorum sententia, seu potius fabula colligit, in Adamo purissimam quandā carnis portiūculam, ab omni labe præseruatam, ex qua corpus B. V. erat efformandum, extitisse, eamque à generatione in generationem, vsque ad ipsam immaculatam Virginem descendisse: Quod intelligens Adam, licet post generationem Abelis, 130. annorum spatio Euam cognoscere noluerit, ne filios perditionis generaret, cognouit tamen postea, genuitq; Seth, quod nomen, *Ponere* significat. Vnde hoc ei imposito, nomine, dixit Adam: *Quia posuit mihi Dominus semen aliud. Cuius dicti sensus est*, inquit Galatinus; *In me repertum est semen alienum, & virtus quędam, ex qua generandus est Messias. Ex ea enim Adami virtute, scu purissima carnis portiuncula Mater inprimis Messię generanda erat, cuius pretiosissimo sanguini, Messias ipse inerat.*

Rabbini censuerunt in Adamo purissimā fuisse quamdum particulam, ex qua corpus B.V. erat efformandū.

18. Quapropter nonnulli ex antiquis Hebræis, vt idem testatur Galatinus Matrem Messię Petram primariam, & primam Creaturam in genere humano, Primumque hominem vocauerunt, quod ex nobiliori parte massę Protoplasti Adæ fuerit, vt ijdem fabulantur, efformata; Refert etiam ad hunc primum hominem in die Iudicij totum mundum accessurum, ac rogaturum: *O primè homo, & prime Parens noster, tu qui manu Dei creatus es, & à peccato immunis exi stis, precare pro nobis DEVM, quia non sufficimus.* Quam orationem ad Adamū Protoplastum dirigi potuisse negat Galatinus, qui peccato suo mundum infecit vniuersum, solùmque conuenisse Virgini. Idem Galatinus refert ex Rabbi Iehosua Filio Leui: cum vidisset Deus Adam formatum, mox vocasse omnes Angelos, eisque dixisse: *Humiliamini, & estote obedientes huic homini, cumque Angelorum præcipuus Lucifer superbè humiliari detrectaret, respondisse DEVM: In hoc homine, qui ex puluere terræ creatus est, plus sapientię & intelligentię est, quàm in te; quod quia in Adamum cadere non poterat*, censent Hebræi cum Galatino ad B. V. referendū, vtpotè, quæ corpus, & animam ab omni peccato liberrimam, purissimamque fuerat sortita. Quæ licet opinio fabulā redolere videatur, quia tamen aliquid quod ad gloriam Virginis, eiusq; Conceptionem confert videtur continere, hic referre placuit.

Maria à Rabbinis vocatur Petra primaria.

Angeli ex præcepto Dei etiam in opinione Rabbinorum B. V. subditi.

19. Ob hāc Virginei corporis, animęque puritatem quidam spectatę doctrinæ pietatisque Auctor Diuam Virginem variarum virtutū Filiam, perindè atque si tota Spiritu constaret, appellare non dubitauit. Hinc S. Hieronymus ipsius purissimam Virginitatē Angelicæ antepošuit serm. d. Assumpt. *Nec mirum*, inquiens, *si Angelis comparetur Virginitas, quæ Angelorum Domino fędere copulatur nuptiarum. Etsi qualibet virginitas tantùm erigitur, vt Angelis comparetur, multò magis gloriosa, & Beata V. M. quę singulari commendatur priuilegio, & immenso dicatur mercimonio.* Et meritò sanè *immēsum vocat mercimonium*. Dum enim illa Virginitatem suam, voto Diuinæ Maiestati obtulit, ac sacrauit, Deus Pater ipsi

Alludere sine dubio voluerit ad illud Seuerini Boetij Sapiētissimū Pronunciatum: (Viti Sancti corpus virtutes efformarunt.

M. Dei Filiū concipiendo immenso dicata est mercimonio.

ipsi Filium suum; vt in eius vtero carnẽ assumeret, donauit, quo Virgo vno, eodemque communi Filio cum Deo Patre gaudere mereretur; Atque ita Virginitate suâ plusquàm Angelicâ Deipara immensum quoddam cum Deo contraxit mercimonium, atque admirabile planè commercium.

B.V. incorruptio corporis, & animæ in Arca de lignis Setin composita, fuit præfigurata.

20. Hæc Virginalis corporis incorruptio, ab omni infirmitate, alijsque miserijs libera præfigurari visa est in Arca illa, quæ de lignis Setim imputribilibus fabricata erat. Vndè corpus eius licet triduo in sepulchro iaceret examine, nullam tamẽ vidit corruptionem, sed die tertio, vt piè creditur rursus animæ vnitum euolauit in cælum. Quare idem Galat. libr. 7. cap. 10. corpora tàm Christi, quàm sanctissimæ eius Matris immortalia, & impassibilia futura fuisse affirmauit, tùm quia perfectissimum temperamentum erant nacti, tùm quia à peccati originalis lube, in cuius pœnam mala hæc in mundum irruperunt, fuerunt alieni, nisi aliud mundi redemptio, Diuinaque iustitia requisissent.

B.V. cibo cælesti, Angeli manu porrecto dum in Templo versaretur, nutrita.

21. Quod minimè nobis mirum videbitur, si intellexerimus ei dum in Tẽpli penetralibus versaretur Ambrosiam nutrimentum fuisse, Angeli manu porrectum, vt voluit S. Germanus Archiep. Cõstant. seu vt scribit B. Andreas Cretensis, cibum immortalem, non autem communem sumpsisse. Idem asseruit S. Georgius Archiep. Nicomed. Orat. de Præsent. B.V. vbi Zachariam Summum Pontificem, hanc ab Angelo Deiparæ cælitus in dies singulos porrectam refectionem admirantem, miraque de hac Virguncula ex hiscè inditijs coniectantem introducit.

Mariæ animæ pulchritudo immensa.

Considerabat Zacharias, inquit S. Antistes, *eius animæ immensam pulchritudinem, quæ latebat in muliebri habitu: animaduertebat intemeratam Virginem ferre noua, & aliena naturæ signa, licet ea esset, vt reliqui omnes eadem naturâ prædita. Erant enim ei mores incomparabiles, eiusque vitę agendæ ratio composita virtutibus. Quare in dies procedente ætate, crescebant, in ea dona Spiritus, & versebatur cum Angelis, nec erat diuinarum expers apparitionum.*

S. Zachariæ admiratio viso Angelo veniente ad Mariam.

Cum ea, vt solebat versante in adytis vidit Zacharias quendam sermocinantem, qui erat insitatâ specie, & ei præbentem alimentum. Hic autem erat Angelus. Quamobrem mente à se discedebat, & huiusmodi apud se recogitabat. Quid hoc est, quod videtur? Nouum planè, & ab ea, quę hic est alienum consuetudine. Et Angelicus qui cernitur habitus, & alloquitur Adolescentulam. Formâ incorporeus affert nutrimentum tanquàm corporibus conueniens, & essentia expers materiæ, tradit Mulieri canistrum, qui videtur materialis, Angelorum huc aduentus esse solent ad solos sacerdotes, vt vel hortentur, vel contra dehortentur ab ijs, quæ agenda, vel agenda non sunt.

S. Zachariæ cogitationes circa cibum B.V. ab Angelo porrectum.

Propterea maior mihi concurrit admiratio, ac metus, occultæque insident dubitationes quidnam hoc sit, quiduè significaturus venerit Angelus, quodnam sit quod affertur nutrimentum; ex quonam penario sit hoc depromptum, quisnam sit, qui hoc parauit, quænam manus hunc panem fecit? Angelorum non est parare, quod corporeis necessitatibus conueniat. Nam etsi plurimi per eos sunt nutriti, alij tamen ad hoc idonei nutrimentum præpararunt, & per corpus incorporei conseruis inseruierunt, vti factum cum Abacuc qui ductu Angeli inseruiuit Danieli. Et illic quidem sic fuit dispensatum, hic autem nullo intermedio accedit Angelus ad Virginem, resque est arcana, & quam nulla assequi valet ratio. Adoscentula talia dona est assecuta, vt incorporei eius cedant ministerio. Quam sunt hęc dona insignia! Quidnam fecit hęc Virgo, quo hæc promereretur?

B. V. omnes præteritas generationes puritate superauit.

Quod puritate omnes, quæ antea fuerunt generationes superauerit scio, vtpotè cui rebus ipsis hoc persuasum sit, & mores eius apertum mihi sint indicium. Cernetur fortassis hæc Virgo magnorum beneficiorum conciliatrix, per quę DEVM ad se attrahet? Num eorum, quæ sperantur, finis in ea eueniet? Num qui est venturus ad generis correctionem, ex ea assumet nostram naturam? Immensam enim, quæ in ea latet mente cogito castitatis pulchritudinem.

Immensa in B.V. latebat castitatis pulchritudo.

Sic Zacharias, qui ex hoc insitato, cælestique Epulo, Angeli ministerio Deiparæ porrecto tàm sublimes de ea, nec falsas, vt comprobauit euentus, concepit opiniones. Cùm refectio illa Angelica, velut præuia quædam dispositio ad eminẽtissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem fuisse visa sit, ex qua sublimitas illa naturæ, super omnes mortales in Virgine suam deduxit originem.

Iisdem nutrimur quibus constamus.

Quod si teste Philosopho, *iisdem nutrimur quibus constamus*, cũ cibo immortali, atque ambrosiâ fuerit nutrita Virgo Deipara, consequens est profecto eam materiâ quidem nostrate, at complexione quasi cælesti, Angelicæ quodammodo cõstitutioni, quàm simillimâ constitisse, siquidem cibo cęlesti, corpus eius nutriebatur.

B.V vita similis Angelicæ.

22. Ex quibus omnibus facilè colligimus gloriosissimam Virginem vitam

quan-

quandam Angelicam, quoad corpus etiam, dum in hoc mundo degeret traduxisse, cum plerisque corporis miserijs fuerit, Dei gratiâ speciali liberata. Vnde S. Hildeph. Archiep. Toletanus lib. de Virgin. Mariæ cap. 11. Virginalem mentis, corporisque incorruptionem supra Angelicam puritatem attollere nõ dubitauit, ex verbis ipsius Gabrielis asserentis: *Quod ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei.* Quę verba postquã accuratius ruminasset, hęc subintulit; *Itaque si iuxta assumptionem humanitatis hęc incorruptibilis generatio huius prolis, idipsum est quod solius Matris eius incorruptio singularis, benè Angelicæ creationi, quæ labi potuit, præfero integritatem Genetricis eius, quæ nascentis exitu corrumpi non potuit. Benè Angelicæ conditioni, quę diminui non potuit, præfero Virgineum Decus, quod Nati processu impediri non potuit. Benè Angelorum statui, qui pati potuit, præfero Virginitatem mirabiliter singularem, quam Natiuitas filij Dei, tanta auctam gloriâ incorruptionis reliquit, quanto singularem, ac singulariter glorificam assumptam ex illa carnem, ad sedem Patris inuexit, omnemque beatitudinem Angelicæ formę eius dominio subiugauit.*

Angelicæ creationi quæ labi potuit, præfert S. Hildephõsus integritatem B.V.

Angelorum statui qui pati ac labi potuit, præferenda Virginitas mirabiliter singularis B.V.

Virginitatem B.V. Filij Dei Natiuitas auctam magna gloria incorruptionis, reliquit.

23. Quod adductis postea Abrahami, & Ioannis, qui Angelos adorarunt, confirmat exemplis. Eorum enim alter antequam Dei Filius ex vtero Virginis carnem assumeret, Angelum, absque vlla inhibitione adorauit. *Tres vidit, & vnum adorauit:* alter verò, cum post Incarnationem Verbi adorare vellet Angelũ, vetitus est, eiusdem Angeli verbis: *Vide ne feceris, conseruus n. tuus sũ, & fratrũ tuorũ, DEVM adora;* Apoc. 19. v. 10. Quia nimirùm iàm humanã Naturã ob carnem Verbi cum Deipara Idẽtificatam super omnes Angelorum choros euectam fuisse, agnouerat. Sed ipsa sanctissimi Præsulis verba affectu plenissima audiamus: *In cuius excelsæ solemnitatis ascẽsione, cum Deus assumptam carnem paternâ collocauit in Sede, ita natura hominis Angelicam reperit pacem, ita consortium reperit Angelicum, ita honorem se adeptam esse intelligit Angelorum, ita abiectionem qua contemptibilis erat, Angelorum prætulit potestati, vt hac Natura, in qua Abraham Angelum adorauit, & tamen adorari prohibita non est: In Ioanne adorare volente, sit prohibita adorari. Quoniam in Abraham, licet ex eius semine in Christo diceretur assumenda, nondum tamen in eodem Christo erat assumpta: Ideo hanc Angeli contemptibilem indicabant, quia & condemnatio Conditoris execrabilem hanc habebat, & assumptio eius nondum illam suæ vnioni coniunxit. In Ioanne autem ideo humanam Naturam adorare Angeli prohibentur, quia hanc super se in Sede Maiestatis adorant. Ideo hanc in subditis non contemnunt, quia eam supra se in sede gloriæ contemplantur. Ideo hanc contemptibilem in subiectis non despiciunt, quia eam vnitam Diuinæ Personę cognoscunt. Et ideo honorabiliorem se, incorruptionem Maternæ Virginitatis habent, quia fructum eius super se, & admirantes aspiciunt, & humiliter intuentur. Grati laudant, seruientes adorant, perẽnes iubilant, subiecti celebrant, beati vident, accliues adorant.* Hæc Ildephonsus.

Angeli antequam Filius Dei Humanitatem nostram assumeret passi sunt se adorari; at post assumptam, minimè, quia illam à Christo supra se euectam agnouerunt.

A S. Ioanne Angelus se adorari cur passus non fuerit?

Ab Abrahamo Angeli se adorari passi sunt, quia nõdum Christus Humanitatem assumpserat, licet ei promiserit de semine ipsius assumendã.

Angeli ideo in homine carnem contemptibilem non despiciunt, quia illam vnitam Diuinæ personæ cognoscunt.

Angeli Maternæ Virginitatis incorruptionẽ se honorabiliorem censent, quia fructum eius super se admirantes humiliter intuentur.

24. Eodem ductus argumento B. Card. Petrus Dam. ser. 2. de S. Ioanne Euang. docet ideo Angelum non permisisse se ab illo adorari, quia illum agnoscebat æqualem ob Virginitatem, quâ puritati ipsius appropinquauit Deiparæ, eiusdemq; contuberniũ, quo post Christi in cælos ascensum vsus est. Vnde considerans, quod S. Petrus vsus fuerit in vltima cęna Ioãne intercessore apud Christum, vt scire posset, quisnam eum esset proditurus, de ipsius dignitate Ioannis ita loquitur: *Vnde considerandum est, quantæ deuotionis instantiâ B. Ioannis flagitare debemus auxilium, quẽ sibi interuentorem, & ipsi Apostoli quæsierunt, quantum apud iustum Iudicem pro peccatoribus poterit, qui & pro ipsis cælestis Curiæ Senatoribus interuenit? Et qui Aduocatus factus est summis, quam humiliter implorandus est à minimis? Hanc nimirum hominis eminentiam, hanc meritorum sublimium celsitudinem Angelus ille cognouit, qui se ab illo adorari prohibuit: Vide ne feceris, &c. Refugit obsequium ab illo suscipere, quem nouerat apud communem Iudicem locum gratiæ familiariter obtinere. Noluit adoratorem, quem decernebat æqualem. Fratrem recognouit, socium indicauit, subiectionis obedientiam non accepit, quamuis enim in omnibus Sanctis semper sit Angelicæ mundiciç contubernalis, & cognata Virginitas; Beatus tamen Ioannes tanto reliquos Virgines superat, quanto Virginitati Beatę Mariæ, per sedulitatis, ac perpetuæ custodię meritum appropinquat. A qua sola videlicet præceditur, quia fœcunditas Virginalis, quę est in Maria, nullis est omnino meritis comparanda; & non solum quia fœcunda est, sed quia Deifica. Virginem enim parere nouum, ac singulare est; DEVM verò parere, ita omnem nouitatem singularitatis exsuperat, ita omnia, quæ miranda sunt antecedit, atque incomparabiliter superęminet, vt nec mente concipi, nec*

S. Ioannes electus aduocatus à S. Petro apud Christum.

Angelus S. Ioanne Euãgel. suspexit ob Virginitatem paritati B.V. similem, eiusdemque contubernium.

S. Ioannes reliquos virgines superat, quia B.M. Virginitati, ob custodiæ meritum appropinquauit.

Virginẽ Deũ parere, omnẽ sensum, ac mentem superat.

linguâ valeat aliquatenus explicari. Sed sicut venerandæ Matris Virginitas B. Ioannis Virginitatem excedit, sic ipse pro glorioso eius contubernio ceteras à mundi primordio Virgines antecellit. Hæc Damianus. Quod si Angelus tantopere Ioannem, ob Virginitatem, contuberniumque Deiparę suspexit, quanto magis ipsam Virginem, de cuius sanguinibus atque visceribus Sacratissima Christi Humanitas coaluit? quam ipse Deus Pater tantopere honorauit, vt illam ad suam dexteram omnibus Angelicis Hierarchijs eminẽtiorem collocarit.

25. Quo ex sanctissimorum Pręsulũ tam Hidelphonsi, quam Damiani discursu clarè perspicimus, ideò incorruptionem, puritatemque carnis Sacratissimæ Virginis super omnium Angelorum Hierarchias euectam, quod esset Deifica, DEVMque pariens, & simul eadem esset cum carne Christi, ac proindè, eodem propemodum honore, veneratione, atque adoratione fuisse dignissimam. Et quia hoc difficillimum esse humano intellectui ad penetrandum nouerat vir in Virginem pientissimus, ac humillimus non solùm rem tãtam varijs Synonimis explicat, atque amplificat, verumetiam factâ ad Gabrielem Archangelum Apostrophe eũdem rogat, ac obsecrat, vt secum de mysterij tanti notitiâ, quâ ipse pollet, participet: *Vnde oro te Sancte Angele per indissecabilem hereditatem fidei nostræ, per tuæ hæreditatis statum, per meæ redemptionis mysterium, per pacem, quâ ambo in Christi IESV corpore perfruimur, vt des mihi hoc tãtundem nosse de Virgine Matre Domini mei, quod ipse nosti, hoc credere quod ipse sapis, hoc diligere, quod ipse diligis, hoc in Domino frui, quo & ipse frueris.*

S Ildephõsus petit à S Gabr. de mysterio Incarn. erudiri.

26. Sed ad id vnde digressi sumus reuertamur, & concludamus, non solùm in Spiritu, & anima, verùm etiam in corpore Virginis, virtutes, incorruptionemque Angelicam reluxisse, rectèque dici posse de ipsa, quod sacræ literæ de Iuditha asseuerarunt Iud. c. 5. *Vniuersa quæ Holofernis peculiaria fuisse probata sunt dederunt Iudit in auro, & argento, & vestibus, & gemmis, & omni supellectili, & tradita sunt omnia illi.* Verè enim vniuersa illa, quæ erant Luciferi Angelorum Principis, qui per Holofernem denotatus est, huic nostræ figuratæ Iudithæ communicata sunt. Quæ enim sunt aliæ Angelorum diuitiæ, ac gazæ, quam naturæ Angelicæ eminentia, & primigeniæ illius gratiæ, in quâ condita est, splendor, ac venustas? His diuitijs spoliatus apostata superbissimus, in humillimæ Virginis nostræ hæc omnia, prædam, opimaque spolia deuenere. Ex quibus infert argutè P. noster Didacus de Celada in sua figurata Iudith Mariæ datam in ipso conceptionis instanti *carnem Angelificatam*, & cãdorem vberioris gratiæ, quo Lucifer in prima sui refulsit origine; Quare iure merito B. Damia. Card. ser. de Assumpt. eam Soli, minora Sydera, Lunamque ipsam pene occultanti, ita vt sint quasi non sint, & videri non possint, comparauit. *Similiter*, inquit, *& Virga Iesse veri preuia luminis, in illa inaccessibili luce perlucens, sic vtrorumque Spirituum hebetat dignitatem, vt in comparatione Virginis nec possint, nec debeant apparere. An putas quod non contremiscat tota rationalis creatura ad contemplationem tantæ dignitatis?* Et nè temerè hæc protulisse videretur, luculentissimam huius pronunciati addit causam: Diuinam nempe Maternitatem, & mundi creaturarumq; reparationem, ad quam cooperata est Deipara: *Considera, & quæ in cęlis, & quæ in terris, in Virgine resabricata, DEVM qui cælum palmo metitur Virginei ventris breuitate conclusum, redemptionem hominum, Angelorum restaurationem; denique quidquid est, fuit, & erit per Virginis vterum renouatum; Et tunc tibi cogitatio suggeret, quod locutio demonstrare non potest.* Tandem encomium illud Salomonis: *Electa vt Sol*; expendens cõcludit: *Imò & prælecta, vt Sol: quia sicut sol solus orbem illuminat, sic hęc sola solidiori lumine, & Angelos, & homines illustrat.*

Iuditha figura B.V.

Omnia primi Angeli reliquorum Principis ornamẽta, aliaque multo ampliora data sunt Deiparæ.

Data est B V. in ipso conceptionis suæ instanti caro Angelificata.

B.V. suæ puritatis luce hebetat Angelorum dignitatẽ, ac splendorem.

Causa cur Virgineę puritatis lux Angelorum hebetat dignitatem.

Sicut Sol solus orbem illuminat, ita B.V. solidiori lumine Angelos, & homines illustrat.

Sic ille de puritatis Virgineæ splẽdoribus, quibus omnes Angelorũ Hierarchias obfuscare quodammodo videtur.

27. Et hoc sibi voluisse crediderim sanctos Patres nonnullos cum dicunt; per Incarnationem Verbi in vtero purissimo peractam Virginis, duplicatam illi fuisse puritatem Virginitatemque tàm mentis, quàm corporis. Ac si clarius dicere voluissent, mansisse in ipsa, non solùm primigeniam illam Virginitatem, puritatemque, cum qua ex vtero suæ processit Annæ Genitricis, verùm etiam superadditam alteram Angelicę illa puritate, ac Virginitate longè excellentiorem, quæ ipsi ob eminẽtissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem per se debebatur, cuius intuitu sicut

Quomodo B. V. dicatur in Incarnatione Verbi duplicata Virginitas, & puritas tam mentis, quã corporis.

Ratione Diuinæ Maternitatis excellentissima Puritas Angelica excellentior debetur B.V.

ſicut ei omnium creaturarum, atque adeo ipſorum Angelorũ perfectiones, ac ornamenta cæteris longè excellentiſſima debentur, ita & integritas, puritaſque mentis, ac corporis. Hoc nimirum nobis inſinuare viſus eſt S. Fulgentius Ruſpenſis Epiſc. Auguſtiniani Ord. illuſtre Sydus ſer. de laudi. B.V. vbi agẽs de intemerata Deiparæ in ipſo partu, Virginitate, docet nullo modo potuiſſe Dei Filium integritatem puriſſimæ Matris violare, quæ illi tam iucundum in vtero ſuo præbuerat hoſpitium: *Qui enim venerat*, inquit, *triſte lætificare ſæculum, ventris non contriſtauit hoſpitium. De cælis Medicus tranſiens per Virginem, poſt tranſitum ſuũ illæſũ fecit Virginem permanere. Qui enim diſrupta corporum membra in alijs poterat integrare tangendo, quanto magis in ſua Matre, quod inuenit integrum, potuit non violare naſcendo? Creuit enim eius partu integritas corporis, potius quàm decreuit. Et virginitas ampliata eſt potius, quam fugata. In auguſto corporis membro ſuſtinuit quicquid ſuſtinent cæli. Plena ſunt viſcera, & nullum nouit contagium Virginis conſcientia. Cum eſſet grauida, ſalubri leuitate plaudebat. Lumen enim, quod intra ſe habebat pondus habere non poterat.*

[B.V. quia peperit Medicũ qui diſtrupta corporum membra red. integrauit, ideo illæſam conſeruauit eius Virginitatem.]

[Per partum creuit Mariæ integritas corporis.]

[B.V. virginalis integritas per partum eſt ampliata.]

Hactenùs ille. Cum Fulgentio ſentit D. Bernar. qui Tract. de Paſſ. cap. 46. *Si diligentius*, inquit, *volueris intueri, intelliges in omni arborum genere, in ortu fructus, florem decidere, & perire, in hominibus quoque & ferè cunctis animalibus fructus filiorum, florem Virginitatis abſcindit. Non ſic erat in Natiuitate vitis noſtræ. Beatiſſima enim Mater illius fructum protulit benedictum, non amiſſo Virginitatis flore, imò magis per partum mirabilem, & mundiſſimum eſt decorata, vbi lex, vbi iura naturæ abſciſſa ſunt.* Atque hæc de ipſa Natura Angelica per ſe ſpectata, quam Diua Virgo & æmulata, & longè etiam dignitate tranſgreſſa eſt, dixiſſe ſufficiat.

[Virginitas Mariæ per mundiſſimũ eius partum decorata.]

28. Quod ſi Angelorum ſpectemus operationes, reperiemus ſanè eaſdem & longè perfectiores in Virgine. Has S. Dionyſ. Areop. cap. 4. de Diu. Nom. vocat Circulares, Rectas, atque Obliquas: *Intellectus Diuini*, inquiens, *hoc eſt Angeli, Circulo quidem moueri dicuntur, dum pulchri, ac Boni illius ſplendoribus, principio, & fine carentibus coniunguntur. Rectâ verò lineâ quando ad inferiorum prouidentiam prodeunt, recta omnia peragentes. Obliquè vero, quoniam dùm ſequentibus prouident, nunquàm à propriâ identitate diſcedunt, videlicet circa Bonum, ac Pulchrum identitatis cauſam, indeficientem choream agentes.* Hæc Dionyſius de operationibus Angelicis, quas Virgo noſtra mirificè in ſe expreſſit.

[In B.V. Angelicæ operationes ſunt longè perfectiores.]

[Quid ſit Angelum Circulo, quid rectâ lineâ, quid obliquè moueri?]

An non circulo quodã, qui principio, & fine caret, eiuſque motu acta fuiſſet Virgo Deipara, ſi cum in Dei mente ab æterno poſſeſſa, inque Dei Matrem, omni originalis peccati labe liberrimã electa, ac prędeſtinata, verſaretur, tantam dignitatem agnouiſſet, an non, inquam, ſtatim interminabilibus illis Diuinæ Pulchritudinis, ac Bonitatis irradiata fulgoribus luci illi inacceſſibili, per amoris affectum ſeſe velut centro coniungens, in laudes Diuinæ Maieſtatis effudiſſet ſempiternas? Quod quia facere nequiuit, cum obiectiuè duntaxat Diuinæ menti fuerit repræſentata, mox in primo ſuæ Conceptionis inſtãti, luminis glorię ſplendoribus illuſtrata eximiam illam animæ ſuæ Pulchritudinem, tantaque Dei dona in ſe congeſta, liberaliſſimâ illa Diuinæ Maieſtatis, ampliſſimaq; dexterâ cognoſcẽs, ardentiſſimo, & nunquam terminando charitatis affectu in increatam illam, æternamque Pulchritudinem, atq; Bonitatem, ei vt centro adhæreſcẽs, exarſit, adeoque exarſit, vt non modo totius vitæ ſuæ ſanctiſsimæ decurſu non fuerit terminatus, ſed ne quidem in minimo tepefactus, imò in dies maioris ſemper ardoris, vti aliàs memorauimus, acceperit incrementa.

[B.V in ſua Conceptione ob tantam gratiarum copiam ſibi à Deo communicatã ipſum amauit laudauitque.]

29. Ex hoc porrò motu Circulari, quo beatæ illæ mentes aſſiduè circa DEVM, eũndem ardentiſſimè amãtes, mouentur, ſicut dignitas Angelorum præ cæteris creaturis, ratione præditis, teſte Areopagita, eluceſcit, ſic ſanè & multo magis Virginis glorioſiſsimæ. Reddens enim rationem S. Doctor, cur Angeli ſint hominibus dignitate ſuperiores, ſubintulit cap. 4. de cæleſti Hierar. *Nam cum Angeli ſe ad imitandũ DEVM ſpiritualiter componant, atque Diuinam ſimilitudinem intuentes, eam in ſe effingere cupiunt, meritò vberiore ipſius participatione beati ſunt. Aſtant enim propius illi cohærentes, ac ſemper in anteriora, quantùm fas eſt, eximiâ Diuini, & nunquam fatiſcentis amoris intentione contendunt, Diuinos illos fulgores iugiter haurientes, in illorumque naturam tranſeuntes.* Quod ſi ex Dei inheſione, imitatione, ac vicinitate Angeli, reliquis creaturis præſtantiores ſunt, eaſque dignitate antecellunt; quanto magis præcellet Virgo ſanctiſſima, quæ à cæleſti Sponſo

[Angeli ad imitandum DEVM ſe componunt, Diuinamque ſimilitudinẽ intuentes, eam in ſe effingere cupiunt.]

non

B.V. Proxima Deo, ob carnis cum Filio identitatem, ipsius similitudinem excellentius longè, quam Angeli in se expressit.

Cur dicatur S. Ioseph Mariam non cognouisse.

Gabriel adeo reuerenter B. V. salutauit ac si eam super omnes Angelorum Ordines exaltatam in cęlo vidisset.

non semel, *Proxima mea, & ipsa Charitas*, ob ipsius in illa expressam similitudinem, morumque sanctissimorum imaginem, carnisque identitatem appellatur? Eo quod imitatione Diuinarum virtutum, ipsiusque Diuinæ Naturæ, proximè ad DEVM accesserit, eiusque similitudinem, longè ab alijs excellentiori modo in se reprępsentarit, & in anteriora semper, vi Diuini amoris impulsa progrediēs, diuinosque illos fulgores hauriens, in eorundem quasi naturam transierit, adeò vt hos cælestes fulgores, toto ore, oculisque euibraret. Quam ob causam Ioseph vt refert Euangelista Matth. 1. *Non cognoscebat eā.* O quàm præclarè dixit S. Bernard. ser. de verb. Apoc. Angelum Gabrielē tantam Virginis cum Deo vnionem admiratum, vix non eandem adorasse: *Quod tàm reuerenter*, inquit ille, *atque officiosissimè ab Archangelo salutata est, vt iàm in Regali solio supra omnes cælestium ordines regionum exaltatam cernere videretur, & paulò minus adoraturus fœminam, qui solebat ab hominibus hactenùs æquanimiter adorari, excellentissimum nobis Virginis nostræ meritum, & singularis gratia commendatur.*

Maria motu recto ferebatur, cum in terris à Filio relicta, saluti ac prouidentiæ hominū sese impendebat.

30. Iàm quid de altera Angelorum actione dicemus, quæ est, *Motus rectus?* An non motu recto, seu lineâ rectâ, vt vocat Areopagita, mota est Virgo sanctissima, quando à dilectissimo Filio in mundo relicta, hominum prouidentię, auxilio, ac solatio sese totam impendens, suas actiones omnes ad rectæ rationis regulam conformando, nō modo numeris omnibus reddebat absolutissimas, verùmetiam ab omni reprehensione alienissimas. Motum hunc rectum suæ in mortales omnes prouidētiæ, eximiæq; charitatis nobis expressisse videtur Bernardus cum Mariam, Euæ, longè ab illa diuersissimæ conferens, pronunciauit ser. de Verb. Apoc. *Crudelis nimirùm Eua, per quam serpens antiquus pestiferum etiam ipsi virò virus infudit, sed fidelis Maria, quæ salutis antidotum, & viris, & mulieribus propinauit. Illa enim ministra seductionis, hęc propitiationis, illa suggessit præuaricationem, hęc iniecit redemptionem. Quid ad Mariam trepidat accedere humana fragilitas, nihil austerum in ea, nihil terribile, tota suauis est, omnibus offerens lac, & lanam. Reuolue diligentiùs Euangelicæ historiæ seriem vniuersam, & si quid fortè increpatorium, si quid durum, si quod denique signum vel tenuis indignationis occurrerit in Maria, de cetero suspectam habe, & accedere verearis. Quod si, vt verè sunt plena magis omnia pietatis, & gratiæ, plena mansuetudinis, & misericordiæ, quę ad eam pertinent inueneris, age gratias ei, qui eam tibi Mediatricem, benignissimâ miseratione prouidit, in qua nihil posset esse suspectum. Denique omnibus omnia facta est, sapientibus, & insipientibus, copiosissimâ charitate debitricem se fecit: Omnibus misericordię sinum aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuersi, captiuus redemptionem, æger curationem, tristis consolationem, peccator veniam, iustus gratiam, Angelus lætitiam.* Hactenus Bernardus.

Mariæ, & Euæ antithesis.

In Maria nihil est austerum, nihil terribile.

In toto Euāgelio de Maria nil asperū aut durum legitur, sed omnia plena pietatis & gratiæ.

Maria omnibus omnia facta.

Vt B. V. omnes sentiunt beneficia?

Sola B.V. præsentia iustis ac peccatoribus solatio ac emolumēto fuit.

Deus & Angeli de Marię pulchritudine gratulabantur sibiq; in ea cōplacebant.

Deuoti vidētes B.V. in Dei seruitio feruentiores euadebant.

Peccatores ad peccandū propensi sola B V. pręsentia coercebantur.

31. Motum hunc rectum prouidentiæ Virginalis S. Brigittæ declarasse videtur Angelus in suo serm. cap. 13. cùm dixit vel solam Deiparæ præsentiam atque aspectum iustis ęquè, ac peccatoribus solatio atque emolumento extitisse: *Verè*, & *absque dubio credendum est,* inquit Angelus, *quod sicut Virginis anima coram Deo, & Angelis erat pulcherrima, ita & eius corpus in cunctorum oculis eam intuentium fuit gratissimum. Et quemadmodum Deus & Angeli, de eius animę venustate gratulabātur in cælis, ita omnibus, eam cernere cupientibus vtilis fuit & consolatoria in terris. Videntes enim deuoti quanto feruore illa Deo famulabatur, ad Dei honorem feruentiores efficiebantur. In his autem qui ad peccandum pronissimi erant, ex eius verborum, gestuumque honestate, statim peccati feruor extinguebatur quamdiu ipsam conspiciebant.*

Motu obliquo quomodo B. V. ferebatur.

B. V. in proximorum sese impendens commoda, obliqua reflexione quadam intellectus, ac volūtatis circa summum bonum versabatur.

B.V. vitę actiuæ contemplatiuam sociebat.

32. Quid denique de tertio illo Angelorum dicemus motu, qui Obliquus à Dionysio nuncupatur? Hic sanè longè excellentiori modo reperiebatur in Virgine. Licèt enim illa rectissimâ quadam intellectus & voluntatis nusquam euariante lineâ, in proximiorum tendens commoda, tanta charitate ac prouidentiâ sese eis impenderet, vti diximus ac super impenderet, vt nil aliud quam de eorum commodis, vtilitatibus, emolumentisque cogitare videretur; non recedebat tamen ab identitate illa, quæ ei cum summa Bonitate æternaque Pulchritudine intercedebat; verùm Ecclesię intenta commodis, obliqua reflexione quadā intellectus, voluntatisque actibus circa supremum illud Bonum, ac Pulchrum, summâ animi sui voluptate indeficientesquasdam choreas actitare videbatur, vitam actiuam contemplatiuæ, indissolubili quodam vinculo associando.

33. Hos videndi modos in B. Virg.

agno-

agnouit B. Rupertus lib. 5. in Cant. in verbis illis sponsæ. *Ego dormio, & cor meum vigilat*. Vbi per somnum, vitam contemplatiuam, per vigilantiam, actiuam intellexit: *Ecce hic ò Virgo beatissima*, ait pijssimus Abbas, *ecce hic nobis, quasi per speculum in ęnigmate sublucet vita tua, vita inclyta, quę, vt dicere, vel canere consueuimus, cunctas illustrat Ecclesias: totus ferè huius capituli sensus ad illud pertinet, quod in te latet, & supra nos est, quemadmodum supra dicebat Dilectus: Oculi tui columbarum, absque eo quod intrinsecus latet, sicut fragmen mali punici ita genæ tuę, absque eo quod intrinsecus latet. Admoueamus ergo hoc speculum, & diligenter oculis cordis contemplemur, vt saltem aliqua ex parte cognoscamus sanctissimam conuersationem tuam. Ego dormio, & cor meum vigilat. Quid hoc est aliud, nisi illud ipsum, quod alibi dicit habitatrix pectoris tui sapientia Dei: In omnibus requiē quæsiui, quod est: optimā partē elegi, relictis cunctis solicitudinibus, & curis huius sęculi. Et quidem multæ filiæ, siue multæ animæ taliter dormierunt, vel dormire cupierunt; sed tu dormitionis huius totum obtines magisterium, & vigiliarum cordis totum obtines principatum.* Ostendit inde Rupertus Virginem, licet contemplationis rerū Diuinarum somnique illius spiritualis amantissimam, excitam tamen, voce illa sponsi, eam ad lucra & conuersionem animarum incitantis: *Aperi mihi soror mea, anima mea*, euigilasse, sesequa ad prædicandum Euangelium, erudiēdosque fideles accinxisse: *Aperi mihi os tuum*, prosequitur idem Abbas, *loquere prout ad confirmandum pertinet Euangelium; & in hoc optatę tibi quietis patere suspendium, vt gratum singulari pudicitiæ tuæ propter me rumpas silentium*.

Somnus B.V. indicat contemplationē.

Vita Actiua ac contemplatiua B.V. velut speculum admouenda nostris oculis, vt eam imitemur.

B.V. in somno contemplationis omnes filios hominum superauit.

B.V. post sōnum contēplationis ē vigilabat ad custodiendos fideles.

34. Singula porro vitæ Actiuæ, quæ Virgo nostra beatissima in beneficium omnium Ecclesiæ ordinum exercuit ministeria diffusè recenset Angelus in suo serm. cap. 19. S. Brigittæ, vbi eam *Magistram Apostolorum, confortatricem Martyrum, Doctricem Confessorum, clarissimum speculum Virginum, consolatricem viduarum, coniugatorum saluberrimam monitricem, omnium denique Orthodoxorum in fide Catholica perfectissimam roboratricem appellauit*. Nonne igitur hęc omnia motus quidem obliqui videbantur in Virgine? quæ licet altissimá rerum Diuinarum cōtemplatione defixa esset, sęperq; directè summo amoris affectu in DEVM tenderet; illique sese adeò arctè vniret, vt idem cum ipso esse videretur: Obliquè tamen quodammodo sese ad salutē proximorum promouendam identidem impendebat, vti in sequentibus fusius declarabimus.

Quomodo B.V. vitæ actiuæ in proximos exercuerit ministeria?

35. Quid de alijs Angelorum celeberrimis illis operationibus dicam? quales sunt Purgatio, Illuminatio, atque Perfectio? de quibus magnus Dionysius cap. 4 de Diuinis Nom. *Cælestis Hierarchię*, inquit, *propria sunt; Purgationes, Illustrationes supramundanę, & Perfectionis consumationes*. Quas quàm perfectè Virgo beatissima imitata sit, easdemque ad viuum in se expresserit, in confesso est. Purgabat illa non modo precibus, suaque apud Diuinum Numen intercessione, & etiamnum purgat animas à peccatorum sordibus, verùm etiam vocis suæ sono, solo aspectu, atque præsentiâ, vti in prima parte fusius declaratum est. Quæ ministeria Maria sanctissima tanto libentius peccatoribus impendere consueuit, quanto se peccatorum beneficio, ad Diuinæ Maternitatis gloriam, dignitatemque prouectam fuisse nouit.

B.V. Purgabat, illuminabat ac perficiebat fideles velut Angeli.

36. Quæ sola cogitatio S. Anselmū Cantuar. Archiep. cap. 1. de Excell. B. M. eiusdem Excellentiam celebrandi in spem adduxit, cum suis peccatis, vt ipse, pro sua humilitate arbitrabatur, verbis illis Isaiæ: *Tollatur impius ne videat gloriam Dei*; deterreretur. Vndè mox subdit: *Verum cùm recogito Sanctum Filium eius, ob hoc, vt peccatis hominum mederetur, factum esse Filium eius, non nihil spei concipio, quod vel parùm concipiendi de sublimitate tantę Matris, & Dei scilicet Genitricis, omniumque tàm Angelorum, quàm hominum Reginam, sciens videlicet illam magis propter peccatores, quam propter iustos esse factam Dei Matrem. Dicit enim bonus Filius eius, se non venisse vocare iustos, sed peccatores. Apostolus quoque testatur, quod Christus in hunc venerit mundum peccatores saluos facere, quorum se fatetur primum esse. Si igitur ipsa propter peccatores, scilicet propter me, meique similes facta est Dei Mater, quomodo immanitas peccatorum meorum cogere poterit desperare veniam eorum, cum tam ineffabile bonum sit factum ex ea, ob curationem eorum.* Eodem vsus est argumēto, cùm ad calcem libri decurrisset, gratiæque Virgineæ plenitudinem, quam meruerat, petijsset in peccatoribus ita operari, vt per eandem æternæ vitæ beatitudinem, Diuinitatisque participationem consequeretur.

M. Facta Dei Mater magis propter peccatores quā iustos.

37. San-

Maria Purgatrix nostrorū peccatorum.

37. Sanctus quoque Hildephonsus agnoscens virtutem hanc Angelicam peccata perpurgandi in Virgine Deipara longè excellentissimam, humillimè ipsi supplicauit lib. de Virgin. B.M. cap. 12. *At nunc venio ad te*, inquiens, *sola Virgo Mater Dei, procido coram te, solum opus Incarnationis Dei mei, humilior coram te sola inuenta Mater Domini mei. Rogo te, sola inuenta Ancilla Filij tui, vt obtineas deleri facta peccati mei, vt iubeas mundari me, ab iniquitate operis mei, vt facias me diligere gloriam virtutis, & Virginitatis tuæ, vt reueles mihi multitudinem dulcedinis Filij tui, vt des mihi loqui, & defendere fidei synceritatem Filij tui, concedas etiam mihi adhærere Deo, & tibi seruire Filio tuo, & tibi, famulari Domino, & tibi. Illi sicut Factori meo, tibi sicut Genitrici Factoris mei, illi sicut Deo, tibi sicut Matri Dei.* Hæc Hildephon.

Oratio ad Mariam pro nostrorum peccatorum purgatione.

M. Fornax ardentissima ad excoquendam, & purgandum nostrorum peccatorum scoriam.

38. Crediderim hanc etiam ob causam S. Ioannem Damascenum orat. 1. de dormit. Deip. eam ardentissimæ cuidam fornaci peccatorum nostrorum scoriam ex coquenti, animasque purificanti contulisse, cùm ita Mariam alloqueretur: *Te fornax illa Danielis cap. 3. designauit, quæ ignem simul, & refrigerãtem, & inflammantem ostendebat, Diuinique illius Ignis in te habitantis typum gerebat.* Quemadmodum enim ea fornax tres innocētissimos illos adolescentulos non læsit, aut contristauit, sed potiùs velut aurū puriores reddidit; sic gloriossimæ Virginis patrocinium, animas à peccatorum sordibus emundat, inque Dei laudibus, summâ cum hilaritate celebrandis disertas, vti tres illos Pueros facit, adeo vt verè Virgini nostræ dicere possimus: *Sicut lætantium omnium nostrum habitatio est, in te Sancta Dei Genitrix.* Fornacem purgatiuam peccatorum agnouit sine dubio Virginem, Seraphicus Bonau. cum Psal. 23. illam supplex orabat: *Vre cor meum igne amoris tui, & cingulo castitatis restringe renes meos.* Fornacem purgatiuam expertus est eandem Virginem Ioannes Baptista in vtero adhuc existens Matris, ad quem à peccati originalis perpurgandum maculâ, in mōtana, magnâ cum festinatione properauit, moxque domū Zachariæ ingressa, voce suâ, donis Spiritus S. ipsi communicatis, omni eum peccati labe liberauit, tantâque perfudit gratia, tantâ exornauit puritate, vt gestientis animi sui lætitiam, nunquam hactenùs omnibus retro sæculis auditis in vtero saltibus testaretur. Quam ob causam B. Petrus Card. Dam. serm. 23. sanctificationem hanc Ioannis, Hieremiæ longè anteponit: *Hieremia quidem*, inquit, *admiranda sanctificatio, quia etsi in peccato conceptus est, nascitur tamen sine peccato. Antequam enim exiret de ventre sanctificatus est; nec poterat nasci non sanctus, qui in matris vtero erat sanctificatus. Mira res, & à retro transactis sæculis inaudita, hominem conceptum in peccatis, nasci sine peccato. Ioãnem verò longè gloriosior virtus impleuit, qui & sanctificatus est à peccato, & ita dominante Spiritu superfusus, vt & purgatus exeat & repletus.* Sic ille.

Tres pueri in fornace Babylonis figura clientulorum B. V.

S. Bonauent. optat igne amoris B.V. suum cor vri.

S. Ioannes Bapt. per B. V. à peccato originali purgatus.

S. Ioannes Bapt. Spiritu S. fuit purgatus à peccato & repletus.

B. V. liberat animas à pœnis Purgatorij.

39. Quid porrò de Purgationibus illis dicemus, quas Virgo Beata circa animas illas vltricibus Ignis purgatorij flammis detentas exercet? Audienda est ipsa Deipara apud Sanctam Brigittam lib. 6. Reuelat. cap. 10. *Ego sum, Regina cæli, ego Mater Misericordiæ, ego iustorum gaudium, & aditus peccatorum ad Deū. Nulla etiam pœna est in Purgatorij igne, quæ propter me, non erit remissior, & lenior ad ferendum, quam aliter esset.* Quod luculento S. Brigitta cap. 21. declarauit exemplo cuiusdam Diuæ Virginis clientuli, qui quotidie eius Officium recitabat, pro quo ita intercedentem Virginem apud Filium, Dum Purgatorijs ignibus torqueretur, introducit: *Vidi iustitiam tuam, Fili mi, feceram, ad quam non loquor, sed ad misericordiam tuam piissimam, ideò propter preces meas miserere isti, quia quotidie legebat horas meas in mei honorem.* *Cui Filius: Benedicta sis tu Mater charissima, verba tua sunt plena dulcedine, & melle dulciora, verba tua procedunt de corde, quod misericordiâ plenum est, & ideo misericordiã sonant verba tua. Iste pro quo tu oras triplicem misericordiam habebit propter te: Primo saluabitur de manibus Dæmonum, qui tanquam corui insatiabiliter affligunt eum. Deinde à grauiore hoc ardore transferetur ad leniorem. Sancti denique Angeli eum consolabuntur. Adhuc tamen ex toto non liberabitur, quia adhuc auxilio indiget. Scis enim & vides omnem in me iustitiam, quodque nullus ad Beatitudinem ingredi possit, nisi tanquam aurum per ignem purgatum, mundatus fuerit. Ideo propter preces tuas, adueniente misericordiæ, & iustitiæ tempore ex toto liberabitur.*

Fornax Purgatorij animabus per B. V. fiunt remissiores.

Officium B. V. quotidie recitans intercessione eiusdem Virginis à Purgatorio liberatur.

Filius Dei laudat Matris suæ misericordiam.

B. V. cuidam in Purgatorio detento triplicē misericordiam impetrauit.

Nemo ad Beatitudinē ingreditur nisi igne Purgatorio velut aurum expurgatus.

40. Et si vero fas sit credere gloriosissimam Deiparam Virginem in dies singulos effusissima sua misericordia ac pietate fidelium animas Purgatorijs illis ignibus expiatas, in cælum trans-

mittere,

mittere, certis tamen quibusdam diebus vt ostensum 1. Par. D. 11. num. 153. D. 17. n. 78. impensius præstat vt Sabbato, & die suæ in cælos gloriosæ Assumptionis, quo velut Regina quępiam coronata, apertis carceribus, solutisq; vinculis captiui in signum lætitiæ liberantur. Legendus hac de re Card. Petrus Damiani lib. 3 Epist. 10. vbi per reuelationem Maroziæ cuiusdam fœminę constat, ea die Virgini sacra, eiusdem interuentione, tantam multitudinem animarum è tormentis illis ereptam, vt numerū totius Romanę plebis excederet. Legendus itē Dionysius Carthusianus ser. 2. de Assumpt. B. V. vbi duos extitisse amicos scribit, quorum alter cum vita esset functus, fassus est alteri, lacrymis se assiduis conficienti, Beatissimam Virginem Mariam singulis annis festo Natiuitatis Christi die, ad purgatorij loca descendere, multasq; inde animas eripere, vti & in die Resurrectionis Dominicæ, eo quod Christus nocte illa sanctos de limbo eduxit; rogasse proinde socium, vt pro se cum lacrymis preces funderet ad Virginem, quo eius intercessione, nocte illa Resurrectionis purgatorijs ignibus eriperetur; quod & factum fuisse asserit.

Quibus potissimū diebus B V. animas e Purgatorio liberare consueuit.

B.V. animas è Purgatorio liberat in Natiuitate, & Resurrectione Christi.

41. Quocirca rectè admonet B. Petrus Cardinalis Animas Purgatorijs ignibus cruciatas orationibus, addiderim ego, ad Deiparam potissimum directis, & Missæ sacrificijs de eadem Virgine misericordiæ Matre celebratis, adiuuandas. Sic enim ille serm. 59. qui est de S. Nicolao, vbi cum præmisisset nec pro illis, qui in cælo, nec pro illis, qui in Inferno sunt orandū, mox subtexuit: *Pro illis tantum vigilandum est in orationibus, subueniendum sacrificio singulari, qui locis Purgabilibus emundantur, vt benignus Pater pœnitentiam eorum in satisfactionem, satisfactionem in glorificationem cito cōuertat. Curre iterum per istos intuitu pietatis, & fac sarcinam tuam, affectum compatiendi.*

Purgatorij animabus subueniendū precibus ad B.V. directis, & sacrificijs matris.

42. Fecerat sibi sarcinam hanc affectus compatiend animabus illis Purgatorijs ignibus cruciatis B. Magdalena de Pazzis ord. Carmelitani illustre Sydus, vt scribit Vincentius Puzzinis Par. 2. vitæ cap. 13. Quæ Sancta Virgo quia pænas illas mirificè penetrauit, libet hic illas penitius describere:
Hęc igitur cū aliquando alienata à sensibus, animam sui fratris vltricibus illis flammis Purgatorij afflictam vidit, ex qua cum intellexisset suis precibus, & tempus quo vlulari adhuc debebat abbreuiatum, & pænas ipsas mitigatas, pro ardentissima illa sua qua erga omnium mortalium animas ardebat charitate, cæpit denuo calentissimas preces ad Deiparā, aliosque sibi deuotos Cælites preces effundere, vt anima illa quantocyus ab omnibus illis cruciatibus liberaretur. Inter has preces exclamare audita est: *O quantum Deus meus tuā Maiestatem orare debemus pro animabus illis miseris, quæ ad te videndum ac fruēdum anhelant, & pro illis etiā, quæ separari volunt à te.* Hæc vbi dixisset, visis Purgatorij pœnis rursus in voces illas erupit: *Totum illud circuibo;* Purgatoriū videlicet quod illi erat ostensum. Atque ita extra se posita totum Hortum in quo versabatur circuire cæpit duabus horis continuis: subinde subsistebat vt attentius pœnas cuique vitio præparatas singillatim contemplaretur. Complodebat manus ex pietatis, & commiserationis erga illas affectu, vultus expallescebat; incuruata incedebat ex animi anxietate, quam, visis illis tam atrocibus tormentis experiebatur. Huiusmodi denique doloris sui edebat signa, vt qui eam intuebantur, exterrerentur. Subinde dolenti lugubrique clamore iterabat: *O pietatem, pietatem, ò misericordiam, misericordiam. O sanguis descende, descende, & hasce animas libera. O paupercule, quæ tantum patimini, & nihilominus estis ita hilares, ac contentæ. Omnia martyrum tolerata supplicia sunt ad instar amœnissimi viridarij, respectu eorum, quæ in Purgatorio exantlantur. Beatam me crederem si ego profundius non descenderem.* Intuebatur quoque quanam ratione excruciarentur Religiosi nonnulli. Vnde cum aliquandiu inambulasset, gressum stitit, & ex imo corde librato suspirio, altâ voce in verba illa prorupit: *O bene Religiosorum Deus, & in hisce pœnis heu reperiuntur illi!* non explicādo supplicium, quod illi patiebantur. vnde præ horrore nimio illarum pœnarum ad singulos pœnæ passus ingemiscens suspirabat. Vidit præterea animas hasce penes se Angelum custodem habere, ex cuius aspectu, sicut maximopere confortabantur, ita contra ex Cacodæmonum truculenta facie supra modum affligebantur. Inde inquirendo, vbi nā ipsius fratris versaretur anima: *Vbi locorum est,* inquiebat, *illa tātopere à me dile-*

B. Magdalena de Pazzis orat B. V. aliosque Cælites suos Patronos, vt animam Fratris liberent, ex Purgatorio.

B Magdal. quantos dolores experta visis Purgatorij pœnis.

Optabat vti sāguis Christi ad Purgat. descenderet, & ablueret animas.

Omnia Martyrum tormenta sunt Hortus amœnus respectu Purgatorij.

Quanta patiuntur Religiosi?

Animæ in Purgatorio habent penes se Angelum Custodē consolatorē.

Animæ Purgatorij lętæ.

dilecta, mihique coniuncta: quam vbi vidisset, dixisse fertur: *O te pauperculam! tanta tanquam grauia pateris, & tamen & hilaris! Vreris, & es contenta. Sed contra fœlicem, & beatam te, siquidem pœnæ istæ ad tum grande inenarrabilemque gloriam te conducturum sunt; & beatam me si aliud nihil mihi patiendum foret! Ergo hic ad finem tuarum culparum perpurgandarum imponendũ, subsiste.* Post hęc cum aliquantisper inambulasset, signũ manifestum, ac si longè maiores cruciatus intueretur edidit. Vnde aiebat: *O quam horribilis est locus hic Cacodæmonibus tam terribilibus, adeoque informibus pœnisque intolerabilibus, tantopere refertus! Et qui sunt tandem hi tam asperis mactati supplicijs.*

Hyppocritarum pœnæ.

Siquidem acutissimis cultris, ac gladijs à latere in latus penetrantibus transfiguntur, ac deinde crudelissimè in minutissima frusta conciduntur. Retulit post illam exstasin Animas illas tam acerbis pœnis excarnificatas, esse Hypocritas; addiditque animas illas, quæ viciniores sunt Inferno quales sũt Hypocritarum, amplius de illo horribili eius strepitu, dentiumque stridore participare. Sed vbi vlterius progressa est vidit ingentem animarum multitudinem, quæ pondere quodam intolerabili opprimebantur, & hæ erant totæ contusæ, macieque confectæ, quas intellexit esse inobedientium, atque impatientium. Res sane fuit admiratione dignissima intueri actiones, ac gestus quos hæc Virgo faciebat, dum eas pœnas consideraret, siquidem caput subinde in terram vsque pene inclinabat, & modo in hanc, modo in aliã partem oculos intentè defigebat, modo constringebat humeros ex commiserationis affectu. Vnde vice quadam vehementer ac incredibiliter conterrita cæpit auxilium subsidiumque cælitus implorare. Sed vbi tantisper silens constitisset, plena admiratione, ac stupore, ostensæ fuere ipsi pœnæ atrocissimæ mendaciloquorum, quas vbi conspexit, cæpit altâ voce dicere: *Etiam mendaces penes Infernum collocati sunt, & admodum excruciati, immisso in ipsorum ora liquefacto plumbo, quo hausto, & ardere simul, ac tremere videbantur.* Vidit etiam illos qui ex humana fragilitate aliquando peccarunt, dixitque: *Heu mihi credebam ego, quod vos, qui per fragilitatem peccaueratis, effetis ad locum ignorantium deputati, licet ceterorum respectu modicum quid patimini, nihilominus tamen estis ardentibus flammis circumdati.* Inde cum vidisset Auaros, ait:

Pœnæ Inobedientium, & impatientium.

Mendaci loquorum pœnæ.

Pœnæ peccantium ex fragilitate.

Hi qui in terris nunquam se diuitijs expleuerunt, explentur iam tandem pœnis tam horribilibus. Ad instar plumbi liquefiunt, sed hic ipsorum pœna minimè terminatur, siquidem rursùs in integrum restituti, bestijs ad deuorandum exponuntur. Penes hos, impuros, atque immundos conspexit, qui erant in locum admodum fętidũ destinati, ad quos conuersa: ita ipsos fuit allocuta: *O vos immundi en vobis locus.* In hac consideratione cum modicum substitisset, & superbos, atque ambitiosos fuisset conspicata, subiunxit: *En illos, qui in mundo honores, ac magna famulitia ambiebant, & iam sunt in hac obscura nocte tantopere afflicti.* Defixit postea in ingratos atrocissimè punitos suam consideratiõnẽ, dixitque: *Hunc planè locum ò Domine, mihi promerita videor, siquidem ingratitudo fontem pietatis exsiccat.* Videbat hic animas in centro quodam profundissimo, ad instar lacus plumbi liquefacti, in quo erant demersæ. Ostensi ei deinde fuerunt illi, qui aliquibus vitijs particularibus non erant obnoxij, sed tamẽ de omnibus aliquid participabant. Vnde videbat eosdem etiam de omnibus pœnis participare licet non tam intensis, quales sunt eorum quibus huiusmodi vitia fuere propria. Postquam denique pęnas Purgatorij videre desijt, tertiâ hora noctis ex horto exiuit, & adhuc durante mentis illo excessu à Domino IESV petijt, ne amplius tam grandia Purgantis ignis supplicia sibi ostenderet, quia eius cor vltra, ea intueri non inclinabat. Et prosequendo suum cum IESV colloquium: *Eia*, inquit, *refer mihi IESV mi, cur mihi hoc vespere visionem hanc contulisti, siquidem prius hoc ego lumine fui destituta, nec vnquam hæc ita penetraui? Forsitàn vt meo desiderio satis faceres, & scirem vbinam anima mei fratris moraretur, vel vt maiori cum feruore pro animabus illis tibi supplicarem? Ita, ita, hæc omnino est causa; & insuper vt penitius puritatem tuã agnoscerem, & odio prosequerer illud quod spõsa tua Catharina tantopere oderat, nempe peccatum virtuti omnino contrarium.* Postquam vero ostendit IESVS, ei tempus, quo eius fratrem ad beatitudinem ęternam erat vocaturus, dixit: *Fiat, hoc ò Domine quando tibi placitum fuerit: O felicem te dilecte Frater, siquidem quantocyus liberaberis, & licet grandes, ac indicibiles sint pœnæ tuæ, non sunt tamen condignæ ad futuram inenarrabilem illam, incomprehensibilemque gloriam tibi in cælis præparatam.* Intellexit deinde, pluri-

Pœnæ Auarorum.

Immundorũ pęnæ.

Ambitiosorum pęnæ.

Ingratorum pęnæ.

Sumpta Eucharistia est suffragium animarum Purgatorij.

plurimum auxilij ac solacij animabus illis conferre Eucharistiæ sacramenti in ipsarum suffragium perceptionem. Cumque ex bono IESV quæsijsset, quid faciendum esset illi, qui tam atroces pœnas euadere desideraret? alta voce edixit: *Oportet totaliter ex toto se semetipsũ expoliare, & te mi Domine induere. Oportet purâ ac syncera semper intentione ambulare. Et væ illis, qui aliam intentionem habent, quã tibi seruiendi, teque honorandi, animæ suæ salutem promouendi.* Obtulit denique sanguinem immaculati Agni pro omnibus animabus Purgatorij Referebat porro quod in his supplicijs tam horrendis contemplandis, fuerit suo Angelo Custodi, S. Catharinæ Senensi, & S. Augustino sibi deuotis associata, quia absque horum Sanctorum præsentia, ac cõfortatione ægrè admodum tot tantaque tormenta videre potuisset. Hæc ipsius vitæ Auctor sacerdos religiosissimus, fideque dignissimus. Ex quibus intelligere possumus, quod si Virgo hæc pro sua in proximos charitate, & consideratione tam enormium Purgatorij tormentorum, ex intima cordis commiseratione, tam ardentes ad DEVM preces fundebat, preciosissimumque IESV Christi Agni immaculati, in illarum animarum expiationem, atque ablutione sanguinem offerebat; quanto magis Virgo nostra Virginum omnium Regina Sanctissima, pro effusissima illa sua, qua omnes complectetur beneuolentia, optatq; omnes suæ pietatis, ac misericordiæ recondi visceribus, quanto, inquam, magis ex clarissima illa Diuinæ Essentiæ contẽplatione pro illis Filium deprecabitur, eundemque roseum Christi sanguinem in scelerum humanorum solutionem Deo Patri consecrabit, deque meritorum Filij, suorumque thesauris preciũ pauperum animarum illarum redemptionis depromet, efficietque, vt copiosa fit illarum apud DEVM Redemptio.

B. Magdalena videndo pœnas Purgatorij ab Angelo Custode S. Cath. Senensi, & S. August. & confortata.

B. V. meritis diues vt nos à Purgat. ergastulis eripiat.

Neque .n. cogitandum est Dei Matrem pauperem esse, quæ lytrum pro pauperculis illis animabus ex opulentissimo suorum meritorum thesauro depromere nequeat. Hæc enim vox; *Pauper* nescio quid horroris animis clientulorum B.V. addictorum videtur incutere.

43. Exhorruerat olim vocem hanc Guilla Marchionissa, vt refert B. Petrus Cardinalis Damiani lib. 7. Epistol. 14. scribens ad Beatricem Gothifredi Ducis Tusciæ vxorem; Postquam enim varijs exemplis ad pauperes subleuãdos, aliaque pietatis opera exercenda vtrũque fuisset exhortatus, hæc addit: *Noli Domine mi, noli sicut plerique sæculi potentes, Ecclesiastici iuris confiscatione ditescere, sed stude potius Ecclesias tenues prædiorum suorum collatione ditare. Da terram, & tolle cælum, possessiones transitoriæ transferantur in titulos hereditatis æternæ. Dicam sane quod mihi retulit Rector Cœnobij B. Floræ, & Lucillæ in Aretino territorio constituti: Videsne, ait, Basilicam prope adstantem? illic scilicet iter erat nobis euntibus: Hæc vulgo S. Maria Pauper antiquitus vocabatur. Cumque contingeret, vt Guilla Mater egregij Marchionis Hugonis per confinia ista transiret, accidit etiam vt huius Ecclesiæ vocabulũ ad eius perueniret auditũ, quam mox vt nobilis mulier audiuit, indignata nimis, & quasi nauseando fastidiens: Absit, inquit, absit, vt eam vocemus Pauperem, quæ cælestis gloriæ genuit largitorem, absit, inquam, vt in terra Pauperis sit digna vocabulo, quæ super Angelos eleuata, diuitias possidet immortales in cælo. Ac protinus intulit: Estne mei iuris hic vlla possessio? Cui responsum est; quod haberet ibi villam, nouem quidem mansionibus, ex antiquo more distinctam, quæ postmodum iuxta modernam consuetudinem in plurimas est diuisa. Hanc, ait, continuo iure Ecclesia ista possideat, eamque de cetero nemo Pauperem vocare præsumat.* Hæc Dam.

S. Maria pauper non est vocanda.

Guilla Marchionissa ditat Basilicam B. Virginis.

Cũ igitur Dei Mater gratijs, donisq; cælestibus sit opulentissima, & ipsa sola plus meritorum, quam omnes Sancti simul sumpti, in Thesaurum Ecclesiæ intulerit, confidendum nobis est, ipsam pro innata sibi pietate eas animas, quæ Purgarijs ignibus expiantur copiosissimè redempturam, omnique vel leuissimorum peccatorum scoriâ expurgatas, in beatam illam, æuiternamque quietem, ac fęlicitatem translaturam. Atque ita otensuram se quoque ministerium illud Angelicum, quod est Purgare, etiam in Purgatorijs ergastulis, summo cum pietatis affectu exercere.

44. Quod quanam ratione præstet Virgo Deipara, eadem B. Magdalena de Pazzis præclarè expressit, cum in quadam cõtemplatione à sensibus abstracta pro toto S. Ecclesiæ statu ad Incarnatum Verbũ preces fundebat, quæ cum ad animas in Purgatorio igne detentas commendandas venisset, censuit eas preciosissimo eius sanguine, & Matris eius purissimo lacte refrigerari, vt habetur in Part. 4. eius vitæ cap. 23. vbi

Sanguis Christi, & lac B. V. purissimum pro animabus Purgatorii offerendum vt refrigerentur.

in illa sua ectasi ita cũ Incarnato Verbo locuta fuit; *Iam o amabile Verbum, quia multum operæ impendendum foret in regenerando, & renouando sanctæ tuæ Ecclesiæ corpore, ideo vltra non progrediar, sed ibo dumtaxat ad illas Purgatorij animas, quæ sunt quasi quodam conclusę carcere. Verum fęlicem illum, qui ad eum vadit locum, & fælicem quoq; me si infra illas non descendero. Et quia omnes S. Ecclesię status suo ęterno Patri, & te quoque ò Verbum obtuli, statum hunc iam tibi offerre volo peculiariter ò Verbum purissimum, quia tu es Ostiarius ingentis illius cęli Palacij. Et quid tandem pro animabus hiscè tibi offeram ò Verbum? O offeram tibi candidum ac rubicundum, rubicundum, & candidum lac Mariæ, eruntque mammillæ eius ad instar duorum fontium, lacte scaturientium, quod ad illas Animas benedictas penetrabit, illasque ab atrocibus flammis refrigerando, ac recreando, & simul nutriẽdo, sitim earũ ardentissimã, qua assidue æstuant te videndi, temperabit. Et tu quoque ò Verbum Incarnatum transmittendo ad easdem illas animas tuum Sanguinem, ipso eas exornabis, ipso eas ad te attrahes, vt de illis dici possit. Et procidentes adorauerunt eas dicentes: Istæ sunt dignę accipere aspersionem Sanguinis Verbi. Sanguis iste tuus perinde benedictas illas venustat animas, ac Ver pulcherrimũ varijs floribus, frondibusque varijs terrã decorare consueuit. Lætabitur Iustus cum viderit iustitiam, lætabitur sponsa cum viderit aspersionẽ Sanguinis Verbi sui. O te, oh, oh quam mi dulcis sponse Verbum, benignus es.* His dictis, signa quędam edidit, quibus indicabat, ob illam Virginei lactis, purissimique Sanguinis Christi factam oblationem, se videre animas aliquas è Purgatorijs carceribus egredientes ad terram viuentium, bonis Domini fruituras, proficisci. Vbi obseruandum, cum dicitur, lac B. Virginis purissimã animas Purgatorijs ignibus cruciatas refrigerare, ita intelligendum esse, quod animæ illæ meritis Deiparæ, quæ in thesaurum Ecclesiæ, pręclarissimis suis actionibus, ac ijs potissimum, quas in lactando Dei Filio intulit, mirificè benedictas illas animas recreare, earumq; flãmas atrocissimas efficacissime restinguere.

Sanguis Christi animas Purgatorij tanquam ver terram floribus, venustat.

Quemadmodum enim merita Sanctorum Martyrum, reliquorumque Cælitum, imo, & Iustorum Viatorum ignẽ illum acerbissimum attemperant, leuioremque reddunt: Sic & multo magis, absque comparatione vlla Virginis Matris DEVM tanta cum charitate lactantis ac nutrientis. Hinc Cant. 7. eius Vbera Botris, à sponso comparantur. Quod Vberum Diuinæ Matris elogiũ explicans Cardinalis Halgrinus ita loquitur: *Vbera Botris assimilata sunt, in quo mirabilis prærogatiua merendi demonstratur in Virgine, quæ non minus meruit sumendo lac de Vberibus suis ad nutrimentum Filij, quam Martyres, qui per botros figurantur, meruerunt fundendo Sanguinem suum in Martyrio. Omnium enim operum merces secundum radicem charitatis pensatur.* Cum igitur in Virgine, summa, atque incomparabilis, ipsorum etiam Seraphinorum dilectionem, transcendens charitas fuerit, quid mirum si charitatem, meritaque Martyrum omnium transcendat, & lactationis suæ preciosissima mercede flammarum incendia in Purgatorijs illis ergastulis mitiget?

B. V. lactando Filium plus meritis, quam Martyres patiendo.

Martyres sunt Botri.

45. Neque vero solum benignissima Dei Mater suis apud Filium patrocinijs, ac precibus animas illas purgat, igneisque carceribus liberatas in celeste domicilium transfert, verum etiam pijs operibus, ipsius cultum, ac venerationem promouẽtibus, qualia sunt eius imagines ac statuas erigere, populoque venerandas proponere, &cet. Ad quod comprobandum celebris est Spiritus illius apparitio, qui se Virgini cuidam honestæ, Regina Fischerin dicebatur, visendum An. 1641. 24. Iulij, ad Posonium Hungariæ vrbem exhibuit. Spiritus ille porro fuit anima Clementis cuiusdam Cuespenpaur dicti, qui acceptâ 200. florenorum, infami merede à quodam, homicidium perpetrarat, quem postea cum facti pœnituisset, & tam graue crimen exomologesi expiasset, votoque se adstrinxisset in honorem B. V. Imaginem eius dolorosam exculpi curaturum, nec tamen votum hoc adimplesset, ex hac vita decessit, ignibusque Purgatorijs fuit addictus. Ibi cum acerbissimè torqueretur, Virgini illi Reginæ sæpius apparuit, rogauitque in tantis pœnis auxilium: *Filia mea* inquiens, *per amorem Dei rogo te, vt vxorem meam adeas, quæ tibi ducentos Florenos pendat, eo quod pecunia illa, summa sit sanguinis.* Addit præterea se adhuc dũ in viuis esset vouisse Deo Imaginem B. V. dolorosæ, idest, Filium è Cruce depositum sinu gestantis, in primario Vrbis Templo locandã; tria insuper sacra, 12. cereos, & eleemosinam aliquam pauperibus erogandam.

Quidam etiã post Confessionem expiatum homicidium, igne Purgatorii cruciatur.

Cum Virgo tergiuersaretur, putans sibi impo-

imponi, rursus inter horam noctis 11. & 12. rediјt Spiritus, rogat per DEVM adeat vxorem, obtestaturque rem vt maturaret, se enim grauissimis torqueri supplicijs. Cum illa abnueret, peteretque sibi quietem dari, respondit Spiritus: *Non te deseram donec rem confeceris, quocunque, & quantumcunque fugias, insequar*. Pergitque rursus obtestari, illa promittere, hic damnare moram, & vrgere. Hæc cum in vulgus emanassent, reuersus est ex Hungariæ Proceribus nonnemo, qui proprijs sumptibus ad animam illam liberandam effigiem hanc exculpi demandauit. Itaque cum Statuarius iam esset conductus, isque egrederetur in quandam conuallem, & cogitabundè, anxièque materiã aptã inquireret, repéte adstat in biuio quodam Senex, bacillo innitens, canis capillis, incuruo dorso, vestitu, & ore planè simili, quo postea intellexit Clementem fuisse, cum hic percontaretur; *Amice cur, & quorsum pergis?* Respõdit statuarius: *Tiliam quæro statuæ formandæ Virginis dolorosæ, verum ob paruitatem, vel ob humorem nimium nulla operi quadrat. Tum Senex: Perge amice mi ad dexteram partem huius conuallis, tiliam reperies, quatuor ab hinc annis recisam, operi tuo percommodam*. Itaque lætus domum reuertitur, & ecce in hospitio comparet rursus Senex ille, eo vultu, reliquaq; forma, qua prius Arborem designarat. Cum porro ad statuam hanc vir ille primarius, vti diximus, effor mãdam sumptus dare vellet, anima Clementis rursus se Virgini ostendit, edixitque statuam illam non alieno ære, sed defuncti rebus, quæ superessent confici oportere, si quidem precium istud esset sanguinis, vt ante significarat, quod nimirum eo precio cõductus hominem interemisset. Addidit insuper se suum quidem flagitiũ sacrã Confessione eluisse; verum quod à Confessario minorem crimine pœnam accepisset, luere se etiam nunc grauissimas pœnas, atque exsolui eas oportere. Sculpitur ergo ex precio illo sanguinis, hæc statua dolorosæ Virginis, & iam elaborata ad domum Virginis defertur, & penes ipsius Altariolum pietatis causa erectum, collocatur cũ crumena ducentorum florenorum.

Cruciatur quidam in Purgatorio quod voto promissam Imaginem B.V. fieri non curauit.

Cum ecce ea nocte rursus adest Spiritus, eamque statuam sibi beneplacere Virgini asserit. Tum Virgo Crucifixi simulachrum varijs Sanctorum lypsanis exornatum, quod in altariolo habebat offert Spiritui ex osculandum. Mox exosculatur ille, & quidem maiori religione, quam petebatur; tertio enim osculum fixit; simulque effigiem ipsam abstulit, detulitque ad statuam Virginis Dolorosæ, atque intra Christi brachium dextrum, latusque vulnere fossum, aptè, decenterque collocauit. Præterea stolam, quam capiti Puellæ, ipsã nesciente Sacerdos supposuerat, surripit, eaque ornat eandem statuam, & æqualiter hinc inde collo adaptat. Denique cereum benedictum ex Altariolo acceptum, in Christi pede dextero, vbi vulnus hiat, aptè componit. Interrogatus de pecunia 200. florenorum, quæ presto erat in loco, quid eã agi vellet? Disertè respondit; Impendi debere, duodecim quidem Imperiales in Eleemosynas; partem aliquam in solutionem statuæ, Missarum, Cereorum, de reliqua ipsa suo arbitratu disponeret. Porro etsi signa varia Spiritus ille ediderat, vt impressã manum in linteũ, & tabulam in quibus ignitæ manus remansere vestigia; literarum item tribus prioribus digitis apprehensarum adustionem, &cet. tamen quod multi necdum ei fidem haberent, importuna Virgo alterum deposcebat.

Spiritui Clementis iam sculpta placet B.V. statua.

Spiritus Clementis ornat statuam B.V.

Negauit Spiritus sibi iam plus concedi: addit tamen ipsis à Deo signum datum iri. Cum Virgo Confessarij sui nomine illum vlterius vrgeret: Tum Spiritus: *O DEVS meus! quam multa signa à me exigitis; hoc tempore plura non possum*. Simulque Puellam monet, vt bono, securoque sit animo, fore, vt die Sabbati proximo non amplius horrificã specie, sed niueę Columbæ instar ei appareret. Tum sacerdotibus, qui aderant hæc audientibus eo sono vocis quo viuens Clemens audiebatur, in illa verba erupit: *O Deus meus, Dominus meus! tu es meum solatium, & mea fortitudo, meum refugiũ, & spes mea, iam tandem ingredior æternam beatitudinem*; aliasque eius generis preces suspirãdo, ac sublacrymando subiecit. Cui Sacerdotes quasi choro altero illud accinuere: *Omnis Spiritus laudet Dominum*. Respondit ille; *Ita, & ego quoque*. Dum pergunt illi pro Defunctis deprecari solenne illud: *Requiem æternam dona ei Domine; Miserere ei Domine; Parce ei Domine*. Respondit Spiritus ternã vice: *Amen, Amen, Amen*. Cũ Virginis Cõfessarius est Soc. IESVS adiurãdo Spiritũ obte-

eius cultura varijs pietatis operibus, vti eius siue pingendis, siue exculpendis, erigendisque Imaginibus ac Templis operam suam impendunt, & ex hac vitâ peccatis per exomologesin expiatis decedunt.

B.V. in liberandis de Purgatorio animabus imitanda.

46. Quæ sane benignissimæ Virginis, erga animas Purgatorij tam ardens charitas, singularissimaque commiseratio omnes merito ad opem illis varijs pietatis operibus, ac suffragijs porrigendam inflammare deberet, tũ quia vel in hoc Dei Matrem imitari nobis admodum gloriosum est, tum quia Sãctarum illarum animarum nobis gratiam mirificè demeremur, easdemque ad nobis benefaciendum, vbi cælo receptæ fuerint, adstringimus. P. Martinus de Roa noster libr. de statu animarum varia ad rem hanc confirmandam pertractat exempla. inter quæ illud sane est celeberrimum, quod recenset capit. 22. de Eusebio Duce Sardiniæ, qui Deiparam in pio hoc erga animas Purgatorij affectu imitatus, multis bonis, gratijsque locupletari meruit. Cum .n. deuotus Dux præter decimam suorum redditAuum, quam in eleemosynas, orationes, ac Missas defunctis destinatas erogabat, haberet vnam ex melioribus suis Vrbibus, quam vocare solebat Vrbem Dei, quod quicquid inde vectigalium, & emolumentorum caperet, totum vel in pauperum sustentationem, vel animarum Purgatorij impenderet liberationem. Et prædicta illa *Dei* vrbs ab Ostorgio Siciliæ Duce ob certas discordias illi erepta esset; indoluit ereptionem hanc Eusebius, certusque eam sibi, suisque defunctis vindicare, militem coegit, sed longè hostili *inferio*rem. Ob quod cum trepidarent Sardinienses, adfuit in optima causa è cælo auxilium. Excubiæ enim nihil minus opinantes vident equitum floridam cohortem; vestis omnibus candida, vexilla niuea. Eusebius timorem inter, & spem quatuor leuis armaturæ equites expedit qui explorent, qui & in quorũ auxilium veniant. Totidem à noua cohorte obuiam procedunt, inter mutuam, & amicam salutationem, iubent magno animo Ducem Eusebium esse, se venisse in eius auxilium. Ordinet, aiebant, ille quantocyus suas copias, & nos sequatur: breui & Vrbem, & hostem ipsius dabimus potestati.

Mira Eusebii erga animas Purgatorij liberalitas.

Vrbs Deitota impẽsa eleemosynis pro animabus Purgatorii.

Animæ Purgatorii pro Eusebio pugnaturæ ad bellum veniunt.

Conuẽtum est, & processum. Ostorgius ad conspectum insperati Hostis qui 40. millium aciem ostentabat, exanimatus priusquam belli aleam experiretur, exploratores emisit, qui quærerent, contra quem ea arma pararentur? Quibus responsum est, Esse militiam Dei, cuius Ciuitas ab Ostorgio, per vim detineatur. Iubere se, vt eam Domino suo restituat, aut sumpturos se, de Prædatore vindictam. Accepit Ostorgius imperata, reddiditque Eusebio, & Vrbem, & se captiuum. Tum conuersus ad incognitos milites Eusebius, qui essent, inquisiuit. Responderunt: *Nos sumus animæ, quę per te à Purgatorijs flammis liberatæ, nunc fruimur Deo. Modo cum se occasio obtulit gratos in te ostendere nos voluimus. Progredere in tam pia causa. nam animæ vicissim pro tua, tuique Ducatus incolumitate precantur.* Fecit quod petebatur, & maximis se semper beneficijs cumulatum per omnem vitam sensit.

Ostorgius licet 40. millibus fretus esset, animarum exercitu, cõsternatur.

47. Simile quid narrat P. Hieronymus Gratianus Carmelita, Tractat. de Iub. P. 1. cap. 15. de Hispano quodam ciue Valisoletano, qui misericordiam B.V. in iuuandis animabus Purgatorij æmulatus, noctu solitus erat exire, crebro ad Cæmiterium Templi B.V. in eoque semper magnâ cũ deuotione Orat. Dominicam, salutationemque Angelicam recitare pro defunctis. Aliquãdo sic precanti superuenere inimici, & vero euaginatis gladijs hominem interemissent, nisi eodem momento accurrisset exercitus armatorum in auxilium precantis. Quo territi sanguinarij illi profugere, & illum animarum gratitudinem pro se defendendo in tanto discrimine admirantem, dimisere.

Quidam dũ in cæmiterio pro animabus Purgat. orat, & ab eisdem contra suos inimicos defenditur.

48. In eodem affectu erga animas Purgatorij iuuandas imitata fuit Deiparam S. Teresa Virgo, quæ vti ipsa vitæ suæ cap. 38. scribit vt audiuit quemdam sui Ordinis demortuum Prouincialem, mirum in modum turbata fuit, *quia de salute eius metuebam*, inquit illa, *viginti quippe annis Superiorem egerat; quam ego certe rẽ valde timeo; nam mihi per quam periculosum videtur animarum regimen habere. Itaque magno cum pauore me intra quoddam Oratorium abdidi, omniaque bona opera, quæ toto vitæ tempore vnquam egeram, (quæ sane parua admodum fuere) in illum transtuli. Vnde Dominum rogabam vt per sua merita adimplere dignaretur quod animæ illi, vt Purgatorijs flammis posset egredi, deesset.* Nec huius Sanctæ Virginis vota precesque

S. Teresa de salute cuiusdam sui Ordinis Prouincialis qui 20. annis rexerat, post eius mortem metuebat.

esque cecidere irritæ. Illâ enim quam enixissimè pro eo rogante, videbatur illa anima de profundo terræ ad dextrum eius latus prodire, & mox magnâ cum lætitiâ, facie miro fulgore radianti in ætate quasi trigenariâ, licet ille grādæuus, & multorum esset annorum, in cælum ferri conspexit.

Ferdinandi II. erga animas Purgatorii pietas.

49. Eundem affectum in animas Purgatorij propensissimum Matris misericordiæ, tanquam dilectissimus eius Filius imbibisse visus est pijssimus Imperator Ferdin. II. de quo P. Guil. Lamorm. lib. de eius virtutibus cap. 21. tractans de ipsius eximia in proximos æquè viuos, ac defunctos charitate, ita loquitur: *In animas, quæ Purgatorio igne torquentur commiseratione tangebatur singulari, quoties aliquem ex notis audiuit viuis cessisse, quoties conflictū factum inaudiuit, illico pro illis, Militibusque Catholicis suffragia per sacra curauit, & ipsemet ardenter pro ijs DEVM orauit. Huc spectat quod habuerit grandē Catalogum mortuorū, pro quibus quotidie DEVM precabatur; Summorum Pontificum, Imperatorum, Regum Catholicorum, qui eius tempore vixerunt. Consiliariorum item, qui ei seruiebant, & dum viuerent seruierant. Item Confessariorum olim suorum; & quod magis mirere, priuatorum Religiosorum, quos amauit, & à quibus se dilectum fuisse existimauit.* Sic ille de memorabili, ac planè admirabili tanti Principis in animas illas Purgatorijs ergastulis detentas charitate, ac pietate, qua ipsam misericordiæ Matrem, ibidem animabus illis misericordiæ suæ viscera exhibentem eas à peccatorum sordibus plusquam Angelico more expurgando, æmulari visus est.

B. V. vocatur Illuminatrix quod homines à peccatis purgatos illustret virtutibus.

50. Iam verò quid de super mundanis illis, vt eas Areopagita vocat Dionysius illustrationibus Angelorū proprijs, sanctissimæ Mariæ copiosissimè communicatis dicam? Illud vnicum hoc loco dixisse sufficiat, cum alibi fusius hac de re sit discurrendum, eam, Mariæ ideo fortasse sortitam esse Nomen illud pulcherrimum æquè, ac sanctissimum, quod Illuminatricem sonat, quia iam abstersis peccatorum ab animabus fœdissimis maculis, eorundemque teterrimâ fugatâ caligine, Diuinæ gratiæ iubare mortalium mentes irradiare ac virtutibus illustrare consueuerit. Audite S. Epiphanium ser. de Laud. B.V. *Præclarè Puellæ Mariæ nomen interpretatur Illustrata, vtpotè quæ Illustrata sit à Filio Dei, & cunctos vsque ad terminos terræ credentes Trinitati, illuminauerit eos.*

Maria velut Sola, & Luna totum mundum illuminat.

De eadem Ethymologia ita loquitur Angelicus Doctor Opusculo 8. *Conuenienter*, inquiens, *vocatur Maria illuminata in se, & illuminatrix in alios quantum ad totum mundum, & ideo assimilatur Soli, & Lunæ.* Audite B. Albertum Magnum c. 1. in Lucam: *Maria interpretatur Illuminatrix. Si ergo circundatus es tenebris, & abscōdita est tibi via tua, respice Illuminatricem, nomina Mariam. De hac Illuminatrice habes in libro Apoc. 12. vbi apparuit in cælo mulier amicta sole, Luna sub pedibus eius.*

M. ostēditur esse Illuminata, & Illuminatrix in Muliere illa Apocalyptica.

M. Illuminatrix, & expurgatrix peccatorum dicitur.

51. Hinc B. Andreas Cretensis Episcop. orat in salut. Angelicam; Mariā salutans non modo Illuminatricem, verùm etiam expurgatricem seu expiatricem peccatorum appellauit. *Salue*, inquiens, *lætitiæ Organum, per quod delicti nostri condemnatio expiata est, ac veri gaudij plena facta compensatio est. Salue verè benedicta, Salue Illuminata, salue magnificum gloriæ templum, &c.* Hinc denique S. Methodius Martyr Olympi & Tyri Epis. *Homili. de Purif. Diem clarissimam, Virginem esse dixit: Te sanctissima Virgo tanquam Die clarissimâ mundo affulgente illumque solem iustitiæ producente, odiosus tenebrarum horror depulsus est, vniuersusque terrarum orbis veritatis purissimæ est luce perfusus.* Hac de causa eam S. Gregorius Thaumat. serm. in Annunc. B.V. Fontē lucis cunctos credentes illuminantem vocitauit, vti & Leo Imperator Lucernam Homil. 7. *Salue*, inquiens, *Lucerna, ex qua splendor Patris elucescens, cum mundum Genitori in Templum dedicasset, eundem suæ cognitionis lumine collustrauit.*

M. velut dies clarissima toti mundo affulsit.

M. Fons lucis cunctos credentes illuminans.

M. Lucerna mundum velut Dei Templum illuminans.

52. Neque vero mirum nobis videri debet, quod Nomen Virginis tam mirificè veluti solaris aut Lunaris splēdor hominum mentes illustret, cum ipsa sit, vt loquitur S. Bernard. Homil. 2. super missus, præclara & eximia stella super hoc mare magnum, & spatiosum necessario sublimata, micans meritis, illustrans exemplis. Quod si aliorum Cælitum ab hominibus inuocata Nomina, admirabiles in hoc mundo producunt effectus, quanto magis Nomen hoc Virginis Diuinissimum? Certe de S. Nicolai Mirrensis Episcopi Nomine ita B. Petrus Card. Damiani ser. 59. scripsit: *Nonne post memoriā Virginis, tam dulcis pietas, vel pia dulcedo in cordibus fidelium obuersatur, vt in die tribulationis Nicolai Nomē teneatur in ore, gestetur in corde? Si coruscationes*

Si Nomina Sanctorum mitos effectus producunt, quanto magis Mariæ?

Nominis inuocati S. Nicolai miri effectus.

tiones fulgurant, & porcellis detonantibus à supernis vindicta procedit, Nicolaus in patronum assumitur, Nicolaus dulciter inclamatur. Si tempestas sæuiens, & crudelitas maris nauigantibus mortem intentat, Nicolaus flebiliter exoratur, vt audiat, suppliciter inuocatur vt veniat, vt eruat misericorditer acclamatur, Si pulsamur incommodis, vel offendiculis indolemus statim Sanctū Nomen prosilit in os nostrum, Nicolaus ingeminatur, patrocinium quæritur Nicolai. Ne putetis autem me declamatoriè loqui, vel venustate Rhetorica verborum aggerere splendorem, cū totus mūdus beneficia sentiat Confessoris, nec sit, qui se abscondat ab amore eius,&c. Hac Dam de S. Nicolai glorioso Nomine, quod si cū illo augustissimo atq; Diuinissimo comparetur Deiparæ, vmbra respectu solaris sphæræ vniuersum irradiantis esse videbitur.

Æthiopis in B.V. pietas.

53. Expertus est hoc ipso Anno quo hæc scribo nempe 1648. 3. Augusti Solem Diuino lumine radiantem, mortalesque illuminantem Virginem Deiparam Aethiops quidam Neapoli.

Hic cum in area domus sui Domini Octauij cognomento Monaco ab Aragona Iconem Dei Matris conspexisset, tanto in illam pietatis exarsit affectu, vt quotidie ad vesperum lampadem illi accenderet, seponendo in dies singulos hunc in finem partem peculiolæ, quam à Domino suo accipiebat, ad coemendum oleum. Hic cum sæpius tum à suo Domino, tum à mancipio socio interrogaretur, cur hoc faceret? Respōdebat, ideo, quod sibi valdè pulchra videretur illa Domina, à qua, huius sui obsequij intuitu semel se adiuuandum speraret. Vnde Societatis nostræ Sacerdos, Congregationis mancipiorum Præses cū intellexisset Aethiopem hunc in domo illa commorari, eū diuino quodam instinctu permotus, adijt, atque ad amplectendam Christi fidem, sequendumque aliorum mancipiorum, qui proximè baptizandi erant exemplum est adhortatus. Hoc sæpius cum fecisset, videretq; se oleum, operamque perdere, ac verè Aethiopem lauare animaduerteret, negotium hoc cum solo Deo in oratione tractandum apud se statuit, abiensque Aethiopem serio monuit, atq; vt se magno suo Deo commendaret, nec à solita erga illam cæli Dominam deuotione desisteret, imposuit. Paucis post diebus nocte quadam cum in suo conclaui profundiori summo esset sopitus, vocem se excitantem audijt: *Abel Abel*, hoc eius erat nomen; *cito euigila, habeo enim quod tibi loquar*. Ad hanc vocem experrectus, videt locum illum omnem plenum lumine, atque ante se Matronam magnā maiestate præditam, albis vestitam; cui ad sinistrum eius latus vir venerandus manu argenteum vas aquā plenum gestans, assistebat. His ille visis vehementer commotus: *Et quæ es tu*, inquit, *& quomodo ianuā clausā ingressa es, cum hocce viro?* Respondit illa: *Ego sum Maria, quam tu tanto tempore in imagine illa areę huius domus depictā, veneratus es. Vir autem hic est S. Ioseph meus sponsus. Ego porro de cælo descendi, & ad te veni, vt exhortarer te, vt fieres Christianus, & Iosephi nomen assumeres. Quod vero ianuā clausā ad te sim ingressa, ideo hoc feci, vt ostenderem me cæli, terræque esse Dominam, cui creata omnia obediunt.*

B.V. sibi deuoto Æthiopi per quietem apparet, & ad Baptismum inuitat.

Ad hæc respondit Aethiops: *Omnem rem aliam iube Domina mea, faciam, sed non hāc.* Interea Virgo beatissima ad ipsum propius accedens, & manu humerum eius tangens: *Omnino*, inquit, *nunc, Abel Christianus fias, neque amplius repugna*. Ad hunc potentissimum Virgineæ manus attactum mox exclamauit Aethiops: *Ignem Domina mea in cor meum iniecisti, iam ego omnino fieri volo Christianus, & vocari Ioseph. Sed quomodo faciam, quia cum parum memoriæ habeam, non fido me Christianorum orationes addiscere posse*. Subiunxit misericordiæ Mater: *Bono animo esto, ipsamet enim te eas docere incipiam;* apprehensâque ipsius dexterā Crucem formare fecit, subiungens quod eius semper memor esset futura, & quod alias orationes, ipsum esset edocturus Pater Congregationis mancipiorum, ad quem mox accedere deberet, quam citissimè his omnibus instruendus, quæ ipse bene, ac facile esset apprehensurus. Quæsiuit postea Aethiops, quid facto sibi opus esset, vt fieret Christianus? Tum Virgo manu haustā è vase illo aquā eum totū aspersit, dixitque; *Fili in hunc modum à Sacerdote aspergeris, & anima tua mox dealbabitur instar huius meæ vestis*. Dedit hic Virgo indicium ipsi valedicēdi: sed Aethiops manu eius apprehensā: *Domina*, inquit, *cum tristis, & afflictus fuero, quæso vos ipsam mihi ostendite, meque consolemini. Omnino* respondit Deipara, *faciam libenter*. quibus dictis disparuit: Adijt mox Aethiops suum Dominum, enarratoque toto hoc ipso rerū successu, rogauit accersiri iuberet Patrem, qui se orationes esset doctūrus.

B.V. attactu solo Æthiopem conuertit.

B.V. in rebus fidei Æthiopem instruit.

ɑurus. Hic incredibile dictu est quanto Dominus iste gaudio perfusus sit, ob tam singularem B. V. fauorem. Adfuit mox Pater & catechismo tam bene fortunatum mancipium erudire cœpit. Neque vero illi fuit multum laborandum, quia intra paucos dies, summâ facilitate didicit omnia, quæ ad suscipiendum baptismum erant necessaria. Porro promissis illis suis Aethiopi factis Virgo fidelis exactè stetit.

B.V. afflictũ Æthiopem sua præsentia consolatur.

Cum enim intra id tempus quod à Visione inter suscipiendum Baptismum intercurrebat, bis valdè ob domesticos labores afflictus esset, sublatisque in cælum oculis diceret: *Domina mea nunc tempus est, vt vos ipsam mihi ostendatis*. Quibus dictis Virgo benignissima mox sese visendam in vtraque illa afflictione exhibuit, dictoque: *sustine patienter Ioseph*; tanta eum perfudit lætitiâ, vt sibi videretur Paradisum (verba sunt illius) in cor suum gestare. Sacris tādem aquis baptismi tinctus est, ipso die Assumptioni B. Virginis sacro, cum alijs decem mancipijs, & Iosephi nomine assumptio, incredibili gaudio exultauit, reque ipsa expertus est Virginem illam, quam accensâ in dies singulos tantâ cum reuerentiâ lampade, veneratus est, Illuminatricem esse, Angelicasque operationes in se longè maiori cum perfectione exprimere.

B.V. animas virtutibus perficit longe excellentius quam Angeli.

Maria vel sola sua præsentia homines perficiebat in virtutibus.

54. Iam ad postremam Angelorum functionem, quæ est consumare, atque perficere hominum mentes, animosque, gradum faciamus. Hanc exercere so ita fuit gloriosissima Angelorum Regina pro egregia illa sua in mortales omnes pietate, atque charitate, dum mortalium animas omnium virtutum, gratiarum, charismatumque ornamentis, Angelicis Spiritibus longè præstantiùs, vel sola suâ consueuerat præsentia decorare. Hoc sanè Adamantius Origenes Homil. 9. in Lucam, verba illa Euangelistæ ponderans: *Mansit autem Maria cum Elisabeth quasi mensibus tribus; ob seruauit argutissimè*. Nam mansionis huius causam cum indagaret: *Vtique*, inquit, *aliqua debet esse ratio quam si Dominus aperuerit cor. nostrum, demonstrabimus*. *Si enim eo quod tantum venit Maria ad Elisabeth, & salutauit eam, exultauit Infans in gaudio, & Spiritu S. plena Elisabeth prophetauit, & vna hora tantos profectus habuit, nostræ coniecturę relinquitur, quid tribus mensibus Ioannes profecerit assistente Maria Elisabethæ. Valdè quippè indignum est puncto horæ, atque momento exultare Infantem, & quodammodo gaudio lasciuisse, repletamque esse Spiritu S. Elisabeth; per tres verò menses nec Ioannem, nec Elisabeth ex vicinia Matris Domini, ex ipsius Saluatoris præsentia profecisse. Exercebatur ergo & quodammodo in athletico à S. Matre per tres menses vngebatur Ioannes, & præparabatur in Matris vtero, vt mirabiliter natus, mirabiliter nutriretur. Quod enim extra consuetudinem nutritus est, innuitur, quia non refertur scriptum, quomodo Matris fuerit lactatus vberibus, quomodo in sinu gerulæ constitutus; sed statim dicitur: Et erat in desertis, vsque ad diem ostensionis suæ ad Israel*.

Plurimum S. Ioann. Bapt. profecit tribus mensibus ex præsentia B V.

Quasi præsentia illa sola gloriosissimæ Virginis, & gerulæ, & nutricis, vices obiens eum, gratijs nutriendo, ad illam virtutum omnium perfectionem prouexerit. Eadem Euangelistæ verba: *Mansit autem Maria, &c.* interpretans B. Card. Damiani. ser. 23. addit modum quo Virgo sanctissima profectum in virtutibus sanctissimi promouerit Præcursoris. *Tanto tempore*, inquiens, *manet cum Elisabeth Virginalis integritas, & nunc dulciore colloquio, nunc amplexu feliciore Ioannem puerum consecrat, & insignit*.

B. V. dulci colloquio, & amplexu feliciore Ioannem Bapt. consecrabat, & perficiebat.

Et fortassis vsque in diem Natiuitatis eius, gloriosa Virgo cum cognata sua morata est, donec puerum natum sinu beatissimo confoueret, & vno pariete remoto propinquiorem redderet præsentię Creatoris. Alij qui librum Iustorum diligentiùs oculis inspexerunt ibi se vidisse testantur, quod ipsa Dei Genitrix felicem puerum primum de terra leuarit, & cognatæ partum omni prosecuta sit seruitute.

B.V S. Ioannem Bapt. in lucem editũ ipsamet de terra leuauit.

Quocumque autem modo huius rei veritas decernatur, illud pro certo certum est, quia non parùm contulit puero nascituro, tàm felix, & morosum intemeratæ Genitricis hospitium.

Idem religiosissimus Card. ser. 24. eandem Ioannis laudem prædicat. *Nouæ*, inquit, *gratiæ prȩco, & magnificus annunciator enituit, eumque supra legem, supra humanæ conditionis ordinem electio Diuina prouexit, cui etiam tanta honoris collata est gloria, vt Natiuitati eius ipsa Dei Genitrix interesset, eiusque principium, latens in vtero mundi Conditor sua præsentia dedicaret*.

Quod Euangelistæ, imitatus Originē, confirmat testimonio: *Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus*. Tandemq; concludit: *Nolebat itaque Maria discedere, donec grandęuæ puerperę ministerium sedulitatis impenderet, & quem gestabat in aula sui corporis Regem, cerneret anteire prȩconem. Felix partus quem illa lux excepit, quę illuminat,*

Fœlix est Ioannes Bapt.

minat omnem hominem venientem in hunc mundum.

55. Quidnam vero fuerit illud, quod tam diuturnæ moræ tantæ Virginis hospitium Ioanni contulerit, quantusq; idem ad eiusdem præsentiam conspectumque euaserit S. Petrus Chrysologus Episc. Rauennas ser. 89. paucis luculentissimè declarat dum priuilegio singulari natum Angelum esse dixit: *Ioannes*, inquiens, *non potuit mori communi sorte, qui natus est priuilegio singulari. Cum Christus Deus nasceretur in carne, Ioannes Angelus est generatus in terris, vt ita officia terrena officijs se cælestibus miscerent, sicut humanis se Diuina miscebant, & in terra Deo Angelus, Domino, ordo cęlestis obsequij, non deesset*. Idem Sanctissimus Antistes mirificum fuisse Ioannis profectum in virtutibus, ex tantæ Virginis præsentia ostendit, dum plurimas eius laudes conglobat, ac deprædicat: *Ioannes virtutum schola, magisterium vitæ, sanctitatis forma, norma Iustitiæ, Virginitatis speculum, pudicitiæ titulus, castitatis exemplum, pœnitentiæ via, peccatorum venia, fidei disciplina, Ioannes maior hominum, par Angelis, legis summa, Euangelij sanctio, Apostolorum vox, silentium Prophetarum, lucerna mundi, Pręco Iudicis, Præcursor Christi, metator Domini, Dei testis, totius medius Trinitatis*.

S. Ioan. Bapt. Angelus generatus in terra.

S. Ioan. Bapt. ex præsentia B.V. factus virtutũ schole, magisteriũ vitæ, sanctitatis forma norma iustitiæ, &c.

56. Neque vero mirandum nobis est Mariæ venerabili præsentiâ Ioannem originalis peccati labe expurgatum, omnibus virtutibus exornatum, summam adeptum fuisse perfectionem. Hoc enim donum etiã B. Maria Mag. de Pazzis diuinitus consecuta est vti eius confessarius Vincentius Puzzinis scribit Part. 1. cap. 67. nam solo suo aspectu horrorem peccatorum, virtutisque amorem instillabat. Vnde cum vice quadam eius Frater qui nõ admodum laudabilem ducebat vitam eam adijsset, subito nescio quo furore correptus ab ea, nulla facta valedictione abscessit. Interrogatus postea quid illi accidisset, respondit se vnico illius sanctæ aspectu, tanto pudore, ac confusione correptum, vt ante eius conspectum consistere nequierit vnde factum vt ante actæ vitæ detestatus scelera, vitam Christiano homine dignam admodum laudabilem duxerit. Addit eiusdem vitæ Auctor, huius Virginis purissimis oculis virtutem hanc admirabilem diuinitus fuisse concessam, vt sanctimoniales ipsæ, quæ illi conuixerant attestatæ sunt. Vnde si tristitia, vel alio quopiã inordinato affectu tenebantur, eius aspectu leuari, ac consolari sese experiebantur. Quod si etiam alicuius erroris aut culpæ arguerentur pœnitudine tactæ, ac conterritæ, mox vitam emendabant, & ad perfectionem consequendam accendebantur. Quod si hæc Deiparæ Virgo deuotissima suâ præsentia, aspectuque tantum potuit, quid tandem Dei Matrem potuisse in visitatione illa Elisabethæ, ac Ioannis credenda est?

B. Magdalenæ de Pazzis præsentię atque oculorũ vis admirabilis.

57. Desiderat igitur quispiam ad sublimem cum Ioanne apicem perfectionis peruenire ad Virginem recurrat, vel solam eius salutantis vocem audire percupiat, identidemque Virginem in cęlestis Paradisi viridarijs commorantem, atque expatiantem compellet, rogetque: *Quæ habitas in hortis, amici auscultant, fac me audire vocem tuam*: Cant. 8. Cùm enim ad solam eius vocem repleta fuerit Spiritu S. Elisabeth, repletus Ioannes, omnique peccati Originarij labe perpurgatus, eiusdemque Spiritus copiosissimis charismatis fuerit delibutus, nil dubium, quin Virgo sanctissima eisdem suæ dulcedinis benedictionibus sit nos quoque benignissimè præuentura, Spiritumque impetratura, quo afflati perfectionis, ac sanctimoniæ consummationem consequemur. Hoc intelligere visus est S. Hildephonsus cum lib. de Virginit. M. cap. 12. huius perfectionis auidus, precibus Virginis beatissimæ, Diuinissimo illo Spiritu repleri, IESVMque ipsum omnis perfectionis fontem in corde suo habere anhelabat, identidem repetens: *Oro te, oro te S. Virgo, vt de illo Spiritu habeam IESV, de quo tu genuisti IESVM: Per illum Spiritum accipiat anima mea IESVM, per quem concepit caro tua eundem IESVM: ab illo Spiritu sit mihi nosse IESVM, à quo tibi affuit nosse, habere, & parturire IESVM: In illo Spiritu humilis, excelsa loquar de IESV, in quo confiteris esse te Ancillam Domini. In illo Spiritu diligam IESVM, in quo tu hunc adoras, vt Dominum, intueris, vt Filium; Tam verè timeam hunc IESVM, quã verè idem cum esset Deus, erat subditus parentibus suis*. Hæc Hild.

Qui perfectus esse cupit Deiparæ patrocinium auxiliumque imploret.

B.V. suis precibus nobis Spiritum S. impetrat, vt eo afflati perfectionẽ consequamur.

S. Ildephonsi oratio ad B. V. vt sibi Spiritus Sancti gratiam impetret.

58. Agnouit Seraphicus Bonau. 3. Part. Stim. Diu. Amor. cap. 16. Deiparam consummatæ perfectionis, ac sanctitatis nostræ studiosissimam, donorumque cælestium liberalissimam largi-

tricem, dum eam raptricem cordium, absorptricem mentium, animarum venatricem appellat: *Suauissimus*, inquit ille, *& dulcissimus est fructus Mariæ, & in ore, & in corde sapientis dulcescit. O quàm mira est huius Virginis fæcunditas, quæ cum salutatur deuotè, ad cor salutantis suauissimum fructum emanat. Quanto autem quis in eius fructu amplius iucundatur, tanto amplius ab ea impetrat, & nisi dicat: Sufficit, nunquam cessabit. O mira Domina, mirum videtur, quomodo non tantum delectemur in te salutando, vt propter te, & fructum tuum cetera ignoremus. Quomodo quæso non est ad te tantum intentus homo, ob nimiam suauitatem tuam, vt & semetipsum à se abstractus ignoret. O Raptrix cordium, ò absorptrix mentium. Cur nos, Domina, ingrauidas tuo affectu, cur nos Deo nostro impregnas? Cur luto imples cælos, & vanissimos facis Diuinos? Cur nos obsecro Filij tui inebrias amore? cum nec illi aliquid impendere valeamus. Quid tibi prodest animarum amatrix, quod te, & Filium tuum nimio diligamus amore? Nonnè tibi cælestia sufficiunt? Cur terrena corda requiris, cum tamen sint fætidissima, & terrena? Accipe animarum venatrix, & refoue eas in sinu gratiç tuç. Quis enim potest, Animarum Venatrix, effugere claritatis tuæ fulgorem, & tuæ radios pietatis? nec enim est, qui à calore tuo abscondere se possit, quia beneficijs tuis pleni sunt cęli, & terra. Quocunque enim pergamus, occurrit nobis diffusio vteri tui Virginalis. Ecce ergo vndique nos tuis beneficijs irretisti, & semper, & vbique tua benignitatis laqueos extendisti, vt à te Matre dulcissima fugere rationabiliter nequeamus, sed semper in tua dulcedinis gremio quiescamus.* Tandem benignissimam huius Virginis amantissimę liberalitatem expertus, omnes ad eam colendam, venerandamque hortatur, quò celestium donorum, perfectionisque absolutissimæ ipsius participes effici mereantur. *Currite ergo*, inquit, *charissimi vndique, & tam nobilem, & suauem Virginem salutemus.*

Quàm dulcis sit Mariæ fructus.

Cum B. V. salutatur in cor salutantis suauissimum fructũ immittit.

M. Raptrix cordium, & Absorptrix mentium.

M. animarum venatrix.

B. V. beneficijs pleni sunt cæli, & terra.

59. Sensere has perfectionis consummationes, acceptasque retulere Deiparæ omnes religiosi Ordines, qui studio perfectionis intenti, Virginis tutelâ, patrocinio, efficacissimoque auxilio ad perfectionis apicem conscenderunt. Quare iure merito dixit Pater Hierony. Platus de bono stat. Religio. lib. 33. cap. 34. *Illud ad cumulum tùm solatij, tùm vtilitatis consecuti sunt Religiosi omnes, vt essent in tutela Beatissimæ V. M. eiusque tanquam vmbrá recrearentur, eiusque prçsidijs munirentur.* Huius Virginis gratia refocillati, vmbrâ protecti præsidiisq; instructi Bernardi, Bonauenturæ, Anselmi, Ruperti, Halgrini, alijque sexcenti viri Religiosi, Antistites, ac Prælati, superatis difficultatibus omnibus, innumerisque tentationibus ad culmē perfectionis euolarunt. Hoc tam efficaci destituti auxilio quantumuis ad perfectionem cōnitamur, conatus omnes nostri cadent irriti. Verissimum enim est quod Religiosissimus atque in Virginem pijssimus pronuntiauit sapientissimè Aloysius Nouarinus lib. 4. sacrorum Electorum cap. 61. de Prælatis, qui iam in statu perfectionis esse supponuntur; *Vmbra Pastoris non Pastor est, qui abest à Virginis vmbra.* Dicamus verò nos: *Vmbra Religiosi, non Religiosus est, qui abest à Virginis vmbra.*

Religiosis magnum est solatium atque vtilitas esse sub tutela B. Virginis.

Vmbra Pastoris non Pastor est, qui non est sub Virginis vmbra ac protectione.

60. Et quoniam tota perfectio in absoluta consummataque omni defectu carente consistit sanctitate, & hæc vicissim in illibata animi puritate, vt Sanctus docet Areopagita, curandum omnino, vt illam excellentissimam Diuæ Virginis, quæ omnium Angelorum transcendit mundiciam nos eius Amatores æmulemur, si verè ab illa velut suprema Angelorum Domina, ac Regina perfici, omnibusque virtutum numeris absoluti esse desideramus. Hac eius puritate, velut copiosissimo quodam flumine infundi, atque irrigari optemus, si ipsi similes, vti par est, & grati, acceptiq; esse exoptamus. Hanc crediderim ob causam ipsa de se in Domino, gloriabatur, quod velut amplissimus quidā gratiarū Oceanus, in omnes suos amicos perfectionis absolutissimę Paradisiaca effudisset flumina, *Ego*, inquiēs, *Sapiētia effudi flumina. Ego quasi trames aquę immensæ de fluuio; ego quasi fluuij Dioryx, & sicut aquę ductus exiui de Paradiso. Eccl. 24. 40.*

Perfectio sanctitas, & Puritas idem sunt.

Puritate B. V. veluti copioso flumine vt infundamur optandum est.

61. Hinc B. Magdalena de Pazzis Carmelitana in oratione quadam à sensibus, vti consueuerat penitus alienata, dilectissimo eius sponso IESV reuelante, didicit, qualis eius anima puritate, in qua sibi ipse tantopere cōplacebat prędita esse deberet, indicauit, vti scribit Vincentius Puzzinis Parte 4. eius vitæ cap. 11. Vnde ibidem Diuino afflata sponsi sui Spiritu, ita loquitur: *Ad instar fluminis in me, & qualibet anima abundans esse debet Puritas. Fluuij vbi in se magnam aquarum recepit multitudinem dilatatur, nisi eius aquæ aliquibus obstaculis præcludantur. Ita anima flumine designa-*

Puritas copioso cuipiā Flumini similis.

signata, vbi limpidissimis Diuinę gratię aquis repleta, nec exterioribus occupationibus impedita est, in Deo vnico Dilecto suo vehementer, per charitatem videlicet, extenditur. quod si aliquãdo externis huiusmodi actionibus prępediatur, quo minus cum solo Deo esse, ipsique amoris transformatione vniri possit, agit omnino id quod assolet fluuius, qui vbi obstacula sese dilatandi pro libitu minime inuenit, ad ima deprimitur, nisi terræ duriciæ, lapidumque congerie ei fiat obstaculum. Vbi vero amplius deprimi nequit magnã sursum attollitur vehemẽtia. Ita plane hæc pura, perfectaque anima diuinæ gratiæ redundans aquis, vbi necessitatibus humanis obstantibus in DEVM dilatari nequit, semetipsum humiliat ad vsque vilitatis suæ, ac nihilcitatis, vt ita dixerim, centrum. Eadem hæc anima in suis quoque operationibus eleuatur dum oculum mentis in gloriam, honoremque suæ Diuinæ defigit Maiestatis.

Operationes etiam huiusmodi puræ animę sublimes sunt, ac magnificæ, sunt enim nimium quantum laboriosæ, ob assiduum illum timorẽ, ne in illis Deus ipse offendatur. Tũ paucis intercalatis, totã hanc similitudinẽ puritati, perfectioniq; attribuit Deiparæ: *Tua, ò Maria, Puritas,* inquit, *ad instar extitit fluminis, quod dilatatur, profundatur, sursũ eleuatur, terrãque simul irrigat. Dilatabatur in Deo Maria, suis sublimibus, eminentissimisq; contemplationibus mentem occupando: deprimebatur suis humillimis operationibus. Attollebatur rectissimã sua, sinceraque intentione, defigendo mẽtis oculum in purum Dei honorem, gloriamque. Maria denique velut inundans fluuius terram irrigauit, hoc est corpus sui Diuinissimi Filij, suarum lacrymarum aquis, quæ etiam ignita desideria ab ipso submissa irrigando circa animarum salutem, quis nesciat eas fructus vberrimos, ac copiosissimos, & dedisse, & imposterum quoque daturas.* Intellexit similiter eadem Sancta, puritatem perfectionẽq; similiter Humanati Verbi Mariæ Filij, omnes effectus illos fluuij longè excellentiori modo producere. *Dilatauit .n. se ad instar Fluminis purissimum Verbum, sua charitate, ac puritate in suis creaturis, dum aliquod peccati cuiuspiam non reperit obstaculum, tunc enim infra sese deprimebat.*

Puritas Mariæ copiosus inundansque fluuius, suos clientes abũdè infundẽs.

B.V. suis lacrymis corpus Filij sui rigabat.

Verbum Incarnatum sua Puritate, & Mariam, & alias creaturas capaces velut fluuius inundauit.

Ó quam egregiè profundeque sese demisit per Incarnationem in Maria, cum sese in sua natiuitate, totaque sua vita humiliauit, totumque hoc ideo præstitit, vt lapidum duriciem, nostrorum videlicet tolleret peccatorum, & cordis nostri terram ad diuinam recipiẽdam gratiam emolliret, atque disponeret. Eleuatum est deinde Flumen hoc in stupendis miraculorum operibus, quę humanatus Dei, Marięque Filius in mundo hoc perpetrauit, quibus nobis Diuinitatem suam manifestauit. Irrigauit denique terram animę nostræ suã gratia, facitque eam assiduè fructificare verbis suis, sacrique Euãgelij prædicatione. quem ille fructum totum sibi vendicat, dum eam gratiam à nobis cognosci & suo honori gloriæque totã adscribi desiderat: Intellexit post hęc B. Magdalena, quod æternum Verbum mirifica animi sui complacentia in anima illa, quæ pura ac perfecta est conquiescat, & quod in eadem velut bene instructam, munitãque Arcem siue Castellũ, sese recipiat, per suam misericordiam, dum peccatorum nostrorum sagittæ Filium ad iustitiam exequendam prouocant.

Dei Filius in anima Pura atque perfecta maxima animi sui cõplacentia requiescit.

62. Castellum hoc merito nos cum S. Anselmo dixerimus gloriosissimam esse Virginem, ad quam ob eminentissimam eius perfectionem, sanctitatem, puritatemque omnem quę sub Deo est, etiam Seraphinorum, Cherubinorumque transcendentem, Dei Filius increata illa Puritas sese recepit, in eaque nouem mensibus requiescens Diuinissimæ suæ perfectionis radios velut immobile Centrum in sibi proximam periferiam euibrauit, eamdemque ipsis solis radijs puriorem longè reddidit, vt eamdem illa postea Diuinam Puritatem ad instar Angelicæ Hierarchiæ in sibi subiectos suos clientulos, ac fideles, deuotosque seruos transfunderet, sibique eos tanto gratiores, acceptioresque redderet. Vnde contendendum omnino omnibus huiusmodi genuinis tantæ Matris filijs censeo, vt puritatem hanc, siue sanctitatem, perfectionemque æmulentur, in eaque diebus singulis maximis passibus progrediantur.

B.V. Castellũ in quo Christus ob eminẽtissimã eius super Angelos puritatẽ requieuit.

M. de Incarnati Verbi Puritate, velut periferia à centro Solari, lucem participauit.

63. Ad rem porro hanc tam præclaram consequendam proportionatis omnino vtendum est medijs. Hæc sane præclarissima sunt quæ Increata sapiẽtia ipse Dei, Virginisque Filius eidem B. Magdalenæ reuelauit vti videre est, Parte II. vitæ cap. 8. Vbi cum sponsam hanc sibi charissimam ad Diuinorum secretorum intelligẽtiam vellet attollere, voluit simul etiam preciosissimũ Sanctæ Puritatis donum eidem communicare, quo destitutus omnis humanus intellectus cęcus est. Itaq; in quodam mentis excessu, qui horis omnino quinque perdurauit, intellexit inter illos suos ardentissimos amoris affectus, eius facie ad instar solis rutilante, suum dilectum sponsum ad Puritatem

Christus B. Magdalenæ in extasi reuelauit iddonea, ad consequendam Puritatem media.

hanc

hanc consequendum efficacia media sibi prescribentem, aiebatque esse quatuor. Quibus intellectis, ad sponsum IESVM conuersa obsecrabat vt illa sibi explicaret: *Edic igitur mihi illa, Domine mi*, aiebat Madgalena. Atque ita vbi ea intellexisset, in Persona sponsi sic sermonem prosecuta est: *Primum medium ad consequendum Puritatem est, vt anima illa, quę ad illā aspirat sit sibi penitus mortua, & extra se posita, omnique sua intelligentiā, scientiā, ac voluntate destituta sit, & omnis eius intelligentia, scientia, & voluntas sita sit in me. In re nulla oportet eam cognitionem, intelligentiamque suam defigere, sed ac si extra se esset posita, sibique penitus mortua, mibi soli, qui eius sum Creator, ac DEVS viuat.*

Primum medium pro aquirēdā Puritate, est abnegatio sui.

Atque huiusmodi homines, qui ita comparati sunt, merito Angeli terrestres, ob insignem eorum Puritatem nuncupantur, eo quod eam, eo perfectiori, ac sublimiori modo, quo a viatoribus haberi valet, possideant.

Homines puri Angeli terrestres vocari possunt.

Secundum medium ad puritatem hanc obtinendum, quod requiritur est, vt anima omnes cogitationes, omnes affectus ac desideria pura, inque DEVM semper directa habere curet, nec sinat vnquam cor mentēq; suam subingredi cogitationem aliquam, quæ illam commaculare posset. Curet à se omnes rerum terrenarum infimarumque imaginationes, quę eam à me separare possunt tollere, eaque omnia quę vel eius menti, aut cordi maculam aliquam aspergere queunt; cauendo sibi ab omni peccato etiam leuissimo. Et huiusmodi sunt ij, de quibus dictum est: Beati mundo corde, quoniam ipsi DEVM videbunt.

Secundum Mediū aquirēdæ puritatis, est pura ad DEVM intētio, & euitatio minimi peccati.

Tertium medium est munditia, & puritas corporalis, quę est Sancta Virginitas. In hoc statu omnes Religiosas collocaui, dum illæ Virginitatem conseruaturas se mihi voto obstrinxerunt. Vnde oportet, vt eam ad instar preciosissimi Thesauri custodiant, siquidem cuius merito redduntur idoneæ ad meam recipiendam puritatem, cum per Virginitatem mihi reddantur similes, perque eam in pristinum primigeniæ innocentiæ statum, in quo eas condidi, reponantur, recuperentque primum illud purum Esse, in quo eas constitueram.

Tertiū Medium est virginitas, quæ ad instar Thesauri cōseruanda est.

Per puritatē Virgines in pristinum innocentię statum restituuntur.

Quartum postremumque acquirendi Puritatem medium est Sancta Humilitas, quæ adeo mihi grata est, vt alia quæcumque virtus, absque hac mihi placere nequeat, cum hæc Puritatis ipsius Mater sit, & Puritas vicissim ipsius. Humilitas enim generat Puritatem, & Puritas similiter Humilitatem. Humilitas hęc adeo vtilis est animæ illi, quę eam possidet, eamque adeo potentem ad operandum reddit, vt puritatem obtineat, etiamsi Virginitatem amiserit; siquidem in Inferno reperientur multæ Virgines, at non item Humiles puritate præditæ. Hęc enim Puritas humilitate acquiritur, ac conseruatur eademque mediante, si amittitur, recuperatur.

Quartum mediū aquirēdę Puritatis est Humilitas.

Virgines sine humilitate multæ reperientur, non itē humiles puritate prędita.

Hæc vbi Sancta illa anima in persona IESV fuisset elocuta, vidit quod Virtutē hanc Puritatis sibi indulgere vellet, siquidem ijs ad hanc cōsequendam iam memoratis dispositionibus illam ornatam animaduertit. Vnde illius cupida dicebat: *O' Puritas infundere igitur in animam meam quantocyus, & quoad fieri potes creaturas omnes tui redde participes. Anima, quæ huiusmodi possidet Puritatem, non cogitat aliud, non desiderat aliud, non loquitur, non memoratur, non sapit, non vult, non amat aliud, quam ipsam Puritatem.*

B. Magdalena à sponso Puritate exornatur.

Offendit Puritatem hanc minimus etiam propriæ voluntatis, siue gradus, siue motus. Offendit huiusmodi Puritatem possessio etiam modici pulueris rerum terrenarum, quæ cum inordinato habetur affectu. Offendit Puritatem hanc etiam vnicum verbum inconsideratum. Damnat puritas hæc omnem aspectum, quem anima in suum esse dirigit, cum eius esse, per se, sit non esse. Abhorret Puritas hæc omnem gustum, sensum omnem, imaginationem omnem, quæ extra DEVM est. Adeo pura est Puritas hęc, vt nullo modo velit animam habere suum proprium velle, aut intelligere, aut scire siue sapere. vult è contra vt eius velle, sapere, intelligere sit totum in Deo ipso.

Quæ sunt illa quæ lædunt mentis Puritatem.

Verbum vnicum inconsideratum lædit Puritatē.

Facilius est Cœlum, & terram condere, quam cū semetipso, siue amore proprio Puritatē possidere. Et est difficilius moueri folium, quam non possideri Puritatem ab illa anima, quæ sibi ipsi mortua est. Fœlix igitur ac gloriosa est omnino anima illa, quę sibi moritur, quia in instanti ipsam apprehendit Puritatem.

Facilius est Cælum, & Terram condere quam cum amore proprio Puritatem possidere.

Sicut non est difficile mouere in arbore folium, sic difficile non est animæ illi obtinere Puritatē, quæ sibi ipsi mortua est.

His dictis vbi Sancta tantisper conquieuisset manibus ad pectus decussatis, consistens erecta, euidentissimum edidit signum se Puritatem, specie vestis cuiuspiam preciosissimæ accepisse, dicendo: *Accipio Puritatem ab illo, qui me accepit, illâ me vestio; & anima mea numquam ab illa separabitur. Verum quis Puritatem hanc in me conseruabit? Non sane creatura vlla. Sed oportet, vt tu ò Verbum te in animam illam transformes, illam conserues, confirmes, atque stabilias.* Perstitit deinde aliquo spatio temporis, hoc tam eximium Puritatis acceptum Donum contemplādo, calentissimasque Domino gratias referendo, sæpius illud iterando: *Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Cum aliud facere nequeam remittam me totam in te penitus ò mi IESV.* Hæc illa, quæ sane omnia cum vtilissimis,

B. Magdalena à sponso accepit Puritatem specie vestis cuiuspiam preciosæ.

Dei Filius in anima Puritatem conseruat.

ſimis, ad indipiſcendam mentis Puritatem perfectionemque quam Virgo benedicta Angelorum Regina, ipſorum imitata operationem, ac miniſterium, ſuis pijs cultoribus communicare conſueuit, referta ſint documentis, iure merito cuilibet perfectionis, atque Puritatis ſtudioſo, aſſiduè mente, animoque voluenda eſſent, ſimulque eadem Virgo obſecranda, vt ſuâ nos Puritate, veluti Fluuio Paradiſiaco infundat, & irriget, quo virtutum ſuarum flores, bonorumque operum fructus in animabus noſtris, velut Horto ſuarum plantationum, eius manu conſitarum germinent, eiuſque gloriam, ſuâ pulchritudine depredicent, cogantque ſpectatores in laudes illas erumpere: *Hoc eſt germen cui benedixit Dominus*.

Carolus Molinus Senator Venetus pudicitiæ amātiſſimus.

64. Huiuſmodi germen Paradiſiaco Virgineæ puritatis flumine irrigatum fuiſſe viſus eſt Excellentiſsimus Senator Venetus Carolus Molinus huiuſcè Sereniſſimi Ducis modo clauū Reipublicæ magna cum pietate, rectitudine, ſapientiaque moderantis conſanguineus. De quo Guilelmus Baldeſanus grauis Theologus libr. 2. ſtimuli virtutum c. 11. quem Anno 1594. in lucem edidit, in quo varia caſtitatis, puritatiſque exempla pertractans, luculentiſsimum de ipſo poſteritati tranſmiſit teſtimonium. Ait enim illum paucis ab hinc annis dum in Sabaudiæ Ducis aula legationis à ſua Republica munere, tribus annis perfunctus eſſet, obijſſe, ſuâque rarâ prudentiâ ac ſingulari virtute, præſertim caſtimoniæ cum aliorum omnium, tum ipſius Principis mirum ſibi amorem conciliaſſe. Hic à primis pueritiæ annis ad virilem vſque ætatem, qua Diuinæ Bonitati viſum eſt illum ad ſe de corporis ergaſtulo euocare, ita puritatis amās, ac ſtudioſus fuiſſe perhibetur, vt clariſsima ipſius amoris ſæpe ſæpius ediderit indicia, & virtus hæc Angelica, toto ore, oculiſque ipſius emicaret. Vnde factum vt publico conſilio decretam ſit, vt inter eos qui illibatâ pudicitiâ floruiſſent in viuis, tumularetur; inque perpetuæ Virginitatis argumentum tumbæ eius floridum ſertum imponeretur. O'verè virum rarum, atque eximium, qui ſub Aulæ glaciali degens axe, vernantem ſæ pudicitiæ florem, nullis ſæuientis Aquilonis flatibus vel minimum ambuſtum, illæſum conſeruauit. Crediderim iam illum inter roſas, liliaque Virginum in Paradiſi viridario velut amœniſſimum Florem tranſplātatum in pudicitiæ ſuæ præmium puriſsimi Agni IESV, eiuſque Matris Mariæ inhærere veſtigijs, cumque ſequi quocumque ierit.

Inter Virgines ſepelitur, eiuſque tumbæ ſertum appo.

Vnicus ac nobiliſſimus Filius ſpretis nuptijs pudicè viuit.

65. Ad hunc eundem Paradiſiacum Puritatis fluuium conſitus fuiſſe viſus eſt alter ille, de quo ibidem ita loquitur Baldeſanus: *Noui alium ego hominem nobilitate, honore, & opibus in ſua ciuitate non ignobili, florentem, qui licet vnicus eſſet ex ſua familia, tam parentibus charus, quam ſunt ipſi ſibi: tamen vt integritatem ipſe ſuam tueatur, quam ab infantia ad mortem vſque ſeruare illi decretum eſt, tam varijs artibus multorum nobiliſſimorum, ac locupletum petiones eluſit, quam alij eaſdem ſolent quærere*. Hos igitur viros tam inſignes, ſingulareſque puritatis Virgineæ amatores æmulemur, vt germina, quibus benedixit Dominus euadamus, omnibuſque cæli benedictionibus infundamur.

Spiritus S. ſuam fœcunditatem oſtēdere viſus informando, & ornanda B.V.

66. Sperandum porro nobis omnino eſt glorioſiſsimam Dei Matrem de perfectionum ſuarum redundantia, affatim pro ingenita ſibi bonitate communicaturam, naturamque ipſius Spiritus Sancti, cuius tota quanta opus mirificum extitit imitaturam. Quemadmodum enim ille, vti alibi etiā diximus, cum ex ſe fœcundus non eſſet, ſicut eſt Pater, ac Filius, elegit ſibi Virginem, vt eam gratijs omnibus, donis, ac chariſmatis decoraret, eamque ſibi ſponſam efformando ac perficiendo in ea ſuam fœcunditatem quodammodo oſtenderet: Sic illa creatorem ſuum pro modulo imitata, elegit ſibi Eccleſiam, & in ea nos omnes deuotos eius clientulos, in eaque exornanda, ac perficienda vires omnes exeruit, vt omnibus virtutum numeris euaderet abſolutiſsma, & in ſe veluti ſpeculo, tam admirabilem ſui Recreatricem repræſentaret oſtenderetque reuera in ea quoque operationes Angelicas, inter quas illa eminentiſsima eſt, alios gratijs, virtutibus doniſque cæleſtibus perficere, relucere.

Vt bonitate Spiritus Sancti fuit ornata B.V. ſic illa eadem Bonitate ſua ornat Eccleſiam, & animas deuotas.

Atque hæc de Angelorum Natura admirandiſque eorum operationibus, quas Virgo Deipara, æmulata beatiſsimorum

morum

morum illorum Spirituum Hierarchias quam longissimè post se reliquit, dicta sufficiant; nunc ad singulos ordines veniamus, eosdemque in Deipara ad viuum expressos, Dei, Virginisque adiuti gratia, intueamur; quo eos, eorumdemque virtutes, ac gratias in nobis quoad hæc exulum vita patitur exprimere possimus. Præclarè enim Diuus Potho Presbyter Brumiensis Scriptor vetustissimus libr. 4. de statu Domus Dei in Prologo asseuerauit: *Cælestis Domus habitatio cum ordinatissimam in suis Ciuibus semper habeat concordiam, ad exemplum proponitur huic terrestri domui, in qua peregrinamur, vt videlicet secundum exemplar Cælestium, informetur conuersatio Terrestrium. Vnde secundum Cælestium Ordinum dispositionem, omnium professionum gradus, & omnis Ecclesiasticus Ordo instituitur, & regitur*. Quod si fiat optimè omnia atq; ordinatissimè succedant necesse est.

Angelicæ Hierarchiæ nobis velut virtutum omnium Exemplar ad imitandum præponuntur.

DI.

DISCVRSVS II.

Quod Deipara Virgo perfectiones Seraphinorum in se longè excellentius expresserit.

1.

PRæclarè Diuus Potho paulo ante citatus eodem lib. 4. de statu domus Dei, Hierarchias Angelicas nouem Circulis, siue sphęrulis, Cētrum à quo processerunt ambientibus, comparauit. Quod quidem ille Cētrum, ipsarum Beatissimarum Mentium Principium, Creatoremque, Vnum, Trinumque DEVM esse censuit, à quo veluti viuo fonte suam essentiam tam Naturæ, quam Gratiæ cum earumdem perfectionibus, pro cuiusque captu, atque ad sui Creatoris maiorem accessionem, deriuarunt: *Sicut stabile, atque immobile Centrū, inquit ille, decenti æqualitate, dissimili tamen quadam similitudine Circulos iuxta se positos circino modificante ad se colligit, & illi quidem qui viciniores eidem Centro supra orbes, arctiori spatio voluuntur; qui vero remotiores, amplius suo circuitu dilatantur: Sic quodammodo in Cælestium Ordinum mira dispositione agitur. Increatus namque Spiritus omnium Spirituum Creator, & Ordinum Dispositor DEVS Cęlestes Essentias, rationales videlicet Spiritus in diuersis Ordinibus ac si circulos ad similitudinem suam, & æquitatem, è proximo respicientes, ipse Centri more immotus in se permanens, circa se collocauit. Et primas quidem ter ternas agminum cęlestium dispositiones in summis sedibus iuxta se posuit, hoc est, Seraphin, Cherubin, & Thronos. Secūdas autē post has principales Ordinū ter ternas dispositiones continent in Cælestibus. Sedes item ter ternis distinctas Ordinibus, quæ scilicet Dominationibus, Virtutibus, & Potestatibus complentur. Tertia vero quæ, & extrema est Ordinum distributio in tribus consistit, idest, in Principibus, Archangelis, & Angelis.* Ad quam Beatarum Intelligentiarum coordinationem assiduo vocum dulcisonarum, Diuinam Maiestatem collaudantiū præconio, censet esse factas nouem nostrarum vocum consonantias, vt ita eorum etiam voces, qui domos luteas inhabitant, eorum qui cælestes habitationes incolunt sociarentur, eorumdemque supernum Numen laudandi modum pro modulo suo æmularentur: *Quia*, inquit Vir Sanctissimus, *per nouem Ordines Angelicæ Virtutes dispositæ sunt secundum scripturam, laudem sui Conditoris incessanter decantant, has Sapientia Dei nobis ad imitandum proposuit, vt qui hoc in promissione habemus, quod Angelis Dei in cælis quādoque similes erimus; sic ad eorum societatem quotidie anhelemus, vt cum ipsis Creatorem nostrum semper laudemus. Hac namque deuotione promerebimur non solum veniam peccatorum, verumetiam consortium, & gloriam Angelorum. Et quoniam omnis Sapientia à Domino Deo est, omnium Artifex terrenos homines docuit huius artis scientiam, vt in modulandis Dei laudibus imitentur nouem Ordines Angelorum per nouem modos vocum. Ita Diuinæ Maiestati grates immensas referimus cuius dignatio cum Hymnidicis Angelorum vocibus nostras admittit voces: Nam iuxta numerum nouem Ordinum Angelorum, nouem sunt consonantiæ vocum, quibus in laudem Dei omnis cantionum modus contexitur.* Hæc ille.

Deus est Cētrum, nouem Chori Angelorum, nouē Circuli ipsū ambientes sunt.

Ad nouem chorus Angelorum DEVM laudantium, nouem vocum consonantiæ in terris factæ, & quare?

Dei Sapientia docuit homines, vt in decantandis Dei laudibus Angelos imitarentur.

2. Quæ vbi Vir Sanctissimus præmisisset ad singulorum Ordinum declarādas proprietates, ac perfectiones gradum facit. Ac de Seraphinis quidē ita loquitur; *Seraphin in prima ternaria Ordinum cælestium dispositione altissimā Sede locata tanta Deo vicinitate supra coniuncta, vt nulla Spirituū agmina, inter ipsa, & DEVM media sint. Seraphin autem, Incendentes, siue calefacientes dicuntur, eo quod incendio Diuini amoris incomparabiliter ardeant, eique de proximo inseparabiliter adhæreant, scilicet vt*

sphæra Deo ipsi qui Ignis consumens est, vicinissima. Ab hoc igitur nobilissimo atque eminentissimo Ordine à quo & S. Areopagita Dionys. lib. cælest. Hier. c. 7. exorsus est initium desumamus.

Hos ideò Seraphinos vocari sanctissimus etiam asserit Doctor, *quod Diuinis rebus sempiterno motu, & nunquam lascessente studio inseruiant, ardoreque ac celeritate admirabili æterni sui motus, interiora etiam agmina ad sui similitudinem potentissimè subuehant; illa velut incendentes, atque ad similem feruoris gratiam exsuscitantes: prætereà quod summa vi flammantis incendij expurgent, lucidâque, & illuminante proprietate caliginis, atque cæcitatis profligatrice, sint præditi.*

Seraphini Diuinis rebus sempiterno, numquam lascessente studio inseruiunt, & reliquos Angelos ad sui imitationem accendunt.

Seraphini illuminante proprietate, caliginem expellente præditi.

Quibus verbis nobilissimè Seraphinorum proprietates nobis insinuantur, quas Virgo Sãctissima longè nobiliori modo in semetipsa repræsentauit. Quis enim vnquam Seraphinorum tãto studio, ac conatu, tàm sempiterno, & nunquam lascessente, tàm intellectus, quàm voluntatis in DEVM semper tendentis motu, à prima sui creatione Diuinæ illi deseruiuit Maiestati, atque Virgo Deipara, à primo suæ cõceptionis instanti, in quo DEVM clarè videndo, non potuit non vehemẽtissimo voluntatis eundem amantis motu non ferri, eidemque quàm arctissimè per ardentissimam charitatem adhærescere? Vnde D. Thom. 1. P. q. 108. ar. 5. ad 5. ait Seraphinis nomen non à charitate tantùm imponi, *sed à charitatis excessu; quem nomen importat ardoris, vel incendij, explicarique à Dionysio secundum proprietates ignis, in quo consideratur in primis motus, qui est sursum, & qui est continuus, & hoc significari, quod indeclinabiliter ferantur in DEVM.* Hinc B. Antonin. 4. P. titul. 15. c. 44. & Albert. Magnus super Missus ob incessabilitatem contemplationis, Diuinæque laudis, super Seraphinos extollit Deiparam, quia licet illi iam à contemplatione, amore, ac laude Dei cessare nullo modo possint, fuit tamen aliquod tempus in quo cessare potuerunt, vt cessauit Lucifer, quẽ D. Greg. de ordine Seraphinorum fuisse fatetur, Sacratissima autem Dei Genitrix nullo vnquam temporis momẽto ab amore, & laude Dei cessare potuit, vtpotè, quæ in vtero Matris in immaculatæ conceptionis instãti Deum clarè vidit, sanctaq; atq; immaculata fuit. Quare B. Andreas Cretens. Epis. Orat. 1. de Dormit. Deip. ait, illam esse Primam Naturam, Seraphinorumque vicisse Naturam: *Virgo*, inquiens, *ipsorum Seraphin ipsam vincens naturam, miraculo Dei generationis prima Natura proximè accedens ad DEVM omnium generationum Opificem.* Verè charitate hac plusquam Seraphica Deipara super Seraphinos omnes accessit ad DEVM, deque ipsius charitatis ardoribus, super Seraphinos omnes participauit, vtpotè, quemadmodum aiebat Potho Sphæra circulusque Centro illi Diuino vicinissimas.

Seraphini nomen à charitatis excessu sunt sortiti.

Seraphinorũ natura per proprietates ignis explicatur.

B.V. ob incessabilitatẽ contemplationis ac Diuinæ laudis est Seraphinis longè eminentior.

Seraphini à contemplatione, & laude Dei aliquando cessauerunt vt Lucifer, & ipsius asseclæ.

3. Hic nimirum charitatis feruor, in DEVM assidue directè tendens admirabilem illam Virgini mentis, animique pulchritudinem indidit, vt merito illam S. Ephrem Syrus sermon. de B.V. sanctiorem Seraphin, & incomparabiliter reliquis omnibus supernis exercitibus gloriosiorem compellauerit. Vnde præclarè Psellus apud Beat. Theodor. lib. 3. in Cant. explicans illud: Cant. 6. *Sexaginta sunt Reginæ, &cet.* pronunciauit: *Inter tot animas omnium hominum, qui saluantur, vt electa Columba est vna illa sola, quæ Christum genuit Virgo Mater Puella Maria, quæ puritate profectò Cherubin, & Seraphin antecellit.* Hanc porrò puritatem, animique pulchritudinem longè Seraphicam transcendentem, quisnam Virgini communicarit, docuit S. Gregorius Nyssæ Episcopus in illa verba Adolescẽtularum Canticorum 1. *Recti diligunt te*, seu vt vertere 70. Interp. *Rectitudo dilexit te*; quam ille Rectitudinem intelligens esse Dei Filium: *Ipsa*, inquit, Hom. 2. in Cant. *Sponsa addit miraculum, quod in se factum est, vt magis discamus immensam sponsi benignitatem, qui Dilecta per dilectionem indidit pulchritudinẽ.*

Maria sola vna Electa Columba, quæ DEVM genuit puritate Cherubin, & Seraphin superauit.

Dei Filius Matri dilectissimæ per dilectionem indidit pulchritudinẽ.

4. Neque vero solus Dei Filius Matri dilectissimæ hanc plusquam Seraphicam indidit venustatem, indidere quoque reliquæ Augustissimæ Triados Personæ Diuinissimæ, eamque veluti sponsam omnium gratiarum monilibus, charismatumque donis exornarunt. Vnde Cardinalis Halgrinus promissionem illam in Canticis ab hiscé sacratissimis Personis, Virgini huic factam arbitratur, cum dicitur: Cant. 1. *Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento.* Alteram quoque promissionem illam apud Oseam cap. 2. eidem Virgini ab ijsdem Personis crediderim fuisse factam cum dicitur: *Sponsabo te mihi in sempiternum, & sponsabo te*

Omnes Personæ Diuinæ B.V. ornarũt, eamque sibi desponsarunt.

te mihi in iustitia, & indicio, & in misericordia, & in miserationibus; & sponsabo te mihi in fide, & scies, quia ego Dominus. Vbi aduertendum, inquit Viegas in c. 12. Apoc. comment. 1. sect. 4. *ter desponsationis nomen repeti, propter tres personas Diuinas quibus Ecclesia est desponsata*. Iam si omnes Augustissimæ illæ Personæ Diuinam illam, infinitamque omnipotentiam in Virgine velut sponsa, omnibus cęli pigmentis venustanda, omnibus gratijs, ac virtutibus decoranda exeruisse quodãmodo visę sunt, quantam, quãq; admirabilem eius pulchritudinem, animique puritatem fuisse censendum est?

Diuinæ Personæ sua infinitâ omnipotentiâ in ornanda B.V. exercuerunt.

5. Quis porrò Seraphinorum, reliquorum Angelorum agmina ad sui imitationem, DEVM ardentissimè amando, eidemque sempiterno, indefatigabilique conatu inseruiendo, excitauit vnquam, atque Virgo Maria? De qua iam pridem in figura dictum fuit: Rut. 4. *Sit exemplum virtutis in Ephrata, & celebre nomen in Israel;* Vnde S. Ambrosius, *Mariam speculum Castitatis, ac virtutis formam:* S. Hildephonsus ser. 3. de Assumpt. *Magisterium valdè eximium probitatis appellat*. Hanc ob causam B. Ioannes Geometra Hymno 3. Virginem piè salutans dixit: *Gaude Virgineũ ex virtutibus ortum exemplar virtutis, virtutum exemplar viuidum, & eximium*. Hinc ex antiquo Parisiensi Breuiario in eius laudem canit Ecclesia.

Maria speculum Castitatis, ac virtutum forma.

M. Magisterium valdè eximiũ probitatis.

M. Virtutum exemplar viuidum.

Omnis eius actio
In DEVM tendebat
Toto vitæ spatio,
Meritum augebat.
Quidquid egit penitus
Est forma virtutis,
Est doctrina Spiritus,
Est causa salutis.

B.V. quidquid egit est forma virtutis, doctrina Spiritus, & causa salutis.

Hinc iam memoratus S. Greg. Nyssenus Homil. 8. in Cant. ex versione septuaginta Interpretũ introducit adolescentulas, animas nempè fideles ingenuè fatentes, exemplo Virginis inditos sibi esse animos ad virtutes eius imitandas, dum dicunt: *Cor indidisti nobis soror nostra sponsa, cor indidisti nobis, in vno ex oculis tuis, & in vna torque colli tui: Multa sunt*, ait Sanctus Antistes, *in vnoquoque imperitorum animæ, in quibus perturbationes animæ, per dominium, quod obtinent, transeunt in mores animæ, vt dolor, voluptas, ira, metus, &c. quæ omnia mutant quasi animæ characterem, seu formam. Qui autem vniformi quadam ratione ex præscripto virtutis vitam agit, vna anima viuit*. Atque ita Diua Virgo animâ illa sua vnica tot Diuinis virtutibus prædita, atque exornata cor, animumque ad imitandum indere, seu addere adolescentulis videbatur. Vnde eam contemplantes dicere videbantur ait Nyssenus: *Et vnus est tibi oculus, & vna anima, dum in vnum Deũ respicis, & affectu tendis in eum, qui est verè bonus. Situs quoque colli tui suam perfectionem habet, cum Diuinum iugum portet. Oculus enim, in Torque colli, vidit Christi iugum. Vnde confitemur his tuis miraculis cor nobis inditum ad imitandum te, & ferendum iugum Domini per torquem significatum.* Hæc ferè Nyss. in persona Sanctarum animarum sponsæ vestigia imitãtium? Verè enim Deipara vitæ sanctioris, atque inculpatæ exemplo mortales omnes ita ad Diuinæ Maiestatis cognitionem, amoremque animabat, vt cor animumque indere, & velut Seraphinus quidam sibi subditis Angelis quasi admotis Diuini amoris facibus, ad DEVM amandum inflammare videretur.

B.V. nobis cor animosq; indit vt eum imitemur.

Vnus videtur esse oculus in B.V. vnus animus dum in vnũ DEVM sua intentione respicit.

Collum spõsæ suam perfectionem habet, cum iugum Diuinæ legis portat.

6. Hinc Diuus Potho Brumiensis Presbyter libr. 4. de Domo Dei de Seraphinorum natura, officioque loquẽs: *Secundum hanc*, inquit, *naturalis ordinationis rationem omnium naturarum Creatrix, & Illuminatrix Diuinitas, primam ac maximam claritatem suã copiosissimã effusione excelsissimis Spiritibus, sibique vicinius adhærentibus, seque de proximo contemplantibus manifestat, & per eos, quæ post eos sunt Spirituum Sanctorum agmina, diuino participant radio. Excellentissimæ namquè Virtutes cælorum, Deo proximæ, ac primæ cognoscentes DEVM, & diuinam semper super excellenter desiderãtes Virtutem, ita operantur in omnibus, & super omnia, quæ Dei sunt, vt simillimâ virtute, & actione DEVM imitentur. Ipse vero summæ Virtutes Angelicæ post se ordinatas beatorum Spirituum Essentias, ad eam, quæ in se largissimè diffusa est similem virtutem, & conformationem Dei extendunt, copiosè ipsis tradentes, ex ea, quæ superuenit in eas claritate; & illa iterum acceptam cla itatem subiectis, & per singulas primæ illi, quæ est post eam tradit. Prælati namque sunt alij alijs Spiritibus, & à Prælatis in subiectos Ordines diuinæ Sapientiæ, & scientiæ lumen proportionaliter peruenit*. Quod Potho de Sapientiæ dicit lumine, idem dixeris de Seraphicis charitatis flammis, quas illi à supremo Numine, ac Cétro, quod est Ignis, vt ait Augustinus, qui semper ardet, &

Seraphinis Diuinitas primam suam maximãque claritatem manifestat. Hi vero inferioribus Angelis.

nunquam extinguitur, deriuantes, in inferiores Ordines transfundunt.

Angelis illuminatis illuminandi principium Deus.

Tandem ita concludit: *Est ergo cunctis simul cælestium Spirituum agminibus illuminatis, principium illuminandi DEVS.*

Quod nos iure transferre possumus in Dei Matrem, quæ ipsi, ob eminentissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem vicinissima principium illuminandi, imo & accendendi cum habeat ipsum Filium, cum quo vna caro, vnus Spirito est, in ipsum, vtpotè, qui Ignis consumens est, transformata quodammodo, Diuinæ Sapientiæ luce, sicut reliquos Angelos, hominesque sibi subditos tamquam eorum Regina illuminat, sic charitatis ardore accendit, vt ita ab illa, post DEVM irradiati, atque accensi in amorem Conditoris sui exardescant.

Maria Filio proxima lumen ignis, ardoremque ab illo participat & in sibi subditos deriuat.

7. Quod S. Amadeus Lausan. Epis. intelligens Homil. 8. eam Dei, proximique charitate accensam, celeritate admirabili senas ipsas Seraphinorum alas longè excedente, orbem vniuersum ad inflammandos amore Diuino hominum animos circumuolitare asseuerauit. *Solerter*, inquiens, *intuendum est, quanto affectu, quantaué benignitate cognatos sibi puritate animi complectitur & diligit, quæ homines nequam, & sceleratos, suo interuentu à morte peccati, & ęternis doloribus incessanter absoluit. Gemina quippè dilectione rutilans, & insignis, hinc in DEVM ardentissimè figitur, cui adhærens vnus Spiritus est hinc electorum corda blande consolatur, & attrahit, eisque Nati largitate, optima dona partitur: Motu ergo celerrimo Senas Seraphin alas excedens, nunc in fonte vitæ fruitur amore Deitatis, nunc terras signis, & virtutibus illustrans vbique suis, vt Mater iucundissima, & mirificentissima occurrit. Quosdam præsentiâ suâ, subactis vitijs reddit victores: quosdam magnarum virtutum, pio interuentu facit compotes; quibusdam intimæ contemplationis pandit sinum; alijs in exitu vitæ iter præbet securum, vt nulla deterreat virtus aduersarij; quibus ducatum præstat ad Christum Mater Vnigeniti Dei.* Hæc Amad. de miris Virginei in nos amoris effectibus, quibus sanè cum Diuina charitate in hac vita ipsa languebat mirificè, velut suauissimis floribus, fructibusque recreari videbatur.

Maria sua charitate in DEVM, & proximũ Seraphinos superabat.

Maria gemina dilectione Dei, & proximi rutilans.

M. ob celeritatem nobis subueniendi Senas Seraphinorum alas vincit.

Mariæ varij effectus charitatis tam in animas, quã in corpora redundantes.

B.V. cum Diuino amore languebat, charitatis in proximum operibus velut floribus, ac fructibus refocillabatur.

8. Hinc illæ voces Cantic. 1. *Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.* Quas ponderans Rupertus Ab. lib. 1. in Cant. pulchrè ardentissimum in DEVM proximumq; Virginis amorem expressit, dum eam ita loquentem introducit. *Scitis quicunque amici estis, quicumque illum diligitis, scitis quia quisque vestrum dicit: Cupio dissolui, & esse cũ Christo, quanto magis, ego, quæ illum genui, cum illo esse cupio? Reuera non quomodocunque cupio, sed amore langueo. Igitur fulcite me floribus, stipate me malis. Hæc mihi sit consolatio, amore languere præ absentiâ dilecti, vnde possum consolari, nisi ex eo, vt credatis, & vt credentes vitam habeatis, ò populi, in nomine eius? Credendo fulcite me floribus; benè operando, & fructum vitæ æternæ percipiendo, stipate me malis. Ita enim fiet, vt non lassescam fatigatione dilationis. In hoc læua eius sub capite meo, quod interim dum differor, floribus vestris fulcior, malis vestris stipata sum, quia vester profectus, vestra salus, meum est gaudium, & nihilominus quidem amore langueo, sed in hoc consolata sum. Hęc est læua eius sub capite meo, videre me, impleri, quæ scripta sunt de eo, quęque ipse promisit de semetipso. Videre denique quod effudit Spiritum S. videre Euangelium prædicari vbique sequentibus signis, multiplicari credentes in nomine eius, reflorescere mũdum Ecclesiis eius, & fructificare cunctis virtutibus, curuari in nomine eius omne genu cęlestium terrestrium, & infernorum. Læua hæc est sub capite meo. Hæc est consolatio magna quidem, sed maior expectatione, vel desiderio meo. Quæ est illa expectatio? Et dextera illius amplexabitur me. Id est gloria Patris, in qua ipse est, totam me circumdabit, & implebit. Quia delectationes in dextera tua vsque in finem.* Hactenus Rupertus de amore duplici, quo Virgo nostra beatissima etiam in hac vita DEVM, hominesque complectebatur, dum de Diuini Numinis honore, & gloria, deque proximi spiritualibus profectibus animitus lætabitur.

Vt B.V. bonis operibus fidelium refocilletur, & recreetur?

Noster profectus in virtutibus, & nostra salus est gaudium B. Virgini.

Quęnam sint illa, quæ gaudium, & consolationẽ apportant B.V.

Consolatio est B. Virgini videre mundum Ecclesiis reflorescentẽ.

Quænam sit dextera spõsi, qua sponsam amplexatur? Gloria ęterna est dextera sponsi.

9. Geminum hunc eumque ardentissimum Deiparæ amorem, dixerim ego fuisse expressum, duobus illis Seraphinis, quos supra solium excelsum, & eleuatum, quod eamdem Virginem denotabat stantes vidit Isaias capit. 6. Hinc idem Potho eodem libr. 4. *Seraphin*, inquiens, *quia incendentes dicuntur, geminæ Dilectionis, Dei videlicet, & proximi ardorem designant. Et quia excellentiorem esse viam charitatis, teste Apostolo, didicimus, rectè supra ceteras Angelicas Virtutes Seraphin collocata fuisse memorãtur, quia nimirum virtutibus vniuersis eminet charitas. Seraphin ergo stant supra Templum, quia charitas, qua nos Christus dilexit; & qua nos inuicem debemus*

Duo Seraphini super solium stãtes notant geminum Amorem B. V. in DEVM. & proximum.

dili-

diligere sanctum Ecclesiæ fastigium est, quo pertingit ad alta cælorum. Sic ille.

Charitas est Ecclesiæ fastigium.

10. Quod si Seraphinos dicamus ad amandas Christi sponsas, ab illo amore moueri, vt reuelatum fuit in quodam excessu mentis B. Magdalenæ de Pazzis Part. 3. noctes. quo Verbum æternum in suam sacratissimam fertur animam, in easque infundere amorem illum Vnitiuum, Communicatiuum, Transformatiuum, & Præseruatiuum, eodem prorsus si non maiori ac intensiori Virgo Deipara Seraphinorum, omniumque Angelorum Regina, ad nos diligendos amore mouebitur, ac simul in nos charitatem illam ita qualificatam infundet. *Infundet in primis sicut Seraphini vnitiuã; quia Christi sponsas magna cum celeritate vniet sponso, amoremque illum vnitiuum desumet à charitate illa, quæ inter Diuinitatem, atque Animam Verbi intercedit, quæ charitas omnes ab animabus imperfectionũ maculas, quibus obnoxiæ esse possunt, abstergit. Infundet Virgo nostra Amorem Communicatiuum in nos, efficietque vt totus noster Amor Deo ipsi adhæreścat gaudeatque si eumdem secum amorem viderit ab omnibus creaturis degustari, tantis denique amoris huiusmodi anima exardescet flammis, vt parata sit Deo ipso semetipsum priuare, vt eum cuicumque tandem creaturæ communicare possit, & dicere cum Paulo: optabam anathema esse à Christo pro fratribus meis: Infundet quoque transformatiuum Amorem illum, qui ab illa transformante Diuini Verbi voluntate nascitur, & Seraphinis ipsis infunditur; quem postea illi infundunt alijs; qui sanè amor efficit. vt per participationem voluntatis, amorisque, homo quodammodo in DEVM transformetur.*

Seraphini ad nos amandos ea charitate feruntur, qua Verbũ in suam Sactiss. animã fertur.

B.V. infundit nobis amorẽ Vnitiuum.

B.V. infundit in nos amorẽ communicatiuum.

B.V. infundit Amorẽ trãsformatiuum.

Quæ quidem transformatio est ad instar cuiuspiam vinculi, quo anima Deo ipsi vnitur, & colligatur. Infundit denique Virgo in nos Amorem præseruatiuum ex Dei æternitate deprõptum, & concessum Seraphinis, quem postmodum illi in voluntatem sponsarum Christi infundunt, efficiuntque, vt voluntas sapienter, apprehendendo, & consentiendo, operetur.

B.V infundit Amorem præseruatiuum.

Atque ita loquendo, si fierent Dæmonis operationes cum illâ bonâ voluntate Deus honoraretur, sicut è contra si Dei operationes cum malâ voluntate fierent, offenderetur.

Huiusmodi Amor reddit sapientem, ac prudẽtem animam. Sapientem quidem dum cum recta intentione operatur, intuitu Diuini honoris; Prudentem vero in omnibus virtutibus cõseruandis, quas in anima hi Sancti Amores producunt: reddit vigilantem, quia simul vniti preciosissimum quempiam conficiunt annulum, pro sponsalitio. Et quoniam Amores illi à Seraphinis processerunt, descendunt ijdem, & duabus alis assumunt in cœlum sponsam, & alijs duabus eamdem exornant, ac demum duabus reliquis eam conducunt, collocantque ante sponsum, vbi desponsatio facienda est.

Atque hic omnes Angelorum assurgunt Chori, sponsamque honorando, nouam quandam innouant laudem, ipsi ita concinendo: Hæc digna est, quæ nomen nouum accipiat, & procidentes adorauerunt eam, siquidem in Sponsa Sponsus quoque honoratur. Hæc Sancta illa anima, de amoribus Diuinis, quos si Seraphini animabus puris infundunt, multo magis credendum est, ipsam eorum Reginam suis Clientulis, eos communicare consueuisse, vt sacris huiusmodi flammis exardescentes, & ipsam, & Seraphinos imitantes tantæ, tamque amantis Matris verè pulchræ dilectionis, in se similitudinem repræsentent.

In Sponsa Christi honoranda, ipse quoque honoratur Spõsus.

11. Neque vero in Virgineis hiscé Seraphinis siue Amoribus Dei videlicet, & proximi senæ alæ desiderantur. Senæ enim alæ istæ ex Diui Pothonis, & S. Bonauenturæ mente, bonorum operum perfectionem cum designent, quis hanc dubitet in Virgine omnibus virtutis numeris absolutissima, quæ summum illud Bonum, cui nihil deest vtero complexa est, vel maximè reperiri? *Sex alis velantur Seraphin*, inquit ille, *quia omnium bonorum operum perfectio in charitate consistit. Senarius namque numerus perfectus est, & perfectionem boni operis insinuat. Hinc est quod sex diebus operatus est Deus omne opus suum.* Habere porro Virginem in primis duas alas contemplationis, quibus Dei faciem velet, vti & Seraphini, exploratum est. Si enim eodem S. Pothone teste, ideo caput Diuinum contegebant, *quod illi beati Spiritus certos fines in contemplatione Diuinitatis, quæ sine initio est, non excedant, nec ad superbam, & audacem, impossibilemque Diuinę Maiestatis scrutationem, supra mensuram suam se extendant. Hoc est namque quod Apostatam Angelum de fastigio Angelicæ dignitatis eiecit, quia Deo paria sentire superbè appetebat;* Si, inquam, ita beatissimi isti Spiritus, tantâque animi demissione Diuinitatem rerum omnium caput, ac principium contemplantur, multo sane magis Deipara sapientissima, quæ licet Dei Mater esset, erat tamen pura creatura, cui Dei, vt æternum etiã est Principium comprehensio omnino est impossibilis. Vnde & ipsa alis suæ contẽplatio-

Sex Seraphinorum alæ operum perfectionem designant.

Quid est alis Dei caput velare?

B. V. Dei cõprehensio est impossibilis.

plationis caput hoc incomprehensibilis, naturâ suâ, Diuinitatis ipso facto, imbecillitatem humanam confitendo obuelare visa est. Nouerat enim verissimum esse illud, quod eius Parens aiebat Salomon: *Qui scrutator est Maiestatis opprimetur à gloria.* Prou. 25. 27.

Quid sit alis Dei pedes velare?

12. Similiter duabus alis Beata Dei Mater, vti *Angeli Seraphin pedes contegit, vt se ad finem attingere videndo, vt loquitur idem Totho, non posse manifestet. Solam quippe Dei Sapientiam, quæ ex ore Altissimi prodijt nouerat attingentem à fine, vsque in finem fortiter omnia disponere suauiter.* Nouerat denique verissimum esse illud quod dicitur apud Iob cap. 11. 7. *Forsitan vestigia Dei comprehendos, & vsque ad perfectum Omnipotentem reperies? Excelsior cœlo est, & quid facies? profundior Inferno, & vnde cognosces? longior terra mensum eius, & latior mari.*

Pedes Dei est Humanitas Christi.

13. Quod si per Pedes Dei, Humanitas æterno Verbo, vnione hypostatica copulata, qua velut pedibus ad nos inuisendos Deus aduenit, intelligatur, vt volunt S. Hierony. & Rupertus, Abbas, facile perspicimus Deipara alis suæ contemplationis hoscé pedes ideo obuelasse, eo quod Mysterium hoc in essentia sua sit supernaturale, nec naturalis intellectus viribus, vt docent Theologi, cognoscibile, ac denique ob Diuinum Verbum natura sua immensum ac infinitum quod in hoc Mysterio sibi humanitatem personali vinculo copulat, incomprehensibile. Hinc Dionysius Areopagita, Arcanum hoc Sacratissimum, quam difficile cognitu sit, agnoscens sapienter pronunciauit: Incarnationé Verbi omni sermone ineffabilem, & ipsi antiquissimorum Angelorum Primasium satis perspectam.

Incarnationis Diuini Verbi B.V. est incomprehensibile.

14. Duabus denique contemplationis alis volare Virginem longè expeditius diuinorum secretorum perscrutando mysteria, quam Seraphinos euidens est. Si enim de illis idem S. Potho asseruit: *In medijs alis continuum videntur monstrare motum, quo multam Diuinorum secretorum viam, cellerrimo speculationis volatu penetrant, vbi de inuisibilibus Dei multa, quæ ab aliorum intellectuum oculis remota sunt, intuitu perspicacissimo vident;* multo sane magis cõtinuam hanc Diuinorum secretorum speculationem eamque celerrimam nacta fuit Virgo Deipara, in eaque ab aliorum omnium tam Angelorum quam hominum cognitione remota, acutissimâ mentis suę indagine cognoscendo, Seraphinos transcendit, vtpotè increatæ illius Sapientiæ, omnia penetrantis, ac comprehendentis Mater, simul ac dignissimum domicilium, amica item singularis cui intima arcana, quã Filius à Patre audiuit, illi nota fecit, lōgè clarius, quam olim Apostolo. Vnde Dionys. Richel. lib. 3. art. 4. rectè illi dixerat. *Porro arcana verba, quæ homini reuelare non licet tibi vtique ni fallor, plenique omnino, quã seruo suo Apostolo reuelauit.* Quo circa, si *altissimas*, vt inquit, idem Potho, *cælestium Agminũ essentias sic ad altiora contẽplãda superessentialis Diuinitatis Essentia semper inducit, vt eas ad manifestandã subiectis agminibus Diuinorum scientiam reciproco volatu reducat:* quanto magis inducat Matrem suam sacratissimã ad Diuina, assiduo contemplationis volatu peruestiganda quo & reliquis suis clientulis sibi subditis de sua luce communicet, eosdemque velut Aquila pullos suos ad volandum prouocans, ad meditanda assiduè cælestia inducat, filiosque se dignos, & non degeneres efficiat? Hinc videre est nonnullos huiusmodi in Parthenijs ipsius Sodalicijs clientulos, qui diebus singulis aliquam diei horam in meditandis magna cum pietate cælestibus, miro Spiritus fructu, ac profectu impẽdunt. Vnde postea illos cernere est in omnibus vitæ suæ actionibus circumspectos, & diuinâ quadam Sapientiâ illuminatos supra ætatem, supra hominem sapere, & Angelicam quandam conuersationem manibus sui præseferre.

B.V duabus contemplationis alis semper volabat Diuina, & arcana Dei mysteria meditando.

Sodales Parthenij Diuina meditantes quam bonis moribus prædiuti

15. Quod si senas hasce alas Seraphicas dicamus cum Seraphico Bonauentura libr. de 6. Alis Seraphin, singulares quasdam esse virtutes eorum, qui in aliqua Ecclesiæ dignitate constituti alijs præsunt, eosque regunt, omnes sane, in comparabili cum præeminentiâ in gloriosissima hac totius Vniuersi Regina reperiemus. Vnde si idem S. Doctor cap. 1. dixit, quod *ideo tali similitudine, sex nempe alis instructi Seraphini Sãctissimo Patri Francisco in illa gloriosa visione Dominus apparuit, quando eum Passionis suæ stigmatibus insigniuit, vt ostenderet sic alatos spiritualiter esse debere, qui eius familiæ præesse vtiliter vellent;* quanto magis, vniuersorũ Domini ac moderatoris Matrem, ac Domina, cuius pedibus omnes

B.V. quomodo balis Seraphin fuerit ornata.

S. Francisco Christus in forma Seraphini apparuit, vt ostẽderet tales esse debere superiores in hoc ordo.

nes mundi creaturæ sub typo Lunæ subijciuntur, eisdem, & longè præclarioribus virtutum alis decet esse instructam, atque decoratam?

16. Et primâ quidem ala de qua capit. 3. agit Bonauentura instructam fuisse Dominam nostram, quæ est zelus iustitiæ, quæ non potest aliquid iniustum, sine cordis murmure in se, & in alijs sustinere; quem zelum decursu capitis ad zelum etiam Diuini honoris, & gloriæ, detestationemque peccatorum, quæ DEVM offendunt, extendit; *Tantum enim quisque bonus existimandus est*, inquit ille, *quanto plus, & purius odit malum. Quantum enim res diligitur, tantum de eius destructione doletur*. Quis porro hac zeli alâ, longè super Seraphinos omnes, Deiparam instructissimam fuisse nesciat? Si enim hanc primam zeli alā arbitratur S. Doctor habere illos, *qui nimirū innocentiâ, & virtutibus insignes, zelo iustitiæ, & animarum calent, qui consolationē de propriæ salutis profectibus non suscipiūt, nisi alios secum trahant ad DEVM, exemplo Domini, qui cum in se plenum semper habeat gaudium, non contentus gloriam solus habere, exiuit, assumptâ forma serui, vt multos filios in gloriam secū adduceret opere, & doctrinâ. Zelus enim iustitiæ, quasi coccus bis tinctus, duplici charitatis colore rutilat, amoris nempe Dei, & proximi. Amor Dei non tantum desiderat eius dulcedine frui, & ei adhęrere, sed etiam diligit eius beneplacitum impleri, eius cultum ampliari, & honorem sublimari. vult enim eū ab omnibus agnosci, ab omnibus amari, ab omnibus ei seruiri, & super omnia honorari. Amor proximi non tantum corporalem desiderat sospitatem, & temporalem prosperitatem, sed magis æternam salutem. Vbi ergo charitas ista perfectior, ibi ferventius desiderium ista promouendi, & instantius studium, & purius gaudium, vbi hęc inuenit.* Hæc vero tam ardens charitas, in quo tandem sic ex æstuesse pectore, atque Virginis gloriosissimæ, de qua S. Amadæus Episc. Homil. 2. de laud. B. Virg. Rubet, vt Sphæra ignea, vt Regis purpura, vt coccus bis tinctus amorem pręferens Dei, & proximi.

17. Quantus porro hic Dei zelus, amorque in præcordijs Deiparæ exarserit, & quibus motiuis, velut flabellis agitatus magis, magisque in dies singulos æstuarit, piè admodum Venerabilis Dionysius Richelius li. 3. de laud. & Præc. B. Virg. cap. 4. descripsit. Cum enim verba illa ignita atque amatoriā præmisisset Sponsæ. *Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.* Cant. 2. mox attexuit: Vox tua est hæc ò Maria! Nempe si Christus omnibus toto corde, tota mente, tota anima, & omni virtute diligendus est, tibi tamē singulariter, & ex specialibus multis causis amandus extitit. Hæ porro tibi ò benedicta Diuinæ charitatis rationes fuerunt; quoniam ille creator, tu creatura; ille Dominus, tu Ancilla; ille saluator, tu liberata; ille beneficiorū, gratiarumque largitor, tu ea sortita; Et hęc quidem tibi, cęterisque communes Diuini amoris fuere rationes. Sed speciales restant causæ; quoniam illæ Filius, tu Mater; ille sponsus, tu singularis sponsa; ille familiaris, tu secretaria. Fateor, ò mea Domina incōparabilis, & inæstimabilis Maria, quoniam & si omnium Rhetorum eloquētiâ, linguisque pollerem, cunctorum Philosophorum subtilitate, ac scientijs ornarer, & demum ipsorum etiā Apostolicorum virorum gratiâ, sapientiâ, ac sanctitate resplenderem, effari tamen, imo etiam concipere ineptus, atque impotens essem, quantopere tu ex omnibus his dilectionis fomētis Christi Filij, Deiq; tui calentissimā ęstuantique incessabiliter charitate ardebas, dum vniuersa hæc mente reuoluebas, & Christum Dominum tam corporeis, tam internis oculis tuis fœlicissimis cōspexisti. Enim vero nos quoque seruuli tui permodici, amori Filij tui nos totos debemus, quoniam creauit nos; denuo quoniam redemit nos, debemus nos totos; imo tantum eius dilectioni debemus, plusquam nos, quantum ipse nobis præstantior, sublimiorque est, pro quibus semetipsum obtulit, totumque impendit. At vero si parētis amor, & gloria Filius sapiens ametque naturaliter proprij ventris germen tāquam aliquid sui Genitrix vera, elucescit sane, quoniam quo sapientior, ac melior proles fuerit, eo feruētius à bona, sensataque Matre, ac iucundius amatur. Tui autem ò Maria Virginei, dulcissimi, ac fœcundissimi ventris fructus, Dei vtique Sapientia est, & virtus, omnisque sanctitatis, ac scientiæ fontana origo, ideoque tibi, ò Domina, prę cordialissimè erat amabilis. Neque necesse tibi fuit quidquam extra eum desiderare, aut exquirere, in ipso namque omnium pulchrorum, atque bonorum per-

Quis sit zelus iustitiæ.

Zelus honoris Dei, alios ad agnitionē & amorem Dei excitat.

Quibus medijs B.V. amorem Dei, & proximi in se auxerit.

B.V. charitas nulla Rhetorum eloquētia explicabilis.

Totos nos Deo debemus, quia creauit nos.

Amor B.V. in Filium fuit ardētissimus, & quibus de causis.

perfectè est sita possessio, quippe quo nihil pulchrius, nil dignius, nil sanctius excogitari valet. Ad hæc, ne pluribus existentibus filijs, amor tuus diuideretur ac minueretur, vnicum duntaxat Filium habuisti, & in eo synceræ, ac Sanctę delectationis materiam inuenisti. Amplius quo tibi plura contulit, eo tibi intimius erat amandus. dona autem quæ tibi, ò excellentissima Virgo, contulit, magna sunt nimis, ineffabilia, & supernaturalia. Non enim tantum sua, sed & seipsum tibi dedit; se tuum Filium fecit; per te primum misericordiam, atque salutem mundo inuexit; ac per hoc omni creaturâ te pręstantiorem constituit. Quid namque illi æquari potest, quæ Vniuersitatis Côditorem produxit? Præterea si fœlix nunc, olim illa peccatrix multum dilexit, multum ei Christus donauit, non tam gratiam infundendo, quam indulgentiam exhibendo, ac deinceps gratiam præstando: quanto magis, ò Maria, multum amaueras, quam Deus eatenus præuenit, elegit, & prælegit, in vtero sanctificauit, ab omni prorsus culpa veniali, atque mortali immunem seruauit, & spirituali omni profectu indesinenter repleuit. Hæc Dionys. de ardêtissimo zelo, ac charitate, qua Virgo ob varia motiua in Filio Dei reperta, ad eum supra mortales omnes, super ipsos Seraphinos amandum incitabatur.

B.V. vnicum Filiû habuit, vt totus eius amor in illû solum tenderet.

Nihil B.V. æquari potest, quæ vniuersitatis Conditorem produxit.

18. Eundê Dion. similiter de zelo, & charitate, qua Virgo erga salutem proximi, æstuabat, cupiens eum diuinæ cognitionis iubare collustrari, eius amore succendi, vt eum semper, & vbique laudibus celebrare, atque ipsius gloriam exaltare posset, differentem audiamus. Sic enim ille eodem lib. 8. ar. 5. amplissimam hanc ipsius Charitatem mortales omnes amplectentem Terebintho, ramos, suos longè, latèque expandenti comparando, loquitur:

Charitas B. V. omnes homines côplectens Terebintho similis.

Omnium Diuinarum perfectionum est hæc eminentissima, Dei cooperatorem esse circa proximorum salutem. Etenim amor proximi, & ex eo proficiscens animarum zelus diuinæ charitati coordinatur, eum proximè comitatur, in his nempe tota lex pendet, & Prophetæ, nec ab inuicem segregantur, quoniam qui DEVM diligit, eius quoque imaginem amat. Hoc enim mandatum habemus à Deo, vt qui DEVM diligit, diligat, & fratrem suum. Inuenimus autem in viris beatissimis, inter quos Hebræorum Doctor, & Magister gentium resplendent, hac proximorum dilectione vehementer, ac incrediliter arsisse. Nempe pro populo illo durę ceruicis, rebellique plebe DEVM orans Moyses: Dimitte, inquit, populo huic hanc noxam, aut dele me de libro, quem scripsisti. Et Paulus de incredulis scribens Iudęis: Optabam ait, ego ipse anathema esse à Christum pro fratribus meis Iudęis. Et ad gentes loquens: Libenter impendar, & superimpendar ipse pro animabus vestris. Itaque si hæc proximi dilectio sic in Christi ministris abundauit, copiosius vtique in Matre eiusdem Sanctissima superefluxit. Denique quo Christum perfectius quis diligit, eo sanguinis eius precium, mortisque meritum intensius in hominum salute operari, ac fructificare appetit. Ideo sicut præ cunctis Christum Maria incomparabiliter amauit, sic eorum, qui ipsius Sancto, precioso, ac decoro redempti sunt sanguine præcordialius semper saltem desiderauit. Pręterea cum ipsa sit Ecclesię Mater, & Aduocata, ac Protectrix constituta, eius certissimè bonum, materno semper zelo affectauit, atque in hoc quoque sicut in reliquis Filio suo simillima extitit. Sic ille. Ex quibus facile intelligimus, Deiparam primâ illâ alâ Seraphicâ, nempe zelo iustitiæ, amoreque Dei, & proximi præ Seraphinis, Cælitibusque omnibus instructam fuisse.

Omniû Dei perfectionû maxima, cooperati Deo in salutem animarum.

Amor B. V. erga proximum ardentior, quam Moysis, & Apostoli Pauli.

Quo quis magis Christum diligit, magis eius mortis meritum fructificare in hominum salutem appetit.

Maria hominum Mater amantissima, & Christo in hoc amore simillima.

19. Quod si cum B. Petro Cardin. Dam. serm. 52. primam hanc alam dicamus, esse *ipsam dignitatem productionis Naturæ Angelicę, quę est principium viarum Domini, vt ait scriptura. Quantum priuilegiû,* inquit Damianus, *quod illa cogitatio altissimi in hoc primum opus prorupit? Decebat profectò, vt singulari gloria prefulgeret, quod de manibus Dominantis primitiuâ creatione processit.* Cuius operis præstâtiam idem Vir Sanctus ex illis Ezechielis verbis cap. 28. colligit; Tu signaculum similitudinis plenus sapientiâ, & perfectus decore, in delicijs Paradisi Dei fuisti. Non solum similitudo, sed & signaculum similitudinis, vt tanto subtilius Imago Dei insinuetur expressa, quanto differentius signaculum similitudinem præ cedit. Vbi autem plenitudo sapientiæ, decoris perfectio. Paradisi deliciæ nominantur, tota simul iungitur beatitudo, concludit Damianus.

Angeli dignitas, quod sit prima creatura à Deo condita.

Primi Angeli præclara ornamenta.

Si, inquam. dignitas Naturæ Angelicæ inde colligitur, quod primû Dei opus, sit ipsius quodammodo manibus supremi Artificis elaboratum, ornatumque varijs virtutum gemmis; multo sane maioris dignitatis atque preeminê-

tiæ

tiæ Opus erit Virgo Deipara, vtpote, quæ ab æterno in mente Diuini Opificis primogenita ante omnem creaturam versabatur, de qua præclarè pronunciauit: Rich. à S. Laur. in Prol.

M. est Opus Dei singulare, ac mirabile.

Maria Virgo mater supremi Artificis Opus est singulare. Et B. Andreas Cret. orat. 2. de Dormit. *Hæc est à Deo sculpta statua bene depicta supremi Opificis Imago*. S. denique Bonauen. in speculo cap. 7. ponderans illud Eccli. 42. *Gloria Domini plenum est Opus eius. Antoniomasticè*, inquit, *Opus Domini mirabile est Maria, de quo Eccli. c. 43. Vas admirabile opus Exceli.*

Verè Opus admirabile, quia nunquam ei inuenitur simile. Idem quoque Bonauentura de illis Angelicarum gemmarum ornamentis sic illi modulatus est Psal. 23. *Gloriã, & decorem induisti; omnis lapis preciosus amictus, & operimentũ tuũ. Splendor solis super caput tuum, lunaris pulchritudo sub pedibus tuis. Sydera micantia ornant sedile tuum, astra te glorificant iugitur matutina*. Atque hæc de ala prima dixisse sufficiat.

20. Iam ad alam secundum Virginei huius Seraphini videamus.

Hanc Seraphicus Doctor cap. 4. *pietatẽ, siue fraternam compassionem esse dicit, vt ita sicut Charitas Dei ad zelum iustitiæ inflamat, ita fraterna dilectio ad pietatem informet.*

Nam etsi vitijs debetur virga feriens, infirmitati tamen necessarius est baculus sustentãs, dicente Propheta: Virga tua, & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Psal. 22. Sic & ille Samaritanus vulneribus illius semiuiui relicti, infudit vinum zeli feruentis, & oleum pietatis mitigantis. Alia est autem infirmitas corporis, alia mentis, & vtraque indiget compassione, &c. Qua sane si quis vmquam animarum moderator vsu est, vsa est vel maximè pientissima Virgo misericordiæ Regina, & Mater, in eaque omnes Seraphinos, Cælitesque incomparabili transcendit interuallo. Hinc S. Antoninus Archiep. Florent. 4. Part. Tit. 15. cap. 23. ostendere volens omnes beatitudines fuisse in Deipara, cũ de quinta discurrit, quæ est de misericordia, ita loquitur: In qua excellit omnes sine comparatione, quod patet ex hoc, quia dicitur, & prædicatur Mater misericordię, quod nulli alij propriè conuenit. Dicuntur autem aliqui Viri misericordiæ, qui omnes habent comparationem ad misericordiam per modum originis essentialis, & per modum Matris. Conuenientia autem essentialis in proportionabiliter excedit modum inhærentiæ per modum accidentis. Hinc vniuersos excessit misericordiâ. Itẽ quod quid est causa Causæ, est etiam causa Causati. Beatissima autem Virgo est causa Filij, Filius autem est causa omnis misericordiæ, ac totius boni miserias nostras tollentis. Ergo & Mater est causa totius misericordię; quod sane alij nemini cõuenit. Denique quod æquè, propriè, & principaliter habet duas Naturas inconfusas, æquè, & propriè etiam proprietates duarum Naturarum. Sed Christus omnes operationes attribuit Patri, qui est Pater misericordiarum, & à quo ipse est, per æternam generationem.

B. V. compassione & pietate erga proximum omnes Seraphinos superauit.

Eloglũ hoc: Mater misericordię propriè conuenit B. Virgini.

Maria per Filium est causa, misericordiæ illum pariendo.

Ergo attribuet & Matri, à qua ipse per temporalem generatione editus in lucem est, attribuentur operationes eius, quæ illi, ratione humanæ Naturæ conueniunt, sicut & Patri operationes, quæ diuinæ Naturæ conueniunt.

Sed secundum humanam Naturam Christus exhibuit nobis officium summæ misericordiæ in passione; ergo, & beatissimæ Virgini attribuentur effectu summæ misericordiæ; quod etiam patet ex modo loquendi Ecclesiæ: Hodie mortẽ quam fęmina intulit, fœmina fugauit; & quæ damnauit, saluauit ipsa: Benedicta ergo tu in misericordia. Sic ille.

21. Pietatem hanc, siue compassionem varijs exhibuit Deipara in primis infirmitate corporis laborãtibus, eos pristinæ sanitati restituẽdo, vt passim ex ipsius votiuis tabellis, quæ ad eius Templa deferuntur cernere est, illud solum hic commemorasse sufficiat ad solacium eorum, qui sese totos eius scribendis, pangendisque laudibus impendunt, huiusmodi vel maximè siue prosperam valetudinem restituere, siue firmam, incolumenque conseruare consueuisse. Testis huius rei est P. Benedictus Fernandius noster, cultor B. V. eximius, de quo P. Philippus Alegãbe in Bibliot. Scriptorum Societatis, qui tantis Deiparam celebrandi ardebat studijs, vt inter tot alias, tamque graues occupationes sesquiennio duntaxat primum suarum lucubrationum volumen in Genesim, quod ægre fortassis quispiam alius, vel scribendo potuisset assequi absoluerit magnã Doctorum virorum, miranı, variamq; eius eruditionem suspicientium, approba-

P. Benedicti Fernandij amor in Deiparam.

P. Fernãdius fæliciter scripsit in Genesim patrocinante B. Virgine.

tione, ac laude. *Sed forte*, inquit, P. Alegambe, *ea laus debetur Beatissimæ Virginis cultui, cuius quam fuerit studiosus satis, superque loquuntur eius scripta, quæ non solum omnia illi vni dicauit, sed nullam omnino lectionem præteriuit, quam non eius encomijs exornauit*, vt vel hoc nomine ipsius egregia ingenij monimenta Concionatoribus omnibus gratissima accidant, quod ea præconijs Deiparę, veluti pulcherrimâ amabilissimaque luce collustret.

B. V. Fernandio grauiter ægrotanti sanitatem restituit ob sæpius ipsius Conceptionẽ laudatam.

Vnde quid mirum si hanc pietatis, ac misericordiæ Matrem non solum sanus propitiam, ac benignam in tantis mentis, corporisque laboribus, verum etiam ægritudine oppressus, fuerit expertus; & maximè cum in alterum Tomũ impenderet studium in quo grauissimè pene ad mortem vsque doloribus esset afflictatus, Beatissimæ Virginis Patronæ suæ opem cum lacrymis implorando, salutem è vestigio pristinam impetrauit. Quam illi gratiam ideo exhibitam ab hac Matre pietatis omnis plusquam Seraphicæ, crediderim, quod ipsius immaculatæ Conceptionis tuendæ studio incredibili sæpe sæpius, vt in eius ingenij monimentis videre licet, exarserit. Atque vt plurima alia de ipsa celebrata elogia silentio inuoluam, illud profecto me mirum quantum affecit, cum in commentario capit. 26. in Gen. sect. 4. nu. 13. legi verba illa pijssima, ex amãtissimo illo corde in Virginem profecta: *Non patiar Domine, non feram hanc tibi, tuæque Matri Sanctissimæ, ac purissimæ labem, ignominiamque inuri, sed hoc in tuis auribus repetam, & vniuersæ creaturæ prædicabo, ac mecum identidem versabo. Benedicta & laudata sit Conceptio immaculata, & immunis ab originali reatu semper Virginis Dei Genitricis Mariæ.* Quem ego similiter imitatus ante tuæ Diuinæ Maiestatis thronum coram omnibus Angelis, Cælitibusque prostratus summo quo possum deuotionis affectu, clausulâ nostri Sodalicij immaculatæ Conceptionis, cui indignus hic præsum, vsurpando exclamo: *A solis ortu vsque ad occasum laudetur omni hora immaculata Conceptio B.M.V.* Pro hac sua denique egregia in immaculatam Diuæ Virginis Cõceptionem volũtate, inter alios cæli fauores, mercedis loco eum accepisse mihi persuaserim, vt ipso Conceptioni eius sacro die, ex hac vita ad illam longe fæliciorem emigraret.

Fernandius ipso Concept. B. V. die moritur.

22. Testis quoque est Virgineæ huius pietatis, ac commiserationis in persanandis ac tollendis infirmitatum, suorum clientulorum miserijs Thomas Sailius, qui cum in gentem sanguinis vim, ruptâ vena spuisset, vt scibit idem P. Alegambe in sua Bibliotheca, habitus à Medicis inter deploratos, voto Aspri collensi Virgini concepto, visus est sibi illam videre præsentem, stipantibus S. Barbara, alijsque Virginibus, & audire Christo Filio suo dicentem: *Sine nostrum hunc seruulum, etiam num paulisper viuere.* Vixit vere supra spem Medicorum, multo etiam quam ante saniot, plane vt nullâ illi opus fuerit in posterum medicina; quin etiã, quæ grauior illi olere solebat anima, iam suaue nescio quid spirabat. Ab eadem Virgine cum corporis incolumitate, varias quoque virtutes, quæ ipsius animi verissima sunt sanitas, accepisse visus est. Pietas nempe illi quasi innata fuit, quæque in corde ardebat, lucebat in vultu, erumpebat in voces deuotionis amentatas. Christi seruatoris in Eucharistia, & Matris eius Virginis Sanctissimæ cultor eximius fuit, vt si quid videri posset in hac re nimium, nimius videri posset. Ab eadem Deipara virtutem illam ipsi proprium ac dilectissimã, Humilitatem videlicet suxisse cum singulari illa, in ipsam, Filiumque eius pietate, visus est. Submissione enim animi tanta fuit, vt minimum se hominum, & peccatorem primum, vel in ipso mortis articulo serio agnosceret, diceretqué suas sibi laudas etiam post mortem displicituras, ne dum placerent viuenti. Ab eadẽ Virgine animi, corporisque puritatem imbibisse visus est. Siquidem illabatam castimoniam, vt idem scribit Auctor, ad vsque extremum vitæ seruasse, certa propemodum opinio est.

P. Thomas Sailius per B.V. Virginẽ sanatur.

Sanitati restitutus per B. V. sanior quã vnquam ante fuerit, euadit & in posterum nulla est vexatus infirmitate.

Sailij Humilitas magna.

23. Neque vero solum Virgo benignissima pietate, ac misericordiâ suâ corporales in nobis tollit defectus, miserias, ac infirmitates, verumetiam, ac multo magis spirituales infinitæ prope modum illius suæ Bonitatis communicatione, & hic dum viuimus, & hinc in aliam vitã in periculosissimo illo mortis articulo, cum emigramus. Hinc B. Albertus Magnus Tractat. super Missus cap. 150. ait, *ideo Reginam misericordiæ dici Deiparam, quia ab ipsa fuit Regni misericordiæ origo, & ab ipsa est potestas prima misericordiæ, & gratiæ, & quia præterea ipsa est Regina illius Regni misericordiæ, quod nunc viget*

A B. V. est origo Regni misericordię, & potestas, quia per illã misericordiã suscepimus in medio templi, ipsum Christum.

in

in quo nondum recipimus secundùm merita nostra mercedem, sed adhuc regnat misericordia, peccata dimittendo, pœnas diluendo, bona multiplicando, mala differendo. Cuius Regni, & origo, & potestas prima est à B. Virgine, per quam misericordiam suscepimus tuam Deus in medio Templi tui IESVM Christum, per quē misericordia, & veritas facta est, qui propriè modo regnat super eos, quos proprio sanguine redemit, & passione, & morte sua regenerauit, sibique configurauit, donec in fine omnibus cōpletis tradiderit Regnum Deo Patri.

Cum igitur in hac vita, quæ Regnum misericordiæ dicitur, per merita Christi, eiusque passionem, sanguinem, ac mortem, nobis peccatorum, ac pœnarum miseriæ, diuinæ bonitatis, ac gratiæ communicatione tolluntur, virtutes ac Spiritus sancti dona, & charismata infunduntur, mediatè hæc omnia etiam per ipsam Dei Matrem, quæ nobis peperit Christum IESVM, populum suum saluum facientem à peccatis eorum, fieri dicuntur. Pergit inde idem Albertus probare fusius ex SS. Patribus verè Deiparam Reginam esse misericordiæ. Si enim secundum Glossam, ad illud: *Beati misericordes, misericordiæ est, dare & dimittere; & B. V. improportionabiliter plus dederit, & dimiserit omnibus viatoribus super omnes creaturas, consequens sane est, illam misericordissimam, ac pientissimam esse, & misericordiæ beatitudinem super omnes habuisse.* Item Ambrosius: *Misericordia est nullum relinquere in miseria, & nullum miserum facere, quod in summo fuit in B. V. Igitur beatitudinem misericordiæ in summo eam habuisse necesse est. Bernardus denique Misericordia, inquit, non solum in eleemosynis consistit, sed in corripiendo omni peccato. Hoc in summo fuit in B. Virg. respectu omnis creaturæ, quis igitur simpliciter super omnes, beatitudinem misericordiæ eam habuisse neget?*

Misericordiæ est dare, & dimittere. quod fecit, & B. V.

B. V. nullum relinquit in miseria, qui se illi commendat.

Misericordiæ est corripere peccatores.

24. Virginem porro peccatores corripuisse, & à præsentissimo interitu sæpius liberasse, pluribus alibi ostēsum est. Certe in Annuis Collegij Cordubensis Anni 1610. huius beneficij præclarum exemplum me legisse memini: Quidam enim peccatis grauibus excecatus Clementissimæ huius Matris, opē sensit: Hic enim cum à spe nescio cuius boni esset deiectus, cum eādem, spem quoque vitæ decreuerat abijcere.

Quidam laqueo Diaboli in collum iniecto trahitur ad interitū, & à B. V. liberatur.

Ita mœstus in suburbano agro cum facinus meditaretur in ea verba proruppit: *Vsque adeo miser ego ab omnibus rebus destitutus, vt ne Diabolus aliquis præsto sit, qui laqueum ministret interituro?* Vix ille hæc absoluit, & iam collo in laqueum inserto in suspendium trahitur, nemine vspiam parente. Sed ille cum reī iā serio agi sentiret, tum primum dirorum verborum cæpit pœnitere, & fidem Beatissimæ Virginis, toto mentis affectu inclamare. Nec misericordiæ Mater preces miserandi hominis, surdâ aure præterijt, tantâque miseriâ, ac calamitate eumdem liberare neglexit.

Nam constringentis laquei nodus illico laxatus liberum eum permisit abire; qui recta ad Nostrum quædam Patrem se contulit, rem omnem cum peccatis, inspirante, ac illuminante Illuminatrice sine dubio Virgine, cuius auxilium implorarat, detexit. ac ne delirantis somnium putares, laqueum ipsum ostendit. Quod porro Virgo his miserijs eos leuet, quæ moribūdos grauare, ac vexare consueuere, exploratum est. Ipsa enim pro ingenita sibi pietate in postrema illa plane formidabili vitæ catastrophe nobis assistere, nosque à Dæmonum insidijs protegere, solari & demum ad æternam beatitatē deducere consueuit. Vnde S. Antoninus Archiep. Flor. Par. 4. Titul. 15. cap. 24. de ipsa loquens: *Hæc est*, aiebat, *Virga Regis Assueri, qui interpretatur Beatitudo, quâ extensâ super illum, qui ingrediebatur ad eum saluus erat, & qui non tangebatur ab ea, occidendus eijciebatur. Accedentes .n. ad DEVM per orationem in morte, tot sunt demerita, ac peccata nostra, quæ nos circumstant, vt nisi interueniant preces Virginis, reprobentur vt præsumptuosæ orationes nostræ; & rei mortis iudicemur, nisi ipsa subueniat. Hanc fortassis etiam ob causam mandauerit Dominus IESVS Discipulis suis in via portare Virgam, scilicet spem suffragij Virginis gloriosæ.* Sic Anton.

B.V. moribūdis assistat vt eorum miserias subleuet.

M. Virga Regis Assueri.

M. est Virga quam ferre iubentur Apostoli in via.

25. Hinc factū sæpius vt varij grauibus irretiti sceleribus ex hac vita decedētes, ipsius meritis ac suffragijs adiuti, pro ea quā apud Filiū pollet auctoritate, ac potestate, in vitam reducti ad agendam de culpis commissis penitentiam fuerint. Rem memorabilē legere est in Annalibus Prouinciæ Insulæ Philippinæ in sede Silanēsi Anni 1610. vbi Indum quemdam iacuisse aiunt, qui iā expiatus, sacroque inunctus oleo, adeo sub noctem angi cæperat, vt à domesticis pro mortuo sit habitus, compositoque cadauere, in patrio feretro ab ijsdem collocatus. Qui cum ita in som-

nes apud illum noctis omne tempus transegissent, reuertente die, reuerti & ipse, aperire oculos, balbum nescio quid loqui, ipsoque tandē meridie syllabas omnes articulatim edicere, tum referre primum: Se ante tres annos obijsse sibi videri, ob tormenta crudelia, quæ tam ipse sustinuisset apud Inferos, quam infinitos Indorum passos vidisset. Ibi Dæmones quasi fabros quosdam agitatis follibus fornaces succendere, ferroque liquefacto miseros perfundere, & inter eiulatus miserabiles, doloribus numquam cessantibus, ęternum vstulare. Post hæc spectacula abductum se à venerabili quodam sene, ad editiorem locum, cuius accessu (Celum enim existimabat esse) adeo fuisset delectatus, vt inde nollet discedere. Sed iussum se ad vitam redire, quo viuos, de vtroque hominum receptaculo commo nefaceret, beatorum videlicet, & damnatorum; idque sub graui pęna sibi fuisse imperatum, quando inter mortales essent non pauci, qui ficta virtute se, & alios fallerent, bonique habiti à Diuino obsequio alienissimi forent. His dictis Indus ille conualuit, institutaque generali confessione patrocinante fine dubio atque illuminãte, Virgine se exempla suo adhuc docet, & vitã, ea, quæ retulisset, nō somniasse. Secuta item in alijs pluribus, qui hæc audiuerunt morum emēdatio, omnem fere ambiguitatis causam, falsitatisque suspicionem præcidit. En quibus medijs peccatorum miserias etiam post mortem Virgo Beatissima, sua pietate, ac commiseratione, homines ad vitam reuocando, tollat.

Indus mortuus in vitã reducitur, & ad Inferni pœnas, & Paradisi gaudia vidēda ductus.

26. Nec hoc Virgineæ pietati, ac cōmiserationi sufficit, sed in ipsa morte, vti diximus miserias illas, quæ occurrere in tremendo illo articulo consueuerunt, vt sunt Cacodæmonum insidiæ tentationes, ac terriculamenta, vel sola suã præsentia dispellit. Hinc supra memoratus Antoninus illam Virgæ cōtulit, qua percussus Satanas effugatur, censetque Virgã illã Iosephi ipsam esse figuratam, cuius fastigium moriens Iacob adorauit: *Dicitur*, inquit ille, *Maria Virga, quia semper erecta fuit, numquam ad terrena inclinata, sed semper ad cælum erecta. Hæc Virga est multipliciter in figuris sacræ paginæ benedicta. Est enim Virga illa Ioseph, cuius fastigium adorauit Iacob moriens, Mariam designans, quam quilibet moriens adorare debet, vt ab ea protegatur. Ipsa enim est Virga illa, de qua Isaias cecinit: Paucbit Assur, id est, Diabolus virgã percussus, suffragij scilicet Virginalis. Hæc est Virga Moysis, quæ versa in serpentem summæ prudentiæ in mysterio Incarnationis filij sui, & instructione Apostolorum deuorauit serpentes Magorum idest confutauit sapientiam sapientum huius mundi, & prudentiam prudentum reprobauit, simulque hæreses cunctas interemit. Hæc est illa Virga, de qua Psalmista: Virga tua idest Virgo Maria, & baculus tuus, Crux scilicet Filij eius ipsa me consolata sunt.* Et vero Virginea hæc Virga suos clientulos vel maximè in morte consolatur, mirificaque illos perfundit dulcedine, adeo vt tunc illis Virga illa Ionathæ, melle illita esse videatur, dum illis mentis oculos ad Dęmonum insidias, decipulasque euadēdas reserat, & cor, animæque eorum in DEVM viuum exultare facit. Sensit solatium hoc in morte P. Christophorus Bouerus Deiparæ cultui addictissimus vt idem meminit, Aleganbe. Hic enim cum calculo vexaretur, biduo ante mortem rogatus, numquid eum grauaret. Resp. complicatis, magno affectu manibus: *O' Diuina prouidentia! quantum bonum est in Societate mori!* Qui enim in Societate moritur IESV, in Societate etiam moritur Mariæ, siquidem, vti alibi fuse probatū est, Societas IESV, Sodalitas est etiam Mariæ; vnde sequitur vt mirum solatium, atque lætitiam ab hac velut florenti Virgã; ab illo, velut sustentante nostram imbecillitatem, baculo, dimanantem experiatur.

B. V. in morte assistit suis.

M. Virga qua percussus Satanas effugatur.

Virga Iosephi est B. V.

Quisque moriens Mariam adorare debet.

Maria Virga Moysis.

M. Virga Ionathæ melle illita.

Bonum est in Societate IESV mori.

27. Expertus est consolationem hanc P. noster Augustinus Canus natione Mexicanus splendidissimis oriūdus natalibus, de quo iam memoratus P. Aleganbe ita memoriæ prodidit: *DEVM perpetua tanquam meditatione præsentem habebat. B. V. Mariam quam pro Matre habebat in omni sermone, seu publicus foret, seu priuatus tanto ardore celebrabat, vt eadem pietate cæteros accenderet. Illato in cubiculum sacro viatico, exultauit animo ad Domini sui conspectum. Crucifixum intuitus, allocutusque non semel est illis verbis: Rex tremendę maiestatis, qui saluandos saluas gratis, salua me fons pietatis; Plagas eius, & Deiparę Iconem simul magno deuotionis affectu dissuauiatus. Interrogatus deinde velletnè Deum sequi se hinc euocantem? Dominus est, inquit, quod bonum est in oculis suis hoc faciat. Tandem vnctione sacrã accepta placidissimè exspirauit.* Atque vt ostenderet morientem

P. Augustinus Canus noster in morte Crucifixum amplexus & B. V. Imaginem osculatus est.

tem

tem se in Virga Virgine, & baculo Crucifixo IESV consolationem gaudiumque reperisse, hæsisse fertur mortuo velut risus in ore, & venustissima species viuido colore distincta. Vnde omnium concursus ingens factus ad Viri, vt aiebant, Sancti exequias.

Defuncti corporis venustissima species orisque velut risus atque hilaritas.

28. Denique Virginea hæc Virga, est Virga illa, qua percussus Tartareus ille Assur sub vitæ nostræ finem expauescit, ac contremiscit, tandemque confusus ad Infernum à potentissima hac Diuinaque Heroina relegatur. Protectionem hanc Deiparæ sub vitæ suæ finem, sensit P. Vincentis Andriēsis Ordinis Seraphici Capucini, vt testatur eorum literæ Anni 1592. num. 28. Cum enim hic inter ceteras Virtutes Viro Seraphico dignas, *regularis obseruantiæ studio mirificè polleret, his velut singulare ornamentum ardentissimum in beatissimæ Deiparę cultu animum adnexuit. Vnde factum vt cum ad extremam vitę metam peruenisset, serpens ille antiquus, veterator vaferrimus, qui iustorum vitę calcaneo insidiatur, ęgre ferēs quod tam ardenter is in B. Virginis venerationem ferretur, eidem visibilis apparens persuadere nisus est, non maiori Virginem, quam reliquos Cęlites dignitate, atque orationis potentiâ excellere. Quod dum is velut horrendum, ac Diabolicum commentum detestatur, Cacodęmon è cubili raptum per Dormitorium, malè mulctatum vix semiuiuum raptat. In hisce angustijs clientulum suum Virgo constitutum animaduertens, clarissimâ circumfusa luce illi mox adstitit, ac Cacodęmonem velut rabidum canem abegit; suumque Athletam suauissimis verbis recreans, certum illi glorię pręmium pollicita est. Additque se in ipso suo Annunciationis die, qui proximus erat, redituram, atque in suum ipsius sinum animam recepturam, quod & re ipsa pręstitit. Nam ea ipsa die dum Vincētius B. Virginē lętis vocibus inclamat, ex hac luce, ad ęternam emigrat.* Atque hæc de pietate Virginis erga nos tam in vita quam in morte, quæ est secunda ala Seraphini, dicta sufficiant.

Vincentius Andriensis à B.V. sub vitæ finem contra Dæmonem defenditur.

B.V. Dæmonem abigit, & pollicetur se animam sinu suo in morte recepturam.

29. B. Petrus Card. Damiani ser. citato secundam hanc alam vocat gratiam confirmationis. *Hæc ala*, inquit, *fęliciori volatu lassitudinem nescit. Cadentibus quippe pręsumptuosis, & istis in humilitate durantibus, incircumscriptus ille Spiritus, remanentes summa prosecutus est largitate, dans eius in munere, ne possent amplius aliqua labefactatione corrumpi. Confirmati igitur, & de sui status stabilitate securi, lucidioris gratię subiere fastigium. Seruiunt ergo illi, cui seruire regnare est, & fęlici securitate, & secura fęlicitate. His duabus alis volant Angeli, volatione vtique indefessa, & creati digniter, & fortiter confirmati.* Quæ omnia longè aptius de Virgine Deipara prędicātur. Hæc enim à peccati originalis macula præseruata, dum in primo suæ conceptionis instanti sanctificatur, & gratiâ donisque Spiritus sancti, ac charismatis cælestibus exornatur, verè digniter creata; & concessâ illi in primo illo sui esse momento Diuinę essentię beatificâ visione, verè fortiter in gratia confirmata est. Ob hanc Deiparæ in gratia confirmationem Richardus de S. Victore cap. 26. in Cant. censet illi pulcherrimum illud attributum fuisse elogium Cantic. 4. *Tota pulchrá es amica mea, &c. Tota ergo fuit pulchra, quia in sanctitate, & mundicia confirmata, fomite peccati extincto, vt peccare deinceps non potuerit Angelicam denique in terra adepta est puritatem, & similitudinem in virtutibus, & sanctitate, ac morum perfectione, iusta, pia, prudens, modesta, misericors, sancta mente, & corpore. Merito ergo prędicatur pulchra, quæ & Diuinam, & Angelicam similitudinem in terris est adepta.* Quemadmodum enim Diuina Natura à se: Angelica vero per participationem gratię, ab ipsa deriuatam, nec non per visionem beatificam nulli peccato est amplius obnoxia: sic etiam Virgo beatissima, quæ non solum in instanti suæ conceptionis, verum etiam in sua Natiuitate, in Incarnatione Verbi, eiusdemque Diuinissimo partu, in Resurrectione Filii, ac demum in suo ex hac vita fęlicissimo transitu, faciem Diuinæ Maiestatis lumine gloriæ irradiata, ad breue tempus videre promerita fuit, ac per consequens in statu gratiæ confirmari.

Angeli Sācti confirmati in gratia.

B.V. in instāti conceptionis, et visionem beatificam in gratia confirmata.

B.V. tota pulchra quia in sanctitate, & mundicia cōfirmata est.

B. V. sæpius Diuinam essentiam ad breue tēpus contemplatā.

30. Hinc S. Antoninus inter 12. priuilegia Deiparæ, quæ ille totidem dicit esse stellas, verticem Virgineum coronantes, quintam esse ait capit. 20. Priuilegium gratiæ singularis, peccandi impossibilitatem, de qua B. Bernar. Ego puto quod copiosior gratia sanctificationis in ea descenderit, quam in aliis in vtero sanctificatis, quæ totam vitam eius immunem ab omni peccato efficeret, quod nemini in natis mulierum credimus esse donatum. Tāta igitur illi gratia infusa fuit, quod peccare non potuerit. Nec refert dictum illud S. Damasceni, quod omne creabile est vertibile secundum esse,

Peccandi impossibilitas est stella vna ex 12. in Corona B.V.

atque

Quatuor modis dicitur quis impeccabilis.

atque electionem: Præclarè enim idem S. Antoninus ex Alberto docuit impeccabilitatem oriri, ex quatuor capitibus primo ex natura à se inuertibili qualis est Diuina, quæ peccare non potest cũ vertibilis non sit, cum apud eum non sit transmutatio, aut vicissitudinis obumbratio. Vnde B. Hieronym. DEVS solus omnipotens dicitur, quia cum omnia possit, peccare non potest.

Secundo ex eo, quod habet quis vnionem personalem cum Natura inuertibili, & hoc modo Christus etiam, vt homo impeccabilis est, quod Diuinitati personaliter vnitus fuerit.

Tertio ex eo dicitur aliquis impeccabilis, quod habeat coniunctionem, vel cõuersionem totalem ad Naturam inuertibilem, per medium quod est ex sua natura inseparabile, vt est habitus gloriæ. Et ita Sancti in patria peccare non possunt. Vnde Psalmista: Confortauit, idest, roborauit seras portarum tuarũ, supernæ scilicet Ierusalem, vt nullus exire possit, peccando videlicet.

Quarto modo dicitur quis impeccabilis eo, quod habeat coniunctionem ad naturam inuertibilem per medium, quod etsi sua naturâ in se quidem est separabile, tamen omnino est separatum à contrario repugnante vel resistente, vel impediente, & propterea in summo est inseparabile, & talis est plenitudo gratiæ in B. Maria. Hinc Bernardus de Ioseph dicit, quod credebat potius Virginem posse parere, quã Mariam posse peccare. Ex quibus intelligimus Deiparam ratione plenitudinis gratiæ, qua ad DEVM Naturam inuertibilem ita erat coniuncta, vt nullo contrario, peccato videlicet, ab eo potuerit separari. Accedit, quod visionis beatificæ, qua sæpius olim vti diximus in hac vita ad breue aliquod tempus perfruita fuit beneficio euaserit impeccabilis; vt taceam quod etiam ob summam vnionem eũ Incarnato Verbo, eius purissimo vtero nouem mensibus commorante, illique celestium gratiarum abundantiam communicante eiusque voluntatem in bono obfirmãte, ab omni scelere inanis, longè nobiliori priuilegio, quam Seraphini, fieri merita fuerit. Si quidem vt idem docet S. Antoninus cap. 21. *plus distat B. Virgo à Seraphinis in dignitate, & gloria, quam Seraphini à Cherubinis. Sed per excellentiam dignitatis ordinatur Seraphin super Cherubin vno ordine, ergo & B. Maria erit super Seraphin vno ordine, ergo super omnem Hierarchiã Angelorum, ac proinde etiam super omnes etiam supremos Angelos, singulari quadam ratione impeccabilis.* Quare iure merito P. Petrus Cotonus noster Hẽrici IV Galliarum Regis Confessarius Meditatione de Excellentijs B. V. ita pronunciauit: *A primæ sanctificationis suæ articulo reddita impeccabilis; quod DEVS non modo habituali illa gratiâ, quæ eminentissima illi data est, donata esset; verum etiam singulari quadã ratione ipsam conseruaret, & præseruaret.*

B. V. ob plenitudinem gratiæ qua Deo erat cõiuncta, facta est impeccabilis.

31. Iam ad tertiam Seraphin Ecclesiastici alam, quæ ex sent. Doctoris Seraphici cap. 5. patientia, & constans longanimitas est, veniamus.

Tertia Alam Seraphini Ecclesiastici est patientia.

Patientiam hanc atque longanimitatem Sanctus Pater comparat tecto Tabernaculi fœderis: *Sicut enim*, inquit, *tectum Tabernaculi, vt interiora munda manerent ac nitida, excepit in se pulueres, & imbres, & ventorum impulsus; ita superiores, qui fideliter subditos suos defendunt à turbine peccati necesse est sæpe sæpiu: diuersarum excipere tempestates aduersitatum, sicut Gallina pro pullis obijcit se miluo, vt eos defendat.*

Superior similis est tecto Tabernaculi in excipiendis aduersis.

Superior similis Gallinæ.

Tria porro ait reperiri, quæ superioris indigent patientiâ. Primo propter labores, ac curas multiplices tam circa rerum spiritualium, ac disciplinæ prouidentiam, quam de corporalis subsidii prouisione. Secundo patientia superiori necessaria ob tardum subditorum in virtute profectum, aitque illi similem esse, qui multa magno labore seminat, & pauca metit. Tertio patientia illi necessaria ob ingratitudinem eorum, pro quibus tanta solicitudine laborat, &c. Quæ sane patientia, ac lõganimitas in ferendis mortalium defectibus, ac peccatis, multo luculentius in mundi Domina quam in his Ecclesiasticis refulget Seraphinis. Quæ enim Mater, tãtâ sedulitate prouidere solet Filiis tam circa ea, quę ad Spiritũ, quam ea, quæ ad corpus esse solent necessaria, atque Virgo nostra. Vnde prȩclarè B. Alber. Magnus tra. super Missus pronũciauit: *Dicimus, quod B. V. omnium bonorum Mater est. Et quidem Mater nostra est curâ, quia in vno nobis genuit, quicquid ad hanc vitam, vel futuram necessarium nobis fuit. Vnde ipsa ait: A generationibus meis implemini.* Idem Albertus probat Virginem nostram Matrem esse spiritualem, ac per consequẽs maternâ curâ de rebus spiritualibus, vt gratia, virtutibus ac ceteris vtilitatẽ,

B. V. est Mater nostra cura, prouidendo nobis tam de corporalibus, quam spiritualibus.

Spiri-

Spiritus concernentibus nobis prouidere. Idque probat auctoritate Euangelistæ Luc. 2. *Peperit Filium suum primogenitum*. Primogenitum enim dixit respectu eorum quos Virgo in Spiritu peperit, cum de fide sit, nullum alium post editum in lucem Dei Filium peperisse Filium, quã ob causam S. Epiphanius Leænæ, cui secundus non contingit partus, eam conferre non dubitauit. Hinc filius Dei non confunditur Discipulos vocare fratres, vti dicitur ad Hebr. 2. Et ipse est primogenitus in multis fratribus. De eodem dicitur: *Caro enim, & frater noster est*; vnde cum ipsa Mater omnium eius fratrum sit, cõsequitur illam Matrem omnium hominum esse. Virginem porro Matrem omnium corporalium esse probat idem Albertus. Quia ipsa Mater est innouationis corporalium, vt dicitur Rom. 8. *Omnis creatura ingemiscit & parturit vsque adhuc, expectans reuelationem Filiorum Dei.* Itaque ipsa est Mater in ipso esse innouationis. Ipsa denique est omnium bonorum Mater Sap. 7. dando illis esse gratuitum, videlicet esse gratiæ, & gloriæ. Patiens quoque est Virgo Beatissima dum tam tardos in via Diuini obsequij, tot eius auxilijs, præsidijsque adiutos esse animaduertit. Patiens denique est cum nos tot suis gratijs, ac beneficijs præuentos, modicè gratos esse cernit. Patientiam hanc singularẽ Virginis in hominum defectibus, ac imperfectionibus tolerandis luculenter expressit S. Ignatius Martyr Epis. 1. ad Ioann. *Et quidam notificauerũt eamdem Matrem Dei omnium gratiarum esse abundãtem, & omnium virtutum more Virginis; virtutis, & gratiæ fœcundam, quæ vt dicunt in persecutionibus, & afflictionibus est hilaris, in penurijs, & indigentijs non querula, iniuriantibus grata, & modesta in re lęta. Miseris, & afflictis condolet coafflicta, & subuenire non pigrescit. Humilibus quidem est deuota, & deuotis, deuotius humiliatur, & mirũ ab omnibus magnificatur, cum à scribis, & Pharisęis ei detrahatur*. Sic ille.

Christiani sunt Fratres spirituales Christi.

B.V. velut Leæna cui non contingit secundus partus.

B.V suo partu omnia innouauit.

32. Tertiam hanc alam Seraphicã B. Damiani vocat, *singularem amorem sui Creatoris, quę quidem fęlicissima, subtilibusque pennulis intertexta est. Amant enim & ardent, & desiderant in eum prospicere, cuius amore fęliciter incenduntur. quanto enim propiores, tanto feruentiores, & in lumen Maiestatis absorpti, indicibili modo, & semper ardẽt, & semper satiantur*. Quæ omnia longè aptius quadrant Virgini Deiparæ; in quam & Notionalis Amor, nempe ipse diuinissimus Spiritus superuenit, & substantialis, nempe Dei Filius nouem mensibus in ipsius purissimo vtero habitauit, eamque miris diuinæ charitatis ardoribus inflammauit; Vnde factum, vt nobis in dies Diuini amoris ignibus, erga supremã Maiestatẽ exardesceret, & ad illam velut fontem viuũ Ceruа hęc dilecta, rerum terrenarũ oblita, ingentibus exęstuans desiderijs, anhelaret. Hinc Dionysius Richelius eius Diuinam dilectionem extollens lib. 3. de Pręcon. & dignit. B. V. art. 7. docet, eo in vnius quempiam vehementius posse dilectione incalescere ac feruere, quo à pluribus longius, ac syncerius eius fuerit segregatus affectus. Ex quo principio sic infert ille: Igitur quo ab omni inordinato rerum creatarum fuit Deiferæ ac benedictæ Virginis animus absolutior, & consistebat in Dei amore stabilior. Ea autem quæ à Diuina charitate mentem retrahunt, in Virgine locum minimè habuerunt. Ex quo principio rursus infert Dionysius, Diuinæ in ea ardentis flammam charitatis fortius semper incaluisse, vt nec mãducante, operante, aut dormiẽte quieuerit. Hinc in Canticis Virgo Mater, & sponsa aiebat. Ego dormio, & cor meum vigilat.

3. Ala Seraphica est singularis Amor sui Creatoris.

Quæ causæ amorem B. V. erga Deũ auxerint.

Amor in B. V. etiam mãducãte, operante, & dormiente nunquam quieuit.

33. Quarta ala Ecclesiastici Seraphini, siue Superioris, est Vita exemplaris. Ipse namque, inquit, Doctor Seraphicus, eodem lib. cap. 6. *debet cæteris esse norma viuendi, vt quæ docet verbis, ostendat actionum figuris, sicut qui Geometriã docet, fingit in sabulo figurarum demonstrationes, vt quod dicit melius capiatur. Vnde de cęlestis vitę Magistro dicitur Act. 1. Cępit IESVS facere, & docere.* Hæc porro vita exẽplaris relucet maximè super omnes Spiritus Seraphicos, aliosque Sanctos in cælorum Regina beatissima, *cuius reuera omnis actio*, quod S. Leo Papa de eius Filio pronunciauit, *fuit nostra instructio*. Vnde Pater æternus nobis quoque modo videtur dicere, quod Moysi Tabernaculum fœderis fabricare meditãti: *Inspice, & fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est*. Exod. 25. 40. Et rursus Exo. 26. 30. *Eriges tabernaculum iuxta exemplar quod tibi in monte monstratum est*. Cum enim Tabernaculum illud ac mons ipse typus, ac figura fuerit Deiparæ, dum nos iubet inspicere exẽplar illius

4. Ala Seraphini Ecclesiastici est, Exemplaris vita.

Vita B. V. est maximè exemplaris.

illius Tabernaculi in monte ostensum, iubet simul nos respicere in Diuã Virginem, verum *Tabernaculum quod sanctificauit Altissimus*, vt secundum illius vitæ Sanctissimæ exemplar, egregijs ipsius, præstantissimisque virtutibus, in cordibus, animisque nostris viuam ideam, Imaginemque efformemus. Quod porro Tabernaculum fœderis vmbra quædam extiterit Virginis beatissimæ, testatur B. Petrus Card. Damia. ser. 64. vbi comparationem inter Moysem, & S. Ioannem Euangelistam instituens longè præstantiorem Ioannem, quam Moysem esse censuit: *quia Moyses*, inquit, *Tabernaculo præerat, quod nubes operiebat: Ioannes vero melioris Tabernaculi custos factus, B. Mariæ minister extitit, quam non corpora videlicet huius aeris nubes, vt tabernaculum fœderis, obtexit, sed Spiritus S. inuisibiliter obumbrauit. Et gloria Domino idest, Filius Dei, qui hoc Tabernaculum non mox discessurus, sed veram carnem suscepturus impleuit, non mansit sub aereæ caligine nubis, sed potius in lumine solis, sicut per Prophetam dicitur: In sole posuit Tabernaculum suum.*

Tabernaculum fœderis vmbra B.V.

B.V. tãquam exemplar virtutũ omnium ob oculos proponenda, ad imitandum.

Hinc B. Andreas Cretensis orat. de Annunc. ita illam salutauit: Salue solis gloriæ cæleste Tabernaculum.

Quod Virgo quoque Mons sit sublimis eximię perfectionis, Seraphicam etiam transcendens, in quo nobis Exemplar absolutissimæ Virtutis ostenditur, declarauit Magnus Gregorius in capit. 1. lib. 1. Regum. Vbi explicans illud Isaiæ cap. 2. Vaticinium: *Et erit præparatus mõs Domus Domini in vertice montium; ait Montem hunc in vertice montium fuisse Beatissimã V. M. quæ omnem electæ creaturę altitudinem electionis suæ dignitate transcendit. An non Mons sublimis Maria, quæ vt ad conceptionem æterni Verbi pertingeret, meritorum verticem supra omnes Angelorum Choros, vsque ad solium Deitatis erexit?* Similia pene habet S. Bernardinus Senensis Tom. 3. ser. 11. cap. 2. *Mons*, inquiens, *Domus Domini eleuabitur super omnes colles, quia Virginis altitudo sublimissima est super summos, & latissima super cunctos, & firmissima, & inconcussa, vt moueri non possit*. Dum ergo nobis in Monte Exemplar inspiciendum proponitur, admonemur in Virgine, quę eminentissimus quidam absolutissimæ perfectionis Mons est, Exemplum virtutis omnis, ac præsertim charitatis ad imitandum intueri, eiusque viuam spirantemque imaginem cordibus nostris exculpere. Vnde Rupertus Abbas lib. 3. in Cant. verba illa Virginis diuino amore plenissima: *Tenui eum quem diligit anima mea, nec dimittam*; ponderans præclare pronunciauit: Videlicet Dilecta, & dilectarum Dilectissima, cæterarum est Exemplar animarũ, vt similiter & ipse pro modulo suo Dilectum quærant, & inuenire cupiant.

B.V. est Mõs in quo nobis Idea virtutis, & exemplar omnis perfectionis ad imitãdum ostenditur.

34. O si nobis sors illa beatissima obtingeret, quæ P. Raynerio Christi, & B.V. amantissimo Ordinis Seraphici Capucinorum obtigit, de quo in eorum Annalibus fide dignissimis anni 1589. num. 19. memoriæ proditum est, quod cum Episcopus Tudertinus corpus sancti huius viri demortui condiẽdum, atque aromatibus non sine Dei consilio curandum statuisset, in fellis ventriculo terni lapides triangulares, quorum quisque vnius castaneę magnitudinem, & colorem referebat, reperti fuerint, quibus maxima S. Viri in altissimã Triadem Religio, quâ viuens tenebatur, significata fuit. In horum primo, quod admirationẽ auget, diuinũque opus est, in altero anguli plano B. Virginis Puerum IESVM sinu gestantis figuram exsculptam gerebat; quo sicut summam illius dum viueret in B.V. ac puerulum IESVM deuotionem ita quoque eiusdem virtutum Imaginem imis ipsius præcordijs expressam fuisse declarauit.

Raynerius Capucinus Imaginem B.V. cũ Puero IESV exculptam in corde habuit.

35. Quartam hanc Alam Seraphinorum, Damianus ait esse assiduã Diuinitatis visionem, *quam dicit pennis floridioribus interpictam*; quæ Virgineo huic nostro Seraphino nullo modo defuisse visa est, imo in hac ipsos illos beatissimos Spiritus siue eos cum erant viatores, siue cum iam comprehensores euasisse consideremus, multis parasangis superauit. Ipsa enim & cum esset viatrix, sæpius, vti supra memorauimus ad breue tempus DEVM clarè vidit, & iam in patria, multo absque comparatione luculentiori lumine gloriæ, quam Seraphini irradiata, Diuinã essentiam contemplatur. quanto enim plenitudine gratiæ, quæ semen est gloriæ, atque beatitudinis nostræ, omnes Angelicas Hierarchias, tanto etiã maiori Diuinæ visionis claritate easdem excessit.

4. Ala est assidua Diuinæ Essentiæ visio.

B V præ omnibus Seraphinis Deũ clarius videt.

36. Quintam Alam Ecclesiastici Seraphini S. Bonauentura cap. 7. ait esse circumspectam discretionem, prouidamque faciendorum consideratio-

5. Ala Seraphini Ecclesiastici est Sapientia.

nem, quæ omnia docet esse Sapiētiam, quam ad regendum, ingentem illum populum Salomon à Domino postulauit. Quæ sane Sapientia, in quo tandem effulsit clarius, quam in Optima increatæ Sapientiæ Parente, in cuius vtero nouem mensibus requieuit?

Præclarè enim Dionysius Richelius lib. 2. de Præcon. & Dignit. B.V. art. 1. intimam hanc Incarnati Verbi in vtero Matris considerans vicinitatem, atque vnionem, colligit summam Diuinissimi Filii Sapientiæ illius, qua pollebat, participationem. Supereffluens enim, inquit, ille, fons Sapientię Christus Dominus in quid fortius ageret, quid luculentius illuminaret, in quem copiosius Sapientiæ riuos transfunderet, quam in propriam Genitricem? Nil quippe ipsi vicinius, nil clarius, nil ea similius. Ideoque veræ Sapientiæ radios plenius ab eo sortita est, factaque est ei, vti in sanctitate, sic in Sapiētia quoque simillima.

B.V. sapiētissima quia fonti increatæ sapientiæ proxima.

37. Cælestem hāc Sapientiam atque in gubernando discretionem ac prudentiam suo pene Diuino Magisterio, varios Religiosorum Ordinum Institutores docuisse visa est Deipara, quos inter iure numerandum S. Patriarchum nostrum censuerim Ignatium, qui Illuminatricis huius mirificā Sapientiæ luce irradiatus, admirandum illum in primis Exercitionum Spiritualium libellum, Diuinæ plane scientiæ, ac doctrinæ salutis refertissimum documentis, vti & Constitutiones Societatis IESV ipsâ assistente, ac dictante cōnscripsit. Qua de re legendus Auctor primi sæculi Soc. nostræ lib. primo cap. 4. vbi cum summam S. Ignatij erga Dei Matrem, in dies singulos maiora semper capientem incrementa memorasset pietatem, hæc mox attexuit.

B.V. luce suæ sapientiæ illustrauit S. Ignatium in componēdis Exercitijs, & Constitutionibus.

At Virgo clientis sui pietatem ingentibus beneficijs pergebat vicissim remunerari, & quidem sepe spectabilis: credo vt non sciret tantū, sed etiam videret Ignatius cui perpetuum in omnibus negotijs opē, cui tantos fauores deberet. Vidit, agnouitque; & huius in ipsum, ac Societatem fauoris pulcherrima nobis reliquit monumenta, libellum Exercitiorum, & Constitutiones; opuscula mole quidem exigua, sed vtilitate ingentia quædam cælestis Philosophiæ quasi sacraria, quibus nulla laus, nulla per est admiratio. Scripsit illa quidem Ignatius sed dictante Mariâ. Cum enim libellum exercitiorum, in Manresano illo secessu suo, hoc est primo vitæ melioris Tyrocinio conscripserit, vnde homo militaris, & literarum rudis, nisi ab hac Magistra sua tantam hausisset lucem, tantam Christianæ sapientiæ perfectionem? quam & auctoritas Primæ Sedis approbauit; & quot quot legunt suspiciunt, ac venerantur; quot quot vsurpant, quantum in eo cælestium remediorum lateat sentire possunt, exprimere non possunt. Neque enim frustra toto illo tempore frequentissimè illi spectandam se obtulit Maria, sed luce sua magis animam eius, quam oculos impleuit. Ac ne vlla dubitandi supersit causa, vni cuidam hęc Exercitia iam aggrediēti, cuius explorata sanctitas, omnem fidem meretur, ipsa Deipara significauit, gratissimas sibi esse has meditationes, vtpote quas, & ipsa dum vixit semper animo versasset, ac deinde Ignatium docuisset, easque scribentem plurimum iuuisset. Nec minus Societatis Constitutiones, ac leges Opus sunt, vt humano maius, ita dignissimum Diua Virgine Magistrâ.

S. Ignatius dum scriberet Constitutiones B. V. sibi ad stātem cernit.

Exercitia Mariæ gratissima.

In his Sanctus Pater se nobis, quamuis id non ageret, suo penicillo depinxit, vt ipse, in quodam commentariolo testatur, ad se frequenter venisse Mediatores; quorum nomine IESVM, designat, & Mariā; ne nesciat societas parere se legibus ab IESV, & Maria, magis quam ab Ignatio latis. Quid ni ergo Maria sit nutrix, Patrona, & altera velut auctor Societatis, cum qualem Societatem esse voluit, Ignatij manu ipsa descripserit? Et quoniam amantium obsequijs precium facit amor, omnem occasionem testificandi amoris sui in Diuam auidè captabat Ignatius. Erumpebat hic, & prodebat se in eius verbis, actionibus, scriptis, quia in pectore semper æstuabat, illum transfusum volebat in suos, &c. Hęc Auctor ille, ex quibus facile colligere est quidquid in Ecclesiasticis Seraphinis, superioribus nempe Religionum, eorumque legibus est cælestis Sapientiæ, atque in gubernando prudentiæ, id totum ab hac æuiternæ Sapientiæ parente velut riuulum à fonte deriuari, eiusdemque alis quodammodo ad sublimia Diuinę Sapientiæ arcana contemplanda, subuehi.

S. Ignatius fatetur quod sibi scribenti Cōstitutiones IESVS, & Maria adfuerint.

Constitutiones Soc. à IESV, & Maria per Ignatium latæ.

38. Quintam hanc alam Seraphinorum B. Damianus docet esse. Gaudium nostræ Redemptionis, aitq; *illam multiplici picturatam esse varietate,* quam vix intellectus creatus capere lingua edicere sufficiat: *Quis verborum copia comprehendat,* inquit ille, *quātū gaudium DEVS homo virtutibus Angelicis ingenerauit, cum & eorum collegam, qui ab eis exierat, sed non erat ex eis, vexillo Crucis irruente confregit, & hominem perditum ad Regna reuocauit cęlestia?* Quod si Angeli tan-

5. Ala est gaudium nostræ Redemptionis.

tam experti fuere lætitiæ, quod per redemptionem hominis suas ruinas instauratas fuisse viderint; & quibus tandem Cælorum Regina incesserit gaudijs, cum per benedictum vteri sui Virginalis fructum, humanum genus ex Inferni faucibus ereptum cælestibus Regnis illatum fuisse cognouit?

B. V. ingens gaudium de hominum salute.

Vnde inter reliqua Virginis gaudia, quibus in visitatione Elisabethæ erat perfruita, Pelbartus de Temisuar lib. 2. Stellarij Par. 2. art. 3. duodecimum vocat, *gaudium fructuositatis saluificæ, quia videlicet & ipsis, quos visitabat, & sibimet, & omnibus hominibus mundi electis, salutis fructum Christum IESVM in vtero suo portabat. Atque ita gaudebat Virgo, quia sciebat, quod per fructum vteri sui, quem baiulabat, Infernus euacuaretur, homo redimeretur, chorus Angelicus restauraretur, & omnis creatura renouaretur. Gaudebat quia talem, & tantum fructum habere ipsa meruerat, quo omnes Sancti Angeli fruerentur. Hunc fructum saluificum agnouit Elisabetha, & ideo exclamauit: Benedictus fructus ventris tui.*

Per B.V. fructum Infernus est euacuatus, homo redemptus, Chori Angelici instaurati.

Quare idem Pater deuotissimus lib. 11. stell. Par. 1. cap. 9. inter 12. Stellas, Deiparæ verticem augustum coronantes nonam; *Mundi saluationem* appellauit, quam illi mirificum peperisse gaudium necessum fuit; quia videlicet Mūdi per B. V. recuperatus est à perditione, & saluatus, vt merito dicatur. *Saluatrix sæculi, sicut Christus eius Filius præcellentissimè dicitur Saluator mundi.*

Mundus tribus modis à perditione per B. V. saluatus.

39. Porro sæculum hoc, siue Mundus tribus modis præcipue à perditione saluatus est per Beatam Virginem, vt idem docet Pelbartus. Primo, quia gratiam perditam in mundo ipsa sola Virgo prima omnium inuenit, & mundo recuperauit, sine qua gratia non potest saluus esse. Iccirco Angelus eidem ait: Ne timeas Maria inuenisti enim gratiam apud DEVM, scilicet quam primi Parentes perdiderunt. Secundo per Virginem perditus mundus est saluatus, quia totus mūdus in tenebris errorum positus per Virginem benedictā primo omnium lumen salutiferū fidei accepit, sine qua fide mundus saluus esse nequit. Vnde Hebr. 11. sine fide impossibile est placere Deo. Hāc ob causam Maria proprijssimè dicitur Illuminatrix sæculi iuxta nominis sui Ethymologiam. Tertio quia ipsa mediante mundus à damnatione redemptus est. Et sicut fęmina damnauit, sic fœmina saluauit. Hinc Albert. Magnus ait hoc magnum priuilegium attribui Mariæ. quia ipsa adiutrix, & Mediatrix est Redemptionis humanæ. Tum quia Christus secundum solā Diuinitatem pati non potuit, vt sic redimeretur homo, sed in carne de Virgine sumpta passus est. Ipsa ergo Virgo beata protulit precium nostræ redemptionis, idest carnem Christi afflictam, & sanguinē pro nobis effusum. Hæc Pelbartus.

40. Vltimā Ecclesiastici huius Seraphini alam iam tandem videamus, & explicemus. Hanc idem Seraphicus Doctor cap. 8. docet esse deuotionē ad DEVM, *sine qua reliquæ perfici non valent, & ideo, ait maximè esse necessariam per hanc enim zelus iustitiæ accenditur, pietas compassionis infunditur, patientia roboratur, exemplū bonum conditur, discretio clarificatur. Hæc est vnctio Spiritus, docens de omnibus, quę expediunt saluti. De his dicebat S. Ioannes: Vos vnctionem habetis à Spiritu sancto, & nostis omnia, & non necesse habetis, vt aliquis vos doceat.* Quæ sane deuotio, siue Spiritus sancti vnctio maximè in Deipara, quæ ipsius Diuinissimi Spiritus Tēplum, ac Sacrarium extitit, relucebat. Si enim Deuotio nihil, est aliud quā voluntas quædam promptè tradendi se ad ea, quæ pertinent ad Dei famulatum, vt docet Doctor Angelicus 2. 2. quæst. 8. art. 1. in corpore. Quis promptior, quis expeditior vnquam repertus est in his, quam Dei Mater? quę huius Spiritus, cuius gratia nescit tarda molimina, àcta impetu, tanto cum feruore, Deo plena abijt in montana ad salutandā Elisabetham. Cuius veloces admiratus Gressus cælestis sponsus, sibique in eis mirificè complacens aiebat; *quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis filia Principis,* Cant. 7. Deuotionē hanc ex Diuina charitate, Diuinorumque meditatione, summaque Virginis cum Deo vnione ortum habuisse testatur Dionysius Richelius lib. 3. de Præc. & Dignit. B. V. cap. 18. *Quæ omnia,* inquit ille, *si memoriā recolantur, quam fuerit Marię cordis deuotio excellens repente patebit, quo enim vnicum suum IESVM clariori mente agnouit, feruentiori corde amabat, eo vtique in eius obsequium affectuosius, ac delectabilius ferebatur. At vero deuotio annexam babet sanctam lætitiam, ea præsertim, quæ ex Diuinę proficiscitur bonitatis intuitu. Interdum verò ex proprij consideratione defectus deuotio manat, quia per hanc se homo Deo plenius*

6. Ala Ecclesiastici Seraphini: est Deuotio.

Quod sit deuotio.

In B. V. maxima reluxit deuotio dum visitauit Elisabetham.

Deuotio B. V. creuit in dies ex meditatione, & vnione cum Deo.

plenius subdit; & hęc per se quidem tristitiam habet, dum super sui miseria quispiam dolet, secundario autem lætitiam habet dum in spe diuinæ benignitatis respirat. Ex his innotescit, quia etsi Mariæ contemplationibus fuerit ingẽs immixta deuotio, & deuotioni Lętitia, adfuit nihilominus tristis quædam, & afflictiua affectio, potissimam post passionem, ascensionemque sui Dilecti, quippe quem ineffabiliter diligens ac desiderans, incessanter ad illam suspirabat, quibus illa suspirijs ex ardentissimo corde proficiscentibus, deuotionem suam veluti flabellis accendere visa est quâ ita exardescente sine dubio, & ipsa cum suo Parente Dauide cõcinebat: *Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardescit ignis.* Psal. 70.

B.V. pijs ad DEVM, suspirijs deuotionem suã velut flabellis accendit.

41. Sextam denique hanc Seraphinorum alam ait B. Damianus esse, gaudium de supernæ Ciuitatis restitutione, siue reparatione, quæ ala, inquit ille, est picturis pulchrioribus colorata. quid enim erit cum illo terribili iudicio peracto Dominus virtutum homines Angelis sociabit, resarciens damnum, redintegrans numerum, & vnumquemque ordinem ex meritis hominibus ad summam reuehet numeralem. Tunc sicut lætantium omnium nostrum habitatio erit in ciuitate Dei, quia varietate partium ordinata, nil erit amplius, quod repugnet, vel quod à statutis locis valeat elocari. De his duabus dicitur: Duæ tegebant corpora eorum, quia gaudium nostræ Redemptionis, & restitutio supernæ fęlicitatis beatorum Spirituum corpora contegunt, resarciunt, ne tam ruinosa diminutio in illa superiori gloria cognoscatur.

6. Ala Seraphinorum est gaudium de ciuitatis supernæ reparatione.

Denique attendendum quanta benignitas gratię in genus humanum ab his spiritibus redundet. Pugnant enim pro nobis: Factum est prælium magnum in cælo Apoc. 12. Vincunt pro nobis: Nunc facta est Victoria. Gaudent pro nobis, quia gaudium est Angelis Dei super vno peccatore pęnitentiã agẽte. Luc. 15. Flent pro nobis; Angeli pacis amarem flebunt. Hæ sunt fœlices pennæ, quibus ille numerosus ordo super volat, alacriter stans, & in æternitatem volans. Eisdem plane, ac longè fęlicioribus pennis Virgineus Seraphinus noster volauit semper, & in omnem æternitatem est volaturus, siquidem gaudio longè maiori, ex ardentiori in DEVM, hominesque charitate proficiscente de nostra salute semper gestit, atque exultat. Vnde Virginis studiosissimus Pelbartus de Temisuar lib. 9. P. 2. eam contuiit sedulæ illi mulieri, quæ inuentâ vna dracma perdita, & ipsa exultat, ac tripudiat, & alias vicinas ad secum gaudendum inuitat.

Angeli pugnant vincunt, & flent pro nobis.

M. mulier, quæ inuenta dracma gauisa est cũ amicis.

Postquam enim dixisset illam esse Matrem pulchræ dilectionis, & gaudere materno prorsus affectu, de peccatorum conuersione, mox addidit: *Beata Virgo, diligit homines conuersos à peccatis, ac pœnitentes, eorum bono congaudendo. Si enim gaudium est Angelis super vno peccatore pœnitentiam agente. Luc. 15. Multo magis Mariæ est gaudium, quæ super omnes præeminet Angelos, vtpote eorum Regina, quę plenissima est charitate. Et ideo conuenienter figuratur per Mulierẽ, quæ habuit Dracmas decem. quoniam ipsa est Domina creaturarum rationalium in decem graduum ordinibus existẽtium. i. in nouem Choris Angelorum, & decimo hominum. Et perditâ vnâ, scilicet humana naturâ per peccatum, atque inuenta per pœnitentiæ, & passionis Filius sui efficaciam, conuocauit ad gaudium, inuitando amicas, animas videlicet Sanctas: Congratulamini mihi, inquiẽs, quia inueni dracmam quam perdideram.*

B.V. de salute animarum gaudet multo magis quã Angeli.

Hæc ille. Ex quibus facile perspicere est ineffabile Diuæ Virginis Angelorũ Reginæ, ex syncerissimo corde scaturiens gaudium, quo de reparatione ruinarum cœlestis Hierusalem, redempto, ac iustificato humano genere, per dilectissimi eius Filij Passionem, ac mortem, & inter Angelicas Hierarchias, translato exultauit; cum homines inter Seraphinos sibi vicinissimos, ardoreque, charitatis tam Dei, quam proximi sibi simillimos asprexit. Præclarè enim idem D. Potho lib. 4. de statu Domus Dei: *Sunt, inquit, nonnulli, qui tanto Conditoris sui desiderio ardent, vt sola ipsius contemplatione pascantur, nihil in hoc mundo appetant, terrena cuncta, & transitoria contemnant, & ad cælestia iugiter anhelent. Isti certè eorum agminum consortio digni habentur, quæ Seraphin dicuntur. Seraphin namque Incendentes interpretantur. Hæc namque agmina Spirituum in tantum Diuini amoris igne ardent, vt proxima Deo existant, nullique alij inter ipsa, & DEVM Spiritus medij sint.* Quos inter imo plurimis gradibus Superior, sine dubio extitit Virgo Deipara omnium Hierarchiam Dominatrix, corũ in se virtutes, ac perfectiones veluti speculo, [illegible]inentiori longè, modo repræsentans, quibus illa velut alis Seraphicis subuecta in DEVM, cordis sui

Qui homines inter Seraphines collocandi.

centrũ, motu velocissimo ac numquam interrupto euolabat. His iã de alis Seraphicis explicatis, ad reliquas eorum proprietates contemplandas, quæ in Dei Matre eminentiori longè ratione reluxere gradum faciamus.

42. Harum vna est inter reliquas quamplurimas, quod, vt loquitur S. Dionysius Areopagita, *summa in inflãmantis incendij expurgent, lucidãque, & illuminante proprietate, & caliginis, ac cæcitatis profligatrice sint prediti*. Quæ sanc proprietas maiori longè cum excellentia in Diua Virgine eorũ Regina inuenitur. Quis enim Seraphinorum vnquam inflammatâ suâ charitate expurgat, excoquitq; hominum corda animosque, vt omni vitiorum ærugine, seu rubigine, ac scoriâ tanquam aurum in fornace probati, purissimi, ab omnique labe vel minima liberrimi euadant, atque Virgo nostra sanctissima? Vnde S. Damascenus In Hymnis Ecclesiasticis merito cecinit: *Te Deiparam intellectualem Fornacem scimus summus enim DEVS, qui tres pueros conseruauit, totum mundum in tuo sacro vtero renouauit.* Quare virtutem illam ignis actiuam, quã calefacit non simpliciter, sed cum quadam acuitate Seraphinis à D.Thoma attributam, iure merito longè excellentiori modo attribuere possumus Diuæ Virgini.

M. velut Seraphini expurgat, & excoquit corda nostra à scoria peccatorum, mẽtesque illuminat.

Quemadmodum enim ignis est maximè penetratiuus in agendo, pertingens vsque ad minima quodam super excedenti feruore, sic Seraphini, & longè excellentius Maria Virgo actionem hanc ignis potenter exercet, & in se, amando DEVM, proximumque, & in sibi subditos peccatores, *eos vitijs expurgans, & in sublimem feruorem, amoremque perfectionis excitans, ac totaliter per incendium depurans ac purgans*, vt idem S. Doctor loquitur.

43. Expertus est hoc Virginis Seraphicum incendium purgans, atque illuminans Ordinis Seraphici Capucinorum Bartholomæus Cæsenas.

Bartholomæus Cesenas sacerdos sceleratus pietate in B V. ab interitu liberatur.

Hic .n. cum in sęculo esset sacerdos cum quodam alio sacerdote, cui amicitiã coniunctissimus erat, tam effręnem vitam ducebat, vt nullis vterque sceleribus parcerent, quibus se ipsos non cõtaminarent, vti referunt Annales Capucinorum Ann. 1592. numer. 13. Inter hæc tamen corruptissimæ vitæ scelera, quidam illi erga beatissimam Deiparam Religionis igniculus animo inerat, quo eam quotidie Hymno illo: *Stabat Mater dolorosa, &c.* venerari consueuerat. Deridebat enim sæpe socius perinde ac si inter tot scelerum procellas, minus illi ad euadendum æternæ mortis naufragium, ea oratio valeret. His igitur Bartholomæus turpioris vitæ tenebris demersus, suæ in Virginem deuotionis vberem fructum tulit.

In igneum pelagus precipitatur, & à B.V. liberatur.

Dum enim aliquando orat, in mentis excessum raptus, in igneum pelagus se deportari videt, in quod demersus cum acrius à flammis cruciaretur, circumspiciens amicum Sacerdotem eiusdem pelagi flammis obrutum animaduertit. Inter hos ardentes pelagi fluctus dum miser præ dolore exclamat, en Virgo beatissima è cælo delapsa, manum porrigit, eumque è pelago eductũ his verbis affatur: *Bartholomæe quandoquidem tam grauiter meum, ac Dei Filium tuis sceleribus læsisti, si hinc saluus optas emergere, illius te conspectui adstare, atque ab eo criminum veniã poscere oportet.* Pudebat Bartholomęum tot sibi scelerum conscium Christi pręsentiam adire, verum ad eam compulsus, cum primum coram Dei Filio apparet, confestim ab eo duris verbis reijcitur. Metuebat Bartholomæus, ne iratus Iudex iterum illum in igneũ pelagus damnaret; ideo à sacra Deipara confortatus iterum ad Iudicis pedes supplex seipsum prosternit, à quo rursus vultu iracundo expulsus, nihil præter quam suæ damnationis sentẽtiam à Iudice expectabat; cum illum B. V. secum assumptum ad Filium ducit, suisque illi apud eum precibus patrocinatur. quibus tandem Iudex permotus, eidem hac conditione ignoscit, vt præterita peccata pœnitentia deleat, ac vitam in meliorem commutet. Post hæc ab excessu rediens, cum literas à Fratre accepisset, quibus certior fiebat, amicum Sacerdotem, eo plane tempore, quo hęc illi visio manifestata fuerat glande plumbeâ impetitum, repente interijsse, meliori apud se consilio inito, arctioris disciplinæ studio ad Capucinos se contulit. Sed quoniam non locus, sed virtus est, quæ Sanctum hominem efficit, neque cælestium virtutũ studium auspicari haud satis est, nisi id assidua exercitatione excolatur: Hieronymi vox est, sanctæ vitæ rationem processu gaudere, & crescere, cessatione torpescere ac deficere.

Coram Iudice stant Bartholomæo B.V. patrocinatur.

Hinc Bartholomæus cum in Religione negli-

Bartholomæus remittit in feruore Spiritus.

neglig ẽtius virtutum studia prosequeretur, ac præsertim regularem Obedientiam segnius quam par est facto exciperet, periculi à Deo in somnis admonetur. Dum enim communi orationi vacat, leui sopore oppressus, Romam sibi proficisci videbatur, sed cum viam ignoraret, en puer egregias illi protinus obuiam fit, qui se illi itineris ducem exhibet; moxque viam carpens, eum ad quamdam fluminis ripam, alto pręcipitio horrendam ducit, ex qua cũ in angustissimam ripæ semitam in flumen pendentem diuertisset, timebat Bartholomæus tam angustum iter, ob periculi metum aggredi. Verum puero animum illi addente prosequitur, donec ripæ decliue prætergressi, ad flumẽ appellerent, quod cum Draconibus, ac serpentibus, alijsque venenosis bestijs tumens cerneret, mox tremere, horrescere, ac pedem retrahere. Cui puer: *Ne extimescas*, inquit, *tuto progredere, nihil hæc tibi venenosę belluæ nocebũt, si meis vestigijs inhæseris*. Hoc igitur flumine prætergresso, cum ad profundum quemdam lacum cum puero peruenisset, mox ab atris quibusdam hominibus apprehensus in lacum demergitur: vnde flentiũ vlulatus, vocesque lamentabiles, velut eorum, qui graui aliquo supplicio afficiuntur, erumpentes audit, horrisonũque aquarum in ahenis sese impetu vrgentibus vndis, ebullientium murmur percipit. Hunc cum Inferorum locum esse sibi certo persuaderet, altis infaustum hunc diem gemitibus deflebat, & antiqua Deiparæ auxilia animo repetens, ipsius tunc impensius patrociniũ implorabat, cum tenuem lucis radium sibi illucescere visum, post lucem vox ab eo audita clamantis: *Bartholomæe egredere, & veni*. Statimque è lacu diuinâ quadam virtute euectus, almam Dei Matrem conspicit, quę his eum verbis compellat: *Festina Bartholomæe, ac me pręeuntem sequere*. Ab eaque in magnificam quamdam Regiam perductus, in ea Dei Filium vna cum 12. Apostolis conuiuantem cernit. Protinus B.V. tres illi eduliorum lances suis operculis instruendas, Christi, & Apostolorum mẽsæ apponendas porrigit. Duas porro ille lances cum satis appositè componeret; tertiam nullo vmquam pacto ita concinnare potuit, quin semper ineptè in alteram partem penderet, eduliumque effunderet. Monebat Virgo vt diligentius lancem componeret; at cum is nulla ratione rectius eam concinnare valeret, atque hoc modo lancem Dei Filio epulanti obtulisset; ab eo grauiter tam incompositæ lancis increpatur; quasi qui necdum quo pacto sibi famulandum esset eatenus didicisset. Graui igitur hac Christi increpatione, cum Bartholomæus è somno tremebundus euigilasset, eodem quoque tempore diuinitus totius huius visionis declarationem accepit; Et primum in Romana Vrbe, quo profecturus erat, cælestem patriam; in puero vero, quo duce vtebatur, Custodem Angelum indicari. Cæterum angusta illa semita, à qua pręcipitium pendebat, arctam Religionis viam; flumen Draconibus, ac serpentibus obsessum, varias ordinis asperitates; lacus ille profundus, Inferorum locum, eiulantium fletus, ebullientiaque ahena, dãnatorum supplicia, quibus se ob Regularis obseruantiæ crimen obstrinxerat; cælestis vox, qua ex lacu educitur, B. Virginis patrocinium; Regia illa magnifica, in qua Dei Filius cum Apostolis epulatur, Seraphicum Ordinem, Euangelicæ atque Apostolicæ vitæ sectatorem; tres illæ lances Christo offerendæ, tria paupertatis, castitatis, & Obedientiæ vota, quæ quisque integrè reddere debet. Tertia deniq; illa Lanx, quam Bartholomæus tunc quidem rectè imponere nunquam potuit, Obedientiæ votum non obscure præseferebat, cuius cum hic obseruantiam negligeret, grauiter à Domino corripitur. Quo visu Bartholomæus adeo in moribus mutatus est, vt virtutum omnium, ac præcipue Obedientiæ, regularisque obseruantiæ studio, exemplar sanctitatis omnibus extiterit; vitæque suæ admirabili metamorphosi ostenderit, Deiparam vi inflammantis incendij suæ plusquam Seraphicæ charitatis sibi deuotos clientulos, aliquo peculiari cultu pietatis se venerantes, purgare à peccatorum sordibus, illuminare, & in dilectione perficere consueuisse.

Bartholomæus horribili visione suæ negligẽtiæ admonetur.

Monetur à B. V. de Obedientiæ arctiori obseruantia.

Visionis mysteria Bartholomæo cælitus indicantur.

44\. Quam ob causam B. Albertus Magnus attribuens Seraphinis *superferuidum amoris ardorem*, *hunc ait omnino extitisse in Maria tantâ cum vehementia, atque excellentiâ, vt tam charitatis vis super se extulerit, & expulerit à se*. *Redditque rationem: Siquidem Spiritus Sancti gratiâ, ac charismatis, præ cæteris creaturis omnibus etiam Angelicis*

Mariæ charitas tanta vt eam supra se extulerit, & à se expulerit.

gelicis abundauit; & Spiritus S. mentem, animumque ad superiora eleuare consueuerit, credendum omnino est Deiparam mentem totam in cælum defixam habuisse. Verissimum enim est, quod æterna ait Veritas: Vbi est Thesaurus tuus, ibi est, & cor tuum. Matt. 6.

Spiritus S. mentem ad Superiora eleuat.

Cum ergo Virgo Sacratissima thesaurum præ omnibus maximum, nempe Filium in cælis habuerit, consequens sanè est cor eius vel maximè illic defixum in hęsisse. Vnde factum, vt maximè fuerit, vt loquitur Albertus *à se expulsa, quia totaliter se Deo ipsi dediderat, corporeque simul, & anima Deo plena erat.*

Quam gratiæ donorumque cælestium, amorisque efferuescentis plenitudinem Rupertus Abb. lib. 1. in Cantica. suspiciens in Virgine exclamauit.

Maria est inundatio gaudij, vis amoris, & torrens voluptatis.

O B. Maria inundatio gaudij, vis amoris, torrens voluptatis, totam te operuit, totam obtinuit, penitusque inebriauit; & sensisti quod oculus non vidit, & auris non audiuit, & in cor hominis non ascendit. Sic Rupertus.

Cum igitur Virgo beatissima super feruidum Diuinum charitatis ardorem corde suo velut fornace æstuãtem habuerit, quid mirum si velut Seraphinus cum alijs eundem communicarit, & peccatores purgarit, illuminarit perfeceritque, vti illum Ordinis Seraphici virum, qui tantis à Diua Virgine fauoribus atque ardoribus preuẽtus vitã ad vsque finẽ omnibus Sanctimoniæ numeris absolutissimam, ipsa ductrice atque illuminatrice duxit.

45. Nullus enim Seraphinorum tam lucido atque illuminante est præditus fulgore quantumuis luci illi inaccessibili proximus sit atque summi Dei nostri Mater, Mater inquã, fontis sempiterni illius luminis, quod in vtero suo gestando immersa quodammodo eidem Diuinæ illi luci videbatur.

B. V. habuit in se splendorem ignis Diuinæ charitatis.

Quare splendorem illum ignis, quem D. Thomas Seraphinis attribuit, potiore iure Virgini concedere oportet. Ipsa enim vti Seraphini, quemadmodum Angelicus loquitur Doctor, inextinguibilem habens lucem, alios quoque perfectè illuminat. Vnde præclarè Aegidius Colũnius Romanus Archiep. Bituricensis S. Thomæ Discipulus in Salut. Angel. Mariæ Nomen, quod Illuminatam, vti diximus, & Illuminatricem sonat, interpretãs. Cõmendatur, inquit, in ea abundantia charitatis, in eo quod dicitur Illuminatrix, quia credi debet, quod sicut est illuminata super omnes creaturas, & Mater est pietatis, & misericordiæ, ita super omnes creatutas nobis misericorditer lumen influit. Vnde rectè de ea potest interpretari illud Eccli. 24. Ego feci in cælis vt oriretur lumen indificiens; quia ipsa suâ humilitate Christum veram lucem è cælis in terram perduxit.

M. inextinguibilem habens lucem, alios quoque perfectè illuminat.

B. V. velut illuminata super omnes creaturas, & Mater pietatis, misericordię lumen nobis influit.

Et quasi Aurora valdè rutilans, vt canit Ecclesia, de seipsa solem illum produxit, & mundo parturiuit, qui illuminat omnia. Et sicut ex abundantia charitatis, & gratiæ Domini nostri IESV Christi, & de plenitudine eius nos omnes accepimus gratiam pro gratia, & abundantiorem lucem, quam meruimus, ita dicere possumus, quod in eo, quod Maria dicta est Illuminatrix, tanta denotetur eius abundantia charitatis, quâ nos illuminat, vt de plenitudine, & abundantia suæ lucis, & gratiæ omnes accipiamus. Sic Aegidius.

Cum B. V. dicitur Illuminatrix amplissima eius Charitas notatur, de cuius plenitudine omnes accipimus.

46. Quam etiam ob causam Ioannes Apostolus amatus à Christo Discipulus fortasis eam sole amictam se vidisse testatus est. Quam visionem excutiens Bernardus. Ser. de verb. Apos.

M. Illuminata, & Illuminatrix quia sole, iustitiæ amicta, &c.

In sole, inquit, & feruor, & splendor est stabilis. Iure ergo Maria sole perhibetur amicta, quæ profundissimam Diuinæ Sapientiæ vltra quam credi valeat penetrauit abyssum, vt quantum sine personali vnione creaturæ conditio patitur, luci illi inaccessibili videatur immersa. Illo nimirum igne Prophetæ labia purgentur, illo igne Seraphim accenditur. Longè verò aliter Maria meruit non velut summatim tangi sed operiri magis vndique; & circumfundi, & tanquam igne ipso concludi. Candidissimus sanè, sedet calidissimus huius Mulieris amictus; cuius omnia tam excellenter irradiata noscuntur; vt nihil in ea non dico tenebrosum, sed obscurum saltem, vel minus lucidum, sed ne tepidum quidem aliquid, & non feruentissimum liceat suspicari. Hæc Bern. quibus sanè insignem gloriosissimæ Virginis charitatis ardorem, ac splendorem, quo ad instar Seraphinorum longeque excellentius omnes cælestis Sapientiæ luce irradiat, amoris Diuini ardore potentissimè inflammat, ita vt non sit qui se à calore eius abscondat.

M. igne Diuino magis quam Seraphini accensa, quia illo vndique fuit circumfusa & conclusa.

47. Ob copiosum hunc amoris calorem, Sapientiæque Virginalis Lumen S. Epiphanius lib. de laud. Virg. eandem super Cherubinos, ac Seraphinus, velut aquilam quandam quæ irretortis luminibus solis æterni Spheram

M. faciem Diuinam cōtemplando longè Seraphinos, & Cherubinos excessit.

ram contemplari audebat, euexit; reddensque causam. *Illa enim* (: videlicet Cherubin, & Seraphin, inquit:) *auertuntur, cum nequeant spiritualem ignem Diuinitatis, fixis oculis intueri: hęc autem apertis oculis fixè intuens incomprehensibilem, & somni expertem oculum Christum cum desiderio, & osculo salutabat.*

48. Excellentissimam hanc santissimæ Virginis charitatem, reliquarumque virtutum, ac gratiarum plenitudinem, quâ omnibus Angelis, ipsisque supremis Deo vicinissimis Seraphinis præstitit, maximęque venerationi atque admirationi fuit, venustissimè descripsit Baptista Mantuanus lib. 2. Parth. dum post filij Dei incarnationem æternum Patrem velut Regem tota cęli curia circumstante ob profundissimam Virginis humilitatem atque obedientiam, superbissimi Luciferi, qui vnus ex Seraphinorū choro ac primus extitit olim Sedem, Diuinæ suæ proximam destinantem, laudibusque Mariam super omnes Angelicorum Spirituum Hierarchias celebrantem introduxit. Licet verior, communiorque sit opinio solium Virginis supra Luciferi, aliorūque Seraphinorum Hierarchiam iusta Filium fuisse locatum. Sic igitur ille.

B. V. ob humilitatem atque Obedientiam sedes Luciferi, qui Seraphinorum Primus fuit, destinata, in aliquorum opinione.

Diuulgata polo res est, mysteria norunt,
Aetherei ciues: Mariæ tunc æthere toto,
Nomen honoratum; cæli cantata theatris
Virginitas fœcunda fuit; non dum agnita nigris
Manibus, Infernoue Ioui. Sub hypostesin vnam
Naturæ coiere duæ; quæ copula Diuos
Gentis in immensum nostræ conuertit amorem.
Nec graue Cælitibus fuit ipsa relinquere summi
Tecta Patris, nostrâque dies cum Virgine longos
Ducere, & occulti reserare negotia cæli.
Ipse puellari formâ, mentisque decore
Lætior, accito Diuum Pater agmine Sanctos
Alloquitur Ciues, circumstantemque Coronam (pus.
Spirituum: alloquio Patris exultauit Olym-
Vtque prius multâ sublimem laude Puellam
Extulit, illustres atauos, & nomina clara
Gentis flesseę referens, delataque cælo
Sacra, piosque animos antiquæ stirpis; inanem
Luciferi ostendit Sedem (: contermina semper
Regali fuit illa Throno, sceptroque Tonantis:)
Tum memorans veteres rixas primęuaque bella; &c.

Et paucis interpositis sic idem cęlestis Pater Virginis laudes prosequitur:

Sicut Luciferi locus hic sublimior inter
Eminet ęterni numerosa sedilia Regni;
Sic Virgo, quam parua domus angustia claudit
(: Et Mariam pręssę monstrauit acumine virgę:)
Humanis animis longè est pręstantior: illi
Non facti ratio, non cęli mobilis ardor
Destinat hoc solium, sed lege caercita mentis
Libertas, & noster amor. Sic fatus, at omne
Lętitia fremuit cęlum; diffusa voluptas
Cęlestes animos rapuit, sonuere theatra
Plausibus, assensu superum vulgata per omnes
Elisii campos, magni est sententia Patris
Temporeque exillo semper toto ęthere Virgo est
Angelicis prelata choris, & dignior omni
Agmine spirituum, rutilo Cyllenia quanto
Marte minor flamma est, vel quantum Deliatristi
Cedit auo, Tellusque Ioui; Venus aurea Phębo.

49. Quam ob rem supra memoratus D. Antoninus 4 P. Tit. 15. c. 44. ait, vbi ad hunc Seraphicum supremum Ordinem peruenisset tota Seraphica effecta Maria, consuetum illud trisagion, tantisper immutasse Seraphinos, atque exclamasse: O Santa Dei Dei Mater, & omnium, ô Sancta Virgo Virginum, ô Sancta Mediatrix hominum, ô Domina Regina cœlorum; ô Dea Deiformitate actuum, & Imperatrix Sabbaoth exercituum, cunctorum Angelorum, decet te ista gloria; & hoc incendio charitatis sublimissimam decet te in supremo ordine nostro nobiscum residere, vt te perfruamur, ô Beatissima. Ex quibus Seraphinorū verbis facile est colligere, ipsos in Virgine suas perfectiones maiori exeellentiâ, velut è speculo promicantes deprælendisse, & nimimum quantum demirantes suspexisse. Quod sanè m rum nobis videri minimè debet cum Angelico Doctore attestante 1. P. q. 108 art. 6. *Semper summum inferioris ordinis affinitatem habeat cum vltimo Superioris.* Cum igitur primus ordo Diuinarū per-

Seraphinorū laudes eximiæ de B. V. prædicatę.

Maria Dea deiformitate actuum.

Summum inferioris Ordinis affinitatum habet cum vltimo Superioris.

B. V. affinitatem habet cum amore Spiritus S.

personarum ad Spiritum S. qui Notionalis Amor est, terminetur: quemadmodum Seraphinorum supremus ordo affinitatem habet in amoris incendio cum Spiritu S. ita multo magis eãdem habebit Virgo Deipara, vtpote, quæ super omnes Hierarchias Angelicas, ipsosque Seraphinos exaltata, proximũ augustissimæ Trinitati, ipsique Spiritui Diuinissimo Thronum, excellentissimę gratiæ plenitudine, meritorumque super omnes sanctos dignitate, habere promerita sit, ipsiusque Spiritus Sancti viuum quoddam, spiransque simulacrum extiterit, vti in parte Prima declarauimus, consequitur sane charitatem Virginis magnam affinitatem cum ipsius Spiritus Sancti, & longè excellẽtiorem, quam ipsorum Seraphinorum habuisse.

S. Metildis vidit Seraphinos salutantes B. V. ob amorem quo illa præ omni creatura DEVM dilexit.

50. Quare ob eximium hunc feruentissimumque Virgineæ charitatis ardorem, reliquarumque virtutum excellentiam, tam Seraphini, quam reliqui beatorum Spirituum chori lubentissimè eam tanquam omnium Hierarchiarum, cælique Reginam humillimè salutant atque venerantur. Vnde S. Metildis lib. 1. Reuel. cap. 57. narrat vidisse se Seraphinos accensas Candelas manibus gestantes, qui eam exhortarentur, ac iuuarent in salutando Beatã Virginem in amore illo, quo DEVS fuit ab illa dilectus in hoc mundo super creaturas omnes. qui ipsius tam vehemens amor adeo in illa præualuit in dilectissimi Filij Passione, vt omnem humanum affectum longè superaret. Quia dum omnis creatura morti Filij Dei, suo modo compateretur, ac commoueretur, ipsa sola cum Diuinitate immobilis, hilarisque perstitit, voluitque vt Filius pro totius mundi salute sacrificaretur. Vidit etiam eadem sancta Cherubinos lucidissima specula pręferentes, & ideo didicit debere se salutare eamdem B. V. in altissima illa, ac lucidissima Dei cognitione, qua super omnem creaturã in terris perfruebatur. Vidit inde Thronos eburnea sedilia gestantes, quibus intellexit salutandam Deiparam, ob quietem illam qua Dei Filius in purissimo eius vtero conquieuit. Describit inde Dominationes cum coronis pulcherrimis; Tum Principatus cum floridis sertis. Alias similiter Hierarchias cum suis symbolis, ex quibus agnoscebat quanam ratione Dei Mater esset salutanda.

B. V. ab omnibus Angelicis Hierarchijs salutatur.

51. De hac salutatione ab omnibus Hierarchijs Angelicis Virgini exhibita præclarè S. Athanas. sermon. de SS. Deipara, vbi etiam docet homines morem hunc Deiparam salutandi ab ipsis Angelis didicisse: Tibi gratiosæ Dominæ nostræ, Reginæ, Heræ, Matri Dei, Arcæ sanctuarij, tibi, inquam, Angelus laudis encomium contexit; Aue gratia plena Dominus tecum. Beatam te prædicant omnes Angelorum, & cælestium Hierarchiæ, & Hierarchicas manus attollentes benedicũt tibi, quæ & in cælis benediceris, & in terra beata prædicaris benedicta in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui. Istiusmodi enim benedictionibus te celebrat prima acies, quæ ex Thronis, Cherubinis, & Seraphinis cõstat, qui aut flammei, aut magni Regis Dei cognitores appellantur. Beata tu in mulieribus, & beatus vterus tuus, Dei gestator, & vbera, quæ ille adhuc infantulus suxit. Secunda verò Hierarchia, in se Dominationes, Virtutes, & Potestates complectitur, ad te respectans clamat, vtpotè, quæ hæc didicerit à sublimiori Hierarchia: Benedicta tu in mulieribus, & benedictus venter tuus, qui DEVM concepit, & mammillæ, quæ DEVM educauerunt puerum factum. Iam tertia acies ex Principatibus, Angelis, & Archangelis cõstans, quibus mandatum à Deo emittente, vt per vnum Gabrielem Archangelũ ederet splendidissimum illum amplissimũque hymnum: Aue gratia plena, Dominus tecum. Ab istis deinde nos Hierarchiæ terrestres exaltationes Dei in gutture ferentes, siue, quod didicimus siuè quod mutuo verba hæc accepinus exaltamus te magnã, & canora voce dicentes: Aue gratia plena. Sic Athanasius.

Ab Angelis didicerunt homines B. Virginem salutare.

52. Easdem ob causas Aegidius Calumnius Romanus in salut. Angel. ait à Gabriele ex ordine Seraphinorũ vt multorum fert opinio salutatã Virginem, cum nusquam ante legatur, simili salutatione mortalium aliquis cõsalutatus: *Virgo gloriosissima*, inquit ille, *cum singulari priuilegio Dei, quo fuit præuenta, antequam nasceretur, de illo antiquo serpente victoriam reportauit, iuxta illud: Ipsa conteret caput tuum; inuenta est digna, vt illam Angeli salutarent, & vt Reginam calorum, ab omni peccato mundam, Dei Matris sponsam, Filij Matrem, habitaculum Spiritus*

Gabriel ex Ordine Seraphinorum fuisse ab aliquibus creditur.

M antequam nasceretur contriuit caput serpentis; vnde digna facta quã Angeli salutarent.

S.

S. quandoque super Choros Angelorum exaltandam, honorarent, velut illam ex qua Dei Filius carnem accepit: Nusquam enim Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ.

M. prima fuit, quæ ab Angelo salutata est.

Vnde merito est ab Angelis salutata, & honorata, cum nunquam legatur, quod antea aliā creaturam Angeli salutauerint, & honorauerint; quia ipsa omnibus creaturis dignior inuēta est. Hæc Aegidius. Ex quibus Deiparæ super omnes Angelicas Hierarchias excellentiam tum ob Diuini amoris feruorem, tum ob alias virtutum prærogatiuas colligere licet, & simul etiā quāto in precio Angelica salutatio habenda, vtpote, quę cælitus missa, & primo omnium Angelico ore deprompta est.

61. Sane quisquis tam Diuinę orationis fructus tam spirituales quā corporales intelligit, non potest, nō summopere ad ritum hunc orandi, ac salutandi Deiparam non affici.

Illud hic commemorasse sufficiat ex Patrum Capuccinorum Annalibus An. 1583. n. 146. videlicet, quod fælicē ex hac vita ad cælestē transitum paret. Fuit nobilis quidam adolescens Antonius Maria nomine, qui cum Rosario quotidie piè recitādo in honorē Deiparæ esset assuetus, & sæculo, mundiq; illecebris valedicere, ac Capucinorum ordinem ingredi decreuisset, essetque iam in Tyronum catalagū à P. Prouinciali adscriptus, dum ex fraterna domo profectionem ad religionem parat, graui ægritudine corripitur, qua indies ingrauescente, ad supremum tandem cum morte conflictum rapitur. Interim inuisitur à quodam illius Religionis Patre, & ad mortem obeundam ritè disponitur. Dunque adstantes eum iam iam Spiritum exhalaturum arbitrantur; is è vestigio in strato exurgens, vultu ad Patrem cōuerso: *Pater mi, inquit, diuina virtute huc redeo quæ mihi diuinitus ostensa sunt, ante hunc meum vitæ occasum narraturus. Dum extremo cum morte agone colluctarer, multam Dæmonum turbam in me irruentem conspiciebam, quorum cum vim, ac impetum extimescerem, en Angelus mei Custos candidâ contectus veste flammeumque dextrâ gladium gestans mihi extemplo adstitit, qui cum Dæmones dispulisset, his mihi dictis animum addidit: Ne extimescas Antoni Maria, tantum Deo confide, nihil aduersum te poterunt aduersarii. erit. n. qui pro te pugnet. His verbis cum animum consternatum sublenasset, tota illa tartarea Dæmonum nubes repente euanuit. Alter vero Dæmon Christi Domini formâ suscepta, ac falso lumine coruscâ, apparuit, quem ego, dum me ad sui adorationem prouocaret, detestans, ita sum allocutus: Si tu Dei Filius es ex Maria genitus, te libens adoro: at si impurus Dæmon sub ementito hic Saluatoris habitu fallax delitescis, te penitus execror. Hæc Superbus hostis non ferens, fraude detectâ mox fugā arripuit. Mox verò Deipara Virgo cęlesti vndiq; lumine circumfusa mihi sese spectandam exhibuit; cuius ob priorem Dæmonis fallaciam cum veritas adhuc in animo mihi esset suspecta; quænam illa sit per cunctor. Ea vero vultum iucundum præseferens: Ne vercaris, inquit, Fili, non Dæmon, sed vera Dei Mater ego sum: Cui ego: Domina, ac Regina mea quandoquidem ob morbi grauitatem, quæ simul cum corpore animum oppressit, hodie quotidianum tibi Rosarij pensum non persolui, supplex à te veniam posco illudque si annuis, in crastinum diem persoluendum differam. Ad quem Virgo, vt ostenderet quam grata illa, sibi foret Salutatio, quamque ipsi ad bene feliciterque moriendum proficua, sapientissimè memorabili illi dato documento, ita respondit: Quod present luce præstare vales, Fili, ne in crastinum differ. multos enim Cras illud elusit. His aliisque dictis cum me solata esset, in cælos abijt.* Hæc cum adolescens, integra, vt videbatur mente edixisset, supplex Habitum S. Francisci petijt, & impetrauit; quo indutus, persolutoque, Diuinæ Matri Rosarij penso, magno pietatis sensu, mox deperditis sensibus iterum cum morte colluctari cępit, ac tandem vberem sui in Virginē, obsequij, venerationis, ac salutationis mercedem, suauissimam, nempe mortem, æternāque beatitatem accepit.

Nouitius Capucinus ante mortem in extasim rapitur.

B. Virgo Nouitio moribundo apparet, eumque monet recitionem Rosarii quotidianam nō esse differendam.

Nouitius recitato piè Rosario feliciter moritur.

Eędem Annuę Patrū Capucinorū referunt literæ ad An. 1601. n. 56. Rosario Virginis corporalia etiā beneficia, quæ ipsius est benignitas fuisse collata; sic. n. ibi memoratur: B. Virginis Corolla, quæ 72. Angelicas salutationes cōprehendit, illustri facto commendetur. Nouitius quidam in conuentu Terlicij Bariensis Prouinciæ, dum pisce in mensa vescitur, à trāsuersa gutturi spina ita, male afficitur, vt sanguine ex inflicto vulnere defluente, cum nullum eruenda spinæ illi remedium suppeteret, profusis in cella lacrymis, à Deo opem ac remedium exposceret: quo tempore paululum obdormiscens sibi humerum concuti, vocemque his se verbis compellantē audit: Quid gemis? si vis à spina liberari, in Ecclesiam te quamprimum

Rosario B.V. recitato Spina piscis è gutture cuidam Nouitio Capucinorum excutitur.

mum confer, ibique B. V. Corollam, que. 72. Salutationes Angelicas, complectitur, persolue. Mox Nouitius voci illi obtemperans in Ecclesiam pergit, corollam omni cum pietate recitat. Cũque extremam Salutationem protulisset, cum ea simul, & Spinam de gutture protulit. In his manifestum euadit, Santissimum Diuæ Virginis Rosarium, piè, vtipar est recitatum, mirificos & interiori homini, & exteriori fructus afferre. Vnde B. Alanus de Rupe. lib. de Psalt. cap. 1. varios huius Rosarij, siue Psalterij, commemorans fructus, eos ad decem capita iuxta literarum Psalterij numerum reuocat, aitque per Christum, ac Mariam Virginem deuotè illud Psallentes eos consequi. Primo peccatoribus præstat Pœnitentiam. 2. Sitientibus stillat satietatem. 3. Alligatis adducit Absolutionem. 4. Lugentibus largitur Lætitiam. 5. Tentatis tradit tranquillitatem. 6. Egenorum expellit egestatem. 7. Religiosis reddit reformationem. 8. Ignorantibus inducit intelligentiam. 9. Viuis vincit Vastitatem. 10. Mortuis mittit misericordiam per modum suffragij. Quare illud Cœlo Sydero centum 50. Angelicis Salutationibus, ceu stellis exornato; Paradiso voluptatis, Angelicis rosulis consito: Arbori vitæ, & scientiæ, eisdem Angelicis salutationibus, velut fructibus dulcissimis onustæ conferre non dubitauit. Addit insuper cap. 8. S. Apostolum Bartholomęũ Salutationes hasce, centies de die, & centies de nocte cum totidem adgeniculationibus frequentasse. Quartam porro quinquagenum adiecisse affirmat Apostolum deuotionis causâ ipsi, Deoque notâ. Quæ omnia aliaq; quâplurima, quæ passim legere est, si quis attẽtè considerauerit, facile Angelicarum Hierarchiarum, ac maximè Seraphinorum ad piè salutãdum Virginẽ ob ardentissimam illies charitatem, qua DEVM dilexit, aliasque eximias virtute quę in illa velut omnis perfectionis speculo refulserunt, prouocabitur exemplo. Sed ad lineam.

Varij Rosarij B. V. fructus.

Rosarium cælo Syderio, Paradiso, & Arbori vitæ est simile.

S. Barthol. Apostolus ducentiẽ intra diem ac noctem flexis genibus B. V. salutabat.

53. Excellentem hũc Diuinæ charitatis ardorem in Deiparæ, præcordijs assiduè exęstuantem considerantes Seraphini non modo ad venerandam, vti diximus, salutandamque eam excitantur, sed etiam eius eximium amorem contemplantes ora, pedesque suos, alis velantes, ac contegentes confundi, atque erubescere visi sunt, quod humana creatura, Angelicam, eamque supremæ illi Maiestati vicinissimam, in vehemẽtia amoris superarit. Illa enim est solium illud excelsum, & eleuatum, in quo DEVM considentem contemplatus est Isaias cum dixit cap. 16. *Vidi Dominum sedentem super solium excelsum, & eleuatum. Seraphin stabant super illud, sex alæ vni, & sex alæ alteri. Duabus velabant faciem eius, & duabus velabant pedes eius;* Seu vt ex Hebræo legitur, Chaldæus Paraphrastes: *Duabus velebant facies suas, & duabus velabant pedes suos.* Vtraque hæc lectio optimè simul cohæret. Dũ enim hi Beati Spiritus simul alas iungebat, ijsq; velabant faciem suam, & consequenter eisdem sibi quoque velabant faciem Dei, eiusque aspectum sibi adimebant; par de pedibus esto iudiciũ. Quo actu clarè nobis ostenderunt vt obseruauit S. Chrysost. serm. 4. de hac visione, se suam faciem velasse, quod Diuinum splendorem irretortis oculis aspicere non possent; pedes sibi velasse præ verecundia, ne quis aspiceret eorum imperfectum amorem, & affectum, cuius symbolum sunt pedes. Atque ita reuera dicere possumus hos sanctissimos Angelos, non solùm Diuinæ Maiestatis, verum etiam Virginis gloriosissimę, in qua veluti excelso, eleuatoque solio residebat dignitatem, excellentiamque charitatis contemplantes erubuisse, quod non modo Dei, verum etiam ipsius Dei Matris ardentissima in genus humanum charitas, sit illorum amore longè flagrantior, atque eminentior, nec eorumdem charitati, vt de reliquis virtutibus taceamus, vllo modo comparanda.

Seraphini charitatem B. V. ardentissimã considerantes erubescere quodammodo videntur dũ ora suis alis velunt.

54. Quod porro Solium illud excelsum, atque eleuatum â gloria, Maiestateque plenissimum, Deiparam denotarit, præter alios infra citandos cũ de Thronis agemus, indicat Doctor Seraphicus in spec. cap. 7. vbi eius mysteria contemplando totus admiratione plenus exclamauit: *O verè beatissimũ, ò verè stabilissimum solium! Hoc solium excelsum est in intellectu, eleuatum in affectu; excelsum quoque inter homines, eleuatum super homines: excelsum est in gratia, eleuatum in gloria. In Solio mẽtis Mariæ Dominus sedet, & domus corporis Mariæ plena est Maiestate eius.* Idem asseuerat Rich. â S. Laur. libr. 10. de Laud. De hoc solio, Ierem. 14. docens nos qualiter adiurando, per Matrem

B. V. est soliũ excelsum, & eleuatum Diuinæ Maiestatis.

In mẽte Mariæ, veluti solio Dominus sedit.

trem Filium debeamus: *Solij gloriæ tuæ recordare, ne irritum facias fœdus tuum nobiscum. Quasi diceret: Quoties Domine, bonitatem tuam exasperat nostra malitia, memento salutis auctor, quod nostri quondam corporis ex illibata Virgine nascendo formam sumpseris.* De hoc solio Isa. 16. *Et præparabitur in misericordia solium eius.* Item Iob. 26. *Qui tenet vultum solij sui, & expandit super illud nebulam suam. Dominus enim solij sui vultum tenuit, quando Matris suæ mentem, prærogatiuâ gratiæ illustrauit, super omnes, videlicet Seraphinos. Tenuit enim mentem, qui tentus fuit à ventre. Nebulam autem super solium suum expandit, cum eam caligine paupertatis, ac solitudinis multiformis circumdedit. De hoc solio loquitur idem Isa. 1. Vidi Dominum sedentem super solium excelsum, & eleuatum. Non enim defuit Mariæ dignitas conditionis, ob quam fuit solium excelsum, non prærogatiua virtutis, ob quam fuit solium per gratiam eleuatum, non Filij Dei in se susceptio, ob quam solium fuit superexaltatum.*

Per B. Virg. Deus obsecrandus est in nostris tribulationib.

Hæc ille. Plura de Marianæ charitatis, gratiæque eminentia, qua ipsorum Seraphinorum diuinos excessit ardores videndum, Prima parte in Discur. 6.

In B.V. Præseraphicalis ardoris Charitas fuit.

55. Adeo denique eximia, adeo excellens, omniumque Angelicarum Hierarchiarum in DEVM amorē vincens charitas Deiparæ extitit, vt eam Pelbartus lib. 9. stell. Par. 1. ar. 3. cap. 3. præperaphicalis ardoris Charitatem nuncupare non dubitauerit. Ad quod intelligendum notat ex S. Dionysio cap. 7. de cęlesti Hierar. Quinque Seraphici amoris proprietates, quas ille Sanctum illum Doctorem ab Apostolo Paulo, sicut, & alia de Angelicis Hierarchijs didicisse affirmat, easdemque in Virgine nostra gloriosissima maiori longè, cum eminentia reperiri comprobat. Prima igitur Seraphici amoris proprietas est, quod sit semper mobilis; quo significatur, vt docet Hugo, & Linconiensis, Dilectionem illā nullâ quiete, aut pausatione interruptam esse. Quia sicut ignis, suâ flammâ semper mouetur; sic amor Seraphicus semper actu in ipsum DEVM fertur. At vero cor Deiparæ multo maioribus purioribusque diuinæ charitatis accensum flammis, vehementiori longè motu in creatorem suum vel in ipso primo immaculatæ conceptionis instanti rapiebatur. Visâ enim tunc clarè Diuinissimæ illius Maiestatis facie, in qua omne videtur, simulque possidetur bonum, tantis Diuini amoris exarsit incendijs, vt Spiritus S. verè dixerit de illa Cāt. 8. *Lampades eius lampades ignis atque flammarum, aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruent illam.* Mobilibus hisce diuinæ charitatis flammis cor Virginis, adeo mouebatur, sursumque motu pene perpetuo ferebatur, vt verè dicere posset cum parente suo Dauid: *Tibi dixit cor meum, quæsiui vultum tuum, vultum tuum Domine requiram, non auertas faciem tuam à me.*

Amoris Diuini proprietates quinque ex Dionysius Areop.

Amor Seraphicus est semper mobilis, & nunquam interruptus.

Cor B.V motu quasi perpetuo sursum ferebatur.

Hic Diuini amoris motus in corde Deiparæ, cor illi semper reddebat vigilans, adeo, vt ipsamet, secundum interpretationem Ruperti, & Dionysij Carthusiani, diceret: *Ego dormio, & cor meum vigilat.*

56. Altera Seraphici Amoris proprietas est, quod sit incessabilis, & infinibilis, nullâ vnquam duratione terminabilis, sicut enim ignis nullum habet in agendo terminum, sed semper magis, magisque suppeditatâ materia, erescit: Sic actio amoris Seraphici nullum in Deo amando inuenit terminum, cum ipse per se Bonitas infinita atque immensa sit, in qua semper quod amorem, nouo modo in illis accendat, cor dulcificet, alliciat, atque delectat, reperitur. Et quis vnquam plures maioresque in summam illam immensamque Bonitatem amore vehementissimo, ac ipsius infiniti quasi ęmulo exardescendi inuenit rationes, quam Deipara, cum se gratia, super omnes Angelos, super omnes iustos quot ab exordio mundi, ad illud vsque tempus, fuerunt futurique sunt ad consummationem vsque sæculi, plenam agnouit, tot donis, ac charismatis Spiritus Sancti decoratam, & ad eminentissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem nulli amplius creaturæ communicabilem euectā perspexit. Hæc nimirum infinita, immensaque Virginis gratia, si possibilis est, vt eam possibilem S. Anselmus, ac Bonauentura, videntur agnoscere: Hæc immensa ac infinita Dei Matris dignitas, vt eam vocitat Angelicus Doctor, incessabilem, infinitumque in corde eius amoris ignem, Seraphicum multis parasangis transcendentem excitauit. Virginē enim adeo plenam gratia, adeo Deo gratam, gratam quoque in referenda tantorum bonorum largitori, gratia, amoreque infinito, quodāmodo rependendo, oportuit.

S. raphinus amor incessabilis, & infinibilis.

B.V infinitos DEVM amādi rationes inueniebat.

Infinita Diuinæ Maternitatis dignitas, infinitum quodammodo amorem excitauit in corde B.V.

 57. Ter-

Amor Seraphicus nunquam tepeſcit vel remittit.

57. Tertia Seraphici Amoris proprietas eſt, quod ſemper calens ſit, nec vnquam tepeſcat, caloremque remittat; quod omnibus, Beatis in patria eſt commune. De quibus S. Gregorius: *Deſiderium quidem anxietatem habet, ſatietas faſtidium. Ne ergo ſit in deſiderio anxietas, deſiderantes Sancti ſatiantur; ne ſit in ſatietate faſtidium, ſatiati deſiderant, quia ſitientes ſatiabimur, & ſatiati ſitiemus.* Huius ſemper calentis deſiderij, atque amoris nunquam repeſcentis in Beatis cauſam affert Doctor Angelicus lib. 3. côt. Gent. *Quia Diuina eſſentia ſemper cum admiratione videtur, cum nullus intellectus eam comprendat, ſed omnia creata ipſa tranſcedat.*

Diuina Eſſentia ſemper cum admiratione videtur.

Cum igitur intellectus Beati ſemper in Diuina eſſentia habeat, quod admiretur, & alliciat, nunquam tandem videre, atque amare faſtidiet; ſed ſemper ac continuè delectabit illum videre quod amat, & amare quod videt. Vnde ſatietas ex deſiderio, deſiderium ex ſatiete ſemper accêdetur. Vnde ipſe increata aiebat Sapientia. Eccli. 24. *Qui edunt me, adhuc eſurient, & qui bibant adhuc ſitient.* Huius modi Calorem charitatis, abſque vlla tepefactione, ſiue ſatietatem cum deſiderio, etiam pro preſenti vitam ſtatu ſuper omnes Seraphinos habuit Beatiſsima Deipara.

B. V. Satietatem cum deſiderio habuit etiam in hac vita.

Quia licet cum Filio familiariſsimè verſaretur, eum amantiſsimè amplexando, oſculando, lactando, ac per 33. annos magnâ confidentia cum ipſo conuerſando, nullo tamen vnquam conuerſationis eius tædio affici poterat. Verè enim dilectiſsimus eius Filius erat Sapientia illa increata, de qua aiebat Sapiens Sap. 8. *Propoſui hanc adducere mihi ad conuiuendum, ſciens quoniam mecum communicabit de bonis ſuis, & erit allocutio cogitationis, & tędij mei. Intrans in domum meam conquieſcam cum illa, non enim habet amaritudinem conuerſatio illius, nec tædium conuictus illius, ſed lętitiam, & gaudium.* Nouerat Virgo ęiternam hanc Sapientiam fontem eſſe inexhauſtum bonorum omnium, ſummo amore digniſsimum. Videbat in dies, vt pote excellentiſsimâ luce irradiata (vnde, & dulciſsimum eius Nomen Illuminatam ſonat) maiora, ac maiora, conſideratis ipſius præclariſsimis attributis, amoris illicia. Vnde fiebat, vt ſummus ille Virginei amoris calor nullam vnquam tepefactionem admitteret, ſed maiora ſemper caperet caloris, feruoriſque pluſquam Seraphici incrementa. Hinc ipſa velut cerua amoris telo ſaucia anhelans ad ſponſum ipſi concinebat. *Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit anima mea ad DEVM fontem viuum quando veniam, & apparebo ante faciem Dei.* Vere ſitiebat indies abſque vllo tamen cruciatu Virgo ad DEVM fontem viuum, quia ſicut viuus fons, nouis ſemper aquarum fluentis ſcaturit, atque ebullit, ſic Diuiniſsima Natura in Chriſto, nube, ſiue negula humanitatis noſtræ contecta nouis amoris illicijs, voluntatem Matris, ipſius attributa contemplantis ad ſe trahebat, eamq; nouis amoris ita accendebat flâmis, vt magis eius charitas sêper incaleſceret, animęq; ſuę ſitim explere neqret.

Amor Beatæ Virginis ſemper feruens quia côſideratis ipſius attributis, omnem tepo rem excludebat.

58. Quarta Seraphici amoris proprietas eſt, de qua etiam ſupra meminit S. Thomas, quod ſic acutus, nimirum ad inſtar ignis, qui in pyramidem natura ſua definita, & efformatur. Quo acumine, Hugone teſte, impetus quidam amoris, ardentiſque deſiderij vehementia denotatur, quo conquieſcere nequit, donec intret penetretque ſuam Sphæram; (quę aliud nô eſt quam Ignis ille ſuperesſentialis, vt eum vocitat Dionyſius;) omniaque humana, & quæ DEVS non ſunt, tranſcendendo deſpiciat. Et quis obſecro maiorê hunc amoris impulſum in ſe vnquam eſt expertus atque Virgo noſtra? Tantus hic erat charitatis, impetus, quo ad Dilectum anhelabat, vt languorem, & quoddam animi deliquium pati videretur. Vnde, & dicebat: *Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo.* Cant. 2. Pręmiſerat autê huius languoris cauſâ, perfectionem nimirum acumenq; charitatis cum dixit: *Introduxit me Rex in cellâ vinariam, ordinauit in me charitatem.* Cant. 1. Acumine hoc charitas veluti ſagitta trâſuerbata Virgo noſtra aiebat rurſus Cant. 5. *Adiuro vos Filiæ Ieruſalem ſi inueneritis dilectum meum, vt nuntietis ei, quia amore langueo, ſiue vt legunt 70. Interp. quia amore vulnerata ego ſum.* Quibus verbis oſtendit, acumine, impetuque amoris ſui in Dilectum, ſe eundem vulneraſſe, & ab eodem viciſſim vulnus amoris accepiſſe. Quod Dilectû ſuo amore ſauciauerit, teſtatur ipſe Cant. 4. *Vulneraſti cor meum, Soror mea Sponſa, vulneraſti cor meum in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui. Siue vt Beatus legit Theodore-*

Amor Seraphicus eſt acutus velut ignis in pyramidem ſe efformans quodammodo.

Mirum amoris impetum ſemper in DEVM habuit B. V.

Maria amoris acumine velut ſagitta tranſuerberata fuit.

doretus lib.3. in Cant. Et in vno torque colli tui. Vbi Sanctus Doctor verba Sponsi, considerans, docet sponsam tum altissimâ rerum Diuinarum contemplatione, quam operibus vitæ actiuæ, summâ charitate obitis, veluti acumine sagittæ sauciari. Vnde ita Sponsum loquentem introducit: Ambo quidem oculi tui sunt admirandi, ac Spirituales, & Columbæ merito nominati. Sed alter eorum, qui Diuina contemplatur, qui philosophatur de Deo, qui recondita mysteria contuetur, cor meum stupore afficit. Et cum omnia colli sui ornamenta suspicio, virtutes tamen eas, quæ in actione consistunt, vel maximè. Collum enim Diuinorum mandatorum tuorum iugum ferens iustitiæ, sulcos infindit, & dirigit. Cum igitur reliqua virtutum ornamenta in collo tuo splendentia suspicio, atque commendo, tum in primis vnum admiror, atque obstupesco. Ac pulchritudinem suspiciens, cum vnius torquis tui, tum oculi Diuina hæc intuentis, amore vulneratus sum tuo. Vnum illud porro ornamentum, quod Sponsæ collo circundatum ceteris antecellit, discamus ab Angelo esse Charitatem: Maior autem horum est Charitas quam etiam plenitudinem legis appellat. Torquem ergo hunc Sponsæ Sponsus admiratur. Vulnerasti ergo cor meum, &c. hoc est, tali oculo prædita, & eiusmodi torque decorata me in amorem, ac desiderium tui concitasti. Hæc Theodoretus.

B. V. operibus vitæ actiuæ, & contemplatiuæ summa cum charitate obitis velut acumine sagittæ sauciatur.

B. V. Oculi Columbæ à Sponso vocantur.

Collum B. V. iugum Diuinorum mandatorum [illegible] gestat, velut torque exornatur.

Colli Sponsæ pulcherrimum ornamentum est Charitas.

Quibus pulchrè sane ostendit Sponsam, & vitæ contemplatiuæ, & actiuæ Sāctissimis exercitationibus eum amoris impetum, acumenque prætulisse, vt cælestis Sponsus, sibi in eo summopere, super omnem Seraphinorum Charitatem, quamtumuis inter Hierarchias illas Angelicas eminentissimam, complacens, se vulneratum, ac quodammodo victum amoris vi fateretur. Et qua in re quæso alia, Virgo nostra, si non in hac, amoris sui acumen, Seraphicum, illud transcendens de quo Areopagita, ostendit.

59. Ad postremā Seraphici Amoris proprietatem veniamus; quā super feruida eorum Charitas ab eodem Magno Areopagita nuncupatur.

Superferuida charitas dicitur illa, quæ caloris quadam vehementia feruens supra se iactatur.

Superferuidum porro ex sententia memorati Hugonis illud dicitur, quod caloris quadam vehementiā feruens, supra se iactatur. Sicut igitur Acumen Amoris is habere dicitur, qui omnia trāscendendo eadem despicit. Sic superferuentem Amorem quoque cum idem ille omnia, atque etiam semetipsum transcendendo contemnit. Miro igitur modo fit, vt dum per dilectionis ignem, in illum sustollitur, qui est supra se, per vim amoris in illum solum feratur appetendum, cogitandum, desiderandum, nec se, nec aliquid aliud cogitet, aut desideret, dum illum qui summum Bonum est amat. Superferuidum hunc amorem Virgo cum totius vitæ curriculo semper, tum in Passione Filij, iuxta eius Crucem, forti illa dilectione instar mortis roborata stando, mirificè prætulit, cum omnium ac sui ipsius oblita cum eo mori, superferuidā hac charitate extra se, & supra se rapta, desiderabat. Superferuidum hūc Deiparæ amorem, eiusque affectus tenerrimos mellifluus Bernardus Tract. de lament. B. V. descripsit. Libet hic pauca delibare. Sic igitur illam Filij amore efferuescentem, loquentemque introducit: *Fili mi, Fili mi. Quis mihi det, vt ego moriar pro te Fili mi? O misera quid faciam? Moritur Filius meus. Cur secum non moritur hæc mæstissima Mater eius? Fili mi, Fili mi, amor vnice, Fili dulcissime, noli me derelinquere post te, trahe me ad te ipsum, vt ego moriar tecum. Male solus moreris. Moriatur tecum ista tua Genitrix. O mors misera noli mihi parcere, tu mihi sola præ cunctis places, exagera vires, trucida Matrem, Matrem cum Filio simul perime. Fili dulcor vnice, singulare gaudium, vita animæ meæ, & omne solatium, fac vt ego ipsa nunc tecum moriar, quæ te ad mortem genui, sine Matre noli mori. O Fili recognosce miseram, & exaudi precem meam.*

B. V. superferuentem amorem habuit, quia omnia atque etiā seipsam transcendendo contempsit, pro dilecto.

Superferuidum Amorem ostendit B. V. in Passione, cum sui quasi oblita iuxta Crucem stetit.

Miri feruentissimæ charitatis affectus B. V. in Passione Filij eliciti.

Decet enim Filium exaudire Matrem desolatam. Exaudi me obsecro, in tuo me suscipe patibulo, vt qui vna carne viuunt, & vno amore se diligunt, vna morte pereant. O Iudæi impij nolite mihi parcere. Ex quo natum meum crucifixistis, & me crucifigite, aut quacumque alia sæuā morte me perimite, dummodo cū meo Filio simul moriar. Male solus moritur.

Orbas orbem radio, me Iudæa Filio, gaudio, & dulcore. Vita mea tollitur, salus perimitur, tota spes mea de terra tollitur. Cur ergo viuit Mater post Filiū in dolore? Tollite, suspēdite Matrē cum pignore. Non parcitis proli, non parcatis, & mihi. O Fili charissime, o benignissime N. miserere Matri tuæ, & suscipe preces eius.

Desine nunc mihi esse durus, qui semper cunctis fuisti benignus. Suscipe Matrem tuam in Cruce, vt viuam tecum post mortem semper.

Nihil mihi dulcius quam te in Cruce amplexato,

to,

to, tecum emori, & nil certè amarius, quam post tuam mortem viuere. O verè Dei Nate, tu mihi Pater, tu mihi Mater, tu mihi Filius, tu mihi sponsus, tu mihi anima eras. Nunc orbor Patre, viduor sponso, desolor Filio, omnia perdo. O Fili mi vltra quid faciam? Vide ibidem plura, quæ super feruidam hanc Virginei amoris vim, qua super omnia atque adeo super seipsam, sui oblita ferebatur, Seraphicamque charitatem omnem transcendebat, contestantur. Vnde Psellus apud Theodoretum verba illa librans Spiritus S. Cāt. 7. *Sexaginta sunt Reginæ, & 80. Concubinæ, & adolescentularum non est numerus. Vna est columba mea*, &cet. ita loquitur de hac Vnica charitatis, puritatisque cælestis Phœnice Virginea: *Inter tot Animas omnium hominum, qui saluantur, vna electa Columba est, vna illa sola, quæ Christum genuit, Virgo Mater Puella Maria, quæ puritate profecto Cherubin, ac Seraphin antecellit.*

Inter omnes animas, quæ saluantur est vnica Amoris Phœnix, & Columba B. V.

60. Quapropter idem Pelbartus omnibus hiscé præclarissimis Seraphicæ charitatis proprietatibus discussis, atque diligenter expensis, auream tandem hāc attexuit coronidē: Vnde omnes has, singulasque proprietates, excellentissimè quantum puræ creaturæ, viatrici possibile fuit, præ alijs fuisse in via, & nunc esse in patria beatificâ visione fruenti in Charitate B. Virginis, nulli ambiguum est. Hinc tam grata, & præaccepta Deo fuit hæc Deiparæ Charitas, eamque tantum præ omnibus creaturis redamauit, vt ab æterno, nullius amore creaturæ, ad incarnationem, ad tot tantasque ob mundi salutem ęrumnas exantlandas allectus fuerit, atque charitate Virginis, quam ab æterno præordinarat, vt humanæ Redemptionis foret Mediatrix. Sic ille.

Charitas B. V. adeo grata fuit Deo, vt propter illam incarnari in ipsa voluerit.

61. Quinis hisce Seraphici Amoris proprietatibus longe excellentius in Deipara effulgentibus, de quibus hactenus Pelbartus, addamus si lubet alias quatuor ex Rutilio Benzono Episcopo Lauretano lib. 3. in Magn. c. 34. Dub. 23. *Prima igitur Seraphinorum quam ipse affert proprietas ex Dionysio, est, habere esse sopitum, seu quietum, quod est effectus summi amoris. Et hoc fuit in Virgine super Seraphin. Maior enim est virtus, quæ sopitum facit in tumultu, & strepitu, quam illa, quæ in silentio, & quiete. Ergo cum Beatissima V. sopita fuerit imo & omnino tranquilla in tumultu, & strepitu tentationum, tribulationum, & persecutionum huius mundi, fuit magis quieta, quam Seraphin extra huiusmodi strepitum, & tumultum consti tuta. Sicut maior est violentia somni qui cogit hominē dormire in strepitu, quam inquiete. Et cum in illa fuerit maior amor erga DEVM, quam in Seraphin, maiorem quoque quietem, & soporem talem habuisse mentis in DEVM necessario dicendum est.* Vidit profundissimum hunc soporem, mentisque quietem in Virgine sponsus, in eaque sibi mirificè complacens, adiurabat adolescentulas Cant. 3. 5. *Adiuro vos filię Ierusalem per capreas, ceruosque camporum ne suscitetis, neque euigilare faciatis Dilectam donec ipsa velit;* siue vti legit Hebræus apud Celium Pannonium: *quousque complacentiam habebit, scilicet in me.* Vatablus, & Arabicus vocem illam: *Dilectam*, verterunt. *Amorem;* insinuantes cælestem hanc sponsam adeo in sponsum amoris, diuinæque contemplationis vi fuisse absorptam, atque transformatam, vt ipse Amor substantialis qui Christus, qua Deus est esse videretur. quare somnum hunc, ac quietem sponsæ rectè cōtemplationem Diuinorum, Seraphicâ charitate succensam merito ex Bernardi mente interpretamur. Sic .n. ille verba illa trutinans sponsi ser. 51. in Cāt. *Magna, & stupenda dignatio*, inquit, *quod quiescere facit animum contemplantem in sinu suo, insuper & custodit ab infestātibus curis, protegitque ab inquietudinibus actionū, & molestijs negotiorum, nec patitur omnino suscitari, nisi ad ipsius vtique voluntatem.* Vnde quietem hanc tam dulcem diuini amoris delicijs conditam desiderans, paulo post attexuit: Moriatur anima mea morte iustorum, etiam si dici potest, Angelorum, vt præsentium memoria excedens, rerum inferiorum, & corporearum similitudinibus exuat, sitque ei pura eum illis conuersatio, cum quibus est puritatis similitudo. Talis, vt opinor excessus maximè contemplatio dicitur. Rerum etenim cupiditatibus viuendo non teneri, humanæ virtutis est; corporum vero similitudinibus speculando non inuolui, Angelicæ puritatis est, &c. quam prærogatiuā singulare, assiduis, ac nunquam interruptis rerum celestium meditationibus; amorisque actibus in summo gradu super omnes Seraphinos consecuta est. De hac denique Virginis quiete ita prosequitur Bēzonius. *Adde quod Deipara fuit sicut Arca illa Noe in qua vniuersa animalia in summa pace degebant, cum prius, & postea sibi inuicem aduersarentur. In nobis quidem ratio aduersa-*

B. V. mira quies animi in contemplatione.

Ex maiori Dei amore orta maior quies contēplationis in B. V.

Quies sponsæ, est contemplatio.

B. V. Arca Noe.

uersatur carni, corpus Spiritui, & passiones inter se aduersę esse solent, & actio contemplationi, & contemplatio actioni impedimento esse solet. At in Maria vniuersa ista in summa fuerunt pace.

B.V. habuit vim intelligendi perspicacem ob eximiam sapientiam.

62. Secũda Seraphici Amoris proprietas est habere vim in intelligendo perspicacem, hac est sapientiâ eximiâ ornatam. Deiparam vero excessisse ipsos Seraphin in sapientia, non est dubium. Fuit enim in ea Christus, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi. Præterea Seraphin sunt participes sapientiæ accidentaliter. At Deipara est Mater sapientię increatæ substantialiter, & essentialiter quantum ad humanam naturam. Deinde vnctio Seraphin docet, & instruit homines de omnibus necessarijs ad salutem. Habent enim illi summum zelum salutis animarum, & diuinæ gloriæ. At vnctio Deiparæ dat de facto omnia necessaria ad salutem, mediante Christo, quem genuit. Ad hæc Deipara circa mysteriũ Incarnationis magis edocta, & instructa fuit, quam Seraphin. Vnde Venentius Fortunatus Pictauiẽsis Epis. illam alloquens aptè cecinit:

Occulti in terris Sacramenti conscia summi,
Et secreta poli, sunt patefacta tibi.

63. Tertia Seraphin amoris proprietas est, *habere esse intimũ, hoc est ad exteriora non conuersum, vel effluens. At Deipara non solum deorsum non effluxit, vel descendit, sed etiam præter naturam sursum ascendit, & omnes qui deorsum defluxerant, secum, quantum fuit in se, ad superna direxit.*

Vnde Deipara Vexillum Dei dicitur Isa. 7.

M. peccatores ad superna reduxit.

Dabit Dominus ipse vobis signum Isaia 5. *Eleuabit signum in nationibus.* Et Cantic. 2. vbi legimus; *Ordinauit in me charitatem, in Hebræo habetur: Vexillum eius super me Amor, vt Pagninus, & Genebrardus vertit.*

M. Vexillum amoris Dei.

Est autem Deipara vexillum amoris Dei. Est vexillum pulchritudinis omnium gratiarũ, & virtutum; Vexillum victoriæ, qua à Deo per amorem ipsa Deipara victa fuit. Est etiam Vexillum victorię, qua eadem Victrix Dei extitit.

M. Vexillum victorię, qua DEVM vicit, & qua à Deo victa fuit.

Vnde sponsus Cant. 4. Vulnerasti cor meum. Sept. Interp. legat: Excordasti, & obstupefecisti cor meum. Postremo est Deipara Vexillum refugij, pręsidij, imitationis protectionis, atque tutelæ in Ecclesia Dei. Est enim hęc significatio, seu signum datum timentibus Nomen Domini, vt fugiant à facie arcus Diabolicarum tẽtationum, vt liberentur dilecti Dei. Nec solum ipsa est Vexillum sed omnes ad eam deuotè, ac piè confugientes, ad instar vexilli exaltat, & in altũ euehit. quare hęc quod apud nos legitur: Vt fugiant à facie Arcus, in Hebr. habetur, vt Rabbi Dauid interpretatur: Vt vexillentur, siue, vt instar vexilli exaltentur, nimirum super inimicos suos. qui enim confugiunt ad Virginem erigunt ipsi quoque gloriosum victoriæ vexillum super aduersarios suos. Denique Virgo est Vexillum gloriæ in triumphanti Ecclesia.

M. Vexillum refugij.

M. Vexillum protectionis.

B.V. suos ad instar Vexilli exaltat.

64. Quarta demum Seraphici huius amoris proprietas est, *esse Inflexibile.* Quod Deiparæ summopere quadrat, quæ nunquam à Filio deflexit, nec Filius ab illa iuxta illud: *Confidit in ea cor virisui. Prouer. vlt.* Vnde appellat illa Filium, *Cor suum: Ego dormio, & cor meum vigilat.* quem locum Rabbi Salomõ sic intelligit; *Cor meum vigilat*: id est qui meũ est Cor, cum ego dormio, ipse ad custodiendum me vigilat. Per transformationem enim amoris appellat Christũ Cor suum. Cum eo enim tanquam corde iam viuebat, vt si quis eum ab ea eriperet, vitam ei auferet. Hinc à Ioanne Apoc. 12. dicitur signum magnum .i. admirabile. Postquam enim sol iustitiæ in illud semel per Incarnationem, & misericordiam fuit ingressus, nunquam amplius inde exijt, sed semper in Virgine fuit. Est enim tantæ magnitudinis, vt semper à sole illustrari possit: neque ex hoc signo Virginis sol vnquã egreditur. Vnde quid mirum si Virginis Amor multo magis quam Seraphinorum à Deo fuerit inflexibilis? Hæc Bẽzonius. De Sole hoc in Virgine habitãte pulchrè Venantius Fortunatus in Car. de B.V.

B.V. Inflexibilis. quia nunquam ab amore Filij deflexit.

Christus est cor B.V.

M. Signum admirabile.

Christus in Virgine fuit sicut Sol.

In te habitis mundi lumen statione corusca.
Floruit interius per sua membra DEVS.

65. Ex quibus facile est colligere, Deiparam amore illo suo plusquam Seraphico in dilectissimum suum, Filium verum iustitiæ solem fuisse transformatam, & hac etiam in parte Seraphinos imitatam, qui Christum Dominum amore nostri Cruci affixũ, in Crucifixum amoris vi, mente, spirituque transformantur. Quod patuit in Seraphino illo, qui se S. Francisco in monte Aluernię dum ei Sacra impressit stigmata, visendum præbuit. De qua visione admirabili Seraphicus Doctor S. Bonau. in Vita S. Francisci cap. 13. ita loquitur; Dum minister Christi Franciscus biẽnio antequam Spiritum redderet cælo, Seraphicis desideriorum ardoribus sursum ageretur in DEVM, & affectus

Seraphinus apparens S. Francisco amoris vi fuit in Crucifixum Spiritu transformatus.

affectus compassiuã teneritudine in eum transformaretur, qui ex charitate nimia crucifigi complacuit, quodam mane circa festum Exaltationis S. Crucis in latere montis orans, vidit quasi speciem vnius Seraphim, sex alas tam fulgidas, quam ignitas habentem de cęlorum sublimitate descendere, qui volatu celerrimo ad aeris locum viro Dei propinquum perueniens, non solum alatus, sed & Crucifixus apparuit; manus quidem, & pedes habens extensos, & Cruci affixos; alas vero sic miro modo hinc, inde dispositas, vt duas supra caput erigeret, duas ad volendum extenderet, duabus vero reliquis totum corpus circumplectendo velaret.

S. Franciscus Martyr amoris.

Hoc videns vehementer obstupuit, mistumque dolori gaudium mens eius incurrit, dum & in gratioso eius aspectu sibi tam mirabiliter, quam familiariter apparentis excessiuam quandam concipiebat lætitiã, & dira concepta Crucis affixio ipsius animam cõpassiui doloris gaudio pertransibat. Intellexit quidem illo docente interius, qui est apparebat exterius, quod licet passionis infirmitas cum immortalitate Spiritus Seraphici nullatenus conueniret, ideo tamen huiusmodi visio suis fuerat præsentata conspectibus, vt amicus ipse Christi prænosceret, se non per martyrium carnis, sed per incendium mẽtis totum in Christi IESV Crucifixi expressam similitudinem transformandum.

B.V. magis fuit amoris vi in Crucifixum transformatur quam ille Seraphinus.

66. Quã transformationẽ, imo longe excellentiorem, amoris plusquam Seraphici vi Sanctissimæ contigisse spiritualiter Deiparæ exploratum est. Vnde Pelbartus de Themisuar Pannoniæ decus lib. 9. stellari Par. 1. c. 2. ar. 3. docet, *Charitatẽ Diuinæ Matris fuisse transformalem. quia totaliter*, inquit, *erat ipsa per charitatẽ transformata in Christo, vt tota maneret, & viueret in Christo, & Christus in ea, ita vt dicere potuerit cum Apostolo Galat. 2. Christo confixus sum Cruci. viuo ego, iam non ego, viuit vero in me Christus. Vnde optimè ipsa, præ alijs dicere potuit cum B. Ignatio: Amor meus Crucifixus est in Christo. Et vero si Seraphici Spiritus per suum amorem in Christum Crucifixum transformantur adeo, vt, sicut Franciscus Mayronius ait, qui intimè cerneret Seraphin, cerneret in eis stigmata Christi expressa intellectualiter, sicut sensibiliter fuere in B. Francisco. Multo magis hoc censendum est de anima B. V. M. quæ tota Christo confixa est Cruci, tota in Christum DEVM transformata. quod ipse aptissima declarat similitudine sigilli, quod si cerã imprimatur, ex illius forma, quam repræsentat habebit esse, & denominationẽ rei talis, vel talis quam repræsentat nempe Regis, &c. si quidem forma est quædam esse rei.* Cum igitur charitas sit diuina virtus, dabit animæ sine dubio esse Diuinum, efficietque vt qui manet in charitate in Deo maneat, & DEVS in eo.

B.V. dicere poterat ob suã in Christum transformationẽ: Amor meus Crucifixus est.

Talis quisque est quale est illud quod amat.

Vnde Augustinus: *Vnusquisque talis est qualia amat. Si terram amas, terra es, si cęlum, cælestis es. Si DEVM, audeo dicere DEVS es; dicente Propheta: Ego dixi Dij estis, & Filij excelsi omnes*. Hinc Hugo lib. de claustro animæ: *Scio anima mea, quia amor est vita tua, & ipsa vi amoris, in eius quem amas similitudinem transformaris*. Sicut ergo B. V. Christum summè amauit, ita summè, & totaliter esse Diuinum & Christiforme super omnia creata consecuta est. ita vt speciem Crucifixi Filij in se exprimere videretur.

S. Franciscus speculum purissimum in anima, & corpore suo Crucifixum IESVM repræsentans.

67. Quare si Vbertinus Casalius lib. 5. Arboris vitæ cap. 4. S. Franciscum contulit purissimo cuidã speculo, quod ex parte anteriori, & posteriori cui plumbum inesse solet IESVM Crucifixum, quem Seraph alatum vocitat, in anima, & corpore mundo ad recolendam eius Passionis memoriam repręsẽtauit, & Christiformis quidam alatusque Seraphinus esse visus est: multo magis Dei Matris cor animusque speculum quoddam nitidissimum Crucifixi IESV, atque adeo alati Seraphini eum ad viuum exprimens dici poterit.

IESVS igneus cor liquefecit S. Francisci, eumque in se transformauit.

68. Si denique igneus IESVS, vt idem Vbertinus loquitur, scintillans Diuinitate, supra cor, & corpus Francisci tam flammeum, ac vigorosum effudit ignem, vt cor eius fieret tanquam cera liquescens (si quidẽ Diuinus amor habet vim liquefactiuam, & figuratiuã ad modum ceræ fluentis in sculpturam sigilli) vt ita mente, & carne totus flueret intra sculpturam vulnerum apparẽtis dilecti, & transformaretur amans in amatum: quanto magis Virgo Deipara igne diuini amoris plusquam Seraphico accensa, ac liquefacta transijt tota quãta in formam Crucifixi IESV, eamque mẽte, animoque suo ad viuum repræsentauit?

S. Teresia à Seraphino igneo telo amoris sauciatur.

69. Ad hãc plusquam Seraphicam ac transformantem Virginis nostræ declarandam charitatem, singularis ille fauor cælitus S. Teresiæ exhibitus vobis

in

in memoriam reducendus est, quando à Seraphino flammăti amoris telo sauciata, tota Diuinæ charitatis vehemẽtiâ extra se posita, in Dilectum animus eius abijsse videbatur. Eximiam hanc gratiam Diuinitus illi exhibitam Pater noster Franciscus Ribera libr. 1. ipsius vitæ cap. 11. ita descripsit: Dominus illius in animo tam ardentem, vehementemque amoris erga DEVM ignẽ excitauit, vt eius videndi desiderio, & absumi, & prope emori videretur, nec penes seipsam manere posset; & reuerâ tantus erat motus, vt animam sibi violenter auelli putaret. Vulnerata siquidem erat, ac velut emoriẽs, & morte quidem longè suauiori, optatiorique, quam aliqua in hoc mundo est vita. Hanc tamen à se tolli plagam ita nõ velle poterat, vt huic ipsa tormento, ac vulneri omnes mundi voluptates, ac delicias post habendas censeret.

Vnde illud Psalmistæ amantis carmen identidem repetebat: *quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te DEVS*, quod verè id ipsa in se locũ habere cerneret.

Iis ipsis diebus oblata illi aliquoties admirabilis quædam, & Diuina visio. Ad stătem siquidem ad latus sinistrum sibi vidit Angelum forma corporea indutum, sed ea per exigua, quem & minus oris splendor, & ardor de Seraphinorum Diuino penitus amore æstuantium numero, vt fuisse Beata Mater crederet, suadebant. Hic aureum manu iaculum oblongum, & loco cuspidis flammulâ obarmatum vibrabat, quod ipse cordi illius, vt videbatur infixum cum educeret, ipsa simul euelli sibi præcordia credebat, & ingẽti Diuini amoris æstu cor penitus flammescere.

Vulnus amoris S. Teresię à Seraphino inflictum dolorem ac dulcedinem illi pariebat.

Ea autem doloris erat vehementiâ, vt eum non ferens inconcisos, interruptosque gemitus interspiraret (intensius enim gemere dolor prohibebat,) quam simul dolor hic dulcedinem afflabat, vsque adeo copiosè affluebat, vt doloris nec desiderare finem, intermissionemuẽ, nec præter DEVM quidquam ei posset satietatem afferre. quibus id contingebat diebus velut sui impotens erat, optasset quoque neminem tunc vel videre, vel loqui, sed sapidam illam pęnam continenter persentiscere, quæ illi longè maioris gloriæ erat seges, quam quę omnibus iunctim creaturis poterat dimanare. Hæc ille.

Quod si hæc Sancta Virgo vnico flammanti amoris telo in corde icta, ita mutata est, vt sibi euulsa fuisse præcordia crederet, tantisque Diuinę charitatis æstuauit ignibus, vt tota liquescere videretur, eiusque anima è corporis ergastulo emigrare, & in Dilectum transire, ardentissimis desiderijs anhelaret: Quăto maioribus Virgo Deipara, Diuiamoris Seraphicos omnes transcendẽtibus æstuasse incendijs, & in sponsum transformata fuisse credenda est, quæ non à Seraphino quopiam aureo, flammatique telo; sed ab ipso Seraphinorum Creatore non telo, sed ipsomet Incarnato Verbo, dum ipsius purissimo, nonem mẽsibus delitesceret vtero, dulcissimè sauciata fuit?

B.V. nõ telo aureo à Seraphino fuit sauciata, sed à Patre æterno sagitta incarnati Verbi.

70. Sagittam porro Diuinum esse Verbum testatur Isaias cap. 49. dum in ipsius persona ita loquitur: *Posuit me sicut sagittam electam, in Pharetra sua abscondit me*: quæ enim alia est hæc Pharetra, in qua hæc electa sagitta fuit abscondita, quam ipsa Virgo Deipara, in qua Dei Filius carnem assumens, nubeque se mortalitatis nostræ conuestiens, velut fulgurea quedă sagitta corda mortalium potentissimè saucians in mundum irrupit, cumque Diuini amoris ignibus inflammauit. Vnde S. Epiphanius orat. de laud. B.V. eam Nubi cuidam lucidæ, quæ fulgur, & quasi trisulcum quoddam fulmen, tonitruo Spiritus Sancti sociatum, cum copiosis Diuinæ gratiæ imbribus in orbem iaculata est, conferre non dubitauit: *O beata Virgo Nubes lucida*, inquiens, *quæ fulgur de cælo lucidissimum ad illuminandum mundũ deduxisti Christum. Nubes cælestis, quæ tonitruum Spiritus Sancti in seipsa reconditum deduxit in mundum, & imbrem Spiritus Sancti in vniuersam terram ad producendum fidei fructum, cum impetu demisit*. Ignitam fulgurătemque sagittam esse Incarnatum Verbum, vel ipsum Delphicum Oraculum, Argonautis illud, de Templo à se ædificato, consulentibus, cui foret dedicandum, fateri compulsum fuit, dum ita respondisse memoratur:

B.V. Pharetra in qua Diuinum Verbum ceu sagitta fuit abscondita.

B.V. Nubes lucida fulgueam sagittam Verbi iaculans.

Assidua virtute decus sublime parate;
Atque vnum sic mando DEVM, qui cuncta gubernat
Cælesti residens solio colite, atque timete:
Illius æternum, atq; ante omnia sæcula Verbũ
Nescia Virgo viri nostras emittet in auras,
Quod velut igniferis impulsa sagitta procellis
E domitum reddet Diuino munere Mundum.

Incarnatum Verbum est Sagitta igniferis procellis impulsa, domans mũdum.

Christus fulguream Sagittam se esse fatetur.

Quid plura? Fulguream sagittam, ac fulminantem se esse Christus ipse fassus est Matth. 24. 27. *Sicut enim Fulgur exit ab oriente, & paret vsque in occidentem, ita erit aduentus Filij hominis*. Deniq; Psellus antiquus Pater apud S. Theodoretum Saluatorem Sagittā cor sponsæ vulnerantem agnouit; explicans .n. illius verba Cāt. 5. n. 8. iuxta 70. Interpretationem: *Nunciate ei qui charitatis vulnerata ego sum*. legit ipse: *Sagittâ amoris confixa ego sum*; addiditque vt intelligeremus quanam sagittâ, & à quo confixa esset sponsa: *Per amorem intellige Patrem, qui nullum habet Principium. Per sagittam vero electam, Verbum, & sponsum. Hanc in eos, qui saluantur conijcere solet.*

Pater Incarnatum Verbum ceu sagittā in his, qui saluātur solet conijcere.

Sic Psellus. Ex qua pijssima tanti Patris explicatione perspicuè intelligere possumus, quibus Diuini amoris flammis mens, animusque, simul ac præcordia Virginis Deiparæ æstuarint, cum Deus Pater dilectissimum suum Filium, velut ignitam, fulgureamque sagittam in sinum Virginis immisit; qua illa ictam se dulciter, ac diuino amore inflammatam eiusdemque vehementiā languentem ac deficientem sentiens, ac denique Dilecto se intimè per transformationem vnire cupiens, dicebat sibi ministrantibus Angelis Cāt. 5. 8. *Adiuro vos filiæ Ierusalem si inueneritis Dilectum meum, vt nuncietis ei, quia amore langueo*. Quod, vti dixi 70. ad rem nostram aptissime extulere: *Quia charitatis vulnerata ego sum*, quæ verba indicant Sponsam cum spōso amore dimicantem, fuisse captiuatam, ac sauciatam; sicut, & illa verba Sponsi, Cant. 4. *Vulnerasti cor meum soror mea, spōsa vulnerasti cor meū*, captiuatā fuisse ab illa sponsum in prælio amoris, indicant. Dum enim vteri sui Virginalis Dei Filium, qui substantialis charitas est, velut ignitam, fulgurātemque excepit sagittam, vulnus vtique accepit, atque ita vulnerata, ac captiua in creatæ illius Charitatis effecta est. Quam dum vicissim amore plenissimis oculis, qui ipsius sedes esse consueuerunt, intuetur, eandem quoque sibi captiuat, ac mancipat, deque illa triumphat, ac triumphatur, ab eadem, dum increata illa Charitas illam in se, vt pote consumens Ignis, mirâ quadam ratione conuertit.

Vnde quid mirum nobis accidit, quod tota igne Diuini amoris liquefacta, in Dilectum transformata sit, & vi charitatis tota ignea, & ipsa vti dilectus, ignis effecta sit, omnesque ignis proprietates longè excellentius, absque cōparatione quam Seraphini in se repræsentarit. Quare quod Seraphinus aureo suo, flammantique telo S. Teresiæ cordi vulnus inflixit, eamque tantis diuini amoris ardoribus flagrantem reddidit, idem vulnus, & quidē multo suauius increatus Amor carnem nostram assumens, ex vtero Virginis, ad instar ignitę, ac fulgurantis Sagittę eidem intulit, eamque super omnes Seraphinos sacris flammis exæstuantem reddidit. Quare id fecisse purissimus hic Diuinissimusq; Amor visus est, quod olim quidam fabulatus est Poeta de profano, qui sagittis exhaustâ pharetrâ, tandem se velut sagittam in medium cor amantis iaciens artus eius resoluit, totumque flammis absumpsit.

B. V. Diuinū amorem triūphauit, & ab eadem deuicta, & triumphata fuit.

71. Iaculatus fuit quondam in ipsa mundi creatione Pater æternus varias, easque flammantes amoris sui in genus humanum sagittas. Sagitta fuit cæli terræque molitio; Sagitta lux rerū creatarum pulcherrima; Sagitta luminaria illa magna in firmamento, nempe Sol, & Luna, ac Planetæ reliqui; sagitta tam innumerata aliarum Stellarum multitudo, ac reliquæ terræ in seruitium generis humani cum elementis conditæ creaturæ. Sagittæ denique Angeli ad ministerium hominis destinati. Verum cum Vniuersorum Cōditor tot beneficiorum, amorisque sui multiplicatis sagittis hominem debellare, sibique captiuare non posse videretur, Vnigenam tandem suum dilectissimum de sinu suo in sinum Virginis, ceu ignitam immisit Sagittam. Quam illa suauissimè cordi illapsam excipiens, tantis, ijsque plusquam Seraphicis amoris Diuini exarsit incendijs, vt ijs ceu Phaetonteis olim, vt ita dicam, ignibus orbis pene vniuersus conflagrarit.

Creaturarū variarū creatio sunt variæ amoris Diuini sagittæ.

Hoc nimirum aliqua ex parte, olim futurum indicauit Rubus ille ardens quē contemplatus est Moyses. quemadmodum enim Rubus ille, licet totus esset cælesti igne circundatus, illæsus tamen perstitit: Sic hæc gloriosissima Seraphinorum Regina, quamuis ignitâ flāmantique hac Diuini Verbi icta fuerit sagittâ, mirisque Diuinæ charitatis flāmis concremata, inque dilectum transformata, consumpta tamen minimè fuit, sed sublimiorem quamdam supra humanam, imo Diuiniorem, si ita loqui

B. V. Rubus diuino amore ardens nō combustus.

qui fas natura sortita. Hinc Chrysippus Presbyter Hierosolymit. Ser. 2. de Deipara Rubum accensum igne Diuino eam agnoscens salutauit: Aue Rube ardens igne Spirituali, qui nusquam tamen adureris.

B.V. charitatis suæ Seraphicæ ardores in Dauidem transfudisse visa est.

71. Seraphicos hoscé charitatis suæ feruentissimæ ardores crediderim Virginem, æuiternâ adhuc illa Diuinissimâque mente conceptam, in Dauidem Regem, suum olim futurum Parentem transfudisse. Quoties enim cõtemplor ipsius amoris flammas, quibus in Creatorem suum, inter Regales delicias, mũdique huius strepitus, ac perturbationes, bellorumque tumultus, exardescebat, satis admirari nequeo, qui fieri potuerit, vt tantis Diuinæ charitatis æstuare potuerit incendijs? Nimirum Seraphica illa Virginis charitas, eiusque olim futura merita, ignes illos cordi eius subijciebat, dum ita iucundè concinendo, in DEVM ferebatur: *Diligam te Domine fortitudo mea, Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus; Deus meus adiutor meus, & sperabo in eum. Protector meus, & cornu salutis meæ, & susceptor meus, Psal.* 87. *Et rursus Psal.* 84. *Quis mihi dabit pennas sicut Columbæ, & volabo, & requiescam? Psal.* 72. *denique his æstuans ardoribus clamabat. Quid mihi est in cœlo? & à te quid volui super terram? Defecit caro mea, & cor meum, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Mihi autem adhærere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam.*

S. Bernardus habuit virtutes, & officia omnium Angelicorũ Ordinum.

72. Easdem Seraphicæ suæ charitatis faces, Virgo mellifluo Bernardo, tanquam dilectissimo suo, ipsius purissimo lacte enutrito Filio subdiderat, adeo, vt Angelicus Doctor Sermone quodam in ipsius laudem composito, dicere non dubitauerit: *Habuit virtutes, & officia omnium Angelicorum Ordinum; ac per consequens etiam Charitatem Seraphicam,* qua sane vniuersos, qui opera ipsius relegunt, atque euoluunt accendere consueuit. Atque vt reliqua missa faciam, quantas, DEVS immortalis, Seraphici amoris flammas, proximos quosque accendentes spirabant verba illa, & etiam nunc spirant, cum de Cruce suspensum Saluatorem contemplans, acerbissimos illos memorans cruciatus eius castissimis hærens in amplexibus cum Sponsa medullitus dicebat: *Fasciculus myrrhę dilectus meus mihi, inter vbera mea Commorabitur. Cant.* 1. Quæ verba ipse attentius more sibi solito librans, tanquam quidam Seraphinus, & se, & alios in amorem cælestis Sponsi accedere desiderans, sic hortatur Ser. 43. in Cant. Tu quoque si sapis imitaberis Sponsæ prudentiam, atque hunc myrrhæ tam charum Fasciculum de principali tui pectoris, nec ad horam patieris auelli: amara illa omnia quæ prote pertulit semper in memoriâ retinens, & assiduâ meditatione reuolués, quo possis dicere & tu: Fasciculus meus mihi, &c. Et ego Fratres ab ineunte mea conuersione pro aceruo meritorum, quæ mihi deesse sciebam, hunc mihi Fasciculum colligare, & intra vbera mea collocare curaui, collectum ex omnibus anxietatibus: & amaritudinibus Domini mei. Primum videlicet infantilium illarum necessitatum. Deinde laborum quos pertulit in predicando, fatigationum in discurrendo, vigiliarum in orando, tentationum in ieiunando, lacrymarum, in competiendum, insidiarum in colloquendo, postremo periculorum, in falsis fratribus, conuitiorum, sputorum, colaphorum, subsannationum, exprobationum, clauorum, horumque similium, quæ in salutem nostri generis, Sylua Euangelica copiosissimè noscitur contulisse. Vbi sane inter tot odoriferæ huius myrrhæ ramusculos, minimè prętermittẽdam putaui etiam illam myrrham, qua in Cruce potatus est, sed neque illam, qua vnctus est in Sepultura, quarum in prima applicuit sibi meorum amaritudinẽ peccatorum: in secunda futuram incorruptionem mei corporis dedicauit. Memoriam abundantiæ suauitatis horum eructabo, quoad vixero. In æternum non obliuiscar miserationes istas, quia in ipsis viuificatus sum. Mihi Fasciculus iste seruatus est salutaris. Nemo tollet eum à me, inter vbera mea commorabitur. Hæc meditari dixi Sapientiam, in his iustitiæ mihi perfectionem cõstitui, in his plenitudinem scientiæ, in his diuitias salutis, in his copias meritorum. Propterea mihi hæc in ore frequenter, sicut vos scitis; hæc in corde semper, sicut DEVS scit; hæc stylo meo ad modum familiaria, sicut apparet. Hæc mea sublimior interim Philosophia scire IESVM, & hunc crucifixum. Non requiro sicut Sponsa vbi cubet in meridie, quem lætus amplector, mea inter vbera commorantem. Hunc & vos dilectissimi, tam dilectum. Fasciculum colligite vobis, hunc medullis inserite

S. Bernardus in contemplanda Passione Domini ardens velut Seraphinus.

Affectus S. Bernardi erga Passionem Domini.

cordis, hoc munite aditum pectoris, vt vobis inter vbera commoretur.

En vt Sponsa Virgo Maria Seraphico amore succensa Crucifixum Amorem suum ardentissimè diligens, interque sua vbera velut suauissimum myrrhæ Fasciculum recondens, eundem illum amorem suum Seraphicum in Bernardum transfudit; & ipse tandem in orbem vniuersum, adeo vt nemo sanæ mentis, ipsius hæc, aliaque scripta legens, à calore eius se possit abscondere.

72. Quid de Seraphico Doctore Bonauentura dicam? Quis quæso Sanctissimum, castissimumque eius pectus tantis tamque flammantibus Seraphici amoris, quæ passim eius in scriptis, ac præsertim in Psalterio illo clucent Virneo, succēdit facibus, nisi ipsa Seraphinorum Regina Virgo Deipara, cui semper extitit deuotissimus? Nonne fax Seraphica mortalium corda succendēs videtur fuisse illa, cum Par. 2. stim. Diu. Amo. c. 3. Christo IESV cor suum ignitum offerens loquebatur? *O Domine mi IESV tu te mihi totum dedisti, & à me cor meū tātum petis? Sed quantum est hoc Domine mei, qui ita excellens es? Si .n. haberem cor vnum, quod solū maius esset, quā si simul essent omnia corda filiorum hominum, & omnes Angelorum affectus; & , vt materialiter loquar, maius esset, & plura spiritualia simul actu contineret, vel continere posset, quam cælum empyreum; ipsum totum, & totaliter tibi tribuere deberem; & adhuc tanto Domino munusculum paruum, imo quasi nihil esset. Quanto magis ergo illam paruam scintillam cordis, quam habeo, tibi dabo, & totaliter in te ponam? Hoc enim permaximum est mihi, quod cor meum habere digneris. Nonnè ergo stultus essem, si illud applicarem de cetero alicui creaturæ, cum Dominus meus illud habere velit? Etiam in meipso nolo vt permaneat amodo, sed volo, vt totaliter requiescat in te, qui creasti illud ad laudandum te. Melius est, vt cor meum maneat in æterna iucunditate, in Diuina Maiestate, & immensa bonitate, quam in mea fragilitate; in tua denique Deitate, quam in mea iniquitate. Si hoc habere, ò Contemplatiue cupis, multum corde desideres, multum ore postules, & desiderium animæ tuæ tibi tribuet DEVS, & voluntate tua non fraudaberis, sed mētem tuam eleuans, in benedictionibus dulcedinis te præueniet, & tanquam Corona lapidis preciosi semetipso mentem tuam circumdabit? Nullus enim potest perfectè inuenire DEVM, qui se perfectè non odit.* Sic ibi. Nonnè altera fax Seraphici in Virginem Deiparam amoris videtur

S. Bonauenturę ardens in Christum amor.

S. Bonauentura ardens in B. V. charitate.

fuisse illa cum canebat Psal. 17. *Diligam te Domina cæli, & terræ, & in gentibus Nomen tuum prædicabo. Confitemini illi tribulati corde, & roborabit vos contra inimicos vestros. Stilla nobis Domina gratiam vberum tuorum, & manante lacte dulcedinis tuæ refice viscera puerorum tuorum. Religiosi omnes honorate illam, quia ipsa est Adiutrix; & vestra Specialis Aduocata. Esto refrigerium nostrum gloriosa Mater Christi, quia tu es totius Religionis mirabile firmamentum.* Nonnè noua Virginei amoris fax intimo corde euibrata videbatur illa dum canebat Psal. 114? *Dilexi Matrem DEI Domini mei, & lux miserationum eius infulsit mihi. Circumdederunt me dolores mortis, & visitatio Mariæ lætificauit me. Dolorem, & periculum incurri, & gratia illius sum recreatus. Nomen eius, & memoriale illius in medio cordis nostri, & non nocebit nobis ictus malignantis. Conuertere, anima mea in laudem ipsius, & inuenies refrigeriū in nouissimis tuis.*

73. Quid de B. Felice Ordinis Seraphici Capuccinorum dicam? Quis pectus ipsius tātis erga IESV Nomen succendit tardoribus, nisi illa quæ in Canticis, amore languens dilecti sui, Nomē ipsius dulcissimum tot exornauit laudibus, ipsi leta concinendo: *Oleum fusum vnguentum, effusum Nomen tuum;* Et quoniam Nomen eius non quod cumque Oleum, sed odoratum, ac aromaticum, preciosissimis vnguentis, suauissimos, virtutum odores exhalantibus, delibutum, ac contemperatum nouerat, quod suauitate sibi innata recreare, & attrahere ad se soleret animas, mox attenuit: *Ideo adolescentulæ dilexerunt te nimis.* Quasi diceret, inquit nost. Delrius: Nolite mirari me iam viro maturam, olim desponsatam, toties interpellatam, illius Sponsi nondum visi, sed probè audito cogniti credita pulchritudine inflammari; quem in intimis abditæ penetralibus domestici laris Virgunculæ; quas virorum nec vllus aspicere, nec aspici vllis custodia parentum sinit, sola vnguentorum eius suauitate ab allectum, ardenter sat scio, aspicere desiderabunt, quem ardebunt, quem suspirabunt. Vbi obseruandum Præteritum tempus pro futuro poni in scripturis solere ad certitudinem denotādam. Et quoniam præuidebat Sanctissimi IESV Nominis odoribus Iucundissimis sese oblectaturas secum sanctas animas, eiusque virtutum heroicarum odore alliciendas, petit à sponso efficacem gratiam, quam, & ipsa, & secum illæ

B. V. erga Nomen IESV pius affectus.

B. V. pium suum erga Nomen IESV affectū in sibi deuotos transfundit.

illæ suauiter ad earū amorem, imitationemque trahantur: *Trahe, inquiens, me post te, curremus in odorem vnguentorum tuorum*. Inter hascè Sanctas animas iure merito numerandum censuerim B. Fælicem, verè amore Seraphico erga Nomen IESV Fælicem, de quo literæ Annuæ Capucinorum ad Annum 1587. n.43. ita loquuntur: Tanta in Nominis IESV prolatione voluptate afficiebatur, vt illud absque lacrymis effari non posset. Nomen illud super omnia amabat, ac tam suauiter pronunciare solebat, perinde ac si mel in ore haberet. Hinc ab exordio, cùm primum pueros in Vrbe, vel in domibus sibi obuios haberet, hos IESV Nomen altius efferre edocuerat: quo audito tanto ipsius viscera amoris affectu commouebantur, mox in lacrymas prorumperet.

B. Fælicis Capucini erga Nomen IESV ardens amor.

Quapropter quosdam sibi Rythmos, non numeris perfectos, aut artificiosè elaboratos, sed Spiritu plenos composuerat, quos vel solus decantare, vel interdum cum in nobilium domibus puellas Arcarium organum fidiculare pulsantes offenderet, ijs cantandos offerre consueuerat, quibus cum, & vna ipse Dei Spiritu ebrius concinebat.

Inter quos hi miram pietatem, amoremque Seraphicum spirantes hic memorandi merito fuere.

B. Fælicis de Nomine IESV piæ Cantiones.

IESV dulcis sponsus meus
O Diuini fons amoris,
Vt te amem, & ardoris
Flammâ accensus post te curram.
Mihi in animo scripsisti:
IESV ad hoc tu me effinxisti,
Vt te amem DEVS meus.
IESV dulcis Sponsus meus,
Vera bonitas amoris
In membranis cordis mei
Scribe tu intus & foris,
Quam me amasti, & causa mei.
Quanta in carne mea fecisti
Vt te amarem DEVS meus.
Ad te clamo vehementer
Teque sitio tam ardenter,
Vt præ amore tui langueam.
IESV mi audi clamantem
Audi flentem, & amantem.
Amoris repulsam non sentiam.
IESV mi meus dulcis amor
Iam cor meum ad tè euolauit
Tuoque in sinu sibi strauit
Sui amoris lectulum.
Tecum ergo semper cubet
Charitas, & amor secum recubet
Ornent mentis hortulum.
IESV dulcis Mariæ Filius
Animarum te quærentium
Amor spes, & desiderium
Quantum bonum possideret,
Qui te solum corde haberet?
IESV gaudium Angelorum
Qui te gustat aliorum
Esurire iam non valet
Bonorum delicias
In te namque solo habet
Quas mens capere non valet
Cælestes diuitias.

74. Quid demum de nostro P. Camillo Constantio Deiparæ studiosissimo dicam? Tantis vir hic Religiosissimus totius vitæ suæ decursu Diuini amoris à Diua sine dubio Virgine sibi communicatis exersit flammis, vt sui ipsius oblitus in nouum orbem Diuinæ gloriæ, salutisque animarum amplificandæ studio profectus fuerit vbi cum 17. Annis Macai, & 9 in Iaponia multas amore Christi ærumnas inter barbarorum insidias, vitæque pericula, insatiabili animarum zelo exantlasset, tandem ob fidem Christianam Iaponibus prædicatum ad rogum viuus concremandus damnatus, cum iam palo esset alligatus, & crepitantes circa se flãmas sentiret, flammis maioribus plusquam Seraphicæ illius charitatis intus accensus concionari magno feruore cæpit ad populum, ac posteà velut alter Seraphinus in illud dulcissimum Angelorum Carmen Trisagion prorupit, hilari voce quinis vicibus concinendo: *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus DEVS exercituum*. Tum Iaponica lingua ter illud iterauit: *O quam mihi bene est!* Inde ad Gentiles conuersus alta voce imis eius medullis erumpente ad DEVM pro tanto sibi collato beneficio collaudandum eos inflammauit, concinendo: *Laudate Dominum omnes gentes laudate eum omnes populi*.

P. Camillus Constantius igne diuini amoris accēsus in medio flammarum velut Seraphinus cecinit: Sanctus, Sanctus, Sanctus.

75. Neque vero Virgo nostra pientissima hac plusquam Seraphicâ accensa charitate, eximijs hiscé Religiosisque viris hæc cæli dona largiendo, verum etiam vilioribus ac simplicioribus ac ruralibus, qui eam specialibus quibusdam venerati sunt obsequijs, sese amantissimam exhibuit, eosdemque Diuinæ charitatis, gratiarumque reliquarum thesauris locupletauit.

Memorabilis sanè sacratissimæ Deiparæ erga Puellam quamdam rusticam ouium

ouium pastricem eluxit charitas, vt in Spec. Exẽp. Tit. Maria c. 41. videre est. Cum enim Puella hæc circa locum, in quo pascere gregem suum fuerat solita Templum quoddam desertum, in quo Deiparæ Virginis effigies omni ornatu, cultuq; destituta visebatur repcrisset, Dei Matri pio affectu, & sancta quadã, ob eius paupertatem simplicitate compatiens, animitus eam vestire, ac ornare desiderabat. Cum nequiret, statuit apud se, promisitque Virgini, se salutationibus Angelicis veluti totidem rosis aureis vestem Attalicam totam floridam contexturam. Nec in promittendo minus prompta ac liberalis sancta illa rusticitas, quam in exequendo extitit. Porro cum hæc salutãdę Deiparę, summâ cum veneratione pietatis exercitia pluribus annis iterasset, tandemque in lethalem morbum incidisset, Pastricis suæ deuotissimæ, eiusdemque tã ardentis erga se studij non oblita Deipara, eam Angelicis cuneis, triplicique Virginum Choro stipata inuisit.

Morienti Puellæ B. V. Angelorum Virginumque triplici stipata choro adest.

Harum primus stragulatis, ijsque pulcherrimis erat amictus vestibus; erantque illæ, quæ nullo emisso voto, Virginitatem illibatam hoc in sæculo custodierant. Alter candidissimo effulgens amictu earum erat, quæ Virginitatis emisso voto, se totas diuino obsequio manciparant. Postremus Virginũ chorus rubenti coruscans cyclade earum fuit, quæ intactum Virginitatis suę florem proprio, amore Christi sponsi, effuso sanguine purpuram. Agerant denique vniuersum Sanctissima Virginum Virgo, ac Regina, augustiori Diuinioríque quadam formâ, schemateque conspicua claudebat. Hæc miri splendoris salutationibus Angelicis, ceu, rubeis, candidisque rosulis intertexta induta erat cyclade, caput vernantium rosarum redimita sertis: manuque corollam miræ pulchritudinis Paradisiacis concinnatam rosis, toto ore, oculisq; gratias, mirificamque spirans lætitiam gestabat. His igitur cælorum Reginæ Angelorum Virginumq; comitata choris tugurium suæ deuotæ Pastricis ingredi, humique super paleas cubantem inuisere, pro summa sua plusquam Seraphica charitate non est dedignata.

Dum igitur lectulum ægrotantis Puellæ Dei Mater cum Angelis, Virginibusque circumstat, In suauissimos cõcentus omnes erupere; inter quos felicissima illa Puella innocentem animulam suauissimè exhalauit. Quam mox Virgo Deipara, in tot coronarum Angelicis salutationibus contextarum compensationem, Paradisiacâ illa Corolla redimiuit, in cęlumque mirâ lætitia gestientibus beatissimis illis Spiritibus atque Virginibus, summa cum gloria, ac triumpho deduxerunt. O admirabilem Virginis nostræ pientissimæ omnem Seraphicam transcendentem charitatem, quæ nullo habito personarum discrimine, adeo benignè se mortaliũ omnium impendit, ac superimpendit obsequijs. Quare libet cum Psalmista Seraphico ad Virginis hãc charitatem Seraphicam celebrandam orbem vniuersum coronidis loco inuitare Ps. 65. Iubilate Dominæ nostræ omnis terra, Psallite hymnum Nomini eius, date honorificentiam Maiestati eius.

Inter Angelorum Virginumque cõcentus in cælum euolat, & à B. V. preciosa corollam redimitur.

Benedictum sit cor tuum Domina, quo tam ardenter ac syncerè Filium dilexisti. Benedicat te omnis caro glorificet te omnis lingua.

Amen.

D I-

DISCVRSVS III.

Quod Virgo Deipara Cherubinorum perfectiones in se comprehendat.

I.

Cherubini ab eximiæ scientia, Deique contemplatione dicti.

Eraphinos sequuntur proximè Cherubim, quos idem Dionysius ab eximia scientia. Deique contemplatione, summæque, atque exuberantis lucis capacitate, qua Diuinam speciem, non per traduces vllos, sed primaria vi sua intuentur dictos esse arbitratur. Addit insuper Cherubini nomine, gratiæ copiosam traditionem, communicationemque omnis inuidiæ liuore carentem, qua indultam sibi sapientiam in sequentia, & inferiora transfundunt, designari. Quibus ex verbis disputatricis Theologiæ Angelus loco iam citato plenitudinem illam scientiæ Cherubinis attribui, quo ad quatuor asserit. Primo quoad perfectam Dei visionem. Deindè quoad plenam susceptionem Diuini luminis. Tertio quantum ad hoc, quod in ipso Deo contemplantur pulchritudinem ordinis rerum à Deo deriuatam. Denique quod ipsi pleni existentes huiusmodi cognitione, eam copiosè in alios effundant. Quæ omnia quam aptè Mariæ sanctissimæ congruant, nemo est qui non videat. Ipsa enim statim in primò suæ immaculatæ conceptionis instanti, & aliàs sæpiùs totius suæ vitæ sanctissimę decursu clarè Deum contéplata est. Ipsa æquè Diuinarum, atque humanarum rerum tantâ pollet scientia, quanta hactenus nulli vel humanæ, vel Angelicæ creaturæ communicata est, vt fusè Prima Parte Discursu 13. de Virginis sapientia ostensum. Vnde B. Ephrem Syrus ora. de B. V. eâdem Principem omnium prudentissimam, ac sapientissimam. S. Damascenus verò orat. 1. de dormit. Deip. veræ sapientiæ Thesaurum vocitauit. Vt porro idem Sãctus Ephrem ostenderet totam illam scientiæ, ac Sapientiæ Cherubinorum plenitudinem in se Deiparam, modo excellentiori comprehendisse. Multi oculis, ac perspicatissimis spiritibus, nempè Cherubinis perspicaciorem pronunciauit.

B. V. in instáti cóceptionis diuinam vidit essentiam.

M. Princeps omnium Prudentissima.

Cherubini sunt Spiritus Multi oculi.

2. Quare iure merito eruditissimus, ac Religiosissimus Causinus in suis Symbolis, ob profundissimam rerum Diuinarum scientiam, qua solum DEVM, increatam Sapientiam sibi superiorem agnoscit, Deiparam Mineruę Saitanæ comparauit; De qua Plutarchus libr. de Iside, & Osiride: Sai in oppido Aegypti, Mineruæ siue Isidis Fanum, est, in quo hæc inscriptio Græco idiomate visitur: *Ego sum omne quod fuit, & erit, & meum peplum nullus ad huc mortalium euoluit, seu retexuit:* Quæ omnia peruenustè sacratissimæ aptari possunt Deiparæ. Reuera enim in capite, menteque illa Virginea, Sapientiâ Diuinâ redundanti, tàm sublimis, tàm eximia, super omnes Cherubinos est rerum Diuinarum scientia, vt eam nemo hactenus potuerit penetrare: Vndè Sponsus virtutum eius, & præsertim Sapientiæ, ipsis oculis promicantem admiratus pulchritudinem dixit: Cant. 4. *Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es! oculi tui Columbarum, absque eo, quod intrinsecus latet*. Seu vt legere 70. Interpp. *Absque occultis tuis*. Quia reuera in Virgine plura intrinsecus animi eius latent ornamenta, quæ mens humana, quantumuis argutissima, comprehendere non est sufficiens. Quia ad Diuinam pulchritudinem ex immediata ipsius contemplatione, qua proximè accedunt.

Maria ob Sapientiam Mineruæ Saitanæ comparatur.

In B. V. plura intrinseca animi eius latent ornaméta quis ea mens humana capere nequit.

Vt autem intelligeremus illam Sapientiæ Deam Symbolum fuisse Deiparæ, sacratiori sine dubio afflatus Spiritu ad Epigraphen illam verba hæc attexuit Proclus: *Quem peperi fructum*,

Sol

Christus tanquam Iustitiæ Sol in B. V. ceu lucidissimo cælo per Incarnationem apparuit.

Sol est. O quam apposite. Fructus siquidem ille benedictus ventris Virginalis est sempiternus ille iustitiæ Sol, qui in illa velut lucidissimo cælo per Incarnationem, tristissimâ Adæ peccatorum terminatâ nocte apparuit. Quare iure merito huic Virgini Matri canit Ecclesia: *Ex te enim ortus est Sol Iustitiæ Christus DEVS noster*.

Cum B. V. Sapientia cælestis commorata, cum alijs virtutibus.

3. Quanta porrò fuerit in Virgine nostra hæc rerum humanarum, Diuinarumque scientia, pulcherrimis versibus explicuit Baptista Mantuanus li. 2. Parthen. dum æternam Sapientiam cũ Deipara commorantem, eique rerum in primis supernarum scientiam instillantem, scientiam, inquam, orbium cælestium, Planetarum, syderum, aliarumque tàm cæli, quàm terræ creaturarum vsque ad earumdem Creatorem in cælo Empyreo, Angelorum innumeris myriadibus ipsi assistentibus, ceu Coronâ circumseptum, residentem, vniuersumque hoc, gubernantem, introducit ita concinens.

Virgo secreti sola cubilis
Clausa loco, curis aperit cælestibus almum
Pectus, & in summum sensim leuat æthera mentem.
Vnam ad se Comitum vocat in penetralia tecti
Præstantem, egregio vultus, animique decore,
Mnemosyne Genetrix illi; Pater Vsus; ab ipsa
Cælesti, genus arce trahit: nam Conditor orbis
Est auus. hanc Graij Sophiam dixere priores
Nare sagax; oculis penetrans caua Tartara, & altum
Aethera. nullius linguæ, non vllius artis
Inscia, labe carens, vitijs infesta; pudore
Circumfusa genas; & Iaspide pectus, & auro
Splendida contento. causas & nomina rerum
Per media, ex imis gradiens ad summa, Deũque
Et mundi metitur iter: Hac indice Virgo
Insomnis du.ens taciturnæ tempora noctis
Contemplatur, vti rerum longæua propago
Texta sit, vnde prior mundi descendit origo.
Et Chaos, & syluam informem, discretaque formis
Corpora paulatim varias induta figuras
Vi propriâ petijsse suis loca viribus apta.
Vtque grauem liquido suspenderit aere Terram
Omnipotẽs Opifex duplici cum prolis honore
Oceanũque suis complexum fluctibus orbem
Fuderit, æthereis incluserit ignibus auras.
Vtque feris terras, mare piscibus, aera cessit
Alitibus, varijs ornans animantibus orbem
Vt vaga perlustret Phæbe duodena quotannis
Sydera, fraternum fugiens iter, & modo tractus
Erret ad Austrinos, Elycem modo visat ad Arcton.
Vt procul à Phæbi Venus, & Cyllenius igne
Ne volitet, verso referant vestigia gressu.
Phæbus vt obliquo nunquam discedat ab orbe,
Atque viam retro gradiens obseruet eandem,
Claraque nocturnis Splendoribus imbuat astra.

B.V. ex contemplatione creaturarum in amorem creatoris rapiebatur.

Percutit inde Mantuanus Planetas reliquos, ac Firmamenti constellationes, ex quarum consideratione Deipara, in DEVM ter opt. Max. rerum tantarum Opificem, fontem, originemque vehementi amore succensa rapiebatur, simulque maiori in dies Diuinorum cognitione, in qua vera consistit Sapientia, irradiabatur. Vnde sic idem prosequitur Mantuanus.

Mens calefacta Deo, sanctisque exercita curis
Atque laborando vires, & robur adepta
Altius it, semperque magis terrena relinquit,
Iam superis admixta, domos explorat, & arcem,
Et solium sublime Patris, quod plurima circum
Turba leues animi volitant, decimoque sedenti
Orbe Deo assistunt vigiles, & cuncta fideli
Iussa ministerio peragunt; versantque rotatu
Sydera perpetuo quidam, mortalia quidam
Facta regunt, pressasque graui sub mole tuentur.
Corporis humani mentes, & Regna gubernant.
Omne per hos exercet opus Pater; ipse quieto
Tranquillus sceptro sedet, & complectitur orbem.
Virginis hæ curæ, seseque oblita, virumque
Miscetur Diuis, cælique palatia lustrat;
Atque thoro recubans, summo spatiatur Olympo.

Angelorum ministeria in motu cælorum.

Hæc Mantuanus de humanarum Diuinarumque quę Virgo nostra super omnes Cherubinos; prædita fuit cognitione. O quam præclarè Rupertus Abbas lib. 5. in Cant. pronunciauit; *Habitatricem Virginei pectoris fuisse Sapientiam Dei*.. Adeo vti B. Andreas Episcopus Cretens. orat. de Annunc. merito dixerit cum hac Dei Sapientia omnes scientiarum thesauros in Virgine fuisse reconditos: *Benedicta tu in mulieribus*, inquit ille, *quæ Sapientiæ Thesaurum, in quo omnes alij Sapientię, cognitionis, quę thesauri sunt reconditi, in tuto Virginitatis tuæ, ceu promptuario liberrimè complexa es*.

In B. V. Thesaurus Sapientiæ in quo sunt omnes scientiæ, fuit reconditus.

4. Ex hoc, Diuinæ Sapientiæ Thesauro, admirabilis illa rerum Diuinarum cognitio, in qua perfectio nostra, ac Beatitudo consistit, in Deipara, ortũ habuit, adeo vt Venerabilis Dionysius

ſius Richel. lib. 2. de Præcon. & Dignit. B.V. Art. 4. ex hoc inferre non dubitauerit Virginem glorioſiſſimā omnibus numeris abſolutiſſimam euaſiſſe, ac cōſequenter beatitatem, ſiue ſtatum omnium bonorum aggregatione perfectum, cuius creatura in via capax eſſe poteſt, ſuper omnes Virtutes fuiſſe ſortitā: *Sapientia Diuina*, ait Vir piiſſimus in Virginem, eſt poſſeſſio, qua à brutis, & carnalibus ſeiūgimur, atque ipſis ſuper cæleſtibus Spiritibus communicamus. Infinitus quippe eſt Theſaurus hominibus, quo qui vſi ſunt participes facti ſunt amicitiæ Dei. Neminem .n. diligit DEVS, niſi qui cum ſapientia inhabitat. Ipſe enim eſt qui ait: *Miſericordiam volo, & non ſacrificium, ſcientiam Dei pluſquam holocauſta*. Oſe. 6. Enimuero cum humana perfectio nec in ſola cognitione, neque in dilectione ſola conſiſtit, ſed in cognitione quidem eſſentialiter, vt faveritas; ipſa fatetur: *Hæc eſt*, inquiens ad Patrem, *vita æterna; vt cognoſcant te verum DEVM*, in dilectione autem completiuè. In ea nempe tota lex pendet, & Prophetæ; innoteſcit, vt opinor, eo præſentis vitæ beatitudinem perfectiorem exiſtere, quo duo hæuniti ora, maioraque fuerint. Dilectio namque cognitionis eſt forma, atque completio. Porro cognitio charitatem fundat, & efficit quantum ad actum. Itaque cum ſanctiſſimæ Virgini ſummam negare perfectionem nefas ſit, omnino aſſerere par eſt quod excellentiſſima fuerit eius Sapientia, quatenus mentis eius Diuiniſſimè intellectus, memoria, ac voluntas ſingulæ proprijs perfectionibus eminenter decoratæ fuiſſe creduntur. Amplius autem quod cęteris Sanctis Dei famulis, atque ancillis ſparſim, partimque, communicatum eſt, Mariæ præ electæ Matri vnitim, atque perfectè donatum arbitror. Quippe cui ſe totum, ipſa plenitudo, gratiæ, fons autorq. gratiarum infudit. Scimus autem in quibuſdam Sanctis abundaſſe charitatem, in alijs Sapiētiā, in aliis vtrunque, vt & reliquas virtutes, ita vt quid plenius, copioſiuſque deſuper ſortiti ſint, metiri vix queat.

B.V. ex diuinorum cognitione perfectionem, & beatitudinē in hac vita conſecuta fuit.

In quo perfectio, & Beatitudo noſtra conſiſtat.

Quod in reliquis Sanctis eſt ſparſim, ac diuiſim, in B.V. eſt totū collectiuè.

Denique horum vltimi, excellentiores cenſendi ſunt. In incomparabili ergo, præſtantiſsimaque Matre, ac Virgine, quomodo non vtrumque ſuper abundaſſe valemus aſſerere? Sic ille de ſumma Dei Matris ſapientia, quæ illi abſolutiſsimam perfectionem beatitatemq; peperit.

5. Hac ſapientia, ſiue humanarum diuinarumque rerum cognitione, atque ſcientia vtebatur Virgo ſanctiſſima nō modo ad erigendum cor in ſui creatoris amorem; verum etiam ad exercendam charitatem in proximos, ſuccurrēdumque mortalium neceſſitatibus ac miſerijs, imitando longè excellentius hos ipſos, de quibus agimus Cherubinos. Quod nobis peruenuſtè Sanctus declarauit Amadæus Homil. 8. de Laud. Virg. *Adſtat*, inquiens, *Beatiſſima ſingulari merito præcipua vultui Conditoris, prece potentiſſima ſemper interpellans pro nobis. Illo enim edocta lumine cui nuda, & aperta ſunt omnia, cuncta noſtra videt diſcrimina, noſtrique, dulcis, & clemens Domina, materno miſeretur affectu. Sancta Animalia de quibus in Ezechiele legitur, quod ante, & retro, intus, & foris, atque in circuitu plena ſunt oculis, labores hominum, & dolores, caſus, defectus, cæcitates, inualetudines, extrema pericula, incertos vitę exitus, & mala quæque humani generis, non ęquè, vt Dei Genitrix valent examinare, examinando, cæleſti auxilio diluere, & propulſare. Quo enim ſublimius immenſi Regis cor aſpicit, eo profundius Diuinæ gratiâ pietatis afflictorum miſereri, & miſeris ſuccurrere nouit. Vnde Maria, id eſt, Maris ſtella prouido conſilio vocata eſt, vt nomine declararet, quod reipſa clarius manifeſtat*. Hæc Amadæus.

B.V. ſua ſapientia præuidē domortalium neceſſitates ac miſerias ad ſuccurrendū illis mouetur.

B.V. vultu creatoris adſtans, prece potentiſſima ſemper interpellat pro nobis.

Cherubini ſunt ſancta animalia antę, & retro, intus, & foris atque in circuitu plena oculis.

B.V quo ſublimius immēſi Regis cor aſpicit, eo melius miſeris ſuccurrere nouit.

Cur B.V Maris ſtella dicta eſt.

6. Ad eandem ſcientiæ ſapientiæq; Virginalis pluſquam Cherubicam denotandam plenitudinem, ad omnes ſe extendentem, In Templo Salomonico, quod, Damaſceno teſte, viua Deiparæ figura extitit, omnes parietes per circuitum, vt habetur 3. Reg 6. ſculpti erāt varijs cælaturis, inter quas erant Cherubim, & Palmæ, quaſi Spiritus S. his ſignificare voluiſſet, animatum illud ipſius Templum plenum omni ex parte Cherubicâ fuiſſe ſapientiâ, imo & ſua ſingulari excellētiâ, palmam victoriamque de ipſis Cherubinis reportaſſe.

Templum Salomonis typus B V.

In Templo Salomonis exculpti Cherubini, & Palmæ indicabant, quod B.V. in ſapiētia præ Cherubinis palmam eſſet reportatura.

7. Eandem ſapiētiæ plenitudinem pluſquam Cherubicam adumbrarunt duo alij Cherubini illi in Sancta Sanctorum, quæ typus fuere Virginis; præter illos, qui Arcæ præeminebant, quos fecit Salomon, de lignis oliuarum, auro contectos, decem cubitorum altitudinis, quæ pene Gigantea videbatur; ita diſpoſitos, vt & hi ſtantes alis ſuis Arcam obuelarent, ne Virginalis ſapiētiæ fulgor ipſorum oculorum aciem

Cherubini duo in Sanctuario Gigantem pene fuerunt magnitudinis.

retunderet, atque hebetaret. Nec immerito hi de lignis oliuarum fabre facti, tectique auro perhibentur, quia effusissima illa misericordiæ, charitatisque Virginalis nobis insinuant viscera, quibus vbi, multiplicibus Cherubinorum oculis miserias nostras aspexerit, mox vt illæ de medio tollantur, plusquam materna cura, prouidere consueuit.

Cherubini in Sanctuario B.V. sapientiam, misericordia plenissimam indicant.

8. Quid etiam aliud duo illi Cherubini aurei 1. Paralip. 28. qui Altare Thymiamatis, alis suis ita contegebāt, vt Thronum Diuinæ Maiestati præparare viderentur, quid inquam figurabant aliud, quam cor Deiparæ, quod Altare quoddam erat Thymiamatis, igne diuini amoris succensum, virtutum gratissimum odorem exhalans, sapientiâ, scientiâque plusquam Cherubica circumseptum, adeo vt illud, suæ sibi tenuitatis conscij, respicere erubescerent.

Duo Cherubini altare Thymiamatis alis velabant.

9. Quid denique apud Ezech. ca. 1. gloriosissimæ illæ quadrigæ à Cherubinis circumdatæ, supra quas Thronus Sapphirinus hominis ex electro ignito compositi visebatur, quid inquam, innuebant aliud, quam Virginem sacratissimam, quæ Thronus quidam Sapphirinus Incarnatæ extitit sapientiæ, plenitudine scientiæ singulari, super ipsos Cherubinos, quàm altissimè eminuisse? Quam quidem licet præ splendoris magnitudine intueri nequibant, eius tamen pulcherrimam, lucidissimamque faciem, quo eiusdem splēdoribus magis irradiarētur, summo amoris affectu contemplari desiderabant.

Quadrigæ Ezechielis à Cherubinis circumdatæ Symbolum B.V.

Vnde Alanus vocem illam eorum esse putauit in Canticis cap. 6. *Reuertere, reuertere Sulamitis, reuertere, reuertere, vt intueamur te. Reuertere,* inquiens, *à dignitate Angelorum, ad superexcellentiam iam beatificatorum Spirituum, quia sicut in faciem Filij desideramus prospicere, sic in specie, & pulchritudine tua, vultus defigere volumus, & luce vultus tui illustrari.* Sic Alanus.

Angeli faciē B.V. intueri desiderant, vt eius splendoribus irradiantur.

10. Quod si eorundem Cherubinorum admirabile illud schema apud eundem Ezechielem cap. 1. quadruplicatas nempè facies, & in interiori quidem parte, hominis: à dextris Leonis; à Sinistris, bouis; desuper Aquilæ, in galea scilicet, ad terrorem hostibus incutiendum adscitas, teste P. Cornelio, (quod variâ eruditione comprobat) cōsideremus: quaternas item alas, totidemque manus, ignem etiam, quo toti fulgurabant: innumeros itidem oculos intrinsecus, extrinsecusque, quos in suis Cherubinis memorat Ioan. Apoc. 4. Phialas quoque aureas plenas odoramentorum, citharasque cum suauissimo illo nunquam interquiescente trisagio; Omnia sanè hæc, & maiori longè cum excellentiâ reperiemus, in gloriosissima eorum Regina. Interim Magnum Dionysium aliqua ex parte hæc animalium arcana exponentem lib. de Celest. Hier. c. 15. *audiamus Leonis facies,* inquit ille, *significat vim illā in Angelis principalē robustā, & indomabilem; per quā occultissimo illi ineffabilis Diuinitatis arcano pro viribus similes nituntur euadere, operti spiritualibus vestigijs, & expedita illa, atque ineffabili celeritate itineris, ad Diuini fulgoris secreta tendentis. Bouis autem imago fortitudinis, ac roboris præfert speciem, qua spiritales sulcos suscipiendis cælestibus, fœcundisque imbribus scindunt. Porrò effigies Aquilæ Regiam dignitatem significat, motumque ad superna tendentem, celeremque volatum, atque ad captandum necessarium, reparandis viribus agilitatem, atque vigilantiam, & cursum, facilitatemque summam; ac propterea vim illam singularem speculandi, atque intuendi liberè, directè, in nullam partem inclinando luminum aciem in radium illum vberrimum, & lucidissimum Deitatis, quem ex se instar solis emittit. Humana quoque illos formâ describunt, propter intelligendi, celsaque spectandi vires, formæ rectitudinem, & erectionem, atque naturalem principandi, regendique prærogatiuam; & homo sensu quidem, cæterorum comparatione brutorum minimè valeat, omnibus tamen imperet, præstanti vi mentis, ac rationabilis, scientiæ dominatu, animoque naturâ libero, atque inuicto. Pubescentem denique ætatem, ac iuuentutem in illis ponunt, vt vim vitalem, quæ semper viget, indicent.* Hæc ille, de mysticis illis, Sacratisque Animalibus.

Quid in Cherubinis facies Leonis, Bouis, Aquilæ, & hominis significent?

Effigies Aquilæ Regiā dignitatem significat.

11. Quæ omnia in Deipara, si eam vt castorum aciem ordinatam, terrorem horrificum Tartareis hostibus incutientem contemplemur, inueniemus longè excellentius. Sanè mysticorum illorum animalium facies, in illa sunt longè terribiliores Dœmonibus, quam fuerint Cherubinorum, à Deo apostatantibus Israelitis. In ipsa enim est Leænæ robur, vtpotè, quæ Leonem de tribu Iuda in lucem edidit. In ipsa sunt cornua tauri, seu Vnicornis, siue Rhinocerotis, vt potè quæ peperit cælestem

In B.V. Leænæ robur est, quia Leonem de tribu Iuda peperit.

Vnicor-

Vnicornem, cui canebat Dauid: *Et dilectus quemadmodum Filius Vnicornium.* Psal.25. De huius cornibus, vti & Matris canebat Moses: Deuteron.35. *quasi primogeniti Tauri pulchritudo eius: Cornua Rhinocerotis, cornua illius; in ipsis ventilabit gentes vsque ad extremum,* immo vsque ad profundum terræ, ad Infernales demoliendos hostes. In illa sũt pennæ, vngues, rostrumque aduncũ Aquilæ, vtpotè quam S. Bernar. Senens. *Aquilam grandem magnarum alarum appellat; hęc vbi videt cadauer,* peccatoris alicuius, Diabolo mãcipati *statim aduolat,* vt ait Iob, quo prædã ex vnguibus stygij prædonis eripiat. Horum insidias centenis oculis assidue vigilantibus prospicit, moxque tota, igne amoris in genus humanum accensa, fulguransque toto ore, oculisque igneis, flammas, fulminaq; vibrans, non quaternis alis, vti Cherubini, sed, vt ita dicam milleno alarum remigio, aduolat, prædamque ex faucibus Orci, non quaternis manibus, sed adinstar Briarei centimani Gigantis, longè pluribus, iisque alatis euellit.

B.V. Aquila magnarum alarum, quæ peccatores velut prædam ex vnguibus Tartarei Prædonis eripit.

12. Nec deest gloriosissimæ nostræ Cherubinorum Reginæ aurea phiala plena odoramentorum, non cithara. Siquidem ex aureo, plenoque Dei charitatis corde suo ardentissimo semper orationum suarum odoramenta pro totius humani generis incolumitate, suauissimo diuinarum laudum, præsertim verò trisagij, cum cithara mortificationis associato concentu, Diuinæ offerebat Maiestati, operibusque vitæ actiuæ, per eandem citharam designatis sese impendens, illis, ceu harmonicâ quadam melodiâ, homines etiam truncis, & durò robore natos, ferisque ipsis efferatiores, edomare, & ad agnitionem, amoremque sui Creatoris reuocare videbatur. Et licet hoc Cherubinorum mirabili schemate formidabilis esset Orci phalangibus Deipara, multo tamen magis adhuc erat horribilior, prout facies illæ dilectissimum eius repræsentabant Filium cui extitit quã simillima. Hic enim verè Leo erat omnium bestiarum fortissimus, ad nullius expauescens occursum, vt loquitur Salomon; Taurus itẽ, vt illũ supra vocitauit Moyses, Aquila deniq; Stygijs colubris formidabilis, quæ in arduis, pręruptisq; petris Virgineę eminẽtissimęq; sãctitatis nidum suũ, per Incarnationẽ collocando, eandem quoque Virginem Tartareis cohortibus reddidit longè formidabiliorem.

Phiala aurea plena odoramentorum est cor B.V. orationes pro nobis ad DEVM fundens.

Facies quatuor animalium significant etiam Christum.

13. Licet enim illa à primo immaculatæ conceptionis instanti ingẽs Inferni esset pauor, ac horror, nihilominus tamen maior longè esse cæpit, vbi Dei Filius in eius vtero homo factus, illorum animalium tam formidanda assumere visus est schemata. Atque ita verè dicere possumus quod quemadmodum Iacob vtero cum Esau ruso, ac piloso, ita Christus in vtero adhuc Matris delitescens cum illo Dracone Infernali ruso, vt eum vocat Ioann. in Apocalypsi vnà cum Matre cæpit bellum gerere. Ex quibus in itijs augurari nobis licuit, quid totius vitæ decursu expectandum erat. Hinc Galenus libro *An animal sit id quod in vtero;* refert, *quod Alcmena dum Herculem vtero adhuc gestaret terrorem aduersarijs incutiebat: Similiter Pericles Olympius nondum natus, & iã Græcos omnes ob insomnium deterrebat. Alexander denique Macedo nondum natus ab omnibus iam Ammonij Iouis filius dicebatur, & Regni Princeps.* Sed Alcmenâ atque Olympiâ longè præstantior Virgo nostra Cherubinorum, omniumque Angelicorum exercituum Regina, quę verbum æternum, *Brachium illud omnipotens, per quod facta sunt omnia,* in suo vtero, carne fragili conuestiens, terribilis euasit, vt castrorum acies ordinata. Hinc Guilelmus Abbas apud Delrio in Cant. *Ex quo DEVM peperit, terribilis Dæmonibus fuit. Cum enim viderent illam integritate simul, & prole gaudentem, vehemens illis suspicio incidit, ne forte illa genuisset tot Propheticis vocibus olim prænunciatum Messiam, per quem eorum imperium rueret, itaque virginitate illius Puerperæ nil eis tunc terribilius.* Sic ille. Iam ergo Virgineus ille vterus, qui in se quasi formidabilem Leonis faciem, Tauri, Aquilæque suæ humanitati sociatam gestabat terrorem aereis potestatibus, Tenarique laruis incutiebat: Spiritus nimirum Sãctus ignis ille Diuinissimus, qui rubum succẽdit superueniens in Virginem, *Virtusque Altissimi,* vt S. Lucas loquitur, *eam obumbrans,* huius terroris causa fuit. Quod Diuus expendens Athanasius, ait, quod quẽadmodum in Apostolos Virtus illa Altissimi ideo descendit, vt contra omnem aduersariorum virtutem, impetumque essent fortes, ac inexpugnabiles, immò Dæmonibus terribiles; ita quoque Spiritus Sanctus in vterum Virginis

B.V. fuit maximè formidanda Dæmonibus post Incarnationem Verbi.

Hercules, Pericles, & Alexander M. nondum nati terrorẽ hostibus incussere.

M ex quo DEVM peperit terribilis Dæmonibus euasit.

ginis illabens, velut Naturæ, Diuiniq; amoris Officinam, Deique filij corpus ex purissimis Virginis visceribus organizans, tantum, tamque fortem bellatorem, ac Gigantem, à summo cælo egredientem Dominum exercituum, DEVM fortem aduenisse Cacodæmones, ad eorum diripienda spolia agnoscentes contremuere, totumque Infernum diris vlulatibus repleuere.

IESVS Infans terror Dæmonibus fuit.

14. Dolorem hunc suum fateri cōpulsus est ille, qui oraculum Apollinis insederat, quem Augustus Cæsar vbi consuluisset, illud retulit responsum:

Me puer Hebræus Diuos DEVS ipse gubernãs
Cedere sede iubet, tristemque redire sub Orcum
Aris ergo dehinc tacitus abscedito nostris.

Quare D. Athanasius Virgineum hunc contemplãs vterum, in quo Gladius ille fortis, durus, ac grandis, veluti ardētissima fornace conflandus erat, & in quo visitandus, vt ait Isaias cap. 27. ac percutiendus stygius ille Leuiathan, serpens vectis, serpens tortuosus, admiratione perculsus exclamauit:

In vtero B. V. arma aduersus Mortem fabrefacta sunt.

O vtere in quo arma aduersus mortem fabrefacta sunt. Et S. Methodius Martyr Tyri, & Olympi Episcopus orat. in hypapan. Deiparam alloquens: *Tu*, inquit, *potentem illum, corpore tanquam decenti Panopliā induisti, per quam ipse facile à me caperetur, per quam etiam ignita omnia maligni tela extinguuntur*.

Maria Incarnatum Verbum humanitate nostra tamquam Panoplia induit.

15. Date quęso veniam, si hic miscere videamur sacra profanis, & vterum hunc Virginis illibatum, cum Dei illius Ignipotentis officina apud Latinum Vatem Aene. lib. 8. comparare, in qua tela omnia, variaque armorum genera aduersus teterrimos humani generis hostes procuduntur.

Vulnificusq; Chalybs vastâ in fornace liquescit
Et Cyclopum exesa caminis
Antra Aethnea tonant, validique incudibus ictus
Auditi referunt sonitum, striduntq; cauernis
Stricturę chalybū, & fornacibus ignis anhelat.
His informatum manibus iam parte polita
Fulmen erat.
Parte alia Marti currumque, rotasq; volucres
Instabant, quibus ille viros, quibus excitat vrbes.
Aegidaque horrificum turbatę Palladis arma,
Fulgores nunc terrificos, sonitumq; metumque
Miscebant operi, flammisque sequacibus iras.
Ingentem clypeum formant vnū omnia contra
Tela Infernorum.

Quæ sanè omnia proportione quadā, in Virginis vtero ab Ignipotente illo Artifice Spiritu Diuinissimo exerceri visa sunt, dum vnà cum Virgine infantilia Christi membra, licet tenella, vt arma tamen contra Inferos validissima efformata sunt. Hanc etiam crediderim ob causam, illam, Turrim Dauid, de qua mille Clypei pendent omnis armatura fortium, appellari.

16. Erant illa profecto tenelli infantuli membra Cacodæmoni, erant rapidum fulmen, erant gladius durus, ac fortis, erant Aegis, & clypeus, Aiacis, Palladisque longè fortior, atque præstantior contra ignita Tartari iacula. Emittabātur hoc vtero fulgores terrifici, terroremq; Tænareis exercitibus incutiebant. Emittebat denique vterus ille sonitūque metumq; emittebāt flāmas, flammisque sequacibus iras, quibus Orci penetralia contremiscebant. Et verò quomodo non contremuissent ad præsentiam tàm fortis mulieris, cuius pretium procul, & de vltimis finibus, quæ vtero suo Virum, imo Gigantem, qui stans in terra cælum vertice attingebat, & repleuit omnia morte, vt ait Salomon Sap. 18. complectebatur. Vnde præclarè Alcuinus ser. de Natiu. B.V. *Quid enim*, inquit, *non horruerunt Principes tenebrarum quando viderunt præter morem, instructam omni armatura fortium contra se procedere feminam?*

Membra Pueri IESV erant tela, & arma Dæmonibus.

Vterus B. V. quam formidandus Dæmonibus.

Principes tenebrarũ horrent Mariam quia omni armatura fortium instructam vident.

17. Gigantis huius, vtero Virginis delitescentis fortitudinem generositatem, ac pulchritudinem B. Magdalena de Pazzis Carmelitana in quodam mētis suæ excessu eum contemplans Par. 3. Vitę ipsius peruenustè illum descripsit: O quid ego video? Video nobilissimū, fortissimū, ingentē ac plane gloriosissimum Gigantem super humilem Agnū quiescētē. Gigas hic est Diuinum Verbum, quod in sua humanitate, & in animabus, quæ virtute humilitatis, & māsuetudinis sunt velut Agnæ. Fortissimi huius Gigantis pulchritudo est huiusmodi, vt vel sola ipsius vmbra, cuicumque facici decoram speciem communicet. Gloria ipsius est huiusmodi, vt si Infernus ipsius vel modicam scintillā participaret, euaderet omnino gloriosus, & quæ libet anima libenter quemuis Infernum toleraret, dummodo certa foret se aliquando huiusmodi gloriæ participem futuram. Fortitudo ipsius huiusmodi est, vt tale robur concedat Morti, vt Vita euadat, & ipsam tru-

Christi Gigantis fortissimi laudes.

trucidet Mortem. Ipsius nobilitas talis est, vt ij qui sunt serui eius intimi, videnturquè omnium peripsema, in magnos Dominos euadant. Hæc illa de Gigante Christo quem B. V. vtero gestauit, & Cacodæmones consternauit.

18. Quare iure merito hac de causa Virgo Deipara à Sanctis Patribus mundi redemptrix, reparatrix, atque humanę salutis causa vocitatur, vt potè quæ ad salutem, redemptionemque nostram æterno Verbo carnem, sanguinemque in Incarnatione ministrando ad salutem, redemptionemque concurrerit. Hinc S. Irenæus lib.3. cap.33. *Maria Virgo obediens*, Incarnationi videlicet consentiendo, *& sibi & vniuerso generi humano facta est causa salutis*. Hinc B. Laur. Iustin. Ser. de Nat. Sæculi reparatricem. Et lib.8. de Casto corn. c.9. *Peccati interemptricem appellat*; Hinc S. Bern. Ser. 4. de Ass. Deiparam alloquens: *Per te*, inquit, *cælum repletum, Infernus euacuatus est, instauratæ ruinæ cælestis Hierusalem; expectantibus miseris vita perdita data*. Denique stragem quam Virgo hæc factura erat, in Inferno suis armis, S. Cyrillus Hom. contra Nest. expressit verbis illis. *Per te exultat cælum, lætantur Angeli, & Archangeli, fugantur Dæmones, & homo ipse ad cælum reuocatur*. Quis igitur Deiparam hac ratione redemptionis, salutisque nostræ cooperatricem, deque Tartarea captiuitate liberatricem appellare ambigat?

Maria consentiendo Incarnationi Verbi facta est causa salutis generi humano.

Maria peccati Interemptrix.

Per Mariam cælum repletum, Infernus euacuatus.

19. Si enim Vlysses, quod Achilli Troiæ terrori, ac Fulmini, alieno habitu nescio vbi delitescenti, persuaserit, vt ad bellum Troianum proficisceretur, sibi omnia egregia ipsius, quæ eo in bello contra hostes ab Acchille perpetrata sunt facinora, adscribere non dubitauit; quanto magis nos Deiparæ salutem nostram acceptam debemus referre, quæ non suasione, sed proprij sanguinis, viscerumque subministratione nostræ liberationis, de Tyrannide sathanæ causa fuit? Quare iure merito sicut cecinit: *Fecit mihi magna, qui potens est & sanctum Nomen eius; Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos, &c.* ita cum Vlysse, longè potiori iure canere posset.

Vlysses quia Achillem ad bellum Troianũ induxit, omnia ipsius præclara facinora sibi adscripsit.

Iniectâque manu fortemque ad fortia misi.
Ergo opera illius mea sunt. Ego Telephẽ hastâ.
Pugnantem domui, victum, orantemque refeci.
Quod Thebæ cecidere, meum est. me credite Lesbon
Me Tenedon, Chrysemque, & Cyllan Apollinis vrbem
Et Syron cæpisse. meâ con cussa putate
Procubuisse solo Lyrnesia mœnia dextrâ.
Vtque alios taceam, quis sæuum perdere posset
Hectora, nempe dedi, per me iacet inclytus Hector.

Vlysis res præclaræ gestæ.

20. Quam ob causam crediderim ego non solum Dæmones, verum etiam omnes Sanctorum Angelorum exercitus, sacro quodam horrore, admirationeq; perculsos, fuisse vbi viderunt, sacro illo facierum mysticorum animalium schemate longè maiorem terrorem, formidinemque stygijs laruis incutientẽ fœminam, quam ipsos illorũ bellatores galeatos Cherubinos, ad bellum contra impios gerendum euocatos. Hoc censuerim sibi voluisse Epiphaniũ cum lib. de Laud. B.V. pronunciauit: *Obstupuerunt omnes Angeli, & vniuersus Angelorum exercitus, terrore, tremoreque graui detenti, quia cernebant illum, qui habitat in cælis; per eam versari in terra, & exhorrescebant Virginem & formidabant, dum conspicerent eum, qui principio caret, descendentem à throno Cherubico in Vtero Virgineo sedere*. Quasi scilicet præstãtiã scientiæ, sapiẽtięq; reliquarũq; Virtutũ longe eminẽtiorem ipsis Cherubinis, qui sedes Diuini sunt Verbi propria, reperisset, vti & reuera reperisse fatendum est.

In B. V velut Throno Cherubico longè præstantiori Verbũ æternum resedit.

21. Neque vero Diuinam hanc sapientiam sibi soli dumtaxat retinuit Virgo, verum amplissimâ charitate, omni inuidiæ liuore carente, vt faciunt Cherubini, in sequentia, & inferiora transfudit, ac communicauit. Hoc agnoscens S. Brigitta orat. 1. Diuinitus reuelata sic Virginem est allocuta: *Lætare Domina mea Maria, & de tua lætitia totus mundus lætetur, quia post ascensionem Filij ad amicorum ipsius consolationem, ac fidei roborationem, indigentium auxilium, Apostolorumque sanum consilium, in hoc mundo multis annis te permanere permisit. Et tunc per tua verba prudentissima, gestus honestissimos, operaque virtuosa, innumerabiles Iudæos, & Paganos infideles ad Catholicam fidem cõuertit. Et te confiteri Virginem Matrem, ipsumque tuum Filium, ac DEVM, cũ vera humanitate, eos illuminando, mirabiliter illustrauit. Hæc S. Brigitta*.

B. V. sapientiam sua velut Cherubini in inferiora transfudit absque liuore.

Maria post ascensionem Domini in mundo mãsit vt sua Sapientia Ecclesiam illustraret.

22. Hanc sapientię Virginalis tam effusam communicationem hi ipsi Angelici Spiritus, qui à plenitudine scientię nomen inuenere, admirari visi sunt, Cherubini, inquam illi, qui sese mutuo,

Cherubini Arcam sua alis velantes quid denotarint?

Arcamque (viuam Deiparæ figuram) contuentes, eandem alis suis obuelebant. Quemadmodum enim Seraphini, quos contemplatus fuerat Isaias, alis suis Diuinæ Maiestatis faciem, pedesque contegebant, quod principium, finemque Diuinorum operum, vti sunt creatio, atque Incarnatio, mentis suæ oculis penetrare nō poterant: ita Cherubini huius animatæ Arcæ, scientiæ, sapientiæque, quia referta erat plenitudinem, eiusdemque copiosissimam cōmunicationem comprehendere non valentes, alis eam velare videbantur, ne tantę sapientię splendor, eorum oculos reuerberaret.

Arca nulla claui obs era fuit, & quare?

22. Communicationem hanc largissimam Virginalis Sapientiæ eadem illa Arca, eo ipso quod nullá sera obseraretur perspicuè declarabat.

Eandem spontaneam Sapientiæ communicationē hęc ipsa Arca præsetulisse visa est, dum secundum traditionē Hebręorum humeris Leuitarum adeo erat leuis, vt onus non sentirent, & Arca se ipsa ferri hac, illacque commodis omnium deseruitura videretur. Hoc nobis insinuauit Lyranus in verba illa Paralip. lib. 1. c. 15. v. 26. *Cumque adiuuisset DEVS Leuitas, qui portabant Arcam fœderis Domini, immolabantur septem tauri, & septem arietes.* Exquirens enim quodnam illud Dei adiutorium extitisset, in deportanda Arca? Respondit: *Dicunt hic Hebræi, quod istud adiutorium intelligatur, per quod Arca portabat seipsam, hoc est dictum, quod Diuina virtute sic portabatur, quod Leuitæ portatores eius, nullum pondus sentiebant, & pro isto miraculo facta fuit immolatio.*

Arca humeris Leuitarū portata onus nullum habere videbatur.

Alphonsus verò Tostatus in lib. 1. Paralip. quæst. 32. *Addunt aliqui,* inquit, *à Leuitis non portatam fuisse Arcam, sed Leuitas ab Arca, quæ velut volitabat.* Quodquam verum sit, fides esto penes Autores.

B. V. post nos currere videtur ad cōmunicādum nobis sua dona.

Illud tamen nobis innui videtur, animatam hanc Arcam Virgineam ad bona sua, præsertim verò cælestem, qua referta est, Sapientiam nobis communicandam, adeo promptam, adeo expeditam esse, vt post nos volitare videatur, ad munera sua, cœlestesque præsertim sapientiæ opes toti orbi communicandas.

B. V. beneficio Dei cognitio toti mundo innotuit.

24. Vnde nil mirum omnino nobis videri debet cum D. Hidelphonsum audimus asserentem, Diuę Virginis potissimum beneficio, Dei cognitionem mundo innotuisse. *Ecce*, inquit S. Præsul lib. de Virg. Deip. c. 4. *impleta est omnis terra per hanc Virginem gloria Dei: cognouerunt omnes à paruo vsque ad magnum, per hanc Virginem Deum viuum. Viderunt omnes per hanc Virginem Salutare. Rememorati sunt & conuersi, per hanc Virginem ad Dominum vniuersi fines terræ. Adorant in conspectu Filij eius omnes patriæ gentium. Ipsius est Filij Regnum & ipse DEVS dominabitur gentium. Cantant omnes ipsi Domino Filio eius Redemptionis suæ canticum nouum, quia nascendo de hac Virgine, magnalia fecit. Notum fecit per hanc Virginem salutare suum, & ante conspectum nostrum reuelauit hanc iustitiam suam.* Hatenus S. Hidelphonsus, quibus verbis plenitudinem sapientiæ plusquàm Cherubicæ in Virgine delitescentis, inferioraque omnia lumine excellentissimo Diuinæ cognitionis ac præsertim Verbi Incarnati illuminantis omnem hominem venientem in hunc mundum nobis luculentissimè demonstrauit.

23. Neque vero solum, Diua Virgo diuinæ scientiæ lumen ad cognoscendum Christum, verum etiam ad eūdem simul, ac proximum amandum supra Cherubinos de suæ plenitudine charitatis nobiscum exemplo Cherubinorū, vt eorum choro adscribi possimus communicat. De quibus antiquissimus scriptor. D. Pothio lib. 4. de Dom. Dei ita loquitur: *Seraphinis proximè adiuncta sunt agmina, quæ vocantur Cherubin, quod interpretatur plenitudo scientiæ. Incendio quippe Diuini amoris tanguntur ex adiunctis sibi superius agminibus. Vnde ex ipso Diuini amoris calore pariter, & plenæ scientiæ lumen sortiuntur. Prima ergo agmina Seraphin in media, sibique adiuncta agmina Cherubin calorem, ex incendio sui amoris, quo DEVM amant, plenæque scientiæ splendorem, qua DEVM cognoscunt transfundunt. Media rursus agmina in subiecta sibi agmina, Thronos videlicet de plenitudine scientiæ suæ portionem non minimam trasmittunt.* Tum pluribus interpositis docet eos qui charitate Dei proximique pleni sunt, Cherubinorum choro adscribendos: *Sunt quidam,* inquit ille, *qui ita dilectione Dei, & proximi pleni sunt, vt merito in Cherubin sortem currant. Cherubin namque plenitudo scientiæ interpretatur. Quibus autem plenitudo scientiæ magis inest, quam his quorum corda charitas Dei, ac proximi amplius replet. Plenitudo enim legis est dilectio, & charitas. Qui ergo diligit, legem impleuit, & nihil illi de scientia legis, & Prophetarum deest. In gemino quippe charitatis præcepto vni-*

Cherubini etiam amorē Dei, & proximi in inferiores trāsfundunt.

Cherubini, quia habent plenitudinē scientiæ, habēt etiā plenitudinem legis, quæ est Dilectio.

vniuersa lex pendet, & Propheta. Si igitur proprium Cherubinorum est participata a Seraphinis charitate Dei, proximique accedi, & eandem in inferiores transfundere, euidentissimum est Deiparam, hac charitate nimium quantum fuisse accensam, cognitamque Dei legem, scientiæ excellentissimâ plenitudine, perfectissimè obseruasse, ac cōsequenter charitatem omnium Cherubinorum, absque vlla comparatione transcendisse.

B.V. quia scientiæ plenitudinem habet, ideo habet, & legis, quem est dilectio.

24. Quæ sane Virgineæ charitatis perfectio quod longè excellentissima fuerit varijs ex capitibus potest comprobari. Certè Pelbartus Themisvariensis Pannonius, lib. 9. stellarij Par. 1. a. 1. cum quæstionem proposuisset. *Vtrum Beatissima V. M. dum fuit in via habuerit excellentiorem charitatem Diuinam, quam omnis pura creatura Angelica, siue humana?* Respondit, quod sic, quod probat in primis argumento summæ puritatis, *quia vbi maior, & maxima est puritas, ibi maior, & summa est charitas si quidem teste Apostolo* 1. Timoth. 1. *Charitas est de corde puro, & conscientia bona. Sed gloriosa V. M. habuit puritatem, qua maior, vt loquitur S. Anselmus, sub Deo nequit intelligi* lib. de concep. Virg. cap. 18. quid ni ergo, & charitatem habuerit in summo super omnem post Christum creaturam? 2. causa excellentissimæ huius in Deipara charitatis oritur, ex *Diuina Maternitate*. Quia nemo tantum diligere tenetur, quantum Pater, & Mater. Siquidem etiam Aristotele teste libr. 8. Ethicorum *Generantis ad generatum naturalis est amicitia*. Vnde contra legem naturæ est si Mater aliqua impias manus in Filium injiciat, sicut aliquando faciunt hæc sceleratissimæ mulieres abortum procurando. Cum igitur Mater teneatur summè diligere Filium, summè quoq; super omnes creaturas Deipara suum, Deique Filium dilexerit. Postrema denique causa huius Diuinæ charitatis in Virgine, est plenitudo gratiæ, quæ plenitudinem quoque in animam Deiparæ importauit charitatis, cum hæc à gratia, vt censent plurimi Theologi, non distinguatur. Vnde, & ipsa Virgo dicere poterat cum Apostolo Rom. 9. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum S. qui datus est nobis*. Causas porro DEVM summè ac singularitur amandi habuisse Deiparam super omnem puram creaturam, exploratum est. Quis enim vnquam filius tantum dare potuit suæ Matri, atque Dei Filius Virgini, cui dedit omnia dona gratiarum, dignitatum, ac scientiarum, omnia dona beatitudinum, & meritorum, ac insuper seipsum amplexandum, osculandum, sinu fouendum ac gestandum. dedit denique seipsum principaliter pro Matris redēptione in mortem. vnde & primogenita Redemptoris à S. Bernardino Senensi nuncupatur. Quæ omnia à Virgine attentè considerata fieri nō potuit quin mirificas diuini amoris flammas in corde ipsius excitarent, Siquidem Ambrosio teste: *Nil tam impressum humanis affectibus, quam se diligentem diligere*. Vnde his diuinæ charitatis Virgo accensa ignibus canere potuit cum Psalmista. *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Et: Magnificat anima mea Dominum, &c.* Amorem hunc denique Cherubico longè excellentiorem, plenitudo ipsius scientiæ Cherubicā transcendens, in præcordijs eius accendit. *Voluntas enim atque amor non fertur, nisi in cognitum*, vt docet Philosophus 3. de Animà. Et Aug 10. de Trin. capit. 1. *Firmissimè*, inquit, *nouimus non nisi nota amari posse*. Cum igitur Beatissima Virgo DEVM hominem factum, Filium vnicum, ac verum, de Spiritu S. conceptum intactâ Virginitate cognouerit, & ab ipso manu profusissimâ, tot tamque innumera gratiarum dona acceperit, consequens sane est, vt eum super omnes Cherubinos, omnemque creaturum amauerit. Hæc fere Pelbartus.

B.V. habuit excellentiorem charitatem quam omnes puræ creaturæ etiā Angelicæ.

B.V. quia sūmam habuit puritatem, ideo habuit, & summam charitatem.

B.V. charitas in DEVM, orta ex Diuina Maternitate.

B. V. summè DEVM amauit, quia fuit plena gratia.

Variæ speciales causæ fuere in B.V. singulariter DEVM amandi.

25. Nec minus perfecta est Virginis nostræ charitas erga proximos, Cherubicam longè superans, quam idē Pelbartus cordialissimam, atque affectuosissimam esse dixit, dum omnes homines vult saluari, & neminem perire. Hanc ille charitatem duodecim admirandis signis, siue effectibus, velut 12. stellis, quibus Ioannes Euangelista Virgineum verticem coronatum contemplatus est, exornauit. Verum hic nobis dixisse sufficiat, ad ostendam eximiam Deiparæ in genus humanum charitatem, illam fuisse *maternam*, quam etiam talem esse voluit ipse dilectissimus eius Filius Christus benedictus cum ei de Cruce pendens dixit: *Mulier ecce Filius tuus; deinde ad Discipulum: Ecce Mater tua*.

B. V. in homines charitas est Materna.

26. Maternam hanc in nos charitatem

tem ostendit Virgo, Filiorum suorum studiosâ ac sedula educatione, lactando nos suæ pietatis lacte, fletus, ac gemitus nostros consolando, de omnibus ad vitam tolerandam necessarijs nobis prouidendo. Vnde ipsius quoque illa videtur esse verba solatij plenissima Isa. vlt. *Quomodo si blandiatur Mater Filio suo, ita consolabor vos*. Eamdem solicitudinem ostendit etiam è vitæ periculis eripiendo, ac præcauendo ne mortis æternæ discrimina adeamus. Quem piũ affectum Virginis mulier illa 3. Reg. 3. figurasse visa est, quæ trucidandum Filium suum in oculis suis animaduertens, maternâ pietate commota dixit ad Salomonem: Obsecro Domine date illi *infantem viuum, & nolite interficere eum*.

B.V. Maternam suam in nos charitatem ostendit sed via educatione.

Additque sacer textus huius intercessionis causam: *Commota sunt quippe viscera eius super Filio suo*. Eundem hunc charitatis maternæ affectum erga nos Virgo ostendit, atque exhibet, inquit idem Pelbartus, cum solicitè, suâ intercessione cauere studet coram Iudice superno, ne mortis æternæ pericula incurramus, neue damnationis datâ sententiâ pereamus. Vnde illi canit Ecclesia: *Sub tuum præsidium confugimus, &c. Facere videtur omnino Deipara id quod Matres consueuere, quæ cum Patrem castigare velle Filiũ seuerius animaduertunt eum sub pallio suo à flagellis abscondunt: Sic B.V. facit nobis quando DEVS Pater propter nostra delicta, ac peccata nos punire vult*. Quod agnoscens S. Martyr Ignatius in quadam sua Epistola vt idem refert auctor, ita Virginem deprecabatur: *Nunc claude me in gremio tuæ pietatis, tu Mater summa Deitatis, vera Mater Saluatoris, Mater optata peccatoris. Hinc in picturis nonnullis ad hoc indicandum, pingi solet sub pallio benedictæ Virginis populi Christiani diuersi generis, ac sexus multitudo*.

M Virgo sub pallio suo ab ira Dei nos abscondit.

27. Materna hæc protectio Virginis, qua Christianum Orbem à Diuinæ iræ flagellis defendit fuit olim S. Dominico, & S. Francisco in primis illorum Ordinum exordijs, ac deinde etiã in reformatione Patrum Cupucinorum diuinitus declarata. De prima illa protectione SS. illorũ Patriarcarum tẽpore facta ita refert Hubertus Prædicatorũ Generalis li. 1. de Vita S. Franc. c. 1. Cum esset Romæ B. Dominicus, & pro Ordinis confirmatione apud Papam instaret, quadam nocte orans more solito, vidit in visione Dominum IESVM stantem in aere, & tres lanceas contra Mundum vibrantem. Cui ad genua procidens V Maria, rogabat, vt misericors ijs, quos redemerat fieret, & iustitiam misericordiâ temperaret. Ad quam Filius aiebat: Nonne vides quantæ iniuriæ mihi inferuntur, iustitia mea mala tanta non patitur impunita. Tunc dixit illi Mater: sicut tu scis, qui omnia nosti hæc est via, per quam eos ad te reduces. Habeo vnum seruum fidelem, quem mittes in mundum, vt verba tua annunciet, & conuertentur, & quærent te omnium Saluatorem. Alium etiam Seruum ei dabo in adiutorem qui similiter operetur. Tunc Filius inquit ad Matrem: Ecce placatus suscepi faciem tuam. Verum ostende mihi quos vis ad tantum officium destinare. Tunc Domina Mater B. Dominicum offerebat Domino IESV Christo. Cui Dominus. Hic bene, & studiosè faciet, quod dixisti. Obtulit & B. Franciscum, & hunc similiter Saluator commendauit. Hæc Humbertus. De posteriori protectione, & Visione referũt Annales Patrum Capucinorum ad Annum 1524. n. 26. reuelatum fuisse diuinitus in Calabriæ quodam Oppido cuidam Sanctimonialium Abbatissæ, & alteri Viro Sanctimoniâ illustri. Hi intempestâ nocte orantes in profundã mentis ecstasim rapti, eadem prorsus cælesti visione Capucinorum Reformationem futuram acceperunt. Videbant altissimum Dei Filium graui in homines ira percitum, ac vultu formidabilem tam atrocia Orbi, ob intoleranda ipsius crimina, supplicia minitantem, vt vna clade totum orbem prosternere velle videretur. Cui Virgo Mater consuetâ illi pietate occurrens atque in genua procumbens, Filium iteratis precibus rogabat, vt iram in homines conceptam misericordiâ leniret. At obsistente Filio, & Matri horrenda mundi facinora, atque à peccatoribus illata sibi vulnera obiectante; pia Mater pollicetur, se bonos aliquos seruos suos in Orbem missuram, qui homines à vitijs deterreant, & collapsam in Orbe pietatem restituant. Percunctante vero Filio, quinam hi homines essent ad hoc officium delecti? Statim Mater explicato pallio, quo obtecta videbatur nouam Capucinorum reformationem inde emergentem Filio ostendit; cuius aspectu Dei Filius placatus iram compescuit, & parata flagella, ne in orbem

Protectio qua B.V. defendit orbẽ ab ira Iudicis visa à SS. Dominico, & Franc.

B V. in genus humanũ misericordia.

Visi Patres Capucini sub pallio B.V. & exhibiti Filio ad conuertendum Mundum.

bem

bem desæuirent, cohibuit. Obstupuit vterque tam Abbatissa, quam ille Vir Sanctus eo visu Diuinitus accepto; vixque die illucescente, Vir ille, quid cum Abbatissa Diuinitus actum esset, ignorans, statim ad Monasterium aduolat, vt cum ea tam admirandæ visionis mysterium conferat. Abbatissa vero cum eodem quo ille studio teneretur, vix Virum prima visa Mysteria referentem audit, cum inchoatum sermonem intercipiens, visumque velut per frustra narrantes, tandem animaduertunt eadem prorsus vtrisque manifestata fuisse. Quare Diuinæ mentis consilium altè admirantes, rei euentum suspensi expectabant. At vero cum post aliquot annos Capuccinorum Reformatio in Orbe apparuisset; tum Anno 1532. ad Calabros penetrasset, cæleste cōsilium luculentius perceperunt, cum Diuina Visionis mysteria in his expleta conspexere. Quod vero magis admiratione dignum fuit: ex his qui è Virginis Matris pallio visi sunt emergere, aliquorum effigies tam profundè vtriusque animis insculpta fuit, vt cum primum Capucinorum reformatio, quæ visum non longè secuta est in Calabria exoriri cæpit, eorum vultum contemplantes, illos esse agnoscerent, quos è Virginis pallio, paucos ante Annos prodire in visu perspexerunt, &cet.

B.V. Ordinis Minorum Patrona.

Hæc Annalium Auctor. Ex quibus omnibus clarè perspicimus sub Materna Deiparæ protectione nō modo Orbem vniuersum verum etiam Seraphicum Ordinem cum reliquis Religiosorum familijs, degere, adeò vt idem Auctor non immerito num. 43. *Virginem Deiparam singularem Minorum Ordinis Patronam appellarit, quandoquidem in vtroque tam primæ illius institutionis, quam postremum huius Reformationis statu, ipsius se Parentem nedum Nutriciam. Matrem professa est, adeoque in illius bonum, ac vtilitatem inuigilat, vt perinde ac si ab ea genitus esset, sedulam illius curam, ac solicitudinem gerat. Quo fit vt nulli mirum videri debeat, quod Minorum, ac præsertim Capucinorum Religio tam copiosè in illius velut amantissimæ Parentis cultum ac venerationem sese effundat; vt ab illius sinu pendere, vniuersaque verè pietatis officia illi exhibere gestiat, quæ grati Filij Matri ostendere consueuerunt, nihil denique, quod ad illius gloriam augendam spectat sibi prætermittendum existimet.* Neque id sanè immerito. Nam si Beatissima illa Virginum Regina tam solicitè res *euius Ordinis curat, perinde ac si illius Parens à Christo constituta esset illis verbis: Mulier esse Filius tuus: Annon æquum est Minorum Ordinem totum se in eius honorem ac venerationem extendere, quo se legitimum eius Filium esse declaret? haud secus, quam si olim Dei Filius in Cruce pendens ipsi aliquando in mysterio velut Matrem colendam testamento reliquisset; cum diceret: Ecce Mater tua quā scilicet summis, quæ Cælestem Matrem decent honorum titulis, ac officijs prosequi debeat?* Sic ille de gloriosissimæ Cælorum Reginæ Materno in suum ordinem affectu, ac protectione.

Patres Capucini cultui B.V. addictissimi.

B.V. Ordinis Capucinorū Mater à Christo constituta.

B. V. suos clientes ad cæleste Regnum capessendum promouendo se Matrem esse ostendit.

28. Maternum denique hunc affectum ostendit etiam Virgo in eo, quod homines sibi deuotos ad Regnum Cælorum capessendum promouere enixè studeat. Et vero si Mater filiorum Zebedæi adeo solicita fuit pro suis Filijs, *vt accesserit ad IESVM adorans, & petens vt sederent illi duo eius Filij, vnus ad dexteram, & alter ad sinistram in Regno Christi.* Quod ipsa de hoc mundo esse arbitrabatur: quanto magis Diuina Mater, quæ summo desiderio exoptat, & pro nobis laborat vt Coronam Regni cælestis indipiscamur? quæ adeo preciosa, adeo pulchra est, vt de ea scripserit Apostolus: *Nec oculus vidit, nec auris audiuit, quæ præparauit DEVS diligentibus se.* Maternum hunc affectum promouendi homines ad sedes cælestis Principatus peruenustè expressisse visus est Sapientiæ iuxta interpretationem Pelbarti, cū dixit eam vltro nobis, ex hac vita decedentibus obuiaturā, & in cælis apud proximos suos, Angelos videlicet, reliquosque Cælites exaltaturam:

B.V. suis clientulis ex hac vita decedētibus obuiat & in cælum deducit.

Obuiabit illi quasi Mater honorificata, inquit ille, *& quasi mulier à Virginitate suscipiet illum, & exaltabit eum apud proximos suos, stolam gloriæ vestiet illum: iucūditatem, & exultationem thesaurizabit super illum, & Nomine æterno hæreditabit illum. Eccli. 15.*

29. Verum de hac Virginis beneuolentissima suorum clientulorum, illis obuiam eundo exceptione, atque ad Regnum cælorum deductione ipsam apud S. Brigittam lib. 1. Reuel. cap. 29. loquentem audiamus illiusque mirificam charitatem suspiciamus. *Ego Maria quæ sum humillima, sedeo in sede speciosa, & supra me non est Sol, nec Luna, nec Stellæ, nec etiam nubes, sed mira, & inæstimabilis charitatis serenitas, procedens à pulchritudine præclara Diuinæ Maiestatis. Infra me etiam non est terra, sed requies incōparabilis in virtute Dei.*

B V. ipsamet permittit se obuiam ituram Morituris suis clientulis, eosque in cælum deducturam.

Iuxta me est Angelorum, & sanctarum animarum gloriosus exercitus. Et quamuis ita sublimiter sedeo, tamen audio amicos meos in terra existentes ad me quotidie gemitus fundentes ac lacrymas. Video labores eorum, ideo visitabo eos, & collocabo in sede mecum in sede mea, quæ spaciosa est, & omnes potest capere. Sed nondum ad me venire, nec sedere mecum poterunt donec ad finem vitæ peruenerint. Tunc ego charissima eorum Domina, & Mater obuiabo, & occurram eis in morte, vt etiam in ipsa consolationem, & refrigerium habeant; collocabo illos mecum in sede cælestis gaudij, & in brachio dilectionis perpetuæ, æternæque gloriæ, cum exultatione immensa æternaliter requiescent. Hæc Dei Mater pro suo in seruulos suos affectu benignissimo.

His denique suis fidelibus seruulis, ac clientulis omnibus, ac singulis videtur ipsa dicere cum Filio: *Esto fidelis vsque ad mortem, & dabo tibi Coronam vitæ.* Apoc. 2. 10. Item illud Apocal. 3. 12. *Qui vicerit, faciam eum columnam in Templo Dei mei, & foras non egredietur amplius: & scribam super eum Nomen Dei mei, & Nomen ciuitatis Dei mei nouæ Ierusalem, quę descendit de cęlo à Deo meo, & Nomen meum nouum.*

30. Hinc fit vt hæc misericordiæ Mater morientibus tam promptâ charitate assistat, pro illorum salute, cęlestisque Regni consecutione Filium interpallet, in tantis angustijs consoletur terras Cacodæmonum Laruas suâ pręsentiâ abigat vt egredienti de corporis ergastulo animæ tanto iucundior, promptiorque obuiet, materno affectu amplectatur, ad Regnum cæleste deducat, & diademate æternæ gloriæ coronet. Innumera ad hoc cōtestandum referri possunt exempla, quæ passim apud scriptores varios reperiuntur, & nos alibi retulimus. Hic aliqua ex recētioribus attulisse sufficiat. Affectus plane maternus Virginis eluxit Deiparæ tum totius vitæ decursu, tum præsertim in exitu circa nobilissimum illum, ac plane Angelicum Adolescentē Alexandrū Bertium, quem Virgo in tantis, iisque purissimis habuisse fertur delicijs, vt dormientem floribus solita fuerit conspergere, febrientem aura floridâ recreare; in morte denique eius, cupida ipsius ad cęleste Regnum promotionis, per Angelos misit ei corollam, qua Victorem Mundi, carnis ac Dæmonis velut Regem gloriosum coronarent.

Alexander Bertius adolescens Angelicus B. V. charissimus.

Misit morituro B. V. coronam.

31. Eundem Maternum Virginis in morte affectum expertus est Frater Antonius Bergomas Ordinis Seraphici Capucinus, qui cum diuinâ reuelatione accepisset se breui decessurum, accersito Confessario se ad emigrandū disposuit. Quem cum Confessarius solito hilariorem offendisset: quænam nouæ illius lætitiæ causa foret, percunctatus est? Cui Antonius: *Quid? An non mihi*, inquit, *maximè lætandum quando ad peregrinationis meæ iam finem accedo, patriãque haud procul distantem saluto? Proximus enim Sabbati dies me conditori meo reddet.*

Frater Antonius Bergomas breui se moriturum ex B. V. didicit.

At Confessarius: *Non semper mi Antoni optata contingunt facile enim sua quemque desideria fallunt, diuturnior si Deo placet tibi vita erit*, Cui mox Antonius: *Erras Pater*, inquit, *non animus aut æternorum cupiditas tantummodo sane mihi vocem extorsit. Sum cęlestium hęc vox est, quæ neminem fallit. Etenim Beatissima V. Deipara S. Pater Franciscus, S. Antonius, & Fr. Alexius nuper defunctus, qui hac nocte mihi apparuere, proximum hunc Sabbati diem mihi supremum fore prenunciarunt:* Confessarius vero cum hic Sathanæ dolum latere suspicaretur, re cum aliquibus Patribus communicata, ad ægrotum accedunt, atque ab eo pręteritæ noctis visionem percunctantur, qui cum dicta confirmasset Guardianus, subintulit: *Num Antoni inter hos Alexium de Brutio stantem agnouisti?* Cui Antonius: *Quid de Alexio*, inquit, *Pater dubitas? Is tam certo mihi agnitus est, vt cum in eum potissimum oculos intenderē, admirabilis plane is mihi visus fuerit, tot enim stolis preciossimis ornatum conspexi, vt inter alios is mihi præclarus videretur:* Mox verò nouam vultu hilaritatem præferēs, ait: *En iterum vobis B. Virginis S. P. Francisci, S. Antonij, & Fratris Alexij præsentiam; en hic præsentes adsunt*, iam illos vobis licet cōspicere. Cui Guardianus: *Estne cum B. V. paruulus IESVS?* Respondit ille: *Est profecto, & quidem Sole omni splendidior. O quam lucidus, ò quam pulcher in Virginis sinu gestatur.* Rursus cum ab eo Guardianus quæreret, *num adesset Alexius olim Romani Conuentus Ianitor. Adest*, ait, *procul dubio post S. Antonium ordine quartus, iisdem quibus ante preciosissimis vestibus indutus, atque idem plane qui apud nos Ianitoris munus agebat, verumtamen multo speciosior, quam cum inter nos mortalis versaretur.*

Moribundo assistit B. V. S. Franciscus, & S. Anton.

B. V. Filiolū Sole splendidiorem sinu gestans moribundo apparet.

Admirabātur Fratres hæc audiendo, & B. Virginis, aliorumque Sanctorū præsentiam veriti, quamquam inuisibilem venerabantur, cum ea die summâ cum men-

mentis voluptate transacta, ab Antonio, nocte succedente, tot cæpit Dæmonum prælijs exagitari, qui varias tũ Leonum, tum serpentium, atque alias ferarum formas induti, illum vngulis, ac dentibus lacerare conabantur; vt diuersas is voces edere, ac varios corporis motus agere compelleretur.

Tam immane hoc bellum erat, vt sæpè etiam seipsum è strato deijcere tentaret, nisi illum infirmorum Præfectus, qui semper adstabat prohiberet.

Tota fere nocte hoc in certamine consumpta, cum mane Cõfessarius ad eum accessisset, mox illi Antonius: *Opportunè venisti Pater. Hactenus namque cum Dæmonibus, qui me dentibus dilaniare, adque ad Tartara rapere contendebant, digladiatus sum.* Dum hæc loquitur, protinus facie in pallorẽ cõuersâ, horrescere, & velut aspectu aliquo territus exclamare: *O qualia cerno; ò quales cruciatus, quale Sulphur, quales flammas! Heu miserias damnatorum animas! Heu quot sæculares viros, quot Ecclesiasticos, quot Religiosos in Tartarum demersos inter flammarum globos stridentes audio!* Conuenerat ad Antonium fere tota Domus familia, quæ cum his verbis perterrita, certum rei exitum expectaret, vix per quartam horæ partem in huiusmodi exclamationes, quibus sibi Inferorum pœnas à Deo commonstrari declarabat, ora soluerat, cũ iterum Dæmonum tentationibus fatigari cæpit: qui sua illi ante actæ vitæ peccata obiectantes, ab omni spe veniæ illum deijcere conabantur.

Videt Inferni pœnas quibus dãnati cruciãtur.

Quibus ille cũ diuersimodè, reluctaretur, quædam velut ab ipsis conficta, negabat; alia pœnitentiâ deleta affirmabat. Cumque ij quasdam tritici mẽsuras ab eo iniustè in sæculo possessas obijcerent, Respondit ille: Verum id quidem, sed integra eorum restitutio sequuta est, & delictum pęnitentiâ purgatum. Obiectum præterea, eum semel in Religione, non impetrata à Superiore licentiâ, vini potum hausisse, ac pomum comedisse; quod cum is nulla ratione excusare posset, vim omnem Dęmones inferebant, vt eum ad Tartara pertraherent. Res plena pauoris erat, qua omnes perterrefacti assiduas Deo pro Antonij victoriâ preces fundebãt. Inter hæc B.V. iisdem Beatis, Francisco, Antonio, & Alexio stipata eidem Fratri apparens, vniuersam illam Dæmonum turbam suâ præsentiâ fugans, eum verbis cælestibus consolatur, quæ cum ille Fratribus narrasset, summâ eos voluptate affecit. Antonius igitur optatâ tãdem de hostibus victoriâ potitus, cum totum Veneris diem in Dei Laudibus, & Fratrum cohortatione, qua illos à Dæmonum fraudibus cauere, & Regulæ obseruationi solicite incumbere admonebat, vsque ad vesperam Sabbati in sumpsisset, dato Angelicæ Salutationis signo, quasi is abeundi accepisset signum, vt ante significarat, ex hoc sæculo migrat cum Iustis, vt creditur, in æternum victurus. Hæc Annalium Auctor ad Ann. 1586. nu. 100. Quæ fusius referre libuit, vt clarius omnino Maternam gloriosissimæ Virginis Deiparæ in nos charitatem, pietatem, ac solicitudinem, in hominibus præsertim Religiosis ab insidijs, technisque Dæmonum in extrema illa vitæ terribilissima periodo liberandis, & ad cæleste regnum introducendis perspiceremus.

Dæmones moribundo obijciunt quod haustum vini fecerit, ac pomum sine licentia comederit.

B.V sua præsentia Dæmones fugat.

32. Neque vero Domi nostræ, in hac minima IESV Societate huiusmodi Maternæ eius charitatis in sibi peculiariter deuotos desiderantur exempla Aliqua obiter tantum ad gloriam pientissimæ Matris perstrinxisse sufficiat. Inter hos merito numerandus Alphonsus de Sanctiago Professus quatuor votorum, qui suæ migrationis horam pręsciuisse ac prædixisse, vtique Illuminatrice Virgine, memoratur. Cum iam ageret animam, & Regni cælestis delicias, gloriamque delibare cæpisset manibus, ac gestu tripudians: *Plaudite, ait circumstantibus, & lętitiâ mecum exilite, en video cęlestis curiæ agmen, Dei quoque Sanctissimam Genitricem video.* Dumque hæc ingeminat, fixis in cælum oculis, Sanctam efflauit animam Beatissimæ Matris brachijs inserendam.

P. Alphonsus de Sanctiago visa circa mortem B.V. plaudit.

33. Eiusdem benignissimę Matris, effusissimam pietatem, charitatemque & totius vitæ decursu, & moriẽs etiam expertus est P. Ioannes Gerardinus Belga Vir insigni in DEVM, Virginemque pietate, literisque conspicuus, qui tanta circa vitæ suæ finem, consolante ipsum sine dubio Deiparâ, perfusus fuit lætitiâ vt magna animi tranquillitate, ac securitate diceret: *Non timeo mori habens à Christo Syngrapham ad cælum, duplici eius sigillo munitam.* Sigilla intelligebat: *Amen Amen dico vobis:* Syngraphã vero: *Qui reliquerit domv, Patrem, Matrem*

P. Ioannis Gerardini circa diem vltimum erga DEVM fiducia.

N 2 rem,

rem, vitam æternam poſſidebit. Iam vero ad Deiparam Virginem, inſigni eius charitate fretus, ac fiduciâ, ita exclamabat: *O Maria certè tribularer nimium, ſi neſcirem tuum patrocinium, quæſo Pia Mater, Clemens Patrona, Dulcis Virgo in hora mortis tuo præſidio fulciar, tuo munimine protegar; tu quaſi Terebinthus extende ramos, & me laſſum refocilla.* Animam porro propriam, ad Regnum cæleſte aſpirans, & iam propemodum exſpirans, ſic alloquebatur: *O anima mea iam hic male tractaris, iam pelleris, iam non noſceris, en domicilium tuum iam quaſſatur, baſes nutant, & vacillant, fundamenta diruuntur, parietes finduntur, & per rimas, & fiſſuras iam ſpiculis dolorum infirmitas te pellit, quid igitur moraris, exi ocyus, exiluta inſtar Columbæ miſſæ ex Arca, reditura poſtea cum virenti ramo oliuæ*. Iam vero ardens deſiderium videndi DEVM, illa verba Dauidis recitans, indicabat: *Quemadmodũ deſiderat ceruus ad fontes aquarum ita deſiderat anima mea ad te DEVS*. Ex Annuis Coll. Pultouienſis A. 1606.

Eiuſdem in morte fiducia erga B. V.

34 Expertus eſt eiuſdem benigniſſimæ Virginis maternam charitatem P. Ioannes à Campis, ex hac vita migraturus, obſequiorumque ipſi exhibitorum, vt roſarij aſſidue terendi, ac recitandi, narrandis diebus Sabbatinis de ipſius rebus præclarè geſtis hiſtorijs, alijſque huiuſmodi pietatis officijs fructum vberrimum; mercedẽ largiſſimam recepturus. Sub mortem enim ſingulari delibutus gaudio ad quendam conuerſus exclamauit. *O ſi noſſes*, inquit, *mi Pater quantum in morte afferat animo ſolatium Deiparam ſingulari ſtudio coluiſſe!* Sentiebat nimirum Vir hic in Deiparam pijſſimus in articulo illo mortis, diſcrimine pleniſſimo, velut Matrem nobis aſſiſtere, pro nobis apud Filium vt nos in Regnũ ſuum recipiat intercedere, Cacodæmones ſaluti noſtræ ſuis technis, ac fraudibus inſidiantes in fugam agere, animaſque noſtras vna cum dilectiſſimo ſuo Filio IESV, Angelis, reliquiſque Cælitibus Comitantibus in Cælorum Regnum deducere, ac demum gloria, & honore coronare. Vnde præclare Auctor Imaginis primi ſæculi Societ. lib. 5. c. 8. pronunciauit: *Hoc eſt hominum Societatis IESV priuilegium, vt mortuum Ieſuitam obuius IESVS*, (addiderim ego; cum ſua Matre Maria) *excipiat. O fælicem eam Animam, quæ è ſuo, quo depreſſus erat, atque demerſus, corpore mortali in immortalem ſinum Domini IESV, ac Mariæ, beatamque mentem effunditur. Qui ita vixit, diu viuet; ita qui moritur, nunquam eſt ille moriturus*. At ne temere hoc vaticinatus fuiſſe videatur, ſuum hoc effatum Sanctiſsimæ Virginis Tereſiæ de IESV auctoritate, ſiue viſione quadam admirabili confirmat his verbis: Tereſia de IESV (ille ductus è Carmelo fons, & origo defæcatiſsimæ Sanctitatis, in quo velut in ſpeculo reſplenduerunt oſtenta tam illuſtria, tam inuſitata de cælo; qui æterni ſolis igne diuino ſic frequenter emicuit, vt ardere ipſe, & inflammare reliquos videretur) hæc inquam Virgo Tereſia degebat Cordubæ in Hiſpania, eratque quod ſolet à Sãctiſsimi Sacramenti communione in cælum, & in Deum mente ſuſpensâ. Qua in ſpecula dum conſiſtit, ecce tibi è purgantibus flammis animæ, quæ magno numero, & gratulatione feſtinę ferebantur, & recipiebantur in cęlum. Ducebat reliquas vna formoſior, & hanc etiam vnam præ omnibus IESVS Chriſtus inter Angelicarum mẽtium ordines factus obuiam, ſuo dignabatur amplexu, in ſignum beneuolentię ſingularis, & amicitiæ ſempiternæ. Hærebat Virgo Tereſia hinc ſuauiſsimo recreata ſpectaculo, inde non ſatis intellecto prodigio conſternata: audet igitur interpellare animam de poſterioribus vnam, & petere quænam ipſæ forent, ac præſertim, quæ ipſarum Dux illa tam accepta Deo. Cui ipſa breuiter. Dux noſter eſt è Societate IESV Frater vnus: nos duci gratulamur, cuius virtuti, ac precibus debemus, quod hodie liberemur. De Omnipotentis aduentu nil mirum, nil nouum, ſcilicet hoc eſt hominum Societatis IESV priuilegium, vt mortuum Ieſuitam obuius IESVS excipiat. Obierat videlicet eo ipſo pũcto temporis quidam Soc. IESV Coadiutor Cordubenſis noſtræ Eccleſiæ Aedituus, qui annis plus minus 30. ſacro hoc profunctus officio, vt erat ſui obſeruator & cuſtos, ac Religioſæ pietatis ſectator egregius, quadringentas amplius Virgines (quę ex propoſito pio diuino cultui sũt additę, vocãturq; Deuotæ) diſtinguebat omnes audita voce, ſed nullam penitus eorundem de facie nouerat.

B. V. cultores circa mortẽ mirum experiuntur ſolatium.

Priuilegium hominum Societatis in ea morientiũ eſt vt mortuum Ieſuitam obuius IESVS cũ ſua Matre excipiat.

S. Tereſia vidit animam cuiuſdam noſtri Fratris à IESV in cælum deduci.

Ex Relat. Criticelli. Ann. 1616. 15. Ian.

Animæ aliquæ è Purgatorio precibus cuiuſdam noſtri Fratris in cęlum proficiſcentis liberatæ.

Eadẽ S. Tereſia in Vita à ſe cõſcripta c. 38. Fatetur ſe alterius Fratris noſtrę Societ. cũ audiret Miſsã vidiſſe aĩam in cęlum

lum abeuntem cum Domino Nostro, quam quidam, è nostris Pater dicebat Verba illius sunt: *Hac ipsa nocte quemdam de Fratribus Coadiutoribus Collegij Soc. IESV emori contigit. pro cuius anima cum prout poteram orarem, & sacerdotis cuiusdam de hocce Collegio, sacrum pro ea audirem, intimè ad meipsam conuersa, magnâ illum in gloria, & Dominum vna cum ipso in cælos ascendentem conspexi. Intellexi autem ex singulari fauore hoc fieri, quod Maiestas illius vna cum illo ascēderet.* Hæc S. Mater. Quod sane nemini incredibile videri debet. Nam & B. Angelæ de Fulginio Ordin. Seraphici ante mortem Christus Dominus apparens, ipsi dixisse perhibetur. *Veni dilecta mea, Sponsa mea amata, veni quia omnes Sancti expectant te cum lætitia. Ego non committam te Angelis, nec alijs Sanctis, vt te deducant, sed ego personaliter veniam pro te, & assumam te ad me. tu enim facta es mihi conueniens, & grata meæ Maiestati.* In vita cap. vlt.

S. Teresia vidit alterius nostri Fratris animarū à Christo ad cælum deduci.

Promittit Christus B. Angelæ de Fulginio, quod eam ipsemet sit ad cælū conducturus.

35. Perhonorificam hanc porro Iesuitarum in Regnum cælorum à bono IESV factam, ac faciendam deductionem, præuidit in Spiritu reuelante Domino B. Franciscus Borgia cum esset Societatis Generalis, quem orantē cum deprehendisset aliquādo Michael Marcus eius socius (qui ei à S. Ignatio valetudinis tuendæ gratiæ comes erat additus cum potestate ei imperandi, ne in oratione vt olim, & postea, vel in maceratione corporis excederet) & manantibus ex singulari lætitia lacrymis largè perfusum, quæ sisset instanter, tanti solatij causam ita demum responsum est à Francisco: *Scito Marce Frater, DEVM impensè amare Societatem, eique concessisse beneficium, quod olim Ordini S. Benedicti, nimirum, vt tercentis primis annis nemo, qui in ea ad mortem vsque perseuerauerit damnetur.* Idem diuina reuelatione didicit P. Balthasar Aluar. de suis quibus quodam in Collegio præerat, omnes nempe eos esse saluandos, vt constat in eius Vita cap. 23. Dum enim Vir hic Religiosissimus Metinæ Collegij Rector esset constitutus, & vehemēter propter occurrētes subditorum defectus affligeretur, & die quadam in oratione de hoc suo labore lamentaretur, ostensus est illi vt olim P. Martino Guttierio in simili casu, Orbis argenteus, in quo Corculum erat exiguū valdè, & quasi duabus sanguinis guttis submersum, & suffucatum; dictumque illi est: *Hoc est Cor tuum, quod in parua aqua submergitur.* Et mox magnum aliud Cor valdè latum illi fuit ostensum, dictūq; *Hoc est cor Dei, quod tot Idololatrijs, hæresibus, ac sceleribus alijs, quæ sunt in mundo non affligitur, sed longanimitate magna, opportunitatem expectat copiosum fructum ab eis colligendi, qui nunc sunt improbitate tale autem esse debet tuum.* Ex qua visione valdè mutatus fuit, & ex suis angustijs emersit; quē etiam Dominus noster tunc consolatus est, reuelans illi omnes eos quorum tunc curam habebat, esse prædestinatos. qua visione ac reuelatione didicit Pater cor suum dilatare; cui etiam in Oratione DEVS fecit eandem gratiā, quam P. Guttierio tātum ei subsidium & leuamen in gubernatione tribuens, vt non sicut prius nimiæ curę ipsum raptarent, nec eius cor angustarent.

B. Francisco Borgię reuelatum omnes in Societate perseuerantes inter primos 300. annos saluandos.

Hæc P. Ludouicus de Ponte. Idē agnouit Alphōsus Rodriquez operis domestici adiutor, dum cælesti luce irradiatus intellexit suorum sociorum posteritatem, etiam illorum qui se longo interuallo secuturi essent, morti quidem humanæ fore illos obnoxios, at postquam è mortali vita excessissent, tum demum in cælesti Regno, ac fælicitate, vita perpetuā secum esse victuros.

36. Sed ne reuelatio hæc alicui fortassis non sat certa esse videatur, quod è Nostrorum dumtaxat relatione habeatur, libet luculentissimum hic viri rigidissimi Religiosissimi Ordinis cuiusdam Professi, morte contestatam hac de re afferre sententiam.

Decumbebat hic grauiter ex morbo, & prope iam aberat à morte, sui tamen, cōpos ac potens, eratq; iam eo loci, ac tēporis, in quo cōmonstrante pręsertim Domino, ipsa veritas, & videtur clarius & liberius indicatur. Iubet igitur, cum prius aliquātulū immotus animo velut libero prospexisset æterna, vocari ad se Barcinonensis Proregis Confessarium P. Vincentium Matrezium è Soc. IESV quem properè aduolantem, vt fieri assolet in necessitate suprema, & vixdum ingressum in conclaue decumbentis, æger ipse, magnâ, alacrique voce quasi gratulabundus aggreditur: *Fælicem te, inquit, o Pater, cui contigit socium esse eius Ordinis, in quo quicumque decedit, vitâ fruitur sempiternâ. Hæc mihi iam nunc DEVS ostendit, hæc palam omnibus nunciare mandauit.*

Religiosus quidam alterius Ordini morti vicinus fælices prædicat homines Societatis, eo quod si in ea perseuerauerint sint omnes saluandi.

Hære-

Hærebat hic noster admiratione defixus. Cúque tam singulare Visum prohibente verecundiâ, non auderet admittere, & parem minimum fælicitatē datam augurar etur ipsius ægri Instituto, quod erat rigidissimæ, etiam tunc, & incorruptissimæ disciplinæ; addidit ægrotus, dixitque cum gemitu; *Seruari, quidem ex suo Ordinem quā plurimos, sed non omnes; ipsius autem Societatis omnes omnino ac singulos, ad mortem vsque in ea si constiterint, esse seruandos.* Sic ille. Quæ sanè omnia recta rationis trutinâ attentius expensa huiusmodi sunt, vt mirificum animi solatium, voluptatemque liquidissimam omnibus Synceris, ac genuinis huius Societatis filijs pariat, eosque in Sancta sua vocatione confirment.

Quare merito vnicuique nostrum cum supra memorato Auctore exclamandum est medullitus: *O fælicem conditionem, qua in illam ego Societatem hominum, cætumque me contuli, quaque ex mundi turba, & colluione discedens illis ego viris aggregatus sum, quorum ipse merito, ac virtute consequi possim, quod à propria sperare non audeam. O fortunatam IESV Societatem, quæ adscriptos sibi socios aptos æternæ fælicitatis vel inuenit, vel facit. De quo quidem eius singulari priuilegio, quo minus dubitem facit tot tantorumque virorum tam expressa confessio. Cuinam ergo Sociorum hisce cogitationibus imbuto, ac tanta spe nixo vita sua quantumuis molesta, ac breuis possit esse non iucunda? Quis non se consoletur tot, tantisque periculis mortalitatis expositum, reputans ipse se cum illis quos eiusdem vitæ socios, vel præmiserit abeuntes in cælum, vel olim secuturos post se reliquit in terra, semper & fæliciter esse victurum.*

Societas fortunata, quæ suos æternæ fælicitati aptos vel inuenit, vel facit.

37. Eadem proportione quadam dici possunt de ijs, qui Parthenijs, hisce sodalicijs adscripti, sub clientela Virginis Deiparæ vitam illibatam, ac puram assiduâ sacramentorum frequētatione, degunt; pro his enim cum illa Materna pietate, & charitate plusquam Cherubica, atque Seraphica apud Filium intercedat, vt illos in suum cæleste Regnum recipiat, suosque cohæredes efficiat, certo nobis persuadere debemus eam nobis ex hac vita decedentibus adfuturam, & cum benedicto suo Filio obuiaturam, & demum comitantibus, ac collætantibus Angelis, reliquisque cælitibus ad Regnum fælicitatis æuiternæ deducturam. Cū B. Alanus de Rupe seriò, ac indubitatè affirmarit Par. 4. de Psalt. cap. 24. *Signum sit tibi probabilissimum æternæ salutis si perseueranter in dies B. Virginem eius Psalterio salutaueris.* Quod si recitatio Psalterij signum est prædestinationis, quanto magis aliæ pietatis exercitationes amore Virginis susceptæ? Atque ita merito dici poterit; Hoc esse Sodalium Partheniorum priuilegium, vt mortuum huiusmodi Virginis clientulū obuius IESVS, & Maria excipiat, & ad Regnum cælorum deducat.

Recitatio Psalterij deuota prædestinationis signum est.

Vt missa faciam innumerabilia beneficia tam corporis, quem animæ, quæ eadem Virgo plusquam materna charitate illis exhibet, quæ idem Auctor Imaginis primi sæculi Soc. memorat lib. 3. cap. 7. vbi postquam plurima Virgineæ in nos charitatis circa corpus memorasset argumenta, tandem paucis multa complexus.

Alij, inquit, tam præsenti subsidio Mariæ, periculis sunt erepti, vt non citius prope discrimen senserint, quam auxilium. quod autem morbi genus fuit, aut tam vehemens, aut tam perniciosum, aut tam diuturnum, aut tam deploratum, quod à sodalibus suis clementissima Mater aliquando non depulerit? Quæ plaga quam nō sanarit? Si tam solicita de perituro suorum corpore, qua demum curâ complecti putāda est eorum animas, & immortales, & Filij sui sanguine æstimatas? Hanc curam omnium oculis patere in quibusdam voluit, vt inde æstimaretur eius solicitudo de omnibus, quæ plena tenerrimi amoris ne negligit quidem negligentes sui. Eos igitur, quos pietatis omnis sensus iam defecerat ad pristinam sæpe virtutem verbis, quæ ferreos animos penitus mulcerēt, flecterentque reuocauit. Sæpe solo sui conspectu verecundiam peccandi improbis iniecit, interdum nimium de salute anxios, optimâ spe impleuit, interdum moribundos, oblata sui specie recreauit, & in his alijsque docuit cultores clientesque suos perire non posse. Tot animarum salutem, quarum multæ sine hac ope æternorum ignium nunc arderent immiserabiles victimæ, nō potest sibi repræsentare Societas, quin operis tanti conscientia, liquidissimâ illam perfundat voluptate stimulosque acerrimos, quamuis currenti ad moueat, vt IESV, ita & MARIAE, quemadmodum Filij, ita Matris salutaria signa, toto orbe circumferre pergat, & ad amabilem huius indulgentiam inuitare omnes, qui merito

B. V. beneficia varia, & corporis, & animæ suis Sodalibus cōfert.

Societas nostra B. V. colitetiam ideo vel maxime, quod ipsa ab æterna perditione animas liberet.

to timent rigidam æquissimi Iudicis seueritatem. Hactenus ille.

38. Quis igitur hiscè Deiparæ tot tantisque Materni in nos amoris circũdatus flammis, tot ipsius gratiæ præuentus beneficijs mutuâ in ipsam charitatẽ non accendatur, & totus liquescat, ac fluat? Quis non sese totum ipsius seruitio, atque obsequio totius suæ vitæ decursu addicat, ac mancipet? Quis ad eius honorem, gloriamque passim amplificandam ardorem illum Cherubicum, ac Seraphicum, in precordijs suis succendi, quis sibi senas alas addi ad, toto orbe terrarum volitãdum quam celerrimè, laudumque ipsius deprædicanda encomia non exoptet? Quis cũ Seraphico ipsius Psalmista illi animitus non moduletur ac concinat: *Benedicam Dominam in omni tempore; & non deficiet laus eius in ore meo: Magnificate eam mecum omnes, qui impinguati estis melle, & lacte recreationis eius. In periculis in rebus dubijs inuocate eam, & in necessitatibus inuenietis auxilium, & refrigerium dulce. Sumite exemplum conuersationis eius, & æmulamini studia charitatis, & humilitatis eius.* Psal. 33. In periculis, inquam, illis mortis, quæ animam agonizantem maximè vrgere, ac perturbare solent, in Cacodæmonum, eo momento temporis, vel maximè insidiantium tẽtationibus inuocanda est vel maximè, vt nobis assistat, vt vos ad beatam patriam vna cũ Filio deducat, vt nos sui Regni consortes, ac cohæredes efficiat. Quod vt facilius assequamur ipsius sanctissimæ conuersationis exemplum, vti monet Doctor Seraphicus, sicut, & charitatis, humilitatis, reliquarumque virtutum eius studia nobis æmulanda sunt. Quod si præstiterimus, & vitia ac peccata, & tẽtationes mundi, carnis, Dæmonis, ipsâ patrocinante atque opitulante vicerimus, audiemus illam in postrema illa vitæ nostræ catastrophe nos consolantem, nobisque dicentem cum Filio Apoc. 3. 11. *Ecce venio cito; tene quod habes vt nemo accipiat Coronam tuam.* Audiemus etiam alteram illam vocẽ eius, ac Filij: *Qui vicerit dabo ei sedere mecum in throno meo, sicut, & ego vici, & sedi cum Filio meo in throno eius.* Apoc. 3. 21.

B.V. Domina nostra omni tẽpore benedicẽda.

B. V. in periculo mortis vel maximè inuocanda.

B.V. imitãda si eius in morte patrocinium experiri cupimus.

39. His vocibus similem, eamque cõsolatione plenissimam audiuit olim B. Bonfilius Ordinis seruorum B.V. verus ipsius, ac genuinus seruus, ac Filius qui cum æger admodum in choro cum Fratribus horas matutinas decantasset tandem sub eorum finem, vt ordinis referunt Annales Cent. 1. li. 3. c. 7. audictibus omnibus Inuitatio hæc celorũ Reginæ ad cæleste Regnũ capessendum audita est: *Bone fili, quia Filij mei vocem audisti, & inuiolabiliter obseruasti, centumplum accipies, & vitam æternam possidebis.* Quibus ille auditis verbis, fælicissimam animam in manus creatoris, Dominæque suæ reddidit, quæ quam grata illi extiterit mox ostendit, cum eius corpus tot laborum socium velut Illuminatrix, clarâ luce coruscans, reddidit.

B. V. B. Bonfilium ad cælum inuitat.

40. Eiusdem Ordinis seruorum B. V. B. Alexius ex illo felicissimo Septenuirum numero, qui illius Sanctissimi Instituti fundamenta iecere, fauente, ac promouente Patrona, ac Domina sua, Diadema Regni cælestis adeptus est. Sic enim seruitarum Annales Centur. 1. lib. 6. cap. 9. referunt: *Instante sui decessus die à se præuisâ, Sanctissimis Ecclesiæ sacramentis communitus, Fratribus adstantibus, quos ad humilitatem, & puritatem hortatus fuit, Angelicâ salutatione, quam quotidie cẽties recitare solitus fuerat, hilari vultu, oculis in cælum defixis deuotissimè persoluta: Eia, inquit, videte Fratres mei, adstantes Angelos sub columbarum specie coram me. Eia Fratres mei genibus flexis Puerũ IESVM me coronantem aspicite, & adorate. Videte Fratres mei, qua Corona donandi sumus, si religiosam puritatem, & humilitatem sectemur, si tandem puram, & humillimam Dei Matrẽ, & Patronam nostram imitemur.* Hæc porro ita reuera contigisse retulit, idq; iure iurãdo affirmauit P. Lapus Benitius, qui cum alijs Fratribus interfuit, circumvolitasse nimirum coram Alexio candididissimas aues, inter quas Puer IESVS, in sinu vtique Virginis Matris seruo suo fauentis residens Sãctum illum Senem proprijs manibus, Corollâ ex varijs Paradisi cælestis floribus cõtexta coronauit, secumq; in cælum, vna cum Matre sua Sanctissima, collætantibus supernæ Curiæ Ciuibus extulit. Atque hæc de eximia, ac plusquam Seraphica, nec non Cherubica Virginis in DEVM suosque clientulos charitate, qua illos ad Regnum cælorũ indipiscendum promouet, dixisse sufficiat, Quam ideo (vt hoc obiter hic dicam) D. Potho Cherubinis etiam attribuit, vt eos à Cherub illo, cuius meminit Ezechiel cap. 28. eiusque asseclis distingueret; qui licet plenitudine sciẽtiæ,

B. Alexius seruita à Christo corona sub mortem redimitur.

tiæ, ac Sapientiæ, non tamen diuinæ legis plenitudine, quæ dilectio est, prædìti fuere. Vnde creatori suo rebellantes, seque ab actuali eius imperio subducere attentantes, iusto eius iudicio rudétibus Inferni detracti, in Barathrum, vt Apostolorum Princeps loquutur traditi sunt cruciandi.

Prima Cherubinorum proprietas est, quod sint in circuitu Dei, & ad omnia ipsius intrent.

41. Iam ad reliquas Cherubinorũ proprietates, quas B. Alber. Magnus Tract. super Missus ex B. Dionysio transumptas memorat, veniamus. Prima est quod sint in circuitu Dei, & ad omnia ipsius intrent, ac penetrent. Quem circuitum S. Maximus in suis scholijs ait *esse desiderium, & amorem, quo Beatæ mentes in DEVM, velut circa centrum choreā quadam circulari feruntur.* Quis porro ardentiori desiderio, amoreque in DEVM ferebatur quam Virgo Beatissima, illo præsertim tempore, quo eum vtero suo purissimo circumdatum gestabat, exoptans in horas, in momenta singula, vt desideratissimam suam orbi vniuerso ostenderet faciem? *Quis in intima misericordiæ Dei Patris intrauit viscera*, inquit, Albertus, eique *Filium vnigenitum vnicumque de corde quodammodo extraxit, quam Virgo nostra?* Altera Cherubinorum proprietas est, *in DEVM tendere, aliosque ad eundem reducere*, *quam Virgo proprietatem habuit in summo*, vt idem ait Albertus; *quia omnia reductibilia ad DEVM reduxit. Ipsa est mulier illa, quæ accensa lucerna Incarnati Verbi, in eius vtero drācmam decimam Naturæ humanæ perditam quæsiuit, & inuenit. Ipsa est mulier, quæ tria Sata. i. corpus, animam, & Diuinitatem, absque confusione miscuit atque coniuxit, Naturamque humanam in pristinum, imò longè excellentiorem statum, vt potè hypostaticè copulatam Deo reduxit.* Tertia Cherubinorum proprietas est, *actiuum esse, secundum DEVM incedere, inque DEVM tendere, Dei actus imitando. Quod*, inquit D. Antoninus, *excellentiori modo egit B. Maria. Vnde Odilio ait: Vnum pro certo scimus, quia omnis Mariæ actio, & intentio semper intenta fuit in Dominum. Vnde & in Deiformissimo actu æternæ generationis Filij, Patrem æternum, eundem Filium in tempore hominem generando, imitata fuit.* Vltima proprietas est, *esse exemplatiuum. 1. in se velut exemplari Diuinæ Sapientiæ mores transcribere, eidem se conformare, eosdemque reliquis creaturis ad imitandum, velut exemplum proponere.*

Beatæ mẽtes circa Deum veluti Centrũ Chorea quadam Circulari feruntur.

B. V. intima Dei Patris intrauit viscera, eique Vnicum de corde quodammodo extraxit Filium.

B. V. omnia reductibilia ad DEVM reduxit.

M. est Mulier quæ Dracmã Naturæ humana perditam inuenit.

Omnis Mariæ actio sẽper intenta Deo fuit.

B. V. in se velut exẽplari Diuinæ sapientiæ mores descripsit.

Quæ omnia quam perfectè Virgo gloriosissima præstiterit, nemo non videt. *Ipsa enim est ipsius increatæ Sapientiæ parens, eamque nouem mensibus in vtero suo Sacratissimo gestauit, eiusdemque mores in se expressit. Ipsa est Doctrix disciplinæ Dei, Magistra Magistrorum, Apostolorum omnium, quam ad instar oraculi consulere consueuerant in rebus dubijs. Ipsa denique speculum Diuinæ extitit Sapientiæ, ac stella maris, luce sua errabundas animas in portum salutis reducens*, mentesque ignorantię tenebris circumseptas, miro benignitatis suæ splendore irradians.

Maria Stella maris errabundas animas in portum salutis reduxit.

42. Vnde ij qui se peculiari affectu ipsius obsequijs mãciparunt, videre est, ex Virgine hac, tanquam ex perfectissimo cæleștis Sapientię exemplari, rerum equè Diuinarum, atque humanarum scientiam exscribere, ipsiusque illuminatione in viros verè sanctos, ac sapiẽtes euadere. Hoc nimirum videre fuit in S. Edmundo Cantuar. Archiep. qui à teneris annis, cum singulari amore, ac pietate ferretur in Deiparam, & coram ipsius eburneo simulachro, mysterijs vitæ, ac Passionis Saluatoris vndique circumdato, literis operam daret, miros ipsius fauores, mentisque lumina expertus est. Sane Marcus Marulus Vir pietate, literis, nobilitateque conspicuus, Spalatensis Vrbis insigne decus lib. 2. nu. 5. Scribit quod cum Sanctus hic Biblia sacra legeret, fuerit aliquando soporatus, interque dormiendum ardens candela super paginas delapsa, fuerit consumpta, libro inoffenso relicto. *Flamma ceras deuorauit*, inquit, ille, *Chartam non adussit, vetita literas delere, quas Dominus extare, vt perlegantur voluit.* Quod beneficio Virginis accidisse pronum est cogitare, ex sequenti fauore, de quo idem mentionem facit Marulus. Cum enim idem Sanctus nocte quadam inter legendum obdormisset, mox expergiscens, lucernam extinctã reperit, qui legendi sibi occasionem sublatam dolens, Sanctam Virginem verum lumen Orbis inuocauit; & Lucerna repente illuxit. *Hinc ille legendo*, addit idem Marulus, *quod cæperat prosecutus est, cum prius Deo, & Deiparæ Virgini gratias egisset, quod sic fauerent ijs, qui sacris lucubrationibus libenter inuigilant.* Verè dicere poterat Virgini Præsul ille Sanctissimus: *Quoniam tu es Lucerna mea Domina, Domina illumina tenebras meas.* Dixerit illi tũc fortassis Edmundus cum Seraphico Bonauentura, Psalmista Virgineo: *Domina illuminatio mea. Sit splendor faciei tuæ, & serenitas faciei tuæ refulgeat menti meæ.*

S. Edmũdus à teneris annis singulari amore B. V. diligens sapientissimus euasit.

Marcus Marulus Spalatensis Vir doctus ac pius, nobilitate clarissimus.

B. V. Edmundo sacris literis studenti extinctam lucernam accendit.

B V. est nostra lucerna tenebras mẽtis nostræ illuminans.

meæ. Ne auertas faciem tuam à meæ, quia speciem, & decorem tuum à iuuentute mea concupiui. Te amaui, & exquisiui Regina cælorum, misericordiam, & gratiam tuam ne subtrahas à seruo tuo: Confitebor tibi in nationibus, & Thronum gloriæ tuæ honorificabo.

B.V. S. Dominicum, & totum Prædicatorum Ordinem Sapiētia sua illuminauit.

43. Lucernam porro illuminantem esse Deiparam ignorantiæ humanæ, vitiorumque tenebras effugantem maximè expertus est S. Patriarcha Dominicus, eiusque Ordo vniuersus. De quo P. Hiacynthus Choquetius, in libro illo quem Mariæ in Ordinem Prædicatorum Viscera Materna, inscripsit. Vbi capiti 16. huiusmodi epigraphem præposuit: *Ordinis Prædicatorum homines instruit, ac scientia exornat Dei Mater Maria.* Quæ scientiæ, Sapientiæque ornamenta in primis S. Dominico velut dilectissimo suo Filio totius Ordinis Capiti, ac deinde senis illis eius socijs à Diua Virgine æternæ sapientiæ Matre communicata fuisse ostendit. Stella siquidem illa, quam Matrona nobilis in fronte eius conspexit, dum eum de sacro fonte leuaret, quid erat aliud nisi character, augustissimæ illius Maris stellæ Virginis Mariæ, quo ipsi pientissimum in se amorem, ac cælestem Sapientiam, scientiamque impresſit, qua ille postea, ceu lucidissima Stella Albigensium in primis Hæreticorum errores, velut nocturnas tenebras, ac deinde orbem vniuersum illustrauit. Quod luculenter diuinitus ostēsum fuit famosissimo illi Theologię Professori, de quo Theodoricus de Apoldia lib. 1. de Vita S. Dominici cap. 12. Apud Tholosā, inquit, in Theologia præerat Magister quidam, genere, scientia, & fama præclarus. Is quodam mane cum ante lucem ad prælegendum se pararet, leui oppressus somno, caput ad cathedram paulisper, reclinauit, & dormire cæpit. Videbatur autem illi quod septem Stellæ coram ipso exhiberentur. Eam rem ipso admirante, subito stellæ illæ in eam molem ac splendorem visæ sunt excrescere, vt totam regionem, imo & orbem vniuersum illuminarent.

Stella in frōte S. Dominici fuit quidā character Stellæ maris ipsi diuinitus impressus.

S. Dominicus cum Socijs septem, totidem stellis designantur.

Confestim excitatus à somno vbi vidit solem ortum, scholam ingressus est. Et tue B. Dominicus, & sex eiusdem habitus Socij ad illum humiliter accedunt, simulq; indicāt se Fratres esse, qui in territorio Tholosano fidelibus prædicent aduersus Hæreticos, velle se ipsius lectiones audire. Inde multo tempore Magister ille eos septem Fratres familiares, sibique addictos habuit, & vt discipulos instituit. Reuocans in memoriam prædictam illam viuisionem, B. Dominicum, eiusque socios lucidas illas stellas interpretatus est. Cumque eos immenso famæ, & scientiæ lumine subito augeri animaduerteret, summa veneratione, atque amore perpetuo eos complexus est. Sic Theodoricus.

44. Hac tam illustri visione premissa, ita prosequitur Choquetius: *Enim vero Diuino illo stellarum emblemate, quarum splendor sensim ac propemodum in immensum augesceret cælitus prænunciatum actu manus Ordinis Prædicatorum Viros orbi datos vti micantissima sydera, quæ errorum, & vitiorum offusam caliginē dispelleret, singulari Mariæ nimirum fauore, cuius pedibus lunam ipsam, solis discipulam, vt loquitur Tullis, substrauit DEVS, deditque vt multo fælicioribus, ac splendidioribus astris coronata, ipsum sapientiæ solem progigneret. Portendebat quoque stellarum ille conuentus, ac verè Sacræ Pleiades, Sanctissimi Dominici Sodales, qui sub eius signis, Parthenijsque Mariæ Aquilis militaturi essent, præstantibus armis è cælo donandos, id est, eruditione, calamo, facundiâ, atque incredibili dicendi vi diuinitus potius, quem vel à natura, vel humano labore, studioque instructos fore.*

S. Dominicus ab incunabulis B. V. fuit Charissimus vnde ipsum ad Sanctitatem, & omnē scientiam efformauit.

Concludit denique Beatum Dominicum *supra alios à cunis ipsis in Mariæ ter benedictæ amoribus fuisse, cumque ab illa à pueritia ad maximam Sanctitatem, atque eruditionem vti à Matre Filium fuisse efformatum. Eadem illum ad orbis magisterium, diuinæque mentis interpretationem, per conciones, ac literarios de fidei integritate, cum hæreticis congressus aptabat, instruebat, atque exornabat Deipara, quæ insuper eum extremâ manu ad id muneris absolutissimum reddidit.*

45. Rem memorabilē sane Beatus Alanus de Rupe Par. 3. de Psal. ca. 19. refert ipsius Sancti Dominici verbis, quæ manifestè declarant Deiparam cælestis Sapientiæ Parentem, Magistram Dominici in omni scientiâ extitisse. Sic igitur ille referentem cælestem hunc fauorem Virginis S. Dominicum introduxit: Cum pro more meo ante concionem ad vnius horę spatium quodam in Sacro post altare maius meum Psalterium persoluerem, ecce confestim extra me factus per raptum, manifesto in lumine contuebar me coram Amica mea, quam mihi quæsiui à iuuentute mea in Sponsum charissimam, Dei Genitricem; quæ libellum quem manu pręferebat mihi offerens ait: Dilectissime

S. Dominicus Rosarium recitans in Extasim rapitur.

O Sponse

B.V S. Dominico libellum porrigit in quo erat descripta Concio, quam tunc haberi desiderabat.

Sponse Dominice, etsi bonum est quod prædicare disposuisti, sermonem tamen longè meliorem mihique gratiorem ad te affero. Aspectus me, affectusque notus miro delibutum gaudio rapiebat, librum capio, lego reuerenter, & constanter, neque secus ac dixerat Diua Maria comperio. Illa, actis à me quam demississimè valebam gratijs, disparuit. Hæc postea cum prædicarem alma Patrona Maria continuo lateri, hærebat meo assistrix. Ipsa velut ex libro verba mihi singula prælegens suggerebat dictatrix. Ipsa vires, animum, Spiritumque sufficiebat confortatrix, & voci dabat vocem virtutis. Neque aliter dicta cadebant ad aures, ac animos auditorum, quam ignea tela.

B. V. concionanti de Psalterio S. Dominico adstabat, eique dicenda suggerebat.

Sentiebant plerique carbones vastatores scelerum in conscientijs suis, & hascè igniri intus, ac gliscere flammas ad Dei timorem, atque amorem. Hæc S. Dominicus, quæ sane miram ipsius cum Dei Matre, ac prorsus filialem indicant familiaritatem, nobisque facile persuadent Diuinę Sapientię arcana quamplurima illi ab eadem oblatione illa libri fuisse reuelata; & intellectum ipsius diuinorum cognitione præstantissima irradiatum, voluntatem Seraphicis ardoribus, in auditores etiam redundantibus fuisse inflammatam, ita vt reuera, scientiæ plenitudine incarnatus quidam esset in hoc mūdo quasi Cherubinus; ardore charitatis, Seraphinus; atque in sibi subditos Religiosos imò etiam sæculares, Angelicarum Hierarchiarum purgandi, illuminandi, atque perficiendi functiones exercere videretur. Quod ille Concionibus de B. V. Rosario, siue Psalterio ad populum habēdis potissimum consecutus est, vt in eodem B. Alani libro manifestum euadit; in quo inter ceteras Angelicarum Salutationum, quibus Corona Rosarij veluti rosulis contexitur mirificos effectus, octo plane eximij recensentur Par. 4. cap. 30. Serm. 3.

Salutationis Angelicæ miri effectus.

Auscultet, nunc inquit B. Alanus, *Sancti Nominis tui Amator, ò Maria. Cum dico, Aue Maria, Cælum gaudet, omnis terræ stupet. Sathan fugit, Infernus contremiscit. Mundus vilescit, cor in amore liquescit. Torpor euanescit, caro marcescit: Abscedit tristitia, venit noua lætitia.*

Crescit deuotio, oritur compunctio. Spes proficit, augetur consolatio. Recreatur animus confortatur affectus. Siquidem tanta est suauitas huius benedictæ salutationis, vt humanis non possit explicari verbis, sed semper altior manet ac profundior, quam omnis creatura, illam indagare sufficiat. Hæc denique oratio salutatoria parua est verbis, magna mysterijs, breuis sermone, alta virtute: super mel dulcis, super aurū preciosa, ore cordis est iugiter ruminanda, purisque labijs creberrimè repetenda. Verbis enim paucissimis contexitur, & in latissimum torrentem cælestis suauitatis diffunditur. Sic ille.

Suauitas Salutationis Angelicæ verbis nō potest explicari.

Quid mirum igitur si salutationem hāc & ipse S. Dominicus piè sæpius iterando, eiusdemque laudes tot populis, & nationibus deprædicando, tantam gratiam apud Deiparam inijt, vt tot cœli donis, ac præsertim sapientiæ, scientiæque Cherubicę ornamētis decoraretur?

46. Certè idem Alanus cap. 48. de Psalterio, memorat Monachum quendam Dei Matris deuotissimum salutationibus Angelicis Roseum illi pluribus annis Sertum contexendo, raptum fuisse aliquando ad superna, ibique vidisse Regem Angelorum in gloria suæ Maiestatis. In cuius conspectu vidit librum infinitæ Magnitudinis, in quo omnis scientia, ad plenum erat descripta. Quem fidelissimum suum famulum vbi Virgo conspexit deduxit ad Filium, eique ab eodem obtinuit, vt in illo Libro legeret. Legit & secundum diuersa folia plenitudinem scientiæ aquisiuit: Qui vbi ad seipsum, admiratione plenus redijt, scire cupiens si hæc vera essent, quæ viderat, cœpit libros varios euoluere, quos omnes plenissimè, atque optimè intelligebat, cæpit cum alijs Monachis de varijs scientijs conferre, & omnes scientiâ sapientiaque superabat, adeo vt eum censerent esse Dæmoniacum, & magicis artibus tantam scientiam adeptum. Vnde Virgini non ingratus, quoad vixit, Virgineas laudes deprædicauit, tantumque scientiarum donum recitatione frequentiori Psalterij, cultuque sedulo B. Virginis se adeptum fuisse professus est.

Monachus quidam recitans Psalteriū raptus est in cœlum, & in libro æternæ sapientiæ legens omnes scientias didicit.

47. Quisquis igitur veram solidamque rerum Diuinarum cognitionem, sapientiamque consequi desiderat, salutationibus Angelicis magno pietatis affectu Dei Matrem veneretur, eisdemque velut rosulis roseam illi coronam contexat, eius laudes celebret, apud proximos, eosdemque ad colendam præcipuâ post DEVM veneratione Dei Matrem inducat, dabit illa huiusmodi fideli clientulo magnum

gnum illum Diuinæ Sapientiæ legendum librum, eiusdemque lectione de sapientia illa sua plusquam Cherubica cum ipso communicabit, sapientemque omnibus numeris absolutissimum, reddet, simulque ostendet se esse amicta illam Sole mulierem gloriosissimam, Lunâ calceatam, duodecim stellis coronatam, ostendet se stellam maris Sole iustitiæ illuminatam, ac illuminatricem, ostendat denique se Lucernam esse tenebras mentis nostræ, & labyrintheas, ac confragosas, cauernosasque huius vitæ vias ac calles illuminantem. Vnde cũ huiusmodi lucernam esse Virginem fuisset expertus S. Dominicus in Concione, quæ habetur apud D. Alanum Part. 3. Psalt. ser. 2. cap. 19. ita locutus est: *Si eundum fuerit per cauernarum fauces, obscuraque locorum antra, nonnè Lucernam quærimus, ac præferimus, & anxia cũ circumspectione indagamus?* Respondetis: Rectè. *At omnes nos per humanæ mortalitatis latebrosas tendimus vmbras, atque cauernas serpentinas. Quid ni igitur properamus dictam Lucernam, quæ est Maria comparare nobis? Hanc salutatione Angelicâ piè repetitâ, igne deuotionis accendamus, & illuminabimur. Ipsa enim est Stella maris, & Illuminatrix Maria.* Hæc S. Dominicus ad gloriam æuiternam Virginis Sapientissimæ Reginæ Cherubinorum gloriosissimæ propria doctus experiẽtiâ, qui sane omnibus Religiosis, in deuotissimo erga Dei Matrẽ cultu, ac veneratione merito est imitãdus si præclaris virtutibus, Dinaque sapientia exornari desiderant.

Qui doctus, & sapiens esse cupit, B.V. salutationibus Angelicis veneretur.

B.V Lucerna tenebras mentis depellens.

Salutatio Angelica est Lucerna viã huius vitæ tenebricosã illuminans.

48. Imitari visus est Sanctissimum hanc suum Patriarcham Doctor Angelicus tam in hoc pio erga Salutationẽ Angelicam affectu, quam etiam in tenero, ac filiali erga Dei Matrem amore. Notissimum est eum dum adhuc esset Infans chartulam cui Angelica salutatio erat inscripta cælitus sine dubio à quopiam bono Angelo deportatam, auidè arripuisse insertamque in os velut delicatissimum bolum, nectare, ambrosiâque dulciorem ingessisse ac deglutisse. Vnde factum vt iam grandæuus adeo in Salutationem illam esset affectus, vt venustissimum, ac deuotissimum de ea Opusculum, Angelico ipsius dignum ingenio fuerit elucubratus. Ab hac velut limpidissimo fonte tãtus ipsius in Virginem amor, sine dubio traxit originem, ita vt inter ipsum, & Dei Matrem mutuum beneuolentiæ certamen esse videretur. Vnde merito iam memoratus P. Hiacynthus Choquetius inter varia ipsius elogia asserere non dubitauit, eum *à cunis ipsis in Filium adoptatum fuisse à Deipara, atque iam tunc æternæ Sapientiæ Filij sui, amoribus deuotum, ac consecratum; vt aliquando ad fidelium salutem, Ecclesiæ firmamentum sui Prædicatorum Ordinis splendorem, doctrina atque eruditionis prodigium esset.* Ob tot tantaque Virginis in illum cælestium gratiarum, larga manu communicata beneficia, audita est ante mortem eius vox, vt refert Castillius Par. 1. lib. 3. cap. 27. misericordias in se sanctissimæ Deiparæ extollentis, gratiasque illi referentis, quod nihil vnquam à Deo, per Virginem Matrem expetijsset, quod pro voto non impetrauerit. Hinc factum vt eius benignitate ac liberalitate fretus, numquam librum arriperet, numquam manum calamo admoueret, quin prius, magnæ Matris pedibus adgeniculatus profusis precibus eius opem, lucemque velut suæ stellæ, ac Illuminatricis implorasset. Nec illius irritæ cecidisse visæ sunt preces. obtinuisse sane ingem huius suæ Illuminatricis assistẽtiam, & huius Virgineæ Stellæ, menti suæ continuò affulgescentis splendorẽ visus est. Quid enim Sydus illud fulgentissimum supra eius caput radians denotabat aliud, quam suæ benignissimæ Illuminatricis perennes in mẽtem eius cælestis sapientiæ influxus. Quid Colũba illa, quam S. Bonauentura testis integerrimus eius humero insidentẽ conspexit, quid, inquam, denotabat aliud quam Spiritum S. diuinarum rerum cognitionem ei inspirantem; siue ipsam Deiparam, vnam illam electãque Columbam eum Spiritu Sapientiæ, ac intellectus afflantem, quo ille plenus in medio Ecclesiæ ad docendum fideles os suum aperiret, eiusque Doctores sua copiosissima luce irradiaret.

S.Thomas Aquinas Angelicam salutationem in chartula exaratam deuorat.

S Thomas Aquinas ab incunabulis à B. V. in Filium adoptatus.

S.Thomas fatetur nunquam se aliquid petijsse à B. V. qui impetrarit.

S.Thomas ante studiũ B.V. opẽ implorabat.

Sydus supra caput S.Thomæ indicabat Illuminatricis Virginis perennẽ in mentẽ eius Sapientiæ influxũ.

49. Huius denique æuiternæ sapiẽtiæ Matris, quam amauit, & exquisiuit à iuuentute sua, & quæsiuit eam sibi sponsam assumere amator factus formę illius; Huius, inquam, amore captus sine dubio dum postremam suæ vitæ catastrophem imminentem præsensit, ipsius amoris Cantica, eius charitate totus colliquescens explananda suscepit. Vnde in illis suauissimis, amoreque Diuino plenissimis verbis sponsæ Dilectũ suum ad se inuitantis, in quibus fortas-

Columba humero S. Thomæ insidens Spiritum S. & B. V. denotabat.

S.Thomas Cantica explicans moritur in illis verbis veni dilecte mi.

sis ipsa Dei Mater purissimum suum emisit spiritum: *Veni, inquiens dilecte mi egrediamur in agrum*; Angelicā puritate decoratam illum animam exhalauit, in eumque agrum ingressus est cælestis Paradisi cuius odorem quondā ex virtutibus eius, ceu floribus emanantem persentiscens Iacob, admiratione dierumq; plenus dicebat: *Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus.* Que sane amabilissima vox affinis est illi dilecti IESV Discipuli ac Marię charissimi Filij dicentis: Apoc. 22. *Veni Domine IESV.* Ipse nimirum est animarum nostrarum sponsus, ipse ager florum, fructumque celestium vbertate fertilissimus, ipse omnium deliciarum Paradisus, ad quem, dum ex hac vita in gratia ipsius egredimur, velut in gaudium Domini nostri, in bonorum omniam Oceanum ingredimur. En quam vberē Salutationis Angelicæ qua Deiparam sedulo veneratus est S. Doctor, en amoris ipsius, quo eandem complexus est fructum, cælestem videlicet, imo Cherubicam sibi à Virgine communicatam sapientiam, & felicissimum ex hac vita in IESV Societate transitum.

50. Eiusdem salutationis Angelicæ, velut Lucernæ illuminantis, velut Stellæ tenebras mentis effugantis, beneficio, B. Albertus magnus, eximiam illam, quam orbis vniuersus admiratus est aquisiuit sapientiam, qua adeo illuminatus est, vt iam memoratum Doctorem Angelicum meritus fuerit habere Discipulum. Hoc nobis contestatur ipse B. Alanus de Rupe, qui Part. 4. Psalt. cap. 27. serm. 3. ita loquitur:

B. Albertus noster, re & Nomine Magnus adeo, vt eius compositione Alexander Macedo, Cneius Pompeius Romanus, &c. Paruus sit appellandus. Doctor hic quantum humana fert cognitio verè Omniscius, & Christianus quidam Varro, Gorgiasque Leontinus, & prope dixerim alter Trismegistus extitit. Testes loquuntur condita ab eo Volumina, & maxima, & plurima. Verum qua tandem viā, modoque tam insolitam, planeque incomparabilem rerum omnium scientiam sibi comparauit?

B. Albertus Magnus à pueritia B V. amauit, & laudauit, & ideo ab illa sapientia ac scientia omni eruditus.

Aperuit os suum, & postulauit à Deo, qui dedit illi Sapientiam. A pueritia Dei Matrem amauit, & laudauit. Hæc apud cælestem Salomonem orauit pro ipso, exorauitque, ac tantam ei gratiam impetrauit, quemadmodum ille deuexā iam ætate, par animi gratitudine ac pietate, commemorabat. Queris quo potissimum obseruantia, pietatisque genere rem tantam, per tantam Patronam, apud DEVM obtinere valuerit? Dicam verbo Psalterij merito.

B. Albertus M. Psalterii recitatione scientiam aquisiuit.

Vidit nimirum in mente Diuinā Virgo, ac prouidit qualem quamtumque in illo habitura erat sui cultorem, quippe quem à prima puerili ætatula castissimo suo cepit amore, eumque in perpetuum seruulum sibi mancipauit. *Hic igitur à teneris annis necdum prima literarum elementa balbutiens Puellus Dei Genitrici orationibus deseruiebat*, ait Alanus. *Has porro non alias fuisse, quam Psalterij, vt diximus, certum habeto*; Itaque Aue Angelicum Puer Albertus iterando tantam cælestis sapientię attigit perfectionem.

B. Albertus à pueritia B. V. recitando Psalterium deseruiuit.

51. Ob pium hoc Angelicarum Salutationum, magna cum pietate persolutum Deiparæ pensum ætatis suæ anno 16. ipsū Virgo inuisere, & ad Prædicatorum Ordinem vocare dignata est. *In quo vt ait Alanus cum ad Philosophiæ studia voluntate Superiorum esset applicatus, & ingenio esset spissiore, Virgo illum illuminat, & ingenitat miraculo, eoque prouehit scientiæ, vt orbis vniuersus ac omnis ætas satis eum mirari nequiuerit. Cum autem vereretur, ne in aliquem errorem tantā scientia plenus incurreret, eadem Salutatione Angelica dum huiusmodi à Virgine deprecaretur errorē aut superbiam, Dei Mater mox in ipsis precibus opprimit supplicantem: Metuis Fili*, inquiens, *ne altiora te sapias? Euge beatus, qui semper est pauidus. erit hic tibi timor Domini principium sapientiæ longè altioris: Ita iubeo sperare te, ac spondeo. Tuto calle, pede inoffenso summa omnia scientiarum ac sapientiæ penetrabis, lumenque de lumine tuo post te relinques. Per hoc orbi nullus error dabitur, sed potius extirpabitur. Erit hoc tibi signum. Sicut in studiosę vitæ tuæ limine per me tibi à Deo infusa omnium scientia venit; ita quoque olim repentina veniet eiusdem obliuio, vbi non procul fueris à mortis limine. Dixit, & abscessit. At ille Virginem Virginisque prolem in Psalterio feruentius benedixit. In huius porro tam rari beneficij gratam recordationem librum illum admirandum, ac incomparabilem composuit Albertus, quo subtiliter, ac eleganter ostendit ineffabiles esse gloriosæ Virginis Mariæ laudes. Atque ita euenit, vt à Magistro Magno, maiorem ad Discipulum D. Thomam Aquinantem, velut ab Elia, ad Elisæum Spiritus transiret sapientiæ duplicatus idque ipsius Psalterij merito.* Ita fere B. Alanus.

B. V. B. Alberto apparet.

B. Alberto prædicit B. V. in fine vitæ omnium scientiarum obliuionem.

Spiritus Sapientiæ à B. Alberto trāsiuit ad S. Thomam de Aquino.

52. Ex his duabus fide dignissimis narrationibus facile colligimus eximios hoscé Viros tanta scientiæ sapiētiæque laude florētissimos meritis, patro-

B. Albertus, & Thomas Aquinas gemini Cherubini in Sācta Sanctorum constituti.

trocinioque Virginis increatæ ſapientiæ Matris illis cęlitus communicatę, eſſe geminos illos giganteæ pene figurę Cherubinos in Sanctuario huius Dominicanę Religionis cõſtitutos, ex oliua miſericordię, ac pietatis fabrefactos auro charitatis, Diuinæq; ſapietię contectos, animatã hãc, Virgineamq; Arcã, & aduerſus hæreticorũ blaſphemãtiũ iniurias protegentes, dum in eam eiuſque depredicãdis laudibus ingenij ſui vires, ſcientiæque ſuæ plenitudinem à qua beneficio Roſarij, Angelicęque ſalutationis piè toties recitatæ illam acceperunt, exerunt. Vnde vere dicere poſſumus, quod in Viris hiſce Religioſiſſimis, veluti Aſſyriorum illa Princeps Semiramis ſui vultus effigiem excelſis in montibus, ſic cęlorũ Regina ſuę Sanctitatis, ac puritatis pluſquam Angelicæ, ſuæ charitatis pluſquam Seraphicę, ſuæ ſcientiæ ac Sapientię pluſquã Cherubicę, reliquarumque virtutum viuam, quandam, ſpirantemque Imaginem impreſſit, ad ſuarum præclariſſimarum laudum memoriam ſempiternam.

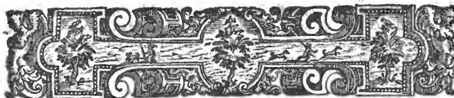
B. V. in Abbate, & Thoma Imaginem ſuæ Sapientiæ impreſſit.

Quos ego ſane velut eminentiſſimos omnis perfectionis virtutumque montes dum contemplor attentius, eorumdemque, vt par eſt Diuinam propemodum ſuſpicio ſapientiam modumque quo eius facti ſunt compotes, ardens profecto me crebrius ſalutandi Deiparam eamdemque, vt Lucernam, ac ſtellam tenebras ignorantiæ effugantem inuocandi inceſſit cupido. Vnde quotidie meę imbecillitatis, ac tarditatis ingenij mihi probè conſcius, dum me ad lucubrandum de auguſtiſſimis eius laudibus accingo, ipſam vt ſtellam maris, quantâ poſſum animi contentione, ac pietate ſaluere iubeo, eam ſimul obſecrans, vt mihi velut Lucerna, ignorantiæ meæ tenebras illuminans, vna cum Filio, qui huius Lucernæ, eſt oleum (oleum enim effuſum Nomen eius. Cant. 1.) mihi aſſiſtat, lucem porrigat, mecumque de ſuæ plenitudine ſciẽtiæ, Cherubicam illam longè excedentem, charitatem item ſuam eximiam Dei, ac proximi imo & ſui Cherubinis propriam, myſticis ſuis Cherubinis Thomæ, & Alberto inſtillatam, communicet; quo inchoatum eius laudum curſum, ac nauigationem, hilari celeuſmate fælicıter terminare valeam. Quod ego ſane pro ampliſſima illa, qua pollet benignitate me conſecuturum, huius Stellę maris affulgeſcente luce, eiuſque ſuauiter aſpirantibus Fauonijs, plurimum confido. Interea ſupplex illam obſecrare non deſiſtam, vt in me veluti rupe à vitijs, ac peccatis deſerta humilitatis ſuæ, charitatis, obedientiæ, patientiæ, puritatis virtutumque ſuarum omnium Imaginem exculpat, quo ſui in me effigiem expreſſam agnoſcendo, me velut pia Mater ſub ſua protectione, & ab omnibus periculis tã animi, quam corporis, ab omnibus item hoſtium inſidijs, ſuo præſidio, ac patrocinio in hoc tam ſpacioſo, ac pene immenſo laudum ſuarum Oceano, vna cum ſuo benedicto Filio tueatur, meque velut Stella polaris, velut Nauis Inſtitoris, in æternæ beatæque patrię portum introducat. Votum hoc meum B. Venantij Fortunati Pictauienſis Epiſcopi ſigillo, quo ipſe Carmen de Virginitate obſignauit, obſigno.

Auctor lucẽ ad lucubrãdas B. Virg. laudes ab eadem implorat. Aue maris ſtella recitando.

Opto per hos fluctus mentẽ tu Chriſte gubernes
Arbore, & antenna veliſicante Crucis.
Vt poſt emenſos mundani gurgitis æſtus,
In portum vitæ nos tua dextra locet.

DISCVRSVS IV.

Quod Virgo Deipara Thronorum perfectiones in se repræsentet.

1.

Celeberrimus quondam Thronus Dianæ Leucophrynes ob mysteria, varijs emblematis in ipso expressa, à varijs scriptoribus, vt Pausania in Laconicis, P. nostro Causino libr. 12. Hierog. 65. Fuisse memoratur. In illo enim præter alia Horæ duæ in Dearum effigie, totidemque Gratiæ Thronum sustentantes visebantur. A sinistra cernere erat Typhonem, & Hydram, à dextra vero Tritones, cum infinitis alijs sculpturis.

Thronus Dianæ à duabus Gratijs ac totidem Horis sustentatus.

Quo Throno velut Icone præclarè idē P. Causinus atque ingeniosè docuit Regiam Maiestatem, opportunâ liberalitate sustentatam repræsentari.

Quid enim Gratiæ, & Horæ Thronum illum tenentes denotant aliud, quam gratias siue beneficia tempore opportuno alijs communicata Reges, ac Regna, firmare, populosque subditos in deuotione, atque veneratione erga suos Principes conseruare; quod nihil est aliud, quam Thronum, ac Regnum stabilire. Quid vero Tritones, nisi laudum præcones ac buccinatores, qui beneficentiam Regiam dum toto orbe, percrebescente, ac volitante famâ, pleno ore, buccinisque deprædicant, improbis, malignis atque audacibus, qui per Typhonem, & Hydram adumbrantur, frustra oblatrantibus, Regnoque fælicitatem inuidentibus.

Liberalitas, opportuna est stabilimentum Regni.

Quæ sane omnia longe excellentissimè summæ cęlorum, totiusque Vniuersi Reginæ conueniunt, quæ à venerabili Richardo à S. Laurentio libr. 10. de Laudib. B. V. Thronus gratiæ ob gratias quas opportunis horis, ac temporibus, & in hac vita, & in altera, addiē Iudicij vsque in valle Iosaphat, nequicquam frementibus, ac inuidentibus Tartareis illis Typhonibus Hydris, ac Serpentibus, nobis exhibebit.

M. est Thronus gratię quam nobis etiam in Iudicio à Filio impetrabit.

Cum enim Vir hic in Deiparam pijssimus vellet ostendere, illam Thronum iudiciarium esse sempiterni Iudicis, eo quod carne eius amictus, ac circumdatus ad orbem terrarum iudicandum sit venturus, & quasi in ea sessurus in iudicio, iure merito Thronum gratiæ eam nuncupandam censuit, nixus illa Apostoli sententia Hebr. 4. 16. *Adeamus cum fiducia ad Thronum gratiæ eius, vt misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus, in tempore opportuno. Quia ergo Filius Dei, inquit ille de ipsa carnem assumens, in illa carne apparebit in Iudicio, & tunc videbunt reprobi, in quem confixerant, rectè Thronus dicitur. Magnum enim erit solatium iustis, quia videbunt eum in carne, in qua eos redemit; magna desolatio impijs, qui ex hoc agnoscent quantum amiserant. In hoc Throno sedet Christus iudicans orbem terræ in æquitate, quod enim iudicabit, accepit à Matre, vt ipse dicit Ioan. 5. Pater non iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit Filio, & dedit ei potestatē iudicium facere, quia Filius hominis est. Patri attribuitur potentia, Filio Sapientia, cedere autem debet potentia Sapientiæ in iudicio faciendo.*

Christus in carne Virginis in Iudicio apparens iustis erit misericors.

Iudicat porro Christus in æquitate, quando peccata nostra licet infinita, ex vna parte, & Carnem suam assumpsit ex Matre, ex altera videns, remissio eius de iure excedit nostra commissa. Dicitur igitur Maria Thronus id est Sedes Regia, dicitur etiam Thronus gratiæ quia ibi sedet vbi regnat gratia, quæ plenum habet in Maria Dominium. Ibi etiam inuenitur gratia, quam iugiter parit, & educat omnem bonum. Vnde Sap. 16. dicitur Domino: Omnium Nutrici gratiæ tuæ deseruiebant.

Ibi inuenitur auxilium optimum contra tentationes quibus Infernales illi Typhones, atque venenati Hydri nos

afflant

afflant. Quare Thronum hunc Dianæ Leucophrynes, mysteriosum iure merito dixerimus Symbolum esse Mariæ summæ cælorum Reginæ, quæ cum plena gratia sit, iure à Gratijs sustentari; cum prompta sit, ac parata easdem gratias omnibus horis, ac momentis nobiscum communicare, iure ab Horis fulciri perhibetur; Cum eędem illæ ipsius Gratiæ nos à Stygiorum Typhonum impetu, Hydrorumque Infernalium venenis defendant, ac protegant, iure Typhones, ac Hydræ in eo exculptæ visuntur; cum denique Virgineæ huius beneficentiæ, largissimæque communicationis laudes, toto orbe deprædicentur, iure Tritones buccinantes in eodem hoc Throno exprimuntur.

Dianę Thronus est Symbolum B. V.

B.V. suas gratias omnibus Horis parata communicare.

Quæ enim est pars orbis, quod Regnum, quæ gentes, qui populi, quæ Prouincia, quæ Ciuitas, quæ gratias, ac beneficia tam corporis, quam animę plane singularia, eaque innumerabilia sibi manu effusissimâ communicata fuisse non celebret? Hinc illa pro tantis gratijs, ac priuilegijs Diuinæ Maiestati grata, hilaris concinebat: *Ecce enim ex hoc Beatam me dicent omnes generationes!* Quod longe ante in Spiritu præuidens eius Parens Salomon, ita vaticinatus est Cant. 6. 8. *Viderunt eam filiæ Sion, & beatissimam prædicauerunt, & Reginæ laudauerunt eam.* Tum eius laudes prosequens exclamat omniũ nomine: *Quæ est ista quæ progreditur, quasi Aurora consurgens pulchra vt luna, electa vt sol, terribilis vt castrorum acies ordinata.* Quibus sane pulcherrimis elogijs eximia beneficia, ac fauores, quibus velut clarissimâ luce ignorantiæ nostræ, miseriarumque, ac calamitatum noctem illuminat, & simul ingentem illius potentiam, qua velut castrorum bene ordinata acies Tartareis hostibus formidanda eorũ insidias atq; impetus propulsat declarãtur. His beneficijs, gratijs, siue auxilijs erga genus humanum affluentem, Deiparam Virginem agnoscens B. Venantius Fortunatus Pictauiensis Antistes in Carmine de B. V. Vnicam mortalium medelam, & à Deo totius orbis ope, auxilijsque repletam Virginem vocitare non dubitauit, ita illi concinendo.

Ob beneficia, & gratias nobis à B V. collatas vbique beatissima prædicatur.

O Virgo insignis, nobisque Medela monades,
Quam DEVS impleuit totius orbis ope,

Cum igitur Thronus gratię adeo mysteriosus sit Deipara, merito illam Spiritibus illis Angelicis primæ Hierarchiæ, nempe Thronis non modo conferrimus; verumetiam longè ante ferimus, vti decursu huius sermonis patebit.

2. Sciendum porro quod hoc Thronorum nomen, iuxta doctrinam S. Dionysij Areopagitę, indicet in primis, *Angelos illos, ab omni terreni affectus humilitate, longissimè remotos esse, sursumque ad ardua inuiolabili studio ferri, dum mentes illę ab omnibus infimis, iugi intẽtionem disiunctæ, ac circa illum, qui verè excelsus est, totis viribus stabiliter locatæ, Diuinum aduentum, absque vllius perturbationis impedimento suscipiunt, Deumque ferentes, obsequij deuotione, ad ipsius percipiendos fulgores semper patent.* Quæ S. Dionysij verba Georgius Pachymera clarius paraphrasticè sic transtulit: *Thronus sublimis à terrenis elatus, Thronus sursum ferens, & Sessores suos constanter ac compactè sursum ferri faciens. Thronus est capax illius quem fert, & receptaculum Sessoris sui. Idem in sanctis istis. Thronis considerare liceat. Eximuntur enim ab omni mundi receptione, & ad anteriora sursum efferuntur, ita vt nulla illos teneat abiecta propensio, vel instinctus, & ad inferiora nutus. Verum tamen nota quod Thronus noster sursum ferri faciat Sessorem suum. Sanctissimos autem Thronos ab eo, quod sursum ferantur denominari, & indeficienter in sublimi habitare, & iuxta Altissimum inconcussè collocari, diuinumque illapsum excipere, &c.* Sic ille.

Throni sunt ab omni terreni affectus humilitate atque abiectione remoti.

Quibus verbis, & beatissimarum illarum mentium à terrenis quàm remotissima in cælumque assiduè subuecta, atque eleuata sublimitas, & earundem, vt in ipsis, velut Regali solio DEVS resideat, illosque suæ Diuinitatis fulgoribus repleat, ardentissimum declaratur desiderium. Quæ omnia aliaque longè plura maiori cum excellentia in Virgine nostra gloriosissima est reperire, adeo vt communi Sanctorum Patrum asseueratione Thronus Dei nuncupata sit, vt fuse P. Antonius Spinellus nostræ Societatis Vir æquè Religiosissimus, atque in Virginem pijssimus, toto illo libro, quem Thronum Dei indigitauerat, comprobauit.

Thronorum desiderium vnicum vt in illis DEVS resideat eosque suæ Diuinitatis fulgoribus repleat.

3. Porrò in verbis hisce Dionysij, explicandis Doctor Angelicus aliqua reperit nostro instituto accommodata, quæ Thronis congruunt, ex comparatione ad Sedes materiales, in quibus quatuor ait esse considerанda 1. P. q. 108. art. 5. ad 5. *Primo situs, quia super terram sedes eleuatur, & sic ipsi Angeli, qui Throni dicuntur eleuantur vsque ad hoc, quod*

Throni a terrenis ad cælestia eleuantur.

in

in Deo immediatè rationes rerum cognoscant. Secundo firmitas, quia in sedibus aliquis firmiter sedet, hic autem est è cõuerso, nam ipsi Angeli firmantur per Deum. Tertio, quia sedes suscipit sedentem, & in ea deferri potest: sic & ipsi Angeli suscipiunt DEVM in se ipsis, & eum quodammodo ad inferiores ferunt. Quarto ex figura, quia sedes ex vna parte est aperta ad suscipiendum sedentem, & in ea deferri potest: Ita & ipsi Angeli sunt perpromptitudinem aperti ad suscipiendum DEVM, & famulandum ipsi. Hæc ferè S. Doctor.

Throni à Deo in gratia firmãtur.

Throni D.ũ in seipsis suscipiunt, & semper prõpti sunt ad illum excipiendum, eique famulandum.

4. Quæ omnia quam benè Sanctissimę Dei Genitrici quadrent per se notissimum est. Quæ enim sedes, siue Regalis Thronus à terra sic eleuatus, & ad cælum vsque subuectus vnquam extitit, atque illa, quæ ab instanti conceptionis suæ Dei faciem, & alias sepius clare vidit, in illaque rerum variarum rationes immediatè cognouit? Quod Angelus in suo serm. cap. 14. declarare visus est S. Brigittæ, dum ei ita est locutus: *Nulla lingua narrare sufficit, quam prudenter sensus, & intellectus gloriosæ Virginis ipsum DEVM in eodem puncto comprehendit, quo primo eius cognitionem habuit; præsertim cum omnis humana mens ad excogitandum debilis sit, quam multiformiter eiusdem Virginis benedicta voluntas Dei seruitio se subiecit. Omnia enim, quæ ipsa Deo placere cognouit, delectabiliter illi perficere placuit. Intellexit enim Virgo non suis meritis DEVM sibi creasse corpus, & animam, suæ voluntati libertatem contulisse, Dominicis præceptis humiliter fauendi, aut etiam ipsis si placeret resistendi; & ideo decreuit humillima Virginis voluntas, pro beneficijs iam acceptis quamdiu sua vita vigeret, cum omni charitate Deo famulari, quamuis nihil aliud ab ipso sibi donaretur*. Hæc Angelus.

Thronorum proprietates maximè B. V. congruũt.

Vbi primum intellectus, B. V. DEVM cognouit, eius volũtas se ipsi subiecit.

B.V. decreuit pro beneficijs a Deo acceptis ipsi cum charitate dum viueret famulari, etiamsi sibi nihil amplius ab ipso donaretur.

5. Alias cogitationes sublimes supra ætatem, supra omnem naturæ Ordinem, æquè tristes, ac iucundas Deiparæ, materno in vtero adhuc commorantis, ex variorum obiectorum, Diuinitus infusa cognitione exortas recensuit Theodoretus in Magnificat, quem refert Franc. Ximenius Patriarcha Hierosolymit. libr. 2. cap. 24. docens Virgunculam hanc Diuinam, maternis visceribus delitescentem, *plura Angelorum mysteria, Vrbium, & Regnorum fortunã, vel infortunium agnouisse*. Capit. vero 25. idẽ Patriarcha refert Theodoreti verba, quibus affirmat, *illam plures habuisse iniectas animo species, vnde nosset iacentem tunc humanam Naturam in æterni squalloris sordibus turpem, laceram, deformem, & cruentam, nullum timorem Numinis, Religionis sensum nullum, nullos pietatis ignes vigere in orbe terrarum, à Dei oraculis hauserat: Quicquid in flagitijs luxuries; quicquid in rapinis auaritia; quicquid ex scelerum colluuie, & humano cruore sæuitia; quicquid stupra, cædes, inquinitissima voluptas, & belluarum immanitas baccharentur. Quæcunque Dæmonum simulachra, & templa, quæ vexilla, & triumphales arcus Sathanæ in funestatis Dei altaribus fulgerent. Quæ denique tetri, vecordes, & impij mortales impressa malorum stigmata tenerent*, hæc inquam omnia ait Theodoretus Deiparæ sanctissimæ, nondum adhuc in huius luminis auras exortæ, cum non mediocri mœrore, ac dolore, mẽti, animoque obuersabantur. Addit insuper *iustorum passiones, ac tormenta ipsius mentis oculis iam tunc obiecta, quæ nimirum impietate traherentur ad Prætorum subsellia, & ad publicas lanienas, vbi noua Dei fabrica post Christi victorias strueretur*. Hæc ferè Ximenius ex Theodoreto.

Quam multa Diuina lecteta in vtero adhuc Matris delitescens B.V. cognouerit?

6. Addit quidam alius Vir eruditus, & Virginis studiosus, quique Sapiẽtiam reconditam typis eruditissimis euulgauit lacrymas etiam eandem in vtero ex tantorum malorum commiseratione profudisse. Idem Ximenius Patriarcha lib. 2. cap. 17. scribit sancto cuidam Viro, cælesti patefactum Oraculo, Deiparam maternis conclusam visceribus in primis DEVM, inde seipsam, tandem humanum genus, Angelicasque Hierarchias fuisse contemplatam. *Circa DEVM tantæ Maiestatis, versans mente, & animo, complectebatur ineffabilem illam prouidentiam, qua clauum Vniuersi regit vigil, & insomnis; scientiam illam, qua se, qua omnia à se orta intelligit; qua volutiones annorum, dierum, horarum numerat, qua stillas imbrium, & maris arenas percenset; potentiam, qua mundos mille facere, conditosque vel tenuissimo halitu difflare queat. Tunc oculos conuertebat in perfectam, stabilem, atque eodem loco consistentem immutabilitatem totam sibi hærentem, & constantem. Ad lucidissimam illam Trinitatis caliginem accedebat, vnum DEVM in personis tribus contẽplando. Patrem, qui Diuinitatis æterno signaculo expressam Imaginem in Filio generat; Filium Patri, per omnia æqualem; ab vtroque spirantem æterni amoris facem, vtriusque centrum, vtrique consubstantialem considerabat. Vertebat deinde se Maria ad semetipsam, quasi totam se ex Dei vberibus conflatam cogitabat; corporis speciem, sacram illam animam, vt Diuinita-*

B.V. in vtero Matris primum Deũ, tum seipsam, genus humanum, & Angelicas Hierarchias ex contemplata.

B.V. in vtero Matris Diuinam Prouidentiam cõtemplata.

B.V. in vtero Matris Mysterium Trinitatis agnouit.

B. V. agnoscebat se quodãmodo totã ex Dei vberibus conflatam.

nitatis radium, tot scientijs, muneribus, prærogatiuis refertam animaduertens, illico à se exiens in DEVM effusa, gratiarum actionem, vt vectigal pendebat.

M. in vtero Matris Canticum suum magnificat meditata.

Idem Auctor ait, Cantico Magnificat meditando, & contemplando etiam tunc fuisse intentam Deiparam.

Tandem idem Patriarcha cap. 20. ex Doctore Lyconiæ, & illustrium Virorum Oraculo, ait scriptum, Mariam vertisse se ad fabricā Vniuersi, Angelorum item, hominumque familias, tot cælata errantium, & inerrantium stellarum simulacra mente conspicatam, diffusas corporum immensitates, animantium, arborum, elementorumque naturas. Calluit apprimè scripturarum arcana, quorum aliqua enumerata vide apud eundem Patriarcham. Quæ sanè omnia manifestè indicant sublimitatem à terra nimium quantum, super omnes Thronos eleuatę, inquet DEVM defixæ Virgineæ mentis, vtpotè quæ immediatè in Deo velut lucidissimo speculo, ad instar Thronorum, beatificæ visionis beneficio ea, omnia, aliaque innumera eius vitæ statui competentia contemplabatur. Quam ob causam ait B. Albertus Magnus dicere Virginem: *Ego in altissimis habito, & Thronus meus in columna nubis*. Eccli. 24. Eandem ob causam vocat illam *Sedem Sapphirinam*, quā vidit Ezechiel super firmamentum, hoc est, super omnium sanctorum in gloria confirmatorum altitudinem, vtpotè quæ est exaltata super omnium Angelorum choros.

B.V. calluit in vtero etiā Matris scripturæ sacræ arcana.

B.V. ob sublimitatem contemplationis mentē suam habuisse visa est in colūna nubis.

B.V. sedes Sapphyrina supra firmamentū sita.

7. Quare ob hanc animę, mētisque Virgineę in DEVM eleuatiorem iure merito solio illi excelso, & eleuato comparatur. Quod videns Isaias c. 6. exclamauit: *Vidi Dominum sedentem super solium excelsum, & eleuatum*: In quę verba Hugo Charensis: *Per solium excelsum, & eleuatam intelligitur B.M. in qua sedit Dominus, & quieuit*. In eadem verba audiamus Methodium Martyrem orat. de Purif. *Ecce tibi tanquam Thronus sublimis, & eleuatus ob gloriam illius, qui ipsam est fabricatus, Virgo Mater Regi Domino Sabbaoth palam instruitur; super illo nunc, mente tibi Dominum carne indutum publicè prodeuntem imaginare; super illo, inquam Virginali Throno cum, qui ad tē nouam hanc, laudibusque omnibus celebrandam profectionem adornauit, venerare*.

B.V. ob mētis suæ in DEVM eleuationem solium excelsum, & eleuatum Domini.

8. Altitudinem hanc, atque à terrenis animati huius, Virgineique Solij eleuationem agnouit Hieremias c. 17. cum dixit: *Solium gloriæ altitudinis à principio, locus sanctificationis nostræ*. Verè enim solium gloriæ altitudinis à principio fuit gloriosissima Virgo, tùm quia à principio, siue æternitate electa fuit, vt esset solium, sedesque æternæ Sapientiæ, quæ gloria est Patris Altissimi; tum quia, à principio suæ immaculatæ conceptionis effecta Solium Dei Altissimi, inhabitando in illa, per plenitudinem suæ gratiæ, eam ad instar Altissimi solij, ac Throni subuexit à terrenis ad contemplanda cælestia, atque ita facta est locus sanctificationis nostræ, in quo habitaret ipsius Altissimi Filius, quem D. Paulus *nostram Redemptionem, ac sanctificationem nuncupauit*. Quare præclarè Galatinus lib. 7. Arcan. c. 18. contra Rabbi Moysen Aegyptium opinantem per solium gloriæ intelligi Templum Hierosolymitanum pronunciauit: *Rectius de intemerata Messiæ Matre intelligitur, quæ propter eius perfectionem, atque excellentiam Sedes Dei futura erat, in qua ipse ostendere debet gloriam, & claritatem suam, quæ est, Messias totius mundi gloria, lux & claritas, de qua dictum est Isa. 9. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam &c. Quare verba Ieremiæ non intelliguntur de domo Sancta quæ erat in Ierusalem. Quia etsi DEVS in ea gloriam suam ostenderit, illa tamen gloria, comparatione gloriæ, & claritatis, quam in Matre Messiæ ostensurus erat, nihil fuit. Neque enim reperimus Domum illam Sanctam à mundi principio fuisse, vt Matrem Messiæ extitisse diximus*.

B.V. solium gloriæ altitudinis, & locus sanctificationis nostræ.

Christus nostra Redemptio, & Sanctificatio.

Messias est totius mūdi gloria, lux, & claritas.

9. De sedis ac Throni huius firmitate, ac stabilitate à Deo roborata dicere superfluum est, cum Disc. 2. satis de illa dixerimus. Dixisse sufficiat cum Soli, in sua luce ac splendore immutabiliter, absque vlla vicissitudine æuiternum permanenti comparari ab ipsa Veritate, per Dauidem canentem: Psal. 88. *Semen eius in æternum manebit, & Thronus eius sicut sol in conspectu meo*. Quæ verba ponderans Richar. à S. Laur. lib. 7. transfert ad permanentem miraculorum lucem nostræ Virginis. *Dicit Pater de Filio*, inquiens, *Thronus eius .i. B. Virgo sicut sol in conspectu meo. Quia sicut sol est luminare par sibi non habens, & toti mundo copiosè sufficiens: Sic B. Virgo nec primam similem visa est nec habere sequentem. Item quia fulgore miraculorum lucet vbique terrarum, lucebitque vsque ad diem iudicij. Vnde dixit ipsa: Vsque ad futurum secu-*

B.V. in sua puritate permanens, stabilis est ad instar lucis solaris.

B.V fulgore miraculorū vsque ad diē iudicij coruscabit.

lum non desinam: Alij verò sancti post transitum suum aliquot annis fulserunt in specialibus locis. Eandem animati huius Throni stabilitatem Albert. M. fuisse probat *in summo, eo quod Rex cæli non solum ipsam in solium gloriæ æternaliter elegit, sed in ipsa requiescens, de ipsa sua sede, corpus sibi fecit, quod sibi in vnitatem assumpsit Personæ, nunquamque deposuit*.

Stabilitas gratiæ B. V. in summo, quia in ipsa requieuit cælorum Rex.

10. Quid porrò de tertia illa sedis dicemus proprietate, quæ est, vt suscipiat sedentem, vt in ea etiam deferri possit? Quam proprietatem habent Throni, inquit D. Thomas, quia Angeli suscipiunt DEVM in seipsis, & eum quodammodo ad inferiores ferunt. An non igitur Thronis excellentior Virgo Deipara? Quæ in sui Virginei vteri verè aureo reclinatorio excepit sedentem DEVM illum immensum, qui dicebat: *Cælum mihi sedes est, terra scabellum pedum meorum*: Hic ergo tantus tamquam immensus, atque incomprehensibilis DEVS, vt solio, ac Throno vteri Virginalis capi posset, sedere dicitur, quo magnitudinem suam infinitam situ hoc quodammodo abbreuiare videatur. Sedere inquiam dicitur, vt non modo animatæ huic sedi per contactũ vniri, verum etiam quasi identificari adeo voluerit, vt vna eademque Christi, & Mariæ foret caro, quemadmodum S. Aug. & B. Cardinalis Damiani loqui consueuere. Accedit quod Throni, quemadmodum ait B. Albertus Magnus, *DEVM in se susceperunt per inhabitantem gratiam, ipsa autem Virgo sanctissima sic etiam ipsum suscepit, & plenius, quia per gratiæ plenitudinem, & præsentiam corporalem*.

Throni DEVM suscipiunt in se ipsis, & eũdem ad inferiores Angelos quasi deferunt.

B. V. DEVM in se suscepit per inhabitantem plenitudinem gratiæ, & præsentiam corporalem.

11. Quare S. Epiphanius Episcopus lib. de laud. B. V. eandem ob tam singularem sibi à Deo præstitam gratiam sic gloriantem per prosopopæiam introducit. *Emmanuelem gestaui in vtero incorrupto, in ventre impolluto, similis effecta Throno Cherubico, in qua caro factum est Verbum Patris, qui DEVS est initio carens. Et licet inuisibilis, spectabilis tamen per assumptionem carnis factus est: Non experta, nec cognoscens virum peperi DEVM, qui est ante sæcula, ipsum Christum. Nam etiam nunc sum Virgo post partum, purior, si dicere licet, quàm antea: sine labore peperi, non vti omnes mulieres; dissimiles enim fuerunt res meæ, ac illarum, inter pariendum. Non nouit Natura partum meum, excepto solo Deo, qui in me habitauit*. Hæc Epiph.

B. V. gestando in vtero Emmanuelẽ similis facta Throno Cherubico.

Natura non nouit partũ Virginis, solus DEVS eum nouit.

12. Ob hanc adeo arctam, indissolubilemque Dei cum hac Virgine Sanctissima, præ omnibus Angelicis illis spiritibus, qui Throni nominantur, vnionem, dictum ei fuit ab Angelo; *Dominus tecum*, quod non modo Dei Filius, per carnis cum illa communicationem, verum etiam Pater, & Spiritus Sanctus, alia quadam peculiari ratione in ipsa resideret. Vnde S. Bernardus Hom. 3. super Miss. *Nec tantùm*, inquit, *Dominus Filius tecum, quem carne tua induis sed Dominus Spiritus S. de quo concipis, & Dominus Pater, qui genuit, quem concipis. Pater, inquam, tecum, qui Filium suum fecit, & tuum: Filius tecum, qui ad condendum in te mirabile sacramentum miro modo, & tibi reserat genitale secretum, & tibi seruat Virginale signaculum: Spiritus Sanctus tecum, qui cum Patre, & Filio tuum sanctificauit vterum*. Hanc Domini in Virgine habitationẽ paulò aliter exponit Aegid. Columnius Roman. in Salut. Angeli. *Ideo honoro te*, inquit Angelus, ideo tibi reuerentiam exhibeo, quia cum sis gratiâ excellentissimâ plena, hæc tibi præcipua gratia data est, quia Dominus est magis tecum, quam mecum, aut cum quacumque alia creatura. Erat enim cum hac benedicta Virgine tota Trinitas. Pater erat cum illa, tanquam sponsus, cum qua Matrimonium per verba de præsenti contraxit, quando cor direxit ad DEVM: Ecce, inquiens, Ancilla Domini, &c. Filius erat cum ea tanquam Filius eius, ex eius vtero nasciturus, iuxta verba Angeli: Ideoque quod nascetur ex te Sanctum vocabitur Filius Dei: Spiritus Sancto cum illa tanquam in suo Templo, secundum eiusdem Angeli verba: Spiritus S. superueniet in te. Vnde patet quod rationabiliter dixerit ei Angelus: Dominus tecum .i. magis tecum quam mecum, aut cum quacunque alia creatura, quia nullius creaturæ nec etiam Angelorum est hoc priuilegium, vt sit sponsa Patris, Mater Filij, & Templum Spiritus S. operantis Filij Dei Incarnationem: Nusquam enim Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit: Hebr. 2. Verè priuilegium singulare, vt Filius Dei carnem sibi iungeret Virginis, ac sic de sua, Virginisque substantia vnũ Christum efficeret, vel potius vnus Christus fieret, qui etsi nec totus de Deo, nec totus de Virgine, totus tamen Dei,

Cum Maria dicitur esse Dominus quia tota Trinitas in illa habitauit.

Pater æternus cum Maria tanquam Sponsus: Filius tanquam natus ex eius vtero nasciturus: Spiri. S. erat cum illa tanquam in suo Templo.

Christus totus Dei, & totus B. Virginis.

B. V. gratia plena dicta qui excellẽtissimam habuit gratiæ plenitudinẽ, in corde, corpore, & opere.

Dei,& totus Virginis esset; nec duo Filij, sed vnus vtriusque Filius, & Dei, & Virginis. Et paucis inter positis: Atque hæc Virgo benedicta gratia plena dicta est, quia excellentissimam habuit gratiæ plenitudinem, in corde, corpore, & opere, & dicta est habere Dominum secum, non solum per potentiam, præsentiam, & essentiam, vt est in omnibus creaturis,& non solum per gratiam cognitionis, & amoris, vt est in omnibus sanctis, sed modo excellentissimo, quo potuit Dominus esse in pura creatura, scilicet per gratiæ plenitudinem in mente, & per assumptionem carnis in ventre, adeo vt rationabiliter sit ei ab Angelo singulariter dictum: Dominus tecũ. Hactenus Aegidius.

Quomodo excellentiori modo Dei Filius in B. V. quam in Thronis resederit.

13. Quod verò excellentiori modo resederit DEVS in Virgine, quam in ipsis Thronis, ac proinde eosdem dignitate superauerit, audiamus S. Augustinum Ser. 14. de Natiuit. Dixit Angelus Mariæ; *Dominus tecum, plusquam mecum; ita est Dominus tecum, vt sit in corde tuo, sit in vtero tuo, adimpleat mentem tuam, adimpleat, carnem tuam. Procedat formosus de vtero tuo tanquam sponsus de thalamo suo, procedat Princeps ex aula Regali, ita vt Virginitatem tuam non faciat violari.* Hæc August.

Dei Filius in B.V. residendo familiariorem se ostendit, quam omnibus Angelis.

14. Non solum excellentiori modò Dei Filius resedit in Virgine, quam in ipsis Thronis, verumetiam familiariorem sese illi, quam omnibus Hierarchijs Angelicis exhibuit. Audiamus Doctorem Angelicum Opusculo 8.

B.V. Sion in qua habitat Magnus Sanctus Israel.

Dixit Angelus: *Dominus tecum.* Quasi dicat, inquit ille, *ideo exhibeo tibi reuerentiam, quia tu familior es Deo, quam ego, nam Dominus est tecum; Dominus inquit Pater, cum eodem Filio, quod nullus Angelus, vel creatura habuit: quod enim ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei: DEVS Filius in vtero: Exulta & lauda habitatio Sion, quia magnus in medio tui Sanctus Israel. Aliter ergo Dominus cum B.V. quam cum Angelo, quia cum ea vt Filius, in Angelo vt Dominus: Dominus Spiritus Sanctus, sicut in Templo, vnde dicitur: Templum Domini, Sacrarium Spiritus S. quia concepit de Spiritus S. Sic ergo familiarior est cum Deo Virgo, quam Angelus, quia cum ipsa Dominus Pater, Dominus Filius Dominus Spiritus S. scil. tota Trinitas. Vnde cantatur de ea: Totius Trinitatis nobile Triclinium.* Sic S. Doctor.

B. V. totius Trinitatis nobile Triclinium.

Exercitus Angelorum non ita Deo familiares vti B. V. quæ non solum DEVM videbat, sed eundem etiã osculabatur.

15. Hanc Virginis arctissimam, pre omnibus Angelorum Hierarchijs, cum Deo familiaritatem expressit bellissimè S. Epiphan. lib. de Laud. Virginis. *Exercitus, inquiens, Angelorum, qui sunt scabellum pedum Christi, procidentes, nec videre possunt DEVM, nec contingere: Hęc verò labra labris coniungens in comprehensum salutabat.* Tandem contemplans eius in vtero, velut Throno Diuinam illam residentem Maiestatem, non modo super omnes Thronos, verum etiam super omnes reliquas Angelorum Hierarchias Deiparam, in illud epiphonema prorumpendo, exclamauit: *O Virgo incõpræhensi mysterij ferens miraculum quæ fidem ter optatam orbi prædicasti: Virgo sublimior Angelis facta est, superior ipsis Cherubin, & Seraphin, placens Christo Regi, à Deo in honore habita tanquam Ancilla digna, & Mater.* Hæc Epiph.

B.V. à Deo in honore habita.

16. Hanc Throni proprietatem, qua DEVM recipit, omnium elegantissimè accommodauit Virginis Religiosissimus Abbas Guerricus Ser. 1. de Assumpt. simul ostendens quam longè diuerso modo, ab Angelis cæterisque Iustis Dei Filius in Virgine Matre resederit. Cum enim illa cęlestis verba expenderet sponsi: *Veni electa mea, & ponam in te Thronum meum;* hæc sapientissimè simul, & pijssimè in gloriam Deiparæ meditatus est: *Non poterat,* inquiens, *signantius, aut elegantius describi prærogatiua gloriæ eius, quam vt Thronus Dei regnantis esse diceretur. Nulli siquidem animæ tanta plenitudine aut familiaritate copiam sui Diuina Maiestas videtur indulgere, sicut illi, in qua specialiter, præ cæteris residere delegerat. Discipulis quidem Dominus loquebatur, qui pauperes facti, pauperem sequebantur. In regeneratione cum sederit Filius hominis, in sede Maiestatis suæ sedebitis, & vos super sedes. Alibi quoque promittit idem Agonothetæ noster de cælo spectans, & inuitans decertantes. Qui vicerit,* inquit, *dabo ei sedere mecum in Throno meo, sicut & ego vici, & sedi in Throno Patris mei. Matri verò cuius longè differens est meritum, nihilominus differens promittit præmium: Veni,* inquit: *electa mea, & ponam in te Thronum meum:*

Magna ac singularis gloria B. V. quod in eam Deus in cælo Thronum suum posuerit.

In B V. Dei Filio, dũ esset in hoc mundo hospitium placuit, ideo illud in cælo velut Thronũ repetijt.

Tum apostrophe factâ ad Dei Filium, Vir pijssimus, rationem reddit cur libẽter in Virgine sibi Thronum elegerit. *O Filij Dei,* inquiens, *nihil tibi in illo tuo displicuit hospitio, quod tam libenter repetit, tamque affluenter remunerat tua dignatio. Nihil vtique in illo sordidum offendisti, quiã nulla erat libido, sed purissima Castitas: Nihil ruinosum, quia nulla erat superbia, sed fundatissima humilitas: Nihil obscurum, quia erat exclusa infidelitas: Nihil angustum, quia erat diffusa charitas. Adonauerat Thalamum Vir-*

Ornatus B. V. vt thalamus & thronus Dei fieret.

go prudentissima, te Regem Christum non solùm hospitem susceptura, sed & sponsum habitura. Adornaverat, inquam multiplici, decore virtutum, & gloriâ tanto fortasse locupletius, quanto pauperior erat, tanto vtique tutius, & verius, quanto interius totum erat. Hunc ornatum mirabatur ille: Omnis gloria eius Filiæ Regis ab intus, in fimbrijs circumamicta varietate. Et ille: O quam pulchra est casta Generatio cum claritate. Domum tuam decet Domine huiusmodi sanctitudo, & decor. Is decor te inuitauit, vt intrares, illexit vt redires. Intrans benedictionis gratiam multiplicasti, sed rediens cumulasti. Cum intrasti homo natus es in ea, cum redijsti, DEVS glorificatus es in ea. Tunc tibi posuisti in ea sacrarium gratiæ: nunc autem Thronum gloriæ. Dicuntur quidem, & sunt alij Throni, quidam scilicet Spiritus Diuini, præ alijs, vt putamus subiectis ordinibus, Dei præsidentis Maiestate pleni, quorum quæ sit prærogatiua scriptura non exprimit, licet innuat, ex vocabulo quod nonnulla sit. Sed & anima cuiuslibet Iusti sedes est Sapientiæ. Quæ autem nunc est sedes sapientiæ, profectò tunc erit, & gloriæ. Sit igitur illud cæli Palatium plenum sedibus, & Thronis, sedeatque DEVS in omnibus, accommodans se & aptans cuique pro meritis: Non immeritò tamen creditur sine iniuria, sine inuidia, cæterarum sedium, quoddam esse speciale Regis solium excelsum, & eleuatum super gloriam omnium, Mariam dico exaltatam super choros Angelorum, vt nihil contempletur supra se Mater, nisi Filium solum, nihil miretur supra se Regina, nisi Regem solum; nihil veneretur supra se Mediatrix nostra, nisi Mediatorem solum, cui nos ipsa precibus suis conciliet, commendet, & repræsentet. Hæc Guerr. de ornamentis gratiæ ac gloriæ Virginei Throni nostri, super omnes reliquas Angelorum Hierarchias exaltati, in quo summa illa Maiestas residere longè excellentius quam in Thronis non est dedignata.

Intràs Christus hospitium vici Virginalis gratiam illi multiplicauit, sed rediens eam qi sibi thronũ in cælis faciens cumulauit.

B.V. in Incarnatione Verbi sacrarium gratiæ; in cælis facta est Thronus gloriæ.

Anima iusti sedes est sapientiæ.

Maria est Thronus exaltatus super choros omniũ Angelorum ita, vt nihil miretur ipsa supra se nisi solum Filiũ.

B.V. velut Ferculum siue sella gestatoria Deũ ad homines inuisendos detulit, cum visitauit Elisabetham.

17. Scire porrò cupit aliquis quanam ratione Thronus hic Virgineus DEVM ad mortales inuisendos detulit? Consideret protectionem illã Virginis ad Elisabetham, & animaduertet Deiparam sedem quandam esse, Thronis Angelicis longè nobiliorem. Licèt enim hi in se ipsis DEVM suscipiant, & ad inferiores deferant; nunquam tamen eum ita suscipiunt, vt ei de sua substantia aliquid communicent, vti Virgo beatissima, quæ Dei sedes, ac Thronus effecta, ita perfectè vnita est Verbo, vt ei de carnis suæ substantia communicarit, Deique Filium, suum quoque, modo mentibus humanis incomprehensibili, effecerit.

B. V. in Deo ad homines deferendo quam longè Thronos superauerit.

Nunquam etiam ad reliquos inferiores Angelos DEVM ita Throni deferunt, vt eos Spiritu Sancto, simul, ac gaudio exultationeque, sola sua locutione, vti Virgo Deipara Ioannem, & Elisabetham repleant. Qua de re B. Petrus Cardin. Dam. serm. 1. de S. Ioann. Baptis. *Ascendit*, inquit, *Virgo cum festinatione in domum Zachariæ ad salutandam Elisabeth, portans in vtero Filium Dei Regem gloriæ, Dominum Maiestatis. O Thronum Domini Maiestatis Regis gloriæ pulcherrimum, gloriosissimum.* Quare Alber. Magnus, ait, *Deiparam Virginem beatissimam hanc Dei delationem habuisse in summo. Quia ipsa Regem gloriæ de Cælo in mundum detulit. Vnde ipsa est verum Ferculum quod fecit sibi verus Salomon in Cant. 3. Ipsum in mundum tulit, & in mundo circumtulit; Ipsa enim fuit Nubes leuis, quam Dominus ascendit, & ingressus est cum fugit in Aegyptum.*

B.V. Ferculũ Salomonis quo Rex gloriæ de cælo delatus est in mundum.

B.V. Nubes leuis supra quam Dominus ascendit.

18. Ob hanc singularem, admirabilemque Filij Dei ad nos delationem à Sanctis Patribus iure merito, Forceps illa, qua ignitus calculus ad labia Isaiæ, imo ad totum humanum genus à peccatorum rubigine perpurgandum delatus est, comparari consueuit. Audite D. Methodium Martyrem, qui Virginem alloquens: *Tu*, inquit, *purificantis carbonis Forceps.* Audite S. Georgium Episcopum Nicomediæ orat. de Præsent. B.V. *Eam*, scilicet Deiparam, *Forceps expressit Prophetica, quæ Carbonem ferebat, & labra expurgabat, quæ Seraphice custodiebatur, vtpotè, quæ præcipuum Seraphinum, quem aliqui Michaelem esse voluerunt, ad sui custodiam inter quamplurimos alios habebat deputatum.* Audite denique Leonem Imperatorem illum pietate in Vriginem verè Magnum, dum eam ita salutat. Homil. 6. *Aue Forceps, quæ Carbonem tolerari nescium complexa es, quo à peccati sordibus, cum labia attingit, expurgamur.*

B.V. Forceps qua ignitus Diuini Verbi calculus ad Isaiæ labia purgãda delatus est.

18. Eadem de causa crediderim Deiparam Ferculum, vt eam appellauit Albertus iam citatus quo æternum Dei Patris Verbum in terras, ad cõuersandum cum hominibus, & cum eisdem deliciandum est delatum appellatam; quod in Cantico amoris cap. 3. ita descripsit Spiritus S. *Ferculum*, inquiens, *sibi fecit Rex Salomon, de lignis Libani, columnas eius fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum, media charitate constrauit propter filias Hierusalem.*

Descriptio Ferculi Regis Salomonis.

Fer-

Ferculum, inquam, est Deipara, Dei Filium in terras deferens, teste B. Andrea Episcopo Cretēsi, Honorio, Guilelmo apud Delrium Cant. 3. Vnde B. Georgius Nicomediensis oration. de oblat. Virginis, vocat eam: *Thronum gloriosum, & vehiculum Regium, quo vectum est Verbum, cum in carne aduenit.* Hinc idem B. Andreas Cretensis orat. 2. de Dormit. Virginis eam *Dei currum illum, de quo David Psalm. 67. Currus Dei decem millibus multiplex,* appellauit, *Tu es ille*, Deiparam compellans, *decies mille millibus multiplicatus Dei currus, quæ millia millium locupletum adduxisti, ad eum in carne tectum.*

B.V. Thronus gloriosus, & Vehiculum Regium.

M. Currus Dei decem millibus multiplex.

Hinc à Ioann. Damesceno orat. 1. de B. V. Natiuit. *Currus Dei similiter multiplex esse dicitur eorum, qui Diuinæ gratiæ copys affluunt.* Hinc à S. Ignatio Martyre in suis Epistolis Christifera Virgo nuncupatur, quem titulum mirificè extollit S. Bernard. serm. 7. in Psalm. 90. *Egregius,* inquiens, *plane titulus dignitatis, & commendatio honoris immensi, nempè cui seruire regnare est; gestare hunc, non onerari est, sed ornari.* Hinc à SS. Patribus Nubes illa leuis vocitata est, super quam velut currum quempiam ascensurus erat, & mundi Aegyptum ad eius simulacra peccatorum demolienda ingressurus. Vide Ambros. de Instit. Virgin. cap. 13.

B. V. dicta Christifera, qui titulus est honoris immensi.

Gestare Christum B. Virgini non fuit onerari, sed ornari.

29. Hinc deniq; à Venerabili Ruperto Tuitiens; Abbate aquis illis initio seculi, quibus Spiritus Sāctus, dum ferretur, super aquas, vectari videbatur, comparata fuit. Vere enim per illam non modo Dei Filius, verum etiam ipse Spiritus Sanctus, Ioānem Baptistam ab originalis culpæ labe emundaturus veluti vehiculo in domum Zachariæ delatus est. Cui sanè præclarissimum Tertulliani aquarum illarum encomiū lib. de Bapt. cap. 3. apprimè conuenit: *Habes, in primis, ò homo,* inquit ille, *ætatem venerari aquarum: nam & tenebræ totæ adhuc, sine cultu siderū, informis, & tristis abyssus, & terra imparata, & cælum rude; solus liquor, semper materia perfecta, læta, de suo pura, dignum vectaculum Deo subijciebat.*

B.V. aquis illis quibus initio mūdi superferebatur Spiritus Sanctus significata.

Laus aquarū quod ab initio creationis puræ, perfectæ, ac lætæ semper extiterint.

Verè enim Virgo Sanctissima statim in prima sui creatione, siue in primo suæ immaculatæ conceptionis instanti sola fuit inter omnes cæli, & terræ creaturas semper perfecta, omnibusque virtutum numeris absoluta, ita vt in illa nil, quod puræ creaturę communicari posset, desideraretur. Verè fuit semper læta, vtpotè cuius, & conceptio, & Natiuitas gaudium mundo vniuerso annuntiauit. Verè denique fuit inter omnem Angelicam, humanamque Naturam, cælo, terraque designatam, purissima ac limpidissima absque vllius fęce peccati, ac proindè dignissimū Deo vectaculum seu Ferculum, per quod ad humanum genus Maiestas illa superna etiam Spiritus Sācti ad Elisabethæ domum, Ioannem sanctificatura, deferretur, effecta.

B.V. purissimis ac limpidissimis aquis collata in primo instanti suæ cōceptionis.

21. Vt porrò eo clariùs incarnati Verbi vehiculum Deiparam fuisse perspiciamus Ferculi illius Salomonici mysteria à Cardinali Ioanne Halgrino eleganter depicta contemplemur. *In hoc Vehiculo,* inquit ille, *per compositionem Ferculi, B. Virginis priuilegia commendantur. Fecit igitur Rex Salomon, idest Christus sibi Ferculum, siue Thronum, per quem deferetur ad notitiam hominum, cum Incarnationi suæ B. Virginem præparauit, eandemque sibi Matrem effecit. Hoc autem Ferculum fecit de lignis Libani. Quia sanctitatem Virginis compegit Dominus ex odore bonorum operum, & candore virtutum. Columnas huius Ferculi fecit argenteas, quibus in Matre Domini dulcis sonus orationis, in precibus apud Dominum, splendor sanctitatis ad illuminationem hominum, candor Virginitatis in Matre, preciositas Maternitatis in Virgine, designatur. Reclinatorium quoque aureum fecit sibi Christus in Ferculo. Nam Virginis mentem perfudit plenitudine Sapientiæ, adeoque eam illustrauit cognitione Diuina, vt merito dici possit, caput suæ Diuinitatis in ea reclinasse. Ascensum quoque purpureum fecit Dominus in ea. Nam purpura Regiæ dignitatis est indicium, & Christus per assumptionem carnis ascendit, & intrauit in hanc sedem, & se Regem esse mundo indicauit. Nam in passione sua de sanguine carnis assumptæ scripsit in femore suo, & in vestimento suo: Rex Regum, & Dominus Dominantium. Dicitur autem eius ingressus in vterum ascensus iuxta iam memoratū Isaiæ vaticinium; Ascendit Dominus super nubem leuem. Appellat autem Nubem leuem carnem sanctam Christi, nullo peccati pondere prægrauatum. Et benè ascendisse dicitur Dominus, descendens in Virginem. Quia enim descendit inclinando Diuinitatem, inde ascendit in cordibus hominum per cognitionem. Media denique charitate constrauit, nempe Virginis, in qua, velut equo, regio charitatis peristromate perbellè instrato, ad nos deuectus est. Quia Christus non nisi in charitate manet, residet, aut quiescit. Idque totum fecit propter filias*

In Ferculo Salomonis B.V. Priuilegia commēdantur.

B.V. Ferculū à Christo factum vt per illum ad notitiam hominum deferretur.

B.V. Mens Reclinatoriū aureum Filij Dei.

Christi caro Nubes leuis quia nullo pondere peccati prægrauata.

Christus nō nisi in charitate manet, resedet, aut quiescit.

filias Hierusalem, hoc est ob fidelium animarum salutem. Hæc ferè Halgrinus.

21. Hæc eadem denique Ferculi Salomonici, quo Virgo Deipara repræsentabatur, mysteria peruenustè explicauit, eidemque applicuit Venerabilis Pater Dionysius Richelius Art. 12. in Cantica, vbi ita loquitur:

Præclarissima Virgo aptissimè dicitur Ferculum, id est, Thronus, aut solium Salomonis, id est Saluatoris, in quo fuit DEVS mundum reconcilians sibi, quoniam ipsa non solum portauit Vnigenitum Dei in sua mente per fidem, charitatem, ac iugem memoriam, venerationemque præcipuam, iuxta illud Apostoli: Habitare per fidem Christum in cordibus vestris, sed etiam in suo inuiolatissimo vtero tulit eum ex se hominem factum. Hoc Ferculum ipsemet Christus secundum quod DEVS fecit, corpus benignissimæ Virginis per causas secundas formando, cuius & materiam in exordio produxit ex nihilo. Animam quoque eius fœlicissimam per se immediatè creando.

B.V. non solum per fidē portauit in corde Christum, sed etiam in vtero hominem factum, atque ita Ferculum Salomonis euasit.

Spiritualiter etiam fecit hoc Ferculum Sanctificando ac decorando illud per gratiam copiosam. Vnde scriptum est: Sanctificauit tabernaculum suum Altissimus. Fecit autem illud ex Lignis Libani quia Corpus immaculatissimum Virginis constat ex membris Sanctis, ac incorruptis, quibus Christus communicauit, quod de ipso fuit prædictum: Non dabis sanctum tuum videre corruptionem. Porro animum Virginis benedictæ Sanctificauit ex perfectis, inuictis, excelsis, dulcissimisque virtutibus. Columnas fecit argenteas.

Spiritualiter etiam Ferculum hoc verus Salomon fecit, illud sanctificando.

Columnæ hæ in Prouerbijs dicuntur fuisse septem quibus domus Sapientiæ æternæ fulciebatur; per quas septem dona Spiritus Sancti accipiuntur, quæ fulciunt, & sustentant animam illis exornatam. Dona namque in adiutorium dantur Virtutum Theologicarū, easque expedire dicuntur. i. promptas facere ad agendum, & respectu illarum virtutum dicuntur argentea, quia inferiora, ac nitida. Reclinatorium aureum. i. ardentissimam charitatem, per quam pudicissima Virgo proximè disponebatur ad conceptionem Verbi æterni, per fidem autem fundamentaliter: Hinc Elisabeth ei dixit: Beata quæ credidisti &c. Per humilitatem quoque de propinquo, & per modum cōgruitatis, quia non decuit Summum nisi ab Humillima concipi. Vnde ipsa: Quia respexit humilitatem ancillæ suæ. Charitas vero præferuida qua Dei honorem, & proximorum saluationem æstuantissimè concupiuit, maximè ipsam Deo vniuit, dignificauit, placentissimamque effecit. In charitate igitur beatissimæ Dominæ, velut aureo Reclinatorio DEVS quieuit, resedit, ac ferebatur. Qui enim manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo. Et qui diligit, DEVM vnus Spiritus est cum eo. Habuit Ferculum hoc Ascensum purpureum: Posuit enim ascensiones in corde suo in hac valle lacrymarum, hoc est, ordinatum, & successiuum profectum ab imo humilitatis, vsque ad apicem charitatis. Deniq; ascensus purpureus fuit dolora cōpassio; qua affectuosissima, ac benignissima Mater Filio suo paulatim tanto intensius condolebat, quanto Passio eius magis appropinquauit, ita vt ipso die Parasceues ob vehementissimū suæ compassionis dolorem, plusquam Martyr effecta sit. Et hic dolor etiam consolationibus eius fuit frequenter admixtus. Sicut enim dulcissimè gaudebat Infantem IESVM vultu placido intuendo, Virgineis brachijs deferendo, amplectendo, roseā faciem osculando, sacris vberibus nutriendo; sic recolendo quod à Simeone audierat: Tuam ipsius animam pertransibit gladius &c. vehementissimè condolebat, similque omnia materna eius viscera concutiebantur super innocentissimo Filio suo, ita vt cum Dauide dicere videretur: O IESV Fili mi, Fili mi IESV quis mihi det vt ego moriar pro te? Media denique in hoc Ferculo charitate constrauit. i. Quidquid Sacratissima Virgo in se habuit, gessit, aut pertulit, Sponsus, ac Filius plenissimo Dei proximorumque amore ornauit; ita vt præfatus piissimæ Matris dolor sicut ex naturali amore, maternoque affectu quo ferebatur in Filium præcipue profluxisse visus sit: Sic ex infusa charitate qua Diuinæ Maiestatis honorem, ac mundi redemptionem præcordialissimè desiderauit dolor ille mitigaretur, & de fructu passionis Filij non parua consolatio ei ingereretur. Hæc Dionysius, quibus præclarè Virgineum hoc Ferculum, quo ad genus humanum redimendum delatus est hunc mundum Dei Filius, in anima, & corpore, omnibusque virtutibus, quibus Virgo diuinitus decorata extitit, mirificè descripsit, nobisque ob oculos proposuit.

Columnæ argenteæ huius Ferculi sunt dona Spiritus Sancti.

Dona Spiritus Sancti dantur in adiutorium virtutum Theologicarum.

Non decuit Summum nisi ab Humillima concipi & excipi.

B. V. semper proficiebat in virtutibus ab infimo gradu humilitatis, ad summum charitatis.

Quid sit ascensus Purpureus in Ferculo Salomonis.

B.V. die Parasceues plusquam Martyr Christo commoriendo.

Dolor B. V. in passione Filii, charitate, qua Dei honorem diligebat mitigabatur.

22. Quod sane animatum, pulcherrimumque Ferculum huiusmodi est, vt hisce suis tam naturalibus, quam supernaturalibus ornamentis atque illo præsertim, quod instar omnium atque, Diuinissimum est, suo nempe Vnigenito Filio, quem in hodiernum vsque diem ad filios hominum mirâ charitate deferre consueuit, omnium oculos, animosque ad se trahit, nostrosque affectus sibi vendicat vniuersos.

Throni Virginei præcipuum ornamentum est ipse Dei Filius.

Admiranda plane sunt ea, quæ passim de hoc suauissimo apud scriptores diuersos leguntur argumento, præsertim

in

in Annalibus Ordinis Diui Dominici ac Francisci Seraphici, alijsque Auctoribus fide dignissimis. Ex illis Certè P. Hyacinthus Choquetius, libro illo suo sapidissimo, ac pijssimo, quem Mariæ Deiparæ in ordinem Prædicatorum viscera Materna inscripsit, in quo, Capit. 20. Huiusmodi lemma præfixit: *IESVM Infantem Ordinis Prædicatorum hominibus tractandum dedit Maria*. Vbi varias suæ Religionis Personas recenset, ad quas Virgo Deipara amoris sui in Ordinem Prædicatorum contestandi gratiâ, dilectissimum suum Filium detulit, eundemque illis mira benignitate communicauit. Inter has celebris omnino est B. Lucia Narniensis, quæ Puella adhuc tenera ad Aedem B. Augustini frequenter itabat, vt alabastrinam Diuæ Virginis statuam Paruulum IESVM vlnis gestantem piè veneraretur, eidemque Roseam Corollam, Salutationibus Angelicis, ceu rosulis flexis humi genibus contexeret.

B. Luciæ Narniensi B. V. Paruulum IESVM amplexandū dat.

Quibus obsequijs pijssima Mater oblectata, quæsiuit aliquando num Filiolum suum habere, secumque domum deferre cuperet? Cui cum Puella pijssima se id summis votis expetere respondisset; Rem mirandam! Imago illa Alabastrina brachia protendere visa, Filiolumque in sinum Luciæ non iam marmoreum, ac insensibilem, sed plane spirantem deferre visa est.

Quem Lucia charis stringens in amplexibus domum suam abstulit, cum eoque tribus omnino diebus deliciata est; quo tempore visa omnino est statua illa Diuæ Matris Infante IESV carere, quousque eundem in sinum reposuit Virginis.

25. Parem gratiam Benuenuta Virgo Foroiuliensis, ex Ciuidal vt vocant Austriæ oriunda, ob egregiam in DEVM eiusdemque Genitricem pietatem sortiri meruit. Hæc enim adhuc septennis Sacrosanctæ Triadi quotidie centies orationem Dominicam, salutationemque Angelicam offerebat.

B. Benuenuta septennis SS. Trinitati quotidie centies orat. Dominicam & salut. Angelicam persoluebat B. V. autē millies: Sabbato bis millies.

Beatissimæ item Matri Virgini millies, Sabbato vero bis millenis vicibus huiusmodi salutandi Angelicum obsequium, singulari deuotionis sensu prosequebatur. Tandem adultior, Natalis Christi peruigilio ardentissimum eam videndi Diuini Pusionis, ea nocte nascituri, incessit desiderium, quocirca solicitè, atque instanter admodum Matrem Virginem obsecrauit, vt sibi speciosum formâ prę filijs hominum illa nocte amplexandum traderet.

Nec irritæ cecidere preces; nam vt postulauit, visibili specie illam sibi adstantem, secumque Filium deferentem inque sinum suum, vultu lætitiam spiranti transferentē, vidit. Quem illa amantissimè excepit, eumque ad horæ spatium suo pectori appressum charis in amplexibus fouit, tandemque pijssimè dissuauiatum cum grati animi significatione Matri restituit. Cui adeo grata gratitudo hæc deuotę puellę extitit, vt oranti postea Benuenutæ Virginis Filius, pulcherrimi Puelli specie adstiterit. Quem illa mira simplicitate; *num superstitē Matrem haberet*, cum interrogasset, Puellus arridens: *Et tibi*, inquit, *Superest Mater?* Cui illa, *nequaquam, sed viuere desiit.* Subintulit mox Diuus Puer: *Mihi*, inquit, *etiam nunc viuit Mater*. Ad quem illa: *Nostine Salutationem Angelicam!* Ille se nosce subiunxit; *& si tu ipsa noueris edicito*. Recitauit illa, & cum ea verba pronunciaret; *Et benedictus Fructus ventris tui*; Continuo subiunxit Puer: *Ille ego ipse sum Fructus benedictus*.

B. V. B. Benuenutę Filiolum amplexandum tradit.

Pueri Iesum erga B. Benuenutā beneuolentia.

Nec satis fuit Virgini Deiparæ in Benuenutæ sinum Filiolum suum deportasse; seipsam quoque tantâ ipsius permota charitate ipsi donauit. Cum enim aliquando ad Virginis Natalem diem celebrandum studiosius sese præparasset, postulassetque Infantulam hanc Paradisi coram aspicere, atque amplexari; Ipsa natiuitatis eius nocte Angeli, Gabriel, & Raphael cælitus submissi sunt, vt ei, exauditas ipsius preces nuntiarent, simulque edocerent; quanta cum veneratione mox aduentura Paruula Virgo cælorum Regina, esset excipienda. Vbi eam sufficienter instruxissent, adfuit mox S. Anna, Puellam speciosissimam vlnis gestans; quæ ad Benuenutam brachia protendens, inque sinum eius migrare gestiens, mirificam erga ipsam præsetulit charitatem. Benuenuta Angelorum erudita monitis venerabunda, toto corpore humi se prosternit, tum aliquanto post erecta, etiamnum gestientem, sibique abblaudientem Puellam vlnis excipit, dulcissimisque per horæ spatium stringit in amplexibus, totaque Matris pulchræ dilectionis, fælicissimis ardoribus colliquescit. O plane Beatam hanc animulam, quæ geminos

B. V. Benuenutę seipsam paruulam donauit.

Gabriel, & Raphael docent Benuenutam qua reuerentia Paruula Virgo sit excipienda.

hosce

hosce Amores paruulos, nēpe IESVM, & Mariam sinu fouere digna habita est! O quantis geminis hisce charitatis succensa facibus eius castissima præcordia incendijs æstuarunt! O si incendiorum tantorū vel minima scintilla in præcordia nostra immigraret, qua fælicitate, hic etiam dum viuimus, perfrueremur?

26. Quid de B. Osanna Mantuana Ordinis D. Dominici tandem dicam? Hæc cum die Purificationis B. V. pane refecta Angelico, tanti beneficij secum considerans magnitudinem, & IESV in cor suum aduenientis, & commorantis mirificam dignationem, ipsiusque S. Simeonis Paruulum IESVM sinu fouentis fælicitatem, mente à sensibus alienata Hierosolymitanum Templum ingressa est, aspexitque Deiparam Filiolum suum IESVM in vlnas Simeonis deferentem, & hunc vicissim sinu suo, incredibili lætitiâ perfusum vbertim defluentibus lacrymis, excipientem, cygneumque illud melos. *Nunc dimittis seruum tuum Domine*, concinentem. Quibus visis mox venerabunda in terram sese abiecit, enixè Filium cum Matre obsecrans, vt benignioribus oculis Italiam immanibus tunc sceleribus fœdissimam, plurimisque calamitatibus oppressam, intuerentur. Persolutis hiscè precibus vidit Deiparam recipientem ex Sancti illius Senis vlnis Infantulum, eumque splendidissimo quodam linteo integi, atque inuolui. Ardebat tunc Osanna Diuinissimum illum Pusionem, miro complectendi desiderio; ad quam misericordiæ Mater vultu illo suo benignissimo conuersa, eam verbis suauissimis, vt dulcissimum illud suum Pignus, sinu exciperet alliciebat, simulque vltro offerens, incredibilibus eam perfudit gaudijs; vbi aliquantisper Paruulum sinu suo fouisset, Sacrum Pignus Matri reuerenter restituens, eiusque assiduis amplexibus perfruendi ex ardescens desiderio, verba illa Sponsæ amore plenissima ingeminabat. *Reuertere similis esto, Dilecte mi Capreæ, hinnuloque ceruorum super montes Bethel.* Cant. 2. 17. Vere dicere poterat hæc Sancta Anima Diuæ Matri cum Beato Guerrico Abbate Ser. 1. de Purif. vbi S. Simeonem ita loquentem introducit. *Gratulor, & congratulor tibi gratiâ plena, quæ Misericordiam genuisti, quam suscepi, Cereum præparasti, quem accepi. Tu ceram ministrasti suscepto lumini, Virgo Virginum Virgini, dum incorrupta Mater incorruptibile Verbum, incorruptâ carne vestisti:* Quare eadem hæc B. Osanna, Iesulum in sinu gestans eiusdem Guerrici verbis nos hortari posset: *Eia Fratres mei ecce ardet Cereus in manibus Simeonis, ac meis, accendite & vos Cereos vestros de ipsius mutuatione luminis; lucernas dico, quas Dominus iubet esse in manibus vestris. Accedite ad eum, & illuminamini, vt non tam lucernas feratis, quam ipsi lucernæ sitis, lucentes, intus, & foris, vobis, & proximis. Sit ergo lucerna in corde, sit in manu, sit in ore. Lucerna in corde luceat vobis; lucerna in manu, vel ore, luceat proximis.* Sed vnde digressi sumus reuertamur.

B. Osannæ die Purificationis B.V. Paruulum in vlnas exhibet.

Paruulus IESVS in sinu Simeonis Cereus ardens.

27. Similes cæli fauores ac gratias, Virgo benignissima etiam Ordinis Seraphici pluribus personis impertita est, Filium suum instar Thronorum ad illos deferendo, atque exhibendo. Fælicitatem hanc B. Felix Capucinus ardentissimâ sua in Christum, eiusque Matrem pietate atque amore sortiri meruit. De hoc P. Zacharias Bouerius in suis Annalibus ad Annum Christi 1587. n. 58. hæc memoriæ prodidit. *Nocte quadam circa Domini Natalem, Fratre Alphonso Lupo è secretiori quodam Ecclesiæ loco spectante, cum Vir Dei maximum illud Charitatis sacramentum quo Vnigenitus Dei Filius, olim de sinu Patris descendens humanæ Naturæ in Vtero Virginis copulari, Verbumque caro fieri voluit, orans secum alta mente perpenderet; mox tanto in huius mysterij contemplatione diuini amoris æstu efferbuit, vt præ illius vehementiâ cursum ad Sacrum Eucharistiæ Altare rapuerit; vbi ardentissimo Spiritus incendio correptus, Deiparam tot lacrymis obtestari cæpit, quo vel tantillo temporis spatio dulcem sibi IESVM suum complexandum præberet, vt statim voti compos, B. Virginem è cælo descendentem, & suauissimum Filium sibi læto vultu offerentem conspexerit. Verum Dei, ac Virginis Filio reuerenter in vlnas accepto, quantis illum B. Vir complexibus acciperet, quam suauiter suo pectori adstringeret, quot præterea osculis peteret, amoris lacrymis conspergeret, haud facile enarrari potest, præsertim cum suauissimus Puer, vt maiores illius animo delicias subministraret, grato oculorum aspectu, varijsque puerilibus, vt videbatur blandicijs, quibus illum magis allicere videbatur, mutua illi amoris argumenta exhiberet. Inter has cælestes delicias Fælix cum haud paruum temporis spatium consumpsisset, Diuinum tandem Puerulum Virgini Matri, summa animi veneratione reddens, cælestia rursus petentem, tantâ mentis voluptate prose-*

B. Fælici B. V. Paruulum IESVM sinu fouendum exhibet.

prosequitur, vt vniuersa illi deinceps, præ IESV sui suauitate vilescerent. Hæc Bouerius.

P. Ludouicus Alcamensis Capucinus à B. V. paruulum IESVM accipit.

28. Quid de P. Ludouico Alcamensi eiusdem Ordinis, & generis nobilitate, & virtutum omnium, ac præsertim patientiæ, castitatisque laude clarissimo dicam? Hic cum in manus Turcarum incidisset, & catenis oneratus longam seruitutem seruijsset, varijsque Dominis seu potius Tyrannis esset venditus, ac sæpius ab illis flagellis crudelissimè concisus, ab earum vero mulieribus ad nefas perpetrandū esset pluries solicitatus, tandem cum captiuorum permutatio esset facta, in libertatem assertus, tantarum tribulationum, afflictionumque præmiū à benignissimo Domino illud consequutus est, vt ad illum Angelū, quo cum sæpissime familiaria miscebat colloquia, cælestibusque delicijs animum recreabat suum, miserit. Sacrosanctæ etiam Trinitatis visione subinde quantum homini fas est in hac vita fruebatur, sæpe etiam in cęlum raptus de rebus altissimis omnem sensum excedentibus instruebatur. Denique Deiparæ Virginis aspectu subinde dignabatur, quæ mentis corporisque ipsius oblectata castimoniâ in castissimum eius sinum Infantulum IESVM deportauit, cuius amplexu diutius potitus, mirificis eius animus exundauit gaudijs. Annales Anno 1590. numero 70.

Insignes castitatis de turpitudine victoriæ.

29. Quid referam Fratrem Bernardinum à Cherio Laicum, qui cum miro erga Diuam Virginem amore ac reuerentia esset affectus insignia eius in se beneuolentiæ argumenta est expertus. Hic cum pestifera lues in Genuenses An. 1586. nu. 15. horribiliter desæuiret, totam noctem cum duobus alijs Socijs in oratione, Diuinam misericordiā vt afflictæ Reipublicæ propitiaretur implorando, consumpsit, tandem diuinitus reuelante Domino intellexit, Vrbem illam à contagione liberādam, si Genuensis Senatus publicè ad immaculatæ Conceptionis B. V. Honorem, supplicatione instituta, voto ab omnibus nuncupato, illius diei Festum perenni cultu celebraret; quod cum Serenissimo illius Reipublicæ Duci reliquisque Senatoribus à Fratre Bernardino, Socijsque esset indicatum, illis cælesti consilio acquiescentibus, vrbs protinus à tanta calamitate, ope immaculatæ Virginis vindicata est.

Fr. Bernardinus suadet Genuēsibus vt si vrbem à lue pestifera liberatā volunt diem Concept. B. V solemni supplicatione venerentur.

Quod egregium suæ in Virginem pietatis obsequium, ipsa copiosè, varijs illi communicatis gratijs remunerari dignata est. Vnde factū vt dignus habitus fuerit, qui sæpius aspectu illius, Angelorumque Sanctorum præsentiâ frueretur. Inter reliquas huiusmodi visiones illa omnino est memorabilis, quam idē refert ex M.S. Genuensis Prouinciæ Bouerius ad An. 1586. n. 16. *Dū Matutinæ Horæ in Choro aliquando, inquit ille decantantur, is Ecclesiæ angulo attentius orans, Angelum de cælo delapsum his se verbis alloquentem audit: Bernardine animum & oculos diuinis visitationibus para: mox enim aderit Dei Filius, cum Virgine Matre. Tum vero Virgo Deipara, clarissimo lumine coruscans ad eum accedit, Filiumque, quem in sinu gerebat eidem porrigit; quem vbi Vir Dei humillimè exceptum amplexatus fuit, tantâ in eius amplexu cælesti voluptate perfunditur, vt totus in Dilectum absorptus, iam non sibi, sed Christo tantum viuere putaretur*. Hæc ille.

B.V. Fratri Bernardino Paruulum IESVM tradit.

30. Thronum denique se ostendit esse Deipara DEVM ad mortales deferentem, eosque diuinæ cognitionis Splendoribus illuminantem, in Fratre, Raynero, de Burgos. Sepulchri Laico eiusdem Ordinis Seraphici; qui cum IESVM cum Matre, ipsa eius Natalis nocte sedulo, magna pietatis significatione quæreret cum Sponsa in Canticis, & quidam ex Fratribus interrogaret, quid nam illum tam anxium, & solicitum haberet; respondisse fertur: *Infantulum meum simul cum Matre quæro, & donec vtrumque inuenero, animi angustiâ premor*. Die Sequenti, cum idem Frater sciscitaretur: *Num tandem Infantulum hesterna die quæsitum inuenisset?* Respondit Raynerus? *Tu ne dubitas? & quidem cum cum Matre hilarem, ac festiuum conspexi*. Cumque hæc diceret, quasi is Diuinum Infantulum in sinu gereret, brachia in amplexus modum circa pectus comprimens, quātam ex sola ipsius memoriâ lętitiam caperet declarabat. Alia etiam vice in Conuentu Tugubino eadem Natalis Domini nocte quam totam insomnem in oratione duxerat eundem Diuinum Infantem conspexit. Dum enim in cella ante Matutinas Horas, multis lacrymis, ac gemitibus suauissimi Pueruli videndi sibi fieri copiam à Matre Virgine postularet, en repente adfuit DEVS Infans, eamdem illi, quā in pręsepi gerbat Speciem obijciens; cuius

Fratres Rayneri Capucini Amor in IESVM & Mariam.

Idem Raynerius nocte Natiuitatis Christi Paruulum amplexu excipit.

hosce Amores paruulos, nẽpe IESVM, & Mariam sinu fouere digna habita est! O quantis geminis hisce charitatis succensa facibus eius castissima præcordia incendijs æstuarunt! O si incendiorum tantorũ vel minima scintilla in præcordia nostra immigraret, qua fælicitate, hic etiam dum viuimus, perfrueremur?

B. Osannæ die Purificationis B. V. Paruulum in vlnas exhibet.

26. Quid de B. Osanna Mantuana Ordinis D. Dominici tandem dicam? Hæc cum die Purificationis B. V. pane refecta Angelico, tanti beneficij secum considerans magnitudinem, & IESV in cor suum aduenientis, & commorantis mirificam dignationem, ipsiusque S. Simeonis Paruulum IESVM sinu fouentis fælicitatem, mente à sensibus alienata Hierosolymitanum Templum ingressa est, aspexitque Deiparam Filiolum suum IESVM in vlnas Simeonis deferentem, & hunc viciſſim sinu suo, incredibili lætitiâ perfusum vbertim defluentibus lacrymis, excipientem, cygneumque illud melos. *Nunc dimittis seruum tuum Domine*, concinentem. Quibus visis mox venerabunda in terram sese abiecit, enixè Filium cum Matre obsecrans, vt benignioribus oculis Italiam immanibus tunc sceleribus fœdissimam, plurimisque calamitatibus oppressam, intuerentur. Persolutis hisce precibus vidit Deiparam recipientem ex Sancti illius Senis vlnis Infantulum, eumque splendidissimo quodam linteo integi, atque inuolui. Ardebat tunc Osanna Diuinissimum illum Pusionem, miro complectendi desiderio; ad quam misericordiæ Mater vultu illo suo benignissimo conuersa, eam verbis suauissimis, vt dulcissimum illud suum Pignus, sinu exciperet alliciebat, simulque vltro offerens, incredibilibus eam perfudit gaudijs; vbi aliquantisper Paruulum sinu suo fouisset, Sacrum Pignus Matri reuerenter restituens, eiusque assiduis amplexibus perfruendi ex ardescens desiderio, verba illa Sponsæ amore plenissima ingeminabat.

Reuertere similis esto, Dilecte mi Capreæ, hinnuloque ceruorum super montes Bethel. Cant. 2. 17. Vere dicere poterat hæc Sancta Anima Diuæ Matri cum Beato Guerrico Abbate Ser. 1. de Purif. vbi S. Simeonem ita loquentem introducit. *Gratulor, & congratulor tibi gratiâ plena, quæ Misericordiam genuisti, quam suscepi, Cereum præparasti, quem accepi. Tu ceram ministrasti suscepto lumini, Virgo Virginum Virgini, dum in corrupta Mater incorruptibile Verbum, incorruptâ carne vestisti:* Quare eadem hæc B. Osanna, Iesulum in sinu gestans eiusdem Guerrici verbis nos hortari posset: *Eia Fratres mei ecce ardet Cereus in manibus Simeonis, ac meis, accendite & vos Cereos vestros de ipsius mutuatione luminis; lucernas dico, quas Dominus iubet esse in manibus vestris. Accedite ad eum, & illuminamini, vt non tam lucernas feratis, quam ipsi lucernæ sitis, lucentes, intus, & foris, vobis, & proximis. Sit ergo lucerna in corde, sit in manu, sit in ore. Lucerna in corde luceat vobis; lucerna in manu, vel ore, luceat proximis.* Sed vnde digressi sumus reuertamur.

Paruulus IESVS in sinu Simeonis Cereus ardens.

27. Similes cæli fauores ac gratias Virgo benignissima etiam Ordinis Seraphici pluribus personis impertita est, Filium suum instar Thronorum ad illos deferendo, atque exhibendo. Fælicitatem hanc B. Felix Capucinus ardentissimâ sua in Christum, eiusque Matrem pietate atque amore sortiri meruit. De hoc P. Zacharias Bouerius in suis Annalibus ad Annum Christi 1587. n. 58. hæc memoriæ prodidit.

B. Felici B. V. Paruulum IESVM sinu fouendum exhibet.

Nocte quadam circa Domini Natalem, Fratre Alphonso Lupo è secretiori quodam Ecclesiæ loco spectante, cum Vir Dei maximum illud Charitatis sacramentum quo Vnigenitus Dei Filius, olim de sinu Patris descendens humanæ Naturæ in Vtero Virginis copulari; Verbumque caro fieri voluit, orans secum alta mente perpenderet; mox tanto in huius mysterij contemplatione diuini amoris æstu efferbuit, vt præ illius vehementiâ cursum ad Sacrum Eucharistiæ Altare rapuerit; vbi ardentissimo Spiritus incendio correptus, Deiparam tot lacrymis obtestari cæpit, quo vel tantillo temporis spatio dulcem sibi IESVM suum complexandum præberet, vt statim voti compos, B. Virginem è cælo descendentem, & suauissimum Filium sibi læto vultu offerentem conspexerit. Verum Dei, ac Virginis Filio reuerenter in vlnas accepto, quantis illum B. Vir complexibus acciperet, quam suauiter suo pectori adstringeret, quot preterea osculis peteret, amoris lacrymis conspergeret, haud facile enarrari potest, præsertim cum suauissimus Puer, vt maiores illius animo delicias subministraret, grato oculorum aspectu, varijsque puerilibus, vt videbatur blandicijs, quibus illum magis allicere videbatur, mutua illi amoris argumenta exhiberet. Inter has cælestes delicias Fælix cum haud parum temporis spatium consumpsisset, Diuinum tandem Puerulum Virgini Matri, summa animi veneratione reddens, cælestia rursus petentem, tantâ mentis voluptate prose-

prosequitur, vt vniuersa illi deinceps, prę IESV sui suauitate vilescerent. Hæc Bouerius.

P. Ludouicus Alcamensis Capucinus à B. V. paruulum IESVM accipit.

28. Quid de P. Ludouico Alcamensi eiusdem Ordinis, & generis nobilitate, & virtutum omnium, ac præsertim patientiæ, castitatisque laude clarissimo dicam? Hic cum in manus Turcarum incidisset, & catenis oneratus longam seruitutem seruijsset, varijsque Dominis seu potius Tyrannis esset venditus, ac sæpius ab illis flagellis crudelissimè concisus, ab earum vero mulieribus ad nefas perpetrandũ esset pluries solicitatus, tandem cum captiuorum permutatio esset facta, in libertatem assertus, tantarum tribulationum, afflictionumque præmiũ à benignissimo Domino illud consequutus est, vt ad illum Angelũ, quo cum sæpissime familiaria miscebat colloquia, cælestibusque delicijs animum recreabat suum, miserit. Sacrosanctæ etiam Trinitatis visione subinde quantum homini fas est in hac vita fruebatur, sæpe etiam in cęlum raptus de rebus altissimis omnem sensum excedentibus instruebatur. Denique Deiparæ Virginis aspectu subinde dignabatur, quæ mentis corporisque ipsius oblectata castimoniâ in castissimum eius sinum Infantulum IESVM deportauit, cuius amplexu diutius potitus, mirificis eius animus exundauit gaudijs. Annales Anno 1590. numero 70.

Insignes castitatis de turpitudine victoriæ.

29. Quid referam Fratrem Bernardinum à Cherio Laicum, qui cum miro erga Diuam Virginem amore ac reuerentia esset affectus insignia eius in se beneuolentiæ argumenta est expertus. Hic cum pestifera lues in Genuenses An. 1586. nu. 15. horribiliter desæuiret, totam noctem cum duobus alijs Socijs in oratione, Diuinam misericordiã vt afflictæ Reipublicæ propitiaretur implorando, consumpsit, tandem diuinitus reuelante Domino intellexit, Vrbem illam à contagione liberãdam, si Genuensis Senatus publicè ad immaculatæ Conceptionis B. V. Honorem, supplicatione instituta, voto ab omnibus nuncupato, illius diei Festum perenni cultu celebraret; quod cum Serenissimo illius Reipublicæ Duci reliquisque Senatoribus à Fratre Bernardino, Socijsque esset indicatum, illis cælesti consilio aquiescentibus, vbrs protinus à tanta calamitate, ope immaculatæ Virginis vindicata est.

Fr. Bernardinus suadet Genuẽsibus vt si vrbem à lue pestifera liberatã volunt diem Cõcept. B. V solemni supplicatione venerentur.

Quod egregium suæ in Virginem pietatis obsequium, ipsa copiosè, varijs illi communicatis gratijs remunerari dignata est. Vnde factũ vt dignus habitus fuerit, qui sæpius aspectu illius, Angelorumque Sanctorum præsentiâ frueretur. Inter reliquas huiusmodi visiones illa omnino est memorabilis, quam idẽ refert ex M.S. Genuensis Prouinciæ Bouerius ad An. 1586. n. 16. *Dũ Matutinæ Horæ in Choro aliquando, inquit ille decantantur, is Ecclesiæ angulo attentius orans, Angelum de cælo delapsum his se verbis alloquentem audit: Bernardine animum & oculos diuinis visitationibus para: mox enim aderit Dei Filius, cum Virgine Matre. Tum vero Virgo Deipara, clarissimo lumine coruscans ad eum accedit, Filiumque, quem in sinu gerebat eidem porrigit; quem vbi Vir Dei humillimè exceptum amplexatus fuit, tantâ in eius amplexu cælesti voluptate perfunditur, vt totus in Dilectum absorptus, iam non sibi, sed Christo tantum viuere putaretur*. Hæc ille.

B.V. Fratri Bernardino Paruulum IESVM tradit.

30. Thronum denique se ostendit esse Deipara DEVM ad mortales deferentem, eosque diuinæ cognitionis Splendoribus illuminantem, in Fratre, Raynero, de Burgos. Sepulchri Laico eiusdem Ordinis Seraphici; qui cum IESVM cum Matre, ipsa eius Natalis nocte sedulo, magna pietatis significatione quæreret cum Sponsa in Canticis, & quidam ex Fratribus interrogaret, quid nam illum tam anxium, & solicitum haberet; respondisse fertur: *Infantulum meum simul cum Matre quæro, & donec vtrumque inuenero, animi angustiâ premor*. Die Sequenti, cum idem Frater sciscitaretur: *Num tandem Infantulum hesterna die quæsitum inuenisset?* Respondit Raynerus? *Tu ne dubitas? & quidem eum cum Matre hilarem, ac festiuum conspexi*. Cumque hæc diceret, quasi is Diuinum Infantulum in sinu gereret, brachia in amplexus modum circa pectus comprimens, quãtam ex sola ipsius memoriâ letitiam caperet declarabat. Alia etiam vice in Conuentu Tugubino eadem Natalis Domini nocte quam totam insomnem in oratione duxerat eundem Diuinum Infantem conspexit. Dum enim in cella ante Matutinas Horas, multis lacrymis, ac gemitibus suauissimi Pueruli videndi sibi fieri copiam à Matre Virgine postularet, en repente adfuit DEVS Infans, eamdem illi, quã in pręsepi gerbat Speciem objiciens; cu-

Fratres Rayneri Capucini Amor in IESVM & Mariam.

Idem Raynerius nocte Natiuitatis Christi Paruulum amplexu excipit.

Q ius

ius aspectu Raynerij animus ceræ instar mox ita colliquefieri, ac diuini amoris æstu ebullire cæpit, vt illum protinus, proprio sinu exceptum amore plenissimis amplexibus, atque osculis dissuauiatus fuerit. Inter has cæli delicias, tantis incellit gaudijs, vt præter Iesulum nullam aliam sibi quærendam esse fælicitatem arbitraretur. Ex hac Infantuli IESV in sinu Rayneri à Deipara facta deportatione, mirifica in vtrumque sæpius exarsit charitate, quam ille varijs indicijs prodidit. Cum aliquando quidam ex Fratribus IESV infantis laudes, ad mensam ita celebraret.

Raynerus solo Infantuli IESV audito nomine amore exardescit.

Infantule crispule, omnium speciosissimè; mox Raynerius, audito Infantuli nomine ad instar tormentarij pulueris, minimâ ignis scintillâ contacti, in flammam Diuini amoris, erupit, vnde refectione omissâ, repente è suo loco exiliens in Fratris qui iuxta cum sedebat complexum ruit, & velut à seipso alienus per aliquam temporis moram silens, totusque diuina charitate ardēs substitit. Hosce suos in Iesulum ardores aliàs etiam velut flammas ignito è corde erumpentes, accendit dum quadam cum illustri fæminâ colloquia Spiritualia misceret; hæc enim cum illi retulisset Monialem quandam dum in Nocte Natalis Domini seorsim oraret, tantum à Deo gratiæ impetrasse, vt DEVM Infantulum in sinu gestauerit. Quod cum Raynerius audisset, mox è sede exiliens, tam vehementi in Diuinum Infantulum amoris raptus fuisse memoratur impetu, vt oculis in cælum fixis, mente excedens, altius è solo efferri cæperit, sicque tertiam circiter horæ partem in aera sublatus constiterit. Tuderti similiter cum in domo honestissimæ cuiusdam Matronæ ante quandam B.V. Imaginem, quæ Dominum Infantulum sinu gestabat seorsim oraret, totâ spectante familiâ in mentis excessum per integræ horæ spatium defixis semper in Puerum IESVM oculis raptus est. Vbi ad se redijt, Matronam illam monuit vt eam Deiparæ Iconem, summa diligentia custodiret, eo quod ad verum ipsius Prototypon quod Vir quidam (seipsum reticens) sæpius conspexerat propius accederet, & ad ad viuū Dei Matrem, repræsentaret. Tantâ denique in Paruulum IESVM, Diuinamque parentem beneuolentia erat propensus, vt dum quotidie corollam ipsi Angelicis Salutationibus, ceu floribus roseis contexeret, cum ad illa verba veniebat: *Sancta Maria Mater Dei*; in ardentissimos charitatis affectus erumperet, quos cum cohibere minimè posset, eos verborum repetitione, vultu, ac totius corporis motu prodere cogebatur. Hinc vniuersos quibus cum agebat ad B. V. cultum, ad pensum Rosarij quotidie illi persoluendum, & ad ipsius dolores certo quodam Dominicæ orationis, ac Salutationis Angelicæ numero recolendos excitabat. Huius gemini amoris in IESVM paruulum, eiusque Matrem, vt paucis multa complectar, testis est lapillus ille in eius fellis vesica post mortem, repertus cui horum suorum dulcissimorum Amorum Icones diuinitus exculptæ, magnâ spectantium admiratione, visebantur. Quæ sane indicabant dū Virginea hæc sine felle Colūba prolem suam in sinum eius ceu Thronus deferebat, adeo cor ipsius ad instar ceræ liquefactum, vt amborum Imagines, velut sigillo expressas in se repræsentarit. Atque hæc de Thronorum proprietate illa, qua dicuntur sedentem DEVM ad aliorum cognitionem deferre dixisse sufficiat; quæ quam insigniter, & longè maiori cum excellentia in Deipara resplenduit clarè ostensum est. Iam reliquas Thronorum proprietates, si lubet prosequamur.

Raynerius amore in Infantem IESVM raptus è terra leuatur.

Rayneri in Imaginem Pueri IESV & B. V. pius affectus.

Rayneri deuotio in recitando B. V. Rosario.

In vesica fellis Rayneri inuentus lapillus, qui effigiem Christi ex B. V. referebat.

31. Inter alias D. Potho lib. 4. de statu domus Dei affert illam, quod plenitudine scientiæ à Cherubinis ita infundantur, vt in his sempiternus Iudex sedeat, ac per eos sua iudicia exerceat. Vbi enim dixisset Cherubinos splendorem plenæ scientiæ, qua DEVM cognoscunt in Thronos transfundere, mox hæc de illis subiunxit: *Media rursus agmina in subiecta sibi agmina de plenitudine scientiæ suæ portionem non minimam transmittunt. Proinde pulchre nominantur Throni agmina ipsa, in quibus ex infusione Sapientiæ, quam desuper accipiunt agitur, vt in his DEVS scientiarum Dominus sedeat, & per ea iudicia sua exerceat*. De eisdem Thronis, eorumque proprietate idem Potho lib. 5. ita loquitur: *Cherubini communicant copiosè cum adiunctis sibi superioribus Spiritibus infusioni donatæ Sapientiæ, transmittunt vero ad Thronos plenariè acceptam illuminationem scientiæ. Throni quippe in quibus Dominus sedere dignoscitur, per quos etiam sua iudicia exercet, rectæ scientiæ virtute præditi esse memoran-*

Throni plenitudine scientiæ à Cherubinis ita infundūtur, vt in his æternus Iudex sedeat, & per ipsos sua iudicia exerceat.

morantur, vt nihil eos in causis memorandis lateat. Vnde oculosi, & pennosi Ordines nominantur &c. Sic ille. S. denique Bonauen. Prima Parte de Eccles. Hierarchia eosdem Thronos sic describit: *Tertius Ordo primæ Hierarchiæ vocatur Ordo Thronorum, in quibus Diuina iustitia potissimum requiescit, per quorum ministerium Diuinæ æquitatis excellentia benignè, ac Sapienter iudicās vniuersa hominibus innotescit, sicut dicit Psalm. 9. Sedes super Thronum, qui iudicas iustitiam. Et Eccles. 1. Vnus est altissimus Creator omniū potens, & metuendus nimis sedens super Thronum dominans DEVS. Vnde hi Angeli in quibus DEVS residet, & cuncta subiecta ordinat, & disponit, dicuntur Throni, quia sicut Thronus subijcitur sedenti, sic Angeli illius Ordinis Diuinæ iustitię sunt subiecti, ex quo presidentis auctoritas, & ipsorum subiectorum Thronorum humilitas commendatur. Nam super humiles Spiritu Domini requiescit. Isa. 66.*

Throni sunt Religiosi perfecti, & maximè Prelati.

Per Thronos hoscé docet S. Bonauentura perfectos Religiosos ac Prælatos designari. Nam illa quæ de Thronis per appropriationem dicuntur, in viris Sanctis per imitationem Diuinæ iustitiæ inueniuntur.

Religiosi, & Prælati esse debēt Throni ignei, eburnei, gēmei, nubei, aurei, syderei, & quare?

Hos Viros perfectos, ac Sanctos vocat idē Doctor Seraphicus, Thronos ignitos, ac flāmeos ob perspicuitatem cognitionis, ac feruorem charitatis. Vocat Thronos eburneos ob mundiciam cordis, candoremque innocentiæ & castitatis. Vocat gemmeos, lapidibus preciosis ornatos ob mentis constantiam, & patientiæ firmitatem. Vocat Thronos nubeos, ob compassionem, & pietatem, quia in illis Dominus residens, velut de quibusdam nubibus pluens per ipsos subuenit afflictorum miserijs. Vocat eos Aureos, ob firmitatem, & soliditatem. Vocat eosdem Syderos ob tranquillitatem conscientiæ, & cordis humilitatem, quo n. quis se magis humiliat, tanto ad Deū suscipiendum aptior euadit.

B.V. quanā ratione Thronus igneus, eburneus gemmeus, &c. dicatur.

32. Iam si Viri Sancti ob tam præclaras virtutes Throni sunt igniti, ac flammei eburnei, gemmei, Nubei, Aurei, atque Syderei: quanto magis ipsa Virgo Deipara atque Deifera, ipsa Sācta Sanctorum, Cælitumque omnium Domina, ac Regina? Ipsa enim longe potiori iure quam reliqui Sancti Thronus, ignitus ac flammeus, ob substantialem illam charitatem, Diuinissimum nempe Verbum quod Ignis consumens est, quod in illa veluti Throno nouem mensibus resedit, nuncupari potest.

B.V. Thronus Salomonis ex ebore confectus.

Ipsa nimirum est Thronus ille grandis quem sibi cælestis Salomon ex ebore auroque fabrefecit, in quo de cælo in terras adueniens ad conuersandum, & deliciandum cum filijs hominum requieuit. Vnde idem S. Doctor ibidem: *In Virginali vtero velut in Throno eburneo Diuinitas nouem mensibus requieuit, iuxta illud Cant. 5. Venter tuus eburneus distinctus Sapphiris. Ille, inquam, Venter de quo Lucas ait: Beatus venter, qui te portauit. qui vtique fuit eburneus quantum ad extinctionem fomitis, & concupiscentiæ, tam originalis, quam actualis, quoad priuilegium continentiæ singularis.*

B.V. Thronus ex lapidibus preciosis confectus ob fortitudinem & constantiam in Passione Filij.

33. Ipsa quoque Thronus est gemmeus ex lapidibus preciosissimis fortitudinis, magnanimitatis atque constantiæ compositus, si quidem in tantis mundi huius tribulationibus, atque persecutionibus, & maximè in Passione Filij, quam ipsa totam in corde suo velut speculo repræsentauit, inconcussa, ceu Marpesia cautes circumtonantibus vndique dolorem, angustiarumque tempestatibus ac procellis; subsistendo: velut inuicta Palma opprimētibus eam tot cruciatuum ponderibus, animo semper erecto, in sua generositate perdurando; adeo vt hanc eius patientiæ plusquam lapideam soliditatem, plusquam Palmarem erecti animi celsitudinem suspiciens sponsus in illud elogium eruperit Cant. 5. *Statura tua assimilata est palmæ.* Quam Palmam Guilelmus Abbas apud Delrium interpretatur Crucem, ipsumque Cruci affixum IESVM cui Virgo Mater iuxta Crucem stans tantorum dolorum afflictionumque tolerantiâ, fuit quam simillima.

B. V. ob animi celsitudinē illā qua stetit iuxta Crucem dicitur Palma.

Palma est Crux & Crucifixus cui compatiendo Mater, & ipsa Palmæ assimilata est.

Postquam enim de delicijs illis Virginis, in quibus mirè pulchra, & mirè erat decora præmisisset, dixissetque illas ipsi iuges extitisse, mox attexuit: *Verum vbi ad hoc ventum est vt baiulans sibi Crucem IESVS exiret in eum qui dicitur Caluariæ locum, tollebat, & ipsa Crucem suam Crucem interioris hominis sui, & sequebatur eum Crucifigenda cum eo, vnde illi dicebat: Statura tua assimilata est Palmæ. Siquidem per palmam, qua manus victoris; antiquo ritu ornatur, insigne illud & victoriosum Crucis lignum signatur, cui nimirum Euangelista staturam piæ Matris assimilatam insinuās; Stabat, inquiuit, iuxta Crucem IESV Mater eius. Quis non tam piam Matrem dulcissimo Filio in Cruce morienti adstātem, acerrimi doloris am-*

B.V. Crucifixo adstans Crucem intus tolerauit.

bigat Crucem intus tolerasse? Plane ille foris, & illa intus patiebatur Crucẽ, stabat illa iuxta Crucem sui IESV, atque eo ipso sibimet quodammodo erat in Crucem. Erecta stando iuxta Crucem Filij ipsa sibi quodammodo per affectum maternum facta erat Crux. Sic ergo cum staret iuxta insignem illam Palmam, statura eius assimilata est Palmæ.

B.V. Thronus nubeus ob misericordiam.

34. Est etiam Virgo nostra Thronus nubeus. Illius nimirum est illa vox: Eccli. 24. *Ego in altissimis habito, & Thronus meus in columna nubis.* quia veluti nubes imbres misericordiæ, & gratiæ in mortales omnes ad eius patrocinium cõfugientes distillat. Vnde de hac eius in nos pietate merito vsurpare possumus illud Siracidis Eccli. 35. *Speciosa Dei misericordia in tempore tribulationis quasi nubes pluuiæ in tempore siccitatis.* Est Virgo Thronus aureus ob eminentissimam sapientiæ, scientiæque splendorem. De sapientia, & scientia Deipara videndum Prima Par. Disc.

B.V. est Thronus Sydereus ob humilitatẽ, & despectũ rerum terrenarum.

35. Est denique Virgo Thronus Sydereus, quia cum se profundissimâ humilitate infra mortales omnes demisisset, & facta Dei Mater, se Ancillam nominasset, merita est ad sydera, vsque imo supra omnes Angelicas Hierarchias Thronum suum exaltare, eumque iuxta Thronum Filij collocare, imo vero, & ipsius Thronus dignissimus effici, cumque eo de iudiciaria potestate, ob carnis communicationem participare. Huc spectat illa amabilissima ipsius Filij ad Matrem cælos petentem, vti supra diximus, inuitatio. *Veni electa mea, & ponam in te Thronum meum;* quibus verbis illam ad iudiciariam potestatem, longè differenti merito ab Apostolis, alijsque qui eorum exemplo voluntariam consectati sunt paupertatem, secum exercendam inuitat.

B.V. ob paupertatem seruata dignior iudiciaria potestate quam Apostoli.

Vnde B. Guerricus supra citatus inuitationem hanc accuratius expendens, vbi premisisset promissionem illã Christi factam Apostolis; *Sedebitis, & vos super sedes iudicantes 12. tribus Israel,* mox subiunxit; *Matri vero eius longè differens meritum nihilominus differens est promittit premium: Parum est,* inquit sponsus, *vt iudicanti consedeas, nisi & ipsa mihi sedes fias, vt Maiestatem Regnantis eo fœlicius quo familiarius in te contineas, & specialius præ ceteris incomprehensibilem cõprehendas: Continuisti paruulum in gremio, cõtinebis immensum in animo. Fuisti diuersorium peregrinantis, eris palatium regnantis. Fuisti Tabernaculum pugnaturi in mundo, eris solium triumphantis in cælo. Fuisti thalamus sponsi incarnati, eris Thronus Regis coronati.*

B.V. parum est vt Iudici iudicanti assideat, nisi & ipsius sedes fiat.

B.V. quæ fuit thalamus Sponsi incarnati, facta est Thronus Regis coronati.

36. Quod porro Apostoli ob proculcatas, amore Christi, eumq; sequendi voluntatem mundi opes, ac diuitias, altissimos cælorum thronos, potestatemque iudiciariam sint indepti ad iã memoratam Christi promissionem, accedit S. Hieronymi libr. 3. in Matth. & S. Bonauenturæ loco citato auctoritas vbi ita loquitur: *Sancti Viri, qui tam multiplici causa Dei dicuntur Throni, Angelis tertij ordinis comparantur, propter altissimæ paupertatis professionem. Nam illud reputamus altius, quod est à centro remotius. Tales fuerunt pauperes Spiritu, quorum est Regnum cęlorum, qui cum terrenis nihil commune possident, & ideo superiorem in cælestibus locum habent, sicut dicit Apostolus 2. Cor. 8. Altissima eorum paupertas abũdauit in diuitias simplicitatis eorum. Alta quidam est paupertas, quæ tollit superflua; altior, quę distribuit, & licita, & permissa, sed altissima, quæ sibi subtrahit etiam necessaria. Et huiusmodi pauperibus Thronus altissimus promittitur Is. 58. sustollam te super altitudinem terræ, & cibabo te hęreditate Iacob Patris tui.*

Apostoli ob paupertatẽ, & despectũ terrenorum, Thronum altissimum, & à centro terræ remotissimum promeriti.

Quænam sit perfectissima paupertas?

37. Quod si pauperes spiritu, & mundi, diuitiarumque contemptores supra tam sublimes, stellatos Thronos cum tam ampla iudicandi etiam Angelos apostatas potestate sunt exaltandi; quanto magis ipsa Dei Mater, quæ sicut omnis virtutis, ita quoque eximiæ Paupertatis absolutissimum exemplar fuit, quæ cum totius Vniuersi esset Regina, rerumque omnium ipso contentorum absolutissima Domina in actu primo, vt loquuntur Theologi, nullum tamen ius de illis disponendi exercere voluit, sed dilectissimum suum imitata Filium, qui cum esset Regno illo cęlorum immenso opulentus, *ac diues, pro nobis factus est pauper, vti loquitur Apostolus, vt nos paupertate eius diuites essemus,* in perpetua paupertate, ac inopia, victum sibi, opere, laboreq; manuum comparando, vniuersum suam vitam transegit.

B. V. summe pauper licet in actu primo vti Filius esset totius orbis Domina ac Regina.

38. Non est hic locus laudes fusiores Virgineæ paupertatis decurrendi. Quisquis illã penitius agnoscere, oculis cernere, manibus palpare desiderat, Domum illam Sanctam in qua, & ipsa nata, atque educata, & in eadem Verbum caro factum est, Domum inquam illam Angelorum ministerio ex Nazareth per immensos propemodum terrarum,

Paupertatem Christi, & B. V. Domus Lauretana testatur.

rum, mariumque tractus primo Tersatum in Dalmatiam, tum Lauretum deportatam inuisat, & curiosus, pietatem associando, perlustret, attentius contempletur domicilij illius (, quod etiam asse:um interstitijs distinctum fuisse, vt certa quædam indicia præseferunt perhibetur,) contempletur, inquã, domicilij illius, iuxta quod triennio mihi indignissimo in collegio Illyrico commoranti, habitare licuit, verè admirandas angustias. Consideret illius Sancti camini, ad quem immensa illa Incarnati Verbi Maiestas, quam cælorum, terrarum, maritumque nulla quãtũuis infinita pene capiunt interualla sese calefaciebat; defigat oculos in illius Sacrosanctæ Coquinę, in qua Dei Filio, qui dat escam omni carni, tenue pulmentum parabatur, adeo coarctata spatia. Quæ omnia quisquis, eo quo par est, animi expendit sensu fieri nequit quin ad caminulum illum ingentibus Diuini amoris flãmis eius pectus, etiam frigidius glacie, non incalescat, totumq; penitus colliquescat, ac fluat.

Quomodo B.V. Domum illam adeo pauperem DEVS locupletauit.

39. Hanc porro paupertatem Virginis, quot quantisque prædijs, agrorumque circum circa longè latèque patentium possessionibus, villis, muratisque oppidis cum amplissimis iurisdictionibus, quantis opibus, rerumque preciosissimarum argenti, auri, gemmarum, vestium, aliorumque ornamentorum donarijs, effusissima Dei bonitas, Principum, Regum, Imperatorum cęterorumque fidelium effusissimâ liberalitate, ac munificentiâ locupletarit, testatur Sacrarium illud nobilissimum, quod sacristiam thesauri Deiparæ vocitare consueuerunt; testatur, amplissimum Templum, testatur Cupula illa S. Domui velut pulcherrimum quoddam imminens Cęlum, testatur marmorea illa totius Mariani Domicilij, admirãdis ijsque candidissimis statuis Sibyllarum, Prophetarum, distincta incrustatio; aliaque innumera Christianæ in Virginem pietatis monimenta; testantur tria Canonicorum, Patrum Pœnitentiariorum Soc. nostræ ac Illyricorũ adolescentium, Sanctæ Domus sumptibus largè suppeditatis sustentata Collegia; testatur Patrum Capucinorum domicilium, ac hospitale sat amplum pauperum, quod eiusdem Deiparæ victitat liberalitate; testatur denique innumera toto pene ex orbe peregrinorum ad sacram hanc Aedem inuisendam commeãtium multitudo, quę eiusdem Domus triclinio excipi, reficique, eleemosynisque in subsidium viatici iuuari consueuit. Quæ sane omnia sicut nobis clarè attestantur vniuersa hæc Sanctissimæ illius paupertatis, tam accuratè conseruatæ atque adamatæ esse præmia; sic etiam nobis omnino persuadent eadem illa Paupertate ad eminentissimas illas sedes cum Christo iudicantium euectam, in eodem Throno cum Filio ad iudicandum orbem terræ in æquitate consessuram, inque Humanitate nostra de ipsius purissimis sanguinibus coalita, veluti Throno Mundum iudicaturum. Quod sane vel solum priuilegium reddit illam omnibus Angelicis Thronis vti ante diximus, eminentiorem.

S. Domus Lauretana tria collegia sustentat suis promptibus, nempe Canicorum Pœnitentiariorum, & Illyricorum.

Christus in Humanitate nostra veluti Throno residens orbem iudicabit.

40. Quæ profecto Virginis Dignitas mirificum omnibus mortalibus solatium, incredibilem fiduciam in tremenda illa iudicij siue particularis, siue Vniuersalis hora pariat necesse est. Siue enim illum cõsidentem in eodem Throno cum sempiterno Iudice ad iudicandum consideremus; siue eius carnem Virgineam, qua velut Regio Paludamento idem Iudex circumdabitur, ex eaque sibi quasi Thronum efformabit contemplemur, omnia huiusmodi sunt, quæ peccatores de propria salute desperantes, mirifico perfundant gaudio, in maximâque æuiternę beatitatis consequendæ spem adducant.

Quidnam in iudicio tam particulari, quam vniuersali hominem consolari possit.

Excitabit in primis in animis nostris fiduciam, cum Virginem eiusdẽ Throni, ac Iudiciariæ potestatis cum Filio participem conspicati fuerimus, quia illam Matrem misericordiæ, ac Reginam pietatis, quæ Regum illud amplissimum misericordiæ, atque adeo eminentissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem, profundissimâ sua humilitate, extrema paupertate ad miseros saluandos peccatores consecuta est, intelligemus, facileque nobis persuadebimus, si mundum, & eas, quæ in mundo sunt concupiscentias, ac peccata, carnem item, & Sathanam vicerimus nos eiusdem ipsius, ac Filij sedis participes futuros. Ad omnes enim vniuersaliter promissio illa pertinet Saluatoris, Apoc. 3. 21. *Qui vicerit dabo ei sedere mecum in Throno meo: sicut, & ego vici, & sedi cum Patre meo in Throno eius.* Quæ sane promissio amabilissima mirificum, &

In iudicio B. Virgo Filio assidens nos consolabitur, quia iustis exhibebit se Matrem misericordiæ.

Chri-

Christi, & ipsius Matris in nos amorem declarat. Si enim per Thronum, vti antememorauimus, ipsa Virgo, in qua velut in Throno Dei Filius per Incarnationem consedit, significatur, facile perspicimus, velle Christũ nos eius esse Filios adoptiuos, sicut ipse est eiusdem, humanitatem in eius vtero assumendo, Naturalis. Perspicimus insuper velle eundem Christo iudiciariam potestatem quam ipse cum Matre habet nobis esse communẽ, quo premio quid præstãtius excogitari potest. Vnde Pater noster Anton. Spinelhus in suo Throno cap. 27. *Sanctis promittitur*, inquit, *in eodem Throno sedere cum Christo, vt scilicet ipsi eiusdem Virginis, quæ Christi Mater est naturalis per adoptionem efficiantur spiritualiter filij, & in eiusdem corde, veluti in quadam spirituali sede dignissimâ, per charitatem, quâ ab ea diliguntur inhabitare, & quiescere dicantur. Quod autem Christus electus suis Deiparam in Matrem polliceatur, mirum videri non debet. Si enim quotquot receperunt eum dedit eis potestatem filios Dei fieri, de quibus. 1. Ioãnis. 3. 1. Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, vt Filij Dei nominemur, & simus. Quidni eisdem etiam Deiparam in Matrem dabit? Quod præterea electi in Virginis corde esse dicantur facile probatur. Si enim Apostolus ad Galat. 4. quos in Christo genuerat suos appellat filios; eosque per charitatem in corde suo se habere, testatur Philip. 1. Eo quod habeã vos in corde; & quod magis est. 2. Corinth. 7. inquit, in cordibus nostris estis ad commoriendum, & conuiuificandum: quãto magis de amplissima Virginis charitate existimare debemus, in eius corde omnes suos spirituales filios, ingenti cum eorum lætitia contineri. Vnde ei dicere omnes possumus: Sicut lætantium omnium nostrum habitatio est in te Sancta Dei Genitrix.* Hæc Spinellus. Quæ sane vel sola cogitatio in tremendo illo iudicij die omnes fideles Virginis clientulos summopere consolabitur, dum se inter materna eius, amorosaque viscera velut amantissimos Filios reconditos, & in eiusdem Throno quodammodo cum Filio, ad orbem iudicãdum cum illa consessuros esse cognoscent.

Quid sit cõfiduciæ in eodem Throno cum Christo.

B. V. suos clientulos tanquã filios adoptiuos in corde gestat per charitatem.

40. Quod si quoque ad Humanitatem nostram ex carne Virginis, Sanctissimisque eius sanguinibus coagmẽtatam, quâ velut stolâ Regia, aut purpurâ indutus sempiternus Iudex mortales omnes iudicabit, oculos nostros cõuerterimus, non poterunt sane Deiparæ seduli, amanteque seruuli, summo cordis gaudio ac iubilo non exilire, eiusque effusissimæ misericordiæ viscera sibi non polliceri. Quid .n. Christi Domini Sacratissima Humanitas est aliud quam nubes pulcherrima, ac lucidissima Diuinitate Verbi, ceu Sole irradiata, gratiarum, ac misericordiarum imbribus grauida, pulchritudineq; sua mortalium oculos ad se contuendam prouocans? Quod nobis declarauit Ioannes Apostolus cum Apoc. 10. confessus est: *Vidi Angelum fortem descendentem de cælo amictum nube, & iris in capite eius, & pedes eius tanquam columnæ ignis, & facies eius erat, vt sol, & clamauit voce magna quemadmodum cum Leo rugit.* Hic siquidem fortis Angelus, communi Bedæ, Primasij, Richardi Victorini Cælij Pannonij, aliorumque asseueratione, Christum significat, qui mortalitatis nostræ amictus nube per Incarnationem de cælo descendit, iridem capite gestans .i. pacem mundo adferens. Vt leo rugijt, quia futuræ damnationis pœnas, terrificâ voce denunciauit, pedem dextrum super mare, sinistrum super terram posuit, dum videlicet Gentilem, Iudaicumque populum suæ potestati se subiecturũ tandem aliquando ostendit.

Christus humanitate nostra amictus ad iudicium veniens, fiduciam in nobis excitabit.

Humanitas Christi est nubes rorem pluuiamque gratiæ distillans.

41. Eandem Humanitatem nostram nube figuratam ostendit idem Ioan. Apoc. 14. 14. cum dixit: *Et vidi, & ecce nubem candidam, & super nubem sedentem similem Filio hominis habentem in capite suo Coronam auream, & in manu sua falcẽ acutam.* Angelum enim hunc Haymo, Ansbertus, & Blasius Viegas censent esse Christum Iudicem, qui Coronam auream in capite gestat, ob Regiam, quæ omnibus Regibus, velut aurum cæteris metallis præeminet, dignitatem. Idem Christus habere dicitur falcem acutam quæ iudiciariam eius potestatem clare indicat, quod ex ipsius verbis Matt. 13. colligitur: *Tempore, inquit, messis dicam messoribus, colligite primum Zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum; triticum autem congregate in horreum meum.* Dum ergo super nubem candidam Christus sedere memoratur ab Apostolo, increatam illam Sapientiam, in quâ omnes scientiæ Dei thesauri sunt abscõditi, nube Humanitatis nostræ amictam, & in ea quasi residentem venturam ad iudicandum cum Regia, iudiciariaque potestate, ac maiestate indicauit; simul ostendens se Sapieu-

Angelus sedens super nubem habens coronã auream in capite, falcẽ, acutã in manu Christum Iudicem denotat.

pientiam illam esse quæ apud Siracidem de seipsa locuta est Eccli. 24. *Ego in altissimis habito, & Thronus meus in columna nubis*; nempe in Virgine misericordiæ Matre.

B.V. in Iudicio erit nobis columna nubis ad protegendũ nos contra diuinæ iustitiæ ardorem.

42. Crediderim sane Columnam hanc esse illam, de qua Moyses Exo. 13. 21. *Dominus*, inquit; *pręcedebat eos ad ostendendam viam, per diem in Columna nubis, & per noctem in Columna ignis, vt dux esset itineris vtroque tempore*. Quæ Columna nubea non solam Humanitatem Christi benignissimam, verum etiam Matris ipsius pietissimã nos ab ardoribus solis iustitiæ protegentem, imbresq; gratiarũ distillantem nobis repræsentat misericordiã. Hæc est nubes illa leuis, ac lucida, de qua Isaias c. 19. v. 19. *Ecce ascendet Dominus super Nubem leuem, & ingredietur Aegyptum*. Vnde Richar. à S. Laur. libr. 7. de Laud. B.V. *Nubes, secundum B. Isidorum ab obnubendo dicitur, & B. V. humanâ carne Vnigenitum Dei velauit*. Atque ita electi videndo sempiternum Iudicem carne nostra velatum, in eaque velut nube lucida residentem, & considerando nos eius Fratres, carnem ac membra; eius etiam Matrem, nostram quoque esse, quantis DEVS bone, trepidantibus reliquis, incedemus lætitijs, quibus cæli delicijs præcordia nostra redundabunt! quam nobis pollicebimur fælicitatem? Quam misericordiam, quã vberem nos consecuturos sperabimus? maximè si Iridem similem visionis smaragdinę, Thronum eius circumdantem, quam merito Pater Spinellus, Misericordiæ Matrem, virore Diuinæ gratiæ nos ad spem allicientem denotare testatur, aspexerimus.

B. V. Iris in circuitu Throni coloris smaradini ad spem excitans.

Reprobis apparebit Iudex in Throno igneo.

43. Contra vero reprobi eundem Iudicem in columna ignis seu Throno flammę confidentem conspicient, ingentique terrore, atque trepidatione concutientur. Vnde Propheta Daniel diem hunc iudicij formidandum describens cap. 7. 9. *Antiquus, inquit, dierum sedit, vestimentum eius candidum quasi nix* (ecce nubes candida carnis nostræ, qua erit vestitus) *capilli capitis eius quasi lana munda: Thronus eius flammæ ignis, rotæ eius ignis accensus. Fluuius igneus rapidusque egrediebatur à facie eius, millia millium ministrabant ei, & decies millies centena millia assistebant ei*. Quæ sane tam horribilis iudicij forma, & innumerabilium tam Angelorum, quam aliorum Cælitum ac præsertim Reginæ cælorum penes sempiternum Iudicem consessus, ita peccatores consternabit, vt dicturi sint montibus, & petris, vt testatur Apostolus Apo 6. 15. *Cadite super nos, & abscondite nos à facie sedẽtis super Thronum, & ab ira Agni, quoniam venit dies magnus iræ ipsorum, & quis poterit stare?* Verum inter hæc omnia illud omnino erit vel maximè formidandum quod Thronus seuerissimi Iudicis, quem diximus ipsam Deiparam designare, totus igneus, flammeusque imo Columna ipsa ignis sit futurus; deque illo *processura sint fulgura*, vt loquitur Apostolus Apoc. 4. 5. *voces, ac tonitrua*. Quem adeo terribilem prodigiosumque Thronum typum esse Deiparæ in iudicio peccatoribus formidandę indicauit S. Bern. Ser. quodam de B. V. *Ioannes*, inquiens, *in Apocalypsi ait de Throno scilicet de Maria procedebant fulgura, & voces, & tonitrua*; quæ sine dubio ambas peccatorum aures tinnire, omnesque pilos eorum carnis inhorrescere, totisque artubus, facient contremiscere.

B.V. reprobis in Iudicio videbitur Thronus & Columna ignis.

B. V. Thronus de quo procedebant fulgura, voces, & tonitrua.

44. Quæ porro hæc fulgura, voces, ac tonitrua magnæ Dei Matris coram omniscio Iudice, eiusque assessoribus euibrata sint futura. Vir quidam è nostris æque literis, ac pietate in Virginem conspicuus declarauit, dum ipsius Reginæ cælorum querelas esse pronunciauit. Tunc enim vbi eam nos propitiam, Matremque misericordiæ atque Aduocatam clementissimam apud Filium habere sperabamus obdurescet ad instar lapidis, fietque per omnia similis Iudici, de quo Ioann. loco citato: *Qui sedebat similis erat aspectui lapidis Iaspidis, & Sardinis*; similis quoque fiet reliquis iudicij assessoribus qui affectu charitatis iuncti Petræ, quæ est Christus, instar petræ obdurescent, fientque inexorabiles, atque implacabiles, atque ita verificabitur Psalmistæ Vaticinium Ps. 140. 6. *Absorpti sunt iuncti Petræ Iudices eorum*; absorpti, inquam, *affectu iustitiæ, & transformati in duritiem supremi Iudicis iustissimi*. Huius igitur Reginæ tunc inexorabilis huiusmodi, vel his similes aduersus reprobos querelas ait futuras: *Ab hoc fraudata sum honore mihi debito, & decreto à supremo Assuero. Habuit viles de me cogitationes, non est imitatus vitam meam, non inuocauit, per me paratum auxilium. in oculis meis vixit vitam indignam meâ dignitate, abusus est gratijs, per me impetratis; non adiuuit filios meos gratijs hoc fine datis, corpus suum,*

Supremi Iudicis assessores obdurescent ad instar lapidis, eique assimilabuntur.

B V. in iudicio aduersus nos querelę.

suum, quod est membrum Filij mei scelerum, ac impudicitiæ sordibus commaculauit, seseque, & ab illo, & à me velut palmes à vite, peccati falce sciunxit, vnde quid illi restat aliud nisi vt mittatur foras in ignem æternum, & ardeat? Vocaui illum sæpius, impetrando præuenientem gratiam, vt à via sua mala conuerteretur, mearumque virtutum vestigijs insisteret, ò quoties illi optima mea consilia suggessi, quoties verba illa æuiternæ Sapientiæ ingeminaui: Prou. 1. Quousque paruuli diligitis infantiam, & stulti ea quæ sibi sunt noxia.

B.V. pro hominibus saluandis solicitudo.

Conuertimi ad correptionẽ meam, en proferam vobis spiritum meum, & ostendam vobis verba mea. Verum quia vocaui, & renuistis, extendi manum meam; ad largiendas, videlicet impetratas à Filio gratias, & non fuit qui aspiceret; despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis. Ego quoque iam in interitu vestro ridebo, & subsannabo cum irruerit repentina calamitas, & interitus, quasi tempestas ingruerit, quando venerit super vos tribulatio, & angustia. Hæc nimirum sunt animati huius Virgineique Throni fulgura voces, ac tonitrua. Dicet porro hæc cæli Regina vehementissimo animi sensu: Vide flammentes indignatione oculos imitantes Filij, de quo Ioannes: *Oculi eius tanquam flammam ignis.*

Oculi Christi sunt flammæ ignis.

Vide cor vindictâ, plenum iustissimaque irâ ex estuans, non enim minus pro modulo suo est amans iustitię, quam Filius. Nouuit locum illum, & tempus illud, non esse gratiæ. *Agat, ait, nunc iustitia partes suas ad amussim: Nunc etsi in vocent me, non exaudiam, & si mane consurgant, non inuenient me, eo quod exosam habuerint disciplinam, & timorem Domini non susceperint, nec aquieuerint consilio meo, & detraxerint vniuersæ correptioni meæ. Comedant igitur fructus viæ suæ, suisque consilijs satientur* Prouer. 1. Ita sine dubio Regina hæc tunc in ira sua loquetur, ostendetque quod sicut in hac vita fuit solium Filio Regi in misericordia præparatus Isa. 16. 5. ita tunc se ostendet Thronum preparatum in iustitia flammeum, tonantem, fulgurantẽ. Ostendet denique reuera se Thronum esse iustissimi Iudicis, omnes Thronos Angelicos scientiâ, sapientiâ, atque iustitia multis parasangis transcendentem, ac proinde dignissimum in qua Dominus sederet, & per quam sua iudicia, quod de Thronis dixit D. Potho, exerceret; eique suam potentiam, suum Dominium in vniuersum orbem, suam potestatem iudiciariam, gloriamque ob carnis, spiritusque, quę inter illos mutuo intercedit vnionem, communicaret. Quam potestatis, Dominationis, gloriæque inter Filium, & Matrem communionem, peruenustè explicuit B. Arnoldus Carnotensis Abbas Tract. de Laud. B.V. *Nec à Dominatione, vel potentia Filij Mater potest esse seiuncta. Vna est Mariæ, & Christi caro, vnus spiritibus, vna charitas; & ex quo dictum est ei: Dominus tecum, inseparabiliter perseuerauit promissum, & donum. Vnitas diuisionem non recipit, nec secatur in partes; & licet ex duobus factum sit vnum, illud tamen vltra scindi non potest; & Filij gloriam cum Matre non tam communem iudico, quam eamdem.* Quæ gloria iure extendenda etiam ad Iudiciariam est potestatem; quam potissimam ipsius tantæ gloriæ, honorisque partem acerbissimæ Passionis, mortisque meritis conquisitam esse crediderim. Hinc præclarè pronunciauit Apostolus Hebr. 2. 9. *Eum autem qui modico, quam Angeli minoratus est, videmus IESVM propter passionem mortis gloriâ, & honore coronatum.* Quam ego Coronam honoris, & gloriæ merito censuerim esse Coronam illam auream, qua supremi huius Iudicis caput redimitum conspexit Apostolus sup. cit. c. 14. Cuius sine dubio etiam Diuina Mater, ob compassionem illam acerbissimam, qua sub Cruce stans moriente Filio, commortua est, euadet particeps. Ex quibus omnibus facile intelligere possumus quam horribilis, atque formidabilis peccatoribus dies ille iudicij plenus, calamitatis, & miseriæ, dies tenebrarum, & turbinis, dies tubæ, & clangoris sit futurus, siquidem ipsa misericordiæ Mater, in modum Petræ, Filium, qui est Petra, imitando, obrigescet; & quæ ante erat mitis, & sine felle columba, oliuam pacis, & reconciliationis cum Deo Symbolum præseferens, fiet formidabilis Leęna, catulum suum de tribu Iuda imitata, & oliuæ loco cum reliquis Cælitibus manu sua ancipitem arripiet gladium, ad faciẽdam vindictã in nationibus, & increpationes in populis.

Sicut vna est Mariæ, & Christi caro vnus Spiritus, sic etiam vnum Dominium ac potestas iudicandi, eademque gloria.

Christus gloriam ac potestatem iudiciaria meritis suæ passionis aquisiuit.

B.V. ex columba ramum oliuæ ore portante fiet Leæna.

45. Hoc ostensum fuit aliqua ex parte S. Brigittæ lib. 1. Reuelat. cap. 28. quę vt ipsa scribit vidit aliquando Deũ quasi iratum, ita sibi loquentem: *Ego sum sine principio, & sine fine; nulla est immutatio apud me, nec anni, nec dies. Sed omne tempus huius mundi est apud me, quasi esset vna hora vel momentum. Omnis qui videt me omne, quod est in me videt, & intelle-*

Iudicij forma, qua Christus homines cum B. V. iudicabit, ostensa S. Brigittæ.

tellegit, quasi in puncto. Sed quia tu sponsa mea corporalis es, ideo non potes res percipere sicut Spiritus. Ideo indicabo tibi quod actum est. Ego sedi quasi in iudicio, quia omne iudicium datum est mihi, & venit quidam iudicandus ante tribunal. Ad quem vox Patris æterni intonuit: Væ tibi, ò si numquam natus fuisses; quod non protulit quasi illum pœnituisset, quod eum creauerit, sed ex cõpassione quadam. Inde respondit vox filij: Ego fudi sanguinem meum pro te, & suscepi amarissimam pęnam pro te, & ab hoc tu omnino alienatus es, ne aliquid haberet tecum. Vox Spiritus S. ait: quæsiui omnes angulos cordis eius, si forte inuenirem aliquam in eo mollitiem, & charitatem. Sed quasi gelu frigidissimus, quasi lapis est durissimus; nec mihi aliquid cum eo. Tandem vna hæc vox ita intonans audita est: Nullatenus debetur tibi Regnum cæli.

Diuinę Personę erga reprobos pereuntes ostendunt compassionem.

Quid interea cælorum Reginam, aut dixisse, aut egisse arbitramur, num sese velut Aduocata apud Iudicem interposuit, num solitæ suæ misericordiæ reserauit viscera? Nihil minus. Subiungit enim illo cap. 28. S. Brigitta: *Mater misericordiæ siluit, nec aperuit misericordiam suam, qui iste iudicandus indignus erat eius patrocinio: imo omnes Sancti vna voce clamabant: Hæc est Diuina iustitia, vt perpetuo exul sit à Regno tuo, æternoque gaudio. Omnes etiam qui erant in Purgatorio tunc dixerunt: Nulla pœna est tam amara apud nos, quæ ad peccata tua punienda sit sufficiens maiora longè tibi debentur tormenta, ideo à nobis sequestraberis. Tunc & ipse iudicandus voce horrendâ exclamauit: Væ væ seminibus, quæ conuenerunt in ventre Matris meæ, de quibus ego sum efformatus. Maledicta sit hora, in qua viuus de ventre Matris processi. Post hæc tres ex Inferno voces horribiles eruperunt: Veni ad nos maledicta anima, veni quasi æs fluens ad perpetuam mortem, simulque vitã interminabilem. Veni maledicta anima Dei gratiâ, bonisque operibus vacua, implenda nostra malicia. Nullus enim erit ex nobis, qui te malicia sua, & pœna non impleat. Veni maledicta anima instar lapidis ponderosa, qui semper mergitur, & numquam fundum attingit vt cõquiescat. Sic tu in profundum, nobis profundius descendens vt subsistere non possis antequam ad ima abyssi peruenias.* Quænam autem hæc infælicissima, ac miserabilissima fuerit anima eadem Sancta Vidua paucis intercalatis declarauit. *Hic homo,* inquiens, *fuit nobilis, & Canonicus, & Subdiaconus, qui falsa obtenta dispensatione sibi Virginem diuitem desponsauerat. Sed subitâ morte præuentus non obtinuit, quod concupiuit.* Hoc iustissimo, seuerissimoque à sempiterno Iudice ita declarato iudicio, ad sponsam suam Brigittam amice, benignèque conuersus saluberrima illi tradidit documenta, eamque ita affatus est: *Ego sum sicut homo habens plures vxores, & videns casum vnius, auertit se ab illa, & conuertitur ad alias, quæ stant, cumque illis gaudet ac deliciatur. Sic ego auerti faciem, & misericordiam meam ab illo, & conuerto me ad seruos meos, & cum illis gaudeo, & exulto. Quapropter audiens tu casum hunc ac miseriam, seruias mihi eo syncerius, quo maiorem tecum feci misericordiam. Fuge mundum, & concupiscentiam eius: sta sicut famuli mei stant in vera humilitate, nihil erubescas propter me, nihil timeas nisi me. Non contristeris de temporalibus, quia caduca sunt, ego ditare, & depauperare possum, quos voluero. Ideo sponsa mea spem tuam pone totaliter in me. Custodi os tuum, vt si esset voluntas mea, nunquã velles loqui.* Hæc Christus.

B.V. cum dãnabitur peccator, silebit, nec pietatis suæ viscera reserabit.

Voces damnatorum, & animarum Purgatorij conclamantium aduersus peccatorum reprobatum.

Canonicus nobilis, & Subdiaconus damnatur quod falsa obtenta dispensatione sibi puellam quãdam despensauit.

Christus post iudicatam illã infælicem animam qualia documenta dederit S. Brigittæ?

Os & lingua custodienda.

46. Cuius profecto postremum hoc documentum magnâ, accuratâque dignissimum est consideratione imisque cordis medullis inscribendum. Os enim, & lingua multis sempiternæ mortis, damnationisque causa extiterunt, vt non immerito Sapiens sapiẽtissimè pronunciarit Prouer. 18. 21. *Mors, & vita in manu linguæ.* Vbi, vt obseruauit P. Cornelius, alludit sapiens ad naturam linguæ: hæc enim in embryone vltima animatur; & moriente homine prima vitâ destituitur, & emoritur. Vnde Plin. libro 11. capit. 37. *Os primum mori tradunt, cor nouissimè.* Sicut enim in animali cor est primũ viuens, & vltimum moriens: Sic vice versa lingua est vltimũ viuens, & primum moriens. Quare sicut vita à corde, ita mors ab ore, & lingua incipit. Vnde S. Chrys. in Ps. 140. *Mortis vnicum fere ostium lingua est.* Hinc Saluator olim, futurus Iudex benignè pręmonuit, Matth. 12. 36. *Dico autem vobis quoniam omne verbum otiosum, qui locuti fuerint homines reddent rationem de eo in die Iudicij. Ex verbis enim tuis iustificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis.* Quapropter S. Franciscus attestante Doctore Seraphico cap. 5. in Vita ipsius tantopere linguæ custodiam, moderationemque suis vtpotè, à qua ęterna hominum salus dependet, commẽdabat. *Euangelicum,* inquit ille, *volebat à fratribus obseruari silentium, vt videlicet ab omni otioso verbo, omni tempore abstinerent solicitè, tanquam reddituri in die iudicij de huiusmo-*

In Iudicio reddenda ratio de custodia oris ac linguæ.

Lingua vltima in embryone animatur, & prima moritur.

Cor primũ viuens, ex vltimũ moriens.

Mortis vnicum fere ostium, lingua est.

iusmodi rationem. Sed & si quem inuenisset fratrem verbis assuetum inanibus acriter arguebat, taciturnitatem modestam, puri cordis affirmans custodiam, & non modicam esse virtutem, pro eo quod mors, & vita fere in manibus linguæ esse dicantur, non tam ratione gustus, quam ratione loquelæ. Hæc Bonau.

Quidam Capucinus vita functus fatetur se misericordia Dei saluatũ, admonendo linguam custodiendam.

47. Quod etiam cuidam ex eiusdem Diui Francisci Fratribus reuelatũ tradunt Annales Capucinorum ad Ann. 1608. num. 29. Cum enim P. Dionysius à S. Ioanne Concionator è vita excessisset, cuidam suo amico eadem hora in oratione constituto sese visendum exhibuit, retulitque se ex Dei misericordia salutem adeptum. Quo ille accepto nuncio mirè exhilaratus alter ab eo vicissim quæsiuit: *Num in morte Dei iudicium, vti vulgo circumfertur, tam rigidum ac formidandum sit?* Respondit Dionysius: *Ne dubites, quin formidabilius, quam existimari ab hominibus solet hoc Dei iudicium sit, rigidaque omnium discussio fiat. Verum illud quoque tibi exploratum sit, Fratres quam plurimos propter linguæ delicta maximum in salutis discrimen adduci. Cum enim eam in Dei laudibus occupare deberent, in murmurationibus, nugis, ac veniloquis conferunt.*

Quapropter amice solicitè linguam custodito; ac mulierum omnium, tametsi piarum, ac Religiosarum familiaritate abstine.

Cumque his, & alijs salutaribus consilijs amicum prosecutus esset disparuit. O quam salubriter nos rursus per eundem sapientem Spiritus S. admonuit. *Qui custodit os suum, & linguam suam, custodit ab angustijs, animam suam; angustijs, inquã, illis quibus in morte, & iudicio coarctantur hominum conscientiæ. Prouer. 21. v. 23.*

Seneca quietem animi, & silentium commendat.

Quare sapienter etiam Seneca Philosophus monuit Epist. 107. *Nihil æquè prodest quam quiescere, & minimum cum alijs loqui, secum plurimum.*

B.V. in Iudicio quẽdam Religiosum excusauit, alterum accusauit.

48. Aliud exemplum seuerissimi Iudicij refert eadem S. Brigitta libr. 4. Reuelat. cap. 102. quo ostendit Deiparam quendam Religiosum apud Iudicem à Dæmonibus grauissime accusatum excusasse; alterum vero accusasse; in quem sempiternus Iudex huiusmodi tulisse sententiam dicitur, vt videlicet *anima eius suspendaretur in patibulo Inferni, quod non est ex funibus sed ex igne ardentissimo, eo quod ouis à grege suo degenerans nec seruans suum institutum extiterit.* Vide ibidem huius religiosi particularia peccata, ob quæ damnari æuiternum promeritus est.

Quale sit patibulum Inferni.

B.V. cuiusdã militis in Iudiciu suscepit patrocinium, quiã erat misericors, & in fine vitæ illa inuocauit.

49. Libro vero sexto Reuelat. c. 39. scribit S. Brigitta, quanam ratione Virgo Deipara in iudicio cuiusdam militis pluribus sceleribus obnoxij aduersus Cacodæmones horribiliter ipsum accusantes susceperit Patrocinium. Cum enim coram Iudice exclamarent, se habere ingentem quendam Codicẽ, qui vocabatur Inobedientia, cumque plenum criminibus ab ipso perpetratis, Codicemque ipsum septem alios habere libros, septem peccata mortalia continentes, agerentque; vt illa miserabilis militis anima, ob tot tantaque patrata scelera Inferni cruciatibus addiceretur, & vnus eorum ita loqueretur: *Ecce ò Iudex liber meus totus completus est, adiudica ergo mihi hãc animam; Tunc silente Iudice Mater misericordiæ appropinquans, dixit: Fili mi ego volo disputare de iustitia cum Diabolo isto. Cui respondit Filius: Charissima Mater, quando Dæmoni non negatur iustitia, quomodo tibi possit negari, quæ es Mater mea, & Domina Angelorum? Tu etiam omnia potes, & omnia scis in me, sed ideo loqueris, vt alijs innotescat dilectio mea.*

Liber à Dæmone conscriptus in quo erant Militis peccata vocatur Inobedĩẽtia septem alijs libris constans.

B.V. cum Cacodæmone disceptatio ad saluãdum Militẽ.

Quibus auditis, Virgo, quædam ex Cacodæmone ad eum ex ore proprio cõuincendum, & confundendum sciscitata est. *Præcipio*, inquiens, *tibi Diabole vt mihi ad tria respondeas, quæ ego tanquam Domina tua quæro ex te: Numquid scis omnes cogitationes hominis? Cui ille: Non, nisi illas solummodo quas ex operatione exteriori hominis, & ex dispositione eius perpendere possim, illas etiã quas ego cordi eius immitto. quia licet perdiderim dignitatem meam, tamen ex subtilitate meæ naturæ remansit mihi tanta sapientia, vt ex dispositione hominis intelligere possim statum mentis. Sed bonas cogitationes hominis cognoscere non possum. Quæsiuit rursus pia Virgo: Quæ est illa res, quæ delere potest scripturam de illo tuo libro? Nihil eam delere potest, subiunxit Diabolus, nisi vnica res, quæ est Diuina charitas. Quicunque enim illam in corde habet, quantumcumque peccator sit, statim deletur quod de illo scriptum est in libro meo. Quæsiuit tertio Virgo Beata: Numquid aliquis tam immundus peccator est, & tam à Filio meo auersus, vt non possit redire ad veniam quamdiu viuit in mundo? Respondit Dæmon omnino posse. quando enim aliquis quantũcumque peccator suam voluntatem malam mutat in bonam, & diuinam concipit charitatem, & in ea stabilis persistit, nulli eum Dæmones tenere possunt. His auditis misericordiæ Mater ad circumstantes conuersa: Hæc anima, inquit, in fine vitæ*

Dæmon non potest cognoscere hominis cogitationes nisi per indicia.

Peccata ex libro Diaboli sola charitas, & gratia delet.

B.V. dat testimonium in Iudicio, quod miles in fine vitæ de peccatis pœnitens eius patrocinium implorauit.

vitæ suæ conuertit se ad me, mihique dixit: Tu Mater misericordiæ es, & miseratrix miserorum; indignus ego sum rogare Filium tuum, quia peccata mea grauia sunt, & multa nimis, & ego multum eum ad iram prouocaui, diligendo magis voluptatem, ac mundum, quam DEVM creatorem meum. Ideo rogo te miserere mei, quia nulli te petenti misericordiam denegas. Et ideo, &c.

Militis ad B.V. in fine vitæ facta oratio.

Et ideo converto me ad te, & promitto tibi quod si vixero volo emendare me, meamque voluntatem ad tuum Filium, conuertere, nihilque aliud quam ipsum diligere. Sed super omnia doleo, & ingemisco, quod nihil ad honorem Filij tui creatoris mei fecerim. Ideo pijssima Domina rogo te miserere mei, quia ad nullum nisi ad te habeo refugium. Talibus verbis ac cogitationibus venit in fine vitæ hæc anima ad me, nunquid illam audire non debui? Quis enim si toto corde, ac tota voluntate se emendare volens, alium roget exaudiri non mereatur? Quanto magis ego clamantes audire debeo, quæ sum Mater misericordiæ? Ad hęc respondit Satanas: De tali voluntate ego nihil sciui, sed si est, sicut dicis, proba apertâ ratione. Cui Dei Mater: Indignus es, vt tibi respondeam, verumtamen quia ad aliorum profectum hoc fit quod ostendi, ideo tibi respondeo; Tu miser prius dixisti quod de libro tuo nihil delere potest scripturam, nisi Diuina charitas; simulque conuersa ad Iudicem Virgo dixit: Ergo Fili aperiat librum suum Diabolos, & legat, videatque si omnia ibi scripta sunt, vel aliquid deletum est. Inspecto itaque libro omnia illa peccata abrasa reperta sunt. Denique Iudex ad pijssimam Matrem obtenta de Cacodæmone victoria, conuersus: Tu verè rationabiliter, inquit obtinuisti in hac quæstione sententiam, & lucrata es animam istam cum iustitia: Iudex tamen vetera delicta purgatorijs ignibus expiari ad tempus iussit, quos tamen Mater pijsima suâ intercesione temperauit, dixitque Filio:

B.V. benignitas in côuerso ad se milite eũ in gratiam, recipiendo.

Benedictus sis tu Fili mi pro iustitia tua, quæ est in omni misericordia. Rogauit demum Diuina Mater, vt omnibus illis Purgatorij ergastuli pænis militis huius anima absolueretur: *Tu dixisti*, inquiens, *Fili mi, quod amici tui possent isti animæ succurrere, & tu bene scis quod anima hæc mihi tripliciter seruierit, primo per abstinentiã, ieiunando vigilias mearum festiuitatum, & in eis pro Nomine meo à cibis abstinendo. Deinde quia legebat Horas meas, ac denique quia pro honore meo proprio ex ore laudes meas decantabat? Ergo Fili mi, quia amicos tuos clamantes in terra audis, rogo te etiam vt digneris audire me. Ad quam Filius: Quicumque est alicui Domino magis præcipuus in dilectione, huius preces citius exaudiuntur: & quia tu super omnes es mihi charissima, ideo pete quod vis, & dabitur tibi.* Hic cum benigna Mater intercessisset, vt à cruciatibus anima illa, quas in 5. sensibus patiebatur, liberaretur; mox ad illam Filius: *Benedicta tu Mater charissima tibi nihil negari potest, fiat voluntas tua;* Cui cum pro tam insigni charitate, ac misericordia benedixisset Mater eodem' puncto temporis quidam Sanctorum magno cum cęlitum exercitu dixit: *Laus tibi sit Domine DEVS Creator, & Iudex omnium. Hæc anima in vita deuote seruiuit mihi, ieiunauit in honorem mei, laudauit me, & hos tuos amicos circumstantes, eos salutando ideo ex parte eorum, & mea rogo miserere huic animæ, & propter preces nostras da ei requiem.* His auditis Sanctorum, sicut, & ipsius Angeli custodis precibus anima illa de pœnis Purgatorij educta est, vti capite sequenti declaratur. Angelus enim Custos specie Iuuenis pulcherrimi ac fulgentisimi Iudici in Throno sedenti eam stitit, cui millia millium asistebant, & omnes eum adorabant, ob patientiam eius, longanimitatem, atque charitatem. Tandem Iudex æquissimus tot Matris, Sanctorumque supplicationibus, aliorumque hominum bonis operibus flexus, respondit Angelo: *Lachrymæ multæ, & opera Charitatis venerunt ante me pro anima ista, & ideo iudicium hoc factum est, vt veniat sub custodiam tuam, eamque deferas ad requiẽ quam nec oculus videre, nec auris audire, nec ipsa anima in carne cogitare poterat, vbi non est cælum supra, nec terra deorsum. Vbi DEVS est super omnia, & intra regit omnia, continet omnia nec ab aliquo continetur.* Quibus dictis Anima illa cælum ascendere ad instar Stellę fulgentisimæ visa est. Atque vt intelligamus quanta vis sit eleemosynæ, operumque misericordiæ, addit S. Brigitta his omnibus: *Hic fuit Miles benignus, & pauperum amator, cuius vxor largissimas pro eo fecit eleemosynas;* quibus bonis operibus sine dubio Virgo benignisima permota, gratiam illam de peccatis pœnitendi, suumque auxilium, patrociniumque implorandi illi impetrauit. Eiusdem quoque Militis pietate illâ quâ ferebatur in Deiparam, stimulante, ipsa aduersus Cacodæmones, tantâ cum dexteritate, atque efficacia disceptauit, ac tandem de Orci faucibus eum eripuit. Ex quibus omnibus facile intelligere pos-

B.V. orat vt anima militis ex Purgatorio liberetur propter obsequia sibi ab ipso delata ieiunii, officij, & laudum cantatarum.

Quia B.V. super omnes sanctos Deo est charissima ideo ipsius preces facilius exaudiuntur.

Sancti pro animabus Purgatorij, quæ in honorem ipsorum ieiunarunt, intercedunt.

Angelus animam militis coram Iudice, & sanctis omnibus stitit.

Sententia Iudicis qua animam illã à pœnis Purgatorii absoluit.

Anima militis specie fulgentissimę stellæ in cælum sublata.

possumus, quanta curâ, ac solicitudine Virgo pientissima apud Diuinum tribunal pro saluandis suorum clientulorum animabus patrocinetur, rectumque iudicium super omnes Thronos Angelicos iudicet.

50. Ad vltimam tandem Thronorum à S. Dionysio, ac Doctore Angelico, allatam veniamus proprietatem; quæ mirificè gloriosissimæ nostræ conuenit Deiparæ. Semper enim Thronus hic, animatus apertus erat, ad suscipiendum sedentē, quia velut Angelici Throni, per promptitudinem, vt ait Doctor Angelicus, aperta semper fuit ad suscipiendum Dominum, ipsique, summo cum obsequio in carne famulandum. An non apertus hic Thronus, & ad suscipiendum Dominum infinitæ Maiestatis promptus videbatur? Dum ei se Virgo totam, corpore, animoque eius diuinis obsequijs offerens pronuntiauit: *Ecce Ancilla Domini fiat mihi secundum Verbum tuum*. Quæ verba sicut apertum, promptumque cor, animumque Virginis ad Dei Filium in se suscipiendum præseferebant; ita quoque cælum reserare, Deique Filium vt à Throno suo cælesti descenderet, & in vtero suo, veluti Throno resideret, cum hominibus suas delicias habiturus, inuitare visa sunt. *Vnde linguam Virginis clauem cælorum* S. Bernardinus Senensis appellare non dubitauit: Quod Deiparæ ardentissimum Throno vteri sui Dei Filium excipiendi desiderium promptissimamque voluntatem pulcherrima mellifluus Doctor Bernardus more suo reddidit paraphrasi, dum ita, illam loquentem, introducit: *Verbum quod erat in principio apud DEVM fiat caro de carne mea, secundum Verbum tuum. Fiat obsecro mihi Verbum non prolatum, quod transeat, sed conceptum, vt maneat, carne videlicet indutum non aere. Fiat mihi non tantum audibile auribus, sed & visibile oculis, palpabile manibus, gestabile humeris. Nec fiat mihi verbum scriptum, & mutum, sed incarnatum, & viuum, hoc est, non mutis figuris, mortuis in pellibus exaratum, sed in forma humana, meis castis visceribus viuaciter impressum; & hoc non mortui calami depictione, sed Sancti Spiritus operatione. Eo videlicet modo fiat mihi, quo nemini ante me factum est, nemini post me faciendum. Porrò multifariam, multisque modis olim DEVS locutus est Patribus in Prophetis, & alijs quidem in aure, alijs in ore, alijs etiam in manu factum esse verbum Domini memoratur, mihi autem oro vt in vtero fiat personaliter incarnatum, corporaliter inuisceratum. Verbum igitur quod in se non poterat fieri, nec indigebat, dignetur in me, dignetur & mihi fieri secundum verbum tuum. Fiat quidem generaliter omni mundo, sed specialiter fiat mihi secundum verbum tuum. En quam patens, ac quā & paratus ad Verbum æternum recipiendum promptus animatus hic, cælestisque Thronus extitit?*

B. V. cor animaque semper apertum ac præparatas ad Dei Filium in se excipiendum ad instar Throni fuit.

51. Quam patentem se, DEVS bone, quam promptum, ac præparatum Thronus hic Virgineus ad supremum Sponsum in se recipiendum, exhibuit, cum tanto desiderio inuitationem illam fecit. Veniat dilectus meus in Hortum suum, vt comedat fructum pomorum suorum Can. 5. Vnde Guilelmus Abbas apud Delrium docet esse vocem hāc gestiētis in partu Virginis: *Didicerat quippe, Angelo nunciante*, inquit ille, *se ad magnum illud pietatis Sacramentum manifestandum in carne singulariter esse delectam, & quasi Hortum Dei, Austro perflatū vt Filiū Dei præcurrat. Itaque assensum hilariter præbuit, Prædicis, inquiens, ô Angele vterum meum fore Hortum deliciarum gignendo Fructum vitæ, in quo omnis suauitas, & omnis sanitas. Necesse est ergo, vt verus sit Nuntius Veritatis, vt non tantum sit Dominus mecum, sed etiam vt sit in me, & carnem sumat ex me. Hoc eum velle ex verbis tuis intelligo: Fiat mihi secundum verbum tuum: Veniat in Hortum suum, veniat Dilectus meus, quem deperit cor meum, & veniat in hortum suum, peculiari iure ipsi dicatum, Verbum ex me carnem sumat, DEVS ex me corporetur. Cur? vt comedat fructum pomorum suorum, vt incorporet sibi electos suos, hæc enim Incarnationis eius causa. Extra ipsum non est vita non est salus, per ipsum ita est salus, vt non sit nisi ab ipso. Ipsi ergo incorporentur vt saluentur, quos DEVS ad salutem praordinauit: hoc est ipsi vniantur tanquam cibus comedenti; in ipsum sic transeant, vt eius membra fiant, & de Spiritu eius viuant. Si quis enim non habet Spiritum Christi, hic non est eius. Rom. 8. 9. Sane in Vterum Virginis per humanæ assumptionē substantiæ, factus est caput Ecclesiæ, quæ in hominibus est. Hic comedet fructum pomorum suorum, ibi incorporabit sibi electos suos, ibi traijciet eos in se, vt non in seipsis, sed in ipso viuant. Sicut enim Adam quando præuaricatus est, contaminauit omnes carnaliter nascituros: Sic & Christus quando de Virgine incorporatus est, incorporauit sibi omnes non fictè credituros: sic eius ex nostri generis fæmina incarnatio, nostra in eum traiectio est.*

Inuitatio à B. V facta æterno Verbo, vt in vterū eius veniat, & in illo resideat.

Cor B. V. peculiari iure Verbo dedicatum.

Verbum incarnatum, vt incorporaret sibi electos eosque saluaret.

Sicut Adam cōtaminauit totam posteritatem: sic Christus è Virgine natus omnes purificauit, sibique incorporauit.

Hæc

Hæc Guilelmus, quibus sane vehemens desiderium ostendit Virginis in se velut animato quopiam Throno non solum æternum Verbum, verum etiam nos in illo incorporatos suscipiendi, ac beandi.

52. Idem accensum Deiparæ desiderium, Dei Filium sinu suo, veluti Throno excipiendi in eisdem Canticorum, siue Sponsæ verbis agnouit Venerabilis Dionysius Richelius Ar. 18. in Cant. *Sacratissima, inquiens, Virgo ex lege, & Prophetis, illuminatione diuina, & annunciatione Angelica cognoscens Vnigenitum Patris incarnandum, cum ore Angelico didicisset eum ex se carnem assumpturum, atque hoc ipsum humillimè, ac feruentissimè cupiens dicere potuit, æquiualenterq; dixit: Veniat dilectus meus in locum suam .i. in vterum meum descendat, & ex purissimis meis sanguinibus corpus assumat humanum. Fælicissimæ itaque Virginis Venter hortus fuit pulcherrimus, omni castitate, & sobrietate decoratissimus, Virginea puritate redolentissimus, ex Conceptione æterni Verbi ineffabiliter dignificatus, vt pote Thronus veri Salomonis, Thalamus Sponsi cælestis, Templum veri Dei effectus, &c.* Sic Dionysius.

53. Desiderat iam quispiam, perspicere Virginis ardentissimum Dei Filio famulandi, quod in Thronis tantoperè emicat, voluntatem? Audiat Rupertum Abbatem lib. 2. in Cant. vbi de his obsequijs Incarnato Verbo exhibitis agens sic B. V. loquentem introducit. *Quanto vicinior hic Dilectus habetur, tanto vehementius desideratur. Qui habent, habere desiderant, qui vident videre desiderant. Angeli enim vident, & tamen desiderant in eum prospicere. Ego autem non vt cumque habui, aut vidi eum, sed in vtero gestaui, & genui eũ & ei Mater lac præbui, & diligenter contemplata sum. Quid putatis, quot noctes duxi peruigiles videndo, & audiendo eum? Non enim sufficiebat dies ad tantum desiderium, sed totis noctibus in lectulo meo, in cubili meo peruigil fouebam, & adorabam paruulum, audiebam, & adorabam iam adultum, cum intra dulcia colloquia per oculos suos, oculos corporis transfunderet mihi suæ diuinitatis aspectum, ita tamen contemperans, vt tolerare possem quem tremunt Angeli, & virtutes cælorum.* Hæc Rupertus.

B.V. quænam obsequia Incarnato Verbo exhibuerit.

54. Audiamus Honorium Augustod. in sigillo B. V. qui opera misericordiæ à Deipara Filio exhibita cõmemorat: *A pueritia propter nos exulem, & in hoc mundo hospitem suscepit, in vteri sui hospitium gemmis virtutum conspicuum. Proprijs vberibus pauit esurientem; super genua consolabatur flentem. Infirmum eum fouit blandis, nudum eum inuoluit pannis vagientem fascijs cinxit, arridenti oscula fixit. Nimirum erat sollicita circa frequens ministerium fugiens à facie Herodis in Aegyptum, iterumque rediens.*

B.V. opera misericordiæ Incarnato Verbo exhibuit.

55. De ijsdem Virginis ministerijs Filio exhibitis Diuus Basilius Seleuciæ Episcopus pręclarè scripsit orat. 39. vbi Virginem ait mox atque Diuinum Infantem contemplata est, desiderijs, ipsi famulandi reuerentiæ plenissimis hæc solam cum solo agitasse colloquia:

Colloquium B.V. cum Fatuulo IESV, eiusque ardens ipsi seruiendi desiderium.

Quam tibi Fili congruam appellationem inueniam? Hominis? At conceptio tua Diuina est. Dei? At humanam carnem sortitus es. Quid ergo mihi tecum faciendum? Lacte nutriam? an DEVM considerabo? Curabo vt Mater, an adorabo vt Ancilla? Complectar vt filium, an adorabo vt DEVM? Præbebo lac, an thymiama adolebo? Quodnam hoc maximum, & inenarrabile miraculum? Cælum tibi sedes, & te sinus meus gestitat? Totus præsto es terram habitantibus, & à cælestibus non es procul abiunctus? Non contigit ista descensio loci mutatione, sed Diuina fuit condescensio. Deprædicto tuam in homines charitatem, non scrutor tuam Incarnationem..

En quam ardentia Filio Dei ancillandi, suaque obsequia ipsi deferendi, fuere Virginis huius vota, ac desideria. Quæ sanè non modo Thronorum, verum etiam Angelorum omnium, atque adeo vniuersarum rationalium creaturarum quàm longissimè excessere Deo obsequendi voluntates.

56. Hæc sacratissimæ Virginis dilectissimo suo Filio delata obsequia, ac ministeria, D. Augustinum induxere, vt Tomo 9. Ser. de Assumpt. doceret illam in anima simul, & corpore in cælos assumptam, iuxta fidelissimam illam eiusdem Filij promissionem: *Qui mihi ministrat me sequatur, & vbi ego sum, illic & minister meus erit* Ioan. 12. *Mariam namque,* inquit ille, *operis exhibitione, & fidei, rigidissimâ veritate Ministram Christi fuisse, omnis qui sane sapit, intelligit. Absque dubio enim omnis operis ministratrix extitit, quæ hunc in vtero gessit, partuque profusum, aluit, fouitque, atque vt Euãgelium ait in præsepio reclinauit, & à facie Herodis in Aegyptum fugiens abscondit, omnemque infantiam eius matris affectu ita prosecuta est, vt vsque ad crucem, in qua Filium vidit pendentem ab eius indubitanter ministerio non recesserit, consecuta eum,*

B.V. quia Christo in hoc mundo existenti varia ministeria exhibuit, à corruptione carnis vindicata cũ anima, & corpore in cælos profecta est.

non

non modo gressibus pedum, tanquam pro amore Filij, verum etiam imitatione morum tanquam pro reuerentia Dei. Concludit tandem: *Ecce igitur Maria fide, & opere Christi administratrix, & deuota vsque ad eius mortem secutrix, non plus gressu, quam imitationis affectu, vt credendum est, si ibi non fuerit, vbi Christus suos ministros vult esse, vbi ergo erit? Etsi ibi erit, nunquid æquali gratia? Et si æquali gratia, vbi æqua Dei censura, quæ vnicuiq; reddit secundũ merita sua? Si ergo merito Mariæ viuenti, præ omnibus donata est gratia, mortuæ erit imminuẽda? Absit? Quia si omniũ sanctorum mors est preciosa, Mariæ sanè est preciosissima, quam tanta comitata est gratia, vt Mater Dei dicatur, & sit. Consideratis his vniuersis confitendum censeo Mariam in Christo & apud Christum esse gloriosè ad æternitatis gaudia assumptam, benignitate Christi honoratius susceptam ceteris, quam hic gratia honorauit præ cæteris, &c.* Hæc August. ex quibus colligere licet quanta promptitudine super omnes Thronos Virgo Beata parata semper fuerit ad ministeria Domini, quæ corpore, & anima, singulari prorsus priuilegio tanquam Ministra Christi merita est in cęlos assumi, & apud Filiũ in Throno eius, Thronorũ hic functa ministerio, considere.

Varij Sancti Patres Beatissimam Virginem Thronum appellant.

57. Vocet igitur iure merito Deiparam Thronum S. Iacobus Apostolus in sua Liturgia eique dicat: *Deus noster tuum vterum Thronum fecit*. Salutet illam Thronum S. Chrysostomus Homil. de B.V. & S. Ephræm: Aue Throne Creatoris mei gloriosissimè. Vocet eam Epiph. lib. de Laudib. Virg. Thronum Cherubicum. *Aue gratia plena splendidum cælum, quæ in cælis incomprehensum contines DEVM. Aue gratia plena, quæ Cherubicum Thronum Diuinitatis fulgore superas*. Exclamet idẽ Epiphanius Thronum hunc gloriosissimum contemplãs: *O Virgo sanctissima, quæ exercitus Angelorum in stuporem adduxisti. Stupendum enim est miraculum in cælis Mulier amicta sole. Stupendum miraculum in cælis alter Thronus Cherubicus*. Exclamet Rupertus lib. 5. in Cantic. in laudem eiusdem Virginis. *O cælum Dei, vnica sedes Domini!* Exclamet Bonauentura in spec. capit. 7. & non quamcunque sedem Virginem agnoscat, sed Thronum lucidissimum, Thronos Angelicos imitantem eandem sic pro affectu suo alloquatur cap. 8. *Tu es Thronus ille indeficiens, Thronus in æternum. Thronus Filij Dei, de quo Pater: Thronus tuus sicut sol in conspectu meo, & sicut Luna perfecta in æternum, & verè in æternum*. Dicat denique Hugo de S. Vict. cũ B. Petro Damiano, Thronum hunc Virgineum figuratum in grandi illo, atque eburneo, vti dixit supra S. Bonau. Salomonis Throno, de quo sermonẽ secundũ in Natiu. B. V. totum contexuit, vbi inter reliqua præclarissima: *Fecit Thronũ*, ait, *vterũ Intemeratæ Virginis, in quo sedit illa Maiestas: hanc sessionem Filij, & probauit, & cognouit Pater, ipso dicente: Tu cognouisti sessionem meam*. Quare piè admodum olim ex antiquo Romano Missali cecinit Ecclesia.

B. V. Thronus eburneus Salomonis.

Vterus Virgineus
Thronus est eburneus
Regis Salomonis.
Thronus admirabilis
Dispar, & dissimilis
Vniuersis Thronis.
Salomon pacificus
Summi Regis Filius
Hunc elegit Thronum.
Virgo Thronus extitit
Cui DEVS tribuit
Tam excellens donum.

DEVS B. V. tanquam sibi familiari iudiciorum suorum, omnipotentiæque secreta reuelauit.

58. His Thronorum proprietatibus S. Anton. 4. Par. Tit. 15. capit. 43. addit quandam aliam quam cum Alberto Magno vocat familiarem apertionem, qua DEVS vt magis propinquis, & familiaribus iudiciorum suorum, omnipotentiæque secreta aperit ac manifestat. Quæ sanè Thronorum proprietas mirificè quadrat Deiparæ; Hæc .n. cũ suo Parente Dauide merito gloriari poterat; *Incerta, & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi*. Et licet abditissima quæque diuinæ potentiæ, sapiẽtiæque arcana Virgo, visione beatificâ, qua toties adhuc in vita felicissimè per fruebatur, in Verbo penetrauit, abstrusissimum tamen Dominicæ Incarnationis mysterium crediderim, potissimùm super omnes Thronos, magisterio Spiritus Diuinissimi propemodum cõprehendisse. Vnde sciscitanti Virgini: *Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco?* sapienter respondit Angelus: *Spiritus S. superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi*. Quasi diceret: Diuinitatis radios Verbique Incarnati splendorem oculis tuis videre non poteris, sed Spiritus S. ad instar pictoris peritissimi lineamenta quędam, vmbrasque inducet, vt aliquam Diuinitatis imaginem vtcumque possis intueri, atque adeo Incarnationem cognoscere, quæ veris-

B. V. Magisterio Spiritus Sancti Mysterium Incarnationis penetrauit.

quæ verissima est augustissimæ Diuinitatis obumbratio. Interpretationem hanc nos docuit Magnus Athanas. ser. de sanctissima Deipara. *Obumbrauit*, inquiens, *eam virtus Altissimi, corroborans eam, & Diuinę vmbrę imaginem induxit, vt inde lineamentis collectis, videre posset, quatenus possibile est. DEVM formæ expertem in se concipi. Non enim suspicandum est, quod secundum simplicem naturę suæ proprietatem, Virgo in se habitantem DEVM videre potuerit, sed quatenus possibile fuit, vtpotè obumbrante illam virtute Altissimi, & vmbras, lineamentaque quasi faciente, vt videret, quatenus fieri poterat, DEVM in se habitantem.* Sic ille;

B. V. Mons Vmbrosus. propter Spiritus Sancti in ea factum obumbrationem.

59. Ob hanc Spiritus S. obumbrationem in Virgine factam, crediderim eam Montem vmbrosum vocitatam. Vbi enim vulgatus legit Interpr. Abac. 3. *Deus ab Austro veniet, & Sanctus de monte Pharan*, legunt 70. Interpretes. *Et sanctus de Monte vmbroso*. quem locum S Hierony. de Aduentu Saluatoris interpretatur. Eandem ob causam: *Lectulus vmbrosus* dicta est. Vbi enim Cant. 1. dicitur: *Lectulus noster floridus*; vertunt 70. *Lectulus noster vmbrosus*. Et verè merito ob mysterium profundissimum, ac imperscrutabile augustissimæ Incarnationis, Deipara *Vmbrosus lectulus* dicta est, quia ipse sapientum Alpha Salomon, dum de hoc loqueretur Arcano, quod à Deo soli Virgini fuit super omnes Thronos reseratum, se in ipsis ignorātiæ versari tenebris fatebatur.

B.V. Lectulus floridus, & Vmbrosus.

Quæ sint in nostræ fidei mysterijs difficilia cognitu?

Cum enim Prouerb. 30. præmisisset: *Tria sunt difficilia mihi*, scilicet cognitu; *Viam Aquilę in cælo; viam colubri super petram; viam nauis in medio maris*; Mox addidit: *& quartum viam Viri in adolescentia*, seu vt legit Hebr. *in Adolescentula, penitus ignoro*. Quæ enim humana vel etiam Angelica mens capiat quanam ratione Vir ille Giganteus, qui exultauit vt Gigas, ad currendam viam, cuius à summo cælo egressus, angustissimis Virginis Adoscentulæ finibus sese insinuauerit, nostramque mortalitatem, Vita illa sempiterna omnisque vitæ fons, amore nostri assumpserit. O quàm pręclarè S. Bernar. Ser. 4. super Missus:

Difficile cognitu est qua ratione Verbum Gigas ille grandis in Adolescētula; nouem mensibus habitauerit.

Quis enim exceptâ fortassis illa, quæ sola hoc in se felicissime meruit, experiri, intellectu capere, ratione discernere posset, qualiter splendor ille inaccessibilis Virgineis se infuderit visceribus, soli hoc datum est scire, cui solùm datum est experiri. Hinc merito dixit Pelbartus Themisuariensis lib. 1. Stellarij Par. 67. art. 3. cap. 3. *Quis vnquam audiuit talia vt Mater sit Virgo, & DEVS sit factus homo. A seculo non est factum tale, vt Portitor orbis portaretur manibus fœmineis, & qui omnia continet, augustia vteri Virginalis contineatur.* Hanc ob causam Abacuc, Cantico illi suo, quo nobis Verbi Incarnationem explicat, titulum præfixit: *Oratio pro ignorantus*. Quia licet multa Sancti Patres, ac Theologi de Incarnationis mysterio præclarissima memoriæ, posteritatique mandarint, quibus vtcūnque eius cognitionem assequimur, plura tamen longè sunt, quæ nos latent, orandum proinde petendumque ab æterno luminum Patre, vt ignorantiæ nostræ tenebras, diuina sua luce irradiet, quo maiorem, tam salutiferi mysterij, Thronos, Deiparamque vtcumque æmulantes, cognitionem assequamur.

Sola B. V. intellectu super omnes Thronos Angelicos cæpit Incarnationis Myst.

60. Iam quid de alijs innumeris sacrosanctæ fidei nostrę secretis gloriosissimæ Virgini nostræ super omnes Thronos reuelatis dicemus? Hæc sanè quamplurima extitisse, illa eius verba, interprete Ruperto Abbate libr. 5. in Cant. nobis declararunt cum dixit: *Inuenerunt me custodes, qui circumeunt, & custodiunt Ciuitatem*. Vbi sic ipsam Deiparam loquentem introducit: *Nimirum amici, & primi amicorum nostrorum qui dicunt: Non est æquum nos derelinquere Verbum Dei, & ministrare mensis. Isti erant vigiles, & hoc erat illis vigilare, & ciuitatem circumire, & muros custodire, scilicet orationi, & ministerio verbi iugiter instare. Isti inuenerunt; quærebant enim me. Quomodo autem quęrebant? Quęrebant me omnes pia solicitudine, & ille pręcipuè cui à Dilecto fueram cōmissa dicente: Ecce Mater tua, & recepit me in sua. Quærebant isti multum sperantes de me, quod inesset mihi aliquid dignum sua inquisitione, quippè, qui nouerant, quod in me, vel de me fuisset factum, qualis Mater qualem genuissem Filium? Nonnihil superesse in me arbitrabātur de thesauris Altissimi, quos superueniens in me Spiritus S. thesaurizauit in conceptione tanti Filij. Verum quippè hoc erat, quod Filius quidem de vtero meo per Natiuitatem carnis, tanquam sponsus de thalamo suo processit, sed nihilominus tota plenitudo, quam acceperam ex tunc, & vsque in seculum in corde, & in sensibus meis perseuerauerit, ac perseuerabit.* Hæc Rupertus.

Multa fidei nostræ mysteria B. V. familiarius reuelata quam Thronis Angelicis.

Apostoli sūt Custodes Ciuitatis Dei, quæ est Ecclesia.

Apostoli fidei mysteria à B.V. discere cupiebant.

S. Ioannes Euangelista varia diuina secreta didicit à B. V.

Ob hanc Diuinorum secretorum reuelationem suo tempore faciendam Aposto-

B.V. à Filio in hac vita detenta, vt in mysterijs fidei erudiret Apostolos.

Apostolis, eius dilectissimus Filius licet eam medullitus amaret, illam tamen secum ad gloriam assumere supersedit, quo eius magisterio, Thronorum longè excellctiori, secretis huiusmodi cælestibus erudirentur. Vnde S. Anselmus lib. de Excell. B.V. cap. 7. *Erat præterea*, inquit ille, *vt hic quidem videtur vtilis, & necessaria fidei nostrę conuersatio sua, post Ascēsionem Christi Domini inter Apostolos eius. Quia licet ipsi per reuelationem Spiritus S. edocti in omnem fuissent veritatem, incomparabiliter tamen eminentius, ac manifestius ipsa per eum Spiritum veritatis, illius virtutū profunditatem intelligebat, & per hoc multa eis per hanc reuelabantur, quæ in se non solùm simplici scientia, sed ipso effectu, ipso experimento didicerat de mysterijs eiusdem Domini nostri IESV Christi.*

61. Hanc ob causam denique Sancti Apostoli in rebus circa fidem, quæ dubiæ videbatur, ad illam tanquam ad oraculum confugiebant, certo sibi persuadentes secreta huiusmodi illi multo excellentiùs, quam ipsis vel Thronis, vel reliquorum Angelorum Hierarchijs fuisse perspecta. Vnde supra memoratus Rupertus Abbas lib. 1. in Cant. de huiusmodi nostræ Religionis loquens dubijs, ita profatus est: *Horum discernendorum vtique magistram te esse oportebat, ò B.M. Magistra Magistrorum, idest Apostolorum, iuxta illud: Fons hortorū, puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de Libano. An quia Spiritus Sanctus illos docuit, idcirco tuæ vocis ministerio non illis, opus fuit? Immo vox tua vox illis Spiritus S. fuit. Quicquid supplementi opus erat, eisdem mortalibus, vel testimonij ad confirmandos singulorum sensus, quos acceperant ab eodem Spiritu diuidente singulis, prout vult, ex religioso ore tuo perceperunt instructo ad loquendum, bene composito ad tacendum, prout tempus erat opportunum*. Addit denique primo illi Concilio habito Hierosolymis Deiparam adfuisse, sanctumque de eius pectore, de eius ore Spiritum, Discipulos consuluisse, ibique sicut, & in reliquis agendis circa fidem, Virginem velut Conciliorum huiusmodi Prȩsidem, ac Principem modestissimè omnem soluisse quæstionem. Plura vidè in Discur. de Sapientia B. V. Par. 1.

B.V. primo Concilio Apostolorum Hierosolymis habito, interfuit.

62. Neque vero Virgineo huic Throno, in quo summa illa residere dignata est Maiestas, sua Regia defuisse ornamenta, auri, gemmarumque existimandum est. Si enim Regis Sinarum Thronus, vt perhibetur ab oculatis testibus fide dignissimis, est precij infiniti, gemmis adeo collucens, vt sub noctem accensarum facum lumen æmulentur, neque candelis alioùe lumine sit opus: quid de hoc Virgineo animatoque throno dicendum, in quo Regis Regum Domini Dominantium ipsa immensa consedit Maiestas? Inter hæc Regij huius solij ornamenta; lapidesque preciosos numerarim ego charitatem, misericordiam, clementiamque Virginis vel maximè, qua reuera stabilitur, ac confirmatur in dies Regnum eius, totoque terrarum orbe semper efficitur gloriosius. Verissimè enim ac sapientissimè pronunciauit Salomon Prouerb. 20. 28. *Misericordia, & Veritas custodiunt Regem, & roboratur clementia Thronus eius*. Vnde de Messiæ Throno loquens Isaias cap. 16. vti supra innuimus. *Præparabitur in misericordia solium eius*. Misericordia hæc, Virginisque in omnes charitas, est aurum illud fuluum nimis, quo grandis Thronus ille Salomonis, toto orbe celeberrimus, erat conuestitus. Quemadmodum enim aurum metallis omnibus supereminet, estque partes in omnes flexibile, atque ad varios vsus ductile. Ita Virginis quoque misericordia, ac charitas; de cuius eminentia verè dici potest cum Dauide: *Et misericordia eius super omnia opera eius*. In hoc verè Throno Virgineo ac grandi, grandis quoque, reliquisque operibus omnibus eminentior Dei misericordia apparuit. Postquam enim Dei Filius, Dilectus ille quemadmodum Filius Vnicornium, qui seuerissimæ iustitiæ cornu in peccatores sæuiebat; *Cornua enim Rhinocerolis cornua illius, in ipsis ventilabit gentes, vsque ad extremum terræ*, ait Moyses; Deut. 32. postquam, inquam, in sinu Virginis mansuefactus est, *misericordia Domini plena est terra; misericordia eius vsque ad cælos*, vt idem cecinit Dauid. Atque ita verè dicere possumus, quod quemadmodum Virginitas Deiparæ grandem Dei Filium quodamodo effecit, ita quoque, & eiusdem Virginis misericordia.

B. V. velut Thronus variis virtutum gemmis lucidissimis ornatus.

Gēmæ Throni Virginalis charitas, misericordia, clemētia, &c.

B.V. est velut solium tapete misericordiȩ contectus ac pręparatus.

Rhinoceros Diuinus in sinu Virginis mãsuefactus.

63. Quod porrò Virginitas B.V. magnum Dei Filium effecerit, audiendus est Richar. à S. Laur. lib. 10. vbi mysteria eburnei Salomonis Throni considerans, sic loquitur: *Vsque ad B.V. non habuerat Christus thronum de ebore, sed quasi sedem plebeiam, ac communem. Sed in ipsa Thronum,*

Per votum Virginitatis à B.V. emissum quanti DEVS glorificatus, & magnificatus?

num de ebore habuit, quæ prima Virginitatem vouit, & in ipsa quæ fuit Thronus grandis, celsior factus est, secundum Throni celsitudinem; quod ipsa innuere visa est, cùm cecinit: Magnificat anima mea Dominum., qui quasi oblitus Virginitatis, licet eam super omnia diligeret, benedicebat fœcunditati, dicens Gen.9. Crescite, & multiplicamini. Maria verò, quæ prima votum Virginitatis emisit, Regem filium Regis magni sublimiter exaltauit, & in corde, & in vtero Virginali, velut in Throno eburneo grandi collocauit, & super omnes Reges mirabiliter magnificauit, sicut Salomon super omnes Reges terræ magnificatus est, ex quo sibi Thronum grandem fecit, & in eo consedit. 3. Reg. 10. Quare verè dicere possumus, quod quemadmodum immaculatus Agnus, quem vidit Ioannes residentem in Throno dicebat: Ecce noua facio omnia; ita idem Agnus ille diuinissimus postquam in vteri Virginalis conquieuit Throno, & misericordiam, & Virginitatem, aliasque virtutes, quæ quasi præteritis ante ipsius aduentum sæculis exoleuerant, renouauit, inque suum pristinum nitorem reduxit.

Si B. V. misericordiam experiri volumus ad Thronum ipsius gratiæ recurramus.

64. Quo circa quisquis hanc charitatem, misericordiamque Virginis in se experiri desiderat, ad Virgineum hũc Thronum misericordiæ confidenter recurrat, accediatque monitum Apostoli, quod etiam supra memorauimus. *Adeamus cum fiducia ad Thronum gratiæ, vt misericordiam inueniamus in tempore opportuno.* Hæc enim est illa benignissima Regina Hester, quæ cum mandasset Assuerus Rex vniuersum Hebræorum deleri populum, pro communi populi salute cum supplicatura accessit, inuenitque tantam in oculis eius gratiam, vt illam summa cum benignitate ita alloqui nõ fuerit dedignatus: Pete quod vis, etiamsi dimidium Regni mei petieris impetrabis. Qua verò in re potissimum hoc Dei Regnum consistit, nisi in misericordia, & iustitia? canente Dauide: *Duo hæc audiui, quia potestas tibi est, Domine, & misericordia, quia tu reddes vnicuique iuxta opera sua.* Reseruatâ igitur sibi suprema illa potestate iudiciaria, ac iustitiæ rigore, velut dimidia Regni sui parte, alteram medietatem, nempe misericordiam impertitus est Matri eamque in eius vtero, veluti Throno residens Reginam creauit misericordiæ, pietatisque Diademate coronauit. Quisquis igitur peccatis, sceleribusque inquinatus distrũctam iustitiam, iramque supremi Iudicis pertimescit, ad animatum hunc Pietatis, gratiæ, misericordiæque Thronum accurrat, benignitatem Propensissimam Virginis in se experietur.

B. V. noua Ester, pro salute populi supremum Regem deprecans.

Christus reseruata sibi Iudiciaria potestate Matri Regnũ dedit misericordiæ.

Misericordiæ B. V. singulare exemplum.

65. Testis effusissimæ huiuscé pietatis ac misericordię est Adolescens ille, cui, vt refert Pelbar. lib. 6. stell. Par. 1. artic. 2. Parens ex hac vita decedens tria saluberrima, tanquam alter Tobias, testamento quasi legauit documenta: *Fili mi*, inquiens, *tria te docebo semper in corde tuo altissimè defigenda. Primum quidem, vt omni die Missam audire, & creatorem, Redemptoremque tuum in Sacramento intueri studeas, quia S. Augustino teste: Intuitus Saluatoris, salus est peccatoris. Alterum vt semper de tuæ vitæ fine, æternaque post illam morte recogites. Tertium vt Sacratissimum Mariæ Virginis Nomen cordi tuo intimè inscribas, eiusque auxilium patrociniũque implores, nam vt Sanctus ait Ambrosius: Qui inuocat Mariam consequetur gratiam.* Hic igitur Adolescens post obitum parentis, amicorum suasu, vxore ducta statuit votum quoddam parentis ad terram sanctam, quantocyus exequi. Itaque cum in Ciuitatem Acherõ cum reliquis peregrinis aduenisset, & Christiani, commisso cum Saracenis prælio essent debellati, captus est, non tamen occisus, cũ reliqui omnes pene fuissent deleti, eo quod eo die memor parentis salutaris consilij, sacro interfuisset. In captiuitate dum versatur, & per sex annos grauissimis laboribus, fame, ac verberibus immanissimè cruciaretur, DEVM, eiusdemque Matrem pro liberatione implorabat. Septimo tandem anno diuinam Opem adfuturã desperans, per summum nefas ad Cacodæmonem, pro sui ereptione rogitandum sese conuertit. Adfuit illico humani generis hostis, in hominis specie, eique si liber esse velit, vt Christum eiusque Matrem, omniaque Ecclesiæ Sacramẽta abneget, proponit. Libertatis cupiditate ductus infelix adolescens imperata facit; Nomen tamen Mariæ, moniti paterni memor, eiusque patrociniũ, corde non negauit, sed ore duntaxat. Cum igitur miserum hunc Cacodęmon è captiuitate eripuisset, eumque in acra tam altæ sustulisset, vt cælum vertice quodammodo tangere sibi videretur, horrendâ planè voce cæpit personare, ad quam mox ingens Dæmonum horrificè conclamantium caterua aduolauit. Iugula, inquiens, macta, sine in terram cadere, quia non videtur omnia fideliter negasse, quæ negaturum se

Tria documenta vtilissima: quotidie sacro interesse. Assidua de morte cogitatio: Mariæ Nominis inuocatio.

Fructus Sacrificii Missę.

Adolescens captiuus desperata ope Diuina Dæmonis auxilium quærit.

Perditus adolescens B. V. ore, non corde negat.

Dæmonum in adolescentem immanitas.

S pro-

promiserat. Ad hominem igitur conuersus tenebrarum, & aerearum Potestatum Princeps: Ego te, inquit, plenius examinabo; simulque ad mare deductum: Negasnè, interrogat, Baptismum Deique tui Nomen? cum ille; *Nego* respondisset; apprehensum in mare profundissimè demersit: *Tene te*, inquiens, *fortiter quia te nomine Diaboli baptizare volo*. Addit Dæmon: *Negasnè Christum crucifixum?* & ille; *Nego*, intulisset, rursum eũ in mare demersit. Tandẽ sciscitatur; *Negasnè Nomen Matris Dei, omnesq; sanctos?* At ille timore cõsternatus, ac pene exanimatus, pernegauit, per summã impietatẽ omnia. Adest interim innumerabilis Demonum, ingenti cũ strepitu, ac tumultu quãplurimas ad Inferni cruciatus animas deducentiũ phalanx, quæ horrifica, luctuosissimaque lamentatione infelicissimam suam sortem damnationemque deplorabant, vociferantes:

Væ nobis miseris, quia peccauimus, væ quia Diabolo æternum cruciandi traditi sumus.

Ad horrisonas hascé animarum voces, Dæmonumque plane formidabiles tremefactus aspectus, homo ille miserabilis, totus incanuit, tandemque nequissimi veteratoris ministerio ad suum quoddam molendinum eũdem deportauit, eique valedicens, *Amice mi*, inquit, *esto constans, pactumque inter me, & te sancitum vide, ne vnquam violes, nam in omnibus tuis necessitatibus tibi semper adero*.

Molitor interim ad vxorem lætum allaturus de aduentu sui Domini nuncium, accurrit. Adest mox illa.

Verum cum eum curiosius esset intuita, totumque deformatum, senemque canum animaduertisset, impositum sibi existimans, eum cum reliquis, qui ad insolitum hoc spectaculum accurrerãt maritum esse suum pernegauit, Iuuenem esse suum maritum dictitans, atque ita eum omnino, cum reliquis adstantibus, repudiauit. In his constitutus angustijs, quo se verteret, quouè modo vitam toleraret minimè inueniret, tam fame, quã stimulis adactus conscientiæ, paternique memor consilij, vt in omni necessitate Nomen sanctissimum Mariæ Virginis benignissimæ, eiusque auxilium inuocaret, in templum proximum ingreditur: ad Aram Deiparæ paruulum IESVM vlnis baiulantem amarissimè plorans in terram prouoluitur. Dum oculos attollit, videt Virginis Filium à se faciem auertere, ipsiusque scelera execrari. Visu hoc tam formidabili irrugijt nimirum ille fletu, singultuque amarissimo, atque vberrimis perfusus lacrymis ad Matrẽ misericordiæ conuersus, exclamat:

Desperatus adolescens ad B. Virginẽ recurrit, eiusque auxilium implorat.

Paruulus IESVS ab eo faciẽ auertit.

O spes peccatorum; ò refugium miserorum, memento, quia tu es Mater misericordiæ, ora igitur filium tuum pro me! Non sum quidem dignus, sed propter filij tui bonitatem, & amorem, oculos misericordiæ tuæ ad me conuerte; meque tuo Filio reconcilia. Nec irritæ cecidere preces. Virgo enim pientissima ad misericordiam flexa, deposito ex vlnis super altari Filiolo, descendensque coram ipso supplex procidit, his eum pijssimis vocibus compellans: *Fili dilectissimè IESV, salus, & vita animarum; nosti mihi fas non esse, quemcunque peccatorem, qui spes suas in me collocauerit, relinquere. Fili mi vnicè, Fili mi dilectissime, memorare quæ, & quãta passa tecum sim pro peccatoribus*.

Oratio desperati adolescentis ad B.V.

Nosti quid in tua acerbissima passione, tibi animitus compatiens, tibi commortua, tecumque quodammodo crucifixa fuerim, & iuxta tuam Crucem stans doloris gladius animam meam pertransierit. Nonnè Fili mi amantissimè pro peccatoribus in vtero meo incarnatus es, & homo factus, ex me natus, passus, crucifixus, & mortuus es, meque pro ipsis Aduocatam, ac misericordiæ Matrem constituisti? Nonnè tu dixisti? Si impius egerit pœnitentiã ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, vita viuet, & nõ morietur? Nunquid voluntatis meæ est mors impij, & nõ vt cõuertatur à vijs suis, & viuat? Ezech. 18. *Nunc ergo dona mihi hunc peccatorem*. His dictis, mox Mater à Filio, cui vt homo, & honorem, & subiectionem debet, exauditur pro sua reuerentia, hominemque illum calamitosissimum IESVS paruulus, pro infinita sua pietate complexus in gratiam recepit. Renouata est illico, vt aquilæ iuuentus eius, pristinisque mirâ planè metamorphosi, resumptis viribus, caro ipsius reflorescere visa est. Népe Iesus lignum vitę est, quod vitam, senectutis, interitusque omnis expertem olim in Primigenię illius innocentiæ statu conseruabat.

Oratio B. V. ad Filiũ pro desperato adolescente.

Orationis Virgineæ apud Filium efficacitas.

Adest interea nequissimus Cacodæmon, seque delusum esse dolens, totum templum horrisonis rugitibus stridoribusque compleuit, quibus tota excita Ciuitas ad Templum confluxit. Iussit mox Iuuenis ille Sacerdotem aduocari, eique totius anteactæ vitæ peccata, sacrâ exomologesi facta, confessus, pietatem, ac misericordiam erga se Virginis effusissimam coram omnibus depredica-

dicauit, eosque ad Dei Matris laudum encomia celebranda, quasi subiectis facibus inflammauit. Vxor inter reliquos, eiusque amici se prægaudio, tam mirâ, beneficio Deiparæ, mariti facta metamorphosi sese minimè capiebat, magno perfusa, ac delibuta gaudio exiliebat. Itaque tantorum in se à Virgine collatorum beneficiorum memores communi consensu, ille virorum, hæc mulierum cænobia ingressi, vitam in Dei, Deiparæque laudibus celebrandis summa omnium approbatione traduxerunt, æternæque illius Participes fieri tandem sunt promeriti. O admirandam Deiparæ pietatem, ò stupendam illius misericordiam, ac charitatem omnium gentium linguis, literarumque monimentis posteritati commendandam! Quis ex hiscè tantis eximiæ clementiæ ipsius prodigijs, Thronum eam siue solium, misericordiâ clementiaque præparatum, atque instratum esse neget? Siquidem Iuuenis hic ad Virgineum hunc Thronum gratiæ accurrens in tantis miserijs, ac calamitatibus, constitutus inuenit auxilium in tempore opportuno. Vnde non immerito tandem Pater hic Pientissimus in Virginem conclusit: *Ecce igitur claret quam bonum sit homini Nomen Mariæ, eiusque auxilium inuocare, eique deseruire, quia non poterit huiusmodi homo Dei gratiâ, ac beatæ Virginis merito ipsum protegente, perire.*

Iuuenis facta Confessione côuersus cum vxore Religionē ingreditur.

66. Quod si quis etiam ardentioribus libidinis facibus sese accendi persentiscit, nec ita firmum robur, viresque animi exaggeratas ad eas extinguendas experitur, accurrat mox ad Thronum hunc Virgineum, de ebore grandem, infractum quoddam, ac plane eburneum ad resistendum Tartareis Asmodei conatibus pectus, Aiacisque clypeum inexpugnabilem sibi dari, ad omnia tela ignea nequissimi extinguēda animaduertet. Ipsa enim sacratissima Deipara nostra *Virgo est, & Virginum amans, pura est, & purorum amans*, vt S. loquitur Damascenus. Expertus est protectionem hanc Adolescens quidam, professione miles, de quo speculum exemplorum. Hic cum ab ineunte ætate illibatum Virginitatis florem conseruasset; quod sane in militari iuuene omnino admirabile est; cum Martem, Veneremque admodum sibi familiares esse quotidianâ doceamur experientiâ, adeo vt militem Virginem, vel etiam castum reperire, sit, vt canit Satyricus:

Remedium contra libidinem recursus ad B.V. vel vt ad Thronum eburneum.

Miles à iuuētute Virginitatis florem conseruat.

Rara auis in terris, nigroque simillima coruo;

Tandem hic ab humani generis hoste, admotis impuri Cupidinis facibus annum integrum vstulari, amoreque hospitæ formæ liberalioris capi cepit. Denique præsidijs spiritualibus, in tam continuo cum inuisibili hoste conflictu, destitutus, Tartareæ sagittæ, vulnerique locum reliquit, quod etiam Matronæ illi honestissimæ aperire, omni proculcato pudore non dubitauit. A qua repulsam passus, & mox in se ingressus, meditatum facinus, adeo detestatus est, vt morbo huic tam periculoso medicinam quæsiturus ad Eremicolam quendam vitæ sanctimoniâ celebrem adierit, eique cum lacrymis suam infirmitatem fuerit confessus. Huic mox Vir Sanctus præsentissimum tam periculoso morbo adhibet antidotum. Consulit, vt decursu anni quotidie centies Salutatione Angelica iterata, Dei Matrem, veniam meditati delicti postulando, veneretur. *Hoc faciendo quidquid volueris, inquit, ab illa impetrabis.* Sciebat enim quod Virgo castitatis Amatrix iuuenem castum, errorem suum deplorantem, non esset desertura. *Ipsa enim tantæ pietatis est, vt neminem se inuocantem, sibique fideliter seruientem periclitari sinat*, ait speculi Auctor. Cū itaq; magna pietate hoc deuotionis erga Deiparā pensum toto anno in Tēplo quotidie persoluisset; extremo die mensæ accūbenti occurrit, se minimè consuetas Salutationes Virgini de more obtulisse; moxque silentio, consenso equo ad Templum illud, solitas Deiparæ dicturus salutes accurrit. Quibus persolutis; ò incredibilem Dei Genitricis pietatem; ecce videt eamdem frenum sui tenentem equi, seque illi in castissimam offerentem sponsam; quæ etiam amplexu, osculoque eum non est dedignata, promittens, insuper breui in cælo nuptias se cum illo castissimas celebraturam; Ad omnis beneuolentiæ benignitatisque suæ tandem cumulum, stapedem equi ipsius apprehendens, eum iubet conscendere, impertito illi adeo insigni castitatis, puritatisque dono, vt nullam in posterum libidinis titillationem persentisceret. Paucis post diebus modicū aliquem cū

Miles tentatur carnis concupiscentia.

Remedium salutare contra libidinem salutatio Angelica.

B V. tantæ est pietatis, vt neminem sibi seruiētem deserat.

sensisset dolorem, qui beatæ mortis esse videbatur prænuncius, adstante Eremita illo, fælicissimè ad æternas dilectissimæ suæ, purissimæque sponsæ nuptias miris delibutus gaudijs euolauit.
En vt miles hic ad eburneum hunc, Virgineumque misericordiâ, pietateque instrarum accurrens Thronum, auxilium præsentissimum tanto malo est expertus. Exemplum sane dignum, quod quiuis fędi Cupidinis ictus sagittis, imitetur.

B. V. Patres Prædicatores in varijs occasionibus à peccato præseruauit.

67. Alia innumera huiuscemodi reperiuntur exempla, quibus clare ostéditur, ijs omnibus qui ad eburneum, hunc Virgineumque Thronum in suis carnis, Satanæque impugnationibus, sensusque blãdientis illecebris pia cum fiducia recurrunt, gratiam præseruantem, misericordiamque Deiparæ, abominabiles illas carnis tollentem miserias, deesse non posse. Certe P. Hyacynthus Choquetius in suo libro aureo de visceribus Pietatis B. V. in Ord. Prædicatorum toto capite decimo ostendit praclarissimis illustrium Virorum ac Virginum exemplis adductis, quanam ratione Deipara sacri illius Ordinis homines in peccandi pręsertim carnaliter occasionibus varijs egregiè pręseruet. Præsentissimam benignissimæ Matris Virginis opem expertus est B. Ioannes Vvaldesusius ex Episcopo Bosnensi totius Ordinis Generalis, qui cum exemplo B. Iordanis Generalis Fridericum II. Imperatorem ob vagam effrena tamque libidinem acriter aliquando corripuisset, dixissetque pessimum ipsius exemplum esse comprimis irati Numinis in vindictam prouocationem, sibique ea viuendi ratione probrum, plurimis alijs animæ perniciem parere; Paternam hanc Sancti Patris admonitionem Fridericus acerbius animo tulit, quam verbis prætesulit.

B. Ioannes Vvaldes. reprehendit Imperatorē ob libidinē.

Imperator illius castitati struit insidias.

Subornat itaque vnam ex suis fœdissimis illis, quibus assueuerat meretriculis formâ elegantiorem, vt suis blandicijs callidè castissimum Virum hunc circumueniat, & ad flagitium pelliciat.
Interim quæsiuit sibi latebram, cum quibusdam Viris primarijs Fridericus, vt si puella illum vicisset, ac expugnasset quod ipse, alios suo pede metiens, augurabatur, cum suis velut oculatis testibus conclamaret, famamq; tanti Viri prostitueret. At longe secus accidit, patrocinante, ac spectante de cælo Deipara, cuius maternæ protectionis clypeo munitus Ioannes, de abominãdo illo Veneris mancipio gloriosissimam palmam tulit: Cum enim vix in conclaue Viri religiosissimi pedem intulisset, vixque sermonem lenocinantem inchoasset, *insigni Dei* inquit Choquetius, *nostræque Matris Mariæ opitulatricis munere, nihil cunctatus Ioannes colaphum ei tam validè infregit, vt eam toto corpore ad terram prostrauerit, moxque sese inde prouipuerit.* Non tulit impune supremus Iudex optimo suo seruo tam enormem irrogatam iniuriam. Non enim ita multo post, die S. Luciæ Sacro à Manfredo Filio suo Spurio, per vim ore, ac Spiritu compresso infælicissimè mori coactus est Fridericus.

Infelix Imperatoris mors.

68. In simili constitutus fuit periculo B. Ludouicus Bertrandus eiusdem Ordinis Vir Sanctissimus, & cultui Deiparę addictissimus quicum hoc nostro sæculo animarum accensus zelo in Indiam esset perfectus, & tam Indorum, quam aliorum Hispanorum saluti consuleret, prædicationeque Rosarij B. V. plurimisque editis miraculis, ac prodigijs innumeros barbaros ad Christi fidem conuertisset, tandem cum intellexisset amicum quendam suum Hispanum amore cuiusdam meretriculæ dementatum, omnem suæ salutis curam deposuisse, pro ea qua erga omnium proximorũ salutem peruigilabat solicitudine, re prius Deo, eiusque Matri Sanctissimæ commendata, cum benignè corripiendum censuit. Sed admonitionem illam paternam ægerrimè tulit Hispanus, vnde vindictæ appetens, easdem illi per impudicam quandam, formosamque mulierem molitur insidiar, quas possum fuisse diximus B. Ioannem Vvaldesusium.

B. Ludouici Bertrandi castitas à B. V. protecta.

Degebat Ludouicus in paupere temerè, ex straminibus, lignisque confecta casa solus, vt mos est ijs qui animarum curam apud Indos extra vrbes gerere consueuerunt. Nocte igitur quadam scelerata mulier fores Ludouici pulsat. audito pulsu aduolat mox vir Sanctus proximi salutem periclitari ratus.
Priusquam tamen aperiat, quisnam sit exquirit: Tum illa: *Sum*, inquit, *Pater*, *Puella quam grauis premit calamitas.* Aperit Pater, causamque intempestiui aduentus rogat, eâque intellctâ:

B. Bertrandus se flagellis cædit.

Siste,

Siste, inquit, *pro foribus tantisper filia dum redeo*. Confestimq; obserato tugurio, arreptoque è ferreis catenis confecto flagro in vicinam Ecclesiam sese proripit, ibique coram Deo, eiusque Matre sese in oratione, vbertim manantibus per ora lacrymis prosternit, auxiliūq; cōtra Cacodæmonis insidias implorat, simulque in languidum, assiduisque, morbis pene confectum, corpusculum flagellis desæuijt. Audiebat nefanda pellex gemitus, singultus, & crepitantium flagellorum ictus, & iam scelus detestata, suas vias ire cogitabat, nec poterat tamen, donec post horas fere tres redijt Pater, eique dixit: *Abi mulier, & ne tibi vnquam simile quidpiam accidat, Diuinę vltionis memor, diligenter caue*. Abijt illa, & fraudis, tantique sceleris Auctori cuncta retulit; qui tam præclaro Heroicoque Sancti huius Viri audito facinore, infame Veneris iugum vti, & Puella intercessione Deiparæ sine dubio, quam postulauerat Ludouicus, excussit, Sanctamque vitam instituit.

Auditis flagellorum ictibus pellex peccatum detestatur.

69. Nec fragilis imbecillisque fœminei sexus in hoc genere desiderantur exempla Celebre omnino est illud quod idem P.Choquetius ex varijs pręclaris recenset auctoribus de Lucia Virgine quadam tertij Ordinis Diui Dominici, eximio in Dei Matrem cultu, ac veneratione spectatissima, quæ cum eleganti forma esset prædita, & Iuuenis quidam eius amore captus, eius pudicitiæ insidiaretur, quæsiuit tandem ex illo, & quid tandem causę esset, quod se consectaretur, cum sciret cælesti Sponso suam iam pridem consecratam esse vitam, ac pudicitiam? Respondit ille, sui in eam insanientis amoris Duces esse ipsius oculos, qui in Facie Angelica, veluti gemina in cælo scintillabant Sydera; hos nimirum cordi suo ardentissimas esse faces, quæ se ita accenderent, vt æstuare, languere, ac pene emori sibi videretur. Quibus auditis, mirum est quantum doloris Virgo pudicissima persenserit, quem etiam profusis ex eisdem ipsis luminibus velut geminis riuulis, copiosis lacrymis contestata est, Supernum Sponsum, increatam illum Sapientiam obsecrans, vt sibi lumen, ad euadendos illos à Tartareo hoste tensos laqueos, ac insidias euadendas porrigat, quo illibatum Virginitatis suæ ipsi cōsecratum florem, ad extremum vsque halitum conseruare possit. Quam gratiam vt efficacius impetraret, ad ipsam Virginum Reginam, Matrem, ac primiceriam Deiparam, summo cum amore, reuerentia ac fiducia, vti semper consueuerat recurrit, eius opem, ad callidum hostem superandum implorat, vt consilium salutare suggerat, quo technas eius, ac fraudes possit euadere. Dum varia mente secum agitat media, illud Christi; illuminante sine dubio Maris Stellâ Mariâ, occurrit consilium Euangelicum: *Si oculus tuus scandalizat te, erue eum, & proijce ab te, &c.* Matt.5. moxque arrepto Scalpello, inauditâ animi magnitudine, oculos, in se piè crudelis, alterius miserata animæ interitum, sibi eruit, eosque disco ex ceptos per domesticam mulierem Iuueni transmittit. Quibus visis Adolescens, velut geminis confossus sagittis, indoluit, suamque amentiam, libidinemq; detestatus, suos oculos quibus male seductus fuerat, geminos lacrymarum fontes efficiens animam ante actæ vitæ sordibus inquinatam abluit, & Prædicatorum Sacrum Ordinem ingressus est. Quod Luciæ immortali memoriâ dignum facinus quantopere Deo eiusque Matri arriserit euentus comprobauit, siquidem Luciæ oculorum lux restituta est, & perpetuæ Virginitatis in posterum conseruandæ securitas.

B.Luciæ Virgo Dominicana amore castitatis sibi eruit oculos & adolescēti eius puritati insidianti mittit.

B.V. opem Lucia ad tentati. nem superandam implorat.

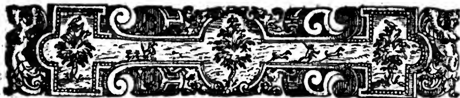
Quisquis igitur conseruandæ castitatis illibatæ, puritatisq; Angelicæ gratiam exoptat ad animatum hunc Thronum eburneum recurrat, ipsamque Virginem velut omnis Sanctimoniæ exemplar sibi ob oculos proponat. Vnde lib. 3. Reuelat. S.Elisabethæ cap. 13. Angelus de SS.Innocentium, Laudibus agēs, ita admonet: *Non sunt Virgines, neque Martyres vlli, qui tam propriè Agni vestigia sequuntur, vt isti, excepta Regina Vestra, quæ prima Virginitatem suam mundam, & immaculatam Domino custodiuit. Ipsa Virgo egregia & Beati isti Martyres Speculum sunt omnibus Sacris Virginibus, & multi eos secuti sunt, qui Sanguinem suum pro Virginitate fuderunt, & propterea coronati sunt, & glorificati, in cōspectu Domini. Hos intueri debent cunctæ Virgines, & considerare quali Sanctitate ipsi eos præierint, & ad similitudinem eorum vitam suam conformare debent.* Hæc Angelus. Quod sane consilium si Virgines sequan-

quantur misericordiam Virginis Deiparæ, & auxilium in tempore opportuno, nempe tentationis, inuenient.

In tentationibus contra castitatem recurrendum ad B. V. per orationem, Sacramentorum frequentationem, & flagella.

Porro recursus hic ad Thronum hunc eburneum immaculatæ Virginis idem Angelus docet faciendum per orationem, sine dubio ad ipam etiam Deiparam, per Sacramentorum, item frequentationem, carnisque macerationem. Cum enim Sancta illa Virgo Elisabetha quæsijsset ex Angelo, quibus medijs carnis tentationibus posset quis Superior euadere, & quibus armis aduersarium superare? Respondit: *Oratione, Confessione, & flagellis carnis pugnet, & superabit; non autem insistat rogare Dominum, vt ab hoc stimulo liberetur, sed hoc oret, vt misereatur ei Dominus in hoc tempore tentationis. Si in loco secretiori fuerit flectat genua ter coram Domino: Si autem opportunitas loci ei defuerit, signet cor suum ter signaculo crucis, ac dicat: Saluator mundi salua nos, qui per Crucem, & sanguinem redemisti nos, auxiliare nobis te deprecamur DEVS noster.*

DISCVRSVS V.

Quod Deipara V. Dominationum proprietates in se expresserit.

1.

ABundè dictum de prima Angelorum Hierarchia, ad secundam accedamus, in qua Dominationes primum locum obtinent, quorum cælestes mores, ac nobilissimam indolem in se perfectissimè expressit, ac longe superauit Virgo Sanctissima. Nam Dominationum nomine, vt vult Dionysius cap. 8. cal. Hierar. *excelsior quadam Intelligentia totius seruitutis ignara, omnique vltima submissione liberè designatur, quæ ita suam asserit libertatem, vt nullis blanditijs cedat, neminiq; se subijciat. sed Diuinæ illius Dominationis, imò Deitatis summè Dominantis, indeficienti, ardentique flagret desiderio. Et non solum se ipsam, quantum potest, sed etiam, quæ post se sunt, hoc est, inferiores Ordines ad summi Boni effingit exemplar, atque ad nihil eorum, quæ in hoc mundo apparent, sed ad id solum quod verè, ac propriè est, tota intentione conuersa, summè semper Dominantis Deitatis, pro viribus fit particeps*. Quibus ex verbis tres horum Cœlestium Spirituum colligit proprietates Angelicus Doctor 1. Par. quæst. 108. art. 5. ad 2. aitque nomen Dominationis primò quidem significare quandam libertatem, quæ est à seruili conditione, & pedestri subiectione, sicut plebs subijcitur, & à Tyrannica oppressione, quam interdum etiam maiores patiuntur, quam liberrima. Deinde significare rigidam quandam, & inflexibilē gubernationem, quæ ad nullum seruilem actum inclinatur, neque ad aliquem actum subiecti, vel oppressorum à Tyrannis.

Dominationū tres proprietates.

Denique significare appetitum, & participationem veri Domini; quod est in Deo. Addiderim ego ex Dionysio proprietatem aliam communem omnibus Angelis, à Dominationibus inferiores ordines ad summę illius Bonitatis exēplar effingi, quo in se veram, spirātemque imaginem veri illius, æternique Boni exprimant. Quæ omnia quam aptè Deiparæ conueniant, nemo non videt. Atque vt de reliquis taceamus. Quis vnquam mortalium illustriorem libertatem consecutus est, quam Virgo gloriosissima, quæ nullius vnquam peccati siue Originalis, siue actualis iugo fuit pressa? Quemadmodum enim qui facit peccatum seruus est peccati, ita qui peccati iugum excutit liber est, ascitusque in libertatem filiorum Dei, repletur Spiritu illo, in quo clamamus Abba pater, Diuinamque libertatem imitari videtur. Vbi enim Spiritus Dei, ibi libertas, ait Apostolus.

In B. V. Dominationum proprietates sunt expressę longe excellentius.

B. Virgini nullum vnquam dominatum est peccatum.

2. Libertas porro hæc inde vel maxime euadit illustrior, quod non modo nulli peccato fuerit obnoxia, sed ne quidem peccandi inclinationi, seu concupiscentiæ, seu denique peccati fomiti, quem Magister sententiarum in 3. d. 3. Tyrannum, S. Basilius *innatum Dæmonem praua suadentem*; S. Chrysostomus; *Lernam serpentem*; multicipitem Hydram, inquam, cuius capita licet sæpius, per pœnitentiam resecentur, repullulare consueuerunt, appellauit; ita vt in Virgine, nulla pugna, intestinumuè bellum, quod inter rationem, & sensum oriri consueuit, nulla rerum Diuinarum ignorantia reperiretur. Quæ duo mala, concupiscentiā videlicet, atque ignorantiā Richar. de S. Vict. lib. 2. de Emm. capit. 27. ait esse duos illos Reges, ac Tyrannos, à quibus animatam hanc Terram derelinquendam Prophetauit Isaias cap. 7. *Quia*, inquiens, *antequam sciat Puer reprobare malum, & eligere bonum derelinquetur terra*,

Concupiscentia est Tyrannus, innatus. Dæmon praua suadens, Lerneus Serpens, multiceps Hydra.

Concupiscentia, & ignorantia, duo Tyranni à quibus B. V. fuit liberrima.

terra, quam tu detestaris à facie duorum Regum suorum. Et verè derelicta fuit terra hæc Virginalis à duobus hiscè Tyrannis in puncto statim suæ fundationis, seu Conceptionis, antequam Dei filius in eius vtero carnem assumeret, antequam magnus ille Puer, imo Deus, eius visceribus circumdatus, sciret reprobare malum, & eligere Bonum. Sed verba huius doctissimi Theologi audiamus: *Terra*, inquit ille, *vtique mortalitatis, & passibilitatis nostræ à facie duorum Regum suorum derelinquitur, quando Natura mortalis atque passibilis, tam à vitio concupiscentiæ, quam à vitio ignorantiæ penitus emundatur. Tempus conceptionis exprimitur in eo, quod dicitur: Antequam sciat ac si apertius dicat: Antequam Emmanuel concipiatur, in eius Matre, conditionis nostræ terra, de qua veritas oritur, à gemina peccatorum omnium radice, nempè à duobus illis Regibus, ac Tyrannis, ignorantia, & cócupiscentia liberabitur.* Tum modum, quo hæc liberatio à Dei potentissimo spiritu peracta fuit, exponit: *Hoc est vtique*, inquiens, *quod B. Mariæ promittitur, cum ei ab Angelo dicitur: Spiritus S. superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Idem Spiritus obumbrauit Discipulos Christi in Transfiguratione: Ecce nubes lucida obumbrauit eos. Si lucida fuit, quæ obumbrauit Discipulos Christi, quam lucida rectè creditur, quæ obumbrauit Matrem Christi? Sed si illa eius vmbraculum, lucidum erat, ergo, & lucem, & vmbrã exhibebat. Lucem ad depellendam ignorantiam, vmbram ad extinguendam concupiscentiam. Mira illa obumbratio Spiritus S. quæ sub vno momento detersa, exterminauit à Virgine tam ignorantiam boni, quam concupiscentiam mali; quamquam, quod in ea omnis concupiscentia extincta fuerit, probat profectò, quod cum Virginitatis integritate post modum concepit, & peperit. Quam profunde illuminata fuerit, probat, quod illud tantæ profunditatis Sacramentum, tam veraciter, tam velociter credidit, quod huius mundi sapientibus vix tandem aliquando, per tot, & tanta miracula persuaderi potuit.* Hæc quidem Richard. qui videtur supponere non prius à Tyrannis illis duobus Terram hanc Virgineã fuisse liberatam, quàm Dei Filius eius in vtero conciperetur. Verum communior hac nostra tempestate Theologorum est sententia, Deiparam instanti Conceptionis immaculatæ, omni peccato, eiusque fomite, reliquaque peccati seruitute extitisse quàm liberrimam, deque hisce atrocissimis Tyrannis gloriosissimè supra omnes Angelicas Dominationes dominium obtinuisse, deque peccatis omnibus gloriosissimum triumphum reportasse.

B.V. Terra, de qua Veritas orta est.

B.V. à duobus Tyrannis cócupiscentia, & Ignorãtia in ipso conceptionis instanti præseruata.

3. Qui triumphus quam præclarus, quam illustris ac omninò prodigiosus extiterit, explicat Regius Propheta dũ ad considerationem, & admirationem tanti prodigij nos inuitat: *Venite & videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terram*: Et quænam tandem sunt hæc mirabilia Dei opera; quænam hæc prodigia? Ecce subtexuit: *Auferens bella, inquiens, vsque ad finem terræ; arcum conteret, & confringet arma, & scuta comburet igni.* Quæ verba idem Richar. expendens attentius, sciscitatur lib. 2. de Emmanu. cap. 29. Quæ est, ista Terra, de qua bella omnia fine tenus auferuntur? nisi illa, de qua idem Propheta alibi protestatur: Veritas de terra orta est? De hac igitur terra omnis pugna tollitur, in hac terra pax plena reparatur. In arcu, & sagitta percussio quidem est, non tam virtuosa, quam artificiosa. E contra in gladio, & hasta percussio quidem est, non tam artificiosa quam virtuosa. Per arcus ergo intelligamus tentationes fraudulentas, per arma vero tentationes violentas. Attende igitur in quantæ securitatis arcem erexit, ad quam nec violenta, nec fraudulenta tentatio nullum de cętero accessum habere potuit. Arcum, inquit, conterens, & confringens arma, & scuta comburens igni. Sicut per arcum seductiones, sicut per arma oppressiones, sic & in scutis intelligimus, excusationes, de quibus Proph. Non declines cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis. Excusationes sanè quasi quædam vitiorum scuta sunt, duobus se contra veritatis iacula muniunt, & contra virtutum iaculationes non mediocriter defendunt. Sed illud oportet sciri, quia vbi non est locus accusationi, nullus procul dubio relinquitur excusationi. Quem namque sua conscientia in nullo accusat, non est vnde se excusare oporteat. Virginalis igitur illa puerpera, cui nihil ex plena virtutum consumatione defuit, in nullo omnino excusatione aliqua eguit. Nam si vel impossibilitas ipsa aliquid in ea de aliqua virtutum perfectione minuit, profectò pro ea parte eadem ipsa impassibilitas ei ad excusationem fuit. In eo ipso itaque supereminentis, &

B.V. Terra de qua omnis pugna tollitur.

Excusationes quasi quædã vitiorũ scuta sunt.

B.V. nullis excusationũ scutis indiguit, quia nulli peccato obnoxia fuit.

num de ebore habuit, quæ prima Virginitatem vouit, & in ipsa quæ fuit Thronus grandis, celsior factus est; secundum Throni celsitudinem; quod ipsa innuere visa est, cùm cecinit: Magnificat anima mea Dominum, qui quasi oblitus Virginitatis, licet eam super omnia diligeret, benedicebat fœcunditati, dicens Gen. 9. Crescite, & multiplicamini. Maria verò, quæ prima votum Virginitatis emisit, Regem filium Regis magni sublimiter exaltauit, & in corde, & in vtero Virginali, velut in Throno eburneo grandi collocauit, & super omnes Reges mirabiliter magnificauit, sicut Salomon super omnes Reges terræ magnificatus est, ex quo sibi Thronum grandem fecit, & in eo consedit. 3. Reg. 10. Quare verè dicere possumus, quod quemadmodum immaculatus Agnus, quem vidit Ioannes residentem in Throno dicebat: Ecce noua facio omnia; ita idem Agnus ille diuinissimus postquam in vteri Virginalis conquieuit Throno, & misericordiam, & Virginitatem, aliasque virtutes, quæ quasi præteritis ante ipsius aduentum sæculis exoleuerant, renouauit, inque suum pristinum nitorem reduxit.

Si B. V. misericordiam experiri velumus ad Thronum ipsius gratiæ recurramus.

64. Quo circa quisquis hanc charitatem, misericordiamque Virginis in se experiri desiderat, ad Virgineum hûc Thronum misericordiæ confidenter recurrat, accediatque monitum Apostoli, quod etiam supra memorauimus. *Adeamus cum fiducia ad Thronum gratiæ, vt misericordiam inueniamus in tempore opportuno.* Hæc enim est illa benignissima Regina Hester, quæ cum mandasset Assuerus Rex vniuersum Hebræorum deleri populum, pro communi populi salute eum supplicatura accessit, inuenitque tantam in oculis eius gratiam, vt illam summa cum benignitate ita alloqui nô fuerit dedignatus: Pete quod vis, etiamsi dimidium Regni mei petieris impetrabis. Qua verò in re potissimum hoc Dei Regnum consistit, nisi in misericordia, & iustitia? canente Dauide: *Duo hæc audiui, quia potestas tibi est, Domine, & misericordia, quia tu reddes vnicuique iuxta opera sua.* Reseruatâ igitur sibi suprema illa potestate iudiciaria, ac iustitiæ rigore, velut dimidia Regni sui parte, alteram medietatem, nempe misericordiam impertitus est Matri eamque in eius vtero, veluti Throno residens Reginam creauit misericordiæ, pietatisque Diademate coronauit. Quisquis igitur peccatis, sceleribusque inquinatus districtam iustitiam, iramque supremi Iudicis pertimescit, ad animatum hunc Pietatis, gratiæ, misericordiæque Thronum accurrat, benignitatem Propensissimam Virginis in se experietur.

B.V. noua Ester, pro salute populi supremum Regem deprecans.

Christus reseruata sibi Iudiciaria potestate Matri Regnû dedit misericordiæ.

Misericordiæ B.V. singulare exemplum.

65. Testis effusissimæ huiuscé pietatis ac misericordię est Adolescens ille, cui, vt refert Pelbar. lib. 6. stell. Par. 1. artic. 2. Parens ex hac vita decedens tria saluberrima, tanquam alter Tobias, testamento quasi legauit documenta: *Fili mi,* inquiens, *tria te docebo semper in corde tuo altissimè defigenda. Primum quidem, vt omni die Missam audire, & creatorem, Redemptoremque tuum in Sacramento intueri studeas, quia S. Augustino teste: Intuitus Saluatoris, salus est peccatoris. Alterum vt semper de tuæ vitæ fine, æternaque post illam morte recogites. Tertium vt Sacratissimum Mariæ Virginis Nomen cordi tuo intimè inscribas, eiusque auxilium patrociniũque implores, nam vt Sanctus ait Ambrosius: Qui inuocat Mariam consequetur gratiam.* Hic igitur Adolescens post obitum parentis, amicorum suasu, vxore ducta statuit votum quoddam parentis ad terram sanctam, quantocyus exequi. Itaque cum in Ciuitatem Acherô cum reliquis peregrinis aduenisset, & Christiani, commisso cum Saracenis prælio essent debellati, captus est, non tamen occisus, cũ reliqui omnes pene fuissent deleti, eo quod eo die memor parentis salutaris consilij, sacro interfuisset. In captiuitate dum versatur, & per sex annos grauissimis laboribus, fame, ac verberibus immanissimè cruciaretur, DEVM, eiusdemque Matrem pro liberatione implorabat. Septimo tandem anno diuinam Opem adfuturã desperans, per summum nefas ad Cacodæmonem, pro sui ereptione rogitandum sese conuertit. Adfuit illico humani generis hostis, in hominis specie, eique si liber esse velit, vt Christum eiusque Matrem, omniaque Ecclesiæ Sacramẽta abneget, proponit. Libertatis cupiditate ductus infelix adolescens imperata facit; Nomen tamen Mariæ, moniti paterni memor, eiusque patrociniũ, corde non negauit, sed ore duntaxat. Cum igitur miserum hunc Cacodæmon è captiuitate eripuisset, eumque in aëra tam altæ sustulisset, vt cælum vertice quodammodo tangere sibi videretur, horrendâ planè voce cæpit personare, ad quam mox ingens Dæmonum horrificè conclamantium caterua aduolauit. Iugula, inquiens, macta, fine in terram cadere, quia non videtur omnia fideliter negasse, quæ negaturum se

Tria documenta vtilissima: quotidie sacro interesse. Assidua de morte cogitatio: Mariæ Nominis inuocatio.

Fructus Sacrificii Missę.

Adolescens captiuus desperata ope Diuina Dæmonis auxilium quærit.

Perditus adolescens B. V. ore, non corde negat.

Dæmonum in adolescentem immanitas.

S pro-

promiserat. Ad hominem igitur conuersus tenebrarum, & aerearum Potestatum Princeps: Ego te, inquit, plenius examinabo; simulque ad mare deductum: Negasnè, interrogat, Baptismum Deique tui Nomen? cùm ille; *Nego* respondisset; apprehensum in mare profundissimè demersit: *Tene te*, inquiens, *fortiter quia te nomine Diaboli baptizare volo*. Addit Dæmon: *Negasné Christum crucifixum?* & ille; *Nego*, intulisset, rursum eū in mare demersit. Tandē sciscitatur; *Negasné Nomen Matris Dei, omnesq; sanctos?* At ille timore cōsternatus, ac pene exanimatus, pernegauit, per summā impietatē omnia. Adest interim innumerabilis Demonum, ingenti cū strepitu, ac tumultu quāplurimas ad Inferni cruciatus animas deducentiū phalanx, quæ horrifica, luctuosissimaque lamentatione infelicissimam suam sortem damnationemque deplorabant, vociferantes:

Væ nobis miseris, quia peccauimus, væ quia Diabolo æternum cruciandi traditi sumus.

Ad horrisonas hascē animarum voces, Dæmonumque plane formidabiles tremefactus aspectus, homo ille miserabilis, totus incanuit, tandemque nequissimi veteratoris ministerio ad suum quoddam molendinum eūdem deportauit, eique valedicens, *Amice mi*, inquit, *esto constans, pactumque inter me, & te sancitum vide, ne vnquam violes, nam in omnibus tuis necessitatibus tibi semper adero*.

Molitor interim ad vxorem lætum allaturus de aduentu sui Domini nuncium, accurrit. Adest mox illa.

Verum cum eum curiosius esset intuita, totumque deformatum, senemque canum animaduertisset, impositum sibi existimans, eum cum reliquis, qui ad insolitum hoc spectaculum accurrerāt maritum esse suum pernegauit, Iuuenem esse suum maritum dictitans, atque ita eum omnino, cum reliquis adstantibus, repudiauit. In his constitutus angustijs, quo se veteret, quoue modo vitam toleraret minimè inueniret, tam fame, quā stimulis adactus conscientiæ, paternique memor consilij, vt in omni necessitate Nomen sanctissimum Mariæ Virginis benignissimæ, eiusque auxilium inuocaret, in templum proximum ingreditur: ad Aram Deiparæ paruulum IESVM vlnis baiulantem amarissimè plorans in terram prouoluitur. Dum oculos attollit, videt Virginis Filium à se faciem auertere, ipsiusque scelera execrari. Visu hoc tam formidabili irrugijt nimirum ille fletu, singultuque amarissimo, atque vberrimis perfusus lacrymis ad Matrē misericordiæ conuersus, exclamat:

Desperatus adolescens ad B. Virginē recurrit, eiusque auxilium implorat.

Paruulus IESVS ab eo faciē auertit.

O spes peccatorum; ò refugium miserorum, memento, quia tu es Mater misericordiæ, ora igitur filium tuum pro me! Non sum quidem dignus, sed propter filij tui bonitatem, & amorem, oculos misericordiæ tuæ ad me conuerte, meque tuo Filio reconcilia. Nec irritæ cecidere preces. Virgo enim pientissima ad misericordiam flexa, deposito ex vlnis super altari Filiolo, descendensque coram ipso supplex procidit, his eum pijssimis vocibus compellans: *Fili dilectissimè IESV, salus, & vita animarum; nosti mihi fas non esse, quemcunque peccatorem, qui spes suas in me collocauerit, relinquere. Fili mi vnicè, Fili mi dilectissime, memorare quæ, & quāta passa tecum sim pro peccatoribus*.

Oratio desperati adolescentis ad B.V.

Nosti quid in tua acerbissima passione, tibi animitus compatiens, tibi commortua, tecumque quodammodo crucifixa fuerim, & iuxta tuam Crucem stans doloris gladius animam meam pertransierit. Nonnè Fili mi amantissimè pro peccatoribus in vtero meo incarnatus es, & homo factus, ex me natus, passus, crucifixus, & mortuus es, meque pro ipsis Aduocatam, ac misericordiæ Matrem constituisti? Nonnè tu dixisti? Si impius egerit pænitentiā ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, vita viuet, & nō morietur? Nunquid voluntatis meæ est mors impij, & nō vt cōuertatur à vijs suis, & viuat? Ezech. 18. *Nunc ergo dona mihi hunc peccatorem*. His dictis, mox Mater à Filio, cui vt homo, & honorem, & subiectionem debet, exauditur pro sua reuerentia, hominemque illum calamitosissimum IESVS paruulus, pro infinita sua pietate complexus in gratiam recepit. Renouata est illico, vt aquilæ iuuentus eius, pristinisque mirâ planè metamorphosi, resumptis viribus, caro ipsius refloscere visa est. Nēpe Iesus lignum vitę est, quod vitam, senectutis, interitusque omnis expertem olim in Primigenię illius innocentiæ statu conseruabat.

Oratio B. V. ad Filiū pro desperato adolescente.

Orationis Virgineæ apud Filium efficacitas.

Adest interea nequissimus Cacodæmon, seque delusum esse dolens, totum templum horrisonis rugitibus stridoribusque compleuit, quibus tota excita Ciuitas ad Templum confluxit. Iussit mox Iuuenis ille Sacerdotem aduocari, eique totius anteactæ vitæ peccata, sacrā exomologesi facta, confessus, pietatem, ac misericordiam erga se Virginis effusissimam coram omnibus deprę-

dica-

dicauit, eosque ad Dei Matris laudum encomia celebranda, quasi subiectis facibus inflammauit. Vxor inter reliquos, eiusque amici se prægaudio, tam mirâ, beneficio Deiparæ, mariti facta metamorphosi sese minimè capiebat, magno perfusa, ac delibuta gaudio exiliebat. Itaque tantorum in se à Virgine collatorum beneficiorum memores communi consensu, ille virorum, hæc mulierum cænobia ingressi, vitam in Dei, Deiparæque laudibus celebrandis summa omnium approbatione traduxerunt, æternæque illius Participes fieri tandem sunt promeriti. O admirandam Deiparæ pietatem, ò stupendam illius misericordiam, ac charitatem omnium gentium linguis, literarumque monimentis posteritati commendandam! Quis ex hiscè tantis eximiæ clementiæ ipsius prodigijs, Thronum eam, siue solium, misericordiâ clementiaque præparatum, atque instratum esse neget? Siquidem Iuuenis hic ad Virgineum hunc Thronum gratiæ accurrens in tantis miserijs, ac calamitatibus, constitutus inuenit auxilium in tempore opportuno. Vnde non immerito tandem Pater hic Pientissimus in Virginem conclusit: *Ecce igitur claret quam bonum sit homini Nomen Mariæ, eiusque auxilium inuocare, eique deseruire, quia non poterit huiusmodi homo Dei gratiâ, ac beatæ Virginis merito ipsum protegente, perire.*

Iuuenis facta Confessione côuersus cum vno re Religionê ingreditur.

66. Quod si quis etiam ardentioribus libidinis facibus sese accendi persentiscit, nec ita firmum robur, viresque animi exaggeratas ad eas extinguendas experitur, accurrat mox ad Thronum hunc Virgineum, de ebore grandem, infractum quoddam, ac plane eburneum ad resistendum Tartareis Asmodei conatibus pectus, Aiacisque clypeum inexpugnabilem sibi dari, ad omnia tela ignea nequissimi extinguêda animaduertet. Ipsa enim sacratissima Deipara nostra *Virgo est, & Virginum amans, pura est, & purorum amans*, vt S. loquitur Damascenus. Expertus est protectionem hanc Adolescens quidam, professione miles, de quo speculum exemplorum. Hic cum ab ineunte ætate illibatum Virginitatis florem conseruasset; quod sane in militari iuuene omnino admirabile est; cum Martem, Veneremque admodum sibi familiares esse quotidianâ doceamur experientiâ, adeo vt militem Virginem, vel etiam castum reperire, sit, vt canit Satyricus:

Remedium contra libidinem recursus ad B.V. vel vt ad Thronum eburneum.

Miles à iuuêtute Virginitatis florem conseruat.

Rara auis in terris, niuecoque simillima coruo;

Miles tentatur carnis concupiscentia.

Tandem hic ab humani generis hoste, admotis impuri Cupidinis facibus annum integrum vstulari, amoreque hospitæ formæ liberalioris capi cępit. Denique præsidijs spiritualibus, in tam continuo cum inuisibili hoste conflictu, destitutus, Tartareæ sagittæ, vulnerique locum reliquit, quod etiam Matronæ illi honestissimæ aperire, omni proculcato pudore non dubitauit. A qua repulsam passus, & mox in se ingressus, meditatum facinus, adeo detestatus est, vt morbo huic tam periculoso medicinam quæsiturus ad Eremicolam quendam vitæ sanctimoniâ celebrem adierit, eique cum lacrymis suam infirmitatem fuerit confessus. Huic mox Vir Sanctus præsentissimum tam periculoso morbo adhibet antidotum. Consulit, vt decursu anni quotidie centies Salutatione Angelica iterata, Dei Matrem, veniam meditati delicti postulando, veneretur. *Hoc faciendo quidquid volueris*, inquit, *ab illa impetrabis*. Sciebat enim, quod Virgo castitatis Amatrix iuuenem castum, errorem suum deplorantem, non esset desertura. *Ipsa enim tantæ pietatis est, vt neminem se inuocantem, sibique fideliter seruientem periclitari sinat*, ait speculi Auctor. Cû itaq; magna pietate hoc deuotionis erga Deiparâ pensum toto anno in Têplo quotidie persoluisset; extremo die mensæ accûbenti occurrit, se minimè consuetas Salutationes Virgini de more obtulisse; moxque silentio, consenso equo ad Templum illud, solitas Deiparæ dicturus salutes accurrit. Quibus persolutis; ò incredibilem Dei Genitricis pietatem; ecce videt eamdem frenum sui tenentem equi, seque illi in castissimam offerentem sponsam; quæ etiam amplexu, osculoque eum non est dedignata, promittens, insuper breui in cælo nuptias se cum illo castissimas celebraturam; Ad omnis beneuolentiæ benignitatisque suæ tandem cumulum, stapedem equi ipsius apprehendens, eum iubet conscendere, impertito illi adeo insigni castitatis, puritatisque dono, vt nullam in posterum libidinis titillationem persentisceret.

Remedium salutare contra libidinem salutatio Angelica.

B.V. tantæ est pietatis, vt neminem sibi seruiêtem deserat.

Paucis post diebus modicû aliquem cû

sensisset dolorem, qui beatæ mortis esse videbatur prænuncius, adstante Eremita illo, fælicissimè ad ęternas dilectissimæ suæ, purissimæque sponsæ nuptias miris delibutus gaudijs euolauit.

En vt miles hic ad eburneum hunc, Virgineumque misericordiâ, pietateque instrarum accurrens Thronum, auxilium præsentissimum tanto malo est expertus. Exemplum sane dignum, quod quiuis fędi Cupidinis ictus sagittis, imitetur.

B V Patres Prædicatores in variis occasionibus à peccato præseruauit.

67. Alia innumera huiuscemodi reperiuntur exempla, quibus clare ostéditur, ijs omnibus qui ad eburneum, hunc Virgineumque Thronum in suis carnis, Satanæque impugnationibus, sensusque blādientis illecebris pia cum fiducia recurrunt, gratiam præseruantem, misericordiamque Deiparæ, abominabiles illas carnis tollentem miserias, deesse non posse. Certe P. Hyacynthus Choquetius in suo libro aureo de visceribus Pietatis B.V. in Ord. Prædicatorum toto capite decimo ostendit præclarissimis illustrium Virorum ac Virginum exemplis adductis, quanam ratione Deipara sacri illius Ordinis homines in peccandi pręsertim carnaliter occasionibus varijs egregiè pręseruet. Præsentissimam benignissimæ Matris Virginis opem expertus est B. Ioannes Vualdesusius ex Episcopo Bosnensi totius Ordinis Generalis, qui cum exemplo B. Iordanis Generalis Fridericum II. Imperatorem ob vagam effrena tamque libidinem acriter aliquando corripuisset, dixissetque pessimum ipsius exemplum esse comprimis irati Numinis in vindictam prouocationem, sibique ea viuendi ratione probrum, plurimis alijs animæ perniciem parere; Paternam hanc Sancti Patris admonitionem Fridericus acerbius animo tulit, quam verbis præsetulit. Subornat itaque vnam ex suis fœdissimis illis, quibus assueuerat meretriculis formâ elegantiorem, vt suis blandicijs callidè castissimum Virum hunc circumueniat, & ad flagitium pelliciat. Interim quæsiuit sibi latebram, cum quibusdam Viris primarijs Fridericus, vt si puella illum vicisset, ac expugnasset quod ipse, alios suo pede metiens, augurabatur, cum suis velut oculatis testibus conclamaret, famamq; tanti Viri prostitueret. At longe secus accidit, patrocinante, ac spectante de cælo Deipara, cuius maternæ protectionis clypeo munitus Ioannes, de abominādo illo Veneris mancipio gloriosissimam palmam tulit: Cum enim vix in conclaue Viri religiosissimi pedem intulisset, vixque sermonem lenocinantem inchoasset, *insigni Dei* inquit Choquetius, *nostræque Matris Mariæ opitulatricis munere, nihil cunctatus Ioannes colaphum ei tam validè infregit, vt eam toto corpore ad terram prostrauerit; moxque sese inde proripuerit*. Non tulit impune supremus Iudex optimo suo seruo tam enormem irrogatam iniuriam. Non enim ita multò post, die S. Luciæ Sacro à Manfredo Filio suo Spurio, per vim ore, ac Spiritu compresso infælicissimè mori coactus est Fridericus.

B.Ioannes Vualdes. reprehendit Imperatoré ob libidiné.

Imperator illius castitati struit insidias.

Infelix Imperatoris mors.

B. Ludouici Bertrandi castitas à B. V. protecta.

68. In simili constitutus fuit periculo B. Ludouicus Bertrandus eiusdem Ordinis Vir Sanctissimus, & cultui Deiparę addictissimus quicum hoc nostro sæculo animarum accensus zelo in Indiam esset perfectus, & tam Indorum, quam aliorum Hispanorum saluti consuleret, prædicationeque Rosarij B. V. plurimisque editis miraculis, ac prodigijs innumeros barbaros ad Christi fidem conuertisset, tandem cum intellexisset amicum quendam suum Hispanum amore cuiusdam meretriculæ dementatum, omnem suæ salutis curam deposuisse, pro ea qua erga omnium proximorū salutem peruigilabat solicitudine, re prius Deo, eiusque Matri Sanctissimæ commendata, eum benignè corripiendum censuit. Sed admonitionem illam paternam ægerrimè tulit Hispanus, vnde vindictæ appetens, easdem illi per impudicam quandam, formosamque mulierem molitur insidiar, quas possum fuisse diximus B. Ioannem Vualdesusium. Degebat Ludouicus in paupere temerè, ex straminibus, lignisque confecta, casa solus, vt mos est ijs qui animarum curam apud Indos extra vrbes gerere consueuerunt. Nocte igitur quadam scelerata mulier fores Ludouici pulsat, audito pulsu aduolat mox vir Sanctus proximi salutem periclitari ratus. Priusquam tamen aperiat, quisnam sit exquirit: Tum illa: *Sum*, inquit, *Pater*, *Puella quam grauis premit calamitas*. Aperit Pater, causamque intempestiui aduentus rogat, eâque intellctâ:

B. Bertrandus se flagellis cædit.

Siste,

Siste, inquit, *pro foribus tantisper filia dum redeo*. Confestimq; obserato tugurio, arreptoque è ferreis catenis confecto flagro in vicinam Ecclesiam sese proripit, ibique coram Deo, eiusque Matre sese in oratione, vbertim manantibus per ora lacrymis prosternit, auxiliuq; cotra Cacodæmonis insidias implorat, simulque in languidum, assiduisque, morbis pene confectum corpusculum flagellis desæuijt. Audiebat nefanda pellex gemitus, singultus, & crepitantium flagellorum ictus, & iam scelus detestata, suas vias ire cogitabat, nec poterat tamen, donec post horas fere tres redijt Pater, eique dixit: *Abi mulier, & ne tibi vnquam simile quidpiam accidat, Diuinę vltionis memor, diligenter caue*. Abijt illa, & fraudis, tantique sceleris Auctori cuncta retulit; qui tam præclaro Heroicoque Sancti huius Viri audito facinore, infame Veneris iugum vti, & Puella intercessione Deiparæ sine dubio, quam postulauerat Ludouicus, excussit, Sanctamque vitam instituit.

Auditis flagellorum ictibus pellex peccatum detestatur.

69. Nec fragilis imbecillisque fœminei sexus in hoc genere desiderantur exempla Celebre omnino est illud quod idem P. Choquetius ex varijs pręclaris recenset auctoribus de Lucia Virgine quadam tertij Ordinis Diui Dominici, eximio in Dei Matrem cultu, ac veneratione spectatissima, quæ cum eleganti forma esset prædita, & Iuuenis quidam eius amore captus, eius pudicitiæ insidiaretur, quæsiuit tandem ex illo, & quid tandem causę esset, quod se consectaretur, cum sciret cælesti Sponso suam iam pridem consecratam esse vitam, ac pudicitiam? Respondit ille, sui in eam insanientis amoris Duces esse ipsius oculos, qui in Facie Angelica, veluti gemina in cælo scintillabant Sydera; hos nimirum cordi suo ardentissimas esse faces, quæ se ita accenderent, vt æstuare, languere, ac pene emori sibi videretur. Quibus auditis, mirum est quantum doloris Virgo pudicissima persenserit, quem etiam profusis ex eisdem ipsis luminibus velut geminis riuulis, copiosis lacrymis contestata est, Supernum Sponsum, increatam illum Sapientiam obsecrans, vt sibi lumen, ad euadendos illos à Tartareo hoste tensos laqueos, ac insidias euadendas porrigat, quo illibatum Virginitatis suæ ipsi cōsecratum florem, ad extremum vsque halitum conseruare possit. Quam gratiam vt efficacius impetraret, ad ipsam Virginum Reginam, Matrem, ac primiceriam Deiparam, summo cum amore, reuerentia ac fiducia, vti semper consueuerat recurrit, eius opem, ad callidum hostem superandum implorat, vt consilium salutare suggerat, quo technas eius, ac fraudes possit euadere.

B.Luciæ Virgo Dominicana amore castitatis sibi eruit oculos & adolescēti eius puritati insidianti mittit.

B.V. opem Lucia ad tentationem superandam implorat.

Dum varia mente secum agitat media, illud Christi; illuminante sine dubio Maris Stellâ Mariâ, occurrit consilium Euangelicum: *Si oculus tuus scandalizat te, erue eum, & proijce ab te, &c.* Matt. 5. moxque arrepto Scalpello, inauditâ animi magnitudine, oculos, in se piè crudelis, alterius miserata animæ interitum, sibi eruit, eosque disco exceptos per domesticam mulierem Iuueni transmittit. Quibus visis Adolescens, velut geminis confossus sagittis, indoluit, suamque amentiam, libidinemq; detestatus, suos oculos quibus male seductus fuerat, geminos lacrymarum fontes efficiens animam ante actæ vitæ sordibus inquinatam abluit, & Prædicatorum Sacrum Ordinem ingressus est. Quod Luciæ immortali memoriâ dignum facinus quantopere Deo eiusque Matri arriserit euentus comprobauit, siquidem Luciæ oculorum lux restituta est, & perpetuæ Virginitatis in posterum conseruandæ securitas.

Quisquis igitur conseruandæ castitatis illibatæ, puritatisq; Angelicæ gratiam exoptat ad animatum hunc Thronum eburneum recurrat, ipsamque Virginem velut omnis Sanctimoniæ exemplar sibi ob oculos proponat. Vnde lib. 3. Reuelat. S. Elisabethæ cap. 13. Angelus de SS. Innocentium, Laudibus agēs, ita admonet: *Non sunt Virgines, neque Martyres vlli, qui tam propriè Agni vestigia sequuntur, vt isti, excepta Regina Vestra, quæ prima Virginitatem suam mundam, & immaculatam Domino custodiuit. Ipsa Virgo egregia & Beati isti Martyres Speculum sunt omnibus Sacris Virginibus, & multi eos secuti sunt, qui Sanguinem suum pro Virginitate fuderunt, & propterea coronati sunt, & glorificati, in cōspectu Domini. Hos intueri debent cunctæ Virgines, & considerare quali Sanctitate ipsi eos præierint, & ad similitudinem eorum vitam suam conformare debent.* Hæc Angelus. Quod sane consilium si Virgines sequan-

quantur misericordiam Virginis Deiparæ, & auxilium in tempore opportuno, nempe tentationis, inuenient. Porro recursus hic ad Thronum hunc eburneum immaculatæ Virginis idem Angelus docet faciendum per orationem, sine dubio ad ipam etiam Deiparam, per Sacramentorum, item frequentationem, carnisque macerationem. Cum enim Sancta illa Virgo Elisabetha quæsijsset ex Angelo, quibus medijs carnis tentationibus posset quis Superior euadere, & quibus armis aduersarium superare? Respondit: *Oratione, Confessione, & flagellis carnis pugnet, & superabit; non autem insistat rogare Dominum, vt ab hoc stimulo liberetur, sed hoc oret, vt misereatur ei Dominus in hoc tempore tentationis. Si in loco secretiori fuerit flectat genua ter coram Domino: Si autem opportunitas loci ei defuerit, signet cor suum ter signaculo crucis, ac dicat: Saluator mundi salua nos, qui per Crucem, & sanguinem redemisti nos, auxiliare nobis te deprecamur DEVS noster.*

In tentationibus contra castitatem recurrendum ad B. V. per orationem, Sacramentorum frequentationem, & flagella.

DISCVRSVS V.

Quod Deipara V. Dominationum proprietates in se expresserit.

I.

ABundè dictum de prima Angelorum Hierarchia, ad secundam accedamus, in qua Dominationes primum locum obtinent, quorum cælestes mores, ac nobilissimam indolem in se perfectissimè expressit, ac longe superauit Virgo Sanctissima. Nam Dominationum nomine, vt vult Dionysius cap. 8. cæl. Hierar. *excelsior quædam Intelligentia totius seruitutis ignara, omnique vltima submissione liberę designatur, quæ ita suam asserit libertatem, vt nullis blanditijs cedat, neminiq; se subijciat, sed Diuinę illius Dominationis, imo Deitatis summè Dominantis, indeficienti, ardentique flagret desiderio. Et non solum se ipsam, quantum potest, sed etiam, quę post se sunt, hoc est, inferiores Ordines ad summi Boni effingit exēplar, atque ad nihil eorum, quæ in hoc mundo apparent, sed ad id solum quod verè, ac propriè est, tota intentione conuersa, summè semper Dominantis Deitatis, pro viribus fit particeps.* Quibus ex verbis tres horum Cęlestium Spirituum colligit proprietates Angelicus Doctor 1. Par. quæst. 108. art. 5. ad 2. aitque nomen Dominationis primò quidem significare quandam libertatem, quæ est à seruili conditione, & pedestri subiectione, sicut plebs subijcitur, & à Tyrannica oppressione, quam interdum etiam maiores patiūtur, quam liberrima. Deinde significare rigidam quandam, & inflexibilē gubernationem, quæ ad nullum seruilem actum inclinatur, neque ad aliquem actum subiecti, vel oppressorum à Tyrannis.

Dominatiorū tres proprietates.

Denique significare appetitum, & participationem veri Domini; quod est in Deo. Addiderim ego ex Dionysio proprietatem aliam communem omnibus Angelis, à Dominationibus inferiores ordines ad summę illius Bonitatis exēplar effingi, quo in se veram, spirātemque imaginem veri illius, æteni que Boni exprimant. Quæ omnia quam aptè Deiparæ conueniant, nemo non videt. Atque vt de reliquis taceamus.

In B. V. Dominationum proprietates sunt expressę longè excellentius.

Quis vnquam mortalium illustriorem libertatem consecutus est, quam Virgo gloriosissima, quæ nullius vnquam peccati siue Originalis, siue actualis iugo fuit pressa? Quemadmodum enim qui facit peccatum seruus est peccati, ita qui peccati iugum excutit liber est, ascitusque in libertatem filiorum Dei, repletur Spiritu illo, in quo clamamus Abba pater, Diuinamque libertatem imitari videtur. Vbi enim Spiritus Dei, ibi libertas, ait Apostolus.

B. Virgini nullum vnquam dominatum est peccatum.

2. Libertas porro hæc inde vel maxime euadit illustrior, quod non modo nulli peccato fuerit obnoxia, sed ne quidem peccandi inclinationi, seu concupiscentiæ, seu denique peccati fomiti, quem Magister sententiarum in 3. d. 3. Tyrannum, S. Basilius *innatum Dæmonem praua suadentem;* S. Chrysostomus; *Lernam serpentem;* multicipitem Hydram, inquam, cuius capita licet sæpius, per pœnitentiam resecentur, repullulare consueuerunt, appellauit; ita vt in Virgine, nulla pugna, intestinumuè bellum, quod inter rationem, & sensum oriri consueuit, nulla rerum Diuinarum ignorantia reperiretur. Quæ duo mala, concupiscentiā videlicet, atque ignorantiā Richar. de S. Vict. lib. 2. de Emm. capit. 27. ait esse duos illos Reges, ac Tyrannos, à quibus animatam hanc Terram derelinquendam Prophetauit Isaias cap. 3. *Quia*, inquiens, *antequam sciat Puer reprobare malum, & eligere bonum derelinquetur terra,*

Concupiscentia est Tyrannus, innatus, Dæmon praua suadens, Lerneus Serpens, multiceps Hydra.

Concupiscentia, & ignorantia, duo Tyranni à quibus B. V. fuit liberrima.

terra, quam tu detestaris à facie duorum Regum suorum. Et verè derelicta fuit terra hæc Virginalis à duobus hiscè Tyrannis in puncto statim suæ fundationis, seu Conceptionis, antequam Dei filius in eius vtero carnem assumeret, antequam magnus ille Puer, imo Deus, eius visceribus circumdatus, sciret reprobare malum, & eligere Bonum. Sed verba huius doctissimi Theologi audiamus: *Terra*, inquit ille, *vtique mortalitatis, & passibilitatis nostræ à facie duorum Regum suorum derelinquitur, quando Natura mortalis atque passibilis, tam à vitio concupiscentiæ, quam à vitio ignorantiæ penitus emundatur. Tempus conceptionis exprimitur in eo, quod dicitur: Antequam sciat ac si apertius dicat: Antequam Emmanuel concipiatur, in eius Matre, conditionis nostræ terra, de qua veritas oritur, à gemina peccatorum omnium radice, nempè à duobus illis Regibus, ac Tyrannis, ignorantia, & cõcupiscentia liberabitur.* Tum modum, quo hæc liberatio à Dei potentissimo spiritu peracta fuit, exponit: *Hoc est vtique*, inquiens, *quod B. Mariæ promittitur, cum ei ab Angelo dicitur: Spiritus S. superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Idem Spiritus obumbrauit Discipulos Christi in Transfiguratione: Ecce nubes lucida obumbrauit eos. Si lucida fuit, quæ obumbrauit Discipulos Christi, quam lucida rectè creditur, quæ obumbrauit Matrem Christi? Sed si illa eius vmbraculum, lucidum erat, ergo, & lucem, & vmbrã exhibebat. Lucem ad depellendam ignorantiam, vmbram ad extinguendam concupiscentiam.*

B.V. Terra, de qua Veritas orta est.

Mira illa obumbratio Spiritus S. quæ sub vno momento detersa, exterminauit à Virgine tam ignorantiam boni, quam concupiscentiam mali; quamquam, quod in ea omnis concupiscentia extincta fuerit, probat profectò, quod cum Virginitatis integritate post modum concepit, & peperit. Quam profunde illuminata fuerit, probat, quod illud tantæ profunditatis Sacramentum, tam veraciter, tam velociter credidit, quod huius mundi sapientibus vix tandem aliquando, per tot, & tanta miracula persuaderi potuit. Hæc quidem Richard. qui videtur supponere non prius à Tyrannis illis duobus Terram hanc Virgineã fuisse liberatam, quàm Dei Filius eius in vtero conciperetur. Verum communior hac nostra tempestate Theologorum est sententia, Deiparam instanti Conceptionis immaculatæ, omni peccato, eiusque fomite, reliquaque peccati seruitute extitisse quàm liberrimam, deque hisce atrocissimis Tyrannis gloriosissimè supra omnes Angelicas Dominationes dominium obtinuisse, deque peccatis omnibus gloriosissimum triumphum reportasse.

B.V. à duobus Tyrannis cõcupiscentia, & Ignorãtia in ipso conceptionis instanti præseruata.

3. Qui triumphus quam præclarus, quam illustris ac omninò prodigiosus extiterit, explicat Regius Propheta dũ ad considerationem, & admirationem tanti prodigij nos inuitat: *Venite & videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terram.* Et quænam tandem sunt hæc mirabilia Dei opera, quænam hæc prodigia? Ecce subtexuit: *Auferens bella*, inquiens, *vsque ad finem terræ; arcum conteret, & confringet arma, & scuta comburet igni.* Quæ verba idem Richar. expendens attentius, sciscitatur libr. 2. de Emmanu. cap. 29. Quæ est, ista Terra, de qua bella omnia fine tenus auferuntur? nisi illa, de qua idem Propheta alibi protestatur: Veritas de terra orta est? De hac igitur terra omnis pugna tollitur, in hac terra pax plena reparatur. In arcu, & sagitta percussio quidem est, non tam virtuosa, quam artificiosa. E contra in gladio, & hasta percussio quidem est, non tam artificiosa, quam virtuosa. Per arcus ergo intelligamus tentationes fraudulentas, per arma vero tentationes violentas. Attende igitur in quantæ securitatis arcem erexit, ad quam nec violenta, nec fraudulenta tentatio nullum de cętero accessum habere potuit. Arcum, inquit, conterens, & confringens arma, & scuta comburens igni. Sicut per arcum seductiones, sicut per arma oppressiones, sic & in scutis intelligimus, excusationes, de quibus Proph. Non declines cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis. Excusationes sanè quasi quædam vitiorum scuta sunt, duobus se contra veritatis iacula muniunt, & contra virtutum iaculationes non mediocriter defendunt. Sed illud oportet sciri, quia vbi non est locus accusationi, nullus procul dubio relinquitur excusationi. Quem namque sua conscientia in nullo accusat, non est vnde se excusare oporteat. Virginalis igitur illa puerpera, cui nihil ex plena virtutum consumatione defuit, in nullo omnino excusatione aliqua eguit. Nam si vel impossibilitas ipsa aliquid in ea de aliqua virtutum perfectione minuit, profectò pro ea parte eadem ipsa impassibilitas ei ad excusationem fuit. In eo ipso itaque supereminentis, &

B.V. Terra de qua omnis pugna tollitur.

Excusationes quasi quædã vitiorũ scuta sunt.

B.V. nullis excusationũ scutis indiguit, quia nulli peccato obnoxia fuit.

& supra modum æstuantis amoris datus cælitus ignis, designata excusationum omnium scuta exussit, quia plenitudo gratiæ, charitatisque consummatio nihil spiritalis infirmitatis, nihil imperfectionis reliquit, quod vel per impassibilitatem excusare oportuit.

In B. Virg. Diuini amoris ignis omnia excusationum scuta cōbussit.

Ex his itaque aduertere licet, quod Emmanuelis nostri puerpera in omni fuerit virtutum consummatione perfecta. Hactenus Richardus de omnimoda libertate Deiparæ, in qua nō modo peccata, sed ne excusationes quidem peccatorum, vel ad ea perpetranda, inclinatio, vllum penitus locum reperire potuerunt.

B.V. in omni virtutum cōsummatione fuit perfecta.

4. Quod singulare ac prorsus eximium Dei Matri ex speciali gratia indultum priuilegium, nulli Sanctorum hactenus communicatum legimus. Quia etsi Diuinæ gratiæ, Sacramentorumque beneficio, liberi extiterint à peccatis, vt illis minimè dominarentur, nunquam tamen ab eorumdem fomite sese emancipare poterunt. Et licet Deipara passibilitati, atque mortalitati fuerit subiecta, quia tamen hæ non tam in emolumētum peccati Originalis, quam in vtilitatem Virginis cessere, non veræ pœnæ peccati, seu seruitutes, sed Pęnalitates dici à Theologis consueuere, quæ & Gloriosissimæ Virgini summam gratiam, summamque gloriam peperere, nobis vero singulare virtutum omnium, tam humilitatis, & patientiæ, quam longanimitatis, & charitatis ad imitandum exempla reliquere.

B.V. speciale diuinitus indultum priuilegium, vt à concupiscentia esset libera.

In B.V. nullæ pęnæ peccati Originalis extitere, sed pœnalitates, vt sunt passibilitas, & mortalitas.

Quæ omnia idem Richar. libr. secundo cap. vltimo de Emman. doctissimè declarauit: *In cæteris*, inquiens, *Sanctis magnificum habetur, quod à vitijs non possunt expugnari; in ista mirificum videtur, quod à vitijs non potest ipsa vel in modico impugnari. Cęteris sanctis in communi præcipitur, vt in mortali eorum corpore non regnet peccatum, soli isti singulariter datur vt mortale corpus eius peccatum non inhabitet. Non regnet, inquit Apostolus, peccatum in vestro mortali corpore. Ecce præcipit vt non regnet, sed numquid vt non inhabitet? Attende super hoc quid alibi dicat: Si enim quod nolo malum id ago, iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum.* (hoc est fomes peccati, quod peccatum dicitur, quia, vt Concilium Tridentinum ait, ex peccato est, & ad peccatum inclinat) à qua inclinatione liberrimam prorsus extitisse Deiparam, & Sanctos futuros aliquando, cum mortale corpus induerit immortalitatem, idem Richardus affirmat: *Sed*, inquiens, *quod de exterminio peccati in B. V. M. factum creditur, in omnibus sanctis speratur. Futurum, inquam, sed non in corpore eorum adhuc mortali, sed in corpore eorum iamfacto immortali. Prius siquidem oportebat corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc immortalitatem, sed hoc fuit in B. V. supra modum mirabile, & præ ceteris sanctis omnibus singulare, quod in ea simul conuenire potuit tanta corruptibilitas cū tanta incorruptibilitate: tanta incorruptibilitas cum tanta corruptibilitate. Corruptibilitas in his, quæ pertinent ad pęnam, incorruptibilitas in his, quæ pertinent ad culpam. Sed sibi ad futurum Gloriæ cumulum, nobis autem ad patientiæ documentum profuit quod passibilitatis iugum, cum tanta impassibilitate portauit.*

B.V. à vitijs ne in modico quidem potuit impugnari.

Mirum est quomodo in B.V. incorruptibilitas cum corruptibilitate conuenire potuit, nimirum incorruptibilitas culpæ, & corruptibilitas pœnæ siue pęnalitatis.

5. Verum de hac Virginis nostræ ab omni peccati dominatione excellissima emancipatione atque libertate, ipsam Diuæ Brigittæ lib. 3. Reuel. ca. 8. loquentem audiamus: *Ego sum illa, quæ ab æterno in charitate Dei fui, & ab infantia mea Spiritus S. perfectè erat mecum. Accipe exemplum de nuce, quæ cum crescit dilatante se testâ, quæ extrinsecus est, dilatatur, & crescit etiam nucleus, qui intrinsecus est, ita vt nux semper sit plena, & nihil in ea vacuum, quod capax sit alicuius rei exterioris. Similiter, & ego ab infantia mea plena erā Spiritu S. & iuxta corporis, & ætatis meæ accrescentiam, tam affluenter me totam repleuit Spiritus S. vt nihil in me vacuum liquerit, ad peccati alicuius introitum. Et ideo ego illa sum, quæ nunquam peccatum commisi veniale, vel mortale. Ego quippe in charitate Dei tam ardens eram, vt nihil mihi placuerit, nisi perfectio voluntatis Dei. Feruebat enim in corde meo ignis diuinæ charitatis. Deus quoque super omnia benedictus, qui me sua potentia creauit, & Spiritus S. virtute repleuit, ad me ardentem charitatem habuit. Et ex huius charitatis feruore misit nuncium suum ad me, faciens me voluntatem suam intelligere, vt fierem Mater Dei.* De eadem hac plenitudine gratiæ omnē peccati dominationem excludēte eadem Virgo eidem Sanctæ loquitur lib. 4. cap. 109. *Ego quæ sum mater Dei obtuli nuces plenas, & melle dulciores, quia à iuuentute mea, plena fui gratia, & in gratia conseruata.* Sic illa.

Ipsa B V. fatetur se cum incremento corporis sēper in gratia & virtutibus succreuisse.

B. V. adeo in amore Dei ardens, vt ei nihil vnquā placuerit quam Dei beneplacitū.

7. Libertatem hanc, Dominationemque Virginis Dominæ nostræ, omnem Tyrannidem peccati, ope, operaq;

Spiritus Sancti excludentem pulchrè nobis ostendisse vrtus est S.Greg.Thaumat. Ser.2. de Annunc. cum dixit: *Mariam appellare possumus immaculatum puritatis, ac integritatis Simulacrum, super cœlestis Lætitiæ Vas, atque receptaculum, niue candidiorem mentem habentem, corpus vero auro fulgidius. Ser. 3. vocat Campum deliciarum, animatam Ciuitatem, de qua Ps. 86. canitur: Gloriosa dicta sunt de te Ciuitas Dei; Paradisum Dei ratione præditum, Domicilium verbo Dei dignum, alterum Cælum, &c.*

Maria immaculatum Puritatis simulacrum. Mens niue candidior habens corpus auro fulgidius.

M. Paradisus Dei, ratione præditus, Domicillum Verbo Dei dignum, & alterum Cælum.

6. Quod porro Dominatio hæc Virginis super omnes Angelicas Dominationes, eminentissima, omnem non modo aliorum peccatorum, verumetiā ipsius Originarij Tyrannidem excluserit, & in iustitia ac Sanctitate genitali creata, atque concepta absque vlla labe ac macula extiterit, hoc innumeris comprobari posset argumentis, grauissimisque Sanctorum Patrum, Doctorumque Theologiæ luculentissimis sententijs. Sed præstat ipsam Deiparam hac de re loquentem varijs in locis S. Brigittæ Reuelationum à tribus summis Pontificibus confirmatarum audire, in quibus ipsamet Conceptionem suam fuisse immaculatam confessa est. Et in primis lib. 6. cap. 49. vbi Dei Matrem ita sibi loquentem Sancta illa Vidua, introducit: *Si alicui volenti ieiunare, & habenti alias comedendi desiderium præcipetur à Superiori, vt propter obedientiam comederet, & ille obediendi studio contra voluntatem suam comederet, illa comestio maiori remuneratione digna esset, quam ieiunium. Persimili modo coniunctio meorum Parentum fuit, quando ego concepta fui. Et ideo veritas est quod ego concepta fui sine peccato Originali, & non in peccato; quia sicut Filius meus, & ego nunquam peccauimus, ita nullum coniugium fuit, quod esset honestius quam illud, ex quo ego processi.* Cuius honestatis causam reddit ipsa Virgo Beatissima lib. 6. Reuelat. cap. 55. Quia videlicet in eius Conceptione plus operata est charitas Diuina, quam carnis voluptas, plus obedientia, quam eorum voluntas. Vnde Angelus in suo Sermone cap. 10. præstantiam huiusce Sanctissimi inter Ioachimum, & Annam Matrimonij declarare volens, illud Arbori cuidā pulcherrimæ, ac procerissimæ inter varias nemoris alicuius plantas, contulit, in qua Aquila inspectis ac circūuolitatis omnibus nidum sibi præparauit.

B.V. reuelauit B. Brigittæ se sine peccato Originali conceptam.

Nullum Cōiugium honestius quam Parentum B V. ex quo ipsa generata est.

In Conceptione plus operata est Charitas Diuina, quam Natura.

Aquilam hanc ait ille esse Dei Filium, nidum vero purissimum corpus Virginis Sacratissimæ. *Et idcirco illi placuit,* inquit Angelus, *de hoc Sancto Coniugio honestissimæ suæ Matris corpus, quod per nidum intelligitur, generari, in quo ipse cum omni consolatione conquiescere dignaretur. Congruè quidem decoris arboribus deuota comparantur Coniugia, quorum radix est talis vnio duorum cordium, vt ea sola intentione coniungantur, vt inde ipsi Deo maior honor, & gloria proueniat. Conuenienter etiam ramis fructiferis ipsorum Coniugum voluntas similatur, quando in omnibus suis operibus ita timorem Dei obseruant, vt tantummodo prolis ad laudem Dei procreandæ causa, iuxta præceptum Domini se inuicem honestè diligant. Talium denique Coniugiorum sublimitatem viribus, vel artibus suis Insidiator nequit attingere, quando ipsorum gaudium non est aliud, nisi vt Deo rependatur honor, & gloria. Vnde quia tale Ioachimi, & Annæ Coniugium DEVS prænouerat futurum, propterea domicilium suum, corpus videlicet suæ Matris ex ipso colligi, ac coagmentari præordinauit.* Tum horum Sanctissimorum Coniugum, ac præsertim Annæ admirandam suspiciens fælicitatem, quod ex illa in lucem esset praditura Dei Mater, idem Angelus exclamat: *O' Anna Mater venerenda quam preciosum thesaurum in tuo baiulasti vtero quando Maria, quæ Mater Dei fieri debebat, in ipso quieuit. Verè sine omni ambiguitate credendam est, quod materiam illam statim, quando in Annæ vtero concepta, & collecta fuit, de qua Maria formari debebat, ipse DEVS plus diligebat, quam omnia humana corpora à viro, & muliere generata, & generanda per Mundum vniuersum. Vnde venerabilis Anna vere nuncupari potest omnipotentis Dei Gazophylatium, quia ipsius Thesaurum super omnia sibi amabilem in suo vtero recondebat. O' quam prope erat iugiter cor Dei huic Thesauro. O' quam piè, & alacriter huic Thesauro oculos suæ Maiestatis defixit ille, qui in Euangelio suo postea dixit: Vbi est thesaurus tuus, ibi est, & cor tuum. Et ideo verè credibile est Angelos ex hoc Thesauro non modicum exultasse, quando Conditorem suum quem plus seipsis diligebant ita illum Thesaurum diligere cognoscebant.* Tandem ita concludit, exhortans omnes idem beatissimus Angelus ad diem immaculatæ Conceptionis Dei Matris toto orbe, magna veneratione vbique celebrandum; *Quapropter,* inquit ille, *bene esset conueniens, ac dignum vt dies illa ab omnibus in magna reuerentia haberetur, qua materia illa in Annæ vtero concepta, & collecta fuit, ex qua bene-*

Matrimoniū inter Ioachim, & Annam Arbor pulcherrima.

Cur coniugia decoris Arboribus comparētur.

S. Anna preciosum Thesaurum portauit, cum Mariam in vtero gestauit.

S. Anna est Dei Gazophylatium ob Mariam.

benedictum corpus Matris efformari debebat, quam ipse DEVS, omnesque eius Angeli tanta charitate peramabant. Denique idem Angelus cap. 11. Sanctissimæ Virginis immaculatam puritatem in vtero Annæ delitescentis nobis ostendere volens, eam flosculo in folliculo, & nondum maturo, item Auroræ purissima sua luce orbem illuminanti conferre non dubitauit: *Postquam*, inquiens, *illa benedicta materia congruo tempore formatum corpus sicut eam decuit in aluo Matris, habuit, tunc auxit thesaurum suum Rex omnis gloriæ, infundendo ei scilicet viuentem animam. Et quemadmodum Apis arua florida circumuolans, vniuersa mellifera gramina perscrutatur diligentius, siquidem naturali scientiâ nouit discernere, vbi pullulet flos amœnior, quem si forte ex folliculo adhuc erumpere non videat, nihilominus tamen eius ortum cum desiderio delectabiliter præstolatur, vt ad suum beneplacitũ ipsius dulcedine perfruatur. Simili modo DEVS quia omnia oculis suæ Maiestatis clarissimè intuetur, quando Mariam in secreto Materni vteri adhuc latitare perspiciebat, cui in æterna sua præscientia, nullum hominem in toto mundo in omni virtute similem nouerat futurum, cum omni consolatione, & gaudio ipsius ortum expectabat. O quam clarè emicuit in Annæ vtero Aurora consurgens, quando in eo Mariæ corpusculum per aduentum animę viuificatum extitit, cuius ortum Angeli, & homines tanto desiderio videre cupiebant*. Sic ille. Qua sane lucis, quæ omnium creaturam purissima est, similitudine mirificè nobis immaculatam Virginis Conceptionem ob oculos spectandam proponit. Vnde B. Albertus Magnus Tract. super Missus Virgineæ huius Personæ dignitatem ostendit post DEVM esse præcipuam, ex eo quod Stella maris appelletur: Nihil enim, inquit, dignius luce, vel nobilius. Quia primo, & principaliter Diuinæ Naturæ, quæ in summo purissima est, cum DEVS sit lux, & in eo tenebræ non sint vllæ: Sic post Diuinam hanc lucem, luce puritatis Virgineę nihil nobilius nil limpidius reperiri potest. Vnde lux ad Diuinam illam lucẽ immediatissima secundo loco erit nobilissima. Hæc autem erat B. V. quæ non solum ab hac luce sicut Luna à Sole illuminata fuit, sed sicut Aurora de se Solem produxit, quæ omnia illuminabilia illuminauit. Et sic per naturam lucis exprimitur dignitatis excellentia Beatissimæ Virginis. Addiderim ego; puritatis immaculatæ præstantia. Quia vti diximus, sicut DEVS lux est, & in eo tenebrę peccati vel minimi non sunt vllæ: Sic etiam nec in Virgine nostra, quæ in sua purissima Conceptione velut Aurora Sole iustitiæ grauida mundo illuxit. Ab ęterno enim in Dei Matrem, quæ Sempiternum illum Solem olim paritura erat, fuit electa. Vnde consequitur mundissimam hanc Auroram, ac lucidissimam, vtpote Diuinissimi Solis esse debuisse.

Puritas Conceptionis flosculo, & Auroræ confertur.

Lux creaturarum omnium purissima.

B. V. velut Aurora à Sole iustitiæ illuminata omnia illuminauit.

8. Quam ob causam DEVS Pater libr. 6. Reuelat. S. Brigittæ cap. vltimo puritatem hanc eximiam, ac pene Diuinam Virginis omni peccati etiam originarij labe defæcatam declarare volens eam cuidam Vasi nobilissimo ac prodigioso quod fuit in Nazareth cõtulit. Primo loco, nempe in Nazareth fuit Vas clausum, & non clausum, inquit DEVS Pater. Vas paruum, & non paruum. Vas luminosum, & non luminosum. Vas vacuum, & non vacuum. Vas mundum, & non mundum. Vas hoc, est Maria Filia Ioachim Mater humanitatis Christi. Ipsa enim fuit Vas clausum, & non clausum: clausum Diabolo, & non Deo. Quia sicut torrens cupiens ingredi, vas oppositum sibi, & non valens, inquirit alios exitus, & ingressus: Sic Diabolus tanquam torrens vitiorum cupiebat totis adinuentionibus suis appropinquare cordi Mariæ, sed nunquam ad aliquod quantumcumque minimum peccatum animum eius valuit inclinare, quia clausum erat contra eius tentationes. Nam torrens Spiritus mei influxerat in cor eius, specialique gratia eam repleuerat. Secundo fuit Maria Mater Filij mei Vas paruum, & non paruum. Paruum, & modicum in humilitate, suique contemptu. Magnum, & non paruum in charitate meæ Deitatis. Tertio Maria fuit Vas vacuum, & non vacuum. Vacuum ab omni voluptate, & peccato; & non vacuum, sed plenum cælesti dulcedine, omnique bonitate. Quarto Fui Maria Vas luminosum, & non luminosum. Luminosum, quia licet omnis anima pulchra à me creata sit, anima tamen Mariæ creuit ad omnem perfectionem luminis in tantum, vt Filius meus se fixerit in anima eius, de cuius pulchritudine gaudebant cælum, & terra. Sed vas hoc non luminosum fuit apud homines, quia mũdi honores ac diuitias Maria contemnabat.

B. V. Vas quoddam admirabile.

B. V. Vas luminosum, ob pulchritudinem gratiæ in ea habitantis.

Quinto Maria fuit vas mundum, & non mundum. Mundum fuit, quia tota pulchra, & tanta immundicia in ea inueniri non potuit, vbi vel cuſpis acus figeretur. Sed non mundum fuit, quia de radice Adæ proceſſit, & de peccatoribus nata eſt, licet ſine peccato concepta, vt ita Filius meus de ea ſine peccato naſceretur.

9. Concludit tandem DEVS Pater totum hoc admirabile ac pene Aenigmaticum puriſſimi huius Vaſis Elogium, Coronide plane aureâ, quæ mirificam conſolationem, fiduciamque aquirendæ remiſſionis peccatorum omnium, ac puritatis ijs, qui Sanctam illã Domum Nazarethanam, ſiue Lauretanam, debitâ cum pietate, ac reuerentia inuiſunt, conferre poterit; eiſque in mentem reuocare, merito in ea Domo in qua tam immaculata Puritas nata, atque educata eſt, animi puritatem aquiri. Sic igitur proſequitur æternus Pater: *Ergo, qui ad locum iſtum*, (ſcilicet vbi Maria nata, atque educata fuit,) *aduenerit, non ſolum mundabitur, ſed erit vas in honorem meum*. Si ſcilicet cor ſuum per exomologeſin ſordibus peccatorũ euacuauerit, epuloque Euchariſtico piè ſuſcepto animam ſuam Diuinæ gratiæ ornamentis, ac Spiritus Sancti chariſmatis, quæ illo Auguſtiſſimo Sacramẽto veluti viuo, perennique fonte continentur decorauerit. Hunc enim in finẽ Societatis noſtræ Patres Pœnitentiarij quotidie in Sanctiſſima illa Aede pro ſacris tribunalibus, ampliſſima cũ poteſtate a Summis Pontificibus illis collata, adſtant, vt fidelium animos à peccatorum quantumuis grauiſſimorum fæcibus euacuent, & gratia S. Spiritus repleant, deque vaſis contumeliæ, ac perditionis faciant Vaſa electionis, honoris, & gloriæ. Quod ab illis omnino diuina ope præſtari, flammæ illę Diuiniſſimi Spiritus, quæ olim ſuper capita pęnitentium, ipſorumq; Patrũ, qui eis aures prębebant cõquieuerũt, manifeſtè indicarunt. Sic enim Auctor Imaginis Primi ſæculi Soc. IESV lib. 1. c. 5. dum de fauoribus Diuæ Virginis, in sãctum Patriarcham Noſtrum Ignatium, vniuerſamque hanc minimam Societatem IESV ageret: *Cum illud commune orbis terrarum perfugium, Auguſtiſſimum Religionis Sacrarium Aedes IESV, ac Mariæ natalis Lauretana Domus, Ignatio adhuc ſuperſtite, Societati fuit commiſſa, potuitnè Maria manifeſtius in Domum ſuam introducere, & recipere Societatem? Viſa hic circa noſtrorum, illiſque confitentium capita cæleſtis flamma, quid aliud fuit quam flamma quędã amoris in hos, & illos, è Virgineo pectore erumpẽs?* Addiderim ego flammas illas fuiſſe dona, ac chariſmata Spiritus S. qui ignis eſt, lumen mentis tam Confeſſarijs, quam Pęnitentibus ad cognoſcenda ſcelera, eaque deteſtanda atque expianda porrigentia. Flammas denique illas dixerim è fornace Diuini amoris erupiſſe ad excoquendam peccatorum ſcoriam. De hoc enim Diuiniſſimo Spiritu, deque eius Miniſtris etiam dici poteſt, quod legimus apud Malachiam cap. 3. 2. *Ipſe quaſi ignis conflans, & ſedebit conflans, & emundans argentum, & purgabit filios Leui, & colabit eos quaſi aurum, & quaſi argentum.*

Domum Lauretanam inuiſentes à peccatis mundantur, & fiunt Vaſa in honorem.

Pœnitentiariorum Laureti in Domo Sancta officium.

Signũ amoris B.V. erga Societatem, quod illam in domum ſuam Laureti induxerit.

Flammæ in Domo Lauretana viſæ, quid indicarint?

10. Sed ad immaculatam Diuinæ Matris vnde digreſſi ſumus Conceptionem eiuſdemque eximiam Puritatem comprobandam reuertamur. Hæc tanta tamque copioſa ac redundans extitit, vt ipſius Virgineis oculis promicare videretur. Vnde B. Magdalena de Pazzis Carmelitanorum Sydus in quadam ectaſi hac contemplans exclamauit, vt videre eſt in eius Vitę Par. 2. p. 2. O Maria oculi tui puritatis ſplẽdorem reddunt. O Puritas, ò Puritas. Puritas eſt quædam exercitata, & iam poſſeſſa Humilitas. Non fuit, nec vnquam erit Humilitas ſine puritate, nec Puritas, abſque Humilitate. Tu enutriſti illum, qui nobis Humilitatis cognitionem impertitus eſt, illum, qui eã creauit, illum qui eamdem remuneratus eſt. Beati ſunt illi, qui ſunt mundi corde. Puritas eſt vnica quædam res, tam digna, tam grandis, atque incomprehenſibilis, vt creatura illam nec capere, nec intelligere valeat. O Puritas inenarrabilis, quam mundum, purumque oportet eſſe illum, qui tui capax eſſe cupit! Parte vero 4. cap. 11. Vitæ eiuſdem Sãctæ Virgineam hanc Puritatem adeo exuberantem fuiſſe in quodam mentis exceſſu cognouit, vt eam inundãti cuidam fluuio conferre non dubitarit: *Fuit Puritas tua ò Maria ad inſtar Fluminis latiſſimi, profundiſſimi, eleuatiſſimi, terram vniuerſam irrigantis.*

Oculis B.V. puritas promicabat.

Puritas eſt exercitata & iam poſſeſſa Humilitas.

Puritatis laudes.

Puritas B.V. ſimilis latiſſimo, ac profundiſſimum flumini.

11. Eadem denique Par. 4. capit. 2. Pulchritudinem, ſiue puritatem animi Virginei primam eſſe poſt DEVM, omnis Pulchritudinis, puritatiſque fontem,

tem, contestatur: *Adeo magna est tua Pulchritudo DEVS meus, vt à te solo, qui eam clarè intueris comprehendi possit. Ex te quoque procedit Pulchritudo nostra. Quemadmodum enim terra à Sole illuminatur, ita corpora, & multo magis nostræ à te irradiatæ animæ omnē pulchritudinem omnemq; decorem à te ipso, qui es ipsa suprema Pulchritudo, summusque decor recipiunt. Sed post pulchritudinem tuā, est Pulchritudo Mariæ. O quā pulchra es, ò quam decora, & gratiosa! O Maria pulchra es, & decora Filia Ierusalem, & macula non est in te. Virgines sunt quæ à te ò mi DEVS particularem hanc pulchritudinem recipiunt, prout magis in te Puritatem ipsam dilexerunt. Aliæ quidem creaturæ de tua pulchritudine participant secundum amoris illarum erga te dimensionem, verum non illo peculiari modo, quo ipsæ Virgines: pulchritudo enim hæc ipsius Puritatis est præmium.* Quod si Virgines de Diuina Puritate, ac pulchritudine maximè participant, multo sane magis ipsa Virgo Virginum omnium purissima, atque sanctissima.

Prima Puritas post Deū est ipsa Maria.

B.V. Puritas ac Pulchritudo admiranda.

Virgines de Diuina Puritate maxime participant.

11. Denique eadem Parte 4. ca. 23. eidem Sanctæ Animæ extra se positæ pulcherrima Beatissimæ V. eiusdemq; puritatis Visio sese oculis, eius spectāda obiecit. Vnde ita exclamare cœpit: *Video sedentem Mariam supra quamdam Nauiculam*; vt videlicet suos clientulos in portum salutis introducat; *video illam candidissimis, ac lucentissimis vestibus amictā, paludamento Regio, ac vnionibus, monilibus ac gemmis preciosissimis distinctō circumdatam, innumerisque Beatis spiritibus stipatam.*

B.V. visa sedere in nauicula, ad transuehendos suos clientulos in portum cælestis patriæ.

Quæ sane omnia tam eximia, nitidissimaque ornamenta interiorem in Deipara Puritatem, ac pulchritudinem nitoremque animi luce ipsa luculentiorem indicant; & maximè ipsæ gemmæ, preciosique lapides Regij ipsius Paludamenti, quos etiam ipse Salomon in fundamentis admirandi illius Hierosolymitani Templi collocari voluit; ad declarandam immaculatam, purissimāque Virginis, quæ Diuinæ Maiestatis Templum extitit, Conceptionem, titore suo gemmarum omnium fulgorem obfuscantem: *Præcepitque Rex*, inquit Sacer textus, *vt tollerent lapides grandes, lapides preciosos in fundamentum Templi*. 3. Reg. 5. 17. Cum igitur audimus fundamentum Templi ex lapidibus preciosis fabrefactum, cogitandum nobis est, purissimam atque immaculatā Diuinæ Matris fuisse Conceptionem. Quemadmodum enim gemmæ luce solis, cælique benignis influxibus in terræ visceribus generatæ, quo preciosiores sunt, eo nitidiores lucisque cælestis sūt magis æmulæ, ita vt in eis nullam maculam inesse suspicari possimus: sic gemmeum animati huius Templi, preciosissimumque fundamentum, quod ipsam Diuinæ Matris immaculatam Conceptionem indicat, omnem prorsus originariç labis suspicionem, ex hominum animis abstergit.

Lapides preciosi in fundamenti Tēpli Salomonis indicant immaculatā puritatem Conceptionis B.V.

12. Quod indicare clarius nobis visus est Dominus, cum spiranti huic Hierusalem promisit iam pridem per Isaiam cap. 54. 11. *Ecce ego per ordinem sternam lapides tuos, & fundabo te in Sapphiris, & ponam Iaspidem propugnacula tua, & portas tuas in lapides sculptos, & omnes terminos tuos lapides desiderabiles.* Cum audis fundandam à Deo Virgineam Ciuitatem hanc in Sapphiris, mox tibi occurrat, Sapphirum esse cæli ipsius pulcherrimam quandam imaginem, stellas, aureis quibusdam punctis suis adumbrantem; & inter has stellas esse illam quæ dicit Apoc. 22. Ego sum stella splēdida, & matutina, quæ est ipse omnis puritatis fons Christus IESVS, proinde omnem cuiuscumque tandem vel minimæ maculæ peccati suspicionem circa Sapphirina hæc purissimæ huius Dei Domus fundamenta ex animo tuo exclude: quemadmodum eam S. Venātius Fortunatus Pictauiensis Præsul exclusisse visus est, cum illi ita cecinit in carm. de B. V.

B V dicitur fundata in Sapphiris ob cælestem puritatem, quæ in eius Conceptione reluxit.

Pulchra super gemmas, splendorem solis obumbras
Alta super cælos, & super astra nitens.

B.V. Puritas excedit nitorem gemmarum ac ipsius Solis.

13. Quæ sane gemmarum ornamenta nobis imaginem quamdam cælestis Hierusalem ob oculos proponūt, de qua B. Ioannes Apoc. 11. 18. *Erat structura muri eius ex lapide Iaspide, ipsa vero ciuitas aurum mundum, simile vitro mundo, & fundamenta muri ciuitatis omni lapide preciosa ornata.* Inter quæ fundamenta secundo loco ponit Sapphirum. *Fundamentum primum Iaspis, secundum Sapphirus.* Qui profecto tam multiplicium gemmarum nitor, ac splendor, admirabilem nobis Virginei huius domicilij in habitationem Deo preparati insinuat puritatem, adeo vt verè etiam de illa dici possit, quod de cælesti Ierusalem pronunciauit Apostolus Apoc. 21. 27. *Non introibit in illam aliquid coinquinatum, aut abominationem faciens.*

B.V. similis cælesti Ierusalem in puritate.

Et

Et quanam ratione quæso ipsa naturalis coinquinatio, ipsa abominatio, originarium nempe peccatum, quod per naturalem propagationem à veteri Adamo descendens, adeo animam coinquinat, vt eam Diuinis oculis abominabilem, sempiternæque iræ Filiam reddat?

14. Quod porro nitor hic, Puritas, atque Pulchritudo Virginis cælesti Ierosolymæ sit persimilis, ipsam Veritatem, cælestem nempe Sponsum audiamus, Cant. 6, 3. *Pulchra es amica mea, suauis, & decora sicut Ierusalem.* Quod præclarissimum Diuinæ Matris elogium venerabilis Dionysius Richelius Ar. 21. in Cant. ad immaculatā Virginis plusquam Angelicam puritatem deprædicandam explicuit: *Nempe*, inquit ille, *sicut ait Anselmus, decebat Virginem ea puritate nitere, qua maior sub Deo nequit intelligi. Quid candidius ea, quam Candor lucis elegit æternę in dilectissimam Matrem, quæ Fontem vniuersi concepit, peperitque decoris, quæ roseo pudore, purpureoque candore decentissimè fuit perfusa, cuius apparatus, ac vultus omni morali venustate virtutum resplenduerunt, quæ culpæ impuritate nunquam tacta in omni splendore sapientiæ, ac virtutum incessanter, atque incomparabiliter profecit. Suauis, imo & prorsus dulcissima. Pulchrum enim dicitur per respectum ad visum, & ipsa pulchritudo est suauitas, & quædam oculorum exteriorum, ac interiorum refectio. Ideo sicut in Regno cælorum Virgo dignissima post Filium suum ineffabili speciositate præfulget: Sic intuitio pulchritudinis eius vniuersos cælestes Ciues singulariter, ac ineffabiliter post Christum delectat. Suauis, inquam, ac decora sicut Ierusalem illa cælestis, quia in terra conuersans puritate pollebat Angelica, imo tantâ sanctitate, meritisque fuit splendiflua, vt super omnes Angelicorum Spirituum choros digna fuerit sublimari. Ideo pulchritudo eius, quam in hoc mundo habuit aptius decori triumphantis, quam militantis Ierusalem comparatur, quia Pulchritudo eius radiosissima fuit, absque vllius quantumlibet paruæ culpæ admixtione.*

Ideo Maria purissima quia fontem totius Candoris ac puritatis peperit.

Aspectus B. V. cælestes Ciues singulariter post Christum delectat.

Cum igitur Diuinæ Virginis interior animi Pulchritudo, ac venustas cęlesti illi Ierusalem, quæ Angelicis, beatissimisque mentibus constat, superno attestante sponso, sit quam simillima, consequitur profecto originalem quoque eius innocentiam, puritatemque purissimis illis spiritibus ab omni materiæ concretione liberis, in Sanctitate, illibataque mundicia conditis non modo esse parem, verumetiam quamplurimis gradibus, absque vlla comparatione, cum ipsorum Regina sit potētissima, longè eminentiorem, ac proinde summo honore, veneratione, ac laude post eius Creatorem esse dignissimam.

15. Quare cogitationem illam Viri cuiusdam Religiosissimi, ac in Deiparam pientissimi, qua sibi persuadebat, se ad laudandam, colendam, ac deprædicandam Diuinam Matrem, eiusdemque immaculatam Conceptionem cōditum, vt à concupiscentiæ dominatione, prauorumque affectuum rectæ rationi rebellantium tyrannide, eius patrocinio liber esset, æternamque Beatitatem assequi posset, iudicaui semper Sapientissimam, simul ac saluberrimam. Licet enim creatus sit homo, vt monet S. Patriarcha noster in Spiritualium Exercitiorum fundamento, in hunc finem, vt Dominum DEVM suum laudet, ac reuereatur, eique seruiens tandem saluus fiat; diffitendum tamen non est, quin etiam in hunc finem minus principalem à supremo illo Opifice esformatus sit, vt ipsius dignissimam Matrem, cum qua ipse vt homo vnum quid est, per carnis, sanguinisque eius, atque adeo Humanitatis Sanctissimæ communicationem, vt, inquam, Matrem eius laudet, veneretur, eique fideliter seruiens tandem salutem, eius patrocinio, ac intercessione efficacissimâ consequatur. Quod salutare documentum omnium mortalium imis cordis fibris, ac medullis exaratum opto, atque ex animo desidero, vt identidem memoriâ recolant, secumque attentius versent, quantæ molis sit inter tot visibilium atque inuisibilium hostium discrimina, inter tot mundi carnis, ac Cacodæmonis fraudes, atque insidias salutem animæ suæ indipsci. Quibus omnibus periculis, ac technis facile occurrimus si fidelissimo benignissimæ Deiparæ nitamur patrocinio, eamque vti par est tamquam Dei Matrem veneremur, assiduisque laudibus Conceptionem præsertim ipsius immaculatam prosequamur. Cum enim Matris laudes eius Filius reputet esse suas, ob naturalem illam, quæ inter Filium, & Matrem intercedit vnionem, atque amorem; Matrem laudando simul laudamus, & Filium. Vnde S. Bonauentura finem hominis propter quem creatus est etiam ipsam lau-

Religiosus quidam sibi persuadebat, se ad laudandam B. V. factum.

Homo creatus, est à Deo, vt etiam Diuinam Matrem laudet ac veneretur & ita per eā saluus fiat.

Salutis adipiscendę difficultates patrocinio B. V. superamus.

B. V laudes in Filium redundant.

laudem Dei Matris esse agnoscens in suo Psalterio illi medullitus canebat: *Benedicam Dominam in omni tempore, & non deficiet laus eius in ore meo*. Nec ipse pro modulo suo eam laudare ac venerari contentus, etiam alios ad idem faciendum, zelo animarum succensus, inflammabat: *Magnificate eam mecum, qui impinguati estis melle, & lacte consolationis eius: in periculis, in rebus dubijs inuocate eam, & in necessitatibus inuenictis auxilium, & refrigerium dulce. Sumite exemplum conuersationis, eius, & æmulamini studia charitatis, & humilitatis eius*. Et rursus gloriæ eius propagandæ cupidus, Seraphico quodam ardore accensus alio in Psalmo Iustos omnes ad eam deprędicandam inuitat: *Exultate iusti in Virgine Maria, & in rectitudine cordis collaudate illam. Accedite ad illam cum reuerentia, & deuotione, & delectetur cor vestrũ in salutatione eius. Impẽdite illi Sacrificium laudis, & inebriemini ab vberibus dulcoris eius. Influet enim vobis radios suæ pietatis, & clarificabit vos fulgore misericordiæ suæ.*

Imitanda B. V. conuersatio, atque exempla.

15. Porro etsi mortales omnes ad laudandam, ac venerandam Dei Creatoris, ac Redemptoris nostri Matrem, vt pote nostrę Salutis Cooperatricem sint conditi, maximè tamen hunc in finem videntur homines Religiosarum familiarum, ac præcipue huiuscè minimæ nostræ Societatis creati. Quod Diuinitus, vt alibi etiam dixi, indicatum fuit Religiosissimo illi F. nostro Alphonso Rodriques, qui Societatem IESV, mirã cum serietate ideo conditam assueverebat, vt immaculatam Deiparæ Conceptionem toto orbe tam verbis, quam scriptis laudaret, ac celebraret. Vnde factum, vt eius Auctor ac fundator Ignatius vbi primum cælestem lucem se ad DEVM vocantem aspexit, mox sese totum culti, obsequio, ac venerationi, quam maximâ potuit animi contentione Virginis Matris consecrarit. Cum enim illum in suæ conuersionis ante eius Iconem quadam nocte supplex oraret, augustissimâ specie, multoque lumine circumfusa Virgo Puerum IESVM in vlnis gestans spectandam se illi aliquandiu præbuit. Quem aspectum non fuisse omnino ociosum præclarè scribit Auctor primi sæculi Soc. IESV lib. 1. cap. 5. *Ex illis quippe Virginis oculis*, vt ille loquitur, *tela, & faces vibrabat, quibus per omnem vitam Saucius iuit, & arsit Ignatius. Quis enim tunc illius sensus fuit, quod gaudium, quæ fælicitatis suæ admiratio, cum vidit illos oculos in se figi, quibus mortalem aspici, est immortalem fieri, est perire non posse, est cælo, Deoque donari. Itaque aspectus hic omnes illi vanitatis illecebras repente in fastidium vertit, tantumque Virgineæ puritatis amorem iniecit, vt omnes rerum fœdarum, & caducarum imagines deterserit. Donum hoc tam eximium Ignatio cum dedit, an non tam manifesto signo suam illi ostendit beneuolentiam, maternamque curam, qua multa prius claraque in luce ostenderat sese? Iam mora illa, qua spectandam se dedit quid significauit aliud, quam se Ignatio quasi in proximo semper astituram pronam in dona, ac munificentiam. Neque enim Ignatius vnquam deinceps abesse sensit, nisi quod oculis eam semper non viderit. Cæterum tam eximio illo in Ducem nostrum beneficio clementissima Dei Mater tanto ante prẹmonere nos voluit, huius minimæ Societatis Patronam apud Filium suum semper se fore, sibique secundum DEVM oportere admirabilem eius ortum, secundosque progressus adscribi, nec aliunde nobis cælestia spectanda præsidia, nisi ex ipsa cuius nos DEVS tutelæ, in ipso Parente Ignatio videlicet voluit esse commissos.* Atque ita quemadmodum ab illa se conditam in eius se laudem agnoscit Societas, sic & per eam quoque se protegendam ac Saluandam, tamquam humanæ salutis cooperatricem confidit. Et de se dictum, tam à Filio, quam à Matre illud apud Isaiam c. 43. 21. existimat: *Populum istum formaui mihi, laudem meam narrabit.*

Simon Rodriques aiebat societatẽ ad hoc excitatam vt Cõceptionem B.V de prædicaret.

Aspectus B. V. quam efficax.

B V. semper est Societatis patrona apud Filium.

Societas IESV est populus à Deo formatus ad B.V. laudes celebrandas.

16. Atque vt proprius accedamus ad illud quod principio insinuauimus Societatem à Virgine Deipara ad gloriam ipsius immaculatæ Conceptionis propagandam excitatam, testatur etiã idem Auctor primi sæculi loco citato, vbi cum præmisisset plurimos Societatis homines eximios Virginis fuisse cultores, idque inter eximios eius in nos fauores esse reponendum, siquidem illã colere, illã amare, ipsius beneficium est, & maius sępe, quam ea, quibus cliẽtum obsequia solet remunerari. Postquã inquam hæc dixisset, addidissetque eius Dies festos à nobis maxima qua fieri potest solennitate celebrari consueuisse, esseque hæc Societatis eam amantis argumenta; mox de Sacro, ac immaculato eius Conceptu, hæc attexit: Conceptionem venerata est Societas cum Romæ primas Theses Theologicas, viuente adhuc Ignatio proposuit. In quibus princeps quæstio immaculatam

Societas IESV ad deprædicandã Conceptionẽ B.V. nata.

Romæ primę Theses de B. V. Conceptione viuente S. Ignatio propositæ.

tam Conceptionem asserebat. Deinde cum legem tulit, ne quis ab hac vnquam Sententia discederet; cui tuendæ Societatem quoque institutam se diuinitus cognouisse sæpe testatus est Alphōsus Rodriques Vir notæ Sanctitatis; qui tanto amoris in Virginem flagrauit incendio, vt ausus sit illam in amoris certamen prouocare; ignoscenda temeritate quia suasit illam amor, non suasurus nisi magnus esset, cui semper licuit impune desipere. Neque veniâ illi opus fuit, qui peccato suo laudem meretur.

18. Quis porro sensus Sancti Patriarchæ nostri in immaculatā Conceptionem fuerit, ostensum fuit in quodam manu scripto Codiculo, vbi Ignatij gesta compilabantur, quem P. Pintus Ramirez in libr. de Concept. se legisse fatetur, in quo hæc habentur:

S. Ignatius suauiter & absque felle de Conceptione Theses disputari volebat.

Dum Romæ Doctor Olauius ex nostris accerrimam pro Conceptione immaculata figeret Conclusionem; temperandum præcepit Ignatius; quia licet veram haberet, & à suis in suggestu prædicandam volebat; tamen in disputationibus suauiter, & absque felle volebat proponendam.

19. Quid de P. Iacobi Laynes Secundi ab Ignatio Societatis nostræ Generalis animo erga immaculatam B. V. Conceptionem dicam? *Pro hac asserenda*, vt Autor primi sæculi testatur, *per tres horas in Concilio Tridentino per orauit, tanta vi, tantoque successu, vt Sacra Synodus; quæ ab ore dicentis admirabunda pependerat, eo decreto, quo totam Adami progeniem natiuæ labis ream pronunciat, purissimam Dei Matrem se non comprehendere auctoritate sua, scriptoque consignatum relinqui erit*. Qui sane pientissimus Laynis in immaculatam Deiparæ Conceptionem affectus, ab eadem mirificè remuneratus est. Dum enim Tridenti ageret quartana febri non paucis diebus laborauit, à qua eadem die, qua pro immaculata Conceptione dixit, penitus liberatus est.

P. Laynes tribus horis pro Conceptione B.V. disputauit, & à quartana liberatus est.

20. Illi porro Sanctissimi Concilij declarationi Ambrosius Catherinus Ord. Prædicat. qui Concilio interfuit, fatetur nullum totius Concilij Virum obstitisse, quamuis in eo plures fuerint ex Prædicatoribus Episcopi. Ita ille opusc. de Concep.

21. Quibus omnibus consideratis saluberrimum consilium esse censeo, vt omnes Virginis fideles serui, ac clientuli sese peculiari voto Deo ad defendendam, ac deprædicandam, quibuscumque possunt laudum præconijs immaculatam Diuinæ eius Matris Conceptionem adstringant. Sic enim illam sibi magis conciliabunt, propitiamque reddent, vt & in hac vita inter tot mundi, hostiumque tam visibilium quam inuisibilium discrimina, ac præsertim in hora mortis, vbi de summa totius salutis agitur, semper illis sua protectione assistat, & ad consequendam æternū Beatitatem, ad quam creati sunt patrocinetur. Hoc denique suo in illam obsequio ad innumera spiritualia præsertim beneficia, ac emolumenta apud DEVM impetranda, ac conferēda eam prouocabunt. Præclarè enim Doctor Angelicus 2.2.q.88. art.4. cum quæsijsset: *An expediat aliquid vouere?* Respondit, omnino expedire, *quia promissionem Deo facimus non propter eius vtilitatem, sed propter nostram, dicente Augustino: Benignus exactor, & non egenus est DEVS, & qui non crescet ex redditis, sed in se crescere faciat redditores. Sic id quod damus Deo, non est ei vtile, sed nobis, quia quod ei redditur, reddenti additur: ita promissio, qua Deo aliquid vouemus, non cedit in eius vtilitatem, qui à nobis certificari non indiget, sed ad vtilitatem nostram*. Cum igitur vouemus Deo, nos immaculatam eius Matris Conceptionem pro virili semper defensuros, ac collaudaturos, nihil vel Deo, qui seipso beatus est, nec bonorum nostrorum indiget, vel Matri, quæ ipsa quoque summi, æternique Boni, nempe clarâ Filij, totiusque Trinitatis visione beata est, vtilitatis conferimus, sed ipsos vt bona sua, donaque gratiarum nobiscum communicent, votis nostris inuitamus. Atque ita laudem, cultumque Virginis, ad quem etiam nos conditos secundum DEVM iam diximus, non modo velut finem, verum etiam, vt medium, ad vltimum consequendum finē, nempe claram Dei visionem, summique boni fruitionem, aliasque quamplurimas adipiscendas vtilitates, adhibemus. Ea enim Virginis nostræ præclarissima esse consueuit indoles, vt pro eo, quo semper ardet animarum saluādarum zelo, peccatores à Deo, & à se auersos salutisque propriæ oblitos vltro inquirat, & modos, ac vias omnes peruestiget, quo ad bonam frugem illos reducat, ac tandem æuiternæ beatitatis secum participes efficiat.

Votum de immaculata Conceptione defendenda quam vtile?

Votum nobis, non Deo vtilitatem parit.

Et

Et quid quæso tādem ijs facturam speramus, qui eius obsequijs se mancipantes, singulari in illam pietate, atque amore exstimulante vouent sese Originalem ipsius innocentiam, ac sanctitatem semper ad extremum vsque vitæ suæ halitum & propugnaturos, & vbi poterunt celebraturos.

22. Quod si omnibus Christi fidelibus Pietas cordi esse debet, Votum certè hoc etiā, per quod pietas in Dei Matrem fouetur, sit necesse est.

Votum de immaculata Conceptione defendenda fouet pietatem.

Quod si Gregorius Nyssenus exposit. in orat. Dominicam orat. 2. *Votum definiuit esse promissionem alicuius rei, quæ pietatis nomine dedicetur, & sacris destinetur*; is certè, qui vouit se semper de Virginis Deiparæ conceptione, absque originaria labe facta piè sensurum, eiusque aureū illud istans, quo immaculatè concepta est laudibus pro modulo suo celebraturum, is inquam, qui tale votum emittit, sensum suum, atque assensum pietati dedicat, & sacris destinat, atque in se nec non in alijs fouet pietatem, ac deuotionem, simulque ad cultum, venerationemque Deiparæ accendit.

Voti nuncupatio familiaritate quādam cū Deo parit.

23. Quod si voti nuncupatio familiaritatem quandam cum Deo homini conciliat, vt voluit S. Chrysostomus Homil. in Psal. 49. vbi explicans illud: *Redde Altissimo vota tua, & inuoca me, &c.* sic loquitur: *Volens in nobis efficere maiorem familiaritatem, & vehementiorem, quæ cum eo intercedat amicitiam, dando, inuocando, & accipiendo;* profectò manifestum euadit, quanti hoc votum Diuinæ Matri immaculatam eius Conceptionem defendendi, atque laudandi estimandum est, vtpotè quod nobis cum Deo familiaritatem, arctissimamque cum eo nobis parit amicitiam, quæ cum paritatem in personis requirat consequitur sane hominem illum, qui Deo, Virginique huiusmodi votum emittit, nescio quid diuinum consequi, copiosam nempe gratiam, per quam Diuinæ consortes efficimur Naturæ. Cum enim Virgo hęc suapte natura benignissima sit, Voto huiusmodi, ipsius gloriæ propagandæ studio emisso, neutiquam se liberalitate superari vnquam patietur, quin imo vberiori longè impetratâ à Filio gratia, donisque cælestibus suos tam bene erga se affectos clientulos locupletabit, omnique benedictione cælesti affatim cumulabit, & in hac etiam mortali vita prægustum quendam æuiternæ beatitatis, tesseramque prædestinationis ad gloriam, pro ingenita sibi munificentia, largietur.

Variæ Academię ad immaculatam Conceptionē defendendā sese voto obstinxerūt.

24. His alijsque luculentissimis rationibns Viri quamplurimi, & literis pietateque conspicui, imo & varij mūdi Principes, celeberrimæque atque doctissimæ Academiæ Votum hoc magno in Virginem pietatis, charitatisque affectu emiserunt. Atque vt prætermittā Barcinonensem, & Dolanam quibus nostri Patres Petrus Aegidius, & Ioannes Lorinus auctores fuere vt tali se voto adstringerent, vti diximus Parte 1. Disc 20. num. 47. 48. Parisina certè illa antiquissima, atque florentissima vt testatur Lucas Vaddingus in Legat. de Concept. B. V. ad Sedem Apostolicam à se concinnata, Oratione 12. §. 1. testatur circa Annum 1388. ad coercendam nimiam quorumdam Magistrorū licentiam in docenda, & inculcanda affirmatiua, & condemnanda negatiua sententia, legem tulit, ne vllus ad Magisterij aut Doctoratus, vel alios quoscunque literariæ dignitatis gradus admitteretur, nisi prius publicè voueat, se nullo vnquam tempore docturum purissimam Virginem in peccato fuisse conceptam. Quod votum nostræ etiam Societatis, vti alibi indicauimus Primi illi Decemuiri emiserunt: quæ vouendi consuetudo vsque ad hæc nostra tempora infallibiliter obseruatur. Vnde euenit, vt molestè, & grauiter feratur per florentissimum Christianissimumque Galliarum Regnum rem hanc in controuersiam adduci.

Academia Parisina.

Primi Patres Societatis Votum defendendi immaculata Conceptionē emiserunt, in Academia Parisiensi.

Pulchra B. Virginis prosopopœia. [illegible] immaculatam suā Conceptionē deprædicat.

25. Sensum hunc totius illius potentissimi Regni de immaculata Deiparæ Conceptione, doctissimus Ludouicus Caruaialus in celeberrima illa sua Declamatione Parisijs habita atq; edita diffusè declarauit Anno Domini 1541. in qua B. Virginem ita hac de re per prosopœiam loquentem introducit: Num frustra dictum est; vbi abundauit delictum, super abundauit & gratia? Abūdauit sane delictum primi hominis in filios ab eo, eiusque posteris propagandos, sed secundi hominis hoc est Filij mei gratia superabundauit, dum me alioqui casuram, ab illius crimine fecit immunem. Qui fieri potest, vt gratia superabundet, si tempore necessitatis non superueniat? Nonne delictum præuaricatoris in me superabundaret, si medicina Redemptoris

ptoris non præueniret? Quid si huiusmodi gratia non extéditur ad reliquos mortalium fœtus, ne lata lex de morte Adam, & filiorum eius abrogaretur, hoc est, de peccati originalis mũdatione, saltem hoc mihi concedatur, quæ sola sum Mater Dei, vt in me sola Filij mei gratia præseruans superabundet, cui, vt Hieronymus rectè dixit tota se infudit gratiæ plenitudo. Quasi cunctis regionibus aquarum voraginibus obuolutis, Arca Noe non fuerit sola super aquas eleuata. Arca illa in qua erãt animalia munda, & immunda sic fuit sublimata, vt eam aquarum fluctus non læderent; & ego quæ sum receptaculum Spiritus S. & vterus pudoris, ac innocentiæ eram cataclismo peccati absorbenda? Nonne latâ lège de capitis discrimine in eos, qui Aulam Assueri intrarent non vocati, fuit Esther sola, pro qua hæc lex constituta non est?
Rex ille prophanus sceptrum aureum super caput mulierculæ in signum clementiæ tetendit, & Pater misericordiarum in me Reginam cælorum, quam ipse in suam aulam, vt essem Mater ac sponsa, ab æterno vocauerat, nón potuit misericordiæ suæ sceptrum extendere? Quid audio? Num potẽtiam Dei attenuatis? an clementiam? an vtrumque? Hæc ille ac plura alia in illa elegãtissima Declamatione pro immaculata B.V. Conceptione, quæ sane totius illius florentissimæ Academiæ egregiam in Diuinæ Matris purissimam Conceptionem voluntatem declarant.
Vnde minimè nobis mirãdum est Academicos illos antecessorum vestigijs inhærentes, voluntate sua tã sancto Voto stabilitâ, semper hactenus pro primigenia Virginis innocentia defendẽda tam viriliter depugnasse, & in acie intrepidos, firmosque perstitisse.

Coloniensis Academia Conceptionẽ B.V. defẽdit.

26. Exemplum Academiæ Parisinæ secuta est Coloniensis, vt constat ex actis ipsius Vniuersitatis ad Annum 1469. & 1496. postquam Scotus cum Discipulis Alberti Magni de immaculata Deiparæ Conceptione disseruit.
In qua disceptatione cognomen Doctoris Subtilis consecutus fuisse memoratur. Quam porro gratum hoc eius studium in propugnanda Diuinæ Matris Conceptione ei extiterit, ipsa insigni quodam prodigio contestata est.
Cum enim Doctor hic ad defendendam eius immaculatam Conceptionem contra illius aduersarios in arenam descenderet, breuemque illam precatiunculam, ante lapideum eius Simulachrum præmisisset: *Dignare me, laudare te, &c.* Ipsa Mater benignissima sese illi inclinare non est dedignata. Itaque in hodiernum vsque diem inclinato capite effigies illa ad æuiternam tanti fauoris contestandam memoriam perseuerat.

Academia Valentina, & Vrsanensis.

27. Idem votum à multis retro Annis Academia Valentina à suis exigit Alumnis si ad Doctoratus gradum cupiant ascendere. Idem obseruatur in Academia Vrsanensi, quemadmodum eius Duces, ac Patroni statuerunt.

Academia Moguntina.

28. Quid de Academia Moguntina dicam? Hæc Anno 1501. idem votum emisit vt testatur Laurentius Surius in suis Commentarijs, vbi asserit Academiam hanc imitatam Parisienses, & Colonienses Theologos, omnino decreuisse ac statuisse sentiendum, Beatissimam Dei Genitricem semperque Virginem Mariam, quam ex omni æternitate sibi Matrem delegit Filius Dei, sine labe originalis peccati conceptam, idque singulari quodam priuilegio.
Tum adductis quibusdam rationibus ad hoc comprobandum, ita concludit: *His atque alijs permota facultas Theologica Vniuersitatis Moguntinæ grauiter sanciuit deinceps neminem in ea Academia promoueri debere in Sacra Theologia, nisi iuramento interposito, prius fidem dederit, se diuersam Opinionem, neque animo retenturum, neque quouis modo approbaturum.*

Academia Viennensis.

29. Quid denique de antiquissima atque celeberrima Viennensi Academia referam? Hæc solenni decreto, Ferdinandi III. Imperatoris mota, statuit, vt nullus inter membra Academica accenseatur, qui iureiurando defensionem immaculatæ Conceptionis non polliceatur: voluit insuper optimus Imperator, vt ipso die immaculatæ Conceptioni Sacro vniuersa Academia solemni pompâ, prælatis Facultatum Sceptris ad Basilicam Diui Stephani procederet, cui Solemnitati ipse sapientissimus Cæsar interfuit, vniuersamque Diuinæ Matris Panægyrim sua præsentia cohonestauit. Nec ita multo post apud S.S. Dominum Nostrum Pótificem Innoc. X. intercessit, vt gloriosissima Dei Mater, ab omni originalis peccati macula libera à Sede Apostolica tandem aliquãdo declararetur.

30. Fue-

Variæ Ciuitates votum emiserunt defendendi Conceptionem B. V.

30. Fuere etiam nonnullæ Ciuitates, quæ in suis necessitatibus voto, ad immaculatam Conceptionem Diuæ Virginis colendam sese manciparunt. Ita fecisse memoratur Ciuitas Senensis, quæ ob peculiarem in illam pietatis affectum Ciuitas Virginis dicitur.

Sena.

Hæc enim cum grauissima, ac durissima hostium obsidione Anno 1520. premeretur, ad Votum hoc, tanquam ad Sacram Anchoram recurrit, teste P. Ambrosio Catherino Ordinis Prædicatorum.

Genua.

31. Idem fecisse Ciuitatem Genuensem cum contagiosa lue esset infecta referunt Annales Patrum Capucinorum, vt alibi diximus fusius.

Mediolanū.

Ciuitas quoque Mediolanensis tempore Blanchorum, eadem grassense lue, teste Bernardino de Bustis Serm. 9. de Concept. Par. 3. facta promissione Magnæ Matri, si ab ea contagione liberaretur se diem festum immaculatæ ipsius Conceptionis celebraturam, mox tanto periculo erepta est. Addit idem Bernardinus: *Intellexi etiam quod primus Dux Mediolani tam præclarum consecutus est Dominium, quod ad exhortationem M. Petri de Candia, qui postea fuit Summus Pontifex deuotionem præcipuam semper habuit erga Conceptionem B. V. Matris Dei, quam etiam sæpius deuotè inuocans per Sanctissimam eius Conceptionem obsecrabat. Credo etiam prædictum Xistum IV. ad Summi Apostolatus apicem prouectum, quia quotidie ad vesperas, & Matutinum de immaculatæ Virginis Conceptione commemorationem fecerit, quam deuotionem semper etiam in Pontificatu, vti intellexi obseruauit.* Sic ille.

Primus Dux Mediolanēsis tantum dominium consecutus ob cultum immaculatæ Conceptionis.

Sixtus V. Pōtifex creatur ob cultum Conceptionis B.V.

32. Neque vero Solæ Academiæ, & Ciuitates voto se ad celebrandam, colendamque immaculatam Conceptionem Virginis obstrinxerunt, verumetiam summa mundi capita, Reges ac Principes hac in parte imitatione dignissimi, siquidem, vti rectè cecinit Claudianus:

Regum exēpla quam efficacia.

Regis ad exemplum totus componitur orbis,
Vtque Ducum lituos sic mores castra sequuntur.

Vnde Seneca Regem merito dixit caput populi, & Spiritum Vitalem esse Regni, quo omnia membra animantur, vegetantur, atque reguntur. Eius verba sunt lib. 1. de Clement. c. 4. *Ille est enim vinculum, per quod Respublica cohæret, ille Spiritus vitalis, quem hæc tot millia scilicet populorum trahunt, nihil ipsa per se futura, nisi onus, & præda, si Mens illa Imperij subtrahatur: Rege incolumi mens omnibus vna, Amisso rupere fidem.* Ac proinde dicere licebit de Regis in Virginem pietate id quod idē Seneca de Cæsaris mansuetudine pronunciauit li. 2. de Clement. cap. 2. *Diffundetur paulatim per omne Imperij corpus, & cuncta in similitudine tui formabuntur. A capite bona valetudo, inde omnia vegeta sunt, atque erecta, aut languore demissa, prout animus eorum viget, aut marcet. Et erunt Ciues, erunt Socij digni hac bonitate* (addiderim ego: hac in Virginem pietate) *& in totum orbem recti mores, & Dei, eiusque Matris cultus reuertetur.*

Rex est caput populi, & spiritus vitalis.

33. Atque vt aliorum Regum ac Principum antiquorum id mittamus exempla, libet hic referre id quod de Rege Catholico Ferdinando, eiusque lectissima Coniuge Isabella Principibus cultui Deiparæ addictissimis refert supra memoratus Bernardinus Bustius, Vir religiosissimus: *Nouissimè,* inquiens, *aliud suæ Innocentiæ Originalis stupendum indicium gloriosa Virgo Maria demonstrauit. Nam cum Serenissimus Hispaniarum Rex per multos annos ad laborasset, pro inclytæ, & inexpugnabilis Vrbis Granatæ expugnatione, tandem ad purissimę Virginis adiutorium deuotè confugiens vouit cum sua Regina consorte, quod si illis de ea vrbe Victoriam concederet, primum Ciuitatis illius Templum in honorem ipsius immaculatæ Conceptionis erigerent, ac consecrarent. Quo voto facto, gloriosam plane de illa Ciuitate illis victoriam Virgo intemerata concessit. Vnde Granatam solemniter, magno Episcoporum, procerumque suorum numero, militumque potenti exercitu votum illico persoluerunt.* Addit huic breuissimæ suæ narrationi quasi auream coronidem perutilem ad Principes pro sedulo cultu venerationeque Deiparę exhortationem: *Animentur ergo,* inquit ille, *omnes Christiani Principes ad colendam immaculatam Matris Dei Conceptionem, iubeantque ipsius festiuitatem in omni suo Dominio solemniter celebrari. Si quis gratiam quampiam à B. V. obtinere desiderat, eam per immaculatæ ipsius Conceptionis reuerentiam efflagitet. Hoc enim nouissimo mundi tempore benedicta Virgo vniuerso orbi puritatem, originalemque innocentiam suam dignabitur demonstrare.*

Votum Ferdinandi Hispaniarum Regis ad B. V. pro expugnatione Granatæ.

Exhortatio ad Principes vt colant immaculatam Conceptionem.

34. Hac aliaue simili animati fuisse visi sunt exhortatione Magni illi duo Reges item Catholici Philippus III. & IV. qui ad definiendam pro bono publico, & Regnorum suorum tranquillitate de immaculata Virginis Beatissi-

mæ Conceptione iam pridem agitatam controuersiam ad SS.DD.NN.Paulum V. & Gregor. XV. Summos Pontifices amplissimam legationem per Fratrem Antonium de Treio Episcopum Carthaginensem Regium Consiliarium,& Oratorem ex ordine Minorum adornarunt, in quam luculentissimarum rationum huiusmodi allata sunt momenta, & per eiusdem Ordinis P. Lucam Vaddingum grauissimum, doctissimũque Theologum eruditè cõcinnata atque conscripta, vt nihil in tota hac materia, siue eruditionem Theologicam, siue Historicam spectes, addi posse videatur. Qua demum Legatione hi potentissimi, Sapientissimi, Deiparæq; studiosissimi Reges, amplissimã in primis à Sede Apostolica consecuti sunt laudem: ita vt Gregor.XV. vni Regum eorum scribere in hunc modum nõ dubitarit: Charissimè in Christo Fili noster S. Catholicæ Religionis decus, & Austriacæ pietatis argumentum est, Regem potentissimum, cui vtriusque orbis Prouinciæ amplissimæ famulantur, tanto studio Sanctorum laudibus, & Beatissimę Virginis dignitati inseruire. Benedicimus Maiestati tuæ charissimę Fili, dignamq; tibi à Dominantiũ Domino Regia pietate fœlicitatem precamur. Sane tibi, & populorum fidem, & hostium oppressionem polliceri haud temerè possumus, cum eius tibi Virginis patrocinium conciliare studeas, quam terribilem esse vt castrorum aciẽ ordinatam Diuina oracula testantur.

Reges Catholici à Põtifice laudãtur ob defensionem Immaculatæ Conceptionis.

Vix dici potest quanto nos gaudio nuperæ literæ Maiestatis Tuæ de immaculata Deiparæ Conceptione differentes perfudere. O curam Catholico Rege dignam, & Christi Vicario gratissimã. Præter hanc adeo insignem Christi Vicarij laudem, id etiam hi Catholici sua pietate in Virginem cõsecuti sunt Reges, vt iam memorati Pontifices grauissimas Constitutiones conderent, quibus immaculatam Deiparæ Cõceptionem astruunt, eamque publicè doceri in scholis, & in exedris prædicari, concessis etiam Indulgentijs volunt.

Nec his contenti, aliam sententiam contrariam taceri, atque è scholis exulare iusserunt.

36. Eadem illa vel simili exhortatione permotus fuisse visus est Carolus V. Imperator Domus Austriacæ Sol, columenque augustissimum, cum Regię Confraternitati Toletanæ in obsequiũ ac laudem Conceptionis immaculatæ fundatæ à Pontifice Adriano VI. olim suo Præceptore Bullâ peculiari confirmatæ nomen dedit. In qua Oeconomus, siue Præfectus & Primus Confrater tantus Monarcha esse non est dedignatus. Cuius singularem deuotionem in Deiparam imitati totius Regni proceres, se eiusdem Sodalicij legibus subiecerunt, in quibus multoties profitebantur expresse, se omnia illa, & magna, quæ exhibebant obsequia Deo, obtulisse in honorem immaculatæ Conceptionis suæ Genitricis. Et in cap. 15. earumdem Constitutionum iubetur celebrari dies festus S. Annæ.

Carolus V. Imp. studiosus Concept. B V. defendendæ.

Cuius rei eam dant rationem: Vt memoria habeatur purissimæ Conceptionis eius, in cuius ventre fuit anima Mariæ creata in maiori gratia, quam Adami, vel Euæ; quam Angeli etiã, aut Archangeli, Cherubin, aut Seraphin, qui cum natura gratiam acceperunt. Hæc enim ad maius præ illis ministeriũ eligebatur, & creabatur.

37. Huius vestigijs institisse visi sũt nostri hi Principes Austriaci in Germania. Siquidem tam Ferdinandus II. Imperator fœlicissimæ recordationis, quam eius Filius Ferd. III. cum Coniugibus ac liberis Cõgregationi immaculatæ Conceptionis, quæ Viennæ in Domo Professa Anno 1634. fuit inchoata nomen dedere, vti Par. 1. Disc. 18. nu. 39. ostensum est. Imo Ferd. III. cum Anno 1625. circa tẽpus illud quo Hispaniarum Reges ad Sedem Apostolicam pro defendẽda immaculata Virginis Conceptione legationem adornabant, instanter, ab eadem sede postulauit, vt Dei Mater ab originali peccati labe immunis pronunciaretur.

Germani Principes Austriaci quam deuoti erga B.V Cõceptionem.

Hanc porro propensissimam suam in Virginem Dominam nostram voluntatem in hodiernum vsque diem fouet, nouisque indies ardoribus auctam cõseruat. Memorabilis sane est huius pientissimi Principis in Diuam Virginem ea pietas syncerissimusque animi affectus, quem Anno sæculari Societatis IESV 1640. declarauit, cum Louaniẽsi Congregationi B. V. nomen dedit, in eiusque Album manu propria ita sese inscripsit: Illius ego cætus sub inuocatione tua congregati Augustissima Maria me libẽs, & merito vnum profiteor: Tibi ergo me, meosque, Coniugem ac libe-

Ferd. III. in B. V. pietas.

liberos, tibi Romanum Imperium cui me DEVS præfecit, Tibi Regna à maioribus accepta. Tibi tutelęque tuæ populum, & exercitus meos; Tibi tuoque Filio militantes committo. Tu me in tuum admitte, qui Filio tuo, qui tibi, qui vtriusque honori viuo, Regno, Pugno. Tuus igitur ergo ero ò Maria, Tui erunt quicumque mei. Tuæ erunt ditiones, & Regna mea, & Imperium, Tui populi, & exercitus: Tu eos protege, Tu in eis vince, Tu in eis Regna, tu in eis Impera. Ita Voueo 1640. Tuus Pietate, ac Iustitia Ferdinandus.

Votum publicum Imperatoris Ferd. III. pro immaculata Conceptione.

Hoc etiam Anno 1646. quo hæc scribo, dum Hæresum, bellorumque ad Catholicam Religionem extirpandam desæuiunt turbines, spem suam vnicam post DEVM defigens in Deiparam in medio nobilissimo totius Vrbis Viennensis foro, quod Aulicum nuncupatur, è diametro Templi Domus Professæ Societatis IESV Columnam prætaltam, atque ornatissimam velut trophæum Virgini gloriosissimę de Tartareo Dracone triumphanti, eiusque caput, quod Sancti Patres Originale Peccatum appellant, conterenti, vniuersasque in toto mundo Hæreses velut venenatos serpentes interimenti, ad contestādam totius Domus Austriacæ erga immaculatam Dei Matris Conceptionem singularem pietatem erexit, eamque Stylographiam ad perpetuam rei memoriam iussit incidi.

Deo Opt. Max. Supremo cœli Terræque Imperatori: per quē Reges regnant: Virgini Deiparæ Immaculate Conceptæ. Per quam Principes Imperant: In Peculiarem Dominam: Austriæ Patronam: Singulari Pietate Susceptę: Se: Liberos: Populos: Exercitus: Prouincias: Omnia Denique Confidit: Donat: Cōsecrat: Et In Perpetuam Rei Memoriam. Statuam Hanc Ex Voto Ponit Fernandus Tertius Augustus.

Dicta porro est huius Sacræ Columnæ Dedicationis dies 18. Maij labentis tunc Anni 1647. qui vbi illuxit vniuersam prope Ciuitatem ad pietatis obsequia excitauit. Præter enim Serenissimos Archiduces, eorumq; sorores, omnes summi, medijque Domini Nobilitas, Religiosi Ordines, omnis hominū conditio, ordo, status, & sexus, qui omnes solemni supplicatione ad Domum Professam Societatis IESV conuenerunt, vbi inter Missarum solemnia antequam Sacram Eucharistiam sumeret huiusmodi Votum pientissimus Cæsar fixis humi genibus emisit:

Votum Imperatoris.

Omnipotens, sempiterne Deus per quem Reges regnant, in cuius manu sunt omnium potestates, & omnium iura Regnorum; Ego Ferdinandus coram Diuina tua Maiestate humiliter prostratus, meo, meorumque successorum, & Inclytę huius Prouinciæ Austriæ nomine, Immaculatam Filij tui Matrem semper Virginem Mariam hodie in peculiarem Dominam, & Patronam huius Archiducatus inuoco, & assumo; insuper voueo ac promitto eiusdem Immaculatæ Conceptionis festum quod cadit in diem 8. Decembris solemniter etiam quoad forum in hac Prouincia quot annis præuio, more Ecclesiæ consueto ieiunio, in eiusdem peruigilio celebrādum. Te deprecor supreme cæli, terræque Imperator, qui quod Matri tuæ impenditur, tibi impensum reputas, Votum hoc meum quod suggerere clementer dignatus es, benigno fauore prosequere, atque ad protegendum me, Domum meam, populosque mihi subiectos dexteram tuæ Maiestatis extende. Amen.

Quæ

Quæ voti formula in membrana exarata; ad feræ posteritatis memoriam in Domo Professa conseruanda recepta est.

Congregatio Italica Nobilium Viennæ ad defendendam Conceptionem sese voto obstrinxit.

39. Pientissimum hunc tanti Principis erga Sanctissimæ Virginis immaculatam Conceptionem affectum imitata Nobilium Italicorum Sodalitas sub eiusdem immaculatæ Conceptionis titulo in Domo Professa Soc. IESV Viennæ, vt ante diximus erecta, Voto sese perpetuo eamdem ab omni labe purissimam Conceptionem amplectendi, atque defendendi adstrinxit; Votumque hoc suum pro incolumitate Imperatoris Ferdinandi III. corde, purissimo ex argento vnciarum 27. & amplius Nominibus atque Iconibus IESV & Mariæ radiatis atque inauratis decorato, liberalitate Guilelmi Comitis Slauatæ Sodalicij eiusdem Rectoris venustè fabrefacto occlusũ Deiparæ obtulit, cum huiusmodi, cordi ipsi insculpta epigraphe: *Votum Congregationis B.V. immaculatè conceptæ pro Ferdinand. Tertio Imperatore*. Ac ne cor vacuum obtulisse videretur, intus reclusus est libellus argenteâ telâ obuolutus, in quo Voti ipsius formula, omnium Sodalium vouentium, immaculatamque Virginis Conceptionem profitentium nomina descripta visuntur. Voti porro formula erat huiusmodi: Sancta Maria Mater Dei, & Virgo sine peccato Originali concepta, *Ego N.N. licet tuo seruitio indignissimus, impulsus tamen admirabili illa tua pietate, tibique seruiendi desiderio, te hodie in Patronam, Aduocatam, & Matrem eligo, firmiterque statuo, ac propono me nunquam te derelicturum, neque contra te aliquid dicturũ, aut facturum, neque permissurum vt à meis subditis aliquid contra tuum honorem vnquam agatur. Peculiariter autem promitto, & voueo tuam immaculatam Conceptionem piè me crediturum, & pro viribus defensurum, assertionemque illam, quantum in me erit propagaturum. Obsecro te igitur Mater pientissima, per preciosissimũ IESV Christi dilecti Filij tui, sanguinẽ mei amore effusum, suscipe me in seruum tuum perpetuum. adsis mihi semper tuo fauore, & impetra à dilecto Filio tuo gratiam, vt ita me geram in omnibus cogitationibus, verbis, & actionibus meis, quo nunquam vel ipsius, vel tuæ Maiestatis oculos offendam. Memento semper mei, ò immaculata Mater Dei, nec me deseras in hora mortis meæ. Amẽ.*

Votum Sodalium Congregationis Italicæ.

Decretum denique est communibus totius Magistratus, omniumque Consultorum Congregationis huius suffragijs, vt votum hoc mensibus singulis, peracta communione generali in oratorio renouetur, & Cor ad summitatem Aræ Congregationis in perpetuam rei memoriam appendatur. Illud quoque memoria dignissimum hic occurrit, quod vbi de hoc pio Congregationis huius Voto pro incolumnitate suæ Maiestatis Cæsareæ nuncupato perlatum est ad Imperatricem Viduam Eleonoram, & ad Serenissimum Hungariæ, Boemiæq; Regem Ferdinandum IV. ad Catholici Regis Sponsam, eiusque Fratrem lectissimos augustissimi Imperatoris libros, nihil eis fuerit antiquius, quam vt, & ipsi propria manu in hunc veluti Vitæ Librum nomina sua transcriberent, seseque immaculatæ Conceptionis assertores, ac defensores semper futuros profiterentur, professionemque hanc suam perpetuo Voto, optimum Parentem tamquam gemini tantæ Aquilæ pulli æmulati, firmarent. His sociari omnino voluit Serenissimus Lotharingiæ Dux Nicolaus Franciscus, cum lectissima sua Coniuge Claudia; Principes Domus Austriacæ studiosissimi.

Principes Austriaci ad defendendã Conceptionẽ se voto adstringunt cũ Eleonora Augusta.

38. Ex quibus omnibus quantum voluptatis generosus ille Heros Deiparæ amantissimus Comes Guilelmus Slauata qui tunc ad Congregationis clauum sedebat, voluptatis perceperit dictu est difficile, illud solum dixisse sufficiat, quod non contentus argenteũ illud Cor obtulisse Sodalitati, voluerit etiam totius illius rei seriem proprijs sumptibus in lucem edi, illique hanc suæ pietatis testem præfationem præmittere:

Guilelmi Slauatæ in immaculatã Concept. pietas.

Tibi, Augustissima Dei Parens, Sine Macula Concepta Virgo MARIA, Erectam à Ferdinando III. Statuam, Calamo Erigo. Et Affectu. Vbi Tuos Honores Loquuntur Saxa, Mutus Esse Non Debui. Aut Si Tacendum Esset Homini, Lapis Fieri Velim. Etiam Ex Me Debetur Tibi Statua Et Columna: Imo Debeor Ipse. Voluisti Me Pluribus Annis Sodalitati Im-

maculatæ Conceptionis Tuæ. Præfectum Et Rectorem, Vt Non Postremus Essem, Qui pro Immaculatę Conceptionis Tuę Honoribus Starem. Quia Declinante Iam Aetate Non Possum Corporis; Pono Solidissimi Affectus Columnam, Vegetissimi Animi Statuam Immortalem. Et dum Augustissimus Imperator Ferdinandus III. Tuę Immaculatę Conceptioni Saxa Erigit Et Colossos, Ego Toto Affectu Subscribo:

Comitis Gulielmi Slauatæ in immaculatam Conceptionem affectus.

Tuæ Immaculatæ Conceptioni
deuotissimus
Gulielmus Comes Slauata.

Atque hec de Principum Austriacorum in immaculatam Deiparæ Conceptione deuotione, ac pietate dixisse sufficiat.

40. Hos inter, aliosque Christianos Principes merito accensenda videtur Serenissima Venetorum Respublica, quæ hoc ipso Anno quo Venetijs hasce meas lucubrationes in lucem edo diem 8. Decembris immaculatæ Deiparæ Conceptioni Sacrum, magna cum religione, ac pietate celebrauit, iussitque omnes, obseratis passim mercimoniorum officinis, feriari, ac Spiritui, laudibusque tantæ Reginæ, cuius Sacra Annunciationis die, felicissimis nempe auspicijs, inclytæ huius Vrbis fundamenta, totius orbis miraculo, iacta sunt, indulgere. Videre fuit ea die præcipuam Venetiarum nobilitatem Senatoresque Sapientissimos, summos denique medios, infimos passim omnibus in Sacris Aedibus, ac præsertim Patrum Conuentualium quam solennissimè ac religiosissimè immaculatam Dominæ nostræ Conceptionem tam musicis concentibus, quam Sacramentorum vsurpatione, quæ harmonia Diuinis auribus est longè gratissima, nec non Sacræ Concionis de laudibus purissimę Conceptionis auscultatione, innumerabilium hominum concursu, quam illa vastissima, atque augustissima Basilica vix capere poterat, magna pietate celebrare. Facta demum est solenni pompa supplicatio, in qua Velum B. Virginis proprium circumgestantes, eiusdemque laudes accinentes processerunt. Idem nobilitatis, populique accursus visus fuit in Templo Patrū Diui Francisci de obseruantia, qui etiam, vt pote immaculatæ Conceptionis Diuæ Virginis defendendæ, ac deprędicandæ studiosissimi partibus suis minimè deesse voluerunt, populum per se in illam propensum ad eius venerationem, cultumque inflammando.

Serenissimæ Venetorum Reipublicæ in Immaculatam Conceptionem affectus.

40. Ad quod faciendum, tacito quodam misso cælitus à Beato huius Vrbis Protopatriarcha Laurentio Iustiniano, instinctu fuisse permotos crediderim. Quantus enim immaculatæ Conceptionis Deiparæ hic fuerit amator, atque propugnator, eius pientissima, doctissimaq; ingenij monimenta, nobis etiam tacentibus attestantur. Audiamus illum ore illo suo, quod Diuina olim exosculari, eundemque complecti dignata est Sapientia, ita loquentem Serm. de Annunc. B. V. *Ab ipsa sui Conceptione in benedictionibus præuenta est dulcedinis, atque à damnationis aliena Chirographo*. Et paucis intercalatis: *Sicut erat plane à carnis colluuione immunis, ita ab omni peccati labe extranea*. Libro vero de casto Connubio Verbi, & animæ, quod ipse dum adhuc in primis adolescentiæ versaretur annis fælicissime expertus est, Libro inquam illo, ita scribit: *Hæc est Originalis pæna delicti, à qua nemo, quamuis eximia, polleat Sanctitate, liber existit. Quotquot enim ex ipsa nati sunt propagine (excepto dumtaxat Mediatore Dei, & hominum, homine Christo IESV, & ipsius Matre) sub hac peccati lege sunt conditi. Vnde Propheta vice omnium gemens ait: Ecce in iniquitatibus conceptus sum.* Nec hic pientissimus huius Beatissimi Protopatriarchæ in immaculatam Cōceptionem Virginis conquieuit affectus. Nam in Fasciculo Amoris Diuini, quo æquè, ac in Deiparam ferebatur cap. 7. sic prosequitur: *Nemo ab ipso mundi initio vsque ad temporis plenitudinem (Mediatore dumtaxat, eiusque Genitrice excepta) iugum damnationis euasit.* Opinionem hanc porro tanquam suauissimam nardum ita suo cordi insetuit, vt eam ad vltimū suæ vitę halitum fixam, firmamque seruauerit. Nam in opere illo quod ante mortem postremum exarauit, hæc habet:

B. Laurentius Iustinianus Patriarcha defendit immaculatam conceptionem.

bet: *Ab hoc quippe Originali peccato nullus excipitur, præter illam, quæ genuit mundi Salvatorem*. En quam aperte, quam constanter Deiparæ immaculatam Conceptionem propugnat, eamque ab omni genitali labe deprædicat immunem. Persuaserim sane mihi Sanctissimum hunc Antistitem ardentissimæ suæ pietatis amorisque in Diuam Virginem igniculos, quibus sacrum eius æstuabat pectus, eiusdemque de eadem Virgine conscripti Sermones flammescebant in hodiernum vsque diem cælitus in huius Vrbis incolas iaculari, vt, & ipsius immaculatam Conceptionem laudent, ac propugnent, eiusdemque cultum, ac venerationem passim amplificent. Vt i videre est tota Vrbe, cuius omnes pene anguli, compita, triuiaque, omnes denique mercimoniorum tabernæ Virgineis Iconibus exornatæ, perpetuis quasi funalibus, ipsorum in Virginem ardentissimæ charitatis indicibus, resplendent.

Venetorum in B.V. pietas.

41. Verum inter omnia huius Serenissimæ Reipublicæ in Deiparam pietatis monimenta, illud quod hac nostra tempestate in eius gloriam erectum est palmam fert, Basilica nempe illa pulcherrima æque, ac Sumptuosissima B. Mariæ de Salute, ita nuncupata, quod afflictissimæ huic Vrbi contagiosa lue laboranti præsentissimam salutem attulerit. Nec hic eorum deuotissima stitit Religio. Nam ex ærario publico triginta septem pondo, siue libras auri purissimi Senatus deptompsit, ex quibus ingentem lampadem, arte, ac sumptibus visendum, quam mihi etiam tūc Laureti degenti videre licuit, conflari, & ad Sacram Lauretanam Aedem, in qua Verbum caro factum est, ornatissimâ triremi deportari, ac perpetuo lumine dotari iussit, vt ita æuiternum antiquissimæ huius Vrbis in Diuinam Matrem pietatis, amorisque omnibus retro seculis Mnemosynon relinqueretur.

Templum B. V. de salute illustre Venetorum pietatis erga illā monimentum.

42. Eodem illo quo pestifera lues Vrbem corripuerat Anno, sedente ad clauum Reipublicæ Duce æterna memoriâ dignissimo Nicolao Contareno, solenni supplicatione toto S. Marci foro Imago illa Deiparæ Diui Lucę pennicillo diuiniori depicta, & auro gemmisque insignis, quæ belli tempore ante Orientis Imperatores, perque Vrbis Constantinopolitanæ Mœnia barbaris eam obsidentibus, circum gestari consueuerat, deportari cæpit; inque hodiernum vsque diem singulis Sabbati diebus, totius pene Senatus, ac Nobilitatis Serenissimum Ducem comitantis accursu, Diuinæ Virginis laudes concinendo insigni cum religione circumfertur. Eiusdem religiosissimi Ducis auspicijs die Præsentationi Diuæ Virginis sacro votum publicum factum quæ Deiparæ, communi, omnium Patrum consensu, præsentatum, oblatumque est, vt quotannis deuotâ Supplicationis pompa ad Templum illud Magnæ Matris de Salute Dux ipse, cum vniuerso Senatu procederet.

Quo tempore in processione B.V. Imago per forum S. Marci gestari cæpta sit?

43. Nec contenta Serenissima Respublica hiscé obsequijs sibi gloriosam Dei Matrem cælorum Reginam demereri, voluit quoque sibi obstringere dolorosam. Nam auditâ cuiusdam deuotæ Sanctimonialis diuinitus sibi facta reuelatione, vt Dolenti de morte Filij Deiparæ Venetijs certo loco sacra ædes exstrueretur; mox Religiosissimus Senatus iaci fundamenta iussit, opusque expensis publicis perfici quantocyus demandauit. Plura alia de Serenissimę huius Reipublicę in glorisissimā cælorum Reginam cultu, ac veneratione dici possunt, quę ab alijs satis scriptis mandata sunt, vnde illa breuitatis causa omittimus.

Veneti in honorem B. V. dolorosæ diuinitus moniti Templum extruunt.

44. Neque vero solum Reges, ac Principes peculiarem deuotionem etiā voto firmatam erga immaculatam Virginis Conceptionem cordi radicatam præsetulerunt; verumetiam Religiosi Ordines pene omnes, ac pręsertim Religio illa in Ecclesia Dei instituta in huius Mysterij honorem, ac venerationem, in cuius Regula capite 3. vt testatur Suarez To. 2. in 3. Par. Disp. 3. sect. 5. dicitur: *Animam Virginis à primo instanti creationis fuisse Sanctam*. Quam Regulam ac institutum approbarunt Iulius II. Leo X. Alexander VI. varia ipsis concedendo priuilegia. Expressè vouent hi in sua Solenni professione de immaculata Conceptione Virginis sectanda, ac tenenda. Sanctimoniales etiam Ordinis Conceptionis idem promittunt semet in eo victuras, & vitam illam culturas, ob amorem, & seruitium Sanctæ Concept. absque vlla macula Dei Genitricis, vt scribit Vvadingus. Ordo etiam Præmostratensium Religiosissimus totus est in honore immaculatæ

Religiosi aliqui Ordines Votum pro defendenda B. V. Conceptione emiserunt.

Sanctimoniales Concept. vouent defensionem illius.

maculatæ Conceptionis promouendo addictus, quod ille candido suo habitu, & laudabili vita præsefert, quæ omnia ab Ecclesia confirmata sunt.

Ecclesiæ Cathedrales vouerunt se immaculatā Conceptionem defensuras.

35 Multæ quoque Ecclesiæ Cathedrales sanxerunt amplectendam hanc sententiam, optimamque hanc suam voluntatem, voto de Maria ab originali labe vindicanda confirmarunt. Anno certe 1617. ita vouit Ecclesia Hispalensis cum suo Archiepiscopo, & toto Beneficiatorum Clero. Anno vero sequenti idem votum emisit Ecclesia Barcinonensis præsentibus Archiepiscopo, & omnibus fere Episcopis tractus Tarraconensis. Eodem voto sese adstrinxit Anno 1619. Ecclesia Compostellana in plena Synodo totius illius Archiepiscopatus. Idem fecit Cæsaraugustana S. Mariæ de Pilari à S. Iacobo fundata. Denique, vt idem testatur Vaddingus plurimæ Ecclesiæ particulares sub illis Annis eandem Virgini dederunt fidem, Ecclesiæ, inquam, Oppidorum, Villarum, Præsidiorum, Parochiarum, Monasteriorum, tam Monachorum, quam Sanctimonialium: Multæ etiam Confraternitates, ac Congregationes, quarum nomina, & Votorum formulas recensere in tanta multitudine, longum foret. Vnde supra citatus Suarez pręclarè inter ceteras rationes pro immaculata Conceptione defendenda, primam omnium magni ponderis dixit esse totius Ecclesiæ fere vniuersalem consensum. Cui consonat totius populi Christiani etiam rudium, & simplicium propensissima in Deiparam voluntas; quæ quanti facienda sit, cum vox populi vox Dei sit, multis ostēdit idem Vaddingus ex SS. Augustino, & Bernardo, qui ex hac populorum conspiratione, licet non vniuersali, Innocentio II. electo Pontifici fauentiū, legitimumque esse Ecclesiæ Pastorem conclamantium, eum verum Christi Canonicè electum Vicarium esse intulit, censuitque id iudicio, vel reuelatione Dei constitisse. Præclarè enim Doctor Subtilis Q. 2. Prologo 5. *In rebus*, inquit, *non euidentibus ex terminis, nec principijs euidentiam habentibus, non consonant firmiter, & infallibiliter multi diuersimodè dispositi, nisi à Causa Superiori ipsorum intellectus moueantur ad assensum*. Quod igitur in laudem Conceptionis Deiparæ gloriosissimæ totius Orbis homines summi, medij, infimi, rudes, ac simplices tanta voluntatum propensione conspirarint, confitendum omnino est, & danda gloriā Supremæ omnium Causæ, æuiternæque Sapientiæ, quæ aperitos mutorum, & linguas infantium facit esse disertas, in dilectissimæ Matris suæ ab omni macula vindicanda Originali Sanctitate, atque innocentia; confitendum, inquam, ad maiorem tanti mysterij propagandam gloriam, ac magna voce exclamandum: *A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris*.

Consensus fere Ecclesiæ asserit immaculatam Conceptionem.

36. Quæ cum ita se habeant, vt vnde digressa est tandem reuertatur oratio, cum omnes nationes, ac populi, & orbis pene vniuersus in laudem immaculatæ Conceptionis cōspirarint, seseq; tam multi passim ad eam propugnandam, venerandamque, tanta cum pietate deuouerint, quisquis illam serio, syncerèque diligit, curet vt erga originalem eius innocentiam ab omni genitali labe præseruatam, sit addictissimus, meminiretque vnam partem Finis, ob quem à Deo conditus est, esse, vti supra memorauimus, laudem immaculatæ Virginis, cuius laus, est vicissim ipsius Dei creatoris laus, ac veneratio, ad quā omnes conditi sumus. Quod agnoscens B. Arnoldus Carnotensis Abbas Tract. de Laud. B. V. Sapientissimè simul ac pijssimè pronunciauit: *Et Filij gloriam cum Matre non tam communem iudico, quam eamdem*. Agnouit etiam Tomo 9. Serm. de S. August. vnum eundem esse honorem Matris, & Filij, cum eam merito censuit in anima simul, & corpore in cælos assumptam, ne tam Sanctum eius corpus, in quo ipsa increata Sanctitas nouem mensibus habitauit, videret corruptionem: *Si Filium*, inquit ille, *decet honorare Matrem, numquid non pertinet ad benignitatem Domini Matris honorem seruare, qui legem non soluere venerat, sed adimplere? Lex enim sicut honorem Matris pręcipit, sic inchonorationem damnat, qui enim in vita præ ceteris illam gratia sui conceptus honorauit, potuit eam à puluere, & à putredine alienam facere, quæ humanæ est opprobrium conditionis*. Quanto igitur magis eam potuit, & voluit ab opprobrio peccati originalis; quod longe magis quam cuiuscumque Sepulchri abominabilem putredinem, purissimus ille Diuinæ Maiestatis oculos auersatur, pro ea quam Matri debebat venerationem, præseruare? Idem agnouit S. Hieron. Ser. de Assumpt. Nulli dubium esse debet quin

Honor Matris redundat in Filium.

totum ad gloriam laudis Christi pertineat, quidquid dignè Genitrici suæ fuerit impensum, ac solenniter attributum, quoniam, vt verum fatear, quidquid humanis verbis dici potest, minus est à laude cæli, quæ Diuinis, & Angelicis est excellentius prædicata, & laudata præconijs. Hanc denique Matris cum Filio laudem eamdem agnouit esse S. Basilius, cum dixit: *Quidquid de Redēptore mundi potest cogitari, quidquid non solum humana lingua, sed etiam Angelorum ritè loqui poterit, ad laudē tuã optimè potest adaptari, & maximè cū qdquid in te laudatur, Dilecto Filio tuo sponte pro me Crucifixo, deputatur.*

37. Cum igitur hac tam luculenta grauissimorum Patrum asseueratione constet, laudem eandem esse cum Filio; & nouerimus nos ad Dei laudem cultumque conditos, facile nobis persuadebimus immaculatam Diuinæ Matris Conceptionem laudando, atque celebrando, nos ipsum DEVM creatorem eiusque Omnipotentiam, Bonitatem, Misericordiam, aliaque attributa in hoc Sacrosanto Mysterio resplendentia laudaturos, & in hac quoque misera, calamitosaque vita, quæ ærumnarum, miseriarumque vallis est, beatissimæ illius, æuiternæque vitę, quæ in clara summi boni Visione consistit, gaudia delibaturos. Quemadmodum enim in hac vita, vti diximus creationis nostræ finis, vna pars est laus Virginis: sic quoque pars quædam accidentalis beatitudinis nostræ, ac gloriæ in altera vita, est iucundissimus aspectus, ac perennis laus immaculatæ Virginis. Quod nobis indicare visus est Spiritus Sanctus. Cant. 6. 8. *Viderunt eam Filiæ Sion* beatæ scilicet mentes. Et quis tandem huius visionis effectus? *Et beatissimam prędicauerunt, & Reginæ laudauerunt eam.*

Quæ omnia clarissimè amore ipsius ardens Seraphinus S. Bonau. in spec. B.V. c. 6. explanauit: *Gloriosum*, inquiens, *gloriæ Mariæ priuilegium est, quod quidquid post DEVM pulchrius, quidquid dulcius, quidquid iucundius in gloria est, hoc Maria, hoc in Maria, hoc per Mariam est. Gloriosum omnino gloriæ Mariæ priuilegium est, quod post DEVM maior nostra gloria, maius nostrum gaudium de Maria est. Vnde Bernardus: Summa gloria est, ò Maria post Dominum te videre, tibi adhærere, & in tuæ protectionis munimine demorari.*

Maior nostra gloria in cęlis post DEVM est videre B.V.

38. Quapropter vnanimi consensu omnes fideles Ecclesiæ Filij tot omniū totius Christianitatis Ordinum prouocati exemplo totos sese laudibus immaculatæ Conceptionis celebrandis non modo impendere, sed & deuouere deberent, vti fecisse tam multos ac innumerabiles plane ostendimus, quo & in hac vita inchoatam quamdam fælicitatem, ac beatitudinem, in altera verã consummatam, omnibusque muneris absolutam consequantur.

Honoremus ergo, ac veneremur Originalem hanc Diuinæ Virginis Sanctitatem, puritatem, ac iustitiã, eamq; nobis imaginemur esse ad instar vastissimi cuiusdam maris, ac Oceani, in quem omnium Sanctorum Angelorum, reliquorumque Cælitum gratiarum, puritatisque riuuli, pleno alueo influxerunt.

Puritas B. V. instar ingentis fluuij.

Quod sensit S. Bonau. explicans dictum illud Sapientis: *Omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat.* Quapropter merito B. Magdalena de Pazzis, vti supra meminimus Diuæ Virginis Sanctimoniam, ac puritatem grandi cuipiam Fluuio alto, profundo, ac longè, lateque patenti comparauit. Cuius Fluminis caput atque Originem merito dicere possumus Originalem ipsius esse puritatem, Sanctimoniam, ac iustitiam summo post DEVM cultu, ac veneratione prosequendam.

39. Sane Philosophus Seneca Epistola 47. ad Lucilium scribens fatetur Diuinos honores quibusdam magnis fluminibus fuisse delatos, & ipsorum scaturigini, siue capiti, ac origini Aras excitatas: *Magnorum fluminum capita, inquit ille, veneramur, & subita, & ex abdito vasti Amnis eruptio Aras habet. Coluntur aquarum calentium fontes, & stagna quædam vel opacitas, vel immensa altitudo Sacrauit:* Quanto magis Fontem hunc Puritatis signatum sigillo totius Trinitatis, fontem aquarum viuentium fluentium de cælesti Libano .i. candidatione, Fontem aquarum calentium, calore charitatis, diuinæ, ac benignitatis sibi innatæ, ad persanandos varios animarum morbos; Stagnum hoc Opacum Spiritus S. obumbratione, & immensa propemodum gratiarum altitudine, abyssique profunditate Sacratum, quanto inquam magis nobis colendum ac venerandum erit? Quanto denique magis hæc Virginis Originalis Sanctitas, ac Puritas, quæ originem suam deducit è Paradiso siue terrestri, in quo Protoplasti, siue cælesti, in quo Angeli

Magnorum fluuiorum Origini Aræ excitatæ.

geli in originali similiter innocentia fuere conditi, quanto, inquam, magis, summo in honore habenda, eidemque debitâ, vti par est veneratione Aræ, ac Templa erant erigenda?

M. quasi Aquę ductus exiuit de Paradiso.

Siquidem in hac Originali sua Puritate Diuinum aliquid latere Virgo ipsa suis illis præseferre videtur verbis cum dixit Eccli. 24. 41. *Ego quasi trames aquæ immensæ de fluuio; ego quasi fluuij Diorix, & sicut aquæ ductus exiui de Paradiso*. quo loquẽdi modo innuit similem se esse fluuio illi, qui egrediebatur de loco voluptatis, siue Paradisi, ad irrigandum, ac fœcundãdum Ecclesię Paradisum, eiusque spirituales potissimum morbos per sanandos ope humanâ incurabiles lõgè præstantius, ac fælicius, quam aquarum calentium scaturigines esse consueuerint. Quam ob causam censuerim iure merito Virginem à S. Damasceno ora. 1. de Nat. Petro Blesensi, Richardo à S. Laur. vti 1. Part. D. 11 num. 101. retulimus Piscinæ illi probaticæ, comparatam, ad quam iacebat, vt ait S. Ioannes cap. 5. *multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum expectantium aquæ motum, optatamque sanitatem*.

M. virtus in morbis curandis maior longè quam sit sanctorum.

Cuius comparationis causam reddidit idem Damascenus. *Quia omnem Naturã, morbo laborantem, atque ad interitum vergentem in certam sanitatem, vitamque senio carentem Virgo restituit*. Vnde ibidem illã *Miraculorum Abyssum, & fontem vniuerso orbi medicinam afferentem appellauit*.

Quæ sane omnia si rectæ rationis expendantur trutinâ, mortales omnes ad cultum, venerationemque Originalis ipsius innocentiæ, ac Puritatis, velut omnium bonorum Originis, totius orbis salutis scaturiginis, inducant necesse est. Audiendus hic S. Basilius Seleuc. Archiep. orat. de Annunc.

Quis magnam Dei Genitricis virtutem non veneretur? Si Christus seruis suis tantam gratiam contulit, vt solo contactu, imo vero solâ corporis vmbrâ ægris præsidium afferre possent: qualem vim aduersus omne morborum genus Virgini Matri collatam fuisse putandum est? an non maiorem multo, quam cæteris imperio Christi subiectis? omnino res clara est.

Templum B.V. in oppido Poden supra thermas exstructum, & quare?

40. Hinc factum vt euidẽtiam huiuscè rei aliqui veterum olim agnoscẽtes, ad scaturiginem huiusmodi aquarum calentium, ac medicinalium pro sua in Virginem pietate, Templa honori ipsius consecrarint. Vidi huiusmodi Templum in Austria in oppido quodã dicto Poden, quatuor Leucis Viennâ dissitum, quod supra ipsam Originem calentis salubertimæque aquæ, antiquo opere non exiguis sumptibus ædificatum est, & Natæ Deiparæ consecratum, reipsa ostendentes misericordiæ Matrem fluuium esse de Paradiso emanantem, hominum generi salutiferum, cuius purissima Sanctissima, ac prope Diuina sit Origo, omni orignaria labe liberrima, dignaque, quæ talis summa Apostolicaq; S. Petri sede à S. D.N. Christi Vicario tandem aliquando pronuncietur, ac Canonizetur, cum iam communis populorũ omniũ consensus eam, vt quondam Rochum Confessorẽ contra contagiosam luem præsentissimum amuletum canonizauerit, ac sanctam declararit.

Immaculata Conceptio B.V. digna quæ à Christi Vicario talis canonizetur.

41. Hoc nimirum plurium Virorum insignum, & virtute, literisque clarissimorum iustissimum fuit desideriũ. Inter hos fuit Ioannes Baccon Ordinis Carmelitani illustre iubar, qui pro affectu illo, quo tota hæc Sacra familia Dei Matrem complectitur in 3. sentent. Dist. 3. quæstionem hanc proposuit: *An Ecclesia Romana Conceptionis Festum debeat statuere?* Cui ipse respondit, *quod gratissimum esset; & Sacrosancta Romanæ Ecclesiæ, laudabili consuetudini consonum, hoc Festum, generaliter statuere per totam Ecclesiam celebrandum, quod definitionis, & Canonizationis quoddam genus esset, per quod tanta cessaret contradictio*.

Ioannes Baccon Carmelita censuit quęstionem de Cõcept. definiendam.

Certè Viros tres Sacri Ordinis Prædicatorum eximios reperio, qui & ipsi huius quæstionis definitionem vehementissimæ desiderarunt. His antiquior fuit Cardinalis Turrecremata, qui pro sua in Virginem pietate in Concilio Basileensi, dum in sua sub vero Pontifice mansit obedientia, *omni qua potuit deuotione, & flexis genibus*, vt ipse in Epilogo 1. de veritate Conceptionis, fatetur, *postulauit vt tandem Mysterium hoc declararet*, cuius supplicationis suæ causam addidit:

Item Card. Turrecremata.

Quia sane ex huius quæstionis determinatione magna salus, pax, & tranquillitas, & integritas Religionis expectatur in populo Christiano. Post hunc doctissimus Cardinalis Caietanus in Opusculo de Conceptione Leoni X. Pont. dedicato pro eadem determinatione multum institit. Vbi enim docuisset res fidei à Summis Pontificibus conuocato Concilio, vel sine illo definiri posse, rogat Pontificem, *vt tanquam Arbiter medius inter*

vtriusque sententiæ fautores in Sancta Lateranensi Synodo, in hac de Religionis Christianæ, veritatem firmiter amplectendam tradere dignaretur. Eiusdem sententiæ fuit Pater noster Iacobus de Granado patria Gadditanus, qui tanto in Diuinã Matrem amoris à teneris annis ferebatur affectu, vt subinde recitando eius Rosarium, à se abriperetur, vt scribit Pater Philippus Alegambe in Bibl. Vir igitur hic & Religiosissimus, & deuotissimus in suo libro de Immac. Concept. Disput. 3. qu. 29. censet. *quod singularis deuotio, plausus populi Christiani, celebritas Conceptionis iam pridem instituta clamare videntur, & suo quasi iure definitionem postulare*. *Et certe*, inquit idem, *vix aliud est dogma definitum ab Ecclesia, quod ante definitionem, tantâ acclamatione receptum fuerit, quod certè multum mouere debet Principes, & Prelatos, vt hanc definitionem à summo Pontifice enixè petant*. Hæc ille, piè solicitus, vt Purissimi huius Virgineiq; Fluuij Origini, Diuini quodammodo honores à S. Sede decernantur, & prima eius in hunc mundum Origo vti, & reliquorũ Fluminum mundissima, ab omni peccati fœce diuinitus preseruata, declaretur.

P. Iacobus de Granado noster censet definiendum quæst.

42. Qui sane tantorum Virorum in Diuinam Matrem eius honorem tãtopere zelantium pientissimi affectus omnibus synceris ipsius cultoribus, ac clientulis imitandi sunt, curandumq; vt eius Conceptionem semper laudẽt, vti sæpius diximus, defendant, & ad eam propugnandam sese voto obstringant, eiusque seruituti se totos mancipent, ac deuoueant, & huic tam magno tamque vt ita dicam Diuino omnis Puritatis Flumini in corde suo deuotionis aram erigant, sanctorum desideriorum thura, ac thymiamata, amoris igne adoleant, ipsius immaculatæ Virg. Conceptionis gloriam vbicũque possunt propagent, atque amplificent, aliosque ad idem faciendum inducant, vt ita omnibus Ecclesiæ statibus, ac Ordinibus in vnam Virginis immaculatè conceptæ laudem conspirantibus, omnium quodammodo creaturarum, quæ in homine veluti paruo mundo continẽtur, ore tanta Mater dignis præconijs celebretur.

Votum emittere pro Cõceptione defendenda laudabile.

Omnes creaturæ in laudanda Concept. B. V. conspirasse visæ sunt.

43. Ego certè dum ea, quæ de hoc Mysterio scripta sunt euoluo, mecumque meditor quæ in omnibus pene Europæ regionibus in ipsa Romana Vrbe luce orbis terrarum, in Italia, Gallia, Hispania, in Orbe etiam Nouo ad vltimam vsque Thulen, innumerisque prouincijs, ac gentibus earundẽq; singulis ordinibus tam Religiosis, quam sæcularibus, omnium denique populorum lætis acclamationibus votisque communibus in laudem immaculatæ Conceptionis Deiparæ gesta sunt, audire sane mihi quodammodo videor illam omnium creaturarum in mundo existentium vocem, quam se audire Diuus Augustinus sibi videbatur, vocem, inquam illam qua sicut ipse ad laudendũ DEVM excitabatur: sic ego ad laudandam in eo eius Matrem Sanctissimam, originemque eius velut Paradisiaci fontis purissimam prouocor.

Et tanto quidem magis, quo scio Puritatem hanc Originariam Virginis, Fontis Paradisiaci proprietates imitari; quarum vna est, totius orbis terrarum in quatuor partes diuisi quaternis riuis fæcundissima irrigatio; altera, auri optimi pulcherrimarumque gemmarum, vt bdellij, lapidis onychini, & ceterorum innumerabilium opulentissima conuectatio; Vnde fit vt animæ fideles, Virginisque cultui addictæ, veluti terræ fertiles, Diuinâ gratiâ, tanquã vberrimis aquis irrigentur, ac fœcundentur, gratiarum omnium opibus, virtutum gemmis, optimoque charitatis sapientiæque cælestis auro locupletentur, aliasque innumerabiles vtilitates tam animi, quam corporis consequantur.

Vtilitates ex cultu in Cõceptionis promanantes.

44. Quæ cum ita se habeant quisquis vtilitatis, cuius omnes mortales cupiditate trahuntur, mouetur, immaculatam conceptionem laudet animitus, optet medullitus vt toto orbe eius gloria propagetur, votum semel emissum de illa defendenda, atque deprędicanda in dies singulos renouet, addatque hoc suorum votorum complementum, dicatque: *A solis ortu, vsque ad Occasum laudetur omni hora immaculata Conceptio B. M. Virginis*. Experietur sane, & in vita, & in morte innumerabilia commoda ac emolumenta sibi à Virgine velut copioso bonorum omnium flumine, communicari. Quare sapienter deuotissimus Pelbertus de Temisuar, vt homines ad immaculatæ B. V. Conceptionem amplectendam ac celebrandam induceret, quatuor fines proposuit lib. 4. Stell. Part. 1. articul. 1.

Laus immaculatæ Concept. toto orbe celebranda.

docet-

docetque Mysterium hoc deprædicandum omnibus, *in primis ob Christi honorem qui se in Matre honoratum, vti supra meminimus, habet gratissimum. Vnde merito illi* dixit Bernardus. *O fælix Maria, qui te diligit, DEVM honorat, qui tibi seruit, DEVM reficit, qui tuum Nomen puro corde inuocat, quicquid postulat, indubitanter consequitur.*

Causæ 4. cur colenda Cōcept. B V.

Qui Mariam diligit. Deū honorat.

Docet inde idem Mysterium extollendum ob Mariæ Virginis amorem; cum S. Anselmus ad Anglicanos Præsules scribens, clarè fateatur: *Non videtur verus amator Virginis M. qui diem Conceptionis eius colere recusat.* Tertium finē ob quem Conceptio colenda sit, ait esse fructificationem, *quia plurimę*, inquit, *vtilitates, & fructus acquiruntur.* Et primum quidem huius Virginei cultus fructum docet esse, ad dignitates Ecclesiæ exaltationem. Exacuant hic ambitiosi suum insatiabilem honorum appetitum, & si tanto excellentiæ, alijsque dominandi tenentur desiderio, illud ad beneplacitum Dominationum Angelicarum Dominæ accōmodent; dabit illa, quod ad Dei in primis gloriam, ipsorumque animarum salutem viderit expedientissimum.

B.V. Immaculatam Cōcept. colentes ad dignitates Eccl. promouētur.

45. Ad hoc comprobandum ex iam citati S. Anselmi Epistola rem plane recenset memorabilem, quæ tempore Caroli Frācorum Regis cuidam Regis Hungariæ Germano contigit. Hic tanto in Deiparam ferrebat deuotionis affectu, vt honori eius in dies preces illius Horarias, antequam cibum sumpsisset pie persolueret, seque suaque omnia illi tanquam fidelissimæ suæ Patronæ ac Dominæ committeret. Contigit tandem, vt in grauem morbū incideret, à quo vt liberaretur ad Infirmorum Salutem, ipsam Virginem, tanquam ad Asylum confugit, promisitque, si pristinæ sanitati restitueretur se illibatam animi, corporisque castitatē in eius honorem conseruaturum; Vix votum hoc emiserat, cum ecce conclaue in quo æger decumbebat, clarissima mox perfusum luce conspicit, seseque omni ægritudine leuatum, benignitate Diuinæ Matris animaduertit.

Regis Hungariæ Germani deuotio in recitādo officio B.V.

Emittit in honorem B. V. votum castitatis, & ab infirmitate conualescit.

Non ita multo post Hungariæ Rex absque hærede è vita discedit, Regni proceres anxij, quem in Regem deligerent, communi tandem consilio inito Iuuenem hunc ad sceptram capessendum inducunt, simulque Sponsam deligunt, cum qua propediem nuptiæ erant celebrandæ. Dum benedictionem Sacerdotis nouus Sponsus expectat, occurit, se ea die Horariarum precum pensum B. Virgini minimè persoluisse, itaque relictis omnibus, preces, solita sua deuotione auspicatur. Vbi ad versiculum illum, elogiumque Virginis Sacratissimæ peruenit: *Quam pulchra es, & quam decora charissima in delitijs*; ecce cælestis Sponsa ante altare, radianti luce circumfusa duobus Angelis stipata sese visendam exhibet, simulque Iuuenem ita alloquitur: *Si pulchra sum, ac decora, vt dicis, cur me dimittens, aliam tibi in Sponsam socias?* Cui Ille ruboret suffusus: *Quid*, inquit, *Domina me iubes facere?* Subinfert Virgo: *Si Sponsam carnalem mei amore dimittis, scito me in supremo Regno tibi Sponsam futuram; & si diem festum immaculatæ meæ Conceptionis quotannis piè celebraueris, efficiam mea apud DEVM intercessione vt in Regnum Vnigeniti Filij, emerso fæliciter huius vitæ curriculo Laureatus ingrediaris.* His tam prolixa benignitate auditis promissis sibi factis à Virgine, clam Regia ex aula sese proripuit, & Aquileiam peruenit, vbi in rupe quadam deserta non procul ab Vrbe vitam solitariam pluribus annis, magnâ Sanctitatis opinione transegit, cuius eximiæ pietatis, ac virtutis Sanctimoniæque euulgata fama in Patriarcham Aquileiensem, Dei, eiusque Matris sine dubio nutu, eligitur. Qua in dignitate constitutus nihil ei fuit antiquius, quā vt publicis ad populum habitis pro munere pastoralis officij concionibus, omnibus persuaderet, vt immaculatam B. V. Conceptionem colerent, ac venerarentur, eiusque annuum diem festum summa religione celebrarent.

Eligitur in Regem Hungariæ.

B V. eum increpat.

In Patriarcham Aquileiense electus immaculatæ Concep. celebrādam prædicat.

Quo recensito, ex eadem S. Anselmi Epistola tam insigni exemplo, addit ex eodem Anselmo non iniucundem ad Abbates suæ Prælaturæ amantes exhortationem: *Quisquis Præsul, aut Abbas es, recole diligenter Festum Conceptionis, & à cunctis eam iube diligenter coli, quia si toto corde eam amaueris nunquam de tuo gradu cum confusione deponeris.*

Prælati qui colunt Concept. B. V. nūquā officio suo cum confusione priuantur.

46. Alterum Cultus immaculatæ V. Conceptionis fructum ait Pelbartus esse *à periculis liberationem.* Quod ex eadem Anselmi Epistola probat, exemplo Helsini Abbatis qui cum in grauibus quibusdam Regis Angliæ negotijs expediendis nauigaret, vehementissimâ coortâ tempestate, extremum vitæ periculum adijt, in quo cum nulla spes mor-

Cultores immaculatæ V. Conceptionis à periculis liberātur.

tem præsentissimam euadendi superesset ad Diuam Virginem Stellam maris lucidissimam, naufragantium Anchoram, tutissimumque portum confugit. Dum illam in tanto discrimine constitutus deprecatur, ecce tibi videt in aere Virum quendam Pontificali habitu amictum, clarissimaque luce radiantem, seque hiscè verbis alloquentem: *Scito quod Domina nostra S. Maria me ad te miserit, tibique dici iusserit, quod si à dirâ hac tempestate, naufragioque liberari desideras, promittans illi te annuetim Sacrum illum diem eius creationis, atque immaculatæ V. Conceptionis celebraturum, & simul prædicaturum omnibus, vt diē illam quæ principiū salutis nostræ extitit pie venerentur*. Quod votum cum ille emisisset, mox tempestas sedata est, fæliciterque desideratum portum attigit. Quod si Virgo Deipara Abbati huic ob solam hanc promptam, deuotamque voluntatem, qua se ad diem illam sacrā, qua ipsius immaculata conceptio facta est, celebrandam, venerandamque adstrinxit, tam præsenti amittendæ vitæ periculo est ereptus: quid quæso existimabimus ijs facturam Virginem, qui totam vitam suam eius seruitio deuouerunt, & ad eius purissimam creationem, absque omni originaria labe factam aliaque eius laudum prçconia deprædicanda sese totos mancipant atq; impendunt? Nos sine dubio, ab illa secunda Morte horribili præseruatos, in æuiternæ fælicitatis portum, tanquam Nauis Institoris securissima, tanquam nauigantium Elice, & Cynosura, clarissimâ sua præeunte luce, introducet. Quare præclarè eadem illa sua Epistola S. Anselmus Angliæ Episcopos cohortatus est: *Nos Fratres charissimi si portum salutis volumus apprehendere, Dei Genitricis Creationem, & Conceptionem dignis officijs celebremus, vt ab eius Filio digna mercede remuneremur*.

Helsinus Abbas naufragio liberatur ob votum Concept. colendæ emissum.

47. Tertium fructum cultus ac venerationis immaculatæ Conceptionis Deiparæ dicere possumus, sanitatis restitutionem, quam multis huius Mysterij cultoribus fuisse, ope diuinâ redditam, Religiosissimus Bernardinus Bustius Ordinis Seraphici serm. 17. par. 2. de Concept. varijs comprobat exemplis, inter quæ refert illud magni Concionatoris M. Ioannis de Viterbio, qui cum mysterium hoc impugnare, ttandem grauissimam mortalemque infirmitatem contraxit; cum iam cerneret de vita sua esse conclamatum, Alexandri de Ales vestigijs insistens, & ad Virginem pientissimam recurrens, huiusmodi se se voto obstrinxit: *O Beata V. M. si verum est, quod sine peccati macula fueris concepta, rogo mihi sanitatem in signum immaculatæ tuæ Puritatis reddere digneris, & ego promitto, & voueo Maiestati tuæ, totius meæ vitę tempore me diem Festum tuæ immaculatæ Conceptionis celebraturum; prædicaturum insuper, atque annunciaturum populis tuam originalem innocentiam, palinodiamque cantaturum de omnibus, quæ aliquando contra hoc Mysterium sum concionatus*. Vix votum hoc conceperat, cum ecce tibi se mox pristinæ sanitati redditum animaduertit. Vnde pro tam præsenti beneficio Virginis, illico præcepit, vt dato signo ad concionem populus conuocetur. Res plane noua, & admiranda omnibus, ac præsertim Medicis, qui de eius salute conclamauerant, accidit. Verum multo magis creuit admiratio cum eum Conceptionis laudes vberiori eloquentia varijsque eruditissimis adhibitis argumentis deprædicantem audierunt. Concludit tandem hoc tam insigne miraculum Bernardinus his verbis: *Igitur Frater Ioannes, de tanto beneficio à B. V. accepto non ingratus, tanto maiori reuerentia, ac deuotione Conceptionem immaculatam Virginis venerari statuit, quanto eam magis primo studuerat impugnare*. *Atque ita de B. Virgine verificari visum est illud Isa. 68. Venient ad te qui detrahebant tibi, & adorabunt vestigia pedum tuorum.*

Cultores Concept. B. V. sanitatem recuperant.

Votum Ioannis de Viterbio ægroti factum B. Virgini.

48. Non dissimile exemplum refert idem Bernardinus de quodam Fratre Thoma de Boemia sui Seraphici Ordinis, cui cum tibia vna cum crure frigoris, sine dubio acerbitate exaruisset, & Medicorum esset iudicium membra hæc, ne totum corpus periclitaretur, esse resecanda. In hoc tam euidenti vitæ discrimine constitutus Dei seruus, aliud suæ salutis refugium dum nō inueniret, ad Matrem confugit misericordiæ, eamque obsecrauit instantissimè, vt sibi ad laudem suæ immaculatæ Conceptionis membra illa detruncanda, pristino vigori restituere ne dedignaretur. quod vt tanto facilius à clementissima Matre impetraret, Missæ Sacrificium de immaculata Cōceptione, alteri dumtaxat pedi insistens in eius honorem, & gloriam, vti poterat ad altare sese inclinans grauissimis superatis doloribus, obtulit, & mox per-

Cuidam in honorem Conceptionis B. Virginis celebranti pes aridus sanitati restituitur.

acto Sacrificio adeo incolumis euasit, vt qui ante ita ad ambulādum erat impotens, vt pedem mouere, absque acerbissimis cruciatibus, & sine socij adminiculo nō poterat, Romam paulo post pedes proficisceretur. quæ omnia se ab hoc eodem Religioso accepisse fatetur Bernardinus. Atque hæc de Dominatione Virginis super omne peccatum etiam Originale, omnem eius à se potestatem, tyrannidemque eliminante longè fælicius, ipsis Angelicis Dominationibus, dixisse sufficiat. Nunc ad alias Dominationum proprietates gradum faciamus.

Dominationes inferioribus Angelis, absque tyrannide dominantur.

49. S. Bonauentura libr. de Ecclesiast. Hierar. Part. 2. docet Angelicas Dominationes ita denominari, quod inferioribus Angelis ita dominentur, vt nullam tyrannidem vitiorum illis dominari patiantur, quam Dominationem in Prælatis Ecclesiasticis, ad imitationem Angelicarum Dominationum ait relucere, proinde illis incūbere ita Dominium, & potestatem suā in subditos exercere, vt simul ab illis omnem vitiorum tyrannidem excludant: *Dominationes secundum Isidorum nuncupantur,* inquit Doctor Seraphicus, *quia inferioribus Angelis dominantes, eos instruunt & informant, qualiter in prælationis officio debeant subditos ad Deificam similitudinem reuocare, & sine tyrannide subditorum facta liberaliter ordinare. Dicuntur itaque illi, qui purè in spiritualibus præsunt, Dominationes, quia verū Dominium est, quando superantur vitia, & virtuosa opera in Regno animæ, siue Ecclesia dominantur. Non possunt autem extirpari mala, vt bona efficaciter dominentur, nisi per Prælatorum ministerium, quibus cælitus collata est auctoritas, vt per ipsorum officium, Sacramentorumque ministerium euacuentur vitia, & mores in hominibus corrigantur, & sic Subditorum mentes, per morum disciplinam ad deiformem similitudinem reformentur.*

Quomodo Prælatis Dominationes Angelicæ imitandæ?

Prælati in subditis debent extirpare vitia.

Verum Dominium est quando superatis vitijs, in anima virtutes dominantur.

Et ideo apud Prælatos animarum, illius Dominationis auctoritas à Domino est relicta, vt ipsis cooperantibus, peccati seruitus penitus auferatur, & vera libertas Spiritus electis mentibus per ipsorūministeriū conferatur. Hęc Bon.

B.V. Dominationes imitatur in suis clientulis vitia extirpando, & virtutes inferendo.

50. Quod si hæc Dominationum proprietas, nempe sibi subditos, à vitiorum tyrannide liberandi in Ecclesiæ Prælatis ita elucet, vt & ipsi Dominationes imitati, subditos à peccatorum dominatione eripere, & per morum disciplinam, ad deiformem similitudinem conformare nitantur; multo sane excellentius, absque vlla comparatione effulgebit in Angelicarum harum Dominationum, atque adeo omnium cælestium Hierarchiarum Regina; cuius pientissimum in mortales omnes Dominium, atque auctoritas in hoc vno consummatur, vt creaturas à Tyrannide peccatorum ereptas, atque emancipatas, ad ipsarum Creatoris seruitutem, quæ verissima libertas, ac Regalis dominatio est, ipsiusque deiformem similitudinem, ad quam in prima conditione fuerant efformatæ, reducantur. Quod ipsa potissimum nobis præstat, nos ad sua Parthenia Sodalicia inuitando, pietatem solidam in DEVM inferendo, amoremque sui Virginei Nominis cordibus nostris radicando.

B.V. ad sua Sodalicia nos inuitādo à vitijs purgat.

Nimirum Creatoris iussio illa semper oculis eius obuersatur; semper aures eius circumsonat: *In electis meis mitte radices.* Quibus iussis se paruisse non inuitā, ipsa postea professa est: *Et sic in Sion firmata sum, & Ciuitate Sanctificata similiter requieui, & in Hierusalem potestas mea.* Verè enim Sacra hęc Sodalicia sub Virginis tutela, atque protectione, varijs ipsius Sanctissimi Nominis titulis consecrata, quædam Siones sunt, hoc est Speculæ; in quibus oculos Maternæ suę pietatis prouidentiæque firmans nos benignissimè contuetur, vt vnicuique nostrum dicere videatur cum Filio: In his enim Sodalicijs velut Diuinæ Sapientiæ Domicilijs, Illuminatricis huius affulgescente luce, qua tota à capite ad calcem circumamicta est, mens nostra, ad speculanda cælestia, ac cognoscendum creatorem, vt eum, vti par est amemus: deinde virtutis pulchritudinem, vt eam amplectamur: ad videndam denique turpitudinem vitiorum, vt eam detestemur, irradiatur.

Firmabo super te oculos meos, deducam te super semitas iustitiæ propter Nomen meum.

Verè Ciuitates quædam, ipsius præsentiā Sanctificatæ sunt eadē Solidacia, in quibus, & ipsa Virgo mirifica animi sui complacentia requiescit, & nos ipsi in illa vicissim iugi ipsius seruitute, ministerio, pientissimoque obsequio conquiescimus: assidua denique Sacramentorum frequentatione, ipsiusque Patronæ nostræ, nec non reliquorum Sodalium pietatem spirantium præclarissimis virtutum exemplis, bonorumque operum exercitationibus, ad omnem Sanctitatem, puritatem, morumque integritatem, velut totidem admotis facibus, inflammamur. Verè denique huius-

Sodalicia B.V. sunt Ciuitates sanctificatę, sunt Sō, & Hierusalē.

huiusmodi Mariana Sodalicia totidem vt ita dicam Hierosolymæ, visiones videlicet, ob insignem animorum tranquillitatem, quam in huiusmodi Sancto viuendi genere, ipsa mens sibi conscia recti, ipsa morum purissimorum integritas secum, velut opulentum thesaurum, velut cælestes diuitias apportare consueuit. Vnde cum in huiusmodi fælicem, beatamque animam Virgo potentissima, simul ac benignissima suam illam vniuersalem diuinitus sibi traditam potestatem exerceat, quid aliud nobis sperandum, quam quod hęc Sulamitis, nempe Pacifica, & pacem reperiens, pacem inter nos, & Regem pacificum, pacisque Principem dilectissimum suum Filium reconcilians, animas nostras pace Filij, pace quæ exsuperat omnem sensum sit cumulatura? quid expectandum aliud, quam quod animarum nostrarum potentias, ita dispositura, atque Diuinâ gratia præparatura sit, vt Diuinis Personis dignissima domicilia esse possint; Memoriam efficiet ipsa, rerum Diuinarum capacissimum quemdam thesaurum, in qua Pater suauiter conquiescat.

Sodalicia B. V. pacis dicũtur Hierosolymæ ob pacem conscientię, qua ipsius clientuli perfruũtur.

B. V. tãquam Sulamitis pacifica nos cũ Filio suo reconciliat, atque pacificat.

B. V. potẽtias animæ perficit, vt SS. Trinitatis domicilia esse possint.

Intellectum rerum cælestium cognitione, vt pote electa, vt Sol, illustrabit, quo in illo Sapientia illa increata ipsius nempe Filius, cuius in pace factus est locus, summa cum tranquillitate pauset, ac moretur. Voluntatem diuino amore ita inflammabit, in eumque quodãmodo transformabit, vt Spiritus S. qui Personalis Amor est, sibi quodammodo similem reperiens, in ea lubens conquieturus sit. Corpus denique ipsum, omnesque eius facultates ac potentias ita disponet, ac rationis imperio subordinabit, vt veluti Dominæ ac Reginæ deseruiant nec vllis rebellantium affectionum tumultibus, beata illa animi quies æuiternæ illius æmula, interturbetur; Atque ita illa Spiritus S. vox verificabitur: *Cumplacuerint Dominæ viæ hominis, inimicos quoque eius conuertet ad pacem*.

51. Possemus veritatem hanc innumeris variarum personarum omnis status, ac conditionis, ac præsertim adolescentum comprobare, qui cum ante inita huiusmodi Parthenia Sodalicia moribus essent dissolutissimi, simul, ac corruptissimi, voluptatum blandissimarum dominarum irretiti lenocinijs, sensuum captiuati illecebris, carnalium cupiditatum ad instar Babylonicæ fornacis turpissimis exęstuantes flammis, probrosaque sui corporis in luxuriam despumantis euasissent mancipia; postea tamen vbi sese Virgineis, præmissa generali omnium peccatorum per exomologesin facta expiatione, atque Eucharistici Epuli susceptione summa cum pietate mancipauere obsequijs; eique in perpetuos seruulos ac cliẽtes se deuouerunt, innumerabilium ac enormium Scelerum, qua premebantur atque opprimebantur tyrannide liberati sunt; tantaque corruptissimorum morum visa est in eis mutatio, tanta reflorescentis quodammodo castitatis, ac pudicitiæ pulchritudo, vt verè qui eos contemplarentur dicerent: *Digitus Dei est hic*. Hæc mutatio dexteræ excelsi.

52. Quæ sane omnia, aliaque Diuæ Virginis, veluti supremæ post Filium in suos clientes ac Subditos Dominatricis si expendantur beneficia, agnoscemus illam Ecclesiasticarum, Angelicarumque Dominationum multis parasangis transcendisse excellentiam, ac proinde dignissimam, cui à nobis omnis post DEVM honori, amorque deferatur, eiusdemque dominio vniuersi subijciantur, eique se totos cum anima, & corpore, omnibusque potentijs, ac facultatibus dedicent consecrentque, ac demum tanquam amantissimam, benignissimamque Dominam venerentur, humillime coram eius Maiestate procidentes ad dicentes: Domina posside nos, nos enim tua hęreditas tuum Regnum, tuum Dominium omnes sumus.

53. Quam aptè porro hęc Virginis Deiparæ, in mortales omnes, atque adeo in totum hoc Vniuersum conueniat dominatio, & dominium, sicut, & libertas illa ab omni, tam actuali peccato vel minimo, quam Originali absolutissima, ipso suo Nomine planæ aureo ex ipsis Diuinitatis thesauris deprompto præseferre videtur.

B. V. dominationem in totum Vniuersum suo Nomine præfefert.

Quid enim lingua Syriaca *Maria*, sonat aliud, quam *Dominam*, vt ait S. Epiphanius, Damascenus, Philo. Hebr. lib. de Nomin. Hebraicis interprete S. Hyeronimo, cum alijs Patribus? Domina verè facta est totius Vniuersi Virgo Deipara postquam ad dignitatem diuinæ Maternitatis est electa. Vnde diuinam quamdam libertatem, ingenuitatemque

Mariæ Nomen Dominam sonat.

que indepta, ſupra creaturas omnes, ipſaque terrima peccatorum monſtra obtinuit dominatum Audite Rupertum Abbatem in verba illa canticorum commentantem : *Veni Coronaberis* lib.4. in Cant. *Ita*, inquit ille, *Coronaberis ò Virgo vt in cælis Regina ſis Sanctorum, & in terris Regina ſis regnorum, prædicabitur de te, quod ſis Mater Christi, ac proinde Regina cęlorum, totum iure poſſidens Filij Regnũ*. Quam ob cauſam Ioan. Gerſo Cancel. Pariſ. Trac. 12. in Magn. ſic Diuam virginem de ſuo nomine gloriantem introducit: *Magnificat anima mea Dominum, quia me Dominam conſtituit ſecundum Nomen meum; Maria nempe, ſua interpretatione Dominam inſinuat. Futurum eſt pręterea vt me Dominam, non qualemcunque, ſed Dominam mundi, Dominam beatam me dicant omnes generationes.* Sic ille. Huius Dominationis Aegidius Columnius Archi. Bitur. ord. S. Auguſtini præclariſſimũ ſydus dat rationem in Expoſit. Salut. Angelicæ. *Maria*, inquiens, *interpretatur Domina; quia cum Mater ſit eius, qui omnium Dominus eſt, & Rex, in cuius ditione cuncta ſunt poſita, & non eſt, qui eius poſſit reſiſtere voluntati, eius, inquam, qui fecit cælum, & terram, & quicquid cæli ambitu continetur, Domini denique Vniuerſorum, ipſa etiam omnium Domina credi debet. Vnde Eccleſia illi Canit: Regina Cęli, Porta Paradiſi, Domina mundi, pura. Vere Domina noſtra, eſt Maria, quia ſicut Deus in eo quod bonis noſtris non eget, dicitur Dominus noſter, vti ait Dauid. Pſalm. 30. dixi Domine Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges: Ita illa dicitur Domina noſtra, quia non eget noſtris bonis, cum omnibus bonis ſit plena. Denique Maria eſt Domina noſtra, quia non ſolum eſt omnium Domini Mater, & bonorum noſtrorum non eget, ſed quia tamquam Domina, & totius mundi Regina bona plurima nobis impetrat, & largitur ſicut ait* Propheta Pſal. 22. *Dominus regit me, & nihil mihi deerit, Ita, & de hac Virgine benedicta confidere poſſumus, quia ſi ſub ipſius Dominio, & protectione manebimus, nihil nobis deeſſe poterit, quia non ſolum in Eccleſia victorum, ſed & in illa triumphantium, Gratiâ Filij, & meritorum ſuorum abundantiâ maximam obtinet poteſtatem, ita vt dicere: Et in Ieruſalē poteſtas mea. Eccl. 24. ideſt in Eccleſia, quæ eſt viſio pacis.* Sic ille.

B.V. Dominã mundi, & Dominam beatam dicũt omnes generationes.

Maria ideo Domina, eſt totius Mundi, quia Domini vniuerſorum Mater eſt.

B. V. eſt Domina noſtris bonis vtl, & Filius minimè indigens.

Si ſub dominio, & protectione B.V. manebimus nihil nobis deerit.

56. Quam procul porro ampliſſimum, hoc glorioſiſſimæ Virginis noſtre dominium ſe extendat, audiendus eſt D. Bonauenturæ in ſpec. capit. 3. *Maria*, inquit, *interpretatur Domina, quod Nomen optimè competit tantæ Imperatrici, quæ reuera eſt Domina Cæleſtium, Terreſtriũ, & Infernorum. Domina, inquam, Angelorum. Domina hominum. Domina Dæmonum, Domina vtriuſque creaturæ in Cęlo, Domina in mundo, Domina in Inferno*. Quæ omnia Sãctus Doctor diſtinctè probat, aitque Dominium hoc Glorioſiſſimæ cęlorum Reginę ſignificatum in Regina Eſther cap. 15. cui duæ famulæ ſtudiosè deſeruiebant, Altera earum, cui deliciosè innitebatur, creaturam Angelicam; quæ defluentia in terram veſtimenta ſuſtētabat, humanam Naturam denotabat. *O quantum*, exclamat Pater Seraphicus, *gaudendum eſt nobis miſeris hominibus, quod Angeli Dominum, & Dominam habent ex hominibus*. Vnde Auguſt. *Si Dominam Angelorum nominē per omnia eſſe comprobaris. Verè intelligentia Angelica eſt famula, ſuper quam Domina Maria innititur in Cęlo. Innititur certè tamquam familiariſſima, ſe Angelis ſociando, innititur tamquam delicatiſſima, in Angelis, in deliciando, innititur quoque tamquam pleniſſima, ſe cum ſua plenitudine Angelis communicando: innititur inſuper tamquam potentiſſima Angelis imperando. Omnibus enim Angelis Maria innititur ſuo Imperio. Vnde Auguſtinus: Michael Dux, & Princeps militię Cęleſtis cum omnibus ſpiritibus adminiſtratorijs tuis Virgo paret præceptis, in defendendis in corpore, & in ſuſcipiendis de corpore animabus fidelium, ſpecialiter Domina, die, ac nocte ſe tibi commendantium. Eſt etiam Maria Domina hominum in mundo. De illa enim Pſalmiſta: ſicut oculi ancillæ in manibus Dominę ſuę. Ancilla Dominæ Marię, eſt quęlibet anima fidelis, imò etiam Eccleſia Vniuerſalis: Oculi huius Ancillæ in manibus Dominę ſuę ſemper debent eſſe, quia oculi Eccleſię oculi omnium noſtrum ad manus Mariæ ſemper debent reſpicere, vt per manus eius aliquid boni accipiamus, & per manus eius quidquid boni agimus, Domino offeramus &c. Eſt denique Maria Domina Dæmonum in Inferno tam potenter eis Dominans, vt de ipſa accipi poſſit illud Pſalmi: Virgam virtutis tuæ emittet Dominus. Verè virga virtutis eſt Virgo Maria, contra inimicos Infernales quibus magna virtute dominatur. Et ideo Domina tam magna, tam magnæ virtutis merito à nobis amatur, merito à nobis laudatur, merito à nobis exoratur, vt nos contra inimicos iſtos tueatur*. Tandem vniuerſale hoc in omnes creaturas Virginis, idem Bonauentura agnoſcens Dominium, totum ſuum ſic claudit diſcurſum: *Eia Domina Maria adiuua nos, vt tua guber-*

Maria Domina in cælo, in terra, & in Inferno.

B.V. figurata in Regina Eſther cui duæ famulæ nempe Naturæ Angelica, & humana deſeruiũt.

Gaudendum hominibus, quod Dominum, & Dominam ipſorum Angelorum in cælis patronos habeant.

Quomodo B. V. Angelis innititur?

Ancilla B. V. eſt quæuis fidelis animę, & Eccleſia vniuerſalis.

Maria in Inferno Dæmonibus dominatur.

Maria Virga virtutis.

gubernationi, & dominatione filialiter gubernemur. Quam Dominationem, imperiumque suauissimum Virginis huius clementissimæ, vt super nos habeamus, eiusque habenis, dum in hac vita degimus moderemur, sępius nobis esset obsecranda peculiari aliqua orationis formula; quam ego censuerim gratissimam, peruenustum illum, pientissimũque Ecclesię Hymnum: O gloriosa Domina excelsa super sydera. Quod melos suauissimum sibi esse acceptissimũ, ipsa cuidam Religioso Ordinis Seraphici reuelare non est dedignata; vt videre, est Part.2. Chron. Minor libro 1. cap.36. vbi legimus in Hispanijs fuisse Nouitium quendã vitæ innocentissimæ, ac simplicissimæ, qui si quidquã ei à superiore fuisset demandatum mira promptitudine exequebatur.

Mariæ gratissima oratio est: O gloriosa Domina.

Die quadam demandatum illi fuit, vt ad Altare B. V. se conferret, eamque rogaret, reuelare sibi dignaretur, quænam ex orationibus illi esset gratior; simulque præcepit, ne inde abiret, priusquam responsum acciperet, & interea, nec comederet, nec biberet, nec dormiret. Facta à Tyrone diligenter Obedientia, & elapsa iam die, & noctis maiori parte, cõtinuando semper ad Virginem sibi impositam deprecationem, obortis tandem lacrymis ita fatus est: Rogo Domina mea concede mihi id, quod meus Guardianus scire desiderat, siquidem absque hoc à te accepto responso hinc abire, ita mandante superiore, nequeo. Cuius innocentiam, obedientiæque Dei Mater cum tãdem benigna respexisset, ei sese visendam exhibuit, eique dixit: Abito dilecte Fili, & recita Hymnum: O gloriosa Domina, &c. hæc enim oratio inter alias mihi gratissima est.

B.V. Dominium in totũ Mundum ob humilitatem adepta.

55. Quo autem titulo Virgo gloriosissima Dominium hoc vniuersale, in creaturas omnes adepta sit, variæ sunt SS. Patrum sententiæ. S. Bernardus arbitratur, eam ob profundissimam humilitatem, Dominium hoc acquisiuisse. sermone enim de verb. Apoc. cum expenderet verba S. Euangelistæ Act. 2. Vbi inter Apostolos, & Discipulos, Magdalenam, reliquasque mulieres, vltima numeratur Maria: *Hi omnes perseuerabant vnanimiter, cum mulieribus, & Maria Mater IESV*; in illa, præ admiratione prorupit verba: *Itanè & mulierum sese vltimam exhibebat, vt nouissima omnium poneretur? Vere carnales adhuc Discipuli, quibus necdum Spiritus erat datus, quia IESVS necdum fuerat glorificatus quando facta est inter illos contentio de primatu; cum Maria quanto maior erat, humiliaret se, non modo de omnibus, sed & prę omnibus. Merito facta est nouissima prima, quæ prima cum esset, omniũ sese nouissimam faciebat. Merito facta est omnium Domina, quæ se omnium exhibebat Ancillam. Merito denique super Angelos exaltata est, quæ & infra viduas, & pœnitentes, infra eam, de qua eiecta fuerant septem Dæmonia, ineffabili sese mansuetudine inclinabat*: Hæc Bernard. quare B.Albert. Magn. & S.Antoninus aiunt, *Dominationum proprietatem illam, qua inter dominandum nulli subditi dicuntur vanitati, in summo, excellentissimoque gradu habuisse Deiparam.*

Maria ex humilitate, infra Magdalenam se collocauit.

Dominationes inter dominandum nulli subditæ vanitati.

Quia quanto maior fuit, tanto plus se in omnibus humiliauit. Vnde cum constet eam creaturarum omnium extitisse maximam.

M. cum esset Maxima, maxime se humiliauit.

Altè enim illud Spiritus Sanctus monitum cordi eius insiderat: Quanto maior & humilia te in omnibus, & apud DEVM inuenies gratiam. Item dictum illud Filij: *Qui se humiliat, exaltabitur omnium igitur exaltatissima, omnium humillima fuit, ac proinde minimam inter Dominationes, reliquasque creaturas se esse censuit, & penitus nil vnquam vanitatis in suis actionibus præsetulit*. Hæc ille.

56. Humilitatem hanc in tanto cœli terræque, & creaturarum totius vniuersi Dominio admiratus ipse cœlestis Sponsus, in illa prorupit verba: Cant.3. *Quæ est ista quæ ascendit per desertum sicut Virgula fumi ex aromatibus mirrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij?* Quæ verba expendens Rupertus Abbas lib. 2. in Cant. mirificè tantæ Virginis Dei Matris humilitatem, reliquasque virtutes deprædicauit: *Habet hoc principium, inquiens, tantam in admiratione exclamationem, vt auditorem etiam dormientem excitare, & reddere possit attentum. Cuius quæso est hæc admiratio? Nimirum est admiratio huius dilecti singularis huius Sanctissimæ Virginis. Et quid admiratur, vel quid nobis admirandum insinuat Spiritus S. per verba huiusmodi? Ascendit per desertum sicut Virgula fumi ex aromatibus, &c. O felicem mentis habitum, qui tam magnum habet præconium. Humilitas tua est. O Ancilla Domini B. Maria. Quam tali admiratione Spiritus S. collaudat. Odor tuus odor humilitatis tuæ præcipuus ascendit ad eum, vt verè Sacrificium contribulati Spiritus. Quid enim est fumus, quid puluis, nisi Spiritus lacry-*

Christus sponsus profundissimam Diuæ Matris humilitatem admiratus est.

B.V. ob humilitatem vocata Virgula fumi.

lacrymosus, & conscientia valdè humilis?
Et sua quidem æstimatione vera humilitas est fumus innoxius, quasi cremij sine torris obusti, & puluis terræ sitientis, sine aqua iuxta illud: quia defecerunt sicut fumus dies mei, & ossa mea sicut cremium aruerunt: Et sicut Abraham dixit: Loquar ad Dominum cum sim puluis & cinis; sed non ita æstimatione Dei. Aliter, & melius ipse te discernit. Tu dicis puluis sum terræ, qualem ventus dispergit, aura tollit.

Certamen humilitatis inter sponsum, & sponsam.

Et ille dicit: Non, sed puluis pigmentarius, siue puluis pigmentarij, puluis myrrhæ, & thuris, qualem pigmentarius Spiritus S. conficit, ex optimo thure, quod est suauitas mentis, & ex myrrha probatissima, quod est mortificatio, siue incorruptio carnis. Tu dicis fumus ego sum teter coram diuinis oculis, qualis de camino, seu fumario deficiens ascendit, ascendens deficit.
Et ille dicit. Non, sed fumus ex aromatibus myrrhæ, & thuris, qualem decet ascendere de aureo thuribulo ante altare aureum vsque ad os, & olfactum Domini. Apoc.8. Talis fumus, imo talis fumi Virgula tu es.
O Beata Maria, suauem odorem spirasti Altissimo, cælestibus disciplinis erudita, atque extenuata. Talis ascendisti per desertum, id est animam habens Solitariam. Si enim vera cuiusque animæ humilitas, etiam inter turbas possit esse Solitaria, ita videlicet, vt in nullo alio præterquam in Dominio spem habeat, sicut Esther cum esset Regina, vere tamen dicebat: Domine inquit Rex noster es solus, adiuua me solitariam, & cuius præter te nullus auxiliator est alius: quanto magis tu verè Solitaria, & quasi in deserto eras, quæ verum non cognoscebas, & ab illo cui desponsata fueras, pene fuisti deserta quia sanctus Angelus qui te Solitariam inuenerat, solitariam salutauerat, & commendat, & Filium tuum, qui quasi pupillus in hoc seculo nasciturus erat. Digna ergo exclamatio, digna admiratio: quæ est ista, quæ talis accendit per desertum, siue de deserto? vere mirabilis, & illi multum dissimilis, quæ descendit per paradisum, cecidit per paradisum, non gracilis per humilitatem, sed nimis grossa, & rigida per mentis tumorem. Hæc ille de Virginis humilitate eximia, quâ rerum omnium Dominiũ est promerita.

B.V. sicut Esther solitaria.

Eua Mariæ dissimilis ob superbiam.

57. Sanctus vero Anselmus Archiep. Cantuar. cap.11.de Excell. B.V. arbitratur Diuam Virginem creaturarũ omnium dominium nactam, ideo quod per ipsam denuo redintegratæ, atque restauratæ fuerint; idque æterni Patris Vniuersorum Creatoris, ac Domini, probat exemplo: *Sicut DEVS*, inquiens, *suâ potentia parando cuncta Pater est, ac Dominus omnium, ita Beatissima Dei Genitrix suis meritis cuncta reparando Mater est, ac Domina rerum, &c.* Idem sentire visus est ora.1. de S. Damascenus orat. 1. de Natiu. qui ad diem Natalem Deiparæ celebrandum ea, qua par erat pietate fideles inuitans, hanc hominis, mundique totius per Virginem factam restaurationem commemorat, vt ei proinde velut totius mundi Dominæ, summus honor, ac reuerentia habeatur. *B.V. Dei Genitricis*, inquit ille, *Natalem nos honore complecti conuenit, per quam mortalium genus redintegratum est, per quam primigeniæ Matris Euæ mæror in lætitiam mutatus est. Per eam quippe Creator naturam omnem interiectæ humanitatis beneficio in melius commutauit. Nam cum homo media quadam, inter mentem, & materiam sede constitutus rerum omnium conditarum, tam quæ in aspectum cadunt, quam quæ oculorum sensum effugiunt nodus, ac vinculum sit, profecto etiam Artifex Dei Verbum humanæ Naturæ copulatum per eam cum Vniuersis rebus conditis vnitum est. Quamobrem humanæ sterilitatis depulsionem celebremus quandoquidem bonorum sterilitas, ac mutilatio quædam à nobis submota est.*

Maria mundi Dominium adepta, quia ad mundi reparationem cooperata est.

Sicut Pater æterno parãdum cuncta Pater est, & Domina sic B.V. reparando Mater, & Domina.

Per B.V. Matris Euæ mæror in lætitiam conuersus est.

Homo omnium creaturarum nodus ac vinculum est.

58. Quod autem Dominium hoc Vniuersi in ipsa sua Natiuitate Virgo ob hanc rerum vniuersitatem reparatã sit promerita, idem testatur Damascenus lib.4.de fide Orat. *Itaque Gratia (nam hoc sonat Annæ vocabulum) Dominam parit, idem enim Mariæ nomine significatur.*
Nam re vera Domina facta est omnium creaturarum, cum Conditoris omnium effecta est Mater. Idem S. Anselmus cap.4. de Excell. Virginis Dominium hoc totius Vniuersi tunc Virginem consecutam fuisse censuit, quando à Spiritu S. obũbrata eiusdem castissima est Sponsa effecta. S. Petrus Chrysologus idem omnino sentire visus est Ser. 142. Expẽdẽs enim illa verba Angeli: *Ne timeas Maria: Ante causam*, inquiens, *dignitas Virginis annunciatur ex Nomine. Nam Maria Hebræo Sermone, latine Domina nuncupatur. Vocat ergo Angelus, Dominã, vt Dominatoris Genitricem trepidatio deserat seruitutis, quam nasci, & vocari Dominam ipsa sui geminis impetrauit authoritas.* Quod est perindè ac dicere; Diuam Virginem tunc vel maximè captiuitate, ac seruitate quam incurrerat Eua fuisse præseruatam, Dominiumque hoc amplissimum totius Vniuersi indeptam, cum ad eminentissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem est euecta.

B.V. in sua Natiuitate Dominium totius orbis adepta.

Angelus Mariam .i. Dominam appellat, ideo vt Dei genitricem trepidatio desereret seruitutis.

 59. Ac

59. Ac proinde sicut Humanitas Christi Diuinitati Hypostaticæ vnionis vinculo in vtero Virginis sociata, verum, & propriè dictum Dominium in creaturas omnes illico sortita est: ita quoque Virgo Sanctissima ob intimam illam carnis cum Filio communicationem, atque, vt loquitur B. Cardinalis Domiani, Identitatem, per quam omnia iura Filij redundant in Matrem, quæ ad libitum, cum dependentia tamen à Filio, qui nil matri negare vnquam potest, exercet in creaturis. Et Dominium quidem Spirituale exercet, quemadmodum, & Filius in animas, eas à Diaboli, & peccati tyrannide eripiẽdo, inque Filij sui regnũ cæleste trãsferẽdo, quod plurimis, ijsq; luculentissimis manifestũ euadit exemplis. Dominium vero Politicum vti, & Christus habuit in actu primo dũtaxat, quod exercere, Filij humilitatem imitata, nunquam voluit, sed illud huiusmũdi Principibus, ac Regibus contulit, inque hodiernum vsque diem cum Filio confert. Atque ita in voce illa Filij, Matris etiam ob naturæ identitatem vocem percipimus. *Regnum meum non est de hoc mundo*. Et in voce Sempiternæ Sapientiæ Matris quoque eiusdem Sapientiæ vocem intelligimus. *Per me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt. Per me Principes imperant, & potentes decernunt iustitiam. Pro. 8.* Quæ verba vti, & Dominium hoc, Imperiumque vniuersale in creaturas omnes Gloriosissimæ Deiparæ fuse, sapientissimeque declarans P. Quirinus de Salazar in c.8. Prouer. v.15. 16. *Matri etiam æquum esse, ait, vsurpare eadem verba sub eodem sensu: Per me, non demandantem autem conferentem illi Imperium, sed dimittentem, Reges regnant. Nam cum Ipsa iure possem regnare, illis tamen regnum dimisi, Filium meum æmulata, qui licet supremum in Regna omnia, hominesque Dominium in hoc mundo habuerit, illud tamen nunquam exercuit, sed Regibus exercendum dimisit*. De hoc Virginis Dominio consule eundem Salazar qui illud, & solidissimis rationibus, & grauissimorum Patrum authoritate confirmauit.

Sicut Humanitas Verbo sociata totius orbis Dominium aquisiuit, sic B.V. cũ Dei Mater effecta est.

B. V. sicut, & Filius habuit mundi Dominium in actu primo.

B.V. dicere etiam poterat cum Filio; Regnum meum nõ est de hoc mundo.

Per B. V. Reges regnant.

60. Agnouisse visus est hoc Deiparæ Virginis gloriosissimæ, in vniuersa mundi regna Dominium Politicum Magnus ille Græcorum Imperator Leo, qui Hom.6. de Assump. postquam egregie pro sua in Deiparam pietate eandem laudum præconijs extulisset, ad calcem vbi decurrisset Oratio, inuocat Virginem, vt veluti Regina, & Domina sui Regni suscipiat gubernacula: *At, ò Virgo, & Mater*, inquiens, *quæ Virginitatem, & partum tam valde inter se diuersa, in te coniuncta monstras. O tegumentum, ò perfugium, & anchora, quæ totum mundum contines, & seruas, concede vt meis subditis, & nobis fructuosè gregem pascam, simulque mecum pasce, duc, & educ ne in illo operum omnium accurato examine, propter subditos Damnationis sententia aduersus me feratur, sed vt omnes sicut hic, ita, & ibi indesinenter festum diem agamus, & collætemur*. Homilia vero 7. ad finem huic terræ cęlorumque Reginæ Regnum, eiusdemque gubernationem ita commendat, vt ipsius vna cum omnibus populis esse proprium fateatur. Libet ergo tanti tamque in Virginem pij Imperatoris hic Orationem attexere. *At ò Virgo, & Mater, quæ sola Cælestibus his opibus affluis, quæ dicere concessisti, ea iam diximus. Nihil enim meum, sed lingua, Oratio, & Regnum, etsi quod aliud, id omne tuæ curæ, & beneuolentiæ munus duco. Quare tua tibi vendicans, largire, vt gregem tuum ad pascua salutis dirigam, ne inscitia muneris regendi (vides enim quantulus ego sim) noxia aliqua fera in gregem insiliat, neque vlli ex meis, vel potius tuis gregalibus vllum animæ periculum immineat. Sed nunc me nouum Pastorem, gregemque tuum ab omni periculo securum ducito, & ad illas impassibilitatis mansiones hinc digressos dirigito, vt, & tua præsidendi potestate istthic fruamur, gratia, & humanitate Filij tui*. Agnouit hoc denique in Vniuersum mundum Virginis Dominium Echebertus Abb. cum dixit: *Creatoris Matrem omnis creatura magnificet, eiusque Regiæ Maiestati se inclinent Cælum, & terra, & omnes qui habitant in eis.*

Leo Imperator orientis orat, B.V. vt Regni sui gubernacula ac regimen accipiat.

M. tegumentum, perfugium & Anchora totum mundum cõtinens, & seruans.

Leo sui Regnum ac populos Mariæ proprios esse fatetur.

Leonis Imperatoris zelus pro defendendis subditis.

Regiæ Maiestati B V. Cælum, & terra sese inclinare debent.

61. Verum quid mirum Gloriossimam Dei Matrem in creaturas totius Vniuersi consecutam fuisse Dominium cum illud in omnium etiam Creatorẽ, in ipsum Dei Filium in vtero suo humanatum pro materna sua in prolem potestate exercere potuerit? Quam potestatem Matris Sanctisimæ in Filiũ agnoscens sanctus Euãgelista Lucas c.2. scripsit: *Erat subditis illis*. Quæ subiectio seruitus minime dicenda, sed potius pietas, quam nati Parentibus Naturæ ipsius instinctu debent. Hæc porro submissio, ac subiectio Natorum in parentes nihil omnino derogat libertati, ac Ingenuitati, teste Aristotele. Cum ipsum nomen Filij, ab amore deriua-

Magnum B. V. Dominium fuit, cum etiã illi Filius subditus fuit.

riuatum per se dignitatem habeat, libertatem, ingenuitatemque importet, hominemque omniprorsus seruitute quam liberrimum reddat. Cum igitur Christus verus, naturalisque Virginis Mariæ extiterit Filius, eidem subiectionem hanc, filialemque pietatem ita debuit, vt si eum ab hoc Virginis Dominio, naturalique debito absoluere quis nitatur, eundem consequenter Filium eius perneget, cum à patria potestate eum exemerit, necesse sit: tanta filiationis, cum hoc naturali subiectionis debito est connexio, vt vera naturalisque filiatio absque subiectione hac, nulla prorsus ratione intelligi possit.

Subiectio filiorum erga parentes, non detogat libertati, aut ingenuitati.

B.V. Incarnationem Deo quam ante non habuit mutuã dedit.

Quod Diuus Methodius Episcopus Olympi, & Tyri Martyr Gloriosissimus intelligens Virgini gratulatus est Orat. de Purif. *Tu admirabilem*, inquiens, *Incarnationem, quam aliquando non habuit, Deo mutuam dedisti. Euge Euge Mater Dei, & Ancilla qui debitorem illum habes, qui omnibus sub fœnore mutuatur. Deo enim Vniuersi debemus, tibi autem etiam ille debet, pietatem scilicet, & subiectionem.* Agnouit hanc subiectionem S. Hidelphonsus Archiepiscopus Tolet. Ser. 1. de Assumpt. *Ergo*, inquiens, *qui cuncta pascit, cælestia, & terrestria simul regit, hunc Sacratissima Virgo lacte carnis aluit, & nutriuit. Ad cuius deinde nutũ vniuersi reguntur, sub eius disciplina, vel arbitrio Infans DEVS versatur.* Sic ille.

DEVS debitor B.V.

Filij Dei subiectio admirabilis.

62. Subiectionem hanc Incarnati Verbi contemplans Religiosissimus vir ex Augustiniana familia, qui 300. ab hinc annis vixit Simon de Cassia, in admirationem raptus exclamauit libr. 2. de B.V. c.24. *Ecce habet Virgo subditum, quem Vniuersitas Dominum habet, & virtutem omnium Cœlestium, cunctorumque Regem exercituum supernorum, in humanitate tuis Virgo lorizat habenis, & præfertur Virgo Filio, in quod ei se subijcit, & eius facta est Abbatissa, qui omnia fecit. Eum gubernat, qui sua sapientia formam, & differentias omnibus dedit. Eum dirigit humanatum, cuius humanitate, ne in nihilum redeant, omnia conseruantur, & deperdita restaurantur. Erant enim in illa ętate puerili omnes thesauri Sapientiæ absconditi. Proinde mentem in alta suspendit, quod eum subditum, sic vna Virgo possedit. Magna est Virginibus dignitas prærogata, quod Christus duobus Virginibus factus est subditus, vt nouerint hoc Sacramentum homines, quod eorum Christus complet vota, desideria perficit, qui se puritati, & munditiæ tradiderunt.* Hæc de Cassia.

B.V. eum sub ditũ habuit, quẽ Vniuersitas Dominum habet.

Magna gloria est virginibus, quod Christus duobus Virginibus Mariæ, & Iosepho subditus esse voluerit.

63. Agnouit denique submissionem Dei Filij erga Matrem Seraphicus Bernardinus Senensis To. 4. ser. 5. c.6. *Ille*, inquiens, *qui Filius Dei est, & Virginis, benedictæ, volens paterno principatui, quodammodo principatum æquiparare, vt sic dicam, Maternum, ipse qui DEVS erat, Matri famulabatur in terra: Vnde Lucas: Et erat subditus illis. Atque ita sicut verum est: Diuino Imperio omnia famulãtur, & Virgo, ita quoque verũ est Imperio Virginis omnia famulantur, & DEVS.* Idem S. Pater *in submissionis signum ait Dei Filium recognouisse beneficio Mariæ accepisse se Naturam humanam.* Proinde huius rei admiratione perculsus iure merito exclamat. *O' stupendum miraculum, & inauditę altitudinis fastigium vt à Muliere, Dei Filius quodãmodo recognoscere suum esse humanum videretur?*

Christus subdendo se Matri, voluisse visus est Maternum Principatum Paterno æquiparare.

Dei Filius recognouit se Mariæ beneficio Naturam humanam accepisse.

64. Verum quod omnem prorsus excedit, admirationem est, quod idem Dei Filius antequam in Virginis huiusce vtero humanitatem nostram assumeret, singulari eam prosecutus est amore, ac reuerentia. Sic enim illum S. Gregor. Thaumaturgus ser. 3. de Annunc. Gabrieli loquentem, ac erudientem, quam cautè, quam honorificè, quam reuerenter cum tanta Virgine omnium Domina, in legatione, ac expeditione illa ei sit, agendum introducit. *Abi*, inquiens, *ad alterum, quod in terra est Cælum, abi ad Sanctuarium mihi præparatum, abi ad Incarnationis meæ cubiculum. Abi ad purum meum secundum carnis Natiuitatem thalamum. Loquere in auribus Arcæ meæ ratione prædicta, vt auditionis mihi paret ingressum, sed caue offendas aut conturbes Virginis animum. Humiliter, ac placide coram Diuino illo Sacrario compareas, primamque ipsi gaudij vocem annuncies. Tu illud Aue gratia plena ad Mariam dicito, vt ego ærumnosæ Eue miserear.* Sic ille.

Dei Filius Mariam singulari amore ac reuerentia prosecutus est, etiam ante Incarnationem.

M. Sanctuarium Dei Filio præparatum.

Maria Diuinum sacrarium.

Qui plura Sanctorum Patrum ad confirmandam hæc Deiparæ in Filium potestatem desiderat testimonia, eundem Salazar loco iam citato consulat.

65. Iam ad reliquas Dominationum proprietates, quas tam D. Antoninus, quam B. Albertus magnus commemorat veniamus. Inter has postrema ea non est, quam illi vocant: *Ab hostibus inuincibilitatem.* Quæ sane in Virgine, excellentiâ quadam singulari semper inuenta est. *Ipsa enim non solum in se ipsa ab instanti conceptionis suæ caput hostis contriuit, sed prædam totius generis humani*

B.V. magis quam Dominationes ab hostibus fuit inuincibilis.

illi

illi eripuit, & in natura corporea, Spiritum, naturamque Angelicam superauit.

In carni super carnem vixit. Superbiam quæ olim de Angelo Apostata triumphauit, humilitate sua profundissima debellauit.

Ac tandem, quod omnibus alijs altius est, contra ipsum DEVM, vt loquitur Albertus, *fortis fuit. Quia illũ de cœlis ad terrã vinculis carnis ligatum charitate vulneratum, in gremio vteri sui, beatissimæque Virginitatis captiuauit*. Illa denique est Mater illius IESV Christi, per quem DEVS, vt loquitur Apostolus 1.Cor.15.57. dedit nobis victoriam. Quod sanè minimè mirum nobis accidere debet; cum Virgo ipsa Charitas, ipse Amor, Deorum omnium potentissimus, atque inuictissimus vocitari consueuerit. Hinc Plato in symposio inter alias amoris excellentias hanc ponit præcipuam, quod potentissimus, ac fortissimus sit, atque etiam ipso Marte Deo bellatore fortior, ac inuincibilior: *Quod*, inquiens, *ad fortitudinem pertinet neque Mars equidem amori resistet. Neque enim Mars amorem, sed Amor Deæ Amoris, vt fertur coniugem Martem detinet. Potentius autem est id quod detinet, quam id, quod detinetur. Qui vero cæterorum fortissimo dominatur, omnium absque dubio fortissimus iudicandus est*. Quare præclarè S. Bern. Ser.64. in Cant. Amorem violentum, & triumphatorem dixit: *Quid violentius? Triumphat de Deo Amor.* Et Boetius lib.2. de consol. Metro. 8. Amorem cœlo Imperitantem nuncupauit. Verum Virgineum amorem hũc nimium quantum violentum, Deique Triumphatorem, *Cæli Imperatorem* appellare, tantá Deiparæ perspectá fortitudine, planeque inuincibilem, ac inexpugnabilem, possumus, ac debemus.

B.V. contra ipsum Deum fortis fuit. & quomodo?

B. V. est ipsa Charitas de Dei triumphans.

Amor Marte potentior.

Triumphat de ipso Deo Amor.

Cælo ipsi imperitat Amor.

Virginis Amor quam fortis ac vehemens?

66. De hac Virginis Gloriosissimæ aduersus hostes omnes gloriosa victoria præclarè Rupertus Abbas in illud Cant.6. *Pulchra es amica mea, suauis, & decora sicut Ierusalem, terribilis vt castrorum acies ordinata, Tu*, inquit, *terribilis es Dæmonibus, hæreticis, & impijs, sicut castrorum acies ordinata, in qua summa omnium est concordia, ac proinde nullus in ea, per discordiam aditus patet hosti*. Hæc Rupertus.

B.V. terribilis Dæmonibus hæreticis, & impijs, vt castrorum acies ordinata.

Atque ita redditur Heroina hæc omnibus hostibus omnino inuicinbilis. Sanè S. Germanus Constantinop. Patriar. Orat. de Zona B. V. eam solo nomine hostes repellere, asseuerauit. *Tu nequissimi hostis contra seruos tuos inuasiones, sola Nominis tui inuocatione Sanctissima repellens, tutos, atque incolumes seruas*. B. Gertrudis lib.4. Reuel. c.49. Agens de Angelis, quos videbat adstantes Deiparæ, eosque qui ad festum Assumptioni separauerant, adducentes, ait ab eidem Angelis, ad Imperium Dei paræ clientulos suos defendi ne maligni Spiritus ipsis, nocent. *Quia*, inquit, *illa ad Imperiũ Dei Genitricis expediti sunt ad omnes Gloriosam Virginem inuocantes defendendos*. Vnde deuotè attendendo eadem Sancta ad verba illa: *Vt sua defensione munitos iucundos faciat;* videre sibi videbatur Deiparam tanquam delicatam Matrem benignè pallium suum expandentem, ac si omnes illos qui ad se pro defensione, ac protectione speciali accurrentes, recipere vellet. Istis porro velut elegantibus Puellis assistebant Angeli, easque ad Virginem deducebant quod se aliqua peculiari deuotione præparassent ad diem festum Assumptionis celebrandum. Quæ omnes velut filiæ reuerenter ante faciem eius consedere, videbanturque omnes vndique Angelorum ministerio protectæ atque à malignorum Spirituum fraudibus defensæ.

B.V. solo suo Nomine hostes in fugã agit.

S. Angeli cultores B.V. ad eius imperiũ à malignis spiritibus defendunt.

67. Quantum porro Dominium hoc Virginis boni Angeli reuereantur, & mali contra reformident, egregiè Angelus Apud Sanctam Brigittam in suo sermone c.20. declarauit: *Ipsius*, inquiens, *Virginis animam quando fuit à corpore separata statim super omnes cælos ipse DEVS mirificè sublimauit, eique Imperium in vniuersum mundum donauit, Angelorumque Dominam æternaliter ipsam constituit. Qui quidem Angeli ita postmodum obedientes Virgini effecti sunt, vt omnes libentius Inferni pœnas sustinerent, quam aliquibus eius præceptis in aliquibus contradicerent. Super omnes etiam malignos Spiritus ipsam sic DEVS potentem effecit, vt quotiescumque ipsi aliquem hominem Virginis auxilium ex charitate implorantem impugnauerint, ad ipsius Virginis nutum illico pauidi procul diffugiunt, volentes potius pœnas suas miseriasque multiplicari, quam eiusdem Virginis potentiam super se taliter dominari*. Hæc Angelus, de Dominio Deiparæ, quod tantopere Tartarei hostes perhorrescunt.

Angeli mallent Inferni pœnas sustinere, quam præceptis B. V. contradicere.

Potentia B. V. aduersus Dæmones.

Dæmones insidiatores animarum ad Virginis nutum procul diffugiunt.

68. Quam ob causam crediderim comparatam Virginem Dauidicæ illi Turri cant. 4. *de qua mille clypei pendent, omnis armatura fortium;* qua & ipsa per se, & eius clientuli, Mundo, Carni,

Sa-

Sathanæ redduntur inuincibiles, ac inexpugnabiles. Vnde Aegidius Columnius in Salut. Angel. huius Encomij Virginalis reddens rationem sic ait: *Quia Gloriosæ Virginis auxilijs, & gratijs, muniuntur tamquam sub tutissimis clypeis omnes homines, & ipsa est omnis armatura fortium, & ab ipsa eam suscipiunt omnes.*

Clientuli B. V. ab illa tanquam tutissimis clypeis muniuntur, & ab ipsa accipiũt omnem armaturam fortium.

Quare ipsa de se dicit Eccles. 24. In me est omnis spes vitæ, & virtutis. Vnde Card. Haig. Turrim illam Dauid denotare ait eminentiam Virgineæ sublimitatis, quæ à Christo vero Dauid fabricata fuit, vt peccatoribus esset refugium, & munimen. Propugnacula huius turris, ait esse virtutes, gratias, & prærogatiuas, quibus peccatores protegit, & inimicum expugnat. Hinc S. Bern. Sen. Tomo. 3. ser. 1. de Hum. B. V. art. 1. c. 3. dixit, *ipsam esse, Arcum fœderis sempiterni, vt non interficiatur omnis caro.* Hanc in Virgine nostra inuincibilitatem agnoscens S. Georg. Nicomed. Episc. Ora. de Præsent. B. V. eam alloquens. *Te fiduciæ nostræ,* inquit, *circumferimus gloriationem. Te nostræ salutis habemus adiutricem, te nostri auxilij defensatricem. Te Christianorum multitudo Murum habet firmissimum, Te fideles, ac Reges validum habent armamentarium. Per te bellorum frangunt audaces impetus per te victoriæ trophæa consequuntur. Habes vires insuperabiles, robur inexpugnabile. Nihil tuæ potentiæ resistit, nil tuis viribus repugnat, omnia cedunt tuo iussui, omnia tuo obediunt Imperio, omnia tuæ obediunt potestati.* Sic ille.

Turris Dauid denotat eminentiam Virgineæ sublimitatis.

M. Arcus fœderis sempiterni, ne interficiatur omnis caro.

B.V. nostræ salutis adiutrix.

M. Christianitatis murus est firmissimus.

Per B.V. victoriæ trophæa aquiruntur.

B.V. potestati nihil resistit.

69. Quare huic potentissimę atque inexpugnabili cæli, terræ que Reginæ titulum: *Semper inuictissimæ Imperatricis* attribuere possumus. Si enim mundus hic fallax Principibus, qui aliquam victoriam de hostibus reportarunt titulum hunc, licet subinde victi non sine dedecore, ex pugna recesserint, attribuere consueuit; quanto magis attribuendus est huic semper inuictæ, ac insuperabili Heroinæ, quæ nullo vnquam tẽpore sub vllius hostis siue mundi, siue carnis, siue Sathanæ potestate fuit? Celebrantur magni illi heroes Alexander Macedo Pompeius, Iulius Cęsar, Cato, qui etiam ob fortitudinẽ, rerumq; præclarè gestarum gloriam Magni cognomentum sortiti sunt. Verum nullus hominum extitit, qui aliquando vel à domesticis hostibus, effrænatis nẽpè Cupiditatibus, vel ab externis nõ fuerit debellatus. At vero Virgo nostra semper ab omnibus hostibus inuicta perstitit, vtpote in omni sanctitate, & puritate fundata, adeo vt dicere potuerit. *Quasi palma exaltata sum in Cades, & quasi Cedrus exaltata sum in libano,* quæ duo loca omnimodã nobis repræsentat Sanctitatem, candorem, puritatemque mentis, & corporis, qua Virgo super omnium Dominationum Castimoniam puritatemque exaltata, hostibus omnibus reddita est formidabilis ac inuincibilis.

M. Semper inuictissima Imperatrix.

Imperatores non potuerunt dici sẽper inuictiss. qui aliquãdo saltem à domesticis hostibus, nempe cupiditatibus deuicti sunt.

70. Expertus est fortissimus ille miliciæ Ductor Narses Deiparam, cuius se precibus, ac patrocinijs quoties hostem erat aggressurus commendare consueuerat, expertus inquam est illam inuincibilem, hostibus formidabilem, dum & ipse quodammodo eius patrocinio redditus est inuincibilis.

Narses patrocinio B. V. ab hostibus insuperabilis.

De hoc Cardinalis Cæsar Baronius To. 7. Anno 553. ita scribit: *Narses semi vir, erat enim Eunuchus, cuncta innitens Marię Virginis ope, bellicosissimum Gothorum Regem Totilam, eiusque potentissimum Exercitum innumeris clarum victorijs, ac viribus pollentem superauit. Sed vnde tantum virium semiuiro Narseti? Ex Euagrio audi, qui ait: Commemoratum est ab ijs, qui vna cum Narsete fuerunt, dum precibus, & alijs pietatis officijs Diuinum Numen placaret, debitumque cultum ei tribueret, S. Virginem Deiparam ei apparuisse, planeque tempus prę scripsisse, quo bellum cum hostibus gereret, atque vt non prius ad prælium committendum se accingeret, quam cælitus signum acciperet.* Quibus addit idem Baronius tanto Cardinali dignissimum pro miliciæ Ducibus documentum: *Intelligis Lector cuius niti præsidio Duces debeant, vt maxima, quæque inconcessa alijs præstare valeant, nimirum Dei Genitricis Mariæ, quæ interpellata precibus, aduersus hostes consurgat. De ea enim canit Ecclesiá: Terribilis vt castrorum acies ordinata. Cuius fultus auxilio Narses indomitos barbaros, expertus est imbelles. Porro fuisse, & ipsum Narsetem æqui amantissimum, quæ de eo scribit Procopius, ostendunt. nihil enim apud eum antiquius fuit, quã iustitię cultus, quo milites in officio continere consueuit æqui, atque recti cultore.* Hæc Baronius.

B.V. Narseti apparet.

71. Agnouit inuincibilem Deiparam, insignis ille Bellator Pelagius, qui contra Saracenos Hispanias occupantes pugnaturus, ad bellatricem hanc egregiam vt eam vocat Bernardus, ac plane Diuinam confugiens, hostibus suis,

suis, & potentia, & robore ac numero longe superioribus redditus fuit inuincibilis. Rem gestam ita ex Tudensi narrat idem Baronius To.9. Ann.718.

Astures omnes in vnam collecti super se Principem erexerunt Pelagium. Fuit hic Regis Theodorici Spatarius, qui fugiēs impressionem Sarracenorum, cum suis in Asturios se contulit montes.

Cum autem auditum esset à Sarracenis Hispaniam occupantibus, id magnâ audacia esse præsumptum, in eum acies mouent, sed primum ipsum insidijs appetendum putarunt, misso ad ipsum Oppa Archiepiscopo Toletano Vuticæ Regis Filio, qui magnis pollicitationibus deditionem ei suaderet.

Pelagij zelus & magnanimitas.

Ad quem ita Palagius respondit: Tu & Fratres tui cūctos subuertistis, & Christi Ecclesiam deiecistis; & propter scelera Patris vestri, qui peccare coegit gloriosam gentem Gothorum, reliquit Dominus Ecclesiam suam. Et quia Deo facile est saluare, siue in paucis, siue in multis, nos de misericordia Dei confidentes, committimus ad Dominum DEVM nostrum, vt fidem Catholicam conseruemus, quam vos spreuisti, & Pater vester. Est enim Ecclesia Dei sicut Luna, quæ aliquando apparet plena, aliquando valdè diminuta, & iterum reuertitur ad plenitudinem primam. Ecce in ista tumba (spelunca loci naturâ munita illic erat, vbi cum suis Pelagius degebat) hodie inclusa est maxima pars miliciæ Gothorum; sed egredietur ex illa, dante Domino semen, quo genus Gothorum vt erat, Christo in tota Hispania restauretur. Et quia deuotam eam habemus apud Patrem, & Dominū N. IESVM totam spem nostram ponentes, hāc multitudinem paganorum, quibus ducatum præbes despicimus. Confidimus enim per intercessionem gloriosæ Virginis Genitricis eiusdem Domini Nostri IESV Christi, saluari, & ipsâ auxiliante, quæ Mater misericordiæ est, Gentem Gothorum de paucis, qui sunt in ista spelunca restaurari, sicut ex paucis granis infinitę segetes germinantur.

Pelagius in B.V. confidit.

Quibus dictis Pelagius, & qui cum eo erant tanto hoste perterriti, incluserunt se in spelunca, beatæ Mariæ suffragia expetentes, eius ibi memoriā venerabantur, & pro recuperatione Christianorum precibus insistebant. Videns autem Oppa quam Pelagius confidentiam in Domino posuerat, reuersus ad Ismaelitas, seu Sarracenos dixit: *Poperate ad speluncam, & pugnate fortiter, quia vt ex verbis eius comperi, nisi per gladium pacem cum eo habere non possumus.* Alchamam illico fundibularijs, & sagitarij iacientibus iacula portam speluncæ ferire præcepit.

Tunc cerneres saxa intermixtis iaculis, sicut densissimas pluuias euolare contra beatum speluncam. Sed in hoc turbine iaculorum, & lapidum qualiter diuina manus, quæ percutit, & sanat, pro Christianis pugnauerit exemplo poterit aduerti, quod lapides, iacula, & sagittæ à Sarracenis emissa contra eos retorquebantur, & maximam Sarracenorum multitudine prostrauerunt. Barbari autem vbi maximam suorum partem armis suis videre prostratam, turbati, & confusi retrocedendo, speluncam oppugnare destiterunt. Pelagius Dei gratia, & fortitudine roboratus, cum totam multitudinem hostium prostratam aspiceret, de spelunca cum suis prosiliens stricto en se inuadit Saracenos. Statim Oppa captus est, Alchamam cum 20. millibus Saracenorum interfectus. Sed nec 60. millia qui remanserunt, Domini vindictam euasere, siquidem per auia, & deuia, confragosaque montium profugientes in flumen Deciæ præcipitati sunt. Saracenorum Rex his auditis pudore suffussus, & furore succensus, in eos quos secum habebat Hispanos furorem conuertit, nempe in Iulianum Coruitem Regni proditorem, & Filios duos Vuticæ quos fecit capite plecti; ita Domino operante, vt ab eodem interficerentur scelerati, cui Hispanias prodidissent. Atque ita Pelagius Regulus Regnum decem, & octo annos tenuit. Porro spelunca illa Dei Genitricis memoriæ dicata est, eius nomine nuncupata S. Maria de Couadonga.

Victoria Pelagij per B. V. obtenta.

Concludit tandē Baronius his verbis: Obseruatione plane dignum est, quod tam in Oriēte Leo Imperator, quam in Occidente Pelagius cum Dei Genitricem aduersus Saracenos inuocant, insperatam, ingentemque consequuntur vtrobique victoriam.

72. Quid de illa altera Dominationum dicemus proprietate, quæ liberalis appellatur Seueritas, quam S. Antoninus, & Beatus Albertus medium inter prodigalitatem, & auaritiam, vel medium rigorem iustitiæ, & excessum

miseri-

misericordiæ, siue remissionem appellarunt, quæ vitia cum in mundi huius Dominis reperiantur, à beatissimis illis Spiritibus, quos Dominationes appellamus, & multo magis ab vniuersorum Domina nostræ clementissima quam longissimè absunt. Atque, vt de medio inter iustitiam, & misericordiam sileam, cum discursu de Virgini misericordia sat copiosè disceptatum sit; Ipsa, vt ait S. Anton. cum Alberto ita liberalis extitit, *vt numquam dederit quidpiam cuiquam quod non esset dandum, neque negauerit, cui iure dandum erat.*

Mariæ mira liberalitas ac largitas.

M. dedit Deo creatori Mundum, & mundo DEVM, & hominibus cælum.

Dedit enim summâ, Heroicaque liberalitate ac munificentiâ Deo creatori suo mundum, in eius salutem cum Filio coöperando, eumq; redintegrauit. Dedit vicissim eadem animi generositate mundo DEVM, dum per humillimum illum suum consensum: Ecce Ancilla Domini, personalis vnionis diuini verbi cum Natura humana causa extitit; qua mundus sane recreatus quodammodo, cum creaturis omnibus Deo vniri, diuinæque consors Naturę fieri meruit. Dedit denique hominibus cælum, à quo Protoplastorum scelere exclusi, & in hanc lacrymarum vallem protrusi, velut æternæ perditionis Filij, sub iugo Tartarei hostis gemebamus, donec Virgo hæc mediatrix nostra apud Filium Cæli scala effecta, nos Cælestis hæreditatis cum eodem Filio participes reddidit.

73. Agnouit singularem hanc in Virgine nostra munificentiam B. Andreas Grec. Hierosl. Patriarcha cum Orat. 2. de Dormit. Deiparæ sic est locutus. *Scio fore vt hanc suscipiat Orationem, quæ Verbum peperit, & reddat non ea quidem, quæ petimus, sed quæ meremur accipere. Solet enim Sanctissima, vt quæ sit munificentissima, maxima reddere pro minimis.*

Maria munificētissima solet maxima pro minimis reddere.

Eandem liberalitatem Virginis, agnoscens Richar. Laurentinus lib. 2. de laudibus V. munificentissimis ipsius manibus, manuum Filij pulcherrimum illud Elogium attribuit: *Manus eius tornatiles, aureæ, plenæ hyacinthis.* Cant. 5. *tornatiles*, inquit ille, *describuntur manus istæ Virginis nam sicut ars tornaturæ promptior est alijs artibus celeriter operando, sic Maria velocior est cæteris Sanctis omnibus, miseris subueniendo: vt dicere de miseris mereatur cum Filio: Antequam clament ad me, ego exaudiam:* Isai. 65. *Aureæ sunt manus Virginis, ob sapientiam. tam subtiliter enim misericordiam miseris impendit, vt diuinæ Iustitiæ sigillum numquam frangat. Aureæ sunt eius manus, ob charitatē ex mera enim charitate omnino indignis misereri, ac benefacere comprobatur.* Dicuntur denique *plenæ hyacinthis. nam quantum est in se omnibus dat affluenter cum sit summè liberalis.* Item li. 4. *de largitate, & misericordia Mariæ*, inquit, *congruè dici potest, quod cum ipsa sit summè diues, summè liberalis, constat, quod summè, & larga, & misericors sit, implens illud Tob. 4. quomodo potueris, ita esto misericors sit, si multum tibi fuerit, abundanter tribue. Item illud Eccl. 14. secundum vires tuas exporrigens, da pauperi. In hac quoque liberalitate Virgo Christum æmulata est: quemadmodum enim ille ascendens in altum dedit dona hominibus: Sic, & Maria vera, & vnica Filij imitatrix, ex quo ascendit in cælum*, dabit, & ipsa datque semper *dona hominibus siquidem nec facultas ei deesse potest nec voluntas. Regina cælorum est, misericors est, nisi forte aut non creditur Filius Dei honorare Matre aut dubitare quis potest omnino in affectum charitatis transisse. Mariæ viscera, in quibus corporaliter requieuit. Vnde ei canimus. Salue Regina misericordiæ, innuentes quod possit vt Regina, & velit vt misericors nos iuuare.* Hęc fere Richar.

Marię manus tornatiles, aureo, tornatiles, aureæ, & plenæ hyacinthis cur dicuntur.

Maria summè diues, & & summè liberalis, ac larga.

B. V. Filium etiam in liberalitate imitata est.

74. Liberalitatem hanc, munificentiamque Deiparæ summa cum prouidentia sociatam nobis ostendere visus est D. Ioann. Apoc. 12. cum eam duodecim coronatam stellis, sole amictam, calceatam Lunâ contemplatus est. Quid enim magis nobis Virginis prouidentiam indicat quā stellata illa corona? vnde Pierius Valer. lib. 44. tit. Exploratio. narrat, Caium Calligulam, aliosque nonnullos Romanos Imperatores, ad summam vigilantiam, prouidentiamque quam circa Rempub. administrandam præseferebant, ostentandam, coronâ quadam quam *Exploratoriam* appellabant, coronā, inquam, stellatâ, Sole, Lunaque associatis, vti consueuisse: Talem sese, maiori longè eminentiâ nobis exhibet Virgo Deipara. Quid enim stellæ illæ, quibus est coronata, nobis indicant aliud, quam eā totidem oculis, imo longè pluribus, quot nimirum cælum stellis hæc inferiora prospectat, mortalium miserias, ac necessitates explorare, ac intueri, quo eis quā citissimè pro materna sua pietate possit subuenire. Quid Luna sub pedibus denotat aliud, quam Ecclesiam, teste Bernardo, vt ei tamquam pientissima mediatrix solis iustitiæ radios, quibus est amicta, beneficia nempe cælestia copiosè largiatur indiesque lucidior fiat. Quid denique Solaris ille

Caius Caligula corona Exploratoria Sole Luna Stellisque constante vsus, & quare?

B. V. amicta Sole, Stellis coronata, Luna calceata prouidentiam, & liberaliter erga nos ostendit.

amictus nobis repræsentat aliud, quam insignem Deiparæ liberalitatem, ac munificentiam, qua de thesauris gratiarum cælestium, charismatumque Spiritus S. ipsa locupletata, nos quoque egregie ditare appetit. Quemadmodum enim Sol lucidissimos suos radios, mox, vt Orizontem ascendit toto terrarum orbe liberalissimè, momento quasi temporis diffundit, benegnissimamque suam lucem, viuificumque calorem creaturis omnibus communicat: Ita Virgineus iste, animatusque Sol, promptitudine admirabili, benignitate incredibili, dona sua distribuit omnibus, vt verè nemo se ab eius calore possit abscondere vt sapientissimus loquitur Idiota.

Sol symbolum liberalitatis B. V.

75. Vnde non nemo quodam in Emblemate ad virtutem liberalitatis explicandam pinxit solem, cum Epigraphe. *Affluenter, & sine improperio.* Hinc S. Cyrillus solem liberalitatis Symbolum esse voluit. Dũ peruenustum facit dialogismum inter solem, & Caliginem lib. 3. Apo. c. 24. quæ ab hemisphærio nostro fugata, aduersus solem fuit conquesta, cur ita se momento temporis, ac non potius sensim, & quasi curialius modesta contrarietate fugasset?

S. Cyrilli Alexandrini Apologus de Sole fugante Caliginem.

Cui sol respondit, & ipsa Virgo nostra idem respondere posset: *Tenebra es, & ideo ignorantiæ cæcitate referta, sicut tenebra locuta es: Nescisti nimirum liberalis donationis modum, nam cum magna voluntas in dando est, si facultas adsit, non minor est in effundendo velocitas. Sic qui effundere potuit, & distulit, concupiuit, quod tenuit, nec voluntate plena dedit. Celeritas donationis clarum est speculum liberæ voluntatis effusæ. Audistine quod in prouerbio fertur? Qui cito dat, bis dat. Nempe bis, quia voluntatem, & placitam rem. bis dat; quia voluntate, & re. Vnde voluntate non dedit, qui totum deforis ipsummet opere donare tardauit. Nam vbi ad dandum facultas affluit, & interfuit tarditas, ibi voluntas non fuit. Re vera si dare diligitur, non tardatur: Neque enim magis intendit liberalis quam hoc quod virtualiter dare voluit. Porrò si liberalis est donator, lætus videri debet, quia minus gaudenter suscipitur munus tardum. Attende quaso quanto impetu, à natura dati fontes scaturiunt, venti funduntur, cœlum vt det beneficium voluitur, & substantialis forma se totam materiæ, puncto temporis elargitur. Beneficium ergo quanto velocius datur, tanto datur libentius, & quanto libentius, tanto liberius, & liberalius, tanto charius accipitur, ac iucundius possidetur.* Hæc Cyrillus quibus sane munificentiam Virginis nostræ beatissimæ longè, lateq; effusissimam bellissimè adumbrauit. Quæ omnia mellifluus Bern. ser. de Ver. Apoc. nobis perspicuè declarauit.

Celeritas donationis est clarum speculum liberæ voluntatis ad donãdum effusæ.

Fontes cum impetu scaturientes symbola promptæ liberalitatis.

Quemadmodum, inquiens, *sol super bonos, & malos indifferenter oritur, sic ipsa quoque B. V. præterita non discutit merita, sed omnibus se exorabilem, omnibus clementissimam præbet, omnium deniquè necessitates amplissimo quodam miseretur affectu.*

Benignitas B. V. soli cõparatur.

76. Neque vero mira nobis hæc Virgineæ liberalitatis effusio, rerumq; suarum communicatio videri debet, siquidem ipsum fontem bonorum omnium, ipsum Solem iustitiæ vtero suo circumdedit, ab eodemque circumdatur, atque ita bonis omnibus circumfluit, vt ea in alios quoque copiosissimè deriuet. Accedit, quod ipsa thesauraria sit Cælestium gratiarum, vt eam vocat Sapientissimus Idiota, amplissimãque totius Regni cælestis post filiũ possideat iurisdictionem. Verissimè enim mihi dictum videtur à Pelbarto Venerabili libr. 1c. p. 52. artic. 3. quod pater æternus, Virgine iam in cælos assumptâ, ita eam beneuolentissimè sit allocutus: *Tu eris super domum meam, ad tui oris imperium cunctus obediet orbis, vno tantum solij gradu te præcedam, cuicunque voluerit regnum trade; eorum qui tibi fideliter seruient, salua quos tibi placuerit.*

Maria cælestium gratiarum Thesauraria.

Quam regni cælestis iurisdictionem tam amplã Virgo ideo sortita est, *quia Deo fuit coniunctissima, & animæ suæ pulchritudine, Creatori suo*, vt loquitur Angelus in suo sermone c. 20. apud S. Brigittam, *simillima apparebat. Huic ergo Gloriosæ animæ*, pergit Angelus, *sedes gloriosa ipsi Trinitati propinquissima ab æterno cõstituta erat. Nam sicut Deus pater erat in Filio, & Filius in Patre, & Spiritus S. in vtroque quando Filius post humanæ carnis assumptionem in Matris vtero quiescebat, Trinitatis vnione penitus indiuisa ac Matris Virginitate inuiolabiliter conseruata*, ita, & ipsa augustissima Trias in benedictæ Virginis anima indiuisibiliter cum omnium bonorum plenitudine, quæ à Deo creaturæ donari possunt, domicilium suum fixit, vt diuinam Naturam æmulando, eadem alijs communicaret.

B. V. sedes gloriosa SS. Trinitati propinquissima fuit ab æterno constituta.

77. Quid igitur mirum si Virgo ex hac intima cum summo Bono, bonorum omnium perenni fonte, vnione euaserit liberalissima, suorumque donorum,

norum,

norum, gratiarumq; tam munificè diffusiua? Expertus est inter reliquos innumeros liberalitatem Deiparæ Magnus ille Imperator Iustinianus, qui vt scribit Baronius Tom. 7. Anno Domini 534. expugnatis, & ex Africa gloriosè pulsis Vvandalis, qui eam 95. Annis sub acerbissima captiuitate tenuere, præter redditas Deo priuatim in cubiculo, & publicè in Ecclesia ingentes gratiarum actiones, adiecit, vt in Codice à se edito, idipsum posteris omnibus tot vocibus, quot syllabis iugiter loqueretur, eoque Deo gratioribus, quo maiori submissione Diuino Numini est repensum, obsequium, dum perpetuæ memoriæ gratiarum actionem Deo debitam, nouâ constitutione editâ, voluit consecrare, vt videre est in ipsius sanctissimè sancitis legibus.

Iustiniani Imperatoris debellatis Vvandalis, gratitudo erga DEVM, & B.V.

Nec his contentus Imperator pro eodem tam singulari beneficio, sciens, illud precibus B. V. impetratum, eidem gratias egit, vt ibidem memorat Baronius qui ex Procopio ita refert.

Ac in primis grati animi signum illud rependit cum ob gratiarū actionem velut triumphales quosdam fornices, ei cuius fultus præsidio, & intercessione ad DEVM vicerat, ipsi Dei Genitrici semperque Virgini Mariæ Carthagine nobiles ædificauit Ecclesias. Quodammodo enim visi sunt mutuis officijs, atque etiam beneficijs certasse Dei Genitrix, & Iustinianus.

B.V. cum Iustiniano officiis, & beneficij certasse visa est.

Cum enim hic aduersus improbos Nestorianos, summum omnium titulum dignitatis, quo verè Dei Mater appellaretur, euicisset ab ipsa datum est ei, vt Imperio potiretur: & cum ipse complures eidem erexisset Ecclesias, potissimum vero Hierosolymis nobilem Basilicam, ab ea repensum est, vt quam facillimè vniuersam Africam subiugaret: qui rursus ob accepta tam ingentia munera, pluribus illam Basilicis honorauit, quas Carthagine extruendas curauit. Ita quidem reddendis beneficijs cum mutuo certent DEVS, & homo, semper tamen vincit DEVS. Sed vnam illam tantum consequi potest homo victoriam, si gratias agens se fateatur Diuinis beneficijs superatum, quod quidem Iustinianum fecisse vidimus.

B. V. dedit Iustiniano vt Imperio potiretur.

Iustinianus in grati animi signum plurimas Basilicas Carthagine B.V. ædificauit.

78. Ad gratitudinem hanc suam erga beatissimam Virginem contestandem, crediderim fortasse eundem Iustinianum Nummum illum excudi curasse, in cuius vna parte effigies Theodati Regis Gothorum visebatur; in altera Victoria calcans super serpentem, alatâ vna manu palmam, alterâ Coronam præferens, cum epigraphe: *Victoria Principum* quasi indicare voluisset, se de Gothis velut venenosis serpentibus qui tot Christianos tanto annorum interuallo peruersis dogmatis infecerant, beneficio illius, quæ Tartarei serpentis caput contriuit, Victoriam celerem, per alatam manum, palmamque significatam retulisse, atque adeo ipsum Regnū Africæ, Coronâ denotatum, auspicijs, diuinæ Matris, recuperasse.

Nummus Iustiniani Imperatoris

S. Bonifacij in pauperes Christi charitas.

79. Expertus quoque est liberalitatem ac munificentiā Virginis Deiparæ S. Bonifacius Ferrentinæ Ciuitatis Episcopus, qui vt refert S. Antoninus Archiep. Florent. Par. 2. Histor. Tit. 12. cap. 9. §. 5. cum pauperibus subleuandis, suis eleemosynis nimium quantum addictus esset, accidit die quadam vt pauperes stipem peterent, quam S. Præsul cum non haberet, æstuare animo cæpit, solicitus ne pauperes vacuos à se dimitteret. Occurrit illi repente, nepotem suum Constantium Presbyterum equum vendidisse. Igitur illo absente, confisus de Nepote, effregit Arcam, & 12. aureos pauperibus distribuit.

Vbi postmodum Cōstantinus domum reuersus arcam effractam, & nummos sublatos vidit, magna voce cæpit perstrepere. quo rumore audito S. Bonifacius, cum omnibus suis domesticis mox ad fuit. Et cum vir sanctus voce blandâ eum emollire tentaret, respondit ille cum iurgio: *Omnes tecum viuunt, solus ego ante te viuere non possum; redde mihi solidos meos.* Quibus verbis commotus Episcopus, Beatæ Mariæ Ecclesiam ingressus cæpit eam rogare, eius fretus benignitate vt ei redderet, vnde Presbyteri furentis insaniam mitigare posset.

S. Bonifacii in B. V. fiducia.

Cumque inter precandum subito oculos ad vestimentum inter brachia extensa reduxisset, repente in sinu suo 12. aureos inuenit ita fulgentes, ac si eadē hora ex igne producti fuissent. quos ille mox Templo egressus in sinum furētis nepotis proiecit: *Ecce habes*, inquiēs, *solidos, quos quæsysti. Sed hoc tibi notum sit, quia post mortem meam tu Episcopus non eris, ob auaritiam tuam.* Ex quo colligitur pecuniam illam pro adipiscendo Episcopatu fuisse collectam. Sed ille in Presbyteratu decessit. Ita fere S. Antoninus, qui sane pulcherrimo hoc exemplo, & Magnæ Diuinæque Matris mirificam super omnes Angelicas Dominationes liberalitatē, ac munificentiam, & auaritiæ simul turpitudinem Deo, eiusque

B.V. in sinum S. Bonifacij aureos mittit.

Matri execrabilem declarauit.

Dominationes præ reliquis creaturis ita soli Deo seruiũt, vt nulli alij omnino creaturæ subijciantur, quod longè excellentius præstitit B. V.

80. Quid de altera illa Dominationum proprietate dicam, qua prę reliquis creaturis ita soli Deo seruiunt, vt nulli alij omnino creaturæ subijciãtur, contra communem dominorum huius mundi consuetudinem, qui licet alijs dominentur, habent nihilominus Dominos particulares, quibus seruiũt, ipsorumque dignitatem vt cumque imminuunt. Quod in Virgine Gloriosissima nullo modo cadit. Licet enim illi omnis creatura, velut potentissimæ Reginæ, ac Vniuersorum Dominę deseruiat, ipsa tamen totius vitæ curriculo, ab ipso Immaculatæ conceptionis instanti, nulli purę creaturæ nisi soli Deo creatori suo, cui seruire regnare est, deseruiuit, ac per consequens nullius dominij vel minimam pati potuit diminutionem. De hac seruitute ac ministerio diuinæ Maiestati exhibito ipsa Virgo gloriari visa est, cum dicebat. Eccli. 24 *In habitatione santa coram ipso ministraui;* cum nimirum trimula in Templo à parentibus Deo præsentata, sancta Sanctorum incolens, ea longè excellentiori sanctitate decorauit,

Quam perfectè B V. trimula in Templo Deo seruierit animo, & corpore.

Ministrauit seruiuitque Virgo in Templo animo, simul, & corpore, totam se diuinis obsequijs mancipando, seruiuit intellectu, diuina, cælestiaque diu noctuque meditando, & mirabilia de lege domini considerando, in sacrarum litterum, oraculorumque cęlestium cognitione sese exercendo. Ministrauit affectu, & voluntate, dum DEVM in tot spiritualibus exercitationibus cognitum ardentissimè amabat, eique se totam in viuum holocaustum deuouebat: deseruieuit denique totius sui tenerrimi corpusculi membris omnibus, cupiens, vt omnia in linguas ad diuinæ bonitatis depredicandas laudes conuerterentur. O' quoties in die in horas, in momenta singula, ardenti corde librans suspiria, desiderabat, adueniret tandem ille desideratus cunctis gentibus, desiderium collium æternorum: ò quoties submittebat in terram genua, attollebat in cælũ manus, pijssimosque ocellos, ò quoties in voces illas Prophetæ Isaiæ erumpebat: *Vtinam disrumperes cælos, & descenderes. Emitte Agnum Domine Dominatorem, terræ, de Petra deserti ad montem Filiæ Sion. Rorate cæli desuper, & nubes pluant iustum, aperiatur terra, & germinet Saluatorem.* O' quantis anhelabat desiderijs terram hanc Virgineam videndi, eiusque suauissimum salutiferumque fructum degustandi: Optabat, humilitate admirabili minima Ancilla esse, ad omnes eius nutus semper promptissima?

Affectus B. V. seruiendi Incarnato Verbo eiusque Matri.

81. Quid de seruitute, ministerijsque diuino Verbo exhibitis dicam? Hic nimirum hic Virgo coram ipso fidelissimè ministrauit, qualiter nec Dominationes, nec vlla Creatura, siue Angelica, siue humana illi vnquam deseruiuit. Vnde præclarè Richar. à S. Laur. lib. 4. de Laude B. V. *Multi alij, multæque aliæ,* inquit, *susceperunt Christum in suis domibus, vno die, duobus, tribusque, ipsa vero in propria domo vteri Virginalis, non tantum vno die, aut duobus, sed mensibus plane nouem. Pauerunt eum alij cibis communibus, & forte dederunt illi aliquod quoque indumentum: ipsa vero de carne propria carnis contulit vestimentum, deque lacte proprio ministrauit alimentum;* Pergit inde discurrendo per septem opera misericordiæ, ostenditque illam Dei Filio summa charitate in illis deseruijsse excellenter. *Vnde,* inquit, *ei dicere poterit Filius in die iudicij illud Matt. 25. Nudus eram, & operuisti me, videlicet Virgineæ tuis carnis vestimento. Item, illi poterit dicere Filius cum Iob. 10. Pelle, & carnibus vestisti me, sicut & illud: Esuriui, & dedisti mihi manducare. Vnde S. Hierony. ait quod acu, & colo acquirebat, vnde se, & Filium pascebat. Hinc Christus dicitur pasci inter lilia inter manus nimirum Mariæ,* interprete, B. Bern. *qui ait manus Mariæ lilia quædam candidissima sunt, nec causabitur ille liliorum amator, inter lilia non inuentum, quidquid inter Mariæ manus inueneris;* Dicere eidem *similiter poterit: sitiui, & dedisti mihi potum, lactis scilicet Virginei, quod solus bibi: Infirmus eram, & visitasti me, quando nimirum crucifigebar, & tu stabas iuxta crucem. In carcere eram, & venisti ad me cum eram in sepulchro. Licet enim in Euangelio non legatur, non dubitatur tamen ad sepulchrum venisse Filij mater pijssima. Vnde Hieron. quam miserum erit, imo, & impium sentire de Matre, vt quando cæteræ Sanctæ mulieres tantam curam habuerunt de Dominica sepultura, ipsa se absentauerit. Absit.* Hæc ferè Richardus.

B. V. opera misericordiæ exhibuit Filio.

Manus Mariæ lilia inter quæ passus est Dilectus.

B. V. in carcere Sepulchri Christum visitauit.

82. Neque vero hæc ministeria, ac seruitia Virgini suo dilectissimo Filio, exhibuisse satisfuit, secuta est illum toto triennio prædicationis, eique ministrauit. Quod Ioannes Gerson. Cancellarius Paris. Tract. 11. in Magnificat,

B. V. triennio prædicationis Christum secuta, ei ministrando.

eat, testatus est: *Post obitum,* inquiens, *felicem Iosephi custodis, & testis fidelissimi, quando cessit ipsa in custodiam peculiarem Filij, sequens eum quocunque iret, præsens in omnibus quæ faceret, & doceret, vsque dum custodiæ Ioannis, in cruce tradita est. Conuenientissimus enim fuit comitatus talis Matris cum Filio. Viri nempe viduata solatio fuit. Filius quoque prædicans Matris indigebat obsequio, quoniam non renuit extraneas mulieres se sequi, sibi ministrare de facultatibus suis, per omne iter, quod erat ipse facturus.*

B.V. Christū comitat semper vsque ad mortem.

Testatur hoc Euangelica narratio, quæ Matris societatem expressit locis pluribus, vt in nuptijs etc. Quod insuper efficatius afferre possumus argumentum, continuæ præsentiæ, quam illud dum Filius ignominiosissimæ morti traditus esset, voluit Beatissimam Matrem adesse conspectricem. Sic Gerson. Ex quibus sane facile colligere possumus quam amanter, fideliterque Sanctissima Deipara ad instar veræ Ancillæ, super omnes Dominationes, Dei Filio in omnibus seruierit ac ministrauerit.

Dominationes Angelicæ nulla inferiorum indigent seruitute.

83. Non est omittendum illud quoque Dominationum insigne ornamentum, quo decorati, nulla inferiorum seruitute indigere perhibentur. Neque enim beatæ illæ mentes terrestribus hisce sunt consimiles dominationibus, quæ tantum suo modo egent seruis, ac ministris, quantum, & ipsi Domini: In cælestibus autem nulla indigentia seruitutis esse potest.

B.V. nullius seruitutis indiga.

Quam proprietatem bellissime quadrare Virgini Beatissimæ asserit iam sæpe memoratus Albertus; cum illa vnita quam arctissimè bonorum omnium fonti, rei nullius, ac consequenter seruitutis nostræ minimè sit indiga.

Vnde si nos ad suum seruitium, obsequiumque subinde inuitat: *Transite ad me omnes qui concupiscitis me, & à generationibus mei implemini.* Eccl. 24 & Prou. 8.

Accipite disciplinam meam, doctrinam magis, quam aurum eligite. Et paucis inter positis: *Nunc ergo Filij audite me, beati qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam, & nolite abijcere eam, &c.* Non id facit quasi ipsa nostra indigere videatur seruitute, vtpote Mater illius vniuersorum Domini, qui bonorum nostrorum non eget. Verum vt occasionem habeat nos cæli thesaurus, ac Gratijs, donisque Spiritus S. quibus ipsa nimium quantum redundat, locupletandi.

Cum B.V. nos ad sibi seruiendum inuitat facit Ideo vt nos suis bonis, quibus affluit locupletandi habeat occasionem.

Verissimè enim Sapiētia cælesti eruditus pronunciauit Idiota in Contēp. B. V. *Inuenta Maria, inuenitur omne bonum: ipsa enim diligentes se diligit, & seruientibus sibi seruit.* Verissimè etiam dixit pientissimus Rich. Laurentinus lib. 2. de Laud. Virg. partic. 2. *Maria lignum vitæ est his qui velut manu duplici amore, & seruitio apprehenderint eam. Et sicut arbor fœcunda nesciens sterilis permanere, vniuersis singulisque ramis suis, ac frondibus possidentibus se reddit fructum: Sic Maria toti mundo, & maximè specialibus suis seruis, vniuersis, singulisque suis membris Sanctissimis tulit, redditque fructum vitæ. Gratiarum quoque fluenta, quæ Virgo iugiter haurit de fontibus Saluatoris, amicis suis refundere nunquam cessat, quibus, & ipsi fructum referunt, cuius gustu ipsorum desiderium in æternum satiabitur. Et ideo videtur ipsa cum Filio quasi comminari his, qui sibi seruire negligunt in hac vita, eiusque mansuetissimum Dominium contemnunt. Ecce serui mei comedent, & vos esurietis, ecce serui mei lætabuntur, & vos cōfundemini.* Pergit inde vt nos ad seruitium Diuæ Virginis nobis vtilissimum idem Vir in Deiparæ amore feruentissimus pertrahat, ostendatq; illam seruitijs nostris minime indigere, cum illa pro insigni illa sua qua pollet benignitate, ipsa potius nobis seruierit, pergit inquam discurrenda per singula eius membra, ostenditque quanta cum charitate eisdem nobis seruire, quo salutem æternam consequeremur, non sit dedignata.

Inuenta Maria inuenitur omne bonum.

Maria Arbor vitæ.

Atque vt reliqua breuitatis causa omittam, videamus quanam ratione corde ac lingua nobis sincerissimè deseruierit: *Ex corde B. Virginis,* inquit, ille, *processerunt fides, & consensus, per quæ salus mundi initia est. Ipsum illud cor illud præ omnibus creaturis dignum inuentum est, vt de corde paterno exeuntem acciperet Vnigenitum Dei, quando scilicet cor patris eructauit Verbum bonum, quod de sinu patris egrediens in sinum Matris Virginis se recepit. Lingua eius Eucharis, quæ calamus erat scribæ velociter scribentis Psal. 44. Sancti videlicet Spiritus, ipsa scribā mouente calamum, eructauit illud verbum bonum, mellifluum, & suaue. Ecce Ancilla Domini, &c. Quo in verbo plane nectareo adeo Regem cæli de nostra salute sollicitum exhilarauit, vt quasi immemor iniuriæ primorum parentum factus, à sede Regali statim, deposito diademate Gloriæ, descenderet, cælosque dirumpens eodem momento, de sinu paterno in vterum Virginalem exiliret, vociferās: Deliciæ meæ esse cum filius hominū. Hoc etiam Verbo, lingua Virginis, fuit nobis lingua curationis, lingua mitigationis, lingua mise-*

Quomodo B. V. corde nobis seruierit.

Cor B. V. dignū inuentū quod præ omnibus creaturis Verbū de corde patris procedēs exciperet.

B. V. quomodo lingua sua nobis seruiuit.

misericordię Eccli 36. Respondens enim adeo humiliter, & obedienter curauit ægritudinem quam Eua suo responso inuexit in mundum.

B.V. suo humili responso curauit ægritudinē quam Eua in orbem inuexit.

Lingua enim Euæ, diabolo sub dubio respondētis, gustumque ligni vetiti viro suo suadentis peccatumque suum serpenti attribuentis totam posteritatem ex se nascituram vulnerauit lethaliter, Paradisi portam cunctis obserauit, ac denique Dei iracundiam ad vindictam prouocauit. At vero Mariæ lingua infirma curauit, clausa patefecit, iramque deliniuit. Hæc ferè Rich. qui Virgineis hisce charitate plenissimis ministerijs, seruitijsque humano generi tam benignè exhibitis probè, pièque expensis, tandem concludit: *Debemus igitur, & nos singulis Mariæ membris seruitium aliquod speciale exhibere, vt ad locū vnde exeunt flumina reuertantur vt. iterū fluāt. Eccl. 1. Ad hoc autem primo necesse est inquit hic singula membra nostra à peccati contagio conseruemus, eademque obsequio ipsius mancipemus, eam exorantes assiduè, ac deuotè, vt & membra nostra per gratiam suam, à peccato coerceat in præsenti vita, gratiamq; bene operandi subministrans, ea glorificet in futura.*

B.V. singulis nostris membris aliquo modo seruiendum vt gratias ab illa recipiamus.

48. Tandem Particula 5. suadet ad singula membra Virginis quibus tam benignè amanterque nobis deseruiuit, singulas Salutationes Angelicas in dies singulos, summa pietate, positis humi genibus esse recitandas.

Singula B.V. membra diebus singulis Salutatione Angelica piè veneranda.

Duæ recitentur ad pedes; vna ad vterum; vna ad cor; duæ ad vbera; duæ ad manus, duæ ad os, & linguam; duæ ad labia, duæ ad nares; duæ ad aures, duæ ad oculos, duæ ad animā, & corpus. Atque ita in vniuersum erunt Salutationes, 20. quæ in modum quotidianæ, inquit, pensionis cum tot genuflexionibus coram imagine eius vel altari, si fieri potest Virgini Gloriosæ persoluendæ sunt, memores illius Psalmi 144. Per singulos dies benedicam tibi, & laudabo nomen tuum in sæculum, & in sęculum sęculi. Porro hoc pietatis in Virginem sanctum exercitium mirificè gratum eidem idem affirmat Richard. *Sicut dicunt qui experti sunt, & testantur,* inquit ille, *qui à Viris sanctis audiuerunt, vix posset inueniri modus alius seruitij, qui tantum Virgini complaceret, vel ex quo tanta deuotio diligentibus eam redundaret. Dicat igitur quisque post Salutationes Angelicas:*

Viginti Salutationibus Angelicis membra B.V. quotidie flexis genibus salutanda.

Quam grata sit B.V. hæc singulorum membrorum ipsius salutatio?

Dulcis Domina adoro, & benedico dulcissimos illos pedes, quibus Dominum super terram portasti. Benedico, & adoro beatissimum vterum illum, in quo Christum baiulasti.

Modus salutandi singula B.V. membra.

Benedico, & adoro cor, quo in eum fortiter credidisti, feruenterque eum dilexisti.

Benedico, & adoro castissima vbera, quibus eū lactasti. Benedico, & adoro manus, quibus eum gestasti, ac nutristi. Os & linguam, quibus eum es osculata, & dulciter allocuta. Nares quibus suaueolentē eius humanitatis fragrantiā sensisti. Aures quibus dulcia eius eloquia delectabiliter auscultasti. Oculos, quibus eū deuotè respexisti. Corpus deniq; & animam quę Filius tuus omni benedictione consecrauit. Quod si quotidie ita Virgini seruiamus, (licet ipsa Dominationes imitata, nullâ nostra, vti diximus indigeat seruitute,) *seruiet illa quoque fideliter nobis, & in singulis membris nostris,* vt loquitur Richardus, *ab ea benedictionem reportabimus.* Quod sane bene percepisse visa est S. Brigitta, quæ etiam diuina reuelatione edocta, membra omnia simili ratione Virginis benedixit, pijssimèque venerata est, vt videre est Orat. 4. diuinitus reuelata.

Si benediximus membra B.V. ab illa simililter in omnibus nostris membris benedictionem reportabimus.

89. Idem quoque pientissimum hoc Virgini Deiparæ obsequium præstitisse, vberrimumque fructum ac mercedem huius se suæ deuotionis ab ea reportasse B. Hermānus Ordinis Prædicatorum illustre Sydus, ipsius S. Dominici Discipulus, à P. Hyacintho Coquetio lib. de viscer. piet. B.V. in Ordi. Prædicat. & P. Antonio Balingen nostro, in Kal. B.V. 17. April. memoratur. De hoc ita Choquetius capit. 16. *Virginei Mariæ corporis elegantiam, puritatem, amænitatemque, animi quoque Diuinas dotes, ac virtutes, maximo pietatis sensu summaque contentione contemplari, deliciæ illi erant: mirabatur, extollebat, totusque æstuabat sanctissimorum membrorum meditatione, & amore. Percurrebat singula, gratulabatur singulis, stupebat ad singula: maiestatem oris, capillorum, oculorum, genarumque venustatem; floridum Virginis vterum contemplabatur Diuini Verbi lectulum; Vbera duo pulchritudinis miracula, geminos sacri nectaris, purissimique lactis fontes, manus quæ infantem Christum fascijs toties cinxerunt, brachia, quæ gestarunt, labia, quæ mille, & mille basia pusioni impresserunt, & singula Angelica Salutatione manantibus vbertim lacrymis salutabat. Ab amæniore isto Virginei corporis zelo, in Diuinitati proximum orbem assurgebat, euolabatque Hermanni meditatio, vbi ad innumera gratiarū, quę Mariæ Sanctissimæ mentem in immensum exornant rapiebatur animus. Spectabat, & memoria repetebat incredibilem, qua mortalis prædita fuerat fidem, profundissimam humilitatem, ardentissimam charitatem, maximam, & Angelicā superiorem præstantioremque puritatem, moderationem animi, iustitiæ robur, cæterarumque virtutum mi-*

In B. Hermanum Dominicanum B. V. liberalitas.

Salutat Hermannus omnia membra B.V.

can-

cantissima lumina, in nulla alia creatura tantum vnquam fulgorem habitura, venerabatur; atque ad singula Angelicam salutationem ingeminabat, adiectá insuper familiari hac precatiuncula: IESV suauissime dignare me tuam, & meam Matrem super omnes speciosissimam ore laudare, corde admirari, & diligere, eius semper & subsequi, & adorare vestigia.

Oratio Hermanni ad Dominum IESVM.

Continuis b. ste Hermanni aduersus Deiparam studijs officijq; ipsa è cælo benignitatis suæ vicissim gratiam rependebat. Die quodam Sabbati conspicuam ei se, præsentemque exhibuit, retulitque istud obsequij sibi esse gratissimum atque acceptissimum, vtq; prosequeretur animos viresque dedit, & amplissimam tanti cultus mercedem spopondit. Itaque cum eum superiores ad animarum lucra, tantisper sepositis illis contemplationibus incitarent, rogauit ipse Virginem, vt tantisper de illa cælesti suauitate in illis pietatis exercitijs detrahere dignaretur, illamque in donum peritiæ sacrarum scripturarum, & concionandi gratiam commutare, simulque oris hæsitationem, linguæque suę blæsitatem tolleret. Quod ille consuetâ illa sua in Deiparam pietate facillimè impetrauit.

B.V. Hermãno tollit blæsitatem.

Tanta enim mox eruditione, eloquentia, dicendique facilitate præditus fuit, vt seu Germanicè, seu Latinè ipsi dicendum esset, eruditè, expeditè, & ad miraculum vsque semper dixerit innumerosque ad veram fidem pietatemque adduxerit. Ita fere Choquetius.

86. Recenset B. Albertus Magnus aliam quandam Dominationum proprietatem, quam ipse dissimilitudinis immunitatem appellat, per quam dissimilitudo operationis in illis beatis Spiritibus remouetur, quam contrahere possunt, ex rerum exteriorum tractatione; Licet .n. ad exteriora obeunda ministeria mittantur, interioribus tamen mentis actionibus, quibus viua Dei similitudo conseruatur, assiduè sunt intenti, vt spirantem illam Dei imaginem, similitudinemque, ad quam initio creationis efformati sunt, nouis quodammodo virtutum coloribus pingant, pristinumque illam mẽtis pulchritudinem tueantur. Quam proprietatem Albertus ait B. Virginem habuisse in summo, quia Deo simillima fuit corde, & corpore, cordis nimirum, corporisq; puritate. Corde enim fuit Virgo singularis, inter omnes mitis, & humilis corde. Corpore, quia summa incorruptio, eam proximam fecit esse Deo. In opere etiam eidem fuit simillima. Adæ enim illi cælesti cum non inueniretur adiutorium illi simile, creata fuit hæc noua, & inuersa Eua, quæ similitudinem pristinæ illius innocentiæ, ad viuum in se exprimeret.

Dominationes licet ad obeunda externa ministeria mittãtur, semper tamen internam in se Dei similitudinem seruant.

B.V. etsi sese animarum lucris pro Ecclesia sollicita impendebat, sẽper tamen cordis corporisque puritatem conseruabat.

B.V. similitudinem pristinæ innocentiæ Matris nostræ Euæ in se repræsentauit.

Verè enim Virgo non modo innocenti Euæ, verum etiam Deo quodammodo simillima, secundum illius diuinitatem fuit, sicut Deus eidem similis secũdum ipsius Humanitatem. Vnde S. Augustinus: *Si formam Dei appellem, digna existis.* Verè enim secundum eundem Albertum, *ipsa vapor est virtutis Dei, & emanatio quædam claritatis omnipotentis Dei sincera, & inquinatum in eam nihil incurrit: Candor est enim lucis æternæ, & speculum sine macula Dei maiestatis, & imago Bonitatis illius.* Sap. 7. quam sane diuinam imaginem, similitudinemque in se Deipara nostra, licet totius Ecclesiæ miram gereret sollicitudinem, seseque animarũ saluti procurandæ totam impenderet, semper viuam, spirantemque quotidianis, nouisque incremẽtis eiusdem pulchritudinem amplificando in suo splẽdore conseruauit. Si enim Dominationes, & Sancti custodes Angeli ita proximorum saluti procurandæ sunt intẽti, vt nunquam oculos à contemplanda facie Patris cælestis, qua summa eorum perfectio ac beatitudo continetur, deflectant: nec etiam ab illa imagine Diuina in quam beneficio visionis beatificæ transformantur, deficiant: quanto magis id nobis persuadere debemus de Virgine eorum Regina?

B.V. est forma Dei.

Diuinam similitudinem B.V. semper etiam inter magnas Ecclesiæ sollicitudines conseruauit.

87. Quam ob causam D. Bernard. Senẽ. To. 3. serm. 51. art. 5. cap. 5. hanc Virgineæ mentis inter tot animarum, curas, & actiuæ vitæ occupationes à terrenis ad cælestia eleuationem, operandique facilitatem contemplãs, eam oculatæ illi Ezechielis, duplicatæque Rotæ comparauit. Interpretans enim locum illum Ezech. 5. *Apparuit rota super terram iuxta animalia habens 4. facies, & aspectus rotarum, & visio earum, quasi visio maris. Cũ eleuarentur animalia de terra, eleuabuntur simul, & rotæ, Spiritus enim vitæ erat in rotis;* sic loquitur: *Per 4. animalia doctrina Euangelica: Per rotam illam quæ 4. facies habebat, B. V. merito indicatur; quæ 4. virtutes habet, secundum quas vita regitur, & omnimoda perfectione, ad vitam Euangelicam reformatur. Pluraliter dicitur quod rotæ illę eleuabuntur, quia virtutes in ea fuerũt summę profectionis, tam ad agendum, quam ad patiendum. Et hoc tantopere intellectui humano incomprehensibiliter, vt merito dicatur aspectus rotarum, & aspectus earum, quasi visio maris.*

Maria Rota oculata Ezechielis.

In B V virtutes fuerunt in summo perfectionis tam ad agendum, quam ad patiendũ.

Ine-

B. V. Rota fuit volubilis, quia in illa nullum fuit retardatiuum.

Inæstimabiliter enim superauit omnem obediētiam, & actionem Martyrum, ac Confessorum. In omnibus enim illis fuit pondus difficultatis ad bonum, & pronitas ad malum. In Virgine autem Beata, nullum omnino fuit retardatiuum, ac proinde rota volubilis fuit secundum omnem Spiritus S. nutum. Eleuata denique fuit per excellentiam contemplationis. Vnde per Aquilam designata fuit, de qua Iob. 39.

B. V. vt Aquila eleuata fuit per excellentiam contemplationis.

Numquid ad pręceptum tuum eleuabitur Aquila, & in arduis ponet nidum suum?

Qua porro ratione super omnes aues fuerit Virginea hęc Aquila eleuata, omnesque sua superauit sapientiâ, videndus Serm. 4. art. 5. cap. 5. eiusdem tomi.

88. Idem Pater Seraphicus Serm. 9. ar. 2. c. 1. admirandam hanc Virginis contemplationem, cum vitæ actiuæ sollicitudine sociatam considerans, sic eam, paraphrastice illud sui Cantici;

B. V. deliciæ in sua contemplatione.

Exultauit Spiritus meus in Deo salutari meo; exponentem introducit. *Totū quod sentio, totū quod discerno, totū quod viuo, in eius magnitudine contēplanda, pręceptisq; eius seruādis impendo: nulla prosperitas me extollit, nulla aduersitas me frangit, sed in illius solius Spiritus meus delectatur memoria, in illius perpetua diuinitate, cuius caro meá corporali Conceptione fęcundatur.* Idem Sanctus mirificum gaudium Deiparæ quod cæpit ex consideratione humanæ salutis, propediem partu suo Virgineo pariendæ, describit Hugonis de S. Victore verbis sane pijssimis sic Virginem loquentem inducentis: *De salute quoque*, inquiens, *quam humano generi pręparari video, totis pręcordijs exulto. Video namque de me assumi, quod, & credo pro me debere offerri.*

Tum ex hac tam amanti Deiparæ contemplatione, ineffabiles, eius cordis delicias exponit idem Hugo, ad eandemque apostrophe facta sic ipsam alloquitur: *Vere dilecta V. M. in cellam vinariam, ad Regem sponsum tuum introducta, ab vbertate domus eius inebriata, memoriam suauitatis eius eructasti, & iustitiâ eius exultasti. Vidisti quippe eius Maiestatem; gustasti suauitatem. Ideo quod intus hausisti, foris propinasti. Duo enim sunt, quę boni Angelorum, & hominum in illo fonte boni, ęterna contemplatione hauriunt, scilicet incompręhensibilis Dei Maiestas, & ineffabilis bonitas, quorum alterum castum timorem gignat, alterum delectationem ponit. Per maiestatē namque venerantur DEVM, pro bonitate diligunt illum, ne vel dilectio sine reuerentia dissoluta sic, vel reuerentia sine dilectione pœnalis.* Concludit

B. V. in cellam vinariam ad Regem sponsum introducta, ab vbertate domus Dei inebriata.

B. V. dum Canticum suum cecinit ad Diuinæ Maiestatis faciē contemplandam eleuata.

tandem, ostenditque Gloriosissimæ Virginis mentem, dum canticum illud suum suauissimum concineret ad contemplandam Diuinæ Maiestatis faciē fuisse eleuatum, mirificoque gaudio delibutam. *Ad hanc*, inquiens, *contemplationem mens B. Virginis subuecta est, quę cęlestis patrię dulcedinem in verbis suis tam amabiliter expressit, quam mirabiliter comprehendit. Cum enim magnificare Dominum se perhibuit, venerandæ, Maiestati se in ęterna visione coniunctam fuisse, manifestè declarauit. Cum vero se in salutari suo exultasse asseruit, gustum internę dulcedinis se percepisse ostendit.* Hæc Hugo, quibus, alijsque manifestum euadit, Sanctissimam Dei genitricem Dominationes in curanda animarum salute, contemplendoque Deo longe superasse, diuinamque similitudinem nunquam diminuisse, sed pulchrioribus virtutum coloribus in dies eandem magis venustasse; quo simillima illi increatæ Pulchritudini antiquæ, & nouæ videretur.

B. V. virtutū coloribus Diuinam similitudinem in se magis perficiebat, vt similior Diuinæ Pulchritudini euaderet.

89. Ad postremam tandem Dominationum proprietatem, veniamus, quam B. Albertus Magnus, suorum subditorum ad DEVM conformitatem appellat. Eo quod Beatæ istæ mentes contentæ minimè sint, si ipsæ dumtaxat Deo conformes, similesque in Sanctitate, atque puritate sint, sed pro posse suo contendunt, vt omnes etiam inferiores, vel qui eorum tutelæ commissi sunt, Deo conformentur, in illisque creatoris imago, pulcherrimaque similitudo resplendeat. Quod tam insigne Dominationum ornamentum, quam venuste longeque præclarius emicuerit in Virgine, per se exploratum est; *Illa enim omnes seruos fugitiuos*, vt ait Albertus, *ad Dominum reduxit, dum Dei Verbum in eius purissimo vtero Humanitatem nostram tantopere Protoplastorum scelere elongatam, sibi Hypostaticę vnionis vinculo colligauit. Ipsa de seruis perditis, Dominos, Principes, Regeque imò DEOS effecit.*

Dominationes suos subditos ad Deū conformare student.

B. V. fugitiuos seruos à Deo per peccatum Adæ, ad eundem DEVM reduxit.

Vnde Coroná stellarum 12. vniuersitate scilicet Sanctorum redimiri meruit, quos illa humillimo illo suo in Incarnationem consensu, è diaboli miserrimis mancipijs, genus electum, gentem Sanctam, populum acquisitionis, Regale Sacerdotium effecit, deque tenebris in admirabile lumen Filij aduocauit. 1. Pet. 2. adeo vt verissimum sit illud quod doctus pronunciauit Idiota in Contemp. B. Virginis. *Longè positos illuminat radijs misericordię suę, sibi propinquos*

B. V. longe positos peccatores radijs suæ misericordię illuminat.

per

per specialem deuotionem accendit, & sic non est, qui se abscondat à calore eius.

75. Meminit nimirum Virgo pijssima sibi iam pridem in persona Sponsæ à cælesti sponso demandatum esse, vt non modo iustorum, verumetiam peccatorum quos hędorum designauit nomine, curam patrociniumque suscipiat, eosque spiritualibus ad vitam beatam nutriat alimentis; Meminit, inquam, moniti illius. *Pasce hædos tuos.* Cant. 1. Vere peccatores hædi sunt, qui nisi pascantur, ac regantur à Virgine in præsenti vita, in altera certè non inter Agnos à dextris, sed inter hædos à sinistris, Inferni exurendi incendijs, & mactandi supplicijs collocabuntur. Hi verè hædi, hi peccatores sunt Virginis, quasi proprij. Quia licet hęc velut Mater pientissima iustos omnes, amplissimo charitatis amplectatur foueatque sinu, peccatores tamen peculiari prorsus prosequi videtur affectu.

B.V. etiam peccatores sub typo hædorum commissi sunt pascendi.

Hædi .i. peccatores sunt B.V. proprij quomodo?

Nouit enim quod illorum beneficio, omnium gratiarum, charismatumque Spiritus S. sortita plenitudinem, ad eminentissimam diuinæ maternitatis dignitatem sit euecta, vt testatur Anselmus, & confirmat Richar. à S. Laur. lib. 4. de laud. B.V. *Possunt*, inquiens, *Mariæ dicere peccatores, quod propter ipsos facta est Mater misericordiæ. Nisi enim homo peccasset, non esset Dei Filius incarnatus, nec ipsa Dei Mater effecta; Ideo canit ei quidam:*

B.V. peccatorum beneficio Mater Dei effecta

Festina miseris misereri Virgo beata,
Nam si te recolis miseri fecere beatam.
Ergo bea miseros, quorum te causa beauit.

Et alter similiter:

Nec abhorres peccatores,
Sine quibus nunquam fores,
Tanto digna Filio.
Si non essent redimendi,
Nulla tibi pariendi,
Redemptorem ratio.

76. Hinc Guilelmus Abbas apud Delrium in Cant. vocem illam: *Si ignoras te ò pulcherrima mulierum; egredere, & vade post vestigia gregum tuorum, & pasce Hædos tuos;* asserit esse vocem animarum afflictarum, Deiparæ iam in cælos constitutæ auxilium implorantium, & quia illud non statim impetrant, etiam tenerè, vt pueri solent Matrem, quasi obiecta sui ignoratione, vel obliuione lacessentium *Cum eos*, inquit, *in feruore tentationis positos, aliqua latentiori causâ cito non exaudit, & protegit, suos pia Mater Filios ad tempus quodammodo non agnoscit; Quare quodammodo ignorat se esse, quod verè est, Matrem miserorum.*

Quomodo B.V. suos aliquando probare consueuerit.

Ad Maternum ergo, à laborantibus Filijs quodammodo excitatur affectum, cum dicitur: Si ignoras te esse Matrem, & nos esse Filios tuos, egredere, & vide quia tu Mater es misericordiæ, & nos miseri sumus. Ingressa es in gaudium Domini tui, in cellaria Sponsi tui, in Regnum filij tui, vbi æternis delicijs affluis, præ omnibus gloria, & honore coronaris.

Inde egredere ad filios laborantes. Egredere non per separationem, sed per miserationem, de Sanctuario filij tui, non inde recedendo, sed miseris piè subueniendo. Hæc pijssimus Abbas Guilelmus quibus ostendit, qua ratione peccatores confidenter accedere debeant ad Virginem, gloriosissimam tanquam pientissimam Matrem eamque in suis necessitatibus tribulationibus angustijsque inuocare.

77. Sunt ergo hædi, ipsi peccatores Virginis, quasi proprij, quorum occasione tam immensis, infinitisque cęli bonis, ac thesauris locupletata est.

Dicat ergo illi Dei Filius velut suæ dilectissimæ Sponsæ: *Pasce hæduos tuos.* Quæ verba similiter librans S. Theodoretus lib. 1. in Cant. *Vult*, inquit, *benignus Dominus, vt non modo iustos, verumetiam peccatores, omni studio, & cura complectamur; Non egent inquit, qui sani sunt medico, sed qui male habent. Et non veni vocare iustos, sed peccatores. Hædorum ergo nomine intelliguntur peccatores, quos à sinistris Dominus locatum iri, seiunctos ab Agnis, dixit.*

B.V. tam iustorum quã peccatorum cura commissa.

Tres porro Patres Gregorius Nyssenus, Nilus, & Maximus apud eundem Theodoretum introducunt cælestem Sponsum docentem Sponsam quibus modis rationibusque vti debeat in pascẽdis, regendis, conuertendisque peccatoribus. *Pasce hædos tuos. Pasce turbidos peccatorum animi motus, exemplis rerum naturalium. Desidiam malorum omnium causam, coerce diligentiâ, quæ vi naturali formicæ atque api in esse cernitur, quæ vere, ac æstate cibum comparantes hyemi consulunt.*

Modus hædos pascẽdi.

Negligentes formicæ, & apis industria excitandi.

Imprudentiam ad prudentiam, exemplo serpentis ita redigens, vt sicut ille pro capitis defensione totum corpus offerre non dubitat, sic tu pro fidei conseruatione te ipsum totum periculis omnibus obijcias. Iracundiam, animique commotionem rationi maximè obtemperantem, columbæ exemplo reuocans ad simplicitatem, vt eos, qui te iniurijs afficiunt, atque oppugnant minimè persequaris, quando nec columba quidem propter insidias, aut pullorum suorum diriptionem ab insidiantibus, & diripentibus

Imprudentes docendi prudentia serpentis.

Iracundi columbæ exẽplo.

bus recedit. *Intemperantiam denique quæ est animi appetitus rationi contrarius, ad temperantiam ita traducens turturis imitatione, vt cum opus est à rebus sensibus iucundis abstineas, vt illa, amisso coniuge, vidua vitam transigit.* Hæc Patres illi, quibus Sponsa diuinitus edocta pascit, regit, conuertitque peccatores, vt Diuinæ similitudinis splendor in eorum animabus ad pristinam dignitatem reuocetur.

Intemperantes docendi exemplo turturis.

88. Perspecta iam hoc tam insigni Virginis nostræ clementissimæ erga peccatores, quibus adeo videtur obstricta, piâ solicitudine, atque amore, quæri iure merito potest, an peccator cultui eius addictus in æternum perire, ac damnari possit? Cui quæstioni respondendum omnino videtur, gloriosissimā Virginem fidelem, assiduum, & feruentem cultorem, clientulum, amatoremque suum tantis gratiæ congruæ, atque efficacis auxilijs, à Filio impetratis præuenire solitam, vt huiusmodi cultorem, etiam saluâ arbitrij libertate, quam gratia congrua nunquam impedit, impossibile sit damnari.

An peccator cultui B.V. addictus damnari possit?

B.V. diligentem ac feruidum cultorē suum tantis gratiæ efficacis præuenit auxilijs vt perire nō possit.

Hæc enim Virgo est misericordiæ Mater, est Mater Regis æterni, cui cum suę carnis substantiam in suo purissimo vtero nouem mensibus commoranti benignissimè communicarit, fieri nequit, vt ei quidquam deneget.

Quare præclarè S. Fran. Mendoza noster in suo Viridario li. 2. Prob. 9. asseruit impossibilitatem hanc non esse præcisam, ac omnimodam, sed secundum quendam loquendi modum, quo rara, & difficilia, impossibilia dicuntur.

Rara ac difficilia communi modo loquendi dicuntur impossibilia.

Vnde B. Petrus Card. Dam. serm. 1. de Nat. Eam alloquens: *Nihil*, inquit, *tibi impossibile, cui possibile est desperatos in spem beatitudinis releuare. Quomodo enim potentia tuæ potentiæ poterit obuiare, quæ de carne tua, carnis suscepit originem? Accedis enim ante illud aureum humanæ reconciliationis altare, non solum rogans, sed imperans, Domina, non Ancilla.* Et paucis interpositis: *Audi nos; nam, & Filius nihil negans honorat te.*

B.V. nihil est impossibile, cui possibile est desperatos in spem releuare.

Hinc S. Anselm. libr. de Excell. B. V. *Qui ad Mariam accesserit, impossibile est vt pereat.* Et alibi: *Ipsa velit, & nequaquam salui esse non poterimus.* Et in Medit. B. Virginis. *Mater IESV amatoris nostri, quæ illum in ventre portare, & in sinu tuo meruisti lactare, an tu poteris, an non voles poscenti amorem eius, & tuum impetrare?* Et idem alibi: *O' Felicissima Maria quid dicemus, qualiter te laudemus, quantum tibi debemus, cum per te ad gloriam, quicumque peruenturi sumus peruenimus, per te liberati scilicet ad damnatione existemus; per te est si quid boni sumus, si quid possumus, & quicquid habemus.*

Maria dummodo velit, & nequaquā salui esse non poterimus.

Denique idem Vir Sanctissimus in iam citata Medit. B. V. agnoscens eam verissimam omnium prædestinatorum Matrem, eam sic pijssimo plane affectu deprecabatur: *Maria obsecro te per gratiam, qua sic Dominus esse tecum, & te voluit esse secum, fac propter ipsam eandem gratiam misericordiam tuam mecum. Fac vt amor tui semper sit mecum, & cura mei semper sit tecum. Fac vt clamor necessitatis meæ, quandiu ipsa persistit, semper sit tecum, & respectus pietatis tuæ, quandiu ego persisto semper sit mecum. Fac vt congratulatio beatitudinis tuæ sit semper mecum, & compassio miseriæ meæ, quantum mihi expedit sit semper tecum. Sicut enim ò Beatissima omnis à te auersus, & à te despectus, necesse est vt intereat: Ita omnis ad te conuersus, & à te respectus impossibile est vt pereat. Sicut enim ò Domina DEVS genuit illum, in quo omnia viuunt; sic ò tu flos virginitatis, genuisti eum, per quem, & mortua reuiuiscũt. Et sicut Deus per Filium suum beatos Angelos à peccato seruauit: ita, & tu ò decus puritatis, per Filium tuum miseros homines ex peccatis saluasti. Quemadmodum enim Dei Filius est beatitudo iustorum, sic ò tu fons fecunditatis, & Filius tuus est reconciliatio peccatorum. Non est enim reconciliatio, nisi quam tu casta concepisti; non est iustificatio, nisi quam tu integra in vtero fouisti. Non est salus, nisi quam tu Virgo peperisti. Ergo ò Domina Mater es iustificationis, & iustificatorum; Genitrix es reconciliationis, & reconciliatorum, Parens salutis, & Saluatorum.* Hæc ille, quibus sane pulcherrimè radicem nobis in hac Virginea planta, simul ostendit, nempe Saluatorem Filium, quem genuit, ex quo salus peccatoribus sub vmbra, ac protectione Virginis quiescentibus pullulare consueuit.

Omnis à B.V. auersus necesse est vt intereat.

89. S. Bernardus serm. de Natiuit. Virginis, eam peccatorum salutem vnicam agnoscens docet non posse sustinere repulsam eũ, qui quod Deo offerre vult, quantumuis modicum, gratissimis Mariæ manibus offerendum tradit. Qui igitur se salutemq; suam Mariæ patrocinio subdidit, addixitque qui fieri potest vt votorum suorum non euadat compos? Et serm. 2. super Miss. *Ipsa tenente non corruis, ipsa protegente non metuis, ipsa duce non fatigaris, ipsa propitia peruenis.* Idem Bern. alibi verba illa Christi de Cruce pendentis:

Ecce

Ecce Mater tua; expendens, amore exæstuans in illa prorupit verba: *O Verbum omni acceptione dignum, verbum scilicet Domini IESV dicentis: Ecce Mater tua. Si Maria est Mater tua, ò homo, ergo IESVS est frater tuus. Ergo Pater eius, Pater tuus; Ergo Regnum eius hæreditas tua. Ergo gratia Mariæ, est thesaurus tuus. Matres enim thesaurizant filijs, ergo omnis necessitas tua ad cor eius ascēdit, commouentur enim viscera eius, super filio suo. Accipe ergo eam in tuam.*

Maria protegente nil metuendum.

Maria cum sit Mater nostræ quæ bona nobis speranda.

Hinc ipsa Virgo ad hoc confirmandum S. Brigittæ sic est locuta lib. 4. Reuelat. cap. 138. *Ego sum quasi Mater omnium peccatorum se volētium emendare, & habentium voluntatem in DEVM amplius non peccare, & sum voluntaria ipsum peccatorem in meam defensionem accipere, sicut charitatina Mater, dum videret filium nudum ab inimicis gladios peracutos habentibus, sibi occurrentem. Nonne tunc ipsa opponeret se periculis viriliter, vt filium suum de manibus inimicorum suorum liberaret eriperetque, & in sinu suo gaudenter conseruaret? Ita facio, & faciam ego omnibus peccatoribus misericordiam meam à Filio petentibus, sub vera contritione, & Diuina dilectione.*

Maria est Mater omnium peccatorum se volentiū emendare.

De hac Virginis in peccatores emendare se cupientes dilectione, insignē plane Ludouicus Blosius Abbas Ordinis D. Benedicti illustre sydus protulit sētentiam in suo specul. capit. 12. *Dulcissima Maria nullum à se repellit: peccatores ad se piè, & humiliter confugientes blandè suscipit, fouet, protegit, & Filio suo materna fiducia reconciliat. Citius cælum cum terra perierit, quam ipsa aliquem serio se implorantem, sua ope destituat.* Sic ille.

Citius cęlum & terra peribit quam Virgo aliquē serio se implorantem deserat.

90. De hac Virginis communi erga peccatores pietate sic loquitur S. Agnes S. Brigittæ lib. 3. Reuel. cap. 30. *Habuit insuper Maria latitudinem excedentem, hoc est misericordiam. Nam sic pia, & misericors fuit, & est, vt maluerit omnes tribulationes sufferre, quam vt animæ non redimerentur. Nunc autem coniuncta Filio non obliuiscitur innatæ Bonitatis suę, sed ad omnes extendit misericordiam suam, etiam ad pessimos, vt sicut sole illuminantur, & inflammātur cęlestia, & terrestria, sic ex dulcedine Mariæ, nullus est, qui non per eam, si petit, sentiat pietatem.* Ita S. Agnes. Hinc deniq; S. Brigitta lib. 1. Reuel. c. 50. Christum Matri de hac ipsius erga peccatores pietate, sic loquentem introducit: *Omnis quicumque inuocauerit Nomen tuum, & spem habet in te cum proposito emendandi commissa, cum Regno cælesti hæc tria ipsi concedentur; contritio nimirum de peccatis, satisfactio, & demum ad bona opera facienda fortitudo. Tanta enim est mihi dulcedo in verbis tuis, vt non possim negare, quæ petis, quia nihil aliud vis, nisi quod ego. Tu denique es quasi flamma lucens, & ardens, qua luminaria extincta accenduntur, & inaccensa conualescunt, sic ex charitate tua, quæ ascendit in cor meum, & attraxit me ad te, reuiuiscent, qui in peccatis sunt mortui, & tepedi, quasi fumus nigri, in charitate mea conualescent.* Sic Filius de efficacissima Matris suæ pro peccatoribus apud se intercessione.

B. V. habuit latitudinem misericordiæ excedentem.

B. V. ad omnes extendit misericordiā suam etiam pessimos.

Quid mereatur ille qui Nomen B. V. cum proposito emendationis, inuocat?

Nihil DEVS negare potest Matri, eo quod nil petat nisi ea, quæ ipsi placent.

91. Veritatem hanc Cæsarius Cisterciensis luculentissimis comprobauit exemplis, ad quæ recensenda antequam accederet hæc lib. 7. cap. 1. in laudem Deiparæ præmisit: *Ipsa est orbis conseruatrix, & tribulatorum consolatrix, fida sibi famulantium defensatrix, per ipsam peccatores illuminantur, desperati ad confessionem reparantur, apostatæ à Deo per ipsam Deo mirabiliter reconciliantur, &c.* Tum capit. 58. narrat fuisse militem quendam nobilem, sed criminosum, qui cum ab inimicis insidiantibus esset captus, rogaretque sibi tantum vitæ spatium concedi, vt scelera sua rite per exomologesin expiare posset, idque per summum nefas, ab illis ei fuisset negatum, ingemuit infelix, & in hæc verba prorupit: *Deus tu scis voluntatem meam.* Tandem cum lethalem esset excepturus ictum ad Christum, eiusque Matrem conuersus: *Animam meam*, inquit, *commendo Virginis Filio.* Quæ quam benè commendata fuerit quidam energumenus patefecit. Cum enim nonnemo illi diceret, hodie eius socios Cacodæmones nouam gaudij materiā inuenisse, quod immanis ille tyrannus, facinoribus tā tetris coopertus, ex hac vita migrasset; lugubri voce respondisse fertur: *Nequaquam vnicum enim verbum moriens protulit, ob quod saluatus est. Haud dubium*, subnectit Cæsarius, *quin ope B. Virginis cuius Filio animam occidendus commisit, pœnis gehēnæ sit subtractus, & cum latrone confitēte Paradisi gaudijs addictus.* Quod si miles hic tot sceleribus obstrictus, adeoque sanguinarius, vt Tyrannus haberetur, solâ Virginis in articulo mortis memoria contritionem, salutemque est commeritus; quid de ijs dicemus, qui sedulo sese eiusdem Virginis dum viuerent obsequijs addixerunt? moraliter sane impossibile erit homines huiusmodi de æterna salute periclitari, cum Dei Ma-

Maria orbis conseruatrix & tribulatorum consolatrix.

Miles iam mactandus, cum confiteri non potest, se B. V. commendauit, & animę salutem in tuto reposuit.

B. V. indoles nobilissima, quæ se officiis superari minimè sinit.

tris indoles adeo benigna, adeo ingenua sit, vt sese hominum beneuolentiâ, obsequioque vel minimo nunquam superari permittat. Quod idem Cęsarius cap. 59. luculentiori adhuc declarauit exemplo.

92. Scribit enim penes Tridentum habitasse infamem quẽdam latronum, prædonumque Principem, qui ab ineũte ætate, varijs facinoribus, furtisque vitam suam commacularat, adeo, vt cũ iam in profundum scelerum deuenisset, animam, salutemque suam pro nihilo duceret, deque ea omnino desperaret. Hic nescio quo casu, die quadam in Religiosum quendam virum incidit, qui vltro, citroque varijs de peccatorũ fœditate, deque æternæ salutis discrimine, si in illo vitæ statu tam miserabili perseueraret, habitis colloquijs, suasit tandem vt vnum aliquem saltem sibi diem in hebdomada deligeret, quo in honorem Deiparæ ieiunaret, & à latrocinijs abstineret. Acceptauit ille salubre Religiosi hoc consilium, votoque se die Sabbati ad gloriam Deiparæ ieiunaturum, religioséque sibi in posterum eo die sceleribus omnibus interdicturum obstrinxit. Nec in promittendo liberalior, quam in exequendo extitit. Dum enim in hac pia erga Diuam Virginem voluntate perseuerat, tandem à Tridentinis tot eius latrocinijs, sociorumque cædibus, fatigatis capitur die quodam Sabbati, vltroque publicè confessis omnibus, magno cum dolore flagitijs, à teneris annis commissis, è ciuitate educitur, ceruices gladio, mirâ promptitudine, atque alacritate, Virginis fretus auxilio, submittit. Nec sua illum in Virginem fidelissimã spes fefellit. Nõ enim solius ipsius animæ Deipara, eam æternâ felicitate donando, verum etiam ipsius corporis, vt honesto loco sepeliretur, curam gessit. Cùm enim extra sacrarij septa velut latro infamis, in loco profano esset sepultus, Beatissima Dei Parens, quatuor Virginibus comitata, collucentibus luminibus, eadem nocte ad ipsius tumulũ adfuit, caputque corpori vnitum feretro imponi, pannoque purpureo miræ texturæ, operisque obtegi, Virginumque illarum humeris ad portas Ciuitatis, ipsâ accensam manu candelam gestante, atque comitante, deferri mandauit: mox vrbis vigilibus spectaculum hoc curiosè, non sine timore

Latro voto se obstringit ad ieiunium die Sabbati, in honorem B.V.

B.V. erga latronem morientem benignitas mira.

B.V. latronis tumulo adfuit.

contemplantibus imperat, pro sua auctoritate Deipara, suo nomine deferant mane ad Episcopum, suam voluntatem esse, vt ipsius fidelis seruus in Templo, honesto loco, quem & nominauit, sepeliretur. Si secus faxit, non impune laturam. Vix illuxerat, re intellecta Vrbis Præsul cum clero, totoque populo ad nouum hoc prodigium spectandum solemni pompâ procedit. mox retegit loculum, caput corpori vnitum obstupefactus cernit, miratur purpuræ, omne humanum artificium excedentem texturam illam, hominemque maximo quo fieri potuit honore, loco à Virgine designato tumulauit. *Ab illo tempore in hodiernum vsque diem*, concludit Cęsarius, *vix aliquis adultus in illa Prouincia inuenitur, qui latronis illius exemplo, die Sabbati in honorem Dominę nostræ non ieiunet.*

B.V. mandat Episcopo, vt latro sibi deuotus in Tẽplo, honesto loco sepeliatur.

In Tridentino districtu vix aliquis reperitur, qui die Sabbati in honorem B.V. non ieiunet.

93. Quem ergo pigebit in posterũ aliquo tali obsequio sibi demereri Virginem in hac vita dum viuit, vt eam patronam, ac protectricem, imo & consolatricem in tremendo illo mortis articulo experiri mereatur? Verè enim, teste vel ipso Philosopho Ethnico, *omnium terribilium terribilissimum mors est: Verè eiusdem mortis, vel sola memoria amara est*, exclamante Ecclesiastico cap. 41. *O mors quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantia sua.* Verum hæc amaritudo omnis dulcissimi Virginei Nominis memoriâ dulcescit, adeo, vt præclarè dixerit idem Cęsarius cap. 1. lib. 7. *Nomen eius, & memoriale eius morbos sanat, Dæmones fugat, vincula soluit, timores pellit, tentationes cõpescit. Nomen eius super mel dulce, & hæreditas eius super mel, & fauum, morientibus assistit, & mortuorum animas ad vitam perducit æternam*. Hinc B. Bernardus huius Diuinissimi Nominis mella, fauosque dulcissimos expertus illi fatebatur; *Tu nunquam sine dulcedine Diuinitus tibi insita memoriæ portas ingrederis*. Hinc deniq; Seraphicus ipsius Psalmista, vbi dulcedinẽ eiusdem Mariani Nominis delibasset, exclamauit Psalm. 133. *Ecce quam bonam, & quam iucundum Maria diligere nomen tuum. Vnguentum effusum, & aromaticum est Nomen tuum diligentibus ipsum. Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domina quam præparasti diligentibus, & sperantibus in te?* Vnde hac eius suauitate, ac dulcedine fretus, eam pro omnibus miseris in eorum necessitatibus confidenter interpel-

In morte, dulce Nomẽ Mariæ nos consolatur.

Nominis B.V. virtus, & efficacia.

Quam dulce, & iucundum sit Nomen B.V.

pellat: *Esto refugium pauperum in tribulatione, quia tu es baculus pauperum, & miserorum. Inueniant quæso gratiam apud DEVM, qui te in suis necessitatibus inuocabũt.*

94. Eadem Virgo horrorem mortis, Dæmonumque terriculamenta atque insidias, quæ moribundos nimium quantum angere consueuerunt, propulsat; atque ita ipsius fideli clientulo terribilium terribilissimum mors ipsa esse nequit, dũ ipsa eius lectulũ ad instar castrorũ bene ordinatæ aciei terribilis, infernis tenebrionibus circũstat; quod quam plurimis exemplis euadit manifestum. Sic enim S.Gregorius lib. 4.Dial.c.11. de Sanctis ita loquitur:

B.V.morientibus vt castrorum acies Dæmonibus terribilis assistit.

Plerumque contingit iustis, vt in morte sua sanctorum præcellentium visiones aspiciant, ne ipsam mortis suæ pœnalem sententiam pertimescant; sed dũ eorũ menti æternorum Ciuium societas ostenditur, à carnis suæ copula, sine doloris, & formidinis fatigatione soluantur. Quod si alij sancti, quorum patrocinijs sese ipsorum clientuli in vita commendarunt, ex hac vita decedentibus assistunt; quid de Sancta Sanctorum omnium Sanctissima, quid de ipsa Matre dicemus misericordiæ?

Morientes cum à Sanctis visitantur, sine dolore ac formidine, eorpore soluuntur.

Huius voces Richar. de S. Laur. ait esse illas apud Isa. *Nunquid mulier potest obliuisci infantem suum, vt non misereatur filio vteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar.* Quare iure merito omnem nobis circa hanc pietatem in nos Virginis, sanctus Augustinus serm. 3. & 4. de Natiu. exemit ambiguitatem.

B.V morientibus, sibi deuotis tanquam Mater assistit.

Nec dubium est, inquiens, *quia quæ meruit pro liberandis offerre precium, possit plus omnibus impendere suffragium; & sicut apud DEVM est potior; ita, & omnibus sanctis sit solicitior.* Hinc S. Vincentius Ferrerius serm. de Assumpt. ait *Virginem animas morientium suscipere.* S. Hieron. Epist. ad Eustoch. *eandem morientibus non tantum succurrere, sed etiam occurrere asseuerauit.*

B.V.morientibus non solum succurrit, sed occurrit.

Quod si in tremendo illo mortis articulo, in quo de summa rerum agitur Virgo fidelibus suis clientulis non modo succurrit, sed vltro quasi Mater honorificata dilecto filio obuiat, atque occurrit, quomodo mors hæc terribilium terribilissima, quomodo Tartareę laruę ad tantæ Heroinæ, tamque potentis Reginæ, & quidem misericordissimæ, præsentiam, nobis tunc erunt pertimescendæ? Sanctus Bonau. cap.5.spec. terrorem hunc quem Virgo dæmonibus incutere consueuit, mirificè expressit, cum eam mari rubro terrerrimos illos Aegyptios demergenti comparauit: *Considera*, inquiens, *quod Maria est mare amarum Diabolo, & Angelis eius per ipsam oppressis, quemadmodum mare rubrum amarum fuit Aegyptijs in ipso submersis. O quam amarum, & timendum est hoc mare Aegyptijs! O quam amara, & timenda est hæc Maria Dęmonibus! Vnde B. Bern. Non sic timent hostes visibiles, quamuis castrorum multitudinem copiosam, sicut aereæ potestates Mariæ vocabulum, Patrocinium, & exemplum. Fluunt pereunt sicut cera à facie ignis, vbicunque inueniunt crebram huius Nominis recordationem, deuotam inuocationem, solicitam imitationem.* Sic P. Seraphicus.

Maria est velut Mare rubrum Aegyptios 1 Cacodęmones obruens.

Cacodæmones horrent Nomen B V.

Quare ipsius fretus auxilio, validissimaque contra Tartareos hostes protectione, confidenter illi Psal.67.concinebat: *Exsurgat Maria, & dissipentur inimici eius, conterantur omnes sub pedibus eius.*

Impetum inimicorum nostrorum dissipa, destrue omnem iniquitatem eorum. Ad te Domina clamaui in tribulatione, & serenasti conscientiam meam. Non deficiet laus tua de ore nostro, & amor tuus de visceribus nostris.

S. Bonauenturæ in B. Virginem fiducia.

Pax multa diligentibus te Domina, anima eorum non videbit mortem in æternum.

Mortem videlicet ipsius animæ, quæ fit per lethale peccatum, & separationem à Deo, qui vita est ipsius animæ vt docet S. Augustinus libr. 13. de Ciu. Dei c.2. Quamuis, inquiens, humana anima veraciter immortalis perhibeatur, habet tamen quandam etiam ipsa mortem suam. Mors igitur animæ fit, cum eam, deserit DEVS, sicut corporis, cum id deserit anima.

95. Solet itaq; Virgo Deipara sibi dilectos ac deuotos cultores, ab huiusmodi spirituali morte pręseruare, eisq; in tẽtationibus benignè assistere, gratiãq; efficacem ad resistendũ impetrare, vt Tartarei Hostis triũphatores euadãt, seseque in via virtutis, Diuinique obsequij conseruent. Et licet id præstare omnibus suis fidelibus clientulis consueuerit, consueuit tamen illis vel maxime, qui statum Religionis perfectionisque complexi sunt, vt tanto ei purius in omni Sanctitate deseruire valeant. Expertus est assistentiam hanc auxiliumque præsentissimum misericordissimæ Matris quidam Nouitius Ordinis Seraphici, de quo Chronic. Minorum Par.2. libr.4. cap.14.

Nouitius B. V. cultor à tentatione in constantiæ liberatur per illam.

Hic cum admodum erga gloriosam Virginem esset deuotus, exquirebat

stu-

studiosè, quanam ratione dignè illi plures orationes recitare, variaq; obsequia deferre, ac præsertim ea, quæ illum ad maiorem erga ipsam venerationem; eiusque deuotionem, atque amorem possent attrahere. Dum hic pius Iuuenis in hoc suo proposito perseuerat, grauissimis Cacodęmonis tẽtationibus atq; insidijs appetitus est. Varia illi in primis circa Religionem Catholicam dubia suggerebat, quibus nimium quãtum animus eius fluctuans angebatur. Proponebat sæcularis vitæ commoda, carnis delicias, opum copiam, honorum fucos, fumosque, & religiosæ vitæ asperitatem plurimum exaggerebat, ita vt miser Nouitius tot Satanæ suggestionibus circumuentus, redire in Aegyptum ad eius ollas, allia, cepasque semel relictas, proculcatâ pietate meditaretur. Inter has tamen vexationes, ancipitesque deliberationes recurrebat identidem ad misericordiæ Matrem; summo cum affectu eam obsecrando, vt eius, tamquam Illuminatrix irradiaret intellectum, eumque dirigeret ad id amplectendum quod illi foret gratissimum, & ad ipsius obsequium, vel maximè esset expedientissimum.

Nouitius prius quam ex Monasterio fugiat B. Virgini valedicit, vnde ab ea in Vocatione confirmatur.

Cum porro continuaret adhuc tentatio, eo deuenit vt secum decerneret nocte dormientibus Fratribus, è Monasterio profugere; id interim apud se statuens, quod prius à Domina sua clementissima facultatem discedendi velit postulare. Concubia igitur nocte Templum ingreditur, ante Iconem Diuæ Virginis supplex prostratus ita eam alloquitur: *O' misericordiæ Mater nosti me ad Religionem hanc venisse, vt tibi maiori cum humilitate deseruirem: sed vt video tu me dereliquisse videris, vt ad Infernum damnatus detrudar. Vnde miser ego, à te in Domina mea discedo, tanquam derelictus, ac infortunatus.* Dum coram Icone Virginis vberrimis perfusus lacrymis abituriens ille consistit. Ecce tibi in tanta afflictione suo clientulo Virgo pientissima, atque pulcherrima paruulum IESVM vultu lætissimo arridentem vlnis gestando ante Altare sese visendam exhibuit; quę ad Nouitium afflictissimum conuersa, mira benignitate ita illum affari dedignata non est: *Ne crede Fili te à me derelictum esse. Ideo tentari te permisi, vt fidem tuam experirer. Persefeuera igitur, crede firmiter Christianam fidem esse verissimam, & verè fideles ac obedientes Ecclesiæ filios saluos esse eadem mediante fide. Vtque perfectè credas hæc vera esse, quæ iam tibi à me dicta sunt: in signum, & certitudine veritatis accipe sigillum hoc.*

B. V. sui essigiem expressam illi dat, & ab omni tentatione liberat.

Quibus dictis Virgo in cælos abijt; moxque Nouitius ad se rediens clausam se habere manum admiratus est, quam ad lampadem altaris aperiens reperit in ea miræ pulchritudinis sigillum, quo clementissima ipsa Domina erat ad viuum expressa. Quo cælesti accepto pignore, cordisque dulcissimo signaculo, omni propulsata tentatione, mirè exhilaratus est, sanctèque totius vitæ decursu in Religione perseuerauit.

96. Simili pene inconstantiæ tentatione in Ordine Prædicatorum pulsatus fuit in Gandauensi Monasterio Nouitius Balduinus de Axella, vt refert Choquetius libr. de visi. B. V. cap. 21. qui cum in sæculo Parochi officio, pluribus annis, magna proximorum ædificatione, multa bona opera patrando, largiendo pauperibus eleemosynas, curæ animarum se totum diligenter impendendo vixisset, & postmodum animũ ad Prędicatorum Ordinem applicuisset, in eoque grauibus tentationibus esset appetitus, de Ordine deserendo cogitare cæpit, ea potissimum de causa, quod sibi vitam otiosam, respectu illius in sęculo in cura animarum transactę, ducere videretur.

Parochus Balduinus grauiter tentatur, quod Religionum amplexus putaret se viuere otiosè.

Itaque antequam ex Monasterio pedem efferret, pro ea qua erga Dei Matrem veneratione, amoreque ferebatur, ad ipsius Aram Rosario sacram affectu pio simul atque vrbano, velut supremum valedicturus sese in preces prosternit. Precanti suauis lenisque somnus obrepsit, in quo Virgo duabus Virginibus Scyphos in manibus gestantibus stipata apparuit, quorum alterum cælitum Regina illi hauriendum obtulit: Balduine, inquiens, satis hactenus laborasti, bibe modo.

B. V. Balduino duos Scyphos propinat.

Quam potionem cum ille primoribus labris degustasset, & vultum corrugasset, quæsiuit Virgo quid ita horreret? Respondit Balduinus, potum insipidum fæcibus permixtum esse. Tum illa alterum Scyphum capit, inquiens; etiam hunc degusta. Quod vt fecit, fassus est quærenti Deiparæ. *Vinum prorsus optimum, dulcissimum, & defæcatum se bibisse.* Ad quem mox illa: *Sicut*, inquit, *inter has potiones maxima est distantia; sic maior est disparitas inter vitam bonam,*

Differentia inter vitam sęcularem, & Religiosam.

bonam, quam duc bas in sæculo, & quam inchoasti modo. Nequaquam igitur abijcias animum, sed persta, ego enim tibi præbebo auxilium. Quibus verbis in Diuino obsequio corroboratus, in sua vocatione constans, maxima cum Sanctitatis opinione perstitit, vereque expertus est Dominam suam Sanctissimam, esse veram viuentium Matrem, eum ab animæ interitu, in quem Religionem deserendo facile corruisset, præseruantem, & ad fælicitatem æuiternam, viam facillimam præparantem. Plura qui huiusmodi Virgineæ benignitatis volet exépla eundem P. Choquetium consultat. Ex quibus omnibus manifestum euadit, quanam ratione Deipara Dominationes, in reducendis ad suum principium animabus, plurimis parasangis superauerit.

97. Quare iure S. Antoninus illam supra Dominationum Chorum euectam asserit. Quibus inuitantibus Virginem, vt in ipsorum Ordine, tanquam omnium Dominatrix sisteret, quo tantarum eius virtutum splendore magis enitescerent, eandem respondisse autumat: *Scriptum est de me: Quasi Cedrus exaltata sum in Libano, & ideo vt scriptura hæc impleatur, oportet super omnes vos eleuari, sicut Cedrus super omnes Arbores eleuatur.*

Dominationes Angelicæ eximiam B.V. virtutem admiratæ, eam ad suum chorū inuitarunt, vt de ipsius gloriæ luce participarent.

98. Cum igitur in Virgine beatissima omnium Angelicarum Dominationum proprietates, ac perfectiones, longè eminentiori ratione, absque vlla comparatione contineantur, quā in ipsis, iure merito illi subdi potius, quā vlli post DEVM dominanti creaturæ nos oportet, eique fidelissimis obsequijs famulari. Domini enim mundi huius, licet longèque latè Dominia sua proferant, semper tamen suorum subditorum ope indigent, quod in Deiparam, vti supra memorauimus minimè cadit, quæ ipsius summi Boni anima, omne liberali sua manu, ac benedictione implentis Mater extitit.

Hinc Rutilius Benzonus Episc. Lauretanus libr. 3. in Magn. cap. 34. Dub. 23. *Habuit Deipara*, inquit, *ordinatam voluntatem in dominando, quia non accidentaliter Domina erat, sed ex Natura, Angelis, & hominibus dominabatur, quoniam Mater erat Dei. Hinc fit vt alij Domino, vel Dominæ quibus seruitur à creatura, sic seruiatur, vt, & ipsi interuiant Creaturæ. Subditi enim Dominis, & Domini subditis suo modo inseruiunt. At Deiparæ sic seruiunt omnes creaturæ, vt ipsa non teneatur, nisi soli Deo seruire, cui seruire est regnare. Porro Domini ita inferioribus dominātur, vt ab alijs aliquid accipiant, & bonorū subditorum aliquo modo egeant. At Deipara nullius creaturæ indigentiam habet, nisi solius Dei.* Hæc Benzonius, quę si rectè à nobis expendantur, tanquā ardētissimis ad præcordia admotis facibus nos ad seruiendū tantæ Dominę, ipsius supremi Dominatoris, ac Domini Dominantiū Matri, inflāmęnt necesse est.

B. Virgo non accidentaliter Domina sed ex natura fuit, vt pote Mater supremi dominatoris omnibus dominantis.

99. Et vero quis adeo vecors, adeo amens sit, qui eius seruitium ac venerationem vel solo hoc titulo nobilissimo, quod summi Dei Mater est, non excitetur? Qui enim Diuinæ huic Matri seruit, ipsi Deo seruire videtur, cum seruitium Matris ob naturæ vnionem redundet in Filium, vti pluribus supra comprobatum est. Vnde Religiosissimus Pelbartus lib. 12. stellarij lib. 12. Part. 1. inter duodecim causas, ob quas induci possumus ad deuotè seruiendum Deiparæ, tertiam vocat *Diuinæ redundationis. Quia quidquid, reuerentiæ Matri exhibetur*, inquit ille, *redundat in Filium, & è conuerso, quia propter Christum DEVM natum ex Virgine, ipse venerationis cultus fit Virgini, & in Virgine Matre Christus honoratur.* *Vnde Eccli. 4. Qui seruiunt ei, id est Matri Dei, obsequentes erunt Sancto, id est Christo, qui Sanctus Sanctorum est. Propterea B. Ildephonsus ait. Vt fiam seruus deuotus Filij generati, id est Christi, fideliter appeto fieri seruus suæ Genitricis; & vt comprober seruire Domino, in testimonium quæro super me dominium Matris eius. Sic enim redundat in Filium, quod impenditur Matri, sic, & transit honor in Regem, qui defertur in famulatum Reginæ.* Vide reliquas rationes, quas affert, vt nos ad piè religioseq; Deiparę famulādum exstimulet; quas ille causas ait, totidem esse Stellas, in diademate mulieris illius Apocalypticæ, quibus hæc mundi totius Regina tam in cęlis quam terris coronatur. Quas vbi exposuisset ita conclusit: *O anima fidelis serui Mariæ, ipsam lauda, ipsam quotidie benedic, & adora, vt consequaris omnia in præsenti, & in futuro.*

Hoc titulo vel maxime quod Dei Mater est ad seruiendum B.V. excitare nos debemus.

Duodecim causæ ob Seruiie tenemur B. Virgini sunt quasi 12. Stellæ in Corona ipsius.

100. Quod sane tanto libentius facere tenemur, quanto illa maior est Domina toti Vniuerso, ex Natura sua, ob Diuinæ Maternitatis dignitatem, vti diximusq; dominans, nulli creaturæ subiecta esse comprobatur; quæ tamen ob pientissimam illam sibi innatam indolem nobis tantâ cum benignitate, & chari-

B.V. Virgo ita est Domina, vt nulli creaturæ subdita sit, & tamẽ ex charitate ipsa quoque nobis deseruit.

charitate licet non teneretur, omnibus suis membris, vti supra meminimus deseruiuit. Et in hodiernum vsque diem suis apud Filium intercessionibus fideliter deseruit. Cui proinde, ne in ingrati animi vitium incurramus, vicem rependere conuenit, & eadem quoad fieri potest ratione ipsi omnibus membris, totis animæ facultatibus, tanquam eminentissimæ super omnes Angelicas Dominationes Dominatrici totius Vniuersi medullitus deseruire.

Quam vicem sibi rependi, ipsa, teste Pelbarto, postulare videtur, dum per Zachariam cap. 9. ita nos compellat: *Si bonum videtur in oculis vestris afferte mihi mercedem meam; Si non, quiescite, vt videlicet saltem malum per bono, & odium pro dilectione non rependatis, offendendo.*

Omnia membra nostra honori, & seruituti Virginis consecrando.

Vnde idem ita concludit: *Debemus ergo charissimi pro mercede seruitutis B. Virginis rependere seruitutem, vt scilicet singula nostra membra à peccato coercendo offeramus in eius honorem; & quidem in primis caput, illud ad adorandum inclinando; oculos ad deuotas lacrymas, in ipsius deprecatione effundendo. Auditũ ad gratãter eius laudes ac de illa prędicationes audiendũ, Bernardum imitando qui dicebat: Nil ita me delectat, sicut de Maria audire sermonem. Offeramus os, & guttur in eius Festiuitatum per vigilijs ac Sabbatis ieiunando. Linguam, laudando; pectus eam syncerè amando; manus, eas ad pauperes liberaliter extendendo, & quidquid ad eius cultum pertinet, operando, vt eius Imagines ornando, luminaria concinando, & his similia. Pedes denique illi offeramus, Ecclesias eius honori dicatas visitando. Nam reuera, vt ait Ecclisiasticus c. 6. Exiguum in opere eius laborabis, & cito edes de generationibus illius. Q. D. modicus labor respectu fructuum, qui ex eius seruitute proueniunt. Debemus tandem charissimi deuotè quotidie singula Mariæ membra, quibus Christo pro nobis deseruiuit benedicere, singula singulis Angelicis Salutationibus coram eius Imagine genuflexi venerando, & ad quamlibet salutationem piè dicendo: O gloriosa Virgo Dei Matera adoro, & benedico te, & omnia tua Sanctissima membra, quibus pro nostra salute Domino I E S V Christo deseruijsti.*

S. Bernardum nil ita delectabat, quam de Maria audire sermonem.

De qua Virgini gratissima deuotione plura vide supeius ex Richardo à S. Laurent. Quod obsequium tam acceptum Virgini, quo ei gratius, nobisque vtilius accidat, curandum omnino vt eo pietatis affectu, quo Filius in Matrẽ ferri consueuit, persoluatur, quo eam, ad opes cælestes de Thesauris diuinitatis depromptas nobis larga manu communicandas prouocemus. Quod nobis insinuare visus est Spiritus S. Eccl. 3. cum dixit: *Sicut, qui thesaurizat, ita & qui honorificat Matrem suam.* Quod si honorem iuxta præceptum Domini deferre, parentibus, qui vitam hanc mortalem nobis tribuerunt est thesauros congerere ac locupletari, quibus tandem DEVS immortalis, cæli diuitijs, ac bono redundabit is, qui hanc vniuersorum Dominationum, supremi Cælorum Regis Thesaurariam honorabit, eius sua fidelissima seruitia, atque obsequia velut genuinus Matri filius deferet.

Honorare Mariam est Thesaurizare.

101. Quare ter felix, ac beatus ille omnino censendus est, qui ad seruiendum tantæ, tamque excelsę Dominæ, vniuersorum Dominatoris Sanctissimæ Parenti, vocatur; quo in munero primi peculiari quadã ratione merito censendi sunt, deuotissimi illi Septemuiri quos ego Vrbis Florentiæ septem illas stellas, quas in manu Christi contemplatus est Apostolus Apoc. 1. merito fuisse dixerim, qui ex sodalicio illo antiquissimo Florentiæ Optimatum, quod à decantandis Mariæ laudibus Laudantium appellabatur, diuinitus ipsius Virginis voce suauissima septem radiorum concomitãte fulgore, ad eius seruitium, vt illorum Annales ad Annum 1233. referunt, incitati sunt: quos quantis cæli opibus, ac thesauris, simul, & vniuersum sacrum illum Ordinem effusissima sua munificentia locupletauerit, & felicissimus illorum ex hac vita exitus, & vniuersæ huius Religionis, in Italia præsertim luculentus splendor ostendit. Atque vt declararet horum septemvirum gratissimum hoc sibi fore seruitium, ex ore Infantium, ac lactentium congeminatis vocibus sibi laudem perficiens, eos exclamare fecit: *Ecce serui B. V. M. Ecce serui B. M. V.* Quod etiam antiquissimus scriptor eiusdem Ordinis Thadeus Adamarius hisce verbis contestatus est: *Vbi septemuiri charitatis fœdere sese vnierunt, mirabile est, atque ineffabile dictu, statim ab vniuersis vno, consonoque ore! Serui B. M. V. denominati sunt. Quod Nomen non humanitus, sed Diuinitus ab ipsa Virgine Dei Matre Maria infantium linguis promulgatum putamus.*

Primi septemuiri B. V. serui stellę sunt in manu Christi.

B. V. serui infantium linguis ita nominati.

Iustum enim videbatur, vt sicut Virgo M. nemini, nisi sibi Ordinis fundationem attribuit, sic etiam sibi eiusdem Nominis impositionem vindicaret.

102. At-

Seruitæ vt se gratos B.V. ob talē nuncupationem exhiberent Officiū eius recitandum quotidie promiserunt.

102. Atque vt gratos se pro tam nobili ac magnifica appellatione tantæ Dominæ exhiberent Ann. 1234. cōmuni consensu quotidianum suę seruitutis, obsequijque pēsum eius officium recitandum in dies singulos susceperunt, vti Annalium Auctor Centuria 1. cap. 7. meminit: *Postquam septemviri*, inquiens *in Aula Reginæ Cæli sub nouo illo seruorum titulo sese adscriptos agnouerunt, nullo alio in posterum Nomine vocari instituerunt; Sanctæ Patronæ, & Matri gratias agentes, quod eos sibi peculiares seruos deligere dignata fuisset. In cuius Agnominis monimentum, gratitudinemque erga Deiparā perpetuo declarandam decernunt quotidie in oratorio coram eiusdem Imagine, quam sibi ob oculos semper præsentem habere statuerunt, parui eius Officij Horas Canonicas persoluere, & nullo vnquam tempore dimittere. Nec non qualibet die Sabbati sero septem eius gaudia decantare.* Sic ille.

Parthenijs Sodalibus B.V. Officium recitandum.

103. Quorum exemplum merito nobis omnibus, ac ijs præsertim, qui in Sodalicijs Parthenijs eius sese seruitio manciparunt tam in penso hoc, quā in alijs erga ipsam pietatis officijs persoluēdis, imitandū est, ob eximios fructus, quos in recitantium animis Virgo velut Arbor vitæ Paradisiaca ac pulcherrima producere consueuit. Fructus hos ac præsertim tranquillitatis animi, pusillanimitatis, & tentationum propulsationem, atque in Diuina vocatione stabilimentum degustasse visus est in primis Sacer Carthusiensium Ordo in primis suis incunabulis. Vnde sibi legem vnanimi consensu, pensum hoc primi illi Patres Deiparæ persoluendi, indixerunt. Rem gestam Pater noster Hieronymus Platus tractans de cura, & patrocinio Deiparæ erga omnes Religiosorum Ordines, narrat his verbis lib. 1. de bono status Relig. cap. 33.

Carthusiani Patres diuino monito ad Officium B.V. recitandum excitātur.

De Carthusiensi familia antiqua, & nobili hoc memoria traditum est, cum adhuc recens, & tenera esset in Grationo politana Diœcesi vbi nata est, & multa vt fit instigante Dæmone aduersus illud institutum vbique iactarentur, absente præsertim Brunone Fundatore, quem Vrbani II. Imperium Romæ tenebat, pusillum illum gregem magna tempestate iactatum esse. Itaque cum ex vna parte vitæ austeritas, loci horror, & vastitas, ipsamet insuper paucitas molesta, & odiosa; ex altera interior Dei Spiritus, Stellæ Duces, Iuris illius Consulti Parisiensis tam dirus exitus, alternantes in eorum animis cogitationes efficerent, constitisse inter eos virum quendam senio venerabilem caluo capite, capillo crispo, qui omnipotentis Dei nomine polliceretur, Sacratissimam Dei Matrem ipsos in loco illo deserto semper consruaturam, eisque aduocatam, & custodem futuram, si in eius honorem horarias preces quotidie persoluerent. Quibus dictis, cum euanuisset, remansit tamen in omnium mentibus noua lux quædam spei, gaudijque ingentis: nihilque addubitantes, quin Senex ille esset Apostolus Petrus, statim communi consensu illam Dei, & fidelium omnium Parentem sibi Patronam delegerunt; quæ quidem quam fideliter promissa præstiterit, etiam nullo monente res ipsa declarat.

S. Petrus monet vt Horarias preces B.V. recitent.

Nam ab eo tempore ita semper solitudinem illam tenuerunt, vt etiam magnopere illustrarint, ipsique, & numero, & nomine magnopere aucti sint.

Monasteriū varijs calamitatibus afflictum ob neglectum B.V. officiū, ad pristinam pacem, eo dicto reuocatur.

104. Eamdem pacem, ac tranquillitatem Officio B. Virginis redditam Gamugēsi Monasterio à quo illud fuerat intermissum recenset Petrus Cardin. Damianus libr. 6. Epist. 32. vbi sic loquitur; *Mox itaque vt fatear ita post coruscationes, & tonitrua tandem cæli Serenitas redijt, vt huc vsque hodie Fratres iucundæ pacis otio perfruantur, & de Scyllea voragine se delatos in portum gubernante Filio Virginis, gratulentur. Impletum est ergo quod per Prophetam dicitur: Reuertimini ad me, & ego reuertar ad vos.* Hæc Petrus. Qui vt inquit Baron. To. 11. ad An. 1056. sicut Auctor fuit, vt in hoc Monasterio suo Officium Dei Genitricis dicendum assumeretur; *ita ex eodem fonte manasse cognoscitur, vt illud ipsum toto Christiano Orbe Occidentalis Ecclesiæ non à Monachis tantum, & Clericis, sed etiam à Laicis viris, atque mulieribus quotidianis pensis persoluatur.* Quod postea Vrbanus II. Pont. Max. cum terra Sancta à Saracenis esset occupata in Concilio Claromontano post seriam habitam ad Patres de bello infidelibus inferendo exhortationem, toti Ecclesiæ recitandum indixit vt idem refert Baron. ad An. 1095. vbi ita loquitur:

Toto Christiano orbe B.V. officium receptum.

Vrbanus II. Pont. Officiū B.V. Ecclesiæ recitandum indicit.

Vt autem res difficillima inchoanda, hactenus in Ecclesia Catholica intentata, optatum consequi posset effectum, placuit Vrbano Pontifici Dei Genitricis precibus annitendum, vt conciliaret sibi cæleste Numen; quod probè sciret experimento quæque ardua progressura fæliciter, quibus B. M. Virginis faueret gratia, & aspiraret auxilium. Ad quod promerendum idem Christi Vicarius eodem Claromontano Concilio, rogatā sentētia Patrū, egit, vt Horariæ illæ preces, & laudes, quæ vulgo Dei Genitricis appellari consueuerunt, Officium apud

Monachos Eremitas institutionis Petri Damiani, vt superius vidimus, frequentari captæ, ex illis deducerentur ad Clericos, à quibus dignè ex animo eidem Sanctæ Virgini persolui deberet, vt ipsa apud Filium precibus ageret, quo fidelis populus in tot, & tantis discriminibus subeundis eius fulciretur auxilio, atque præsidio muniretur. Quod quidem tunc à S. Synodo, Vrbano agente, ea occasione indictum, & à Clericis piè susceptum, ad Laicos quoque fuit tam viros, quam mulieres propagatum, & quidem cum magno fœnore gratiarum, vt experti sunt omnes, iugiterque experiuntur Fideles, illud ex animo frequentantes. Sic Baronius, qui etiam hoc anno ait Carthusiense diuinitus ad monitos, idem illud Officium Virginis recitandum suscepisse, vti paulo ante meminimus.

105. Idem Cardinalis Petrus Damiani alium Officij Virginei fructum, nempe in mortis articulo de æterna salute consequenda firmam fiduciam commemorat Opusc. 10. cap. 10.

Scribit enim fuisse Clericum quendam multis peccatis obnoxium, ac præsertim luxuriæ sordibus commaculatum, qui cum ad extremam vitæ periodum peruenisset, tantorum scelerum conscientia, Diuinique iudicij horrore tremefactus, *cum spem in se nullius boni operis inueniret, totum se protinus ad postulandū B. M. semper Virginis auxilium contulit, & ad eius patrocinium in tam importuna cordis anxietate confugit, huiusmodi fere verbis apud illam insistens. Non ignoro ò Beata Regina Mundi, quia te in multis offendi, & castitatis, ac Virginitatis cuius tu Mater es, ego in meo corpore signaculum violaui; innumeris etiam peccatorum sordibus inuolutus sum, nec dignus inuenior te totius munditiæ Principem pollutis labijs inuocare. Veruntamen ò Ianua cæli, fenestra Paradisi, vera Mater Dei, & hominis, tu mihi testis es, quia septies in die laudem dixi tibi, & quamuis peccator, quamuis indignus. Omnibus tamen Canonicis Horis tuæ laudis obsequium non fraudaui. Cumque huiusmodi verba Clericus protulisset, decumbenti pijssima Dei Genitrix adstitit, & blande consolata, peccata sibi dimissa ex diuinæ misericordiæ largitate nunciauit.* Quibus mox hæc Auctor hic fide dignissimus attexuit:

B.V. recitantibus officiū in morte assistit, & desperabundos erigit.

Quod tamen nos trepidando proferimus, quia vtrum iuxta relationis fidem verè contigerit, ignoramus. Hoc tamen proculdubio nouimus, quia quisquis quotidiana prædictis Horis Officia in eius laudibus frequentare studuerit, Adiutricem sibimet, ac patrocinaturam ipsius Iudicis Matrem in die necessitatis acquirit. Quibus sane verbis nobis clarè ostendit, quanta eius lucubrationibus ac recensitis historijs fides sit habenda, cum tanta cum cautela, ac religione hæc memorantem legimus.

Atque vt declaret quod tandem emolumētum ex hoc Seruitio in honorē tātæ Dominæ exhibito, sit aliquis in fine vitæ precepturus, lectorem ita hortatur: *Prædictam Horarum Obedientiam Deo iugiter exhibe, in reliquis etiam te Sanctæ conuersationis studijs vigilanter exerce, quatenus si nunc subleui iugo eius tamquam seruus ceruicem cordis attriueris, inter filios postmodum hæreditatis supernæ funiculum cum gloria sortiaris.*

Damianus hortatur nos ad Horas B. V. recitandas.

106. Tanti porro sunt huius Sacri Virgineique Officij fructus atque vtilitates, vt ipse Saluator Filius Virginis in Regula sua data S. Brigittæ mandauerit has preces Horarias Sanctissimæ Matris præmittendas Officio Canonico, vt habetur in Reuelat. Extrau. c. 3. cuius etiam rei varias causas reddit ipse Saluator his verbis: *Et hoc ego ideo ipse constituo, qui dictaui Regulam, vt sciatur etiam à Paganis, quanto honore DEVS vult honorare Matrem suam. Et quia ipsa Caput, & Domina huius Monasterij est, per quam propitiari volo delinquentibus; nec non vt impleatur scriptura quæ dicit: Laudabo DEVM in omni tempore, & in omni vita. Atque placitum est mihi vt in Ecclesiis primum legantur Horæ de Virgine Matre mea; deinde psallantur Horæ diei secundum tempora constituta.*

Christus in Regula sua data S. Brigittæ instituit, vt B. V. Officium recitaretur.

Idem Saluator vt habet lib. 8. Reuelat. cap. 2. cum intellexisset quendam Regem Suetiæ consuluisse Sanctam Brigittam humiliter, quanam ratione in suo regimine iustè, ac prudenter sibi viuendum esset, ipse benignissimus Dominus diuina sua reuelatione secretè pientissimam hanc Viduā instruxit, eique decem monita Regi communicanda tradidit, quorum aliqua hic ad Confusionem Politicorum nostri huius miserabilis sæculi, qui à Regum Aulis pietatem nimiam, vt illi stolidè blaterant, arcendam esse autumant, referre libet. Inter quæ monita quarto loco ponit Officium B. V. quotidie recitandum, nisi Iudicia, aliaue ardua negotia interueniant: Quartum inquit Saluator, *Monitum est, vt ipse Rex legat Horas B. V. Matris meæ; audiat, & duas Missas priuatas, vel vnam cantatam omni die.*

Christus cuidam Regi Sueciæ præscribit recitationem Officii B. V.

Recordetur quoque omni die quinque vicibus, de quinque vulneribus meis, quæ pro illo in Cruce

Vult vt quotidie, 5. Vulnerum Christi Rex recordetur. *Cruce sust nui. Quintum est, vt ieiunet vigilias Sanctorum, & Matris meæ, quæ ab Ecclesia Sancta constitutæ sunt. Sextam vero feriam ieiunet in piscibus, & Sabbatum si voluerit in lacticinijs. Sextum monitum, vt quemlibet decimum denarium, qui fisco Regio debetur, tribuat in eleemosynam pauperibus. Septimum est, vt omni feria sexta colligat 13. pauperes, & eorum pedes lauet, tribuatq; eis victum ac pecuniam manu sua. Eadem die exoccupet se totum, & audiat querimonias subditorum, & tunc etiam inquirat de fidelitate, & Regimine Præpositorum, & Iudicum Regni, & Vassallorum; & de exactoribus seu collectoribus tributorum, & redditiuum Regalium.* Sic ipse Christus.

Singulis festis sextis lauandi pedes 13. pauperibus.

107. Ipsa denique pientissimi Saluatoris Mater ac Domina nostra clementissima vtilitatem sui officij apud eamdem S. Brigitta lib. 6. Reuelat. cap. 10. nobis luculenter exposuit, cum animam cuiusdam sui clientuli, ex ignis Purgatorij pœnis volens eripere, inter reliqua illius animæ merita, recitationem sui Officij coram supremo Iudice ita commemorauit: *Benedictus sis tu dulcissime Fili mi qui nihil facis sine iustitia. Tu dixisti prius Fili mi quod amici tui possent animæ isti succurrere; & tu bene scis quod anima hæc tripliciter seruiuit mihi.*

Quidam è Purgatorio liberatur, quia Officiũ B.V. recitauit.

Primo per abstinentiam, ieiunando scilicet in vigilijs mearum festiuitatum pro nomine meo. 2. quia legebat Horas meas. 3. quia cantabat etiam ore proprio pro honore meo.

Ergo Fili mi quia amicos tuos clamantes in terra audis, rogo te etiam, vt digneris audire me. Qua intercedente pro illa anima, mox liberata est. Quicumque ergo Purgatorij ergastuli euadere desiderat cruciatus, pie ac deuote attenteque preces illas Horarias in laudem Virginis reciter.

108. Hos sine dubio aliosque vberrimos Sacer Ordo Prædicatorum sperans ex hoc Officio se percepturum fructus, à prima sui Institutione, id amplexus est, ita, vt vbi primum illi Dei Serui euigilabant, alternantibus choris illud recitarent; quo scilicet à Sanctissimæ Mariæ laude, vt inquit Choquetius, in Viscer. Mar. c. 25. atque inuocatione, nostra toto die opera ordiamur, ac primo omnium discusso somno, ipsam quæ pro nobis peruigilat, adestque semper, Matrem continuè salutemus, ac tandem in eius laudibus nos ipsi committentes, inter ipsius amplexus quiescamus. Quod Officium quam gratum extiterit Deiparam non vno comprobauit argumento.

Ordo Prædicatorum obligatus B.V. Officium recitare.

In primis enim cum Patres Officium ab illo communi inuitatorio; *Aue Maria gratia plena Dominus tecum, &c.* ordirentur, ipsis se visendam exhibens per benignè, ita eos allocuta fuisse memoratur: *Non sic Fratres mei, non sic; sed: Regem Virginis Filium venite adoremus.* Quo dicto didicere Religiosi illi, Virgine illuminante, Marianæ suæ adoptionis meminisse, eiusque iucunda recordatione ad Dei, Mariæque amorem magis accendi, dum ad primogenitum suum fratrem IESVM, ex eadem Virgine Matre in luce editur, suauissimo illo Inuitatorio adorandum sese mutuo hortantur. Aliud complacentiæ singularis in hoc Sacro Officio eadem Virgo ostendit indicium. Cum enim aliquando Patres pensum hoc magno pietatis affectu illi persoluerent, ipsa Deipara comitantibus duabus Virginibus, psallentibus adstare, eosque ad id quod agerent, alacriter, constanterque agendum hortari; consuetâ sibi benignitate atque facilitate, non est dedignata: *Fortiter fortiter*, inquiens, *viri fortes*.

B.V. recitantibus suum Officium adstat.

B.V. docet Prædicatores aliud in suo Officio inuitatorium.

Denique cum quidam eiusdem Ordinis Nouitius magno deuotionis sensu officium hoc lectitaret ipsa Deipara, cuius etiam cum simplicibus est sermocinatio, vt gratissimum illud obsequij genus sibi esse ostenderet, illi ad fuisse, cumque eo preces illas recitasse memoratur. Cuius ex consortio tam mirifico in illam, eoque castissimo amore exarsit, tantis cæli delicijs gaudijsque delibutus, tantisque studijs ad eam colendam incitatus est, vt nullis verbis hæc valuerit enarrare. Idem officium sibi nimium quantum gratum esse rursus Virgo nostra alia vice declarauit, cum S. Franciscâ vidua Romana illud, magna cum pietate, vti solebat, sub dio in maxima pluuia recitante, comitibus omnibus madefactis, ipsâ in oratione perseuerante, sola madefacta non est. Asseruatur in hodiernum vsque diem liber hic benedictus, cuius virtute plurima hactenus miracula perpetrata sũt. Ita in Bulla eius Canoniz. Pauli V.

B.V. Nouitio recitanti suũ Officium adstat.

S. Francisca recitans Officium B.V. non madefit in pluuia.

109. Porro hic obseruandum vt acceptæ Virgini hæ preces fiant, non tepide, & oscitantur, sed magna cum attentione, & quoad fieri potest actuali, pioque in eamdem affectu recitãdas esse, si huiusmodi cæli cupedijs cupi-

mus recreari. Rem memorabilem ad hoc propositum narrat Gerardus Lemouicensis Par.4. cap.3.§. Contra negligentiam Diui Officij. *Fuit in Anglia Frater Dauid valde Religiosus vir, & deuotus, qui in infirmitate qua obyt raptus ad iudiciũ, audiuit B.V conquerentem de his, qui suum officium negligenter, cursim, & irreuerenter dicebant. Cui Filius respondebat: Mittemus hunc ad Fratres suos, vt præmoneat eos, ne & ipsi similia committant. Rediens igitur ab ecstasi infirmus ille, seque in lecto erigens, quod audierat nunciauit, Fratres deprecando, vt Reginæ Mariæ Horas maiori cum deuotione dicerent, quibus dictis excessit.* Idem Gerardus aliud huic non dissimile recenset exemplum: *In eadem Angliæ Prouincia cũ Frater Richardus iam exanimis iaceret, exclamauit: Heu heu vobis qui Diuinum Officium negligenter dicitis, quia conqueruntur animæ de Purgatorio, quod ita tardè ac tepide soluitis, quod eis debetis, & pauca super additis. Heu B. V. con questa est Filio, me præsente de vobis, quod illud modicũ quod dicitis, illud distracto, & indeuoto corde dicitis, quod quasi pro nihilo reputatur. Ego audiui talem melodiã in cælo; qualẽ nullus ne cogitare posset in terra.*

B.V. conqueritur contra eos, qui negligentur ipsius Officium recitant.

Religiosus à mortuis excitatus eam minatur ijs, qui negligẽter B.V. officium recitãt.

Animæ Purgatorii conquesti quod officium B. V. tepidè recitetur.

110. Neque vero solum hoc Horariarum precum pensum attente, & deuote recitatũ animas à Purgatorijs illis tẽporarijs ignibus, verum etiam ab æuiternis gehennæ incendijs liberat, & ad corpus vt dignam pro peccatis agant pœniam reducit. Exemplum plane admirabile narrat in suo Officio de Concept. B.V. Bernardinus Bustius, de quodam Canonico, qui cum adulterium commisisset, & paulo post Horas Deiparæ recitans, naufragium, Dæmonum insidijs, esset passus, ac demersus, animaque à corpore separata iam iam ad Inferos rapteretur, ipsius vices miserata misericordiæ Mater ex vnguibus stygiorum satellitum, ipsiusque Orci faucibus liberauit, & rursus corpori vniri ad Deo, pro perpetratis criminibus satisfaciendum, demandauit; eam potissimum allegans causam, quod in ipsius opere, nempe Diuino officio peragendo occupata, reperta fuerit.

Canonicus Officium B V. recitans cum esset submersus ad vitam per B V. reuocatur.

111. Ex quibus omnibus hactenus dictis colligimus Officium hoc Diuę Virginis magno cum pietatis affectu, ac Religione, ipsius supremũ post Christum Dominiũ super nos recognoscendo, velut Tributum tantæ Dominæ, ac Reginę nobis persoluendum esse, agnoscentes nos eius esse seruos, ac mancipia, ipsius Dominio subiecta. Quapropter consultissimum est sese ritu illo antiquissimo adhuc tempore B. Petri Damiani circa Annum 1050. pijs viris, vt Marino eius fratre, & Vvaltero de Birbach inuento, sese in seruum, mancipiumque oratione huiusmodi, vel simul, catenulam collo vel brachio innectendo consecrare, ac toto cordis affectu illi dicere: *O Regina cæli, Domina mundi Maria V. Ego N. ad thronum gloriæ tuæ prostratus, quo possum affectu gratulor isti coronæ, sceptroque Maiestatis tuæ, vellemque tibi vt creaturæ omnes obsequium debitæ seruitutis offerrent. Quare coram omni curia cælesti. Ego saltem me totis hodie medullis offero non tantum in clientem, ac famulum, sed etiam in seruum, ac mancipium. Et in signum abdicatæ sponte libertatis, ac initum perpetuæ seruitutis, hæc Amoris vincula induo, & volo ac statuo cum illis viuere, in illis mori, & sepeliri Mancipium Mariæ. Rogo ergo te Domina mea, Regina mea, accipe me in Mancipium tuũ perpetuum: à vinculis peccatorum in omnem vitã me exite; in morte catenas Inferni disrũpe, ac tandem his funiculis amoris, his vinculis charitatis in cælum trahe me post te, curremus in odorem vnguentorum tuorum per sæcula. Amen.*

Quo affectu officium B V. recitandũ?

Modus se in seruum, & Mancipium B.V. dedicandi.

112. Hac sui facta oblatione consultissimum est aliquod tantæ Dominę ac Reginæ tributum pendere quotannis quod vel ex rebus externis, quales sunt pecuniæ, &c. vel corporis: vel animi simul, & corporis bonis constet. Ad Tributum pecuniarium persoluendum incitat nos exemplo suo Marinus B. Damiani Cardinalis Frater, qui ad altare Virginis post sui oblationem spõtaneam, pecuniam aliquam sui obsequij, seruitutisque tesseram deponebat. Quod si quis pauper sit, opus aliquod misericordiæ siue corporalis; siue spiritualis pro posse suo amore Deiparæ exhibeat. tributũ ipsi gratissimum dederit. Bona etiam corporis in tributum offerri possunt, vt si quis in honorem Virginis Matris Castitatis votum Deo emittit; carnem subinde flagellis, cilicijsque atq; ieiunij ac pręsertim die Sabbati, quæ sacra Virgini peculiariter est, maceret. Bona denique corporis, & animi simul tributi nomine illi offerre possumus varias illius laudes mente attentâ, atque deuotaore celebrando, atque deprędicando.

B.V. tributũ aliquod pecuniarium pec soluendum.

Die Sabbati ieiunio flagello, & cilicio corpus macerandum in honorem B.V.

113. Inter hæc porro animi simul, & corporis tributa variorum sertorum

siue

Varia serta tributi nomine B.V. offerenda.

siue coronarum oblationem, gratissimam Virgini esse crediderim, hoc enim facto vere cõtestamur nos eius esse seruos ac Vassallos. Quod etiam priscos fecisse varij scriptores tradiderunt.

Hinc Vrbs Recinetensis, subditam se Diuæ Virgini Lauretanæ agnoscens ei triplicem Coronam auream similem Pontificiæ, Dominium illius in cęlo, in terra, & in Inferno confitens, sacro sancto eius vertici imposuit, quæ in hodiernum vsque diem visitur.

Hinc Bononiensis Vrbs superioribus Annis post diram illam quæ vniuersam depulata pene est Italiam, eam scitæ suã Dominam, Matremque viuẽtium recognoscentes, coronam, aliaque donaria solenni supplicantium pompa illi Lauretum detulere.

Inter has vero tributarias coronas grata quędam varietas reperitur, in quibus prima merito videtur numeranda illa stellata quę quotidie potentissimę huic cælorum Reginæ à quouis eius fideli seruo velut tributum pendenda esset.

Hæc 12. salutationibus Angelicis velut totidem stellis, additis ad singulos quaternarios Orationibus Dominicis in honorem Sanctissimæ Trinitatis Personarum, Virginem in cælis coronantium contexitur. Inter harum Salutationum recitationem mente reuoluãtur duodecim eius singularia priuilegia quæ recenset S.Bern.ser.de verb. Apoc. Et sunt hæc. Primum copiodissima gratia in immaculatæ Virginis conceptione. Secundum Angelica à Sanctissima Trinitate missa salutatio. Tertium Spiritus sancti superuentio, & obumbratio. Quartum Filij Dei in Virginali, purissimoque eius Vtero Conceptio.

12. Priuilegia B.V. recolenda.

Quintum quod fuerit Virgo sine macula, & omnium Virginum Primiceria.
Sextum sine corruptione fœcunda.
Septimum siue grauamine grauida.
Octauum sine dolore Puerpera.
Nonum Magnanimitas fidei in credẽdo. Decimum Profunda Humilitas in obediendo. Vndecimum Maxima verborum discretio in loquendo.
Duodecimum summa Perfectio, & perseuerãtia operis in agendo. Adhorũ finem, gratissimum futurum censuerim Virginis nobisque admodum proficuũ si magnam hanc maris Stellã 12 stellis coronatã dulcissimo illo Hymno Aue Maris stella veneremur. Quod pijssimũ, gratissimumque melos, quam Tartareis hostibus contra omnes eorum tentationes, ac insidias sit formidabile ipsa gloriosa Virgo Deipara S. Brigittæ in Extrau. Reuelat. cap. 8. declarauit: *Filius meus*, inquiens, *potens super omnes homines, & Dæmones, & super omnem aliam creaturam inuisibiliter omnem malitiæ eorum conatum restringens. Et ego ero scutum protectionis tuæ, & suorum contra omnes inimicorum spiritualium, & corporalium incursiones. Propterea volo vt tu & familia tua conueniatis simul quolibet vespere ad cantandum Hymnum Aue Maris stella, & ego auxilium præbebo in omnibus necessitatibus vestris.*

Ad finem Coronæ Stellaris recitandus Hymnus Aue maris stella.

Hymnus Aue Maris stella quam gratus B.V. & Dæmonibus formidabilis.

Vnde Petrus Olaui *per 29. annos eius Confessarius, & Filiæ Brigittæ sanctæ memoriæ Catharina consuetuerunt quotidie cantare in Ordine hunc Hymnum, asserentes, quod ipsa B. Brigitta hoc fieri demandarit, ex pręcepto eiusdem Virginis gloriosæ. Quia ipsa gloriosa Virgo promiserat Ordinem istum à Filio suo sibi dedicatum speciali gratia velle protegere, & Spiritus Sancti benedictionibus confouere.*

114. Alterum tributum nostræ erga Virginem seruitutis est, sertum Roseum, seu Psalterium B. V. 150. salutationibus Angelicis ceu rosulis, & 15. orationibus Dominicis contextum, quod S.S. Patriarcha Dominicus Diuino afflatus spiritu, & ab hac Illuminatrice Virgine increatæ sapientiæ Matre eruditus instituit, magnaque totius orbis approbatione, atque vtilitate longè latèque propagauit. Et cum successu temporis sacer hic ritus Diuam Virginem collaudandi in Psalterio pene collapsus esset, Dei Mater pijssima B. Alanum de Rupe eiusdem Ordinis excitauit, sibique in castissimum sponsum delegit iussitque pietatem illam erga se redintegrari, pristinoque nitori restitui, hiscè illum contra omnes aduersitates occurrẽtes verbis confirmando: *Quæ audijsti, & vidisti prædica. Nil timueris. Ego tecum sum, ego te adiuuabo, & cunctos Psaltes meos. In tibi resistentes ego vindicabo. Disperibunt uti iam expertus, multos vidisti mala morte extinctos.* Part.2.Psal.cap.10. Ipse etiam Christus vt eundem animaret in gentem illi Inferni voraginem damnatorum plenam ostendit; *Ecce*, inquiens, *tua hæc est requies, prædicare si diutius cesses. Prædica igitur Psalterium meũ. Iuro tibi, ego pugnabo cum tota Curia cælesti contra omnes te hac in re impugnantes. Et dic quod prædices, ne cum his discumbas quos vidisti.* Hæc porro laudabilissima Diuam Virginem laudandi atque coronan-

Psalterium B.V recitare est per Tributum illi gratissimum.

B. Alanus Psalterium à S.Dominico institutum reparauit.

B V. animat illum vt in hoc opere Psalterij neminem timeat.

Christus minatur Infernum si Psalterium non prædicetur.

ronandi consuetudo in tota Ecclesia celeberrima est, quam etiam S. Patriarcha noster Ignatius in suis Constitutionibus minimæ huius Societis nostræ hominibus commendatam esse voluit. Vnde illam toto Oriente atque Occidente in nouum Orbem, Indiam, Brasiliam, Iaponiam, Sinas, ad sola terrarum vltimarum, magno illarum animarum recenter ad Christum conuersarũ emolumento, propagarunt, meritisque gloriosissimæ Virginis Deiparæ, populos illos à Satanica captiuitate, ac tyrannide innumeris perpetratis signis ac prodigijs liberarunt.

Rosarium S. Ignatius in constitutionibus commendat.

Certè de Christianorum Amangucienſium in Iaponia, erga Corollam hanc Deiparæ eximia Religione Turſellinus lib. 4. vitæ B. Fran. Xauerij c. 7. sic scribit. *Qui olim suas illas precatorias calculorum series ita percurrebant, vt suæ quisque sectæ conditorem subinde nominatim implorarent, superstitione in religionem versa, studium illud suum auxerunt. Nam B. Mariæ Coronas rite decurrentes, Salutatione Angelica ad minores orbiculos recitatâ identidem inuocabant salubria IESV, & MARIAE Nomina, seque in Francisci velut vnici exempli mores quoad fas esset formare nitebantur.*

Ethnici qui deuoti erga Coronam B. Virg.

Stupenda sunt plane quæ de Coronæ Deiparæ, quam S. Xauerius gestare consueuerat prodigijs memorantur. In Bulla ipsius Canonizationis hęc habentur: *Mercatori cuidam Meliaporæ discessum, ac munusculum aliquod tanquam beneuolentiæ signum à se postulanti seruus Dei B. Mariæ V. Coronam precarium è collo detractum elargitus erat, affirmans fore, vt quandiu illam penes se haberet, ab omni maris periculo incolumis esset euasurus. A portu igitur Mercator soluens naufragium fecerat, cumque in tabulata ex lignis raptim composita cum nonnullis alijs vectoribus exijsset, in alto mari alienato à sensibus animo visus esset sibi cum ipso seruo Dei Francisco in eo loco in quo Coronam precariam acceperat, colloqui.*

Corona B.V. à submersione in mari liberat.

Quinto demum die ex quo desilierat in illa tabulata, ab ea animi ecstasi, velut ab alto somno experrectus cum neque tabulata, neque socij vnquam comparuissent, in litore Nagapatani prope Meliaporam saluum, & incolumen se reperit.

114. Eadem B. V. Coronâ qua Sanctus Pater Xauerius vtebatur, à pueris ipsius curâ in Christiana Religione educatis circumgestata admiranda prodigia perpetrabat. Hanc enim cum ad infimos, ac pestiferos deferrent pristinę sanitati eius vel solo contactu restituebantur, energumeni à Cacodęmonum vexatione liberabantur. Hac freti si qua in domo Idola adorari subodorarentur, mox velut signo dato irrumpebant, inuadebant, que lararium, & pro se quisque Deorum simulacra comminuere, consputare, conculcare pedibus, omnibus contumelijs onerare, Diaboli cultum in ludibrium vertente Xauerio. Denique de hac B. Virginis Corona tam Sancti viri vsibus nobilitata Turſellinus lib. 2. cap. 7. ita scribit: *Si quis puerorum precatoriam Francisci Coronam habere poterat, præclarè secum putabat agi. Itaque illa prodigijs nobilis certatim expetebatur, & ad ægros perpetuo circumlata, raro admodum ad Franciscum redibat, miraculis magis, quam precibus seruiens;* ipsisque Dæmonibus formidabilis, vt pote quæ Corona erat Virginis illius Dominæque potentiſsimæ, quæ Tartarei Serpentis caput, sua illa Diuina qua pollet potentia contriuit.

Corona B.V. quam gestabat Xauerius morbos Dæmonesque pellebat.

Corona Xauerij quam precibus seruiebat.

115. Quod innumeris sane confirmari posset miraculis atque exemplis, duo interim noua ex nouo Orbe commemorasse breuiter sufficiat. Alterum quod refert P. Alphonsus de Ouaglo libr. 7. Relat. Regni Cile c. 22. de quadam muliere Inda, quæ cum ad portas mortis ex graui quadam ac diuturna infirmitate perueniſſet, propter scelus quoddam in confessione occultatum molestissimis Cacodæmonum spectris diuexata fuit. Quod vbi ipsius Domina rescinit, ipsam benignè visitauit, salutauitque pie dicendo: *Laudetur Sanctissimum Sacramentum;* qua gratissima atque pijssima Salutatione audita, conquieuit tantisper ægrotans ancilla, dixitque suæ huic Dominæ, illam suo aduentu cohortis Dæmonum, se impugnantium arma suspendisse, atque effecisse vt in angulum vnum cubiculi se abscondérent, ex quo nihilominus terribilibus suis minis illi molesti esse pergebant. His auditis Domina ipsi donat Rosarium B. V. præcipitque vt magnæ cælorum Reginæ sese commendet.

Corona B.V. contra Dæmones vis.

Res mira, vix infirma Rosarium in manus acceperat, cum ecce tota hilaris ad circumstantes dixit, totam illa Tartareorum hostium phalangem, virtute Sanctissimi Rosarij territam profugisse. Cumque ab Hera esset quæsita, cur tantopere horrificis stygiorum Tenebriorum

rum laruis fuisset cruciata, & num aliquando sacrilegè peccatum aliquod reticendo metu, pudoreve fuisset confessa? Respondit se omnino subticuisse multis annis, quod propriæ filiæ in despectum mariti, à quo in re quadam fuerat offensa atque exulcerata, ante plures annos violentas manus intulerit, quę filia inter illas Cacodęmonum turmas comparuerat, & ad se accesserat vehementiq; compressione guttur constrinxerat; à qua sine dubio fuisset præfocata, nisi Rosarij porrecti Diuina virtus obstitisset. Quibus auditis suasit Hera vt alicui è Societate IESV Sacerdoti conscientiam suam syncerè aperiret; simulque recepto suo Rosario domum se recepit. Sed illa vix è cubiculo ægrotantis ancillæ pedem extulerat, cum ecce tibi, omnis illa Infernalium geniorum cohors, quæ ad præsentiam Sanctissimi Rosarij, sicut cera à facie ignis difluxerat, rursum in conclaue irrupit. Vnde eodē Rosario rursus obarmāda fuit, quod vbi in manus accepit, denuo mox Cacodæmones fugam arripuere; qua Rosarij virtute ab ancilla agnita, in posterum numquam illud ex manibus deposuit, sed veluti clypeo illo sese communiuit, donec Patri nostro ritè confessa est. Exomologesi peracta illico omnibus Orci molestijs, ac terriculamentis liberata fuit, & pietas ac deuotio erga Virginē eiusq; Sacratissimum Rosarium in animis omnium mirum cepit incrementum.

Dæmonis fraudes in perdendo quodam adolescente.

116. Alterum miraculū in Mexico Anno 1593. accidit. Erat adolescens quem Cacodæmon oblata primum eximia mulieris specie illexit, blanditijsque captum extra vrbem in remotissimum ab arbitris locum, multa iam nocte seduxit. Ibi Iuuenem magnopere mouere, orare, postremo imperare cœpit, vt B.V.M. Coronam quam circūferebat statim abijceret, si sua forma frui vellet. Mirari adolescens, qui Corona in veste abdita illi suboluisset, cur tantopere B. V. cultus inuisus esset?

Dæmon à Iuuene B. V. Coronam remouere volebat.

Demum suspicatus id quod erat, illum Diabolum esse, omnino negat se id facturum. Hic Satan vbi nihil impetrat, ira furens, abiectâ mulieris formâ, sese in horribilem bellam conuertit, & vnguibus, cornibusque attonito Iuueni exitium minatur. Sed furor vltra minas progressus non est, Beatâ Maria impetum belluæ prohibente.

Mox ille è periculo liberatus Sacerdotem nostrum adit, cuius suasu Sacramentis armatus Diuæ Virgini grates persoluit.

117. Neque vero solam à fraudibus, insidijsque Tartareorum hostium quis, in hac vita tributum hoc Coronæ pendens Deiparæ liberatur, verumetiam in extremo salutis discrimine ab ipsis Orci faucibus eripitur.

Vnde Religiosissimus Bernardinus de Bustis Par. 12. Marial. serm. 1. sapienter Virginem alloquens hortatur:

Singulis diebus Corona B.V. recitāda.

Debet vnusquisque Christianus se, & sua omnia in manu tua committere, & non permittere transire diem, quo saltem vel vnam non recitet coronam ad laudem tuam. Et quamuis male quis viuat, non debet vnquam à tua deuotione discedere. Vnde exclamabat deuotus quidam Prædicator Italicus: Non ti spizar da Maria, &: Affrontatiui à Maria; qui loquendi modi intimam cum Diua Virgine per charitatis affectum vnionem significant. Cuius dicti causam illam sane luculentam reddit; *Si priuilegium hoc habet Cardinalis, vt si pileum suum seu Capellum ponat super caput illius qui ducitur ad iustitiam, liberatur, secundum Canonistas;* à fortiori pallium siue protectio B.V. potest ab omnibus malis liberare.

Pileus Cardinalicius alicuius rei Capiti in posito liberat à supplicio.

Legisse me memini Fratrem Antonium de Robes cum Vincentiam tenderet, ingruente ingenti pluuia, cum aliud pallium non haberet, corollam B. Virginis suo capiti imposuisse, & Sancta cum fiducia ita Deiparæ dixisse:

Corona B. V. capiti imposita defendit à pluuia.

O' Angelorum Regina in necessitatibus amicorum patrocinia cognoscuntur, oro te vt recorderis clientis tui. Res mira, in tam immani pluuia, ne guttula quidē minima aspersus fuit, protegente Virgine. Idem nobis sperandum facturam si eius Corona nos muniamus, in Diuinæ vltionis super peccatores ingruentibus laqueorū pœnarumque variarum laqueorum imbribus ac procellis, de quibus Iere. 30.

Ecce turbo Domini furor egrediens, procella ruens, in capite impiorum conquiescet.

Præclarè .n. idem ibidem Bernardinus pronunciauit. *Tam lata enim est eius misericordia vt si aliquem deuotè recitantem Coronam suam viderit in medio millium Dæmonum trahi ad supplicium, eum protinus liberabit; nec permittit aliquem male finire qui eius Coronam reuerenter studuerit per texere.*

Corona B. V. liberat à Dæmonibus, & æterno supplicio.

Quod ille, etiā pulcherrimo comproba-

uit exemplo, quod ipse lector videre poterit.

118. Aliud admodum memorabile refert Pater Iustinus Michouiensis Ordinis Prędicatorum Vir eximiè doctus ac prius To.2.in Lit.Disc.314.Auctoris Anonymi de Rosar.in Bibl. Gedanensi,de Religioso quodam Ordinis Cistercienſis, in obseruantijs suæ Religionis remisso, Sanctissimæ tamen Virginis recitando Rosario pio, ac deuoto,qui cum aliquandiu ita vixisset,tempus tandem adfuit,quo ex hac vita suarum actionem rationem redditurus decederet. Raptus igitur ad tribunal Christi, & in multis accusatus, cum pro innumeris peccatis sententiam damnationis audire deberet, ad fuit pijssima Virgo Maria, Rosariorum multitudinem in sinu gestans, quæ in statera contra peccatorum eius multitudinem appendi iussit. Cum igitur tanta peccatorum grauitas esset, vt ea tot Rosaria præponderare non sufficerent, procidit clementissima V. M. ad pedes Filij in throno sedentis, eumque rogauit, vt vnam vulnerum suorum sanguinis guttam ei tribuere dignaretur. Tunc benignissimus IESVS vnam è dextra manu sanguinis guttam exprimens, suæ pijssimæ Matri eam dedit, quam illa in statera cum Rosarijs imponens, magnum illum peccatorum aceruum tantum eleuauit, vt sine pondere esse videretur, & velut pluma in altum eleuata euanesceret. Tunc Maria ad suum clientem: *Vnde, & nostri beneficij recordare.*

Religiosus negligenter viuens Rosarium tamē recitans à seuerissima Iudicis sententia intercessione B. V. liberatur.

Rosarium vna cũ gutta Sanguinis Christi præponderat omnibus peccatis.

Qui ad corpus reuersus de pristinis negligentijs pęnitentiā egit, & Dei Genitrici; suæque liberatrici ardentius seruire studuit.

119. Idem Rosarium non modo animas à portis Inferi reuocat, sed etiā ex Purgatorijs ignibus liberat, & ad æuiternam beatitatem transfert, facitque vt hic adhuc perennis illius fælicitatis cupedias prælibemus. Vnde idem Bernardinus inter Coronæ fructus numerat illum, quod sit inchoatio Paradisi, vel conformationis cum patria cęlesti, in qua beati laudant gloriosam Virginem tanquam suam Reginam. Quando enim Coronam recitamus, perinde est atque si eius capiti Coronā imponeremus, ipsamque Reginam nostram constitueremus. Corona enim solummodo datur Regibus, ac Reginis.

Rosarium è pœnis Purgatorij liberat.

Quod si illam eo fine ipsi offeramus, vt animas nostras ab interitu sempiterno, Purgatorijque ignis cruciatibus illas præseruet atque liberet pulcherrimè sane Sacrum eius verticem decoramus. Præclarè enim Seneca libr. 1. de Clem. c.26. *Nullum ornamentum Principis fastigio dignius, pulchrisque est, quam illa Corona, Ob ciues seruatos. Non hostilia arma detracta victis, non currus barbarorum sanguine cruenti, non parta bello spolia. Hæc Diuina potentia est gregatim ac publicè seruare*; Quod facit Virgo nostra, gloriosissima Heroina in vita, & in morte, imo, & post mortem. Vnde quoties illam Angelicis Salutationibus veneramur, toties illi aureum Diadema, sertumque pulcherrimis rosulis nos conficere, eiusque capiti imponere arbitremur simulque speremus nos Diuina sua potentia gregatim, & publicè seruandos.

Corona B. V. offerenda vt nos ab æterno interitu pœnisque Purgatorij seruet.

119. Quam autem efficaciter Corona hæc Virgineo capiti imposita animas è purgatorijs illis ergastulis liberet, idem Iustinus Michouiensis insigni ex auctore Incognito de Rosario comprobauit exemplo fæminæ cuiusdam habitantis iuxta Coloniam, quæ post mortem amicæ suæ apparuit, ab ea postulans vt in Sodalitatis Album apud Patres Prædicatores Colonię se inscribi curaret. quærit illa cur id peteret, cum iam defuncta sit, nec quidquam amplius possit promereri? Respondit: 15. *Annis pro peccatis commissis Purgatorij flammas pati debeo. Sed si in numero Fratrum istorum adscripta fuero, propter infinita Rosaria, quæ in eo quotidie recitantur, continuo liberabor. Vade ergo, & fac citius, quod à te postulo, & hoc debitum Fraternitatis pro me persolue, donec iterum tibi appaream.* Fecit illa, quod iussum erat, & elapsis diebus 15. anima illa redijt, & 15. annorum pœna Purgatorij, in 15. dies sibi commutatam fuisse suffragio Fratrum denunciauit ac proinde se mox ab acerbissimis illis ignibus liberatam, ad æuiternam beatitatem euolaturam. An non igitur merito dicimus Coronam hanc summæ cælorum Dominæ, ac Reginæ in tributum quoddam offerri, non ob ciues suos dumtaxat, sed mortales vniuersos, Diuina illa sua potentia gregatim, & publicè seruatos?

Fęmina quędam post mortem se in album Rosarij inscribi postulat, vt à Purgatorio liberetur.

Virtute Rosarii 15. Annorum pęna in 15. dierum cõmutatur.

120. Salutem hāc Vir quidam Religiosus mihi probè notus expertus est, qui cum grauissimis tentationibus cõtra

tra castitatem, cōtra vocationem alijsque perturbationibus enagitaretur, & vehementissimâ Cacodæmonis impugnatione iam prope interitum esset, statuendo apud se firmiter se quotidie sacræ huius corollæ tributum huic vniuersorum Dominæ, ac Reginæ persoluturum cum Hymno ad finem S. Ambrosij, & August. in tanti beneficij, vocationis nempe ad Religionem, gratiarum actionem, à desperationis, perditionisque Barathro liberatus est.

Quamobrem merito B. Alanus de Rupe sapientissimè pronunciauit ex reuelatione sine dubio ipsius Deiparæ.

Signum prædestinationis B. Virginem Psalterio venerari, eiusq; salutationem amare.

Quod signum sit tibi probabilissimum æternæ salutis, si perseueranter in dies eam in suo Psalterio salutaueris. De salutatione vero Angelica ipsa Virgo ita eidem Alano locuta fuit: *Habentibus deuotionem ad hãc, signum est ordinationis, & Prædestinationis per magnum ad Gloriam. Propterea qui tenet me in hac salutatione, semper me teneat, donec ad me in Paradisum perueniat.*

Quod porro Corona hæc Rosea qua Virginem voce Angelica toties salutãdo coronamus, non modo nos in vocatione status Religiosi verum etiam ipsum statum Religiosum in sua puritate conseruet, & à vitijs præseruet, ipsamet Virgo eidem Alano Part. 2. cap. 17. de Psalt. reuelauit. *Quandiu* inquiens, *durauit hoc Psalterium in tali Ordine Sancto, tamdiu scientiâ, sapientia, obseruantia, miraculis, fama, & gloria apud Deum, & homines in immensum floruit. quando vero defecit hoc Psalterium, Ordo Prædicatorum in quamplurimis defecit.* Ne igitur deficiamus, & nos, & ipsi Religiosorũ Ordines roseo hoc serto quotidie, magno pietatis sensu Virginem coronemus, vt ab ipsa pariter inæstimabili perseuerantiæ, in Diuino seruitio ad extremum vsq; halitum perdurando, diademate coronemur.

Ordo Prædicatorũ virtute Rosarii in obseruantia, & sanctitate profecit.

121. Hoc porro deuotionis siue pensum, siue tributum vbi oblatum est Deiparæ, expedientissum esse videtur si illud verbis illis pientissimi in Virginem Bernardini Bustij, loco citato totis præcordiorum affectibus illi deferamus: *O Maria Imperatrix cæli, Regina mundi, ecce, quia te elegimus in Reginam nostram, nosque in seruulos suos tibi dedicamus, vt in perpetuum sub imperij tui seruitute viuere valeamus, ideo mittimus coronas ante thronum tuæ Maiestatis. Et quia misericordia nobis necessaria est, cum simus miseri, idcirco tibi offerimus Coronam, non quod nostris vel aureis, vel argenteis coronis egeas, sed vt per hoc confitentes te magnam Reginam, sub dominio tuo mereamur semper permanere. Scimus enim quod non potest Rex alienare Castrum, villam, aut ciuitatem, inuitis hominibus eam habitantibus secundum Hostiensem, & Paulum de Castro. Et ideo postquam nostra Regina facta es, non poteris absque nostro consensu refutare, nos aut abijcere.* Illud enim solum quis dicitur posse facere, quod de iure, & iustè facere potest. O igitur Domina, & Regina nostra, ecce nos serui tui promittimus tibi seruare omnem illam fidelitatem, quam tenẽtur quicumque boni subditi custodire erga suum legitimum Dominum, & ideo etiam tu teneris erga nos esse fidelis, quod quia, & in vita, & in morte, & post mortẽ futurum speramus, tibi nos humillimè prosternimus, teque summa qua possumus veneratione, vti veram nostram Dominam, ac Reginam super omnes Angelicas Dominationes exaltatam adoramus, tu procura ne pereamus.

Oratio post recitationem Coronæ B.V. dicenda.

B.V. nostris Coronis non indiget.

122. Offeramus denique magnæ huic Dominæ, ac Reginæ potentissimæ tributi loco Coronam auream gemmeamq; gẽmisillis 12. ex quibus fundamẽta cœlestis Hierusalẽ constructa vidit Ioannes Apost. Apoc. 21. quam venustissimè, arte plane diuinâ distinctam, atque exornatam, in eis virtutes varias ipsius Deiparæ contemplando, vti Theologicas; Fidem, Spem, & charitatem; Cardinales, Iustitiam, temperantiam, fortitudinem, & Prudentiam, Morales, Humilitatem, Mansuetudinem, Obedientiam, Castitatem Virgineam, Paupertatem; quas virtutes consideratâ cuiuslibet gemmæ natura, ac proprietatibus facillimum erit in Deipara inuenire.

Pro tributo Deiparæ gẽmea Corona 12 eius virtutibus contexta offerenda.

Quibus pie, singillatim expensis licebit post singulas, breuem oratiunculam attexere, qua Virtutem illam, siue eius imitationem, nobis ipsius precibus dari postulemus. Quam deinde oratiunculam Salutatione Angelica terminemus, summis precibus Deiparam obtestantes, vt virtutes istas nobiscum communicet, iaciatque in nobis æuiternæ beatitatis, Supernæque Hierusalem, quæ visio pacis est fundamenta, quo in hac quoque peregrinatione, pacem illam, quæ exsuperat omnem sensum interminabilisque illius fælicitatis gaudia delibemus.

Corona gemmea Hymno: O gloriosa Domina terminanda.

Oblationem hanc denique Coronæ Aureæ, gemmeæque Dominæ nostræ, summa cum pietate, atque veneratione factę Hymno illo, vti supra meminimus illi gratissimo: *O gloriosa Domina*, terminemus, ipsam humillimè deprecantes, vt rerum terrenarum proculcatis cupiditatibus, nos etiam excelsos virtutibus faciat super sydera, quæ sursum sunt quærendo, quæ sursum sunt sapiendo, non quæ super terram. Oranda insuper, vt nobis vteri sui germine reparatam lætitiam tribuat, perque ipsam velut cæli Ianuam, ac fenestram beatam patriam, æternæ vitæ gaudijs potituri, ingrediamur.

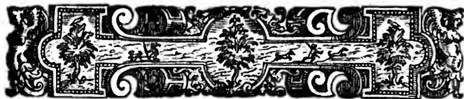
Laudabile est tributi loco B. Virgini ingenij monimenta dedicare.

123. Dum tributis his finem impono, venit in mentem, gratissimum illud Virgini Tributi genus esse, quo aliqui viri pij eius gloriæ, atque honori lucubrationes, ingenijque sui monimenta dedicare consueuerunt. Cum enim illa increatæ Sapientiæ quæ ex ore Altissimi perdijt, & Parens sit, Christianorum Pallas, ingeniorumque Præses, iure sane meritissimo ingenij foetus, ac præsertim hi, quibus Laudum eius præconia celebrantur illi consecrandi sunt. Horum infinito pene numero merito accensendus est doctissimus Virgineoque cultui deditissimus Aloysius Nouarinus Clericus Regularis, qui suam Vmbram Virgineam Opus Cedro, æreque perenni dignissimum ipsis eiusque Paranympho Archangelo Gabrieli eleganti Epistola consecrauit. Nec nostræ minimæ Societatis homines hac in parte operam suam, pro ea quâ Virgini Religionis nostræ Auctrici seruiendi obligatione se adstrictos meminerût, desiderari passi sunt. Inter hos merito enitet P. Martinus Delrio, qui vt scribit P. Antonius Balingen in Kal. B. V. 19. Octob. ardentissimum suum in Deiparam V. amorem, quem cum lacte nutricis hausit, scriptis libris luculenter expressit. Vnde in fronte operis illius elegantissimi, quod Florida Mariana inscripsit, hanc epigraphem sæculis omnibus duraturam inscripsit:

P. Delrio, & Blasius Plocyrius suos libros B. Virgini dedicat.

D. Matri S.
Dei Genitrici semper Virgini
Misericordiæ Matri,
Cælorum, terræ, maris Reginæ,
Catholicæ Ecclesiæ Protectrici
Hæresum expugnatrici.
Virtutum cunctarum speculo
O. M. Patronæ

124. Non minori P. Blasius Plocyrius in Beatissimam Dei Matrem flagrauit pietate, vt P. Philippus Alegambe loquitur, in sua Biblioth. Id ostendit nuncupatio libelli Aureum Monile nuncupati, quem in eius honorem edidit, quo modum piè colendi B. V. M. per quotidiana precum, piarumque actionum officia, Parthenios potissimum Sodales edocet. Huic libro, vt tantæ Dominæ ingenij sui tributum persolueret, eique sese gratum exhiberet hoc lemma præfixit: *Mariæ Magnæ Magni Dei Matri, ac Virgini Augustissimæ Cælorum, Terræ, Maris Reginæ; pientissimæ Ecclesiæ Orthodoxæ Protectrici, singulari suorum Sodalium Matri, Dominæ, ac Patronæ, munificentissimæ Diuinarum opum Thesaurariæ. Serenissimæ Consiliorum Diuinorum Secretariæ, eminentissimæ post DEVM Maiestati, Orbis Miraculo, & Miraculorum compendio. Hæc omnia Suorum clientum, cum ipsis clientibus æternum mancipata Officia.* Cui tam insigni elogio recognoscens me ab hac Virgine vniuersorû Domina, ac Regina, ingeniorumque Præside ingeniosissima quidquid habeo, valeoque in hac vniuersa mea lucubratione accepisse, humillimæ seruitutis obsequio me ipsi subijciens, inque perpetuum seruum, ac mancipium deuouens, libens, & in hoc omnibusque alijs Discursibus, qui tribus Tomis continentur, vti quondam Magnus ille in Spiritu Cæsar Cardinalis Baronius subscribo: Marię Seruus Laurentius Chrysogonus.

DISCVRSVS VI.

Quod Virgo Deipara Virtutum proprietates in se expresserit.

1.

AD Virtutes contemplandas accedamus, de quibus idem Dionysius sic loquitur: *Virtutum nomine signari arbitror, virilem quandam, & vt sic dicam, masculam inconcussamque fortitudinem, qua in omnibus diuinis suis actionibus praditæ ad nullius cælitus illabentis fulgoris perceptionem fiunt inualidæ, sed ad Dei imitationem potenter assurgunt; neque per imbecillitatis ignauiam diuinos suos motus deserunt. Cæterum intentione perpetua supremam illam Virtutem, per quam possunt omnia, intuentur, eiusque in se pro viribus imaginem repræsentant. Atque ad ipsum, vt virtutis totius Auctorem, vi summa conuersæ ad ea quæ inferiora sunt virtutis largitate Diuinam bonitatem imitantes prodeunt.* Qua descriptione, vt Angelicus obseruauit Doctor I. P. Q. 108. art. 5. ad 1. duplex nobis proprietas horum cælestium Spirituum innuitur.

Virtutum nomine virilis quædam & mascula in Angelis fortitudo intelligitur.

Primo quidem virilis quædam, & inconcussa fortitudo ad omnes operationes Diuinas ipsis conuenientes peragendas. Fortitudo item virilis ad eadem diuina suscipienda. Atque ita Virtutum nomen significat, quod sine timore aggrediuntur Diuina quæ ad illos pertinent, quod ad animi fortitudinem pertinere videtur. Sic D. Thomas. Quæ omnia quantopere Diuæ Virgini nostræ conueniant luce meridiana clarius euadit. Et quia de eius virtute quâ æterni Patris potentiam tam in cœlo, quam in terra, Inferno, ac Purgatorio æmulata est, copiosè disseruimus, Par. 1. Disc. 9. hic breuiter ostendisse sufficiat inprimis quanam ratione Virgo Sanctissima virtutem robur, atque potentiã beatorum Spirituum in domandis malignis illis, Tartareisque Spiritibus imitata sit, eandemque quam longissimè superauerit. Tum aliquas alias virtutum proprietates perstrinxisse, quæ in Virgine mirificè eluxerunt.

B.V. virtus ac fortitudo in domandis Dæmonibus.

2. Virtutem hanc atque potentiam ad rebelles illos Spiritus compescendos, atque debellandos, vti, & totius orbis dominationem in ipso sui felicissimo in hunc mundum exortu ab illo Domino virtutum accepisse videtur. Quod nobis manifeste declarat S. Ioannes Damascen. oratione prima de Natiuitate B. V. Dum huic Angelicæ Virgunculæ recens natæ applaudit, & gratulatur, exclamans: *O' Sanctissima Ioachim, & Annæ filia, quæ Principatus, & potestates fefellisti, atque ignea maligni tela extinxisti. O' Sanctissima filia in Maternis vlnis conspicua, rebellibusque Angelis formidabilis. O' Sanctissima Filia quæ Materni vberis lacte aleris, & ab Angelis vndique cingeris.*

B. V. in sua Natiuitate fortitudinẽ ac virtutem ad domandos rebelles Spiritus accepit.

Tanta virtute ac potentia gloriosissima hæc Virgo à Deo ter optimo maximo fuit prædita, vt vel solo aspectu (taceo de eius virtutibus, quibus velut probe instructa acies erat terribilis) Dæmonibus extiterit formidanda.

Hinc Richardus De S. Victore cap. 26. in cantica asseruit eam interiori pulchritudine, præsertim charitatis, qua extrinsecus Angelicam quandam faciem repræsentare videbatur, Tartareis hostibus euasisse formidabilem.

B. V. terribilis Dæmonibus charitate, morumque puritate.

Non est, inquit ille, dubitandum amoris ignem, & interiorem candorem exterius etiam, in ea lucere, vt quæ puritatem Angelicam habuit, vultum etiam Angelicum habuerit. Tota ergo pulchra merito dicitur, quia pulchra facie fuit, pulchra mente, & corpore. Quæ etiam ipsis Principibus tenebrarum terribilis fuit, vt ad eam accedere, eamque tentare non præsumpserint. Deterrebat enim eos flamma charitatis, incendebant orationes, & feruor

deuotionis, Stupebant immunem à peccatis. Nemo enim tam Sanctus, qui defectum non habuerit præter ipsam. Sic Richardus.

B. V. ordinatione Angelicarum virtutum terribilis Dæmonibus vt castrorũ acies. 3. Hac vitæ puritate, morum integritate, virtutumque solidarum coordinatione velut bene instructa, & ordinata castrorum acies, Angelorum, Sanctorumq; cæli ciuium stipata virtutibus, ceu cateruis, toti Inferno terrorem incutit. Vnde eam tanta virtute, ac potentia instructam demirans sponsus, in illud nobilissimum ipsius prorupit elogium: *Pulchra es amica mea suauis, & decora sicut Ierusalem, terribis vt castrorum acies ordinata.* Quod eximium Virginis encomium Halagrino Cardinali sic illustrare libuit: *Pulchra es,* inquiens, *amica mea in intentione mentis, suauis in eloquio, decora in operibus. Tu es mihi sicut Ierusalem, idest, pacis visio, pacem faciens inter DEVM, & hominem. Tu es malignis spiritibus terribilis, tamquam turris ædificata cum propugnaculis, tanquam castrorum acies ordinata. Te enim tanquam Reginam sequuntur omnes sanctorum acies ordinatæ, secundum suos status propriasq; dignitates, ac merita, vt tecũ, & sub te, pro nobis militent contra hostẽ.*

B. V. est pulchra sicut Ierusalem pacẽ faciens inter Deum, & homines.

Omnes sancti sequuntur B. V. velut Reginam, vt cum illa, & sub illa militẽt pro nobis contra Dæmones.

4. Non absimiliter verba illa interpretatur Rupertus Abbas libro 6. in Cant. *In hoc est,* inquiens, *perfectio pulchritudinis, quod non solum suauis nec solum terribilis, sed vtrumque es, & suauis, & terribilis; Suauis sicut Ierusalem, terribilis vt castrorum acies, quæ bene ordinata est. In quo suauis, & decora sicut Ierusalem? In eo videlicet quod, & anima tua semper supernam videt pacem, & ex visitatione tua discunt animæ plurimæ cęlestem ducere conuersationem, vnde, & dicuntur Filiæ Ierusalem; quia optimã eligunt partem. Quid vero est, vt castrorum acies ordinata? Scimus, & constat, quia castrorum acies tunc hostibus terribilis ostenditur, quando ita constipata atque densata fuerit, vt in nullo loco interrupta videatur. Nam si ita disponitur, vt locus vacuus, per quem hostis possit ingredi dimittatur, profecto iam suis hostibus terribilis non est.* Sic Rupertus.

B. V exemplo & visitatione dicimus cælestem cõuersatioaẽ.

Ex cuius doctrina colligimus eximias singularesque virtutes huius potentissimæ Virginis gratia plenæ, nostram esse fortitudinẽ ac robur, quia illis condensam in nostri protectionẽ, ordinare castrorũ aciem ita videtur, vt sit omnino hostibus, nos assidue impetentibus impenetrabilis. Proinde cõcludit Pijssimus Abbas Mariam fortissimam hanc Heroinam alloquens: *Partis tuę est contra malignos Spiritus in procinctu esse secundum castrorum similitudinem.*

5 Idem sponsi elogium in laudem Virginis preclarè illustrauit Guilelmus Abbas apud Delrium in Cantica, ostẽdens in illa, verbis illis veram iustitiã, prudentiam, tempernatiamque, ac fortitudinem non Babylonicam huius seculi, sed diuinam celestis Hierusalem ciuibus, Angelicis spiritibus quã simillimã describi. Vt ostenderet dilectus eã veraciter inquit, & nõ Babylonicè fortem, dixit esse terribilem vt castrorum aciem ordinatam. qui fortiter agit nõ propter DEVM, is tali fortitudine, nõ fit hosti terribilis, sed potius amabilis cui concordat peregrino fine actionis, quamuis ipsa actione resistere videatur; sicque resistendo, non victum, territumque compellit in fugam, sed potius se illi victum subijcit turpiter.

B.V. verè, & non Babylonicè fortis.

Veram enim fortitudinem, quæ fugat hostem, animamque facit illi terribilẽ, propheta in sua oratione insinuãs, fortitudinẽ, inquit, meam ad te custodiã. Quasi dicat, tu dator es fortitudinis, & idcirco ad te, tanquam ad debitum finem fortitudinem meam alligabo, propter te scilicet, & propter aliud fortiter agens, atque ita resistens Diabolo, vt victus à me fugiat. Amplius pulchra es, sicut Ierusalem, illa cælestis, quæ est in angelis, quippe inter homines viuis Angelicè, & in carne adhuc moribunda, cælesti præ luces castitate:

Vera fortitudo à Deo est.

B. V. pulchra sicut cęlestis Ierusalem, quæ constat ex Angelis.

Porro cum mater mea sis, cum genuctis terribilem, & eum, qui aufert spiritum Principum, ipsa quoque terribilis es Principibus tenebrarum, vt castrorum acies, ordinata. Confert deinde Abbas deuotissimus fortitudinem Virginis cum Angelorum exercitibus cum Tartareis illis tenebrionibus dimicantium, ostenditque illam vtpotè Matrẽ Dei esse illis longè formidabiliorem: Sane angeli, inquit ille, quoniam intus faciem hominis contemplantur, per Ierusalem, quæ visio pacis interpretatur, aptè signantur, quoniam vero foras mittuntur propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis, per castrorum aciem ordinatam figurantur; sibi Ierusalem, nobis autem castrorum acies. Vnde Iacob obuiam habens Angelos, qui in eius adiutorium mittebantur: Castra, inquit, Dei sunt hæc. Gen. 32. nobis igitur Sancti Angeli sunt castrorum acies ordinata, idest, ad spirituale prælium contra aereas potestates, pro de-

B. V. fortitudine Angelis assimilatur.

B. V. sibi est Ierusalem, nobis castrorum acies ordinata nos defendendo.

Angeli sunt castrorum acies quæ nos defendunt, aduersus Dæmones.

defensione hominum præparata.
Nam vt ait Apostolus Ephes. 5. *Non est nobis colluctatio aduersus carnem, & sanguinē, sed aduersus Principes, & potestates, aduersus Principes tenebrarum harum, cōtra spiritualia nequitiæ*. Quomodo autem nos caro, & sanguis, possemus contra illos, nisi nostram infirmitatem castra hęc Dei circumdarent. Vnde Eliseus ad conspectum hostium trepidanti puero:
Noli, ait, timere, plures enim nobiscum sunt, quam cum illis. Cumque orante Elisæo aperuisset dominus oculos pueri vidit montem plenum equorum, & curruum igneorum in circuitu Helisæi 4. regum. 6. nimirum hæc erant castra Dei, Angelicus ille exercitus ordinatus, contrarijs potestatibus pro defensione hominum semper oppositus.
Tam terribilia sunt hæc Dei castra castris aduersariorum, vt nulla ex parte irrumpere audeant, nisi quantum occultæ rationis dispensatione sinuntur. Dilectus igitur, vt piam Matrem demonstret cunctis malignis spiritibus vehementer terribilem, dixit eam terribilem, vt castrorum aciem ordinatam. Quasi dicat: Quia te sciunt aereæ potestates esse Matrem meam, Matrem triūphatoris, & spoliatoris sui, cuius est signum in frontibus piorum depictum, verentur te Matrem terribilis, & eius, qui aufert Spiritum Principum, id est, destruit superbiam malignorum spirituum; tu quoque illis terribilis facta es, & non mediocriter, sed sicut est illis, terribilis Angelicus exercitus, ad coercendos eos, ne supra modum homines infestent diuinitus ordinatus. Hæc Guglielmus quibus luculenter sane ostendit Deiparam ob eminentissimam diuinæ Maternitatis dignitatem, terribilissimam, castrorum esse aciem, castris, aciebusque Angelicis longe formidabiliorem.

B. V. quia Mater est Triūphatoris & spoliatoris Inferni ideo Dæmonibus terribilis.

B.V. terribilis Dæmonibus magis Angelicus exercitus ob Diuina Maternitatem.

6. Non desunt huic bene instructæ ordinatæque aciei alæ suæ, quibus instructa, & protegit ab hostibus, & in illos quasi inuolare consueuit.
Hinc Rich. à S. Laur. libro 2. de laude Virg. *Maria*, inquit, *protegit nos alis, de quibus ei dicimus: Sub vmbra alarum tuarum protege me á facie impiorum qui me afflixerunt. Item in vmbra alarum tuarum sperabo donec transeat iniquitas*. Hanc Virginearum alarum vmbram agnouisse visus est, S. Bonauentura cum de suorum hostium insolentia Virgini conquerebatur Psalm. 21. *Deriserunt me inimici mei vndique; tu autem sub vmbra manus tuæ contulisti mihi refrigerium bonum*. Agnouit, & Psa. 53. cum cecinit; *Domina in nomine tuo Saluum me fac, & ab iniustitijs meis libera me. Vt non noceat mihi calliditas inimici sub vmbra alarum tuarum protege me*.

Acies B.V. contra Tartareos hostes instructa habet suas alas, quibus vos protegit.

Et alibi Ps. 3. *Esto vmbraculum protectionis in tentationibus nostris, expansio alarum tuarum defendat nos à deuorante*. Proinde iure merito huius protectionis conscius idem Sanctus Psa. 2. Tartareis hostibus animosus insultabat. *Quare fremuerunt inimici nostri, & aduersum nos meditati sunt inania? Protegat nos dextera tua, (quæ est velut altera ala aciei) ò Mater Dei, vt acies terribilis confundens, & destruens eos*.

B.V est nobis vmbraculum protectionis in tētationibus nostris.

Nouerat idem Sanctus virtutem hanc Virgineam quando illi canebat.
Corruant ante pedes nostros inimici nostri, virtute tua eorum capita conterantur.
Quam ob causam hac Virgineâ fretus protectione Cosmas Ierosolymitanus confidenter Deiparam alloquebatur: *Insuperabilem ò Deipara spem tuam habens, seruabor; defensionem tuam possidens non timebo; persequar inimicos meos, & in fugam vertam, solam habens vt thoracem protectionem tuam, atque omnipotens auxilium tuum*. Eiusdem virtute ac protectione fretus memoratus Richardus à S. Lau. li. 2. de laud. Virginis pronunciauit: *Potens est Maria ad protegendum: vnde ipsi securè dicere potest seruus eius: pone me iuxta te, & cuius vis manus pugnet contra me*.
7. Virgineam hanc virtutem potentiamque agnoscens Hugo Charensis in Psal. 90. Eam Adiutorium Altissimi nuncupauit, insinuare volens, eum qui in Adiutorio hoc Altissimi habitat; in protectione Dei cæli commoraturū securissimè, & à Dæmonum insidijs liberandum, seu, vt legit Hieronymus; In vmbra Omnipotentis pernoctaturum. Est enim Virgo noua quædam Eua seu adiutorium illud quod in figura, Adamo, cum esset solus ad prouidendum Domui suæ concessum fuit. *Hæc est*, inquit Hugo de Maria, *Adiutorium Altissimi, quia iuuat eum ad saluandum genus humanum. Vnde de ipsa verè dicitur; faciemus ei Adiutorium simile sibi Gen. 2*.

B.V. est Adiutorium Altissimi, quia iuuat eum ad saluandum genus humanum.

8. Neque vero solummodo ipsa Virgo, verumetiam Sacratissimum ipsius Nomen Tartareis phalangibus est formidandum. Hinc Sanctus Bonauentura cap. 3. speculi Nomen Mariæ. amarum Dæmonibus mare interpretatus.

Mariæ Nomē Tartareis hostibus formidandum.

tus. Hinc Rich. à S. Laur. libr. 1. de laud. Virg. capit. 2. præclarè suadet: *Tentatis supra vires, & eo amplius tentaris timens Diaboli insidias, quanto te ab eo expugnatum aliquando recordaris? Recordare quod Turris sit fortissima, Nomen Dominæ nostræ, ad ipsam confugiet peccator in tentatione; & etiam qui peccauit, & saluabitur.*

Mariæ Nomē Turris fortissima.

Hinc est quod sponsus Cantic. 1. eam fortissimo illi exercitui de curribus, & equitibus Pharaonis triumphanti eosque mari rubro demergenti compararit: *Equitatui meo in curribus Pharaonis assimilaui te amica mea.* In hoc elogio explicando consulendus Greg. Nyssenus Hom. 3. in Cant. quem retulimus Par. 1. Dis. 9. n. 38.

B. V. Exercitui Angelico de Pharaone Tartareo triumphanti comparatur.

9. Rupertus Abbas per Equitatum domini prodigiosam illam Virgam Moysis, qua tot, tantaque perpetrata sunt miracula, mare apertum, subuersi Pharaonis currus, demersæ tot Aegyptiorum myriades, intelligens, Virgam Mosaicam gloriosissimam Deiparam fuisse pronunciauit. lib. 1. in Cant. dum ita sponsum sponsæ loquentem introducit. *Quis nam fuit ille meus equitatus in curribus Pharaonis, vel quomodo in curribus Pharaonis?* Magnum, & mirum spectaculum respicienti; inde currus Pharaonis, inde equitatum meum. Currus namque Pharaonis valde multiferro armati, plerique etiam auro, atque argento insigniti fuerunt: equitatus autem meus, Virga vna fuit, Virga Moysis, & Aarō. Virga illa contra sublimes currus Pharaonis taliter equitauit, hoc modo militauit.

B. V. Virga Moysis.

Equitatus Dei Virga vna Moysis fuit.

Tum Virginis deuotissimus Abbas, omnia Virgæ illius virtute perpetrata recensens prodigia, vsque ad Pharaonis ac Aegyptiorum in mare demersionem, tandem ad Virginem in persona sponsi conuersus, concludit: *Quomodo vel in quo tali equitatui meo amica mea assimilaui te? Videlicet quod posita coram deo Virga illa, in tabernaculo testimonij sequenti die inuenta est germinasse, & turgentibus gēmis eruperant flores, qui folijs dilatatis, in amygdala deformati sunt. Illi signo, illi equitatui meo assimilaui te amica mea. Sicut enim Virga illa, virgas maleficorum, & incantatorum deuorauit, omnemque Aegyptiacā obtriuit superbiam, ac deinde germinauit, frondit, floruit, & fructum protulit, non plantata, non succo terræ animata, sed virtute cœlesti supra vsum naturæ prouecta: Sic tu pulcherrima mulierum, amica mea, cunctam hæreticam prauitatem intermisti, superbiam Diaboli deiecisti, conceptu florida, partu fructifera. Virgo in conceptu, incorrupta in partu, Virgo ante partum, incorrupta post partum. Nonne igitur pulcherrima es mulierum? vere pulcherrima.*

Virga Moysis dicitur fuisse Virga Aaron quæ floruit.

B. V. Virga Aaron frondens ac florens, & fructificans.

Virga Moysis Maria, quę Aegyptios serpentes deuorauit, dū hæreticam prauitatem interemit.

10. Quod si verum est quod aliqui Rabbini memoriæ prodiderunt, in Virga Moysis nomen Dei Tetagrammatō inscriptum fuisse, tanto certe illustrior erit figura nostræ Virginis, in qua non modo Dei nomen, verum ipse DEVS corporaliter nouem mensibus, factus homo, inhabitare non est dedignatus. Vnde iure merito S. Bonau. in spec. c. 13. eam virgam ferream ad conterendos dæmones, ob Diuinitatem sine dubio, in ipsa habitantem nuncupauit: *V. Maria*, inquiens, *est Virga ferrea Dæmonibus. De hac Virga Psalmista: Reges eos in Virga ferrea. O Maria verè Virga ferrea, & dura Dæmonibus, arcens Dæmones à nobis. Hoc Domina petimus, & deuotè petimus cum Innocentio: Aue Dei Mater alma, quæ ex dignitate, qua Dei Mater es, imperare potes Dæmonibus, compesce Dæmones ne nobis noceāt. Pręcipe Angelis vt nos custodiāt.*

Rabbini opinati in Virga Moysis Nomē Tetragrammaton insculptum.

M. Virga ferrea est Dæmonibus ad eos conterēdos.

B. V. pręcipit Dæmonibus ne nobis noceant.

11. In eodem Virginis encomio Cardinalis Halgrinus pietate in Deiparam verè eminentissimus, præter iam dicta, pulcherrima quędam inuenit alia mysteria, quibus mirificè hæc Virginea potentia, ac virtus Virtutibus Angelicis longe præstantior illustratur. Audet enim non modo illam Angelis, verum etiam reliquis Sanctis ipsiusque potentissimi Regis Regum Christi potentiæ comparare. Dum iuxta versionem 70. Interpp. legens: *Equo meo assimilaui te*; virtutem, potentiamque Deiparæ, humanitati Christi, quæ equus quidam nobilissimus, ac generosissimus extitit, cui insidens Diuinitas triumphum de mundo, infernoque reportauit, conferre non est veritus. *Potest*, inquiens, *equitatus Christi nomine, illa militia triumphalis intelligi, qua contra Diabolum equo carnis suæ insidens militauit. De hoc equitatu cecinit Abacuc ad Dominum: Et equitatus eius contra insultus Diaboli fuit salus hominum. Hic est equus ille, de quo olim Zacharias: Vidi per noctem, & ecce Vir ascendens super equum rufum: Hic est equus humanitatis assumptæ, proprio sanguine rubricatus, cui velut equo insidens, DEVS de Diabolo triumphauit. Dicit ergo filius Matri: In curribus Pharaonis, & exterrendis, & conterendis, etsi non adæquaui, assimilaui tamen te equitatui meo, siue Equo meo, ô Mater Dilectissima*

B. V. virtus ac potentia similis virtuti Humanitatis Christi.

elissima quia licet in exterrendis, & conterendis castris Diaboli humana Maternalis Virginitas non adæquatur Deitati, in his tamen eidem assimilatur, præ cæteris. Hæc Card.

Ex quibus colligimus Diuam Virginem sicut in reliquis actionibus pene omnibus Christum, sic in Dæmone, virtute sibi concessa Diuinitus, obterendo, & triumphando, fuisse imitatam.

Humanitas Christi Dæmonibus horribilis ob IESV etiam Nomē quod gestat.

12. Virtus porro hæc humanitatis Christi, qualis, quantaque extiterit, vel ex eius Sacratissimo ac potentissimo Nomine IESV, quod Dæmonibus est semper horribile, colligere possumus. Huius Diuinissimi Nominis virtutem S. Chrysologus ser. 144. hisce verbis celebrauit: *In hoc Nomine tota Deitatis adoratur Maiestas, omnes qui commorantur in cælis, vniuersi qui habitant terra, cuncti qui in profundo detinentur Inferni huic prosternuntur Nomini, hoc adorant. Audi Apostolum: In hoc Nomine IESV omne genu flectatur cælestium, terrestrium, & Infernorum. Hoc dedit Nomen cæcis visum, auditum surdis, claudis cursum, sermonem mutis, totamque Diaboli potestatem, de obsessis corporibus virtus huius Nominis effugauit. Etsi nomen tantum est, quanta potestas? Sed quis est iste qui vocatur hoc nomine? Iam dicat Angelus. Filius Altissimi vocabitur. Videtis quia quod concipit Virgo, non terrenum germen est, sed cæleste; Virgo peperit, sed DEVS suscepit filium,* Sic Chrysologus, qui ex Nominis Diuinitate admirandisque effectibus, potentiam humanitatis Christi, mirabilia vel in ipsa Virgine operantem intulit. Hoc enim Nomen Saluatoris *Virginitati Sociatam fœcunditatem; mortalitati incorruptionem; passibilitati, impeccabilitatem visum est conseruasse.* Vnde Nomen IESV interpretans Saluatorem idem S. Antistes conclusit; *Merito ergo Virginis salua sunt omnia, quæ omnium genuit Saluatorem.*

Nominis IESV elogia.

IESV Nominis magna potestas, quia Filius est Altissimi.

Quam ob causam S. Vicentius Ferrerius serm. de Circun. iure merito pronunciauit: *Hoc Nomen IESVS est virtuosum, quia omnes virtutes, quas DEVS posuit in herbis, lapidibus, verbis, plantis, stellis, & constellationibus, omnes sunt, & continentur in hoc benedicto Nomine IESVS.*

In nomine IESV omnis virtus creaturarum cæli, & terræ continetur.

13. Admirabilem quoque huius Sacratissimi Nominis virtutem, energiam ac potentiam in spiritu rapta ipsa die Circunsionis Domini sacro vidit B. Magdalena de Pazzis Par. 4. cap. 23. eius vitæ dum: Te DEVM laudamus Moniales concinerent. Contemplatione enim dulcissimi illius, potentissimique Nominis absorpta, & diuina suauitate plena, ita proloqui cœpit: O' sponse amantissime largire hisce tuis Sponsis tuum sanguinem, eodemque in earum cordibus tuum amabilissimum Nomen inscribe; quod quidem ita dulce, ac potens est, vt nec intelligi, nec comprehendi ab vlla creatura possit. Omnes cæli Hierarchiæ in vnum coaluisse videntur corpus, adeo vnitæ, atque concordes sunt, ad inclinandum se tuo dulcissimo Nomini, illud adorando. Illi vero qui sunt in Inferno, licet prorsus huius venerationis sint incapaces, nihilominus tamen cum tibi Nomen hoc fuit inditum, nescio quid timoris experti ad illud adorandum compulsi sunt. Et tamen creaturæ, quæ fructu huius Nominis potitæ sunt, adeo ingratæ existunt.

Desideratum vt IESVS Nomen suū sanguine suo cordibus nostris insculpat.

Nomen tuum, Sponse mi, Patrem æternum placat contentos, lætosque reddit Angelos, exhilarat iustos, & contremiscere facit Cacodemones. O' paruule Sponse mi, nosti bene, infantulos libenter res magnas alijs tribuere, quia eiusdem esse valoris cum minimis sibi persuadent. Ita quæso fac etiam tu, siquidem pro nobis Infans fieri dignatus es. Dona nobis Magnum hoc dulcissimumque tuum Nomen quia si animæ nostræ Nomen hoc tuum corde reclusum habuerint, habebunt sine dubio rem maximam, quam in rerum natura desiderare possunt. Nomen enim hoc tuum complet cælum, & terram. Vnde qui fieri potest, vt dulcissimi huius Nominis effectus non experiamur? Hoc Nomen, Nomen est Salutis, & qui fieri poterit vt omnia verba omnia quæ ex ore nostro procedunt, non sint salutifera? Quare Sponse mi ne quæso dedigneris Nomen tuū harum cordibus inscribere, ne dedigneris singulis earū sēsibus, singulas tui Nominis literas inserere, siquidem tui amore captus seruus tuus Bernardus, illud iubilum omnium sensuum, & mel in ore esse dixit. O' quam dulcia verba eorum sunt, qui te in corde gestant. Quæ suauior, dulciorque audiri potest melodia, quam dulcissimi Nominis tui auditus? Illo siquidem efficimus, vt æternus Pater ad nos oculos suos conuertat, purissimique Angelici Spiritus cupiunt, vt ita dicam, vt ipsis in huius Nominis laudibus associemur; eoque Dæmonibus

Nomen IESV Patrem æternum placat.

Nomen IESV complet Cælum, & terrā.

Optādum vt IESVS sui Nominis literas quioq; nostris sensibus inserat.

Nomen IESV facit vt Pater æternus suos oculos ad nos conuertat.

bus

bus reddamur formidabiles. Sic illa..

14. In hoc eodem Nomine nō modo virtutem ac potentiam, verumetiam pondus quoddam admirabile ad deprimendos in profundum Inferni Cacodæmones, eorumque superbiam, inuenit Petrus Abbas Cellensis lib. 2. epi. 4. dum exclamauit: *O pondus Nominis Iesu! quis appendere, quis dinumerare, quis æstimare valeat hoc Nomen in pondere? Nunquam sine pondere nominandus est IESVS. Pondere vtique sanctuarij, quia nemo potest dicere, Dominus IESVS, nisi in Spiritu Sācto.* Cum igitur Nomen humanitatis Filij Dei tantæ virtuti, ac energiæ, tanti pōderis, ac potentiæ, sit vt sanctitate sua omnem aerearum Potestatum tyrannidem opprimat: quanto magis erit ipsa humanitas, ac consequenter ipsa Virgo Deipara, ex cuius vtero assumpta est, & cui ab ipso cælesti sponso, ad obterendas Tartari phalanges assimilata est? O quam apposite B. Ioannes Geometra Hymno 2. Deiparam Lauro, quæ Dæmonum impetus, ad instar fulminis, fulgurisque in homines irruentes, à nobis arcet, comparauit, dum eam in hunc modum magno pietatis sensu salutauit:

In Nomine IESV nō modo virtus ac potentia, sed & ingens pondus reperitur.

Salue procera Laurus, quæ procul arces
Fulguris haud fulmen, Dæmonis at faculas.

Laurus est B. V. non tā fulmen à nobis, quam Dæmonis arcens potestatem.

15. Virgineam hanc virtutem potentiamque, qua contra Infernalium hostium insidias mortales proteguntur, iure sane merito sponsus celeberrimæ illi, atque inexpugnabili Turri Dauidicæ contulit Cant. 4. *Sicut Turris Dauid*, inquiens, *collum tuum quæ ędificata est cum propugnaculis, mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium;* siue enim per Turrim hanc Deiparæ efficacissimam orationem, quæ velut per collum in omnia Ecclesiæ membra Spiritus vitales, ac spirituale nutrimentum deriuat, intelligatur, vt voluit Nyssenus. Hom. 7. in Cant. siue munimen, ac refugium peccatorum, vt Cardinalis asseuerauit Halgrinus, Deiparæ sane eximiam hanc Virtutem, Angelicarum Virtutum longe excedentem nobis ob oculos proponit. Quæ vt tanto magis nobis elucescat, audite ipsius pijssimi Cardinalis verba: Ceruix B. V. eminentiam sublimitatis eius contingētem scilicet, imo excedentem Angelos) designat, propter quam Christus verus Dauid in Ecclesia militante Hierusalem ædificauit, atque erexit, vt esset peccatoribus munimen, ac refugium. Propugnacula huius turris sunt virtutes, & gratiæ, dignitates, & pręrogatiuæ, intentionum puritas, & operum sanctitas, virtus orationis, & merita operum, quibus B. V. peccatorem pœnitentem protegit, & tandem expugnat inimicum. Clypei de Turri hac pendentes, virtutes sunt, quæ repellunt iacula tentatoris, eiusque insultus. Clypeus est fortitudo, quę aduersus impetus aduersitatum resistit. Clypeus est temperantia, quæ ignea tela concupiscentiarum carnalium repellit. Armatura fortium, opera sunt virtutum, per quas impugnatur, & debellatur Diabolus, quasi gladio vel lācea, qualia sunt opera iustitiæ, pietatis, & misericordiæ, orationes, & Eleemosynæ. Dicitur ergo, quod mille clypei pēdeant ex ea, omnis armatura fortium, nam ad defensionem nostram hostiumque impugnationem, ipsa nobis adiutorium, omniumque virtutum exempla subministrat. Plura, qui volet de hac Virginis aduersus Tartareos hostes virtute, ac potentia videat 1. Par. D. 9. numero 66.

Oratio B. V. est collū per quod in omnia Ecclesiæ membra Spiritus vitales deriuantur.

B. V. Turris à Christo vero Dauide ædificata, vt esset nobis peccatoribus in refugium, & munimen.

Propugnacula in Turri Dauidica sūt virtutes, & prærogatiuæ B. V.

Quinam sint Clypei huius turris?

B. V. ad defensionem nostram hostiumque impugnationē nobis adiutorium subministrat.

17. Quanta porro vis, & energia sit orationum sacratissimæ huius Virginis, quibus quasi collo cum Christo eius Filio humani generis capite vnimur, quātumque omnium Angelorum Sanctorūq; intercessiones antecellat, idem deuotissimus in Deiparam Cardinalis mysteriosè declarauit. Explicans enim illud sponsi in huius Virginis laudem celebratum elogium Cantic. 4. *Fauus distillans labia tua sponsa, mel, & lac sub lingua tua: Fauus*, inquit, *est mel in cera, significatque Deitatem in carne. Labia igitur Matris IESV Christi, in precibus suis distillant magnitudinem Filij, qui exauditus est, pro sua reuerentia, vt in fauorem tanti Filij, ipsa digna sit exaudiri. Vt autem potentior ostendatur oratio Virginis quacunque cuiuscumque tandem, siue Angelicæ, siue humanæ creaturæ, Oratione*, subditus: *Mel, & lac sub lingua tua. Mel siquidem quod è cælo trahit originem, Angelicam naturam demonstrat. Lac verò, quod de carne nascitur, in sanctis hominibus mundæ vitę candorem designat. Atque hi omnes tam Angeli, quam viri Sancti inferiores sunt in precibus lingua Matris Christi.*

Orationum B. V. apud DEVM super omnes Angelos, & sanctos præstantia.

Ad harum vero precum efficacem potentiam, accedit odor vestimentorum, idest odor meritorum, quibus Virgo exornata refulget. qui odor est, sicut odor thuris, idest, sicut odor orationis fragran-

Meritorum B. V. apud DEVM potentia.

flagantis ac fragrantis. Ipsa enim pro peccatoribus, non minus meritis, quam precibus intercedit. Sic Cardinalis de virtute, & energia Virginearum orationum, ac meritorum, quibus apud Diuinam Maiestatem, intercedit, nosque contra Orci potentiam aereasque potestates reddit inexpugnabiles, virtutem cælestium Virtutum quam longissimè excedendo.

17. Ostendit sane Deipara nostra gloriosissima quanta super omnes Angelicas Virtutes ad retundendas ac comprimendas Tartareorum hostium vires, robur, ac tyrannidem, polleat facultate in Hieronymo illo Religioso Pictore eximio, de quo Religiosissimus Plebartus lib. 6. Stell. Part. 2. art. 2.

Pictoris B.V. Imagines venustè pingentis grauis tentatio.

Hic cum summopere oblectaretur pingendis Sacris Deiparæ Imaginibus, mos illi fuit eam Schemate pulcherrimæ Reginæ Sole vestitæ, corona stellarum 12. redimitæ, Cacodæmonem pedibus, specie tortuosi serpentis conculcantis eiusque teterrimum caput conterentis, repræsentare. Aegrè id humani generis ferens hostis, quod Virginem tam venusto, se vero tam turpi, atque abominando efformaret ore, indignatione, furoreque percitus, ardentissimas Hieronymo libidinis subijcit faces, eumque ad scelus perpetrandum inflammat. Vtque faciliorem ad illud designandum ipsi sternat viam, suadet tanquam Sacrarij curam gerenti, vt calices aliaque vasa aurea atque argentea colligat, atque confringat, vsibus futuræ vxoris, familiæque sustentandæ opportuna. Dum infelix tam nefandum sacrilegium aggreditur, mox Cacodæmon stentoriâ voce vociferatur:

Tentatur à Dæmone Carnali concupiscentia.

Currite currite, quia Hieronymus thesauros Ecclesiæ deprędatur. Aduenere subito domestici, eumque in flagranti repertum cum nox intempesta esset columnę alligarunt, in crastinum eum mulctaturi. Interea vinctum Stygius tenebrio ac Veterator sannis, cachinisque amarillimis diuexat. *Tunc es ille*, inquiens, *qui me adeo deformem adeo horrendum atque abominabilem; Mariam vero contra tam eleganti forma conspicuam pingere assueueras?*
Adiuuet ergo te illa tua pulcherrima Regina, teque ab his liberet vinculis, si valet.

Dæmonis sannæ ac irrisiones.

Inter has deprehensus angustias Hieronymus quo se vertat nescius, tandem ad misericordię recurrit Matrem, scelus detestatur, intimoque cordis eam inuocat affectu, rogat, obsecrat, ne sibi in tam præsenti desit periculo. Nec mora, ei se visendam Angelis stipata exhibet Deipara: *Confortare*, inquiens, *Hieronyme, ac deinceps caue versutias Diaboli:*
Et quia mihi seruysti, in hisce te tribulationibus non deseram. Illicoque mandat Angelis vt vinculis Hieronymum suum absoluant; & Veteratorem Tartareum comprehensum, in tantę ipsius fraudis, atque nequitiæ vltionem ad eandem columnam constringant. Monetur interea Hieronymus à Deipara vt hora competenti det signum ad matutinum, & in choro cum reliquis Psalmos de more decantet, salua sibi futura omnia. Quod, & factum est. Religiosi enim illi cum in Sacrario calices aliaque Ecclesiæ vasa integra, operâ sine dubio siue Angelorum, siue Deiparæ reparata, suisque locis reposita, & Hieronymum in choro psallentem, ac denique humana Specie Cacodæmonem columnæ alligatum vidissent, hæsere stupefacti. Quibus Hieronymus rei gestæ seriem cum enarrasset, multisque lacrymis veniam tanti delicti esset deprecatus, Virginisque benignissima pietatis viscera, quæ pro tam modicis picturæ obsequijs & tantis malis nequissimique Veteratoris fraudibus, eripuerit, inque eius caput omnia retorserit, deprædicasset; Reginæ cælorum nimirum omnes Patres illi clementiam admirati, communi consilio, atque consensu, in stygium illum columnæ alligatum Nebulonem multis verberibus sæuierunt.

B.V. curat Hieronymũ vinculos absolui, & Dæmonem ad Columnam per Angelos alligari.

Quis hic gloriosissimę Deiparæ vim virtutẽque omnes Angelicas Virtutes longè transcendentem in Tænerei hostis viribus, conatibusque elidendis, quibus aduersus eius clientulos desæuire consueuit, non obstupescat, summisque in cælum laudibus non extollat?

Quare præclarè tandem concludit idem Pelbartus: *O' igitur anima fidelis, vide, quam bonum sit Virginem benedictam inuocare, ei deseruire. O' super benedicta Virgo Dei Mater, Sponsa charissima, Soror, & Filia. O' Virgo Virginum Regina misericordissima. Domina omnium creaturarum excellentissima, per illum pium IESVM, qui te elegit, per illum tuum dulcẽ Natum per eius amorem Sanctissimum te obsecramus, vt in huius mundi naufragio contra omnes Dæmonum insultus nobis succurrere non dedigneris.*

Oratio Pelbarti ad B.V.

18. Eandem suam virtutum ostendit Virgo Deipara in muliere quadam Anterpiensi, è Cacodæmonis potesta-

Mulier sodalitatem Rosarij ingressa à Dæmonis potestate eripitur.

te liberanda declarauit, vt scribit Bzouius ad Annum Christi 1213. n. 10. Hęc datā proprio sanguine exarata humani generis hosti Syngrapha sese eius seruitio mancipauerat. Verum postquam Sodalitati Sacratissimi Rosarij Nomen dedit, Dæmon, Virginis compulsus imperio chirographum restituere, ipsomet inuite fatente, compulsus est, atque ita inuincibili illa Diuinæ Matris virtute, miserabilis illa mulier in pristinam libertatem restituta est.

Aliæ Virtutū proprietates. In Virtutibus Angelicis.

19. Ad alias Virtutum proprietates gradum faciamus. Has B. Albertus M. & Sanctus Antoninus collectas ex S. Dionysio tres esse dicunt. Agmen ducit, *Incommunicabilis Virilitas in resistentia contrarij, in aggressione ardui, & tolerantia mali. Altera est, omnis imbecillitatis, qua ad exequendam Dei voluntatem tradiores fieri possent, carentia*. Postrema denique *ad inferiores largitas*. Quæ omnia quam venustè, & longè maiori cum splendore refulserint in gloriosissima Deipara nostra, manifestissimum est. Ipsa enim ob incommunicabilem vlli puræ creaturæ eximiam illam suam virilitatem, in ipsis mundi nascentis incunabulis Virago ab ipso Creatore appellata est, dum dixit de Eua: *Hæc vocabitur Virago, quia de viro sumpta est*. Gen. 2: Quæ verba expendens Rich. à S. Laurent. libr. 4. de laud. V. *docet eam potius, quam Euam dicendam Viraginem, eo quod consentiendo in Incarnationem Verbi effecerit, vt verbum, caro; Filius Dei, Filius hominis fieret, atq; ita immensum DEVM hominem, virumq; egerit effeceritque dum ipsius vtero purissimo, humanitatis nostræ sese paludamento contexit*. Idem Richardus ait *Deiparam virilitatem egregiam ostendisse dum prima omnium, absque omni præcepto, consilio, exemploque Virginitatem vouit*; Quare ait longè potiori iure ipsi illa pulcherrima elogia conuenire Iudith. c. 15. *Tu gloria Hierusalem, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri; Quia fecisti viriliter, & confortatum est cor tuum, eo quod castitatem amaueris*. Et licet varijs in rebus Virgo nostra virilem semper animum ostenderit, ostendit tamen vel maxime, in dilectissimi Filij Passione, inquit idem Rich. *ita vt ad titulum eius laudis, & gloriæ sufficiat, quod eius mentem tanta vis amoris accenderat, vt fugientibus discipulis, oblita sexus fragilis, astrans cruci, morientique Filio condolens, animam suam etsi non posuit, exposuit tamen. Quis enim sanè capitis dicat ipsam talem Matrem, à tali filio tam dilectam, minus dilexisse Filium suum Vnigenitum, & talem filium, quam Dauid Absolonem fratricidam cum dicebat* 2. Reg. 18. *Quis mihi det vt ego moriar pro te Fili mi Absolon*! Sic fere Rich.

B. V. à Deo Virgo appellata, ob incommunicabilem virilitatem.

B. V. potius quam Eua Virago appellanda, & quare.

B V. virilitatem egregiā ostendit prima omnium Virginitatem Deo vouēdo.

B V. virilem animum in Filij passione ostendit

20. Ostendit item Virilitatem suā Virago nostra plane nulli creaturæ cōmunicabilem, in resistendo contrarijs. *Ita enim*, inquit Albertus, *omne contrarium nocicuum, videlicet peccatum vicit, ab illo nunquam se vinci passa fuerit. Qua in re ipsas excessit Virtutes quam longissimè. Angeli enim nunquam vicerunt, quia nunquam in aliqua aggressione ardui pugnauerunt, cum sint Spiritus, qui mundi huius, carnisque miserijs minimè obnoxij sunt. Neque enim egestate aut paupertate premi possunt, neque similiter, carnis macerationem experiri, vti Virgo Deipara, ob quam merito mons myrrhæ à Filio nuncupatur*. De hac aduersus vitia virili plane Virginis resistentia præclarè S. Ignat. scribens ad Ioannem: *Contra autem vitiorum pestiferos conflictus in pugna fidei disceptans enitescit*. Porro super omnes Virtutes, peccatum adeo viriliter deuicit, vt merito de ipsa pronunciarit Bernardus, Epist. 174. ad Canon. Lugdun. *Ego puto quod, & copiosior sanctificationis benedictio in eam descenderit, quæ ipsius non solum sanctificaret ortum, sed, & vitam ab omni deinceps peccato custodiret immunem; quod nemini alteri, inter natos quidem mulierum, creditur esse donatum. Decuit nimirum Reginam Virginum singularis priuilegio sanctitatis, ab omni peccato vacuam ducere vitam, quæ dum peccati, mortisque pareret peremptorem, munus vitæ, & iustitiæ omnibus obtineret*. Quam Virginis purissimæ ab omni peccato immunitatem peruenustè Pater noster expressit Causinus lib. 2. Hierogl. 20. Dianâ Cyndiade, cuius simulachrū sub dio nunquam omnino niue, aut pluūia tangebatur, vt scribit Polybius lib. 16. pag. 752. *Multa huiusmodi*, inquit Causinus, *celebrantur argumenta in honorem Sanctissimæ Virginis, cui nihil est ex communi hominum macula contagionis instillatum:*

B. V. ita peccatum vicit, vt ab illo vinci nunquā potuerit.

Angelicæ virtutes carnis miseriis minimè obnoxiæ, vnde nunquam huiusmodi vicisse dicēdæ sunt vti B. V.

Decuit Reginam Virginum singulari priuilegio Sanctitatis ab omni peccato vacuam ducere vitam.

B V. Diana Cyndias à niue, & pluuia peccatorum illæsa.

Qualiter è spinis mollis rosa surgit acutis
Nil quo lædat habens, matremque obscurat honore.

Qua in re Virgo videtur persimilis statuę Iouis Ithomatæ, quæ in flagrante sylua illæsa perstitit. Exarsit nimirum vehementissimo cupiditatis igne vniuersa generis humani sylua post protoplastorum lapsum, omnes noxia illa ambus-

ambussit flamma, sola Virgo vniuersali hoc incendio exempta, Virilitate suam, peccatis resistendo manifestauit.

21. Ob eamdem hanc Deiparæ nostræ ab omnis peccati incendio immunitatem comparari posse videtur admirabili Viti illi regionis Cataceumenes de qua idem Causinus libr. 1. Hierogl.76. ait, quod sit combusta, arboribus prorsus careat, siquidem camporum superficies tota est cinericia, montana,& saxo nigri coloris, velut ex adustione fulminum. Inter illam tamen terræ maciem, & ingratam cæli inclementiam Vitis ramos viridissimos explicat. Et quæ tandem est vitis ista, nisi illa, quæ de se aiebat Eccli. 24.

B. V. Vitis Cataceumenes tota virens.

Ego quasi Vitis fructificaui suauitatem odoris, & flores mei fructus honoris, & honestatis.

Vnde huic potissimum Virgini ab omni peccati labe depuratissimæ lemma illud Viti Cataceumenes præfixum appropriandum est: *Virgo inter vitiorum incendia intacta.* Quam ego terram ambustam variarum cupiditatum, vitiorumque ignibus atque incendijs merito dixerim esse mundũ, in quo Vnica ac primaria Vitis Christus eiusque Mater ab hoc vniuersali incendio illæsa perstitit. Quare quod de hac cõcremata regione quidam eruditus scripsit Poeta, multo aptius de mundo hoc quem vitiorum cupiditatumque incendia concremarunt, dici potest. Verè enim Mundus hic immundus:

Mũdo regio sterilis.

Est Regio igniferis late combusta ruinis
Arboribusque,satisq;,carens vt torridus aruis
Stat vapor, & steriles mundi squallentis arenæ,
Hanc nunquam pluuio perfudit Sydere vernus
Iuppiter, aut picto Thaumantis disco lor arcu,
Sed situs informis terras premit, aruaque fascis
Aspera moerentes cruciant sub vomere tauros.
Tum forte exiguæ calamus si reptat auenæ
Aegra soli macies crescentem exsugit aristam.
Hinc frustrata Ceres fœtus deplorat ademptos,
Et labor et malesuada fames,& tristis egestas
Crudeles longo ludunt, examina Diræ,
Nempe hic vt perhibent ignitum flumen Olympo
Decidit, & rapidis fluxere vaporibus auræ
Sulphureasque vagus torquens per inania flammas
Omnia Vulcanus fumanti vortice sorpsit.
At licet infestus terram decoxerit ardor,
Vastarit que amplos pestis Liparcia tractus,
Vinea combustæ se subtrahit vna ruinæ
Et læto grauidos extollens vertice ramos
Irrorat madidas Lenæo nectare rupes.

B.V. vitis sola inter incẽdia intacta.

Quæ porro hæc inter tam torrida fumantique incendia Vitis sit, quia tam ardens omnia funditus decoquẽs ignis, non ambidem Causinus eleganti hoc versiculo declarauit:

Est ardor, vitij labes; Virgo integra, Vitis,

Quod de integerrima Virgine nostra Virginum omnium Regina Sanctissima si intelligamus, impeccabilitatem ipsius, qua, vt loquitur Albertus Magnus omne contrarium nociuum, peccatum videlicet vicit,& ab illo nunquam victa est, clarè hoc Symbolo repræsentatam, vt, & virilitatem eius Heroicam in resistendo peccatis perspiciemus.

Neque vero Virgo Beata virilem hanc fortitudinem in semetipsa dumtaxat ostendebat, sed, & alios ad illam excercendam animabat, vti S. Ignatium Mart. cui ipsa scribere manu propria non est dedignata: *Veniam vna cum Ioanne, te, & qui tecum sunt, visura (ò admirandam Matris Dei dignationẽ) sta in fide, viriliter age, nec commoueat persecutionis austeritas, sed valeat,& exultet Spiritus tuus in Deo salutari tuo.* Amen.

B V.S. Ignatium Martyrem ad virilem fortitudinem excitabat.

22. Quid de altera Virtutum dicam proprietate, qua in Diuina exequenda voluntate nihil vnquam imbecillitatis, nihil vnquam tarditatis experiuntur? Illi enim sunt beati illi Spiritus ad quos loquebatur Dauid Psal. 102. 120. *Benedicite Domino omnes Angeli eius potentes virtute, qui facitis verbum eius ad audiendam vocem sermonum eius.*

B.V.in exequenda diuina voluntate promptitudo.

Quæ proprietas quanta cum perfectione eniteſcat in Deipara, notissimum est. Vnde B. Albertus hanc, cum excellentia summa habuisse Deiparam affirmauit. *Eandem enim vitam Angelicam, quã ducunt Angeli sine onere carnis, ipsa cum carne, & in carne traduxit; cumque eadem carnis sarcina, eosdem ad nobilius brauium consequendum antecurrit:* Sic Alber. Quod nobis illa manifestè, re ipsa declarauit quando abijt in montana cum festinatione ad inuisendam Elisabet, Præcursoremque sanctificandum. Quo in itinere, amor sane Dei, proximique geminas illi addidisse alas visus est; ita vt cum illam in cælo velut signum magnum à Ioanne, sole charitatis amictum, Aqui-

læque magnæ duas habentem Apoc. 12. vel cum Astrologis in Zodiaco signum Virginis alis instructæ, contemplamur epigraphen illam apponere possumus: *Amor addidit*. Vnde Rich. à S.Laur. lib. 4. Virgineæ huius charitatis nonnullas considerans proprietates, inter reliquas ait fuisse *mobilitatem*, *qua ad opera pia, instinctu Spiritus S. omni seclusâ tarditate mouebatur*. *Qui enim, vt ait Bern. amat ardentius, currit velocius, peruenit citius; Vnde cum ipsa ardentiori amore æstuauerit, vt eius verba præseferunt: Osculetur me osculo oris sui, &: Amore langueo; consequens sane fuit, vt ipsa curreret velocius omnibus; & citius adbrauium vitæ eternæ stolâ immortalitatis induta, perueniret Vnde Sapiēs de illa dicere poterat: omnibus mobilibus mobilior est sapiētia*. Sap. 7.

B.V. Alas habuit aquilæ ad opera charitatis exercenda.

B.V. charitas mobilis ac velox.

23. Quod si cum D. Antonino dicamus Virtutes hasce cælestes, esse illas Intelligentias, de quibus Christus: *Virtutes cælorum mouebuntur*; quæ cælorum orbibus assiduè mirabili illa celeritate gyrandis ac voluēdis in beneficiū hominum, sunt destinatæ; dicere sanè poterimus gloriosissimam Virginem, in hoc Cælo militantis Ecclesiæ gyrando, atque gubernando eorundem beatorum spirituū dexteritatem æmulatam, longeque fuisse multis parasangis trāsgressam. Ipsa enim ab ipsis primis nascentis Ecclesiæ exordijs, velut quędam assistens Intelligentia, Sapientiâ suâ totam gubernauit, dum ad illam tanquā Oraculum, Ecclesię Principes Apostoli confugiebant, vt testatus est Rupertus Abbas libr. 1. in Cant. vbi vocat eam Magistram diuinæ legis, & Magistram Magistrorum, Apostolarum scilicet, iuxta illud: Cant. 4. *Fons hortorum, puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de Libano. Vox tua*, inquit ille, *ò B.V. vox illis fuit Spiritus sancti, quicquid supplementi opus erat eisdem mortalibus, vel testimonijs, ad confirmandos singulorum sensus, quos acceperant ab eodem Spiritu diuidente singulis, prout vult, ex Religioso ore tuo perceperunt, instructo ad loquendum, bene composito ad tacendum, prout tempus erat opportunum*. Idem affirmat eam primo illi Apostolico Concilio, de quo S. Lucas cap. 15. Actorum licet de præsentia Virginis nulla fiat mentio, interfuisse, cumeaque Apostolos de rebus omnibus consultasse. *Non est putādum*, inquiens, *quod conuentus ille te omiserit, & sanctum de tuo pectore, de tuo ore Spiritum non consuluerit. Imo, & illic, & in cæteris agendis tu Princeps omnem solusti quæstionem, &c.* Item sentit P. Petrus Canisius noster libr. 5. de B.V. capit. 1. docetque Deiparam non solum interfuisse, sed, & præfuisse vt Caput Concilio illi Apostolico; quicquid contradicat Rutilius Benzonius lib. 1. in Magn. ca. 13. cuius argumentum solidissimè confutauit P. Hinc offer in Apologia Epistolæ B. V. ad Messanenses.

Sicut Virtutes cælorum orbes regūt ita B.V. cælum hoc militantis Ecclesiæ.

B.V. de rebus fidei Apostoli velut Oraculum consulebant.

B.V. primo Apostolico Concilio interfuit.

24. Quid tandem de postrema virtutum insigni illa dicemus proprietate, qua in inferiores largi, ac liberales perhibentur, dum inferiores Angelos illuminant, dum mortalibus in varijs miserijs, infirmitatibusque constitutis auxilio, atque ope præsentissima succurrunt? In hac quoque proprietate Virtutes longè excelluit Deipara. Ipsi enim sua liberalitate dona Dei communicare consueuerunt: Ipsa verò ipsum DEVM: quod tunc vel maximè fecit cum illum in publico peperit stabulo, mox reclinauit in præsepio, vt quisque illo liberè frui posset. Liberalitatem Virginis in donando Filio expertus fuit S. Simeon, cui illum, in eius vlnas sinumque vltro amplexādum osculandumque dedit. Quod munus quantum, quamque magnam extiterit ostendit Guerricus Abbas serm. 1. de Purif. dum Iesum eius Sapientiam, eius Amorem fuisse insinuat: *Lætare*, inquiens, *iam senior iuste, vide iam quod præuidebas; discussæ sunt mundi tenebræ, ambulant gentes in lumine tuo. Plena est omnis terra luminis illius, quod occultum in sinu fouebas, imo quo sensus tuos refouebas. O fomes amoris ipse Amor suauis, & dulcis ad refocillandam animam! Prorsus suauis, & dulcis, etiam cum crucias, & affligis: cruciatus feliciter delectans, sicut ignis salubriter refrigerans! Ignis iste si in sinu absconditus fuerit vestimenta non comburit; imo illum ignem extinguit, qui in sinu celatus non modo vestimentam adurit, sed, & quod vestitum est depascit; id est corpus, & animam consumit. DVES, inquit, noster Ignis consumens est. Sed ò Ignem consumentem, nam animam refouet, demulcet mentem, spiritum recreat, reparatque pereuntem. Huius ignis vim Simeon non ignorabat, qui in sinu suo eum portare gaudebat, pectusque senile fotu illius calefaciebat. Quā salubrius, & suauius Ignis iste senem nostrum calefecit, quam Regem Dauid Abysag Sulamitis, nisi forte Abysag hic idem ignis, sapientia scilicet, cuius amplexu non solum recalescunt frigidi, sed etiā reuiuiscunt mortui. Amplectere igitur beate senex sapientiam Dei, & recalescent, atque*

Angelicæ virtutes largæ ac liberales.

recanescent quasi de nouo sensus tui ; adstringe vberibus tuis misericordiam Dei, & erit senectus tua in misericordia vberi . Inter vbera mea , inquit , commorabitur . Etiam cum reddam illum Matri suæ , manebit apud me .

Et cum inter materna vbera continebitur , nihilominus inter vbera mea commorabitur , & vbera quoque mea inebriabit misericordia vberi, & si non quantum Vbera Matris .

Hæc ille. Quibus sane eximium donum bonorũ omniũ copiam in se cōplectēs à Deipara seni illi communicatũ, liberalitate plane profusissima, indicauit.

25. Idem cęleste Diuinissimumque donum etiam hoc nostro sæculo cum innumeris alijs gratijs, ac charismatis effusissima munificentia elargita est Virgo Deipara alijs quam plurimis, de quibus Discursu de Thronis meminimus. Inter hos merito accensendus videtur Pater noster Bernardinus Realinus, cuius in Virginem Matrem amor fuit tenerrimus. Ab hac enim cum singularia ab ipsis vitæ melioris initijs beneficia accepisset, vt ipsius Vitæ scribit Auctor c. 16. gratissimum se semper ipsi exhibuit ; eamque vt Patronam suam cliens agnouit ; quippe quæ nouis semper beneficijs eum sibi obstringens, catená quadam amoris, vt sibi emancipatum ducebat, adigebatque, vt tanto illius fauori ac beneficijs parem animi gratitudinem reponeret. Constat inter omnes, visibili specie Beatissimā V. illi sese spectandam dedisse , modoque prorsus singulari Angelicam illi castitatem impertitam esse, adeo vt exinde per totam vitam nullam sensus, carnisque rebellionem , imo ne phantasma quidem, illusionévè impuram expertus fuerit. Nec desijt deinceps miserationum Mater hisce, ac similibus eum fauoribus cumulare, quos inter numerari merito potest is, quem Anno 1598. cum de nocte decumberet, consecutus est.

B.V.in P.Bernardinum Realinum liberalitas.

Angelicam illi castitatem communicat.

B. V. se illi visendam exhibet, & suum Infantulum donat.

Inuisit enim eum benignissima Mater, ac Infantulum suum illius vlnis excipiendum, mira liberalitate porrexit; liquescebat nimirum tunc illius anima diffluens suauissimis lacrymis dum brachijs stringeret, suoque admoueret pectori preciosissimum hunc cæli thesaurum, in quo sunt omnes Sapientiæ , & scientiæ Dei thesauri absconditi.

Ad fuit interim vt lumen inferret Excitator, qui cum vultu plane accensum, lacrymisque perfusum cerneret , quid acciderit ei rogat, ille vero cælesti dulcedine ebrius, continere se nequibat, quin exclamaret : O' *frater charissime si tibi contingeret videre quæ vidi: ò gratiam, ò fauorem singularem ? Virgo Virginum hic mihi adfuit cærulea induta pallā, vlnisque meis Infantulum suum IESVM reposuit . O' conspectum beatissimum , ò cæli delicias .* Nec hic Virginis nostræ stitit liberalitas.

Alia etiam vice eandem in ipsum ostēdit. Cum enim ille nocte Natalis Domini, eadem veste indutus, quam tota æstate gestabat, in amorem , & memoriam frigoris illius , quod Saluator in stabulo Bethlemitico infans tulit, confessionibus excipiendis occupatus, frigore pene diriguisset, quod tremore insolito testabatur , B. V. eum rursus in cubiculo celeste illud ipsius Sanctissimi partus mysterium meditantem inusitata benignitate inuisit , iterumque in vlnis illius Infantulum suum, qui ignis consumens est , accinentibus Angelis deposuit, vt algida eius membra diuino hoc calore confoueret . Dimidiam fere horam tenuerat hæc optimi , ac Sancti Senis voluptas , cum ex Adiutoribus vnus , de superioris mandato cubiculum, vt inibi ignem exstrueret, ingressus, illum conspicatus hæsit attonitus, situ eum minimè consueto , ac apud se non esse animaduertens , subindeque exclamare : *Adhuc pauxillum ò Domina , adhuc pauxillum* . Hisce verbis Sanctissimam Matrem charissimum suum depositum reposcere, quo sese satiare ille non poterat, significans . Quid animo illius factum sit, quantumque cælestium donorum copiam munificentia tam Diuini Infantuli , quam Virginis Matris hauserit , nescitur . At illud certum per totam deinde hyemem eum frigoris omnis expertem fuisse, cælesti illo Infante tantum caloris, pro tantillo frigore , quod perpauco tempore sustinuerat, rependente . Quis quæso benignissimam hunc Deiparę liberalitatem non obstupescat ? Denique Virgo hæc liberalissima vt ait S. Chrysologus serm. 143. *dedit cælis gloriam, terris DEVM, fidem gentibus, finem vitijs, vitæ ordinem, moribus disciplinam, salutem sæculis reddititura .*

Nocte Natiuitatis Domini eius amore frigus passus à B. V. inuisitur & Puer IESVS amplectendus exhibetur.

Amplexibus IESV paruuli calefactus deinceps expers frigoris fuit.

Qua sane cælestium donorum exuberantiā Virtutes Angelicas longo interuallo superauit . Hæ siquidem dona Dei tantum inferioribus communicāt. At verò Deipara, & inferioribus simul, & superioribus summum donorum omnium donum, DEVM ipsum dedit .

Dedit,

Dedit, inquam, Deo mundum reformatum ac redintegratum per humillimum suum illud verbum; Fiat. Dedit Angelis eundem Filium, qui qua etiam homo, constitutus est caput omnium Angelorum. Dedit etiam toti mundo DEVM, cum Filium Patri æterno in Templo pro totius Vniuersi salute præsentauit. Dedit denique hominibus cælorum Regnum, eiusdemque illos, cum Filio cohæredes effecit. O' liberalitatem Virginis nostrę effusissimam! O' largissimam munificentiam!

26. Plenitudo nimirum gratiarum qua ipsa tantopere super omnes Angelorum redundat Hierarchias eiusdemque pietatis viscera eam tam in superiora, quam in hęc inferiora adeo munificam effecerunt, vt omnibus ad illam tanquam ad Matrem misericordię confugientibus, bona omnia, ad æternam prętertim salutem necessaria expectanda sint. Qua de re præclarè Leo V. Orientis Imperator Hom. 6. de Assumpt. B. V. *A te indesinenter beneficia quasi ex fonte manant, & perenni illo rerum prosperarum cursu, & fluxu, earum quæ nos circumstant impressionem cohibes: dissipantur tristitiæ nubila, cum nitore tuo vitam nostram serenas; passiones, & cruciatus fugantur; formido periculorum in securitatem commutatur.*

A B. V. indesinenter beneficia velut e perenni fonte profluunt.

Nihil commodorum reperitur, quod te volente non suppetat, & nullæ sunt aduersariorum vires, quæ, te opitulante non propulsentur.

Aduersariorum omnes vires B. V. opitulante propulsantur.

Annuit enim omnibus, & omnia per te largitur ille, qui vt beneficio singulari figmentum suum afficeret, te vt in hunc vitam nasceceris, concessit. Sic ille. Eandem in omnia, tam superiora quam inferiora liberalitatem celebrauit S. Bern. serm. de Verb. Apoc. *Denique omnibus omnia facta est sapientibus, & insipientibus copiosissima charitate debitricem se fecit, omnibus misericordiæ sinū aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuersi, captiuus redemptionem, æger curationem, tristis consolationem, peccator veniam; iustus gratiam; Angelus lætitiam, denique tota Trinitas gloriam; Filij persona carnis humanæ substantiam, vt non sit quis se abscondat à calore eius.*

B. V. sua copiosissima charitate omnibus debitricem se fecit.

27. Hanc in Filium etiam suum dilectissimmum, & Filij vicissim in se, ipsa Virgo celebrare visa est liberalitatem cum dixit Cant. 6. *Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi, qui pascitur inter lilia:* Quæ verba expendens Guilelmus Abbas, Deiparam sic loquentem introduxit: Rectè adolescentulæ à me potissimum inquirentes, quo declinauerit Dilectus meus, qui à solio Patris, diuinâ dignatione declinauit in hortum suum vterum meum. Nulli hoc Sacramentum æquè innotuit, vt mihi, nulli tantum contulit, quantum mihi. Ego dilecto meo ex carne mea dedi carnis substantiam, & dilectus meus mihi refudit singularem inter homines gloriam. Nempè ad cumulum gloriæ mihi, quod sibi non tantum de me, sed, & à me carnem sumere dignatus est. Sumpsit enim de Adam vnde formauit Euam, sed non ab Adam. Non enim Adam de se dedit, quod illi nescienti, & dormienti detractum est. Porrò de me nesciente, & non consentiẽte carnem sumere noluit, sed quod sumeret me per fidelem, hilaremque consensum, dare voluit, & ideo Angelum qui me ad fidem mulceret, dignanter prouideque præmisit. Denique hilariter dedi, quod de me dignanter sumeret, ipsâ vtique dignatione sua fidei meę deuotionem amplè remunerans. Quid enim insignius præclariusque conferri mihi potuit, quam vt Mater Verbi fierẽ, & hoc tam excellenter, vt non tantùm de me, sed, & à me in vsum redemptionis humanæ carnem sumere dignaretur? Et hoc ipsum ad quantam gloriam mihi suo tempore reuelandam? Itaque ego dilecto meo ex me dedi corpus humilitatis, & dilectus meus mihi tribuit culmen excellentissimæ dignitatis. Eadem mensura qua ego mensa sum dilecto meo; Dilectus meus remensus est mihi. Quia diuina sua dignatione fidei meæ, desiderioque respondit, & adiecit plurimum; quia dignanter accipiens mea carnalia, copiosè mihi sua refudit spiritualia. Planè mensuram bonam, & coagitatam, & confertam, & supereffluentem honoris, & gratiæ dedit, dabitque in sinum meum, pro eo quod illi incarnando, promptâ hilarique fide aperui vterum meum. Sic ego dilecto meo, & dilectus meus mihi, ille, qui pascitur inter lilia mea: addit Halgrinus: Nam inter lilia Virginus, id est, vitam, munditiam carnis ipsius, ipse Christus pascitur, & præcipuè iucundatur. Qua percepta iucunditate quid mirum si pro tam grato Virginalis vteri hospitio, omnibus eam donis, bonisque cælestibus nobiscum communicandis cumulauerit?

Inter Dei Filium, & Matrem mutua liberalitas.

Maria Filio dedit carnis substantiam, & ille refudit illi singularem inter homines gloriam.

B. V. hilariter dedit Filio Dei, quod ex ipsa assumpsit.

B. V. Dilecto dedit corpus humilitatis, & ille ipsi vicissim culmen excellentissimæ dignitatis, diuinæ nempe Maternitatis.

B. V. mensurā bonam, & contentam, accepit à Filio donans ei carnalia, & accipiēs spiritualia.

28. Eandem inter se, Filiumque mutuam liberalitatem expressit Virgo Deipara cum Cant. 2. gloriata est:

Dile-

Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia: Quæ verba gratiosè vt assolet rursus illustrauit Guilelmus:

B V. à Filio præuenta beneficijs eadē in illum grata reludit.

Prædicat, inquiens, *Filij beneficium, & animi sui gratitudinem profitetur. Q. D. inuitat me Filius ad gloriam, & Regnum suum iam confido me arctius adhuc, atque arctius, indissolubili vinculo coniungendam. Adero filio meo, perpetuum illi adfutura. Sed vnde hoc mihi? Nemo impinguet caput meum oleo peccatoris dicens. Hoc meritis tuis debetur, quia tam sedula, & afficiosa in illum fuisti: Quis enim prior dedit illi, & retribuetur ei? Planè non ego prior dedi illi, sed ipse mihi, vt ideo non dico, ego dilecto meo, & ille mihi; sed dilectus meus mihi, & ego illi. Dedi quod prius acceperam, quid enim habebam, quod non ab eo accepissem? Non ergo gloriabor quasi non acceperim.*

Christus accepit à Matre carnis substantiam, quam ante illi donauerat, lac suxit, quo ille eius repleuerat vbera.

Dilectus meus prior dedit mihi; & ego postea deuotè illi refudi. Accepit à me carnis substantiam, sed quam ante dederat, paui eum lacte meo, sed quo ipse vbera mea implebat. Officiosa fui, & hoc ipse: Ancillæ suæ præstabat. Cum ergo seruierim illi de suo, quid magnum feci? quin potius fecit mihi magna, qui potens est. Planè magna mihi fecit, de me nasci, & à me pasci dignatus cum æternaliter natus de Patre, in cælo pasceret Angelos. Quod ergo nunc accersiuit me, vt pascar cum illo inter lilia: donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ, non meis meritis siuè officijs, sed eius exuberantissimæ gratiæ est adscribendum. Sic Guilelmus summam vrbanissimamque Deiparæ in Filium, ipsam in tot benedictionibus dulcedinis preuenientem extulit liberalitatem. Quam illa pro ingenita sibi morum suauitate ac facilitate, cum alij etiam Filijs hominum pro modicis sibi exhibitis obsequijs in extrema maximè huius vitæ periodo exercere, promptissima charitate, cælorum Regnum promittendo, consueuit.

Magna fecit DEVS B V. de ipsa nascendo, eiusque lacte semetipsum nutriendo.

29. Expertus est hanc bene volentissimam Virginis liberalitatem eius cultui addictissimus Leodatus Ordinis Prædicatorum, de quo scribit Bzouius ad Annum 1238. n. 12. quod in extrema ægritudine ipsi Regina cæli apparuerit, & num secum ad cælorum Regnum venire velit interrogarit. Quam ipse cum quæsijsset; quænam esset? & illa se Dei Matrem esse renunciasset; mox Leodatus humillimo, pientissimoque cum affectu: *Et vnde*, inquit, *hoc mihi vt adeo sublimis Heroina, ad me vilem tot peccatis deformatum, ac mille supplicijs dignissimum adueniat? Quod si Domina mea indignitatem meam non despicis, peccatorum indulgentiam mihi à Filio tuo obtine, & tum demum de carcere hoc exire tecumque in cælos proficisci iube.* Obtinuit illa efficaci sua apud Filium intercessione quod optabat, æternæque salutis tum fiduciam, tum certitudinem ingerens, rebus humanis exemptum mirifica lætitia iubilantem secum in Paradisum introduxit. O'ter felicem, ac ter beatum illum, qui cultui venerationique Virginis dum viuit est addictus, eius enim, & viuens, & moriens liberalitatem largissimam experietur.

Leodatus à B V. ad cælū inuitatur.

30. Expertus est hanc hoc nostro sæculo pius ille Adolescens ex Parthenio Burdigalensi Anno 1609. quod in illius Collegij literis annuis legisse me memini. Hic cum se in difficili morbo à medicis conclamatum vidisset, ad cælestem opem adiecit animum, spopoditque si reualesceret, in Virginis sodalitate anno se æditui munere cum diligentia functurum. Non ingratum fuisse votum, euentus declarauit. Species enim augustissimæ Matris niueo amictu oblata, clienti suo sanitati fuit. Ostenditque re vera Virgo beatissima se Angelicarum Virtutum liberalitatem pro tam modico obsequio, tam preciosum vitæ munus largiendo, longe transcendisse.

Adolescens iam conclamatus promittit B.V. se sacristæ munere in sodalitate functurum, si conualesceret, ex mox conualuit.

32. Expertus quoque est munificentiam hanc, benignitatemque Deiparæ in suo ex hac vita fælicissimo ope gratiaque ipsius obtento decessu Pater Claudius Panceotus. Hic cum Virginis dum viueret obsequijs esset addictissimus, vt habetur in Annuis Coll Aniciensis 1609. cum grauissima infirmitate conflictaretur, dum vice quadam expergiscitur, vidit ad pedes duos adolescentulos candenti corporis habitu, vultu speciosissimo, qui in summis morbi doloribus posito nunciabant, nouas illi molestias superesse deuorandas, & faucibus plenioribus potiones anxias hauriendas, quas in phialis aquâ turbidâ repletis, coram miscebant; cum interim tertius adest, qui è conspectu priores remoueri iubet, angoris enim verò terminum adesse: Sic Reginæ cælorum visum, de cuius imperio, & auctoritate significabat se fuisse missum, neque verò ipsammet longius esse. Desierat loqui, simul ac B. Virgo cum Filio IESV spectabilis adstitit. Comitabantur Dominam Beati Clau-

P. Claudij Pāceoti obitus fęlix patrocinante B.V.

B.V moribundo vna cum Filio adest, & aliquot Cælitibus.

Claudius, & Ignatius, hic Parens, ille Patronus. Adhærebant aliquot è Societate nostra Patres cælo Beati, qui omnes lectulo appliciti, spoponderunt futurum breui, vt ducibus se ad æternæ salutis portum inueheretur. Lætos hoscè nuntios mirabilis excepit animi voluptas. Triduum super vixit in continuis precibus, defixus, statu immobili, in Christi de Cruce pendetis obiectam effigiem oculis, eam modo dissuauians, modo pijs allocutionibus compellans. Audisses porro iam instante obitu IESV, & Mariæ Salutaria Nomina identidem elata, lætaque voce pronunciantem, modo toto mentis affectu cum Psalte Regio canentem: *Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus*. Posteà exporrectis manibus, quasi Cælites præsentes vellet amplecti:

Crucifixum amplectitur, & osculatur.

Venite, inquiebat, *omnes Sancti, adeste omnes Angeli Dei, omnes Sancti intercedite pro me. Sancta Maria ora pro me*. Sciscitanti de ipso Patri cuidam quam speciosa Virgo Mater esset? Exclamans respondit: *Quam pulchra es amica mea, quam pulchra!* Et de IESV item percontanti: *IESV!* ait moribundus, O' *IESV!* Et hoc tantùm iterabat, eo dexteræ gestu, ea capitis nutatione, ea vocis prolatione, quæ ex intimo pectore vehementiorem, inexplicabilis cuiusdam, qua totus diffluebat lætitiæ affectum declararet, non licere homini loqui, aut aperire quæ videret. O' admirabilem Heroinæ nostræ benignitatem, ac liberalitatem, quæ non contenta deuotum sibi clientulum ab imminentibus illis tribulationibus iam iam exsorbendis, per aquam turbidam significatis, liberare, sed iam præsentiâ, pulcherrimâque sua, & Filij facie eum dignata est exhilarare, vt verè dicere posset: *Adimplebis me lætitia cum vultu tuo*; tot denique tantisque animi cælo dignis ornamentis locupletare. Atque hæc de liberalitate Virginis, qua Virtutes omnes Angelicas excellit, disseruisse sit satis. Alias earum qualitates consideremus.

Videt B. V. faciem pulcherrimam.

33. D. Antoninus cum S. Gregorio Virtutes has Cælicas docet patrare miracula, quibus naturalis rei resistit proprietas, sicut quod cæcus videat, mortuus resurgat, hoc natura non habet, imò naturæ consuetudo est in contrarium, & tamen viriliter, vt ministri Dei, præter naturam operantur; Quæ proprietas quam excellenter resplẽdeat in in Virgine, quis non videt? Quis enim, & plura, & admirabiliora vnquàm edidit, & in hodiernum vsque diem edit signa ac prodigia, quam Virgo nostra, cuius tota vita, assiduum quoddam miraculum extitit? Vnde S. Damascenus cam *miraculorum Officinam* appellare non dubitauit.

Virtutum est patrare miracula.

B. V. super omnes Virtutes miracula edidit, vnde Miraculorum Officina dicitur.

34. Mirabilium horum breue quoddam quasi compendium texuit S. Amad. Hom. 8. *Non solùm autem*, inquiens, *animarum saluti, verum etiam humanorum corporum sanitati, atque necessitati, pia diligentia prouidet, ac medetur. In locis quippè memoriæ sanctitatis eius dicatis, claudis gressum, cæcis visum, surdis auditum, mutis impetrat eloquium, curans omne genus languorum, præbensque innumera beneficia sanitatum. Accedunt ad eius limina rei, tundentes pectora, confitentes delicta, & accepta venia, læti ad propria reuertuntur. Accedunt etiam mente capite languidi, phrenetici, maniaci, arrepticij nocturno timore, alioue phantasmate, seu certa maligni incursione delusi, qui recepta sospitate diuini muneris largitatem assequuntur. Accedunt etiam ad eius vestigia, qui amaro sunt animo, moesti, egeni, afflicti, desolati, ære alieno obligati, quodque grauissimum est viuentes cum dedecoris nota respersi. Horum, & omnium de quacunque tribulatione clamantium, illa libens preces suscipit, & Nato supplicans, omne malum ab eis miseratrix auertit.* Hæc ille.

Miraculorũ à B. V. patratorum breue compendiũ.

35. Quod si D. Gregorio teste, maius miraculum est patientem esse, quam Dæmones eijcere, & carnem vincere, quam Gigantem, quem trucidauit Dauid occidere: Virgo sanè gloriosissima ingens erit miraculum, ac patientiæ prodigium; siquidem in Filij Passione, vt ait Bern. plusquam Martyr fuit; sanè de eius eminentissima patientia, alijsque Heroicis virtutibus hæc Diuus Ignatius Mart. Epis. ad Ioan. scripsit: *Et quidam notificauere eandem Matrem Dei omnium gratiarum esse abundantem, & omnium, more Virginis Virtutum, & gratiæ facundam, quæ, vt dicunt, in persecutionibus, & afflictionibus est hilaris in penurijs, & indigentijs non querula, iniuriantibus grata, & modesta in re læta, miseris, & afflictis condolet coafflicta, & subuenire non pigrescit.*

Patientẽ esse est plus quã Dæmones eijcere.

S. Ignatij Mart. testimonium de Patientia B. V.

Nostræ nouæ Religionis, & pænitentiæ est Magistra, & apud fideles omnium operum pietatis est ministra. Humilibus quidem est deuota, & deuotis deuotius humiliatur, & mirum ab omnibus magnificatur, cum à scribis, & Pharisæis detrahatur. Tandem concludit, quantum

tum ab huiusmodi patientia sit apud omnes miraculum. *Et hæc talia excitarunt viscera nostra, & cogunt valdè desiderare aspectum huius, si fas est fari, cælestis prodigij, & sacratissimi spectaculi.*

M. cæleste Prodigium, & Sacratissimum spectaculum ob miracula ab illa edita.

36. Denique de hac Virginis in Passione, morteque Filij admirabili patientia præclarè dixit supra memoratus Guilelmus Abbas super illud: *Inueni quē diligit anima mea: Tota denique, & tanta*, inquit, *virtute dilexit Christum, vt ad titulum suæ laudis sufficiat, quod mentem eius tanta vis amoris occupauerat, vt fugientibus Discipulis oblita sexus fragilis, ipsa cum lacrymis adstans Cruci, & condolens morienti, animam suam pro Filio suo, etsi minimè posuit, patiendo; tamen exposuit compatiendo.*

In morte Filii B. V. patientiam suam maxime ostendit.

Ex quibus omnibus facile est intelligere virtute etiam Miraculorum cælestes Virtutes longè superatas, à Deipara, cùm ei ipsa Virtus Altissimi obumbrauerit, eique sicut plenitudinem gratiæ, omniumque virtutum concessit abundantiam, sic etiam facultatem super omnes Angelorum Hierarchias, sanctorumque ordines miracula prodigiàque perpetrandi ad Diuinę gloriam Maiestatis. Quare S. Antoninus Virginem Virtutibus inuitantibus, vt ipsarum choro sisteret, sic respondentem introducit: *Congratulor vestris Virtutibus, sed Virtus Altissimi, quæ obumbrauit mihi, Filius scilicet meus, qui vmbram carnis, qua lucem suæ Deitatis contexit, ex me accepit, ad superiora me vocat.*

37. Neque vero Virgo Deipara dum in terris viueret, patientiâ, & reliquis illustrissimis suis virtutibus, quamplurima, eaque mirifica Signa super omnes Cælicas Virtutes designauit, verum etiam in ipsa sua morte Sanctissimaque sepultura. De quibus audiendus S. Ioannes Damascenus, Oratio. 2. de dorm. B. V. vbi inter varia miracula, Virgineo tam Spiritu, quam corpore omnia purificata fuisse elementa testatus est. *Quid vero ij*, inquit ille, *qui aderant Sanctissimo, & Sacratissimo Corpori? metu, & desiderio, & lacrymis exultationis Diuinissimum & Sanctissimum circumsistentes Tabernaculum, amplectebantur, osculabantur, omnibus membris os admouebant, ex contactu repleti Sanctificatione, & benedictione.*

B.V. in morte multa miracula perpetrauit.

Tunc autem morbi quidem fugiebant, fugabantur turbæ Dæmonum omni ex parte compulsæ ad sola loca subterranea. Aer, æther, & Cælum ascensu Spiritus Sanctificabatur.

Ad corpus B.Virginis iam mortuū morbi effu gabantur ac Dæmones.

Terra autem depositione corporis. Sed nec Aqua natura erat expers benedictionis. Lauatur enim aqua pura, quæ non eam mundabat, imo vero ipsa Sanctificabatur. Hic surdis quidem perficiebatur auditus claudis autem integer reddebatur ingressus, firmæque, & solidæ fiebant bases pedum.

Per B.V. elementa purificata.

Cæcis restituebatur visus: accedentibus peccatoribus disrumpebantur Chirographa, &c.

Similia scribit Simeō Metaphras, Orat. de Vita, & dormit. B. V. Denique de Virgineis hisce post mortem miraculis sic Nicephorus Callixtus libr. 2. Hist. Eccles. cap. 22. *Apostoli*, inquit, *& qui ibi aderant Viri egregij lectum corona circumdantes, reuerenter illum exosculantur. Ad quem deinde quamplurima fiunt miracula.*

Cæci namque præter spem, expectationemque omnem, oculis suis solem cernunt; surdis auditus suus datur, claudi gressus recipiunt; & vt semel dicam omne morbi genus attactui solo prorsus cedit, & profugit. Sic ille. Quæ sanæ prodigia, & longè maiora, atque admirabiliora in hodiernum vsque diem, ad Sanctissimi ipsius Nominis, patrocinijque fidelissimi inuocationem, summa totius christiani orbis admiratione atque ædificatione perpetrantur.

Vnicum hic ex Annalibus Patrum Capucinorum, quod Anno 1602. nu. 59. perpetratum est miraculum, recensuisse sufficiat. Fuit Hercules quidam Ciuis Regiensis, qui cum in ardentissimam febrim incidisset, eaque in dies ingrauesceret, tam acri dolore cruciari cæpit, vt de eius vita Medici penitus desperarent. Hoc in periculo tam euidenti constitutus, manum Virginis virtutemque eius adiutricem breui expertus est. Aduenit enim mox Seraphicus P. Franciscus sine dubio submissus à Deipara, atque ægrotantis lectulo sese sistens, verbis illum huiusmodi compellat. Patienter ô Hercules labores, ac dolores sustine, à quibus vnius horæ spatio grauiter vexandus es; neque animum despondeas; post hos enim statim conualesces. Vix hæc S. Pater protulerat, cum ecce tot cępit corporis doloribus ex cruciari, vt imbecillis natura vix ijs tolerandis par esse posse videretur. His cruciatibus ingens, & importuna Dæmonum, illum, varijs assumptis laruis territantium accedebat tentatio, qui omnes suas admouebant machinas, vt in eo fidei fundamentum euerterent. Cum enim aliquando Hercules in eam hæresim quæ Diuinitatem Spiritui Sancto denegabat incidisset,

Dæmonum circa moribundos vexationes.

Ee hanc

hanc ob rem vel maximè à Cacodæmone vexabatur. Verum Sancti Patris præsentia in fide ac patientia confirmabatur. Tandem cum ad præscriptum horæ terminum perueniſſet, clariſſimâ ſubito cælitus orta luce recreatus eſt.

B. V. in luce ſe aſpiciendā infirmo exhibet.

In ea enim Beatiſſima cælorum Regina ſeſe ei viſendam exhibuit, dexterâ quidem arundinem, læuâ argenteam Scutellam geſtans. Ad huius aſpectum mox effugati ſunt, Dæmones, miraque ægrotanti inducta mentis ſerenitas, ac tranquillitas. Ad quem conuerſa Deipara, his verbis eundem affari non eſt dedignata: Hercules, ſi è morbo optas euadere, Angelica tibi Salutatio recitanda eſt. Qui cum ob virium imbecillitatem eam proferre nō poſſet; vxorem ac domeſticos adſtantes in ſubſidium vocat, eoſque Angelicam Salutationem pronunciantes, & ipſe Spiritu ac voce, quoad potuit proſequitur.

Qua abſoluta, Virgo Beatiſſima clariſſimum liquorem ex arundine in ſcutellam effundens, illum ægroto propinauit, qui ſimul atque totum ebibit, tam repente perſanatus fuit, ac ſi nullo vnquam morbo ad illud vſque tempus laboraſſet. Poſt hæc ſtatim B. V. velut aurea ſtella in cælum ſubuecta, comitante Patre Seraphico euanuit. His ſimilibus exemplis innumeri pene referti inueniuntur libri, qui admirandam Virginis Deiparę in perſanandis mortalium incurabilibus morbis virtutem conteſtantur.

In quauis orbis parte Templa B. V. velut miſerorum Aſyla reperiuntur.

38. Hinc paſſim ad virtutem hanc Virginis comprobādam in quauis pene mūdi parte, in omnibus Regnis, Prouincijs, Vrbibus, Oppidis Templa Diuæ Virgini Sacra velut miſerorum Aſyla crebris Illuſtriſſima miraculis reperire eſt, adeo vt vix aliqua Chriſtiana in orbe inueniatur Ciuitas, quæ prodigiorum, Deiparæ virtute, omnipotentiaque propemodum infinita perpetratorum, gloriâ non reſplendeat. Hinc Baptiſta Mantuanus Virtutum ipſius, miraculorumque, toto orbe agnoſcens vim, atque operationem admirabilem erectione plurimorum Templorum ac Baſilicarum fuiſſe conteſtatam cecinit li. 1. Parth.

Propterea totum ſurgentia Templa per orbem
Iſtius immenſam laudem, Regnique perennis
Perpetuos faſces, & ſine carentia iura
In noſtrumque genus ſummum teſtatur amorem.

Certè in hoc Croatiæ Regno olim potentiſſimo, nunc vero nimium quantum Turcarum tyrannide acciſo, atque oppreſſo, plura viſuntur honori Virginis dedicata Templa, inter quæ præ ceteris gloria miraculorum coruſcat illud Reuerendorum Patrum Ordinis S. Pauli primi Eremitæ, quod S. Mariæ de Eremo prope Zagrabiam vulgo appellatur; in quo Virgo, ea qua diuinitus pollet vi, ac virtute quotannis non pauca edit miracula, ad afflictiſſimi huiuſce Regni conſolationem. Anno 1646. certè, mihi videre licuit Adoleſcentem, qui luminibus cum plane captus eſſet, & ſemel, atque iterum ad Sanctiſſimam hanc Illuminatricem, tanquam ad fontem lucis, à pia quadam Matrona eſſet deductus, eiuſque ante oculos luce miſericordiæ pleniſſimos præſentatus, lucem aſpexit, hodieque Scholas noſtras, literis nauans operam, frequentat.

Templum B. V. de Eremo in Croatia miraculis celebre.

37. De me certè illud ingenuè ad tantæ Virginis gloriam fateri debeo, quod dum Tomum hunc ſecundum de eiuſdem conſcriberem laudibus, in occurrentibus difficultatibus, cum ad illam pro opportunitate tanquam ad Aſylum ſæpius recurrerem, mentis meæ caligantis, ac cæcutientis Illuminatricem benigniſſimam fuerim expertus.

In ſacra hac Aede videre eſt plures votiuas depictas tabellas, & inter has maiorem quandam, in qua varijs, diutinis, ijſque grauiſſimis morbis, vt comitiali, ac dolore cordis laborantibus ſanitas reſtituta legitur. Mutis item loquendi, ſurdis audiendi, cæcis videndi, claudis ingrediendi conceſſa facultas. Non paucis etiam cum morte periculoſiſſimè colluctantibus, beneficio Virginis, Lacheſis enſem terribilium terribiliſſimum ſubterfugere licuit. Non pauci etiam mortui ad vitam ſunt reuocati. Inter hos memorabilis eſt Puella, quæ aquis fluuij Selini præfocata, cum trium horarum Spatio in fundo gurgiteque fluminis iacuiſſet, tandemque extracta atque vitalibus, Deiparæ veræ vitæ mortalium reparatricis obtutibus eſſet præſentata, mox Spiritus in eius præcordia reuocatus eſt. Quid de ijs dicam; qui cum atrociſſima Turcarum captiuitate oppreſſi detinerentur, huius Virginis memores, diſfractis grauiſſimis, immaniſſimiſque diuinitus catenis, ac vinculis libertatem conſecuti ſunt?

Varia miracula, quæ in illo Templo per V. Beatiſſimam perpetrantur.

sunt? Quid de illis, qui nocturnis spectris, Tartareis laruis, Dæmonumque terriculamentis molestissimè diuexati, ope huius Virginis Orco terribilis, vt castrorum acies ordinata, pristinæ quieti sunt restituti? Quid denique de fœminis difficultate periculisque partus laborantibus dicam? Quot, DEVS immortalis ab hac fælicissima Diuinissimaque Puerpera, quæ summo cum gaudio lætitiam, salutemque mundo peperit, ipsius præsentissimam opem sunt expertæ? Verè de hac quoque huius Aedis Religiosissimę Virgine gloriosissima cani potest illud, ac dici Baptistæ Mantuani libo. 1. Part. quod afflictissimo huic Croatiæ Regno.

Ipsa sint aduersis commune in rebus Asylum,
Ante preces etiam necdum obsecrata fauorem.
Donat, & ad miseros maternas explicat vlnas.

40. Iam quid de Sacratissimę Domus Lauretanæ, Virginisque Deiparæ in ea commorantis miraculis, ac prodigijs dicam? Legendus hic Auctor Lauretani Sanctuarij Vir pius ac Religiosus Antonius Salt, Paragrapho 10. qui paucis multa complexus ex Auctore quodam moderno cum Panegyricum huius S. Domus præmisisset huiusmodi: Basilica illa Reginæ cæli consecrata, videtur omnino non lapidibus sed miraculis constructa, & quanta quanta est tota miraculum est, tota prodigium est. Alter vero addere non dubitauit, huius Sanctæ Domus miraculorum numerum, esse absque numero, & facilius stellas quam huiuscè Aedis miracula dinumerari posse. Postquam, inquam, hæc præmisisset, tum ita prosequitur: Operatus est igitur vniuersorum Dominus in honorem huiuscè Angelici Domicilij, inque emolumentum tam corporis, quam animæ sibi deuotorum miracula pene infinita; ac primo ab ipso cæpit Sanctuario, eius parietes integros, absque vllo fundamento conseruando, ita vt absque vllo marmoreæ illius incrustationis, ac ornamenti fulcro, per se Diuiniore virtute subsistant. Eadem S. Domus sæpius à varijs hostium incursibus, militum insolentia atq; hac deprædatione, eiusque thesauri à furum rapacitate præseruati sunt. Illustratum est pręterea sæpius Sacrum hoc Domicilium Cælicis splendoribus qui tam Pęnitentiariorum, quam pœnitentium capitibus, eorum intellectum illuminando, dura corda ad pęnitentiã emolliendo, insederũt. In hac Sacra Domo cæcis visus, surdis auditus, claudis gressus, captiuis libertas, paralyticis membrorũ integritas ac perfecta Sanitas identidẽ restituta est. Notissima est Christiernæ Lotaringiæ Ducissæ, ope Virginis valetudo restituta, quæ cum Paralytica pluribus annis decubuisset, tandem, in hoc Sanctuarium fide plena ingrediens, instanti temporis valens, vti, & Longa Neapolitana surrexit. Quid Antoniam Grationopolitanam in Gallijs memorem? Nonnè hæc cum à septem Dæmonijs esset oppressa, ad huius cælorum Reginæ præsentiam liberata est, ijs magna voce conclamantibus, hanc nimirum esse Sanctam Mariæ Domum, cuius vel solum Nomen eos nimium quantum cruciabat, & inde profligabat. Alia miracula hic ab illo breuiter recensita, nos quia alibi fusius ea descripsimus reticemus.

Domus Lauretana non tam lapidibus quam miraculis composita.

Christierna Dux Lotar. paralysi per B.V. liberatur.

Longa Neapol. à S Dæmonij per B. V. liberatur.

41. Neque vero solum in hoc nostro Orbe Virginearum Virtutum, miraculorumque innumera habemus monimenta, verum etiam in nouo, Superiori sæculo à Lusitaniæ Regibus industriâ potissimum Christophori Columbi Genuensis nauigatione difficillima, atque periculosissima inuento; in quo ipsa Natura; vt indigenas ad Dei Matrem Virtutum admirabilium operatricem, colendam, venerandâque, proculcata Idolorum adoratione excitaret, sua propria vi, atque energia, Simulachra stupendo artificio, cum nullus adesset Artifex efformauit. Certè P. Alphonsus de Ouagle libr. 7. Relat. de Regno Cile cap. 21. refert quod ad littus maris illarum partium Arauci, quæ vocantur Tubulia, sinus quidam visitur præ altis, asperrimisque scopulis cinctus. Inter hos reperta rupes altitudinis sequi alterius cannæ seu cubiti excauata in modum capellæ concameratę in qua reperta est prodigiosa imago, ex Iaspide Dominæ nostræ, Sanctissimum suum Filium in vlnis gestantis. Rupem hanc attentius consideranti illud accidit admiratione dignissimum, quod lapis ipse vario suarum venarum colore nigram cæsariem è capite in humeros Virginis defluentem, vultumque candidum oblongum, optimâ cum proportione efformat, vestes item coloris rosei; pal-

In nouo Orbe B.V. Imagines miraculosæ.

lium coloris flaui, ac quasi aurei, suffultura vero coloris cęrulei, mira venustate repræsentat. Multis retro annis viderāt eius loci incolæ Imaginem hanc Virginis, verum Stygij tenebrionis circumuenti technis, circumfusi tenebris diligentius eam considerare neglixerunt. Sed octo vel decem ab hinc circiter Annis, cum Puer quidam Indus simul cum Matre iuxta hoc excauatum saxum cōsedisset, nescio quo casu in Imaginem illam defixit obtutum, vocemque attollens, ita Matrem compellauit:

Natura Statuam B.V. absque Artifice efformat.

Vides ne quam venusta Domina paruulum vlnis gestans ibi sit? His auditis Inda mulier propius mox accessit, & incredibilem illam demirata Virginis pulchritudinem, rem totam quam viderat euulgauit. Quod vbi Societatis IESV Patres, qui in Missionibus Arauci versabantur intellexissent sese ad illum locum contulerunt, vt de tanto prodigio redderentur certiores, in summamque rapti sunt mox admirationem. Cumque locum illum dumis, vepribusque sylueseentem perpurgari curassent, indigenæ pleni gaudio in tanti fauoris recognitionem promisere inibi ædificare Templum summæ cælorum Reginæ; quæ suos fauores continuando contagiosam luem, quæ populum illum affligebat repressit, & Indam illam fœminam præcipue, quæ sacrum illud pignus in lucem extulerat, omni contagione, epoto modico puluere, quem ab imagine abraserat, liberauit. Hoc porro hac in Imagine obstupescendum est, quod nullius creati Artificis, sed ipsius Naturæ Factoris Opus esse omnino videatur, quia ipsius lapidis venis variè coloratis eam huiusmodi cum proportione depinxit, vt ex certa aliqua loci distantia considerantem mirificè recreet, atque afficiat.

Imago reperta B.V. populum à contagiosa lue liberat.

42. In Tenerifa quoque Insula vna ex Canarijs, vt in Relatione P. Alphōsi de Andrada nostri data Anno 1633. videre est, Anno Domini 1400. antequam indigenę fidei lucem aspexissent, reperta est casu à Pastoribus in excesa rupe statua mulieris longitudinis vnius vlnæ, cum spitama. Tenebat hæc altera manu cereum, altera nudum Infantulum, inter cuius digitos auicula passis alis visebatur quasi puero colludere. Vestis statuæ erat aurea, chlamys cærulea, & floribus eleganter insertis distincta, capillus in humeros defluebat, sed inter sex spiras collectus. Denique per omnes quasi vestimenti limbos errabant variæ inscriptiones charactere peregrino, & lingua Barbaris tunc incolis vsitata, ex Latino idiomati redditæ sic sonant. Ad collum legebatur: *Typus Matris*. Apud sinistram manum in chlamyde: *Incorruptæ desponsatæ Imperatricis cæli, & terræ Sponsę Creatoris æterni*. A dextra: *Hic est Infans qui genitus fuit sine principio ab Omnipotente Creatore*. In fimbrijs: *Hęc est Pacifica Maria, quæ fuit Annæ partus*. Supra Zonam: *Pro nobis ora;* Seu, *Sis Aduocata.* Ad læuam manicam: *Purificatio, & Præsentatio Infantis.* Porro circa specum hanc in qua Sacra hæc effigies seruabatur dulce melos sæpius, vehementi cum Ethnicorum admiratione resonare auditum est; senserunt etiam ex ore statuæ gratissimum quendam odorem exhalari, toto denique vultu insolitos, non raros splendores euibrari. Vnde persuasum illis fuit Diuinum quid ibi delitesere. Certe illius Ditionis Rex decreuit, vt Imago hæc ab omnibus summo in honore haberetur, eique summa, vti par est veneratio deferretur, quod quia illius loci incolæ quātumuis Gentiles præstiterunt, per quadraginta annos illam beneficam experti sunt, dum cælestem hunc Thesaurum asseruarunt. Percrebuit interea huius tam prodigiosæ Iconis apud Hispanos fama, qui cum à Barbaris infidelibus eā nō ea veneratione, qua, par erat coli intelligerent, piâ violentia ereptā in aliam Insulam transtulerunt. Verum translationem illam minimè vel Deo, vel Matri ipsius placuisse comprobauit euentus. Contagiosa enim in primis lues non tantum in ipsos raptores grassata est, verum etiam in Insulam omnē; nec vllis sacrificijs, supplicationibus, aut votorum nuncupationibus poterat abstergi. Aliud signum accessit, translationem illam Statuę Diuinę Matri cordi minimè fuisse, quod Imago faciem parieti, populo vero tergum obuertere consueuerat. Quibus prodigijs Hispani consternati, Sacram Iconem Barbaris retulerunt, quæ apud eosdem in Tenarifa insula permansit, donec Anno 1495. Ferdinandus Hispaniarum Rex Insulâ in suam potestatem redacta Patribus Ordinis Prędicatorem etiam hodie miraculis claram tradidit. De hac breuiter etiam Hyacinthus Choquetius in Visc. B.V. erga Præd. Ordinem cap. 26. hæc

Alia Imago B.V. antiquissima reperta apud Barbaros Insulæ Tauaritæ

Melodia Angelorum circa Imaginē B.V. resonare à barbaris audita.

Pestis in raptores Imag. B.V. & in totam Insulam grassatur.

Imago B.V. alio translata tergum non faciem populo obuertebat.

B. V. Imago Tanaci faua nec pingi nec ſculpi poteſt vertendo ſe in alias, aliaſque formas.

hæc tradidit: *Nulla eiuſcè Iconis effigies conſpecta vnquam eſt, quod ſcilicet eius ſimilitudinem penicillo pingi, aut æri inſculpi, non permiſerit Maria Deipara; cum enim ſæpe numero varijs modis tentatum ſit; in alias, aliaſque formas verſa, omnem artis operam luſit ſemper. Fidem omnem ſuperat quanta ad eam quotidie Religionis, & patrocinij implorandi cauſa confluat hominum multitudo. Duobus ſæculis ante reſtitutam Inſulis illis Chriſtianæ fidei lucem iam dudum extinctam, barbari Incolæ Iconem illam, vti ingens aliquod Diuinumque Numen, ſumma religione coluerunt.* Sic ille. Ex quibus relationibus ſatis cõſtat Diuam Virg. etiam in mundo noua etiam apud gentiles ac barbaros, omni luce fidei deſtitutos certa ſibi perinde atque in Europa deligere conſueuiſſe apud diuerſas gentes, ac nationes domicilia, vt omnibus abſque vlla perſonarum acceptione ampliſſimæ miſericordiæ ſuæ ſinum aperire, omnes recipere, omnibus deniq; prodeſſe, ſuiſque Virtutibus, ac miraculis fidei chriſtianæ lumen inferre, atque ad agnitionem veritatis reuocare poſſet, oſtendendo reuera ſe omnibus Angelicis Virtutibus, in perpetrandis huiuſmodi miraculis ac prodigijs ad animarum ſalutem, conuerſionemque conducentibus potentiorem: vt merito quiſque æquus rerum arbiter digniſſimam exiſtimet, quæ ob huiuſmodi virtutes admirabiles, ſuper Virtutum Angelicarum Hierarchiam efferatur, longèque excellentioribus laudum præconijs celebretur.

DISCVRSVS VII.

Quod Virgo Deipara Poteſtatum in ſe proprietates expreſſerit.

Quid Angelicæ Poteſtates ſignificent.

1. Poteſtatum nomine Magnus ille Areopagita ſignificari dixit, *ornatiſſimum, & nulla permixtione confuſum ad Diuina ſuſcipienda, ac pulcherrimum ordinem, aptiſſimamque ſeriem cæleſties Potentiæ, non tyrannicè, atque in deterius viribus ſuæ poteſtatis abutentis, verum inſeperabili conſtantia ordinatiſſimè ad Diuina tendentis, & quæ poſt ſe ſunt agmina, Dei imitatione promouentis; Hæ verò ſummæ illius Poteſtatis, ex qua vt ſint potentes acceperunt, ſimilitudinem in ſe nituntur exprimere.*

Quæ verba expendens Doctor Angelicus 1. P. q. 108. art. 5. ad 3. Nomen Poteſtatis ait ordinationem quandam deſignare, ſecundum illud Apoſtoli: *Qui poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit.* Vnde Poteſtas quandam ordinationem ſignificat, & circa ſuſceptionem Diuinorum, & circa actiones Diuinas, quas ſuperiores in Inferiores aguat, eas ſurſum ducendo. Ad ordinem ergo Poteſtatum pertinet ordinare, quæ à ſubditis ſint agenda. Quæ omnia Poteſtatum miniſteria quam aptè Virgo Maria in ſe expreſſerit, vel inde euadit manifeſtum, quod in nuptijs Canæ ſapientiſſimè ordinarit. *Quodcumque dixerit vobis, facite. Cum enim,* vt loquitur Rupertus Abbas libr. 2. in Ioann.

B V in Nuptijs Canæ Poteſtates imitata.

Voluntatis eius conſcia, & de potentia eius non dubitans, ſciret quid erat euenturum, opportuna commonitione miniſtrorum animos præparat, ornatiſſimumque illum, & nulla commixtione confuſum ad Diuina ſuſcipienda, ac pulcherrimum ordinem, aptiſſimamque ſeriem cæleſtis potentiæ imitata, ſolicita præmonet, vt non diffidentes, aut etiam irridentes indigni fierent gratia miraculi, ſed præcepto parentes viam Dei gloriæ manifeſtandæ facerent.

Atque ita ſummæ illius Poteſtatis, quæ ordinatiſſima eſt, ad inſtar cæleſtium Poteſtatum, imò modo longè excellentiori, imaginem ſimilitudinemque in ſeſe exprimere ſtuduit.

2. Quam excellentiam in Virgine noſtra agnoſcens S. Chryſoſtomus, poſtquam illam omnibus Angelicis prætuliſſet choris, ac Hierarchijs, ſub intulit: *Viſnè cognoſcere quanto Virgo hæc præſtantior ſit cæleſtibus Potentijs? Illæ cum timore, ac tremore aſſiſtunt, faciem velantes ſuam: hæc humanum genus illi offert, quem genuit.*

M. Poteſtatibus excellentior, & quare?

Quare agnoſcens in Virgine hanc, ſuo arbitratu res ordinandi, ac diſponendi in cæleſti curia atque Eccleſia Poteſtatem B. Petrus Cardin. Damianus præclarè pronunciauit ſerm. 1. de Natiu. *Fecit tibi magna qui potens eſt, & data tibi eſt omnis poteſtas in cælo, & in terra, & nihil tibi impoſſibile, cui poſſibile eſt deſperatos in ſpē beatitudinis releuare.* Et ſer. 2. de Nat. hanc diſponendi ac ordinandi de ſalute noſtra poteſtatem in illa agnoſcens ſic eam alloquitur: *Accedis ante illud aureum humanæ reconciliationis Altare, non ſolum rogans, ſed etiam imperans Domina, non Ancilla.*

M. apud DEVM nihil impoſſibile.

M. apud DEVM poteſtas.

Eandem hanc Poteſtatem Poteſtatibus cæleſtibus eminentiorem agnouit Seraphicus Bonau. in ſpec. cap. 5. *Quia*, inquiens, *Dominus potentiſſimus tecum eſt, ideo, & tu es potentiſſima ſecum. Potentiſſima es per ipſum, potentiſſima es apud ipſum, ita vt verè dicere poſſis: In Ieruſalem poteſtas mea.* Agnouit poteſtatem hanc; Angelicâ excellentiorem denique S. Anſel. cap. 12. de Excell. B. V. vbi eam ſic alloquitur: *Te ſic DEVS exaltauit, vt omnia ſecum poſſibilia eſſe donauerit. Tu velis, & nequaquam fieri non poterit.*

Dummodo velit B. V. homo ſaluatur.

3. Poteſtatem hanc porro libere de ſalute noſtra diſponendi ei indulſit Filius ob Diuinę Maternitatis dignitatem, cui iam pridem in figura dixiſſe vide-

Diuina Maternitas causa est cur Christus Matri nil denegare possit.

videtur 2. Reg. 2. 20. *Pete Mater mea, nec enim fas est, vt auertam faciam tuam.* Vnde scite Rusbrochius libr. de Amor. gradi. *Maria omnis gratiæ, & pietatis, & misericordiæ Mater est, & Aduocata, & Mediatrix nostra, media intercedens inter nos, & Filium suum, qui nihil petenti negare potest, cum sit illius Mater.* Hanc ob causam S. Ioannes Damas. illam orat. 1. de Natiu. *Diuinæ potentiæ Conceptaculum appellauit.* Hæc nimirum est potentissima illa ac gratiosissima Regina Esther, quæ auctoritate sua de populi sui iam pereuntis salute apud Regem Assuerum liberè disposuit. Audiendus hic S. Bonau. in spec. capit. 6. *Ducta in cubiculum quietis æternæ Regina Maria, gratiam veri Regis habuit super omnes mulieres, Intelligentias nempè Angelicas, & super omnes beatas animas, vt sit in Maria gratia, super gratiam omnium beatorum. Nam revera in capite eius Rex Regum Diadema Regni posuit, Diadema tã impreciabile, diadema tã delectabile, diadema tã mirabile, vt hoc omni linguæ inenarrabile, omni ingenio sit inscrutabile.* Vnde Potestatẽ hanc in cęlis Virginis nostræ tã insignẽ ibidẽ vocat, Priuilegium grande. *Mariæ grande Priuilegium est, quod ipsa super omnem creaturam apud Deum potentissima est. Vnde August. Impetra quod rogamus, excusa quod timemus, quia nec potentiorem meritis inuenimus quam te, quæ meruisti Mater existere eiusdem Redemptoris, ac Iudicis: Grande priuilegium est, quod ipsa præ omnibus Sanctis apud DEVM tam potentissima, sicut idem Augustinus declarat: Neque dubium, quin ea quæ meruit, pro liberandis proferre precium, possit plus omnibus sanctis liberatis impendere suffragium; Sed quid tanta Mariæ potentia prodest nobis, si ipsa nihil curaret de nobis. Propter hoc charissimi sciamus indubitanter, & pro hoc gratias agamus incessanter, quia sicut ipsa apud DEVM omnibus sanctis est potior, ita pro nobis apud DEVM omnibus sanctis est solicitior, teste Aug. Te solam ò Maria pro sancta Ecclesia solicitam præ omnibus sanctis scimus, quæ impetras inducias transgressoribus, vt renuntient suis erroribus.*

M. Regina Esthere potentior in nostra salute apud Filium procuranda.

Mariæ grande priuilegium quod sit apud DEVM potentissima.

M. præ omnibus Sanctis apud DEVM potẽtissima.

M. præ omnibus Sanctis pro nobis est solicitior.

4. Eandem supernarum Potestatum, vt, & reliquorum ordinum agnoscens in Virgine excellentiam B. Arnoldus Carnotensis Abbas Tract. de Laud. Virg. ait eam omnibus beatissimis illis Spiritibus fuisse admirabilem: *Constituta est,* inquiens *super omnem creaturam, & quicunque IESV curuat genu, Matri quoque pronus supplicat, & acclinis. Insupernis, & Infernis admirationi est Virgo puerpera, stupent Dæmones, gaudent homines, in cælo gloriam Deo concinunt Principatus, & Potestates. Non cadit in Angelos Zelus, nec inuidiæ liuore candidatus ille tabescit exercitus, nec de præposito sibi carnis ordine offenduntur. Quia etsi Christus aliquando paulo minus ab Angelis propter passibilitatem sit imminutus, modo gloria, & honore coronatus sub pedibus suis continet omnia subiecta.*

M. in supernis, & Infernis est omnibus admirationi.

Nec à Dominatione vel potentia Filij, Mater potest esse seiuncta. Vna est Mariæ, & Christi caro, vnus Spiritus, vna charitas. Sic Arnoldus, qui in Virgine Matre parem ferè cum Filio potestatem (intellige qualem tantæ Matri à tanto Filio dari fas est) communicatam agnoscens, eam per consequens omnibus Potestatibus antetulit.

5. Quare Richar. à S. Laur. libr. 4. ait ipsi soli post Filium competere illud: *Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra. Super totam enim cælestem curiam collata est ei plenaria potestas. Vnde dicit: In Ierusalem potestas mea, imperandi videlicet virtutibus Angelicis, & animabus sanctis, ad beneplacitum meum, & introducendi in illud Regnum quoscunque voluero. Nec solùm in Regno cęlorum data est ei singularis omnipotentia, sed in tribus Regnis, scilicet cęlestium, terrestrium, & Infernorum, vt in nomine eius omne genu flectatur cęlestium, terrestrium, & Infernorum.* Addit deinde *potestatem hanc Virginis consistere in orationum ipsius impetratiua virtuositate. Ostendit enim Filio ventrem, & vbera. Nec potest esse repulsa vbi concurrunt, & pererant omni lingua disertius hęc clementię monimenta, vt ait Bernardus.*

In qua re consistit potestas B. Virginis apud DEVM?

Hinc S. Brigitta lib 4. Reuel. cap. 74. ait in quadam visione sibi sanctos apparuisse, & dixisse Virgini: *O' Domina benedicta, tu portasti Dominum in te, & tu Domina omnium es. Quid est quod non poteris? Quod enim tu vis, hoc factum est.*

Sanctorum [...]chium [...]ium de potestate B. Virginis.

5. Quod quidem varijs in locis ac temporibus sæpius accidit, ac præsertim Diuo Dominico Tolosæ contra hęreticos, aliosque sceleratos homines concionante. Cum enim die quadam mugire cælum tonitruis, ignescere fulguribus, atque fulminibus, terra quateretur horribilibus, insolitisque motibus, & facies quædam extremi iudicij formidabilis hominibus repræsentaretur, Sanctus Patriarcha animarum succensus Zælo, magno cum spiritu de B. V. eiusque Rosario pro concione dicere cæpit. Hæc dextera Excelsi, irati hæc vis Numinis est, ò Ciues date locum Deo,

S. Dominici indicendo vis.

Deo, ad ostium cordis vestri stat, & pulsat. DEVS enim est qui fulminat in nubibus, terret vt corrigat, non ferit vt occidat. Tum admirandam potentiam Deiparæ in illis protegendis agnoscēs, ita prosecutus est: Agite Saluatoris Genitricem Virginem, Matrem misericordiæ poscite omnes Aduocatam.

S Dominici exhortatio ad colenda B. V. in aduersitatibus.

Matri piæ pius Filius nihil abnuit, vtriusque precem amate, Rosarium vsurpate. Secundum DEVM Matrem colite, eique fidite, salutem spondeo.

Sponsionem hanc meam attirmauit gratam Deiparæ, Deoque ratam, subita ab hisce terroribus quies, & tranquilla securitas. Credite mihi cerno coram centum, & 50. Potestates Angelos vindictæ Dei administros, à Christo, & Christi Matre Virgine cælitus in vos immissos, pœnis vestrorū scelerū exposcendis. Interim horribiles Cacodæmonum vlulatus toto Templo insonuere: Væ nobis, væ nobis per vim virtutemque maximè Rosarij igneis catenis religamur, & procul ab orbe hoc heu infelices relegamur in barathrum. Interea vt Virgo nostra potentiorem se longè Angelicis Potestatibus siue stygijs, siue cælestibus ostenderet, visa est statua ipsius loco editiore constituta, quæ dexteram in cælos porrectam extendebat tribus repetitis vicibus quasi minitando, ac si diceret:

B. V statua sublata in cælum manu minitari visa peccatoribus.

Nisi iussa facessatis peribitis. Ita enim gestum statuæ mox interpretatus est S. Dominicus; non plaga, inquiens, non horrida monstra remittent, nisi à pertinacia remittentes, salutem per Aduocatam misericordiæ in Rosario quæsieritis. Ergo sacris precibus Rosarij placate iratam, & iratum minaciter brachium ea flectet ad misericordiam.

Tum vultu ad Deiparæ statuam verso, humi genua supplex ponit, itaque misericordiæ Matrem, eiusq; potentiam apud Filium agnoscens deprecatur:

O' Domina cæli terræque, potens Virgo aspice pœnitentes, supplices audi, iras pone, remitte minas, brachiumque repone in sinum tuæ clementiæ.

Audijt pia Parens, & suæ brachium statuę contractum composuit, placatoque suâ materna potentia Filio, pariter venti, tonitrua, terræ motus ac procellæ, magna omnium admiratione conquieuerunt. Atque ita potentiam suam Virgo nostra supra omnium Potestatum vires roburque demonstrauit.

Crediderim idem illud brachium Virginem pientissimam extendisse in collum filij, eique suauiter blandiendo, eius iram mitigasse. Sic enim fecisse visa est à S. Gertrude lib. 4. cap. 49. Cum enim caneretur Hymnus quidam ad B. V. in quo eam orabant: *Pro nobis rogamus rogita*, vidit Sancta illa anima Virginem brachijs suis stringentem collum dulciter Filij suasque illi Sanctimoniales commendantem.

Addit S. Gertrudis vidisse se eamdem Dominam Nostram apprehendentem dexteram manum Nati sui, eamque ita ducentem vt Crucem auream supra suas sorores efformaret. Vnde vidit paulo super vnam quamque Crucem auream viridi quodam vinculo illigatam dependere, quo significabatur; spe in B. V. facile vnumquemque benedictionem à Christo obtenturum, dummodo de Matre misericordiæ confiderent.

7. Beatus Albertus Magnus Tract. super Missus in Potestibus alias agnoscit proprietates, quas in Deipara in summo, & longè excellentius ait reperiri. Prima est, quod sui ordinis, & suæ dignitatis sint custoditiui. Quis porrò suum ordinem, suamque dignitatem magis custodiuit, quam Virgo nostra, quæ Virginalem pudicitiam tam ante, quàm post partum incorruptam, imò longè puriorem conseruauit.

M. suam dignitatem prę omnibus Potestatibus custodiuit.

Quod eleganti similitudine declarauit Augustinus serm. 3. de Aduentu: *Solis*, inquiens, *radius speculum penetrat, & soliditatem eius insensibili subtilitate pertransit, & talis videtur intrinsecus, qualis extra. Itaque fratres nec cum ingreditur violat, nec cum egreditur dissipat, quia ad ingressum, & regressum eius speculum integrum perseuerat. Speculum ergo non rumpit radius solis. Integritatem Virginis ingressus, aut regressus, nunquid vitiare potuit Deitatis? Minimè gentium, quin potius ad instar solis ampliori lumine illustrauit, longèque splendidiorem reddidit.* Hinc S. Amadeus Homil. 4. scitè pronūciauit cōceptu, partuque Dei Filij redditam Deiparam Virginiorem: *Dei Genitrix*, inquiens, *nec in carne delectata, nec carne cruciata, & in conceptione Virginior, & in partu extitit sanior, obstetricante illâ Manu de qua per Psalmistam Deo dicitur; Fiat Manus tua vt saluet me. Manus quippè Dei, Vnigenitus Patris appellatur, per quem fecit, & sęcula. Hęc Manus facta, quando in carnata, non solùm nullum vulnus infixit, verum at-*

M. quomodo dignitatem Virginis custodierit.

Maria partu Diuino Virginitatem suam clariorem reddidit, quia solem iustitiæ peperit.

testan-

noceant, coercere: Vnde cùm maligni Spiritus Aegyptiorum primogenita occiderent, Potestates Angelicę malitiam eorum, ne familias Hebræorum attingerent represserunt. Hanc quoque conditionem ait habuisse B. Virginem excellētissimè. Ipsa enim Dæmones coercet quotidie à nocumento hominum, vt patet multis exemplis, quibus ipsa maximos peccatores de manibus Diaboli quoad corpus, & animam eripuit. Hinc illi canit Ecclesia. *Tu nos ab hoste protege, & hora mortis suscipe*; in qua sicut maiores eius insidiæ esse consueuerunt, sic quoque maior Virginis Potestas elucescit. Præclarè enim Amad. Hom. 8. *Enim verò sicut ignis attactu cera liquescit, & velut ardore solis defluit glaciet, sic ab eius facie inimicorum deperit acies, eaque iubente nihil aduersi subsistit.*

B. V. Virgo excellentius quàm Potestates coercet Dæmones.

28. Et licet Virgo sanctissima contra Dæmonum insidias omnibus Christi fidelibus semper præsentissimo sit auxilio, illis tamen, qui peculiari aliquo cultu ac veneratione eam prosequuntur, vel maximè. Celebre est exemplum illud in libro qui scala cæli indigitatur exaratum, de viro nobili qui quotidiè orationem illam ad Virginem, & ad S. Ioannem Euāgelistam: *O' intemerata*, &c. vsurpare consueuerat: Huic Dæmon humano schemate cum pluribus annis deseruijsset, variasque eius vitæ struxisset insidias, nec vnquam, patrocinante Virgine ei obesse potuisset, tandem Episcopo cuidā fateri compulsus est, se Dæmonē esse, & hactenus pluribus annis nobilis illius vitæ insidiatū esse incassum, quia quotidie consuetam illam orationem ad Dei Matrem, & Ioannem Euangelistam recitaret.

Vis orationis O intemerata cōtra insidias Diaboli.

29. Non minus præsentem sese exhibuit Virgo Deipara alteri cuidam viro Religioso Diuina meditanti, vt eodem in libro memorię consignatum est. Huius enim conclaue cum mali genij, turpissimorum porcorum specie inuolassent, mox ad Virginem velut Asylum confugit, exclamando. *Ab hoste maligno defende nos Dei Genitrix Virgo.* Nec spe sua frustratus est Dei, Virginisque seruus. Mox enim illi adfuit, & virgâ, quam manu gestabat, fędissimorum Dæmonum exercitū illum abegit: *Recedite*, inquiens, *maligni, recedite quia victoriā de mihi deuotis nunquam reportabitis.* Ad quę verba illico, velut fumus euanuere, req; ipsa cōtestati sunt, Deiparā supra Angelicas Potestates virtutem eos coercendi obtinere.

B V. virga Dæmones abigit.

30. In huius rei confirmationem in eadem vita Michaelis Aytumi Indi, res sane scitu digna refertur, Indos Baglanos in Philippinis Insulis peculiari reuerentiâ Deiparam eiusque Nomen sanctissimum venerari, eo quod sæpius Cacodæmonem vociferantem, à Maria suum contritum esse caput, multi audierint. Hinc factum vt antę Hispanorum, nostrorumque Patrum Euangelij præconum in Philippinas Insulas aduentum reperta fuerit Mulier Inda, quę filiæ suæ Nomen Mariæ indidit. Quam nominis, nunquam in illis regionibus auditi, cum omnes mirarentur impositionem, quærerentque vndenam id vocabuli deduxisset, respondisse fertur: In summo cæli vertice considere nobilissimam quandam Matronam, eo Nomine insignitam, in cuius honorem illud ipsum, natæ indidisset. En vt ipsi Tartarei tenebriones potestatem super se Virgineam, Potestatibus Angelicis longe eminentiorem, fateri, eiusdemque infinitam quandam omnipotentiam serpentina eorum capita conterentem, deque toto Inferno triumphantem compellantur.

In Insulis Philippinis sæpius auditus Dæmon vociferans à Maria suum contritum esse caput.

31. Eandem virtutem Cacodęmones compescendi ostendit Virgo Deipara in Regno Cilæ, vt de eo Regno scribit Alphonsus de Ouagle li. 5. c. 20. Cum enim vicinus Indorum exercitus esset Ciuitati Imperiali, repente turbatus est aer, & factum est quasi ingens diluuium aquarum, & grandinis ac lapidum, apparuitque in medio illus tempestuosi nimbi Epunanome .i. falsus Indorum DEVS, specie, ferocissimi, ac horribilis Draconis, qui caudâ in gyrum collectâ ore cauernoso flammas euomens præcepit vt cito in ciuitatem irrumperent quod nullam haberet munitionem, proinde illam deprædarentur, omnesque Christianos perimerent in ore gladij. Mox dictis obtemperant Indi, dumque se pręparant ad exequendum id quod illorum Apollo suaserat, ecce repente serenatur cælum, & in medio resplendentis nubis apparuit Iuuēcula pulcherrima, sole splendidior, quæ illos vultu benigno, simulque graui ac seuero aspiciendo superbiā omnem in cordibus ipsorum ab Epunanome suscitatam extinxit, Monstrumque illud Tartareum in fumum euanescere compulit. Mandauit præterea Virgo eadem

B. V. vires Draconis Tartarei instingit.

Indis ne vltra progrederentur, sed quantocyus quisque in patriam suam reuerteretur, quia DEVS Christianos aduersus Dęmones, eorumque membra protegere volebat, ea in Ciuitate habitantes. Quibus dictis visio disparuit quæ à toto exercitu 23. Apr. visa est, & Indi ne vnum quidem passum vltra progressi, ad domos suas cum rubore magnaque confusione sunt regressi. En vt Virgo beatissima Potestates Diabolicas, ne hominibus noceant, diuinâ suâ potestate super omnes Angelicas Potestates coerceat.

32. P. Antonius Franc. Cardin in Relatione Iaponica ad Innoc. X. rei huic aliquid haud dissimile memorat, ostenditque quam vel solum Nomen Deiparæ Tartareis Potestatibus sit formidandum, easque ne mortalibus nocere possint coerceat. Refert igitur post mortem cuiusdam Gentilis cum Christiano quodam habitantis sequenti nocte tumultus, horrisonos commixtos vocibus ad prælium inuitantibus fuisse auditos. Ad quos Christianus mox se ex lecto proripuit, & ad Oratorium suum accurrit, accendit candelas, genua flectit, Deoque sese commendat. Interim retro se conuertens, videt cubiculum sordidis, teterrimisque refertum animalibus, quæ in voces has erupment. *Non venimus huc ad te deuorandum, frustra hos facis apparatus gratis tanta machinaris*. Quibus auditis vbi Christianus vidit eos nil agere, sed loqui, resumpto animo, respondit se non habere arma, à quibus illi sibi timere possint, neque se aliter defendere posse, quam dulcissimo IESV Nomine, & Mariæ.

Christianus laruis Dæmonum non terretur fretus IESV, & Mariæ Nomine.

Quare si potestas à Deo vobis data est, inquiebat, *me præsentem deuorate*. Subito atque hæc Christianus pronunciauit, dehiscens terra stygios illos tenebriones, ac laruas igne circumdatas absorbuit. His visis Christianus Diuinæ benignitati eiusque Sacratissimæ Matri ob relatam de sæuissimis illis hostibus victoriam gratias egit, simulque cuidam Patri ex nostris retulit, se iam perinde metuere Cacodęmonem, ac leue folium, vel paleam; vires nimirum eius infringente Deiparâ, quæ alias sunt tam grandes, vt quemadmodum loquitur Iob cap. 41. 18. *Reputet quasi paleas ferrum, & quasi lignum putridum, æs.*

33. Quare Richar. à S. Laur. libr. 4. ingeniosissimè omnipotentię Virginis, hoc in Dæmones ius, eosdem tam potenter coercendi, attribuit: *Maria omnipotentiâ sua*, inquit, *multos de sua damnatione iam certos, multos in aquis præfocatos, multos ex improuiso mortuos liberauit, qui dum viuerent ipsius patrocinio se commendauerant. Multos quoque qui sine pœnitentia decesserant in mortali, ab ipsis Diaboli faucibus potenter eripuit, vtque agere possent pœnitentiam, ad vitam reduxit. Ita enim ingeniosa est, atque subtilis ad saluationem peccatorum, sicut Diabolus ingeniosus est, & subtilis ad damnationem eorumdem. Qua autem iustitia, vel iure saluet damnabiles, & sine pœnitentia defunctos in mortali, quis enarrare sufficiat? Constat autem quod, & ita facit, & quod saluâ iustitia facit. Ad cuius rei euidentiam ei canere videtur sponsus.* Cant. 4. *Fons signatus.* Adeo enim exuberans *est Virgineæ misericordiæ fons, vt semper fluant miserationes eius, integro tamen atque illibato iustitiæ sigillo, sic namque nouit ingeniosè facere misericordiã, vt non frangat iustitiam.* Quãobrẽ sic Angelicas Potestates Virginem in cęlos proficiscentem alloquentes dum in ea sua proprietates agnoscunt, idem S. Antoninus introducit: *Mane nobiscum ò Domina potentissima. Tu enim terribilis es Dæmonijs vt castrorum acies ordinata, & ideo iuuare homines nobiscum potens contra malignos Spiritus, eos sine cessatione infestantes.*

Mariæ mira in rebus omnibus potestas.

B. V. ingeniosa, & subtilis in saluandis peccatoribus.

Maria ita ingeniosè facit misericordiam, vt non frangat iustitiam.

D I-

DISCVRSVS VIII.

Quod Virgo Deipara Principatuum proprietates longè excellentius in se repræsentet.

1.

AD postremam Hierarchiam gradum faciamus, in qua Principatus principatum obtinent, quorum nomen officiumque S. Dionys. capit. 9. de cælesti Hierar. sic describit. *Nomen cælestium Principatuum significat eorum cum sacro quodam, principalibusque virtutibus conuenientissimo ordine, deiformiter principandi, atque gubernandi potestatem, nec non ad super principalem principatum totaliter se conuertendi, & ad ipsum alios quoque principaliter ducendi, ipsiusque Principificis formam principatus in semetipsis, quantum fas est, exprimendi, eiusdemque super essentialem ordinandi principatum, in principalium virtutum dispositione, declarandi facultatem*. Ex qua descriptione B. Albertus Magnus Tract. super missus, & S. Antoninus 4. P. Tit. 15 c. 44. tres Principatuum colligunt proprietates. Prima est quod Primi principij sint imitatiui. Quod mirificè enitescit in Virgine. Quis enim Primum illud rerum omnium Principium Alpha, & Omega, Filium, inquam, qui se ipse Principium, interrogantibus Phariseis; *Tu quis es?* appellare voluit respondendo: *Principium, qui, & loquor vobis* Ioan. 8. v. 25. quis inquam melius imitatus est, atque Virgo beatissima quæ Filium non modo in donis Naturæ, verum etiam gratiæ æmulata est, ita vt viuum, spiransque eius simulachrum, atque adeo ipsius Diuinitatis forma quædam esse videretur, vt fusius priori parte, qua Virgo speculum Diuinitatis comprobatur, ostensum est. Quare B. Ioannes Geometra Hymno 3. aptissimè Diuam Virginem salutasse visus est cum dixit:

Principatus sunt primi Principij imitatiui.

B. V. quædam Diuinitatis Imago.

Salue Puella, Naturæ gloria Imago Plasmatoris,
Demonstrans totam artem summi Artificis.
Diurnæ culpæ nihil continens.

Vbi ponderanda verba illa: Demonstrans totam artem Summi Artificis; quibus indicare voluit supremum omnium rerum Opificem, in condenda Virgine vniuersam suam Omnipotentiam, Sapientiam, Bonitatem ceterorumque attributorum omnium vim exeruisse, eique omnem creaturarum perfectionem, ac pulchritudinem contulisse, vt ita viua Imago Diuinæ Maiestatis eam condentis videretur. Cum enim Plasmator Matrem suam ab omni æternitate mente possideret, eamque condere decerneret, voluit eam esse quoddam omnium Saluandorum Prototypon post Christum, in eaque omnium Sanctorum virtutes, omnisque perfectionis florem contineri, ita vt nulla creatura sub Deo eius opifice perfectior inueniretur. Quemadmodum .n. Adam, quod primus omnium mortalium ipsis Dei manibus cōditus fuerit, extitit creatura omnibus numeris absolutissima, in vtraque qua constabat parte, eo quod immediatè ab ipso Summo Artifice compositus fuerit: Sic sane nobis de ipsa Dei Matre, & maiori longè cum prærogatiua ratiocinandum est, cum ipsamet fateatur. *Ab initio, & ante sæcula creata sum.* Vbi per initium, ipsum totius Vniuersi Principium accipiendum est. Et in Eccli. 1. Ego ex ore altissimi prodiui primogenita ante omnem creaturam. Atque vt hæc Virginis laus illustrior euadat, audiendus hic Philo Hebræus

Adam quod immediate à Deo fuerit conditus, fuit perfectissimus.

libr. de opificio mundi: Ille primus homo terrigina Princeps totius nostri generis, vtraque parte præstantissimus, & anima, & corpore factus mihi videtur, longeque posteros suos antecellere vtraque præstantia. Hic enim ipse reuera erat pulcher, & bonus. Nos enim, ex hominibus gignimur, illum vero Deus condidit. Quanto autem melior Auctor, tanto etiam Opus melius. Sicut sane quidquid viget, senescente melius est, siue animal, siue planta, siue fructus, siue aliud, quod ex his, quę Natura cōtinet. Itaque par est illum recens creatū hominem robur fuisse Vniuersi nostri generis, posteros vero eius non ita viguisse degenerantibus vsque formarum, & viriū successionibus. Quod quidem, & in Plastarum, & Pictorum arte vidi fieri. Deteriora enim sunt, quæ exprimuntur ad exemplar propositum.

Quod si hæc ipsa imitetur Plastes, Pictorue multo magis degenerant, quippe longe remota à Principio. Cum igitur Virgo nostra maximè fuerit summo illi rerum omnium Principio, proxima, ab eaque ex omni æternitate, ante omnem cuiuscumque creaturæ conditionē, diuinissimâ illa mente possessa, consequitur sane illam summo illi Pulchro, ac Bono, à quo fabrefacta est, fuisse quam simillimam. Atque ita vere dicere possumus hāc ob causam Deiparam, robur, pulchritudinē, gloriāq; totius humani generis extitisse, eo quod Pulchritudine, Bonitate, ac perfectione sua ipsum supremum imitata sit Principium, siue Plasmatorem, eiusque absolutissima in attributis omnibus fuerit Imago. Quare si supra memoratus Ioannes Geometra Hym. 3. pulchritudinem Virginei corporis considerans, dixit illud non in terris, nec terrestri Paradiso, sed in cælis efformatum, absque vllius peccati labe:

B. V. quod à primo rerum omnium Principio cōdita, fuit perfectissima.

Salue corpus formatum supra in splendido cælo,
Nostræ iniquitatis nihil contrahens.

Multo potiori iure idem asserere possumus, de innocentissima, purissimaque eius Anima quæ longe purior Angelica in cælo, atque etiam Protoplastorum in Paradiso condita, extitit.

Quemadmodum igitur suprema illa Maiestas rebus omnibus tam celi, quam terræ principatur, ita quoque beatæ istę mentes cum Gloriosissima Deipara DEVM imitantes inferioribus Angelis, hominibusque dominantur. Præclarè enim D. Tho. 1. P. Q. 108. art. 5. ad 3. ex S. Gregorio, *Principari est inter reliquos priorem existere, quasi primi sint in executione, eorum, quæ imperantur. Et ideo, ait Dionysius, quod nomen principatuum significat ductiuum, cum ordine sacro. Illi enim qui alios ducunt primi inter eos existentes principes propriè vocantur. Ps. 67. Præuenerunt principes coniuncti psallentibus.* Sic S. Thom.

Quid sit principari?

Imitantur porro in particulari Diuinum Numen in gubernatione, ac dispositione Regnorum, ac Prouinciarum vt S. ait Antoninus. Ex his fuit S. Michael qui armatus apparuit Iosue, adueniens in adiutorium populo Dei.

2. Quam proprietatem Dei populum adiuuandi Beatam Mariam habuisse supereminenter Sanctus asseuerauit Antoninus. O' quoties Virgo Deipara nostra ad instar Turris, de qua mille clypei pendent, omnis armatura fortium Ecclesiam Catholicam, Regna, ac prouincias protegit, ac propugnat contra insidias Dæmonum, contra machinationes infidelium, Paganorum, atque hæreticorum. Consulendus hac in re Alphonsus de Ouagle in descriptione Regni Cilæ, in qua mira prodigia à B. V. perpetrata in defensionem nouorum illorum christianorum apportat, & quanam ratione ingruentibus in illos Barbarorum innumeris copijs ipsa Virgo exercitum nostrum, tanquam Generosa Ductrix, ac Generalissima præeundo puluerem in hostiū oculos asperserit, eosdemque in fugam egerit, vetueritque in posterum populos illos sibi dilectos infestari. Quare nil mirum mihi accidit, quod eius expertus auxilium, ac patrocinium in tot aduersitatibus, in tot bellorum turbinibus Augustissimus Imperator Ferdinādus II. eam suam *Generalissimam* iure merito vocitare consueuerit. Sibi certo persuadens, se eius auspicij de omnibus hostibus quantumuis ferocissimis triumphaturum. Legerat fortasse orationem illam B. Andr. Cret. Episc. orat. 2. de dormit. qua pro epilogo ad Virginem vtitur. *Da nobis qui te Dei Matrem oramus, da vicissim hanc parui doni remunerationem, vt habeamus videlicet quibusuis thesauris, ac diuitijs preciosiores, ac splendidiores tuas ad Filium tuum, & Dominum nostrum preces supplices, & nos rectè gerentes eundem melius ad nos attrahamus. Per has preces arma barbarorum,*

B. V. puluerem in oculos hostium Christianorum iacit, ne illis noceant.

Ferdinandi II. Imper. in B.V. pietas.

Precibus B. V. tela Barbarorum sūt nobis infantium tela.

infan-

infantium tela ducimus; lanceaque, & galea, & iaculatio manent inutilia, & inefficacia.
Et vt in summa dicam, per hasce tuas supplicationes, omne bonum rectè geritur à Christianis. Legerat etiam fortassis orationem illam B. Georgij Nicomedia Archiep. orat. de præsent. fiduciæ plenissimam: *Te nostram salutis habemus adiutricem. Te nostri auxilij habemus defensionem. Te proponimus cuius ore nostra dicatur excusatio. Te nostræ fiduciæ circumferimus gloriationem. Te Christianorum multitudo murum habet firmissimum. Te Reges fideles arma habēt validissima. Per te bellorum frangūtur audaces impetus, per te victoriæ trophæa consequuntur. Tu ò Dei genitrix preces eorum ne despicias, qui semper petunt. Præbe manum laborantibus, opem fereis, qui tempestatibus agitantur, seda bellorum fluctus, fac in auras euanescant eorum Spiritus, qui nos iniurijs incessunt. Da petitioni conuenientem, potes enim, euentum. Habes vt Mater in filium, quæ recusari non potest fiduciam. Habes vires insuperabiles, robur inexpugnabile.*

B.V. gloriosè de hostibus triumphat. 3. Huius Generalissimę, atque inuictissimæ Imperatricis robur ac vires, gloriosos progressus aduersus hostes, ac triumphos præclarè descripsit S. Amadeus Homil. 8. *Nouis*, inquiens, *triumphis, noua perditorum ereptione, nouis populorum incrementis exaltans gratulatur in Domino, nec contenta partis spolys, sed humanæ salutis cupida, hoste liuido longius propulsato, alias, atque alias sibi exuuias semper acquirit. Igitur in manu potenti, & brachio excelso Tyrannorum fines egreditur munitissima quæque domorum aggreditur, inferna sub pedibus suis faciens contremiscere, & Principem mortis nimio terrore percussum, resilire. Denique ipsa iubente vehementer euomit prædam, quam in ventrem malitiæ traiecerat, reijciens cum dolore, quam cum ingenti superbia detinebat.*
Atque ita desiderium peccatorum perit, Desiderium vero B.M. perficitur, quando educuntur quotidie vinculati de lacu miseriæ, & luto fęcis, vt de profundo peccati ergastulo, & profundo iniquitatis, indulgentiæ dono respirent in auras perennis libertatis. Sic illa colligit dispersos reuocat auersos, eruens eos, qui ducuntur ad mortem, quosque trahi cernit ad supplicia liberare non cessat. Hæc Amadeus, & verè.

Solicitudo S. Basilii pro conseruando suo grege. 4. Celebre prorsus est auxilium illud Virginis impensum S. Basilio Magno, Pastori vigilātissimo, eiusque ouiculis, de quo Richar. à S. Laur. de Laudib. Virg. ex Fulberto Abbate.
Cum enim monstrum illud portentumque orbis Iulianus apostata cōtra Persas in prælium proficesceretur, vouissetque suis Dijs Christianorum sanguinem se illis litaturum si Victor ex illo prælio domum redijsset, ipsique S. Basilio insano fastu, furoreque percitus fuisset comminatus, vrbem eius se desolaturum, omnesque Christianos Deorum suorum contemptores, deuictis Persis, daturum internecioni, mox S. Antistes pro grege suo sollicitus, conuocatis vniuersis ciuibus, impijssimum iniquissimi Imperatoris eis exposuit decretum, simulque communi consilio, cum vniuerso clero, ac populo, mulieribus, ac infantibus ad Deiparæ ædem, tanquam ad Asylum in monte Dydimi constitutam, confugerunt, vbi tribus diebus ieiunijs cum lacrymis, feruentibusque orationibus intenti, auxilium præsentissimum Dei Matris sunt experti. Vidit enim per quietem S. Basilius ad montem illum, cum innumera militiæ cælestis multitudine, atque exercitu gloriosissimam hanc cæli Reginam aduentantem, tandemque vbi excelso in Throno magna Maiestate consedisset, Angelisque demandasset, vt Sanctum militem Mercurium ad se euocarent, & ille armatus mox aduenisset, audiuit sic loquentem Dei, Matrem:
Abi interfice Iulianum, multa in Deum meūque Filium blasphemantem. Hæc cum audisset Sanctus Basilius somno solutus, Sancti Mercurij sepulchrum adijt, cumque arma lanceamque de tholo pendētem non vidisset, intellexit somni veritatem, iussitque omnes de monte ad sepulchrum Sancti Militis venire.
Interea cruentata lancea in suum est reposita locum, intellexitque omnis populus, S. Basilio, Dei, Virginisq; virtutem exponente, Iulianum interfectū. B.V. precibus S. Basilij per S. Mercurium Militem Iulianum Apostatam curauit interimi. Plaudente interea, lætitiaque gestiente, Diuinasque ac Deiparæ laudes personante vniuerso populo, die ab interitu quarto aduenit Libanius Iuliani Quæstor, luculenterque asseuerauit, Iulianum Dominum suum, dum secus Euphratem fluuium castra esset metatus, septemque militum cohortes, in eius defensionem excubaret, nocte quadam ab ignoto milite lanceæ valido impetu fuisse confossum, blasphemantemque infelicissimè, in hiscé verbis:
Vicisti Galilææ vicisti; impijssimā animam, abominandamque euomuisse.
5. Crediderim Heluetics Catholicos

cos ab his Christianis pietatem illam imbibisse, quando contra Zuinglium, Bernates, Tigurinosque Hæreticos libertatem suam vindicaturi, in mōtem quendam Diuæ Virgini sacrum vniuersi, tanquam ad sacram Anchoram confugerunt, opeque Virginis gloriosissimæ victoriam, de impijssimis Ecclesiæ, patriæque hostibus, Zuinglio miserabiliter extincto, alijsque libertatis inimicis quinis omnino prælijs internecioni datis, reportarunt. Et primo quidem prælio vniuersus Zuinglianorum exercitus partim cæsus, partim in Catholicorum potestatem redactus est.

Heluetij Catholici auxilio B. V. protecti de Zuinglianis victoriam reportant.

Dicuntur omnino ibi 17. millia cecidisse, vt scribit Florimundus Remundus lib. 3. de Hæres. cap. 4. Vt porro in sacro illo Virginis Sacello nullo vnquā tempore durante bello, oratio ad Deiparam interrumperetur, è viduarum numero pientissimæ lectæ fuerunt fœminæ 18. omnino, ex quibus senę alternatim, pro felici belli successu preces funderent. Quod ægerrimè forentes Zuingliani Sacellum tot miraculis inclytum, ac celeberrimum, per summam impietatem demoliri statuerunt.

Quod odorati Catholici sic eos exceperunt, vt quinque millia hostium Dei Genitricis ope tanquam noua castrorum bene ordinata acie adiuti, fuderint. En vobis Virginem gloriosissimam Principatuum virtutem in defendenda Dei Ecclesia in Regnis, ac prouincijs protegendis longè excellentissimè transcendentem, Deique principatum in suos hostes vniuersumque orbem æmulantem. Verè eminentissimæ huic Principi canere possumus cum Claudiano:

O nimium dilecta Deo cui militat æther.

6. Ducit quoque atque atque educit Virgo gloriosissima, Principatus imitando cum ordines sacro captiuos de carceribus, deque Turcarum, Paganorum, Hæreticorumque Tyrannide, vti varia huiuscé rei varijs in eius Basilicis mouimenta videre est.

B. V ducit, & educit captiuos de manibus barbarorum.

Hinc varij sacri Ordines, auspicijs gloriosissimæ Virginis pro redimendis captiuis educēdisque de Barbarorum ergastulis, instituti sunt. Vnum ex his fundauit B. Ioannes de Matha, vt scribit Hyppolitus Maracci in Fundatoribus Marianis cap. 16. Hic cum adhuc esset in vtero Matris, B. V. illi apparuit dixitque, cum quem vtero portabat Christianorum captiuorum Redemptorem futurum, ac meritis sanctisque operibus cumulatum, feliciter in Domino obiturum. Idem Vir hic cultui Virginis addictissimus, primam suam Missam cū Parisijs ad altare DiuęVirginis celebraret, ei mira visio apparuit. Videbat non modo ille, sed et circumstantes Angelum veste candida amictum, cui crux rubei, & cærulei coloris pectori inhærebat duos captiuos cancellatis manibus, tanquam eos commutaret, tenēs. Qua visione sine dubio Deipara ostendere voluit se Ductricem cum Sacro ordine, & eductricem captiuorum ex Tyrannorum ergastulis super omnes esse Principatus, ad eosque liberandos ipsos Angelos hominesque religiosos mittere consueuisse. De eadem S. illo Viro res alia eius charitatem illustrans ibidem narratur. Nam cū Anno 1210. quandam redemptionem 129. Christianorum captiuorum fecisset, & deficiente sibi pecunia, Agareni eum spoliantes flagellis in eum immaniter sæuijssent, semineccem relinquentes, ipse paulo post aliquantulum à doloribus respirans Iconem B. V. quam collo appensam gestabat, depromens, ab ea fusis lacrymis, auxilium, tam sibi, quam miseris Christianis, captiuis postulauit. Nec irritæ ipsius cecidere preces, mox enim ei Deipara pulcherrimæ Virginis specie apparuit, tantumque pecuniæ tradidit, quantum ad illorum captiuorum redemptionem sufficere videbatur.

B. Ioanne de Matha ab vtero destinatus à B. V. pro redimēdis captiuis.

B. V. illi datā pecuniā pro redimendis captiuis.

Ostendit denique Diua Virgo omnium Angelorum Regina, Ductricem, & Eductricem cum Sacro ordine se esse captiuorum, cum Anno 1201. idem B. Ioannes Conuentum sui Ordinis Auinganiæ fundaret; Tunc enim instāte Petro II. Aragoniæ Rege quandam redemptionem 207. Christianorum captiuorum Valentiæ est aggressus, ad quam perficiendam cum æs deesset, Missam de B.V. patrona sua deuotè celebrauit: postulauitque vt necessitati miserorum illorum subvenire dignaretur. Exaudiuit misericordiæ Mater sibi deuotum clientulum. Nam iuxta āltare pecuniam, quę ad p[...]um illud opus perficiendum deerat, mox cunctis obstupescentibus reperta est, quibus prodigijs Virgo nostra ostēdit se vere Ductricem, & Eductricem esse captiuorum super omnes Angelos.

B. Ioanni B. V. dicenti suā Missam pecuniam pro captiuis misit.

7. Hanc

B.V. Primum principium incorruptione sua maximè imitata est.

7. Hanc Principatuum dignitatem agnoscens in Deipara S. Ephræm orat. ad Deip. sic in eius prorupit laudes: *O' omnibus superis exercitibus gloriosior, omnium Sanctorum, ac Virginum Corona, ob fulgorem inaccessa, omnium Princeps, omnium dux, Sacratissima puella, per te reconciliati sumus Deo meo.* Sic ille. Et licet Dei Mater in omnibus propemodùm suis actionibus Primum Principium rerumque omnium principem DEVM imitetur, imitata tamen est potissimum in incorruptione, vt asserit Albertus, & Antoninus, qua Deo proxima effecta, non modo Principatus, verum etiam ipsos Seraphinos Deo vicinissimos superauit. Vnde iure merito illam Sergius Hieropolitanus: *Corruptionis interitum nuncupauit.* Siue enim incorruptio pro mentis, animique puritate, quæ ex Diuinorum mandatorum resultat obseruatione, acquisitioneq; gratiæ, ac Sāctitatis; siue pro gloria ęterna, atq; immortalitate, qua similes Deo erimus, quia videbimus eum sicut est, accipiatur, Diua sane Virgo nostra perfectissimam habuit incorruptionem.

B.V. est corruptionis interitus.

Hinc de eius puritate tam animi, quam corporis præclarè S. Anselmus: *Decebat Virginem ea puritate nitere, qua maior sub Deo nequit intelligi.* Ob hanc puritatem B. Andr. Cret. orat. 2. de dorm. B. V. creaturis omnibus sub Deo vocauit altiorem: *Regina*, inquiens, *omnis humanæ naturæ, quæ habes non comparabilem cum alijs appellationem, quæ excepto Deo solo es omnibus altior. O' quouis auro, & quauis sensili, & immateriali natura purior. Tu cæli, & cælorum naturam superasti sanctitate.*

B.V. Regina omnis humanæ naturæ, quę habet incomparabilem cum alijs appellationem.

Ex corpore tuo odorifero, impolluto, & pleno sanctificationis scatet remissio, manat immortalitas, ex quo est Deificatio, in quo est perfectio. Tu enim vere es, quæ es reuera pulchra, & macula non est in te. Tu es flos incorruptionis, terra quæ fers aromata. Et orat. 1. Virgo, inquit, vniuersam quæ in generatione est Naturam puritate superauit.

E corpore B. V. odorifero, & impallato scatet remissio peccatorum.

8. Quod si, eius gloriam beatam, immortalitatemque æternam, qua videndo DEVM, ei intima fuit, spectemus, incorruptio eius erit plane incōparabilis. Hanc enim, beneficio Visionis beatificæ, qua sæpius etiam in hac vita perfruebatur, est consecuta.

B.V. incorruptionem etiā beneficio visionis beatificæ nacta est.

Præclare siquidem S. Irenæus libr. 4. cont. Hæres. capit. 75. *Visio Dei*, inquit, *efficax est incorruptelæ, incorruptela vero proximum facit esse Deo.* Et paulo superius: *subiectio*, inquit, *Dei, incorruptelæ perseuerantia est, incorruptela autem gloria Infecti.* Q. D. Incorruptio est dos, & gloria propria Deo, qui non est factus, sed per se semper existit, à quo eandem participant iusti, ac beati, & inter eos sine dubio, modo longè excellentiori ipsa Virgo Deipara, illi plane subiecta, & vnita adeo, vt vnum quid per amoris affectum cum Deo esse videretur. Vnde & forma Dei à D. Augustino appellata est; quia vti reliquas eius perfectiones, atque attributa, ita, & hanc incorruptionis gloriam in se veluti in speculo etiam dum in hac vita degeret mirificè repræsentabat. Hinc Plinius in Panegyrico Traiani Sanctitate, Dijs simillimum Principem euadere censuit: *Nihil*, inquiens, *præstabilius, ac pulchrius Deorum, quam castus, & Sanctus, Dijsque simillimus Princeps.* Hinc Plutarchus libr. quod cum Principe philosophandum sit; Minoem docet esse Iouis discipulum: *Non enim*, inquit, *priuatos homines, vel otiosos Deorum voluerunt esse Discipulos, sed Reges, qui sapientiam, & virtutes animi consecuti, ea essent ad vtilitatem omnium conuersuri.* Sic Plutarchus.

Sanctitate Princeps Diis simillimus euadit.

9. Imitata quoque est Primum Principium Deipara in bonorum communicatione. Ob quam dicitur, *Bonorum omnium Mater à Salomone.* Huius effusissimam expertus communicationem idem Salomon sap. 7. gloriabatur. *Venerunt autem mihi omnia bona pariter, cum illa, & innumerabilis honestas, per manus illius.* Imo Richardus à S. Laur. lib. 2. ait vocem illam esse humanæ Naturæ, qua ingenuè fatetur, beneficientiâ Virginis, se quam plurima, tam naturæ, quam gratiæ munera cælitus accepisse.

B.V. primum Principium in bonorum communicatione imitata.

Ob promptissimam hanc communicationem Oliuam speciosam in campis, palam sese omnibus exhibentem appellat. *Idem sapiens ait, quod præoccupet, qui se concupiscunt, & circuit quærentes se dignos.* Eiusdem Virginis vox est illa amantissima; apud Eccli. 24. *Transite ad me omnes qui concupiscitis me, & à generationibus meis implemini.* De hac Virginis communicatione eleganter iam supra memoratus Amadeus Hom. 2. *At illa residens in arce sublimissima virtutum, & pelago Diuinorum affluens charismatum, abyssum gratiarum, qua cunctos excesserat, credenti, & silenti populo largissimà emanatione profundebat. Salutem namque corporibus, & animis medelam*

Desiderium B.V. hominibus sese communicandi.

B.V. Abyssū gratiarum credentibus profundit.

Lam afferebat, potens suscitare à morte carnis, & animæ. Quis vnquam ab ea æger, vel tristis, aut ignarus cælestium mysteriorum abijt? Quis non lætus, & gaudens redijt ad propria, impetrato à Matre Domini, quod voluit?
Hæc De Virginis largitate Amadeus.

B.V. solet reddere maxima pro minimis.

Agnouit liberalitatem hanc Deiparæ B. Andr. Cret. Epis. orat. 2. de dormit. cum pronunciauit: *Solet Sanctissima, vt quę sit munificentissima, maxima reddere pro minimis.*

B.V. Principatuum cælestiũ ornatum ex virtutibus constantem superauit.

10. Quid de altera Principatuum proprietate dicam? Quæ est Principalium virtutum, vt sapientiæ, charitatis, prudentiæ, similiumque præ cæteris inferioribus ornatus, qui in beatis illis mentibus mirificè resplendet. At vero multo maiori cum excellentiâ in Deipara. Vnde hi ipsi cælestes Principatus eam huiusmodi virtutibus renitentem, ad celosque ascendentem contemplantes, Sancto Bernardo teste, demirati sunt. *Ipsi cælestis curiæ Principes*, inquit ille, *in consideratione tantæ nouitatis clamant non sine admiratione: quæ est ista quæ ascendit de deserto, delicijs affluens innixa super dilectũ suum? Quæ est ista quæ sub sole vbi nihil, nisi labor, & dolor, & afflictio spiritus ascendit, delicijs spiritualibus affluens?* Quæ porro hæ sint deliciæ, mox subnectit:

Deliciæ B.V. quæ fuerint, quibus affluẽs in cęlos ascendit.

Quid ni delicias dixerim Virginitatis decus, cum munere fœcunditatis, humilitatis insigne, distillantem charitatis fauum, misericordiæ viscera, plenitudinem gratiæ, prærogatiuam gloriæ singularis? Sic Bernardus.

Quare B. Petrus Card. Damiani Homel. 55. Virginem gloriosissimam in se præeminentias huiusmodi, Virtutum plusquam Angelicarum agnoscentem, introducens, sic in eius persona ad Angelos, reliquosque Curiæ cælestis ciues proloquitur, eamque ob huiusmodi virtutum super omnes, Angelos excellentiam; *Diuinum mysterium, nullis humanis rationibus comprehensum*, appellat:

In M. est Diuinum Mysterium nullis humanis rationibus comprehensum.

Illic Regina Virginum, inquiens, *Virginibus innumeris comitata mansiones perambulans Angelorum, & vtrisque Naturis gloriam eius admirantibus dicit: Quid me admiramini? Diuinum est hoc mysterium quod cernitis, Diuinum profecto non humanum, nec humanis vnquam rationibus comprehensum.*

B.V. virtutũ suarum fragrantia cælestis Hierusalem ciues mirificè recreauit.

11. Sanctus vero Hieron. serm. de Assumpt. ait Virginem virtutum suarum insolitâ fragrantiâ cælestis Hierusalem ciues mirificè recreasse: *Ad cuius fragrantiam odoris*, inquit ille, *omnis illa cælestis Hierusalem læta decurrit, quam circumdabant flores rosarum, & lilia conuallium, eo quod omnes animæ martyrio rubricatæ, eam æternæ dilectionis complectantur amplexibus, & Virginitatis splendore candidatæ, ac si lilia in valle humilitatis enutritæ, circumdant eam venerationis gratia obsequentes indesinenterque eius admirantes pulchritudinem, inter filias Hierusalem, in qua posuit Rex thronum suum, quia concupiuit eius speciem, & decorem.*

Fuit enim plena charitate, & dilectione, id circo sequitur post eam purpuratorum exercitus, & candidatorum grex. Quam si diligentius aspicias nihil virtutis est, nihil speciositatis, nihil candoris, gloriæque, quod ex ea non resplendeat. Et ideo bene circumdant eam flores rosarum, & lilia conuallium, vt virtutes virtutibus fulciantur, & formositas decore castitatis augeatur. Nam omnis splendor, & gloria quanto illustratur fulgore suo sublimius, tanto apparet præstantior charitate, quorumlibet subiectorum, & eximior prædicatur: Sic, & B. Dei Genitrix cuius plantatio est velut rosæ in Hierico specialius refulsit, candorque Virginitatis splendidius emicuit, cum circumdata officio charitatis, submittitur illi sanctorum charitas, vt eius amplius splendor, & gloria commendetur, quæ super choros Angelorum eleuata, iam beata prædicatur, & beatissima.

Si diligentius B.V. aspiciatur, nihil est virtutis, nihil speciositatis nihil est candoris, quod de illa non resplendeat.

12. Idem B. Cardinalis Damiani serm. de Assumpt. earundem beatarum mentium alterum illud in Virginem iactatum expendens præconium Cant. 3. *Quæ est ista quę ascendit per desertum sicut virgula fumi, ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij*, cum dixisset Deiparam, consumatione virtutum omnium fuisse vestitam, tandem vniuersum illum pigmentarium explicans puluerem, mirificè earundem Virginearum virtutum deprædicat copiam, ac excellentiam: *Vniuersus*, inquiens, *puluis pigmentarius in Virgine coniectus est, quia in ea virtutum conuentus reuerendum sibi thalamum consecrauit. Et si per partes cæteris spiritus affluit, Mariæ tamen tota plenitudo gratię superuenit. Nec integrę fuerunt in ea species, sed in subtilissimum comminutę, quia ipsa est quę fortioribus tribulationum malleis suppressa, vidit suum, & Dei Filium affigi cruci, militari lanceâ vulnerari, & inter Duos latrones positum expirare.* Hanc virtutum excellentiam B. Albertus M. contemplans in Maria, ait eam Deiformissimas habuisse virtutes, eamque ob causam ipsam confidenter gloriari Eccli. 24. *Ego in altissimis habito*, vicina nimirum, Sacrosanctæ Triades Throno. Sic ille.

In Mariam tota plenitudo gratiæ superuenit.

B.V. Dei formissimas habuit virtutes.

Virtu-

Virtutes hascè Angelicas in Virgine sibi domicilium fixisse ostendere voluit sponsus cum dixit Cant. 8. *Quid videbis in Sulamite nisi choros castrorum?* quæ, & miram concentus, veluti cythara edebant suauitatem, & Tartareis hostibus terrorem, sua coordinatione virtutum, ordinante eas ordinatâ charitate incutiebant. Audiamus hic Alanum:

B. V. in altissimis habitat, vicina SS. Trinitatis throno

In Virgine fuerunt chori cantantium, quantum ad consonantiam Virtutum; castra vero pugnantium, secundum quæ Virgo circumsepta, & Sanctis disciplinis instructa, vitiorum, & Dæmonum repellebat insultus.

In B.V. virtutum consonantia.

13. Postrema Principatuum proprietas est, quod inferiores ad primum principium, Diuinam nempe maiestatem reducant. Quod sane mirificè in Virgine nostra longè maiori cum eminentia resplenduit. Ipsa enim modo hactenus inaudito, humanam Naturam inferiorem Angelis, in creaturarum formatione postremam, ad suam primum, à quo, Protoplastorum scelere aberrarat, reduxit principium, dum in suo purissimo vtero Virgineum suum sanguinem, carnemque ad efformandam ope, operaque Spiritus S. Humanitatem nostram Diuino illi Verbo, quod Alpha, & Omega rerum omnium est, copulandam hypostaticè subministrauit, nosque primigeniæ, consortes Diuinæ efficiendo Naturæ, restituit dignitati. Atque ita vniuersam creaturam eodem primiorum parentum labefactatam crimine, ad pristinam integritatem reuocauit, Sanctificauit, Deoque Principifico principio vniuit, & quodammodo deificauit. Quæ omnia sane nobis mirificè S. Georgius Nicomed. Archiep. venustissima illa oratione de Præsent. Deiparæ ob oculos posuit: *Tu, ò Dei Genitrix, omnium summum ornamentum, tu casum veteris nostræ nobilitatis erexisti, partu tuo, qui est supra omnem rationem. Tu primæ imaginis obscuratam speciem, restituisti, in suam pulchritudinem. Tu primæ parentis dolores in pariendo susceptos, tuo partu in gaudium conuertisti. Per te Paradisum pure sumus consecuti. Per te generis nostri colonia ad propriam rediit mansionem. Per te recessit Rhomphæa versatilis. Per te quæ erant clausæ deliciarum portæ fuerunt apertæ. Per te spes Prophetarum ad effectum sunt deductæ. In te finem acceperunt quæ ab eis dicta sunt. Per te nostræ resurrectionis certa signa tenemus.* Sic ille.

B.V. excellentius quam Principatus inferiores ad Primũ Principium, nempe DEVM reduxit.

B.V. primæ nostræ Imaginis obscuratam in nobis speciem ad suam pulchritudinem reduxit.

14. Ob hanc ad primum principium hominum reductionem, Filius eam in hiscè nobiscum terris diutius commorari voluit, vt sapientiâ, Diuinâque sua doctrina, morum innocentiâ, atque inculpatæ vitæ integritate, tum Apostolos, aliosque Christi Discipulos, tum mortales omnes erudiret, & ad DEVM primam omnium originem reduceret. Ipsa enim dictante fertur, S. Euangelista Lucas suum Euangelium maximè circa infantiam Saluatoris composuisse. Vnde Eusebius Emissenus serm. 2. de Nat. Domini sic illam compellauit: *O' Mater Sapientissima, O' sola tanto Filio dignissima, quę omnia verba hęc in corde suo ideo conferebat, nobisque conseruabat, & memorię commendabat, vt postea ipsa docente, ipsa narrante, & nunciante scriberentur, & in vniuerso mundo prędicarentur, cunctisque nationibus nunciarentur. Ab ipsa hęc Apostoli audierunt, & ipsa dictante scripserunt, nobisque legenda mandauerunt. Quis igitur Euangeliis non credat? Quis eis contra dicere pręsumat? Quę aut Matris, aut Filii auctoritate muniuntur? Quędam enim Apostoli, & Euangelistę à Matre Domini audierunt, quemadmodum ista, & cętera quæ de Saluatoris nostri infantia scripta sunt. Plurima vero visa, & audita ab ipso Domino didicerunt.* Et serm de Assumpt. *Ipsa denique Maria, sicut eius verbum, non solum audiebat, verumetiam in corde suo conferebat, nobisque ad legendum, & audiendum custodiebat: Sic enim scriptum est: Maria autem conseruabat omnia verba hęc conferens in corde suo:* Idem docet S. Hieronymus serm. de Assumpt. *Ecce IESV ascendente, cum quibus vacat Virgo in schola virtutum, meditatur in lege mandatorum Dei, vt, & ipsa sit forma disciplinę Christi, & exemplum perfectionis hominibus. Conuersatur quidem cum testibus sanctæ resurrectionis, & ipsa testis, conuersatur cum Senatoribus cęli intra curiam Paradisi, sub Spiritus Sancti Disciplina, & & Magisterio Diuinę Maiestatis. Inuenitur prima B. Maria inter primos summi Regis coheredes, quorum vita non erat iam de terris, in quibus Christus pręliabatur, sed de cęlis. Neque enim eximius Sanctorum chorus Apostolicus deseruit eam inter quos post resurrectionem intrans, & exiens familiarius, contulit familiarius de Christi Incarnatione. Tanto siquidem verius, quanto ab initio plenius per Spiritum Sanctum cuncta didicerat, & perspexerat oculis vniuersa.*

B.V. dictante S. Lucas suũ Euangelium maximè de Infantia Saluatoris conscripsit.

M. forma disciplinæ Christi, & exemplum perfectionis.

B.V. conuersabatur post Ascensionẽ Christi in cęlos cũ Apostolis.

14. Audiendus etiam in hac veritate confirmanda piissimus in Deiparam S. Hild. serm. 5. de Assumptione. *Iam vero optimam partem quę soror Marthę Maria,*

Maria, specie, & figura gerebat, Dei Genitrix iure merito verafirmissime retinebat, & cum Apostolis de humanis Christi actibus, & verius, & specialius cognoscebat, verius, ac specialiter conferebat, vt ab ea discerent, qualiter arcanum tanti mysterij, & ipsi crederent, & lucidius alijs enarrarent, & cum opportunum fuerit sine omni ambiguitate, scriptis mundo transmitterent. Audiendus quoque Zacharias Chrysopolitanus in Monotessaron: *Omnia*, inquit ille, *de Domino, vel à Domino vel à Domino, dicta vel facta cognouit, siue intellecta in memoriam recondebat, vt tempore suo vniuersa, prout gesta erant intelligeret, & quærentibus explicaret*.

16. Hanc tam eximiam Virgineæ doctrinæ, sapientięque pulchritudinem inter reliquas eius venustates demiratus sapiens Idiota cap. 3. in Contemp. B.V. exclamauit: *O beatissima V. Maria species tua consistit in humilitate, pulchritudine sanctarum cogitationum, & doctrinę veritate, quę in collo intelligitur, quia Doctrix fuisti Doctorum, & Magistra Apostolorum. Vnde, & beatus Lucas, cui inter cæteros Euangelistas descriptio Dominicę Incarnationis attribuitur, Euangelij seriem à te Virgo Maria didicisse traditur*. Hanc ob causam Deiparam, Illuminatricis Nomen, iuxta Mariæ ethymon fuisse sortitam crediderim, siquidem illa quæ de arcanis profundissimisque nostræ fidei mysterijs penetrabat, in lucem maxima claritate, ac perspicuitate coram Apostolis proferebat. *Et per hoc multa eis, per hanc reuelabantur, quę in se non solum simplici scientia, sed ipso effectu ipso experimento didicerat eiusdem Domini nostri*. B.V. Illuminatrix Apostolorum dicta.

17. Idem hoc Principatuum Diuinum planè ministerium in hodiernum vsque diem exercere non desinit Virgo nostra, animarum salutis Zelantissima. Semper enim vniuersum terrarum orbem ipsosque Antipodas, Iapones, Sinasque, vltimamque Thulem, vt in Annuis Societatis nostræ literis apparet, videtur circuire, vt de hominibus benè merendi occasionem nasciscatur.

Eius nimirum sunt verba illa amoris plenissima apud Eccli. 24. *Gyrum cæli circuiui sola, & profundum abyssi penetraui in fluctibus maris ambulaui, & in omni terra steti, & in omni populo, & in omni gente primatum habui*. Videre quis cupit huius Virginis gyros, & circuitus vt nobis benefaciat? audiat Leonem Imperatorem Hom. 6. qui eam velut animatum quoddam Cælum, ex quo in supernam patriam est assumpta terras circumire docet, vt mortalibus omnibus benignissimis suæ gratiæ in fluxibus prosit. B.V. circuit vt omnium animas etiã in nouo orbe saluet.

Moratur, inquiens, *in his terrenis, & circuit, & magis vbique adest animatum illud Cælum, omnium similiter curam gerens, beneficentię guttas distillans, arentisque vitę nostrę constitutionem irrigans*. Hęc ille de Virginis in nos pia solicitudine. B.V. pluuias beneficiorũ distillans.

18. Hanc sane eximiam agnouit B. Theodoretus lib. 2. in Cant. in verbis illis sponsæ iuxta 70. Int. *Adiuro vos filię Hierusalem per potentias, & virtutes agri, vt suscitetis, & excitetis charitatem*, quæ videlicet est ad DEVM rerum omnium principium. Ad quæ verba sic loquitur: *Qui corporum amore capti sunt, eorum vt ipsi soli potiantur studiosè curant, & ab amatis æmulos, totis viribus conantur arcere. Atqui Spiritus amore sunt inflammati, Deique tenentur desiderio, eadem flammâ omnes, vt homines incendantur, exoptant. Quam ob rem cum sponsa sponsi complexum exposuisset: Leua eius, inquiens, sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me, se in sponsi delicijs solã versari non sustinet, neq; satis esse putat, si ipsa sola sacris illis complexibus perfruatur, sed omnes inuitat adolescentulas, neque tantũ inuitat, sed cogit, ac iuris iurãdi obstringit necessitate, vt suscitent, & excitẽt charitatẽ; Adiuro vos &c. Ager est mundus. Potestates, & virtutes, Angelicas vocat Potestates quę Dei iussu mundum obeunt*. Hactenus Theodoretus de insigni Deiparę in nos charitate ex verbis eiusdem collecta. B. V. sola amare sponsum non sustinet, sed alios etiam ad eundem amandum inuitat.

19. Eiusdem sunt verba illa ex corde, animarum præsertim gentilium zelo æstuanti profecta, teste Ruperto Abbate libr. 6. in Cant. *Veni dilecte mi egrediamur in agrum, commoremur in villis, vt videlicet qui erant agrestes fiant domestici, qui villani fiant ciues, & domestici Dei, & demum iuxta Propheticum Oraculũ: Lætetur deserta, & inuia, & exultet solitudo, et floreat quasi liliũ germinens germinet, & exultet letabunda, & laudãs, & gloria Libani detur ei, gloria sc. hæc, vt videant Gloriam Domini, & decorẽ Dei nostri, cuius visione indignum se Libanus, idest populus Iudaicus fecit repellendo Verbum Dei. Illuc egrediamur, ibi commoremur, & ibi commorantes manè surgamus ad vineas, sine dubio iam illic nostra commoratione fructificantes. Ibi dabo tibi vbera mea, nutriendo scilicet multitudinem filiorum; quos in nouam infantiam fęcundâ tibi pariam gratia. Nõ solùm lacte nutriã, sed, & solido cibo fideles iam factos fortiores, & perfectos. Omnia enim poma noua, & vetera seruaui tibi Dilecte mi, omnia veteris,* B. V. erga gentiles conuertendos zelus.

&

& noui Testamenti Sacramenta seruaui tibi conferens in corde meo proferenda in tempore suo, in tempore opportuno. Ex qua elegantissimi peraphrasi facile est colligere quanto Diua Virgo animarum ad suũ primũ, principificumq; Principium reducendarum æstuarit Zelo, qui cum ab excellenti proficisci consueuerit charitate, quæ decor ac pulchritudo fidelis est animæ, merito eam tantopere admirans in Virgine, illis verbis deprædicabat sponsus Cant. 2. *Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra es, oculi tui columbarum*. Quod elogium Psellus apud S. Theodoretum, sic paraphrasticè in persona cælestis reddidit Sponsi:

B.V. Pulchra effecta dum cunctarum animarum salutem quærit.

Pulchra profecto es propinqua mea dum cunctorum hominum animas salutem assequi cupis.

Theophilus pœnitens ad B.V. pro peccatorum suorum venia confugit.

19. Agnouit famosus ille peccator Theophilus à fide apostata Cacodæmonis factus miserabile mancipium, agnouit, in quam, cũctorum hominum animas, vt saluæ fiant summis in votis desiderijsque esse Deiparę, cum nefandum illud apostasiæ suæ scelus detestatus, sic eam allocutus est, vt scribit Euthychiamus eiusdem famulus, à quo referente hæc singillatim didicerat:

Sic igitur ille coram Icone Virginis in Templo prostratus, manantibus vbertim lachrymis, ductis ex imo corde suspirijs, ardentissimam hanc animarum Zelatricem est allocutus: *Hei mihi, quid feci? Hei mihi quid faciam? quo ibo? Hei mihi, quid respondebo Deo in die iudicij? quem rogabo? quem in illa afflictione inuocabo? Heu misera, & abiecta anima, quomodo abducta fuisti in captiuitatem? quonam fuisti obruta naufragio? Ad quem partum confugies?*

Ad quodnam te conferes refugium? Vadam ad Matrem Dei Sanctissimam Mariam, ad eam accedo ex tota anima mea, ex toto corde meo, & assiduè fundam preces, & ieiunabo in venerando eius Templo, donec per eam inuenero misericordiam in futuro iudicio. Sed quibusnam labris bonitatem eius placabo? Nescio.

Quodnam principium meę confessionis inueniam? quo corde, aut qua consciẽtia fretus impiam conabor mouere linguam, & labra plena sordibus? quomodo de peccatis meis audebo petere remissionem? Timeo enim ne ignis de cęlo statim ad me descendat, meque miserum cõburat. Attamen, anima mea, ab hac, quę te tenet vertigine, resipisce. & accede ad Matrem Christi, & pudore non afficieris. Sic ille.

20. Nec sane sua spe in Virginem frustratus est Theophilus; nec eidem Virgo, pro ardentissimo illo suo animarum saluandarum, easque ad suum principium reducendarum, quo flagrat zelo, suam denegauit benignitatem. Sic enim eodem Euthychiano teste, ipsi respondisse fertur: *Facile ego hominum peccatis, ac delictis ignosco, propterea, quod ego Christum peperi, ita diligam genus Christianorum, & maximè eos, qui recta mente, & fide ad me accedunt, & mane vigilant in meo Templo. His enim pateo, eis occurro, eosdemque meis vlnis amplector, precesque eorum exaudio. quæ autem Filium meum ad iram prouocant, & quæ in eum geruntur impiè, de ijs vos exaudire est magnorum certaminum, ac laborum, ad eius placandam bonitatem, etiamsi sit valde clemens, & benignus*. Ad quam mox Theophilus, postquam iam Tartareo illi fœderi, stipulationique renunciauit, spe maxima in Dei Matrem erectus: *Certè*, inquit, *Domina mea, benedicta, & defensio generis humani, certè portus, & defensio eorum, qui ad te confugiunt. Scio ò Domina Deĩ Parens quod te valdè offenderim, & ex te natum DEVM nostrum, nec sum dignus consequi misericordiam. Sed habeo multa exempla eorum, qui ante me offenderunt Filium tuum, quibus data est venia suorum in eum peccatorum, propter pœnitentiam, & confessionem*.

B.V. facilitas in remittendis peccatis.

Tãdem Virgo tot gemitibus, lacrymisque, ac singultibus flexa, hilari vultu lætissimisque oculis, de ipsius pœnitentia, impetrataque salute, mirifico gestiens gaudio, sic eum aflata memoratur: *Homo Dei sufficit tibi pœnitentia, quam coram Filio meo ostendisti. Suscepit enim Dominus lacrymas tuas, & preces propter me:*

Si tu con eruaueris in corde tuo rectam fidem in Christum meum Filium, vsque ad d em mortis tuæ.

21. Cui denique Theophilus tantam eius misericordiam, pietatem, suęque salutis zelum expertus, cupiens eiusdem Deiparæ beneficio perfectam salutis suæ securitatem obtinere, ac syngrapham illam, qua se, per summum nefas stygio Veteratori obstrinxerat sibi restitui, sic summâ in Virginem charitate ac fiducia respondit: *Certè Domina mea benedicta conseruabo, nec faciam irrita ea, quæ mihi dixisti. Te enim habeo post eum protectionem, & defensionem, & ad tuum intuens auxilium, & gubernationem, non faciam irrita ea, quæ tibi sum pollicitus.*

Theophili in B.V. fiducia.

Scio enim scio, ò Benedicta, non esse aliam hominum defensionem nisi te solam, ò Dei Parẽs. Quis enim, ò Domina mea, sperauit in te, &

pudore est affectus? Aut quis hominum fideliter omnipotentem tuam rogauit opem, & fuit vnquam derelictus? Reuera nullus vnquam, quamobrem ego quoque peccator, ac nequam, rogo tuum perennem fontem, ex quo fluunt ad animas nostras curationes, præbe mihi viscera miserationum, qui aberraui, & cecidi in pelagus luti, & iube me accipere hanc malam ac perniciosam negationis chartam obsignatam à Diabolo, qui me fefellit, quoniam hoc est solum, quod miseram meam animam tabefacit.

Nec irritæ hæ quoque Theophili cecidere preces. Pientissima enim misericordiæ Mater, ac Regina, pro summa illa, qua in Regnum quoque Inferorum pollet auctoritate, ac potestate abominandam syngrapham illam ex Tartarei illius Nebulonis vnguibus extorsit, quæ vbi in Templo, spectante populo, ac Episcopo, aduolauit, mox coram omnibus Vulcano tradita est. En quanta cum benignitate Deipara, creaturas ad suum principium, excellentiori longè ratione, quam Principatus consueuerint, studet reducere, earundemque salutem procurare.

B. V. coegit Dæmonem vt restituat Theophilo syngrapham qua DEVM negauerat.

22. Ardentissimum hunc Deiparæ Salutis humanæ zelum, piamque animas ad suum principium reducendi solicitudinem Henricus Coloniensis Canonicus ille, de quo Cæsarius libro 7. capit. 8. expertus est.

Henricus Canonicus Coloniensis compulsus à B. V. ad pœnitentiam agendam.

Hic enim cum vitam, mores seculares redolentem ageret, modicumque negotia salutis suæ curaret, die quadam cum solus animi causa obequitaret, lucida nubecula coram illo præteruolauit, clarissima hac mirificæque dulcedinis edita voce cuius cum postea subinde recordaretur præ gaudio sibi temperare à lacrymis minimè valebat. Vox autem illa erat huiusmodi:

Fiat voluntas sua sicut in cælo, & in terra.

Orabat nimirum Christum amantissima salutis Canonici illius Deipara, ceu interpretatur Cæsarius, vt sicut voluntas eius est in Cælo, id est, in iusto, cuius anima sedes est Sapientiæ; ita, & eius volūtas, quæ semper bona est fieret in terra, hoc est in terreo illo peccatore. Verum ille ad vocem hanc cælitus demissam minimè attendens vel potius eandem minimè intelligens, piam Virginis, Nubeculæ leuis, super quam Dominus orbem visitaturus ascendit, admonitionem neglexit. Sed non item ipsius Salutem Deipara. Cum enim aliquando in domus suæ Sacello coram Icone Dei Matris, eam Angelica Salutatione venerabundus sibi stare videretur, Virgo ipsum auersata, durè admodum increpuit: *Vt quid,* inquiens, *me Salutas? Homo perditus es, & ni vitam emēdaueris citius peribis. Ego enim, & Sanctus Benedictus pro te intercessimus.* At ille hanc etiam increpationem Virginis, vitæ sæcularis irretius illecebris, surdâ aure pertransiuit, genioque indulgens, negotium salutis propriæ susque, deque ferebat. Cum tandem Virgo, quæ hactenus Virgam se illi amygdalinam floridāque, benignis illis increpationibus exhibuerat, in Virgam quasi ferream conuersa, tam graui eum ægritudine corporis, quo Spiritus saluus fieret, percussit, lectuloque affixit, vt desperatâ à Medicis valetudine, de eius vita fuerit conclamatum. In extremis igitur illis mortis constitutus angustijs, manum omnipotentem piè sæuientis Virginis agnoscens, accitis Ordinis Cisterciensis Patribus, liberioris vitæ sæcularis licentiam detestatus, sæculo eiusque vanitatibus ac pompis renuncians, in familiam illam Deiparæ deuotissimam, eiusdem se meritis, precibusque palam coram omnibus illuminatum deprædicās, adlectus est, reque ipsa expertus Virginem humanæ salutis nimium quantum esse solicitam atque satagentem vt creaturas ad suum principium, earundemque reuocet creatorem. Quod in Canonico illo agnoscens Cæsarius, totius rei gestæ seriem ita conclusit: *Nec mirari debes si peccatores per eam illuminantur, quia sicut Nomen eius, ita, & laus eius fines terræ. Maria enim interpretatur Stella maris, siue Illuminatrix.* Dum enim illa peccatoris mentem illuminat, simul voluntatem amore creatoris accendit, atque ita peccatorem à via salutis aberrantem, ad suum, à quo deflexerat principium, mira suauitate Angelicos Principatus æmulando reducit.

Mariæ Nomen, & laus in fines terræ, quia omnes illuminat.

23. Porrò quemadmodum Virgo Deipara Principatum hunc longè excellentiorem inter hasce beatas Mentes, eminentissimis suis virtutibus est indepta, ita censendum omnino Principatum alterum seu primogenituram illam inter omnes creaturas, eisdem virtutibus, ac præsertim illo Dei decreto, quoad Diuinæ Maternitatis dignitatem euehebatur, fuisse consecutam, eamque singularem quendam in creaturis indeptam esse principatum de quo

Maria Principatum adepta inter omnes creaturas, quod fuerit Dei Mater electa.

quo ipsa tanquam de re singularissima, longeque dignissima gloriabatur:
Ego ex ore Altissimi prodiui primogenita ante omnem creaturam. Eccli. 24. Quasi dicere voluisset: Cùm Altissimus sæculorum Pater, ab omni æternitate consilia de fabricanda hac pulcherrima mundi machina, mente agitaret sua, ego prima mentis eius oculis occurri, vtpotè Mater ipsius Filij amantissima, cuius amore decreuerat mundum hunc vniuersum cum creaturis omnibus ipsi tanquam Regi suo naturali, famulaturis condere. Atque ita primogenituram, seu principatum inter creaturas omnes velut ipsarum Regis naturalis Mater sum indepta, tantumque ab æterno huiuscè Regis, Filij mei Patre sum adamata, tantis cæli donis exornata, vt omnibus rebus creatis quantumuis pulcherrimis, imo toto hoc mundissimo, ornatissimoque Mundo dignior, ornatiorque euaserim, vtpotè in quam florem, præcipuamque totius huius Vniuersi venustatem conferre non est dedignatus.

24. Et verò iure merito Virgo nostra gloriosissima ante omnē creaturam primogenita, ac Princeps ob Diuinæ potissimum Maternitatis, vt dixi, eminentissimam dignitatem dici debet. Si enim Iuno apud Ouidium sese iactare non dubitauit:

Iunonis nobilitas præcipua, quod Saturni Mater extiterit.

Si genus aspicitur Saturnum prima Parentem
Feci, Saturni Sors ego prima fui:

Potiori iure dicere potest modo cælorum vera Regina Maria; Ego verum DEVM Parentem sæculorum, creaturarumque omnium feci, cum ipse in vtero meo homo fieri dignatus est, ac proinde iure merito inter creata omnia primatum possideo. Quod inter varia admirabilia ac stupenda Incarnationis mysteria Diuus numerauit Epiphanius libr. de laudibus Virginis. *Stupendum*, inquiens, *miraculum in cælis Virginis Filius, qui ipsius, & sæculorum Parens est.* Idem hoc miraculum obstupescens S. Basilius Seleuciæ Episcopus orat. 39. de Incarn. *vocat semper mysteriū* *Quomodo*, inquiens, *Natura Verbi quæ nullius opere facta est, nec mente capi potest, quæque cum nulla creatura communicari potest, in quam Cherubini reliquos ordines supereminentes defigere oculos non audent, quomodo, inquā, hæc cum infirma, & terrestri Humanitatis natura lubens in communionem venit? Hoc fuerit mysterium, quod in hodiernum vsque diem mysterium permanet, nec vnquam mysterium non erit. Tunc vidit creatura, quod ante viderat nunquam, Filium Genitricis esse Patrem: Infantem ætate Matrem superare, Infantem ætate antiquiorem. Nec enim fuit nudus homo qui genitus, sed DEVS Verbum, ex Virgine incarnatum, carne naturaque eadem mecum sibi circumiecta, vt simile simili saluaret.* Sic Basilius primogenituram Virginis ante ipsum quodammodo primum rerum omnium, principificumque principium celebrauit. Quam dignitatem sanè eminentissimam iure illi gratulatur Euseb. Emiss. serm. 1. de Natiu.

Incarnatio Dominica semper est Mysterium.

Exulta Mater salutis humanæ. Ecce Domini mei vniuerso mundo promissum prima suscipere mereris aduentum.

26. Ex quibus Sanctorum Patrum verbis iure merito Virginis Primogenituram, Principatumque super res vniuersas colligere possumus, itaque discurrere: DEVS Pater vnicum Filium suum hæredem vniuersorum, per quem fecit, & sæcula, Primæ ante omnes creaturas Virgini Mariæ, in sinum purissimū nutriendum immisit, iure igitur meritissimo Primogenita ante omnem creaturam censenda est. Hinc narrat Herodotus in Erato, & Mamertino Panegyrico ad Maximianum, Aristodemum Lacædemoniorum Regem ex Regina vxore habuisse gemellos dubitatumque esse quisnam esset primogenitus, cum id vxor patefacere detrectaret. Tum Regem in Senatum aduocasse Seniores, eosque consuluisse. Responsum est ab illis, constitueret Rex hominem qui Reginæ quasi aliud agendo adstet, obseruetque diligenter vter filiorum primus, ab illa lactetur, vter primus ad oscula ad mammillas adhibeatur, & illum à Regina ad huiusmodi primatum admissum, habeat pro primogenito.

Aristodemus Rex Lacedæmonum gemellos habuit, cum dubitaret quisnam esset primogenitus, vnde resciuerit?

Habeatur igitur, & Virgo sanctissima Primogenita ante omnem creaturam, earumque Principatum obtineat siquidem DEVS Pater supremus cæli Rex ei primæ creaturarum omnium, suauissimum suum castissimumque dedit Osculum, Verbum æternum. Siquidem, Bernardo teste in Cant. *Osculans est Verbum assumens, osculatum, caro quæ assumitur, Osculum verò, quod ex osculante, & osculato pariter conficitur Mediator Dei, & hominum homo Christus IESVS.* Habeatur etiam eadem Virgo primogenita ante omnem creaturam; Siquidē idem Deus Pater primæ omnium creaturarum suam porrexit Mam-

B.V. primogenita ante omnes creaturas censenda, quia Deo Pater dedit illi Osculum, nempe Verbum Incarnatum.

Dei Filius est Mammilla Patris.

Mammillam dilectissimum suum, Vnigenitumque Filium, quem Clemens Alexandrinus lib. 1. Pædag. cap. 6. *Mammillam Patris appellat, eosque verè beatos, qui hanc lactant mammillam.*

27. Vt porrò magis adhuc hec Virg. primogenitura confirmaretur, ipse Dei Filius eam est osculatus, & illa vicissim Filium. Audiendus hic S. Epiphan. eodem libr. de laud. Virg. *Exercitus Angelorum, qui sunt scabellum pedum Christi, procidentes, nec videre possunt, vel contingere. Hæc verò labra labris coniungens incomprahẽsum salutabat.* Audiendus, & D. Ioannes Damesc. orat. 1. de Natiu. qui ex hiscè eisdem cæli fauoribus primatum Virginis inter creaturas omnes colligit. *Sanè res omnes conditas*, inquiens, *dignitate antecelluisti. Ex te enim sola summus ille Opifex partem assumpsit, hoc est, massæ nostræ primitias. Caro ipsius ex carne tua, & sanguis ex sanguine tuo, & lac ex mammillis tuis, suxit DEVS, & labia tua Dei labijs vnita sunt. O' miracula mentis captũ, atque orationis facultatẽ excedẽtia! Te rerum omnium Deus dignam prænoscens amauit, amatam prædestinauit, extremisque temporibus in ortum produxit, Deique Matrem, suique Filij ac Verbi Nutriciam effecit.* Hæc Damasc.

B. V. creaturas omnes dignitate superauit; quia lac de mammillis eius suxit Dei Filius, eiusque labijs labia sua imprimere dignatus est.

28. Quare ex hisce singularissimis Diuinæ dilectionis signis iure meritissimo colligimus Deiparæ nostræ inter Vniuersi creaturas omnes tàm cæli, quã terræ, excellentissimum primatum, ac primogenituram fuisse concessam. Verèque dicere possumus ante Angelos, ante cælos genitam esse Deiparam, quod nobis per creationem terræ sat luculenter denotatur, cui præcepit DEVS vt antequam cæli, luce exornarentur, herbam virentem, tum flores, tum fructus germinaret. Hinc S. Anastasius Sinaita lib. 4. in Gen. *Ante DEVS ornauit terram, quam cælum, tanquam si terra ante cælum ditata sit, Christi mysterio, & aduentu. Propterea ante cælum ornatur, quoniam ante Angelos terra, & terrâ geniti homines, DEVM per carnem vidimus, & antè cælestia exornans ille hæc inferiora, & lætificauit, & illuminauit: ante Cherubin, & Seraphin, Magi, & publicani, & latrones, meretrices, & peccatores facie ad faciem DEVM viderunt, eoque se oblectarunt, & fruiti sunt, deinde eum sic transmiserunt videndum supernis virtutibus.* Hæc Anastasius.

Cur DEVS prius ornauerit terram, quam cęlũ?

Idem dicere possumus de hac Virginea, & animata Terra, quæ ante cælos, Angelos, & Archangelos sua nobilissima accepit ornamenta nempe germen, florem, & Fructum IESVM vt se primatum, ac primogenituram habere inter omnes creaturas ostenderet.

B.V. tãquam Terra Virginea prius ornata fuit germine, & fructu Diuino, quam cęlum.

Intellexit hunc eundem Virginis inter omnes creaturas principatum Goffridus Vindocinensis Card. cum de ea dixit serm. 8. *Hæc est cui Angeli seruiunt, Archangeli famulantur, omnis etiam militia cęlestis exercitus hanc Virginem laudat, ac veneratur. Hæc sola post DEVM super omnes creaturas obtinet principatum. O' quàm venerabilis quàm sublimis hæc beatissima Mater, cuius Filius quamuis omnipotens DEVS sit, ei tamen nihil vnquam negare potuerit!* Sic ille.

29. Quo circa tam insignem super se Dominam, ac Principem ad dexteram Filij considentem intuentes mirificè gloriatæ sunt non Principatuum tantum verumetiam vniuersæ Angelorum Hierarchiæ, nullamque sibi putarunt factam esse iniuriam, quod humana natura, eorum longè inferior super illos exaltata fuerit in Maria. Hinc B. Arnoldus Carnot. Abb. Tra. de laud. B. V. *Nulla facta est Angelicæ dignitati iniuria, si illius excellentiæ cacumen obumbrat Virgo exaltata sicut Cedrus in Libano. Imo ipsius castissimo amore captæ beatissimę illę Mentes, mirificis ipsius pulcherrimam, diuinamque faciem contemplandi quęuis per se Hierarchia exarsisse visa est desiderijs, identidem summo affectu voces illas amabilissimas ingeminans: Reuertere, reuertere Sulamitis, reuertere, reuertere, vt intueamur te.* O' verè facies cælum tempestatesque serenans. O' facies dignissima cælo, de cuius decore id verè, & potiori longè iure dicere possumus, quod Claud. de Mariæ Augustæ Stiliconis Principis Coniugis pulchritudine modulatus est:

Quod B. V. fuerit super omnes Angelorum Hierarchias exaltata, nulla fuit illis facta iniuria.

In qua decus Marię iam Sydera parturit ether.

Quid mirum igitur quod beatissimæ, purissimæque illæ Mentes venustissimam Augustissimæ totius Vniuersi Reginæ, Deique Parentis faciem tantopere intueri anhelarent?

30. De hac eadem eximia Virginis pulchritudine ex virtutibus resultante, qua beatorum Spirituum in se omnium prouocauit aspectus insigniter D. Bern. Hom. 2. super Missus: *Hi Virgo Regia gemmis ornata virtutum, specie sua, & pulchritudine sua cęli Ciuium in se prouocauit aspectum, ita vt Regis animum in sui concupiscentiam inclinaret, & cęlestem nuntium de supernis ad se educeret* Tanta fuit hæc inter-

B.V. sua pulchritudine ornatuque virtutum cęli Ciuium in se prouocauit aspectũ.

nu

na præsertim à virtutibus plusquam Angelicis animi Virginalis venustas, vt reliquorum, & Angelorum, & Sanctorum puritatem offuscaret: Vnde Diuus Hieron. *Tanta erat Mariæ vitæ claritas, vt omnium vitam quodammodo obscuraret.* Hinc D. Maximus: *Omnis pulchritudo ad Virginem comparata, deformitas est, & omnis innocentia, peccatum.* Quocirca B. Bonau. in spec. c. 6. inter illustria Deiparæ priuilegia glorificationem hanc beatorū Ciuium ipsius aspectu causatam numerauit: Hinc Rich. à S. Laur. lib. 1. c. 3. *Tam Angeli, quàm homines, inquit, iugiter respiciunt in Mariam, eiusque præsentia beantur.* Hinc denique B. Petrus Cardi. Damiani serm. de Ass. *Felices Angelici Spiritus qui B. Virginis habent præsentiam. Nos interim memoriam suauitatis tuæ eructamus, illi præsentiam, nos memoriam. Si sic dulcis est memoria, quid erit præsentia?*

B.V. vitæ claritas omnium quasi vitam obscurauit.

Tam Angeli, quā homines iugiter respiciunt in Mariā, eiusque præsentia beantur.

Hinc Suauissimâ tantæ Virginis, tantis virtutum splendoribus radiantis, beatissimi illi Spiritus præsertim Principatus, præsentia delectati iure merito à S. Antonino introducuntur obsecrantes, cælum petentem Deiparam, vt ob morum, virtutumque similitudinem ac consonantiam cum illis dignaretur commorari. Eorum nimirum communis vox fuit: *O' Domina nostra si inuenimus gratiam in conspectu tuo, & si multæ filiæ sanctarum animarum diuitias congregarunt virtutū, tu tamen supergressa es vniuersas, siquidem ornatum præcipuum virtutum habes, quod nostri est proprium. Placeat tibi igitur in ordine nostro, vt Principissam residere.*

Principatus ob virtutum ornatum B. V. in suo choro morari expectebant.

31. Neque verò solum sanctissimorum Principatuum Hierarchia suas in Deipara, perfectiori longè gradu virtutes agnoscens, eius præsentiâ iucundissima, eiusque dulcissimo perfrui anhelabat aspectu, verumetiam, quia nouerat iisdem illis virtutibus, & sui Ordinis, & reliquorum Angelorum, per ipsam, tanquam nouam quandam recreatricem, ruinas fuisse reparatas. Hinc tot annorum myriadibus desiderabant omnes, vt quamprimùm Diuinum Verbum in vterum descenderet Virginis, humanitatemque nostram ad vnionis hypostaticæ eueheret dignitatem eamque ita Diuinę consortem efficeret naturæ. Desiderium hoc in verbis illis Sponsi, assensum Virginis exposcentis fuit expressum Cant. 5. *Aperi mihi soror mea Columba mea, quia caput meum plenum est rore, & cincinni mei guttis noctium.* Vbi per Cincinnos Sponsi Lucas Abbas Angelos intellexit, quorū etiam intererat, Sponsam Deo suo, dato in Incarnationem assensu, quasi aperiri, Dei Matrem fieri, vt eorum Sedes restaurerentur. Et verè merito Angeli cincinni Sponsi cælestis appellantur; quemadmodum enim hi capitis extrinsecus prçcipua sunt ornamenta; ita Angeli inter reliquas creaturas, primaria Diuinitatis, quæ caput Christi est, sunt decora. In illis enim peculiari quadam ratione Diuinę Maiestatis eiusdemque perfectionum, vt testatur Areopagita Dionysius, Imago resplendet.

Angelorum desiderium de Filii Dei Incarnatione.

Angeli velut cincinni prçcipua Diuinitatis, quæ caput Christi est, ornamenta sunt.

Cincinni isti pleni erant guttis noctiū, quia peccantium, nocte ipsa tetriora scelera, vt Diuini Numinis sunt offensa ipsos mirum quantum, ad instar densissimi roris, nocte densissimâ cadentis grauare videbantur; optabant proinde vt Virgo suo consensu, & quasi reseratione voluntatis aperiret se sponso, tātisque malis remedium afferret, atque ita ipsorum ruinas restauraret. Instaurationem hanc Sanctus contemplans Anselmus in Orat. de Deip. ipsius castissimo amore exæstuans in illas prorupit voces: *O' fæmina mirabiliter singularis, & singulariter mirabilis! per quam elementa renouantur, Inferna remediuntur, Dæmones conculcantur, homines saluantur, Angeli redintegrantur. O' fæmina plena, & super plena gratia, de cuius plenitudinis exundantiá respersa sic reuiuiscit omnis creatura;* Quæ nimirùm in assumpta Christi humanitate veluti paruo quodam mundo, admirabili compendio continetur.

Mariæ beneficia in omnes creaturas redundant.

Illa enim non modo pristinum vigorem, vigoremque, verumetiam diuinam quandam dignitatem vi vnionis hypostaticæ est sortita. Sanctus quoque Vincentius Ferrerius serm. 2. de Nati. B.V. Deiparæ effusissimam celebrans bonitatem: *Maria,* inquit, *bona Angelis, quia per eam eorum cathedræ reparantur.* Richardus etiam Laurentinus libr. 10. *Angelis,* inquit, *data est Maria in restaurationem.* Omnium denique pulcherrimè hanc creaturarum totius Vniuersi ipsorumque Angelorum à Deipara factam renouationem contestatus est B. Petrus Card. Dam. serm. de Assumpt. *An putas quod non contremiscat tota rationalis creatura, ad contemplationem tantę dignitatis, Diuinę scilicet Maternitatis? Considera, & quę in cælis, & quæ in terris in Virgine refabricata, DEVM qui cęlum palmo metitur Virginei ven-*

Per Mariam Angelorum ruinæ redintegrat æ.

ventris breuitate conclusum, redemptionem hominum, Angelorum restaurationem, denique quicquid est, fuit, & erit, per Virginis vterum renouatum, & tunc tibi cogitatio suggeret, quod locutio demonstrare non potest.

32. Ex quibus omnibus facile colligimus Deiparam longè præstantiori ratione, quam ipsos Principatus fuisse DEVM imitatam quod illorum proprium est, ac principale, cum illi nec suarum sedium ruinas instaurare, nec mundum recreare, quemadmodum fecit Deipara, vnquam potuerint.

Vnde iure merito ipsi post DEVM Mundi totius gubernatio, Regnorum, ac Imperiorum dispositio, ac distributio super omnes Principatus conuenit. Quemadmodum enim illa Orbem vniuersum, vna cum Regnis, Imperijs, ac Monarchijs omnibus instaurauit, atque erexit, ita quoque illi earundem administratio ac gubernatio, tanquam Vniuersi totius Reginæ, potiori iure quam Principatibus congruit. Hoc agnoscentes pij huius mundi Principes, Dynastæ, Reges, Imperatores, ac Monarchæ sese cum Regnis suis ac Prouincijs cultui Deiparæ deuouere, ad illam tanquam ad Asylum in necessitatibus omnibus, hostiumque insidijs confugere, ipsius honori quam plurimas Basilicas, opere magnificentissimo, sumptibus profusissimis erexere, aliaque innumera ardentissimæ suæ in Virginem pietatis monimenta, ad eiusdem Nominis propagandam gloriam posteritati reliquere.

Regum ac Imperatorũ erga B.V. deuotio, eo quod illa eorum Regna ac Principatus fœliciter regat.

33. Inter hos merito S. Henricus Imperator Augustissimus primo loco annumerandus est, qui cum Sancta Vxore sua Cunegundæ, beneficio Virginis illibatam Virginitatem perpetuo conseruassent, gratitudinis memor mille quasi Templa Dei, Virginisque Matris gloriæ amplificandæ cupidus à Goffrido Viterbiensi in suo Chronico extruxisse memoratur. Quam grata porro hæc Sanctissimi Cæsaris pietas Deo, eiusque Matri Virgini foret, demonstrauit euentus. Cum enim aliquando Romæ more sibi consueto, prima nocte, qua in vrbem est ingressus, in Templo S. Mariæ Maioris excubaret, ac rerum Diuinarum contemplationi, orationique intenderet, mira menti eius visio, vt scribit Ioannes Nauclerus, repræsentata est. Visus est enim videre Christum Pontificalibus indutum procedere quasi Missam celebraturum, sequebantur pone Diaconus ac Subdiaconus S. Laurentius, & Vincentius Martyres; post hos Sanctissima Deipara Angelicis Virgineisque stipatæ choris; sequebantur mox Ioannes Baptista cum Patriarchis, ac Prophetis; post hoc Petrus, & Ioannes cum Apostolis, & Euangelistis, ceterisque Domini Discipulis: S. Stephanus agmen ducebat inter Martyres. S. Martinus inter Pontifices ac Confessores. Tandem Missæ introitum suauissimis modulis, harmonicisque concetibus inchoantibus Angelis: *Suscepimus DEVS misericordiam tuã;* ad verba illa cum deuenissent: *Iustitia est plena dextera tua*, omnes Christum, eiusque Matrem Virginem imitantes digitum in Henricum tanquam iustitiæ amantissimum extenderunt.

Hẽricus Imperator mille templa B.V. erexit.

Hẽricus Imperator B.V. gratus eiusque in illum dilectionis signa.

Christus coram Henrico sacrum celebrat.

Decantato postea Euangelio, cum Angelus illud Christo, tum Deiparæ, ceterisque omnibus deosculandum exhibuisset, Virgo pio suo in Imperatorem affectu, innuit Angelo, vt idem Euangelium osculandum illi quoque porrigeret: *Præbe ei*, inquiens, *pacis osculum, cuius Virginitas mihi placet*. His tantis, tamquam eximijs Virgineę benignitatis argumentis obstupefactus, atque extra se raptus cum esset Henricus; idem Angelus, tamquam alteri Iacobo illi, cælicis visionibus inclyto, neruum tangens: *Hoc*, inquit, *tibi erit signum dilectionis Dei, ob tuam castitatem, ac iustitiam.* Vnde factum vt ad mortem vsque claudicauerit, nomenque Henrici Claudi sortiretur.

34. Quid de Roberto pientissimo Galliarum Rege dicam? Hic sane cum Deiparam Regni sui Ductricem ac moderatricem agnosceret, Anno 1022. die Virginis Natali Sacro instituit Ordinẽ Equitum 30. dumtaxat ex primaria Regni nobilitate, eosque hoc titulo insigniuit: *Ordo Equitum Dominę nostrę de Stella*. Singulis quos crearat Equitibus torquem aureum distribuit, in cuius extremitate supra pectus dependebat Stella item aurea quinque radijs illustris. Iussit insuper in superiori parte Sottanæ vestis ad dexterum latus Stellam auream acu pictam gestari. Ad Ordinis huiuscé stabilimentum, Parisijs Oratorium magnificentissimum erexit, cui idem nomen, nostræ Dominæ de Stella indere placuit; his pietatis demonstrans argumentis, Dei Matrem, iuxta

Robertus Galliarum Rex B. Virginem Regni sui Ductricẽ ac gubernatricem agnoscit, inque eius honorẽ Ordinem equitum instituit.

iuxta Sacratissimi sui Nominis ethymum sicut est Stella maris huius sæculi, mortalibus iter in portum sempiternæ beatitudinis indicans, itaq; quoque sui Regni Puetricem ac directricem esse, illi benignitatis suæ assiduè affulgescentem radijs, errorumque tenebras dispellentem. Nec hac tam illustri in honorem Deiparæ inchoato, pijssimus Rex contentus opere, aliã Sacrã Aedem Dominæ nostræ de Campis prope Parisios eleganti, ac splendida architectura extruxit, eandemque locupletissimo dotauit Prioratu. Præter hanc fertur etiã alias multas Nomini Deiparæ fundasse atque consecrasse Ecclesias, quas omnes auro, argento, lapidibusque preciosis, Martyrumque insuper memorijs, omnibus Capillis Indis atque Erithreis longè preciosioribus venustauit.

Roberti Regis Francorum in pauperes, egenosq; Clericos pietas.

Nec hic eximia ipsius ardentissimaque stitit pietas. In honorem Christi Domini, qui nobis Corpus suo Sanctissimum de Virgine sumptum in cibum dedit, die Iouis Sancto trecentis pauperibus manu propria, hora diei tertia poplite flexo, cibos ministrabat ad mensam, pecuniaque exhibita ipsorum inopiam subleuabat. Hora vero sexta duodecim Clericis pauperibus similiter mensę accumbentibus deseruiebat, largiorique stipe donatos recreabat. Erga partum Virgineum mirum quanto pietatis ferebatur affectu. Noctem enim Natalis Domini, vt, & nonnullorum aliarum celebriorum Solennitatum, sic totam ducebat in somnem, vsque ad summum mane, vt nec sedens, nec stans somnum caperet, donec quam expectabat Eucharistiæ acciperet refectionem.

Roberto Rege orante muri Aualonis ciuitatis quę à Gallis obsidebatur sponte corruerunt.

Gratissima porro hæc tam insignia deuotionis obsequia extitisse Deiparæ comprobauit euentus: Dum enim pius Rex in Templo cum Clericis Dei, Deiparæque laudes concineret, cantus precesque eius, beneficio Virginis, argentearum tubarum illarum vim, quâ mari Hiericuntini sponte corruere, habuisse vitæ sunt. Illa enim nocte Moenia Aualonis Ciuitatis Burgudiæ quã per suos obsidione cinxerat, nullo facto afsultu diuinitus diruti sunt. Kal. B.V. 20. Iulij.

35. Quid de Iacobo primo Aragonum Rege, qui cognomento Victor seu Expugnator appellatus est, dicam? Sic cum auspicijs Deiparæ Regni sui fines longè latemque propagasset, triaque Saracenorum Regna nobilissimã ex eorum manibus eripuisset; ac rursus in Regno Valentię cum eisdem Saracenis signa conferens, insignem victoriã, cæcis eorum decem millibus, militibus eius inter pugnandum gloriosum Mariæ Nomen inuocantibus, eique confidentibus retulisset, ac tandem è captiuitate, benignitate omnipotentiaque Deiparæ cui sese enixè commendauerat ter esset liberatus, in grati animi erga ipsam significationem ad duo millia Templa ad Virgineam gloriam vbique quoad poterat propagandam ædificauit, eique tanquam Regni sui propagatrici ac gubernatrici, deque hostibus illis infestissimis gloriosissimæ triumphatrici dedicauit. Siquidem decem illis Saracenorum millibus interceptis, in eorum cadaueribus nulla penitus vulnerum signa apparuere, quo prodigio intellexit pius Rex, Mariæ Nomine, ceu fulmine fuisse prostratos. Quam charus porro hic Rex pientissimus foret summæ cælorum Reginæ, ipsis factis comprobauit. Cum enim nocte quadam in oratione profundissimaque contemplatione esset defixus, diuinoque lumine totum eius veluti meridiano fulgore cubiculum colluceret, in eadem illa luce se illi spectandam exhibuit Virgo benignissima à qua audire meruit, quãti à Deo fieret ardens ipsius zelus animusque in Mauris domandis ac debellandis, & Christianis ex eorum manibus, ac seruitute eripiendis. Monuit denique vt Religionem sub suo Nomine de mercede redemptionis captiuorum institueret, cuius pręcipuum munus esset, precium ad redimendos ab infidelium Tyrannide oppressos Christianos corrogare. Amicam hanc vocem suæ Dilectæ vbi audiuit Iacobus, facturum se omnia, mira spiritus suauitate lætitiaque perfusus, manantibus vbertim præ gaudio lacrymis; quæcumque Virgo mandasset ad promisit. Nec in promittendo, quam in exeqnendo quæ promiserat tardior fuit, nam 10. Augusti Anno 1218. Solenniter Ordo hic inchoatus est, in qua Solennitate S. Raymundus Ord. D. Dominici concione in laudem tam pij instituti ad populũ habuit, qua peracta omniũ primũ Petrũ Nolaseum nouę illius Religionis habitu induit.

Iacobi Aragonum Regis auspicijs Mariæ reportatæ victoriæ.

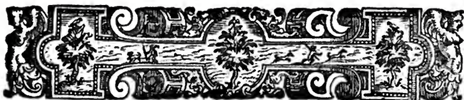
Erga Iacobũ Regem B. V. beneuolentia.

Iacobus Aragonum Rex monitu B.V. Religionem redemptionis captiuorum instituit.

36. Quid demum de S. Stephano Hungarorum Rege gloriosissimo dicam? Hic quanto pietatis affectu ferretur in Deiparã difficile est enarrare, cũ

ei velut Orbis totius instauratrici Reginæ, ac gubernatrici, & se totum, & vxorem, & liberos, Regnum denique vniuersum ipsius dominio, gubernationique moderandum deuouerit, ac consecrarit, adeo vt illud Familiam Dominæ nostræ vocitare consueuerit. Et vero reipsa Deipara curam illius Regni Regisque, varijs beneuolentiæ signis exhibitis, reportatis etiam gloriosissimis de infestissimis hostibus victorijs, se habere ostendit. Inter hęc Virgineæ benignitatis argumenta, illud in postremis non est omnino numerandum, quod cum S. hic Rex, à Deipara, multis lacrymis, crebrius ex hac vita discessum sibi contingere, ipso in cælos assumptæ Virgineis die postularit, impetrare, meruerit animamque suam in ipsius manus præsentibus Angelis commendauerit: *Regina*, inquiens, *cæli, mundi inclyta Reparatrix, tuo patrocinio Sanctam Ecclesiam cum clero, & Episcopis, Regnumque cum primoribus, & populo, tuis precibus commendo, quibus vltimum valedicens animam quoque meam tuis manibus commendo.* Longum foret quamplurimos alios Principes Reges ac Monarchas percensere, qui Virginem in omnia mundi Regna Principatum dominiumque super omnes Principatus Angelicos habere cognoscentes, eius pedibus, & se, & Regna prouinciasque tanquam, ei quæ de se loquitur: Per me Reges regnant, per me Principes imperant, magna animi demissione prostrauere.

DISCVRSVS IX.

Quod Virgo Deipara Archangelorum perfectiones in se repræsentarit.

1.

S*Anctus Archangelorum Ordo,* ait Dionys. eodem 9. cap. *iure quodam Hierarchico communi medietate sua continet extrema. Sanctissimis enim Principatibus communicat, & sanctis Angelis. Illis quidem quoniam ad superessentialem Principatum principaliter conuersus est, & ad ipsum quantum fas est efformatur, nec non Angelis decoro suo, atque ordinato, qui aspectum effugit, ducatu, vnionis auctor extitit; His autem, quia etiam ordinis est dictatorij, diuinasque illustrationes Hierarchicè, per primas virtutes suscipiens, exinde ipsis Angelis easdem beneuolè annunciat, nobisque per Angelos manifestat, pro cuiusque illorum, qui Diuinis illustrationibus afflantur ad res sacras capacitate.* Sic Areopagita. Ex qua Archangelorum descriptione B. Albertus & S. Antoninus tres colligunt harum beatarum mentium proprietates, quæ summa cum eminentia in Virgine Deipara mirificè refulserunt. Prima est cũ superioribus communicatio, ab illis illuminationem recipiendo.

Archangelorum tres proprietates in B.V.

Altera super inferiores eminentia, ad Angelos hominesque illuminandos.

Postrema est inferiores ad superiores reducere, ad contemplanda, & diligenda cælestia, diuinaque mandata exequenda.

B.V. à Sanctissima Trinitate illuminata.

2. Hascé proprietates quanam ratione Deipara in se veluti speculo lucidissimo repræsentarit videamus. Communicauit verè in primis Virgo nostra cum superioribus, tribus nempe augustissimæ Trinitatis personis quibus proxima, & per se Hierarchiam super omnes reliquos Angelorum choros constituens ab illis lumen celeste variaque spiritualia bona ac munera copiosissimè recepit. Vnde ab hoc Sanctissimarum illarum personarum Diuinissimo accepto lumine Virgo Deipara Illuminatæ ac Illuminatricis pulcherrimum illud nobilissimumque Nomen sortita est, de quo sæpius dictum. Quæ ei merito dixit Angelus Gabriel dum sciscitaretur quonam modo Incarnationis peragendum in suo vtero salua Virginitate esset Mysterium: *Spiritus S. superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi.* Q. D. Ipse Spiritus S. qui omnis est Doctor veritatis te illuminabit, edocebitque hoc cæleste Arcanum. Similiter Iacobus de Voragine Archiep. Genuens. ser. de Annunc. verba illa interpretatur: *quid à me quæris, quod in te mox experiens? Scies, scies, & feliciter scies, sed illo Doctore, quo Auctore. Ego nunciare missus sum Virginalem conceptum, non creare.* Hanc crediderim ob causam Mariam significare Illuminatam, quod cum Patre in primis luminum assidua familiaritate, beatissimarumque illarum mentium communicatione incredibilia mentis lumina hauserit, quibus postea vniuersam Christi Ecclesiam, imò orbem vniuersum irradiauit. Audiendus hic Richar. à S. Laur. l. b. 1. cap. 3. *Maria dicitur Illuminata à Patre luminum, à quo descendit omne datum optimum, & cuius dono tot habuit in se luminaria, quo virtutes, atque ita hoc Nomen Maria ei singulariter, & excellenter conuenit, quæ præ omnibus post Filium suum plurima dona habuit gratiarum. Dicitur etiã Illuminata per gratiam Spiritus S. quando in vtero sanctificata (in primo videlicet illo immaculatæ Conceptionis instanti:) & quando Spiritus Sanctus annunciante Angelo, superuenit in eam. Illuminata denique dicitur à Filio Dei, vero Sole Iustitiæ, in illius conceptione, quem totum in corde, totum suscepit, & portauit in ventre, nec potuit non esse illuminata,*

A Spiritu S. Maria illuminata circa Incarnationis Mysterium.

A Patre luminum illuminata.

Maria fuit illuminata à Dei Filio vero iustitiæ Sole in ipsius conceptione.

nata, quæ fontem luminis in se totum susceperat. Ideo Mulieri amictæ sole comparatur. Apoc. 12. *Ex huius solis imo Diuinitatis respectu beatificatur à generationibus vniuersis. Vnde ipsa tantorum suorum luminum reddens causam: Quia, inquit, respexit sol ille nimirum iustitiæ, humilitatem ancillæ suæ, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.* Eandem ob causam Stella maris, lumē à sole iustitiæ participans, denominatur. Vnde idem Richardus suadet, vt ad hanc tam copiosis irradiatam luminibus Dominam confidēter accurramus. *Roganda est ergo,* inquit ille, *assiduè vt Nomen suum interpretetur in nobis, vt scilicet illuminet tenebras nostras, noxias nobis amaricet delicias, vias nostras tanquam maris stella regat ac dirigat, tanquam Domina tempestates comprimat, nostrosque aduersarios puniat ac compescat.* Hæc Richar. de luce Virginis cælitus à Sacrosancta Triade lucem inaccessibilem inhabitante participata ad instar Archangelorum, & in inferiora, eorundem exemplo, transfusa.

Roganda B. V. vt nomen suum interpretetur in nobis, & mentis nostræ tenebras dispellat.

3. Quid de alijs gratis cælestibus loquar, quas Diuina Bonitas plena manu congessit in Virginem, ita vt gratiæ omnes charismataque Spiritus Sancti, quæ vllo vnquam tempore ab ipsis orbis nascentis incunabulis in aliquo sanctorum sunt reperta, in Virgine maiori longè splendore, ac copia redundarint ac refulserint. Vnde spōsus eius eminentissimas virtutes preciosissimis, ac longè latèque odorem suum diffundentibus aromatis ac vnguentis comparauit, *Odor vnguentorum tuorum super omnia aromata.* Cuius elogij dat rationem Hugo de S. Victore sita Virginis Virtutes de cælo haustas deprædicans, serm. vltimo. *Quia omnem gratiam vincit tua sublimitas, omnem perfectionem superat tua dignitas. Tu singulariter electa, tu ineffabiliter sublimata, nulla tibi in gratia similis esse potuit, per quam gratia venit super omnes filios hominum cum gratia plena extiteris. Ergo super omne meritum excellentia tua, eminentior, cunctis, sanctior vniuersis. Nemo vt tu gratia plenus fuit, quæ sola sine exemplo Mater Virgo genuisti, castitatisque lilium cum fructu fœcunditatis seruasti. Tu ad iucunditatem vnguenta accepisti, vnguenta ad speciem, vnguenta ad odorem. Alij vnguētum ad curationem, alij ad stabilitatem, omnes vnguenta ad necessitatem accipimus. Tu filia delicata, & omni gratia plena charissima in delicijs tuis, vncta es ad gloriam decoris tui, & in signum dilectionis. Vnctum paritura, & tu quoque vncta es, vt ipsum in te vnguentum prius excellenter effunderet, quod postmodum in vtero tuo singulariter acciperet. Ipse etiam supra te præ cunctis participibus suis accepit plenitudinem, tu post ipsum præ cunctis suauitatem.* Sic Hugo.

Virtutes B. V. redolent ad instar suauissimorum aromatum.

4. Ex quibus intelligimus Diuam Virginem non modo gratiam creatam vniuersaliter, & Increatam singulariter, vt loquitur Albertus Magnus, cælitus participasse, dum vniuersas, tam omnium Angelorum, quam sanctorum gratias, tāquam dispositiones præuias, ad increatam illam, summamque Diuinæ Maternitatis gratiam, seu ad Diuini Verbi in suo purissimo vtero receptionē participauit. Denique præclarè Diuus Hierony. tam de creata hac, quā de Increata Gratia ser. de Assumptione B.V. disserens, dum plenitudinem gratiæ in Virgine contemplatur, & Gabrielis Archangeli salutationem, Aue gratia plena, expendit pronunciauit. *Et benè plena, quia cæteris per partes præstatur, Mariæ verò simul se tota infudit plenitudo gratiæ. Hoc enim est, quod Dauid canit. Descendet sicut pluuia in vellus. Vellus itaque cum sit de corpore nescit corporis passionem. Sic & Virginitas cum sit in carne, nescit vitia carnis. Cælestis planè imber in vellus Virgineum, placido se infudit illapsu, & tota Diuinitatis vnda se contulit in carnem, quando Verbum caro factum est. Verè plena, per quam largo Spiritus Sancti imbre superfusa est omnis creatura.* Hactenus Hier.

M. insignis plenitudo gratiæ.

5. Quid de altera Archangelorum proprietate, qua super inferiores, tam Angelos, quam homines eos illuminādo, præsidesque Ciuitatum ac Rerum publicarum regendo, esse perhibentur, dicam? Quod sanè ornamentum excellentia singulari refulsit in Virgine. Licet enim Archangeli super reliquos Angelos hominesque emineant, non tamen eminent super omnes vti Virgo gloriosissima, quæ non modo super Angelos, sed & super Archangelos, adeoque supra mediam, supremamq; Hierarchiam est euecta, in easque clarissimi lumina diuinæ cognitionis, à supremo rerum omnium Principio hausta, transfundit, quibus respublicæ earumque Rectores ac Principes felicissimè gubernātur. Hinc Richar. à S.Laur. libr. 1. cap. 3. *Nomen Virginis Illuminatricem sonare asseruit; & ideo, inquit, postquam dicta est Pulchra vt Luna, dicitur electa vt Sol.*

Archangeli Rectores præsidesque Rerum publicarum ac Ciuitatum eos illuminando regunt.

Quia

Quia sicut sol radijs suæ claritatis illuminat mundum, sic ipsa suis virtutibus, & exemplis populum irradiat Christianum. Vnde dicit ipsa Eccli. 24. *Illuminabo omnes sperantes in Domino, & nequaquam alios. Ipsa enim illuminat Ecclesiam militantem, per Arcam Noe designatam, quam illuminat fenestra crystallina, quæ Mariam figurauit. Ipsa quoque illuminat triumphantem, vti ipsa testatur.* Eccli. 24. *Ego feci vt in cælis oriretur lumen indeficiens .i. ego genui Christum, qui est in cælis lumen indeficiens, propterea de ipsa canitur. Cuius vita inclyta cunctas illustrat Ecclesias, tam militantem videlicet, quam triumphātem. Ipsa etiam post Filium est illa lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Ipsi nimirum etiam dicebat Pater*. Isa. 42. *Dedite in lucem gentium: Ad hoc signandum media nocte lucem veram peperit. Ipsa est via illa per quam spargitur lux, & diuiditur æstus super terram*. Iob. 38.

Ecclesia, & Arca Noe quæ per fenestrā crystallinam .i. per B. V. illuminatur.

B. V. illuminat Ecclesiā triumphantem, & Militantem.

Hinc S. Methodius Olympi, & Tyri Episcopus Martyrque gloriosissimus Orat. in Hypap. Virginem alloquens aiebat: *Te sanctissima Virgo tanquam die clarissima mundo affulgente, iustitiæque solem illam producente odiosus tenebrarum horror depulsus est, vniuersusque terrarum orbis, veritatis purissima est luce perfusus*. Hinc denique Ecclesia Illuminatricem, lumēque inextinguibile, quo totus mundus irradiatur Virginem agnoscens, extinctis luminibus, reliquis tribus diebus Maioris hebdomadæ, in officio tenebrarum, vnicum lumen seruat inextinctū, quod Deiparam fidei lumen, in morte Filij inextinctum, conseruantemque Ecclesiam illuminantem repræsentat. Nimirum ipsa est B. Petro Dam. teste serm. de Assumpt. *Stella matutina in medio nebulæ, quæ in cæli cardine summo splendore coruscans, orbem subditum splendidioribus radijs incolorat*.

Per M. tanquam diem clarissimam odiosus tenebrarum horror repulsus est.

M. Stella matutina in medio nebulæ.

7. Virginis hiscé splendoribus incoloratus irradiatusque fuit Religiosus ille de quo Cæsar. lib. 7. cap. 9. qui cum quædam in fæculo perpetrata scelera in confessione subticuisset, eaque nec in Nouitiatu, nec reliquo vitæ tempore vnquam in Religione aperuisset, in grauem tandem ex ægritudine mentis, ægritudinem incidit corporis. ingrauescente morbo, erat de salute eius corporis iam conclamatum, nec tamen vlla spiritualis salutis animæ suæ, solicitudine tangebatur. Cum esse duo tetri Cacodæmones in eius cubiculum irrūpunt, complosisque manibus lætitia gestientes in effusissimos cachinnos prorumpunt vociferantes: *Cras hora tertia huius animam magno cum gaudio deducemus ad Infernum*. Tartareis hisce fatalibusque consternatus vocibus miser ille totis artubus contremuit, & conscientiæ excruciatus stimulis Obstupuit, steteruntque comæ, & vox faucibus hæsit. In tantis constitutus angustijs, inuocauerat in auxilium Deiparam Virginem, vt opinatur Cæsarius; quæ illi pulcherrimæ Matronæ, ac honestissimæ specie sese visendam exhibuit, nequissimorumque Spirituum, cachinnātium audaciam repressit: *Nolite*, inquiens, *nimium ridere. ego enim dabo illi mox consilium, quod amplectens facile dentes vestros euadet*. Atque ita omnino factum. Clarissima enim hæc Maris stella diuinitus illuminata, mortalesque omnes illuminans, luce saluberrima consilij sui ita infelicis illius hominis mentem illuminauit, vt absterfis densissimis illis, quibus obseptus eius animus erat tenebris, peccata sua coram confessario in lucem protulerit, ac munitus sacramētis omnibus animam suo creatori fæliciter reddiderit; ostendens reuera, Deiparam inferiorum, super omnes Archangelos eminentissimam nobilissimamq; esse Illuminatricem, quæ sapientissimi ac saluberrimi consilij sui luce plusquam Cimmerias mensis eius tenebras.

B. V. Religiosum in peccato obstinatum illuminat.

8. Inferiorum quoque Illuminatricem se esse demonstrauit Deipara, prodigio plane singulari in S. Dunstano Archiepiscopo Cantuariensi, qui in eius Templo tanquam alter Samuel educatus fuisse fertur. In hoc enim dū adhuc maternis visceribus clausus esset cum Mater die Virgineæ Purificationis sacro, sese contulisset, & maxima virorum ac mulierum multitudo accēsas faces candelasque de more gestantium in illud confluxisset, accidit vt inter Missarum solemnia, cælo licet sereno, ac placido, cuncta luminaria stupentibus omnibus ac cohorrescētibus, extinguerentur; sed mox cunctis, cælitus lapsa flamma cereum, quem Mater Dunstani in manu tenebat diuinitus accendi, ad quā cum singuli vt ex cereo illo ita prodigiosè accenso lucem flammāque mutuarentur, accessissent, agnouere prolem quam vtero gestabat, Diuinum quoddam lumen flammamque futuram, beneficio Deiparæ qua mundus, & illuminaretur, & accenderetur.

S. Dunstanus Archiepiscopus à B. V. illuminatus admirabiliter.

Ka-

Kalend. B. Virg. 19. Maij.

Nihil est æquale Mariæ.

9. Hanc Virginis super omnes superioratem, ita dicam, atque eminentiam, omnia subiecta illustrantem agnouit S. Anselmus cum dixit: *Nihil tibi æquale est, ò Virgo, quicquid enim est, aut supra te est, aut subter te est, quod supra te est, solus DEVS est, quod infra te est, omne est, quod DEVS non est.* Beatus Andreas Cretensis orat. 2. de dormit. B. V. superioritatem hanc in ea agnoscens illam alloquens ita pronunciauit: *Regina omnis humanæ Naturæ, quæ habes non comparabilem cum alijs appellationem, quæ excepto Deo solo, es, omnibus altior.* Eandem superioritatem super Angelos creaturasque omnes, agnouit idem B. Card. Dam. ser. 1. de Nat. B. V. Throni Salomonis magnitudinem in eoque ipsam Virginem cõtemplans: *Quid,* inquit, *gradius Virgine Maria, quæ magnitudinem summæ Diuinitatis intra sui ventris concludit arcanum? Attende Seraphim, & in illius superioris naturæ superuola dignitatem, & videbis quicquid maius est, minus Virgine, solumque opificem opus istud supergredi?* Hinc S. Georgius Nicomed. Arch. orat. de præsent. B. V. ad eius eminentiam declarandam, Templum illud quod ipsam excepit sic alloquitur: *Hanc cum gaudio excipe, prompto alacrique animo accurre, adora tam, vt quę superior sit omni, tam quæ sub aspectum cadit, tam quæ non cadit creaturâ, amplectere purissimum habitaculum, immaculatum introduc Tabernaculum.*

Maria solo Deo excepto est omnibus altior.

Maria nil grandius in rerum natura.

Mariæ inter omnes creatu as eminentia ex diuina gratia, & Dei Maternitate trahit originem.

10. Singularis hæc porro Virginis nostræ super omnes eminentia duplici ex fonte habere videtur originem, nimirum ex ipsa Diuina gratia, atque Dei Maternitatis dignitate. Licet enim Angeli, alijque sancti, quod alijs superiores ac Sanctiores sint, hoc eis contingat ex vberiori gratia à Deo collata: Virgo tamen Deipara hanc super omnes eminentiam, non modo habet ex copiosiori eiusdem Diuinæ gratiæ influxu, quo præ cæteris longè vberius infundi meruit, verumetiam ex iustitia, atque ex ipsa rei Natura. Cum vera sit ipsius Regis cælorum Mater, cui proinde tanquam Reginæ omnis Regis debentur iura ac priuilegia. *Naturaliter enim* ait S. Antoninus *Mater Regis, est Regina, & non solum ex gratia, sed natura instigante, & iustitia hoc die tantę est super omnes qui sunt in Regno Filij. Quemadmodum enim ille Rex Regum est, & Dominus dominantium, ita, & ipse huius Regis Mater, cui data est omnis potestas in cęlo, & in terra.*

Vnde illi concinit Ecclesia:

Aue Regina cęlorum,
Mater Regis Angelorum.

Vnde ob potestatem hanc præeminentiamque Regiam, liberè Regnum cælorum referat, & quantumuis sceleratos, pietate ipsius, respicientes, in illud admittit. Regiam hanc in Virgine potestatem agnouit B. Card. Pet. Dam. serm. 1. de Nat. B. V. dum illam obsecraret: *Reuertere per potentiam: Fecit in te magna qui potens est, & data tibi est omnis potestas in cælo, & in terra. Quid tibi negabitur, cui negatum non est Theophilum de ipsis perditionis faucibus reuocare. Infelicem animulam totum illud, quod in te factum est, proprio charactere denegantem, de luto fęcis, & miserię subleuasti. Nihil tibi impossibile, cui possibile est desperatos in spem beatitudinis reuelare. Quomodo enim illa tua potestas, tuæ potentię poterit obuiare, quę de carne tua, carnis sumpsit originem. Accedit enim ante illud aureum humanę reconciliationis altare, non solùm rogans, sed imperans, Domina non ancilla. Moueat te Natura, potentia moueat, quia quanto potentior, tanto misericordior esse debebis. Potestati enim cedit ad gloriam, iniurias vlcisci nolle cum possis.*

Potestate sua Regia peccatoribus etiã desperatis dũ resipiscunt cęlum reserat.

Theophilus per Mariam ex ipsis perditionis faucibus reuocatus.

11. Postrema Archangelorum proprietas est inferiores ad superiores reducere, & ad contemplanda diligendaque cælestia diuinaque exequenda mãdata excitare. Quam proprietatem quis vnquam excellentius in se expressit, quam Virgo nostra beatissima, vtpotè Mediatrix, Aduocata, inter DEVM, & & hominem, humanæ salutis, ac redemptionis adiutrix, Angelorum ruinæ instauratrix. Cuius omnes post DEVM cogitationes, dum in hac adhuc vita degeret, & modo etiam dum cælesti beatitudine fruitur, in id solum tendere videntur, vt omnes homines de Dæmonis atrocissima captiuitate liberati, Diuinis sese mancipparent obsequijs, & ad suum creatorem agnoscendum amandumque reducantur.

12 De hac Virginis pro reducendis ad suum principiũ omnibus absque vllo personarum discrimine mortalibus, adeò solicita, eximiaque charitate, præclarè Rich. de S. Virt. c. 26. in Cant. *Talis fuit in virtutibus, tantaque fuit eius charitas, vt non solùm ad eius gentem, Iudeos videlicet extenderetur, sed ad ignotas, & notas, ad omnes denique homines, ad omnes charitas eius dilatata fuerunt pro his solicitata fuit, pro his indesinenter orauit, pro his orando exau-*

Charitas B. V. ad omnes mortales, ad Iudęos, & ignotas etiã gentes extensa.

exaudita fuit, dicente Angelo; Inuenisti gratiā apud DEVM, quam scilicet quærebas. *Omnium salutem desiderauit, quæsiuit, & obtinuit, imo salus omnium per ipsam facta est. Vnde, & mundi salus dicta est.* Solicitudinem hanc in reducendis ad suum primum principium mortalibus adeo in illa suspexit sponsus, vt ea se quodammodo ceu amoris spiculis vulnerari fateretur: *Vulnerasti*, inquiens, *cor meum soror mea sponsa, vulnerasti cor meum in vno oculorum tuorum*. Cant. 4. Vbi Guilelmus Abbas oculum hunc sponsæ refert ad solicitudinem pientissimam, quam erga suum dilectissimum Filium habuit, & ad fideles omnes, additque illam pleniorem intus, & extra fuisse oculis, quam mystica illa Ezechielis animalia: *Quis*, inquiens, *tam plenus oculis quam Mater luminis? Quis pari solicitudine sibi, & alijs inuigilauit, quam Mater pietatis? Quid igitur circa Dei Filium in similitudinem carnis peccati de se natum, pia Mater propensioris curę, credenda est adhibuisse? Hęc circa Filium tam deuotę solicitudinis, tàm solicitę deuotionis vigilantia fuit oculus vnus, quo sponsum vulnerauit.*

B. V. in nostris miseriis inspiciendis magis oculata quam Ezechielis animalia.

Hinc B. Ioannes Geometra illam Polum siue cælum mille oculis, ceu stellis exornatum, humanas miserias desuper spectantem appellauit, dum ipsam sic salutat:

Maria Cælū mille stellis ceu oculis natus ad nostras miserias inspiciēdas.

Salue mille oculis Pole prædita, sydera circū
Solem clara regens.

Ex quo sane Virginis nostræ piæ solicitudinis plenissimo oculo facile colligimus, eam semper totius vitæ curriculo id solum intendisse ac studuisse, vt animas omnes ad suum creatorē ad instar Archangelorum reduceret.

13. Hanc ob causam, pio amore hominum inflammata variarum Ciuitatum, ac Rerum publicarum, Archangelos æmulata, curam patrociniumque suscepit. Testantur Senæ, quæ ideo Ciuitas Virginis dicuntur. Testis Florentia, & Messana, quas adeo Virgo dilexit, vt ad illas etiam Epistolas manu propria conscriptas transmiserit.

Testis est Lutetia Parisiorum quæ Diuæ Virgini fuit consecrata de qua Abbo Floriacensis libro de obsessa à Nortmannis Lutetia, ita cecinit:

Vrbs in honore micat celsę sacrata Marię.

Testis Recinetum, quod superioribus annis æneam Deiparæ statuam cum eius Nazaretana: domo in foro publico ad tanti beneficij memoriam visitationemque Virginis ditioni suæ factam recolendam eam veram lætitiæ suæ, gloriæque causam agnoscentes erexit.

Testis est Hungaria tota, Regnum olim sub protectione Deiparæ florentissimū, quod quia ipsa sub suum patrocinium suscipere non est dedignata, cum illud, & semetipsum totum S. Rex Stephanus peculiari voto Reginæ cælorum deuouisset, Familiam, vti supra meminimus, magnæ Dei Matris appellari voluit.

Hungaria Rex Stephanus B V. dedicauit, eamque Familiā Mariæ appellauit.

14. Amorem hunc in se Virginis ac patrocinium experta est antiquissima illa Venetiarum Vrbs cuius Anno Domini 421. prima fundamenta in mari ipsa Annunciationi Virginis Deiparæ Sacra iacta sunt, die vere boni nuncij, die quo mundi salus inchoauit, die quo terra cælestibus, & cælestia terrenis associata sunt, die denique qua de cælis bonorum omnium quædam Cornucopia in terras effusa est. Vnde nil mirum Vrbem hanc tam insignem fælicitatem, prosperitatem ac potentiam Dei Matris auspicijs singularique benignitate fuisse consecutam. Quid enim aliud indicant illa ipsius in mari iacta fundamenta, quam Venetias in MARIA, quæ Mare amarum à Sanctis Patribus vocitatur, esse fundatas, adeo vt de Vrbe hac verè dici possit: *Quoniam ipse super Maria, siue MARIAM fundauit eam.* Psal. 28. Quare quod S. Bonauentura in spec. c. 3. de gloriosissimæ Virginis nostræ Nomine potentissimo pronunciauit rectè hic vsurpare possumus ad declarandū inclytę huius Vrbis aduersus hostes omnes munimen, ac protectionem: *Maria Virgo*, inquit ille, *est Mare amarum Diabolum submergendo, quemadmodum mare rubrum amarum fuit Aegyptijs in ipso submersis. O' quam amara, & quam timenda est Maria Dęmonibus! Vnde Bernardus: Non sic timent hostes visibiles quamuis castrorum multitudinem copiosam, sicut aereæ potestates Marię vocabulum, patrocinium, exemplum: fluunt, & pereant sicut cera à facie ignis, vbicumque inueniunt huius Nominis recordationem, deuotam inuocationem, solicitam imitationem.* Hæc Bonauent. Quæ non solum de inuisibilibus; Tartareis videlicet hostibus, verum etiam de quibuslibet alijs siue Turcis, siue Hæreticis, siue barbaris siue quibuscumque tandem alijs impugnatoribus intelligenda sunt. Siquidem Vrbs hęc in Maria fundata, eiusque patrocinio tanquam aheneo muro circumdata, vt hactenus semper, sic, & in posterum ab omnibus quan-

Venetiæ in Festo Annūciationis B. V. fundatæ.

Fundatæ in mari, id est, in Maria.

Venetiis nulli hostes pertimescendi, si quidem in Maria fundata.

quantumuis ſæuiſſimorum hoſtium incurſibus protegetur, dummodo eam debitis pietatis officijs, cultuque Dei Matre digno proſequatur. Celebrata ſunt toto orbe carmina illa Sannazarij in laudem huius Vrbis, quod in mari Diuinitus quodammodo Deorum ope ſita, miraculum quoddam totius Vniuerſi euaſerit, dum ita cecinit:

Viderat Adriacis Venetam Neptunus in vndis
Stare Vrbem, & toto ponere iura mari.
Nunc mihi Tarpeias quantumuis Iuppiter arces
Obijce, & illa tui mœnia Martis, ait;
Si pelago Tibrim præfers, Vrbem aſpice vtramque.
Illam homines dices; hanc potuiſſe DEOS.

Verum multo potiori iure dicere poſſumus Vrbem hanc poſuiſſe, ac fundaſſe DEVM ipſum, dum in Maria, eiuſque celeberrimo die feſto, die inquam boni nuncij omnine fortunatiſſimo cæpit aſſurgere, totique Adriatico mari dominari. Eiuſdem Virginem protectionis eſt Conſtantinopolis noua Roma, quam cum Byzantij Magnus ille ac Primus Chriſtianitatis Imperator Conſtantinus fundaſſet ſumptuque magnificentiſſimo exædificaſſet, Epiſcopos omnes, qui ad Nicænam Synodum aduenerant conuocauit, nouamque Vrbem inſigni pompa, ac Solennitate, ſummaque religione, Deiparæ Virgini dedicauit, eiuſdemque perpetuo addixit patrocinio, ac protectioni.

Conſtantinopolis B.V. ſolenniter dedicata.

Rem vniuerſam deſcripſit Niceph. Callixtus libr. 8. Hiſt. Eccl. cap. 26. his verbis: *Poſteaquam finem ſuum ad quod videlicet ſacros illos Præſides inuitauerat, conuiuium id habuit, loco ſuo exurgens, ſupplicis more conuentum rogauit, vt qui tantum pertuliſſent laboris, perpaucos ſibi dies dare, & recens fundatam Vrbem, iam tunc perfectam adire non grauarentur, vt precationibus ſuis munitiones, & muros eius firmarent. Atque illi ſtatim quod petierat faciunt; Conſtantinopolim veniunt, Excænia, & conſecrationis feſtum diem celebrant, incruento ſacrificio operantur, precibus, votiſque vrbem abundè proſequuntur, & firmant, eandemque Dei Genitrici dedicant, nouam Romam imperantemque Conſtantinopolim cognominantes.*

Conſtãtinus Imperat. inſignem Baſilicam B. V. in Vrbe ſua conſtruxit.

Nec contentus Religioſiſſimus Imperator Vrbem ipſam vniuerſam Deiparæ honori conſecraſſe, breui eidem Baſilicam, magnificentiſſimo opere, ſumptibusq; extruxit, vt ſcribit Gregor. Turon. lib. de gloria Mart. c. 9. in qua cum columnæ ingentis magnitudinis, ſedecim nempe pedum in circuitu, erigi non poſſent, Virgo benigniſſima per viſum oſtendit artifici, quaſnam machinas deberet adhibere, quomodo trocleas ſuſpenderet atque funes, iuſſitque vt tres pueros ex ſcholis ad tantum opus adhiberet, quæ omnia cum ille euigilans perfeciſſet, tres illi pueri, columnas quas multitudo virorum fortium mouere nequiuerat, ſumma velocitate ſubleuarunt. Quantum porro auxilij Vrbs illa celeberrima, tantæ Patronæ protectione conſecuta ſit plenè ſunt Græcorum Hiſtoriæ atque Annales.

B.V. oſtendit quanam ratione in Templo ſuo Conſtantinopolitano columnæ erant erigendæ ingẽtis magnitudinis.

Theophanes certè affirmat, quoties Conſtantinopolitani Ciues magnum aliquod bonum olim conſequebantur, illud acceptum referre conſueuiſſe Deiparæ tutelari ſuæ clementiſſimæ. Hac protegente Saracenorum ſæpè inſidias, Thracum, Hunnorumque aliorumque Tartarorum inuaſiones, atque obſidiones riſit, ſemper feliciſſimè euaſit, ac denique de ſuis hoſtibus, auſpicijs Virginis de ſuis hoſtibus glorioſiſſimè triumphauit. Virgo enim benigniſſima, ſua interceſſione erat illis firmiſſimum à facie inimicorum omnium præſidium, adeo vt ipſa pro hac ſua Vrbe dicere potuerit: *Ego Murus, & Vbera mea ſicut Thuris.* Cant. 8. At vero poſtquam tam impio nefarioque Schiſmate ab Eccleſia Catholica, Chriſtique in terris Vicario ſeſe auulſit, ac pertinaciſſimè ſacroſancti Spiritus à Patre Filioq; proceſſionem pernegauit, omni Dei Deiparæque Virginis deſtituta præſidio Anno 1452. feria ſecunda Pentecoſtes poſt diutinam eamque acerbiſſimam obſidionem capta, à crudeliſſimo Turcarum Tyranno Mahomete, iuſto Spiritus Diuiniſſimi, quem DEVM eſſe per ſummum nefas denegarunt iudicio ſub iugum crudeliſſimæ ſeruitutis ſubacta eſt; à quo ſane ſe nunquam liberabit, donec Eccleſiæ reconcilietur, ſummoque Chriſti Vicario ſuperbiſſimas ſuas ceruices ſubmittat, & ad Virginem Patronam ſuam, velut Sacram Anchoram recurrat.

Conſtantinopolis patrocinio B.V. hoſtes ſuos vicit.

14. Teſtis eſt India atque orbis nouus Vniuerſus, qui auſpicijs Deiparæ Virginis, feliciſſimis temporibus Henrici Infantis Portugalliæ caſtiſſimi Dei-

que

que Matris studiosissimi Principis Anno 1410. detegi cœptus est. Cum .n. per quietem cælesti munito, ad noua Oriëtis Maria, & ignotas lõginquasque terras explorandas esset incitatus, mox ad cælorum Reginę confugit patrocinium, eique studiosissimè nouam illam nauigationem, tanquam stellæ maris, tanquam Naui illi institoris de longè panem illum, qui de cælo descendit, portanti commendauit. Nec irritæ ipsius ad Virginem preces votaque cecidere, siquidem annis singulis eius classis ad remotiora Africæ littora nauigans, oras illa atque regiones antea incognitas legens, vsque ad Leænam promontorium Duce Deipara, velut Helice ac Cynosura peruenit Anno 1460.

India, & nouus Orbis Lusitaniæ Regibus à B. V. patefactus

In cuius Virginei fauoris planè singularis memoriam, quatuor passuum millibus Olysippone ad portus illius fauces, vnde naues in Orientem proficiscentes soluunt, Templum ipsi dedicauit.

Quæ sanè Virginei huius Regis religio adeò Virgini nostræ placuit, vt, & posteris Lusitanis Regibus mirificè fauentem, ad debellandas feras, barbarasque illas gentes, prædicandumque Christi eius Filij Euangelium sese exhibuerit. Vnde, & Emmanuel Rex, alijque eum secuti, Indiæ Protectricem Deiparam agnouere, singularique pietate venerati sunt. Qua de re Maffeius noster lib. 2. Histor. Indicæ audiendus est:

Rex Emmanuel B.V. Indiæ Protectricem agnouit.

Patefacta iam India, primum omnium Emmanuel toto Regno supplicationes indixit, dein Mariæ Virgini, eius nauigationis Præsidi extructam ab Henrico Principe ædiculam in ipso aditu portus Olysiponensis, miram in amplitudinem extulit, auxitque. Ad eius templi custodiã, & cerimonias, & naualis præsertim turbę Ducumque animos ritè expiandos, eximia sanctitate Monachi acciti, è Hieronymiana familia; locus, desumpto à Christi incunabulis nomine Bethleem dictus, in primis totius Hispaniæ tum structure tum religione visendus.

Nouerant inimicum Principes hi Regesque pientissimi, quod quemadmodum per Virginem Sacratissimam veluti Regium ferculum Christus Dei Filius de cælo in terras ad nos delatus est, sic per eandem, eius cognitio, fidesque in nouum illum orbem facillimè, felicissimèque tantæ Patronæ ope, patrocinioque esset deferenda. Vnde iure merito tanquam Indiarum Orbisque noui Præsidem, Archangelis, Regna, Prouincias, Resque publicas ac Ciuitates gubernantibus, longè præstantiorem tam insigni pietate venerati sunt.

15. Quid hic Ciuitates peculiari tutela pręsidiasque Deiparę gaudentes, ab hostium insidijs illæsas conseruataque referam? Carnutum Ciuitas Galliæ celebris patrocinio Deiparæ, cuius apud se summa veneratione ac religione seruat indusium, cum ab hæreticis obsideretur omnem suam spem collocauit in Virginem, quam irridentes hæretici, blasphemantesque iactabant, non plus posse, ea in Ciuitate Mariam, quam olim Dianam Ephesi. At contrarium reipsa cum experta esset eorum impietas, mentiri quoque coacta est iniquitas sibi. Nam cum supra portam Ciuitatis ad quam obsidionem collocarunt, Imago Deiparæ viseretur, contra illam tot maiora tormenta exonerarunt, vt omnia quæ circa illum vndique erant eorum vi fulgoreque obtrita essent, illæsa semper, & intacta Imagine, imò, & magno spatio quod circa illam intercedebat. Demum contra nefarios homines cælitus Deipara pro Ciuitate illa depugnante, magna suorum iactura, internectione, atque infamia recedere sunt compulsi. Kalend. Deip. 15. Martij.

Carnutum protectione B.V. ab obsidione liberatur.

16. Quid Londinum memorem? quod cum tertio anno Regni Edelredi Regis Angliæ arctissima obsidione à Dacis premeretur, pius Rex magno affectu se Vrbemque suam Deiparæ meritis tutelæque commendauit. Quod quidem eo fecit ardentius, & maiori cum spe opis ab ea impetrandæ, quod dies esset Natiuitati Virginis consecrata. Mirum dictu, Ciuitas mox ab obsidione libera reddita est. Quæ Virginis pia protectio ac beneficentia occasionem, ijs Anglię Regibus qui de familia Artus erant propagati, vt in suis gentilitijs Insignibus Iconem Deiparæ gestarent, memoresque essent eorum posteri, debere se in illam tanquam in firmissimũ præsidium spem omnem de hostibus quibuscumque triumphandis collocare. Kalend. Deip. 8. Sept. n. 9.

Londinum patrocinio B.V. à Dacis obsessum, liberatur die Festo suæ Natiuitatis.

Angliæ Reges, qui en familia erant Artus propagati Imaginem B. V. in Gentilicijs insignibus gestabant.

17. Quid Cameracum referam? Quod Anno 930. ab Hungarorum furibundo insultu Virgo benignissima, per Fulbertum Episcopum honoris sui studiosissimum interpellata, in eiusdemque tutelam Ciuitate illa tradita, hosti inexpugnabilẽ reddidit. Kalend. Deip. 2. April. Quid demùm de Rodo Insu-

Camera cum à B.V. protectum.

Rhodus Inſula à B. V. protecta cõtra Turcas.

la, Phœbeo Coloſſo olim, poſtea verò Virginis protectione longè celeberrima? Hęc Virginis fiſam patrocinio cum, vt refert Iacobus Bozius in Hiſtor. Equitum Rhodiorum An. 1480. hoſtilis Turcarum exercitus ſupra Rhodienſium moenia ſua iam ſigna collocaſſet, ecce tibi in aere vident Turcæ Chriſtianorum Bellonam inuictiſſimam, cum ſcuto, & lancea, Præcurſore Ioanne, innumeriſque cæli militibus, ſplendentibus armis inſtructis comitatam, ad liberationem Ciuitatis properantem. Quo viſo ita timore conſternati ſunt barbari, vt licet iam penæ victores, ſe in fugam ſine ordine dederint, ſeque mutuis vulneribus ad fugæ locum parandum confecerint. Quos fugientes trepidanteſque Rhodij, præſidio freti Virginis, magno animo inſecuti ſunt, plurimoſque trucidarunt. Vtinam Inſula illa in priſtina erga Deiparam pietate perſtitiſſet, non illa certè tam acerbè, ſub iugo Turcicæ captiuitatis modo ingemiſceret. Quæ ſanè omnia tam illuſtria Virgineæ protectionis exempla clarè nobis demonſtrant, illam in protegendis Vrbibus, mundique regnis Archangelis eſſe longè eminentiorem. Vnde virtutes has, proprietateſque in illa ad cælos proficiſcente, admiratus Archangelus Gabriel caſtiſſimarum illarum nuptiarum inter Verbum humanamque naturam Paranymphus, omnes reliquos ſuos commilitones ad ipſius deprædicandas laudes prouocabat, vt Sanctus teſtatur Antoninus. *Hæc eſt*, inquiens, *illa Sanctiſſima, quę dum humiliter verbis meis fidem habuit cæli Opificem in ſe corporauit, homineſque ad Societatem noſtram reduxit. Benedicamus igitur Patrem, & Filium cum Sancto Spiritu, qui hæc in ea operatus eſt, laudemus, & ſuper exaltemus eum in ſæcula.*

DISCVRSVS X.

Quod Deipara Virgo Angelorum proprietates in hominibus custodiendis repræsentet.

1.

AD Angelos tandem decurramus, de quibus S. Dionys. ad finem cap. 9. sic loquitur: *Ipsi Angeli omnes cœlestium Intelligentiarum Ordines complendo terminant, vt qui nouissimè cœlestes inter essentias Angelicam sortiti sint proprietatem, adeoque præ superioribus istis hoc rectius à nobis Angeli vocentur, quo magis ipsorum Hierarchia res euidentiores, ac mundanas attingit.* Hinc B. Albertus, & S. Antoninus tres colligunt Angelorum proprietates. Prima est quod immediatè ad humanam Hierarchiam tanquam eis magis propinquam ordinentur. Altera quod nobis quæ cæteris beatis mentibus sint noti, quia frequentius visitant Sanctos, eisque in diuersis apparent formis. Postrema quia singuli eorum singulis hominibus assignati sunt ad custodiam. Vnde Psal. Angelis suis DEVS mandauit de te vt custodiant te in omnibus vijs tuis.

Tres Angelorum proprietates.

2. Quæ sanè proprietates in Virgine singulari ac prorsus eminentiori lumine emicuerunt. Quis enim humanæ Hierarchiæ magis propinguus est, ad eamque adiuuandam protegendamque magis ordinatus, quam Deipara? cum nobiscum in natura humana conueniat. Vnde licet Angeli sint hominibus superiores, non tamen nostri sunt fratres, aut filij. At verò Virgo Sanctissima non modo Regina nostra est dignissima, sed, & Mater, filia, sororque nostra est, ob humanitatis nobiscum communicationem. Vnde B. Card. Petrus Dam. serm. 1. de Nat. B. V. volens illam inflectere ad pietatem misericordiamque generi humano exhibendam, naturæ nostræ, ei in mentem reducit communionem: *Subueni*, inquiens, *Domina clamantibus ad te iugiter: Reuertere reuertere Sulamitis, reuertere reuertere vt intueamur te. Tu benedicta, & super benedicta reuertere primo per naturam.*

B V. nobis propinqua ob humanæ naturæ communionem.

Numquid quia ita Deificata, ideo nostræ humanitatis oblita es? Nequaquam Domina suis in quo discrimine nos dereliqueris, vbi iaceant, quantum delinquant serui tui, non enim conuenit tantæ misericordiæ, tantam miseriam obliuisci. Quia etsi subtrahit gloriam, reuocat natura non enim ita recordaris iustitiæ Dei solius, vt misericordiam non habeas, neque ita es impassibilis, vt sis incompassibilis. Naturam nostram habes, non aliam, & iustum est vt de rore tuæ pietatis diffusius infundamur.

Sic Damianus. Eodem vsus est argumento ad inflectendam Virginem, vt nostris petitionibus condescendat, D. Athans. serm. de Sanctissima Deipara: *Audi*, inquit, *Filia Dauidis, & Abrahæ, & inclina aurem tuam in preces nostras, & ne obliuiscaris populi tui, neque nostri, quia sumus de familia, & de domo Patris tui. Parentes .n. tui sumus secundum generis, prosapiæque rationem, nostraque Filia es, quia ex nobis genita es. Intercede hera, & Domina, & Regina, & Mater Dei pro nobis, quoniam ex nobis tu oriunda es, & is qui editus est ex te carnigerus DEVS, noster est.* Hactenus Athansius.

S. Athanasii efficax ad B. V. oratio.

3. Ob hanc Virginis cum natura nostra vicinitatem, iure merito à Rich. de S. Laur. libr. 7. de Laud. Virginis Lunæ comparantur, quæ omnium Planetarum terræ vicinissima est.

B.V. est velut Luna hominibus per pietate vicinissima.

Nullus Planeta, inquit ille, *terræ vel mari sic accedit ac Luna, & nullus Sanctorum tantū peccatoribus, qui terra sunt, per compassionem condescendit, atque Virgo Beata: maximè verò his quia maricantur, pro peccatis. Luna enim*

præ cæteris Planetis mari dominari consueuit. hinc maris fluxus ille atque refluxus; de quo Lucanus.

Thetios vnda vagæ Lunaribus æstuat horis.

Mare hoc, amaritudinem esse pœnitentiæ, ait idem Richardus, addiderim ego, copiam quoque esse Diuinæ gratiæ, quæ velut ingens quoddam est mare, ex quo plurima in humanum genus bona redundant. Vnde si nobis Virgo assistat, vt loquitur idem Richardus, affluit, & abundat in nobis hoc mare, si vero eadem elongetur, affluit, receditque.

Suis beneficiis nobis notissima Maria.

4. Iam si alteram Angelorum proprietatem consideremus, quis notior nobis quam Maria? Noti quidem nobis sunt Angeli sed per intellectum, & imperfectè. Sicut enim oculus noctuæ ait Aristoteles 9. Metaph. se habet ad lumē Solis, ita intellectus noster ad Intelligentias. At verò Virgo gloriosissima nota nobis est etiam per experientiam. Experimur enim quotidie sæpius insignia eius miracula ac prodigia, certissima ipsius in genus humanum amoris beneuolentiæque argumenta.

Ipsa enim, teste Idiota, *diligentes se diligit, & sibi seruientibus seruit; nec est qui se abscondat à calore eius*. Expertus fuerat amplissima huius Virginis amantissimæ beneficia Seraphicus P. Bonau. cum 3. Par. stim diu. Amoris c. 16. aiebat:

Per Mariam franguntur vincula, & varia beneficia communicantur hominibus.

Quis ò Domina te amare desistat, cuius beneficijs gratiam, & gloriam impetramus?

Per te Domina franguntur vincula, soluuntur debita, vincuntur vitia, solidiantur confracta, reparātur perdita, renouātur vetera, roborātur infirma magnificātur minima, exaltātur infima, promouētur incæpta, perficiūtur imperfecta, perfecta consumantur, cor purgatur, refulget mens, animus inflammatur, liquescit pectus, dulcescit gustus, decoratur aspectus, desponsatur peregrina, traducitur sponsa, & resoluitur anima. Omnia hæc per te Virgo Maria: Ergo Aue Maria. Sic Bonauentura. Expertus fuit Deiparæ beneficentiam S. Ioann. Chrysost. Homil. de Annunciat. *Per hanc*, inquiens, *adest nobis charissimi ægrotantibus Medicus, in tenebris obsidentibus iustitiæ illuxit Sol, tempestate iactatis facta anchora portusque tutissimus, Deo inuisis, & inimicis reconciliatio, captiuis redemptio; in bello versantibus munitissimum propugnaculum, ille nimirum qui est Pax nostra, qua pace vtinam nobis detur frui per gloriam, &c.*

Per Mariam adest nobis ægrotantibus Medicus.

B. V. tempestate iactatis est Anchora. In bello versantibus munitissimam Propugnaculum.

5. Accedit quod ipsa quoque Deipara per experientiam cognoscat infirmitatem nostram, ex his quæ hic dum nobiscum in terris viueret perpessa est. Quare sicut ait S. Paulus Hebr. 4. 15. de Christo: *Non habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris, tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato*: Ita verè dicere possumus de ipsius Matre gloriosissima, quod, & ipsa possit compati infirmitatibus nostris, ex ijs quæ ipsa passa est in hoc mundo dum viueret, absque vllo tamen peccato. De hac Virginis nostræ erga homines compassione morum facilitate, ac benignitate præclarè scripsit S. Ignatius Martyr ad Magistrum suum Ioannem Apostolum: *Et quidem*, inquiens, *notificauere eamdem Matrem Dei omnium gratiarum esse abundantem, & omnium virtutum more Virginis, & gratię fœcundam, quę vt dicunt in persecutionibus, & afflictionibus est hilaris, in penurijs, & indigentijs non querula: iniuriantibus grata, & modesta in re lęta, miseris, & afflictis condolet coafflicta, & subuenire non pigrescit. Contra vitiorum autem pestiferos conflictus in pugna fidei disceptans exitescit: nostrę nouę Religionis, & pœnitentiam est Magistra, & apud fideles omnium operum pietatis ministra. Humilibus quidem est deuota, & deuotis deuotius humiliatur, & mirum ab omnibus magnificatur, cum à Scribis, & Pharisęis ei detrahitur.*

Nouit B. V. ex his, quæ passa est compati infirmitatibus nostris.

B. V. in persecutionibus, & afflictionibus erat hilaris.

B. V. omnium operum pietatis ministra.

6. Eadem pietatis viscera Virgo Deipara etiam inimicis suis exhibuit. Notissimum est beneficium illud quod iam mortua, Iudæo illi impijssimo, qui corpus eius cum ad Sepulturam deferetur inuolare ausus est, pro summa sua in mortales omnes benignitate ostendere non est dedignata. Libet totius rei gestæ seriem à S. Damasceno orat. 2. de dormit. Deip. conscriptam audire: *Aderant forte*, inquit ille. *ex Iudęis nonnulli (operę precium enim est tanquam obsonio condimentum, id quod multorum labijs profertur, admiscere narrationi). Aiuntque cum fuissent in descensu montis ij, qui tollebant Beatum Corpus Dei Matris, Hebręum quendam seruum peccati, & qui fœdus inierat cum errore, imitantem seruum Annę, & Caiphę qui Dominico, & Diuino Christi vultui impegit alapam cū effectus esset instrumentum Diaboli, audaci, impetu, & infelici impressione irruisse in Diuinissimū illud tabernaculū, ad quod timētes accedunt Angeli: & cum ambabus manibus furiosè grabatum apprehendisset, ad terram deijcere voluisse. Et hoc quidem fuit eius facinus; sed laborem pręuenit fructus, & amaram collegit vuam dignamque sui animi instituto.*

Iudæus, qui corpus B. V. cum portaretur ad sepulturam inuolare fuit ausus, manibus captus est, sed cursus pristinæ sanitati per ipsam redditus.

Aiunt

Aiunt enim ei defecisse manus, licebatque videre eum, qui sua manu audax nefariumque facinus perpetrarat, repente carere manibus, donec mentem conuerteret ad fidem ac pænitentiam. Cum primam enim constiterunt hi, qui grabatum portabant, & infelix ille mutilata brachia imposuit tabernaculo quod vitę dedit principium peperitque admirabiliter, ex manco manibus sanus, & Saluus euasit. Solent enim magna ex parte calamitates quoque Sapientia, & Salutaria parere consilia. Hæc Damascenus.

B.V. custodit homines vniuersaliter singulos, & singulariter vniuersos.

7. Quid tandem de Angelorum solicita circa homines custodia dicam, quæ in Virgine nostra longè maiori resplenduit excellentiâ? Nam vt loquitur S. Antoninus *vbi singuli Angeli singulos custodiunt homines, ipsa Virgo custodit vniuersaliter singulos, & singulariter vniuersos.*

Quod si Angelis summa illa Maiestas mandauit de nobis vt custodiant nos in omnibus vijs nostris, vt in manibus nos portent, ne offendamus ad lapidem pedem nostrum, longè magis mandauit de nobis Sanctissimæ suæ Matri, quādo præsertim sub Cruce illi curam Ioannis dilectissimi Discipuli, in eiusque persona omnium nostrum commisit, inter mortuis vocibus, dicendo: *Mulier ecce Filius tuus*: Atque ita beatissima hæc Christi Mater ad instar veræ nostræ genuinæque Matris in manibus sinuque suo velut tenerrimos infantes nos portat ne cadamus in peccata, diuinæque gratiæ dispendium faciamus.

B.V. mandauit Christus de nobis sub Cruce vt nos custodiret.

Hinc Cardinalis Toletus in Ioan. c. 19. verba illa Christi: *Mulier ecce Filius tuus*; attentius considerās. *Omnes nos*, inquit, *curę, protectioni, & intercessioni Virginis commendat nobis autem fiduciam confert*, vt tanquam ad Matrem, & Dominam in omnibus nostris confugeremus. Vnde Ioānes non repræsentabat. Audiendus hic P. Seraphicus Bonau. c. 8. Spec.

Hęc Mater est flos misericordię, Mater Solis iustitię, Mater fontis Sapientię, Mater Regis glorię. Mater inquam est eius cuius misericordia, ad dilectionem, cuius iustitia ad timorem, cuius Sapientia ad agnitionem, cuius gloria ad spem nos inducit. Sed numquid solius Christi Mater est Maria? Imo certe quod iucundissimum est Maria non solum est Mater Christi singularis, sed etiam Mater omnium fidelium vniuersalis. Vnde S. Ambros. Si Christus est credentium frater, cur non ipsa quę genuit Christum credentium sit Mater? Eia charissimi nunc omnes gaudeamus, nunc omnes gaudendo dicamus: Benedictus frater, per quem Maria est nostra Mater, & Benedicta Mater, per quam Christus est noster frater. Hinc bene Sanctus ait Anselmus: Domina Mater per quam talem fratrem habemus, quid gratiarum, quid laudis tibi retribuemus? Sic Bonau.

Mater hæc benignissima sub amplissimo suæ pietatis nos abscondens pallio à nobis Dæmonum infestissimorum arcet insidias, eaque nobis præstat omnia modo longè excellentiori quam pręstare consueuerunt Angeli. De quibus B. Laur. Iustin. libr. 6. de casto connub. capit. 8. *Ipsi sancti Angeli aereas coercent potestates, ne ad libitum nos tentent, eorum detegunt fraudes, eorum argumentis obuiant. Si cadimus nos erigunt, si ignoramus instruunt, si frigescimus accendunt. Vbique tanquam fidi comites nos tuentur dormientes, stantes, ambulantes, quiescentes, operantes. Illuminant quoque intellectum nostrum, excitando disponendo, & lumen diuinum in nos transfundendo, purgant nos, phantasmata amouendo, &c.*

B.V. nos sub suæ protectionis pallio à Dæmonum protegit insidijs.

Quæ omnia maiori cum perfectione obire munia Deipara consueuit.

8. Tanta porro est Angelorum vis, vt vel vnicus ad instar munitissimorum castrorum custodiat homines aduersus omnes Tartareorum hostium legiones. Vnde canit Dauid Ps. 33. *Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.* Seu vt legit Hebr. *Castrametatur Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.* Ad quæ verba Vir pijssimus ac Religiosissimus Card. Bellar.

Si Angelus vnicus ad instar castrorū nos defendit, quanto magis Virgo beatissima.

Mira potentia Angelorum, vt vnicus Angelus vicem exercitus suppleat? Quod si amico Angelo tanta vis diuinitus indita est, quanto magis Virgini benedictæ, ad nos ab omnibus Infernalis hostis insidijs defendendos; siquidem à Sponso *terribilis vt castrorum acies ordinata prædicatur?* Verè enim Virgo hæc Sacratissima, *tantum Dæmonibus est terribilis* vt cum Richar. à S. Laur. libr. 4. loquar, *quantum Angelis, & Sanctis extitit venerabilis, hoc est sicut tota acies Apostolorum, Prophetarum, Martyrum, Angelorum, Confessorum, & Virginum, omnium denique qui ordinatè contra Diabolum pugnauerunt. Quia enim omnium Sanctorum priuilegia habet in se congesta, ideò terribilis est Dæmonibus sicut vniuersa collectio omnium aliorum Sanctorum.* Sic Rich.

M. tantum Dæmonibus est terribilis, quantum Angelis, & Sanctis extitit venerabilis.

Quare in omni Dæmonum tentatione, atque assultu sicut ad Nomen Saluatoris, ita ad Nomen quoque Deiparæ summam cum fiducia confugiendum; His enim velut castrorum benè ordinata acie munimur, Tartareisque ho-

stibus reddimur terribiles, planeque formidabiles. Vnde rectè suadet Aegid. Columnius Romanus D. Thomæ discipulus in Salut. Angel. *Nomen Mariæ semper cum Nomine Filij sui Domini nostri IESV Christi nobis in ore resonare debet. Quia sicut de nomine Filij eius dicit Ioel: Qui inuocauerit Nomen Domini saluus erit, ita, & de Nomine huius Virginis gloriosæ pie, & rationabiliter credi debet. Si enim in Nomine Filij Dei quicquid petimus accipiemus à Patre: quomodo, & in Nomine B.V. petendo, & illam, quæ Mater est Dei proprio Nomine inuocando, & honorando, non accipiemus? Patet hoc ex illo quod in persona eius dicitur: Eccli. 24. In me omnis spes vitæ, & virtutis. Quod, & de ipsius Nominis inuocatione potest intelligi. Hoc enim Nomen, post Filij est super omne Nomen, ratione terribilitatis, dulcedinis, ac reuerentiæ. Nam sicut in Nomine terribili, ac tremendo IESV eijciuntur Dæmonia, & aduersa omnia iuxta illud Mar. 16. In Nomine meo Dæmonia eijcient, serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint non eis nocebit, super ægros manus imponent, & bene habebunt. Ita, & post hoc Nomen, in Nomine B. M. V. omnia eijciuntur aduersa, neque aduersus eam portæ Inferi stare possunt, cum ipsa Inferni principis caput, per eũ quem corpore gessit, contriuerit. Et ita terribile est hoc Nomen Mariæ, vt Dæmones illud sustinere non possint, sed ipsum audiendo cum tremore ac dolore clamant: Terribilis vt castrorum acies ordinata*. Hæc Aegidius, ex quibus Virginis protectionem, atque custodiam securissimam contra omnes Cacodæmonis insidias facile comprehendimus.

In omni tentatione ad Nomen Iesu, & Mariæ confugiendum.

Nomen B.V. post Filij eius Nomen est super omne Nomen, ratione terribilitatis, dulcedinis, & reuerentiæ.

Mariæ Nomen quam sit Dæmonibus terribile.

9. Quod si denique Angeli ideo sic appellati sunt eodem Dionys. teste cap. 4. cæl. Hierar. quia in eos primo Diuinæ claritatis fulgor emanet, & postmodum illum ad nos traijciunt, vt in actionibus omnibus ac tentationibus Satanæ nos illuminent. Vnde, & per illos lex Moysi tradita est: Longè sanè melius proprietas hæc effulgebit in Virgine, quæ 9. Mensibus Candorem illum lucis æternæ suo purissimo vtero circumgestauit. Vnde quid mirum quod, & Illuminata, & Illuminatrix ex Nominis ipsius gloriosissimi, ethymologia nuncupata sit? Quid mirum si per illam æternus ille Legislator, atque adeo ipsa increata lex, Lumenque illud Serenissimum vultus Patris æterni toti mundo affulsit. Intellexit B. Petrus Card. Dam. ser. de Assumpt. candorem hunc lucis æternæ etiam in Virginis corpus redundasse, cum dixit. *Caro Virginis ex Adam assumpta, maculas Adæ non admisit, sed singularis continentiæ puritas in candorem lucis æternæ conuersa est*. Quasi puritas illa mentis, qua candorem æternæ lucis æmulari Deipara visa est, in corpus hoc terrenum quodammodo fuisset transfusa, & toto ore oculisque emituisset, orbemque vniuersum luce illa diuinitus hausta irradiasset:

10. Sed ad Virginis nostræ sedulam illam qua in hominibus gubernandis vtitur custodia redeamus, de qua ipsa in Canticis cap. 1. gloriatur: *Posuerunt me custodem in vineis*. Quæ sunt hæ vineæ, nisi fidelium animæ, quæ sicut Angelorum custodia velut sepibus, ita imò longè meliùs patrocinio Deiparæ muniuntur, ne à singulari illo fero, & efferato Cacodæmone, ne à vulpium Infernalium circumueniantur astutijs, & fraudibus, eisdemque destruantur ac proculcentur; Quod sane in nos ingens est Virginis beneficium, sicut, & alia quamplurima, quæ plena manu in nos assiduè congerit. Pro quibus iam memoratus Rich. libr. 2. immensis beneficijs, quæ iam accepimus, & iugiter suscipimus, per Mariam, probat ex S. Augustino, omnes Sanctos in digna gratiarum actione, apud ipsam deficere, dum exclamat: *O' B. Maria quis tibi dignè valeat iura gratiarum, & laudum præconia impendere?* Idem ait Sancta animalia coram hoc animato Dei Throno requiem in laudibus non habuisse die ac nocte. Quare docet ob hanc insufficientiam nostram dicendum esse illi, sicut dicimus Filio Iob. 7. *Quid faciam tibi ò Custos hominum? Id est, tibi ò Virgo beata quæ fideles custodis*, ait idem Richardus, *quid retribuam pro omnibus tuis beneficijs, bonorum enim meorum non eges. Nihil boni ex me possum præstare, & hoc nihil est coram te, nihil est respectu bonorum, quæ iugiter facis mihi*.

B. V. custos est vinearũ id est hominum.

11. Hanc vigilantissimam agnoscens in hominibus tuendis Virginis custodiam idem Rich. lib. 9. postquam dixisset proniorem illam esse ad saluandum quam Diabolum ad perdendum, docet ei sæpè dicendum cum Psal. 16. *Aresistentibus dexteræ tuæ ò Maria, à Dæmonibus inquam, qui quantum possunt suis donis resistunt, custodi me vt pupillam oculi*. Idem Richardus libr. 2. *docet Virginem impetrare nobis à Filio gratiam, & impetratam sedulo custodire, ac proinde dictum esse de illa*

ab

ab Eccli. 17. *Gratiam hominis quasi pupillam conseruabit, Atque ita, & gratiam, & nos ipsos, si ei fideliter deseruierimus vt pupillam oculi conseruabit*. Tantus enim eius est in nos maternus amor, vt nos ferat in oculis, & ad instar pupillæ custodire à minimis puluisculis leuissimarum culparum non dedignetur, quo nos puros immaculatosque conspectui diuinissimæ repræsentet Maiestatis. Hanc ob causam pro nobis acerrimè pugnat cōtra Infernales aduersarios adeo vt idē dicat Rich. lib. 2. ei illud conuenire. Eccli. 29. *Super scutum potentis, & super lanceam aduersus inimicum tuum pugnabit pro te*. Ipsa enim est scutum omnibus in se sperantibus. Ipsa lancea qua Tartareos hostes configimus.

B. V. est scutū nostrum, & lancea pugnando pro nobis.

12. Ipsa murus est ignis in circuitu nostro. Dicit enim cum Filio, inquit idem Richar. lib. 7. *Ero murus ignis in circuitu Ecclesiæ*. Zach. 2. *Ipsa quoque est columna illa nubis, & ignis de qua canebat David*. Psal. 104. *Expandit nubem in protectione eorum, & ignem vt luceret eis per noctem*. Ecce duo officia, ait Rich. ad quæ data est nobis Maria, scilicet vt nos protegat à feruore solis iustitiæ tanquam nubes, & ideo quasi suspensa est inter terram, & solem: vt nos item illuminet suis orationibus, & exemplis, tanquam ignis; quoniam ipsa est lux ostendens lucem virtutum; Eadem protegit nos contra peccata quasi murus igneus in circuitu nostro, protegit contra circuitum Diaboli, qui, vt ait Apostolorum Princeps, *circuit tanquam Leo rugiens quærens quem deuoret*.

M. Murus ignis in circuitu nostro.

B. V. data nobis in columnam ignis & nubis.

13. Quod si consideremus Virginē nostram multis myriadibus Angelorum, & quidem principalissimorum ad eius ministeria, obsequia custodiamque qua minimè erat indiga deputatorum circumseptam, facile eius erga nos custodiæ excellentiam depræhendemus cum omnes illi cælestes milites, qui latus Virginis cingunt, eamque custodiunt, ijdem planè dum illa nos custodit, ac protegit ad nostram custodiam protectionemque conuolent.

Angeli qui ministrant B.V. simul cū ipsa in nostrū auxilium aduolant.

Certè S. Georg. Nicomed. Archiepisc. orat. de Præsent. B.V. asserit eam adhuc trimulam ad fores Templi Hierosolymitani *venisse, Angelis circumdatam, & super mundanis Virtutibus omnibus, vt* inquit ille, *collectantibus; Nam etsi ignorabant arcanum mysterij modum, vt serui tamen, iussu Domini, seruiebant eius processui. Et primum quidem considerabant videntes, vtpotè, qui sunt naturæ intelligentis, eam esse preciosum Vas virtutum, & ferre incorruptæ puritatis signa, habereque corpus procul remotum à vitiorum colluuie*. Eadem ratione: *Oportebat*, inquit, *non vnum solum ei seruire Angelum, sed decies mille millia eam stipare. Quæ enim illi minimè videre possunt, ipsa mirandum in modum vtero continuit, eumque qui lucem induit tanquam vestem, in suo sinu comprabendit. Eum qui pugillo continet vniuersum, hominem factum in vlnis continuit. Quis hæc cogitans de eius natura maxima quæque non appræhendat?* Sic ille.

B. V. stimula ad Templum Angelis circumdata venit.

Oportebat vt B V. non vnus Angelus, sed decies mille millia stipatent.

14. Angelorum porrò hæc circa Deiparam ministeria, ea verba Canticorum cap. 3. nobis indicant: *En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi, vniuscuiusque ensis super femur suum propter timores nocturnos*. Quæ verba ponderans Card. Halgrinus ait ea esse Sodalium Christi, describentium quanto studio B. Virgini Angeli famulentur, & assistant. *Lectulus igitur Salomonis veri Pacifici B.V. dicitur, in qua Deitatis inclinato capite, ipse Dei Filius velut in lectulo requieuit. Vnde aiebat ipsa: Et qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Quia autem, vt ait Apostolus Hebr. 1. Omnes sunt administratorij Spiritus in ministerium eorum missi, qui hæreditatem capiunt salutis, ostenditur hoc loco quod ad custodiam obsequiumque B. Virginis non inferioris, sed superioris dignitatis Angeli, Seraphini deputati sint. Nam B. Virginem ambiebant diligēti custodia, & obsequij diligentia Angelici Spiritus, fortes inter fortissimos Spirituum, qui eo quod DEVM assidua contemplatione conspiciunt Israelis nomine designantur. Igitur per sexaginta fortes illi notantur Spiritus, qui in subtilitate naturalium, & abundantia Spiritualium gratiarum, expressiorique creatoris similitudine, perfectione quadam cæteris præeminere, in potestate præsertim debellandi malignos Spiritus noscuntur*. Hæc Halgrinus.

B. V. quasi Lectulus veri Salomonis à præcipuis Angelis circumdatus.

15. Eadem illa verba Guilelmus Abbas censet esse ipsius Virginis asserentis se Salomonis æterni, Regisque pacifici esse Lectulum à præcipuis Hierarchiarum cælestium custoditum Angelis, aitque Lectulum dici comparatione sinus Paterni, qui infinitus, & ideo Lectus. *Sane ex quo in Lectulo vteri Virginalis, per Incarnationis mysterium accumbere dignatus est, eundem Lectulum Sanctissimi Angeli plurimi ambire cæperunt, & circa quiescentem in vtero Virginis DEVM sacras*

B.V. Lectulus Filii Dei dicitur respectu sinus Paterni, qui Lectus est immensus.

sacras excubias agere. Non enim ipsum Lectulum contingere, hoc est, ad Diuinum illud mysterium, quod in vtero Virgineo peragebatur accedere præsumebant, sed venerationis, & obsequij gratia circa illum excubabant.

Nobiliores, & præstātiores Angeli ad obsequium B. V. delecti.

Sexaginta ex fortissimis erant. Hæc commixtio numerorum perfectorum, denarij, & senarij, indicant nobiliores quosque, & excellentiores ad hoc munus delectos. Egressus postea Dilectus ex hoc thalamo suo, Lectulum sine excubijs non dereliquit. Sacer ille, & sanctificatus, I E S V locus, omnium aliorum vsui, & dominio eximebatur. Et verò si Angelico custodia circa Elisæum Prophetam excubabat, quanto magis circa Matrem luminis. Si mons plenus equorum, & curruum igneorum, in circuitu Elisæi, quanto magis in circuitu gloriosæ Virginis Dei parentis?

Si Angeli ad Eliseum custodiendum excubabant; multo magis ad obsequiū Dei Matris.

Quod nimirum ipsam non latebat, quæ cum Sāctis bis custodibus suis familiariter versabatur. Est igitur hæc vox eius inter omnia vitæ mortalis discrimina, & hostilium, molitionum nequitias exultantis de cælica protectione:

En me lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt. Quid me igitur frustra cruentus Herodes persequitur? Quid inani rugitu me Leo superbiæ conatur terrere, & otiosè circuit quęrens vt deuoret? Scio quod gloria mea vehementer vrit Leonem, & Draconem, scio quod odio Filij, quem exhorrescit, concitus fertur in Matrem. Ideo mihi timendus hic impetus foret, nisi tam fido satellitio stiparetur.

Hunc hostem despicio, stipatorum tot ac taliū, si sapit, gladios timebit. Nam exultationes Dei in faucibus eorum, & gladij ancipites in manibus eorum. Omnes sunt tenentes gladios, & ad bella doctissimi. Dominus enim fortis, & potens, Dominus potens in prælio, ad expugnationem Principum, & Potestatum aeris huius; docuit manus eorum ad prælium, & digitos eorum ad bellum; & non tantum in manibus eorum gladij, sed & vniuscuiusque ensis super femur suum. Nec manus habent corporales, nec femora. Spiritus enim sunt, sed gladios tenere dicuntur, qui potestatem vlciscendi in promptu, & palam habent, instàr gladij, ad feriendum euaginati, sed quia hanc potestatem non exerentes, pro tempore occultant, circa femur, vagina inclusi gladij describuntur.

His occultatis, timores nocturnos, hoc est, lucifugas Dæmones: qui quasi vult peculæ in nequitiæ foueis latitant, ad audendum, & subsessas reliquendas prouocant; mox tamen ijsdem euaginatis illorum improbos ausus ad Dei gloriam potenter coercent. Hęc Guilelmus quibus ingeniosè sane atque eleganter, & Angelicam Virginis custodiam ac ministerium descripsit, & plures Mōtes beatas illi famulatas fuisse Virgini asseuerauit, à quibus, & nos dum à benignissima Virgine custodimur, protegimur.

16. Idem sensit S. Bernardinus Sen. Tom.2.ser.51.art.2. cap.2. de hoc Angelorum famulatu, custodia, alijsque obsequijs erga Deiparam. *Assistebant illi innumerabiles*, inquiens, *multitudines Angelorum in eius protectionē. Vnde Propheta ad Virginem: Angelis suis DEVS mandauit de te vt custodiant te in omnibus vijs tuis, &c. Piè etenim credo quod plurimas legiones lubuerit Angelorum ad custodiam, & protectionem suam, cùm & Elisæus, vt legitur* 4. Reg. 6. *Angelorum multitudinem habuit ad sui defensionem.* Quid de B. Laur. Iust. Venet. Patriarcha dicam? qui serm. de Purific. *Erat*, inquit, *Maria Angelorum consortio custodita, & à Spiritu S. absque temporis interuallo possessa.*

Sibi namque ipsam in sponsam delegerat, Sapientia in Matrem, in suam interuentricem mundus, Angeli in Dominam, æternus Pater in Filiam. O' honor fæminę, ò excellentia Mariæ, cuius meritorum celsitudine, & gratiarum opulentiâ, stupet cælum, natura miratur, Sancta beatorum Spirituum venerantur agmina.

17. Angelicum hunc famulatum mille clypeorum illorum nomine, qui de Turri illa pendebant, de qua sponsus Cant.4. Sicut Turris Dauid collum tuū quæ ædificata est cum propugnaculis: mille clypei pendent ea, omnis armatura fortium, significatum, ait fuisse S. Greg. Nyssenus Homil. 7. in Cant. *Pendentes*, inquiens, *clypei non in terra siti, sed aerei in ipsa considerati, hastæque atque armatura fortium terrorem hostibus incutiunt, adeo vt turrim inuadere non audeant:* — Angelorum custodia circa B. Virginē designata per Turrim de qua mille clypei pendent, &c.

Existimo autem clypeorum multitudine, Angelicum præsidium, quo Turris illa est circumsepta significari, de quo præsidio Psalm.33. *Castra metabitur Angelus in circuitu timentium eum, & liberabit eos.* Sic Nyssenus. Denique iam sæpius memoratus Richar. lib. 10. de Laud. B. V. eadem Cāticorum exponens verba, eandem Beatarum Mentium Deiparæ famulantium atque assistentium confirmat custodiā. *Hæc possunt*, inquit, *esse verba Angelorum describentium quanto studio Angeli famulabātur in terris Virgini gloriosæ, &c.* quæ studio prætermitto, quod eadem cum Halgrini verbis, & sensu, à quo ea mutuatus est, esse videantur. Illud solùm addam, quod ait Seraphinos quoque ministrasse B. Virgini, qui propter charitatis ardorem — Seraphini propter ardorem charitatis dicuntur flamma ignis.

dorem dicuntur *flãma ignis, vel ignis vrens.* De quibus Psa. 103. *Qui facit Angelos suos flammam ignis, vel ignem vrentem.*

Angelus Custos S. Franciscæ Viduæ, quam luminosus?

18. Quæ sanè tam innumerabiles Beatissimorum Spirituum Virgini assistentes eidemque ministrantes Legiones, mirum quendam splendorem addidisse, eamque ad ipsorum præsentiam mirificis gaudijs delibutam crediderim? Fertur sanè vnicus Angelus Custos S. Franciscæ Viduæ illius Romanæ Sanctitatis gloria celeberrimæ, tantam toto ore, oculisque euibrasse lucem, vt alio lumine ad legendas horas canonicas per noctem non indigeret. Imò quocunque pergeret eidem ad instar lucis prælucerct. Assistebat enim illi assiduè specie Iuuenis elegantissimi, vt scribit, ipsius vitæ Auctor, vultu, & oculis in cęlum semper erectis, manibusque in formam crucis ad pectus cancellatis. Facies eius porrò adeo coruscabat, vt vix in eam posset intendere, si ægritudine aliqua S. Vidua laborabat, aut à Cacodæmone tentationibus, & spectris vexabatur, mox Angelus crines duntaxat suos mouendo, clarissimæ lucis iaculabatur spicula, ex quibus illa maxima lætitia, consolationeque perfundebatur, confusique Dæmones profugiebant. Quod si aliquando, quæ humana est fragilitas, cogitatione, verbo, vel opere peccasset, subducebat se, & disparebat quidem Angelus, sicque ipsa pœnitens, culpã examinabat, agnitã lacrymis abluebat, rursusq; ei cum lætitia adueniebat. Hic ego Spiritus bonus illi Pædagogus erat, deducebat eam in viã rectãm, in omnibus actionibus eam dirigens, eratque protector contra omnes tentationes, & scrupulos, qui cum eam angerent, sola frontis serenitate, lætissimoque suo aspectu omnem fugabat anxietatem.

Colloquia Angeli Custodis quanta consolatione plena.

Colloquens cum eodem Angelo tãtam ex eius cælesti voce percipiebat consolationem, & dulcedinem, vt omnem humanam despiceret harmoniam, diceretque cum Sponsa: *Sonet vox tua in auribus meis; vox enim tua dulcis, & facies tua decora.* Angelus hic denique mirum ipsi afflabat Spiritum, vt de puritate, innocentia, rebusque Diuinis mira efficacia, ac feruore verba faceret cum adstantium admiratione. Quod si vnus Custos Angelus tot tamque Diuina in vna anima operabatur; Quæ tandem, DEVS immortalis tot Angelorum myriades in anima Deiparæ Virginis operatas fuisse censendum est?

Præter multos alios Angelos habuit B.V. aliquem peculiarem ex Seraphinorum ordine à Deo ad suum, seruitium destinatum.

19. Et licet tot Spiritus Angelici Virgini assiduo astiterint, habuit tamen illa aliquem peculiarem præter reliquos ad ipsius custodiam protectionemque, à Diuina Maiestate designatum, qui tamen nec illius rector, vel moderator, sed ipsius humillimus seruus, ad ipsius minimum nutum obsequentissimus extitit. Vnde teste S. Georg. Epis. Nicom. orat. de Præs. B.V. legimus illam ab Angelo in Templo fuisse nutritam. Angelum hunc porro crediderim cum P. Francisco Mendoza nostro in suo Viridario libr. 2. Probl. 8. fuisse ex supremo Seraphinorum Choro. Verissimè enim asseruit Scot. in 2. D. 10. Q. 1. Durand. ibid. q. 1. Marsilius q. 7. ex omnibus etiam summis ordinibus etiam summis ordinibus mitti ad nos tutelares Angelos. *Omnes enim,* inquit, Apostolus Hebr. 1. *sunt administratorij Spiritus in mysterium missi eorum, qui hæreditatem capiunt salutis.* Quod nemini incredibile videri debet, cum, vt loquitur S. Bern. serm. de S. Mich. *ipse quoque creator, & Rex Angelorum venit non ministrari, sed ministrare.* Congruum porro fuit vt Supremæ Hierarchiæ Virginis tutelaris foret Angelus isque Seraphinus. Cum enim illa inter omnes puras creaturas nobilissima, soloque Deo excepto maior extiterit, fueritque super omnes Angelorum Hierarchias tanquam earum Regina, per se, Deo propinquissimam constituens Hierarchiam, exaltata, debuit sanè omnium nobilissimus Supremusque Angelus ad ipsius ministeria deputari. Vide apud eundem Mendozam loco citato pluribus agitatam quæstionem illam: Vtrum B. Virgo vnum aut plures Angelos Custodes habuerit.

20. Ex dictis vere felices verèque beatos Virginis Deiparę sinceros clientulos ac cultores esse colligimus. Hi enim dum Dei Matri fideliter deseruiunt, non modo eiusdem Virginis, verum etiam innumerabilium militiæ cælestis exercituum custodiam, tutelamque in se experiuntur. Vnde quid mirum si inuincibiles, ac inexpugnabiles in grauissimis peccatorum luctis, atque occasionibus inueniantur? Quid mirum si charactere prædestinationis ad æternam beatitudinem insigniti prædicentur, cum nil nos ab illa sempiterna de-

turbare possit felicitate, quam peccata, à quibus Virginis Angelorumque custodiâ nos præseruari dùm in seruitio cultuque ipsius perseueramus, necesse est.

B.V. seruorũ suorum animas è corporibus exeuntes protegit ab incursu Dæmonum.

21. Ipsa siquidem in extremo illo discriminis plenissimo mortis articulo *seruorum suorum animas*, vt iam toties memoratus ait Rich. libr. 2. *de corporibus exeuntes protegit ab incursu aerearum potestatum, quibus est terribilis vt castrorum acies ordinata, vt in eius miraculis sæpè legitur.*
Fugiunt enim qui oderunt nos à facie eius, & ipsa in adiutorium nostrum exurgente dissipantur inimici. Custodit enim exemplo Filij animas seruorum suorum, & de manu peccatoris liberabit eos. Vnde Sap. 10. *de ea dicitur: Eos qui se amant à doloribus conseruabit.*
Quare Spiritus S. agnoscens eam optimam fidelissimam nostram esse custodem Prou. 4. *nobis optimum suggerit consilium. Ne dimittas eam, & custodiet te, dilige eam, & seruabit te.* Hæc ille.

B. V. terribilis est Dæmonibus eorumdemque timor singularis.

22. Et verò quis eam in tremendo illo mortis articulo dimittat, cum tot Dæmonum insidijs se circumuallatum cernet? Roganda sanè nobis erit tunc vel maximè vt ad instar castrorum aciei ordinatæ innumeris Angelorum legionibus circumuallata nobis assistat.
Quia verè Virgo hæc vt ait Card. Dam. serm. de Assumpt. *Terribilis est Dæmonibus, ordinata virtutibus, singularis timor malignorum Spirituum, specialis amor Ciuium beatorum.* Quare Virgo hæc benignissima, vt se animarum nostrarum custodem ostéderet, hortabatur S. Brigittam vt se sub eius Mantello, seu pallio humilitatis absconderet, quo contra omnes aduersos casus temporisque iniurias secura tutaque persisteret. Amabilissima eius verba sunt hæc libr. 2. Reuel c. 23.

Quantumcũque homo peccet si reuertatur toto corde ad Virginem ipsa eum sub pallio suæ misericordiæ proteget.

Quantumcumque homo peccet, si ex toto corde, & vera emendatione ad me reuersus fuerit, statim parata sum recipere reuertentem.
Nec attendo quantum peccauerit, sed cum quali intentione, & voluntate redit.
Ego vocor ab omnibus Mater misericordiæ, & verè misericordia Filij mei fecit me misericordem, & miseriâ eius visa compatientem.
Ideo miser erit, qui ad misericordiam, cum possit, non accedit. Ergo tu Filia mea veni, & absconde te sub mantello meæ humilitatis, quod obumbrabit te, ab aere corruptiuo, & tempestuoso, à frigore vrente, & à nubium imbribus, Hæc Virgo benignissima.

23. Porro licet Virgo gloriosissima in omnibus nos vitæ huius tam animæ, quam corporis periculis sedulo custodire, ac sub amplissimo suæ misericordiæ protectionisque pallio aduersus omnes Dæmonum insidias fraudesque obtegere atque defendere consueuerit, defendit tamen custoditque vel maximè, vti paulo ante dixi, in tremendo illo, & terribilium omnium terribilissimo extremo mortis articulo, in quo Tartarei Veteratores suas illas mille nocendi artes, ad miseras animas è corporibus emigrantes, illaqueandas exerunt. Tunc enim Virgo nostra gloriosissima ad nos contra validissimos hostium illorum impetus defendendos ac custodiendos Heroinam plusquam Giganteo robore præditam sese exhibet, Deoque gratissimarum, pulcherrimarumque virtutum suarum meritis nos custodit, omnesque vires, conatusque eorum infringit, ac delumbat, ita vt nobis in tanto discrimine nullum penitus nocumentum inferre valeant. Quid enim eximiæ Diuinæque virtutes Virginis nostræ sunt aliud quam pallium sub cuius vmbra custodimur ac protegimur, quid aliud quam eius spiritualis pulchritudo, quam quoties Diuinissimæ illius Maiestatis oculis spectandam obijcit, toties pro nobis quicquid desiderat, impetrat; ac proinde Stygias phalanges Saluti nostræ tunc insidiantes, nullo negotio in fugam cõuertit. Vnde merito cum Juditha Heroide illa generosissima de Holoferne, reliquisque hostibus triumphante seque ipsâ cum Titanibus, ac Gigantibus, viribus, ac robore concesso sibi diuinitus conferente, concinere potest. Iud. 16. 8.

B.V. in articulo mortis vel maximè suos clientulos protegit.

Non cecidit potens eorum à Iuuenibus, nec Filij Titam percusserunt eum, nec excelsi Gigantes opposuerunt se illi, sed Iudith filia Merari, in specie faciei suæ dissoluit eum. Dissoluit verè plusquam Giganteo suo robore Virgo nostra omnes Sathanæ aduersum nos machinationes, ita vt sicut fumus deficiant, & sicut cera fluit à facie ignis, ita, & eius conatus, robur, ac vires à facie illa Virginis, maiestate, ac terrore plenissima pereant, atque annichilentur, incredibili suorum clientiũ animos perfundendo lætitia, cælique delicijs cupedijsque saturando.

B. V. velut Gigantissa dissoluit vires Dæmonis aduersus nos sæuientis in mortis articulo.

24. Expertus est hanc Tartareorum conatuum ac virium ad præsentiam Virginis dissolutionem VVernerus ille Religiosus Adolescens de quo Cęsarius lib. 7. cap. 55. Hic enim cum paulo ante

quam

Adolescens Religiosus moribundus tentatur à Dæmonibus, & inuocando B.V. liberatur.

quam ex hac vita migraret, Cacodęmonum cateruam circa lectulum adstantium ac insidiantium conspexisset, eorumdemque importunitate valdè esset turbatus, clamare vehementer, alias modestissimus Adolescens: identidemque ingeminare cæpit: *Sancta Maria*, inquiens, *libera me ab his vilissimis*.

Nec irritæ illius cecidere preces. Adfuit enim illi mox Virgo Custos hominum benignissima, adeoque Dæmonum illorum compescuit insolentiam, viresque dissoluit, vt mirâ perfusus lætitiâ venerabundus caput inclinans, in voces illa proruperit:

Bene venerit clarissima Domina mea bene venerit. Statimque animosior factus, viresque Stygiorum Tenebrionum elisas esse iam animaduertens, contra eos manum attollens perque contemptum eis insultans, subiunxerit. *Modo iacete vos vos ibi, modo iacete vos ibi*. Nec ita multo post vultu hilari, placidissimoque exspirauit. Neque vero malignorum Spirituum illorum Heroina hæc gloriosissima vires dissoluit, verumetiam luce præsentiæ suæ Lucifugas teterrimos in fugam conuertit. Addit enim idem Cæsarius: *Nec dubitandum est quin aduentu Reginæ cæli omnis illa malignorum spirituum turba expulsa sit ac deiecta, sicut in ortu Solis dispergitur nebula matutina*.

B.V Cacodæmones velut oriens Sol nebulas dispergit.

25. Quantum porro gaudium consolationemque Spirituus Virginea hæc hominum custos afflictis mortalibus in hora illa postrema angustijs plenissima adferre consueuerit illustri iam memoratus Cæsarius cap. 52. comprobauit exemplo. Scribit enim Adolescentem quendam Hispanum sui Ordinis, ita cultui Deiparæ fuisse addictum, inque eius obsequio ita feruentem ac deuotum, adeoque in horis eius decantandis intentum, vt non solum in singulis Psalmorum versiculis, verum etiam in singulis pene verbis memoriam Virginis haberet iucundissimam. Ad hunc ex graui ægritudine decumbentem cum ex Religiosis fratribus non nemo accessisset rogassetque aliquid sibi ad ædificationem pro solita sibi pietate ediceret; respondit: *Heri Domina nostra visitauit me, & quia die septimo ad Dominum sum migraturus prædixit, adiecitque: Quia præ alijs mihi intentius seruiuisti, & ego tibi faciam, quod nondum alicui feci, simulque collum meum brachijs suis castissimis stringens, dedit mihi osculum*. Veram porro prædictionem illam Virginis fuisse demonstrauit euentus. Prior enim Monasterij illius per quietem candidatorum Iuuenum, Angelicorum nempe Spirituum, ad Sanctissimam illam adolescentis animam in cælos deducendam, die septimo conspexit exercitum; sicque miris delibutus gaudijs, cælestibus illis comitantibus, à Virgine submissis ciuibus, ad æuiternam patriam amicam suam æuiternum contemplaturus euolauit.

B.V. in hora mortis suos clientulos consolatur.

B V. amplectitur, & castissimè osculatur suũ cliẽtẽ sibi deuotum circa vitæ illius exitum.

26. Ex quibus omnibus facile perspicimus, quam sit hæc Virgo nostra clementissima, fidelis hominum custos super omnes Custodes Angelos, dum, & in vita, & in morte, ad animarum nostrarum adeo solicitè peruigilat custodiam, adeo vt vigilantissimus quidam Argus centum oculis ad nos ab omnibus periculis tutandos excubans esse videatur. Quamobrem à S. Epiphanio dictam Multi oculam esse crediderim. Quare iure merito, & nos oculos nostros, in ipsam intentos iugiter habere, & ab eius nutibus dependere decet, si eius fauorem, & gratiam, ac tandem in morte præsidium patrociniumque experiri desideramus. Vnde præclarum nobis consilium Doctor Seraphicus Suggerit Bonau. in Spec. cap. 3. vbi cum præmisisset ac docuisset illã nostram potentissimam esse Dominam, monuit, vt quælibet anima ad instar Ancillæ erga benignissimam Dominam, oculos ad eius manus semper habens intentos sese gereret, ita suadente Propheta Regio Psal. 112. *Sicut oculi ancillę in manibus Dominæ suæ, ita oculi nostri ad Dominam nostram donec misereatur nostri*. Tum hæc attexit: *Ancilla Dominæ Mariæ est quælibet anima fidelis, imo etiam Ecclesia vniuersalis. Oculi huius Ancillæ in manibus Dominæ suæ semper debent esse, quia oculi Ecclesię, oculi omnium nostram ad manus Mariæ semper debent respicere, vt per manus eius aliquid boni accipiamus, & per manus eius quicquid boni agimus Dominum offeramus. Per manus enim huius Dominæ habemus quicquid boni possidemus, testante B. Bernardo: Nihil nos habere voluit, quod per manus Mariæ non transiret. Per manus quoque huius Dominę offerre Deo debemus quicquid boni egerimus, quemadmodum idem B. Bern. hortatur: Modicum illud, inquiens, quod offerre desideras gratissimis illis, & omni acceptione dignissimis Marię manibus tradere cura, si non vis sustinere repulsa*.

B.V. multi ocula in hominum custodia.

Si B.V. fauorẽ habere desideramus in eam oculi nostri semper defigẽdi.

Quælibet anima imo tota Ecclesia vniuersalis oculos suos intentos habere debet ad manu B. V. assiduè nobis beneficia largientis.

Per manus Mariæ offerenda omnia, quæ Deo præsentari desideramus.

Bene nobis chariſſimi, bene nobis, quod talem Dominam habemus, quæ manus tam liberales habet ad nos, & tam præpotens eſt apud Filium ſuper nos, vt ſecuri ad ipſam confugere poſſimus omnes nos. Vnde deuotiſſimus Anſelmus: *Domina magna cui gratias agit concio læta iuſtorum, ad quam territa fugit turba reorum, ad te prępotens, & miſericors Domina ego peccator anxius confugio.* Sic ille.

27. Neque vero ſpe dumtaxat, varias ab ipſa gratias donaque accipiendi, oculos ſemper in Virginem ad nos cuſtodiendos vigilantiſſimam, defixos habere, debemus, verumetiam ipſam præcipuo, vti par eſt, venerandi ſtudio ne tam amore concupiſcentiæ, quam amore beneuolentiæ ipſi ſeruire videamur. Certè D. Bernardus in Pſalm. 90. verba illi Regij Pſaltis accuratius expendens: *Angelis ſuis mandauit de te, vt cuſtodiant te in omnibus vijs tuis.* Hæc de Cuſtodum noſtrorum Angelorum cultu literis mandauit: *Quantam tibi debet hoc verbum inferre reuerentiam, afferre deuotionem, conferre fiduciam? Reuerentiam pro pręſentia, deuotionẽ pro beneuolentia, fiduciã pro cuſtodia. Cautè ambula, vt videlicet cui adſunt Angeli ſicut eis mandatum eſt, in omnibus vijs tuis. In quouis diuerſorio, in quouis Angulo, Angelo tuo reuerentiam habe. Tu ne audeas illo præſente, quod vidente me non auderes. An præſentem eſſe dubitas, quem non vides? Quid ſi audires? Quid ſi tangeres? Quid ſi olfaceres? Vide quoniam non ſolo viſu rerum præſentia comprobatur.* Sic Bernardus.

B.V. non tam amore concupiſcentiæ quam amore amicitiæ ſeruiendum.

Quanta reuerentia in omni loco Angeli nobis venerandi.

Quod ſi tantopere Angeli Cuſtodis noſtri nobis ſemper aſſiſtentis, hortatur mellifluus Doctor venerandam eſſe pręſentiam, cauendumque ne aliquid quod eius oculos offendamus, deſignemus; quo tandem animo erga cæli Reginam, tot Angelorum myriadibus ſtipatam tot centenis oculis nos, noſtraque aſſiduè contemplantem eſſe decet? Decet ſane eſſe humillimo, reuerentiſſimo, puriſſimo omni omnino contentione præcauendo, ne quæ vel minima cogitatio turpior mentem noſtram in tantæ Maieſtatis præſentia commaculet, eiuſque oculos benigniſſimos ad nobis auertat, ingemque illam vigilantiſſimam expanos cuſtodiam interrumpat. Sicut enim illa, quemadmodum Sanctus loquitur Damaſcenus orat. 2. de dorm. B. V. *Virgo eſt, & Virginum amans, pura eſt, & purorum amas: ſic ſane lutum illa omne fugit, vt idem ait cænoſaſque affectiones auerſatur, ingluuiem execratur, fœdiſſimæ fornicationis vitijs infeſta eſt, eiuſdemque impuras, ſceleſtas cogitationes non ſecus ac viperarum fœtus abhorret; ſermones fœdos ſcurrileſque, necnon cantus, & meretricia vnguenta deteſtatur. Iræ tumorem odit; inhumanitatem ac inuidiam ſimultateſque minimè admittit. Inanem gloriam vanis laboribus ſeſe frangentem reſpuit. Superbię faſtui, animo plane hoſtili reſiſtit, Iniuriarum memoriam tanquam ſalutis hoſtem odio proſequitur. Vitium denique omne velut lethale venenum execratur; vitio quolibet offenditur ac diſcruciatur, qualibet autem virtute, vt nota ſua peculiari, lætatur, tripudiat.* Concludit tandem docetque quibus modis Virginem ad nos allicere vt nobiſcum maneat, noſque aſſiduè cuſtodiat, oculiſque illis ſuis miſericordiâ pleniſſimis ſemper benignè aſpiciat, debeamus. *Quare ſi vitia,* inquit ille, *prompto alacrique animo euitemus, ſi virtutem omni ſtudio amoreque complectamur, caſque ſocias habeamus, frequens ipſa ad famulos ſuos veniet, ſecumque bonorum omnium agmen trahet, Chriſtumque Filium ſuum, omniumque Regem ac Dominum in cordibus noſtris habitantem aſſumet.* Qua ſane præſente felices ac beati, imperterriti atque inexpugnabiles euadamus oportet.

Multo maiore veneratione proſequenda nobis eſt ſemper Maria nobis ſemper aſſiſtens, noſque cuſtodiens, quam Angeli cuſtodes.

Quæ nam vitia auerſetur potiſſimum B. Virgo.

B. V. omne vitium velut lethale venenum auerſatur.

B.V. ſi vitia auerſemur, & virtutem adamemus frequens ad nos inuiſendos adueniet, cum Filio.

28. Certè de Angelis Cuſtodibus tantæ Reginæ infimis miniſtris rurſus egregiè pronunciauit idem Bern. *Quid ſub tantis cuſtodibus timeamus? Nec ſuperari, nec ſeduci, minus autem ſeducere poſſunt. Qui cuſtodiunt nos in omnibus vijs noſtris. Fideles ſunt, prudentes ſunt, potentes ſunt, quid trepidamus? tantum ſequamur eos, adhæreamus eis, & in protectione Dei cęli commoremur. Quoties ergo grauiſſima cernitur vrgere tentatio, & tribulatio vehemens imminere, inuoca cuſtodem tuum, Ductorem tuum, adiutorem tuum in opportunitatibus in tribulatione, inclama eum, & dic: Domine ſalua nos perimus.* Quod ſi de Angelis Virginis ipſius miniſtris tam bene nos ſperare oportet; quanto magis de clementiſſima, ac potentiſſima ipſorum Regina millenis oculis ad noſtram cuſtodiam excubante, miſeriaſque noſtras benigniſſimè ad eas pietate bonitateque ſua tollendam aſpiciente! Cum igitur illa in hominibus defendendis ac cuſtodiendis ſit multi oculæ oculoſque ſuos in nos ſemper intentos habeat, & pro ſalute noſtra in tremenda præſertim mortis hora, adeo ſolicita, decet ſane vt, & nos dum viuimus dum ſpi-

spiramus, in eam semper defixos habere oculos, vt ipsius patrocinium experiamur benignissimum. Sicut enim docet Salomon oculos Viri Sapientis in capite eius Christo defixos esse debere: Sapientis oculi in capite eius Eccles. 2. iuxta expositionem Nysseni, ita quoque in Matre capitis nostri Virgine Maria. Exemplo nobis sit Seraphicus Doctor, qui Psalm. 120, & 121. ita ipsius auxilium custodiamque supplex implorans, in mortis præsertim articulo, illi modulabatur:

Leuaui oculos meos ad te Mater Christi, per quam venit solatium omni carni.

B V. oculi nunquam dormiunt, nec dormitant ad nostram custodiam præsertim in morte nostra.

Auxilium tuum, & gratiam tuam nobis impende in omni tribulatione nostra.

Custodi nos Domina Virgo Maria, ne peccatorum laqueo capiamur. Non dormit neque dormiet pupilla oculi tui, vt tua semper custodia protegamur. Pacem, & indulgentiam Virgo nobis impetra; palmam de hostibus, ac triumphum. Conforta, & consolare cor nostrum tuæ dulcedine pietatis. Sic Domina infunde nobis tuam clementiam vt deuotè in Domino moriamur.

29. Decursis iam omnibus beatarum mentium Hierarchijs earundemque proprietatibus ac virtutibus longè excellentiori gradu ac splendore in Deipara refulgentibus, breuem anachephaleosin eorum omnium pene, quæ dicta sunt à B. Alberto Magno descriptam audiamus. Tract. super Missus est: Est B.V. *Angelus in gratię inuentione, Archangelus in Dei generatione. Princeps in Principum subiectione. Potestas in super naturalium operatione.*

In B.V. omnium Angelicarum Hierarchiarum perfectiones in excellentiori gradu reperiuntur.

Virtus in deiformissimorum actuum perfectione. Dominationes in creaturę superpositione; Thronus in Dei corporali receptione. Cherubin in omnium secretorum secretissima cognitione. Seraphin in summa supra omnes dilectione. Patet ergo qua ratione B. V. omnes proprietates Angelorum omnium habens super Hierarchias omnes exaltata est, & singulorum, & omnium proprietates omnes, donaque ipsa vniuersaliter ac singulariter, summo in gradu possederit vniuersa. Sic ille.

30. Quare S. Georgius Nicomed. Archiep. orat. de Præsent. B. V. hanc omnium Angelicarum perfectionum collectionem, ac præsertim vim illam, virtutemque genus humanum tanta pietate defendendi, protegendi, ac custodiendi agnoscens, in Virgine, ad pulcherrimæ illius orationis calcem cupidus eius protectionem, ac custodiam non solum in se, verumetiam in omnibus Ecclesiæ potentatibus experiendi sic eam alloquitur. *Per te Regnum cælorum nos consecuturos speramus. Te nostrę salutis habemus adiutricem, Te nostri auxilij habemus defensatricem. Te proponimus, cuius ore nostra dicatur excusatio.*

Christiani in B V. habent murum firmissimum.

Te nostrę fiducię circumferimus gloriationem. Te Christianorum multitudo Murum habet firmissimum. Te fideles, ac Reges validum habent armamentarium. Per te bellorum frangunt audaces impetus.

In B. V. fideles, & Reges validum habent armamentarium.

Per te victorię trophęa consequuntur. Tu ò Dei Genitrix ne despicias preces eorum, qui semper petunt. Prębe manum laboratoribus, opem fer eis, qui tempestatibus agitantur; Seda bellorum fluctus; fac in auras euanescant Spiritus eorum, qui nos iniurijs lacessunt, atque incessant. Da petitionis conuenientem, potes enim, euentum. Habes vt Mater in Filium, quę recusari repellìue nequit fiduciam.

B.V. habet vires insuperabiles, robur inexpugnabile.

Habes vires insuperabiles, robur inexpugnabile, ne immensam tuam clementiam peccatorum nostrorum superet multitudo, ne absurda facta nostra retardent tuam, quę verbis exprimi non potest misericordiam. Quęcunque enim fuerit multitudo eorum quę ignorantur, ea facilem accipit solutionem, si tu solum velis.

Nihil B. Virginis potentiæ resistit, omnia cedūt eius imperio.

Nihil tuę potentię resistit, nil tuis viribus repugnat, omnia cedunt tuo iussui, omnia tuo obediunt imperio, omnia tuę deseruiunt potestati. Te omnibus operibus suis excellentiorem reddidit, qui ex te natus est, & per ea quę in te mirabiliter facit, & prēter opinionem ita esse confirmauit. Ea potes citra laborem consequi. De ijs ipsa absque vllo intercessore ipsum creatorem interpella. Delectatur tua petitione, gaudet se à te rogari, non resistit quo minus tua petita impleantur.

DEVS B. Virginis gloriā, suam propriam esse existimat.

Tuam enim gloriam existimat esse propriam, & tanquam Filius in ea exultans, quasi suum exoluens debitum, tuas implet petitiones. Hæc Sanctus Antistes, quibus sanè, virtutem, potentiamque Virginis in humano genere custodiendo, ac defendendo pientissimamque eius in nos solicitudinem, ac charitatem, vti, & reliquas eius perfectiones super omnes Angelorum Hierarchias extulisse visus est. Libet tandem Discursum

hunc

hunc cum Virgineo Psalmista claudere, qui vigilantissimam hominum Custodem Protectricemque hominum eam agnoscens, in quacumque, & maximè mortis tribulatione, ac periculo ita ei modulatus est: *Nisi quia Domina nostra erat in nobis, inuenissent nos pericula multa. Esto Virgo defensatrix nostra, & ante DEUM Aduocata propitia, Ostende nobis Domine misericordiam tuam, & conforta nos in seruitio Sancto tuo. Benedicant te Sancti Angeli tui in celo, benedicant te omnes homines super terram; Ne tradas bestijs animas confitentium tibi; ora te canentium non obturentur.*

Amen.

DISCVRSVS XI.

Quod cæli præsertim Empyrei perfectiones in Virgine Deipara repræsententur.

Quando præparabat cælos aderam. Prouerb. 8.

1.

Onsideratis, ac decursis omnium Angelorũ Hierarchijs, eorumdemque proprietatibus ac perfectionibus tanta cum eminentia in Deipara Virgine relucentibus, ad cælorum tandem contemplationem veniamus. Communi Sanctorum Patrum asseueratione Virgo Sanctissima ob Diuini potissimùm Verbi Incarnationem in eius purissimo vtero peractam, eiusdemque in ipso nouem mensibus habitationem, cæli nomine decorari consueuit. Omnes enim cælorum proprietates quas decursu sermonis enarrabimus, ipsi mirificè, & longè maiori cum perfectione congruunt. Vnde D. Ioann. Damascenus orat. de Assumpt. B.V. ait iure merito eam velut animatum quoddam cælum in cælos sibi similes, assumptam. *Hodierna die,* inquit ille, *Virgo immaculata, quæ cum terrenis affectibus commune nihil habuit, sed cælestibus cogitationibus educata est, non in terram abscessit, verum, vtpotè, quæ verè viuum erat cælum, in cælestia tabernacula introducitur. Quis enim eam cælum nuncupans aberret à veritate? Nisi quis forte rem intelligens rectius ac perpendens, eam cælis quoque ipsis incomporabili præcellentia dicat esse superiorem. Etenim is qui cælorum Architectus, & Conseruator est, qui rerum omnium conditarum; tàm mundanarum, quàm mundo sublimiorum, tàm in aspectum cadentium, quàm ab oculorum sensu remotarum. Artifex, cui nullus in rebus omnibus locus est: (siquidem id quod continet, eorum quæ continentur locus esse definitur:) in ea à seipso, absque semine infans effectus est, & tam læsum suæ solius omnia complectentis Deitatis promptuariam reddidit. Totus in ea, citra perpessionem vllam collectus est, totus in ea mansit, locumque incomprehensibilem in ea sibi effecit.* Sic ille.

B. V. cum terrenis affectibus nil habuit commune.

B. V. est viuũ quoddam Cælum.

B.V. latum omnia complectentis Deitatis est promptuarium.

2. Idem Damasc. eiusdem Virginis vterum purissimum orat. 1. de Natiuit. B.V. cælum appellauit, dum Annæ Matris vterum laudat: *O' beatam, & præclarum vterum, qui viuum cælum, cælis ipsis latius peperit. Hodie ex terrena natura cælum in terra ille condidit, qui olim firmamentum, ex aquis fixerat, atque in altum extulerat. Nam qui in illo solẽ effecerat, ex hoc iustitię sol ortus est.* Et ora. 2. de Nat. V. *Cuius venter,* inquit, *cælum est, in quo habitauit is, qui nullo loco capi potest.* B. Andreas Cretensis orat. 2. de Dormit. Deip. ait *illam puritate sua cælorum superasse naturam: Mulier, quæ cælorum superauerat naturam puritate, in adytorum, quæ sunt in cælis sancta commeans atque ingrediens. O' Miraculũ.* B. Petrus Cardinal. Damiani serm. de Annunc. animati huius cæli Dei Filium hominem factum capientis, admiratus amplitudinem, postquam dixisset: *Virgo postquam ei locutus est Gabriel sensit DEVM suis illapsum visceribus, maiestatemque illius Virginalis ventris breuitate conclusam:* tandem in illud prorumpit epiphonema: *O' venter diffusior cælis terris amplior, capacior elementis, qui totum claudit omnia concludentem, in quo DEVS gloriæ reclinatur.*

Ex B.V. velut cælo Sol iustitiæ ortus est.

B. V. sua puritate cælorum naturã superauit.

M. Vterus diffusior cælis, terris amplior, capacior elementis.

3. Idem pijssimus Cardinalis serm. 3. de Natiuit. ostendit Deiparam gratia fuisse plenam, absque vllius peccati labe, eo quod fuerit cęlum quoddam nouum in terris: *Quod rogo,* inquit, *vitium in eius mente, vel corpore vindicare sibi*

po-

potuit locum, quæ ad instar cæli, plenitudinis totius Diuinitatis meruit esse sacrarium? *In Christo enim habitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter. Colos. 3. Nec mirum si cunctorum merita transcendit mortalium, quæ & ipsam superexcedit celsitudinem Angelorum. Per hanc enim Beatissimam Virginem non solùm amissa olim vita hominibus redditur, sed etiam beatitudo Angelicæ sublimitatis augetur, quia dum homo ad superna reducitur, eorum numerus, qui diuinitus fuerat, reparatur.* Denique idem Cardinalis ser. 63. de S. Ioan. Euang. vt ostenderet paris eum esse dignitatis cum Apostolorum Principe, eo quod, & ipsi claues Regni cælorum datæ fuisse videantur, dum ei cura de mandata fuit Dei Genitricis eandem Cælum appellat: *Nunquid & B. V. fratres mei, cælum non fuit, in cuius vtero Virginali nouem mensibus tota Diuinitatis plenitudo permansit? Ex ipsius quippè castis, mundisque visceribus, Dei verbum, per quod facta sunt omnia immaculatâ se carne vestiuit. In angusto scilicet habebat aluo cõclusus, sed totius orbis iura regebat immensus: In breuissimo, inquam, Virginalis vteri domicilio cõstitutus, & cæli gubernabat imperium, & terrenorum omnium non amiserat Principatum. Non ergo præsumptiuè cælum dicitur Venerabilis V. M. Atque ideo B. Ioannem Dominus quodammodo cæli clauicularium esse constituit, cum Beatæ Genitricis suæ eum decreuit esse custodem.* Sic ille.

Per B.V. beatitudo Angelicæ sublimitatis aucta est, eorum demque numerus reparatus.

S. Ioannes cæli clauicularius à Christo fuit constitutus dum ei Matris suæ tanquam cæli custodiã demandauit.

4. Quid de S. Epiphanio dicam, qui lib. de Laud. Virg. inter varia ipsius encomia hoc pronunciauit? *Dico illam esse cælum, Thronum simul, & Crucem. Extendens enim sacras vlnas Christum portauit.* Et paucis interpositis: *Gabriel salutat Virginem: Aue gratia plena, quæ es splendidum cælum, quæ habes radium de cęlo lucidis facibus coruscantem, vtpotè Solem Christum.* Eodem cæli nomine Virginem salutauit B. Andreas Cretens. Archiepisc. Hierosol. oratio. in Salutationem Angelicam: *Gaude cælum, in quo sol gloriæ splendet, domicilium cælo præstantius. Gaude vnicum illius, qui nusquam capitur amplissimum habitaculum.* Quid de Hesychio Præsbyt. Hier. serm. 2. de Deip. qui Virginis huius Filium alloquens; *si*, inquit, *tu es gēma, merito illa est Arca, & quia sol existis, necessario Virgo vocabitur Cælum.* Quid de S. Athanas. qui luculenter ait sermone quoddam: *Non coinquinatum fuit secundum illud cælum, neque commaculatum Vas Mariæ Dei capax effectum.* Quid memorem D. Methodium Martyrem Tyri atque Olympi Episcopum, qui orat. in Hypap. Virginem dixit, eius qui loco compræhendi non potest cælum verè compræhensibile?

M. splendidũ cælum habens solum Christum.

5. Quid S. Chrysostomum qui Homel. de Annunciat. introducit Patrem æternum Gabrieli loquentem: *Vade ad animatam Ciuitatem, de qua Propheta: Gloriosa dicta sunt de te Ciuitas Dei. Vade ad Paradisum meum ratione præditum. Vade ad habitaculum Verbo meo dignum. Vade ad alterum cælum quod est in terra.* Eodem modo S. Gregor. Thaumat. eundem cælestem Patrem affantem Archangelum introducit. Quid Proclum Episcopum Constantinop. qui de hac gloriosissima Dei Genitrici loquens: *Hæc*, ait, *Ancilla, Mater, & Virgo, & Cælum.*

B.V. ratione præditus Paradisus.

B.V. alterum Cælum qui est in terra.

6. Quid Leonem Magnum Orientis Imperatorem memorem? qui Mariam Homil. 6. *Cælum honoratius quam hoc aspectabile appellauit*: Dum Virginem in se, ad Filium proficiscentem assumpsit: *Cælum*, inquit, *splendidiorum syderum flore circumfulgens, ad honoratioris Cæli*: (Mariã intellige:) *susceptionem est referatum.* Idem Imperator, vt ostenderet nil detrimenti passum esse genus humanum, quod Dei Mater in cælos sit assumpta, ait *illam velut animatum quoddam cælum circumire hęc inferiora, & gratię suæ imbribus nos irrigare. Propter quam nihil iacturę mundus fecit, quasi Virgine ex hoc rerum statu, subducta, & procul auocata. Nam quibus vt prodesset in hunc mundum venit, iisdem nunc quoque in cælos translata conducibilia procurare nunquam desistit. Moratur in his terrenis, & circuit, & magis vbique adest animatum illud Cęlum, omnium similiter curam gerens, beneficentię suæ guttas distillans, arentisque vitæ nostrę constitutionem irrigans.* Hæc ille.

M. Cælum honoratius, quam hoc aspectabile.

B.V. velut animatum quoddam Cælum circumire hæc inferiora.

B.V. in cælũ subduta nil detrimenti mundus accepit, quia pro illo apud Filium intercedit.

7. Quid de S. Bernard. dicam qui serm. 27. in Cant. illa sponsæ verba expendens: *Formosa sum sicut pelles Salomonis*; postquam eas pelles dixisset esse cęlos, siquidem per Psalmistam dicitur: *Extendens cęlum sicut pellem*; addidit: *Nunc intueamini eius gloriam, quę cęlo se cõparat, & illi cęlo quod tanto est gloriosius, quanto Diuinius. Nec immerito vsurpat inde similitudinem vnde originem ducit, &c.* Quid Diuum August. commemorē qui serm. 83. de Sanctis Tom. 10. huius cæli sublimitatem admirans exclamauit: *Sed quid dicam pauper ingenio, cum de te quicquid dixero minor laus est, quam dignitas tua meretur? Si cælum te vocem, altior es.* Si

B.V. formosa sicut pelles Salomonis, quę sunt ipsi Cæli.

B.V. Cælo merito comparetur, quæ de cælo sumpsit originē.

B.V. Cælo altior.

Si Matrem gentium dicam, præcedis. Si formam Dei appellem, digna exiſtis. Si Dominam Angelorum vocitem, per omnia eſſe probaris.

8. Miſſum facio Rupertum Tuitienſem Abb. libr. 5. in Cant. qui Deiparam cælum, veramque Sedem Domini vocitauit. Miſſum facio Diuum Ambroſ. qui lib. de Inſtit. V. c. 5. cum Vaticinium de partu Virginis præmiſiſſet Iſaiæ, Emmanueliſque interpretationem Nobiſcum DEVS: Mox ſubtexiuit: *Vnde hoc munus? Non de terra vtique ſed de cælo vas ſibi hoc per quod deſcenderet Chriſtus elegit, & ſacrauit templum pudoris.*

Miſſum facio B. Albertum Magnum qui Tract. ſuper Miſſus expendens initium illud Geneſeos: *In principio DEVS creauit cęlum, & terram, Deiparam Virginem Cælum hoc, terramque fuiſſe dicit. Tum quia cæleſtem, & terreſtrem ſimul duxit vitam, id eſt Angelicam, humanamque habuit conuerſationem. Tum quia altiſſima dignitate, infimaque humilitate prædita. Tum quia puriſſima Virginitate, fœcundiſſimaque Maternitate Virgo, & Mater ſimul extitit.*

9. Miſſum denique facio Rich. à S. Laurent. qui totum ferè libr. 7. inſumit in probando Virginem, Cælo, cæleſtibuſque ſignis deſignari. *Cælum*, inquiens, *eſt Maria, maximè quoad animam vnde apud Hierem. 23. ait ipſum Verbum: Cælum, & terram ego impleo, animam nempe, & corpus Mariæ. De hoc cælo Propheta Dauid* Pſal. 102. *Dominus in cęlo portauit ſedem ſuam, miniſterio vtique Spiritus S. cuius Virgo opus extitit primarium.* Miſſum facio S. Petrum Chryſologum qui ſerm. 143. *Verè*, ait, *benedicta quę fuit maior cęlo, orbe latior, nam DEVM quem mundus non capit, ſola capit, portauit eum, qui portat orbem, genuit genitorem ſuum, nutriuit omnium viuentium nutritorem.*

10. Miſſum denique facio S. Georgium Epiſcopum Nicomedienſem, qui ſerm. de Præſen. B. Virginis, Virginem trimulam in Sancta Sanctorum commorantem, Angelorumque eſcâ quotidie refectam, contemplans:

B V. Agna immaculata. *Oportebat*, inquit, *Agnam immaculatam tali excipi conuiuio, talibus cibis exſatiari. Oportebat non in Sanctis Sanctorum tabernaculis, ſed in ipſo cælo, in prima ætate educari illam, quæ his eſt latior, eoſque puritate antecellit.*

11. Miſſis inquam his aliiſque quamplurimis Patrum tàm Latinorum quàm Græcorum teſtimoniis, Seraphici Doctoris Bonauenturæ luculentiſſimum illud ex ſpeculi B.V. cap. 5. deſumptum expendamus, proprietateſque animati huius cæli breuiter quoad fieri poterit conſideremus: *Tu*, inquit Sanctus, *immenſiſſima Maria capaciores cælo, quia quem cæli capere non poterant tuo gremio contuliſti. Tu capacior es mundo, quia quem totus non capit orbis, in tua ſe clauſit viſcera factus homo. Denique cælum eſt Maria, tùm quia cæleſti puritate, cæleſti claritate, cæleſtibus aliis virtutibus abundauit. Tùm quia ſedes Dei altiſſima fuit, in hoc cęlo Dominus parauit ſedem ſuam.* B.V. immenſiſſima cælo capacior, & mundo.

12. Quibus verbis licet S. Doctor Deiparam omnibus cælorum orbibus conferre videatur conferre tamen videtur potiſſimùm cælo Empyreo, quod Sedes eſt Angelorum beatorumque omnium, in quo incomprehenſa illa Maieſtas, Diuiniſſima illa Natura, vnica in eſſentia, in Perſonis trina, quæ nullo metiri comprehendique poteſt loco, ſeſe clarè beatiſſimis illis ab omni materiæ concretione liberis mentibus, terrigeniſque qui ſe carnis terræque aſpergi non permiſere ſordibus videndam ſpectandamque æuiæternum exhibet. B. V. eſt Cælum Empyreum.

Hinc deuotiſſimus Deiparæ Bernardinus Buſſius Par. 2. Marial. ſerm. 3. Deiparam cælum Empyreum ob ineffabilem claritatem qua tota à capite ad calcem circundatur, ob immenſam capacitatem ac ſublimitatem appellauit.

Sicut enim, inquit, *cælum illud eſt lucidiſſimum, ita ipſa tota lucet, & ſplendoribus plena eſt. De illa enim dicitur* Apoc. 12. *ſignum magnum apparuit in cælo mulier amicta Sole, Luna ſub pedibus eius, & in capite corona Stellarum 12. Quibus verbis, immenſus quidam, omni ex parte ſplendor fuiſſe in Virgine nobis indicatur. Lucida à parte interiori oſtenditur, cum Luna eius pedibus ſupponitur.* B.V. Cælum omni ex parte lucidum, & quare?

Lucida à parte ſuperiori, quia corona 12. Stellarum redimitur. Lucida denique à parte medii indicatur, cum amicta Sole perhibetur.

Sicut denique cęlum Empyreum omnibus reliquis ſublimius eſt, (: vt de capacitate taceamus, de qua poſteâ nos fuſius :) *ſic ipſa*, inquit Bernardinus, *omnibus eſt ſublimior creaturis. Vnde de ipſa Deo canebat Dauid*: Pſal. 8. *Exaltata eſt magnificentia tua ſuper cęlos, non modò materiales, ſed et rationales ac intellectuales Sanctos videlicet omnes, atque Angelos. Virgo igitur eſt cælum illud, de quo Iſa. 46. Cęlum mihi ſedes eſt. De hoc cælo pulcherrimo egreſſus eſt DEVS, de quo* Pſal. 18. *A ſummo cęlo egreſſio eius, & occurſus*

eius vsque ad summum eius. Huius cęli altitudinem atque excellentiam humanus animus perscrutari nequit. Vnde Salomon Sap.9. *de hoc cęlo dixisse visus est. Quę in cęlis sunt quis inuestigabit?* Hæc Busius, quibus clarè satis ostendit Deiparam cælum esse Empyreum. Omnia enim si rectè consideremus quę cælo Empyreo attribuere soliti sunt Patres, ea Deiparæ longè aptissimè congruunt.

Cælum à cōditum in principio mundi est B. Virgo.

13. Si enim Cælum Empyreum est cælum illud quod memorat Moyses à Deo conditum in principio, vt S. Clemens libr.1. Recognit. fatetur se accepisse à S. Petro; & Maria similiter huiusmodi cælum dicitur, vt supra probatum ex Alberto Magno, & Richardo à S. Laurentio. Verè enim vniuersorum conditor cum cęlum hoc, aliasque creaturas deinceps conderet, in Deiparam, quæ ei mentis obtutibus obuersabatur, intendebat oculos, decernebatque omninò illi perfectiones omnes illius cæli communicare. Vnde ipsa Virgo Prou.8. se Diuina tunc possessam fuisse mente, in huius mundi principijs gloriabatur: *Dominus,* inquiens, *possedit me initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio.* Et paucis interpositis ad particulares creaturas descendendo, quas Dominus condidit: *Quando,* inquit, *pręparabat cęlos aderam,* eiusque lateri, eius menti obuersabar, vt in me ea omnia, quæ perfecta sunt in eis, quorum capax esse possem transferret, alia verò quorum capax esse nequirem saltem in mysterio quodam repræsentarem.

Cum DEVS in mundi principio conderet, Mariam præ oculos habuit, vt in illam eius perfectiones transcriberet.

14. Quare cum Cælum hoc Empyreum Sedes sit Dei ter optimi Maximi, eiusque Maiestatis, necnon Angelorum, beatorumque omnium pulcherrimum domicilium, iure merito Virgo Deipara, in qua Verbum æternum Patri consubstantiale nouem mensibus habitauit, in eamque Angelorum reliquorumque beatorum perfectiones omnes, virtutesque singulari excellentiâ contulit, cælum Empyreum nuncupanda erit. Vnde 70. Interpp. ad hoc confirmandum legere: *Cùm pararet cęlos, cum secerneret sedem suam, aderam illi;* vt Sapienter interpungendum censuit, doctissimus Salazar noster. Verè enim Deipara in Incarnatione Filij Dei, purissimo vtero suo cælum, Deique sedem, sua illa nescio qua virtuali mentis, animique immensitate repræsentauit. Quod agnouit S. Iacobus Apostolus in sua Lyturgia, de qua 6. Synodus vniuersalis can.32. mentionem facit: Sic igitur inter varia Præfationis illius Missæ encomia: *Tuum vterum Thronum fecit, & tuum ventrem latiorem atque ampliorem cęlis ipsis reddidit.* Quare S. Epiphanius lib. de laud. Virg. stupore attonitos hæsisse Angelos, Cherubinos, ac Seraphinos ait, quod tam tenera Virguncula Thronus, ac cælum tantæ Maiestatis, quam vniuersa compræhendere nequit creatura, fieri merita fuerit. *Obstupuerunt,* inquit, *omnes Angeli Cherubin, & Seraphin, & exhorrescebant. Spectabant Virginem cęlum, & Thronum, & formidabant, dùm conspicerent eum, qui principio caret descendentem à Throno Cherubico, in Vtero Virgineo sedere.* Prætermitto innumera Patrum testimonia quibus Deipara Dei sedes ac Thronus comprobatur, quæ fusè retulit P. Antonius Spinellus in suo Throno Deiparæ.

B.V. in incarnatione Verbi Cælum Empyreum mentis animique sui immensitate quadam repræsentauit.

15. Videamus nunc huius Throni, cælique Empyrei spatia, quæ tàm immensam potuere compræhendere Maiestatem. Quæ sane corporea minime esse potuere, sed Spiritualia, non ventris, sed mentis, quæ illa cæli Empyrei, amplissima spatia longè superabant, vt non immerito supremus ille Rex virtutum, dilecti Patris dilectus Filius, eius in vtero summa eximi sui voluptate, velut in amplissimo quopiam ornatissimoque palatio conquieuisse perhibeatur. Vnde præclarè B. Guerricus Abbas huius amplitudinis vteri Virginalis rationem reddidit: *Quia quod deerat,* inquiens, *corporalis spatij, mentis compensabat amplitudo; quę cum diuina, eaque intensissima semper fuerit charitate accensa, in immensum quodammodo,* supra cor Pauli (: quod charitate adeo dilatatum fuisse asseruit Chrysostomus, vt totum mundum complecteretur:) diffundebatur, ita vt mille mundos cōplecti posse videretur.

16. Hæc animati huius cæli Empyrei spatia sibi videre videbatur in Virgine pijssimus ille Imperator Leo Hom. 7. de Annunc. cum eam alloquens aiebat: *Concepisti in vtero eum qui omnia comprehendit; tuo gremio contulisti, quem cęli sinuosa volumina capere nequeunt. Portasti eum cuius nutu omnia portantur peperisti nouissimis temporibus eum, quem ante sęcula Pater genuit. Beatus venter, & verè beatus, qui peperit parentem omnium.* Eadem amplissima huius cæli Virginei spatia intueri sibi videbatur idem

Diuus

Diuus Epiphanius libr. de laud. Virg. cum stupore tantæ amplitudinis attonitus exclamauit: *O' vterum impollutum habentem circulum cælorum, qui DEVM incompræhensum, in ter verò compræhensum portasti! O' vterum cælo ampliorem, qui Deum in te non coarctasti!* Eadem immensa quodammodo cæli spatia in Virgine contemplatus est B. Andr. Cretensis serm. de Annunc. dum ingenti admiratione perculsus exclamauit:

Laudes pulcherrimæ à SS. Patribus vtero Virginali attributæ.

O' rem maximè omnium admirandam! DEVS cui cælum sedes est, terra autem scabellum pedum eius, quem cæli non capiunt, qui idem quod Pater solium habet æternitatis, in Virginis vtero concluditur! Quid maiore dignum admiratione; quam DEVM sub hominis forma à propria Diuinitate non deficientem intueri, & humanam cernere naturam totam omnino cum suo creatore conuinctam, vt totus homo DEVS euadat? Vidit eadem immensa cæli Empyrei spatia in vtero Virginis, S. Bonau. cum Part. 3. stim. Diu. amoris c. 19. exclamauit præ admiratione: *O' venter mirabilis, qui potuit capere creatorem! O' venter laudabilis, qui meruit recipere Redemptorem! O' venter desiderabilis, qui emanauit desiderium mentium, gratiarum fluuium, gloriæ præmium! O' venter, non venter, sed cælum Empyreum! In hoc ventre fuit precium perditorum, felicitas beatorum, DEVS Angelorum.*

O' beatus venter, ò beata viscera, ò beata vbera, ò Domina nostra, ò fons pietatis, locus Sanctitatis, flumen bonitatis venter tuus Domina! O' felix venter, qui solem genuisti, mundum reparasti, patriam recuperasti! O' quam preciosus venter, qui portauit medicinam infirmis, vitā mortuis, Paradisum iustis! O' venter eburneus, & sedes Sapientiæ, celsitudo gloriæ. Hæc Bon.

Vterus Virginalis portauit medicinam infirmis, vitam mortuis, Paradisum iustis.

17. Et qua quæso ratione, Vterus Virginalis, celsitudinem illam sempiternæ gloriæ, Sapientiam increatam, ac immensam, non coarctauit? Siquidē in persona Christi dicebat Salomō Sap 7. vt testatur Richard. à S. Laurent. lib. 10. Sum quidem, & ego mortalis homo, similis omnibus, & in ventre Matris figuratus sum caro. De hac figuratione hominis in Matris vtero, atque coarctatione, qua fit præ alijs animalibus quodammodo deterioris conditionis, audiamus Philosophorum Principem lib. 7. de Hist. animalium c. 6.

Situs in vtero quadrupedum omnium extensus est; expedum autem obliquus, vt piscium: bipedum verò inflexus contractusque vt auium. Homo etiam in semet coglabatus sic gestatur, vt nasum inter genua, oculos super genua, aures extra genua habeat. Si hac ratione Dei Filius in vtero Materno fuit constitutus, vt verissimè fuit, tanquam verus homo, quomodo ergo non coarctatus extitit ille, qui se dixit: *cęlum, & terram ego impleo.* Quomodo non coarctatus ille quis ait: *Cęlum mihi sedes est, terra scabellum pedum meorum?* Quomodo non coarctatus ille de quo canebat Dauid: *Quoniam DEVS magnus Dominus, & Rex magnus super omnes DEVS, quia in manu eius sunt omnes fines terræ, & altitudines montium, ipse conspicit?* Psalm. 94. Quomodo non coarctatus ille, cui, magnitudinem immensitatemque miro artificio, exquisitisque coloribus depinxit nobis Isa. cap. 40. *Qui mensus est pugillo aquas, & cęlos palmo ponderauit. Qui appendit tribus digitis molem terrę; & librauit in pondere montes, & colles in statera? Ecce gentes quasi stilla situlę, & quasi momentū staterę reputatę sunt ei, ecce Insulę quasi puluis exiguus. Omnes gentes quasi non sint sic sunt coram eo, & quasi nihilum, & inane reputatę sunt ei. Qui sedet super gyrum terræ, & habitatores eius sunt quasi locustę. Qui extendit velut nihilum cęlos, & expandit eos sicut tabernaculum ad habitandum.*

Mira Dei immensitas, quæ in angusto Virginis non est coarctata.

18. Et qui tandem fieri potuit vt tanta tamque immensa Maiestas quam nec cæli, nec terra, nec vniuersitas creaturarum compræhendit, in vnius Virgunculæ tenellæ vtero non fuerit coarctata? Quomodo denique non coarctatur, non coglobatur illa infinita magnitudo æterni Verbi, quam Sapientissimè nobis ob oculos proposuit Salomon immensi cuiuspiam Gigantes bellicosissimi specie, qui vt ait sacer textus Sap. 18. 16. *Vsque ad cęlum attingebat stans in terra?* Quomodo inquam tanta magnitudo atque immensitas Virginei non fuit arctata breuitate corpusculi, quomodo ita astricta, ita conglobata nouem mensibus velut ergastulo quopiam perdurare potuit? Cernebat cernebat nimirum sapientia illa æterna, Sapientia illa, cuius oculis nuda, & aperta sunt omnia, in illis corporeæ molis, Virginalisque vteri angustijs amplissima quædam immensaque spatia virtutis, præsertim verò cælestis charitatis, quæ eam ad mille ampliusque mundos capiendos idoneam reddebāt. Atque ita DEVS ille qui hoc vastissimo mundo regnans arctari quodammodo videtur, siquidem immensitate infinitatesque sua infinitos explere potest mundos,

Verbum incarnatum Gigas immēsus, qui ad cælum pertingebat stās in terra.

B. V. charitas dilatauit, ita vt Verbum incarn. tum, licet immēsum nullas in eius vtero angustias in ea fuerit expertum.

dos, in aluo purissima intemeratæ Virginis delitescens sic conglobatus, sic arctatus, nullas prorsus expertus est angustias; quia Virguncula hæc humillima, virtute, charitateque sua amplissimâ, non ad instar vnius mundi, sed ad instar omnium, quos infinita sua virtute DEVS condere, immensitate replere potuit, immensa quodammodo extitit.

Christus in vtero B.V. adeo libenter morabatur vt nisi præcepto Patris ad opus redemptionis nostræ exequendum fuisset compulsus ibidem annasset, & perennasset.

19. Vnde in illa æternum Verbū, *Beniamin ille amantissimus Domini Patris, quasi in thalamo tota die morabatur*, adeò libenter, vt nisi præcepto Patris ad exeundum, exequendamque redemptionem nostram esset compulsus, ibidem annare, & perennare velle videretur: Vnde Richar. à S. Laur. libr. 10. de Laudib. Virg. locum illum de Beniamino Deut. 33. interpretatus, attexuit: *Morabatur Christus libenter in sacrario huius thalami, in eoque hospitabatur, quia ibi in pace factus est locus eius.* Psal. 75.

In B.V. Christus velut Beniaminus in thalamo deliciosissimo commoratus nouem mensibus.

Beatus quoque Albertus Magnus Trac. super Missus expēdens benedictionem hanc Beniaminicam. *Hæc omnia*, inquit, *habuit Beatissima Virgo, quæ super omnem pulchritudinem dilecta est à Domino, vnde, & securissima habitat nunc in Regali solio, siquidem vicissim habitauit Diuinitas in ea corporaliter, non tantùm tota die, sed nouem mensibus. Hæc est Mulier illa prudentissima, quæ in omnibus delectabat virum, illum inquam, quē vtero circumdedit, Dei nempè Filium, qui in ea velut in thalamo, Humanitatem nostram sibi in sponsam copulando suauissimè, velut in loco pacis, summæque voluptatis conquieuit. Verè in pace summisque delicijs factus est hic locus vteri Virginalis Filio Dei.* In eo namque post Angelorum hominumque rebellantium tumultus, velut in Paradiso ad auram post meridiem, ad illum iustissimæ indignationis æstum sedandum, inambulare quietis captandę gratia visus est.

B.V. vterus floridus varijs virtutibus.

20. Hanc ob causam interprete Guilelmo Abbate vterum suum sponsa *Lectulum floridum* appellauit, vt eum ad instar Paradisi floridissimum atque amænissimum eximijs eius virtutibus nobis ostenderet. Hos inter Lectuli huius Paradisiaci flores erat sine dubio nardus humilitatis Virgineæ, quæ & dum Dilectus in sinu illo immenso æterni accumbebat Patris, & dum in sinu ipsius vteri quiescebat suauissimū semper odorem exhalauit, dilectumque ibi commorantem mirificè recreauit. Vnde Virgo ipsa gloriabatur:

Humilitas B. Virginis nardus preciosa, cuius odore Christus delectatus in eius vterum descendit.

Dum esset Rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum. Quæ verba considerans Rupertus Abbas in persona Virginis, ait: *Ipse*, inquit, *priusquam ego essem, immo & antequam Abraham fieret, est, & erat, in illo accubitu suo erat. Nam in principio erat Verbum, & Verbum erat apud DEVM. Dum ita esset, nardus mea dedit odorem suum, & hoc odore delectatus descendit in vterum meum. Olim in Eua malo superbiæ fœtore offensus, & ob hoc ab humano genere auersus fuerat, nunc autem delectatus bono odore, nardo humilitatis meæ, sic ad humanum genus conuersus est. Propterea nardum meam dico humilitatem meam, quia sicut nardus herba aromatica, paruo quidem frutice, vel parua spica, nequaquam in altum se subrigit, sed comosa, atque odoratissima flore optimi odoris, atque radicula suaui, multis vsibus probatur vtilis. Sic humilitas mea, suo quidem arbitrio, vel indicio parua quidem res est, nimiumque exilis; sed indicio Regis preciosior est cunctis operibus legis, in quibus homines iusti sibi videntur atque magnifici, ipsumque Regem; & Patrem eius DEVM, sanctum quoque Spiritum vnicè delectat, veluti suauis odor, qualis quantusque de nullo vnquam, vsque ad ipsum spirauit, vel spirare potuit sacrificio Humilitatem meam de illo accubitu suo sensit, & respexit, & valdè delectatus est, & placuit sibi, quod in isto sexu tantam humilitatem inuenit; in isto inquam sexu, à quo initium superbiæ generi humano superueniens, totam massam corrupit.*

Christus malo Euæ superbiæ odore offensus ab humano genere fuit auersus, sicut humilitate B. V. conciliatus.

Nardus humilitatis B. V. Patrem, Filium, & Spiritum S. vnicè delectat.

21. Audiamus iam Guilelmum Abbatem eadem illa verba sponsæ ad accubitum vteri Virginalis transferentem, in quo mirificè deliciatus est. Vult enim vocem illam esse piæ Matris post præclaram Filij Ascensionem cum Sodalibus eius Sanctis Apostolis conuersantis, & familiariter cum illis sermocinantis; Accubitum ergo vult esse vterum Virginalem, & in eo nouē mensium Regis, Verbi videlicet, quietem. Nardum verò fragantem Matris amorem. *Nardus*, inquit, *vnguentum siue pigmentum calidæ naturæ est, & charitatem significat: odor est deuotio, qua hilariter, obsequebatur tanto mysterio. Hanc nardum ait suauiter fragasse toti Trinitati, Patri mittenti, Filio Incarnato, Spiritui Sancto obumbranti, Angelis assistentibus ipsimet Virgini. Nam illa inenarrabilis deuotio, qua mens tum ardebat atque amabat, quo vterus tumebat, suauis, & dulcis erat, super omnes suauitates, atque dulcedines vitæ mortalis. Hoc ergo vult dice-*

Nardus Virginis beatæ charitatē, & deuotionem significat.

dicere; toto tempore quo erat Rex in accubitu suo, in magnis agebam delicijs deuotionis meę, & confitebatur iugiter cogitatio mea, & reliquiæ cogitationis meæ diem festum agebant illi. Porro Rege egresso de accubitu suo, nardus mea non desiit dare odorem suum, quia conceptus eo tempore deuotionis calor, nullo deinceps tempore tepuit, in pectore meo. Suum accubitum vocat, singulariter Regi dicatum. Nemo enim ante illum, & nemo post illum, in illo sacratissimo Virginalis vteri thalamo accumbere potuit. Ait odorem suum, hoc est singularem, & eximium. nunquam enim alia fœmina quidquam huiusmodi suauitatis in se fuit experta. Hæc Guilelmus de deliciosissimo vteri Virginalis thalamo in quo & Rex supernus, & ipsa Regis Mater dum illum sinu suo fouebat mirificis, ac plusquàm Paradisiacis cælique Empyrei perfusi sunt delicijs.

22. De hoc floridissimo vteri Virginalis lectulo rursus præclarè idẽ Rupertus lib. 3. in Cant. *Quis est*, inquiens, *lectulus verè, & veri pacifici Regis Salomonis, qui inter nos, & Dominum pacem composuit? Nisi ille, in quo Diuina natura humanam sibi Naturam coniunxit. Et quis ille est, nisi vterus tuus Dilecta Dilecti, vterus Virginalis? Ibi namque Diuinitas Verbi Dei, Verbum DEVS sese conclusit, & humanam Naturam de carne formatam sibimet in vnitate Personę inseparabiliter coniunxit.*

23. Vterum hunc virtutum floribus ornatissimum Alanus amœnissimo comparauit horto, dum ita cælestem Sponsum eum deprędicantem introduxit: *Quia talis est Virgo, iam humanatus sum in Virginalis vteri thalamo. Hic est hortus, in quo spirant virtutum aromata, in quo redolent patientiæ rosaria; Hic est Hortus fructibus redundans, copijs exuberans, flore virginitatis vernans, quem non venti tangit austeritas, vbi mollioris auræ gratia indesinenter aspirat, & vernalis amœnitas allicit intuentes.*

Vterus B.V. Hortus amœnissimus.

24. Nec immeritò Virgo supremi Regis accubitus, ac Thalamus appellata est iucundissimus immo, & cælum Empyreum, ex quo ipse Dei Filius ad humanum genus redimendum, velut sponsus plusquã solaribus radijs exornatus processit. Virgo enim calentissimâ, amplissimâque sua charitate est sol ille, in quo vniuersorum Dominus posuit tabernaculum suum, & ipse tanquam spõsus processit de thalamo suo, vt Regius vates cecinit. O felicissimũ, fortunatissimumque hunc thalamum, in quo Diuinitas cum humanitate nostra hypostaseos vinculo tam feliciter copulata est! Quod si Thorus olim felix, fortunatusq; dictus est ille, qui post raptum Sabinarum forma elegantissimam Virginem, Oraculi nutu Thalamoni Duci sociauit, vnde postea hanc ob causam nuptialis lectulus, vt testatur Rich. libr. 10. Thalamus nuncupatus est; quanto magis Virgo nostra vetustate, pulchritudineque creaturarum omnium, tàm cæli, quàm terræ decorata, felicissima censenda est, quod nuptiali Thalamo non Duci alicui Thalamoni terræ filio, sed Regi Regum, Domino Dominantium ipsi Altissimo Dei Filio, qui summa Angelorum beatorumque omnium est felicitas sociata est?

B.V. Sol est in quo Christus posuit tabernaculum suũ.

Thalamus à Thalamone Duce sic dictus quod pulcherrimã Sabinarum sibi thalamo sociarit.

25. Ex qua sanè Thalami appellatione mirifica virtutis ornamenta, inusitatas delicias, ac cupedias Dei Filium in Maria Virgine reperisse, quibus super omnium creaturarum pulchritudinem, ornatumque captus, atque oblectatus est, facile deprændimus. Præclarè enim iam memoratus Richardus obseruauit Reges, Principes, ac Magnates dùm ædificãt domos ac mansiones, maiori studio, cultiori schemate ædificare sibi proprios thalamos, ac cubilia, peritissimorum artificum adhibitâ industriâ ac diligentiâ, Id quoque vnice curare, vt ea in parte collocetur vnde melior, salubrior, puriorque aspirat aura, aerisque temperies esse consueuit placidior, vbi locus est amœnior, vbi molles herbulæ, vbi arbusta, ac viridaria fructiferarum arborum oblectant oculos, auicularum concentus mulcent aures, olfactum recreant flosculorum, aromatumque fragrantia. Vbi denique primi orientis solis excipiuntur radij, & quicquid humana mente deliciarum commodorumque ad relaxandum animum excogitari potest idoneum.

Supremus Artifex sibi B.V. in amœnissimum ac deliciosissimum domicilium ac thalamum ædificauit ad deliciandum cum filijs hominum.

Quæ omnia significata, quam perfectè in Virgine nostra reperire licuit, intelligere quiuis facillimè poterit, si Virginei huius Domicilij ipsam increatam sapientiam, quæ verè domum hanc sibi in proprios vsus, ad deliciandum cum filijs hominum, adhibito insuper Spiritus Sancti, qui omnium Artifex dicitur Sapien. 7. diuinissimo artificio, & Patris denique æterni atque adeo totius Trinitatis, cuius operâ ad extra sunt indiuisa, omni

exer-

exertâ omnipotentiâ, Auctricem fuisse perspexerit, in eamque tam nobilis Domus fabricam vim omnem, virtutemque principalium Diuinæ Naturæ attributorum exeruisse, diuitiasque, ac thesauros omnes suæ scientiæ, incredibili magnificentiâ profudisse.

Vnde mirum nobis accidere non debet, quod Maiestas tam immensa, in vtero Virginali velut floridissimo lectulo, velut felicissimo, ac beatissimo Thalamo requiescens minimè fuerit coarctata. Ipsa enim infinita suâ potentiâ quod corporeæ defuit moli, spatijs amplissimis laxatis, Virgineæ ipsius virtutis, ac charitatis, sapientissimè supplere non est dedignata; Atque ita in illa, velut spatiosissimo cælo Empyreo velut sede sibi propria, suauissimè, incredibiliaque animi sui voluptate nouem ipsi mensibus requieuit, ita vt verè B. Card. Petrus Damiani serm. de Annunc. B.V. sapientissimè pronunciarit; *Non est locus voluptatis nisi vterus Virginis.*

Non est locus volupta tis, nisi vterus B.V.

Nimirum vterus Virginis non modo Thalamus est, sed, & hortus Paradisi deliciosissimus, de quo Dei Filius homo factus dicere visus est: *Veni in hortum meum, à me scilicet*, omnium florum, ac deliciarum genere consitum, soror mea sponsa. Quæ verba in persona Filij sic reddidit Psellus apud Theodoretum libr. 3. in Cant. *Descendi ego quidem in hortum tuũ Virgo, pulchrisque fructibus tuis cupiditatem meam prorsus expleui, magnamque lætitiam percepi.* Pro quales quantaque huius horti deliciæ esse debuerunt, quæ infiniti illius sponsi infinitam vtique cupiditatem explere potuerunt? Quod spatia immensa habere Virgo debuit charitatis, vt immensosque illius sinus paterni cælique Empyrei Spatiorum vices supplere possent, præ quibus, angustias vteri Virginalis præeligere non est dedignatus.

In B.V velut horto cælestis sponsus suam cupiditate eius amænitate expleuit.

26. Quid iam de reliquis huius cæli Empyrei dicemus ornamentis? Primum est post amplitudinem siue immensitatem eius lux ac splendor, qui maximè in illo enitescit. Licet enim Empyreum, hoc est, igneum vocitetur, illud tamen non ab ardore, sed à splendore sic denominatur, vt luculenter testatur Doctor Angelicus 1. Par. Q. 66. art 3. in corp. & ad 4. vbi ait habere lucem cælum Empyreum non condensatam, vt radios emittat, sicut corpus Solis, sed magis subtilem, vel habere claritatem gloriæ, quæ non est conformis cum claritate naturali. Quæ omnia quã aptè in Virginem cadant Deiparam manifestissimum est, si ad eius lucem mentis, ardoremque charitatis, qua voluntas eius æstuabat debitè vti par est aduersatur. Atque ita animatum hoc Cælum non modo à splendore, verumetiam ac potissimùm ab ardore illo ignitæ charitatis, quæ in Deipara mirificè à primo conceptionis ipsius immaculatæ exarsit, instanti, maioraque in dies singulos accepit incrementa, denominatum esse crediderim. Ex qua velut radice pullulauit pulcherrimum illud subtileque, & minimè condensatum lumen gloriæ, quod in mente animaque Virginis ab ipso purissimæ ipsius conceptionis exordio, & aliàs sæpè, dum in hac vita degeret, vti in Filij Dei Incarnatione, eiusdem Natiuitate, ac Resurrectione, denique felicissimo illo suo, ex hac vita transitu, in immensam quodammodo radiauit. Cùm enim gratia, & charitas ex plurimorum Theologorum sententia identificentur semper, & semen sint gloriæ, consequens sanè est, vt quò copiosior intensiorque in Virgine refulsit gratia, & charitas, eò vberius intensiusque, & quasi in immensum lumen gloriæ, in eius mente animoque emicuisse.

Cælum Empy cũ habet claritatem gloriæ, quæ non est conformis cum claritate naturali.

B.V. habuit à primo suæ Conceptionis instanti claritatẽ gloriæ, visionis nempe beatificę.

B V. sæpius dum viueret vidit clarè Dei essentiã.

Gratia est semen gloriæ. Vnde quia Virgo copiosissimam & intensissimã habuit gratiam, intensissimũ quoque habuit lumẽ glorię.

27. Cùm enim eminentissimæ Diuinæ Maternitatis dignitas immensa quædam res sit, ac infinita, consequens sanè fuit, vt per infirmitatem quandam, velut præuiam dispositionem, charitatis aliarumque gratiarum disponeretur, vt prçclarè Seraphicus discurrit Bernardinus alibi sæpius citatus. Hinc D.Tho. 3. P. Q. 7. art. 10. ait in Dei Matre fuisse gratiam tali dignitati proportionatam. Quam Diuinæ Maternitatis dignitatẽ, idem S. Doctor 1. P. Q. 25. art. 6. ad 4. inter tria quæ creata sunt, Humanitatem nempè Christi vnitam hypostaticè Verbo; Visionem Dei beatificam, asserit habere quandam dignitatem infinitam ex bono infinito, quod est DEVS, vt ipse loquitur. Ex hac ipsa cum Deo propinquitate secundum humanitatem idem Sanctus 3. Par. Q. 27. art. 5. ait præ cęteris debuisse à Christo maiorem gratiæ plenitudinem obtinere.

B.V. à Christo maiorem præ cęteris Sanctis gratiæ plenitudinem accepit.

Hanc porrò gratiæ plenitudinem plerique SS. Patres habere dicunt quandam infinitatem. Vnde S. Ioan. Damasc. Orat. 2. de Assumpt. illam *Gratię abyssum immen-*

B.V. immensa quædam gratiarum Abyssus.

immenſam vocitauit. Epiphan. lib. de Laud. Virg. *Gratia ſanctæ Virginis eſt immenſa, pronunciauit*. S. Anſelmus libr. de Excell. Virg. c. 8. immenſitatem hanc Virginalis gratiæ, & mente, & lingua aſſequi ſe poſſe diffidens, exclamauit:

B.V. dicitur à S. Patribus immenſa.

Quid amplius dicere poſſum Domina? Immenſitatem gratię, gloriæ, & felicitatis tuæ conſiderare incipienti ſenſus deficit, lingua fatiſcit. Infinitatem hanc gratiæ gloriæque Virginalis agnouit B. Card. Petrus Damiani ſerm. 1. de Natiuit. in Throno illo Salomonis, de quo dicitur 3. Reg. 10. quod Rotundus erat in poſterioribus. *Poſteriora Virginis*, inquit Sanctus, *Aſſumptionem eius intellige, in qua finem vitæ mortalis accepit, quæ vitam reddidit orbi. Et nota quanto cum Sacramento, tranſitum Virginis ſcriptura comparet rotunditati. In rotundo nec principium, nec finem poteris inuenire: ita, & gloria quæ eam ex hoc mundo tranſeuntem excepit, principium ignorat neſcit finem, de qua nil aliud poſſumus dicere, niſi quia glorioſa dicta ſunt de te Gloria Dei*. Pſ. 86. Quod ſi in gloria glorioſiſſimæ Deiparæ finis nequit inueniri, nequit vtique etiam in gratia cui ſemper gloria proportionari conſueuit.

B. V. gloria principium ignorat, finem neſcit.

28. Ex hac Virgineæ gratiæ ac gloriæ infinitate Seraphicus Doctor Bonau. cap. 5. ſpeculi, in hoc intellectuali animatoque cælo, infinitam, immenſamque depræhendit capacitatem. *Immenſa*, inquiens, *fuit gratia, qua Virgo fuit plena. Immenſum enim Vas non poteſt eſſe plenum niſi immenſum ſit illud quo eſt plenum. Maria autem Vas immenſiſſimum fuit ex quo illum qui cælo maior fuit continere potuit*. Quod ſi capacitas tam immenſa fuit, oportuit ſane vt illa gratia, quę tantam implere potuit capacitatem, eſſet immenſa; & conſecutiuè oportuit quoque vt lumen illud gloriæ, quo mens animuſque eius eleuabatur, ad videndam clare Diuinam eſſentiam eſſet immenſum, atque infinitum, immenſæ illi cæli capacitati correſpondens.

Vas immenſum eſt B. V. quia immenſum complexa eſt.

29. Aduertendum porrò gratiam hanc gloriamque ex obiecto dumtaxat ipſius Dei, in quem tendit eſſe infinitam, non autem ex ſua natura, atque entitate, quæ cum limitata ſit, vtpotè ornamentum creaturæ limitatæ ac finitę, illi proportionetur neceſſe eſt. Pari ratione ipſa Diuina Maternitas, ideo infinita, & ita quidem, vt ipſa maiorem creare DEVS nequiuerit, prędicatur dignitas, quia terminatur ad DEVM obiectum infinitū. Quæ ſi aliàs per ſe, & velut dos, ac dignitas humanæ naturæ cōſideretur, eſt entitatiuè, & abſolutè finita, quia nimirum in purā merāque cadit creaturam, cuius capacitas limitata eſt, ac finita, nec doni abſolutè infiniti natura ſua capax. Dici etiam poteſt infinita gratia lumenque gloriæ Virginalis huiuſcè cæli Empyrei infinitum, eo quod ſecundum noſtrum capiendi modum, capere nequeamus aliter, quam infinitatem quandam gratię, luminiſque glorioſi, dum conſideramus omnium Angelorum, hominumque qui à prima mundi creatione extiterunt, exiſtere poſſunt, exiſtentque vſque ad conſummationem ſæculi gratiam ac gloriam nullo modo accedere poſſe ad Diuinæ Maternitatis dignitatem, ac præcellentiam, & per conſequens ad eius gratiam, & gloriam, quæ ſi ad libellam Critolai appenderetur, rebus omnibus creatis quantumuis eminentiſſimis ac nobitiſſimis præponderaret, vt pote, & graduum intenſione, & obiecti ordiniſque longè eminentioris excellentia præſtantiorem.

Gratia & gloria B. V. immenſa ex obiecto nempe Dei, non autem ex ſe.

B. V. gratia & lumen glorię eſt infinitum ſecundum noſtrum cōcipiendi modum, & quomodo id intelligendum.

30. Veriſſimè enim eximij nonnulli Philoſophi, ac Theologi mihi ſenſiſſe viſi ſunt, dum gradus intenſionis gratiæ, & cuiuſcunque habitus cenſuere eſſe heterogeneos, hoc eſt alterius rationis à primo, ita vt ſemper inter ſeſe differant, & alij alijs præſtantioris altioriſque ordinis, ac naturæ euadant: Quæ ſententia ſi in vlla creatura, in Virgine ſanè noſtra potiſſimùm locum habet. Ipſa enim verè gratiæ, ac gloriæ gradus heterogeneos diuerſæ nimirum altioris, ac præſtantioris rationis, & inter ſe, & à noſtris habuit, cum ipſius quoque Diuina Maternitas fuerit heterogenea, & ſublimioris ordinis quam omnis alia res creata. Quod ſi ita eſt, cum Deipara Virgo Angelos omnes homineſque iam creatos, ac creabiles licet infinitos in numero intenſionis graduum gratiæ, ac gloriæ longè pro vt illi Diuinam Maternitatem dignitatem eminentiſſimam reſpiciunt, ſuperauerit, hique gradus inter ſe differant, & alterius, longèque eminentioris ordinis ac rationis ſint, inferiores ſanè gradus gratiæ Angelorum quantumuis infinitorum, quamuis forent plurimi ac intenſiſſimi, nunquam tamen ad præſtantiam illam eminentiamque Virgineorum actuum, quibus eius intenſa eſt

Gradus intēſionis gratiæ in ſententia quorumdam ſunt heterogenei .i. alterius rationis à primo, ita vt alij alijs altioris ordinis ſint à primo.

Sicut ingens æris, plumbiue pondus nunquam accedit ad dignitatem auri, sic etiã ingens gratia ac gloria, etiam primi Angeli, non accedet ad dignitatem gratiæ ac gloriæ B. V.

est gratia, ac gloria peruenient, cum sint omnes altioris inter se ordinis ac naturę. Quemadmodum enim ingens æris plumbiué pondus, nunquam accedet ad dignitatem auri: Sic etiam gradus gratiæ ac gloriæ etiam supremi Angeli nunquam accedet ad præstantiam gradus Virgineæ gratiæ ac gloriæ, quia altioris est ordinis, vti diximus, & naturæ. Iam cum Virgo Deipara omnes Angelos, hominesque, & actuum multitudine ac intensione, eorundemque præstantiâ, plurimis parasangis excesserit, iure merito secundum nostrum intelligendi modum eius gratia, ac gloria prædicatur quodammodo infinita, prædicatur immensa vniuersumque cælum Empyreum censetur tanti luminis immensitate complere. Quare dicere potest Virgo Sacratissima inquã Domina gloriari, hoc immenso lumine suæ gloriæ, se felicem illam patriam, summâ omnium Angelorum beatorumque lætitia irradiasse. Dicat igitur cum æterna Sapientia cuius semper studiosissima extitit æmulatrix, dicat Eccli. 24.

B. V. fecit vt in cælis oriretur lumen indeficiens.

Ego feci vt oriretur in cælis lumen indeficiens; quæ verba esse ipsius quoque Virginis fatetur Rich. lib. 1. de laud. B. V. c. 3. Licet per lumen illud indeficiens intelligat Christum, *qui in cælis*, inquit, *est lumen indeficiens*. Quod si in cælis eius benedictus Filius est fons luminis vberrimus, erit, & in ipsa velut animato quopiam cælo; ab illo enim verè tanquàm à perenni, indeficientique fonte copiosissimi illi gratiæ, gloriæque riui in Virginem emanarunt, eamque cælum Empyreum, ardore charitatis, luceque eximia Sapientiæ coruscans, artificio planè Diuino effecit, consecrauit.

31. Splendor hic mirificusque cæli huius animati ornatus ob oculos mentis nobis est à dilecto Discipulo propositus Apo. c. 21. dùm ait se vidisse cælum nouum, quod explicare volens qualenam quamque pulchrum, ornatumque foret, non addidit: *Et ego Ioannes vidi Sanctam Ciuitatem Hierusalem nouam descendentem de cælo à Deo, paratam sicut sponsam ornatam viro suo*. Addit posteà Angelum quendam sibi ostendisse eandem

B. V. est Ciuitas Sancta Ierusalem celesti Lumina coruscãs.

Ciuitatem habentem claritatem Dei, & lumen eius simile lapidi precioso tanquam lapidi Iaspidis, sicut crystallum. Et habebat, inquit, *murum magnum, & altum habentem Dei, & habentem portas duodecim, quæ erant duodecim margaritæ. Et erat structura muri eius ex lapide Iaspide. Ipsa verò Ciuitas aurum mundum simile vitro mundo. Et fundamenta muri Ciuitatis, omni lapide precioso ornata. Et platea Ciuitatis aurum mundum, tanquam vitrum perlucidum. Et Templum non vidi in ea. Dominus enim DEVS omnipotens Templum illius est, & Agnus. Et Ciuitas non eget Sole, neque Luna, vt lucebant in ea, nam claritas Dei Illuminauit eam, & lucerna eius est Agnus*. Quæ omnia sicut nobis cælum Empyreum, Dei sedem, domiciliumque beatorum Symbolicè adumbrant, ita, & Virgineum hoc animatumque cælum de quo loquimur, mirificumque eius gloriæ lumen splendoremque repræsentant. Cum igitur ait Ioannes: *vidi Ciuitatem nouam Ierusalem*, intelligit nouum cælum esse Deiparam, quod tũc factum fuisse videtur, cum hæc eadem humillimum illud, Fiat pronuntiauit, Verbumque caro in vtero eius factum est. Tunc enim verè, vt ait Ierem. creauit Dominus nouum (nouum inquam Cælum super terram:) cum mediante Incarnatione Mulier hæc Sanctissima Virum incarnatum nempe Verbum circundedit.

32. Ciuitas vere Sancta Ierusalem, visio Pacis, est Virgo nostra, quia in illa visus est Pacificus Rex magnificatus super omnes Reges vniuersæ terræ. Visus est ille, qui est pax nostra, qui fecit vtraque vnum. Ciuitas inquam sancta est Virgo Sanctissima, quia à primis suæ conceptionis immaculatæ fundamentis in Sanctitate hoc est secundum Dionysium Areop. cap. 4. de Diu. Nom. *in puritate ab omni scelere libera, itemque incontaminata munditia ædificata fuit*, adeoque supernus ille Rex in hac eius puritate, ac munditia sibi complacuit, vt in eam Regiam sedem, domiciliumque velut Metropoli nobilissima, ob insignem gloriam, quam inde sibi prouenturam cognouit, figere decreuerit. De qua magnificè vt assolet Regius Vates: *Magnus Dominus, & laudabilis nimis in Ciuitate Dei nostri in monte Sancto eius*. Psalm. 47. Vnde idem S. Vates ingentem hanc eius gloriam intuens admirabundus dicebat: *Gloriosa dicta sunt de te Ciuitas Dei*. Huius cæli Sanctitatem admirans B. Andr. Cretensis orat. 2. de Dormit. exclamauit: *O' Sancta, & Sanctis Sanctior, & omnis Sanctitatis Sanctissimè Thesaure!* Et vero Deiparam tam eximia Sancti-

B. V. Ciuitas sancta à primo conceptionis suæ instanti in sanctitate, ac puritate fundata.

B. V. Sancta, & sanctis omnibus sãctior, & omnis sanctitatis Sanctissimus Thesaurus.

Sanctitate clarescere fuit omnino conuenientissimum, vt S Bern. Epist. 174. præclarè ostendit, cum dixit: *Ego puto, quod, & copiosior Sanctificationis benedictio in eam descenderit, quæ ipsius non solùm Sāctificaret ortum, sed & vitam ab omni deinceps peccato custodiret immunem, quod nemini alteri in natis quidem mulierum creditur esse donatum. Decuit nimirum Virginem, singularis priuilegio Sanctitatis, ab omni peccato immunem ducere vitam, quæ dum peccati, mortisque pareret peremptorem, munus vitæ, & iustitiæ omnibus obtineret.*

33. Speciem porrò, pulchritudinēque huius animatæ Ciuitatis præclarè expressit Cælius Pannonius sub nomine Ecclesiæ. Quam nos longe concinnius aptare possumus Deiparæ.

B.V. pulchritudo eximia, ipsiusque Ecclesiæ venustatem transcendens.

Noua hæc, & speciosa Virgo est Ecclesia, inquit ille; dicamus nos potiori iure, *est Maria; sponsa pudica, à Deo de cælis descendens, in omni ornatu virtutum spiritualium decora, ideoque parata, cuius odor inæstimabilis nimis in vestimentis eius, quam circumdabant flores rosarum, & lilia conuallium.*

De qua summæ admirationis vox illa cantici est: Quę est ista, quę ascendit per desertum sicut virgula fumi, ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij. Cant. 3. *De cuius pulchritudine loquitur sponsus Christus: Quam pulchra es amica mea, quam pulchra, oculi tui columbarum, absque eo quod intrinsecus latet.* Cant. 4. *Et iterum: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Vbi eadem Hortus conclusus ob varietatem fructuum bonorum; fons signatus ob vbertatem gratiarum describitur, cuius emissiones Paradisus sunt, & summæ voluptates malorum Punicorum.* Hæc Pannonius.

B. V. cælestis Hierusalem est ad nos descendens vt nostris cōmodis prospiciat.

34. Illud porrò quod dicitur de hac noua Hierusalem, quod descendat de cælo à Deo, mirè Virginis nostrę benignissimam, amabilissimam, nostrorūque commodorum cupidissimam naturam ostendit. Cum enim difficillimum sit, vt homo humi hærens, huius insuper corporeæ molis pondere prægrauatus ascendat in cælum, ipsa Virgo beatissima, velut Hierusalem cælestis descendit ad nos, Diuinæque gratiæ nobis manum porrigit, vt à terrenis corporeisque affectibus subleuati, erigamur in cælum, illucque nostram mentem, cogitationem, conuersationemque omnem defigamus.

35. In qua functione Virgo pijssima ipsius Diuinæ gratiæ obire videtur vices. De qua August. libr. 20. de Ciuit. cap. 17. *De cælo,* inquit, *dicitur descendere, quia cælestis gratia est, qua DEVS eam fecit; Et de cęlo quidem ab initio sui descendit, Spiritu S. misso de cælo.* Idem Sanctus Doctor in sententijs nu. 31. Ad cælestis, inquit, Ierusalem non ascendunt consortium, nisi, qui toto corde profitentur, nō proprij operis, sed Diuini esse muneris quod ascendant. Qua de causa Virgo nostra probe sciens non esse humani operis, ac industriæ ad cælestem Hierusalem ascendere, ipsa descendit à Deo ad nos in terras, vt nos reducat ad DEVM, Templumque gloriæ ipsius efficiat.

B.V. ad suos clientulos morientes è cælo descendit, vt eos adiuuet.

39. Vnde passim in Virginis Historijs, ac miraculis legimus eam ad fideles suos clientulos ex hac vita decedētes, è cælo Angelicis comitatam choris hilarem aduenire, eosdemque mira benignitate inuisere, ac blandè consolari consueuisse. Celebris est Vir ille nobilis apud Cæsarium lib. 7. capit. 57. cuno nomine, qui cum militiæ sacrę ad terram sanctam liberandam nomē dedisset, atque in itinere grauissimè esset infirmatus, deque eius salute conclamatum, miram tamen ipse toto ore, oculisque animi lætitiam præseferebat. Quęsitus à circumstantibus socijs illius hilaritatis causam, respondit magna animi tranquillitate: *Quare non gaudeam? Ecce Domina nostra Sancta Maria hic præsens est, & hęc mihi dicit: Cuno, quia reliquisti vxorem, filios, & omnia tua, propter honorem Filij mei, periculis te exponens, ego bene, & plene retribuam tibi. Moxque exclamauit: En video cælum apertum, & in eo sedem mihi pręparatam, ad quam breui sum ascēsurus.* Atque ita non multo post omnibus sacramentis munitus, ad Terram illam cælestem, terram verè, Sanctam, Terrā viuentium, visurus æterna bona Domini, felicissimè auspicijs benignissimæ Virginis emigrauit.

Miles profectus ad terrā Sanctam ibi militaturus à B.V. in morte inuisitur.

40. Et si vero sacratissima Deipara ad plerosque suos clientulos in hora mortis cælo descendere, eisdem tantis in angustijs, ac periculis opitulatura consueuerit, descendit tamen vel maximè ad eos, qui peculiaribus, ardētioribusque eius obsequijs in Parthenijs Sodalicijs sese ipsi deuouerunt. Testis est Diliganus ille Adolescens, qui cum ad supremum illud discriminis plenissimum certamen Virginem gloriosissimam, Præsidem, Patronam-

que aduocasset, votorum suorum compos effectus, eam lectulo adstantē summa animi sui voluptate contemplatus est. Vidit enim illā, manibus pulcherrimam quandam tabellam gestantem, in qua & suum, aliorumque Consodalium, qui in illa congregatione versabantur, Nomina literis aureis exarata visebantur. Benignè ipsum allocuta est Virgo, & breui ex hac vita, feliciterque migraturum ad meliorem, feliciorémque: ac breue quoque Purgatorium perpessurum prædixit. Anno societatis 1590.

B. V. Parthenio Adolescenti moriēti adest, & tabellā in qua ipsius, & reliquorum Consodaliū Nomina aureis literis conscripta ostendit, eius breue Purgatorium prædixit.

41. Testis est alter Viēnensis Adolescens Austriacus, qui cum lectulo suo iam moribundus adstantem Deiparam esset intuitus, magno animi sensu, parique vocis contentione præmissa Salutatione illa pijssima; *Salue Regina*, eam suauissimè allocutus est: *Et vnde hoc mihi*, inquiens, *vt veniat Mater Domini mei ad me?* Cum plura adhuc adderet, inter hæc pia, humillimaque colloquia cum Virgine, loqui desijt, simulque cum Matre Domini sui, ad Dominum obsequiorum suorum in illam mercedem copiosissimam recepturus, abijt. Anno societatis 1594. Innumera huiusmodi Virgineæ benignitatis, facilitatisque in litteris annuis Societatis nostræ erga Sodales Parthenios reperire est exempla. Hæc pro hoc tempore breuiter commemorasse sufficiat. Ad lineam.

42. Illud quoque pulcherrimè Virgini nostræ congruit, quod dicitur de illa cælesti Hierusalem, *ornatam esse viro suo*. Verè enim inter pulcherrima virtutum, gratiarumque, quæ in ipsa refulserunt ornamenta, nullum ęquè gratiosum, ac pulchrum emicuit, atque Vir ille, quem vtero circundedit, qui ei fuit Vir, Sponsus, ac Filius. Vnde si Cornelia Græcchorum Mater Filios ornamenta sua dixit, vt refert Valer. Max. lib. 4 cap. 4. Et si vt refert Iustinus lib. 16. *Olympia, ob æacidum gentem fuit nobilissima, multo tamen nobilior ob Filium Alexandrum Magnum*: Quantò magis dicenda est Virgo Deipara ornata, ac nobilitata Dei Filio verè magno, cui vnus non sufficit orbis, ad immensam ipsius magnitudinem compræhendendam? Hic illi decus omne, hic ornamentum attulit, imo hic Diadema orbis vniuersi eius capiti imposuit, dum eius Filius esse voluit. Præclarè siquidem S. Amad. Hom. 6. *Corona capitis eius Christus est, dicente Sapientissimo Prou. 13. Quod Filius Sapiens corona sit Matris suæ, & quis Sapientior illo, qui Patris est Sapientia?*

43. Reliqua Virginis nostræ ornamenta ab eodem Sponso, ac Filio ei donata eleganter prosecutus est S. Amad. dum Hom. 2. ita loquitur: *Cum Psalmista, de specioso forma præ filijs hominum, deque laude Sponsæ eius loqueretur, cecinit: Adstitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato circundata varietate. Omnis gloria eius abintus, in fimbrijs aureis circundata varietate. Non solùm autem vestitu deaurato, & fimbrijs aureis decoratur, verùmetiam veste stragulata, quam sibi fecit, attestante Salomone Prou. 31. Et omni lapide precioso cooperitur; nulla enim gemma, nullus lapis preciosus, nulla preciosa margarita huic, deest operimento, vt non iam simpliciter preciosum, sed omni preciositate preciosum iure appellari queat. Nam sicut vna preciositas momento momenti, imo vltra omne momentum, & partem momenti discurrens multas efficit preciositates. Sic multæ in vnam conueniunt, vt vnius participatione in vna sint vnum. Et hæc preciositas est charitas, vestis scilicet nuptialis, vestis non habens maculam, vestis impartibilis, inconsutilis, desuper contexta per totum. Qua, per quam, & in qua sunt omnia chara, quæcunque chara sunt, omnia bona, quæcunque bona sunt. Annuli ornant digitos, quia singula opera eius fide, & dilectione clarescunt. Annulus enim significat fidem, & castam dilectionem. Manus eius tornatiles, aureæ, plenæ hyacinthis. Tornatiles ob perfectionem operis, aureæ ob fulgorem Sapientiæ, plenæ hyacinthis ob puram, & feruidam intentionem. Hyacinthus quippè cæruleus, & rubeus, lucidum, & feruens opus demonstrat. Bracchia eius, illo sunt impressa signaculo, de quo Sponsus: Pone me signaculum super brachium tuum. Aut certè eius dexteram operit ignea lex, & sinistra rutilat purpurá Dominicæ Passionis. Auribus dependent inaures obedientiæ. Crines ligat vitta disciplinæ. Pectus exornant monilia mundissimarum, & lucidissimarum cogitationum. Torquis additur collo eius, quo soliti sunt Secundi in Regno coronari. Ipsa enim singularis regnat in Regno Dei, & Christi, dehinc sub illa, & post illam Sancti altissimi. Caput eius, Virginitatis gloria obumbratur, charitatisque coccino velatur. Benedictio Domini super illud, & benedictione omnium gentium repletur. Coronatur etiam coronis omnium populorum, & exaltatione cunctorum promouetur. Cerne in diademate*

Filius Dei Matrem Suam, natus ex ea pulcherrimo diademate coronauit.

Quam varius, & quā preciosus sit B Virginis ornatus ipsi à Sponso Filio donatus.

eius

eius Sanctorum concentum vibratum à repercusso lumine, cerne sculptos lapides, gemmas vernantes, stellas coruscantes, Patriarchas præmonstrantes, Apostolos comitantes, Martyres triumphantes, Confessores, & Virgines exultantes. Corona illa rosis rubescit, lilys albescit, pallescit violis, viret laureis, palmis densatur, oleis impinguatur, omni fructu repleta, omni suauitate referta. Hæc ille de ornamentis Virgineæ huius Hierusalem Ciuitatis quibus à Viro suo decorari meruit, pluraque alia quæ breuitatis causa omisimus.

44. Iam ad Virginis mirificum illud lumen gloriæ, quo ad instar cæli Empyrei radiat B. Virgo rursus accedamus, quod nobis longè clarissimum subtilissimumque, vt vult D. Thomas, ostendit Apostolus, vt auri, vitri, crystalli, variarumque gemmarum ac margaritarum sileamus splendores, his verbis: *Et Ciuitas non eget Sole, neque Luna, vt luceant in ea, nam claritas Dei illuminauit eam, & Lucerna eius est Agnus*.

B.V tanquã Cælum empyreum charitas Dei illuminat, & Lucerna eius est Agnus.

Verè animatum hoc cælum, Ciuitasque Virginea non eget Sole, neque Luna, vel eorum splendore, quia Lumen illud gloriæ infinitum, infinitæ Virginis correspondens gratiæ, secundum nostrum concipiendi modum, vt ante diximus, illam illuminauit adeo, vt eam transradiatam Ioannes Taulerus fuisse asseuerauerit. Lumen nimirum hoc, est verissima Dei claritas, quâ Virgo Diuinam adhuc in terris cõtemplans Essentiam mirifice, adeoque copiosè irradiata fuit, vt toto eius ore, oculisque emicaret. Aspectus hic Diuinitatis ad instar Solis eius mentem, animumque illuminabat. Humanitas verò Filij vtero ipsius delitescens, ad instar Lunæ, ac Lucernæ luculentissimæ ipsius quoque illuminabat corporeos oculos, reliquaque Sacratissima eius membra, atque ita felicitatem illam beatorum in vtroque homine, dum adhuc in terris viueret, consecuta fuisse videbatur.

Lux Cæli Virginei est lumen gloriæ, quo etiam in terris emicabat.

Nec immerito cælestis ille Agnus qui tollit peccata mundi, Lucernæ comparatur; siquidem multo ante eundem Isaias accensæ lampadi contulit: *Egrediatur vt splendor Iustus eius, & Saluator eius vt lampas accendetur*. Diuinitas Verbi nempe splendor fuit, quo humanitatis testea lampas ex luto carnis nostræ composita, oleoque Spiritus S. charismatum in vtero Virginis infusa, mirificè refulsit in Virginę, adeo vt canere de hoc animato Empyreo cælo cum S. Aug. & B. Card. Damiano possimus:

Christus est splendor, & lampas accensa.

Non alternat Luna vices, Sol, vel cursus Syderum,
Agnus est felicis vrbis Lumen iocidum.

45. Quod si in sententia S. Augustini in Sententijs nu. 221. & in libr. de Ciuit. Dei. *Amor Dei sibi facit Ciuitatem Ierusalem, sicut Babylonem amor sæculi*; facile perspicimus iure merito Deiparam dici, esseque Ierusalem cælestem, cęlum Empyreum, Deique Sedem, eo quod præ cæteris creaturis omnibus ratione præditis Diuinus amor sibi in eius corde Sedem, Domiciliumque defixerit. Quare ob ardentissimam hanc ipsius charitatem, quâ fieri beata Hierusalem, & cælum Empyreum promeruit, eam Sphæræ ignis, quæ sub concauo est Lunæ, comparare S. Amad. Hom. 2. non dubitauit: *Rubet*, inquiens, *vt Sphæra ignea, vt Regis purpura, vt coccus bis tinctus, præferens amorem Dei, & proximi*. Summum hunc amorem Virginis, in DEVM, expressit idem Gers. Tract. 2. in Mag. cum dixit. *Mariam in via summè vnitam fuisse Sponso, per charitatis affectum, in eumque transformatam, nilque restare aliud, quam Spiritualis matrimonij castissimã consummationem, in cælo tandem faciendam, quam ipsa verecundè insinuare visa fuit, cùm dixit: Osculetur me osculo oris sui.*

Amor Diuinus B. V. Hierusalem cælestem effecit.

B.V. rubebat & ardebat vt sphęra ignea.

Maria in via summè vnita fuit sponso in eumq; transformata.

Item cùm pudicè indicauit: Lectulus noster floridus. Quæ omnia ardentissimum Virginis in DEVM amorem spirant:
Amor, inquit ille, *igneus est. Lampades eius lampades ignis, atque flammarum.*
Propterea neque se in se continere, quin assimilationem quærat sibi facere; semper inquietus est, quousque pertingat ad intimum rei quam diligit. Vnde vocat Diuinus Dionys. vim amoris esse quoddam semper mobile, incessabile, calidum, acutum, feruidum, superferuidum.
Quid igitur æstimas faciet Sponsa talibus ad Sponsum succensa flammis amoris, nisi vt inquirat intimos eius amplexus, in illisque refrigerium, tota toti coniuncta inueniat?
Expectat tamen Pudicitia Virginalis tempus beneplaciti sponsi, diemque statutum pro nuptijs anticipare non audet. Facit interea quod sibi fas est, petit ad solatium, petit ad refrigerium æstuantis ardoris sui osculum Sponsi, castissima suauitate iucundum:
Osculetur me, inquit, osculo oris sui.
Vidimus raptam, videmus exultantem extra se sponsum. Ipsa petit osculum, nec explicat cuius.

B. V. ardentissimus in DEVM amor.

B. V. Parthenio Adolescenti morienti adest, & tabellã in qua ipsius, & reliquorum Confodaliũ Nomina aureis literis conscripta ostendit, eius breue Purgatorium prædixit.

que aduocasset, votorum suorum compos effectus, eam lectulo adstantẽ summa animi sui voluptate contemplatus est. Vidit enim illã, manibus pulcherrimam quandam tabellam gestantem, in qua & suum, aliorumque Confodalium, qui in illa congregatione versabantur, Nomina literis aureis exarata visebantur. Benignè ipsum allocuta est Virgo, & breui ex hac vita, feliciterque migraturum ad meliorem, feliciorremque ac breue quoque Purgatorium perpessurum prædixit. Anno societatis 1590.

41. Testis est alter Viênensis Adolescens Austriacus, qui cum lectulo suo iam moribundus adstantem Deiparam esset intuitus, magno animi sensu, parique vocis contentione præmissa Salutatione illa pijssima; *Salue Regina*, eam suauissimè allocutus est: *Et vnde hoc mihi*, inquiens, *vt veniat Mater Domini mei ad me?* Cum plura adhuc adderet, inter hæc pia, humillimaque colloquia cum Virgine, loqui desijt, simulque cum Matre Domini sui, ad Dominum obsequiorum suorum in illam mercedem copiosissimam recepturus, abijt. Anno societatis 1594. Innumera huiusmodi Virgineæ benignitatis, facilitatisque in litteris annuis Societatis nostræ erga Sodales Parthenios reperire est exempla. Hæc pro hoc tempore breuiter commemorasse sufficiat.

Ad lineam.

42. Illud quoque pulcherrimè Virgini nostræ congruit, quod dicitur de illa cælesti Hierusalem, *ornatam esse viro suo*. Verè enim inter pulcherrima virtutum, gratiarumque, quæ in ipsa refulserunt ornamenta, nullum æquè gratiosum, ac pulchrum emicuit, atque Vir ille, quem vtero circundedit, qui ei fuit Vir, Sponsus, ac Filius. Vnde si Cornelia Græcchorum Mater Filios ornamenta sua dixit, vt refert Valer. Max. lib. 4 cap. 4. Et si vt refert Iustinus lib. 16. *Olympia, ob æacidum gentem fuit nobilissima, multo tamen nobilior ob Filium Alexandrum Magnum*: Quantò magis dicenda est Virgo Deipara ornata, ac nobilitata Dei Filio verè magno, cui vnus non sufficit orbis, ad immensam ipsius magnitudinem compræhendendam? Hic illi decus omne, hic ornamentum attulit, imo hic Diadema orbis vniuersi eius capiti imposuit, dum eius Filius esse voluit. Præclarè siquidem S. Amad. Hom. 6. *Corona capitis eius Christus est, dicente Sapientissimo Prou. 13. Quod Filius Sapiens corona sit Matris suæ, & quis Sapientior illo, qui Patris est Sapientia?*

Filius Dei Matrem Suam, natus ex ea pulcherrimo diademate coronauit.

43. Reliqua Virginis nostræ ornamenta ab eodem Sponso, ac Filio ei donata eleganter prosecutus est S. Amad. dum Hom. 2. ita loquitur: *Cum Psalmista, de specioso forma præ filijs hominum, deque laude Sponsæ eius loqueretur, cecinit: Adstitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato circundata varietate. Omnis gloria eius abintus, in fimbrijs aureis circundata varietate. Non solùm autem vestitu deaurato, & fimbrijs aureis decoratur, verùm etiam veste stragulata, quam sibi fecit, attestante Salomone Prou. 31. Et omni lapide precioso cooperitur; nulla enim gemma, nullus lapis preciosus, nulla preciosa margarita huic, deest operimento, vt non iam simpliciter preciosum, sed omni preciositate preciosum iure appellari queat. Nam sicut vna preciositas momento momenti, imo vltra omne momentum, & partem momenti discurrens multas efficit preciositates. Sic multæ in vnam conueniunt, vt vnius participatione in vna sint vnum. Et hæc preciositas est charitas, vestis scilicet nuptialis, vestis non habens maculam, vestis impartibilis, inconsutilis, desuper contexta per totum. Qua, per quam, & in qua sunt omnia chara, quæcunque chara sunt, omnia bona, quæcunque bona sunt. Annuli ornant digitos, quia singula opera eius fide, & dilectione clarescunt. Annulus enim significat fidem, & castam dilectionem. Manus eius tornatiles, aureæ, plenæ hyacinthis. Tornatiles ob perfectionem operis, aureæ ob fulgorem Sapientiæ, plenæ hyacinthis ob puram, & feruidam intentionem. Hyacinthus quippè cæruleus, & rubeus, lucidum, & feruens opus demonstrat. Bracchia eius, illo sunt impressa signaculo, de quo Sponsus: Pone me signaculum super brachium tuum. Aut certè eius dexteram operit ignea lex, & sinistra rutilat purpurâ Dominicæ Passionis. Auribus dependent inaures obedientiæ. Crines ligat vitta disciplinæ. Pectus exornant monilia mundissimarum, & lucidissimarum cogitationum. Torquis additur collo eius, quo soliti sunt Secundi in Regno coronari. Ipsa enim singularis regnat in Regno Dei, & Christi, dehinc sub illa, & post illam Sancti altissimi. Caput eius, Virginitatis gloria obumbratur, charitatisque coccino velatur. Benedictio Domini super illud, & benedictione omnium gentium repletur. Coronatur etiam coronis omnium populorum, & exaltatione cunctorum promouetur. Cerne in diademate*

Quam varius, & quã preciosus sit B Virginis ornatus ipsi à Sponso Filio donatus.

eius

eius Sanctorum concentum vibratum à repercuſſo lumine, cerne ſculptos lapides, gemmas vernantes, ſtellas coruſcantes, Patriarchas præmonſtrantes, Apoſtolos comitantes, Martyres triumphantes, Confeſſores, & Virgines exultantes. Corona illa roſis rubeſcit, lilijs albeſcit, palleſcit violis, viret laureis, palmis denſatur, oleis impinguatur, omni fructu repleta, omni ſuauitate referta. Hæc ille de ornamentis Virgineæ huius Hieruſalem Ciuitatis quibus à Viro ſuo decorari meruit, pluraque alia quæ breuitatis cauſa omiſimus.

44. Iam ad Virginis mirificum illud lumen gloriæ, quo ad inſtar cæli Empyrei radiat B. Virgo rurſus accedamus, quod nobis longè clariſſimum ſubtiliſſimumque, vt vult D. Thomas, oſtendit Apoſtolus, vt auri, vitri, cryſtalli, variarumque gemmarum ac margaritarum ſileamus ſplendores, his verbis: *Et Ciuitas non eget Sole, neque Luna, vt luceant in ea, nam claritas Dei illuminauit eam, & Lucerna eius eſt Agnus.*

B.V tanquā Cælum empyreum charitas Dei illuminat, & Lucerna eius eſt Agnus.

Verè animatum hoc cælum, Ciuitaſque Virginea non eget Sole, neque Luna, vel eorum ſplendore, quia Lumen illud gloriæ infinitum, infinitæ Virginis correſpondens gratiæ, ſecundum noſtrum concipiendi modum, vt ante diximus, illam illuminauit adeo, vt eam tranſradiatam Ioannes Taulerus fuiſſe aſſeuerauerit. Lumen nimirum hoc, eſt veriſſima Dei claritas, quâ Virgo Diuinam adhuc in terris cōtemplans Eſſentiam mirifice, adeoque copiosè irradiata fuit, vt toto eius ore, oculiſque emicaret. Aſpectus hic Diuinitatis ad inſtar Solis eius mentem, animumque illuminabat. Humanitas verò Filij vtero ipſius deliteſcens, ad inſtar Lunæ, ac Lucernæ luculentiſſimæ ipſius quoque illuminabat corporeos oculos, reliquaque Sacratiſſima eius membra, atque ita felicitatem illam beatorum in vtroque homine, dum adhuc in terris viueret, conſecuta fuiſſe videbatur.

Lux Cæli Virginei eſt lumen gloriæ, quo etiam in terris emicabat.

Nec immerito cæleſtis ille Agnus qui tollit peccata mundi, Lucernæ comparatur; ſiquidem multo ante eundem Iſaias accenſæ lampadi contulit: *Egrediatur vt ſplendor Iuſtus eius, & Saluator eius vt lampas accendetur.* Diuinitas Verbi nempe ſplendor fuit, quo humanitatis teſtea lampas ex luto carnis noſtræ compoſita, oleoque Spiritus S. chariſmatum in vtero Virginis infuſa, mirificè refulſit in Virginę, adeo vt canere de hoc animato Empyreo cælo cum S. Aug. & B. Card. Damiano poſſimus:

Chriſtus eſt ſplendor, & lampas accenſa.

Non alternat Luna vices, Sol, vel curſus Syderum,
Agnus eſt felicis vrbis Lumen indeficiduum.

45. Quod ſi in ſententia S. Auguſtini in Sententijs nu. 221. & in libr. de Ciuit. Dei. *Amor Dei ſibi facit Ciuitatem Ieruſalem, ſicut Babylonem amor ſæculi;* facile perſpicimus iure merito Deiparam dici, eſſeque Ieruſalem cæleſtem, cęlum Empyreum, Deique Sedem, eo quod præ cæteris creaturis omnibus ratione præditis Diuinus amor ſibi in eius corde Sedem, Domiciliumque defixerit. Quare ob ardentiſſimam hanc ipſius charitatem, quâ fieri beata Hieruſalem, & cælum Empyreum promeruit, eam Sphæræ ignis, quæ ſub concauo eſt Lunæ, comparare S. Amad. Hom. 2. non dubitauit: *Rubet,* inquiens, *vt Sphæra ignea, vt Regis purpura, vt coccus bis tinctus, præferens amorem Dei, & proximi.*

Amor Diuinus B. V. Hieruſalem cæleſtem effecit.

B.V. rubebat & ardebat vt ſphęra ignea.

Summum hunc amorem Virginis, in DEVM, expreſſit idem Gerſ. Tract. 2. in Mag. cum dixit. *Mariam in via ſummè vnitam fuiſſe Sponſo, per charitatis affectum, in eumque transformatam, nilque reſtare aliud, quam Spiritualis matrimonij caſtiſſimā conſummationem, in cælo tandem faciendam, quam ipſa verecundè inſinuare viſa fuit, cùm dixit: Oſculetur me oſculo oris ſui.*

Maria in via ſummè vnita fuit ſponſo in eumqȝ transformata.

Item cùm pudicè indicauit: Lectulus noſter floridus. Quæ omnia ardentiſſimum Virginis in DEVM amorem ſpirant:

Amor, inquit ille, *igneus eſt. Lampades eius lampades ignis, atque flammarum.*
Propterea neque ſe in ſe continere, quin aſſimilationem quærat ſibi facere; ſemper inquietus eſt, quouſque pertingat ad intimum rei quam diligit. Vnde vocat Diuinus Dionyſ. vim amoris eſſe quoddam ſemper mobile, inceſſabile, calidum, acutum, feruidum, ſuperferuidum.

B. V. ardentiſſimus in DEVM amor.

Quid igitur æſtimas faciet Sponſa talibus ad Sponſum ſuccenſa flammis amoris, niſi vt inquirat intimos eius amplexus, in illiſque refrigerium, tota toti coniuncta inueniat?
Expectat tamen Pudicitia Virginalis tempus beneplaciti ſponſi, diemque ſtatutum pro nuptijs anticipare non audet. Facit interea quod ſibi fas eſt, petit ad ſolatium, petit ad refrigerium æſtuantis ardoris ſui oſculum Sponſi, caſtiſſima ſuauitate iucundum:
Oſculetur me, inquit, oſculo oris ſui.
Vidimus raptam, videmus exultantem extra ſe ſponſum. Ipſa petit oſculum, nec explicat cuius.

Cur ita? Reputat enim illud omnes intelligere, quod solùm ipsa cogitat, quod vnicum ipsa desiderat, quod totum cor eius occupat.

Sicut illa Philetro capta de Domino aiebat: Si tu sustulisti eum dicito mihi. Atque ita petebat osculum exercendæ dilectionis mutuæ gratia, nihil requirens, nil intendens in osculo præter amorem, vt nimirum ametur, & amet.

B. V. Sola super omnes animas viatricus posita Osculo Dei Sponsi sui.

Et verè sola inter omnes, & super omnes animas viatrices anima Mariæ posita fuit tali osculo Dei Sponsi sui, dum viueret.

Erat siquidem tota semper mundissima, nunquam egens reconciliatione, erat gloria plena, super omnes benedicta, non egens nouis muneribus, licet augerentur. Ipsa tamen magis amari, & amare dilectoque suo frui proximè iam adstatum patriæ peroptabat. Hæc Gerson, quibus sane eximium Deiparæ in DEVM amorem nobis ostendit, ex quo colligere possumus, eam iure merito nouam Ierusalem à Ioanne descriptam vocitari, siquidem Diuinus Amor sicut Ierusalem in terris, ita Amor proprius Babylonem ædificat.

46. Ne porrò quispiam hanc de proprio sensu nostro deprompta m fuisse arbitretur appellationem, audiat Richard. Laurentinum mirum, ac pium Virginis encomiastem lib. 11. de Laud. Virg. qui vbi dixisset Mariam esse Ciuitatem Ierusalem pacificamque nostram, quæ filio reconciliauit peccatores, indeque descriptionem S. Ioannis recitasset, obseruandum monet, quod dilectus Discipulus huic visioni specialiter nomen suum apposuerit, ad insinuandum specialem esse gratiam videre ac intelligere Mariæ dignitatem, totumque hoc Diuinæ gratiæ adscribendum esse, quæ nulli post Christum tantum de secretis Virginis reuelauit, quãtum Ioanni, cuius peculiariter curæ à Christo commissa fuerat.

Specialis est gratia intelligere Mariæ dignitatem, quam vidit S. Ioannes Euangelista.

Atque hæc de lumine gloriæ, animati huius cæli Empyrei, quod Ierusalem cælestis nobis, tot lucentibus gemmis, auro crystalloque adumbrauit, dixisse sufficiat. Ad alias cęli Empyrei proprietates accedamus.

B. V. cælum incorruptibile, quia fuit Semper Virgo.

47. Inter reliquas cælorum proprietates non inter postremas numeratur incorruptibilitas. Vnde Rupertus Abbas Deiparam, ob Virginitatis incorruptionem, quam ante partum, in parte, & post partum illibatam seruauit, cælo incorruptibili eam conferre non dubitauit. Et verò si materiam cælorum diuersæ rationis esse, à materia sublunarium, ex sententia potissimùm Aristotelis, aliorumque Philosophorum non vulgarium asseramus, facile intelligemus quænam sit Virgineæ huius incorruptionis radix, & causa. Cùm hi eo potissimùm niti fundamento ad cælorum asserẽdam incorruptionem consueuerint, quod ea materiâ, qua constant sublunaria minimè sint compositi, siquidem ea, radix est corruptionis. Cùm igitur Virginis gloriosissimæ corpus, & anima inter omnes mortales, qui sub hoc orbe Lunæ, à primis mundi exordijs vixere, & ad eius vsque finem victuri sunt, fuerint præstantissima, & altioris cuiusdam ordinis, vtpotè quemadmodum ante diximus Angelificata quodammodo, nullaque originalis peccati labe supra cõmunem terrigenarum ordinem, ab instanti conceptionis contaminata, fuerintque quasi materia quædam à sublunaribus longè diuersa, procliue sanè fuerit inferre Deiparam nulli corruptioni obnoxiam extitisse, verùm incorruptione animi, corporisque ad instar cæli fuisse dotatam, vtpotè quæ Sancta Sanctorum fuerit, ipsumque Sanctum Sanctorum genuerit, quem Pater non dedit videre corruptionem.

B. V. corpus, & anima inter omnes homines perfectissima fuerunt.

48. Et licet hęc animi, corporisque, morumque omnium incorruptio totius vitæ decursu veluti pulcherrimo cælo, in Virgine resplenduerit, resplenduit tamen potissimùm in eius illibata Virginitate, qua purissimè concepit, ediditque mundo communem omnium Saluatorem. De partu hoc admirabili, qui Virgini integritatem amplificauit B. Petrus Card. Dam. Tom. 4. qui nondum in lucem prodijt orat. 50. sic Deiparam alloquitur; *O' gloriosa Puerpera, in qua sola reperitur fæcunda Virginitas, quæ sic ex intemeratis visceribus Filium protulisti, vt illibatæ pudicitiæ integritas cresceret, non libido Virginalis clausuræ signaculum violaret;* Et paucis interpositis sic cecinit:

B. V. Cęlum corruptionis expers suæ Virginitate.

Creuit in ortu Prolis
Integritas pudoris.

De quo partu Virgineo, atque incorrupto S. Aug. serm. 15. de Tempore: *Creuit in eius partu integritas corporis, potius quam decreuit, & Virginitas ampliata est potiùs quam fugata.* Et D. Idelphonsus lib. de Virginit. B. V. cap. 2.

Hanc

Hanc domum ingrediens, ſcilicet Dei Filius, non pudoris ſpolia tulit, ſed egrediens integritate donauit. Quaſi Virgo poſt partum Virginior, integriorque euaſerit. Quod ſanè nobis minimè mirum videri debet, cum Manum illam Saluatricem Omnipotentis Dei peperit. De partu hoc præclarè S. Amad. Hom. 4. *Porrò Dei Genitrix*, inquit, *nec in carne delectata, nec carne cruciata, & in Conceptione Virginior, & in partu extitit ſanior, obſtetricante illa Manu, de qua per Pſalmiſtam Deo dicitur* Pſ. 118. *Fiat manus tua, vt ſaluet me*.

B.V. in conceptione Verbi Virginior reddita.

Manus quippe Dei Vnigenitus Patris appellatur, per quem fecit ſæcula. Hæc Manus facta, quando incarnata, non ſolùm nullum vulnus inflixit, verùm atteſtante Propheta Iſa. 53. *Languores noſtros ipſa tulit, & dolores noſtros ipſa portauit. Planè Manus iſta plena remedijs, plena medicinis ſanauit omnem languorem, morbos expulit, mortuos ſuſcitauit*, &c.

Manu Dei Patris eſt eius Filius.

49. Reſplenduit denique incorruptio hæc Virginalis, in eius ex hac vita deceſſu in quo corpus illud, quod incomprænhenſum cælorum comprænhendit Opificem omnis corruptionis expers conſeruatum eſt, donec rurſus imperio Filij beatiſſimæ illi animæ indiſſolubili vinculo ſociatum eſt. De hoc argumento conſulendus D. Auguſt. lib. de Aſſumpt. Tomo. 9. ipſius Operum. Ad hanc Virginalem incorruptionem mundo luculentius oſtendendam Spiritus S. in Sacris litteris partum Virginis, ijs rebus contulit, quæ rem totam mirificè nobis ob oculos proponunt. Subindè enim confert productioni lucis. Sic Euangelicus Propheta Iſa. 62. *Propter Sion non tacebo, & propter Ieruſalem non quieſcam, donec egrediatur vt ſplendor iuſtus eius, & Saluator eius vt lampas accendatur*. Quæ verba expendens S. Cyrillus Alex. lib. 10. in Iſaiam: *Salutare*, inquit, *Dei quid aliud quam Verbum Patris, quod ob ſalutem humani generis carnem aſſumpſit? Ita namque per Iſaiam ait. Videbunt gentes iuſtitiam meam, & Salutare meum ſicut lampas accendetur*. Vbi inſinuatur nobis Saluatorem ea ratione, ex vtero Virginali proceſſiſſe, qua è cælo aut ſydere quopiam lumen emicare conſueuit.

Corpus B.V poſt mortem incorruptū.

Sicut enim hic idem Virginis Filius ex vtero fæcundæ memoriæ Dei Patris proceſſit vt Lumen de Lumine, in ſplēdoribus Sanctorum ante Luciferum, ſic idem in tempore, velut lux ſplendidiſſima illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum egreſſus eſt de Virgine. Hinc præclarè melliſluus Bernar. Hom. 2. ſuper. Miſſ. *Maria*, inquit, *optiſſimè ſyderi comparatur, quia ſicut ſine ſui corruptione, ſydus ſuum emittit radium, ſic abſque ſui læſione Virgo parturit Filium. Nec ſyderi radius ſuam minuit claritatem, nec Virgini Filius ſuam integritatem. Ipſa eſt igitur nobilis illa ſtella ex Iacob orta*. Num. 24. *cuius radius vniuerſum orbem illuminat, cuius ſplendor, & præfulget in ſupernis, & inferos penetrat, terras etiam perluſtrans, & calefaciens magis mentis, quam corpora, fouet virtutes, excoquit vitia*.

Natiuitas Chriſti temporaria ex Matre ſimilis æternæ ex Patre.

B.V. peperit abſque corruptione Filium ſicut ſtella radium.

50. Quod ſi iuxta Hebraicum legamus textum vaticinium illud Iſaiæ, adhuc multo magis incorruptio Virginis noſtræ eluceſcet: Siquidem legitur: *Donec egrediatur vt Fulmen iuſtus eius*. Vere enim Dei Filius caro factus, fuit Fulgur illud quod exijt ab oriente vteri Virginalis, & apparuit in occidente tenebricoſi mundi huius ad terrendos timore Sancto, illuminandoque mortales. Vnde, & oraculum Apollinis, eius Natiuitatem Argonautis prædicare compulſum, ortam ipſius egreſſui Fulminis comparauit, dum cecinit:

Chriſti natiuitas eruptioni Fulminis perſimilis.

Aſſidua virtute decus ſublime parate
Atque vnum, ſic mando DEVM, qui cuncta gubernat.
Cæleſti reſidens ſolio colite, atque timete:
Illius æternum atque ante omnia ſæcula Verbum
Neſcia Virgo Viri noſtras emittet in aures;
Quod velut igniferis impulſa ſagitta procellis
Edomitum reddet Diuino munere mundum.

Apollo Delphicus Argonautis partum Virginis Fulmini perſimilem prædixit.

Quæ ſanè comparatio mirificè Virgineam hanc de qua agimus integritatem nobis ob oculos proponit. Quemadmodum enim fulmen integra, & illęſa relinquit omnia in quibus nullam inuenit reſiſtentiam (: vnde, & gladium, illæſa vagina liquefacit:) ſic Dei Filius intacta Virginitate Matris conſeruata, in mundum hunc, Cacodęmonis vim omnem labefactaturus irrupit.

51. Idem Diuiniſſimus Spiritus conceptum partumque Virginis noſtrę confert rori vellus illud Gedeonis Iud. 6. infundenti, necnon imbri lento placidoque illapſu terram irriganti, ac fęcun-

cundanti. Vnde hoc afflatus Spiritu canebat Dauid de Messiæ aduentu Psal. 71. *Descendet sicut pluuia in vellus, & sicut stillicidia stillantia super terram.* Quasi dicat Vates Regius: Dei Filius humanum genus de captiuitate Satanica liberaturus, non solùm ad instar roris in Vteri Virginalis vellus placidissimè, absque strepitu ingredietur, & egredietur, absque vlla læsione ipsius velleris, replendo concham humanæ naturæ rore gratiæ, verùm etiam ad instar stillantis pluuiæ leniter, suauiterque Virgineam illam terrã absq; vllo puritatis integritatisq; preiudicio irrigabit fecũdabitque. Agnouit Deiparę illibatã integritatem incorruptionemque animati huius cæli in hiscé verbis; Descendet sicut pluuia in vellus, Diuus Ambr. serm. 13. in Natiuit. Domini. *Quid,* inquiens, *tam silenter, & sine strepitu fit, quàm cùm imber in lanæ vellus infunditur? nullius aures sono verberat, nullius corpus humore repercussionis aspergit, sed sine inquietudine hominum, per multiplices effusum partes toto corpore in se trahit. Rectè ergo Maria velleri comparatur, quæ ita concepit Dominum, vt toto eũ hauriret corpore, nec eius discissurã corporis pateretur; sed esset mollis ad obsequiũ, solida Sanctimonia. Rectè inquã Maria velleri comparatur, de cuius fructu Salutaria populis vestimenta texuntur. Vellus plane Maria est, siquidem de molli sinu eius. Agnus egressus est, qui, & ipse Matris Lanificium, hoc est carnem gestans, molli vellere cunctorum operit vulnera populorum. Omne enim peccati vulnus Christi lana suffunditur, Christi souetur sanguine, & vt sanitatem recipiat Christi indumento vestitur.* Hactenus Ambros.

Conceptus Verbo in vtero Virginis similis illapsui roris in vellus, & stillicidiis in terram decurrentibus.

B. V. vellus de quo salutaria populis vestimenta texuntur.

B. V. suo vellere Agnum Dei induit, dum eum in lucem edidit.

Eadem Psalmistæ verba dilucidantem si placet etiam audiamus Bernardum Hom. 2. super Missus: *Quid illud Gedeonis vellus significat,* inquit ille, *quod vtique de carne tonsum, sed sine vulnere carnis in area ponitur, & nunc quidem lana, nunc verò area rore perfunditur, nisi carnem assumptam de carne Virginis, & absque detrimento Virginitatis? Cui vtique distillantibus cælis, tota se infudit plenitudo Diuinitatis, adeo vt ex hac plenitudine omnes accepèrimus, qui verè sine illa non aliud quam terra arida sumus.*

Huic quoque Gedeonico facto, propheticum dictum pulchrè satis conuenit. Descendet sicut pluuia, &c. Pluuia quippè voluntaria, quam segregauit DEVS hæreditati suæ, placidè, & absque strepitu operationis humanæ suo se quietissimo illapsu Virgineum demisit in vterum. Sic Bernardus.

52. Illibatam hanc Virginis puritatem atque integritatem mirè, aurea sua eloquentia gratioso dialogismo expressit Diuus Chrysostomus Hom. de Annunc. in qua cum Patrem æternum Gabrielem ad Virginem amandantem introduxisset, ipsam quoque Angelum sic secum de mysterio tam sublimi discurrentem quasi in scena exhibuit: *Noua res hæc est cuius intelligentia nullis verbis explicari potest. Quem metuant Cherubin, quem Seraphin intueri non possunt, quem omnes virtutes Angelicæ compræhendere nequeunt, modo quodam speciali nunciatur cum Puella Virgine conuersaturus. Nunquid potest Virginis vterus eum capere, qui compræhendi non potest? Verè mysterium magnum, & venerandum. Sic Angelo cogitanti: Quid, inquit Dominus, turbaris ò Gabriel nouitate rei? Nonnè paulò ante sterilis concepit Ioannem, & peperit? Quid est quod ego non possim efficere? Cur igitur dubitas? Tum Angelus: Naturæ, inquit, errores Domine corrigere, membra mortua ad vitalem vim reuocare, naturæ præcipere vt liberos gignat, senescentem stipulam ad viridem formam reducere, terram infæcundam efficere statim manipulorum Matrem solitum est tuæ virtutis opus: Virginem verò sine viri congressu parere superat naturæ leges, præsentiamque tuã in puella denunciat, vt quem cæli terræque termini non capiunt, Virginis vterus compræhendat. Ad hæc Dominus: Quomodo, inquit, me tabernaculum Abrahæ potuit continere? Quoniam, ait Angelus, hospitalitatis pelagus habebat. Verùm illic ò Domine te conspicuum. Abrahæ præbuisti in ostio tabernaculi, & pertransisti, qui comples omnia. Quomodo autem feret Maria Diuinitatis ignem? Solium tuum ardat splendore illustratum, & Virgo te ferre poterit vt non comburatur?* Conclusit tandem Dominus, Virginitatemque Mariæ illæsam permansuram ostendit, quod Verbum specie pluuiæ in eius vterum, absque vllo strepitu corruptionesque esset illapsurum: *Si læsit,* inquit Dominus, *rubum ignis in Solitudine, lædet quoque omnino Mariam mea præsentia. Sin ignis ille, qui Diuini mei ignis præsentiam significabat, rubum potius irrigauit, quam combussit, quid de veritate dices non igne flammæ, sed in pluuiæ specie descendente?* Hactenus Chrysostomus.

Angelus Gabriel Incarnationem Verbi capere nequit.

Dialogismus inter Deum, & Angelum Gabrielem de Incarnatione.

M. in Incarnatione Rubus ardens incõbustus.

53. Quæ sanè siue pluuiæ, siue roris generatio, animati huiuscé nostri cæli mirè nobis ob oculos proponit incorruptionem. Vnde Vates Regius Psal. 109. hoc nobis insinuare volens, de

de Saluatoris nostri, siue ęterna, siuè tẽporali Natiuitate canebat: *In splẽdoribus Sanctorum ex vtero ante Luciferum genui te:* Quasi diceret, vt Tertullianus libr. 5. cont. Marc. c. 9. interpretatur, *ex solo vtero generaui te, sine viri semine, ante Luciferum, quia ante omnem conditam creaturam etiam Angelicam, ab omni æternitate, vt fieres homo in intemerato vtero Virginis decreui, voluique tuam generationem in tempore, meã illam in æternitate, incorruptione æmulari.*

B.V. instar auroræ rorẽ cælestem nẽpe Filium absque vlla læsione peperit.

Quod si Hebraicum textum sequamur, & locum hunc ita interpretemur: *Ex vtero auroræ ros natiuitatis tuæ;* longè clarius cæli huiuscé nostri diuinissimi elucescet incorruptio. Siquidẽ hic Auroram ostendit esse Virginem; Rorem verò Dei Filium. Quemadmodum igitur Aurora pulcherrima, roseo suo vultu orbem illuminãs, exhilaransque, simul Rorem purissimum purissimè, absque corruptione emittit. Sic Virgo nostra (, quam Angeli, ad instar Auroræ Sole Iustitiæ grauidæ, ad mundum hunc illuminandum aduentantem contemplantes dicebant: *Quæ est ista, quæ progreditur quasi Aurora consurgens:*) Christum rorem amabilem, rorem tot Patrum votis expetitum mundo, ad eius sterilitatem fœcundandam edidit. Verè Aurora nobis Virgo extitit; cuius rei causam B. Petrus Card. Dam. serm. de Assumpt. nobis dedit luculentissimam, dum illa iam dicta Angelorum verba ponderaret: *Quæ est ista, quæ progreditur, quasi Aurora consurgens:*

Quam elegans, inquit, *& clara similitudo, & ex illius disciplina descendens, qui summum Sapientiæ fontem in Canticis affluenter inclusit. In meridiano lumine primus ille parens creatus est, factus ad imaginem, & similitudinem Conditoris; quid enim clariùs, quam creatum creanti non esse dissimilem?*

B.V. Aurora, quæ Solem iustitiæ peperit.

Faciamus, inquit, *hominem ad imaginem, & similitudinem nostram. Imaginem ei dedit in ęternitate, similitudinem in moribus, vt sit similis Creatori, si non identitate, similitudine tamen. Sed ille tanti priuilegij dignitate reiecta, se cum posteritate sua perpetuę morti destinauit, & tenebris. Ab illa hora tenebrę factę sunt super vniuersam terram, vsque ad Virginem, nec inuentus est aliquis, qui vel exiret de tenebris, vel tenebras dissiparet, sed mundo crescente concreuit, & tenebrosa vorago, donec in densissimam conglobata nigredinem humanum genus nocte terribili sepeliuit.*

Hęc est illa nox Solitaria, nec laude digna, de qua scriptum est: Posuisti tenebras, & facta est nox, in ipsa pertransierunt omnes bestię syluę, quia crudeles, & indomiti Spiritus, dimotis repagulis humanum genus totis viribus obtriuerunt. Sed nata Virgine surrexit Aurora, quia Maria veri præuia luminis, Natiuitate sua Mane clarissimum serenauit. Hæc est Aurora quam sequitur, imò de qua nascitur Sol iustitiæ solius Solis claritati succumbens.

Hæc est Aurora quam ille non vidit, qui vidit omne sublime. Vnde orat B. Iob. vt ei multa suppressione claudatur cap. 3. Non videat ortum surgentis Auroræ. Tuus est dies Domine, in quo Adam est conditus; tua est nox, in qua Adam à die est eiectus; tu fabricatus es Auroram, idest, Virginem Matrem, & Solem scilicet iustitiæ, qui de Virginali thalamo consurrexit. Nam sicut Aurora terminum noctis, diei principium adesse testatur, sicut, & Virgo noctem expulit sempiternam, & de die diem, de terra suum Virginitatis exortum terris infudit. Hactenus Damianus.

54. Agnouit quoque Virginem nostram pulcherrimam esse auroram in eisdem Canticorum Verbis Rupertus Abbas libr. 6. in Cant.

Quam pulcher ordo, inquiens, *in ista laudatione, in ista tuæ pulchritudinis, ò beatissima prædicatione. Primum consurgens, vt Aurora, deinde pulchra vt Luna, tandem electa, vt Sol. Quando nata es ò Virgo beata, tunc vera nobis Aurora surrexit, Aurora prænuncia diei sempiterni. Quia sicut Aurora quotidiana finis præteritæ noctis, & initium diei sequentis, sic Natiuitas tua, Natiuitas ex semine Abrahę clara, ex stirpe Dauid, ad quos cum iuramento facta est repromissio benedictionis, finis dolorum fuit, & consolationis initium, finis tristitię, & letitię nobis extitit principium.*

B. V. in sua Natiuitate fuit nobis Aurora præuia diei sempiterni.

55. Agnouit Auroram esse Deiparam Card. Halgrinus in verbis illis Angeli Gen. 32. v. *Dimitte me, iam enim ascẽdit Aurora,* Dum Iacobum cum Angelo colluctantem Sanctos Patres figurasse ait, qui precibus, lacrymisque, velut brachijs nitebantur à Deo extorquere Incarnationem Vnigeniti.

Iacob cum Angelo luctans Sãctos Patres figurauit Incarnationem Verbi exposcentes.

Quibus responsum, quasi in exortu Mariæ: *Dimitte me, iam enim ascendit Aurora. Ac si diceret: cesset iam instantia vestri luctaminis, quia lux illa nascitur, quę vobis pariet verum Solem.*

56. Agnouit quoque Richar. à S. Laur. libr. 7. de Laud. Virg. Virginem gloriosissimam esse Auroram, sic dictam, quod tota sit aurea ob splendorem internum, externumque virtutum, præsertim Virgineæ puritatis, feruentissimæ

M. Aurora, quasi tota aurea ob splendorem internum.

tissimæ charitatis, cælestis denique sapientiæ. Addit insuper, eam Auroram ab aurea horâ nuncupari secundum Isidorum, quia nobis ætatem auream, tempus videlicet gratiæ adduxit.

M. ætatē auream, id est, tempus gratiæ mundo adduxit.

Vnde ei cani potest, quod Saturno non nemo cecinit:

Aurea per cunctas disponens sæcula terras.

57. Plura alia, quæ de hoc argumēto affert Richardus breuitatis amore prætermitto, illud vnicum attexuisse sufficiat, quod imis mortalium omniū medullis inferendum censeo: *Sicut impossibile est*, inquit, *de tenebris noctis venire ad lucem, nisi mediante Aurora, sic impossibile est de tenebris vitiorum venire ad lucem gratiæ, & virtutum, nisi mediante intercessione Mariæ. Oportet enim præuenire solem ad benedictionem tuam Sap. 16. id est, oportet prius ad Mariam venire, quàm ad solem iustitiæ, si obtinere cupimus benedictionem. Vnde Christus ipse nobis dicere videtur: Dimitte me, iam enim ascendit Aurora, quasi dicat, iam me primo loco oratione non pulses, sed vade ad Matrem meam. Vbi ita se gerere videtur Filius, atque Iuuenis Rex quispiam, qui honorare Matrem valdè cupiens, Regni negotia ad eam vt plurimum remittit.* Ita ferè Richar.

Impossibile est de tenebris vitiorū venire ad lucem gratiæ, nisi per B. V.

58. Sensit Auroram pulcherrimam esse Deiparam S. Bernard. sermo. 4. in Salue Regina, dum eam sic alloquitur; *Te benedixit Dominus, vt per te benedictam vita veniret, sicut mors per Euam processerat maledicta. Te secretorum cælestium conscius Salomon dicit: Quæ est ista, quæ progreditur quasi Aurora consurgens? Aurora semper noctem sequitur, nox præcedit Auroram. Quid autem est nox frigida, & obscura, nisi originale peccatum, frigidum concupiscentiâ, obscuram ignorantia? Tu ergo processisti, vt Aurora lucida, & rubicunda, quia superatis originalibus peccatis in vtero Matris, nata es lucida cognitione veritatis, & rubicunda amore virtutis.*

59. Sensit denique Virginem nostram gloriosissimam Guilelmus Abbas esse Auroram, dum Deo extitit grauida, mundoque Solem iustitiæ radiorum suorum pennis mortalium infirmitates ex sceleribus contractas persanantem edidit. Interpretans enim eadem verba illa Canticorum:

B. V. Aurora Sole iustitiæ grauida.

Sanè, inquit, *mitis Mater non progreditur cum sonitu, & strepitu, quasi in magnis ambulans, sed progreditur simpliciter, & nihilominùs confidenter; progreditur silenter, & nihilominùs potenter progreditur sicut Aurora consurgens. Quid enim silentius, & quid item potentius Aurora progrediente? Nam nec vnquam audiuit aliquis sonitum surgentis Auroræ, nec vlla vis creaturæ potest impedire surgentem. Ipsa etiam est vera Aurora, in qua finitæ sunt tenebræ, & inchoata lux, finiuit noctem, & diem inchoauit eo ipso, quod solem iustitiæ generauit. Itaque Aurora fuit, ex quo lumen peperit. Sed tamen ante clarificationem Filij non progrediebatur sicut Aurora consurgens, id est manifestè, quod erat apparens. Quamdiu sol iustitiæ natus ex ea putabatur Filius Ioseph, & ipsa puri hominis Mater putabatur. Nondum ergo Aurora procedebat, id est, quod esset Mater veræ lucis nondum clarebat. Clarificato iam Sole iustitiæ per triumphum Resurrectionis, & Ascensionis, qui ante niger videbatur sicut saccus cilicinus, dum putaretur filius Ioseph, Mater quoque eius progreditur sicut Aurora consurgens, id est non iam Mater puri hominis, sed sicut est verè Mater veri luminis manifestè apparens.* Hæc Guilelmus.

60. Videre cupitis, an Rorem cælestem, Dei Filius in Virgineæ huiusce Auroræ vtero homo factus, nobis repræsentet? Audite Euangelicum Prophetam Isa. 26. qui mirificos huiusce viuifici, diuinissimique Roris describit effectus; *Viuent mortui tui, interfecti mei resurgent, expergiscimini, & laudate, qui habitatis in puluere, quia Ros lucis, ros tuus.* Quæ verba ponderans Procopius: *Ros tuus*, inquit, *est Vnigenitus Filius tuus, qui stillans guttis viuificantibus mortuis tuis medicinam faciet peccatorum, quæ contraxerunt, simulque vitam reddet æternam.*

Christus Ros mortuos viuificans.

O rorem planè mirificum, rorem planè stupendum, qui sua aspersione mortuos resuscitat, interfectos ad vitam reuocat. Hic est Ros ille tot suspirijs, tot votis, ardentibus, à priscis expetitus Patribus, vt cælum hoc animatum, hæc cælestis Aurora tandem eum redderet. Eorum est vox illa Isa. 45. *Rorate cæli desuper, & nubes pluant iustum, aperiatur terra, germinet Saluatorem.* Quibus verbis peruenustè intemeratæ Virginis partus citra vllam corruptionem nobis proponitur.

Sicut cælum rorem, absq; vlla sui læsione parit, sic B. V. intacta Virginitate Christū peperit.

Quemadmodum enim cælum rorem; nubes pluuiam, terra flores, fructusque absque vlla sui læsione, corruptioneque summâ mortalium lætitiâ, ac gaudio nobis germinat, ita Virgo nostra sacratissima animatum hoc cælum, Nubes leuis, ac fœcunda, Terra hæc Virginea nobis florem suauissimum, fru-

ctum

ctum dulcissimum germinauit, Saluatorem, *qui vniuersorum Risus, velut alter Isaac, & omnium factus est remissio peccatorum*, vt ait Ambrosius. Quapropter vbi vulgata legit; *Rorate cæli*; legere 70. Interpp. *Exultent cæli desuper*, vt indicarent quod cum hic Ros viuificus de hoc animato, Virgineoque cælo, absque eius corruptione ad nos defluxit, non modo illi summum gaudium exultationēque, verumetiam orbi vniuerso risum tripudiumque attulerit. Hic est nimirum *Ros ille Hermon, qui descendit in montem hunc animatum Virgineæ Sionis, in quo beneplacitum fuit altissimo habitare.*

Christus est Ros Hermō.

61. Rore. De rore hoc fusè iam memoratus Richar. lib. 12. ex quibus pauca decerpemus. *Ros*, inquit ille, est *Christus, qui fœcundauit Virginem. Ipse est ros Hermon, quod interpretatur lumen exaltatum, quia Christus, qui est lux vera, primò in candelabro crucis, in sua ad cælos Ascensione tandem fuit exaltatus. Hic descendit in montem Sion in beatam videlicet Virginem per Incarnationem. Hæc enim est verè mons, Ecclesiæ Ciuitatem sustentans, de qua ipse aiebat Christus Matth. 5. Non potest abscondi Ciuitas super montem posita. Verè Christus est Ros ille, qui apud Oseam cap. vltimo loquebatur: Diligam eos spontaneè, ero quasi Ros Israeli, germinabit, quasi lilium. Verè enim Virgini de Israelis stirpe proficiscenti Ros extitit, eamque ad instar candidissimi lilij, absque vlla corruptione germinare fecit.*

B. V. lilium purissimum.

Sicut enim lilium, seminatione minimè propagatur, sed de substantia lilij portio aliqua desumitur, & plantatur, & fit lilium, sic B. Virgo ex se sobolem propagauit, quia de eius carne portionem quandam assumpsit Spiritus sanctus, eamque efformauit in lilium, nempe Filium, qui de se ait: Ego lilium conuallium.

Liliorū propagatio fit absque semine.

62. Et meritò Filij Dei in carnem aduentus significatur per roris descensum. *Sicut enim descensus roris* prosequitur Richard. *occultus est, & absconditus, nec videtur, qua ratione, absque vlla corruptione descendat in lilium, licet, ex eius descensu flos speciosior lilij onitescat; Sic Domini descensus in Virginem, absque vllo strepitu, mundo non est agnitus, nec enim eum capit mens hominis, cum verissimè dixerit Isaias: Generationem eius quis enarrabit? quamuis ex hoc roris descensu in Virginem, manente Virginitatis integritate, agnoscamus, ac credamus, florem ipsius puritatis magis incanduisse.* Hæc ferè Richardus.

63. Neque verò superna, & cælestia nobis Virginei huiuscè Cæli, incorruptionem, verùm etiam terrestria indicarunt. Quid enim aliud gratiosum florum germen, quod absque vlla campi, arboris, fructicisque profertur corruptione nobis indicat aliud, quam florem illum cælestem, qui de se aiebat: Cant. 2. Ego flos campi; appariturum olim in terra nostra, absque vlla intemeratæ Matris læsione, quæ verè ager odore virtutum omnium refertissimus, & Arbor quædam pulcherrima longè illa, quam vidit Nabuchodonosor procerior extitit? Hoc agnoscens Isaias cap. 11. partum Virgineum toti mundo prædicare volens dixit: *Egredietur Virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet.* Communi enim Patrum asseueratione Virga illa, de radice Iesse, Virginem nostram, Flos eius, Filium denotat, vt luculenter inter cæteros S. Leo Papa serm. 4. de Nat. testatur: *In qua Virga*, inquiens, *non dubiè quod B. V. M. prædicta est, quæ de radice Iesse progenita, Spiritu S. fœcundata, nouum florem carnis humanæ, vtero quidem materno, sed partu est enixa Virgineo. Quemadmodum enim videmus communiter ex Virga frondeque Arboris, cælesti tantùm virtute, ac rore perfusa, absque vlla ipsius Virgæ corruptione florem pullulare: ita Dei Filius, absque vllo humano adiutorio, solâ virtute Altissimi, & obumbratione Spiritus Sancti, saluâ incorruptaque, imò aucta Virginis purissimæ* integritate, de ipsa processit, ostendens reuera se esse eundem illū, qui ab æterno ad instar germinis, ac floris pulcherrimi ex Patre, velut procera quapiam, aureaque Arbore, processit. Quod nobis insinuauit Magnus Dionysius. c. 2. de Diu. Nomi. *Accepimus*, inquiens, *à sacris eloquijs, Patrem quidem esse fontanam, vt ita dixerim Deitatem, Filium verò Spiritumque fœcundæ Deitatis, si modo ita licet loqui germina Diuinitus pullulantia, & flores, & supersubstantialia lumina. Sed quâ ratione hæc fiant, nec loqui, nec intelligere possumus.* Cum Mysterium hoc in substantia supernaturale sit, nec solo duntaxat lumine naturali, vt volunt Theologi compræhendi possit.

Partum illibatum B. V. non solum celestia, sed & terrestria indicant.

B. V. Virga de radice Iesse.

Sicut arbor absque vlla sui læsione florem profert, ita B. V. Christum.

Ex Patre æterno velut procera quadam Arbore Filius & Spiritus S. tanquam Diuinitatis germina processere.

64. Admirabilem hunc, Salua Matris integritate contemplans partum Eusebius Emistenus Hom. 2. de Nat. Domini; *Quid primùm mirer*, inquit, *quid vè postremum, quod sine conceptu est collata fœcunditas, an quod per partum magis est glorificata Virginitas?* Eundem incorruptum partum obstupescens Bern. serm. 1. in

Vigil. Nat. exclamauit: *O' partus solus nescius pudoris, corruptionis ignarus, non reserans, sed consecrans Virginalis vteri Templum!* Vnde B. Card. Petrus Dam. serm. de Annunc. Vterum Virginis tanquam rem sibi propriam, & à nullo vnquam temerandam à Diuinitate sigillatum asseruit: *Egreditur,* inquiens, *de Virgine Virga, cum nouitate, quia nunquam sic natus est homo, sicut ipse nascitur.*

Quatuor modi generationis.

Primus enim homo primo de terra formatur, secundò mulier de eius latere fabricatur, tertiò Cain consuetudinario ordine nascendi gignitur, ab vtroque. Solus iste de sola Virgine nascitur, & Virginis vterum nouo singularique partu Diuinitas humanata sigillat. Vbi nunc Aristotelicæ subtilitatis facunda quidem, sed infœcunda loquacitas? Si peperit, cum viro concubuit? Velit, nolit vertitur in habitum priuatio, nec adstringitur dialecticis terminis omnium Terminator, ad cuius Imperium paret natura, desuescit consuetudo. Hæc ille.

Aristotelis subtilitas partum Virgineum non assequitur.

65. Eandem Virginis nostræ incorruptionem peruenustè nobis germinans illa Virga Aaron Num. 17. ob oculos proposuit, ad quam intendens oculum IESVS Sirach Eccli. 36. ingemiscens DEVM precabatur, vt tandem Virginea hæc Virga germinaret, optatissimumque florem, dulcissimumque fructum toti orbi proferret:

B. V. in Partu suo fuit velut Virga Aaron.

Miserere, inquiens, *nostri DEVS omnium, & respice nos, & ostende lucem miserationum tuarum. Innoua signa, immuta mirabilia, secundum benedictionem Aaron da populo tuo, & dirige nos in viam iustitiæ.* Quæ porrò fuerit hæc Aaronis benedictio, quam toti populo suo, atque adeò in illo, vniuerso orbi imperitri optabat, Moyses Num. 17 nobis exposuit de seipso loquens: *Sequenti die regressus Moyses inuenit germinasse Virgam Aaron in domo Leui, & turgentibus gemmis eruperant flores, qui folijs dilatatis in amygdalas deformati sunt.*

Virga hæc communi Patrum consensu, Deiparam Virginem, incorruptâ mentis corporisque Virginitate Dei Filiū, qui verè germen Domini, verè fructus dulcissimus perhibetur, parientem denotat. Quemadmodum enim illa arida, omnique humore carens, absque vllâ agricolæ industriâ, cælesti, occultaque vi, absque sui læsione fronduit, floruit, fructificauit, venustiorque longè extitit, quàm antè: Sic Virgo gloriosissima, licet nullo virili semine humectata, absque corruptione suæ illibatæ Virginitatis germen illud Domini, quod futurum in magnificentia, & gloria vaticinatus est Isaias, florem pulcherrimum, fructum sapidissimum vtero suo Virginali Dei Filium protulit, qui tantùm abest, vt aliquid de suæ Virginitatis pulchritudine, partu hoc cælesti deperderet, vt potiùs eam decore quodam ineffabili exornarit;

Vnde Filius vtero eius purissimo adhuc delitescens, hanc geminatam pulchritudinem fortasse admirans dixerit: *Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui columbarum.* Quæ verba expendens Rupertus Abb. lib. 1. in Cant. *Pulchra decore Virgineo, pulchra Vnigenito Filio: Taliter geminata nullius vnquam fuit, nullius vnquam erit pulchritudo.*

Pulchritudo B. V. à Filio, & Spiritu S. mutuata.

Vtque ostendat non modo Filium, verumetiam Spiritum S. auctorem esse geminatæ huiusce Virginitatis ac pulchritudinis æternæ, quæ toto ore, oculisque eius promicabat: mox subtexuit: *Adhuc addo istud pulcherrimum: Oculi tui columbarum: Quinam sunt oculi columbarum? nisi dona 7. gratiarum, id est septē Spirituum super me requiescentium. Septem namque oculi qui iuxta Zachariam in vno lapide sunt, septem sunt Spiritus Dei, qui iuxta Isaiam super florem requiescunt. Isti oculi mei sunt oculi tui, oculi columbarum, oculi omnium gratiarum, vel Spirituum, quorum tu effecta es particeps,* ex quo me castis visceribus suscepisti, super quem requiescit, in quo habitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter.

Septem dona Spiritus Sancti super B. V. requiescunt.

66. Eodem libro Virgineę huiusce corruptionis pulchritudinem, eiusdemque causam demiratus in voces illas pijssimas erupit: *O' pulcherrima mulierum, ò benedicta inter mulieres, cuius pulchritudo benedictio est, cuius pulchritudo ipse benedictus Fructus ventris tui est;* Idem deuotissimus Deiparæ Rupertus lib. 3. in Cant. Virgineam hanc incorruptionem cum fœcunditate sociatam, in pulcherrimo illo sponsi elogio: *Duo vbera tua sicut duo hinnuli, capreæ gemelli, qui pascuntur in lilijs,* demirans, exclamauit: *O' vbera verè gratissima atque pulcherrima, duo vbera manu Altissimi formata. Hæc sunt Virginitas, & fœcunditas, quarum pulchritudo in tuis, ò Dilecta, vberibus castis, quæ me lactauerunt maximè spectanda est. Spectate amici vbera hæc, imò in vberibus istis duo hæc, Virginitatem, & Fœcunditatē. Nonnè sunt hęc sicut duo hinnuli capreæ*

Duo Vbera B. V. Virginitas, & Fœcunditas.

preæ gemelli? Nunquam visum est simile huic in montibus, siue collibus nostris, sed neque videbitur in sæculis superuenturis, vt vni capreæ fiant duo tales hinnuli gemelli, vt vni fœminæ contingat, quatenus eisdem vberibus, & Filium lactet, & Virgo sit. Aspicite, & admiramini, videte, & cõgratulamini, quia caprea hæc tales hinnulos ita geminos edidit. Sic ille hanc fiue fæcundam Virginemque Capream super cælestes montes aspiciens, siue Virgineam hanc Virgam Diuinissimi huius floris decore, absque omni corruptione vernantem, ac fructificantem contemplans.

67. Quod porrò Virga Aaronica Symbolum intemeratæ Virginis nostræ Dei Genitricis extiterit, testis est S. Amadeus Lausanensis Episc. Hom. 1. de Laud. B. V. circa finem, qui Virgæ illius mysteria sic exponit:

Virga Aaronis Symbolum est B.V.

Virgo Virga dicitur, vtpotè gratiosa, & recta, subtilis, & porrecta. Gratiosa per verecundiam, & formositatem; recta per iudicium, & ęquitatem; subtilis per contemplationis ingenium; porrecta per vitę meritam.

Effloruit autem de Spiritu S. sicut Virga Aaron floruit ex miraculo. Illa fructum protulit amygdalinum habentem nucleum, & testam. Nucleum vt reficiat, testam vt contegat.

Nucleum in Diuinitate, testam in humanitate. Vis nosce nucleum? Audi quia in principio erat Verbum. Testam nosce desideras?

Audi quia Verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Vides ergo quod nucleus in testa Verbum est incarnatum. Et quoniam testa etiam corticem habbet, corticem intellige in carnis amaritudine, testam in resurrectione, nucleum in Deitate. Cortice Christus non sanat, testâ corroborat, nucleo pastum ęternum administrat. Hæc Amad.

68. Testis est S. Hildephonsus serm. 6. de Assumpt. *Hęc est illa Virga gloriosa, cuius ineffabile meritum longè ante, & figuris legalibus, & Prophetarum oraculis pręnunciabatur. Nam quid aliud pręnunciabat Virga illa Aaron, quę in tabernaculo Domini posita, tertia die inuenta est germinasse?*

Iamque dilatatis folijs eruperant flores, qui turgentibus gemmis, in amygdalas deformati sunt. Virga ista est sacra Virgo M. quę neque sata, neque radicata, sine vllo cultore, tertio die, hoc est tertio sęculi tempore, Sancto Spiritu est fœcundata, nobisque DEVM genuit, & hominem Christum, cuius vtraque substantia benè per amygdalam est figurata.

Amygdala namque ex carne esse, & nucleo constat: Sic DEVS, & homo, in vna persona est IESVS Christus. Et in amygdala quidem caro exterior amarissima est, nucleus verò interior vescentes grata dulcedine reficit. Sic, & Christus per humanitatem passionis amaritudinem sensit, per diuinitatem impassibilis mansit. Sic Hild.

69. Testis denique est Richar. à S. Laur. libr. 10. de Laud. Virginis. *Maria*, inquit, *congruè pręfigurata est per Virgam Aaron, quę nec radicata plantario, nec defossa sarculo, nec animata succo, nec fœcundata semine floruit, fronduit, nucesque peperit.* Et lib. 12. *Virga Aaron Virgo Maria, huius Virgę frondes boni sunt mores, flores virtutes, fructus bonę operationes.*

Peperit hęc Virga amygdalas, quę sunt cibus infirmorum, quia pietatis opera Christo, qui de se ait: Infirmata est in paupertate vita mea, de propria sua substantia subministrauit, eiusque membris. Denique Virgo Maria est arida Virga Aaron, quę sine humore virilis semini: peperit amygdalam Christum videlicet. Hęc Virga floruit consentiendo, fronduit ac fructificauit pariendo, &c.

70. Atque ita Virgineo hoc, incorruptoque Partu, vti postulabat IESVS Sirach DEVS Pater, Pater misericordiarum, DEVS omnium, misertus est nostri, bonitatisque suæ effusissimâ communicatione, æternam à nobis amolitus est miseriam extremæ perditionis.

Verè respexit nos, licet nostris tot criminibus offensus, dum amabilissimam suam faciem, quæ est Filius, nobis, licet indignissimis, tot sceleribus perpetratis, manifestauit. Verè ostendit nobis lucem miserationum suarum, dum eundem dilectissimum Filium, cuius Oriẽs nomen est, ipsum candorem lucis æternæ, suæ Maiestatis gloriæque splendorem, ad mundum hunc plusquam Cimmerijs tenebris circumuallatum, Diuino iubare collustrandum misit.

Hæc nimirum est lux illa, ad quam tam anxijs, imò inquietis desiderijs anhelabat Dauid dum canebat: Emitte lucem tuam, & Veritatem suam.

DEVS misereatur nostri, & benedicat nobis illuminet vultum suum super nos, & misereatur nostri, vt cognoscamus in terra viam tuam.

Verè secundum benedictionem Aaron dedit populo suo, quia, vti dictum est, Virgo Sacratissima ad instar Aaronicæ Virgæ ita fuit benedicta, vt florem simul, fructumque pulcherrimum ger-

minaret, simulque benedictionem illam Abrahæ promissam omnibus gentibus apportaret.

B.V. generatio similis generationi æterni Patris.

71. Verè in hoc Virgineo, incorruptoque partu innouauit signa, immutauit mirabilia. Signum quidem magnum, mirabile, obstupescendum fuit, & est quod Pater absque Matre, ex fœcundæ suæ memoriæ vtero, cognitione comprehensiua creaturarum possibilium, ab æterno, æternum suum generet Filium in splendoribus Sanctorum, seu Sanctitatis. Innouatum est hoc signum, immutatum est hoc miraculum, generat Mater, absque Patre eundem Filium DEVM pariter, & hominem, altissima rerum Diuinarum contemplatione defixa, totaque lumine beatificæ Visionis irradiata, ex suo Virginali Vtero, Diuinis planè puritatis, ac Sanctitatis splendoribus circundato.

72. Signum magnum, mirabile, obstupescendum, quod Pater generet Filium vnicum, intactâ illa suæ mentis Virginitate purissima. Vnde S. Gregor. Nazian. in carmine de Virginitate, ipsum sicut, & reliquas Diuinas personas Primam Virginem vocitare non dubitauit: *Prima Trias Virgo*.

Prima Virgo est Trinitas Sanctissima.

Innouatum est hoc signum, immutatum est hoc Miraculum, generat, & Mater illibatâ mentis simul, ac corporis puritate vnicum Filium, ad instar Leænæ cuiuspiam, *cui secundus non contingit partus*, vt ait Epiphanius: Ex quo infert Sapienter: *Non ergo alium partum nouit Maria*. Atque ita, vti canebat ille:

Sicut Leæna vnicum edit Partum, sic B. V. Leæna de tribu Iuda.

Partus, & Integritas discordes tempore longo,
Virginis in gremio fœdera pacis habent.

73. Signum magnum, mirabile, obstupescendum, à Patre generari Filium DEVM in similitudinem naturæ, eandem ei numero communicando Spiritualem substantiam, eandem gloriam, ac Maiestatem, impassibilem, immortalem, cum omnibus attributis, ac perfectionibus, ita vt Filius vera Dei inuisibilis, iuxta Apostolum sit Imago. Col. 1.

Innouatum est hoc signum, immutatum est hoc miraculum, generat, & Mater Filium DEVM pariter, & hominem, suam ei communicando substantiam, suæ quam simillimam, passibilem, mortalem. Præclarè enim S. Leo Summus Pont. Epist. ad Pulcheriam Imperatricem: *Nisi nouus homo*, inquit, *factus in similitudinem carnis peccati nostram susciperet vetustatem, & consubstantialis Patri, consubstantialis esse dignaretur & Matri, sub viro Diaboli teneretur humana Natura*.

Videre quis cupit hanc inter Matrem, & Filium naturæ similitudinem? Audiat Nicephorum Callixtum in sua Ecclesiastica Histor. libr. 1. c. vltimo. *Per omnia similis fuit ipsius Diuinæ atque immaculatę Genitrici*. Audite Richard. de S. Vict. in Cant. *Ipsa est specialiter species Christi præ omnibus speciosa, Christoque simillima, non solùm speciem Christi ipsa habens, sed etiam in alijs hanc restituens*.

B.V. Imagini Christus fuit persimilis.

B.V. & singulariter species Christi omnibus speciosa.

74. Signum magnum, mirabile, verè stupendum, Patrem omnipotenti suo Brachio vnicoque Verbo, Fiat, cælum, terram vniuersamque molitum fuisse creaturam. Innouatum est hoc signum, immutatum est hoc miraculum. Nam & Mater hæc sanctissima suo illo verbo, Fiat mihi, totum mirificè reparauit Vniuersum. Atque ita verè dici potest habuisse Deiparã Brachium, vt DEVS, vti loquitur Dominus apud Iob cap. Siquidem Brachium Domini Verbum est Patris, Augustino teste: & voce insuper, Fiat, illi initio mundi persimili intonuisse, qua mox vniuersa recreata renouataque fuit creatura.

75. Signum magnum, Miraculum obstupescendum fuit quando de costa Protoplasti Adæ producta fuit mulier. Sed hodie innouatum fuit hoc signum, immutatum est hoc miraculum, siquidem, vt ait Card. Halgrinus, ex sola mulierum benedicta, secundus Adam de Cælo cęlestis, absque vlla corruptione efformatus est. Hæc nimirum inter generationes, est quarta illa felicissima, de qua Dominus ad Abraham. Gen. 15. 16. *Generatione autem quarta reuertentur huc*, in terram nimirum promissionis, sempiternæ illius felicitatis, vbi per Virgineam generationem de captiuitate Sathanica Tartarei Pharaonis fuerint liberati. Præcesserant iam in alijs retro sæculis tres aliæ productiones. Prima illa immediate à Deo facta, creando Adam de limo terræ. Altera Euæ ex latere, & costa Adæ. Tertia communis hæc omnium de viro & fœmina. In nulla harum hominibus contigit liberatio, huic quartæ,

Generatione B.V. reuertimur in terrã promissionis æternæ felicitatis.

nimirum

nimirum Virgineæ, illibatæ, incorruptæ, hæc fælicitas, hæc beatitas, fęlix, beatumque reddens genus humanum reseruabatur.

76. Signum denique magnum, ac mirabile fuit, inquit Richar. à S. Laur. libr. 4. Hominem per summum nefas fieri voluisse DEVM, Virgam Aaronis, vti iam diximus, aridam atque exsuccam fronduisse, floruisse, fructumque produxisse. Sed in hoc incorrupto Virgineoq; partu innouata sunt, signa immutata sunt mirabilia; DEVS fieri homo, amore hominis nō est dedignatus. Virga, imò Virgo de radice Iesse, intacta Virginitate florem nobis Paradisi cælestis pulcherrimum, fructumque saluberrimum produxit; Verè flos amygdalinus benedictæ illius ac prodigiosæ Aaronis Virgæ est Dei, Virginisque Filius homo factus. Quemadmodum enim hic ante reliquos omnes festinat, & efflorescit, (: vnde amygdalus arbor vigilans, properans, ac festinans à sacris literis Hier. 1. circa illud:

Christus Flos amygdalinus ob celeritatem in nostra Redemptione.

Virgam vigilantem ego video, secundum varias variorum lectiones appellatur:) sic Dei Filius amore nostri stimulatus quàm celerrimè ad hominum liberationem redemptionemque aduolauit. Vnde celeritatem hanc, nec non Giganteos eius gressus admiratus Regius Psaltes festiuè concinebat:

Exultauit vt Gigas ad currendam viam à summo cælo egressio eius. Et rursus alibi:

Velociter currit sermo eius. Giganteos hosce similiter celerrimosque gressus demirata sponsa: *Ecce*, aciebat, *iste venit saliens in montibus, transiliens colles, similis est dilectus meus capreæ hinnuloque ceruorum*. Cant. 2.

77. Hic est Flos ille, ac fructus suauissimus, quem præstolabatur Patriarcha Iacob, *quando moriens*, vt ait Apostolus Heb. 11. *adorauit fastigium Virgæ* Filij sui, Iosephi, vt potè Proregis Aegyptiorum, qui suorum sceptrorum vertice, vt testatur Herodotus aut florem, aut lilium, aut etiam pomum in signum clementiæ, vti è contra alij, in signum seueritatis securim, &c. gestare consueuerant. In flore igitur qui in fastigio verticeque Iosephini emicabat sceptri, Florem hunc qui de incorrupta Virga germinauit Virgine contemplatus, quid mirùm si illum, vt pote DEVM suum adorauit, quid mirum si lætitia gestiens, collectis pedibus suis super lectulum, vt ait scriptura Gen. vlt. quendam quasi saltum dederit, currensque in eius odorem suauissimum, fiducia plenus dixerit: *Salutare tuum expectabo Domine?*

Flos in vertice Sceptri Iosephi Patriarchæ designabat Christum.

78. Hic nimirùm est Flos ille Regius, vtpote de Iessea atque Dauidica radice, ac stirpe ascendens, de quo sanè potiori iure canere poterat Romanus Poeta quam de Hyacintho, quam de Augusto Cæsare, & Lucio Floro:

Christus flos Regio Nomine inscriptus.

Dic quibus in terris inscripti nomina Regum
Nascantur flores?

Vis scire quibus in terris? In terra benedicta, nullo sulcata vomere, nullo circumfossa sarculo; in Virga Virginea, & incorrupta, de qua IESVS Dei Filius ad instar Regij floris in Nazareth, loco qui à flore nomen deduxit, germinauit: Hic est flos ille rationalis cuius in femore scriptum est: *Rex Regum, Dominus Dominantium*. Verè in flore hoc Regia quædam Maiestas, gloria ac magnificentia mirificè elucescit.

Vnde illam à longè contemplatus Isaias canebat c. 4. *In illa die erit Germen Domini in magnificentia, & gloria, & fructus terræ sublimis*. O' quam appositè de flore hoc Virgineo, Matri incorruptionis gloriam duplicante idem cecinit Richardus.

Pneuma sacrum recipit, non visus spargit odorem,
Pascit apes, & eis ceram, cum melle ministrat.

Aduolate aduolate animæ sanctæ illicet ad instar apum mellilegarum, ad Regium hunc, cælestemque flosculum, de terra incorrupta, de Virga Virginea exortum, aduolate, inquam, & sugite in Sacrosancto Eucharistiæ Sacramento; mel mihi credite, suæ Diuinitatis, ceram suæ Humanitatis cum omnibus Spiritus S. donis super eam requiescentibus vobis affatim ministrabit.

Hic est flos ille venustissimus, flos amænissimus ac desideratissimus, ipsumque collium æternorum desiderium.

De quo longè aptiùs cecinisset Catullus in Carm. Nuptiali:

Vt flos in septis secretus nascitur hortis
Ignotus pecori, nullo contusus aratro,
Quem mulcent auræ, firmat Sol, educat imber,
Multi illum pueri, multæ optare puellæ.

Et quid mirum? siquidem est, vti sponsa

sa in Cant. 4. amanter loquitur: *Totus desiderabilis*; seu, *Totus desiderium*, vt Theodoretus; seu, *totus Concupiscentiæ*, vt Hieronymus.

79. Flos igitur hic pulcherrimus Matris sanctissimæ integritatem non minuit sed sacrauit, longèque gloriosiorem effecit, & ipsius Dei Patris integritati quodammodo quam simillimam, vti diximus, & S. Andreas Cretēsis Episco. Hierosolymit. orat. de Annunc. confirmat, vbi sic Gabrielem ad Virginem, in sermone eius, ob memoratum, ab illo conceptum, & partum, turbatam loquentem introducit: *Quodsi modum requiris, eum quoque tibi declarabo: Spiritus S. superueniet, in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi, &c. Non enim ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri gignetur, nulla carnis voluptas intercedet. naturæ enim terminos superat. Quamuis enim naturalis omnino conditionis non sit expers futurus, quem paries, præstantiori tamen ratione concipitur, & sine vlla perturbatione, quēadmodum & ab æterno sine perturbatione genitus est. Quomodo hoc erit tibi? Cogita quomodo Virga floruit, quomodo Petra copiam aquarum effuderit, quomodo ignis in rubo ardens eum non combusserit. Quæ si credis, & id quod nuncio crede. Is enim hoc faciet, à quo, & illa facta sunt. Nouā, & præter naturam ratione Mater es futura. Eodem sermone, ob hanc tam Diuinam Virginitatis incorruptionem ingeminat illam verè benedictam: Tu verè*, inquiens, *benedicta, cuius vterus areæ cumulus est, quia benedictionis fructum, immortalitatis spicam Christum sine semine, sine cultoris labore, multiplicem frugum innumerabilium messem, illi nostræ salutis agricolæ protulisti. Tu verè benedicta, quæ sola ex omnibus Matribus Creatori tuo Mater electa es, & quod est Matrum omniū proprium, ignoras, cuius quoque excellentia Virginitatis, maternis doloribus corrupta non est; Virgineo germine tuo signa tuæ castitatis integra conseruante. Tu verè benedicta, quæ sola, sine viri coniunctione filium genuisti, qui cœlum condidit, & terram, Virginitate tua, cœlis exæquauit.* Hæc ille, quibus florem simul, ac fructum Virginitatis in Deiparæ vtero indissolubili vinculo sociatum, inaudito hactenùs exemplo, extitisse declarauit.

80. Quod nobis S. Cyrillus libr. 4. Apologorum cap. 8. peruenustè Dialogismo inter lilia, rosasque ac Ficulneā ob oculos proposuit: Cum enim liliis, rorisque vicina aliquādo ficulnea dul-

Dialogismus inter ficulneam, & rosas, liliaque.

cibus onusta fructibus exprobrasset: *Post tam amœnam rutilantiam floridam, vbi fructus vestri? Vanum quippè est florere sine fructu. Cui sic insultanti lilia, rosæque mox respondere: Benè scimus quod propter pruritum generationis, perdidisti gloriam floris. Nempè fructum paris dulcissimum, sed tamen pateris in radice pruritum, quo florem amisisti. Nobis autem ex plena puritate, ac suauitate substantiæ, flos ipse fructus est. Vnde in nobis Flos, & Fructus minimè distinguuntur, quoniam redundante puritatis flore, & odoriferæ sublimitatis humore, nobis idipsum factum est flos, & fructus. Nonnè vapor terræ purissimus, totus floridum in aurum concrescit; & ros dulcissimus cœli, virginitate vernante, in margaritam congemmascit? Igitur Rosa, & lilium, & flores fructiferi, & fructus floridi sunt. Annescis quod virginitatis virtus ipsa, clarissimus flos ac fructus sit? Mirabile igitur germen virginitatis sine germine non est, nunquam est flos, sine fructu, imo totus ipse est fructus: Sic vtique Sancta Virginitas ipsum naturę, & virtutis est germen preciosissimum, flos amœnissimus, & splendor clarissimus, fructus dulcissimus, decor præstantissimus, odor suauissimus, valor totus. Nimirum ipsa est naturę, & virtutis clarissima gemma, summa temperantia, perfecta victoria, Spiritus supra germen, gloria tota. Vt rosa igitur fragrans, ac lilium rutilans est Sancta Virginitas flos, & fructus, ad cuius quidem fragrantiam Vnicornis attractus suauiter currit; cuius dulcedine ferocitas eius māsuescit, cuius puritate validissima eius potestas delectata, quasi victa in nitido gremio Virginali, reuerentialiter prostrata recumbit.* O virtus magnetica Virginitatis ad se naturam trahens! O Saphyrus mirabilis castitatis omnem fugans destruensque famam venenosam! O smaragdus rutilans perpetuæ viriditatis, puritas inuiolatæ integritatis amatrix, fœtidam Veneris nullatenus patiens corruptelam! Hæc Cyrillus.

Flos Virginitatis est simul fructus.

Odore Virginitatis Vnicornis attrahitur, eiusq; ferocitas mansuescit.

In Virginitate Virtus magnetica, ad pertrahendos homines.

81. Quibus sanè pulcherrimam illibatæ Deiparæ nostræ Virginitatem, absque vlla corruptione Filium, florem venustissimum, fructum dulcissimum ad instar Aaronicæ Virgæ germinantem, ac proferētem ob oculos proposuit. Quare Virgo hæc sacratissima, flore incorrupto Virginitatis, fructuque suauissimo fœcunditatis decorata, iure merito gloriatur: *Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoris, & flores mei fructus honoris, & honestatis.* Eccli. 24. Quam Guerricus Abbas Virginis expendens glo-

B. V. Virginitate sua fructificauit suauitatem odoris.

gloriam sic eam serm. 1. de Natiu. B.V. loquentem introducit: *Partus quidem meus non habet exemplum in sexu mulierum, sed habet similitudinem in naturis rerum.*

Quæris quomodo Virginitas genuit Saluatorem? sicut flos vitis odorem. Si corruptum in veneris florem, pro eo quod dedit odorem, violatum crede pudorem, quia edidit Saluatorem. Quid potes calumniari in proprietate similitudinis? Quid enim est aliud virginitas, quam flos inuiolati corporis? Quid aliud est Filius virginitatis, quam suauitas odoris? Sanè suauitate huius odoris refocillabatur Spiritus Patriarchæ senis, qui Filium tangens, & fragrantiam Christi sentiens, de memoria abundantiæ illius eructabat: Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. Suauitatem huius odoris odoratus est Dominus Pater, & delectatus, repropitiatus est humano generi, cum filius offerret semetipsum oblationem, & hostiam Deo in odorem suauitatis. Hoc suaui odore trahimur cum per conuersationem trahimur ad ipsum; hoc trahuntur adolescentulæ cùm per deuotionem currunt post ipsam.

Quia ergo tam odoriferum fructum edidit, glorietur Maria, & dicat, Ego quasi vitis fructificaui suauitatis odorem. Quasi vitis, inquam, illa, quæ dixit: Ego sum vitis vera. Siquidem in omnibus eius puritatem tam animi, quam corporis æmulata est. Concludit tandem pijssimus Abbas eiusdem Virginis prosopopeiâ, Virginitatem suam attollente: *Talis est igitur Dilectus meus, & iste est Filius meus. Iste est benedictus fructus ventris mei, hunc fructificauerunt flores mei.*

Non ait flos, sed flores. Quia cum Virgo sancta est, flos Virginitatis, in ea multiformis est. In Maria tamen gratia singulari, præ omnibus multipliciter floruit, quæ tota pulchra intus, & foris, tota vernabat quadam florulentia, & venustate pudoris. Hæc ille, quibus sanè pulcherrimè Virginea Deiparæ mirè commendatur incorruptio.

82. Verum quid opus est animati huius cæli incorruptionem, ab illibata virginitate comprobare? cum ipsa per se etiam considerata, nulli corruptioni obnoxia pronuncianda sit, eo ipso quod Dei Filius, ex ea carnem assumpserit, eiusque caro, caro fuerit virginis. Quod nobis lapis ille abscissus de monte, sine manibus Dan. 2. comprobauit, qui sanè eiusdem naturæ cum lapide montis esse debuit. Lapidem hunc eiusdem substantiæ, naturæque futurum, cum petra montis agnoscens Isaias, eumque non duritiem aut insensibilitatem lapidis, in pietatis visceribus, humano generi exhibendis, sed potius mitissimi blandissimique naturam Agni habiturum sciens, tam anxijs desiderijs illum expectabat ca. 16. *Emitte*, inquiens, *Agnum Dominatorem terræ de Petra deserti, ad Montem Filiæ Sion.* Vbi per Petram deserti intelligitur incorrupta virgo, nullo humano opere exculta, ab omnibus mundi illecebris deserta, quæ eiusdem substantiæ naturæque Petram Christum, absque manibus, idest operatione hominis, edidit.

B.V. caro incorrupta, eo quod Filium omnis corruptionis expertem pepetit.

B.V. Petra Agnum Dominatorem terræ emittens.

83. Ne porro Petram hic insensibilem, & duritie quadam seueritatis obrigescentem esse arbitrarentur, Agnum, vti diximus, emittere perhibetur vt intelligamus Petram hanc deserti in benignitate, ac facilitate erga genus humanum Ouem, seu Agnam esse, vti eam S. Georg. Nicom. Archiep. vocitauit orat. de Præsent. eiusdemque naturæ futuram cum mansuetissimo Agno, tollente peccata mundi, quem nobis Virgo erat paritura. Quæ omnia, & præsertim Virgineam Deiparæ integritatem considerans idem Guer. Abb. serm. 2. de Annunc. sic vaticinium illud declarauit: *Emitte*, inquiens, *Domine Agnũ de Petra deserti, idest, abscinde Petram, de petra, sanctum, & inuiolabilem, sancta, & immaculata proferat Virginitas. Sanè in hoc ipso satis decenter Christi occasus, ortui, sepultura cõceptioni respondet, dum videlicet emittitur Agnus de Petra deserti, condendus in petra monumenti, & cuius corpori monumentum excidendum erat in Petra, ipse ab inicio conceptus sui, corpus sibi excidit de Petra, & corpori locum, in petra, sic integritatem petræ, cum de ea emitteretur, non imminens, sicut nec signatam sepulturę petram, cum de ea egrederetur, aperiens. Si ergo Petra Christus, vt ait Apostolus, non degenerat à Matre Filius, quoniam, & ipsa Petra nomine censetur.* An non rectè vocatur Petra, quæ, & in amore integritatis proposito firma, affectu solida, sensu quoque ipso, aduersus illecebram peccati, tota insensibilis erat, ac lapidea? Annon rectè Petra Virginalis integritas, quæ & nihil parit per naturam sui, cum parit, roris virtute Diuini, nec admittens conceptum, nec emittens partum nouit aperiri. Hæc Guerricus.

Sicut Petra est Christus, sic & eius Mater & Petra deserti.

Cur B.V. Petra appellatur?

84. Vbi attentius expendendum illud: *Non degenerat à Matre Filius;* quod asseuerat etiam B. Arnoldus Abbas Carnotensis lib. de laud. Virg. vbi hanc ob causam Filij gloriam eandem cum

Matris

Matris esse prædicat. Expendendum, inquam, Matrem à Filio non degenerasse. Quod si ita est, vti est verissimum, quemadmodum Filius Sanctus non vidit corruptionem, ita omnino Matrem corruptionem minimè vidisse ob carnis naturæq; identitatem inferendũ est. Quo argumento vsus est D. August. To. 9. serm. de Assumpt. comprobare volens Deiparæ corpus post ipsius ab anima dissolutionem, nullam passum fuisse corruptionem vtpotè quod Sanctum Sanctorum continuit;

B. V. caro vti & Filii non vidit corruptionem.

Numquid, inquit, *non pertinet ad benignitatem Domini Matris seruare honorem, qui legem non soluere venerat, sed adimplere?* *Lex enim sicut honorem Matris præcipit, ita illius inhonorationem damnat. Qui enim in vita præ cæteris illam gratiâ sui conceptus honorauit, pium est credere singulari saluatione eam, in morte, etiam speciali gratiâ honorasse. Potuit enim eam à putredine, & puluere alienam facere, qui ex ea nascens potuit Virginem relinquere. Putredo namque, & vermis humanæ est opprobrium conditionis, à quo opprobrio cum IESVS sit alienus, natura quoque Mariæ excipitur, quam IESVS de ea suscepisse probatur. Caro enim IESV, caro est Mariæ, & multo specialius, quam Iosephi, Iudæ cæterorumque fratrum eius, quibus dicebat: Frater enim, & caro nostra est. Caro enim Christi, quamuis gloria resurrectionis fuerit magnificata, & potenter super omnes cælos ascensione glorificata, eadem tamen carnis mansit, manetque natura, quæ suscepta est de Maria.*

Caro Christi est caro est Mariæ.

85. Ex qua consideratione tandem Sanctissimus infert Doctor, non decuisse corpus carnemque Virginis in sepulchri tenebris delitescere, sed in cælum ad dexteram Filij transferri, vt cui erat carne consubstantialis, foret eadem etiam in gloria quoad fieri potest coæqualis: *Ipse idem*, inquit Sanctus, *qui cælos ascendit, & carnem quam de Matre suscepit, super astra transuexit, honorans omnem humanam naturam, sed multò magis maternam. Si igitur natura Matris est Filius, conueniens est, vt sit, & Filij Mater; non quantum pertinet ad æquam administrationem, sed quantum pertinet ad eandem reciprocam substantiam. Quantum igitur contueor, quantum intelligo; quantum credo, Mariæ anima claritate fruitur Christi, & gloriosis conspectibus, eum semper videre sitiens, & semper conspiciens, dum inæstimabiliter pascitur, excellentiori quadam, specialique prærogatiuâ à Filio honoratur, possidens in Christo Corpus suũ, quod genuit; clarificatum in dextera Patris, & si non suum, per quod genuit, tamen suum quod genuit. Et quare non suum per quod genuit? Si non obuiauerit necdum perspecta auctoritas, verè credo, & per quod genuit, quia tanta Sanctificatio dignior est cælo, quam terra. Thronum Dei, Thalamum Domini, Domum atque tabernaculum Christi dignum est ibi esse vbi ipse est. Tam preciosum enim thesaurum dignius est cælo seruari, quam terra, tantam integritatem merito incorruptibilitas, non putredinis aliqua resolutio sequitur. Istud igitur sacratissimum corpus, de quo Christus carnem assumpsit, escam vermibus traditum, in communi sorde putredinis, & futurum de vermibus pulucrem, quia sentire non valeo, dicere pertimesco.* Hactenus Augustinus.

Christus ad cælos ascendendo omnẽ humanam naturam honorauit, carnem quam de Matre sũpserat ad dexteram Patris euehẽdo.

M. Thronus Dei, Thalamus Domini, Domus, & Tabernaculum Christi ac preciosus Thesaurus.

85. S. Anselmus verò asserit corporis hanc incorruptionem debitam fuisse Deiparę ob meritorum super omnes sanctos eminentiam: *Non dubitandum est*, inquit ille, *Beatæ Mariæ merita apud DEVM incomparabiliter excelluisse, nec aliquem sanctorum singulariter, nec etiam omnes communiter illi soli æquari posse. Iustum est autem, vt cum maiora eius sint apud DEVM merita, excellentiora etiam ab eo percipiantur præmia. DEVM porrò constat nihil quod iustum est negligere. Quapropter B. Mariam iam gloria resurrectionis dotatam, & perpetua immortalitate vestitam nostra præsumit credulitas. Cum enim amplior sit eius iustitia, & copiosior ei fuerit data gratia, quomodo corpus eius, ipsius videlicet Dei Templum, spes adhuc resurgendi maneat? spes quę omnium animas fęlici expectatione solicitat? Neque verò præsumptuosum est si credamus, quod illa omnes sanctos præcessit in præmio, quam scimus omnes præcessisse in merito. Conuenit certè Dei iusto iudicio, vt magnitudo muneris amplificetur velocitate retributionis, præsertim cum pro doni liberalitate nihil donatoris detrahatur copię. Imo Virginis commendetur iustitia, extollantur merita, atque accendatur fides nostra.* Sic Anselmus.

Quia B.V. est maior sanctitas, quam reliquorum Sanctorum, ideo ipsius corpus videre nõ debuit corrupt.

87. Consulendus de hac sacratissimi Virgineique Cæli incorruptione deuotissimus Bernardinus Bustius Par. 11. serm. 1. partic. 7. vbi luculenter varijs rationibus probat decuisse Filium honorare Matrem in anima, & corpore, idque conuenientissimum eius fuisse sapientiæ, Bonitati, atque omnipotentiæ. Quæ sanè mirificè etiam ab instanti ipsius immaculatæ Conceptionis, & totius vitæ sanctissimæ decursu, ad

Conueniebat Diuinæ Omnipotentiæ, Bonitati & Sapientiæ Matrem à corruptione præseruare.

ad extremam vsque periodum eluxit, ita vt, & in hac postrema vitæ catastrophe canere potuerit: *Fecit mihi magna qui potens est, & sanctum Nomen eius.*

Vnde iam memoratus Augustinus totam hanc Virginei corporis incorruptionem Diuinæ attribuit potestati, de qua ipse Filius: *Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra. Si,* inquit, *Saluator sua potestate sanctorum suorum de capite capillum perire non sinit, quanto magis Matrem anima, & corpore integram eadem potestate seruabit? Si elegit Diuina voluntas solâ gratiâ inter crepitantes vehementium ignium flammas, non solum puerorum corpora seruare illæsa, verumetiam ipsa vestimenta seruare inusta, cur abnuat in Matre propria, quod elegit in veste aliena? Ionam seruare in ventre Ceti præter naturalem vsum voluit incorruptum, sola misericordia, Mariam incorruptam præter naturam, non seruabit gratia? Seruatus est Daniel ab intemperantissima fame Leonum, non seruanda est Maria tantis dotata meritis dignitatum?*

Diuinæ Omnipotentiæ varia Miracula, quæ multo magis in Matre Dei è corruptione præseruanda eluxere.

Concludit tandem: *Dignè igitur videtur lætari Maria lætitia innenarabili in anima, & corpore in proprio Filio, per proprium Filium, nec vllam sequi deberè corruptionis ærumnam, quam nulla secuta est tantum Filium pariendo integritatis corruptio, vt sit semper incorrupta, quam tanta perfudit gratia, sit integraliter viuens, quæ omnium integram perfectamque genuit vitam, sit cum illo, quem suo gessit vtero, sit apud illam, quæ eundem genuit, fouit aluitque Maria Dei Genitrix, Dei ministratrix, Dei secutrix.* Sic August.

Atque hæc de animati huius Virgineique cæli incorruptione dicta sufficiant. Nunc ad eiusdem huius cæli actionem, influxumque considerandum veniamus.

88. Probabile siquidem est Cælum etiam Empyreum agere in subiecta corpora, vt docet D. Thom. 1. P. Q. 66. art. 3. Albertus, Maioronius, Durandus, Richardus.

Cælum Empyreum agit in subiecta corpora.

Cum vnumquodque, teste Aristotele 7. Eth. *sit operationis suæ gratiâ.* Hinc Gen. 2. dicitur: *In die septimo cessauerat ab omni opere, quod creauit DEVS vt faceret*, hoc est, vt non esset otiosum, sed ageret, quasi dicat Moyses: *Ideo creauit DEVS sua opera, vt operarentur, & agerent.*

Quælibet creatura ideo est, vt operetur.

Hinc S. Damasc. lib. 2. de fide Orthod. cap. 23. *Minimè*, inquit, *congruit in mundi vniuersitate aliquam esse substantiam otiosam, & actionis expertem, cum vnumquodque sic propter suam operationem.*

Cum igitur Virgo Deipara Cælum quoddam sit Empyreum, agat in hac inferiora necesse est. Sentiunt actionē hanc omnes, qui eius peculiari cultui sunt addicti, dum rara intellectus lumina, voluntatis ad cælestia ac Diuina accensa desideria, insignia virtutum omnium incrementa in se experiuntur. Sentiunt actionem hanc ipsius Nomini dicata Sodalitia, dum Sacramentorum frequentatione, sedula virtutum exercitatione, assidua cælestium meditatione, eiusdemque Virginis Sanctissimæ vitæ, morumque imitatione, se variarum gratiarum cælestium donis, ac charismatis exornatos cumulatosque animaduertunt.

B.V. aliquam cælum Empyreum, agit in hæc inferiora influendo gratiam, &c.

Quare præclarè supra memoratus Bernardinus Bustius Part. 2. Marial. serm. 3. pronunciauit, quod *quemadmodum mediante cælo, eiusque luminaribus terra, varijs fructibus fœcundatur, profertque aurum, argentum, lapidesque preciosos: Ita Virgo Maria totam Ecclesiam suis illustrat exemplis, fœcundat Spiritus S. donis, fructiferam reddit operibus bonis, eamque virtutibus preciosis locupletat.*

Sicut mediante Cælo terra fęcundatur, fructibusque repletur, ita etiam per Mariam Dei Ecclesia.

89. Et quia hæc cælorum actio in vitali quodam in hæc inferiora potissimùm consistit influxu, quo arbores, herbæ, animantia viuunt, crescunt, atque vegetantur, benignum hunc quoque nobis Deipara Virgo communicat influxum, quo vita, Spiritus vel maximè conseruatur, deperdita restituitur adeo vt de illa post DEVM dicere possimus illud Apostoli Act. 7. *In ipsa viuimus, mouemur, & sumus.*

Ostendit vitalem hunc influxum Virgo beatissima in militem illum, qui tempore Sigismundi Regis Hungariæ in prælio cecidit; Cum enim vt scribit Bonfinius Decad. 3. libr. 3. num. 40. & 50. secundo, tertioue anno post, aliqui in eum campum descendissent, vbi dimicatum fuerat, altissimumque cadauerum aceruum spectarent, audita est vox IESVM, & Mariam subinde resonans. Ad vocis locum inter ossa mox acceditur, disquiritur, quidnam hoc sibi velit, cum ecce tibi, loquax inter cadauera caput inueniunt. Quibus illud: *Quid hic tantopere stupescitis? Christianus ego sum, & Magnæ Matri Diuæ Mariæ semper addictus, peccatis inexpiatus hoc in bello occubui. Magna Dea, in cuius tutela vitam degi, me æterni supplicij reum esse non patitur, hic me adhuc linguæ compotem seruauit, vt*

B.V. Militem in peccato mortali absque Confessione mortuum vitæ restituit.

delicta fateri queam. proinde Sacerdotem, qui confessionem audiat, & me expiatum reddat, accersite quaeso. Cum quaereretur ab adstantibus, quomodo tantum beneficij à Dea promeruisset, respondit; peculiare sibi fuisse in vita septem Diuae Virginis festa peculiari pietate ac reuerentia celebrare, religiosissimisque ieiunis ex pane, & aqua duntaxat decorare, illique totas animi vires dedicare. Tandem vbi ex vicino pago aduenit sacerdos, confessione rite peracta, nouissimaque lustratione accepta, caput illud repente ope Deiparae meliorem vitam sortitum conticuit. Inspirauit illi nimirum dubio procul halitum longe praestantioris vitae, videlicet aeternae, ostendens reuera se esse vitae suppeditatricem, vitam viuentium, & causam vitae, vt eam vocauit B. And. Cretensis Episc. orat. 2. de Dormit. Deip.

Miles septē festa B. Virg. praeuio ieiunio honorās mori absque confessione non potuit.

Maria vitae suppeditatrix & vita viuentium.

90. Verè in tanti prodigij contemplatione cum Sancto Hildephonso sermon. 1. de Assumption. dicere possumus: *Haec est Mater Domini, per quam nobis vita redonatur*. Quam liberalitatem erga suos clientes in illa Sponsus agnoscens: *Emissiones, ait, tuae Paradisus*: seu vt legit Hebr. *Emissiones tuae ex ore Paradisus*. Ac si dicat: Tu Mater mea quemadmodum in caeteris omnibus DEVM Creatorem aemulans, sic etiam in creatione. Sicut enim ille in Paradiso inspirauit in faciem hominis spiraculum vitae, seu vitarum, sic tu viuifico tuo halitu vitam aequè corporalem, ac spiritualem clientulis tuis, amicisque fidelibus insufflare videris, dum eas saluas, incolumes in corpore, & anima conseruas. Denique indicare vult spōsus: Halitum ipsum Virginis per eius os in hominem transfusum, ecce vitam quandam Paradisiacam, esse vitam immortalem, & aeternam, nosque miseros assiduâ eius in nos emissione, exhalatione, influxuque huius Virginei halitus in vita vtriusque hominis, dum nobis, suis efficacissimis apud Filium precibus Diuinam gratiam, quae ipsa est vita animae impetrat conseruari. Hinc praeclarè Origenes Hom. 2. in Cant. hasce Emissiones vniuersim, ait esse munera sponsae, quae suis clientulis pro opportunitate elargitur. Quare idem Sanctus Antistes assiduum influxum hunc vitae perennis in Virgine contemplans, ad eius venerationem inuitabat omnes: *Ecce fons immortalitatis qui non potest exinaniri, venite qui morte affecti estis, haurite. Ecce vitae fluuij perennes, adeste omnes, efficiamini immortales*. Accedamus igitur amoris passibus ad Virginem, nosque totos eius obsequijs, seruitijsque quam humillimè mancipemus, ac consecremus, vberrimûm sane fructum seruitutis nostrae ex ipsius benignissimis, vitalibusque gratiarum influxibus experiemur.

Per Mariam nobis vita redonatur.

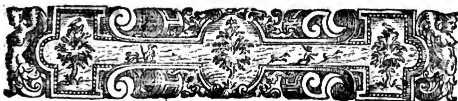
B.V. DEVM in donanda vita hominibus imitatur

B. V. est fons immortalitatis, qui non potest exinaniri.

91. Sensit animati huius Caeli vitę immortalis influxum Ferdinandus Lusitaniae Princeps Virginis cultui addictissimus, dum An. 1443. 5. Iunij ex hac vita migraturus Deiparam lectulo astātem specie Matronae sublimi loco insidentis, multisque cinctae aulicis, miro splendore collucentibus conspexit. Ex his S. Michael supplicanbundum se coram ea abijciens dicebat: *Oro Domina vt seruum tuum tibi, mihique semper impensè deditum tot malis exuas, & copijs nostris adiungas*. Vix finierat, cum Sanctus Ioannes Euangelista haec ad eam protulit: *Ne tuum hunc asseclam Mater, & Domina pluribus damnis atteri patiaris. Iam ad conuiuium Nuptiarum Agni inuitetur, quando nullis vnquam sordibus vestimenta inquinauit*. Horum precibus exorata Virgo, pijssimis illis suis, velut vitalibus syderibus, aspexit oculis, & hac eadem die, illum Caelitibus, vitâ beata perfruentibus, annumerandum pronunciauit. Atque ita Princeps hic Deiparę semper studiosissimus, Christum Dominum, Beatissimamque eius Genitricem, Diuinorumque omnium merita implorans, placidissimae vitae huic mortali, aeuiternâ, beneficio influxuque Virgineae gratiae, potitus aeuiternum victurus viuere desijt. In Kal. Deipar. 5. Iunij.

Ferdinandus Lusitaniae Princeps moribundus B. V. lectulo adstantem conspexit.

S. Michael & S. Ioannes Euangelista pro Ferdināndo apud B. V. intercedūt

DISCVRSVS XII.

Quod Virgo Deipara Primi Mobilis in se similitudinem expresserit.

1.

POST cælum Empyreum reponunt Astrologi Cælum aliud, quod ipsi Primum mobile appellant, eo quod ab assistente Intelligentia motum, moueat, rapiatque secum reliquos orbes tanta, tamque admirabili velocitate vt 24. horarum spatio ab oriente in occidentem suum cursum conficiat. In hoc quoque cælo creando crediderim vniuersorum Opificem oculos defixisse in Virginem, vt ei eiusdem proprietates communicaret. Siquidem gloriatur ipsa vniuersaliter in creatione cælorum omnium, se Conditori adfuisse, vt eorum perfectiones pulchritudinemque in se transcriberet: *Quando præparabat*, inquiens, *cælos aderam*. Quemadmodum igitur cælum hoc inter omnia mouibilia ob velocitatem motus celerrimam, Primum Mobile nuncupatur; sic sanè Virgo gloriosissima prima est inter omnes creaturas, quæ ad promptè exequendam Dei voluntatem mouentur, (: vt taceam de eius promptitudine ac velocitate, qua ad succurrendum mortalibus vti consueuit, de qua sæpius dictum est:) velocissima extitit, adeò, vt de illa benè dixerit Salomon Sap. 6. *Omnibus mobilibus mobilior est Sapientia*.

B.V. Primum Mobile dicitur ob promptitudinem Deo obediendi celerrimã.

Cum enim ab inhabitante intus Spiritus Sancti virtute potius, quàm ab assistente Intelligentia moueretur, sanè in omnibus suis operationibus debuit esse velocissima, cum vt Diuus loquitur Ambrosius, *nesciat tarda molimina Spiritus S. gratia*. Quare Diuus Ioannes Damascenus mentem Virginis ab ipso Deo motam fuisse sensit cum admirabundus orat. de Nat. B. Virginis exclamauit: O' Diuinum ad mundi simulacrum ad quod Opifex DEVS inuentus est, mentem quidem diuinitus gubernatam habens. Idem sensit Richar. à S. Laur. lib. 7. de laud. B.V. *Motus*, inquit, *cæli vniformis est, & quasi stabilis in bono, & B. V. secundum beneplacitum Diuinæ voluntatis continuè mouebatur per obedientiam regularem, cuius regula erat diuina voluntas. Et sicut Motus cæli est velox, & imperceptibilis, nec vnquam retrocedit: Sic, & ipsa semper progressa est de virtute in virtutem, nec vnquam substitit in via Domini, in qua non procedere, retrocedere est*. Hæc ferè Richar.

B V. omnibus mobilibus mobilior, quia intus ab inhabitante Spiritu mouebatur.

B V Mens ab inhabitante Deo mouebatur.

2. Et licet hanc diuinis nutibus obediendi promptitudinem Virgo Deipara totius vitæ decursu, in omnibus suis actionibus præsetulerit, præsetulit tamen vel maximè, consensu illo promptissimo in Incarnationem Dei Filij; Cùm enim decretum fuisse in cælesti augustissimæ Triados consistorio intellexisset, vt Verbum in eius purissimo vtero carnem assumeret, illicò, promptitudine inaudita, assensum præbuit: *Ecce*, inquiens, *Ancilla Domini fiat, &c.* Quam obedientiam admirans Virginis S. Augustinus serm. de Ann. in illam exclamationem erupit: *O' felix obedientia, ô insignis gratia, quæ dum fidem humiliter dedit, cæli in se opificem corporauit! Impleuit ea Dominus, quę dudũ promiserat: Obedientiam malo quam sacrificium, & scientiam Dei magis quam holocausta. Hæc fuit vera obedientia, omni sacrificio gratior, hæc voluntas cunctis hostijs acceptior. Hinc promeruit gloriam, quam ipsa postmodum hausit: Ecce, inquiens, ex hoc beatam me dicent omnes generationes*. In promptissimi huius consensus laudes sic excurrit S. Bern. Sen. To. 3. serm. 6. ar. 2. c. 3. *O' verbum omni acceptione dignum, quod sic tam ardens exprimit desiderium, quod de sinu*

B.V. obediendi promptitudo in Incarnatione Verbi.

Laudes Consensus B V. facti in Incarnatione Verbi.

Patris rapuit Dei Filium! O verbum transitorium, quod complectitur sempiternum!
O gratum responsum, quo Filium Dei recipit sponsum! ò verbum Virgineum, sed tamen validum, quod ad se trahit Dominum. Verè magnum expressit suum desiderium, quando toto operi tam facilem adhibuit consensum. Sic Pater Seraphicus.

3. Hanc Virginei assensus promptitudinem idem S. Bernardinus ar. 1. cap. 2. pulcherrima explicat similitudine, quæ nobis Virginis in assentiendo celeritatem simul, atque humilitatem declarat: *Cogitabat*, inquiens, *Dei aduentũ, velut quendã immensissimũ, & infiniti ponderis montem, qui ipsam sub se intra se funditus sepeliret, eiusque nihileitatem, suæ æternitatis, & totalis vniuersitatis pondere ineffabiliter pressam in æternum teneret. Si enim Iob. 31. ait. Semper quasi tumentes fluctus super me timui DEVM, & pondus eius ferre non potui.*
Quanto magis in ista, in qua de monte Maiestatis Diuinæ, habitante in ea, excisus est lapis, qui fractâ statua mundanæ vanitatis, factus est mons magnus, replens vniuersam terram. Dan. 2.
Hic cogitandum quam citò, cum lapis in mare demergitur, subsidat aqua eique momento temporis locum præparet. Nõ secus sanè se habuit Virgineum Mare hoc Maria, cum lapis ille angularis immensus, imò Mons diuinitatis, eius vtero quodammodo est demersus.

4. Nec mira nobis hæc in Virgine Diuinæ voluntati obsequendi celeritas videri debet. Nouerat enim illa eam tot sæculis, à sanctis Patriarchis, ac Prophetis, tot annorum myriadibus expetitam, nouerat ab Angelis, imò ab Augustissima Trinitate, magno desiderio expectatum, ab eaque totius humani generis salutem, quam mirificè semper desiderabat, dependisse.

Labia B. V. fauus distillans.

Quare Guilelmus Abbas encomium illud oris Virginei planè dulcissimum Cant. 4. *Fauus distillans labia tua sponsa, mel & lac sub lingua tua;* declarans, sic de hoc Virginis assensu loquitur:
Potest hic Spiritualiter tempus illud notari, quo ex eius ore quodammodo veritas omnis Prophetiæ, atque humani generis salus pendebat. Cum enim Dei Filius iam fletibus, & suspirijs antiquorum iustorum responderet, qui iam penè vsque ad raucedinem clamauerant: Excita Domine potentiam tuam, & veni ad saluandum nos; cùm, inquam, iam excitaret potentiam suam, vt exiret à Patre, & veniret in mundum, non vt iudicaret mundum, sed vt saluaretur mundus per ipsum, cælestem nuncium præmisit ad Virginem, de cuius carne munda sumpturus erat, quod suæ personæ vnitum tempore suo offerret Patri in redemptionem multorum, vt ei humanæ redemptionis mysterium panderet, atque eius consensum, atque cooperationem flagitaret. Nolebat enim omnipotens carnem sumere ex ipsa non dante ipsa, sicut sumpsit de dormiente, & non dante Adam, vnde formauit Euam.

Absque consensu B. V. noluit DEVS facere Incarnationem.

Ad futuræ Matris excellentiam non tantùm ex ipsa carnem suam sumere, sed etiam ipsa volebat. Denique missus ad eam Gabriel dixit: Aue gratia plena, &c. Ecce quàm blandè aggreditur, qui missus erat eius consensum elicere, non extorquere. Ecce, ait, concipies in vtero, & paries Filium, &c. Q. D. Consenti Virgo per fidem mysterio reconciliationis humanæ, quia elegit quidem te DEVS in hoc singulare mysterium, sed tamen de nesciente, vel inuita, non vult sumere hostiam reconciliationis.
Quod profectò ad singulare meritum, & gloriam tibi est. Hilari ergo fide da illi de te, quod in salutem omnium expendatur.
Credis, scio, sed non sufficit simpliciter credere, nisi fidem ore expresseris, non accipiet Altissimus de te hostiam salutis. Dic ergo verbum dulce, dic quod dictura es, quia tempus loquendi est, non tempus tacendi. Noli tuo silentio salutem omnium suspendere, vel impedire, ne videaris Prophetarum veritati, & omnium Saluti nunc inuidere. Ecce os tuum respiciunt Angeli hominum amatores, Sancti Patriarchæ, & Prophetæ apud Inferos positi expectant verbum tuum quasi imbrem serotinum, & omnis creatura ingemiscit, & parturit vsque adhuc sub expectatione verbi dulcissimi.
Quin dicis, quod dictura es? Adhuc labia tua, sicut mel in faui cera? quia nondum erupit verbum dulcissimum. Adhuc sunt labia tua sicut fauus, sed distillans, idest, occultæ dulcedinis aliquid emittens, dicendo: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?
Adhuc mel, & lac sub lingua tua, verbum nempè illud dulcissimum, quod erit mel Angelorum, & lac mortalium. Vt ergo lætentur Angeli, lætentur homines, non sit vlterius tam dulce mel, & tam dulce lac sub lingua tua, sed potius in lingua tua. Non vlterius bonum verbũ sub modio abscõdatur, sed ad salutem omniũ in luce ponatur. Nec morata Virgo: Ecce inquit, Ancilla Domini, &c. Hoc planè verbum dulcisonum, quod, & Angeli, & homines desiderabant audire. Hoc verè est mel, & lac, quod erat sub lingua Virginis. Hæc Guilelmus, ex quibus satis colligi potest, quã libenter, quam celeriter Diuinis nutibus

Ecce Ancilla Domini &c. est verbum dulcisonum quod Angeli, & homines audire desiderabãt, est etiam mel, & lac sub lingua Virginis.

bus obtemperarit, cuius assensum tam terra, quam cælum, tam anxijs desiderijs anhelauit.

5. Eandem Deo obsecundandi promptitudinem in Virgine nostra manifestant verba illa sponsæ Cant.8. *Quis mihi det te fratrem meum sugentem vbera Matris meæ, vt inueniam te foris, & deosculer te, & iam me nemo despiciat?* Hæc enim verba idem Guilelmus vult esse ipsius Deiparæ nectentis cum præcedentibus, quam etiam sic loquentem introducit: Verè omnia poma noua, & vetera dilecte mi seruaui tibi; non quærens gloriam meam, sed tuam, quod tamen in meam gloriam suo tempore insigniter redundaret. Vnde etiam accepto desuper nuncio, quia ex me corporaliter nasci, & cum hominibus conuersari visibiliter dignareris, id quidem maturius impleri flagrantissimis votis optabam, sed tamen stupefacta præ magnitudine deuotionis in tuis auribus verecundè clamabam: Quis mihi det te fratrem meum, & cet. Polliceris, quod mihi Filius nascaris, sed vtinam nascendo de alia qualibet, vel frater mihi nascaris in meam omniumque salutem. Et vnde hoc mihi vt Dominus meus nascatur ex me sumendo hostiam humanæ redemptionis ex me, & de meis pascaris vberibus, qui etiam Angelos pascis in cælestibus? Transferatur si placet hæc tam grandis, & præclara dignitas ad aliam quālibet generis Abrahæ, dum tamen Sacramentum à sæculis conditum compleatur, quia iam instat plenitudo temporis; venias, qui venturus es liberare populum tuum; nascaris, & mihi sufficit; nutriaris, & sufficit. Verum tamen si hanc mihi singularem dignaris tribuere dignitatem, vt de meis nascaris visceribus, & de meis nutriaris vberibus, non sum incredula, vel ingrata: Ecce Ancilla tua Domine fiat, &cet. Nam nec Pater noster Abraham incredulus, vel ingratus extitit, cum tibi Filium ex ea, cui iam desierant fieri muliebria, pollicenti, miraculi nouitate stupefactus, & Diuini muneris acceptator verecundus, respondit: Vtinam Ismael viuat coram te. Sic nimirùm pollicenti tibi per Angelum, quod ex me nasci dignareris, tantæ dignationis pondus non ferens, & multo rectius quàm Abraham obstupescens, respondeo: Quis mihi det te fratrem meum.

B V. humilitas, qua se indignam vt esset Mater Dei arbitrabatur.

Vtinam vel frater mihi sis, per humanæ communionem naturæ, qui te mihi Filium polliceris. Vtinam hoc mihi simpliciter tribuas, vt incarneris, qui te ex me incarnandum polliceris! Incarneris tantùm, & sufficit mihi, frater meus sis tantùm. Hoc mihi tantùm tribuas, quod cæteris per Incarnationem tuam, vt inueniam te foris, & deosculer te, & iam me nemo despiciat, & sufficit mihi. Nam omnibus dilectis tuis, quibus secundum carnem Frater esse dignaberis, hoc interim per Incarnationis sacramentum largieris, vt inueniant te foris, & deosculentur te, & iam eos nemo despiciat. Inueniris siquidem iugiter intus, sed ab his, qui sunt intus, idest, ab Angelis sanctis, porrò ab his, qui sunt foris idest ab hominibus non inueniris intus, sed nec foris, adhuc inueniris ab eis, qui totus es apud Patrem. Itaque per Incarnationis mysterium exi à Patre, & veni in mundum, vt inueniant te homines foris, scilicet, à te traijciendi intus. Egredere ad nos, vt nos facias ingredi in gaudium Domini nostri. Non intrabimus nisi tu exeas, non inuenimus te intus, nisi prius inuentum, & osculatum foris. Egredere, idest, incarnare, vt inueniamus te foris, & deosculemur te, inueniamus te foris per fidem incarnationis tuæ, & deosculemur te puritate dilectionis. Quippe inuenire te, & non deosculari, nihil est, quia fides sine charitate mortua est. Inueniamus te foris in veritate carnis nostræ visibilem, & deosculemur te in perferendis passionibus pro nobis amicum mitem. Quis autem despicere nos poterit, te inuento, & deosculato à nobis? Quis poterit despicere homines in Deo homine facto? Quis vilem iudicabit hominem, precio sanguinis tui pro hominibus dato? Nemo ergo nos despiciat, nemo planè, quia nec Deus, nec Angelus siue bonus, siue malus. Non Deus, quia propter te hominem, & in te homine curabit homines. Angelus bonus non, quia, & ipse propter te hominem, homines amabit, eorumque saluti, quantum in ipso est hilariter ministrabit. Porro Angelus malus inuidebit quidem, sed tamen timebit homines propter te hominem, vnde nec ipse despicere poterit homines, te propter homines homine facto. Ex quibus sanè Virgineæ voluntatis in Incarnatum

Christus est etiam Frater B V. per humanæ communionem Naturæ.

Post Incarnationem nemo potest hominē, nec DEVS nec homo, nec Angelus bonus, aut malus despicere.

natum Verbum ardentissimis, simulq; celerrimis ac promptissimis, & ad instar ignis volitantibus affectibus, colligimus quo impetu Deipara ad Diuinam exequendam voluntaté moueretur, & in se Primi mobilis velocitatem repræsentarit, dũ cum in carne videre, eiq; famulari deuotissime anhelabat.

B.V. Omnes Virgines velut primum Mobile reliquas sphoeras ad sui imitationem rapuit.

6. Neque verò solum Virgo nostra celeritatem Primi Mobilis, verum etiã alias proprietates in se expressit; sicut enim hoc rapit suo motu reliquas cæelestes sphæras; Sic B. V. pulcherrimo suarum virtutum exemplo omnes, ac virgines præsertim, ad sui traxit imitationem. Cùm enim ipsa primo omniũ, velut Primum quoddam Mobile, votum Virginitatis emisit, mox Virgines, veluti cælos quosdam, post se ad sui imitationem rapuit. Vnde enim tot Virginum sacrarum cœnobia, velut copiosissima apum examina, quam ab huius Reginæ Virginum exemplo prodiere? Suauissimo nempe Virginitatis, ceu candidissimi lilij reliquarumque virtutum, velut suauiolentium aromatum odoré attractæ, atque raptæ, spretis carnis oblectamentis huiusque mundi delicijs, atque illecebris post illam cucurrere. Quare B. Albertus Magnus Tract. super Missus præclaré pronunciauit: *Beatissima Virgo est Mater omnium, Virginitate; quia sine præcepto, sine consilio, sine exemplo sola prima omnium gloriosum munus Virginitatis Deo obtulit, per quod & omnes virgines per imitationem in Virginitate genuit, ideoque ei soli conuenit, sit Virgo Virginum, id est Mater omnium Virginum.*

B. V. est Mater omnium Virginum.

B.V. Prima omnium Virginitatem vouit.

7. Agnouit primum Mobile ad vouendum Virginitatem Virgines promouens esse Deiparam S. Bernard. Homel. 3. super Missus, dum illam sic alloquitur: *O' Virgo prudens, ò Virgo deuota quis te docuit Deo placere Virginitatem? Quæ lex, quæ iustitia, quæ pagina veteris testamẽti, vel præcipit, vel consulit, vel hortatur in carne non carnaliter viuere, & in terris Angelicam ducere vitam? Vbi legeras de virginibus, quia cantant canticum nouum quod nemo alius cantare potest, & sequuntur Agnum quocunque ierit? Vbi legeras laudatos esse, qui se castrauerunt propter Regnum cælorum? Vbi legeras in carne ambulantes, non secundum carnem militamus? Vbi audieras: volo vos omnes esse, sicut & me ipsum? De virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do. Tu verò non dicam præceptum, sed nec consilium, nec exemplum, nisi quod vnctio docebat, te de omnibus, ac sermo Dei viuus & efficax ante tibi factus est Magister, quam Filius, prius instruxit mentem, quam indueret carnem. Christo ergo deuouers te exhibere virginem, & nescis quod ipsi exhiberi te oportet etiam Matrem? Eligis in Israel esse contemptibilis, & vt illi placeas cui te probasti, maledictum incurrere sterilitatis, & ecce maledictio, benedictione commutatur, sterilitas fœcunditate compensatur.* Agnouit Primum Mobile ad vouendam Virginitatem esse Virginem S. Hildephonsus serm. 5. de Assumpt. *De ista*, inquiens, *dicitur optimam partem elegit, quia prima omnium fœminarum Deo Virginitatem obtulit, & idcirco promeruit, vt Dei Filius ex ea corpus nostræ redemptionis susciperet.* Agnouit denique Beda Venerabilis Hom. de Annun. *Verè*, inquiens, *gratia plena, cui diuino munere collatum est, vt prima inter fœminas gloriosissimum Deo Virginitatis munus offerret.*

B.V. ideo optimam partem elegit, quia prima omnium fœminarũ Deo Virginitaté vouit.

8. Hinc factum, vt illa vexillum Sanctæ Virginitatis, veluti Duce extollente, innumeras Virginum cohortes, exemplo suo contra mundum, Tartarumque dimicaturas euocauerit. Vnde S. Ambros. lib. de Instit. Virg. capit. 5. *Egregia Maria*, inquit, *quæ signum sacræ Virginitatis extulit, & intemerata Virginitatis pium Christo vexillum leuauit, & omnes ad cultum Virginitatis Sanctæ Mariæ aduocantur exemplo.* Hinc S. Gregorius Nazianzenus in carmine de Virginitate, de Virgineo hoc Virginitatem Deo vouendi sic modulatus est exemplo;

Ante quidem vmbroso in paucis splendore micabat
Dum lex iura daret terris, & in orbe vigeret
Exiguis spectanda notis, &c.
At postquam Christus per casta viscera Matris
Absque Patre, & tædis, vita progressus in auras
Lustrauit muliebre genus, tum deniq; nostro
Virginitas generi præclaro lumine fulsit.

S. Edmundus consilio cuiusdam pij Sacerdotis vouit B.V. virginitaté.

9. Affulsit hoc Virgineæ puritatis lumen menti Adolescentis illius Angelici Edmundi, qui vt vinc. Belluac. lib. 31. spec. Hist. cap. 70. 71. scribit, cõsilio cuiusdam sacerdotis perpetuam Virginitatem coram Virginis Imagine vouit, & annulum cui incidi fecerat: Aue Maria, in ipsius Imaginis digito inseruit. Ex quo tempore, sicut ipse moriẽs fassus est, quoties eiusdem Virginis præsidium inuocauit, ipsa in tentatio-

tatione prouentum, in persecutione solatium, in tribulatione remedium, in dolore gaudium sibi celeriter impetrabat. Vt porrò Virgo Deipara gratam hanc virginitatis ab Edmundo factam sibi oblationem demonstraret, in annulo Episcopali, cum quo sepeliebatur, cunctis videntibus idem illud; Aue Maria, incisum apparuit. Atque ita par pari virgo benignissima reddidisse visa est.

10. Pietas porrò hæc sibi Virgine quasi desponsandi, quantum ad effugandas carnis tentationes, facesque libidinis extinguendas conferat, varijs exemplis comprobatum est. Certè in Annuis Societ. IESV Cordubensis Col. Ann. 1610. refertur à quodam sodali Nostrum Patrem auditum fuisse, ad corporis lasciuiam compescẽdam precipuè valere annulum literis, Aue Maria, inscriptum, si eodem quis Virgini se quodammodo desponsaret. Id quod exemplo eiusdem huius declarabatur Edmundi. Voluit ergo, & ipse experimentum huius rei facere, & contra easdem molestias eodem remedio vti. Quod ita planè successit, vt hominis naturam, ea in parte prorsus exuisse sibi videretur. Adeò Angelica Salutatio placet Virgini, vt pro illa Angelicam puritatem suis clientulis impertiri non dedignetur.

Annulus cũ inscriptione Salutationis Angelicæ remedium cõtra libidinẽ.

11. Quid memorem Augustam Pulcheriam pulcherrimum Mulierũ Principum, augustissimumque ornamentum? Glycas sanè grauis auctor ait, eam Deiparæ Virginitatem consecrasse, & in Martiani Imperatoris coniugio illibatam, vsque ad mortem custodisse. O' quàm præclarè S. Ioan. Damascenus Virginem nostram compellauit Orat. 1. de Natiuit. B.V. *Tu virginitatis feracissima Planta, per te enim Virginitatis pulchritudo latissimè sese diffudit*, ad Pulcheriam nimirum Augustam, ad Aulas Principum, Regum, Imperatorum, vbi vt plurimum carnis illecebris indulgetur. Quapropter D. August. serm. 1. de Annunc. Primum quoddam Mobile Virginem agnoscens, cuius exemplo moueri, rapique reliquæ Virgines ad Virginitatem Deo vouendum debeant, admonuit: *Imitamini Virginem quantum potestis*. Et D. Hier. ser. de Assumpt. Paulum, & Eustochium hortatur: *Idcircò dilectissimæ amate, quam colitis, & colite quam amatis, quia tunc eam verè colitis, & amatis, si imitari velitis, toto corde quam laudatis.*

Pulcheria Imperatrix Deiparæ suæ Virginitatẽ consecrauit.

B.V. Virginitatis feracissima planta.

Virginibus mitanda B. Virgo.

12. Et verè quis eius virtutum præclarissimo exemplo, velut odore ad illam imitandum non pertrahatur? Cum ipsa sit areola illa aromatum, quorum odore delectatus cælestis spõsus de cælo ad illam aduolauit, aliosque ad currendum in odorem eius vnguentorum atque aromatum excitauit. Vnde sponsa in Cant. aiebat: *Dilectus meus descendit in hortum suum, ad areolam aromatum*. Quæ verba ponderans Iustus Episcopus: *Descendit*, inquit, *ad hortum suum, quando visitauit aduentu suo Israel populum suum, sicut ipsemet ait: Non sum missus nisi ad oues, quæ perierunt domus Israel. Areolam autem aromatis ipsam S. Mariam Virginem intelligendam accipimus, ex ea quippè odor iustitiæ ortus est Dominus IESVS Christus.*

B.V. Areola aromatum.

13. De suauissimo hoc aromatum, virtutum videlicet omnium odore, quo Virgines, reliquique eius deuoti exciti clientuli ipsius sanctissima exempla consectantes post illam cucurrerunt, Virgo gloriabatur Eccli. 24. *Sicut Cinnamomum & balsamum aromatizans odorem dedi, quasi myrrha electa dedi suauitatem odoris*. Quæ verba expendens Seraphicus Bonauen. in spec. cap. 7. eaque ad exẽpla ipsius, tam internæ virtutis, quam externæ transferens, sic loquitur: *Odor Mariæ fuit sicut cinnamomum in cortice conuersationis; sicut balsamum interius in vnctione deuotionis; sicut myrrha in amaricatione castigationis. Fuit quoque odor Mariæ sicut cinnamomum in actione; sicut balsamum in contemplatione, sicut myrrha in Passione. O' verè diues, quæ tam plena fuit odorifero Spiritus Sancti balsamo*. Hæc Bonau. Alanus quoque agnoscens quam efficax fuerit Deiparæ exemplum ab Virginitatem, reliquasque virtutes eius amplectendas, consectandaque eiusdem vestigia, Nomen ipsius Oleo vndequaque effuso comparauit, in cuius odorem suauissimum Virgines potissimum cucurrere: *Cuius*, inquiens, *Nomen præconatur mundus, nisi virginis huius? Cuius laus celebratur in ore populi fidelis, nisi Virginis Matris? Cuius humilitas nobis proponitur in exemplo, nisi Virginis Mariæ? Cuius Virginitas nobis datur in speculum, nisi Virginis incorruptæ? Eleganter porrò fama, & gloria Nominis eius oleo effuso comparatur. Oleum esurientem reficit, ægrotantem sanat, membra defatigata mitigat, odorem parit, flam-*

B.V. exemplum sicut cinnamomũ, & balsamum ad pertrahẽdas post se Virgines.

B.V. Nomen Oleum effusum, quod odore suo mundum ad se traxit.

flammam nutrit. Sic & laude Virginis reficimur, exemplo eius ad virtutum medicamina inuitamur, aduersitatibus fessi, eius patientia recreamur, vita eius forma illustramur.

Nominis fama diffunditur, & ideo non solum oleo, sed & oleo effuso Nomen eius comparatur. Quia sicut oleum effusum magis redolet, sic quanto magis Nomen Virginis dilatatur, tanto magis gloria augetur. Vnde subditur: Ideo adolescentulæ propter hunc virtutum ac præsertim Virginitatis tuæ odorem, dilexerunt te nimis, clamantque singulæ: Trahe me post te, curramus in odorem vnguentorum tuorum.

B.V. tanquam primum Mobile Apostolos veluti cælos post se traxit.

14. Neque verò solùm respectu Virginum Primum Mobile extitit Deipara, sed, & respectu Apostolorum, qui animati quidam sunt cæli gloriam Domini enarrantes; Dum enim in hac vita degeret, ad illam tanquam ad oraculum in omnibus Catholicæ religionis negotijs confugiebant, ab eius ore, consilijsque pendebant. Vnde S. Amadeus Hom. 7. de laud. B.V. ait hanc vnicam ob causam post ipsius dilectissimi Filij in cælos ascensum, ad Discipulorum, totiusque Ecclesiæ solatium, atque eruditionem in terris fuisse reseruatam, vt illius nutu, veluti primi Mobilis motu, & ipsi, & vniuersa militans Ecclesia regeretur. Postquam enim quæsijsset. *Vt quid enim, retardata est vel ad momentum, aut passa Nati diuortium?* *Vt quid dilatum est feruentius igne tam sanctum eius desiderium?* Mox rationem subijciens, Respondit: *Quoniam ista dilatio, Discipulorum Christi non minima consolatio fuit. Ista dilatio Matri nil minuit, & mundo contulit remedia salutis. Voluit enim Dominus IESVS, vt ipso ad Patrem reuertente, Apostoli materno solatio, & eruditione fruerentur. Qui quidem licet edocti essent à Spiritu, ab illa tamen poterant edoceri, quæ mundo iustitiæ solem edidit, & fontem Sapientiæ, ex prato Virgineo, intemerato nobis alueo produxit.*

B.V post ascensionem Domini in mundo remansit, vt Apostolos, & Ecclesiam erudiret.

Mira denique pietate primitiuæ Ecclesiæ prouisum est, vt quæ DEVM in carne hac præsentem iam minimè cerneret, Matrem eius, visu iucundissimo recreata videret. Hæc Amad.

15. Eandem in hoc sæculo Virginis mansionem miratur Ioan. Ger. Tr. 2. in Magnif. maximè cum latro conuersus in Cruce eâdem die incola Paradisi sit factus, aitque potuisse Virginem aliqua tangi inuidia, si non fecisset eam charitas vnum cor, & vnam animam cum eo. Quare respondit, suasisse eandem charitatem quærentem quæ Dei sunt, habere hic vitam in patientia, propter electos Dei per se, & ex se, de mysterijs veræ fidei edocendos.

B. V. Non optabat cum Christo, sed post Christũ cælos ascendere, quia interim optabat Ecclesiæ prodesse.

Hinc Guilelmus Abbas ait hanc ob causam optasse Virginem, post Christi in cælos profectionem, in hac vita remanere, cum dixit: *Trahe me, non tecum, sed post te ò mi dulcis IESV, ò gloria tuæ Matris IESV! Redis nunc ad Patrem, trahe me post te Matrem, vt videat pia Mater charitatem quam habes ex Patre. Vt mutuam vicem reddas Matri, quæ pro tempore meis vberibus paui te, nunc delicijs diuinitatis tuæ pascatur à te. Lacte meo paui te, & quibus potui cibis alui, in diebus humilitatis tuæ, nunc qui potes inebria me ab vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ pota me. Nec ait: trahe me tecum, sed trahe me post te; quo charitatem suam erga genus humanum clarissimè manifestat. Non petit cum Filio cælum ascendere, quia licet sciret se multo tædio afficiendam absente Filio in terris, sua tamen, Ecclesiæ commodis postponebat, & nolebat adhuc rudi deesse sermonibus suis de mysterio Incarnationis plenius informandæ, & exemplis ad spiritualem profectum excitandæ.* Sic Guilelmus.

16. Quapropter Rupertus Abbas asseuerare non dubitauit primo illi Hierosolymis Apostolico habito Concilio, Virginem sapientissimam præfuisse, omniaque eius velut cuiusdam primi Mobilis directione tractata atque conclusa vt alibi fusius comprobatum est. In alijs etiam Apostolorum conuentibus eandem Primi Mobilis actionem peragere visa est, vt testatur S. Hildephonsus Archiep. Tolet. serm. 5. de Assumpt. *Apostolorum conuentui nobili contubernio semper adhærebat Sanctissima Virgo, cum illis semper habitabat, seseque Dominicis conspectibus præsentari frequenter gaudebat. Eam verò optimam partem, quam Maria Magdalena in specie, & figura gerebat Dei Genitrix iure, & verè firmissimè retinebat, & cum Apostolis de humanis Christi actibus, vt veriùs, ac specialiùs cognoscebat, sic veriùs, ac specialiùs conferebat, vt ab ea discerent, qualiter arcanum tanti mysterij, & ipsi crederent, & lucidiùs alijs enarrarent, & cùm oportunum fuisset sine omni ambiguitate scriptis mundo transmitterent.* Hæc Hildephonsus.

B. V. Prima Apostolico Concilio præfuit.

M. Magistra Apostolorũ.

17. Quid plura hic commemorem? Audeamus sanè dicere non modo in hoc orbe, sed, & modo in cælis Primum Mobile esse Deiparam? Cum ipsa sola per

per se post augustissimam Trinitatem, vt Ioannes Gerson Parisinus Cancell. affirmat Tract. 6. in Magnif. constituat Hierarchiam, sitque, vt ipse loquitur, suprema Hierarchizans post Filium purgando, illuminando, & perficiendo. Quare idem Cancellarius Tract. 4. ait, *quod ipsam suscipit Dominus recordatus misericordiæ suæ, eam super omnes choros Angelorum collocans, eamque ita magnificans, vt Regina cæli imò mundi iure vocitetur, habens præeminentiam, & virtutem influxiuam super omnem principatum, & dimidium Regni Dei, nempe misericordiam.*

B.V. est suprema Hierarchizans post Filium purgando, illuminando, & perficiendo.

Quibus verbis sat clarè ostendit Virginem gloriosissimam esse velut Primum Mobile, siquidem super omnes Angelorum Hierarchias sortita est præeminentiam, virtutemque influxiuam super omnem principatum, reliquosque beatorum Spirituum choros, quos velut Regina potentissima ad omnem suum nutum mouet, regit, ac dirigit, ita vt illos motu suæ voluntatis vel minimo, ad instar inferiorum cælorum secum rapere videatur.

18. Hoc nobis declarauit Angelus in suo serm. apud S. Brigittam c. 20. *DEVS*, inquiens, *ipsius Virginis animam super omnes cælos mirificè sublimauit, eique imperium super vniuersum mundum donauit, & Angelorum Dominam æternaliter ipsam constituit. Qui quidem Angeli ita postmodum obedientes Virgini effecti sunt, vt omnes Inferni pœnas libentius sustinerent, quam aliquibus eius præceptis in aliquo contradicerent.*

Angeli ita sunt subditi B.V. vt libentius omnes pœnas Inferni sustinerent, quã ipsis præceptis contradicerent.

Addit insuper ipsos apostatas, reprobosque Spiritus nutui Virginis mirè obsequentes ac subditos: *Super omnes etiam malignos Spiritus*, inquit Angelus, *ipsam sic DEVS potentem effecit, vt quotiescũque ipsi aliquem hominem Virginis auxilium ex charitate implorantem impugnauerint, ad ipsius Virginis nutum illicò pauidi procul diffugiunt, volentes pœnas suas, & miserias sibi potius multiplicari, quam eiusdem Virginis potentiam super se taliter dominari.*

B.V. potẽtia contra malignos Spiritus.

Tandem totam hanc Virginis præeminentiam, qua velut Primum Mobile nutu suo potentissimo inferiora mouet omnia, profundissimæ ipsius attribuit humilitati; *Et quia*, inquiens, *inter omnes Angelos, & homines ipsa est inuenta humillima, ideo super omnia quæ creata sunt, facta est sublimissima, omniumque pulcherrima, ipsique Deo super omnia simillima.*

Cùm vt canit Boetius lib. de consolat. Philosophiæ....

Immobilisque manens dat cuncta moueri.

19. Agnouit S. Gertrudis Virgo Deiparam post augustissimam Trinitatem esse Primum quoddam mobile, spiritualem motum gratiæ in animis suorum clientum imprimens, cum die Annunciationi ipsius sacro, vt habetur in eius lib. 4. Reuel. c. 12. dum cantaretur Aue Maria, talis visio menti eius repræsentata est. Videbat ipsa tres riuulos efficacissimos procedentes à Patre, & Filio, & Spiritu S. cor Virginis Matris suauissimo impetu penetrãtes, & rursus de corde eiusdem efficaci impetuositate suam originem repetentes.

Salutationis Angelicæ virtus, atque efficacia.

Agnouitque ex hoc Sanctissimæ Trinitatis tam pleno influxu, Beatæ Virgini donatum fuisse, vt ipsa post Patrem esset potentissima, sapientissima post Filium, & benignissima post Spiritum Sanctum. Cognouit insuper quod quotiescumque illa salutatio Angelica cũ deuotione à fidelibus recitatur in terris, riuuli illi efficaciori impetu superabundantes Virginem beatissimam circumfluant, & ex altero latere in cor eius sanctissimum reinfluant.

Salutatio Angelica mira lætitia B.V. Angelos, & Sanctos omnes afficit.

Atque ita mira delectatione fontem suum repetant; & tandem ex illa tam copiosa redundantia, venæ quædam gaudij, delectationis, æternæque salutis diffundantur in personas Sanctorum, & Angelorum, mortaliumque omnium, qui in terris eandem salutationem commemorant. Per easdem venas denique vidit omne bonum renouari in singulis, quod aliquando per salutiferam Incarnationem sunt indepti.

Agnouit Primi huius Mobilis in hæc inferiora præ omnibus sanctis gratiarum influxum S. Thom. Opusc. 8. *Magnum est*, inquiens, *in quolibet Sancto quando habet tantùm de gratia, quod sufficit ad salutem multorum. Sed quando haberet tantùm quod sufficeret ad salutem hominum de mundo, hoc esset maximum, & hoc est in Christo, & in B. V. Nam in omni periculo potes obtinere salutem ab ipsa Virgine gloriosa.*

A Christo & B.V. obtinetur defensio in omni periculo.

Vnde Cant. 4. dicitur: Mille clypei pendent ex ea, id est, remedia contra pericula.

Item in omni opere virtutis potes eam habere in adiutorium, & ideo dicit ipsa Eccli. 24.

In me omnis spes vitæ, & virtutis.

Agnouit denique Primi huius Mobilis potentissimum post DEVM gratiarum omnium influxum, S. Germanus Constantinop. Patriar. orat. de Præsent. B. V. *Certè Domina Deiparens, certè meum refugium,*

M. nostrum refugium, vita, & defensio, arma & gloriatio, &c.

fugium, vita, & defensio, arma, & gloriatio, spes, & robur meum, concede mihi, vt, & ego quoque cum ea fruar inenarrabilibus bonis, & quæ comprehendi non possunt tuis bonis in cælesti perseuerantia. Habes enim, sat scio, cum tua voluntate concurrentem potentiam, vt quæ sis Mater Altissimi, & propterea audeo.

Ne ergo priuer expectatione mea ò Domina intemerata, quæ vniuersorum expectationem supra rationem peperisti Dominum nostrum IESVM Christum. Sic S. Germanus.

20. Cùm igitur ad Sanctissimæ Deiparæ nutum velut ad primi Mobilis motum sese & Virgines, & Sancti Apostoli, omnes denique cælestes Angelorum Hierarchiæ conforment, eiusdemque ductum sequantur, sapienter admodum agunt ij, qui mox vbi de lectulo mane consurgunt, ipsi se, omniaque sua, cogitationes, verba operaque, ac quæcunque tandem negotia siue spiritualia, siue temporalia illa sint, dirigenda, ac gubernanda cõmittunt. Fieri enim minimè potest, quin huiusmodi hominum actiones, & rectissimæ, & Sanctissimæ sint, vtpotè à Virgine velut primo, eoque ordinatissimo Mouente directæ.

Quod fortasse nobis insinuare voluerunt ij, qui illam Horologio compararunt. Quemadmodum enim hoc rectè regulatèque moueri dicitur, cum ad incessum Primi Mobilis viginti quatuor horarum spatio cursum suum conficientis sese conformat: sic quicunque Virgineo huic, animatoque Horologio Primaque Mobili, vitam mores, actionesque suas omnes conformauerit, directionemque ipsius ac gubernationẽ secutus fuerit, miram in rebus omnibus concinnitatem, prosperitatemque sortietur. Quare sapienter Pater noster Spinellus in Thro. Deip. cap. 38. n. 9. mane cum primum surgimus orationem illam recitandam suadet in honorem Virginis, vt eius nutu velut Primi Mobilis motu omnia nostra dirigãtur: *O' Domina mea Sancta Maria, me in tuam benedictam fidem, ac singularem custodiam, & in sinum misericordiæ tuæ hodie, & quotidie, & in hora exitus mei animam meã, & corpus meum tibi commendo, omnem spem meam, & consolationem meam, omnes angustias, & miserias meas, vitam, & finem vitæ meæ tibi committo, vt per tuam sanctissimam intercessionem, & per tua merita omnia mea dirigantur, & disponantur opera secundum tuam, tuique Filij voluntatem.* Amen.

Mane vbi primum surgimus B.V patrocinio nos comendemus.

Tum num. 10. idem Pater consulit, vt antequam domo, quis egrediatur Virgini beatissimæ velut peculiari suæ Dominæ in cubiculo, coram eius imagine se suaque negotia peragenda commendet, ac sub eius amplissimo pallio, peculiari videlicet patrocinio tantisper cogitatione se sistat, eoque munitus præsidio contra varias hostium tam visibilium, quam inuisibilium insidias, foras exeat dicendo: Nos cum prole pia benedicat Virgo Maria, recitatâ prius Angelica Salutatione. qua in re sequendum omnino Diui Hieronymi in deprecando est consilium saluberrimum, quod Sanctæ illi Virgini dedit Eustochio Epist. 22. Egredientes hospitio armet oratio, regredientibus de platea oratio occurrat, antequam sessio, nec prius corpusculum quiescat, quam anima pascatur.

21. Amplectendum quoque sapiẽtissimum Landspergij monitum, qui in ordinario breui manuscripto de ratione viuendi Carthusianorum sic loquitur: *Persoluto sacro, redditisque debitis gratijs rediens ad cellam ad Imaginem B. Mariæ, quæ Custos iuxta fores cellæ tuæ vigilat, paulisper subsiste, aut si festinato intrandũ est, dum claui reseras ostium, ora Matrem Dei, vt te adoptet, teneat, possideat in Filium: Cellam ingressus primum sit, quod ante omnia facias, vt in oratorio ad orationem procidas, Beatam Mariam tuæ cellæ Patronam, ac Dominam salutaturus. Dic ergo mente deuota vnum, Aue Maria.* Sic egisse visus est Sanctissimus ille Anachoreta Ioannes Abbas, de quo Sophronius in Prato spirit. capit. 180. ita loquitur: *Habebat Senex in spelunca Imaginem immaculatæ Dominæ nostræ Dei Genitricis, semperque Virginis Mariæ in vlnis ferentem Christum Dominum, & Saluatorem nostrum. Quoties igitur abire volebat ad locum aliquem, vel per vastam solitudinem, siue Ierosolymam ad sacram crucem adorandam, & venerabilia loca, vel in Sinai montem orationis gratia, siue ad Martyres distantes Ierosolymis multis prolixisque internallis, nunc pergendo Ephesum ad S. Ioannem, nunc Euchaitam ad S. Theodorum, nunc ad S. Theclam in Seleuciam, nunc ad S. Sergium in Saraphas, modo ad hunc, modo ad illum Sanctum, reficiebat candelam, & accendebat, vt illi erat consuetudo, atque ad orationem stans, Deoque, vt suum iter dirigeret supplicans, dicebat ad Dominam, intendens in ipsius Imaginem: Sancta Domina nostra Dei Genitrix, quia longum iter iturus sum, diebus multis*

Ingrediẽtes egredientesque cubiculo Imaginẽ B.V. salutent tanquam Cubiculi nutricem.

Pietas cuiusdam Anachoretæ in Imaginem B.V. cui lampadem accẽdebat.

multis perficiendum, candelæ suę tu curam habe, eamque ne extinguatur iuxta propositum meum serua. Ego enim adiutorio suo comitante iter arripio. Hisque ad Imaginem dictis, egrediebatur, pactoque proposito itinere, reuertebatur aliquando post mensem sępe etiam post Duos, vel tres menses, nonnunquam post quinque vel sex, & itâ reperiebat integram candelam, & ardentem, sicut eam, cum iter arriperet, dimiserat, & nunquam hanc à seipsa extingui vidit, neque à somno surgens, neque à peregrinatione rediens, neque ex Eremo ad speluncam pergens. Quo sane piissimo facto ostendit se Deiparam tamquam Primum Mobile, & suæ peregrinationis, & suarum actionum directricem habere. Hinc piam illam laudabilemque in Italia natam crediderim consuetudinem qua coram Virginis Icone in qualibet pæne domo, præsertim diebus Sabbati lampades eius honori accenduntur, vt sic illam benignissimam domus suæ patronam, protectricem, atque illuminatricem, viarumque suarum, atque actionum directricem fateantur.

DISCVRSVS XIII.

Quod B. V. Deipara Firmamenti, seu cæli stellati similitudinem in se repræsentarit.

1.

INTER creaturas omnes quæ Dei Matrem nobis ob oculos ponunt, nullam crediderim aptiorem reperiri, quàm firmamentum, quàm ipsum cælum sydereum. Siue enim eius claritatem, siue stellarum tàm multiplicium primæ, secundæ, tertiæ, quartæ magnitudinis innumerabilem contemplemur multitudinem, mirum in modum tam internam, quam externam Virginis nostræ pulchritudinem, animi corporisque nobis repræsentant. Quid enim pulcherrima illa cæli claritas, quam eminentissimam ac plusquam Angelicam animi puritatem nobis indicat in Deipara? Quid tanta stellarum, ac constellationum varietas, quàm ipsius virtutum ac priuilegiorum planè singularissimorum multiplicitatem, nulli hactenùs puræ concessam creaturæ? Stellas primæ magnitudinis iure dixerim esse Diuinam Maternitatem, quam sicut Rupertus Abbas, inter arbores Cedrum altissimam, ita nos inter Sydera stellam primæ magnitudinis appellamus. Stella item primæ magnitudinis est Virginea fœcunditas, ac fœcunda Virginitas, profundissima Virginis humilitas, atque obedientia, aliæque ipsius virtutes eximiæ.

In B.V. velut Cęlo sydereo stella prima magnitudinis est Diuina Maternitas, & virginitas fęcũda.

Quare iure meritò S. Epiphan. libr. de laud. B. V. eam eiusque vterum firmamento comparauit: *O vterum qui es octauum cælum septem firmamentis celsiorem! O vterum habentem inextinguibile lumen lucentis gratiæ, idest, septem dona Spiritus Sancti, quæ septem Planetis respondent.*

Iure etiam merito B. Bern. serm. 3. in salue Regina verba illa vniuersorum Conditoris ponderans Gen. 1. *Fiat firmamentum, & diuidat aquas, ab aquis,* ad Virginem conuersus dixit: *Omnibus firmamentis firmius firmamentum tu Domina, quæ eum, quem cæli capere non poterant cepisti, & concepisti, portasti, & non defecisti, genuisti, aluisti, pauisti, mammasti, & educasti. Tu in medio aquarũ diuisisti aquas ab aquis, affectus videlicet æternorum, ab affectibus temporalium. Posuit DEVS in hoc firmamento Solem, & Lunam, Christum, & Ecclesiam, & stellas prærogatiuas gratiarum multas.*

2. Sanctus quoque Antoninus 4. P. tit. 15. cap. 22. *Cælum*, inquit, *est Virgo quo ad animam totam cælestem, plenam charitate, & syderibus virtutũ, in qua propter maximam eius puritatem requieuit DEVS, & in corpore eius terreno humili, & fructifero, tanquam in scabello steterunt pedes eius, Humanitas videlicet Christi in ventre eius assumpta. Ibi, & Sol, maximus Sol iustitiæ Christus DEVS noster, quem cæli capere non poterant suo gremio nobis contulit.* Audiendus hic B. Albertus Magnus super Missus. *Quid indicat secundo die positum firmamentum in medio aquarum, quod habet fixas stellas, in sui ornamentum, & diuidit aquas ab aquis, nisi Beatissimam Virginem, quæ habet stellas in corona 12. stellarum, id est omnium Sanctorũ, in capite suo positam. Firmamentum, hoc in medio aquarum est .i. in medio Sanctorum viæ, & Sanctorum patriæ, diuisa prius ab vtrisque existens supra communem statum viæ, & infra statum patriæ, communicans cum vtrisque, habens cum superioribus virtutum perfectionem, cum inferioribus merendi conditionem. Item cum superioribus securitatem contra casum, cum inferioribus passibilitatem ad meritum. Denique cum superioribus exultationem, cum inferioribus cordis compassionem.* Sic Alber.

B.V. Cælum est quoad animam totam cęlestem plenam sSyderibus virtutum.

3. Richardum denique Laurentinum lib. 7. de laud. B. Virginis audiamus, qui rationem etiam nobis adfert, cur

Cur B V dicatur Firmamentum.

cur Virgo nostra appelletur firmamentum: *Maria*, inquiens, *Firmamentum dicitur; quoad se, & quoad nos. Quo ad se, quia sic firmata est in omni virtute, & gratia, maximè in Filij conceptione, vt postcà nullo modo peccare vel venialiter, vel mortaliter potuerit. Vnde ipsa de se fatetur: Et sic in Sion firmata sum. Quoad nos, quia suos firmat in bono, & in ipsis firmat gratias, ac virtutes.*

Firmamentum dicitur B.V. quia ita fuit confirmata in gratia vt nunquam peccare potuerit.

De ipsa specialiter dictum est Dan. 3. Benedictus es Domine in firmamento cæli. Cùm enim omnia opera Domini benedicant ei, excellentius tamen benedictus est in firmamento cæli, quod est Maria, non solum quia ipsa singulis creaturis singulariter præeminet, verùm etiam, quia luminarium suorum, virtutum videlicet, ornatu multiplici, instar firmamenti miram potentiam in se mirabiliter ostendit. Quæ quidem luminaria in ea posita sunt, non tantùm vt in ea luceant, sed etiam vt distinguant inter diem, & noctem, inter vitia nimirum, ac virtutes, & illuminent terram, terrenorum videlicet hominum animos. Hactenùs Rich.

DEVS vel maxime benedictus in firmamento cęli.i. Maria.

4. Porrò quemadmodum tota Firmamenti venustas ac pulchritudo ex insigni luce, stellarumque varietate potissimùm resultat: Sic Virginis eximia illa perfectio, atque excellentia, ex mẽtis puritate, virtutumque omnium copia emicabat. Hoc intellixisse visus est Sapiens cùm dixit Eccli. 43. *Species cæli, Virginis nimirùm, quæ animatum quoddam cælum extitit, gloria stellarum.* Quasi diceret: Si quis eximiam illam formam, pulchritudinemque Virgineæ admiratur mentis, eam totam stellarum, virtutum scilicet pulcherrimarum, adscribat gloriæ, quæ illam non modo pulchram, verum etiam toto orbe gloriosam reddiderunt. In ipsa enim omnium Iustorum, qui per stellas designari consueuere, virtutes ac merita veluti compendio quodam compræhenduntur. Vnde Sapiens Idiota in Contempl. B. V. cap. 1. *Non defuit tibi puritas Angelorum, non fides Patriarcharum, non scientia Prophetarum, non Zelus Apostolorum, non patientia Martyrum, non sobrietas Confessorum, non innocentia, & humilitas Virginum. In summa nullo genere vacasti virtutum; quodcunque donum alicui sanctorum datum est, tibi non fuit negatum, sed omnia, omnium sanctorum priuilegia in te congesta.* Hinc S. Bern. Sene. To. 1. serm. 6. art. 2. cap. 3. ait Virginem super omnes inferiores ordines tam hominum, quàm Angelorum simul sumptorum improportionaliter esse prælatam, & quicquid est gloriæ in omni inferiori glorificata natura, tam Angelica, quam humana, multo præcellentius esse in Virgine Matre Dei.

Pulchritudo cæli Virginei ex virtutum splendore redundat.

B. V. super omnes ordines tam Angelorum, quam hominum improportionabiliter esse prælatam ob virtutes.

5. Hinc B. Laurent. Iustin. serm. de Assumpt. *Merito*, inquit, *quicquid honoris, quicquid fęlicitatis habebatur in singulis, totum abundat in Maria. Hanc ob causam Corona Sanctorum omnium vocitari consueuit. Quemadmodum enim Corona Regum, Principumque capitibus eminet, eaque condecorat, ita Virgo meritis virtutibusque suis sanctis super eminet omnibus, eosque gloriæ suæ luce venustat.* Eandem ob causam S. Bonau. in Spec. cap. 14. *Coronam anni Dominicæ benignitatis appellauit.* Explicans enim illud Psalm. *Benedices Coronæ anni benignitatis tuæ. Est*, inquit, *annus qui habet dies solos, Iustos videlicet, & hic est annus benignitatis, cuius B. V. Corona est. In Anno huius benignitatis boni benignissimè coronantur. Huius autem Anni benedicti Corona est benedicta Virgo Maria. Ipsa certè est Corona omnium dierum huius anni, quia ipsa est Corona omnium Sanctorum cæli. Corona super caput poni solet, sic Maria quasi super capita omnium Sanctorum locata est, vt testatur B. Hieronymi. Exaltari meruit super choros Angelorum, & peruenit vltra quam nostræ humilitatis est natura. Filius Mariæ summa certè est Sanctorum Corona, Maria verò Corona sub Corona. Patet ergo quam sublimiter benedicta sit Corona nostra, Mater nostra Maria.* Intellexit omnium Sanctorum merita, ceu stellas Deiparam compræhendere idem B. Laur. Iust. serm. de Nati. B. V. cum dixit: *Tota pulchra absque delicto sine mentis, & corporis deformitate, Deo, & hominibus amabilis, Sanctitatis pellucidum speculum. Nullus planè mortalium, quamuis donorum cælestium numerositate sit præditus, huic valet Virgini coæquari, Patriarcharum vtique Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, omnium Sanctorum merita Maria beata transcendit; eisque velut cælum venustissimis syderibus exornatur.* Sic ille.

Cur B.V. Corona Sanctorum omniũ dicitur.

B.V. Corona Anni Dominicæ benignitatis quare dicatur?

B.V. Sanctitatis pellucidum Speculum.

6. Hoc nimirùm est semen illud Abrahæ, quod se multiplicaturum sicut stellas cæli prædixerat Dominus Gene. 22. Illa enim adhuc in vtero Matris à primis conceptionis exordijs, ad instar cæli stellati resplenduit, mundique tenebras, veluti firmamenti luce, syderibusque illustrauit. Hinc Angelus in suo serm. cap. 5. apud S. Brigittam eam paruo cuidam mundo ac cælo contulit, ex cuius creatione summa in DEVM gloria, inque totum vniuersum maxima

B.V. est quidam Minor mundus Deo assistens.

ma vtilitas redundauit: Postquam enim dixisset: *Mundo, & creaturis omnibus perfectis, & diuino aspectui, cum pulchritudine reuerenter assistentibus, adhuc vnus minor Mundus coram Deo, cum omni venustate increatas adstabat, quo maior Deo gloria, Angelis maior lætitia, atque omni homini eius bonitate frui volenti maior vtilitas, quàm de hoc maiori mundo prouenire debebat.*

B.V. Minori Mundo figurata.

Tum ad Virginem conuersus, quidnam esset hic paruus mundus, seu cælum, subiungit, exclamatque: *O' prædulcis Domina Virgo M. omnibus amabilis, omnibus vtilis, per hunc minorem mundum non incongruè tu intelligeris. Sicut enim in hoc maiori mundo placuit Deo diuidere lucem à tenebris, ita multo magis ei placuit, quando tenerioris infantiæ ignorantia, quæ tenebris comparatur, à te penitus debebat abscedere, & Dei cognitio cum voluntate, & intelligentia viuendi secundum eius velle, quæ luci assimilatur, cum feruentissima charitate in te debebat plenissimè remanere. Hanc vtique ætatis, infantiæ teneritudinem ò, Virgo, omnis peccati expers innocentissimè transegisti. Deinde quemadmodum DEVS duo luminaria simul cum stellis huic mundo necessaria creauit vnum vt præesset diei, alterum vt præesset nocti: ita, & in te alia duo luminaria clariora fieri præuidit.*

Duo luminaria in cælo Virgineo quæ sint.

Primum erat tua Diuina obedientia, quæ instar solis cum Angelis in cælo, & bonis hominibus in mundo, quibus verè DEVS sempiternus dies est, lucidissimè radiaret. Secundum luminare erat tua constantissima fides, qua multi nocturno tempore, hoc est, ab hora illa qua. Creator in carne pro creatura pati debebat, vsque ad eius Resurrectionem, in tenebris desperationis, & perfidiæ misere peruagantes, veluti quodam lumari iubare, ad veritatis agnitionem ducendi erant. Stellis quoque cogitationes tui cordis in hoc similes apparebant, quod à tempore illo, quo primo Dei cognitionem habuisti, ita feruens in Diuina claritate, vsque ad mortem permansisti, vt Dei atque Angelorum aspectui omnes cogitationes tuæ, nitidiores stellis humano visui apparerent. Hæc Angelus.

B.V. similis Sphæræ cristallinæ Archimedis.

7. Ex his porrò manifestè ostenditur cælum quoddam animatum, lumine vario, stellisque exornatum syderei huius cæli æmulum in terris fuisse Deiparam, quam supremus ille artifex Diuino planè artificio manibus suis potentissimis, vt quondam Archimedes Syracusanus adeò scitè in vitrea illa sua sphæra efformauit, vt in ea solis, Lunæ, syderum, Planetarumque omnium circumuolutiones viserentur.

8. Similem huic Sphæram ex metallo confectam in Regia Caroli V. Imperatoris ornatissima videre est, teste Franc. Mendoza in Virid. libr. 6. orat. 9. num. 124. Quam ille octauum seu potius Vnicum mundi miraculum appellat, Dædaleo artificio, & adeo Diuino propè ingenio fabrefactam, *vt dicere quis possit Cælum in terram*, inquit ille, *deriuatum, & maiori commendatione, quo breuioribus circulis inclusum; neque in cælesti illa domo quidpiam admirationis inueniri, quod in hoc opere perfectissimâ arte absoluto requiratur*. Quod sanè de hoc Virgineo animatoque cælo multo veriùs pronunciasset, in quo elaborando Pater æternus ambas quodammodo manus nempe Filium, & Spiritum S. adhibuisse visus est. Quod intelligens Dauid canebat: *Opera manuum tuarum sunt cæli*. Manus has Diuinas ostendere nobis visus est idem Dauid, cum dixit: *Verbo Domini cæli firmati sunt, & Spiritu oris eius omnis virtus eorum*. Et verò si in firmatione Prælatorũ, quos Rupertus cælos, Lunã & stellas appellat, omnes Dei elaborasse digitos asseruit; quanto magis in pulcherrimo hoc opere, quæ est Deipara, cælis, luna, stellisque pulchrior, omnibusque creaturis prælata? Verba sunt Ruperti: *In horum scilicet Prælatorum formatione non vnus aliquis Dei digitus, sed omnes occupantur; nam qui alijs præficitur oportet vt omnibus Spiritus S. donis conspicuus sit, nempè Spiritu Sapientiæ, & intellectus, Spiritus consilij, & fortitudinis, Spiritus scientiæ, & pietatis*. Ad quod confirmandum vtitur Ioannis verbis illis Apoc. 1. *Et à 7. Spiritibus, qui in circuitu Throni eius sunt*. Quem Thronum nos alibi diximus esse Virginem, in qua nouem mensibus sempiterna consedit Sapientia. Quæ meritò à septem Spiritibus circumuallata perhibetur, eo quod esset Virga illa de radice Iesse germinans, de qua ascendit Flos ille pulcherrimus, super quem 7. Spiritus S. dona requierunt. Qua de re videndus D. Bonau. in spec. c. 6.

Sphæra ex metallo in modum Cæli visa in Aula Caroli V. Imperatoris.

B.V. Cælum est ambabus manibus Patris æterni, nempe Filio, & Spiritu S. elobratum.

Deus in Prælatorum efformatione omnes suos digitos occupat, dum eos omnibus Spiritu S. donis ornat.

B.V. Thronus Filij Dei septem donis Spiritu S. circumuallatus.

9. Neque verò in animatum hanc Cælum licet tam eximijs decoratum sit luminum, ceu gemmarum ornamentis licet super omnem Angelicam, humanamque creaturam eleuatum, vlla vnquam cecidit iactantia, quasi ornatum illum à se, & nõ summo bonorum omnium largitate Deo accepisset, cum ipsa dona hæc à Deo sibi donata cognoscens, tanquàm Siren quæpiam, iuxta

Pla-

Platonis sensum, cælo insidens fuerit modulata: Magnificat anima mea Dominum. Non inquam in Virgineum hoccè cælum, licet à Deo ob eius amplissima merita, super omnem creaturam euectum, vlla cadere potuit elatio, velut in hanc Sphœram aspectabilem cecidisse pulchra quadam fabella S. Cyrillus lib. 2. Apol. cap. 24. declarauit: *Fixarum*, inquiens, *stellarum Sphæra, gloriabatur, de corporis sui magnitudine, & motus velocitate, atque vniuersalis virtutis granditate, necnon astrorum multitudine. Cuius pompam Saturnus intelligens, ita ei dixisse fertur: Gloriatio, si falsa est, confusio est vera. Sed dic mihi rogo te Firmamentum, vnde tibi sit tantæ molis realitas, tantæ motionis velocitas, tanta stellarum luciditas, & numerositas? At illa respondit: Ab intelligentia quidem ventilor, à sole illustror, vniuersorum auctor me condidit, & in me sydera idem fixit. Tunc Saturnus adiunxit: Nihil ergo habes quod ex te sit, sed totum aliunde sumpsisti. Cui illa: Fateor, inquit; Mox alter subiunxit: Cur igitur, quasi non acceperis de communicatis tibi perfectionibus gloriaris, & alienæ gloriæ vsurpatrix erigeris? Non attendis, quod vbi pompositatis rapina sapientem contaminat, nulla sit vera gloria, cuius est bonitas vniuersa. Sed falsum verò perdere, & per gloriam vanam in confusionem incidere, maximè stultum est. Propter hoc summo studio cauendum est à subtilissimo inanis gloriæ laqueo, quæ cum sit ab arrogantiæ filio genita, cum quem decipit, simili quidem fallacia concludit: Nam quemadmodum fastus falsus veram celsitudinem diruit, sic & pompa inanis solidam, vt deceptrix, gloriam rapit. Et sicut illa sursum apparenter rapiendo, demergit: ita & ista pompa falsa, præferendo gloriam, te confundit. Nouit quippè quam fallacia cuiusuis læsionis arma sint, vnde apponendo similia morbum ordinat, ducit ad furiam, venat luctatrix, vt prosternat: escam offert, vt hamo fallaciæ prædam trahat. Sic & dicendo hoc tuum facit totum se tuum, at fallaci gloria foris depictum, intus te rodit gratia vacuum. Quamobrem quantò generosior es, & in bonis tibi communicatis præstantior, tanto sis intra solidum humilitatis sinum collecta latentior. Diues es, time furem, cum lynce thesaurum reconde, gratiarum Spiritum sub duarum velationum tunicis absconde. Aurum es, sub terra late, preciosissimus es rubinus, in petra bellagij te reconde. Quid plura? fuge gloriam sparsæ lucis, & tunc cum noctiluca intrinseco gloriæ splendore fulgebis.* Hæc ille, quæ sanè Virgineo huic animatoque cælo, nec Saturnus, nec vllus seuerior Censor occinere vnquam potuit, cum ipsa in profundissima humilitate, veluti centro fundata, licet tam mirifica cæli pulchritudine se venustatam circumspiceret, omnia sua decora in supremum illud bonorum omnium principium summo gratæ voluntatis affectu transferre consueuerit.

B. V. licet cælum esset altissimum, fuit tamen humillima.

10. Quid tandem de huiusce Virginei cæli lumine, quid de Mariana dicemus puritate? Hanc B. Albertus Magnus Tr. super Missus aptè ad rem nostram sit descripsit: *Puritas est ad Primam lucem, quantum possibile est, puræ creaturæ Deiformis approximatio. Atque ita quo plus aliquid de natura lucis participat, plus habet puritatis. Participat autem quispiam magis de natura lucis, quo magis ad increatam illam accedit lucem, in qua tenebræ non sunt vllæ, à qua Diuina gratia, quæ in animis nostris, puritatem gignit, ceu radius à sole, seu riuulus a fonte deriuatur.* Cum igitur Virgo beatissima adeo supernæ illi, atque inaccessibili luci appropinquarit, vt eam in suo purissimo vtero nouem mẽsibus circumgestarit, consequens sanè est summè illam fuisse lumine cælesti perfusam, ac proinde summa puritate, vtpotè, quæ gratiâ plena extitit, renitentem. Verissimè enim dixit S. Anselmus lib. de Concept. Virg. cap. 18. *Decens erat, vt ea puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret.* Hinc Isaias cap. 51. puritatis florem præcipuum datum Virgini agnoscens, canebat: *Gloria Libani data est ei.* Quid enim Libanus, nisi candor siue candidatio est? Cum ergo Libani gloria Deiparæ data fuisse prædicatur, quid aliud quam ipsius puritatis summum decus, ac venustas ab illo copiosissimo omnis puritatis, sanctimoniæque fonte illi communicata esse censenda sunt? Singularissimam hanc Virginis puritatem agnoscens Pontanus noster lib. 5. Florid. sic cecinit:

Quid sit Puritas?

Quænam sit maior Puritas?

Decens erat B. V maxima sub Deo puritate niteret.

B. V. ob puritatem luce, & gemmis radiantior.

Luce ò lucidior, lapillulisque
Eois radiantior; coruscis
Poli lampadibus magis corusca;
Niue ò candidiorque lilioque
Argento simul, & simul ligustro
Cycno, marmore, eburneisque signis.

Quod si incorruptio facit esse proximum Deo, vt ait Salomon, quantum obsecro non accessit ad DEVM Virgo hæc sacratissima, quam Sergius Hieropoli-

politanus, *Corruptionis interitum vocitare non dubitauit?* quantum de increata illa puritate non participauit, quæ semper existens Virgo Virginitatem, cum Diuina fœcunditate seu Maternitate indissolubili vinculo sociauit? Quare B. Albertus summam in Virgine puritatē collegit ex eo, quod DEVS illi summum donum, cuius creatura capax esse potest, Diuinam nempe Maternitatem communicauit, quæ in se non modo summam puritatem, verùm etiam virtutes omnes, velut præuias ad tantam dignitatem dispositiones, includit.

B.V. summè pura siquidē illi DEVS summum Donum, Diuinam nempe Maternitatem concessit.

11. Hanc Virginis cum Deo propinquitatem nobis insinuauit Angelus cum ipsi dixit: *Inuenisti gratiam apud Deū.* Vnde idem B. Albertus præpositionem illam; *Apud*, ponderans, ait indicare vicinitatem: *Apud dico*, inquiens, *quia propinquissima similitudine, dignitate, familiaritate, natura, veritate. Et hoc apud Deum creatorem, recreatorem, iustificatorem, glorificatorem*. Ex quibus titulis totidem quasi gratiarum fontes in Virginem, fonti illi inexhausto bonorum omniū vicinissimam emanarunt, effeceruntque, vt quæ erat fons paruus, adinstar Hesteris *cresceret in fluuium, & in lucem, solemque conuerteretur, & in aquas plurimas redundaret*. Est. 10. Verè enim Virgo nostra in oculis suis ob profundissimam, qua prędita erat, humilitatem fons quidem paruus extitit, qui influente in illam postea tramite illo aquæ immensæ de Fluuio Diuinitatis, nempè Dei Filio, illoque aquæ ductu exeunte de Paradiso, in eandem sese infundente, creuit in fluuium, qui totum Ecclesiæ Paradisum, ad instar fluminis illius, de loco voluptatis egredientis, aquis gratiarum copiosissimis irrigauit.

B. V. fuit Deo propinquissima similitudine, dignitate, familiaritate natura est.

B.V. fons paruus, qui in Incarnatione Verbi creuit in fluuium, & in lucem, solēque conuersa est.

Et ne quidpiam in hac misera vita nobis, in ignorantiæ, peccatorumque tenebris ambulantibus, deesse posset, eadem Virgo benignissima in lucē, solemque conuersa est, vt nobis dies, noctesque sanctissimis suis exemplis, velut cæli facibus, præluceret, nosque suæ pietatis calore confoueret. Verè Virgo nostra effusissimâ suâ pietate omnibus omnia facta fuisse videbatur:

B.V. sua pietate omnibus omnia facta est.

Vnde præclarè S. Greg. Nyssen. Hom. 9. in Cant. *Non solum facta est Hortus conclusus proprium ferens fructum, sed fit etiam potabilis sitientibus translata in naturam fontis, idque obsignati. Et nec in his consistit, sed ad hoc vsque suum in maius constituit incrementum, vt ex ore eius germinaret Paradisus. Qui enim attentiùs, accuratiùsque attendit emphasim dictionis Hebraicæ, pro eo quod dicendum erat: Emissiones tuæ Paradisus; legetur: Emissiones ex ore, Paradisus malorum Punicorum. Mala autem Punica producunt omne genus fructuum, &c.* Et sic Virgo sāctissima tota penitus nostris vsibus deseruiens, est fructus nos satians, est fons refrigerans, est Hortus ac Paradisus nos suis delicijs recreans, est Lux mentem illuminans, est sol denique voluntatis affectum diuino amore calefaciens, adeo vt quemadmodum ait Idiota, nemo sit, qui se abscondat à calore eius.

B. V. Paradisum ex ore suo producit.

12. Hæc nimirum est lux illa, quæ in primis mundi incunabulis condita, primo verbo quod protulisse legitur DEVS, totum mundum irradians, eundem teterrimâ illa qua circumuallatus erat caligine, liberauit. Vnde S. Vincētius in Natiuitate Virginis, lucem hāc mundo illuxisse affirmauit.

B.V. & lux quæ in prima oratione fuit à Deo condita.

Hinc S. Gregor. Thaumat. serm. 1. de Annunc. Sic eam solito suæ pietatis affectu salutauit: *Aue gratia plena, fons lucis, qui cunctos in ipsum credentes illuminat. Aue gratia plena, intelligibilis solis iustitiæ oriens*. Sic eam etiam Chrysippus Presbyter Hier. serm. de B.V. salutauit: *Aue fons lucis, omnem hominem illuminantis. Aue solis ortus, qui nullum ferre potest occasum*. Sic eam Hesychius Matrem lucis appellauit. Similiter Leo V. oriētis Imperator Lucem mundum illuminantem Virginem nostram agnoscens, eam in hunc modum salutauit: Hom. 7. *Salue lucerna, ex qua splendor Patris elucescens, cum mundum Genitori in Templum dedicasset, eundem suæ cognitionis lumine dedicauit*. Sic denique Method. oratio. in Hyp. *Fidelium facem Mariam dixit:* Hæc est noua illa lux, quæ non solum Iudæis, sed vniuerso illucescens orbi eum exhilarauit, mirificâque pulchritudine decorauit. Est. 8. *Iudæis noua lux oriri visa est, gaudium, honor & tripudium*. Hæc est altera illa lux, quæ densis ac palpabilibus tenebris vndique circumuallatâ Terra Aegypti, Filios Israel illustrauit, & in hodiernum vsque diem veros Israelitas, Christi fideles gratiæ Diuinæ splendoribus irradiat. Exo. 10. v. 23.

B V. Fons lucis, qui cunctos credentes illuminat.

B. V. est Mater lucis.

Maria Fax & fidelium.

Hæc est illa pulcherrima Iobi Filia, Dies appellata Iob. 42. quæ post tam diuturnam tot millium annorum noctem, optatissimam, pulcherrimamque Diui-

M. est Filia Iobi Dies appellata.

Diuinæ notitiæ reuexit lucem, & plusquam Cimmerias, quibus inuolutus iacebat mundus, tenebras absterit. Hanc sine dubio vniuersorum Conditor in mundi principio vidit lucem, quod esset bona; quæ postrema vox pulchram quoque, Græco sonat idiomate. Eo quod Virgo Sanctissima bona, perfecta, pulchraque in se, bonitatem, perfectionem, puritatem, quæ Dies vera pulchritudo est animi, velut lucem reliquis communicet.

13. Hanc crediderim ob causam S. Petrus Chrysologus Rauen. Archiep. serm. 1. eiusdem Virginis faciem aspectumque Diem nuncupauit. Dies est aspectus Matris, Sol Patris rutilat in vultu. Quare Petrus Blesensis Bathomiensis Archid. Epist. 14 Deiparam Imperialem diem vocitauit.

B.V. est Dies Imperialis, & quare.

Quemadmodum enim Imperator reliquis omnibus terræ Principibus maiestate, dignitateque præeminet, Sic Virgo purissima splendoris principatu, quę omnis est expers caliginis. Dies omnes, quibus semper succedere consueuit nox, quàm longissimè transcendit. Quod doctus intelligens Idiota cap. 1. & 2. de laud. B. V. scitè pronunciauit: *Virgo sua pulchritudine, & dignitate omnem mundi pulchritudinem vincit. Solem, Lunam, & Stellas flore lucis excedit. Neque enim Sol perpetuè nobis splendet, cum contraria vicissitudine nox diei succedat; nec semper Luna orbem illustrat, cum cælorum conuersione noster hic mundus certo temporis spatio tenebris obuoluatur. Maria verò, & Sole, & Luna, & astris illustrior, suo lumine, nulla sui commutatione, aut vicissitudine complet, ac ambit omnia, flammis lustrat, luce vestit, nec enim illi succedit nox.* Sic ille.

B.V Solem, Lunam ac stellas flore lucis excedit, & quare?

14. Hinc Rich. à S. Laur. libr. 7. *Maria lux est,* inquit, *ob speciositatem, nulla enim pura creatura Maria pulchrior.* Siquidem de ea Salomon Sap. 7. *Speciosior est Sole, & super omnem dispositionem stellarum, luci comparata inuenitur prior. Nihil enim luce purius, quo simplicitas eius ac innocentia: nihil mundius quo operum eius munditia: nihil clarius, quo exemplorum lumen: nihil humanę vitę iucūdius, quo in ea doctrina, verborūq; sapientia adnotatur: nihil subtilius deniq; quia per angustissimā rimam, gratiam infundēdo ingreditur. Quasi modica rima est, aliquoties cū deuotè Salutare pro eius amore libēter eleemosynā dare; missam eius, vel de ea sermonē deuotè auscultare. Blasphemantes eam, vel per eam iurantes acerrimè redarguere, eius magnalia firmiter credere, tutelæ ipsius sese commendare, &c. Nulla enim creaturarum Dei æquè ad benefaciendum, ac per huiusmodi rimas lumen gratiarum ac misericordiæ diffundendum prona est, atque Virgo beatissima.* Sic ferè Richar.

Per lucem Mariæ variæ virtutes designantur.

Obsequia quibus B.V. fauor & gratia impetratur.

15. Porro licet Lux hæc Virginea hominem in omnibus tribulationibus, in tentationibus tamen Satanæ, Mundi, ac præsertim carnis ac sensus suos clientulos vel maximè illuminare consueuit. Crediderim luce hac diuinissima S. Popponem castissimam adolescentem, ab ineunte ætate pietatis, militiæque studiosissimum, fuisse circumfusum, quando mundi irretitus illecebris, consenso equo ad nuptias properabat. Tunc enim cælitus demissa lux totum cum, simulque ipsam quam gestabat circumdedit, carnesque nuptias auersari compulit. Illo enim prodigio aduertit Adolescens prudentissimus sacratiori luce interius irradiatus, se ad meliorem militiam, nempe Christi euocari, vt proculcatis cupidinis illecebris Christum Crucifixum sequeretur. Quare valedicens carnalibus Hymæneis sæculique pompis, Monasterij septis sese abdidit, nouoque apud Monachos sese obstrinxit Sacramento, Christoque, eiusque Matri, insigne lacrymarum donum consecutus feruentissimè deseruiuit. Mortuum eius corpus sex omnino diebus, cum alias quatriduanum grauiter fæteat, mirificum eumque suauissimum sparsit odorem, virtute eius fragrantiæ euidentissimum argumentum.

Poppó cælitus missa lux circumdatus, fit Religiosus.

16. Et licet Virginea hæc lux semper ad nos irradiandos prompta sit, est tamen tunc vel maximè, cum caligo, & instantis vmbra mortis nos circundat, quam etiam viri Sanctissimi mirum quantum extimuerunt, inter quos S. Cyrillus Alex. Episc. orat. de morte, sic loquitur: *Metuo mortem, quia acerba mihi est, Metuo gehennam, quoniam æterna est. Metuo Tartarum, quia nil habet caloris. Metuo tenebras, quia nihil habent lucis. Metuo vermem venenferum, qui æternus est. Metuo genios iudicio præficiendos, quia immisericordes sunt. Metuo cum cogito illius diei terribile, & muneribus inexpugnabile cōsilium, tribunal horribile, Iudicem incorruptum. Metuo flumen ignis ante tribunal illud fluens, vehementissimâque flammâ torrens, & acutos enses. Metuo supplicium finem non habens. Metuo tetram illam caliginem. Metuo profundas tenebras. Metuo infracta vincula, strido-*

B.V. lux optanda est vt nobis in morte nostra illucescat.

Horror mortisquātus sit.

rem dentiam. fletum inconsolabilem, &c. Hæc Cyrillus. Cum igitur tam instantis mortis, quàm Iudicij, ac Inferni metus adeo sit horribilis, ad nullum nobis tutius erit perfugium atque Asylum, quàm ad Virginem Deiparam.

Eo enim tempore periculosissimo rimulas omnes, veluti lux amabilissima percurrit, vt nobis in tàm tetra caligine constitutis illucescat, technas ac insidias Tartarei veteratoris aperiat.

A primo adolescentia B. V. seruiendũ, vt eam patronam in morte nostra experiamur.

17. Vt porrò Lucis huius Virgineæ, atque amabilissimæ particeps quis euadat, de mane ab ipsis primis adolescentiæ annis ad vigilandum, in eius obsequio assuescendum est.

Verissimè enim pronunciauit Salomon Sap. 6. *Qui de mane vigilauerit ad illam, non laborabit: assidentem enim illam pro foribus suis inueniet*. Verè huiusmodi Virginis diligens, ac obsequiosus cliens, eam promptissimam in tanto discrimine inueniet. Siue enim per portas, Iudicium extremum intelligamus, cum Lyrano, *non confundetur cum loquetur inimicis suis in porta*. Psal. 126. *In portis enim*, inquit ille, antiquitus Iudices sedebant.

Siue per portas mortem, per quam, ex hac vita egredimur, intelligamus, vt Strabus in Glossa morali: non confundetur à Spiritibus malignis, etiamsi fuerit scelerum tenebris coopertus, etiamsi hians barathrum ante se, Dæmonesque sibi insultantes videat, non confudetur, non desperabit, quia lux hæc beatissima reuelabit profunda de tenebris, & producet in lucem vmbram mortis Iob. 12. clientulumque suum ante faciem Filij sui misericorditer statuet, eique teterrimas peccatorum tenebras absterget, vt potuit in Theophilo, inquit Richar. loco citato. Quam siue pietatem, siue potestatem in Deipara demicans Goffridus Cardin. serm. 8. exclamat: *O' quàm venerabilis, quam sublimis hæc beatissima Mater, cuius Filius quamuis omnipotens DEVS sit, ei tamẽ nihil vnquàm negare potuerit! Hæc Virgo tam Sancta, tam gloriosa, tam honorata, à Deo tam sublimata, ita est humilis, ita compatiens, ita misericors, & pia, vt propter animam peccatricem, & iam pœnis deputatam æternis, feueritati districti Iudicis se opposuerit. Idque probat exemplo iam memorati Theophili, apud Patres celeberrimi*.

Qui Mariæ seruit deuotè non peribit in morte.

Vnde verissimũ illud mellifui Doctoris euadit pronunciatum: *Qui Mariæ, sicut debet seruit deuotè, non peribit in morte*.

Iuuenis recitans ternas quotidie coronas vita functus ope B.V. resurgit ad agendam ob quædam delicta pœnitentiam.

18. Non perijt in morte Iuuenis ille Brabantinus, qui cultui Deiparæ addictus ternas quotidie ipsi, Angelicis salutationibus, ceu suaueolentibus rosulis tenebat corollas. Cùm enim mortuus plures iacuisset horas, cadauer se repente erexit obstupescentibus omnibus, sororique suæ, quæ in cænobio quodam Sanctimonialium Virginitatem suam consecrauerat aperuit, quid sibi contigisset. Aiebat ille se ante tremendum supremi Iudicis constitutum fuisse tribunal, accusatumque in primis quod decimas Ecclesiasticis legitimè non persoluisset. Deinde quod cum socijs Religiosorum pisces furto sustulisset. Denique, quod sata pauperum venando protriuisset. Fatebatur itaque ob hæc peccata, iam iam æternis Inferni cruciatibus fuisse addicendum, nisi misericordiæ Mater apud Filium, vt ad corpus pœnitentiæ gratia rediret, intercessisset. Hic igitur factæ ritè Sacerdoti suorum criminum Confessione, recitatisque ternis in honorem Virginis Rosarijs, mortem secundam, eamque Sanctissimam impetrauit, expertusque reuera est Dei Parentem clementissimam, lucem esse beatissimam, horrorem, tenebrasque æternæ mortis dispellentem. Optas ò homo cælicam hanc benignissimamque lucem tibi, in tremenda illa mortis periodo affulgescente? in contexendis hisce Virgineis quotidie corollis esto sedulus, fieri enim nequit, vt in tanto discrimine constitutum te Mater hæc pientissima deserat, siquidem quolibet huiusmodi precum illi gratissimarum persoluto penso, sexaginta tribus vicibus postulatur, vt pro nobis in mortis hora Filium deprecetur; quam omnino tamquam Dei Matrem, cælorumque Reginam exaudiri, nobisque benè, feliciterque moriendi gratiam impetrare necesse est. Siquidem vt sapienter loquitur S. Bern. ser. 1. de Assumpt. *nec facultas ei deesse potest, nec voluntas. Regina celorum est, misericors est: Denique Mater est Vnigeniti Filij Dei. Nihil enim sic potest potestatis eius, seu pietatis magnitudinem commendare; nisi forte aut non creditur Dei Filius honorare Matrem, aut dubitare quis potest omnino in affectum charitatis transijsse Mariæ viscera, in quibus ipsa, quæ ex Deo est charitas nouem mensibus corporaliter requieuit*. Sic Bernardus.

Decimarum non persolutarum pœna.

B.V. intercessio efficacissima apud Filium.

19. Plu-

Lucis proprietas est, vt oculos nostros spŏte perueniat.

19. Plurimæ aliæ reperiuntur lucis proprietates, quas singillatim prosequi longum foret. Aliquas delibasse modicè sufficiat. Inter reliquas ea non vulgaris est, quod oculos nostros sponte præueniat, illumineteque obiecta, vt videantur. Talis est Virginea hæc lux, *clara est, & quæ nunquam marcescit*, inquit B. Alber. Mag. *& facile videtur, ab his, qui diligunt eam, & inuenitur, ab his, qui quærunt eam. Præoccupat eos qui se concupiscunt, vt illis se prior ostendat.* Sap. 6. O' quot in deuotissimis ignorantiæ rerum diuinarum tenebris absorpti iacuissent! ò quot veri Dei cognitione, rerumque ad salutem necessariarum destituti, scelerum variorum cœno demersi fuissent absorpti, deque æterna beatitudine fuissent periclitati, nisi eorum mentibus amabilissima hæc lux affulsisset. Si enim, ipsâ veritate attestante, vita æterna ac vera nostra beatitudo in cognitione Patris ac Filij consistit: *Hæc est vita æterna, vt cognoscant te Solum DEVM verum, & quem misisti IESVM Christum* Ioan. 17. Quis quæso beatitudinis hoc nostræ obiectum nobis clariùs illuminauit, quàm Deipara quæ ad instar cuiuspiam luminis gloriæ nostrum intellectum illustrans, totam augustissimam Triadem, eiusdem Sacratissimum effecta Triclinium, in se nobis contemplandum exhibuit, vt dum adhuc in hac vita dignius æternam illam beatitudinem pro modulo nostro deliberemus?

B.V. lux clara nos sua benignitate perueniens.

M. est preciosus totius orbis Thesaurus.

20. Virgineæ huius lucis admirandos toto terrarum orbe sese diffundentis effectus præclarè exposuit S. Cyrillus Alex. Homel. contra Nestorium in Concil. Ephesino habita Tom. 4. dum eam lampadem inextinguibilem salutauit: *Salue per nos S. Deipara preciosus totius orbis thesaurus, lampas inextinguibilis, Corona Virginitatis, sceptrum orthodoxæ fidei, Templum insolubile, locus eius qui loco capi nequit, Mater, & Virgo per quam benedictus in Euangelijs nominatur, qui venit in nomine Domini. Salue quæ incompræhensibilem in Sancto Virginali vtero comprahendisti; per quam S. Trinitas per vniuersum orbem glorificatur, & adoratur; per quam cælum exultat, per quam Angeli, & Archangeli letantur; per quam Dæmones fugantur, per quam Diabolus tentator cælo decidit, per quam pro lapsum plasma in cælum recipitur, per quam vniuersa creatura Idolorum vesania detenta ad cognitionem peruenit veritatis, per quam sanctum credentibus contingit baptisma; per quam per totum orbem fundatæ sunt Ecclesiæ; per quam gentes ducuntur ad pænitentiam. Et quid multa connumero? per quam Vnigenitus Dei Filius, ijs qui in tenebris, & vmbra mortis sedebant, lux resplenduit, &c.* Hæc ille.

Per M. SS. Trinitas per vniuersum orbem glorificatur.

Per M. vniuersa creatŭ Idolorum vesania detenta ad cognitione præuenit veritatis.

21. Quid de lucis oblectamentis dicam? Verè pronunciauit Eccli. 11. *Dulce lumen, & delectabile oculis videre Solem.* Quod si tantoperè aspectabilis hæc lux arridet oculis, quanto magis hæc Virginea, eaque pulcherrima, quam ego plusquam Angelicam, siue puritatem siue venustatem Spectes, dixerim esse Deiparæ, quæ in primis DEVM ipsum, tum homines velut magnes ferrum ad se videndum pellexit. Audite Leonem V. orientis Imperatorem Hom. 6. qui quantum pulchritudo puritasque hæc Virginea oblectarit Creatorem luculenter nobis exposuit. *Non inest in pulchritudine eius fallax gratia. Quare DEVS specie illa, & pulchritudine captus, ex omnibus hanc vnam sibi Matrem selegit, & sanguine eius formatus in pristinum statum, dilapsam, & dissolutam figmenti sui formam restituit.* Audite, & D. Brunonem Carthusiensium Patriarcham qui serm. de Annunc. verba illa Psalmistæ: *Vultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebis*, expendens, *Quid mirum*, inquit, *si diuites, & nobiles Virginis Matris vultum pulchritudinemque desiderabant, cum iam dixerit: Quia concupiuit Rex speciem tuam? Valdè enim pulchra est, quæ sua pulchritudine DEVM ipsum ad amorem sui pellexit.* Sic Bruno.

Lux dulcis & oculis ad videndum.

DEVS ipse B.V. pulchritudine captus, tam in Matrem delegit.

22. Audite iam S. Amad. Hom. 7. quantum Virginea hæc lux, dum adhuc in hac vita mundo affulgesceret, mortales oblectarit omnes: *Mira pietate*, inquit ille, *primitiuæ Ecclesiæ prouisum est, vt quæ DEVM in carne hac præsentem iam minimè cerneret, Matrem eius visu iucundissimo recreata videret. Quid enim tam iucundum, quid tam decorum ac delectabile, quam Matrem Plasmatoris, & Redemptoris omnium videre? Nam si sepulchrum eiusdem nostri Redemptoris, quod vsque hodie extat, ita visui desiderabile est, si lapis in quo requieuit stirps sancta Iesse, tanta est expetibilis celebritate, vt affectus, & animos cunctorum prouocaret in se, & quadam pietatis arte trahat ad se omnia; quæ vel qualis erat, Dei Genitricem cernere lætitia, donec eam Diuina pietas, communi sorte degentem nobis concessit in terra? Beata gens, & felix generatio, quæ tali specta-*

Christus mira pietate Ecclesiæ prouidit, vt in ipso de hoc mundo abscedente, Matrem illi contemplandam per suo solatio relinqueret.

Sepulchr Christi quã desiderabilis fuerit aspectus!

culo meruit illustrari. Beatam planè in cuius medio credentis, & fruentis constitit arbor producens fructum vitæ, Genitrixque lucis veræ effulsit. Hoc insigne priuilegium, hoc cæleste munus, hæc gratia specialis Ecclesiæ primitiuorum præstita est. Hactenùs Amadæus.

23. Et licet Virgo Sacratissima, vt potè ea, quæ splendorem paternæ peperit gloriæ, toto corpore, membrisq; omnibus luculentissimam pulcherrimamque euibraret lucem, ac splendorem, euibrabat tamen oculis potissimùm, velut geminis cæli luminaribus, ita vt fœlices beatique reputarentur omnes, quos ille oculorum benignissimorum splendor irradiasset.

Oculi B.V. lucidissimi, atque efficacissimi.

Vnde S. Bonauen. Ter. Par. Stim. Diu. Amor. cap. 19. rogabat illam, affectu ardentissimo: *Eia ergo Aduocata nostra illos tuos misericordes oculos ad nos conuerte: Non enim dubito quod si nostras aspexeris miserias, non poterit tua miseratio suum officium retardare. Mirabiles, nec non amabiles tuorum radij oculorum, quibus nos allicis ad amorem, & ad plenam salutem ò Domina, venenatos oculos eruis basilisci! O' Euæ oculi venenati, cur non offertis vos oculis Virginis, si vultis perfectam recipere medicinam? Nam ipsius oculorum claritas vmbras expellit, effugat cateruas Dæmonum, purgat vitia mentium, corda congelata succendit, & demū ad cælestia trahit. O' Domina, quam beati sunt, quos viderint oculi tui. Hos ergo oculos ad nos conuerte:* De Virgineis hiscé tam cælesti luce radiantibus oculis verè cani potest illud: Radiant vtrique gemelli Luce smaragdina, vel syderis instar ocelli. Hosce oculos figurarunt pulcherrimi illi Reginæ Estheris de quibus dicitur cap. 15. *Ipsa autem roseo colore vultum perfusa, & gratis ac intentibus oculis, &c.* De his oculis verius dixisset Salomon: *Lux oculorum lætificat animam.* Prou. 15. Hiscè oculis nobis in hac vitę huius peregrinatione prælucentibus securè, & absque vllo errore ambulamus, & ad beatam illam patriam, incredibili lætitiâ perfusi peruenimus. Verissimè enim Bern. serm. 2. super Missus: *Ipsam sequens non deuias, ipsam rogans non desperas, ipsam cogitans non erras, ipsa protegente non metuit, ipsa duce non fatigaris.*

Oculorum B.V. claritas vmbras pellit, effugat cateruas Dæmonum, &c.

Beati censendi quos oculi B.V. aspexerint.

Lux oculorū B.V. lætificat animam.

Præ lucentibus B.V. oculis ad beatam patriam securè peruenimus.

24. Expertus est Virgineę huius lucis dulcedinem, & plusquam Paradisiacam amœnitatem pius ille in Virginem Religiosusque Adolescens apud Cæsarium lib. 7. cap. 52. qui cum vmbra mortis iam esset circumdatus, oculique eius essent in morte natantes, dulcissima hac luce recreatus, magna gestiensis animi lætitia ridere cæpit: Quæsitus cur tam suauiter rideret: *Cur non rideam*, respondit? *ecce Domina nostra præsens est, & iam animam meam suscipiet.* Nimirum Adolescens hic risu hoc Matrem misericordiæ cognouit.

Deuotus B.V. adolescens moribundus ridet.

25. Expertus est eiusdē lucis dulcedinem apud Pomeriū alter Adolescēs, qui Virgineæ huius seu lucis, seu pulchritudinis contemplandæ cupidus mane, & vesperi summa cum pietate Salutatione Angelica eam venerabatur. Tandem cum die quadam summo mane de more Deiparam consalutaret, en tibi tota cælesti luce radians sese illi videndam exhibet. Quam vbi piè esset contemplatus, tanta, tamque mirifica dulcedine delibutus, tanta amoris vehementia est accensus, vt ei cor dissilierit, animaque soluta corpore, associata Virgini gloriosissimæ, turmisque Angelicis felicissimè in cælum euolarit.

Alter adolescens videns B.V. pulchritudinem, cor ipsi prę amoris vehementia rumpitur.

26. Quid denique de lucis huius effussima toti orbi, tàm cælesti, quàm sublunari sese impendentis promptissima dicam communicatione? Nimirum Virgo Aurora est, quæ, vt alibi diximus, momento temporis aurea suæ gratiæ luce inaurat, decoratque vniuersa. Nimirum Bona Domina est, vt eam sæpè cū S. Damasceno Goffridus Cardinalis appellat, quæ cum summum æternumq; illud peperit Bonum, in quo comprehenditur omne bonum; & Boni natura sit sui ipsius diffusiua atque communicatiua, vt ait S. Dionys. Areop. summè profectò, optima hæc Virgineaque lux, fulgentissimaque Aurora toti terrarum orbi sese communicare debuit. Verderius libr. de Imagin. describens Auroram, ait illam cum Phæbus est, ex Oriente proditurus, cæli fulgentes portas patefacere, quæ recentibus rosis sunt refertissimæ, Equoque Pegasi velocissimo insidere, quo ipsius in diffundenda, communicandaque luce promptitudinem, celeritatemque declararet. Verius hæc Auroræ nostræ quadrant longè aptius. Ipsa enim est in primis porta lucis fulgida, ipsa cæli portas nobis aperit, perque eas solis iustitiæ lumina, innume-

B.V. bona Domina est, promptè alijs sua dona cōmunicans.

Aurora Pegaso insidere dicitur ob spargendæ lucis celeritatem.

ros

ros fauores, gratiasque communicat, ipsa nobis variarum virtutum flores, rosas, violas, lilia, narcissos, pleno cornu diffundit, suorumque clientulorum animos, velut amœnissimos hortulos fruticibus aromaticis exornat, tunc præsertim, cum ei Salutationum Angelicarum roseas corollas conteximus, eiusque gaudia commemorantes ei applaudimus, & aggratulamur. Quare Hercules Stroza cum Tito Filio pulchrè Virgini nostræ modulati sunt:

M. Salutis Ianua.

Aue salutis Ianua
Aperta semper supplici,
Spes, & salus mortalium
Quos crimen Euæ perdidit.
Tu sacra Iessæ Virgula,
Odore complens æthera,
Quam fabricator omnium
Creauit ante sæcula.
Tu sponsa Regis maximi
Omni referta gratia, &c.

B.V. Auroræ celerrimis quadrigis videtur inuehi dum tā promptè sua dona mortalibus communicat.

27. Verè denique Virgo nostra celerrimis, incitatisque Naturæ quadrigis videtur insidere, dum orbem vniuersum percurrens, omnes mundi plagas, ad ipsos antipodas penetrans, eos gratiarum suarum luce perfundit, & liberalissimè, ac celerrimè cæli dona, ac charismata elargitur. Imo, cum Mater æternæ sit sapientiæ, vbertatem etiā ingenij, fontemque eloquentiæ, velut Hippocrenes, riuulum Musis sacrum, clientulis suis communicat, quo ad eius pangendas scribendasque laudes, miris delibuti delicijs promptiores alacrioresque euadant. Huius nouæ liberalissimæque Auroræ exortum, copiosissimamque diffusionem admiratus Pont. lib. 1. Floridorum exclamauit:

Quæ tanta sterilis fœminæ fœcunditas?
Aurora, sol, & Luna generantur simul,
Trium instar horum sola habet puellula.
Quę tanta sterilis fœminæ fœcunditas?
Quam non fugabit lux noua hęc caliginem?
Aurora splendida dum aperis atria tua
Plenissima rosarum, oculuntur sydera.
Nam lucidorum es vna sidus syderum
Veram diem mox affuturam nuntians.

B.V. liberalitas mira.

28. De hac liberalissima gratiarum in omnes communicatione Aurorę nostræ præclarè Richard. à S. Laur. libr. 7. de laud. B.V. sic loquitur: *Tantæ liberalitatis est, vt à nulla creatura quantumcunque fœtente, & sordida, si, sit ei exposita, radios suos auertat; nec contra quantumlibet speciosam, si ab ea abscondatur, illustret. Talis est Virgo nostra beatissima, quæ nūquam à quantumcunque vilissimo peccatore,* inquit idem Richar. *ipsam fideliter inuocante aspectum pietatis auertit: nec contra quantumlibet magnus literis, honoribus, diuitijsque extiterit, eum irradiabit, qui eam neglexerit inuocare. Multos tamen, solita sua pietate pręuenit vt velint, volentesque prosequitur ne frustra voluerint, vt ait Augustinus de eius Filio, à quo sine dubio gratiam præuenientem, concomitantem, & subsequentem impetrat, vt à peccatis resipiscant, & in cępto iustitiæ tramite decurrendo perseuerent.* Quare egregiè Goffridus Cardin. serm. 8. exhortans peccatores ad pœnitentiam, peccatorumque detestationem suadet recursum ad Deiparam, quæ larga gratię diuinæ luce eorum mentes illuminando, eosdem Filio reconciliare consueuit: *Hæc,* inquiens, *post Filium suum est pręcipuum refugium peccatoribus, quo post lapsum fugiant, consilium vt pœniteant, auxilium vt conuertantur, ne pereant. Nulla tam grauis est peccati vel criminis plaga, cuius non sit, si ipsa voluerit, medicina. Confessionem, & pœnitentiam in hominibus desiderat peccatorum, vt pro illis occasionem habeat deprecandi. Huic igitur excellentissimæ, & pijssimæ Matri Domini semper Virgini Mariæ humiliter supplicantes, quod malè fecimus, confiteri nulla occasione differamus, vt per supplicabiles illius preces, nos, & omnes actus nostros Domino commendemus.* Sic Cardinal. Adhuc clariùs doctus Idiota in Prol. Contemp. de B. V. huius Virgineæ lucis in omnes communicationem nobis indicauit: *Beatissima Virgo Maria,* inquiēs *sicut est omnium Regina, sic & omnium patrona, & Aduocata, & cura est illi de omnibus. Longè enim positos radijs misericordiæ suæ illuminat; sibi propinquos per specialem deuotionem consolationi: suauite; præsentes sibi in patria, excellentia glorię, & sic non est, qui se abscondat à calore eius.* Hæc Idiota de Virginis nostrę copiosissima luce, qua & viatores, & comprehensores irradiat. Verum omnium venustissimè Virgineæ lucis in omnes diffusionem expressit Bern. serm. 1. de Assumpt. *Marię pręsentia,* inquiens, *totus illustratur orbis, adeo vt & ipsa iam cęlestis patria clariùs rutilet Virgineæ lampadis irradiata fulgore.*

B.V. à nullo peccatore quantumcūque vilissimo ipsam fideliter inuocāte aspectum auertit.

B.V. post Filium est pręcipuum peccatoribus refugium.

M. est omniū Aduocata, & cura illi est de omnibus.

Cælum ipsū clarius splēdet B. V. fulgore irradiatum.

29. De larga Virgineæ huius lucis diffusione, ac liberalitate supra abundè dictum est. hic illud duntaxat de ea attexuisse sufficiat, quod dilectissimus eius Filius de ipsa apud S. Brigittam

lib.

lib. 1. Reuel. cap. 50. & ipsa viciſſim de ſe lib. 6. cap. 56. commemorat. Sic enim Filius, veram illam huius mundi agnoſcens eſſe lucem, alloquitur: *Tu es quaſi Aurora procedens cum ſerenitate. Tu radiaſti ſuper omnes cælos; lux tua, & ſerenitas tua excellit omnes Angelos. Tu attraxiſti ſerenitate tua ſolem verum, ideſt, Deitatem meam. In tantum quod ſol Deitatis meæ veniens in te, & ex cuius calore calefacta es, ſuper omnes charitate mea. Ex cuius ſplendore, plus omnibus, Sapientiâ meâ illuminata es.*

Christus ipſe Matris ſuæ celebrat claritatem.

Terræ tenebræ fugatæ ſunt, omnes cæli per te illuſtrati ſunt. In veritate mea dico, quod puritas tua, quæ mihi ſuper omnes Angelos placuit, traxit Deitatem meam in te, vt ex calore Spiritus inflammareris, quo verum Deum & hominem in vtero tuo concluſiſti, quo homo illuminatus eſt, & Angeli lætificati ſunt.

Hæc Dei Filius. Audiamus iam ipſam Matrem de ſua feliciſſima Natiuitate ſic loquentem, ſeque lucem quandam clariſſimam profitentem: *Amici Dei, qui in longa erant expectatione dicebant Deo ipſis inſpirante: Cur amplius dolemus?*

Gaudendum nobis eſt potius, quia nata eſt lux, quâ tenebræ noſtræ illuminabuntur, noſtrumque perficietur deſiderium.

31. Verùm quid miramur in Virgine tam copioſam lucis in omnes effuſionem? Cum eam nomine ſuo, Sacroſancto Diuinitus ſibi indito, quod futurorum effectuum quoddam erat vaticinium, nobis illam indicet.

M. Illuminatam, & Illuminatricem ſonat.

Maria enim non ſolum illuminatam, verumetiam Illuminatricem ſonat, vt nomen illud communiter Sancti Patres, tam Græci, quam Latini interprætantur. Vndè Ioan. Gerſon Tract. 12. in Magnif. ita eam de hoc ſuo Nomine loquentem introducit: *Scitote, quoniam Dominus ipſe eſt DEVS, DEVS autem ſcientiarum Dominus eſt, ſcientiæ, inquam, quæ illuminat, quæ deſcendit à Patre luminum propterea conſequens fuerit, vt Dominam me Dominus inſtituens illuminaret, ſecundum Nomen Sanctum ſuum, & meum.*

Maria quippe dicitur illuminata, & ipſe eſt lux, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum: quanto ampliori perfudit lumine Dominam mundi?

Proinde supereſt vt Domina illuminata refundat lumen in cæteros. Eſt lumen ſui ipſius naturali liberalitate diffuſiuum. Vnde factum vt iure diceretur Illuminatrix. Sic enim ſonat Maria proprium Nomen meum. Sic Maria per Ethymologiam decor, ſtella Maris, quam illuminatricem eſſe conſtat.

M. Stella maris illuminatrix.

32. Seraphicus quoque Bonauentura ex nomine Virginem Illuminatam, Illuminatricemque agnoſcens, multiplici ratione mundum illuminare ait in Spec. cap. 3. *Conſiderandum*, inquit, *eſt quod Maria, interpretatur Illuminata, & Illuminatrix, quod ſane competit tantæ Virgini, quæ mirabiliter illuminata eſt per præſentiam Domini, iuxta illud* Apoc. 18. *Vidi Angelum deſcendentem de cælo, habentem poteſtatem magnam, & terra illuminata eſt à gloria eius. Filius Dei eſt magni conſilij Angelus; terra verò à gloria eius illuminata eſt Maria, quæ ſicut illuminata fuit à gratia eius in mundo, ita nunc illuminata eſt à gloria eius in cælo, vt ſic illuminata, fieret illuminatrix in mundo, & in cælo.* Tum huius illuminationis modos varios proſequens:

Maria, inquit, *Illuminata, illuminatrix eſt per exempla vitæ ſuæ, illuminatrix per beneficia miſericordiæ ſuæ, illuminatrix per præmia gloriæ ſuæ. Maria verè illuminatrix eſt plurimorum per exempla lucidiſſima vitæ ſuæ.*

B. V. illuminatrix eſt per exempla vitæ ſuæ.

Ipſa eſt enim, cuius vita glorioſa lucem dedit ſæculo, ipſa eſt, cuius vita inclyta cunctas illuſtrauit Eccleſias. Ipſa eſt enim Lucerna Eccleſiæ ad hoc illuminata à Deo, vt per ipſam contra tenebras mundi illuminaretur Eccleſia.

Oret ergo Eccleſia, oret fidelis anima: Quoniam tu illuminans lucernam meam Domine. Hanc verè Lucernam Dominus illuminauit pleniſſimè, & per hanc illuminationem tenebras animarum noſtrarum fugat, & fugauit: Hoc benè ſentiens Bern. ait: O' Maria tu virtutum tibi inditarum magnificis exemplis ad imitationem ſui non prouocas, ſicque noctem noſtram illuminas. Qui enim vias tuas inſectatus fuerit, non ambulat in tenebris, ſed habet lucem vitæ. Illuminatrix quoque eſt Maria per beneficia lucidiſſimæ ſuæ miſericordiæ, per quam multi in nocte huius ſæculi illuminati ſunt ſpiritualiter, ſicut olim filij Iſrael per columnam Ignis illuminati fuerunt corporaliter. iuxta illud Pſal. 77. *Deduxit eos in nube diei, & tota nocte in illuminatione ignis.*

Illuminatrix eſt B. V. per beneficia ſuæ miſericordiæ.

Maria eſt nobis Columna nubis, quia tanquam nubes protegit nos à diuinæ indignationis æſtu; protegit etiam ab æſtu diabolicæ tentationis, vt rurſus ait Pſal. 104. Expandit nubem in protectionem eorum. Maria quoque columna ignis eſt illuminans nos, imò illuminans mundum multis miſericordiæ ſuæ beneficijs.

B. V. Colūna nubis protegens à diuinæ indignationis æſtu.

M. Columna ignis nos illuminans.

Quid nos miſeri, nos obtenebrati, quid in nocte huius ſæculi faceremus! ſi tam lucidam, ſi tam luminoſam columnam non haberemus.

Quid enim totus mundus valeret, ſi Solem non haberet? Ideo benè B. Bernar. Tolle corpus hoc ſolare, quod illuminat mundum, vbi dies?

Abſque Maria Mundus eſt abſque Sole.

Tolle

Tolle Mariam hanc maris stellam, quid nisi caligo inuoluens, vmbra mortis, & densissimę tenebrę relinquuntur? Illuminatrix est denique Maria, per lucidissimam gloriam suam, per omnia illuminans cęlum, sicut Sol mundum.

B.V. Illuminatrix est per gloriam suã.

Est enim ille sol Maria per omnia respiciens, & gloria Domini plenum est opus eius Eccli. 42. *Sol illuminans est Maria pulchra vt Luna per gratiam, electa vt Sol per gloriam. Opus Domini excellentissimum est Maria. Hoc opus sicut plenum fuit gratia Domini in mundo, sic plenum est gloria Domini in cęlo. Sic ergo illuminans Maria in gloria sua rutilans per omnia respicit, quia per omnes Angelos, perque omnes Sanctos glorię suę illuminationem extendit. Quid mirum si Marię pręsentia totum illuminat cęlum, quę etiam totum illustrat orbem?* Hæc Bonauent. de Mariana luce splendidissima, qua non modo cælites, verùmetiam mortales omnes, totumque terrarum orbem virtutum præcipuè suarum splendore irradiat, vt ipsius præclarissima virtutum exempla consectemur.

B.V. Opus excellentissimum.

33. Et licet Deipara, nostra sit assidua in rebus omnibus illuminatrix; eamque sequi veluti stellam huius viæ ducem, ad æternam patriam tendentes, debeamus; Sequi tamen eam nos vult potissimùm idem D. Bonau. in bene operando. Cum illa ab instanti sed immaculatæ Conceptionis totam se excellentissimis tam intellectus, quam voluntatis actionibus, DEVM Diuinaque cognoscendo, eaque maiori, ac maiori amoris affectu in dies singulos prosequendo, impenderit, maioribusque virtutum incrementis animum suum, quo gratior cælesti sponso euaderet, locupletauerit. Vnde ipsam cælestem vocitando Auroram. operarios ad laborandum euocantem appellans, sic de illa in eodem spec. cap. 9. loquitur. *Attendite quod Aurora nostra Maria nobis est, quoad nos ipsos Illuminatrix ad bene operandum. Operarij ab ascensu Auroræ incipiunt operari. Vnde in Neem. 4. dicitur: Nos ipsi faciemus opus, media pars nostrum teneat lanceas ab ascensu Auroræ, donec egrediantur astra. Hoc est opus illud de quo Apostolus Gal. 4. Dum tempus habemus operemur bonum ad omnes. Benè autem dicunt: Nos ipsi faciemus, nos ipsi, non nostri vicarij.*

B.V. in bene operãdo nobis sequenda tanquam Aurora.

Sic Maria non nutricem aliam, non vicariam, sed semper semetipsam exhibuit Dei Ministrã, sicut B. August. testatur: Maria absque dubio operis ministratrix extitit, quæ hunc vtero gessit, partuque profusum aluit, & fouit, in præsepio reclinauit, & à facie Herodis abscondit, fugiens in Aegyptum, & omnem infantiam eius piæ mentis affectu est prosecuta, ita vt vsque ad mortem crucis, ab eius non recesserit conspectu, non tantum gressibus pedum, tanquam pro amore filij, verùmetiam imitatione morum tanquam pro reuerentia Domini.

B.V. semetipsam semper exhibuit Dei Ministram.

Necessarium denique est, vt non solum bonis operibus insistamus, sed etiam, vt vitijs resistamus, & ideo additur de lanceis tenendis. Tenere enim debemus lanceam zeli contra impetum vitij, contra impugnationem Diaboli, carnis, ac mundi. Vt ergo bonis operibus fideliter insistamus, malisque vitijs viriliter resistamus, necessarium nobis est, vt Mariæ exemplum inspiciamus, Mariæ suffragium imploremus. Tunc verè quasi ab ascensu Auroræ operamur, quando irradiante exemplo, & vita Mariæ, quando irradiante patrocinio, & misericordia Mariæ ad benè operandum incitamur. Benè denique operari debemus, donec egrediantur astra, hoc est, donec animę nostræ lucidę, tanquam astra exeuntes de corporibus euolent ad astra. Sed super omnia astra iam egressa, vel adhuc ad astra egressura, splendidissimum Astrum est Aurora nostra Maria, testante B. Bernardo: Tu veri solis expressissima Imago inter millia astrorum, Deo assistentium Virginali puritate in cælis gloriosa præfulgens. Hæc Bonau. Ex quibus clarè sanè colligimus Illuminatricem nostram, veramque mundi lucem Virginem, pulcherrimam nobis esse Auroram, nos virtutum suarum luce, exemploque ad benè operandum vitijsque resistẽdum, ad laborandum denique in hac vinea Domini Sabbaoth, anima nempè, virtutibus excolenda inuitantem.

Operandum bene vsque ad vitam exitum.

M. veri solis expressissima Imago.

Quare de illa cum Virgo libr. 11. Aene. iure canere possumus:

Aurora interea miseris mortalibus almam
Extulerat lucem referens opera, atq; labores.

Et cum Statio lib. 6. Theb.

Clara laboriferos cælo Thitomia currus
Extulerat.

Verè Aurora nobis est Deipara mentibus nostris non modo lucem, verùm etiam omnium bonorum copiam efferens. Quare sicut à Poetis Aurora surgere ab Oceano dicitur, eo quod mũdo mare quoddam bonorum, suo exortu inuehere videatur: Sic sanè dicere possumus Deiparam, suo in hanc lucem exortu, Oceanum quendam ac mare immensum gratiarum omnium, iuxta sui nominis Ethymologiam, gratiarum inquam, nos ad benè operandum præuenientium, comitantium, ac sub-

M. mare quoddam gratiarum nobis in suo exortu attulit.

subsequentium attulisse. Quemadmodum enim primus homo ex se de terra creatus, quæ erat inanis, & vacua, inanis vacuusque, naturâ eius per se considerata extitit: ita Virgo, & immaculatè concepta, & immaculatè nata mare quoddam cęlestium charismatum, bonorumque omniū extitit, adeo vt iure merito B. Alber. Magnus Congregationem illam aquarum initio mundi, dixerit esse Mariam, quia in illa aquæ gratiarum omnium, in primo eius ad nos exortu, ad eas nobiscum communicandas, nosque ad benè operandum incitandos fuerunt collectæ.

34. Quid porrò iam de Virginei huiuscè siue cæli, siue firmamenti assiduo dicemus motu? Illud dixisse cum deuotissimo Bernardino Bustio Par. 2. Mar. serm. 3. sufficiat. Quod quemadmodum firmamentum cælos omnes inferiores quotidie secum mouet, ac circunducit. Sic Maria sanctos omnes ad intercedendum pro nobis apud Diuinam Maiestatem adducit. Mouetur animatum hoc cælum etiam ad nos solita sua pietate ac commiseratione, dū idētidem illos suos misericordes oculos ad nos cōuertit, dum gyrū non modo cæli, verūetiā terræ totius circumit, de omnibus benè merendi cupida.

B. V. Mouet sanctos ad secum intercedendo pro nobis apud DEVM.

Agnouit piam hanc Virginis circa nos Solicitudinem Leo Imperator Hom. 6. de Assumpt. *Moratur*, inquiens, *in his terris, & circumit, & magis vbique adest animatum illud Cælum, omnium similiter curam gerens, beneficientiæ suæ guttas distillans, arentisque vitæ nostræ constitutionem irrigans. Nunc omnes adit, quippè viâ longè faciliori, maternoque affectu omnes cognatos; præsto est promptissimè vt omnia incommoda depellat, stans pro nostra salute, & pro omnibus immaculatas manus extendens, quibus vniuersorum est gestata salus.* Sic ille.

B. V. tanquā cælum gratiarum imbres nobis stillat.

35. Et licet motu, luceque sua cælum hoc Virgineum in hæc inferiora agat vt diximus, non desunt tamen, & illi ipsius latentes influentiæ (: quæ à Philosophis insensibiles, & occultæ quædam qualitates, quibus cælum in hæc inferiora vim suam, agendo exercet, nuncupantur:) quibus admirandos subinde producit effectus humanæ menti pęnè incomprehensibiles.

Quid sint Influentię?

Quemadmodum enim intelligere nequimus, quanam ratione in terræ visceribus generetur aurum, argentum, & nonnulli preciosi lapides; sic sanè perdifficile est capere quomodo lutei, terreique quidam homines, terræ, mundoque inuiscerati, producant ex se aurum Diuinæ charitatis, argentum cælestis Sapientiæ, gemmasque virtutum variarum, qui verè dicere olim ingemiscentes poterant cum Psalmista: *Adhæsit in terra venter noster*; & vita nostra Inferno appropinquauit.

Quis enim neget occultis quibusdam animati huius Cæli, admirandisque hoc fieri influentijs, quæ omnem humanæ, imo, & Angelicæ mentis aciem effugiunt? Si quidem ad illos, ob tam profundam in ima terræ demersionem, nullum cæli lumen, nostro concipiendi modo pertingere posse videtur. Secretas hascè Virginis influentias crediderim intellexisse Sapientem Sap. 7. cum dixit Sapientiæ Spiritum illum vnicum, subtilem, omnem habentem virtutem, omnia prospicientem, attingentem denique vbique propter suam munditiciem.

Quęnam sint Virginei Cęli influentię.

Siquidem S. Antoninus, Albertus Magnus, & Richar. à S. Laurentio encomia illa eo capite à Salomone compræhensa gloriosissimæ Virgini attribuere consueuerunt. Hinc idem Richar. libr. 4. ingentia Virginis super omnes Angelos, ac Sanctos merita, ac priuilegia, expendens, cum quæsijsset: Vnde ei tanta excellentia, *Ex hoc*, respondit, *quod Dominus fecit ei magna, qui potens est. Magna in terris, exaltans eam super omnes homines, magna in cęlis, exaltās illā super omnes Angelos, magna in Infernis, subijciens ei vniuersas tenebrarum potestates.*

Ideo de illa id dici potest, quod de Filio pronunciauit Isa. 48. *Faciet voluntatem suam in Babylone, id est in Inferno, & Brachium suum in in Chaldæis, Dæmonibus videlicet, qui luteos illos homunciones terræ visceribus immersos Infernoque iam propinquos iure suo possidebant*. Quos tamen Virgo nostra vnico illo suo Spiritu, ac subtili, attingente, ac penetrante omnia, velut occultâ influentiâ, voluntate sua efficacissima, Brachioq; suo potentissimo eripuit, eripitque in hodiernum vsque diem, magna totius orbis admiratione. *Ipsa enim*, quemadmodū loquitur loco cit. idem Rich. *est spiritualibus diuitijs copiosa, bonitate conspicua, potestate cunctis viuentibus tremenda, immensitate incomprehensibilis, æternitate indeficiens, cuius imperium attingit, à mari, vsque ad mare; attingensque insuper ex dono Filij, à fine,*

vsque

vsque ad finem fortiter, cum eo disponit omnia suauiter. Ipsa denique vbique attingit propter suam munditiam. Hæc Richardus, quibus aliquo modo Virginei huiusce cæli nobis adumbrare visus est influentias, ad ima terræ, Inferis propinqua viscera penetrantes, vt inde terreos homines, mundi illecebris, vanitatibusque immersos, ac Tartaro quodammodo iam destinatos eripiat, terrenisque affectibus expurgatos in preciosissimum aurum, gemmasque conuertat. Plura de hisce influentijs, quibus corda peccatorum, velut acus magnetica ad se conuertit; Discursu sequenti adferemus.

36. Interim audiamus illustre illud exemplum quod scribit Tritemius Abbas in Chronico Spanchaimensi de Adalberto quodam Germano, vt Virginearum influentiarum vires magis, perspiciamus. Hic coram viris grauibus fassus est, se, dum viueret de Ecclesię decimis vilem manipulum defraudasse, damnumque quatuor denariorum intulisse, nec illud reparasse, licet id peccatum esset confessus, ac propterea se æternæ damnationis sententiam incursurum fuisse, nisi Sanctissima Dei Mater cum Sanctis Angelis misericordiam Iudicis interpellasset. An non facto hoc Virgo nostra veluti Cælum secreta suæ gratiæ influentiâ hominem hunc centro terræ; Infernoque proximum, in aurum quodammodo gemmamque cęli Thesauris reponendam transformauit?

37. Ex quibus omnibus colligimus quod si Virgo hæc benignissima pietatis suæ luce homines, terrenarum rerum amore sepultos vi, virtuteque Diuinitus sibi insita, visitat, in eisque tam mirificos virtutum, Salutisque producit effectus, multo certè maiores insignioresque producet in ijs, qui eam velut aquilæ genuini pulli irretortis cōtemplantur oculis. Quod si ad tantæ lucis copiam oculos mentis nostrę ob humanam imbecillitatem caliget, contemplandi saltem illi nobis erunt ipsius fideles amici, ac clientuli, qui eius luce perfusi, magnis passibus viam tam Diuini quam, ipsius seruitij ingenti præclarissimarum virtutum incremento decurrerunt, vt eorum excitati exemplo similia virtutum, bonorumque operum decora indispicamur. Audiamus hic Absolonem Abbatem serm. 28. de Nat. B.V. cuius hoc est sapientissimum consilium: *In ipsis tenebris tuis eo quo potes respectu B. Mariam intuere: in lectulo tuo illam cogita, & tene in memoria cordis tui, quoniam, & res, in quam directè radius solis non dirigitur, ex repercussione luminis, quandoque irradiatur, & infirma conscientia, quæ radio aspirantis gratiæ non tangitur, per vitam iustorum, & exemplo bonorum operum quandoque mutatur in melius.* Sic ille.

In tenebris tentationū, & in lectulo cogitandum de B. V.

38. Et quoniam in Virgineo hoc Cælo lumē plusquam Angelicę eius puritatis adeo emicat, vt eius ad splendorem humanus oculus, velut cuiuspiam noctuæ caliget, lucem hanc in Seraphico illo Viro P. Ripa Transonio Minorita contemplemur, eumque imitari pro virili studeamus.
Hic, vt habetur in Chronico Minorum P.4. libr.10. cum plurimum sese in Christi ciusque Matris cruciatibus meditandis occuparet; Virginemque per acerbissimos eius dolores esset obtestatus, vt sibi puritatem cordis obtineret; mox illa se ipsi visendam materna prorsus benignitate exhibuit. Ille tamen dubitans ne Diabolica esset illusio fugam adornabat: Ad quem Dei Mater: *Si tu me fugis*, inquit, *cur me compellas?* Tum Deiparentem agnoscens, se in terram prosternens exclamat, affectu quam humillimo: *Vnde hoc mihi?* Tum illa manu sua super eius pectus posita: *En tibi*, inquit, *quam tantopere flagitas cordis puritatem*. O' vere Virginis purissimæ Manus tornatiles atque ad cæli munera largienda promptissimæ, hyacinthis virtutum omnium ac cælestis præsertim puritatis plenissimæ!
O' Virgo clementissima fiat quæso manus tua vt saluet me, meumque, hyacintho hoc puritatis pectus intimumque cor velut preciosissimo Monili exorna, quo anima mea Diuinæ placita acceptaque euadat Maiestati.
Amen.

M. per cruciatus Filij obsecranda pro puritate cordis aquirenda.

B. V. manus suæ attactu cuidam suo deuoto cordis puritatem communicat.

Ss D I-

DISCVRSVS XIV.

Quod B. V. Deipara sit nostra Cinosura, & Elice, dum in mari huius sæculi versamur.

1.

Ggredimur Firmamenti, seu cæli stellati asterismos, siuè constellationes, quæ figuras varias, varia syderum dispositione, ductisque lineis nobis repręsentant: Figuræ hæ porro mera sunt Poetarum commenta, quæ tamen hiscé fabularum inuolucris, contectæ veritatem, eximiamque sapientiam, ad hominum mores efformandos edocent. Vnde præclarè Marcus Manilius Astr. lib. 2. in Procemio de Homeri Hesiodique loquens fabulis cecinit:

Ex carminibus Hesiodi, & Homeri cælum est fabula.

Quorum carminibus nihil est nisi fabula cælum,
Terraque composuit cęlum, quæ pendet ab illo.

Hinc antiquitus vniuersa Philosophiæ dogmata ante Aristotelem, & Platonem aliorumque Philosophorum tempora non apertè sed obscurè sub fabularum integumentis tradebantur. Græci etenim sapientes cum occultam Philosophandi rationem ab Aegyptijs in patriam inuexissent, timerentque ne res tam admirabiles ac Diuinæ euulgarentur ac vilescerent, eas quodam quasi honestarum fabularum velo contexerunt.

Plato suadebat Nutricibus vt honestas fabulas pueris narrarent.

2. Hinc Plato antiquorum sapientum Coryphæus libr. 2. de Repub. cupiens à teneris annis iuuentutem bonis moribus imbuere, & ad omnem probitatem sapientiamque efformare præclarè pronunciauit: *Selectas autem fabulas nutrices ac Matres pueris narrare hortabimur, animosque illorum, fabulis diligentius quam corpora ipsa manibus informare.* Hinc Dionysius Halicarnasseus libr. 1. rerum Antiquarum quam plurimas fabulis ad erudiendos homines vtilitates contineri perspiciens: *Neque mihi*, inquit, *obscurum esse quis existimet, quod ex Græcis fabulis nonnullę sunt hominibus per vtiles. Alię siquidem sunt, quę naturę opera sub allegorijs contineant, alię humanarum calamitatum habent consolationem, aliæ terrores, animorumque perturbationes à nobis depellunt, opinionesque parum honestas, destruūt; alię alterius cuiuspiam vtilitatis causa fuerunt inuentę.*

Fabularum vtilitates.

3. Quare Iacobus Pontanus noster Volum. 3. Par. 1. Progym. 40. de vtilitate fabularum differens, ait Fabulis vsos fuisse Philosophos, oratores, Poetas, scriptores alios, viros demum sapientiæ opinione clarissimos. Aristotelem insuper dicendi Magistrum singularem, constituere fabulam genus quoddam probationis Rhetoricę, & in exēplis numerare, indicareque veterum in his versatam eloquentiam. Additque hac nos via breuiore, commodioreque sine multa agitatione mentis, sine definitionibus, diuisionibus, ratiocinationibus, enthymematis, aut etiam ex vetustate repetitis, historiarum monumentis, cum risu, ac voluptate ad deferendas detestandasque vitiorum labes, & virtutis pulchritudinem consectandam institui. Habent enim fabulæ vim per magnam ad excolendas animas, ad præcipiendum, ad emendandum, ad monendum, ad obiurgandum, ad cohortandum, ad repræhendendum, ad docendum, ac probandum, siquidem quædam, quasi ipsius Naturæ voces sunt, ac testimonia, ad persuadendum denique ac permouendum, cum tamen horum agere nihil videantur per idonea.

idonea. Hæc omnia inesse comenentis istis viderunt illi, qui libros suos, quibus æternitatem se assecutores sperabant: (quæ spes eos frustrata non est:) fabellis huiuscemodi tanquam gemmulis distinguendos putarunt. Sic ille.

4. Natalis etiam Comes li. 1. Myth. c. 2. varia fabellarum recenset ad morũ institutionẽ, vitamq. secundũ rectã rationẽ instituendam, emolumenta: *Aliæ* inquit ille, *Fortunæ inconstantiam declarant, nosque ad eam forti animo ferendam instruunt, vt ea, quę de Phœbo dicta sunt, quod armenta pauerit Admeti. Aliæ ab impuris opinionibus, & à crudelitate atque ab omni perfidia, & impura libidine nos retrahunt, vt Lycaonis fabula. Alię ad deterrendos homines à rebus turpibus sunt inuentæ, vt Ixionis supplicium apud inferos. Alię cohortantur ad strenuitatem, vt ea, quæ tradita sunt de Hercule. Aliæ ex auaritiæ sordibus nos erigunt, vt sitis Tantali. Aliæ ad deprimendam temeritatem confingũtur, vt calamitas Bellerophontis, & cęcitas Marsyę. Aliæ ad virtutes nos alliciunt, ad integritatem vitæ, ad fidem, ad ęquitatem, ad religionem, vt mirifica camporum Elysiorum amænitas. Aliæ denique ab omnibus flagitijs reuocant, vt seuerissimi Triumviri apud inferos singulorum animas defunctorum iudicantes, & grauissima consceleratorum supplicia. Equidem sic existimo quasi suauissimum humanæ vitæ condimentum existere fabularum inuentionem, ac earum ærumnarum, quas in vita patimur, non mediocre solatium, quas etiam idcirco à sapientibus fuisse excogitatas censeo.* Hæc Natalis.

S. Fulgentius tres Mythologiarum libros conscripsit.

5. Fabularum vtilitates has perspexisse visus est S. Fulgentius Episcopus Carthaginensis vir æquè Theologica scientia literisque etiam humanioribus, ac morum integritate, sanctimoniaque clarissimus, dum tres Mythologiarum libros ad Catum Presbyterum conscripsit, quibus varias fabulas, ac metamorphoses ab Ouidio, alijsque Poetis mutuatas prosequitur, ex eisque documenta saluberrima ad humanæ vitæ institutionem, morumque correctionem elicit. Atque vt fabellis huiusmodi se delectari non mediocriter ostendat, eleganti carmine à se composito Musas initio mythologici huiuscé operis adiutrices inuocat, rogatque tam Hesiodi, quam Homeri, Maronis, atque Ouidij sibi recondita figmentorum mysteria reserari.

Nec irrita sua cecidisse vota ostendit, dum prosequitur; mox Calliopen crine neglecto, quem margaritis pænitens diadema constrinxerat, aliasque duas Virgines sibi adstitisse, & iam memoratam Calliopen *ludibundo palmulę tactu eius vaporans pectusculum poeticæ pruriginis*, vt ipse loquitur, *dulcedine sparsisse.*

6. Audiendus hic nobis est de hiscé fabularum mysterijs cælo contentis S. Gregorius Pont. Max. lib. 9. Moral. cap. 6. qui verba illa Iob. 9. interpretans: *Qui facit Arcturum, & Orionas, & Hyadas;* docensque per Arcturum septem stellarum radijs fulgentem, Ecclesiam vniuersalem septiformis Spiritus S. gratiâ radiantem; per Orionas verò, Martyres, per Hyadas deniq; Doctores sanctæ prędicationis imbre terram irrigantes designari; ita loquitur: *Nequaquam sermo veritatis vanas Hesiodi, Arati, & Callimachi fabulas sequitur, vt Arcturum nominans, extremam Stellarum septem caudam Vrsę suspicetur, & quasi Orion gladium teneat amator insanus. Hęc quippe astrorum nomina à cultoribus sapientię carnalibus inuenta sunt; sed scriptura sacra iccirco eisdem vocabulis vtitur, vt res quas insinuare appetit, notitia vsitatæ appellationis exprimantur. Nam si astra quę vellet per ignota nobis nomina diceret, homo, pro quo hæc eadem scriptura facta est, nesciret procul dubio quid audiret. Sic igitur in sacro eloquio sapientes Dei sermonem trahunt à sapientibus sæculi; sicut in eo pro vtilitate hominis vocem in se humanę passionis ipse conditor hominum sumit DEVS, vt videlicet dicat: Pœnitet me fecisse hominem super terram, cum profecto constet, quia is, qui cuncta priusquam veniant conspicit, nequaquam postquam aliquid fecerit, pœnitendo resipiscat. Quid igitur mirum si spirituales viri vtantur verbis carnalium, quando ipse ineffabilis creator omnium Spiritus, vt ad intellectum suum carnem protrahat, in seipso carnis sermonem format. In scriptura igitur sacra, dum nota astrorum nomina audimus, de quibus astris sermo mouetur, agnoscimus. Cum vero, quæ enarrentur astra propendimus, restat vt ex eorum motibus ad spiritualis intelligentiæ arcana surgamus. Neque enim iuxta literam mirum aliquid dicitur, quod DEVS Arcturum, Oriones, & Hyadas fecit, de quo nimirum constat, quia omnino in mundo nihil est, quod ipse non fecerit. Sed sanctus vir hæc fecisse Dominum dicit, per quę signari propriè, ea quę spiritualiter gerantur intelligit.* Sic ille.

Arcturus Ecclesiam notat.

Orion Martyres.

Hyades Doctores.

7. Ex qua sanè tanti Doctoris, sicut, & Diui Fulgentij auctoritate ac sententia perspicere facile possumus in

postremis minimè habendas esse fabulas, ac præsertim eas, quas cælum, velut immensus quidam Dei ter opt. Max. Magistrique excellentissimi liber complexu suo, quasi nobilitauit, nobisque legendas exhibuit. Hanc fortassis etiam crediderim ob causam, cælum à veteribus nonnullis Librum fuisse appellatum. Hinc S. Basil. Hom. 11. in Hexam. *Mundi Moles*, inquit, *perinde est ac Liber literis exaratus, gloriam Dei palam prædicans.* Sanctus quoque Bernardus in illa verba Psal. 84. Audiam quid loquatur in me Dominus DEVS, sic loquitur:

Cælum cur liber appellatum sit.

Sensibilis Mundus iste est veluti communis quidam liber catena ligatus, vt in eo sapientiam legat, quicunque voluerit.

Licet enim cum in cælum oculos attollimus, eiusque immensam quasi molem, ac splendorem nec non Solis, Lunæ, reliquorumque syderum mirificam pulchritudinem contemplamur, mox ad laudandam tanti Conditoris Omnipotentiam, Sapientiam, bonitatemque prouocemur, erudiri tamen eadem videmur libro, illis ipsis quas repræsentat fabulis, ad morum honestatem, ad sectandam iustitiam, virtutem amplectendam, detestanda scelera, vti decursu operis manifestum euadet.

Hanc ob causam Euangelicus Propheta Isaias cap. 34. de tempore illo post extremi iudicij diem loquens:

Complicabuntur sicut liber cæli, indicauit ministerium, vsumque cæli ac syderum exhibitum, ad eruditionem mortalibus, postea desiturum. Vt enim liber complicatur, postquam eo vti desijmus, sic cæli sublatis hominibus, in alio statu erunt, quasi clausi.

8. Quamuis Doctor Angelicus, Nicolaus Lyranus hoc aliter, sed tamen ad rem nostram exponant:

Complicabuntur, inquiunt, *cæli tanquam liber, id est, non exercebunt Ethnici Astronomantiam suam, nec ibi videbunt, vt ipsi putabant, futura descripta.* Fuere enim non pauci inter quos Origines, vt memorat Eusebius libr. 6. de præpar. Euang. cap. 9. qui explicans illud Gen. 1. de stellis: *Erunt in signa;* dixit cælum esse velut quendam librum, in quo DEVS depinxit atque descripsit; quæcunque in toto mundani æui decursu, suo quæque tempore futura sunt, idque per astra varijs aspectibus, & coniunctionibus disposita.

Futurarum rerum euentus in stellis signatos aliqui perperam existimarunt.

Ad quod probandum citat librum quendam inscriptum: Narratio Ioseph; olim apud multos receptum; in quo Iacob Patriarcha inducitur filios suos alloquens, *Legi in tabulis cæli quæcunque contingent vobis, & filijs vestris.*

Plotinus quoque Origenis Condiscipulus stellarum vsum hunc esse docuit, vt qui illas suspicerent, & quasi literas considerarent, atque huiusmodi literaturam nouissent, futura quæ euentura erant, in illis legerent. Quare Porphyrius affirmare non dubitauit, cum ipse de se interficiendo deliberaret, Plotinum hoc cælitus præuidisse, & tanto facinore prohibuisse. Quę quia delirantium somnia potius, quam sanè sententium sunt dogmata, explodenda sunt. Nobis suffecerit de spinis vuas, & de tribulis hisce ficus collegisse, & cęlum, esse Dei supremi omnium Doctoris Librum, vti diximus, intellexisse in quo nobis non modo Diuina eius pulchritudo, aliaque innumera attributa, verumetiam ipsius Sanctissimæ Matris cælorum Reginæ interior præsertim mentis venustas, virtutesque eximiæ, varia quoque ad vitam rectè ex rationis præscripto traducendam documenta legenda atque contemplanda, arcanis quibusdam depicta notis, ac Hieroglyphicis ob oculos nobis ponuntur. Fabulæ enim mores hominum imitantes ac exprimentes huiusmodi, Picturæ adeo sunt similes, vt Horatius lib. de Arte Poetica Poeticem Picturæ conferre non dubitarit, dum cecinit:

Cæli constellationes Marię interiorem pulchritudinem repræsentant.

Vt Pictura Poesis erit.

Fictio est, & forma, & quasi anima Artis Poeticæ.

Vnde, & fabulosam fictionem quidam formam animamque esse artis Poeticæ asseruere. Quare quemadmodum Picturæ finis est mimisis, siue Dei Creatoris, humanarumque actionum vtilitati, & delectationi sociata imitatio, ita quoque, & ipsius Poeseos. Rectè enim ibidem idem canit Horatius:

Aut prodesse volunt, aut delectare Poetę,
Aut simul & iucunda, & idonea dicere vitę,
Omne tulit punctum qui miscuit vtile dulci.

Quæ sane vtilitas atque obsecratio, in fabulis hiscè, cæli firmamento descriptis inesse videtur vel maximè.

Hæc paucis præmittenda duximus, ne quis summæ cælorum Reginę laudes hiscè fabularum, quæ in firmamento cæli repræsentantur fundamentis nixas considerans, tanquam tanta Maiestate indi-

indignus aspernetur. Licet enim fabulæ sint, & totum sit fabula cælum, vti supra retulimus ex Manilio, eo tamen veritas, sapientia, reconditique quidam sensus ad eruditionem mortalium cõtinentur. Iam ipsas constellationes, principio ducto à polaribus, quæ mirificè fauorem Virginis in hoc opere, ceu pelago, absque duce nauigantibus nobis necessarium, repræsentant, aggrediamur. Verè enim, & nos, absit verbis iactantia, cum eodem rursus Manilio libr. 2. Astronom. in Proęmio noua se canere, nec trita aliorum Poetarum via incedere profitente, dicere possumus:

Omnis ad accessus Heliconis semita trita est;
Et iam confusi manant de fontibus amnes,
Nec capiunt haustu, turbamque ad sacra mentem.
Integra quęramus rorantes prata per herbas,
Vndamque occultis meditantem murmur in antris,
Quam neque durato gustarint ore volucres
Ipse nec ęthereo Phœbus libauerit igni.
Nostra loquar nulli vasum debebimus orsa,
Nec furtum, sed opus veniet, soloque volamus
In cęlum curru, propria rate pellimus vndas.

9. Sapientissimè sanè Sapientum Princeps docuit Plato in Timeo nomina ita rebus imponenda esse, vt ea nobis velut in quopiam speculo rei Naturam repræsentent. Censuit proinde Nominum impositionem, non ad quemlibet, sed ad sapientissimum quemque pertinere. Vnde videmus Nomen Mariæ Virginis nostræ gloriosissimæ è Thesauro Diuinitatis, vt loquitur Card. Damianus serm. de Annunc. æuolutum, oreque ipsius Dei Angelo internuncio, nominatum speculum quoddam eiusdem extitisse Virginis, nobilissimam ipsius indolem naturamque in se exprimens, dum Dominã, dum amarum mare, dum stillã maris, dũ denique stellam maris sonat. Atque, vt de reliquis significationibus sileam, de quibus iam partim dictum in prima parte, partim erit dicendum decursu operis, verè Deipara Sacratissima est stella maris miseris mortalibus, mare hoc amarissimum huius sæculi sulcantibus propitia. Est, inquam, stella illa polo Arctico seu Boreali vicina, est pulcherrima illa constellatio eidem polo propinqua, quam Vrsam maiorem, minoremque Astrologi vocitant, nobisque vtraque currum quendam suarum dispositione stellarum repræsentat.

B.V. est Stella maris polo Arctico vicina.

Hanc septem constantem stellis pulcherrimis, Phœnices potissimum inter nauigandum obseruarunt, & Cynosuram à Nympha, quæ in Idæ monte Iouem lactasse perhibetur, appellarunt, dixeruntque eam de Ioue benè meritam, inter sydera referri dignam fuisse. Illam Græci in suis nauigationibus obseruare sunt soliti, eamque Elicem nominarunt vt canit Ouid. de Trist.

Quid sit Cynosura?

Esse duas Arctos quarum Cynosura notatur
Sidonijs, Elicem Graia carina notat.

Hæc 27. constat stellis, quarum principales sunt 12. De vtraque idem Ouidus sic cecinit:

Magna Minorque Feræ, quarum regit altra Graias.
Altera Sidonias vtraque sicca rates.
Omnia cum summo positæ videatis in axe,
Et maris Occiduas non subeatis aquas.
Aethereamque suis cingens amplexibus arcem
Vester ab intacta Circulus extet humo.
In me iam tandem nitidos conuertite vultus.

De eisdem Manilius lib. 1. Astron. c. 4.

Summa tenent eius miseris notissima Nautis.
Signa per immensum cupidos ducentia pontũ.
Maioremque Helice, maior decircinat Arcton.
Septem illa Stellæ certantes lumine signant,
Qua duce per fluctus Graiæ dant vela carinæ.
Angusto Cynosura breuis torquetur in orbe
Tam spatio, quam luce minor. Sed iudice vincit
Maiorem Tyrio: Panis hæc certior auctor:
Non apparentem pelago quærentibus orbem
Nec paribus positæ sunt frontibus: vtraque caudam
Vergit in alterius rostro, sequiturque, sequentem.

10. Hæ constellulationes quàm appositè ad Deiparam gloriosissimam applicari possint, nemo non videt. Verè enim in primis Virgo *hæc semper est vicina polo, seu cęli cardini immobili Christo* vt ait S. Bern. Senen. Tom. 3. serm. 1. de Nom. Mar. art. 1. cap. 2. Quia sicut hic

centrum

centrum est huius orbis, sic est & cardo Vniuersi, circa quem vertuntur omnia, quorum est Alpha, & Omega, principiū & finis. Ipse enim immobilis manens dat cuncta moueri, vt ait Boetius.

B. V. est stella semper vicina Polo id est Christo.

Et quemadmodum duo sunt orbis huius poli circa quos assiduè vertitur. Alter hic visibilis Borealis videlicet, alter inuisibilis Meridionalis; de quibus Romanus Poeta in Georgicis.

Hic nobis semper vertex sublimis; at illum
Sub pedibus Styx alta videt, manesque profundi.

Sic in Christo duæ sunt Naturæ, Diuina, quæ per polum meridionalem denotatur, quam non styx atra videt manesque profundi, vt fabulatur Virgilius; sed Angeli beati, sanctique omnes, qui æterna in cælis fęlicitate perfruuntur. Polum hunc contemplari ac desiderare visa est sponsa, cum diuino eius amore ebria dicebat Cant. 1. *Indica mihi quem diligit anima mea, vbi pascas, vbi cubes in meridie*. Altera est humana Natura, quæ per Polum hunc visibilem Borealem, seu Aquilonarem designatur.

Duo poli duas Naturas in Christo Diuinam, & Humanam designant.

Per hanc enim, DEVM illum in maiestate sua inuisibilem, polum illum cardinemque meridionalem quodammodo videre licuit, vt dum visibiliter Deū cognoscimus, per hunc in inuisibilium amorem rapiamur, vt canit Ecclesia.

11. Huic ergo polo visibili semper Virgo nostra, velut Elice quæpiam, aut Cynosura, etiam dum in hac vita inter mortales degeret, (vt de Incarnatione, in purissimo eius vtero peracta, qua caro eius Dei Filio vnita, & quasi inuiscerata est, sileam): amoris saltem affectu adhærebat, & iam æterno illo beatoque æuo perfruens, ad eius dexteram collocata tam ob meritorum, gratiarumque plenitudinem ac excellētiam, quam Diuinæ maternitatis eminentissimam dignitatem, carnisque purissimæ indissolubilem illam identitatem iure meritissimo adhæreseit. Quæ omnia D. Augus. To. 9. ser. de Assumpt. fusè probat, & nos alibi plura de hoc argumento diximus; suffecerit hic breuiter illud eiusdem S. Doctoris dictum attexere: *De illis quos secum per gratiam, vnum esse voluit Christus, ait: Pater quos dedisti mihi, volo vt vbi ego sum, & illi sint mecum, vt videant claritatem, quam dedisti mihi. Si igitur illos secum habere vult, quid æstimādum est de Matre, vbi digna sit haberi, nisi in præsentia Filij? Igitur Marię anima claritate fruitur Christi, & gloriosis conspectibus, eum semper videre sitiens, & semper conspiciens, dum inæstimabiliter pascitur, excellentiori quadam specialique prærogatiua à Filio honoratur, possidens in Christo corpus suum, quod genuit clarificatum in dextera Patris.*

B. V. Christo velut polo suo, ob identitatem carnis, diuinamque Maternitatem adhæsit.

Hæc August. Cui consonat Seraphicus Bernardinus loco iam memorato, eodem argumento probās illam esse stellam verè polarem, quod Christo in cęlis sit vicinissima: *Si eorum quorum eadem est natura, idem est locus*, inquit ille: *Ipsius autem Virginis, & Filij eadem est natura: ergo idem erit, & locus; quapropter, & merito, & loco vicinissima erit Filio suo, non secus ac stella polaris suo polo*. Sic Bernardinus.

Eorum quorum eadem est natura, idem est & locus.

12. Quod si Cynosura ideo inter syderā est translata, poloque adhæsit Boreali, quod summum Iouem paruulum, suo lacte pauerit; quanto magis credendum Deiparam Christo in cælis esse vicinissimam quæ illum, & vtero nouem mensibus fouit, & proprio lacte nutriuit, totoque ipsius vitæ decursu, eidem ministrauit? Rursus hic audiendus loco citato Augustinus:

M. Cynosura quæ DEVM paruulum effectum lacte suo nutriuit.

Si hæc est generalis sententia omnium per fidem, & bonam operationem Christo ministrantium: Vbi ego sum, illic sit & minister meus; quanto magis, & specialius est Mariæ? Mariam namque operis exhibitione, & Filij rigidissima veritate ministram Christi fuisse, omnis qui sanè sapit, intelligit. Absque dubio enim omni operi ministratrix extitit, quæ hunc in vtero gessit, partuque profusum aluit ac fouit. Concludit tandem: *Sit apud illum illa, quæ genuit, fouit, & aluit illum Maria Dei Genitrix, Dei ministratrix, Dei secutrix*.

M. velut stella, est apud Christum suum polum, quæ illum genuit fouit, & aluit.

13. Obsequia hæc ministeriaque à Virgine, omnibus penè suis membris Filio olim exhibenda mirè deprædicauit Pontanus noster lib. 4. Floridorum num. 12. dum in lucem hanc vix exortam tenellam Virgunculam, & purissimum ipsius præsertim vterum, quo Dei Filius velut sponsus in floridissimo lectulo nouem mensibus erat quieturus, ita dilaudat:

Laudes Vteri Virginalis.

Venter, ventricule, ò beate venter
Tunc intra tua claustra continebis
Quem non concepit amplitudo mundi?
Vos nè quondam alimenta lactis illi
Paruæ suppeditabitis papillæ,
A quo cuncta alimenta procreantur?
Per quem nec minima esuriuit ales?
Felices nimis, oh nimis papillæ!
Vos ò brachiola, ò lacertulique

Laudes papillarum B. V.

Vobis

Vobis tangere, & gestitare vobis
Et amplexibus implicare crebris
Numen omnipotens, & æuiternum
Potestate licebit inuidenda!
Salue os purpureum, labella auete,
Quæ Deo puero cum amore dulci
Longè plurima basiationum
Factura estis. Auete vos ocelli
Melliti, rosei, sereni ocelli.
Heu quam flumina larga lacrymarum
Vos quondam in miserum dabunt ruborem?
Quando nempe mala illa magna fient.

14. Sed ad lineam. Hic nempe locus Virginis, polo vicinissimus, est locus ille de quo disceptabat Dominus cum Iobo cap. 38. Nunquid ostendisti Auroræ locum suum? Quæ verba trutinans Seraphicus Bonau. in spec. cap. 9. Sic in ipsius Dei persona loquitur:

Mariæ locus est penes Christum.

Non ad te pertinet ostendere Auroræ Mariæ locum suum in cælo, sed ad me. Benè autem dicit suum, quasi appropriando, & discernendo illum ab alijs omnium Sanctorum locis.

Hinc etiam 3. Reg. 8. benè legitur: *Intulerunt Sacerdotes Arcam fœderis Domini in locum suum. Hic certe locus est super omnes choros Angelorum: Hic denique locus est in cælo dignissimus, vtpotè eius Filio proximus.*

Vicinitatem hanc Virginei huius syderis ad polum suum præclarè expressit. Ioan. Gerson Cancell. Paris. Tract. 12. in Magnif. dum ipsam per prosopopęiam Nomen suum interpretantem, variosque lucis suæ benignissimæ in mortales omnes saluberrimos effectus exponentem introducit: *Ego Maria, per Ethymologiam dicor, Maris stella, quam illuminatricem esse constat: Hæc illa sum, quæ proxima Deo, cardini totius mundi machinę dirigo nauigantes in Ciuitatem, quoniam non habent hic manentem Ciuitatem, sed futuram inquirunt homines. Et qui homines?*

Certè viatores procellis huius maris magni grauiter impulsi, fluctibus, & cantibus incessanter impulsi: Futurum est per omnes generationes, vt me stellam esse maris prędicent, me respiciant, cursus suos ad illustrationem meam dirigant. Nec hoc agentes fallentur, nec in deuijs aberrabunt, nec in periculis contabescent. Itaque Domino propitio me Dominam inuocantes, me Illuminatam, & Illuminatricem aspicientes, patriæ portum salutarem introibunt. Hęc sunt, quę magnificat, magnum prędicat, magnum esse apud omnes generationes clarificat, & significat anima mea Dominum. Hæc Cancell. quibus sanè totam polaris huius syderis naturam nobis bellissimè adumbrauit in Virgine.

Mariam Illuminatam, & illuminatricem aspicientes patriæ portum salutarem introibunt.

15. Eadem Virgo nostra iure merito etiam sydus Helice dicitur, quod Græcis à circumeundo polum intra diem, noctemque nuncupatur.

B.V. Sydus Elice quare dicatur.

Ipsa enim, & hic dum viueret, etiam dū in cælestibus beata commoratur quosdam amoris assidui nunquam finiendos, attamen breuissimos, vtpotè diei vnius noctisque spatio, ob poli vicinitatem terminatos format circulos, circa Filium dilectissimum, velut cētrum, cardinem, polumque suum.

Quam etiam ob causam per excellentiam Mater pulchræ dilectionis, quod æternum illum Amorem, non modo toti mundo, sed & sibi, & singulis suis clientulis peperit. Qui sanè amoris motus iure circularis appellatur.

Quia quemadmodum Circulus circa suum centrum, ab eodem puncto in idem redit, ac terminatur: Ita amor Virginis sphæricus quodammodo videbatur, quia à Filio incipiebat, in eūdemque, omnia propter ipsum, & in ipso, amoris affectu complectendo, terminabatur. De quo amoris circa suum cētrum breuissimo sed felicissimo Circulo pulchrè mellifluus Bernardus:

Qui amat vehementiùs, currit velo eius, & peruenit citiùs. De hoc circuitu amoris circa Filium gloriari Virgo ipsa visa est apud Eccli. 24. *Gyrum cæli circumiui sola.*

Aptè porrò dicitur Virginem circumiuisse cæli Gyrum, dum Patris Vnigenam carne circumdedit. Cum enim Filius Dei, vt inquit, Richar. à S. Lauren. lib. 10. prius esset circulus, cuius centrum vbique, cuius circumferentia nusquàm, B. Virgo dedit ei circumferentiam carnis, in qua habitaret plenitudo Diuinitatis corporaliter. Christus enim Gyrus est ingyrabilis, omnia continens. Sic ille.

Christus est Gyrus ingyrabilis omnia continēs.

16. Vtrumque verò hunc Asterismum tàm Helices, quàm Cynosuræ, vmbram quandam figuramque Deiparæ, eius indolem repræsentantem, extitisse, eleganter cecinit Ioannes Bapt. Mant. libr. 1. Parth. dum Virginea hac luce irradiatus eam sic est allocutus:

Tu placidum terris sydus, quod liberat omnes
A pelagi feruore rates, quod luce benigna,
Saturni, Martisque graues eliminat iras.
Tu nobis Elice, nobis Cynosura, per altum
Te duce vela damus, portus habitura secundos.
Tu mare, tu ventos, tu sydera cuncta, Deūq;

Con-

Concilias, tu tuta salus, tu pacis origo.
Noster etiam Pontanus libr.4. Florid. nu.21. eam Cynosuram salutauit:

Ego te saluto plurimum
Cælestis aulæ Ianua,
Cynosura nauigantium
Secunda spes mortalium.

17. Et verò si quis attentiùs harum constellationum expendat proprietates, inueniat sanè in his Naturam Virginis nostræ venustissimè delineatam. Si enim hæ super omnia sydera videntur eleuatæ; quia polo nostro sunt vicinæ. Et Virgo gloriosissima super omnes Angelorum iustorumque choros ita eleuata est, vt proxima Filio, per se Hierarchiam vti sæpiùs ex Ioanne Gersone dictum est constituat. Et iure sanè merito. *Quia si*, vt S. Ildephonsus Archiep. Tolet. loquitur ferm. 2. de Assumpt. *impertit iustus Iudex Christus Dominus vnicuique iuxta opera sua, huic tamen sacratissimæ Virgini Genitrici suæ, sicut incomparabile est quod gessit, & ineffabile donum quod percepit, ita & inæstimabile atque incomprehensibile præmium, & gloria, non dico inter ceteras sacras Virgines, verum etiam vltra omnes sanctos quam promeruit. Peruenit namque ad cæli palatium beata, & gloriosa, vbi Christus sponsus Ecclesiæ, eam intra thalamum collocauit in dextera suæ Maiestatis. Ibi siquidem eam assumpsit præcellentissimam inter primos, vbi iuxta Dauidis vocem stat Regina à dextris Dei, in vestitu deaurato circumdata varietate, & inter filias Hierusalem cælo renata speciosa resplenduit.*

Si Christus Iustus Iudex impertitur vnicuique secundum opera sua, quanto magis Matri?

18. Quod si stella differt à Stella, ob diuersitatem meritorum bonorumque operum præsertim pietatis, quæ etiam minimo cuipiam in Christi nomine exhibentur, & huiusmodi est, teste Paulo, resurrectio mortuorum; longè differentior sanè gloria sublimiorque super omnes reliquos sanctos erit gloriosissimæ nostræ Virginis, quæ pietatis ac misericordiæ opera tam effuso charitatis affectu, erga personam eminentissimam, erga totius vniuersi Cardinem ipsum Dei Filium exercuit. Qua de re quia alibi fusius dictum est, sufficerit D. Anselmum Homel. Intrauit IESVS, audire: *Vt breuiter*, inquit ille, *illa sex misericordiæ opera percurramus, quæ cum vni ex minimis suis fiunt, DEVS sibi soli facta confitetur. Virgo non quemlibet ex minimis, sed summum Dei Filium hospitem, non in domo, sed in vtero suscepit. Nudum, carne, vel etiam pannis operuit. Esurientem pauit, sitientem lacte potauit. Infirmum per infantiam, & iacentem non solùm visitauit, sed etiam balneando, fouendo, leniendo, gestando frequentauit, vt merito de ea dicatur: Martha satagebat circa frequens ministerium. Comprehenso, & Crucifixo, quasi in carcere posito adfuit. Stabat enim iuxta crucem IESV Mater eius.* Hæc Anselm. Cùm igitur præ reliquis sanctis omnibus stella hæc Virginea ipsi Dei Filio in hac vita ministrando adhæserit, quid mirum si iã super omnes sanctos, in gloria eminentissima ipsius Maiestatis, velut polares illæ constellationes emineat, eidemque arctissimo amoris affectu adhærescat?

B.V. opera misericordiæ erga Filium exercendo maximis meritis cumulata.

19. Accedit quod quemadmodum æquè Cynosura hæc, atque Helice, Deiparam nostram sacratissimam repræsentantes, totæ ex stellis lucidissimis ijsque pulcherrimis coaluerunt, ita planè, & Virgo nostra, adeo vt nil terreæ, nil humanæ labis, fœcisque illi aspersum esse videatur, sed sit tota penitus cælestis, tota syderea. Hinc S. Bernardus serm. de verb. Apocal. In capite Virginis Coronam stellarum 12. contemplans ait: *totam sideream esse Mariam, dignamque stellis coronari, soleque circundari, vtpotè, quæ Dei Filium purissima sua carne circumdedit.* Sic enim ille ad Virginem conuersus pijssimo suo affectu: *Quàm familiaris, inquit, ei facta es Domina, quàm proxima, imò quàm intima fieri meruisti, quantam inuenisti gratiam apud DEVM! In te manet, & tu in eo. Vestis eum, & vestiris ab eo. Vestis eum substantia carnis, & vestit ille te gloria suæ Maiestatis. Vestis solem nube, & sole ipsa vestiris. Nouum enim fecit Dominus super terram, vt mulier circumdaret virum, nec alium quàm Christum, de quo Zach.6. Ecce vir oriens Nomen eius.* Cum igitur solem orientem, stellam illam splendidam ac matutinam, Candorem lucis æternæ, splendorem Paternæ gloriæ vtero suo circundedit, quid mirum si tota stella, si tota Diuina luce irradiata in cælis splendescat? Quid mirum si Diademate ex stellis coruscantibus concinnato redimita in æterna gloria compareat, siquidem Dei Filium carnis diademate in terris coronauit? Vnde beatæ illæ mentes pulcherrimam hanc humanitatis nostræ coronam intuentes, terrigenas, de quorum substantia erat cõposita, ad eius venustatem contemplandam prouocabant: Cant. 3.

Maria tota syderea.

Egre-

Egredimini filiæ Sion, & videte Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater sua. Hinc idem Bernardus: *Denique coronauit eum*, inquit, *& ab eo meruit coronari. Dignum planè stellis coronari caput, quod & ipsis longè clarius micans, ornet eas potius, quàm ornetur ab eis. Quid ni coronent sidera quàm sol vestit?* Tùm stellas illas 12. cum totidem prærogatiuis gratiarum, homini inestabiles esse dixisset, & in Virginitate, fœcunditateque eiusdem, sidereum planè decus emicare, addit tandem ipsam eius generationem esse sydeream, ex qua, velut ex aurora diei, decursum radiantem, colligere consueuimus: *Quid*, inquit ille, *non sydereum micat in generatione Mariæ? Planè quod ex Regibus orta, quod ex semine Abrahæ, quod generosa ex stirpe David. Si id parùm videtur, addo quod generationi illi, ob singulare priuilegium sanctitatis diuinitus noscitur fuisse concessa, quod longè ante eisdem patribus cælitus repromissa, quod mysticis præfigurata miraculis, quod oraculis prænunciata Propheticis. Meritò signum hoc magnum in cælo apparuisse scribitur, quod tanto ante de cælo noscitur fuisse promissum*. Accedit inde ad Filij Dei in vtero eius conceptionem, quæ illam totam sydereā, atq; coruscantē reddidit. Vnde infert: *Huius ergo prærogatiuæ fulgor, quorum non vehementer reuerberat aciem oculorum. Nam quod verum DEVM, & Dei Filium genuit, vt idem ipse Dei atque hominis Filius vnus omnino DEVS, & homo prodiret ex Maria, abyssus est luminis, nec facile dixerim, quod vel Angelicus oculus, ad huius fulgoris vehementiam non caliget*. Virginitatem denique fœcunditatemque Diuinissimo huic puerperio indissolubiliter sociatas admirans, duo clarissima sidera esse dixit, quibus Virgo facta est gloriosior, siquidem mutuis sese radijs illustrare videntur. Ex quibus mellifluis Sanctissimi Doctoris verbis planè colligimus gloriosissimam Deiparam totam sydeream, totam coruscantem, longèque splendidiorem Elice, ac Cynosura esse, vt potè quæ sole iustitiæ sempiterno, quem genuit irradiata, earum splendorem omnem ad instar solis offuscauit.

Omnia Sydera sunt in Maria.

Virginitas, & fœcunditas in Maria duo sunt fulgentissima Sydera.

20. Quo sanè venustissimo Virginis elogio, mirificè ipsius conceptio, quæ ad instar primæ illius à Deo conditæ lucis, tota extitit luminosissima, & ad instar primæ Matris Euæ in primigenia innocentia creatæ, tota purissima, tota Sanctissima, ita vt nil desiderari in ea virtutis, puritatisque posse videretur. Quod eleganti carmine expressit noster Pontanus libr. 4. Florid. num. 1.

Conceptio B. Virginis primæ luci à Deo conditæ similis.

Ceu quodam Pater ille sæculorum
Vastum surgere cum iuberet orbem
Terrarum populis suam parentem
Quauis labe procul, piaculoque
Integram, nitidamque, nec nocentem
Miranda bonitate suscitauit.
Sic cum te tibi condidisse Matrem
Aeterno statuisset arbitratu,
Puram, lucidulamque, candidamque,
Primæua illuuieque liberatam
Extra Adamigenas creauit omnes.
Haud mundando domum, sed ipso ab ortu
Quam mundissima decebat illum
Quo nil mundiùs est intentiusque.
Te contagia, nesciere prisca;
Te non collutulauit vlla culpa;
In te næuulus haud in hæsit vllus.
O & sole magis serena, & astris.
Tu pulcherrima tota es, & fuisti.
Ex quo te tua parturire cæpit.
Tu cælestibus antelata cunctis,
Tuo proxima puritate nato.
Qui tale hospitium sibi cooptans,
Sanctitudine perpoliuit omni,
Gemmeum, aureum, eburneumque fecit.

Immaculatæ B.V. Conceptionis laudes.

Christus in Maria hospitium eligēs, illud gemmeum, aureum atque eburneum effecit.

21. Nec mysterio, beatissimam Virginem repræsentante, vacant septem illæ Stellæ, quibus composita est Cynosura, quas ego septem Spiritus S. dona esse dixerim, quæ cum à primo immaculatæ conceptionis instanti in Virginem cum omnium gratiarum pulchritudine aduexerint, eamque iam natam ac septennem ætatis decursu, maioribus semper incrementis auxerint, illam sanè ita composuisse visa sunt, vt tota nil nisi diuinus quidam Spiritus videretur.

B.V. ex 7. Spiritus Sācti donis tota quasi cōposita.

Vnde S. Ioan. Damasc. Orat. 1. de Natiu. B.V. eam alloquens dicebat: Tota Spiritus thalamus es, gratiarum pelagus, tota pulchra, tota Deo propinqua. Ipsa namque Cherubinos superans, ac super Seraphinos euecta, propinqua Deo extitisti. Quibus verbis indicare nobis quasi voluit, veram illam fuisse Cynosuram cælorum polo cardinique vicinissimam, singulari merito puritatis.

Maria tota Spiritus S. thalamus, gratiarum pelagus.

22. Neque mirum nobis videri debet cùm audimus Virginem nostram septem donis Spiritus S. velut stellis coalitam, totam quodammodo Diui-

nissimum euasisse Spiritum.

Siquidem S. Gregorius Nazianzenus in Panægyrico S. Athanasij volens eum ostendere Virum fuisse planè spiritualem, memorabilem illam protulit sententiam: *Dei Filius belli socium nanciscitur: Spiritus, hominem, per quem spiraret, inuenit*. Quod multo excellentius Deiparæ nostræ congruit: Verè enim Spiritus ille Diuinissimus Virginem hanc per quam spiraret, functionesque illas suas admirabiles purgationis, illuminationis, consumationis, ac perfectionis excerceret, inuenit, dum in illam, Incarnationis felicissimo illo instanti superuenit. Quot sanè illam animasse, mirabilique quadam metamorphosi in se transformasse visus est. Quam ob rem Vicaria quædam Sanctissimi Spiritus Maria dici potest, dum in purgandis peccatoribus ac incipientibus; in illuminandis proficientibus, in consumandis ornandisque omni virtute perfectis, ipsius vices obit.

Spiritus S. B. V. per quã spiraret, suas que functiones exerceret inuenit.

B. V. Spiritus S. Vicaria esse videtur in purgandis illuminãdis, ac perficiendis hominibus.

23. Hanc ob causam oculos eius columbarum à sponso cælesti appellari crediderim. Tanta enim Virginis interior etiam ab inhabitante Spiritu Sancto, eiusque charismatis causata extitit pulchritudo, vt ex toto ore oculisque, sicut ex ipsius causa, ipse Spiritus Diuinissimus, cum suis donis emicare videretur. Vnde iure merito eam admirans sponsus pronunçiauit: *Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui columbarum* Cant. 1. Quod elogium expendens Ruper. Abb. l. 1. in Cãt. *Pulchra*, inquit, *decore Virgineo, pulchra vnigenito Filio. Taliter geminata nullius vnquam fuit, nullius vnquã erit pulchritudo. Adhuc addo illud pulcherrimum: Oculi tui columbarum. Quinam sunt oculi columbarum, nisi dona 7. gratiarum, id est septem spirituum super me requiescentium? Septem namqua oculi qui iuxta Zachariam in vno lapide sunt, septem sunt Spiritus Dei, qui iuxta Isaiam super florem requiescunt. Isti oculi mei, sunt oculi tui, oculi columbarum, oculi omnium gratiarum vel Spirituum, quorum tu effecta es particeps, ex quo me castis visceribus suscepisti, super quem requiescit, in quo habitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter*.

Hæc ille.

B. V. pulchra decore Virgineo, pulchra Vnigenito Filio.

16. Quid tandem nobis alterius constellationis, nempe Elices, illa 27. quibus constat, demonstrant sydera? quam eandem Virginem minorennem, septem illis duntaxat coalitam sideribus, ætatis curriculo adeò in virtutum splendore profecisse, vt eum penè triplicarit, & quasi ad ipsius augustissimæ Triados, Diuinæ Maternitatis beneficio, innumerabiliumque meritorum incrementis perfectionem quandam peruenerit. Septem enim illę stellæ, quibus minorennem Virginem constitisse diximus, ita totius vitæ ipsius decursu, assidua virtutum exercitatione multiplicari visæ sunt, vt triplicatum penè septenarium confecerint.

Elices Constellatio 27. stellis constans B. V. repræsentat.

Quo sanè eminentissima Virginis, absolutissimaque designatur puritas atque Virginitas. Cùm enim omnes numeri intra decadem positi, aut gignant alios, aut gignantur ex alijs, sola Heptas, septenarius nempè numerus, nec gignit vllum, nec gignitur ab vllo.

Septẽnarius numerus symbolum est Virginitatis.

Vnde fabulosa Minerua, à Pythagoreis, Heptade puritatis, Virginitatisque symbolo, designata fuit, & Tritonia Virgo appellata, quod naturæ opera, absque generationum contagione cõformaret. Vt porrò Heptade hac aptissimè Deiparam Virginem adumbrari intelligamus, obseruandum, ex Macrobij doctrina nulli numero iungi aptius Monadem incorruptam, quam Virgini. Licet enim Monas, Vnitasque omni videatur præesse numero, in Heptade tamen præcipuè vim suam ostendit. Vnde Albertus Magnus super Missus septenarium vocat numerum Virgineũ, citatque eundem Macrobium, qui dicit omnes numeros, infra decadem vel generare, vel generari, vel genitos esse præter septenarium. *Et cui*, inquit, *magis hoc proprium, quam illi, quę nec secundum naturam genuit, vel genita fuit, vtpotè miraculo, ex sterilibus parentibus progenerata?*

Minerua à Pythagoreis Heptade quare designata.

Nulli numero iungitur aptius Monas incorrupta quam Virgini.

Septẽnarius est numerus Virgineus vocatus ab Alberto Magno.

Hinc S. Emericus S. Stephani Hungarorum Regis Filius, vt scribit Bonfinius Dec. 2. libr. 1. cum Religiosorum cænobium aliquando cum Parente visiteret, & alicui vnum, vel duo, alicui etiam septem fixisset oscula, quæsitus à Patre, cur id fecisset? Respondit: *Ex numero septenario, absolutissimam, prępotentissimamque virtutum Virginitatem esse, intelligito*. Quibus omnibus Incarnationis Diuini Verbi: (quod Monas vnitasque est, principium, finisq; omnium, omnis principij, finisq; expers:) mysterium in Virginis sacratissimę vtero, super omnem naturæ ordinem, peractum nobis adumbratur. Monas enim illa sempiterna, vnicum illud rerum om-

S. Emericus septem oscula cuidam Religioso figens, Virginem illum esse ostẽdit.

omnium principium, ac causa nasci pro omnibus, non ex quocunque, sed ex Virgine voluit, atque ita Heptadi sese sociasse visa est, effecitque vt Virgo permanens, pareret non numerum, sed infinitum: Mineruâ illa sanè longè felicior vtpotè, quæ oliuam non inuenerit, sed genuerit, pacemque in symbolo non ostenderit, sed re ipsa, in lucem produxerit. Siquidem eius Filius, vt ait Apostolus: *Ipse est Pax nostra qui fecit vtraque vnum*.

Monas, seu vnitas æterna Virgini per incarnationem vnita peperit Infinitum Dei Filium.

25. Obseruandum porrò inter 27. illa Elices sydera, vt Alexander Picolomineus notat in sua mundi sphœra, 12. esse præcipua, quæ nos iure merito dixerimus Diadema illud duodenis stellis contextum, quod in principali totius corporis Virginei membro capite videlicet suis aquilinis oculis contemplatus est Ioannes, cùm dixit: *In capite eius corona stellarum duodecim*. Apoc. 12. Quibus & multiplicia priuilegia vti videre est apud S. Bernard. Senensem, S. Antoninum, Albertum, &cet. & ingens prorsus Gigantea quædam virtualis magnitudo Virginis adumbratur. Si enim minima stella, quæ dicitur sextæ magnitudinis, apud Mathematicos, adeo magna est, vt terram multis partibus superet, eamque habeat ad terram proportionem quam 21. ad 8. vt obseruauit Clauius in Sphęra, quale quantumque caput oportet esse Virginis, quæ non vno, alterouè sydere, sed duodeno plane coronatur? Hinc Bernardinus Bustius Par. 10. Mar. serm. 4. par. 3. *Erat*, inquit, *Virgo Maria secundum quosdam de stirpe Gigantea, sicut eius Filius de quo canit David* Psalm. 18. *Exultauit vt Gigas ad currendam viam*. Si ergo vtero suo circumdare potuit Virum, tamque immensæ molis, cælum, terramque implentis Gigantem, considerandum vobis relinquo, quam incompræhensibilis, infinitæque magnitudinis saltem Spiritus ac virtutis debuerit esse Deipara.

Minima stella, quæ dicitur sextæ magnitudinis connet sua in periferia 21. globum terræ.

26. Hanc molem virtutis vt nobis ostenderet in Matre sua dilectissima Filius, sub persona sponsi eam eiusque membra rebus maximis conferre non dubitauit. Videre cupitis staturæ eius altitudinem? *Statura tua assimilata est palmæ*. Cant. 7. seu vt legunt 70. Interp. *Magnitudo tua*. Vbi Lyranus addit: *Propter rectitudinem, & altitudinem*. Videre cupitis magnitudinem capitis? *Caput tuum vt Carmelus*, Mons videlicet Iudex altissimus simul atque amplissimus. Vultis magnitudinem oculorum? *Oculi tui sicut piscinæ in Hesebon, quæ sunt in porta filiæ multitudinis*. Vultis nasi? *Nasus tuus sicut Turris Libani*. Vultis colli? *Collum tuum sicut turris eburnea*. Cant. 7. & cap. 4. *Sicut Turris David collum tuum, quæ ædificata est cum propugnaculis*. Vultis purissimorum vberum magnitudinem? *Vbera mea sicut Turris*. Cant. 8. Vultis denique Virginalis vteri amplitudinem? *Venter tuus sicut aceruus tritici vallatus lilijs*.

B.V. ob virtualem molem rebus maximis comparatur.

Nihil mirùm igitur nobis videri debet si Virgo nostra gloriosissima nobilissimis illis constellationibus Cynosuræ, atque Elices ex syderibus tam multis tamque ingentibus, quorum aliqua Alexand. Picolomineus secundæ, tertiæ, & quartæ magnitudinis esse dicit in vnum coalitis, comparetur; siquidem infinita ac immensa ipsius merita, ac virtutes cum omnium gratiarũ plenitudine, illi ob diuinæ Maternitatis dignitatem debitæ incompræhensibilem quandam omni humanæ, imò & Angelicæ menti, ipsi tribuisse visæ sunt immensitatem, vt non immerito S. Bonauent. in spec. cap. 5. eam cælis immensiorem, & vas immensissimum, vocitauerit.

27. Quid denique de eisdem Cynosuræ atque Elices constellationibus dicam, quod nobis suorum primariorum dispositione syderum, Currum quendam vehiculumque repræsentare videantur? Quod quàm aptè Virgini nostræ beatissimæ, quæ Ferculum siue vehiculum Salomonis à Sanctis Patribus Andrea Cretensi Episc. Antonino, Hugone Card. Carthusiano, Honorio, alijsque appellatur, quadret, perspicuum est. Certè B. Georgius Nicom. Archiep. orat. de Præsent. B. V. Templum Ierosolymitanum alloquens vt Virginem cũ honore debito accipiat, *Vehiculum Verbi* appellat: *Accipe*, inquiens, *Thronum gloriosum, quo vectum verbum ad nos, cum carne aduenit*. Et verè omnia, quæ in illo Salomonis siue Vehiculo siue Ferculo visebantur ornamenta, multo excellentius in hoc cælesti exprimuntur. *Ferculum fecit sibi Rex Salomon de lignis Libani*, inquit sacer text. Cant. 3. vers. 9. *columnas eius fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum, media charitate constrauit propter filias*

Sydera primaria Cynosuræ, atque Elices Currum quendam repræsentant.

B. V. est Vehiculũ Verbi quo in terras venit.

Hierusalem. In qua descriptione audimus res varias atque preciosissimas tàm quoad materiam, quàm quoad artem. Audimus aurum rutilans, argentum candidans, rubentem purpuram, charitatem inflammatam, quæ omnia eminentiori longè ratione inueniuntur in stellis vehiculum hoc veri Pacifici nostri componentibus, quæ vt argẽtum candicant, vt aurum rutilant, rubent vt purpura, scintillant ardentque vt charitas. Verè Virgo stellatum veri Salomonis nostri est vehiculum, quo ipse in hunc mundum ad humanum genus de Sathanica Tyramide eripiendum inuectus est. Audiendus hic est Ghislerius Clericus Regularis doctus simul ac pius, qui breuiter mysteria Virginei huius vehiculi Expos. 3. & 4. enarrauit: *Habebat Diuinum Verbum habuitque ab æterno lectulum in quo perfectissima quiescebat felicitate, sinum Patris ipsum diuinitatis arcanum. Verumtamen dum in hoc sinu Patris dormiret videri ab aliquo nequaquam poterat, DEVM enim nemo vidit vnquam* ait Ioan. *Quid ergo fecit, cum mundo manifestare voluit gloriam suam? Alterum sibi fecit lectulum Rex pacificus, lectulum sanè magnificentissimum, ac præstantissimum, quo deueheretur in mundum, ad regnandum super solium Dauid, Mariam Virginem, quam prædestinauit in Matrem. Fecit autem illam de lignis Libani excelsis, & odoratis, prædestinans eam nasciturum de parentibus, qui & Regia dignitate, nobilique celsitudine præeminerent, fragrantique odore redolerent sanctitatis, quos Euangelistæ memorant in genealogia Saluatoris. Columnas eius fecit argenteas, conferens ei ab instanti conceptionis 7. dona Spiritus S. quæ veræ eius sunt columnæ. Reclinatorium, vterum videlicet ipsius, in quo carnem suam reclinaturus esset, aureum fecit, Virginalem fulgorem, Virginemque eam preseruans. Neque enim immaculatum Agnum alibi reclinari decebat, quam in huiusmodi vtero, qui aureo Virginitatis fulgore decorus esset. Sicut nec preciosam fulgidamque gemmam, in ferrum, plumbum, æs, aut vile aliquod metallum immittere solet quispiam iudicij compos, sed in aureum annulum, aliudnè vas item aureum magno artificio elaboratum. Ascensum denique superioremuè partem huius ferculi, mentem eiusdem Virginis gloriosæ, seu eiusdem cor, quod instar aulæi cuiusdam, super ipsius vterum, ac reclinatorium ascendebat, illudque quodammodo cooperiebat, fecit, purpureum ob ingentem, quem illi indidit charitatis odorem.* Hæc ille, quibus aptè satis mysteria Virginei huius, stellatique Vehiculi, quoad nos æterni Patris deuecta est sapientia, explicata sunt.

B. V. Ferculũ Salomonis.

28. Neque verò V. Beata ipsius Dei Filij dumtaxat est Ferculum, verumetiam filiorum hominum stellatũ quoddam dici potest vehiculum, quo omnes deuoti eius clientuli, qui se peculiari pietate in Marianis sodalicijs, ipsius obsequio manciparunt, in molestissima huius vitæ peregrinatione progressu facto in virtutibus admirabili, ac participata cælesti quadam sydereaque eius vitæ puritate in cælum suauissimè, & quasi dormiendo subuehuntur. Ita vt & nos gratitudinis memores illi dicere possimus: *Mater nostra, Mater nostra, Currus Israel, & auriga eius.* Te enim sidereis tuis rotis, veluti quibusdam trocleis peccatores terræ affixos in cælos euehente, materno prorsus, pietatisque plenissimo affectu, Currus ac vehiculi, necnon aurigæ cuiuspiam prouidi ac fidelis, imò, & trocleæ ministeria obire videris. Vnde iure merito tibi Christianus Poeta Venantius Fortunatus cecinit:

B V. Vehiculum est, quo suos clientulos in cælũ subuehit.

M. est Israelis .i. Christianitatis Currus, & Auriga eius.

Felix quæ humano generi sub Tartara lapso
In cælos facta est Sors, via, porta, Rota.

29. Vehiculum quõdam mortalibus in hac vita agnoscens esse Deiparam Richar. Laurentinus lib. 2. piè pronunciauit: *Maria in via comes est iucunda, ad confabulandum. Vnde* Sap. 8. *ait de ipsa Salomon: Erit allocutio cogitationis, & tædij mei. De illa enim verè dici potest illud Philosophi: Facundus comes in via pro vehiculo est.*

30. Nec immerito Rotam vocat Venantius Deiparam, Rotam inquam, qua peccatores in imo terræ iacentes quodammodo, & Inferno appropinquantes, velut trocleâ, siue curru ad alta perfectionis sanctitatisque culmina subuehuntur, vti Part. 1. declaratum est. Rota reuera est Deipara, & quidem illa quam vidit S. Propheta Ezechiel cap. 1. v. 15. *Apparuit Rota vna super terram habens quatuor facies, & aspectus eius quasi visio maris, & quasi sit rota in medio rotæ, & totum corpus plenum erat oculis in circuitu.* De qua Rota piè S. Bernard. Senen. Tom. 3. serm. 11. art. 1. cap. 1. *Eleuata fuit B. V. per excellentiam conuersationis, designatam in eleuatione Rotæ Ezechielis.* Verè Rota quatuor facierum fuit Deipara. Dum enim nos in alta subuehit, de-

B. V. est troclea qua peccatores velut graues lapides in cælum subuehuntur.

B. V. Rota est Ezechieli, quæ habet 4. facies.

Explicatio Mysteriorũ Rotæ Ezechielis, vt B. V. conueniat?

demonstrat faciem hominis, vt potè de qua natus est is, qui se in Euangelijs nuncupat Filium hominis, humanitatem, beneuolentiamque suam nobis exhibendo. Demonstrat faciem Leonis, vt Leæna quæ Leonem de tribu Iuda peperit, nos à peccatis absterrendo, Leonemque Tartareum circumeuntem nos, quærentemque quem deuoret, comprimendo. Demonstrat faciem bouis, nos ad labores pro vita æterna subeundos exhortando.

Demonstrat denique faciem Aquilæ, nobis auxilia gratiæ, velut aquilinas alas impetrando, quarum remigio imbecillitatem nostram mutemus in fortitudinem, volemus, & non deficiamus, donec ad faciem Dei contemplandam euolemus.

31. Rota hæc Virginea est velut visio maris. Quemadmodum enim ipsius Nomen, mare amarum sonat, ita ipsa mare imo Maria quædã gratiarum amplissima nobis repræsentet, adeo vt cum Mariam nominamus, illico nobis congregatio illa aquarum, gratiarum videlicet, mentis oculis sese ingerat, de quibus Moyses Gen. 1.

Maria est Cõgregatio aquarum .i. gratiarum.

Congregationem aquarum vocauit Maria. Quæ verba ponderans Alb. Magnus super Missus: *Tertiæ diei opus est congregatio aquarum in vnum locum, id est, in Virginalem vterum congregatiuum omnium gratiarum. Sed in hoc est differentia, quod congregatio gratiarum vocatur Maria media producta. Congregatio verò aquarum vocatur Maria, media correpta, & hoc, quia sunt transitoria* Eccli. 21. *Et mare iam non est. Hæc autem mediâ producta. Quia Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.*

Maria Mare dicitur Gratiarum.

Vnde Dionys. Carthus. libr. 3. de laud. B.V. art. 30. *Maria*, inquit, *interpretatur Mare quia sicut nullus valet guttas maris dinumerare, sic misericordiam, gratiæ excellentiam, gloriamque Mariæ nullus valet exprimere.*

32. Quid porrò sibi vult illud, quod dicitur Rota hæc admirabilis esse plena oculis in circuitu? Oculi nempe isti, Deiparæ, erga nos vigilantiam, solicitudinem, prouidentiamque pietate plenissimam, qua nos ad cælestia subuehere studet, demonstrant. Quam ob causam etiam S. Epiphanius, & S. Ephræm eam Multioculam appellarunt, vt alibi fusius explicatum.

Oculi Rotæ notãt Mariæ erga nos prouidentiã, vigilantiam, &c.

M. Multi ocula dicitur, & quare?

Vnde S. German. serm. de Assumpt. *Spiritus*, inquit, *tuus ò Maria viuit in æternum, omnia obseruas, omnia intueris, & inspectio tua ad omnes se porrigit.* Atque vt non solum oculatam, ac solicitam, verumetiam promptissimam, ac celerrimam hanc Virginis nostræ prouidentiam esse intelligeremus, obseruandum est, quod vniuersorum Dominus Rotam illam vocare voluerit *volubilem*, vt est apud eundem Ezechielem c. 10. 12. ad ostendendum Rotæ huius primarium nimirum effectum volubilitatis, ac celeritatis promptissimæ, qua clientulos suos adiuuat, atque à terra eleuat, vt quam facillimè in cęlum tandem inuehantur.

Rota volubilis quare dicatur B.V.

33. Quid denique sibi vult quod Rota hæc sit Rota in medio Rotæ sese intersecans, dupliciterque quasi decussans, orbisque cælestis quandam sphœram, quatuor partibus quasi portis potentem exprimens? Hoc nempè indicat cælum quoddam esse Deiparam, omnibus quatuor orbis partibus peruium. Atque ita Virgo nostra non solum nobis Vehiculum est, simul ac rota, quæ ad cælestia, terrenis licet profundissimè demersi fœcibus, sub vehimur, sed ipsa quoque cælestis est beatitudo, ac felicitas qua æuiternum perfruemur. *Summa enim gloria est post DEVM te videre, adhærere tibi, & in tuæ protectionis munimine demorari*, ait B. Card. Damianus serm. 1. de Nat. eandem alloquens. Ex hactenùs dictis facile est colligere quam aptè duæ illæ pulcherrimæ constellationes Vrsæ minoris, maiorisque suorum dispositione siderum ceu rotarum currum, vehiculumque efformantes Dei Genitricem repræsentent.

Rota Ezechieli habẽs in medio aliam rotam Sphæram quandam cęli exprimẽs, Mariam repræsentat, & quomodo?

34. Cùm igitur Virgo beatissima nostra sit stella polaris, nostra Cynosura, nostra Helice, in illam semper dum in hoc tempestuoso huius sæculi versamur mari, irretortum oculum figere debemus, & quoties eius Nomen dulcissimum mente reuoluimus, vel inuocamus meminisse, illam inter plurima, eaque pulcherrima significata etiam stellam maris nobis sonare, quæ venustate, fulgoreque suo reliqua omnia sydera antecellit. De qua audiendus Eusebius Episcopus Emissenus serm. de Annunc. *Dicitur Maria*, inquit ille, *stella maris, huius vtique maris de quo scriptum est* Psal. 103. *Hoc mare magnum, & spatiosum illic reptilia, quorum non est numerus. Plures stellas habet cælum. Mare vnam, quæ præ illis omnibus clarior, ac melior est. De hac enim vna ortus est Sol*

In Mariam, dum in hoc mari huius sæculi nauigamus irretortum nos oculum velut in Cynosuram nostrã conuenit.

Maria stella de qua ortus est Sol iustitiæ.

Sol iustitiæ, cuius fulgore omnia illustrantur, quem qui sequitur, non ambulat in tenebris, sed habet lumen vitæ. Cuius igitur fulgoris stellam illam esse putamus, quæ hunc tantum talemque solem peperit mundo? Sic ille.

35. Aptissimè porrò stella hæc ad Aquilonem sita esse dicitur *à quo panditur omne malum* Hier. 1. Ab illo enim venti, procellæ, tempestatesque tribulationum, persecutionum turbines exoriuntur, quibus humanum genus, nisi stella hæc sese interponeret, luceque suę consolationis nos identidem irradiaret, funditus irretiret. Hinc Alexander Alēsis in Ps. ait Deiparā dū iuxta Crucē Iesu staret, stetisse à sinistris, à parte Aquilonis, quasi sese inter peccatores per Aquilonem designatos, & Filium, vt illum ipsis redderet propitium, interponeret. Han ob causam querebatur Saluator intermortuis pene vocibus: Psal. 141. *Considerabam ad dexteram, & videbam, & non erat, qui cognosceret me*, vtique amantissimā illâ Matris cognitione, quæ quò magis reliquis omnibus excellentiam agnouit Filij, eò propensiori affectu acerbissimis eius doloribus compatiebatur.

B.V. pendentē in Cruce Filio à sinistris, id est à parte Aquilonis cur steterit?

36. Stella hæc nunquam occidit, sed quasi affixa polo cardinique semper immota permanet, vt nautas sua luce in caliginosis, turbulentisque noctibus soletur, ac dirigat. Aliæ stellæ, Sancti videlicet retrahunt splendorem suum, vt ait Ioel c. 2. At verò stella hæc vsque ad futurum sæculum non desinit. Quod de permanentia ad nobis benefaciendum intelligendum, ait Bernardinus Bustius. *Alijs enim Sanctis lumen suorum beneficiorum subtrahentibus, ipsa nobis nunquam deest, sed semper firma, ac perseuerans pro nobis solicita, nos expectat suorumque auxiliorum radios in nos effundit.*
Et quemadmodum de eius Filio canit Psalmista. Non dormitabit, neque dormitet qui custodit Israel; ita verè de ea dicere possumus, quod non dormiat, sed semper pro nobis vigilet, ne huius tempestuosi maris fluctibus obruamur.
Solicitudinem hanc vigilantissimam, omnique charitate plenissimam considerans Aegidius Romanus Columnius in Salut. Angel. censuit hanc ob causam illam vocatam Mariam, quod inter varia significata, Mare amarum sonat. *Amarum enim mare videbatur*, inquit ille, *post Filij sui ascensionem, ob populi sui excęcationem. Vnde cunctorum, qui excæcati erant salutis auida dicere poterat cum Apostolo* Rom. 9. *Tristitia mihi est magna, & dolor continuus cordi meo: Optabam enim ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem. Quod tanto verius, & rationabilius potest intelligi de benedicta Virgine, quanto magis ipsa charitate ardebat, & compassionis tenebatur amaritudine. Erat prætereà amarum mare ex tribulatione, & persecutione Apostolorum, aliorumque Sanctorum, & ex hac compassionis amaritudine illis auxilium impetrabat à Filio, eisque largiebatur. Et sicut Apostolus omnibus omnia erat factus, vt omnes Christo lucrifaceret: Sic Virgo Sanctissima ex amaritudine compassionis, omnibus misericordiam implorabat, omnibus auxilium suum offerre non cessabat.* Sic ille.

B.V. vt pote Stella polaris nobis nūquam occidit, & quare?

Maria Mare amarum dici potuit, post Filij sui in cælos ascensionem, considerata populi sui excęcatione.

37. Quod si, dum adhuc in hac mortalitate nobiscum versabatur Deipara, adeo nostris miserijs compatiebatur, vt amarum quoddam mare cor ipsius esse videretur. Quid quæso censendum est modo, dum suo vicina cardini Christo regnat in cælis, & in illo tanquam in speculo calamitates ac tribulationes, quibus velut fluctibus in hoc mundi Oceano conflictamur intuetur? Non dormitabit sine dubio, aut tardabit, sed vti multis oculis instructus Cherubinus angustias nostras introspiciet; velut lenis alis ornatus Seraphinus aderit quam citissimè, & ad eas à nobis amoliendas aduolabit; *Quia enim*, vt præclarè inquit Hom. 8. Sanctus Amadeus, *sublimiùs immensi cor Regis aspicit, eo profundiùs diuinæ gratia pietatis, afflictorum, & miseri, & miseris succurrere nouit.*

Maria amarū mare dicitur ob piam erga nos compassionem.

B.V. quia clarius immensi cor Regis aspicit, eo citius nostris miserijs succurrere nouit.

38. Stella item hæc corda, animosque nostros durissimos, & plusquā ferreos, de sua salute nimium quantum solicitos, ac trepidantes, velut acum magneticam rapit, attrahitque, nec eos donec ad ipsam conuertantur sinit conquiescere. Qua in re admirabilem sui, in hęc inferiora animatum hoc sicut constellatio, ostendit influxum...
Siquidem etiam in densissimâ scelerum caligine latirantibus, & conscientiæ horribili turbine agitatis peccatoribus affulgescit, eosque velut magnes ferrum occultâ sua, Diuinaque qua pollet, vi ad se conuertit.
Hoc ipsa de se fatetur Virgo S. Brigittæ libr. 3. Reuel. cap. 32. *Filius meus*, inquiens, *inter sanctos me elegit specialiter in Matrem sibi, vt per me homines ad portum cæli reducerentur. Ergo sicut magnes attrahit sibi*

Maria velut stella polaris induratos peccatores ad se trahit.

Maria peccatores ad se attrahit sicut Magnes ferrum.

sibi ferrum, sic ego Deo attraho dura corda. Hinc B. Alber. Magnus super Missus: *Sicut stella polaris ferrum attrahit, ita Beatissima Virgo per infinitam suam misericordiam duros ad instar ferri peccatores, ad cęlum attrahit, omnesque naufragantes ad portum Salutis introducit.* Verissimùm enim est, quod canit Ecclesia apud S. Antonin. 4. P. Tit. 15. c. 14.

Ad te pia suspiramus.
Si non ducis deuiamus.
En ad te confugimus.

38. Quare quod quidam Astrologi fabulosè de syderibus sensere, ea nempè ad instar adamantum in mundi medio sustinere terram, eam ad se attrahendo, ne corruat: veriùs cogitare possumus de syderea nostra Virgine. Ipsa enim sanctissimis suis precibus, ac patrocinijs sustinere Vniuersum videtur mundum in maligno positum, ne pessum detur, in æternamque perditionem collabatur. Rectè etiam dicere possumus cum Rich. à S. Laur. lib. 1. *Stellam hanc attractiuæ esse naturę, eo quod vapores terreos ad se trahat. Citatque Alchabicium Philosophum asserentem eam naturam esse stellarum respectu vaporum, quæ adamãtis respectu ferri. Cùm sit ergo stella, peccatores vitijs fluidos trahit ad Filium, vti traxit olim Theophilum.* Sic ille.

B.V. sustinet terram ne corruat.

B.V. est stella naturæ attractiuæ.

39. Quare Sancti Patres hortari consueuerunt mortales vniuersos, vt dum hoc procellosum, syrtibus, tempestatibusque horridum mare huius inquieti nauigamus sæculi, mentis nostrę in hanc stellam oculos conuertamus; eamque omni prorsus honore, ac veneratione tam internâ animi, quàm externâ corporis, ei Templa, ei signa, tabulas, statuasque dicando, prosequamur, si Salua rate, ac mercibus portum cælestis patriæ læti ingredi desideramus. Si enim apud Messenios Anemotidis Mineruæ signum, siue simulacrum ob sedatam ventorum rabiem qui intempestiuis horrificisque flatibus, ac turbinibus regionem illam vastabant, infestabantque Diomedes cõsecrauit: Quanto magis Virgini nostræ, æternæ sapientiæ parenti omnis cultus, erectis statuis, aris, ac templis, exhibendus est, quæ edito in mundum, Virgineo suo partu, omnium Saluatorẽ, sublatis horrisonis Aquilonis flatibus, cælo serenitatem, mari malatiam, dies Alcionios zephyrorumque lenitatem induxit. Quare eam peruenustè vocitauit Causinus lib. 2. Symb. 57.

Mineruæ simulachrum apud Messenios dicatũ ob sedatam ventorum rabiem.

Sydus miseris implorabile nautis.

Vnde Hiero. Vida Albæ Episcopus in Hymno ad magnam Matrẽ eius opem sic concinendo implorabat:

Nunc ò stella maris nostri, nos aspice præsens,
Eripe tot pelagi pene haustos fluctibus atris:
Nunc lucem, lucisque tuæ iubar exere, & orbi
Exorere, ac radijs nigrantem discute nubẽ.

Atque vt ad inuocandam hanc maris Stellam maiori cum affectu excitemur, iuuerit illud identidem mente reuoluere, quod ipsa nobis ipsum Portum, qui Christus est, pepererit vt S. Epiphanius lib. de laud. B.V. attestatus est: *Maria*, inquiens, *myrrha maris interpretatur. Mare autem dicit vniuersum mundum, cui Virgo serenitatem, & tranquillitatem contulit, dum portum peperit Christum.*

M. nobis portũ, idest, Christum peperit.

40. Sed iam saluberrima SS. Patrum monita, quibus ad hanc stellam respiciendam, inuocandamque excitamur, audiamus. Agmen ducat D. Hieron. ser. de Assumpt. vbi monet intuẽdam Virginem velut sydus dum in hac vita, ceu solo nauigamus: *Quia*, inquit, *ad vicem, seu similitudinem Virginis, Matris nostræ Ecclesiæ forma construitur, ipsa eam inter procelles sæculi frequenter aspiciat ipsa inter incursus mundiales continua oratione cõfoueat. Neque enim dubium est, illam, quæ pro liberandis ferre precium potuit, posse impertiri suffragium liberatis. Nostra inter hæc oratio iugis ad Dominum dirigatur, vt qui pro honore nominis sui viscera illa, quæ sanctificauerat, intrauit, quæ etiam nos sedulitate debita veneramur, prosit nobis ad remediũ, quod per eam se nobis dedit in precium.*

Sanctorum Patrum testimoniis Maria stella polaris esse cõprobatur.

S. Hieronymus.

41. Audiendus hic etiam Virginis amantissimus ac studiosissimus S. Amadeus Lausan. Episc. Hom. 8. de laudib. B.V. *Maria, idest Maris stella*, inquit, *prouido Dei consilio vocata est, vt nomine declaret, quod re ipsa clariùs manifestat. Nam ex quo cælos cum Filio suo regnatura conscendit, induta decore, induta pariter fortitudine præcinxit se, Mirabiles elationes maris, solo nutu compescitura. Mare quippe præsentis sæculi nauigantes, seque plena fide inuocantes ab impetu procellæ, & ventorum rabie eruit, eosque secum ouantes ad litus felicissimæ patriæ secum perducit. Dici non potest quoties hi asperrimis scopulis naufragaturi offenderent, illi in syrtes pessimas non reuersuri inciderent; hos scyllæa vorago hiatu horribili mergeret; illos Sirenarum dulcis cantus in exi-*

S. Amadeus Episcopus.

M. mirabiles elationes maris solo nutu compescit.

B. V. à syrtibus, & scyllę voragine nauigantes liberat.

exitium pertraherent, nisi stella maris perpetua V. Maria, ope validissima obstitisset, suosque iam fracto gubernaculo, & rate conquassata, omni humano consilio destitutos, cælesti ducatu ad portum æternæ pacis applicandos eueheret. Hæc Amad.

42. Audiamus S. Ildephonsum Archiep. Tolet. serm. 1. de Assumpt. *Ipsa*, inquit, *Stella maris, quam hodie cælum, suis recepit sedibus, appellatur. Quia secundum verbum Hebraicum Maria ita interpretatur. Hinc agite dulcissimi vt Lucifer ille, qui nescit occasum oriatur in cordibus vestris, dum in hoc sæculo estis. Nam mare prorsus sæculum est. Stella autem B.V. Maria, de qua ortus est ille, per quem illuminatur omnis mundus. Hinc securius accedite ad laudem Virginis, & illuminamini, quoniam ipsa est, per quam vera lux in mare huius sæculi refulsit*. Sic ille. S. Ildephonsus.

43. Audiamus Seraphicum Bonau. in speculo c. 3. *Considerandum, quod Maria stella maris interpretatur. Hoc optimè conuenit Mariæ, quæ gerit officium stellæ marinæ. Legitur enim, & verum est, quod nautarum sit mos, vt cum in aliquam terram nauigare disponunt, vnum sydus eligant, cuius signi luce radiante in eam, quam desiderant partem possint adduci sine errore. Tale certè officium est stellæ nostræ Mariæ, quæ nauigantes per mare mundi in naui innocentiæ, vel pœnitentiæ dirigit ad litus cælestis patriæ. Vnde bene Innocentius ait: Quibus auxilijs possunt naues inter tot pericula pertransire vsque ad littus patriæ? Certè per duo, scilicet, per lignũ, & stellam, id est fidem Crucis, & per virtutem lucis, quam peperit nobis Maria maris stella; Benè autem Maria stellæ maris comparatur, propter puritatem, radiositatem, & vtilitatem. Maria enim est stella purissima, stella radiosissima, stella vtilissima. Maria est stella purissima purissimè viuendo, Maria est stella radiosissima, Radium æternum pariendo; Maria vtilissima ad littus patriæ dirigendo. Primo ergo purissima stella est Maria, sine peccato purissimè viuendo. Quia de illa dicitur: Speciosior est sole, & super omnem dispositionem stellarum, luci comparata inuenitur purior, siue prior. Vtrumque stellæ nostræ competit. Est enim Maria prior, id est, potior siue dignior. Maria etiam purior est sole, stellis, & luce, quia tam dignitate, quam puritate solem, & stellas, & omnem lucem superat corporalem, imo etiam spiritualem, idest Angelicam creaturam; de qua dicitur: Diuisit DEVS lucem à tenebris. Hac vtique luce Angelica prior, & purior est Maria. Prior dignitate, & purior sanctitate; Vnde Anselmus exclamauit: O benedicta supra mulieres, quæ Angelos vincis puritate, sanctos superas pietate. Secundo stella radiosissima est Maria, Radium æternum emittendo, & Dei Filium pariendo. O verè beatissima, ò verè radiosissima stella Maria, cuius radius non solum mundum, imo etiam cælum, & non solum Cælum, imò etiam Infernum penetrauit. Considera denique quod Maria est stella vtilissima nos ad portum cælestem dirigendo, imò ducendo nos, per mare huius sæculi ad gratiam Filij sui, tanquam ad portum Paradisi. Ipsa nimirum est stella illa clarissimè fulgens tres Magos ad Christum rectissimè ducens. Maria verè est stella, quæ in fluctibus præsentis vitæ valdè nobis est necessaria. Vnde Bernar. Ne auertas oculos tuos à fulgore huius sydcris, si non vis obrui procellis*. Hæc Bonauen. S. Bonauent. M. stella tres Magos ducens ad præsepium.

44. Audite S. Fulbertum Episcopum serm. de Natiu. B.V. *Oportet vniuersos Christicolas inter fluctus huius sæculi remigantes attendere maris stellam hanc, idest Mariam, quę supremo rerum cardini Deo proxima est, & aspectu eius exempli cursum vitę dirigere. Quod qui fecerit vanę glorię vento non iactabitur, non scopulis aduersorum frangetur, nec absorbebitur scyllęâ voragine voluptatum, sed prosperè veniet ad portum quietis ęternę*. Sic ille. S. Fulbertus. Oportet fideles aspectu exempli B.V. cursum vitæ dirigere.

45. Audiamus Doctorem Angelicum Opuscul. 8. *Dicitur Maria stella maris. Sicut enim nauigantes ad portum diriguntur per stellam maris, ita Christiani diriguntur ad gloriam per Mariam*. Audiamus & Absolonem Abbatem serm. 31. de Annunc. Deiparam in hunc modum salutantem: *Aue cęli stella, Aue mundi stella, Aue maris stella, Aue Maria. Velut modo video rectè stella maris vocata est. Tempore huius salutationis nulli erant in cælo beati, in mundo nulli iusti, vel ad modum pauci, sed omnes erant in mari, hoc est in amaritudine peccatorum inuoluti. Et ideo iustè maris stella, idest, peccatoris stella nuncupata est. Sicut stella hęc nauigantibus in mari rectę vię indicium est; sic est Maria in hoc mundo tortuosè viuentibus: alijs rectam viam bonę operationis, alijs rectam viam humilitatis, alijs rectam viam castitatis ostendit*. Hactenus Absolon. S. Thomas Aquinas. Absolon Abbas.

46. Non est hic prætermittendus Richar. à S. Laur. lib. 1. cap. 3. *Maria est stella maris, quia nauigantes per mare mundi introducit in portum salutis, qui est Christus*; ait insuper eam designatam per stellam illam, quæ Magos duxit ad presepium. Tandem post varias huius stellæ proprietates addit illam, quæ est pulcherrima, nempè, luminis communionem: Richardus à S. Laurentio.

Quia,

Quia, inquit, *ceteris sanctis vicissim lumen suum præbentibus, hæc sine vicissitudine, semper æquali radio, quantum in se est, cunctis viuentibus claritatem effundit. Cæteri enim sancti iure patronatus sibi commissis plus possunt prodesse, & sic mortalibus sua impendunt suffragia, sed modo differenti, vt Petrus Romanis; Dionysius Francigenis; Martinus Turonicis, &c. Pro suo etenim grege, plus potest quilibet sanctus in curia Altissimi, quam pro alieno. Maria verò sicut omnium Regina, sic & omnium patrona, & æqualiter, quantum in se est, sine acceptione personarum est illi cura de omnibus Sap. 6. quæ super omnes plenitudinem dignitatis accepit. Longè enim positos radijs misericordiæ suę illuminat, propinquos per specialem consolationis deuotionem, ac suauitatem, existentes secum denique in patria excellentia gloriæ. Et sic non est qui se abscondat à calore eius.* Hæc ille.

Reliqui Sancti habent curam aliquorum particularium, B.V habet omnium.

Mariæ absq; acceptione personarum est cura de omnibus.

47. Non est hic tacendus etiam Aegidius Columnius Archiepiscopus Bituric. qui in Exposit. supra citata Salut. Angel. *Maria singulariter dicitur stella maris, & denotatur singularissima eius perfectio, ac super omnes sanctos gloria, quia ipsa post solem iustitię Christum prima est stella, & omnibus clarior, quæ in hoc mari magno, ac spatioso, in quo sunt reptilia, quorum non est numerus, necessariò est super omnes alias eleuata, micans meritis, illustrans exemplis, meritis super omnes, & orationum suffragijs adiuuat laborantes, & exemplis vitæ perfectissimæ dirigit deuiantes. Vnde Ecclesia: Cuius vita gloriosa lucem dedit sæculo. Hanc suam excellentiam perfectionemque ipsa aperuit cùm dixit: Fecit mihi magna, qui potens est. Magna mihi fecit, quam Matrem non modo suam, sed totius sæculi exhibuit, talemque fecit, vt tanquam ad magnam Dei, & hominum mediatricem recurrerent vniuersi, tanquam ad Illuminatam, & Illuminatricem.* Hactenus Aegid.

B.V. post solem iustitiæ Christum est prima stella omnibus clarior in hoc mari magno.

B. V. exẽplis vitę perfectissimæ dirigit deuiãtes.

48. Quid memorem iam memoratum Hierony. Vidam Albæ Episcopum in Hym. Magnæ Matris? in quo mundi calamitates, miseriasque varias recensens, sic Virginem alloquitur:

Tu bellum, morbosque graues, pestemque famemque
Auertis, cæliq; minas, tot sospita mortes,
Tot clades, tot das miseris euadere casus;
Vtque mari magno iactatos turbine nautas
Seruat stella polo, si tandem affulserit alto;
Sic tua lux quæcunque instent, quęcunque premantuę
Nos regit, inque omni tutos discrimine reddit.

49. Quid Herculem Strozam memorem? qui sic canit:

Hercules Stroza.

Virgo salutiferi Genitrix intacta Tonantis
Vnicaque vndosi stella benigna maris,
Quam rerum Pater, vt lapso succurreret orbi
Nondum dispositis iusserat esse polis.

Quid Titum Strozam eius Filium, qui carmine de Annunciatione B. Virginis sic modulatus est:

Titus Stroza.

Tu gemini Regina poli, tu maxima cęli
Ianua, tu mundi mystica lampas eris.
Tu miseris in rebus opem præstabis egenti,
Si casto meritas fuderit ore preces,
Quam vocat irato submersus nauita ponto,
Suspenditque tuis naufraga vela thelis.

B V. Nauta suspendit vela naufraga, &c.

Idem Titus Stroza alibi:

Tu scelus primi Patris expiasti
Exules, qui nos patria, reosque
Fecerat semper; tibi cessit vni
Ianua lethi.
Iure te dicunt igitur potentem
Gratię, & lapsi generis salutem,
Et maris stellam, micat vnde fulgor
Luce perenni.

50. Verum omnium venustissimè Doctor Mellitissimus S. Bernardus syderis huius Virginei mari huius sæculi præsidentis mysteria enarrauit serm. 2. super Miss. vbi Euangelistæ verba illa interpretans: *Et Nomen Virginis Maria*, sic loquitur: *Maria aptissimè syderi comparatur. Quia sicut sine sui corruptione sydus suũ emittit radium, sic absque sui læsione Virgo parturit Filium. Nec syderi radius suam minuit claritatem, nec Virgini Filius suam integritatem. Ipsa est igitur nobilis illa stella orta ex Iacob, cuius radius vniuersum orbem illuminat, cuius splendor, & prefulget in supernis, & Inferos penetrat, terras etiam perlustrans, & calefaciens magis mentes, quam corpora, fouet virtutes, excoquit vitia. Ipsa inquam, est preclara, & eximia stella super hoc mare magnum, & spatiosum necessario subleuata micans meritis, illustrans exemplis quisquis te intelligis in huius sæculi profluuio magis inter procellas, & tempestates fluctuare, quam per terram ambulare, ne auertas oculos à fulgore huius syderis, si non vis obrui procellis.*

S. Bernardus.

M. aptissimè syderi comparatur.

Tum docere volens quanam ratione turbulenti huius mundani maris pericula, tempestates, ac turbines, Syrtes, charybdes, scyllæos latratus, ac rabiem sirenumque cautus, variaque vitiorum monstra, quibus velut scopulis illisa mens salutis naufragium facere consueuit, vel euitare, vel superare possimus, hæc attexuit: *Si insurgant venti tenta-*

In ventis tētationum, in scopulis tribulationum aspicienda & inuocanda stella M.

tationum, si incurrat scopulos tribulationum, respice stellam, voca Mariam: Si iactaris superbiæ vndis, si ambitionis, si detractionis, si ęmulationis, respice stellam, voca Mariam: Si iracundia, aut auaritia, aut carnis illecebra nauiculam concusserit mentis, respice ad Mariā. Si criminum immanitate turbatus, conscientiæ fęditate confusus, iudicij horrore perterritus, barathro incipias absorberi tristitię, desperationis abysso, cogita Mariam. In periculis, in angustijs, in rebus dubijs Mariam cogita, Mariam inuoca. Non recedat ab ore, non recedat à corde, & vt impetres eius orationis suffragium, nō deseras conuersationis exemplū. Ipsam sequens, non deuias, ipsa protegente, non metuis, ipsa duce, non fatigaris, ipsa propitia peruenis, & sic in temetipso experiris, quam merito dictum sit, Et Nomen Virginis Maria. In hoc igitur tempestuoso dum versamur immundi mundi huius mari, ex consilio Bernardi semper mētis nostræ oculos defixos in ipsis Virgineis habeamus oculis; illi nobis sint Elice ac Cynosura. O' si tam vehemēti, tam casto amore huius Virginis, quam ille nescio quis profano suæ amicæ exardesceremus, vt dicere possemus pudico ex corde:

B.V. Oculi sint nobis semper dum in hoc mundi pelago nauigamus Elice, & Cynosura.

Tandem venusti cernere contigit
Vultus decorem, tandem oculos eos
Qui fluctuanti per dolores
Sunt Elice, & Cynosura menti.

51. Iam tandem auream Coronidem huic sermoni cum B. Petro Card. Damiani ser. 1. de Epiph. & D. Bonau. imponamus, ac Regiæ huius stellæ naturam virtutesque imitemur, vti nos Cardinalis hi sanctissimi, inque Virginem pientissimi hortantur, quorū prior proprietates varias huius stellę cum explicuisset, vt quod igneæ sit naturę, quod ex se sit lucida, ex se radium emittat, & denique quod in nocte luceat, tandem sic concludit: *Talis est stella nostra, Fratres, talis est V. Maria, talis est stella maris. Et quia nobis reliquit exemplum, vt sequamur vestigia eius, talis etiam debet esse anima nostra. Simus ergo igneæ naturę, vt sit in nobis ille ignis, quem venit Dominus mittere in terram, & ignis ille, qui erat flammigerans in ossibus Hieremię, accendatur in conflatorio cordis nostri, iuxta quem sedet Dominus purgans & mundans filios Leui. Malach. 3. Simus, & nos clari ac fulgidi vt aspiret nobis dies, & inclinentur vmbrę, vt si aliquando fuimus tenebræ, nunc simus lux in Domino, & induti armis lucis ambulemus honestè sicut in die. Emittamus etiam è nobis radium bonę operationis, sintque lucernæ ardentes in manibus nostris. Luceamus denique sapientię lumine cōtra hæreticorum tenebras, sicut stellę in nocte huius sęculi, & simus ex illis, de quibus Apostolus Philip. 2. Inter quos lucetis quasi luminaria in firmamento. Sic ergo ad verum solem poterimus peruenire, si Virginis, & verę stellę vestigia, fuerimus imitati.* Hæc Damia.

Quomodo stella Maria imitanda.

52. Audiamus iam rursus Seraphicum Bonauenturam, qui cum Part. 3. stim. Diu. Amor. c. 16. dixisset: *Verè Maria est Stella maris, amarum mare, & Domina;* mox subtexuit, exponendo singula, effectusque eorundem nominum singulos: *Stella maris*, inquiens, *mundo totaliter in amaritudine posito, lucis æternę radium emittendo: Amarum mare es cor tuum in passione Filij tui in Cruce pro nobis pendentis totaliter transformando, Domina super omnes Angelorum choros ad dexteram Filij ascendendo. Stella maris es, nos dirigendo, amarum mare compatiendo, & Domina protegendo. Stella maris es honestate, amarum mare pietate, Domina potestate.* Tum ad Filium conuersus pro tam insignibus beneficijs in Matre nobis communicatis, memor gratitudinis, sic loquitur: *O' Domine Deus quid tibi retribuemus, pro omnibus, quæ dedisti nobis? Quid tibi faciemus, aut facere possumus, quod nobis in amaricatione amaritudinis positis, tenebris vndique circumseptis, à portu salutis nimium elongatis, turbinibus, & procellis ad naufragium agitatis, imò tempestate nimia penè submersis, tam nobile solatium, tam dulce cōsortium, tam efficax auxilium, tam pium subsidium Virginem Mariam irradiantem stellam dedisti? O' certè beata nox, felix tenebra, gloriosa caligo, quæ tali stellâ meruit irradiari! Certè hæc nox illuminatio mea in delicijs meis.*

Gratitudo S. Bonauenturæ erga DEVM quod nobis Matrē suam stellam in hoc mari ductricem concesserit.

53. Tandem apostrophe ad Deiparā facta, amore eius purissimo quasi extra se positus, inque eius charitate ac pietate solidatus ac cōfirmatus omnes aduersitatum periculorumque procellas ac tempestates prouocat generosè ac intrepide: *O' gloriosa Virgo*, inquiens, *si es stella maris, semper volo in hac vita esse in mari, vt sis semper mea stella, semper in mari sim perfectæ amaritudinis de peccatis meis gemendo, Christo crucifixo intimè compatiendo, proximorum miserijs, & vitijs condolendo. Semper volo in hoc triplici pelago nauigare, vt habeam huius stellę ducatum. Vę illis, qui sunt in delicijs, & nolunt in hoc mare intrare, quia dulcissima hac stella carebunt. Currant vndique tribulationes, & sepiant me amaritudinibus inauditis, nō timebo, quoniam tu mecum es, imò tunc verè mihi refulges, cum vallatus angustijs, cum omni humano auxilio destitutus, cum intra-*

Affectus amoris S. Bonau. erga Stellā maris Mariam.

trauerit aquæ vſque ad animam meam, cum abiectus fuero, & reprobatus ab omnibus creaturis. Me peccatorem nequiſſimum, omnique malo digniſſimum impugnet, & ſimulet obſecro tota mundi machina, vt mecum ſit hæc ſtella maris Maria. O' fęlix cùm fuerò ab omnibus abiectus, & conculcatus, & ab hac ſtella ſuſceptus! Stella eſt maris, & in amaritudine poſitis, ipſa relucet. O quàm dulce, & delectabile oculis videre hanc lucem! O' quam bona, & amabilis commutatio, omnem mundi conſolationem abhorrere, & longè à ſe irrecuperabiliter eijcere, pro fulgenti hac ſtella maris. Plus enim valet vna ſola illuſtratio huius ſtellæ, quã omnium mundanorum. Quis ergo omnis amaritudinis, & compaſſionis, & paſſionis mare non gaudenter intret vbi refulget hæc ſtella? Nec eſt quod paueat cor perfectum, quia impoſſibile eſt naufragium fieri, hac ſtella radiante; nec poteſt aliqua nubes interponi niſi volenti. Hactenus D Bonauentura de benigno ac fauẽti huius ſtellę maris aſpectu.

B. V. cum B. Stanislao Kotſca inuocati, à naufragio ſuos deuotos liberant.

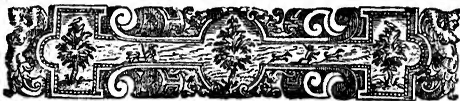
54. Radiantis huiuſcè ſtellæ lucem propitiam, aſpectumq; benigniſſimum experti ſunt nobiliſſimi illi Gentis Polonæ Iuuenes fratres Koſtcæ, noſtri B. Stanislai Conſanguinei, qui in furentis Oceani ſummis conſtituti periculis, ad ſacratiſſimam Deiparam Claramõtanam, eumdemque B. Stanislaum velut Virgini dilectiſſimum Filium, tanquam ad ſacram Anchoram, ſuamque Elicem ac Cynoſuram, ſummâ cum fiducia confugere; quorum ope mox e præſentiſſimo naufragio ſunt erepti. Vnde perpetuum ſuæ gratitudinis erga Virginem monimentum, quinque palmari fere argenteæ Tabulæ inciſum, in eiuſdem Diuæ Templo poſteritati, cum hac epigraphe reliquere:

Magnæ Matri Virgini Conſeruatrici ſuæ clementiſſimæ,

Et ſibi iuncto ſanguine B. Stanislao Kotſca.

Stanislaus, & Alexander Kotſca fratres vterini, iam iam vorticibus æſtuantis Oceani, non procul zelandiæ portum, & eius Vrbem Briel circa meridiem abſorbendi, amborum inuocatorum beneficio, præſentiſſimo ſubtracti naufragio ſalui, & reduces in patriam pro incolumitate ea voto poſuere. Anno à partu Virginis 1638. 3. Aprilis. Ita refert R. P. Andreas Goldenouſchij Paulinus Eremita in Virgine claromontana cap. 3. 55. Vbi eiuſdem argumenti plura recenſentur prodigia, quam nos amore breuitatis præterimus.

DISCVRSVS XV.

Quod B.V. Deipara Coronam stellatam Ariadnæ repræsentet.

1.

Fabulantur Poetæ à Vulcano arte admirabili fabrefactam fuisse Coronam quandam, eamque ab ipso Amorum Parenti Veneri amoris ergò donatam, quam ipsa postea Ariadnæ puellæ formæ præstantiâ celeberrimæ similiter dono dedit. Hanc tandem Bacchus, Ariadnæ gratificandi studio, inter sydera retulit. Vnde Aratus in Astronomicis:

Atque Corona nitet, clarum inter sydera signum
Defunctæ quæ Bacchus ibi dedit esse Ariadnæ.

De hac Propertius lib.3.

Testis sydereæ, torta Corona Deæ.

De eadem Corona Ouid. Metam. lib.8. de Ariadna loquens sic cecinit:

vtque perenni
Sidere clara foret, sumptam de fronte Coronam
Imisit cælo; tenues volat illa per auras;
Dumque volant gemmæ, nitidos vertuntur in ignes
Consistuntque loco, specie remanente Coronæ.

De eadem hac denique Corona Manilius lib.1. Astron. cap.4. canit:

At parte ex alia claro volat orbe Corona
Luce micans varia. nam stella vincitur vna
Circulus in medio radians, quæ proxima fronte
Candidaque ardenti distinguit lumina flamma
Gnosia desertæ fulgent monumenta Puellæ.

Puella hæc Ariadna Minois Regis fertur fuisse Filia, quæ Theseum Heroem animi, corporisque robore insignem, cæso Minotauro, ex Labyrinthæis anfractibus, erroreque illo inextricabili, vnici fili gressus regētis ductu, liberauit: vti ipsa eidem scribens fatetur Heroidum Epistola 10.

Cùm tibi ne victus tecto morere recuruo
Quæ regerent passus, pro duce fila dedi.

Et paucis interpositis:

Nec tibi quæ reditus monstrarent fila dedissem
Fila per adductas sæpè recepta manus.

Iam vt ex hac fabula aliquod pium documentum ad spiritualem vtilitatem nostram desumamus, dicere possumus Labyrinthum hunc sæculum, Minotaurum mundi vanitatem; Ariadnam Virginem nostram repræsentare.

2. Quod vt facilius intelligamus Labyrinthi descriptionem apud Herodotum in Euterpe audiamus: *Labyrinthi descriptio.*

Labyrinthus, inquit ille, *ipsas etiam Pyramides operum mirabilitate superat, longoque relinquit interuallo. Huius siquidem 12. sunt aulę tecto coopertę, portas habentes inuicem oppositas, quarum sex in Boream spectant ordine conuersæ, sex Notum respiciunt. Vnus est murus exterior, qui illas inter se continet, domicilia sunt interius duplicia, alia quidem subterranea, alia sublimia, & sub illis numero ad tria millia, atque vtraque ad numerum mille, & quingentorum accedebant.*

Eundem Labyrinthum descripsit Ouidius lib.8. Metamorphos. *Alia descriptio Labyrinthi.*

Dædalus ingenio fabrę celeberrimus artis
Ponit opus, turbatque notas, & limina flexu,
Ducit in errorem variarum ambage viarum.
Non secus ac liquidis Phrygius Mæandrus in vndis
Ludit, & ambiguo lapsu refluitque fluitque,
Occurrensque sibi venturas aspicit vndas.

Et

Et nunc ad fontes, nunc ad mare verſus apertam
Incertas exercet aquas: ita Dędalus implet
Innumeras errore vias, vixque ipſe reuerti
Ad limen potuit, tanta eſt fallacia tecti.

De eodem Virgilius lib. 5. Aeneidos ſic cecinit:

Vt quondam Creta fertur Labyrinthus in alta
Parietibus centum cęcis iter, ancipitemque
Mille vijs habuiſſe dolum, qua ſigna videndi
Frangeret indeprę henſus, & irremediabilis error.

Cattullus denique ſic eundem deſcripſit, vt, & Ariadnæ in Theſeum pietatem.

Inde pedem victor multa cum laude reflexit,
Errabunda tenens tenui veſtigia filo,
Ne Labyrinthęis è flexibus egredientem
Tecti fruſtraręetur inextricabilis error.

In Labyrinthum hunc vt ſcribit Natalis Comes libr. 7. Mythol. cap. 9. Iuuenes vtriuſque ſexus includebantur qui tributi nomine Minoi Cretæ Regi mittebantur, vt à Minotauro deuorarentur.

Minotaurus quid. 3. Minotaurus porro Monſtrum erat, corpore quidem hominis, capite verò bouis conſtans, vt idem ait Natalis. Hinc Ouid. libr 2. de arte Amandi illud vocitauit.

Semibouemque virum, Semiuirumque bouem.

Minotaurus mundum adumbrat. Quo ſanè bellè mundi huius vanitas adumbratur, qua homines miſeri, ad inſtar boum dies, nocteſque duriſſimo iugo eius ſubacti laborantes, in Minotaurum quodammodo eſca ipſius effecti transformari videntur. Hinc Pierius lib. 3. Hierogl. c 22. bouem laboris eſſe ſymbolum dixit; atteſtans vidiſſe ſe Romæ ęneum Bouis caput antiquiſſimi operis ſcitè, venuſteque elaboratum, quod olim trabem aliquam ingentem, vel quid ſimile ſuſtentabat; eo enim geſtu erat factum vt laborioſo nixu aliquid ſuſtentare videretur, erat enim caput gutturi appreſſum, criſpantibuſque palearibus conatus ſpeciem oſtentabat, quod procul dubio ad tolerantię, laboriſque ſignificaturam referendum eſt. Hinc Cornelius Tacitus ſcribit veterum Germanorum inſtitutum fuiſſe, vt vxori ducendæ iuncti boues, quibus laboris admoneretur, domum dotis nomine mitterentur. Hinc Tauro ſigno cæleſti aſcendente, genitos laborioſos, perpetuæque ſeruituti deditos Aſtrologi ominantur, propterea quod animal illud ad iugum pręcipuè natum ſit. Hinc Tyrij Charthaginem ædificare aggreſſi, bouillo reperto capite opus intermiſere, aliumque locum delegere, in quo Equi mox adinuento capite, lęti alacreſque vrbem moliri perexere, quod libertatem ſe conſecuturos ominarentur, ſicut bouillo capite laborem, perpetuamque ſeruitutem. Bellè ergo Monſtrum illud Minotauri bouillo capite mundum, eiuſque vanitatem ſignificat, cui, terrenis rebus hiſcè addicti homines deſeruientes, ſimiles fiunt.

DEVS l. bouis ſymbolū. Germanorū mos antiquus vt in nuptijs duo iuncti boues ducerent, ad laborem ſponſos ad hortantes. Nati ſub ſigno Tauri laborioſi habentur.

Similes enim facti ſunt ijs qui dilexerunt, ait Propheta. Vnde tandem æternis adiudicati ſupplicijs, tanquam è profundo ſomno excitati ſortem ſuam miſerabilem deplorabunt: Laſſati ſumus in via iniquitatis, & Sol intelligentiæ non eſt ortus nobis, ambulauimus vias difficiles. Sap. 5.

4. Miſerrima hæc mundi vanitatiſque mancipia tam duris eius laboribus ad inſtar boum oppreſſa, Iſraeliticus populus ſub Tyrannide Pharaonis Regis Aegypti in laboribus luti, & lateris aſſiduè deſudans nobis ad viuum reprę ſentauit, de quibus Moyſes ſcripſit Exod. 1. cap. *Prępoſuit eis Pharao magiſtros operu, vt affligerēt eos oneribus, ędificaueruntque vrbes Pharaoni Thiton, & Rameſſes, oderantque filios Iſrael Aegyptij, & affligebant illudentes eis, atque ad amaritudinem perducebant vitam eorum operibus luti, & lateris, omnique famulatu, quo in terrę operibus premebantur*. Laborem porrò atque oppreſſionem hanc ſingillatim ſic explicat Philo Hebr. lib. 1. de vita Moyſi: Labores Iſraelitarum in Aegypto ſub Pharaone quam graues?

Rex cogebat ad opera ſeruilia homines non ſolùm ingenuos, ſed hoſpites, imperabat eis grauiora quam ferre poſſent, alios ſuper alios labores cumulans. Si quibus labori ob infirmitatem ſe ſubtraheret, capitalis noxa indicabatur. Operibus pręerat immitiſſimus, & crudeliſſimus quiſque, quos proinde exactores vocabant. Ex nimio labore, & ęſtu plurimi corripiebātur & moriebantur peſte, quos inſepultos proijciebant Aegyptij.

5. Nec vacat myſterio quod Ciuitates, quas Iſraeliticæ ædificare ſunt adacti Phithon, & Rameſſes appellatæ ſunt. Illa enim, os abyſſi interpretatur, eo quod amatores mundi os, ſiue por-

portam abyssi Infernalis, per quã transituri sunt, sibi ædificare videantur.

Mundi amatores sibi portam abyssi Infernalis ædificare videntur.

Hæc verò conculcatio tineæ dicitur, quod ijdem miserabiles, laboribus mundi oppressi abreptique, conculcare tineam, memoriamque mortis in se funditus abolere videantur, ne eis vnquam illud occurrat Isa. 14: 11. *subter te sternetur tinea, & operimentum tuum erunt vermes;* & tandem salutari mortis memoriâ conterriti, in libertatem filiorum Dei respirent.

Amatores mundi memoriam mortis obterunt.

6. Nec istis mundi mancipijs in hodiernum vsque diem durissimi, crudelissimique desunt exactores, de quibus S. Bern. in sententijs: *Magistri*, inquit, *operum Pharaonis tres sunt.* *Fœtidus ardor æstuantis luxuriæ, anxius furor sæuientis auaritiæ, noxius appetitus inanis gloriæ.* Eosdem hos exactores intellexit S. Ioan. Apostolus cùm 1. Ioan. 2. dixit: *Filioli nolite diligere mundum, neque ea, quæ in mundo sunt: Quicquid enim in mundo est, aut concupiscentia carnis est, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ.* Quos tamen exactores filij hominum vanissimi ad instar Numinum venerari consueuerunt; Vnde Poetarum non nemo:

Exactores Pharaonis qui non sint.

Ambitiosus honos, & opes, & fœda voluptas,
Hæc tria pro trino Numine mundus habet.

Mundi Numina quænam sint?

7. Quàm verò Labyrinthus mundum nobis congruè exprimat, facile est vel ex eius Ethymologia intelligere. Labyrinthus enim dicitur à nonnullis, quasi *labor intus:* Hinc Virgil. 6. Aenei: de Labyrintho loquens cecinit:

Mundus dicitur Labyrinthus .i. Labor intus.

Hic labor ille domus, & inextricabilis error.

Et Catullus;

Ne Labyrintheis è flexibus egredientem
Tecti frustraretur inextricabilis error.

Verè enim in mundo hoc nil aliud reperitur quam durus, & importunus labor, vitiorumque inter se circumplexorum, ceu viarum varij anfractus, atque ambages, ex quibus vt plurimum nemo nisi cælesti illa castissimaque Ariadnâ nostra Virgine Maria, filum porrigente sese extricare potest. Si enim tria illa, ex quibus quodammodo componi, ac coalescere, teste Apostolo, videtur mundus, attentius expendamus, in omnibus, singulisque Labor intus, erroresque inextricabiles reperiuntur.

In mundo nil aliud quã durus, & importunus labor reperitur.

Quid quæso est aliud concupiscentia carnis, quam labor intus, quid nisi inextricabilis error? Considerate vitam alicuius hominis, qui se Venereis oblectationibus, turpissimisque amoribus dedidit, ac mancipauit, quantos labores animi, corporisque, quot dolores, quot angustias patitur, quibus dies, noctesque diseruiatur, & aliquando quidem vsque ad insaniam, vsque ad miserrimam mortem, vt votorum suorum compos esse valeat. Plenæ sunt historiæ, plenæ Poetarum fabulæ huiusmodi exemplis. Quam miserum exhibuere spectaculum illi duo amantes Pyramus & Thisbe, cum amore antea saucij, ac vix non exanimati, vno eodemque ense semetipsos confecere. De quibus Ouidius Metamor. li. 4. consuli potest. Horum infelicissimorum amantium necem deplorandam breuius descripsit Calensius:

Concupiscentia carnis est labor intus.

Pyramus, & Thisbe miseri sine crimine amarunt,
Occidit heu propria, sæuus vterque manu.
Et quos vnus amor tetigit, nox vna peremit
Ensis, & vnus: & hæc contegit vrna duas.

Qua siue conficta siue vera historia impuri amoris vis naturaque aptissimè exprimitur, quæ sicut his amantibus vno eodemque gladio corporeæ necis causa extitit, sic animæ quoque nostræ esse consueuit. Impurus nempe amor gladius est quidam acutissimus, qui sicut animam, à corpore diuidit, ita quoque Diuinam gratiam, quæ vera est animæ nostræ vita, ab eadem separat.

Hinc Eusthatius Græcus auctor Amorem impudicum non modo pharetratum, sed & ense accinctum introducit,

8. Insaniam porro amantium bellè ostendit Plato lib. de Repub. fabellâ percelebri, qua aiebat duos amantes quadam in solitudine secum confabulantes incidisse in Vulcanum, instanterque postulasse, vt eas in suum caminum injiceret, ex eisque vnum corpus, vnamque conflaret animam, atque ita ambo in vnum quid coalescerent.

Notissima est insania Galeazij Ducis Mantuani, qui suæ amasiæ iussu dum Papiæ hybernaret in flumen equo insidens semetipsum præcipitauit.

Galeazius Dux Mantuanus suæ amasiæ iussu equo insidens sese in flumen præcipitauit.

Notissima denique insania est duorum illorum amantium Granatensium, qui cum simul profugissent, parensque eos à tergo vsque ad quendam montem, rupemque asperrimam præcipitemque esset insecutus, in mutuos irruentes amplexus sese ex sublimi illa rupe in mare

Duo Amãtes Granatenses.

mare præcipitarunt, simulque vndis hausti locum illum tam infęlici morte celebrem, dum in hodiernum vsque diem Petra amantium nũcupatur, reddiderunt. Quis igitur in carnis concupiscentia, quã mundus tantoperè inescatur, laborem, dolorem, amentiam, mortem denique ipsam miseriarũ omnium compendium inesse neget?

Quare de his iure meritò pronunciauit Apostolus: *Tribulationem carnis habebunt huiusmodi*. Qua quidem in tribulatione, siue labore omnium sordidissimo miseri mortales scarabeos mihi imitari videntur, dum ex boum aliorumq; animalium excrementis tanto cum labore globulos efformant, quos Pierius libr.8. Hierogl. cap. 15. mundi formam ob rotunditatem, imitari ait, quia mox eos vbi formarunt, ab ortu, occasum versus, posticis impellunt pedibus, protunduntque, non intermissa rotatione, quasi mundi motum æmulando.

Carnales homines Scarabeis similes.

Atque ita fœculentes hoscè, luteosque homines non modo scarabeos, sed & stercoreos quosdam globos, appellare possumus.

9. Eandem ob causam mundum hunc, eiusque amatores conferre quis potest scriniolo illi, de quo Cælius Rhodiginus scribit libr.5. repertum fuisse Babylone in Templo Apollinis Delphici. Erat hoc totum aureum summi valoris ac precij, & quia multis clauibus erat obseratum iudicio omnium ingentes, inæstimabilesque ibi recondi thesauros augurabantur. Apertum tandem est, cupiditate stimulante, & in eo nil repertum aliud, quam pestilentissimus fœtidissimusque quidam halitus, quo plurimi illico extincti sunt.

Mundus similes scriniolo aureo pleno fętore.

Talem prorsus carnis concupiscentia exhalat memphitim in hoc mundo prima sui specie preciosissimo, ac pulcherrimo, qui tamen postea nil aliud quam miseris mortalibus certissimam inhalat perniciem ac pestem.

10. Quapropter Sanctissima illa Catharina Virgo Senensis, vt scripsit S. Raimundus, cum ei aliquando matrona quædam nobilis obscænis amoribus irretita veste preciosa, auro, gemmis, monilibusque preciosissimis conspicua fuisset obuiam facta, auertit aspectum, obturauit nares, aitque ob intolerabilem fœtorem sibi summam nauseam peperisse. O si nares nobis essent Sancti Euthymij de quo scribit Cyrillus Monachus in eius vita, quod cum quidam in eius præsentia vnicæ venereæ cogitationi assensum præbuisset, tantùm, tamque horribilem fœtorem corpore illius exhalatum persensit, tantumque molestiæ inde expertus est, atque si à Cacodæmone fuisset obsessus. Vnde præclarè Diuus Anselmus pronunciauit: *Tolerabilius fœtet canis putridus hominibus, quàm anima peccatrix Deo, & Angelis eius.*

S. Catharina sensit fœtorem libidinis quem impura fœmina exhalabat.

S. Euthymius sensit fętorem hominis turpi cogitationi assentienti.

11. Hinc S. Antoninus Archiepisc. Florent. P.4. summæ Tit.14. cap.6. scribit Angelum aliquando per heremum humana specie Viro Religioso associatum ambulasse, & in cadauer hominis tetrum odorem exhalans incidisse, quo viso exhorruisse Religiosum, naresque obturasse. Post verò aliquantulum vię, temporisque interuallum obuius factus est illi comptulus elegantulusque vestibus ornatus redolentibus, adolescens; quo mox conspecto nares fortiter obturauit Angelus, eumque mirum quantum auersatus est. Sciscittanti Religioso cur ad præsentiam tam formosi, tamque suaui odore redolentis iuuenis tantùm horrorem ostenderet? respondit Angelus: *Tu cum caro sit, sentis fœtorem carnis, nos verò, quia sumus Spiritus, sentimus fœtorem Spiritus, qui procedit ex peccatis, quibus lasciuus ille iuuenis scatebat, & ideo mihi nimium quantum fœtebat.*

Angelus cõptum adolescentem libidinosum auersatur.

Concludit tandem S. Antoninus: *Cum ergo Angeli boni sint nobis amicissimi, ac socij, debemus peccata timere, & cauere, ne eis abominabiles euadamus.*

Peccata fugienda, ne Angelis abominabiles euadamus.

12. Iam in concupiscentia oculorum, seu cupiditate diuitiarum quantus sit labor intus, quam inextricabiles errores, videamus: Contempletur quispiam solicitam, anxiamque mercatorum, hominumque diuitijs congregandis intentorum vitam, fallacibus contractibus, cambijs recambijs, velut recuruis anfractibus, erroribusq; inextricabilibus perplexam, quid aliud sibi videre videbitur in tali viuendi ratione, quam laborem intus, quam errorem inextricabilem? Consideremus eorundem itinera in Indiam, Iaponiã, Sinas, in Brasiliam, in Regnum Peruanum, aliasque innumeras peregrinationes, terra marique periculis, laboribusque plenissimas, in quibus etiam sæpenumero vitam, tam corporis, quã animi miserabiliter amittunt, & intelligemus verè huiuscèmodi vitam Labyrin-

In Concupiscentia oculorum labor intus.

byrin-

byrinthum, erroremque esse inextricabilem. Quare merito eorum miseratus sortem cecinit Horatius:

Impiger extremos currit mercator ad Indos
Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.

Tam cæcus est hic diuitiarum amor, vt non contenti homines diuitijs, quas ex sua superficie velut locupleti gremio Terra pia vniuersorum Parens distribuit, eam suffodere ingenti labore ausi sint, ad inquirenda auri argentique preciosa metalla, quæ Bonitas Diuina iuris telluris, Inferno proximis recessibus, ne hominum cupiditas ad varia scelera aliquando irritari posset, recondiderat. Hoc nimirũ est illud, quod deplorabat Ouid. lib. 1. Metam. ferrei sæculi miserias recensendo:

Cur aurum imis terræ visceribus sit defossum.

Nec tantùm segetes, alimentaque debita, diues
Poscebatur humus, sed itum est in viscera terræ;
Quasque recondiderat, Stygijsque admouerat vmbris
Effodiuntur opes irritamenta malorum,
Iamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum
Prodierat, prodit bellum, quod pugnat vtroque
Sanguineaque manu crepitantia contulit arma.

13. O' quàm aptè S. Paulus diuitiarum naturam à Spiritu Sancto illuminatus agnoscens, eas, tentationem, laqueumque Diaboli appellauit!

Diuitię sunt tentatio, & laqueus Diaboli.

Qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum Diaboli. Quam tentationem, laqueumq; Diabolicum Deus ter optimus, cuius natura bonitas cuius opus misericordia, nostræ salutis cupidissimus, imis terræ abdidit visceribus, ne in ipsum incidentes periremus.

14. Laqueum non modo inuisibilem, verùm etiam visibilem esse diuitias, probauit ille infelix, qui paupertate oppressus, ac desperatione cum laqueum quæreret, reperit thesaurum, cuius in locum mox eundem laqueum deposuit. In quo cùm tandem thesauri Dominus, suo Idolo ibi recondito litare thesaurum inuisendo vellet, nec illud reperisset, eodem illo laqueo appensus vitam miserabiliter terminauit. De hoc infelici sic Ausonius.

Homines diuitiarum cupidi aliquando laqueo vitam finiũt.

Qui laqueum collo nectebat repperit aurum,
Thesaurique loco deposuit laqueum.
At qui condiderat postquam non repperit aurum
Aptauit collo quem reperit laqueum.

15. O' quàm præclarè Diuus Ambrosius à diuidendo diuitias deriuauit, quod non solùm mentem ipsam diuidant plurimumque distrahant; verum etiam quod labore nimio quem in ipsis comparandis miseri mortales impendunt, animam à corpore præmaturè diuidant, citissimèque intereant. Quod vel ipse Poeta Ethnicus agnouit deplorauitque Propertius:

Diuitiæ à diuidendo dictæ.

Ergo solicitæ tu causa pecunia vitæ es,
Per te immaturum mortis adimus iter.
Tu vitijs hominum crudelia pabula prębes,
Semina curarum de capite orta tuo.

16. Idem Sanctus Ambrosius libr. de bono mortis cap. 7. putat huiusmodi homines inuanum animam accepisse à Deo: *Inuanum, inquiens, accepit animam suam, qui secularia struit, ædificat corporalia. Quotidie ad edendum, & bibendum surgimus, & nullus expletur, vt non post momentum esuriat, & sitiat. Quotidie lucrum quærimus, & nullus cupiditati modus ponitur. Non satiatur oculus visu, nec auris auditu. Qui diligit argentum non satiatur argento. nullus finis laboris, & nullus est fructus abundantiæ.* Sic ille. Quare præclarè Diuus Augustinus, *Aurum, materiam laborum definiuit.* Et Palladius. *Aurum Pater est adulatorum, doloris, & curæ filius.*

Cupiditas diuitiarum inexplebilis.

Aurum materia est laborum, Pater adulatorum, doloris, & curæ Filius.

17. Aurum verè doloris, curæ, ac solicitudinis esse Filium ostendit cęcus ille Agrigentinus in sicilia, de quo Fulgosus lib. 7. cap. 3. Hic cum magna parsimonia ac industria aureos nummos quingentos corrasisset, nimium quantum dies, noctesque anxius ne quis illos furto sublegeret, in agrum quendam spectante vicino agricola eos defodit, quos mox etiam abscedente Cæco, abstulit. Post dies aliquot reuertitur cęcus, suum thesaurum in quem cor quasi defixerat, reuisurus, cùm ecce sublatam ingemiscens, doloreque anxius vicinum rusticum furem esse suspicatus, stratagemma excogitauit ingeniosissimum. Addit illum, & iuramẽto in primis obstringit, ne secretum, quod illi committere cogitat vlli aperiat; petit itaque ab eo consilium, quid facto opus de bona pecuniæ summa, quam congregarat; defodisse se iam aureos 500. quodam in loco, videreturne illi eodem in loco collocandos vel apud se retinendos?

Cæci Agrigentini astutia.

Ru-

Rusticus non minus astutus, quàm cæcus ille, consulit eodem in loco omnino deponendos, & statim abeunte cæco aureos illos iam sublectos eodem loci reponit, sperans se simul illos cum reliquis mox defodiendis, multiplicato fœnore recepturum. Non ita multo post aduenit cæcus, fossâque terrâ cum nummos suos iam amissos reperisset, mirificè exhilaratus vicinum illum rusticum non procul esse suspicans, exclamat: *Iam vero amice mi, cæcus magis oculatus fuit, quam tu qui tam cernis acutum*. En vobis aurum verè laboris, doloris, ac curæ multiplicisque miseriæ atque afflictionis Filium.

En vobis in concupiscentia oculorum, in diuitiarum cupiditate Labyrintheos anfractus; en vobis cogitationes anxietatis plenissimas; en vobis errores inextricabiles.

18. Quid tandem de superbia vitæ, de honorum, ac dignitatum ambitu, deque regnandi, ac dominandi inexplebili libidine dicam? In his omnibus, si vnquam alibi, est omnino labor intus, est omnino inextricabilis error. Quis enim nesciat huiusmodi ambitiosos assiduis cogitationibus, iisque molestissimis, curis mordacibus, amaris solicitudinibus discruciari, vt vel nouos honores, ac dignitates consequantur, vel nè iam indeptos amittant acerbissimo motu ac pauore diuexari?

Dionysii Tiranni timor assiduus.

Quod Dionysius Tyrannus amico illi, qui se beatum prædicabat, ostendit, cum lautissimæ mensæ accumbenti, acutissimum ensem setę equinæ eius ceruicibus imminentem iussit appendi; quo facto amicum docuit, huiusmodi esse ipsius vitæ statum, etiamsi Regia dignitate fulgeret; etiamsi delicijs difflueret, omnibusque fortunæ bonis abundaret. Idem tanto cruciatu timoris angi erat solitus, vt cultros metuens tonsorios, quemadmodum ait M. Tull. lib. 2. de officijs, candenti carbone sibi adureret capillum.

Alexandri Pheræi timor.

18. De Alexandro Pheræo idem affirmat Cicero eum tanto in timore semper vixisse, vt cum vxorem Thebem admodum diligeret, tamen ad eam ex epulis in cubiculum veniens, Barbarum, & eum quidem compunctum notis Threcicijs iuberet anteire; præmitteretque de stipatoribus suis, qui scrutarentur arculas muliebres, & ne quod in vestimentis occultaretur telum exquireret. *O' miserū*, exclamat Tullius, *qui fideliorem, & Barbarum, & stigmaticum putaret quam coniugem!* Nec fefellit opinio, ab ea enim ipsa propter pellicatus suspicionem interfectus est.

Alexandri Magni viræ, & Solicitudines in mūdo subiugando.

20. Quid de Alexandro Macedone dicemus? Nonnè in tanto tamque vasto orbis imperio tanta cura, vigilantia, innumeris capitis periculis indepto fuit labor intus? nonnè in possesso labor intus? Nonnè denique in ardentissima hoc idem imperium amplificandi cupiditate labor intus? Quis enim nesciat illum dum Philosophos de mundorum pluralitate disceptantes audisset, acerbè ingemuisse, quod necdum vnum in suam potestatem, tot annorum decursu, tot exantlatis laboribus, ac periculis redegisset?

Babylone moritur Alexander exiguo sarcophago contentus.

Tanta huic inerat dominandi libido, vt mundus hic illi carcer quidam Gyara, Seriphoque angustior videretur, cùm tamen Babylone mortuus, contectus exiguo sarcophago, modicoquę terræ spatio esse debuerit. Quare iurę merito eum irrisit Satyricus Iuuen. Satyra 10.

Vnus Pellæo iuueni non sufficit orbis
Aestuat infelix angusto in limite mundi,
Vt Gyaræ clausus scopulis, paruaque Scripho,
Cùm tamen à figulis munitam intrauerit vrbem
Sarcophago contectus erit. Mors sola fatetur
Quantula sint hominum corpuscula.

21. Quare huiusmodi orbis Monarchæ ipsam regnandi fęlicitatem, ipsos prosperos arridentis Fortunę flatus suspectos habuisse visi sunt: metuebant nimirum ne in illis ipsis aliquis labor intus delitesceret, ex quo tandem sese expedire, atque extricare minimè possent. Testis est Philippus ipse Alexandri Parens, qui, vt refert Volaterranus lib. 31. Philol. cum vno eodemque tempore ternos, eosque faustissimos accepisset nuntios, Tresippum nimirum in ludis olympicis victoriam reportasse, à Parmenione Macedonum exercitus totius Duce Dardanos profligatos, Olympiam denique coniugem Alexandrum in lucem edidisse, metuens ne Fortuna tandem prospera ipsi fauendo lassaretur, sublatis in cælum manibus, alta voce exclamasse fertur: *O' fortuna pro tot, tantisque beneficijs, vel leui aliquo malo me affice!*

Philippus Alexandri Magni Parens suspectum Fortunam habuit.

Tiramentis Tyranni infelix exitus.

22. Testis est Tiramenes vnus ex 30. Siciliæ Tyrannis, de quo idem scripsit Volaterranus, eum aliquando sumptuosissimum præcipuis Regni Proceribus instituisse conuiuium, cùm ecce in medio epularum, hilarique compotatione palatium derepente corruit, omnesque miserimâ sui ruinâ conuiuas, excepto vno Tiramene oppressit.
Hoc admiratus Tiramenes, suspicans ne in hac ipsa felicitate labor intus delitesceret exclamasse fertur:
Quo me Fortuna reseruas? Reseruabat nimirum ad præbendum iugulum ferro, reseruabat ad cruenta vulnera, reseruabat ad amariorem, violentamque necem. Coniurantibus enim in illum Siciliæ Tyrannis, multis pugionum ictibus confossus miserandum in modum animam exhalauit.

23. Consideremus præcipuos orbis olim Principes, Reges, ac Imperatores Romanos, nationumque externarum, reperiemus sanè eos in adipiscendis conseruandisque Regnis, ac Imperijs nimium quantum desudasse; eorumque vitam ærumnosam, ac laboriosam, mortem ærumnosiorem longè calamitosioremque consecutam, adeo vt quis vere dicere possit quod eorum vita, ac mors, nil aliud quam continua ærumna, ac calamitas, continuus denique Labor intus extiterit, verissimamque esse Hesiodi sententiam; qua ipsum illorum nasci, laborem esse asseuerauit:

Quorundam ipsum eorũ nasci labor est.

Marius qui septies Consul fuit, qui fuerit postea infælix.

24. Veniat in mentem Marius, qui septies Consul fuerat, de Iugurthâ gloriosè triumpharat, Cimbros ac Teutones subegerat, Apuleium, & Glauciam seditiosos intemerat, multaque alia præclarissima facinora honorum cupiditate inescatus perpetrauerat; in tota eius tam vita, quàm morte nil aliud, quam Labyrinthum inuenies.
Debellatus enim à Sylla, in Minturnensium paludibus turpissimè delituit, tandemque exantlatis innumeris laboribus ingloriùs vitam cum morte commutauit.
Vnde non immerito illum risit Ouid. lib. 4. de Ponto:

Ille Iugurthino clarius Cimbroque triumpho
Quo victrix toties Consule Roma fuit.
In cæno Marius iacuit cannaque palustri,
Pertulit, & tanto multa pudenda viro.

Magis adhuc salsè eundem risit Satyricus Iuuen. Sat. 10. optauitq; ei maturiorem mortem. Sic enim nec exilium, nec carcerem fuisset passus, nec in Minturnarum paludibus latitasset ingloriùs, nec exul in ruinis Carthaginis panem mendicare esset coactus:

Exilium, & carcer Minturnarumque paludes
Et mendicatus victâ Carthagine panis.
Hinc causas habuere. Quid illo ciue tulisset
Natura in terris, quid Roma beatius vnquam
Si circumducto captiuorum agmine, & omni
Bellorum pompâ, animam exhalasset opimam,
Cum de Teutonico vellet descendere curru?

Eiusdem infaustam Fortunam, eius vincula, carceremque ipsum denique senio iam laborantem, Lucanus irrisit:

Exul limosa Marius caput abdidit vlua.
Stagna auidi texere soli, cannæque palustres
Depositum Fortuna tuum, mox vincula ferri
Exedere senem, longusque in carcere pudor.

25. Veniat in mentem Gneius Pompeius, qui ambitione ac dominandi cupiditate inflammatus, incredibili labore exercitam vitam traduxit. Hic expugnato Domitio, Iarba triumphato, Sertorio in Hispanijs sublato, Pyratis ac Tygrane Rege Armeniæ subactis; debellatis item Iberis, Albinis, & Iudæis cum Aristobulo Rege, & Mithridiate ad hauriendum venenum coacto, tandem post tot illustres victorias, ac triumphos à Iulio Cæsare in Thessalia victus, iussu Ptolomæi, ad quem in extrema rerum desperatione confugerat, miserrimè interfectus est. Quare merito eundem risit Satyricus ibidem, aitque eum longè futurum fuisse feliciorem, si tunc cum in Campania febribus laborabat, esset extinctus, nec tot votis populorum, ei salus à Dijs fuisset impetrata: Sic enim infelici ob ciuile bellum excitatum, ob patriæ tot illatas clades, caput minimè esset amputatum. Vnde febrim illam vocitauit prouidam, nempe tanti eius in-

Pompei infælicitas.

infortunij non ita multo post subsecuturi:

Prouidæ Pompeio dederat Campania febres
Optandas, sed multæ vrbes, & publica vota
Vicerunt, igitur Fortunæ ipsius, & vrbis
Seruatum victo caput, abstulit.

Annibalis infœlicitas.

27. Veniat in mentem Martis ille generosus pullus Annibal ad Romanam potentiam infrigẽdam ac delumbandam potissimùm natus, quem Amilcar parens adhuc impuberem labori quasi consecrasse, & iureiurando ante Deorum aras astrinxisse fertur, vt quamprimum per ætatem licuerit, arma contra Romanos capesseret.

Quod qua erat audacia, ingenitoque aduersus Romanos odio, summis laboribus, ac discriminibus exãtlatis, perfecit. Vbi primum .n. ex ephœbis excessit in Hispaniam traiecit, ibique quibusdam ciuitatibus, in suam potestatem, dominiumque redactis, occurrentem sibi Titum sempronium consulẽ apud Trebiam profligauit. Flaminium ab Transimenum lacum, cæsis centũ quinquaginta millibus Romanorum, fudit: Paulum Aemilium, & Terentium Varronem nouos Consules creatos apud Cannas, tanta edita strage debellauit, vt in hoc prælio ad 40. peditum, & duo millia supra septingentos equites trucidata fuisse memorentur; adeo vt tres modios cum dimidio annulorum, quos ex digitis nobilissimorum Ciuium Romanorum detraxerat, Carthaginem transmiserit. Hunc, *cui armato*, vt canit Silius, *nullus Diuum pudor, penitusque medullis sanguinis humani flagrabat sitis*, post tot labores, post tot exantlatas ærumnas, vitæque discrimina, quem tandem vitæ finem habuisse arbitramur?

Miserrimum sanè, atque ærumnosissimum. Homo enim infelicissimus post aliquot aduersantis Fortunæ impetus, post 20. Pœnorum crudelissimè deleta millia, totidemq; in seruitutem à Romanis redacta, tandem metuens, nè & ipse etiam captiuus, mutato iam fortunæ, olim tantopere sibi arridentis statu, in Romanorum manus deueniret, hausto veneno; quod sub annuli gemma gestabat, sponte sibi vitam homo amentissimus ademit.

Quapropter, & hunc ipsum solitis cachinis excepit Iuuenalis, quod cupiditate glorię accensus, tantos labores exsorbuerit, tantas ærumnas exhauserit, eiusque cineres minimi fuisse ponderis, cuius animus tantus erat, tãtaque dominandi cupiditate accensus, vt Africæ, quæ ab occidente Athlantico mari, ab Asia æstuoso Nilo alluitur, & ad Trogloditas extenditur, contentus nõ esset tanto imperio, contra fœdus addiderit illi Hispaniam. Nec his contentus homo ambitiosissimus, superato Pireneo saltu, Galliam inuasit, inde igni, acetoque perumpens Alpes, quas velut muros quosdam natura aduersus Barbarorum impetum collocarat, nil altis niuibus deterritus, ob quas etiam oculum amisit, in Italiam descendit, nec sic se sat felicem ratus, Romam occupare, & in suburra vico Romano figere sua vexilla attentauit. Tandem exul ad Antiochum Regem Syriæ profugit, inde ad Prusiam Regem Bithyniæ, cuius Prætorio assidere, & tantisper expectare cogebatur, quoad Rex somno solueretur. Quos omnes eius labores aditaque pericula eundem Iuunalem Sat. 10. ridentem audiamus:

Expende Annibalem, quot libras in Duce summo
Inuenies? Hic est quem non capit Africa Mauro
Perfusa Oceano, Niloque admota tepenti.
Rursus ad Aethiopum populos, altosq; Elephantos.
Additur imperijs Hispania; Pyreneum
Transilit. Opposuit natura Alpemque, niuemque
Diduxit scopulos, & montem rupit aceto.
Iam tenet Italiam, tamen vltra pergere tentat.
Actum, inquit, nihil est nisi Pœno milite portas
Frangimus, & media vexillũ pono suburrá;
O qualis facies, & quali digna tabella!
Cùm Getula Ducem portaret bellua lusum.
Exitus ergo quis est? O gloria! Vincitur idem,
Nempe, & in exilium præceps fugit, atque ibi magnus
Mirandusque cliens sedet ad Prętoria Regis
Donec Bithyno libeat vigilare Tyranno.
Finem animæ, quæ res humanas miscuit olim
Non gladij, non saxa dabunt, nec tela, sed ille
Cannarum vindex, & tanti sanguinis vltor
Anulus. I demens, & sæuas curre per Alpes
Vt pueris placeas, & declamatio fias.

28. Veniat in mentem denique

Iulij Cæsaris infelicitas.

C. Iulius Cæsar Pōpei in Pharsalica illa nefasta planè, atque calamitosissima pugna, tanto ciuium profuso sanguine, Victor gloriosissimus, quid eius vita fuit aliud, quam labor intus?

De Gallis, de Alexandrinis, de Ponticis, Africanis, Hispanis, maxima orbis parte, innumeris exantlatis ærumnis ac laboribus, in potestatem suam redacta, triumphauit. Hic est qui insatiabili regnandi cupiditate inflammatus nulli labori parcebat, donec Tyrannide quadam Romanam Rempublicam, summo imperio, atque Dictatura potitus, opprimeret. Impellebat nimirum, vt canit Lucanus:

Quicquid sibi summa petenti
Obstaret, gaudensque viam fecisse ruinâ.

Eundem in finem summo cupiens potiri imperio didicerat vt idem cecinit Poeta:

Multa dare in vulgus, totus popularibus auris
Impelli, plausuque sui gaudere theatri.

Vultis miserandam huius, infelicemque post tot labores ac discrimina, post tot res præclarè gestas, post tantam indeptam laudem ac gloriam, vitæ catastrophen? In senatu tandem suorum amicorum. (Cassij, & Decij Bruti) coniuratione tribus ac viginti vulneribus confossus occubuit infelicissimè.

Quare merito sæpius iam memoratus Iuuenalis non modo Cæsaris, verum etiam omnium ailorum ambitiosorum huiusmodi tristes ac calamitosos ex hac vita exitus esse consueuisse, cecinit:

Quid Crassos, quid Pompeios euertit? & illum
Ad sua, qui domitos deduxit flagra Quirites?
Summus nempe locus, nulla nō arte petitus
Magnaque Numinibus vota ex audita malignis.

Nimirum huiusmodi prægrandes Colossi, superbia tumidi;

Tolluntur in altum
Vt lapsu grauiora ruant.

Ambitiosi similes Chamaleonti.

29. Sunt huiusmodi ventosi homines inanisque gloriæ vilissima mancipia Chamaleontes quidam, aere, seu popularibus auris, muscarumque aucupio semetipsos pascentes, per similes Domitiano Imperatori, de quo Scribit Suetonius, quod diebus singulis duarum horarum spatio recreari muscarum aucupio consueuisset.

Sæuitia Domitiani Imperatoris etiam in muscas.

Hinc uatum Prouerbium: *Nec musca quidem*. Siquidem ne muscis quidem per illius sæuitiem viuere licebat. Mirabilis sanè insania, eum, qui orbis terrarum possidebat imperium ac Dominium, aucupio muscarum tempus terrere. Verùm quot Christianos ad Regnum cælorum destinatos reperire est, qui aureum huius vitæ tempus saluti comparandæ, meritisque cumulandis à Deo concessum, aucupio muscarum, non vna alteraue hora, sed totius vitæ tempore impendunt? Quid enim aliud agere videtur auarus diuitijs congerendis assiduè inhians, quid superbus honoribus, ceu auris captandis intentus, quid turpissimum Veneris mancipium obscænis carnis voluptatibus consectandis sese impendens, quid inquam aliud videtur agere, quàm inani labore fatigari, quàm muscas aucupari, quàm pasci vento, quàm expleri aere? Nos iure merito seuerè increpuit Dauid: *Filij hominum vsquequo graui corde, vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium?*

Vanitates mundi consectantes muscas aucupari videntur.

30. Quæ cùm ita se habeant, quis mundum hunc, omniaque, quæ in illo sunt, & ex quibus componitur, ac coalescit neget esse Labyrinthum mille viarum anfractibus atque ambagibus perplenissimum? Quis neget illum assiduum quendam esse laborem, quo miseri mortales dum viuunt ita opprimūtur, vt illo plerumque execentur, & tandem de temporario hoc labore ad alium æternum duraturum deuoluantur? Dixit quidem Pindarus: Natus laboris gloria: Verum laboris huius Labyrinthei, ac mundani fœtus non gloria, sed sempiterna est confusio, ac contumelia, qua miserabiliter, nō modo coram hominibus, verum etiam, quod horribilius, magisque pertimescendum est, coram seuerissimo omnium mortalium Iudice, vbi scrutatus fuerit Hierusalem in lucernis, afficientur. Laboris huius mundani Templum vnitum non est cum altero Honoris, vt olim fecerat Marcellus, ad ostendendum neminem honores indipisci posse, nisi per labores transierit. Labor enim hic non æuiternum honorem, verum probrosissimum mortalibus parturit vituperium.

Filia laboris est Gloria.

Templum laboris vnitum cum templo Honoris.

31. Quis neget denique Labyrinthum mundi huius, errorem esse inextricabilem, & multiplicis negotij, vt

cum

eum vocitauit Sydonius, quo qui semel est implicitus vix, ac ne vix quidem, nisi luce Diuinâ affulgescēte, nisi Ariadnâ quapiam filum porrigente expediri extricarique potest, quin horribilis illius Monstri Minotauri, habitatoris ipsius Labyrinthi præda, escaque desiderabilis, fiat, inque illud naturali consecutione transformetur, cum cibus in substantiam aliti verti consueuerit?

Ariadna hæc, vti supra memorauimus, est ipsa gloriosissima Dei Genitrix V. Maria. Hæc vtriusque sexus adolescentulis in hoc Labyrintho mundi, monstro illi ad deuorandum expositis, ipsique Theseo eiusdem Monstri triumphatori, filum quoddam porrigere videtur, dum illorum menti, velut stella maris, ac Cynosura affulgescens, humanæ vitæ breuitatem simul ac vanitatem; quam rectè subtile filum, ac licium pertenue, quod insperato secat Atropos ense, dixeris; nobis manifestat: dum mundi fallacias, technas, ac sophismata, futilissimas ac detestabiles voluptatis blandientis illecebras, diuitiarum pedicas, ac laqueos, honorum ac dignitatum fumos ac bullas, virtutis è contra venustatem ac pulchritudinem ad amplectendum, vti illa iam memorata malorum irritamenta, ad detestandum ob oculos proponit.

E Labyrintho mundi huius B.V. velut Ariadna nos educit.

32. Opem hanc Virginis præsentissimam Papienses Academici in suo Albo seu Matricula, vt testatur Lucas Contilis peruenustè, ingenioso emblemate, quo inextricabilis ac perplexus varijs viarum ambagibus repræsentatur Labyrinthus, quem cælitus fulgentissima irradiabat stella, appositâ Epigraphe: *Hac duce egrediar*; insinuare visi sunt. Vti & Claudius Paradinus in Symbolis Heroicis fol.98. cum similiter pinxisset Labyrinthum, velletque ostendere, neminem è mundi sese expedire posse erroribus, intricatissimisque negotijs, absque superni Numinis ductu atque auxilio, aptissimam illam præfixit inscriptionem: *Fata viam inuenient*. Quæ pene omnia quàm appositè Virgini nostræ clementissimæ conueniant, nemo non videt. Quod si eadem hæc emblemata illustrare nobis in rem nostram, aliquomodo licet, super ponatur huic mundi Labyrintho octonarum Corona stellarum, quibus Deiparæ octo beatitudines designentur. Siue, quod malim Corona illa stellarum duodecim, quam Ioannes dilectus Discipulus in capite mulieris amictæ Sole contemplatus est: Addatur huic desuper inscriptio: *Hac monstrante viam*. Atque vt facilius quispiam è mundi huius Labyrintho se expediat extricetque, syderum illorum accuratius intueatur, expendeatque mysteria, quæ cum aliud non sint, quàm Virginis gloriosissimæ prærogatiuæ ac singularia priuilegia, fieri non potest, quin menti, eius copiosissima lux affulgescat, ac detectis viarum ambagibus, ac periculis mundi huius, viam salutis ingrediatur.

Stella Labyrinthum illuminans, symbolum B.V.

Corona stellarum 12. super Labyrinthum posita B.V. exprimit.

33. Stellas hascè seu priuilegia varij variè interpretati sunt. B. Albertus Magnus Tractatu super Missus. Primum Deiparæ priuilegium esse dixit, quod nunquam peccauerit. Alterum, quod peccare non potuerit. Tertium quod quolibet actu merebatur. Quartum eius summa puritas. Quintum quod fuerit Virgo Virginum. Sextum Mater Dei. Septimum Mater omnium. Octauum Stella maris. Nonum Porta cæli. Decimum Passionis cum Filio communicatio. Vndecimum eius in cælis exaltatio. Duodecimum quod sit Regina misericordiæ.

Stellæ 12. in capite B. V. varia ipsius denotant priuilegia.

34. Seraphicus verò Bernardinus senensis, & cum illo eiusdem sacri Ordinis Vir Religiosissimus Bustius duodecim hasce stellas in Corona Virginis aiunt esse totidem priuilegia iam cum Filio in cælo regnantis Deiparæ, quorum vim in mortales in hac vita degentes exercere consueuit. Primum est cæcorum illuminatio, de qua ipsa gloriatur Eccl.24. Illuminabo omnes sperantes in Domino. Hanc ob causam D. Gregorius Thaumat. ser. 1. de Annunc. eam sic salutauit: *Aue gratia plena fons lucis, qui cunctos in ipsum credentes illuminat.*

B.V. Primum priuilegium Cæcorum illuminatio.

35. Secundum, lapsorum eleuatio de qua Dan. c.11. vaticinari visus est: *Cumque corruerint subleuabuntur auxilio paruulo*, humillimæ videlicet Virginis, quæ cum esset paruula in oculis suis, placuit Altissimo. Vnde S. Ioan. Damasc. in Canticis Ecclesiasticis sic illi canebat:

Precare tuum Filium, & Dominum
Casta Virgo, vt captiuos aduersis
Quicumque detenti criminibus

In

In te verè confidunt.
Cum bona pace liberet.
Te habemus peccatores Aduocatam,
Te possidemus in periculis salutem.

3. Priuilegiũ sordidorum purgatio.

36. Tertium, sordidorum purgatio. Hæc nimirum est Abigail illa, quæ vero Dauid sese obtulit 1. Reg. 15. *Ecce famula tua sit in ancillam, vt lauet pedes,* intellectum videlicet atque affectum, atque adeo animas, ac conscientias à peccatorum sordibus *seruorum tuorum.* De hac tam hilari promptaque exhibitione S. Vincentius serm. de Incarn. *Abigail interpretatur Patris mei exultatio.* Verè exultauit Adam in limbo quando dixit B. Virgo: *Ecce Ancilla Domini.* Verè lauat nos B. Virgo velut pedes postremos in corpore Ecclesiæ, in quos fines sæculorum deuenerunt 1. Cor. 10. lauat, inquam, nos ab omnibus peccatorum immunditijs, ac maculis, quia continuè orat pro nobis; aliàs enim essemus destituti, & ideo illi canit Ecclesia: *Monstra te esse Matrem.*

B. V. est Abigail quæ lauat pedes affectum seruorum suorum.

4. Priu. Desolatorum lætificatio.

37. Quartum, desolatorum lætificatio. Vnde quilibet deuotus eius Filius eius solatium expertus illi dicere potest, Cant. 1. Meliora sunt vbera tua vino, quod lætificare solet cor hominis. Expertus hanc Virginis consolationem S. Damascenus, eam in hymnis Ecclesiasticis, *intemeratam omnium lætitiam salutauit.* Ioannes vero Geometra hymno 1. Moerorum medicinam gaudere iussit:

B. V. est intemerata omnium lætitia.

Gaude Moerorum Medicina, obliuia fundens:
Aeternæ vitæ, summi, & Alumna Boni.

Sanctus denique Ephrem Syrus serm. de B. V. eiusdem expertus solatia sic eam compellauit: *Tu consolatrix Sanctissima, & vniuersorum Dux: tu mundi solatium, tu orphanorum susceptio, tu mundi lætitia, ò Domina, Princeps, atque Regina præstantissima.*

Mundi solatium ac lætitia.

5. Priu. Tentatorum auxilium.

38. Quintum, tentatorum auxilium. Virgo enim hæc hominibus huiusmodi Satanicis insidijs impetitis, velut castrorum acies ordinata venire ad opitulandum consueuit. Quod ad singularem eius pulchritudinem referre non dubitauit sponsus Cant. 5. *Pulchra es amica mea suauis, & decora sicut Hierusalem, terribilis vt castrorum acies ordinata.* Quare ipsius auxilio fretus confidenter illi dicebat Richardus à Sancto Laurentio: *Pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me.* Et Bernardinus Bustius: *Apprehende arma, & scutum, & exurge in adiutorium mihi.* Psalm. 34.

B V à Satana tentatis vt castrorum acies ordinata subuenire solet.

6. Priu. In aduersis robur.

39. Sextum, in aduersis roboratio. Verè enim, vt canit Euangelicus Propheta: *Vrbs fortitudinis nostræ Sion.* Isa. 28. est Virgo nostra, quæ assiduè iuxta suum nomen illud; *Sion!* speculatur, quanam ratione irruentes in nos aduersitates à nobis amoliatur, in eisque patienter sufferendis nos roboret, ne succumbamus. Hinc illi canebat S. Damascenus in Canticis Ecclesiasticis:

B. V. est Vrbs fortitudinis nostræ, dum speculatur quanam ratione aduersitates à nobis amoliatur.

Misericordiæ fontem concepisti,
Hinc nobis cõpateris bona Dei Genitrix,
Tu enim fideles sola protegis,
Tu moerentium es consolatio
Quare tibi nunc omnes
In fide procidimus
Vt malis soluamur,
Solo diuites auxilio tuo.

B. V. Moerentium consolatio.

B. V. auxilio solo sumus diuites.

7. Priu. Mortuorum suscitatio.

40. Septimum, mortuorum suscitatio, ad vitam præsertim Spiritualem. Hanc ob causam gloriabatur ipsa Eccli. 24. In me omnis spes vitæ, & virtutis. Quã præclarè de illa pronunciauit S. Hildephonsus serm. 1. de Assum. *Hæc est Mater Domini, per quam nobis vita redonatur.* Virginem hanc Vitam nostram agnoscens S. Andreas Cretensis Episcopus exclamauit: *O' vita suppeditatrix, vita viuentium, & causa vitæ.*

Per Mariam vita nobis redonatur.

8. Priu. Induratorum mollificatio.

41. Octauum, induratorum mollificatio. Virgo nimirum est prodigiosa illa Virga Moysis, quæ vbi durissimum illum cordium nostrorum silicem bis percutit, suadens declinare à malo, & facere bonum, adeo emollescere consueuit, vt in copiosissimas lacrymarum aquas resoluatur? Nonnè Virga hac suauiter percussus celebris ille visus est Theophilus? nonnè alij innumeri obdurati in flagitijs peccatores, qui tamen potentissima Virginis huius virtute emolliti sunt?

B. Virgo Virga Moysis silicem cordium nostrũ tangens in aquas lacrymarum ac compunctionis resoluit.

9 Priuilegiũ. Vitæ salutis demonstratio.

42. Nonum, ad Christum directio, siue vitæ salutis demonstratio. Verè enim Deipara nostra est Columna illa nubis, & ignis vt testatur S. Bonau. in speculo cap. 3. quæ filios Israel per desertum asperrimum mundi huius in terram illam promissionis, æternam videlicet patriam, deduxit felicissimè Exod. 13. De hac canebat Dauid Ps. 104. *Dedit nubem in protectionem eorum, & ignem vt luceret eis per noctem.* Atque ita Virgo interdiu Solis vices, non accendentis

B. V. Columna nubis, & ignis.

dentis sed instar lucidæ nubis refrigerantis, noctu Lunæ vices ignis instar calefaciẽtis, vt potè Virgo pulchra, vt Luna; electa vt Sol obisse, viamque direxisse visa est. De hac columna ignis nubisque præclarè in rem nostram S. Zeno. Martyr Episc. Veron. *Israelis populus*, inquit, *miseratione Dei, duce Moyse iussus est proficisci. Huic non circulus solis, per diem, sed columna nubis; non candida Luna, sed ignis columna, per noctem, iter pandebat ignotum.*

Fælix qui B. V. ceu columnæ innititur.

O' felicem vnumquemque Marię clientulum, si spiritualis eius ædificij fabrica Mariæ velut columnæ firmissimæ imitator! erit sane firmum, & inconcussum; si æstu cupiditatum accendatur, erit illi Virgo ad instar columnæ nubis in refrigerium; si frigore negligentiæ aliquando torpuerit; erit illi Virgo ad instar columnæ ignis, vt torporis pulso frigore, Dei amore incalescat, & corde dilatato viam mandatorum Dei hilaris decurrat.

10. Priuilegium In hora mortis subuentio.

43. Decimum, in hora mortis subuentio. Quo in puncto discriminis plenissimo verè se Matrem ostendens misericordiæ pientissimam, obuiat nobis quasi mater honorificata, animamque nostram suis vlnis excipiens suo Filius ipsius creatori commendat, ac repræsentat. Vnde ei iure canit Ecclesia: *Maria Mater gratiæ; Mater misericordiæ; tu nos ab hoste protege, & hora mortis suscipe.* Similiter B. Hugo Carthus. illi concinit.

Oratio B. Hugonis ad B. V. pro felici morte.

Preces tuæ nobis subueniant
Pia Mater, & sic custodiant,
Hora mortis, vt hostes fugiant,
Et nos cæli ciues suscipiant.
Metuentes hostis insidias,
Hora mortis magis quam aliàs,
Supplicamus vt tunc subuenias,
Et nos ope tua custodias.
Mentes nostras peccatis deditas,
Multum terret mortis acerbitas,
Sed tu Mater, quæ cælos habitas
Fac vt nobis detur securitas.
Verè sumus viles, & miseri,
Qui mox nati cogimur conteri,
Efficimur similes pulueri,
Properantes ad portas Inferi.
Sed tu Dauid proles dignissima,
Mulierum Virgo pulcherrima,
Vrbs Regalis, Turris fortissima,
Defende nos à morte pessima.
Tota plena roris dulcedine,
Cęli regnans cum summo Principe,
Preces nostras auribus percipe,
Et in fine nos tecum recipe.

11. Priuil. Ignis Purgatorii refrigeratio.

44. Vndecimum, Ignis purgatorij refrigeratio. *Ipsa enim est Petra illa agri, à qua deficere non potest nix Libani* Hier. 18. ad miserrimas, afflictissimasque illas animas refrigerandas. Quare S. Vincentius, Bonam esse Mariam animabus in purgatorio detentis, prædicauit. Hanc eius Bonitatem experiri cupiens paulo ante memoratus B. Hugo Carthus. sic eam orabat:

B. V. est bona animabus in Purgatorio detentis.

Oratio B. Hugonis pro animabus Purgatorii.

Lugentibus in Purgatorio,
Qui purgantur ardore nimio,
Et torquentur graui supplicio,
Subueniat tua compassio.
O' fons patens, qui culpas abluis,
Omnes iuuas, & nullum respuis,
Manum tuam extende mortuis,
Qui sub pœnis gemunt continuis.
Ad te pia suspirant mortui,
Cupientes de pœnis erui,
Et adesse tuo conspectui.
Et gaudijs ęternis perfrui.
Clauis Dauid, quę cęlum aperis,
Nunc Beata succurre miseris,
Qui tormentis premuntur asperis,
Educ e os, de domo carceris.
Lux iustorum, norma credentium,
Vera Salus in te sperantium,
Pro defunctis sit tibi studium,
Assiduè orare Filium.
Benedicta, per tua merita,
Te rogamus mortuos adiuua,
Et alleuans eorum debita,
Ad requiem sis eis semita.

45. Porro etsi Sanctis illis animabus ergastulis Purgatorij ignis detentis Virgo Deipara, ad eamque pro ipsis fusæ preces sint directa ad requiem semita, est tamen præcipua etiam ipsa Oratio Dominica. Hinc cum aliquando B. Metildis die quodam festo pro illis liberandis ad Sacram Mensam accubuisset, rogassetque Dominum vt Sacra illa Hostia eis cederet in omnium peccatorum remissionem, ac simul in omnium negligentiarum supplementum, respondit Christus iussitque, vt pro illis attentè ac deuotè Pater noster recitaret, in vnionem illius intentionis inquit, qua ego ex meo amãti corde hominibus recitandum tradidi. Qua oratione persoluta cum tali intentione vidit Sancta illa anima copiosam animarum multitudinẽ magna cum lętitia persoluentem gratias Deo pro ipsarũ ex tãtis supplicijs liberatione. Eadem V. recitabat subinde quin-

Oratio Dominica efficacissimum medium ad animas è Purgatorio liberandas.

quies

quies eandem Dominicam orationem in honorem quinque vulnerum Christi, pro quodam defuncto; similiter faciebat quoties intellexit aliquem è vita decessisse. Vnde scire cupiebat, quidnam refrigerij animæ ex his precationibus perciperent. Cui Dominus respondit; Anima pro qua hæc mea oratio recitatur quinque percipit vtilitates. Angeli enim illi subministrant à dextris eius defensionem; à sinistris cõsolationem; ante spem; retro confidẽtiam siue fiduciam, desuper denique cæleste gaudium. Subiunxitque Dominus: quicunque miserationis charitatisque affectu pro aliquo defuncto intercedit, bonorum illorum omnium, quæ pro ipso in Ecclesia pro ipso offeruntur, fiet particeps in suo ex hac vita decessu, omniaque ad salutem comparandam prompta, & expedita reperiet. Sic Metildis libr. 6. vitæ c. 8. quæ nobis erga Orationem Dominicam magnum affectum merito accendere debent, nosque excitare, vt eam sæpius pro defunctis iteremus.

Quid vtilitatis ex orat. Dominica Animæ Purgatorij percipiant.

46. Duodecimum, denique priuilegium ac stella in Corona Deiparæ est beatorum cælestis patriæ sincera lætitia, atque oblectatio. Vnde illi iure canere possimus vt olim Iudithæ: *Tu gloria Hierusalem, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri*. Hinc B. Cardin. Damian. ser. de Assumptione. *Hæc est*, inquit, *illa dies, quæ cælorum officinas sublimiori gaudio cumulauit, annua mundo, Angelis continua, continuans homines cum Angelis, & Angelos hominibus felici fœderatione coniungens*. Hinc eadem Virgo à S. Gregorio Nysseno *Radix gaudij* appellata est, quia ex illa, nascente Dei Filio, qui totius orbis, vtpotè desideratus cunctis gentibus, fuit gaudium, sicut noua lucẽ tam superna, quam inferna, sunt irradiata, nouamque perfectionem, ac venustatem adepta, ita & noua exultatione, ac lætitia sunt perfusa. Quare D. Bernardus ser. 1. de Assumpt. gloriosissimam asserit Virginem in cælos assumptam copiosissima lętitia omnes cælorum incolas perfudisse: *Virgo hodie gloriosa cælos ascendens supernorum gaudia ciuium copiosis sine dubio cumulauit augmentis. Hæc est enim cuius salutationis vox & ipsos exultare facit in gaudio, quos materna adhuc viscera claudunt. Quod si paruuli necdum nati anima liquefacta est, vt Maria loquuta est; quid putamus, quænam illa fuerit cælestium exultatio, cum & vocem audire, & videre faciem, & beata eius frui præsentia meruerunt?* Sic ille. De visione hac Virginea, qua beati summa post Dei visionem lætitia perfunduntur præclarè Cæsarius lib. 7. cap. 1. *Sicut*, inquit, *in creaturis vniuersis, Matre Creatoris nihil est sanctius, nihil dignius, nil præcellentiùs, ita eius visione nulla sanctorum visio dignior, nulla iucundior, nulla eminentior*.

12. Priuilegium Beatorum in cælo oblectatio.

B.V. cælos ascẽdẽs gaudia ciuium supernorum copiosis cumulauit augmentis.

Visio B.V. quam sit iucunda?

47. Hæc Priuilegia Virgini à Deo ter optimo maximo peculiari ex amore tanquam dilectissimæ Matri cõcessa iure duodecim stellæ, quæ velut lucidissimæ ac preciosissimæ gemmæ Regium ipsius capitis exornant diadema, vocitantur. Quemadmodum enim stellæ non modo cæli pulcherrimum sunt decus, ac ornamentum; verùm etiam mortalium in densa huius sæculi nocte ac caligine versantium solamen, dum largissima sui splendoris cõmunicatione, tenebras irradiant, benignissimisque suis influxibus miros, eosque, vtplurimum, mortalibus saluberrimos, ad vitæ quoque humanæ sustentationem effectus producunt: ita singularissimæ illæ Virginis prærogatiuæ, & illam, vt animatum quoddam cęlum ad instar fulgentissimorum sydèrum decorant, venustant, totique orbi reddunt admirandam, ac venerãdam, nostræque menti cæcutienti lumẽ proferentes, ac præferentes, nos è Labyrinthi mundi huius anfractibus ac erroribus educunt, pietatis suæ ac misericordiæ occultis influxibus, virtutes, ceu aurum, argentum, gemmasque in secretis cordium velut terrę visceribus, progignunt.

Priuilegiorũ B.V. meditatio quam vtilis?

48. Quare consultissimum esse debet adolescentibus, qui in mundi huius Labyrintheis, atque intricatissimis versantur erroribus crudelissimo illi monstro in prædam atque escam expositis, in lucidissimam hanc Deiparæ Coronam, diebus singulis, priuilegia hęc attentius meditando oculos intendere, & ad numerum stellarum, eidem, magno pietatis affectu Angelicas Salutationes persoluere, quo ipsa suis illis, luce misericordiæ plenissimis oculis, nos dignetur respicere, suorumque sydèrum splendore vias mũdi huius tam difficiles, ac perpleas illuminare, ac dirigere pedes nostros in viam pacis, viã, inquã, illam, quæ de se dixit: *Ego sum via*.

12. Priuilegia B.V. totidem salutationibus Angelicis veneranda.

via. Pacis inquam illius, de qua Apostolus: *Ipse est, pax nostra, qui fecit vtraque vnum*. Respiciet sanè nos vultu suo benignissimo, ac lucidissimo Virgo pientissima, tenebrasque nostras illuminabit, pericula salutis aperiet, vt inoffenso pede ad beatam illam patriam perueniamus.

49. Vnde Salomon ipsius erga nos piæ solicitudinis propè conscius eam res nostras, & Labyrintheas hascè viarum ambages speculantem, ac prospectantem, magna solicitudine introducit. Prou. 8. *In summis excelsisque verticibus supra viam, & in medijs semitis stans, iuxta portas ciuitatis in ipsis foribus loquitur: O' viri ad vos clamito, & vox mea ad Filios hominum! Intelligite paruuli astutiam, & insipientes animaduertite*. Quæ verba Virgineæ charitatis piæque in nos benignitatis plena, librans P. Quirinus Salazar noster, scitè pronunciauit: *Virtutum omnium summos vertices, & cacumina tenet Virgo sanctissima, vt inde velut in viam, quam in hac vita nos homines agimus despectans nos deducat, ac regat. Verticem scilicet Virginitatis ascendit, vt Virginibus inde monstraret viam: culmen obedientiæ tenuit, vt obedientibus iter inde doceret: cacumen fidei subijt, vt semitam fidei nobis aperiret. Denique apices virtutum omnium Virgo hæc honestissima tenuit, vt earum dissimiles orbitas, eas ingredi volentes dedoceret*. Sublimem hunc situm Virginis humana speculantis, ac prospectantis ad nos in via vitæ huius dirigendos, ac iuuandos vidit S. Amadeus Hom. 7. de Laud. B. V. dum ait: *At illa residens in arce sublimissima virtutum, & pelago diuinorum affluens charismatum, abyssum gratiarum, qua cunctos excesserat credenti, & sitienti, populo largissima emanatione profundebat. Salutem namque corporibus, & animis medelam afferebat, potēs suscitare à morte corporis, & animæ. Quis vnquam ab ea æger vel tristis, aut ignarus cælestium mysteriorum abijt?* Sic Amad.

B.V. homines ad verticem omnium virtutum conscendendum inuitat.

B.V. in sublimissima virtutum arce residet.

50. Neque verò in summis excelsisque verticibus supra vias hascè mundi huius plusquam Labyrintheas, ad eas nobis multiplici suo, quo radiat sydere, quo vestita est sole illustrandas, habitat, verùm etiam, præoccupās eos, qui se concupiscunt, imò, & eos aliquando, qui nil minus, quam de illa cogitant in medijs semitis, biuijs, ac triuijs, quando scilicet, vt ait idem P. Salazar, plures in vnum concurrentes semitæ viatorem ancipitem reddunt, tunc Virgo vel maximè occurrere consueuit media, vt in optimam dirigat, inferatque. Vnde idem Pater sapiēter: *Satis*, inquit, *imprudenter, ne dicam temerariè, agit ille, qui statum seu rationem agendæ vitæ electurus, inter multas vitæ conditiones, quasi inter plures vias transuersas constitutus, non statim Mariam inuocat, & ab ea discit, quanam ingrediatur, cui se potissimùm committat. Nam quemadmodum veteres in triuijs Dianæ, seu Hecatis simulacrum erigere solebant, vt iter agentes regeret, atque illis vias denunciaret; ad eandem D E V S optimus maximus, in intellectualibus illis dissimilium vitæ rationum triuijs, Mariam statuit, vt cuique eam denunciet, ostendatque viam, quæ illum in patriam suam, cælum ipsum inferat*. Atque ideo huiusmodi hominibus, ac præsertim Adolescentibus in eligendo vitę statu dubijs inuocanda, totisque præcordijs exoranda est, vt monet Bernar. Hom. 2. super Missus. In periculis, in angustijs, in rebus dubijs Mariam cogita, Mariam inuoca, non recedat ab ore, non à corde; Ipsam sequens nō deuias, ipsam cogitans non erras, ipsa duce, non fatigaris, ipsa propitia peruenis.

B.V. in vitæ statu deligēdo vel maximè consulenda.

In triuiis veteres simulachrum Dianæ erigere solebant.

51. Oleaster de Ciuitatibus refugij, deque vijs ad eas ducentibus rem narrat in ca. 35. Num. notatu dignam, quæ ad rem præsentem plurimùm confert. Vię in primis, quæ ad ipsas ducebant complanatæ erant, vt nullum esset obstaculum, quod homicidam in via impediret. En nobis illud quod dicebat supra Virgo beatissima: *Et currens non habebis offendiculum*. Addit insuper hæc: *In biuio aut triuio stipes erat erectus*, in quo scriptum erat *M: Klat*, vt fugientem dirigeret in eam viam, quæ ad refugij ducebat Ciuitatem. En nobis in biuio, & triuio, in viarum mundi huius plusquam Labyrintheis ambagibus stipes, siue Columna, Virgo beatissima tot insignita inscriptionibus, quot de ea leguntur miracula, quæ illa, in peccatoribus ad cælorum viam reducendis perpetrauit. En nobis in hac Virgine quoque Ciuitatem refugij, ad quam in omnibus periculis in summis vitæ capitisque discriminibus nobis confugiendum est. Olim in lege veteri pientissimus Dominus humanæ salutis cupidus, plures huiusmodi refugij ciuitates condi mandarat, in quibus facinorosi homines saluarentur. At verò in noua lege vnicam, in qua ipse, tanquam

B.V. Ciuitas refugij.

in vrbe Regia, nouem mensibus inhabitans, eius expertus fuerat delicias, nobis assignauit, vt in ea habitantes ab omnibus hostibus vitæque periculis tuti euaderemus. Vnde D. Ioan. Damasc. orat. de dormit. Deiparæ, eam sic loquentem introducit: *Ego Ciuitas refugij omnibus ad me confugientibus*. Et Richard. à S. Laur. lib. 2. de laud. v. par. 3. *Peccator*, inquit, *debet ad Mariam confugere, quia ipsa est Ciuitas refugij*. Virgo igitur nostra sacratissima non solum est nobis Vrbs refugij, sed & tutissima dux, & columna, in viam salutis, absque vllis ambagibus nos dirigens.

Quare sapienter monet doctissimus ac Religiosissimus Aloysius Nouarinus in vmbra Virginea Excursu 81, *Qui in errores incurrit, ad Virginem decurrat, ne aberret*.

B. Aloysius Gonzaga Duce B. V. Societatem nostram ingressus.

52. Ad Virgineam hanc tanquam ad columnam illam igneam viæ ad cælestem patriam ductricem confugerat B. noster Alosius Gonzaga, cum dubius in primæuo adolescentię flore fluctuaret, quodnam tandem vitæ Religiosæ consectaretur institutum.

Cùm enim vice quadam præmissâ ad Virginem Deiparam oratione, animũ cælestibus epulis reficeret, rogaretque vt sibi certam, compendiosamque ad salutem capessendam viam demonstraret, audiuit sibi à Virgine clara voce edici: *Ingredere in Societatem IESV*.

Idem lumen à Virgine sibi porrectum expertus est Ioannes Nunnius.

Idem Pater Ledesma, vti fusius hæc omnia prosequitur Bourghesius noster, in sua societate Mariana.

B. V noua stella quæ Magos duxit ad præsepiũ.

53. Hanc ob causam B. Petrus Cardin. Damian. serm. de Epiph. sentit à stella illa Magorum expressam fuisse Deiparam. Vnde eam appellat nouam stellam, verum solem denunciantem, ac parientem, velut exiguum riuulum fontem aquæ salientis vitam æternam. Franciscus quoque Magronius subtilis Doctoris Discipulus serm. de Natiuit. B. V. eandem stellam Regiam, quæ nimirum tres illos Reges Orientis, ad Christum direxit, ne in via tam longinqua aberrarent vocitare non dubitauit; Quemadmodum enim stella illa lucidissima Reges ad agnitionẽ Christi, eiusque sanctissimæ fidei absque vllo errore rectum illis iter indicando, saluos incolumesque perduxit, eosdẽque in suam patriam hilares reduxit: Sic Virginea hæc stella, ex Iacobi stirpe Regia oriunda. Num. 24. fidelissima sua pietate ac charitate, velut copiosa luce nobis rectum iter ad emergendum, ex mundi huius periculosissimo Labyrintho, absque errore, ambagibusque demonstrat, vt tendere possimus ad Christum, eiusque nos obsequijs mancipando, ad beatissimam æternamque patriam felicissimè peruenire.

Vnde ipsius ea est vox beneuolentiæ plenissima, cui omnes Adolescentes in deligendo vitæ statu fluctuantes aures humillimè inclinare consultissimum est. Prou. 4. 10. *Audi Fili mi, & suscipe verba mea, vt multiplicentur tibi anni vitæ. viam sapientiæ monstrabo tibi, ducam te per semitas æquitatis, quas cùm ingressus fueris, non arctabuntur gressus tui, & currens non habebis offendiculum*.

M. nobis est vicina, vt promptius nobis succurrat.

54 Quod quam verè dicere potest Virgo beatissima, intelligere poterimus, ex Angeli Raphaelis Tobiam in peregrinatione sua deducentis pia sollicitudine. Si enim ille dicere valuit Seniori Tobiæ. *Ego sanum ducam, tibi, & reducam Filium tuum* Tob. 5. quanto magis Angelorum omnium Regina, cui de mortalibus omnibus tam magna cura est, vt eorum actiones, ac negotia, mille oculis, ad instar mysticorum Ezechielis animalium, seu Cherubinorum inspiciat, & senis alis instructa ad instar Seraphinorum, ad opem operamque suam nobis quam citissimè nauandam aduolet, vt alibi fusius dictum est, Stella igitur Regia, ac pulcherrima est nobis Virgo nostra, difficillimi huius, ac Labyrinthei itineris vitæ huius directiua.

55. Quod nobis ex ipsius stellæ ad nos vicinitate declaratur, Stella enim hæc Magorum ductrix, nec in firmamento, nec in aliquo cælorum, sed solùm in aere apparuit, vt testatur.

Glossa in cap. 2. Matth. Talis nimirum est nobis quoque Virgo Deipara, est vicinior, nobisque propinquior ad succurrendum in nostris necessitatibus, sanctis omnibus, vt asseuerat Bernard. Vnde quod apud Hieremiam cap. 23. de se eius Filius pronunciauit, iure merito prædicari potest aliquomodo de Virgine: *DEVS è vicinio ego sum*. Et illud Dauidicum Ps. *Prope est omnibus inuocantibus eam, in veritate*.

56. Atque vt hanc Deiparę ad nos vicinitatem melius intelligamus, sciendum,

dum, variam apud Legistas vicinitatē reperiri. Vicini enim aliqui dicuntur, quod tantum ad centum milliaria, vel ad duas dietas legales à se inuicem non distant. Atque ex his vicinis tam longè à se dissitis Virgo nostra benignissima minimè censenda est, nimia enim hæc, & locorum, & temporum ad opitulandum præsentissimis nostris, in horas, momentaque penè singula occurrentibus miserijs, ac necessitatibus sunt interualla. Verùm hæc Virgo optima, inter illos vicinos, iuxta eorundem Legistarum definitionem numeranda est, qui vocem clamantis audire possunt.

B.V. ita nobis vicina est, vt nostrā vocem audire possit.

Ipsa enim, mox vt ad illam non dicam clamamus, sed vel oculum attollimus, vel suspirium affectu pio ad illam dirigimus, adest illicò. Quàm præclarè de illa pronunciauit Salomon Sap. 6. qui de luce vigilauerit ad illam non laborabit, assidentem enim illam foribus suis inueniet. Addit Richar. à S. Laur. hisce verbis lib. 2. de Laud. Virg. venustam, piamque paraphrasin: *Inueniet semper paratam auxiliari, inueniet pulsantem vt intret. Vnde dicit cum Filio: Ego sto ad ostium, liberi scilicet arbitrij. Fores animæ, per quas intrat Mariæ gratia, sunt timor, & amor Matris, & Filij. Hiscè foribus assidet Mariæ pietas, vt solis radius ad fenestrā clausam, quæ, mox vt aperitur, statim radius subintrat totamque domum illuminat. Assidet etiam tanquam Ianitor & Custos, ne Diabolus, aut peccatum subintret portas nostras ad deprædandum, & iugulandum*. Sic ille.

Marię promptitudo in opitulando hominibus.

Idem eiusdem libr. Part. 2. vicinitatem hanc Deiparæ pulchrè expressit: *Maria*, inquiens, *velocior est ceteris sanctis omnibus, miseris subueniendo vt dicere de ijs videatur cum Filio Isa. 65. Antequam clament ad me, exaudiam eos.*

57. Est item Virgo nostra ex his vicinis iuxta eorundem Legistarum doctrinam, qui sunt in eodem territorio. Licet enim Deipara cum anima & corpore in cælum auolarit, adest tamen nobis, sua intercessione assiduisque patrocinijs; & circumit velut animatum cælum, vt loquitur Leo Imperator Hom. 5. terram hanc vt pluuijs suæ gratiæ eandem irroret ac fœcundet.

Est nobis B.V. vicina tanquam in eodem; nobiscū territorio.

Vnde mellifluus Bernard. serm. 1. de Assumpt. postquā dixisset cæli ciues aduētu Mariæ exhilaratos, addidit: *Marię prętētia totus illustratur orbis*. Verum quidem est omnes sanctos esse charitatis affectu vicinos, sed alij, alijs regionibus ac Prouincijs vicinores, vnde, & talium Prouinciarum seu Ciuitatum patroni perhibentur. At verò Virgo Deipara, quæ commune omnium bonum mundo peperit, omnium atque adeo totius mundi Patrona est, & Aduocata. Vnde Sapientissimus Idiota in Prol. Contempl. B.V. *Ipsa est*, inquit, *thesauraria gratiarum. Cæteri sancti iure quodammodo patrocinij, pro quibusdam sibi specialiter commissis plus possunt prodesse in Curia cælesti, quàm pro alienis. Beatissima vero Virgo Maria sicut est omnium Regina, sic etiam est omnium Aduocata, & Patrona, & cura illi est de omnibus.*

M. Thesauraria gratiarū.

B.V. præ cæteris sanctis in omnibus nobis subuenit necessitatibus.

58. Est denique Virgo nostra ex his vicinis, qui dicuntur à Legistis ff. Communi L. Simeo; alicuius rei consortes. Ipsa enim est nostræ fragilis, imbecillisque naturæ consors, ac particeps. Hoc argumento vsus ad implorandum eius patrocinium B. Card. Petrus Dam. serm. 1. de Natiu.

B.V. nobis vicina, qui humanæ Naturæ est consors.

O benedicta, & super benedicta reuertere ad nos per naturam. Numquid quia ita deificata, ideo nostrę humanitatis oblita es? Nequaquam Domina; scis in quo discrimine nos reliqueris, vbi iaceant, quantum delinquant serui tui; non enim conuenit tantę misericordię tantam miseriam obliuisci, quia etsi subtrahit gloria, reuocat natura; non enim ita memoraris iustitię Dei solius, vt misericordiam non habeas, neque ita es impassibilis, vt sis incompassibilis. Naturam nostram habes, non aliam, & iustam est, vt de rore tantę pietatis diffusius infundamur. Cùm igitur Sanctissima Deipara consortio naturæ nostræ nobis vicina sit, ac intima;

Et vicinus secundùm Bartholum *præsumatur scire facta sui vicini*, nouerit sine dubio *miserias ac calamitates nostras*, nouerit animi nostri fluctuationes, nouerit tentationes quibus à Tartareis hostibus assiduè impugnamur, nouerit assiduam inter carnem, & Spiritum, discriminis plenissimam luctam. Hæc enim omnia contemplatur clarissimè in amplissimo illo immensoque Diuinitatis speculo, ac proinde fieri nequit, vt hæc omnia, aliaque facta nostra videat, & pro materna illa sua in nos cura, ac prouidentia non prouideat.

B.V. omnia nostra videt in Diuinitatis speculo, vt nobis tāquam pia Mater prouideat.

Didicit enim ex ijs, quæ in natura nostra, & ipsa passa est, compassionem. Quæ omnia piè admodum expressit S. Amadeus Hom. 8. *Astat*, inquiens, *Beatissi-*

tissima singulari merito præcipua vultui Conditoris, prece potentissima semper interpellans pro nobis. Illo enim edocta lumine, cui nuda, & aperta sunt omnia, cuncta nostra videt discrimina, nostrique clemens, & dulcis Domina materno affectu miseretur.

59. Quare cum Virgo beatissima nobis in Labyrintho mundi huius periculosissimo, velut stella Regia, imo Corona stellata luce benignissima affulgescat, errores viarum detegat, gressus nostros ductu suo materno securiùs quàm Ariadneo filo dirigat, in illam, Coronâ hac stellarum fulgentissima redimitam, assiduè, ad extremum vsque finem vitæ nostræ defigamus obtutum. Sic .n. futurũ est, vt in tantis viæ, & vitæ huius periculis, hac eius gloriosissimâ Coronâ protegamur, & tandem ad immarcescibilem illam gloriæ Coronam, beatitudinemque omni fine carentem, incredibili perfusi gaudio, perueniamus. Audiamus hic consilium sapientissimum Sapientiæ Principis Prou. 4:8. *Arripe illam, & exaltabit te; glorificaberis ab ea, cum eam fueris amplexatus. Dabit capiti tuo augmenta gratiarum, & Corona inclyta proteget.* Quod sanè consilium simillimum est illi quod cap. 1. v. 8. 9. continetur, datumque videtur omnibus eius clientulis, ac Filijs, qui in Parthenijs Sodalicijs certis legibus, ad mores pietatis normam componendos adstrictis ipsi deseruire consueuerunt, & est hæc: *Audi Fili, & ne dimittas legem Matris tuæ. Vt addatur gratia capiti tuo, & torques collo tuo:* seu vt legerunt 70. Interpp. *Coronam enim gratiarum suscipies tuo vertici.* Vbi alludere videtur ad Pandoram, quam Charites reliquorum Deorum virtutibus ceu floribus, vt ait Hesiodus, seu stellis potius, quæ magis diuinitatem quandam exprimunt, exornarunt, vt Venus, formâ; Mercurius, eloquentiâ; Mars, fortitudine; Apollo seu Sol, musicâ, ac splendore; Pallas denique sapientia.

Ad Mariam iugiter mentis oculus dirigendus.

B. V. suos clientulos Corona gratiarum redimire solet, eosque Pandoros efficit.

Pandora à Charitibus varijs Deorũ virtutibus coronata.

60. Quę sanè Pandora donis Deorum omnium referta, ac composita, Deiparæ Virginis, plenitudine cælestium gratiarum cumulatissimæ viuam spirantemque effigiem repræsentauit, vtpotè quæ tàm Angelorum omnium, quam hominum Sanctissimorum, virtutum prærogatiuis, ac priuilegijs ceu pulcherrimis stellis, conspirantibus ad eam exornandum Gratijs, fuerit coronata. Hac igitur eadem Corona pollicetur Spiritus S. omnes eius clientes ac Filios, qui Sodalitiorum leges solerter obseruant, coronandos, futurosque Pandores, & velut galeâ, aduersus hostium Tartareorum sæuissimos impetus Coronâ illa inclyta, præsertim in articulo ipso mortis, discriminis plenissimo, summo eorum gaudio protegendos. Tunc enim Virgo hæc Regali de stirpe oriunda ostendet se verè esse stellam Regiam, quam videntes Magi gauisi sunt gaudio magno valdè. Ipsa enim adueniente, cum sit, teste Damasceno orat. 2. de dormit. Deip. *inexhaustum gaudij pelagus, & vnica mæroris oblectatio;* & teste Chrysippo Herosol. ser. de B. V. *vniuersæ lætitiæ Thesaurus;* sine dubio, pleno hoc suorum thesauro gaudiorum, incredibili cælestique lętitiâ perfundet vniuersos, qui se eius fidelissimo patrocinio commiserunt. Quod nobis attestatur Bernardinus Bustius 4. Par. Mar. serm. vltimo. *Quando, inquiens, in morte sibi deuotorum apparet B. V. quam tantis desiderijs in vita videre anhelabant, incredibili eos exultatione perfundens, facit gaudere gaudio magno valdè, tota nimirum anima, toto corde, tota mente, totisque, & corporalibus, & spiritualibus suis visceribus.* Hoc gaudio in articulo mortis perfundentur omnes hi, qui in vita peculiaribus pietatis obsequijs sibi Virginem conciliarunt, simulque digni habebuntur, quibus ipsa morientibus cum Filio ac Sanctis omnibus assistat, eorumdemque animas, omni labe puras Christo Dominum in cęlis repræsentet. Quod præstitisse memoratur cuidam Religiosæ Monasterij S. Metildis, vt ipsa libr. 5. Spirit. Gratiæ capit. 5. meminit. Cum enim hæc grauiter decumberet, Christumque Dominum piè inuocaret, vidit ipsum ad se venientem, rubentesque suas plagas demonstrantem, quas illa versu hoc nunquam hactenus audito salutabat: *O' Salutifera vulnera dulcissimi mei IESV Christi Saluete, Saluete, Saluete, in omnipotentia Patris, qui vos dedit: in Sapientia Filij, qui in vobis sustinuit; in benignitate Spiritus S. qui in vobis Opus nostræ redemptionis perfecit.* Cum vero paulo post eadem infirma Sanctimonialis extremam vnctionem esset accepru-

B. V. Pandora ob multitudinem gratiarum.

Sodales Parthinij Pandori.

In articulo Mortis B. V. suos clientulos mira perfundere solet lętitia.

B. V. morientibus est in exhaustum gaudij pelagus, vnica mœroris obliteratio, & vniuersæ lætitiæ Thesaurus.

M. sibi deuotis apparet in morte & facit gaudere gaudio magno valdè.

Pia Vulnerũ Christi Salutatio.

ptura, vidit duos Angelos catinum deportantes plenum aqua, quæ misericordiam, & veritatem, quibus anima ab omnibus maculis abluenda erat, denotabat, iuxta Psalmistam:
Misericordia, & Veritas pręcedent faciem tuam. Vidit inde Christum se ad lectulum infirmæ applicantem eo loco quo solet Sacerdos considere; Deipara vero ad caput lectuli consedit.
Dum Sacerdos Litanias recitabat, Christus Dominus ter infirmam Cruce signauit, dicendo: *Ego te benedico in Sanctificationem, & sanitatem animę, & corporis*. Dum nominaretur Virgo Maria, ipsa infirmam subleuauit, & conuersa ad Filium dixit:

Christus moribundę Sanctimoniali cum Matre ad lectulum assistit.

Ecce Fili ego tibi hanc Sponsam consigno, vt tecum semper in tuis amplexibus commoretur. Cum etiam in Litanijs reliqui Sancti nominabantur, singuli flexis genibus pro ea Dominum deprecabantur. Tandem oratione peracta, Filius suæ Matri ita fatus est:
Ecce hanc meam Sponsam tibi commendo, quam sic immaculatam ante meum conspectum præsentabis in cælis. Ex qua relatione discimus proprium officium Deiparæ esse sibi deuotos, qui eam aliquibus obsequijs sibi demeriti sunt, in æterna beatitudine Diuinis conspectibus præsentare, quam ob causam, vt alibi diximus, Princeps faciertum vocitata est. Ad has etiam facies Diuinissimas contemplandas defunctos qui hærent in Purgatorio maximè ducit, Missarum deuota celebratio, & larga eleemosynarum distributio, cum oratione de puro corde profecta. Quod intellexit eadem B. Metildis, quæ vti ipsa scribit libr. quinto Spirit. Gratiæ capit. tertio cum pro Comite Bernardo sui Monasterij Fundatore defuncto oraret, eius anima se illi visendam exhibuit, grisea quadam veste induta, & duobus Angelis circumdata. Quam vbi hoc schemate conspexit, quæsiuit:

Christus Sanctimonialem Matri suæ commendat vt sibi in eā cælo præsentet.

Cur griseam vestem indueret? Respondit ille: cum ad extremum vitæ meæ peruenissem, & Eucharistiam suscepissem, absoluta voluntate proposui, si mihi vita superstes fuerit, me militem Christi euasurum.

Missa, eleemosynæ, & orationes maximè prosunt defunctis.

Quæsiuit vlterius Metildis: Quidnam potissimum à pœnis Purgatorij ipsum expediuisset? Subintulit: Missarum celebratio, liberalis eleemosynarum dispensatio, & pura oratio de corde omni peccato libero ad DEVM fusa. Inquisiuit denique quinam essent Iuuenes illi, qui ipsum comitabantur? Respondit, alterum esse Custodem Angelum, cui dum in mundo viueret erat comissus:
Alterum vero esse item Angelum ex illo Choro, ad quem introducendus sum.

61. Sed rursus ad Deiparam clientulorum suorum in articulo mortis fautricem reuertamur, & videamus in particulari, quam modicis obsequijs hic dum viuimus nobis eam demereri possimus.

Libet hic reuelationem quandam ab ipsa factam eidem huic Sanctæ Ducissæ Metildi, breuiter commemorare. Apparuit illi aliquando, vti sæpius consueuerat, Deipara, eamque docuit ter Salutationem Angelicam cum sequentibus oratiunculis recitare, quas si illa in dies singulos persoluisset, pollicebatur, se illi in articulo mortis benignè adfuturam. Post primam igitur Salutationem Angelicam suadebat, vt oratiunculam hanc piè iteraret:

Metildem Diuissam docet B.V. quanam ratione eam habere possit in morte propitiam.

O' Domina mea Sancta Maria, sicut DEVS Pater per omnipotentiam suam, te potentissimam effecit; ita quæso mihi adsis in hora mortis, expellendo à me omnem contrariam potestatem. Post secundam salutationem, hæc subdi optabat:
O' Domina mea Sancta Maria, sicut Filius Dei tanta te cognitione, & claritate dignatus est, vt totum cælum illumines; ita in hora mortis animam meam cognitione fidei sic illustres, & corrobores, vt nullo errore aut ignorantia peruertatur.

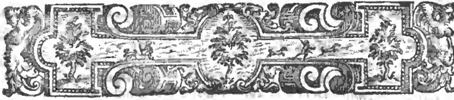
Piæ orationes à B V. præscripto ad obtinendam fælicem mortem.

Post tertiam denique hæc subnecti cupiebat. *O' Domina mea Sancta Maria, sicut Spiritus Sanctus suum amorem tibi plenè infudit; ita tu in morte dulcedinem amoris Diuini mihi instilla, ex quo omnis amaritudo mihi reddatur suauissima*.
O' admirabilem Deiparæ nostræ facilitatem, suauitemque, quæ auxilium, patrociniumque suum fidelissimum in negotio tanti momenti, à quo dependet æternitas, pro tam exiguo sibi exhibito obsequio polliceri benignissimè non dedignatur.
Quæ cùm ita se habeant, O' Virgo Sanctissima, ò pulcherrima Virginitatis ac Sanctitatis absolutissimæ splendidissima Corona, rogo te, & ob-

Oratio ad B. V. pro fœlici morte.

obsecro per viscera pietatis tuæ, per dulcissimum Filium tuum, affulgesce menti meæ in hoc mundi periculosissimo Labyrintho, & inenarrabili, charitate illa tua condescendens, vt tuus loquitur Amadeus Homel. septima illos misericordissimos oculos, quibus cælum illustratur ad me conuerte. detectisque eius viarum erroribus; filo maternæ prouidentiæ pietatisque tuæ gressus meos præsertim in mortis tremendo illo instanti rege, ac dirige, vt Monstri illius Tartarei euadens hitantem rictum, immarcescibilis illius tuæ gloriæ Coronæ, radiantibus stellis ceu gemmis resplendentis, particeps esse possim. Amen.

DISCVRSVS XVI.

Quod B.V. Deipara Lyram Orphei inter sydera relatam repræsentet.

1.

NOtissimum est in Græcorum fabulis, Orphei Lyram incredibili virtute non modo in concinandis, & quamlibet in partem inclinandis hominum animis, verum etiam feris, ac belluis perdomandis, saxis, arboribus, syluisque ad se pertrahendis, ac demum in Dite stygio, nigris manibus, totoque placando Tartaro præditam fuisse; Hanc tandem ferunt ab Apolline, Musisque inter sydera relatam, denique omninò stellis exornatam, quod eorum laudes bellè sæpius fuisset modulata, vt inter cæteros scribit Natal. Comes lib 7 cap. 14. De Lyra hac Manilius libro 1. Astrono. cap. 4. ita cecinit:

Et Lyra deductis per cælum cornibus inter
Sydera conspicitur, qua quondam ceperat Orpheus
Omne quod attigerat cātu, manesq; per ipsos
Fecit iter, domuitque Internas carmine leges.
Huic cælestis honos similisque potētia causæ
Tunc syluas, & saxa trahens, nunc sydera ducit,
Et rapit immēsum mundi reuolubilis orbem.

Idem de illa eadem Lyra libr. 5.

Hac surgente Lyra testudinis enatat vndis
Forma per hæredem tantum prolata Tonantis,
Qua quondam sonitumque ferens Oeagrius Orpheus
Et sensum scopulis, & syluis addidit aures,
Et Diti lacrymas, & morti denique finem.

2. Orpheum hunc vmbram quandam Incarnati Verbi fuisse asserere nō dubitauit Clemens Alexand. Exhort. ad Gent. initio: *Orpheus*, inquiens, *cantu feras reddebat mansuetas; hæc est fabula Græca. Solus meus cantor, id est, Christus, difficillimas feras, homines mansuefecit, feras & lapides ipse cælestis cantus, in homines trāsformat. Homines enim scelerati, & à Christo alieni ferarum speciem referunt. Volucres, idest, qui ex seipsis sunt leues; serpentes verò deceptores; & Leones hi, qui sunt ad iram cōcitati; sues voluptatibus dediti; Lupi, qui sunt rapaces; Lapides etiam, & ligna ad se traxit, id est, qui lapides, & ligna adorabant, & qui instar lapidum insipientes, iuxta illud Matth. 13. Potens est DEVS de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ, & ex Gentilibus, qui lapidibus crediderunt. Has ergo omnes immanissimas feras, & tales lapides ipse cælesti cātu in mansuetos homines transformauit. Vide quantùm potuerit nouum canticum, homines fecit ex lapidibus, & homines fecit ex feris*. Sic ille.

Christus verus Orpheus duros peccatores ad se trahens.

Peccatores varias belluarum formas repræsentant.

3. Idem sensit S. Amadeus Lausan. Episcop. Hom. 4. de laudib. B V. *Factus est*, inquiens, *Dei Filius hominis Filius, vt in vnitate personæ DEVS esset, & homo. DEVS ex substantia Patris ante secula genitus, & homo ex substantia Matris in seculo natus. Exultauit itaque Gigas geminę substantie modulatisque vocibus, tinnulisque chordis suauissimis in cythara corporis decantare, & in carnis Organo, virtute Spiritus sancti compacto dulcissimos sonos edere, & ineffabili concordia resonare cœpit, adeo vt lapides suscitaret, ligna commoueret, feras traheret, homines abstractos à carne educeret in sublime. Nam mirificæ cantilenę suauitate suscitauit filios Abrahæ, & ligna syluarum, i. gētilium ad fidem commouit. Feras quoq; id est, feros motus, & incultam Barbariem moraliter composuit, & homines ab hominibus edoctos in numerum Deorum instituit*. Hæc ille.

4. Quibus ex verbis Lyram hanc Orphei, iure asserere possumus suauissimam simul, ac potentissimam esse Saluatoris dicendi vim, ac facultatem, qua admirādâ prorsus metamorphosi, bel-

Lyra Orphei est Christi admirabilis dicendi vis.

belluinos efferatosque homines, ac barbaros, truncis verè, & duro robore natos, in Dei filios transformauit.

Cuius enim Lyræ dulcior suauiorque cantus exaudiri vnquam potuit, quam Incarnati Verbi, ipsius Dei Filij, qui amore in homines accensus ardentissimo dicebat: *Confide fili remittuntur tibi peccata tua*. Quo mellifluo sanè cantu miserum illum, qui ob peccata, belluæ cuiuspiam formam induerat, in hominem ratione præditum, in Dei filium transmutauit. Vnde ipsius etiam capitalissimi hostes Iudæi eius cælestem demirati dicendi facultatem fateri compulsi sunt: *Nunquam sic locutus est homo, sicut hic homo*. Ioann. 7. Nec enim sic locutus est ab orbis principio Moyses, non Dauid, non Salomon, non Isaias, &c. Hi enim erant puri homines, hic autem Verbum, atque ipsius æterni Patris sapientia. Vnde S. Augu. 4. Tractat. 23. in Ioan. *Non quisquam sic loquitur homo, ille autem sic locutus est, quia DEVS erat, & homo*. Verbum enim erat penetrabilius omni gladio ancipiti perimens belluinam naturam ac mores, in hominibus quadrupedum more viuentibus. Verbum erat omnipotens, in cuius labijs diffusa erat gratia, ad domines, in quamlibet partem permouendas.

Nunquam ab orbis principio ita locutus est homo vti Christus, quia fuit DEVS & homo.

5. Erat nimirum Hercule illo Gallicano potentior, qui aureis in aures hominum insertis catenis trahebat, quo volebat auditores. His catenis ligauit satellites ad eum comprehendendum missos, quos potiùs ipse comprehendit.

6. Iure sponsa in Cant. 5. *Guttur eius prædicat suauissimum*, imò dulcedinem ipsam, quia suauissima edebat eloquia. Vnde Theodor. in Cantic. *Quid diuinis eloquijs dulcius? Vnde Dauid Psalm. 118. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel, & fauum ori meo. Itaque & ministri Principum Sacerdotum, qui ad Dominum missi fuerant desiderio dulcedinis sermonum eius deliniti, & capti ad eos, qui se miserant; Nunquam sic, aiunt, locutus est homo, sicut hic homo. Alij clamabant: Beatus venter, qui te portauit, & vbera, quæ suxisti: Quare benedicitur: Guttur eius dulcedo, Totus denique desiderabilis, seu desiderium.*

Christi guttur & loquela suauissima.

Mira Christi Domini suauitas.

Dubitans enim sponsa, quibus eum laudibus cumularet, vno se verbo expedit, cunctaque complectitur: Quid, inquiens, in singulis eius pulchritudinis partibus explicandis immoror? Totus est desiderium, omnes ad amandum se trahit, ad diligendum impellit, non intuentes solùm, sed & audientes etiam allicit, suique desiderio accendit.

7. Hinc eadem sponsa labiorum Christi pulchritudinem, qua ad sui amorem omnium corda pertrahebat, licet minùs grata sensui prædicaret, commendauit Cant. 5. *Labia eius lilia distillantia myrrham primam*. Quæ verba expendens Theodor. *Lilijs similia videntur eius labra, quia per se splendent Diuini sermones, licet humani ornamenti nihil habeant. Non enim nent, neque texunt lilia, sed Pater cælestis vestit ea. Quoniam igitur omni humana sapientia Diuini sermones sunt nudi, sed Diuinam solùm obtinent pulchritudinem, meritò dicit labia eius distillantia myrrham primam. Docet enim in præsenti vita mortificationem: Quid enim est aliud? Qui non relinquit Patrem, & Matrem, & vxorem, non est me dignus; quid est? Qui non accipit crucem, & sequitur me, non est me dignus. Quid est? Si vis perfectus esse, vade vende omnia. Quid inquam sunt hæc aliud, quam myrrha quam mortificatio?* Sic fere Theod. Quare meritò dicimus. Nullus planè mortalis eloquentiam Incarnati Verbi loquendi suauitati potuisse comparari. Non Nestoris illius cuius ex ore melle dulcior manabat oratio: Non Xenophontis, cuius voce Musas quasi locutas ferunt; non Theophrasti, qui à loquendi diuinitate nomen inuenit: Non Periclis, qui tonare ac fulgurare, permiscere totam Græciam dictus est, non denique Tullij, aut Demosthenis, quem mirabantur Athenæ.

Labia Christi velut lilia.

Labia Christi distillant myrrham, quia docent mortificatione.

Nullius hominis eloquentia cum Christi comparanda.

Orantem, & pleni moderantem frena theatri.

8. Hac eius permoti dicendi vi, ait S. Lucas cap. 19. *Omnis populus manicabat, idest, manè ibat ad eum in Templum audire eũ*. Et Luc. 19. *Omnis populus suspensus erat audiens illum*. Denique Luc. 4. *Mirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ipsius*. Quis neget igitur suauissimam dulcissimamque Christi eloquentiam pulcherrimam quandam mellifluamque fuisse Lyram, Orphei illius longè præstatiorem, dignissimamque, quæ illustrissimis decorata syderibus in cælos transferetur?

9. Verùm in hac Orphei Lyra liceat mihi dicere nón tantùm Saluatoris ipsius Dei Filij potentissimam dicendi vim aliquo modo fuisse adumbratam, verùm etiam ipsam eius purissimam Genitricem, quæ sicut in tertia

Filia

filia Iobi, ſecundum D. Gregorium lib.35. Moral. cap.13. à cornu tibiæ dicta, ob cæleſtem ipſi diuinitus inſitam lætitiam, fuit præfigurata, ita & in hac Orphei ſtellanti Lyra. Si enim ſanctiſſima Chriſti Humanitas, quæ caro erat Mariæ, vt loquitur S. Auguſtinus. à D. Bernardo Cythara appellata eſt Trac. de Paſſione capite 8. *Cythara*, inquiens, *tibi factus eſt ſponſus, Cruce habente formam ligni, corpore autem ſuo vicem ſupplente chordarum per ligni planiciem extenſarum. Obſerua diligenter 7. chordas habet cythara, cantat tibi, ludit tibi, te ad audiendum inuitat;* dicere ſanè poterimus etiam Virginem ſacratiſſimam eius Matrem, cuius velut pars vel idem potius cum illa, vtpotè Filius, extitit, cytharam quandam Lyramque eſſe ſuauiſſimam. Hinc Rich. à S. Laur. lib. 10. de Laudib. Virginis, eam Inſtrumentum Muſicum appellauit: *Comparatur*, inquiens, *Maria vaſis craterarum, & vaſis muſicorum ſuſpenſis è paxillo, ſcilicet Chriſto Iſa. 22. Tum quia velut Crater ſuos amatores cæleſtis potus abundantia, & deuotione inebriat, quibus dicit: Bibite, & inebriamini chariſſimi. Tum quia velut vas muſicorum ſanctam eis delectationem infundit. Vas hoc ſuſpenſum hæret è paxillo, quia ab omni terrenitate eleuata, adhæret Chriſto, cuius dilectio eam ſurſum attollebat.* Hinc S. Auguſt. ſerm.3. de Temp. cytharam ait repræſentare carnem Chriſti. *Adhuc cytharam reſpice, vt muſicum melos ſonis dulcibus reddat, tria pariter adeſſe videntur, ars, manus, & chorda, & tamen vnus ſonus auditur, ars dictat, manus tangit, reſonat chorda. Tria pariter operantur, ſed ſola chorda perſonat, quod audiatur; nec ars, nec manus ſonum reddunt, ſed ea cũ chorda pariter operantur: Sic nec Pater, nec Spiritus S. ſuſceperunt carnem, & tamen cum Filio pariter operantur, ſonum ſola chorda excutit, carnem ſolus Chriſtus accipit, operatio in tribus conſtat. Sed quoniam ad ſolam pertinet chordam ſoni redditio, ſic pertinet ad ſolum Chriſtum carnis humanæ ſuſceptio.*

B.V. Lyra Orphei cur dici poſſit.

Caro Chriſti Cithara quædam eſt.

B.V. inſtrumentum Muſicum.

Caro Chriſti eſt Cithara.

10. Idem in Pſalm. 36. ponderans illa verba: *Exurge Pſalterium, & cythara. In Pſalterio, ait chordæ deſuper ſonum accipiunt, in cythara autem ex inferiore parte: ſic per carnem ſuam duo genera factorum operatus eſt, miracula, & paſſiones. Miracula deſuper fuerunt, paſſiones de inferiori fuerunt. Illa enim, quæ fecit miracula, diuina fuerunt, ſed per corpus fecit, per carnem fecit. Caro ergo diuina operans Pſalterium eſt: caro humana patiens cithara eſt. Sonet Pſalterium, illuminentur cæci, audiant ſurdi, ſtringantur Paralytici, ambulent claudi, ſurgant ægroti, reſurgant mortui; iſte eſt ſonus Pſalterij. Sonet, & cithara, eſuriat, ſitiat, dormiat, teneatur, flagelletur, irrideatur, crucifigatur, ſepeliatur.* Hinc Angelomus Dæmonium quod vexabat ſaulem, ait, cytharâ Dauidis, ideſt, virtute Crucifixi IESV expulſum. Non enim, inquit, illius tanta virtus erat, ſed myſterium Crucis Chriſti per lignum extenſione neruorum, myſticè gerebatur, in qua etiam paſſio cantabatur. Sic ille. Ex quibus facile intelligimus Humanitatem Carnemque Chriſti Pſalterium, Cytharam, Lyramque quandam eſſe. Cum igitur caro Chriſti fuerit vti diximus caro Mariæ, merito eamdem quoque Citharam, Lyramque appellare poterimus.

Humanitas Chriſti Pſalterium, & Cithara quo modo dicatur.

11. Quod minimè ſanè mirum nobis videri debebit, ſi Viros quoſque ſpirituales Diuinique verbi præcones cytharas in ſacris literis vocari intellexerimus. Hinc Sanctiſſimi illi Seniores, qui vniuerſam Eccleſiam, & præcipua eius membra repræſentantes, ſtabant ante Thronum Agni, Deiparam denotantem, habuiſſe feruntur Apoc.5. citharas in manibus, quæ non ſolum eorum bona opera, vt aſſeuerat Richar. de S. Victor. quibus quaſi quibuſdam ſonis proximos ad rerum diuinarum contemplationem excitant, & inuitant, non ſolum mortificationem carnis vt volunt Beda, Primaſius, Rupertus, Ansbertus, Hugo Cardin. non ſolùm diuinas laudes, ex prædicatione ac mortificatione reſultantes, verum etiam ipſorum animas, vt vult Pannonius, deſignabat, quæ velut quædam videntur cytharæ, ac lyræ, dum ex puritate morum, & virtutum inter ſe concinentium coniunctione reſultãtem ſpiritualem quandam reddunt harmoniam, Deo, proximiſque gratiſſimam. Hinc Iſaias cor, viſceraque ſua Moab calamitate conturbata, imò & ſeipſum cytharæ comparauit: *Venter meus*, inquiens, *ad Moab quaſi cythara ſonabit.* Quaſi diceret cor viſceraque mea mihi neſcio quid funereum ad inſtar citharæ funebris reſonãt, ita vt iam exequias exſoluere tumulatæ illius Regionis videantur. Quæ comparatio nemini mira videbitur, ſi legerit Galenum lib. 3. de Symptomatum cauſis, qui ait viſcerum rugitum, cum vacua ſunt, ſimilem eſſe tubæ, quæ mortuos in funere co-

S. Citharis comparatur.

Citharæ bona opera, & mortificationem carnis ſignificant.

mitatur. *Porrò*, inquit, *sunt alij viscerum rugitus bombosi, bombis latissimarum tibiarum non absimiles, quales habere solent hi, qui tymbaulæ, id est siticines nominantur.*
Isaias igitur cor visceraque sua atque adeo seipsum commiseratione venturæ calamitatis illius infelicis populi cytharæ ob virtutum veluti chordarum suauem quendam concentum contulit. Vnde S. Hier. in illum locum: *Quomodo cythara non emittit sonum compositum, si vel vna chorda rupta fuerit, sic spiritualis venter Prophetæ, si vna in eo virtutum chorda defuerit, non poterit melos dulce sonare.*

Concionatores Instrumenta Musica appellati.

12. Eandem ob causam idem Propheta cap. 22. diuini verbi præcones vasa, seu instrumenta Musicorum appellauit: *Figam illum paxillum in loco fideli, & erit in solium gloriæ domui Patris sui, & suspendent super eum omnem gloriam domus Patris eius, vasorum diuersa genera, omne vas paruulum à vase craterarum, vsque ad omne vas musicorum.* Quem locum idem D. Hieron. exponit de Christo quem Eliacin Sacerdos figurabat. *Paxillus enim seu clauus in loco fideli, est Christus in conuentu fidelium. Vnde, & credentes in Christum,* inquit Hieron. *fideles appellantur.*
Paxillus iste erit in solium gloriæ domus Patris sui, hoc est Ecclesiæ. de hoc paxillo suspenditur omnis gloria domus Patris eius, quia vt ait Luc. 19. Omnis populus pendebat ex eo.. Quod quidem non illo tantùm tempore factum est, sed vsque hodie impletur, vt pendeant ex eo quasi vasa diuersa Dei, Sapientia, iustitia, & omnia, quibus Christus appellatur.
Symmachus vertit nepotes, atque mixtos, vt & Apostoli. & omnes credentes filij filiorum commixti de vniuersis gẽtibus pendeant super eum. Vasa craterarum vertit Theodotion; agganothi, parui enim, & magni in Dominum credituri sunt. Crateras hos puto esse Apostolos plenos vitalibus aquis, in quibus crateris Sapientia miscuit vinum suum. Vasa denique musicorum sunt ij, qui omni tempore in Dei laudes personant. Sic ferè Hieron.

13. Hinc Apoc. 14. Virgines canticum illud nouum modulantes, & cytharis, & citharaedis conferuntur: *Et vocem quam audiui sicut citharaedorum citharizantium in citharis suis.* Ad has laudes portabatur illas sapiens Eccli. 39. *Obaudite me diuini fructus, & quasi rosa plantata super riuulos aquarum fructificate, quasi Libanus odorem suauitatis habete, flore te flores quasi lilium, & date odorem, & frondete in gratiam, & collaudate canticum, & benedicite Dominum in operibus suis, date nomini eius magnificentiam, & confitemini illi in voce labiorum vestrorum, & in canticis labiorum, & citharis.* Quibus aliqui purissima Virginum corpora per mortificationem extenuata, chordis variatum virtutum concinnata intelligunt, lucem præferente D. Gregor. libr. 20. Moral. cap. 31. qui dum illud Iob. 31. interpretaretur: *Versa est in luctum cithara mea, & organum meum in vocem flentium,* sic ait: *Quia organum per fistulas; cithara per chordas sonat; potest per citharam recta operatio, per organum verò sancta prædicatio designari. Per fistulas quippe organi, ora prædicantium; per chordas verò citharæ intentionem rectè viuentium non inconuenienter accipimus, quæ dum ad patriam per afflictionem carnis tenditur, quasi extenuata chorda in cithara per intuentium admirationem sonat. Siccatur etenim chorda, vt congruum in cithara cantum reddat, quia sancti castigant corpus suum, & seruituti subijciunt.* Sonum porro harmonicum huius citharæ ait S. Hieronymus esse illud quod canebat Dauid:
Benedic anima mea Dominum, & omnia interiora mea nomen sanctum eius.

Citharæ Virginum corpora per mortificationem extenuata significant.

14. Hinc Pierius Valer. libr. 47. cap. 2. ait per lyram hominem compositi iudicij olim significatum. Quare Diogenem Cynicum carpere solitum fuisse musicos asserit, qui cum Lyræ chordas congruenter temperarent, animi tamen mores inconcinnos haberent. Isidorus quoque Cynicus Neronem nimirùm quantum citharizandi studio vsque ad insaniam penè deditum, cum in thesauris musicâ non sine maiestatis Imperatoriæ dedecore atque ignominiâ decertasset, transeuntem in publicum clara voce corripuit, quod Nauplij mala benè ad lyram cantitaret, sua bona malè disponeret, neque vllum in vitæ tenore temperamentum adhiberet. Quapropter Plato in Timeo, Aristonemus, & Dicæarchus, Animam sine dubio in suis affectibus bene concinnatam, vti à suo fuerat condita creatore, Concentum, Concordiam atque Harmonicam vocitare non dubitarunt. Hinc Aristophones hominem citharoedum, Virum Sapientem Gratijs omnibus ornatum censuit. Hinc Homerus odyſ. lib. 3. Cantorem morum correctorem dixit.
Hinc scripturæ sacræ interpretes confiteri Domino in cithara, plerique aiunt esse,

Diogones cur Musicos reprehenderit?

Anima in suis affectibus bene cõcinnata Concentus, & Harmonia dicta.

Cantor morum Correctot ab Homero dictus.

eſſe, bonam, ac ſanctam, ordinatam,& rectæ rationi conſonam, diſcretam, prudentem, omnibus virtutum numeris abſolutam vitam agere; virtutum enim concentu,nil gratius diuinis auribus accidere poteſt..

Quid ſit Confiteri Domino in Cithara.

15. Quare S.Gregor.lib.20.Moral. cap. 31. præclarè pronunciauit: *Penſandum eſt,quod chorda in cithara,ſi minus tenditur non ſonat, ſi amplius, raucum ſonat, quia virtus abſtinentię aut omnino nulla eſt, ſi ſi tantùm quiſque corpus non edomat,quantum valet; aut valdè inordinata eſt,ſi corpus atterit,pluſquam valet*. Audiendus hic quoque Rupertus Abbas, qui non modo Virgines, ſed fideles omnes, in timore Domini viuentes diuiniſque præceptis obtemperantes, citharas nominauit: *Citharæ*, inquiens,*ſunt pectora fidelium,quibus per fidem muſica cæleſtis inhabitat, vbi chordæ extentæ ſunt præceptorum*, de quibus Pſal. 32. *Confitemini Domino in cithara, in Pſalterio decem chordarum pſallite illi*.

Decem quippè legis præcepta ſunt,hæc obſeruare eſt cantare, primùm in cithara, deinde in pſalterio clarius ſonante, ideſt, primum in timore, deinde in charitate perfecta. Clemens denique Alexand. libr.4. Pæda. c. 4. Chriſtum Saluatorem,Muſicum inſtrumentum, Pſalterium nimirum Decachordum appellauit, quod Nomen IESV à littera inchoet I, quæ apud Græcos decem ſignificat; *Confitemini*, inquiens, *Domino in cithara, in pſalterio decachordo pſallite illi*. *Nunquid decachordum pſalterium verbum IESVM ſignificat,qui manifeſtatur elemento decadis?*

Chriſtus eſt Pſalterium Decachordum,& quare?

16. Iam ſi Sancti illi 24. ſeniores vniuerſa Eccleſiæ membra principalia repræſentantes, Si Virgines, ſi animæ fidelium, ſi ipſum, caput Eccleſiæ IESVS eſt inſtrumentum quoddam muſicum,& Pſalterium decachordum, quis aſſerere dubitabit Deiparam Virginem dulciſſimam,cæleſtem quandam eſſe Lyram, ac citharam, atque adeo Dauidicum illud decachordum Pſalterium, cum in omnibus pene, atque per omnia ſimillima Filio ob carnis indiſſolubilem illam identitatem extiterit? Vnde Diuus Bernardinus ſenenſis, Diuinum illud ipſius, lætiſſimumque Canticum, quo Dei magnalia, atque excellentiam tam ſublimiter, modulata eſt, atque adeo ipſam Deiparam, Pſalterium decachordum, ob denos verſiculos eo contentos,velut totidem cordas indigitare non dubitauit.

B.V. Pſalterium Decachordum.

Idque ſanè iure meritiſſimo ob animi Virginei ſimul, ac corporis, eiuſque membrorum, ac ſenſuum, potentiarumque omnium ac virium, tàm internarum, quàm externarum, tàm ſpiritualium, quàm corporalium cum recta ratione concinnitatem, ſuauiſſimamque conſonantiam, quam eleganter expreſſit S. Ioannes Damaſcenus orat. 1.de Natiu. dum eam ſic alloquitur: *Mentem diuinitus gubernatam habes; cupiditatem omnem ad id quod ſolum expetendum,& amandum eſt, intentam habes, iram verò aduerſus peccatum duntaxat, illiuſque parentem. Appetitus tuus in hoc ſitus eſt, vt diuinis ſermonibus nutriaris hiſque ſagineris: Sanctam omnem, & cum animæ vtilitate coniunctam cogitationem habes; contra ſuperuacaneam,& animo exitioſam, antequam guſtes eijcis. Oculi ſemper ad Dominum, perenne, & in acceſum lumen intuentes; aures diuinum ſermonem audiunt, ac Spiritus cithara oblectantur, per quas verbum carnem aſſumpturum, ingreſſum eſt: nares vnguentorum ſponſi odore deliniuntur, quod quidem diuinum vnguentum eſt ſponte exhauſtum, atque humanitatem ſuam vngens: Porrò labia tibi ſunt dominum laudantia, ipſiuſque labris adhærentia: lingua, & fauces Dei verba diſcernentes; cor purum, ac labis expers; venter in quo habitabit is, quē nullo loco capitur; lactis vbera, quæ puerum IESVM aluerunt; manus DEVM geſtantes; genua, Thronus cherubinis ſublimior; pedes Dei lege tanquam lucerna deducti. Tota denique Spiritus thalamus, & gratiarum pelagus,tota pulchra,tota Deo propinqua*. Sic Damaſc.

Mira affectuum animique compoſitio atque concentus in Maria.

B.V. habebat labia aſſiduè DEVM laudantia.

B.V.tota Spiritus S. Thalamus, gratiarum pelagus.

17. Eſt igitur cæleſtis quædam Diuini illius Orphei omnium virtutum numeris concinnata Lyra Virgo noſtra,quæ in animis mortalium, eoſdem admirandos illos effectus in hodiernum vſque diem operatur. Mouit quidem ille ſua benè concinnata Lyra, & ad ſe pertraxit ſyluas, flumina, ventoſque vt canit Horatius libr. 1. Carm.

Miri effectus Lyrę Orphei.

Vnde vocalem temerè inſecutæ
Orphea ſyluæ
Arte materna rapidos morantem
Fluminum curſus,celereſque ventos,
Blandum, & auritas fidibus canoris
Ducere ſyluas.

Mouit idem antropophagos feras,belluas dicas potius, quā homines, vt humanarū carniū eſca abſtinerent,& ſeſe in communem humanę vitæ ſocieta-

tem darent. Vndem idem vates præclarè in Arte Poetica de eodem rurſus ſic canit;

Syluestres homines ſacer interpreſque Deorum,
Cædibus, & victu fœdo deterruit Orpheus,
Dictus ob hoc lenire Tigres, rapidoſque Leones.

De eodem Apollonius lib. 1. Argonaut:

Hunc referunt duros lapides, & flumina cantu
Detinuiſſe ſuæ captos dulcedine vocis,
Sylueſtres fagos inter confinia terræ
Threiciæ, quæ nunc frondent, veſtigia cantus
Illius eſſe ferunt, quas ſecum adduxerat Orpheus
Vertice Pierio citharę dulcedine, & artis.

Addit Antipater illum traxiſſe, & domuiſſe quercus, feras, maria, niuium, gradinumque vim, vnde mortem ipſius deplorans canebat:

Non quercus non ſaxa trahes dulcedine cantus
Orpheu, non poteris detinuiſſe feras,
Non ventos, niueſque domabis, grandinis aut vim,
Non mare, vt inſanis litora pulſet aquis.

Virgilius denique hac Lyra ait placatum Plutonem, placatos Manes, ac vmbras ſtygias, domuiſſe Infernales Furias tricipitemque illum Canem; ſuſpenſos fuiſſe Tartari cruciatus, ac tormenta, Euridicem demum, quam aliqui Typum animæ præſetuliſſe dicunt, ab Orco reuocaſſe cecinit Georg. libr. 4.

Maneſque adijt, Regemque tremendum
Neſciaque humanis precibus manſueſcere corda
At cantu commotę Erebi de ſedibus imis
Vmbrę ibant tenues ſimulacraque luce carentum.
Quin ipſa ſtupuere domus, atque intima lethi
Tartara, cęruleoſque implexę crinibus angues
Eumenides, tenuitque inhians tria Cerberus ora,
Atque Ixionei vento rota conſtitit orbis.

10. Hæc tandem omnia, & longè excellentiori modo operatur cæleſtis Citharoedus per Virginem hanc velut optimè concinnatam Lyram.

Per illam enim etiam hiſcè temporibus tàm in Indijs orientalibus, quàm occidentalibus, Iaponia, Sina, Braſilia, Peru, homines ſylueſtres, ac Barbaros, de quibus canebat Poeta;

Gens hominum truncis, & duro robore nata.

Homines vaniſſimos ad inſtar fluxarum aquarum dilabentes, ventorumque inſtabilium in ſuis cogitationibus euaneſcentes. Homines barbarie ad inſtar belluarum efferatos; ad inſtar marium varijs inordinatis affectibus, ceu fluctibus agitatos, ac perturbatos; ad inſtar niuis, grandiniſque gelu torporis, circa diuina, reſque ſalutis conſtrictos. Homines denique ad Tartareos illos rogos æuiternum inter ſtygios Manes cruciandos, deſtinatos, ad ſe miro artificio, ac diuinioribus quibuſdam illecebris ſuauiſſimè pertrahit, belluinis efferatiſque illis moribus exuit, cicurat, ad omnem humanitatem componit, ſuadetque vt Chriſtum, eiuſque manſuetudinem, ac modeſtiam induant, eiuſdem ſanctiſſimæ puriſſimæque vitæ, integerrimæque conuerſationis, morumque incorruptiſſimorum veſtigijs inſiſtant, atque ita homines truncis ſylueſcentibus, feris irrationabilibus, brutiſque quadrupedibus perſimiles, in nouam, ratione præditam creaturam inaudita quadam metamorphoſi transformat.

Vnde merito Heroinæ illi Pici Latinorum Regis Coniugi quæ Canens dicta fuit, aliqua ratione conferri poſſet. De qua Ouid. Metamor. 14. *Pici Regis Latinorum vxor quare Canens dicta*

Rara quidem facie, ſed rarior arte canendi,
Vnde Canens dicta eſt; ſyluas, & ſaxa mouere
Et mulcere feras, & flumina longa morari
Ore ſuo, volucreſque vagas retinere ſolebat.

15. Hæc enim omnia præſtat Virgo noſtra ſuauiſſimè, & materno prorſus affectu, non tamen ſine ſuo aliquo dolore ac cruciatu, (: ſi tamen in Cælites cũ Chriſto in cælo regnãtes dolor, gemituſq; cadere poteſt, à quibus fugiturus per Iſaiã dicitur:) dũ varios modos, ac vias ſolicitè quærit, quibus aberrantes imo ferocientes, rebellanteſque voluntates noſtras domet, & ad ſeſe pertrahat. Quæ omnia expreſſit S. Apoſtolus Virginis ſecretorum conſcius Apoc. 12. dum dixit;

Si-

B.V. Deo parturit peccatores cum gemitu, quæ Chriſtum peperit cum lætitia.

Signum magnum apparuit in cælo mulier amicta Sole, & Luna ſub pedibus eius, & in capite eius Corona ſtellarum duodecim, & in vtero habens clamabat parturiens, & cruciabatur vt pariat.

Quis enim eſt iſte partus fœtuſq; Virginis, qui in vtero geſtatus, clamare eam, & cruciari in parturitione compellit, quæ ſummo cum gaudio, ſummaque animi ſui voluptate, ac lætitia huic mundo peperit Saluatorem? quis, inquam, hic partus eſt aliud quam peccatores, quos Virgo in hodiernum vſque diem parturit, ad inſtar Rachelis Beniaminum, filium nimirum doloris parientis? Hi peccatores clamare, & diſcruciari quodammodo Deiparam cogunt, dum eos ſecretis inſpirationibus, per ſe, ſuoſque Angelos ac Miniſtros hortatur, ad exuendum veterem, ac belluinum hominem, & induendum nouum, qui ſecundum DEVM creatus eſt in ſanctitate, & veritate, exhortatur. Quod ſi eos induratos in nequitia, ac perfidia ſua animaduertit, mirum quanto diuini honoris, ſalutiſque proximorum exardeſcens zelo cruciatur, dum filij ſui precioſiſſimum ſanguinem vilipendi, ac proculcari, diuinamque imaginē animabus impreſſam, ſcelerum ſpurcitiâ fœdari ac deturpari animaduertit.

B V. cupit formare Chriſtum in cordibus ſuorum fideliū.

20. Hic ſanè iure vſurpare poſſumus id quod Guerricus Abbas ſerm. 3. de Annunc. protulit de quibuſdam fidelibus, qui peruerſis ſuis moribus Matrem ſuam angere, & cruciare ſolent Eccleſiam, quibus Chriſti infantis, in vtero Virginis, abſque vlla ipſius moleſtia deliteſcentis, propoſito exemplo ſic loquitur: *In hoc tibi præterea ſit exemplo IESVS conceptus, & geſtatus in vtero, qui & ſi grauidauit, non tamen grauauit vterum Mariæ, ſic ergo te non ſentiat grauem vterus Eccleſiæ. Addiderim ego: Sic te non ſentiat grauem vterus Deiparæ, qui te, vt filij ſui fratrem ſpiritualiter geſtat.* Tum paucis interpoſitis proſequitur de eadem Eccleſia, quod ego mutato nomine transfero iure merito ad Mariam: *Caue*, inquit, *ne illam pœniteat te concepiſſe, ſicut Rebeccam pœnituit cum aiebat: Si ſic futurum erat, quid neceſſe erat concipere? Si de aliquo noſtrum ſic conqueri contigerit viſcera Matris noſtræ, timeo ne melius fuiſſet, ſi conceptus non fuiſſet homo ille; Ipſe DEVS, in nobis ſi qui tales ſunt, emolliat cor lapideum, ne quatiant viſcera Matris, ipſa viſcera Matris conſoletur, ne fatigetur, qualeſcunque ſint, portare donec formetur Chriſtus in eis.*

21. O ſi pijſſimæ huius Matris vocem amore pleniſſimam ſubinde audiremus, liqueſcerent ſanè viſcera noſtra, torpore, pluſquàm Aquilonari gelu adſtricta. Audiremus enim fortaſsè clamorem illum Apoſtoli amabiliſſimum ad perfidos ac apoſtatantes à fide Galatas olim prolatum capit. 4. *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Chriſtus in vobis.* Quæ verba expendens idem Abbas venerabilis ſerm. de Natiu. *Hoc ipſum*, inquit, *& Maria ſapere videtur, quæ dilectum votorum ſuorum inſinuare cupiens affectibus hominum, cupit formare iterum Vnigenitum ſuum in omnibus filijs adoptionis. Qui etſi geniti ſunt verbo veritatis, nihilominus parturit eos quotidie deſiderio, & cura pietatis, donec formetur in illis Chriſtus, donec occurrat in virum perfectum, in menſuram plenitudinis ætatis filij ſui, quem ſemel parturiuit, & peperit. Imò vt ait Iſaias antequam parturiret, peperit, quia ſine dolore peperit. Hoc nobis inſinuare viſus eſt Spiritus S. Pſalm. 86. Nunquid Sion dicet homo, & homo natus eſt in ea? Seu vt legit* S. Auguſt. Ambroſ. S. Bruno, S. Bernard. Richar. à S. Laurent. & alij. *Mater Sion dicet homo, & homo natus eſt in ea. Vbi bis* repetitur homo, ad oſtendendum animatam hanc Sionis Ciuitatem non ſolùm Matrem eſſe hominis illius Diuini, Patri æterno in Diuinitate conſubſtantialis, hominis, inquam, illius de cælo cæleſtis; verum etiam puri hominis, atque adeò totius generis humani, quod ipſa generando Dei Filium, in illo quoque ſpiritualiter totum regenerauit.

B V. eſt Mater ſpiritualis omnium hominum.

22. Quapropter B. Albertus Magnus docet Deiparam Matrem ſpiritualem eſſe omnium hominum, illo potiſſimùm motus argumento. Quod S. Lucas dicat cap. 2. *Peperit filium ſuum primogenitum.* Vnde infert. *Igitur habuit ſecundo genitum, non corporaliter, ergo ſpiritualiter. Sed generatio ſpiritualis vna eſt omnium, igitur, & ipſa eſt Mater omnium ſpiritualiter. Hinc ipſius Filius, vt ait Apoſtolus Hebr. 2. non confunditur fideles vocare fratres, & ipſe eſt primogenitus in multis fratribus.* Denique ait idem Albertus Virginem Deiparam eſſe myſticam illam Terram, de qua Iſa. 60. ſciſcitabatur. *Nunquid pariet terra die vna, aut parietur gens ſimul?* Neque enim terra hæc aſpectabilis partus huiuſmodi emittet, ſed terra figurata Beatiſſima Virgo Maria,

B. V. pariens Chriſtum cū illo multos filios ſpirituales peperit.

quæ

quæ simul peperit omnem gẽtem, dùm peperit Saluatorem, qui omnium frater est; Atque ita concludit: *Ipsa est Mater omnium hominum.* Idem asserit S. August. lib. de S. Virginitate: *Fuit*, inquiẽs, *Mater spiritu, non capitis nostri, quod est ipse Saluator, à quo magis ipsa spiritualiter nata est. Sed planè Mater membrorum eius, quod nos sumus, quia cooperta est charitate sua, vt fideles in Ecclesia nascerentur.* Sic Augustin.

B. V. Mater est omnium Christianorũ cura, & affectu pietatis.

23. De pijssimis hiscè, maternisque Deiparæ erga filios hominum visceribus præclarè idem Guerricus serm. 1. de Assumpt. *Porrò Beata Mater illa Christi, quia se Matrem agnoscit Christianorum, ratione mysterij, curâ quoque se Matrem eius præstat, & affectu pietatis. Neque duratur ad filios quasi non sint sui, cuius viscera semel quidem feta, sed nunquam effœta, nunquam desinunt fructum parturire pietatis.*

Et paulo infra mutuum filiorum amorem hunc in Matrem esse cupiens subnectit: *Vide autem si non & filij Matrem videntur agnoscere, dictante ipsis velut quadam naturali pietate fidei, vt ad inuocationẽ Nominis eius primo vel maximè refugiant in omnibus necessitatibus, & periculis, tanquam paruuli ad sinum Matris. Vnde nimirum de his filijs puto non obscurè intelligi, quod per Prophetam promissum est: Habitabunt in te Filij tui. Et nunc siquidem habitamus in adiutorio Matris Altissimi, in protectione commoramur, tanquam sub vmbra alarum eius, & post modum in consortio gloriæ ipsius, tanquam in sinu ipsius confouebimur.*

Hęc Guerricus de Materna prorsus in nos Virginis nostræ pietate.

Peccatores conuersi Mariam coronant.

24. Porrò partus hic spiritualis omnium hominum, atque adeo peccatorum, tam difficilis, summam Deiparæ parit in velis gloriam ac Coronam, coronam, inquam, illam stellarum 12. quam in eius capite contemplatus est Ioannes. Dum enim homines barbaris efferatisque moribus præditos more quadrupedum viuentes, velut orphei cælestis Lyra cicurat, ac perdomat, feræ huiusmodi dum fiunt Dei docibiles, mirâ metamorphosi in stellas conuertuntur, quæ postea summum Virgineo eius capiti addunt ornamentum.

Nec immerito peccatores ad DEVM conuersi Virginis patrocinio, coronæ eiusdem appellantur: Si enim S. Paulus fideles, operâ sua ad Christum conuersos ad Philiph. 4. *Gaudium, & coronam suam vocat;* quanto magis peccatores, feris ipsis efferatiores à Virgine cicuratos, ac mansuefactos Coronam eius appellare possumus, & debemus?

25. Hanc illi Coronam polliceri visus est sponsus, cum iam morti proximam fortassis, ad cæli præmia tam multis pro Ecclesia exantlatis laboribus, inque spirituali filiorum parturitione superatis cruciatibus, euocabat: Cant. 4. *Veni de Libano sponsa mea, veni de Libano, veni coronaberis, de capite Amanz, de vertice Sanir, & Hermon, de cubilibus Leonum, de montibus pardorum.*

Quibus verbis sponsus Coronam quãdam mirabilem ac portentosam, ex atrocissimis feris Leonibus, Pardisque compositam, victrici ac triumphatrici Matri polliceri videtur. Et sanè non immerito. Quemadmodum enim olim antiquitas, rostratas, murales, ciuicas, aliasque coronas, varias formas, pro cuiusque merito, ac dignitate repræsentantes distribuere erat solita: Sic Virgini cælestis agonotheta Coronam ex Leonibus, Pardisque peccatorum ab ipsa cicuratorum, & in stellas tandem transformatorum, liberaliter, pro ardentissimo pijssimoque suo in Matrem affectu ad promittit.

26. Peccatores feris esse similes, quos suâ Lyra perdomuit Orpheus iam supra ex Clemente Alex. commemorauimus, idemque affirmat D. Chrysostomus Homel. 23. ad pop. Antio.

Homines peccatis suis varias belluas repræsentant.

Vnde quæso, inquit, potero te fedelem agnoscere, dictis omnibus contraria protestantibus? Quid verò fidelem dico? Nec enim es homo, si manifestè possim videre, cum tanquam Asinus recalcitres, lasciuias vt taurus; tanquam equus post mulieres hinnias, ventri tanquam Vrsus indulgeas, & vt mulus carnem impingues; malum memoria teneas tanquam Camelus; rapias, vt lupus, vt serpens irascaris; ferias ut scorpius; sis subdolus vt vulpes; nequitia verò tanquam aspis, & vipera venenum serues. Quomodo te cum hominibus connumerare valeam, talis in te naturę signa cum non intuear? Audiamus de eodem argumento Boetium lib. 4. prosa 3.

Quem transformatum vitijs vides, hominem æstimare non potes, sed fuisse hominem, adhuc ipsa humanâ corporis relictâ species ostentat. Auaritiâ feruet, alienarum opum violentus ereptor? similem lupo dixeris. Ferox, atque inquietus, linguam litigijs exercet? Cani comparabis. Insidiator occultus surripuisse fraudibus gaudet? vul-

pecu-

peculis exæquetur. Iræ intemperans fremit? Leonis animum gestare credatur. Pauidus ac fugax non metuenda formidat? Cerui similis habeatur. Segnis ac stupidus torpet? Asinum viuit. Leuis atque inconstans studia permutat? nihil ab auibus differt. Fœdis immundisque libidinibus immergitur? Sordidæ suis voluptate detinetur. Ita homo probitate deserta vertitur in belluam.

Homo probitate deserta vertitur in belluam.

27. Hinc idem Boetius eadem lib. 4. Metro 3. homines varijs vitijs sceleribusque obnoxios Socijs Vlyssis Circeo poculo in quadrupedes transformatos conferre non dubitauit, dum cecinit:

Homines vitijs obnoxij similes Socijs Vlyssis in quadrupedes conuersis.

Vela Naricij Ducis
Et vagas pelago rates
Eurus appulit Insulæ,
Pulchra qua residens Dea
Solis edita semine
Miscet hospitibus nouis
Tacta carmine pocula;
Quos vt in varios modos
Vertit herbipotens manus;
Hunc Capri facies tegit,
Ille Marmaricus Leo
Dente crescit, & vnguibus:
Hic lupis nuper additus,
Flere dum parat, vlulat;
Ille Tigris vt Indica
Tecta mitis obambulat.
Sed licet varijs malis
Numen Arcadis alitis
Obsitum miserans Ducem
Peste soluerit hospitis,
Iam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant;
Iam sues Cerealia
Glande, pabula verterant:
Et nihil manet integrum
Voce, corpore perditis.
Sola mens stabilis super
Monstra quæ patitur gemit.
O' leuem nimium manum
Nec potentia gramina
Membra quæ valeant licet,
Corda vetere non valent.
Intus est hominum vigor
Arce conditus abdita.
Nec venena potentius
Detrahunt hominem sibi
Dira quo penitus meant,
Nec nocentia corpori
Mentis vulnera sæuiunt.

Sic Boetius, & verè.

28. Ex his igitur non tam hominibus, quam quadrupedibus, efferatisque belluis, quæ mundi huius voluptatibus, atque illecebris veluti Circeis poculis, operationes humanas rectâ rationis regulâ directas, ac vix non ipsum esse hominis amiserunt quodammodo, Virgineæ huiusce, cælestisque Lyræ Diuinis planè concentibus cicuratis, ac mansuefactis, inque sydera admirabili prorsus metamorphosi transmutatis, admirabilis splendoris quædam ipsi Corona contexitur, qua Virgo Deipara, tanquam potentissima cælorum Regina decorata, toti cælesti Hierosolymæ summam parit voluptatem atque admirationem. Intellexit hoc Rupertus Abb. lib. 3. in Cant. inuitationem illam expendens Sponsæ; Cum Virginei ventris agnito fructu, Gentes feras, ac barbaras Coronam Dei Genitricis futuras, pronunciauit: *Reges regnorum, Reges Babyloniorum, Persarum, atque Medorum, Reges Græcorum, & Consules siuè Imperatores Romanorum, quid nisi Leones, & Pardi dicendi sunt, qui tot bellis, & cædibus orbem terrarum lacerarunt? De talium Leonum cubilibus, taliumque Pardorum montibus, tu amica mea coronaberis. Quomodo? Videlicet credent in me Fructum ventris tui, & eorum credentium salus Corona tua erit. Ita coronaberis vt in cælis Regina sis sanctorum, & in terris Regina sis Regnorum. Vbicunque enim prædicatum fuerit illud de Dilecto: Minuisti eum paulo minus ab Angelis, gloria, & honore coronasti eum, prædicabitur, & de te, quod sis ò Dilecta, Mater huius Coronati, ac proinde Regina cælorum, totum iure possidens filij Regnum, atque hoc intuitu Reges, atque Imperatores Coronis suis decoronabuntur, palatia Nomini tuo sacrabunt, honori tuo dedicabunt, vt desinant esse, quod fuerunt, montes Pardorum, cubilia Leonum.* Hæc Rupertus.

B.V. in cælo Regina est sanctorum, & in terris Regina Regnorum.

29. At verò Richard. à S. Laurent. lib. 3. clarius, & ad rem nostram aptius inuitationem illam sponsi explicauit, addens insuper feras illas in stellas Coronam Virgini contexentes commutandas: *Ipsa*, inquit ille, *de cubilibus Leonum, de montibus Pardorum dicitur coronari, Et nota quod Apoc. 12. dicitur Maria coronari de stellis, hic promittit ei Filius, quod coronabitur de feris vel montibus. Et quid est hoc, nisi quod feræ per gratiam, & orationes Mariæ fiunt stellæ, vt conueniant capiti tantæ Reginæ? vt de stellis ei corona videatur exhibita, quæ de feris fuerat promissa; & hæc est mutatio dexteræ Excelsi. De capite Amana, idest,*

Homines feri per gratiã, & orationes Mariæ fiunt stellæ ipsam coronantes.

idest, non solùm de his, qui inueniuntur in peccato cum cæteris, sed qui præ ceteris peccatores existunt. Sæpè enim vbi superabundauit peccatum, per eam superabundat gratia, & ita de nobis peccatoribus nouam Coronam sibi præparat in cælis. Sarge, quod sonat, auis nocturna vel fœtor, signat luxuriosos.

Sæpe vbi superabundauit peccatum per Mariam superabundat gratia.

Oculus enim adulteri obseruat caliginem. Iob. 24. & de nocte volat luxuriosus ad cadauer meretricis, amans tenebras, odiens lucem. Et tales fœtent Deo, & hominibus.

Vnde Isaias 34. De cadaueribus eorum ascendet fœtor. Hermon interpretatur anathematizatio, hi sunt sacrilegi, excommunicati, tamen si pœnituerint, possunt per eam reconciliari. Horum porrò caput, & vertex sunt, qui in huiusmodi sceleribus alios excellunt.

Cubilia Leonum sunt ij, quibus placet superbia, & crudelitas, qui cædibus inhiant, & rapinis. Montes Pardorum magni sunt hæreticorum, & hypocritarum Doctores. Sicut ergo ex lapidibus suscitantur filij Abrahæ, sic ex bestijs creantur stellæ. Quod ergo promittitur ei ex impijs, soluitur ex iustificatis, quos nimirum ipsa suis apud Filium precibus, & patrocinijs eiusdem filij gratiâ iustificat.

Similia ferè habet idem Richard. libro 12. de laud. B.V. *Nihil*, inquiens, *animæ infirmę medicinalius, nihil animę delicatę odoratiùs, quam quod B. V. tam pro iustis, quam pro peccatoribus interpellat. Ideo ipsa coronari dicitur de cubilibus Leonum.*

Peccatores sunt cubilia Leonum Infernalium.

Leones isti sunt Dæmones, quorum cubilia sunt peccatores, pro quibus orat assiduè, & inde ab omni rationali creatura glorificatur.

Hæc Rich. Omnium denique elegantissimè inuitationem illam sponsi breuiter exposuit Guilelmus Abb. *Nonnè*, inquiens, *de his pia Mater coronatur, quotiescunque eius intercessione, & auxilijs tales fiunt mirabili mutatione dexterę Excelsi cubilia sponsi cęlestis, & montes Dei?* Ex quibus omnibus Virgineæ huius Lyræ diuinã planè vim ac energiam, ferinos hominum animos cicurantem, & in pulcherrimas cæli stellas sacrosanctum eiusdem verticem coronantes transmutantem agnoscimus.

30. Iam quid de eiusdem Lyræ admirabili energia ad Tartarum vsque penetrantem, homines desperatos ac perditos inde reuocantem, pœnas ac supplicia damnatorum, velut quãdam Ixionis rotam, de qua supra Virgilius suspendentem, dicam? Certè S. Ildephonsus serm. 5. de Assumpt. piè opinatur ipso Virginis in cælos assumptioni sacro die, imperio ipsius, damnatorũ suspendi, siue mitigari supplicia. Verba illius sunt hæc: *Dicam aliquid plus, si audeo, dicam fideli præsumptione, dicam pia temeritate. Totus mundus hodie condigna iubilatione lætatur, & gaudet, Tartarus tantummodo vlulat, fremit, & submurmurat, quoniam gaudium, & lætitia huius diei claustris Infernalibus inclusis, aliquod remedium, & refrigerium prestat. Non audent, vt opinor, ministri Tartarei hodie attingere suos captiuos, quos recolunt redemptos ipsius sanguine, qui pro mundi salute est dignatus nasci de Virgine.* Hæc ad verbum S. Antistes.

Die assumpt. B.V. aliqui censuerunt damnatorum in Inferno supplicia mitigari.

31. Quare iure merito omnes peccatores de æterna salute periclitãtes Inferniq; supplicia metuẽtes vti possunt verbis illis Mardochæi ad Ester Reginam Est. 15. prolatis: *Loquere Regi pro nobis, & libera nos de morte.* Verè enim in hodiernum vsque diem Amani illius caput, Tartareus videlicet hostis non temporaneæ, sed æternæ mortis nobis assiduè molitur insidias; & quemadmodum Aman vniuersum exterminare ac pessundare cogitabat Israelem, sic iste vniuersam Christianorum militantem Ecclesiam in æternæ perditionis Barathrum commissis lethalibus peccatis deturbare contendit. In quibus tam assiduis, præsentibus, certissimisque sempiternæ mortis constituti angustijs, ac periculis ad quem tandem nos conuertemus, quam ad benignissimam sempiternæ misericordiæ Matrem, vt apud supremum Regum omnium Regem Dominumque dominantium loquatur, voceque suã dulci in eius auribus resonante, labijsque illis suauissimos mellis fauos distillantibus, pro nobis intercedat, ne sempiternæ mortis horrifico illo rictu hilatuque absorbeamur? Quocirca deuotissimus Pelbartus libr. 12. Stellarij Part. 12. docet verba illa spiritualiter esse populi christiani *ad B. V. confugientis in periculis, & in omni necessitate, & angustia ipsam deprecantis ac dicentis: O' gloriosa Regina Maria, vnica spes nostra, & Aduocata generis nostri, loquere tu Regi sæculorum immortali, & inuisibili, Christo videlicet prædulcissimo tuo Filio, pro nobis intercedendo, & libera nos de morte damnationis æternę.*

Roganda B. V. vt oret pro nobis, & nos à morte æterna liberet.

32. Neque verò solùm Virgo hæc clementissima peccatores ad Inferni Barathrum properantes in suam tutelam patrociniumque recipit, eosque efficacis gratiæ impetratis auxilijs ad suum reducit creatorem, ita vt impossibile

B. V. peccatores sibi deuotos etiam ad Infernum delatos liberat, vt pœnitentiã agant

bile ſit eos perire; quemadmodum alibi docuimus ex mendoza libr. 2. Virid. Probl. 9. verùm etiam eoſdem peccatores ſibi deuotos iam vita functos, & ad Inferorum, æternæque mortis fauces delatos, omnipotentiâ illa admirabili ſubinde reuocat, peractaque ſcelerum ritè pœnitentiâ, condignaque expiatione ac ſatisfactione, Regni cæleſtis conſtituit hæredes feliciſſimos.

Vnde iam memoratus Mendoza eodem lib. 2. Virid. Prob. 5. difficillimam illam agitauit quæſtionem: Vtrum B.V. ſuo patrocinio aliquem aliquando ab Inferis eripuerit? Cùm nulla ex Inferno ſit redemptio, & ſacræ literæ dicant de damnatis Iſai. 66. *Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur.*

Inferni pœnę perpetuę.

Cui loco Chriſtus literalem de Inferno addit interpretationem Mar. 9.

Et Iudit. 16. *Dabit ignem, & vermem in carnes eorum, vt vrantur, & ſentiant vſque in ſempiternum.* Concilium denique Bracharenſe cap. 34 & Triburienſe cap. 31. ſtatuunt, ne pro his, qui in actuali peccato decedunt vllum fiat ſuffragium, ac ſi de illorum ſalute deſperent; vbi refertur etiam illud S. Auguſt. *Nemo te poſt mortem tuam fideliter redimit, quia tu te redimere noluiſti.* His tamen non obſtantibus docet in primis ſapientiſſimè iam memoratus Mendoza dupliciter (vt de Purgatorio, & Limbo Patrum taceamus) ab Inferis peccatores, interceſſione Deiparæ liberari. Primo ante mortem ſuis precibus auxilijſque gratiæ congruæ clientulos ſuos præſeruando, ne in peccata labantur, æternæque damnationis rei efficiantur. Et hoc ſenſu ſine dubio S. Bern. ſerm. 98. dixit *à B.V. cęlum mpletum, Infernum euacuatum.* S. Germanus Conſtant. Patriar. ſerm. de Zona Virg. ait plurimos Sacroſanctæ Deiparæ interceſſionibus ab æterno ſupplicio liberatos. Cyrillus Alex. Hom. 6. Cont. Neſtor. *B. Virginis patrocinio multos ab ęternę damnationis ſententia ereptos, ac præſeruatos.* Celeberrimus eſt apud plures Theophilus, cuius ſe oculatum teſtem fatetur Eutychius Patriar. Conſtant. ſerm. quodam, in quo B. *Virginem Pontem peccatorum ad DEVM, & ſpem eorum, qui ſpes omnes abiecerunt, appellat.*

Concilium Bracharenſe & Tributienſe ſtatuunt, ne pro iis qui in actuali peccato decedunt villa fiant ſuffragia.

B.V. peccatores ab Inferno ante mortem liberat ſuis precibus atque auxiliis, eos præueniendo, ne in peccata prolapſi damnationis rei euadant.

A B.V. cælum eſt impletū, Infernus euacuatus.

B. V. Theophilum à damnatione præſeruauit.

De eodem Theophilo B. Petrus Card. Damian. ſerm. 1. de Natiu. B.V. eam ſic alloquitur: *Fecit in te magna, qui potens eſt, & data tibi eſt omnis poteſtas in cælo, & in terra. Quid tibi negabitur, cui negatum non eſt Theophilum de ipſis perditionis faucibus reuocare? Infelicem animulam totum illud quod in te factum eſt proprio charactere denegantem, de luto fæcis, & miſeriæ ſubleuaſti.* Nihil tibi impoſſibile, cui poſſibile eſt deſperatos in ſpem beatitudinis releuare. Quam ob rem Honorius Auguſtor. in ſigillo B. V. capit. 1. explicans illud. *Equitatui meo in curribus Pharaonis aſſimilaui te amica mea;* præclarè dixit: *Sicut populus Dei à Pharaone per Virgam Moyſi: Ita Eccleſia à Diabolo per Virgam Ieſſe Mariam, & florem ſuum Chriſtum liberata eſt.*

B. V. Nihil eſt impoſſibile.

Sicut Iſrael à Pharaone per Virgam Moyſis, ita Eccleſia à Diabolo per Virgam Ieſſe Mariam liberata eſt.

33. Deinde docet idem Mendoza peccatores iam vita functos, ne in ęternas Inferni pœnas detruderentur, ante finalem ſempiterni Iudicis ſententiam, à Beatiſſima Virgine ſubinde fuiſſe liberatos, & ad priorem vitæ ſtatum, in quo de commiſſis peccatis pœnitentiam agerent, reſtitutos. Quod B. Petrus Card. Dam. Opuſc. 33. cap. 2. luculentiſſimè probat exemplo Baſſi cuiuſdam Burgundionis, qui, cum in peregrinatione quadam in honorem Virginis inſtituta, vita functus fuiſſet, à B. V. in vitam reuocatus, & peccata confiteri iuſſus, narrauit quanam ratione Dæmones, Angelique boni pro eius anima decertarint, donec tandem aduentu Virginis tota lis dirempta eſt. *Ecce,* inquit Damianus, in perſona Baſſi, *velut igneum fulgur, repentinuſque ſplendor illuxit, cunctiſque admirantibus cælorum Regina, Angelicis vallata reuerenter obſequijs Dei Mater aduenit. Tunc reprobi Spiritus, licet ad primū tantæ gloriæ terrerentur aduentum, eorumque nimius ſplendor reuerberaret obtutum, tamen illatam ſibi conqueruntur iniuriam, & Angelicæ violentiæ proteſtantur ex propria poſſeſſione rapinam dicentes: Si DEVS eſt iuſtus, nunquam de manibus noſtris auferet impium. Quibus Virgo: licet hic homo vt aſſeritis, veſtra, per prauitatem operis poſſeſſio fuerit, & impiè ſiue carnaliter vixerit, nunquam tamen piiſſimus, & clementiſſimus Filius meus ac Dominus patietur, eum fieri veſtris crudelitatibus ſubditum, quem ſub mei famulatus obſequio cernit in peregrinatione defunctum, &c.*

B.V. peccatores iam mortuos ante finalem ſententiam ab Inferno eripit, vt pœnitentiam agant.

B. V. animā Baſſi de poteſtate Dæmonum eripit.

34. Celebre quoque exemplum eſt ilud quod S. Anno Colonienſis Archiepiſcopus Deiparæ cultui addictiſſimus, ſuis narrare conſueuerat, hortans, vt ſe totos eius patrocinio prote-

ctionique deuouerent, ſi ſalutem conſequi deſiderarent. Referebat igitur ille Romæ fuiſſe quendam, luxui, atque inertiæ admodum deditum, nomine tantum Chriſtianum, ſolique Sancto Martyri Cæſario deuotiſſimum. Hic tãdem cum ex hac vita deceſſiſſet, & paulo poſt ad corpus maximo illorum horrore, qui ad eius exanime cadauer poſtero die tumulandum vigilabant, rediſſet, quæſituſque eſſet, quonam loco eſſent res ſuæ: *Perpetuo*, reſpondit, *apud Inferos ſcelerum meorum pœnas dediſſem, niſi me S. Cæſarij deprecatio adiuuiſſet, qui flexis genibus coram Deo pro me ſupplicauit, quo orante ſuperuenit Sanctiſſima Virgo Deipara, Sanctorum omnium ſtipata choro, quæ Chriſtum Filium ſuum, ad Sancti Martyris flexit voluntatem*. Quare vitæ redditus, Deo reconciliatus eſt, iterumque in Domino obdormiuit. Sic Kalend. Deip. 4. Decembr.

Quidam homo carnalis, quia deuotus fuit S. Cæſario ab Inferno auxiliante etiam B. V. liberatur.

35. Simile exemplum recenſet Vicentius Belluacenſis in ſpec. Hiſtor. libr. 8. cap. 117. de fœmina quadam in territorio Lugdunenſi, quæ cum cultui Deiparæ alias eſſet addictiſſima, & noxia verecundia ac pudore diu lethale quoddam peccatum occultaſſet, crebriuſque poſt confeſſionem corã Deiparæ Imagine ſcelus illud deploraſſet, veniamque popoſciſſet, tandem ad extremam vitæ periodum peruenit, reliquiſque peccatis confeſſario recenſitis idem illud de more, ſubticuit.

Mulier, quæ ſcelus in cõfeſſione occultauerat interceſſione B.V. ad vitam redijt vt pœnitentiam ageret.

Migrat igitur peccato illo obſtricta ex hac vita; ſtatimque ante Chriſti tribunal ſiſtitur, iam æternus Iudex horribilem damnationis æuiternæ fulminaturus erat ſententiam, cum ecce tibi miſericordiæ Mater ad Filium accurrit, ſuſpenſionem ſententiæ poſtulat, reditum ad corpus infelici illi animæ ſempiternæ mortis reæ, vt peccata confiteri, proque eis poſſit ſatisfacere, impetrat. Interim cadauer domi aſſeruabatur, cum ecce derepente magna adſtantium trepidatione, atque horrore ſurgit, iubetque ſacerdotem mox aduocari, cui totius anteactæ vitæ peccatis magno animi ſenſu, ac deteſtatione, manantibus vbertim lacrymis ſingulibuſque recenſitis, veniam abſolutionemque ſalutarem obtinuit.

Tum totius rei geſtæ ſerie, omnibus, qui ad ſpectaculum illud accurrerant enarrata, Virginiſque in ſe effuſiſſima pietate, ac miſericordia, quæ in ſe ſperantes, ac confidentes ſemper ſaluat, mirificè deprædicatâ, rurſus munita ſacramentis omnibus, fæliciſſimè ex hoc exilio in beatiſſimam patriam, vberrimam ſpectatoribus illis Deiparæ benignitatem, ad cælos vſque extollendi materiam relinquens, euolauit.

36. Deuotiſſimus quoque Virgini Pelbartus lib. 12. ſtell. Par. 2. articul. 1. cui titulum hunc præfixit; *quod ſeruire B. Mariæ, deuoteque ac debitè eam venerari eſt certiſſimum, & ſecurum ſignum ſalutis æternæ;* narrat tanquam oculatus teſtis hominem quendam ſe vidiſſe, qui in Danubio, facto cum duobus ſocijs naufragio, illis natatu euadentibus, is mox fundum petijt, profundum inferni quoque tanquam plumbum, vtpotè quamplurimis grauatus ſceleribus petiturus, niſi auxiliatricem manum naufrago benigniſſima Deipara porrexiſſet, cumque triduo in aquarum profundo ad maiorem ſuam potentiã demonſtrandam conſeruaſſet:

Seruire, & deuotè B.V. venerari ſignum eſt ſalutis.

Homo B.V. deuotus ſubmerſus in Danubio ſeruatur patrocinio Deiparæ ne dãnetur.

Interim dum in medio aquarum commoratur gurgite, audijt vocem hanc: *O homo ecce mori, & damnari ob tua peccata damnabilia deberes. Verum, quia Beatæ Mariæ Dei Matri ſeruiuiſti, en donatum eſt tibi vt à morte corporis, & æterna animæ libereris, & peccata confitearis.*

Addit denum Pelbartus, hominem hunc ad ſe, confitendi cauſâ acceſſiſſe, ſibique totius rei geſtæ ſeriem enarraſſe. Plura, qui volet de hoc argumento exempla Rutilium Benzonum Epiſcopum Lauret. conſulat. in Pſalm. 86. vbi cap. 32. hanc mouet quæſtionem:

An interdum nonnullis exiſtentibus in Inferno aliquod leuamen à B.V. exhibeatur, aſſeritque in primis de facto ex miſericordia Chriſti, eiuſque Matris damnatos puniri citra condignũ, cum Diuina miſericordia, vt canit Dauid, ſit ſuper omnia opera eius.

Damnati ex Chriſti eius Matris miſericordia puniuntur citra condignum.

Deinde Matrem cum Filio *habere claues mortis, & Inferni*, vt ait Apoſtolus. Apoc. 1. & nonnullos à pœnis inferni ad vitam iterum reuocatos, media pœnitentiâ liberatos fuiſſe, ante finalem nimirum Iudicis prolatam ſententiam.

37. Quod ſane nemini mirum videri debet. Nam ſi aliquibus Sanctis huiuſmodi priuilegia, peccatores ab inferis reuocandi fuerunt conceſſa, multo magis concedi dignum fuit Deiparæ Virgini, cum ipſi ſanctorum omnium

Aliqui ſancti habuerunt hoc priuilegium animas ab Inferis reuocandi. quanto magis Dei Matri.

nium priuilegia ob eminentissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem debeantur. Præclarè enim S. Bernar. Epistol. 174. ad Canonicos Lugdunenses: *Quod vel paucis mortalium constat fuisse collatum, fas certè non est suspicari tantæ Virgini fuisse negatum, per quam omnis mortalitas emersit ad vitam.* Quod autem nonnulli sancti, peccatores, imò etiam Ethnicos Idolorum cultores ab inferis reuocarint, testes sunt locupletissimi varij Patres. Testis est D. Ambros. de serm. 90. & D. Maximus ser. 2. qui narrant à S. Agnete suscitatum à mortuis iuuenem Idololatrum Præsidis Filium, quem Diabolus occiderat, quia furens libidine S. illam Virginem opprimere attentauit. Testis est Gregor. Magnus libr. 1. Dialog. cap. 12. vbi scribit à S. Seuero excitatum virum quendam pessimum, qui à Dæmonibus ad Infernum deducebatur. Testis est Egesippus lib. 3. cap. 2. qui ait ab Apostolorum Principe excitatum à morte virum quendam Ethnicum affinem Cæsaris.

38. Quid de Maurilio Andegauēsi Episcopo dicam? Cui cum Infans baptizandus esset oblatus, & ipse expectare tantisper patrinos iussisset donec Missæ absolueretur sacrificium, & interea puer esset mortuus, suæ id negligentię adscribens vsque adeo doluit, vt relictâ Ecclesia nauim conscendens clam effugeret. Forte Sanctuarij claues secum tulerat, quibus de manu in mare elapsis, existimauit eo indicio se prorsus Episcopatu indignum.
Atque inde iam proposuit nunquam se ad Episcopatum suum reuersurum, nisi inuentas, quis ad se pertulisset.
Transmisso mari, veste sæculari indutus cuidam Principi operam seruilem locauit, aliter eius factus. Septennio sic peracto à Clericis inuentus, & cognitus est. mox claues quas capto in itinere, & exenterato pisce reperere illi offerunt. quibus visis intellexit Dei esse voluntatē, vt ad suam sedem reuerteretur. Vbi redijt illico ad tumbam defuncti Infantis illius absque baptismo aduolauit; orationeque ad DEVM facta eum vitæ restituit, deque inferno Superiori inaudito prodigio reuocauit, vt testatur Marcus Marulus Vrbis Spalatensis illustre decus lib. 4. cap. 10. de Institut. bene viu.

39. Quid denique de S. Francisco Xauerio Indiarum Apostolo dicam? vt alios, quam plurimos omittam.
Hic igitur Cangexime in Iaponia Puellam Ethnicam iam vita functam, cuius animam Dæmones iam deducturi erāt ad Infernum, ad vitam reuocauit.
Quam vti scribit Tursell. libr. 4. cap. 3. vbi parens rediuiuam conspexit, manantibus gaudio lacrymis vix oculis suis credens cum sciscitatus esset ex ipsa, qui tandem redijsset ad vitam, audiuit, sibi vitâ functæ teterrimos satellites præsto fuisse, qui protinus correptam deturbatum irent ad horrenda ignibus loca, cæterum repente duos egregios ad fuisse viros, quorum beneficio ex satellitum manibus erepta extiterit à mortuis. Mox parens grates Xauerio acturus ad illum deducit puellam, quæ Franciscum comitemq; eius Ferdinandum intuita primo obstupuit, tum ad Patrem conuersa succlamat: *En pater hi ipsi sunt, qui me ab Inferis excitarunt, &c.* Tres alios Ethnicos idem Xauerius à portis Orci suis precibus reduxisse, in Bulla ipsius Canonizationis memoratur. Ex quibus vnicum retulisse sufficiat totidem Summi Pontificis verbis: *Apud Comorinum Promontorium cum in quadam Ecclesia seruum Dei infidelibus concionaretur, ac propter duritiam cordis eorum nihil proficeret, facta oratione iussit sepulchrum, in quo pridie defunctus tumulatus fuerat, aperiri, ac populo significans ad comprobandam Christianę fidei veritatem, mortuum illum Dei voluntate rursum victurum, linteo quo cadauer inuolutum erat, rescisso, ac rursus precibus ad DEVM fusis, mortuo vt viueret, imperauerat, qui statim, stupentibus omnibus, surrexerat viuus.*
Quo tam insigni miraculo commoti, qui aderant, tum alij multi crediderunt in DEVM.

S. Xauerius in Iaponiam mortuam puellam Ethnicam ad vitam reducit.

Idem S. Xauerius è sepulchro mortuum suscitat.

40. Imò addendum insuper censeo B. Virginem posse animam ex Inferno, finali nondum accepta condemnationis sententia, eripere. Si enim S. Gregorius potuit animam Traiani impijssimi Idololatræ Martyrumque crudelissimum persecutorem, ab Inferis reuocare, quanto magis poterit omnipotentis Dei Mater potentissima?
Quod autem id factum reuera fuerit, Christus ipse S. Brigittæ lib. 4. Reuelat. c. 13. reuelauit, vbi ita loquitur:
Quicumque offert pro anima alterius vnum Pater noster, acceptius est Deo pondere magno auri, sicut patuit in illo bono Gregorio, qui oratione sua

etiam infidelem Cæsarem eleuauit ad altiorem gradum. Ad quæ verba legenda omnino sat prolixa Annotatio, qua ostenditur rei huius probabilitas, ex D. Thoma, Richardo, Alphonso Ciaconio, Petri, & Ioannis Diaconorum S. Gregorij, Sixto Senensi, Nauarro, Hieronymo Menglio Minorita, Sigisberto Historico, & alijs, qui censent Traianum non fuisse absolutè damnatum, sed solum in Inferno pusitum, secundum eius præsentia demerita, & suspensam fuisse damnationis sententiam ob præuisas S. Gregorij preces, quas erat pro eius anima persoluturus.

41. Eadem sententia probatur auctoritate S. Ioannis Damasceni serm. de defunctis his verbis. *Cæterum hic, & aliarum historiarum meminisse operæ precium fuerit. Gregorius itaque qui Dialogas à nostris dicitur veteris Romæ Episcopus, Vir, quod testantur omnes sacrarum disciplinarum intelligentia celebris, cui etiam, vt fertur, sacra facienti cælestis Angelus se socium addidit simul sacrificans, eum per forum Traiani lapidibus stratum iter faceret, validas preces ad misericordem, animabusque propitium Dominum habuit, vt Traiano Regi peccata dimitterentur. Et confestim vox diuinitus allata, audita est in hunc modum dicens: Preces tuas audiui, & veniam Traiano do: tu verò deinceps pro impio hostiam mihi ne offeras. Testantur autem oriens, & occidens totus miraculum hoc germanum, & irrefutabile.* Quod testimonium aliaque hac de re complura expendens præclarè Salmeron Tom. 4. Disp. 27. discussisque varijs variorum obiectionibus, ac difficultatibus tandem sic concludit: *Certè hac tanta tamque insolita exaudiendi ratione detexit Dominus thesauros bonitatis, & charitatis suæ, & perfectam Gregorij charitatem toti mundo patefecit, atque illustrem, & spectabilem reddidit, quanta etiam sit vis, & energia orationis insi de effusæ, ad omnia etiam, quæ impossibilia videntur, aut propter naturam, aut leges ab omnipotente Deo inditas, nobis indicare voluit.*

De salute Sansonis, Salomonis Origenis, & Traiani B Metildis non fuit certificata.

42. Quæ Damasceni auctoritas rem mihi omnino certam faceret, nisi apud S. Metildem libr. 5. Spiritualis Gratiæ cap. 6. legissem Sacerdotem quendam consuluisse hanc S. Virginem, in quo statu anima Sansonis, Salomonis, Origenis, & Traiani foret? Quæ mox ad Sponsum tanquam ad Oraculum recurrit, & huiusmodi accepit responsum: *Quidnam mea pietas cum anima Sampsonis executa fuerit, volo esse occultum, vt homines magis timeant de hostibus vindictam sumere. Quid etiam mea misericordia de anima Salomonis statuerit, volo homines latere, vt tanto magis, à peccatis carnalibus coerceantur. Quid vero benignitas mea circa animam Origenis egerit, volo vt ignoretur, vt nemo de sua confisus doctrina intimescat. Quid denique liberalitas mea de anima Traiani determinauerit, nolo sciri ab hominibus, vt hoc ipso fides Catholica magis exaltetur, quia licet hic omnibus virtutibus fuit exornatus, christiana tamen fide caruit, ac baptismate.* De eius virtutibus consulendus Plinius in Panegyrico ipsius.

43. Sed quid de Platone dicemus? refert Anastasius Antiochenus in suo Itinerario, Christo Domino ad Inferos post mortem suam descendente, Philosophum hunc inde extractum esse, quam historiam non solùm refert, sed etiam approbare videtur Nicetas interpres Nazianz. orat. 2. de Pasch. monens ne semper existimemus esse pœnitentiam in Inferno; *semel enim hoc contingit*, inquit, *cùm Christus descendit ad Inferos*. Idem Damascenus refert orationibus B. Theclæ Protomartyris, Falconillam Gentilem fœminam Idolorum cultricem ab Inferis reuocatam, cui etiam historiæ subscribit iam memoratus Salmeron. Quod si igitur aliqui Sancti Dei amici animas ab ipsis Inferis, nondum finaliter condemnatas, reuocarunt, cur priuilegium hoc ipsi Dei Matri potentissimæ negandum erit? Hoc intelligere visus est S. Eprem Syrus in Lament. B.V. dum eam ardentissimo affectu sic alloquitur. *O' Sacratissima desperantium spes, & damnatorum patrocinatrix!* Hoc idem voluisse visus est S. Georg. Nicom. Episcopus orat. de Præsent. B. V. *Nihil tuæ resistit potentiæ, nil tuis viribus repugnat, omnia cedunt tuo iussui, omnia tuo obediunt imperio, omnia tuæ deseruiunt potestati. Habes vires insuperabiles, robur inexpugnabile.* Quæ locutiones generales cùm sint, & nil excludant, facile nobis persuadebimus, viribus, robori, potentiæque Virginis, ne ipsas quidem portas Inferi, vt olim Lyræ illi Orphei celeberrimæ, resistere aut præualere posse, quin omnipotentiâ eiusdem superentur. Præclarè enim S. Ansel. de excell. B. V. c. 12. *Te DEVS sic exaltauit, & omnia tibi secum possibilia esse donauit.*

Anastasius Antiochenus censuit Platonem à Christo ad Inferos descendente, liberatum.

Falconilla Gentilis B. Theclæ precibus ab Inferis reuocata.

B.V. Sacratissima desperantium spes, & damnatorum Patrocinatrix.

Nihil potentiæ B.V. resistit.

44. Hæc

44. Hęc Virgo nimirum est signum illud ac Miraculum cælis Inferisque abstupescendum; quod animas ab ipsis Orci vnguibus, faucibusque ereptas in cælum subuehat. Est inquam Signum illud, de quo Dominus ad Achaz loquebatur Isa. 7. *Pete tibi signum à Domino Deo tuo in profundum Inferni, siue in excelsum supra*. Signum siquidem hoc Virgineum sicut magnæ gloriæ, ac Maiestatis in excelsum supra extitit, cum eam vidit Ioannes Aquila illa volans, velut signum magnum ac Miraculum apparens in cælo, amictam Sole, Lunam habentem sub pedibus, & in capite eius Coronam stellarum duodecim, vniuersitatem quandam peccatorum nimirum, ad DEVM eius precibus conuersorum: Sic magnæ clementiæ, pietatisque nobis signum se esse ostendit, cum sibi deuoti clientuli animam de Inferorum profundo, ante finalem sententiam, velut quandam Euridicem reuocat, corporique reunitam ad salutarem pro sceleribus pœnitentiam, agendam, in hanc vitam reducit, tandemque beatitudinis æternæ compotem efficit.

45. O'admirandam, ò Diuinam planè Virgineæ huius Lyræ cælestis Orphei, siue in permouendis, attrahendisque, saxis ipsis, ferisque magis duris, ac efferatis ad pœnitentiam peccatoribus, siue in eisdem ab ipsis Tartarei Cerberi faucibus reuocandis vim, ac energiam! O'quàm verè ipsa Virgo huius tam diuinæ sibi à Deo inditæ facultatis probè conscia dixit apud Salomonem Prou. 8. v.35. *Qui me inuenerit, inueniet vitam, & hauriet Salutem à Domino*. Seu vt legit Hebræus: *Inueniens me, inueniet vitas*. Seu vt legunt 70. Interpp. *Egressiones meæ egressiones vitæ*, quia videlicet cum Virgo ad nos iuuandos, quasi è cælis egreditur, non egreditur aliam ob causam, quam vt nobis vitam siue corporis, siue animi, sempiternam illam beatitudinem nimirum, siue statum illum omnium bonorum aggregatione perfectum, in mortis articulo concedat. Reuera enim vt ait Sapiens Idiota:

Qui B.V. inuenit, inuenit vitas Spiritualem, & corporalem simul, etiam æternam.

Inuenta Maria, inuenitur omne bonum, ac per consequens vita corporalis, vita Spiritualis ad rectæ rationis normam Deique leges conformata, vita denique *æuiterna in clara illa Diuinæ essentiæ*, Trinitatisque augustissimæ visione cōsistens; quia clientulos suos efficacis gratiæ auxilijs impetratis, vel à peccatis præseruat, ne labantur, vel lapsos, & in interitum ruentes erigit; vel demùm iam vita functos in qua Infernalium hostium potestatem redactos, & Orci quasi Barathro absorptos, infinitâ quadam omnipotentia eripit, & à peccatorum maculis exomologesi sacra, emundatos ad faciem Diuinæ Maiestatis contemplandam in cælos introducit.

46. Vnde & Mitraton, hoc est Princeps facierum dicitur; quod ipsa prima ac Princeps super omnes Angelicas Hierarchias omnesque reliquos Sanctorum ordines vultui Dei semper assistens, clientulos suos ad beatissimam illam Patris, Filij ac Spiritus S. contemplandam faciem, qua vera beatitudo ac felicitas nostra continetur, libertate, felicitateque admirabili introducat. Vnde magnus ille Germanię Apostolus Petrus Carisius li. 1. de Deipara capit. 1. de mysterioso hoc ipsius nomine sic loquitur: *Hebræi inter arcana sua celeberrimum ducunt, vnam inter creaturas longè perfectissimam esse, ipsi Mitraton, hoc est, Principem facierum appellant, quia semper stat ante faciem summi Imperatoris, & ius habeat ad ipsius præsentiam benemeritos introducendi. Animaduersum est autem ab eruditis Mariæ Nomen cum illo Mitraton haud perperam conuenire, cùm numerus, & literis collectis respondeat, & supputanti summam efficiat 999. id est nongentorum nonaginta nouem*. Hæc Canisius. Qui numerus cùm summæ sit perfectionis, quod nouenarius ter in seternarium augustissimam Triadem denotantem contineat; & triplicatus ille nouenarius nouem Angelorum choros in tres Hierarchias ad honorem Sanctissimæ Trinitatis distributos, vt obseruauit S. Dionys. de cæl. Hier. c. 6. nobis præseferat. Quæ omnia declarare videntur Deiparam Virginem in se veluti speculo Diuinam Maiestatem eiusque augustissimas personas, cum attributis Potentiæ, Sapientiæ, ac Bonitatis, omnesque beatarum mentium in tres Hierarchias distributarum perfectiones repræsentare, dignamque esse proinde quæ Princeps super omnes creaturas etiam Angelicas constituta, ad faciem tantæ Maiestatis contemplandam mortales introducat: *faciatque nos haurire*, vt ipsa loquitur, *salutem à Domino*. Seu vt vertit Hebr.

B.V. Mitratō i. Princeps facierum quare dicta.

B.V. suos clientulos ad Dei faciem in cælis contemplandam introducit.

Et

Et educet voluntatem ſiue beneuolentiam à Domino. Siue, vt Pagninus : *Et educet, quod voluerit à Domino*. Seu vt Chaldæus. *Et habebit beneplacitum à facie Dei*. Seu denique vt 70. vertere. *Et præparatur voluntas à Domino*. Hauriet, inquam, fidelis Deiparæ clientulus ſalutem à Domino, quia poſt hanc vitam, eius fretus auxilio, in cælos euolabit, ibique hauriet de fonte aquæ vitæ æternæ, vbi inebriantur beati ab vbertate, domus Dei, & torrente voluptatis potantur. Ibi Virgo hæc beatiſſima educet volũtatem ac beneuolentiam à Domino, qua velut filios complectetur, quod in Matrem ſuam beneuoli ipſi quoque extiterint. Ibi educet Virgo noſtra quod voluerit à Domino, quia eſt Regina cælorum, accedetque ad Filium *non rogans, ſed imperans, vt Domina, non Ancilla*, quẽadmodum loquitur B. Damianus. Ibi habebit beneplacitum à facie Dei, quia omnibus eius petitionibus annuet Filius, & pro arbitrio ſuo ad diuinam faciem contemplandam fideles ſibi ſeruulos introducet. Ibi denique præparabitur voluntas à Domino, nẽpe interceſſione eiuſdem Matris Sanctiſſimæ, vt quemadmodum ipſa in hoc ſæculo præuenientem nobis impetrabat gratiam illuminãtem intellectum, mouentem affectum ad boni proſecutionem, ita in futura vita eaſdem potentias ad agnitionem ſummi illius æternique boni eiuſdemque amorem, impetrato abundantiori lumine gloriæ, quod eſt fructus gratiæ, præparabit.

B. V. motus præuenientis gratiæ in nobis ſuis precibus excitat.

Quare motus præuenientis gratiæ, quos in nobis identidem experimur non aliter quam ſuauiſſimos huius Lyræ Virgineæ concentus nos acceptare conuenit, quibus ipſa nos ad bonum operandum intellectum illuminando, affectum inflammando præuenire pro innata ſibi charitate conſueuit. *Ipſa* enim, vt ait Salomon Sap. 6. *præoccupat, qui ſe concupiſcunt*. Atque ita, quod nos præuenienti gratia ſua, Diuina dignetur Bonitas, Mariæ vtplurimum debemus, quia illa nobis ſuis patrocinijs illam impetrat. Illa ſaxea corda, illa efferatas indomitaſque voluntates noſtras velut Orphei Lyra ad ſe ſuauiter pertrahit, illa brutos ac belluinos animi noſtri motus cicurat, ac manſuefacit. Benignum hunc Virginis in voluntatibus noſtris præuenien-dis, intellexit affectum Concilium Baſil. ſeſſ. 43. cum ait: *In cuius commemoratione, qui tribulati ſunt, Mariam implorant; quæ gaudiorum huiuſmodi memor, vt ſperandum eſt, non ſolùm ſupplicantes exaudiet, ſed ſicut ſua clementia conſueuit, etiam ſupplicare volentium preces præueniet*.

B. V ſupplicare volentiũ preces præuenit.

47. Caueamus ne ad Lyræ huius ſuauiſſimos concentus obſurdeſcamus, eoſque pro nihilo habeamus, alioqui duriores ſaxis, feris immaniores, truncis inſenſibiliores, imò tantæ tamque effuſæ benignitatis huiuſcé Virginis contemptores, eiuſque Maieſtatis, imò & conſcientiæ noſtræ læſæ crimen incurriſſe cenſebimur, ipſamet atteſtante. Prouer. 8. 36. Qui autem in me peccauerit lædet animam ſuam. Seu vt legit Hebr. *Peccans in me iniurius eſt animæ ſuæ*. Pagninus: *Spoliat animam ſuam*. Caietan. *Torquebit animam ſuam*. Chaldæus: *Diſperdet animam ſuam*. Septuaginta Interpp. *Impiè agunt in ſuas ipſorum animas*. Verè enim quicunque ſanctas eius inſpirationes, ipſius conſilia ad vitam rectè inſtituendam, legeſque ipſius ſodalitiorum velut quoſdam Lyræ huius cæleſtis concentus negligunt, qui denique per ſummum nefas eius Nomen blaſphemant, eiuſque honori detrahunt, lædunt animam ſuam, peccati ſcilicet vulnere, quod omnino mortiferum eſt, ſi quidem ipſius Dei Filij digniſſimam Parentem, quam ipſemet tantopere honorauit, vt ipſi ſubditus eſſe, eamque ſuper omnem creaturam exaltare non ſit dedignatus, contemnit. Lædit inquam animam ſuam, eamque diuinâ ſpoliat gratia, quod ſpolium neceſſario lethalis peccati vulnus conſequitur, vti & tortura animæ. Incredibile enim eſt dictu quantis conſcientiæ doloribus ac cruciatibus torqueantur ij, qui Deum eiuſque Matrem ſuis ſceleribus offendunt. Vnde præclarè M. Tullius 2. de Finibus, *ſtultos malorum conſcientia torqueri*, & lib. 3. de Natiu. deorum: *Conſcientiam graue pondus eſſe*. Et Iſidorus denique lib. 2. ſolit. *Nullam pœnam grauiorem pœnâ conſcientiæ aſſeuerauit*. Verè vt paucis tandem multa complectar impijſſimi huiuſmodi Deiparæ contemptores: *Impiè agunt in ſuas ipſorum animas*. Quemadmodum enim ij, qui in Virginem pij, ac deuoti ſunt, pij quoque in ſuas animas, quas multiplici in hac vita gratiâ, omniumque virtutum genere,

Pœnæ eorum qui offendũt B. V.

Conſcientiæ ſtimuli quam graues.

Pii in B. V. ſunt etiã pij in animas ſuas.

re, ac tandem in altera æterna exornăt gloria: ita contra in eandem Virginem impij, impij etiam in ſuam animam, dum eam tantis bonis, quæ Virgo ſuis amatoribus communicare conſueuit priuant, cenſendi ſunt.

48. Veriſſimè enim eſt illud quod ipſa Virgo ſupradictis omnibus attexit: *Omnes, qui oderunt me, diligunt mortem*, tam corporis videlicet, quam animæ, quæ prima mors dicitur, imò, & illam ſecundam, quæ eſt extremum malorum omnium, quod homini contingere vnquam poteſt. Offenſo enim Deo, eiuſque Matre abſque ipſius reconciliatione, diuinæque gratiæ recuperatione, quid eſt obſecro, quam à morte prima properare ad ſecundam, quæ eſt damnatio ſempiterna? A qua vtique omnes, qui mundum carnemque vicerint, ac triumpharint, vſque ad exitum ex hac vita, non lædentur, vt teſtatur Ioã. Apoc. 2. *Qui vicerit*, inquiens, *non lædetur à morte ſecunda*. Sed miſſis his, qui ſunt vel in Virginem blaſphemi, ac iniurij, vt Neſtorij, Conſtantini, Copronymi, Heluidij, Oluini, Lutheri, aliaque huiuſmodi monſtra, qui tam nefanda, ore Tartareo in illam euomuerunt, peccare quoque in Virginem dicuntur illi, qui ad ipſius implorandum auxilium patrociniumque fiducialiter non accurrunt, qui illam non rogant, qui eius preces non expoſcunt.

Nam optimè dixit Doctor Seraphicus in ſpeculo. *Non ſolùm in te peccant ò Domina, qui tibi iniuriam irrogant, ſed etiam, qui te non rogant?* Certiſſimum enim huiuſmodi homines diu abſque tutela patrocinioque Deiparæ, in arrepta virtutis diuiniq; obſequij ſemita abſque mortali peccato perſeuerare non poſſe: quia ſicut impoſſibile eſt vt quis aſſiduus, diligenſque cultor Deiparæ, vt ſupra diximus, æternum pereat, ita quoque moraliter loquendo impoſſibile quaſi eſt, vt patrocinij eius expers diutius in Dei gratia eiuſque ſeruitio perſeueret, & ſaluus fiat. Vnde B. Franciſcus Borgias olim Dux Gandiæ, dum Prouincialis officio fungeretur, viſitans Nouitiatum cuiuſdam Prouinciæ, cum quæſijſſet, Tyrones quoſnam quiſque ex illis patronos inter ſanctos ſibi delegiſſet? Cum aliquos patrocinium Deiparæ neglexiſſe intellexiſſet, conuerſus ad illorum Magiſtrum, eos ipſi ſedulo commendauit, metuens ne in Dei famulatu non eſſent perſeueraturi; & ſanè prædictioni reſpondit euentus. Nulli enim ex illis, vtpotè adulterinæ plantationes, quas Pater cæleſtis minimè plantarat, radices altas dedere, ſed mox eradicati ſunt. Nimirum ex illis electis non erant de quibus Virgini præcepit omnium Creator, vt in eorum cordibus mitteret radices.

Peccant in Virginē, qui eam non rogant, nec eius patrocinium expoſcunt.

Sine patrocinio B. V. diu aliquis ſine peccato mortali, aut in diuino obſequio viuere nequit.

Quare Deiparam alloquens S. Bonau. 12. Pſal. ſcitè dixit: *Quem vis ipſa, ſaluus erit, & à quo auertis faciem tuam vadit in interitum*. Idem rurſus; *Qui dignè coluerit illam iuſtificabitur, & qui neglexerit illam, morietur in peccatis ſuis*. Denique Pſalm. 75. expertus idem Sanctus optimos dulciſſimoſque Virginei huiuſcé cultus fructus, palam de illius benignitate, eſt gloriatus: *Adiutorio ſancto ipſius euaſi pericula mortis, & de manu crudelis ſum ereptus. Gratias Deo tibique Mater pia pro omnibus, quæ aſſecutus ſum à pietate, & miſericordia tua*.

Quē vult B. V. ipſe ſaluus erit, à quo vero faciem auertit vadit in interitum.

S. Bona. fatetur ſe auxilio B V. euaſiſſe pericula mortis.

49. Quæ cùm ita ſe habeant, iure vnuſquiſque noſtrum ſuauiſſimas huius Virginis ſacratiſſimæ inſpirationes, velut harmonicos Othryſiæ Lyræ concẽtus, quibus ſaxa ipſa emollita, efferatæ belluæ manſuefactæ ſunt, audire debet; quo perdomitis, eius gratiæ beneficio, brutis animi affectionibus, alijſque humanæ vitæ vitijs, quæ nos ad ſempiternam mortem deducunt, ab ipſis Orci faucibus, anima noſtra velut altera Euridice reuocetur. Verè igitur Deipara, ſuauiſſima dici poteſt peccatorum, vti iam diximus, Lyra ac cithara, quâ ſaxeum pectus noſtrum emollitur, quâ ferini rebellanteſque animi noſtri motus cicurantur, quâ denique in huius vitæ miſeriis incredibili gaudio, lætitiâque perfundimur.

B.V. Organū lætitiæ.

50. Quapropter B. Andreas Crétenſ. Epiſt. ſerm. de Annunc. ſic Deiparam ſalutare, non dubitauit: *Salue lætitiæ Organum, per quod delicti noſtri condemnatio expiata, ac veri gaudij plena facta eſt compenſatio*. Eodem ſermone pro affectu ſuo in Virginem pijſſimo eam ſic ſalutauit: *Salua ſis immenſi gaudij Genitrix*. Eandem ob cauſam tertiam illam filiam Iobi Deiparam repræſentãtem, S. Gregorius magnus à Cornu tibiæ muſico inſtrumento denominauit, aitque eandem etiam tertium hominum ordinem regnantem in cælis denotare lib. 35. Moral. cap. 13. *Quia verò*, inquit ille, *tertio ordine, eſt humanum genus etiam*

B.V. immenſi gaudij Genitrix.

B. V Cornu tibiæ dicta quod lætitiā in nobis pariat.

carnis resurrectione renouatum, in illo concentu æternę laudis assumitur tertia filia, quæ Cornustibij vocatur. Quid enim per Cornustibij nisi lætantium concentus exprimitur? Ibi enim veraciter impletur illud. Cantate Domino canticum nouum: Ibi à nobis Conditor noster laudum suarum veraces cantus recipit, qui humanum genus condendo Diem redimendo Casiam, & assumendo Cornustibij fecit. Qui enim lux fuimus conditi, & nunc sumus Casia redempti, erimus quandoque Cornustibij in exultatione æternę laudis assumpti.

B.V. omnium lætantium habitatio, & omnis lætitiæ causæ.

Hinc crediderim Deiparam à S. Damasceno orat. 2. de Dormit. B. V. *Omnium lætantium habitationem, & omnis lętitię causam appellatam:* Hinc B. Albertus Magn. Tract. super Miss. ait esse Virginem illā Ciuitatem Dei, de qua gloriosa dicta sunt, lætantium insuper omnium habitationem: *Dicitur*, inquiens, *Beatissima V. plena hominibus lætantibus. Ipsa enim continet, seruat, & ambit, intra se esse lętitię, omniumque hominum affectum trahit ad se, ac denique omnium desiderium quietat in se. Vnde ipsa est lętantium quoddam speciale Regnum cælorum.* Idem Albertus eodem Tractatu: *Beatissima Virgo*, inquit, *fuit omnibus comprehensoribus ac viatoribus causa gaudij ac lætitię:*

B.V. omnium hominum affectum ad se trahit, & omnium desiderium quietat in se.

Hinc Sara in eius figura dicit: *Risum fecit mihi Dominus, & omnis, qui audierit ridebit mihi. Quasi dicat: Gaudium principaliter pertinet ad me, alijs autem ex consequenti, & per me. Eidem Virgini canitur in figura Judithę: Tu lętitia Israel Iud. 14. Quod si Isaias cap. 9. duplici ex causa in diebus Messiæ lętitiam orituram hominibus affirmauit, ex fructuum nimirum vbertate ac victoria:*

B.V. speciale est lætātium Regnum cælorum.

B.V. Lætitia Israel.

Lętabuntur coram te, sicut, qui lętantur in messe, sicut exultant victores captâ præda, summâ certè, ac superfluenti perfrui lætitia debuit Deipara beatissima, eamque in ceteros deriuare; tùm quia benedictum illum ventris sui fructum, frumentum illud electorum portauit, ratione cuius eius venter effectus est aceruus tritici vallatus lilijs. Tùm, quia de hoste Tartareo in ipso instanti conceptionis victoriam reportauit, eiusque spolia diripuit, dum ex faucibus Leuiathan mundum eripuit. Sic fere Albertus.

51. Agnouit dulcisonam plenamque lætitiæ spiritualis ac gaudij esse Lyram Virginem nostram idem S. Ioannes Damascenus in Hymn. Ecclesiasticis, dum eam sic salutauit:

B.V. est intemerata omnium lętitia.

Salue fons perennis fluenti,
Salue Paradisi delicię,
Salue Turris fidelium,
Salue intemerata
Omnium lætitia.

Agnouit, & ora. 1. de eiusdem dormit. dum eius vel suauissimam memoriam miris solatijs animos mortalium reficere asseuerauit: *Sufficit*, inquiens, *ijs certè, qui tui memoriam piè vsurpant pretiosissimum memoriæ tuæ donum, quippe, quæ eiusmodi lætitiam pariat, quam nullus eripere possit. Quanam enim voluptate, quibus bonis non impletur, qui mentem suam sanctissimę memoriæ tuæ promptuarium efficit?*

Matris memoria huiusmodi lætitiā parit, quam nullus eripere potest.

Audisse suauem huius Lyræ Virgineæ melodiam visus est Seraphicus Bonauentura Psalm. 59. dum eius abreptus suauitate sic eam est allocutus: *Tu męstis exultationem infundis, & mętentibus lętitiam & dulcorem. Lętifica nos dulcifluo sono oris tui, & liquore tuo roseo perfunde corda nostra.* Et Psalm. 34. *Anima mea in te lætabitur, tuisque beneficijs deuotus exultabo. Gratiâ, & dulcedine tua pleni sunt cæli, & terra. Curramus ergo charissimi nobilemque hanc, & dulcifluam Virginem salutemus, vt in eius dulcedinis gremio conquiescamus.*

Miris bonis impletur is, qui mentem suam memoriæ Virgineę promptuarium efficit.

52. Audisse denique Lyræ huius dulcissimos modulos visus est Martinus de Magistris Theologus, qui in Paraph. super Salue Reg. Deiparam cum Ecclesia vitam Dulcedinemque salutans, eius absorptus spiritualibus delicijs exclamauit: *O' suauitas nostra! O' sanctissima collachrymantium dulcedo! Tu dulcedo nostra cum languorem dissipas. Tu dulcedo cum imbecille senium discutis. Tu dulcedo cum aridis nobis virorem instillas. Tu dulcedo cum aduersos sanctitudini conatus cohibes. Tu dulcedo cum desideria nostra certa ratione metiris. Tu dulcedo cum sublato suauitatis labore, quicquid agimus mirâ iucunditate respergis.* Quare iure merito de huius Diuinæ Lyræ vocibus, ac modulis canere ac concludere possumus cum Papinio statio;

B.V. Mira dulcedo.

Hyblæis, vox mixta fauis cui sibila serpens
Poneret, & sęuę vellent seruire nouercę.

Et cum Claudiano;

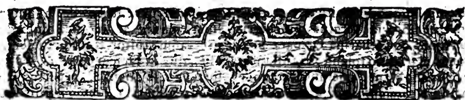
Vel quis non sitiens sermonis mella polliti
Deserat Orpheos blandâ testudine cantus.

53. Suauissimam hâc Virginis vocem, ac melodiam degustauit Religiosus ille ipsius studiosissimus, de quo Cæsarius lib. 7. c. 22. Hic cùm assiduus in Virginis esset obsequio, aliquam eius visitationem expetijt; nocte igitur concubiâ ingreditur pomarium, sublatisque in cælum oculis ardenti desiderio sola-

solatium aliquod spirituale expectat, cum ecce tibi duæ Virgines pulcherrimæ Agnes, & Catharina Deiparæ prodromæ, clarissimo splendore radiantes de cælis aduolant, queruntque amicè singulæ: *Numquid non desideras audire cãtum meum?* Cùm ille annuisset, adeò suauiter vicissim modulatæ sunt, vt summopere fuerit recreatus. Tandem beatorum Spirituum stipata choris ipsa misericordiæ Mater aduenit, blandaque voce suum clientem compellauit: *O frater charissime, si placuerit, deuotissimum tuum famulatum dulci melodiâ compensabo.* Præcinente itaque Virgine melos suauissimum, mox frater ille, cantus prelibatâ duntaxat modicâ dulcedine, in ectasim rapitur, totusque à sensibus alienatus in faciem corruit. Die postera sic à se alienatus repertus à fratribus, Abbati fauores Virginis recensere compellitur. Ipse verò tanti memor beneficij, maiori sedulitate Deiparæ, vti par erat, reliquo vitæ tempore deseruiuit, mœroresque in hac lacrymarum valle passim occurrentes, Matris misericordiæ liquidissimis solatijs, velut cælestis Lyræ concentibus, totius vitæ decursu suauissimè temperauit.

B.V. suauitate cantus deuotum suum clientulum recreat.

DISCVRSVS XVII.

Quod signum Aesculapij B. V. Deipara repræsentet, quod in curandis hominum morbis omnem ipsius artem superauerit.

1.

INter reliquos medicæ artis peritos fertur extitisse apud antiquos Aesculapius Epidauro oriundus, qui eam ob causam, & inter Diuos relatus, & inter celebriora cæli sydera computatus, constellationem, figuramque efficit hominis serpentem manu gestantis, quod in sanando, ab Inferisque reuocãdo Hyppolito, ei serpens herbam ore portans occurrerit, qua ille mox vsus iuueni vitam restituit. Fabulantur hunc Poetæ, Apollinis Medicinæ peritissimi, fuisse filium. Vnde cum Romæ contagiosa lues aliquando grassaretur, Senatusque Delphici Oraculum consuluisset Apollinis, quidnam facto opus, vt vrbs ab extremo interitu vindicaretur, suasit ille suum, Epidauro aduocandum Filium Aesculapium, qui mox vt Romam aduenit, vrbem contagione pestifera liberauit. Rem totam descripsit Ouid. lib. 15. Metam. his versibus.

Aesculapius Hyppolitum quanam ratione ab Inferis reuocauit.

Roma lue contagiosa infecta per Aesculapiũ sanata.

Dira lues quondam Latias vitiauerat auras
Pallidaque exangui squallebant corpora morbo.
Funeribus fessi, postquam mortalia cernunt
Tentamenta nihil, nihil artes posse medentum,
Auxilium cæleste petunt, mediamque tenentis
Orbis humum Delphos adeunt Oracula Phœbi,
Vtque salutifera miseris succurrere rebus
Sorte velit, tantæque vrbis mala finiat, orant.
Et locus, & laurus, & quas habet ipse pharetras
Intremuere simul, cortinaque reddidit imo
Hanc adito vocem, pauefactaque corpora mouit:
Quod petis hinc, propiore loco Romane petisses,
Et pete nunc propiore loco; nec Apolline vobis,
Qui minuat luctus opus est, sed Apolline nato;
Ite bonis auibus, prolemque accersite nostram.

Oraculum Apollinis.

Tunc idem Poeta descripta Aesculapij in serpentem metamorphosi, aduentum illius toti vrbi salutarem fuisse concludit:

Hunc sede Latia Pinu Phœbeius anguis
Contulit, & finem, specie cæleste resumpta,
Luctibus imposuit, venitque salutifer vrbi.

2. Insigne huius Aesculapij Templum scribit Strabo lib. 8. fuisse Tetrapoli, quæ ciuitas ab Ionibus, & Caribus habitabatur. Erat fanum illud multitudine ægrotantium, & varijs morbis laborantium plenum, & parietes pictis tabellis vbique tecti, in quibus scripti erant morbi, nominaque eorum, qui se ab illo Deo sanatos fuisse credebant. Quam etiam ob causam, velut grande quodpiam Numen illum adorantes, cælis, inter sydera intulerunt. Vnde M. Tullius lib. 2. de legibus: *Aesculapius*, inquit, *veluti Dij cęteri propter beneficia quæ in genus humanum contulisse dicitur, fuit in Deorum numerum relatus. Sic enim*, inquit, *Diuosollos, qui cælestes semper habiti, colunto, & ollos, quos in cælum merita reuocarint, Herculem, Liberum, Aesculapium.*

Aesculapij insigne Tēplum tetrapoli, in quo plurimi sanabantur infirmi.

3. Huic

Gallus æſculapio ob vigilantiam ſacer.

3. Huic Gallus erat ſacer ob vigilantiam, ac diligentiam. Vnde Socrates in Phœdone apud Platonem, *ſe Gallum debere*; ait; *Aeſculapio Medico, cùm gallus illi mactari conſueuerit*. Eidem dicatus fuit ſerpens ob acrem videndi vim. Vnde ὄφις, ab aſpiciendo dictus.

Item ſerpens ob acrem uidendi vim.

Hinc Horatius:

Cur in amicorum vitijs tam cernis acutum
Quam aut Aquila, aut ſerpens Epidaurius?

Cur Aeſculapius baculum ſerpente inuolutum geſtet?

Eandem ob cauſam ſolis qui videt omnia, Filius exiſtimatus eſt. Denique Aeſculapius baculum ſerpente inuolutum geſtare conſueuerat ideò, quod Medicina ſit humanæ vitæ ſenſim labantis fulcimentum, & anguis multis remedijs conficiendis ſit accommodatus, vt videre eſt in præparatione remedij longè præſtantiſſimi, videlicet Theriacæ. Atque hæc de Aeſculapio dicta ſufficiant.

4. Medici huius porrò tam præſtantis conſtellationem refert longè præſtantiſſime Virgo noſtra, quæ ſicut animarum, ſic, & corporum humanorum, imo totius mundi, efficaciſſima eſt medicina. Ipſa enim eſt Mater illius qui, & animis, & corporibus afferens medicinam aiebat: *Non eſt opus valentibus medicus, ſed male habentibus*.

M. quia peperit totius mundi Medicum animis ſimul, & corporibus mederi nouit.

Vnde S. Auguſt. *Magnus de cælo venit Medicus, quia per totum mundum magnus iacebat ægrotus*. Hinc S. Gregorius Thaumat. ſerm. 3. de Annunc. *Adeſt*, inquit, *per Mariam ægrotantibus Medicus, in tenebris ſedentibus Sol iuſtitiæ*. Hinc Goffridus Cardin. ſerm. 2. de Natiuit. Domini. *Non eſt*, inquit, *amplius miſeris deſperandum de venia, quibus hodie in humana carne naſcitur de Virgine Miſericordia. Hodie de cælo datur medicina mundo, per quam infirmæ, & peccatrices animæ ſanantur, & damnata, factaque deformis peccato, humanæ conditionis Natura in ſtatum priſtinum reformatur*.

M. inſanabilium vulnerũ Medicina.

Hanc ob cauſam S. Germanus Archiepiſcopus Conſtant. orat. de Præſent. B.V. *Eam debilitatis ſuæ potentiam, inſanabilium vulnerum ſuorum medicinam dixit*.

M. eſt Terra de qua nobis prouenit Medicina.

5. Hæc eſt Terra illa de qua Eccli. 38. Altiſſimus de Terra creauit Medicamentum. Quæ verba ponderans Rich. à S. Laur. lib. 1. de laud. B.V. *Altiſſimus*, inquit, *de terra Virgineæ carnis creauit medelam, corpus videlicet Chriſti*. *Hæc medicina de plenitudine Mariæ nobis profluit. Vnde ipſe Chriſtus ait Eccli. 24. Ego fluuius Doryx, quod interpretatur medicamentum generationis, quia ipſe ſanat omnes infirmitates noſtras*. Idem lib. 2. *Ait Deiparam Apothecam medicinæ noſtræ curationis extitiſſe*. lib. 8. vocat eandem *Terram hordei quod eſt naturæ frigidæ; & inde fit potus febricitantibus ad caloris refrigerium, quia infirmantibus per peccatum attulit medicinam*. Paucis interpoſitis appellat *Virginem Terram de qua oriuntur flores, & herbæ, ſpecies aromaticæ, & radices, è quibus conficiuntur medicinæ; De illa ſiquidem nata ſunt membra ſaluatoris, quibus in Paſſione Cruceque contritis humanum genus perſanatum eſt*. Idem Richard. lib. 12. ait *Deiparam eſſe Hortum ſanatiuum, & medicinalem, ratione herbarum, aromatum, ſpecierum, & arborum medicinalium, quæ ibi creſcunt, quarum ſingulæ ſingulas habent virtutes. Viola enim humilitatis, medetur malo ſuperbiæ. Lilium Virginitatis aduſtioni luxuriæ, &c. Sanatiuus eſt denique Hortus hic, quia ex illo natus Chriſtus eſt, qui medicus, & medicina eſt omnis morbi. In horto illo voluptatis lethaliter infectum, & vulneratum eſt genus humanum: contra in horto hoc inuentum eſt noſtræ ſalutis remedium. Dicere ibi videtur Eua: Ego occidam. Reſpondit Maria: Et ego viuere faciam*.

M. Apotheca eſt noſtræ curationis.

B.V. Hortus Medicinalis.

6. Quapropter Hieron. Vida Albæ Epiſc. in Hym. Magnæ Matris Deiparam humano generi, Protoplaſtorum ſcelere, languenti ſalutarem medicinam afferentem Euæ oppoſuit, elegantique celebrauit anthiteſi:

M. quam ſit Euæ contraria.

Qua primùm dias prodiſti in luminis auras,
Luce eadem noſtræ ſpes eſt exorta ſalutis.
Fœmineos lapſus, ignominiaque pudendam
Vlta tui generis, genus ipſum ad ſydera tollis.
Priſca hominum Genitrix, & Matrum maxima Mater
Prima tulit generi triſtis contagia lethi.
Tu Virgo longo poſt tempore prima ſalutem
Felici peperiſti vtero mortalibus ægris.
Illa dedit merſo lacrymas, tu gaudia mũdo.
Illa homini inuenit pœnas, tu præmia; per te
Ianua aperta pijs cæli, quam clauſerat illa
Circumuenta dolis maleſuadi, & fraude Colubri.
Ipſum tu valido victrix pede proteris anguem,
Fruſtra inſultantemque, & ſibila colla mouentem.

Cum nata M. nata nobis eſt ſimul ſpes ſalutis.

7. Hæc Virgo nimirum eſt Nebula illa myſterioſa, quæ feſtinatione ſuâ omni languenti humano generi præ-

B.V. feſtinans Nebula.

sentissimam attulit medicinam. De qua sapiens Eccli. 43. Medicina omnium in festinatione Nebulæ. Audiendus hic iam memoratus Richa. à S. Laur. lib. 12. de laud. Virg. *Per Nebulam istam*, inquit ille, *congruè designari potest Maria. Quæ benè dicitur Nebula, quia à terre is eleuata; quæ festinauit, quando ex fidelis cordis abundantia eructauit verbum illud bonum: Fiat mihi secundum verbum tuum; Perque hoc verbum medicinalem curationem idest Christum, qui languores nostros portauit.* Isa. 53. *nobis contulit.* Exemplo quoque suo medicinam cõseruatiuam nobis præbuit, quia eius imitatio gratiam conseruat, & accumulat.

8. Non dissimiliter locum illum exposuit Cæsarius lib. 7. ca. 25. vbi cum recensuisset quâ ratione Adamo Monacho Cœnobij Luchensis tetra purulentaque capitis scabiæ laboranti Deipara medicamen præscripserit, eumque sanctissimarum suarum manuum attactu omni capitis dolore, quo vexari consueuerat, liberauit, tandem hæc addit in persona Apollonij: *Vt video medicina Beatæ Virginis nihil efficacius, nihil est salubrius. Nec mirum, ipsa Medicum genuit, ipsa, medicinam generis humani ex se produxit. Vnde scriptum est Gen. 1. Germinet terra herbam virentem secundum genus suum, idest, Maria Christum hominem qui animatum corpus sumens de Virgine nasci dignatus est. Idem expressius in Ecclesiastico: Altissimus de terra creauit medicinam, ex carne scilicet Virginis Mariæ saluatorem, siue salutare, quod medicus, & medicina est. Quid ergo mirum si apud ipsam sunt medicamenta sanitatum, quæ hortus est aromatum?* Ibidem ait in Monte Pessulano eius Templum reperiri, in quo infirmis, præsertim pauperibus ad eius patrocinium confugientibus mox sanitas restituitur. Quare medici tantæ gratiæ inuidentes, hominibus egenis morbo aliquo laborantibus, consiliũque ab ipsis remediumuè postulantibus, ironicè dicere consueuerunt: Ite ad Ecclesiam Sanctæ Mariæ, deferte ei lumen, & recipietis sanitatem. Nec spe sua frustrantur, passi enim à medicis repulsam ad Matrem mundi saluatoris, ac Medici recurrentes, sanantur; Concludit denique: *febricitantes, qui ei ieiunium trium Sabbatorum vouent pristinam consequi sanitatem consueuisse. Ipsumque eius Nomen, & memoriale morbos sanare.*

Medicina B. V. nihil efficacius, nihil salubrius, quia ipsa Medicum genuit.

B. V. in Mõte Pessulano Templum miraculosũ.

Febricitãtes trium Sabbatoru m ieiunium B. V vouentes, sanantur.

Nomen & memoriale Mariæ morbos sanat.

9. Hanc ob causam crediderim eam à D. Ioan. Damasc. orat. 1. de Natiu. *Miraculorum officinam* fuisse appellatam: *Miraculorum item abyssum, fontemque vniuerso orbi medicinam afferentem.* Eandem ob causam orat. 2. de Dormit. Deipar. *Abyssum gratiæ, & pelagus curationum eandem vocitauit.* Eadem oratione testatur, *quod in Virginis ex hac vita transitu morbi fugam capessebant, & Dæmonum cateruæ pellebantur, atque ad subterraneas partes vndique exigebantur. Hic surdis auditus, claudis pedum firmitas restituebatur: Peccatoribus in fide accedentibus syngraphæ lacerabantur.* Ibidem denique per prosopopeiam sepulchrum Virgineum sic loquens introducit: *Nunc me circumdant Angeli, nunc diuina me habitat gratia. Ego euasi officina medicinæ ægrotantibus, ego fons perennis curationum, ego remedium contra Dæmones. Ego Ciuitas refugij omnibus ad me confugientibus.* Hinc B. Andr. Cretensis Epis. orat. 2. de Dorm. Deiparæ agnoscens virtutem in ea eximiam ad perpetranda quæuis miracula, aptè pronunciauit: *Quid enim ex ijs, quæ sunt longè maxima non processit in ea cum maxima virtutis abundantia? Quid verò ex ijs, quæ spectant ad ostendenda miracula non productum est admirabile? adeo vt omnium miraculorum, quæ quomodocumque facta sunt, aut fiunt, esse effectricem in omnium auribus resonet.*

M. Miraculorum Officina & abyssus.

M. Fons vniuerso orbi Medicinam afferens.

In B. V. ex hac vita trãsitu morbi fugabantur.

Miracula in morte B. V. perpetrata.

Sepulchrum B. V. Officina Medicinæ ægrotantibus, & fons perennis curationum.

10. Quid S. Basilium Seleuciæ memorem Archiepiscopum qui orat. 39. quæ est de Annunc. B. V. ait ipsam miraculorum virtute longè sanctos omnes antecellere? *Quis*, inquiens, *magnam Dei Genitricis virtutem non veneretur? Quis quanto eos omnes interuallo post se relinquat, quos diuorum loco habemus, non miretur? Si enim Christus seruis tantam gratiam contulit, vt solo contactu, imo verò sola corporis vmbra ægris præsidium afferre posset, qualem vim aduersus omne morborum genus Virgini Matri collatam fuisse putandum est? an non multo maiorem quam ceteris Christi imperio subiectis? omninò res clara est. Ecquid mirum si sancti cum in viuis etiam nunc degebant, præpotenter operabantur, cum terra quoque non omnem, vita hac mortali iam perfunctorum, vim, & energiam vna cum illis prorsus obruere potuerit? Constat namque saxa illorum corpora ita tegere, vt interim, si eo quo par est modo adeantur, sibi addictos tueri ac cõseruare non desinant. Nam si talibus tantam miracula patrandi virtutem, contulit DEVS, qualem educationis mercedem Parenti donasse, quantisque charismatis, donisque* illam

B. V. miraculorum virtute sanctorũ omnes lõgè antecellit.

M. magna virtus à Filio collata aduersus omne morborum genus.

Virtus morbos persanandi collata B. V. in educationis Christi mercedẽ.

illam exornasse existimandum est? Sic ille.

11. Ob admirabilem hanc in sanandis infirmis virtutem Deiparæ S. Damascenus orat. 1. de Nat. B.V. eam Probaticè Piscinæ, *in cuius porticibus iacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum,* vt S. Ioan. 5. affirmat, comparare non dubitauit, *longeque præstantiorem humano generi varijs morbis languenti, attulisse medicinam. Hæc enim non ministrum Angelum accepit,* vt ipse loquitur, *sed illum magni consilij Angelum, qui tanquam bona pluuia in vellus absque vllo strepitu descendit, atque in omnem naturam morbo laborantem atque ad interitum vergentem, in certam sanitatem, ac vitam senio carentem restituit, ob quam Paralyticus ille tanquam ceruus exilijt.*

B.V. Probatica Piscina morbos Sanans.

12. Neque verò Virginea hæc piscina ad motum aquæ vnum duntaxat infirmum pristinæ reddit sanitati, sed omnes planè quotquot ad eius patrocinium confluunt. Tanta enim eius est latitudo charitatis, vt omnes prorsus amplectatur eisque etiam priusquam inuocetur benefacere studeat: *Omnibus enim hæc pientissima Mater misericordiæ sinum aperit,* vt loquitur S. Bern. *vt de plenitudine eius accipiant vniuersi, captiuus redemptionem, æger curationem, tristis consolationem* Piscinæ huius latitudinem ægros omnes curantis nobis ob oculos proponere visus est S. Amad. Hom. 8. de laud. B.V. postquam enim varia eius spiritualia beneficia, & multiplices animarum languores ab ea arte quadam Diuina persanatos recensuisset, hæc attexit: *Non solùm autem animarum saluti, verum etiam humanorum corporum sanitati pia diligentia prouidet, & medetur. In locis quippè memoriæ sanctitatis eius dicatis, claudis gressum, cæcis visum, surdis auditum, mutis impetrat eloquium, curans omne genus languorum, præbensque innumera beneficia sanitatum. Accedunt ad eius limina rei tundentes pectora, confitentes delicta, & accepta venia læti ad propria reuertuntur. Accedunt etiam mente capti, capite languidi, phrenetici, maniaci, arreptitij, nocturno timore, aliquoque phantasmate, seu certa maligni incursione delusi, qui recepta sospitate, diuini muneris largitatem assequuntur. Accedunt nihilominus qui amaro sunt animo, mœsti, egeni, afflicti, desolati, ære alieno obligati quodque grauissimum est viuentes cum dedecoris nota, respersi. Horum & omnium de quacunque tribulatione clamantium, illa libens preces suscipit, & Nato supplicans omne malum ab eis miseratrix auertit.*

Quam ampla sit Virgineæ Piscinæ latitudo ægros omnes curantis.

Varios morbos B.V. Sanat.

Eiusdem Piscinæ mortales, insanabilesque languores persanantis videre sibi visus est latitudinem Baptista Mant. libr. 1. Parthen. cum varia ipsius in genus humanum collata beneficia commemorans, canebat:

Quot traiecta graui seruauit pectora telo?
Pectora Poeonias, quæ non valuere per artes,
Restitui, nec opis nostræ poscentia quidquam?
Quot famis exhaustos macie vix ęgra trahentes
Membra, datis cælo dapibus miserata reducit
Robur ad antiquum, viresque refundit in artus?

Morbos ope humana incurabiles B.V. Sanat.

Tandem varijs eius benignitatis commemoratis exemplis sic concludit:

Ipsa est aduersis commune in rebus Asylum.

B.V. commune in rebus aduersis Asylum.

13. Tanta est huius, morborum humani generis sapientissimæ Curatricis benignitas, vt suarum etiam sacratissimarum, omnique acceptione dignissimarum manuum attactu languentes curare non dedignetur. Vnde S. Bonau. Ps. 13. sic est modulatus: *Tuo tactu lænissimo sanantur infirmi, tuo odore roseo mortui reuiuiscunt.* Quantam, DEVS bone, ostendit benignitatem Deipara in deuotam illam viduam, de qua scribit Iacobus de Vitriaco Cardin. lib. 2. cap. 3. Cùm enim calentissimis febribus æstuaret visa est Deipara, à B. Maria Ocgniacensi, viduæ illius lectulo assistere, & flabello quodam æstum febrilem temperare. O quam aptè B. Albertus Magnus Tract. super Missus, *Virginem beatissimam: Vmbraculum infirmorum vocitauit!*

B. V. lenissimo tactu sanantur infirmi.

B.V. lectulo cuiusdam viduæ febricitantis assidens æstum flabello temperabat.

15. Tanta est illius in infirmos charitas, vt ipsa quodammodo illorum fieri medicina, pharmacum atque apotheca non dedignetur. Vnde S. Damascenus eam in hunc modum salutare non dubitauit: *Gaude pharmacum, dolorem omni pectore propulsans: Gaude Virgo, per quam mors submouetur, & vita importatur.* Beatus verò Ioannes Geometra Hym. 1. eandem *mœrorum medicinam* nũcupauit. Quare S. Ephrem serm. de laud. B.V. iure eam salutauit: Aue nostra consolatrix, quæ mœrores sedasti, oppressorum molestias lenijsti cunctasque oppressiones sustulisti.

B. V. est pharmacum dolorem ab omni pectore propulsans.

M Mœrorum Medicina.

Ean-

Eandem ob causam aptè pronunciauit supra memoratus Cæsarius cap. 1. *Apud ipsam electuaria sunt confortatiua, vnguenta sanatiua*. Hinc B. Andreas Cretensis Episc. orat. 2. de dormit. Deiparæ inter varia illius encomia pronunciauit: *Hoc est ineffabile, & planè inperscrutabile hominum, quæ ante principium extitit, curationis antidotum. Per hanc data nobis sunt salutis pignora*. Illam enim antequam quidquam vniuersorum conditor faceret à principio, humanarum tàm animi, quàm corporis ægritudinum in mente sua diuina, destinauit curatricem. Quapropter B. Albertus Magnus eodem Tractatu Physicæ ac Medicinæ ait fuisse peritissimam. Idque probat quod in sacris literis fuerit versatissima, in quibus variarum arborum, florum, herbarum, gemmarum, animalium medicinæ deseruientium sit mentio, quarum naturam proprietatesque callere sine dubio debuit Deipara, vti & animæ, cuius cognitionem Aristoteles ad omnia, & maximè ad naturalem scientiam comparandam valere asseruit. Accedit quod ipsa solo verbo curare nouerat morbos omnes tàm animi, quàm corporis, & quidem ad immortalitatem, quod ne quidem Aesculapio concessum fuit. Denique ait idem Albertus nullius Eucratici morbum adeo fuisse incurabilem, qui sciret possetque eum curare. Ex quibus omnibus tandem concludit, eam Medicinæ scientiam habuisse in summo.

B.V. est ineffabile curationis antidotum.

B.V. Medicinæ peritissima.

15. Deuotissimus verò Bernardinus Bustius 4. Par. Mar. serm. 9. probat in Virgine fuisse gratiam sanitatum. Siquidem & Medicum, & Medicinam omnium sanatricem generauit, ac per consequens ipsa quoque cum Filio totum orbem persanauit. Verissimè enim libr. de causis pronunciauit Philosophus: *Quod est causa causæ, est etiam causa causati*. Huius beneficij mundo collati Virgo sibi probe conscia iure dicebat Prou. 8. *Qui me inuenerit, inueniet vitam, & hauriet salutem à Domino*.

B.V. Medicũ & Medicinam omniũ Sanatricem nobis generauit.

16. Quapropter scitè idem Bernardinus Deiparam contulit Horologio Achazi 4. Regum 20. de cuius stirpe erat oritura, in quo cum Sol decem lineis retrocessisset, Ezechias Rex lethali morbo laborans pristinæ restitutus est sanitati. Verè enim cum sempiternus ille iustitiæ Sol Virgineum hoc horologium multiplicibus potentiarum tàm spiritualium quàm corporearum aptissimè inter se concinnatis dispositisque rotis, optimè instructum, omnibusque nouem Angelicorum ordinum, humanæque naturæ perfectionibus ceu lineis exornatum esset ingressus; ac relictis nouem illis rectissimis lineis naturæ Angelicæ, in decima naturæ humanæ, quam assumpserat, paulo minus minoratus ab Angelis, substitisset, orbis vniuersus incurabili illa, scelere protoplastorum contracta infirmitate, liberatus est.

B.V. Horologium Achazi.

18. Ab hoc verè vitali Sole, qui Virginem, velut animatum quoddam, beneque concinnatum Horologium irradiarat, vera vita per hominum peccata iam emortua, deriuata est. Ille nobis, & viuificatrix lux, & viuificans Aesculapius similitudinem peccatricis humanitatis nostræ, ceu serpentium naturam veneno peccati carentem assumendo, extitit. Quam ob causam sapientissimus hic animarum nostrarum Medicus, iure merito se serpenti illi Mosaico comparauit Ioan. 3. *Sicut*, inquiens, *Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis*. Quam sententiam considerans S. Elias Episc. quæsiuit: *Quonam modo is qui, vt DEVS natura bonus est, serpens dicitur? Quoniam secundum nos, qui voluntate mali sumus, factus est in similitudinem carnis peccati, & inter iniquos deputatus est. Hoc nomine serpens Dominus dicitur, quod cum humanam naturam suscepit, in similitudinem peccati extitit*. Quā ob causam cum constellationem illam Aesculapij serpentem manu gestantis conspicimus, imaginemur videre nos Virginem Deiparam nostrorum morborum tàm animi, quàm corporis peritissimam Curatricem, Dei Filium, similitudine carnis peccati circumdatum, vlnis suis baiulantem, vt toti humano generi saluberrimam exhibeat medicinam.

Cur Christus serpenti Mosaico sese comparauit.

18. Quod si caro naturaque Christi, est caro ac natura Mariæ, quis dicere verebitur proprietatem quandam serpentis habuisse Virginem, vt quondam Aesculapius, non ad vnam duntaxat Romam, verum orbem vniuersum, contagiosâ illa protoplastorum lue infectum, pristinæ restituendum sanitati? Quis illius iam perspicacissimam in nostris miserijs, ac morbis contemplandis videndi facultatem,

B. V. ob Christum sua carne circundatum quidam Aesculapius est.

ac vigilantissimam prouidentiam non admiretur? Siquidem serpentis Aesculapij, Solis omnia videntis Filij, naturam in se repræsentat? Quis illam labantis naturæ nostræ baculum, ac fulcimentum quoddam serpente obuolutum, vt illud Aesculapij esse neget? Siquidem ex filij eius tanquam serpentis, omni peccati veneno carentis, carne ac sanguine omnium morborum, quibus humanum genus conflictatur, præsentissima ac preciosissima conficitur medicina?

19. Hanc ob causam Richard. à S. Laur. lib. 10. de laud. B.V. eam vnguentariam quandam Pyxidem ad curãdos hominum morbos peridoneam appellauit: elogium illud sponsi applicando Cant. 5. Venter eius eburneus distinctus Saphyris. Seu vt legunt alij: *Venter eius sicut pyxis eburnea, super lapidem Saphyrum*, scilicet purissima. Venter enim Virginis ob puritatem Virginalem, qua ebur saphyrumque, naturam videlicet Angelicam, superauit, rectè eburnea pyxis dicitur, quia in illa nobis Pater vnguentum medicinale Filium nempè suum transmisit, quo mundus, qui omnimodâ infirmitate laborabat, sanatus est. Sic ferè Richar.

B.V. Vnguentaria quędam pyxis ad omnia peccanda curanda.

20. An non vnguentaria quædam Pyxis extitit Imago illa Deiparę Sozopolitana, de cuius manu scaturiebat vnguentum, quo plurimis infirmis, varijs morbis laborantibus sanitas reddebatur? De Imagine hac in Nicena Synodo II. Act. 4. fit mentio occasione recitatæ Epistolæ Germani Patriarchæ Constant. de cultu sacrarum Imaginũ, *quibus valetudo bona debilibus conciliatur*; in qua sic loquitur; *Extra omnem controuersiam est in Sozopoli Pisidiæ Ciuitate Imago Virginis Matris intemeratæ, quæ ex picta manu sua vnguentorum scaturiginem effundit, cuius sanè miraculi plures testes sunt.* Hæc Germanus.

Imago B.V. Sozopoli manu sua vnguentum medicinale fundebat.

21. Et verò testis oculatus est Eusthatius, qui ait in vita S. Eutichij, vt videre est apud Sur. 6. Apr. ad sanctum illum virum dũ Amaseæ pro fide Christi exularet, venisse Androgium quendam cum coniuge, eumque rogasse, vt suis precibus à Domino impetraret, ne filij mox in lucem editi, vt ei sæpius cõtigerat, morerentur; qui accepto oleo Sozopolitanæ Virginis vtrumque coniugem in nomine Domini nostri IESV Christi perũgens, voti cõpotes effecit.

22. Simile prodigium in altera Deiparæ Imagine contigisse scribit Raynaldus in suis Annalibus Eccles. Anno 1204. num. 26. *Narrat*, inquiens, *Matthęus Parisius prodigia de Oleo ex Imagine Virginis, quod in Phialam limpidissimum coniectum, in carnem concreuit, cultelloque perstrictum guttas sanguineas effudit: Eodem anno, inquit ille, feria tertia ante Paschalem solemnitatem contigit miraculum omni laude dignissimum de oleo Imaginis Matris Dei apud Sardenai (à Damasco is locus sex milliarium interuallo distat) in hunc modum: Accidit in carcere militum Christianorum in Castro Damasceno, vt miles quidam extraheret de suo armario Phialam in qua posuerat de oleo illo, quod de Icone Dei Genitricis apud Sardenai distillat. Sed cum diligenter Phialam illam inspexit, in qua oleum reposuerat lucidissimum, & instar aquæ fontis perspicuũ, apparuit in ea Oleum incarnatum, sed in duas partes diuisum hęrebat; namque ima pars olei in inferiori parte Phialæ, & altera in Superiori. Miles autem accipiens cultellum suum voluit coniungere partem Superiorem cum inferiori: Sed continuo vt acies cultelli oleum istud incarnatum tetigit, videntibus capellanis, militibusque captiuis, & cæteris vniuersis, guttæ sanguinis inde cunctis admirantibus mirabiliter effluxerunt. Pluribus enarrare pergit, quanam ratione Deiparę Imago à quodam Monacho, multis eius beneficio patratis miraculis, ad pientissimam quandam sanctimonialem Constantinopolim delata fuerit, subditque Imaginem incredibili, atque admirando modo carne indutam, è qua liquor sacer cõtinuo emanaret. Procedente denique tempore, inquit idem Parisius, res dictu mirabilis contigit, & hactenus inaudita. Nam Imago hæc admirantibus cunctis, cœpit paulatim mammillis carnis liquorem emittere, & mirabiliter carne vestiri. Vnde hucusque à mammillis deorsum carne videbatur induta, à qua liquor ille incessanter distillat, quem liquorem Fratres Templi ad domos suas deferunt, cum inducias habent à paganis; vt peregrinis orationis gratia aduenientibus inde distribuant, quo honorem Dei Genitricis in diuersis mundi partibus reuerenter attollant; dum nimirum sacer ille liquor varia morborum genera sanat, variaque prodigia perpetrat.*

Oleum ex Imagine B.V. emanans qua mirabile.

23. An non vnguentaria quædam pyxis fuit fonticulus ille Constantinopoli à Diua Virgine ostensus Leoni Imperatori, vt scribit Niceph. libr. 15. cap. 25. qui cæcis visum restituebat, ad quem etiam voce de cælo lapsa, Templum, ab eadem Virgine suo honori

Fons Constantinopoli Leoni Imperatori indicatus qui cęcis visum restituebat.

ædificare iussus est, his verbis: *Tu fac vt ędem mihi sacram hic construas, in qua identidem verser, & suauiter deambulem, in qua etiam precantibus omnibus, locumque hunc cum ardore, & fide certâ adeuntibus optata pręstem omnia. Neque quidquam est prorsus quod mihi aduersetur, & non continuo potestati meę cessurum sit, etiamsi Dæmō sit, aut morbus, qui omnem superet medicinę curam, aut aliud quidquam, quod factura non sim, dummodo ritè pièque petitum sit.*

24. Neque sanè Virgo nostra in promittendo, quam in exequendo ea, quæ promisit pro sua consueta benignitate omnibus ad suum patrocinium confugientibus ægrotis minus prompta esse consueuit. Narrat Cæsarius lib. 7. cap. 23. Ottonem quendam adolescentem nobilem acuta febri, & fistula in locis secretioribus, quam ob verecundiam pudicus iuuenis medicos celarat, lethaliter laborasse; cum omnia desperata humana remedia cerneret, Deiparam in remedium crebro inuocabat. Iamque ab omnibus exspirasse credebatur, cùm ecce Virgo ipsi adesse dignata est cum Filio, quē blandè alloquens: *Fili*, inquit, *da mihi puerum istum*. Cui Filius: *Tuus sit*. Vix hæc profatus, æger mox respirat, ac reuiuiscit, cum circumstantium admiratione. An non hic Virgo sapientissima Aesculapium quendam Diuinum illum serpentem, quo vulnera nostra languoresque curantur gestantem repræsentare nobis visa est?

Moribundus adolescens Deiparæ deuotus ab ipsa inuisitur, & sanatur.

25. Neque vero benignissima Virgo Deipara Christi fidelibus dumtaxat in eorum ægritudinibus ac morbis, verum etiam infidelibus, ac Turcis, pro ingenita sibi facilitate opem afferre consueuit. Testis est Rutilius Benzonus Episc. in Psal. 86. cap. 31. cui titulum hunc præfixit: An aliquod auxilium B. V. perueniat ad Ethnicos ac Infideles? Et respondet omnino peruenire, eoque potissimum vtitur argumento, quod non solum Israelitas, sed etiam Ethnicos Templum Salomonis, quod figura extitit Deiparæ, adeuntes orationis causa constet Dei virtutem in seipsos sensisse, multiplicesque ex eo fructus reportasse. Patet id ex Ioan. 12. & Actor. 8. Idem fatetur Heliodorus 2. Mach. 3. vbi Dei flagellis in Templo fuit castigatus per Angelos, atque ita in eo Dei virtutem verè adesse cognoscere coactus est. Quod si Dei virtutem, Templique sanctitatem sentiūt Ethnici, cur non etiam Virginei huius animatique Spiritus Sancti sacrarij experientur, cum eam Saraceni, ac Turcæ in suis Templis venerentur, & benedicant, teste Lyrano, qui eorum citat Alcoranum, vbi cap. 75. Mahometus in ipsius laudem sic loquitur: *Nullus nascitur de filijs Adam, quem non tangat Sathan, & ideo plorat vociferans ex eius tactu, præter Mariam, & Filium eius. Multi perfecti fuerunt ex viris, nulla perfecta vnquam ex mulieribus nisi Mater Yse id est, IESV*, capite vero 5. sic idē eam alloquitur: *O' Maria cunctis viris, fęminisque præclarior, solique Deo perseueranter studens. O' Maria DEVS vtique elegit te claram, puramque reddidit super mulieres sæculorum. O' Maria DEVS annunciat tibi Verbum ex ipso, Nomen eius IESVS Filius Mariæ; & erit honorabilis in hoc sæculo, & in futuro*. Hanc cognitionis lucem de IESV, eiusque Matre habere nequiuere Mahumetani, absque Virginis omnium Illuminatricis auxilio; quo, si abominandis sceleribus, & maximè ijs, quæ contra naturam sunt, reiectis vsi fuissent, iam pridem Christianam Religionem fuissent amplexi, ait Benzonius.

Etiam infideles opem B. V. sentiunt.

Mahometus laudat B. V. eiusque Filium.

26. His igitur tam abominandis hominibus uè dicam an pecudibus, Virgo nostra benignissima etiam benefacere non dedignatur. Quod idem Benzonus probat exemplo Corcuti Turcarum Bassæ, qui cùm Anno 1552. esset Constantinopoli, & ex graui occultoque pectoris apostemate ad extremum vitæ discrimen deuenisset, à pio quodam eius seruo Christiano fuit admonitus iam moribundus, vt Lauretanam Virginem cuius admirabilem vim in morbis cuiuscunque generis depellendis illum edocuerat, inuocaret. Vouet igitur Virgini si ab illo morbo fuerit liberatus, se in eius gratiam illum seruum libertate donaturum. Nec vota irrita cecidere Bassæ; mox enim tetrum illud dirumpitur apostema, seruusque effectus liber, cum literis ac muneribus transmittitur Lauretum ad Virginem. Literæ porro ex originali Arabico versæ ita sonant, & habentur Laureti: *Quod bonum, fortunatumque nobis esse velit magnus ac misericors mundi Dominus. Cum mihi ipsi diuinitus quiddam euenerit, ego Corcut Bassa, ne meo desim officio, tantæque rei monimentum aliquod extet, rem omnem ordine exponam.*

Corcutus Bassa Turcicus vouet B. V. Lauretanæ si sanitatem recuperet se Christiano seruo datuꝛum libertatem.

Literæ Corcuti missæ Lauretum cū muneribus.

Ortum

Ortum erat atrox apostema nobis in pectore, iamque haud dubium imminebat exitium, cum desperata à Medicis salute, meus me seruus adijt, & sanè fidenter: si mihi libertatem pollliceris, inquit, Dei mei Matrem exorabo, vt tibi pristinam restituat valetudinem.

Itaque ego confestim accersito Tabellione libertatem ei repromisi, si ipse promissa præstaret. Extemplo seruus positis humi genibus, & quadam super se signa ducens manu, rogitat, vt semet verbo præeuntem sequar.

Inde ipse præire his verbis cæpit: Ego B. Mariæ Lauretanę opem imploro; Monenti obsecutus triduo post, Deo fauente, conualui.

Ergo seruo in libertatem vindicato hoc chirographum dedi cum votiuis donis, quæ meę obseruantię, gratique animi monimenta sunt, B. Marię Parenti prę potentis Dei, qui nos saluos velit. Sic ille.

27. Narratur quoque in ijsdem Lauretanis Annalibus Anno 1529. Bassam quendam Turcicum argenteam Aræ vestem margaritis adornatā Lauretanæ Virgini donum misisse Clemente VII. Pont. Max. vt orbis intelligeret Virginem Deiparam communem omnium gentium esse Patronam, ac Curatricem, omnibusque pro ingenita sibi benignitate opitulari paratam, cum sit illi cura, absque personarum acceptione, de omnibus.

Alius Bassa eidem Lauretanæ Virg. vestem argenteā margaritis ornatam donat.

28. Ostendit benignitatem hanc suam Virgo Deipara in quadam sua Ecclesia apud Saracenos tribus tātum milliaribus Damasco distante; in qua ipsius depicta Imago oleum fragrantissimum iugiter effundit, quo non modo Christiani, verumetiam Saraceni, & Iudæi à variis morbis sæpè sanantur, vt scribit Arnoldus Abbas subetensis testis oculatus, & Cæsar Baronius ad Annum 870. Oleum porro hoc nunquam imminuitur quantumuis inde copiosè à varijs sumatur.

Imago B.V. prope Damascum Oleum salutiferum fundit.

Ad Templum hoc die in cælos assumptionis Virgini, & eiusdem Natiuitati potissimum sacro omnes Saraceni orādi causa confluunt, suasque maxima cum deuotione cærimonias peragunt; oleumque hoc quod Matris misericordiæ, est pietatis effusissimæ symbolum secum asportant præsentissimum variarum infirmitatum remedium.

Soldanus Damascenus cæcus oleo B V. visum recuperat.

Quod Anno 1203. Soldanus Damascenorum penitus cæcus effectus, expertus est. Cum enim auxilium Virginis implorasset, infusione olei illius Virginei visum recepit: inque suæ gratitudinis erga misericordiæ Parentem testificationem, olei sexaginta metretas annuas ad lumen ante altare eiusdem Virginis perpetuis temporibus alendum, lumenque pro lumine reddendū, assignauit. Primum enim obiectum, quod visu recepto vidit, lampas illa coram altari lucens fuisse perhibetur.

Ex illo tempore cæpit vberius oleum illud à memorata Virginis Imagine scaturire, & sequenti anno planè in carnem solidari. quo anno miraculis crebescentibus, & ob Soldanum curatum, & ob idem Oleum in carnem solidatum, fama celebris in Oriente fidem nostram solidauit. Admirabilis hæc Imago ea est, quæ Anno 870. translata erat Hierosolymis Damascum, quam antea possederant Constantinopolitani, eratque in tabula lignea depicta.

Imago B. V. oleum vberrim fundit.

Sed postea pictura, quod verè dictu est admirabile; super ipsum lignum est incarnata. Atque hæc fortasse fuerit Imago illa cuius paulo ante meminit Raynaldus.

29. Sed maius longè beneficium salutis spiritualis hoc nostro sæculo in Aethiopia eiusdem Deiparæ imago barbaro Moxomotapæ Regi exhibuit, dum eum ad Christianam fidem conuertit. Cum enim eam noster Pater Consaluus Sylueria secum ex Europa deportasset, illique aram in maperali suo, in quo habitabat erexisset, & coram illa rem sacram quotidie de more perageret, delatum est ad Regem, pulcherrimam Consaluo domi esse Puellam. Mittit igitur illico Rex ad Patrem, vt Coniugem, quam secum ex Europa adduxerat, ad se mittat.

Rex Moxomotapæ per Imaginem B V. ad fide Christianam cum Matre conuertitur.

Errorem intelligēs Consaluus Iconem Virginis, precioso tegmine inuolutam ad Regem defert, eamque SS. Incarnationis Mysterio breuiter exposito, postulanti donat, quam mox Rex prostratus veneratus est. Astitit postea, nocte quadam, benignissima misericordiæ Mater ea specie quam tabula referebat, de nocte semisopito Regi, clarissima luce circumfusa, eumque alloqui visa fuit ignota lingua. quod cum Rex doleret, didicit à Consaluo linguam illam esse Diuinam, quam nemo, intelligeret nisi baptizatus. Itaque illuminante Illuminatrice Virgine, tam Rex, quam Regis Mater Christianis Sacris initiati sunt, & illi quidem Sebastiani Regis lusitaniæ, Matri vero MARIAE

nomen inditum. Ex quibus omnibus clarè effusissimam Deiparæ benignitatem, qua absque vllo personarum discrimine omnibus subuenire consueuit perspic mus, quo tanto magis in castissimum eius amorem exardescamus.

30. Verum quod omnem humanæ mentis excedit captum meque quodammodo reddit attonitum, illud est, quod Virgo nostra non modo manibus, ac oculis, verum etiam purissimis suis vberibus Virgineoque suo lacte hominum morbos curare non sit dedignata. Adeò vt reuera ei dicere possimus: *Quia meliora sunt vbera tua, non modo vino, sed omnibus terræ medicinis, & eorum fragrantia vnguentis optimis*. Expertus fuit hoc Clericus ille Niuernensis Virgini deuotus, qui cùm animam ageret, medicina Virginei huius lactis vitæ est restitutus, vt testatur B. Petrus Card. Damian. lib. 6. Epist. 29. *Cùm enim*, vt ipse loquitur, *velut egressurus in eius pectore spiritus anxiè palpitaret, ecce gloriosa Mater Dei sibi visibiliter adstitit, & sacri vberis papillâ lac exprimens, eius labijs instillauit, & diuinæ virtutis antidoto protinus ille resumptis viribus, ex infirmitate conualuit, & mox clericalibus ornamentis indutus Ecclesiam adijt, seseque choro psallentium fratrum latus interserens, mirum videntibus spectaculum præbuit. Dicitur etiam quod adhuc tunc in labijs eius quædam lactis videbantur vestigia.*

B. V. lacte suo purissimo aliquos ægrotos sanat.

Eundem pietatis affectum Virgo benignissima S. Fulberto Epis. Carnotensi velut dilectissimo suo Filio ostẽdit ante sexcentos, & amplius annos.

S. Fulbertus Episcopus eodem lacte B. V. ab igne Sacro in lingua liberatur.

Cùm enim hic S. Antistes mira in Dei Matrem ferretur pietate, ac igne sacro correpta esset eius lingua, ità vt totus ardere videretur, nocte quadam cum præter morem cruciaretur, obtulit se ei visendam Matrona nobilis, à qua monebatur vt os aperiret, quod cùm fecisset, mox ex sacris suis vberibus lac expressit in os eius, quo ita refrigerata est lingua, vt ardorem omnem extinxerit, eumque perfectæ sanitati restituerit.

Nè autem illusio aliqua videretur, mãserunt in Fulberti gena guttæ aliquot, quas ipse diligenter sudario exceptas collegit, hodieque in thesauro Ecclesiæ Carnotensis summa cum veneratione seruantur. Ita testantur Annales Ecclesiæ Carnot. Et Baron. To. 12. Anno Christi 1028.

31. Quid Reginaldum Aurelianẽsem Decanum commemorem quem Virgo Deipara duabus comitata Virginibus lethali morbo lecto affixum inuisere, eumque blande alloqui: *Pete, inquiens, à me quod vis, & dabo tibi*: non est dedignata. Cùm ille dubius hæreret quidnam esset petiturus, vna ex Virginibus Deiparæ socijs suggessit, ne quid peteret, sed totum se Reginæ misericordiæ committeret voluntati. Paruit ille, cùm ecce Virgo manu suâ ægrotantis oculos, aures, nares, os, manus, pedesque salutari, quam secum tulerat, vnctione perunxit, & statim pristinæ restituit sanitati; vt S. Antoninus testatur in sua Historia.

Reinaldus ægrotans à B. V. vnctione quendam cœlesti Sanatur.

32. Quid tandem iam membra deperdita à Virgine hac pientissima, arte planè Diuina hominibus restituta commemorem? Testatur sanè Cęsarius libr. 7. cap. 24. Clerico cuidam, quod sacrum in honorem Deiparæ die Sabbati celebrasset ab Albigensibus hæreticis linguam fuisse exsectam, quã illi Mater benignissima, his cum verbis, affectu planè materno alloquens restituit; *Quia propter Filij mei fidem, honoremque mihi exhibitum, linguâ tuâ priuatus es, ecce nouam tibi restituo.* Qua recuperata, tanto beneficio non ingratus salutationem Angelicam identidem iterans, omnibus contestatum reliquit, Deiparam esse vnicam, post Filium, hominum curatricem ac medicinam.

Sacerdoti quod Sacrũ die Sabbati in honorem B. V. celebras. set Albigenses linguam rescindunt, quam illi mox eadem Virgo restituit.

33. Rem miram Pelbartus Themisuariensis lib. 12. Par. vlt. cap. 11. de de S. Ioanne Chrysostomo, se legisse in quodam libro memorat, quod nimirum cum Vir iste aspectu, vultuque esset pulcherrimo, à nescio qua muliercula ad flagitium fuerit solicitatus. Quæsiuit Vir Sanctissimus quid tandem in eo quod tantopere ad amaret, inuenisset; Respondit, se labijs eius esse captam, quod vbi intellexit Chrysostomus, ea mox mirando potius quam imitandò exemplo abscidit, eique tradidit. Verum cùm se postea prædicationis munere ad populum fungi non posse videret, recurrit ad opem Virginis Deiparæ, quæ ei sese amicissimè visendam exhibens, aurea prorsus labia restituit, à quibus Chrysostomus nuncupari meruit.

B. V. aurea labia B V. restituit.

34. Quid quod Diua Virgo non modo membra amore sui deperdita, verum etiam iuuentutem pristinam, vt se

se Lignum vitæ esse ostendat, quemadmodum eam S. Ber. Sen. appellat, restituere consueuerit. Testatur hoc idem Pelbartus lib. 12. Par. vlt. cap. 6. vbi narrat Religiosum quendam Anglum extitisse adeò cultui Deiparæ addictum vt quoties Nomen Mariæ audiret, toties summâ religione curuatis poplitibus eidem reuerentiam exhiberet.

Religiosus qui Nomen B.V. curuatis poplitibus venerabatur cum iam senex esset, iuuentuti ope B.V. restituitur.

Tandem senio confectus cum amplius ex lectulo absque aliorum auxilio nequiret assurgere, & pietatem nihilominùs illam in Virginem exercere tentaret, nec posset, piè exclamauit: *Dulcissima V. Maria adiuua me*. Nec spe sua, auxilioque Dei Genitricis frustratus est. Illicet enim Virginibus stipata Virgo Virginum apparuit, eique suppetias tulit, & ad florentem viri, trigesimum annum agentis ætatem, summa omnium admiratione reduxit.

35. Quid iam vrbes peste afflictas referam, quibus B.V. velut quidam Aesculapius opem præsentissimam attulit? Quid Constantinopolim commemorem, quæ cùm Iustiniani Imperatoris temporibus sæuissimâ pestilêtia vexari cœpisset, & nulli ętati, nulli sexui, nulli loco parceret, tantúq; tribus mēsibus inualuisset, vt teste Procopio lib. 2. de bello Persico quinque, & sæpe decem millia efferentur in dies singulos, cumque plures etiam diuites, ministris iam omnibus extinctis, curatorum penuria magis, quam morbo perirent, & insepulti iacerent, recursum est ad patrocinium Deiparæ, inquè eius honorem Purificationis ipsius solennitas instituta est. Gratam eam solennitatem accidisse Deiparæ comprobauit euentus; mox enim mortalitas cessauit.

B. V. Pesti Constantinopolitanæ medetur.

Constantin. facto Voto Purificationem B. V. Celebrandi à peste liberatur.

36. Quid Vrbem Romam commemorem? Quæ tempore Greg. Magni Pontif. contagiosa lue fuit afflicta, ac depopulata, sagittis corporali visu cælitus venientibus, & singulos penè ferientibus, vt scribit idem Greg. 4. Dial. cap. 36. Huic tandem tam atroci calamitati Virgo quoque Deipara suppetias tulit. Summus enim Pontifex Gregorius elata Solenni omnium ordinum pompa S. Mariæ maioris Imagine Vrbi sanitatem, lętitiamque restituit. Quacunque enim Imago illa sacratissima ferebatur, teter ille, pestilens, grauisque aer cedebat, optataque salubritas succedebat. Vnde tandem Angelus ad molem Adriani consistere, nudatumque gladium recondere in vaginam visus est. Quo signo intellexere omnes, precibus, ac patrocinijs Deiparæ propitiatum Numen contagiosam illam luem fuisse amolitum. Plura videnda apud Carolum Sigon lib. 1. de Regno Ital. Anno 500. & 590. Item apud Baron. Tom. 8. Anno 590.

Roma ope B. V. à peste liberatur.

S Mariæ Maioris Imago in peste à S. Greg. Pont. io processione gestata pestem depellit.

Quapropter iure Virgo hæc vt quondam Aesculapius à Romanis salus publica vocitanda, iure illi ara erigenda est, vti videre est apud Alciatum Emblemate 149. in quo, salutis publicæ, lemmate præfixo, serpens Altaris sacrificio colitur, hisque versibus celebratur:

B. V. merito Salus Publica vocitanda.

Phœbigena erectis Epidaurius insidet aris,
Mitis, & immani conditur angue DEVS,
Accurunt ægri, veniatque Salutifer, orant,
Annuit, atque ratas efficit ille preces.

37. Experta quoque est Posnaniensis Poloniæ celebris Ciuitas, in contagiosa lue præsentissimum hoc Deiparæ Virginis remedium. Vnde Ciues illi gratitudinis memores illustri pictura Dei Matrem pro Ciuitate sua orantem repræsentarunt, tabulamque ad perpetuam rei memoriam in claro Monte Cestochouiensi Virgini sacro, hac additâ epigraphe posuerunt:

Posnania Poloniæ Vrbs per B.V. peste liberatur.

Posnamia Virgini Matri ex voto.
Diuum atque hominum spectatrix Hera tutelaris spem speratam quam Ciuitati Posnaniensi obtulisti, ob domos, familiam, vrbemque post multorum annorum pestilentiam à Te protectam, Respublica grata hoc te primùm ab se misso delato in Claro monte tuo veneratur munere, vt sis in casibus Mater sospita. Quod si beneficijs tuis eandem muneri addas perpetuitatem, salui, incolumes maiora soluemus. Neque hæc Posnania tecum paciscitur, cum ipsa libens volens gratuito benefacias omnibus, sed quia tibi ab omnibus debentur omnia. Accipe & faue. Sic P. Andres Goldonouschy Sacri Ordini S. Pauli Primi Eremitæ in Mirac. Diuæ Claramont. cap. 4. in cuius etiam honorem, purissimum vitalemque quendam Aerem Virginem agnoscens, hos versiculos piè modulatus est.

B. V. purus ac vitalis nobis est Aer.

O' plena æreo vigore Virgo
Aer omnipotens, sacer, serenus.
O' puro aere, purior Maria.
Per quam copia luminis beati,

Puro aere purior Maria.

Largo fonte fluit; serena per quam
Cæli munera carpimus rogantes.
Tu Cupidineas beata flammas
Grato frigore dissipa, fugaque.
Respirare iube tuos clientes,
Suspirare iube tibi dicatas,
Aspirare iube tuas ministras,
Puro corpore, facque mente puras.

Salutatio Angelica remedium contra pestem.

38. Et licet gloriosissimæ Virginis inuocatio præsentissima sit contra contagiosam luem Medicina, est tamen vel maximè Angelica ipsius Salutatio. Cuius virtutem Pelbartus lib. 1. stellar. Par.5. art.1. se pluribus vicibus, in sua infirmitate expertum fuisse testatur, cum in Hungaria, lue inguinariæ esset infectus: Vbi enim, vt ab alijs idem expertis fuerat edoctus locum apostematis nouies cruce consignasset, & ad singula signa totidem Angelicas Salutationes recitasset, saluus incolumisque ope Virginis euasit.

Nouies recitanda Salutatio Angelica, & nouies plaga Cruce signanda.

Crediderim nouenam illam Salutationem, in honorem nouem mensium, quibus Incarnatum Verbum totius humani generis Medicus ac Medicina in Virgineo conquieuit vtero potissimum fuisse directam, indeque virtutem illam admirabilem fuisse mutuatam.

Hinc idem pijssimus Pelbartus libro 7. P.3. art.3. postquam dixisset *Deiparam habuisse gratiam miraculorum*; addit *ipsam miraculum omnium miraculosissimum, nobilissimum, ac incomprehensibilissimum, fide sua perpetrasse, cum ad verbum illud: Ecce Ancilla Domini fiat, &c. DEVS factus est homo, Mater, & Virgo, & Christus in vtero adhuc existens perfectus homo.* Attexit ex S. Germano Deiparâ adhuc in vita hac mortali adeo claruisse miraculis, vt innumeros ægros, debilesque curauerit.

B. V. adhuc in vita miraculis claruit, & innumerabiles ægros curauit.

Testatur denique *quod omnes ad eam venientes infirmi, curabantur; curui, claudi, debiles, cæci nati, leprosi, paralytici, surdi, muti, hydropici, epileptici, febricitantes, phrenetici, caducum morbum patientes ac fluxum sanguinis. Ex omnibus etiam prouincijs ait multos varijs languoribus laborantes, ad Mariam deductos, omnesque curatos. Ad hæc plurimæ fœminæ prægnantes Nomine Virginis inuocato, de partus periculis fuere liberatæ, vt & vinculis, carceribusque detenti.*

Prægnantes Nomine B.V. inuocato, partus periculis liberatæ.

B.V. adhuc viuens tres mortuos ad vitam reuocauit.

39. Atque vt Deiparam longè excellentiorem absque vlla comparatione Aesculapio Hyppolitum ad vitam reuocante, intelligamus, refert idem Pelbartus ex eodem S. Germano tres mortuos ad vitam à Virgine hic adhuc viuente fuisse reductos. Primus ex his viduæ cuiusdam Filius fuisse perhibetur vnicus, qui labore suo matrem sustentabat. Alter fuit, Filia Vgo Simonis cuiusdam Apostolorum discipuli, quæ cum repentina morte decessisset, eidem Dei Mater suis precibus vitam restituit, eamque in suo contubernio ad extremum vsque suæ vitæ diem, beneficium beneficijs cumulando retinuit. Iudith denique Matrona Christiana cum vno partu gemellos parturisset, simulque viuere desijsset, & à Parentibus amicisque Virgo nostra benignissima ad opem illi ferendam fuisset implorata ipsa pro sua facilitate ad corpus iam emortuum accessisse memoratur, & IESVM inuocando ipsi vitam restituisse. Nec illud prætermittendum omnino videtur, quod idé Pelbartus ex S. Germano recenset Fidelem nimirum extitisse Mulierem, Virgini antea notam, quæ cum vnicum haberet filiolum, eumque ex agro Leo abripuisset, cum diu multumque cũ Mater solicita quæsiisset, magna cum fiducia accurrit ad Virginem orbitatemq; suam deplorauit. Cui Dei Mater: *O mulier*, inquit, *fiduciam habe in DEVM IESVM filium meum, qui potens est tuum natum reddere viuum, sanumque.*

Puer abreptus à Leone, ope B.V. Matri restituitur.

Prædictioni huic respondit euentus. mox enim Leo saluum incolumenque puerum ante domus Matris ipsius fores collocauit.

40. Nec hoc nostro sæculo Virgo Deipara huiusmodi prodigia perpetrare desinit. Anno enim 1617. vt habetur lib. 4. Histor. Vveyerensis V. cap. 6. Petrus Kuning filium habebat bimulum, quem cum vxor, domesticis occupata laboribus, in altiori ac pensili loco, nec fascijs inuolutum, nec ligaminibus vllis à casu munitum deposuisset: is è somno exprectus corpusculum hinc inde motitans ad marginem vsque perreptando, capite prono ac prauio decidit in pauimentum, cranioque cõuulso, concusso, ac dissoluto, manante ex auribus, ore, naribus, oculis copiosissimo sanguine, tandem exspirauit. Post varia parentum ac vicinorum lamenta tempus humandi appetebat. Et ecce dum congregantur, in funus proditur, suggeritur plane cælitus vtrique parenti, vt supplices Dei Parenti fiant. Itaque coram omnibus in genua procumbunt, Deiparæ intercessionem

Puer acerba morte extinctus ope B.V. vitæ redditur.

nem

nem apud Filium inuocant, suam sibi prolem ad vitam restitui deprecantes. Addunt insuper annuæ peregrinationis votum cum sacro Donario.

Adhuc in oratione perdurabant, cum ecce tibi lutidum puerili vultum rubescere, aperire labia, oculos moueri ac lacrymas emittere conspiciunt stupore attoniti circumstantes. Tum infantulus corporis totius tremore, & quasi animam iam denuo carni vnitam recepisset, & ploratu pariter, ac si iam primum è matris vtero prodiens, lucis huius vsuram auspicaretur, se vitæ compotem indicauit. Tandem erigit se omnino sanus absque vllo doloris sensu, aut signo, moxque comedit ac bibit, remanentibus interim aliquantisper luxationum signis, quæ tamen, & ipsa breui disparuerunt.

41. Quid tandem de ijs dicam, qui ad furcam iniustè fuere damnati, & à Virgine clementissima iam patibulo appensi prodigiosè plane in vita conseruati? quod ab Aesculapio nunquam factum audiuimus. Lucius Morineus, lib. 5. de rebus Hispan. oculatus testis rem scribit admirabilem in hoc genere his verbis: *In antiquissima Ciuitate, quam S. Dominici Calciatensis vulgus nominat, Gallum vidimus, & Gallinam, qui dum viuerent cuius coloris fuerint ignoramus, postea vero cum iugulati essent, & assi, candidissimi reuixerunt, magnam Dei potentiam, summumque miraculum referentes. Cuius rei veritas sic habet. Vir quidam probus, & vxor, & adolescentulus Filius magnæ probitatis ad S. Iacobum Compostellam proficiscentes ad hanc vrbem diuertunt ad quendam hospitem, qui adultam filiam habebat, quæ pulchri adolescentis amore capta, ad stuprum eum inuitauit. Abnuit Adolescens, vnde amor puellæ in odiũ versus, & ei nocere desiderans craterem patris sub tempus, quo discedere parabant in eius cucullo abscondit. Cum peregrini mane profecti essent, exclamat puella craterem sibi surreptum. quod audiens Prætor mittit, qui peregrinos reducant. qui cum accessissent, puella ex cuculla (erat tegmen rusticum assutum pallio ad arcendos imbres) adolescentis craterem educit. quare in campum eductus lata in eum sententia, suspensus est, miserique parentes cum Filium deplorassent, Compostellam peruenerunt. Vbi solutis Deo votis ad locum redierunt vbi filius eorum suspensus fuerat, & Mater multis profusis lacrymis, licet obnitente viro ad Filium accessit. Cumque Filium suspiceret, dixit illi Filius: Mater optima noli flere super me, ego enim viuus sum, quoniam Deipara Virgo, & S. Iacobus me seruant incolumen. Vade ad Iudicem, & dic ei me viuere. Currit Mater ad Prætorem mensæ tunc assidentem, qui Gallum, & Gallinam assos scindere parabat. Filius, inquit, meus viuit, iube illum solui. Prætor existimans eam somniare: quid ais, respondit, bona mulier? ne fallaris, ita viuit Filius tuus vt viuunt hæ aues. Quæ cum vix protulisset, ecce tibi Gallum, & Gallinam saltantes in mensa, ac Gallus quidem statim cantauit, cantuque ostendit se viuere. Prætor attonitus cõtinuo vocat Sacerdotes, qui cũ ciuibus proficiscũtur ad suspẽsum, & inuenerunt eum lætantem, quem, & parentibus reddunt. Domum reuersi Gallum, & Gallinam viuos capiunt, atque in Ecclesiam transferunt, magna solennitate: quæ ibi clausæ Dei potentiam testantes seruantur, vbi septennio viuũt, & in fine septennij, antequam moriantur pullum relinquunt, & pullum sui coloris, & magnitudinis, & id fit in illa Ecclesia quolibet septennio. Magnæ quoque admirationis est, quod omnes peregrini, & transeuntes, qui sunt innumerabiles Galli huius, & Gallinæ plumam capiunt, & nunquam illis plumæ desunt. Hoc ego testor, qui vidi, & interfui, plumamque mecum fero.* Sic ille.

B. V. in furcã iniustè actos liberat.

42. Huic ferè simile miraculum est, quod refert P. Antonius Balinghen in suo Kalend. B. V. 12. Martij.

Anno 1322. quidam Thomas Faber reus habebatur homicidij cõmissi Tolosæ, & ad ampliorem faciendam eius rei fidem equuleo torquetur: dolore miser victus fatetur, quod non perpetrauerat delictum. Educitur igitur ad supplicium, seseque B. V. commendat, idem rogat, vt faciant spectatores. Tortor illum è scalâ deijcit, at fracto fune collo eius inserto, in terram absque vlla læsione decidit. Iubent Iudices nouum funem parari; sed rursus fune fracto illæsus remansit. Obstinati Iudices tertium funem nouum adhiberi imperant, qui proinde vti priores, diruptus est. quærant tandem Iudices ex homine quid hoc rei esset, & vnde tot prodigia? Respondit: Interpellaui Dei Genitricem, vt me à morte, quam non commerueram dignaretur liberare, quod sua pietate tertio ab ea præstitum, vt vidistis. O admirandã Deiparæ omnipotentiam, quæ suos clientulos ex tantis vitæ periculis tanta cum pietate eripit.

43. Verum missis antiquis huiusmodi miraculis quibus libri penè omnes

nes pleni sunt, aliqua quæ hoc nostro hoc sæculo contigere recenseamus.

In Hispania Michael quidam Pellizer adolescens annorum 19. cum ex curru quo triticum vehebatur excidisset, & crus illi dextrum à rota esset confractum Valentiam ad domum hospitalem pauperum est delatus; vbi cum varijs tentatis remedijs nihil proficeret, magnum illud Cæsaraugustæ Nosocomium petijt, seque Ioanni de Estango chirurgo expertissimo, & medicinæ ibidem publico professori commisit; qui crus ex toto corruptum videns, ad 4. digitos infra genu abscidit, ac terræ mandauit. Iuuenis obducta cicatrice ædem S. Mariæ adijt, ibique nunc Virginis opem implorans, nunc stipem à prætereuntibus petens, biennio integro se notum omnibus effecit.

B.V. pedem abscissum cuidam Iuueni in Hispania restituit.

Anno tandem 1640. vt parentes inuiseret Calandam patriam suam petiuit. Vnde ad vicina oppida proreptans, sibi, parentibusque victum corrogabat. Die 29. Martij eiusdem anni ad focum assistentibus Patre, ac matre, ac duobus alijs conterraneis, ligneum crus deposuit, cubitumque concessit.

Secunda noctis hora mater cubiculum intrans, duos in filij lecto mirata est pedes, & militem, quorum cohors ibi tūc morabatur, suspicata, ad maritum cucurrit; qui filium agnoscēs, excitauit. Ille verò in hæc verba prorupit:

Somniabam me in Sacello Diuæ Virginis de Pillari lampadis oleo crus inungere.

Et Patri: *Gratias Deo redde, Virgo Deipara tibi crus restituit*. Hoc enim Iuuenis ad illud vsque tempus ignorabat.

Mane Iuuenis ad Templum frequenti populo ductus est. Ibi pes (: quem Virgo sanctissima distortum, vt omnes miraculum agnoscerent, reliquerat:) situm suum naturalem recepit, agnoueruntque eum verè bipedem, quem pridie altero crure destitutum viderāt. Tandem Cæsaraugustæ tota hæc res iudicio publico ventilata est, examinatisque varijs testibus miraculum hoc verissimum, atque autenticum à Domino Petro Apaolazà Archiepiscopo Cæsaraugustano, alijsque viris fide dignis, ac religiosis comprobatum est.

Affine est huic Miraculum illud celeberrimum, quod Anno 1647. in Comitijs sub Fer. III. contingit Posonij, dum post incendium Vrbis prodigiosa illa Imago Virginis Dolorosæ ex Collegio Societatis nostræ, in quo ob præsens periculum asseruabatur, in Templum ad sedem pristinam referretur. Fertur enim tunc Miles quidam Lithuanus Andreas Hortman nomine, pietate in Deiparam accensus baiulantibus sacram Iconem, socium sese iunxisse, dextroque brachio, quinque vulneribus saucio, onus illud Sacrosanctum vti poterat sustentasse.

Vberem mox illi mercedem pro hoc pietatis officio misericordiæ Mater reposuit. Illo enim vespere dum more consueto brachij vult alligare vulnera, omnia persanata reperit, quæ Septennio varijs Europæ peragratis Vrbibus mali sui apud peritissimos quosque chirurgos remedium quæsiturus, curare nunquam potuit. Siquidem ex quinis illis vulneribus duo erant inflicta globis veneno infectis, quæ reliqua etiam omni arte humana in curabilia reddebant. Nimirum beneficium hoc reseruabatur Diuinæ Matri, quæ totius Orbis Aesculapium Medicumque peperit, ad hæreticam prauitatem quæ Posonij miserandum in modum nidulatur confundendam.

43. Quis vnquam Apollo aut Aesculapius, quis Podalirius, aut Machaon simile quid præstitisse in veterum monumentis legitur? Nempe Deo, eiusque Matri Sanctissimæ huiusmodi prodigia, vt potè quæ *Sacratissimum Prodigium*, ab ipso Ignatio Martyre; & a S. Bernardino Senensi; *Miraculum miraculorum omnium maximum* appellatur, debebantur. O' sapientiam Virginis benignitate plenissimam! O' prudentiam serpentinam, imò Diuinissimam! Quare iure Aesculapium serpentem manu gestantem eam dicimus. Siquidem ipsa serpentinæ huius prudentiæ sibi probè conscia aiebat Prou. 8. *Mea est prudentia, serpentina* inquam illa, de qua loquebatur Matt. 10. Saluator! *Estote prudentes, sicut serpentes*. Prudentia hac sua Virgo sapientissima serpentem illum antiquum, *serpentem vectem, serpentem tortuosum*, qui Euam in paradiso seduxit, longè antecelluit. Licet enim Moyses Gen. 3. *callidiorem cunctis terræ animantibus*. Et 70. Interpp. Φρονιμώτατον prudentissimum eum appellent: Virgo tamen nostra eum statim in primo suæ immaculatæ Conceptionis instanti, caput eius conterendo, superauit. Notissima est serpen-

In B.V. prudentia plusquam serpētina.

B.V. antiquū serpentem sua prudentiam, caput eius in Conceptione sua conterendo superauit.

tis

tis prudentia illa, qua in defensionem capitis, corpus vniuersum objicit.

At Virgo tantilla adhuc in vtero Matris, prudentiâ hac illum omninò spoliauit, dum illius caput obtriuit.

Eademque illa ipsius serpentis astutiâ vsa, extremam sui corporis partem calcaneum videlicet illi tantùm exponendo, caput suum, conceptionem nimirum à peccati originalis maculâ, illæsam conseruauit, iuxta Domini ipsius prædicationem Gen. 3. *Ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius*. O' admirabilem huius Virgunculæ prudentiam!

44. Verè prudentiâ hac sua cælesti, eiusdem serpentis mirificè etiam, in reliquis omnibus delusit astutiam.

Mariæ, & Euæ antithesis.

Quemadmodum enim ille veterator nequissimus, arboris vetitæ fructum proponendo, immortalitatem, ac diuinitatem fallaciter promittendo Euam decepit, vniuersumque genus humanum in mortem, interitumque sempiternum induxit: Sic Virgo Deipara nobis benedictum eumque dulcissimum ventris sui fructum exhibuit; vitam ac immortalitatem amissam restituit, Filijque sui fratres, ac per consequens Diuinitatis eius participes effecit. Humanam denique naturam vniuersam, humillimo illo suo in Verbi Diuini Incarnationem consensu, è Tartarea captiuitate, qua tot annorum myriadibus oppressa tenebatur, vindicatam, ad eminentissimam Vnionis hypostaticæ dignitatem, nequidquam Stygio illo fremente, inuidiâque tabescente Colubro, euexit.

Quare præclarè S. Damasc. orat. 1. de Nat. B.V. de eximia hac eius prudentia, quâ antiquum serpentem debellauit, prolocutus est: *Quamuis prima Eua à Dei mandato recesserit, ac per eam aduersus primum Parentem serpenti operam nauanti mors aditum inuenerit, tamen Maria Diuinæ voluntati obsecuta, deceptorem serpentem in fraudem induxit, mundoque immortalitatem inuenit*. Triumphum hunc Virginis de Tartareo serpente reportatum, optimè nobis insinuauit Bernar. ser. de Verb. Apoc. dum in specie Lunæ illum pedibus Virgineis substernit. Postquam .n. præmisisset: *Solet Luna non modo defectum corruptionis, sed & stultiam mentis designare*; paucis interpositis hæc attexuit:

Diabolus est velut Luna sub pedibus B.V.

Insipientia verò omnis sub pedibus eius est, vt penitus absit hæc ab insipientium mulierum numero, & collegio Virginum fatuarum. Imò verò, & vnicus ille stultus, & totius stultitiæ Princeps, qui verè mutatus vt Luna sapientiam perdidit, in decore suo, sub Mariæ pedibus conculcatus, & contritus miseram patitur seruitutem. Nimirum ipsa est quondam à Deo promissa Mulier, serpentis antiqui caput, virtutis pede contritura, cuius planè calcaneo, in multis versutijs insidiatus est, sed sine causa, sola enim contriuit vniuersam hæreticam prauitatem. Reliquas antiqui serpentis proprietates vide apud Salaz. in cap. 8. Prou. 12. vbi à Virgine, Sodales Parthenios doceri, ait, quanam ratione eas imitari debeant.

45. Cum igitur Virgo Deipara medicæ artis super Aesculapium ipsum, omnesque Machaones sit peritissima, omnibusque tam animi, quàm corporis morbis efficacissimam afferat medicinam, ad illam magna cum fiducia in hominis vtriusque morbis, in necessitatibus omnibus recurrendum, sapientisque omninò consilium amplectendum suadentis: Eccl. 18. *Ante languorem adhibe medicinam*, idest, quemadmodum Bernardinus Bustius interpretatur: *Virginis deuotionem amplectere, qua te à peccatorum infirmitate sapientissimè præseruabit*. Vnde sapientissimus Idiota eam alloquens in sua contemplatione aiebat: *Dedit DEVS Angelis te Reginam, peccatoribus medicinam*. Hinc S. Bernardus de Patre æterno, Patre verè misericordiarũ, & Deo totius consolationis loquens, pronunciauit: *Dedit tibi Christum, sed per Mariam, & Mariam, & Christum propter tuã sanitatem. Natus est enim Christus remedium, quoniam ex Deo, & homine medicamentum confectum est, quod sanaret omnes nostras infirmitates: remedium autem hoc datum est homini per Mariam, per quã homo accepit quicquid habet; & quia Mater est, genuit nobis DEVM; quia verò Virgo est, exaudita est in causa totius humani generis pro sua reuerentia*. Sic ille.

Ante languorem B.V. patrocinium inuocandum.

M. à Deo data Angelis Regina, peccatoribus Medicina.

46. Quod si iuxta consiliũ sapientis Eccli. 38. 1. honorandus est Medicus; quibus tandem honoribus nobis prosequenda est Virgo Deipara omnium humani generis morborum tam animi, quam corporis Curatrix peritissima? Verum ipsa sapientis verba ponderemus, vt tanto maiores, digniores que honores Virgini deferre nouerimus. *Honora Medicum*, inquit ille, *propter necessitatem; etenim illum creauit Altissimus. A Deo enim est omnis medela, & à*

Honor Medicis deferendus.

Rege accipiet donationem. Disciplina Medici exaltabit caput ipsius, & in conspectu Magnatorum collaudabitur. Ben Sira Alphabeto primo, litera Aleph legit: *Honora Medicum dum non indiges eius*. Q. D. Honora Medicum ante morbum, dum Sanus es, vt tibi in morbo præsto sit, tibique deseruiat accuratius. Ita nimirum fidelissima, & animorum, & corporum nostrorum Curatrix colenda, ac veneranda est Deipara, vt cultus noster ex puro erga ipsam amore proficisci videatur. Huiusmodi enim pura ex intentione ipsi delatus honor præsentissimum est contra morbos omnes præseruans antidotum. Illa siquidem pro ingenita sibi benignitate, amore, ingenuitate, liberalitateque, nunquam se vinci patietur, sed huiusmodi syncero suo amatori erit Lignum vitæ, siue vt legunt alij, vitarum, spiritualem, corporalemque vitam conseruans. Quod si honorandus est peritus Medicus in primis propter necessitatem, quam habemus partim ex protoplastorum lapsu, qui in nobis in pœnam peccati tam multos morbos inuenit, partim ex cibi potusque superfluitate: Quo tandem honore Virgo nobis prosequenda est, ob tantas, quænos vndique circumstant, necessitates, ac calamitates, è quibus nisi ope Diuiniori, qualis est Virginea, eripiamur nullum nobis est estugium?

Honoranda B. V. ex pura intentione absque vllo intuitu nostri commodi.

47. Iam si etiam honorandus est Medicus, quod illum crearit Altissimus; quanto magis honoranda erit Deipara, quæ se ipsius ex ore Altissimi prodijsse gloriatur, quasi foret immediate à Deo, absque vlla humana ope producta? Quare præclarè pronunciauit Pelbar. libr. 2. Par. 3. art. 2. c. 5. *In omnibus operibus à principio mundi factis mirum, & maximum, quod DEVS fecit in toto mundo, & facere potuit, est hoc quod in Maria fecit*. Vnde S. Bernar. *Multa*, inquit, *magna fecit DEVS in creaturis mundi, nihil tamen tam excellens, & tam magnum opus digitorum Dei, sicut in Virgine, quam Sol, & Luna mirantur*. Hinc S. Ansel. *Nihil tibi ò Domina est æquale, nihil comparabile, omne enim quod est, aut supra te est, aut infra te est; quod supra te est, Solus DEVS est, quod infra te est, est omne quod DEVS non est*. Idem libr. 5. Par. 2. art. 2. cap. 1. *DEVS*, inquit, *maiori potentia, & Sapientia, atque præcelsiori, & digniori excellentiâ creauit, & condidit benedictam M. Virginem secundum eius præcellentissimam animam; quam creauit omnes Angelos, & totam mundi machinam*.

Honoranda B. V. velut Medicus quia eã speciali ratione creauit Altissimus.

B. V. nihil est in rerum natura æquale.

DEVS maiori potentia, & Sapientia cõdidit B. Virg. quam Angelos, vniuersamque creaturam.

48. *Quod si peritus Medicus, vt aiebat Sapiens, à Rege accipit donationem, siue donatiuum*, quæ tandem dona, nostrarum infirmitatum omnium tam peritæ Curatrici offerenda sunt? Summam sanè illi animi grati, quoad possumus, debemus significationem. Hanc nos deuorissimus in Virginem docuit Pelbartus, qui in prologo sui stellarij fatetur se, cum graui morbo esset vexatus, votum, opus illud de Virgineis laudibus componendi emisisse, & mox per eam se misericorditer liberatum. *Quod quidem nisi me compulisset*, inquit ille, *indignum, & insufficientem me sentiens, nullatenus hoc opus attentassem; Timeo nempe ne si præconia laudis eius tacuero, sceleris, vt infidelis atque ingratus arguar. Hæc ergo causa præcipua laborem hunc assumendi animum meum permouit. Spero autem quod propositum meum perficiet ipsa, quæ cordis mei videt intentionem, eiusque auxilio me facere id posse non ambigo, quod ex me in eius laude non sufficio*.

Pelbartus morbo tentatus facit votum opus stellarij componendi, & mox conualescit.

49. Quod si denique vt idem pronunciauit Sapiens: *Disciplina medici exaltabit caput illius, & coram Magnatibus in admiratione erit*: Quanto magis exaltanda, & coram omnibus totius mundi Principibus, Regibus, ac Monarchis summis laudibus, summa cum admiratione celebranda atque suspicienda est Virgo Deipara, omni cælesti simul, & humana Sapientia plenissima, cuius vtero ille, in quo sunt omnes thesauri Sapientiæ, & scientiæ Dei absconditi, nouem mensibus habitare non est dedignatus? Hanc sanè semper suspicere, admirari ac collaudare, muneribusque quibus possumus colere nos oportet.

50. Si enim Plinius lib. 24. cap. 1. de medicis loquens dixit: *Paremus externis, & vna Artium Medicina Imperatoribus quoque imperat*; cur nobis Sapientissima hæc corporum, animorumque Curatrix non imperet, cur à nobis omne obsequium, seruitiumque non deposcat? Idem certè Plinius lib. 29. cap. 1. scribit Eratistratum, Aristotelis filiâ genitum Antiocho Rege sanato, centenis talentis donatum fuisse à Ptolomæo filio Antiochi. *Multos prætereo*, inquit ille, *Medicos, celeberrimosque ex illis Cassios, Carpitanos, Aruntios, Albutios, Rubrios*,

Medicina Imperatoribus quoque imperat.

Eratistratus Antiocho Rege Sanato centenis talentis donatus.

brios, quibus ccl. HS sestercium annua mercede fuere apud Principes. *Quintus verò Sterninius imputauit Principibus quod HS quingenis annuis contentus esset, Sexcena enim sibi quæstu vrbis fuisse, numeratis domibus ostendebat. Par & patri eius merces à Claudio Cæsare infusa est: censusque quenquam exhausti operibus, Neapoli exornata HS ccc. reliquere, quantum ad eam ætatem Aruntius solus.* Vide ibidem plura de largissimis Medicorum stipendijs, atque honorarijs; *quos tamen,* ait Plinius;

Quam largafuerint olim Medicorum stipendia.

Discere ex periculis nostris, & experimenta per mortes agere, medicoque hominem occidisse, impunitatem summam esse.

Medicis hominem occidisse summa impunitas.

De eisdem idem Plin. *Quid enim, venenorum fertilius, aut vnde plures testamentorum insidiæ?* De Medicis hiscè præclarè Philemon apud Plutarchum in Laconicis: *Medico, & Aduocato occidisse impune est*. Hinc Diogenes Cynicus eos communes carnifices vocitabat.

Medico. & Aduocato occidisse impune est.

Medici communes Carnifices.

Hinc Nicocles Medicos felices appellabat, quoniam eorum Successus Sol intueretur, errores autem tellus operiret. Quid Stratonicum memorem, qui Medico suam experientiam iactanti insigniter respondit: *Laudo tuam experientiam, quia non sinis infirmos computrescere, sed illos statim è vita liberas?*

Medici fælices quod eorum errores terra operiat.

Quid referam Pausanium, *qui eum Medicum censebat optimum, qui non sineret ægrotos extabescere, sed quam primum sepeliret?* Denique Adrianus Imperator huiusmodi medicorum imperitiam damnans, moriturus illud vulgatum Menandri pronunciauit:

Turba Medicorum Cæsarem perdidit.

Adrianus Imperator moribundus dixit: Turba Medicorum Cæsarem perdidit.

51. Iam si Medicos tot erroribus obnoxios, quoque sæpe sæpius hominibus sunt causa mortis, tā largis stipendijs, honorarijs, ac donarijs, honoribusque ornauit antiquitas, vt ibidem videre est apud Plinium: quo tandem animo nos in gloriosissimam Virginem, Sapientissimam animarum, corporumque nostrorum Curatricem esse decet? quæ cuicunque inualetudini suas applicuit manus, suamque impendit operam, saluum incolumemque reddidit: adeo vt cum Apolline longe potiori iure dicere possit illud apud Ouidium lib. 1. Metam.

Inuentum medicina meum est, Opiferque per orbem Dicor.

Cuius sanè medicina eo efficacior est, quo eam, impetratā à filio benedictione ac gratiâ porrigere consueuit, iuxta consilium Hippocratis, qui in totius suæ Artis Proœmio sic loquitur:

Non solum ægrotus præstare se debet opportuna facientem, sed, & Medicus scilicet adhibere curationem, & Dominum deprecari, vt dirigat opera sua. Quocirca Pelbartus lib. 7. Stellarij Par. 3. art. 3. Gratiam hanc in Virgine hominum morbos Dei munere curandi, eximiam esse agnoscens, stellam vnam è 12. illis, Sacrosanctum eius verticem coronantibus appellauit. Quæ cum ita se habeant iuxta sapientissimum Spiritus S. consilium, honoremus animitus, medullitus, modis omnibus quibus possumus hanc eximiam humanæ salutis in vtroque homine sospitatricem, ac Curatricem, & caueamus ne à senioribus nostris degeneremus, qui eam miris honoribus sunt prosecuti, vt Templa magnifica, amplissimisque sumptibus constructæ varijs in locis Basilicæ, preciosissimaque auro gemmisque exornata passim attestantur donaria.

Medicus debet Dominū deprecari, vt dirigat opera sua.

Gratia morbos curandi in B.V. est vna è 12. Stellis in ipsius capite.

Vnde S. Antoninus 4. Part. Titul. 15. capit. 19. §. 6. *Quod Beata Maria*, inquit, *innumerabiles varijs languoribus, & incurabilibus detentos curauerit, & curet, Ecclesiæ ad eius honorem constructæ plenæ Imaginabus, ipsas sanitates prædicantibus, satis edocent. Ipsa denique, quod copiosius, & maius est, sanauit totum hominem in anima, & corpore per benedictum ventris sui fructum*. Vnde dicitur Eccli. 48. *Medicina omnium in festinatione Nebulæ. Nebula ista est caro Christi, de terra Virginali exorta nullo peccati pondere prægrauata, vltra puritatem Angelorum eleuata, calore Spiritus S. formata. de hac canit Ecclesia:*

Potissima Templa B. V. erecta ob redditam hominibus sanitatem.

B.V. totum hominem per benedictus ventris sui fructum in anima, & corpore sanauit.

Ecce video Dei potentiam venientem, & nebulam totam terram tegentem.

Et de hac medicina nobis à Beata Maria facta, nobisque proposita, totus mundus sanatus est virtualiter. Vnde, & B. Bernardus *de plenitudine eius omnes recipiunt gratiam, æger curationem, tristis consolationem*. Sic ille. Totis ergo medullis cordium, totis præcordiorum affectibus cum eodem Bernardo Mariam hanc veneremur, quia sic est voluptas eius, qui sicut omnia nos habere voluit per Mariam, ita quoque, & incolumitatem, sanitatemque tam mentis, quam corporis, quam in grati ani-

mi testificationem, illi semper dum viuimus dedicemus, consecremus, curemusque vt eius honori seruitioque tota post DEVM vita nostra deseruiat, eiusque opem in dies in infirmitatibus tam animi, quam corporis experientes dicere possimus cum Alphonso Aragonum Rege, qui cum lectione Curtij de rebus gestis Alexandri Magni morbum grauem superasset, exclamauit: Vale Auicenna, Vale Hippocrates cum alijs Medicis, & viuat Curtius restitutor sanitatis meæ. Viuat, inquam, viuat Maria totius humani generis salutis, atque incolumitatis restitutrix atque reparatrix, Sapientissima.

D I-

DISCVRSVS XVIII.

Signum Andromedæ Virginis, belluæ marinæ ad deuorandum expositæ, figuram esse Virginis Deiparæ, ab obligatione incurrendi peccatum Originale liberatæ.

1.

Cassiopes Aethiopum Reginæ fastus aduersus Deos intumescentis, vt compressus.

Assiope Aethiopum Regina pulcherrima, tanta intumuisse ob formæ præstantiam fertur superbia, vt se, & Iunoni ipsi Deorum Reginæ, & Nymphis Nereidibus anteferre ausa sit. Vnde tantam arrogantiam minimè tolerandam rata Iuno, postquam illi patefecisset humanã omnem pulchritudinem quantumuis eximia videretur, esse turpitudinem, si cum Diuina conferatur, Neptunum rogauit, vt tãtum Reginæ illius fastum temeritatemque vindicaret.

Paruit Neptunus, inque eius regionem Cete, ingentis magnitudinis belluam, monstrumque formidabile immisit; quod omnes agros pessundabat, ædificia funditus demoliebatur, Ciuitates ipsas cum Ciuibus inuadens, vastitate corporis, ingentique mole opprimebat, ac deuastabat. Tantæ cladis, calamitatisque vnicum remedium Andromeda vnica Cassiopes Filia Virgo, formæ elegantiâ celeberrima petebatur vt horribili illi belluæ deuoranda exponeretur. Huius misertus Perseus Iouis filius, Medusâ triumphatâ, cum illac fortè transiret, mira specie ipsius captus, eam à præsentissimo illo periculo liberauit, expectatoque tantisper marino illo monstro, ense suo, harpe, inquam, adamanteâ obtruncat, reliquam eius partem, ostenso Medusæ capite in saxum scopulosque conuertit. Pro tanto Virgo hæc grata beneficio Perseum in sponsum accepit, vtque mutui, inter hos amantes amoris signa toti orbi paterent inter sydera translati, sibi propinqui esse voluerunt.

Andromeda Virgo pulcherrima Regnum ab interitu liberat.

De hac Propertius lib. 2. Elegiarum:

Andromedæ monstris fuerat deuota maritis:
Hæc eadem Persei nobilis vxor erat.

De eadem manilius lib. 1. Astron. c. 4.

iuxtaque relictum
Andromedem vastos metuentem Piscis hiatus
Expositam ponto deflet, scopulisque reuinctam
Ne ueterem Perseus cælo quoque seruet amorem
Auxilioque iuuet, fugiendaque Gorgonis ora
Sustineat; spoliumque sibi, testemque videnti.

Fusius hæc omnia recenset Ouid. lib. 4. Metam. & Natalis Comes li. 7. Mythol. c. 18. & lib. 8. c. 25.

2. Quæ aptior quæso in tota Poesi figura excogitari potuit ad declarandam Virginis Deiparæ, à peccato Originali, Monstro sane horrendo, informi, ingenti, quod totum humanum genus deuastauit, immunitatem, ac præseruationem? Mater illa omnium viuentium Eua, formæ tàm animi, quàm corporis elegantiâ tumida, immortalitatem, Diuinitatemque suggerente mendacij parente, *Nequaquam moriemini, sed eritis sicut Dij*, per summum nefas affectauit; Diuina iussa contempsit, maritumque in eandem contumaciam,

Peccati originalis damna.

atque inobedientiam induxit. Hinc in humanum genus superum ira desæuijt; hinc *nascimur omnes natura filij iræ*, vt ait Apostolus Eph. 2. filij perditionis, filij damnationis. Hinc conflictus, ac rebellio inter carnem, & spiritum; nam iuxta eundem Apostolum Gal. 5. *Caro concupiscit aduersus Spiritum, & Spiritus aduersus carnem, vt non quæcunque vultis illa faciatis*. Hinc corporis nostri in putredinem, puluerem, cineremque miseranda resolutio. Hinc innumerabilium scelerum orta colluuies. Hinc bella, hinc fames, pestis, hinc vrbium vastitates, ac calamitates innumeræ, hinc denique malorum omnium Ilias, quæ totum humanum genus longè crudelius, quam marinum illud mõstrum, Reginæ illius tumidissimæ regionem deuastauit, ac pessundedit, vrbesque ipsas, cum habitatoribus absorbuit. Vnica ac sola iam iam deuoranda restabat Andromeda Virgo, tàm animi quàm corporis elegantiâ admirabilis, Virgo inquam Deipara, cuius præstanti formæ venustate captus non Perseus Iouis Filius, sed æterni Patris Vnigena eam sibi in sponsam, Matremque accepturus à præsentissimo illo periculo liberauit, tandemque in eodem secum throno, inter sydera relatam ad dextram suam, velut totius vniuersi, & tam humanæ, quam Angelicæ creaturæ Reginam consedere iussit. Atque ita, licet originali labe non fuerit contaminata, liberata tamen ac redempta ab originali maculâ dicitur; quia nisi ope Diuina Filij fuisset præseruata, more hominum cæterorum abominabilem illam maculam sine dubio contraxisset.

Duo Redẽptionis modi.

3. Quod vt melius intelligamus, obseruandum duplicem apud Theologos præsertim D. Dionys. ca. 8. de Diu. Nom. & Augustinum redimendi modum distingui. Alter est, lapsum iam in captiuitatem, redimendo: Alter præueniendo iam iam lapsurum; qui sanè longè nobilior ac præstantior est præcedenti. Vnde iam memoratus Augus. In illud Psalmi 85. *Eruisti animã meam ex Inferno inferiori. Quidam in tempore Christi positus*, inquit, *fatetur DEVM eruisse animam suam ab Inferno inferiori, quia liberauit se à talibus peccatis, per quæ deduci posset ad tormenta Inferni inferioris.*

Præseruare hominem iã lapsurum est nobilior redemptionis modus.

Quemadmodum si medicus videat tibi imminentem ægritudinem forte ex aliquo labore, & dicat: Parce tibi, sic te tracta, requiesce, his cibis vtere, nam si non feceris ægrotabis: si autem feceris saluus eris; rectè dicis medico: liberasti me ab ægritudine, non in qua iã erat, sed in qua futurus erat. Nescio quis habens causam molestam, mittendus erat in carcerem. Venit alius defendit eum, gratias agens, quid dicit? Eruisti animam meam de carcere. Suspendendus erat debitor, solutum est pro eo, liberatus dicitur de suspendio. In his omnibus non erant, sed quia talibus meritis agebantur, vt nisi subuentum esset, ibi essent; inde se rectè dicuntur liberari, quo per liberatores suos non sunt permissi perduci. Sic August. Hoc ergo secundo modo liberata, ac redempta est Virgo nostra à captiuitate Sathanica, in quam ob debitum cõtrahendi peccatum originale lapsura erat, nisi peculiari Filij gratiâ fuisset præseruata, seu vt loquitur Sãctus Nazianzenus; *præpurgata*. Cùm enim per naturalem propagationem Ioachimi, & Annæ ex lumbis Adæ, eiusque corrupta massa, descendentibus, fuerit concepta Virgo nostra, & in communi illo Dei pacto cum Adamo, de transfundenda tàm iustitiâ originali in posteros, si Dei iussis paruisset, quàm peccato si eidem per inobedientiam rebellasset; cum reliquis mortalibus esset inclusa, consequens sanè fuit, debitam maculam originalem incurrendi contraxisse Virginem, ob quam sine dubio in Sathanicam captiuitatem, more reliquorum Adæ filiorum erat abducenda, nisi gratiâ Redemptoris fuisset præseruata, præpurgata atque redempta.

Quomodo B. V. à lapsu in peccatum Originale fuerit præseruata?

4. Quam sanè iure merito præstantissimus hic redemptionis modus maximè decebat, vtpotè quam Dei Filius præuidebat redemptioni totius humani generis maximè cooperaturam, atque ad laboraturam, purissimis suis sanguinibus exhibitis, ex quibus Spiritus Sanctus, sacratissimum Christi corpus mirificè erat formaturus, quod in ara Crucis Deo Patri oblatum, copiosam toti mundo exhibuit redemptionem. Quapropter S. Ambr. luculenter asseruit primam omnium à Filio redemptam fuisse Matrem, velut tanti operis Adiutorium illi quam simillimum; *Nec mirum*, inquit ille, *si Dominus redempturus mundum operationem suam inchoauit à Matre, vt per quam salus omnibus parabatur, eadem prima fructum salutis hauriret in pignore*. Hinc S. Bernardinus Senensis Tom. 3. serm. 51. cap. 3. ait, *Dei Filium venisse*

Prima omniũ à Christo redempta fuit Maria.

Dei Filius venit principalius ad redimẽdam B. V quã alios.

venisse principalius ad redimendam Virginem beatissimam, quam alios, & ideo eam Primogenitam Redemptoris appellauit.

B. V. Primogenita Redemptoris.

Idem Tom. 4. ser. 8. de 7. flam. vbi ponderans verba illa Virginis, quæ flammis comparauit: *Exultauit Spiritus meus, in Deo salutari meo. Beata V. inquit, exultauit in Deo salutari suo. Quasi dicat: Singularis Saluator meus. Quia aliqui Doctores speculantes dicunt, quod DEVS assumpsit carnem potius propter saluare Virginem singularem, quam omnes alias creaturas.*

Cur Spiritus Mariæ exultarit in Deo salutari suo.

Idem serm. de Assumpt. *Plus*, inquit, *pro Virgine redimenda is venit, quàm pro omni alia creatura*, iuxta illud Cant. 4. *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, vulnerasti cor meum. Pro amore tuo carnem sumpsi, vulneribus primis vulnerasti in Cruce cor meũ. Nam primogenita Redemptoris Filij sui IESV fuit Virgo Beata.* Hoc agnoscens Sanctus Hildephonsus lib. de Virg. Mariæ cap. 2. peculiari, & planè ardentissimo amoris affectu de more est eam veneratus: *At nunc venio*, inquiens, *ad te sola Virgo Mater Dei, procido coram te solam seu sola, Opus Incarnationis Dei mei: humilior coram te sola inuenta Mater Domini mei; rogo te sola inuenta Ancilla filij tui, vt obtineas deleri facta peccati mei, vt concedas etiam mihi adhærere Deo, & tibi; seruire filio tuo, & tibi. Illi sicut factori meo, tibi sicut Genitrici factoris mei, illi sicut Domino virtutum, tibi sicut Ancillæ Domini omnium.*

Desiderium S. Ildephonsi seruiendi B. V.

Illi sicut Redemptori meo, tibi sicut operi redemptionis meæ. Quod enim in mea redemptione est operatus, in tua personæ veritate formauit, siue firmauit. Quod precium emptionis meę factus est, ex carne tua eius incarnatio fuit, in qua vulnera mea sanauit.

Ex carne tua vulnerandum corpus exhibuit, in quo mortem meam tolleret. A mortalitatis tuæ corpore, mortale corpus attraxit, in quo mea deleret peccata. Quod tulit à te corpus, sine peccato suscepit, naturam meam, quam in se præcessore mihi ad regnum suum, in gloria paterna sedis super Angelos collocauit, ex veritate corporis tui humiliatus assumpsit. Ex quibus Sanctissimi Antistitis verbis clarè colligimus non solùm Dei Filium, eius amore, ad eamque potissimùm redimendam, hominem factum, verum etiam eandem ad redemptionem, glorificationemque nostram, fidelissimam fuisse adiutricem, dùm in purissimo vtero suo sacratissimum illud Christi corpus, velut amoris Diuini officina, artificio Spiritus Sancti efformatum est.

B. V. nostræ redemptionis Adiutorium facta, subministrãdo carnem suam ac sanguinem ad efformandũ in suo vtero corpus Christi.

5. Obseruandum porrò rectè à S. Hildephonso Deiparam vocitari solum opus Incarnationis Dei. Quia reuerà sicut in illa condenda operam omnem ac laborem, omnesque vires ac diuitias omnipotentiæ, sapientiæ, Bonitatisque supremus rerum omnium Artifex profudisse visus est, ita quoque in illa redimenda, adeo vt verè dicere potuerit: *Hoc opus, hic labor est*. Quod agnoscens ipsa Virgo canebat: *Quia fecit mihi magna, qui potens est, & sanctum Nomen eius*. Et rursus: *Fecit potentiam in brachio suo*. Quia nimirum Pater æternus omnes omnipotentiæ suæ vires; Filius similiter robur brachij sui, eximiamque suæ sapientiæ vim; Spiritus Sãctus Bonitatem suam omnem exeruisse pro redimenda Virgine visus est, adeo vt in reliquis redimendis Adæ filijs, digitis quasi ludere videretur. Imò P. Quirinus Salazar *tãtum, tamque effusum precium redemptionis pro illis non satis vtiliter ac dignè collocatum videri, respectu Deiparæ asseuerauit. Sola enim Maria, proprium ac dignum Incarnationis Christi opus ac negotium est, in quo perficiendo infinitum redemptionis Christi precium decore ad modum impensum, vtpotè, qua tantis conatibus dignum opus fuit.* Quare scitè sapiens Idiota capit 4. in Contemplat. B. V. eam alloquens pronunciauit: *Inter omnia opera æterni Opificis post operationem illam, quâ natura nostræ vnitus est Filius tuus, speciale opus fuisti ò Sanctissima V. Maria, quia ad hoc te fecit, vt quod de primo opificio fuerat deformatum, per te reformaretur.*

In redimẽda B. V. omnem suam potentiam, sapientiam, ac Bonitatem exercuit DEVS.

Inter omniã Dei opera B. V. fuit opus speciale, & quare.

6. Vnde, & in hoc tam præclaro opere supremus Artifex singulariter gratulari ac complacere sibi videbatur. Hinc ipsa Virgo dicebat: *Delectabar per singulos dies ludens coram eo.*

Seu vt legunt 70. Interp. *Ego eram cui ad gaudebat ipse*. Hinc Virgo, *Dei ipsius Requies*, à nonnullis appellatur.

Hinc Gen. 2. dicit Moyses de die septimo, seu Sabbato, quod Beatus Albertus Magnus Tract. super Missus, ait figuram extitisse Deiparæ: *Compleuitque DEVS die septimo opus suum, quod fecerat, & requieuit die septimo ab vniuerso opere, quod patrarat*. Quod si cum nonnullis dicamus Euam creatam die septimo, intelligemus sanè DEVM, qui in condendis reliquis creaturis adeo laborasse visus est, vt quiete tandem die septimo indigeret; intelligemus, inquã, inuenisse DEVM animi sui requiem, ac

In B. V. velut in Sabbato DEVS quieuit.

Eua creata die septimo.

ac singulare beneplacitum, non in Eua illa prima, de qua velut Pandoræ pyxide mala omnia in orbem irruperunt, sed in Eua figurata Virgo Maria, in qua DEVS laxamentum quoddam, gratissimumque leuamen à labore, quo in reliquarum creaturarum, Angelorum scilicet, cælorum, syderum, terræ, animãtium, hominumque molitione quodãmodo desudauit, expertus est.

In condenda B.V. Deus requiem, & leuamen quoddam laborũ repetit.

Chrysippus Presbyt. Hier. ser. de Deip. cum Dauide Psalm. 131. ad hanc tantorum laborum vnicam requiem vniuersorum Conditorem in orbis huius fabrica delassatum, inuitabat: *Surge Domine in requiem tuam. Tua enim Requies est Virgo, & vterus tua requies.*

Requies Christi est B.V. eiusque vterus.

7. Porrò sicut supremi huius mundi Architecti labor ille in hac rerum condenda vniuersitate Imago fuit laboris, quo in renouando mundo desudaturus erat, ita requies illa symbolum fuit singularis illius complacentiæ, qua ipsius voluntas in condenda, redimendaque Virgine hac sacratissima perfruita est. Quemadmodum enim Opificibus permolestum est reficere res veteres, vt perito Architecto domũ ruinosam instaurare; Sartori vestẽ laceram resarcire, è contra periucundum domum nouam à fundamentis erigere, vestem nouam conficere ac consuere: sic sanè in condenda Virgine, quæ ipsius Diuinæ Maiestatis Templum vt eam vocant S. Ephrem, Damascenus, Damianus, & alij passim; ipsius Indumentum Regale, à Deo contexta purpura, amictus à Deo variatus, vt eam appellat B. Andr. Cretensis Epis. Orat. 2. de Dorm. Deip. sic inquam in condenda ac formanda Virgine de supremo Artifice cogitandum est, eum nimirum summa in tam nouo mirificoque opere perficiendo perfruitum voluptate; vti è contra in reparando ac instaurando genere humano, non mediocri affectum molestiã, incurrẽtibus in eius oculos ruinis ac sceleribus, quæ ipse, vt potè summa Bonitas, summopere auersabatur.

Res nouæ facilius ac iucundius fiũt, quam veteres reparantur.

8. Quapropter iure merito S. Hildephonsus appellauit Virginem solam opus Incarnationis ac redemptionis sufficiens, videlicet quia primario, & per se ad illam excellentissimo modo mundo exhibendam ac redimendam DEVS homo fieri voluit, in eiusque formatione adeo sibi complacuit, vt etiamsi ipsa sola fuisset redimẽda, operam omnem suam in illa elaboranda benè collocatam fuisse existimasset. Quia illa sola de nouo facta, summæ ipsi voluptati fuit, reliqui verò non tam illum recrearunt, quam in laboribus, enormibus suis peccatis seruire fecerunt, vt ipse apud Prophetam testatus est. Vnde ipsa sola opus hoc Incarnationis ac redemptionis, veluti decorasse, extremamque ei venustatem, ac pulchritudinem, si loqui fas, addidisse visa est. Quod verbis sequentibus nobis insinuauit Hildephonsus, dum illi ita loquitur: *Quod enim in mea redemptione est operatus, in tuæ personæ veritate formauit.* Quasi diceret: Pulchrum quidem per se est meæ Redemptionis opus quia infusione diuinæ gratiæ, sanguineq; Christi, quæ stibiam, cerussa, ac purpurissum sunt animæ, peractum est; at verò tu, saluti nostræ ad laborando, tanquam noua Eua, nouo Adamo adiutorium facta, formam, pulchritudinemque mirificã addidisti. Et sanè quemadmodũ partus in humana generatione, teste Aristotele lib. 4. de partibus animaliũ, *ex viro robur, ex fœmina formam, venustatemque accipit*; sic spiritualis hæc regeneratio nostra, ac redemptio à Christo quidem, cuius vir oriens nomen est, vim omnem, robur, ac energiam sortita est; at verò à Virgine, quæ eidem ad instar Heroicæ Virginis cooperata est, formam, ac venustatem.

B.V. est sola opus Incarnationis ac Redemptionis Christi.

B.V. operi Incarnationis decus addidisse visa est.

In generatione hominis vir robur, fœmina vero formã ac venustatẽ fœtui communicat.

9. Cooperationem hanc in salutẽ, redemptionemque nostram Deiparæ scitè expressit B. Arnoldus Carnotensis Abbas Tr. de laud. B.V. *Diuidunt*, inquiens, *coram Pater inter sese Mater, & Filius pietatis officia, & miris allegationibus muniunt redemptionis humanæ negotium, & condunt inter se reconciliationis nostræ inuiolabile testamentum. Maria se Christo spiritualiter immolat, & pro mundi salute obsecrat, Filius impetrat, Pater condonat.* Eandem cooperationem Virginis magis explicitè expressit Richar. à S. Laur. lib. 1. de laud. cap. 5. Vbi ostendere volens Dominum semper fuisse cum Maria, sic loquitur: *Fuit Dominus cum Maria, & ipsa cum Domino eodem labore, & in eodem opere nostræ redemptionis. Mater misericordiæ, Patrem misericordiarum adiuuit, in opere nostræ salutis. Vnde prœditum erat de hac muliere sine dubio in figura primæ. Gen. 2. Non est bonum hominem esse solum, faciamus ei adiutorium. Illa enim literalis*

B.V. Cooperatrix Redẽptionis nostræ.

Dominus fuit cum M. & illa cum Domino per cooperationem nostræ salutis.

M. Secundo Adamo fuit salutis nostræ Adiutorium, sicut Eua primo Adamo destructorium.

Eua

Eua viro suo non fuit in adiutorium, sed magis in destructorium. Hæc autem in adiutorium, quia in manu fœmina tradidit Dominus Sisaram, nempe Diabolum Iudi. 5. & : Vna mulier Hebræa fecit confusionem in domo Nabuchodonosor Iudit. 14. Verum quidem est Domine, quod Torcular calcasti solus, & de gentibus non fuit vir tecum; sed mulier vna tecum est, quę omnia vulnera, quæ tu suscepisti in corpore, suscepit in corde, & sicut lancea militis perforauit latus tuum, ita gladius doloris, eius animam pertransiuit. Et sicut tu, non quod voluisti, sed quod Pater tuus voluit, sustinuisti; ita ipsa non quod voluit, sed quod tu voluisti sustinuit tecum. Quia sicut tu salutem humani generis in Cruce sitiuisti, sic & ipsa sitiuit. Stabat enim iuxta Crucem, sicut dicit Ambrosius, non vt dolorem filij consideraret, sed vt salutem humani generis expectaret. Hæc Richar. Ex quibus omnibus clarè perspicimus Virginem beatissimam, velut alteram Andromedam, immani illi belluæ, peccato scilicet originario, ob commune illud debitum generis humani in Protoplasto contractum ad degorandum expositam, ab hoc cælesti Perseo, nobilissimo modo liberatam, ac præseruatam, ad quam solam potissimùm liberandam quodammodo talaria humanitatis nostræ induit, voluitque huiuscé suæ redemptionis esse primogenitam, vtpote quam eiusdem liberationis sibi delegerat adiutricem.

Sicut Christus in Cruce humani generis salutem, ita B.V. sub Cruce sitiuit.

10. Verum quia redemptio hæc à debito incurrendi peccati non ita honorifica videtur Deiparæ, siquidem in ea, & à Protoplastis in primigenia innocentia constitutis, & ab Angelis superari videtur, vt dicetur infra. Idcirco doctissimus P. Alosius Nouarius in Vmbra Virginea Excursu 18. Paulus Scherlogus Tomo 2. in Cantic. Venetijs impresso, Quirinus denegant Deiparam debitum, obligationemque peccati originalis contraxisse, sed habuisse obnoxietatem quandam, ac potentiam remotam illud incurrendi, & Salazar libr. de Concept. Emanuel de Nanera in Iosue, & alij Recentiores, hanc ob causam nihilominus rectè dici, fuisse proprio, ac rigoroso sensu redemptam, & quidem modo longe nobilissimo, quam is fuerit, de quo hactenus disseruimus. Audiendus hic. Pintus Ramirez libr. de Conceptione B.V. vbi sic loquitur. Decreuit DEVS tantas gratiarum vsuras Virgini impertiri, vt non solum non fœdaretur culpâ, sed etiam ad illius proximo debito liberatur. Cuius assertionis dat luculentissimam rationem Salazar. Quia ad redemptionem propriè dictã non requiritur aut peccatum iam contractum, aut debitum, siuè obligatio illud contrahendi. Sicut, vt aliquis à peccato actuali liberetur, non requiritur vt illud commiserit, vel necessitatem habeat illud committendi. Verè enim quispiam gratias agere potest Deo, quod eum à fornicatione liberauerit, etiamsi illam non commiserit, neque committendi necessitatem habuerit. Sufficit enim præcisè, quod illam committere potuerit, & obnoxietatem quandam remotam ad illam perpetrandam habuerit. Vndè à sapiente, Vir iustus laudatur: *Qui potuit transgredi, & non est transgressus.*

Hinc S. Augustinus præseruationem hanc siue redemptionem à peccatis, quibus etiam remote erat obnoxius, eaque qualis est humana fragilitas committere poterat, in se agnoscens, gratias diuinæ agit Maiestati libr. 2. conf. cap. 7. *Gratias,* inquiens, *tibi agam, & confitebor nomini tuo, quoniam tanto dimisisti mala, & nefaria opera: gratiæ tuæ deputo, quod peccata mea, tanquam glaciem soluisti, gratiæ deputo, & quæcunque non feci mala. Quid enim non facere potui? Omnia mihi dimissa esse fateor, & quæ mea sponte feci mala, & quæ, te duce non feci.* Vbi loquitur potentia etiam remota committendi peccata, quæ illi erant possibilia, & non de illis, ad quæ perpetranda occasionem præ manibus habebat. Hoc enim sonant verba illa: *Quid enim non facere potui?* Vndè hanc ob causam addit perinde cælesti medico imo magis obstrictum esse illum, qui nunquam in huiusmodi peccata prolapsus atque illum qui lapsus est quia præseruatiuam suæ gratiæ medicinam illi exhibuit, ne in talem incideret ægritudinem, in quam ipse incurrerat: *Qui enim, inquit, vocatus, ante secutus est vocem tuam, quæ me de meipso recordantem, & fatentem legit, non me derideat ab eo medico me ægrum sanari, à quo sibi prestitum est, ne ægrotaret, vel potius vt minus ægrotaret. Imò verò amplius Deũ diligat, quia per quem me videt tantis peccatorum meorum languoribus exui, per eum se videt tantis peccatorum languoribus non implicari.* Sic ille.

S. Augustinus Deo gratias agit pro præseruatione à peccatis quibus etiã remote erat obnoxius.

Idem hoc probari potest ex eodem August.

Medici duplex officium, uno sanat ægrotum, altero præseruat.

August. supra cit. in Ps. 85. vbi duo officia medici exposuit, alterum quo sanat ægrotum, alterum quo præseruat, ne is qui potest esse infirmus, infirmetur. Ex Dionys. Areop. similiter qui cap. 8. de Diuinis Nom. sic loquitur de hac præseruatione: *Idcirco eam redemptionem etiam Theologi appellant, ex eo quod non sinit ea, quæ vera sunt, ad id cadere, vt non sint.*

Homo à nullo Angelorũ redimi potuit, qui lapsui peccati erat obnoxius.

11. Eandem redemptionem præseruantem à peccato admittit S. Fulgentius libr. 2. ad Frasimundum cap. 3. vbi Diuinam in redimendo genere humano deprædicans charitatem, postquam dixisset eum à nullo hominum, à nullo Angelorum redimi potuisse, quia homo iam erat peccati vulnere saucius, & Angelus ipse lapsui peccati obnoxius; hæc attexit: *Nec Angelico hoc reparationis munus poterat adipisci subsidio: Angelica quippè natura tunc homini reparando aliquatenus esset idonea, si cadendi mobilitate nunquam naturaliter fuit obstricta. Cùm verò se iuuaminis egenam, consubstantialis ruinæ documento testatur, profectò cognoscitur multo minus ad humanæ posse redemptionis efficaciam redundare, quæ propriè nequeat stabilitati sufficere. Suis autem ad custodiam sibi sat esse viribus non incongruè crederetur, si nulla pars eius in deterius laberetur. Vnitas enim naturalis vniuersitatem complexa naturæ Angelicæ, tota proculdubio maneret impassibilitatis fundamento subnixa, si passioni non esse posset obnoxia, nec vnquam pateretur in reliquo, quod perpeti non posset in toto. Cùm verò pars eius de cœlestis beatitudinis culmine in imam, perpetuamque cernitur deuoluta miseriam, Beato Petro dicente; Quia DEVS Angelis peccantibus non pepercit, sed carceribus caliginis Inferni tradidit in iudicio puniendos reseruari, profectò cognoscitur, vniformi cunctos opprimi potuisse ruinæ consortio, nisi quos vellet à casu prauitatis Virtus illa defendere, quæ sola naturaliter mutari depræuariuè non posset. Ipsa igitur etiam homini reparando fuit necessaria, quia non alia stantem Angelum à ruina potuit custodire, nisi illa, quæ lapsum hominem post ruinam potuit reparare. Vna est in vtroque gratia operata, in hoc vt surgeret, in illo ne caderet: in illo ne vulneraretur, in isto vt sanaretur: ab hoc infirmitatem repulit; illum infirmari non non sinit; illius esca; istius medicina. Hunc autem quisquis sanum sapit, Filium Dei esse non ambigit, qui est Virtus, & sapientia Patris.* Ex quibus verbis clarè colligimus non solùm redemptionem siue præseruationem hominis à peccatis, quibus etiã remotè est obnoxius, dici posse propriè redemptionem, verum etiam Angelum ipsum, gratia Christi præseruatum, ne laberetur, dici posse redemptum, etiamsi nulla obligatione proximâ in peccata prolabendi teneretur. Qua sanè ratione impellimur omnino Virginem Deiparam ab obligatione peccati originalis contrahendi, absoluere, & nihilominùs verè ac propriè redemptam propter obnoxietatem illam peccandi, communem cum Angelis, essercere. Alioqui natura Angelica, sua puritate Virgineam superare videretur, quod Sanctissimorum Patrum sententijs repugnat.

12. Audiendus hic Ansel. libr. de Concept. Virg. cap. 18. *Nempè decens erat, vt ea puritate, qua maior sub Deo nequit, intelligi Virgo illa niteret, cui DEVS Pater vnicum sibi Filium ita dare disponebat, &c.* — B.V. ea puritate extitit, qua sub Deo maior nequit intelligi.

Iam si asseramus Deiparam debito contrahendi peccatum originale fuisse obstrictam, cogemur sanè dicere, eius puritatem sub Deo omnibus maiorem non extitisse, siquidem Angeli tali debito peccati minimè obligati, maiori puritate post DEVM enituerunt. Verissimum enim est vnumquemque eo puriorem, ac sanctionem esse censendum, quo magis recedit à peccato; Ideo enim DEVS purissimus, ac sanctissimus imo, & ter sanctus, hoc est, perfectissimâ conspicuus sanctitate, à Seraphinis prædicatur, quod naturâ suâ, & à se sit impeccabilis. At magis recedere à peccato iure merito censendus est ille, qui solam obnoxietatem duntaxat, ac potentiam remotam incidendi in peccatum habet, quam ille qui obli-gatione proxima in illud incidendi teneretur. ergo qui solam potentiam atque obnoxietatem habet peccandi purior, sanctiorque existimandus est. Et talis fuit Virgo nostra sanctissima. Vnde Angelicus Doctor in 1. sent. Dist. 44. cunct. 1. art. 3. ad 3. præclarè asseuerauit: Potest aliquid creatum inueniri, quo nihil purius esse potest in rebus creatis, si nulla contagione peccati inquinatam sit. Et talis fuit Puritas B. Virginis quæ à peccato Originali, & actuali immunis fuit. Fuit tamen sub Deo, in quantum erat in ea, potentia ad peccandum. — Quo quis magis recedit à peccato, eo magis est purior.

Quibus ex verbis colligimus eum agnouisse suã obnoxietatem, atque poten-

tẽtiam illud contrahendi Deiparã habuisse, ac proinde æqualem cum Angelis habuisse puritatem: *Puritas enim intenditur*, inquit ille, *per recessum à contrario; & ideo potest aliqua creatura inueniri, qua nihil purius esse possit, sine aliqua contagione peccati. Et talis fuit puritas B. Virginis, quæ à peccato originali, & actuali immunis fuit;* tamen ista puritas sub Deo fuit, inquantùm erat in ea potentia ad peccandum. Cum igitur etiam in sententia S.Thomæ B. Virginis puritas recesserit ab omni peccato, ita vt licet non fuerit impeccabilis, habuerit tamen peccandi potentiam, atque obnoxietatem, vt eam habent ipsi Angeli, consequens sanè est, eius puritatem primam sub Deo esse, nec posse vllo modo ab Angelica superari.

Ex sententia S. Thomæ Aquinat. Puritas B.v. recessit ab omni peccato.

B.V. etiamsi non sit impeccabilis habuit tamen potentiam peccandi vt habent Angeli.

13. Quod si dicamus cum P. Suarez Tom.1. in 3. Partem Disp.42. sect. 1. alijsque Theologis Alberto, Ruardo, Catherino, Galatino, Ioanne Arboreo, Viguerio, Iacobo de Valenzia, Neclanto ab ipso citatis, Christum Dominum meruisse Angelis gratiam, ac gloriam, quæ illis data fuerat propter eiusdem Christi præuisa merita, inferemus similiter, eos obnoxietatem, ac potentiam ad peccandum habuisse, ac per consequens gratia Christi redẽptos, eo modo, quo ipsa Deipara Virgo, redemptione nimirum propriè dicta, eaque nobilissima, ac proinde Deiparam ab illis puritate superari minimè potuisse, aut debuisse, cum eorum, atque adeò omnium creaturarum Domina fuerit, ac Regina, & ad illam potissimùm redimendam Dei Filius in carne aduenerit.

Christus Dominus meruit Angelis gratiam ac gloriam, quæ illis data fuerat propter eiusdẽ Christi præuisa merita.

14. De hac Angelorum redẽptione præclarè S. Bernard. ser. 22. in Cant. vbi docens in odorem vnguentorum Christi non modo cucurrisse homines, sed etiam Angelos, quibus factus fuerat iustitia, Sapientia, sanctificatio, & redemptio; hanc mouit obiectionem: *At Angelis, inquis, quomodo redemptio fuerit non video? Nec enim auctoritas scripturarum vspiam assentire videtur eos aliquando aut peccato extitisse obnoxios, vt necessariam haberent redemptionem, exceptis duntaxat ijs, qui superbiæ lapsu irremediabili corruentes, redimi deinceps non meruerunt.*

Christus quomodo Angelis factus Redemptio.

Si igitur Angeli nunquam redempti sunt, alij vtique non egentes, alij non promerentes, illi quidem, quia non lapsi sunt, hi autem quia irreuocabiles sunt, quo pacto tu dicis, Dominum IESVM Christum eis fuisse redemptionem? Huic obiectioni sic tandem respondit: *Audi breuiter: qui erexit hominem lapsum, dedit stanti Angelo ne laberetur, sic illum de captiuitate eruens, sicut hunc à captiuitate defendens. Et hac ratione fuit æquè vtrique redemptio soluens illum, & seruans istum. Liquet ergo sanctis Angelis fuisse Christum redemptionem, sicut iustitiam, sicut sapientiam, sicut sanctificationem;* Vbi obseruanda verba illa; *à captiuitate defendens, & seruans;* quibus ostendit Doctor mellifluus, ex hoc Angelis Saluatorem fuisse redemptionem, nõ quia debito proximo incurrendi in peccatum fuerunt adstricti, sed quia obnoxietatem, ac potentiam in captiuitatem peccati deueniendi habuerunt, à qua Christus redemptor illos defendit ac præseruauit.

Christus fuit Angelis Redemptio eos à lapsu præseruando.

15. Audiamus hic etiam D. Hierony. serm. de Assump. vbi docet digniorem adhuc quam Angeli redemptionem fuisse sortitam Deiparam, eiusque gratiam Angelicam claritatem superare: *Nam omnis splendor*, inquit, *& gloria, quanto illustrato fulgore suo sublimius, tanto apparet præstantior claritate quorumlibet subiectorum, & eximior prædicatur. Sic & B. Dei Genitrix, cuius plantatio quasi Rosæ in Hierico specialius refulsit, & candor Virginitatis splendidius emicuit, cum circumdata officio charitatis, submittitur sanctorum claritas, vt eius amplius splendor, & gloria commendetur, quæ super Angelorum choros eleuata iam beata prędicatur, ac beatissima. Nam Angelorum quamuis celsior natura sit, non tamen gratia maior, quia ipsi gratuitâ gratiâ ne corruerent saluati sunt. Vnde Dauid: Verbo Domini cæli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis virtus eorum. Quod si spiritu oris eius omnis eorum virtus subsistit, constat beatam, & gloriosam Virginem ampliora promeruisse virtutum priuilegia, & gratiam percepisse ab ipsis Angelis collaudatam.* Q. D. Sanctus Doctor: Si Angeli potẽtiam proximam habentes ad peccandum gratuitâ gratiâ saluati, ac præseruati sunt ne peccarent, & ad instar cælorum Verbo Diuino, & Spiritus S. virtute firmati sunt, ne laberentur, quanto maiori gratia animatum hoc, Virgineumque cælum, in quo nouem mensibus Verbum æternum sibi domiciliũ, sedemque fixit stabiliuit? Quanto eãdem maioribus superueniens, in eandem quoque Virginem Spiritus Diuinissimus, cooperatione suâ mirificâ,

B.V. redemptio dignior quam Angelorum.

donis, ac charismatis exornauit, confirmauitque, ne vnquam peccati corruptioni veluti quoddam cæleste corpus subiaceret? Hæc certè gratiarum dona ac priuilegia eiusmodi fuere, vt ea ipsi Angeli contemplantes suspicerent, ac obstupescerent, tandemque summis laudibus in cælum eueherent, suamq; puritatem longè inferiorem esse agnoscerent.

Puritas B.V. Angelica pręstantior, & quare.

16. Quod luculenter nobis ostendit S. Hildephonsus lib. de Virg. Deip. cap. 10. vbi Virginitatem corporis, animique puritatem Deiparæ cum Angelicæ naturæ puritate comparans, ostendit eam longè Angelicâ esse præstantiorem. Licet enim Angelica Natura in gratia fuerit condita, Diuinam tamen essentiam in primo suæ creationis instanti non vidit. Vnde potentiam illam peccandi in actum reduxit, dum magna eius pars Deo Conditori suo rebellis effecta, in Inferni Barathrum corruit, & primigeniam illam iustitiam, puritatemque perdidit.

Angeli in primo creationis suę instanti DEVM non viderũt, vt vidit ipsa B.V. in sua Cõceptione.

At verò puritas illa Deiparæ tam corporis, quam animæ in primo conceptionis instanti accepta, nec in prima sua origine vllum sensit detrimentum, cum beatificâ Dei visione, mox vt est concepta, fuerit perfruita, nec in posterum etiam imminui potuit, siquidem eandem assiduis virtutis actibus, ijsque semper intensioribus cumulauit. Sed ipsum sanctum Antistitem audiamus: *Tu Sancte Gabriel Angele Domini, qui mitteris ad Virginem Israel, qui venis ad Matrem Domini, qui properas ad singulare Virgineum decus in mundo, enarra quid incorruptius, quid sincerius, quid integrius, quid solidius, inter Virginitatem maternam, & conditionem Angelicam? inter Virgineam fœcunditatem, & Angelicam formationem? inter incorruptibile Virginum decus, & Angelorum exordium? inter pudorem prole perauctum, & Angelicæ nobilitatis initium? Virgo, quæ fœcundatur, & non corrumpitur; an Angelica celsitudo cuius pars in ruinam prosternatur? DEVS Virgineum, quod & post partum enitet, an nobilitas Angelica, quæ post gloriam culminis damna sustentat in socijs? Integrita: materna, quæ & post partum prolis concrescit in gloria Virginis, an conditio Angelica, quæ detrimentis læsa est in electis? Beatitudo Matris, quæ inde fit generatio Dei, vnde nescia corruptionis est Angelicæ plebis tuę, quæ ante soliditatem incurrit diminutionem partis multitudinis suę. Certum est quod Angelorum castra superbia rupit, cuneos eorum præsumptio minorauit, plebes ipsorum prauitas diminuit, turmas ipsorum elatio collisit. Nam Virginitatem Dominæ meę genita proles, nec introiens, nec exiens læsit, nec concepta nec nata violauit: nec eam cum hospitaretur in illa tristauit; nec illam cùm egrederetur, incorruptione priuauit, Hanc ergo fęminam Conceptio Virginem reddit.*

Quanta differentia inter Puritatē Virginis, & Angelorum.

Angelicę celsitudinis vna pars in ruinā prostrata.

Angelica Natura per lapsum aliquorum lęsa; at vero B. V. nec in partu nec post partum vnquam fuit violata.

Hanc fœminam partus Virginem seruat. Hanc fœminam Filius ita post exitum nouit, sicut ante conceptum inuenit. Et huius certè Virginitas semper incorrupta, semper integra, semper illæsa, semper inuiolata. Nam Angelicę forma Naturę ante soliditatem fragilis, ante firmamentum labens, ante stabilitatem ruens, ante robur titubans atque nutans. At verò hæc fœmina sanctificationis vas, seu basis est. (vtpotè Domus sapientiæ septem columnis donorum Spiritus S. suffulta:) *Mater Dei est, sacrarium Spiritus S. est, Templum singulariter vnicum Factoris sui est. Verum Angelicæ beata conditio creaturę, post stabilitatem solida in bonis, post soliditatem indeficiens in amore Diuinitatis, post firmamentum perennis in conspectu Dominicæ visionis, post robur inseparabilis à consortio Deitatis.* Ex quibus verbis clarè perspicimus puritatem Virgineam tam animi, quam corporis, totâ naturâ Angelicâ longè esse excellentiorem, siquidem Deiparæ puritas nullam vnquam à primo conceptionis exordio passa est imminutionem, aut corruptionem, vt Angelica, imo maiora in dies accepit incrementa, vtpotè, quæ in posterum, quemadmodum, & Angelica, beatificâ sæpius visione fuit roborata.

B.V. sanctificationis vas, seu basis est.

B.V. puritas decursu temporis magis magisq; beatifica visione roborata.

17. Quæ veritas memorabili illa Iobi sententia roboratur cap. 25. v. 5. vbi ait: *Stellæ non sunt mundæ in conspectu eius.* Vbi Emmanuel Naxera noster in Appendice libri Iosue 52. Sed quæ stellis maculæ? quæ splendoribus notæ? Certè dum lucem vidit, ipsa Opificis lingua sibi blandita, faustis acclamationibus, dilaudauit: *Vidit DEVS lucem quod esset bona.* Et modo sydera lucis fontes Iobus indecoris aspersa maculis aspicit? Diuus Hieronymus stellarum nomine Angelos designari scribit, appellarique immundos non de admissa culpa, sed de peccandi capacitate. Itaque ipsum labi potuisse, nescio quæ nobilitatis macula est. Angelorum imminuit ingenuitatem à peccati iugo prorsus exemptos non fuisse:

Angeli in conspectu B. V. cur nõ sint mundi?

fuisse: ipsum à veritate potuisse deflectere, Angelicæ nobilitatis est næuus: illustriores profectò essent, si nec culpâ aliquando obscuri, nec culpæ admittendæ idonei. Sancti Doctoris verba sunt: *Sub nomine stellarum Angelos, & supernas potestates intelligere possumus: immundi & tenebræ possunt vocari, ex eo vtique quoniam naturâ conditæ creaturæ, licet non peccent, capaces tamen peccati sunt, vt apparuit in alijs Angelis*. Quemadmodum igitur stellæ, siue Angeli mundi in Dei oculis non dicuntur, quia licet semper ab ipsa prima sua origine in cælo radiarint, obfuscari tamen ac de cælo cadere potuerunt, vt in eis patuit, quos Serpens antiquus, ac Draco Tartareus caudâ sua in terram detraxit: Sic etiam Virgo nostra etsi nulla vnquam vllius peccati macula fuerit aspersa, quia tamen aspergi potuit tãquam creatura fragilitati, ac peccandi cõditionis obnoxia, ideo merito eam remotam quandã capacitatẽ peccandi habuisse dicimus, ac proinde hanc ob causã corã suo creatore mundam non esse asseueramus; à qua tamen obnoxietate peccandi per Christum Saluatorem redemptam confitemur.

18. Hoc nimirum est tributum illud à quo Diuina Mater, velut Parens ipsius Dauid ob reportatam insignem illam de Gigante Golia victoriam liberata est. Vnde Milites referebant: *Virum qui percusserit eam, ditabit Rex diuitijs magnis, & Filiam suam dabit ei, & domum Patris eius faciet absque tributo in Israel*. Itaque si Dauid ob egregiam suam bellicam virtutem qua de Gigante triumphauit factus est, absque tributo, ita vt nec ipse, nec domus eius vlli tributo fuerit obnoxia; quanto magis erit Mater Dei à debito seu tributo contrahendi peccatum originale immunis, quæ Tartareum illum Goliam tanquam vera Mater Dauidica, admirandâ sua fortitudine debellauit?

19. Prædicemus igitur, & nos, vt supra ex Hieronymo diximus cũ ipsis Angelis Diuã Virginẽ, pleniori excellentiorique longè gratiâ, donorumque cælestium amplioribus priuilegijs, præ omnibus beatissimis illis Spiritibus à peccato originali præseruatam, ac redemptam atque ab eius tributo omnino immunem extitisse eandemque hanc ob causam multis parasangis illorum excessisse puritatem, ita vt re-uera sub Deo nulla maior in rerum natura posset intelligi. Quod sanè neutiquam asserere vllo modo possemus, si eam debito proximo peccati originalis contrahendi obstrictam fateremur, quia vt iam sæpius dictum est, hanc ipsius puritatem, Angelica, tali debito proximo absoluta, & remoto illi, potentiæ nimirùm peccandi, obnoxia, superaret.

20. Quod vt clarius pateat, obseruanda est series illa decretorum in mente, ac voluntate diuina, quam P. Salazar Sapienter ordinauit. *Series decretorum in mente Diuina.*

In primo igitur decreto collocatis Adamum cum tota posteritate, quæ eius in lumbis continebatur, pactum cũ Deo ineuntem, vt si in iustitia originali diuinis iussis obtemperans perseueraret, iustitiam illam, sanctitatemque originalem in posteros transfunderet, vti contra faciendo, peccatum ipsum deriuaret. Ab hoc decreto exclusit Deus Virginem noluitque in hoc instanti, vt futuram præuidere, ne in hoc pacto cum Adamo includeretur, debitumque peccati originalis cum tota eius posteritate incurreret.

Quod sanè inter eximia magnaque beneficia Virgini connumerandum est, ad quod fortasse mentem intendit cum cecinit: *Fecit mihi magna qui potens est*. Quemadmodum enim beneficium agnoscit singulare D. Augustinus in pueris, quos præuidens Dominus DEVS in peccata iam grãdæuos prolapsuros, æternamque mortem adituros, ni ex vita maturè rapiantur, illos in ipsa infantia, aut pueritia de hoc mundo rapit, ne damnentur: ita beneficium nõ vulgare collatum Deiparæ censendum est, quod eam illo instanti, quo pactum cum Adamo inijt, excluserit, eique existentiam negauerit, pro eo tempore, ne debito illo contrahendi peccatum originale obligaretur. *B. V. ab illo instanti quo DEVS pactum cum Adamo inijt de peccato originali cõtrahendo B. V. fuit exclusa.*

21. In secundo instanti postquam in mente, voluntateque Diuina decretum est, vt Verbum ad redimendum hominem iam lapsum, carnem assumeret ex muliere, sed non ex vlla earum, quas præuiderat in primo instanti, in pacto illo Adami inclusas. Vnde nouam præuidit mulierem, omnibus tam naturæ, quam gratiæ ornamentis velut alteram Pandoram decoratam, de cuius purissimis sanguinibus Filius, ope Spiritus S. corpus sibi erat formaturus, *In secundo instanti quo in mente Diuina decretũ est vt Verbũ carnem assumeret, B. V. præuisa.*

quo tempore nullum iam peccati periculum imminebat, quia pactum illud, & peccati originalis in posteros deriuandi lex tantummodo illos Adę filios includebat, quia ante præuisi fuerant. In tertio tandem instanti decretum est, vt Virgo Beata meritis, & gratia Christi, ab obnoxietate illa, potentiaque peccandi ob Diuinæ maternitatis dignitatem pręseruaretur. Quam etiam ob causam vt in iustitia, ac sanctitate originaria stabiliretur eisdem Christi Saluatoris meritis in primo conceptionis eius instanti visio beatifica ipsi decreta est. Merita enim Christi præuisa vt præclarè docet P. Salazar, ex natura rei, & essentialiter ad diuinam voluntatem mouendam, non egebant peculiari, aut generali applicatione ipsius, sed ex natura sua referebantur ad omne præmium, quodcunque DEVS propter illa retribuere vellet.

Atque ita, licet Christus tunc adhuc non extiterit, cum Virgo futura, & libera ab obligatione illa in primo conceptionis momento præuidebatur, merita tamen illa naturâ sua sic erant constituta, vt mouere possent Diuinam voluntatem ad gratiam cuicunque communicandam etiam sine ipsius Christi, qui nondum extabat, applicatione. Sicut Reges Filijs parentum benemeritorum, qui iam è vita decesserunt, beneficia conferre solent ob merita auorum, parentumque qui illis fideliter inseruierunt, etiamsi ipsi huiusmodi gratias minimè postularint, vel postulare potuerint.

Idque facere non alia de causa Reges consueuerunt quam quod merita parentum ita sint natura sua comparata, vt iure suo gratias fauoresque huiusmodi in filios exigant. Licet enim Christus nondum extiterit, eius tamen merita natura sua mouere poterant Patris æterni voluntatem, quamcunque gratiam Matri impertiendam, etiamsi ipsa ea minimè applicaret.

Merita Christi quam efficacia apud Patrem etiã antequam in rerum natura existeret.

Ex hoc tandem decreto sequitur luculenter, quod Deipara nulli debito originarij peccati subiacuerit, cum pactum illud de transferendo originali peccato in Adæ posteritatem in primo illo instanti fuerit celebratum, in quo ipsa non dum erat præuisa; ac proinde infertur eam modo nobilissimo, ob solam illam obnoxietatem potentiamque peccandi remotam, fuisse præseruatam ac redemptam, gratiâ copiosissima Filij Redemptoris, tandemque in gratia, Diuinæ essentiæ visione in prima sui conditione confirmatam.

Quæ sanè priuilegia Angelica Natura in primo suæ creationis instanti non est, vti diximus, consecuta. Vnde rectè concluditur, Deiparam nobiliori præseruatione à peccato liberatam, quàm fuerint Angeli, seu præstantioribus gratiarum priuilegijs præuentam, Angelicam puritatem longè post se reliquisse, eaque nullam maiorem sub Deo extitisse.

22. Intellexit hoc S. Epiph. libr. de laud. Virg. dum dixit: *Solo Deo excepto, cunctis superior existis, natura formosior existis ipsis Cherubin, & Seraphin, & omni exercitu Angelico.* Intellexit S. Andreas Cret. Epis. orat. 2. de dormit. B.V. cum tam magnificè hæc de ipsa pronunciauit: *Regina omnis humanæ Naturę, quę habes incomparabilem cum alijs appellationem, quæ, excepto Deo, sola es omnibus altior.*

B.V. solo Deo excepto cunctis superior puritate fuit, etiam Cherubinis ac Seraphinis.

Intellexit S. Iacobus Hispaniarum Apostolus, cui se sæpius spectandam Virgo summa cum gloriâ, innumeris Angelorum stipata legionibus exhibebat, vti fecit Cæsaraugustæ in Columna, vbi sibi Templum ab ipso ædificari iussit, intellexit, inquam, ipsius super omnes Angelorum Hierarchias eminẽtiam, cum eam in sua Missa sic celebrare consueuerat: *Dignum est te verè beatam Dominam Deiparam semper beatam, & omnibus modis irreprehensam, & Matrem Dei nostri, honorabiliorem quàm Cherubin, & gloriosiorem quàm Seraphin.* Intellexit sublimissimam super omnes post DEVM creaturas, etiam Angelicas, dignitatem, ac puritatem Deiparæ Sanctus Ignatius Martyr qui Epistola, quam ad S. Ioannem Euangelistam scripsit, vt ostenderet ipsam omni obligatione originarium peccatum contrahẽdi absolutam, & obnoxietatem illam potẽtiamque peccandi remotam habuisse cum ipsis Angelis, hæc posteritati mandauit: *In Mariæ Matre IESV humanæ Naturę, Natura Sanctitatis Angelicę sociatur.*

B.V. solo Deo excepto, omnibus altior.

Idem intellexisse visus est S. Ephrem, dum in ser. de B.V. sic eam alloquitur: *Intemerata prorsusque pura Virgo Deipara, sublimior cælicolis, purior solis radijs, ac splendoribus, honoratior Cherubin, sanctior Seraphin, & nulla comparatione cęteris omnibus superis exercitibus gloriosior.* Intellexit eãdem puritatem Virginis Angelicam tran-

transcendentem S. Anselmus citatus à Bustio, & P. Salazar, cap. 42. sæculo 11. de immacul. Concept. cum dixit: *Nihil tibi Domina æquale, nihil comparabile est. Omne quod est, aut supra te est, aut subtus te est. Quod supra te est, solus Deus est; quod infra te est, omne quod DEVS non est.*

B.V. nihil æquale, nihil cõparabile.

Ad tuam tantam excellentiam quis aspiciet? quis attinget? Et certè vt ad hanc excellentiam peruenires in humillimo loco, idest in vtero Matris tuæ, purissima oriebaris, quia si tali modo concepta, & ordinata non fuisses, in tantam celsitudinem non excreuisses.

Hæc Anselm. Psellus denique apud S. Theodoretum lib. 3. in Cant. ob absolutissimam hanc Virginis, Angelicam transcendentem puritatem, vocat illam vnicam illam columbam, de qua sponsus loquebatur: *Vna est Colũba mea perfecta mea, electa Genitrici suæ*. Cant. 6. *Inter tot animas*, inquiens, *omnium hominum qui saluantur, vt electa columba est vna illa sola, quæ Christum genuit Virgo Mater, Puella Maria, quæ puritate profectò Cherubin, & Seraphin antecellit*. Huius eminentissimæ Puritatis in Virgine, paucis causã reddit Fulbertus Carnotensis Abbas in Salut. Angelicam, dum ait: *Ab initio suæ creationis immaculata semper extitit, quandoquidem creatorem totius sanctitatis erat paritura.*

B V. vna electa Columba puritate Cherubinos ac Seraphinos superans.

23. Huiuscè tam eximiæ puritatis, omnem etiam cuiuscunque Angelicæ Hierarchiæ mundiciam, vti diximus transcendentis solidissimam reddit rationem Pelbartus lib. 8. stellarii Par. 3. art. 2. cap. 1. *Quia*, inquit ille, *ad summi Doni communicationem, omnium inferiorum consequitur collatio secundum illud Apostoli ad Rom. 8. Qui proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non cum ipso nobis omnia donauit?*

Cum igitur largitor bonorum omnium Virgini beatæ summum donum, cuius pura creatura capax esse potest, Diuinam nempe Maternitatem communicauerit, consequens sanè est, summam etiam puritatem, qua sub Deo maior nequit intelligi, communicasse. Accedit quod cũ Virgo super omnes Angelorum Hierarchias aliorumque sanctorum ordines, tanquam omnium illorum Regina, fuerit exaltanda, & iuxta S. Dionysij Areopagitæ doctrinam libr. de cælesti Hierar. superiores chori inferiorem cõtineant, cum excellentiã perfectiones, consentaneum sane fuit; vt sicut omnium reliquorum Angelorum virtutes in se gradu eminentiori complectitur, sic etiam eorundem puritatem.

Summũ donum, Diuinã nempe Maternitatem consequitur summa quoque Angelicam concedens Puritas.

Superiores Angelorum Hierarchiæ continent inferiorum perfectiones cũ excellentia.

Nam licet in puritate, & innocentia à suo creatore fuerint conditi, & confirmati, tamen suum præmium substantiale, ac gloriam nec augere sibi potuerunt, nec minuere. At verò gloriosissima hæc eorum Regina proficere potuit in merito, gloriamque suam, intensioribus semper virtutum elicitis actibus amplificare, & numquam deficere. Hæc ferè Pelbartus, quibus explicatis cap. 3. conuersus ad Virginem tantam eius puritatem obstupescens exclamat: *Quis ergo mente capere sufficiat quantum ipsa præ omnibus nitidissima, & summa puritate post DEVM refulgeat? O' Virgo gloriosissima super omnes sanctos, & Angelos purissima! O sanctarum sanctissima! O' omnium creaturarum Domina cùm non sufficiamus enarrare tua magnalia, hoc tantum flagitamus prece humillima, vt per tuæ puritatis merita sanctissima, deleas sordium nostrarum crimina, & ducas ad tui præ dulcissimi Nati Regna felicia.*

Angeli semel in gratia cõfirmati, suam puritatem augere non potuerunt, quam tamen potuit B. V. dum esset viatrix.

24. Idem Vir Religiosissimus Puritatem hanc Virginis adeò eximiam Diuinamque pro suo in illam affectu pijssimo extollere desiderans 12. priuilegijs, ceu stellis venustissimè coronauit, aitque primam Puritatis Virgineæ extitisse stellam, quod fuerit Deo gratissima, atque amantissima. De hac loquebatur Sapientia æterna Sap. 8. Hanc amaui, & exquisiui sponsam mihi assumere, & amator factus sum formæ illius. Tantum quippè DEVS puritatem B. Virginis adamauit, vt eam tota Trinitas Pater, Filius ac Spiritus S. tanquam in prædilecto tabernaculo tam miro modo inhabitauerit, vt in nulla alia creatura taliter voluerit cõmorari. Vnde ipsa aiebat: *Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo*. Licèt ergo DEVS Angelicam dilexerit puritatem, & in ea habitauerit, magis tamen dilexit Virginis Mariæ puritatem, in qua sic habitauit, vt ex eius carnis mũdissimæ, seu sanguinis purissimi portione sibi ipsi inseparabiliter vniret carnem purissimam assumptam, & in omnibus creatis adorandum præ exaltaret. Idcirco Angelus eam salutando dixit: Aue, idest, sine væ, quo notauit eius puritatem. Quantum porro eam DEVS diligat, subdit; *Gratia plena Dominus tecum*. Q. D. quia sine omni væ es purissima, ideo Deo es gratiosissima, totaliterque dilecta, adeo vt Dominus tecum per inhabitationem tui vteri, carnisque assumptionemque sit.

Puritas B. V. 12. priuilegiis ceu 12. stellis coronata.

B.V. Deo gratissima, atque amantissima, quia in ea SS. Trinitas tanquam in suo Tabernaculo requieuit, ex eaque carnẽ assumpsit, quod Angelis minimè contigit.

25. Secunda stella Virgineam Puritatem coronans est, quod fuerit Dei Filio

Filio familiarissima. Nunquam alicui creaturæ, ne quidem Angelicæ, concessum est, aut concedetur in posterum, vt sic familiaris foret Christo, vti puritas Deiparæ, vt nimirum tam frequenter, tam familiariter Christum complecteretur, oscularetur, manibus contractaret, vt vlnis portaret, lactaret, nutriret & educaret. Vnde dicere poterat Cantic. 6. *Dilectus meus Christus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia puritatis meę familiariter ac deliciosissime. Verè hic Filius Generositatem illius, beatę Matris videlicet, glorificat, contubernium habens Dei, prę omnibus creaturis.* Sap. 7.

26. Tertia stella Marianam Puritatem coronans fuit, quod Diuino splendore radiarit, idque ex summa ad purissimam diuinissimamque lucem approximatione, qua ita radians plenaque diuino lumine concupiscendo eũ, qui splendor est paternæ gloriæ extitit, vt nullus in ea tenebrarum, impuritatisque locus inueniretur, sed præ omnibus puris creaturis quodam splendore diuino præfulgeret. Vnde Ezech. 43. *Ecce gloria Dei Israel ingrediebatur per portã orientalem, Virginem beatam videlicet, & terra, eius nimirum caro, splendebat à maiestate eius, idest, Christi.*

27. Quarta stella Virginis Puritatem illustrans est, quod Dei Maternitate fuerit dignissima. Maxima quippè gloria ipsius est quod nulla alia creatura tantæ puritatis reperta sit, vt Mater Dei fieri esset idonea, sola hæc inuenit gratiã apud DEVM vt ait Angelus. Ad quę verba Albertus Magnus super Missus, eandem Virginem alloquens: *Inuenisti gratiam apud DEVM excellentissimam, vt in tui puritate idonea fores tui, & omnium Creatoris Mater esse dignissima.*

B.V. sua puritate facta idonea, quæ Dei Mater existeret.

28. Quinta stella, Puritatem Deiparæ illustrans est, quod fuerit totalis, & plenissima, à primo conceptionis instanti, vsque ad vltimam vitæ periodum maiora sempercapiens incrementa, tam gratiæ, quam gloriæ.

29. Sexta, quod Puritas hæc fuerit tranquillissima, quia caruit fomite peccati, qui eam nec à bono retrahebat, nec ad malum incitabat. Quia in prima sanctificatione in vtero Matris peracta, extinctus penitus fuit fomes, omnisque motus illicitus repressus.

Puritas B. V. absque vllo peccati fomite.

30. Septima, quod eius puritas fuit constantissima ac stabilissima, quia tãta gratia ipsi fuit diuinitus infusa, vt potentiam ipsius liberi arbitrij non solum impleret, sed etiam in bono confirmaret, adeò vt nunquam in posterum ad vllum vel minimum peccatum flecti posset.

31. Octaua stella Puritatem Deiparæ coronans est, quod ea fuerit miraculosissima. Fuit enim multis maximisque miraculis perfecta, & super omnem creaturarum puritatem euecta. Grande nimirum miraculum fuit, vt Mater esset, & Virgo purissima. Grande vt de purissimo sanguine, Spiritu S. operante, in instanti perfectam virum conciperet, secundũ omnia corporis lineamenta, cuius anima plena foret Spiritu S. omnique scientia, ac virtute. De hoc miraculo Hierem. 31. *Nouum fecit Dominus super terram, fœmina circundabit virum.* Verè hoc nouum, quia à sæculo inauditum est miraculum. Grande miraculum quod in purissimo vtero DEVM, quem cæli capere non poterant, clauderet, purissimoque suo sanguine ipsum, nouem mensibus in vtero aleret, tandemque purissimo lacte, ab vbere Virgineo, de cælo pleno, promanãte natum Angelorum Regem lactaret, eandemque purissimè genitũ, purissimis brachijs portaret, castissimo denique amplexu foueret, atque exoscularetur. O quis enarrare sufficiat, quanta, quamque incompræhensibilia ac multiplicia fuerint miracula, quibus B. Virginis puritas consecrata, atque exaltata extitit? Pensa mens deuota quantum vales, nec vnquam assequeris.

Puritas B. V. miraculosissima.

32. Nona stella Virgineam Puritatem illustrans est, quod fuerit in alios efficacissima; adeò vt in aspicientium cordibus Virgo concupiscentiæ ardorem extingueret. Qua de re alibi fusius agendum erit.

Puritas B. V. excellentissima, & quod aspicientibus eam instillaret.

33. Decima, quod Puritas hæc fuerit assiduè proficiẽs, maioraque in dies singulos, præ creaturis omnibus capiẽs incrementa. Quolibet enim liberi arbitrij motu tàm agendo, quàm patiendo merebatur, sicque semper merita, nouis meritis cumulabat, sicque omnium tam hominum, quàm Angelorum puritatem transcendebat; hominum quidem, quia in alijs saltem aliquando per peccatum veniale puritas potuit obscurari. Angelorum autem, quia illa nec in merito, nec in præmio essentiali

tiali vllum capere poterat incrementum. Quare rectè de Virgine dixit Salomon Prou. vlt. Multæ filiæ congregarunt diuitias, tu supergressa es vniuersas.

B. V. Puritas toti mundo fructuosissima.

34. Vndecima stella Puritatis Deiparæ, est quod toti mundo præ omnibus Angelis, ac Sanctis hominibus extiterit fructuosissima. Ex illa enim precium nostræ redemptionis, caro videlicet, & Sanguis Christi, quo redempti sumus, processit. Vere enim, vt ait Apostolus 1. Pet. 1. *Non corruptibilibus, auro, vel argento, sed precioso sanguine redempti sumus*. Ex eadem Virginis puritate panis, & potus refectionis; cibus quoque Angelorum omniumque hominum, corpus scilicet, & sanguis in Eucharistiæ sacramento originem traxit. Ex puritate Virginis denique pax reconciliationis, & cælicæ reparationis fructus processit. Christus enim est pax nostra, qui fecit vtraque, terrestria nimirum, & cælestia vnum. Vnde Virgini canit Ecclesia: *Benedicta filia tu à Domino, quia per te fructum vitæ communicauimus.*

Puritas B. V. ab omnibus, & ab ipso Dei Filio honorata.

35. Vltima denique Stella Puritatem Sacratissimæ Virginis exornans est, quod præ omnibus fuerit veneranda. Eam enim ipse DEVS venerari non est dedignatus, dum descendit cum ea in Nazareth, & erat subditus ei, debitis videlicet honoribus ac obsequijs Luc. 2. Puritatem hanc venerati sunt Angeli. Nam & Gabriel genuflexo eam Aue gratiâ plena salutauit. Eandem Ecclesia tam militans, quàm triumphans cultu hyperduliæ veneratur. In laudem denique gloriamque Diuinissimæ huius puritatis omnes beati Spiritus Illud Iudithę encomium cap. 15. *Tu gloria Ierusalem, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri, eo quod castitatem amaueris, & ideo eris benedicta in æternum*, modulantur.

36. Concludit tandem pijssimus Pelbartus omnino pijssimè totum hoc Virgineæ Puritatis encomium, quo, ad coronam hanc stellatam Virgini contexendam, eiusdemque puritatem venerandam excitemur: *Merito ergo, & nos*, inquiens, *in gloriam, & laudem Dei omnipotentis tam puram, ac gloriosam Virginem adoramus, merito eius suffragia inuocamus. Merito deuotis laudibus efferimus, quàm DEVS tantæ puritatis honore omnibus prætulit, tantisque priuilegijs dignissimam cunctis creaturarum generibus præfecit, vt foret Mater Dei, Domina mundi, Regina Angelorum, Mediatrix Dei, & hominum. O' verè mundissimam Virginem! O verè dignissimam Dei Matrem! O' DEVS meus quando tandem in cælo eius gloriam contemplabimur! O' IESV prædilectissimæ Virginis Mariæ nate dulcissimè, da quæso nobis gratiam, vt imitando tuæ sanctissimæ Matris castimoniam, dignismus peruenire ad tuam gloriam!* Hæc ferè Pelbartus.

B. V. Puritas merito laudatur, & glorificatur.

37. Quod sanè Puritatis Virgineæ tanti Viri encomium, aliaque supra iam memorata sanctorum Patrum testimonia luculentissima ostendunt sat perspicuè eminentissimam Deiparæ Virginis supra omnem tam Angelicam, quam humanam creaturam puritatem, atque excellentiam, dignamque planè fuisse, quæ ab obnoxietate, potentiaque peccandi, redemptione longè præstantiori, eâ qua præseruati sunt Angeli, infinitis nimirum gratiarum diuinarum, donorumque cælestium priuilegijs, visionis denique beatificæ ab ipso immaculatæ conceptionis momento prærogatiuâ liberaretur.

Non enim decebat, vt Natura Angelica, in originali iustitia, ac sanctitate, absque vllo debito contrahendi peccatum conderetur, & Virgo Mater Dei altissimi, omnium Angelorum, totiusque vniuersi Regina, obligatione incurrendi peccatum originale astringeretur. Hoc enim infinitæ Dei omnipotentiæ inscrutabili eiusdem sapientiæ, effusissimæ, demum ipsius aliquo modo repugnare videretur Bonitati

Non decet vt Natura Angelica absoluta sit obligatione incurrẽdi peccatum, & eorum Regina obstricta.

Quis enim bonus sapiens, potensque orbis huius Monarcha Matrem suam vinculo aliquo adstringi finat vel leuissimo, & id facere cuipiam attentanti, indignabundus non dicat?

Libera sic semper Regis quoque Salua potestas?

38. Argumentum hoc pulchrâ similitudine iam memoratus illustrauit Anselmus cap. 6. *Adhuc tibi propone Palatium quod specialiter suis vsibus aptum existat, construere volentem, in quo & ipse frequentiori, & festiuiori concursu conuersetur, & omnibus ope eius, & auxilio indigentibus mitiori, & leniori vultu respondeat. Patereturne in principio palatij, fundamentum inualidum, & structuræ, quæ foret ędificanda, incongruum, & non cohęrens? Non puto si saperet, & propositum suum ad finem perducere vellet. Ergo sapientiam ante omnia secula proposuisse sibi habitaculum quod spe-*

B. V. Palatiũ est quod Deus suis proprijs vsibus ædificauit.

specialiter inhabitaret, construere indubitatâ fide tenemus. Quod autem habitaculum illud fuerit, iam dudum innotuit. Hoc enim habitaculum illud Sacrarium Spiritus S. esse fatemur, in quo, & per quod eadem Sapientia humanę coniungi voluit, & incorporari Naturę, & omnibus se pura mente confitentibus parcere, & misereri. Quodnam sacrarium aulamuè vniuersalis propitiationis Spiritu S. cooperante construeret, si fundamentum illius, initium scilicet, siue primordium Conceptionis B. Marię corruptum fuit? Ipsi certè structurę non congruebat, nec cohęrebat. Et paucis interpositis hæc addit, quæ ad rem nostram nimium quantum conferunt:

Insciané fuit, & impotens sapientia Dei, & virtus, mundum sibi habitaculum condere, remota labe conditionis humanę? Angelos alijs peccantibus, bonos, à peccato seruauit, & fœminam Matrem suam mox futuram, ab aliorum peccatis exortem seruare non valuit?

In æternitate consilij sui fixum statuit eam Dominatricem, & Reginam fore Angelorum, nunc inferiorem natam, in consortium acceptam esse credamus omnium peccatorum?

S. Anselmi in asserenda Deiparæ immaculatæ Concep. constantia.

Existimet hoc, & argumentis suis probet qui vult. Ego donec ostendat mihi DEVS aliquid dignius excellentia Dominæ meæ posse dici, quod dixi dico, quod scripsi, non muto.

Cæterum me, & intentionem meam Filio eius, & illi committo. Quid luculentius quæso pro hac præseruatione, siue redemptione Virginis, etiam à debito originalis labis contrahendæ aut excogitari aut dici poterat?

39. Simili Domicilij, siue Templi comparatione Rutilius Bëzonius Episcopus Lauretanus ad immaculatam conceptionem Virginis comprobandam vsus est comment. in Psal. 86. cap. 40. Tradit. 5. *Illud,* inquiens, *in hac re vehementissimum est argumentum, quod dum Virgo concipitur, & generatur, non homini, sed Deo præparatur habitatio. Quocirca opus grande esse debet, & singulari gratia cunctas rationales, & Angelicas creaturas excedente, decet esse ornatum, & non solum in vtero Matris Annæ sanctificatum, quod etiam alijs concessum est, sed etiam in exordio eius conceptionis benedictum, & Dei priuilegio à labe peccati præseruatum, iuxta illud quod de Templo à Salomone construendo dicitur* 1. Paral. 29. *Opus grande est, neque enim homini præparatur habitatio, sed Deo. Quonam pacto Deo? si in primo momento animationis eius culpa, & Dæmon eam occupauit? Horrent aures audire Matrem Dei fuisse aliquando Diaboli mancipium, & eam quam DEVS osculatus est osculo oris sui, amplexatam à Diabolo fuisse vel minimo temporis momento, quæ enim conuentio Dei cum Belial, & lucis ad tenebras?*

B. V. dũ concipitur non homini, sed Deo præparatur habitatio.

Si enim eodem instanti, quo creati sunt Angeli etiam mali, & primi nostri parentes, qui erãt peccabiles, gratiam iustificantem Dei dono habuerunt, cur non & Virgo, quæ Dei munere peccare non poterat?

Sic ille. Quod sanè viri æquè pijssimi atque doctissimi argumentum adhuc euadit luculentius, si cõsideremus Deiparam Templum esse atque sacrarium ipsius omnis sanctitatis ac puritatis Auctoris ipsius Spiritus Diuinissimi, in quod ipse cum omni suarum gratiarum, donorum, atque charismatum abundantia descendit atque inhabitauit. quæ sane sola cogitatio omnem nobis huiusmodi obligationis peccatum originale contrahendi excutit suspicionem. Verissimè enim Tuba illa Spiritus Sancti Apostolus Paulus 2. Cor. 3. vers. 17. pronunciauit: *Vbi Spiritus Domini ibi libertas.* Cum qua profecto nulla proxima ad contrahendum genitale peccatum cõsistere potest obligatio, præsertim cum Persona illa Diuina ipsissima sit substantialis, ac summa Bonitas, cui summa etiam suarum gratiarum competit communicatio; qua ille ita se, vtpotè fluuius igneus, rapidusque tanto cum impetu in sinum Virginis infudit, vt eam in Diuinã quãdã formã trasfunderit, similemq; Filio effecerit. Ex quibus luculẽter perspicimus omnes prærogatiuas, ac priuilegia tam Angelorum, quam primorum parentum modo longè excellentiori attribuenda esse Virgini nostræ, ob eminentissimam Diuinæ Maternitatis, ad quam euehenda erat, dignitatem. Vnde quemadmodum dicere non possumus Angelos obligationem incurrẽdi peccatum, sed solam obnoxietatem, seu potentiam remotam habuisse, ita planè, & longè potiori ratione pronũciare possumus, & debemus, Deiparam sacratissimam nulla tali obligatione peccandi fuisse adstrictam.

B.V. quia Tẽplum fuit Spiritus S. ideo professam libertatem sortita.

40. Perfectissimam hãc Puritatem Virginis omnem tam Angelicam, quam reliquorum Cælitum transcendentem contemplans cælestis sponsus summa illa amplissimaque laudum attribuit encomia: *Pulchra es amica mea, suauis, & decora sicut Ierusalem,* hoc est sicut omnis sanctorum, tam virorum, quam mulierum, Hierarchiarum quoque Angelicarum

rum collectio. Seu vt legit S. Greg. Nyssenus in Cantica: *Pulchra es proxima mea suauis, & decora sicut Beneuolentia.* Quasi dicat, animæ tuæ venustas ac puritas, quam in immaculata tua conceptione tibi indidi, tanta est, vt diuina quidem, quia creatura es, esse non possit, effeci tamen vt mihi sit proxima, aliaque illi similis sub me maior, eminentiorque intelligi, aut reperiri nequeat; est enim hæc meo in te amore, ac beneuolentiâ commensurata adeo; vt quemadmodum amor beneuolentiaque mea est immensa, ita quoque tua animi Pulchritudo, ac puritas immensitatem quandam, cuius creatura capax esse potest, consecuta sit.

B. V. pulchritudo ac Puritas Diuinæ beneuolētiæ commensurata fuit, quę cum sit infinita, Puritas quoque ipsius aliquo modo est infinita.

41. Iam si amor, beneuolentiâque substantialis Dei Filij, aliud nil est quā Spiritus Sanctus, qui à S. Augustino, *amborum, nempe Patris, ac Filij appellatur amor, ac vinculum;* pulchritudo sanè ac venustas Virginea similis iam erit Spiritui Diuinissimo, ac sanctissimo, qui ab eodem Augustino, *substantialis sanctitas Patris, & Filij nuncupatur, eritque puritas non similis, aut par Angelis, sed omninò tanta, vt sub Deo maior eminentiorque intelligi non possit.* Quis igitur his alijsque rationibus cōuictus, absolutissimam numeris omnibus Diuinæ Virginis, Diuinæque persimilem neget esse mundiciem?

Beneuolētia Christi, quo nos amat est ipse Spiritus S. qui est Diuinarum Personarū amor ac vinculum.

42. Non sit, per DEVM immortalem, Dei Mater, Matre Sampsonis inferior, *qui cum ambularet in Thammata, præuidens Leonem illi occursurum, Matremque dilaceraturum, secessit, ipsumque quasi hædum de capris in frustra discerpsit. Et hoc Matri indicare noluit.* Quid enim per Leonem illum nisi Originale peccatum, quod in omne humanum genus tam immaniter sæuire assueuerat? Quid Sampson, nisi Christum, qui cum Matre ambulans, ipsi semper assistens, omneque periculum, ne in originalis peccati fauces incideret remouens, eandem singulariter præseruauit? Hoc enim significare videntur verba illa: *Et matri noluit indicare,* quod notat Virginem, ne quidem à longè originale vidisse, ac proinde fieri non potuisse, vt periculo proximo in illud incidendi obnoxia fieret.

Sampson præfocans Leonem ne Matrem ambulantem in Thammata deuoraret, figura Christi Matrem ab originali liberantis.

Mysterium hoc nobis insinuare visus est S Augu. dum ait: *Intelligamus hic grandia latere mysteria fratres, Sampson Christum significat.*

43. Non est, non est, Virgo nostra hac in parte Andromedæ similis, ferreis vinculis alligata scopulis, marinęque illi belluæ ad deuorandum exposita, licet ipsius deuorationi, tanquam Adæ Filia fuerit obnoxia, à qua Perseus supremi Iouis Filius, æterni videlicet Patris: (si profanis Diuina componere licet:) Virgineâ admirabiliq; eius pulchritudine illectus, sibique eam castissimè despondens, infinita sua omnipotentiâ liberauit. Demus igitur nouum hoc, pulcherrimumque elogium Virgini, quod tantopere ad eius amplificandam dignitatem conferre perspicimus; ne quæso parci in huiusmodi simus laudibus, ac titulis, memores nos in hac peregrinatione inter tot animi corporisque pericula dies, noctes versantes, eius tutela, patrocinioque indigere.

44. Sapienter Princeps ille Italiæ cum ex ipso aliquando is, qui erat illi à secretis per contaretur qualisnam titulus in Epistola ad virum quendam non vulgarem mittenda, esset adscribendus, quæsiuit: *An eius opera aliquando indigeret?* Cùm ille affirmaret; adiecit: *Detur igitur titulus quicunque tibi libuerit.* Quis quæso est, qui in hac misera vita inter tot capitis vitæque, præsertim spiritualis discrimina assiduo versans, ope Virginis Matris non indigeat? Nil certius morte, nil incertius horâ mortis, ait Gregorius Magnus. Quis illam in tanto salutis periculo propitiam habere non cupit? quis illam in illo tremendo articulo, in quo de summa rerum agitur, eam præsentem, adstantemque suo lectulo non calentissimè appetat? Attribuamus ergo illi generosa quadam, ingenuaque liberalitate animi titulos omnes, ac laudes, quæ sub Deo creaturæ cuipiam impertiri possumus; respondebit illa, mihi credite, pro innata sibi liberalitate, ac munificentiâ, copiosissimâ suarum gratiarum, ac charismatum effusione, gratamque voluntatem in se nostram, vberrima donorum suorum largitione compensabit.

Cum ope B. V. maximè in articulo mortis indigeamus, quam honorificè à nobis tractāda est.

Audiamus B. Andream Cretensem Epis. Oration. 2. de Dormitat. Deiparæ ad hanc liberalitatem in Virginem nos exhortantem, qui post quam illam vocasset, *largam bonorum largitricem inuitantem ad se honestatis studiosos,* hæc attexit: *Nemo cunctetur vocatus, non enim indiget labore gratia ipsius, sed sola voluntate.*

B. V. larga bonorum distributrix inuitans ad se honestatis studiosos.

Eat ergo prompto, alacrique animo vnusquisque qui certam, & minimè dubitatam habet fidem. Eat ad thesauri Virginis repositorium, discatque experientiâ euentum eorum, quæ desiderat. Quis tanti præsulis vocibus ad laudes Virginis quam amplissimas assiduè pangendas, eiusque immunitatem ab omni etiam originarij peccato debito deprędicandam, velut admotis facibus, non accendatur?

45. Moueat nos quæso eximia illa, atque omnino cum nulla creaturarum comparabilis, eius animi præsertim pulchritudo, ac venustas, qua omni sub Deo, tam humanâ quam Angelicâ Naturâ fuit superior. Ne quæso Atheniensibus illis Iudicibus atque Aristarchis, Rhadamantisque simus seueriores, coram quibus cum quondam Hipericles, vt testatur Plutarchus, Phrinem puellam formæ elegantiâ insignem suæ eloquentiæ vbertate ac vi protegeret, alter orator Ethias nomine, præcisâ orationis quam texebat telâ, faciem puellæ, reorum more opertam, subducto velo aperuit, vt sic rara illa adolescentulæ pulchritudo conspecta, omnis sceleris suspicionem euelleret, innocentiamque illius Iudicibus persuaderet.

Phrine puella ob crimen Athenis accusata, visa eius à Iudicibus pulchritudine absoluitur.

Nec opinione sua frustratus est Ethias: Sapientissimi enim illi Iudices, licet essent seuerissimi, tantam formæ præstantiam admirati, sibi persuadere non potuerunt labe alicuius sceleris Phrinis animum esse maculatum, vtpote cuius venustas, toto ore, oculisque emicaret. Ac proinde illam innocentē pronúciarūt. Quod sanè iure fecere meritissimo. *Nam vbi facinus obscurum dubiumque est, & non euidens, Pulchriori fauet Ius Cæsareum*, vt docet Baldus L. Et versa quæ autem. Cod. quorum appellationes. Blanc. L. Finali, Cod. de quæstionibus.

Vbi facinus obscurum est, & non euidens pulchriori fauet Ius Cæsareum.

Mascardus de probationibus Conclus. 831. à nu. 27. Cum igitur Virgo nostra Deipara formæ tam animi, quam corporis præstantiâ, super omnes creaturas, etiam Angelicas, fuerit eminentissima, vtpotè in quam vniuersorum Opifex venustatem, floremque pulchritudinis creaturarum omnium, tam earum quæ cælorum, quam quæ terræ ambitu continentur, liberalissimâ effusissimâque contulerit munificentiâ, quis eam quæso minimo næuo originalis peccati obnoxiam, quis debito proximo, illud contrahendi obligatam iudicare audebit?

B. V. ob vtriusque hominis pulchritudinem omni peccato absoluenda.

46. Considerate tantisper velum illud sanctissimi eius corporis, præstantissimam illā ipsius animi pulchritudinē contegens, quod sponsus in amoris Cantico cap. 4. elegantissimè ornauit: *Quam pulchra es, amica mea, quam pulchra! oculi tui columbarum, absque eo quod intrinsecus latet*, & cetera quæ sequuntur.

Tùm hoc corporeo remoto velo contemplemur attentius eam, quæ intrinsecus latet animi pulchritudinem.

Videbitis ibi sanè cælum quoddam serenissimum amplissimaque eius charitatis spatia, magnitudinem, amplitudinemque cælorum longè excedentia; Quia quem cæli capere non poterant ipsa suo gremio mundo contulit.

B.V. interior pulchritudo animi cælo similis.

Videbitis innumeras virtutum omniū tam moralium, quam Cardinalium, quam Theologicarum stellas.

Videbitis eximium Diuinumque sapientiæ splendorem Lunam solemque superantem. Videbitis nitorem puritatis eius, lucem Angelicarum Hierarchiarum obfuscantem. Videbitis in illa terræ fœcunditatem, ac liberalitatem omnia ad vitam mortalium tolerandam necessaria copiosissimè suppeditātem. In illa erit videre florum omnium pulchritudinem enitescere.

In B. V. terræ pulchritudo enitescit.

Videbitis Virginitatis lilium, Rosam charitatis, violam humilitatis, solsequium obedientiæ. Videbitis in fructu illo sui ventris, quem nobis peperit, fructum omnium reclusam dulcedinē. Videbitis denique creaturæ totius tam cælestis, quam terrestris venustatis absolutissimum quoddam compendium, vt non immerito tribus illis pulcherrimis Iobi filiabus, alijsque omnibus creaturis longè eminentissimam esse fateri debeamus. Licet enim earum prima, vultus serenitate, diem imitari visa, Dies dicta sit. Altera ab odoris suauitate, ac fragrantia, Casia; Postrema denique ab omnimoda pulchritudine alijsque bonis, quæ alijs etiam cōmunicare poterat, Conustibij, seu pyxis, scriniolumque quoddam aureum, quo cerussa, stibium, purpurissum muliebris pulchritudinis adminicula continebantur. Seu *Cornu Amalthea*, vt legere 70. Interp. quod ea bonorum omnium copiam, in tot malis afflictissimi parentis domum intulisset, dicta sit: tamen, & filiæ ipsæ, & ea, quæ nomine suo præseferebat, vmbra duntaxat fuerunt Virginis nostræ immaculatæ.

Iobi tres Filiæ Dies, Casia, Cornustibij figura pulchritudinis B. V. fuerunt.

Ipsa

Ipsa enim vera nostra, ac serenissima, sine nube Dies extitit. Ipsa suauissimum nobis halans sanctæ conuersationis odorem Casia, ipsa animarum nostrarum præsentissima, in quauis nostra ægritudine, medicina. Ipsa nobis est aureum quoddam cerussæ, ac purpurissi scriniolum, quo animarum fidelium decor, ac forma venustatur. Ipsa bonorum omnium Cornucopia. Quia verissimè dixit sapiens Idiota. *Inuenta Maria, inuenitur omne bonum.*

B.V. bonorũ omnium Cornucopia.

Ipsa est Imago quædam pulchritudinem Diuinam repræsentãs. Vnde eam S. Augustinus: *Formam Dei vocitauit.* Ipsa est, vt ait Damascenus, *Humanæ naturæ venustas, primigeniæ Matris, Euæ correctio, mulierum ornamentum.* Summam hãc eius contemplatus pulchritudinem B. Andreas Cretensis Epis. ora. 1. de Dormit. stupore attonitus exclamauit: *O' pulcherrima rerum omnium Pulchritudo, ò Dei Genitrix pulchrorum omnium summum ornamentum.*

47. Quare iure merito cælestis spõsus *pulcherrimam inter mulieres appellauit.* Cant. 1. Vnde fœminæ omnes tam hæ quas sacræ literæ, quam aliæ quas Poetarum monimenta dilaudant, ei comparatæ non modo pulchræ non sunt, verum etiam deformes comprobãtur. Cedat illi Rachel Virgo formosa nimis. Cedat officiosa Abigail. Cedat Iudithæ fulgidus ille formæ decor. Cedat Estheris amabilissima illa species, & Abisag Sulamitidis Virginis forma speciosa valdè. Cedant quotquot Gratiæ, in celeberrimis illis Virginibus ac Heroinis celebrauit antiquitas.

B.V. omnib. pulcherrimis fœminis pulchrior.

Cedat Euryale quam Ibycus Poeta quondam ita extulit: *Euryale Cæsiarum Gratiarum germen, pulchricomarum cura. Te certè amoris Mater, blandisque oculis, Suadela, roseis in floribus educarunt.*

Euryale quã formosa.

48. Hæc est Rosa illa venustissima, de qua Sappho Poetria: *Si floribus vellet Iupiter imponere Regem, rosa inter flores Regnum obtineret: Terræ est ornamentum, plantarum Decus, oculus florum, prati rubor, pulchritudo coruscans. Amorem spirat, & conciliat; formosis folijs comata est, nobilibus luxuriat frondibus, calyx Zephyro ridet.*

Rosæ pulchrum elogium.

O' quanto aptius de nostra Virgine, quod de Herone quondam, apostrophe facta ad Lunam cecinit Ouid. Epis. 17.

Non referam mores cælesti pectore dignos:
Forma nisi in veras non cadit illa Deas.
A Veneris facie non est prior vlla; tuaque,
Neuè meis credas vocibus, ipsa vide.
Quanto cum radijs fulges argentea puris,
Concedunt flammis sydera cuncta tuis:
Tanto formosis formosior omnibus illa est,
Si dubitas, cæcũ, Cynthia, lumen habes.

Pulchritudinem hanc Virginis planè diuinam admiratus Rupertus Abbas iure exclamauit: *O' pulcherrima mulierum, ò benedicta inter mulieres, cuius pulchritudo benedictio est, talis, ac tanta causa tua est, vt si teipsam non ignores, statim scias illud, quod quæris: Fides, & humilitas tua, pulchritudo tua, hic est locus requiei meæ, ait sponsus.*

Humilitas, & pulchritudo B.V. locus requiei sponsi est.

49. Quapropter ob tã formæ eximiæ elegantiam, quam Virgo nostra purissima Virgines, & Heroinas omnes, omnibus retro sæculis longè post se reliquit, potiori iure vsurpare posset, & dicere vnicuique nostrum illud Helenæ, ob cuius formam, tota Asia in arma ruit, Troiaque eorundem armorum incendio conflagrauit, potiori inquam iure vsurpare posset illud, quod Helena Paridi virtutem, sapientiamque Palladis, Iunonisque Regna contemnenti dixit, Ouidio teste Epis. 15.

Ergo ego sum Virtus, ego sum tibi nobile Regnum.

50. Cum igitur in Virgine Deipara pulchritudo cæli ac terræ, venustas creaturæ omnis, mulierumque ac Heroinarum omnium quotquot à sæculorum exordio in hoc mundo extitere, continentur, eiusque interna in animo latitans puritas, ac pulchritudo ipsam Angelicam, atque adeò totius cælestis Hierusalem transcendat venustatem, inque Diuinæ Maiestatis, proprijs eius manibus, vti diximus sæpius, in habitationem, ac domicilium, amplissimis, & omnipotentiæ, & sapientiæ bonitatisque profusis sumptibus fuerit ædificata; quis Rhadamanteo supercilio eam originali obstrictam scelere damnare, vel etiam eiusdem contrahendi debito teneri, iudicare præsumet? Ignorare sanè conuincetur huiusmodi Rhadamantus, quæ sit Virginis Deiparæ tam internæ animi quam externa corporis pulchritudo, ac Diuinissima eius Maternitas, qui aliquam huiusmodi labem, aut maculam eidem aspergere attentauit.

51. O quanto sapientius egit Vrbs illa Italiæ celeberrima Neapolis, quæ Anno 1618. communi omnium ordinum statuumque consensu ipso immaculatæ Conceptioni Virginis sacro die publicum ac solemne emisit Iuramentum, quo se Deo, eiusque Matri Sanctissimæ ad purissimam, omnique originarij peccati labe liberrimam Conceptionem semper defendendum religiosissimæ adstrinxerunt.

Quod quidem Iuramentum, quia summam redolet Religionem, tenerrimamque in Deiparam spirat pietatem hic ad verbum attexere libuit.

Sic igitur ipse Prorex totius Vrbis, omnium nomine magno animi sensu est prolocutus: *Ad tuæ Maiestatis pedes, ò cæli, terręque Regina Maria prouoluti, & tua beneficia recolentes, atque erga tuam Conceptionem deuotioni accepta referentes Nos D. Petrus Giron Dux Osunnæ, & in præsenti Regno Neapolitano Prorex, & Venerabilis Vniuersitas studiorum Regiorum, nec non Consilia Ministrorum, ac Militia peditum in hac Ciuitate consistentes, sacrarum literarum, Sanctorum Conciliorum Tridentini præsertim, Sanctorum Romanorum Pontificum, ac Beatissimi Domini Nostri Pauli diuina prouidentia Papa Quinti de tua gloriæ amplificatione bene meriti, probatissimorum Patrum, vniuerso fere iam populo applaudente, vestigijs inhærentes, in hoc tibi Sacro Templo, in hac nobis læta, & fausta Festiuitate, per merita Filij tui, te iam ab ipsa æternitate sine originali peccato præuisam, & præseruatam confitemur; testamurque DEVM, & Filium tuum, nos hanc sententiam de tua ab originali peccato præseruatione nostro iam dudum insitam pectori, Deo inspirante constantissimè ad vltimum vitæ spiritum retenturos.*

Hoc publicè, hoc priuatim docebimus.

Hęc eadem à nostris subditis, & à cæteris omnibus, quantum in nobis fuerit, teneri, & doceri, Deo adiuuante curabimus.

Ita vouemus, ita spondemus, ita iuramus, sic nos DEVS adiuuat, & hęc sancta Dei Euangelia. quam Assertionem, Votum, & Iuramentum ad pedes Sanctissimi Domini Nostri Pauli Papę Quinti submittimus, vt hęc omnia Apostolica benedictione promouere dignetur. Tu ergo ò felix, ò summè fœlix, quæ ab initio, & ante sæcula ab ipso Deo electa, & præseruata fuisti, Beatissima Virgo, eundem Sanctissimū Dominum Nostrum Paulum, diuturnitate pacis, & fœlicitate amplifica, & Catholicum Regem nostrum Philippum, tuę sine peccato Conceptioni constanter addictum, omnibus bonis accumula, & longęuę senectutis, Imperij, & gloria exorna, nobisque omnibus animorum puritatem, ac peccati sordium detestationem impetrare digneris. Sic voueo sic iuro, sic me DEVS adiuuet, & sancta hęc Dei Euangelia.

52. Pari laude dignissimæ sunt celeberrimæ illę orbis Christiani Academiæ Pariensis, & Valentina, aliæque quæ sanctissimè Sanciuere, vt testatur P. Suarez Tom. 2. in 3. Part. Disput. 3. Sect. 5. vt nulli ad Doctoratus Theologiæ gradum capessendum aditus pateat, qui prius sub iuramento non promiserit, nunquam se veritatem hanc oppugnaturum. Has imitata est Maior Congregatio Annunciatæ Virginis ex Philosophis, Theologis, alijsque Styriæ proceribus constans in Academia Græcensi erecta, quæ ipso immaculatæ Conceptionis die, quo nouus Sodalicij Magistratus instauratur, solenni iuramento sese ad defendendam Deiparæ Conceptionem intemeratam obstringit, propitioque Chirographo eandem confirmat.

53. Quid tandem de Sanctissima illa Religione Virginum dicam? quæ ab illustri fœmina Beatrice de Sylua in honorem immaculatæ Conceptionis Dominæ nostræ circa Annum 1480. instituta est, approbante Innocentio VIII. Iulio II. Leone X. & Alexandro VI. varijsque priuilegijs eandem exornante. In cuius Regula cap. 3. dicitur; Animam Virginis primo creationis instanti fuisse Sanctam. Quæ Religio quam grata ipsi extiterit, ostendere non est dedignata, dum iam memoratæ Beatrici Habitus, quo Virgines illæ vti debebant, ab ipsa ostensus est. Visendam ei se exhibuit veste, & scapulari candidis, caruleoque amicta pallio. Et in scapulari quidem ac pallio gestant eiusdem Deiparæ Imaginem solis radijs circumdatam, stellis coronatam, Filiumque in vlnis baiulantem, quibus profundam eiusdem cordi insculptam memoriam, Virginearumque virtutum imitationem præseferunt.

Atque vt assiduè honori, laudibusque intemeratæ Conceptionis animum intenderent, assignatæ sunt illis Horæ Canonicæ, quibus aliud in dies singulos nil continetur, quam eiusdem Virginis

ginis Officium, Dominicis duntaxat festisque diebus solennioribus exceptis. Quæ sane omnia si à nobis matura consideratione expendantur huiusmodi sunt, vt mirificos stimulos, ardentissimasque faces animis nostris admoueant, nosque vehementissimè commoueant, quo liberrimè, omnique remota dubietate ad immaculatam Conceptionem vbique semper deprædicandam, celebrandamque accendamur. Dicamus ergo vnanimiter omnes, dicamus animitus, prædicemus pleno ore medullitus:

A solis ortu vsque ad Occasum laudetur omni hora, & in æternum immaculata Conceptio Beatissimæ, ac Gloriosissimæ Virginis Mariæ, & omnis lingua eamdem, toto orbe confiteatur, nec vnquam de eius laudibus conticescat.

Fiat, Fiat, Fiat.

DISCVRSVS XIX.

Quod Cygnus cæleſtis, Virginem Deiparam repræſentet.

1.

CYgni tabulam breuiter cecinit Manilius li. 1. Aſtronom. cap. 4.

Proxima ſors Cygni, quem cælo Iuppiter ipſe
Impoſuit formæ præcium quą cępit amantem,
Cum DEVS in niueum deſcendit verſus olorem
Tergaque fidenti ſubiecit plumen Ledæ.
Nunc quoque deductas volitat ſtellatus in alas.

In Cygno candor, vociſque ſuauitas commendatur. In Cycno candor, vociſque, præſertim circa vitæ ſuæ finem, cuius præſagus eſſe dicitur, amœnitas, ſuauitaſque celebris eſt apud Poetas. Vnde Ouid. Epiſ. 7.

Sic vbi fata vocant vdis abiectus in herbis
Ad vada Mæandri, concinit albus olor.

Hinc Martialis libr. 13. Epigr. 78.

Dulcia defectâ modulatur carmina linguâ
Cantator Cygnus funeris ipſe ſui.

Pythagoras Cygno cenſebat eſſe animam immortalitatē. Hanc ob cauſam Pythagoras perperam cenſebat auibus hiſcè animam eſſe immortalem, quod ſpe æternitatis ante mortem adeò ſuauiter modularentur. Vnde Plato in Phœdone, ait Cycnum iam iam, moriturum cantillare maximè, plurimumque, quia lætus quod ad DEVM cui ſeruiuit mox ſit migraturus. De auis huius candore ac pulchritudine Virgil. in Cyri.

Cyris Amycleo formoſior anſere Ledæ.

Et libro 2. Georg. *Paſcentem niueos herboſo flumine Cygnos* Idem Eclo. 7. Corydonem Paſtorem Galateæ Nymphæ marinæ amore captum eius formæ elegantiam ſic dilaudantem introducit:

Herine Galatea thymo mihi dulcior Hybla
Candidior Cycnis, hederá formoſior alba.

Eandem laudabat Polyphemus apud Ouid. lib. 13. Metamorph.

Lucidior glacie, maturà dulcior vuâ,
Mollior & Cygni plumis, & lacte coacto.

Martialis denique lib. 5. Epigr. 38. Puellam Erontion Virginem pulcherrimam laudaturus ita exorditur:

Puella ſenibus dulcior mihi Cycnis
Agna Galeſi mollior Phalantini, &c.

2. Cygneus candor puritatem B. V. adumbrat. Cycneus candor hic ac pulchritudo candorem, venuſtatemque tam internam animi, quam externam corporis glorioſiſſimæ Deiparæ Virginis noſtræ videtur adumbrare. Vnde cæleſtis ſponſus niueum hunc candorem in illa admiratus, ſcienſque illum à monte Libano, qui ipſiſſimus eſt ſponſus, mutuatam, peramanter illam ad cæleſtis Regni capeſſendam Coronam inuitabat: *Veni de Libano ſponſa mea, veni coronaberis*, Cant. 4. Libanus candorem, ſeu candidationem ſignificato b aſſiduas in illo niues. *Libanus enim candorem, ſiue candidationem* ſignificat, eo quod eius vertex aſſiduis candicet, albeſcatque niuibus, quæ Virginis ſingularem illam, & pluſquam Angelicam denotat puritatem, qua cum cæleſtis ſponſus per ſe, & à ſe fulgeat, atque eniteſcat, eandem tam Matri ſanctiſſimæ, quàm alijs myſticis eius membris, ac potiſſimum Virginibus, quæ inter pulcherrima eius membra annumerari conſueuerunt, communicauit.

3. Chriſtus ſpecioſus vt Libanus. Hinc de ſponſo hoc Diuiniſſimo loquens Salomon Cant. 5. præclarè pronunciauit: *Species eius vt Libani, electus vt Cedri*. Quæ verba expendens Rich. à S. Laur. libr. 5. de laud. B.V. circa init. *Species Libani conſiſtit in continuitate candoris, quia ibi ſunt niues continuæ*. Vnde Hier. 18. *Nunquid de petra agri deficiet*

Non est possibile vt fimus ac constans in seruitio B V. ipsius refrigerio destituatur.

ciet nix Libani. *Id est*, *estnè possibile*, *vt de mente firma ac constanti in seruitio Virginis*, *deficiat ipsius refrigerium, deficiat candor Virginitatis? De hac Virginis specie admirabili: Eccli. 43. Pulchritudinem, inquit, candoris eius admirabitur oculus. Hæc species supra Libanum, niuemque candidior figurata fuit in Abisag Sulamitide, quæ fuit Virgo speciosa valde, quæ fouebat pedes Dauid frigescentes. 3.Reg. 1. Sic enim species Mariæ, licet sit niue candidior frigidiorque ob virginitatem, calefacit tamen affectus Filij ad amorem nostrum suis orationibus, quando sentit eos, quoad nos, ob peccata nostra frigescere*. Sic ille.

Species Libani sunt fideles præsertim Virgines, & ipsa S. Virgo Virginum.

4. In idem illud encomium sponsi audiendus alter Richard. de S. Victor. Theologus Parisinus cap. 39. in Cant. qui & Ecclesiæ filios, fideles videlicet omnes, & Virgines, præstantissima Ecclesię Christique membra, & ipsam sanctam Virginem Virginum gloriosissimam Libani speciem candidissimam pulcherrimamque esse prædicauit: *Hæ sunt Virgines*, inquiens, *decorem Christi, & similitudinem habentes. Habet enim similitudinem Christi anima, quæ habet charitatem, & plenius proficiens in morum correctione plenius percipit. Hac similitudine omnes boni Christo conformamur, sed specialius Virgines, quæ cum hac similitudine candorem, & munditiem habent vitæ. Vnde Libano comparantur, qui Christum significat, qui candidus interpretatur. Proxima est ergo munditia Auctori munditiæ. Vnde quia specialem hunc decorem Virgines obtinent, benè species dicuntur. Et quia sine macula pollutionis sunt, Agno sine macula familiarius iunguntur, sequuntur quoque Agnum quocunque ierit, & specialiter sequuntur, cui se specialiter similes fecerunt.*

B. V. est Cedrus in Libano exaltata candorem Christi, qui Libanus ipse est participans.

5. Prosequitur inde vir religiosissimus inque Deiparam pijssimus, aitque in hoc Libano Virginem ad instar cuiuspiam procerissimæ Cedri exaltatã, candorem illum, puritatemque plusquam Angelicum ab eodem mutuatam fuisse Libano: *Sicut ergo*, inquit ille, *species Christi, sicut species Libani. Libanus enim est Christus, nec tantum est cãdidus, sed etiam candidatio. Candidat enim decoratque electos. Libanus quoque nobilium ferax est arborum. Inter has arbores sublimior, & nobilior fuit B. Virgo, quæ exaltata est sicut Cedrus in Libano, id est, in Christo, quia non est sublimis, per seipsam, sed per Christum, & ab illo sublimata, & electa, vt sic excresceret. & Creatori suo ipsa incrementum daret. Sublimis, & nobilis Arbor, quæ sublimem hunc protulit fructum, Dei videlicet Filium. Denique ipsa est Cedrus, quæ creuit in Libano, id est in Christo, & dum Christum ipsa genuit, quasi Libanum Cedrus produxit, & Mons processit in arborem, cum DEVS prodijt ex homine. Hoc est nouum, & inauditum quod Deus fecit super terram, vt Cedrus proferret Libanum, Arbor Montem, Mulier circumdaret virum, id est, DEVM, & quem mundus non caperet, hunc Virgo in vtero suo concluderet.*

Christus, & Candor candidãs electos

B. V. non est sublimis per seipsam sed per Christũ, sicut Cedrus per Libanũ.

Nouitas inaudita quod Cedrus protulerit Libanum, nempe Virgo Christum.

Ex hac porrò intima Matris cum Filio, Libano candidissimo, vnione colligit, quod licet omnes Virgines puritate sua Christum repræsentent; repræsentat tamen speciali quadam ratione ipsa Deipara, sua singulari morum innocentiâ ac sanctitate, eiusdemque viuã spirantemque exprimit similitudinem: *Species*, inquiens, *Christi sunt Virgines. Sed B. Virgo specialis eius species, quæ speciem suam nunquam per aliquod peccatum mortale, vel veniale maculauit. Vnde speciem eius Rex cælestis concupiuit, in ea carnem sumens, amplius hanc speciem decorauit, quia ampliori eam gratiâ repleuit. Mundo igitur tenebris obuoluto, & deformato, adeo solem iustitiæ speciosum formâ præ filijs hominum edidit, & ita lumen cæcitatis, & speciem deformitatis speciosam restituit. Ipsa igitur singulariter species Christi, præ omnibus speciosa, Christoque simillima, non solùm speciem Christi ipsa habens, sed etiam in alijs hanc restituens.*

B. V specialiter est species Christi ob immunitatẽ ab omni peccato.

6. Ex hac tandem tam singulari Virginis cum Christo similitudine colligit idem Doctor, Deiparam ob singularem illum innocentiæ candorem, puritatemque naturâ quadam plusquam humana, plusquam Angelica, & ad Diuinitatis propemodum limites accedente fuisse præditam: *Maria*, inquit ille, *supra homines est, in eo quod nunquam peccatum commisit, sicut homines, inter quos nullus inuentus est, qui faciat bonum, & non peccet. Supra Angelos quoque est, quia eos puritate supergreditur, dum Diuinitatem, illis clarius contemplatur. Nec tantùm peccatum non commisit, sed & aliorum peccata deleuit, quo videlicet tanto similior suo euaderet Filio. Nec solùm in se lucida fuit, sed etiam lucis radios ex se emisit, quia per eam mundus lumen gratiæ accepit. Inter Diuina igitur, & humana, media, & Mediatrix est Maria, vt humana supergrediatur, dum tam sublimia per Filium operatur.*

M. super homines, & super Angelos est.

B V. Diuinitatẽ clarius, quam Angelis contẽplatur.

B. V. in se lucida fuit, & lucis radios ex se emisit.

Ob eminentissimam hanc Virginis puritatem, idem Richard. à S. Laur. lib. 3. eandem ipsum Libanum dixit mundi-

cie

ciæ Virginalis, ad quem venit Dei Filius, Aquila illa grãdis magnarum alarum, sapientiæ videlicet ac potentiæ, & tulit medullam Cedri Ezec. 17. idest, portionem quandam purissimorum sanguinum, secundum Damascenum, vel purissimæ eius carnis. Sic ille.

B.V. est ipse Libanus mũdiciæ Virginalis.

7. Cùm igitur Virgo purissima, morum innocentiam, animique puritatem, candorem, speciemque ac pulchritudinem increati illius Libani, cãdoris illius Lucis æternæ, splendorisque paternæ gloriæ, nempe Filij, fuerit æmulata, quis eam, velut quandam cælestem castissimamque Nympham, Cycno candidiorem, Cycno, inquam, illo cælesti ac stellanti, longè splendidiorem ac planè Diuinam asseuerare dubitabit? Ob hanc tam illibatam ac diuinam, & à peccatis omnibus, ipso etiã originali, imò, & obligatione ipsum incurrendi quam remotissimam puritatem, illam, Candorem lucis æternæ S. Bernardinus sen. Tom. 4. serm. 13. ac 2. cap. 3. vocitauit. *Refulsit*, inquiens, *Candore Diuinalis sapientiæ, cum ipsa fuerit candor lucis æternę, & speculum sine macula, ac sole speciosior. Tanto enim lumine illustrata fuit B.V. cũ etiam esset in ventre Matris, vt non tantùm plena fuerit lumine rationis, sed etiam altissimę contemplationis, cognoscendo Creatorem, & in eo creaturas omnes*. Perfectissimam, Diuinissimamque hanc, qua Virgo nostra pollebat, puritatem agnoscens Pelbartus lib. 8. stel. P. 3. in qua multis de summa ipsius agit puritate, Proęmij loco, eadem sapientis vsurpat, explicatque verba: *Nihil*, inquiens, *immundum in illam incurrit: Candor est enim lucis ęternæ, & speculum sine macula Dei Maiestatis. Quibus verbis sapiens Spiritu S. loquente. tripliciter Puritatem B.V. commendat. Primo quidem quod sit summæ mundiciæ, immunis ab omni peccati originalis mortalis, & venialis macula: Ideo dicit in primis: Nihil immundum incurrit in illam, quoad peccatum mortale. Et postea speculum sine macula, quoad peccatum veniale, & originale. Verè ò anima deuota permaximè tibi redditur laudabilis venerabilis, & amabilis ipsa sanctissima Dei Mater, quæ in sua puritate, ac mundicia Virginali meruit concipere Dei Filium. Vnde in eius laudem canit Ecclesia: Sancta, & immaculata Virginitas, quibus te laudibus efferam! nescio, quia quem cæli capere non poterant, tuo gremio contulisti! Deinde commendat iisdem verbis sapiens Puritatem Virginis Mariæ, ostenditque esse sublimem, Diuinam, summæque excellentiæ supra omnis creaturæ puritatem. Vnde subdit: Candor est enim lucis æternæ, hoc est, Diuinæ per participationem. Nam vt ait Ansel. Ipsa tanta puritate nitebat, & nitet, vt sub Deo maior nequeat intelligi. O' quid cogitare, aut dignum dicere possumus de te, ò purissima Virgo? Reuera si te formam Dei appellamus, digna existis. Si te candorem æternæ lucis nominemus, per omnia comprobaris. Prædicat denique idem Salomon, quod eius Puritas sit Diuinalis munificentię, & magnificæ gratiæ, pro singulari eius priuilegiatione, & Diuinæ Maiestatis operatione; Vnde subdit: Speculum Dei Maiestatis; nimirum in benedicta Virgine, tanquam in speculo relucet summa gratia Diuinæ Bonitatis, ac Maiestatis ac singularissimum eius charitatis donum, in Incarnatione eius in purissimo vtero peracta*.

Christus Aquila, quæ venit ad Libanum, & tulit medullam Cedri, nẽpe portionem quãdam carnis, & sangui nis Virginis Matris.

B.V. stellanti candidoque Cygno lucidior.

B.V. refulsit candore Diuinalis Sapientiæ, cum fuerit cãdor lucis ętęrnæ.

B.V. vocatur Candor lucis æternæ ob summã mundiciam omni prorsus peccati labe carentem.

B.V. est candor lucis Diuinæ per participatioñe.

8. Quod si addamus, vt superiori Discursu dictum est, eam in ipso suæ immaculatæ Conceptionis instãti Diuinam essentiam fuisse contemplatam, quod nec Angelis in prima ipsorum creatione concessum fuit, quæ obsecro tandem creata puritas cum hoc Diuinali eius candore poterit comparari? Quare Richard. à S. Laur. lib. 5. de laudibus Virginis eandem, ob eminentissimum hunc diuinæ lucis candorem ipsi Luningi gloriæ, quo beatorum corroboratus intellectus, ad DEVM clarè videndum eleuatur, conferre non est veritas: *De candore Mariæ*, inquit, *dicitur in libro sapientiæ: Candor est lucis ęternę, quia per eam videbitur lux ęterna, Pater nimirum, & Filius. Cui proinde dicere possumus: In lumine tuo videbimus lumen: Hoc est in Filio tuo, qui te illuminauit, & quem tu lucem veram peperisti*. Audiendus hic denique Bernardinus Bustius Part. 2. Mar. ser. 4. in eadem illa verba Sap. 7. Candor est lucis æternæ, & speculũ sine macula Diuinæ Maiestatis; quibus nõ modo animi verum etiam corporis Virginei candor, & puritas, Filij sanctitatem æmulans, ab illo celebratur: *Maria*, inquiens, *splendor dicitur quantum ad puritatem mentis; speculum sine macula, quantum ad honestatem carnis. Tanta enim erat honestas huius luminosi speculi, vt ab omnibus inspicientibus omnes motus inhonestos expelleret. Quare ipsa Virgo dicere poterat cum Iobo 2. Lux vultus mei non cadebat in terram*.

Maxima B.V. puritas esse intelligitur, quod in Cõceptione Diuinam essentiam viderit.

B.V. lumini gloriæ, quo Beatorum intellectus ad videndũ clarè DEVM roboratur, comparata.

B.V. velut luminosũ speculum totius honestatis inspiciẽtibus motus omnes in honestos depellebat.

9. Intellexit Diuini huius candoris æmulationem in Virgine Orig. Homel. 3.

mel. 3. in Cant. dum verba illa eius Filij: *Ego flos campi, & lilium conuallium*; trutinans: *Cum*, inquit, *flos fuisset in campo, nullum dicit ex ipso campo florem ad imitationem sui ac similitudinem processisse. Vbi verò factus est in conuallibus Lilium, continuo etiam efficitur, Proxima sua, sponsa videlicet, eius imitatione, ipsius Lilium, vt operæ precium fuerit, quoniam ipse effectus est Lilium, vt etiam proxima sua, quæ ei approximat, & exemplum ipsius, imitationemque sectatur, Lilium fiat. Vnde subnectit sponsus in laudem dilectæ: Sicut Lilium inter spinas, sic amica mea inter filias*. Quia nimirum Candorem illius æternæ lucis in vtero suo incarnatæ, & instar pulcherrimi candidissimique Lilij effectæ, ob intimam illam cum ipso propinquitatem æmulata, & ipsa in candidissimum Lilium transformata est.

B V. ad imitationem cælestis lilij, nēpe Christi, & ipsa puritatis omnis euasit Liliū.

10. Quod si, Magno Alberto teste Tract. super Missus, maior candor, ac puritas per accessum maiorem ad increatam illam lucem acquiritur, candidissimam sanè, & ad instar stellantis Cycni purissimam oportuit esse Deiparam Virginem, in cuius purissimo vtero æterna illa, atque inaccessibilis lux, Verbum æternum carnis nostræ pulcherrimo paludamento, ceu candore lilij amictum, nouem mensibus requieuit. Candorem hunc Virginis admiratę beatæ illæ mentes dicebant: *Quæ est ista quæ ascendit per desertum delicijs affluens*, seu vt legunt 70. Interp. *Dealbata, innixa super dilectum suum?* Cant. 8. v. 5. Verè enim in Dei Filij Incarnatione, Virginitate, ac fæcunditate sua admirabili, velut delicijs suauissimis affluens Virgo nostra dealbata est. Nam præclarè dixit Bern. serm. 4. de Assumpt. Quid ni delicias dixerim Virginitatis decus, cum munere fœcunditatis? Sic enim candorem illum lucis æternæ, verumque iustitiæ Solem, in se, velut vase quopiam crystallino, fœcunda Virgo continendo, candidissimos puræ lucis radios euibrabat, quia felicissimo illo Incarnationis Dominicæ instanti *Fons paruus*, ob profundissimam humilitatem, qua se Ancillam Domini appellabat, *creuit in fluuium, & in lucem, solemque conuersus est*. Est. 10. Sicque verificatum est illud Regij vatis vaticinium: *In sole posuit tabernaculum suum*. Atque ita tandem *in aquas plurimas redundauit, ad instar fluuij illius* Paradisiaci, qui de loco voluptatis egrediens, vniuersum Ecclesiæ Paradisum irrigauit, mirificoque lucis suæ candore irradiauit.

Maior puritas per accessum ad increatam puritatem acquiritur. Vnde cum B V. æternam lucē peperetit, purissima, extitit.

B.V. in se Solem iustitiæ velut vase crystallino cōtinens purissimos lucis radios euibrabat.

B V. velut fons paruus ob humilitatem in Incarnationem creuit in fluuium, & in lucem, solemque conuersus est.

11. Dealbata verè fuit in Incarnatione Filij Virgo Deipara, quia licet propter obnoxietatem illam, potentiamque peccandi nigram se esse fuscãque fateatur, vtpotè quam decolorauit Sol, cuius pulchritudinis respectu creatura omnis fusca, nigraque comprobatur, nihilominùs tamen ob intimam cum Filio, Pulchritudine illa essentiali Dei inuisibilis, ac venustissima Forma, lucisque æternæ candore, vnionem, formosam se esse ait, vtpotè quæ de pulchritudinis, ac venustatis omnis Fonte illo inexhausto copiosissimè participauit. Ipse ergo formæ ac venustatis fons perennis eam ad instar stellantis Cycni dealbauit, ipse cælestem illum candorem, quem demirati sunt Angeli, eidem induxit, effecitque, vt iuxta Nomen suum Diuinissimum, quod Illuminatam, Illuminantemque sonat, fons inexhaustus Diuinarum foret illuminationum, vt eam B. Andr. Cret. orat. 2. de Deip. vocitauit:

B V. dicitur Dealbata ob vnionem intimam cum candore lucis æternæ.

B.V. Diuinarum illuminationum fons exhaustus.

12. Quare Angelorum illa verba trutinans S. Theodoretus libr. 4. in Cant. *Non dicunt*, inquit; *albam; sed dealbatam, supponentes fuisse nigram* (: ob peccandi videlicet potentiam, siue obligationem peccatum originale contrahendi :) *non enim de ea sicut de sponso dicunt, Candidus, & non dealbatus. Quia candidus est per naturam. At ipsa cum esset denigrata, propterea quod ipsum sol aspexisset, dealbata est, candorisque sponsi particeps effecta; quia sicut lux ipse existens, ipsam lucidam, & reddidit, & appellauit: & sanctus existens, sanctam fecit, & nominauit, & cum sit resurrectio, resurrectione dignam esse voluit; sic etiam albedinem illi suam communicauit*. Quapropter optans sponsus, vt candorem hunc, puritatemque æuiternam animi sui conseruaret, desiderabat, vt semper illi per amoris ardentissimi affectum vnita perduraret, essetque quædam igne charitatis liquefacta cera, quæ formam illam diuinæ puritatis candorisque sibi impressa conseruaret. Vnde illi dicebat: *Pone me vt signaculum super cor tuum signaculum super brachium tuum*. Cant. 8. Quæ verba tres Patres Nyssenus, Psellus, & Maximus apud eundem Theodoretum paraphrasticè in persona sponsi sic exponunt: *In me nimirum exemplari permaneto, principe quidem tui parte; mente videlicet, seruans imaginem per veram contem-*

B.V. dici potest nigra ob peccandi potentiam remotam; vel obligationē contrahendi Originale: vnde ab his liberata dicitur Dealbata.

Quomodo Sponsus vt signaculum animę imprimatur?

plationem, meique desiderium: vi autem qua ad agendum vales, similitudinem seruans per actionem minimè simulatam, ardentemque à malo declinationem. Sic enim ipse quoque in te manebo, tuasque vt signaculum tum intelligendi, tum agendi potentias à rerum fragilium caducarumque affectionibus integras conseruabo.

Quomodo B.V in exēplar Diuini candoris transformata sit?

13. Quod sponsi sapientissimum consilium cum Deiparam accuratissimè obseruasse non dubium sit, non erit quoque dubium, eam in illud exemplar diuini candoris transformatam, suo candore ac puritate sydereum illum cęlestis Cycni candorem multis parasangis superasse. Vnde B. Andreas Cretensis Epis. orat. 2. de Dormit. Deip. inducens Apostolos varijs, ijsque pulcherrimis encomijs eam extollentes, inter reliqua hoc habet: *Hęc est eximia Pulchritudo, hæc est à Deo sculpta statua, rectè descripta Diuini Archetypi Imago*; candorem videlicet æternæ illius lucis, pulchritudinemque ad vitam repræsentās.

B.V. est eximia Diuinitatis pulchritudo, & à Deo sculpta statua, & benè descripta Diuini Archetypi Imago.

14. Quod si Cygni candorem, immortalitatem tam animi quam corporis Virginei interpretemur, intelligemus sanè Deiparam candidissimum esse Cycnum, vt potè quæ cum anima, & corpore, vt fusè Tom. 9. Tract. de Assumpt. probat Augustinus, felicissimè in cælos euolauit. Audiendus hic D. Hieronymus in cap. 66. Isaiæ vbi mentionem faciens de equis illis Apocalypticis cap. 19. *Equo*, inquit, *rufo sedebat Dominus, atque Saluator humanum corpus assumens. Equo autem sedebat albo, quando post resurrectionem, immortale, & incorruptum corpus assumpsit. Et quicunque eum sequebantur, candidis vtebantur equis, incorruptis videlicet, ac immortalibus corporibus.*

Cygni cādor immortalitatem tam animi quam corporis B.V. denotat.

Candor immortalitatē corporis in Beatis denotat.

Hanc ob causam Beati in sanguine Agni stolas suas dealbare dicuntur, ad indicandum eos, meritis sanguinis Christi preciosissimi etiam immortalitatem corporum consecutos. Vnde vnus ex senioribus cum quæsisset Ioannem Apoc. 7. 14. Hi qui amicti sunt stolis albis, qui sunt, & vnde venerunt? tandem respondit: Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna, & lauerūt stolas suas, & dealbarunt eas in sanguine Agni. Ideo sunt ante thronum Dei, & seruiunt ei die, ac nocte. Vtque ostendat ipsorum corporis immortalitatem candore illo stolarum indicari, annectit: *Non esurient, neque sitient amplius, nec cadet super illos Sol, neque vllus æstus, quoniam Agnus reget illos, & deducet ad vitæ fontes aquarum, & absterget DEVS omnem lacrymam ab oculis eorum.*

Quare Virgil. Apotheosin Cæsaris celebrare eumque in Diuos referre volens, candidum appellauit:

Cæsar Candidus à Virgilio dictus, quia in numerū Deorū relatus.

Candidus insuetum miratur limen Olympi
Sub pedibusque videt nubes, & sydera Daphnis.

Hinc Plato libr. 5. de Repub. Albos Deorum filios appellauit. Hinc seruius Epithetō illud; *Candidus*, dixit significare DEVM. Vnde iure merito dixerimus Deiparam immortalitate etiam corporis dealbatam, beatis illis mentibus summam admirationem peperisse, dum candore illo diuino ad DEVM, cuius vestimentam vidit candidum sicut est nix Daniel cap. 7. accedere, ac penes illum eam consedere videt, & non solum nubes ac sydera, Lunam, Solemque, sed vniuersas Angelicas Hierarchias eius pedibus substratas eamque adorantes, suspicientesque contemplantur?

Plato Deorū filios Candidos vocat.

15. Quid iam de Cycni huius nostri morientis suauissima dicam cantus harmonia? Cecinit quidem Virgo sacratissima totius vitæ decursu crebro Diuinas laudes, & maximè tunc, cum Deo plena abijt in montana in domum Elisabeth, vbi auditis proprijs, ijsque amplissimis laudibus, vniuersorum Dominum extulit, ac magnificauit, easque omnes in eum, ceu fontem, auctoremque bonorum, gratiarumque omnium refudit, vt ad locum, vnde exierant illa donorum cælestium flumina, reuersa, iterum copiosius fluerent, inque animo ipsius redundarent, Eccles. 1. Verum circa extremam vitæ suæ periodum, credibile est eandem Virginem longè suauius diuinas laudes, spe cælestis beatitudinis, æternorumque gaudiorum illectam, identidem fuisse modulatam. Si. n. Cycnus, vt Plato censuit, ideo circa vitæ suæ finē ita dulciter concinere cōsueuit, quod ad Deū cui seruiuit, sit emigraturus, æternâque animę suæ immortalitate, vt Pythoragas arbitratus est, perfruiturus; quid censendum est de Deipara nostra, quæ assiduis, ijsque ardentissimis, maximè postquam Filius in cælos profectus est, Dei faciem clarè videndi anhelabat desiderijs? Filius, cordis eius erat centrum, Filius vera beatitudo ac fælicitas, Filius animæ eius nunquam terminanda immortalitas. Ad illum cecinerit identidem sine dubio cum Parente suo Danide: *Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aqua-*

Plato censuit Cygnū ideo circa vitę suę finem canit dulciter, qui ad Deum cui seruiuit emigraturus.

B.V ex hac vita migrans dulciter cecinisse visa est.

aquarum ita deſiderat anima me ad te DEVS: Sitiuit anima mea DEVM fontem viuum, quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam. Concinebat, & illud tota hilaris eiuſdem canticum: *Lætata ſum in his, quæ dicta ſunt mihi in domum Domini ibimus.*

Cygnus traiecta penna per tempora canendo moritur.

16. Quod ſi opinemur cum nonnullis Cycnum traiectum pennâ, in capite ipſius nata, paulatimque per cerebrum deſcendente, canendo emori, vt inſinuat Ouidius:

Veluti canentia durâ
Traiectus pennâ tempora, cantat olor;

B. V. ſicut & S. Tereſia amoris vi, emortua.

dicere poterimus Diuam Virginem pennato volucrique Diuini amoris telo, vt B. Tereſia, nullius vi morbi ſauciam, ad inſtar Cycni, amoris illud modulando carmen. *Vulnerata charitate ego ſum*; emortuam. Sagitta hæc alata, atque electa erat ipſe ſubſtãtialis Amor, & charitas ipſe Dei, eiuſque Filius, qui ſe apud Iſaiam ſagittam electam vocitat: De hac ſagitta S. Ambr. in Pſalm. 118. ſerm. 5. ponderans, verba illa ſpõſæ: *Nudemus membra noſtra bono vulneri, nudemus ſagittę electę. Sagitta hęc Chriſtus eſt, qui dicit: Poſuit me ſicut ſagittam electã. Bonum eſt hac vulnerari ſagittâ*. Et verò ſi Moyſes Dei dilectiſſimus ſeruus poſtquam pulcherrimum illud ſuum ceciniſſet canticum Deuter. 32. *mortuus eſt in monte, iubente Domino*, ſeu vt legit Hebr. in Oſculo Domini, *abſque vlla ægritudine, aut infirmitate corporis*; Cum illi vt ait Scriptura, *non caligauerit oculus, nec dentes illius moti ſunt*. Quanto magis Virgo Deipara? Crediderim ſanè hanc amore Filij dilectiſſimi ceu telo transfixam ad inſtar Cycni dulciter identidem modulatam: *Oſculetur me oſculo oris ſui*. Cant. 1. ſicque tandem in oſculo, & amplexu Filij obijſſe.

Chriſtus ſagitta electa corda configens.

Moyſes Cantico ſuo abſoluto mortuus in oſculo Domini, abſque vlla ægritudine.

Moyſi non caligauit oculus, nec dentes moti.

B. V. non fuit mortua vi alicuius morbi corporalis, ſed vi amoris in Filium.

17. Vnde Suarez noſter Tom. 2. in 3. Par. Diſput. 21. ſerm. 1. ait: *Quamuis B. V. mortua non fuerit, vi alicuius morbi corporalis; vi tamen amoris, & ardentiſſimi deſiderij, intenſiſſimæque contemplationis, obijt. Fieri enim poteſt vt mens tanta efficacia, & intenſione in his actibus occupetur, vt velut deſtituat corpus, ita vt paulatim eius diſpoſitiones remittantur, ac deficiant, ac tandem ob earum defectum, non poſſit anima in corpore conſeruari*. Idem ſenſit Rutilius Benzonius Epiſcopus Lauretanus, in Pſal. 86. cap. 40. Hinc Magnus Albertus Tract. ſuper Miſſus præclarè pronunciauit; *maiorem delectationem, quę in Diuino amore nimirum reperitur, poſſe abſtrahere animam à corpore ſecundam ſubſtantiam, & excludere omnem pœnam ac dolorem;* quod Virgini noſtræ ſine dubio euenit, quæ amoris vi tota fuit in dilectum transformata Filium, adeò vt anima illa benedicta magis fuerit vbi amabat, quam vbi animabat. Addit idem Albertus, *Virginem multo ardentius quam Apoſtolum cupiuiſſe diſſolui, & eſſe cum Chriſto, eiuſque hanc inclinationem ſurſum indies intenſiorem euaſiſſe, ac conſequenter eam tandem ſeparatam abſtractamque fuiſſe ab inclinatione deorſum, totamque eius animam in dilectum tranſiuiſſe, maximè cum amore languentem ſe fuiſſe fateatur: Cant. 2. Nunciate dilecto meo, quia amore langueo. Quis autem dubitet huiuſmodi amoris languorem deficientibus debitis illis, quas anima in corpore requirit, diſpoſitionibus eandem à corpore abſque vllo doloris ſenſu ſeparari potuiſſe? Cum amoris effectus proprij ſint teſte S. Dionyſ. cap. 4. de Diu. Nom. amantes extra ſe ponere, & quaſi de ſtatu proprio dimouere, nec ſinere illos eſſe ſuos, ſed illorum, quos amant. Amor enim, vt B. Hierotheus aſſerit eſt vis vnitiua, & concretiua, qua amans amato connectitur.*

B. V. multo ardentius quam Paulus cupiebat diſſolui, & eſſe cum Chriſto.

B. V. moriens languebat amore Filij dilecti.

Amoris proprietas, eſt amantem extra ſe ponere.

Hinc Plato amorem ita definiuit:
Amor eſt ardor animi in proprio corpore mortui, in alieno viuentis.
Quare B. Guerricus Ignacienſis Abbas ſerm. 2. de Aſſumpt. ſcitè de ipſa pronunciauit: *Primo languit timore, poſtea dolore, in morte amore. Timore à natiuitate, vſque ad paſſionem, cum ſemper vitam Filij inſidijs appeti videret: Dolore toto tempore paſſionis, donec rediuiuum reciperet: In morte amore, & deſiderio felicius, ſed miſerabilius cruciatur, quia ſedentem in cœlo non tenebat:* Ibidem Deiparam ad Angelos ſic loquentem introduxit: *Vt minus miremini languorem meum, amore langueo, langueo plus impatientia amoris, quam paſſione doloris, plus vulnerata charitate, quam grauata infirmitate, Filię Hieruſalem vos Angeli nunciate dilecto meo, quia amore langueo, ipſe nouit quomodo meo medendum ſit languori.*
Hæc ille.

Amor eſt vis vnitiua, & concretiua qua amans amato connectitur.

18. Hinc Pelbartus libr. 10. ſtell. Part. 1. art. 2. triplicem gratiam à Filio ipſi in morte conceſſam fuiſſe aſſerit. *Prima eſt quod ipſam mori voluit, ſine dolore, cum ſuauiſſima dulcoratione, abſque mœrore, cum lętiſſima conſolatione, ſine timore denique cum certiſſima aſſecuratione. Mortua igitur eſt Virgo noſtra ſine dolore, cum ſuauiſſimo dulcore Spiritus. Dulcedo ſiquidem amoris con-*

B. V. triplex gratia in morte à Deo conceſſa.

templationisque suauitas omnem dolorem absorbuit. Sic Moyses, & Elias ieiunantes famis sensum illum tristem præ diuinæ dulcedinis contemplatione minimè sensere. Vnde Sanctissima Virgo non in lecto decumbens vt cæteri, sed flexis genibus, eleuatis ad DEVM manibus vt B. Paulus Eremita, migrasse creditur.

B.V. mortua non decumbens, sed flexis genibus, eleuatis ad cælum manibus.

Mortua etiam est B. V. absque mærore cum mira consolatione ex præsentia tam Apostolorum, quam Angelorum, ipsius quoque dilectissimi Filij, illam ad cælum tota cælesti curia comitante inuitantis. Mortua denique est Virgo absque vllo timore. Non enim ipsa exhorrescebat mortem, quam nouerat transitum esse ad æternam felicitatem; Vnde charitate, & desiderio Filij feruens cupiebat dissolui; Non mala opera, aut peccata metuebat à quibus ipsa libera fuit. Non denique Dæmonum malitiã. Quia à Filio suo dilectissimo postularat, & obtinuerat, vt anima eius de corpore exiens nullum Tartareum spiritum videret, nullaque ipsi Sathanæ potestas occurreret.

B.V. expers mœroris in morte.

B. V. mortem non exhorruit.

B.V. in morte nullis Dæmonum terriculamentis affectu.

Hæc ferè Pelbartus, ex quibus facile colligimus, Deiparam ad instar Cycni canentem, cælestibusque gaudijs ac delicijs delibutam, amoreque Filij dulciter æstuantem, ac languentem, ad immortalem perennemque vitam fælicissimè euolasse. Et verò quid mirum Deiparam summâ cum lætitiâ, & iubilo suauissimam suam animulam exhalasse, quæ semper dum vixit summis delicijs Spiritus delibuta fuit. Cum plerũque qualis vita, talis, & mors esse consueuerit. Vnde B. Theodoretus libr. 4. in Cant. interpretans encomium illud sponsi: *Vmbilicus tuus frater tornatilis, nunquam indigens poculis: Crateri*, inquit, *similis videtur, quia lætitiæ poculum semper habet, nec gaudio, quod ex pietate proficiscitur, vnquam indiget.*

B. V. Crateri similis, quia lætitiæ poculum semper habuit.

19. Hoc gaudio, amorisque lãguore penè resoluta, rogabat Angelos: *Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.* Et verè iure, pro languoris amorosi remedio petit flores, petit mala, quia cum languor ille ex desiderio videndi faciem sui dilecti oriatur, optabat interim his recreari, quæ illum menti animoque suo repræsentarent. Nouerat illum esse florem de radice Iesse, nouerat esse illius vocem illam: *Ego flos campi, & lilium conuallium.* Nouerat illum suauissimum, dulcissimumque esse Malum inter ligna syluarum. Vnde, & eius odore, saporeque in tanto amoris languore recreari desiderabat, donec tandem in cælis cupitis, amplexibus posset perfrui.

B.V. pro languoris amorosi remedio cur petat flores ac mala?

20. Hinc Dionysius Carthus. libr. 4. de laud. B.V. art. 3. ait rerum diuinarum contemplatione, visioneque Filij defixam illam ex hac vita migrasse: *Ad intuitum dilecti Filij*, inquit ille, *cui incomparabili aspirauit ardore, diuinarum quoque rerum, contemplationi profundissimè tunc intenta, præ spiritualis suauitatis affluentissima experientia, ac feruentissima dilectione, separabatur, sine pœna à corpore.* Sed ipsam Virginem de sua hac morte diuinæ charitatis vi, ac contemplatione attentiori peractam, loquentem S. Brigittæ libro 6. cap. 2. audiamus: *Cum quadam die, lapsis aliquibus annis, post Ascensionem mei Filij multum anxiarer desiderio ad eum perueniendi, vidi Angelum fulgentem, qui mihi dixit, Filius tuus, qui est DEVS, & Dominus noster, misit me nuntiare tibi, quod tempus iam est, quo corporaliter venias ad eum ad recipiẽdum Coronam tibi præparatam. Venient interim amici Filij tui, qui sepelient corpus tuum. Quibus dictis disparuit Angelus, & ego paraui me ad exitum, circumiens omnia loca more meo, in quibus Filius meus passus fuerat; cumque quadam die animus meus suspensus esset in diuinæ charitatis admiratione, tunc anima mea in ipsa contemplatione repleta fuit tanta exultatione, vt vix se capere posset, & in ipsa consideratione anima mea à corpore fuit soluta.*

B.V. rerum Diuinarum contemplatione absorpta, mortua est.

B.V. suã mortem ipsamet descripsit.

Mariæ mors annuntiata per Angelũ.

In contemplatione rerum Diuinarum mira lætitia perfusa B.V. è vita migrauit.

21. De hac Virginis in morte sua, exultatione ac gaudio, præclarè pronunciauit Salomon Prou. 31. *Et ridebit in die nouissimo.* Risit enim reuera in die nouissimo suæ mortis Deipara, quia mors illi felicissima, ac beatissima vita extitit. Audiendus hic Sanctus Ioan. Damasc. orat. 2. de dormit. Deiparæ: *Tu sola nobis in terra consolatio relicta es, & te viuente simul viuere, & moriente simul mori beatum est. Quid autem moriente dicemus? Tibi enim mors quoque ipsa vita est, ac vita præstantior, atque hanc vitam incomparabiliter antecedens.* Quare paucis interiectis, ait, *mortem Virginem aggredi timuisse: Hanc autem quæ sine voluptate, & viri congressu Dei Verbum, & personam illam, mentem omnem superantem, atque omnia implentem, naturaliter, absque doloribus procreauit, seque totam Deo dicauit, ac consecrauit, hanc inquam, quonam pacto mors absorbebit? quonam pacto corruptio corpus illud, quo vita suscepta est, aggredietur? Abhorrent omnino hæc, atque aliena sunt à Deifera illa anima, & corpore; ipsius enim aspectum mors quoque ipsa pertimuit, siquidem ipsius Filium ador-*

B.V. risit in morte quæ ei felicissima vita fuit.

Cum B.V. viuere, & cum eadem mori beatum est.

B.V. aspectum mors ipsa pertimuit.

adorsa, ex his quæ pertulit erudita, periculosoque facto prudentior reddita est.

22. Vt porrò idem Sanctus Virginis studiosissimus Doctor ostendat Ora. 1. de Dormit. Deip. à morte illam inuadi minimè potuisse, nec veram eius dicendum esse mortem, eius ex hac vita decessum, Ecclipsi Solis confert:

B.V. Mors Eulipsi Solis comparatur.

Quemadmodum, inquiens, *splendidissimus hic, perpetuaque luce præditus Sol, tametsi cum à Lunari corpore aliquantisper obducitur, quodammodo deficere, caligineque obrui, fulgoremque cum tenebris commutare videtur, non tamen à luce sua excedit, imo perennis in se lucis fontem scaturientem habet, imo vt rectius loquar, ipse indeficiens in se luminis fons est. Ad eundem modum tu quoque fons perennis veri luminis, atque inexhaustus vitę thesaurus, & vberrima scaturigo benedictionis, quæ nobis bonorum omnium causa, & parens extitisti, etiamsi ad breue aliquod spatium corporeo modo, morte obtegeris, tamen immensi luminis, atque immortalis vitæ, veræque beatitudinis puros, & inexhaustos latices, gratiæ flumina, perennemque nobis benedictionem infundis: ac proinde sacram tuam migrationem, mortem haud quaquam appellabimus sed somnum, vel peregrinationem, vel, vt aptiori verbo vtar, cum Deo presentiam.* Vnde tam desiderabilem hanc mortem ibidem attentius considerans in illa admiratione plena prorupit verba: *O miraculum sanè naturâ prestantius, ò res summæ admirationis plena! Mors, quæ odio, & execrationi prius erat, hic commendatur, ac beata censetur, quæ olim luctum, ac mærorem, lacrymasque, ac tristitiam afferebat, nunc gaudij, ac lætæ celebritatis causa est.* Quare apostrophe facta ad Deiparam merito subnectit idem Damascenus: *Quocirca non te mors beatam reddidit, sed ipsa mortem exornasti, vt quæ eius mæstitiam sustuleris, ac mortem gaudium esse plenum feceris.*

B V. inexhaustus vitæ Thesaurus, & vberrima benedictionis scaturigo.

B.V. bonorũ omniũ causa, & Parens.

B.V. Mors somnus fuit, & cum Deo præsentia.

B V. sua Morte, Mortem exornauit. & gaudium plenum eandem effecit.

23. Agnouit risum hunc Virginis, quem in sua morte ipsa habuit S. Hildephonsus serm. 3. de Assumpt. *Hodie*, inquiens, *thalamum intrauit, quia simul Virgo, & sponsa fuit; Hodie siquidem audiuit illam vocem blandientis à sede Maiestatis: Veni electa mea, & ponam super te thronum meum, quia concupiuit Rex speciem tuam. Ad quam sanè vocem credimus, quod gaudens & exultans soluta est beata illa anima, ac perexit ad Dominum, vbi facta est ipsa thronus, quæ fuerat in carne Templum Diuinitatis, tanto speciosior præ cunctis, & sublimior, quanto, & gratia gloriosior refulsit.* Sic ille. Et decebat sanè vt Deipara ridens, ac gaudens ex hac vita migraret, quæ dilectissimos suos filios, ac clientulos in morte, insolitâ cumulare solita est lætitiâ, eorumque ora replere risu, ac iubilo consueuit, vt testatur Cæsarius de Religioso illo sui ordinis, cui morienti, vt alibi diximus, Dei Mater cum astitisset, isque præ gaudio in dulcissimum esset solutus risum, cælestibusque delibutus delicijs ex hac vita ad beatam commigrauit. Verè huic, inquit Cæsarius, dici poterat:

Religiosus in præsentia B.V. moriens, risit.

Incipe parue Puer risu cognoscere Matrem.

Risum porrò hũc, gaudiumque in Virgine, ex perfecta in DEVM charitate, cuius fructus gaudium est, originem traxisse manifestum est. Itaque verè dicere possumus, quod sicut charitate, ita & gaudio spirituali fuerit emortua, vt quondam Diagoras, qui cum Filium in athletico certamine coronatum vidisset præ nimio gradio exspirauit, duplicique felicissimo iaculo tam amoris, quam lætitiæ sauciata, ex hac vita migrauerit.

24. O quàm verè de hoc ardentissimo eius amore pronunciauit sponsus: *Fortis est vt mors dilectio.* Cant. 8. Dilectio enim Virginis, quâ in Filium suũ dilectissimum summo impetu tendebat, adeo fortis adeo violenta extitit, vt velut pennata, inflammataque sagitta cor eius suauissimè transuerberauerit, animamque à corpore ad instar mortis separarit. Vtque amoris Virginei maiorem ostendat amplitudinem, ac vehementiam de eodem subdit: *Lampades eius lampades ignis, atque flammarum.* Seu vt legit Hebr. *Lampades eius flãmæ Dei.* Quasi dicat: Ignis amoris Matris meæ dilectissimæ, quo circa vitæ suæ finem exarsit in me, flammas ingẽtes ad instar inflammatæ fornacis in cælum euibrabat, vt velut montes quidam altissimi, & Cedri Dei viderētur. Sunt inquam flammæ Dei, quia Diuino illi amori, quo se mutuo diuinissimæ illæ personæ complectuntur, amor Virginis est quam simillimus. Quod si cum 70. Interpp. legamus: *Volatilia, seu Iacula volantia, seu alæ in circuitu;* seu denique cum Arabico textu: *Extensio alarum eius, sicut alarum ignis;* intelligemus sanè charitatis Virgineæ iaculum, quo eius cor confixum erat, non modo ardens, ad instar lampadis, facisque ingentes flãmas in cælum eiaculantis extitisse, verum etiam alatum, pennis igneis vndique

B V. amor fortis vt mors.

diique

dique circundatum, quo celerius aera, nubes, ipsaque penetraret sydera, & ad cor Filij perueniret. O quam pręclarè de hac charitate ardenti, atque pennata edixit Ambr. lib. de Isaac cap. 8. *Bona charitas habens alas ignis ardentes, quæ volitat per pectora, & corda sanctorum, & exurit quidquid materiale atque terrenum est, quicquid verò sincerum est probat, & quod contigerit suo igne meliorat.* Volitet quæso hęc tua inflammata pennataque charitas, ò Virgo Beatissima, & ad instar potentissimi Iaculi, ferrea corda nostra trãsfigat, accendatque omnemque vitiorũ rubiginem, scoriamque decoquat, illaq; ad concupiscenda cælestia sursum attollat, vt tuam puritatem illam stellanti Cycno longè superiorem æmulantes candidi, & nos, amicti stolis albis in sanguine Agni dealbatis euadamus, teque cum Agno quocunque ierit sequẽtes diuinas laudes nullo fine terminandas tecum concinamus.

25. Hos fauores vt patrocinio Virginis consequamur, opus est vt & nos, dum in hac vita viuimus, Cycni naturã æmulemur, & Diui Antonij Patauini cõsilium amplectamur; qui solitus erat dicere: *Cum per totam vitam nostram peccata nostra debeamus quotidie cognoscere, & omnia tam particulariter, quam vniuersaliter cõfiteri, maximè tamen id conuenit facere circa mortem. Tunc enim debemus facere sicut facit Cycnus, qui quando moritur cantando moritur, & hæc dicunt contigere, propter quandam plumam, quam habet in gutture. Sed tamen ille cantus dolorosus est ei. Cycnus albus est peccator, ad pœnitentiam conuersus super niuem dealbatus. Hic in articulo suæ mortis deuotè debet canere, idest, peccata sua in amaritudine animę suæ recogitare. Pluma in gutture est peccati notitia, & confessio in iusti ore, ex quo debet procedere cantus dolorosus, qui tũc est valdè fructuosus.* Hoc consiliũ sapientissimũ sãctissimi huius Patris si amplectamur, inque pangẽdis Virginis laudibus fuerimus assidui patrocinio subnixi Deiparæ Virginis merito, sperare poterimus nos quoque in cælo velut sydereos quosdam Cycnos immortalitatis luce radiantes, cum cælorum Regina reliquisque beatis euolaturos, perennaturos.

Consilium S. Antonii Patauini de lugendis peccatis semper & maximè circa mortẽ.

Peccator lugens peccata à S. Antonio Patau. Cygno comparatur.

26. Huiusmodi candidissimi fuere Cycni tres illæ Sorores Virgines, quæ S. Dominici ętate vnà viuebant laudibus Deiparæ recitandoque eiusdem Rosario quotidie intensæ. Has sæpe misericordiæ Mater, pro eá, qua pollet benignitate, inuisebat, ac solabatur. Sed tũc visitatio illius eis accidit longe gratissima, ac lætissima, cum circa vitæ finem S. Catharinâ, Agnete, aliarumque Virginum stipata choro eas blãdissimè ita alloqui non est dedignata: *Nunc vos securas de Regno Filij mei reddo, in quod die crastino deducemini.* Nec Virgo benignissima in promittendo, quam quæ promiserat exequendo liberalior fuit. Aduenit .n. die sequenti eisdem Virginum comitata choris, mirificâ luce radians, odoribusque Paradisiacis delibuta, comitibus suauissimè accinentibus: *Veni sponsa Christi, accipe Coronam, &c.* simulq; nouas illas nuptas Christi, veste albâ induit, cælique candidatas, stellãtesque quosdam Cycnos efficiens corpore tandem solutas earum innocentes, purissimasque animulas secum in cælum auolare iussit.

Tres sorores B. Virginis laudibus, recitandoque Rosario intentæ à B. V. ad cælum inuitantur.

27. Candidissimus quoque Virginis Deiparæ Cygnus esse visa est B. M. de Oegnies, quæ vt scribit Iacob⁹ Cardinalis de Vitriaco morti vicina Canticum Patronæ suæ cuius Nomen gerebat, magno pietatis affectu, incredibilique perfusa gaudio ac lætitia *Magnificat anima mea Dominum, & exultauit Spiritus meus in Deo salutari meo, modulata est.*

28. Candidissimus etiam Cygnus fuisse visus est pientissimus in DEVM eiusque Matrem visus est Frater ille nomine Electus de Chronicum Minorum P. 2. lib. 9. c. 29. Hic tantæ puritatis fuisse memoratur, vt in postrema vitæ suæ constitutus carastrophe, prius quidem voce demissa ac suaui, plenus magna fiducia verba illa Christi cecinerit: Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum, ad DEVM meum, & DEVM vestrum. Altera vice paulo altius. Tertia vero multo altiore, ad quã omnes Fratres concurrentes, ipse dulciter Spiritum Domino suo reddidit.

29. Huic similis Cygnus fuit Ordinis Cisterciensis insigne iubar Gaufridus de Perona S. Bernardi dilectissimus Discipulus, in quem paternum suũ affectum satis ostendit Epist. 110. scribens ad eius Parentes, vbi inter cætera hæc habet: Ego ero illi in Patrem, & ipse erit mihi in Filium, quousq; de meis manibus excipiat eum Pater misericordiarum, & DEVS totius consolationis. Nolite ergo lugere, nolite flere, quia Gaufridus vester festinat ad Gaudium

non

non ad luctum. Ego ero illi Pater, ego Mater, ego frater, & ſoror. Ego faciam illi praua, in directa, & aſpera in vias planas. Denique ſeruiet Domino in lætitia, & exultatione, & cantabit in vijs Domini, quoniam magna eſt gloria Domini; quod ei maximè circa ſuæ vitæ finem omnino contigit. De illo .ii. Bernardus de Brito ita ſcripſit: Cum intelligeret ſe iam diſſolui, cæpit intra ſemetipſum exultare, & cantare Pſalmos ac Hymnos in laudem illius, qui eum vocabat ad ſe, ita vt Monachi rem inſolitam, & hactenus inuiſam ſtupefacti mirarentur. Nam cum lege vniuerſali, & Naturali ſancitum ſit, vt omnes mortem timeamus, ſolus ſanctus hic Prior inſtar cādidiſſimi Cygni ſuaui Muſicâ celebrabat, & inter exteriorem exultationem, & cordis iubilum, ſpiritum reddidit ſuo creatori. De hoc Chryſoſtomus Henriq. in ſuo Menologio ad 15. Ianu. Quo in opere plurium huiuſmodi Cygnorum in morte ſua canentium facit mentionem, vti in 1. P. Diſc. 18. nu. 100. & ſequentibus oſtendimus. Vbi domeſticis etiam Societatis noſtræ exemplis B. Aloyſij Gonzagæ, Ioannis Berchmans, & Pauli Hoffei idem confirmauimus.

30. Non defuere plures huiuſmodi in morte Diuinas laudes concinentes Cygni. Legiſſe me memini in Annuis Collegij Panormitani literis Ann. 1597. Matthæum Gerardum operis domeſtici adminiſtrum, cum ei Medicus mortem inſtare denunciaſſet, lætum in ſacrum illud carmen: Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto tanta animi lętitia erupiſſe, vt cęteros adſtantes ad ſtudium bene moriendi excitare videretur.

31. Huiuſmodi denique Cygnus canendo moriens eſſe viſus eſt S. Franciſcus Xauerius Indiarum Apoſtolus, de quo ſcribit Ioannes de Lucena noſter, quod morti vicinus ſuauibus ac crebris colloquijs cum Domino Deo agebat fixis in cælum oculis, vti conſueuerat, & vultu lætitiâ pleno, ſæpè illa verba iterabat: *IESV Fili Dauid miſerere mei*. Et Virgini Dominæ noſtræ. *Monſtra te eſſe Matrem*, *&* alias voces ad inſtar ſagittarum ab igne Diuini amoris accenſarum, quas eius Spiritus altiſſime eiaculabatur. Tandem die Sabbati tenendo in manu Cruci affixum Dominum defixis in illum oculis, & in ore intermortuis penè vocibus *IESVM ac MARIAM* inuocando, & ſuſpirando potius quam loquendo, exijt è corpore illa ſancta anima tam faciliter ac ſuauiter, quantum libera ac ſeiuncta ſemper ab illo extitit, reliquitque cum tam extraordinaria pulchritudine, & lætitia in facie, vti de S. Franciſco ſcribit Bonauentura, ac ſi iam inciperet illi partem illius gloriæ communicare, ad quam iam Diuina miſericordia illum conduxit. O vtinam, glorioſiſſima Virgo, ac Domina mea benigniſſima, moriatur anima mea morte iuſtorum, & fiant nouiſſima mea eorum ſimilia, vt animi corporiſque puritate, ac ſanctimonia, veluti niuali candore Cygnus in cęlum ad Dei faciem, tuamque pulcherrimam clarè contemplandam euolem.

Amen.

DISCVRSVS XX.

Quod Aquila cæleſtis, Virginem Deiparam repræſentat.

I.

AQuilam ſummi Iouis volucrem dilectiſſimam, eiuſdemque miniſtram eſſe, in quam ipſe transformari non eſt dedignatus, fabulati ſunt Poetæ, eamque ob cauſam inter ſydera relatam pulcherrimam, lucidiſſimamque conſtituere 9. Syderibus conſtantem conſtellationem.

De hac ſic Manilius libr. 1. Aſtronom. capit. 4.

Tum magni Iouis Ales fertur in altum
Aſſueto volitans, geſtet ceu fulmina mundi
Digna Ioue, & cælo, quod ſacris inſtruit armis.

B.V. Aquila grandis magnarum alarum.

Hanc nos iure dixerimus ſymbolum eſſe, viuamque imaginem, Deiparam ad viuum exprimentem. Hinc S. Bernardinus Senenſis in capit. 12. Apoc.

Quænam ſint alę B. Virginis?

Mulierem illam myſterioſiſſimam, *cui datæ ſunt alæ duæ Aquilæ* contemplans, ſcitè pronunciauit eam *eſſe Aquilam illam grandem magnarum alarum*, de qua Ezech. 17. Alas illas magnas eſſe dixit; *Auctoritatem Imperatricis, Generoſitatem Genitricis: Siue puellarem Virginitatem, & ſingularem fœcunditatem*. Quibus virtutibus, velut maximis quibuſdam alis in altum ſublata, inter ſydera collocari ob eminentiſſimam puritatis eius, ſanctimoniæque lucem promerita eſt.

2. Hinc Rich. à S. Laur. libr. 12. de laud. B. V. multis de cauſis glorioſiſſimam Virginem noſtram Aquilæ comparauit. *Aquila*, inquiens, *eſt Regina volucrum, & Maria Regina Angelorum, contemplatiuorum, & Virginum, quæ in nido, ſuo corde videlicet, poſuit fidei amethyſtum, quo concepit Filium Dei. Imò ipſa facta eſt amethyſtus. Sicut enim lapis hic colorem præſefert purpureum, & violaceum, fugat ſerpentes, ac venenum, præſeruat ab ebrietate. Sic B. V. ob excellentiam conceptus induta eſt veſte purpurea regalis dignitatis, effecta vniuerſi Regina. Vnde de ea dicitur Byſſus, & purpura indumentum eius.* — Amethiſti proprietates.

B.v. Amethiſto ſimilis.

Habuit colorem violæ, cui per humilitatem fuit ſimilis. Expulit à ſe ſerpentes ac venena vitiorum omnium, quæ nunquam ad eius mentem ingredi potuerunt, cauit ab ebrietate omnium carnalium voluptatum, à quibus etiam amicos ſuos præſeruat. Aquila cæteras aues volatu præcellit, & ſolis aſpectu; & ipſa reliquos ſanctos in volatu contemplationis, & aſpectu iuſtitiæ Solis Filij ſui, qui lucem habitat inacceſſibilem 1. Tim. 6. Quæ lux in ipſa fuit abſcondita, & ipſa nobis eam acceſſibilem fecit eamque ipſa vicinius, ac limpidius contemplatur. Aquila hæc donis ac virtutibus ditiſſimum facit nidum ſuum, cor videlicet quod inhabitat per gratiam, vt verè dicere poſſit qui in ipſa ſpiritualiter hoſpitatur: Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa Sap. 7. Aquila hæc miſericorditer ad cadaueroſos peccatores ipſum humiliter inuocantes reſpiciens, mox duabus alis pietate, & compaſſione aduolat, vt ad Theophilum, quem quaſi roſtro orationis, quam pro eo fudit ad Filium, & quaſi vnguibus iuſtitiæ à Diaboli faucibus potenter eripuit chirographum ſuum anulo proprio conſignatum ei reſtituens. Propter hoc de Maria dicitur: Confidit in ea cor viri ſui, & ſpolijs non indigebit. Quia Chriſtus eius Vir, ac ſponſus de eius fide ac fortitudine confidens, ditatur animarum ſpolijs, quibus ipſa aduerſarium noſtrum Diabolum ſpoliare conſueuit. Hæc Aquila demum vt ait Iob. 39. ad preceptum Domini eleuata eſt, & in arduis poſuit nidum ſuum, quando in ſua aſſumptione aſcendit ſuper Cherubin, ſuper omnes choros Angelorum, omnemque humanum intellectum. Hæc ferè Rich.

B.V. locupletat ſuos amantes.

Peccatores B.V. à Dæmonum inſidijs eripit.

B.V. potentia in Theophilo à poteſtate Dæmonis eripiendo.

3. Hinc Bernardinus Buſtius P. 1 1. ſerm.

serm.2. partic.7. *Eleuata est*, inquit, *Maria per excellentiam contemplationis, quod designatum est in eleuatione illius Aquilæ, de qua Iob. 39. Nunquid ad præceptum tuum eleuabitur Aquila, & in arduis ponet nidum suum? Ipsa enim Beatissima V. super omnes Apostolos, Prophetas, & Patriarchas, & quoscumque mundi homines eleuata est per sapientiam & contemplationem, sicut Aquila eleuatur super omnes aues in aere.*

B.V. velut Aquila eleuata super omnes Sanctos per contemplationē.

Hinc denique P. Ioannes Posoniensis Ordinis sacri S. Pauli primi Eremitæ in .m. 5. serm. de Visit. B.V. eam proficiscentem ad Elisabeth cum festinatione, Aquilæ ad nidum aduolanti, cuius aduentu pulli lętitiâ gestiunt, cibumque expetunt, comparauit.

4. Sunt, & aliæ in Aquilis, eæque pulcherrimæ proprietates, quæ in Virgine nostra mirificè elucescunt.

Inter reliquas illa videtur princeps, quod miro feratur in pullos suos amore. Quem vniuersorum Dominus ac creator verbis illis Exod. 19.4. insinuauit: *Vos ipsi vidistis quid fecerim Aegyptijs, quomodo portauerim vos super alas Aquilarum, & assumpserim mihi.* Quasi vellet dicere: sicut Aquilæ pullos suos non transferunt vnguibus, & pedibus, sed eos super alas imponunt, & vectant, adeo altè, vt nullus eas vel telo petere possit, sic & ego vos meum dilectum populum, alis prouidentiæ meæ sustuli de terra Aegypti, vosque ab omnibus hostibus tutissimos reddidi, paternaque solicitudine foui. De hac Aquilarum in suos pullos pietate sic scribit Rabbi Salomon: *Omnes reliquæ aues pullos suos, ponunt inter pedes suos, eo quod timent sibi ab auibus, quæ supra se volitant.*

Aquilarum in suos pullos pietas, dū se vt illos defendant telorum ictibus exponunt.

Verum aquila non timet sibi nisi ab homine, ne fortè petat eam iaculo. Cum enim nulla auis altius ipsa volet, propterea collocat pullos suos in alis, cogitans, satius est vt in me penetret iaculum, quàm in pullos meos. Ita, & ego feci, inquit, DEVS iuxta illud Exo. 14. 19.

Tollensque se Angelus Domini stetit inter castra Aegyptiorum, & castra Israel, cumque Aegyptij mitterent iacula, & lapides, ipsa nubes in qua latebat Angelus excepit ea. Sic ille. Ex quo colligimus Aquilam se ad instar clypei pro pullis suis interponere.

5. Talis est Aquila Deipara Virgo, quæ cùm sit Turris illa Dauidica, de qua mille clypei pendent, quid nobis indicat aliud quam se tutissimum, firmissimumque, contra omnia Tartareorum hostium, mundi, ac carnis ignita tela, omnibus in se sperantibus esse clypeum, seque mortales omnes, velut pullos non modo sub vmbra alarum suarum fouere, verum etiam proprio corpore velut murum, ac Turrim contra insidiantes hostes opponere?

B.V. velut Aquila quasi proprij obiectu corporis nos defendit.

Vnde ipsa Cāt. 8. aiebat: *Ego murus, & vbera mea sicut turris.* An non ostendit tunc Deipara beatissima se esse Aquilam, cum Filius tribus lanceis mundum perdere ac pessundare, ob enormia superbiæ, auaritiæ, luxuriæque scelera, attentantem, proprij obiectu pectoris, castissimorumque vberum quæ ille amore nostri suxit, placauit?

Christus tribus lanceis mundum perdere volens B.V. sese interposuit.

Vnde S. Fulgent. lib. Mythol. præclarè dixit: *Dudum cælum, & terra ruisset, si non Maria precibus sustentasset.* Vnde Pelbartus libr. 11. stell. Par. 2. cap. 2. Miratur quod olim DEVS in testamento veteri tam seuerè mundi peccata longè leuiora puniuerit, totūque adscribit precibus, patrocinioque Deiparæ.

Profectò, inquit ille, *quicquid DEVS parcit mundo, cumque vt conuertatur misericorditer expectat, inque suo esse præseruat, nec eidem vti meretur finem imponit, totum hoc facit propter Beatam Virginem, eiusque merita, aduocationisque ipsius intercessionem.*

Hinc Bernardus: Nemo, inquit, Domina tam idoneus, qui gladio se obijcit pro nobis, vt tu Mater Dei amantissima, per quam primam suscepimus misericordiam de manu Dei nostri. Hæc Pelbartus.

6. Vidit hoc deuotus ille sacerdos Guilelmus vt refert Petrus Iustinellus Part. 1. capit. 4. qui cum tota die raptus esset in estasin, contemplatus est ante tribunal Christi Angelum tubam manu gestantem, Cui cùm alta voce, vt tubam inflaret, demandasset, isque iussis paruisset, tam horribilis tubæ illius sonus extitit, vt totus mundus ad instar folij alicuius arboris, perflante vento, contremuerit.

B.V. pietas in genere humano aduersus iram Iudicis protegendo.

Cumque rursus, vt idem faceret præcepisset, mox misericordiæ Mater, cum præuidisset, ad secundum tubæ sonitum mundum ruiturum, silentibus Angelis, sanctisque omnibus qui Christo aderant, ante pedes Filij sese prostrauit, iramque iustissimam suis precibus auertit, sententiæque tam terribilis dilationem ob sibi deuotos clientulos impetrauit. Idem intellexit alter Sacerdos relatus à Cæsario, & Discipulo, qui cùm sacris operaretur

B.V. Imago sudat ob hominum scelera.

retur vidit Imaginem Dei Matris, largo sudore madentem. Aderat ibi dæmoniacus, qui à Sacerdote illo adiuratus, vt illius causam patefaceret. Respondit: *Mariæ Filium hominum enormibus peccatis, ac sceleribus offensum suæ iustitiæ manum iam extendisse ad vlciscendas iniurias, de suis inimicis, accurrisse interea Matrem eius piissimam, tantoque nisu, ac conatu manum eius vltricem retinuisse, vt sudore tã largo redundaret. Quod nisi ipsa pro sua in homines pietate præstitisset, mundus minimè subsistisset.* Quare præclarè S. Bonauent. cap. 7. spec. de ipsa pronunciauit: *Ante Mariam non fuit, qui sic detinere Dominum auderet. Vnde Isa. 64. Non est qui consurgat, & teneat te. Detinet illa Filium ne peccatores percutiat, detinet Dæmones ne noceant.*

Antequam esset B. V. nō erat qui iram Dei placaret ne in homines desæuiret.

B. V. detinet Filium ne peccatores percutiat.

7. Hinc Christus ad S. Brigittam lib. 6. Reuel. cap. 26. *Verè*, inquit, *Ecclesia mea longè recessit à me in tantùm quod nisi preces Matris meæ interuenirent, non esset spes misericordiæ.* Atque ita credibile est quoties Iudex iratus conspicere vult mundum hunc, peccatoresque in eo habitantes expansis manibus Matrem hanc honorificatam ei obuiare, in cuius pectore Virgineo vbi defigit oculos, sacratissimaque illa, quæ ipsum lactauerunt cernit vbera, vera pietatis monimenta mox mitescit, & quodammodo totus in misericordiam, pietatemque transmutatur. Hinc illam S. Bernard. Sen. Tom. 3. serm. 1. de Nom. Mat. art. 1. cap. 3. Iridem cælestem, pacem cum hominibus componentem vocat: *Ipsa est arcus fœderis sempiterni, vt non interficiatur omnis caro.* Idem asserit Pater Ioannes Posoniensis Eremita in m. 5. ser. 2. de Assumpt. *Adstat*, inquiens, *Regina à dextris Filij, vt nobis reducat ad memoriam suam intercessionem apud Filium. Quando enim videt Dominus Matrem suam ante se, de qua pro nobis carnem assumpsit, nostri recordatur, nostrique miseretur; Est enim Virgo arcus fœderis Gen. 9. de quo Dominus: Cum obduxero nubibus cælum; volensque orbem destruere vti factum tempore diluuij, apparebit Arcus meus in nubibus, gloriosa scilicet Virgo in cælestibus, & tunc recordabor fœderis mei vobiscum.* Quare optimè B. Andr. Cret. orat. 2. de dormit. eam: *Diuinum inter DEVM, & homines reconciliationis profugium vocitauit.* Ipsa denique ad instar Aquilę pietatis suæ humeris portat infirmitatem nostram dum in hac vita peregrinamur, donec tandem nos saluos incolumesq; in cælos subuehat. Vnde Venerabilis Rich. à S. Laurentio lib. 2. Partic. 5. eius quoque esse verba illa maternæ benignitatis plenissima Isa. 46. 3. *Audite me domus Israel qui portamini à meo vtero, qui gestamini à me vulua. Vsque ad senectam ego ipse, & vsque ad canos ego portabo; ego feci, & ego feram, ego portabo, & saluabo.* Eadem materna pietate verè vsurpare potest Virgo nostra verba illa Filij Ose. 11. 4. *Ego quasi Nutritis Ephraim portabam eos in brachijs meis, & nescierunt quod curarem eos.*

Christi de Matris suæ erga homines pietate testimoniũ.

B. V. Iris cœlestis, quia pacem hominibus cum Deo impetrauit.

B. V. Virgo est inter Deũ & homines reconciliationis profugium.

8. Altera aquilæ proprietas, eaque pulcherrima est, qua singulari in homines præsertim castos, Virgines, atque beneficos feratur beneuolentiâ, eosque à præsentissimis periculis liberat. Mira plena sunt, quæ de hoc scribunt Autores. Plin. libr. 10. Natur. Hist. cap. 5. scribit in sesto educatam à Virgine Aquilam, eamque libertate donatam, hanc ei duplicis beneficij gratiam detulisse, vt primo oues, mox etiam vt venatus Virgini aggereret. Eo vsque tandem eius processit in puellam amor, vt cum eam vita decessisse, iamque rogum exurendæ instructum vidisset, in accensam pyram sese iniecit, simulque conflagrauit; quippè, quæ pari letho interire, quam altrici Dominæ superuiuere satius esse indicarit. Suidas in Lago testatur Ptolomæum Soterem Arsinoe Filium fuisse expositum, & ab Aquila nutritum. Ab eadem expansis alis contra pluuiam, ęstumque solis protectũ, & coturnicum sanguine, tanquam lacte fuisse nutritum. Pausanias libro 4. narrat miro planè modo Aristomenem ab Aquila ex alta fouea fuisse liberatum.

Aquilarum in homines amor.

Puer expositus ab Aquila alis protegitur, & sanguine coturnicum tanquam lacte nutritur.

9. Quid Plutarchum in Parallelis referam? *Cum pestis*, inquit ille, *Spartæ grassaretur, oracula monuerunt, mali vim cessaturam, si quotannis nobilem aliquam Virginem immolassent. Fortè euenit, vt Helenæ sors obtingeret, quæ cum mactanda duceretur, Aquila deuolans sacrificuli gladium abripuit, & ad armenta delatum, super iuuencam demisit. Cuius prodigij argumento, hæc Virginum immolatio quam sat diu spartani, ex oraculo obseruarunt, sublata est.* Apud valerios similiter Virgo reperta est, cui nomen valeriæ Lupercæ fuit. quæ sacrificio destinata, Aquilæ beneficio præseruata fuit. Quid Athenæum referam? Ex Philarcho scribit hic, pullum Aquilæ à puero quodam alitum, atque educatũ, tanto amore

Aquila Virginem ab interfectione liberat.

amorein puerum illum affectum, vt cum quaſi fratrem adamarit. Vnde ægrotanti aſtabat moeſtus; cum puer non ederet, ipſe quoque cibum recuſabat. tandem eo mortuo, pullus funus eſt inſecutus, ſeque ipſum in rogum Domini, ſummâ ſpectantium admiratione coniecit.

Pullus Aquilæ à puero educatus quā gratus extiterit?

10. Quid Alianum memorem? Refert hic libr. 17. cap. 37. agricolam cum aliquibus ſocijs hauſturum aquā, Aquilam cum ſerpente pugnantem ad fontem reperiſſe; eumque Aquilam, in pugna cum ſerpente, falce eundem diſſecando adiuuiſſe. Bibiſſe deinde de fonte illo ſocios, & paulo poſt, ob aquam veneno infectam expiraſſe. Cum inde bibere pararet ipſe quoque agricola, aquilam beneficij memorem mox aduolaſſe, poculum euertiſſe, aquā effudiſſe, atque ita veneno ac morte eundem ſuum benefactorem liberaſſe. Idem Aelianus libr. 12. capit. 21. narrat Tilgamum Regem Babylonis cum puer eſſet, aui iuſſu fuiſſe præcipitatum, & ab aquila ſubuolante, quæ puerum dorſo excepit liberatum, & in hortum quendam leniter depoſitum. *Hoc, inquit, ſi cui fabula videtur, me quoque non approbare illi fatebor. Audio tamen Achamenem Perſam à quo nobilis Perſarum proſapia deſcendit, Aquilæ alumnum fuiſſe.*

Aquila ſuum benefactorē a veneno liberat.

11. Quæ ſanè omnia minimè vel mira vel incredibilia nobis eſſe debent, cum Dominus DEVS ſeruos ſuos per eaſdem Aquilas ſæpè iuuerit, eiſque paternè prouiderit. Certè S. Medardus cum puer eſſet, in campo pluuię expoſitus, ab aquila, alas, corpuſque ſuum ſuper ipſum expandente, immunis ſeruatus eſt. S. Benedicti occiſi à latronibus corpus in aquam proiectum ab aquila demonſtratum eſt. Corpus S. Stanislai Cracouienſis Epiſcopi à Boleslao Rege trucidati, quatuor Aquilæ à canibus, & feris defenderunt toto biduo, donec Sacerdotes diſiecta membra colligerent, quæ ſubito in vnum coaluiſſe dicuntur. Venerabilis denique Præsbyter Beda de S. Cutheberto Epiſcopo Liſfardienſi refert, Aquilam miraculoſè piſcem extuliſſe ex flumine, eumque Viro ſancto extrema fame laboranti, ne interiret, detuliſſe.

S. Merdardus cum puer eſſet, in campo pluuiæ expoſitus ab aquila alas ſuper eū expandente, immunis fuit.

S. Cuthberto eſurienti Aquila ex flumine piſcem extulit.

12. Qui ſanè Aquilarum in homines tam inſignis amor ac beneuolentia nobis velut in imagine beneuolentiſſimam pientiſſimamque Deiparæ noſtræ naturam ac indolem repræſentat. Ipſa enim ſuis clientulis omnia ad vitam tolerandam neceſſaria ſubminiſtrare, mirificumque ſuum in Virgines amorem oſtendere conſueuit. Declarauit hoc in duabus illis Virginibus, quæ ob eextrmam qua præmebantur inopiam, de pudicitia periclitabantur, quibus Virgo benigniſſima in tam præſenti periculo ſuam opem non denegauit. Cùm enim earum Mater alias matrona nobilis, poſt mortem mariti, omnibus viuendi auxilijs eſſet deſtituta, ad Templum ante altare D. Virginis cum filiabus accurrit, eaſque ipſi conſignauit, apprehenſiſque illarum manibus, eaſdem cum manibus coniunxit Deiparæ in ſignum omnimodæ reſignationis. Hac tam pia filiarum facta in manus eius oblatione, dum domum reuertuntur, præ foribus pulcherrimum iuuenem reperiunt, qui nomine Deiparæ, afflictiſſimæ illi viduæ copioſam pecuniam ad ſuam, filiarumque vitam ſuſtentandam tradidit; Mater acceptâ cum gratiarum actione, vti pareat pecuniâ, filias decenter veſtiuit, quo Templum pietatiſque officia obire, frequentareque poſſent. Mox maledicorum ſuadente inuidiâ, exacuuntur linguæ, fama iuuencularum, proſcinditur. Mater ad ſolitum ſuum aſylū accurrit ad Deiparam pro filiarum honore, ac fama defendenda. Initæ ipſius preces minimè cecidere. Virgo enim pientiſſima ſolemni quodam feſto die, in frequentiſſima concione miſit Angelum, qui earum capitibus in Templo, ſpectante populo, duas corollas, niueis roſis contextas impoſuit: *Haſce corollas mittit*, inquiens, *vobis Regina Maria in Virginitatis veſtræ conteſtationem*. Admiratione attonitus hæſit nimirum omnis populus cum Epiſcopo ac primoribus vrbis, certatimque omnes ingentem pecuniæ vim ad paupertatem illarum Virginum ſubleuandam contulerunt, quibus pecunijs poſteà duo Monaſteria ſunt conſtructa, eiſque cum Virgines illæ fuiſſent præpoſitæ, plurimæ vndique puellæ confluxere, quæ vitam religioſiſſimam in earum ſancto contubernio, ſanctiſſimaque diſciplina plurimis annis traduxerunt. Videndus P. Humilis Segala in Exercit. ad B. V. cap. 1. Carthag. Tom. 4. Homel. lib. vlt. §. 230. Quis in hoc tam in-

B. V. duabus pauperibus Virginibus de neceſſariis ad vitam ſuſtinendam prouidet.

B. V. Virgines ſibi deuotos ab infamia miraculosè liberat.

signi Virgineæ pietatis exemplo non videat Aquilam nostram esse summè prouidam, summè Virginitatis studiosam, atque amantem.

13. Eandem Virgo Deipara beneuolentiam, erga Virgineum illum Adolescentem qui ad S. Iacobum Compostellarum proficiscebatur, ostendit, vti diximus Disc. 17. Cuius pudicitiæ cum hospitis filia esset insidiata, nec inuictum eius animum potuisset expugnare, furti accusatum in furcam agi curauit, quem Virgo clementissima ipsius innocentiam, castitatemque miserata diu in patibulo appensum viuum conseruauit; nobis clarè indicans quantis in amoribus iuuenes pudici illi esse consueuerint. Eamdem Virgo benignissima suam prouidentiam exercuit erga Hermannum innocentissimum atque Angelicum adolescentem, qui cum egestate laboraret, ita vt nec calceos, nec chartam, aliaque ad studendum necessaria non haberet, Beata Virgo ostendit ei lapidem quendam, eumque reuolui iussit, ibidem pecuniam semper reperturum, quæ ad huiusmodi vsus forent opportuna. Nec promissio illa Virginis cassa extitit. Quoties enim aliqua re bonus adolescens indiguit, sub eo saxo, tanquam in thesauro, pecuniam ad coemendum reperit.

14. Ipsa quoque nos velut Aquila alarum suarum vmbrâ ab æstu carnalium terrenarumque cupiditatum protegit. Vnde huius protectionis sibi probè conscia dicebat: Eccli. 24. *Et sicut nebula texi omnem carnem.* *Si enim*, inquit, P. Ioannes Posoniensis Eremita in M. S. serm. de Assumpt. *ista nebula recederet, DEVS multoties peccata nostra respiceret aduindictam.* De hac Virginis protectione scitè dixit Rich. à S. Laur. lib. 2. *Maria protegit nos, vt arbor sub vmbra ramorum, & foliorum suorum; sub pallio humilitatis, & Virginitatis suæ.* *Hæ enim virtutes ipsius sunt alæ: latæ sunt alæ istæ, per gratiæ, plenitudinem. De his alis ei dicere possumus: Sub vmbra alarum tuarum protege me à facie impiorum qui me afflixerunt. Ps. 16. Et. In vmbra alarum tuarum sperabo donec transeat iniquitas.* Hæc Richar.

B.V. velut Aquila nos sub vmbra alarum suarū protegit.

15. Ipsa nos à peccatorum imò, & Inferni fouea, ac præcipitio, suis precibus, ac patrocinijs, innumeris à periculis, laqueisque quos Tartareus tendit hostis, præseruando liberat. Verissimè enim de vnoquoque nostrum pronunciauit Sapiens Eccli. 15. *In corde suo insidiatur inimicus, vt subuertat te in foueam, & si inuenerit tempus non satiabitur sanguine.* Ipsa enim est illa æternæ Sapientiæ Parens, de qua Sapientissimus Salomon Sap. 10. *Hæc venditum iustum non dereliquit; Descenditque cum illo in foueam, & in vinculis non dereliquit eum, donec afferret illi sceptrum Regni, & potentiam aduersus eos, qui eum deprimebant.* O' quot Virgo nostra tanquam Aquila generosissima ab interitu corporis, animique velut imminente ceruicibus gladio, præseruauit atque liberauit?

B. V. nos ab Inferni fouea suis precibus liberat.

16. Vnde refert exemplum idem Richar. cuiusdam pueri Hebræi, quem Parens in fornacem ardentem coniecit, eo quod cum pueris Christianis Imaginem B. Virginis adorasset. Res mira! in medio fornacis se visendam ei exhibuit misericordiæ Mater, eo schemate quo in templo repræsentabatur, puerumque suo pallio ab incendio protexit, effecitque medium fornacis quasi ventum roris flantem.

Puer Hebreus à parētibus in fornacē ardente coniectus sub pallio B. V. contegitur.

17. Non minus admiranda gloriosissimæ Virginis enituit charitas in liberando à morte adolescente quodam de quo scribit Pelbartus in stell. lib. 12. part. vlt. cap. 12. Mirac. 2. Syluanus Pazius lib. 3. Mirac. B.V. Mir. 40. Carthagena Tom. 4. lib. vlt. & alij. Aiunt fuisse hunc filium Matri vnicum, quem ipsa à primis annis in Dei timore, & singulari erga Deiparam pietate educauit. Vbi iam adoleuerat petitus est ad cuiusdam Principis aulam, ad quam antequam proficisceretur hortata est serio, vt pietatem illam filialem erga Dei Matrem conseruaret, eamque in omni periculo, ac necessitate inuocaret, diebus singulis Salutationem Angelicam cum illa clausula: *Virgo benedicta esto mihi adiutrix in hora mortis meæ;* deuotè recitaret. In aula non ita multo post iuuenis contubernalium peruersis moribus corrumpitur, tandemque velut incorrigibilis aula exturbatur. Cùm egestate laboraret, nec vnde vitam tolerare posset reperiret, latronē antesignanus euadit, tandēq; in manus iustitię incidit detruditurque in obscurissimum carcerem, formatoque de eius vita sceleratissima, processu, morti ignominiosissimæ adiudicatur. Auditâ sententiâ mœrore tabescens sese lacry-

Deuotus erga B.V. adolescens in aula corrumpitur, ea extrusus dedit se latrocinijs, in carcerem truditur, morti addicitur, sed à B. V. liberatur.

mis,

nis, gemitibuſque dedidit. Inter hos gemitus, ac ſingultus viſendum ſe illi exhibet Iuuenis quidam altus, atroque colore horribilis, eique ex vinculis ac carcere liberationem promittit dummodo in primis Chriſtum, tum Sacramenta, Eccleſiamque abneget, eiuretque. Conſenſit his omnibus infelix iuuenis. His non contentus Dæmon vrget, ſi libertate donari velit, vt renunciet omni auxilio quod à Dei Matre præſtolari poſſet. Hic adoleſcens materni conſilij, monitique memor magna conſtantia Tartareo nebuloni reſiſtit, & ad Virginem conuerſus, ſummo, quo poterat pietatis affectu, in illas erupit voces: *Virgo benedicta eſto mihi adiutrix in hora mortis meæ*. Tum aduocato ad ſe ſacerdote, peccata omnia, magno doloris ſenſu per exomologeſin expiauit. Cum ad ſupplicium duceretur, conſuetam illam, quam à Matre didicerat orationem iterabat.

Tentatur adoleſcens in carcere à Dæmone, vt B. V. abiuret.

Dum ita pergit, vidit quoddam in itinere Diuinæ Virginis ſimulacrum, in quod piè defigens oculos exclamauit: *O' ſpes vnica peccatorum adiuua me.* O' rem mirandam! Virgo pijſſima pertranſeunti iuueni aſſurrexit, eumque inclinato capite ſalutare viſa eſt. Exhilaratus iuuenis, petijt ſibi gratiam fieri ad Virginem accedendi, vt eius ſacratis pedibus figeret oſculum; vbi fuiſſet permiſſum, ecce tibi, ò pietatem Virginis ineffabilem, dum ipſe ad oſculandos pedes ſeſe inclinat, Maria ſuam extendit manum eiuſque poſt tergum reuinctum appræhendit brachium, adeò arctè, vt nulla vi miniſtrorum iuſtitiæ, auelli potuerit. Prodigium admiratus populus, vt reo gratia fieret exclamauit, impetrauitque. En vt Aquila hæc imminentem miſerabilis huius iuuenis ceruicibus gladium mirificâ ſuâ auertit pietate?

B. V. à Iuuene ad ſupplicium tracto ſalutata, eidem ſe inclinat.

18. Videre vultis Aquilam noſtram à veneno hæreticæ prauitatis clientulos ſuos nè inficiantur auertentem? In mentem veniat pientiſſima illa Virginis ſacratiſſimæ ſolicitudo, qua Præſulem illum per quietem monuit, quêadmodum teſtatur Sophronius in Prato ſpirituali, vt inimicum ſuum capitalem, nefarium Neſtorium domo eijceret, ne eius libri tabe, ac peſte deprauatus periret. Hanc ſolicitudinem clientulos ſuos, ab huiuſmodi hæreſeon venenis præſeruandi, Aquila hæc præſetulit, cùm dicebat Cant. 1. *Poſuerunt me cuſtodem in vineis. Capite nobis vulpes paruulas, quæ demoliuntur vineas, vinea enim noſtra floruit.* Ait enim S. Bernardus vinearum florem, odoremque ſerpentes fugare. Quemadmodum igitur vitis flos fugare conſueuit ſerpentes, ſic effuſiſſima Virginis noſtræ pietas hæreticæ prauitatis colubros, eorumque peſtiferum virus ab animis fidelium auertit. Ipſa enim eſt illa Virgo generoſiſſima, quæ ſicut Tartarei ſerpentis caput contriuit, ita & cunctas hæreſes, quæ velut virus, ac peſtis animos hominum enecant, in vniuerſo mundo, interemit. Hæc nimirum eſt prodigioſa illa Virga Moyſis, quæ in Colubrum conuerſa, vt potè Virgo prudentiſſima increatæque Sapientiæ Mater, Aegyptiorum ſerpêtes hæreſes denotantes deuorauit, ac peſſumdedit. Ipſa quoque hæreticos Eccleſiam vineam velut vulpeculas, demolientes per Doctores capi exoptat, vt argumentis ac rationibus ſolidis capti ac conuicti non amplius Chriſti Eccleſiam demoliantur, ſed potius ædificent verbo, & exemplo.

B. V. hæreticorum inimica.

Heretici vulpeculæ.

Vitis flos ſerpentes fugat.

19. Videre vultis Aquilam noſtrã in mortis vltimo præcipitio ac periculo nos, vt quondam Tilgamum ſubuolantem, atque à præſentiſſimo interitu præſeruantem? cogitate eam hanc potiſſimum ob cauſam Matrem miſericordiæ à B. Odilone vocatam, quod moribundum ſui ordinis Religioſum fuerit conſolata, eique ſpem vitæ æternæ, ſalutiſque capeſſendæ certiſſimam ſubminiſtrarit. Quam ſpem lectiſſimi illi Coniuges Comes Goritiæ, & Imperij Princeps Leonardus Comitum Goritienſium poſtremus, & Paula Gonzaga habuiſſe viſi ſunt dum in Arce Leontij in Tyroli ſeſe coram Regina miſericordiæ, Puerum IESVM ſinu fouente flexis poplitibus ita Virginem deprecantes pingi curarunt. Vbi Leonardus ſic B.V. alloquitur. *Mater miſericordiæ miſerere mei*: Paula vero: *Ora pro nobis Mater miſericordiæ*. Pietatem hanc Sanctiſſimę miſericordiæ Parentis celebrare volês. Ioannes Gerſon circa ſuorum clientulorum mortem, pronunciauit, hæc memoratu digna Tract. 6. ſuper Magnif. Addam *propoſitiones aliquas veræ fidei. & bonæ ſpei de Beata noſtra. Prima eſt, quod nihil abſolutâ voluntate petit à Deo, quod non obtinet. Alioquin non eſſet idem velle, & idem nolle ſponſi, & ſponſæ, ſed diſſolutio A-*

B. V. nihil abſoluta voluntate petit à Deo, quod non obtinet.

micitiæ, qualis hic esse nequit. Rursus nemo, qui petit Mariam pro se piè, ac perseueranter in Nomine IESV saluatoris, hoc est, ad salutem, quin illud velit Maria absolutâ voluntate compleri. Tum paucis interpositis: *Narrat Anselmus*, inquit, *cuidam morienti adstitisse Mariam, & interrogata, quænam esset?* Respondit: *Ego Mater, & Regina misericordiæ*. Tandemque concludit: *Ergo Maria potest efficere vt cuiuis in suo exitu præsens consolatrix, ductrix, & protetrix existat.*

Quod petitur à B. V. pertinens ad salutē, illud vult ipsa absoluta volūtate cōpleri. M. mater misericordiæ cuilibet in suo ex hac vita decessu potest efficere vt præsens velut ductrix assistat.

20. Qua in re, suorum clientulorum animas in cælum subuehendo ac deducendo Deipara se veram, Regiamque ostendit Aquilam. Hanc enim veteres Cæsarum, virorumque Principum animos in cælos subuehere consueuisse censuere. Vnde factum vt in funere Imperatorum Aquilam è rogo submitterent, quæ animam defuncti in cælum deferre videretur. Audiendus Spartianus in funere, & apotheosi Adriani Imperatoris: *E fastigio simul cum subiecto igne ascensura in cælum aquila dimittitur, quæ in cælum creditur ipsam Principis animam deferre*. Dio quoque idem testatur de Augusto Cæsare, scribens de eius funere lib. 56. Idem testantur Nummi, qui vna ex parte habebant effigiem Diui Imperatoris; in altera verò Aquilam cum epigraphe: *Consecratio S.C.* Imo ipsi Cæsares, Principesque post mortem, Aquilæ insidere, ab eaque vehi fingebantur, pingebanturque. Hinc Artemidorus in suis Diuin. Somn. libro 2. cap. 20. *Aquila vehi, Regibus, & opulentis viris, obitum prædicit. Vetus enim mos est hos mortuos fingere, & pingere Aquilæ insidentes. Hinc Seuero Imperatori quatuor Aquilæ, à quibus per quietem in cælum abripi sibi visus est pronosticum mortis extitere.*

B V velut Aquila sibi deuotorum animas in cælum subuehit.

In funeribus Imperatorū è rogo submittebatur Aquila, quæ animā illius in cælum vehere videbatur.

Aquila vehi Regibus, & Imperatoribus mortem imminentē indicat.

Hinc in Nummo quodam videre est inscriptionem illam: *Diuus Pert. Pius Pater*, vna ex parte: Ex altera vero Aquilam pilæ insidentem, quasi ipsum ad celi globum ipsa euexerit. Hinc denique Platonis sepulchro appicta conspicitur Aquila, quasi eius specie anima tanti, tamque arguti Philosophi in cælum euolarit, additurque hoc epigramma.

Per Aquilam Platonis sepulchro insidentem, eius anima beatificata notabatur.

Cur Aquila ad tumulum hunc volitas? dic nunquid ab astris.
Hic habitare DEVM forte aliquem intuita es?
Imo anima extincti sum Diua Platonis; Olympum
Quæ colo; sed corpus terrigenum Attica habet.

21. Quare iure merito nobis persuadere possumus, ac debemus gloriosissimam Virginem nostram in extremo illo, terribilique mortis articulo, ad animam nostram solandam, protegendam, in cælumque euehendam aduolare, ad instar Aquilæ. Hanc enim ob causam crediderim Mulieri illi Apocalypticæ cap. 12. Deiparam ex sent. S. Bernardi aliorumque Patrum repræsentanti, datas alas duas Aquilæ magnæ, vt volaret in desertum locum. Mors enim iure locus desertus omni humano solatio, auxilioque destitutus dici potest, ad quem nisi Aquila hæc Regia, clara ex stirpe Dauid oriunda mox aduolet, homo miserabilis in barathrum desperationis deturbetur necesse est. Audite huius aquilæ vocem solatij plenissimam, quam B. Metildem per reuelationem ab ipsa accepisse, testatur Blosius cap. 12. Monilis: *Ego omnibus, qui mihi piè, & sanctè deseruiunt volo in morte felicissimè tanquam Mater pijssima adesse, eosque consolari ac protegere*. Sic Deipara.

B. V. suis deuotis moribundis assistit, vt eos velut Aquila alis suis protegat.

B. V Mulier cui datæ alæ aquilæ ad nos protegendos in morte.

Promissio B. V. qua permittit se suis deuotis morientibus presto futuram.

22. Et verè in illa horrida, & caliginosa mortis nostræ nocte, in qua bestiæ illæ Tartareæ ad insidiandum afflictissimis animabus pertransceunt, nisi Deipara beatissima, & tanquam Aquila tenendo fulmen, gladiumque ad hostes illos deterrendos, & velut lux clarissima nobis ad mentem nostram irradiandam, vt eorum fraudes detegamus, assistat, infelicissimam Lethi aleam nos subire foret necesse. Sicut contra, ipsâ assistente, omnia fausta, omnia felicia nobis polliceri possumus ac debemus. Hinc Vir quidam pius ac doctus suam, patrocinio Deiparæ, in rebus omnibus felicitatem exprimere volens, huiusmodi emblema idque ingeniosissimum composuit: Serenum depinxit cælum, in quo rubicunda Aurora, Sol, Luna, stelleque sese mutuo iucundè quodammodo aspicientes, rutilabant, addita epigraphe: *Iam feliciter omnia.*

Emblema patrocinium B. V. erga suos clientes repræsentāt.

Et verò quam tandem prosperitatem, felicitatem, ac securitatem aduersus Leonum stygiorum rugientium catulos, in obscurissima illa mortis hora, nobis promittere non poterimus, Orto hoc Virgineo sole? Sicut enim mulier illa ad instar Aquilæ suæ pietatis alis aduersus teterrimas illas Orci belluas in formidabilissimo illo instanti nos obumbrat, ac protegit, ita eadem

illa

illa mulier ad instar Auroræ, Solis, Lunæ, ac stellarum in tenebris horæ illius plusquam cimmerijs, Ægyptijsque feliciter ad illuminandum nobis exoritur, cum eam Apostolus amictam Sole, Lunâ calceatam, stellisque fulgentissimis coronatam conspexerit. Et quis tandem tunc feliciter omnia sibi successura, atque adeo sempiternam felicitatem beatitudineq; Virginis pijssimæ auspicijs, se adepturum, sibi non polliceatur?

S. Richardi Episcopi Cisterciensis pia mors.

23. Pollicebatur sibi in morte feliciter successura omnia, beatitudinemque æuiternam se consecuturam Virginis eiusque Filij auspicijs S. Richardus Cisterciensis Episcopus, qui cum imminere sibi mortem præuidisset, ac prædixisset, petijt ad se deportari in primis Imaginem Crucifixi, quem piè cōplexus, perinde ac si morientem Dominum cerneret, pia oscula in manibus fixit, eaque suauiter labijs demulcens in hæc verba prorupit: *Gratias tibi ago Domine IESV Christe pro omnibus beneficijs, quæ mihi præstitisti, pro pœnis, & approbrijs, quæ meâ causa pertulisti, quæ tanta fuere vt dicere merito potueris: Non est dolor sicut dolor meus. Tu nosti Domine, quod si tibi placeret omnia opprobria, atque tormenta, & ipsam denique mortem propter te paratus sim tolerare: Et sicut tu nosti vera me dicere, ita quæso miserearis mei, quia tibi commendo animam meam*. Illam etiam crebro iterabat vocem: *In manus tuas Domine commendo spiritum meum*. Iussit quoque sibi Deiparæ afferri Imaginem, ad quam corde simul, ac voce se conuertens aiebat:

Crucifixum, & Imaginem B.V. sub mortem sibi dari postulat.

Maria Mater gratiæ, Mater misericordiæ, tu nos ab hoste protege, & horâ mortis suscipe. Mandauitque suis capellanis, vt ea verba ad eius aures pronunciare non cessarent. Atque ita inter pijssima suspiria precesque animam in æterna felicitate victuram suo reddidit Creatori 3. April. Et Pater Canisius lib. 5. de Deipara cap. 19. Verè sanctus hic Antistes alis huius tam grandis aquilæ pro tectus easdem alas, quibus in cælum est subuectus, visus fuit assumere, in eoque verificari vaticinium Isa. 40. *Qui sperant in Domino mutabunt fortitudinem, assument pennas, vt Aquilæ, current, & non laborabūt, ambulabunt, & non deficient*. Verè dicere poterat cum Dauide Cruciconfixum Saluatorem, eiusque Matrem complexus: *Virga tua, & baculus tuus ipsa me consolata sunt*. Verissimè enim B. Petrus

Crucifixus est baculus Dæmones percutiens.

B.V. est Virga nos in morte consolans.

Cardin. Damian. serm. de Assumpt. de hac Virga, ac Baculo pronunciauit: *Hæc est virga illa, qua retunduntur impetus aduersantium Dæmoniorum: Virga Aaron, per quam fiunt signa, & mirabilia. Baculum autem Crucis intellige, quo non solùm verberatus est, sed & occisus est insatiabilis ille homicida, qui mortibus hominum pascitur, & nutritur: In Virgine Virga, & baculo Crucis miserorum spes, & consolatio continetur*. Sic Damianus.

24. Quare si superstitiosa olim antiquitas omē faustissimum esse arbitrabatur, cum ad bellum proficiscentibus Aquila præteruolasset: rati certo de hostibus victoriam se reportaturos, ad instar Aquilæ, quæ de serpentibus, ac etiam ceruis, quos puluere quem alis colligit, in oculos eorum coniecto in præcipitium tandem orbatos deducēs gloriosè triumphare consueuit. Quanto magis hac grandi Aquilâ, magnarum alarum, in illo postremo, ac metuendo cum Tartareis hostibus conflictu nobis aduolante, certi de victoria, cum antiquo serpente, deque æternæ felicitatis indeptione esse debebimus?

Bella faustè cōfecta. quæ præteruolauit Aquila.

25. Mira sanè sunt, quæ de aquilarum felici augurio, atque omine maximè in committendis prælijs recensent Historiæ. Anacreon antiquus Auctor scribit, Iouem contra Gigantes bellaturum in Naxo Insula sacrificium instituisse, Aquilasque tempore sacrificij ei comparentes; telum prætulisse. Quibus ille visis auspicium faustum, victoriæque inditium suscepit, quæ cum esset subsecuta, pro bellicis insignibus Auream Aquilam gestasse dicitur, vt testatur Aglaosthenes. Cyrus quoque Persarum Rex victoriæ ex Aquila, cum lepore pugnante, accepit felix augurium, vt scribit Xexophon in Cyropęd. lib. 2. his verbis: *Cyro aduersus Armenos proficiscenti continuo in primo agro consurgit lepus, Aquila autem volans, ex parte dextera leporem fugientem despiciens irruit, & percussit, extulitque correptum, eoque ablato in collem proximum pro libidine, præda vtebatur. Augurium igitur Cyrus intuitus tum lętatus est, tum Iouem Regem adorauit, dixitque adstantibus: Venatio quidem pulchra est futura si Deo libuerit*. Alibi etiam de eodem Cyro hæc habet Herodotus: *Cum talia differentes ad fines vsque Persidis venissent, essetque his Aquila dextera apparens itineris dux facta, Deos heroasque precati terram colentes,*

Iuppiter cōtra Gigantes bellum gesturus sacrificium obtulit, cui ad fuerunt Aquilę, telūque prætulerunt.

Cyro Regi persarum Aquila leporem discerpens omen fuit victoriæ contra Armenos.

lentes, vt se propitij iuuarent, ac mites, ita fines superarunt. Hinc Cyri ac Persarum vexilla, Aquilâ aureâ insignita, sicut Romanorum Argenteâ fulmen pedibus cuibrante, ad bella gestabantur.

Augurio Alexander M. victoriam reportauit.

Hinc Aristander vates, augurio Aquilæ, contra hostes proficiscentem Alexandrum, ante conflictum victorem pronunciauit.

Alexandro M. contra Darium pugnante, Aquila victoriæ augurium dedit.

26. Difficillimo quoque eo prælio, quod cum Dario apud Arbella cómissum est, quo nullum vnquam acrius inter eos extitit, Aquila paululum supra caput Alexandri placidè volitans, nec armorum sonitu, nec gemitu, clamoreque vllo morientium terreri potuit, sed diu circa equum Regis pendenti magis, quam volanti similis constitit, præsagiens, vel indicans potius, quo res esset euasura. Huic dissimile non est illud quod Tacitus lib. 1. de Fabio Valēte commemorat, qui cum exercitum in pugnam educeret, ipso profectionis die, Aquila leni meatu, prout agmen incedebat, velut viæ dux præuolauit, & per lõgum spatium, nullo militum clamore armorumque concussione perterrita, iter ita continuauit, vt prosperum belli euentum hoc eius volatu sint omnes ominati. Suetonius denique in Domitiano simile quid narrat; quod ipso, quo contra Antonium dimicatum est die, statuam Domitiani Romæ insignis Aquila circumplexa sit, pennisque clãgores lætissimos ediderit, pauloq; post allatum nuntium, belli motorem occisum fuisse Antonium.

27. His omnibus affine est quod superiori sæculo Carolo V. Imperatori gloriosissimo ac inuictissimo contra Saxoniæ Ducem, aliosque Protestantes Principes Lutheranos, vt Solis prodigia missa faciam accidisse memorat fide dignissimus Auctor Florimundus de ortu Hæres. libr. 3. capit. 16.

Et quidem ipso tempore, inquiens, *quo Catholicus exercitus prælij copiam, hæreticorum vero elabendi spatium quærebat, Aquila visa fuit, quæ Cæsarianum exercitum in gyrum circumuolitans lustrauit, tanquam victoriæ, quam Imperialis Aquilæ milites paulo post adepturi erant, prænuncia. Et Lupus è Sylua progressus in Hispanorum militum globum incidit, à quibus gladiorum ictibus subito confossus est*. Quæ omnia felicissima extiterunt omina celeberrimæ illius victoriæ, quam de Hæreticis infestissimis rapacissimisque Ouilis Ecclesiæ Lupis, Duce Saxoniæ, & Lantgrauio Hassiæ in captiuitatem redactis, Cæsar reportauit. Ex quibus omnibus facile colligere poterimus, quod si nobis etiam in supremo illo cum Tartareis hostibus conflictu horribili, extremoque salutis nostræ discrimine, Virginea hæc Aquila ad caput lectuli aduolauerit, nosque protectionis suæ alis circumplexa obuallauerit, in spem certissimam venturos, quod de omnibus illis Orci atrocissimis hostibus gloriosissimum triumphum reportabimus, ouantesque in cæleste illud beatitatis sempiternæ Capitalium ingrediamur.

28. Expertus est Carolus B. Brigittæ Filius in mortis suæ discriminis plenissimo articulo Aquilæ huius præsentiam sibi certissimæ de Inferni Tenebrioribus victoriæ augurium, omenque sempiternæ indipiscendæ felicitatis extitisse. Ipsa enim Virgo benignissima pro infinita sua pietate, ac clementia Iuuenis huius lectulo adstare, eumque consolari, sanctas cogitationes suggerere, Dæmones ab eius conspectu depellere, cum his coram Filij sui tribunali disceptare, illiusque animæ tanquam Aduocata, ac Mediatrix fidelissima causam agere, ac demum manibus in suis in cælum deportare non est dedignata.

B.V. Carolo S. Brigittæ Filio moriēti adstitit, animamque eius in cælū deportauit.

Sic enim ipso Deipara S. Brigittæ libr. 7. Reuel. capit. 13. totius mortis successum ac seriem sat prolixè enarrauit, ac mirificè rem totam illi ob oculos proposuit. *Ait igitur inprimis se ad instar obstetricis animam illam in ipsius ex hac vita exitu adiuuisse, nè velut infans ex fluxu sanguinis moreretur: Ego quippè*, inquit, *steti propè Filium tuum Carolum paulo ante quam emisit spiritum, vt carnalem amorem non ita in memoria haberet, quod propter eum, aliquid Deo contrarium cogitaret, vel loqueretur, nec aliqua Deo placentia omitteret. Neque illa, quæ possent esse quomodolibet Diuinæ voluntati contraria perficeret, ad suæ animæ nocumentum. Ego etiam taliter eum iuui in illo arcto spatio, id est, exitu animæ suæ á corpore, vt non tam duram pœnam in morte sustineret, vt ex ea inconstans fieri posset, aliquo modo desperando, & nè Dei in morte obliuisceretur. Ego etiam ita animam eius à mortalibus ipsius inimicis, videlicet Dæmonibus custodiui, vt nullus eorum eam attingere posset, sed statim cùm egressa fuit è corpore,*

B.V narrat S. Brigittę obsequia Carolo eius Filio in morte exhibita.

B.V exeuntē de corpore animam Caroli à Dęmonibus custodiuit, ne eum vel tangerēt.

pore, accepi eam in meam custodiam ac defensionem. Quo facto tota Dæmonum turba festinanter profugit, ac recessit, qui ex sua malitia ipsam deglutire, atque æternum cruciare cupiebant.

Tandem eadem Virgo Beatissima prosequitur totum animæ illius iudicium, cui ipsa se, velut Aduocata, coram Filio interfuisse se fatetur, varia, eaque nequissima Dæmonum argumenta confutando. Cumque mali illi genij inuidiâ, malignitateque tabescentes, nimium quantum de protectione tutelaque animæ, ac corporis adolescentis illius à Deipara tam sedulo impensa lamentarentur, cumque ea impudentissimè expostularent, quod animam illam antequam quasi de ore hominis egrederetur, manibus suis apprahenderit, & in sua forti tutela ad tribunal Iudicis produxerit, Virgo suæ tutelæ fidelissimæ eam causam hiscè verbis reddidit: *Dum anima hæc erat in corpore, magnam ad me habuit charitatem, sæpius hoc in corde suo reuoluens, quod me DEVS suam Matrem facere sit dignatus, quodque super omnia creata me sublimiter exaltare voluerit. Quam ob causam tanto in DEVM amore ferri cæpit, vt corde suo identidem diceret: In tantum gaudeo quod DEVS Virginem Mariam Matrem suam super omnia charissimam elegerit, vt nulla creatura, vel corporalis delectatio in mundo reperiatur, quam ego in illius gaudij permutationem acciperem; imo gaudium illud omnibus terrenis delectationibus anteferrem. Et si possibile esset, vt ipsa in minimo puncto à dignitate, in qua est, à Deo remotior fieret, ego in huius detrimenti permutationem mihi magis eligerem, in Inferni profundo æternaliter cruciari. Et idcircò sit ipsi Deo, pro benedicta illa gratia immensaque quam dedit dignissimæ suæ Matri, gloria, infinita gratiarum actio, & laus sempiterna.*

Carolus à B. V contra Dæmones protectus ob insignem amorē quo ipsi de eius electione in Matrē Dei congratulabatur.

Carolus mallebat in Inferno cruciari, quam pati vt aliquid de B V. gloria decederet.

Cùm verò rursus Dæmones instarent, expostularentque, quod omnes eos in agone, & separatione illius animæ à corpore abegerit, nec vllum terrorem illi incutere permiserit; Intulit Virgo sanctissima huius rei causam: *Hoc ego feci pro illa ardenti charitate, quam ipse erga corpus meum habuit, proque eo gaudio, quod sentiebat ex hoc quod sim Mater Dei: Ideo eam gratiam impetraui à Filio meo, vt nullus malignus Spiritus ei appropinquaret.*

Cur B.V. Dæmones à morte Caroli abegerit?

Sic Dei Mater pijssima.

Ex quibus tàm verbis, quam factis inferimus, Deiparam suis clientulis, qui eam sincere, fideliterque diligunt, deque eius gloria tam animi, quàm corporis, excellentissimisque eius priuilegijs congratulantur, laudumque eius præconia dilucidant, ac deprædicant, in extremo illo mortis discrimine, velut fulminatricem quandam Aquilam adfuturam, eosque tanquam pullos super alas suas portaturam, corporisque purissimi sui, velut clypei, murique inexpugnabilis aduersus inimicorum tela, oppositione, defensuram.

29. Quod vt nobis contingat, conandum summopere vt dum in hac vita degimus genuini eius pulli, probatique ad lumen solis euadamus; eiusque mores, vitamque quam diligentissimè æmulemur. Est enim Virgo Deipara Aquila illa, de qua Moyses in suo cantico Deut. 32. 10. modulatus est: *Inuenit eum in terra deserta, in loco horroris & vastæ solitudinis: circumduxit eum, & docuit, & custodiuit, quasi pupillam oculi sui. Sicut Aquila prouocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans expandit alas suas, & assumpsit eum, atque portauit in humeris suis.* Verè enim Aquila hæc Virginea inuenit dilectissimos suos clientes, velut pullos in in huius mundi deserto, virtutibus omnibus verè deserto, ac destituto, in loco verè vitiorum senticetis, tribulis, vepribusque horrido, ac squallenti, eosque per huius tam miserè vitæ spatia ipsa benignè circumducit, ipsa diuinam legem eos edocet, ipsa cælesti erudit sapientiâ, omnibusque virtutibus imbuit: ipsa tanquam pupillam oculi sui custodit, ne quempiam in tot hostium, tam animi, quàm corporis periculis amittat. Proinde sese velut Aquila eis proponit in exemplum, vt eius velocissimos ad alta virtutis cacumina volatus æmulantes, in æternumque illum iustitiæ solem obtutus defigentes, Domini gloriam speculentur. Ipsa super eos expandens alas suas, volitat, vt eos à Diuinæ vltionis, iræque iaculis, ac sagittis defendat, ac protegat. Ipsa eos assumit, portatque in alis, humerisque suis, vt contra Tartarei hostis tela sui ipsius, ceu clypei obiectu, eosdem obumbret, ac tueatur.

Hanc .n. ob causam, inter reliquas crediderim, eam à Spiritu Sancto obumbratam, vt ipsa deinde suos clientulos, alis suæ protectionis tegeret, atque obumbraret. Hinc præclarè pronunciauit Richar. à S. Laur. lib. 12. de laud.

Ideo B Virginem Spiritus obumbrauit, vt ipsa precibus suis contra diuinæ iracundiæ feruorem peccatores obumbraret.

In Maria velut horto condenso atque vmbroso inuenitur vmbra propitiationis. Ad hoc enim obumbrauit eam virtus Altissimi in Filij Conceptione, vt ipsa precibus suis, meritis, & exemplis obumbraret peccatores contra Diuinæ iracundiæ feruorem.

30. Ne porrò quispiam exiguam alarum eius contra tam innumera infinitæ multitudinis hostium tela suspicetur esse protectionem, intelligat, illam esse non de communi genere aquilarum, sed Aquilam grandem, magnarum alarum, vt supra memorauimus, de genere inquam illo, de quo scribit Georgius Fabricius anno 1550.

Quam ingentes sint Aquilæ in Saxonia?

Ait enim inter Misniam, & Dresdam Germaniæ oppida inuentum esse Aquilæ nidum per tres quercus extensum, in eoque vitulorum, & ouium coria reperta, hinnulumque insuper recens allatum, Pullus harum Aquilarum, habebat alas, septem vlnas longas, cum per transuersum erant expansæ.

Vngues erant digitis viri magni æquales, crura Leonis maiora. Quod si credimus Vlyssi Altrouando in sua Ornothologia in Aethiopia Aquilas reperiri, tam magnas, ac fortes, vt bouem vel equum integrum pedibus abripiant; quid nobis de huius nostræ Aquilæ magnitudine, quid de eius alarum latitudine, ac protectione quæso cogitandum est? Dixisse sufficiat, Aquilam hanc pullum illum Diuinitatis, nempe Dei Filium genuisse, quo nil maius, nil immensius in creaturis omnibus reperitur. Qua consideratione motus B. Petrus Card. Dam. serm. 1. de Nat. B. V. merito exclamauit:

Virginea Aquila quã ingens sit, colligimus ex pullo Diuinitatis quem genuit.

Quid grandius Virgine Maria, quæ magnitudinem summæ Diuinitatis intra sui ventris conclusit arcanum? Attende Seraphin, & in illius superioris naturæ superuola dignitatem, & videbis quidquid maius est, minus Virgine, solumque Opificem opus illud supergredi.

31. Ipsa denique eosdem suos clientulos, velut Aquila suos pullos in solis rotam oculos docet defigere, vt à rebus terrenis abstracti, diuinis contemplandis assuescant, suamque ingenuitatem comprobent. Atque ita reuera de hac Virginea nostra Aquila canere possumus, quod olim Claudianus Præf. in Tertium Consulat. Honorij Imperatoris:

Aquila suos pullos ad lucem solis probat.

Protinus implumes conuertit ad æthera nidos
Et recto flammas imperat ore pati.
Consulit ardentes radios, & luce magistrâ
Naturam, vires, ingeniumque probat.
Degeneres refugo tor sit qui lumine visus,
Vnguibus hunc sæuis, ira paterna ferit.
Exploratores oculis qui pertulit ignes,
Sustinuitque acie nobiliore diem.
Nutritur, volucrumque potens, & fulminis hæres
Gesturus summo tela trisulca Ioui.

Huc spectat id quod refert Aelianus apud Causinum Hierogl. lib. 6. cap. 12. de Aquilæ felle, quod Attico melle temperatum hebescentibus oculis illitum collyrium est præsentissimum, visumque efficit acutissimum. Vere enim fel Virginis, atque amaritudo, quam in passione ac morte Filij degustauit, si melle pietatis ac deuotionis in meditatione temperetur, mirificâ cælitus demissa luce intellectum nostrum illuminat, atque ita fit, vt Mariam, quæ amarum mare, ob mortem Filij extitit, efficacissimam Illuminatricem experiamur.

Fel Aquilæ cum melle Attico commixtum oculis est Collyrium.

32. Quæ cum ita se habeant, quisquis genuinus huius Aquilæ pullus esse cupit, securamque protectionem in huius mortalis vitæ periculis, extremoque mortis articulo sub eius alis experiri desiderat, ad contemplanda diuina mentis aciem intendat, à rebus terrenis affectum abstrahat, seque supra se, & super omne quod mortale attollat, eamque ad cælestia super omnes Angelorum Hierarchias volitantem, obtutumque in immensam illam, incomprehensamque sempiterni solis Sphoeram defigentem, mente animoque subsequatur, fel illud amaritudinemque in passione acerbissima Filij degustatam ruminet; identidemque illud Dauidicum ingeminet:

Quid faciendum nobis vt genuini huius Virgineæ Aquilæ pulli euadamus?

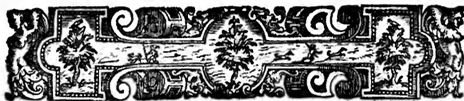
Quis mihi dabit pennas sicut columbæ, quin, & huius Virgineæ Aquilæ, *& volabo, & requiescam?* His pijs desiderijs, velut quibusdam alis, si quis animum suum à terre-

terrenis caducisque rebus, ad cælestes euexerit, agnoscet hunc tanquam genuinum, generosumque pullum hæc cælestis Aquila, eumque alis suis impositum in montes illos æternæ felicitatis transferet, longèque euadet beatior, quam magnus ille Pythagoras, qui quod Aquilam candidam se sinu suo excepisse somniarat, arbitrabatur simul, se in Diuinum quendam hominem transformatum arcana quædam ac sublimia, omnem humanæ mentis captum excedentia didicisse.

Verè enim si hæc Aquila Diuinissima, candore rarissimæ puritatis, ac sanctimoniæ singularis, alis suis nos foueat, sinuque suo complectatur, deque plenitudine gratiæ suæ nobiscum, pro ingenita sibi pietate, ac liberalitate communicet, nos diuinæ consortes efficiet naturæ, nobisque sapientiæ suæ reconditos reuelando thesauros, ita erudiet, vt cum Dauide ei canere possimus:

Incerta, & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi; tandemque in Deos quosdam, admirabili metamorphosi transmutabit.

DISCVRSVS XXI.

Cæleſtem Sagittam eſſe Virginem Deiparam.

1.

SAgitta illa, quæ inter cæleſtes conſtellationes viſitur, fertur à nonnullis telum eſſe Herculis, quo Aquilam ſeu Vulturem Promethei ad Caucaſum alligati iecur, viſceraque corrodentem transfixit, cumque à tam horribili ſupplicio vindicauit. Nos Aquilam illam ſiue vulturem iure merito malam conſciētiam eſſe dicimus. Sagittam verò hanc cæleſtem, Deiparam glorioſiſſimam, quæ pro immenſâ illa ſua pietate, ac miſericordia, qua ferri in peccatores conſueuit, dum eos ad pœnitentiam ſuis precibus, patrocinijſque conuertit, vltricem illam atrociſſimam ſcelerum, carnificemque conſcientiam videtur interficere, eoſque priſtinæ reſtituere libertati.

Vultur ſiue Aquila Promethei iecur dilanians eſt mala Conſcientia.

2. Verè vultur ſiue Aquila quędam rapaciſſima, ac voraciſſima dies, noctéſque interiora hominis corrodens vellicanſque eſt mala conſcientia. Audiendus hic Macrobius libro 1. de ſomnio Scipion. cap. 10. *Vulturem*, inquit ille, *iecur immortale rodentem nihil aliud intelligi voluerunt ſapientes, videlicet Poetæ, quàm tormenta malæ conſcientiæ, obnoxia flagitio, viſcera interiora rimantis, & ipſa vitalia indefeſſa admiſſi ſceleris admonitione lanjantis, ſemperque curas, ſi requieſcere fortè tentarint excitantis, tanquam fibris renaſcentibus inhærendo, nec vlla ſibi miſeratione parcentis lege hac, qua ſe iudice nemo nocens abſoluitur, nec de ſe ſuam poteſt vitare ſententiam*. Quam ob cauſam præclarè Salomon Sap. 17. 10. malam conſcientiam ſæuam ad inſtar crudelis tortoris appellauit: *Cum ſit enim timida nequitia, dat teſtimonium condemnationis, ſemper enim præſumit ſæua, perturbata conſcientia.*

Conſcientia mala ſæuus Tortor.

Hinc Aegyptij dum palpabilium plagâ percuſſi erant tenebrarum, ſcelerum commiſſorum remordente conſciētia, omnia pauebant, & horrebant, ſiue ſonum auium, ſiue mugitum beſtiarum, ſiue ſtrepitum arborum, ſiue fragorem aquarum, lapidum, aut montium audirent, putabant omnia huiuſmodi in proprium illorum interitum coniuraſſe. Vnde de loco, in quo iacebant, velut quadam catena conſtricti ſe mouere non audebant. *Vnâ enim catena*, inquit Sapiens, *tenebrarum omnes erant colligati, ſiue Spiritus ſibilans, aut inter ſpiſſos arborum ramos auium ſonus ſuauis, aut vis aquę decurrentis nimium; aut ſonus validus præcipitatarum petrarum, aut ludentium animalium curſus inuiſus, aut mugientium valida beſtiarum vox, aut reſonans de altiſſimis Echo, deficientes faciebat eos, præ timore.*

Malæ conſcientiæ omnia ſunt ſuſpecta.

Scitè ſæuientem conſcientiam deſcripſit M. Tullius in Piſonem: *Sua*, inquiens, *quemque fraus, ſuum facinus, ſuum ſcelus, ſua audacia, de ſanitate ac mente deturbat. Hæ ſunt impiorum furiæ, hæ flammæ, hæ faces.*

Mala conſcientia eſt quædam Infernalis Furia.

3. Similia habet pro Roſcio Amerino: *Nolite*, inquiens, *putare, quemadmodum in fabulis ſæpènumero videtis, eos qui aliquid impiè, ſceleratèque commiſerint, agitari, & perterreri furiarum tædis ardentibus. Sua quemque fraus, & ſuus terror maximè vexat, ſuum quemque ſcelus agitat, amentiaque afficit, ſuæ malæ cogitationes, conſcientiæque animi terrent. Hæ ſunt impijs aſſiduę, domeſticæque furiæ, quę dies noctéſque parentum pœnas à ſceleratiſſimis filijs repetunt.*

Malæ conſcientiæ pœna.

De eadem conſcientia idem cùm in Antonium quadam in Philippica inueheretur: *Te*, inquit, *miſeriæ, te ærumnæ premunt omnes, qui te beatum, te florentem putas, tuæ libidines te torquent, tu dies noctéſque cruciaris, te conſcientia cruciat, maleficiorum*

ciorum tuorum, te metus exanimat iudiciorũ, atque legum, quocumque aspexisti, aut Furiæ sic tuæ tibi occurrunt iniuriæ, quæ te respirare non sinunt. Audiamus denique de his conscientiæ cruciatibus Tacitum libro 9. Ann. *Quorum corda si recludantur, si inspici valeant laniatus, & ictus, quando, vt corpora verberibus, ita sęuitia libidine, malis consultis animus dilaceratur.*

4. Hinc idem Sapiens sup. citatus Aegyptios igne, inter illas densissimas tenebras subindè ad instar fulguris intermicante, varijs fuisse territos Laruis, ac spectris, ceu furijs, eisdemque vix non exanimatos attestatur v. 6. *Apparebat autem illis,* inquit, *subitaneus ignis, timore plenus, & timore perculsi illius quam non videbant faciei, æstimabant deteriora esse, quę videbantur.*

Peccatum triceps Cerberus.

5. Hanc ob causam non nemo sciitè pronunciauit, Cerberum illum tricipitem, esse peccatum, quod DEVM in primis, animam, corpusque lædit, ac mordet, suisque crudelissimis latratibus inquietat. Hinc Gen. 4. Dominus ad Cain fratricidam ait: *Nonne si benè egeris recipies, si autem malè, statim in foribus peccatum aderit?* insinuare volens peccatum præ foribus conscientiæ mox vt commissum fuit excubare, horrendisque latratibus animam conturbare. Verè enim Poeta ille pronunciauit: *Noxa caput sequitur:* Et Horat. libro 3. Carm. Ode 3.

Raro antecedentem scelestum
Deseruit pede pæna claudo.

Mala conscientia sæuus Carnifex, ac tortor.

Alter quidam sæuum Carnificem malam censuit esse conscientiam:

Nocte dieque tuum gestas in pectore testem,
Occultum quatiente animo tortore flagellum.

Quàm præclarè Lucanus lib. 1. de Cæsare sibi malè conscio, ob tot perpetrata flagitia:

Inuigilant animo, scelerisque patrati
Supplicium exercent curæ, tunc plurima versat
Pessimus in dubijs augur timor.

Hinc Euripedes Orestem tot malis afflictum, furijsque exagitatum cernens, causamque inquirens:

O' miser Oresta quid morbi te perdit?

Orestis animi angor ob interfectam Matrem.

sic respondentem introducit:

Conscientia. sum enim mihi cõscius de malis perpetratis; de ociosa videlicet Matre Clytemnestra.

6. Sæuissimum carnificem malam esse conscientiam animi interiora ad instar vulturis assiduè corrodentem intellexit. Seneca Philosophus Epist. 97. cùm dixit: *Facinorum mala flagellantur à conscientia, cui plurimum tormentorum est, eo quod perpetua illam solicitudo vrget, ac verberat, quod sponsoribus suæ securitatis non potest credere.* Hinc Alexander Macedo cum Clytum sibi charissimum, ac fidelissimum temulentus occidisset, mox conscientiâ sceleris furens, sibi violentas manus inferre voluit, in à suis esset prohibitus, vt idem testatur Sen. Epist. 83. Nero quoque Imperator, auctore Dione, matre per summum nefas trucidata, aiebat se specie maternâ exagitari, verberibus furiarum, tædisque ardentibus, nulloque loco tutum posse consistere. Idem sent. Epis. 27. *Bona conscientia prodire vult, & conspici mala ipsas nequitiæ tenebras timet. Prima, & maxima peccantium pæna est, peccasse, nec vllum scelus impunitum est, quoniam sceleris in scelere supplicium est. Proprium nocentium est trepidare.* Sic ille. Agnouit, & Plutar. lib. de tranquillitate animi: *Facinorosa conscientia in anima instar est vlceris in corpore, vtpotè, quę pænitentiam lancinantem relinquat iugiter peruellentemque animam.*

Alexander M. ob Clytũ interfectum sibi violẽtas manus inferre voluit.

Mala conscientiæ est instar vlceris.

Idem de sera Num. vindicta: *Malitia coniunctum, assiduoque ipsam torquentem, ac affligentem gestat dolorem. Quemadmodum flagitiosus quisque vltimo affligendus supplicio, corpore suo propriam fert crucem, ita improbitas ex seipsa supplicium sibi struit.* Sic ille.

7. Iam sanctorum Patrum, missis profanis, sacra testimonia videamus. Agnouit conscientiæ malæ carnificinam S. Basilius Magnus apud Anton. in Melissa Par. 1. serm. 16. *Sicut vmbræ corpora,* inquit ille, *sic peccata sequuntur animas, & manifestas facinorum repręsentat Imagines.* Agnouit Isidorus libr. 2. Soliloqu. *Nulla pæna grauior est pæna conscientię. vis autem nunquam esse tristis? benè viue. Secura mens tristitiam leuiter sustinet. Bona vita gaudium semper habet. Conscientia autem rei semper in pæna est. Nunquam securus est reus animus. mens enim mala conscientiæ proprijs giratur stimulis.* Agnouit S. Ioannes Chrysos. qui aptissima similitudine rem hanc ob oculos proponens Hom. 22. de Nequit. rep. *sicut, qui carcerem habitant, capitis damnationem operientes, & mortem, etiamsi delicijs abundè fruantur, vitam agunt maximè molestam, & anxiam; sic qui improba conscientia molestatur.* Idem Homel. 1. de Lazaro Diui-

Nulla pœna grauior pœna conscientiæ.

Diuitis epulonis conscientiæ lanienã, acerbissimosque animi tumultus graphicè descripsit: *Explica mihi,* inquiens, *istius conscientiam, & videbis intus grauem peccatorum tumultum, ingem metum, tempestatem, turbationem. Videbis velut in curia mentem ad thronum conscientiæ conscendisse Regalem, & tanquam iudicem quempiam sedentem, & cogitationes, loco carnificum, adhibentem, in equuleo suspendentem, lateraque conscientiæ radentem vngulis, pro commissis vehementer inclamantem, cum nemo sciat, nisi quod solus DEVS hæc videre nouerit.*

Mala conscientia seuus Iudex.

Etenim, qui committit adulterium etiamsi millies fuerit diues, etiamsi nullum habeat accusatorem, non desinit tamen intus seipsum accusare, & voluptas quidem breuis, dolor verò perpetuus. Timor vndique ac tremor, suspicio, & anxietas; angulos metuit, vmbras ipsas formidat, suos ipsius famulos conscios, inscios, illam ipsam, quam corrupit, & virum, quem affecit contumelia. Obambulat amarum accusatorem circumferens conscientiam cum sit suo ipsius iudicio damnatus, nec vel ad breue tempus possit respirare. Idem patiuntur, & qui rapinam exercent, & qui fraude lucrum faciunt, hoc & ebriosi, & summa quotquot in peccatis viuunt. Similia habet S. Cyrillus in Ioan. cap. 32. *Magna certè quædam res est conscientiæ stimulus, qui quando perperam aliquid agimus etiam nullo præsente ingenti nos metu exagitat.*

Mala conscientia vmbras ipsas formidat.

Agnouit conscientiam malam sæuissimum esse carnificem S. August. in Psal. 45. *Inter omnes humanæ animæ tribulationes, nulla est maior tribulatio, quam conscientia delictorum.* Et in Psalm. 36. *Quisquis,* ait, *malus est male secum est, torqueatur necesse est, sibi ipsi tormentum est; ipse enim est pœna sua, quem torquet conscientia sua: Fugiat ab inimico quo potuerit, à se quo fugiet?*

Audiamus S. Ambrosium libr. 1. de offic. cap. 12. *Peccator quamuis foris abundet, & delicijs affluat, odoribus fragret, in amaritudine animæ vitam exigit. Vita facinorosi, vt somnium aperuit oculos, transiuit requies eius, euanuit delectatio, licet ipsa, quæ videtur, etiam dum viuunt impiorum requies in Inferno sit: viuentes enim in Inferna descendunt.*

Peccator etiam in summis delicijs viuit in amaritudine animæ.

Vides conuiuium peccatoris? interroga conscientiam eius, nonnè grauius fœtet, omnibus sepulchris? Intuearis lętitiam eius, opum abūdantiam? introspice vlcera, & vibices animæ eius, cordisque mæstitudinem? Et alibi idem S. Pater hæc habet: *Nihil est, quod tam summo dolori sit, quam si vnusquisque positus sub captiuitate peccati, recordetur vnde lapsus sit. Ita grauis est culpa conscientiæ, vt sine Iudice se puniat, & velare se cupiat, & tamen apud DEVM nuda sit.* Hunc denique malæ conscientiæ cruciatum torturamque acerbissimam, metum, angoremque molestissimum omnium optimè descripsit S. Iob cap. 15. num. 11. *Sonitus terroris,* inquiens, *semper in auribus illius, & cum pax sit, ille semper insidias suspicatur. Non credit quod reuerti possit de tenebris ad lucem, circumspectans vndique gladium quo, velut à carnifice, iam iam feriatur.*

Conscientia peccatoris grauius omnibus sepulchris fœtet.

Salomon quoque eundem impij timorem expressit. *Fugit impius, nemine persequente.* Prou. 28.

8. Horribilem igitur timorem hūc animique cruciatum, lancinationem, ac carnificinam, velut vulturem, Aquilamque rapacissimam, vbi primum pictissima Virgo peccatorem tanquam pia Mater ad scelerum detestationē, amoremque Filij conuertit, ad instar Sagittæ electæ transfigit, pristinæque ceu nouum Promethæum restituit tranquillitati, atque libertati. Quare sapienter peccatores omnes conscientiæ turbinibus furijsque agitatos monet S. Bernardus Hom. 2. super Missus, vt syderеam hanc sagittam aspiciant, eamque inuocent, quoad mactandam conficiendamque hanc sæuum perturbatæ conscientiæ Vulturem, quam primum aduolet: *Ne auertas oculos à fulgore huius syderis, si non vis obrui procellis. Si insurgant venti tentationum, si incurras scopulos tribulationum, respice stellam, voca Mariam. Si criminum immanitate turbatus, conscientię fœditate confusus, iudicij horrore perterritus, Barathro incipias absorberi tristitię, desperationis Abysso, Mariam cogita. In periculis, in angustijs, in rebus dubijs Mariam cogita, Mariam inuoca. Non recedat ab ore, non recedat à corde.*

M. velut syderea sagitta in turbinibus ac tempestatibus conscientiæ aspicienda.

9. Quare iure merito peccator quisque sydeream hanc sagittam, salutem suam, vti Frometheus potest appellare, cum hastæ illi Peliæ persimilis videatur, de qua canit Poeta:

Pelias hasta salus, vulnus opemque tulit.

Iure etiam illi concinere potest cum Seraphico Bonau. Psalm. 118. *Tu salus mea in Domino, quia me morti adiudicatum liberasti. Quid pro his retribuam tibi, nisi me totum? Domina suscipe me. Tuus totus ego sum Domina, saluum me fac, quoniam desiderabilis sunt mihi laudes tuę, in tempore peregrinationis meę.*

10. Sydeream hanc sagittam respexit famosissimus ille Theophilus,

cum sæuo conscientiæ Vulturæ lancinatus, à tam immani cruciatu ope Virginis liberari desiderabat. Sic enim Eutychianus ipsius secretorum conscius, qui eiusdem vitam conscripsit, eum ad Deiparam in tantis angustijs post apostasiam constitutum, loquentem introducit: *Hei mihi quid feci?* *Hei mihi quid faciam? quo ibo? Hei mihi quid respondebo Deo in die iudicij? quem rogabo? quem in illa afflictione inuocabo? Hei mihi miseræ, & abiectæ animæ, quomodo abiecta fuisti in captiuitatem? Quonam fuisti obruta naufragio? Ad quem portum confugies?* *Ad quodnam te conferes refugium? Vadam ad Matrem eius sanctissimam Mariam.* (ecce sydeream sagittam sæuum consciētię Vulturem conficientem, pristinamque animi tranquillitatem peccatori reddentem) *ad eam accedo ex tota anima mea, ex toto corde meo, & assiduè fundam preces, & ieiunabo in venerando eius Templo, donec per eam inuenero misericordiam in futuro iudicio. Sed quibusnam labris bonitatem eius placabo? nescio. Quodnam principium meæ confessionis inueniam? Quo corde, aut qua conscientia fretus impiam conabor mouere linguam, & labra plena sordibus? quomodo de peccatis meis audebo petere remissionem? Timeo enim ne ignis de cælo statim ad me descendat, meque miserum comburat.* *Attamē anima mea ab hac, quæ te tenet vertigine, resipisce, & accede ad Matrem Christi, & pudore non afficieris.* Et vero pudore minimè affectus fuit. Vbi enim sydera hæc sagitta crudelē illum conscientiæ sæuientis vulturem perdidit, ei sereno, hilarique vultu, lætisque oculis post 40. dierum actam pœnitentiam, apostasiamq; detestatam, sic benignissime ab eodem Eutychiano cui ipse totius rei seriem tanquam fideli amico recensuerat locuta fuisse memoratur: *Homo Dei sufficit tibi pænitentia, quam coram Filio meo ostendisti. Suscepit enim Dominus lacrymas tuas, & preces propter me, si conseruaueris in corde tuo rectam fidem in Christum meum Filium vsque ad diem mortis.*

11. Expertus est Deiparam Sydeream esse Sagittam excarnificantem conscientiæ Vulturem configentem fędus ille peccator, de quo Pelbartus lib. 2. Stell. Par 3. art. 2. cap. 3. meminit his fere verbis: *Cum quidam deuotus esset B. Virgini. & multa enormia commisisset crimina, Ecclesiamque vice quadam esset ingressus, visaque Beatæ Dei Matris effigie dixisset: O' Domina si te inuocarem, inuanum laborarē, quia, cum sim peccator maximus, scio quod non exaudies, sed me contemnes: Me enim quasi damnatum reputo, nec per te me posse adiuuari. Cumque se auertisisset, exiretque desperatus ex Templo, mox illum benedicta Virgo misericordiæ Mater ita allocuta est benignissimè: Confide in me, quia etiamsi in profundo Inferni esses damnatus in æternum, possem tui misereri, indeque te eripere. Nil enim est quod mihi Filius denegare possit. Quibus verbis ille confortatus, atque exhilaratus de peccatis suis veniam petijt, sanctèque in posterum viuens deuotius Virgini deseruiuit.* Concludit tandem Pelbartus: *O' igitur fidelis anima aduerte quantum DEVS B. Virginē diligat, quantum eius oratio apud DEVM valeat, & super omnes sanctos eam in patronam tibi dilige, vt tibi in tuis necessitatibus valeat suffragari.* Ex quibus omnibus facile intelligimus Virginem cælestem esse sagittam illam, quæ Vulturem lancinantem hominum peccatorum conscientiam conficit, pacemque ac tranquillitatem animis restituit.

12. Neque verò sagitta tantum sęuam carnificemque cōscientiam è medio tollens Deipara appellanda est, verum etiam sagitta Diuini amoris, qua DEVS, qui increatus amor, ac charitas est, cor nostrum transfigere consueuit, vt nos penitus ad se trahat rapiatque, vocitanda est. Sic enim Helena illa, Græcorum tàm historijs, quàm fabulis ob formæ elegantiam celeberrima, quod Paridis cor amore sauciatura esset, à Cassandra vate fatidica sagitta cælestis appellata est. Vnde ipse Paris amoris sui insani æstus Helenæ aperiēs apud Ouid. Epis. 15. ita lamentatur. *Helena cælestis sagitta à Cassandra vate appellata.*

Non mea sunt summā leuiter districta sagittâ
Pectora, descendit vulnus in ossa meum.
Hoc mihi nunc recolo fore, vt a cælesti Sagitta
Figar; erat verax vaticinata soror.

13. Virgo igitur nostra amoris Diuini potentissima sagitta est, qua semel cor nostrum sauciatum, in DEVM rapitur, eiusque dominio subijcitur. *B. V. Amoris Diuini potētissima est sagitta.* Quemadmodum enim illa, eo quod tota Diuini amoris, quo sauciata est, sit possessio, *Vulneratæ charitatis esse perhibetur;* sic sanè anima sydereo hoc, Virgineoque telo confixa, vulneratæ huius charitatis possessio appellari potest. *B. V. Vulneratę Charitatis possessio dicitur, & quare.* Vnde Origenes Hom. 3. in Cant. explicans illud Cant. 2. *Fulcite me floribus, stipate me malis.* Secundum 70. Interp. versionem, *Anima telo Virgineæ Charitatis sauciata, fit eius possessio.*

sionem, qui sic vertere: *Confirmate me in vnguentis, stipate me in malis, quia vulneratæ charitatis ego sum*, sic loquitur: *Si quis vsquam est, qui fideli hoc amore Verbi Dei arsit aliquando, si quis est, qui electi iaculi eius dulce vulnus plagamq; accepit, si quis est, qui sciẽtiæ eius amabili cõfixus est telo, ita vt diurnis eũ desiderijs, nocturnisq; suspiret, aliud quid loqui non possit, audire aliud nolit, cogitare aliud nesciat, desiderare præter ipsum aut cupere aliud vel sperare non libeat, ista anima merito dixit. Vulneratæ charitatis ego sum, & ab illo vulnus accepi de quo dicit Isaias 49. Et posuit me sicut sagittam electam, & in pharetra sua abscondit me. Tali vulnere decet DEVM percutere animas, talibus iaculis, telisque configere, ac salutaribus eas vulneribus sauciare, vt quia DEVS charitas dicat, & ipse: Quia vulneratæ charitatis ego sum: Et quidem in hoc amatorio Dramate sponsa dicit Charitatis se vulnera suscepisse. Potest autem feruens anima erga sapientiam Dei dicere: Quia vulneratæ sapientiæ ego sum, illa scilicet, quę sapientiæ eius pulchritudinem potuit intueri. Potest, & alia virtutis eius magnificentiam contuens, & admirata potentiam verbi Dei dicere: Quia vulneratę virtutis ego sum. Talis erat, quæ dicebat: Dominus illuminatio mea, & salus mea. Alia erga amorem iustitiæ feruens dicere potest: Vulneratæ iustitię ego sum. Alia bonitatis ac pietatis immensitatem respiciens dicere potest similia. Hęc Dei iacula animę habenti bonorum desiderium amoris vulnus infligunt*. Sic ille.

Sponsa cum se dicit esse vulneratæ charitatis, ostendit se esse Dei, qui Charitas est.

14. Ex quibus colligere possumus illum, qui sagitta hac Virginea sauciari meruit, non solùm possessionem ipsius Deiparæ euadere, verumetiam in illam amoris vi transformari; sicut & ipsa vulnerata telo charitatis, ipsius increatæ charitatis possessio facta, in eandem mirabili metamorphosi trãsmutata est. Vnde illam in persona spõsæ celestis ipse sponsus *charitatem* ipsam sæpius in Canticis, Nysseno, & Halgrino teste, appellare non dubitauit.

B.V. dici potest ipsa Charitas.

Hinc anima, castissimo amoris Virginei telo sauciata dicere potest cũ sponsa Cant. 2. iuxta 70. Interp. *Vulnerata sum charitatis, seu charitate*; seu vt legere alij: *Occisa vel mortua sum charitate*. Quasi dicat: amore Deiparæ velut sagittâ, adeo vehementer perfossum est cor meum, vt amore mihi moriendum, & in illam eiusque Filium transeundum sit, vt viuam. O' *vulnus verè, quod ad veram salutem rapit*, ait S. Augustinus in Psalm. 37. Non est amor hic de quo canebat Anacreon:

Quod maximum malorum est,
Quicumque amamus, omnes
Per hoc perimus vnum.

Per amorem carnalem homines pereunt.

Per Virgineum enim hunc amorem tãtum abest vt pereamus, vt per illum saluemur, & æternum quidem, felicitatemque illam nullis sæculis terminandam nanciscamur. Quis tali sagittâ vulnerari non expectat? O' *moriatur anima mea morte iustorum, & fiant nouissima; mea eorum similia*, vt ita mortuus viuam Christo, eiusque Matri. Quare ex Diui Ambrosij consilio in Psal. 118. ser. 5. *Nudemus membra nostra bono vulneri, nudemus sagittę electę. Bonum est vulnerari hac sagitta. Audiamus, & Adamantium Originem: Quam pulchrum est, & quam decorum à charitate vulnus accipere. Alius iaculum carnei amoris excepit, alius terrena cupidine vulneratus est. Tu nuda membra, & præbe te iaculo electo, iaculo formoso;* Siquidem DEVS sagittarius est.

Pulchrum & decorum est à Diuina charitate vulnus accipere.

15. Porrò iaculum hoc electum ac formosum Virginis nostræ, quo mortalium corda amore suo castissimo felicissimè sauciat, dixerim ego potissimùm eximiam illam, Diuinamque tam internam animi, quàm externam corporis eius esse pulchritudinem.

Quare quod de reliquarum mulierum forma dixit idem Anacreon, idem planè, sed longè diuiniori affectu dicere possumus de hac Virginea Deiparæ sacratissimæ specie. Sic enim ille:

Tauro ferire cornu,
Equo ferire calce,
Lepri valere cursu,
Natura dat. Leoni
Dentes hiante rictu:
Pisces docet natare,
Aues docet volare.
Prudentiam viris dat;
At fœminis nequiuit.
Quid ergo donat illis?
Decoram habere formam,
Pro paruulisque cunctis,
Pro lanceisque cunctis,
Quin flamma cedat illi,
Ferrumque si qua pulchra.

Natura mulieribus dedit pro lãcea reliquisque armis venustatem ac formam.

Verè enim purissima ac Diuinissima Virginis nostræ venustas est Parma, est lancea, sagitta denique est, atque admirabilis quædam Panoplia, cui flamma, cui ferrum cedat necesse est.

B.V. forma est lancea ac sagitta casto cor saucians.

Adeò vt cum eodem Poeta dicere possimus de Virgine intemerata, quod ille de turpissimo Cupidine:

Iacit

Si adeo sacra profanis miscere licet.

Iacit se in me velut sagittam,
Et penetrans in cor vsque
Medium, resoluit artus.
Me non eques pedesué,
Non perdidere naues,
Aliud nouum sed Agmen
Dominæ insidens ocellis.
Et inde tela mittens.

Licet B.V. tota sit sagitta corda hominum castè saucians, oculi tamen eius vel maximè.

Licet enim tota Virgo nostra illibata, cælesti sua pulchritudine iaculum quoddam sit, ac sagitta potentissima, oculi tamen illi, per quos dona gratiarum Spiritus Sancti ad instar columbarum, vt ait Rupertus Abbas, promicabant, sunt vel maxime. hi nimirum mortalium corda casta sauciare, hi ad sese rapere, ac felicissimè captiuare consueuerunt.

Descriptio Pulchritudinis Deiparæ.

16. Et vero quis hac eius pulchritudine ad Diuinam proximè accedente non rapiatur, non felicissimè captiuetur? Audiamus seu potius videamus illam à B. Georgio Nicomed. Archiep. Orat. de Præsent. eleganter adumbratam: *Hæc est*, inquit ille, *quæ à dextris Dei adstitit Regina, quæ propè illi est pulchritudine, ac splendore, quæ est speciosa Natura, & nullam suo libero arbitrio suscipit maculam.*

Dulcedo B.V. veterem ligni amaritudinem dulcem reddidit.

Quæ ascendit de Libano Virginitatis, & mundum perfudit vnguento, ex qua dulcedo diffluens veterem ligni amaritudinem dulcem reddidit; cuius super mel labra extiterunt dulcia, & ex lingua eius, tanquam ex fonte manauit lætitia. Cuius vestes vnguento delibutæ, bonum, super omnia terræ aromata, odorem emiserunt. Huius sponsæ pulchritudo est incomparabilis, gloria ineffabilis, cuius oculorum lux solis radios exsuperat.

Lux oculorũ B.Virginis solis radios vincit.

Quis tam diuina pulchritudine illa non absorbeatur, quam S. Augustinus, *Formam Dei* appellare non dubitauit? Quam S. Andreas Cretensis Epis. orat. 2. de Dormit. velut præsentem intuens pronunciauit? *Hæc est eximia pulchritudo, à Deo sculpta statua, rectè descripta Diuini Archetypi Imago.* Quam denique idem Nicomediensis Antistes suspiciens, ac venerans stupore attonitus exclamauit: *O' pulcherrima rerum omnium Pulchritudo, ô Dei Mater pulchrorum omnium summum ornamentum!*

B.V. pulcherrima rerum omniũ Pulchritudo, & pulchrorum omnium summum ornamentum.

17. Sagitta igitur amoris acutissima est Virgo nostra purissima, sicut, & Sponsus, cuius charitate iam se vulneratam supra fatebatur. Sagitta, inquam, est Virgo, ac præsertim ipsius oculi vti diximus per quos, quasi per fenestras, interna animi pulchritudo emicabat. Bellè S. August. in Ps. 41. Oculi membra carnis sunt, & fenestra mentis. Et M. Tullius lib. 3. de orat. Imago animi vultus est, indices autem oculi. Hinc Ouid. Epis. 19. de formosa illa Cydippe:

Oculi fenestræ mentis, & indices.

Tu facis hoc, oculique tui quibus ignea cedũt
Sydera, qui flammæ causa fuere meæ.

Hinc Propertius de sua Cynthia:

Cynthia prima suis miserum mè cepit ocellis.

Hinc Theocritus Idyl. 18. Helenæ oculos radios quasi vibrasse, & quasdam sagittas amoris eiaculatos asserit.

Helenæ oculi radios quasi euibrabant.

Hinc Iacobus de Vitriaco Card. Sanctimonialem quandam pulchritudine oculorum ita vulnerasse cor Principis cuiusdam, eumque dementasse, vt eam habere omnino vellet. Quæ pudicitiam magis diligens, quâm oculos proprios, eos sibi euulsit, misitque Principi: *Ecce*, inquiens. *sagittæ quæ cor tuum sauciarunt*. Idem fecisse aliam quandam Virginem narrat Sophron. in Prato c. 60. Idem S. Luciam fecisse scribit Sabellicus libr. 4. Exemp. capit. 8. Simile tam Heroicum facinus aliam quandam Luciam Ordinis Diui Dominici perpetrasse scribit Hyacinthus Choquetius.

Sanctimonialis quædam oculos sibi eruit eosque amasio misit.

18. Quapropter Sponsus Virginis oculos sagittas esse intelligens dulciter querebatur: *Vulnerasti cor meum Soror mea sponsa, vulnerasti cor meum in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui*. Cant. 4: 9. Seu vt legere 70. Interp. ἐκαρδίωσας: *Excordasti*. hoc est, vt interpretatur Vatablus: *Abstulisti mihi cor*. carnale videlicet, & indit cor spirituale ad DEVM ipsamque amandam. R. Dauid; *Transfixisti mihi cor*. Arabicus; *Inflammasti cor*. Complut. *Superfecisti me*. Alij: *Incordiasti me*. id est, in corde me sauciasti. Vulnus autem cordis, est summi doloris ac plane mortiferum; Atque ita amor efficit, vt anima in corpore amantis quasi moriatur, viuatque in amati corpore. S. Greg. Nyssenus ait *Incordiasti esse idem quod cor mihi eripuisti, & in corde tuo inclusisti ac captiuasti*.

Vulnus cordis est summi doloris ac plane mortiferum.

Vnde S. Ambr. in Ps. 115. serm. 12. vertit: *Corde nos cepisti*. Et serm. 16. *Cor meum cepisti*. Idem Nyssenus Hom. 8. *Cor indidisti mihi*. *Fateor*, inquit, *mihi cor inditum ad imitandum te*. Seu vt alij; Cor tuum mihi inseruisti, vt illud in me operetur quod tibi collibitum est.

B.V. sua pulchritudine nobis cor indit ad eã imitandam.

KKK 19. At-

B.V. oculi quidam latrunculi cor homini suffurantes.

19. Atque ita dum se sponsæ oculis sponsus vulneratum, corque suum transfixum, ablatum, stupefactum, inflammatum, captum esse fatetur, simul insinuat eosdem illos pulcherrimos sponsæ oculos non modo potentissimas sagittas esse, verumetiam latrunculos, cor suffurantes, philtrum, idem cor, mentemque stupefacientes, ignem, flammasque cor incendentes ac liquefacientes, iucundissimum quendam demum carcerem idem cor captiuantes. Hinc S. Bonauent. ad Virginem Med. in Salue Reg. potentiam eius oculorum expressit: *Mirabiles, nec non amabiles*, inquit, *sunt illi tuorum radij oculorum, quibus nos allicis ad amorem, & ad plenam conducis salutem, venenatos oculos Infernalis eruis Basilisci. O' Euæ oculi venenati, cur non offertis vos oculis Virginis, si vultis perfectam recipere medicinam? nam ipsius claritas oculorum tenebras expellit, effugat cateruas Dæmonum, purgat vitia mentium, corda congelata accendit, & demùm ad cælestia pertrahit.*

Beati illi quos oculi beatæ Virginis aspexerint.

O' quam beati sunt, ò Domina, quos tui viderint oculi!

20. Eosdem porro Virginis oculos latrunculos quosdam esse fatetur dum ait: *O' dulcis Domina, cuius sola memoria affectum dulcorat, cuius pulchritudo oculum interiorem exhilarat. O' Domina quæ rapis corda dulcedine! Nonnè Domina cor meum rapuisti? Et vbi quæso posuisti illud, vt ipsum valeam inuenire? Nunquid in sinu tuo, ne inueniam collocasti? Nunquid inter vbera tua illud posuisti? Fortasse ibi posuisti illud, vt frigidum ibi calefiat. O' Raptrix cordium, quando mihi restitues cor meum? Quare corda simplicium rapis? Quare violentiam facis tuis amicis?*

B.V. sua dulcedine hominum corda rapit.

B.V. Raptrix cordium.

Pulchritudo oculorum B. Virginis.

21. De his oculis, quibus hominum corda rapiuntur, Pelbartus libr. 6. stell. Part. 1. cap. 3. art. 3. ex Epiphanio: *Oculi eius erant pulchri, & clarè lucentes, aspectu delectabiles, visus mitis, & benignus, & humilis, & mansuetus, pupilla oculorum nigra, & valdè lucida.* Sensit horum oculorum, pulchritudinisque Virgineæ vim, ac exergiam Iuuenis ille, de quo idem Pelbartus, qui cum Deiparæ venustatem contemplari tam manè, quam vesperi in dies singulos, summopere desideraret, eamque pijssimo affectu Angelicâ salutatione veneraretur, die quodam cum ardentius eam salutaret, ecce tibi adest illi Virgo ingenti luce circumfusa: *Desiderasnè*, inquiens, *meam pulchritudinem videre?* Cui ille venerabundus: *O' Virgo benedicta quamuis indignus sim, tamen toto corde desidero*. Mox sub intulit Virgo: *Aspice decorem meum, eiusque qui decorauit me.* Qua visa exclamat adolescens: *O' Domina si à tua pulchritudine separabor, nunquam imposterum consolari potero.* Vix hæc protulerat, cùm ecce cor eius ardore nimio amorisque vehementia dulcedineque Spiritus, discinditur, animaque soluta corpore à beatissimis Spiritibus, comitante Virgine gloriosissimâ in cælum deportatur. Quis iam pulchritudinem Virgineam castissimum neget esse iaculum, quo corda feliciter sauciata, felicissimè emoriantur? Quam apte simul ac piè de Virginea hac Pulchritudine subnectit Pelbartus; *Ex his aduerte ò anima deuota, quàm pulcherrima, quàm gratiosissima sit Maria Mater Domini IESV. O' quàm felices, qui eam facie ad faciem intuentur! O' quàm infelices sunt qui eius visionem per peccatum amittunt! Verè enim, vt ait Anselmus, pulchra est Maria ad intuendum, amabilis ad contemplandum, delectabilis ad videndum; Summa enim lętitia post DEVM est eam intueri, & in eius laudibus delectari.*

Iuuenis quidam pulchritudine B.V. conspecta, per amore moritur.

Quam felices qui B.V. intuentur.

O' igitur ter beati omnes sancti in cælo, beati quidem pro visione Diuinitatis, beati pro visione humanitatis Christi, in quem desiderant Angeli prospicere: Et verè denique beati pro visione Mariæ, cuius pulchritudinem Sol, & Luna, & omnes creaturæ, sanctique admirantur, & laudant assiduè concinentes: Tu gloria Ierusalem, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri. Hæc ille.

Beatorū pars aliqua beatitudinis videre Matrem Dei.

22. Agnouit pulchritudinem eorundem Virginis oculorum, sicut, & sponsi mutuas esse sagittas vicissim ipsorum corda suauiter saucientes Ioannes Gerson. Cancell. Paris. Tract. 3. super Magn. verba illa enucleans Deiparæ: *Quia respexit humilitatem ancillæ suæ. Oculus*, inquit ille, *vulnerans sponsum, oculus est amoris, quo nullus acutior, nullus penetrabilior, nullus ad intimi cordis vulnerationem efficacior dici potest.* Vnde Sponsus: *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa in vno oculorum tuorum. Non aliter sponsa de oculo sponsi. Quia respectus amorosus sponsi sauciat sponsam ita, vt exclamet: Vulnerata charitate ego, & amore langueo. Hoc est præcipuum tam in sponso, quam in sponsa membrum. Vnde sponsus cum laudaret sponsæ pulchritudinem dicit: Quàm pulchra es amica mea, quàm pulchra! Mox subiunxit: Oculi tui columbarum. Et quid per columbam intel-*

Oculum vulnerans Spōsum, oculus est amoris, quo nullus acutior.

intelligis, niſi amorem ſimplicem? In columba enim Spiritus, cui appropriatur amor, ſæpius apparuit. Sic ſponſa inſinuans pulchritudinem dilecti, eamdem poſuit comparationem: Oculi eius, inquiens, ſicut columbæ.

Columba notat amorem ſimplicem.

Hinc eſt illa duorum mutua poſtulatio, videri ſcilicet, & videre. Quoniam viſio nuncius eſt præcipuus amoris cordialis. Nam vbi amor, ibi oculus nihil amore amabilius.

Poculum amatorium ſine herbis ac veneficijs eſt: Si vis amari ama.

Dabo tibi, inquit Seneca, poculum amatorium ſine herbis, abſque veneficijs: Si vis amari, ama. Hæc in amatoribus etiam fœtidiſſimis locum habet, quanto efficacius in pulcherrimis. Hæc Gerſon.

23. Has oculorum tam ſponſi, quam ſponſæ potentiſſimas ſagittas, ac flammas expertus erat Poeta ille Religioſus, dum his ſuauiſſimè ſauciatus, flammiſque propemodum amoris conſumptus canebat:

Religioſi Poetæ ardēs in Chriſtū, & B.V. amor.

Nō ſat erat conſumpta vnū per viſcera telū?
Bina conſpirant in mea corda faces?
Pupulus in gremio dum ludit, & ore puellæ
In iaculo iaculum eſt, ignis in igne ſedet.
Tela quatit Puer, & Genitrix, incendia iactat
Pulchra parens, glomerat pulchrior ipſe Puer.
Eia agite haud magnum eſt, ſi vos duo vincitis vnum.
At mihi honor gemina ſuccubuiſſe face.
Dulce malum! ah! cur non data ſunt mihi pectora plura?
Pectora tam charis obuia vulneribus?
Dulce mori! ah! cur non geminata eſt vita beatis?
Eſſet, quæ totidem debita funeribus?
Non eſt hæc tua flamma venus, non arma Cupido.
Fœda parens procul hinc, hinc fuge fœde Puer.
At tu qui noſtrum rides, aut ſpernis amorē.
Quiſquis es, ò poſſis igne perire meo

Sic pientiſſimus Poeta Deiparam Deique Filium in eius ſinu, toto ore oculiſque flammas ſagittaſque euibrantes contemplans, liqueſcebat, conſumebatur.

24. Merito ergo ſagittam illam cæleſtem quinque ex ſyderibus compoſitam dicimus eſſe Dei Genitricem ſacratiſſimam, quæ non modo malæ conſcientiæ in peccatoribus ad Deum conuerſis vulturem conficit, verumetiā in ſuorum clientulorum pijs cordibus vulnus amoris caſtiſſimi infligit, eoſque flammis diuinæ charitatis ardentiſſimis accendit; Et verò, quis nō ſaucietur, quis non accendatur in Virginem Puellum in eius gremio ſuauiter quieſcentem conſiderans? Quis amore Diuino totus non liqueſcat ac fluat expendens Virgunculam hanc amore noſtri factam Dei Matrem, magnumque illum DEVM, quem totus non capit orbis infantilibus illis membris coarctari? Quis cæleſti igne totus non concremetur cum eādem Dei Matrem hominē quoq; omnium factā eſſe Matrem conſiderat, dum primogenitum ſuum peperit filium, qui nos ſuos fratres appellare non eſt dedignatus?

Variæ conſiderationes de B.V. quibus aliquis in eius amorem poteſt exardeſcere.

Quis amore non abſorbeatur, dum intelligit, eandem Virginem, Matrem eſſe miſericordiæ, quæ mille oculis, vtpotè, quæ à S. Epiphanio, & Ephremo *Multiocula* appellatur, noſtras miſerias aſpicit, vt ſuæ infinitæ communicatione bonitatis, eas à nobis tollat, atque amoliatur? Quis non extra ſe fiat, dum expendit eandem Deiparam Matrem pulchræ eſſe Dilectionis non modo, quia DEVM, qui ipſa ſubſtantialis eſt charitas, amore noſtri generauit, verumetiam quia pulchram, caſtamque dilectionem, amoremque quo, & Filium, & ipſam, omneſque proximos amplectimur, generauit?

Quis denique lætitia amoris pleniſſima non efferatur atque exiliat, cùm Virginem noſtram ſacratiſſimam, Matrem ſanctę ſpei factam expendit, dum nobis in extremo illo mortis formidabiliſſimo articulo aſſiſtens, ceu flammata ſagitta Tartareos hoſtes, ceu vultures rapaciſſimos conficit, inque Inferni Barathrum deturbat, noſque velut pientiſſima Mater conſolatur, inque ſuorum clientulorum cordibus ſpem infallibilem vitæ æternæ conſequendę fouet ac nutrit, & tandem, animas corpore ſolutas, innumeris Angelorum myriadibus ſociatas, in cælos transfert. Hos ego quinque pulcherrimos Virginis noſtræ titulos, nempè, quod ſit Dei Mater digniſſima, quod ſit noſtra quoque Mater amantiſſima, quod ſit Mater miſericordiæ pientiſſima, Mater pulchræ dilectionis ſuauiſſima, Mater denique ſanctæ ſpei dulciſſima, quinque illas lucidiſſimas reor eſſe ſtellas, quibus cęleſtis illa conflatur ſagitta; Has ſanè ſtellas ſi quis identidem

Quinque tituli B.V. dici poſſunt quinque ſtellæ ex quibus cæleſte telum componitur.

Cōſideratio priuilegiorum B.V. remedium cōtra impuritatem.

dem contempletur, fieri non poterit, quin eius intellectus admirabili cælitus demissa luce irradietur, fieri non potest, quin eius voluntas castissimis amoris flammis accendatur, experiaturque re ipsa Virginem verissimum illud sydereum esse telum, ad vulturem vti diximus, non modo malæ conscientię conficiendum, verùm etiã ad fędum Cupidinem confodiendum corque diuino amore sauciandum, peridoneum.

25. Quo circa quoties quispiam tumultuantis perturbatisque consciẽtiæ agitatur stimulis, quoties impudici Cupidinis impugnatur iaculis, aduritur flammis, toties ei ad purissimam Virginem, magna cum fiducia confugiendum est, sperandumque omnino ipsam tamquam Sydeream illam cælestemque sagittam, vulturem illum lancinantis conscientiæ confecturam, animoque optatam tranquillitatem à Filio suo dilectissimo, impetrata delictorum veniã, reddituram.

Sperandum denique ipsam castissimi sui amoris telo ita cor nostrum perstricturam, vt nulla impoiterum fœdi Amoris illecebra titilletur. Atque ita fiet, vt telum telo, quemadmodum clauus clauo extrudatur.

Vnicum remedium impudici Amoris amor B. V.

Nullum enim præsentius contra turpem impudicumque Amorem remedium quam cultissimus, syncerissimusque Amor Virginis Deiparæ reperitur. Hæc vnicum adhibuisset, atque præscripsisset ille, qui in remedio impudici Amoris inueniendo duobus conscriptis libris tantopere laborauit, desudauit, pharmacum profecto efficacissimum, acu planè tetigisset.

Hinc P. Ioannes Auila celeberrimæ sanctitatis Vir, suadet in Tract. spirit. cap 5. vt his, qui se impugnari carnali tentatione præsentiscit, mox se ante purissimæ Virginis Mariæ Imaginem sistat, eximiam cordis eius, ac corporis puritatem contemplando, & illico inhonestam illam cogitationem abhorrendo, quæ mox velut caligo tenebrosa, clarissim apparente luce, effugabitur. Idem M. Auila, vt alibi etiam diximus, præsentissimum obscœnarum cogitationum esse remedium Obsecrationem illam factam ad Deiparam, qua petimus, vt per immaculatam Cõceptionem suam, nos ab omni peccati macula, præsertim mortalis, dignetur præseruare. Porro de vi & efficacia Imaginis gloriosæ Deiparæ contra Dæmones scribit P. Ioannes Bonifacius noster libr. 5. de Hist. B. V. cap. 1. insigne exemplum: Dono dederat, inquit ille, sacerdos noster cuidam, vt haberet stimulos ad fundendas preces, Imaginem B. V. quod cum is facere die quadam detrectat, an obliuiscitur, sequenti nocte inspectantibus vxore, & filio, à furenti Dæmone corripitur, tanquam ad Inferos pertrahendus.

Imago B. V. Dæmonibus formidabilis.

Initium ille symboli Apostolici recitare cæpit, sed nihilo magis mitigatus est Diabolus afferens causam, quod sacerdotis spreuisset imperium. His admonitus redit in memoriam Imago quam acceperat, expromit, exosculatur, addit preces non sine affectu.

Eam Imaginem Dæmon cum visu perferre non posset, celeri fugâ sese proripuit, scintillas, & sulphur, fœda corporis vestigia post se relinquens.

Porrò sicut Cacodæmon immaculatæ Virginis nec ferre, nec intueri potest Imaginem: ita spurcissimæ Veneris adeo amat, vt in illa velut domicilio proprio conquiescat. Rem planè stupendam, horrendamque hoc in genere recenset Baronius Tomo 7. Anno Christi 564. ex Eusthatio, qui præsens aspexit. *Iuuenis quidam*, inquit, *arte pingendi peritus eam in domo Chrysaphij pię memoriæ in ipsa Ciuitate Amasenorum exercuit. Hic aliquando veterem in pariete Veneris picturam delebat vt historias pias reponeret. Volebat enim vir ille ex domo sua superiore Archangeli oratorium facere, ex inferiore autem oratorium Sanctæ, & Immaculatę Dominæ nostrę Dei Genitricis Mariæ semper Virginis. Cum igitur Pictor fœdam impudicæ Veneris historiam euertisset, Dęmon, qui illi inhęrebat, artificis manum sic inuasit, vt inflammata tumesceret, & graui vulnere affecta necessario amputanda videretur. Quare cum periculum aspiceret, vtile cępit consilium, & ad virum Sanctum Euthichium confugit, vt per ipsum à Deo auxilium impetret.*

Dæmon turpes Imagines amat, & in illis delectescit.

A ille cum pro ipso DEVM orasset, vnxit dexteram eius manum, quę vlcere laborabat oleo sancto, quod videlicet ex Sanctę pureque Genitricis, & perpetuę Virginis Marię Dominæ nostrę veneranda Imagine scaturire solet Zozopoli, in nomine Domini nostri IESV Christi. Idque fecit tribus diebus, & manus eius Diuino auxilio conualuit, alterius similis reddita est.

est. Et quo loco Pictor vulnus acceperat, in eo memoriæ, & grati animi declarandi causa sancti viri depinxit Imaginem vt manus, quæ curationis beneficium acceperat, Medicum suum secundum DEVM testaretur.

His, hæc memoriâ æterna dignissima imisque fidelium, ac præsertim Virginis clientulorum, fibris ac medullis cordis imprimenda subiungit Baronius.

Hic velim attendas Lector non tantum editum Diuina virtute miraculum, sed etiam patefactam latentem ipsam veritatem, si quis eam ab exemplis deductum accipere velit.

Si enim in prophanis, in honestisque Imaginibus inhæsisse cognita est ad nocendum, Deo permittente, vis inimica; vtique vel ex his discas in sacris Deo dicatis Imaginibus non deesse Diuinam ad benefaciendum virtutem.

Et sicut illæ Christianis obesse solent, ita & istas consueuisse iisdem esse proficuas.

Sic ille. Videant illi, qui turpes obscenasque Imagines domi conseruant, sciantque in illis malum Dæmonem latitare, qui eos ad varia flagitia, ac præsertim libidinem inflammare, sicut econtra præ Imagines, ac potissimum Deiparæ Virg. ad omnem honestatem puritatemque excitare consueuerunt.

DISCVRSVS XXII.

Quod B.V. Deipara sit cæleſtis amator hominum Delphinus.

1. Natalis Comes lib. 2. cap. 8. Mythol. Delphinum à Neptuno gratitudinis ergo inter ſydera translatum aſſerit, quod is, vt potè omnium marinorum piſcium ſagaciſſimus, & ingenio ac cognitione quadam, corporiſque celeritate præſtantiſſimus Amphitritem illi conciliauerit, inque eius cum illa nuptijs, Paranymphi cuiuſdam vices obierit. Verùm ego cenſuerim potius, quod ſydereus ille in cæli firmamento ſitus Delphinus ſpectantibus reducit ad memoriam Arionem nobiliſſimum Citharædum ex inſidiantium, eiuſque opibus inhiantium, ſiue nautarum, ſiue famulorum elapſum manibus, & in mare inſilientem ab hoc Piſce hominum ſtudioſiſſimo, eius lyræ concentibus pellecto, incolumem ſeruatum, eamque ob cauſam à Dijs inter ſydera relatum. Quam ſiue fabulam, ſiue hiſtoriam Ouidius lib. 2. Faſtorum elegantiſſimis carminibus proſecutus eſt:

Arion Muſicus nautarũ manus vt euaderet ſe in mare deiecit, & à Delphino exceptus incolumis euaſit.

Nomen Arionium ſiculas impleuerat Vrbes,
Captaque erat Lyricis Auſonis ora ſonis.
Inde domum repetens puppim conſcendit Arion,
Atque ita quæſitas arte ferebat opes.
Forſitan infelix ventoſque, vndaſque timebas?
At tibi naue tuâ tutius æquor erat.
Namque gubernator diſtricto conſtitit enſe,
Cæteraque armatâ conſcia turba manu.
Ille metu pauidus; mortem non deprecor inquit,
Sed liceat ſumptâ pauca referre lyrâ.
Dant veniam, ridentque moram. Capit ille coronam,
Quæ poſſet crines Phœbe decere tuos.
Induerat Tyrio diſtinctam murice pallam.
Reddidit icta ſuos pollice chorda ſonos.
Flebilibus numeris, veluti canentia durâ
Traiectus pœnâ tempora cantat olor.
Protinus in medias ornatus deſilit vndas,
Spargitur impulſâ cærula puppis aquâ.
Inde: (fide maius:) tergo Delphina recuruo,
Se memorant oneri ſuppoſuiſſe nouo.
Ille ſedet, citharamque tenet, preciumque vehendi
Cantat, & æquoreas, carmine mulcet aquas.
Dij pia fata vident: aſtris Delphina recepit,
Iuppiter, & ſtellas iuſſit habere nouem.

De Delphino hoc Manil. lib. 1. Aſtron. cap. 4.

Tum quoque de ponto ſurgit Delphinus in aſtra,
Oceani, cælique decus, per vtrumque ſacratus.

2. Verè Delphinus hic cæli decus hoc tam illuſtri facto iure merito nobis Virginem Deiparam humani generis amantiſſimam, ſingularemque periclitantium adiutricem, pulcherrimo quodam Schemate repræſentat; quæ licet in periculis omnibus præſentiſſima ſemper, tùm verò in poſtrema vitæ cataſtrophe, vti ſæpius dictum eſt, miſeris mortalibus in mari huius ſæculi nauigantibus ac naufragantibus velut amantiſſimus hominum Delphinus eſſe conſueuit, fideliſſimo ſuo interpoſito patrocinio, precibuſque efficaciſſimis prouidendo, ne abyſſi infernalis vorticibus rapaciſſimis abſorbeantur. Quare merito Pierius Valer. Hierog. lib. 27. cap. 1. Delphinum ait eſſe incolumitatis ſymbolum: *Delphinus*, inquiens, *in totius humani generis beneficium ceſſit, quippè pleriſque mortalium extremo vitæ*

B.V. velut Delphinus in extremo mortis periculo nos iuuat.

Delphinus incolumitatis ſymbolum.

vitæ periculo laborantibus, *ab animali hoc sponte auxilium allatum est. Neque enim temerè frænatus Delphinus incolumitatis indicium fuit, quod dubio procul ob multos ab vndis eius opera seruatos factum opinamur. In Neptum siquidem Templo*, *quod apud Isthmon erat*, *visebatur Palæmon puer super Delphino, ex auro*, *& ebore confectus*, *quem Herodes Athemiensis dicauerat. Nam*, *& Palæmoni nautæ pro incolumi nauigatione vota faciunt*. Vnde Virgilius Georg. libr. 1.

Palæmon Puer à Delphino seruatus.

Seruati votum soluunt in littore nautæ.

Hinc Pausanias memorat Phalantum Lacedæmonem priusquam Italiam attingeret naufragium in Crisæo mari fecisse, cui Delphinus opem tulerit, sublatumque dorso in littus incolumem exposuerit. Simile quid Stesichorus recenset de Telemacho Vlyssis Filio, cum adhuc puer in alto maris littore luderet, in mare pro.apsum, mox Delphinorum beneficio receptum qui puerum surrexerint, seu sustulerint, & in littus exposuerint. Idcirco Vlyssem postmodum Delphini insignia, eademque in ense, & in scutis, & in annulo signatorio circumgestasse.

Phalantus naufragium passus, à Delphino exceptus.

Thelemachus Vlyssis Filius à Delphino in mari seruatus.

Vlysses gratitudinis memor Delphinum in annulo, & scuto gestauit.

3. Quid Hesiodi Poetæ, in Templo Nemæi Iouis trucidati in mare abiectum cadauer à Delphino inter Locridem, & Eubæam expositum commemorem? Quid Melicertæ corpus in Isthmo ab eodem elatum referam? Quid Virginem Lesbiam cum amasio suo in mare demersam Delphinorum auxilio incolumem seruatam recenseam?

Hesiodi corpus trucidatum, & in mare proiectũ Delphinus excepit.

Quare iure merito *Veteres*, ait idem Pierius, *tantâ veneratione Delphinum prosequebantur, vt eum neque venarentur, neque vllo pacto lædendum putarent*; quæ vt ita dicam religio in hæc vsque tempora, in nautarum præsertim animis viget mirificè, adeò vt eum vel interficere, vel carnibus eius vesci nefas esse ducant, eo quod illi cum humano genere arctissima quædam necessitudo, ac familiaritas intercedere videatur.

Quanta olim Delphino veneratio exhibita.

4. Et licet Delphinus totius humani generis sit amantissimus, puerilis nihilominus ætatis videtur esse vel maximè. Scribit certè supra memoratus Pausanias in Proselene Ioniæ vrbe inclamatum à puero Delphinum properare ad eum solitum, subiectoque dorso ad eum vectandum sese accommodasse. Idque in grati animi signum præstitisse, propterea quod ab eo redemptus è piscatorum manibus, curato etiam vulnere, quod ei inflixerant, incolumis euasisset, incolumisque ad mare abire permissus sit. Scribit etiam Plinius ab Egeside proditum in Ialyso Rhodiorum vrbe Hermiam puerum Delphino longâ consuetudine vectari solitum fuisse per mare, & tandem subitâ procella ingruente, non sine Delphini peculiari doloris sensu demersum. Plutarchus in Caruiuicede de eisdem Delphinis, in eodem proposito sic loquitur: *Natatione etiam puerorum gaudent*, *certantque cum natantibus. Itaque lege non scripta cautum illis est de securitate. Nemo enim eos piscatur*, *aut lædit*, *nisi quando in retia ingressi*, *piscationi nocent*, *tunc enim puerorum instar delinquentium verberibus castigantur. An memini me de Lesbijs audire puellam quandam è mari à Delphino fuisse seruatam?* Sic ille.

Delphinus Puerorum amãtissimus.

Hermias Puer à Delphino per mare vectus.

De'phini natatione Puerorum gaudent.

5. Verum id quod scribit Plinius Secundus libro 9. Epistolarum. Epistola ad Caninium Poetam amicũ suum, est longe admirabilissimum de Delphino, quod hic totidem verbis referre libet. *Est in Africa*, inquit ille, *Hipponensis Colonia mari proxima*, *adiacet ei nauigabile stagnum, quod in modum fluminis æstuarium emergit*, *quod vice alterna*, *prout æstus aut repressit*, *aut impulit nunc infertur mari*, *nunc redditur stagno. Omnis hic ætas piscandi, nauigandi*, *atque etiam natandi studio tenetur, maximè pueri, quos otium, lususque solicitant; his gloria*, *& virtus altissimè prouehi. victor ille*, *qui longissimè vt littus*, *ita simul nantes relinquit. Hoc certamine puer quidam audentior cæteris in vlteriora tendebat. Delphinus occurrit*, *& nunc præcedere puerum, nunc sequi, nunc circumire, postremo subire, deponere, iterum subire*, *trepidantemque perferre primum in altum*, *mox flectit ad littus*, *redditque terræ. Serpit per Coloniam fama*, *concurrere omnes*, *ipsum puerum tanquam miraculum aspicere*, *interrogare, audire*, *narrare. Postero die obsident littus, prospectant mare*, *& si quid est mari simile, natant pueri, inter hos ille, sed cautius. Delphinus rursus ad puerum, fugit ille cum ceteris; Delphinus quasi inuitet, reuocet*, *exilit, mergitur, variosque orbes implicitat expeditque. Hoc altero die, hoc tertio, hoc pluribus*, *donec homines innutritos mari subiret timendi pudor, accedunt, & alludunt, & appellant*: (*Simonem crediderim vt consuenere nautæ*,) *tangunt etiam pertractantque præbentem*, *crescit audacia experimento maximè. Puer qui primus expertus est adnatat*, *nanti*

Delphini mirabilis affectus in quendam Puerum.

insilit

insilit tergo, fertur, refertur que, agnosci se, amarique putat. Amat ipse, neuter timet, neuter timetur: huius fiducia, mansuetudo eius augetur; nec non alij pueri dextra, leuaque simul eunt hortantes, monentesque Ibant vna. Id quoque mirum, Delphinus alius tantum spectator, & comes. Nihil enim simile aut faciebat, aut patiebatur, sed alterum illum ducebat, & reducebat, vt puerum ceteri pueri, incredibile, tam verum tamen, quam priora.
Delphinum gestatorem, collusoremque puerorum in terram quoque extrahi solitum, arenisque siccatum, vbi incaluisset, in mare reuolui. Constat Octauium Auitum legatum Proconsulis in littus educto, religione praua superfudisse vnguentum; cuius ille nouitatem, odoremque in altum refugisse, nec nisi post multos dies visum languidum, & mæstum; mox redditis viribus, priorem lasciuiam, & solita ministeria repetiisse. Confluebant ad spectaculum omnes magistratus, quorum aduentu, & mora modica Respublica nouis sumptibus atterebatur. Postremo locus ipse quietem suam, secretumque perdebat. Placuit secretè interfici, ad quod coibatur. Hæc tu qua miseratione, qua copiâ deflebis, ornatis, attolles. Quamquam non est opus affingas aliquid, aut struas, sufficit, nec ea quę sunt vera minuãtur. Hæc Plinius. Quæ sanè nobis prodigiosam quandam inclinationem, ac vix non rationalem affectionem muti piscis erga iuuentutem declarant.

6. Amor hic Delphini in teneriorem innocentemque ætatem à veteribus passim expressus in nummis argenteis æreisque cernitur, dum puerum, Cupidinem Delphinum equitantem frænantemque excuderunt. Amor Delphini in adolescentes.
Idem ostendere voluit Poeta Græcus, qui vt Amorem terra, marique rebusque omnibus dominantem insinuaret, cum speciosissimi pueri schemate, altera manu Delphinum, altera flores gestantem repræsentauit: cuius elegantissimos versus: Latinè reddidit Alciatus in suis Emblematis, dum cecinit:

Nudus Amor viden vt ridet, placidumque tuetur?
Nec faculas, nec quę cornua flectat, habet.
Altera sed manuum flores gerit, altera piscem,
Scilicet vt terræ iura det, atque mari.

7. Hanc sane Delphini proprietatem cernere est longè excellentius in Virgine Deipara, quæ licet vniuersum humanum genus synceriffimo, tenerrimoque amore complectatur, adolescentulos tamen innocuos peculiari beneuolentiâ, ob Angelicam, quæ in illorum moribus emicare solet puritatem prosequi consueuit. Eius est vox illa Prouer. 9. *Si quis est paruulus veniat ad me*, teste Rich. à S. Laur. li. 12. de laud. B.V. Eius quoque est vox illa Prouer. 8. 17. *Ego diligentes me diligo, & qui mane vigilant ad me, inuenient me.* Q. D. Qui mane, in prima nimirum ætatis aurora sese ad mihi seruiendum amandumque impenderit, inueniet me, præsentissimumque meum auxilium, simul ac patrocinium, eumque diuinæ lucis sempiternique iustitiæ solis radijs, ita irradiabo, vt eius vniuersa vita sit quasi lux splendens, ac crescens vsque ad perfectam diem, efficiamque vt summum Christianæ perfectionis attingat apicem, eiusque incorruptæ vitæ lux ita luceat coram hominibus, vt videant bona eius opera, & glorificent Patrem, qui in cælis est. Cùm enim tenera illa ætas sit tabula rasa, sit virgula in vtrãque partem flexibilis, sit vas quoddam vacuum, quod quouis liquore imbuatur, eius odorẽ retinet, vt canit Poeta: B.V. à prima adolescentia desideiat vt sibi seruiatur.

Quo semel est imbuta recens seruabit odorẽ
Testa diu.

Atque ita si preciosissimo Virgineę pietatis, amorisque impleatur, balsamo à primis vnguiculis, illud idem conseruabit ad senium, efficieturque omnium bonorum particeps. Vnde Richard. à S. Laur. libr. 2. de laud. B. V. verba illa expendens: *Felix inuentio, inuenire gratiæ Inuentricem, qua inuenta, inuenitur omne bonum. Verè enim, qui vigilauerint ad illam, excipient eius benedictionem. Eccli. 32.* B. V. inuenite est fælix inuentio, quia inuenit gratiæ inuẽtricem.
Ideo iustus quilibet tradere debet cor suum ad vigilandum diluculo ad hanc Dominam, per quam redemptus, & reconciliatus est.
Quia per ipsam, & in ipsa, & cum ipsa, & ab ipsa habuit mundus, & habet, & habiturus est omne bonum, nempè Christum, qui est omne bonum, & summè bonum, sine quo nihil est bonum, qui est solus bonus.
Sic Richard.

8. An non inuenit à primis annis omne bonum in Maria Sanctissimus ille Adolescens Bernardinus Senensis immaculatum verè Iuuentutis speculum, cùm se totum eius seruitio amorique mancipauit, vbi primum sapere didicit? An non inuenit in Virgine hac omne bonum, cùm eam in castissimam accepit sponsam atque amicam, cuius tan- S. Bernardini Senensis à primis annis pius affectus in B. V.

B V. in adolescentiam pius affectus.

tantis, tamque vehementibus ardebat ignibus, vt omnino se continere non posset quin quotidie ad illa extra portam Camuliæ salutandam, ardentissimoque affectu venerandam sese conferret. Dicebat identidem sine dubio magno animi sensu. *Hanc amaui, & exquisiui à iuuentute mea, & quæsiui eam mihi in sponsam assumere, & amator factus sum formæ illius*. Sap. 8 Hinc pro concione die Natali Virginis piè gloriabatur: *Ego frater Bernardinus semper fui deuotus B. Virgini: in die enim Natiuitatis eius natus sum, eodem die baptizatus sum. Illo ipso die monasticum habitum indui, & Monachum professus sum. Eodem die primum sacrificium feci, eodem die ex hac vita exire cupio*.

B. Hermanus septennis à B.V. dilectus.

9. An non inuenit in Virgine omne bonum B. Hermanus quando, Paranympho Angelo, eam accepit in sponsam, & Iosephi pulcherrimum nomen sortitus est? Hunc porro puerulum adhuc septennem, tanto amore Virgo complexa est, vt cum de more is Templum quoddam sibi sacrum, asperrimo hyemis tempore esset ingressus, eumque nudis pedibus Mater misericordiæ incendentem, nec in gelido corpore pietatis in se ardorem refrixisse cerneret, eum ad se vocatum sic allocuta est: *Cur in tanto frigore nudis incedis pedibus?* & puer se non habere calceos respondisset. Intulit Mater pientissima: *Vade ad lapidem illum, & sub eo quatuor inuenies denarios, quibus tibi calceos compares*.

B.V. Hermano pecuniā procurat pro calceis emēdis, &c.

Paruit, fide plenus, inuentaque peculiola ad benignam Matrem redit hilaris. Cui illa, sereno vultu: *Quoties*, inquit, *aliquo indigueris: vt calceis, tabulis, stylis, & alijs rebus huiusmodi, eo recurre, & denarios ad inopiam subleuandam reperies*. Quæ omnia ante mortem ad laudem Virginis, gratitudinis memor alijs recensuit, vt refert Sur. 7. Apr.

Puer à Iudæis interfectus à B.V. vitæ redditur, quod eius laudes cecinerit.

10. Quid quod Virgo Deipara pueris nonnullis etiam vitam omnis temporalis boni fundamentum restituit? Refert sanè Cantipratensis puerum quemdam scholarem, quod vespere per plateas ad confusionem Iudæorum canere consueuisset: *Erubescat infelix Iudæus, qui dicit Christum ex Ioseph semine esse natum; à Iudæis fuisse comprehensum, iugulatum, ac tumulatum*. Hunc cùm Mater mœstissima cum lacrymis ac fœmineo vlulatu tota vrbe perquireret; ecce tibi, res mira, puer è proximo tumulo ingeminat: *Erubescat Iudæus*. Aperitur mox tumulus, & puer saluus incolumisque, ope Virginis, matri redditur.

B.V. puerum sibi deuotū in medijs flammis protegit.

11. Richardus quoque à S. Laur. lib. 2. de laudib. B.V. refert, quod cùm puer Hebręus cum reliquis Christianorum adolescentibus in Templo quodam Deiparæ iconem adorasset, idque ad parentem esset delatum, mox irâ furentem in ardentem clibanum Filium abiecisse; quem tamen Virgo benignissima in medijs flammis sub pallio suo ita protexit, vt medium fornacis quasi ventum roris flantem, ceu quondam tribus illis pueris, effecerit.

Puer à lupo abreptus per B.V. Matri restituitur.

12. Scribit Matthæus Raderus noster 2. P. Virid. cap. 5. Filiolam piæ cuiusdam Matronæ, quæ Virginem summo colebat affectu, à lupo abreptam fuisse. Quod sibi intellexit Mater, ad Deiparę Templum tanquam ad asylum cum lacrymis confugit, Imaginemque pueri IESV ab vlnis Matris, pia violētia abstraxit: *Domina*, inquiens, *nunquam tuum Filium rehabebis, nisi mihi filium meum restitueris*. Mira Reginæ cæli benignitas, quasi sibi metueret ne filio suo careret, imperauit lupo vt Filiam matri redderet. Paruit ille Dei Matri, cui ob reuerentiam filij omnis paret creatura, recepitque Mater filium incolumem, in cuius collo, ac gutture ad tam stupendi miraculi memoriam dentium impressa vestigia cernebantur.

Adolescens captiuus à B.V. è carcere liberatur.

13. Simili impietate pia extitit vidua quædam de qua scribit Iacobus de Virgine Archiep. Genuensis in ser. de Natiu. B. V. & idem iam memoratus Raderus. Hæc cum vnicum haberet filium viduitatis, senijque sui solatium, isque ab hostibus captus carceribus esset mancipatus, ad Virginem tanquam ad sacram Anchoram consuetâ sibi fiduciâ accessit, rogauitque vt filium de captiuitate liberaret.
Cum vota, precesque suas irritas cadere animaduerteret, Templum quoddam ingreditur, in quo statua D. Virginis filium vlnis baiulantis visebatur, mox ex sinu eius Filium abstrahit; *Virgo Beata*, inquiens, *pro liberatione Filij mei te sæpe rogaui, & adhuc nequaquam miseræ matri subuenisti, tuum pro filio meo imploro patrocinium, & adhuc nullum experior fructum. Igitur sicut Filius meus mihi ablatus est, sic, & ego Filium tuum tibi auferam, & pro filio meo obsidem in custodiam recludam*.

Quod & fecit, ablatum enim Puerum IESVM de sinu Matris, linteolo purissimo inuoluit, & in arcam recondens obserauit, bonum se pro filio obsidem habere gauisa. Sequenti nocte Deipara Virgo piâ fiduciâ simplicitateque mulieris flexa adolescenti in carcere apparet, eique ianuas reserans, vt inde exiret præcepit: *Dices*, inquiens, *fili Matri tuæ, vt mihi meum reddat Filium, siquidem ego reddidi illi suum*. Euadens mox ex ergastulo feliciter adolescens, ad Matrem peruenit, eique totius rei seriem enarrauit. His visis auditisque Mater præ gaudio sese vix capiens, recepto Filio, Puerum IESVM Matri, summa cum grati animi significatione restituit: *Gratias*, inquiens, *vobis Domina mea refero, quod vnicum meum mihi filium reddidistis; nunc tandem vobis Filium vestrum reddo*.

14. Innumera alia Virgineæ pietatis in pueros passim reperire est argumenta. Taceo D. Thomam Doctorem Angelicum, taceo D. Catharinam Senensem, B. Aloysium Gonzagam, B. Stanislaum Kostca, Ioannem Berchmans, de quibus infra, qui omnes à primis suæ pueritiæ annis tenerrimo in D. Virginem cum ferrentur affectu, vberrimum in se pietatis virtutisque Deiparæ beneficio experti sunt fructũ. Quanta, DEVS bone, diuinę gratiæ munera, quot mentis lumina Magistrâ increatæ illius Sapientiæ Parente consecutus est adolescens ille admirabilis, Galliarum illustre sydus Comes Elzearius. difficile est edicere, illud vnicum dixisse sufficiat datam illi ab ipso Dei Matrem suam dilectissimam, in Magistram, vti scribit Sur. 27. sept. vt eum ad omnem pietatem, sanctitatemque efformaret. Cum enim Gersenda eius nutrix, Matrona pijssima, eum in Templo feruentissimis precibus Christo Domino commendasset, audiuit nocte quadam verba hæc: *Iuueni huic, pro quo tam multum oras, noueris me Matrem meã dedisse Magistram. nihil igitur de illo dubites*.

B. Elzeario bonis data à Christo fuit Deipara in Magistram.

Vocem hanc Christi cum illusionem esse suspicaretur Gersenda, altera die cùm Missæ sacratissimo assistit sacrificio, iteratam audit de cælo vocem: *Quę superiori nocte de Iuuene Elzeario tibi dixi, ea non ambigas vera, & certa esse*.
Reuelationem hanc pia hæc Matrona cum suo confert Confessario, qui ad se accersitum Iuuenem studiosè sciscitatur, quemnam in suis precibus modum obseruaret, & quem ex Sanctis patronum sibi elegerit. Respondit suffusus ora rubore Elzearius: *Equidem Virginem sanctissimam mihi patronam, & Aduocatam elegi; cumque ad orandum præparare me volo, indignitatem, vilitatemque meam prius considero, atque ita Matri gratiæ me commendans, eã precor humiliter, vt ea quæ ipsi, & eius benedicto Filio grata sint ponat in corde, & in ore meo, simulque quanta possim animi pietate semel ei affero Angelicam Salutationem*.

B. Elzearius B.V. sibi in patronam à pis annis delegit.

Eâ dictâ, nunquam mihi deest noua rerum Diuinarum materia. Quis non videat Dei Matrem sanctissimam paruulorum Parentem esse amantissimam, Magistram atque instructricem omnis pietatis vigilantissimam? Ex quibus omnibus facile intelligimus quanto pietatis, amorisque in teneram illam ætatulam Virgo Deipara ad instar cuiuspiam Delphini feratur, affectu.

15. Quod si quispiam causam scire cupiat cur Virgo diligentes se pueros maximè, diligat, eam ego præcipuã esse crediderim, quod quemadmodum in omnibus reliquis Filij actionibus sic etiam in pijssimo hoc puerorum amore æmulatricem sese exhibere studuerit. Cùm igitur sciret Filio teneram illam ętatulam ob morum incorruptionem, puritatem, atque innocentiam esse charissimam, eidem sese, sicut in reliquis omnibus quoad potuit conformare studuit; vt potè quæ eum semper intimè, velut vmbra corpus sequebatur. Audierat fortassis illud Mat. 9. ore prolatum Filij: *Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in Regnum cælorum*. Audierat fortassis, & illud, quod cum pueri clamarent in Templo dicentes Matt. 21. Osanna Filio Dauid, Principesque sacerdotum, & scribæ indignarentur, Filius responderit: *Vtique nunquam legistis: Quia ex ore infantium, & lactentium perfecisti laudem?* ostendens gratissimas sibi puerorum illorum fuisse laudes atque applausus.

B. V ad imitationem Filij sui pueros tenerè diligit.

Audierat sine dubio, & fortassis etiam viderat, singularia illa beneuolentiæ signa pueris à dilectissimo Filio exhibita, de quibus Sacratissimi Euangelistæ, præsertim Mar. 10. *Offerebant illi paruulos vt tangeret eos; Discipuli autem comminabantur offerentibus. Quos cùm videret IESVS indignè tulit, & ait illis: Sinite paruulos venire ad me, & ne prohibueritis eos. Talium enim est Regnum Dei. Amen dico vobis*

Christi erga paruulos peculiaria amoris signa.

Christus cō-plexans paruulos, benedicebat illis.

bis quisquis non receperit Regnum Dei velut paruulus non intrabit in illud. Et complexans eos, & imponens manus super illos benedicebat eos. Causam porrò huius amoris, quo Saluator pueros prosequi non est dedignatus, affert Diuus Ambrosius. Cum enim præmisisset libr. 8. in Luc. Quæstionem illam: *Cur autem pueros aptos dicit esse Regno cælorum? Respondit, fortassis quia malitiam nesciunt, fraudare non norunt, referire non audeant, scrutari ignorent opes, bonorum ambitionem non appetant. Non igitur pueritia, sed æmula simplicitatis puerilis bonitas indicatur. Non enim virtutis est non posse peccare, sed nolle, atque ita tenere perseuerantiam voluntatis, vt voluntas infantiam, vsus imitetur naturam*. Hinc S. August. lib. 2. Conf. *Humilitatis signum in statura pueri commendasti Rex noster, cum dixisti: Talium est Regnum cęlorum.*

Puerorum probitas ob quam apti Regno cælorum.

16. Causam eamdem aliasque complures affert Victor Antiochenus, vt videre est To. 1. Biblioth. SS. Patrum antiqu. dum affectum illum Christi in paruulos tenerrimum eiusque oblectationem deliciasque cum filijs hominum consideraret: *Proprium est Conditoris in suis se operibus oblectare, eorundemque ad se accessum non inhibere, maximè verò cum nihil occurrit, quod eiusmodi aditum legitimè impediat. Sic Christus Dominus, paruulos blandè complectitur, & suscipit, cælesteque Regnum eisdem promittit. Est enim paruuli anima candida, & ab omnibus vitiosis affectibus libera, quandoquidem paruulus tristia passus, aut iniuria à quopiam affectus, neque iniuriarum reminiscitur, neque vindictam meditatur, verum quasi nihil incommodi tulerit ad eum qui læserat, tanquam ad amicum vltro accedit. Pari modo licet grauiter à Matre cędatur, decurrit nihilosecius præ cæteris ad ipsam, vnamque illam omnibus alijs mulieribus potiorem ducit. Etsi Reginam diademate redimitam ostenderis, non anteponit eam Matri, quantumuis vilibus pannis indutæ, auetque magis illam videre pannis obsitam, quam Reginam splendido corporis cultu ornatam. Ad hæc nihil prorsus plus exigit, quam naturæ necessitas deposcit. Quare vbi primum mammarum succo sese expleuit, statim materna vbera deserit. Præterea de earum rerum iactura, quas nos maximi facere consueuimus, vt sunt pecuniæ, gemmæ, aliaque huiusmodi nihil prorsus mouetur, aut contristatur. Denique non stupet, non rapitur, ob corporum venustatem, vt cæteri mortalium solent. Propter hæc ergo Dominus dicit: Talium est Regnum cælorum; nempè per hoc nos admonens, vt studio, certaque voluntatis electione talia faciamus, talemque affectum induamus, qualem ipsi ex naturæ suæ qualitate induti sunt.* Sic Victor.

Proprium est creatoris suis se operibus oblectare.

Puerorum bonæ qualitates imitandæ.

17. Delicias hasce cum paruulis etiam nunc Christus in cælis regnans habere videtur, siquidem Gelasius puer Placentinus cum Opilium fraterculum suum in cubiculo orantem inuenisset, Angelorumque multitudinem cum eo loquentem proprijs oculis esset intuitus, vocem hanc de cælis audiuit: *Sinite paruulos venire ad me. talium est enim regnum cælorum.*

Christus Dominus etiam iam in cælis regnans in pueris sibi complacet.

Gelasius & Opilius quā grati fuerint pueri Christo Domino.

18. Quid de B. Edmundo Cant. dicam? Nonnè Christo Domino summis in delicijs fuit, eumque erudiuit, cùm eodemque familiarissimè conuersatus fuit? Inter reliqua beneuolentiæ signa illud sanè fuit singularissimum, quod cum apud Oxoniam per pratum quoddam cum socijs deambulandi gratiâ exijsset, ab eisque se tantisper subduxisset, ne nugis puerilibus, vel otiosis sermonibus conscientiæ puritatem, aliqua ratione contaminaret. Puer IESVS candidus, & rubicundus specie illa pulcherrima, qua in Cantico amoris describitur à sponso cap. 5. sese ei spectandum exhibuerit eumque sic magna beneuolentiæ significatione compellarit: *Salue dil. Edmi*. Admiratus inopinatam ignoti sibi pueri salutationem. Edmundus, interrogatusque rursus ab eodem puero, num vel tenuem aliquam ipsius haberet notitiam? Columbina simplicitate respondit: *Neque ego vllam habeo tui notitiam, neque me puto tibi esse notum.* Ad quem IESVS: *Et quinam*, inquit, *fieri potest vt tam ego tibi ignotus sim, cum in scholis ad latus tuū tibi assideam, & vbicunq; sis, comes semper indiuiduus tibi præsto sim? Respice in faciem meam, & vide quid illic scriptum sit*. Respexit Sanctus adolescens, viditque cælestibus exaratum literis: *IESVS Nazarenus, Rex Iudæorum*; quod nomen vbi coram IESVLO pronunciasset, ocius subiunxit Puer IESVS: *Hoc est Nomen meum, quod animo tuo debes infigere, eiusque ardere desiderio, semper noctibus singulis accuratè tuæ fronti inscribere, quod & tibi aduersus repentinam mortem magnum futurum est præsidium, & alijs etiam quicunque illud fronti inscripserint.* Quibus dictis Puer amabilissimus omni melle dulcior, in quem desiderant Angeli prospicere, admirabili eius animum perfundendo lætitiâ, diuinaque dulcedine, disparuit. Quam porrò vtile do-

Christi cum B. Edmundo familiaritas mira.

B. Edmundo in Scholis IESVS ad latus assidere solitus erat.

IESVS Nazarenus Rex Iudæorum, fronti quotidie imprimendus, vt sit contra repentinam morte remedium.

cumentum illud Saluatoris extiterit, comprobauit euentus. Cum enim quodam die festo, multis occupationibus esset distractus, & sub noctem meminisset se Dominicæ passionis commemorationem intermisisse, nec illam, oppressus somno, posset facere, sub auroram Cacodæmon se ei stitit ente lectulum, ambasque ei manus detinuit, ne signum Crucis in fronte pingeret. Verum mente ad DEVM eleuatâ, orante pio adolescente, malignus hostis inter lectulum, & parietem in terram concidit.

Signum crucis quam sit Dæmonibus infestum.

Hinc cordatus adolescens, horrificè eius appræhenso gutture, per virtutem passionis Christi, aspersionemque eius sanguinis eum adiurauit, vt fateretur, quibus rebus vel maximè ab ipso infestando arceretur? Respondit: Iis quas tu modo nominasti. En quanta amoris beneuolētiæque signa vniuersorum Dominus, rursus se in puerum transformans, Edmundo puerulo innocentissimo exhibuit, quam salutaribus monitis, documentisque erudiuit, quo toti mundo tenerrimum suum in paruulos amorem et animum in cęlis regnās, contestatum relinqueret.

19. Parem beneuolentiæ affectum ostendit Dei Filius in Laurentium Iustinianum, qui postea Primus Venetorum fuit Patriarcha absolutissimæ sanctitatis speculum, ciuiumque suorum præstantissimum ornamentum.

Hic cum 19. esset annorum, inque deligendo vitæ statu fluctuaret, Christus se se ei specie venustissimæ Puellæ visendum exhibuit, vt ipse testatur in Fasciculo Diuini amoris, vbi sic loquitur:

Cœlestis Sapientia se Laurentio Iustiniano specie pulcherrimæ Virginis visendam exhibuit.

Eram vestri similis, quærens æstuanti desiderio pacem in rebus extrinsecis, nec inueniebam.

Tandem quædam Virgo sole splendidior mihi apparuit, cuius nomen ignorabam, hæc propius accedens, venusto vultu, placidoque affectu: O iuuenis, inquit, dilecte cur effundis cor tuum, & pacem sectando per multa variaris? quod quæris penes me est, quod concupiscis tibi polliceor, si tamen sponsam me volueris.

Cùm verò nomen ipsius, & genus ac dignitatem scire peroptarem, se ait Sapientiam Dei esse, quæ propter hominum reformationem, humanam formam suscepit. Assensi igitur, & dato pacis osculo, læta discessit.

Sic Iustinianus ipse.

20 Non dissimili amore prosecutus est Christus Gregorium Nazianzenum adolescentem, qui cum Athenis literis operam daret, vt scribit Ruffinus Presbyter, vidit in somnis duas decoras Virgines, dextrâ, ac leuâ penes se consedisse, quas ille pudicitiæ amantissimus toruiore, ac seueriore oculo, vultuque respiciens, quænam essent, vel quid sibi vellent, sciscitatur.

S. Gregorio Nazianzeno ad se ire ti Sapientia & Castitas dum Athenis studeret, apparent.

Quæ mox familiarius eum complectētes responderunt: *Ne molestè accipias iuuenis, notæ tibi satis, ac familiares sumus.*

Altera enim ex nobis sapientia, altera Castitas nuncupatur, & missæ sumus à Domino tecum habitare, qui iucundum nobis, & satis mundum in corde tuo habitaculum præparasti.

21. Quid demùm memorem Emericum Diui Stephani Regis Apostolici Hungarorum filium adolescentem quamplurimis virtutibus, præsertim verò dono orationis, mortificationis, puritatis, tam animi, quàm corporis mirificè conspicuum, qui cum exemplo sancti Parentis miro pietatis in Christum, eiusque Matrem Virginem ferretur affectu, nocte quadam Templum D. Georgij Vesprimij ingressus, dum magno spiritu, ardoreque se in preces effundit, apud se cæpit disquirere, quod nam Christo posset gratissimum munus offerre, cum ecce templum vniuersum, immenso lumine ad Saluatoris contestandam Maiestatem, ac præsentiam completur, auditurque vox cælitus demissa huiusmodi: *Præclara res est Virginitas, itaque mentis, & corporis Virgineam integritatem à te exigo. Hanc offeras Deo, in eaque constanti animi proposito perseueres.*

S. Emericus S. Stephani Vngarorum Regis Filij pientissimus.

Vouet Deo Virginitatē, tanquam munus gratissimum.

Arripuit auidè Diuini Magistri pientissimus adolescens cæleste consilium, deque viribus suis diffidens ad opem Christi his ferè verbis implorandam confugit: *Domine IESV, qui inspicis omnia, qui humanam imbecillitatem adiuuas, qui aufers spiritum Principum, & terribilis es apud Reges terræ, perfice in me gratissimam tuam voluntatem, noxiasque concupiscentias tuæ misericordiæ rore prorsus extingue.*

Postulat gratiam conseruandæ Virginitatis.

Confirma serui tui fragilitatem, vt in tuo perpetim perduret seruitio. Ab omnibus carnis illecebris, spurcisque voluptatibus, pro tua benignitate eum tuere, ac præsta, ne vnquam è tua gratia excidat. Exauditam Sancti Adolescentis piam hanc deprecationem à Christo fuisse, comprobauit euentus nam imperio parentis ducere vxorem compulsus, illibatum cum illa Virginitatis suæ florem ad postremum, vsque vitæ diem, magna totius Vngariæ

Patris iussu licet vxorem duxerit, seruauit cū illa Virginitatē.

riæ admiratione conseruauit, vti scribit Bonfinius Dec.2. libr.2.

22. Cùm igitur Dei Filius, & dum hoc in mundo inter mortales degeret, & modo in cælis regnans, cum puerulis deliciari dignatus sit, quid mirum Virginem Matrem eius sacratissimam, suas cum paruulis delicias habuisse?

M. cum sit Mater purissima, puros pueros amat.

Cùm enim ipsa sit Mater purissima, nil sanè mirum si pueros imo verò puros adamet? Illi enim ipsi IESVM puerum dulcissimum repræsentant, quem illa tenerrimè dilexit, fascijs inuoluit, lactauit, vlnis gestauit, & complexans, osculansque, amantissimè purissimo suo pectori appressit, in eoque didicit pueros amare, atque educare, eosdemque ad omnem virtutem efformare.

Optat igitur quispiam à Virgine nostra diligi, eiusque peculiares aliquos fauores experiri? puer non sensu, sed puritate sit, moresque atque innocentiam paruulorum, ac præsertim illius, qui cum esset Magnus Dominus, & laudabilis nimis, cuius magnitudinis, ac Sapientia non est numerus ac finis, æmuletur. Hoc enim Diuus desiderabat Ambros. lib.8. in Luc. *Quis puer*, inquiens, *imitandus est Apostolis Christi? Ille de quo Isaias dicit: Puer natus est nobis, & filius datus est nobis. Ipse enim puer tibi dicit: Tolle crucem tuam, & sequere me. Et vt agnoscas puerum; Cum malediceretur, non maledixit, cum percuteretur, non repercussit. Hæc est enim perfecta virtus. Itaque, & in pueritia est venerabilis quædam morum senectus, & in senectute innocens pueritia.*

Puer IESVS imitandus Apostolis Christi.

23. Puerum hunc paruulumque amantissimum si æmulemur, mentis corporisque puritate admirabili, ac plusquam Angelicâ, omnibusque virtutibus cor, animusque noster enitescet, adeo, vt proculcatis humanæ naturæ vitijs, dignissimi tantæ Virginis fauore, atque amore euadamus.

Præclarè enim D. Damasc. Orat.2. de dormit. Deip. ad finem pronunciauit: *Ipsa Virgo est, & Virginum amans, pura est, & purorum amans. Quo circa si & corporis, & animi castitatem colamus, ipsius gratiam adipiscemur. Siquidem lutum omne fugit, ac cænosas affectiones auersatur. Ingluuiem execratur, fœdissimæ fornicationis vitijs infesta est. Huius impuras ac scelestas cogitationes non secus ac viperarum fœtus fugit, sermones fœdos ac scurriles propellit, cantusque ac meretricia vnguenta submouet. Iræ tumorem odio habet. Inhumanitatem, & inuidiam ac simultates non admittit. Inanem gloriam reijcit. Superbiæ fastui animo hostili resistit, iniuriarum memoriam tanquam salutis hostem odio insectatur. Vitium denique omne tanquam lethale venenum execrationi habet. Ieiunio, & parsimonia psalmorumque cantibus gaudet; cum puritate ac Virginitate pudicitiaque pulchrè illi conuenit, sempiternam cum illis pacem colit, easque humanè, ac comiter exosculatur. Pacem animique lenitatem amplectitur; charitatem ac misericordiam humilitatemque tanquam alumnas suas vlnis fouet; Atque vt rem breuiter perstringam, quolibet vitio offenditur ac discruciatur, qualibet autem virtute, vt peculiari sua nota lætatur, & exultat. Quam obrem si vitia prompto, & alacri animo vitemus, virtutes autem omni studio, atque amore complectamur, easque socias adhibeamus, frequens illa ad famulos suos veniet, ac secum bonorum omnium agmen trahet, Christumque Filium suum, omniumque Regem ac Dominum in cordibus nostris habitantem assumet*; Hactenus Damasc.

B.V. pura est, & purorum amans Virgo est & Virginum amans.

Qui cordis corporisque puritatē diligit gratiam B.V. adipiscitur.

Quæ vitia B.V. execratur?

Quibus virtutibus B.V. delectetur.

B.V. secum bonorum omnium agmen trahit.

Ex quibus planè liquet quantoperè Virgo nostra puritate, reliquisque virtutibus, quæ in paruulis enitescunt, gaudeat, vt proindè minimè nobis mirum videatur, quod tantopere tenera illa, innocentique ætate oblectetur.

24. Hæc sanè Dei Filij, eiusque Matris sanctissimę luculentissima amoris in adolescentiam exempla, crediderim plurimum ad permouendos nonnullorum Religiosorum, præsertim nostræ minimæ societatis hominum animos, ad erudiendam peculiari studio iuuentutem momenti habuisse, vtpotè Deo, Virginisque eius Matri dilectissimam, omnisque bonæ disciplinæ, virtutumque capacissimam, in cuius sanè bona, sanctaque eruditione atque institutione totius Reipublicæ salus, incolumitasque consistit. Hanc ob caussam D. Basilius in Regul. breuior. Interr 292. cum quæstionem illam monuisset: *An conueniat vt inter fratres Magister sit puerorum secularium? Respondit: Seruetur, quod præceptum est à Domino, qui dixit: Sinite paruulos venire ad me: talium est enim Regnum cælorum.*

Religiosi exēplo Christi, & B.V. ad erudiendam iuuentutem excitati.

25. Paruuli enim tenellę sunt plantulæ, quas in omnem partem licet flectere, & ad omnem virtutem erudire. Sunt lanæ candidæ, quæ quouis bono colore possunt imbui. Sunt tersissima specula, quæ quod vis obiectum repræsentant. Quapropter Societas hæc nostra

Societas scholas literarias, & Sodalitia B.V. aperiat, vt scientia, & pietate adolescentiam erudiat.

nostra minima non modo scholas literarias, verumetiam alia quædam pietatis gymnasia, Virginis appellata sodalitia, aperuit, vt iuuentus tenera nō modo literis imbuatur, verumetiam ad omnem pietatem efformetur, amoremque castissimum à prima ætate in Virginem Deiparam imbibat, seseque eius purissimæ vitæ sanctissimisque moribus, veluti proposito omnis sanctitatis speculo conformet, & à tam pia Matre lac pietatis sugat.

Ioānes Gerson Doctor Theologiæ paruulos erudiebat.

26. Idem fecit Ioan. Gerson Cancell. Paris. Doctor Theologiæ valdè eximius, qui omne vitæ suæ tempus orando, meditando, concionando, componendo, docendo, paruulosque præsertim fidei Christianæ rudimentis imbuendo transegit.

Quâ porro arte, atque industria id fecerit, aureus ille libellus, cuius est Epigraphe: *De paruulis ad Christum trahendis*; ostēdit. In cuius fine pulcherrimam hāc ac planè paternam ad illos, vt eos ad se audiendum alliciat, habet inuitationem: *Vsquequo paruuli diligitis infantiam? vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? Venite fidenter, nullæ viarum insidiæ, nullus latet anguis in herba:*

Gersonis inuitatio vt paruuli ad capescēdam disciplinam accedant.

Communicabimus bona mutuo spiritualia, quia temporalia vestra nulla requiro.

Ego vobis doctrinam, vos mihi orationem impendetis, imò orabimus pro inuicem, vt saluemur. Sic Angelos nostros vicissim lætificabimus, in quorum solemnitate hæc scribo.

Sic forte nec iam forte, sed certâ spe, misericordiam muniemus apud Patrem nostrum, dum obediemus voci eius, in accessu nostro ad eum, ego prouocando, vos exequendo.

Nec deerunt piè gratiæ, & deuotionis amplexus in præsenti materia consolatorij, post modum gloriæ consummatę perpetua vnitas subsequetur. Ad quam nos omnes, qui spiritu paruuli esse debemus, inuitat ipse IESVS spirituali collocutione, & afflatu iugiter inspirans & dicens: Sinite paruulos ad me venire.

Hactenus Gerson. Qui sanè suæ in hos paruulos charitatis, & totius vitæ decursu, & præsertim in vltima mortis suæ catastrophe vberrimos fructus degustauit. Cum enim supremum vitæ diem sibi imminere præsensit, omnes paruulos, quos ad Templum D. Pauli quotidie ad catechismum audiendum educebat, coram Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento genua flectere, & sæpius iterare atq; exclamare, vt sibi Diuinum Numen propitium redderent, hæc verba docuit: *DEVS meus, Creator meus miserere pauperis famuli tui Ioannis Gersonis.* Quorum precibus sine dubio felicissimum ex hac vita transitum pro tantorum laborum mercede consecutus est; Explicatis enim, vt testatur P. Cornelius à lapide in cap. 14. Apoc. v. 13. Diuini amoris quinquaginta proprietatibus ex Cantico Canticorum, viuâ facie, ore, & corde identidem repetens suspiransque: *O Domine, fortis est vt mors tua dilectio*, animam amantem amato Deo reddidit.

Gerson sentiens se breui moriturū iussit paruulos quotidie ante SS. Sacramentum pro se orare.

Gerson Diuino amore ardens piè moritur.

27. Diuus quoque Benedictus agnoscens quantum Christianæ Religioni puerorum sancta, piaque educatio afferret emolumentum, suis in cœnobijs paruulos educabat, & tam literis, quàm virtutibus imbuebat.

S. Benedicti in erudienda iuuentute industria.

Ex quibus Placidus, ac Maurus, velut duo sydera orbi illuxere, Ordinemque illum sanctissimum, imò orbem miro splendore illustrarunt. Idem agnouit D. Gregorius Magnus eiusdem ordinis luminare maius, dum pueros Anglos conquiri dil gentissimè mandabat, inque sui ordinis cænobijs ali, atque educari, omnique pietate, artibusque liberalibus exerceri.

S. Gregorij idem studiū.

28. Nouerant nimirum Viri hi eximij DEVMque timentes, verissimum esse illud, quod Plutarchus grauissimus Philosophus Traiani Principis Præceptor, memoriæ prodidit, libro illo verè aureo, quem de liberorum educatione scripsit. In quo inter reliqua memoria dignissima protulit: *Sicut*, inquit, *infantium membra, simul ac nati sunt, formari, componique debent, vt recta, minimeque obliqua fiant, ita puerorum mores principio aptè, concinneque fingere conuenit. Illa namque nouella ætas, ad fingendam facilis, & tenera est, & ipsorum animis, dum molles adhuc extant, disciplinæ meliùs instillantur: difficilius autem, quæ dura sunt molliuntur. Quemadmodum enim sigilla mollibus imprimuntur ceris, ita & doctrinæ, dum puerilis animus est, insculpuntur. Aptissimè igitur Diuinus ille Plato, nutrices admonuisse videtur, vt ne friuolas, ac turpes pueris fabellas mandent, ne illorum animos ex initio, stultitiâ ac corruptis imbuant moribus. Pulchrè igitur Phocylides Poeta monuit:*

Plutarchi de erudienda iuuentute præcepta.

Dum tener est natus generosos imbue mores.

Hæc ille, & plura alia sanè sapientissimè. De vniuerso hoc argumento præclarè scripsit P. Petrus Ribad. libr. 3.

Vitæ

Vitæ S. Ign. cap. 24. vbi luculentissimis atque eruditissimis allatis rationibus ostendit iure merito Societatem nostram hanc teneræ ætatis institutionem, à primis suis initijs amplexam, vt potè quæ intelligeret hac vel solâ Reipublicę Christianæ incolumitatem, salutemque contineri.

29. Quid mirum igitur si sapientissima æternæ sapientiæ parens tenellam illam ętatem tam tenero amore, ac beneuolentiâ ad instar cuiuspiam hominum amantissimi Delphini complexa est? Quod si reliquas quoque huius beneuolentissimi animalis indagemus proprietates, videbimus omnino in illo veluti typo quodam pulcherrimas, virtutes, indolemque Virginis Deiparę adumbrari. Si enim Delphinus, vt scribit ex Aristotele Caussinus noster lib. 8. Symbolorum, solus inter pisces caret felle; quo sanè mitissima, benignissima, placidissimaque eius, erga homines pręsertim, demonstratur natura:

Delphinus caret felle.

Et quis placidior, benigniorque Virgine nostra reperitur? Nimirum in illa non fel vllum acerbitatis, sed diuinæ charitatis mel fuit reperire. Vnde mellifluus Doctor serm. 1. de Assumpt. *Dubitare quis potest omninò in affectum charitatis transiisse Mariæ viscera, in quibus ipsa quæ ex Deo est charitas nouem mensibus corporaliter requieuit?* Dulcedinem huius suæ pietatis ostendit Virgo erga pauperes illos sponsos in nuptijs Canæ Galilæi cum dixit Filio: *Vinum non habent. Compassa enim est*, inquit idem Bern. serm. 1. post Dom. Epiph. *eorum verecundiæ, sicut misericors, sicut benignissima.*

B. V. absque felle, tota redundans charitatis melle.

B.V. piissima, quia in illa æterna pietas 9. mensibus requieuit.

Quid de fonte pietatis procederet nisi pietas? Quid inquam mirum si pietatem exhibent viscera pietatis? Nonnè qui pomum in manu sua tenuerit dimidiâ die, reliqua diei parte pomi seruabit odorem? Quantum igitur viscera illa virtus pietatis affecit, in quibus nouem mensibus requieuit? Audiamus denique eundem Bern. de hac eius mansuetudine, ac pietate mirificum elogium serm. de verb. Apoc. ex quo intelligere poterimus perspicue Diuam Virginem Delphinum quendam esse omne felle carentem: *Quid ad Mariam accedere trepidat humana fragilitas? Nihil austerum in ea, nihil terribile, tota suauis est omnibus offerens lac et lanam. Reuolue diligentius Euangelicæ historiæ seriem vniuersam, & si quid forte increpatorium, si quid durum, si quod denique signum vel tenuis indignationis occurrerit in Maria, de cætero suspectam habeas, & accedere verearis. Quod si, vt verè sunt, plena magis omnia pietatis, & gratiæ, plena mansuetudinis, & misericordiæ, quæ ad eam pertinent inueneris, age gratias ei, qui talem tibi Mediatricem prouidit, in qua nihil possit esse suspectum, &c.* Hactenus Bern. Agnouit denique dulcedinem pietatis in Deipara B. Petrus Card. Dam. serm. 1. de Natiu. B. V. *Scio*, inquit, *Domina quia benignissima es, & amas nos amore inuincibili, quos in te, & per te Filius tuus, & DEVS tuus summâ dilectione dilexit. In manibus tuis sunt thesauri miserationum Domina, & sola electa es, cui tanta gratia conceditur.*

In B. V. nil austerum nil terribile.

B.V. amat nos amore inuincibili.

In manibus B. V. sunt thesauri miserationum Domini.

30. Hanc crediderim ob caussam eā à sponso, & vnicā columbā, & suā columbā vocitari, eo quod omni felle amaritudinis careat, quodq; in mortales omnes sit mitissima, atque mansuetissima. Vnde Honorius Augustodunensis Presbyter encomium illud ponderans spōsi: *Oculi tui columbarum.* Cant. 1. *Columba ait, in petra nidificat, alienos pullos nutrit, felle caret, rostro non lædit, iuxta fluenta habitat. gregatim volat: Sic Ecclesia, ac multo magis eiusdem Christi Mater Deipara, in petra quæ est Christus fide, & opere nidificat, alienos à verbo Dei verbo, & exemplo nutrit, malitiâ inuidiæ caret, neminem detrahendo lædit, iuxta fluenta scripturarum residet, vt raptus accipitrum, videlicet Dæmonum, euadat, multos secum ad gaudia trahere laborat.*

B.V. vnica Christi Columba dicitur, quod omni felle amaritudinis careat.

Columbæ proprietates.

31. Ob eandem suauitatem amabilitatemque, Oculos habere columbarum Virgo dicitur Cant. 1. imo eos ipsas esse columbas perhibetur Cant. 5. ob suauem illum, & omni felle carentem aspectum: *Oculi eius sicut columbæ super riuos aquarum, quæ lacte sunt lotæ, & resident iuxta fluenta plenissima.* Quæ elogia considerans Rich. à S. Laur. libr. 5. de laud. B. V. *Dicitur hoc*, inquit, *de oculis Sponsi, & exponi potest de oculis Mariæ; Sicut oculi columbæ, quæ simplicitatem ac innocentiam denotant, dùm sedet super riuulos aquarum, aquas respiciunt, quæ in præsentiarum fluunt, & in illas quæ iam fluxerunt, illosque quæ affluunt: Sic oculi Virginis per simplicitatem innocentiamque columbinā, in speculo Trinitatis perspicaciter conspiciunt præterita, præsentia, & futura. Oculi hi mitissimi Columbis lacte lotis comparantur, quia respectus eius pietatis ac misericordiæ, dulcedine perfusus est.* Oculi hi subtiliter vident vt columbæ, quia iuxta fluenta plenissima Sapientię Saluatoris resident. Sed si vis, vt te respiciant oculi

B.V. oculi in speculo Trinitatis conspiciunt pręterita, pręsētia, & futura.

Laus Oculorum B. Virginis.

li isti, oportet te fieri pauperē Spiritu, quia oculi Christi, & Mariæ in pauperem respiciunt. Sicut oculi Matris super puerum ne cadat, & si ceciderit vt eum reuelet. Sic planè oculi Mariæ.

Eandem benignitatem Virginis dulcissimam, omni felle carentem prædicat lib. 2. *Oculi Domini super iustos. Sed oculi Dominæ super peccatores, & iustos, sicut oculi bonæ Matris super puerum ne cadat, vel si ceciderit, vt eum subleuet. Vnde ipsa sibi seruienti ait: In via hac qua gradieris firmabo super te oculos meos. Sis ergo humilis, vt te oculi Mariæ benignè respiciant.* Hæc Rich. ex quibus miram Virginis, melleamque suauitatem, nititatéque columbinam, omni carentem felle amaritudinis, aut indignationis agnoscimus.

Oculi B. V. super peccatores & iustos, & eos subleuet.

32. Eandem ob causam crediderim ab Ecclesia Dulcedinem appellari. Est enim illa tota mellea, imo ipsum mel, ipsaque aerij mellis cælestia dona elargita est mortalibus, ad amaritudines innumerabiles, huius vitæ calamitosissimæ temperandas. Hinc Sponsus Cant. 4. *Fauus distillans labia tua sponsa, mel & lac sub lingua tua, & eloquium tuum dulce.* Quæ verba librans Rupertus, ostendit originem, vnde tanta dulcedo in Virginem defluxit: *Deo*, inquit, *adhæsisti, vt vnus cum eo Spiritus sis. Hinc eloquium tuum dulce, quia videlicet ex abundantia cordis os loquitur, & dulcedinem, quæ abundat interius sapit sermo, qui redundat exterius.*

Origo dulcedinis in B. V. DEVS est.

Eidem origini dulcedinem hanc Virgineam adscribit Rich. de S. Vict. *Deuotæ animæ dulce est eloquium, & delectat, gratum est, & ædificat, quia procedit ex charitate, & profluit ex fonte gratiæ, gustat enim quoniam suauis est Dominus. Vnde dulcedinem quam experitur refundit, & plenitudinem qua fruitur, eructat. Quia repletum cor Spiritualibus delicijs, eructat foras verbum bonæ dulcedinis, consolationis, instructionis, admirationis. Cordis promptuaria plena sunt his diuitijs, eructantia ex hoc dono gratiæ in illud.*

Loquelæ B. V. mira dulcedo.

Hugo de S. Victore serm. vlt. de Assumpt. Sic Christum alloquentem Matrem, eiusque oris dulcedinem explicantem introducit: *Ego expertus sum quod laudo, fauus distillans labia tua. Ego diuinitus tibi charitate, osculo oris mei labia tua pressi, simulque dulcedinem infudi, et à dulci dulcedinem expressi.*

Christus B. V. osculo suo dulcedinem infudit.

Valdè impressi dulcedinem, & verè expressi suauitatem, quando meum tuo in te sociaui, & per tuum, à te cum meo pariter, & tuo exiui. Mea Diuinitas mel erat, & tua humanitas cera erat, & inde meipsum fauum feci.

Diuinitas Mel est.

33. Hinc Bernardinus Bustius eam cælestem illum Apem, quæ nobis Diuinum illud Mel, quo amaritudo illa fellea, quam Protoplasti in mundum suo scelere inuexerunt dulcorata est, esse dixit: *Apem, inquam illam, de qua Eccli. 11. 3. Breuis in volatilibus apis, & initium dulcoris habet fructus eius.* Quasi dicat: Sicut fructus ille venenatus arboris vetitæ, Euæ manu porrectus Adamo initium omnis amaritudinis, quo vniuersum genus humanum miserrimè amaricatum est, ac pessundatum extitit; Sic fructus mellitissimus huius breuis humillimæque apiculæ, fructus, inquam, eius ventris benedictus initium fuit omnis illius dulcedinis, quæ in vniuersum orbem redundauit. Ob hanc enim stillarunt montes dulcedinem, & colles lacte, ac melle distluxerunt.

B.V. Apis quæ mel nobis ad amaritudinem huius vitę temperandam fundit.

34. Dulcedinem hanc Deiparæ plusquam melleam degustarat Epiph. cum lib. de laud. B.V. *Hæc est gratia plena, quæ sitientes perennis fontis dulcedine satiat.* Eandem dulcedinem degustarat Seraphicus Doctor Bonau. in suo Psalterio præsertim, quam sæpissimè; dum ei modo ita canebat: *Hæc est cuius distillatio dulcoris oblectat animas sanctorum, & Infusio charitatis eius super mel dulcissima* Psal. 85. Modo: *Hæc est cuius dulcis est memoria super mel & fauum, & amor eius super omnia aromata.* Psal. 75. Modo: *Quam magna est multitudo dulcedinis tuæ Domina, quam præparasti sperantibus, & diligentibus te!*

B.V. dulcedo oblectat animas Sanctorum.

B. V. memoria supra mel & fauum.

Ipsius denique Virginis sunt verba illa Eccli. 24. *Spiritus meus super mel dulcis, & hæreditas mea super mel, & fauum.* Quæ verba supra memoratus Rich. à S. Laur. expendēs li. 4. sic loquitur: *Spiritus Mariæ nihil amaritudinis, sed totus est dulcis. Sicut enim pyxis contenti electuarij odorem retinet, & saporem, sic Spiritus B. Virginis dulcedinem Christi, qui in eius vtero nouem mensibus requieuit; Et licet ex ipsius prodierit vtero in hūc mundum, nunquam tamen à Spiritu, vel mente eius recessit. Spiritus etiam Mariæ dulcis est, & dicitur, quia specialis apotheca ipsius Spiritus Sancti extitit, qui dulcedo Patris, & Filij propriè nominatur;* Denique Spiritus meus, inquit Virgo, mea videlicet Spiritualis dilectio qua diligor, & diligo super mel dulcis est, quia omnem temporalem excedit dulcedinem. Sic ille.

B. V. Specialis Apotheca Spiritus S.

Spiritus S. dulcedo Patris, & Filij dictus.

35. Dulcedinem hanc in Virgineo in-

M. stamma admirabile, ob dulcedinem quam continet.

inuenit Spiritu admirabilem idem Richar. libr. 7. dum eam Arcæ, Vrnæque aureæ dulcissimum Manna continenti comparauit: *Maria*, inquiens, *Manna, vel Manhu vocitatur, quia admirabilis consolationis dulcedo, quam specialibus suis amatoribus, eos visitando infundit, quodammodo reddit attonitos, dum eam degustant, facitque exclamare præ admiratione: Quid est hoc? Ideo dicit Virgo ipsa: Spiritus meus super mel dulcis*: Eodem Manna, dulcissimam Mariæ charitatem, in qua fuit radicata, & fundata, figuratam esse pronunciauit. Quam sanè quicunque degustant, in Manhu erumpere, attonitis quodammodo sensibus, cogitur, dum Matris Dei altissimi, ad infimos mortales, eorum necessitatibus miserijsque succurrendo, contemplatur demissionem.

Mariæ dulcedo charitatis admirabilis.

36. Et sanè decebat Virginem hæc morum dulcedo, lenitas, mititas, & absque felle mansuetudo, vtpotè vniuersi totius Reginam. Vnde Seneca libr. 1. de Clem. *Nullum clementia, ex omnibus magis quam Regem, & Principem decet*. Hinc Salust. *qui benignitate, & clementia imperium temperauere, his candida, & læta omnia fuisse, etiam hostes æquiores, quam alijs ciues*. Hinc in maximis Imperatoribus, ac Principibus, etiam Ethnicis virtus hæc facilitatis fuit semper celebratissima. Audiamus Spartianum de Adriano Cæsare: *In colloquijs*, inquit, *etiam humillimorum ciuilissimus fuit, detestans eos, qui hanc voluptatem humanitatis, quasi seruantes fastigium Principis, sibi inuiderent*. Eiusdem genij Titus fuit Vespesianus, teste Suetonio, qui aiebat; *non oportere quemquam à sermone Principis tristem discedere*. *Quare si quem aliquo die beneficio non exhilarasset, censebat se diem perdidisse, aiebatque: Amici diem perdidimus*. Audiamus Plinium quâ ratione Traiani mititatem deprædicet in suo Panægyrico: *Non tu*, inquit, *ciuium amplexus ad pedes tuos deprimis, nec osculum manus reddis. hæret lateri tuo quisquis accessit, finemque sermonis sui cuique pudor, non tua superbia facit. Nulla in audiendo difficultas, nulla in respondendo mora, audiuntur statim, dimittuntur statim*. De eodem Traiano audiamus Eutropium: *Culpantibus*, inquit, *amicis, quod nimis circa omnes comis esset, respondit: Talem debere Imperatorem esse priuatis, quales sibi esse Imperatores priuatus optasset*. Audiamus Lampridium de Alexandro Seuero: *Moderationis tantæ fuit, vt nemo vnquam ab eius latere submoueretur, ita se omnibus blandum, affabilemque præbebat, vt amicos non solùm primi, & secundi loci, sed etiam inferioris ægrotantes inuiseret*. Quid demùm dicam de Christiano Imperatore Theodosio seniore? de quo Palcatus in eius Panægyrico ipsum alloquens hæc habet: *Creber egressu expectantibus populis te fateris, nec videri modo patiens, sed facilis adiri; è proximo accipis vota omnia tuorum*. Taceo alios quàm plurimos Reges ac Principes æquè Ethnicos, ac Christianos, qui hac lenitatis ac facilitatis gloria, tanquam virtute Principe, Regeque dignissima, floruerunt, eamque inter præcipua Regij diadematis decora ac ornamenta ad instar lucidissimę gemmæ reposuerunt.

Clementia maximè cæli Reginam decet.

Adriani Imperatoris benignitas etiā erga humiliores.

Titi Vespesiani benignitas.

Traiani mansuetudo.

Alexandri Seueri moderatio.

Theodosij Senioris facilitas.

37. Quare merito, dicere possumus singulari quodam splendore in Virgine ac Regina nostra Regum Reginarumque maxima virtutem hanc ad instar Lunæ inter reliqua virtutum sydera emicuisse. Hanc erga omnes facilitatem Virginis nostræ, Reginæ clementissimæ mirè, aptissimèque celebrauit Bern. serm. de Verb. Apoc. Vbi enim illa supra memorata præmisisset, hæc ad illorum cumulum addidit: *Denique omnibus omnia facta est sapientibus, & insipientibus copiosissima charitate debitricem se facit, omnibus misericordiæ sinum aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuersi; captiuus redemptionem, æger curationem, tristis consolationem, peccator veniam, iustus gratiam; Angelus lætitiam, filij persona carnis substantiam, tota denique Trinitas gloriā, vt non sit, qui se abscondat, à calore eius*. Hæc Bernard. Hanc in Virgine facilitam, suauitatemque Ecclesia cum sanctis Patribus agnoscens iure merito Reginam, Matremque misericordiæ, non autem Imperatricem nuncupauit, vt obseruauit S. Bern. Sen.

B.V. clemētia præ reliquis virtutibus emicat.

B.V. sua charitate omnibus omnia facta.

38. Iam quid de Delphinorum insigni erga benefactores gratitudine dicam? Rem admirabilem de his scribit Aelianus libr. 8. cap. 3. quod Cæranus quispiam ad Byzantium captiuos Delphinos reti nimirum conclusos, pecunia redemit, atque in mare, libertate donatus dimisit. Non excidit gratissimis piscibus tanti beneficij memoria. Hominem enim hūc, posteà facto naufragio, naui submersa, exceperunt, placidèque in portu collocarunt. Cùm verò posteà is fato functus esset, exequiarumque pyra arderet in littore,

Delphinorū in benefactores gratitudo.

frequentes exiliere è mari, nec nisi extincto rogo quasi officiosissimi amici, discesserunt.

B. V. gratitudo erga sibi deuotos.

39. Mira sanè est hæc in piscibus mutis gratitudo, mira benefactorum memoria. Verùm multo maior, absque comparatione resplenduit in Deipara. Testata est hanc in S. Hyacintho sibi addictissimo seruulo, ac clientulo exhibitorum sibi officiorum memoriam. Cùm enim Tartaris subito in Templum irruentibus ipse asportato secum venerabili sacramento fugeret, fugientem compellauit Dei Mater, ex statua quadam ex alabastro confecta: *Fili Hyacinthe, vt quid me deseris? Sic ergo meorum inimicorum opprobrijs me committes? Age, age me cum Filio meo alio transporta.* Cum ille porrò virium imbecillitatem, ad tantum onus portandum causaretur, adiecit Deipara, vt sese confidenter assumeret futuros tanto oneri humeros non impares.

S. Hyacinthus statuam B. V. ex alabastro ab iniuria Tartarorum seruat.

Quod, & euenit, nam cùm effigiem illam præ amore lacrymans, in humeros accepisset leuem admodum expertus est. Neque verò Virgo cum Filio beneuolentia superari à Hyacintho se passi sunt. Cum enim ad Boristhenem fluuium peruenisset, & ibi nec pons, nec nauis vlla compareret, facto signo crucis imploratoque Virginis auxilio, sacræ Eucharistiæ, Iconisque Virgineæ fretus præsidio substrata chlamyde, sicco aquas traiecit vestigio, quod etiamnum visitur. Nec hic gratitudo stitit Deiparæ. Innumeris illum totius vitę decursu ornauit fauoribus, ac gratijs, tandemque ad cumulum omnium, illud adiecit præclarissimum, quod eum secum cælestem assumpserit in gloriã, dum eum eodem die, quo ipsa assumpta est in cælos, ex hac vita migrare voluit.

B. V. erga S. Hyacinthum gratitudo.

40. Testata est in Adolescente Thoma postea Episcopo Cantuariensi, quem ob fidelissima sibi exhibita seruitia, iuuit etiam resarcire cilicium, & resarciuit ipsa, quia crebra gestatione in ipsius honorem illud lacerarat.

B. V. S. Thomam Cant. Archiep. in resarciendo cilicio.

Testata est in Hermano cui, vt ante meminimus, ad subleuandam eius paupertatem pecunias pro rebus necessarijs coemendis suppeditabat.

Testata est in illo Religioso, qui cum magno pietatis affectu altare B. V. pertransiens, eam gaudere iubebat, illi peramanter respondere non est dedignata, vt testatur B. Petrus Card. Damasc. *Gaudium mihi annuntiasti, gaudium tibi eueniet.*

Religioso gaudia B. V. recolēti, gaudium ipsa ad precatur.

41. Testata demùm est gratitudinem hanc suam Deipara erga S. Bern. Senensem, qui quod ei diebus singulis corollam ex salutationibus Angelicis, velut rosis odoriferis contexere fuerit solitus. Ipsa, in grati animi significationem donum ei eximium concionãdi, ac miracula perpetrandi, à dilectissimo Filio suo impetrauit. Rem vniuersam posteritati commendauit Religiosissimus Pelbartus de Temisuar Ordinis Seraphici sydus lucidissimum his verbis lib. 2. stellarij part. 2. art. 3. *Cum hęc corona B. V. in vsum plurimorum venisset, S. Bern. de Senis quotidie eam ob deuotionem Virginis perorabat, cui die quadam oranti ipsam coronam, apparuit B. V. dicens: O mi deuote famule multum mihi complacui in tua deuotione, ecce quia me hac corona quotidie honorasti, impetraui tibi à Filio meo gratiam miracula faciendi, & prædicandi. Et tandem scias te in cęlo mecum sine fine lætaturum, meorumque gaudiorum participem, & sic ab illo tempore capit sanctus miraculis coruscare, maximisque gratijs abundare.*

S. Bernardinus Sen quotidie coronã in honorem gaudiorum B. V. persoluens, donum concionandi accepit.

Addit idem Pelbartus art. 2. eundem Patrem sanctissimum dum adhuc in hac vita versaretur sanctis suis fratribus dicere fuisse solitum: se omnẽ gratiam quam haberet, vel habuisset, acquisiuisse, & obtinuisse per deuotam gaudiorum B. Virginis recordationẽ, in quorum memoria quotidie Coronam recitabat. Vnde pro his donis gratus Bernardinus vbicunque se offerret occasio in concionibus, in laudes Deiparæ excurrendi, arripiebat auidissimè, easque tanto feruore Spiritus, atque alacritate explicabat, vt omnibus esset admirationi. Quod etiam constat omnibus, qui eius conciones lectitarunt, in quibus mirus in Deiparam amor, diuinumque lumen eluceścit.

Idem S. Bern. gloriabatur se omnia dona quę haberet, per deuotam memoriam gaudiorum B. V. aquisiuisse.

S. Bernardinus vt se gratum B. V. exhiberet, in laudes B. V. alacriter excurrebat præsertim in Concionibus.

42. Quid de illo sacerdote Idiota dicam, qui adeo rudis fuisse memoratur, vt refert P. Antonius Balinghen in Kal. Deipar. 29. Decembr. vt quotidie Missam tantum de B. V. celebraret. Delatus hic fuit apud S. Thom. Episco. Cantuar. qui illum à Missa celebranda mox suspendit, cum miser Sacerdos ob inopiam affligeretur, rogaretque Virginem pro auxilio, ipsa se illi benignissimè visendam exhibuit, eique dixit: Vade ad Episcopum, dic ei, ex me

Sacerdos rudis à S. Thoma Cant à sacris suspẽditur, sed à B. V. mirabiliter liberatur.

vt

vt tuum tibi restituat officium. Cui ille cum respondisset; *Domina mea ego sum homo pauper, & vilis, non mihi ad eum patebit accessus, nec me audiet*, subiecit Virgo: *Vade ego tibi viam præparabo*. Et ille. O' *Domina non credet verbis meis*. Intulit Dei Mater: *Dicas ei pro signo, quod à me missus sis, me tali hora, tali loco, dum suum cilicium resarciret, me inquam, illud ex vna parte tenuisse, eumque iuuisse, & statim credet tibi*. Sacerdos igitur inauditâ hac benignitate animosior effectus, manè sine obstaculo ingreditur ad Episcopum, petitionem suam nomine exponit Dei paræ. Cui cum ille diceret: *Vnde credam te ab ea missum?* prædictum de cilicio signum retulit. Quo audito S. Antistes obstupescens, ac timens; *Ecce*, inquit, *tuo te officio restituo, vt tantùm Missam de B. V. celebres, & ora pro me semper*; O' admirandam planè Dei Matris animi gratitudinem ac benignitatem, pientissimamq; in suos clientulos sollicitudinē.

Absoluitur sacerdos, eo pacto, vt tantum de B. V. Missam celebret.

43. De hac ipsa gloriabatur. Prou. 8. *In vijs iustitiæ ambulo, in medio semitarum iudicij, vt ditem diligentes me, & thesauros eorum repleam*. Quare Rich. à S. Laur. libr. 2. de laud. Virg. inter causas, ob quas docet seruiendum Deiparę, hanc in ordine vigesimam affert: *Quia cum sit*, inquit, *thesaurus Domini, & Thesauraria gratiarum eius, donis spiritualibus ditat copiosissimè sibi seruientes. Vnde ipsa cum sapientia dicit: In vijs iustitiæ ambulo, &cet.*

Seruiendum B.V. quia ditat copiosissimè sibi seruientes.

Protegit insuper potentissimè seruos suos, à triplici aduersario, mundo, carne, ac Diabulo, quibus est terribilis, vt castrorum acies ordinata. Idem lib. 4. explicat diuitias, quibus suos seruulos, sincerosq; suos amatores largiter locupletare consueuit: *De multitudine diuitiarum suarum gloriatur ipsa cum dicit: Mecum sunt diuitiæ, & gloria, opes superbæ, & iustitia. Quasi dicat tibi seruire, seque diligere contemnentibus:*

B.V. protegit suos, à mundo, carne, & Diabolo.

Quales diuitias B.V. suis cultoribus largiatur.

Si amor meus non mouet vos, ad quærendum, & diligendum me, saltem cupiditas moueat vos, quia mecum sunt diuitiæ, & gloria, diuitiæ nimirum gloriosæ, quæ possessores suos faciunt gloriosos. His ego dito diligentes me, & thesauros eorum repleo, ternas videlicet eorum Animæ vires. Precibus enim Matris replet Dominus Rationabilem, perfecta agnitione summæ veritatis; Concupiscibilem, perfecta dilectione summæ Bonitatis; Irascibilem, perfecta gloria exultationis. Hactenus Rich.

44. Hæc porrò omnia Virgo beatissima singulari animi complacentiâ, gratitudinis memor, exhibet potissimùm peccatoribus; Nouit enim se ad eminentissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem ac gloriam per illos euectam esse, vnde gratâ tantum beneficium recolens memoria, adlaborat pro iuribus apud Filium, vt eos ad se conuertat, vt opibus spiritualibus locupletet, atque in dies omnium virtutum maiora tribuat incrementa.

B.V. gratitudinem ostendit erga peccatores, qui ei causa fuere vt esset Mater Dei.

Agnouit hanc Virginis erga peccatores gratitudinem idem Richa. à S. Lauren. libr. 4. de laud. Virg. cum dixit: *Maria dicere videtur Christianis cum Apostolo: Testis est mihi DEVS quomodo cupiam vos in visceribus Christi filij mei: Ipsa enim est fons misericordiæ: Quia sicut hic per subterraneos meatus semper recipit aquam, & semper refundit: sic B. V. fons, & puteus est aquarum viuentium, quæ à Christo ad ipsam, & ab ipsa ad nos fluunt impetu de Libano, de candore videlicet benignitatis vtriusque.*

B.V. effusa in peccatores Charitas.

Non enim Mater hæc dedignatur peccatores, sicut nec bona mater filium scabiosum, quia propter peccatores facta se recolit, misericordiæ Genitricem. Vbi enim miseria non est, misericordia locum non habet. Ideo etiam comparatur Lunæ, quę sicut inter Planetas, omnes terræ propinquior est, sic Maria inter sanctos magis peccatoribus, per terram, creaturarum omnium vilissimam designatis condescendit. Ideo ei dicere possunt peccatores quod propter ipsos Mater misericordiæ facta est. Nisi enim homo peccasset, Dei Filius non esset incarnatus, nec ipsa Dei Mater effecta. Vnde quidam illi cecinit appositè:

Sicut Luna inter reliqua sidera terræ propinquior sic B. V. peccatoribus.

Festina miseris misereri Virgo beata,
Nam te, si recolis, miseri fecere beatam,
Ergo bea miseros, quorum te causa beauit.

Et quidam alius:

Nec abhorres peccatores,
Sine quibus nunquam fores
Tanto digna Filio.
Si non essent redimendi,
Nulla tibi pariendi
Redemptorem ratio.

Et paucis interpositis idem prosequitur argumentum: *Ad hoc designandum*, inquiens, *eadem hora, qua in Bethleem Saluatorem peperit, Romæ fons olei erupisse dicitur, & vsque in Tyberim defluxisse. Roma siquidem semper fuit quædam sentina peccati, & ipsa peccatoribus peperit illum, qui ad hoc natus est, vt tolleret peccata mundi.*
Ad hoc enim venit ipse, vt stabula cordium nostrorum emundaret, atque ideo in stabulo nasci dignatus est. Sic ille.

Eadem hora qua B.V peperit Christū fons olei Romæ erupit, & quare?

45. Agnouit hanc Deiparæ Virginis erga peccatores gratitudinem S.

Germ. Archiep. Constant. orat. de Zona V. dum ipsius in genus humanum amplissima deprædicat beneficia:

Nos inquês, qui propter multitudinem peccatorum adeo eiecti eramus, per te DEVM acquisiuimus, & cum inuenissemus, salui facti sumus. Potens ergo ad salutem est tuum auxilium, ò Deipara, & non indiget aliquo alio ad DEVM intercessore. Hoc nos certè scientes, vt qui etiam cum sæpè petierimus, experientiâ didicimus, te esse vehementissimam nostram auxiliatricem, affatim postulandi sumimus occasionem, & in præsentia ad te confugimus tuus populus, tua hæreditas, tuus grex, qui tui Filij appellatione exornatur, & gloriatur.

B. V. auxiliũ est potens ad salutem.

Sapientia discimus B.V. esse vehementissimam Auxiliatricem.

Non est reuera finis tuæ magnitudinis, non est vlla satietas tuæ defensionis, non est numerus tuorum beneficiorum. Nullus est enim qui saluus fiat, nisi per te, ò Sanctissima! Nemo est qui liberetur à malis, nisi per te, ò purissima! Nemo est cui donũ concedatur, nisi per te, ò castissima! Nemo est cuius misereatur gratia, nisi per te, ò honestissima! Quãobrem quis te beatam non pronunciabit? Quis non glorificabit? Quis non magnificabit, si non pro dignitate, saltem promptè, & alacriter te, quę es glorificata, te, quæ es dicenda beata, te, quæ magnalia es consecuta ab ipso tuo Filio, & Deo verè magna, & admirabilia. Quamobrem te laudent omnes Generationes: Hactenùs Germ.

Non est numerus beneficiorum B. V.

Nullus est qui saluus fiat, nisi per Mariam.

46. Hanc denique gratitudinem Virginis in suos agnouit S. Bern. super Salue Regi. Agnoscit Virgo, inquit ille, & diligit diligentes se, & prope est in veritate inuocantibus se, præsertim ijs, quos videt conformes sibi factos in castitate, & humilitate, & totam spem suam, post Filium suum, in ea posuerint, & toto corde quæsierint.

B. V. diligit diligentes se & sibi conformes in castitate, &c.

Tandem Deiparæ gratitudinem paucis sed efficaciter expressit Idiota sapientissimus, cum dixit: *Inuenta Maria, inuenitur omne bonum; Ipsa enim diligentes se diligit, & sibi seruientibus seruit.*

47 Seruiuit Virgo beatissima suo illi fidelissimo seruo, imò vero voluntario Mancipio Vvaltero Viro nobilissimo Ducisque Louanij familiarissimo, affinitateque proximo qui vt Scribit Cæsarius lib 7 cap.39. ab ipsa pueritia intimo cordis affectu pietateque ferebatur in Virginem, eamque ieiunijs, eleemosynis, sacrificijsque Missarum auditis, contestabatur.

B. V. gratitudo erga Vvalterum.

Nec his pietatis operibus contentus, tot in se Deiparæ considerans beneficia, tanto tamque vehementi in illam exarsit amoris igne, vt in Templo honori Deiparæ consecrato, fune collo iniecto, tanquam seruus, ac mancipium annuum tributum certæ pecuniæ super altari quotannis deponeret, seseque totius Vniuersi Dominæ ac Reginę perpetuæ seruituti manciparet.

Et quia, inquit Cæsarius, *se propter honorem Reginæ cælestis tam valdè humiliauit, ipsa suum dilectum valdè glorificauit. Sub ipsis enim missarũ solennijs die quadam postquam Sacerdos calicem eleuasset, auream ibidem reperit Crucem cum hiscè Verbis Deiparæ in chartula enarratis: Crucem hanc defer, ex parte mea amico meo Vvaltero militi propè Elrbach.*

B.V. Vvaltero auream crucem mittit.

Visa sacerdos pulcherrima illa cruce Virginisque Epistola, de superiori loco, quæsiuit, num quis ibi Vvalterus adesset, mox respondetur à proximo, illic esse. Tum accepta Cruce, intellexit se ad Crucem Religionis, quæ verè aurea Crux, respectu trabalium Crucum, huius sæculi dici potest, à Diua Virgine benignissimè inuitari.

Vvalterus accepta Cruce à B.V. fit Religiosus Cisterc.

Inuitationem acceptauit Vvalterus, Ordinemque Cistercienſem Virginis obsequijs alias mancipatum ingressus, vitæ sanctitate, singularique in Deiparam pietate mirificè floruit, ostenditque in se luculenter quam grata erga sibi deuotos clientulos ac seruos Dei Mater esse consueuit.

48. Ante hunc Virgineam quoque gratitudinem expertus est Marinus B. Petri Card. Damiani frater, vt ipse scribit lib. 2. Epist. 14. Hic enim totum se obsequijs B. Dei Genitricis, *velut seruile mancipium*, vt loquitur Damianus, *tradidit, & nudus collo corrigia qua cingebatur innexa, ad altare B.V. quasi malum seruum coram Domina se verberibus affici curabat: Domina mea gloriosa, inquiens, Virginalis munditiæ speculum, omnium norma virtutum, quam ego te miser, & infelix per obscænam carnis meæ putredinem offendi, eamque cuius tu Mater, & auctor es corporis mei castitatem violaui? Nunc itaque, quod solùm remedij superest, me tibi famulum trado, tuæque ditionis imperio substrati cordis colla submitto.*

Ritus, quo Marinus, se B.V. in mancipium obtulit.

Flecte rebellem, suscipe contumacem, nec tua pietas respuat delinquentem, cuius intemerata Virginitas peperit verę pietatis auctorem. Per istud ergo munusculum seruitutis meæ tibi nunc offero censum, & amodo, & deinceps quoad vixero, certi canonis appendam annuale tributum. His dictis quandam pecuniæ summã ad altare deposuit; qua sanè securissimum ex hac vita transitum patrocinio Virginis sibi comparasse visus. Priusquam enim è

B. V. Marino ante mortem se videndam exhibet, eumque solatur.

vita

vita migraret, Deipara, innumeris Angelis comitantibus stipata, ei adesse, eumque inuisere, hilaritatemque illi sereni vultus ostendere, eumque benedicere dignata est. Quam ille conspicatus, cum circumstantes admonuisset, vt tantæ assurgerent Reginæ, tandem exclamauit; *Benedic me Domina mea, & ne patiaris in tenebras ire, cui lucem tantæ præsentiæ contulisti*. Quibus dictis non ita multo post suauiter exspirauit.

O singularem planè Virginis erga suos beneuolentiam, gratique animi significationem inauditam!

49. Huius sanè gratitudinis Virgineæ in suos clientulos contra præsertim Tartareos hostes, animarum callidissimos insidiatores, passim innumera apud Auctores reperiuntur exempla. Refert D. Antoninus 3. Part. Hist. Tit. 23. cap. 10. §. 6. Religiosum quendam Dominicani Ordinis, Alanum nomine, Deiparæ fuisse amantissimum, cum tamen ad extrema vitæ is peruenisset, eique duo Dæmones aspectu horribili, ad eumque rapiendum parati adstitissent, horrore tanto perculsus est, vt extra se positus exclamaret: *Maledicta hora in qua Religiosus factus sum*. Verùm adueniente Deipara, cuius obsequijs totius vitæ decursu sese studiosè impenderat, effugati sunt mox teterrimi illi tenebriones, visaque misericordiæ Matre, spem illico de sua salute concepit, vtpotè, quæ ipsa de se dicit: *In me omnis spes vitæ, & virtutis;* serenoque vultu exclamauit: *Benedicta hora qua in ordinem intraui, & Benedicta Mater Christi, quam semper dilexi*. Quibus dictis, orantibus pro eo fratribus cum lacrymis, qui ei adstabant, suauissimè in Domino obdormiuit. O quàm verè B. Andr. Cret. orat. 2. de Dormit. B. V. pronunciauit: *Hæc est porta cæli, de qua Iacob dixit: Quam terribilis est locus iste; verè non est hic aliud nisi Domus Dei, & Porta cæli.*

B. V. Alanum in morte pene desperantem visitat, & in spem erigit.

B. V. est Porta cæli, & locus terribilis Dæmonibus.

50. B. Henricus Suso eiusdem Ordinis Vir sanctissimus, cum Sathanam aliquando nigro vultu, igneisque oculis arcum manu vibrantem acriter obiurgasset, quod fratrem quędam igneâ contortâ sagittâ pene deiecisset, cumque eandem in se vibrantem ferocius aduertisset, ad opem sibi dilectissimæ Deiparæ, illis verbis implorandam cōfugit: *Nos cum prole pia benedicat Virgo Maria*. Vix hæc pronunciarat, cum Diua Virgo, solitâ suâ omnipotentia crudelissimum abegit hostem, vt testatur Ferdin. Castillius P. 2. Chron. S. Dominici lib. 2. cap. 18.

Henricus Suso Dæmonē in se ignitam contorquentem sagittam inuocatione B. V. abigit.

51. Quid S. Guilelmum Eremitam olim Ducem Aquitaniæ Deiparæ studiosissimum memorem? quem cùm Cacodæmon, assumptâ Patris proprij effigie, varijs technis, ac blandimentis, suâque putissimum propositâ orbitate, ad sæculum reuocare nequiuisset, tandem adscitis alijs è Tartaro socijs, efferatâ immanitate, effractis cellulæ foribus, eum ferocissimè extrahunt, verberibus adeo immaniter laniant, vt concussis, confractisque membris omnibus, penè examinis sit relictus. Spectauit heroicum hoc certamen Virgo nostra Multiocula, vt eā vocat Epiphanius, eiusque miserta Mater misericordiæ, charitate ad instar Seraphini cuiuspiam flagrantissima in auxilium sui militis, amantissimique clientuli, duabus stipata Virginibus, hilari facie, cælicaque luce radianti aduolauit. Mox Virgines excitato luculento igne corpus Guilelmi suauiter calefaciunt, vnguento preciosissimo, magnâ pietatis significatione perungunt, ac mox pristinæ sanitati restituunt; eoque salutato, ac verbis blandissimis recreato, abscedunt. Hanc Virginis siue gratitudinem siue beneuolentiam, ipsius vitæ Auctor Theobaldus Episcopus considerans, sanctique huius Viri merita suspiciens, iure pronunciauit:

B. Guilemus à Dæmonibus immaniter percutitur & à B. V. preciosissimo vnguento sanatur.

Merito ad eum Angelorum Domina mittitur de cælis, qui puritate Angelica rutilare nitebatur in terris. Iustè quidem Dei Filius Matrem destinauit corporalem ad sanandum in terris matrem suam spiritualem: Qui, inquit, fecerit voluntatem Patris mei, ipse meus Frater, & soror, & Mater est. O mira vnguenti suauitas! O mira vngentium efficacitas! O mira vnctionis, & salutis celeritas! Felix contritio, quam pia manus alligat. Felix fractio, quam Virginalis palma consolidat. Felix vulneratio, quam digitus Dei Genitricis perungit ac sanat. Ne Pater sancte memineris angustiæ prioris, quam tantæ Virginis consolationes tam interiores, quam exteriores mitigarunt: Quid animi te habuisse cogitemus, cum odoratus tuus aromatis tam preciosi effusione pascebatur? auditus, Virginis allocutione recreabatur? tactus tantæ dulcedinis respersione leniebatur? De cetero in periculis, in angustijs, in rebus dubijs Mariā potes securius inuocare, deuotius cogitare, iucūdius salutare, nec vnquā debet à corde recedere, nec ab ore excidere.

Quam fælix B. Guilelmus qui à B. V. curari meruit.

B.V. misericordia maxime miseros consolatur.

Et nos quidem seruuli tui ; si insurgant venti tribulationum, si flumina tentationum, si scopuli persecutionum, hoc solùm post Filium habemus residui, vt oculos nostros ad eius misericordiæ sinum dirigamus. Cæteris in virtutibus eius congaudemus ei, sed misericordia miseris sapit dulcius, misericordiam amplectimur charius, recordamur sæpius, crebrius inuocamus.

Quis misericordiæ eius longitudinem, latitudinem, sublimitatem ac profunditatem queat inuestigare? Sic deuotus Antistes?.

B.V. ob Salutationem Angelicã sibi deuotè persolutam maxime suis clientulis est grata.

52. Et si porrò gratissima Virgini sacratissimæ omnia Iustorum sint opera, pro cisque sibi exhibitis gratam se semper ostendat, nihilominus tamen salutatio illa Angelica, qua tot bonorum fieri particeps est promerita, longè ipsi accidit gratissima; Vnde, & pro ea potissimùm copiosiores gratias suis clientulis solita est elargiri.

Blanca Galliarum Regina ex sterili reddita fœcũda recitatione Rosarij.

Experta est gratitudinem hanc Virginis Blanca Galliarum Regina, quæ cum multos annos esset sterilis, suasu D. Dominici Psalterium, seu Rosarium Diuæ Virginis cum recitasset ipsa, & alijs quibuscunque poterat recitandum distribuisset totâ Galliâ, tandem Virginis intercessione fœcundata est.

Atque ita ob tam pium in honorem suum exhibitum pensum illi gratam se ostendens prolem illam felicissimam, Sanctum nempe Ludouicum totius Galliæ sydus illustrissimum ei impetrauit, qui adeo Virginis puritatem æmulari conatus est, vt sæpius deliberato obfirmatoque animo diceret: *Malo mori quam peccare*.

S. Catharinæ B. Brigittæ Filiæ erga Salutationem Angelicam pietas.

53. Experta est eandem Deiparæ gratitudinem in recitatione Salutationis Angelicæ S. Catharina D. Brigittæ Filia, quæ maximâ fiducia in rebus, ac negotijs omnibus ad ipsam confugiẽs, verbis Angelicis eam auere iubebat.

Cum de rebus Spiritualibus consuleretur, non respondebat prius quam Angelicam Salutationẽ percurrisset.

Atque ita cum ab aliquo de rebus spiritualibus consuleretur, non antè respondebat, quàm à Deipara opem implorasset, secumque tacitè Angelicam Salutationem ruminasset. Vnde factum vt non nullæ fœminæ à Cacodæmone acriter infestatæ, consilijs eius acquiescentes Tartareis illis insidijs liberatæ sint. Eadem Virgo domesticorum quempiam curru lapsum cum in patriam rediret, ac totum adeò rotis confractum videret vt vix spiraret, salutata Deipara contactoque leuiter eius latere, sanitati pristinæ mox restituit.

Missam facio S. Catharinam Senensem, B. Aloysium qui salutandæ Virgini ad singulos scalarum gradus domus, in qua degebant intenti mirificos in vita spirituali fecere progressus, & sublimem perfectionis apicem, his quasi gradibus illius benignitate, gratique animi significatione sunt assecuti.

54. Hæc Virginis nostræ erga suos ob recitatam Salutationem Angelicam siue charitas, siue gratitudo reuelata fuit B. Gertrudi, vt ipsa testatur lib. 4. Reuelat. cap. 12. die Annuntiationis, quo Verbum caro factum est. Dum enim sub matutinum Angelica Salutatio caneretur, vidit ipsa tres riuulos efficacissimos procedentes à Patre, & Filio, & Spiritu S. cor Virginis Matris suauissimo impetu penetrantes, deque corde ipsius rursus efficaci impetuositate suam originem repetentes.

Miri fructus Salutationis Angelicæ in cælum terrãque redundantes.

Ex quo influxu Sanctæ Trinitatis, hoc Beatæ Virgini donatum intellexit, quod ipsa sit potentissima post Patrem, Sapientissima post Filium, & benignissima post Spiritum S. Cognouit etiam quod quoties Salutatio illa Angelica cum deuotione à fidelibus recitatur in terris, prædicti illi riuuli, efficaciori impetu superabundantes Beatissimam Virginem circumfluunt; & ex altero latere cor ipsius sacratissimum reinfluunt; sicque cum mira delectatione fontem suum repetunt. Ex illaque venæ redundatione, quidam gaudij, delectationis, æternæque salutis riuuli in omnes Sanctorum Angelorũq; , atq; etiam aliorum personas, quæ in terris eãdem Salutationem commemorant, redundant; per quos renouatur omne bonum in singulis, quod per Saluti feram Incarnationem, Filij Dei vnquam sunt indepti. Quo facto sanè Virgo Sanctissima grati animi sui affectum, erga suos salutatores demonstrauit.

Delphini in prolem suam pietas.

55. Iam quid de materna Delphini pietate, qua prolem suam fouere consueuit dicam? Sanè Diuus Basilius Hom. 8. in Hexam. ait *Delphinum teneros catulos ex aliqua causa consternatos, rursus in se excipere, & ventre complecti.*

Velut pædagogi paruulos natare docent.

Inter natandum etiam teneræ soboli parentes, tanta mansuetudine, & cura adnatant, vt pædagogi videantur iuuentuti propositi ; quod fusius describit Oppianus lib. 1. de piscibus. Ad eosdem Delphinos etiam oculum habuisse Diuum crediderim Ambrosium cum dixit lib. 5. Hex. cap. 3. *Alij pisces viuos fœtus edunt de suo corpore,*

qui

qui cum ediderint partus, si quid forte insidiarum terroris præsenserint circa catulos suos quenquam moliri, quo tueantur eos, vel teneræ ætatis pauorem materno affectu comprimant, aperire ora, & innoxio, partus suos, dente suspendere, interno quoque recipere corpore, & genitali ferunt aluo abscondere.

Delphini in paruulos pietas confundit hominum in suam prolem feritatem.

Quis humanus affectus hanc piscium pietatem imitari possit? Oscula nobis satietati sunt, illis non satis est aperire viscera, natosque recipere, ac reuocare integros, atque iterum fotu quodam sui caloris animare, & spiritu alere, duosque corpore in vno viuere, donec aut securitatem deferunt, aut corporis sui obiectu, natos suos defendant periculis. Quis hæc videns non miretur, & stupeat? Seruat natura in piscibus, quod non seruat in hominibus.

Pleræque ex suspitione nouercalibus odijs appetitos, suos occiderunt filios. aliæ in fame, vt legimus partus proprios comederunt.

Humanis pignoribus Mater sepulchrum facta est. Piscium proli parentis est vterus sicut murus, vallo quodam internorum viscerum pignora inoffensa conseruat. Hæc Ambrosi. Quibus mirificè maternam Delphini in suam sobolem pietatem descripsit.

56. Quæ sanè animalis huius pietas pulcherrimum est Virgineæ in filios suos, clientesque charitatis symbolũ, quâ nos suis visceribus pijssimis fouet, atque amplectitur, vt non immerito Causinus noster hunc pium Delphinorum genium pro symbolo amoris parentum in sobolem proposuerit.

Delphinus est symbolũ amoris Parentum in filios.

Verè enim Deipara est Mater nostra pijssima Christi fideles omnes ceu filios amplissimis suæ charitatis visceribus complectens, ita vt verè dicere possimus cum Ambrosio longè aptius:

Proli, Deiparæ parentis est vterus sicut murus, vallo quodam internorum viscerum pignora inoffensa conseruans.

57. Hoc sine dubio nobis indicare visus est sponsus cùm inter singularia suæ sponsæ elogia, illud pulcherrimum attexuit: *Venter tuus sicut aceruus tritici vallatus liliis.* Cant.7. Quibus verbis ostendit non solùm se granum esse illud frumenti, quod in hanc benedictam vteri Virginalis cadens terram, multum fructum attulit, verum etiam omnes sibi fideles, qui eius fratres sunt, ac membra, grana esse frumenti, quæ simul per charitatem vnita, atque coalita aceruum pulcherrimum conficiũt, quem Mater eius sanctissima, vtero suę complectitur pietatis, obuallatque lilijs illibatæ Virginitatis, in ipsa semper, & ante partum, & in partu, & post partum, ad instar lilij maior semper candore enitescentis. Vnde cum Sanctus ille dubitantem Theologum quendam de hac Deiparæ Virginitate vellet corrigere, solius virgæ triplicato in terram ictu, additoque Virginis elogio; *Virgo ante partum, Virgo in partu; Virgo post partum,* tria venustissima lilia, illico de terra, ad Deiparæ confirmandam perpetuam Virginitatem germinarunt. Virgo igitur, velut Mater, pijssima, Delphinorum longè pietatem superans nos non modo intra suæ charitatis viscera quodammodo recipit atque complectitur, verumetiam exemplo suæ virginitatis ac puritatis nos ita obuallat, ac protegit, ne igneæ Tartarei hostis sagittæ nos lædere valeant, vt murus quidam ac turris munitissima ad nostram defensionem esse videatur.

B.V. spiritualibus filijs, est quasi vterus, & Murus.

Aceruus tritici vallatus liliis sunt filii B.V. ipsius puritate muniti.

58. Quare ipsa se murum acturrim Cant.8. vocitare non dubitat: Ego Murus, & vbera mea sicut Turris, ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens. Quæ verba Ioan. Card. Halgrinus eleganti illustrauit paraphrasi: *B. V.* inquiens, *murus est nostræ defensionis, & super eam ædificauit tota Trinitas propugnacula argentea; Hęc enim ad defensionem Eu ligiæ tota Trinitas ædificauit in ea, vt precibus suis benè sonantibus, inimicum repellat.*

B.V. suis deuotis est murus defensionis.

Et hoc signatur argento, quod cæteris metallis dulcius sonat. Addit insuper: Et vbera mea sicut Turris. Quasi dicat, misericordia, & pietas mea, quibus quasi vberibus, suffragiorum dulcedine lacto filios Ecclesiæ, sunt turris, munimentum videlicet, refugium, & securitas peccatorum. Et hoc ita, ex quo facta sum sic grata, sic accepta, sic placita, coram eo, vt essem quasi pacem reperiens, eamque faciens inter DEVM, & hominẽ, vt essem denique Pacifica tanquam Mater veri Pacifici, Mediatrix, Mediatoris Mater. En vt Deipara nostra vtero suo circundans filios, velut aceruum tritici aduersus Tartareorum hostium insidias ac terrores, murus est, vallumque munitissimum, vt aiebat Ambrosius aluum esse Delphinorum.

Vbera B.V. sunt misericordia, & pietas.

59. Maternam hanc protectionem in Virgine agnouit S. Germ. Patriarch. Constan. Orat. de Zona V. dum eam alloquens, sic proloquitur: *Quis post Filium tuum ita generis humani curam gerit sicut tu? Quis ita nos defendit in nostris afflictionibus? Quis ita præueniẽs, nos ab irruẽtibus liberat tentationibus? Quis in supplicationibus adeo pugnat pro peccatoribus? Quis ea, quæ* cor-

Quam efficax sit B.V. protectio?

B.V. suis supplicationibus pugnat pro peccatoribus.

corrigi non possunt, adeo repugnando excusat? Tu enim, cum maternam habeas apud tuum filium fiduciam, & potentiam, nos qui sumus condemnati, & ad cæli altitudinem intueri non audemus, tuis interpellationibus, atque intercessionibus efficis familiares; dasque salutem, nosque ab æterno liberas supplicio.

Quamobrem is qui affligitur, ad te confugit; Qui iniuria afficitur, ad te accurrit. Qui rebus asperis atque aduersis est implicatus, tuum inuocat auxilium. Hæc Germanus, quibus sanè Maternam Virginis, quâ nos vndique aduersus hostes circumuallat, luculenter expressit pietatem.

60. Deiparam porro Matrem esse cunctorum Christianorum pientissimam nos vtero quodammodo protectionis velut paruulos Delphinos recludentem exploratissimum est, vt sæpius dictum alibi, siquidem illa Christum Saluatorem, qui caput nostrum est, ac frater amātissimus, in lucem edidit, nosque quodammodo tanquam viua ipsius corporis membra vtero circumdedit atque obuallauit.

B. V. Mater viuentium. Hanc ob causam Sancti Patres eā Matrem viuentium appellant. Quod sanè elogium multo aptius Mariæ, quàm Euæ conuenit, quæ potius mater morientium ob fructum illum vetitum degustatum, vocitanda est. Vnde D. Antoninus 4. Part Tit. 15. cap. 14.

De ea, inquit, *sub figura primæ Matris Euæ dictum fuit antiquo serpenti; Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & semen tuum, & semen illius. Ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo illius.* Gen. 3. *Mulier hęc Mater quidem omnium verè viuentium spiritualis est B. Virgo Maria. Nam Eua mater erat omnium morientium. Semen eius spirituale, sunt omnes electi, eam vt boni Filij spiritualis imitantes, &c.* Audiendus hic S. Epiphanius Hæres. 78. *Beata Mater Dei, Maria*, inquit ille, *per Euam significatur, quæ per ænigma accepit, vt Mater viuentium vocetur. Ab illa Eua omnis generatio ducta est in terra, hic autem verè à Maria hæc vita mundo genita est, vt viuentem pigneret, & fieret Maria Mater viuentium.* Sic Epiph.

M. Euæ contraria, siquidem hæc mortem, illa vitam nobis peperit.

Illa verè nobis extitit mulier, de qua Salomon Eccles. 7. *Inueni amariorem morte mulierem.* Quia gustando vetitum illum fructum amarissimam mortem in orbem inuexit. At verò misericordiæ Mater Filium benedictum fructum vētris sui orbi donando, dulcissimam vitam eidem reddidit.

Eua mulier morte amarior.

61. De hoc Virginis in omnes Christianos materno pietatis affectu, atque effectu, audiamus B. Guerricum deuotissimum Ignatiensem Abbatem serm. 1. de Assumpt. *Porrò*, inquit, *Beata Mater illa Christi, quia se Matrem agnoscit Christianorum, ratione mysterij, curâ quoque se matrem eis præstat, & affectu pietatis, neque duratur, ad filios, quasi non sint sui, cuius viscera semel quidem fœta, sed nunquam effœta, nunquam desinunt fructum parturire pietatis.* Et paucis interpositis, quasi spiritu præsagiens futurum aliquando, vt hanc Matrem singulari cultu: (quod in sodalitijs Marianis nostræ Societatis fieri consueuit, in quibus velut vtero Virgineo grana quædam tritici lectissima adolescentes coaceruantur, inuicemque charitate vniuntur:) venerentur, ac prosequantur Filij, hæc annectit: *Vide autem si non & Filij Matrem videntur agnoscere, dictante vtique ipsis veluti quadam naturali pietate fidei, vt ad inuocationem Nominis eius primo vel maximè refugiant in omnibus necessitatibus, & periculis, tanquam paruuli ad sinum Matris. Vnde nimirum de his filijs puto non absurdè intelligi, quod per Prophetam promissum est: Habitabunt in te filij tui. Et nunc siquidem habitamus in adiutorio Matris Altissimi, in protectione commoramur, tanquam sub vmbra alarum eius, & post modum in consortio gloriæ ipsius, tanquam in sinu ipsius confouebimur.* Hæc Guerr. quibus sanè aptissimè Delphini naturam paruulos aliquo timore, aut periculo consternatos, vtero suo excipientis expressisse in Virgine beatissima visus est.

B. V. est Mater Christianorum et iā cura, & pietate.

Sodalicia B. V. aceruus tritici vtero protectionis Mariæ vallata.

Christiana habitant in adiutorio Matris Altissimi, & in eius protectione sub vmbra alarū eius commorantur.

62. Piam hanc Delphini Naturam in catulis suis timore consternatis sinu fouendis agnouisse videbatur in Virgine supra memoratus Constantinop. Antistes eadem Orat. de Zona. *Tu quotidie peccatorum pelago fluctuantibus hominibus adiutricem manum extendens, eripis à fluctuatione. Tu nequissimi hostis contra seruos tuos inuasiones, sola tui Nominis inuocatione Sanctissima repellens, tutos, atque incolumes seruas. Tu implorantes te homines, ab omni necessitate ex omni generis tentationibus opportunè liberas.* Vtque ostendat quam tutum quis in ea laudanda reperiat Asylum, addit; *Templum ipsius esse cælum, ad quod nullus hostium patere potest assultus: Quamobrem*, inquit, *ad Templum tuum studiosè accurrimus, quo cum stamus, in cælo ipso stare nos credimus; in quo te celebrantes in Angelorum choro nos versari existimamus.*

B. V quotidie in pelago peccatorum fluctuantibus manum porrigit adiutricem.

Templa B. V. videntur cæli in quibus cū Angelis ipsa laudatur.

63. Quam

63. Quam ob causam iure merito ad Diuam Virginem tanquam ad sacram Anchoram in omnibus periculis confugere possumus, & debemus, proque huius rei in memoriam reuocandæ symbolo adhibere, quod olim celeberrimi illi Imperatores Augustus, & Titus vsurpare, *Delphinum nempè Anchoræ implicatum.* Quo illi quidem alijque Cæsares non modo maris Dominium, verum etiam leutam festinationem, modumque in rebus denotabant.

Delphinus Anchorę implicitus quid denotet?

Vnde scribit Pierius lib. 27. Hierog. c. 6. pulcherrimum extare nummum, cuius inscriptio est: *Nero Claudius Cæsar Aug. Germ. P. M. TRI. P. IMP. PP. vbi Neptunum ipsum videre est in portu sedentem, dextrâ temonem terræ apprimentem, quod signum nauigationis est in portum fossilem: Læua verò Delphinum amplectentem quod maris blanditias ac tranquillitatem ostendit, iramque commotionemque fluctuum omnem ibi demolitam.* Idem Pierius cap. 5.

Delphinum fugæ periculorum, ait symbolum esse, quod mirificè Virgini nostræ quadrare videtur: *Apud nostros*, inquit ille, *vulgo Delphini sunt tuti receptus indicia. Quippè qui quoties futuram tempestatem præsentiunt, in portus accurrere, deque vndis exilire cernuntur, quasi velint reliquos inuitare, vt instationes properè se recipiant, neque nauigia alto credant.* Vnde Angelicus Doctor Delphinum futuræ tempestatis prognosticum minimè contemnendum asseruit, vbi visus fuerit in maris superficie frequentius se vibrare.

Delphinus futuræ tempestatis prognosticū est.

B.V. nos tanquam Delphinus maris huius mūdi tempestates fugere docet.

Merito ergo nos Delphinum Anchoræ sociatum, atque innexum repræsentare Deiparam dicemus; tùm quia nos fugam periculorum maris huius turbulenti sæculi edocet, tum quia maris eiusdem tempestates sedat, ac tranquillat, nosque ad æternæ beatitudinis portum feliciter perducit.

Quare iure merito in hac misericordiæ optima Parente, pijssimam, Delphini naturam agnoscentes, omnemque post DEVM spem nostram in calamitatibus', ac miserijs mundique huius periculis, ac tempestatibus in eandem reponentes, illam nostrum Delphinum Anchoræ sociatum esse dicimus.

Agnouit Virginem nostram esse Anchoram nostram, pijssimamque Delphinum, in mari huius mundi periculosissimo, S. Damascenus orat. 1. de Dormit. dum ait: *Tibi nos quoque hodierna die assistimus, ò Domina, Domina, atque iterum dicam Domina, Dei Genitrix, & Virgo, animas nostras ad spem tuam non secus ac ad firmissimam quandam Anchoram alligantes mentem, animam, corpus, totos denique nos tibi dicantes, ac consecrantes, psalmis & hymnis spiritualibus quantum possumus honorantes.*

B.V. est nostra Anchora in mari huius sæculi.

Anima nostra ad spem in Deiparam velut ad sacram Anchoram alligenda.

64. Sanctus verò Ephreem Syrus in Virgine non modo firmissimam anchoram in turbulenti mundi huius fluctibus, verumetiam tutissimum portum inuenit orat. ad Virginem Deip. *Sub alis*, inquiens, *tuis custodi me, & protege me, miserere mei quia sum luto inquinatus, ne aduersus me glorietur Sathanas exitiosissimus, ne in me exurgat execrandus inimicus meus. Non mihi alia fiducia Virgo syncera, Tu enim meus Portus, ò Virgo inuiolata, & præsens auxiliatrix! Denique sub tutela, & protectione tua totus sum, crebris lacrymis te ò celeberrima Mater imploro, & aduoluor tibi.* Idem serm. de B.V. eandem sic salutauit: *Aue portus tranquillissime, & à fluctibus procellisque agitatorum liberatrix desideratissima. Aue periclitantium Opitulatrix.* S. denique Greg. Thaumat. serm. 3. de Annunc. *Adest*, inquit, *per eam ægrotantibus Medicus, in tenebris sedentibus Sol iustitiæ, cunctis verò tempestate iactatis Anchora, portusque tutissimus.*

B.V. nostra fiducia, noster Portus.

B.V. Portus tranquillissimus.

B.V. cunctis naufragantibus est Anchora, & portus tutissimus.

65. Quare iure dicere possumus, eum qui peculiarem erga Deiparam dum in hac vita degit præsefert pietatem, spe cælestis Regni indipiscendi, ceu charactere quodam esse insignitum. Sic enim Seleucius quod Anchora ab ipsa sui origine signatum femur habuit, eiusdem quoque filij, ac nepotes futuri Regni pronosticum habuisse memoratur. Idem hic cum Babylonem iret, eam occupaturus, inter gradiendum pede lapidem offendit, eoque ex dolore coactus est subsistere.

Pietas in B.V. est character prædestinationis.

Seleucius signatus Anchora Regni adipiscendi prognosticū habuit.

Interim amicis Principem demulcentibus ac solantibus anchorâ insignitus apparuit anulus, quem ipse ibi antea amiserat. Ex quo magnam imperij spem concepit, vt scribit Causinus lib. 3. Hierog. 42. Ad hanc igitur spei nostræ tutissimam Anchoram, cor, animumque nostrum alligemus, eius pietate, ceu Anchorâ insigniamur, certissimam cælestis Regni spem indipiscendi habituri.

66. Iam verò quanam ratione Virgo nostra suos clientulos, per mare huius sæculi securè, vti Delphini suos catulos natare doceat, quis est, qui ex-

Elzarius adolescens Duce B.V. mare huius sæculi tranat feliciter.

plicare sufficiat? Nonnè B. Elzearius Comes Ariani adolescens castissimus quidam Virginis catulus fuit? Siquidem à Christo Domino cum ei, vti supra memorauimus fuisset data in magistram, ea duce maximis in omni virtutum genere factis progressibus, mare huius sæculi, licet blandè canentibus Regiæ aulæ Sirenibus, tranauit felicissimè.

S. Edmundus adolescens B.V. addictissimus florem Virginitatis perpetuæ seruauit.

67. Nonnè B. Edmundus adolescens puritissimus, ac mundissimus, quem Mater à munditie, in qua absque vllis sanguinis, & secundinarum sordibus natus est, Edmundum appellauit, nonnè, inquam, Magistrâ Deiparâ illibatum innocentiæ, virginitatisque, in qua fuit in lucem editus, florem conseruauit? nonnè eadem Magistrâ, coram ipsius statua perpetuæ Virginitatis votum emisit? Vt porrò voluntatem hanc suam, in Virginitate conseruanda stabiliret, digito Deiparæ annulum, cui Angelica inscripta fuit Salutatio inseruit; eamque hâc ratione sibi castissimè desponsauit. Et verò ipsa Virgo purissimum hunc adolescentem, suum Sponsum agnouisse visa est, cùm ei vicissim annulum Angelicâ Salutatione insignitum donare non est dedignata. Vnde factum, vti ipse in suo obitu fassus est, *quoties clementissimæ Virginis implorauit opem, in tentationibus felicem exitum, in persecutionibus Solatium, in afflictionibus remedium, in doloribus gaudium, ei quàm citissimè impetrabat.*

S. Edmūdus annulo B.V. porrecto Sponsus eius factus.

Quoties B.V implorauit opem semper est exauditus.

68. Eiusdem Deiparæ magisterio impuras libidinis faces à Satana per impudicam puellam, aliámque fœminam admotas extinxit, dùm huius impudica munuscula, illius fœdam petulantiam virgis acerrimè castigauit. Virgine denique magistrâ non modo virtutibus omnibus, verùmetiam liberalibus artibus insigniter exornari meruit. Siquidem coram eburnea eius Icone redemptionis nostræ mysterijs vndique circumdata, tàm pietati, quàm doctrinæ operam nauabat. Mirâ charitate prosequebatur inimicos; mundi aduersitates tolerabat; aiebatque sicut Mater ægrotanti filio solet amarum offerre poculum, & iubere vt salutis causa illud ebibat, ita nos aduersa omnia salutis causa perferre debemus, marisque huius inundationes, perinde vt lac sugere, atque cum Præcursore Domini in deserto mundi huius, mel syluestre comedere. Eiusdem denique Virginis magisterio feliciter mare huiusce mundi nauigans ad miseriarum portum, mortem videlicet feliciter, læto cantato celeusmate peruenit. Cùm enim Sacrosanctum Sacramentum Eucharistiæ adferri iussisset, ad illud extensis manibus conuersus, maximâ fiducia exclamauit: *Tu es Domine in quem credidi, quem prædicaui, quem veraciter docui; & tu mihi testis es quod in terris nihil præter te quæsiui. Et vt tu nosti me nihil velle, nisi quod tu vis, ita fiat Domine voluntas tua.* Tandem vnctione sacrâ acceptâ Christum Dominum de Cruce pendentem cum lacrymis, ac gemitibus complexus, miraque pietate eiusdem vulnera crebrò ac prolixè, ac præsertim illud lateris deosculans, identidemque in illud oculos defigens, diuque admoto ore inde quasi mel de petrâ sugens, aiebat: *Haurietis nunc aquas de fonte Saluatoris.* Demum non iacens, vt solent moribundi, sed sedens, caputque in manum inclinans, quasi quietem capturus, hilari vultu, ad portum beatæ patriæ, sibi fauente suâ maris stellâ, appulit. Sur. 16. Nou.

S. Edmūdus ducet coram eburnea B. V. Imagine.

De mundi huius aduersitatibus quid senserit Edmundus.

S. Edmundi in morte pietas.

Erga SS. Eucharistiam affectus.

S. Edmundi erga Crucifixum pietas in morte.

69. Quid de B. Hermanno adolescente pijssimo dicam? Nonnè Deiparæ Virginis magisterio, innocentiâ, puritateque Virginali conseruatâ, mare huius sæculi sulcauit feliciter, & ad portum æternæ gloriæ, varijs virtutum meritis ope Virginis, & ipse gloriosus ingressus est? Libet hic pauca ex eius vita plane Angelica ad laudem Deiparæ delibare. Ab ineunte eius ætate vsque ad vitæ finem eam vultus, oculorumque columbinorum præsetulit gratiam, vt quemadmodum eius vitæ scribit Auctor, *& spiritualis lætitiæ plenitudinem ex se præseferrent, eandemque alijs, absque liuore intuentibus communicaret.* Septennis puer in Dei Matrem, Deique Filium cæpit esse liberalis, dùm Templum adiens Iconem Virginis Filium in vlnis gestantis magnâ pietate venerans, nunc Filio, nunc Matri panem, fructusque porrigebat. Ne ingrata ea munuscula eis accidere, siquidem vice quadam dum pomum porrigit Virgini, extensâ illud manu accepit, gratumque habuit. Aliâ vice cum ei se Deipara in Templo cum Puero IESV, & Ioanne Euangelistâ visendam exhibuisset, eum benignè ad se exciuit, vt cum Filiolo aliquibus lusibus puerilibus familia-

B. Hermannus Virginitatem ope B. V. vsque ad mortem seruauit.

Lætitia Spirituali ex oculis B Hermāni emicabat, eamque alijs communicabat.

B Hermannus B. V. & Puero IESV panem porrigebat.

Ludi' cum Puero IESV.

liarius se recrearet. Religiosus factus cum domesticis fratrum ministerijs à spiritualibus exercitationibus se abstrahi doleret, Dei Mater illum, velut optima Spiritus Magistra, instruxit, gratissimum illi, & maximè spirituale exercitium esse, si suis fratribus ex charitate deseruiret.

B.V. docet Hermanum quod fratribus deseruire sit illi res gratissima.

Eius cum B.V. familiaris. B.V. eligit B. Hermanum in sponsum, eumque Iosephum vocat.

Tanta erat illi cum Diua Virgine familiaritas, vt eum sæpè suâ voce suauissimâ ad se vocaret, tum pariter aliquo secretiori loco confidentes inter se de Diuinis conferebant. *Talibus ille solatijs*, inquit eius vitæ Auctor, *nocturnas vigilias transmittebat, tali fretus consolatrice quę libet aduersa perferebat, tantæ Matris consolatoriis fouebatur vberibus, tam illustri Magistra illum docente multa dubia, & incerta cognouit*. Ad tantorum fauorum cumulum illud adiecit Virgo sanctissima, vt in castissimum sponsum, paranympho Angelo, eum sibi ascisceret, eique nomen Ioseph inderet, suumque Filium vlnis gestandum traderet his verbis: *Porta Filium meum sicut à sponso meo Ioseph portatus est in Aegyptum, vt sicut idem onus, ita & eius nominis honorem obtineas*.

B.V dentes excussos illi restituit.

Cùm aliquando in faciem, titubante pede cecidisset, eoque casu duo dentes illi essent excussi, mox obuia facta est illi Virgo Mater illos dentes, suis benedictis manibus in locum pristinum reposuit, eumque dolore acerbissimò liberauit. Cùm aliàs grauiùs laboraret ex capite, & nimium quantum cruciaretur, adfuit ei vltro cælestis Medicinæ parens, eumque increpans, quod ad se minimè pro remedio accurrisset, omni illa molestiâ liberum reddidit.

B.V. Hermanum dolore capitis liberet.

Quid quod magisterio Deiparæ cantica canticorum explananda suscepit? Quid quod eiusdem magisterio Dęmonis insidias atque illusiones, appropinquante felicissimo suo ex hac vita decessu sapienter elusit, ac superauit? Tandem Spiritum in manus IESV cōmendans patrocinante sibi ac fauente Virgine, sua Elice, ac Cynosura in portum æternæ vitæ, gaudio lætitiaque plenus appulit.

B. Philippus Benitius à B.V. ad Ord. seruorum suorum vocatus.

70. Quid de S. Philippo Benitio Ordinis seruorum B. V. Adolescente pijssimo dicam? Hic cùm in Templo ea legi verba audiuisset: *Philippe accede, & adiunge te ad currum istum; simul*, vidit cæli Dominam, ac Reginam aureo in curru à beatis mentibus stipari, ab oue, & Leone trahi, videt simul etiam sibi vestem, habitumque seruorum ipsius exhiberi. Prodigium hoc, alterum in sequentem noctem sequutum est, cum ab eadem Domina, ad suorum seruorum monasterium, ibidē cum illis, perpetuo ei seruiturus, accedere est iussus. Magisterio Virginis illico paruit, eiusque monitis, ac disciplinâ totius vitæ tempore eruditus, mare huius sæculi turbulentissimum, ipsâ dirigente fautissimè emensus est.

Expertus nimirum fuit Sanctus adolescens totius vitæ decursu Virginem sibi aureum, suauissimùmque quoddam esse vehiculum. Expertus quoque fuit eandem sibi mitissimam esse Agnam, Tartareis verò hostibus in sui protectionem Leænam, de tribu Iuda, nimium quantum formidandam, vtpotè cui sponsus pulcherrimum illud attribuit Elogium: *Pulchra es amica mea, suauis, & decora, sicut Ierusalem, terribilis vt castrorum acies ordinata*. Cant. 2.

71. Quid de S. Gertrude Virgine dicam? Luculentum sanè in ipsius reuelationibus habemus testimonium, quânam ratione ei Christus Dominus Matrem suam dilectissimam inter mūdi huius turbulenti aduersitates ac fluctus attribuerit Magistram, ac ductricem, ne in tam sæuis maris huius procellis aliquod incurreret periculum, sed eius ductu fidelissimo in portum felicitatis æternæ deduceretur.

Hac de re licet eam referentem singularem hanc gratiam audire libr. 2. cap. vltimo pro qua sic Christo sponso gratias agit: *Ad tuorum beneficiorum cumulum hoc aliud quoque addidisti; dando mihi in Procuratricem, ac patronam tuam dulcissimam Virginem Matrem Mariam, cuius affectus etiam sæpe me amantissimè commendasti, eo modo, quo subinde dilecta Sponsa propriæ suæ Matri à sponso fideli commendari consueuit*.

Vnde lib. 3. vitæ ipsius cap. 1. hac de re hæc habemus: *Dum intellexisset S. Virgo Gertrudis sibi in augmentum meriti, aliquid aduersitatis imminere, indeque ex humana fragilitate trepidaret. Pius Dominus ipsius fragilitati condescendens misericordem Matrem suam inclytam cælorum Reginam, illi dedit in Matrem, benignamque dispensatricem, vt quantumcumque nimietate aduersitatis supra vires grauaretur, semper ad ipsam Matrem misericordiæ securum haberet recursum, cuius interuentu se sciret alleuiandam*.

Christus S. Gertrudi B. V dedit in Matrem.

Ad B V. in tribulationibus recurrebat.

Post hæc breui interuallo temporis elapso, cùm valdè quadam in re grauaretur,

tur, recurrit ad desolatorum Consolatricem cupiens ab ea edoceri, quid in ea causa magis expediret, ab eaque responsum accipere meruit. Et capit. 4. cùm eadem Gertrudis inordinata quâdam tristitiâ, atque impatientiâ tantas incurrisset tenebras, vt magna ex parte iucunditatem Diuinæ præsentiæ sibi videretur amisisse, paulò post has per intercessionem Dei Genitricis gauisa est fuisse temperatas, cùm Sabbato in honorem, ipsius illa Antiphona, Stella Maria maris, cantaretur.

Tandem lib. 4. reuel. cap. 49. hæc habêtur: *In Vigilia Assumptionis cùm ex intimo cordis affectu Beata Gertrudis lecto decumbens deprecaretur Dominum, vt sibi apud dulcissimam Matrem suam dignaretur fauorem, gratiamque obtinere, siquidem ipsa, vt sibi videbatur, ei nunquam debitum obsequium exhibuisset; Dominus se summa cum benignitate in amplexus Matris amantissimos inclinans, omnem ipsi filialem dilectionem exhibuit, qua vnquam antea erga eam erat affectus: Recole,* inquiens, *Domina Mater amantissima, quod peccatoribus ego propter te sim propitiatus, quare respice hanc electam meam eo affectu, ac si omnibus diebus vitæ suæ tibi placere studuisset, summaque deuotione tibi seruiisset.* *Ad quod Virgo Mater quasi tota liquefacta, & in melleam dulcedinem resoluta, se totam huic, ob amorem Filij videbatur impendere.*

S. Gertrudis putabat se numquam debitum obsequium B. V. præstare.

Christus pro Gertrude Matrem intercedit.

Atque vt ostenderet Christus, quantopere illi foret gratum, vt Virgo hec Matri suæ esset addictissima, ipsiusque laudum studiosissima, vice quadam ei obtulit suum cor, specie aureæ mammillæ, vt eâ potum suæ Virgini matri porrigeret, quod cum fecisset; & B. V. molleam quandam dulcedinem suauiter degustasset, mirificè ac dulciter satiata, imò vero abundanter inebriata est, cum potio illa ipsi ad intimas vsque medullas penetrarit. Quibus visis, inuitata fuit ad laudandam B. V. ac proinde ad eam conuersa illi dixit:

Christus cor suum in specie aureæ mammillæ donat S. Gertrudæ.

Ego laudo, & saluto te Matrem beatitudinum, sacrarium dignissimum Spiritus Sancti, obsecro te per dulcissimum cor IESV Christi Filij Dei Patris, ac tui amantissimi Nati, vt semper in omni nostra necessitate, & in hora etiam mortis nostræ nobis succurrere digneris.

Deinde patefactum fuit eidē Gertrudi, quod quoties Dominum, & suam dilectissimam Matrem prædicta oratiuncula, alijsque similibus venerata fuerit, toties porriget delicatissimam potionem Virgini Matri Domini nostri IESV Christi, quæ huic Regiæ Virgini erit adeo grata; vt iuxta maternā suam liberalitatem ac pietatem, benignissimè donis cælestibus obsequium hoc sit compensatura. An non hic Virgo nostra hanc suam filiam ad instar Delphini in aduersitatibus mundi huius, ceu fluctibus nauiganri se non modo Matrem sed etiam Magistram, ac ductricem fidelissimam exhibuit?

72. Quid denùm de duobus illis amabilissimis Delphinis, pientissimis, inquam Adolescentibus Stanislao, & Aloysio: (domestica enim etiam nobis non desunt exempla:) quos Virgo Deipara tanquam pientissima, ac sapientissima Mater, ac Magistra, per naufragosum mundi huius, formidandumque pelagus inconcussâ penitus pudicitiæ cymbâ, post varios illos à primis incunabulis, totiusque vitæ decursu exhibitos fauores, tandem in portum Societatis nostræ deduxit, clarâ voce vtrique dicendo: *Ingredere in Societatē IESV.* In qua similiter misericordiæ Mater, illis toto vitæ curriculo, in via Spiritus, quæ varijs periculorum scopulis, salebrisque vt plurimum obnoxia esse consueuit, tanquam teneris Delphinis ductricem ac Magistram exhibuit, dum eos tādem ad æuiternæ patriæ portum, plurimis virtutem mercibus locupletatas, introduxit.

B. Aloysius, & Stanislaus nostri quantum dilecti à B. V.

73. Pene animo exciderat Virgineus ille Deiparæ dilectissimus Delphinus noster Ioannes Berchmannus, quem illa ab ineunte ætate in suum Sodalicium receptum, magisterio planè cælesti, huius mundi mare, ad sirenum cantus, ac blandimenta, obturatis auribus, sulcare, inque æternæ patriæ portum tendere docuit. Quare Virgilius Ceparius de huius amabilissimi Delphini in Deiparam amore, atque obseruantia, in eius vita, mira planè conscripsit ac plurima, ex quibus aliqua summatim extremis, quod aiūt, digitis attingemus. Inter reliqua de eius in Deiparam affectu. Sic loquitur: *Amore, qualis filij esse erga Matrem solet, in Beatissimam Virginem rapiebatur, quam colebat religione tantâ, vt ad cultum eius propagandum in hanc lucem editus esse videretur.* Ideoque de se id constare in vulgus lætabatur, vt tāto liberius de eius passim laudibus, hoc nomine loqui posset, vtpotè publicus Virginis Præco. Commilitoni cuidam circa vitæ finem fassus est, *medium potissimùm*

Ioannis Berchmans in B. V. qualis amor.

Ioannes Berchmans ita erga B. V. deuotus fuit, vt ad cultum eius propagandum editus in lucem videretur.

Medicum efficacissimum ad perfectionem est cultus B. V.

mùm ad religiosæ vitæ perfectionem acquirendam sibi fuisse, amorem, religionemque aduersus Virginem sanctissimam, quam ingenti fiduciâ suam Matrem appellabat. Tandem scriptum reliquit: *Patrona sanctitatis, sanitatis, & studiorum, tu es mea Mater Virgo Maria*. Eam in familiaribus colloquijs, eiusque laudes, semper in ore, semper in mente habere videbatur. Vnde aiebat subinde: *Si amauero Mariam, securus sum salutis, ac perseuerantiæ in religione, impetrabo quicquid libuerit à Domino, adeoque omnipotens ero*. Addebat necessarium cuilibet esse certum aliquem profugij locũ, quo velut in asylum se reciperet, subitis aduersisque rebus: nullum autem tutiorem esse, sinu, plagisque sanctissimis Christi, & Pallio Reginæ cælorum. Rogatus quibus remedijs aduersus animi ariditatem vteretur? Respondit: *Orare, occupare me, patientia, sinus, & gremium B. Virginis. Quotidie Coronam 12. stellarum recitabat, duodecim eius virtutes ruminando. Nouies quotidie dicere consueuerat: Beata viscera M. Virginis, quæ portauerunt æterni Patris Filium*, in memoriam 9. mẽsium, quibus Dei Filius in purissimo Matris vtero requieuit. Quanto porro immaculatæ Deiparæ Conceptionem veneraretur affectu, testatur egregia illa voluntas quam coram Sacro Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento in hæc verba scripto declarauit: *Ego Ioannes Berchmannus indignissimus Societatis IESV filius, tibi Filioque tuo, quem hic præsentem in Eucharistia veneror, polliceor, me perpetuum fore assertorem, vindicemque Conceptionis tuæ, nisi diuersè fuerit ab Ecclesia definitum*.

B.V. Patrona Sanctitatis, sanitatis, ac studiorum est B.V.

Ioannis Berchmãs amor B.V.

Asylum suũ esse dicebat plagas Christi, & Palliũ Reginæ cælorum.

Deuotionis exercitia erga B.V. quibus Ioannes vtebatur.

Affectus Ioannis erga immaculatã Conceptionem B.V.

Verum Ioannis pro defendenda Concep.

Cùm post mortem voluntas hæc Ioann. Berchmanni Card. Bellarmino fuisset indicata exclamauit. *O rem egregiam, mireque ad inuentam, sic fidem Virgini obstrinxisse scripto etiam Sacramento!* Tanta erat ipsius in Virginem fiducia, vt cùm quid vellet ab illo impetrare, chartulæ inscriberet in hunc ferè modum: *Si Beatissima Mater hoc mihi impetrauerit, tum ego* eam tribus cumulabo rosarijs, vel alijs precibus, vel corporis hac, vel illa afflictione. tum chartulam ad Iconem B.V. affigebat. Scripsit quoque: *Nunquam aquiescam, donec obtinuero amorem tenerum erga dulcissimam meam Matrem Mariam*.

Card. Bellarmini dictum de voto facto à Ioanne.

Ioannis erga B.V. fiducia.

Iam tandem videamus quomodo B.V. hunc Delphinum post tot tibi reddita pietatis atque charitatis tam effusæ obsequia in æternæ salutis portum intrare velut, optima Magistra edocuerit:

Morti vicinus Nomina IESV, & Mariæ pientissimè inuocabat. Cùm sacrum ad illum delatum esset Viaticum, magno amoris affectu in hæc verba prorupit: *Protestor hic esse verum Filiũ Dei Patris omnipotentis, & Beatissimæ semper Virginis. Protestor me velle viuere, & mori verum Filium S. Matris Ecclesiæ Catholicæ, Apostolicæ Romanæ. Protestor me velle viuere verum Filium B.M.V. Protestor me velle viuere, & mori verum Filiũ Societatis*. Accepto mortis nuntio. Te DEVM laudamus recitauit. Deinde Hymnum Aue Maris stella, cum alias Musices esset imperitus dulciter cecinit, vti supra, eum olori comparando, meminimus. Tum Regulas, rosarium, ac Crucifixum sibi dari postulauit, eaque in manu complexus tanquã preciosum fasciculum magnâ vultus hilaritate pronunciauit: *Hæc tria mihi charissima, cum his libenter moriar*. Osculatusque ea pectori imposuit. Tum sæpius hæc verba iterabat: *Ne me deseras Maria, ne me fallas; filius enim tuus sum, tu scis, quia iurari*. Cùm ei P. Philippus Alegabe diceret: *Nunc oportet amare Christum, & B. Virginem, quam amasti in vita, & amabis in morte*. Respondit Ioannes: *Quam conatus sum amare in vita, & ipsa amabit me in morte*. Cùm denuo Pater ille diceret: *Ioannes si mille corda haberes, nonnè Mariam mille cordibus amares?* Tum Ioannes: *Mille cordibus amarem*. Cùm ad extremum agonem peruentum esset, oculis in cælum fixis, turbato vultu, trementibus labijs, loquebatur: *Non faciam. Ego vt offendam te Domine? Maria ego nunquam offendam Filium tuum. Absit à me. Non faciam. Malo millies mori, centies millies, millies millies*. Quæ verba pronunciando arctè stringebat Crucifixum, rosarium, Regulas: *Hæc*, inquiens, *arma mea sunt*. Cùm tandem B. Virginis Lytaniæ recitarentur, ad ea encomia: *Sancta Virgo Virginum, Mater castitatis, Regina Virginum*, singularem prodebat affectum, sublato est ceruicali capite, & in Virginem quasi inclinato, vultu ad pietatem composito. Tandem oculis in Crucifixum, quem manibus vnà cum rosario, Regulisque complectebatur, defixis, pronunciatis Sanctissimis IESV, & Mariæ Nominibus, duce Virgine Delphinus hic in portum beatitudinis introiuit.

Ioannis protestationes ante mortẽ.

Ioannes moribundus Crucifixum Rosariũ, Regulas sibi dari postulauit, pectorique imposuit.

Ioannis Amor erga B. V. vsque ad mortem.

Ioannes moriens mille cordibus amare cupiebat B.V.

Ioannis in morte obfirmata DEVM numquam offendendi voluntas.

Nomina IESV, & Mariæ pronunciãdo dulciter Ioãnes moritur.

74. Ad vltimam Delphini proprietatem, quæ etiam in Virgine nostra mirificè elucescit, nempe celeritatem, vigilan-

Delphhinus velocitatis, & citæ nauigationis symbolum.

gilantiamque veniamus. Sanè Pier.lib. 27. Hierogl. cap.7. Delphinum testatur tam velocitatis, tum citæ nauigationis esse symbolum. *Est & illud*, inquit, *præcipuum ex Delphino significatum, vt sit velocitatis, aut mirificæ agilitatis indicium. Constat enim vnicuique maris accolæ, quanta se velocitate Delphini iaculentur. Vnde omnium animalium tam aquatilium, quàm terrestrium habetur velocissimus, quippe qui maximarum etiam nauium malos supersiliant, perinde ac sagittæ, teste Aristotele. Hinc prouerbium; Delphinum natare doces; cùm hominis cuiuspiam agilitatem exprimimus.* Sed Delphinum longissimè superat Virgo Deipara dum nostris miserijs opem allatura aduenit.

B.V. Delphino longe velocior hominum miserijs subleuandis.

Vnde S. Amadeus eam Seraphinis, senis alis instructis, quibus illa ad nos in nostris periculis, ærumnisque adiuuandos aduolare consueuit, comparare non dubitauit, vt alibi fusius declarauimus.

B.V. velocior Seraphinis in hominibus adiuuandis.

Hanc ob causam crediderim fortasse columbam à Sponso vocitatam, quod pernicibus alis ad nobis opem quàm celerrimè ferendam aduolet.

B.V. velocior Colũba.

Quam eius charitatem fortassis æmulari cupiens Regius Psaltes canebat: *Quis mihi dabit pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam?* Eandem ob causam crediderim Deiparam Rotę illi Ezechieli Spiritu, oculisque plenæ à S. Bernardino Senensi fuisse comparatam. Tanta enim est Deiparæ in mortalibus iuuandis celeritas, vt desideria nostra præuolare videatur.

B.V. velocior Rota Ezechielis.

B.V. in hominibus iuuandis eorũ desideria peruolat.

Vnde B. Alb. Magnus Prologo Tractatus super Missus de ea illud Sapientiæ in creatæ elogium Sap.6. intellexit: *Facile videtur ab his, qui diligunt illam, & inuenitur ab his, qui quærunt eam; præoccupat eos, qui se concupiscunt, vt illis se prior ostendat, qui de luce vigilauerit ad eam non laborabit, assidentem enim illam foribus suis inueniet. Inueniet*, inquam, *semper paratam ad auxiliũ*, vt ait Richar. à S.Laur. lib.2. partic.1. *Inueniet pulsantem, vt intret.* Vnde in Apoc.3. *ait cum Filio: Ego sto ad ostium, liberi scilicet arbitrij. Fores animæ, per quas ad animam intrat gratia Mariæ, sunt timor, & amor Matris, & Filij. Istis foribus assidet pietas Mariæ, vt radius solis ad fenestram clausam, quæ si aperiatur, statim intrat radius.*

B.V. velut Solis radius statim si non adsit obstaculum animam illuminat.

Vbi vir pientissimus auxilium Virginis solis Illuminationi, quæ fit, momento, atque instanti temporis, quo nil velocius, sapientissimè comparauit.

Hinc idem Vir religiosissimus li.7. cum Deiparam luci contulisset, dixissetque illico per minimam rimam illam subintrare, addidit: *Quasi modica rima est aliquoties eam deuotè salutare, pro amore eius libenter elemosynam elargiri, Missam, siue sermones de ea deuotè auscultare. Blasphemantes, vel per eam iurantes, acerrimè redarguere, tutelæ ipsius sese commendare, &c. & tamen per has rimas copiosè suam mox submittit gratiam. Nulla enim creaturarum Dei æquè prona est ad benefaciendum, lumenque gratiarum ac misericordiæ diffundendum atque V. Maria. Quia ipsa præuenit oculum ad hoc, vt videatur ab oculo. Vnde Sapientia vel Maria: Præoccupat eos qui se concupiscunt, vt illis priorem se ostendat.* Sic ferè Rich.

B.V. lux momento temporis mentē illuminans.

Nulla creatura æquè ad benefaciendum atque V. Maria.

75. Hanc Virgineæ gratiæ ad nos subleuandos, illuminandosque velocitatem, sagaciter agnouit S. Anselmus Deiparæ studiosissimus libr. de Excell. B.V. cap.6. *Velocior interdum est Salus, memorato nomine Virginis, quam inuocato nomine Filij; non quod ipsa maior, aut potentior eo sit. Nec enim ipse magnus, & potens est per eam, sed illa per ipsum. Verum quia & si merita inuocantis non merentur, vt exaudiatur, merita tamen Matris intercedunt vt exaudiatur.*

Quomodo velocior interdum nobis sit salus Inuocato Nomine Mariæ, quam Filij?

76. Iam quid de Delphini dicemus vigilantia? Quæ in Deipara humanis necessitatibus illico succurrente longe sane excellentius elucescit.

Delphini vigilantia.

De hac verè Principe digna virtute præclarè Causinus noster ex Aeliano lib.8. Hierog. cap.39. *Delphinum*, inquit, *perpetuo motu præditum esse ferunt, nec quoad viuit, ne dormiens quidem, à motione conquiescit. Cum enim necesse habet dormire, ex alto summam aquam elatus, vt totus videatur, dormit. non enim somni expers est. atque ita dormiens in profundum tamdiu propellitur, quoad imam sedem maris contingat, ad quam postquam funditus delapsus est, terræ pulsu è somno excitatur. Deinde ex alto emergit, ac repetito somno similiter, atque prius ad maris fundum appulsus expergiscitur, tum rursus eminet extra aquam, & hoc ipsum sæpe facit, eamque ob causam inter quietem, & actionem agens, nunquam omnino à motu quiescit.*

Delphinus etiam dormiens mouetur.

Delphini vigilantia Principibus imitanda.

Præclarum hoc est viris Principibus, Regibus, ac Imperatoribus, quos oportet stantes mori, quorum vita ipsa vigilia esse debet, vigilantiæ exemplum.

Vigilantiam hanc Solicitudinis plenissimam in omnibus suis actionibus mirificè præseferebat Annibal ille, terror totius Romani Imperij, de quo Silius Italicus cecinit lib.12.

Annibalis vigilantia.

Te-

Pœnus vt ad somnos vix totam cursibus actæ.
Indulsit pubi noctem; vigil ille, nec vllam
Ad requiem facilis; credensque abscedere vitæ
Quod sopor eripiat tempus.

77. Admirabilem hanc Delphini, Rege dignam vigilantiam, Dei Mater, in subleuandis mortalibus, imitari visa est. Vnde præclarè à Spiritu Sancto per Virgam illam vigilantem, visam à Heremia cap. 1. nobis adumbratur. Vbi enim Vulgatus legit interpres: *Virgam vigilantem ego video*; legit B. Theodoretus: *Video Virgam amygdalinam.* Syrus: *Virgam amygdali ego video.* Arabicus: *Vidi Virgam de arboribus amygdalorum.* Iure porro Virgæ amygdalinæ comparatur Virgo nostra. Quemadmodum enim arbor amygdali ante omnes euigilat, & solicita est, vt suos flores, dulcissimosque fructus proferat, mortalibus: Sic Virginem Deiparam, velut illam Aaronis Virgam antelucantem, & frondes, flores, fructusq; simul vnâ nocte proferentẽ cernimus, ita vt verè de illa dicere possimus illud Num. 17. *Sequẽti die regressus Moyses inuenit germinasse Virgam Aaron, & turgentibus gemmis eruperant flores, qui folijs dilatatis in amygdalas deformati sunt.* Verè enim ad instar amygdali vigilat, antelucatur, properat in nobis adiuuandis, illuminandis, omnique virtutum genere quàm citissime excolendis Virgo Deipara, efficitque, vt mox simul frondes, ac flores virtutum, fructusque bonorum operum proferamus.

B. V. Virga vigilans.

B. V. velut virga amygdalina in hominibus iuuandis vigilat.

78. Vigilat illa ad instar Argi plusquam millenis luminibus, ad miserias quibus conflictamur benignè intuendas. Vnde Blasius Viegas Apoc. 15. Comm. 1. sec. 1. propriè vigilantem, exponit. *Oculatam, vel oculos apertos, & vigiles habentem.* Quare ea quæ Aegyptij, ac reliquæ gentes ad DEVM, eiusque prouidentiam repræsentandam, vsi sunt rectè in Deiparæ nostræ piam pro nobis adiuuandis vigilantiam solicitudinemque transferre possumus. Pingebant illi baculum, siue sceptrum, in cuius vertice vigilans oculus visebatur. Phryges verò DEVM cuncta moderantem, omnibusque prouidentem exprimere volentes, Virgam sole exornatam pinxere. Est enim DEVS vt canit Homerus: *Sol qui omnia videt, & omnia audit.* Veteres nonnulli denique, vt asserit Pierius lib. 33. Hierogl. DEVM quasi baculum stantem figurabant, quod DEVS staret immobilis, omnia sustinens, firmansque vt ait Cyrillus lib. 9. cont. Iul. Hinc Tertull. libr. de Trin. *DEVM totum oculum dixit, qui totus totum videt.* Idem alibi ait; *esse Dei Oculum somni expertem, quoniam est ipsa lux, vigiliæ, ex ipso naturæ ordine deputata.* Plinius denique lib. 2. Nat. Hist. cap. 7. *DEVS,* inquit, *totus est sensus, totus est visus, totus est auditus, totus animæ, totus animi, totus sui.*

B. V. instar Argi vigilat in perspiciẽdo nostris necessitatibus.

B. V. velut sceptrum Oculatum.

DEVS est totus Oculus. quia omnia videt.

79. Quæ sanè omnia proportione quadam, Sanctissimæ Dei Genitrici applicari possunt; Ipsa enim, vt pote Regina, oculatum sceptrum gestat, vt nos prouidentissimè regat, ac gubernet. Ipsa Virga sole exornata, vt potè mulier amicta Sole. Ipsa baculus noster, nos sustentans, ac firmans. De hoc baculo sine dubio canebat Dauid: *Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.* Ipsa denique Diuinam essentiam acutissimè contemplando, præ reliquis sanctis omnibus, ob plenitudinem gratiæ, cui respondere debuit plenitudo luminis gloriæ, intuetur omnium mortalium miserias, adeo vt tota oculus somni expers, tota visus, tota auditus, tota lux, ab ipsa matre naturâ ad vigilandum pro nobis deputata, esse videatur.

B. V. baculus noster quo sustẽtamur.

B. V. in vidẽdis mortaliũ miseriis tota oculus videtur esse.

80. Quod porrò Virga illa Vigilans, siue properans, siue amygdalina, Deiparam ad nos properantem repræsentet, vt à somno peccati excitet, audiendus est pijssimus Rich. de S. Laur. lib. 12. *Virga vigilans, siue vigiliarum, id est, ad vigilias excitans, est B. V. Siquidem Virgâ soleat excitari somnolenti Clerici ad eundem ad scholas, vel in ipsis scholis dormitantes.* Vnde Prou. 22. dicitur: *Stultitia est alligata, in corde pueri, & virga disciplinæ fugabit eam. Videns enim DEVS infantile esse totum genus humanum, & quod moram faciente sponso dormitauerunt omnes, & dormierunt* Matt. 25. (*Dormitant enim frequenter peccantes, & resurgentes, dormiunt peccata continuantes, obdormiunt obstinati, & in peccatis morientes*) *Videns, inquam, hoc DEVS, misit nobis Virgam vigilantem B. Virginem, vt suis precibus, meritis, & exẽplis nos à somno peccati excitaret. Quod sæpè fit, de ea meditando, ipsam exorando, ipsam aman-*

B. V. Virga vigilãs, & properans vt vos à somno peccati excitet.

amãdo, eique seruiendo. Nullos.n. per alicuius sancti meritum excitabitur, nisi per eam excitetur. Ipsa enim illis, quos diligit, Virga est Disciplinæ, hoc est, euigilationis, procurans nobis quandoque per Filium disciplinam præsentium flagellorum, ne in perpetua incurramus. Notandum porrò, quod postquam dixit Ieremias se Virgam vigilantem vidisse, mox subdidit; videre se ollam succensam ab Aquilone. Quia qui ad hanc Virgam non euigilauerit, in ollam succensam gehennæ casurus est sempiternæ. Sic ille.

Nullus per alicuius Sancti meritum à somno peccati excitatur, nisi excitetur per B. Virginem.

Qui non euigilat ad excitationẽ Virgineæ Virgæ in ollam succensam gehennę cadet.

81. Ostendit Virgo Virgam se esse vigilantem, corrigentem, ac excitantem in supra iam memorato Adolescente Edmundo sibi dilectissimo, qui cũ quotidie in honorem Virginis, eiusque Filij adoptiui S. Ioannis Euangelistæ, solitus esset recitare Orationem illam deuotissimam: *O' intemerata, &c.* & ob studiorum occupationem aliquando eam persoluere oblitus esset; proxima nocte à S. Ioanne, vtique mittente Virgine, officij sui admonitus est seuerius. Gestabat enim manu ferulam, quâ immanem ipsi se inflictum ictum minari videbatur. Mox tamen blandè amanterque docuit, ne precationem illam, nullo vnquam tempore intermitteret, quod & Dei Matri, ac sibi esset longè gratissima.

S. Edmundus propter orationem ad B.V. omissam à S. Ioanne Euangelista castigatus.

82. Haud dissimilem correctionem Virginis in sua adolescentia expertus est pijssimus Thomas de Kempis, qui cum à teneris annis Deiparæ fuisset cultor eximius, eique in dies singulos statas preces, magno pietatis sensu persolueret, tandemque, quæ humana est imbecillitas, primo ad vnum diem, de hinc ad duos, vel tres, demum ad quatuor, tãdem ad integram septimanam, imo ex toto neglexisset, neglecti officij sui graues pœnas luit. Siquidem vidit Deiparam de cæli nubibus venientem decorâ facie, fulgentique habitu reliquos fratres amantissimè amplexãtem. Cogitabat interim apud se Adolescens: Paululum expectabo, & cum felix Virgo charitatis insignia cęteris sufficienter ostenderit, tum etiam & mihi, qui eam, etsi non digno, saltem quoquo possum amore prosecutus sum, amplexum charitatis benignè offerret, sed nimirum spe sua frustratus est, & loco amplexus atque osculi, quod sperabat, verbum asperæ increpationis accepit. Ad illum enim conuersa, eumque seuerioribus luminibus intuita: *Frustra*, inquit, *amplexum sancti amoris expetis hostis acerbe, qui exosa amicitia negligentia, debitam solitamque mihi flammantium precum pensionem exsoluere intermisisti. Vbi sunt iam consuetæ orationes tuæ? quo auolarunt? Vbi mixta suspirijs pia suffragia? Vide vt refrixit in te charitas, torpuit amor, solitaque tua illa solidaque pietas vacillauit? Et nunc tu quasi nihil peccatum sit, hic stas, & audaci fronte amplexum expectas, qui argui ac castigari magis es promeritus?* Simulque his dictis idignabunda se auertit; *Abi*, inquiens, *abi à me, quia amplexibus meis indignus censeberis, qui tam faciles preces amatæ tuæ persoluere neglexisti.* Quibus dictis, iustisque increpationibus castigatum relinquens in cælos auolans disparuit. Thomas interea tam acri correctione confusus, ingreditur in seipsum, conscientiam discutit, culpam agnoscit, emendationẽ ad promittit. Et ne in posterum Virginis beatæ frustraretur amplexibus, neglecta pietatis exercitia adeo feruenter arripuit, vt ad extremum vsque vitæ finem nullo vnquam die ea prætermiserit. Quare præclarè ipsius Vitæ conclusit Auctor: *O' felix reprehensio, quæ correxit errorem, quæ amoris nonnihil dirupta fœdera resarcijt, quæ negligentiæ næuum aboleuit!*

Thomas de Kempis ob negligentiã in B.V. obsequio, ab ea reprehensus.

83. Parem propemodum increpationem Virginis accepit B. Hermannus, eiusdem alias amantissimus de quo supra meminimus. Hic enim cum Sacristæ munere fungeretur quam diligentissimè, eaque tempestate fures, Templorumque expilatores grassarentur, solicitudine grauiori, quam par erat, ne res sacræ diriperentur distractus, in precibus, alijsque deuotionis erga Virginem obsequijs feruorem illum solitum tantisper remisit, quod quantopere Deiparæ displicuerit, factis ostendit. Ocurrit enim illi non iam pristino illo Virgineoque schemate pulcherrimo, sed formam vetulæ cuiuspiam præseferens fronte rugis exarata. Intuitus illam, & non agnoscens Hermannus, spectrum esse sibi imaginatus exterritusque exclamauit: *quid est hoc!* At illa: *Ego sum Custos huius Monasterij, sicut multo iam tempore fui.* Agnita Iuuenis voce Deiparæ, quam de facie non nouerat, lætitiâ gestiens in ea prorupit verba: *Tune es*, inquit, *ò Rosa.* (sic enim illam familiari consuetudine, proprio suppresso Nomine, ex amoris teneritudine vocitare

B. Hermannus repræhenditur à B. V. quod ipsius colendæ studium neglexit.

tare consueuerat.) Tum respondente Virgine; *Ego sum.* Stupefactus Adolescēs intulit: *Quid sibi vult, quod rugosæ anus vultum rugis exaratum assumpsisti?* Ad quem illa: *Talis ego oculis tuis appareo, qualē me in animo tuo effinxisti, & ideo iam tibi sum vetula. Vbi nunc est illa gaudiorum meorum repræsentatio? Vbi Angelicę Salutationis iucunda commemoratio? Vbi deuotionis feruor? Vbi cetera spiritualia exercitia, quæ mihi hactenus obtulisti, quibus, & ego tibi, & tu mihi Iuuenis reddebaris? Nolo equidem vt prætextu custodiendi monasterij meum seruitium intermittas, siquidem ego multo melius id custodiam.* Correctus ergo Iuuenis seuera hac castigatione, Virgamque Vigilantem ad curam monasterij agnoscens tātæ Custodi curam Monasterij reliquit, & tam se, quam Dominam suam ad pristinam iuuentutem reuocare, eius commemorandis gaudijs, Angelicisque Salutationibus impendit. Quibus omnibus eam mirifice delectari, ipsa reuelāte cognouerat; dum ei libellum quendam de ipsius gaudijs studiosissimè cōmendauit. Sur. 7. April.

84. Nec hoc nostro sæculo errātes ac peccantes corrigere atque increpare desijt Virgo Deipara. Legi in Collegij Tergestini literis annuis 1647. fuisse militem quempiam, qui triennio exomologesim prætermiserat, vt licentiori vitæ fræna laxaret. Dum alta nocte stertit, diuersis vicibus somno excisus, his ad sanam mentem vocibus proprio eius expresso nomine fuit admonitus: Paule quid agis? Paule quid agis? Monitioni huic repetitæ, cum ille ad instar aspidis incantatæ sapienter aures, licentioris vitæ abreptus amore obturaret tertio tandem circa noctis mediū Dei Mater cęruleo amicta paludamento Puerulum IESVM eiusdem coloris tunicâ indutum sinu complexa, ei se visendam exhibuit acuti gladij mucroni insidens, quem quasi pondere grauatum modo in hanc, modo in illā flectebat partem, quasi percussionem comminando ostendens reuera se non modo Virgam amygdalinam, verumetiam ferream ad corrigendos percutiendosque peccatores esse. Paulus his visis conterritus, totoque corpore concussus, sese Deo commendare instituit, confessionemque scelerum, vitæque emendationem polliceri. Virgo post hæc, nullum locuta verbum disparuit. Ille, orto Sole, ad Templum nostrū immaculatæ Conceptioni B.V. sacrum aduolat, animumque vti spoponderat triennali variorum peccatorum macula fœdatum per sacram confessionem eluit, qua peractâ totius rei seriem Confessario detexit. Ex quibus omnibus colligimus Deiparam Virginē Virgam esse non modo ad nostram prouidentiam, verumetiam ad nostram correctionem vigilantem, dum suauiter ac fortiter minimos etiam suorum amicorum clientulorumque næuos defectusque corrigit, corripitque, præcauēdo ne stata pietatis erga se officia intermittendo, à perfectionis, sanctimonięque semita aberrent.

85. Eamdem Delphini Vigilantiā non modo hic dum inter mortales degeret Virgo nostra præsetulit, assiduè sese tam vitæ actiuæ, quam contemplatiuæ actibus exercendo, sed & nūc quoque ad æuiternam illam immortalemque euecta gloriam, dum ad nostram prouidentiam, curamque tanquā Mater pientissima excubat. Ipsius nimirū sunt verba illa Cant. 2. piæ solicitudinis in nos plenissima: *Ego dormio, & cor meum vigilat.* Quam Virginis sentētiam, Ioannes Cardinalis Halgrinus attentius ponderans: *Potest*, inquit, *hoc ad illam solicitudinem referri, quam etiam nunc Beatissima Virgo gerit pro Ecclesia. Nam licet in seipsa dormiat, & quiescat, pro nobis tamen est piè solicita in precibus ad Filium, & in defensionibus contra inimicum.* Hinc S. Bern. Senensis Tom. 2. serm. 51. art. 1. cap. 2. asserit Deiparam adhuc in vtero Matris, accelerato rationis vsu, in ipso immaculatæ Conceptionis instanti, vigilantiam hanc in Diuinorum contemplatione præsetulisse, sic enim loquitur: *Beata Virgo etiam dum erat in vtero Matris habuit vsum liberi arbitrij, lumenque perfectum in intellectu, & ratione, proinde secundum quosdam fuit tunc in sublimiori contemplationis statu, quam vnquam fuerit aliqua creatura humana in perfecta ætate. Et licet in vtero Matris suæ, sicut, & cæteri infantes dormiret, attamen somnus, qui abyssat, & sepelit in nobis rationis, & liberi arbitrij actus, ac per consequens actum merendi, non credo quod talia fuerit in ipsa operatus; sed anima sua, liberè ac meritorio actu tunc tendebat in Deum. Vnde illo tempore erat perfectior contemplatrix, quam vnquam fuerit aliquis alius dū vigilauit. Vnde ipsa ait: Ego dormio, & cor meum*

B.V. pro Dei Ecclesia assidua vigilantia.

B.V. dum adhuc esset in vtero Matris DEVM contemplabatur.

B. V. noua Esther, cui acceleratus mundus muliebris, & quomodo?

vigilat, scilicet in contemplatione perfecta, à nulla actione debilitata. Hæc Bern.

86. Nimirum Virgo nostra fuit Esther illa tam corporis, quam animi pulchritudine celeberrima, quæ cum supremi Regis placuisset oculis, inuenissetque gratiam in conspectu illius, accelerauit illi mundum muliebrem, vt habetur. Est. 2. lumen intellectus videlicet in ipsa Conceptione, & tradidit ei partes, pulchritudinis nimirum, quæ in omni creatura, tam cælesti, quam sublunari totius Vniuersi enitescit, easque maiori longe excellentiâ: & septem puellas speciosissimas ornatas, atque excultas, virtutes videlicet actu ornatas, quibus ille velut pedisequis peraccelleratum illum rationis vsum vti posset.

B. V. in vtero Matris Votū Virginitatis emisit.

Quare Franciscus Suarez noster, & alij Doctores Sapienter censent Virginem, ob acceleratum hunc rationis vsum ab exordio Conceptionis, Votum Virginitatis emisisse. Qua in re singularem vigilantiam, quę cor suum tradidit, ad vigilandum diluculo, à primo scilicet vitæ suæ instanti, demonstrauit. Cùm enim eodem instanti Diuinam essentiam clarè esset contemplata, vt Pater Quirinus Salazar, cum alijs Doctoribus asseuerat, vidissetque quam gratum donum foret Diuinæ Maiestati voto consecrata Virginitas, cohibere non potuisse videbatur voluntatem, quin ad hanc oblationem illico faciendam quodammodo determinaretur.

Admiranda in B. V. somno consociata vigilātia.

87. Assiduam hanc, indefessamque Deiparæ tam in contemplatione, quam in actione, & in ipso somno vigilantiam agnouit S. Ambros. cum libro secundo de Virg. pronunciauit:

Dormire non prius cupiditas, quam necessitas fuit, & tamen cum quiesceret corpus, vigilabat animus, qui frequenter in somnis, aut lecta repetit, aut somno interrupta continuat, aut disposita gerit, aut gerenda prænunciat.

Agnouit Virgineam hanc indefessamque vigilantiam Rupertus Abbas eadem illa Canticorum verba librans.

Postquam enim dixisset multarum sanctarum animarum esse, non solùm otio, sancto dormire, à terrenis videlicet curis vacare, & in cælestibus per contemplationem corde vigilare, verumetiam secundum corpus dormire, & secundum animam per somnium cælestia cognoscere sicut Iacob in somnis mirabilem illam vidit scalam, Angelosque ascendentes ac descendentes. Vnde Ioel. cap. 2. dicitur: *Senes vestri somnia somniabunt;* tandem conuersus ad Deiparam exclamat: *Sed tu ò Cælum Domini, vnica sedes Domini, in vtroque vigilantiæ modo, cunctis mortalibus longè eminentior fuisti, longè studiosior ad contemplandum eum, in quem desiderant Angeli prospicere; atque aptior fuisti.* Audiamus hic etiam Dionysium Carthusianum de hac singularissima Virginis vigilantia loquentem: *Hoc,* inquit, *nempe; Ego dormio, & cet.*

B.V. vitam etiam Contemplatiuam duxit.

Sanctissima Virgo præeminenter dicere potuit, quia contemplatiuissimam vitam duxit, & ab exteriori tumultu, omni inordinato strepitu, & cura superflua, atque inquietudine culpæ penitus abstinens, & sopita, vigilantissima mente Deo vacauit, pro Ecclesia exorauit, actibusque virtutum, in termino excellentiæ perfectissimis iugiter fuit intenta,

Denique in somno corporali, cor eius peruigil fuit, & ex assidua assuefactione ac perfecta, insistendi Diuinis, ex ardentissima, & exercitatissima charitate; ex splendidissima, & exuberantissima sapientia sibi infusa, & contemplatione in Vigilijs, penè ac prorsus continuè, etiam tempore somni, vigil corde fuit, Deo coniuncta, & pro commissa sibi Ecclesia etiam nunc vigilare non cessat.

Vita Actiua, & Contemplatiua sociatæ in B. V.

88. Agnouit in Virgine assiduam hanc vigilantiam, & actionis, & contemplationis B. Petrus Cardin. Dam. sermon. 1. de Natiuit. B. V. postquam enim docuisset illam Thronum esse Salomonis, variaque eius exposuisset mysteria, tandem cum ad illa verba 3. Reg. 10. venisset: *Porrò duæ manus tenebant hinc, & inde sedile;* hæc attexuit:

Duæ illæ manus actiuam, & contemplatiuam vitam significant, quæ Matrem Virginem, propensiori diligentia ambierunt, adeo vt nec actio contemplationem misceret, & contemplatio non desereret actionem.

Quod, & comprobat exemplis:

Recordare, inquiens, *quia non erat ei locus in diuersorio, quomodo Filium proprijs vberibus lactauerit, & omnes denique vagientis paruuli sustinuerit actiones, & tunc intelliges, quia plurimum ministrauit. Considera etiam, quia ipsa est, quæ in contemplatiuæ dignitatis superuecta dulcedine in ipsius Dei substantiam lucidiores defixit obtutus: Læua eius, inquit, sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* Sic ille.

B. V. indefessissima fuit per sedulitatem in bonis operibus.

89. Vi-

89. Vigilantiam hanc plusquam Delphinicam tam in hac vita, quam in altera agnouit S. Bonauent. in specul. cap. 4. *Indefessissima*, inquiens, *& studiosissima fuit Maria per sedulitatem in bonis operibus. Ipsa namque est Maria illa, de qua dicitur in Act. Apostolorum cap. 1. Hi omnes erant perseuerantes vnanimiter in oratione, cum Maria Matre IESV. Maria indefessa perseuerando in oratione exemplum dedit, quam oportet sequi, & non deficere. Et si Maria tam sedulè orauit in terris, quomodo non sedulè orabit in cælis?* Tum paucis interpositis: *Sed ecce Maria nostra non solùm ore, & orationibus, sed etiam corde in sanctis meditationibus indefessa fuit, & sedula, de qua dicitur: Maria conseruabat omnia verba hæc conferens in corde suo. Nec otiosa, & ideo non solùm mentem in sanctis meditationibus, non solùm linguam in deuotis orationibus, sed etiam manus in bonis operibus sedulas habuit. Ad quid enim cum Elisebetha mansit tribus mensibus? Respondet Beda: Vt mulieri prouectæ ætatis Virgo iuuencula ministerium sedula impenderet.* Hæc Doctor Seraphicus. Hanc ob causam S. Epiphanius, & Ephræm Syrus eam multioculam dixere, quod mille, & amplius oculis ad nobis succurrendum opitulandumque dies noctesque peruigilet.

B.V. indefessa in sanctis orationibus.

90. Imitatur nimirùm Virgo in hoc quoque suum dilectissimum Filium, de quo S. Ioannes Apocal. 5. Vidi Agnum tanquam occisum habentem cornua septem, & oculos septem. Petr. Alchazar ait, præter duos oculos cælestem illum Agnum, alios septem habuisse, qui ei ad instar coronæ totum caput circumdabant, ita vt cornibus illis septem per modum coronæ dispositis, totidem illi oculi subijcerentur, ad indicandum hunc cælestem Agnum infinita sua prouidentiâ vigilare atque excubare pro nobis, omnesque nostras miserias, aduersitatesque, ac tentationes Diaboli, quibus assiduè confligamur, inspicere easdemque cornibus diuinæ suæ fortitudinis propulsare. Hæc enim cornua licet Agni mansueti ob Humanitatem sibi sociatam esse videantur, sunt tamen, ratione fortitudinis ipsius Diuinitatis cornua Rhinocerotis, ad ventilandos hostes Tartareos, eorundemque membra, peccatores. Vnde de his septem cornibus vaticinari visus est Moyses. Deut. 33. Cornua Rhinocerotis cornua illius, in ipsis ventilabit gentes vsque ad extremum terræ.

Christus Agnus cornuũ & oculorum diademate coronatus.

91. De oculis hiscè Christi rem mirabilem prorsus scribit B. Petrus Cardinal. Damian. Opusc. 42. cap. 5. Comparuisse nimirum Saluatorem aliquando specie pauperis, ac peregrini, neglecto capillo, ac barba, homini cuidam, qui porcellum vicino erat suffuratus. Hic cum peregrinum hunc ita hirsutum esset conspicatus, capillum tondere est aggressus. Id dum facit, reperit, mirabile dictu, in accipitio sub crinibus duos oculos latitantes, ad quorum conspectum consternatus, audiuit vocem Saluatoris: *Ego IESVS vocor, qui vndique cuncta contemplor, & isti sunt oculi, quibus etiam suem vidi, quam nuper sustulisti.* Hæc Damianus.

Christus apparet cuidam cum oculis in occipite.

Multiplices hosce Filij sui oculos omnia prospicientes imitari etiam videtur Virgo nostra. Vnde S. Amadeus, vt etiam alibi dictum est, eam beatis illis spiritibus, qui à plenitudine scientiæ nomen accepere, quos Ezechiel Propheta, Dilectusque Domini discipulus, plenos oculis intrinsecus, extrinsecusque contemplati sunt, comparare non dubitauit. nobis clarè demonstrando tanta Deiparæ, circa mortales omnes esse vigilantiam, in miserijs nostris, tam intrinsecis animi, quam extrinsecis corporis perpetuo intuendis, vt Cherubinus quidam plenus oculis intus, & extra esse videatur; ac proinde cum miseriam aliquam, calamitatemque conspicatur, mox velut Cherubinus alarum remigio velocissimo, ad opitulandum aduolet.

B.V. Cherubinus quidã esse videtur plenus oculis.

92. Quæ cum ita se habeant ad vigilantissimam hanc Virginem in nostris hiscé bellorum tribulationibus, ac calamitatibus, quas sæuus Hæreticorum, malorumque Christianorum furor, è profundo Tartarei Barathri excitauit, magnâ, cum fiducia confugiamus, opem eius præsentissimam mihi credite experiemur. Licet enim hactenus dormire quodammodo visa sit, certo tamen nobis persuademus, longè acerbiores calamitates, afflictionesque enormia mundi scelera, hiscé annis fuisse commerita, quæ longè maioribus pœnis, flagellisque fuissent expianda, nisi Virgo pro nobis ad Dominum, DEVMque Filium suum vigilas-

In his bellorum calamitatibus recurrendum ad B. V.

gilasset, manusque illas sacrosanctas expandisset, ictumque romphææ illius formidabilis, sui interpositione corporis, quod DEVM nouem mensibus gestauit, suorumque castissimorum Vberum oppositione, quæ DEVM infantem lactauerunt, non fuisset amolita.

Ad illam igitur, tanquam ad Thronum gratiæ, atque Asylum, tanquam ad salutis aram, tanquam ad ciuitatem refugij tutissimam accurramus, vt auxilium inueniamus, in tempore opportuno.

Amen.

D I.

DISCVRSVS XXIII.

Quod B. V. Deipara fortitudinem cælestis Herculis Draconem interimentis repræsentet.

1.

INter varia eaque mira quæ in Hercule celebrauit antiquitas, fuit eximia, atque Heroica tam animi, quam corporis fortitudo, qua horrenda, & hominum, & belluarum monstra trucidauit, totiusque orbis saluti incolumitatisque consuluit. Inter hæc ferarum prodigia extitit Draco peruigil, qui ad aurea Hesperidum mala custodienda excubabat; fuit item immanis illa 50. vt ait Heraclides Pontius, Hydra Lernea capitibus circumuallata: fuit Leo Nemeæus inuulnerabilis, cuius exuuijs velut clypeo loricâque tegebatur. Fuit Taurus Marathonius, qui ignem horribilem naribus efflabat. Fuere denique angues illi duo celeberrimi, quos infans, in ipsis incunabilis elisisse perhibetur. Hæc aliaque quam plurima præclarè gesta facinora, Herculis inuictum robur contestantia Quintus Smyrnæus his versibus compræhendit, vt habetur apud Natalem Comitem libro 7. capit. 1.

12. Labores Herculis.

Trima Cleonei tolerata ærumna Leonis.
Proxima Lernæam ferro, & face contudit Hydram.
Mox Erymantheum vis tertia contudit Aprum.
Aeripedis quarto fuit aurea cornua Cerui.
Stymphalidas pepulit volucres discrimine quinto.
Threiciam sexto spoliauit Amazona baltheo.
Septima in Augiæ stabulis impensa laboris.
Octaua expulso numeratur adorea Tauro.
In Diomedeis victoria nona quadrigis.
Geryone extincto decimam dat Iberia palmam.
Vndecimum mala Hesperidum distracta triumphum.
Cerberus extremi suprema est meta laboris.

2. Herculeam hanc fortitudinem in perdomandis tot hominum ferarumque monstris ac portentis in se quodammodo expressisse visa est Heroina nostra gloriosissima Virgo Deipara. Vnde iure merito ipsa velut animatum quoddam cælum, vt eam vocat Damascenus, stellatum in se repræsentat Herculem horribilem illum vigilemque Draconem actu ipso clauâ trucidantem. Licet enim ipsa in immaculatâ suâ Conceptione Tartarei illius Draconis, incredibili ac Diuinâ planè vi caput contriuerit, deque ipso gloriosissimum triumphum reportarit, in hodiernum tamē vsque diem triumphat adhuc, eiusque vires elidit, ne ipsius clientulis noceat, eosque pestifero anhelitu inficiat. Ipse enim est Leo, Nemeæo illo longè truculentior.

B. V. de Tartareo Dracone in sua immaculata Concep. triūphauit.

Vnde 1. Pet. 1. ait Apostolus: *Aduersarius vester Diabolus tanquam Leo rugiens circuit quærens quem deuoret*. Ipse est Aper, ipse *singularis Ferus*, qui vineā Ecclesiæ assiduè vastat atque depascitur. Ipse est Taurus ferocissimus Tartareos ignes ore, oculis, naribusque ad libidinis ignem in mortalium cordibus accendendum euomens. Ipse abominanda illa volucris Stymphalia humanis carnibus (: siquidem *cibus eius electus*, vt ait Propheta :) saginata. Ipse triceps ille Cerberus suarum tentationum latratibus orbem complens; Ipse Anguis tortuosus, horrificis suggestionum suarum

Dæmon est Draco, est Aper, & singularis Ferus, Taurus ignes vomens, Cerberus, Anguis tortuosus, & Hydra multis capitibus vallata.

rum sibilis mortales decipiens. Ipse denique Hydra illa Lernæa multis serpentinis capitibus circumuallata.

Sic enim illam S. Ioannes Apoc. 12. descripsit: *Ecce Draco magnus, rufus, habens capita septem, & cornua decem, & in capitibus eius diademata septem, & cauda eius trahebat tertiam partem stellarum cæli, & misit eas in terram*. Magnus hic Draco ad instar Hydræ Luciferum repræsentat.

Serpentes longisso. pedes reperti. Hic vt sæuitiam suam ostendat in forma serpentis magni se visendum exhibuit, & fortasse in eorum magnitudine de quibus scribit Plinius libr. 8. cap. 14. Serpentes aliqui reperti qui integras tauros, & ceruos deglutiebant. repertos 120. pedes longos; ex quibus vnus balistis ad instar cuiuspiam vrbis oppugnatus ac superatus fuit.

Fuerit fortassis similis serpentibus illis Indicis, de quibus scribit idem Plinius esse nimirum adeo magnos, vt integros tauros, ceruosque deglutiant. Serpens Rufus quare Dæmon sit dictus? Rufus est, quia vt ait Saluator Ioan. 8. *Homicida fuit ab initio*; & dùm Adæ, Euæque, omniumque posterorum causa mortis, ac perditionis extitit, quasi sanguine eorum pastus, rufus euasit.

Rufus est, quia color hic significat, vt ait Blasius Viegas, & Alchazar, fraudem, ac malitiam; Dæmone autem quid malitiosius, quid fraudulentius?

Dæmon serpens ignitus. In Græco textu pro Ruso habetur πυῤῥὸς, quasi ignitus alluditque ad illos ignitos serpentes, quos immiserat olim Dominus in Israelitas murmuratores. Num. 21. 6.

3. Et verò inuentos Dracones Dracones ignem vomentes reperti in Scotia. ignem vomentes scribunt Historici. Inter quos Leslæus in sua Scotia Anno 1558 ait apud Marchiam, & Laudouiam, Draconem quendam ignes vomuisse, quibus segetes, frugesque incendebat, ac proinde populum peruigilare compulsum, vt ignes illos extingueret. Huiusmodi est omnino Cacodæmon Infernalibus incendijs æuiternum addictus cuius nequitiam, astutiam, effetamque truculentiam sic descripsere Patres. Audiamus B. Isid. lib. 1. de summo Bono. Dæmones vt Sancti Patres descripserint? *Dæmones triplici acumine præscientiæ vigent, scilicet subtilitate naturæ, experientiá temporum, reuelatione superiorum potestatum. Quanto propinquius Diabolus finem mundi videt, tanto crudelius persecutiones exercet, vt qui se continuo damnandum conspicit, socios sibi multiplicet, cum quibus gehennæ ignibus abdicatur*. Audiamus S. Cyprianum eius vafriciem adumbrantem: *Diabolus*, inquit, *dictus est serpens, quia cum latenter obrepit, cum per pacis imaginem fallens occultis accessibus serpit* (: vnde nomen serpentis accepit:) *ea est eius astutia, ea circumueniendi homines cæca, & latebrosa fallacia, vt asserere videatur noctem pro die, venenũ pro salute, desperationem sub obtentu spei, perfidiã sub prætextu fidei: Antichristum, sub vocabulo Christi, vt dũ verisimilia mẽtitur, veritatem subtilitate frustretur. In Angelum n. lucis se transfigurat*. Audiamus denique D. Augustinum varias, easque callidissimus antiqui huius veteratoris nequitias describentem serm. 4. in Communi. *Quid prauius, quid malignius, quid aduersario nostro nequius? qui posuit in cælo bellum, in Paradiso fraudem, odium inter primos fratres, & in omni opere nostro Zizania seminauit. Nam in comestione nostra posuit gulam; in generatione luxuriam; in exercitatione ignauiam; in conuersatione inuidiam; in gubernatione auaritiam; in correctione iram; in præsulatu, sine Dominatione superbiam. In corde posuit cogitationes malas, in ore posuit locutiones falsas, in membris operationes iniquas, in vigilando mouet ad praua opera, in dormiendo ad somnia turpia. Lætos mouet ad dissolutionem; tristes autem ad desperationem. Sed vt breuius loquar, omnia mala mundi, suâ sunt prauitate commissa*. Hæc ille.

Quibus sane antiqui serpentis malignantissimum nobis genium quem rufus color denotat perspicuè ob oculos proposuit, ac declarauit.

4. Quod si septem illa eius capita consideremus, decemque cornua quæ eius caput vndique cingebant, multo magis eius feroica elucesceret, ac malitia, Draco Rufus est Hydra. quâ hominem ad varia perpetranda instigat scelera. Alchazar enim Draconem hunc rufum ac magnum tot capitibus circumuallatam ait esse Hydram, quæ, Pierio Valeriano teste Hierogl. 16. Symbolum est inuidiæ, qua stimulante Hydra Symbolum est inuidiæ. Diabolus mortem in orbem terrarum inuexit, vt pronunciauit Sapiens.

Septem porro illa capita asserit Pater Alchazar septem esse nefarios immundosque Spiritus ad septem capitalia vitia nos exstimulantes. Septem capita Hydræ erant capita variorum animalium. Vnde Pater Cornelius suspicatur capita illa fuisse totidem animalium peccata illa symbolicè repræsentantium, nempe Leonis, Tigridis, Vrsi, Viperæ, Lupi, Serpentis, & Asini. *Dum enim nos tentat Dæmon*, inquit Cornelius, *nunc caput, & vultum superbi Leonis nobis ostendit; nunc serpentis inuidi; nunc viperæ iratæ; nunc lupi gulosi; nunc tigridis auaræ; nunc vrsi luxuriosi; nunc asini pigri, & igna-*

ignaui. Quæ capita ideo diadematis singulis coronata perhibentur, quia innumeras victorias de hoc mundo, eiusque amatoribus retulerunt. Decem porrò illa Draconis ipsius Cornua, Luciferi efferatam notant potentiam, ac Tyrannidem, qua assiduè contra mortales omnes, vt eos à Deo auertat, inque suam potestatem redigat, depugnare consueuit. Cauda denique illa, qua tertiam partem stellarum trahebat in terram, extremam illius persecutionem, ac ferociam, Antichristi temporibus (qui Luciferi verè cauda dici potest) exercendam, qua quam plurimos viros doctrinæ, ac Sapientiæ, sanctitatisque luce, ad instar stellarum conspicuos, & iam in cælo quodammodo commorantes, ad rerum terrenarum desideria suis suggestionibus caudæ quasi suæ ictibus, ac voluminibus detrahet, in Barathrum tandem stygis præcipitandos. Vnde scitè S. Greg. libr. 32. Moral. cap. 14. *Stellas*, inquit, *de cælo cadere, est nonnullos, relicta spe cælestium, illo duce ad ambitum gloriæ secularis inhiare. Hinc de eiusdem sæuitia vaticinatus est Daniel capit. 8. v. 10. Deiecit de fortitudine, & de stellis, & conculcauit eas. Ipse enim suâ cauda, idest, post se suadendo, & solicitando*, ait Victorinus, *sicut tertiam partem Angelorum de cælo traxit, sic in hodiernum vsque diem de Ecclesiæ cælo, viros sapientes ac iustos callidis persuasionibus, assiduisque solicitationibus ad rerum terrenarum noxium amorem deturbat*.

Cauda Draconis est Antichristus.

Quid sint stellæ, quæ Draconis Cauda detractæ sunt in terram?

5. Cum hoc igitur Dracone Tartareo, magno, ac rufo, cum hac Hydra immani, ac truculentam lucta, ac pugna est assidua à primis suæ Conceptionis initijs gloriosissimæ Heroinæ nostræ Deiparæ, & in hodiernum vsque diem perseuerat. Quare ea omnia quæ eodem capite describit Ioannes Apostolus de Muliere amicta Sole, syderibusque coronata, deque eius incōtaminato illo partu, cui tantopere Draco insidiabatur, non modo Ecclesiæ, verumetiam Deiparæ aptissimè congruunt; siquidem *Auia Ecclesię*, à Diuō Ambrosio nuncupatur, *quia eum peperit, qui caput, & parens totius est Ecclesię*.

B.V. dicitur à S. Ambrosio Auia Ecclesiæ, & quare?

Quare præclarè pronunciauit Ansbertus: *Non mirum*, ait, *si illa typum Ecclesię prętendat, in cuius beato vtero capiti suo eadem Ecclesia vniri meruit.*

Ipsa est, quæ peperit masculum, non effœminatum, non ignauia torpentem, sed ad debellandas aereas potestates, caput, & corpus virile atque robustum.

6. Quam ob causam iure dicere possumus etiam modo id quod perhibet Ioannes: *Draco stetit ante mulierem, quæ erat paritura, vt cum peperisset, Filium eius deuoraret.* Licet enim Draco hic Tartareus per suum ministrum Herodem, Christum Filium Virginis, mox vbi fuit editus in lucem, deuorare voluerit, dum illum in nęce illa infantium crudelissima, per summum nefas, quæsiuit ad mortem; nihilominus tamen in hodiernum vsque diem starę ante Virginem, & tam ipsi, quam eiusdem partui videtur insidiari, cum spirituales eius filios, quos amplissimo charitatis sinu, quasi vtero fouet, ac complectitur, absorbere contendit. Quare præclarè S. Cyprianus Diuinam illam comminationem aduersus hunc Draconem; *Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & semen tuum, & semen illius*: Gen. 3. expendens, de Virgine nostra pronunciauit: *Non dicit, Pono, ne ad Euam pertinere videatur, sed Ponam, hoc est suscitabo Mulierē, quæ repudiata facilitate credendi, non solum te non accidiat, sed ipso etiam Gabriele deferente verbum, rationem de promissionis exigat nouitate, dicendo: Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco? Ecce istud semen mulieris, quod non per traducem genitalium ministeriorum, commixtione, sexus vtriusque infunderetur in vtero, sed clauso claustro indeflorata Virginis inueniretur in vtero.*

B.V. sese opponit Tartareo Draconi in defensionem suorum spiritualium filiorum.

Assiduæ inimicitiæ antiqui serpentis cum Maria.

Ex hac ergo semen promissum est mulieris, quod semen secundum hominem Dominus Deus noster est, qui non infusus est in vtero, sed inuentus, Euāgelista confirmante, cum dicit de Maria: Inuenta est in vtero habens. Similiter comminationem hanc, vestigijs crediderim S. Cypriani insistens, declarauit. Richard. à S. Laurent. libro sexto. de laudib. B. Virg.

Hæc est mulier, de qua dictum est serpenti. Gen. 3. Ponam inimicitias, inter te & mulierem. Quasi diceret: Vidi olim amicitiam factam, inter te, & mulierem illam Euam, sed iā inimicitias ponam inter te, & quandam aliam, Mariam nempe, quæ conteret caput tuum. Ponam etiam inimicitias inter semen tuum, & semen illius. Quod impletum est, quando Herodes semen huius serpentis, statim natum persecutus est Christum semen benedictum Mariæ Virginis. Vnde dicitur in Apocalypsi: Draco stetit ante mulierem, &c. Stetit verè, quia non dormitabit neq; dormiet, qui impugnat Israel, sicut nec qui custodit Israel. Ipsa conteret caput

put tuum, quod superbè erigebas, exultans de homine de statu innocentiæ deiecto. Sic ille.

7. In qua Diuina aduersus stygium serpentem comminatione obseruandum, quod Card. Caietanus adnotauit: *Non dictum esse inimicitiam, sed inimicitias numero multitudinis, quoniam omne inimicitiæ genus Heroina nostra cum hoc Infernali Dracone suscepit, nullamque, vllo prorsus tempore, habere voluit cum eo amicitiam.* *Neque enim,* inquit ille, *satis est inimicum esse Diabolo, quo ad ea, quæ sunt fidei, aut spei; sed oportet secundum omnes partes inimicum esse, videlicet ea, quæ sunt castitatis, abstinentiæ, liberalitatis, misericordiæ, & cæterarum virtutum.* Vnde videmus eam in ipso primo Conceptionis instanti, eius virulentum caput, quod peccatum denotat originis, vtporè, quod caput, & origo reliquorum, quæ in genus humanum dimanarunt scelerum, extiterit, contriuisse adeo gloriosè, vt nec eius virus, purissimam illam animam contaminarit. Qua in re robur ac fortitudinem Herculis adhuc infantis in incunabulis latitantis, geminosque angues, magnitudine animi singulari elidentis præseferre visa est. Meminit Heroici huiuscé facinoris Latinus vates Aene. 8. dum inter laudes Herculis, quas Iuuenesque senesque in choros distributi concinebant hoc primum ac palmarium numerauit:

B.V. omnem inimicitiam habuit cum Diabolo.

Hic Iuuenem chorus, ille senum, qui carmine laudes
Herculeas. & facta ferant, vt primæ Nouercæ
Monstra manu, geminosque premens eliserit angues.

Quapropter fortissimæ huic tot stygiorum serpentum, ac Monstrorum debellatrici, velut alteri Palladi, Clypeum illum, quem Teron, vt canit Silius lib. 2.

Teronis Herculis sacrificali Clypeus, in quo erat gemina Hydra.

Alcidæ Templi custos, Araque Sacerdos

habuisse memoratur, possemus attribuere. Sic enim de illo, Herculem æmulante, eiusque Clypeo idem Silius:

Atque illi nō hasta manu non vertice cassis,
Sed fisus latis humeris, & male iuuentæ
Agmina vastabat claua, nihil indigus ensis;
Exuuiæ capiti impositæ, tegmenque Leonis
Terribilem attollunt excelso vertice rictam.
Centum angues idem cælatum Insigne gerebat
In Clypeo, & sectis geminam serpentibus Hydram.

Cum enim Virgo nostra gloriosissima, non centum angues, sed omnes Tartareorum hostium phalanges fuderit, ac prostrauerit, easque in illorum Capite, Serpente illo antiquo, cuius caput nondum nata contriuit, tāquam vilissimos vermiculos, pede protriuerit; & Originalis præterea culpæ, Triumphatrix extiterit inuictissima, iure non centum, sed cētum millena millia anguium iure geminam, resectis virulentis illius capitibus Hydram in suis gestat Insignijs. Quid enim Originalis culpa, quam quędam Hydræ sunt, ex qua innumera variorum peccatorum capita pullulare consueuerunt? Quæ generosissima Heroina nostra, præseruatione illa diuinitus in immaculatæ Virginis Cōceptionis instanti sibi indulta, velut vnico ictu obtruncauit.

8. Quod si postea vniuersum ipsius immaculatę vitæ decursum contemplemur, intelligemus sane nihil aliud extitisse, quam assiduas interminatasque cum Infernali hoste inimicitias, aperta bella, gloriosissimasque victorias. Vnde crediderim hanc ob causam à cęlesti, Diuinoque sponso attributum illi fuisse celeberrimum illud elogium. Cant. 7. *Statura tua assimilata est palmæ.* Quasi vniuersa eius corporis compositio Heroica, palmam quandam, atque victoriam præseferat, adeo vt quacunque ex parte eam contemplemur, tota nobis palma, atque ipsa de Tartareo Dracone victoria esse videatur.

B.V. vita vniuersa fuit cū Dæmonibus perpetuæ inimicitiæ.

Quod si ipsa eius verba ac opera attentius consideremus, inueniemus sanè arma esse validissima, quibus eundem illum Draconem debellauit, atque ita perspiciemus luce meridiana clarius, illam victricem esse Palmam, cuius folia acinaces quosdam præseferunt, quibus Virgo gloriosissima in multiplici cum illo conflictu vtitur, eiusque iugulum petit, eumque prosternit.

Eandem ob causam censuerim in Templo illo Salomonis, quod Damasceno teste, typus ac figura extitit Virginis, in parietibus omnibus palmas, ac Cherubinos, facie Leonina fuisse exculptos, vt asserit Villalpandus. In ipso verò Sanctuario, quod etiam Sancta Sanctorum dicebatur, docet idem ingentes fuisse palmas, ac Cherubinos, qui facie quidem hominem, corpore leonem, alis aquilam, pedibus boue referebant. Quibus sanè omnibus, quid aliud, quā inuicta Deiparæ fortitudo, insigni associata

In Templo Salomonis Cherubini facie Leonina, & palmę, quid denotabant.

ciata sapientiæ, quid aliud, quam gloriosissimæ eiusdem victoriæ ac triumphi denotabantur?

B V. similis palmæ ex qua erant formata, ob terrorem Dæmonibus incursum.

9. Quapropter Rich. à S. Laur. libr. 5. Virginem Palmæ Crucis comparare, ob terrorem, quem serpentibus Tartareis incutit non dubitauit: *Sicut Palma*, inquiens, idest, *Arbor triumphalis Crucis Dominicæ, terribilis est malignis spiritibus, sic B. V. merito suæ rectitudinis malignos Spiritus tenet, & expellit. Vnde B. Bernardus:*

B.V. Dæmonibus quam terribilis.

Non ita metuunt hostes visibiles quamlibet castrorum multitudinem copiosam, sicut aereæ potestates Mariæ vocabulum, patrocinium, exemplum. cedunt, & pereunt sicut cera à facie ignis, vbicunque inuenerint huius Nominis crebram recordationem, inuocationem deuotam, sollicitam imitationem. Vt ostenderet porrò vir hic in Virginem pijssimus quantum præsidij, ac spei de victoria contra Inferorum hostes in eam posuerit lib. 1. cap. 2. hoc eodem Bernardi citato testimonio, hæc attexit:

Marię Nomē men, & Memoriale in desiderio animæ tetinendum.

Roganda est igitur assiduè Maria, vt Nomen suum, quod est Domina, interpretetur in nobis tentatores nostros expugnando, seque Turrim fortitudinis nobis exhibendo, à facie inimici, & vt hoc nobis pręstare dignetur Nomen eius, & Memoriale in desiderio animę, & iugi memoria retineatur.

10. Easdem de Tartareo Dracone victorias, ac triumphos Virginis nostræ gloriosissimę declarare volens Ioannes Apostolus, ait se vidisse illam, coronâ stellarum 12. redimitam; insinuando nimirum Deiparam tantâ virtute, potentiaque præditam esse, vt plurimas stellarum, quas stygius Draco caudâ suæ suggestionis in terram traxit, ipsa easdem illas in cælum rursus trahat, adeoque diligat, vt eas in vertice sui capitis gestet, eisque dicere videatur: *Gaudium meum, & Corona mea vos estis.*

B.V. etiā stellis coronatur, quas Draco in terram traxit, dum sibi deuotos peccatores corrigit ac conuertit.

11. Vt autem magis perspicuè intelligamus singularem planè, atq; Herculeam animi magnitudinem, ac fortitudinem in Virgine hac nostra elucescere, attētius adhuc comminationem illam expendamus. Nam vt sapienter obseruauit Rupertus Abbas in Deiparæ amore feruentissimus lib. 3. in Gen. cap. 19. Notandum est non dictum esse: ponam inter te, & mulierem fraudem, astutiam, dolum, machinationes, occultas insidias, sed ponam inimicitias, vt indicaret vniuersorum Dominus, ac creator multo maiorem futuram mulieris in superando Dæmone potentiam ac virtutem, quam fuerit Dæmonis, in vincenda Eua.

Siquidem ille vafricie, calliditate, astutiâque serpentinâ, simulatâ demum amicitiâ primam illam miserabilem mulierem fefellit, ac seduxit:

B. V. quasi aperto Marte cum Cacodęmone pugnauit non fraude, sed fortitudine.

At verò secunda hæc mulier non dolo, fraudibus, aut simulatione, verum clarè indicto bello, publicatis iustissimis inimicitijs, aperto denique Marte, illum ad prælium lacescens, eumque eo fortiter confligens, de ipso gloriosissimum triumphum reportauit.

Sed ipsius pijssimi Abbatis verba audiamus: *Hæ inimicitiæ, à fraudibus differunt, quod fraudes pacatam sermonis, vel cuiuslibet rei prætendunt superficiem; inimicitiæ verò manifestam contrarietatis habent intentionem. Constat autem quod subdolus Diabolus in serpente, non tanquam armatus aduersarius occurrit, sed tanquam fidus consiliarius lateri eius in via sese adiunxit. Cùm igitur DEVS dixit: Ponam inimicitias inter te, & Mulierem, profecto magnum gratiæ suæ opus promittit, quod victorem Diabolum, qui vicerat fraude, victa nunc mulier, vincere quandoque debeat fortitudine. Porro hæ inimicitiæ non per ipsam mulierem, sed per semen illius exercendæ, & vsque ad victoriam perducendæ sunt, hoc est per Christum, qui planè cum illo antiquo serpente fortiter se exercuit, & accinctus gladio super femur suum potentissimus intendit, prosperè processit, & regnauit, hostemque publicum ante pedes suos productum contriuit.*

12. Hanc ego crediderim ob causam à sponso cælesti, eius inuictæ fortitudinis probè conscio illud ipsi sæpius in Canticis, & præsertim cap. 5. attributum fuisse encomium: *Pulchra es amica mea, suauis, & decora, sicut Ierusalem, terribilis vt castrorum acies ordinata.*

B.V. nō fraude, non ex insidijs sed explicatis signis, ordinatisque copijs cum Diabolo certauit, eumque expugnauit.

Nouerat enim illam non ex insidijs, non fraude, aut callidis circumuentionibus, siue dolosis stratagematis, sed explicatis signis, apertè in lucem productis ordinatisque copijs Draconem hunc Infernalem aggressuram, vt tanto gloriosior eam triumphus maneret.

In B. V. vera prudentia remota calliditate enituit dum cum antiquo serpēte pugnauit.

Qua in re non modo fortitudinem, sed diuinam planè prudentiam, sapientiamque suam ostendit Deipara; cum ea vera prudentia censenda sit, quæ remotâ omni calliditate, ac fuco, in rebus agendis sincerè, ac simpliciter procedit. Verissimè enim pronunciauit Iamblicus Epist. ad Amphalum:

Prudentia sui possessores Deo similes facit.

Prudentia est, quæ singulorum vitam ad exem-

plar Diuinum referens, qua potest, optima similitudine depingit, ideoque sui possessores Deo similes facit.

13. Quod S. Cyrillus insigni illustrauit Apologo lib. 1. Apol. Mor. cap. 3. cui talem apposuit epigraphen:

Prudentia vera est, quæ simplicitate decoratur.

Prudentia vera est, quæ simplicitatis innocentiâ decoratur: Animalium, inquit, *omnium simul collecto concilio, cum de pluribus quærerent, placuit illis de ratione prudentiæ inuestigare, quodnam eorum astutius esse diceretur. Sed quoniam sumit interdiu vulgus studia contraria, priuatusque amor rectum iudicium vertit in obliquum, hinc volatilia coruum, inde vulpem terrestria, singula quæque suum exaltare cæperunt. Verum hinc quidem corui multiformis dolositatis, & versutiæ ostensis astutijs, inde vulpis deceptiuæ artis ingenijs ventilatis, postquam animalia quasi iuris dignitate, & definitione, singulorum facinora pretulissent, ac talibus definitionibus partialitatis amore, sine rationis sententia tenatius adhęrerēt, pro veritate stans Simia, dixit, tam coruum quam vulpem astutos quidem esse, ac dolosos; non autem prudentes, idque hac ratione euicit:*

Coruus, & Vulpes dolosi.

Astutia nocendi conuincta est cum ignorantia virtuosè agendi. Prudentia autem vera, est ars pręclarissima rectè viuendi cum simplicitate, nescia quemquam lędendi. Quę itaque minus prouida sunt, arte quidem armata, calliditate, & stimulis nocendi malitiosiora fore dicam, sed non prudentia. Nam is tantum prudens est, qui ratione rectâ in omnibus gubernatur. Verùm recta ratio naturę rationalis illa est, quę suum finem, & optimum intendit, & omne quod impedit, ad hunc finem consequendum, effugit, & cuncta, quę expediunt ad illum finem agit, ac quęrit. Et in his omnibus quousque ad illum finem perueniat, firmâ constantiâ permanet. Finis autem naturę rationalis est, sine omni malo, gaudere omni vero bono, & cum perpetuitate securitatis, & securitate veritatis gaudere. Ad hunc capessendum cuncta impeditiua sunt vitia, & omnes virtutes opportunę; Quo definito vnusquisque secessit ad sua.

14. Hanc ob causam Sapientes Romani victorias calliditate, astuque, absque bellicæ fortitudinis gloriâ partas, nihil; æstimarunt, eisque qui gentes, ac regna his artibus ditioni Imperij Romani, quantumuis grandia subiecissent, triumphos denegarunt. vti varijs comprobari potest exemplis.

Romani Imperatoribus triumphos denegabant si qui fraudibus hostem debellassent.

Cùm igitur Virgo beatissima Heroina nostra fortissima victorias omnes de antiquo serpente, indicto bello, & aperto Marte reportarit, quis dubitare poterit, eam non astu ac fraude, sed insigni fortitudini associatâ prudentiâ, triumphum reportasse?

15. Quod sanè minimè nobis mirum videri debet, si verum est, quod de serpente, ac muliere idem obseruauit Rupertus, dum ita loquitur:

Inter mulierem, & hoc genus animantis, per quod mulier seducta est, grandes inimicitię positę sunt: vtrinque non tam rationis iudicium, quam sensus naturalis perpetuum seruat odiū. Hęc enim etsi non semper actu, semper tamen potestate conterit caput illius; ille autem vtpote humi depressus, & non arduus, calcaneo eius insidiatur. Nam si nuda mulieris planta dentem serpentis præuenerit, & viuacissimum caput eius, vel leuiter presserit, statim totam cum capite corpus repente interit, ita vt nullus omnino motus, nullus sensus in aliqua parte residuus sit, quod nec malleis certè, aut vectibus, nec gladijs concidentibus cito, aut leuiter effici potest, siquidem excisum caput cum tribus, aut duobus digitulis viuere, & abire perhibetur. Hoc quod prædictum est, ita esse, ipsorum qui per industriam explorauerunt, fida relatione, comperimus. Hæc Rupertus.

Antipathia inter mulierem, & Serpentem.

16. Quæ quidem circa alias mulieres quam vera sint, hic non disserimus, sit fides penes auctorem. De Virgine sanè nostra Deipara verissima sunt. Quippe cuius planta premens vel leuiter, ait Blasius Viegas, antiqui serpentis caput, omnem ei motum, sensumque adimit, quod tunc fit, cum tentati à serpente Stygio ad Virginis opem, præsidiumque confugiunt. Satis enim est ad omnem vim serpentis frangendam, Virginem serpentis caput vel leuissimè calcare: in quo significatur summa Sanctissimæ Deiparæ, ad vincendum Dæmonem facilitas. Siquidem pede tantùm leuiter impresso potest illum tanquam abiectum vermiculum subitò opprimere. Quod præclarè Diuus confirmauit Ber. serm. de verbis Apoc.

B.V. antiquū Serpentem pede vel leuiter premēdo tanquam vilissimum vermiculum protetit.

Ipsa Virgo est quondam à Deo promissa Mulier serpentis antiqui caput virtutis pede contritura, cuius planè calcaneo in multis versutijs insidiatus est, sed sine causa.

Sola enim contriuit vniuersam hæreticam prauitatem.

17. Cùm igitur Draconem hunc Infernalem stetisse ante Mulierem, quæ erat paritura, legimus insignem ipsius Filiorum, clientulorumque quos quasi vtero, sinuque suo gestare, ac circumplecti videtur, securitatem munimenque intelligimus.

Quan-

Quantumuis enim Draco Tartareus Sathanicis illis, ad instar Hydræ, circũuallatus capitibus,& ipsi Mulieri,eiusq; proli insidiari videatur, nil nobis prorsus pertimescendum est, siquidem eâ, velut muro firmissimo, imò aheneo, velut ciuitate refugij, velut vrbe munitissimâ, de qua canebat Isaias; *Vrbs fortitudinis nostræ Sion*: velut *Turri firmissima, de qua mille clypei pendent, omnis armatura fortium* protecti, omnibus aereis potestatibus, in nos conspirantibus inexpugnabiles euadimus: quandoquidem illa solo pede, ipsum omnium Tartareorum hostium caput, ac Ducem, nullo negotio velut vilissimum vermiculum proterit, eiusdemque arrogantissimam audaciam prosternit.

18. Quamobrem hæc Virgo sanctissima his inexpugnabilibus Diuinitus sibi concessis viribus confisa, gloriari in Domino non dubitauit Cant. 8. *Ego murus, & Vbera mea sicut Turris, ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens*. Quasi dicat: Licet omnes Tartareæ aduersus meos, quos ego sinu, gremioque meo complector, filios, ac clientes consurgant phalanges, in eosque impetum faciant, nihil illis pertimescendum est, siquidem ego eis sum murus fortissimus, imò cum Filio meo Murus ignis in circuitu, ego Turris munitissima, atque adeo mea Diuina Maternitas, meaque vbera, pietas nimirum, ac misericordia, quibus DEVM lactaui, facta sunt eis ad instar Turris à facie inimici. Imò, & ego ipsa ad tam sublimem dignitatem euecta; coram Deo adeo grata, acceptâque extiti, vt eos cum Filio meo Rege pacifico reconciliarem, ac pacificarem, quo externis, internisque sublatis tumultibus, altissimâ pace fruerentur.

B.V. est Murus firmissimus.

19. Agnouit Turrim munitissimam esse Diuam Virginem, imò, & ipsius vel solum Nomen duntaxat. Richard. à S. Laur. lib. 1. cap. 2. de laud. B.V. dum ait: *Peccatores? ad Nomen Mariæ confugias, ipsum solum sufficit ad medendum, nulla enim pestis tam efficax, nulla sic hæret, quæ ad nomen Mariæ non cedat continuò, vt patet exẽplo Theophili. Iustificatus es sed forte tentaris supra vires, eoque amplius tentatoris times insidias, quanto te amplius expugnantem aliquando recordaris? recordare, quod Turris fortissima Nomen Dominæ nostræ sit ad ipsum confugiet peccator in tentatione, & etiam, qui peccauit, & saluabitur. Dulcedinem quidem Nominis Domini prævidérat Isaias capit. 26. dicens: Nomen tuum Domine, & memoriale tuum, in desiderio animæ: terribile tamen idem illud ostendit dum cap. 30. ait: Ecce Nomen Domini venit de longinquo, ardens furor eius, & grauis ad portandum. Horribilis sanè dulcedo, tanto furore respersa. Gratias autem ei, qui aliud prouidit refugium peccatoribus, delectationis, & securitatis plurimum habens, terroris nihil. Maria siquidem Syro sermone, Domina interpretatur, quæ non solùm potens est ad muniendum confugientes ad eam, tanquam Turris, sed & hostes insequentes potest expugnare, quia terribilis est, vt castrorum acies ordinata*. Sic ille.

Nomen B. V. Turris fortissima.

20. Castra quidem Dei, quæ sunt ipsi Angelici Spiritus, qui suum, Deo subiecti seruauere Principatum, malignis spiritibus nimium quantum sunt formidabiles. At verò eorum Regina potentissima Virgo nostra gloriosissima longè formidabilior. In ea siquidem non modo robur, ac fortitudo horum castrorũ, militiæque cælestis exercitus, verumetiam eorum virtutes omnes, perfectiones, ac decora, quasi cõpendio sunt reposita, vt licet vnica sit, sine felle Columba, tenellâque Virguncula, in se nihilominus innumerabilium Angelicarum myriadum, atque adeo inexpugnabilium castrorum vim, Heroicamque fortitudinem, roburque plusquam Herculeum repræsentet.

Angelorum Regina Tartareis hostibus nimium quātum formidabilis.

21. Quibus in virtutibus sibi nimiũ quantum cælestis complacens Sponsus aiebat Cant. 8. *Quid videbis in Sulamite nisi choros?* Quasi dicat: Pacifica quidem est mea hæc Virgo, ac Sponsa, vtpotè quæ pacem inter DEVM hominesque conciliauit; tota etiam mitis, tota mansueta est ac benigna omnibus mortalibus, ob ingenitam sibi pietatem, ac charitatem; ob robur nihilominus inuictũ mentis, fortitudinemque animi singularem, choros cuneosque militum innumerabilium, velut in pulcherrimis beneque coordinatis castris videtur continere, ita vt Tartareis sit phalangibus horribilis, ac prorsus inexpugnabilis. Quare præclarè S. Amadeus Lausanensis Episcop. Hom. 8. de laud. B.V. pronunciauit: *Enimverò sicut ignis attactu cera liquescit, & velut ardore solis defluit glacies; sic ab eius facie, inimicorum deperit acies, eaque iubente nihil aduersi subsistit*.

A facie B. V. Dæmones fugiunt.

Et Cyrillus Alexan. Hom. contra Nest. *Per te exultat cælum, lætantur Angeli, & Archangeli, fugantur Dæmones, & homo ipse*

Ppp 2 ad

ad cælum reuocantur. Audiamus D. Bern. in orat. ad B. V. qui Heroinæ nostræ cōtra Draconem antiquum gloriosissimā victoriam præ cæteris insigniter celebrauit: *Tu*, inquiens, *terribilis vt castrorum acies ordinata. Quid enim? An non horruerunt Principes tenebrarum, quando viderunt præter morem armatura omni fortiore instructam contra se procedere fœminam, fœminam fortem, ad bella doctissimam, cuius ensis super femur suum, propter timores nocturnos? In circuitu eius acies validas spiritualium virtutum suo se inuicem ordine tuentium: (siquidem ordinatione eius perseuerat dies:) sed & innumerabilium beatorum Spirituum militiam ad ministerium tantæ Principis delegatam fuisse, nullatenus ambigimus, vtpotè qui custodirent lectulum Salomonis gratissimum, ac prouiderent ne præparatum æterno Regi hospitium alienus hospes inuaderet. Nimirum timor, & tremor venerunt super eos, ita vt dicerent: Ecce plusquam Eua hęc, castra Dei sunt hęc, fugiamus Israelem: Tu ergo bellatrix egregia primo eum, qui primus omnia supplantauit, expugnare viriliter ingressa es, tu & Spiritum elationis Euæ, vertice humilitatis complosisti, quam in te, ita respexit Dominus, vt ipsius merito, super omnes Angelorum choros te sublimari dominam æstimauerit.*

B. V. quam horribilis Tartareis hostibus.

B. V. bellatrix egregia.

Nunquam enim super omnes Angelos glorificata ascendisses, nisi prius infra omnes homines humiliata descendisses. His ergò primarijs ducibus tenebrarum à te fortiter expugnatis, omnis ante faciem tuam spiritualium nequitiarum militia in fugam conuersa est.
Gloriosa dicta sunt de te Ciuitas Dei, Genitrix Dei Maria. Sed adhuc locus est tuæ laudi, adhuc in tuis laudibus omnis lingua balbutit, Hæc Bern.

22. Audiamus B. Dionysium Carthus. qui lib. 3. de laudib. Virg. art. 11. Virgineæ simul huius fortitudinis ac roboris inuicti fontem nobis innuit: *Nec miror*, inquiens, *ò Domina, si sic fortitudine pollebas summis etiam Angelis robustior, quoniam Dominum virtutum Christum Regem, qui Patris virtus est cuncta sustentans, protulisti.*

B V. Virgo Dæmonibus formidabilis, quia Dominum virtutū cæli Regem peperit.

Audiamus denique Bernardinum Bustium, qui Par. 9. Marial. serm. 2. partic. 7. reddens rationem cur Deipara Castrorum acies ordinata prædicetur, hæc habet: *Beatissima V. tentatis, & à Diabolo afflictis, est in eorum adiutorio, velut castrorum acies ordinata, vti eam in Spiritu vidit Salomon. Quia enim B. Virgo contriuit caput Diaboli, & cum Iuditha amputauit eiusdem caput in Holopherne, ipse Diabolus eam summopere timet. Quapropter sicut illi, qui ambulare debent per viam periculosam, vt per desertum, nemusque plenum feris crudelibus, ac latronibus transeuntes trucidantibus, quærere solent fortem, aut aliquam societatem, quæ eos in tantis periculis iuuare possit, præsertim si nocte transeundum sit: Sic nos dum per desertum mundi huius inter Infernales, horribilesque bestias, animas corporaque nostra perdere anhelantes, iter facimus, debemus pro optima nostra socia accipere deuotionem ipsius benedictæ Virginis, quæ nobis in peccatorum tenebris ambulantibus, luminis sui claritatem ministrabit, & contra horrificas illas Inferni belluas, hostesque infestissimos defensionis suæ patrocinium præstabit, eosque in fugam conuertet.* Ait enim Bern. *Cæli rident, Angeli gaudent, mundus exultat, Infernus extremiscit, Dæmones fugiunt, cùm dicitur; Aue Maria. Beatus igitur ille, qui est cum Virgine gloriosa, per deuotionem, eique dicit: Pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me: Nam etsi ambulauero in medio vmbræ mortis non timebo mala, quoniam mecum es. Dæmones enim eam videntes dicunt: Heu heu quia castra Dei sunt hęc. Væ nobis, vę nobis, quia Arca fœderis Domini venit in castra.* Sic ille.

B. V. tentatis est castrorū acies ordinata in eorum auxilio.

Periculosi huius itineris mundi, quærenda socia B. V.

In periculis quomodo B. V. alloquenda.

23. Atque ita cum audimus Michaelem cælestis Ducem militiæ, omniumque Seraphinorum, reliquarumque Hierarchiarum Principem, eiusque Angelos prælium inijsse cum Dracone, eundemque cum suis Apostaticis spiritibus vicissim depugnasse, certo nobis persuadere debemus, sub signis, auspicijsque Virginis Reginæ omnium Angelorum militiæque illius cælestis Archistrategam, gloriosum illud bellum gestum confectumq; fuisse, eamque quasi solam, vtpotè, quæ virtutem omnium in se fuerat complexa, de toto Inferno gloriosissimum triumphum reportasse. Intellexit hoc S. Bonauent. cap. 3. specul. cùm citando D. Augustinum dicit: *Michael Dux, & Principes militiæ cælestis cum omnibus spiritibus administratorijs, tuis Virgo paret præceptis, in defendendis in corpore, & in suscipiendis de corpore animabus fidelium, specialiter tibi Domina, & die, & nocte se commendantium.*

S. Michael Archangelus paret B V. præcepto in animabus ipsius clientulorum suscipiendis de corpore.

24. Quare iure merito cum Debbora de Sisara ac Madianitis infestissimis Israelitici populi hostibus triumphatrice, quæ ipsius typus extitit, canere poterat epinicium illud: Iud. 5. *Audite Reges, auribus percipite Principes: Ego sum ego sum, quæ Domino canam, psallam Domi-*

B V. fortior Debbora, Iuditha, & Iahele.

Domino Deo Israel: Noua bella elegit Dominus, & portas hostium ipse subuertit.
De cælo dimicatum est contra eos, stellæ manentes in ordine, & cursu suo aduersus Sisaram pugnauerunt. Verè noua bella elegit Dominus cum imbellis Mulier, & tenella Virguncula aduersus Tartareum illum Draconem, eiusque innumerabiles cohortes sola, absque armis dimicauit, eiusque caput non clauo, vt Iahel caput Siseræ, non gladio vti Iudith ceruicem Holophernis, sed pede duntaxat ad instar vilissimi vermiculi obtriuit.

Virtutes velut stellæ in Virgineo Cęlo dimicauerunt contra Dæmones.

Verè de cęlo dimicatum est contra eos. Quid enim aliud est Deipara, quam animatum quoddam cælum? vt eam Sanctissimi Patres vocitant: quid stellæ in ordine suo, cursuque manentes, quam Heroicæ ipsius virtutes, quibus in ordinem, velut in aciem dispositis contra Tartareum illum Sisaram, eiusque phalanges impetum fecit, eiusque summâ cum gloriâ debellauit?

B.V. charitatem ardentissimam Dęmones velut ignem exhorruerunt.

25. Etsi verò virtutes omnes in Virgine, velut stellę in acie fortiter contra ferocissimum illum Draconem, eiusque exercitum dimicauerunt, dimicauit tamen potissimum Regina reliquarum, ardentissimâ in filios suos, ac clientulos charitas, quam vel maximè in illa, etiam longè positi exhorruerũt. Vnde Richar. de S. Victor. capit. 26. in Cant. præclarè dixit: *Virgo tenebrarum Principibus terribilis fuit, vt ad eam accedere eamque tentare non præsumpserint. deterrebat enim eos flamma charitatis, incendebant orationes, & feruor deuotionis, stupebant immunem à peccatis.* Sanctus verò Bernardinus Senensis Tom. 2. serm. 51. art. 3. cap. 2. velut muscas eius feruentissimâ charitate Dæmones abactos asseuerauit: *Sicut magnus ignis, inquit Sanctus Pater, effugat muscas; sic à sua ardentissima mente, & inflammatissimâ charitate Dæmones effugabantur, & pellebantur, adeo vt vel in modico non sint ausi respicere mentem eius, nec de magno spacio illi appropinquare.* Si .n. hoc legimus de aliquibus Sãctis, saltem post aliquam de Dęmonibus in tentationibus acquisitum triumphũ; quanto magis de Matre Domini nostri credendum est, quæ semper contra omnes Dæmones triumphauit?

Sicut magnus ignis effugat muscas: sic magna B. V. Charitas Dæmones.

26. Quare Angelus in suo serm. cap. 20. postquam ostendisset S. Brigittæ, quantopere cælestes Angeli reuereantur atque obsecundent Virgini, dixissetque malle eos omnes Inferni pœnas perpeti, quam eius præceptis aliquo modo contradicere; mox hæc de Apostatis Angelis subtexuit: *Super omnes etiam malignos Spiritus ipsam sic DEVS potentem effecit, vt quotiescunque ipsi aliquem hominem Virginis auxilium, ex charitate implorantem impugnauerint, ad ipsius Virginis nutum illico pauidi procul diffugiunt, volentes potius pœnas suas, & miserias sibi multiplicari, quam eiusdem Virginis potentiam, super se taliter dominari.*

Angeli maleuoli omnes Inferni pœnas perpeti, quam B. V. præceptis contradicere.

Clientules B. V. ad eius auxilium recurrentes dum Dæmones impugnant mox pauidi diffugiunt cupientes pœnas sibi multiplicari, quam B. V. potentiã experiri.

Felices igitur illi, qui in protectione, ac patrocinio Deiparæ velut muro adamantino, eburneaque Turri muniti sub eius clientela commorantur. Licet enim Draco ille magnus fremat, ac circumiens mille moliatur insidias, nihil ipsis erit omninò pertimescendum, cum se inter illos, & Draconem, qui dicitur stare ante mulierem, interposuerit Deipara, quæ vti iam diximus est castrorum acies in nostram defensionem ordinata.

27. Cæterùm accuratè obseruandum, quod si Virginis hac tutelâ quis gaudere, eiusque sinu gremioque quasi Filius foueri desiderat, granum sit, lilium sit, masculum robur habeat oportet, primogenitoque eius Filio, quoad fieri potest, quam simillimus. Quod sanè nobis innuere videtur Sponsus dum eius purissimum Virgineumque dilaudat vterum Cant. 7. *Venter tuus sicut aceruus tritici vallatus lilijs.* Quid enim aceruus tritici quam Spiritualium filiorum multitudo, Christo, qui se granum frumenti cadens in terra, ac mortuum nominauit, persimilis? Quid lilia, quæ tã aceruum illum, quam vterum obuallant, quam eosdem filios, Virgineâ puritate, Christo quam simillima remitentes significant?

Aceruus tritici vallatus lilijs est multitudo Spiritualium filiorũ B. V.

Sit igitur cliens Deiparæ granum tritici mortificatum, suis passionibus, inordinatisque appetitibus mortuum, sit lilium, puritatem mentis corporisque tam Matris, quam Filij æmulando, qui, & seipsum, & Matrem appellat lilium: *Ego,* inquiens, *flos campi, & lilium conuallium* Cant. 2. Et: *Sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias.* Quare præclarè S. Damascenus orat. 2. de Dormit. Deip. vti alibi etiam diximus ostendere volens quinam tandem in amoribus Virginis esse consueuerunt, effatus est: *Ipsa Virgo est, & Virginum amans, pura est, & purorum amans.*

B. V. & Virginum, & puerorum amant.

amans. Quocirca si & corporis, & animi castitatem colamus, ipsius gratiam adipiscemur. Siquidem lutum omne fugit, cænosasque affectiones auersatur. Ingluuiem execratur: fœdissimæ fornicationis vitijs infesta est. Huius impuras ac scelestas cogitationes non secus ac viperarum fœtus fugit. Sermones fœdos, & scurriles propellit, cantusque ac meretricia vnguenta submouet. Cum puritate, virginitate ac pudicitia, pulchrè ipsi conuenit, sempiternamque cum illis pacem colit, easque humanè ac comiter exosculatur. Sic Damasc. & verè.

28. Nec his contentus cliens Marianus, admitatur omnino habere cor, roburque virile ac masculum. Mulier enim illa antequam Draco stetisse perhibetur, filium masculum peperisse memoratur; ad innuendum Deiparæ nostræ filios minimè molles, ac effœminatos, sed masculi pectoris ac roboris ad Draconem hunc Infernalem, Mūdum, carnemque debellandam esse oportere. Quare Andreas Cæsariensis suis in Apoc. Comment. *Masculus,* inquit, *Filius Ecclesiæ; & potiori iure Deiparæ, est populus voluptatibus indomitus. Quare cum Ecclesia eo tempore multos huiusmodi debeat parere, & educare filios, merito visa est Filium masculum peperisse.* Atque ita vt quis nō solùm Virginis, verumetiam vniuersim Dei Filius adoptiuus euadat eum voluptates omnes, carnisque illecebras, molliciemque fœmineam aspernari decet, atque ad arduos virtutis labores aspirare. Molles enim, effœminatique homines non tam viri quam mulieres censendi sunt. Hinc illud Pharaonis Draconem illum repræsentantis, in Israeliticum populum barbarum emanauit imperium, dum dictum est obstetricibus Exod. 1.16. *Quando obstetricabitis Hebræas, & partus tempus aduenerit, si masculus fuerit interficite, si fœmina reseruate.*

B. V. clientes oportet esse masculos virilis pectoris, ac roboris contra Dæmones.

29. Quod expendens Origenes Hom. 2. in Exo. *Rex Aegypti,* inquit, *hoc est, Princeps mundi huius viuificari mares non vult, sed fœminas, in fœminis enim caro, & affectus carnis exprimitur. Vir autem est sensus rationabilis, qui cęlestia sapit. Hunc odit Pharao cum necari cupit; vult enim vt omnes carnalia sapiant. Inde est, quod in hoc mundo serui Dei despectui habentur, & in eos persecutiones excitantur, quia odit eos Pharao.*

Cur Pharao masculos interficiendos, fœminas vero seruandas præcepit.

Vt igitur chari tantæ Matris filij, Deiparæ euadant clientuli, adnitantur robur habere masculum, vt, quemadmodum illa, Tartareo Pharaoni, ac Draconi odio sint. Quanto enim in odio fuerit huius Pharaonis, tanto amplius in amoribus erit Virginis, interque dilectissimos eius filias numerabitur. Quemadmodum enim in Israelitico numerando populo masculorum tantum ratio, & maximè eorum, qui vigesimum annum compleuerunt, quæ ætas viribus, roboreque corporis potissimùm viget, habebatur: ita sanè in numero filiorum Virginis non censebitur, qui animo fuerit molli, atque effœminato.

Filij Spirituales B. V. masculi, & non effœminati esse debent.

30. Sed ipsius Dei præceptum hæc mandantis audiamus Num. 1. *Tollite summam vniuersæ congregationis filiorum Israel per cognationes, & domos suas, & nomina singulorum quicquid sexus est masculini, à vigesimo anno, & supra omnium virorum fortium, ex Israel.* Quæ considerans Origenes sic vnumquemque nostrum, in hunc locum Hom 1. sapienter docuit: *Donec inest alicui nostrum vel puerilis, vel lubricus sensus, vel fœminea, & resoluta segnities, vel Aegyptios barbarosuè mores gerimus, haberi apud DEVM in sancto, & consecrato numero non meremur. Innumeri enim apud Salomonem dicuntur esse, qui pereunt; numerati autem omnes illi, qui saluantur;* qui nimirū sub auspicijs vexillisque Virginis cum Tartareo Dracone decertant, ac vincunt. Hinc, prosequitur Origenes; *suis ait Christus: vestri capilli capitis omnes numerati sunt, & Psaltes: Qui numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina vocat.* Eūdem masculorum fortium delectum expendens S. Cyrill. Alex. li. 4. de Spiritu, & lit. *Reijcitur,* inquit, *quod est reprobū, molle, & imperfectum, & solis maribus diuiditur terra promissionis.* Idem libro. 3. vult molles fœminas nuncupari.

Quinam in consecrato numero apud DEVM habeantur.

Vnde Zach. 5. Iudæorum impietas repræsentatur per mulierem sedentem in medio amphorę, cuius os talento plumbi obturatum est, cum impleta est mensura Patrū ipsorum, Dei Filio per summum nefas in crucem acto.

Iudæorum Impietas repræsentata per Mulierē sedentem in medio amphoræ.

31. Quare Rich. à S. Laur. lib. 4. illud Isa. 66. *Antequam parturiret peperit, antequam veniret partus eius peperit masculum. Quis audiuit vnquam tale, & quis vidit huic simile? Nunquid parturiet terra die vnâ, aut parietur gens simul, quia parturiuit, & peperit Siō filios suos;* interpretatus est de Virgine gloriosissima, quæ non modo peperit primogenitum illum, Vnigenitumque Dei Filium, Gigantem illum fortissimum, qui accinxit se gladio super

per femur suum potentissimus, verum etiam alios innumerabiles filios adoptiuos, qui vt genuini sunt tantæ Matris filij, masculi pectoris, ac generosi sint oportet, quo ad bella assiduè cum Infernali Dracone sub tam gloriosæ Heroinæ auspicijs gerenda expediti esse possint. Quapropter, quod de Ecclesia in Exhortat ad Virgines Sanctus pronunciauit Ambrosius, rectè ad Deiparam nostram transtuleris: *Habet*, inquiens, *Ecclesia filios sine partus dolore. Vnde de ea dicitur: quis audiuit si parturit terra die vna? Vna die terra non parturit, sed parturit Gratia. Parturit, inquam, & illa gratia plena, illa Terra animata, ac benedicta, de qua Psal. 84. Benedixisti Domine terram tuam. Qua sanè tam innumeros fructus germinante, auersa est captiuitas Iacob, remissa est iniquitas plebis Israeliticæ, operta sunt omnia peccata eorum, mitigata est omnis ira Dei, ac proinde innumeri mortales suo reconciliati creatori, filij ad ptiui Christi eiusque Matris, minimè degeneres generati sunt.*

Habet B.V. filios spirituales sine partus dolore quamplurimos.

32. Neque verò mirum nobis videri debet, genuinos filios Deiparæ fortes, ac masculos esse oportere, cum & illa fortissima quædam sit Gigantissa, quæ immensum illum Gigantem, qui stans in terra cælum suo attingebat vertice, vt ait Salomon in libr. Sapientiæ, cap. 18. *& stans repleuit omnia morte.*

B.V.Gigantissa quia Gigantem peperit.

Virgo nimirum est Mulier illa fortis, quam tam anxijs desiderijs idem expectabat Salomon Prouer. 31. *Mulierem*, inquiens, *fortem quis inueniet? procul, & de vltimis finibus precium eius. Confidit in ea cor viri sui, & spolijs non indigebit. Accinxit fortitudine lumbos suos, & roborauit brachiū suum. Fortitudo, & decor indumentum eius.*

Quod porrò fortis hæc Mulier Deiparam Virginem nobis repræsentet euidens est apud plerosque Patres, præsertim Diuum Bern. sermon. de Natiu. & Hom. 2. super Missus, qui cum præmisisset Heroinam hanc nostram caput antiqui serpentis, qui Draco ille Rufus est, contriuisse, subiecit: *Cui hac victoria seruata est, nisi Mariæ? Ipsa proculdubio caput contriuit venenatum, quę omnimodam maligni suggestionem tam de carnis illicebra, quam de mentis superbia deduxit ad nihilum. Quam verò aliam Salomon requirebat cum dicebat. Mulierem fortem, quis inueniet? Nouerat quippe vir sapiens huius sexus infirmitatem, fragile corpus, lubricam mētem, quia tamen, & DEVM nouerat promisisse, & ita videbat congruere, vt qui vicerat per fæminam, vinceretur per ipsam, vehementer admirans dicebat: Mulierem fortem quis inueniet? Quod est dicere: Si ita de manu fæminæ pendet, & nostra omnium Salus, & innocentiæ restitutio, & de hoste victoria, fortis omnino necesse est, vt prouideatur, quæ ad tantum opus possit esse idonea. At ne hæc quæsisse videatur desperādo, subdit prophetādo: Procul, & de vltimis finibus precium eius, hoc est, non vile, non paruum, nō mediocre, non deniq; de terra, sed de cælo, nec de cælo proximo terris precium fortis huius mulieris, sed à summo cælo egressio eius.* Sic Bern.

B.V.Mulier fortis.

Precium Mulieris fortis non est de cælo proximo, sed de summo.

33. In hac forti atque Heroica muliere agnouit quoque Deiparam iam memoratus Richardus libr. 6. de laud. B. V. *Maria fortis est*, inquit, *contra carnem per Virginitatem, cuius votum prima omnium emisit. Tunc enim verè accinxit fortitudine lumbos suos, & robore brachium suum, contemnendo legem quæ tales maledicebat. Fortis contra mundum per paupertatem. Vnde non immerito ab Angelo ineunta est clausa in suo thalamo. Mundi enim amatores foris sunt, in occupatione nimium quærendi exteriora. Et hoc etiam fecit supra legem, quæ temporalia promittebat. Fortis contra Diabolum per humilitatem, cuius caput contriuit. Fortis contra omne genus peccati per patientiam, quia aduersa omnia æquanimiter sustinens, prosperaque omnia viriliter pro Sponsi sui amore contemnens.*

B.V.Mulier fortis contra Mundū, contra Diabolū, & omne genus peccati.

34. Oportebat verò vt fortis esset mulier, quæ paritura erat masculum, & talem masculum, qui Principem huius mundi foras eijceret; eripiensque inopem de manu fortiorum eius propriâ virtute gloriosos terræ humiliaret.

Et nota inquit idem Rich. quod hoc Nomen mulier hic tantum ponitur pro sexu, non pro corruptione vel fragilitate, aut mollicie. Propriè enim dicitur Mulier, quasi mollior, quæ scilicet molliciem carnalis coitus sit perpessa. Idem docet Virginem beatissimam dici quoque Mulierem, ab emolliendo posse, quod DEVM erga peccatores induratum emolliuerit, & hoc ipso insignem suam fortitudinem demonstrauerit.

B. V. Mulier dicta quod DEVM erga peccatores induratum emolliuerit.

Ante Incarnationem, inquit, *erat Filius Dei quasi aurum solidum. Vnde ait Sponsa Cant. 5. Caput dilecti mei, Diuinitas videlicet, aurum optimum. Solidum autem erat, idest, massa, sine aliqua humanitatis forma. In Incarnatione autem à Tota Trinitate missum est hoc aurum in fornacem vteri Virginalis, ibiq; ineffabiliter fusum est, opere Spiritus S. vt possit quasi decurrere in modulos nostros, qui sunt fames, sitis,* mor-

Dei Filius ante Incarnationē fuit aurum solidum, sed liquefactum est vtero B. V & in omnes nostros modulos decurrit.

mortalitas, passibilitas, atque ita accepit formas, siue characteres Naturæ humanæ.

De hoc auro Iob 28. Loqui visus est: Auro locus est, in quo conflatur; vterus scilicet Virginis est locus ille; Conflator autem Spiritus.

35. Alio etiam modo, ait idem venerabilis Richardus emolliuit. *B.V. Dei Filium, qui quasi durus erat antequam incarnaretur, quia offensus humano generi, propter peccatum Adæ. Vnde quasi iratus, totum humanum genus in Infernum detrudebat.*

Ante incarnationē Dei Filius durus ob peccata hominum in vtero B.V. emollitus est.

Hinc in persona generis humani illi dicere videbatur cum Iobo cap. 30. Mutata es mihi in crudelem, & in duritia manus tuæ aduersaris mihi. Beata autem Virgo eundem hominem factum emolliuit, atque placauit, eique genus humanum reconciliauit. Neque verò tunc Maria emolliuit Dominum, sed & nunc emollit meritis precibusque suis, vt nunc maiora peccata patienter toleret, qui quondam minora durissimè vindicabat. Constat enim quod multo grauius peccant moderni Sodomitæ, ac luxuriosi, quam peccauerunt antiqui, qui atrociter sunt puniti. Nec dum enim nata erat B.V. nec dum Verbum caro factum. Vnde tunc longè inferior, & indignior fuit natura humana, quam modò sit. Nam Christus eam assumens, sibique vniens maximam ei contulit dignitatem. Inde hæc Natura humana de Sapientia Incarnata dixit Sap. 7. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas per manus illius. Vnde Matri, ac Filio maximam iniuriam faciunt, qui carnalium vitiorum fœditate seipsos polluunt.

Grauiora sūt peccata carnis post Incarnationem Verbi, quia per illud caro nostro Sanctificata est.

Per Mariam venerunt Naturæ humanæ multa bona.

Mariæ, & Filio iniuriam faciunt, qui carnalibus vitijs polluuntur.

Concludit tandem, factaque inter Mariam Euamque comparatione, Virgineam hanc fortitudinem confirmat, inquiens, *quod quemadmodum Eua mulier infirma, in tantum DEVM exasperauit, & quasi durum effecit, vt quasi misericordiæ suæ erga humanam naturam oblitus fuerit; ita Maria mulier fortis adeo DEVM hominem factum emolliuit, vt verè oblitus punitionis, & vindictæ sit, contra hominem, quem vt ad eum, à quo per peccatum recesserat, Filius reduceret, ipsum Filium formauit vel creauit Pater ex vtero Virginis seruum sibi. Vnde apud Isaiam ait. cap. 45. Ego Dominus creaui eum.*

Sicut Eua suo peccato DEVM ita exasperauit vt misericordiæ obliui fieretur: ita B.V. emolliuit, vt vindictæ non recordaretur.

Hæc Richardus de Virginis nostræ inuictissima fortitudine, quæ, & ipsi Deo præualere visa fuit, quod in Herculem cecidisse nunquam auditum est.

36. Hæc nimirum est Mulier illa, de qua differentibus Darij duobus illis primoribus, quænam res in rerum natura esset fortissima; *Vinum an Rex?* Zorobabel Sapientissimè respondit 3. Esd. 4. *Non est magnus Rex, nec vinum præcellit. Nonnè mulieres dominantur eorum, quæ genuerunt Regem, & omnem populum, qui dominatur mari, & terræ, &c.*

B.V. Mulier Vino fortior, & Rege.

Verè enim Mulier hæc Heroica, vino fortior extitit, quæ, amore suo castissimo, suisque oculis vino pulchrioribus Gen. 39. Dei Filium in sinu Patris residentem ita inebriare potuit, vt eam oculis illis Sole lucidioribus, & gratijs omnibus, pietateque plenissimis respicere non fuerit dedignatus, cuius oculis vicissim captum se esse agnoscens illi dicebat: Vulnerasti cor meum soror mea Sponsa in vno Oculorum tuorum. Quare huic mutuo aspectui, Virgo modestissima, pro egregia grati animi significatione, omnem illam gratiarum plenitudinem, omnia illa magna sibi ab Omnipotente facta adscribere non est verita, concinendo: *Quia respexit humilitatem ancillæ suæ.* Verè mulier hæc Rege fortior extitit. Cum enim idem Dei Filius *Rex magnus super omnes DEOS, in cuius manu sunt omnes fines terræ, & altitudines montium conspicit,* esset terribilis ad instar Vnicornis, ac Rhinocerotis, in vniuersumque genus humanum omnipotentiæ iustitiæque suę cornu desæuiret, Mulier hæc Virgoque fortissima eum vtero suo purissimo comprehensum ad instar Agni mansuetissimi cicurauit, ita vt amplius Moyses dicere vix posse videatur: *Cornua Rhinocerotis, cornua illius, in ipsis ventilabit gentes, vsque ad extremum terræ.* Deut. 33.

B.V. vino fortior quia Filium de sinu Patris oculis suis quasi inebriatum in terram detraxit.

Maria Rege ipso cælesti fortior qui cum esset terribilis velut Rhinoceros, ipsa eum in vtero suo mansuetum reddidit.

37. Et sanè Virgo huiusmodi fortitudine, Heroicoque animi robore imo plusquam Herculeo prædita, quæ Mater tot filiorum, ipsiusque Dei Filij fratrum futura erat, omninò requirebatur. Cùm hi in acie assiduè contra Sathanam, mundum, carnemque versari debeant. Præclarè enim Horatius:

Cum Filij B.V. contra mundum Carnem, & Sathanam assidue pugnare debeant, eorū Mater fortis etiam esse debuit.

Fortes creantur fortibus
Nec imbellem generant Aquilæ columbam.

Vnde Lycurgus Spartanorum Legislator cum corpora Virginum cursu, luctâ, disci, & telorum iactu, varijsque laboribus exerceret, quæsitus cur id faceret, Sapienter respondit: *Vt in valido corpore fœtus validas agens radices, pulchrè adolescat, ipseque deinde mulieres, robore in partu facto, eius dolores, & coniugij, domusque labores facile sustineant ac superent, vtque, si necessitas postulet, pro se suisque liberis, & patria pugnare, ac præliari possint.*

Lycurgus Virginum corpore duris assuescere voluit, vt prolem fortem generarent.

Hinc

Hinc Gorgo Leonidæ vxor, cuidam dicenti: *Solæ vos Lacænę viris imperatis;* Argutè respondit: *Solæ enim nos viros parimus:* vt habet Plutarchus. Vnde Nicolaus de moribus Gentium. *Sauromatæ*, inquit, *ceu Dominis per omnia parent, Virginem non prius locant ad nuptias, quam hostem occiderit*. Hanc ob causam crediderim Platonem lib.5. de Republ. & libr.8.de legibus docuisse Virgines militiæ adscribendas, ideoque exercendas, in circo, ludoque equestri. Vnde in Critia asserit, tales olim fuisse, quæ in Deas ob sua fortia facinora relatæ sunt.

Sauromatæ non prius nubere volunt Virginē, quam hostē vicerit.

Virgines fortes olim inter Deas relatæ.

38. Cùm igitur ex Virgine hac fortissima omnes Christi fideles ac fratres spiritualiter generati sint, eos sanè inuictum quoddam robur, heroicamque imò Herculeam magnanimitatem habere oportet, nè tantæ Herionæ degeneres filij habeantur. Felices ergo, ac terque quaterque beati sunt ij, qui sese in clientelam patrociniumque huius Virginis dedidere; hos enim illa velut dilectissimos filios sinu suo, & quodāmodo ipso suo vtero complectetur, ac fouebit, eisque fortem illam suam, generosamque indolem heroicumque animum contra Tartareos hostes in hac vita præliandi, insuperabiles Martis quosdam pullos efficiendo, communicabit, adeo vt illa cum eis vnita ad instar cuiusdam benè instructi, armatiq; exercitus esse videatur. Vnde alij vertere, *Mulierem exercitus quis inueniet?* Quasi illa ipsa ductrix quædam sit validissimi cuiuspiam exercitus, aliqua nimirum Bellona, Amazon quędam, Martia, ac Penthesilea, Tartareis hostibus nimium quantum formidabilis.

Fælices sunt clientes B.V. quia dat illis robur ad pugnandum cū antiquo serpente.

B.V. Mulier fortis instar Exercitus.

Vnde 70. Interpp. vertere; *Mulierem virilem quis inueniet?* Vatablus: Mulierem masculam. Baynus: *Mulierem audacem ad res gerendas*. Alij: *Mulierem strenuam, industriam, Heroicam, omni virtute cumulatam*.

B. V. Mulier virilis, Mascula, audax ad res gerendus; Heroica, omni virtute cumulata.

39. Cùm igitur adeo fortem, adeo strenuam, atque Herculeo planè robore instructam Heroinam, ac Reginam in assiduis huius vitæ, quæ teste Iob est ipsa Militia, prælijs habeamus, quis ingentes animos ad dimicandum contra Tartareum illum Draconem reliquosque importunissimos Inferni hostes, totumque mundum, carnemque non assumat, seseque in spem certissimæ victoriæ erigat, quantumuis de propria imbecillitate diffidat? Cum verissimum sit pronunciatum illud: *Meliorem esse ceruorum exercitum, Leone duce; quam Leonum duce ceruo*. Et Caroli quoque V. prudentissimus fuerit sensus, Duces Italos vtplurimum suis exercitibus præficiendos, ob acumen mentis, celeritatem ingenij, prudentiam, vigilantiam, industriamque singularem.

Caroli V. Duces Italos suis debat exercitibus ob acumen ingenii perficiēdos

40. Quis porrò Matre increatæ sapientiæ sapientior, ac prudentior, fortiorque, quę de semetipsa fatetur. Prou.8.14. *Mea est prudentia, mea est fortitudo*. Quam illa, licet quidem semper totius vitæ decursu singularem ostendit, ostendit tamen tunc vel maximè cum stabat iuxta Crucem morientis Filij, vti fusè demonstrat. P. Salazar in illum locum, vbi illam cum Patre nostro Petro Canisio vocat veram, & non fabulosam Mineruam. Hinc Orpheus ob virilem huiuscè Deæ fortitudinem inuictumque robur ita illi cecinit:

B. V. fortitudinem suam iuxta Crucē morientis Filii maximè ostendit.

B.V. vera non fabulosa Minerua.

Fœmina, Masque eadem es.

Quod sanè longè excellentius Virgini nostræ conuenit, quæ in Filij sui generatione Mas-fœmina fuit, dum illum sine viro genuit, actiuèque, vt docet P. Suarez noster, ad illum generandū concurrit. Quare non malè fabulata est vetustas, vt testatur Natalis Comes lib. 4 Myt.c.5. Iouem vni Mineruæ suas vires impertijsse, quo eam fortissimam, omnipotentem, sibique simillimam in generando demonstraret. Eandem ob causam S. Fulgentius lib.2. Mythol. Mineruam dixit incorruptibilem, atque immortalem, vocarique Ἀθηνᾶ, quasi Ἀθάνατος παρθένος, hoc est immortalis Virgo, quia sapientia nec mori potest, nec corrumpi. Eandem ob causam idem in tutela Mineruæ dixit esse Noctuam, eo quod eius sapientia etiam in tenebris proprium fulgorē possideat.

Iuppiter vnē Mineruę suas vires impertitus est, quo tam fortissimam ac omnipotentem efficeret.

Minerua dicta Virgo immortalis.

Cur Mineruæ sic sacra Noctua.

41. Hinc idem Canisius: *Quod si rem*, inquit, *paulo penitius inspiciamus, an non Virgini nostræ competunt; quæ tria stulti Gręci in sua Minerua, velut eximia prædicant, virginitas, prudentia, fortitudo?* Rursus eandem Deiparam ob eximiam illam fortitudinem Penthesileam vocat. *Ignorastis*, inquit, *Hactenus veram Penthesileam, de qua cecinit Poeta:*

B.V. conueniūt illa tria quæ Græci Mineruæ attribuunt Virginitatem, prudentiam fortitudinē.

Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis
Penthesilea.

Erat enim Amazonum Regina, Duxque, fortitudine viris omnibus longè præstans. Tandem subdit Canisius: *Hæc Virgo Amazonum, idest, sine mammis mu-*

B.V. instar Penthesileæ Amazonum Reginæ fortis.

mulierum, optimam se ducem præbet Maria. Siquidem prima est, quæ hanc virginitatis semitam ingressa fuit, quamque innumerabiles puellarum, verè Amazonum copiæ sunt secutæ.

Fortitudo eximia B.V. iuxta Cruce Filij.

42. Porrò insignem illam plusquã Herculeam animi fortitudinem quam stans iuxta Crucem IESV Virgo nostra demonstrauit, eaque vnà cum Filio Orcum debellauit, ac triumphauit, præclarè descripsit S. Amadeus Hom. 5. de laud. B.V. *Hoc*, inquiens, *patiendi genere Gloriosa triumphans, quanto cunctis vicinior, cunctis gloriosior venerandæ Cruci Dominicæ passionis inhæsit, hausit calicem, bibit passionem, & torrente doloris potata, nulli vnquam similem potuit proferre dolorem. Currit post IESVM non tantùm in odore vnguentorum, sed in multitudine dolorum. Non solùm in gaudio consolationum, verum abundantia passionum. Currebat verum Salomonem Mater in diademate, quo coronauerat eam Nouerca Synagoga, & ipsa coronata corona tribulationis post eum incedebat. Stabat autem iuxta Crucem, vt illud dulcissimum caput nati, vnctum oleo iustitiæ, præ participibus suis, arundine percussum, & spinis coronatum, tristi spectaculo videret. Aspiciebat speciosũ forma, præ filijs hominum non esse specimen, neque decorem, excelsum super omnes gentes, despectum, & nouissimum deputatum, Sanctum Sanctorum cum sceleratis, & iniquis affixum, oculos sublimis hominis humiliatos, & ceruicem sustinentis omnia, humeris inclinatum pendere, serenissimam faciem Dei emarcuisse, & decorem vultus eius absconditum.* Et paucis interpositis fortitudinem Virginis magis admiratur ac constantiam non solùm ob mortem Filij, verumetiam ob perditionem extremam Iudæorum: *Igitur, tam pro nati morte*, inquiens, *quam pro Iudæorum perditione, ineffabili dolore Gloriosæ pectus vrebatur, & altissimo pietatis iaculo confossum extremas spirabat inter angustias, hausit poculum amarius ipsa morte, & quod hominum genus ferre non posset, adiuta diuino munere fœmina valuit sustinere. Vicit sexum, vicit hominem, passa est vltra humanitatem. Torquebatur namque magis, quam si torqueretur ex se, quoniam super se incomparabiliter diligebat id vnde dolebat. Et vt omittamus acerbissimam illam de morte nati mœstitiam, quis explicet, quo dolore arctabatur B. Virgo, quibusuè premebatur angustijs, cum propheticis oculis cerneret stirpis suæ magna quadam ex parte condemnationem gentis attritionem, casum populi, ruinam patriæ, & ipsius olim Ciuitatis Sanctæ Hierusalem euersionem. Effugit omnem sensum, humanos intellectus exsuperat concepta de passione Nati tristitia. Nulla huc similitudo, nulla ad tantam mœroris acerbitatem accedit comparatiò, Ergo abysso abyssum inuocante, duæ dilectiones in vnam conuenerant, & ex duobus amoribus factus est vnus amor, cum Virgo Mater Filio Diuinitatis amorem impenderet, & in Deo amorem nato exhiberet, Quo igitur magis diligebat, plus doluit, & amoris magnitudo attulit fomenta passionis. Quid enim ageret, cum in Caluariæ consisteret loco, & videret Crucem, clauos, vulnera morientis in innocentia, nec tamen exsatiatam Pharisæi frementis inuidiâ, immanitatem? Pendebat ille lutēs nostra, non sua delicta. Inter hæc Dei Genitrix eo sternebatur animo, & dolores vt parturientis apprehenderunt illam. Ibi gemitus, ibi singultus, ibi suspiria, ibi mœror, ibi dolor, ibi agonia, ibi æstus animi, ibi incendia, ibi mors, morte durior, vbi vita non tollitur, & mortis angustia non toleratur. Pallidus vultus IESV exsanguem reddidit vultum Genitricis. Ille carne, illa corde passa est. Denique contumeliæ, & opprobria impiorum in capite materno redundabant. Mors Domini illi amarior morte fuit. Poterat ergo B. Maria illud, quod specialiter Christo conuenit exclamare: O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte si est dolor similis, &c. O quantus, & qualis dolor, ô quæ, & qualis in illo dolore Maria! In tanta posita aduersitate, nec resoluit pudorem verecundiæ, nec amisit vigorem constantiæ.* Vnde D. Ambrosius. *Lego stantem iuxta Crucem Domini, non lego plorantem. Stare namque in illa cordis amaritudine magnæ adscribitur constantiæ, abstinere à lacrymis summæ verecundię adnotatur. Cohibebat illa lacrymas prę pudore, stabat sublimissimâ quadam animi magnanimitate. Itaque nec dolor excussit lacrymas, nec animum pœna deiecit. Quia hinc pudor honestus, illinc fortis constantia decertabant.* Hæc Amadeus, quibus sanè inuictum animi ac plusquam Herculeum Virginis nostræ robur, ac celsitudinem, in tantis calamitatum procellis, dolorumque tempestatibus, quibus in tantam amarissimi illius Dominicæ passionis maris altitudinem venerat, demergi, atque absorberi planè poterat, nisi erectus ille virtute diuina constansque animus obstitisset.

B.V. Coronata Corona tribulationis post Filium incedebat.

Patientia B. V. in videnda perditione Iudæorum.

B. V. pertulit ea diuino munere in Filii passione, quæ vt fœmina sustinere non potuisset.

Duo amores B. V. erga Filium vt Deũ, & vt hominẽ ex se natum in vnum coaliti.

Christus carne, B. V. corde passa.

B.V constantia admirabilis cum staret iuxta Crucem.

43. Eandem fortitudinem, Heroicamque magnanimitatem Virginis iuxta Crucem stantis descripsit Hierony. Vida Episcopus Cremon. in Hymno Magnæ Matris: dum de Christo moriẽte sic loquitur;

Tan-

Tandem in te ab moriens morientia lumina liquit
Et dulcem, vt potuit vultu seruauit amorem.
Hic tu muta siles, lacrymisque absumpta profusis,
Non iam vllos gemitus, non iam vllos amplius edis
Singultus: tacito dolor intus pectore sæuit.
Ipsa parens frugum pro te mœstissima Tellus
Planxit, & ingenti tremuit succussa fragore
Et silices erat hic nulla vi cernere apertos
Findere se, & mœsti vt poterant dare signa doloris:
Palluit aspectu cælum, atque illustre repente
Desuper insolitis vmbris alta petens Sol
Occuluit, medioque die nox plurima oborta est.
Et populi æternas mundo tenuere tenebras.

44. Agnouit inuictam fortitudinem Deiparæ iuxta Crucem Rich. à S. Laur. lib. 4. postquam enim dixisset ipsius dilectionem fuisse fortem, hæc attexuit: *In nulla aduersitate, nec etiam timore mortis ipsum negauit, vti fecit Petrus. Quod manifestè in passione apparuit, quando fugientibus discipulis stetit imperterrita iuxta Crucem. Timor enim non erat in charitate eius, quoniam perfectè diligebat. Dilectio enim eius fortis fuit, vt mors. Quemadmodum enim mors non moritur: Sic charitas eius nūquam excidit. Vnde, si fieri potuisset, secundum Diuinæ voluntatis beneplacitum mori pro eo, & cum eo desiderauit, nec vitæ suæ pepercit pro eius dilectione, sicut nec Filius. Quare dixisse visa est: Quis mihi det vt pro te moriar Fili mi IESV. Licet enim animam suam non posuit pro redemptione generis humani, exposuit tamen, & quod potuit fecit.* Idem lib. 5. eandem fortitudinem præ cæteris Apostolis agnouit in Virgine, ratione inconcussæ fidei: *Benè dicitur,* inquiens; *Stabat iuxta Crucem IESV Mater eius, quia cum omnes Apostoli in fide vacillarent tempore Dominicæ Passionis, ipsa in fide stetit immobilis cum esset Terra illa de qua Eccle. 1. Terra autem in æternum stat. Et ideo illi dicitur à Sponso: Statura tua assimilata est Palmæ.* Addit insuper non solum in fide stetisse imperterritam, verumetiam Dęmonibus ad instar Crucis Dominicæ fuisse formidabilem.

B.V. licet animam suam non posuerit pro genere humano, exposuit tamē.

B.V. Terra in æternum stans, ob cōstantiā iuxta Crucem Filij.

B.V. instar Crucis Dæmonibus formidabilis.

45. Quemadmodum enim Crux, eo quod corpore, & sanguine Dei Filij, qui in illa pependit tota fuit Sanctificata, toti Inferno, eiusque incolis euasit horribilis; ita Virgo nostra Sanctissima postquam in Matrem Dei fuit electa, in eaque æterni Patris Vnigena, nouem mensibus requieuit, eamque velut Vnicornis inhabitauit venenatis illis Tartarei serpentibus, ad instar cuiuspiam latibuli Vnicornis facta est terribilis, ita vt eius vel solo audito nomine perhorrescant, totique contremiscant. Quare iure merito Diuus Epiphanius eam *Thronum Cherubicum Cruciformem, in quo Dei Filius, velut in Cruce expandens suas ad nos amplexandū manus residere visus est.* Vnde merito Salomon Prou. 31. fortitudinem hanc ipsius tantopere Orci Satellitibus formidabilem admirans, cernensque totam indutam fortitudine, variarumque virtutum decore, pronuciauit: *Fortitudo, & decor indumentum eius.* His illa virtutibus plane Heroicis instructa Deæ Palladi, ægide, loricâ, galeâ, lanceâque armatę, quam statius; toruam terrore decoro fuisse canit, persimilis videbatur.

B.V. ad instar latibuli Vnicornis Tartareos Serpētes fugat.

B.V. Heroicis virtutibus ceu Pallas armata ægide, Lorica Galea lanceaque terribilis fuit Dæmonibus.

46. Dicat iam fortitudinem hanc admirabilem ac pene Diuinam suspiciens Salomon dicat: *Mulierem fortem,* huic videlicet similem, *quis inueniet?* Nullus profectò. Quia sicut ne DEVS quidem ipse maiorem, quam sit Mater Dei, creaturam aliquam facere posset: ita nec mulierem illâ fortiorem, ob eminentissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem, quæ infinita est, cum DEVM includat, aquo omnem illam fortitudinem mutuata est. Hinc D. Thomas inter infinita, quæ DEVS creauit, Vnionem nempe Hypostaticam, ac Visionem beatificam, quibus aliquid magis infinitum nequit facere, Diuinam Maternitatem numerauit. Hinc Seraphicus Doctor Bonau. in Spec. cap. 10. *Ipsa est, qua maiorem DEVS facere non potest. Maiorem mundum posset facere DEVS, maius cælum posset facere DEVS, maiorem Matrem, quam Matrem Dei non potest facere DEVS.*

Maria Mulier fortis qua fortiorē non potest facere DEVS.

47. Cùm igitur infinita quædam hæc Dei Matris sit fortitudo, ingentes quidem animos nobis semper in omnibus nostris tribulationibus, aduersitatibus, atque angustijs, maximè verò in postrema illa discriminis plenissima vitæ nostræ periodo, vbi de summa to-

B.V. Fortitudo quasi infinita, quia est Matris Dei.

B. V. infinita fortitudo ingentes animos in articulo mortis nobis suggerere debet.

tius nostræ beatitatis agitur, à qua verè pendet æternitas, nobis addere, nosque erigere ac consolari debet.
Ea enim periodus est dies illa mala, de qua canebat Dauid Psalm. 48.
Cur timebo in die mala? Iniquitas calcanei mei circumdabit me. Ait enim Card. Bellarminus diem malam esse diē Iudicij diuini, quæ dicitur à Sophonia capit. 1. *Dies iræ dies illa, dies tribulationis, & angustiæ, dies calamitatis, & miseriæ; dies tenebrarum, & caliginis, dies nebulæ, & turbinis, dies tubæ, & clangoris.* Quasi ergo dicat Dauid: Quod me timere facit in hac die mala, non est paupertas, quia Iudex non corrumpitur donis; non est humilitas generis, quia Iudex non respicit personas; non est malitia testium, aut aduocatorum, quia omnia nouit; non est potentia aduersariorum, quia neminem timet.

Dies nostræ mortis, dies mala, & qualis?

Extrema impœnitentia terret in morte.

Denique nihil est aliud, nisi iniquitas, & non quæuis, sed calcanei. id est aliud, nisi iniquitas extremæ vitæ meæ iniquitas perseuerans vsque in finem vitæ.
Illa enim si eo die inueniatur in me, omninò me instar aggeris circumdabit, vt nullo modo euadere possim, quia non erit locus pœnitentiæ. E contra quod me securum ea die reddere poterit, non erunt diuitiæ, aut nobilitas, aut Aduocati, &c. Sed sola iustitia, & quidem calcanei, extrema scilicet vsque ad mortem.

Venialia peccata Vocari possunt iniquitas calcanei quia à nobis non videntur.

48. Crediderim ego per iniquitatem calcanei intelligi etiam posse peccata venialia, verba otiosa, & alia quædam, quæ vix à nobis videntur, & ad instar calcanei remota sunt ab oculis nostris.
Hæc enim nisi per confessionem expientur, & intenso dolore, ac contritione virtuteque Sacramentorum deleantur, in particulari iudicio quando Dominus, Sophonia teste ca. 1. scrutabitur non Babylonem, sed Hierusalem, ipsam animam nempe, quæ semper pacem cum Deo, per amicitiam, mandatorumque obseruantiam coluit, in lucernis ad instar sedulæ illius mulieris, ac solicitæ, quæ amiserat dracmam vnam, minimos defectus rimando, ac excutiendo, nos circumdabunt velut inimici vallo, circumdabunt, inquam, & ad terram, nisi ope Deiparæ adiuuemur, prosternent, & ad maximas angustias redigent, vt pluribus infra declarabitur exemplis.

49. Quod sane Scrutinium, ac peruestigatio Hierusalem in lucernis, summam nobis nimirum incutere debet formidinem, atque horrorem, cum exactissimam sempiterni illius iustissimique Iudicis in peruestigandis minimis etiam noxijs, nobis innuat diligentiam. Quid enim aliud cogitare possumus quod ille Agnus, cuius oculi luci- diores super solem, de quo dilectus Discipulus Apoc. 5. ait, quod præter duos oculos, habuerit oculos septem, totidemque cornua, quæ ad instar duplicis coronæ caput eius circumdabant, ita vt oculi singuli singulis cornibus corresponderent, quid, inquam, aliud cogitare possumus, quam quod iste Agnus adeò oculatus, ad videndum tamen clarius adhibeat adhuc lucernam, quo minutissimos nostrorum defectuum puluisculos depræhēdat, quam exquisitissimam quandam curam ac diligentiam singula nostra, quantumuis minima, peccata perscrutandi ac ventilandi? Quod profectò tanto maiorem incutere nobis debet horrorem, quanto videmus singulis oculis singula cornua respondere, quibus peccata, ipsumque peccatorem ventilet, inque profundissimum Inferni Barathrum detrudat.

Terribile iudicium est quod Oculatus Agnus in scrutandis defectibus, adhuc lucernā adhibeat.

Agnus cælestis duplici corona oculorū, & cornuum circumdatus.

Neque enim hæc cornua quædam parua, qualia Agnorum esse consueuerunt, nobis persuadere debemus, sed omninò Rhinocerotis cornua; cum de Agno hoc cecinerit Moyses Deut 32. vti sup. d. *Cornua Rhinocerotis, cornua illius, in ipsis ventilabit gentes, vsque ad extremum terræ.* Oculi vero huius Agni quam sint lucidi, ostendit S. Ioann. Apoc. 1. *Oculi eius tanquam flamma ignis, facies lucet vt Sol in virtute sua.*

Cornua Agni sūt cornua Rhinocerotis.

50. Quid igitur facturus est homo miserabilis in illo tam periculoso mortis momento, terribilium omnium verè terribilissimo, nisi ad hanc Matrem misericordiæ, ad hanc Mulierem fortem, cælesti panopliâ vndique obarmatam confugiat, eiusque patrocinium, protectionemque imploret, obsecretque vt quemadmodum illa Infernalis Draconis, fratrum apud Filium Iudicem accusatoris contriuit caput, & insidias omnes quas eius calcaneo struxit fortissimè ac sapientissimè superauit; ita quoque nobis in tanto discrimine, veteriosisque Tartarei tenebrionis insidijs opem suam porrigat, quo feliciter ad beatam patriam nostram transire

In articulo mortis B. V. roganda vt sicut ipsa cōtriuit caput serpentis, ita & nos ad eū superandum opituletur.

re possimus. Verè enim cruentus iste, immanisque Draco calcaneo nostro, extremæ videlicet vitæ nostræ termino, etiam nunc insidiatur, vt vaferrimè insidiari ausus est Virgini. Hoc .n. indicat, prædicitq; Dominus Gen.3. *Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & semen tuū & semen illius. Ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius.* Vbi non solum præuidit sanctissimam suam Matrem assiduas gesturam inimicitias, horridaque bella cum immani illa sanguinolentaque belluâ, verumetiam se quoque hominem factum, ceu semen purissimum, Filiumque Virginis vnà cū omnibus suis fidelibus, adoptiuis fratribus, qui eiusdem Virginis quoque semen castissimum à S. Antonino nominantur, assiduè dimicaturum.

51. Non solum Matri, & suo eandem belluam calcaneo insidias structuram præuidit Dominus, sed etiam reliquorum spiritualium filiorum Matris dilectissimæ. Ita vt verè vnusquisque nostrum ingemiscens, obortisque lacrymis cum eodem Regio Psalte interrogare se possit: *Cur timebo in die mala?* Et sibimet respondere: Non solum iniquitas calcanei mei, extrema mea impœnitentia, meæ nouæ illæ occultæ, quę aciem oculorum meorum effugiunt, verumetiam iniquus ille fratrum accusator, & verè Iniquitas ipsa calcanei, calcaneo meo, nimirum fini extremitatique vitæ meæ insidians, me circumdabit, & multitudine illâ suorum horribilium capitum caudaque qua tot stellas de cælo detraxit in terram obuallabit me, vt nusquam effugiam sim reperturus. Quo igitur cōfugiam nisi ad sinum Virginis Matris, ad vallum hoc fidelium, vt illam S. Ephræm appellat, ad Murum hunc aheneum atque inexpugnabilem, ad *Turrim Dauidicam, de qua mille clypei pendent omnis armatura fortium?* Ad *Mulierem* denique hanc, fortissimam Bellonam Christianorum, Palladenque Virgineam, atque verissimam; in qua vera nostra vita, veraque salus nostra sempiterna consistit. Vnde pijssimus ille Societatis nostræ Adolescens Ioannes Berchmannus dicere solitus erat, *necessarium cuilibet esse certem aliquem perfugij locum, quo velut in asylum se reciperet subitis, aduersisque rebus, nullum autem tutiorem esse, sinu, plagisque sanctissimis Christi, & pallio Reginæ cælorum.* Hinc idem rogatus, quibus aduersus ariditates animi vteretur remedijs, respondit: *orare, occupare me, patientia, sinus denique, & gremium Beatæ Virginis.* Intellexit S. Antoninus Archiepiscopus Florent. Part.4. Tit.15. cap. 14. has insidias à Dracone Infernali semini, spirituali Virginis strui, dum calcaneo ipsius ac vitæ fini varias ad expugnandum machinas admouet, cum pronunciauit: *Insidiatur etiam iam calcaneo mulieris serpens antiquus, quoad semen eius spirituale, nempe electos, siue in generali fine, mundi, quia tunc soluetur Sathanas de carcere Infernali per semen suum Antichristum, ad perdendum animas; siue in particulari iudicio in fine vitæ cuiusli bet hominis, etiam sancti, fortiter tentans ad decipiendum. Verum adiutorio Christi, & Matris eius, ipsius insidiæ detegentur, vt superetur, vt de multis legimus, quos in exitu suo quasi deficientes Virgo liberauit.* Hæc Antoninus.

52. Quare in omni quidem tribulatione, atque angustia ad Deiparæ sinum præsidiumque, sed potissimum tamen in extrema illa vitæ periodo magna cum fiducia, vti diximus, confugiēdum est. Illa enim mortalium post Filium vnica protectrix, vnica vita, vnica veraque ad æternam vitam via est, adeo vt cum Filio iure dicere nobis possit: *Ego sum via, veritas, & vita;* Et quod longè ante increata dixit Sapientia. Eccl.24. *In me omnis gratia vitæ, viæ, & veritatis.* Quare ipsa merito dixit: *Qui me inuenerit, inueniet vitam, & hauriet salutem à Domino:* Prou.8. Quo loquendi modo indicatur nobis, effecturam Virginem, vt tam facile Diuinam gratiam, virtutem, salutemque quisp.am consequatur, quam aliqua potio suauissima exhauritur. Vnde S. Bonauentura de Virgine accipit illud sapientis Eccli. 15. *Cibauit illum pane vitæ, & intellectus, & aqua sapientiæ salutaris potabit illum.* *Quibus*, inquit scitè, Pater noster Salazar, *significatur Virginem nobis salutem, gratiam, & honestatem non modo edendam præbere, in quo difficultatis aliquid est, sed etiam bibendam propinare. Quod videre est in præcipuis quibusdam Mariæ cultoribus in Bernardo, Anselmo, Damasceno, Bonauentura, & alijs, quorum si vitam, moresque spectamus, si fuilem ac proliuem, ad omnem honestatem promptitudinem, dicemus sane illos, non tam comedisse, quā haustam ebibitamque percolasse virtutem, & salutem.*

53. Quisquis igitur in formidolosissimo illo ex hac vita transitu timoris expers esse cupit, dum viuit totum se

quam

Timenda mors nō solum ob peccata, sed ob insidias etiā Diaboli.

B.V. est Vallum fideliū.

M. fortissima Christianorum Bellona, & Pallas.

Insidiatur Sathan semini spirituali B.V. nempe electis.

In morte etiam sanctos tentat Sathā, sed per B.V. superatur.

B.V. cultor quam facile virtutem, ac perfectionē ac salutem consequatur?

quamprimum Diuæ Virginis huius patrocinio, atque obsequio addicat ac mancipet, eiusque pietatem, tanquam cælestis Viridarij quendam pulcherrimum surculum in cor suum inserat, insertumque magna diligentia custodiat, eius inspirationibus, ac vocibus tanquam obedientissimus Filius obtemperet, eiusque disciplinam cęlestem obuijs vlnis amplectatur. Illius sunt voces illæ materna charitate plenissimæ, ipsis proinde præbendæ aures diligentius, eisque obsecundandum: *Nunc ergo Filij audite me. Beati, qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam, & estote sapientes, & nolite abijcere eam. Beatus homo, qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidie, & obseruat ad postes ostij mei*. Quibus sane verbis æternæ sapientiæ Mater cupit, vt tanquam ad omnis veræ pietatis sanctitatisque Magistram ad se clientuli sui, summâ vigilantiâ confluant, cælestem doctrinam, disciplinamque hausturi.

Exhortatio B. V. ad suos clientulos, vt sint vigilātes in ipsius obsequio.

Ad B. V. tanquam ad veræ pietatis ac sanctitatis Magistram recurrendum ab adolescētia.

Quasi dicat: Felix est, ac ter beatus ille, qui instar Discipuli diligentis festinat ad me quæ sum increatæ sapientiæ domus, animatumque gymnasium.

Quare summo manè in ipsa adolescentiæ florentis Aurora sese ad me conuertat, imiteturque industrium quempiam discipulum, qui vbi primum illuxit, ad scholam magistri aduolat, ibique peruigil ante fores præstolatur, dum ostia reserentur, vt in scholam ingrediatur. Vnde Rabbi Salomon ita vertit: *Beatus, qui vigilat ad fores meas, vt primus scholas ac synagogam ingrediatur, & exeat postremus*. Vigilet igitur dum viuit, & ardēter amet Virginem, quisquis in morte sua vitam, felicemque ex hac vita exitum sortiri desiderat: Verissima enim est Arabum illa gnome: *Amans dormire nequit, amor enim amanti somnum interdicit*.

Amans non potest dormire amor enim amanti somnum interdicit.

54. Vigilantiam ergo summam à nobis requirit Virgo in suo seruitio, si eam vigilantem quoque ad nostram custodiam, in illo horribili cum Tartareo Dracone conflictu, qui tunc etiam naturam sæui Leonis, rugientis, circumeuntis, quærentisque quem deuoret induet, experiri cupit, vitamque suam salutemque in tuto collocare desiderat. Absque ipsius siquidem ope, atque auxilio rabidi illius Draconis, Leonisuè fauces euadere, vitamque ac salutem æternam cōsequi, est propemodum impossibile. Quam ob causam S. Damasc. orat. 2. de Dormit. Deiparæ, ait; *ipsa moriente, mortales omnino viuere, vtpotè vita destitutos minimè posse*. Hinc S. Andreas Cret. Episc. orat. de Annunc. eam salutauit: *Salue Thesaure vitæ immarcescibilis*. Et orat. 2. de Dormit. B. V. per eam vitam nostram stare agnoscens, amore quasi ipsius ebrius exclamauit; *O' vitæ suppeditatrix, vita viuentium & causa vitæ*.

Mortales moriente Deipara, viuere non possunt, quia ipsa vitam sunt destituti.

Sanctus vero Germanus Patriar. Constantinop. orat. de Zona ait solam Nominis Sanctissimi Virginis gloriosissimæ mortalibus inuocationem vitam ad instar respirationis communicare: *Sicut continua respiratio*, inquit ille, *non solum est signum vitæ, sed etiam causa, sic sanctissimum Nomen Mariæ, quod in Dei seruorum ore assiduè versatur, simul argumentum est, quod vera vita viuant, simul hanc ipsam vitam efficit, & conseruat, omnemque eis lætitiam, & opem ad omnia impertitur*.

B. V. Thesaurus vitæ immarcescibilis, suppeditatrix vitæ vita viuentium, & causa vitæ.

Nomen B. V. est nobis respiratio, & causa vitæ.

Quam ob causam merito subtexuit: *Nemo saluatur, nisi per te, ò Virgo sanctissima. Nemo est, qui liberetur à malis, nisi per te, ò purissima. Nemo est cui misereatur gratia, nisi per te, ò honestissima*. Hinc Seraphicus Doctor in Psalterio eadem alloquens: *Quem vis*, inquit, *saluus erit, & à quo auertis faciem tuam cadet in interitum*. Et alio Psalmo: *Qui dignè coluerit illam iustificabitur, & qui neglexerit illam morietur in peccatis suis*. O' quam præclarè Richard. à S. Laur. lib. 9. de laud. vitam nostram maximè spiritualem, & æternam à Virgine hac, vitę illius increatæ Auctrice dependere cognoscens pronunciauit: *Maria est vena vitæ. Sicut enim sanguis, qui est vita carnis, occultè per venam decurrit, sic Christus, qui animarum nostrarum est vita, occultè venit ad nos per Mariam*.

A quo B. V. faciem auertit cadet in interitum.

Qui negligit B. V. moritur in peccatis suis.

M. Vena vitæ.

55. Quam ob causam vix vt etiam alibi diximus, feruens assiduaque in Virginem pietas character æternæ felicitatis à sanctissimis Patribus vocitatur. Quemadmodum enim ij, qui Antichristi infelicissimis illis temporibus, adorabunt Imaginem Bestiæ, vel insigniti fuerint charactere Nominis eius, qui est 666. vt ait Apostolus Apoc. 13. æternæ damnationis perditionisque rei euadent, sic contra qui charactere Nominis Deiparæ fuerint insigniti, qui 999. esse dicitur, vt fusius prosequitur. P. Spinellus cap. 4. num. 20. æui-ternæ felicitatis compotes fieri merebuntur. Sicut enim character ille triplicati senarij, numerus est in sacris literis laboris, sex enim diebus vniuerso-

Cultus B. V. est character æternæ felicitatis.

Character Antichristi est triplex Senarius, qui numerus est laboris.

rum

rum conditor in creando mundo laborauit, ac desudauit, & die septimo requieuit: triplicatus itaque senarius laborem grauem, & non superficialem, sed velut trina dimensione constantem significat; eueniturumque quodammodo denotat, quod Attagenes aues ex Lydia in Aegyptum deportatæ, grassante peste, grauissimâ ex alluuione Nili, quâ plurimi extincti sunt, quasi pueri cecinerunt,

τρὶς τοῖς κακοῖς, τὰ κακά.

hoc est; Ter mala, malis. Sic character Nominis gloriosissimæ Deiparæ *999.* magnam nobis, & quasi triplicatam denotat requiem, ac felicitatem, quæ in solo Deo eiusque Matre, vera Domini requie reperitur. Verissimè enim pronunciauit Augustinus: *Fecisti nos Domine ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te.* Nouenarius enim ex triplicato ternario, numero perfectissimo, Sacrosanctam Trinitatem repræsentãte, componitur, & non solum augustissimam Triadem, verumetiam nouem choros Angelorum in tres Hierarchias, ob eiusdem Triados honorem distributos, vt testatur Magnus Areopagita cap.6. de cæl. Hier. nobis exprimit; atque adeo ipsam sacratissimam Virginem, Angelorum Reginam totius Trinitatis nobile Triclinium, vt ipsum vocat S. Bonauent. denotat; Quæ cum viua Imago non modo Diuinæ Essentiæ, verumetiam Personarum, earundemq; perfectionum, vt & Angelicarum extiterit, iure merito character hic nobilissimus *999.* Mariam nobis repræsentat, quæ non modo nouem Angelicorum Ordinum puritatem perfectionesque omnes longè maiori excellentiâ, vt supra declarauimus, verumetiam ipsorum Creatricis Trinitatis sanctissimæ, in se velut animato speculo præsetulit, effectaque est omnibus suis cultoribus trãquillissima mentis, animique requies, ac character quidam felicitatis sempiternæ, quo electi ad æuiternam illam beatitudinem fouendam, à reprobis distinguuntur.

Character Nominis B. V. est triplex nouenarius.

B V. SS. Trinitatis nobile Triclinium.

56. In hoc enim etiam Virgo nostra, sicut in reliquis penè omnibus suũ dilectissimum æmulari visa est Filium. Quemadmodum enim ipse suo sanctissimo Nomine IESV, Græcè scripto numerum exprimit 888. vt per se patet, cum I. significet decem: H. octo: Σ ducenta: O. septuaginta: Y. quadrigenta: Σ. ducenta. Et octonarius resurrectionem, gloriam, æternamque beatitatem denotet, triplicatusque eandem gloriam, beatitatemque perfectissimã, quæ in visione ac fruitione augustissimæ Trinitatis consistit, nobis insinuat: sic quoque Deipara suo Nomine exprimit Numerum *999.* qui non solùm Trinitatem, vti diximus, veram hominis beatitudinem, verumetiam nouem Angelorum choros in tres Hierarchias distributos, inque Deo Trino, & vno, tanquam in suo centro quiescentes, repræsentat. Ipsa enim est præclarissima illa creatura, quam Hebræi Mitraton appellant, quæ homines ante Diuinum conspectum, atque adeo ad æuiternam requiem, felicitatemque introducendi potestatem habet, de qua Georgius Venetus in Harmon. Mundi Cant. 1. Tom. 5. cap. 7. Vide Discursum 16. num. 43. de Mitraton mysterijs.

Nomen IESV tribus octonariis cõstans perfectam beatitudinem notat.

B V. nobilissima creatura ab Hebręis Mitraton appellata.

57. Cum igitur Mariæ nomen augustissimum summam gloriam perfectissimamque atque æternam nostram felicitatem, vti & IESV ipsius Filij dilectissimi Nomen contineat, curãdum sanè vt nobis ea Nomina intimo cordi, imis fibris, ac medullis ardensque in eadem pietas exculpatur, quo charactere hoc felici notati, de grege ouium Christi esse agnoscamur. Quare quemadmodum illi Filius siue tota Trinitas præcipiebat, ait Richar. à S. Laur. libr. 6. de laud. B. V. *Pone me vt signaculum super cor tuum, vt signaculum super brachium tuum;* sic illa suis clientulis in hodiernum vsque diem suadere videtur, vt charactere hoc, siue signaculo felicitatis æternę, assiduâ nimirum, ardentique in illam pietate insigniantur. Ita enim futurum est vt diuinæ Imaginis splendor in animis nostris magis effulgescat.

Nomen IESV. & Mariæ cum fælicitatem æternam denotet imo cordi imprimenda,

Quemadmodum enim hoc signaculo, vt loquitur idem Richardus, *impressus est Virgini decor Diuinæ similitudinis expressius, quam alicui creaturæ*, ita si pietatis hic in illam character cordibus, animisque nostris imprimatur, non modo ipsius Diuinæ similitudinis decor, præ cæteris creaturis, verumetiam Virgineorum morum pulchritudo, ac splendor in nobis elucescet, ostendetque verè nos esse tantæ Matris dignissimos filios, omnium virtutum genere cumulatissimos.

Signaculo boni impressus est Mariæ decor Diuinæ similitudinis.

58. Sicut enim perditissimi infelicissimique illi homines, qui siue Imaginem Antichristi ad viuum expressam,

siue

siue Nomen illius proprium, proprijs literis inscriptum, siue literæ quæ contineant numerum Nominis eius per compendium, qui numerus, vti diximus, erit *666*; siue denique characterem illum, quo totum Christi Nomen per compendium includitur, & esse hic, iniustum in manu dextera, vel fronte gestabunt, vt voluit Primasius, & Ansbertus, qui etiam id sibi reuelatum fuisse asseuerauit, quibus consentit P. Cornelius; sicut, inquam, hi Imaginem characteremque Bestiæ illius circumgestantes, serui Antichristi esse cogentur, turpissimamque vitam brutis animalibus persimilem, omnibusque sceleribus coopertam agent, tesseramque æternæ damnationis circumferent: Sic ij, qui felicissimo Deiparæ charactere atque insignibus fuerint insigniti, ipsius perpetui erunt serui, imò filij dilectissimi, vitamque purissimam, atque Angelicam, omnis peccati labe expertem agent, pignusque æuiternæ beatitudinis, dum hic adhuc viuunt, degustabunt, securi se tandem, inuentâ hac Virgine, inuenturos vitam, & salutem à Domino hausturos sempiternam.

Hic est character Antichristi per compendiū expressus.

Sicut ij qui charactere Antichristi fuerint insigniti serui ipsius erunt: sic illi qui B. V. charactere fuerint notati eiusdem serui existēt.

59. Hoc charactere, Virgineoque signaculo insignitus æternæ vitæ arrhā accepisse visus est Pater Franciscus Binans ex ordine Minimorum, qui ob varia sibi à Virgine totius vitæ decursu collata beneficia Nomen Mariæ, vti, & Nomen IESV, scalpello in pectore ad partem cordis, non sine acutissimo cruciatu, quem tamen lubens, hilarisque perferebat exculpserat, præ desiderio circumferendi etiam in corpore signa ac Nomina eorum, quos tam tenerè adamarat, vti fusius Par. 1. Disc. 7. num. 143. ostensum, ex Chronico Minimorum.

Francisci Binantis in Nomen IESV, & Mariæ feruens amor.

60. Charactere hoc ardentissimæ in Deiparam pietatis insignitus fuit Magnus ille Regni Sueciæ nobilis, Israel vocitatus, Frater S. Brigittæ, de quo ipsa libr. *6*. Reuel. cap. *95*.
Hic cum multoties à Rege solicitaretur vt nouam quandam dignitatem expeditionemque contra Paganos acceptaret, & ipse pro sua modestia recusaret, Deipara tandem monuit S. Brigittam, suaderet illi, vt regimen acceptaret se illi minimè defuturum: *Nam dico tibi*, inquit Dei Mater, *quod adhuc ore hominum dicetur de isto: Iste exiuit ex patria viriliter, honorauit Matrem Dei sinceriter, seruiuit Deo fideliter, propterea scias, quod per aliam viam ad meam regionem eum deducam.*

Israelis Fratis S. Brigittæ in B. V. amor porrecto ei anulo.

Additque S. Brigitta hæc omnia ita euenisse. Cùm enim contra infideles aliquot annis post, ad bellum fuisset profectus, Rigamque venisset, ibique ex morbo decubuisset, sensissetque mortem vicinam, mox ad Templum Cathedrale, magna cum pietate adrepsit, ibique digito Imaginis B. Virginis, quæ ibidem maxima reuerentiâ colebatur, annulum preciosum impressit, addiditque alijs audientibus: *Tu mihi Domina es, & semper fuisti dulcissima, super quo te testem inuoco, ideo me, & animam meam tuæ prouidentiæ, ac misericordiæ relinquo;*
His dictis, acceptisque Sacramentis deuotissimè obijt. Cum verò deinceps pro illo S. Brigitta oraret, sic Dei Mater de ipso illi locuta est: *Ipse dedit mihi annulum charitatis suæ, desiderans me sponsam suam. Scito porrò Filia, quod ipse dum vixit, non dilexit me dimidio corde suo, sed toto; & in omnibus operibus suis timuit Filium meum. Ideo duxi eum, operante Deo Filio meo, per viam sibi magis necessariam, & vtilem, eumque cælesti Sanctorum, Angelorumque exercitui, à quibus ipse erat dilectus præsentaui, ne si in manibus parentum esset mortuus, consolatione temporali aliquo modo impediretur. Eius quippè bona voluntas sic Deo placuit, ac si pro fide sancta Catholica contra paganos depugnando obijsset.*

Israel feliciter sub protectione B. V. obijt.

61. Hoc eodem pietatis in Virginem charactere decoratus fuit homo ille, nobilitate quidem magnus, sed scelerum enormitate maior, qui vt eisdem in Reuelationibus habetur lib. *6*. cap. *97*. sexaginta annis omni Sacramentorum Vsu abstinuerat, nihilque aliud, dum viueret, boni fecerat, quam Deiparæ dolores recolendo, eidem compatus in more habuit. Vnde B. Virginis meritis, ac intercessione permotus Filius, monuit S. Brigittam vt eius confessarius eum adiret, & ad peccatorum exomologesim faciendam hortaretur. Verùm infirmus ille confessarium non admisit, asserens, se eius operâ minimè indigere siquidem sæpissimè confiteretur. Cum rursus confessarius hic ad miserum illum à Christo remitteretur, & ille eodem modo eum repulisset, tandem eiusdem Saluatoris iussu redire cogitur cum his verbis ipsi S. Brigittæ dictatis: *Christus Filius Dei viui, & ipsius Diaboli Dominus dicit tibi: Tu habes in te*

Homo sceleratus dolores B. V. recolendo per eādem ad pœnitentiam reducitur.

te septem Dæmonia. Vnus sedet in corde, illud ligans ne pro peccatis compungaris. Secundus sedet in oculis, ne vtiliora animæ tuæ videas. Tertius in ore, ne loquaris ea, quæ sunt ad honorem Dei. Quartus sedet in inferioribus tuis, & ideo omnem impuritatem dilexisti. Quintus in manibus ac pedibus tuis est, & ideo homines spoliare, atque interficere non verebaris. Sextus est in interioribus tuis, & ideò gulæ, atque ebrietati deditus es. Septimus in anima tua, vbi DEVS residere deberet, & modo ibi sedet Diabolus inimicus eius. Igitur age citius pænitentiam, quia DEVS tibi adhuc propitiabitur. Quibus auditis infirmus mox effusus in lacrymas quæsiuit an veniam suorum criminum sit habiturus? qui tot publicis sceleribus erat irretitus, & ipsi Diabolo, quo cum multoties loquebatur, de animæ suæ salute iam desperans, homagium præstitisset, sese ipsi totum deuouendo; cùmque confessarius respondisset, etiamsi his grauiora admisisset scelera, misericordiam iuuenturum, mox cum lacrymis quater magno doloris sensu eodem die confessus est, vti, & sequenti, quo viaticum ad meliorem vitam abiturus, accepit.

Quare cùm eadem S. Brigitta ex cæ lesti quæsijsset sponso: *Quare meruerit homo ille contritionem, qui tantis sceleribus erat inuolutus?* Respondit: *Hoc fecit dilectio mea, quæ vsque ad vltimum punctum expectat hominis conuersionem, & Meritum Matris meæ.*

Dolorum B. V. quam vtilis meditatio?

Nam licet homo iste corde eam non dilexerit, tamen quia consuetudo ei fuit doloribus eius compati, quoties eam considerabat, vel nominari audiebat, ideo compendium salutis suæ inuenit, & saluus erit. Verè huic dicere poterat cælestis Salomon, quod quondam terrenus ille, Abiathar Sacerdoti 3. Reg. 2. 26. *Equidem Vir mortis es, sed hodie te non interficiam, quia portasti Arcam Domini Dei.* O' quam piè vereque de Virgine hac benignissima pronunciauit S. Bonauentura libr. 1. Pharetræ cap. 5.

Sicut ille, qui despectus est à B.V. necesse est vt intereat, ita qui respicitur à B.V. impossibile est vt pereat.

Sicut ò beatissima omnis à te auersus, & à te despectus necesse est vt intereat, ita ad te omnis conuersus, & à te respectus, impossibile est vt pereat? O' fœmina mirabiliter singularis, & singulariter mirabilis, per quam elementa renouantur, Inferna remediuntur, homines saluantur, Angeli redintegrantur.

O' fœmina plena, & superplena gratia, de cuius plenitudinis exundantia respersa reuirescit omnis creatura. Sic ille.

S. Arnulphi Archiep. in B.V. pietas, & fælix obitus.

73. Quid de S. Arnulpho Archiepiscopo Suessionensi dicam? qui cum hoc pietatis in Virginem totius vitæ decursu esset decoratus charactere, singularia ipsius, circa vitæ finem beneficia promeritus est experiri. Mortis .n. suæ diem in Vigilia assumptionis Dominæ nostræ, quæ cadebat in Sabbatum sibi imminere prædixit, iussitque funeri necessaria præparari: *Sub noctis*, inquiens, *initium decedam, vt mihi Dominus, cui pro viribus seruire conatus sum hesterna nocte reuelauit, cum ille terræmotus, & aeris concussio fragorem cellæ excitaret. Sub prima enim quassatione B. Petrus Apostolus ad me venit significans mihi peccata remissa, & vitæ Ianuam patere. Sub altera quassatione, cum multis Angelicis spiritibus S. Michael me inuisit, pollicens se Duce, me ad Beatam vitam ingressurum: Tertia concussione adfuit Domina nostra, veræ misericordiæ Mater, multis stipata sanctarum Virginum agminibus, benignissima voce me certiorem efficiens, de anima mea inter Assumptionis eius gaudia in cælos transferenda.* Quod, & factum.

B.V. moriẽdi cum multis Virginum agminibus adfuit.

Nam ipso felicissimæ Assumptionis Virgineæ noctis ingressu Eucharistiam deuotissimè, in pauimento, cinere, ac cilicio constrato, accepit, signoque salutifero Crucis se communiens, felicissimè exspirauit.

74. Quid de Adulpho, dicam, qui relicto Principatu cum in Diui Francisci familiam se recepisset, Virginique fideliter deseruisset, & vicinus morti trepidaret, Deipara fortissima, comitibus Angelis, illi adfuit, sicque cū benignissimè est allocuta: *Quid times fili, aut cur ob imminentem mortem angeris? Veni securus, quoniam Filius meus, cui fideliter seruijsti, dabit tibi Coronam gloriæ.* Nonne magno illo prædestinationis signo hic obsignari visus est, qui tam benignam Dei Matris ad æternam gloriam inuitationem promeruit?

Adulphus B. V. deuotus ab eadem ad cælum inuitatur.

75. Eodem signo verè magno obsignatus est Adolescens ille è Mariano Sodalitio Bizontinus, vt habetur in societatis nostris litteris Annuis Anni 1598. Hic enim vbi morti proximum se animaduertisset, cum in auxilium IESVM, eiusque Matrem Mariam inuocasset, Crucem manu vibrans altâ voce exclamauit: *Victoria, Victoria, Victoria.* Tum ad circumstantes conuersus, Angelos se cum gloriosissima Virgine præeuntes aspicere aiebat, quos & mox consecutus est in cælum.

Sodalis Bizuntinus cui B.V. addictus lætus moritur.

Vis tibi Deiparam morti adstare, vt triumphatricem palmam, cuius statura assimilata est Palmæ. Cant. 7. vis, inquā,

victoriæ contra Draconem Tartareum, eiusque asseclas, reportare palmam, & gloriosè in morte concinendo, Victoria, Victoria triumphare? Castissimum in Virginem Dominam nostram amorem, ceu semper virentem palmam cordi tuo dum viuis inserito, & nil de Victoria contra cruentam illam belluam pertimescito. Si enim palma inter iuncturas lapidum ante domum enata, Augusto Cæsari, insignem, eandemque facilem portendebat de hostibus victoriam, vt testatur Causinus lib. 10. Hierogl. 54. 55 quanto magis hæc Virginea, & rationalis Palma, Virginis nempe castissimus amor sincerissimaque pietas, in cordibus ipsius clientulorum enata, non modo facillimam, verumetiam gloriosissimam, in tam periculoso ex hac vita transitu, de Hydra illa Infernali, vniuersoque Orco victoriam apportabit?

Augusto Cæsari palma ante domum exata victoriā portēdit.

76. Enata fuit Virginea hæc atque rationalis Palma in anima Florentij illius, de quo Surius 12. Iulij, qui ad portas mortis cum appropinquasset, caput suum pallio, quo erat opertus contexit. Et interrogatus cur id faceret timens, tremensque respondit: *Video Sathanam propè assistere, è cuius ore vasta flamma funditur, & ex naribus fumus sulphureus prodit*. Cumque locum illum, in quo eum cernebat, intento digito indicasset, Cruceque illā quam tenebat in manibus, quidam ex adstantibus velut baculo ferreaque virga acriter teterrimum ministrum verberasset, moxque ad instar fumi euanuisset, exclamauit Florētius: Ecce aufugit Satan, ecce recessit, & ecce adstat B.V. Maria cum S. Petro, & Benedicto, quibus in verbis animam suauissimè exhalauit.

S. Florentius superatis Satanæ insidijs in præsentia B.V. feliciter moritur.

77. Et licet Virginea hæc Palma quolibet in solo nasci, ac germinare feliciter videatur, in exculto tamen illo Marianorum sodalitio potissimū frondere ac gloriosissimus victoriarum de Tænareis phalangibus fructus parere vt plurimum consueuit. Testis est Henricus ab Haidem Canonicus, qui cum Romæ in Collegio Germanico degeret, in agone constitutus, narrauit se à sempiterni Iudicis Tribunali in Inferni Barathrum præcipitandum, ni à sua Patrona Deipara fuisset defensus, ac protectus. Dum enim Dæmones eum reptarent, Virgo clementissima, ac fidelissima: *Quo vos*, inquit, *istum, aut quid vobis cum illo, qui tot annos mihi in mea Congregatione seruiuit?* Mox sanctus Andreas, cum S. Apollinare adfuit, decisaque lite, teterrimos illos hostes, rationali hac, sibi assistente Palmâ, triumphauit.

Sodalis B.V. cum raptaretur sub mortem à Dæmonibus à B.V. defensus est.

78. Testis est alter Adolescens Parthenius, qui cum suos orasset commilitones, ne in extremo agone sibi deessent, accepto Christi de Cruce pendentis signo, illudque arctè complectens; Credo, credo ingeminabat. Cum paulo post: *Non ita est, mentiris, ad Infernalem* illam Belluam inclamasset, Crucemque manu circumferens, eamque in præsentem hostem intentans, pugnâ iam finitâ, victoriæque obtentā palmâ, respirasset. in illis verbis: *Quam bonum est B. Matri in eius sodalitio famulari*. exspirauit, Annuæ Call. Dolani 1594.

Alterius sodalis in morte animus intrepidus.

79. Testis est Aniciensis Baro, qui circumstantibus sodalibus Dæmonem scelestas cogitationes sibi suggerētem. ope suæ Patronæ fretus verbis illis Sancti Martini agonizantis abegit: *Quid hic*, inquiens, *adstas cruenta bestia, nil in me funesti reperies?* additoque Psalmo; Miserere, vna cum consuetis ad Mariam precibus, cum illam ad se venientem esset intuitus, hilari vultu exclamauit:
En ego te video pulcherrima Virgo, ò verè benigna parens, quæ presto semper es tuis, in calamitate; in manus tuas commendo spiritum meum, sicque pijssimè spiritum suum in manus Deiparæ exhalauit, in cuius manu omnes sunt sancti Deut. 33. atque anima omnis viuentis Iob. 12.

Alter sodalis Parthenius à Dæmone sub mortem impugnatus à B. V. protectus.

O quam verè aptèque Bernardinus Bustius eam Dei Manum, animas in cælum deferentem vocitauit! An non his sodalibus, alijsque quam plurimis Palma in cordis domicilio germinasse visa est, siquidem, ope fortissimæ Virginis protecti, tantā facilitate, tam gloriosas victoriæ palmas in tam horribili cū Tartareis hostibus dimicatione retulerunt? Nonnè hæc Mulier fortissima, panopliā cælesti obarmata, sub suæ protectionis ac clientelæ pallio, eos à Draconis stygij insidijs tutata est? Nonnè velut Turris Dauid, de qua mille clypei pendent, omnis armatura fortium eos protexit? Nonnè denique hæc eadem Mulier fortitudine plusquam Herculeâ Tænareis illis phalangibus terribilis, vt castrorum acies ordinata extitit, siquidem ad eius præsentiam, ad solam ipsius Sanctissimi Nominis inuocationem cōterriti, ac tremefacti tantæ Heroinæ

forti-

fortitudine profugere? O quam benè augustissimum eius Nomen, Amarum Mare interpretatur! Verè enim amarũ mare Dæmonibus Virgo extitit, non secus ac Mare illud rubrum Aegyptijs teterrimis illis Israelitici populi hostibus, quod Mosaica illa, ac prodigiosa Virga contactum submersit, descenderuntque quasi lapis in profundum maris. Vnde Seraphicus Bonauentura rationem reddens cur Virgo nostra fortissima, amarum mare vocitetur; sic loquitur cap. 3. spec. *Illa enim amarum mare fuit Diabolo, & Angelis eius per ipsam oppressis, & submersis, non secus ac Aegyptijs in mari rubro.*

B. V. per Virgam Mosaicam figurata.

B. V. Amarũ mare est Dęmonibus.

80. Quare Rupertus Abbas iure merito Virgæ illi Mosaicę tot prodigiorum operatrici in terra Aegypti Virginem comparauit. De hac Virga, inquit Bernardinus Bustius P. 2. Mar. serm. 3. dicitur vnicuique nostrum illud.

Exo. 4. *Sume virgam in manu tua, hoc est, deuotionem B. Virginis habeas semper in corde, & in operatione tua.* Hæc est verè terribilis illa Virga secundum D. Antoninum, quæ percussit Assyrios, Tartareos videlicet hostes spiritualis Israelis persecutores, de qua Isaias cap. 30. *A voce Domini pauebit Assur Virga percussus;* Hæc est Virga illa, de qua prophetauit Balaam Num. 24. *Consurget virga de Israel, & percutiet Duces Moab, & vastabit omnes filios Seth, & erit Idumæa possessio eius.*

B. V. est Virga cõsurgens de Israel vastans Dęmones.

Quæ verba idem Bernardinus Bustius expendens Par. 2. Marial. serm. 3. sic loquitur: *Inspirante Deo Balaam prophetauit de Virgine Benedicta, quam nascituram viderat de semine Israel, vidit quoque potestatem eius, qua destructura erat Regnum Diaboli.*

De hac quoque Beatæ Virginis dominatione super malignos spiritus prophetauit David Filium Dei alloquens. Psalm. 109. Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion, dominare in medio inimicorum tuorum.

81. Hæc est Virga illa, de qua idem Dauid Psal. 44. *Sedes tua DEVS in sæculum sæculi, Virga directionis virga Regni tui.*

Ipsa enim fuit sedes Dei, qui in ea semper requieuit, vt ipsa gloriatur: Et qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Fuit etiam virga directionis, quia opera sua semper in Deum direxit; Fuit quoque Virga Regni Dei, quia per ipsam DEVS Regnum suum, quod Diabolus vsurpauerat, acquisiuit. Ipsa autem Virga quamuis fuerit recta, quoad DEVM, per rectam intentionem, fuit tamen, & est flexibilis, quoad nos per compassionem. Nam modò flectitur ad iustos, impetrando eis gratiã, modò flectitur ad morientes expellendo ab eis hostis fallaciam. Modò flectitur ad iam mortuos, animas eorum deducendo ad gloriam.

B. V. quomodo sit Virga directionis, & Regni Dei.

B. V. Virga flexibilis ad peccatores, & moriẽtes.

Modò flectitur ad tribulatos suam eis exhibendo consolationem. Vnde per illam Virgam Ionathæ figurata fuit, in cuius summitate gustauit mel, & illuminati sunt oculi eius. 1. Reg. 14. *Hæc est illa Virga habens in summitate sua stimulum, quo Dæmones tanquam boues vrgentur, & effugantur. Sicut enim Virgâ vtimur ad defensionem, & percussionẽ, ita, & B. V. data est nobis à Deo, ad defensionem, & percussionẽ Dæmonum.* Hęc Bustius.

B. V. Virgo Ionathæ in cuius fastigio est mel.

82. Hæc est denique Virga illa, qua Dauid se olim consolatum fuisse gloriabatur Psal. 22. dum canebat:

Virga tua, & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Quibus verbis ostendit planè Sanctissimus Rex se, spes suas omnes, suumque omne solatium in Crucifixum Saluatorem, cui perinde atque infirmus ac debilis quispiam baculo inniti videbatur, & in Virginem hanc fortissimam totius quidem vitæ decursu, sed extrema illa formidabilique vitæ periodo collocasse.

83. Et vere iure merito in Virginem hanc fortissimam spes nostræ tunc vel maximè collocandæ sunt, quia non solum Virga est fortissima, & toti Inferno formidabilis, sed & stella est lucidissima, supra tempestuosissimum hoc mundi pelagus eleuata, vt nos ad portum salutis sui placidissimi luminis ductu perducat. Sic enim olim vaticinatus est Balaam de Virgine, in illa & Virgam, & stellam agnoscens:

B. V. est Stella vt nos per mare huius sæculi ad portum cælestis patriæ deducat.

Orietur stella ex Iacob, & consurget Virga ex Israel. Effectus etiam admirabiles huius tam stellæ, quàm Virgæ subtexit admirabiles, percussionem videlicet, & vastationem Inferni Draconis antiqui, Ducumque eius superbissimorum, nempè apostatantium Spirituum, qui per Duces Moab, & filios Seth intelliguntur. Quare benè obseruauit S. Bernardinus Sen. Tom. 1. ser. 52. art. 3. cap. 1. meritò in fine Salutationis Angelicæ S. Mariam inuocari, vt oret pro nobis peccatoribus nunc, & in hora mortis nostræ. *Cum enim,* inquit ille, *Maria interpretetur Maris stella, & nocte transeuntibus nobis, per hoc mare magnum, & spaciosum, opus sit, cælesti luce, notanda nobis est hæc stella, quæ cardini cæli IESV propinquissima est, vt non solùm eius corusco splendore possimus dirigere cursum nostrum cum salute, verum etiam*

in quacunque necessitate possimus eam cum omni fiducia inuocare. Vnde Bern. In periculis, in angustijs, in rebus dubijs, Mariam inuoca, non recedat ab ore, non recedat à corde, & vt impetres eius orationis suffragium, ne deseras conuersationis exemplum, ipsam sequens non deuias, ipsam rogans non desperas.

84. Addit idem Pater Seraph. merito Virginem à fidelibus laudari, laudibus longè exquisitissimis, quo postulatis suis potiantur: Has autem laudes asserit esse: S. Maria Mater Dei:

Diuinæ Maternitatis excellentia.

Tanta nempe est laus hæc, inquit ille, *quam ei tribuimus cum dicimus; Mater Dei, vt nec personis creatis, seu Angelis, & hominibus, nec in personis increatis, hæc incogitabilis dignitas reperiatur, scilicet, quod Filium Dei habeat, nisi in vna persona Diuina quæ est Patris, & vna persona humana, quæ est Matris. Maius insuper hoc donum est, quod sit Mater Dei, quam quod creaturarum Dei Domina sit, quia hoc dependet ab illo, sicut ramus à radice. Ideo enim Domina, & Regina totius vniuersi, creaturarumque omnium constituta est, quia ad Diuinæ Maternitatis dignitatem subuecta est. Propterea ei potius Mater Dei dicimus, quam Domina mundi, vel vniuersi. Vnde ob dignitatem hanc apud DEVM tam eminentem speramus nos in extremo illo vitæ discrimine apud dignissimam hanc Dei Matrem patrocinium, ac Asylum inuenturos. Quanto enim*, vt idem Sanctus loquitur, *Mediator inter peccatores, & DEVM ad intercedendum est promptior, & vehementior; ad imperandum, dignior, reuerentior, ac gratiosior tanto cæteris paribus est vtilius eum habere pro Mediatore. Sed quænam Maternæ supplicationi potuit comparari? Adstat enim pro nobis supplex à dextris Filij vera Regina, quia summi Regis Mater per generosam conceptionem; quia summi Regis Filia, per gratiosam adoptionem, quia summi Regis sponsa, per gloriosam assumptionem. Adstat igitur talis Regina pro deuotè postulantibus ad intercedendum contra indignationem Iudicis, ad excusandum defectum nostræ infirmitatis; ad subueniendum accipiens pro nobis plenè influxum Diuinitatis, quam nobis infundit hic per gratiam, & in futuro per gloriam IESVS Christus eius Filius.* Hæc Bernardinus.

B.V. Mediatrix potentissima apud DEVM pro nobis.

85. Hanc stellam in tenebriosa illa mortis periodo, qua Draco Tartareus Tenebrionesque Infernales suas tenebras menti nostræ obfundere, vt lumen fidei in nobis extinguant, consueuerunt, optabat sibi illucescere S. Ephreem Syrus in orat. ad Deip. *Adesto*, inquiens, *mihi nunc, & semper, ô Virgo Dei Genitrix, Mater misericordiæ benigna, & clemens, in præsenti quidem vitæ cursu feruens protectrix, & auxiliatrix, hostiles quoscunque impetus, à me auertens, & in via salutis me constituens, ac in extremæ vitæ articulo miseram animam meam conseruans, & tenebrosos atque horrendos pessimorum Dæmonum aspectus ab ea procul repellens.*

S. Ephreem erga B. V. fiducia in morte.

In tremendo autem die iudicij, ab æterna me damnatione liberans, & postremo in numerum iustorum me referens, atque inaccessæ tui Filij Domini, & Dei gloriæ me hæredem efficias. Idem hoc in hora mortis Vir hic in Deiparam pientissimus implorauit auxilium in sermone de lamentat. B.V. *Eripe nos*, inquiens, *ô Virgo sancta, atque intemerata à quacunque necessitate ingruente, & à cunctis tentationibus Diaboli. Esto nostra conciliatrix, & Aduocata in hora mortis, atque iudicij, nosque à futuro inextinguibili igne, tenebrisque exterioribus libera, & Filij tui nos gloria dignare, ô Virgo Mater dulcissima, ac clementissima.*

86. In eandem hanc stellam Virgamque Virgineam spem suam collocarat S. Bonauentura dum Psal. 7. eius præsentiam sibi in morte ad propulsandos Dæmones, euadendumque Infernalis Draconis, Leonisque rictum, exoptabat: *Domina mea*, inquiens, *in te speraui, de inimicis meis libera me. Domina conclude ora Leonis Infernalis, & dentes eius confringe. Ne moreris propter Nomen sanctum tuum facere nobis misericordiam tuam.* Tum eandem stellam suam fulgidissimam esse agnoscens orat: *Splendor vultus tui fulgeat super nos, vt seruetur conscientia nostra apud Altissimum. Si persequatur inimicus animam meam, Domina adiutorio tuo confortetur, & vibrantem eius gladium auerte à me.* Et Psalm. 30. de ipsius inuicta confidens fortitudine, extremum illi suæ vitæ commendat habitum: *In te Domina speraui, non confundar in æternum, in gratia tua suscipe me. Tu es fortitudo mea, & refugium meum, consolatio, & protectio mea. Educas me de laqueo, quem absconderunt mihi, quoniam tu es adiutrix mea. In manus tuas Domina commendo spiritum meum, totam vitam meam, & diem vltimum meum.*

S. Bonau. erga B.V. in mortis articulo insignis fiducia.

87. In eandem denique stellam, Virgamque Virgineam spes suas collocarat pientissimus Richar. de S. Victore, quando pro tot eius laudibus præclarissimis, quas interpretando Cantica passim illo opere celebrauerat, nullum

Richardus de S. Vict. præmium aliud pro labore sui libri in Cant. non petit, quã B. V. perfectionem in morte.

lum aliud præmium, quam ipsius amabilissimam in morte præsentiam postulauit, eam in hunc modum ad calcem operis salutando: *Aue Maria, Mater gratiæ, mundi Regina, Mater misericordiæ salua nos à ruina. Fons vitæ, vena veniæ, venire tūc festina, cum morti propinquamus, vt tecum valeamus perpetuo gaudere*. Amen.

In hanc igitur stellam in formidoloso, illo mortis discrimine oculis mentis nostræ sunt defigendi si ipsius pietatem, maternamque prouidentiam experiri desideramus. Ad hoc sane faciendum numnisma quoddam vetus Pertinacis Imperatoris nos videtur commonere, in quo simulachrum manibus ad ingētem Stellam sublatis visebatur, hoc lemmate: Prouidentia Deorum.

Verè enim Mater pientissima in illa mortis tam tenebricosa hora luce sua ad deprehendendas Tartarei hostis fraudes, ac technas nos mirabiliter velut ingens quædam stella eos illuminat, nobisque de subsidijs ad tam periculosum transitum faciendum nobis prouidet.

88. Quam ob causam iure Mulieris huius inuictissimæ fortitudinem plusquam Herculeam, plusquam Giganteā, qua in omnibus quidem mortalium necessitatibus, maximè tamen in formidabili mortis momento nobis contra teterrimum humani generis hostem, Draconem illum magnum, eiusq; phalanges pro salute nostra depugnando assistit, maximo precio æstimauit Salomon cum pronunciauit: *Procul, & de vltimis finibus precium eius*. Seu vt legit Hebræus: *Ab vltimis angulis, & præ margaritis, siue vnionibus precium eius*. Septuaginta Interpp. *preciosior est lapidibus preciosis, quæ talis est*. Chaldæus: *Preciosior est lapidibus optimis*. Alij: *Preciosior est rubinis, seu Carbunculis*. Vatablus: *Feminam virtute præditam, quisquis nactus fuerit, mercem habet, gemmis procul petitis preciosiorem*. Syrus denique: *Preciosior est lapillis preciosissimis, quibus nullum par precium est*.

B.V. omnibus gemmis rebusque preciosissimis de longè petitis preciosior.

Quibus sanè verbis indicare voluit, precium Heroinæ huiuscè fortissimę esse inæstimabile, velut rei rarissimæ, atque charissimæ, quæ in rerum natura, vel mundo, hoc minimè reperiuntur, sed à longè petuntur è nouo mundo, quales sunt margaritæ atque vniones, rubini, atque carbunculi, adamantes, ac pyropi, aliæque gemmæ de longè aduectæ, precij, valorisque propemodum infiniti, nullâque argenti, nullâ auri vi comparabiles.

89. Et verò iure merito Virgo adeo preciosa, adeo diues, ac opulenta, à Salomone æstimata est. Nā si, Crasso Romanorum opulentissimo teste, nemo diues erat censendus, qui integrū exercitum suis sumptibus alere, ac sustentare nequiret, opulentissimam sanè, preciosissimamque Deiparam nostram fuisse oportuit, quæ ipsa exercitus quidam fortissimus, inexpugnabilis, atque terribilis, aciesque ordinata, aduersus Infernales cuneos extitit.

Ille diues censendus, qui exercitum potest alere.

Quod si duo duntaxat vniones Cleopatræ Reginæ Aegypti, vt refert Plinius lib. 9. cap. 35. per manus Regum orientis illi traditi, quos illa in conuiuio, quod apparauerat Antonio, ad magnificentiam suam ostendendam, protulit, æstimati sunt sexcenties sestercium, hoc est duodecies centies millibus Philippicorum, secundum computationem P. nostri Cornelij à Lapide: quam preciosa Virgo nostra fortissima cælestis plane Margarita credenda est, quæ omnibus Orientis, atque Occidentis vnionibus, ac lapillis preciosissimis longè preciosior est, vtpotè quæ Christum, ingentis precij Vnionem, vt loquitur Damascenus, peperit? Quare neminem omnino pigeat pro hac tam preciosa Margarita indipiscenda omnes opes, ac thesauros expendere. Ipsa enim est Thesaurus ille preciosissimus in agro abscōditus, pro quo coemendo expedit omnino vendere omnia, eamque sibi, vt olim vxorem moris fuit, sibi precio iusto emere, comparare. *Inuenta enim Maria*, ait Sapiens Idiota, *inuenitur omne bonum*. In illa enim velut quodam compendio, omnis omnino ratio boni, honesti, vtilis, delectabilis inuenitur, vti parte primâ fusè ostensum est.

B.V. ditissima est, quia ipsa per se exercitum Infernis terribilem constituit.

Vniones Cleopatræ Antonio exhibiti quanti precii fuerint?

M. ingenti precij margarita.

90. Quod si id dicamus de Virgine hac fortissima, quod S. Augustinus dixit de ipsa Ecclesia, eam nimirum ipsis fidelibus, ceu preciosissimis lapidibus esse exornatam atque contectam, inæstimabile profectò precium Virginis huius nostræ deprehendemus, vtpotè, quæ tam innumerabiles clientulos, ac filios verè preciosissimos, gemmis omnibus, ac vnionibus preciosiores, quos ipsius dilectissimus Filius, non corruptilibus, auro, vel argento, sed preciosissimo sanguine profuso, sibi comparauit, suo quasi sinu complectitur.

B.V. suis clientulis velut gemmis exornatur.

Qua-

Quare iure merito cætus omnes Parthenicos quædam dixerimus aurea esse huius fortissimæ Heroinæ ac Reginæ cælorum paludamenta, quæ tot gemmis, rubinis, carbunculis, ac pyropis exornantur, quot adolescentulis luce, ardoreque pietatis conspicuis inter se mutuæ charitatis vinculis sibi inuicem vnitis coalescunt. Optat quispiam lucem hanc, ardoremque pietatis semper, ad finem vsque vitæ in suo vigore, splēdoreque conseruare huic paludamento, ac clientulæ Virginis fixus inhæreat certò sibi persuadens, quod si inde exciderit omne precium illico, splendoremque sit amissurus. Vnde præclarè idem pronunciauit Augustinus:

B. V. lapidibus preciosis qui sunt in eius paludamento ipsa precium est.

Discite lapides æstimare negotiatores Regni cælorum. nullus lapis nobis placeat, qui sit extra huius mulieris ornamentum. Hæc quæ preciosior est lapidibus preciosis, ornamenti sui, ipsa precium est. Mariæ igitur quisque fidus eius cliens semper adhæreat si gemma preciosa, si fulgida esse cupit. Sit instar Aetitis lapidis illius preciosi, in huius Regalis Aquilæ sinu, ceu nido, vt serpentes Tartarei ad illum accedere perhorrescant. Atque ita tandem Maria, quæ lapididibus preciosis preciosior est, ipsa sui ornamenti, suarum gemmarū, ac clientulorum precium erit, & virtutem quodammodo, fortitudinemque suam plusquam Herculeam aduersus virulentos Orci serpentes illis communicabit, vt Aetites quidam in nido, sinuque huius cęlestis Aquilæ magnarum alarum esse videantur.

91. Satis superque de Virginea fortitudine, qua velut alter Hercules Inferni Monstra, ipsumque Draconem magnum eorum caput, & per se, & per suos clientes sanctissima Deipara superauit, dictum est. Iam quid de reliquis Herculis laboribus, quid de Augiæ expurgatis vnico die stabulis, quibus tria millia boum concludebantur, dicemus?

B V. sua intercessione peccatores, ceu Augiæ immundissima stabula purgat.

Laborem hunc Herculis spiritualiter in hodiernum vsque diem, si ita loqui fas, æmulari, absque vllo labore videtur Heroina nostra, dum sola apud Filium intercessione, imò nutu, impurissima fœtidissimorum peccatorum, qui velut iumenta computruerant in stercore suo, corda, ceu Augiæ stabula emūdat, & in Templa Diuinæ Maiestati, ad inhabitandum idonea consecrat, virtutūque omnium ornamentis condecorat. Quod Seraphicus Virginis animaduertens Psalmista, supplex deprecabatur. Psal. 81. *Terge fœditatem meam Domina, quę semper rutilas puritate.* Vnde sapienter suadet Goffridus Vindocinensis Cardinalis serm. 3. de Natiu. vt Christum, & beatissimam eius Matrem humiliter, atque suppliciter imploremus, vt sua dulcissimā pietate, & suæ dulcissimæ Matris intercessione, *animas, & corpora nostra, à peccatis omnibus purget, virtutibus illustret.* Quanta porrò, quamque efficax, quam ad implorandum facilis sit, præ omnibus Sanctis gloriosissimæ Virginis nostræ intercessio ostendit, ser. 8. *Cæteri sancti,* inquiens, *Dominum DEVM orant, & orando impetrant, sed honorabilis V. Maria, si illum ex eo, quod DEVS, & Dominus est exorare merito creditur, eo tamen quod homo est, & natus ex ea, quasi quodam Matris imperio apud ipsum impetrare quicquid voluerit, pia fide non dubitabitur. Nam si quilibet sanctus apud iustum Iudicem obtinet quicquid sibi iure debetur, hæc quæ est Mater Iudicis, & omnium Sanctorum Domina, iure Matris nunquam fraudabitur. Hoc est enim Materni iuris apud Filios dignitate sublimes, vt si Matres eorum eos sæpius rogent, quia Domini sunt, eis etiam aliquando imperent, quia Filij sunt. Bonum, vtique naturæ, quod DEVS hominibus dedit, nunquam sibi, qui est summum bonum, & à quo bona cuncta procedunt, negabit.* Hæc Card.

B. V. præ omnibus sanctis impetrat quidquid desiderat, quia Mater Dei est.

95. Agnouit S. Anselmus in Contempl. de B. V. hanc corda immunda emundandi facilitatem in Deipara, cū eam affectu ardentissimo rogabat:

B V. mundis mundum facile emendat homines à peccatorum sordibus.

Regina Angelorum, Domina mundi, Mater eius, qui mundat mundum, confiteor, quia cor meum nimis est immundum, vt merito erubescat in tam mundam intendere, nec dignè possit tam mundam intueri. Te igitur Mater illuminationis cordis mei, te auctrix salutis mētis meę, te obsecrant quantū possunt cuncta præcordia mea, exaudi Domina, adesto propitia, adiuua potentissima, vt mundentur sordes mentis meæ, vt illuminentur tenebræ meæ, vt accendatur tepor meus, vt expergiscatur torpor meus, quatenus sicut tua beata sanctitas super omnia, post summum omnium Filium tuum est exaltata, sic super omnia, post Dominū, & Deū meum Filium tuū, te cor meū intelligat, & veneretur, emet, & deprecetur. Hæc Ansel. Ex quibus facile intelligas, quantum in virtute, & oratione Deiparæ spem posuerit, certò sibi persuadens suum cor animamque à peccatorum sordibus ab illa emūdandam, pristinoque nitori gratiæ restituendam.

93. Hanc

93. Hanc peccatores à scelerum fœtidissimorum sordibus expurgandi facilitatem ostendit Deipara varijs, ijsque luculentissimis exemplis; vt in celeberrimo illo Theophilo, & nostra tempestate in altero homine ei non dissimili, de quo Horat. Tursellinus in Hist. Laur. lib. 3. cap. 33. qui sanè Augiæ, imo Dæmonum, ac Venerearum Spurciarum stabulum dici poterat, adeo in omnium penè flagitiorum fœtibus ad verticem vsque capitis demersus videbatur. Hic igitur cum proiectæ planè cupiditatis esset, ac libidinis, compluribusque mulieribus, quas nefario amore concupierat, fuisset potitus, insano tandem cuiusdam mulierculæ illaqueatus est amore eaque cùm nec prece ac precio, nec vi, doloue ad se allicere non posset, ad Dæmonis opem implorandam, per summum nefas, se conuertit. rogitat igitur vt se voti compotem faciat, ad omnia se eius imperata fore promptissimum. Comparet Dæmon, iubet illico, vt à Christo desciscat, seque totum illi tradat, conceptisque ab ipso verbis, & chirographo suam sibi fidem abstringat. Promptè infelix ille exsecutus est hæc omnia. Verum homo miserabilis vbi potitus est, quod tam insanè concupierat, cælesti luce obortâ redit ad se, & magnitudinem sui sceleris serâ æstimatione perpendit; pœnitentia igitur tanti peccati ductus adueniæ spem erectus, DEVM, Deique Matrem implorare cæpit.

Conuertitur magnus peccator ad Aedem Lauretanam precibus B. Virginis.

Inter hæc occurrit Virgo Lauretana, eiusque Aedis sacerdotes amplissimâ absoluendi facultate præditi: protinus ergo Lauretum venit, Sacerdotem, re omni expositâ consulit, ecqua sibi spes sit reliqua salutis? Ille immanitate facinoris demonstratâ, ita spem ei salutis ostendit, si precibus, ieiunijs, & voluntaria corporis castigatione DEVM placare penitus insistitat, quod si imperata faceret, se eius confessionem auditurum, & à tanto piaculo absoluturum; interim monet, vt per triduum, media cilicio flagris corpus affligat, Deiparæ opem apud DEVM imploret, se quoque eodem triduo pro eo sacrificium salutare oblaturum. Ita triduo exacto, Sacerdos ante absolutionem monet, vt in sacratissimo Sacello, in quo Verbum caro factum est, precibus, lacrymisque Deiparam obnixè roget, vt chirographum, à Diabulo extortum recipiat, quod cum ille, prostrato humi corpore facit, &; *Monstra te esse Matrem, sumat per te preces, qui pro nobis natus tulit esse tuus;* deuotè recitat; ingenti miraculo, voti compos efficitur. Subito enim chirographum à Diabolo extortum in manus delapsum conspicit. Quare ex inopinato gaudio, integrato fletu, grates Virgini agit enixius, sacerdoti receptum scriptum ostendit, quod tot tantisque in Christum, atque in ipsum, qui scripserat diris, & execrationibus erat refertum, vt facile appareret à sempiterno humani generis hoste dictatum. Ita ille ex Dæmonis seruitute, ac profundissimo tam enormium scelerum emersit ope Virginis, ostenditque reuera ipsam, plusquam Herculeo robore, cor animumque suum tot fœtidissimorum criminum inquinatum repletumque fimo ac cæno, velut Augiæ fœtidissimum stabulum perpurgasse.

Extorquet B. V. è Diaboli vnguibus Syngrapham qua se quidē illi obstrinxerat.

94. Hoc agnoscens Sanctus Anselmus libr. de Excellen. B.V. cap. 12. cupiens à peccatorum sordibus expurgari animitus eam precabatur:
Vt ergo Filium tuum totius mundi Saluatorem, & te eius reconciliatricem esse veraciter, sentiamus, eo nos propensiori studio iuua precamur, & foue, quo in fæcibus mundi natos, & alitos potiori leuamine prospicis indigere. Ab initio denique renouationis humanæ omnibus sub tuum præsidium confugientibus hucusque succurristi, & idcirco præ omni creaturâ, omni laude dignissimus dici, & esse meruisti. Eia succurre rogamus, vt laus, quam per tot sæcula dignè possedisti, continua tibi duret in gratia ipsa, quâ mundo perdito subuenisti. Tibi ergo nos commendamus, tu procura ne pereamus.

95. Et licet Virgo hæc sanctissima omnes Christi fideles à criminum sordibus, dum in huius mundi versantur exilio, mirâ celeritate expurgare cōsueuerit, expurgat tamē expurgabitq; suæ gentis homines, ingentibus coinquinatos, repletosq; peccatorum fœcibus ad mundi finem, luctuosissimis illis scelestissimi Antichristi temporibus, quibus, vt eos ad pœnitentiam agendam permoueat, post prædicationem sanctissimorum Prophetarum Enoch, & Eliæ, post eorum crudelissimam necem, atque resurrectionem, ostendet se illis in cælo in specie Arcæ fœderis Domini, ac propitiatorij, quo ea visa ad detestationem, expiationemque suorum facino-

B.V. Antichristi tēporibus iuuabit Hebreos vt conuertātur.

no-

norum commoueantur. Qua de re dilectus Domini Discipulus Apoc. 11. vaticinatus est: *Aspectum est Templum Dei in cælo, & visa est Arca testamenti eius in Templo eius, & facta sunt fulgura, & voces, & terræ motus ad tremefaciendos nimirum sancto timore incredulos Hebræos, vt detestando peccata ad DEVM, Christique fidem conuertantur*. Licet enim Arca illa repræsentarit Humanitatem Christi, eadem tamen significauit, & ipsam Dei Matrem.

B.V. est Arca visa à S. Ioãne Euangel. in cælo.

Audiendus hic S. Hildephonsus serm. 1. de Assumpt. *Quæ profectò Arca non illa Moysis fabricata, sed B.V. Maria est, quæ hinc iam transposita erat, quam B. Ioannes Euangelista testis veritatis, cui commissa est, forte recognoscens venerabiliter affatur, quia in cælo visa est, monstratur species in genere, sicut, & genus per speciem declaratur, quoniam B. M. in templo Dei visa est, scilicet in Ecclesia Dei; Ecclesia verè in eius Virginitatis fructu penitus Domino dedicatur, ac per hoc Arca testamenti Dei, ipsa videlicet Dei Genitrix in templo eius non immerito visa est, quia Ecclesia, & ipsa Virgo est. Vnde Apostolus: Despondi vos vni viro Virginem castam exhibere Christo.* Hæc Hildephonsus.

96. Eandem illam Arcam visam ab Apostolo in Templo Dei significasse Deiparam colligere possumus ex S. Ambr. serm. 81. vbi Arcæ illius veteris testamenti ornamenta transfert vniuersim ad Dei Matris decora. *Arca*, inquiens, *intrinsecus portabat testamenti tabulas: Maria autem ipsum testamenti gestabat hæredem. Illa intra se legem, hæc Euangelium retinebat. Illa Dei vocem habebat, hæc Verbum. Arca intus, forisque auri nitore radiabat, B. M. intus forisque Virginitatis splẽdore refulgebat. Illa terreno ornabatur auro, ista cælesti.* Quare iure merito Ecclesia sancta Deiparam rogat: *Fœderis Arca ora pro nobis*, velut eam, quæ non solum pro tota Christianitate, verum pro sua gente maximè in fine mundi sit DEVM pro infinita sua charitate deprecatura, vt expurgatis cordium eorum fœculentissimis stabulis, eos luce suæ fidei irradiare, ad æternamque tandem beatitatem deducere non dedignetur.

97. Hoc nimirum est quod illa totius etiam vitæ decursu tam anxijs desiderijs anhelabat; hæc gentis suæ scelerum abominandæ fæces, ac sordes, illa tam enormis cæcitas, cordisque infidelis crassities assiduo dolore mentem, animumque discrutiabat atque lancinabat Virginis. De hac eius insigni in populum Iudaicum charitate præclarè sanè discurrit S. Amadeus Hom. 5. de laud. B.V. *Quis explicet*, inquiens, *quo dolore arctabatur B. Virgo, quibusñe premebatur angustijs, cum Propheticis oculis cerneret stirpis suæ magna quadam ex parte condemnationem, gentis attritionem, casum populi, ruinam patriæ, & ipsius olim Ciuitatis Sanctæ Hierusalem euersionem? Certè si Prophetæ præscij futurorum prædixerunt excidium Iudæorum, & interitum suorum, fletu multo prosecuti sunt. Si ipse Dominus mouit lacrymas super Hierusalem, & Apostoli multo tempore fleuerunt perfidiam patriæ. Si Paulus plenus pietate optauit anathema esse à Christo pro fratribus, qui erant secundum carnem, vt eos ad salutem prouocaret, atque æmulationem: quanto magis Mater pietatis cuncta faceret, omnia libens sustineret, quibuslibet se pœnis, ac mortibus obijceret, vt imminentem interitum, & cladem à gente sua submoueret?* Sic ille.

B.V. in populum Hebræũ insignis Charitas.

98. Hanc igitur ob causam crediderim potissimùm sese viua hæc atque animata Arca in crudelissima illa Antichristi persecutione in cæli Templo ostendet, vt ad tolerandas tribulationes tam acerbas animentur Israelitæ, quo eius lumine clarissimo irradiati, suorum scelerum abominandas sordes agnoscentes easdem expurgent, & Arcę illius quæ intus, forisque auro purissimo, Cherubicâque atque Angelicâ puritate resplendebat, nitorem mentis, corporisque munditiâ imitentur.

99. De hoc eodem Deiparæ in populum suum, inque omne genus hominum à peccatorum sordibus expurgandis studio, effusissimaque charitate Richardus de S. Victore in Cant. cap. 26. insigniter disserit, eiusque plusquam Herculeam fortitudinem hoc in genere deprædicauit: *Talis*, inquiẽs, *fuit in virtutibus, tantaque fuit eius charitas, vt nõ solum ad eius gentem, Iudæos scilicet, extenderetur, sed ad ignotos, & notos, ad omnes denique homines dilatata fuerit, pro his indesinenter orauit, pro his solicita fuit, pro his orando exaudita fuit, dicente ad eam Angelo Gabriele: Inuenisti gratiam apud DEVM, scilicet, quem quærebas. Omnium salutem desiderauit, quæsiuit, & obtinuit, imo & salus omnium per ipsam facta est, vnde, & mundi salus dicta est.* Sic ille, & verè. Nam cum mundus vniuersus, scelerum squallore ac immunditiâ, velut quoddam stabulum Augię, esset refertus, dum ipsa Saluatorem peccata mundi tollentem, atque expurgantem in lucem edidit,

B.V. pro populo Hebręo indesinentus orauit.

M. salutem omnium desiderauit.

dit, ipsa quoque peccata tollere, ipsa scelerum fœces expurgare visa est, ac proinde mundi salus dicta est.

100. Quare Rutilius Benzonius Episc. Laur. in Psal.86. cap.37. auxiliū B. Virginis non modo ad Iudæos, verumetiam ad alios Ethnicos, ac Infideles se extendere, eisque bona tam spiritualia, quam temporalia impertiri, precibusque suis efficere, vt ad fidem conuersi, velut Augiæ stabula, à vitiorum sordibus expurgentur, asseuerauit, quod nobis, nouus orbis, Iaponum, Sinarum, Indorum, reliquarumque barbararum gentium perspicuè declarat, quæ cum essent cubilia serpentium, Draconum, aliarumque immanium ferarum stabula, in Templa Dei viuentis, ope Virginis potissimùm transformata sunt.

Rachel Virgo Iudæa à B.V. ad fidē conuertitur.

101. Atque, vt hic Gentiles missos faciam, quantum Virgo gentem suam ab infidelitatis sordibus expurgare cupiat. Testatur puella illa Hebræa Rachel, de qua Cantipratensis lib.2. Apum cap.29. part.14. Hæc cùm erga Nomen Mariæ mirificè afficeretur, & pauperibus amore eius nominis stipem postulantibus libentissimè eleemosynam largiretur, à Deipara mirificè illuminari adhuc septennis meruit. Cum enim parentes eam à Christi fide recipienda vellent auertere, per quietem Deipara in veste candida virgam splendidam ipsi porrigens ei se visendam exhibuit, & ad baptismum adhortata est, indito ipsi Catharinæ nomine: *Surge*, inquiens, *Catharina, & iter arripe, grandis enim tibi restat via*. Vbi euigilauit Rachel ad Presbyterum, qui eam catechizauerat, accessit, quam ille ad Monasterium Monialium Cistercienſium introduxit, in quo illa acceptâ in Matrem Virgine Deiparâ, mirè in Spiritu, & sapientia cælesti profecit, & ad Dei Matrem in omnibus suis necessitatibus confidentissimè semper accessit. Vnde cum reliquas Moniales parentes, ac cognati de more inuiserent, ipsa ad Dei Genitricis imaginem mox accurrebat: *Ego*, inquiens, *paupercula pupilla, & indigna ad te Dominam meam, & cognatam accedo, tu sola præ omnibus esto mihi refugium, & solatiū*. En animam Rachelis ex Augiæ stabulo, in Hortū deliciarū cęlestis sponsi, Virginis sacratissimæ ben eficio, trāsformatam.

B.V. est velut quidam Atlas orbem sustentans ne corruat.

102. Neque verò Virgini nostræ fortissimæ charitateque proximorum plenissimæ, Herculea illa fortitudo, qua cælum, orbemque humeris velut alter Atlas fulciuisse memoratur, videtur defuisse. Verè enim illa dum in hoc mundo vixit, & modo in cælis regnans, Atlantem Filium æmulata, humeris quasi suis vniuersum sustentat orbem, ne corruat, ne vel in nihilum relabatur, vel in Abyssum Inferni præcipitetur, dum suis validissimis precibus, atque intercessionibus iustissimam, iram, ac vindictā sempiterni Numinis, tot tamque innumeris mortalium sceleribus offensi, amolitur. Vnde totius vniuersi Columna iure meritissimo appellanda est.

B.V. Columna orbem sustentans.

Quare Bernardinus Bustius Par.2. Marial. ser.3. postquam Deiparam Virgam illam Aaronis frondentem, florentem, fructusque germinantem pronunciasset, hæc attexit. *Quamuis autem Virga hæc fuerit multum gracilis, tamen fructum portauit, qui totum genus humanum satiauit, imò qui totum mundum suo robore sustentauit: In passione enim Christi fractæ fuerunt columnæ mundi, & ista Virgo totum sustentauit mundum*. Sic ille.

B.V. Colūna Baoz in Tēplo Ecclesiæ collocata.

103. Dicere sanè possumus gloriosissimam Virginem hanc, Heroinamque fortissimam esse, vnam ex his columnis quas Salomon, elegantissimo opere perfectas, ante sui Templi illius magnificentissimi porticum collocauit, quarum vna vocabatur Baoz, hoc est, in eo fortitudo, vt interpretatur Baradius: altera Iachim, idest, Dominus firmabit, stabiliet. Dixerim ego Columnam Iachim à dextris constitutam esse Christum Saluatorem, qui velut solidissima columna, quemadmodum Regnum Ecclesiæ firmauit, ac stabiliuit, ita & orbem vniuersum sustentat, ne in perditionem prolabatur. Quod sanè præstat efficacissimè dū æterno Patri ostendit sui sacratissimi corporis, lācea perfossum latus, clauis terebratas manus, perforatos pedes, ex quibus quinque vulneribus, velut copiosissimis fontibus riui sanguinis in ablutionem peccatoris, & menstruatæ, in nostrę, totiusque mundi salutis abundantissimum precium profluxerunt.

Christus est Columna Iachim in Tēplo Salomonis collocata.

104. Alteram Columnam Boaz iure vocamus Virginem, siquidem, vti hactenus ostendimus, in ea reuera Heroica, & longè excellentior, quam Herculea fortitudo, ac planè quodammodo Diuina, à Filio participata reperitur, qua illa inuicto planè robore non modo Infernis, atque apostatantibus

 spi-

spiritibus semper eorũque capiti Draconi illi magno resistit, verùmetiam ipsi irato Deo quodammodo tot mortalium sceleribus ad iustissimam indignationem lacessito, sese opponit, ne mundum pessundet vniuersum. Idque facit dexteritate planè admirabili, violentiâque quadam suauissimâ, dum suum nimirum Virginem pectus, dum sua purissima ostendit vbera, quibus Vnigenitum eius lactauit Filium, præclarissima sanè pietatis, ac misericordiæ monimenta. Atque ita siue pietate, siue humilitate hac sua radicare ac stabilire videtur orbem, ne suorum enormium scelerum merito in perditionem sempiternam prolabatur. Quod sanè intellexisse visus est Honorius Augustodunensis in sigillo B. V. cùm dixit: *Maria non didicit à Filio cælos creare, sed humilitate, & mansuetudine radicare. Audiuit enim: Discite à me quia mitis sum, & humilis corde.*

B. V. Colũna est sua humilitate, & mãsuetud ne mundum sustentat.

105. Quod si dicamus cum Ruperto Abbate in 3. libr. Reg. duas illas Salomonis Calumnas Misericordiam, & Iustitiam Diuinam designare, merito Deiparam columnam misericordiæ appellabimus, siquidem reseruato sibi iustitiæ Regno, Regnum misericordiæ illi vniuersorum Dominus assignauit, vt Ioan. Gerson attestatur Tr. 4. in Magn. quo sanè, vnico velut fulcro ac Columnâ, Virgo nostra fortissima Mundum suffulcit, nè diuinæ Iustitiæ seueritate pessundetur.

B. V. Colũna misericordiæ orbem fulciens orbem, ne corruat in perditionẽ.

106. Vt porrò videamus clarius, rectè à nobis Virginem hanc inuictissimam orbis labantis Columnam firmissimam prædicari, videndum qualis hæc fuerit. Colligitur ex 3. Reg. cap. 7. & 2. Paral. 3. & 4. secundum obseruationem P. Viegas in cap. 3. Apoc. comm. 2. sect. 6. Columnam hanc, vt & alteram fuisse ex ære fusilem, à basi vsque ad capitellum altitudinis 35. cubitorum, ambitus verò cubitorum 12. striata erat, idest, serijs, seu canalibus quibusdam, & quasi sulcis excauata atque distincta.

Quales fuerint duæ illæ Columnæ in Templo Salomonis.

Tota denique vt obseruauit Salianus noster, ex Eupolemo laminis aureis digiti crassitudine erat contecta; Aurum hoc ad pondus 2879 talentorum, libras decem, vncias vndecim ascendit; Atque adeo in vtraque columna auro tegenda expensa fuisse auri talenta quinque millia, 758. libras, vnam supra 20. vncias decem: vel 95. milliones, 953. millia. 124. nummos aureos monetæ Romanæ, vt idem obseruauit Salianus. Pondus æris porro ipsarum columnarum quamuis cauæ forent prope immẽsum fuit. Villalpandus enim multo artificio inuenit, ciuitate subducta, pependisse singulas 4518. talenta, & libras 37. & vncias 4. Capitelli porro columnæ huius opus, atque artificium tã admirabili varietate, & elegantiâ perfectum est, vt difficillimè cuiusmodi fuerit, cogitatione comprehendi possit.

Columnæ Templi Salomonis fuerunt auro tectæ ad crassitiem digiti.

Erat siquidem capitellum hoc fusile liliatum, altitudine 5. cubitorum, factumque admodum retis, & catenarum, quę ex multiplicibus ipsius æris complicationibus, & voluminibus conficiebantur, ita vt in quolibet capitello essent septem versuum, seu complicationum reticula. Ad hæc in superiori parte capitelli erat vnus circulus aliquanto crassior ad instar coronæ, similiterque alius in inferiori extremitate.

Eratque vterque circulus, quasi labium Capitelli, totum capitellum ad instar coronarum circumdans. Igitur in superiori circulo erant ducenta malogranata ænea pendentia, centum videlicet supra circulum, centumque alia infra circulum. Et quoniam hæc malogranata sibi inuicem respondebant, superiora nimirum inferioribus, fiebat, vt qualibet duo malogranata superius & inferius efficerent suum ordinem, atque adeo ducenta malogranata centum ordines, Coronamque pulcherrimam, tam supernè, quam infernè, ex malogranatis venustissimo ordine dispositis, ac duplicatis confectam.

Rursus in inferiori extremitate capitelli, erant alia ducenta malogranata, quæ simili ordine disposita, Coronam centum malogranatorum tam infernè, quam supernè dispositorum conficiebant. Denique ad omnis venustatis complementum quodlibet capitellum in florem lilij pulcherrimi desinebat.

107. Quæ omnia miras sanctissimæ nostræ Deiparæ perfectiones, virtutesque cælestes nobis repræsentant, quibus illa, velut quispiam Atlas, aut Hercules, validissimis omnipotentiæ suæ quodammodo humeris mundum, nę corruat, fulcit, atque sustentat.

Quare rectè, & potiori iure ea omnia dici possunt de Virgine, quæ de quolibet viro iusto pronunciauit Richardus de S. Victore in illam promissionem Saluatoris Apoc. 3. *Faciam illum colũnam*

Iustus homo est Columna Ecclesiam sustentans.

in

in Templo Dei mei, id est, efficiam vt instar columnæ sit in se firmus per fidem, rectus per æquitatem, erectus per intentionem, sublimis per contemplationem. Et præterea alios sustentet verbo consolationis, suffragio orationis, exemplo actionis. Sic ille. Primasius verò: *Columna*, inquit, *in fabricis, & munimini congruit, & decori. Sic & mundi victores in Ecclesia eminent munere dignitatis, & portant alios officio charitatis.* Quæ virtutum ornamenta, in quo quæso magis, quam in Virgine nostra enitescunt, quæ harum perfectionum, vt & quarumlibet aliarum absolutissimum est compendium? Verè ære fusilis Columna est Deipara, vtpotè, quæ operatione Spiritus Sancti, qui ignis charitatis est, fuerit quasi fusa, atque eloborata, ita vt nil humanam quodammodo in ipsius efformatione admirabili, interuenisse videatur. Vnde ipsa Sanctæ reuelauit Brigittæ libr. 6. Reuelat. cap. 55. parentes suos diuinæ charitatis operatione potius, quam carnis voluptate matrimonialiter conuenisse. Eamque ob causam Conceptionem suam floram auream vocitat, ac præciosam, *quia cũ alij coniuges*, ait ipsa Deipara, *ex voluptate carnali conueniant, mei Parentes ex obedientia, & præcepto Dei conuenerunt.*

B.V. concepta est ex Diuina charitate, qua moti eius parentes conuenerũt.

Libro verò primo Reuel. cap. 9. *Cùm esset*, inquit Virgo, *nunciatum ab Angelo parentibus meis, quod Virginem parerent, ex qua salus mundi procederet, magis voluissent mori, quam carnali amore conuenire.*

Tamen pro certo dico tibi, quod ex charitate Diuina, & ex verbo Angeli nunciantis conuenerunt carne, non ex concupiscentia aliqua voluptatis, quæ in eis mortua erat, sed contra voluntatem suam ex diuina dilectione, & sic ex semine eorum per Diuinam charitatem carò mea compaginata est. Sic Deipara.

Quæ sanè indicant Virginem in fornace Diuini amoris quasi diuinitus, absque vllius carnalis voluptatis admixtione fusam, atque conflatam.

107. Columna hæc, vtpotè striata, canales plurimos diuinæ gratiæ in se continens nobis repræsentat, ad indicandum sanctissimam Dei Genitricem totam Canalem esse gratiarum cælestium. Per illam enim fons ille aquæ vitæ, qui apud DEEM extitit ab æterno, ad nos cùm omnibus suis donis copiosissimis deriuatus est. Vnde iure merito eam Mellifluus Bernardus Aquæ ductum vocitauit, deque hoc elogio pulcherrimum sermonem contexuit; in

Columna striata quid denotet?

quo inter reliqua hæc notatu dignissima commemorat: *Descendit per hũc aquæ ductum vena illa cęlestis, fons indeficiens, qui vniuersam irrigat superficiem Paradisi.*

B.V. Aquæ ductus cælestium gratiarum.

Quis verò fons vitæ nisi Christus Dominus, non tamen fontis nobis exhibens copiam, sed stillicidia gratiæ arentibus cordibus nostris infundens, alijs quidem plus, alijs minus?

Plenus equidem est Aquæ ductus, vt accipiãt cæteri de plenitudine, sed non plenitudinem ipsam. Aduertistis iam ni fallor, quem velim dicere aqua ductum, qui plenitudinem fontis ipsius, de corde Patris accipiens, nobis edidit illum, sed si non prout est, prout capere poteramus. Vt porrò virtualem altitudinem huius siue aquæ ductus, siue columnæ mundum sustentantis, eiusque canalium intelligeremus, apte subiũgit Bernardus: *An vero inueniri potuisse miramur, vnde talis actantus fieret Aquæ ductus, cuius nimirum summitas instar profectò scalæ illius, quam vidit Patriarcha Iacob cælos tangere, imò, & transcendere cælos, vt viuidissimum illum aquarum, quæ supra cælos sunt, posset attingere fontem.* Et vt intelligeremus Columnam hanc fortissimam non solum fulcrum solidissimum ad sustentandum suis precibus orbem iam labantem, sed aureum Canalem, atque Aquæ ductum esse, sapienter subtexit idem Sanctus: *Mirabatur, & Salomon, & velut, desperanti similis aiebat: Mulierem fortem quis inueniet. Nimirum ideo tanto tempore humano generi fluenta gratiæ defuerunt, quod necdum intercederet is, de quo loquimur, tam desiderabilis aquæ ductus.* Vt denique perspiceremus, quãnam ratione animata hæc Columna, & sustentet orbem, & tota Aquę ductus, & tota canalata, vt ita dicam, ac canalis aureus, ad gratiarum aquas ad nos deriuandas sit effecta, idem mellifluus Doctor subintulit sciscitando: *Sed quomodo noster hic Aquę ductus Fontem illum attigit tam sublimem? Quomodo putas, nisi vehementia desiderij feruore deuotionis, nisi puritate orationis? Oratio siquidem iusti penetrat cælos, & quis iustus, si non Maria iusta, de qua Sol iustitiæ ortus est nobis?*

B.V. canalis aureus ad gratiarum aquas ad nos deriuandas.

Quomodo ergo illam inaccessam attigit Maiestatem, nisi pulsando, petendo, quærendo? Denique, & quod quęrebat, inuenit, cui dictum est: Inuenisti gratiam apud DEVM. Quid? Plena est gratiâ, & gratiam adhuc inuenit? Digna prorsus inuenire, quod quærit, cui propria non sufficit plenitudo, nec suo potest esse contenta bono, petit super effluentiam ad salutem vniuersitatis.

109. Neque verò solum oratione

columna hæc animata sustentat orbem, & gratiarum fontes, per suos innumeros, eosque aureos canales ad nos deriuat Virgo, sed, & Virgineâ suâ puritate atque incorruptione, quâ proxima Deo effecta copiosè de illo perrenni fonte aquas haurit in gaudio, Saluatoris. Postquam enim dixisset eam visitatam ab Angelo, vt potè Angelicè viuentem, & Angelicæ vitæ sociam, ciuem sanctorum, & domesticam Dei, subdidit: *Videsnè quonam modo Aquæ ductus noster ascendit ad Fontem, nec solâ iam oratione cælos penetret, sed etiam incorruptione, quæ proximam Deo facit, sicut Sapiens ait?*

B.V. incorruptione sua Deo proxima.

Erat enim Virgo Sãcta corpore, & Spiritu, cui specialiter esset dicere: Conuersatio nostra in cælis est. Sancta, inquam, corpore, & Spiritu, ne quid forsitan super hoc dubites Aquæ ductu. Sublimis equidem valdè, sed nihilominus integerrimus manet. Hortus conclusus, fons signatus, Templum Domini, Sacrarium Spiritus Sancti. Hæc Bern. Ex quibus euadit manifestum, Deiparam nostram non modo nobis Columnam esse plenam aureis canalibus, per quos donorum cælestium aquæ ad nos defluunt, verum etiam Aquæ ductum, fontem vitæ in hunc modum ad eum irriganadum copiosè deriuantem.

110. Quod vt clarius perspiceremus Virgo ipsa se hoc nomine appellare apud Eccl. 24. non dedignatur: *Ego*, inquiens, *quasi Aquæ ductus exiui de Paradiso*. Quæ verba expendens Richar. à S. Laur. lib. 9. de laud. B. V.

B.V. Aquæ ductus exiẽs de Paradiso.

A duplici, inquit, *Paradiso exiuit hic Aquæ ductus; à Patre scilicet, qui est Paradisus cælestis, exiuit per creationem, & recreationem, à quo nobis attulit Aquam viuam, Christum nimirum, DEVM, & hominem.*

Exiuit à Paradiso terrestri, hoc est, Ecclesia militante per corporalem mortem, directè in cælum velut quidam Aquæ ductus aquas miseriarum, & tribulationum totius generis humani illuc deducens, Filioque eas exponens, proque eis intercedens. Longissimus sanè est hic Aquæ ductus, excellentiâ meritorum;

Vehementiâ enim desiderij, feruore deuotionis, puritate ornationis fontem attigit tam sublimem, cuius plenitudinem tamquam Aquæ ductus, de corde Patris excipiens nobis edidit illum, non prout est, sed prout capere poteramus. Verè longissimus, cuius summitas aquarum, quæ supra cælos sunt, fontem potuit attingere, vt hauriret super Angelos, quam hominibus aquam viuam refunderet. Integerrimus est hic Aquæ ductus, per inuiolatam fidem.

Mundissimus per Virginitatem, omnimodamque castitatem. Aureus est non plumbeus per Regiam nobilitatem, eximiamque charitatem. Per hunc Aquę ductum venit Christus ad nos vtero Virginali excultatus, vt tantum mysterium Diabolo celaretur. Vnde dicitur ei Isa. 45. Verè tu es DEVS absconditus, & Saluator. Ad hoc enim venit, vt nos mundaret, reficeret, & aqua Sapientię salutaris potaret, velut per occultum Aquę ductum aqua, ad necessarios vsus ciuitatis deducitur.

Hic est Aquæ ductus, de quo legitur Judith. 7. quem Holofernes incidi præceperat, quia per illum influebat fons quidam in Ciuitatem Bethuliæ à parte Australi. Verè enim Maria Aquæ ductus est, per quem fluunt siue in Ecclesiam vniuersalem, siue animam dona gratiarum; quem Dęmon incidere conatur, cum eius auxilium nobis auferre nititur. Incidit autem non quidem quod ad ipsam Virginem, sed quod ad nos, quando ab eius seruitio nos retrahit.

B.V Aquæ ductus per quem in Ecclesiam vniuersalem, & in animas aquæ gratiarum.

Et ad hoc ipse magis laborat, quia ipsa est Aquæ ductus Piscinæ superioris, de qua Isaias cap. 7. per quam ad nos aqua donorum illuminantium, quæ descendit à Patre luminum deriuatur. Ideò autẽ nobis hic Aquæ ductus datus est; quia ad omnes nostros vsus necessario nobis aquæ gratiarum defuerunt. Hactenus Rich.

111. Cum igitur Columna hæc Virginea non solùm fortitudine suâ sustentet orbem, né in æternum ruat interitum, verumetiam sit ad instar altissimi, ac multiplicis Aquæ ductus, suis canalibus, in quos striata, & efformata est, eosdem Aquæ ductus gratiarum cælestium nobis repræsentans, in summam profectò spem donorum cælestium amplissimarumque gratiarum, patrocinio Virginis consequendarum, mentes, animique nostri erigendi sunt, certoque in animos nostros inducendum, canalibus illis tam multis, copiosissimos suæ Bonitatis riuos Diuinam Maiestatem ad mortales, & olim semper deriuasse, & modo deriuare, & in finem vsque mundi effusissimè deriuaturam. Quare non immerito idem pijssimus Richar. à S. Laur. lib. 11. *Canalem, Fistulamque multiplicem, per quam aquę gratiarum transeunt*, appellare non dubitauit Deiparam. Vnde Filius inter reliqua Matri suæ sanctissimæ illud pulcherrimum attribuit elogium apud S. Brigittam l. 6. Reuel. c. 54. *Tu es quasi potus dulcis sitiẽti, & fons irrigãs arida, quia per te omnibus gratia fluit, ideo faciam quod rogat.*

Spes nostræ in B. V. defigendæ, siquidem Aquæ ductus gratiarum est.

B.V. Aqua dulcis sitienti animæ.

112. Iam quid illud auri ærisque immensum quodammodo tot millium talen-

talentorum pondus nobis repræsentat aliud, quam Virginem esse Columnam hanc Boaz, hoc est, in ea fortitudo, & simul Mulierem illum Salomonis fortissimam, cuius precium, non vile, non obuium, sed procul, & delonginquo tanquam vnionum, margaritarum, lapillorumque preciosissimorum, quibus illa longè preciosissima est, fuerit petitum. Inferimus quoque, ex tot millibus, tam æris, quam auri talentis, in columnam hanc expensis, dotes planè eximias, atque singulares, tam animi, quam corporis, easque supernaturales, quibus eam, præ sanctis omnibus, manu liberalissimâ, atque effusissimâ vniuersorum Conditor locupletauit, quibus profectò Sanctissima Deipara benè sapienterque vsa, totidem talenta assiduo meritorum incremento, dum viueret, absque dubio super lucrata est, dignaque proinde, quæ super omnes seruos, qui Domini talentis bene vsi sunt constituatur, & singulari quadam ratione præ cæteris in gaudium Domini sui ingrediatur, tot cæli Diuitijs locupletata. Adeo vt eam cum S Epiphanio, *Ecclesiæ Ingentem Thesaurum, qui adeptus est infinitum precium* vocitare possimus.

B.V. Ingens Ecclesiæ thesaurus qui adeptus est ingens pretium.

113. Quemadmodum porro singillatim immensum illud tot millium talentorum æs inuictissimum Virginis nostræ robur, ac fortitudinem; ita aurum illud, quo columna hæc contegebatur, tot talentorum, ac milliorum, penè immensi precij, immensos Sapientiæ puritatisque Virginalis Thesauros nobis indicat. Vnde hanc ob causam S. Andreas Cretensis Episc. Orat. de Annunc. eam laudans: *Benedicta*, inquit, *tu in mulieribus, quæ Sapientiæ Thesaurum, in quo omnes alij Sapientiæ cognitionisque thesauri sunt reconditi in tuo Virginitatis tuæ ceu promptuario liberrimè cōplexa es.* Idem or. 2. de Dorm. Deip. eius singularem demiratus puritatem iure merito exclamauit: *O' quouis auro, & quâuis sensili, & immateriali naturâ purior.* Et quia puritas hæc nil aliud est quam Sanctitas iuxta definitionem Dionysij Areop. cap. 2. de Diuinis Nom. asserentis, *Sanctitas, & puritas ab omni scelere libera, &c.* Sanctitatis hunc, siue puritatis, in auro illo Virgineo, Thesaurum suspiciens in verba illa admiratione plenissima erupit: *O' sancta, & sanctis sanctior, & omnis sanctitatis sanctissimè Thesaure. Tu cæli, cęlorumq; naturam sanctitate vperasti.*

B.V. Sapiētię Thronum in se complexa.

B.V. quolibet auro purior.

Puritas est ipsa Sāctitas.

B.V. omnis Sanctiiatis Sanctissimus Thesaurus.

114. Neque aurum illud quo conuestita cernebatur Columna Boaz solummodo sapientiam, puritatem, sanctitatemque Deiparę, verumetiam charitatem eximiam nobis repræsentat. Quemadmodum enim aurum inter metalla omnia primum locum, ita charitas inter virtutes, velut earum Regina, principatum obtinet. Quemadmodum aurum ductile est, & in omnes partes flexibile, sic quoque beneuolentissima Virginis charitas omnibus, in quibuslibet necessitatibus nobis condescendit: Flexibilitatem hanc Virgineam mirè exprimere visus est Bernardus ser. de Verb. Apoc. *Omnibus*, inquiens, *omnia facta est sapientibus, & insipientibus copiosissima charitate debitricem se fecit, omnibus misericordiæ sinum aperiat, vt de plenitudine eius accipiant vniuersi, captiuus redemptionem, æger curationem, peccator veniam, iustus gratiam, &c.* Hanc ob causam à S. Bonauentura in Speculo cap. 3. Columnæ illi ignis, & nubis, quæ Israeliticum populum per desertum deducebat comparatur. Tam enim nubes, quam ignis auream quandam habent flexibilitatem, suntque faciles, vt alieno termino terminentur; qua terminandi facilitate, varij Virgineæ charitatis tam in DEVM, quam in proximum effectus demonstrantur. Quemadmodum enim ignis ille in Columna, & ardebat in se, & sursum iuxta indictam sibi à natura propensionem tendebat, caloremque suum æquè, ac lucem in Israelitas ductum eius sequentes, diffundebat: Ita ardentissima Virginis charitas, quæ in corde eius velut Diuini Spiritus exæstuanti clibano, & vehementissimo amore flagrabat in se, & ardentissimis desiderijs ad intellectualem illam Sphæram ignis, nempe DEVM, sese attolebat tanquam ad centrum; fulgoremque suum, suasque flammas proximis communicabat adeo, vt non esset, quemadmodum loquitur sapiens Idiota, qui se absconderet à calore eius.

Aurum charitatem denotat.

B.V. Charitas aurum purissimum.

B.V. Charitas ad instar auri flexibilis.

B.V. est Columna ignis, & nubis, & quare?

115. Eadem hæc Columna ignis, quæ noctu luce sua dispellebat tenebras, calore fouebat Israelitas; in columnam nubis de die transformabatur, vt eosdem ab æstuantibus solis Spiculis protegeret. Quod mirificam sanè Deiparæ nostrę in mortales omnes demonstrat charitatem. Vbi enim ira succensum

sum Numen, vlcionisque mox vibrare spicula ob hominum scelera, ac flagitia conspicit, illico Virgo pijssima velut nubes lucida roscidaque sese suâ solitâ charitate inter cælum, & terram interponit, æstumque Diuinæ iustitiæ têperat, ne mundum tanta flagitiorum colluuie scatentem pessundet.

Atque ita verè non modo Columna nubis, ac ignis, verumetiam æris se esse ostendit, dum suo inuicto, ac plusquam Herculeo robore, mundum suis quodammodo quassatum, nutantemque criminum motibus sustentat, ne ira iustissima sempiterni Iudicis in perditionis Barathrum deturbetur.

116. Verùm nè hæc ex nostro sensu duntaxat deprompta esse videatur, audiamus Doctorem Seraphicum iam citatum. *Per Mariam multi in nocte huius seculi illuminati sunt spiritualiter, sicut aliquando filij Israel per columnam ignis illuminati sunt corporaliter iuxta illud Psalm. Deduxit eos in nube diei, & tota nocte in illuminatione ignis, quia tanquam nubes protegit ab æstu Diuinæ indignationis, & ab æstu Diabolicæ tentationis, sicut dicitur in Psalmo: Expandit nubem in protectionem eorum. Maria quoque est Columna ignis in nocte seculi huius illuminans nos, imò illuminando mundum multis misericordiæ suæ beneficijs. Vnde Bernardus: Tolle corpus hoc solare, quod illuminat mundum, vbi dies? Tolle Mariam hanc maris stellam, quid nisi caligo inuoluens, vmbra mortis ac densissimæ tenebræ relinquuntur?*

B.V. instar Columnæ nubis protegit nos ab æstu diuinę indignationis, & Diabolicæ tentationis.

B.V. Columna ignis nos illuminando.

117. Audiamus S. Andream Cretensem Episc. qui orat. 2. de dormitat. Deiparæ, cùm eius velut infaustum mundo ex hac vita abitum deploraret, in hæc verba prorumpit: *O' columna mortua, & columna viuifica, non carnalem per lucem deducens Israelem, qui fugatur, sed spiritualem, qui deducitur ad inerrantem lucem cognitionis, diuinis eum illuminans facibus! O' nubes tota lucida, & Mons vmbrosus, non adumbrans ingratum populum Iudæorum, sed electum Dei populum, gentem sanctam, maternis suis tædis illustrans.* Audiamus S. Epiph. Tract. de laud. B.V. vbi eam sic salutat: Aue gratia plena, Nubes Columnæ similis, quæ DEVM habes, qui populum deduxit per desertum.

B.V. Columna viuifica.

O' B.V. Nubes es lucida, quæ fulgur de cælo lucidissimum ad illuminandum mundum deduxisti Christum! Nubes cælestis, quæ tonitruum Spiritus S. in teipsa reconditum deduxit in mūdum, & imbrem Spiritus S. in vniuersam terram ad producendum fidei fructū cum impetu demisisti. Sic ille.

118. Denique S. Bernardinus Sen. Tom. 3. ser. 11. art. 1. cap. 3. post quam docuisset Virginem nostram gloriosissimam in Columna illa nubis, & ignis figuratam, quæ & protegebat, & directo itinere in terram promissionis deducebat Israelem, esse datam, hęc addit, vt nos ad Virginis ductum quam diligentissimè, ne in via salutis aberremus, consectandum, hortetur: *Et aliquando quidem,* inquiens, *præcedebat, aliquando sequebatur, aliquando superferebatur;* vt mysticè patrocinia multiplicia B. Virginis indicentur, erga populum electorum, omniumque Christianorum.

B.V. ductus in hac vita sequendus ne à recto itinere aberremus.

Hinc P. Spinellus præclarè docuit B. Dei Genitricem nobis non solum esse aduersum iram Diuinam vmbraculum, ac protectionem, sed indicem, vbi nam castra figenda sint dum in hac vita militamus, ac peregrinamur. Siquidem columna illa, vt videre est Num. 9. locum castrorum ostendebat: *In loco vbi stetisset nubes ibi castra metabantur,* inquit sacer textus: *Ad imperium Domini proficiscebantur, & ad imperium illius figebant tabernaculum. Cunctis diebus quibus stabat nubes super tabernaculum, manebant in eodem loco, &c. Quæ omnia spiritualiter,* inquit ille, *Virgo operari solet in suis deuotis. Quando ergo ad loca, in quibus peccandi sunt occasiones, incitaris, sanè ille non est locus tibi à Virgine ostensus, cùm ibi sit mysticè scorpio, dipsas, & serpens flatu adurens, de quibus. Deuter. 8. Virgo enim ea loca ad castra metādum nobis ostendit, quæ animæ quieti, ac profectui sunt opportuna, quocirca eius consilium attenta mente excipiendum, eius sequenda vox.*

119. Vocem hanc consiliumque secutus est Virginis B. Aloysius Gonzaga Marchionis Castilionensis Imperijque Principis Filius, qui cùm 15. ætatis ageret annum, Dei voluntatem circa vitæ suæ statum certius cognoscere, & scire, quonam in loco sua castra metari deberet, Deo militaturus desiderans, ad eam rem statuit die aliqua Virgini sacro, per eandem Virginem id à superno Numine, peculiari adhibità animi contentione quærere. Instabat tunc dies ille felicissimus, quo Deipara in cęlos gloriosè est assumpta; quare multis precibus adhibitis, magna cum præparatione ad Sanctissimam Eucharistiam, eo

B. Aloysius Gonzaga suasu B.V. in Societatem IESV est ingressus.

eo die percipiendam se comparauit, qua sumptâ se totum in preces dedit; enixè vniuersorum Dominum rogat, vt per suæ Genitricis intercessionem ipsi significare dignetur, quamnam vitæ rationem inire debeat, quo gratum suæ Maiestati obsequium præstet. Et ecce quasi clara ac manifesta vox ab eo auditur. *Ingredere in Societatem IESV.*

Quo facto ostendit sanè Virgo benignissima Columnam quandam lucentis nubis, & ignis se esse, tam idoneum, securumque locum ad tabernaculum figendum, ad militandum Deo demonstrando.

120. Eundem locum Virginea hæc Columna indicauit alteri Adolescenti planè Angelico Stanislao hosteæ.

S. Stanislaus Kotscha monente B.V. Societatem IESV ingreditur.

Hic enim cum Viennæ ægrotaret, eique sancti Angeli, præsente S. Barbara patrona sua singulari Sãctissimam Eucharistiam exhibuissent; non ita multo post adfuit ei quoque sacratissima Deipara, in eiusque lectulo puerum IESVM ad solatij spiritualis complementum collocat, pristinamque illi restituit sanitatem. Ad cumulum demum totius gaudij in digressu materna planè pietate monuit nominatim, vt in Societatem IESV ingrederetur.

Ex his luculenter colligimus Virginem nostram non solum, fortissimam esse Columnam orbem sustentantem, verumetiam Columnam nubis, & ignis suâ luce nobis in hac nostra peregrinatione ac militia locum designantem, in quo magno Spiritus profectu, ac tranquillitate animi, spiritualia stipendia promereri, eique velut firmissimæ Columnæ totam nostram ædificij spiritualis molem, nunquam lapsuram, super imponere possimus.

121. Iam tandem ad huius solidissimæ Columnæ orbem fulcientis mysteriosum capitellum veniamus.

Duplex Corona in Columna Baoz indicat B.V. esse cæli terræque Reginam.

Ornabatur illud duplici circulo, seu Coronâ, vti diximus, quarum quælibet infernæ supernèque ducentis malogranatis in orbem, duplici ordine dispositis decorabatur. Quæ Coronæ, quid quæso aliud quam duplex idque amplissimum cæli terræque Regnum, quod Virgo tanquam ęterni Regis Mater amplissimâ potestate moderatur, nobis repræsentat? Quod illa sanè Regnum ac Dominium tunc potissimum indepta est, S. Bernardino Senensi teste, cum profundissima humilitate pronũciauit:

Regnum cæli, & terræ adepta est B. V. in Incarnatione Filij.

Ecce Ancilla Domini fiat mihi, &cet. cumdenique Spiritu S. obumbrãte Dei Mater effecta est. Quod luculenter Diuus confirmat Anselmus lib. de Eccell. Virgin. cap. 4. *Ipse*, inquiens, *Spiritus Dei, ipse amor omnipotentis Patris, & Filij ipse per quem, & in quo amatur omne, quod bene amatur, ipse inquam corporaliter, vt benè dicam venit in eam, singularique gratia præ omnibus, quæ creata sunt siue in cælo, siue in terra requieuit, & Reginam, & Imperatricẽ cæli, & terræ, & omnium, quæ in eis sunt, fecit sponsam suam.*

122. Audiamus D. Athanasium, qui huius Virgineis Regni, ac Domini tanquam radicem, Diuinam Maternitatem assignat ser. de sanctissima Deip. *Quandoquidem*, inquiens, *ipse Rex est, qui natus est ex Virgine, idemque Dominus est DEVS, ea propter & Mater, quæ eum genuit, & Regina, & Domina, & Deipara propriè, & verè censetur.* Et eodem sermone rursus ipsam Virginem alloquens: *Decet te Matrem Regeneratricem Dominam, ac Heram cognominare, eo quod ex te prodijt Rex Dominus, ac DEVS noster.* Sic ille. Audiamus denique Rupertum Abbatem lib. 3. in Cant. non modo eidem Diuinæ Maternitati, verumetiam infidelium peripsam factæ conuersioni, Regnum hoc, Coronamque acceptam referentem: Expendens enim illam inuitationem Sponsi. Cant. 4. *Veni coronaberis de cubilibus Leonum, de montibus Pardorum, &c.* sic loquitur: *Reges Regnorum, Reges Babyloniorum, & Persarum atque Madorum, Reges Græcorum, & Consules, siue Imperatores Romanorum, quid nisi Leones, & Pardi dicendi sunt, qui tot bellis, & cędibus orbem terrarum lacerarunt? De talium Leonum cubilibus, taliumque Pardorum montibus tu amica mea coronaberis. Quomodo? Videlicet credent in me fructum ventris tui, & eorum credentium Salus, Corona tua erit. Ita coronaberis, vt in cælis Regina sis sanctorum, & in terris Regina sis Regnorum. Vbicunque enim fuerit pręedicatum illud de Dilecto: Minuisti eum paulo minus ab Angelis, gloria, & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum; prædicabitur, & de te, quod sis ò Dilecta Mater huius Coronati, ac proinde Regina cælorum, totum iure possidens Filij Regnum, atque hoc intuitu Reges atque Imperatores coronis tuis decoronabuntur, palatia Nomini tuo sacrabũt, honori tuo dedicabunt, vt desinant esse quod fuerunt montes pardorum, & cubilia Leonum.* Hæc Rupertus. Plura de hoc Dominio Regnoque vide apud Salazar in

B V. Regina cæli, & terræ eo quod supernum Regẽ peperit.

Conuersio Infideliũ est Corona B.V.

cap.

cap. 8. Prouerb. versicul. 15. 16.

123. Nec mysterio carere omnino censendum est binas hasce capitelli cuiuslibet Coronas singulas ducentis ex malogranatis quodammodo fuisse compositas. Cùm enim fructus hic pulcherrimus, & ipsius Ecclesiæ, & quarumcunque congregationum sub vnius capitis regimine constitutarum sit symbolum, clarè nobis indicatur tam Ecclesiam, ac congregationes in cælis triumphantes, quæ per superiorem coronam ducentis malogranatis constantem exprimitur, quam in terris militantes, quæ per inferiorem, totidem malis punicis compositam, designatur, in vertice esse gloriosissimæ totius Vniuersi Reginæ, omnibusque his fidelium ac præsertim Religiosorum, ipsiusque sodalium cætibus, ceu malogranatis, Coronâ ipsius protectionis coronatis circumdari ac coronari, ita vt omnibus dicere possit cum Apostolo: *Gaudium meum, & Corona mea vos estis*. Vnde S. Hieronymus in caput 2. Agg. *Malum*, inquit, *granatum propter granorum nimiam multitudinem, & intertextis membranulis quandam geometricam compositionem, & diuersas quidem mansiunculas, sed tamen vno cortice comprehensas, semper in scripturis super Ecclesiæ persona sumitur*.

Malogranatum symbolum Ecclesiæ & aliarum Congregationum.

124. Quod verò malogranatum non modo Ecclesiæ, verumetiam quorumcunque piorum cætuum ac sodalitiorum, præsertim verò Religiosorum, sit symbolum, luculenter testatur Gilbertus Abbas serm. 35. in Cant. vbi explicans elogium illud sponsi Cant. 4. *Emissiones tuæ Paradisus malorum Punicorum; Malogranatum*, ait, *Cætus Religiosorum repræsentare*. *Nos*, inquiens, *malorum punicorum parabola respicit, qui regulares celebramus conuentus, qui sub vno continemur ordine, quasi grana sub cortice. Atque vtinam hæc grana imitemur similiter in cohærentia cordis vnanimes, sicut in conclusione quadam ordinis. Penè indiscretâ facie huius sibi Mali grana cohærent, numeri singularitate magis distant quam specie, discamus, & nos ab inuicem numero distare, non animo. Non rixantur inuicem, non contra corticem murmurant, non tentant illum perrumpere, patienter se sinunt eius quasi aluo concludi, vt quodammodo dicere illud videantur: Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum. An non fratres in hoc ordine nostro, ac si in cortice Punico Passionis Christi per imitationem color rutilat? Denique velut quædam huius mali grana sunt, qui sibi natiuum ducunt subdisciplinæ corio contineri, qui non tam se premi sentiunt, quam protegi. Absit amor proprietatis, absit amor priuatæ pietatis, & huius te Mali granum exhibes. Discant alij nostro inuitati exemplo, quam bonum sit, & quam iucundum habitare in quodam Horto communionis, & sub munimine corticis. Charitas vniat, & cortex muniat. Quot videtis ordinata Collegia, tot intelligite velut quædam mala Punica. Denique credentium, vt legimus Act. 4. erat cor vnum, & anima vna. Ex illis quasi granis tantarum Congregationum ordinatè, vnanimiterque viuentium mala punica prodierunt. Illos primos credentium conuentus non adstringebat adhuc institutio ordinis, sed instinctus amoris. Non modo ducebant vtile, non modo bonum, sed etiam iucundum habitare fratres in vnum*. Hæc Gilb.

Malogranatū est Symbolū Religiosorū Ordinum.

Malum Punicum charitatis Symbolum.

125. Ex quibus profectò colligimus omnes Religiosorum cætus, vt & reliqua Virginis Sodalitia, & Mala esse punica, & emissiones partusque pulcherrimos eiusdem Virginis, quos illa velut Regina sub suę protectionis, quasi Corona ac cortice hic benignissimè complectitur, & in cælesti curia ab eisdem vicissim, velut malogranatis coronatur.

126. Atque vt reliquos Religiosorum sacratissimos ordines, vt Cistercienslum, Carmelitarum, Seruitarum, aliorumque qui se peculiariter Diuæ Virginis obsequijs mancipârunt de quibus alibi, prætermittam, minima sanè hæc nostra Societas, Emissio partusque purissimus (absit verbis iactantia) est Deiparæ. Ipse enim Sanctus Patriarcha noster Ignatius, in cuius quodammodo lumbis tota Societas continebatur, totus quantus erat, Deiparæ opus extitit. Illam enim à prima sua ad DEVM conuersione in peculiarem sibi aduocatam elegit, ad quam in suis necessitatibus difficultatibus, ac tentationibus, tanquam ad Asylum, confugiebat. Vnde dicebat P. Iacobus Laynes II. Societatis Generalis à Domino delectam fuisse Virginem Sacratissimam, tanquam instrumentum ad iuuandum excolendumque Beatum Ignatium, quem sanè illa tanquam Artifex, Opifexque Sapientissima ita ad omnem pietatem, virtutemque efformauit, vt vir omnibus Religiosæ perfectionis numeris absolutus, exemplarque eximiæ Sanctitatis, quod tota Societas, & suspiceret, & imitaretur, euaserit.

Societas Iesu est velut Malum Punicū à B. V. emissum.

B. V. electa à Deo tanquā instrumentū ad excolendum S. Ignatium.

127. Quod

127. Quod sanè ab æterna illa sapientia attingente à fine vsque ad finem fortiter, ac disponente omnia suauiter ordinatam fuit sapientissimè. Quid enim magis congruum, quam vt is, qui Societatem IESV Filij huius Virginis dilectissimi conditurus erat, in eiusdem Matris daretur clientelam, ab eaque tanquam omnis veritatis, ac sapientiæ, ipsorumque Apostolorum Ecclesiæ fundamentorum Magistra, ad omnem sanctitatem, pietatemque erudiretur, quo solidissima tantæ, tamque excelsæ molis fundamenta manu quodammodo ipsius Virginis huius fortissimæ iacerentur, vt maiora in dies hæc Dei ædificatio, ad ipsius potissimum Sacratissimi Nominis propagandam laudem, ac gloriam instituta, caperet incrementa.

Ignatius ad vitam meliorem à B. V. conuertitur.

128. Longum foret, & à nostro instituto alienum singula Dei Matris in Ignatium collata beneficia enumerare. Illud commemorasse sufficiat, Ignatiũ cum de mutando vitæ statu deliberaret noctu de strato, vt solebat, assurgens ad Iconem Deiparæ preces Deo obtulisse calentissimas, quibus proposuit se relictis mundi castris sub Christi Crucifixi vexillo in posterum militaturum. Quo tempore domus magno terræmotu contremuit, cubiculumque à fundamentis concussum. Quod ei fuit argumentum, vel orationes suas oblatas per Virginem supremo Numini exauditas esse, vel exterminatum eiusdem auxilio, fortitudineque Virginis Cacodæmonem, furoris sui relinquere voluisse vestigia. Aliâ nocte clariora suæ beneuolentiæ in Ignatium Virgo sanctissima ostendit argumenta. Siquidem ei sese clarâ luce resplendens, vna cũ paruulo IESV, quem vlnis gestabat, visendam exhibuit. Quo spectaculo tantâ lætitiâ, voluptateque eius Spiritus perfusus est, vt deinceps ab omnibus mundi, carnisque illecebris nimium quantum abhorreret, perinde atque si omnis cupiditatis, libidinisque sensus à Virgine purissima in eo esset extinctus. Quare non ita multo post votum castitatis eidem Virginum Reginæ vbi vouisset, ostendit illa promissionem hanc sui clientis sibi fuisse acceptissimam, cùm ei donum castitatis, non vtcunque quemadmodum loquebatur P. Polancus, sed modo quodam altissimo, ac perfectissimo ad extremam vsque vitæ periodum, absque vllis rebellantis sensitiuæ partis tumultibus, licet Naturâ foret præferuidus, fuerit impertita.

In Ignatio per B.V. omnis libidinis sensus extinguitur.

Denique, vt paucis multa complectar sæpissime, & confidentissimè rogabat Virginem, vt sibi ad Filium aditum aperiret, vt se cum Filio poneret. Vnde hac de causa in suis meditationibus tribus institutis colloquijs ad Patrem, & Filium, Diuamque Virginem, eam instãter obsecrabat, vt pro se apud Patrem Filiumque intercederet; Filiũ quoque, vt annuens Matris precibus pro se Patrem interpellaret, compotemque suorum votorum ac desideriorum efficeret. Plura, qui volet Deiparæ in Societatem, eiusque particularia membra cognoscere beneficia, consulat Bourghesium in Societate Mariana, vbi sanè perspiciet quanam ratione sub protectionis suę Corona, Regioque paludamento, velut pulcherrimum Malum Punicum, sua rubicũda grana Deipara Virgo Societatem vniuersam fuerit complexa, vt ipsa per visum P. nostro Martino Guttierez viro sanctissimo ostendere dignata est.

129. Illud vnicum prætermisisse, nefas videri posset, quod idem scribit Bourghesius de electione ad Generalatum magni illius Claudij Aquauiuæ, qui reuera velut Aquauiua quædam, per Virgineum hunc Aquæ ductum in Societatem ceu cælestis Sponsi Viridariũ deriuatus, Sapientiæ suæ, sanctissimamque suarum institutionum, industriarumque riuulis irrigauit, simul ac mirificè fœcundauit. Hic igitur vir tantus, auspicijs Deiparæ, in V. Societatis nostræ Generalem Præpositum potissimũ electus esse creditur. Cum enim Pat. Claudius Matthæus Prouinciæ Franciæ Prouincialis, ea quæ electionem pręcedit orationis hora, intentius pro felici successu Congregationis illius Dominum deprecaretur, vidit Dei Matrem cum S. Bernardo ad ipsum P. Claudium de cælo descendentem; à quibus, & medius assumptus est, & ad cælestem Christi IESV summi Regis Thronum deductus est, illique cum prece, & gratia oblatus, vt Societati ipsius tam glorioso Nomine insignitæ summâ cum potestate præesset. Quibus benignissimus Dominus libenter annuit ipsique Claudio suam impertitus est benedictionem.

130. Eodem Comitiorum tempore Virgo gloriosissima Parisijs P. Thomę

Albigero pro felici Generalis electione deprecanti sese visendam exhibuisse memoratur, quæ spiritu in Patrum electorum Cõclaue eum deduxit, Patremque Claudium manu præhensum in medium produxit, visaque est ceteris electoribus indicare vt illum in Propositum Generalem eligerent. Nimirum Virgo benignissima P. Claudij in se pijssima obsequia hoc tam insigni fauore compensare visa est, solitus fuit siquidem P. Claudius in rebus omnibus, & maximè Societati aduersis ac turbulẽtis, quæ quidem grauissimæ eius tempore quorumdam potentium studio acciderunt, ad Deiparam tanquam ad stellam maris, tanquam ad suam Elicem, Cynosuramque, tanquam denique ad sacram Anchoram confugere, vniuersæque Societati ipsius elogia, Litanijs Lauretanis contenta recitanda indicere. Vnde facile benignitate Virginis, ceu propitio sydere affulgescente procellæ omnes tempestatesque sedatæ sunt. Vt porrò propensissam hanc suã, pientissimamque in Virginem voluntatem toti Societati testatam faceret, Epistola illa quã de perfectionis studio, & charitate fraterna conscripsit, omnes ad ipsius Religiosissimum cultum venerationemque adhortatur proinde, atque si ea omnis Societatis incolumitas contineretur: *Altera res*, inquit, *est, qua si minima nostra Societas nitatur, fore confido, vt quæ Dei beneficentia est, etiam atque etiam in dies efflorescat; Est præcipua quædam religio, ac pietas erga SS. Virginem Mariam. Ea namque cum parens fuerit eius, qui omne cælum omnemque naturam molitus est, verè ac propriè*, vt ait Damasc. *in res vniuersas heræ, ac Reginæ nomen, & ius adepta est. Itaque velim in omnibus rebus ac temporibus siuè publicis Societatis, siue proprijs singulorum, præstanti quadam veneratione, ac singulari fiducia, quæ nullam vereatur repulsam, ad hoc laborum omnium, ac solicitudinum perfugium supplices accurramus. Equidem mecum dum reputo quanto deuotionis affectu hanc cæli Reginam complexi sint, quantumque ex eius pio, & assiduo cultu ad omnem perfecerint sanctimoniam, multi sancti viri, ac priuatim P. Ignatius quantam rerum nostrarum spem, ac tutelam in hac velut arce collocarit, magno teneor studio, vt & nos eam propensissimis animis atque obsequijs prosequamur deposcentes, vt ipsamet deprecante hæc pietas velut suauissima nardus nostris mentibus imprimatur.* Sic ille. Quæ sanè omnia luculenter ostendunt, quanto pietatis affectu in B. V. & ferebatur ipse, & alios ferri desiderarit, quantumque benignissima Dei Mater Societatem diligat, de se insigni, sapiẽtique Præposito ei apud Filium prouidendo.

131. Quare, & hæc Societas nostra, vti diximus, & reliqui Religiosorum Ordines iure merito pulcherrimæ Emissiones Virginis, & pulcherrima Malogranata sacrosanctum Reginæ cęlorum verticem ad instar Regij diadematis coronantia, dicenda sunt. *Societas IESV est emissio quædam Paradisiaca B. V.* Licet enim Virgo sanctissima vnicum sui Virginei ventris, cumque vberrimũ fructum IESVM emiserit, cum illo tamen, velut primogenito in multis fratribus, quamplurimos alios adoptionis Filios, & hos præsertim, qui minima hac Societate, ipsius Sacrosancto Nomine insignita, continentur, generauit; quos illa materno prorsus amore suis quodammodo conclusos visceribus, velut Malogranatum sua rubicunda grana fouet benignissimè, arctissimèque complectitur. *B. V. vnicum suum Filium generando, multos simul Societatis IESV filios generauit.* Verè enim dicere possumus de his Religiosis Ordinibus, eorumque donis, ac gratijs, quibus & sacrosanctus Deiparæ vertex, & totus hic orbis, imò, & ipsa cælestis curia decoratur, quæ vniuersim dixit Rupertus lib. 4. in Cant. *Quicquid gratiarum, quicquid virtutum, quicquid operationum cælestium mundus accepit, Emissiones tuæ sunt; vt vbi erant spinæ, vepres, & carduus, lappa, & tribulus, vrtica, & paliurus, vniuersitas nequitiarum, ibi sit cyprus, cum nardo, nardus, & crocus, fistula, & cinnamomum, myrrha, & aloe, cum omnibus primis vnguentis, vniuersitas denique gratiarum.* *Omnes gratiæ in Christi fidelibus emissiones sunt B. Virginis.* Verè enim vbi prius dum in deserto mundi huius ab omnibus virtutibus deserto, spinæ, vepres, tribuli, carduique variorum peccatorum pallulabant, vniuersitasque nequitiarum succrescebat, beneficio Virginis varij, ijque pulcherrimi virtutum flores ac fructus, nec non dona Spiritus Sancti germinarunt, quæ Rupertus, & Gilbertus Abbas Ser. 36. in Cant. Sponsæ huius emissiones in Religiosorum animos, velut cultissimos Hortos appellauit.

132. Audiendus hic quoque Guilelmus Abbas, ex quo facile intelligemus societatem nostram, velut Malum Punicum, peculiari quadam ratione: (debita cum humilitate loquendo:) Emissionem esse Deiparæ, dum sic loquitur:

quitur: *Emissiones sunt fructus ex ea emissi. Vnicus eius fructus est, qui ab efficacitate salutis dictus est IESVS. Sed in vno illo fructu multiplex est fructus. In vno saluatore omnium IESV plurimos Maria peperit ad salutem, pariendo vitam, multos peperit ad vitam. Eo ipso, quod Mater est capitis, multorum mēbrorum Mater est. Mater Christi, Mater est membrorum Christi. Quia caput, & corpus vnus est Christus; corporaliter caput pariendo, spiritualiter membra peperit. Vnde etiam ab omnibus appellatur, & ab omnibus cultu debito, vt Mater honoratur.* Vbi sanè perspicimus corpus hoc mysticum minimæ huius Societatis, quod capite IESV gaudet, vtpotè à quo salutis efficacitatem in se, & in proximos redundantem mutuatur, genuinam prolem, emissionemque esse Deiparæ.

B.V. patiēdo vitam ipsam, plurimos alios peperit ad vitam.

B.V. cum sit Mater Christi, est etiam Mater membrorū Christi.

133. Quod si per Mala Punica secundum B. Theodoretum intelligamus charitatem, quæ cæteras virtutes in se cen grana continet, coronatque eisque purpuream illam venustatem mutuatur (præclarè enim dixit Hierony. libro 1. cont. Iouin. In malogranatis, & pomis, omnium virtutum significatur in virginitate concentus.) Vel si secundum S. Gregorium, Anselmum, Hugonem, & alios intelligamus Martyres suo sanguine rubricatos, qui omnium virtutū, velut granorum congerie abundarunt; intelligemus sanè societatem nostram Emissionem esse Virginis, ac Paradisum Malorum punicorum, siquidem vnico sęculo tot centenos Martyres gloriosissimos, qui ferro, flammaque varijsque atrocissimis supplicijs excruciati, sanguine suo ad instar malogranatorum rubricati sunt. Intelligemus denique charitatem hanc mutuam, virtutum omnium Reginam, tesseramque Discipulorum Christi, qua hæc Societatis membra inter se vicissim colligantur, eiusdem Virginis emissionem esse, quæ reuera cætum omnem, in quo viget, amænissimum reddit Paradisum.

Per malogranata significatur charitas.

Per malogranata rubicūda, denotantur Martyres.

Ipsa enim est pulchræ dilectionis Mater, quæ sicut alia quam plurima Societati huic impetrat virtutum decora, atque ornamenta, ita quoque mutuum illum amorem, pulcherrimamque ac suauissimam animorum harmoniam, qua verè genuina totius huius mystici corporis salus, ac venustas continetur.

134. Dixeram suprà non modò Religiosorum Ordines tam militantes, quam triumphantes, pulcherrimam quandam contexere Deiparę malogranatorum Coronam, verumetiam ipsa Virgini dicata Sodalitia, quæ iure diximus, per ordinem illum malogranatorum inferiorem in Circulo designari, qui & in hac Ecclesia militanti, & in illa triumphanti Virgineum verticem decorant, ac coronant. Vnde & hæc minima Societas nostra Parthenios hoscè cætus, in summam Dei Matris redundare agnoscens gloriam, eandemque quasi Regio quodam Diademate coronari; ac denique per eosdem, teneram præsertim iuuentutem velut vernos flores, rosas, liliaque excoli, ijsque Virginem mirificè oblectari, vbique terrarum eos erigere, summo studio contendit. Nouit enim iuuentutem flores rationales illos esse, de quibus canit Ecclesia: *Et sicut dies verni circumdabant eam flores rosarum, & lilia conuallium.*

Sodalicia Parthenia sunt corona malogranatorum B.V coronātia.

Nouit hos ratione præditos flores illos esse, quos ad se audiendum, florendum in gratia, & fructificandum, & glorificandum vniuersorum Dominum Sapiens Diuino quodam enthusiasmo percitus, qui eum in voces illas erumpere compulit, hortatur: Eccle. 39. 17.

Iuuenes pij sunt flores rosæ liliaque B.V. coronātia.

Obaudite me Diuini fructus, & quasi Rosa plātata super riuos aquarum fructificate.
Quasi Libanus odorem suauitatis habete.
Floretè flores, quasi lilium, & date odorem, & frondete in gratiam, & collaudate canticum, & benedicite Dominum in operibus suis.
Date Nomini eius magnificentiam, & confitemini illi in voce labiorum vestrorum, & in canticis, & cytharis.

135. Quapropter Societas nostra, Dei, eiusque Matris gloriæ amplificandæ quam maximè semper intenta, Romæ in primis Anno 1563. Partheniam Sodalitatem, vt testatur Franciscus Sachinus in Historia Societatis, inchoauit. Quod ille hiscé verbis descripsit:

Primum Sodalicium B. V. institutū Romæ Auctore Ioanne Leonio Belga.

Inchoata est pia quædam sodalitas, auctore Ioāne Leonio Belga infimæ rudimentorum Grammaticæ classis Magistro, inter inferiorum classium adolescentes, ex his, qui præcipuo studio sociare cum litteris pietatem cuperent.
Cæpere diebus singulis, post missos cætoros, in vnam è scholis, in qua altare pulchrè ornauerant, congregari. Ibi aliquandiu orabant vniuersi, dein vnus è pio libello quidpiam legebat audientibus cæteris. Diebus verò Dominicis, & festis etiam vespertinas, de more Ecclesiæ, modico cum cantu peragebant preces.
Ex his rudibus initijs sodalitates, quæ deinde B. Virgini præcipuo studio dedicatæ, tam insigni

Albigero pro felici Generalis electione deprecanti sese visendam exhibuisse memoratur, quæ spiritu in Patrum electorum Cõclaue eum deduxit, Patremque Claudium manu præhensum in medium produxit, visaque est ceteris electoribus indicare vt illum in Propositum Generalem eligerent. Nimirum Virgo benignissima P. Claudij in se pijssima obsequia hoc tam insigni fauore compensare visa est, solitus fuit siquidem P. Claudius in rebus omnibus, & maximè Societati aduersis ac turbulẽtis, quæ quidem grauissimæ eius tempore quorumdam potentium studio acciderunt, ad Deiparam tanquam ad stellam maris, tanquam ad suam Elicem, Cynosuramque, tanquam denique ad sacram Anchoram confugere, vniuersæque Societati ipsius elogia, Litanijs Lauretanis contenta recitanda indicere. Vnde facile benignitate Virginis, ceu propitio sydere affulgescẽte procellæ omnes tempestatesque sedatæ sunt. Vt porrò propensissam hanc suã, pientissimamque in Virginem voluntatem toti Societati testatam faceret, Epistola illa quã de perfectionis studio, & charitate fraterna conscripsit, omnes ad ipsius Religiosissimum cultum venerationemque adhortatur proinde, atque si ea omnis Societatis incolumitas contineretur: *Altera res, inquit, est, qua si minima nostra Societas nitatur, fore confido, vt quæ Dei beneficentia est, etiam atque etiam in dies efflorescat; Est præcipua quædam religio, ac pietas erga SS. Virginem Mariam. Ea namque cum parens fuerit eius, qui omne cælum omnemque naturam molitus est, verè ac propriè*, vt ait Damasc. *in res vniuersas heræ, ac Reginæ nomen, & ius adepta est. Itaque velim in omnibus rebus ac temporibus siuè publicis Societatis, siue proprijs singulorum, præstanti quadam veneratione, ac singulari fiducia, quæ nullam vereatur repulsam, ad hoc laborum omnium, ac solicitudinum perfugium supplices accurramus. Equidem mecum dum reputo quanto deuotionis affectu hanc cæli Reginam complexi sint, quantumque ex eius pio, & assiduo cultu ad omnem perfecerint sanctimoniam, multi sancti viri, ac priuatim P. Ignatius quantam rerum nostrarum spem, ac tutelam in hac velut arce collocarit, magno teneor studio, vt & nos eam propensissimis animis atque obsequijs prosequamur deposcentes, vt ipsãmet deprecante hæc pietas velut suauissima nardus nostris mentibus innascatur*. Sic ille.

Quæ sanè omnia luculenter ostendunt, quanto pietatis affectu in B. V. & ferebatur ipse, & alios ferri desiderarit, quantumque benignissima Dei Mater Societatem diligat, de se insigni, sapiẽtique Præposito ei apud Filium prouidendo.

131. Quare, & hæc Societas nostra, vti diximus, & reliqui Religiosorum Ordines iure merito pulcherrimæ Emissiones Virginis, & pulcherrima Malogranata sacrosanctum Reginæ cælorum verticem ad instar Regij diadematis coronantia, dicenda sunt. Licet enim Virgo sanctissima vnicum sui Virginei ventris, cumque vberrimũ fructum IESVM emiserit, cum illo tamen, velut primogenito in multis fratribus, quamplurimos alios adoptionis Filios, & hos præsertim, qui minima hac Societate, ipsius Sacrosancto Nomine insignita, continentur, generauit; quos illa materno prorsus amore suis quodammodo conclusos visceribus, velut Malogranatum sua rubicunda grana fouet benignissimè, arctissimèque complectitur. Verè enim dicere possumus de his Religiosis Ordinibus, eorumque donis, ac gratijs, quibus & sacrosanctus Deiparæ vertex, & totus hic orbis, imo, & ipsa cælestis curia decoratur, quæ vniuersim dixit Rupertus lib. 4. in Cant. *Quicquid gratiarum, quicquid virtutum, quicquid operationum cælestium mundus accepit, Emissiones tuæ sunt; vt vbi erant spinæ, vepres, & carduus, lappa, & tribulus, vrtica, & paliurus, vniuersitas nequitiarum, ibi sit cyprus, cum nardo, nardus, & crocus, fistula, & cinnamomum, myrrha, & aloe, cum omnibus primis vnguentis, vniuersitas denique gratiarum*. Verè enim vbi prius dum in deserto mundi huius ab omnibus virtutibus deserto, spinæ, vepres, tribuli, carduique variorum peccatorum pallulabant, vniuersitasque nequitiarum succrescebat, beneficio Virginis varij, ijque pulcherrimi virtutum flores ac fructus, nec non dona Spiritus Sancti germinarunt, quæ Rupertus, & Gilbertus Abbas Ser. 36. in Cant. Sponsæ huius emissiones in Religiosorum animos, velut cultissimos Hortos appellauit.

Societas IESV est emissio quædam Paradisiaca B.V.

B.V. vnicum suum Filium generando, multos simul Societatis IESV filios generauit.

Omnes gratiæ in Christi fidelibus emissiones sunt B. Virginis.

132. Audiendus hic quoque Guilelmus Abbas, ex quo facile intelligimus societatem nostram, velut Malum Punicum, peculiari quadam ratione: (debita cum humilitate loquendo:) Emissionem esse Deiparæ, dum sic loquitur:

quitur: *Emissiones sunt fructus ex ea emissi. Vnicus eius fructus est, qui ab efficacitate salutis dictus est IESVS. Sed in vno illo fructu multiplex est fructus. In vno saluatore omnium IESV plurimos Maria peperit ad salutem, pariendo vitam, multos peperit ad vitam. Eo ipso, quod Mater est capitis, multorum mēbrorum Mater est. Mater Christi, Mater est membrorum Christi. Quia caput, & corpus vnus est Christus; corporaliter caput pariendo, spiritualiter membra peperit. Vnde etiam ab omnibus appellatur, & ab omnibus cultu debito, vt Mater honoratur.* Vbi sanè perspicimus corpus hoc mysticum minimæ huius Societatis, quod capite IESV gaudet, vtpotè à quo salutis efficacitatem in se, & in proximos redundantem mutuatur, genuinam prolem, emissionemque esse Deiparæ.

B.V. patiēdo vitam ipsam, plurimos alios peperit ad vitam.

B.V. cum sit Mater Christi, est etiam Mater membrorū Christi.

133. Quod si per Mala Punica secundum B. Theodoretum intelligamus charitatem, quæ cæteras virtutes in se cen grana continet, coronatque eisque purpuream illam venustatem mutuatur (præclarè enim dixit Hierony. libro 1. cont. Iouin. In malogranatis, & pomis, omnium virtutum significatur in virginitate concentus.) Vel si secundum S. Gregorium, Anselmum, Hugonem, & alios intelligamus Martyres suo sanguine rubricatos, qui omnium virtutū, velut granorum congerie abundarunt; intelligemus sane societatem nostram Emissionem esse Virginis, ac Paradisum Malorum punicorum, siquidem vnico sęculo tot centenos Martyres gloriosissimos, qui ferro, flammaque varijsque atrocissimis supplicijs excruciati, sanguine suo ad instar malogranatorum rubricati sunt. Intelligemus denique charitatem hanc mutuam, virtutum omnium Reginam, tesseramque Discipulorum Christi, qua hæc Societatis membra inter se vicissim colligantur, eiusdem Virginis emissionem esse, quæ reuera cætum omnem, in quo viget, amænissimum reddit Paradisum.

Per malogranata significatur charitas.

Per malogranata rubicūda, denotantur Martyres.

Ipsa enim est pulchræ dilectionis Mater, quæ sicut alia quam plurima Societati huic impetrat virtutum decora, atque ornamenta, ita quoque mutuum illum amorem, pulcherrimamque ac suauissimam animorum harmoniam, qua verè genuina totius huius mystici corporis salus, ac venustas continetur.

134. Dixeram suprà non modò Religiosorum Ordines tam militantes, quam triumphantes, pulcherrimam quandam contexere Deiparę malogranatorum Coronam, verumetiam ipsa Virgini dicata Sodalitia, quæ iure diximus, per ordinem illum malogranatorum inferiorem in Circulo designari, qui & in hac Ecclesia militanti, & in illa triumphanti Virgineum verticem decorant, ac coronant. Vnde & hæc minima Societas nostra Parthenios hoscè cætus, in summam Dei Matris redundare agnoscens gloriam, eandemque quasi Regio quodam Diademate coronari; ac denique per eosdem, teneram præsertim iuuentutem velut vernos flores, rosas, liliaque excoli, ijsque Virginem mirificè oblectari, vbique terrarum eos erigere, summo studio contendit. Nouit enim iuuentutem flores rationales illos esse, de quibus canit Ecclesia: *Et sicut dies verni circumdabant eam flores rosarum, & lilia conuallium.*
Nouit hos ratione præditos flores illos esse, quos ad se audiendum, florendum in gratia, & fructificandum, & glorificandum vniuersorum Dominum Sapiens Diuino quodam enthusiamo percitus, qui eum in voces illas erumpere compulit, hortatur: Eccle. 39. 17.
Obaudite me Diuini fructus, & quasi Rosa plātata super riuos aquarum fructificate.
Quasi Libanus odorem suauitatis habete.
Floretè flores, quasi lilium, & date odorem, & frondete in gratiam, & collaudate canticum, & benedicite Dominum in operibus suis.
Date Nomini eius magnificentiam, & confitemini illi in voce labiorum vestrorum, & in canticis, & cytharis.

Sodalicia Parthenia sunt corona malogranatorum B.V coronāta.

Iuuenes pij sunt flores rosæ liliaque B.V. coronātia.

135. Quapropter Societas nostra, Dei, eiusque Matris gloriæ amplificandæ quam maximè semper intenta, Romæ in primis Anno 1563. Partheniam Sodalitatem, vt testatur Franciscus Sachinus in Historia Societatis, inchoauit. Quod ille hiscé verbis descripsit:
Inchoata est pia quædam sodalitas, auctore Ioāne Leonio Belga infimæ rudimentorum Grammaticæ classis Magistro, inter inferiorum classium adolescentes, ex his, qui præcipuo studio sociare cum litteris pietatem cuperent.
Cæpere diebus singulis, post missos cæteros, in vnam è scholis, in qua altare pulchrè ornauerant, congregari. Ibi aliquandiu orabant vniuersi, dein vnus è pio libello quidpiam legebat audientibus cæteris. Diebus verò Dominicis, & festis etiam vespertinas, de more Ecclesiæ, modico cum cantu peragebant preces.
Ex his rudibus initijs sodalitates, quæ deinde B. Virgini præcipuo studio dedicatæ, tam insigni

Primum Sodalicium B. V. institutū Romæ Auctore Ioanne Leonio Belga.

cum iuuentutis, atque aliorum bono certis formatæ institutis, latè per omnes mundi oras fusæ sunt, emanarunt. Prosequitur deinde idem Sachinus anno sequenti huius Sodalitij memorabiles sanè progressus: *Quæ cœpta,* inquiens, *superiore anno Sodalitas discentium erat, ea Beatissimæ Virginis subiecta tutelæ hoc anno est, vsque constituta legibus, quibus magnā partē hodieque regitur. Finis propositus in pietate, litterisque progressus. Sodales ad 70. numerantur.*

Finis Sodalitatum Parthenicarum quis?

Quaque hebdomada confiteri. Quoque mense Sanctissimum Christi corpus sumere.

Singulis diebus sacro interesse. Virginisque vel Rosaria, vel preces è libello iussi percurrere.

Vesperi è schola dimissi, congregati quartam horæ partem meditationi, alteram autem partem excipiendis capitibus, quæ die postero meditarentur, partim conferendo breuiter, quæ agitauerant, consumebant. Diebus festis à prandio post decantatas preces vespertinas, alij ad visendos in Nosocomijs ægrotos, alij ad salutandas Diuorum Reliquias, alij ad pia munia, mirâ ibant alacritate. Omnibus Vnus è Societate præerat, qui cum cætera moderabatur, tum diebus Dominicis adhortationem habebat. Ex Sodalibus vnus qui præesset cæteris lectus est, cui Præfecti appellatio indita: duodecimque præterea, inter quos cura reliquorum distributa, vt nullus negligeretur, quoque paucioribus quisque intentus esset, hoc absolutius cuncta procederent. In cæteris commoditatibus huiusce Sodalitatis illa non fuit è postremis, quod inter se agentes puri animo, & pietate adolescentes, vitabant improborum consuetudinem, quæ molli, improuidæque ætati exitium nullum est certius. Hæc Sachinus de origine ac progressu primæ Sodalitatis Partheniæ Romæ institutæ; quæ commemorare libuit, vt clare perspiceremus, quam tenuibus initijs res tam honorifica Deiparæ inchoarit, & quantis postea progressibus toto terrarum orbe, tanto totius Christianæ Reipublicæ emolumento propagata fuerit. Quis igitur iam asseuerare dubitabit Sodalitates hasce Parthenias, pulcherrimum esse malogranatorum Coronam Deiparæ, Coronæ ipsius Societatis nostræ subtextam, qua ipsa tam in militanti, quam triumphanti Ecclesia summa cum lætitia cordis sui redimitur.

Fructus è sodalitatibus Parthenijs dimanentes.

136. Nunc ad reliqua huius siue Columnæ, siue Capitelli ornamenta veniamus. Visebantur in hac Columna retia quædam; quæ ego vel eadem Deiparæ sodalitia, exhortationesque, quæ de eius virtutibus in ijsdem ad sodales haberi consueuerunt, vel denique ipsius pietatis plenissimos potentissimosque ad animas feliciter capiendas oculos esse dixerim. Verè retia Virginis sunt hi eius cætus Sanctissimi, quia in illis quamplurimi adolescentes, moribus quodammodo efferati, capiuntur, mansuescunt, tandemque ad suaue Christi iugum in Religionibus, in alios prorsus viros, mirabili metamorphosi, transformati, tollendum idonei, ope Virginis redduntur. Et verò si Virgo hæc fortissima cælestem illum Vnicornem, siue Rhinocerotem, adeo terribilem, vt suæ omnipotentiæ, iustitiæque cornibus ventilaret gentes, vsque ad extremum terræ, vt cecinit Moyses, sinu suo compræhendit, eumque mansuescere, ac mitescere compulit: Quanto magis adolescentes quantumuis indomitos, ac duros, intractabiles, monitoribus asperos, hiscé suis sodalitijs, velut sinu placidissimo compræhensos emolliet, ad omnemque virtutem efformabit, ita vt quemadmodum antea cerei in vitium flecti extiterant, ita quoque cerei in hiscé cœtibus ad pietatis, omnisque probitatis formam capescendam euadant.

Sodalicia sūt quædam retia ad capiēdos & saluādos Adolescentes.

137. Verè retia etiam sunt pij de ipsius virtutibus laudumque præconijs sermones atque exhortationes. De quibus dici potest illud quod Christus dixit Apostolis Luc. 5. Laxate retia vestra in capturam. In quæ verba præclarè Alphonsus Tostatus Adulensis Episcopus ex S. Ambrosio: *Quæ sunt Apostolorum, quæ laxari iubentur retia, nisi verborum complexiones, & quidam quasi orationis sinus, & disputationum recessus, qui eos quos ceperint, non amittunt. Et benè Apostolica instrumenta, piscandi retia sunt, quæ non captos perimunt, sed reseruant, & de profundo ad lumen extrahunt; & fluctuantes, de Infernis ad suprema producunt.*

138. Verè etiam retia Virginei sunt oculi, qui quoscunque solitâ inditáque sibi pietate respexerint suauissimè irretiunt ac capiunt, in qua rerum Diuinarum amorem accendunt. Vnde 70. Interpretes, vbi nos legimus de oculis Sponsi: *Respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos,* legere; *Respiciens per retia,* innuere volētes, oculos Sponsi, sicut fenestræ sunt mentis, ita quoque retia esse animarum. Quod similiter de sponsæ oculis licet prædicare, vti fecit Pijssimus Richardus à S. Laur. lib. 7. de laud.

Oculi B. V. sunt retia quædam capientia adolescentes.

laud. V. *Virginei siquidem oculi adeò sunt efficaces, ac potentes, vt quoscunque piè respexerint feliciter capiant, inque rerum cælestium amorem accendant.*

Palæmonis Philosophi Imago ad modestiam composita meretriculā à scelere perpetrando deterruit.

139. Et verò si Palæmonis Philosophi effigies, aspectusque ad omnem grauitatem, ac modestiam compositus meretriculam, vt Diuus Auctor est Nazianzenus, scelus meditantem ab instituto deterruit, quantò magis pudicissimus aspectus Virginis, non modò ab omni impuro amore adolescentiam reuocabit, verumetiam mirificum castitatis, eius prius ostensâ pulchritudine, desiderium accendet? Vnde iam memoratus Rich. libr. 1. cum præmisisset, *Deiparam tria Væ nempè obscuritatem intellectus, libidinem, superbiamque in nobis destruere consueuisse*, hæc addit:

Cur B. V. dicatur Illuminatrix.

Maria dicitur illuminatrix, tum quia obtenebrato mundo solem iustitiæ, veramque lucem edidit, tum quia cunctis se humiliter deuotèque implorantibus lucem veræ cognitionis impetrat. Ipsius enim est vox illa Eccl. 24. Illuminabo omnes sperantes in Domino. Vnde quoties sentimus nos esse in tenebris, debemus ei Nomen suum commemorare, orantes, vt illud in nobis interpretetur, ne falso ei impositum videatur. Quomodo autem secundum Væ, quod est luxuria, destruat, ipsos interroga, qui per eam de sentina luxuriæ se extractos, virtutemque castimoniæ adeptos gaudent. Nec dubitare fas est ipsam inimicissimam esse luxuriæ, feruentissimamque castitatis dilectricem, siquidem sine hac Virginitatis prærogatiua, nequaquam ei concessum fuisset Dei esse Genitricem. Hæc Richar.

140. Tanta est Virgineorum oculorum vis, ac potentia, vt ipse Dei Filius, imo tota augustissima Trias illis Sauciatam quodammodo se esse fateatur. *Vulnerasti cor meum soror mea Sponsa vulnerasti cor meum, in vno oculorum tuorum.* Cant. 4. Vnde legere 70. Interp. ἐκαρδίωσας ἡμᾶς. *Excordasti nos.* hoc est, vt interpretatur Vatablus:

Oculorum B. V. vis, atque efficacia in Deo ipso capiendo, & quasi triumphando.

Abstulisti nobis cor. Arabicus: *Inflammasti corda nostra.* Nyssenus: *Incordiasti me, hoc est, cor mihi eripuisti, & in corde tuo conclusisti ac captiuasti.* Quibus omnibus mirifica oculorum Deiparæ cor diuinum, non vnius, sed trium Personarum amoris iaculo vulnerantis, auferentis, inflammantis, captiuantis, cordeque suo concludentis, exprimitur energia. Vnde Diuus legit Ambr. in Psal. 118. serm. v. *Corde nos cepisti.* Et serm. 16. *cor meum cepisti.* Quod si oculi Virginis Diuinissimis illis Personis præualuisse, deque illis triumphasse quasi visi sunt; quanto magis de miseris mortalibus, eorumque cordibus triumphum referent, quoscunque benignissimo, amantissimoque suo dignabuntur aspectu? Verè oculi Virginis auferunt hominibus cor, sed cor carnale, impurum, mundanum, ad terrena inclinatum. Verè oculi Sponsæ inflammant corda, velut sagittæ ignitæ, diuinique amoris igne succensæ.

Oculi B. V. auferunt cor carnale, & reddunt Spirituale.

Verè oculi Virginis cor eripiunt, & illud in cor suum concludunt, captiuantque felicissimè. Quamobrem D. Bonau. Par. 3. Spec. cap. 19. *Raptricem cordium Virginem nostram* appellare non dubitauit: *O' Domina,* inquiens, *quæ rapis corda dulcedine! Nonnè cor meum Domina rapuisti, & vbi quæso posuisti illud, vt ipsum valeam inuenire?* Vtque ostendat cor suum in corde conclusum esse Virginis, & in eo quasi captiuatum, hæc subtexuit:

B. V. Oculi cor eripiunt, & in suum includunt.

B. V. Raptrix cordium.

Nunquid in sinu tuo, ne inueniam, collocasti? Nunquid inter vbera tua posuisti illud? Fortassis ibi posuisti cor meum, vt quod friget ibi calesfiat. O' Raptrix cordium, quando mihi restitues cor meum? Quare sic corda simplicium rapis, quare violentiam facis tuis amicis? Nunquid semper vis ipsum tenere? Cùm id à te postulo mihi arrides, & statim tua dulcedine consopitus quiesco. Et in me reuersus, cum iterum postulo me amplexaris dulcissima, statimque inebrior tui amore, & tunc cor meum non discerno, nec aliquid scio petere, nisi tuum. Sed ex quo sic est cor meum tuo dulcore inebriatum, guberna illud cum tuo, & in sanguine Agni conserua, & in latere Filij colloca. Sic ille.

S. Bonauenturæ feruens in B. V. amor.

141. Videre quis cupit, an oculi Virginis sint ignei, & cor ad amandum Diuinum Numen, diuinaque inflamment? Audiat Rich. à S. Laur. libr. 5. de laud. V. *De oculis Matris congruè dici potest illud quod de oculis Filij dicit Ioann. Apoc. cap. 1. Oculi eius velut flamma ignis, qui 4. habet proprietates, illuminat enim, calefacit, terret, & exurit. Sic Mariæ respectus lucc sapientiæ illustrat electos, & calefacit amore iustitiæ. Reprobos autem, ac Dæmones terret ferocitate comminationis, & incorreptos exurit incendio damnationis, vt ostendit in Iuliano Apostata:* Sic ille. Quare iure merito ad Virginem pijssimam canit Ecclesia: *Eia ergo Aduocata nostra illos tuos misericordes oculos ad nos conuerte.* Quæ verba idem Autor illustrans, insignes Virginei aspectus aliquot enumerat effectus: *Mirabiles*, inquiens, *necnon amabiles tuorum*

B. V. Oculi ignei.

rum radij oculorum quibus nos allicis ad amorem, & ad plenam salutem, ò Domina venenatos oculos eruis Basilisci! O' Euæ oculi venenati, cur non offertis vos oculis Virginis, si vultis perfectam recipere medicinam? Ipsius enim claritas oculorum vmbras expellit, effugat cateruas Dæmonum, purgat vitia mentium, corda congelata succendit, ac demum ad cælestia pertrahit. O' Domina quam beati sunt quos viderunt oculi tui! Hos ergo oculos ad nos conuerte. Hæc S. Doctor.

Oculorum B. V. mirabiles effectus.

152. Vbi obseruanda Virgineorum oculorum vis in eruendis Tartarei Basilisci oculis, qui mortalium corda, vt ignitæ sagittæ ad libidinem inflammãt. Has enim sagittas cordi nostro infixas solo suo aspectu Virgo purissima extinguit, vitamque carnalem perimit. Hanc ob causam S. Amadeus Homel. 7. eam Basilisco, siue Regulo, aspectu suo mortem inferenti conferre non dubitauit. Quemcunque enim Virgo nostra, quantumuis impurissimum, aspectu suo fuerit dignata, hunc oculis suis, ceu retibus capit, simulque in eo veterem, sensualemque hominem, carnis illecebris debitum, mactat, nouumque hominem creat, totumque purum illibatumque, imò Angelicum reddit. His retibus suauiter irretiri exoptabat Seraphicus Bonauentura, cum deuotè Virgini concinebat: Psal. 22. *Benedicti sint oculi tui splendidissimi, quos digneris misericorditer conuertere super nos peccatores. Benedictum sit lumen, & splendor faciei tuæ, benedicta sit gratia vultus tui*. Et Psal. 34. *Gratiâ tuâ, & dulcedine tua pleni sunt cæli, & terra, vndique beneficijs tuis irretisti nos semper*.

B. V. ad instar oculorum Basilisci vitã carnalem in nobis perimit.

143. Et verò quis dubitet suis oculis Virginem, velut veneno carentem quendam Basiliscum carnem, sensumq; feliciter perimere, de cuius oculis totoque ore Spiritus Sanctus, sensui, carnique tam opere contrarius emicabat? Vnde Rupertus Abbas sic sponsum ipsam alloquentem introducens libr. 1. in Cant. *Oculi tui Columbarum*; mox addidit; *Quinam sunt oculi Columbarum? nisi dona 7. gratiarum, idest, 7. Spirituũ, super me requiescentium. Septem namque oculi, qui iuxta Zachariam in vno lapide sunt, septem sunt Spiritus Dei, qui iuxta Isaiam super florem requiescunt. Isti oculi mei, sunt oculi tui, oculi Columbarum, oculi omnium gratiarum, vel Spirituum, quorum tu effecta es particeps, ex quo me castis visceribus suscepisti, super quem requiescit, in quo habitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter*. Hæc Rupert.

Ex oculis B. V. [illegible] 7. quodammodo emicabat.

144. Videre quis cupit in hac Virginea, animataque Columna catenulas? Consideret eximiam Deiparæ charitatem, quam benignissimè omnes ad se trahere, suauissimeque illaqueare cõsueuit. Quam suauitatem, amoremque Virginis contemplans Bern. ser. de verb. Apoc. mortales omnes ad experiendum tantæ charitatis effectum inuitat: *Quid ad Mariam accedere trepidat humana fragilitas? Nihil austerum in illa, nihil terribile, tota suauis est, omnibus offerens lac, & lanam. Denique omnibus omnia facta est sapientibus, & insipientibus copiosissimâ charitate debitricem se fecit, omnibus misericordiæ sinum aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuersi*.

145. Hæc ego vincula, catenasque esse crediderim, quibus Dominus olim per Oseam ad suum obsequium, amoremque mortales tracturum se est pollicitus cap. 11. v 4. *In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis*. Verè enim sicut Dei filius humanatus, & secundus Adam, homoque factus in vtero Virginis, ab eadem humanitatem, facilitatemque illam suam, qua totus desiderabilis erat omnibus, mutuando, omnes ad se suumque iugum suauissimum gestandum alliciebat: Ita quoque Virgo nostra benignissima charitate suâ mirificâ, morumque suauitate, quam ab eodem Filio in Incarnatione acceperat omnes alliciebat adeo, vt de vtroque aptè cecinerit Dauid Psal. 44. *Specie tua, & pulchritudine tua intende, prospere procede, & regna*. Hæ nimirum erant illorum catenæ, quibus mortalium animos ad sibi seruiendum pertrahebant, efficiebantque vt ipsorum regnandi dominandique ratio esset omnibus subditis iucundissima.

146. Quod si consideremus Virginis in Euangelio descripta verba, quæ S. Bernardinus Senensis, cum Richardo à S. Laur. alijsque omnino septem fuisse dicũt; inuenit profectò ea nil esse aliud quam catenulas quasdam aureas, quibus Virgo post se aures, cordaque trahit hominum, eaque Deo captiuat. Qua ex re facile colligemus Deiparam sacratissimam, sicut robore, ac fortitudine, sic etiam eloquentiæ vi, ipsum illum Herculem Celticum, seu Gallicanum ab illis Ogygium appellatum, longè superasse. Hunc enim Lucianus in Paracelsi sua ait à Gallis hoc schemate fuisse depictum: *Visebatur senex grãdæuus,*

Herculis Gallicani homines aureis eloquentiæ catenulis post se trahentis descriptio.

cano

cano capillo, ingentem admodum hominū multitudinem trahens, omnibus ab aure reuinctis. Porrò vincula, inquit, catenulæ erant quædam tenues auro electroque confectæ pulcherrimis monilibus similes, quibus vinculis vsque adeo fragilibus cum ducantur, tamen de fugiendo nil cogitant, cum id alioqui facere commodè possint, neque pedibus aduersus trahentem sese resupinantes obnituntur, verùm læti alacresque sequuntur, ducentem admirantes, vltro festinantes omnes, laxatisque vinculis etiam anteuertere studentes, perinde quasi grauiter laturi, si vinculis illis soluerentur. Aureæ denique hæ catenulæ non manibus, quæ arcu, clauaque tenenda occupabantur, sed perterebratæ in summitate linguæ ipsius Herculis inhærebāt, atque ita oculis ad suos vinctos conuersis, eos suauiter arridens post se trahebat. Picturam hanc cum inspexisset accuratius cum admiratione Lucianus, ait Gallicum quendam Philosophum ad se accessisse, ac dixisse: *Ego tibi hospes picturæ illius enigma explicabo, videris enim vehementer ad eam attonitus ac stupefactus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurij, quemadmodum vos Græci; verum Herculi eam attribuimus; quod hic Mercurio longè robustior extiterit. Quod senex pingatur nil mirare. Siquidem vna dicendi facultas in senecta demum absolutum vigorem ostendere consueuit. Quod verò auribus ad linguam vinctos trahat, sermonem ipsius Herculis efficacem indicat, cū noueris linguæ cum auribus esse cognationem. Neque verò in contumeliam ipsius redundat, quod ea pertusa sit. Memini enim, inquit, iambicos me quosdam versiculos è comędijs apud vos discere: Siquidem viris loquacibus extrema lingua perforata est omnibus. Quare de illo habemus opinionem, vt quicquid egit, id oratione, facundiaque confecisse putemus, vtpotè virum sapientem, persuadendo pleraque sibi subegisse. Tela quoque ipsius Arcu emissa, orationes sunt acutæ missiles, citę, animumque sauciantes. Vnde & dicta pennigera vos quoque appellatis.* Hæc fere Lucianus.

Eloquentia Herculi potius quam Mercurio à Gallis attributa.

147. Quæ sanè multò aptius ad fortissimam Virginem nostram Herculeo robore longè superiorem applicari possunt. Ipsa enim Sapientiâ prudentiâque sua cælesti, quæ potissimùm in senibus spectari consueuit, labijs suis floridis, vt ea vocat Nicephorus, linguâ suâ suauissimâ, sub qua mel, & lac est, longe scilicet inferius, eloquio suo dulcissimo, vultu hilaritate, beneuolētiâque plenissimo omnes Apostolos, reliquosque, cum quibus versabatur, ceu aureis catenis post se, non tam trahebat, quàm illiciebat, vt in odorem vnguentorum suorum, Diuinarum nempe virtutum spontaneè currerent, ac quodammodo volantes, penè anteuerterent. Hanc porro autem planè eloquētiam tum vel maximè ostendisse crediderim Deiparam, cum primo illi Concilio Hierosolymis habito interfuit, in quo, vt ait Rupertus Abbas, omnem illa definiuit quæstionem.

B.V. Herculę Gallicano longè eloquentior ac potentior.

148. Neque verò sermo duntaxat Virginis validissimæ erant catenæ, quibus omnes post se, ad currēdum in odorem vnguentorum suorum trahebat, verumetiam ipsa totius oris compositio, morum suauitas, ac modestia cum admirabili beneuolentiâ facilitateque sociata magnes erat cordium adeo magnus ac potens, vt omnium corda ad se pelliceret. Vnde S. Amadeus Homel. 7. præclarè pronunciauit: *Quis non properaret, quis non curreret ab extremis terræ reuerentiæ Maiestatis decus aspicere, & vultum omnimoda suauitate, Imperiali etiam dignitate singularique præditum potestate videre? Quippè nihil inueniebatur illi simile in filijs, & filiabus Adæ. Nihil tale in Prophetis, in Apostolis, aut Euangelistis. Nihil ei simile cælum, & terra dedere. Quis enim in nubibus æquaretur ei, aut similis foret Matri Domini inter filios Dei?* Quamobrem Filius Dei absentiam suam, Matris iucundissimâ præsentia loquendique vi ac suauitate, Ecclesiæ suæ compensare voluisse visus est, vt in suis tribulationibus præsentissimum solatium Apostoli reperirent. Audiendus hic rursus idem S. Antistes: *Mirâ denique*, inquit ille, *pietate primitiuæ Ecclesiæ prouisum est, vt quando DEVM in carne hac præsentem iam minimè cerneret, Matrem eius visu iucundissimo recreata videret. Quid enim tam iucundum, quid tam decorum ac delectabile, quam Matrem Plasmatoris, & Redemptoris omnium videre. Nam si sepulchrum eiusdem nostri Redemptoris, quod extat vsque hodie, ita visui desiderabile est, si lapis in quo requieuit stirps sancta Iesse, tanta expetibilis est celebritate, vt affectus, & animos cunctorum prouocet in se, & quadam pietatis arte trahat ad se omnia: Quę vel qualis erat Dei Genitricē cernere lętitia, donec eam Diuina pietas cōmuni sorte degentem nobiscum cōcessit in terra? Beata gens, & felix generatio, quæ tali spectaculo meruit illustrari. Beata planè in cuius medio credentis, & fouentis consistit Arbor producens fructum vitę, effulget Genitrix verę lucis, apparuit ille puteus clausus & signatus, de quo egressus est fons domus Dauid, patens in ablu-*

B. V. totius vultus, orisque compositione, ac modestia homines ad se polliciebat.

Iucundum ac decorum erat videre B.V. in terris degentem.

Sepulchrum est visu desiderabile multo magis B.V. in qua 9. mensibus requieuit.

ablutionem peccatoris, & monstruatę. Hoc insigne priuilegium, hoc cęleste munus, hęc gratia specialis Ecclesiæ primitiuorum pręstita est. Hactenus Amadeus.

149. Non defuere ergo animatæ huic Columnæ aureæ Herculei eloquij, siue charitatis, amorisque catenæ, quibus Deipara mortaliũ corda illigabat, animosque sibi omnium deuinciebat. Vnde merito pronunciare possumus, illam, suorum verborum vi, ac exergiâ morumque suauitate, facilitateque lõgè felicius quam Gallicanum Herculẽ animos quantumuis indomitos, ac efferatos mitigasse. Quare quod Alciatus Emblem. 180. de illo cecinit, potiori iure de Virgine nostra fortissima, ac gloriosissima cani potest:

Quid quod lingua illi leuibus traiecta catenis
Queis fissa faciles allicit aure viros?
Anne quod Alcidem lingua, non robore Galli
Pręstantem populis iura dedisse ferunt?
Cedunt arma togę, & quamuis durissima corda
Eloquio pollens ad sua vota trahit.

Cedunt enim verè orationi Virginis omnia quantumuis durissima; ipsam ipsumque Dei pectus enormibus mortalium sceleribus induratum quodammodo emollit, & ad sua vota trahit. Vnde Leo Imperator cognomento Philosophus Homel. 6. eius orationis agnoscens exergiam sic eam alloquitur: *Nihil commodorum reperitur, quod te volente non suppetat, & nullę sunt aduersariorum vires, quę te opitulante non propulsentur. Annuit enim in omnibus, & omnia per te largitur ille, qui vt beneficio singulari figmentum suum afficeret, tę, vt in hanc vitam nascereris, concessit, ex qua nunc ad sempiternam illam translata es*. Hoc ego crediderim esse vnum ex illis magnis priuilegijs sibi abvniuersorum Domino præstitis, vt nimirum quidquid petat à Filio impetret: de quibus Virgo gloriabatur: *Fecit mihi magna, qui potens est*. Vnde Diuus Petrus Card. Dam. serm. 1. de Natiu. B.V. eam alloquens: *Fecit*, inquit, *tibi magna, qui potens est, & data tibi est omnis potestas in cęlo, & in terra, & nihil tibi impossibile, cui possibile est desperatos in spem beatitudinis reuelare*.

Nullæ sunt aduersariorũ vires, cum B. V. pro nobis intercedit.

B. V. omnis potestas data in cælo, & in terra.

150. Videre quis cupit in hac Virginea, animataque Columna lilia? Hæc ego dixerim esse purissimam illibatamque Virginitatem, qua Deipara ante partum Dei Filij, in partu, & post partum, totâ admirante Naturâ floruit. Vnde canebat ille aptissimè:

Lilia Virginei sunt symbola certa pudoris.

Adeo verò hac puritate Virgineâ Virgo nostra post partum floruit, *vt eo longè Virginior*, vt loquitur S. Ildephonsus, *euaserit*. Vnde Vbertinus Cassalius Vir verè Seraphicus libr. 1. Arboris vitæ cap. 11. asserere non dubitauit, *carnem, sanguinem, visceraque ipsius fuisse candidissima lilia, atq; adeò totam candidissimum euasisse lilium, in quo Dei Filius homo factus, in sinu paterno iam deliciari assuetus, pasci inter hæc ipsius Virginitatis lilia non est dedignatus*. Vnde exclamat: *O flos de radice Iesse, quantum odorẽ dimisisti in illo thalamo Virginalis vteri, in quo nouem mensibus quiescens, & cubans, Matris Sanctissimæ lilia comedisti, in tuum conuertens corpus, eius Sanctissimos sanguines Spiritu S. plenos, vsque ad augmentum corporis, quantum necesse fuit, vsque ad complementum horæ Natiuitatis; De his lilijs æterne flos IESV fabricasti tui corporis fundamentum, de his constituisti, & refecisti tuæ radicabilitatis humidum. De his nouem mensibus sumpsisti purissimum, mundissimum, dilectissimum, gratiossimum, delectabilissimum nutrimentum*. Hæc Vbertinus.

B.V. post partum eo longe Virginior euasit.

En Virginitatis B. V. lilijs sibi Christus fabricauit corpus.

151. Quæ cùm ita se habeant iure Deipara Virgo Columna Booz fortissima prædicanda, siquidem omnia ipsius ad viuum refert ornamenta. Iure alter quidam Hercules mundum, ad instar columnæ, sustentans nè in interitum prolabatur, dici potest. Quare merito Virgineæ huic, fortissimæque Columnæ epigraphe illa: *Plus vltra*, quæ Herculis Columnis Abylæ, & Calpæ montibus Mauritaniæ, & Hispaniæ incisa fuit, exculpenda esset, siquidem Virgo nostra gloriosissima in antiquo Dracone triumphando, & in perdomandis Tartari, vitiorumque monstris, & in alijs Heroicis facinoribus, Herculem, à prima ætate quàm longissimè post se reliquit; & ante illum magnis pussibus *Plus vltra*, processit.

Columnæ Virgineæ potiori iure quam Herculis: Plus vltra epigrapha ad scribenda.

152. Mirè à tota antiquitate eiusdem huius fortissimi Herois inter reliqua præclarissima facinora celebratur Biuium, Virtutis nimium, & Voluptatis, quod etiam Literam Pythagoricam appellauere; laudant illum vehementer, quod latâ voluptatis viâ contemptâ, arctam Virtutis semitam inierit. Audiamus S. Basilium Hom. 24. de legen-

Herculis biuium, virtutis, & voluptatis.

gendis lib.Gentil. *Hercules, inquit, cum quadam die an sequenda esset via voluptatis, an virtutis, ambigeret, adstiterunt ei duæ fœminæ, quarum conditionem statim ex ipso habitu cognouit. Altera formâ conspicua, molliore facie, lasciuis oculis, sermone blando, omnia fausta, faciliaque, & ad vitæ solatia tendentia, per otium pollicendo, Herculem ad se trahere conabatur. Altera verò vultu rigido, squallenti, mæstoque ore, magnam, fiduciam, atque constantiam præseferens, nihil iucundum, nihil amœnum ostendebat, laboresque immensos terrâ, marique subeundos ostendebat.* Sic ille.

De Biuio hoc præclarè Virgilius in litera Pythagorę:

Litera Pythagoræ discrimine secta bicorni
Humanæ vitæ speciem præferre videtur.
Nam Via Virtutis dextrum petit ardua callem,
Difficillemque aditum primum spectantibus offert,
Sed requiem præbet fessis in vertice summo.
Molle ostentat iter via lata, sed vltima meta
Præcipitat captos, voluitque per ardua saxa.
Quisquis enim duros casus virtutis amore
Vicerit, ille sibi laudemque, decusque parabit.
Atqui desidiam, luxumque sequetur inertem
Cum fugit oppositos in causâ mente labores
Turpis, inopsque simul miserabile transiget æuum.

Scipio Africanus in Herculis biuio cōstitus. Idem hoc Herculis Biuium pręclarè descripsit Silius Italicus lib. 15. de Bello Punico, dum Scipionem Africanum sub Lauri vmbrâ considentem, velut alterum Herculem, secum disceptantem, an bellum contra Carthaginienses sibi sit suscipiendum, an vero Otium sectandum introducit. Virtutis igitur, Voluptatisque facta prosopopæia illas ita disceptantes inter sese committit. Quam disceptationem quia longe pulcherrima est, hic ad verbum attexere libuit; Sic igitur ille.

Has lauri residens Iuuenis viridante sub vmbra
Aedibus extremis voluebat pectore curas.
Cum subito assistunt dextrâ, læuâque per auras
Allapsæ, haud paulum mortali maior imago;
Hinc Virtus, hinc Virtuti inimica Voluptas, — Voluptatis descriptio.
Altera Achimæniū spirabat vertice odorē,
Ambrosias diffusa comas, & veste refulgēs,
Ostrum, quam fuluo Tyrium suffuderat auro.
Fronte decor quæsitus acu, lasciuaque crebras
Ancipiti motu incitabant lumine flammas.
Alterius dispar habitus frons hirta, nec vnquam — Virtutis descriptio.
Composita mutata comâ; stans vultus, & ore
Incessuque Viro propior, lætique pudoris
Celsa humeros, niueæ fulgebat flamine pallæ. — Voluptas Suasio.
Occupat inde prior promissis fisa Voluptas:
Quis furor hic non digne Puer, consumere bello
Florem æui? Cannæ ne tibi, grauiorque palude
Mæonius Stygiá lacus excessere, Padusq;
Quem tandem ad finem bellando fata lacesses?
Tunè etiā tentare paras Athlantica Regna,
Sidoniasque domos? Moneo certare periclis
Desine, & armisonæ caput obiectare procellę.
Ni fugis hos risus, Virtus te sęua iubebit
Per medias volitare acies, mediosque per ignes.
Hęc Patrem, patriumque tuos, hæc prodiga Paulum
Hęc Decios Stygias Herebi destrusit ad vndas
Dum cineri titulum, memorandoque nomina bustis
Prętendit, nec sensurę quid gesserit Vmbrę.
At si me comitere Puer, non limite duro
Iam tibi decurret concessi temporis ętas.
Haud vnquam trepidos abrumpet buccina somnos,
Non glaciem Arctoan, non experiere furentis
Ardorem Caneri, nec mensas sępe cruento
Gramine compositas: aberunt sitis aspera, & haustus
Sub galea puluis, partique timore labores.
Sed current Albusque dies, horęque serenę,
Et molli dabitur victu sperare senectam.
Quantas ipse DEVS lętos generauit in vsus
Res homini, plenâque dedit bona gaudia dextrâ?
Atque idem exemplar lenis mortalibus ęui
Imperturbatâ placidus tenet otia mente.
Illa ego sum Anchisę Venerem Simoentis ad vndas
Quę iunxi, generis vobis vnde editus Auctor.
Illa ego sum, verti Superum quę sępe Parentem
Nunc Auis in formam, nunc torua in cornua Tauri.
Huc aduerte aures, currit mortalibus ęuum

Nec nasci bis possedatur. fugit hora, rapitque
Tartareus torrens, ac secum ferre sub vmbras
Si qua animo placuere, negat. quis luce suprema
Dimisisse meas sero non ingemit horas?
Postquam conticuit, finisque est addita dictis,
Tum Virtus: Quasnam Iuuenis florentibus, inquit,
Pellicis in fraudes annis, vitæque tenebras?
Cui ratio, & magnæ cælestia semina mentis
Munere sunt concessa DEVM, mortalibus alti.
Quantũ Cælicolæ, tantundẽ animalibus istis
Præcellunt cunctis: tribuit namque ipsa minores
Hos terris Natura DEVS; sed fœdere certo,
Degeneres tenebris animas damnauit Auernis.
At queis ætherei seruatur seminis ortus
Cæli Porta patet. Referam quid cuncta domantem
Amphytrioniadem? Quid cui post feras, & Indos
Captiuos Liber cum signa referret ab Euro,
Caucaseę currum duxere per oppida Tigres?
Quid suspiratos magno in discrimine nautis
Ledæos referam Fratres, vestrumque Quirinum?
Nonnè vides hominum celsos ad Sydera vultus
Sustulerit DEVS, ac sublimia finxerit ora,
Cum pecudes, volucrumque genus, formasque ferarum
Segnem, atque obscœnam passim statuisset in aluum?
Ad laudes genitum, capiat si munera Diuum
Felix ad laudes hominum genus. Huc age Paulum
Aspice, nec longè repetã, modo Roma minãti
Impar Fidenæ, contentaque crescere Asylo
Quo sese extulerit dextris; idem aspice latè
Florentes quondam luxus, quas verterit Vrbes.
Quippe nec ira DEVM tantum, nec tela, nec hostes
Quantum Sola noces animis illapsa Voluptas.
Ebrietas tibi fida comes, tibi luxus, & atris
Circa te semper volitans Infamia pennis.
Mecum honor, & Laudes, & læto Gloria vultu,
Et decus, & niueis Victoria concoloralis.
Me cinctus lauro perducit ad astra Triumphus.
Casta mihi domus, & celso stant colle penates,
Ardua Saxoso perducit semita cliuo.
Aspera principio (nec enim mihi fallere mos est)
Prosequitur Labor ad nitendum intrare volenti.
Nec bona conscendunt, quæ Sors infida dedisset;
Atque eadem rapuisse valet. Mox celsus ab alto
Infra te cernes hominum genus, omnia cõtra
Experienda manent, quam spondet blanda Voluptas.
Stramine proiectus duro patiere sub astris
Iras omnes noctes, frigusq; famem domabis.
Idem iustitiæ cultor quæcunque capesses
Testes factorum stare arbitrabere Diuos.
Tunc quoties patriæ, rerumque pericula poscent
Arma feres primus, primus te in mœnia tolles
Hostica, nec ferro mentem vincere nec auro.
Hinc tibi nõ Tyrio vitiatas murrice vestes,
Nec domum deforme viro flagrãtis amomi,
Sed dabo qui vestrum sæuo nunc Marte fatigat
Imperium, superare manu, laurumque superbam
In gremio Iouis, excisis deponere Pœnis.
Quæ postquam cecinit sacrato pectore Virtus,
Exemplis lætum, vultuque audita probantem
Conuertit Iuuenem. Sed enim indignata Voluptas
Non tenuit voces: Nil vos iam demoror vltra
Exclamat, venient, venient, mea tempora quondam
Cum docilis nostris magno certamine Roma
Seruiet Imperijs, & honor mihi habebitur vni.
Sic quassans caput in nubes se sustulit atras.
At Iuuenis plenus monitis, ingentia corde
Molitur, visæque calet Virtutis amore.

Virtutis persuasio.

Hæc Silius, quibus sane luculenter expressit, quam longo Virtus ac Voluptas à se inuicem distent interuallo, quantumque à se dissentiant discordentque, & antipathiâ quadam singulari, genijs, moribusque sibi mutuo aduersentur. Quam denique tam Scipionis, quam Herculis laudandus sit inuictus animus, qui in ancipiti illo Biuio constitutus, arctum Virtutis tramitem sibi ineundum putauit.

153. At vero multo maioribus laudum præconijs extollenda est gloriosissima, atque inuictissima Heroina nostra

stra, quæ à primis, tenerisque vnguiculis, imò ab ipso immaculatæ Cōceptionis instanti omni peccati originalis labe, fomiteque carens in nullo vnquam Virtutis ac Voluptatis potuit esse constituta Biuio, sed constantissimè sēper inoffenso, nūsquāq; euariato pede, virtutis tramitem triuit atque calcauit. Neque enim in Virgine vlla virtutis, voluptatisque fuit vnquam pugna, quæ in reliquis filijs Adæ esse consueuit, quemadmodum testatur describitque D. Ambrosius lib. 1. de Cain cap. 4. ijsdem pene coloribus quibus eas depinxit Silius. *Duæ*, inquiens, *mulieres vnicuique nostrum cohabitant inimicitijs, ac discordijs dissidentes, velut quibusdam Zelotypiæ contentionibus nostræ replentes animæ domum. Vna earum nobis suauitati, & amori est blandæ conciliatrix gratię, quæ vocatur Voluptas. Hanc nobis opinamur sociam, ac domesticam. Illam alteram immitem, asperam, feram credimus, cui nomen virtus est. Illa igitur meretricio procax motu, infracto per delicias incessu, nutantibus oculis, & ludentibus iaculans palpebris retia, quibus preciosas iuuenum animas capit. Oculus enim meretricis laqueus est peccatoris. Altera repente superuenit ingenio, matronalique incessu grauis, vultu serena, genuino quodam pudoris colore suffusa, simplex moribus, vitæ integra, mente semper sui similis, verbis haud blanda, sanam mentem veraciter exprimentibus, decora natiuo habitu, moderata gestu, vestitu modica, ornata non auro, sed longè preciosioribus ornamentis. Comites eam sequebantur, pietas, sanctitas, veritas;*

Virtus, & voluptas in nobis iuges discordias exercet.

Describit inde S. Doctor earum inter se disceptationem, quæ sanè clarè ob oculos proponit acerbam inter carnem, & Spiritum intra nos residentem luctam, vtpotè in quibus peccati fomes minimè extinctus est, vti fuit in Sanctissima Dei Genitrice; quæ non modo nullum peccati fomitem vnquam habuit, vtpotè, quæ & originalis labis, & obligationis eam contrahendi semper expers extitit, sed potius innatam ad bonum virtutemque inclinationem.

B.V. nullum peccati, sed potius virtutis fomitem habuit.

Vnde Pater noster Didacus Celada, vir æquè pius ac doctus in sua figurata Iudith, illam mouit quæstionem: *An sicut Maria nullam vnquam habuit propensionem ad peccatum; sic aliquem habuerit fomitem ad virtutem?* Et sentire videtur eam habuisse semper generosum quendam fomitem ad virtutem naturalem, quæ non excesserit humanæ naturę metā. *Cuius*, inquit, *vestigium apparet in eximie proba aliquorum indole, quæ ad multas morales virtutes prona est, ex bonitate naturæ.* Idque confirmat B. Cardin. Petri Dam. auctoritate ser. 1. de Natiu. qui ab ipsa optima Deiparæ natura misericordiā videtur exigere, dum ait: *Moueat te natura, potentia moueat, quia quanto potentior, tanto misericordior esse debebis.* Vide ibid. §. 2. apud Celadam plura.

154. Hinc Ioannes Gerson Cancell. Paris. ser. de Concept. B.V. introducit non modo Naturam Parentem optimam, verumetiam virtutes omnes sese Deo vniuersorum Opifici offerentes ad corpus quam concinnissimè efformandum eique præclarissimam quādam indolem ad omnem probitatem naturaliter propensissimam tribuendam, innixus sapientissimo illo dicto Boetij lib. 4. de Consolat. metro. 6. *Viri sacri corpus virtutes ædificauere.* Sic igitur Sapientiam, DEVM ipsum virtutum omnium, ac præcipuè charitatis nomine alloquentem introducit: *Imperator altissime tuam perspicimus voluntatem esse creare ac producere summam quandam creaturam, excellentemque Dominam, super omnes alias, quæ vnquam fuerunt, vel erunt. Et breuiter talem, quæ digna sit esse Mater tua, soror tua, Sponsa, & Amica tua. Ad te certum, verumque Patrem venimus humiliter laborem nostrum offerentes diligenter, & ex corde bono. Ad hoc negotium vnaquæque secundum posse suum, & officium, quod nobis accommodasti sine præsumptione, adulatione, & iactantia dicimus, nil nos obliuioni tradituras, quin sit omnino perfecta, tota pulchra, & digna, quæ a te ametur. Sine nobis non dubium est, quod vis facere, potes. Sed te rogo non contemnas oblationem hanc, ac seruitium, quoniam in honorem nostrum, nobilitatem, valorem, famamque nostram maximopere augmentabis. Nos eam innocentiā, & virginitate Abel donabimus. Fide Abrahę; Constantiā Iosue, Sapientia Salomonis. Ipsa pulchra erit, vt Rachel; Fœcunda vt Lia; Sapiens, vt Rebecca; Deuota vt Elias; Nobilis vt Dauid; Excedet Moysem in clementia, Iob in patientia, &c.* Hac virtutū oblatione facta in corpore Deiparæ efformando, introducit inde vniuersi totius Opificem Virtutum hanc promptissimam approbantem voluntatem, eisdemque sic loquentem, decretumque solenne statuentem: *Consentimus, volumus, & iubemus, vt secundum quod obtulistis vos, concedatis, tribuatis, & apponatis, omnem curam vestram, posse, ac studium, ad Amicam meam totam pulchram*

Virtutes B.V. corpus efformauerūt.

Viri sancti corpus virtutes ædificant.

Virtutum Prosopopæia.

B.V. eximitur à lege vniuersali contrahendi Originale peccatum.

Duo Cherubini super Arcam eandem, & sese mutuo respicientes Naturam, & gratiam denotant.

componendam, adornandam, ac dotandam. Scitote porrò nos minimè velle, vos habere respectum ad Regulam nostram, legemque generalem impositam propter forefactum primi Parentis, quoniam pro alijs lex illa facta est, non pro ipsa; quemadmodum eam singulariter eligimus, ita singulariter priuilegijs eam dotare volumus. Ex quibus sanè omnibus rectè inferimus Deiparam Virginem ab ipsa optima Parente Natura, optimam inclinationem ad omnem probitatem, virtutemque habuisse, siquidem corpus ipsius non modo ipsa Natura, verumetiam ipsæ virtutes, ita supremo Numine decernente fabricasse visæ sunt.

155. Quare cum Natura, & Gratia siue virtutes omnes vires suas in efformanda Virgine exeruisse videantur, iure merito dicere possumus Naturam, quæ à virtute minimè abhorret, ei propensionem summam ad illam tribuisse, adeo vt, & si ipsa Gratia eam ita ad virtutem ab ipsa Conceptione immaculata inclinatam non efformasset, reperisset nihilominùs in se summam cum virtute à Natura sibi inditam consonantiam; Vnde duo illi Cherubini super Arcam ita collocati, vt simul, & se mutuo, & ipsam Arcam contemplari viderentur, nil denotasse visi sunt aliud sententia Ariæ Montani, quam Gratiam ac Naturam exertis omnibus suis viribus tam eximium, tam singulare suum opus suspexisse. Ex quibus luculenter colligere licet gloriosissimam Virginem longè gloriosiorem fuisse Hercule illo à prima sua adolescentia in biuio constituto, cum nulla vnquam virtutis, ac voluptatis, rationis, ac sensus, in illa extiterit altercatio. Siquidem hoc ipso quod absque labe peccati originarij fuerit concepta, nec vllam obligationem illud incurrendi contraxerit, nullum prorsus peccati fomes in eius corpore animoque locum reperire potuit. Hic enim est qui dissidium inter appetitum rationalem, & sensitiuum in reliquis mortalibus suscitare, & cor ad amorem voluptatis, noxiarumque cupiditatum detorquere consueuit.

156. Quocirca Deipara iure merito viuum quoddam, rationaleque cælum, constellationem Herculis actu Draconem trucidantis repræsentans dicenda est, siquidem omnia penè magni illius Herois cum virtute coniuncta facinora ab ipsis incunabulis perpetrata, ipsiusque robur ac fortitudinem, tam horribilium, variorumque monstrorum victorias triumphosque, & præsertim celeberrimam cum Dracone pugnam, assiduâ suâ cum Tartareo serpente, Hydraque septenis circumuallata capitibus, in hodiernum vsque diem perdurante dimicatione repræsentauit. Quare iure meritissimo Virgini nostræ Heroinæ, tanquam Herculeæ Columnæ fortitudine planè singulari inuictissimæ, non epigraphe illa Herculis; *Non plus vltra*, at potius; *Plus vltra incidenda* est, siquidem à primo suæ Conceptionis immaculatæ instanti in dies magnis passibus *plus vltra* procedẽdo, eum quampluribus parasangis, quam longissimè post se reliquit, ita vt ei in nulla prorsus rerum gestarum gloria cõferri posse videatur. Operationes enim omnes Virginis à momento illo aureo Conceptionis etiam minimæ, adeo fuere fœcundæ, vt semper maiorem, intensioremque in momenta singula graduin gratiæ, ac gloriæ mererentur, vt fusè alibi ex P. Suarez comprobauimus. Vnde sponsus postquam illius oculos columbarum, Capillos gregum caprarum, dentes item gregum tonsarum similes esse pronunciasset, mox addidit; *Omnes gemellis fœtibus, & sterilis non est in eis*. Quæ verba in Virginem pijssimus Cardinalis expendens Halgrinus, sic loquitur: *Hoc ad tria præmia B. Virginis refertur, ad oculos scilicet, capillos, & dentes, qui omnes habent gemellos, geminos siue fructus, siue fœtus. Affectus enim B. Virginis, qui per oculos designantur; & cælestium contemplatio, quæ signatur in capillis; ingenium quoque, ac studiositas, quæ notantur in dentibus, & ipsa B. V. fructum fecerunt per meritum. & in nobis per exemplum: & in illis omnibus, oculis scilicet, & dentibus, nullus actus fuit sterilis, & absque præmio, quia postquam concepit Filium*: (imo, & ante ipsius Conceptionem, visionis nempe beatificæ, qua in instanti suæ Conceptionis, ex piorum aliquorum Theologorum sententia fruita est, beneficio:) *Sic fuit tota charitate condita, vt piè de ipsa credatur, quod omnis motus rationis, in ipsa fuit fructuosus ac meritorius, quod est ipsius priuilegium singulare*. Hæc Halgrinus. Quod si dicamus eam etiam in somnis è Diuinorum contemplatione minimè cessasse, iure dicemus eam etiam dormientem in virtutibus magnis passibus, præsertim in Diuino amore, plus vltra quo-

In momenta singula B. V. in virtutibus proficiebat.

Omnis motus rationis fuit in B. V. fructuosus.

B. V. etiam dormiens in virtutibus proficiebat.

quotidie processisse, ac proinde maiora semper in infinitum virtutum incrementa cumulasse. Quod nobis ipsa Virgo insinuare voluisse visa est, cùm dixit: *Ego dormio, & cor meum vigilat.* Vnde D. Ambr. *Cum dormiret corpus, vigilabat animus,* de ipsa pronunciare non dubitauit.

157. Cum igitur beatissima Virgo Deipara ab ipso immaculatæ Conceptionis instanti, Virtutem, absque vlla sensum inter, rationemque dimicatione arctissimè fuerit complexa, quod nec summo Herculi contigit, quem cæca gentilitas cælis intulit, vnde Seneca eum iam beatulum ita loquentem introducit in Herc. Oeteo:

Quid me tenentem Regna Syderei poli
Cæloque tandem redditum, planctu iubes
Sentire fatum? Parce, nam Virtus mihi
In astra, & ipsos fecit ad superos iter.
Virtus in astra tendit, in mortem timor.

Cum, inquam, Virgo à primo vitæ suæ exordio virtutem fuerit complexa, iure Iuuentus, quæ à primis adolescentiæ suæ annis in biuio Virtutis, ac Vitij, Voluptatisuè anceps versari consueuit, eam sibi in patronam ac viæ Ductricem debet eligere, vt ipsâ Virtutis monstrante viam, eosque in viam salutis dirigente, tandem æuiternæ Beatitatis, ad quam conditi sumus, finem felicissimè consequantur.

Iuuentus in biuio versans B.V. sibi in patronam vitæ suæ deligat.

Amen.

DISCRVSVS XXIV.

Quod Equus Pegaseus Deiparam Virginem repræsentet.

1.

PEgasus Equus fuit alatus, &,vt volunt aliqui,corniger, æreos habens pedes, quo vecti illi generosissimi Bellerophō,& Perseus Iouis Filij, de monstris plane horribilibus, ille de Chimarā flammas ore vomente, iste de Ceto, & Gorgonibus gloriosissimam victoriam, triumphumque reportarunt.

De Equo hoc Manil. libr. 1. Astronom. cap. 4. quem ipsum Delphinum celeritate superare censet, sic cecinit:

Quam rapido conatus Equo comprehendere cursu
Festinat, pectus fulgenti Sydere clarus;
Et finitur in Andromeda, quam Perseus armis.
Eripit, & sociat sibi.

Equo huic admirabili iure merito Deipara Virgo potest conferri, quæ aliās & à cælesti Sponso Cant. 1. Equo collata fuit. Vbi enim vulgatus legit Interpres: *Equitatui meo in curribus Pharaonis assimilaui te amica mea*; Legere 70. Interp. *Equo meo assimilaui te amica mea*. Siue vt legit B. Theodoretus lib. 1. in Cant. *Equæ meæ*. Vnde citans tres Patres Maximum, Nilum, & Nyssenum: *Cum sponsam*, inquit, *amoris stimulo percitam, & ad se currere festinantem cerneret, Equæ æripedi similem esse dixit: Sic enim, inquit Sponsus, tu Virgo hostes profligabis, vt olim equitatus mei instructi, hoc est, Angelici agminis Virtus, Pharaonis copias dissipauit.*

B. V. Equo candido cōparatur, & quare?

2. Alij vt Blasius Viegas per equū, & equitatum intelligit cum Origene, Apostolos, citantque illud Abac. 3. *Qui ascendis super Equos tuos, & quadrigæ tuæ Saluatio.* Atque ita dum Virgo Equo æripedi confertur, ipsis Apostolis, quorum est Regina, videtur comparari; verum insigniori quadam præeminentiā. Quemadmodū enim Christus ad Euangelium diuulgandum vsus est Apostolis, velut equis, quibus insidens omnes orbis terrarum terminos peragrauit, sic etiam per suam dilectissimam Matrem, maximè post eius in cælos ascensum, & ipse, & eius Euangelium, per illam mundo innotuit. Quare iure merito Equo illi Apocalyptico candido, quem vidit dilectus Discipulus Apoc. 19. 11. Sanctissima Deipara comparari potest: Eum, illiusque sessorem sic describit: *Et vidi cælum apertum, & ecce equus albus, & qui sedebat super eum vocabatur Fidelis, & Verax, & cum iustitia iudicat, & pugnat. Oculi eius sicut flamma ignis, & in capite eius diademata multa, habens nomen scriptum, quod nemo nouit nisi ipse, etc.* Licet enim Equus hic Albus communiter, vt asserit Viegas Humanitatem purissimam, innocentissimamque Christi vnione hypostaticā in vtero Virginis copulatam denotet, significare nihilominus potest, & Deiparam, de cuius purissimis sanguinibus operā Spiritus Sancti illa efformata est. Hanc Verbum Dei, non Iouis, sed æterni Patris Filius, ad Tartareos hostes expugnandos, quemadmodum Bellerophon, ac Perseus ad Chimæras, Gorgonasque, velut Pegasum insedisse visus est, vt humanū genus de horribili illa, & tā diuturna Orci captiuitate liberaret, & spolijs opimis Inferno detractis, gloriosissimè triumpharet. Vnde in capite suo Diademata multa habuisse memoratur, quia de omni tribu, & lingua, natione, & Regno animas in libertatem filiorum Dei asseruit, eamque ob causam tanquam earum, atque adeo totius Vniuersi Regnorum, ac Principatuum verus, legitimusque Rex, ac Dominus multa in capite diademata gesta-

Equus candidus non solum Numitatum Christi, sed etiam B. V. denotat.

gestare perhibetur. Hinc est, quod in eodem capite Ioannis mox additur: *Et habet in vestimento, & in femore suo scriptum: Rex Regum, & Dominus Dominantium.*

3. Verè Equus quidam albus est Deipara, ob vitæ puritatem, morumque innocentiam, ob Virginalis quoque pudicitiæ candorem, qui Dei Filium vel maximè vt in eius vterum ad liberandum genus humanum de Stygiæ illius Chimæræ faucibus ignem ore vomentibus descenderet, inuitauit. Ob hunc Virginalis puritatis candorem S. Vincentius Ferrerius serm. De Natiu. Domini Deiparam candidissimæ Hostiæ, sub cuius orbe continetur is, quem nec cælorum, terrarumque orbis pene immensus complecti potuit, comparauit. Color enim albus maximè DEVM decet, vt alibi diximus eoque summopere delectatur, quia symbolum felicitatis est ac triumphi. Qua de causa Poetæ Iouis currum æquis albis trahi fabulantur, teste Suetonio in Vita Augusti cap. 9. Quocirca Camillus in curru triumphali ęquis albis vectus, inuidiam sustinuit, quasi qui Ioui se æquare vellet. Hinc Iulium Cęsarem Virgilius deificatum censens, de illo canebat, tanquam de persona Daphnidis:

B. V. ob vitæ puritatem candidissimę Hostiæ comparata.

Albus color Diuinitatis, & fælicitatis symbolum.

Candidus insuetum miratur lumen Olympi,
Sub pedibusque videt nubes, & sydera Daphnis.

Vbi Seruius interpres: *Candidus, idest DEVS: vt contra mortuos nigros dicimus.* Hinc M. Tullius lib. 2. de leg. *Color albus,* inquit, *præcipuè decorus est Deo, tum in cæteris, tum maximè in textili. Nempe quia virtutes inter se aptæ, & connexæ esse debent, ideo textilia gratiora sunt Deo.* Siue quia castitas, fides, aliæque virtutes, nisi cum charitate iungantur, quæ in auro textili significatur, gratæ non sunt. Ideo candidæ in sacris olim erat, & etiam nunc sunt vestes: Quia Deo color albus, Platone etiam teste, arridet vel maximè. Cum igitur Sanctissima Deipara Diuinitatem Filij eiusque perfectiones in se velut speculo repræsentarit, iure candorem, velut Diuinitatis symbolum eam habuisse dicimus.

4. Candorem hunc puritatis, ac innocentiæ suspiciens dignoque præmio remunerari cupiens Sponsus, eam de Libano iteratâ inuitatione vocabat ad Coronam, tanquam puritate eximiâ planè, ac singulari, coronam promerentem: *Veni de Libano,* inquiens, *Sponsa mea, veni de Libano, veni coronaberis.* Cant. 4. Quæ verba trutinans Rich. à S. Laur. lib. 12. ad finem: *Libanus,* inquit, *interpretatur albus, candidus, candor, & candidatio. Quasi in his significatis habitabat Virgo, quando vocabatur ad Coronam. Erat enim alba, & candida per duplicem mentis, & corporis Virginitatem, vel per puritatem, & innocentiam, quæ duo dignantur in candore. Erat etiam ipsa Candor substantiuè, non solum adiectiuè. Erat enim Candor lucis æternæ, & speculum sine macula Sap. 7. Ab isto siquidem candore candescit, quicquid candidum est, quia sicut ait B. Hieron. nihil est speciositatis, nihil gloriæ, & candoris, quod ex ipsa non resplendeat. Erat denique, & est candidatio, quia nigros peccatores, qui Diuinam peccando amiserant similitudinem, impetrando illis à Filio gratiam compunctionis, misericorditer candidat ac dealbat. Quod præuidens Isaias cap. 1. talibus dicebat: Si fuerint peccata vestra, vt coccinum, quasi nix dealbabuntur.* Sic ille. De hoc quoque Virgineæ innocentiæ candore D. Hieron. serm. de Assumpt. audiamus: *Erat,* inquit, *candida multis meritorum virtutibus, ac dealbata niue candidior, Spiritus Sancti muneribus, & in omnibus columbæ speciem repręsentans; quia quicquid in ea gestum est, totum puritas, & simplicitas totum veritas, & gratia fuit, totum misericordia, & iustitia, quę de cęlo prospexit.*

B. V. Candida per mentis, & corporis Virginitatem vocatur ad Coronà.

B. V. nigros peccatores candidat impetrando eis à Filio gratiam.

5. Equus denique candidus vocitari potest Deipara, quia huius coloris equi cæteris, vt plurimum solent esse celeriores. Atque ita Equus hic Virgineus, atque candidus, quo Dei Filius tanquam Bellerophon, aut Perseus ad Tartarea illa teterrimaque monstra debellanda vsus est, celeris victoriæ, triumphique Symbolum fuisse videtur. Quare Latinus Poeta lib. 12. Aeneid. Turnum celerem victoriam sibi de Aenea spondentem sic describit:

Equi candidi cæteris, vt plurimum sunt velociores.

Poscit equos, gaudetque tuens ante ora frementes,
Qui candore niues anteirent, cursibus auras.

Et paucis versiculis interpositis:

Bigis it Turnus in albis
Bina manu lato vibrans hastilia ferro.

Denique Claudianus:

Ipse albis veheretur equis, currumque sequutus
Laurigenum, festo fremuisset carmine miles.

6. Virginei huiusce Equi velocitatem non modò candor, sed, & ale, quibus instructus est, nobis ob oculos proponunt.

Hinç

Hinc Catullus de hac Pegasi celeritate:

Non si Pegaseo ferar volatu,
Non Rhesi niueis, citisque bigis;
Adde huc plumipedas, volatilesque,
Ventorumque simul require cursum.

B.V. celeritas mentis in contemplatione.

Vnde hanc ob causam alibi Deiparæ senas alas, easque Seraphicas ex S. Amadeo attribuimus. Alas hisce præcipuè in mente Virginis circa Diuinorum contemplationem perspicere licet, in quibus volatus sanè celerrimos fecisse visa est. Hos Vbertinus Cassalius lib. 1. Arboris vitæ ca. 11. circa præsepè Christi recens nati mirificè, vt de reliquis breuitatis causâ sileamus, expressit: *Vides*, inquit, *quales saltus facit in mente Virginis iste sponsus saliens in montibus, trasiliens colles? Enumera altas, & varias considerationes mentis Virginalis, quę nunc respicit eum DEVM immensum, nunc ligatum paruulum, nunc gaudium Angelorum, nunc vagientem Infantulum: nunc in medio Patris, & Spiritus sancti: nunc in medio bouis, & asini: nunc aperientem oculos multo lucidiores sole super omne creatum; nunc claudentem ipsos ad modicum somnum; nunc replentem cælum, & terram; nunc inter præsepium coarctatum: nunc panem æternum, cibum Angelorum; nunc gratiosum Puerum lactantem eius pectus; Verbum quod didicit totam Paternam scientiam, infantem tacentem ad Pastorum præsentiam: æternam lætitiam cæli potentatus; temporalem lacrymam nostri incolatus: Ignem replentem cælum calore; paruulum in media hyeme frigescentem. DEVM æterni Patris Filium omnium beatorum Satiatiuum. O Virgo beatissima, misericordissima Mater, quis existimare, intueri, reuereri, & cogitare sufficiat istam tui cordis perfectionem, stabilem fixionē, circumspectam relationem, deuotam considerationem, plenissimam transformationem, qua cor tuum Spiritu S. plenum, & ab ipso agitatum, & motum, miris, & ineffabilibus modis ferebatur ad ista? Solus iste Dilectus tuus Emmanuel Natus tuus, verbum quod dicit omnia, non solum creata, sed & paterna præcordia, hoc nouit*. Hæc Vbertinus.

B.V. ob celeritatem subueniendi suis clientulis Columba.

7. Quid de alijs Virginis nostrę benignissimæ dicemus volatibus, quibus ad subueniendum, patrocinandumque mortalibus vti consueuit? Hanc ob causam crediderim eam varijs volucribus fuisse collatam, & in primis vnicam Columbam appellatam, quod pernicibus instructa pennis ad opitulandum suis clientulis, quauis in necessitate quā citissimè aduolet. Hanc ob causam Mulieri illi Apocalypticæ, quæ, vt sæpius dixi, gloriosissimæ Deiparæ typus extitit datæ alæ Aquilæ grandis fuisse memorantur. Apoc. 12. Ideo fortassis eam sponsus confert Turturi: Genæ tuæ sicut Turturis Cant. 7. Hinc aliqui Deiparam vnicæ Phœnici, vt Ruffinus in Symbol. Apostolorum. Et Ioannes Posoniensis Eremita Paulinus in M.S. ser. de Visit. B.V. anno 1488. ait: Dicunt S. Ambr. & Isidorus, *quod Phœnix sit auis vnica in mundo non habens parem. Vocatur vnica seu singularis, quia præ reliquis auibus est pulchrior habens plumas oculatas; Per hanc. Virgo Maria specialiter designatur, quæ fuit tam in terris, quam in cælis præ omnibus singularis in dignitate, nec aliqua mulierum in toto orbe fuit ei similis.* Vnde dicitur Cant. 1. O pulcherrima mulierum. Hinc Virgo ipsa, ob hanc incredibilem velocitatem nobis succurrendi, se rectè Ceruam vocat dum Filium dilectissimum appellat Hinnulum: *Similis est dilectus meus capreæ hinnuloque ceruorum*. Cant. 3. Ipsa enim verè est Cerua illa amabilissima, de qua longè melius dixisset Salomon. Prou. 9. v. 19. *Lætare cum muliere adolescentiæ tuæ, Cerua charissima, & gratissimus hinnulus. Vbera eius inebrient te, in omni tempore, in amore eius delectare iugiter.* Quasi dixisset: quemadmodum Cerua, ac hinnulus mansuefacti ac cicurati in domo aliqua gratissimi, acceptissimique sunt omnibus ob mansuetudinem innatam, quia felle carent; ita multò magis tibi accepta sit Virgo purissima, quæ tibi charissimum hinnulum, Dei Patris peperit Filium, eius vbera te velut adoptiuum Filium ac ipsius IESV fratrem inebriēt quotidie amore Diuino adeo, vt extra te positus, omnibus mundi, carnisque amoribus, illecebrisque moriaris.

B.V. Phœnix singularis.

B.V. Cerua velocissima.

8. Et verè si quis rectæ Deiparæ in opitulando mortalibus plusquam alâtam, plusquam Ceruinam consideret celeritatem, pientissimamque solicitudinem, fieri non posset, quin castissimo eius amore inebrietur, atque extra se quodammodo ponatur, dum tantam in nos, expeditamque contemplatur beneuolentiam. Quis enim capiat illud, quod Diuus obseruauit Anselmus lib. de Excell. Virg. cap. 9. *Velocior est nonnunquam salus inuocato Nomine Mariæ, quam inuocato Nomine Domini IESV vnici Filij sui. Et id quidem non ideo fit, quod ipsa maior, & potentior eo sit; nec enim ipse magnus, & potens est per eam, sed illa per ipsum. Quare ergo*

Quam velox fit B.V in opem suis clientulis afferenda

go propitior salus in recordatione eius, quam Filij sui sæpè persciscitur? Dicam quod sentio: Filius eius Dominus est, & Iudex omnium discernens merita singulorum. Dum igitur à quouis, suo Nomine inuocatus non statim exaudit, profectò id iustè facit. Inuocato autem Nomine Matris, & si merita inuocantis non merentur, vt exaudiatur, merita tamen Ma[...]s intercedunt, vt exaudiatur. Sic Anselmus. Ob hanc hominibus succurrendi velocitatem à Richar. à S. Laur. libr. 9. comparatur Deipara Fluuio illi Paradisi, qui Tigris appellatur, à velocitate, seu sagitta, sic dictus, vel à Tigride animali currendi velocitate celeberrimo.

B.V. Equis solis longe velocior in hominibus adiuuandis.

9. Celebres sunt equidem in Poetarum fabulis à celeritate

Pyrois, Eous, & Aethon
Solis Equi, quartusque Phlegon hinnitibus auras

Afflantes roseis, mundumque momento temporis Phœbea luce inaurantes. Celebris est apud Silium Italicum Equus ille vocatus Lampon dum de illo ita cecinit:

Callaius Lampon ventos post terga relinquens.

Et alter ille, de quo idem:

. . Erectus in auras
It Sonipes, rapidaque volans per aperta procella
. Tenuia vix summo vestigia puluere signat.

Nec minus celebris est apud Virgilium agilitate corporis insignis adolescens Nisus, de quo Aeneid. 5. ita canit.

Primus abit, longèque ante omnia corpora Nisus
Emicat, & ventis, & fulminis ocyor alis.

Famosa denique vt alios quamplurimos velocitate notissimos missos faciā, fuit ea Bellatrix Heroina Volsca de gēte Camilla, quæ assueta fuerat vt idem canit Poeta Aeneid. lib. 8.

Prælia Virgo
Dura pati, cursuque pedum præuertere ventos.
Illa vel intactæ segetis per summa volaret
Gramina, nec teneras cursu læsisset aristas;
Vel mare per medium fluctu suspensa tumenti
Ferret iter, celeres nec tingeret æquore plantas.
Illam omnis tectis, agrisque effusa iuuentus
Turbaque miratur Matrem, & prospectat euntem
Attonitis inhians animis.

At longè celebrior mirabiliorque est Virginis Heroinæ nostræ Bellatricis acerrimæ in ferenda ope mortalibus assidue contra Tartareos hostes in acie versantibus, & dies noctesque horrificis prælijs, vt quotidiana docet experientia, dimicantibus promptitudo, ac velocitas, ac tunc præsertim cum animæ corpore soluendæ, in vitam alteram sunt emigraturæ. Tunc enim illa, velut pijssima Mater, auxilium allatura ijs vel maximè, qui peculiari aliquo obsequio dum in hac vita degerent vbi eam demereri studuerunt:

B.V. celeritas in suis clientulis iuuandis dum moriuntur.

Illicet igne Iouis, lapsisque citatior astris
Emicat, ac de æterna salute periclitantibus manum porrigit.

10. Testis est Clericus ille, de quo B Petrus Card. Damia. Opusc. 10. cap. 10. *qui, vt ipse loquitur, cum multis peccatis esset obnoxius, & præcipuè carnalis illecebrę sętoribus inquinatus, tandem languore correptus, ad extrema peruenisset, tremefactis visceribus expauescere, & accusante conscientiâ diuinum cæpit iudicium medullitas formidare; cumque spem in se nullius boni operis inueniret, totum se protinus ad postulandum B. M. semper Virginis auxilium contulit, & sub eius patrocinium importuna cordis anxietate confugit, his fere verbis insistens: Non ignoro, ò Beata mundi Regina, quia te in multis offendi, & castitatis, atque virginitatis cuius tu Mater es, ego in meo corpore signaculum violaui, innumeris etiam peccatorum sordibus inuolutus sum, nec dignus inuenior te totius mundiciæ principem pollutis labijs inuocare. Verumtamen ò Ianua cæli, Fenestra Paradisi, vera Mater Dei, & hominis, tu mihi testis es, quia septies in die laudem dixi tibi, & quamuis peccator, quamuis indignus, omnibus tamen horis Carminis tuæ laudis obsequium non fraudaui. His dictis, decumbenti mox pijssima Virgo Dei Genitrix adstitit, blandè consolata peccata illi dimissa, ex largitate Diuinæ misericordiæ nunciauit*. Quibus hæc attexit idem Cardinalis, quæ summè nos ad Virgineum officium piè religiosèque tantæ tamque expeditæ Auxiliatrici persoluendum, in eamque confidendum tanto in discrimine constitutos exstimulare possunt, ac debent: *Hoc proculdubio nouimus,* inquit ille, *quia quisquis quotidiana prædictis horis officia in eius laudibus frequentare studuerit, adiutricem sibimet ac patrocinaturam ipsius Iudicis Matrem in die necessitatis acquirit*. Tandemque concludit: *Hanc igitur rudem scriptiunculam ac incultam, Dilectissime, sepius iterando percurre, & non qualiter, sed quid dicatur attende: Imo, vt ita loquar, non verborum culmo, vel folijs, sed me-*

Clericus libidini deditus ob persolutū Officium B. V quotidie, ab ipsa in articulo mortis iuuatur.

Officium B. V. quotidie recitare quā sit vtile.

dulla potius intelligentiæ delectare. Prædictam horarum obedientiam Deo iugiter exhibe, in reliquis etiam te sanctæ conuersationis studijs vigilanter exerce, quatenus si nunc sub leui iugo eius, tanquam seruus, ceruicem cordis attriueris, inter filios postmodum hæreditatis supernæ funiculum cum gloria sortiaris.

Hæc Damia. Quæ sane vnumquemque nostrum in summam spem, fiduciamque de Virginis celeri, expeditoque patrocinio obtinendo in tremendo illo mortis articulo mirificè erigunt, vt feliciter ex hac vita ad meliorem, sub tãtæ Matris tutela, inoffenso pede trãseamus. Eamdem Virginei auxilij celeritatem in postrema sua infirmitate expertus est B. Ioannes Dei Fundantor Fratrum curantium infirmos, dum enim grauissimis æstuaret febribus B.V. eum inuisere pro materna erga illum pietate non est dedignata, dum eius lectulo adstaret purissimis suis manibus sudorem quem mortis exprimebant angustiæ, ab eius fronte detersit, eumque cõsolata est. Credibile sane videtur eamdem Virginem choro Angelorum stipatam eius animam excepisse. Siquidem eius vitæ Auctor scribit, virum hũc sanctum paulo antequam corporis ergastulo solueretur, sese suis vestibus induisse, ex & flexis genibus Christum de Cruce pendentem complexum mox exspirasse, strepitũque vltro citroq; commeantium mox auditum, quem ille ab Angelis excitum fuisse affirmauit. Quo audito, qui pro foribus erant, cum cubiculum essent ingressi illum exanimem genibus nixum in amplexu Crucifixi repererunt, quo in situ sex horis integris perdurauit facie Angelica, & toto corpore cælestem quamdam fragrantiam exhalante. Ex quibus omnibus nõ modo mirifica atque alata quidam celeritas Virginis in suo adiuuando cliẽtulo, verumetiam alij plurimi eiusdem fauores erga ipsum eluxerunt.

11. Quod si Equam hanc Virgineã, vt imitatricem Humanitatis Filij consideremus, siquidem hoc voluisse omnino visus est sponsus, in sententia Cardin. Halgarini cum legit ex 70. Interpp. *Equo meo assimilaui te amica mea*; mirificam sanè, & ipsius puritatem, & expeditissimam in ope generi humano porrigenda velocitatem in Deipara agnoscamus necesse est. Quantam enim velocitatem in Humanitate illa fuisse necesse est, siquidem illam Regius Psaltes, & soli ipsi, qui velut pernicibus alis orbem quotidie circumuolat ac lustrat, (vnde ei Malachias pennas attribuere,) & Giganti cuidam fortissimo conferre non dubitauit: Cùm enim tam de sole hoc visibili, quam de altero inuisibili atque increato loqueretur: *Exultauit*, inquit, *vt Gigas ad currendam viam à summo cælo egressio eius, & occursus eius vsque ad summum eius, nec est qui se abscondat à calore eius*. Eandem humanitatem, vtpotè æterni Verbi, sermoni cuipiam velocissimo alibi comparauit: *Velociter currit sermo eius.* Sponsa quoque ipsa eandem Dei Filij humanitatem capreæ, hinnuloque ceruorum assimilauit. Vnde eius admirata celeritatem, qua in redimendo humano genere, de potestate Diaboli visus est, canebat exultans: *Ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles, similis est dilectus meus capreæ, hinnuloque ceruorum*. Cant. 3.

Christus sol velocissimus in nobis redimendis.

12. Eandem celeritatem Humanitatis Christi nobis exprimere voluisse visus est Moyses Deut. 32. cum eam Aquilæ contulit: *Sicut Aquila prouocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans expandit alas suas, & assumpsit eum, atque portauit humeris suis*. Idem ipse Dei Filius, cum se Pelicano apud Regium Prophetam: *Similis factus sum Pelicano solitudinis*, secundum interpretationem D. August. nobis indicare voluit.

Christus Aquila velocissima.

Christus Pelicanus.

13. Eamdem B.V. celeritatem nobis indicauit sponsus cum Equitatui Salomonis eam comparauit. Equitatus enim ille Angelicos exercitus de curribus Pharaonis triumphantes esse dixit S. Greg. Nyssenus. Simulque ostendit Deiparæ puritatem, & velocitatem, esse beatissimarum illarum mentiũ ab omni materiæ concretione separatarum, quam simillimam. Vnde Ioannes Carmelita locum illum sic explicuit: *Equitatui meo in curribus Pharaonis assimilaui te, hoc est, Angelo, quo tanquam Equo meo vehebar olim dum in sinu Arabico Currus Pharaonis euerterem, te similem feci*. Eadem verba paraphrasticè Origines pro Virginis Angelicâ puritate commendanda sic exposuit: *Si vis intelligere ò sponsa, quomodo scire te debeas, cognosce cui te comparauerim, & tunc videbis talem te esse, quæ turpari non debeas, cùm tuam speciem cognoueris. Assimilata es enim equitatui meo in curribus Pharaonis, siquidem quantum differt equitatus meus ab equis Pharaonis, tanto melior es filiabus omnibus tu amica mea.*

B.V. velocitate, & puritate Angelicis exercitibus similis.

14 Ope

14. Ope porrò Angelicorum exercituum, Pharaonis, eiusdemque currus, vniuersumque militiæ robur mari rubro obstructum, demersum, delectumque fuisse in confesso est, idque ostendit Nyssenus: Licet enim de vnico Angelo fiat mentio, qui in columna Nubis, & ignis delitescebat, tamen plurimos alios cum præpotenti Deo, tanquam gloriosissimo Imperatore, de suis hostibus triumphante in comitatu, fuisse credibile est. Hanc enim ob causam dicebat populo Israelitico Moyses Exo. 14. *Nolite timere, state, & videte magnalia Domini, quę facturus est hodie. Dominus pugnabit pro vobis, & vos tacebitis. Et scient Aegyptij, quia ego sum Dominus, cum glorificatus fuero in Pharaone, & in curribus, atque equitatibus eius.* Subnectitque mox, qua ratione Angelus Israelitas protexerit, atque illuminarit, per columnam nubis, & ignis, nocte illâ quâ hæc victoria contingit: *Tollensque se Angelus Dei qui præcedebat castra Israel abijt post eos, & cum eo pariter columna nubis, priora dimittens post tergum, stetit inter castra Aegyptiorum, & castra Israel, & erat nubes tenebrosa, & illuminans noctem, ita vt ad se inuicem, toto noctis tempore accedere non valerent.* Quibus verbis innuitur, Angelum qui in columna nubis, & ignis præcedebat castra Israel, se ad finem castrorum constituisse, vt interponeret se inter Aegyptios, & Israelitas, ita tamen vt eâ parte qua respiceret hostes addensaretur, efficereturque nubes crassa, vt Hebræos nec cernere possent, nec ad eos accedere. Eadem tamen columna eâ parte, qua Hebræos respiciebat, habebat speciem ignis castra eorum illuminantis, vt possent proficisci, & transire mare, rubrum, siquidem eâ nocte assiduè proficiscebatur. Vnde Chaldæus vertit. *Erat nubes, & obscuritas Aegyptijs, Israeli autem erat lux tota nocte.* Denique vt ostendatur clarius Diuinam Maiestatem cum suis Angelis de Pharaone triumphasse, subnectit Moyses: *Iamque venerat vigilia matutina, & ecce respiciens Dominus super castra Aegyptiorum, per columnam ignis, & nubis interfecit exercitum eorum, & subuertit rotas curuum, ferebanturque in profundum.* Ait enim Lyranus Columnam nubis quasi se aperuisse, vt Angelus in ea latens, per lumen coruscum se ostenderet, & intueretur castra Aegyptiorum, ac mox in ea eiacularetur, tonitrua, fulmina, lapides, aut ignita tela, quibus rotas, & equites caruibus exussit. Vnde Aegyptij dixerunt: *Fugiamus Israelem, Dominus enim pugnat pro eis contra nos.* Pugnam eandem Domini pro Israele, sic describit Iosephus: *Accesserunt, & imbres de cęlo, & aspera tonitrua, fulguribus simul intermicantibus, fulmina quoque deferebantur, nihilque omnino deerat eorum, quę ab irato Deo hominibus ad perniciem imitti solent. Nox quippè caliginosa nimis, ac tenebrosa eos comprehendit, atque ita totus ille exercitus est deletus, vt nec nuntius quidem cladis domum reuerteretur.* Hæc Iosephus.

Exercitus Pharaonis Angelico Exercitu debellatus.

In columna nubis quæ præcedebat castra Israelis erat Angelus. qui postea secutus est castra nube tegens Israelitas ne viderentur ab hostibus.

DEVS tanquã Dominibus exercituum pugnauit cũ suis Angelis contra Pharaonem.

In pugna Israelis cum Pharaone fulmina, & fulgura cum ingenti imbre mixta fuere.

15. Accessit citissimus, ope Angelorum, per mediam latitudinem maris rubri, isque directus, absque vllo circuitu transitus, qui, Adrichomio teste, est spatij sex Leucarum, & à media nocte, 5. horis minimè, naturæ viribus potuisset confici, nec in aurora ad littus tot millionum hominum, & animalium multitudo euadere. Quare Cornelius censet ab Angelo fuisse roboratos, atque incitatos ad iter accelerandum. Hinc enim dicitur Psal. 104. Non erat in tribubus eorum infirmus, Angelo videlicet firmitatem, vires, roburque corporis subministrante. Quæ sanè omnia nobis clarè ostendunt, comparationem illam Virginis nostræ Sanctissimæ, à cælesti Sponso cum Equitatu Domini de Pharaonis curribus, exercitibusque triumphante, institutam, ad nil aliud tendere, quam ad ostensionem illius candoris, puritatisque, nec non celeritatis Angelicæ, quę in subueniendo hominum necessitatibus, ac miserijs, præsertim in erudiendis de acerbissima Tartarei Pharaonis, peccatique captiuitate mortalibus, opportunè Virgo succurit, inque filiorum Dei libertatem asserit.

16. Quod si cum Ruperto Abbate gloriosissimam Deiparam Virgam illam Moysi, qua diuisum, clausumque momento temporis fuit mare rubrum, ad demergendos Aegyptios, & in libertatem asserendos Hebræos pronunciemus, velocissimum sanè in opitulando Virginis auxilium agnoscemus, vtpotè quod tenuissimæ Virginis auxilium agnoscemus, vtpotè quod tenuissimæ Virgulæ contactui, qui vnico temporis fit instanti, simillimum esse videtur. Quamobrem Bernardinus Bustius Virginis manus ob celerem, expeditamque opem, quam humano generi afferre consueuit, torno, cuius ars celerrima

B.V. Virga Moysis quæ solo contactu maris rubri Aegyptios submersit.

B.V. manus tornatiles ob celeritatem in adiuuandis hominibus.

est, elaboratas esse pronunciauit, elogiumque illud Sponsi in Sponsam transtulit: *Manus eius tornatiles aureę, plenę hyacinthis.* Cant.5. *Ista*, inquit, *manus fuit tornatilis. Vas autem tornatile habet rotunditatem, mobilitatem, atque velocitatem, quę ex ipsa rotunditate causatur. Vas enim quadrum ad mouendum est tardum. Sed res rotunda ad mouendum est apta, & velox. Sic & Manus B. Virginis leui motu ad nobis succurrendum se erigit. Vnde de ipsa dici potest: Preoccupat, qui se concupiscunt, vt eis se prior ostendat* Sap. 8. *De illa etiam dici* Sap.7. *Omnibus mobilibus mobilior est Sapientia. Ipsa quoque Virgo dicere potest illud Isa.* 45. *Antequam clament ego exaudiam, & adhuc illis loquentibus, ego audiam.* Sic ille Par.3. Mar. serm.4.

Per B.V. tanquam per Manum nobis dat Deus Paradisi.

17. Idem vocat ob candem celeritatem Deiparam Manum Dei; *Per istam Manum*, inquiens, *DEVS nobis tribuit bona Paradisi.* Vnde Psal.74. *Extendit manum suam in retribuendo. Per ipsam etiam electo suo succurrit* Ps. 88. *Manus mea auxiliabitur ei, nihil proficiet inimicus in eo, & filius iniquitatis non apponet nocere ei. Denique ipsa spero ad Regnum cæleste me perducet* Psal. 135. *Quoniam illuc manus tua deducet me.* Cùm igitur Dei Manus, momento temporis cælum, terram, atque adeo vniuersam, quæ tam vastâ mole continetur, molita sit creaturam; verissimè enim pronunciauit Iob cap. 12. 9. *Quis ignorat, quod omnia hæc Manus Domini fecerit? In cuius manu anima omnis viuentis, & Spiritus vniuersæ carnis hominis.*) Cum, inquam Dei manus vnico momento omnia condiderit, facile colligimus gloriosissimam Virginem quæ tam Dei naturam, quàm eius æmulata est attributa, præsertim verò omnipotentiam, orbem perditum renouando, ac reparando, suo illo omnipotēti verbo: Fiat mihi secundū verbum tuū: in suis actionibus omnibus admirabile semper præsetulisse celeritatem. Vnde hanc ob causam Virginis studiosissimus Ioan. Card. Halgrinus censuit vocatam Virgulam fumi, dicentibus ac mirantibus beatissimis mentibus Cant. 7. *Quæ est ista quæ ascendit sicut Virgula fumi. Ascendit B. V.* inquit ille, *de virtute in virtutem proficiendo in operibus suis exterius. Hæc Virgula fumi dicitur, quia fumus agilis est, & de ignis calore est, & procedit, & ascendens, ab humanis disparet aspectibus. Et benè B. V. per officiositatem agilis fuit, quę ad Elisabeth se transtulit ascendens in montana cum festinatione, vt ei, & Filio nascituro ministraret. Agilis fuit,*

B.V. agilis, & officiosa in visitanda Elisabetha.

quia leui cursu, leui saltu transiliuit omnes vitiorum spinas ac foueas. Hęc ardore Spiritus Sancti accensa sic ascendendo profecit in gratia, sic ascendit in gloria, & velut disparens omnem humanam cognitionem excedit. Hæc Halgrinus. Quis igitur iam dubitet Equum illum Pegaseum æripedem, alatum, & ob candorem, & ob velocitatem pulcherrimum, fuisse typum ac figuram, Deiparam multiplicibus illis stellis in cæli firmamento repræsentantem?

Equus Pegaseus fluuium Hippocrenem vngula sua eliciuit.

18. Quod si eundem Equum suâ vngulâ Musarum fontem limpidissimum Hippocrenem, quo Pieridum siue artium liberalium cultores labra proluere, oestroque Sacratiori ad fundendos ingenij partus concitari consueuerunt, elicientem consideremus, genium sane ipsius Deiparæ magis expressum quodammodo intuebimur. Cùm enim illa æternæ Sapientiæ Parens extiterit, omnesque scientiæ, artesque liberales, donum eiusdem sint increatæ Sapientiæ, consequens sanè est per ipsam purissimos, limpidissimosque scientiarum fontes in orbem vniuersum emanasse. Ipsa enim verè est ratione præditus Paradisus, vt eam Diuus appellat Thaumaturgus; ipsa locus voluptatis, ex qua Fluuius ille Diuinus, ac Fons Sapientiæ Verbum Dei in excelsis egressus Eccli.1. sapientiam suam, rerum nimirum Diuinarum, humanarumque scientiam orbi vniuerso communicauit. Licet enim aliqui scientiarum riuuli ante Dei Filij in vterum Virginis aduentum mundi solum, Protoplastorum scelere sterilescens asperserint, nunquam tamen, eâ fœcunditate, ac copiâ orbem irrigarunt, quam postquam ipsa Dei sapientia humanata est: tunc enim ex Vtero Virginis, velut loco voluptatis egrediens, vt loquitur Card. Damia. serm. de Ann. ad instar fluuij diuisi in quatuor capita, vniuersam terræ superficiem, vberrimis suis fluentis irrigauit. Quæ capita licet S. Aug. lib. 13. de Ciu. cap. 21. præclarè dicat esse 4. Euangelia, & S. Greg. Virtutes totidem Cardinales; crediderim tamen etiam dici posse, Theologiam esse scientiam, literas sacras, Philosophiam, ac denique artium liberalium cognitionem, quæ sanè postquam Diuinus ille Fons Paradisum vteri Virginalis fœcundauit, non modo totum orbem amplissimis suis vndis infuderunt, sed multo

Per B.V. tanquam æternę Sapientiæ Matrem fontes scientiæ eruperunt.

Quatuor capita fluuij Paradisi sunt 4 Euangelia, item 4. virtutes Card. ac denique Scię Theologica, Sacræ literæ Philosophia, & artes liberales.

quam

quam ante, & fœcundæ, & dulces euaserunt. Videnturque mihi hæ scientiæ eum fructum percepisse, quem Rupertus Abbas libro 2. de Trin. & operibus eius c.24.& 29. aquas olim hausisse memorat his verbis: *Aquarum natura per se salsa est, nec idonea potui, sicut in seipsa ostendit, ascendens autem de abysso, quæ est Matrix omnium aquarum, in illam quasi magni corporis terræ mammam, idest Paradisi fontem, quodammodo lacteam assumit dulcedinem, & irrigat vniuersæ terræ superficiem, vt iuxta Psalmistam potent omnes bestiæ syluæ, expectent onagri in siti sua, imo vt dulcesceret omnis terra ad nutricandam herbam virentem, lignumque pomiferum, quod iussa erat terra producere, atque hoc potissimùm valet in terris orientalibus, non solum panis, & vini, sed etiam preciosorum aromatum, metallorum, ac lapidum fertilissimis.*

Omnes aquę à fonte Paradisi dulcedinem hauserunt.

Omnis igitur aquæ potabiles, & salubres vbicumque fluant, & vndecunque appareant, de fonte Paradisi per occultos meatus originem trahunt, & ex eius dulcedine hoc habent, vt potabiles, & salubres sint. Et quemadmodum iecur in corpore animalis fons est sanguinis, vt docent Physici, cunctis per corpus sparsis venis sanguinem dispersis, atque hoc ministerio vitam animalis conseruans; sic ille fons vniuersam terram per occultas venas irrigans, vegetat, & in multos redundat fontes ac flumina. Sed eorum omnium ista quatuor sunt capita, idest principalia. Fontes igitur Tigris, & Euphratis, si libet in Armenia demonstrentur, & tamen per viam, quam solus nouit auctor Fluminum DEVS, de Paradiso secundum veritatem scripturæ huius manare credantur. Hæc Rupertus.

19. Quæ quam vera sint, fides sit penes auctorem, nobis sufficiat, quod ex hoc aliqua ratione ostendamus, Artes liberales, Philosophiam, reliquasque scientias, à sempiterno illo omnis sapientiæ fonte, in Paradisum vteri virginalis sese infundente, dulcedinem mirificam fœcunditatemque fuisse sortitas, easque à Virgine, velut rationali Paradiso ad instar quatuor fluminum in vniuersum orbem fuisse effusas, atque deriuatas. Vnde ipsa in sempiternæ Sapientiæ persona gloriatur. Eccli. 24. *Ego sapientia effudi flumina;* quasi quispiam Equus Pegaseus fontes Castalios atque Hippocreneos. *Ego quasi trames aquæ immensæ de fluuio, ego quasi fluuij Dionyx, & sicut aqua ductus exiui de Paradiso. Dixi: Rigabo hortum meum plantationum, & inebriabo prati mei fructum. Et ecce factus est mihi trames abundans, & fluuius meus appropinquauit ad mare.* Atque vt intelligeremus, illam de scientijs etiam humanis loqui mox subnectit: *Quoniàm doctrinam, quasi antelucanum illuminabo omnibus, & enarrabo illam, vsque ad longinquum;* Ostendens reuera se Auroram amicam Musis, lumenque quoddam esse mentium, vsque ad longinquum, longè, latèque sese diffundens, imo ad terrę abdita, ipsosque antipodas penetrans. Inde mox subtexuit: *Penetrabo omnes inferiores partes terræ, & inspiciam omnes dormientes, & illuminabo omnes sperantes in Domino.* Quod sanè impletum clarè in Indis, Iaponijs, Sinisque, ac toto orbe nouo perspicimus, in quo non solùm Diuinæ sapientiæ, sed & humanæ scientię, artiumque liberalium lux regiones illas omnes mirificè, beneficio patrocinioque Virginis, eius auspicijs potissimum, vt alibi ostendimus, ea nauigatio instituta fuit, irradiauit, fluentaque eiusdem Diuinæ Sapientiæ, humanarumque disciplinarum sterile illud, incultumque solum irrigarunt, effeceruntque, vt pulcherrimæ virtutum plantæ in Ecclesiæ horto succrescerent.

Per B. V. sapientiæ sunt in orbem effusa flumina.

B. V. est quædam Aurora amica Musis, & lumen mentium.

20. Vt porrò tanto gratiores sanctissimæ nostræ simus Deiparæ, ob sciētiarum flumina, ab ipsa in orbem effusa, sciendum non solùm earum perfectionis, ac dulcedinis ipsam, velut alatus ille equus fontis Castalij, seu Hippocrenes extitisse causam, verumetiam ipsam, recepto in se increatæ sapientiæ fonte, in scientiarum omnium flumen vberrimum. ac limpidissimam, vti Arethusa, mirabili metamorphosi, quodāmodo transformatam. Hinc B. Albertus Magnus Tractat. super Miss. cum ex communi Patrum asseueratione dixisset, illam esse celeberrimam illam Domum Sapientiæ, de qua Salomon Prou. 9. mox addidit, septem illas columnas, quibus tota illa domus fulciebatur, septem esse artes liberales, quarum cognitionem perfectissimam Virginem habuisse multis comprobat, & nos in prima Par. Discurs. de Sapientia Virginis sat diffusè ostendimus. De hac absoluta artium liberalium, scientiarumque omnium cognitione videndus Religiosissimus Pelbartus lib.7. stell. Part. 3. art. 3. vbi ait Virginem esse Turrim illam de qua in Cant. 4. *Sicut Turris Dauid collum tuum, quæ ædificata est cum propugnaculis, mille clypei pendent ex ea omnis armatura*

B. V. recepto in se increatæ sapiētiæ fonte, in limpidissima sciētiarum fonte velut quædā Arethusa, transformata est.

B. V. Domus Sapientiæ 7. columnis artium liberalium fulta.

Clypei ex Turri Dauidica dependentes, sunt Artes liberales, & scientia Philosophica.

tura fortium; Hoscé enim clypeos docet artes esse liberales, ac Philosophicas scientias, ad munitionem sacræ scripturæ pertinentes, quas si sancti Doctores apprimè calluerunt, decentissimum à fortiori fuit, vt eas calleret Doctorum omnium illuminatrix Maria. Cuius cùm tandem tantam tamque admirabilem diuinamque sapiētiam omni linguæ ineffabilem considerasset, exclamauit: *O' verè Monstrum cæleste, vt ita dicam cum S. Ignatio, ò admirabilis eius dignitatis, & scientiæ excellentia!*

B.V. Monstrū cæleste, ob variata scientiarum cognitionem.

21. Ob hanc absolutissimam scientiarum omnium peritiam in Deipara contentam, rectè eam Achati gemmæ illi perciosissimæ, quam Pyrrhus ille, qui aduersus Romanos bellum gessit anulo suo gestauit, possumus comparare: Quemadmodum enim in hac teste Plin. lib. 7. cap. 1. *nouem Musæ, & Apollo citharam tenens spectabatur, non arte, sed sponte naturæ, ita discurrentibus maculis*, quemadmodum ait idem Plinius, *vt Musis quoque singulis, sua redderentur insignia*: ita in Virgine nostra sapientissima, increatæ sapientiæ domicilio, tanquam gemmâ Paradisi charissima, omnium Musarum, ipsarumque moderatoris Apollinis artes omnes, ac scientiæ, ceu Ilias Homeri, exiguâ, aureâque in nuce compræhensæ sunt, deque illa, velut vberrimo fonte, in orbem vniuersum emanarunt.

B.V. gemma Achatis in qua nouem Musæ cum Apolline fuerunt expressæ.

22. Hunc artium liberalium fontem Virgineum adumbrauit Fons ille, de quo fit mentio in libro Esther capit. 10. qui clarissimè nostram Figuratam Estherem repræsentabat. Verè enim, vt loquitur sacer textus: *Paruus fons, qui creuit in fluuium, & in lucem, solemque conuersus est, & in aquas plurimas redundauit, Esther est, quam Rex accepit vxorem, & voluit esse Reginam.* Verè siquidem postquā Virgo nostra increatæ nupsit Sapiētiæ, postquam æterno Regi per Incarnationem desponsata est, cum esset paruus fons in oculis suis, creuit in sapientiæ, scientiarumque omnium fluuios, & in aquas disciplinarum plurimas redundauit, & in lucem, solemque orbem vniuersum, scientijs ac disciplinis, tam Diuinis, quàm humanis illuminantem conuersa est. Hinc aiebat ipsa: vti iam diximus. *Quoniam doctrinam, quasi antelucanum illuminabo omnibus, & enarrabo illam vsque ad longinquum.* Seu vt legit Græcus: *Nam disciplinam vt diluculum illustro, & ostendo eam, vsque in longinquum.* Seu vt Tigurina: *Quoniam disciplinam illumino, vt diluculum, & in multum tempus illustro eam.* Ex quibus lectionibus P. Cornelius paraphrasin hanc contexuit: *Sicut lux diluculi, siue Auroræ, post noctis tenebras initio modica est, sed sensim crescit, vsque ad meridiem, & lucem clarissimam; ita & ego sapientia siue sapientiæ Parens sensim omnibus illumino, idest lucem meam profero, meque diffundo magis ac magis, donec etiam in lōginquum, idest, in remotissimas gentes me effundam, easque illuminem, vti hoc sæculo factum videmus, ac quotidie fieri in Sina, Iapone, totaque India Orientali, & occidentali;* quibus in regionibus gentes feræ ac barbaræ plusquàm Cimmerijs ignorātiæ tenebris circumuallatæ, Virginis potissimùm, quæ in nouum orbem vti diximus nauigationem feliciter aperuit, beneficio, & diuinæ sapientiæ, & omnium scientiarum lumine clarissimo, breuissimo interuallo temporis, magnâ totius orbis Europei admiratione, irradiatæ sunt.

Per B.V. nouus mundus scientijs illuminatus est.

23. Porrò Sanctissimam Virginem Deiparam in Sapientiæ, scientiarumque omnium è Paradiso egredientium transformatam esse flumina quodammodo, luculenter ostendit etiam Rich. à S. Laur. lib. 9. de laud. B.V. his verbis: *Dixit Maria: Ego sapientia effudi flumina, & ex me, quasi flumine oriri feci alia: Ego itaque impleta Sapientiâ, ab illo Rege nato de stirpe Dauid, & Mater æternæ Dei effecta, sapientiæ effudi flumina; siquidem vniuoca debet esse generatio, quia sum Paradisus voluptatis, de quo fluuius exiens diuiditur in quatuor capita. Et non quod Maria signata est per illa quatuor flumina Paradisi terrestris. Phison notat Mariam. Si enim hic Oris mutatio interpretatur; Et Maria os nostrum in laudem Dei immutauit: sicut enim Eua os suum insipientiæ aperuit, cum dubitando, serpenti respondit. Gen. 3. Ne forte moriamur: Maria autem os suum aperuit sapientiæ, dum credendo concepit dicens: Ecce Ancilla Domini. Interpretatur item Caterua, quia fluit cum caterua decem magnorum fluuiorum: & Maria venit in mundum cum multitudine gratiarum, vt de immēsa eius plenitudine omnes reciperent abundanter. Tigris, qui velox, vel sagitta interpretatur designat Mariam, quæ sicut sagitta Domini sua humilitate destruit superbiam. Vnde de ea dicitur 4. Reg. 13. Sagitta salutis Domini contra Syriam. Nisi enim sagitta esset non diceret Sponsus: Vulnerasti cor meum soror mea sponsa. Tigris denique maximo cum impetu fluit in mare mortuum. Et Maria quotidie infundit gratiam*

B.V. signata est per quatuor illa flumina, quæ exierunt de Parad.

B.V. fluuius Phison.

B.V. fluuius Tigris.

B.V. quotidie effundit gratiam peccatoribus desperatis.

tiam

tiam peccatoribus desperatis, qui prius erant mare per amaritudinem vitiorum, ac mortui in peccatis. Sic ferè Richardus, apud quē plura si quis volet videat.

24. De hoc porrò flumine Euphrate Virginem denotante congruè aptatur illud quod Eccli. 24. scribit Sapiens: *Qui adimplet quasi Euphrates sensum, siue intelligentiam*. Siue vt legit Tigurina: *In modum Euphratis fœcundat ingenium, & multiplicat quasi Iordanis in tempore messis, suas aquas, videlicet, exundando*. Verè enim Virgo sanctissima non modo velut Euphrates, ac Iordanis, aquis Diuinæ, humanæque sapientiæ copiosissimis redundans vt diluculum, intellectum illuminat, verumetiam, vt idem Euphrates Iordanisque, vt Tigris, Phison, ac Gehon vberrimis suis, Paradisiacisque fluentis mentem, animumque hominis, bonis operibus fœcundat. In illam siquidem non modo ipse increatæ sapiētiæ, vti sæpè iam diximus, corporaliter sese fons omnium scaturigo infudit, verumetiam omnium Angelorum, hominumque iustorum gratiæ flumina, influxerunt, quæ ipsa nobiscum communicare pro ingenitâ sibi pietate non dedignatur. Vnde Seraphicus Bonauentura in spec. cap. 3 illud sapientis ponderans: *Omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat*. Eccli. 17. Cum mare quoddam immensum Mariam dixisset, mox subtexuit: *Omnia charismata intrant in Mariam. Flumen enim gratiæ Angelorum intrat in Mariam; flumen gratiæ Patriarcharum, & Prophetarum intrat in Mariam; flumen gratiæ Apostolorum intrat in Mariam. Flumen gratiæ Martyrum, Confessorum, Virginum, Doctorum intrat in Mariam. Omnia denique flumina intrant in Mariam. Sed quid mirum si omnis gratia in Mariam influxit, per quam tanta gratia ad omnes defluxit?* Hæc Bonau.

B.V. velut Euphrates humanum ingenium fœcundat.

In B.V. velut in mare flumina gratiarum Angelorum omniumque sanctorū influxerunt.

M. Mare gratiarum.

25. Cùm igitur in Mariam omnes gratiæ tam gratum facientes, quàm gratis datæ, & Angelorum, & iustorum, quotquot à primis orbis incunabulis extiterunt, in illam velut copiosissima flumina pleno alueo sint ingressa, quis dubitabit eam, ipsi fluuio ex Edē egrediendi, totumque Ecclesiæ Paradisum fœcundanti; quis dubitabit eam quatuor illis fluminibus inde egredientibus ad orbem irrigandum; quis dubitabit denique eam luci solique diuinæ humanæque sapientiæ radijs hominum mentes illuminanti, comparare? Quare iure merito dicere possumus de hac Virginis nostræ gratiarum gratis datarum copia, quod Sancti Patres, de gratum faciente pronunciarunt, eam nimirum esse immensam, vt affirmauit S. Epiphan. lib. de laud. Virg. Anselmus, & Bonau. Vnde cum audimus ipsam à S. Damasceno orat. 2. de Assumpt. Gratiæ abyssum, ab alijs pelagus, ac mare gratiarum appellari, intelligere verè possumus ac debemus eam Abyssum, mare, ac pelagus gratiarum etiam gratis datarum, & tam humanæ, quam Diuinæ Sapientiæ, omniumque scientiarum Oceanum planè immensum extitisse. Vnde Bernardinus Bustius Par. 3. Marial. serm. 1. cum ex S. Hieronymo dixisset Mariam Illuminatam, ac Illuminatricem nuncupari; mox addidit, eam *esse lucem illam de qua* 2. *Reg.* 24. *Lux Auroræ oriente sole mane, absque nubibus rutilat; & habuisse intellectum magis eleuatum, & illuminatum, quam aliquando vnquam habuerit aliqua pura creatura. Habuit super Neronem, inquit, peritiam omnium artium liberalium, & mæchanicarum; Super Aristotelem, qui omnium elementorum rerumque naturalium notitiam habuit, Vnde Regula in natura nuncupatur, de quo commentator Auerr. Creditur, inquit, quod iste homo fuit Regula in natura, quem natura inuenit ad demonstrandam vltimam perfectionem in sciētia totius naturæ. Illuminata etiam super Platonem fuit, qui substantiarum separatarum cognitionem habuit, super Ptolomæum Regem Aegypti, qui astrorum notitiam acquisiuit. Super Moysem, qui creaturarum nouit originem, super Paulum, qui raptus fuit in tertium cælum, &cet. Breuiter concludo: Virgo benedicta habuit omnem scientiam, atque cognitionem, quam vnquam aliquis hominum habuerit, vel habebit. Habuit enim tantam cognitionem creatoris, vt in ipsa cognitione, omnia alia cognosceret, verificatumque est in illa id Psalmistæ dictum: In lumine tuo videbimus lumen. Quid enim est, ait D. Gregor. lib. 4. Dialogorum quod nesciat ille, qui scit scientem omnia. Idque confirmat auctoritate Philosophi lib. 3. de anima, vbi docet potentiam intellectus non esse instar potentiæ sensibilis, quę excellenti percepto obiecto impeditur, postmodum in actu suo circa obiectum minimum, vt patet in his qui postquam viderunt solem, minima videre nequeunt. Intellectus enim modo se habet planè contrario. vbi enim intellexit sublimia, vti DEVM, ac Diuina, facilius intelligit infima, atque ita se habuit intellectus Deiparæ.* Sic ferè Bustius.

M. Illuminata, & Illuminatrix.

B.V. summos quoque in scientiis superauit quā maximè.

Intellectus B.V. Deo intellecto facilius reliqua intellexit.

26. Ex

26. Ex his colligimus Virginem Deiparam esse verè Paradisum voluptatis, quem DEVS, vt loquitur D. Hieron. serm. de Assumpt. omnibus gratiæ diuitijs cumulauit, ac hortus deliciarum, in quo condita sunt omnium florum genera, & omnia ornamenta virtutum. Colligimus quoque eam esse fontem illum, qui ab initio ipsi terræ fuerat pluuiarum instar. *Non enim*, inquit sacer textus Gen. 2. *pluerat Dominus DEVS super terram, sed fons ascendebat è terra irrigans vniuersam superficiem terræ*. Fons enim hic, Cornelio teste, cum Augustino, Philone, & Nicolao Papa, est abyssus illa primigenia, atque congregatio aquarum post cælum, & terram condita, quam in vnum congregauit locum, vocauitque *Maria*. Hæ aquæ sine dubio per subterraneos meatus hinc inde passim erumpentes terræ vniuersæ superficiem irrigabant. Quæ sanè aquæ Deiparæ genium mirificè repræsentant. Ipsa enim est abyssus illa aquarum profundissima. Ipsa congregatio aquarum, gratiarum scilicet, & scientiam omnium tam Diuinarum, quàm humanarum quæ vocatur *Maria*, vt obseruauit S. Antoninus, & Albertus, totumque terrarum orbem iucundissimis suis, limpidissimisque riuulis aspergit. Vnde Rich. à S. Laur. lib. 9. Fontem illum ait esse Mariam: *Secundum quosdam*, inquit, *esse Fons iste intelligitur Abyssus, Mater omnium aquarum, ex quo omnes fontes, & flumina oriuntur, & ab illa sanctitate, cuius tota plenitudo descendit in Mariam, omnes sanctorum Ordines, omnisque Sanctificatio procedit. Et benè Fons ille, qui signat Mariam, dicitur de terra ascendere, quia tota vita Mariæ fuit quidam ascensus, & quædam quasi à terrenis elongatio. Congruè etiam dicitur Fons iste superficiem terræ irrigare. Per terram enim Ecclesia designatur, sicut per eius superficiem, quę terræ ipsius est pulchritudo, Viri sancti, ac iusti, qui de abundantia Mariæ hauserunt, & hauriunt incessanter*. Sed Richar. Hanc terræ superficiem singulariter ego dixerim Religiosos, quos Virgo Sapientiæ suæ, scientiarumque omnium riuulis potissimùm irrigat, vt Ecclesiæ decorem, pulchritudinemque conseruet, vt patet in Alberto Magno velut fluuio, siue fole, in Ruperto Abbate, Hermãno contracto, alijsque quamplurimis, qui à Deipara prius illuminati ac irrigati, eximiâ deinde suâ sapientia ac doctrinâ singulare, pulcherrimumque toti Ecclesię addiderunt ornamentum.

B. V. fons ascendens de terra, irrigans vniuersam superficiem terræ.

Maria Abyssus aquarum profundissima.

Tota vita B. V. fuit quidã de terra ascẽsus, & à terrenis elongatio.

B. V. Religiosos vel maximè varijs inbuit scientijs.

27. Colligimus denique eam Sapientiâ suâ, ac rerum tam Diuinarum, quam humanarum scientiâ instar Paradisiacorum esse Fluminum riuis copiosissimis vniuersum orbem irrigantium, ab eaque omnes velut Hippocreneo, Caballinoque fonte, quicunque in Ecclesia siue humanarum, siue Diuinarum disciplinarum gloriâ, siue denique sacrarum literarum peritiâ, singulari cum laude, in religiosorum præsertim Ordinum Cænobijs hactenùs floruerunt, scientiam omnem deriuasse, eidemque iure merito tanquam inexhausto disciplinarum, scientiarumque omnium profluuio accepta retulisse. Ipsa enim verè est, vt ante dixi, trames increatæ illius, immensæque aquæ de fluuio. Ipsa æterni illius fluuij, inquo sunt omnes Sapientiæ, scientiæque Dei thesauri absconditi Dioryx, siue fossa, in quam Aqua illa Diuina, velut in Aquæ ductum deriuata est, ad ostendendum se Sapientiam vniuersam à Deo participasse eo potissimum tempore, quo fons ille Sapientiæ Verbum Dei in excelsis ad terram sese deprimere, inque purissimum eius Vterum, velut Paradisum influere non est dedignatus.

B. V. Trames aquæ immẽsæ de fluuio.

28. Et licet Virgo Sapientissima fonte hoc Diuinæ Sapientiæ, quæ in vtero ipsius Virginali nouem mensibus conquieuit, omnes Religiosos Ordines, velut totidem, vt ita dicam, Dei Paradisos, pulcherrimaque cælestis Regis Viridaria, eorundemque Viros præcipuos, sanctimonia scientiarumque gloriâ florentes, velut totidem Cedros irrigauerit, crediderim tamen vel maximè, minimam hanc Societatem nostram ab ea fuisse irrigatã; quæ sicut ab ipsius dilectissimo Filio IESV increatâ illâ Sapientiâ, nomen, ita & Diuinarum, humanarumque rerum illam tam exactam scientiam, intercessione, patrocinioque Virginis accepit. Hinc factum vt Viri huiusmodi Deiparam tanquam omnis Sapientię, scientiarumque fontem vberrimum, præcipuo studio coluerint, amantissimèque venerati sint, eamque tenerrimo filialis amoris affectu prosequentes, summis semper in delicijs habuerint, ad illam, tanquam ad veræ Sapientiæ domicilium, in rebus dubijs, ac obscuris confugerint, eiusque lumen, tanquam Illuminatæ, ac Illuminatricis, summâ cum pietate, ani-

Societas Iesu varijs sciẽtiis à B. V. exculta.

Franciscus Suarez in dubij ad B. V. tanquam Illuminatricem recurrit.

animique demissione implorarint, vti constat, missis alijs quamplurimis, fecisse P. Franciscum Suarez clarissimum Sacrosanctæ Theologiæ iubar, & P. Thomam Sanchez, qui vti linguæ balbutientis solutionem, eloquentiamque Virginis beneficio, ita quoque magnum illud scientiæ, ac Sapientiæ in rebus præsertim moralibus donum, tantâ cum morum integritate, atque incorruptione, sine dubio sortitus est.

Thomas Sanchez linguæ solutionem à B V. impetrauit.

29. Vnde Ioannes Sanchez celebris huius nostri sæculi Theologus in Disput. selectis Disp. 33. num. 28. eum *Portentosum in rebus Moralibus* appellare non dubitauit. Disput. vero 43. nu. 16. sic de eodem loquitur: *Cui cedant omnes Scriptores rerum Moralium. Semper enim quoties huius tanti Doctoris curam in perquirendis Auctoribus, tam Theologis, quam Iurisperitis intueor, & rerum examinandarum copiam, in admirationem rapior, & contineri non possum, quin cupiam omnia ossa mea in linguas verti peritas, quibus exactè, si possem, laudes dignas tanto Viro mani festas toti orbi tradere. Mirabilem esse DEVM in Sanctis suis Regius Propheta Psal. 67. est testatus; mirabilem quoque fieri in Doctis suis nullus dubitabit. Mira ergo Dei largitas lucem, & Sapientiam communicantis huic Doctori ostenditur. Modo dilectio excedens erga Sacratã Societatis IESV Religionem elucet, cum tot tantosque filios Sapientiâ, & literis præditos ei præstiterit, & inter illos hunc Thomam Sanchez Gigantem exhibere fuerit dignatus. O maxime dilecta à Deo Religio intende prospere, procede, & Regna.* Sic ille pro pio suo in Societatem affectu.

Thomas Sanchez Portentosus in rebus Moralibus dictus.

Eiusdem Sanchez laus eximia.

30. Non minus illustre Sapientiæ doctrinæque solidissimæ nactus est Franciscus Suarez ab Illustrissimo Alphonso à Castello Branco Episcopo Conimbricensi testimonium 12. Iunij Anni 1613. quem *humanarum rerum religiosum Contemptorem, & vnius pietatis ac Religionis fortissimum defensorem vocitat: quem ego propter eximiam Sapientiam*, inquit, *tot monumentis approbatam communem huius ætatis Magistrum, & Augustinum alterum existimo, cui potius credendum admoneo, quam Angliæ Nouatoribus, qui ne se errasse fateantur, obstinatâ in constantiâ erroribus adhærent, & cupiditatum suarum abducti illecebris, circa fidem naufragauerunt, vt Paulus ait.* Hæc ille. Hos ego aliosque omnes Societatis nostræ Doctores, tantam, tamque insignem, cum vniuersi Orbis admiratione, rerum tam humanarum, quam Diuinarum scientiam, imo, & ipsam mansuetionum Musarum siuè litterarum, quâ apprimè pollent, peritiam, à Virgine, velut inexhausto increatæ Sapientiæ Oceano, velut tramite Aquæ immenso de fluuio illo, qui cælestem lætificat Hierusalem, velut Hippocreneo denique, Castalioque fonte, quem ipsa ad instar volantis Pegasi aperuit toti mundo, pleno ore hausisse non dubitauerim.

Laus eximia Francisci Suarez.

Suarez communis huius ætatis Magister.

31. Fontem porrò hunc Scientiarum Virgo obedientiâ humilitateque suâ, ceu Pegasus quadam extremitate pedis, vngulaque toti orbi reserauit, cum dixit: *Ecce Ancilla Domini, &c.* Quare iure merito omnes Musarum cultores illam, vt Castalidum Reginam Calliopem, præcipuo pietatis studio, ac veneratione colere, eiusque obsequijs, quantâ possent assiduitate sese mancipare tenentur, si perfectam, omnibusque numeris absolutam, tam humaniorum literarum, quàm seueriorum cognitionem, scientiamque indipisci concupiscunt. Huic, tanquam Musarum, scientiarumque omnium Reginæ, in qua DEVS, velut compendio quodam creaturarum rationalium omnem reclusit sapientiam, omnes literis addiscendis dediti, sese dùm præsertim ad studendum accinguntur commendant. Cui sanè potiori iure modulari possunt illud Latini Vatis:

Sapientiæ cultoribus B V. velut quędam Musarum Regina Calliope inuocanda.

Vos ò Calliope precor aspirate canenti.

32. Ad quod faciendum nos Sapienter hortatur mellifluus Doctor Bernardus, qui de hiscé Virgineis fontibus, velut eius purissimis mammillis, scientiam omnem, Sapientiamque hausisse visus est; vnde propriâ edoctus experientia ser. de Natiu. quem Aquæductum inscripsit, quasi Virgo nata Aquam illam immensam, de fluuio Paterni sinus in orbem deduxerit: sic loquitur: *Altius intueamini, quanto deuotionis affectu à nobis Mariam voluerit honorari, qui totius boni plenitudinem posuit in Maria; vt proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiæ, si quid salutis, ab ea nouerimus redundare, quæ ascendit delicijs affluens. Hortus planè deliciarum, quam non modo afflauerit veniens, sed & perflauerit superueniens Auster ille Diuinus, vt vndique fluant, & effluant aromata eius, charismata scilicet gratiarum.* Vtq; ostendat Vir hic Virginis studiosissimũ copiosissimũ Flumen, ac lumen pariter orbem irradians, infundensque vt ante pro-

Mariam magno deuotionis affectu à nobis voluit honorari per quam Sapiẽtiam, & omne bonum ad nos deriuauit.

B V. fluuius & Sol est quidam Sapientiæ.

bauimus esse Deiparam, mox hæc sub texuit: *Tolle corpus hoc solare, quod illuminat mundum, vbi dies? Tolle Mariam hanc maris stellam, maris vtique magni, ac spatiosi, quidnisi caligo inuolens, & vmbra mortis, ac densissimæ tenebræ relinquuntur? Totis ergo medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas eius, qui nos totum habere voluit per Mariam*. Vis igitur liberalium Artium cultor habere ac possidere scientiam, ac sapientiam? ad Mariam, tanquam ad solem intellectum illuminantem, ad Mariam tanquam ad fontem illum Caballinum de cælis in terram deriuatum, mentem mirificè rerum omnium notitiâ fœcundantem accede, qui a reuera sic est voluntas vniuersorum Domini ac Creatoris, qui sicut gratiam gratum facientem, sic etiam gratias gratis datas scientiarum nos habere voluit per Mariam.

Amen.

DISCRVSVS XXV.

Quod Deipara Deltoton siue Triangulum stellatum, sanctissima sua Anima, eiusdemque potentiarum perfectione repræsentet.

1.

Cæleste Deltoton quod est maiusculum Δ Græcum, siue Triangulus quatuor omnino stellis pulcherrimis ita dispositio componitur, à quibus si lineæ ad se inuicem ducantur lucidissimus conficitur triangulus. In basi siquidem tres visuntur: vna in medio, duæ in singulis basis angulis, quarta denique in summo angulo: De quo Manilius lib. 1. Astron. cap. 4. sic cecinit:

Cui succedit iniquo
Diuisus spatio, qui terna lampade dispar
Conspicitur paribus Deltoton nomine sydus
Ex simili dictum.

Triangulus hic supra Arietis caput, miro fulgore emicat ideo, quia cum Aries ille, pelle exutus aureâ, modicum per se lumen spargat, quaternis illis sideribus dispositis in formam Trianguli, velut facibus lucidissimis mirificè illuminatur. Aries porro ille Phryxi Colchorum Regis filij fuisse perhibetur, quo ipse cum sorore Helle, nouercæ insidias fugiens, cùm mare fœliciter tranasset, Ioui, pelle aureâ quam in eiusdem Templo consecrauit, exutum, in sacrificium obtulit, quod munus cùm summopere illi arrisisset, illud inter sydera transtulit, idemque 13. stellis exornauit, inter quæ sex omninò visuntur, quæ mediocri luce splendicant.

Aries cæleste signum quale nã sit.

2. Hunc Arietem dixerim ego, Humanitatem Christi, quæ depositis aureis quodammodo Diuinitatis exuuijs, in ara Crucis Deo Patri fuit consecrata, tandemque in cælum translata. Hęc Diuinitati, hypostaticæ vnionis coniuncta vinculo, licet dignitate omnem transcendat, etiam Angelicam creaturam, vt tamen ex vtero Virginis processit, Matremque suam eandem agnoscit, illi sponte se subdit, vt olim cum versaretur in terris, *erat subditus illi*, vt ait S. Luc. 2. 1. eamque supra suum caput quasi extollens, maternam illius in se potestatem reueretur; Vnde venerabilis Rupertus Abbas lib. 1. in Cant. elogium illud à Filio Matri attributum: *Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra,* attentius expendens: *Ferè in omnibus*, inquit, *Dilectam honore præuenit Dilectus, vtpotè Matrem Filius. Nonnè ille cum DEVS & homo sit, debuerat ab homine modis omnibus honore præueniri? At ille in hac disciplina principatum omnem possidebat. Hinc Apostolus ad Philippenses cum dixisset: Nihil per contentionem, aut inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes, non quæ sua sunt singuli considerantes, sed ea quæ aliorum, protinus ait: Hoc sentite in vobis, quod & in Christo IESV, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens, &c. Ille namque sicut in cæteris, ita & in consideratione mei, semetipsum humiliauit, inquit Deipara, quodammodo, non considerans, quod ipse esset DEVS, sed considerans, quod ego essem Mater, & ipse Filius, superiorem me sibi arbitrabatur, vt & Euangelista vult intelligi cum dicit: Et erat subditus illis. Ille veraciter in me veneratur, quod sua Mater, & Virgo: ego in illo adoro, quod sit DEVS, & homo.* Hæc Rupertus, quibus sanè mirificè declarauit, quânam ratione Filius Maternam potesta-

Christus Matri tanquam Filius se sponte subdidit.

Dei Filius Matrem sibi superiorem arbitrabatur.

tem, dignitatemque veneretur in Virgine, eamque quodammodo supra suũ caput attollat, vt stellatus Aries ex sideribus confectum illum Triangulum.

3. Quàm porrò aptè stellatus hic Triangulus Deiparam repræsentet, inde clarè colligimus, si intellexerimus illam Triangulum illum increatum, ac inuisibilem, augustissimam nempe Triadem, tam in anima sua, potentijsque, quàm virtutibus ac perfectionibus mirificè expressisse, ita vt viuum spiransque quoddam eius simulacrum esse videretur, vti prima Parte huius operis diffusius comprobatum est. Quapropter B. Andr. Cretensis Episcopus oratio. 2. de Dormit. B. Virg. introducens Apostolos certatim post obitum Deiparam laudantes, inter cæteras sanè præclarissimas illam attulit: *Hæc est eximia Pulchritudo: à Deo sculpta statua, rectè descripta Diuini Archetypi imago.* Verè enim Virgo, internâ animi ex virtutum ornamentis resultante pulchritudine, eximia quædam ac singularis fuit Pulchritudo, Diuinæ illi quàm simillima.

B.V. fons signatus sigillo Sanctæ Trinitatis

Verè Deipara ipsius Dei summi Opificis manu concinnè delineata fuit Diuinitatis Imago venustissima. Quare S. Bruno Carthusianæ familiæ Patriarcha ser. 1. de laud. B.V. eam *fontem signatum, sigillo Sacrosancto Trinitatis appellauit*. Idem dicere voluisse visus est Guilelmus Abbas apud Delrium in Cant dum illud sponsi enuclearet elogium: *Hortus conclusus, fons signatus, soror mea sponsa*: Dũ enim ait Virginitatem Deiparæ annulo, seu signaculo habente formam Filij Dei insignitam fuisse, ostendit consecutiue per affectum charitatis, eandem, & Imagine Patris, & ipsius Spiritus Sancti, ob intimam Diuinarum Personarum in eadem essentia vnionẽ fuisse decoratam. Sed ipsius pientissimi Abbatis verba audiamus: *Fons signatus fuit B.V. sigillo Virginitatis perpetuæ habente imaginem sponsi cælestis ex impressione annuli eius, de quo sancta quædam anima: Annulo suo subarrauit me Dominus meus IESVS Christus. Nempe tunc sigillum Virginitatis, Imagine sponsi insignitur, cum annulo amoris eius imprimitur, & tamdiu sponsi seruat Imaginem, quamdiu Virginitas sponso custoditur. Verum si gloria humana, vel quid aliud præter Sponsum quæratur, in eodem Imago sponsi cælestis illico obliteratur. Sigillum autem quo signatus erat fons ille, de quo nobis, saluo eodem sigillo, salus manauit, tam altè fuit impressum, tam profundè cælestis sponsi Imaginem imbiberat, vt nullo modo Imago posset obliterari, sicut nec ipsum sigillum poterat temerari. Nihilominùs sicut, salua cera potest per eam aqua exsudare, & penetrare; sic ex hoc fonte, saluo sigillo riuus emanauit, de quo Eccli. 24. dicit Sponsus: Ego fluuius Dorix, & quasi aquæ ductus exiui de Paradiso, &c.* Hæc Guilelmus de filij Dei, ac consequenter reliquarum personarum Imagine expressa in Deipara.

B V. Virginitas Imagine sponsi insignita.

4. Quod vt minus mirum nobis videatur, sciendum, communi Patrum asseueratione, quamlibet animam Sacrosanctæ Triados in se circumferre effigiem. Hoc enim indicare Diuinissimæ illæ Personę nobis voluere cum in creatione hominis inter se consultantes dixere: *Faciamus hominem ad Imaginem, & similitudinem nostram.* Totum hoc, præter reliquos Patres, aptissimè nobis Diuus explicauit Ambros. lib. de dignitate humanæ conditionis. *Tanta*, inquiẽs, *dignitas humanæ conditionis esse agnoscitur, vt non solo iubentis sermone, sicut alia sex dierum opera, sed consilio Sanctæ Trinitatis, & opere Maiestatis Diuinæ creatus sit homo, vt ex primæ conditionis honore intelligeret, quantum debet suo Conditori, dum tantum in conditione mox dignitatis priuilegium præstitit ei conditor, vt tanto ardentius amaret Conditorem, quanto mirabilius se ab eo esse conditum intelligeret. Hæc ob hoc solùm, quod consilio Sanctæ Trinitatis sic excellenter a Conditore conditus est, sed etiam quod ad Imaginem, & similitudinem suam ipse Creator omnium eum creauit, quod nulli alij ex creaturis donauit. Quæ imago diligentius ea interioris hominis nobilitate est consideranda. Primo quidem quod sicut DEVS vnus semper vbique totus est omnia viuificans, mouens, & gubernans sicut ait Apostolus, in eo viuimus, mouemur, & sumus. Sic anima in suo corpore vbique tota viget, viuificans illud, mouens, & gubernans. Nec enim in maioribus corporis sui membris maior, & in minoribus minor, sed in minimis tota, & in maximis tota. Et hæc est Imago vnitatis omnipotentis Dei quam anima habet in se. Quæ quoque quandam Sanctæ Trinitatis habet imaginem. Primo in eo, quia sicut DEVS est, viuit, & sapit; ita anima secundum suum modum est, viuit, & sapit. Est quoque, & alia Trinitas in ea, qua ad Imaginem sui Conditoris perfectæ, quidem & summæ Trinitatis, quæ ex Patre, & Filio, & Spiritu S. condita est. Et licet vnius illa naturæ, tres tamen in se dignitates habet, idest, intellectum, voluntatem, & memoriam. Quod licet alijs verbis*

Homo ad Imaginem, et similitudinẽ SS. Trinitatis conditus.

Quomodo homo in se SS. Trinitatis Imaginem repræsentet?

verbis in Euangelio designatur, cum dicitur: Diliges Dominum DEVM, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, idest, ex toto intellectu, ex tota voluntate, & ex tota memoria. Nam sicut ex Patre generatur Filius, & ex Patre, Filioque procedit Spiritus S. ita ex intellectu generatur voluntas, & ex his item ambobus procedit memoria, vt intelligenti constat. Et sicut DEVS Pater, DEVS Filius, DEVS Spiritus S. non tamen tres Dij sunt, sed vnus DEVS, tres habens personas: ita & anima intellectus, anima voluntas, anima memoria: non tamen tres animæ in vno corpore, sed vna anima tres habens dignitates. Atque in his tribus eius Imaginem mirabiliter gerit in sua natura noster interior homo, ex quibus quasi excellentioribus animæ dignitatibus iubemur diligere Conditorem, vt in quantum intelligitur diligatur, & quantū diligitur, semper in memoria habeatur. Nec solus sufficit de eo intellectus, nisi fiat in amore eius voluntas, imò nec hæc duo sufficiunt, nisi memoria addatur, qua semper in mente intelligentis, & diligentis maneat DEVS, vt sicut non potest esse momentum, quo homo non vtatur, vel fruatur Dei bonitate, & misericordia, ita nullum debeat esse momentum, quo præsentem eum nō habeat, in memoria. Et ideo iustè mihi videtur dictum interiorem hominem Imaginem esse Dei; Hæc Ambrosius. Quod si quilibet homo Imago Dei est, totam Sanctissimam Triadem, potentijs intellectualibus repræsentans; multo sanè magis erit Deipara, quæ ob eminentissimam Diuinæ Maternitatis, ad quam destinebatur dignitatem ab ipso summo Opifice peculiariter, ac singulariter condita, ex ore Altissimi se prodijsse fatetur; declarare volens, quod quemadmodum Filius verbum æternum, ex ore Patris prodiens, viua spiransque sit imago Patris, ita ipsa singularis sit, quædam Imago totius Trinitatis, eandem præ reliquis creaturis quàm perfectissimè in se repræsentans.

Sicut nullum est momentū quo homo Dei bonitate non fruitur, ita nullum debet esse momentum quo illius nō meminerit.

B. V. est singularis quædam Imago SS. Trinitatis.

5. Hanc ob causam à Doctore Angelico, ac Seraphico Sanctissima Deipara totius Trinitatis nobile Triclinium appellatur. Adeo enim illa, & Diuinæ essentiæ, & augustissimis illis Personis, memoriâ, intellectu, ac voluntate fuit similis, vt si Pater æternus, qui memoriâ, vel Filius, qui intellectu, vel Spiritus S. qui voluntate, maximè oblectatur, extra se demigrare per impossibile vellēt, & memoriam aliquam ad extra siue intellectum, siue voluntatem ad suauiter requiescendum, accubandumque, ac deliciandum cum Filijs hominum inquirerent, non aliam sanè memoriam, non alium intellectum, ac voluntatem, quam Virginis, vtpotè sibi simillimam deligerent, inque his potentijs, velut lautissimo in triclinio cōquiescerent, ac deliciarentur. Vide Salazar in c. 9. Prou. n. 39. vbi pulchrè rem hanc diffuseque deducit.

B. V. cur dicatur SS Trinitatis nobile Triclinium.

6. Ex quibus sane mirificam Virgineæ huiuscé Animæ deprehendere licet nobilitatem, ac Deo plane quam simillimam dignitatem. Cum enim suprema illa Natura adeo sit in se perfecta, bonis redundans omnibus, sibique sufficiens, nullius indiga, vt in se, veluti centro, suauissimè conquiescat, vti ab æterno ante mundi huius, ante Angelorum, hominum, reliquarumque creaturam molitionem, conquieuit; dum à se exire quodammodo, & in vtero Virgineo, nouem mensibus, domicilium sibi deligere, in eoque habitare non est dedignata, ostendere profecto voluit in Virgine, sedem, & quasi Naturam se reperisse quam simillimam, in eaque velut in semetipso ab æterno, summa animi sui voluptate lætitiaque conquieuisse. Vnde amore eius, nostrique stimulatus, vt canit Ecclesia: *Propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis, & incarnatus est de Spiritu S. ex Maria Virgine, & homo factus est.* Amor ergo hominum, ac in primis Virginis, DEVM ex se quodammodo exire, in eamdemque sibi quasi similem venire, mansionemque figere nouem mēsibus compulit.

In B. V. anima velut in seipso DEVS cōquieuit, & quare?

7. Hinc D. Augustinus Epistol. ad Maximum, cum quæstionem illam mouisset: *Vbinam DEVS antequam mundum conderet moraretur?* Respondit: *In seipso, in sua infinitate, in sua immensitate. Morabatur in sua Diuina essentia tanquam in suo habitaculo;* in illa Diuinus eius intellectus, in illa eiusdem Voluntas morabatur, quiescebatque. Quemadmodum .n. potentiæ nostræ tam corporeæ, quam spirituales sua habent obiecta, tāquam domos, ac mansiones, in quibus quiescunt; sic oculorum domus, mansioque est color pulcher, ac lux. Aurium mansio est suauis harmonia. Intellectus domus est Veritas; voluntatis est bonum. Vnde cum vehementer amat potentia hæc, à seipsa exire, & ad rem amatam transire veluti ad suum domicilium dicitur. Atque ita anima magis vbi amat, quam

DEVS antequam mundum conderet in seipso morabatur.

Potentiæ in suis obiectis morantur, & conquiescūt.

quam vbi animat, communi prouerbio, esse perhibetur. Pari ratione dicimus, quod diuinus ille intellectus Dei essentiam tanquam primam Veritatem contemplans, & Voluntas tanquam summum bonum amans, in eadem Diuinissima illa essentia, veluti in proprio domicilio commorantes, ac quiescentes summa lætitia, voluptateque afficiãtur ac beatificentur. Quare cum supremum illud Numen in Vterum Virgineũ venisse intelligimus, cogitandum sane nobis est, illud aliquid suæ Diuinissimæ Naturæ vt dixi, simile ibi inuenisse, quod à se quodammodo exire, ibique velut inflorentissimo domicilio commorari compulerit. Inuenerit sine dubio summum aliquod, post supremum illud suæ optimæ, Maximæque Naturæ bonum, quod DEVM, voluntatemque eius extra se rapuit, & in Virgine tanquam mansione propria sibique conuenientissima habitare quam suauissimè coegit. Hinc crediderim à Sapientissimo Idiota hanc summi illius, æternique Boni Parentem dignissimam, omne Bonum vocitatam: *Inuenta Maria inuenitur omne bonum*; vt proinde nil mirum nobis videatur, Diuinam Voluntatem, à se quodammodo abstractam, in Virginem velut mansionem sibi gratissimam, Bonum omnibus numeris absolutum fuisse defixam. Hinc S. Dionys. Areopagita DEVM passum fuisse ectasim pronunciauit. Sic enim ille cap. 4. de Diuin. Nom. *Amor amantem extra se ponit, & eum quodammodo in rem amatam trãsformat*. Quod Doctor Angelicus 1. Par. q.20.ar.2. ad 1. exponens, ait qui *amans sic fiet extra se in amantem translatus, in quantum vult amato bonum, & operatur per suam prouidentiam, sicut & sibi*. Quare addit ibidem idem Dionys. *Audendum est*, inquiens, *pro veritate dicere, quod & ipse Deus omnium causa per abundantiam amatiuæ bonitatis extra se fit ad omnia existentia, maximè vero ad hominem se met ipsum illi personali vinculo copulando*. Hanc ob causam sine dubio B. Laurent. Iustin. serm. de Natiu. Domini, *Dei Sapientiam infatuatam fuisse amore nostri censuit*. Eandem ob causam S. Cathar. Senensis Orat. in Annunc. B. V. Incarnationis mysterii in vtero purissimo Virginis peractum contemplãs exclamauit: *O' fatue propter excessiuũ amorem, nunquid indiges aliqua creatura tua? indigere videris, siquidem ita eam quæris, ac si sine illa viuere beatus non posses. Tu ipsi appropinquas, ipsa vero te refugit. Quomodo enim propinquior fieri poteras, quam intimè eam tibi personaliter vniendo? Quid vltra dicam? faciam velut balbutiens, clamabo A a a quia nescio quid vltra loquar. lingua enim finita, amorem erga nos infinitum eloqui non potest*. Quæ sane omnia mirificum Creatoris ter Opt. Max. erga animas, ac præsertim. Virginis, Imagine ac similitudine Dei Vnius, Trinique velut sigillo Triangulari obsignatas, amorem præferunt, quo extra se rapi, & in illa habitare tanquam in Triangulo sibi simillimo, non est, pro summâ suâ in genus humanum benignitate, dedignatus.

> In vterum Virginis Verbũ æternum adueniens, & in ipso côquiescens aliquid sibi simile inuenit.

> Amor amantem extra se ponit, & quanam ratione hoc fiat.

> DEVs amore nostri quasi infatuatus dum incarnatus est.

8. Hic nimirum potentiarum Animæ nostræ ternarius siue Triangulus est ille, de quo Pythagoras in Symbolis meminit, dum inquit: *Afflige Quaternarium, vt remaneat Ternarius*. Insinuare volens mortificandum, rectæque rationi subijciendum hoc ex quatuor elementis compositum corpus, vt animus, tribus potentijs. Trinitatem repræsentans, in sua puritate maneat, ac conseruetur. Quam porrò Virgo sanctissima corpus illud innocentissimum, & ad omnem rationis nihi promptissimum afflixerit, vt ternarius ille in puritate illa plusquam syderea incontaminatus custodiretur, nemo non videt. Hanc enim ob causam ipsa se myrrhæ electæ, qua corporis mortificatio denotatur, comparauit, dum ait: *Quasi myrrha electa dedi suauitatem odoris*. Eccli. 24. Hinc Sponsus Cant. 4. Inter emissiones, siue fructus bonorum operum Virginis nostræ, numerat *myrrham & aloes cum omnibus virtutum omnium primis vnguentis*. Hinc idem Sponsus inuitatus à Sponsa: *Veniat dilectus meus in hortum suũ*; cùm illam exaudisset, dixissetque se in hortum suum, vterum nempe Virginis aduenisse; vt ostenderet, quantopere eius voluntaria corporis Sanctissimi afflictatione, alijsque eius virtutibus sese oblectaret, adiecit: *Messui myrrham meam, cum aromatibus meis*. Cant. 5. Sed ipsam Virginem de hac sui afflictatione, quid S. Elisabethæ Sanctimoniali reuelauerit, audiamus ex Bonauentura Tom. 2 opusculorum in Medit. Vitæ Christi cap. 3. *Filia*, inquit Deipara, *tu credis, quod omnem gratiam, quam habui, habuerim sine labore; sed non est ita, imò dico tibi, quod nullam gratiam, donum, vel virtutem habui a Deo sine magno labore, continuâ oratione, ardenti desiderio, profundâ deuotione*, mul-

> Affligendum corpus, vt anima conseruetur.

> B. V. corporis afflictationi dedita.

> B. V. fatetur ipsa nullum le donum Dei aut gratiam habuisse absque labore, & oratione, &c.

multis lacrymis, & multa afflictione, dicendo, cogitando semper placita sibi, sicut sciebam, & poteram, excepta sanctificationis gratia, qua sanctificata fui in vtero. Et pro firmo scias, quod nulla gratia descendit in animam nisi per operationem, & corporis afflictionem. Sic Virgo. Ex quibus sanè verbis colligimus, quantopere opera danda sit mortificationi ijs omnibus, qui perfectionis studiosi animam suam ad imaginem Sanctissimæ Trinitatis reformare, eandemque pristinæ puritati restituere cupiunt, cum Dei Mater omnis puritatis fons ac speculum, purissimi sui Corporis afflictatione tam eminentem sanctimoniam consecuta sit. Vnde Pater noster Stephanus Tuccius mortificationis aliarumque virtutum laude celeberrimus dicere consueuerat, vt in Annuis Collegij Romani videre est, eum qui absque mortificatione corporis ad perfectionem assequendam contenderet, perinde facere ac si aquam cribro hauriret.

Nulla gratia venit in animam absque corporis afflictatione.

9. Ternarium porro hunc Deipara, varijs & intellectus, voluntatis, ac memoriæ exercitationibus præter iugem corporis macerationem, in dies perficiebat, ita vt ne in somnis quidem à contemplationis Diuinæ, amorisque actibus cessaret, cùm vt censet Suarez, Virgo Beatissima more Angelico, independenter à phantasmate operaretur. Vnde huiusmodi actuum continuatione nec fatigari, ne fatiscere poterat.

10. Hiscè actibus Ternarium hunc suum reformatum ad imaginem augustissimæ Triados, inque sua puritate, ac luce conseruatum cupiebat exemplo Virginis mellifluus Bernardus, dum exclamabat: *O beata Trinitas adclamat mea misera Trinitas! Nihil enim*, vt ipse loquitur in suis Medit. cap. 1. *est tam simile illi summæ Sapientiæ, quàm mens rationalis, quæ per memoriam, intellectum, ac voluntatem, in Trinitate ineffabili consistit. Consistere autem in illa non potest, nisi eius meminerit, eamque intelligat, ac diligat. Meminerit itaque Dei sui, ad cuius imaginem facta est, cumque intelligat, diligat, atque colat, cum quo potest semper esse beata.* Cum igitur Virgo beatissima, vt diximus, præ omnibus creaturis DEVM semper in mente habuerit, eum intellexerit, & velut summum, æternumque Bonum perfectissimè dilexerit, quis dubitare poterit eius animam sanctissimam, Diuinam essentiam; potentias, vero memoriæ, intellectus, ac voluntatis, augustissimas personas repræsentasse, adeoque perfectas euasisse, vt Triangulus cælestis syderea illâ luce coruscans esse videretur? Quid enim ea Stella, quæ est in basi Trianguli, quam animam Virginis? quid verò stellæ ternis ex angulis promicantes, quam potentias, memoriam, intellectum, ac voluntatem eiusdem, Diuinas Personas perfectione suâ quodammodo æmulantes repræsentant?

Nihil Deo tam simile, quam anima rationalis.

Quatuor Stellæ in Triangulo notant Animam B.V. cũ potẽt. js memoriæ Intellectus, & Voluntatis.

11. Hanc Trinitatis Imaginem Virgo nostra assiduâ cum eadem vnione semper perficiebat, eique noua lumina indies maiora atque maiora superaddebat. Nouerat enim tanquam Virgo prudentissima in hoc omnis consistere virtutis consummationem. Præclarè enim Beatus pronunciauit Albertus, nomine, & operibus verè Magnus lib. de adhær. Deo cap. 3. *Est hominis in hac vita perfectio, ita Deo vniri, vt tota anima, cum omnibus potentijs suis in DEVM sit collecta, vt fiat vnus Spiritus cum eo, & nihil meminerit nisi DEVM, nil sentiat, vel intelligat, nisi DEVM, & omnes affectiones in amoris gaudio vnitæ, in sola Conditoris fruitione requiescant.* Hoc nimirum Sanctus vehementissimo desiderio expectabat August. libr. 15. de Trin. cap. 28. cum orabat: *Meminerim tui Domine, intelligam te, diligam te, auge in me ista donec me reformes ad integrum.*

Quæ sit hominis in hac vita perfectio.

12. Nouerat quoque Virgo Sapientissima, hanc ob causam ab vniuersorum Creatore hominem ad imaginem, similitudinemque suam conditum, voluisse, vt dum in hac vita degit, Imaginem hanc naturalem similitudinemque in se, virtutum actibus, atque exercitatione pingat, atque perficiat. Vnde Doctor Angelicus 1. Par. q. 93. art. 4. docet in homine triplicem Dei Imaginem reperiri: *Primam ait esse Imaginem creationis. Alteram recreationis. Tertiam similitudinis.* Primam asserit esse communem etiam cum reprobis. Omnes enim quantumuis sceleribus inquinati, memoriâ, intellectu, ac voluntate sunt instructi. Scelera enim licet animam, eiusque potentias fœdent, non tamen easdem de medio tollunt. Secundam Imaginem recreationis siue renouationis docet in solis iustis reperiri, qui eam cælesti gratiâ, charitate, donis Spiritus Sancti, velut viuis coloribus, assiduâque virtutum exercitatio-

Triplex In hominibus Imago Dei, creationis, recreationis, & Similitudinis.

tione poliunt, ac perficiunt, atque ita, vt loquitur Apostolus fiunt *Noua creatura*. Imago denique tertia, quæ est similitudines, reperitur duntaxat in Beatis cælesti æuiternâque gloriâ in cælis perfruentibus, qui Deo ipsi, beneficio, auxilioque luminis, gloriæ, visionisque beatificæ, sunt quam simillimi. De hac Imagine loquebatur Dilectus Christi Discipulus in prima sua Epist. cap. 3. *Scimus, quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est*. Prima illa Imago perficitur à Secunda. Tertia verò vltimam perfectionem manumque tam primæ, quam secundæ imponit. Quæ sanè eo pulchrior ac venustior erit, quo magis Diuinæ gratiæ coloribus in hac vita fuerit illuminata, cum gratia, vt loquuntur Theologi, sit semen luminis gloriæ, ab eaque maior eius splendor, ac pulchritudo dependeat. Quare præclarè Diuus Basilius Hom. 10. in Hexam. *Opifex*, inquit, *tuus quiddam tibi contulit, quiddam reliquit tibi perficiendum, vt id cum ad perfectionem promoueris, pronuncieris non indignus, qui mercedem insumptæ operæ, Deo retribuente recipias*. Idem asserere visus est Diuus Ambrosius lib. 6. Hexam. cap. 8. cum dixit: *Pictus es ergo ò homo, & pictus à Domino Deo tuo. Bonum habes artificem atque pictorem. Noli bonam delere picturam, non fuco, sed veritate fulgentem, non cera expressam, sed gratia*. Sic ille.

13. Iam verò quanam ratione Virgo nostra gloriosissima Imaginem hanc Dei sibi in creatione naturaliter impressam, & maiori quadam, quàm reliquorum mortalium perfectione dotatam, ab ipso Conceptionis instanti poliuerit, varijsque virtutum ornamentis vsque ad extremam vitæ periodum decorauerit, quis enarrare sufficiat? Sanè communi ferè Patrum asseueratione constat, eius gratiam, qua velut colore pulcherrimo animam suam, potentiasque depingebat, vt ad Diuinam Maternitatem præpararetur fuisse immensam, eamque intensioribus, ac intensioribus in dies virtutum actibus vsque ad felicissimum ex hac vita transitum maiora semper, ac maiora accepisse incrementa, adeoque perfectam euasisse, vt dignam effecerit Deiparam, quæ absolutissimam Imaginem illam similitudinis Diuinæ, super omnes creaturas dum adhuc in terris inter mortales degeret, nancisceretur.

B.V. quantopere Imaginem creationis quotidie in se excolere curauerit.

Siquidem, vti sæpius commemoratum est, ex grauissima quorundã Theologorum asseueratione constat Virginem nostram, & in primis immaculatæ Conceptionis suæ instanti, & in Filij Incarnatione, eiusdemque Natiuitate, atque Resurrectione, & aliàs totius vitæ decursu crebrius, in ipso denique mortis articulo Diuinam essentiam fuisse contemplatam, inque Diuinæ illius Maiestatis vnius in essentia, & Trinæ in personis fuisse Imaginem transformatam, eiusdemque similitudinem perfectissimam, quoad mortalium infirmitas patitur, præsetulisse.

B.V. Imaginẽ similitudinis in terris adepta creata Diuinæ essentiæ visione.

14. Hoc contigisse Virgini in ipsa Verbi sacratissima purissimo eius in vtero peracta Incarnatione insinuare visus est S. Bernardus dum serm. 9. inter Paruos dum docet totam Trinitatem in eam aduenisse, licet sola secundam Persona humanitatem assumpserit. *Hæc igitur sapientia, quæ Dei erat, & DEVS erat, de sinu Patris ad nos veniens, ædificauit sibi domum, ipsam scilicet Matrem suam Virginem Mariam, in qua septem colũnas excidit. Quid est in ea septem columnas excidere, nisi ipsam dignum sibi habitaculum fide, & operibus præparare? Nimirum ternarius ad fidem propter sanctam Trinitatem, quaternarius pertinet ad mores, propter quatuor principales virtutes. Quod autem in B. Maria Sancta Trinitas fuerit: (fuerit dico per præsentiam Maiestatis:) vbi solus Filius erat per susceptionem humanitatis, testatur nuncius cælestis, qui ei arcana mysteria referans ait: Aue gratia plena, Dominus tecum. Et post pauca: Spiritus S. superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ecce habes Dominum, habes virtutem Altissimi, habes Spiritum S. Neque enim potest esse aut Pater sine Filio, aut sine Patre Filius, aut sine vtroque procedens ab vtroque Spiritus Sanctus, ipso Filio dicente: Ego in Patre, & Pater in me est. Et iterum, Pater autem in me manens ipse facit opera*. Hæc Bernardus. Ex quibus facile colligi potest mentem Virginis lumine gloriæ fuisse corroboratam atque eleuatam, vt DEVM, quem in se commorantem gestabat, clarè videret.

Diuina sapientia in B. V. ædificauit sibi domum.

15. Eodem Incarnationis Dominicæ aduentu totam Trinitatem habitasse in Virgine, eidemque singularia contulisse dona, similemque sibi per consequens effecisse testatur Ioannes Card. Halgrinus, elogium illud interpretans sponsi: *Hortus conclusus Soror mea sponsa, Hortus conclusus. Cant. 4. Conclusit*, in-

Gratiæ à SS Trinitate B. Virgini concessæ.

inquiens, *Hortum hunc tota Sacrosancta Trinitas. Potentia Dei Patris muniuit Virginem contra violentiam Diaboli: Sapientia filij contra hostis fraudulentiam: Bonitas Spiritus S. contra eiusdem malitiam. In horto hoc per Incarnationis mysterium conclusus est Saluator, & velut murus positus in Virgine per defensionis ministerium.* Idem verbis illis spōsi: Cant. 1. *Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento*, ait à Sanctissima Trinitate Virgini singularia quædam gratiarum dona promitti, quibus diuinæ Maiestati quàm gratissima, quamque simillima possit euadere.

Imago Dei in honore inde eiucescit, quod dominium in omnes creaturas sortitus sit.

16. Quod si Imago hæc Diuina, ac similitudo in hominum animis impressa in Dominio ac iurisdictione in reliquas creaturas consistit, vt voluit S. Theodoretus q. 20. in Gen. cogitādum vobis relinquo quam perfecta, omnibusque numeris absoluta hæc fuerit Imago in Deipara, quæ cæli, terræque omniumque creaturarum, quæ ipsis cōtinentur Dominium iure Diuinæ Maternitatis sortita est, atque totius Vniuersi Regina potentissima constituta. Et sanè prçclarè Theodoretus hanc hominis cum Deo similitudinem ex creaturarum comprobat Dominio, quod primario post DEVM summæ competit cælorum Reginæ, ac Dei optimi Maximi Parenti dignissimæ. Cùm enim verba illa vniuersorum Conditoris hic S. Doctor expenderet: *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram* Gen. 1. quæreretque in quo imago hæc, similitudoque consisteret? Respondit cum alijs quos citat, consistere in officio dominandi, idque probat ex verbis, quæ sequuntur: *Et dominetur piscibus maris, & volatilibus cæli, & bestijs terræ*: Quasi homo in eo similis Deo videatur, quod sicut DEVS rebus omnibus, ita homo saltem aliquibus dominetur. Idem cōfirmat ex D. Paulo, qui potius hominem quam mulierem Dei Imaginem appellauit 1. Cor. 11. v. 7. quia ad hominem magis, quam ad mulierem, quæ peccati auctor extitit, imperium pertinebat. Cum igitur sacratissima Virgo nostra, vtpotè summi Dei Mater dignissima, summum in cælum, terramque atque adeo in vniuersam creaturam indepta sit Dominium, atque imperium, siquidem *ei Filius stipatus*, vt Diuus loquitur. Ansel. cap. 8. de Excell. V. *mille millibus, imo innumerabilibus Angelorum agminibus, vt pijssimæ Matri suæ, ex hoc mundo migranti occurrit, eumque super omnes cælos exaltatam cunctæ secum creaturæ perenni iure dominaturam in throno gloriæ suæ collocauit*; consequens sanè est excellentissima, atque perfectissima, ac plusquam Syderea luce coruscanti insignitam fuisse super omnes homines, Angelosque Dei Imagine ac similitudine.

In B. V. excellentissime Dei Imago resplendet, quod facta est rerum omniū Dominum ac Regina.

Homo potius quam Mulier Dei Imago dicendus quia ipsi magis imperium competit.

17. Quare iure merito Deiparam gloriosissimam ob tam insignem in se repræsentatam Trinitatis Imaginem, rebus ijs penè omnibus conferre possumus, quibus Sācti Patres Augustissimam Triadem comparare consueuerunt. D. August. & alij eam confert Soli. Quemadmodum enim Sol, qui vnus est, producit simul radium, & calorem, ita Pater Filium, qui ab Apostolo Hebr. 1. *Splendor Paternæ gloriç*, & Spiritum S. qui calor increatus, & ignis Diuini amoris dicitur. Et sicut Sol generat radium nō libere, sed naturaliter purissimè, & sine mixtione vlla; ita Pater Filium. Vnde Pater ad Filium: *In splendoribus Sanctorum ex vtero ante Luciferum genui te*. Et sicut à Sole, & radio producitur calor, ita à Patre, & Filio procedit Spiritus S. Sanctus quoque Cyrillus eidem Soli Sanctissimam Trinitatem contulit: *Imago Patris*, inquiens., *est sol, radius est Filius, calor Spiritus S. Sol Patrem multa cum proprietate significat. Nam vt sol ab alio sole non gignitur, sic Pater, quem Theologi vocant ingenitum ab alio non emanat, & sicut radius solis ab ipso nascitur sole, atque ipsi coæuus est, ita Filius à Patre non minus quam ille nascitur æternus.* Quinetiam quemadmodum sol à cælo nunquam discedens, suam diffundit lucem, quâ terram calefacit vniuersam, illamque fœcundat: Sic Pater in cælo semper manens, nec vnquam ad nos in corpore descendens, suum misit Filium, qui fuit mundi lux; & ab vtroque Spiritum S. egredientem, qui increatus calor est, quo DEVS ipse animas, fouet, atque viuificat. Præterea vt solares radij preciosos vniones, aliasque gemmas, & aurum intra terræ viscera gignendo, & super terram plantas, & animalia producendo virtutem solis indicant, à quo calorem accipiunt: Sic filius, & Spiritus S. mirabilius in hominum genus collatis operibus ad animorum salutem, æterni Patris potentiam, infinitamque virtutem declarant, ac prædicant.

Soli sanctissima Trinitas comperata.

18. Hanc crediderim ob causam cælestis sponsus, seu Filius Matris arca-

Zzz norum

norum probè conscius videns illam ad instar solis Trinitatem æmulantem, & in se velut lucidissimo speculo repræsentantem, eam electam, vt Solem Cãt. 6. vocitauit. Quasi diceret: Scio Mater mea amantissima, te à Patre meo, vt Solem electam ad hoc, vt quemadmodum ille vnitatem Diuinæ essentiæ, Personarumque Trinitatem repræsentat, sic tu animâ tuâ sacratissimâ, potentijsque, alijsque proprietatibus eandem exprimeres, vt in te, velut in speculo tantum mysterium, mortalibus contemplari liceret. Tu verè sol es, quemadmodum enim hic radium, absque sui læsione; sic tu me, absque puritatis tuæ corruptione genuisti; quemadmodum hic luce, caloreque suo in sublunaribus mirificos generat effectus, benignissimisque suis influxibus aurum, argentum, lapides preciosos producit, sic tu in tuorum clientulorum cordibus gratiam, charitatem, dona Spiritus, variasque virtutes producis, eosque mirificè muneribus cælestibus locupletas.

B. V. Sol Sanctissimã Trinitatem in se repræsentãs.

19. Eandem Trinitatem aliqui Patrum, speculo effectibusque ab eo productis conferunt. Concilium sanè Senonense Diuinam Essentiam tribus personis communem, speculum voluntarium nuncupauit, quam DEVS Pater contemplans, substantialem, viuam, pulcherrimamque sui Imaginem, vt ait Amos Episcopus, generat; quàm idem amando Pater, vicissimque ab eadem redamatus, producitur mutuus substantialis Amor, qui est Spiritus S. Eadem speculi similitudine ad tantum mysterium declarandum vsus est S. Andr. Cretensis Antistes Orat. de Trinit. Vt enim puella se in speculo contemplans, visam imaginem suã amat, ad instar Narcissi illius, qui se in fonte prospiciens, sui ipsius amore deperijt, sit Pater æternus in purissimo suæ substantiæ siue speculo, siue fonte semetipsum intuitus perfectissimam, spirantemque sui impressit Imaginem, nempe Filium, qui ideo ab Apostolo Imago Dei inuisibilis vocitatur, cuius summam, æqualemque sibi pulchritudinem agnoscẽs, summè quoque eam dilexit, quæ dilectio nil aliud est, quàm Spiritus Diuinissimus, ab vtroque procedens. Hæc eadem Trinitas beatissima aliquã ratione spectatur in Maria, quæ à S Antonino, Alberto Magno, Bernardino Bustio, alijsq; speculum sine macula Diuinæ Maiestatis, & Imago bonitatis illius, vti & fons signatus, eiusdem Trinitatis signaculo, vocitatur. In illa enim tanquam in viuo animatoque speculo, ac fonte limpidissimo, & omnipotentia Dei Patris, & Sapientia Filij, ac demum Bonitas, amorque Spiritus Diuinissimi cum reliquis penè attributis omnibus visitur, vti diffuse primâ Parte comprobatum est.

Sanctissima Trinitas speculum volũtarium cur dicatur?

In B. V. velut in speculo Trinitas Santissima repræsentatur.

20. Similiter Virgo nostra sacratissima cum fonte, fluuio, ac lacu confertur, quæ tria S. Anselmus Epistol. de Incarnatione Verbi, & Cyprianus in Symbolo Apostolorum, Symbolum Trinitatis esse affirmant. Aiunt enim similem esse aquæ perenni, quæ à fonte deriuatur in fluuium, & mox in lacum prolapsa non progreditur longius, quę tamen per continuationem fluxus vna existẽs, ob locorum tamen diuersitatem, nominibus, fontis, fluuij, lacusque distinguitur. Verè in Deipara fons virtutum omnium à supremo illo Diuinitatis fonte deriuatus reperitur, vti, & fluuius, qui in mortales omnes, ac pręsertim fidos eius clientulos deriuatur. Est denique lacus atque oceanus quidam diuinarum perfectionum, atque adeo aliarum omniũ, quæ in omni tam Angelica, quàm humana creatura reperiri possunt. Ita vt verè dicere possimus, in Dei Genitrice beatissima, duo quodammodo esse Maria in quorum alterum fluuij in primis Diuinarum perfectionum, in alterum Angelicarum simul ac humanarum virtutum riuuli confluxerunt. Adeo vt verè affirmare quis possit cum sapiente; *Omnia flumina intrant in mare*. Quæ duo maria dum reciprocantè æstu mutuo in sese confluunt, Diuina humanis, & humana Diuinis commisceri videntur, suauissimamque reddunt simul vnita, toti orbi harmoniam.

SS. Trinitas per Fontem, fluuium, & lacum repræsentatur.

Qua ratione B. V. fons, fluuius, & lacus dici possit.

In B. V. duo videntur esse Maria, & quanam ratione?

21. Hanc reciprocationem in Diuinis Personis agnouit S. Zenon Martyr Episcopus Veronensis ser. 1. in Gen. To. 2. Bibliot. dum ait: *Pater suo manente integro statu totum se reciprocauit in filium, ne quid sibimet derogaret. Alter in altero exultat, tam Spiritus Sancti plenitudine, vnâ originali coæternitate renitens. Quemadmodum, si dicere dignum est, duo Maria, quæ in se recumbunt freto, æstus alternos, in vnum confterente, connexa. Quæ licet sui proprietate, locis vocabulisquę discreta sint, tamen profundi vaporis vna virtus, vna substantia, vna est fluendi natura, nec potest incompræhensibilis,*

Pater æternus, & Filius, duo sũt Maria quodammodo, quæ æstu Spiritus sancti reciprocantur.

com-

communisque vndæ diuidi magnitudo, & tamen vtrumque commeando, largi flua, vtrisque propria, nulli priuata, etenim damnum paterentur vbertatis, & gratiæ, si adimeretur, quod vno, eodemque æstu alterum, ex altero decoratur. Sic ille. Reciprocationem hanc Diuinissimam imitari visa est Deipara, dum se mare gratiarum omnium, virtutumque cælestium agnoscens, easdem ad primum illum bonorum omnium fontem grata animi significatione refundebat, vt iterum maiori cum vbertate, velut aquæ illæ, quæ fluunt in Sponsam cum impetu de Libano cælesti in illam incoluant. De hac Virginis gratitudine plura Discursu proximo.

22. Vocat item S. Amadeus Episcopus Lausan. Hom. 1. de laud. B. V. Deiparam arborem pulcherrimam, florem, fructumque vberrimum, absque vlla sui læsione producentem: *Ipsa*, inquiens, *Virgo Virginum vernans in floribus, & in fructuum suauitate delicians apparet media, velut Arbor plantata in medio Paradisi, attollit verticem in altitudinem cæli, & de supremo rore concipiens, fructum refert salutarem, fructum gloriæ, fructum vitæ, de quo qui ederit, viuet in æternum*.

B. V. Arbor vernans floribus virtutum, & fructuum suaui tate delicias.

Non absimiliter D. Dionysius Areop. cap. 2. de Diu. Nom. de Trinitate, Diuinisque Personis, earundemque processionibus agendo, tanquam de pulcherrima arbore sic loquitur: *Accepimus à sacris eloquijs Patrem quidem esse fontanam, vt ita dixerim, Deitatem, Filium verò, Spiritumque fœcundæ Deitatis, si modo ita licet loqui, germina diuinitus pullulentia, & quasi flores, & super substantialia lumina. Sed qua ratione hæc fiant, nec loqui, nec intelligere possumus*. Quemadmodum igitur Pater æternus Arbor illa Diuinissima Filium, ceu florem pulcherrimum absque vlla corruptione generat ab æterno, & cum eodem Filio Spiritum S. ceu suauissimum spirat odorem, simulque eundem, vt fructum dulcissimum producit: Sic Virgo beatissima, licet ob humilitatem profundissimam fuerit Virga de radice Iesse, ob Diuinæ tamen Maternitatis dignitatem est Arbor quædam procera cælos ipsos suo attingens vertice, quæ dum nobis amenissimum illum Florem peperit, qui vel ipsis mortuis odore suo vitam tribuit, super quem requieuit Spiritus Dominus, Sponsus consilij, & fortitudinis, Spiritus Sapientiæ, & intellectus, Spiritus scientiæ, & pietatis, quem denique repleuit Spiritus timoris Domini, simul nobis ipsum Filium ac Spiritum Sanctum cum omnibus suis donis ac charismatis communicasse ac spirasse visa est. Vnde S. Bernardinus Senensis Tomo 4 serm. 5. capit. 8. præclare pronunciauit in Virgine reperiri dignitatem Patris, eo quod eundem ipsa generauerit Filium in tempore, quem Pater in æternitate. reperiri quoque dignitatem Filij, eo quod ipsa, vt Filius, etiã producat, & inspiret quodãmodo nobis Spiritum S. siquidem omnia eiusdem Spiritus S. dona quibus vult, quando vult, quomodo, & quantum vult per manus Virginis administrantur. Ab instanti enim Incarnationis Deipara iurisdictionem quandam, vt sic dicam, obtinuit, & auctoritatem in omnem processionem Spiritus S. temporalem. Hinc Ber. Nulla gratia venit de cælo nisi transeat per Manus Mariæ. Hæc S. Pater.

Filij, & Spiritu S. à Patre tãquam germina, & flores pullulãt.

23. Arca quoque Testamenti veteris typus illustris Deiparæ, nonnullis Trinitatis figura extitit. Virga enim illa quæ fronduerat, Patris æterni omnipotentiam vbique Dominantem, Legis tabulæ, Sapientiam Filij, Vrna aurea, Manna continens, Bonitatem, dulcedinemque Spiritus S qui est super mel dulcis. Eccli. 24. denotabat.

24. Quid de Arcu cælesti dicam? quem Deiparæ esse symbolum idem D. Bernardinus Senensis, & Halgrinus Cardinalis asseruit: Expendens enim illud Eccli. 43. *Vide Arcum, & benedic eum, qui fecit illum, valdè enim speciosus est in splendore suo;* docet eum tam Maternitatem Diuinam, quam Virginitatem planè admirabilem Deiparæ adumbrare. *Resplendet enim*, inquit, *duobus coloribus, quorum vterque est alteri ad decorem. Habet enim virorem aquæ, quæ Mater est multorum animantium, habet, & ruborem ignis, qui Virgo est, quia nullum parit. His duobus coloribus B. V. velut Arcus cæli, speciosa refulget. De hoc dicitur ad Noe: Ponam Arcum meum in nubibus cæli, & recordabor fæderis mei. Ipsa enim in cælestibus assumpta est, vt recordetur Dominus misericordiæ, quam humano generi repromisit.* Addiderim ego, viridem colorem illum in Iride, spem, fiduciamque denotare, quam in nobis pietate sua Deipara consueuit excitare. Hæc Halgrinus.

Arcus Cælestis B. V. Virginitatem, & fœcunditatẽ notat.

25. Idem hic Arcus, qui Christo

Regi pacifico Apoc. 4. in throno residenti, ad instar erat diadematis, mysterium Trinitatis augustissimæ repræsentat. Huius enim arcus Natura nihil est aliud quam solaris lux, Diuinitatis index, nubi, pluuiæ, roscidæque commixta, tribus distinctis expressa coloribus. Colores sunt in luce, & lux in coloribus, imo lux illa nil aliud est, quam colores, & colores sunt illa ipsa lux. Maiestas lucis in tribus illis coloribus symbolum est Naturæ Diuinæ, in tribus personis; varietas colorum in vna luce, Sãctam Trinitatem in vna essentia repræsentat. Atque ita Virgo Beatissima, Iris pulcherrima, Arcus fęderis, homines cũ Deo pacificans, ac reconcilians, coloribus illis suis pulcherrimis non modo Diuinam maternitatem, illibatamque Virginitatem, ac fiduciam, quã de eius pietate concipere debent mortales; verumetiam augustissimam Triadem in se exprimit.

26. Quid de gemmis nonnullis dicam? quæ sicut in se varias non nunquã personas, ita quoque vim, virtutemque Diuinam, ipsamque Trinitatem repræsentant. Talis est Opalus Smaragdis tantùm cedens, cui preciosissimam gloriam compositores gemmarum dedisse testatur Plinius libro 37. cap. 6. In hac gemma est, vt eius verbis vtar, *Carbunculi tenuior ignis; est amethysti fulgens purpura, & smaragdi virens mare, & cuncta pariter incredibili mixtura lucentia.* Quæ sanè in vnica gemma admirabilis tam diuersarum gemmarum vnio, clare nobis augustissimam Triadem in purissima Virginis nostræ anima expressam fuisse indicat. Ipsa enim, sicut à D. Cyrillo preciosissima mundi appellatur margarita, ita quoque Opali gemma vocitari potest. In qua carbunculi ignis, quid aliud quàm DEVM Patrem indicat, quem Moyses Ignem consummentem pronunciauit? Amethysti color purpureus quid aliud quam Filium, qui à spõsa, candidus, & rubicundus, & ab Isaia rubro vestimento decorus cum admiratione perhibetur? *Quare rubrum est vestimentum tuum?* Viror denique Smaragdi, quid aliud, quam Spiritum Sanctum, qui à Venerabili Ioachino Abbate designatus fuisse dicitur, per Iridem illam, quæ Apoc. 4. sedem Dei circumdans, similis erat visioni Smaragdinæ? Qui sanè rectè smaragdi virẽs mare ob gratiarum donorumque suorum omniũ plenitudinem, quam tàm copiosè effudit in Virginem, vt & ipsa Mare quoddam imo Maria, & Congregatio quædam aquarum, cęlestium nempè chrismatum, vocaretur, vt S. Antoninus, & Albertus Magnus attestantur.

Opalus Gemmam SS. Trinitatis, & B. V. Symbolũ.

B. V preciosissima mũdi Margarita.

Spiritus S. Iris similis visioni smaragdinæ.

27. Quæ cũ ita se habeant iure, stellatum illum Triangulum in cælis effulgẽtem Beatissimæ Deiparæ nostrę Animam, potentiasque esse dicimus, in quantum Augustissimę Diuinitatis vnitatem, Personarumque Trinitatem nobis, peculiari quadam ratione repręsentat. Verè enim in illa, velut in fonte crystallino, tàm sublime mysterium, quod nec oculis cerni, nec intellectu creato attingi potest, nobis sese visendum exhibuit. Atque ita oratio illa Regij vatis videtur exaudita, quâ DEVM hominum sceleribus offensum rogabat, vt auersum illum suum vultum, ad benignè conspiciendum genus humanum conuerteret, luceque suâ miseros, plusquam Cimmerijs peccatorum tenebris circumuallatos illustraret. Vnde gemens sic concinebat: *DEVS misereatur nostri, & benedicat nobis, illuminet vultum suum super nos, & misereatur nostri; vt cognoscamus in terra viam tuam, in omnibus gentibus salutare tuum.* Psal. 66.

28. Et verè creatura nulla ita nobis ad viuum, ac velut in speculo tãtum Mysterium repręsentat, atque anima rationalis ad imaginem similitudinemq; Dei condita. Vnde S. Aug. li. 15. de Trinit. c. 27. præclarè pronunciauit: *quantum vero attinet ad illam summam, ineffabilem, incorporalem, immutabilemque Naturam per intelligentiam vtcumque cernendam, nusquam se melius, regente dumtaxat fidei Regulâ, acies humanæ mentis exercet, quam in eo, quod ipse homo, in sua Natura melius cæteris animalibus, melius etiam ceteris animæ suæ partibus habet, quod est ipso Mens. Cui quidem rerum inuisibilium tributus est visus, & cui tanquam in loco superiori, atque interiori honorabiliter præsidenti, iudicanda omnia nunciant etiam corporis sensus, & qua non est superior, cui subdita, negenda est, nisi DEVS.* Concludit tandem de augustissima Triade scientiam, ex contemplatione animæ suæ acquisitam, factam sibi fuisse admirabilem, atque ita sublimem, incompræhensibilemque, ad eam perfectè agnoscendam ac compræhendendam, se naturæ suæ viribus attingere, minimè posse fateatur: *Verum,* inquiens, *inter hæc quæ multa iam dixi, & nihil illius summæ Trinitatis ineffabili-*

In homine maximè SS. Trinitatis Imago relucet.

SS. Trinitatis scientia, ex homine mirabilis efficitur.

stabilitate dignum me dixisse audeo profiteri, sed confiteri potius mirificatam scientiam eius ex me, inualuisse, nec posse me ad illam. Sic Aug.

29. Quod si ex Animæ suæ consideratione tantus Doctor tam eximiam, sublimemque notitiam de Sanctissima Trinitate se hausisse confitetur: quid nobis cogitandum est de Virgineæ huiusce Animæ, syderum, luce illa, quæ in cælesti resplendet Triangulo, longè purioris, de Animæ, inquam, illius, quæ corpori illi sanctissimo, in quo Verbū caro factum, nouem mensibus habitauit, copulata fuit, cognitione? Hæc sanè anima sicut singulari perfectione, ac sanctimoniâ, vtpotè Dei Matris Anima, fuit dotata, ita singulari quodā modo Imaginem, similitudinemque vnius, trinique Dei nobis repræsentauit. Quam profectò si attentius identidem contemplemur, mirifica menti nostræ tanti Mysterij affulgescant lumina necesse est. Quo circa si & DEVM noscere, atque vt par est eumdem diligere, atque ita in hac vita miserijs, calamitatibusque obnoxia, æuiternæ illius vitæ, felicitatisque gaudia delibare, nec non exilij huius amaritudinem temperare desideramus, in Virginem hanc Beatissimam, velut in Sydereum quendam Triangulum gloriam beantis Trinitatis exhibentem, mentis oculos defigamus. Verissimè enim dixit Virginem alloquens B. Petrus Card. Damianus dum illa Cant. 6. verba libraret ser. 1. de Nat. V. *Reuertere reuertere Sulamitis, reuertere reuertere, vt intueamur te: Summa gloria post DEVM te videre, adhærere tibi, & in tuę protectionis munimine commorari.* Visio enim hæc Deiparæ non modo homines, atque Angelos, verumetiam ipsam Augustissimam exhilarat Trinitatem. Vnde Richar. à S. Laur. libr. 5. de laud. B. V. ait inuitationem illam: *Reuertere Sulamitis*, ipsius esse Sanctissimæ Triadis vocem, quæ eius humilitatem respexit, simulq; adamauit; quia vbi amor, ibi oculus; ait enim illam, *figuratam Estherem esse, quæ erat formosa valdè, & incredibili pulchritudine omnium oculis gratiosa, & amabilis videbatur. Est. 2. Gratiosa quoque est Virgo nostra oculis Angelorum, omniumque Beatorum, qui eam sicut Filium desiderant intueri. Non tamen dico: Sicutissimè. Gratiosa denique fuit omnium mortalium oculis creditur enim, quod fere nullus eam intuere potuit, quandiu in mūdo fuit, qui eam statim non adamaret quàm castissimè.* Sic Richardus. In hoc denique Sydereo Virgineoque contemplando Triangulo, summam nostram post ipsam primam Virginem Triadem, beatitudinem ac gloriam Seraphicus collocauit Bonauen. in spec. cap. 6. *Ecce*, inquiens, *quam gloriosum gloriæ Mariæ priuilegium, quod ipsa in gloria gloriosissima est post DEVM. Gloriosum gloriæ Mariæ priuilegium est, quod quicquid post DEVM pulchrius, quicquid dulcius, quicquid iucundius in gloria est, hoc Maria, hoc in Maria, hoc per Mariam est. Gloriosum omnino gloriæ Mariæ priuilegium est, quod post DEVM maior nostra gloria, maius nostrum gaudium de Maria est.* Cum igitur in cælis post DEVM summa nostra sit felicitas, summa gloria faciem Deiparæ, cæli delicijs affluentem, omnibusque gratissimam intueri, felicitatem hanc dum hoc in mundo degimus auspicemur, ac delibemus. Non recedat nobis ab oculis, non recedat à corde, quin potius optemus cum Platone in cælum quoddam transformari, totque oculos habere, quot in cælo fulgent sidera, vt eam quam amamus, assiduè contemplemur. Hoc si faciamus, conuertet & illa ad nos illos suos misericordes, pijssimosque oculos, de quibus verè dici potest, vt quidam canit Poeta:

O charissimæ Luces
Nitidissimi soles
Fælicissimæ faces,
Augustissima sydera

Luces inquam Animæ, Soles mentis, faces cordis, intellectus sydera.

O facies, verè facies dignissima cælo,
O verè facies magni mihi Nominis instar.

De hac Diuinissima facie longè sapientius de nescio cuius terræ filiæ cecinisset Titus Stroza:

Qui vult humano cælestem in corpore formam
Cernere, de facie cogitet ille tua.

Cogitabo semper, cogitabo ò Virgo, & memoria memor ero, & tabescet in me anima mea.

Amen.

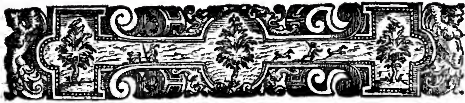
Ex B. V. anima multo clarior Beatissimæ Trinitatis cognitio hauritur.

Vitio B. V. quantopere homines, Angelos, ipsamque ss. Trinitatem exhilaret.

B. V. figurata Esther.

Gloriæ Mariæ quam gloriosum sit priuilegium.

Oculorum B. V. laudes.

DISCRVSVS XXVI.

Quod cæleſtis Canicula Deiparæ Virginis gratitudinem videatur repræſentare.

1.

Aniculam hanc cæleſtem fabulantur Poetæ Helenæ illi formæ præſtantiâ celeberrimæ, atque famoſiſſimæ fuiſſe in delicijs, eandemque à Ioue, rogatu Filiæ inter ſydera translatam. In huius exortu vapores ſolis radijs accenſi, ardentiſſimos excitant calores. Vnde Horat. lib. 3. Carm. Caniculam hanc flagrantem vocitauit.

De hac Manil. lib. 1. Aſtron. cap. 4.

Subſequitur rapido contenta Canicula curſu,
Qua nullum terris violentius aduenit aſtrum.
Nec grauius cedit, non horrens frigore ſurgit.

Hanc nos Virginis noſtræ ſanctiſſimæ, Mulierumque pulcherrimæ, gratitudinis erga DEVM dicimus eſſe ſymbolum. Hæc enim ſupremi Solis ardore accenſa, Diuinoque amore exæſtuans adeò, gratitudinis memor, in ſui Creatoris laudes ſeſe effundebat, vt & reliquos ad eaſdem ſui exemplo excitaret, atque inflammaret.

Canicula gratitudinis B.V. eſt ſymbolum.

2. Gratitudinis porro Canem fuiſſe Hieroglyphicum teſtari videntur apertè ſacræ litteræ, dum Tobiæ iuniori cum Angelo proficiſcenti, adiunctum memorant fuiſſe canem Tob. 6. v. 1. & cap. 11. v. 9. Hunc enim ideo S. Raphael viæ comitem addere voluit adoleſcenti, vt ab illo gratitudinem addiſceret. Audiendus hic Diuus Ambroſ. libr. 6. Hex. cap. 4. *Quid de canibus loquar*, inquit ille, *quibus inſitum eſt, natura quadam referre gratiam, & ſolicitas excubias pro Dominorum ſalute prætendere. Vnde ad immemores beneficij ac deſides, atque ignauos clamat ſcriptura: Canes muti neſcientes latrare. Iſa. 5. 6. Sunt enim canes qui nouerint latrare pro Dominis, nouerint ſua tecta defendere. Vnde & tu diſce vocem tuam exercere pro Chriſto, quando ouile Eccleſiæ incurſant lupi graues. Diſce in ore tuo verbum tenere, ne quaſi mutus canis commiſſam tibi fidei cuſtodiam quodam præuaricationis ſilentio deſeruiſſe videaris. Talis canis viator, & Comes Angeli, quem Raphael non otioſè ſibi, & Tobiæ filio adiungendum putauit, quando perexit, vt Aſmodeum fugaret, firmaret copulam coniugalem. Memoris enim affectus gratiâ pellitur Dæmonium, ſtabilitur coniugium. Mutæ itaque ſpecie beſtiæ Sanctus Raphael Angelus Tobiæ iuuenis, quem tuendum receperat, ad relationem grati æ erudiebat affectum. Quis enim non erubeſcat gratiam benè de ſe merentibus non referre, cum videat etiam beſtias refugere crimen ingrati? Et illæ impertitæ alimoniæ ſeruant memoriam, tu non ſeruas ſalutis acceptæ.*

Canis gratitudinis ſymbolum in ſacris litteris.

Raphael Angelus per canem itineris comitem ad gratiam referendam erudiuit.

Idem paucis interiectis eandem canum gratitudinem erga Dominos, varijs, iiſque illuſtribus adductis exemplis confirmans, quibus clarè colligere fas eſt, animal hoc gratitudinis illuſtriſſimum eſſe ſymbolum, hæc addit: *Quis tam tenax poteſt eſſe beneficiorum, & memor gratiæ, quandoquidem pro Domino etiam in latrones inſilere nouerunt, & extraneorum acceſſus prohibere nocturnos, & mori pro Dominis, & commori cum Dominis ſint parati? Sæpè enim necis illatæ euidentia, canes ad redarguendos reos indicia prodiderunt, vt muto eorum teſtimonio plerumque ſit creditum. Antiochiæ ferunt in remotiore parte vrbis, crepuſculo necatum virum, qui canem ſibi adiunctum haberet, Miles quidam prædandi ſtudio miniſter cædis extiterat, tectus idem tenebroſo adhuc diei exordio in alias partes conceſſerat. Iacebat inhumatum cadauer, frequens ſpectantium vulgus adſtabat, canis quæſtu lacrymabili Domini deflebat ærumnam. Forte is qui necem intulerat; vt ſe habet verſutia humani ingenii, quo conuerſandi in medio, auctoritate præſumpta fidem adſciſceret innocentiæ, ad illam circumſpectantis populi acceſſit coronam,*

Canis mortẽ Domini ſui vleiſcitur Antiochiæ.

&

& velut miserans appropinquauit ad funus. Tum canis sequestrato paulisper quæstu doloris, arma vltionis assumpsit, atque apprahensum tenuit, & velut epilogo quodam miserabile carmen immurmurans vniuersos conuertit in lacrymas, fidemque probationi detulit, quod solum tenuit ex plurimis, nec dimisit. Denique perturbatus ille, quod tam manifestum rei indicem, neque odij neque inimicitiarum, neque inuidiæ, ac iniuriæ alicuius poterat obiectionem euacuare, crimen diutiu: nequiuit refellere. Itaque, quod erat difficilius, vltionẽ persecutus est, quia defensionem præstare non potuit. Quid nos dignum nostro referimus Creatori cuius cibo vescimur, & dissimulamus iniurias, & sæpè inimicis Dei eas, quas à Deo accepimus epulas, exhibemus? Hæc Ambros.

Hominis erga DEVM ingratitudo post tot accepta beneficia.

3. Quid Plinium memorem? Qui lib. 8. Hist. naturalis cap. 40. de Canibus mira commemorat, quibus eorum in Dominos summam fidelitatem, gratitudinemque declarat. *Ex animalibus,* inquiens, *quæ nobiscum degunt, multa sunt cognitu digna, fidelissimumque ante omnia homini canis est. Pugnasse aduersum latrones canem pro Domino accepimus, confectumque plagis à corpore non recessisse, volucres, & feras abigentem. Ab alio in Epiro agnitum in conuentu percussorem Domini, laniatu, & latratu coactum fateri scelus. Garamantum Regem canes ducenti ab exilio reduxere, præliati contra resistentes. Propter bella Colophonij, itemque Gastabalentes cohortes canum habuere; eæ prima dimicabant in acie, nunquam detrectantes. Hæc erant fidelissima auxilia, nec stipendiorum indiga. Canes defendere, Cimbris cæsis, domus eorum plaustris impositas. Canis, Iasone Lycio interfecto, cibum capere noluit, inediaque consumptus est. Is verò cui nomen Hyrcanis reddidit Duris, accenso, Regis Lysimachi rogo, iniecit se flammæ, similiter Hieronis Regis. Apud nos Volcatiũ nobilem Asturcone è suburbano redeuntem, cùm ad vesperauisset, canis à grassatore defendit. Item Cælium Senatorem ægrum Placentiæ ab armatis oppressum; nec prius ille vulneratus est, quam cane interempto. Cùm animaduerteretur in T. Sabinum, & seruitia eius vnius ex his canis nec à carcere abigi potuit, nec à corpore defuncti abiecto recessit; cui cũ quidã cibum obiecisset, ad os defuncti detulit. Innatauit idẽ Canis, cadauere in Tiberim abiecto, sustentare conatus, effusa multitudine ad spectãdã animalis fidẽ. Soli Dñm nouere, etc.* Hact. Plin. de canũ verè mirâ æquè gratitudine, ac fidelitate.

Fidelissimus inter animalia hominis Canis est.

Regem Garamentum canes 100. ab exilio reduxerunt.

Canibus vsus in prælio nõ nulli.

Canis mortuo Domino cibum capere noluit, vnde inedia cõsumptus est.

4. Ex quibus sanè colligimus sydeream illam Caniculam in se, velut in speculo, gratum hominis cuiusque animũ, atque adeò, & longè magis ipsius Sacratissimæ Virginis, quo in DEVM ob tot beneficia, ab ipso immaculatæ Conceptionis instanti sibi exhibita, ferebatur, exprimere. Obseruandum verò duobus ex syderibus constellationem hanc componi, ad designandum duplicem grati animi affectum extitisse in Deipara; alterum quo ferebatur in DEVM, alterum quo ferebatur in proximum. Prior ille, stellâ lucidissimâ primæ magnitudinis, quæ ipsius Caniculæ vno splendet in latere: Alter stellâ quartæ magnitudinis indicatur. Vt porrò propensissimos hoscè gratæ voluntatis, tam in DEVM, quam in homines, ex ardentissima charitate procedentes intelligeremus esse Virginis affectus, voluit optimus Naturæ Auctor, vt solem, dum hanc constellationem ingreditur, vehementissimos æstus excitantem experiremur, simulque Diuinum Numen omnium bonorum profusissimum fontem, ob tot tamque innumera in nos collata beneficia, summâ grati animi significatione, ac inflammatâ prorsus æstuantique charitate redamandum excitaremur. Quod nobis Mercurius Trismegistus sapienter insinuare visus est, dum in Asclepio cap. 15. colloquium de rebus Diuinis inchoatum terminando, à socijs admonitus vt thure addito, & pigmentis precem dicaret Deo, respondit commotus: *Melius melius ominare ò Asclepi. Hoc enim sacrilegij simile est, cum DEVM roges, thus atque cætera incendere. Nihil enim deest ei, qui ipse est omnia, aut in eo sunt omnia; sed nos agentes gratias adoremus. Hæc enim sunt summæ Incensiones Dei, cum aguntur gratiæ à mortalibus: Gratias igitur tibi agimus ò summe, atque exuperantissime, &c.* Sic ille.

Gratitudo exhibenda Deo & proximo.

Canicula duabus stellis primæ magnitudinis, & quartæ constat.

Actio gratiarum magis Deo placet quam thuris oblatio.

5. Iam ad considerandam hãc animi Virginei erga Diuinam in primis Maiestatem gratitudinem, orationem conuertamus, eiusque Naturam tantisper consideremus. *Gratitudo virtus est specialis,* secundum Doctorem Angelicum 2.2. quæst. 106. art. *reddens gratiam benefactori.* Hac virtute speciali nimium quãtum exornata fuit Virgo Beatissima. Cùm enim in primis ardentissima in suum Creatorem tam munificum, qui eam tot, tã Naturæ, quàm gratiæ exornarat donis, ferretur charitate, & singulari prorsus plenitudine gratiæ ab ipso primo immaculatæ Conceptionis instanti, innumerisque cæli dotibus, lumine

mine gloriæ irradiata, se decoratam in ipso adhuc Matris vtero cognosceret, vniuersam illam plenitudinem gratiæ in DEVM benefactorem, illarumque perennem refudit fontem, vt iterum fluerent. Vnde Canticum illud suum quo Dominum magnificauit, eiusque potentiam, misericordiam, aliaque attributa extulit Deipara, in vtero adhuc Matris commorans meditata fuisse à Theodoreto dicitur. Vnde Pelbartus libr. 10. Stell. Part. 4. art. 2. ait B. Virginem summè illuminatam mente, & in DEVM eleuatam fuisse in vtero adhuc Matris existentem in primo illo suæ immaculatæ Conceptionis momento, quæ postea mira sapientiæ claritas, in obumbratione Spiritus S. quando Dei concepit Filium, adeo adaucta est, vt vix possit exprimi, quam eleuatum, illuminatumque intellectum, super omnes puras creaturas habuerit. Hinc nouis indies gratijs, ob beneficiorũ agnitionem, Diuinumque amorem, à liberalissima Dei manu cumulari meruit.

B.V. Canticũ Magnificat in vtero adhuc Matris meditata est.

M. Mare gratiarum.

Est enim Virgo nostra Mare illud gratiarum planè immensum, in quod licet, vt loquitur Salomon Eccles. 1. 7. *omnia intrent flumina, non redundat, nec intumescit*, quia nimirum ad locum, ad datorem ipsum, vnde flumina illa donorum cælestium exiere, reuertuntur, vt iterum fluant. Quæ sapientis verba S. Bonau. in spec. cap. 7. sic mysticè de sacratissima Virgine est interpretatus: *Sicut*, inquiens, *in mari aquarum; ita in Maria sunt congregationes gratiarum*. Vnde S. Thom. in cap. 1. ad Rom. lect. 5. *Reddunt*, inquit, *flumina, idest, beneficia, per gratitudinem ad suum principium, vnde exierunt, puta ad datorem DEVM; itaque iterum fluunt, quia gratitudo de datis, prouocat liberalitatem Dei ad noua danda*. Hinc S. Bern. serm. contra Ingrat. *Locum in nobis facimus gratiæ, gratias scilicet agendo, vt maiora adhuc percipere mereamur*. Hæc gratitudo dona Dei nobis data conseruat. Quàm præclarè D. Chrysostomus Hom. 26. in Matt. *Optima beneficiorum custos est memoria beneficiorum, & perpetua gratiarum confessio*. Idem Hom. 2. ad populum Antioch. *Gratiarum actionem vocat magnum thesaurum, inconsumptum bonum*. Quasi diceret esse perennia fluenta, quæ nunquam exarescunt. Alias enim flumini non reuertẽti exaresceret mare, vt ingratis exarescit DEVS. Verissimè enim dixit S. Bernard. serm. 51. in Cant. *Ingratitudo est ventus vrens, siccans fontem pietatis, roremque misericordiæ, fluenta gratiæ*. Idem serm. de septem misericordijs: *Peremptoria*, inquit, *est res ingratitudo, hostis animæ, inimica salutis. Nihil ita displicet Deo, præsertim in filijs gratiæ, quam ingratitudo, vias enim obstruit gratiæ, & vbi fuerit illa, iam gratia accessum non inuenit, non habet*.

Gratitudo dona nobis à Deo data cõseruat.

Laudes Gratitudinis.

Nihil ita displicet Deo in filijs gratiæ quam ingratitudo.

6. Quam veritatem sapientissima nostra agnoscens Deipara, flumina ipsa videtur imitata. Quemadmodum .n. hæc velocissimo ad mare cursu, atque impetu rem ipsam, atque adeo seipsa reddunt mari, & non sola verba, vt homines consueuere; ita illa quã citissimè voluntate propensissimâ semetipsam totam tanto, tamque insigni immaculatæ Conceptionis, ab illo inexhausto bonorum omnium mari, atque Oceano, accepto beneficio, diuinis mancipauit obsequijs, ipsique Deo tunc corpus, animumque perpetuæ Virginitatis voto, vt aliqui graues attestati sunt Theologi, consecrauit. Ostendens reuera etiam hoc facto se Aaronicam illam prodigiosam esse Virgam amygdalinã, tam maturè germinantẽ, florẽtem, ac fructificantẽ, florem, fructumq; inusitatissimũ illâ tẽpestate, qua probro habebatur Virginitas. Vnde meritò secũdum varias lectiones, Virga vigilans, properans, festinans dicta est. Siquidem nulla alia Virga vel Virgo ante hanc Virginum Virginem Sanctissimam, non dicam in vtero Matris, sed ne quidem vnquam de Virginitate Deo per votum dicanda cogitauit, cùm, vt dixi, sterilitas obbrobrium illis infelicissimis temporibus reputaretur in Israel.

B.V. gratitudine sua erga DEVM flumina mare ingredientia imitata in celeritate.

B.V. Virga vigilans properans dici potest ob votum Virginitatis in vtero Matris emissum.

7. Videbatur sanè Virgo nostra doctrinam illam sapientissimam intellexisse Spiritus Sancti, quam postea Bernardus serm. 13. in Cant. conscripsit, vbi docet, quâ ratione creatura, gratitudinem suo exhibere debeat Creatori, dona omnia, ipsamque animi puritatem in ipsum refundendo, vt vberioribus diuinæ benignitatis fluentis infundatur: *Origo fontium*, inquit ille, *& fluminum omnium mare est, virtutum, & sciẽtiarum Dominus IESVS Christus. Quis enim Dominus virtutum, nisi ipse est Rex gloriæ? Sed &, iuxta Annæ canticũ, idem ipse Deus scientiarum Dominus est. Continentia carnis, cordis industria, voluntatis rectitudo, ex illo fonte manant. Non solùm autem hęc, sed etsi quis callet ingenio, si quis nitet eloquio, si quis moribus placet, inde est. Inde scientię, inde sapientię sermo.*

A Christum velut fonte bonorũ omnium sciẽtia, ingenium, eloquentia, &c permanant.

ſermo. Theſauri ſiquidem ſapientiæ, & ſcientiæ ibi omnes abſconditi ſunt. Quid? caſta conſilia, iuſta iudicia, ſancta deſideria, nonnè riuuli fontis illius ſunt? Quodſi copiæ aquarum, ſecretis ſubterraneiſque recurſibus, inceſſanter æquora repetunt, vt inde rurſus ad viſus uſque noſtros iugi, & infatigabili erumpant obſequio, cur non etiam Spirituales riui, vt arua mentium rigare non deſinant, proprio fonti ſine fraude, ſine intermiſſione reddantur? Ad locum vnde exeunt, reuertantur flumina gratiarum, & iterum fluant. Remittatur ad ſuum principium cæleſte profluuium, quo vberius terræ refundantur. Qualiter inquis? Qualiter dicit Apoſtolus: In omnibus gratias agentes. Quicquid Sapientiæ, quicquid te virtutis habere confidis, Dei virtuti, & Dei Sapientiæ deputa Chriſto. Hæc Bern.

Quidquid Sapientiæ, & virtutis habemus, Dei Virtuti, & Sapientiæ Chriſto deputandum.

8. Eandem hanc planè gratitudinem erga Diuinam Maieſtatem oſtendit Deipara, poſtquam Dei Filius in eius vterum Humanitatem aſſumens eſt ingreſſus, eamque ad Diuinæ Maternitatis eminentiſſimam dignitatem extulit; Tunc enim dulciſſimum illud carmen, quod antea in ſuæ Concept.onis inſtanti, Matris adhuc vtero recluſa, eſt meditata; mirificas ab Eliſabetha ſuas decantatas audiens laudes, clarâ hilarique voce modulata eſt, omnem laudem, gratiamque ſibi conceſſam in earum refundens auctorem, ac fontem, ardentiſſimo cordis affectu ex ſynceriſſima prorſus charitate, proficiſcente cecinit: *Magnificat anima mea Dominũ.* Quę omnia expendens mellifluus Bern. ſerm. de verb. Apoc. *Virginis*, ait, *gloria ſingularis Eliſabethæ, per Spiritum reuelatur. Denique mirabatur perſonam venientis: Vnde hoc mihi vt veniat Mater Domini mei ad me. Commendabat, & vocem ſalutantis adijciens: Vt facta eſt vox ſalutationis ſuæ in auribus meis, exultauit in gaudio infans in vtero meo, beatificatque fidem credentis. Magna quidem præconia, ſed, & deuota humilitas nihil ſibi paſſa eſt retinere, in eum magis vniuerſa refudit, cuius in ſe beneficia laudabantur, Tu*, inquit, *magnificas Matrem Domini, ſed magnificat anima mea Dominum. In voce mea perhibes Filium exultaſſe in gaudio, ſed exultauit Spiritus meus in Deo ſalutari meo, & ipſe quoque tanquam amicus Sponſi gaudet ad vocem Sponſi. Beatam eſſe dicis, quæ credidiſſet, ſed credulitatis, & beatitudinis cauſa, reſpectus eſt ſupernæ pietatis, vt ex hoc magis beatam me dicant omnes generationes, quia Ancillam humilem, & exiguam reſpexit DEVS.* Hæc Bern. Ex quibus luculenter perſpicimus, qua ratione Virgo Deo gratiſſima vniuerſas laudes, & gratias, in fontem gratiarum omnium, à quibus proceſſerant, refuderit, vt vberius dona cæleſtia, velut de Paradiſi fonte, in eam fluerent, eiuſque animam ad inſtar cæleſtis Viridarij, in quo quieſcebat Sponſus irrigarent.

Gratitudo B. V. poſtquam facta eſt Mater Dei, Canticũ Magnificat decãtando.

In B. V. aſpectus ſupernæ pietatis beatitudinis eſt cauſa.

9. Quare Ioann. Gerſon Pariſinus Cancellar. Tract. 1. in Magnificat Sapienter oſtendit Canticum hoc in gratiarum actionem pro tot, tamque innumeris in ſe collatis beneficijs à Deipara decantatum: *Tu*, inquiens, *Virgo ſacrata non ingrata beneficijs Dei more priſcorum mox canticum edidiſti conſonans eis in exordio, & dicens: Magnificat anima mea Dominum. Taliter olim Maria ſoror Moyſi in medio iuuencularum tympaniſtriarum. Taliter Dauid Rex inclytus, vnde Maria Regali ex progenie exorta reſulget. Taliter alij plures ad Dei magnificationem eruperant, vt eſt illud: Cantemus Domino, glorioſè enim magnificatus eſt. Et illud: Magnus Dominus, & laudabilis nimis, cum cæteris in arcano cordis Mariæ profundè collocatis. Similiter acceperat, nouiſſimè promiſſionem Angelicam de Filio naſcituro: Hic erit magnus, & Filius Altiſſimi vocabitur: Denique nouerat quia fecerat ſibi magna qui potens eſt. Magnus Dominus, & magna virtus eius, virtus Altiſſimi, quæ obumbrauit tibi, & Sapientiæ eius non eſt numerus. Quia veritas eſt illa, quę magna eſt, & prçualet teſtimonio omnium per Eſdram prolato.* Explicat deinde Vir hic in Virginem pijſſimus, qua ratione Deipara Deo gratias referendo, eundem magnificauerit, aitque *id factum à creatura non in augmentum, ſui inſe, ſed quia magnus eſſe prędicatur, canitur, & laudatur. Aut certè quia magnificam facit animam, cui magna facit qui potens eſt. Nam quos iuſtificauit, hos & magnificauit. Nunquid parum tibi videtur magnificata Beatę Marię Virginis anima? Quę operationi ſuprà modum magnificę fuit auſa prębere conſenſum; Fiat*, inquit, *mihi ſecundum verbum tuum: Id eſt, fiam Mater Filij, cuius eſt Pater DEVS. Quid excelſius, quid ſublimius, & magnificentius poterit excogitari? quod & vidit, cum propheticè ſubiunxit: Ecce ex hoc Beatam me dicent omnes generationes.* Atque ita Virgo humiliando ſe ad inſtar ancillæ, gratiaſque ſummæ referendo Maieſtati, vberioribus donis, ac planè diuinis, à perenni illo bonorum omnium fonte meruit infundi.

Canticũ B. V. pro innumeris ſibi collatis beneficijs decantatum.

B. V. antiquos Patres in decantando ſuo cantico imitata eſt.

Quantopere magnificata fuerit Incarnatione B. V. anima.

10. Pergit inde illè pius hic Doctor

Aaaa oſten-

Canticum Magnificat, & Psalterium Decachordũ.

ostendendo Canticum hoc gratiarum actionis, esse Psalterium decachordum, pulcherrimam, suauissimamque reddẽs harmoniam, ei quàm simillimam, quam vniuersa Natura Angelica in nouem choros distincta, Natura item Humana summam Maiestatem laudando reddere consueuit, Vnde, & vtramque Naturam decem chordarum Psalterium vocitauit: *Quid appropriatius*, inquit, *quidnè Diuinius poterimus accipere, quam ipsummet Psalterium Mariæ decachordum, habens decem versus, quasi totidem chordulas sonorissimas, conformiter ad illud vniuersale decachordum totius rationalis Creaturæ, quod connectitur ex nouem ordinibus Angelorum, quasi nouem fidibus argutis, iunctâ ex hominibus decimâ, quam in primis parentibus per peccatum ruptam, summus noster Cytharista reparauit, vt concordaret Psalterium iucundum cum cithara.* Addit deinde hoc Cantico, Virginem tot in se collatorum beneficiorum memorem, præcipua Dei attributa magnificentiæ, omnipotentiæ, Sapientiæ, bonitatis, ac miser. cordiæ, aliaque insignia Dei opera chordis singulis illius Psalterij celebrasse, DEVMque magnificum in illis ostendisse, vt tanto magis insignem suam in DEVM gratitudinem demonstraret: *Est itaque prima*, inquit ille, *huius nostri Psaltery Mariæ chordula sonans Dei magnificentiam, quia Dominus est, cuius magnificentia eleuata est super cælos, Magnificat, inquit, anima mea Dominum. Non dicit illum vel illum, sed simpliciter, & antonomasticè Dominum. Secundo magnificatur in saluatione, propterea vocat illum salutare, quia Domini est salus. Tertio magnificus est in respectione humilium, & beatificatione, quoniam excelsus Dominus, & humilia respicit. Quarto magnificus in magnorum operatione, & nominis sui sanctitate; Quia fecit, inquit, mihi magna qui potens est, & sanctum Nomen eius. Consonat Psalmista; Quia magnificasti super omne Nomen sanctum tuum. Quinto magnificus est in misericordia, & miseratione timentibus eum. Sexto magnificus in superborum mente cordis sui deiectione, seu dispersione. Septimo magnificus in humilium exaltatione, potentibus de sede depositis. Octauo magnificus in esurientium impletione, cum diuites dimisit inanes. Nono magnificus in perditorum liberatione: Quia suscepit Israel puerum suum. Decimo magnificus in promissorum suorum completione.*

Nomen chori Angelorũ cum Natura humana suauissimam Deo Psalterii Decachordi.

B.V. in suo Cantico præcipua Dei attributa celebrauit.

11\. Ex hoc discursu infert varios illos omnium organorum sacræ scripturæ modulos, imo voces omnis generis Musicorum concordare cum hoc Mariæ, gratitudinis plenissimo Psalterio decachordo. *Scito*, inquiens, *quod in auribus suis nostra Psaltes copiosissimè, & distinctissimè resonare faciebat voces omnium Musicorum, dum mentis intuitum, simul cum plectro meditationis, liberrimo discursu, miraque celeritate diffundebat vbique dum quasi simul in omnes, & singulos se diffundebat affectus, quos solet humana mens singillatim canendo variare. Vocat denique Psalterium hoc Virginis Canticum nouum, quod ipsa Domino decantauit, quia mirabilia in Incarnatione perpetrauit. Nempe cantauit, inquit ille, Domino Maria Canticum nouum, quia mirabilia fecit. Mirabilia prorsus misericordiæ, quæ charitas maiora fecit, quam fuerant, si ita dici potest, mirabilia potentiæ. Fecerat apud veteres mirabilia, quæ potentiam, quæ sapientiam, quæ iustitiam, quæ dominationem, & virtutem ostendebant, sed tunc Dominus nouum fecit super terram, quando mulier circumdedit virum, quando scilicet suscepit DEVS per Incarnationem Israel puerum suum, quando recordatus est. Cuius recordatus? Non dixit potentiæ, non sapientiæ, non iustitiæ, sed misericordiæ suę. Tum memoriam fecit mirabilium, scilicet misericordiarum misericors, & miserator Dominus. Quando in rebus per tempus ortis mirabilius nihil vtique, teste Augustino, quàm vt DEVS fieret homo, & homo esset DEVS.* Sic ille.

B.V. Canticũ est Canticum nouum.

12\. Ex qua Cantici Mariani tum explicatione, tum insigni laude, luculentè sanè perspicimus Deiparæ Virginis mentem diuino lumine insigniter perfusam, voluntatemque Diuini amoris facibus ardentissimis accensam, innumerabilia in se collata planè singularia cognouisse beneficia, agnitaque eximia charitate, cum excellenti gratitudine sociatâ ad ipsorum fontem refudisse, vt maiori impetu illud cælestiũ bonorum flumen, quod lætificat ciuitatem Dei, in illius beatissimam animam, tanquam in puteum aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de Libano, influeret, eamque, & maiori mentis luce, & calore affectus inflammaret. Qua sana gratitudine inflammataque charitate Virgo beatissima omnes nouem choros, excessit, Angelicos, ipsosque eorum Principes Seraphinos, qui ab amoris ardore nomen inuenere; Excessit item omnes Sanctorum Ordines, quorum assidua est in cælis occupatio, gratiarum actio, & vox laudis, ex cordis Diuini amoris incendijs æstuante profi-

proficiscentes. Quod, vt obseruauit idem Gerson, ipsa Virgo decem illis sui Cantici versiculis, qui miro quodam compendio Angelorum, & hominum beatorum gratiarum actiones,& laudes Dei exhibitas, continent, indicare dictante Spiritu S. visum est.

13. Vnde Diuus Bernardinus Senensis decem hos huius Virginei Cantici versiculos, ab ardenti corde, velut fornace Diuini amoris, profectos totidem flammas vocitare non dubitauit. Ipsa enim post Incarnationem, velut Rubus ille Mosaycus, omni peccati spinâ carens, cælesti igne, qui DEVS, qui Verbum est, succensa, quocumque se verteret Diuini amoris flammas euibrabat.

14. Has Virginei amoris flammas ita ardentes in Verbi Incarnatione haustas comprehendere non valens Sanctus Amadeus Hom. 3. de laud. B.V. petebat lumen, quo mens eius ab ipsa irradiaretur: *Rogamus,* inquit, *te Domina Dei Mater dignissima non asperneris petentes cum tremore, quærentes ex pietate, pulsantes cum charitate: rogamus, inquam, quo affectu mouebaris, quo amore tenebaris, quibus stimulis agitabaris, cùm hæc fiebant in te, & Verbum carnem susciperet ex te? Vbi erat anima tua, vbi cor, vbi sensus, vbi mens, vbi ratio? Ardebas vt Rubus, qui olim ostensus est Moysi, & non comburebaris, liquefiebas, & non consumebaris; ardebas liquefacta supernis ignibus, liquefacta in igne, vires resumebas ab igne, vt semper arderes, & interim liquefieres. Ignis ille rorem luminis exhibuit, ros luminosus vnctionem præbuit, & vnctio semen sanctum præstitit, in quo repromissum est Abrahæ, quod in eo benedicentur omnes gentes. Hæsisti enim Virgo pulcherrima strictis amplexibus auctori pulchritudinis, & effecta plus Virgo, imo plusquam Virgo, quia Mater, & Virgo, hoc sacrosanctum semen Deificâ infusione suscepisti.* Hactenus Amad.

B.V in Incarnatione Verbi res ineffabiles experta.

B.V. adhæsit strictis amplexibus Auctori Pulchritudinis.

15. Idem Sanctus Deiparæ studiosissimus Antistes, charitatem effusissimã eiusdem, à qua velut à fonte illa grati animi in Diuinam Maiestatem significatio, originem trahebat ostendere nobis volens, eam totam ignem effectam, & velut Phœnicem diuini amoris concrematam incendio asseuerat Hom. 6. *Nati,* inquiens, *gloriam beatissimis oculis aspexisti, vidisti, & defecisti. Defecit caro tua, & cor tuum, liquefacta es, vt vocem dilecti Filij tui tecum loquentis audiuisti. Factum est verbum eius flammigerans in ossibus tuis. Ergo diuinis ignita colloquijs, tota effecta es, velut ignis, teque holocaustum Deo suauissimum obtulisti. O Phœnix aromatizans gratius Cinnamomo, & balsamo, & nardo suauius Regem in aspectu tuo delectans.* Sic ille.

B.V. Phœnix diuini amoris concremata incendio.

B.V. diuinis ignita colloquiis tota effecta est velut ignis, & Holocaustũ Dei.

16. Verè enim Deipara dulcissimo hoc suo Cantico gratiarum actionis, velut suauissimâ nardo, Regem in accubitu vteri sui Virginalis residentem mirificè recreauit. De hoc Cantico Pelbartus lib. 2. stell. par. 3. art. 1. & sequẽtibus, vbi miras affert eiusdem Cantici laudes, ac priuilegia 12. quæ ille totidem stellas Virginem coronantes esse dicit, Inter reliqua porro Canticũ hoc considerando, hæc ait: *Verba sunt benedictæ Virginis Mariæ gratias agentis, & laudantis DEVM in hac visitatione pro beneficio Incarnationis. Canticum hoc suo titulo, quod est Canticum Mariæ, excellit reliqua Cantica, vt Moysis, Dauidis Salomonis, &c. Sicut enim Maria excellit omnes Prophetas sanctitate, dignitate, & gloria, ita eius Canticum superat eorum Cantica. O quis erga hoc Canticum non afficiatur, quod tam dignum, tam dulce Nomen sortitum est, vt dicatur Canticum Mariæ Dominæ nostræ, Reginæ misericordiæ, & gratiæ, misericordiam illam, gratiamque increatam Dei Filium vtero suo purissimo gestantis.* Sic ille.

Priuilegia 12 Cantici B. V. sunt 12. stellæ eam coronantes.

Canticum B. V. omnium Prophetarũ Cantica superat.

17. Hic sanè dulcissimus Filius eam suauissimâ suâ illuminabat luce, dulcissimâ accendebat charitate ita, vt eũ agnosceret, agnitumque amaret, & amore eius accensa in amabilissimam illam erumperet melodiam, gratiarumque actionem, ne illud infandum ingrati animi crimen, quod illa vehementissime auersabatur, in ea locum vllum reperiret. Nouerat enim hoc turpissimũ esse vitium, Deo, mortalibusque omnibus prorsus execrabile. Nouerat hoc vitio laborasse olim Protoplastum, & eius Euam coniugem, atque ideo & se, & totam posteritatem pessumdedisse, quod obseruauit venerabilis Rupertus Abbas, qui primorum Parẽtum lapsum miserabilem, obliuioni diuinorum beneficiorum attribuere non dubitauit, lib. 4. in Gen. cap. 39. *Animaduertendum,* inquit, *est, quàm pertinaciter homo primus à creatoris laude mutus perstitit, quàm obstinatis labijs, ab omni gratiarum actione abstinuit, & ingratum Domino Deo silentium dediti formante Deo, & inspirante spiraculum vitæ, non suspirauit eodem spiraculo vitæ in Plastæ sui faciem, vt adoraret, & glorificaret, vt ei gratias ageret. Item ab eodem Domino Deo* po-

Primorum Parentum lapsus ortus ex ingratitudine.

Adamus acceptis tot à Deo in sui creatione beneficiis, ingratum Deo silentium dedit.

positus in Paradiso voluptatis, nullas ei gratias egit, & taciturna ingratitudine tantum, tanque felicem deliciarum locum, quasi rapinam arbitratus, occupauit.

18. Ex quo amarissimo ingratitudinis fonte duo quasi triuuli virulenti emanarunt. Alter quidem quod post lapsum, culpam suam non agnouit. Nam vt prosequitur Rupertus: *Qui gratiam Dei non cognouit, mirum non est, quod peccatum suum non cognosceret, eodem quippe intuitu, & suum malefactum, & diuinum erga se beneficium cognoscit homo.* Alter deniq; quod DEVM ad sui recordationem non euocauerit, sed potius in sui obliuionem traxerit. Vnde idem Rupertus libr. 3. in Gen. cap. 13. introducens DEVM, quasi è graui sopore euigilantem, & ad auram post meridiem in Paradiso deambulantem, subnectit: *Culpandus*, inquit, *est DEVS, quia toto meridie dormiuit, & eo dormiente lupus ouem centesimam tulit? Non vtique: Sed tota culpa illius est, qui custodem suum dormire promisit. Nam vt ille non dormiat, in arbitrio hominis est, qui semper illum inquietare debet iuxta illud Isa. 62. v. 7. Qui reminiscimini Domini, ne taceatis, & ne detis silentium ei. Quomodo non dandum est silentium ei? Videlicet toto die, & tota nocte, non tacendo laudare Nomen Domini.* At Adam, *& vxor eius pari pertinacia silentium tenuit, neque vllam gratiarum actionem reddidit, neque vllum piæ confessionis verbum de ore cuiuslibet eorum sonuit, in auribus Dei. Itaque neque eius culpa est, quod dormiuit, sed eius, qui tam ingratum silentium, vt merito obdormire posset, ei præbuit.*

Error Adami duplex quod culpam suam non agnouit, alter quod DEVM ad sui recordationem et gratias agēdo non euocauerit.

Vt DEVS nō dormiat ad nostri custodiam in arbitrio homini est.

19. Non ita sane egit Deipara nostra sacratissima tota penitus Euæ contraria, verum agnoscens se tot benedictionibus dulcedinis præuentam, ab ipsoque immaculatæ suę Conceptionis instanti, animam suam tot, tamque innumeris diuinæ gratiæ à munificentissimo creatore suo decoratam monilibus, & velut Sponsam, Diuinæ Maternitatis ornatam coronâ animaduertens, protinus suauissimum illud diuinarum laudum melos meditata est, totoque vitæ suæ decursu, toto die, & tota nocte non tacuit laudare nomen Domini; Imo velut sancta illa Apocalypsis animalia, quæ requiem non habebant die, ac nocte in Diuinis pangendis laudibus; Sic Virgo nostra mox creata, sese in Creatoris sui effudit encomia, & in posterum dum vixit eius beneficia reminiscendo, ac meditando non tacuit, nec dedit ei silentium. Vnde promeruit vt pro eius anima ornanda assiduè Dilectus vigilauerit. Hinc ipsa, Cor suum ipsum vocitando, pijssimam eius in se solicitudinem prædicauit: *Ego dormio*, inquiens, *& Cor meum vigilat.* Cant. 2.

B. V. tanquā Euæ ingratæ contraria, à primo suo ortu fuit Deo grata.

Filius pro Mariæ anima ornāda semper vigilauit, fuitque, solicitus.

20. Neque verò solum Dei Filius tam cordiali amore eam prosequens, de ipsa varijs virtutum gemmis exornanda, atque ad sui Incarnationem disponenda fuit solicitus, verùm ipsa etiam augustissima Trinitas. Vnde sicut in creatione hominis protoplasti, sic in Virgine nostra venustanda omnium creaturarum pulchritudine, cælique diuitijs locupletanda, eo die, quo Gabriel cælestis Paranymphus eam alloqui, consensumque ad Filij Dei Incarnationem elicere debebat, Diuinissimę illæ Personæ consilium iniere verbis illis piâ solicitudine plenissimis. Cant. 8. *Quid faciemus Sorori nostræ in die qua alloquenda est.* Seu, vt legere alij, *Quando verbum fiet in ea?* Animaduerterat nimirum Trinitas Sanctissima, quod quo plura gratiarum flumina in Mare hoc Virgineum intrarent, magis illa ea omnia in summæ Diuinitatis Oceanum grata animi significatione transfunderet; vnde Bonitas illa immensa, quę se à creatura sua superari liberalitate nunquam patitur, noua in dies gratiarum fluenta immittere meditabatur, ac præsertim eo die, quo à Gabriele erat alloquenda, & Salutanda, vt Verbum caro fieret in ea. Quare augustissimæ illæ Personæ admodum solicitæ merito quærunt inter se: *Quid faciemus Sorori nostræ?* Quasi dicerent: Iam Gratiæ, Naturæque donis, quibus eam locupletauimus, Naturam Angelicam simul, & humanam longissimè excedit; Est in illa Angelica puritas omnium Hierarchiarum, est in illa ardentissima claritas Seraphicam, est Sapientia profundissima Cherubicam longè transcendens. Vnde & per se Hierarchiam nobis proximam eam constituere voluimus. In ea velut in mare, omnium Sanctorum hominum, Patriarcharum, Prophetarum, quotquot ab exordio mundi extitere, virtutes ac merita, ceu flumina in vastum mare confluxere, nec tamen eius impleri videtur capacitas, ob profundissimam, qua pollet, humilitatem, atque gratitudinem. Eo igitur die, quo

SS. Trinitas in B. V. anima exornanda solicita.

Personarum Diuinarum decretum de Maria ornanda in Incarnatione Verbi.

eam

eam noster alloquitur Angelus, descendat immensum nostrum Verbum, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi, in quo plenitudo gratiæ, & veritatis: descendat, inquam, vt impleat omnia, Virginemque in primis inter omnia, vt quicunque eam dilexerit, seseque eius clientelæ commiserit fidelissimæ, dicere, verè ac gloriari valeat: *Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa.* Sap. 7.

21. Quo supersubstantiali accepto Dono, bonorumque omnium fonte, cogitandum vobis relinquo, quibus incesserit gaudijs Deipara, quibus Diuini amoris exarserit flammis, quibus laudum præconijs tam munificum, liberalemque prosecuta sit largitorem? Crediderim certè sibi persuasisse Virginem ad se potissimùm spectasse Euangelici Prophetæ Salutare illud monitum Isa. 12. *Cantate Domino, quoniam magnificè fecit, annunciate hoc in vniuersa terra. Exulta, & lauda habitatio Sion, quia magnus in medio tui Sanctus Israel.* Ipsa enim verè animata Sion extitit, in qua habitare Sanctus Sanctorum nouem mensibus, cum omnium plenitudine gratiarum non est dedignatus. Ipse eam ad laudem, ad gratiarum actionem eius in Virgine commorans vtero, excitabat.

B V. tamquā animata Sion semper laudabat Dominum.

22. Non enim fuit Virgo ex illorum ingratorum numero, qui cum præsentissima habeant Diuina beneficia, ea tamen non vident, nec æstimant. In quos iure inuehitur D. Basil. Hom. 5. in Martyrem Iulitam, docens ingratos multis diuinis beneficijs abundantes, nec ea, vt par est, recognoscentes, esse tanquam oculos, qui dum obiecta sensibilia proximè admota habent, ea non intuentur, remota tantisper è contra, vident: *Præsentibus bonis perfruentes*, inquit ille, *cum nullam rependamus Largitori gratiarum actionem, vt sensum aliquem percipiamus, ex iactura rei, necesse est vt ea spoliemur. Vt enim oculi, quod iusto propius admotum est, non vident, sed opus habent moderata quadam distantia. itidem animos minus gratos videmus, sensu attingi prærepta gratiæ, dum priuatos se intelligunt prærogatiua bonorum.* Aliter longè sese habuit Deipara. Summum enim illud, æternumque Bonum, quo magis illi propinquum per Incarnationem extitit, intimiusque ipsi per immaculatæ ipsius carnis assumptionem sese vniuit, eo gratior fuit, magisque in illius laudes sese effudit, dulcissimum illud suum, vti supra memoratum est modulando Canticum.

Pœna quæ à Deo puniuntur ingrati.

23. Imo reliquo vitæ suæ tempore ita vixit, vt eius vniuersa vita continua quædam Dei laus esse videretur, verissimumque in illa potissimùm euaderet, quod de vniuersis Christi fidelibus prędicauit Apostolus Eph. 2. 10. Ipsius sumus Factura. Vbi Græcus legit: αὐτοῦ ἐσμὲν ποίημα quod verbum vertitur: *Ipsius sumus Pœna*. Quemadmodum enim Pœna ad Heroum præclara facinora celebranda componitur, ita Deipara ad sui Creatoris beneficia, eximiaque laudum præconia composita, & quasi ficta, factaque esse videbatur.

Vita B V. fuit quasi quoddam Pœma Dei laudes decantans.

24. Quod si Clemens Alexandrinus in Exhortat. ad Gent. pronunciauit: *Pulcher Hymnus Dei est homo, qui iustitia ædificatur*: Quanto magis pulcherrimus Dei Hymnus censenda est Deipara, quæ totius Sanctissimæ suæ vitæ decursu in iustitiâ ac sanctitate, reliquarumque virtutum exercitatione in Tēplum Sacrosanctum Diuinę Maiestatis, imo in Cælum ipsum, in quo Gratiarum actiones Deique laudes assiduè concinuntur à cælesti Sapientia ædificabatur, in quo Dei laudum, ceu Sacrificiorum suauissimi odores in conspectu supremi illius Numinis exhalabantur. Vnde B. Andreas Cret. Episc. orat. 2. de Dorm. B. V. *Tu cœli, & cælorum naturam superasti sanctitate. Ex corpore suo odorifero impolluto, & pleno Sanctificationis scatet remissio, manat immortalitas, ex quo est Deificatio, in quo est perfectio. Tu enim verè es, quæ es reuera pulchra, & vnguentis quod minimè exinanitur. Tu es olei vnctionis exultatio. Tu es aromatum intelligibilium suffitus. Tu es flos incorruptionis. Terra quæ fert aromata.*

Homo iustus & Pulcher Dei Hymnus

25. Neque verò Solus homo, Sola Virgo, sed vniuersa etiam insensibilis atque irrationalis creatura vox quædam est altissima suum tacitè deprædicans Creatorem. Vnde S. Basilius in Psal. 28 *Inanimata*, inquit, *elementa vocem habent à Domino, quia vniuersa creatura non clamans, creatorem suum deprædicat.* Non dissentit D. Ambros. libr. 2. Hexam. cap. 4. *Mundi*, inquiens, *opus cum videtur suum laudat Auctorem*. Idem ait D. Nazian. orat. 43. vbi postquam varias creaturas considerasset, addidit: *Omnia DEVM laudant, & vocibus mutis*

con-

concelebrant. Et sanè si quis attentius consideret, id facere videtur mundus, quod homo aliquis contemplatiuus, qui rerum Diuinarum, operumque à Deo conditorum, consideratione profundissimâ defixus, eloqui res tantas nequiens solo silentio atque admiratione eas Diuinamque Maiestatem, velut mutus Preco, veneratur.

Creaturæ omnes sacro quædam silentio Deum laudant.

Quod silentium pulcherrimum sanè, gratissimumque est Deo præconium. Vnde vbi vulgatus: *Te decet*, inquit, *Hymnus DEVS in Sion*; legit D. Hierony. *Tibi silentium, ò DEVS, est laus in Sion*. Silentium hoc creaturarum est vox, tubâ quauis, attestante S. Chrysostomo in Psal. 137. longè clarior. *Nulla est*, inquit ille, *pars creaturæ, & supernæ, & Infernæ, quæ non emittat vocem, quauis tubâ clariorem, prædicantem nominis tui magnificentiam*. Quapropter S. Augúst. libr. 11. de Ciuit. cap. 18. *Hanc totius vniuersi machinam, ordinemque sæculorum, carmen pulcherrimum vocauit*. Quemadmodum enim Carmen, ac Poema ad triumphãtium Heroum præclara facinora in cælum euehenda componi consueuere, sic orbis hic vniuersus, cum vniuersis creaturis est Carmen numerosissimum, est chelys, ac lyra admodum concinna tot chordis quot creaturis constans ad laudandum supremum earum opificem peridonea.

Silentio & admiratione diuinorum operũ Deus laudatur.

Tertius vniuersi machina, & ordo sæculorum est Carmen pulcherrimum.

26. Quod si mundus hic tam cælestis, quàm sublunaris Carmen quoddã, & lyra quædam est, ad Diuinas laudes decantandas accommodatissima, quãto magis censenda est Virgo gloriosissima, quam nouum quendam Mundum, nouum cælum, nouam Terram, prima Parte esse probauimus, in quam Diuina sapientia creaturarum omnium florem, pulchritudinem, omnimodamque perfectionem congessisse visa est, ita vt nihil ei, ad omnem venustatem, omnibusque numeris absolutissimam cõcinnitatem deesse posse videretur.

27. Neque animato huic, rationalique mundo laudator erat requirendus, qui eum extolleret, quem Propheta quidam, Philone teste, mundo hoc aspectabili iam perfecto à Deo perquisitus, quidnam illi deesset, exoptabat. Cum ipse animus Virginis, vt illud eius Canticum hic taceamus, animus, inquam, ille generosissimus, Deo ob tot beneficia gratissimus, insignis laudator, præclarus diuinarum laudum præco, tubâ quamuis sonantior, Hymnus quidam suauissimus, Carmen, ac Poema magnificentissimam, Heroica summæ illius Maiestatis decantans facinora, esse videretur.

Mundo Virgineo non defuit Laudator, cum B V. ipsa sufficiens fuerit laudatrix suo Cantico.

28. Nimirum Virgo nostra beatissima, Terra est felicissima, terra illa benedicta, cui Dominus dando Benignitatem, vt canit Dauid, beneuolentiamque suam, qua humanum genus prosequi non est dedignatus, ipsum, inquam, suum dando Virigenam, De quo Apostolus: Apparuit benignitas „ & humanitas Saluatoris nostri Dei. Tit. 3. simul dedit fructum suum, dum eundem Dei Filium, benedictum ventris sui fructum mundo saluatorem edidit, & cum eo simul innumeros spirituales filios, qui sunt Christi fideles, Christi fratres, mẽbraque ipsius dilectissima, vno partu generauit. Vnde ex gentibus Ecclesia, vt notauit Rupertus, eam, vt pijssimam Matrem omnium nostrum agnoscens, amantissimè Filium in sinu Virginis velut dulcissimum fratrem alloquebatur: *Quis mihi det te fratrem meum sugentem vbera Matris meæ, vt inueniam te foris, & deosculer te, & iam me nemo despiciat?* Cant. 8. Hinc Lucæ 2. dicitur: *Maria peperisse Filium suum primogenitum*; quam primogenituram sine dubio habere Filius nõ potuit, nisi respectu filiorum spiritualium, quos Mater tunc peperit, & in posterum per totum orbem sæculis omnibus in hodiernum vsque diem prece, patrocinioque suo paritura erat.

Christus est noster Frater, quia Maria est nostra Mater.

29. Terram porro symbolum esse gratitudinis in confesso est, siquidem vno grano tritici illi commisso, etiam centesimum proferre consueuit. Quare sanè nobis pulcherrimè repræsentat Deiparam, quæ granum illud cælestis frumenti, quod totum nutrit orbem in se recipiens, ingentem aceruum tritici, mox produxit; Ob quam causam cælestis sponsus inter reliquas eius illustrissimas laudes, illam reposuit: Cant. 7. *Venter tuus sicut aceruus tritici vallatus lilijs*.

Terra cur gratitudinis Symbolum.

30. Agnouit terram gratitudinis symbolum Rupertus Abbas venerab. siquidem lib. 1. in Gen. cap. 8. peruestigans causam, ob quam supremi nobilissimique Elementi, nempe Ignis, loco eminentissimo, nempe sub sphæra Lunæ constituto, Moyses nullam mentionem fecit, cum tamen Terræ, quæ infimum omnium elementum est, meminerit

rit

Ignis cur sit ingratitudinis symbolum.

rit statim in initio: *In principio*, inquiēs, *creauit DEVS cælum, & terram?* Respondit ideo id fuisse diuinitus factum, quia Ignis sterilis est, & infœcundus, nihilque ex se gignit; *propterea de hoc*, inquit, *elemento non iniuria siletur*. Talis est omnino ingratus, multa beneficia deuorat, nihil redonat, ne minimā quidem gratiam pro maxima rependit, dignus proinde, qui ex numero creaturarum, Diuinam Bonitatem assiduè prædicantiū expungatur. At contra huiusmodi genij minimè est terra, quæ gratum animum, ac præsertim Virginis nostræ mirificè repræsentat, siquidem pro minimo beneficio in particulari, proque omnibus assiduè memor, vitam suam, continuum Diuinarum laudum Carmen, Hymnumque effecit.

Animi grati sunt agri animati.

31. Quod si Clemens Alexandrinus *omnes animos gratos animatos appellauit agros*; multo sanè potiori iure ager fertilissimus ac benedictus vocitanda est Deipara, ager, inquam, ille cuius Isaac odorem suauissimum, qui erat floris dulcis IESV, persentiscens exclamauit: *Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus*. Siquidem illa mox vt hoc Diuinum semen ope operaque Spiritus S. eius visceribus est commissum, innumeras mox ac deinceps grati animi significatione Diuinæ Bonitatis decantauit laudes, ostendens reuera se Terram fertilem, Diuinarum potissimùm laudum ac gratiarum actionum semper extitisse. Vnde S. Ambrosius libr. 1. offic. cap. 31. cui inscriptio; de reddendo beneficio, hortans homines ad gratitudinem: *Imitanda*, inquit, *nobis est natura terrarum, quæ susceptum semen multiplicatiori solet numero reddere, quam acceperit. Ideo tibi scriptum* Prou. 24. *iuxta* 70. *Sicut agricultura est homo insipiens, & tāquam vinea homo egens sensu. Si reliqueris eum desolabitur. Sicut agricultura ergo est etiā sapiens, & tanquam fœnerata sibi, maiore mēsura, semina suscepta restituat. Terra ergo aut spontaneos fructus geminat, aut creditos, vberiore cumulo refundit ac reddit. Vtrumque debes quodam hæreditario vsu parentis, ne relinquaris sicut infœcundus ager. Esto tamen vt aliquis excusare possit, quod non dederit, quomodo excusare potest quod non reddiderit? Non dare cuiquam vix licet, non reddere verò non licet*. Idem libr. 3. Hex. c. 8. *fœneratum Terra restituit quod acceperit, & vsurarum cumulo multiplicatum. Homines sæpè decipiunt, & ipsā fœneratorem suum sorte defraudant. Terra fidelis manet, & si quando non soluerit, si fortè aduersata fuerit frigoris inclementia, aut nimia siccitas, aut immensa vis imbrium, alio anno superioris damna compensat, ita vt nullum dispendium suo inferat creditori*. Quibus sanè verbis non tam terræ, quā Deiparæ genium describere quodammodo visus est, quæ nunquam in reponendis creditori Deo Opt. Max. gratijs eum suā sorte fraudauit, quin potius eidem, si ita loqui licet, vsurarum cumulo multiplicatū, quoad in se fuit, restituit.

In gratitudine imitanda nobis est natura terrarū, quæ receptū semen multiplicat.

Terra semen acceptum cū vsuris reddit.

B. V. Altare Thymiamatis ob iugem gratiarum actionem.

32. Eandem Virginis nostræ gratitudinem Altare illud thymiamatis, de quo Dominus ad Moysen Leuit. 6. u. 12. *Ignis in altari meo semper ardebit, quem nutriet sacerdos, subijciens ligna mane per singulos dies*, pulcherrimè adumbrauit. Vnde S. Bernar. Senen. Altare illud typum fuisse cordis Deiparæ asseuerauit. Tomo 1. serm. 15. art. 1. c. 2. *Quid per ignem*, inquiens, *nisi ardens dilectio Dei intelligitur? Altare verò quasi Alta res, altitudinem humani cordis ac potissimum Virginei demōstrat*. Nutriebat hunc ignem Virgo Beatissima, quia vt idem Pater Seraphicus ait, *Mens Virginis in ardore continuæ dilectionis tenebras*. Ipsa denique fuit Altare simul, & Sacerdos, ipsa Thymiama suauissimum, ex aromatibus preciosissimis cōfectum, quod Diuino amore succēsum, gratitudinis odores planè delicatissimos summæ illi Maiestati ac gratissimas exhibebat; ita vt verè dicere de his gratitudinis Virgineæ odoribus possimus; *Odoratusque est Dominus odorem suauitatis*.

Cor B. V. altare assiduo igne Diuini amoris ardens.

Iugis ignis in altari, iugem Dei, & gratiarum actionem notat.

33. Iugem porrò illam in altari flammam, typum fuisse assiduæ gratiarum actionis assiduè Deo reddendæ, auctor est Philo Hebræus libr. de victimas offerentibus, dum sic loquitur. *Merito vt equidem arbitror. Nam quia perennes Dei gratiæ nec deficiunt, nec intermittuntur, sed interdiu, noctuque fruendas se præbent nobis hominibus, gratiarum actionem hæc sacra flamma figurat, semper instaurandam, ne quando extinguatur*. Quasi apertius diceret: quam perennis est in homines diuinarum gratiarum largitio, atque profusio, tam perennis sit in DEVM humanarum gratiarum actio, & redhibitio, & sicut illa nunquam interquiescit, ita & hæc nunquam intermittatur. Non intermisit sane vllo tempore Virgo nostra, siue Dei laudes, siue gratiarum actiones, sed beneficia à liberalissima

Conditoris sui dexterâ sibi collata æquâ rationis trutinâ, feruoreque insignis charitatis ponderans, in continuis Dei laudibus versabatur. Hinc Rich. à S. Laur. lib. 7. de laud. B.V. eam Zodiaci signo illi, quod Libra vocatur, comparauit. *Signum enim hoc ait, ponderationem gratiarum actionis Virgineæ, ad beneficia expendenda Creatoris significare. Siquidem*, vt inquit ille, *ad singula Dei beneficia singulas reddebat gratiarum actiones, dicendo; Fecit mihi magna, qui potens est, & huius modi. Propterea in libro de eius infantia memoratur, quod sine intermissione DEVM benedicebat. Et ne forte, vel in salutatione sua, à Dei laudibus abstraheretur, si quis eam prius salutasset, illa pro salutatione; Deo gratias, respondebat. Legerat siquidem Psalmistam: Cantabo Domino, qui bona tribuit mihi. Hinc August. Quid melius animo geramus, & ore promamus, & calamo exprimamus, quam Deo gratias? Hoc nec dici breuius, nec audiri lætius, nec intelligi gratius, nec agi fructuosius potest.*

B.V. est signũ Libræ, quia Dei beneficia, quasi in libra appendebat, & expendebat.

B.V. ad singula Dei beneficia, singulas gratiarum actiones reponebat.

B.V. cum salutabatur, respondebat: Deo gratias.

34. Eodem in Templo Salomonico aliud Virgineæ gratitudinis reperimus symbolum, Candelabrum nempe aureum, quod tam die quam nocte coram Diuina Maiestate lucebat. De hoc Dominus ab Moysen Exo. 25. *Facies candelabrum ductile de auro mundissimo, hastile eius, & lilia ex ipso procedentia.* Quæ verba ponderans Bernardinus Bustius Par. 9. Marial. ser. 1. *Candelabrum Dei facta est Maria, quæ fuit ductilis per obedientiam, de auro purissimo per charitatem perfectam, cuius hastile fuit, eius recta intentio, lilia verò, verba humilia, quæ ex ipsa procedebant.* Quod si quis scire velit cur Candelabrum illud assiduo, & nunquam interrupto lumine in Templo illo refulgeret, causam dat Philo Hebr. loco citat *Ne interrumpatur*, inquiens, *gratiarum actio, nocturno tempore maximè idonea*. Et paucis interpositis: *Quoniam non solùm vigilantes, sed etiam dormientes iuuamur diuinâ beneficentia merito lex æquum iudicauit, gratiarum actiones ita distribui, vt sacra fiant pro vigilantibus, pro somno verò, & prouenientibus inde commodis, accendantur sacrata lumina.* Hæc Philo. Atque ita licèt Virginis nostræ *dormiret corpus*, vt loquitur Ambrosius, *vigilabat tamen animus*, crediderim potissimùm in assidua gratiarum actione, ad instar aurei illius Candelabri, quod iugi in Dei conspectu radiare lumine consueuit. Si enim eodem Ambrosio teste Epist. 60. ad Anisium *sanctorum somnus est operarius, secundum quod scriptum est Cant. 5. Ego dormio, & cor meum vigilat;* multo sanè magis somnus Sanctorum omnium sanctissimæ Virginis nostræ Deo gratissimæ, fuerit operarius in persoluendis Deo gratijs.

B.V. Candelabrum aureum tã die, quam nocte lucens per gratiarum actionem.

Quia etiam noctu Diuinis vtimur beneficiis, ideo etiam noctu gratiæ sunt agendæ.

Sanctorum somnus est operarius.

35. Erat nimirum Deipara gloriosissima de Dauidica stirpe oriunda, Parentisque Dauid sanctissimos æmulata mores, in assidua Dej sese iugiter effundebat laudes. Quid enim aliud est vniuersum Regij illius vatis Psalterium, quam continuata Dei laus? Quid eius clausula, quam eadem Dei laus iterata, siquidem in Alleluia desinit, non sine mysterio, interprete Genebrardo; ad indicandum, neque etiam tunc cum totum Psalterium absolutũ est à Dei laudibus desistendum, sed quasi denuo, iterumque atque iterum ordiendum, atque iterandum, vt omni tempore Deus benedicatur, eiusque laus, gratiarumque actio semper in ore nostro versetur, deque ardentis cordis aurea quapiam vigilantique lampade laus nostra, ceu puri luminis splendor, sine interruptione summæ illius Maiestatis oculis affulgescat.

Totum Dauidis Psalterium est laus Dei assidua, quæ in laude ipsa, nempe Allel. desinit.

36. Ob hanc in Diuinis laudibus vigilantiam Deipara Leænæ fortasses Sanctus Epip. comparauit, cum fuerit Mater illius, cui Iacob à Deo illuminatus aiebat: Gen. 49. *Catulus Leonis Iuda, ad prædam Filij mi ascendisti, requiescens accubuisti vt Leo.* Constat autem tam Leonem, quam Leænam symbolum esse vigilantiæ, cum oculis apertis dormiant, vel, vt alij voluere, perpetuâ vigiliâ vtãtur. Atque ita Virgo sacratissima velut Leæna, velut assiduo lumine collucens Candelabrum dies, noctesque in diuinis laudibus, gratijsque supreno Numini persoluendis vigilabat, Parentis sui Dauid sanctissimum morẽ æmulando, qui aiebat Psal. 56. *Exurgam diluculo*, Seu, vt transferunt Rabbini: *Excitabo seu expergefaciam Auroram.* Imo Midras affirmat, adeo vigilantem fuisse Dauidem, vt nunquam eum Aurora inuenerit dormientem, nunquam eum à somno excitarit, sed ipse eam potius præuolarit. Idem sanè ac longè potiori iure dicere poterimus de nostra Virginea Aurora, quæ in diuinis laudibus hanc quotidianâ suâ vigilantiâ præuolare visa est semper, adeo vt eam demiratus Salomon exclamarit: *Quæ est ista, quæ progreditur quasi Aurora consurgens.* de qua longè melius cecinisset Ouidius:

B.V Leænæ comparata ob ipsius in Dei laudibus vigilantiam.

Dauid adeo vigilans, vt eum nunquã Aurora inuenerit dormientem.

Ecce

Ecce vigil nitido patefecit ab ortu
Purpureas Aurora fores, & plena rosarum
Atria.

Non erat Virgo, vt ille neſcio quis de quo M.Tulius lib. 5. Tuſc.QQ. dicebat *dolere ſolitum quoties antelucana fabrorum induſtria vinceretur*. Vigilabat, ad inſtar aurei lucentiſque in Dei Templo Candelabri, ad inſtar veræ Auroræ in gratijs Deo perſoluendis; imo vigilantia ipſam Auroram multis paraſangis ſuperabat. Verè Aurora eſt Deipara non ſolùm ipſa per ſe, ſuâ vigilantiâ, luceque DEVM laudans, verum etiam alios Dei ſeruos præſertim, contemplationi deditos, velut ſonoras auiculas, ad idem faciendum excitans. Quam præclarè S. Ambroſ. lib. 5. Hex. cap. 12. de Aurora, auibuſque in eruditionem noſtram eſt profatus: *Venit in mentem auium natura, quæ cùm eunt cubitum quaſi* peracto lætæ munere, æthera cantu mulcere conſueuerunt, quod velut ſolemniter, ſurgente, & occidente die inſtaurare conſueuerunt, vt decurſi, vel adoriendi nocturni iuxta, ac diurni temporis, laudes ſuo referant Creatori.

Aues nos tā mane, quam veſpere ad Deum laudandum, excitant.

Magnum verè ſunt hæ incentiuum excitandæ in nobis deuotionis. Quis enim ſenſum hominis gerens non erubeſcat, ſine Pſalmorum celebritate diem claudere, cum etiam minutiſſimæ aues ſolemni deuotione, & dulci carmine ortus dierum, ac noctium perſequuntur? Hæc Amb.

37. Quod autem Virgo puriſſima aureo illo Candelabro iugi lumine gratiarum actionis radianti fuerit adumbrata, teſtis eſt Beatus Georgius Nicomed. Archiep. orat. de Præſent. B.V. qui ingreſſum trimulæ Virginis in in Templum deſcribens, ſic ipſum Templum, quo ei debitum honorem deferat, affatus eſt: *Accipe in Spiritu inauratum Candelabrum, cuius extrema illuminat lucerna, per quam accenſa ſunt ſeptem dona Spiritus, & mundum terrenum illuminarunt*, Teſtis eſt Leo Imperator Orienſis Hom. 6. Vbi Virginem ſic alloquitur: Tu tanquam perpetuo lumine colluſtrarum Candelabrum tenebras pellis, liberaſque, & liberaſti à morte peccati totum mundum, & floribus quos producis benè olentem efficis, vtpote quæ ſalutis florem protuliſti. Sic ille. Vide plura Part. 1. Diſc. 16. numer. 101. & ſeq.

38. Hæc denique Deiparæ Gratitudo eſt lucerna illa, quæ in nulla vnquam aduerſitatis nocte extincta eſt, de qua Salomon Prou. 31. *Non extinguetur in nocte lucerna eius*. Quam ob cauſam Sanctus Cyrillus iure merito Homel. contra Neſtor. *eam Lampadem inextinguibilem* vocitauit. Eandem hanc Lampadem igne charitatis, oleoque gratitudinis pleniſſimam nullæ tribulationum, quibus dum in hac vita degeret, conflictabatur, aquæ potuerunt extinguere. Vnde aiebat de illa Sponſus Cant. 8. *Lampades eius lampades ignis, atque flammarum, aquæ multæ non potuerunt extinquere charitatem, nec flumina obruent illam*. Hoc nobis idem Candelabrum aureum heptamixon, ſeu ſeptifidum, vt vertit Theodoreti interpres, ſeptem habens Lucernas, indicat. Licet enim hoc perpetuo lumine noctu diuque reluceret, nocte tamen omnes eius Lucernæ vel maximè radiabant, vt teſtatur Ioſephs libr. 3. Antiquit. cap. 12. ſcribens ex ſeptem lucernis, quæ erant in Candelabro, tres tantum per diem, omnes verò per noctem ardere ſolitas, vnde quatuor accendebantur veſpere, totidem manè extinguebantur.

B.V. Lucerna quæ in nocte tribulationū numquam eſt extincta.

In Candelabro aureo Templi Hieroſolymitani ſeptem lucernæ noctu, tres tantum interdiu lucebant.

39. Quod verò Virgo noſtra in tribulationum, aduerſitatumque nocte: maiorem gratiarum actionis ſplendorem coram Diuina effuderit Maieſtate, clarum ex eius ſingulariſſima euadit patientia, de qua Ignat. Martyr ſcribens ad Ioannem Euangeliſtam:

B.V. patiētia in aduerſis.

Et quidem notificauere eandem Matrem Dei omnium gratiarum eſſe abundantem, & omnium virtutum, more Virginis, virtutis, & gratiæ fœcundam: quæ, vt dicunt, in perſecutionibus, & afflictionibus eſt hilaris, in penurijs, & indigentijs non querula, iniuriantibus grata, & modeſta in re læta, miſeris, & afflictis condolet conflicta, & ſubuenire non pigreſcit.

40. Non fuit Deipara ex eorum numero, de quibus eius Parens canebat Dauid Pſal. 48. v. 19. *Confitebitur tibi cum benefeceris ei*; quæ quidem gratitudo fucata, non ſyncera eſſe videtur, vt obſeruauit S. Antiochus Hom. 117. de gratiarum actione: *Hoc*, inquiens, *inſigni argumento internoſcitur, qui nihil fucatè gratus eſt, dum inter medias deprahenſus calamitates, toto pectore gratias agit Domino*. Nouerat nimirum illa vtilius nobis eſſe in aduerſis potius, quam in proſperis Diuino Numini gratias agere. Præclarè enim D. Chryſoſt. in Pſal. 9. *In*

In aduerſis potius, quā in proſperis Deo gratiæ agendæ.

In aduersis gratias agêdo, DEVM nobis constituimus debitorem. *bonis gratias agens, reddidisti debitum: in malis verò, DEVS constituisti debitorem. Qui beneficio affectus agit gratias, reddit debitum, qui malè affectus, gloria afficit, debitum acquirit.* Sic ille.

41. Denique idem Chrysostomus æquè in prosperis, atque in aduersis, æquali fronte supernum Numen docet esse laudandum, dum in Psal. 148. sic scribit: *DEVS æquè est laudandus, & cùm punit, & cùm à supplicio eximit, vtraque enim sunt curationis, vtraque bonitatis. Oportet ergo eum æquè laudare, & quod posuerit Adam in Paradiso, & quod eum expulerit: & gratias agere non solùm pro Regno, sed etiam pro gehenna. eam enim & fecit, & minatus est, vt è vitio liberaret. Quemadmodum ergo medicum non solùm nutrientem, sed etiam fame excruciantem, non solùm vngentem, sed etiam vrentem, & secantem obseruamus, ita etiam oportet DEVM laudare pro omnibus.* Tam in prosperis, quam aduersis Deo gratiæ sunt agendæ. Huiusmodi animum habuit Isaias, dum inter flagella à Diuina manu tunc adhuc ad puniendum illum populum extensa suauiter concinebat: cap. 12. *Confitebor tibi Domine, quoniam iratus es mihi.* Hinc idem aureæ eloquentiæ Vir Sanctissimus Hom. 3. de patientia Iobi surgentis, atque adorantis DEVM, inter tot calamitatum turbines: *Mæces*, inquit, *calamitatum adoratio, pulsatus ærumnis benedicit, oppressus gratias agit, Sit Nomen Domini benedictum.* Iob in calamitate constitutus Deū adorat, & benedicit.

42. Quare Virgo beatissima, sublimiori irradiata lumine, miro desiderio festinare semper ad gratias Deo persoluendas, non modo pro beneficijs, atque aduersitatibus iam acceptis, verum etiam pro accipiendis, visa est, dum Cant. 2. v. 6. sic loquitur. *Læua eius,* qua tribulationes aduersitatesque in hoc mundo immittit Sponsus, *sub capite meo, & dextera illius*, qua nimirum solatia in hac vita æternāque gloriam, qua nos ad dexteram statuet inter suas oues, *amplexabitur me.* In quæ verba suauissimè commentatus est mellifluus Bern serm. 51 in Cant. Postquam enim dixisset Sponsam amore sponsi languentem dignam fuisse, quæ eius manibus erigeretur, & vno quidem brachiorum suorum sustentaret caput iacentis, alterum verò ad amplexandum pararet, vt eam sinu foueret, exclamassetque: *Felix anima quæ in Christi recumbit pectore, & inter Verbi brachia requiescit;* hæc addidit: *Non, ait, amplexatur, sed amplexabitur: vt noueris priori gratiæ adeo non* B.V. tam in prosperis quam in aduersis gratias Deo agebat. *ingratam, vt secundam gratiarum actionem præuenerit, Disce in referenda gratia non esse tardus aut segnis, disce ad singula dona gratias agere. Diligenter, inquit, considera quæ apponuntur tibi, vt nulla videlicet Dei dona debita gratiarum actione frustrentur, non grandia, non mediocra, non pusilla. Denique iubemur colligere fragmenta ne pereant, idest, nec minima beneficia obliuisci. Propter hoc Sponsa mox, vt gratiam de læua sensit, gratias egit, non expectans plenitudinem, quæ in dextera est. Neque enim vbi memorata est læuam iam esse sub capite suo, etiam secuta est à dextera se similiter amplexatam, sed, amplexabitur me, inquit.* Et paucis interpositis, tandem, concludit: *Ergo quia per dexteram, & sinistram aduersa solere, atque prospera designari. Videtur mihi hoc loco intelligi posse læuam Verbi quidem, comminationem supplicij: dexteram verò, Regni promissionem.* Hæc Bern. Quæ omnia in Virginem sacratissimam possunt cadere, excepta comminatione supplicij æterni, cuius timor in illam, vt pote Sanctitatis omnibus numeris absolutissimam, locum inuenire non poterat, *perfecta enim charitas*, inquit Apostolus, *foras mittit timorem.* Ne minima quidem beneficium obliuioni tradenda. Quid dextra & sinistra sponsi significet?

43. Licet per comminationem supplicij, temporales in hoc mundo pœnæ, atque aduersitates intelligi possint, ad quas perferendas ipsa semper cùm fuerit paratissima, illi perinde erat ijs exerceri, atque læuâ sponsi ad pectus adstringi: Vnde non minùs pro hiscè aduersis iam præsentibus, quam prosperis in posterum aduenturis, hilaris, grates summas agere consueuerat, certo sibi persuadens, gratiam illam, quam suo egisset Creatori, eandem ab ipso pro gratia, sibi facta, acceptari, Hinc Dauid eius Parens hoc agnoscēs concinebat Psal. 115. *Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi?* Quæ verba librans S. Basilius Hom. 5. in Iulitam: *Magnificatus, ait, dator, nequaquam dictus est tribuisse, sed retribuisse, ac si is non cæpisset prior in nos gratiam conferro, sed resolueret acceptam his, qui priores eam illi contulissent. Cùm enim pro accepta gratia rependit gratiarum actionem, in munerum refert, & habet beneficij loco.* Quod sanè licet in omnibus iustis ob insignem Diuinæ Maiestatis in illos beneuolentiam sit verissimum, longè sanè potiori iure respectu sanctissimæ Dei Genitricis verificabitur, quæ cum gratissima semper oculis superni illius Numi-

DEVS, & Maria gratijs dandis certare videbantur, ne quis superior esse videretur.

minis extiterit, gratias quascunque ei pro beneficijs rependebat, gratias omninò sibi ab illa præstitas, pro egregiâ in illam animi propensione, beneuolentiâque arbitrabatur. Atque ita DEVS, & Maria gratijs vicissim amicissimè certare, ne quis in reponendis gratijs superior esset altero, insigni charitate, videbantur.

44. Quod si demùm cum Epiphanio Deiparam vt Sacerdotem simul, & Altare consideremus, inueniemus profectò eam cum antiquis Patribus assidua gratiarum actionis ac laudis Deo ter Opt. Max. obtulisse sacrificia. Si enim magnus ille Patriarcha Noe, reliquique Patriarchæ, vt Abrahā, Isaac, & Iacob Virginis nostræ Aui, atatique tam libenter sacrificium laudis, & gratiarum actionis Domino offerebant, quantò magis Virgo Deipara? Noe certè, vt reliquos nullos faciam, ingressurus Arcam ex præcepto Domini introduxit secum ex omnibus animantibus septena, & septena, ita vt tria paria singularum specierum mas, & fœmina asseruarentur in Arca, & septimum deseruire posset sacrificio, vt voluit D. Hieron. Epistol. 11. ad Gerontiam de Monogamia, asserens *numerum parem fœtibus, atque coniugio, imparem sacrificio præparatum esse. Et in hoc*, inquit, *Virginitatis atque pudicitiæ palma monstratur*. Idem sensit de hoc impare numero, quo DEVS maximè gaudet; S Chrysost. Hom. 24. in Genes. Theodoret. q 50. in eandem Gen. Idem S.Hieron. censuit libr. 1. ad ver. Iouin. *Ingrediuntur*, inquit, *septena, quæ munda sunt, vt haberet Noe post diluuium, quod de impari numero statim Deo posset offerre. Quasi DEVS ad gratias agendas, ita nos velit esse comparatos ac expeditos, vt nullam moram, in victima comparanda abire pati velit.*

Cur Noe in Arcam animalia septena, & septena introduxerit?

Numerus par côiugio, impar sacrificio præparatus.

45. Et vero Patriarcha ille pijssimus nullam moram interposuit, sed mox post diluuiū, ædificato altari Domino, magnâ grati animi significatione, ita ei deuotè sacrificauit, vt *odoratus sit Dominus odorem suauitatis*. Gen. 8. Vbi Chrysost. Hom. 27. *Vide*, inquit, *quomodo animus afferentis fumum, & nidorem, & omnem in suauitatem, multa fragrantiá impleuit. Verè oblatio hæc est ea de qua Eccli. 35. Oblatio iusti impinguat altare, & odor suauitatis est in conspectu Altissimi*. Seu vt legit Clem. Alex. lib. 3. Pæd. c. 12. *Odor suauitatis Deo est cor quod glorificat eum*.

Et subdit ad rem nostram accommodatissimè: *Hæ sunt Coronę, & sacrificia, & aromata, & flores Dei*. Verè enim sicuti Noe, ita multo magis Virginis Beatissimæ gratiarum actionis sacrificia erant Coronæ, erant aromata, erant flores Dei, quibus summa illa Maiestas coronari, odoreque ac fragrantiâ, velut preciosissimorum, aromatum florumque suauissimorum, oblectari videbatur. Hinc crediderim Virginem Beatissimam totam in Diuinas laudes, gratiarumque actiones ita effusam, Virgulam fumi ex preciosissimis aromatis compositam, ab Angelis, ipsius in DEVM gratitudinis odorem suauissimum sentientibus, fuisse appellatam, dum sese mutuo respicientes, stupore attoniti sciscitabantur Cant. 5. *quæ est ista, quę ascendit per desertum sicut Virgula fumi, ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris figmentarij?* Adeo sacrificium ipsius gratiarū actionis suaue, adeo gratum acceptumque semper superno Numini extitit.

B.V. sacrificiū gratiarum actionis erat Coronæ, & aromata, floresque Dei.

46. Quid porrò de vniuerso illo Israelitico dicemus populo, eiusque præcipuè Duce Moyse, qui tantam ouium, armentorumque copiam secum de terra Aegypti eduxerant, vt Exodi 12. dicatur: *Profectique sunt filij Israel, & vulgus promiscuum innumerabile ascendit cum eis, & oues, & armenta, & animantia diuersi generis multa nimis*. Sola certè tribus Ruben, & Gad, vt de alijs sileamus, confecta iā pene molestissima illa per solitudinem peregrinatione, & propè Iordanem cōsistentes, habebant, vt verbis sacri textus vtar, *pecora multa, & erat illis in iumentis infinita substantia*. Num. 32. Quid ergo subest causę, quod vix de Aegypto egressi ad ollas carnium, quibus in Aegypto fruebantur, anhelarint. Exod. 16. Cur non mactarūt de gregibus, quos secum deducebant, cur carnibus his cupiditatem illam non explerunt? Lyranus id eorum adscripsit auaritiæ, quia magis esurire, quam sua pecora consumere elegerant. At verò S. Aug. quæst. 62. in Exod. in meliorem partem hoc interpretans eorundem adscripsit religioni: *Ne*, inquiens, *forte dicatur pepercisse illos pecoribus, ne omnibus deficientibus, etiam sacrificijs necessaria deessent*. Quasi populus, seu potius illius populi Ductor Moyses ita gratus in DEVM esset, vt mallet mori præ famè, quam victimis ad sacrificia, gratiarumque actionem necessarijs defraudari.

Populus Israeliticus cū pecoribus abundaret, quare ad ollas Aegypti suspirauit.

47. Eiusdem animi fuisse visus est Dauid, cùm desideratam illam aquam de cisterna Bethleem ab hostibus vndique circumsessam obtinuit, qua tamen ad sitim sedandam vti supersedit, & vt sacræ loquuntur literæ, *Noluit bibere, sed libauit eam Domino* 2. Reg. 23. 16. Scire cupit quispiam huius tam insignis mortificationis causam? Audiat S. Hierony. *Sacrificauit*, inquit, *eam Domino*, *gratias agens, quia tam fortes viros in Israel dederat*. Idem adstruit Iosephus lib. 7. Antiquit. his verbis: *Deo libauit, gratias agens pro virorum incolumitate*.

Dauid haustam aquã de Cisterna Bethlem libans Dominum sacrificium gratiarum actionis obtulit.

48. Quod si Noe, Moyses cæterique Israelitæ, si ipse Rex Dauid, de cuius stirpe oriundã erat Deipara, tantopere sacrificia laudis, gratiarumque actionis Diuinæ Maiestati offerre cupiebant, quanto magis Virgo nostra religiosissima, quæ vna voluntas, vna caro, vnus Spiritus cum suo dilectissimo erat filio, quem vt DEVM adorans, internis sine dubio mentis spiritusque assiduis sacrificijs, ac præsertim gratiarum actionis, est venerata? Hoc intellexisse visus est B. Arnoldus Carnotensis Abbas Tract. de laud. B. V. cum de eius circa humanum genus ageret apud Patrem æternũ patrocinio: *Diuidunt*, inquiens, *coram Patre inter se Mater, & Filius pietatis officia, & miris allegationibus muniunt redemptionis humanæ negotium, & condunt inter se reconciliationis nostræ inuiolabile testamentum. Mater Christo se spiritu immolat, & pro mundi salute obsecrat, Filius impetrat, Pater condonat. Omnino tunc erat vna Christi, & Mariæ voluntas, vnumque holocaustum ambo pariter offerebant Deo, hæc in sanguine cordis; hic in sanguine carnis*. Cùm igitur sanctissima Virgo nostra adeo in Diuinas laudes, gratiarumque actiones, sacrificiaque fuerit effusa, & totius vitæ suæ decursu insignem in Diuinum Numen contestata fuerit gratitudinem, iure cælestem illam tam claris syderibus radiãtem Caniculam, ipsius in DEVM gratitudinis, symbolum esse prædicamus.

49. Et quoniam Virgo Deipara sicut in reddendis Diuinæ Maiestati gratijs, sicut in reliquis virtutibus omnibus, fuit mortalibus exemplum singulare, crediderim ab illa minimam hanc dilectissimi eius Filij societatem, tanquam amantissimam edoctam fuisse Filiam, vt hac in virtute gratitudinis foret quoque singularis, dum proprio motu, siue potius spiritus sancti instinctu nullius prouocata exemplo, Anno suo sæculari, siue Iubilæo tanta cum solennitate, publicáque lætitiâ, magna totius orbis approbatione, ac præsertim summi Christi in terris Vicarij Vrbani VIII. qui mirificè hac nostra deuotione, ac pietate delectatus, cum nonnulli secus quam par erat de hac solemnitate sentirent, ea dixit, quæ alijs, modestiæ memores, commemoranda relinquimus. In communi porrò hac Societatis vniuersæ lætitiâ ac celebritate, id potissimùm intendimus, vt Deo ter Opt. Max. gratias quàm amplissimas, pro tã innumeris beneficijs, plenâ manu in illam congestis, hiscé cẽtum exactis annis, pro modulo nostro rependeremus. Obuersatus est nimirum ob oculos maioribus nostris in primis felicissimus totius Societatis status, eiusq; tam exiguo tempore, toto pene orbe terrarum, vsque ad antipodas, ad mundum nouum, non vltimam modo Thulem, sed ad vltimos Iaponum, Sinarumque populos, ad quos nec Christi nec Christianæ fidei nomen post tot sæcula vnquam perlatum est, amplificatio.

Societatis IESV in Anno Iubileo celebrando gratitudo à B V. mutuata.

Quæ fuerint causæ Societati pro celebrando Iubilæo.

50. Obuersatum est deinde inclytum hoc IESV nomen quo minima hæc familia tot summorum Pontificum authoritate, atque approbatione fuit decorata, à quo tantâ spiritualium bonorum copiâ, tam mirificè locupletata est, vt reuera ipsi illud Isa. 33. ex 70. Interpp. versione aptissimè congruat: *Oculi tui videbunt Ierusalem ciuitatem opulẽtam, tabernaculum, quod nequaquam transferri potest, nec auferentur claui eius, nec funiculi eius disrumpentur, quia Nomen Domini magnum vobis*. Vnde enim Societas hæc tanta sanctitate, virtutumque omnium copiâ, vnde tanta sapientiâ rerũque tam humanarum, quam Diuinarũ scientiâ opulenta facta est; (absit verbis iactantia, verè enim dicendum nobis est: Non nobis Domine nobis, sed Nomini tuo da gloriam;) vnde creuit in gentem magnam; Vnde ita stabilita, ita firmata, in toto est terrarum orbe, vt impossibile quodãmodo videatur hoc Dei tabernaculum transferri, clauos eius, mutuæ videlicet charitatis, quibus compaginatum est, auferri, funiculos eius, maximè illos votorum triplices opibus arctissimè Deo ipsi, summoque Pontifici colligatur, disrumpi? Vnde illi in tanta tamque florida iuuentute tã domi, quam foris educanda, tanta puritas?

A Nomine IESV omnia dona in Societatem nostram deriuata.

ritas? Vnde in rebus Spiritualibus tractandis tanta dexteritas? Vnde ei cum quocunque genere hominum summorum, mediorum, infimorum agendi, ac conuersandi facilitas? Vnde in persanandis animarum morbis tanta industria? Vnde illi in rebus aduersis, ac turbulentis in iniurijs tolerandis tanta patientia? in Cruce Christi portanda tanta firmitas, atque consonantia? Vnde in sanguine proprio, amore Christi profundendo, in vitâ, ferro, flammis, grauissimisque supplicijs obijcienda tanta hilaritas? Vnde tam insigne illud cælestis doctrinę lumen, quo totus orbis, præ reliquis facile retro sęculis irradiatus est, ita vt omnes penè sapientes fateri, & dare gloriam Deo cogantur, vix vllum ab orbe condito adeo eruditum extitisse sæculum, atque est hoc nostrum, quo in lucem prodijt Societas, quæ Sapientiæ hoc cælitus demisso splendore non contenta, eundem in vniuersam Ecclesiasticam Hierarchiam (absit verbis inuidia; dona siquidem Dei non nos metipsos prædicamus) eam mirâ scientiarum omnium luce decorandit, transfudit?

51. Vnde, inquam, Societati nostræ hæc omnia tam magna, tam ampla, tamqua illustria? Non aliunde sanè, quam à IESV Nomine. *Quia nomen Domini magnum illi.* Videre cupit quispiam magna hæc penitius, quæ fecit magnus ille Dominus, qui potens est, & laudabilis nimis, cuius magnitudinis non est finis? *Ponderet hoc Nomen Domini magnum, hoc est,* vt interpretatur S. Cyrillus, *in tota sua amplitudine, ac magnitudine nominis sui, ac tunc magnitudinem donorum cælestium Societati à Magno hoc Domino, summèque laudabili communicatam perspiciet,* agnoscetque etiam in posterum maxima à Deo beneficia Societati nostræ speranda esse, siquidem eam suprema illa Maiestas, pro sua immensa pietate, Diuinissimo illo IESV Filij sui Nomine ornare non est dedignata. Illi enim omnia supra commemorata accepta referre maxima grati animi testificatione oportet, eique cum Regio Vate animitus, medullitusque concinere Psal. 22. *Deduxit me super semitas iustitiæ propter Nomen suum.* Siue vt transtulit Euthymius, & Nicephorus: *Propter hoc, quod Nomine Dei vocor, tot videlicet DEVS in me beneficia congessit.* Vnde magnanimi, ac intrepidi prosequi cum eodem

Nomine Iesu perfecti securi etiam in vmbra mortis ambulamus.

Psalte Regio possumus; *Si ambulauero in medio vmbræ mortis non tibi mala, quoniam tu me cum es;* imo castigationibus tuis, ceu Virga, & baculo tuo, paternè castigati consolationem experiemur, tibique iuxta consilium Apostoli; *In omnibus gratias agite;* laudes infinitas persoluemus.

Ambulare intrepidus sibi videbatur Dauid in medio vmbræ mortis, quãdo cum Gigãte illo Philisteo ad singulare descẽdens certamẽ, in nomine huiuscẽ Domini sperans non infirmatus, sed multo magis corroboratus est, & ita quidem vt magno, fortique animo superbissimo illi Goliæ, armis fortissimis à capite ad calcem munito ipse inermis ausus sit dicere 1. Reg. 17. 45. *Tu venis ad me cũ gladio, & hasta, & clypeo, ego autem ad te venio in Nomine Domini exercituũ:* quasi diceret; Nomen IESV mihi gladius, mihi hasta, mihi clypeus, mihi denique totius corporis munitissima est panoplia. Quantum porrò robur Nomen diuinissimum illi tribuerit præclarè ostendit S. Chrysost. Hom. de Dauid, & Saul, vbi ita disseruit: *Neque enim vulgari more proiecit lapidem; sed prius dixerat: Tu venis ad me in Dijs tuis; ego autem venio ad te in Nomine Dei Sabbaoth. Atque hæc locutus emisit lapidem, atque hæc vox lapidem, velut manu, direxit in Goliath. hæc pauorem incussit barbaro, hæc hostis confidentiam fregit.*

Dauid in Nomine Iesu de Goliatiũ phauit.

Munimen nimirum quoddam inexpugnabile nulli penetrabile ferro Nomen hoc Domini agnouit Isaias dum cap. 64. illo ab initio Israelitas contectos prædicat: *Ab initio Nomen tuum super nos.* Addit præclarè Procopius ad rem nostram. *Nostri igitur miserere, quos Nomen tuum exornat. Hæreditas enim tua nuncupamur. Id ergo Nomini tuo largire, vt apud gentes non blasphemetur.* Licet igitur Societas nostra sæpe sæpius in varijs persecutionibus, ac tribulationibus, velut in vmbra mortis ambulet, licet castra calamitatum aduersus illam consistant, licet exurgat aduersus illam Tartareorum hostium prælium, in Nomine tamen IESV, quo exornatur sperando, ad ipsius tutelam tanquam ad Asylum confugiendo, de omnibus mundi aduersitatibus, ac tribulationibus euadet superior, deque omnibus denique infernalium potestatum exercitibus, summâ cum lætitia triumphabit, imo huiusmodi calamitatum

Munimen Societatis est Nomen IESV.

tur-

turbinibus exagitata summas grates Diuinæ referet Bonitati.

Exaudiet enim illam Dominus in die tribulationis, & proteget illam Nomen Dei Iacob. Vnde ipsius filij protectionem hanc Diuini Nominis, in seipsis experti sese ad plura pro amore IESV patienda adhortabuntur: *Lætabimur in salutari tuo, & in Nomine Dei nostri magnificabimur*; omne gaudium reputantes cum in varias tribulationes inciderint, plurimisque aduersitatibus fuerint pro amore Christi exercitari. Hoc solidum suum gaudium, hoc puram defæcatâque lætitiam, hoc magnificentiam, honoremque suum summum esse rati, quamplurimas calamitates, ærumnasque pro Christo, eiusque Sancta Ecclesia exantlare. Vnde mundi aduersitatibus huiuscemodi conflictari, in summis lucris reponentes, cum S. Iobo Nomen Domini quo insigniti sumus benedicere, eique gratias agere consueuimus; certo nobis persuadentes vt aiebat B. Franciscus Borgias III. Generalis noster, Societatem nostram ærumnis exagitatam, maiora semper accepturam Spiritus, virtutumque omnium incrementa. Quare dixerim huiusmodi tribulationes cum gratiarum actionibus perferre, rem esse Societati nostræ proprijssimam, sicut & Iobo olim fuisse affirmauit Origenes: Expendens enim illa verba ipsius capit 1. *Sic faciebat Iob cunctis diebus*; ita loquitur: *In virtutum studijs omnia quæ fecerunt Sancti, fecit etiam Iob, quod autem sustinuit cum gratiarum actionibus, hoc nihilominus nullus alius sustinuit.* Quod quantæ sit perfectionis nemo non videt, cum hac ratione homo Christo similis euadat quodammodo, qui cum gaudio sustinuit Crucem, confusione contemptâ. Hæc nimirum omnia hactenus dicta, aliaque quamplurima Dei dona, ac beneficia, è Diuino Nomine tanquam ab inexhausto bonorum omnium fonte promanantia mentibus maiorum nostrorum, oculisque obuersabantur, quæ rectâ rationis trutinâ, pondereque sanctuarij expendentes solennitatem hāc gratiarum Actionis, siue Annum sæcularem, Annum Iubilæum toti Societati indixerunt, in quo non voce solùm, verum multo magis operibus, sanctis, totius nempe vitæ, feruorisque Spiritus innouatione, gratitudinem nostram erga DEVM nos contestari voluerunt, ad

Iob patientia cum gratiarū actione, tes tata.

quam tanto accuratius peragendam octo, decemuè dierum spiritualia exercitia siue Meditationes, Generalē omnium peccatorum confessionem, variaque pœnitentiarum genera facienda singulis toto terrarum orbe, etiam nouo, ad antipodas vsque dispersis socijs constituere, omnes ad spiritualem lætitiam, ad primigeniam illam sanctimoniam, vitæque integritatem instaurandam, ad glorificandum Nomen IESV tantorum bonorum auctoris, exhortando. Ad quod faciendum, illos sine dubio Regij vatis iam pridem ad lætitiam hanc omnes inuitantis excitauit exemplum, dum ita Psal. 99. modulatus est: *Iubilate Deo omnis terra, seruite Domino in lætitia, introite in conspectu eius in exultatione, atria eius in hymnis confitemini illi, laudate nomen eius quoniam suauis est Dominus, in æternum misericordia eius.* Vnde præter particulares, ad hanc gratiarum actionem ritè peragendam exhortationes in singulis domicilijs, à superioribus factas, ipse R. P. Præpositus Generalis Mutius Vitellescus, literis encyclicis, magno Spiritu ad grates Diuinæ persoluendas Maiestati, ob tot innumera beneficia gratiarumque munera, effusissimā liberalitate in vniuersam Societatem congesta, inflammauit. Ex hac Epistola paucula quædam delibare libuit, quo Capitis huiuscé nostri, ac per consequens totius mystici corporis egregia in DEVM voluntas eluceat. Sic igitur ille ad Prouinciales 16. Iulij Ann. 1639. Cùm nobis præ foribus sit annus fundatæ Societatis centesimus, primus eiusdem sæcularis, cuius exordium die 27. proximi Septembris inibimus, æquum est nos eum aliquo apparatu Ecclesiastico, literarioque celebrare, quo gaudij nostri iuxta, & grati in Deum animi testificationem aliquā orbi præbeamus, obseruatam paterna benignitate, latèque diffusam hanc manuum suarum molitionem. B. V. erga homines grati-tudo.

52. Neque verò solum Deipara suā erga supremū Numen gratitudinem, verumetiam circa homines côtestata est. Singula percensere, quæ in hoc genere præstare consueuit, longum foret. Illud dixisse sufficiat, eam etiam modica minimaque sibi a clientulis suis exhibita obsequia, absque aliqua gratiarum suarum remuneratione, & compēsatione nunquam abire permisisse. Quod licet nobis quotidianâ constet

expe-

experientiâ, illud tamen comprobat Richardus à S. Laur. lib. 7. de Laud. B. V. vbi eam Luci comparans, eiuſdemque proprietatis declarans, ait illam eſſe nõ poſtremam, quod viſibilia faciat ea, quæ prius non apparebãt, ante faciem filij ſui miſericorditer eos ſtatuens, qui prius longè ab eo diſtabant, vt patuit in Theophilo. Ipſa enim, vti dicitur apud Iob 12. *Reuelat profunda de tenebris, & producit in lucem vmbram mortis*. Ipſa velut lux per anguſtiſſimam rimam, vel foramen ingreditur, gratiam infundendo. Vnde dicit cum Filio: *Si quis mihi aperuerit introibo ad illum. Apoc.3. Et illud Cant.2. Reſpiciens per feneſtras, proſpiciens per cancellos. Quaſi modica rima eſt*, inquit Richardus, *aliquoties eam deuotè ſalutare, pro amore eius libenter eleemoſynas dare, miſſam ſuam, vel de ea ſermonem deuotè auſcultare blaſphemantes eam, vel per eam iurantes acerrimè redarguere, eius magnalia firmiter credere, tutela illius ſeſe commendare, & huiuſmodi. Nulla enim creatura Dei, æquè prona eſt ad benefaciendum ac Deipara, quæ per huiuſmodi rimas nobis lumen gratiarum, ac miſericordiæ diffundit*. Hæc ille.

B.V. etiam modicus actiones in eius honorẽ exhibitas Compenſat.

B.V. erga S. Nicolaum gratitudo.

53. Teſtis eſt Virgineæ huius gratitudinis in multis S. Nicolaus miraculorum, virtutumque gloriâ vir illuſtriſſimus. Hic cùm magno pietatis affectu in Dei Matrem à primâ ætate ferretur, nocte quadam vidit iuxta ſe Saluatorẽ vna ex parte ſibi librum Euangeliorum auro, gemmiſque decoratum porrigentem; ex altera Virginem parentem eius glorioſiſſimam, Pontificale Omophorium, pallium videlicet Archiepiſcopale ſuper humeros ſibi imponentem. Cùm autem hæc Pontificalia ornamẽta poſt multos annos in Concilio Niceno à Patribus ei fuiſſent adempta, quod calentiori zelo fidei actus, Arianum quendam in maxillam percuſſiſſet, ecce tibi Virgo benigniſſima gratitudinis memor, dum in ipſius honorem ſacris operatur, cunctis videntibus duos ſubmittit Angelos, quorum alter mitram, alter Pallium Nicolao ſuo fideliſſimo ſeruo reſtituenda detulerunt, vt ſcribit Petrus de Natal. in Catal. Sanctorum lib. 1. cap. 33. Licet Ioannes ſtudita Monachus in ſerm. de ſanctis aſſerat Pontificalia ab ipſo Chriſto, eiuſque Matre huic ſancto reſtituta. Quæ tamen conciliari poſſe videntur ſi dicamus præſentibus Filio, ſanctiſſimaque eius Matre, ornamenta illa per Angelos decenter delata, & poſtea à Chriſto Euangeliorum librum ei traditum; à Deipara verò eius capiti Mitram, humeris pallium fuiſſe impoſitum, vt patet ex quadam D. Nicolai Imagine, in qua hæc repræſentãtur, addito hoc elogio vt videre eſt apud Spinellum c. 35. in Throno Deiparæ nu. 3.

S. Nicolaus cultui B. V. addictiſſimus Pontificalibus ornamentis ſibi ademptis, eiſdem a B. V. reſtituitur.

S. Nicolaus Dei zelo exardeſcens Ariano blaſphemanti colaphũ impiuit, quoniam Patres Concilii Niceni Pontificalibus priuarunt.

Ob colaphum hæretico impactum decora alta Tiaræ

Dempta tibi à Patribus, cælica Virgo refert.

Quanta porrò ſanctiſſimi huius Antiſtitis fuerit in Deiparã pietas, vel ex eo patet, quod Elſino Abbati Rhemenſi in præſentiſſimo naufragij periculo exiſtenti Beatiſſima Virgo per S. Nicolaũ mirâ claritate fulgentem, ſuiſque Pontificalibus amictum ornamentis reuelare dignata ſit, vt immaculatæ eius Cõceptionis diem 8. Decembris in poſterum celebrarent, eidem ſuo demandando fideliſſimo Præſuli, vt eos ſimul à naufragio eriperet. De hac reuelatione videndi Auctores grauiſſimi Baronius, Petrus de Natalibus, alijſque ibidem à Spinella citati. Plura de hac Deiparæ erga homines gratitudine videnda Diſcur. de Delphino.

B. V. per S. Nicolaum reuelat ſuam immaculatã Conceptionem publicè eſſe celebrãdam.

54. Quid iam de altera illa Canum proprietate dicam qua vulgo Dominis ſuis fideles eſſe perhibentur? Hinc illud vulgare: *Inter quadrupedes canis fidelis*. Hæc fidelitas mirum quantum in Virgine Deipara eniteat. Vnde illi canit Eccleſia: Virgo fidelis, ob fidelitatem videlicet in primis Deo, Deique Filio humanato præſtitam. Quare cum aliquando B. Metildis Virginem hãc beatiſſimam ſacri Aduentus tempore ſalutare deſideraret, ipſeque Chriſtus cor ipſum Virginis, varias ob cauſas eam ſalutare iuberet, ſeptimam eſſe voluit, quia *Cor illius fuit fideliſſimum. Nam ob mundi redemptionem contenta fuit, vt eius vnicus, dilectuſque Filius Cruci affigeretur*. Lib. 1. Vitæ cap. 3. Et rurſus cap. 58. Cum hæc Sãcta anima ſeſe ſponte accuſaret, quod nunquam eius ſanctiſſimam Matrem, vti debebat dilexerit, eidem ita Dominus reſpondit: *Ob hanc negligentiam tuam lauda Matrem meam, ratione fidelitatis, qua totius eius vitæ decurſu in omnibus ſuis actionibus, anteponendo ſemper voluntatem meam, ſuæ, mihi ſemper fuit fideliſſima. Secundo fidelitatem eius exalta, qua mihi in omnibus meis neceſſitatibus fideliſſimè praſto fuit, adeo vt pœnas omnes, quas ego corpore, ipſa mente, animoque tolerauerit. Tertio fidelitatem illã ipſius magni-*

Canes Dominis ſuis fideles.

Cor B. V. fideliſſimum.

B. V. fidelis in Dei voluntate exſequẽda.

B V. Chriſtũ in omnibus neceſſitatibus præſto fuit.

magnifica, quæ mihi iam etiam in cælo est fidelissima mihi conquirendo peccatores vt conuertantur, eorumdemque animæ à supplicijs vindicentur. Quam ob causam eius intercessionibus innumeri peccatores ad meliorem frugem sunt conuersi, ac multæ animæ præterea æternis Inferorum pœnis meo iusto indicio adiudicatæ, eius misericordiâ sunt reuocatæ, & à Purgatorijs ignibus liberatæ.

B.V. etiam in cælo semper fidelissima conuertendo ad DEVM peccatores.

55. Fidelitatem hanc Virgo nostra à primo immaculatæ Conceptionis suæ instanti dum adhuc visceribus Matris contineretur, Deo præstitit; cum ipsa tunc vsum perfectissimum rationis habuerit, perinde atque cum 60. esset annorum. Si enim Theologi nonnulli docent hominem, cum ad discretionis annos peruenit, teneri ad DEVM sese conuertere actumque amoris Dei elicere, & omnino sese resoluere ad viuendum secundum rectam rationem, omniaque Dei præcepta obseruare; quod si faciat, fidelis creatori suo censendus est; sin contra, infidelis: quanto magis hoc ipsum fecit Virgo beata, quæ in tot benedictionibus dulcedinis se præuētam, originalique iustitiâ ac sanctitate præditam animaduertens toto mentis, animique sui impetu ad creatorem suum sese conuertit, firmiterque statuit ei in omnibus obsequi, eiusque voluntatem Decalogo expressam quam diligentissime, atque fidelissimè adimplere. Dixerit fortassis cum identidem Dauide Parente suo Creatori semper fidelissimo: *Iuraui, & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ.* Psal. 118. Quæ sane fidelitas in Virgine nostra sacratissima adeo omnibus numeris fuit completa, absolutaque, vt ne quidem minimâ veniali culpâ Creatorem suum offenderit, ac proindè vel ex hoc capite ipsius circa suos clientulos patrocinium censendum est fidelissimum. Potest enim ipsa tanquam munda, impolluta, & segregata à peccatoribus, vti fuit etiam ipse eius Filius, excelsior cælis facta, accedere per semetipsam ad DEVM, & ad thronum gratiæ eius, eius pro nobis preces supplicationesque magnâ cum fiducia tanquam Mater Filio offerre nullamque ob singularem suam puritatem, ac innocentiam numquam labefactatam, pati repulsam. Vnde ipsi, ob hanc incontaminatam eius, ac nunquā interruptam vitæ sanctimoniam absolutè dicimus, *Virgo fidelis ora pro nobis*, cum alijs Cælitibus, qui olim fuere peccatores ad intercedendum pro nobis euocatis Sancti Epithethon attexere consueuerimus; *Sancte Petre, Sancte Paule, ora pro nobis*, indicantes eos iam ab omni peccati labe puros sese excusare non posse, quo minus pro nobis Deo orationes suas offerant, cum eis omnes noxæ condonatæ sint. Quare eis cum S. Augustino dicere possumus: *Securi estis de vobis, solliciti estote pro nobis*. At vero Virgo nostra, quia semper in exequenda Dei voluntate ad amussim fidelissima fuit, numquam vel in minimo fidelitatem hanc suam violando, pro se vt vel ipsa, vel alij intercederent non eguit, eam simpliciter postulamus: Virgo fidelis ora pro nobis; quia nobis certo persuademus ipsam, ob eius puritatem omne scelere liberam, eiusdemque incontaminatam mundiciam in suis ad DEVM pro nobis precibus exaudiendam, nec vllam pati posse repulsam.

B.V. adhuc in vtero Matris fidelis.

B.V. in vtero Matris iurasse visa est Deo fidelitatem.

Quia B.V. Deo fidelis fuit in implenda eius voluntate, ideo exaudi tione digna.

56. Neque vero solum Virgo Deipara fidelis suo Creatori in custodiendis eius mandatis, verumetiam in Euangelicis consilijs nimium quantum extitit, ac præsertim in obseruando Virginitatis voto in ipso adhuc vtero Matris emisso, ob quod illa Gabrieli nuncianti sibi se fore Dei Matrem consentire renuit, donec intelligeret, quanam ratione Maternitas cum Virginitate consentiret: Hoc enim sibi volunt verba illa: *Quomodo fiet istud: Quoniam virum non cognosco?* Quibus verbis eminentissimum illum honorem, ac dignitatem Diuinæ Maternitatis, fidelitati obseruandi voti Virginitatis postposuisse visa est. Quæ fidelitas quam grata fuerit Domino, ex voto quodam à S. Gertrude facto, suo cælesti Sponso intelligetur. Scribit Iustus Landspergius lib. 4. eius Vitæ cap. 27. quod cum hæc Sancta Anima ipso Dominicæ Resurrectionis die redi viuum Saluatorem totum gloriosum, floridumque esset contemplata, eius gloriæ propagandæ cupidam ante eum prostrata postulauerit, vt eo die dignaretur omnes electorum suorum animas ergastulis Purgatorij detentas liberare. Quod cum esset factum, ipsa gratitudinis memor, ac vehementiâ amoris concitata, ad Dominum conuersa votum concepit ac dixit: *Ecce vnice Amator mi, ego indignissima ante te Regem Regum, Dominumque Dominantium, maiori quo possum cum affectu confisso, tibi totam meam substantiam tam* cor-

B.V. fidelis in adimplendis Euangelicis consilijs.

B.V. Gertrudis Christo totū corpus, & animam deuouit.

corporis, quam animæ tuo ſeruitio obſequioque offerendo, quoad vſque mihi vita ſuperſtes fuerit idque ad tuæ venerandæ Reſurrectionis gloriam. Cui ita reſpondit Sponſus. *Vtar ego hoc ego tuo bonæ voluntatis dono, eritque mihi ad inſtar regalis meæ Diuinæ Magnificentiæ ſceptri, eoque coram Santiſſima Trinitate, omnibuſque Sanctis perpetuè gloriabor, tamquã de re mihi à mea dilecta amica dono data*. Quibus verbis Gertrudis hæc ſubintulit: *Siquidem Domine mi tibi hoc meum velle voto conſecraui, quod tui ſolius opus eſt, vereor nihilominus, fragilitatis humanæ probè conſcia, ne illius aliquando obliuiſcar*. Ad quam ille: *Et quid hoc tibi moleſtiæ adferre poteſt? quandoquidem ſceptrum illud quod mihi ſemel obtuliſti, nunquam è mea manu mihi eripietur, imo ego illud æterna mea memoria illud conſeruabo, tuique amoris erga me repræſentatione, & quoties hanc tui mihi factã oblationem, hac eadem intentione renouabis, toties idem illud ſceptrum mea in manu amæniſſimis floribus reflorebit, gemmiſque præcioſiſſimis exornabitur*. Quod ſi dilectæ huius Sponſæ vltronea ſui ipſius per votum cum omnibus potentijs, ſenſibuſque tam animi, quam corporis facta oblatio, tantopere ſummæ illi placuit Maieſtati, quanto magis Matris ſuæ dilectiſſimæ? in qua ſibi tantopere, ſicut & in Vnigenito Filio complacuit? quando magis eiuſdem voti obſeruantia, in eoque adimplendo ſyncera fidelitas?

57. Eiuſdem Virginei Voti Deo facta oblatio, quam grata ipſi extiterit, ex alio quodam Voto S. Matris Tereſię nimium quantum admirabili colligi poteſt. Scribit P. Ribera noſter, hanc Deo ſacram Virginem, Diuino amore accenſam Votum vouiſſe Deo Iacob, ſemper id quod erat melius, ac perfectius in vita Spirituali eligendi, quodque maiorem Dei gloriam concerneret. quo in voto continetur virtualiter promiſſio, nullum vnquam veniale peccatum ex propoſito, & deliberatione committendi, ac præterea non ſolum omnia præcepta, verumetiam conſilia in actu ſecundo adimplendi. Quod Votum cum admodum difficile Viris pijs, ac eruditis viſum fuerit, inſignibus Theologis magnam erga Sanctam hãc Matrem Sanctitatis opinionem, ac venerationem conciliauit, nec vllus hactenus repertus eſt, qui illud improbare auſus fuerit. Hoc porro Votum Tereſia fideliter ſemper, & faciliter Diuino Spiritus Sancti aſpirante fauonio, ad extremum vſque vitæ halitum ſeruauit, tantiſque Deo ſeruiendi, eique in omnibus obſequendi exarſit deſiderijs, vt digna habita fuerit, cui Seraphinus aureo telo cor feliciter Sauciaret, eique ardorem illum ſummi fideliter ſupremo Numini famulandi, & in mãdatis eius, ſenis quodammodo alis volandi nimis inderet. Quod ſi, iuxta Diui Bernardi axioma, Epiſtola 174. ad Canonicos Lugdun. dicamus: *Quod vel paucis mortalium conſtat fuiſſe collatum, fas certè non eſt poſſe ſuſpicari tantæ Virgini fuiſſe negatum, per quam omnis mortalitas emerſit ad vitam*: non erit ſane hoc tam inſigne Sanctitatis, ac fidelitatis in obſeruandis Diuinis præceptis, Euangelicisque conſilijs, priuilegium, Sanctis hiſcè animabus Gertrudi, & Tereſiæ cõceſſum, omnis Sanctimoniæ iuſtitiæque Speculo, ac Ideæ ipſi Sacratiſſimæ Deiparæ, in qua ipſa increata Sanctitas 9. menſibus corporaliter requieuit, denegandum. Imo crediderim eandem Diuinam Matrem votum expreſſum Diuinam Maieſtatem nunquam vel venialiter offendendi, maioremque ſemper Dei gloriam ardentiſſimo ſtudio amplificandi emiſiſſe ac proinde ſicut Sanctæ iſtæ Virgines in paruo fuerunt fideles, nullo ſe vel minimo veniali peccato ex propoſito adſtringentes, omniaque Euangelica conſilia ad vnguem diligentiſſimè obſeruantes; ita quoque, & longè quidem potiori iure de magna Dei Matre ſentiendum eſt, ac dicendum, ſummum fidelitatis apicem præ ceteris Sanctis omnibus, abſque vlla comparatione attigiſſe. Cum igitur Virgo noſtra arctiori ſe voto, ac perfectiori, maiorem Dei ſemper in omnibus gloriam inquirendi ac propagandi, præ reliquis adſtrinxerit, conſequens ſane eſt, tam pro peccatoribus vel maximè intercedere teneri, cum eorum conuerſio mirificè Dei gloriam concernat, & tanto quidem maiorem, quanto ipſi peccatores maiores ſunt. Cum enim peccata ſint peculiaris quędam humani generis miſeria, & hæc non tollatur, niſi per Dei immenſam illam miſericordiam, eiuſdem Diuinæ bonitatis communicatione, conſequitur profecto quo maiora fuerint peccata, eo maiori indigere Dei miſericordiâ, quam ille ſecundum magnitudinem ſuam effundendo, Bonitatemque

Votum S. Tereſiæ faciẽdi ſemper idque gratius eſt Deo, eiuſque maiorẽ gloriam concernit.

Priuilegia alicui Sanctorum conceſſa B. V. nõ ſunt negãda.

Peccatores conuerſi quia maiorẽ Deo gloriam adferunt, ideo B. V. pro illis orare tenetur ex voto.

que suam communicando, maximam sibi gloriam parit, ac amplificat. Vnde in sacris literis aliquando misericordia ipsa, Dei gloria appellatur, hinc Apostolus ad Rom. 3. 7. *Omnes peccauerunt, & egent gloria Dei;* hoc est misericordiâ, ex qua maior in DEVM resultat gloria, dum peccatores ad DEVM conuersi ipsum laudant benedicunt, ac glorificant. Vnde SS. Augustinus, & Hieron. legerunt: *Egent gratia Dei*, ob quam videlicet DEVs glorificatur, dum miseria peccati tollitur, & Nomen Dei passim glorificatur. Quod intelligens Regius Psaltes oppressus grandi adulterij, homicidijque peccato ingemiscens aiebat Ps. 24. *Propter Nomen tuum propitiaberis peccato meo, multum est enim.* Idem Dauid Ps. 78. de communi totius humani generis miseria, ac calamitate, qua ob Protoplasti peccatum opprimebatur, loquens, illudque liberatum cupiens, Diuini Nominis inde secuturam gloriam allegat ita exorando: *Propter gloriam Nominis tui libera nos, & propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum.* Quapropter Concilium Tridentinum sess. 6. capit. septimo. optimè pronunciauit nostræ iustificationis, ac redemptionis à miseria peccati causam finalem esse Dei, & Christi gloriam. Ideo enim Christus nos precioso suo sanguine de Tartarei hostis captiuitate redemit, vt nomen eius, & nomen Patris eius glorificaretur. Quare Angelicus Doctor 1. 2. Q. 113. art. 9. in corp. docuit inter omnia Dei opera nullum maius esse ac excellentius, quâ impij iustificationem. Postquam enim dixisset, Opus aliquod magnum dupliciter dici posse, *vno modo, ex parte modi agendi, & sic maximum opus est creationis, in quo ex nihilo fit aliquid;* mox attexuit: *Alio modo dici potest opus magnum, propter magnitudinem eius quod fit, & secundũ hoc maius opus est iustificatio impij, quæ terminatur ad bonum naturæ mutabilis. Et ideo August. cum dixisset, quod maius est, quod ex impio fiat iustus, quam creare cælum, & terram; subiungit: Cælum enim, & terra transibit, prædestinatorũ autem salus ac iustificatio permanebit.* Addit idem S. Doctor ex Aug. Christum Iustificationes impiorum per Apostolos faciendas intellexisse cum dixit: Ioan. 14. *Maiora horum faciet*, eo quod maius opus est, vt ex impio iustus fiat, quam creare cælum, & terram; quia videlicet ille, qui ex peccatore factus est iustus dũ saluatur, in omni æternitate diuinas laudes prædicabit, gloriamque ipsius Diuini Nominis absque vlla intermissione decantabit. Quod longe ante Dominus præuidisse apud Isaiam cap. 43. v. 20. visus est, dum ait: *Glorificabit me bestia agri, Dracones, & Struthiones.* Quibus tam horridis animalibus S. Hieron. peccatores, ac infideles ad fidem Christi conuersos brutis moribus præditos designari docuit. Vnde Plato libr. 3. de Repub. hominem similem equo Troiano, in quo multi sunt armati, sicut in homine plurimæ animalium species varias ipsius passiones repræsentantes. Atque vt intelligeremus homines huiusmodi brutis affectibus exutos, inque nouos homines efformatos ideo fuisse, vt Diuinarum laudum præconia celebrarent, mox versu 21. attexit idem Isaias. *Populum istum formaui mihi, laudem meam narrabit.* Ex quibus omnibus colligimus euidenter summã misericordiæ Matrem voti Religione teneri pro peccatoribus orare. Siquidem voto sese adstrinxit maiorem Dei gloriam quęrere, quam rę vera peccatores ad DEVM conuersi vel maxime, vti memorauimus, amplificant, vt pote in hunc finem ab vniuersorum creatore efformati. Quod Votum cum Virgo Deipara semper hactenus fidelissimè persoluerit, ac in hodiernum vsque diem pro peccatoribus deprecando persoluat, iure illi meritissimo canit Ecclesia: *Virga fidelis, ora pro nobis.* Quare illi merito dici potest quod olim seruo prudenti, & fideli dictum fuisse memorãt S. Matthæus, & Lucas: *Fidelis Ancilla, & prudens quam constituit Dominus super familiam suam vt det illis in tempore tritici mensuram, vel cibum in tempore*, vt loquitur Matthæus; cum illa sit fidelissima thesauraria, ac dispēratrix diuinorum munerum, ac gratiarum, quibus velut pane, ac cibo delicatissimo nutrimur. Ipsi nimirum claues cælestium granariorum sunt commissi. Imo ipsius purissimo vtero, velut amplissimo horreo cæleste illud frumentum electorum fuit reconditum. Et ideo inter præclarissima eius encomia illud eximium cælestis prædicauit Sponsus: *Venter tuus sicut aceruus tritici vallatus lilijs.* Cant. 7. In cuius tritici, aliorumque donorum cælestium dispensatione, quia, & Deo, & nobis semper fidelissima extitit, sine dubio ad cumulum ipsius maioris glo-riæ

Causa finalis redemptionis hominis, est Dei gloria.

Iustificatio impij maximum opus Dei.

Peccatores ad Christum conuersi tanquam ciceuræ bestiæ Deum laudant.

Homo equo Troiano similis.

B. V. Ancilla fidelis, & prudens.

B. V fidelissima thesauraria, & dispēsatrix gratiarum Dei.

riæ etiam nunc illi dicit amoris ſignificatione Dominus: *Euge Ancilla bona, & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis ſupra multa te cōſtituam,* ſuper omnes videlicet Angelorum Hierarchias vt earum ſis Domina ac Regina, *intra in gaudium Domini tui,* proxima illos Maieſtatis throno per ſe conſtituens Hierarchiam illi viciniſſimam, vbi eius liquidiſſimo perfuſa gaudio, quo tanta Maieſtas in cælo ſuper vno peccatore pœnitentiam agente, perfruitur, æuiternum triumphabit.

58. Neque vero fideliſſimæ huic Domini Ancillæ peccatores eius precibus ad DEVM conuerſi immenſum quoddam illi parient gaudium, verum etiam ſtellatam Coronam eius capiti, ob fidelitatem illam ſeruatam, qua maiorem Dei gloriam ſemper quærendi voto perpetuo ſeſe adſtrinxit, imponent atque ita dicere poterit longè potiori iure peccatoribus omnibus iam iuſtificatis cum Apoſtolo Philip. 3. *Fratres chariſſimi, & deſideratiſſimi gaudium meum, & corona mea.* Fideles enim ad Chriſtum conuerſi *Corona Domini* etiam à S. Cornelio Papa, & Martyre ſunt appellati. Cum enim S. Pontifex à Voluſiano Præfecto eſſet quæſitus, cur literas à S. Cypriano accepiſſet contra expræſſum Imperatoris ordinem? Reſpondit: *Ego de Corona Domini literas accepi, non contra Rempublicam.* Hæc igitur peccatorum ad DEVM eius præcibus conuerſorum, Corona Dei Mater coronata mulieri illi Apocalypticæ erit perſimilis, quæ Sole amicta, Lunâ calceata, ſtellis illis, quas Draco Tartareus caudâ ſuâ de cælo in terram traxerat, ob fidelitatem ſuam coronabitur.

B.V. cōuerſis peccatoribus tanquam ſtellis coronatur.

59. Ad hanc Coronam illam inuitabat Sponſus Cant. quarto. *Veni de Libano Sponſa mea, veni de Libano, veni coronaberis.* Et quibus tandem coronis? *De capite Amana, de vertice Sanir, & Hermon, de cubilibus Leonum, de montibus pardorum;* quibus verbis varia ſceleratorum hominum genera, quæ verè pro diuerſis peccatorum ſpeciebus, quibus fuere obnoxij, cubilia leonum; ſpelunca, ac latibula pardorum, variarumque ferarum appellentur, vti alibi fuſius declaratum. Hos igitur peccatores, varietate ſcelera Pardis immaniores, iræ, odijque furore Leonibus crudeliores dum efficaciſſimis ſuis apud Filium precibus conuertit, quid aliud, quam æuiternæ gloriæ ſtellatam coronam ſuo ſacroſancto vertici imponit, ſiue verius dixerim, à cæleſti Sponſo, eius mirificam erga ſe fidelitatem recognoſcente, ſibi imponi meretur.

60. Virgo fidelis denique dici poteſt Maria, quia omnia ornamenta gratiæ, omnia cæleſtium chariſmatum dona, aliaſque innumeras dotes quibus tam anima illius, benedicta quam corpus eiuſdem Sacroſanctum decorata erant, numquam ſibi ipſi arrogauit, aut proprijs viribus attribuit, ſed totum ad DEVM, tanquam perennem bonorum omnium fontem, Patremque luminum fideliſſimè, maxima demiſſi animi ſignificatione refudit, reipſa faciendo, quod dicebat Apoſtolus 1. Tim. primo. *Soli Deo honor, & gloria, in ſæcula ſæculorum.* Vnde laudes illas cognatæ Eliſabethæ admodum præclaras, atque eximias audiens nil omnino ſibi, ſed vniuerſorum munificentiſſimo Domino totum pro inſigni ſua in eum fidelitate adſcripſit, eumque iucundiſſimo illo ſuo Cantico magnificauit, ſuum Parentem Dauid imitando, qui creatori ſuo fidelis eſſe cupiens, cum ſe varijs & naturę, & gratiæ dotibus, nec non etiam fortunæ bonis, ac honoribus, Regalique ſuper omnes mundi Reges, ac Monarchas conſpicuum animaduerteret, nil communi omnium Domino ſubreptum volens gloriæ, totam ipſius Sacroſancto Nomini adſcripſit, animitus, medulliuſque concinendo. *Non nobis Domine, non nobis, ſed Nomini tuo da gloriam.*

Maria Virgo fidelis, quia gratias omnes quibus fuit decorata non ſuis meritis ſed ſoli Deo attribuit.

61. Tandem aliquando ad calcem huius diſcurſus decurramus inque Caniculâ hac ſydereâ, vel ex eo typū Deiparæ agnoſcamus, quod eius exortu, vt teſtatur Plinius, alijque, canes in rabiē verti conſueuerint. Quod quàm aptē Virgini noſtræ conueniat nemo non videt, qui eius potentiam in trifaucem illum, Tartareumque canem, eiuſque aſſeclas conſiderat. Sane vel ſolo eius audito Nomine canes illi Infernales vlulant, eiuſque oppreſſi vi, ac potentiâ, adamantiniſque ab ipſa reuincti catenis, ne clientulis ipſius noceant, in ſæuiſſimam vertuntur rabiem, adeo vt reuera diro vlulatu exclamare identidem cogantur, vt Bernardinus Buſtius affirmat Par. 9. Mar. ſerm. *Heu, heu, quia*

In exortu Caniculæ Canes vertuntur in rabiem.

castra Dei sunt hæc Gen.32, *Væ nobis, vę nobis, quia Arca fœderis Domini venit in castra.* 1. Reg.4. Quod enim mare olim fuit terrimus illis Aegyptijs, hoc sanè Dæmonibus, rabidissimis Orci canibus, est Mariæ vel solùm Nomen augustissimũ, hoc enim velut immenso mari oppressi ad ima Inferni demerguntur, descenduntque in Orci profundum quasi plumbum. Hinc Diuus Bonau. in spec. cap. 3. Postquam Mariani Nominis varias interpretationes laudesque protulisset, tandem hæc addit: *Virgo Maria mare est amarum, Diabolum submergendo, quemadmodum mare rubrum amarum fuit Ægyptijs in ipso submersis. O' quàm amara, & timenda est Maria Dæmonibus! Vnde Bernardus; non sic timent hostes visibiles quamuis castrorum multitudinem copiosam, sicut aereæ potestates Mariæ vocabulum, patrocinium, exẽplum; fluunt, & pereunt sicut cera à facie ignis, vbicunque inueniunt huius nominis recordationem, deuotam inuocationem, solicitam imitationem.* Sic Bonau. Audiamus hic sapientissimum Virginisque studiosissimum Idiotam, qui in Contemplat. B. V. cap. 5. Mariani Nominis celebrans encomia, miram eius virtutem ad cælum vsque, in vniuersamque terram sese diffundentem, ipsos Inferos penetrantem hiscé verbis prædicauit: *Tantæ virtutis, & excellentiæ est tuum sanctissimũ Nomen, Beatissima Virgo, quod ad inuocationem ipsius cælum ridet, terra lætatur, Angeli gaudent, Dęmones contremiscunt. & Infernus cõturbatur.* Tandem ipsam Deiparam sui Nominis potentiam aduersus canes Tartareos Sanctæ Brigittę exponentem audiamus lib. 1. Reuel. cap. 9. vbi inter reliqua pulcherrima elogia hoc commemorat: *Omnes etiam Dæmones verentur hoc Nomen, & timent, qui audientes hoc Nomen, Maria, statim relinquerũt animam de vnguibus, quibus eam tenebant, &c.*

Nomen Mariæ Dæmonibus execrabile.

Virtus Nominis B. V. quàm efficax.

B. V. Nomen Dæmones timent.

62. Hinc Innocentius Papa III. salutans humiliter Deiparam obsecrabat: *Aue Dei Mater alma, quæ ex dignitate, qua Mater Dei es, imperare potes Angelis, & Dæmonibus. Compesce ergo Dæmones, ne nobis noceant, præcipe Angelis, vt nos custodiant.* Compescit verè Dæmones, eosque in rabiem agit, dum eis omnes vires elidit, potestatemque clientulis suis nocendi infringit; Occurrit enim illis tota formidabilis, ac terribilis, vt quædam castrorum acies ordinata esse videatur. Præclarè enim Venerabilis Guilelmus Abbas apud Delrium in Cant. *Nimirum*, inquit, *quantum Angelis, hominibusque est amabilis, tantum etiam spiritibus malignis est terribilis B. V. Quid in rebus mundanis terribilius castrorum acie ordinata? Per hoc malignis spiritibus vehementer formidabilis pia Mater ostenditur. Et quidem, ex quo Dei Filium peperit, terribilis Dæmonibus fuit. Sed ipso clarificato multo magis.* Sic ille.

Dæmones audito Nomine Mariæ statim animam eorum vnguibus raptam dimittunt.

B. V. quantum Angelis ac hominibus est amabilis, tantum est Dæmonibus terribilis.

63. Et sanè si Aegypti columna illa ignis protectos filios Israel exeuntes de terra Aegypti animaduertentes, clamabant, seu vt rabidi canes latrabant: *Fugiamus Israelem, Dominus enim pugnat pro eo*: multo magis Tartarei canes in rabiem acti, animatâ hac, igneaque Colũnâ conspectâ, fidelesque clientulos ab ipsa protectos, eorum captiuitatem, tyrannidemque euadere cernentes, cohorrescent, dentibus suis stridebunt, ac contabescent. Ignem enim Diuinę charitatis potissimum, quâ tota Virgo beatissima assidue intrinsecus, extrinsecusque adeo exardescebat, vt non aliud quam ardentissima fornax, quam ignita columna, sacrum hunc amoris Diuini ignem toto ore, oculisque spirans esse videretur, pertimescebant. Quare miram consolationem nobis adferre debent verba Deiparæ ad B. Brigittam lib. 1. Reuel. cap. 9. prolata, vt testatur Dionys. Carth. libr. 3. de laud. V. cap. 3. *Nullus in hac vita est tam frigidus ab amore Diuino, nisi sit damnatus; quin si Nomen meum inuocauerit hac intentione integro proposito emendationis, quod statim Diabolus ab illo non recedat, & nunquam ad eum amplius reuertatur, nisi voluntatem peccandi mortaliter resumpserit, licet aliquando relinquatur turbare, non tamen possidere, ob maiorem tentati remunerationem.*

64. Expertus est protectionem hãc gloriosissimæ Virginis aduersus Tartareum Cerberum Religiosus ille, de quo Bernar. Bustius Par. 9. Marial. serm. 2. Hunc enim cum Cacodæmon in primis specie ingentis tauri cornibus impetere attentaret, deinde forma canis nimium quantum horribilis, ac tandem leonis immanissimi esset agressus, Deipara benignissima schemate pulcherrimę Puellę diuino lumine radiatis ei apparuit, Dæmonemque Virgâ, quam manu gestabat, castigatum, frementem, in furoremque ac rabiem actum abegit, atque à præsentissimo interitu liberauit.

65. O' quàm benè Virginem alloquens pronunciauit Anselmus libro de Ex-

B. V. dummodo nostrã salutẽ velit, impetrat.

Excell. B.V. cap. 12. *Benignissimus Filius tuus ad concedendum quicquid voles promptissimus erit, & exaudibilis. Tantummodo itaque velis salutem nostram, & reuera nequaquàm salui esse non poterimus*. Si igitur in voluntate, potestateque Virginis salus nostra constitit, dubitare sanè non poterimus, quin misericordiæ Mater beneuolentissima, quæ ipsam nobis Diuinam peperit beneuolentiam, propensissimâ voluntate clientulorum suorum salutem sit prosecutura. Prosequetur sanè, atque ita efficaciter, vt insidiantes Dæmones, velut abiectissimos canes, ferreâ potentiæ suæ Virgâ sit abactura, eosque in furorem rabiemque qua æternum excrucientur ac torqueantur conuersura. Vnde idem Bernardinus Bustius eius à Dauide Parente suo illud cani Psalm. 2. existimauit: *Reges eos in virgâ ferreâ, & tanquam vas figuli confringes eos.*

66. Hæc Virginis potestas adumbrata fuit Exod. 7. in Virga Aaron, quæ in colubrum transformata, Virgas incantatorum, hoc est, malignorum Spirituum, potestatem deuorauit, ac pessumdedit. Vnde S. Gerardus Episcopus & Martyr citatus à Bustio, ait: *Inuitè quoque Infernus audito Nomine Beatæ Marię vlulat, & procacissimi Dæmones clamant.* Iuxta enim interpretationem Papiæ, *Domina, dans minas significat, quia vniuersorum Domina Christi Mater inimicis humani generis Dominans, minas infert*. Hinc Marianum Nomen hoc Inferos venerari, ac contremiscere asseuerauit piissimus Idiota in Contemplat. B. V. cap. 5. *Dedit tibi*, inquiens, *ò benedicta V. M. tota supersancta Trinitas Nomen, quod post Nomen superbenedicti Filij tui, est super omne Nomen, vt in Nomine tuo genu flectatur, vt manifestè patet, cælestium terrestrium, & Infernorum, & omnis lingua confiteatur huius sanctissimi Nominis gratiam, gloriam, & virtutem. Non enim est in vllo alio Nomine, post Nomen superbenedicti Filij tui tam potens adiutorium, & ex quo tanta salus hominibus refundatur*. Cùm igitur vel solo Mariæ audito sacrosancto Nomine, Tartarei canes ac Cerberi, in tantum vertantur furorem, ac rabiem, adeoque cõtremiscant, ac exhorrescant, iure syderéa illa Canicula, quæ suo exortu canes in rabiem vertit, asserimus gloriosissimam Dei Genitricem figurari. Huius Nomine Diuinissimo præsentiaque ad rabidissimos illos Orci canes effugandos nullum auxilium præsentius, atque opportunius in rerum natura potest inueniri.

B. V. Nomen post Nomen Filij est supra omne Nomen.

67. Contestatus est hoc Parthenius ille Nouodomensis, non minùs virtute, quàm genere nobilis Adolescens, qui cùm in articulo mortis versaretur, ad vltimam luctam Christiano more instructus, Cerberum nigerrimum canem, seu potius Cacodæmonem, qui ad eum territandum, in cubiculum irrepserat, scutica abigi iussit, vt Beatissima Virgo cælorum Regina, quæ eius se obtutibus offerebat, accessum haberet liberiorem, quam etiam lecto iam adstãtem, manibus iunctis venerabundus sic alloquebatur: *O' Virgo, ò Maria, ò Patrona mea dulcissima, tuum ne desere castimoniæ tibi voto obstrictum clientulum, sed in hora mortis suscipe*. Dixit hæc magno pietatis sensu repetitoque aliquoties gemino illo salutis nomine IESVS, Maria, cum Patrona sua dulcissima, nequicquam Tartareo fremente, furenteque Cerbero, ad superos abijt.

Parthenius Adolescens moriturus Dæmonem in specie canis abigit.

68. Etsi porrò rabiosum frendentemque canem ac Cerberum sese semper stygius ille Tenebrio contra cælorum Reginam ostendat, ostendit tamen tunc vel maximè, cùm meminit se ipsius pedibus veluti vilissimum protritum esse vermiculum, eique omnem ademptam esse potestatem. Occurrit enim illi terribilis illa Dei comminatio, quæ superbissimum eius caput, quod in cælum eleuabat, ad terram depressit: *Ipsa conteret caput tuum*. Vnde factum, vt cum quidam Pictor celeberrimus Deiparam eiusque Filium venustissimè, diuinâ planè formâ, ac elegãtiâ; contra verò Draconem hunc antiquum, velut informe monstrum pedibus suis conculcantem pinxisset, id ægrè ferens Cacodæmon ad instar canis furens, fremensque totus in rabiem versus adeo vehementem mox concitauit ventum, vt pegna illud quod ad pingendam Virginem Pictor construxerat, atque inscenderat, nutaret ac iamiam collabi conuulsis ventorum impetu trocleis videretur, cum illico ad Virginem conuersus Pictor; *Adiuua me pia misericordiæ Mater*, inclamat:

Pictor quidã pingens B. V. conterentem caput serpentis ab eadem aduersus Dæmonem protegitur.

Res mira dictu, mira creditu, manum
(canit Angelinus Gafeus ex Vincent. Bellua. lib. 7. c. 104.)
Prehendit Iconpicta, labantem regit,
Mediaque in aura noxę expertem tenet.

Quibus porrò coloribus piissimus ille

Pictor

Pictor Virginem, eiusque Natum, & contra quam diuersis Draconem Infernalem pinxerit, per ne nullo sanè idē Angelinus carmine descripsit, quod quia rem totam mirè ante oculos ponit hic attexere libuit;

Descriptio B.V. Regali schemate.

Proceritate maior heroā Parens
Augusta Prolem sustinet leua, aureum
Moderante sceptrum dextra; capiti peplum
Peplo corona ianthinio supersedet,
Corona gemmis, & Smaragdis, & graui
Adamante diues. Hinc & hinc compti probè
Sidunt in humeris leniter pandis pares
Bysso capilli, tænia vincti herbida,
Et vultus olli lucidus spirat diem
Ipsumque solem porrigit spectantibus
Frons alta, frons honoris, & prudentiæ
Venusta sedes, in supercilij cadit
Decenter arcus: In fenestra oleagina
Oculi renident tam decori, vt nil mage
Hoc vocula dictum, sat est; Nihil magè
Colore viuo purpurascunt genæ
Hinc & labella rosea: mole stat sua
Hinc collumella colli, quam corymbi gemmei
Velant pudicè, coniuges corallijs,
Conchyliata, & stellulis interlita
Vndansque vestis corpus obnubit sacrum:
Virgatus auro limbus hanc obambulat.

Pergit inde describitque quam venustè, artificiosèque Virginis Filium idem Pictor expresserit: *Quid de Puello crispulo, cornuloso?*

Refert Parentem Natus. Haud aquę est aquę,
Haud stella, stellæ similior. Genæ rosis
Auro capilli disputant; ostro labra;
Stellis ocelli, lilijs collum præit.
Vuam sinistra gestitat, sed dexteræ
Tribus digitulis visus ad precarier
Zonus bona bonis, atque risu blandulo
Sacra subeuntes limina intuerier.

Tandem cum Pictor ad rabiosum Cerberum furentemque Draconem pedibus substractum Virginis, horrificè horrificis plane efformādum coloribus venisset, sic cum idem Poeta alloquitur:

Bone Pictor alios huc colores aduoca
Tenebricoso, turbidoque non quadrant
Saturi, sereni, floridi, perlucidi,
Alia paranda est harmoge è fuligine
Et felle tauri, de cruore sepię,
Deputri amurca, liquidoque sulphure,
Tristique vomica pestilentis vlceris,
Istis inumbra tergus illætabile.
Explet Magister artis ingenium, suas
Partes abundè, tinctui desit nihil,
Nec arte, nec labore Pictor vincitur.

Quæ oppositæ cum iuxta se positæ essent picturæ, tantopere inter sę discrepantes eluxere, vt sua aeternalli desormitate, & cælesti contra Diuinaq; planè Virginis cælorum Reginæ visa pulchritudine, confusus Cacodæmon horrendas exarsit in iras, caninamque rabiem, pijßimoque illi in Deiparam Pictori, vti supra memoratū, læthales molitus sit insidias, à quibus Virgo pro ingenita sibi pietate, omnipotenti illa sua extensâ porrectâque dexterâ, eum liberauit. Quod tam præsens Virginis idem Angelinus demiratus auxilium, sic eiusdem Dei Matris supplex pro se opera tandem implorauit;

Pictor Poeta est, & Poeta Pictor est:
Sunt isti & illi penicillus, & color,
Sunt & tabellæ, sunt & Icones suæ.
O' Diua, Pictor si tibi quondam fuit
Tantæ ille curę, quæso te, sit, & tibi
Poeta cordi, qui colore: (fors malo:)
Tua Virgo pinxit ora, conatu bono.

66. Sic Angelinus noster, cuius exēplo eamdem hanc opem protectionemque Deiparæ contra Tartareum Canem illum, tricipitemque Cerberum semper quidem emploremus, & nos, sed maximè cum in hora mortis ad lectulum nostrum tria guttura ad animas nostras deuorandas pandens excubabit. Aderit tunc nobis, mihi credite, hæc misericordiæ Mater ac Regina, benignißimæque faciei suæ luce serenissimâ teterrimas illas tenebras, quas terno illo gutture, ceu immani barathro exhalare, ad mentes nostras obfuscandas, fideique lumen in nobis extinguendum consueuit, illico veluti sol lucidissimus, effugabit. Ipsa tunc pro innata sibi facilitate dexteram suam auxiliatricem, quemadmodum deuoto illi pictori porriget. Ipsa eundem Canem hunc Auernalem Omnipotentiæ suæ sceptro, aureaue Virga contemptim abiget, ac tanquam Syderea illa Canicula in rabiem furoremque spe optatæ prędæ frustratū conuertet, nosque sub amplissimo illo protectionis suæ pallio, quo omne genus hominum circundat, tanquam suos fidos clientulos contutabitur. Si præsertim ipsius purissimæ vitæ, morumque integerrimorum Imaginem viuam, spirātemque in animis nostris, virtutum ipsius clarissimarum imitatione, velut viuis coloribus exprimamus, eiusque præsertim gratitudinem in persoluendis tā Filio, quam sibi, pro tam innumeris beneficijs, quam amplissimis gratijs quam studiosissimè æmulemur.

B.V. in articulo mortis potissimum inuocanda, vt nos à Canem Tartareo sunt insidiant, protegat.

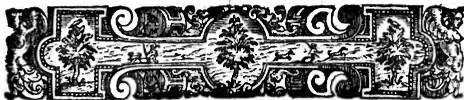
67. Effi-

67. Efficiet nimirum illa apud Filium vt hæ tam Filio, quam ſibi perſolutæ gratiæ, ad primum illum gratiarum fontem vnde fluxere, reuerſæ, iterum maiori cum vbertate in animos noſtros, ceu aquæ illæ, quæ de Libano cæleſti cum impetu, in eam velut profundiſſimæ humilitatis fuſcum fluxerunt, influant, nobiſque cæli bonis omnibus lucupletatis ſpem certiſſimam conſequendæ æternæ ſalutis ingerant. Præclarè enim vir pijſſimus Marcus Marulus ſpalati illuſtre decus de Virgine noſtra lib. 2. de Diſcipuli viuendi c. 2. pronunciauit: *Profectò inter ſanctos, ſanctaſque omnes, vt primum apud DEVM locum obtinet, ita prior inuocari debet Regina cæli, gratia plena, benedicta in mulieribus Maria Virgo ſimul, & Mater, cuius immaculatus, & intactus venter Spiritu S. repletus edidit Saluatorem. Nihil certius ſperatur, nihil largius tribuitur, tutius conſeruatur, quam quod ipſa pro nobis popoſcerit Filium. An quidquam maternis precibus non gratificaturum credimus, quem cum Deo Patre, legem, quæ Matrem honorari iubet, ſanxiſſe ſcimus?* Sic ille. Hac igitur Virgineæ protectionis ac patrocinij freti fiducia, & hic ſemper dum viuimus, & in illo extremo diſcriminis pleniſſimo vitæ halitu cum Pſalmiſta Seraphico, illi animitus, illi medullitus, & mane cum ſurgimus, & veſperi cum decubimus, ac quoad fieri poteſt horis, momentiſque ſingulis Seraphico illo ſanctiſſimi huiuſce Viri ardore accenſi modulemur. *In te Domine ſperaui non confundar in æternum, in gratia tua ſuſcipe me. Tu es fortitudo mea, & refugium meum, conſolatio, & protectio mea. Educas me de laqueo quem abſconderunt mihi, quoniam tu es Adiutrix mea. In manus tuas commendo ſpiritum meum, totam vitam meam, & diem vltimum meum.*

Nil certius ſperatur, quã quod B. Virg. pro nobis poſtulat apud Filium

Amen.

DISCRVSVS XXVII.

Quod Deipara B. Virgo Nilum cælestem repræsentet.

1.

Aeleſtis ille Fluuius ex 34. ſyderibus compoſitus ſecundum aliquorum opinionem repræſentat Eridanum, in quo temerarius Phaeton demerſus eſt. quem in cęlum Iuppiter transferri voluit, ad refricandam hominibus memoriam, quam ſit plenum diſcriminis, onera humeris imparia. vti ſunt honores, & dignitates ſuſcipere. Hyginius verò ſtellatam illam aquam cenſet eſſe Nilum, eo quod primæ magnitudinis ſtella ipſius primaria, Canopus, quæ Inſula Nili eſt, vocitetur. Nilum porrò iure inter ſydera translatum à Dijs, vti fabulantur Poetæ, eſſe cenſuerim, ob ingentia beneficia, quæ vniuerſæ terræ Aegypti ad vitam mortalium tolerandam exhibere conſueuit. Ex eius ſiquidem inundatione terræ Aegypti, in qua vix aliquando pluit, fertilitas oritur. Cùm enim turbidus ſit, & pinguis, agros oblimando, & quodammodo ſtercorando impinguat, & fœcundat. Vnde quò altius, & longius exundat Nilus, eo maior Aegypto contigit fertilitas. Hinc ex altitudine inundationis Nili, præſciunt Aegyptij, quanta eo anno, quamque abundans futura ſit fertilitas. Quod ſignificauit Plinius cum libr. 8. cap. 9. *In 12. inquit, cubitis famem ſentit in 13. etiam nunc eſurit: 14. cubita hilaritatem afferunt: 15. ſecuritatem: 16. delicias. Maximum incrementum ad hoc æui fuit cubitorum 18. Claudio Principe, nimirumque quinque Pharſalico bello veluti necem Magni, prodigio quodam, flumine auerſante.* Hoc indicare voluit Diuina Prouidentia Pharaoni Gen. 41. cùm vidit per ſomnum macras boues paſci in ripa Nili, hæ ſiquidem portendebant exiguam Nili inundationem, ac conſequenter exigua fore paſcua, eaque ferè tantum in vicinia Nili. E cõtrario vidit Pharao pingues boues paſci in remotis à Nilo paludibus, quia hæ portendebat fertilitatem, inundante fluuio per totam terram Aegypti.

Nilus fluuius inter ſydera collocatus ob ingentia beneficia præſtita mortalibus.

2. Idem Plinius eodem libro proſequitur, deſcribitque. Nili naturam, proprietates, ac originem, quam deducit ex monte inferioris Mauritaniæ non procul oceano, lacu protinus ſtagnante, quem vocant Nilidem. *Ex hoc lacu profuſus indignatur fluere per arenoſa, & ſqualletia, conditque ſe aliquot dierum itinere. Mox alio lacu maiore, in Cæſarienſis Mauritaniæ gente Maſſaſylum erumpit, & hominum cœtus, veluti circumſpicit, iiſdem animalium argumentis. iterum arenis receptus, conditur rurſus 20. dierum deſertis ad proximos Aethiopas. Atque vbi rurſus ſenſerit hominem, proſilit fonte, quem Nigrin vocauere. Inde Africam ab Aethiopia diſpeſcens, etiamſi non protinus populis, feris tamen, & belluis frequens, ſyluarumque opifex, medios Aethiopas ſecat, cognominatus Aſtapus, quod illarum gentium lingua ſignificat, aquam è tenebris profluentem. Inſulas ita innumeras ſpargit, quaſdamque tam vaſtæ magnitudinis, quamquam rapidâ celeritate, vt tamen dierum V. curſu non breuiore tranſuolet. Circa clariſſimã earum Meroem, Aſtabores læuo alueo dictas, hoc eſt, Ramus aquæ venientis è tenebris, dextro verò Aſtuſapes, quod latentis ſignificationem adijcit. Subinde Inſulis impactus, totidem incitatus irritamentis, poſtremo incluſus montibus, nec alibi torrentior, vectus aquis properantibus, ad locum Aethiopum, qui Catadupi vocantur, nouiſſimo cataractæ inter occurſantes ſcopulos, non fluere immenſo fragore creditur ſed ruere. Poſtea lenis, & confractis aquis, domitâque violentiâ aliquid, & ſpatio feſſus, multis quamuis faucibus in Aegyptium mare ſe euomit. Certis tamen diebus auctu magno*

Nili natura, & proprietates.

per

per totam spatiatus Aegyptum fœcundus innatat terræ. Causas huius incrementi varias prodidere, sed maximè probabiles, Et tesiarum, eo tempore ex aduerso flantium, repercussum, vltro in ora acto mari, aut imbres, Aethiopiæ æstiuos, ijsdem Etesiis nubila illo ferentibus ex reliquo orbe. Hæc Plinius.

Causa proxima incrementi fluminis Nili.

3. Qui quidem præclarè omnia sed huius fluminis incrementi causam adæquatam vix attigisse visus est. Quia, vt docet P. Cornelius in cap. 9. Gen. experientiâ compertum esse augmentum Nili effici, non ex aduerso, sed ex locis superioribus, ex quibus Nilus descendit, in quibus immensæ pluuię, niuesque colliquefactæ, cùm defluunt, Nilum adaugent, vt exundet plus, minusué pro imbrium, riuulorumque in illum influentium copiâ vel raritate. Porro inundatio hæc in Aegypto æstate accidit, quia superiora il a loca, paludes, fontesque, vt nostro hoc sæculo compertum fuisse testatur idem Cornelius, in ea mundi parte sunt, vbi hyems est eo tempore, quo Alexandriæ, & in Aegypto est æstas. Vnde imbribus tunc abundat, concurrente forte ad id etiam alicuius syderis ibi regnantis influentiâ, vt docuit Scaliger Exer. 47. in Cardanum. Atque hæc de Nili natura, ex qua, vt patebit inferius, Deiparæ nostræ benignissimum genium vtcunque licebit depræhendere.

4. Iam ad originem Nili inuestigandam gradum faciamus, quæ potissimùm ad rem nostram facit. Communis est ferme Sanctorum Patrum, ac Doctorum opinio; Nilum esse ipsum illum Paradisi fluuium, qui Gehon appellatur. Hoc sensere S. Epiphanius, Augustinus, Ambrosius, Hieronymus, Theodoretus, Damascenus, Isidorus, Eucherius, Rupertus, Rabanus, & Iosephus, quos citant ac sequuntur Conimbricenses in Meteora Tract 9. cap. 10. Idem asseuerauit doctissimus Card. Bellarm. de gratia primi Hominis cap. 12. & Ribera in Amos cap. 6. num 44. Atque ita sentiendum, Nilum vnum ex illis capitibus, siue fluuijs esse, qui ab illo fluuio egrediente de loco voluptatis; ex ipsoque Paradiso, habent originem. De quibus sic loquitur scriptura Gen. 2. *Fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum Paradisum, qui inde diuiditur in quatuor capita. Nomen vni Phison; Et nomen fluuij secundi Gehon, ipse est, qui circumit vniuersam terram Aethiopiæ.*

Nilus est fluuius Gehon qui ex Paradiso trahit origenē.

5. Hunc igitur fluuium de Paradiso promanantem siue Gehon, siue Nilum vocitemus, symbolum pulcherrimum asserimus fuisse Deiparæ, ob insignes illius proprietates, dignumque sanè, qui inter sydera, tanquam benè de humano genere meritum collocaret antiquitas. Fluminis huiusce meminit Sapiens Eccli. 24. de increata loquens sapientia: *Qui mittit disciplinam sicut Lucem, & assistens, quasi Gehon in die vindemiæ.* Siue vt legit Tigurina: *Disciplinam profert vt lucem, inundat, siue Gehon in die vindemiæ.* Vbi videmus, quod misceat Sapiens fluminibus Solem, & lucem, quia quod Sol est in cælo, hoc est flumen in terra, scilicet terræ oculus. Sicut enim Sol spargit lucem, quæ terram illuminat, calefacit, & fœcundat, sic & fluuius spargit riuos aquarum, qui terram irrigent, inebrient, & fœcundent. Vnde Hebræi per vnum idemque verbum Nahar, hæc duo exprimunt. Illud enim, & illuminare, & confluere significat. Quæ aptimè quadrant Sanctissimæ Deiparæ nostræ, illa enim est lux illuminans terram, illa fluuius eandem irrigans, & fęcundans. Illa Gehon, siue Nilus nobis est, sua copiâ, siue inundatione aquarum gratiæ cælestis, quibus corda nostra, ad instar terræ aridæ, sterilisque, irrigentur, & fœcundentur, nobis assistens. Vtque clariùs effusissimam Diuæ Virginis in nos liberalitatem in donis cælestibus communicandis intelligeremus, ait illam nobis semper assistere, suâ gratiâ videlicet, veluti Nilum, non quocunque tempore, sed in die vindemiæ hoc enim tempore summopere inundare consueuit, ob copiam imbrium, niuiumque superiorum partiū, in quibus tunc hyems regnat. Quæ sanè inundatio, Aegypto tum ad fertilitatem, tum ad temperandos calores, qui in Maio sub solstitio æstiuali, quo tempore etiam fit vindemia, regnare consueuerunt, vtilissima est.

Nilus Symbolum B. V.

Fluuii cur luci comparati?

B. V. est lux terram illuminans, est fluuius eandem fœcundans.

6. Quare Venerabilis Richard. à S. Laur. lib. 9. de laud. B. V. eam iure merito huic flumini Gehon, siue Nilo contulit. *Gehon, inquit, dicitur B. Virgo à Ge, quod est terra, quia incremento suæ inūdationis terram Aegypti rigat, vocaturque Nilus à limo quem trahit, & quo terra fœcundatur: Assistens dicitur. Adstitit enim Maria Filio patienti Ioan. 19. quando corpus eius quasi vua præmebatur, in crucis torculari, indeque mustum nostræ redemptionis exprimebat.*

Cur B. V. Nilo comparetur?

bat. Vt porrò ostendat clarius, Nilo Deiparam repræsentari, hæc attexit: *Quando sol per Virginis signum transit, tunc Gehon, siue Nilus omnes exitus suos reuocat, & tandem cum sol Libram fuerit ingressus, tunc Nilus totus intra suas ripas est collectus, nec terram amplius perfundit: Sic B. V. in die Iudicij suo filio assistet, nec amplius inundabit, aut aquis gratiarum arida suorum peccatorum corda perfundet, vt facit modo. Item Gehon hiatus terræ interpretatur, quod misericordiam Mariæ denotat, quæ cum sit Terra, miseris semper hiare, ac patere videtur. Gehon item luctatio interpretatur, quia B. V. contra mundum per paupertatem luctata est, contra carnẽ per Virginitatem, contra superbum, rebellemque Diabolum, per obedientiam, ac humilitatem, exemploque suo contra suos illos inimicos nos luctari docet, Gehon denique arenam, quæ sterilis est, significat, quo docemur, vt cum bona omnia fecerimus, dicamus illud Christi. Luc. 17. serui inutiles sumus*. Hæc ferè Richar.

B.V. in die Iudicij pro nobis minimè intercedet.

Gehon hiatus terræ dicitur.

Gehon lucta interpretatur.

Cur B.V. luctatrix dicta?

7. Rectè porrò Gehon, siue Nilus de loco voluptatis, siue de Paradiso emanare dicitur, ad declarandam nobis singularem Virginis eminentissimãque dignitatem, quâ suo dilectissimo filio, qui de sinu Patris, veluti loco voluptatis, siue Paradiso ad orbem vniuersum gratiæ suæ fluentis irrigandum emanauit, assimilata est. Vnde B. Petrus Card. Dami. ser. de Annunc. de fluuio illo è loco voluptatis, siuè Paradiso emanante loquens: *Fluuius*, inquit, *iste est DEVS, meus IESVS, qui à duobus locis voluptatis egreditur, ex vtero Patris, & vtero Virginis. Vnde Isa. 59. Dominus DEVS noster fluuius gloriosus exiliens in terram sitientem. Locum voluptatis Patrem esse censemus. In ipso enim omnem voluptatem esse intelligit, qui legit Apostolum dicentem. Rom. 11. Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia*. Dum igitur fluuium hunc, quo Deipara designatur, de loco voluptatis originem suam trahere audimus, intelligimus sane eandem, ad instar æterni Verbi, de ore, sinuuè æterni Patris quodammodo processisse. Vnde ipsa Eccli. 24. gloriabatur: *Ego ex ore Altissimi prodiui primogenita ante omnem creaturam*. Quibus sanè verbis ostendit, originem suam se, non quidem omnino, vt æternum illud Verbum ex ore Patris traxisse, vnam eandemque accipiendo substantiam; sed sanctitatem duntaxat, puritatemque si non illi æqualem, at saltem similem, æmulamque, Protoplastorum nostrorum iustitiæ originali, sanctitate, puritateque longè excellentiorem. Hanc enim ex ore quoque Diuino, originem traxisse attestatur Moyses Gen. 1. *Et inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ*, hoc est animam iustitiâ, sanctitateque decoratam, ac spiritu halituque Diuino, vt suffitu suauissimo aduersus Dæmonem communitam. Vnde Caldæus legit Paraphrastes: *spiraculum vitarum*, quod non solùm anima illa primi hominis foret rationalis, sensitiua, ac vegetans, sed etiam vitâ gratiæ prædita. Vnde Leontius spiraculum illud vitæ, siue vitarum, vocat *plenitudinem gratiæ*, de qua Ioannes cap. 1. nos omnes accepisse, ait, eandemque plenitudinem Apostolis post resurrectionem communicatam cum insufflauit Christus, dixitq; *Accipite Spiritum S.*

Filius Dei de sinu Patris ad instar fluuii Paradisi de loco voluptatis processit.

B.V quomodo similis filio in hac ex ore Patris processione.

Spiraculum vitæ inspiratum Adamo fuit plenitudo gratiæ.

8. Atque vt clarius perspiciamus sanctitatem huiuscé animi Virginalis, protoplastorum originali innocentiæ fuisse quam simillimam, imo eandem longè transcendisse, sciendum spiraculum illud vitæ vocari, Hebraico idiomate, Nessemha. Quæ vox obsoleta nullibi, nisi in vltimi Psalmi Dauidici fine legitur, quem ille, velut odor morti vicinus, futura præsagiens, modulatus est: *Omnis*, inquiens, *Spiritus laudet Dominum*, Quod Georgius Venetus in Harmon. mundi Cant. 3. To. 8. modulo 11. concentu 7. expendens: *Ideo*, inquit, *nullo sacrarum literarum loco vocem hanc reperiri, eo quod Spiritum hominis sanctum, immaculatumque ab ipso ore Dei procedentem significaret*. Qui cum nulli puræ creaturæ post Adamum, & Virginem gloriosissimam fuerit infusus, nil sanè mirum, si eius nominis in posterum in sacrarum literarum monimentis nulla mentio sit facta. Originalis siquidem peccati luce, protoplastorum scelere contractâ, veluti immani diluuio inundante, omnique carne, viam suam corrumpente, humanum genus purissimo illo Spiritu destitutum est. Atque ita cũ Columbinus Dij spiritus vbi pedem figeret, ad gratiam, sanctitatemque suam homini communicandam non inueniret, vox illa quoque Nessemha in sacris literis locum non inuenit, nisi, vti memorauimus in vltimo Psalmo, in quo, à Deo illuminatus vates Regius præuidebat sacratissimam Virginem nostram suâ stirpe oriundam, que & Adami primigeniam, originalemque iustitiam, & om-

Vox Nessemha, quæ significat spiraculum vitæ bis tantum in sacris literis reperitur, & quare?

omnium beatorum Spirituum, cuiuscũque tandem etiam Seraphinorum supremæ Hierarchiæ sanctimoniam, cunctarum denique animarum, quæ in quocunque homine, ab exordio mundi delituere puritatem, perfectionemque absolutissimam non modo complexa est, verumetiam eandem multis parasangis superabit, suaque innocentiâ, morumque integritate, vniuersorum Dominũ, suauissimo illo suo Cantico laudabit, magnificabitque. Vnde obsoletum illud antiquatumque vocabulum vsurpare non dubitauit; *Nessemha laudat Dominum*. Quasi dicere voluisset: Scio neminem dignum esse post Adæ peccatum, qui vniuersorum Dominum, Creatorẽque pro dignitate, meritis attollat laudibus, verum, quia in Spiritu præuideo venturam, de mea stirpe Virginem, quæ omnium beatorum Spirituum, animarumque virtutes, perfectiones, puritatemque omni labe carentem, velut cõpendio in se complexa, suum conditorem laudabit, ideo votis omnibus, vt quàmprimùm adueniat expeto, vt ita verè omnis Spiritus laudet Dominum.

B.V. omnium Angelorum, atque Protoplastorum originariam puritatem in se complexa.

9. Ex quibus facile est colligere Virginem nostram sacratissimam de ore Dei, ceu loco voluptatis, deliciosissimoque Paradiso, Spiritum animamque originali iustitiâ sanctitateque decoratam, omnis labis expertem accipiendo, felicissimam, multisque sæculis incognitam, seu non tam clarè perspectã, veluti Nilum, deduxisse originem. Vnde reuera de Virgineâ hac origine purissimâ id canere possumus, quod olim de Nilo cecinit Claudianus:

Origo Nili incognita.

Fluctibus ignotis nostrum percurrit in orbem
Secreto de fonte cadens, qui semper inani
Quærendus ratione latet, nec contigit vlli
Hoc vidisse caput. fertur sine teste creatus
Flumina profundens alieni conscia cæli.

10. De eodem hoc flumine præclarè etiam Lucanus lib. 10. vbi non modo eius originem, verumetiam per varias orbis partes varios excursus, fluxus, ac refluxus, eorundemque causas, vbertatem, innumeraque commoda, totam denique naturam sub persona Idólorũ sacrificuli Achorei, à Cæsare, vt id faceret rogati, describit elegantissimè: quæ hic adscribere libuit, quo maiorem Nili cognitionem, & in ipsa quodammodo, veluti speculo, Deiparę indolem quodammodo intueamur. Sic igitur Achoreus inter cænandum, ibi Cæsarem alloquitur:

Achoreus Vates Nili originem Cæsari exponit.

Quæ tibi noscendi Nilum, Romane cupido est,
Hęc Pharys, Persisque fuit, Macedumque Tyrannis,
Nullaque non ætas voluit conferre futuris,
Notitiam; sed vincit adhuc natura latendi.
Summus Alexander Regum, quem Memphis adorat,
Inuidit Nilo, misitque per vltima terræ
Aethiopum lectos: illos rubicunda perusti
Zona poli tenuit; Nilum videre calentem.
Venit ad occasum, mundique extrema Sesostris,
Et Pharios currus Regum ceruicibus egit.
Ante tamen vestros amnes Rhodanumque Padumque
Quam Nilum de fonte bibit: vesanus in ortus
Cambyses longi populos peruenit ad æui,
Defectusque epulis, & pastus cæde suorum,
Ignoto te, Nile, redit. Non fabula mendax
Ausa loqui de fonte suo est, vbicunque videris,
Quæreris, & nulli contingit gloria genti
Vt Nilo sit læta suo tua flumina prodam
Quæ DEVS vndarum cęlator, Nile tuarum
Te mihi nosse dedit. medio consurgis ab axe
Ausus in ardentem ripas attollere cancrum.
In Boream is vectus aquis, mediumq; Bootem
Cursus in occasum flexus torquetur, & ortus,
Nunc Arabum populis, Libycis nunc æquus arenis,
Teque vident primi, quęrunt tamen hi quoque feros
Aethiopumque feris alieno gurgite campos,
Et te terrarum nescit cui debeat orbis.
Arcanum Natura caput non prodidit vlli,
Nec licuit populis paruum te Nile videre,
Amonitque sinus, & gentes maluit ortus
Mirari, quam nosse tuos. Consurgere in ipsis
Ius tibi solstitijs, aliena crescere bruma,
Atque hyemes adferre tuas, solique vagari
Concessum per vtrosq; polos; hic quęritur ortus,
Illic finis aquæ. latè tibi gurgite rupto
Ambitur nigris Meroe fœcunda colonis
Læta comis hebeni, quę quamuis arbore multa
Frondeat, æstatem nulla sibi mitigat vmbra.
Linea tam rectum mundi ferit illa leonem.
In plagas Phœbi, damnum non passus aquarum
Proueheris, sterilesque diu metiris arenas,
Nunc omnes vnum vires collectus in amnem,
Nunc vagus, & spargens facilem tibi cedere ripam.
Rursus multifidas reuocat piger alueus vndas.
Qua dirimunt Arabum populis Aegyptia rura
Regni claustra Phile, mox te deserta secantem,
Qua dirimunt nostrum rubro cõmercia pontum.
Mollis lapsus agit, quis te tam lene fluentem
Moturum totas violenti gurgitis iras
Nile putet? Sed cùm lapsus abrupta viarum

Excepere tuos, & præcipites cataractę;
Ac nusquam vetitis vllas obsistere cautes
Indignaris aquis; spuma tunc astra lacessis:
Cuncta fremunt vndis, ac multo murmure montis
Spumeus inuictis canescit fluctibus amnis.
Prima tibi campos permittit apertaq; Mẽphis
Rura, modumque vetat crescendi ponere ripas.
Hæc ille.

11. Quibus sanè egregie naturam huiuscé fluminis nobis ob oculos posuisse visus est; ac præsertim incognitam tam multis sæculis ipsius Originem; quod sane mirificè immaculatæ Virginis nostræ congruit Conceptioni, quæ præcedentibus sæculis quasi incognita, aut saltem sat obscura visa est, donec tam Viri clarissimi huius nostri sæculi ac doctissimi, ac præsertim Pater noster Quirinus Salazar, Paradisiacã Deiparæ originẽ omni prorsus labe carentem, & primigeniâ tam Angelorum, quam Protoplastorum, imo longè excellentiori decoratam iustitiâ, ac sanctitate, nulli etiam culpam illam contrahendi adstrictam obligationi, acutississima mẽtis suæ indagine ante reliquos omnes felicissimè depræhendit. Adeo vt de præcedentibus sæculis immaculatę huic Virgini circa immaculatam illã ipsius Originem siue Conceptionem, cum Lucano concinere possimus:

Arcanum Natura caput non prodidit vlli,
Nec licuit populis paruum te Virgo videre,
Amouitque sinus, & gentes maluit ortus
Mirari, quam nosse tuos.

Hac de re S. Brigittæ Reuelationes consulendæ, vbi ostenditur causa, cur tardè veritas Virgineæ Conceptionis orbi innotuerit. Iam ad alias nonnullas Nili proprietates Virgini congruentes; nam singulas persequi longum foret, veniamus.

12. Ac in primis illud quod etiam sacræ memorãt literæ: *Ipse est qui circumit omnem terram Aethiopiæ.* Gen. 2. Quo loco id vsurpare possumus longè potiori iure, quod B. Petrus Cardin. Dami. ser. 14. de S. Marco, cum Nilo conferens, pronunciauit: *Inter hos velut Gehon perspicuus, ac purus eructat, & humanas mentes salutiferi madoris inundatione fęcundat. Qui iuxta scripturę seriem circumit omnem terram Aethiopiæ, idest, vniuersitatem complectitur Ecclesię peccatis pręcedentibus denigratæ. De cuius Aethiopię populo, per Prophetam Dominus dixit: Vltra flumina Aethiopię inde supplices mei. Soph. 3. Quæ etiam persecutionibus pressa dicit in Canticis: Nigra sum, sed formosa: Et: Nolite me considerare quod fusca sim, quia decolorauit me sol.* Verè enim, licet Virgo Deipara mortales omnes incredibili suâ benignitate circumcat, ambiendo quodammodo, vt suarum gratiarum riuis animas irriget, easque fœcundet, ambire tamen videtur vel maximè peccatores in sceleribus, ac malâ consuetudine obfirmatos, quos Ierem. cap. 13. 23. vocat Aethiopes: *Si mutare potest Aethiops pellem suam, aut pardus varietates suas, & vos poteritis benefacere, cùm didiceritis malum.* Licet enim prauâ peccandi consuetudine scelerum quandam nigredinem animo suo, velut Aethiopes planè naturæ viribus indelebilem induxerint, Virgo tamen pientissima sciens se exundantem illam gratiæ plenitudinem, ipsamque Diuinæ maternitatis dignitatem, ob peccatores potissimùm fuisse consecutam, gratitudinis memor, eos velut Nilus copiosissimis misericordiæ suę aquis vndique circumdat, vt atrocem illum scelerum, quem nulla naturæ vis, nulla artis industria potest abstergere, diuinę gratiæ exergiâ, efficacissimâq; apud dilectissimum suũ Filium intercessione eliminet; & lauacro preciosissimi sanguinis eiusdem Filij abluat; quo solo nigredo inueteratorum scelerum, quæ quodammodo assuetudine, in naturam transierunt, eluuntur. Verissimè enim cecinit Pindarus olymp. 11. *Indolem nec rufæ vulpes, nec rugientes leones morem commutant.* Verissimè quoque Diogenes cum hominem improbum argueret, quæsitus à quodam quid ageret? Respondit: Aethiopem abluo, vt candidum reddam; innuere volens id esse impossibile. At verò præpotenti cælorum Reginæ Aethiopes lauare, eisque nitorem gratiæ restituere sua, vt dictum est, intercessione non est impossibile. Siquidem, vt ipsa in Domino gloriatur: *Fecit illi magna qui potens est, & Sanctum Nomen eius;* quod est omnipotens, adeo vt nihil eius omnipotentiæ obuiare possit, quod ipsa, facilitate admirabili non superet. Audiendus hic B. Petrus Card. Dam. serm. 1. de Natiu. qui Deiparam alloquens, eiusque infinitam quandam in huiusmodi Aethiopibus dealbandis, conuertendisque ad bonam frugem peccatoribus omnipotentiam agnoscens: *Fecit,* inquit, *in te magna, qui potens est, & data tibi est omnis potestas in cælo, & in terra. Quid*

tibi

S. Marcus Nilo similis.

B. V. instar Nili ambit Aethiopes, idest, peccatores.

Peccatores sunt denigrati peccatis velut Aethiopes.

Licet Aethiopem lauare sit impossibile, possibile est tamen B. V. peccatores conuertere.

B. V. nihil est impossibile.

tibi negabitur, cui negatum non est Theophilum de ipsis perditionis faucibus reuocare? Infelicem animulam, totum illud, quod in te factum est, proprio charactere denotantem, de luto fæcis, & miseriæ subleuasti. Nihil tibi impossibile, cui possibile est desperatos ad spem beatitudinis releuare. Quomodo enim illa potestas tuæ potentiæ poterit obuiare, quæ de carne tua carnis suscepit originem? Hæc Dam.

13. Cùm igitur Dei Filius de carne eius carnem ad redimendos peccatores assumpserit, & ipsa consequenter eorũ de beneficio Mater Dei sit effecta, nil sanè mirũ, quod ad instar Nili eosdem, velut Aethiopes, gratiæ suæ fluentis ablutura, ac dealbatura circũfluat, eisdemque propensissimâ suâ ambire, atque circumplecti videatur beneuolentiâ. Quod Sanctus recogitans Anselmus libro de Excellent. Beat. Virg. capit. primo. sic loquitur.

B.V. magis propter peccatores, quã iustos Dei Mater facta, vnde nobis salutis affulgescit.

Cùm recognito Sanctum Filium eius, ob hoc vt peccatis hominum mederetur factum esse Filium eius, nonnihil spei concipio, sciens illam magis propter peccatores, quam propter iustos esse factam Dei Matrem. Dicit enim ipse bonus Filius eius, se non venisse vocare iustos, sed peccatores. Apostolus quoque testatur quod Christus in hunc venerit mundum peccatores saluos facere. Si igitur ipsa propter peccatores, scilicet propter me, meique similes, facta est Dei Mater, quomodo immanitas peccatorum meorum cogere poterit desperare veniam eorum, cùm tam ineffabile bonum sit factum ex ea ob curationem eorum?

Mariæ effusissima pietas, Nili copiosis aquis persimilis.

14. Quare iure merito efficacissimam Virginis nostræ pietatem, ac misericordiam exundantis Nili aquas, quibus teterrimos atque abominabiles eluit, dealbat, Deoque reconciliat peccatores, vocitare possumus ac debemus. Quæ sanè misericordia, mirifica in ea accepit incrementa, postquam increata illa Misericordia nouem mensibus eius in purissimo vtero requiescere non est dedignata; adeoque ipsius pietatis viscera sunt dilata, vt memor tanti boni, quod propter peccatores indepta est, eosdem à suis visceribus excludere nullo modo posse videatur. Quod idem Sanctus recognoscens Anselmus capite vltimo filiali prorsus affectu effusè dilaudat, vt alibi fusius memorauimus.

15. Quare Richar. à S. Laur. lib. 10. de laud. B. V. nos à Ieremia Propheta doceri ait, vt per Matrem Filium oremus, & obsecremus, Verba illius sunt: *Docet nos Ieremias qualiter adiurare orando per Matrem Filium debeamus: Solij gloriæ tuæ recordare, nec irritum facias fœdus tuum nobiscum Ierem. 14. Quasi diceret: Quoties Domine bonitatem tuam exasperat nostra malitia: Memento Salutis auctor, quod nostri quondam corporis ex illibata Virgine nascendo formam sumpseris. De hoc solio Isaias: Et præparabitur in misericordia solium eius.*

Modus orãdi Filium per merita Matris.

16. Quam porrò efficax patrocinium pro peccatoribus sit Virginis apud Filium, intellexit optimè Diuus Bonau. dum cecinit Ps. 35. *Inclina vultum Dei super nos, coge illum peccatoribus misereri: Domina in cælo misericordia tua, & gratia tua diffusa est super terram; Potentia, & virtus in brachio tuo, robur, & fortitudo in dextera tua.* Verè ipsius Virginis gratia à Filio impetrata ad instar Nili super terrenos homines diffunditur, eisque ardentissimum cupiditatum æstum temperat, ac refrigerat, virtutum, bonorumque operum fœcunditatem tribuit, bonisque omnibus eos locupletat, & quo copiosioribus aquis, riuisque gratiarum exundat, eo maiorem pollicetur fertilitatem, ita vt verè omnes clientelæ patrocinioq; huius Virginis addicti felices, ac beati prædicãdi sint, quod eâ solâ propitiâ, rerũ omnium vbertate circumfluant, perinde, atque Nili accolæ, de quibus Claudianus:

B.V. cogit quodammodo Deum vt peccatoribus misereatur.

Felix qui Pharias proscindit vomere terras:
Nubila non sperat tenebris condentia cælum,
Et grauiter flantes pluuiali frigore Coros.
Inuocat, aut arcum variatâ luce rubentem.
Aegyptus sine nube ferax, imbresque serenos
Sola tenet, secura poli, non indiga venti
Gaudet aquis, quas ipsa vehit, Niloque redundat;
Qui rapido tractu, medijs elatus ab austris,
Flammiferæ patiens Zonæ, Cancrique calentis
Fluctibus ignotis nostrum procurrit in orbem.

Terræ Aegypti fœlicitas ex Nilo.

17. Quæ sanè Virginearum gratiarum exuberantia, qua mundum velut Nilus irrigat, vniuersum, mira nobis videri non debet, cum B. Petrus Card. Dam. serm. 5. de S. Seuero Episcopo asserat, eius sepulchrum ad instar Nili aquas profundere saluberrimas. Eius verba sunt; *Illud vnum quantis est præconijs dignum, quod sub ipso altari Sacratissimi sui corporis clarissima sensim emanat aqua, diuersis languentium valetudinibus profutura? Nam si fides bibentium exigat, mox vt eam pectora ægrota percipiunt, protinus de infirmitate ad salutem pristinam conualescunt. Et vt mirabilem rem fieri mirabiliter audias, non in autumnalis*

S. Seueri sepulchrum ad instar Nili aquas salubres fundit.

nalis inundantiæ pluuijs, non in imbriferæ algoribus hyemis, quando ex diuersis saxorum molibus solet aqua tenuiter ex sudare, sed in ipso feruidæ æstatis ardore eam noueris ex arida calce, & duris lapidibus ebullire. Vt quando videlicet maior incumbit necessitas ægritudinum, tunc potissimum conferat miseratio Diuina remedium, & humanæ infirmitati, quę tunc ex ignei caloris gignitur vitio, medicorum more, vim curationis ex contrario obijciat elemento. Cùm illo conferri miraculum merito potest, quod similiter Nilus Aegypti fluuius, non alio nisi æstiuo tempore sese in cumulum eleuat, planè quæque hinc inde per circuitum irrigat, & terrarum venas, largo suæ inundationis madore fœcundat. Ne igitur humana vecordia diuinæ virtutis opera naturę viribus tribuat, saltem ex ipso, quo fiunt tempore, cui iure deputentur addiscat, & tanto alacrius ad referendas Creatori suo gratias surgat, quanto, & ipsas naturarum vices mutatas suæ vtilitatis gratiâ non ignorat. Ecce enim DEVS antiqua operationis suæ miracula repetit, ecce iterum per alterum Moysen aquam de petra producit. Ecce de beatissimi Confessoris sui Ecclesia alterum nobis quodammodo Paradisum restituit, cuius saluberrimo fonte nostræ fragilitatis terram clementer infundit. Hæc Damianus, quibus, & Templum, & sepulchrum Sanctissimi illius Præsulis Paradiso, & ipsius inde scaturientem aquam Nilo, Aegyptum irriganti, ac fœcundāti comparauit. Quod sanè nos longè potiori iure Deiparæ Virgini attribuimus.

18. Et verò, qui felicissimum Aegypti statum considerat, post quam terrā illam cum filiolo, Herodis persecutionem fugiens, ingressa est Deipara, Nilum quendam eam regionem fœcundātem nobis cernere videbimur. Ad eius enim, Filijque aduentum, præsentiamque protinus Dęmonum simulacra corruerunt, Religio, pietasque Christiana effloruit, adeo vt solitudines Aegypti innumeris Monachorum, atque Anachoretarum examinibus repletæ fuerint, & ad instar hortorum, fertiliumque terrarum vberrimos pietatis, sanctimoniæque fructus protulerint.

Aegyptus postquam B. V. cum Infantulo IESV ad eam profecta est, in Hortum trāsformata.

19. Quapropter præclarè S. Chrysost. Hom. 8. in Matt. ait Aegyptum, adueniente in illam Christo, cum Matre sacratissima in Paradisum ac cęlum, mirabili metamorphosi fuisse transmutatam: *Christus*, inquit, *vbi primùm apparuit, in melius cuncta mutauit. Aegyptus illum suscipit ac tuetur insidias fugientem Tyranni, Namque tactu ipso Domini gustum quendam sanctificationis adipiscitur, vt cum illum audiuit ab Apostolis prædicari, huius quasi priuilegij honore decoretur, quod Dominum prima suscepit. Et ante solius Palæstinæ hic videbatur primatus, sed postea facta est ista feruentior. Denique si quis nunc ad Aegypti veniat solitudines, Paradiso prorsus omnem istam videbit Eremum digniorem, & innumerabiles Angelorum cætus in corporibus fulgere mortalibus, & populos martyrum, ac choros Virginum, & omnem quidem tyrannidem Diaboli dissolutam, Christi Regnum coruscans. Et hæc omnia bona non in vrbibus solùm, sed etiam in desertis florent locis. Est enim cernere tota illa regione diffusum exercitum Christi, & admirabilem illum regium gregem, virtutumque cælestium conuersationem in viris micantem, atque hoc non in viris solùm, verumetiam in fœminis splēdore conspicimus. Non ita varijs astrorum choris cælum refulget, vt Aegyptus innumeris Monachorum, Virginumque distinguitur, & illustratur habitaculis. Si quis veterem illam Aegyptum nouit rebellem Deo, adorantem irrationales animantes, porros etiam, cepasque pauitantem, hic optimam Christi potest nosse virtutem, per quem facta est tam admiranda mutatio.* Sic ille.

Aegypti fœlicitas ex innumeris Monachorū Virginumq; Deo seruientium gregibus.

20. Sanctus quoque August. libr. 8. Confes. cap. 6. huius spiritualis fertilitatis, amœnitatisque terræ Aegypti meminit, dum Potitianus illi mentionem fecisset de Antonio Agyptio Monacho, cuius nomen excellenter clarebat. *Stupebamus*, inquit Augustinus, *audientes tā recenti memoria, & prope nostris temporibus testatissima mirabilia in fide recta, & Catholica Ecclesia. Inde sermo eius deuolutus est ad monasteriorum greges, & mores suauecolentiæ Dei, & vbera deserta Eremi.*

21. Sed quod magis mirandum est ipse Mercurius Trismegistus Aegyptius, infidelitatis demersus tenebris, immēsam hanc Aegypti futuram lucem cęcutiens à longè sibi videre visus est. Sic .n. ille apud S. August. lib. 8. de Ciuit. cap. 23. cum amico suo Asclepio loquens: *An ignoras*, inquit, *ò Asclepi, quod Aegyptus imago sit cæli, aut quod est verius, translatio, aut descensio omnium, quæ gubernantur, atque exercentur in cælo, ac si dicendum est verius, Terra nostra mundi totius est Templum? Et tamen quoniam pręscire cuncta prudentem decet, istud vos ignorare fas non est. Futurum tempus est, cum appareat Aegyptios in cassum, pia mente diuinitati sedulam religionem seruasse, & omnis illorum sancta veneratio in irritum casura frustrabitur.* Cui vaticinio addit

Mercurii Trismegisti de Aegypto Vaticinium.

Aegyptus Imago cæli, & totius Mundi Tēplum.

dit hæc S. Doctor: *Deinde multis verbis Hermes hunc locum exequitur, in quo videtur hoc tempus prędicere, quo Christiana religio quanto est verativr, atque sanctior, tanto vehementius atque liberius cuncta fallacia figmenta subuertit, vt gratia verissimi Saluatoris liberet hominem ab ijs Dijs, quos fecit homo, & ei Deo subdat, à quo factus est homo.* Hæc ille. Quod sane Mercurij vaticinium, siue diuinitus haustum, vti illud fuit Balaami, siue apud Isaiam repertum, verificatum est, aduentu Christi, ac Virginis gloriosissimæ. Vere enim dum ibi Christus cum Matre sua sanctissima commoratus est, Aegyptus cæli quandam faciem vitæque Angelicæ, Deique Templi repræsentabat imaginem, cælumque constituerunt, adeo vt omnia cæli exercitia, qualia sunt præcipua, Diuinæ laudes, in Aegyptum descendisse visæ fuerint. Vbi enim DEVS est, vbi Deipara, cælum est, Angelorumque Diuinas laudes concinentem chori. Maximè cum ipsa Virgo per se pulcherrimum esse cælum iudicatur, siquidem illam Ioannes Apostolus Mulierem amictam sole, luna calceatam, stellis denique coronatam contẽplatus est. Apoc. 12.

22. An non cælum, an non Dei Templum videbatur Aegyptus temporibus S. Euangelistæ Marci, præsertim verò Alexandria, in qua viri illi Religiosissimi, Essei virtutum gloriâ florentes commorabantur, qui postea per vniuersam propemodum Aegypti regionem disseminati, eam Paradisum quendam effecerunt. Quod multo ante vaticinatus est Isaias cap. 19. 18. *In illa die erunt quinque ciuitates in terra Aegypti loquentes linguâ Chanaan, & iurantes per Dominũ exercituum. Ciuitas solis vocabitur vna.* Quasi dicat: Multæ ciuitates in Aegypto nunc valdè abhorrent à Iudæis, eorumque linguâ, & religione, licet eis contermini sint, sed futurum est, vt ipsi studiosi sint non solùm linguæ Hebraicæ, seu Chananeæ, vel Syriacæ illi affini, verumetiam Religionis. Quę omnia impleta sunt tempore S. Marci; estque illorum verborum sensus hic genuinus, vt testatur S. Cyrillus: *Aegyptus accipiet fidem, & cultum Christi, loqueturque piè ac Christianè, vt loquuntur Apostoli, alijque Iudæi ad Christum conuersi. Inter has ciuitates erit pręcipua Heliopolis, in qua erat Sol, variaque Idolorum monstra colebantur. Hæc sicut primas extitit in superstitione, ita primaria postea fuit in colenda Christi religione. Ad quam contestandam plurima ibi Monachorum fundata fuere monasteria, quorum meminit.* Palladius, & Ruffinus.

Felix status Ecclesiæ Alexandrinæ in Aegypto tempore S. Mar.

23. Vnde S. Augustinus, Ambros. Procopius per illas quinque ciuitates, multas Religiosorum intellexere familias, quæ sua multitudine, ciuitates integras constituere videbantur. Sanè in vna harum ciuitatum, quæ quasi Metropoles fuerunt Aegypti, Oxirincho videlicet, viginti millia Monachorum numerata fuisse perhibentur. Vnus Abbas Or habuit sub se tria millia. Abbas Serapion decem millia. B. Apollonius plusquam quinque millibus Monachis, vno in Monasterio præfuisse memoratur. B. Pachonnius septem millia discipulorum, in domibus, modico interuallo disiunctis instruxit, & in ea, qua degebat domo vltra mille cohabitabãt, quos vt cõmodius gubernaret, in quatuor, & viginti classes secundum Græcarum literarum numerum distribuit. B. Ammon prope Thebas Pater erat trium millium Monachorum, vt testatur Palladius. In monte Hitriæ, qui ab vrbe Alexandrina vnius ferè diei distabat itinere, quingenta visebantur Monasteria penè contigua, quæ omnia ab vno Præside regebantur.

In Aegypto quam multæ Religiosorũ extiterint familię.

In monte Nitriæ quingenta Monasteria ab vno Præside recta.

24. Verè de hiscé desertis, ac solitudinibus cani potest, quod olim cecinit Isaias c. 35. *Lętabitur deserta, & inuia, & exultabit solitudo, & florebit quasi lilium, germinans germinabit lætabunda, & laudans.* Mox causam aduentum Messiæ, eiusque Matris, qui Iudaici populi decus, & gloria extitere, subiungit: *Gloria Libani data est ei, decor Carmeli, & Saron. Ipsi videbunt gloriam Domini, & decorem Dei nostri.* Vultis effectum præsentiæ Saluatoris, eiusque Matris: *In cubilibus in quibus prius habitabant Dracones, Onocentauri, paliurus, Erycius, vlulæ, & Lamię, ortus est viror calami, & iunci, & cet.*

25. In alijs quoque vrbibus Thebaidis plurima Monachorum millia reperiebantur, vt scribit Palladius, ita vt vrbes non tam laicorum essent, quam Religiosorũ habitacula, in quibus orationi, Diuinisque laudibus nec nõ operi manuum intenti, magnâ pietate Diuinæ famulabantur Maiestati; & quinque corporis, alijsque animi sensibus, atque facultatibus toti ferebantur in DEVM, linguâque Chanaanitide seu Iudaica Psalmos modulabantur. In illis denique adimpletum est eiusdẽ Prophe-

In Thebaide Vrbes non tã laicorum, quam Religiosorum erant.

phetæ vaticinium cap. 19. *In illa die erit Altare Domini in medio terræ Aegypti, & titulus Domini iuxta terminum eius: Et cognoscetur Dominus ab Aegyptijs, & cognoscent Aegyptij Dominum in die illa, & colent eum in hostijs, & in muneribus, & vota vouebunt Domino, & soluent*. Ac si clarius dicere voluisset: Aegyptij, vbi Saluator cum sua Matre Sanctissima eos visitaturus aduenerit; per suas prouincias ac cõfinia erigent Cruces, Tẽpla, Altaria, colũnas, ac Statuas cũ titulis, ac inscriptionibus in honorem Christi, eiusque Virginis Matris, omnique proculcato Idolorum cultu, eundem laudum hostijs, ac muneribus, ac præsertim Hostiâ illâ mundâ, sacrifitio nempe Missæ, suppliciter colent. Votis denique paupertatis, castitatis, atque obedientiæ, summâ cum religione supremæ illi Maiestati oblatis, ac redditis, eidem sese in sacrificium, holocaustumque gratissimum consecrabunt. En terræ Aegypti admirabilem prorsus fertilitatem, atque vbertatem nunquam ab ipsius creationis exordio auditam.

Quam insignis Dei cultus in Aegypto floruerit post B. V. in illam aduentum.

26. Et quis quæso tantam spiritualium fructuum vbertatem in terram hãc inuexit alius, nisi Deipara Virgo vna cum suo benedicto purissimi vteri fructu? Illa verè terræ Aegypti sterili, ac tenebricosæ Nilus fœcundissimus, illa lux splendidissima extitit. Quod enim est Sol in cælo, vti ante diximus, hoc fluuius ac præsertim Nilus in Aegypto esse videtur. Vnde merito Virginis natiuitas, (quæ Septembri mense, quo ad instar maris Aegyptum Nilus inundat, vt ait Anastasius Sinaita, mox referendus, contigit:) paruo illi fonti, quem in somnis vidit Mardocheus Est. 10. comparatur, qui mox creuit in fluuium, & in lucem, solemque conuersus est, & in aquas plurimas redundauit. Tunc enim ostendit verè Deipara, se verum Gehonem esse, suarumque aquarum, siue gratiarum abundantiâ, in die vindemiæ, quæ vt plurimum Septembri fieri consueuit, Aegypto assistere, instarque exundantis fluminis terram illam irrigare, instar lucis, solisque eius tenebras, à superstitioso Idolorum cultu offusas irradiare. Sed verba ipsius Anastasij Sinaitæ libr. 3. in Hexam. audiamus, ex quibus magna beneficia Nili, siue cum se in alueum suum recondit, intelligemus, quæ omnia Deiparæ quisque pro sua pietate potest adaptare, *Illud est*, inquit, *admirabile in ascensum aquarum in Aegypto, quibus est operta, obscuratione, & infertilitate, & suffocatione ipsius terræ quod non in mense, aut diebus ortus in carne in Bethleem, & apparitionis Christi, sed post dies natales, & apparitionis, ac illuminationis operitur, & obtenebratur aquis, & caligine terra Aegypti. Quando autem Christus DEVS, lux mundi natus est, & ex præsepi Bethleem in Aegyptum cum sua Matre fugiente ab Herode versatus est, statim terra Aegypti detegitur, deponit tenebras, exuit caliginem erroris, solis iustitiæ lumen induit. Recedit autem, & recurrit Nilus in Aegypto in diebus mensium Decembris, & Ianuarij: incipit fluere mense Iunio, & per eum totum, & post ipsum erescit, nempe Iulio; in Augusto autem, & toto Septembri instar maris inundans Aegyptum facit nauigabilem, quæ erat arabilis. Incipit autem decrescere in in Octobri, & Nouembri, in mense autem Decembris, & toto Ianuario redditur priori alueo. Quando ergo ante Christi ortum eam viderimus tristem, & caliginosam, & infertilem, & in profundo submersam: Deinde post Christi ortum, & eius præsentiam in omni loco Aegypti statim fieri recessum, & terram ornari, gestire regiones, densari paludes, agros germinare, & vicos tanquam ex profundo aquarum detectos, & in altum elatos, & aquas congregatas in suis congregationibus, earumque fossas, & fluuios, plane intelligamus, quando hæc fieri viderimus in Aegypto, quod Verbum Dei incarnatum ipsum erat, quod in principio est architectatum creaturam cæli, & terræ, ipsum in Aegypto versatum esse in carne, & cum eam vidisset tenebrosam, & à maligno suffocatam, clamauit ex potestate tanquam DEVS, sicut aquis mundanis, sic Aegyptijs aquis dicens quotannis vsque ad consummationem post Nili ascensum: Congregetur aqua, quæ est super faciem vniuersæ terræ Aegypti in congregationes suas, rursumque appareat terra, vt qui iam Spiritus erroris increparit, & eos ex Aegypto expulerit, nunc autem in tempore eius aquas fecerit restagnare, vt & ei, & nobis reuocet in memoriam, quod ipse est mundi Conditor, qui eam à tenebris, & errore liberauit*. Hæc Anast.

Natiuitas B. V. facta mẽse quo maxime Nilus inundat.

Mense Sebri instar Maris Aegyptum Nilus inundat.

Circa Natiuitatẽ Christi Aegyptus quam sit Amæna.

27. Ex quibus sanè clare colligimus in primis nascente Christo, & deinde ingrediente Aegyptum cum suo dilectissimo Filio Deiparâ, totam illam regionem, velut ineunte vere, germinasse, frondruisse, floruisse, atque hortorum camporumque in morem grato virore aerisque temperie inusitatâ

qua-

virore aerisque tēperie, inusitatā quadam lætitia gestijsse. Vnde Galatinus libro 8. de Arcan. Cathol. Relig. cap. 4. probat ex veterum Rabbinorum monimentis Christum, & idem dicendum de eius Matre Sanctissima Aegypto, ad instar vitis vineæque amœnissimæ atque vberrimę extitisse. Idque probat Rabbi Moyses Hadarsan ex Gen. 4. *Videbam coram me vitem. De hac vite. Psal. 80. Vineam de Aegypto transferes. Quæ vitis est Rex Messias notatque ex proprietate verbi Hebraici significari vitem non quamcunque, sed benè dispositam, ordinatam, ac præparatam.*

Christus & quam vitis ornauit Aegyptum.

Vel etiam Abacum quam præparauit dextera Dei. Quod clarius Rabbenus Heccados exposuit scribens ad Antonium Romanorum Consulem, à quo rogatus quidnam sibi vellent verba illa: Vitem de Aegypto transferes, vel remouebis. Respondit, hic est Messias, qui ab Herode quæsitus ad necem, profugit in Aegyptum, ibi aliquandiu moratus in Ierusalem iussu Dei reuertetur, ideo dicitur: Vitem de Aegypto transferes. Propter Matrem verò suam ait: Et Abacum quam plantauit dextera tua. Quemadmodum enim Abacus est armarium, quod principes conficiunt ad collocanda vascula auri, & argenti, vt gloriam suam, opesque omnibus ostendant: ita Mater Regis Messiæ erit Armarium, quod DEVS construxit, vt in eo sedeat ipse Messias ad ostēdendam gloriam Maiestatis suæ cunctis mortalibus. Per id autem, quod ait plantatam esse à dextera Dei, ostendit, eam primam esse creaturam Dei in genere humano. Tandem cōcludit Galatinus: *Ex præmissis igitur liquido patet, Messiam non solùm ex Aegypto reuocandum fuisse, verumetiam vitem à Deo plātatam futurum, quod cum dicto eiusdem Dei Ioann. 5. congruit: Ego sum vitis vera:* Hæc Galatinus.

B. V. Armarium pulcherrimum vasorum preciosorum.

28. Si ergo Saluator de Aegypto vt vitis à Patre translatus est, consequitur illum vitem Vineamque amœnissimam terræ Aegypti cum Matre extitisse, eidemque miram amœnitatem, fructuum que vbertatem attulisse, Cum ipsa quoque de se dicat: *Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoris, & flores mei fructus honoris, & honestatis.* Eccli. 24. Vineam fortassis hanc Hortus ille balsami inter Heliopolim, & Cairum, à paruo fonte, sed vbere irrigatus figurabat, apud quem fama est, teste Brochardo in descriptione terræ Sanctæ par. 2. cap. 4. Deiparā habitasse, in eoque riuo Puerum IESVM frequenter lauisse, panniculosque eius mundasse. Ostendens reuera Deipara tam IESVM Filium, quam se non modo vineam, sed Hortum fuisse balsami vniuersis Aegyptijs, imò & fontem, ad sedandam ipsorum concupiscentiæ sitim, ad eorum mentes exhilarandas, ad persananda denique tabifica peccatorum vulnera. Iure denique verus Iustitiæ Sol iuxta Ciuitatem Solis domicilium suum fixisse memoratur, vt indicaret se spiritualem Aegypto extitisse solem, qui eius ignorantiæ scelerumque tenebras, suarum virtutum, diuinitatis splendore discussit, eamque fœcundauit. In cuius rei memoriam scribit Iansennius libr. 11. Concord. Euang. in Hospitiolo illo, perpetuo ardentem lumine lampadem conseruari.

Hortus balsami in Aegypto à paruo fonte irrigatus quid denotet.

B. V. cū Puero IESV hortus Balsami fuit Aegyptijs.

In hospitiolo in quo Christus in Aegypto cū Matre commoratus lāpas perpetuo ardet.

29. O' quàm præclarē de amœnitate hac Deiparæ S. Amadeus Homel. 7. de laudib. Virg. sensit, dum eam lætissimum ac formosissimum quoddam esse Ver, ac deliciosissimum Paradisum, omnium florum, fructuumque copia refertissimum pronunciauit: *Marię pręsentia,* inquit ille, *gratam veris temperiem exhibebat, & quo fauens se verteret, Paradisus erat. Emissiones tuæ, ait Sponsus, Paradisus malorum Punicorum cum pomorum fructibus, Cypri cum nardo, nardus, & crocus, fistula, & cinnamomum, cum vniuersis lignis Libani, myrrha, & aloes, cum omnibus primis vnguentis. Fons hortorum, puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de Libano. Habet quippe Gloriosæ Virginis Paradisus mala Punica in varietate virtutum, fructus pomorum in perfectione operum. Habet, & Cyprum cum nardo illam fertilem vuarum, hanc miri odoris herbam aromaticam, obsobriam ebrietatem sensuum, & suauefragrantem opinionem virtutum. His adduntur crocus lætitiæ, fistula expoliationis carnis, cinnamomum suauitatis, cum vniuersis lignis Libani, per quæ virtutum vniuersitas figuratur. Myrrha quoque mortificationis, & aloes incorruptionis, cum omnibus primis vnguentis effusis in oratione, ab illo vnguento, quod consistens in capite descendit in barbam barbam Aaron, non illius veteris, & significantis, sed noui, & significati. Descenditque in oram vestimenti eius, quod est Ecclesia, ipsi vero Aaroni exhibita sine macula, & ruga. His ergo tot tantisque bonis exuberans sponsa sponsi Mater vnici, suauis, & charissima in delicijs, vt fons hortorum rationabilium, & puteus aquarum viuentium, & viuificantium, quæ fluunt impetu de Libano à monte Sion, vsque ad circumfusas quasque, & exteras*

B. V. præsentia erat gratissimum quoddam Ver.

 teras

teras nationes pacis flumina, & gratiarum emanationes, cœlicâ infusione deriuabat. Sic ille. Quibus profectò ostendere non solùm voluit Diuam Virginem Paradisum quendam amænissimum, florum, fructuumque vbertate coronatum secum deferre, verumetiam Nili naturam varias regiones, gratiarum suarum riuis irrigantem ac fœcundantem æmulari, eamque reuera, vti diximus, paruū quendam fontem primo suo in hunc mundum exortu fuisse, mox creuisse in fluuium, & in lucem, solemque conuersam, orbem vniuersum, velut Nilus Aegyptum, fluentis gratiarum suarum copiosissimis, infudisse, charitatisque suæ calore, ac luce ad instar solis irradiatum, tepefactumque, fugatis densissimis superstitionis, atque Idololatriæ tenebris, fœcundasse.

Nilus varias regiones vsque ad Garamantas Indosque irrigat.

30. Quod nobis insinuare visus est Claudianus, dum cecinit non modo Aegyptum, atque Aethiopiam, verùm etiam alias quoque innumeras orbis regiones à Nilo fœcundari, eamque ad Garamantas vsque, Indosque penetrare.

Fluctibus ignotis nostrum procurrit in orbem
Secreto de fonte cadens, qui semper inani
Quærendus ratione latet, non contigit vlli
Hoc vidisse caput, fertur sine teste creatus,
Flumina profundens alieni conscia cœli.
Inde vago lapsu Sibyam dispersus in omnem
Aethiopum mille ruit ingrantia regna,
Et loca continua Solis damnata vapore
Irrorat, populisque Salus sitientibus erat;
Per Meroen Blesasque feros, atramque Sienē,
Hinc bibit effrænis Garamas, domitorque ferarum
Gyrreus, qui vasta colit, sub rupibus antra.
Qui ramos hebeni, dentes qui vellit eburnos,
Et gens compositis crinem velata sagittis.

B.V. Nilum varias regiones irrigantem sua benignitate repræsentat.

31. Quâ effusissimâ Nili iam varias orbis partes communicatione, pulchrè Virginis nostræ benignissimos genius, ac propensissima in omnes charitas repræsentatur. O quàm diuinè de ipsa pronunciauit Bern. serm. de verb. Apoc. *Omnibus omnia facta est sapientibus, & insipientibus copiosissimâ charitate debitricem se fecit, omnibus misericordiæ sinum aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuersi, captiuus redemptionem, æger curationem, tristis consolatiorem, peccator veniam, iustus gratiam, &c.* Additque mox vt ostendat vnde tanta Virginis in omnes charitas traxerit originem, vtque pariter hinc nos eam, & fluuium simul, solemque agnoscamus: *Nimirum ea est quæ velut alterum solem induit sibi. Quemadmodum enim ille super bonos, & malos indifferenter oritur, sic ipsa quoque præterita non discutit merita, sed omnibus sese exorabilem, omnibus clementissimam præbet, omnium denique necessitates, amplissimo quodam misereatur affectu*. Hæc Bernardinus, qui dum generaliter à Virginea misericordia omnes foueri deprædicat, consecutiuè excludit neminem. Vnde de illa Sapiens edixit Idiota: *Longè positos, radijs suis illustrat, propinquos calefacit, nec est, qui se abscondat a calore eius*.

B.V. per Incarnationem solis quandam naturā induit.

32. Et licet omnes orbis regiones lucem, caloremque Virginis, velut solis, gratiarumque vberrima fluenta, velut Nili sint expertæ, experta tamen est vel maximè, vti apparet ex gratijs ipsi communicatis, Dæmonumque ex Simulachris expulsione ipsa Aegyptus vti supra diximus. Quod multò antè Euangelicus Propheta Isaias cap. 19. vaticinatus est, cùm dixit: *Onus Aegypti. Ecce Dominus ascendet super nubem leuem, & ingredietur Aegyptum, & commouebuntur simulacra Aegypti à facie eius, & cor Aegypti tabescet in medio eius*. Quid enim aliud est nubes illa leuis, super quam ascensurus erat Dominus, quam Virgo Deipara, quæ vt inquit S. Hieron. *nullius concupiscentiæ, aut coniugij onere prægrauata, super omnes res terrenas quasi nubes*, ait Procopius, *eminebat, mundumque, suo peccatorum fænore, & onere alleuiabat*. Idem Hieron. in illud Psal. 77. Deduxit eos in nube diei: *Certè nubem leuem, inquit, debemus Sanctam Mariam accipere; pulchrè dixit, in nube diei, nubes enim illa non fuit in tenebris, sed semper in luce*. Audiendus hic S. Ambrosius in Exhortat. ad Virgines: Qui de Christo loquens sic ait: *Hic est qui venit in nube leui; sicut dixit Propheta. Ecce Dominus sedet super nubem leuem, & veniet in Aegyptum, significans, quod in afflictionem istam mundi huius veniret, per Virginem. Nubem itaque Mariam dixit, quia earum gerebat leuem, quia Virgo erat nullis oneribus grauata coniugij. Ipsa est Virga germinans florem, quia pura, & ad Dominum libero corde directa Virginitas, quæ nullis in hoc sæculo curarum anfractibus reflectatur*. Et paucis interpositis, erudiens Virgines, vt in Virginitate perseuerent: *Estote nubes, sed leues, eritis profectò si ablenet Virginitas onera conditionis, & tenebras huius limosæ carnis illuminet. Ideo dicit illa Cant. 1. Nigra sum, sed decora filiæ Hierusalem. Nigra per carnem, decora per Virginitatem. Et serm. 5. in Psal. 118. Illa*, in-

B.V. nubes leuis, in quā velut vehiculum ascēdit Dominus.

B.V. nubes leuis quia nullis oneribus erat grauata coniugij.

Virginibus B.V. tāquam nubes leuis imitanda.

inquit, *columna nubis specie quidem præcedebat filios Israel, mysterio autem significabat Dominum IESVM in nube venturum leui, vt dixit Isaias, hoc est in Virgine Maria, quæ nubes erat secundum hæreditatem Euæ, leuis erat secundum Virginitatis integritatem: leuis erat, quæ non homini quærebat placere, sed Domino: leuis erat, quæ non in iniquitate conceperat, sed cum gratiâ parturiebat*. Hæc Ambros. Audiamus D. Epiph. lib. de laud. B. Virginis. *O' B. Virgo nubes lucida, quæ fulgur de cælo lucidissimum ad illuminandum mundum deduxisti Christum; nubes cælestis, quæ tonitruum Spiritus S. in seipsa reconditum deduxit in mundum, & imbrem Spiritus S. in vniuersam terram ad producendum fidei fructum cum impetu demisit*. Audiamus & B. Georgium Nicomed. Archiep. orat. de Præsent. B. V. qui Templum, vt virgunculã hanc Deo gratissimam intra se recipiat, sic alloquitur: *Suscipe, quæ per aerem ingreditur, Nubem, in qua sedens, qui ingreditur super nubes cælestes, simulachra, quæ celebrantur ab Aegyptijs, destruxit*. Audiamus demum & Rich. à S. Laur. libr. 7. de laud. B. V. *Maria est nubes illa, de qua Isai. Ascendet Dominus super nubem leuem, &c. Nubes siquidem secundum B. Isidorum, ab obnubendo dicitur, & B. V. humanâ carne velauit Vnigenitum Dei, obnubere enim operire est. Et licet ad nos inclinans cælos Dei Filius descenderit, maluit tamen dicere Propheta; Ascendet, tum quia Sessor superior est re quam ascendit, & à qua portatur. Benè ergò dicitur; Ascendet, quia nubes hæc eum portabat, & ipse eam regebat. Tum, quia in Incarnatione Dominus descendens in Virginem, carnem humanam assumpsit, ex ea, in qua mundo visibilis apparuit, vt inquit Baruc 3. Post hæc in terris visus est, cum ante in sua diuinitate esset inuisibilis. Vnde ei dixit Isaias 45. Verè tu es DEVS absconditus & Saluator. Atque ita in cognitionem hominum ascendit, qui prius de ipso parum, aut nihil sciebant*. Idem Richar. ait nubem hãc leuem atque pulcherrimam, in quam Dei Filius visitaturus mundi huius tenebricosam Agyptum ascendit, visam fuisse à S. Ioan. Apostolo Apoc. 14. cùm dixit: *Vidi & ecce nubem candidam, & super nubem sedentem similem filio hominis, habentem in capite suo coronam auream. Candida enim nubes fuit B. V. per innocentiam*, inquit ille, *Virginitatem, benignitatem, corporisque vt piè creditur immortalitatem. Super nubem porrò sedens similis filio hominis est Christus aureâ æternæ sapientiæ coronâ redimitus*. Sic ferè Richar.

B. V. nubes lucida, quæ fulgur lucidissimum Christum ad illuminandũ mundum deduxit.

Nubes ab obnubendo dicta.

B. V. Nubes candida ob innocentiã, & Virginitatem.

33. O' felicem ac ter beatam Aegyptum, quæ digna fuit hac leui candidaque nube ad ex æstuantes concupiscentiæ calores temperandos obtegi, & diuiniori imbre, Christo Saluatore, quem nubes illa leuis, candidaque in se gestabat, fœcũdari! O' verè onus suaue, onus leue Aegypto ingressus hic Virginis Matris cum suo dilectissimo Filio! Siquidem onere, iugoque Cacodæmonis grauissimo, quo tot sæculis miserabiliter præmebatur liberata est. Computruit reuera tunc iugum illud Tartareum, atque onerosissimum à facie olei, ad præsentiam Dei filij, ad præsentiam Diuinæ Matris, quorum nomina sunt verè Oleum toto orbe terrarum diffusum, quod sicut odore suo suauissimo, orbem recreat vniuersum, ita stygios illos tenebriones in fugam conijcit, ac cogit tristem migrare sub Orcum. Vnde subdit Isaias, quod ad præsentiam huius Domini in Virginea illa nube sedentis: *Commouebuntur simulacra Aegypti à facie eius, & cor Aegypti tabescet in medio eius*; Siue vt legit Vatablus: *Liquescet*: Adeo .n. commota sunt terræ illius, tenebris ignorantiæ veri Dei sepultæ, Idola, eorumque incolæ Cacodæmones, vt sponte ad præsentiam huius Virgineæ, atque animatæ Arcæ, velut Dagon, in terram confracta corruerint, corque Aegyptiorum carnale, ac infidele contabuerit, ac emarcuerit, vbi nouum, ac spirituale, veroque Numini deuotum, ac fidele, beneficio Virginis recepere. Ea enim vis, ac exergia vel solius Virginei vultus, vt de aspectu filij taceam, extitit, vt in hominibus, secundum carnem viuẽtibus carnalem, sensualem, terrenaque sapientem vitam velut vorax ignis, velut Basiliscus enecaret. Testis est huius rei S. Amad Hom. 7. de laud. B. V. *Fluuius igneus, rapidusque egrediebatur ab ea, qui hostes succenderet, amicos confoueret, innaret proximos, concremaret inimicos. Fertur ab his, qui naturas animantium norunt, quod solo visu & flatu mortifero vicina quæque sibi Regulus venenatus interimat. Sic illa è regione ignis diuini, calore vehementer accensa, & verbi flãmigrantis sparsa incendijs, odorem resuscitantis gratiæ, ijs, qui longè, & ij, qui propè commanebant, exhalabat. Et alijs quidem, id est, aduersę partis erat odor mortis in mortem; alijs verò, idest, credentibus in Filium suum, odor vitæ in vitam. Sicut enim in Eua omnes moriuntur, ita & in Maria omnes viuificabuntur*.

In Aegypto per nubem candidam, nempe B. V. æstuantes cupiditatum calores mitigati.

B. V. aspectus carnalem vitam in hominibus enecabat.

B. V. aspectus instar Basilisci.

Sicut in Eua omnes moriuntur, sic in Maria omnes viuificantur.

34. Hinc Origenes Homel. 3. inter di-

Iter B. V. & Filij eius in Aegyptum fuit demolitio Dæmonum.

diuersas, rationem reddens, cur Deiparæ ac Iosepho fuerit demandatum, ab Angelo, vt in Aegyptum fugeret, ait: *Fuge propterea, vt destruantur manufacta eorum, & confringantur, & pereant Idola ipsorum, propterea vt Dæmones turbentur, vt adimpleas, quæ dicta sunt ab. Isaia: Fuge in Aegyptum, vt fugiant ex Aegypto, qui ibi sunt Dæmones, vt pro multitudine Templorum, atque abominationum, multitudo exuberet Ecclesiarum, pro Idolorum turbis, turbæ fidelium abundent, pro vitijs, & erroribus castitas, sanctitas, ac Virginitas.* Hanc simulacrorum demolitionem, ruinamque Ieremiam Prophetam diu ante vaticinatum asserit S. Dorotheus in Synopsi. *Ieremias,* inquiens, *signum dedit sacerdotibus Aegyptiacis, quod oporteat simulacra eorum concuti, & decidere per seruatorem, Puerum ex Virgine nasciturum, & in præsepio iaciturum, propterea etiam nunc Virginem in lecto, infantem in præsepio collocant, & adorant. Et cum causam olim Ptolomæus Rex percontaretur; Responderunt mysterium esse, ipsis à maioribus traditum, quod illi à S. Propheta acceperint.*

Ieremias sacerdotibus Aegyptiacis vaticinatus est per Puerum ex Virgine nascitur simulachra deijcienda.

Eandem simulacrorum commotionem, ac ruinam in aduentu Deiparæ in Aegyptum factam testatur Eusebius lib. 3. de Demonst. Euangel. cap. 20. *Dæmones,* inquiens, *praui incolentes Aegyptũ per multa sæcula in simulacris latitantes, ac numque Aegyptiorum, omni superstitionis errori addicentes, cum sensissent nouam quandam, diuinamque virtutem ad se accessisse, illico commoti sunt, conque ipsorum, & vis intelligendi intrinsecus in ipsis connicta sunt, cessaruntque, ac fugata sunt ab ea virtute, quæ visum effugiens illos compellebat, & ignis instar, ineffabili quadam ratione adurebat.* Sosomenus libr. 5. Hist cap. 2. refert ingentem arborem, quæ Perses dicitur, appropinquãte Virgine cum Filio Hermopoli oppido Thebaidis ad solum sese inflexisse, Dæmonemque, qui in illa habitabat, conterritũ profugisse, eiusque arboris folia vim morbos è fidelium corporibus expellendi fuisse nacta; Aegyptiorum denique statuas concussas in puluerem redactas. Palladius quoque in Historia Lausiaca cap. 52. vidisse se narrat Hermopoli Fanum, in quo, ingressâ vrbem Deiparâ cum Filiolo, mox simulacra omnia collapsa sunt. In aduentu igitur Deiparæ in Aegyptum non modo terra illa sterilis, & inaquosa, velut Nilo inundante, fœcundata est ita vt quædam vinea amœnissima, ob veram vitem IESVM, eiusque Matrem, imo deliciosissimus quidam Paradisus videretur; verumetiam aerearum potestatum in simulacris delitescentium omne robur labefactauit, miserrimosque illos populos, allia, cepasque, aliaque ferarum, serpentiumque monstra ad instar veri Numinis adorantium, ad veram fidem conuertit, & à perpetuis orbis sannis, ac ludibrijs liberauit: Sic enim cæcos illos populos inter reliquos Satyricus falsè irridebat Iuuenalis:

Dæmones Aegyptum incolentes aduenientе Deipara nouam diuinãque virtutẽ senserunt.

Arbor quædam Hermopoli oppido Thebaidis prætereunte B. V. ad terram vsque sese inclinauit

Arboris se B. V. inclinatis folia salutifera.

Aegyptii allia, cæpas ac serpentes colebant, ante B. V. ad illos aduentum.

O' sanctas gentes quibus hęc nascuntur in hortis Numina.

O quàm præclarè Dei Filius eiusque Mater hospitium quinque vel sex annis, vt colligit Barradius, exhibitum persoluit Aegyptijs, dum palpabiles illas tenebras, luce quasi palpabili sui corporis, veluti sol dispulit; dum famẽ veritatis, ac verbi Dei Panis vitæ in clibano vteri Virginalis effectus, tanquam verus Ioseph satiauit. Vnde S. Leo Papa ser. 3. de Epiph. *Aegypto,* inquit, *se Christus intulerat, repente scilicet hebreæ gẽtis cunabula, & veri Ioseph principatum maiori prouidentia, ac potestate disponens, vt illam diriorem, omni inedia famem, qua Aegyptiorum mentes, veritatis inopia laborant, veniens de cælo panis vitæ, & cibus rationis, auferret.*

35. Neque vero solum Deipara Virgo benignissima Aegyptios, reliquosque peccatores omnes Aethiopibus nigriores, suo fauore, gratiâ, beneuolentiaque ad instar Nili circuiuit, atque amplectitur, quodammodo, vt Christi Filij eius sanguine dealbati, eidem reconcilientur; verumetiam ipsam terram Aethiopiæ, eiusdemque Regnum, hoc præsertim nostro sæculo circumire videtur, vt proculcatâ Idolorum superstitione, impijssimaque infidelitate ad Christum conuertamur. Vnde, vt de reliquis taceam, crediderim primum Aethiopiæ Patriarcham, P. Ioannem Nunnez Societatis nostræ Sydus, & pietatis, & doctrinæ splendore illustrissimum, ipsius potissimum Virginis destinatione in Regnum illud variorum errorum tenebris demersum ac circumseptum, vt illud christianæ fidei luce irradiaret, fuisse submissum. De hac Pater noster Antonius Balignhen ex Historiæ Societatis Tom. 1. libr. 4. num. 139. in Kalend. Deip. die 23. Decembris, sic scribit. *Hic Deiparam diligebat vnicè, & creditur à Deo, eius interuentione eximia accepisse dona, multaque præ nouisse saluti*

P. Ioannes Nunaez P. Aethiopium Patriarcha a B. V. ad Soc. vocatus, vt in Athiopia proficisceretur.

saluti animorum profutura. Cum de vitæ ratione quam tenere deberet, dubitaret, incertusque esset num actiuæ vitæ genus, aut contemplatiuæ amplecteretur, certum numerum sacrificiorum Deo obtulit, vt id intelligeret. Itaque apertè ei DEVS reuelauit suæ voluntatis esse, Conimbricam se conferret, à P. Petro Fabro, vno è primis S. Ignatij Fundatoris nostri Socijs, viro plane insignibus Dei donis ornato; sibi quod sequendum foret ostensum iri, ipsum ei eodem visu Fabrum, ostendit. Id porro quemadmodum factum sit, sic paucis complector. Videre sibi visus est per quietem Sacerdotē in Sacrosancta Liturgia sacrificantem, se vero ministrantem: cumque ad pacis Osculum, qua de illius Ecclesiæ more sacris operanti porrigitur, ventum esset, Sacerdotem ex dextro porrectam latere, recusasse, innuentem sibi pacem ex læuo porrigi: illum vero ex dextro, vt mos ferebat perseuerasse, vicissimque sinistro Presbyterum; cumque ea de re longior esset altercatio, Ioannem somno solutum ferunt, & intellexisse Sacerdotem sibi requirendum, qui esset ostensus, & ab eo pacem Domini, vt ille interpretabatur sumendam. Hæc vbi statuisset, tamen ad certius explorandum Dei voluntatem, ad Angelorum confugit Reginam, misericordiæ Matrem benignissimam, certo ei Sacrificiorum dicto numero. Audiit vota Nunnij Virgo, eique se visendam præbuit, comitibus Petro Fabro, & Francisco Strada; cumque ex eo quæsiisset: Vis seruire Filio meo vsque ad defatigationem? Et ille respondisset: Omnino Domina. Mox subiunxit Virgo: Sequere ergo hos viros; simulque monuit iret ad collegium Conimbricense, famulosque illos suos præstolaretur, ex eisdem Dei voluntatem cogniturum. Nec segnis admonitum Dei Matris fuit Nunnius; adit mox Collegium, obuiamque illi fiunt ijdem Patres, cum quibus vbi de vocatione sermonem intulisset, respondit illi P. Faber: *Vis seruire Christo vsque ad defatigationem?* Qua interrogatione perculsus, recordatus est dicti Virginis beatissimæ, & in vocatione confirmatus, cumque Patres illos attentius considerasset, aduertit esse eosdem Comites Virginis, ad quorum pedes cum procidisset, petijt, & admissus est à P. Fabro in Societatem. In qua tanta Sanctimoniæ laude cum omnium admiratione floruit, vt omnibus esset clarissimum virtutis omnis speculum, reque ipsa declararet, se ab immaculato illo Diuinæ Bonitatis Speculo Deipara in Societatem Filij accitum adscitumque; eo etiam animarum Zelo flagrauit, vt eius fructus vberrimos in hodiernum vsque diem Regnum illud amplissimum Aethiopiæ, magna animi sui voluptate experiatur, tantamque ac tam copiosam animarum messem vni post DEVM Virgini gloriosissimæ, & Patriarchę huic pientissimo iure meritissimo referat. Neque vero aliud expectandum ab hoc Religiosissimo fuit Antistite, qui vbicunque fuit suæ virtutis luculentissima reliquit exempla, maximè Goæ, dum traiectionem in Aethiopiam expectaret. In illo enim Collegio, tanquam quiuis è numero vitam degit, imò in rebus omnibus se infimum præbuit. Nihil eximium, & singulare patitur in victu, vestitu, cubiculo. Obedientiæ laude excellit, singulis diebus ægros in Xenodocnio solatur (Tātus licet Patriarcha) in vilibus culinę ministerijs, in euertendo suo cubiculo, in resarcienda veste, & similibus, manum, & industriam exercebat. Tales nimirum facit alumnos suos, & cultores Deipara, vt quemadmodū Primus è Soc. adactus erat Infulas gerere ita relinqueret formam, si qua vnquam postea talis necessitas incideret, quales oporteret esse eos, qui ex hac disciplina in lucem honorum Ecclesiasticorum perducerentur. Ex quibus omnibus colligere licet, Deiparam, veluti Nilum, non modo Aegyptum, verum Aethiopiam, missis ad eam viris Apostolicis, irrigasse, atque fęcundasse.

B. V. vocat Nunnium ad Soc. IESV.

Promittit B. V. Nunnium se seruiturū Christo vsque ad defatigationem.

36. Nec illa Nili proprietas in Virgine nostra desiderari posse videtur, quam indicabat Plinius initio citatus, asserens, fluuium hunc loca arenosa, desertaque, ab hominum, ferarum, ac belluarum consortio ipsis arenis sese recondendo, subterfugere, mox vbi populorum, animantiumque est frequentia, ad cunctis benefaciendum, pro egregia ingenita sibi indole emergere. Talis sanè est Deipara, quæ licet omnibus sese beneuolentissimam, hominumque salutis, ac profectus cupidissimam ostendat, nihilominùs tamen erga illos, qui ad instar arenæ steriles, nullum bonorum, vel desideriorum, vel operum, saltem mortalium, fructum ferunt, inque suis sceleribus assiduâ peccandi consuetudine demersi contabuerunt, minùs afficitur, cum videat huiusmodi hominibus patrocinari, nil esse aliud, quàm arenæ mandare semina, vel nil profecturis bobus arare litora. Verissimè enim dixit ille:

B V homines peccatis assuetos, & induratos negligit.

In steriles agros nolunt iuga ferre iuuenci

Pin-

Pingue solum lassat, sed labor ipse iuuat.

Hinc Goffridus Cardin. ser. 8. verissimè pronunciauit: *B.M. Mater, Virgo, & sponsa intactapyssima apud Filium suum pyssimum obtinebit, vt nemo illorum pereat, pro quibus vel semel orauerit. Nec mirum quia vniuersum suis precibus mundum saluare potest, si ipsa voluerit. Et ipsa quidem pro vniuerso mūdo paratissima esset ad præcandum, totusque mundus saluaretur, si precibus eius se faceret dignum. Hæc veracissimè apud omnipotentem Filium, vt diximus, orando potest quicquid desiderat, sed pro illis, qui semper peccare desiderant, nullatenus orat, pro quibus nullus Sanctorum supplicare præsumit.* Sic ille. Hinc Guilelmus Abbas apud Delrium in Cātic: docens quidnam, & qua ratione petendum sit à Virgine Matre nostra pientissima, sic loquitur: *Si pia Mater tantum potest apud Filium, pro his, qui sanguinem eius tam impiè fuderunt, videlicet impijssimis Iudæis, quantum credenda est posse pro his, qui secundum Apostolum in Christo baptizati Christum induerunt? Inde nimirùm accidit, vt omnes Christiani suis innecessitatibus tanta fiducia ad eam recurrant, suasque illi petitiones, per eam Filio offerendas commendent. Multi tamen minùs honestè, vel ordinatè petunt, quā oportet, & quam decet. Fœdas autem petitiones Mater Filio non offert, nec suscipit offerendas. Nonnulli honestè quidem, & ea quæ pertinent ad salutem animæ; sed tamen vel fratres non diligunt, vel suos mores non corrigunt. Nec horum petitiones pia Mater dignatur admittere. Itaque non tantùm honestas petitiones, sed etiam petentis exigitur. Nam inhonesta improbantur, inhonestorum vox displicet piæ Matri.* Quare Sanctissima Deipara S. Brigittæ libr. 1. Reuel. cap. 9. de virtute sui sanctissimi Nominis loquens, asserit Nomen quidem hoc suum pellere dæmones, eorumque tentationes, dum homo voluntate peccandi caret, sed mox eosdem aduolare, tanquam à se derelictos, vbi malam illam voluntatem, Dei Maiestatem offendendi resumpserint. Quasi huiusmodi homines steriles quædam arenæ forent, quibus hæc fructuosissima Virginei Nominis planta commissa, nullum producere fructū valeat. Verba eius porrò sunt hæc: *Omnes etiam Dæmones verentur hoc Nomen, & timent, qui audientes hoc Nomen, Maria, statim relinquunt animam de vnguibus, quibus eam tenebant. Sicut enim auis, quæ in prædam vngues, & rostrum habet, si audierit sonum aliquem, relinquit prædam, & cùm nihil operis sequi videt, statim reuertitur ad eandem: Sic Dæmones, meo audito Nomine, statim relinquunt animam, quasi territi, sed iterum aduolant, & reuertuntur ad eam, quasi sagitta velocissima, nisi aliqua emendatio subsequatur. Nullus etiam tam frigidus est ab amore Dei, nisi sit damnatus, si inuocauerit hoc Nomen, hac intentione, vt nunquam reuerti velit ad opus solitum, quod non statim ab illo Diabolus abscedat, & nunquam amplius ad eam reuertitur, nisi voluntatem peccandi mortaliter resumpserint.* Hæc Deip.

B.V. pro quibus vel semel orat obtinet vt nemo pereat.

B.V. pro illis qui semper peccare desiderant, nullatenus orat.

si B.V. pro impijssimis Iudæis, qui sanguinem filii profuderunt, quanto magis orabit pro Christianis?

Quorū orationes B.V. non dignetur admittere?

Nomen B.V. Dæmones eorumque tentationes pellit quamdiu carent voluntate peccandi, sed mox aduolant cū tam resumunt.

Quanta sit vis Nominis B.V. in pellēdis Dæmonibus.

37. Quid de altera illa Nili proprietate dicam, de qua supra Plinius, quod pro maiori, minoriue inundatione, maiorem, minorémuè Aegypto afferat felicitatem. *Nam in 12. cubitis*, inquit, *famem sentit; in 13. etiamnum esurit. 14. cubita hilaritatem afferunt: 15. securitatem: 16. delicias.* Quæ sanè tria posteriora Nili incrementa, tres gradus cultui Virginis addictorum clientum incipiētium, videlicet, proficientium, ac perfectorum denotare videntur. His enim Sanctissima Deipara, quo magis gratiarum suarum exuberantiâ ac liberalitate effussima sese, velut fœcundo solo, communicat, eo copiosiores bonorum operum, sanctimoniæque fructus proferūt; & mirificam quandam etiam inter aduersa, atque turbulenta mundi huius, Spiritus hilaritatem, securitatem, liquidissimas animi voluptates, ac delicias experiuntur, adeò vt gratiarum Virginearum hoc inundante, ac pleno impetu ruente flumine ijs contingat id quod Aethiopum populis, qui Catadupi vocantur, vt non modo sensu auditus, verumetiam omnibus reliquis, ad percipienda mundi, carnisque voluptatum irritamenta, illecebrarumque sensualium blandimenta, vtpotè amore, gustuque rerum diuinarum absorpti, destitui omnino videantur.

Incipientiū, proficientium, ac perfectorum in seruitio B.V. felicitas.

38. Et merito sanè Virginis beneuolentia siue beneficentia ac liberalitas Nilo comparatur. Si enim Vespesianus Augustus, vt scribit Philostratus in vita Apollon. Thyanei lib. 10. cap. 5. cùm recens auctus esset imperio, Aegyptum perlustrando, pro concione dixisse memoratur Aegyptijs: *Haurite à me, tanquam à Nilo:* multo sanè potiori iure dicere idem poterit Deipara, quæ, vti demonstrauimus, è Paradiso, veluti Nilus procedit, orbemque vniuersum irrigat, atque fœcundat. De ipsa enim verè pronunciauit Sponsus Cant. 4. *Fons Hortorum puteus aquarum viuentium, quæ fluunt,*

Vespesianus Imperator Nilo comparatus ob beneficentiam.

fluunt impetu, de Libano; à monte nempe Candoris, à Patre ipso luminum, vt sua plenitudine orbem repleat, atque eumdem bonis suis locupletet. Præclarè .n. Guilelmus Abbas apud Delriū in Cant. *Maria,* inquit, *est fons hortorum rigando eos, est puteus aquarum viuentium continendo eas. Continet sibi abyssos vitæ, & immortalium gaudiorum, sed non ita continet sibi, vt non effundat, & aliis. Effundit Angelis, & hominibus participationem, pro captu singulorum; Angelis quidem torrentem voluptatis, hominibus in hac peregrinatione riuulos sanctitatis, & sanitatis, donec ipsi ciues effecti inebrientur ab vbertate domus eius, & torrente voluptatis eius potentur. Sic tamen effundit, vt non minùs contineat. Sicut propter Angelos, & homines dicitur fons hortorum; Nam & Angeli sunt horti Dominici, horti cælestes, & deliciarum, referti suauissimis obedientiæ fructibus, quos ad beatè viuēdum perenniter rigat fons vitæ: & electi homines in terra Domini sunt horti, quos ad viuendum benè, quotidie irrigat fons vitæ ad fructum iustitiæ.* Hæc Guilelmus. Hanc in Virgine effusissimam beneficentiam agnoscens Rupertus eam sic alloquitur: *Sicut ab initio fons ascendebat de terra irrigans vniuersam superficiem terræ, & sicut fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum Paradisum, &c. Sic ex te ò amica, ò terra benedicta fons ille ascendit, qui apud DEVM erat, & vera lux erat, fons, inquam, ille ascendit ex te, non initium, siuè principium habens ex te, sed de corde Patris per occultas vias cum omnibus aquis viuentibus veniens in te, & æternum sapientiæ fontem, siuè puteum faciens in te, atque hoc modo ascendit ex te. Ad quid ascendit? Vtique ad irrigandam superficiem terrę, ad instruendam siue excolendam Ecclesiam per vniuersum orbem terræ.*

B. V. Fons hortorum irrigando eos.

B. V. puteus aquarum viuentium id est gratiarū continendo eos ita tamē vt & Angelis & hominibus effundat.

B. V. Paradisus ex quo fons ascēdit ad ir[r]igādā faciē terræ.

39. Neque verò Nilus hic noster celestis Dei Ecclesiam duntaxat irrigat, ac fœcunda, sed etiam ignem cupiditatis, præsertim carnalis, prorsus extinguit, videturque mihi esse Virgo fons ille Cysici vocatus fons Cupidinis, ex quo potantes amorem impudicum deponere credit Mutianus. De hoc Causinus noster lib. 1. symbol. 40. Talis nimirum est Virgo nostra. Siquidem quibus illa pietatem instillat, infunditq; , mox in illis diuinum cupidinem, amoremq; accendit, venereamque ad instar ignis exardescentem prorsus extinguit. Qua in re etiam Nilum de Igne victoriam portantem se esse ostendit Virgo nostra. Notissimum est olim Chaldæos, vt scribit Ruff. libr. 2. Eccl. Hist. Constantini Magni tempestate totum terrarum orbem lustrasse, vt DEVM suum, quem sub ignis specie colebāt, omnibus dijs pręstantiorem, potentioremque ostentarent, factumque vt omnes Deorum statuæ ignis vi absumerentur, dissoluerentur, ac liquescerent. Venere tandem in Aegyptum, & certamen cum Nilo inière; Sacerdotes Aegyptij ingentem Nili statuam intus concauam, magnæque aquæ copiam in se continentem, ac vndique foraminibus cerâ obturatis plenam, in medium producunt. Chaldæi exultabundi certamen ineunt, igne Nilum circundant, cum ecce reseratis foraminibus maxima vis aquæ profunditur, DEVMque Chaldæorum extinxit, omniumque ludibrio exposuit. Talis omnino est Virgo nostra concupiscētiæ ignem, qui nunquam dicit, SVFFICIT extinguit omnino in his, qui eius se patrocinio, atque clientelæ commisere.

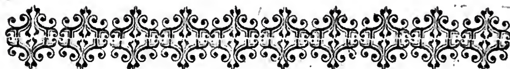
Fons Cupidinis Cyzici ex quo potantes amorem impudicum deponunt.

Nilus Aegyptium Deus quomodo Ignem Deū, Chaldæorū superauit.

40. Quod clarissimum euasit in nostro Patriarcha S. Ignatio, qui cùm sese, auspice Deipara, in Monte Serrato Diuino mancipasset obsequio, votoq; postea emisso, castitatem Domino consecrasset, omnis prorsus in illo libidinis ardor extinctus est: Cuius tam singularis fauoris causa fuit, sine dubio, Virgo Deipara, vt testatur Petrus Ribad. qui lib. 1. eius vitæ c. 3. sic loquitur: *Quoniam carnis suæ imbecillitatem extimescens, sibi ipsi diffidebat, spes suas in beatissimę Virginis patrocinio defigens, castitatis voto sese obstrinxit, eamque perpetuam Christo, & sanctissimę atque purissimę eius Matri feruens Spiritu consecrauit, cuius beneficio eam prorsus integram semper obtinuit, tantum deuotionis ardor, & pium ipsius Virginis patrocinium apud DEVM valet.* Sic ille. Atque hæc de sydereo illo Nilo, dixisse pro modulo nostro sufficiat, quibus abundè ascensum quàm aptè suâ naturâ ac proprietatibus Deiparam sanctissimam Dominam nostram repræsentat.

S. Ignatius B. V. patrocinio donum castitatis obtinuit.

DI-

DISCRVSVS XXVIII.

Quod Argo Nauis cælestis B. V. Deiparam Virginem repræsentet.

1.

Celeberrima ac prima apud Græcos fuisse memoratur Nauis hæc, siue ab Argo eius architecto, siue ab Heroibus Argiuis totius Græciæ viris insignioribus, quos ad rapiẽdũ vellus aureum Colchos deuexit, ita vocitata. Hanc Mineruæ diuino consilio, imo, & labore tabulis vocalibus, animatisque in sylua Dodonea decisis, compactam fabulati sunt Poetæ. Hinc Valer. Flacus in Argonaut: *Argo nauis vnde dicta?*

Ad charum Tritonia deuolat Argum
Moliri hunc puppim iubet, & demittere ferro
Robora..

Hinc Claudianus libr. 4. de Bello Getico, & victoria Stiliconis contra Alaricum:

Licet omnia Vates
In maius celebrata ferant, ipsamque secandis
Argois trabibus iactent sudasse Mineruam,
Nec nemoris tantum vixisse carentia sensu
Robora, sed cæso toto Iouis arbore luco,
Arbore præsagâ tabulas animasse loquaces

De hac eadem Naui Mantuanus:

Velleris fului spolio superbus
Aequor Euxinum, gelidamque Thetim
Thessala primum rate nauigauit
Fortis Iason.

Sed longe omnium pulcherrimè Nauim hanc eiusque Auctricem Palladem omnibus maris Numinibus fuerit admirationi descripsit celebris Vates Catullus, dum ita modulatus est, in Carm. de Argonautis.

Peliaco quondam prognatæ vertice pinus
Dicuntur liquidas Neptuni nasse per vndas
Phasidos ad fluctus, & fines Aetæos,
Cum lecti Iuuenes Argiuæ robora pubis
Auratam optantes Colchis auertere pellem
Ausi sunt vada salsa citâ decurrere puppi,
Cærula verrentes abiegnis æquora palmis:
Diua quibus retinens in summis Vrbibus arces
Ipsa leui fecit volitantem flamine currum,
Pinea coniungens inflexæ tenta carinæ.
Illa rudem cursu prima imbuit Amphitritem,
Quæ simul ac rostro ventosum proscidit æquor
Totaque remigio spumis incanuit vnda,
Emersere feri, candenti è gurgite vultus,
Aequoreæ monstrum Nereides admirantes,
Illaque, atque alia viderunt luce marinas
Mortales oculis, nudato corpore Nymphas
Nutricum tenus extantes, è gurgite cano.

De Naui hac denique admirabili Manilius libr. 1. Astron. cap. 4. vbi eam vectando DEOS, Deam effectam fuisse concinit.

Tum nobili Argo
In cælum subducta; mari quod prima cucurrit.
Emeritum magnis mũdum tenet acta procellis
Seruando Dea facta DEOS.

Argo seruando Argonautas velut Deos, Dea et ipsa effecta.

Fertur tandem Nauis hæc, cum Heroas illos saluos incolumesque, peruigili illo Dracone siue sopito, siue trucidato, aureoque aquisito Vellere, in patriam reduxisset, à Iasone tanti beneficij memore, Mineruæ fuisse consecrata, ab eaque demum, quod tot Diuos ab innumeris periculis seruasset inter sydera relata. Constat hæc omnino stellis quinque supra 40. quarum celebriores partim primæ, partim secundæ, tertiæque magnitudinis 18. numerantur.

2. Hoc porrò Vellus aureum ab Argonautis raptum fuisse crediderim, ob Gedeonici illius velleris memoriam, cuius auspicijs felicissimis de Madianitis gloriosissimam Victoriam reportauit. Siquidem 60. Annis post Gedeonem, teste Genebr. in Chronico Argonante floruisse dicuntur. Persuaserint sibi fortassis Viri illi fortissimi, quod quemadmodum Gedeon in vellere, cælitus accepto victoriæ signo, de suis hostibus triumphauit, ita se quoque, aureo illo vellere potitos æquè gloriosos victores euasuros.

Raptus velleris aurei factus ob memoriam Velleris Gedeonici.

Quando Argonautæ floruerit?

3. Ad hoc etiam Gedeonis, & Iasonis

ſonis vellus reſpexiſſe viſus eſt magnus ille Philippus,nomine,& re verè Bonus Burgundiæ Dux, Caroli Audacis Pater, cum Anno à partu Virginis 1430. tertio Idus Ianuarij inſtituit ordinem Equitum aurei velleris celeberrimum, conſtantem Heroibus nobiliſſimis, ac fortiſſimis, qui collapſam Chriſtianæ fidei dignitatem erigerent, & Baalis aras,Turcicas nempe Moſqueas, Hæreticorumque ſynagogas, quaſi noui Gedeones diſturbarent: tanquam noui Iaſones,atque Argonautæ,de Tartareo Dracone, opimis animarum ſpolijs,Phryxei velleris auro longè precioſioribus, ipſi detractis, glorioſiſſimum triumphum reportarent. De quibus ſanè Heroibus vaticinatus videtur Virgil. cum Ecloga 4.cecinit:

Philippus Burgundiæ Dux Ordinẽ Equitum aurei velleris inſtituit.

Virgilij Vaticinium de nouis noſtri ſæculi Argonautis.

Alter erit tunc Typhis, & altera, quæ vehat
Argo
Delectos Heroas.

Cum enim totâ Eclogâ Poeta, diuino quodam œſtro perculſus de felicitate illa temporum, aureoque ſæculo, quod futurum erat vbi Dei filius, paludamẽto humanitatis noſtræ circumdatus in mundum aduenifſet, ageret, inter reliqua meminit nouorum Argonautarum, nouæque Argo, quæ ſtygio Draconi ingentem animarum non rebus corruptibilibus, auro, vel argento, aut gemmis, ſed precioſiſſimo Chriſti ſanguine redemptarum prædam, aureo vellere clariorem eſſet erepturа.

Noui noſtri huius ſæculi longe feliciores Argonautæ qui?

4. Quod ſuperiori ſæculo, & hoc quoque noſtro factum eſſe perſpicimus, cùm tot minimæ huius Societatis noſtræ Heroes,in nouum orbem,in Indias, Iaponiam, Sinas, Molucam, Aethiopiam, Monomotapem, aliaſque innumeras, tàm orientis, quàm occidentis, regiones, magno ſpiritu, ac magnanimitate planè heroicâ, glorioſiſſimæ Virginis cælorum Reginæ potiſſimùm auſpiciјs, velut Argo nauis, penetrantes, ad animarum prædam, auro cholchici velleris clariorem, ex vnguibus Infernalis Draconis eripiendam, audimus. Hac naui S. Xauerius Indiarum glorioſiſſimus Apoſtolus, hac Ignatius Aceuedius, hac Andreas Ouiedus; hac Ioannes Nunnius Aethiopiæ Patriarcha, hac Conſaluus Sylueria, Carolus Spinola, Rudolphus Aquauiua, alijque innumeri per immenſos penè Maris, Oceanique tractus, atque anfractus, ad gentes immanitate barbaras, moribus efferatas penetrarunt, eaſque ex ſtygij Draconis faucibus, Chriſtianæ fidei luce irradiatos, eripuere.

Societatis IESV homines quidam noui Argonautæ.

5. Quare libet hic P. Franciſci Mẽdozæ Societatis noſtræ viri & pietate, & doctrinâ clariſſimi pulcherrimum ſiue elogium, ſiue parenæſim ad ſocietatem noſtram,tanquam ſpiritualium Argonautarum manipulum, Oceano quodammodo ad animarum capeſſenda lucra dominantem hic attexere. Ait igitur,in primis Apoſtolum Petrum ſemel, atque iterum in mare promptiſſimè deſiliendo, opere ipſo præſignaſſe,& quodammodo præmonſtraſſe ſuos in conuerſione gentium miniſtros, atque adiutores, cum alijs ſæculis inſignes tum maximè præſentibus admirandos fore: ſiquidem natali ſolo renunciantes, & vaſtiſſimo Oceano ſe committẽtes, neque ventorum ſæuitiâ neque vndarum inſaniâ,neque latentium ſaxorum inſidijs,neque furentium pyratarum incurſibus, neque tandem innumerabilium Iliade malorum, ac periculorum; *Qualia multa mari nautæ patiuntur & alto, & quę certiſſimam nauigantibus intentant omnia mortem.* Siquidem, inquam, nullis difficultatibus circumuenti, à ſuo propoſito deterrentur, quo minus ad Indos, ad Sinas, ad Iaponios, ad extremas mundi plagas, non gemmas quæſituri, ſed animas, feliciter excurrant.His præmiſſis,eleganti ad huiuſmodi Petri aſſeclas ac pręſertim vniuerſam Societatem noſtram, factâ Apoſtrophe tum: *Pergite*,inquit, *bonis auſpicijs Argonautæ, non ad vellus aureum fabuloſi arietis conquirendum, ſed ſacroſanctum Nomen immaculati Agni coram gentibus, & Regibus exportandum. Tuq; præcipuè ò Societas IESV, IESV auſpice, vela fac, & proficiſcere: nulla te pericula frangant, nulla terreant, ſi debacchantes fluctus ingruãt, IESVM aſpice: ſi tumultuantes turbines deſæuiant, IESVM inuoca: ſi procelloſæ ſyllæ, & charybdes, & circumlatrantes vndæ fremant, IESVM altius inclama. Memineris olim Apoſtolos in procella vehementer periclitatos, & conturbatos dum abfuit IESVS, vbi primo adfuit, liberatos, & tranquillatos. Nam vt benè D.Cyrillus Alexand. Omnium periculorum Chriſtus ſolutio eſt. Tecum nauigat, quocunque nauiges, IESVS. Non expaueſcas. IESVM in fronte geris, & in corde, In fronte, vt quocunque ieris de tuo Domino cognoſcaris; in corde, vt quodcunque feceris, tuum Dominum imiteris. Perge feliciter, & inſanientes fluctus intrepido veſtigio perlabere. Timeri ſolitum*

Ad eos inſignis exhortatio.

Chriſtus omnium periculorum eſt ſolutio.

litum mare, timeat te nihil timentem. Et quid timeas, quæ IESVM in opere præfers, & in Nomine, cuius opus agis, cuius Nomine insigniris? Nec immerito. Optimè enim D. Ambros. ser. 2. Consortiam meretur Nominis, qui consortium meretur & operis. Hoc te Nomen timidam esse non sinit, sed timendam facit. Perge igitur ò Societas inter medias procellas adeo constans, & secura, vt tibi videaris non nauigare inter fluctus, sed ambulare inter flores. Memineris enim illud Eccli. 43. de Domino IESV loquentis: In sermone eius siluit ventus, & cogitatione suá placauit abyssum, & plantauit in illa Dominus Insulas: Seu vt 70. transtulerunt: Et plantauit illam Dominus IESVS Abyssum, hoc est, Oceanum, interprete Lyrano, non fluctibus horridum, sed floribus consitum, tanquam hortum genialem tibi plantauit IESVS; ne timeas cum Oceanum intras, pratum intras. Flores tibi videbuntur, non fluctus, qui in mari intumescunt. Campus tibi germinabit nō solum de profundo nimio, vt olim Israelitis Sap. 19. sed etiam de mari summo. Quocunque aspexeris, non vndas tibi videberis aspicere sed rosas. Scilicet tibi plantauit Oceanum Dominus IESVS. Perge igitur, & bonam erecta in spem circumspice ad orientem: (libet enim te affari illis verbis, quibus Propheta Ierosolymam affatur:) & vide iucunditatem à Deo tuo tibi venientem, sed quam iucunditatem ob oriente tibi affare vaticinatur? Ecce, inquit, veniunt filij tui collecti ab oriente vsque ad occidentem in verbo sancti, gaudentes in honorem Dei. Illi quos ex aqua, & spiritu genuisti, in adoptionem filiorum Dei vocati, in vnitatem fidei collecti, æternæ spei gaudio deliniti, ab oriente in occidentem, hoc est ab Idololatria in Ecclesiam reducti, sacris mysterijs imbuuntur, in diuinam gloriam consecrantur. Quid tibi iucundius accidere poterit? Quid Diuinius? En tuorum laborum fructus; en tuarum nauigationum merces, en tuo oriente, quas requiris gemmas, aromata, odores: Hæc luculentissimè Sanè Mendoza de fructibus à Societate in nouo orbe, post tot tamque longinqua marium, terrarumque emensa spatia, in Dei Ecclesiam importatis, Agnique immaculati, tollentis peccata mundi, siue Arietis semetipsum in ara Crucis summo Patri immolantis, aureis exuuijs, tam in oriente, quam occidente acquisitis, quas ego sanè, vti iam diui animas, siue fidelium Ecclesiam, auro Athamantæi velleris longe preciosiorem esse intelligo.

Societas IESu Consortium meretur nominis, quæ consortium habet operis.

Oceanus est hominibus Societatis Hortus amœnus.

6. Hoc vel inde satis euadit manifestum, quod magnus ille Patriarcha Iacob Ecclesiam, siue singulorum Christianorum animas pallium, siue stolam Christi vocitare non dubitarit, cum inter reliqua venturi Messiæ elogia illud memorauit Gen. 49 *Lauabit in vino stolam suam, & in sanguine vuæ pallium suum.* Quæ verba S. Ambros. lib. de Bened. Patriarch. cap. 4. expendens sic loquitur: *Bona stola est caro Christi, quæ omnium peccata operuit, omnium delicta suscepit, omnium errores texit. Bona stola, quæ vniuersos induit veste iucunditatis. Lauit hanc stolam in vino, quandò, cùm baptizaretur in Iordane, descendit Spiritus S. sicut columba, & mansit super eum. Lauit ergo IESVS stolam suam, non vt suam, quæ non erat, sed vt nostram, quæ erat, sordem ablueret. Et in sanguine vuæ ambaladium, id est, pallium suum, hoc est, in passione corporis sui diluit gentes suo sanguine. Et benè vuam dixit, quia sicut vua pependit in ligno. Ipse est vitis, ipse est vua. Vitis ligno adhærens: Vua quia lanceâ militis apertum latus emisit aquam, & sanguinem. Aqua ad lauacrum, sanguis ad precium. Aqua nos abluit, sanguis nos redemit.* Hæc Amb.

Animæ fidelium, siuè Ecclesia, pallia Christi sunt.

Christus sicut vua pependit in ligno.

7. Hinc vestis illa aspersa sanguine qua Christum Ioannes amictum vidit in Apoc. 19. Humanitatem, ac carnem Christi demonstrabat, vt indicauit Isa. cap. 63. qui videns Christum aiebat: *Quis est iste, qui venit de Edon, tinctis vestibus de Bosra? Iste formosus in stola sua, &c. Quare ergo rubrum est vestimentum tuum? &c.* Quæ verba ponderans Tertull. lib. 4. cont. Marc. cap. 40. *Spiritus Propheticus velut iam contemplabundus Dominum ad passionem venientem, carne scilicet vestitum, & in ea passum, cruentum habitum carnis, in vestimentorum rubore designat, conculcatæ, & expressæ vi passionis, tanquam de foro torcularis, quia exinde quasi cruentati homines, de vini rubore descendunt, iuxta illud: Lauabit in vino stolam suam.* Sic ille.

Vestis aspersa sanguine est Humanitas Christi, qua ipse indutus est.

8. Eam ob causam à B. Georgio Nicomed. Episcopo B. Virgo Ouis appellatur, quæ nobis Agnum immaculatum peperit, cuius quasi pelle, lanaque vestimur, dum ei per charitatis affectum vnimur. Audiendus hic S. Epiph. lib. 3. cont. 3. libr. 3. cont. hæres. vbi expendens illud Iobi secundum 70. Interpp. *Quis dedit mulieribus texturæ Sapientiam, & variegandi scientiam?* sic loquitur: *Mariæ datum est, vt pepererit nobis Agnum, & ouem, & ex gloria ipsius Agni, & ouis, factum est nobis, velut ex vellere in Sapientiâ, per virtutem ipsius, indumentum incorruptibilitatis.* Ipsa denique ope Spiritus S. pallium hoc Filij Dei, seu potius Spiritus diuinissi-

B. V. Ouis, quæ Agnum nobis peperit.

niſſimus omnium artifex ſapientiſſimus in eius vtero contexuit Humanitatem noſtram, qua, velut paludaméto regio, Chriſtus fuit circumdatus. Audiendus hic Proclus Epiſ. Cyc:zenus ſerm. de Natiuit. Chriſti, vbi de Virgine loqués: *Hæc ſola Pons eſt, per quem DEVS ad hominem deſcendit,hæc admirandæ illius Occonomię tela, ex qua, & in qua ineffabili quodam modo admirabilis illius vnionis tunica confecta eſt, cuius quidem textor extitit Spiritus S. netrix, virtus ex alto obrumbrans; lana vetuſta villoſaque Adami pellis; trama, impolluta Virginis caro, radius textoris immenſa geſtantis gratia: Artifex Verbum per auditum illapſum.* Hæc Proclus.

B.V. lana mundiſſima.

9. Alcuinus lib. de Trinitate, eandem ob cauſam Deiparam lanam mundiſſimam appellauit, qua ex purpura plane Regia Filio Dei humanato contexta eſt, eſſe dixit: *B. Maria,* inquiens, *lana mundiſſima fuit, & Virginitate clariſſima, quæ ſola digna eſſet in ſe Filij Dei recipere dignitatem, ſicut lana conchilij ſanguinem, vt ex ea fieret purpura imperiali maieſtate tantummodo digna, quamque nullus dignus eſſet induere, niſi auguſtá præditus dignitate.* Ita Alcuinus. Si ergo pallium, ſtola, & purpura Chriſti dicitur caro Chriſti de Virgineis viſceribus velut ſericis, aureiſque licijs contexta, iure etiam caro Chriſti appellabitur Eccleſia, velut eius Sponſa, ſiquidem iam pridem dixit Spiritus S. *Erant in carne vna.* Iure eadem, & pellis, & vellus nuncupabitur Chriſti, corpus eius ſacratiſſimum contegens, illudque venuſtiſſimè exornans.

10. Quod ſi Diuus Paſchaſius Pelles cæleſtis Salomonis,quarum pulchritudini Sponſa, formam ſuam contulit Cant. *Formoſa ſum,* inquiens, *ſicut pelles Salomonis;* appellauit Sanctos; quanto magis hæc ſancta, imò ſanctorum omnium ſanctiſſima caro Chriſti pellis veri, non vmbratici Salomonis vocitanda eſt? Sed ipſa Sancti Doctoris huius verba audiamus. libr. 3. in Thren. *Non de Salomone illo ſed de Chriſto, cuius pelles ſunt omnes Sancti, qui ſe mortificauerunt, crucifigendo cum Chriſto carnem ſuam, adinſtar pellium mortuorum, quatenus poſſint in ſe Chriſti portare ſimilitudině paſſionis.* Hæc ille.

Sancti ſunt pelles Salomonis cæleſtis.

11. Sanctus verò Hieronymus in cap. 53. Iſaiæ cenſet vellus lanamque Chriſti Agni immaculati, eſſe eius vitæ ſanctiſſimæ, paſſioniſque merita, quibus velut lanis, ac vellere pluſquam aureo contegimur ac fouemur. *Non ſolùm,* inquiens, *ſanguine ſuo nos redemit, ſed etiam lanis operuit, vt infidelitate algentes, ſuá veſte calefaceret, iuxta illud Galat. 3. Quotquot in Chriſto baptizati eſtis Chriſtum induiſtis.* Vnde Viegas noſter ob hoc vellus aureum, ſeu Chriſti immaculati Agni merita adipiſcenda, ait, *plura nos ſubire debere pericula, quam fuerint illa, quibus Iaſon cum ſuis celeberrimis Argonautis adfabuloſum illud vellus aureum quęrendum ſe difficillimę, longiſſimęque nauigationi obiecerunt.* Siue igitur per vellus aureum ipſos fideles, ſiue Chriſti Agni cæleſtis merita, quibus animæ illæ ſunt redemptæ, intelligamus rectè dicimus, Spirituales illos Heroes, magnanimitate præditos ſingulari, patrocinio, fauoreque Deiparæ Virginis, velut ſuauiſſimo commodiſſimoque nauigio, ad inſtar Argonautarum vectos, ac emenſis pene immenſis Oceani ſpatijs, exantlatis innumerabilibus periculis, gentilium animas, meritis, ſanguineque Chriſti redemptas, ex faucibus Draconis antiqui, ac tortuoſi extraxiſſe, effeciſſeque, ne merita precioſiſſima Saluatoris irrita caderent, ac proculcarentur.

Velles & Lana Chriſti ſunt eius vitæ, ac paſſionis merita.

12. Hoc Virginis Deiparæ tutiſſimo patrocinio, veluti quadam Naui vectus Argonautica, Henricus Ioannis primi Luſitaniæ Regis Filius, pietate in Deiparam, & illibatæ Virginitatis flore dum vixit, celeberrimus, cæleſti monitu, noua orientis Maria, & ignotas, ac longinquas terras explorandi cupiditate incitatus, Anno 1410. aliquot inſtructis, & adornatis nauibus aggredi cæpit, cæli Reginam precatus, vti volens ac propitia cæptis tantis ad filij ſui propagandam gloriam, amplificandamque animarum Salutem, adeſſet. Itaque 50. annorum ſpatio, annis ſingulis nouas ſemper regiones detegendo, plurimos infidelium, barbarorumque populos, varijs in Dei, Deiparæque honorem excitatis templis, ad fidem Chriſtianam conuertit. Vtque oſtenderet totam illam conuerſationem gentilium, benignitati optimæ Dei Matris tanquam Argo naui tribuendum, iuxta portũ Olyſipponěnſem, vnde naues in nouum orbem profecturæ ſoluere conſueuerunt, illi Templum ædificauit, quod poſtea ab Emmanuele Rege mirificè amplificatum eſt, vti teſtatur Pater noſter Maffeus lib. 2. rerum Indic. his verbis: *Patefacta iam India primum omnium Emmanuel toto Regno ſupplicationes indixit,*

Henricus Dux Luſitaniæ auſpicijs B. V. noua orientis maria nauigauit.

B V. nouæ nauigationis in orientem Præſes.

dem Mariæ V. eius nauigationis præsidi extructam ab Henrico Principe ædiculam in ipso aditu portus Olysipponensis miram in amplitudinem extulit auxitque. Ad eius Templi custodiam, & cerimonias, & naualis præsertim turbæ, Ducumque animos ritè expiandos acciti sūt eximia sanctitate Monachi è Hieronimiana familia. Locus est in primis totius Hispaniæ tum structura, tum religione visendus. Sic Maffeus.

B.V. Nauis Institoris de longe portans panem.

13. Quam porrò aptè recteque Deiparam, Nauem vocitemus, docet nos Salomon Prou. 31. Qui siue de Ecclesia, siue de Virgine nostra, quæ membrum nobilissimum, ac principale post Filium eius caput, extitit; verba faciens, inter innumeras eius laudes illam numerauit: *Facta est quasi nauis Institoris de longè portans Panem suum.* Vel vt legit Hebr. *Facit sicut Naues circumeuntis: de longe adducet Panem suum.* Chald. *Facta est sicut Nauis mercatoris cuius elonginquo effertur cibus.* Septuaginta Interpp. *Facta est tanquam nauis mercaturam exercens de longè. congregat autem hæc vitam.* Complutensis, & Regius: *Congregat autem hæc diuitias.* Quibus ex lectionibus colligimus gloriosissimam Deiparam similem esse naui onerariæ industrij cuiuspiā ac vigilantissimi mercatoris, quæ magnam vim panis ac frumenti in Ecclesiam, toto orbe disseminatam, extremâ fame Spiritus laborantem importauit. Hoc nobis vt cælestis indicaret Sponsus, ipsi aiebat Cant. 7. *Venter tuus sicut aceruus tritici vallatus liliis.* Aceruum hunc in Bethleem, quæ domus panis interpretatur, velut orbis totius horreo, siue granario ad mortales omnes nutriendos, suum Vnigenitum pariendo Filium, deposuit, atque ita humano generi, vt 70. loquuntur Interpp. de lo ngè, à summo nempè cælo congregauit vitam, annonam nempe panis illius, qui de se aiebat: *Ego sum panis viuus, qui de cælo descendi;* ad vitam omnium mortalium abundantissimè sustentandam. Et iure Panis hic viuus dans vitam mundo, dicitur Panis Virgineæ huiuscè nauis, Panis denique Deiparæ, quia in ipsa fuit de purissimis eius sanguinibus, velut dulcissimâ farinulâ confectus, inque eius vtero, ceu clibano, diuiniori Spiritus Sancti igne pistus, extitit. Qui sanè panis non modo nobis vitam, & abundantiorem vitam, verumetiam infinitas, immensasque diuitias, bonorumque omnium copiam congregauit,

Panis huius Nauis Institoria immēsas diuitias bonorūque omnium copiam continet.

vt legere Complutenses. Siquidem sub illis panis speciebus continetur ille, qui quondam aiebat Moysi: *Ego ostendam tibi omne bonum;* bonum, inquam, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei absconditi, & in quo complacuit omnem plenitudinem Diuinitatis, virtualiter perfectiones vniuersæ creaturæ complectentis, inhabitare.

14. Atque, vt huius nauis immensum hunc cæli Panem vectantis magnitudo intelligatur, aptè admodum ex originali voce Hebraicâ legitur: *Facta est quasi naues;* vt intelligeremus, Deiparam classem quandam ingentem esse nauim, annonam copiosissimam ad vitam tolerandam, aliasque copiosissimas diuitias, vsibus humanis opportunas vectantem. Simili ratione cum eā Mulierē fortem appellamus, ea fortitudine ac robore eam præditā, atq; instructā credamus oportet, qua validissimum quempiam, numerosissimum, ac bene ordinatum selectissimorum militum exercitum intelligimus. Vnde eius inuictum agnoscens robur ipse Salomon admirans dicebat: *Quæ est ista, quæ progreditur terribilis vt castrorum acies ordinata?*

B.V. non solum nobis Nauis est sed, & ingēs classis ad nostrum ædificationem.

15. Qua ex consideratione sanè pijssima atque vtilissima quisque fidelis, ac pius Virginis clientulus in magnam sese spem debet erigere, habiturum se in Virginis tutelā, ac patrocinio constitutum, non modo firmum aduersus hostes tam visibiles quam inuisibiles munimen, præsidium, Turrim fortitudinis, Ciuitatemque refugij, verumetiam vitæ & spiritualis, ac corporalis copiosissimam sustentationem, opum cælestium, gratiarumque omnium, quæ veræ hominis sunt diuitiæ, amplissima incrementa. Experietur denique Deiparam non solum sibi, sed & vniuersis suis deuotis cultoribus esse omnia in omnibus. Vnde non immerito pronunciauit S. Bern. serm. 3. in Salue Reg. *Ipsa nobis Ciuitas Dei, ipsa cælum, ipsa terra, ipsa sol, ipsa luna, & stella matutina, aurora ipsa, lucerna, fons quoque hortorum, & lilium conuallium. Ipsa terra promissionis lacte, & melle manans, stella maris, Nauis quoque via in mari, sagena, vinea, ager, arca, horreum, apotheca, aula, turris, castra, acies, populus, Regnum Sacerdotium. Ouis est, pascua est, Paradisus est, palma est, rosa est, fluuius est, potus est, columna est, vestis est, margarita est, candelabrum est, mensa est, corona est, sceptrum est, panis est, oleum est, vinum est, arbor est, cedrus*

B.V. suis clientulis est omnia.

drus eſt, cypreſſus eſt, platantes eſt, cinnamomum eſt, balſamum eſt, myrrha eſt, thus eſt, oliua eſt, nardus eſt, crocus eſt, fiſtula eſt, calamus & ſtorax eſt, ſoror & Mater eſt, &c. Ex qua Bernardi ſententia colligimus Virginem ſanctiſſimam nobis nō modo Nauem eſſe, ſed omnia quæcunque in hac vita poſſumus deſiderare adeo bonis omnibus, mercibus varijs, ingentibuſque diuitijs referta eſt.

16. Et ſanè Nauim hanc omnibus ijſque copioſiſſimis opibus plenam eſſe oportuiſſe, vel inde colligimus, quod nauis Inſtitoris, hoc eſt, mercatoris, non cuiuſcunque, ſed aſſiduè opibus coaceruandis, magnâ ſedulitate ac induſtriâ inſtantis, immenſaque maria, regioneſque longinquas circumeuntis vocitetur. Quemadmodum enim mercator opibus comparandis aſſiduè inſtans, incumbenſque, & in itu, & in reditu merces ſemper diuerſas vehendo, atque reuehendo duplex lucrum reportare, remque ſuam familiarem inſigniter augere, ingentibuſque opibus locupletari conſueuit: Sic Virgo Deipara dum in hac vita degeret, contemplatiuæ ſimul, atque actiuæ vitæ exercitationibus diligentiſſimè inſiſtens, diuitijs ſpiritualibus comparandis, ſupergreſſa eſt vniuerſos. Dum enim in DEVM per altiſſimam contemplationem, vehemētiſſimo charitatis impetu ferebatur, ire quodammodo; dum ad erudiendo, ſolandoſque fideles ſeſe demittebat, redire videbatur, ſicque nouis ſemper meritorum, gratiarumque diuinarum mercibus onuſta, vltro citroque commeās, ingentibus cæli opibus eam locupletari neceſſe fuit.

B.V. vitæ cō. templatiuæ, & actiuæ actionibus gentes ſibi diuitias cō. parauit.

17. Deiparam porrò vitæ mixtæ exercitationibus totius vitæ curriculo ſemper fuiſſe intentam, nobiſque huiuſcé laudabilis vitæ pulcherrimum, luculentiſſimumque exemplum præbuiſſe disertè P. Aluarez de Paz de vita ſpirit. lib.2. Part.5. cap.42. declarauit, cuius verba, quia concinnè rem totam explicant apportare libet: *Deiparam V.* inquit ille, *vitam mixtam, & dilexiſſe, & opere præſtitiſſe, non ſolùm ardens amor in Filium, & perfectiſſima eius imitatio, verumetiam ipſius Nomina, quibus ab Eccleſia inſignitur, ipſius opera, quibus tanquam precioſis gemmis eſt eius vita contexta, & ipſius filij, & ſerui magni Doctores Eccleſiæ ſatis teſtatum faciant.*

B. V. Nomina, quibus vitæ Actiuæ, & Contemplatiuæ ſtudioſa fuiſſe oſtenditur.

Nomina enim ei ab Eccleſia, & Patribus attributa, ſi rebus vacua non ſunt, ſicut reuera non ſunt, quædam contemplationis ſublimitatem, quædam actionis perfectionem, & alia vtriuſque operis miſtionem deſignant. Nomina illa actionis perfectionem declarant: Mater, Domina, Regina, Hera, Aduocata, virtutum operatrix, Mater namque piiſſima, filiorum ſuorum, qui omnes peccatores ſumus, ſolicitudinem habet: Domina ſeruis neceſſaria miniſtrat: Regina aulicos ſuos ſubiectos defendit. Hera famulis, ac famulabus iuſta imperat: Aduocata egenorum patrocinium ſuſcipit: & virtutum operatrix, vniuerſarum virtutum exemplum præbet. Hæc verò altitudinem contemplationis oſtendunt. Halma, hoc eſt, Puella abſcondita, & à conſortio, ac conſpectu virorum ſegregata. Virginum Magiſtra, Lumen, Princeps, atque Exemplar, Cælum, Domus, ac Tabernaculum Dei, Templum Deitatis, & Triclinium Trinitatis. Quare enim ab hominum conſpectu ſecluſa degebat, niſi vt Dei oculis tota pulchra, & formoſa appareret? Quare Virgo niſi vt Verbum carnem factum pariens, ei tanquam Mater adhæreret? Quare Cælum, niſi vt cælorum munus, nimirum perpetua laudatio eius cor iugiter occuparet? Quare domus Dei, niſi vt ignitis deſiderijs eius præſentiam affectaret? Quare Templum Deitatis, niſi vt in ſeipſa Deitatem puriſſimè coleret? Quare Triclinium Trinitatis, niſi vt tribus virtutibus fide inconcuſſa, ſpe certa, & charitate illibata, tanquam tribus menſis optimè præparatis ad ſe totam Trinitatem alliceret? Hæc tandem vtriuſque vitæ in vnam copulatæ miſtionem exponunt: Illuminatrix, Stella, Columba, Ianua cælorum, Scala cæli, & totius noſtræ Religionis Magiſtra. Illuminatrix enim prius à Deo illuminata eſt, quàm nos cæcos, & ignaros illuminet. Stella prius à ſole lumen accepit, quam huius mundi mare tranantibus, portum ſalutis demonſtrato Columba, antea comparem ſuum dilectionis adſtringit amplexibus, quam adoptionis filios effundat. Ianua cælorum, ſicut, & alijs ingreſſum, & egreſſum pandit, ita & ſibi prior, & diligentior aſſumit. Scala cæli, & aſcenſum ad DEVM, & deſcenſum ad proximos præbet. Et demum Religionis magiſtra prius ſecus pedes Domini didicit, quod alios erat verbo doctura. Opera verò multo clarius aperiunt Mariam fuiſſe vitæ mixtæ cultricem.

Quibus virtutibus B. V. Triclinium ss Trinitatis effecta ſit.

Nomina B. V. quæ vitam mixtam in illa oſtendunt.

Nam ſi eam, vt vitæ contemplatiuæ deditam aſpiciamus, oſtentabit ſe nobis non iam vt cæleſtis tantum creatura, ſed tanquam prima quædam, & perfectiſſima contemplationis idea. Mundi tumultus ipſa conſtantiſſimè fugiebat, ſæculo ac eius curis defuncta viuebat, diebus & noctibus orationi, & precibus incumbebat, Templa, & loca ſacra reſperſa Redemptoris ſanguine amabat in carne, ſed ſic ac ſi eſſet ſine carne,

B.V. Prima & perfectiſſima contemplationis idea.

carne, vitæ suæ annos transigebat. Hoc vnum illi erat institutum, desiderijs, gemitibus, ac suspirijs ad cælestia tendere, cum Angelis, atque omnibus alijs cælestibus conuersari: Scripturarum lectione, & sacris studijs animum pascere: Christi IESV vitam meditari, doctrinam euoluere, Crucem adorare, cruenta vulnera, & acerbam mortem deflere, gloriam eius contemplando exaltare. Vacabat illa, & videbat, quoniam filius est DEVS, videns accendebatur amore, succensa liquefiebat, liquefacta immergebatur, immersa rapiebatur, rapta transformabatur, & transformata non iam vitam humanam, sed plane cælestem, & Deo, vt creaturæ conceditur, quasi simillimam agebat. Si autem vt animarum saluti vacantem contemplemur, apparebit, iam nobis vt omnium Apostolorum, & Apostolicorum virorum exemplar, in medijs populis habitationis sibi locum constituens, vt tanquam Luna plena, & nullum vnquam defectum patiens fidelibus exemplo, & verbo luceret: egentibus & pauperibus assidebat illa, qua cum sunt diuitiæ, & gloria, opes superbæ, & iustitia. Prou. 8. vt opum suarum illis partem sine vlla sui imminutione tribueret. Inter Virgines, & viduas habitabat, quo & illis doctrinam puritatis, & istis consolationis affectum daret: feruentissimâ precatione, verbis, scriptis, & Apostolorum ministerio labantes erexit, stantes confirmauit, iacentes sustulit, contritos curauit, desides animauit, ægrotis opem tulit. Quid plura? Vniuersorum fidelium fuit consiliatrix, procerum Ecclesiæ doctrix, mysteriorum Dei explicatrix, ac totius militantis Ecclesiæ columna firmissima. De vita porrò Virginis contemplatiua S. Hildephonsus ser. de Assumpt. ait eam multo melius quã Magdalenam ad pedes Domini consedisse, & verba eius ardentius auscultasse. Guerricus ineffabilem voluptatem percepisse ex consideratione eius mysterij, quod Christus sit DEVS, quem super omnes puras creaturas magis amauit. Dionysius Richelius post glorificationem Filij multo verius sæculum illi viluisse, & cælestibus intentius inhiasse. Rupertus eam super sacrificij adipem, igne amoris liquefactam, quoties Christi mysteria cogitabat. De actiua verò ait Bernardus Mariam melius, quam alios, tanquam magis edoctam Euangelij mysteria reserasse. Eusebius vt ipsa docente, narrante, & annunciante verba Euangelij scriberentur, ea omnia conseruasse, & in corde suo contulisse. Rubertus tenuisse eam tempus tacendi ante Christi filij sui ascensionem in cælum, & post illam tempus loquendi illi aduenisse. Antoninus demum, & Sapiens Idiota Virginis vt vitam Apostolicam adstruant, eam doctricem Doctorum, & Apostolorum Magistram appellant.

B. V. erga proximos feruens charitas.

B.V. post glorificationem Filij maximè sæculum viluit, & cælestibus magis inhiauit.

B.V. super sacrificij adipe igne amoris liquefacta in contemplatione Mysteriorum Christi.

Optimè ergo & verè B. Virginis vita vocatur mista, quæ ita contemplationem habuit, vt actionem fidelibus vtilem nõ omiserit, & ita actionem istam impleuit, vt tamen nunquam à perfectissima contemplatione discesserit. Sic ille. Ex quo pijssimi ac Religiosissimi viri discursu clarè perspicimus Virgineæ huiuscé nauis itinera aliud nihil extitisse, quam iugem in Dei amplexus, & amorem, per contemplationem, & proximi vtilitatem per actionem tendentiam ac perfectionem, quibus ingentes sibi meritorum, gratiarumque thesauros comparauit; eò quod semper intensiores atque intensiores actus virtutũ, ad extremum vsque vitæ terminũ exercendo, immensam gratiam, vt loquitur Epiphanius, & Bonauentura sibi cumulauerit.

B. V. tota vita mixta ex actione, & contemplatione.

M. Magdalena, & Martha figura vitæ Contẽplatiuæ, & Actiuæ B. V.

18. Hinc Pelbartus lib. 10. stel. Par. 4. art. 1. & 2. Martham, & Magdalenam vitæ actiuæ, & contemplatiuæ laude fœminas longè celeberrimas, figuram extitisse asserit Virginis Deiparæ, quas illa multis parasangis superauit. Ostendit deinde iure à Martha figuratam Deiparam, cum dicat Euangelista, *quod Mulier Martha nomine excepit eum in domum suam*. Verè enim & Virgo Beata dicitur Mulier, *quasi molliens Herum, vel Heroem*, quia in tantum emolliuit, & placauit DEVM, ac mitigasset, vt nostros defectus in eius sacro vtero susciperet, qui defectum nesciebat, fieretque passibilis, & mortalis, famescens, ac sitiens, atque nostras iniquitates ipse portaret satisfaciendo, & miserendo nostri, qui quondam de minimis peccatis duram vindictam expectabat, vt patuit tempore diluuij. Vnde ipsa significatur per Virginem, quæ ferocissimum Rhinocerotem emollit, inque sinu suo dormire facit, vt capiatur. Verè Virgo nostra est Martha, quę Virgo fuisse perhibetur. Eius Nomen significat secundum Hieronymum, Prouocantem, seu Dominãtem, quod Deiparæ congruit mirificè. Ipsa enim prouocauit sua Virginitate, atque humilitate Dei Filium, vt in suum purissimum vterum aduenire dignaretur, per cuius aduentum Domina mundi effecta est, vti ipsa cecinit: *Quia respexit humilitatem Ancillæ suę, ecce enim ex hoc beatam me dicent, tanquam Dominam mundi omnes generationes*. Hæc denique Martha nostra excepit IESVM in domum vteri sui Virginis. Vnde canit Ecclesia:

B.V. dicitur Mulier quasi molliens Herum vel Heroum, placando Deũ.

B. V. ferocissimum Rhinocerotem quomodo emolliuit.

Marthæ nomen quid denotet.

Quomodo B.V. functiones Marthæ obiuit.

Domus

Domus pudici pectoris Templum repente fit Dei, intacta nesciens virum verbo concepit Filium. Hæc plusquam Martha, imò præ omnibus excellentissimè, atque incomparabiliter opera actiuæ vitæ Christo exhibuit. Illa enim DEVM pro nobis factum egenum vestiuit carne, à Spiritu S. ex suo purissimo corpore efformata. Ipsa cum in vtero suo habitantem, purissimo suo, Virgineoque sanguine nouem mensibus aluit. Ipsum quasi tenerrimum, & admodum infirmum fouit. Ipsum hospitio Virginali exceptũ, tanquam in gratissimo lectulo, fecit cõquiescere. O' quanta charitate, quanta hilaritate mẽtis quotidie ipsi in vtero manenti gratias egit, quod Dei Filius in ipsius vterum descendere, eiusque Filius fieri dignatus fuerit! Quid tandem de solicitudine Virginis, qua totius vitæ decursu satagebat circa frequens ministerium, Christo vsque ad finem vitæ ministrando? Ipsa filio mox, vt natus est sola ministrauit. Nulla ibi obstetrix, nulla mulierum sedulitas, intercessit, sed ipsa sola Virgo de terra Christum natum leuauit, ipsa nudum pannis inuoluit, ipsa sola famescẽtem lacte Virgineo cibauit, ac potauit, ipsa vlnis portauit, & balneauit. O quam frequenter ipsum, vt filium osculabatur, & vt DEVM amplexando, & adorando venerabatur! Et certè piè creditur, quod quotiescunque eum manibus tangere oportebat, vel contrectare, in vlnas, gremiumvé ipsum excipiendo, primum eundem genuflexo, & inclinato capite adorabat. Ipsa illi, vbi adoleuit, fecit tunicam inconsutilem. Iam quis cogitare poterit quam dulciter 30. annis cum ipso conuersata sit, in vna eademque mensa comedendo, cibum ei apponendo, & dulcissimè mutuò colloquendo, in omnibus necessarijs, vsque ad mortem ministrando?

B.V. obsequia Paruulo IESV exhibita.

19. Iam quid de eius vita contemplatiua dicemus, qua & Magdalenam sedentem ad pedes Christi, & omnem tam Angelicam, quàm humanam creaturam superauit? Quia ipsa secundum Nomen suum fuit in primo suæ immaculatæ Conceptionis instanti mirificè illuminata, & deinde in Filij Dei Conceptione, & Spiritus sancti obumbratione lumen hoc mentis, cælestisque sapientiæ, tanta accepit incrementa, vt nulla mortalis mens, aut lingua, imo nec Angelica capere, aut eloqui valeat.

Vita Contẽplatiua B.V. perfectissima.

Vnde aliqui dicunt, vt & Sanctus Bernardinus de Senis, quod tanto lumine B.V. illustrata fuerit, cum etiam esset in ventre suæ Matris, vt non tantummodo habuerit plenum liberi arbitrij vsum, plenumque rationis lumẽ, verumetiam in sublimiori contemplationis statu, quam vnquam pura aliqua creatura viatrix, ita ætate perfectâ extiterit.

B.V. in vtero Matris sublimissimam contemplationem præ omnibus viatoribus habuit.

Tam altæ denique contemplationis lumine tunc perfusa fuit, vt perfectius etiam in ventre Matris DEVM quam vlla creatura in matura ætate constituta contemplata sit. Et licet aliquando, sicut, & cæteri, corporaliter dormiret, attamen somnus, qui vsum rationis in nobis sopit, meritumque tollit, in ipsa neutiquam fuit. Vnde dicere poterat: *Ego dormio, & cor meum vigilat*. Cant. 5. Hinc ipsa magis excessit in Dei contemplatione dormiendo, quam aliquis vigilãdo. Nemo vnquam sicut hæc Virgo beatissima *gustauit quam suauis est Dominus*, *inebriabatur ab vbertate domus Dei, & torrente voluptatis suæ potabatur*. *Nec mirum quoniam apud eam, imò intra eam erat fons vitæ, de quo manabat perfectio vtriusque vitæ*.

B.V. magis excessit in Dei contemplatione dormiendo, quã aliquis vigilando.

20. Quæ sanè vtriusque vitæ perfectio simul iuncta fuit admirabilis, atque singularis. Nam vt scribit pijssimus Vbertinus Casalius in libro Arboris vitæ, occupationes exteriorum sensuum in Deipara circa quæcunque bona opera, ac ministeria exhibita Domino IESV, nunquam impediebant in ea recollectionem mentis, & contemplationis actum, atque experimentalis gratiæ gustum. Sed & ipse contemplationis actus mentem Mariæ plenè in DEVM recolligens, nũquam impediuit virtuosum, & debitum officiũ administratiuæ partis inferiorũ sensuũ quin dulcissimè suo Filio tam in infantilibus eius necessitatibus, quàm alijs, decursu vitæ suę opportunis; in instructione demum Apostolorum, aliorumque proximorum. Imò duæ illæ perfectiones, actio, atque contemplatio, in ipsa mutuis se respectibus continuè ad virtutum, gloriæque cumulum intendebant. Hæc Vbertinus. Ex quibus per exercitationes tã actiuæ quã contẽplatiuæ vitæ, summâ cum perfectione iteratas, colligimus, Deiparam summa, imo infinita quædã tam gratiæ, quam gloriæ sortitam fuisse incremẽta.

In B.V opera externa exhibita Filio non impediebant recollectionem mentis.

21. Hanc ipsam eandem vitæ mixtæ rationem excellentissimam in Virgine extitisse depræhendimus ex Hebrai-

B.V. similis Naui ...am d...tis mercatoris de nocteque circumeuntis.

braico textu, *qui eam Nauem die, noctuque circumeuntis mercatoris fuisse affirmat*. Quibus ex verbis beneuolentissimam eius indolem agnoscimus, qua ipsa ad Panem suum, ad gratiarum, donorumque suorum merces, à remotissimis cælorũ regionibus aduectas, nobis communicandas vtitur, totumque orbem assiduè, perdia, & pernox, nobis dormientibus, quodammodo circumit, vt eas distrahat, vt nos Pane suo nutriat, ac sustentet, vt nos omnibus cæli bonis, virtutum diuitijs, auro, argentoque puritatis, gēmis gratiarum omnium locupletet. Circumit quoque mundi regiones vniuersas ideo, vt à nobis merces rursus in cælum asportet, easque filio repræsentet, quales sunt gratiarum actiones, Diuinæ laudes, Angelicæ salutationes, vota, supplicationes, ipsius Templorum visitationes, ardentia Deo, ipsique famulandi desideria amor sanctæ paupertatis, castitatis, obedientiæ, virtutes denique omnes Christiano homine dignæ, quibus Filio in cælo oblatis, rursus nouas gratiarum merces deuehit, mortalesque omnes ipsius cultui, ac clientelæ addictos ingentibus cæli diuitijs, quasi dormientes implet, exornatque, adeo vt non modo rebus ad vitam vtriusque hominis tolerandam necessarijs verumetiam ad deliciandum abundent. Hinc Bernardinus Bustius Par. 12. Mari. ser. 1. vel ob solam ex Angelicis Salutationibus velut rosulis ipsi contextam coronam, ait eius clientulos quodammodo dormientes locuplatari, Matrisque benedictionem, qua firmatur domus filiorum, acquirere, illudque in illis Psalmistæ verificari: *Campi tui replebuntur vbertate, pinguescent speciosa deserti*. Vbi per campos intelligit sæculares, qui suas longè, lateque sequũtur proferuntque voluptates. *Et his*, inquit, *Coronam facientibus dat B. V. vbertatem fructuum, diuitiarum, honoris, & gloriæ, ita vt etiam dormiendo ditentur; deque illis dici possit. Benedixit eis, & locupletati sunt nimis.* Et illud Prou. 11. *Anima, quæ benedicit, impinguabitur.*

B. V. cũ mortalibus commercia.

Coronam B. V. recitantes etiam sæculares quasi dormientes locupletantur.

22. Ex hac denique Nauis appellatione colligimus in Deipara indefessum, & nunquam interruptum in virtutibus proficiẽdi studium. Quemadmodum enim Nauis seduli alicuius institoris, ventis propitijs aspirantibus, nec dies nec noctes, licet reliqui dormiant, vnquam conquiescit, sed immensa oceani emetitur spatia, nouis semper mercibus locupletata: Sic Virgo beatissima die, noctuque, alijs aliud agentibus, maiora semper, ac maiora virtutis, perfectionisque, Spiritus S. iugiter aspirante, velaque implente Fauonio, sulcabat æquora, spatiaque infinita cõficiebat. Atque ita non solum in sanctis laboribus, ac exercitationibus tam contemplatiuæ, quàm actiuæ vitæ erat perdia, sed etiam pernox, & nunquam lassescebat. Dum enim dormiebat corpus, vigilabat animus, vt ait Ambrosius. Quibus assiduis nunquam totius vitæ tempore intermissis itineribus, quantam diuitiarum spiritualium vim, quãtos thesauros gratiarum, meritorũ que sibi comparauerit, quæ mens capere, quæ lingua eloqui valeat?

In B. V. fuit semper indefessum proficiendi studium.

23. Ex hac consideratione sanè consequitur Virginis pios amatores, ac cultores, qui se eius patrocinio ac obsequio, velut tutissimo commisere nauigio, iter dormiendo quod B. Climachus de obedientibus aiebat, conficere, & immensa Christianæ perfectionis maria, ingentibus turbulenti huius mundi Oceani superatis periculis ac procellis emetiri, deque eius copiosissimis opibus, ac preciosis mercibus participare. Siquidem illas vltro nobis, magnâ significatione charitatis offerre videtur, dum Eccl 24. inquit: *Venite ad me omnes, qui concupiscitis me, & à generationibus meis implemini.*

Cultores B. V. iter quasi dormiendo conficiunt, siniulque in virtute proficiunt.

24. Quam verò hæ ipsius generationes suæ genimina preciosa sint Prouer. 8. ostendit, dum ait: *Melior est fructus meus auro, & lapide precioso, & genimina mea argento electo.* Dum enim nobis Virginea hæc, atque animata Nauis Panem suũ, dilectissimum nempe Filium preciosum fructum ventris sui, genimenque vteri sui nobilissimum, quo non præstantius vllum, nobis affert, affert sine dubio simul aurum, argentum, lapides preciosos, immensas denique cum illo cæli diuitias, quibus dum viuimus magnã animi tranquillitate perfruentes, Charbydis, Scyllæque rabie, alijsque æstuantis mundi maris deuictis monstris, æuiternæ felicitatis portum summã gestientes lætitiã diuinarum laudũ celeusma concinentes ingredimur. Ipsa enim nobis non modo Nauis, verumetiam lucidissima stella maris est, cuius nominis mẽtibus nostris affulgescente splendore securi omninò, licet varijs tempestatibus, ven-

B. V. fructus ventris IESVS preciosior auro, & lapide precioso.

B. V. nõ modo Nauis est, sed etiam stella maris.

ventorumque turbinibus agitati, nauigamus. Lucem hanc Virginis inter medias tempeſtates, periculaque mundi huius, iter noſtrum irradiantem agnouit S. Amad. Hom.8. de laud. B. V. *Ex quo cælos*, inquiens, *cum Filio ſuo regnatura conſcendit, induta decore, induta pariter fortitudine præcinxit ſe; ad opitulandum naufragãtibus videlicet, mirabiles elationes maris ſolo nutu compeſcitura. Mare quippè præſentis ſæculi nauigantes, ſeque plena fide inuocantes, ab impetu procellæ, & ventorum rabie eruit, eoſque ſecum ouantes ad littus feliciſſimæ patriæ perducit. Dici non poteſt, chariſſimi, quoties hi, aſperrimis ſcopulis naufragaturi offenderẽt, illi in ſyrtes peſſimas non reuerſuri inciderent; quos Scyllæa vorago hiatu horribili mergeret; illos ſirenarum cantus in exitium dulces, detinerent, niſi ſtella maris, perpetua Virgo Maria ope validiſſimâ obſtitiſſet, ſuoſque iam fracto gubernaculo, & rate conquaſſata, omni humano conſilio deſtitutos, cæleſti ducatu ad portum æternæ pacis appli ando, eueheret.* Hæc Amad. piè, ac peruenuſtè.

B.V. in maris periculis fideliſſima adiutrix.

25. Quare conſideratis hiſcé Virginis noſtræ profectibus, lucriſque ſpiritualibus, quibus & ſe, & fideles ſuos clientulos locupletat, opimiſque ſpolijs onuſtos in beatitudinis æternæ portum introducit de ea potiori iure dicere poſſumus illud, quod de Eccleſia pronunciauit Venerabilis Beda: *Nauis per mare vadit peregrina, vt illic venditis, quæ attulerat, cariora ad domum reportet: ſic nimirum B.V. ſic anima quæque perfecta virtutum diuitijs gaudet onuſtari, quibus maiora diuinæ gratiæ dona mercetur. Optimum namque eſt commercium cum bona, quæ valemus operantes, primo hanc à Domino mercedem recipiamus, vt ad maiora ſemper agenda proficiamus, deinde vitam percipiamus ſempiternam. Facta eſt ergo Virgo quaſi nauis inſtitoris, quæ tranſit deſiderio fluctus ſæculi præſentis, ſolaque ſe in cælis accipere ſperat æterna gaudia, & pro his abundantius adipiſcendis, quicquid valet inſtanter agere, quicquid aduerſum occurrit fortiter ſuperare contendit* Sic Beda.

B.V. ſuæ gratia ſibi à Deo conceſſa maiora cælidona mercabatur.

27. Securitatem hanc noſtram in hac animata Naui contra omnes maris huius ſæculi turbulentos fluctus, ac procellas nos ſubituros inſinuauit S. Ioan. Damaſcenus Orat.1 de Dormit. Deip. dum ait: *Hæc eſt, quæ gratiæ abyſſum inuenit, & duplicem Virginitatis nauim incolumen ſeruauerat, animamque non minùs, quàm corpus incolumem cuſtodierat.* Quaſi diceret: Quemadmodum Deipara ſanctiſſima animæ, corporiſque Virginitatem, veſut nauim in hoc tempeſtuoſo mari huius ſæculi, Panem ſuum, imò Dei Filiũ ad mortalis deuehendo, in vtero ſuſcepit, concepit, pepetitque, nullo prorſus vtriuſque Virginitatis facto naufragio, ita quicunque ſe Virgineæ huic animatæque naui commiſerit, ſalua naue, ac vtraque puritate tam animæ quam corporis mercibuſque, incolumis ſempiternæ patriæ portum ingredietur. Hinc Richar. à S. Laur. libr. 11. de laud. B.V ſapienter obſeruauit verſiculum illum Prouerbiorum: *Facta eſt Nauis Inſtitoris*, ſub litera HE contineri, & interpretatur, *Eſſe, ſeu viuere; vel ſuſcipiens, & ſuſceptio, quod totam naui huic bene*, inquit ille, *conuenit. Maria ſiquidem per Panem vitæ, quam de cælo ſuſcepit, & in vtero portauit, habuit, quoad ſe, Eſſe, verum in præſenti vita, & modo habet viuere ſempiternum; ab illo quoque ſuſcepta eſt, in æterna gloria, quem de cæleſtibus venientem vteri ſui glorioſo ſuſcepit hoſpitio. Nos etiam per filium eius, quia ait Ex.3. Ego ſum qui ſum, habemus verum eſſe, quamdiu ſumus in eo, vt membrum ſanum in corpore, ab illoque habituri ſumus viuere ſempiternum, quia ipſe eſt vita, ſi eius in ſeruitio perſeuerauerimus. Vnde S. Auguſt. Qui ab eo, qui dicit, Ego ſum, recedit, nihil eſt: Litera He denique eſt demonſtratiua, ſignificans iſta, vel ipſa, quo nobis quaſi innuitur: Iſta notabilis perſona, quam debent omnes agnoſcere, & amare, quia prima de cælo ſuſcepit Panem illum, qui eſt eſſe, ac viuere, à quo ſuſcipimur, & quem ſuſcipimus, ipſo mediante facta eſt quaſi Nauis inſtitoris. Ipſa enim de ſupernis accepit Dei filium, qui ſolus verè eſt, det viuit, & à quo omne, quod eſt, & viuit, eſſe, & viuere mutuatur. Ipſa quoque B. Maria noſtra eſt ſuſceptio in mari ſiquidem huius mundi ſubmerguntur omnes illi, quos non ſuſcipit Nauis iſta, & quos a peccatorum naufragio minimè ſubleuat. Vnde Sapiens 14. Tranſeuntes mare per Ratem Mariam videlicet, liberati ſunt. Ideo Naui huic Dominus dixiſſe videtur: Affer filios meos de longinquo, & filias meas ab extremis terræ, & omnem, qui inuocat Nomen meum Iſ. 43. Quare quoties videmus inſurgentes ſuper nos fluctus huius maris, ad Mariam clamandum eſt cum Pſalm. 143. Emitte manum tuam de alto, eripe me, & libera me de aquis multis: & cum Diſcipulis: Domina ſalua nos, perimus. Littus enim optatum non attingit, ſine te fluctuans in hoc mari. Tu enim in fluctibus huius maris ambulans nobiſcum, eos tranquillas, atque componis.* Ita ferè Rich.

Duplex nauis in B V. mentis nimirum Virginitas, & corporis.

Qui B.V. patrocinio ſe committunt virginitatem animi cor[p]oriſque cõſeruant.

A Deo, qui eſſentia eſt hab[e]mus verum eſſe.

In fluctibus ſæculi huius clamandum ad Mariam vt ſaluet nos.

28. Quod ſi literam hanc Hebræam He, vt eſt aſpiratio conſideremus, rectè

B. V. nostra Nauis, & aspiratio, vt velut Fauonio flante cito iter nostrum ad beatam patriam conficiamus.

Virginem nostram, & Nauim, & aspirationem nobis esse indicat; siquidem illis, qui sese ei in tempestuoso huius sęculi pelago committăt, & securissimam nauigationem, & prosperam Diuini Fauonij, vsque ad beatę vitæ portum, aspirationem pollicetur. Ad hanc Nauim mystico sensu illud Act. 27. applicari potest: *Nisi manserint in naui, vos salui fieri non potestis*. Quare Pierius Valer. libr. 45. Hierogl. ait Veteres, hominem, qui rebus suis tutelam, præsidiumque opportunum sibi præparasset, per Nauim, Anchoramque significare fuisse solitos.

Nauis tutelæ ac præsidij symbolū est.

Hinc, eodem teste, apud Athenienses Nauis extitit salutis indicium, eo quod Theseus, voto facto cum ciuibus Apollini Delio, in patriam feliciter esset reductus. Vnde singulis annis Nauis mittebatur Delon, Apollinij cultum allatura. Idem Pierius Nauem olim asserit Felicitatis Hieroclyphicum apud Romanos extitisse. Hinc in Hadriani nummo Nauis pulcherrimè elaborata, remigio vecta, in puppi, Felicitatis simulacro insignita, cum epigraphe: *Felicitati Augusti*, visebatur; sicut in alio Q. Nasidij nummo Nauim erat videre păssis velis, in quorum antennâ pulcherrima stella radiabat. Quæ sanè omnia insignia planè sunt Virginis nostrę gloriosissimæ symbola. In ipsa enim tanquam in Naui tutelam, opportunumque in aduersis Fortunæ flatibus præsidium reperimus. In illa rebus desperatis salutem; In illa Felicitatem omnem, cùm ipsa verissima sit Christianorum omnium Felicitas ac Fortuna, vt in Prima parte ostendimus, inuenimus. Illa denique tanquam lucidissima, nobisque propitia Cynosuræ atque Elices stella in procellosissimi huius maris periculis affulgescit.

Nauis salutis indicium, ac Felicitatis.

B. V. nostra Nauis tutela ac præsidiū, nostra salus ac fœlicitas stellaque lucidissima.

29. Quare iure merito Virginea animataque Nauis ista, Argonautarum illi, loquacibus ex tabulis, Dodonexque syluæ quercubus compactæ anteferenda, & longè loco digniori inter sydera statuenda est, siquidem Panem vitæ nobis attulit, diuitias immortales congregauit, non 53. Argonautas, sed innumeros mortales, per turbulentissimum huius sæculi mare transuexit, inque beatæ patriæ portum securissimè transmisit, inque hodiernum vsque diē infinitas hominum myriades, virtutum, gratiarumque mercibus preciosissimis onustas ac locupletatas transmittit.

Nauis Virginea Naui Argonautorum cur anteponenda?

30. Et verò si ipsas Virgineæ huius Nauis, ex quibus consistit, considerare velimus causas, eam longè præstantiorem Argo in omni genere causę reperiemus. Illam, vt fabulantur Poetæ, sapiētiâ suâ, ipsa Pallas fabricasse memoratur. Hinc Ouid. lib. 3. de Trist.

Nam rate, quæ cura pugnacis facta Mineruæ
Per non tentatas prima cucurrit aquas.

Hāc vero tota Trinitas, vt testatur Bernardinus Bustius Part. 7. Mari. ser. 2. fecit, ac fabricauit. DEVS enim Pater in ea suam potentiam demonstrauit, ac quodammodo collocauit, quatenùs potentiam, Diuinitatis receptiuam illi contulit: Filius sapientiam, quatenus Virginitatis sigillum integrum, atque incolume, vt ait Damascenus, conseruauit. Spiritus S. demum suam gratiam ei communicauit, qui eandem gratiæ suæ plenitudine dotauit; Vnde de qualibet Persona Diuinâ, inquit Bustius, dici potest illud 1. Paral. 20. *Particeps fuit vt faceret nauim, quæ iret in Tharsis*, ad aurum, gemmasque nimirum, ingentesque spirituales diuitias mortalibus deuehendas. Eundem hui(us)cé huiuscé Nauis artificem Trinitatem augustissimam fuisse, asseruit paulò ante memoratus Richardus: *Commendatur*, inquiens, *Nauis hæc primo ab artifice. Vnde dicitur facta est, supple; à Deo, trino, & vno. Eius enim artifex & Conditor DEVS, ait Apostolus Hebr. 11. vt & illius Ciuitatis habentis fundamenta, in montibus nempe sanctis, quæ ipso Virgo est. Nauis huius Artifex est quoque ipsa Dei sapientia velut, altera ex cerebro Iouis generata Pallas, quæ sicut ædificauit sibi domum in Virgine ad habitandum in terris, conuersandumque cum hominibus, sic etiam construxit in eadem sibi Nauim, qua à longinquis cælorum regionibus ad mortales inuisendos deueheretur. Artifex denique animatæ huius Nauis est ipse Spiritus Sanctus, de quo Sap. 7. dicitur: Omnium est Artifex, virtutem omnem habens, omnia prospiciens, & qui capiat omnes Spiritus*. Hæc fere Richar.

Naui in Virgineam non Pallas, sed tota Trinitas fabricauit.

31. Quod si causam materialem Nauis huius consideremus eam eminentiorem, ipsa Argo deprehendemus. Hæc enim fabulosis, ac vocalibus Dodonææ syluæ quercubus fuisse cōpacta: perhibetur illa verò ex odorifera in primis, Deoque gratissima Virginitatis animi, corporisque cedro incorrupta; ex charitatis cypresso onerum, temporumque patientissima, ipsi morti cedere nescia, siquidem eius: *Fortis fuit, vt mors*

Ex quibus arboribus Nauis Virginea fuit cōpacta?

mors dilectio, dura sicut Inf rnus æmulatio. Hinc Plinius lib. 10. c. 4. *Cariem, vetustatemque non sentiunt cupressus, & cedrus; additque cupressi nitorem esse æternum*. Ex oliuâ semper virentis pietatis, quæ nullo vnquam tempore, neque in vere iuuentutis, nec autumno senectutis, nec hyeme tribulationis, nec æstate æstuantium cupiditatem vlli vnquam defuit Ex Palma diuturnæ vitæ, ac viroris immarcescibilis, qua Virginis æuiterna gloria, gloriosissimaque de Tartareis hostibus victoria, in quocunque mundi huius discrimine, nobis inuitur. Virginea denique hæc, atque animata Nauis ex Platano humilitatis composita est, quæ virtus Virginem paruulam in oculis suis, ad instar nardi, adeò proceram, amplamque reddidit, vt eum Virginei vteri angustijs caperet, quem vniuersa capere nequit creatura. Virgo enim hęc, etsi, vt inquit Bernardus; Virginitate Deo placuit, humilitate tamen concepit, eumque quem cæli cælorum comprehendere non possunt, purissimi vteri breuitate cōstrinxit. Quod vel Claudianus Gentilis considerans, tantæ rei nouitate perculsus, admiransque ita modulatus est:

Cupressus & Cedrus cariem ac vetustatem non sentit.

Virginei tumuere sinus, innuptaque Mater
Arcano stupuit compleri viscera partu
Auctorem pa iturasuum mortalia corda
Artificem texere poli; mundique repertor
Pars fuit humani generis, latuitque sub vno
Pectore, qui totum latè complectitur orbem.
Et qui non spatijs terrę, non æquoris vndâ,
Nec capitur cælo, paruos confluxit in artus.

Claudiani Poetæ Ethnici de partu B.V. pius sensus.

32. Qua sanè ex vteri Virginalis virtuali latitudine, sub qua velut amœnissima Platano Dei Filius homo factus suauissimè conquieuit, vt ipsamet Virgo contestata est: *Et qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo*; clarè colligimus quanta, quam ampla demum sit hæc nauis, quæ panem illum immēsum, quo & Angelica, & humana, imò & totius vniuersi nutritur creatura, comprehendit: Panis enim hic est ille, cui canebat Dauid: *Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das illis escam in tempore opportuno, aperis tu manum tuam, & imples omne animal benedictione*. Colligimus denique ex hiscé preciosis, quibus Nauis hæc, superni Opificis artificio, compaginata est, lignis, eius perpetuitatem, & contra insurgentes aduersitatum, tribulationumque quarumcunque fluctus securitatem. Et ne quis fortasse nos, dum Nauim hanc lignis hiscé, quemadmodum Argo Dodonæis quercubus, loquacibusque tabulis constare asserimus, fabulatos esse arbitretur; Audiat vel ipsam rationalem hanc Nauim de seipsa loquētem, materiamque, qua quodammodo constat clarè indicantem Ecclisiast. 24. *Quasi cedrus exaltata sum in Libano, & sicut Cypressus in monte Sion, quasi palma exaltata sum in cades; quasi oliua speciosa in campis, & quasi Platanus exaltata sum iuxta aquas in plateis.* Quibus profectò arboribus singulares planè virtutes insigniaque tam animi, quam corporis ornamenta gloriosissimæ Deiparæ, vti iam insinuauimus, denotantur.

Nauis Virgineæ securitas ob lignorum ex quibus compacta est soliditatem.

33. Hinc Rich. loco citato Nauim hanc comparans, cum Arca Noe, ait laudandam à virtutum omnium compage, *quia cum sit*, inquit, *specialissimum opus Dei, compaginata est virtutum omnium firmitate. Ipsa enim velut Arca Noe, velut Arca testamenti ad præceptum Dei de lignis Setin facta est, quæ fortia erant, atque imputribilia. Ideo fortè dixerit Isa. 40. Forte lignum, & imputribile elegit sibi artifex sapiens, Christus videlicet sapientia Patris, qui Mariam sibi in domum & nauim ædificauit. Dici etiam possunt membra Virginis tam animi, quodammodo, quam corporis, huius Nauis materia, quæ ab omni humore noxio, calore Spiritus S. quoad corpus desiccata, imo præseruata fuerūt, dolata etiam prudenti â summi artificis, & quasi complanata, vt essent sine peccati mortalis pondere. Ligna enim Setin leuia sunt, & sine scrupulo venialis. Ideo dictum est Noe Gen. 6. Fac tibi Arcam de lignis leuigatis. Ligna ergo hæc dici possunt; Cor humile, Spiritus mansuetus, mens tranquilla, verecunda frons, demissa supercilia, oculi columbini, auditus obediens, discretus olfactus, os taciturnum, dentes absconditi, labia sine risu, lingua veridica, gustus moderatus, & abstinens, tactus promptus ab bona opera, modestus incessus, lumbi accincti fortitudine, pedes ab omni via mala prohibiti. Sensualitas denique ex toto rationi subiecta. Siquidem in Arca Noe omnia animalia fuere pacifica, quibus motus ipsius sensualitatis congrue figuratur. Membra etiam spiritualia B. Virginis, hoc est virtutum omnium congeries, quasi materia Nauis huius extitere. Ipsa enim est veri Salomonis Ferculum, quod de lignis Libani, id est, de puris virtutibus compositum est* Cant. 3. Sic Richar.

B.V. nauis compaginata virtutum omnium firmitate.

34. Quid iam de causa formali animatæ huius Nauis pronunciabimus? Forma Nauis initio & fine angustior, in medio latior, supernè aperta, infernè

Forma Virgineæ Nauis.

nè clausa esse consueuit. Talis nimirū fuit Virgo beatissima. In superiori parte, nempe mente, aperta ad cælestium amorem, inferiori verò, ad terrenorum affectum clausa. Initio quoque est stricta, ob angustias persecutionis Herodianæ, vitæ dilectissimi eius Filij, per sūmum nefas, insidiantis qua mirū quantum cor Virginis mœrore, doloreque contractum fuit. In fine quoque nauis hæc angusta extitit quando Filio suo in angustissimo Crucis lectulo distento, interque acerbissimos dolores animam exhalanti, adstitit. Quas filij tam animi, quam corporis, amantissimique illius cordis cruciatus, atque angustias, ipsa suo corde velut speculo ad viuum repræsentabat, adeo, vt dixerit B. Lauren. Iustin. de Agone Christi. *Cor Virginis factum fuit Dominicæ passionis speculum*. Atque ita ipsa quoque in arctissimo illo Crucis lectulo cum filio iacens, eique commoriens incredilibus cruciata doloribus constringebatur. Nauis demùm hæc in medio lata extitit, quia dum cæli Panem illum ingentem, in se accepit, adeo charitatis amplissime spatijs dilatata est, vt totius Trinitatis se creantis nobilissimū Triclinium fieri meruerit.

Cor B. V. fuit Dominicæ Passionis speculum atque imago.

35. Richardus verò huius nauis formam, puppi, prorâ, lateribus, carinaque constantem, quatuor virtutes cardinales ait denotare, quæ in Virgine adeo mirificè reluxere, vt ex his quodammodo composita esse videretur. *Igitur B. V.* inquit ille, *fuit quasi Nauis ex quatuor his virtutibus, quæ dicuntur cardinales, velut ex quatuor partibus principalibus composita, & compacta; quas illa sui nominis interpretationibus manifestissimè indicat. Maria enim illuminata vel illuminatrix, Mare amarum, Domina, stella denique maris interpretatur. Illuminata itaque a Deo, illuminat animas prudentiâ, ad præcauendas inimicorum insidias, futuraque mala, bonaque præuidenda. Mare amarum est Virgo sua temperantia, dum dulces voluptatum illecebras non admittit, quæ sanè quantum corpori, quod babet gustum porcinum, dulcescunt, tantum animæ amarescunt. Quam igitur temperans fuit Virgo nostra, quæ nec aquis fœtentibus, vel marinis huiusmodi voluptatum, vel vnicam guttulam vnquam gustare voluit, cum compactam carinam adeo habuerit, vt omni rima ad admittendas huiusmodi voluptates caruerit*. Vt Domina, insignem fortitudinē præsetulit. Fuit enim mulier illa fortis inter prospera, & aduersa, Tartareis hostibus ad instar castrorum benè ordinatorum formidabilis. Vt stella, iustitiæ splendore nos irradiat, quem sibi in hoc mundo impij, iusto Dei iudicio, minimè illuxisse misserrimè conquerentur. Sap. 5. *Errauimus à via veritatis, & lumen iustitiæ, quod est Maria, non illuxit nobis*. Ità ferè Rich.

B. V. virtutibus Cardinalibus quasi composita.

Mare amarū est B. V. quare?

36. Scire cupimus Virgineæ huius animatæque Nauis finalem causam, quæ supremum omnium pellexit artificem, eiusque voluntatem ad eam fabricandam inflexit? Hæc sanè eodem Richardo teste, alia non fuit, quam vt per Nauim hanc panis ad homines deferretur, vt ipsum degustando fierent Angeli. Per Mariam enim verè Panem Angelorum manducauit homo Psalm. 77. Per eandem quoque DEVS Pater cæli cibaria misit hominibus in abundātia. Eum denique in finem Nauis hæc Virginea constructa est, vt suos amatores deducat in portum voluntatis eorum, quem omnes appetunt, nempè æuiternam beatitudinem, desideriorum omnium complementum. De longè porrò Panem hunc Angelicum Nauis hęc nobis aduehere perhibetur, non modò, quia de cælo remotissimo, verumetiam à distantia meritorum longissima ad nos deuenit. Nulla enim merita, ne ipsius quidem Deiparæ de condigno, vti loquuntur Theologi, vt DEVS ad homines homo factus, hac naui in mundū venire, digna extitere.

Finalis causa Virgineæ Nauis, quæ fuerit.

Per Mariam Panem Angelorum manducauit homo.

37. Quod si distantiam statuum hominis hic intelligamus, nullus sanè status, vt Panis hic cælestis ad nos deueheretur est promeritus. Non primus innocentiæ originalis, absque vllo peccato qui est distantissimus, quia licet Protoplasti, ab omni labe essent purissimi, nullo tamen modo de condigno, vti diximus gratiam vnionis hypostaticæ promereri potuerunt, cum sit summa gratiarum omnium, DEVM ipsum includens gratia. Et multo minus tres reliqui status hominis in peccato, in gratia & in gloria. Licet reuera dicere possimus de omnibus quatuor hiscé statibus aliquid accepisse Deiparam. De primo iustitiam originalem, illâ Protoplastorum longè excellentissimam. De altero participasse pœnalitatem, & humanarum miseriarum, citra peccatum, tolerantiam. De tertio singularissimam planè diuinæ gratiæ, super omnes puras creaturas, plenitudinem. De postremo denique, gloriosam visionis beatificæ fun-

functionem, quem à primo conceptionis instanti anima illa sanctissima est promerita.

38. Dicitur denique Nauis hæc portare Panem suum. Quia illam ipsa fecit, ipsa pinsuit. Hæc est enim, vt testatur Albertus Magnus Trac. super Missus, *Mulier illa Euangelica, quæ Matt. 13. tria sata farinæ miscuit; nimirum corpus, animam, diuinitatem in Christo, virtute Spiritus Sancti eius vterum obumbrante, vniuit.* Vnde ipsa, corde amantissimo, effusissimaque pietate nos ad panem hunc manducandum inuitat: *Venite comedite Panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis.* Prou. 9. Verè vinum nobis Virgo miscuisse visa est, cum aquam humanitatis nostræ, vino Diuinitatis in cratere aureo vteri Virginalis vniuit. Verè vinum sanguinis miscuisse visa est; cum corde, igne amoris calente, oculis stillauit vbertim lacrymas, nosque ad hunc Diuinum Panem, quem de cælo aduexit, manducandum amantissimè inuitauit. Accurramus igitur quantocius ad Nauim hanc eius, hanc vescamur. De ipsius diuitijs, quas secum de cælis, defert participemus.

Corpus Christi quomodo dicatur Panis B. Virginis.

B. V. nos ad communionẽ corporis sui Filij inuitat.

39. Præclarè enim Richardus: *Onerata est*, inquit, *mercimonijs humanæ salutis in gratiarum plenitudine, quam acquisiuit in Spiritus Sancti superuentione, in Filij Dei, qui est omne bonum, & à quo est sufficientia nostra, admirabili Conceptione. Ipse enim Nauim istam, omnibus mercibus preciosis, omniumque donorum charismatis, quibus copiosissimè pauperiem ditauit humanam, onerauit, quando diuitias totius veri boni nobis conferre voluit per Mariam.* Harum porrò mercium loco, reuexit rem preciosissimam, quæ in cælo non reperiebatur, paupertatem. Hinc Bern. *In cælo bonorum omnium copia suppetebat, sed paupertas ibi non inueniebatur; porrò in terra abundabat hæc species, sed nesciebat homo precium eius, hanc autem venit quærere Filius Dei, vt suâ æstimatione eam nobis redderet preciosam. Ante hoc etenim nunquam intrauerat paupertas in cælum, sed modo nisi per eam in cælum non intratur.* Vnde Matt. 5. *Beati pauperes Spiritu, quoniam ipsorum est Regnum cælorum. Loco huius à nobis acceptæ paupertatis, vendit nobis aurum charitatis, ac Sapientiæ cælestis, Diuinus huius Nauis Institor Christus; Suadeo, inquiens, tibi emere à me aurum ignitum, probatum, vt locuples fias, & vestimentis nouis induaris.* Apoc. 3. *Iure igitur Maria dicitur facta quasi nauis institoris, qui est Christus de cælo per eam veniens in mundum ad negotiandum, vendendum, & emendum. Sicut enim Institor de patria sua transit ad alienam, spe lucri, ac desiderio acquirendi: Sic Christus venit in sua Incarnatione de cælo in terram ad emendum, & redimendum animas nostras. Vnde illa est ipsius vox* Ierem. 12. *Reliqui domum meam, dimisi hæreditatem meam, dedi dilectam animam meam, quæ preciosissima quædam moneta extitit, qua in mundo negotiatus est.* Hæc ferè Richar. Accedamus igitur ad Nauim hanc tam preciosis mercibus, cælique diuitijs oneratam, si verè diuites, ac locupletes, si salui, incolumesque in æternæ patriæ portum ingredi desideramus, certo nobis persuadentes fieri nullo modo posse, vt periculosissimum huius sæculi, procellosissimumque, absque naui hac transfretemus Oceanum. Hæc enim est via illa maris securissima de qua Salomon Sap. 14. ad Dominum loquebatur: *Dedisti in mari viam, & inter fluctus semitam firmissimam.* Vnde Bernardinus Bustius serio pronunciauit. *Pro conclusione huius Partis dico, quod tot tantaque sint mundi huius pericula, venti, ac procellæ quod nisi Nauis hæc tutissima haberetur, vix vnus de mille saluaretur. Hanc igitur Nauim omnes debent ascendere, qui ad æternæ salutis portum prosperè feliciterque desiderant peruenire.* Hæc ille.

Diuitias totius veri boni nobis Deus contulit per Mariã.

Paupertas in terris abundabat, cuius homines cũ precium nescirent Dei Filius eam reddidit preciosam.

Vix vnus de mille Saluaretur, nisi B. V. nos iuuaret.

40. Hæc denique Nauis est Arca illa à cælesti Noe, Dei nempe Filio fabricata. Sicut enim illius beneficio in vniuersali illo, quo mundus vniuersus submersus est, cataclysmo, genus humanum, reliquorumque animantium species ab interitu vindicatæ sunt: Sic Virginis nostræ clementissimæ patrocinio, in formidando illo die Iudicij, quod fiet in Valle Iosaphat, in qua illa sepeliri voluit, non octo dumtaxat animæ, verum quam plurimi ipsius cultores ac clientuli à sempiterna morte liberabuntur. Huius pulcherrimam Ideam hisce coloribus, & quasi lineamentis supremus Artifex, cum Noë loquens, ad immensam sanè, infinitamque Virginis huius pietatem, creaturas omnes, amplissimo charitatis sinu complectentis adumbrandum descripsit. Gen. 6. *Fac tibi Arcam de lignis leuigatis; mansiunculas in ea facias, & bitumine linies intrinsecus, & sic facies eam. Trecentorum cubitorum erit longitudo Arcæ, quinquaginta cubitorum latitudo, & 30. cubitorum altitudo illius: ostium autem Arcæ pones in latere deorsum. Cœnacula, & tristega facies in ea.* Huius Arcæ mysteria elegantissimè descripsit Bernar. serm. de B. V. *Arca Noe*, inquiens,

Per B. V. sicut per Arcam Noe homines saluãtur.

tum chariſmata. Decebat enim, vt ait B. Anſelmus, vt ea Virgo puritate niteret, quæ ſub Deo maior nequit intelligi, quam DEVS Pater filio ſuo eligebat in Matrem. Denique ortus eius dignitas quoad progenitorum ſanctitatem oſtenditur, cum dicitur; De lignis leuigatis, id eſt, politis. Vel bituminatis, ſecundum aliam literam, ſiue quadratis, ſecundum aliam. Parentes enim eius, de quibus orta eſt, politi fuerunt per honeſtatem conuerſationis, quia nihil in eis erat quod oculos intuentium offenderet. Conuerſabantur enim in medio nationis prauæ, atque peruerſæ ſine querela. Erant denique ſicut lilium inter ſpinas. bituminati per charitatis feruorem. quadrati temperantia, prudentia, fortitudine, & iuſtitia. Denique in Arca commendatur virtutum decor cùm dicitur: Trecentorum cubitorum erit longitudo, & cet. Fuit enim in ea fides, quæ longitudo dicitur, quia ei ſuccedit longitudo dierum, claritas videlicet diuinæ viſionis: Logitudo dierum in dextera eius. Fuit in ea latitudo charitatis, quæ extendebatur vſque ad inimicos, latitudo hæc erat quingentorum cubitorum, qui eſt numerus remiſſionis, quo inſinuatur charitatem Virginis adeo amplam eſſe, vt etiam ipſis ſuis, Deique inimicis peccatorum remiſſionem impetret. Altitudo denique ſpei, quæ vſque ad interiora velaminis pertingebat. Hæc Rich.

Quales fuerunt parentes B. V. & quibus virtutibus præditi.

43. Sanctus denique Bernardinus Senenſis To. 3. ſer. 11. cap. 1. artic. 1. per hanc eandem Arcam Noe, Deiparam fuiſſe adumbratam comprobat, ijs maximè ſcripturæ verbis Gen. 7. *Multiplicatæ ſunt aquæ, & eleuauerunt Arcam in ſublime à terra.* Verè enim Virgo noſtra multiplicatis diuinarum gratiarum aquis, à terra ſuper omnes mortales, immo, & ſuper omnes Angelorum Hierarchias, adeo exaltata eſt, vt Ioanne Gerſone teſte Tract. 4. in Magnif. per ſe Hierarchiam, auguſtiſſimæ Trinitati proximã conſtituat. Sed ipſius Patris Seraphici verba, ſi lubet, audiamus: *Multiplicatio aquarum in Arca, denotat gratiarum plenitudinem in Maria, quæ eleuauerunt Arcam, in qua ſaluatum eſt vniuerſum ſemen generationis electæ, in ſublime à terra, id eſt ab omni terrenitate, amoreque infecto. Dixit autem; in ſublime. Quia ad puritatem hanc ac munditiam, nulla pura aſcendit creatura, nec Angeli, nec Virgines. Angeli enim habent munditiem tantum in mente, virgines mente, & carne, ſed glorioſa V. Maria cum quadam vtriuſque perfectione ſuper omnem creaturam eſt eleuata in ſublime.* Hæc ille.

B. V. multiplicatis aquis gratiarum à terra velut Arca eleuata eſt.

Nulla pura creatura ad puritatem B. V. aſcendit.

44. Et ſanè ſublimitas hæc huic Virgineæ, animatæque Arcæ, magnis illis, ſupra iam memoratis dimenſionibus conſtanti, omninò debebatur vtpote, quæ ingentem quandam habuit capacitatem, cubitorum nimirum quadringentorum 50. millium, vt obſeruauit, computauitque Cornelius noſter in 6. cap. Gen. Capacitas denique Virgineæ huius Arcæ, relictis Arithmeticorum calculis eiuſmodi fuit, quæ immenſum illum Altiſſimi filium, cum vniuerſo genere humano, hominibus, ac iumentis caperet, eoſque ſaluaret. Arcæ huius immenſam penè capacitatem agnouit S. Gregorius Nicome. Archiepiſ. orat. de Præſent. B. V. dum Templũ in quo præſentata fuit Deipara, ſic alloquitur: *Dilata atria ad excipiendam te latiorem, quæ ſub aſpectum cadere, & non cadere conſpecta eſt, creatam naturam; in qua cõprehenſus, qui comprehendi non poteſt, vitij latitudinem redegit in anguſtiſſimũ.* Hæc Geor. Hinc iure meritiſſimo B. Andr. Cretenſis ſerm. de Annunc. *eam Arcam vitæ vocitauit.* Vitam enim omnium animalium ſpeciebus, belluis etiam efferatis conſeruauit. Hinc idem Nicom. Antiſtes ibidem vocat. *Arcam ſanctificationis, quæ à diluuio peccati ſeruauit noſtram naturam, & per partum liberauit ab interitu orbem terræ.* Quo nobis indicabatur, adeo lata, adeo ampla Virgineæ pietatis eſſe viſcera, vt omnes etiam immanes, deſperatoſque peccatores complectantur.

Mira Virgineæ Arcæ capacitas.

B. V. pietatis viſcera etiam maximos peccatores amplectũtur.

45. Vnde cenſent aliqui etiam illa, quæ partim in mari, partim in terra nutriantur, vt vituli marini, & ſimilia in Arca illa fuiſſe conſeruata. Quod ſi quæramus quanam ratione tot animalia contineri potuerint, Reſpondebit ſuo more per interrogationem S. Auguſtinus lib. 1. de Mirab. ſcript. cap. 5. *An etiam in Arcæ tecto foris requies his eſſe aliqua valebat, quod latum, & ſtabile ſpatium faciebat, vt quod intus manentes, ſine periculo conſeruaret, etiam per profundi periculum nauigãtibus refugium foret?* Quibus ſanè verbis S. Doctor clarè inſinuauit vnicam illã Arcam, nullum animal à ſua protectione remouiſſe, ſed & incluſis, & excluſis, & in periculo, & extra periculum verſantibus patrocinatam. Verum Capaciorem tu longè ô Virgo benigniſſima tuæ miſericordiæ ſinum reſeras ad eos omnes, qui ad te confugiunt colligendos, ſiue in portu Religionis conquieſcant, ſiue mundi huius turbulenti procellis iactentur, dummodo te implorent, te proculdubio fautricem, atque

auxi-

auxiliatricem experientur.

45. Neque solum in maximo, ac periculosissimo ingruentium tribulationum diluuio, sed in alijs etiam vitæ huius necessitatibus morbisque animi ac Corporis. Siquidem de Arca illa Noetica Euseb. libr. 9. de præparat. Euang. capit. 4. sic loquitur: *Nauis adhuc reperitur in Armenia, cuius ligna remedium hominibus aduersus multos mirabiliter morbos afferunt.* Atque ita sperandum nobis est, ò Virgo benignissima nunquam tuæ benignitatis in nos claudenda viscera, sed te nobis semper, quibuscunque tandem in necessitatibus ac miserijs præsto fore. Sicut enim soli, vbique, & quocũque tempore proprium est illuminare, & calefacere, sic tibi humano generi benefacere, adeo vt reuera nemo sit, qui à calore tuæ pietatis se possit abscondere. Absconde nos igitur velut Arca Noetica, à diluuio aquarum multarum, turpissimorum nimirum scelerum colluuione quibus non quadraginta diebus, sed à principio post Protoplastorum lapsum, vsque ad sui consummationem mundus hic immundus, exundat, infinitasque hominum myriades absorbet, inque profundissimam Inferni abyssum æternis supplicijs mactandos demergit. Esto nobis Nauis, esto stella in hoc procelloso, turbidoque mari huius sæculi, esto denique Anchora, nosque in æuiternæ patriæ portum saluos incolumesque dilectissimo tuo Filio ac tibi lætum celeusma concinentes tandem introducito. Interea totis medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, vti loquitur Bernardus, Mariam veneremur, eiusque sacratissimo Nomini medullitus afficiamur. In hoc naufragoso huius sæculi pelago, inter frementes vndas, ac procellas, sit nobis Nomen hoc tuum sydus, tetram peccatorum noctem irradians, iterque dirigens; sit Nauis tutè nos in cælestem patriam prouehens; sit Anchora inter horrisonas tempestates, ne ventorum rabie, ac turbine in syrtes abripiamur, nos firmans; sit denique panoplia, sit inexpugnabilis militia, nos contra piratarum insultus obarmans, atque defendens.

Nomen B.V. in mari huius sæculi nauiganti bus est Sydus, nauis, & Anchora.

47. Huius Nominis admirabilem dignitatem, varia auxilia, præsidiaque considerans deuotissimus Pelbartus lib. 6. Stell. Par. art. 3. ad fin. iure exclamauit: *O quàm dignitosum, ò quam excellens, & sublime est hoc Nomen gloriosissimum Maria; ò quam vtile omnibus inuocantibus ipsum: Per hoc enim Nomen sanctissimum lapsus subleuatur, peccator liberatur, gratia infunditur, cor dulcoratur, Dæmon effugatur, tentatio refrenatur, pericula euitantur, pestes, & infirmitates repelluntur, orationes exaudiuntur. O felicissimum Nomen, per quod homo in morte assecuratur, in Purgatorio refrigeratur, & in cælo ex præsentia tantæ Dominæ iucundatur! O anima fidelis vtinam saperes, & intelligeres dulcedinem, ac fructum eius Nominis, & ipsum semper in corde semper in ore haberes. Hoc te moneo, hoc exhortor, vt descriptum habeas in domo vel ostio, quo frequentius viso, ipsius recorderis. Felix certè illa domus vbi semper memoria retinetur Mariæ. O Christiane Nomen tuæ Matris Virginis benedictæ recognosce! Hæc sola est spes, & refugium, animæ tuæ; vita, spes, ac dulcis consolatio cordis tui, ipsum inuoca, ipsum flexis genibus inclama, ipsum hoc Nomen adora, atque exora, vt Maria sit tibi Maria, Maris videlicet stella, in huius sęculi procella, qua dirigaris ad cęlestia Regna. Verè maris stella est nobis in hac vitæ huius nauigatione Maria. Sicut enim per illam in mari nauigantes ad portum optatum perducuntur; ita mediante Dei Matre genus humanum per mare huius sęculi ad portum salutis ęternę, exemplo, suffragio; & merito reuocatur, deducitur, atque perducitur.* Sic ille.

Vtilitates ex inuocatione Nominis B.V.

Nomen B.V. in morte inuocatum homo in assicuratur, in Purgatorio refrigetatur, &c.

Nomen B.V. in ostio domus ponendum.

Per Mariam quasi per maris stellam homo in portum salutis introducitur.

48. Optat quis igitur sub clientela Virginis constitutus, feliciter mare periculosum huius mundi, veluti tutissimâ Naui transmittere, & ad portum beatæ patriæ feliciter introire, ipsius exemplo, ipsius sanctissimis, purissimisque moribus, eius puritatem, humilitatemque potissimùm æmulando se conformet, ipsius precum potentissima apud Filium exposcat suffragia, eamque roget, vt per vitæ ipsius tam sanctè in hoc mundo transactæ immensa illa merita, quæ sibi assiduâ virtutum exercitatione, feruentiores, intensioresque semper actus eliciendo, comparauit, ab omnibus periculis in hoc tempestuoso mundi huius pelago liberet, ac tueatur.

49. Expertus est Deiparam in maris periculis adiutricem ille, de quo Discipulus à Pelbarto citatus qui cum nauigaret Hierosolymam cum aliquot alijs in mare demersus est; horum animæ visæ sunt ab Episcopo, qui cum illis vehebatur specie columbæ in

cælos

cælos euolare, hic verò cùm ad littus nauis appuliſſet cum Epiſcopo, coram omnibus nautis ſtupore defixis in litore comparuit. Quæſituſque quâ ratione tantum diſcrimen euaſiſſet? Reſpondit ille: *Beatę Dei Genitricis Nomen cùm in mare deciderem inclamaui, atque ita ipſius Sanctiſſimi Nominis ſemper memor ad ima pelagi deueni. Mox ipſa miſericordię Mater, quæ ſuorum immemor eſſe non poteſt, mihi ſub vndis adſtitit, pallioque ſuo me contexit, ac coopertum vndis, ac fluctibus ad hoc littus deduxit.*

Quidam inuocando Nomen B. V. à ſubmerſione liberatur.

O' admirandam Deiparæ noſtræ pietatem, ac potentiam, qua ad ſolam Nominis ſui verè omnipotentis inuocationem, à præſentiſſimo vitæ periculo, in medijs ſæuientis maris procellis clientulum ſuum eripuit. Crediderim certè illi aliquando dixiſſe Deiparam Filio: *Noli timere; meus es tu, cùm tranſieris per aquas tecum ero, & flumina non operient te.* Iſa 43. Vnde hac ſpe in Dei parentem fretus eius nomen pientiſſimè ac confidentiſſimè inuocauit. Hinc Venerabilis Richar. à S. Laur. libr. 2. de laud. part. 1. B. V. de protectione Deiparæ varijs in periculis loquens: *In aqua*, inquit, *protegit, quia ipſa dicit: Cùm pertranſieris aquas tecum ero. Ipſa enim, & Nauis, quę amicos ſuos ſuſcipit naufragantes in huius maris fluctibus. Vnde ipſa Eccli. 24. loquitur: In fluctibus maris ambulaui cum familiaribus meis, vt tanquam Nauis videlicet, ipſos à naufragio peccatorum eriperem, & ereptos in portum deducerem. Ambulat denique in fluctibus maris Maria mæſtos conſolando, ac proinde rectè dici poteſt de ipſius tutiſſima protectione: Qui habitat in adiutorio altiſſimæ Dominæ, in protectione Dei cæli commorabitur.* Sic Rich. Hanc protectionem Diuæ Virginis in naufragoſo mundi pelago ſperans Baptiſta Mantuanus ita ipſi modulatus eſt:

Ad ſuperos clamo ſupplex, & Numina planctu
Sollicita; Diuos in mea vota voco.
Sed te præcipue Diuorum maxima Virgo
Mitis in humanam quæ genus eſſe Soles.
In nos magna tui ſunt, experimenta fauoris,
Et pietas, omni iam tua nota loco eſt.
Erue nos igitur cunctis Regina periclis.
Et laceræ ſparſas collige nauis opes.

48. Cùm igitur Virgo noſtra glorioſiſſima ſit Nauis illa cæleſtis, quæ quod inſignes illos Heroas, tanquam DEOS, ſiue Semideos vectarit, facta quoque, & ipſa Dea eſt, ac inter cæli Sydera collocata, ipſi animas, corporaque noſtra tanquam ſecuriſſimo Nauigio, cum omnibus meritorum, virtutumque mercibus, ſemper quidem, dum immundi Mundi huius ſulcamus æquor, alacres fiduciaque pleni committamus, ſed tùc vel maximè cùm inter Scyllam, ac Charybdim, mortis nimirum diſcriminis pleniſſimas illas anguſtias nobis tranſcundum eſt. Tunc tunc maximè, Virgo benigniſſima nobis obſecranda eſt, vt nos ſaluos, incolumeſque in æternæ illius patriæ portum, tanquam de mundo, de carne, deque Tartareo Dracone triumphantes Heroas, ac Dei adoptiuos filios velut viuis, animatiſque tabulis compaginata Argo, introducat. Reuocandum tunc illi nimirum in memoriam, quod ob ſaluandos, ac deificandos peccatores, Dei Mater, & quædam quodammodo Dea effecta ſit, ac inter Sydera, imo ſuper omnia Sydera, ſuper omnes Sanctorum Choros, atque ordines, ſuper omnes Angelorum Hierarchias, ſuper ipſos denique Deo proximos Seraphinos ſit euecta. Hoc ſi faciamus, etiamſi Maleæ formidandum illud ſpumantis in auras, vt loquitur Statius Thob 2. naufragijs infame promontorium tranſeamus: Si Scyllæ, ac Charybdis voraces vndæ, horriſonique fluctus nos vndique circumtonent; Si æſtuantis Euripi anfractuoſi inſtabileſque vndarum vertices nos perplectant, atque inuoluent; Si Stygij latrunculi, pyratæque Tartarei, prædæ animarum noſtrarum inhiantes dies, nocteſque nobis moliantur inſidias, lætos hilareſque nos terram videntium, Diuinarum laudum celeuſma modulantes, tenere faciet. An non huiuſmodi iucundum celeuſma Virgini ceciniſſe viſus eſt Pſalmiſta Seraphicus, ac Virgineus, cum omnes hortabatur:

In mortis articulo B. V. tanquã Naui animo nostro committendi ſumus, vt cæli portum attingamus.

Cantemus Dominę glorioſæ Virgini Mariæ, in hymnis, & confeſſionibus benedicamus eam. Domina noſtra, & omnipotens poſt DEVM Nomen eius currus Pharaonis, & exercitum eius proiecit in mare. Dextera tua Domina magnificata eſt in fortitudine, quia in multitudine miſericordiæ tuæ ſtrauiſti ad verſarios meos. O' vtinam Virgo benigniſſima, & ego Superatis Infernalium pyratarum inſidijs, æternæ felicitatis attingens portum, huiuſmodi celeuſmate laudum tuarum, velut perſoluto naulo, præconia tibi de-

Hhhh præ-

prædicem. Deprædicabo vtique ô Virgo dummodo velis. Præclarè enim tuus deuotissimus pronunciauit Anselmus de Excellen. Versicul. capit. 13. *Tantummodo velis Salutem nostram, & verè nequaquam salui esse non poterimus.*

Quæ porro causa reperiri poterit, quæ te cum beneuolentissima sis, ad denegandum peccatoribus tuum fauorem circa illorum salutem, possit impellere? Sane nulla; quin potius memoria illa, quod per peccatores Diuinam Maternitatem sis electa, te ad exhibenda nobis tuæ pietatis viscera exstimulabit. Miserere, miserere igitur nobis Mater misericordiæ pijssima, miserere in turbulento hoc ac procelloso mundi solo periculosè semper fluctuantibus, & velut Stella maris gratiæ tuæ splendoribus, in tenebricosa illa præsertim mortis hora, technas Stygiorum tenebrionum detegendo, affulgesce.

Amen.

DISCVRSVS XXVIIII.

Quod B. V. Deipara Ara cælestis diuino igne accensa.

1.

Fabulantur Poetæ ab Ignipotente Deo, Iouis imperio Aram quandam fuisse fabrefactam, ad quam Dij omnes, solemni iuramento sese obstrinxerunt, exterminaturos se impijssimos Iouis ipsius capitalissimos hostes Titanes, siue Gigantes de terra, perpetuisque Tartari ergastulis mancipaturos. quod & factum aiunt. Vt porrò rei huius gestæ æuiternum extaret in cælis monimentum, Aram hanc inter sydera septem omnino stellis insignitam inter reliquas constellationes collocarunt, cuius vnica stella duntaxat in primo Altaris gradu, nostro Orizonti videnda exhibetur.

De tota hac re præclarè Manilius lib. 1. Astron. cap 4.

Ipsius hinc mundo Templum est, victrixque solutis
Ara nitet sacris, vastos cum terra Gigantes
In cælum furibunda tulit, tumidi quoq, magnos
Quæsiuere Deos: dubitauit Iuppiter ipse
Quod poterat non posse timens; cum surgere terram
Cerneret, & verti naturam crederet omnem,
Montibus, atque alios aggestos crescere mõtes,
Et tam vicinos fugientia Sydera colles
Arma importantes, & rupta Matre creatos
Discordes vultu, permixtaque corpora partus.
Hostiferum necdum sibi quemquam Numina norant.
Si qua forent maiora suis; tum Iuppiter Aræ
Sydera constituit, quæ nunc quoque maxima fulgent.

B. V. Altare Holocaustorum. Aram hanc stellantem nos symbolum præclarissimum esse Deiparæ censemus, quemadmodum & Altare illud holocaustorum Templi Hierosolymitani celeberrimum. Hinc Bernardinus Bustius Par. 5. Marial cap 6. eam Altare holocaustorum appellare non dubitauit.

B.V. Ara cæli. 2. Eamdem Virginem Aram cæli vocitare possumus. In eius siquidem vlnis velut viua, animataque Cruce Dei filius mox vt est natus sese æterno Patri sacrificium obtulit. Aram hanc vt testatur Orosius, & Eutropius, Sibylla, Octauiano Augusto solis circulo circũdatam, ostendit in quo Virgo speciosissima Aræ insistens, Infantemque vlnis portans sese visendum exhibuit. Virgo enim verè sol ille lucidissimus extitit, de quo vaticinatus est Dauid: *In sole posuit tabernaculum suum, & ipse tanquam spõsus producens de thalamo suo*. Psal. 44.

3 Hoc est Altare de quo Dominus Leuit. 6. *In altari meo ignis semper ardebit*. quod Altare alibi ex S. Bernardino Senensi significare Virginem sacratissimã retulimus, eo quod assiduo charitatis igne, tam erga DEVM quam erga proximum exarserit, idemque nouis semper incrementis auctus fuerint. Hinc S. Methodius Martyr Deiparam *Altare animatum* appellauit. Hoc demum est Altare illud thymiamatis, ad quod faciẽdum Dominus Moysi Ideam illam præscripsit Exo. 30. *Facies Altare ad adolendum thymiama de lignis Setin quadrangulum: cornua ex ipso procedent, habens duos cubitos in altitudinem, vestiesque illud auro purissimo, tam craticulam eius, quam parietes per circuitum & cornua. Facies ei coronam Aureolam, per gyrum, & duos annulos aureos sub Corona, per singula latera*. Qua descriptione Virgo nostra sacratissima pulcherrimis quasi coloribus, velut in Imagine quadam expressa nobis ob oculos proponitur. Ipsa enim verè Altare quoddam extitit: Si enim ab Alta re, Altare denominetur, vt ait S. Bernardinus; quis altior extitit, sublimiorque Virgine Deipara, quæ solo Deo excepto maior sublimiorque omnibus fuit creaturis, vt ait sapiens Idiota. Altitudinem hanc B. Petrus Card. Damia. serm. 1. de Natiu. B.V. suspexisse visus est, dum in Throno illo

B.V Altare in quo ignis Diuini Amoris semper ardebat.

B.V Altare Thymiamatis.

illo Salomonis grandi simul, ac sublimi, Virginem adumbratam significauit: *Quid grandius*, inquiens, *Virgine Maria, quę magnitudinem summę Diuinitatis intra sui ventris conclusit arcanum? Attende Seraphim, & in illius superioris naturæ superuola dignitatem, & videbis quicquid maius est, minus Virgine, solumque Opificem opus istud supergredi*.

Beati lapides dicti à Pythagora ex quibus Aræ Dijs cōstruebantur.

4. Quod si Pythagoras atque Aristoteles Philosophorum Sapientissimi beatos lapides, ex quibus Dijs Altaria construi consueuerunt, prædicabant; quàm felicem, quàm beatam arbitrabimur Virginem sacratissimam, quæ tota quanta Altare quoddam animatum extitit, in quo variarum virtutum aromata suauissimum Diuinæ Maiestati odorem exhalantia assiduè cremabantur? Verè Altare fuit Deipara. Si enim Venerabili Bedâ teste; Altare hoc, vt inquit ille, significat *perfectorum vitam, qui quasi in vicinia oraculi sunt positi, qui desertis infimis delectationibus, de solo Regni cęlestis ingressu curam omnem impendunt. Vnde benè in hoc Altari non carnes animalium, sed sola incendebantur thymiamata, quia tales non adhuc peccata carnis, & illecebras cogitationum, in se mactare opus habent, sed tantùm ferè orationum spiritualium, & cęlestium desideriorum odoramenta, per ignem interni amoris in conspectu sui Conditoris offerunt?* Quanto magis Altare illud exprimet sacratissimam Dei Matrem, cuius vita omnibus virtutibus, perfectionibusque fuit absolutissima, totaque ad contemplanda cælestia intenta, ita vt potiori iure dicere potuerit, quam Apostolus: *Nostra conuersatio in cælis est*.

5. Habuit in se quoque Virgo nostra concauitatem illam Altaris, de qua Vrbanus IV. Pont. Max. in Psalm. 50. explicans verba illa: *Tunc imponent super altare tuum vitulos. Hæc est Ara*, inquit, *templi sancti tui, quod sum ego. Hæc est Altare concauum, & inane à cunctis scilicet terrenis affectibus vacuatum, quod tibi fieri mandauisti, ad reponendum cineres memoriæ nostræ mortis*. Quis enim illâ magis ab omnibus terrenarum rerum cupiditatibus, illecebrisque vacuus extitit, quæ in suum Creatorem, filiumque vniuersos suos affectus transfuderat, eumque toto corde, tota mente, animaque dilexit? Vnde Richar. de S. Victore libro 2. de Emman cap 29. præclarè dixit, tantum ignem charitatis in ea fuisse, vt non solum omnia peccata, sed & excusationes peccatorum, quæ per scuta significantur, combusserit: *Quis illud*, inquit ille, *primum & maximum mandatum sic vnquam impleuit? quis sic vnquam implere potuit: Diliges Dominum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua?* Ex hac vtique exæstuantis amoris flamma, exusta sunt scuta illa, nempe excusationes in peccatis, quæ cum non habuerit, non habuit vtique illorum excusationes, proinde benè dicitur: *Scuta comburet igni*, ita vt nil eorum penitus super sit.

Quam vehemens diuini amoris ignis in B.V. exarserit.

6. Habuit hæc Ara Virginea cineres in se quodammodo, dum iugem Passionis filij memoriam in animo suo fouit. Cuius licet caro nullam vnquam vidit aut cinerem, aut corruptionem, ipsius tamen Filij amarissima acerbissimorum cruciatuum, ante, & post illorum perpessionem recordatio, intra cor eius, velut in altari cineres illi, conseruabatur, ita vt verè dicere potuerit cum sponsa Cant. 1. *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi inter vbera mea commorabitur*. Hinc S. Hieron. serm. de Assumpt. eius, mentis exercitationibus post Ascensionem Filij describens: *Quamuis*, inquit, *iam in Spiritu esset, tamen dum in carne vixit, carnalibus mouebatur sensibus, & ideo, quàm sæpè locorum recreabatur visitationibus, & quem genuerat, mentis complectabatur amplexibus? Fortassis ergo præ nimio amore in loco, quo sepultus Christus dicitur, interdum habitasse eam credimus, quatenùs pijs pasceretur internus amor obtutibus: hic namque locus medius est hinc inde constitutus, vt adire posset Ascensionis eius vestigia, & locum sepulturæ ac resurrectionis, ac omnia, in quibus passus est loca inuisere, non quod iam viuentem quæreret cum mortuis, sed vt suis consolaretur aspectibus*. De eisdē pijs Virginis nostræ exercitationibus S. Ildephonsus Tolet. Antistes ser. 5. de Assumpt. *Si scire volumus, quid Dei Genitrix post resurrectionem Domini, antequam ipsa cælos ascenderet, agebat, sine dubio loca Dominicæ Natiuitatis, Passionis, sepulturæ, & resurrectionis frequenter circumiens inuisere cupiebat, in eisdem etiam locis lacrymas fundebat, & sanctissimi oris sui oscula dulcissima imprimebat. Deinde ad ratum sibi refugium, Apostolicum videlicet cōtubernium, post Dominicorum locorum intuitum cum gaudio remeabat*. Hæc Ildephonsus.

In B.V. inijs Passionis Christi memoria.

B. V. in loco vbi sepultus fuit Christus interdum habitasse creditur.

B.V. post Christi in cælos ascensionem loca passionis inuisere solita.

7. Audiamus denique, quid Pelbartus de Temisuar, de pijssimis hiscé circa vitæ, mortisque filij mysteria exercitationibus Deiparæ senserit lib. 10. Par. 4. ar. 2. cap. 2. *Nota*, inquit ille, *quod sicut*

Mater

Mater cum habet filium mortuum, cum fletibus sæpè respicit vestes Filij: sic B. V. Maria visitabat loca, in quibus filius eius fecerat aliquod opus mirabile, illa sacra mysteria contemplando. Aliquando ibat in Nazareth ad locum vbi fuit conceptus Christus, ibi immensam Dei charitatem contemplando, qua vnigenitum suum misit in mundum. Aliquando ibat in Bethleem, vbi natus est Christus, summam eius humilitatem meditando. Aliquando in Ierusalem, vbi prædicauerat in Templo, recolendo eius suauissimam doctrinam ac sapientiam. Aliquando ad montem Caluariæ, vbi Crucifixus est, atque ita tota resoluebatur in lacrymas, ex Diuini amoris ibi ostensi dulcedine. Hęc tamen peregrinatio B. Virginis ad loca sancta secundum B. Ambrosium intelligenda est magis secundum Spiritum, quam secundum loci decursum, quia scilicet domi manens contemplabatur, quæ filius in illo, vel illo loco fecerat, & sic tota conuersa fuit, & intendens ad hoc vnum scilicet Diuinæ charitatis vinculum, per totam suam vitam. Tandemque discursum suum totum hâc pia concludit parenæsi: *O ergo Christi fideles animę; ò precioso Domini IESV redemptæ sanguine, omnes vos hortor, vt ad eius Matrem confugiatis, eique supplicetis, vt nobis impetret gratiam, per quam nobis sicut illi sapiat IESVS Crucifixus, & cum ipsa in Christi vulneribus moremur, eius sanguinem semper mente aspiciamus, in ipso viuamus, in ipso moriamur, & cum prædulcissimo ipso IESV, & pijssima eius Matre Maria æternum conregnemus.* Hæc ille. Quibus ostendit, qua ratione mens Virginis Altare quoddam, cinerem mortis passionisque Christi continens, assiduè ipsius reuoluendo cruciatus, extiterit.

B.V. variæ ad loca Sancta peregrinationis.

Ad B. V. recurrendum vt nobis impetret gratiā qua sicut ipsi sapiat nobis IESVS Crucifixus.

8. Quod si Materiam huius Altaris consideremus, ea fuit nobilissima, erant enim ligna Setim, quæ Auctore S. Hieronym. in Isa. 41. & in Ioel c. 3. in Arabiæ desertis enascuntur pulcherrima, fortissima, imputribilia, leuia candidaque. Addit idem S. Doctor in cap. 41. Ezech. ligna hæc altaris adeo *fuisse incorruptibilia, vt nec igne lædi possent: Quod altare*, inquit ille, *habebat cornua, & tam bases, quã parietes eius, hoc est, latera erant lignea. In quo scripturæ sanctę mysteria humanus sermo non potest explicare, quomodo altare, in quo ignis succedendus erat, mensa videlicet thymiamatis, nihil ab igne patiabatur, sed vt ita dicam, igne purius fiat. Sicut enim sanctorum opera, de quibus scribit Apostolus: Vniuscuiusq; opus, quale sit, ignis probabit, non pereunt, sed per ignem puriora monstrantur; ita, & altaris ligna, quæ de lignis Paradisi sunt, non cremantur igni vicino, sed puriora redduntur. Nec mirum hoc de Sanctuario, & interioribus Templi, & altari thymiamatis hoc credere, cum etiã amiantum quod ligni genus est, vel lini habens similitudinem, quanto plus arserit, tanto mundius inueniatur.* Hæc ille.

Ligna Altaris Thymiamatis erant ex Paradiso.

Amiantum non comburitur ab igne.

9. Quæ profectò omnia in figura admirabilem Virginis, & à peccato originali, & à quauis minimâ sceleris, etiã venialis, labecula nobis demonstrant incorruptionem. Quam sanè Diuinum Verbum, quod ignis consumens vocatur, dum in vtero eius nouem mensibus inhabitauit, ei liberalissimè contulit, primamque illam incorruptionem, quã à primo immaculatæ Conceptionis instanti habere, eaque fieri proxima Deo meruit, infinitis quodammodo incrementis auxit, ac multiplicauit. Verè enim Virgo ex lignis Paradisi, Protoplastorum videlicet iustitiâ, sanctitateque illa primigeniâ, imò & Angelorum longè eminentiori puritate, atque incorruptione tota composita videbatur, dum omni peccati fomite, omnique concupiscentiâ, quæ velut ignis in nobis exardescit, caruit. Ex quo non modo incorruptibilitas Spiritus, verumetiam corporis in Virgine originem traxit. Qua in re planè Virgo singularis, & vnica Phœnix inter omnes puros homines de Adæ stirpe descendentes, extitit, adeo vt hanc ob causam ei encomium illud attribui possit: *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias, Adæ* videlicet. Cant 2. Quæ verba B. Dionys. Carthusianus ponderans art. 8. in Cant. sic loquitur: *Quamuis fuerint multæ Virgines sanctæ, tamen respectu Virginis beatissimæ, quasi spinæ fuisse videntur, in quantum aliquid culpæ habebant: & quamuis ipsæ fuerint mundæ, non tamen fuit in eis fomes prorsus extinctus. Fuerunt, & alijs spinæ, quia ex earum intuitu, concupiscentiâ pungebantur. Porrò Deipara Virgo ab omni prorsus culpâ fuit immunis, fuit in ea fomes plane extinctus, & tam intensa castitate erat repleta, quod intuentium corda sic penetrauit sua inæstimabili castitate Virginea, quod à nullo potuit concupisci, imò potius extinxit, ad horam illorum libidinem.* Sic ille. Plura hac de re alibi. Supremus ergo ille Diuini amoris ignis, qui in hoc Virgineo Altari semper ardebat, inferiorem ignem prorsus extinxit, siue potius ei omnem aditum præclusit. Adeo diuinus ille totum Virginis cor, totamque mentem occupauerat. Virginea n. Ara hęc, Altari Thymiamatis sicut in omnibus,

Puritas B. V. in Concept. creuit successu temporis quasi in infinitum.

B. V. à nullo potuit concupisci, imò potius extinxit concupiscentiã suo aspectu.

bus, ita quoque hac in parte erat longè excellentior. In illo enim mane, ac vespere duntaxat Thymiama in igne cremabatur; in hoc autem iugi amoris diuini igne cor Virginis accensum iuges gratiososque supernæ Maiestati aspirabat ardores odoresque. In ea enim velut in Altari quodam animato Spiritus Sanctus, qui olim super Apostolos in ignis specie venit, cum suis septem donis, ac charismatis aduenieus sibi sedem fixerat. Quæ dona per septem illa sydera, ex quibus illa Deorum Ara cōposita effulgescit, denotata mihi fuisse videntur.

B.V. cor iugi amoris Diuini igne cremabatur.

B.V. erga Filium quam ardēs amor.

10. Quam præclarè de hoc amoris igne idem S. Hieron. serm. de Assumpt. *Amor*, inquit, *Christi Mariæ desiderium pariebat, desiderium verò gliscens quasi nouis reparabatur ardoribus, in tantum, vt credam, quod nonnunquam omnia etiam, & semetipsum transcenderet, quia omnino amor impatiens, quod amat non potest non videre. Cogitate attentius, & perpendite diligentius, quibus afficiebatur Beata, & intemerata Virgo Maria doloribus post Christi ad cælos ascensum, expletis omnibus, quæ de illo ab Angelis prædicata, & per Prophetas multifariè multisque modis præsignata, diuinis declarata oraculis, virtutibus exhibita, & quæ humanitatis sunt ostensa præsagijt. Quæso, si quæ sunt in vobis viscera pietatis, considerate, quo cruciabatur amore, quoue desiderio æstuabat, hæc Virgo, dum reuolueret animo cuncta, quæ audierat, quæ viderat, quæ cognouerat. Puto quod quicquid cordis est, quicquid mentis, quicquid virtutis humanæ, si totum adhibeas, non sufficit, vt cogitare valeas, quanto indesinenter cremabatur ardore pij amoris, quantis mouebatur, repleta Spiritu S. cælestium secretorum incitamentis; quia etsi diligebat Christum ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota virtute, nouis tamen quotidie inflammabatur præsentiá absentis desideriorum affectibus. Tanto siquidem validius, quanto Diuinis illustrabatur intus visitationibus, quam totam repleuerat Spiritu S gratia; quam totam induerat Diuinus amor, ita vt in ea nihil esset, mundanus quod violaret affectus, sed ardor continuus, & ebrietas perfecti amoris. nam & Christus ab omnibus est amandus ex toto corde, & ex tota anima, atque ex tota virtute quærendus, maximè tamen ab ea ardentius, cuius, & Dominus erat, & Filius.* Hæc Hieron.

B.V. igne diuini amoris velut Phœnix ardebat.

11. S. Amadeus Homil. 6. ob hæc amoris Diuini incendia in corde Virgineo, velut aureo Altari iugiter ardentia, Deiparam Phœnici sese, posteritatemque suam in igneá pura renouanti contulit: *Tu*, inquiens, *ò Gloriosa tota effecta es velut ignis, teque holocaustum Deo suauissimum obtulisse! O Phœnix aromatizās gratius cinnamomo, & balsamo, & nardo suauius Regem in aspectu tuo delectans! Phœnix congregans omnes species, & igne circumfusa superessentiali, vt cælum cælorum, & cæli potestates Angelicas mirifico repleas suauitatis incenso. Hoc incensum est, hoc thymiama bene compositum, quod procedit de Thuribulo cordis Mariæ, & vniuersa suauiter redolentia excedit. Porrò Thuribulum sequens incensum, & eleuatum manu Domini ascendit vsque ad thronum Præsidentis. Ascendit stipatum prosecutione Angelicorum Spirituum, clamantium in excelsis: Quæ est ista quæ ascendit per desertum, sicut Virgula fumi, &c.* Sic ille.

12. De miris Virginei huius Ignis effectibus Bernardinus Bustius 4. part. Mar. serm. 2 *Sicut*, inquit, *ignis communis illuminat, visum delectat, membra calefacit, ligna inflammat, altissimas trabes in cineres redigit, & metalla liquefacit: Sic iste charitatis ignis mentem Virginis gloriosæ illuminauit, lætificauit, confortauit, inflammauit, & per Sanctam humilitatem quasi in cinerem redegit, & in amorem Altissimi totaliter liquefecit, ita vt huius virtutis merito, quæ forma omnium, aliarum est principaliter Mater Dei fieri meruerit. Vnde Hugo de S Vict. Concept. V.M. de Spiritu S. non quia de Spiritus Sancti substantia semen partus acceperit, sed quia per amorem, & operationem Spiritus S. ex carne Virginis Diuino partui substantiam ministrauit. Nam quia amor singulariter in eius corde ardebat; id ò in carne eius mirabilia faciebat. Cuius dilectio, quia in corde non suscepit socium, operatio in carne illius non habebat exemplum.* Hęc ille.

Virginei amoris effectus admirabiles.

13. Iugem hunc amoris ignem in Virgine intellexit sapiens Idiota, qui cap. 3. contempl. B.V. verba illa Num. 9. *Operiebat tabernaculum quasi species ignis*; insinuans Virginem animatum fuisse Diuinæ Maiestatis tabernaculum ignéque hunc Diuinum & pulchritudinem, & splendorem, ardoremque mirificum Virgini indidisse: *Species ignis*, inquit, *consistit in ardore, & splendore: in te autem ò Beatissima V Maria fuit ignis charitatis ardēs, & splendens ante DEVM, & nos miseros peccatores protegens: & sicut tu Regina Virginum nominaris, sic charitas illa tua, Regina virtutum appellatur, quia virtus nomen amittit, quę charitati non famulatur.*

B.V. animatū Tabernaculum fœderis opertū igne diuini amoris.

14 Tantus denique tamque ardens, ac vehemens hic amor extitit in Vir-

Amor B.V. adeo vehemens vt ei i duceret languorem, ac mortem.

Virgine, vt ei languorem, & tandem induceret mortem. Vnde B. Albertus Magnus Tract. ſuper Miſſ. ſapienter pronunciauit: *Credimus quod mortua eſt præ amore ſine dolore. Tam vehemens namque amoris effectus illius in DEVM extitit, vt eius vi corporis qualitatibus, ac diſpoſitionibus diſtemperatis, liber animus à terreæ molis nexu in cælum euolarit.* De hoc eius amoris languore ſic illam cum Angelis, eius debilitatem admirantibus loquentem introducit Guerricus Abbas ſerm. 2. de Aſſumpt. *Vt minus miremini languorem meum, amore langueo. Langueo plus impatienti â amoris, quam paſſione doloris. plus vulnerata charitate, quam grauata infirmitate. Heu, inquiunt illi, quam frequentes imo continuæ cauſæ languoris? Bone IESV quomodo hæc Mater tua, poſtquam te genuit, nunquam ferè niſi in languore fuit? Primo languit timore, poſtea dolore, nunc amore. Timore, à natiuitate vſque ad Paſſionem, cum ſemper vitam Filij inſidijs appeti videret: dolore, toto tempore Paſſionis, donec redimium reciperet: nunc amore, & deſiderio felicius, ſed miſerabilius cruciatur, quia ſedentem in cælo non tenet.* Hæc Guerr.

Ex quibus ſane facile colligere licet quam ardens ignis amoris in altari cordis B. V. exarſerit.

15. Quid iam aurum illud, quo Altare hoc erat contectum, ac veſtitum ſignificabat aliud, quam Diuinam Sapientiam eius in Virginali vtero incarnatam, quam ſicut illa carne texit, ita ab eadem illa Diuinitate viciſſim quaſi contegi, ac conueſtiri meruit. Quod nobis luculenter oſtendiſſe viſus eſt B. Petrus Card. Dam ſerm. 1. de Natiu. vbi ornamenta Throni Salomonici, ac præſertim illud; *Veſtiuit illud auro fuluo nimis;* exponens, ſic loquitur: *Aurum omnibus metallis precioſius, intellige Diuinitatem Dei, omni præeminentem mundo, omnia gubernantem. Hoc veſtita eſt imo ſuperueſtita Mater Altiſſimi, totamque Virginem tota illa indiuiſibilis Natura largiori gratiâ ſuperfudit.*

Aurum omnibus metallis præſtantius Diuinitatis Symbolum.

16. Auream hanc Diuinitatis veſtem, quâ veſtita fuit Deipara, dilectus Chriſti Diſcipulus nobis oſtendit, cum Mulierem ſole amictam vidit Apoc. 12. Vnde Bern. ſerm. de Verb. Apoc. *Nimirum ea eſt, quæ velut alterum ſolem induit ſibi. Quemadmodum enim ille ſuper bonos, & malos indifferenter oritur; ſic ipſa quoque præterita non diſcutit merita, ſed omnibus ſe exorabilem, omnibus clementiſſimam præbet, omnium denique neceſſitates ampliſſimo quodam miſeratur affectu.* Quibus verbis inſinuat argutè Doctor mellifluus ob præclaram in mortales omnes beneficentiam, Virginem, ſpeciem quandam Diuinitatis induiſſe DEVMque imitatam.

17. Hinc Seneca Epiſt. 95. *Primus,* inquit, *Dei cultus, DEVM credere, deinde reddere ei Maieſtatem ſuam, reddere bonitatem, ſine qua nulla Maieſtas eſt.* Quaſi vellet dicere, Diuinam Maieſtatem, Numenque vix abſque bonitate, quæ ſuaptè naturâ diffuſiua eſt, poſſe intelligi. Hinc M. Tullius orat. pro Domo ſua: *Te Capitoline Iuppiter propter beneficia populus Romanus Optimum, propter vim, Maximum nominauit:* Idem quoque libr. 2. de Natura Deorum: Iuppiter, inquit; id eſt, iuuans Pater, à Patris Diuum hominumque dicitur. A maioribus autem noſtris Optimus Maximus, & quidem ante Optimus, id eſt beneficentiſſimus, quam Maximus, quia maius eſt certè, gratiuſque prodeſſe omnibus, quam opes magnas habere. Plinius denique idem confirmare volens, ait Veſpeſianum ſui æui Imperatorem ob beneficentiam, beneque de alijs merendi ſtudium, Deorum collegio fuiſſe adſcriptum. Eius verba ſunt lib. 2. de Nat. Hiſt. cap. 7. *DEVS eſt, inquit, mortales iuuare mortalem, & hæc ad æternam gloriam via. Hac proceres iere Romani; hac nunc cæleſti paſſu cum liberis ſuis vadit Maximus omnis æui Rector Veſpeſianus Auguſtus, feſſis rebus ſubueniens. Hic eſt vetuſtiſſimus referendi benemerentibus gratiam mos, vt tales Numinibus adſcribantur. Quippe, & omnium aliorum nomina Deorum, quæ ſupra retuli ſyderum, ex hominum nata ſunt meritis. Iouem quidem aut Mercurium aliteruè alios inter ſe vocari, & eſſe cæleſtem nomenclaturam, quis non interpretationem naturę fateatur?* Hæc ille.

Diuinum Numen atque Maieſtas vix abſque bonitate ac beneficentia intelligi poteſt.

Iuppiter Capitolinus quare optimus Max. vocatus.

Imperator Veſpeſianus ob beneficẽtia inter Deos relatus.

18. Quæ aptiſſimè in optimam Deiparam noſtram retorqueri poſſunt, quæ reuera Mariæ pulcherrimam, aptiſſimamque, eamque ad Diuinitatem quandam oſtendendam quadriliteram, ob innumera in mortales omnes beneficia collata, ſortita eſt nomenclaturam. Quid enim diuinius, quam ſtellam maris, quam Illuminatricem, & illuminatam, quam ſublimem, & excelſam, quam totius vniuerſi creaturarum que tam cæli quam terræ Dominam, quam Matrem denique Dei Altiſſimi appellari? Hæc omnia Virgo noſtra præclariſſimis ſuis de genere humano, imo de Deo ipſo benè merendi ſtudijs, atque adeo venuſtiſſimam illam iuſtitiæ ſolis Diui-

B. V. ob beneficentiam Nomē quoddam Diuinū indepta.

Diuinitatisque cycladem, amictumque plusquam aureum consecuta est. Vnde idem mellifluus Doctor tandem sic concludit, ostenditque familiari cum filio suo amantissimoque consortio, Diuinitatis præfulgidam illam indeptam fuisse vestem. *Mulier, inquit, amicta sole. Planè amicta lumine, tanquam vestimento. Non percipit forte carnalis, nimirum spirituale, stultitia illi videtur. Non sic videbatur Apostolo, qui dicebat: Induimini Dominum Iesum Christum. Quàm familiaris ei facta est Domina, quàm proxima, imo quam intima fieri meruisti, quantam inuenisti gratiam apud DEVM? In te manet, & tu in eo, & vestis eum, & vestiris ab eo. Vestis eum substantiâ carnis, & vestit ille te gloriâ suæ Maiestatis. Vestis solem nube, & sole ipsa vestiris. Nouum enim fecit Dominus super terram, vt Mulier circumdaret Virum, nec alium, quam Christum, cuius Vir oriens nomen est. Nouum quoque fecit in cælo, vt Mulier sole appareret amicta. Denique, & coronauit eum, & vicissim ab eo meruit coronari. Egredimini filiæ Sion, & videte Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum Mater sua.* Cant. 3. sic Bern.

B.V. ob beneficia per eam Dei Filio exhibita quadam Diuinitatis veste amicta.

19. Ob eadem illa, quæ Dei Filio Virgo nostra exhibere dum in terris esset, vitæ est beneficia Guerricus Abbas serm. 2. de Assumpt. auream illam, qua conuestita est Diuinitatis vestem fuisse indeptam testatur, dum Filium eam ad cælum inuitantem hunc in modum introducit: *Ascende, & præparaui tibi locum, thronum gloriæ, vt à dextris Regis Regina coronata consideas in vestitu deaurato, circumdata varietate. Neque hoc dico, vt quod in parte tibi thronus collocetur, quin potius ipsa eris thronus meus. Veni igitur electa mea, & ponam in te thronum meum. Nullus plus mihi ministrauit in humilitate mea, nulli abundantius ministrare volo in gloria mea. Communicasti mihi præter alia, quod homo sum, communicabo tibi, quod DEVS sum: nec satis glorificatus videbor mihi, donec tu glorificaberis.* Hactenus Guerricus. Ex quibus sanè clarè colligimus Deiparam, velut altare thymiamatis, auro Diuinitatis à Filio in maternæ pietatis, sibi exhibitæ dignissimum præmium fuisse conuestitam.

Figura quadrata stabilitatem ac constantiam notat.

20. Quid iam de huius Altaris dicemus quadratura? qua quid aliud, obsecro quam virtutum eius stabilitas, ac constantia, designatur? Quadrata enim figura, teste Viegas, Alchazar, & Cornelio à Lapide mentis denotat stabilitatem. Hinc ipsa Arca Noe, viua Virginis nostræ figura, lignis quadratis constitisse dicitur. Vbi enim Vulgatus legit Interpres: *Fac tibi Arcam de lignis leuigatis*: Legere 70. *De lignis quadratis.* Hinc Arcades, ad suorum Numinum stabilitatem, perpetuitatemque demonstrandam, vt testatur Pausanias, eorum simulacra quadrantalia faciebant. Constantiam hanc, mentisque stabilitatem inter prospera, aduersaque, eadem facie omnia susque, deque ferendo, totius vitæ decursu semper præsetulit Deipara.

Arcades Statuas suorum Deorum cur quadratas efformarint?

21. Videte illam in tempesta nocte cum puero, sponsoque suo Tyrannidem nefandi Herodis fugientem, & in Aegyptum ad barbaram illam gentem abominandis Idolorum sordibus pollutam, proficiscentem, ibique septennio, & amplius, vt ait S. Anselmus in cap. 2. Matt. summâ animi æquitate commorantem. Ob hanc incredibilem Virginis patientiam, mentisque constantiam crediderim promeruisse fortassis, vt Aegypti nutarent Idola, eorundemque mox subsequeretur euersio atque ita hoc ipso Deiparæ Diuinitatem quandam, eiusque Filij casu suo contestarent. De quo S. Athan. lib. 1. de Incarn. Verbi. *Quis iustorum, aut Regum in Aegyptum descendit, cuius descensu Aegyptiorum Idola manufacta corruerint? Abraham nempe illuc descendit, sed tamen ad ingressum eius Idolorum minimè cultura quieuit. Moyses illic natus est, nec tamen feruere impietas, cultusque sacrilegus destitit numquam alias. Aegyptiorum quieuit impietas, nisi cum Dominus omnium, corpore illuc descendit in nube deuectus,* (: quæ B. Virgo extitit:) *profligatoque errore Idolorum omnes ad se, & per se ad Patrem transtulit.* Atque ita optime congrueque asserit Isaias, quod ad ascensum Domini super nubem leuem, & ingressum eius in Aegyptum commouebuntur simulacra Aegypti cap. 16. Quasi Virginis, Filijque fortitudine a constantiâ, robur, viresque omnes illorum fuerunt labefactatæ, ingensque inde felicitas Aegypti fuerit consecuta. Vnde Procopius Gazæus in cap 19. Isa. *Sunt, inquit, qui per leuem Nubem sacrosanctam Virginem, à qua in Aegyptum vlnis est delatus, intelligi arbitrentur. Prosperè autem ideo feliciterque Aegyptijs hic cedit aduentus, quod illorum Idola, quo tempore tota regione propagari Ecclesias contigit, commoueri necessarium fuit. Nec malè præterea cum Puer in Aegypto versatus est, ineffabili quadam præstantiâ*

Vnde in Aegypto Idolorum euersio secuta fuit?

ſentiâ virtutis eius, Dæmones ipſos, erepta ſibi poteſtate, ſuperatos fuiſſe credamus.

22. Et licet Virgo noſtra glorioſiſſima in hac Herodiana perſecutione, & alias totius vitæ decurſu incredibilem mentis, animique fortitudinem atque conſtantiam, præſetulerit, præſetulit tamen vel maximè in paſſione, & morte Filij. Hinc Simeon Metaphraſtes in orat. de vita & dormit. Deip. ſic loquitur: *Cum tempus iam adeſſet paſſionis, & ille ſeipſum traderet, ſtaretque in medio eorum, qui in eum cædem ſpirabant, & iam abduceretur ad Pilatum, & ante Caipham ſiſteretur, & ad Herodem mitteretur examinandus, tandemque in eum ferretur ſententia, ac cruce condemnaretur, Mater, ſicut in alijs ſuperabat mulierem, ita hic quoque videtur plusquam mulier, quia ab illo minimè recedit, ſed propius ſequebatur, nihil timens, quod eſſet formidabile: non quod tantum maternis vinceretur viſceribus, quam quod potius diuino induceretur iudicio, adeo, vt alias quoque duas mulieres, duas, inquam, Marias, vt docet Euangelium ad hoc adhortata ſit, & vt ſecum verſarentur perſuaſerit, vt quæ eſſent forti, & generoſo animo, & vellent adhærere huic ſponſo, qui non videtur, & tamen cum non cernitur, appropinquat.* Hæc Metaphraſtes.

In Paſſione B.V. maximā animi ſtabilitatem ac conſtantiam oſtendit.

23. In morte verò Filij animi eius firmitatem atque conſtantiam verba illa dilecti Diſcipuli ſatis declararunt. Ioan 19. *Stabat iuxta Crucem IESV Mater eius;* quibus firmus, erectus, atque incōcuſſus Virginis declaratur animus. Vnde S. Anſelmus ſer. ſuper illa verba: *Stabat*, inquit, *Maria, in fide IESV conſtantiſſima, & patientiſſima. Nam diſcipulis fugientibus, cunctiſque viris recedentibus in gloriam totius fœminei ſexus inter tot preſſuras Filij ſui, conſtanter ipſa ſola ſtabat in fide firma, & pulchrè ſtabat, vt decet pudicitiam Virginalem; non ſe laniabat, in tanta amaritudine, non maledicebat, non murmurabat, nec vindictam hoſtium à Deo petebat, ſed ſtabat diſciplinata verecunda Virgo, patientiſſima, lacrymis plena, doloribus immerſa.*

B.V. ſtans iuxta Crucē filij mentis ſuæ conſtantiam teſtata.

24. Hanc porrò ad Crucem approximationem Virginis cauſabat amor, quo illa, velut à magnete ferrum, trahebatur ad filium. Quare Euthymius aptè pronunciauit: *Veriſimile eſt autem tunc Dei Matrem propinquius Cruci adſtitiſſe, quam cæteras mulieres, idque viſcerum inflammatione, Iudæorum vincente timorem. Amor hic oculos, ſenſuſque pene omnes Virginis in filij conuertebat vulnera, officiebatque, vt cor eius, viuum foret IESV crucifixi ſpeculum.* Simeon denique Metaphraſtes ibid. de hac Virginis fortitudine, atque conſtantia: *Dicunt*, inquit, *qui de his rebus tractarunt eam ab initio vſque in finem ſe fortiter ac conſtanter geſſiſſe. Honeſtè quidem, & non indecorè vtentem motu animi, factis tamen oſtendentem ſe eſſe Matrem, ſed omnino Matrem illius, qui amico mortuo, & oſtendit amorem, & motum animi certis finibus continuit.*

25. Iam quid de quatuor illis huius Altaris dicemus cornibus, quę iuſſit Spiritus Sanctus ex illo procedere? quid hęc aliud quam Heroicam Virginis fortitudinem, Regnumque, ac Dominium in omnes Tartareos hoſtes, qui immani ſua tyrannide quatuor orbis partes premunt, ac pene opprimunt, nobis indicant? His potentiæ, dominationiſque ſuæ cornibus, ad inſtar Rhinocerotis, dilectiſſimum imitando filium, aereas poteſtates, teterrimoſque tenebrarum Rectores ventilauit, inque hodiernum vſque diem ventilat, vſque ad fines terræ, dum eos in Orcum profligat, dum eis prædas opimas diripit, perpetuiſque Inferni carceribus pœniſque addicit.

B.V. potētia ac Dominiū in Dæmones.

26. Ob hanc tam eximiam Virginis noſtræ in tenebrarum Principibus perdomandis fortitudinem, robur, atque vbique diffuſam omnipotentiam, iure merito prodigioſe illi Apollinis Delij Aræ, inter orbis miracula olim celebratæ ab ipſoque Phœbo de cornibus dextris animalium, teſte Plutarcho, abſque vllo glutino, aut vinculo coagmentatæ ac compoſitæ aliquomodo cōferre poſſumus. Hanc ipſe κεραπο βωμὸν appellatam fuiſſe ait. De hac Martialis libro 1. Epig. 1. ad rem noſtram appoſitiſſimè.

Aram admirabilem Apollo ex dextris cornibus abſque vllo glutino conſtruxit.

Diſſimuletque DEVM cornibus Ara frequens.

Quaſi diceret; Ara cornigera, ſeu Cornea in Delo ſuum ceſſet deprædicare auctorem Apollinem; diſſimulet iam DEVM, quaſi non Dei opus ſit illius Aræ conſtructio cum animata hæc Virgineaque Ara, in qua conſtruenda non modo potentiam, verum etiam ſapientiam, Bonitate, aliaque attributa ſummus Opifex oſtentare viſus eſt, diſſimulet, inquam, quia Ara hæc eſt longe pręſtantior, vtpotè veri Numinis manu cōtra omne poteſtatem, roburque Tartareorum hoſtium in humani generis defenſionem concinnata. De eadem illa Ara Ouidius in Heroidum Epiſtolis Cidippe ad Acontium ita ſcribit:

Miror, & innumeris structam de cornibus Aram.

Callimachus denique, & Aræ huius Corneæ Originem, & Apollinem eius Conditorem peruenustè descripsit hisce versibus:

Cornea quadrimus posuit fundamina Phœbus
Orthygiæ in celebri prope curuæ stagna paludis,
Cum venata soror portauit densa caprarum
Cornua Cynthiadum, Phœbusque altare locauit,
Et sedem è cornu statuit; de cornibus Aram
Fixit, & è duro construxit mœnia cornu.

27. Quod si Cornea hæc Ara inter Mirabilia mundi à Poetis, recensita est; quāto magis nobis mira hæc Virginea, animataque Ara debet accidere, quæ tota quanta est, ex innumeris Miraculis, ac prodigijs composita est, adeò vt eam; D. Ioannes Damasc. Orat. 1. de Natiu. B. V. *Miraculorum officinam*, appellare non dubitarit? Et sanè, quod maius Miraculum accidere vnquam potuit, quam vt vna puella maternis adhuc vlnis baiulata, toti Inferno esset horribilis, ac formidabilis? Videbant illam nimirum totam cornibus Diuinæ virtutis, fortitudinis, atque omnipotentiæ quasi compositam, cornibus, inquam Diuinissimi illius Rhinocerotis, qui in eius sinu mansuefactus, in eodem cornua tam formidanda reliquisse quodammodo ad Cacodæmones ventilādos perdomandosque visus est. Vnde idem S. Damascenus ibidem Virginem hanc adhuc paruulam, & nihilominus sua fortitudine tenebrarum potestates perdomantem contemplans, magno pietatis in illam affectu exclamauit: *O' sanctissima Ioachim, & Annæ Filia, quæ Principatus, & Potestates fefellisti, atq; ignea maligni tela extinxisti. O' sanctissima Filia in maternis vlnis conspicua, rebellibusque Angelis formidabilis. O' sanctissima Filia, quæ materni vberis lacte aleris, & ab Angelis vndique cingeris.* Qui sane boni Angeli nouū robur, nouam fortitudinem, & quædam quasi cornua potentiæ illi super addere, eiusdemque, & in se, & in vniuersas reliquas creaturas Dominium, ac Principatum suo ministerio, obsequioque contestari visi sunt.

[Margin: Est ex cornibus Rhinocerotis ad domandos ac ventilandos Dæmones composita.]

[Margin: B. V. rebellibus Angelis formidabilis.]

28. Quare iure Virginem nostram Cornu nostræ salutis, siue Cornu salutiferum, vti S. Zacharias ipsius Dilectissimum appellauit Filium, vocitare possumus, eique concinere: *Erexit Cornu salutis nobis.* Quid enim Cornua, quæ excelsiorem in capitibus animalium, vt ceruorum, taurorum, &c. locum obtinent significant aliud, quam robur, potentiam, validamque fortitudinem? Animalium enim horum fortitudo, in cornibus excelsis sita est, illis enim pugnant, seque, & alios subinde protegūt, atque defendunt. Quapropter, quod ipsius filio cecinit Dauid. Psalm. 17. *Diligam te Domine fortitudo mea, Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus. Deus meus adiutor meus, & sperabo in eum. Protector meus, & cornu salutis meæ, & susceptor meus;* paucis immutatis Deiparæ aptare possumus. Ipsa enim post filium reuera est fortitudo nostra, firmamētum nostrum; refugium nostrum, liberatrix nostra, adiutrix nostra, spes nostra, Protectio nostra, Cornu salutis nostræ, ac denique animarum nostrarum, in articulo mortis præsertim, susceptrix benignissima, adeo vt illi confidenter dicere possimus cum eodem Psalte Regio Psalm. 43. *In te inimicos nostros ventilabimus cornu, & in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis.* Nimirum per hāc in populo Christiano adimpletum videtur Vaticinium illud Ezechielis c. 29. *In illo die pullulabit Cornu Domui Israel.* Quod enim aliud est Cornu hoc, quam Christus, quam eius Mater? quæ verè sūt Christianis Cornua salutis, dum robur, dum fortitudinem illis non modo ad consequendam æuiternam salutem, verumetiam ad expugnandos Inferni hostes suā protectione, subministrant, qua in re Virgo Deipara, præsertim erga suos clientulos est prorsus eximia, quæ sicut Diuina quędam Ara cornibus fortitudinis, diuinæque omnipotentiæ est quodammodo compāginata; ita eisdem contra Auernales belluas, immanissimaque illa Orci monstra depugnās nos fidelissimè protegit, atque defendit; ostenditque reuera se non modo cæli ac terræ totiusque Vniuersi, verū etiam Inferorum Dominatricem esse potentissimam.

[Margin: Quomodo B. V. Cornu nostræ salutis dici possit.]

29. Dominium hoc tam in Cacodæmones, quam omnem creaturam indicabat Corona illa Aureola, quæ Dei ipsius imperio, per gyrum Altare Thymiamatis coronabat. Verè enim hæc Ara Virginea, postquam Diuinum illū ignem, æternum nempe Verbum in se suscepit, Regnum, dominiumque in terrestra mundum, in ipsam etiam Angelicam creaturam consecuta est, vt testatur

[Margin: Corona Aureola Altaris Thymiamatis cingens notat B. V. dominium in vniuersam creaturā.]

tur S. Bernard. Senensis. *Adeo vt in Nomine etiam ipsius omne genu flectatur, cælestium, terrestrium, & Infernorum*. Quemadmodum enim Humanitas Christi, ob vnionem hypostaticam cum Verbo, quæ Gratia, gratiarum omnium maxima est, atque adeo omnium cælestium donorum compendium, dignitasque infinita, qua maior excogitari nequit, regimen ac dominium etiam temporale in totum orbem consecuta est, ita quoque Virgo sacratissima, ob eminentissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem, qua Deo carnem, sanguinemque purissimum ad corpus, ope, operaque Spiritus S. organizandum communicauit, Regiam Coronam, dominiumque in orbem vniuersum indepta est. Vnde præclarè D. Anselmus c. 2. de Excellentia B.V. ex pronuntiauit: *Hoc solum de S. Virgine prædicari, quod Dei Mater est, excedit omnem altitudinem, quæ post DEVM dici, vel cogitari potest*. Quid igitur mirum si Ara hæc Virginea in tā sublimem, Deoque vicinissimam altitudinem euecta, Aureâ Corona per gyrū decoretur? siquidem eum statum consecuta est ad gloriā, quo maior sub Deo nequit intelligi. Quod fusius 1. par. Disc. de Dom. B V ostensum.

Humanitas Christi ob vnionem Hypostaticā dominium, & temporale in totum mundum cōsecuta.

Diuinæ Maternitatis dignitas, quam sublimis.

30. Quid denique Annulli illi Aurei bini in singulis lateribus nobis indicant aliud, quam mirificam Deiparæ promptitudinem, qua facile à Spiritu S. multoque expeditius, quam mystica illa Ezechielis animantia, quæ vbicunque erat impetus Spiritus illuc gradiebantur, mouebatur? ostendens reuera se genuinam esse Dei Filiā, præ cæteris Filij Dei, de quibus Apostolus Rom. 8. *qui Spiritu Dei aguntur, hi sunt filij Dei*, ad omne eius imperium, nutumque, omnem in partem expeditam. Iidem illi Annuli promptitudinem nobis indicant Virginis gloriosissimæ, qua ad nos iuuandos, protegendos, ac pro summâ suâ in omne humanum genus benignitate, ad nos igne Diuini Amoris, quo ipsa tantopere flagrabat, velut Altare Thymiamates, assiduè incendendos, omnem in partem maternâ prorsus solicitudine conuertitur: eo quod ipsi, hoc ipso quod Mater est Christi Fratris nostri, à Deo cura de omnibus nobis, velut filijs demandata sit; Quemadmodum enim reliquis sanctis alicuius tantum ciuitatis, aut Regni, aut prouinciæ cura, patrociniumque commissum est; ita Virgini totius orbis protectio, vt sicut omnium est Regina, sic sit omnium patrona, & Aduocata, vt ait Idiota ca. 1. coutempl. B.V. Hinc S. Thom. Aquinas Opusc. 8. de Salut. Angelica: *Magnum est in quolibet Sancto*, inquit, *quando habet tantum de gratia, quod sufficit ad salutem multorū; sed quando habet tantū, quod sufficeret ad salutē omniū hominum, de mundo, hoc est maximū, & hoc est in Christo, & B.M. quia in omni periculo potes habere salutem per Mariam, & in omni opere virtutis adiutorium*. Cum igitur in tantis salutis nostræ passim discriminibus versemur, & in miserijs, calamitatibusque nostris, quæ nos vndique impetunt fidissimum habeamus patrocinium, atque adiutorium, accedamus ad eam, magnâ cum fiducia; Certissimè nobis persuadentes nos à Matre misericordiæ ac pietatis benignissimè vbicunque tandem locorum fuerimus, quacumque gente oriundi exaudiendos ac protegendos.

B.V. cura de omnibus Christianis protegendis à filio demādata.

B.V. habet gratiā à Deo vt iuuet salutem omnium.

In omni periculo possumus habere salutem per Mariam.

31. Nam si à suis pijssimis non exclusit visceribus perfidos Iudæos, qui tot tantisque, tamque opprobriosis dilectissimum eius Filium mactarunt supplicijs, sed pro his calentissimas ad DEVM profudit preces, quanto magis pro fidelibus, Christoque amicissimis Christianis? Audiendus hic S. Amadeus Hom. 5. de laud. B.V. *Quis explicet*, inquit Sanctus Antistes, *quo dolore arctabatur B.V. quibusuè premebatur augustijs, cum Propheticis oculis cerneret stirpis suæ magna quadam ex parte condemnationem, gentis attritionem, casum populi, ruinam patriæ, & ipsius olim Ciuitatis Sanctæ Hierusalem euersionem? Prophetæ certè futurorum prascij excidium Iudæorum prædixerunt, suorumque interitum multo fletu prosecuti sunt. Ipse Dominus mouit lacrymas super Hierusalem; Et ipsi Apostoli multo tempore patriæ suæ perfidiam defleuerunt. Paulus plenus pietate optauit anathema esse à Christo, pro fratribus, vt eos ad salutem prouocaret; quanto magis Mater pietatis cuncta faceret, omnia libens sustineret? quibuslibet se pœnis, & mortibus obijceret, vt imminentem interitum, & cladem à gente sua submoueret. Neque verò quisquam opponat Iudæos Dei Genitrici exosos, eo quod Filium eius dilectissimum morte turpissimâ condemnarunt. Quos enim morti æternæ appropiare videbat, nequaquam odio suo dignos existimauit, & suggillationes sed affectu plurimo, sed lacrymis multis, & magna miseratione. Vnde particeps tam charitatis, quam Crucis IESV, assumpsit orationem pro eis, corde perfecto aures pa-*

B.V. charitas mira erga Iudæos etiam.

ternæ charitatis compulsans: *Pater dimitte illis, quia n sciunt, quid faciunt. Hæc vox eius, desiderium eius fuit, quo melius aureis pulsantur incircumscripti Spiritus replentis omnia, & vbique audientis omnia. Cæterum quicunque diligitis Matrem Domini aduertite, & totis affectuum visceribus considerate, quantum & inimicos Vnigeniti planxerit morientis.* Hæc ille. Ex quibus inferimus, quod si tanto amore, tamque ardenti capitalissimos dilectissimi sui filij hostes dignata est prosequi, quo tandem animo in Christi cultores, in suos fidissimos clientulos, qui ei medullitus placere cupiunt, qui sese totos eius obsequijs manciparunt, esse oportebit? Hos illa certè velut Ara igne diuini amoris inflammata vel maximè incendet, & in sese quodammodo transformabit.

32. Accedant ergo ad eam vniuersi; accedat Oriens, & Occidens; accedat Meridies, & Septentrio, en Virgo ad omnes partes conuersa, velut illa cælestis Hierusalem in quadro posita, portis, ijsque ternis quaquà versus, in omnes quatuor mundi partes patentibus, ad auxiliandum prompta, nos inuitat. En annulos aureos, vt eam ad nos trahamus, nosque ipsi castissimè desponsemur nobis porrigit. O si cum Sapiente eam ita amaremus, vt verè medullitus, animitusque dicere possemus: *Hanc amaui, & exquisiui a iuuentute mea, & quæsiui eam mihi sponsam assumere: & amator factus sum formæ illius* Sap. 7. Huiusmodi annulo Sponsam hanc castissimam ad se traxit Edmundus ab ipsa Natiuitate, quod ab omni sorde mundus exisset in mundum, sic à Matre sua appellatus, Adolescens plane Virgineus, dum Venerabilis eius Iconis digito annulum cum inscriptione *Aue Maria* inseruit; aliumque huic, cum eadem Angelica Salutatione simillimum vicissim ab ipsa accepit.

B.V. velut Hierusalem extensa ad omnes orbis partes est patens ad omnes recipiendos.

S. Edmundus sic dictus quod omni sorde mũdus esset natus.

S. Edmundus annulo à B. V. accepto desponsatur.

33. Vno ex hiscé suis annulis Virgo sacratissima Erngardem vtero suo Robertum gestantem olim sibi desponsandum donauit: *O Ermengardis*, inquiens, *volo Filium quem gestas in vtero, hoc annulo mihi desponsari.* Vtque voluntatem hanc suam in puerum confirmaret, Virgo benignissima rursus eidem apparuit promissionemque stabiliuit.

Robertus adhuc in ventre Matris à B. V. petitur annulo desponsatur.

34. Vno similiter ex hiscé aureis annulis Arca hæc animata, atque Virginea, sibi ac Filio desponsare visa est Virginem illam Senensem Catharinam de qua eius Confessarius Beatus Raymundus memoriæ proditum reliquit; *quod cum cælesti Sponso inuiolabili fidelitate esset deuincta, ad perfectissimæ fidei gradum aspirauerit frequenter orando: Domine adauge mihi fidem, eamque in me ita perfice, vt nullà vnquam possit deficere: illique benignissimum Dominum respondisse: Desponsabo te mihi in fide.* Tandem in Hilarium diebus, quibus Baccho cæci insanique mortales sacrificare consueuerunt, à turbis sæculi remota in cellula sese occlusit, ne respiceret ad vanitates, & insanias falsas: Dum ita rerum diuinarum contemplationi est intenta, adfuit mox Christus, cum Matre sacratissima, & aliquibus sanctis, eique dixit: *Quia spreuisti vanitates mundi, amplexans crucem, & pœnitentiam, quærens summum, & æternum bonum, his diebus quibus mundani vacant gulæ, & luxuriæ, ideo ego te desponsabo.* Ritum autem hunc sic refert Raymundus. *Accipiens Maria dexteram Catharinæ, digitumque annularem, petebat à Filio hanc desponsationem. Matri annuens Christus, annulum Sponsalitium digito eius imposuit: Ego Creator,* inquiens, *& Saluator tuus, te mihi desponso in fide, quæ perdurabit vsq; hac hora immutabilis, donec nuptijs æternis, & facie ad faciem perfruaris. Superest vt viriliter decertes, & in robore fidei, quam tuo infixi cordi, superes omnes illecebras, & angustias mundi, omnes stimulos carnis, & insidias inimici.* Hæc ferè Raymundus.

S. Catharina Senensis à B. V. Christo desponsatur.

35. Quid de desponsatione ipsius Virginis purissimæ cum Iosepho Virgineo eius Sponso, quod ante commemorandum erat, dicam? Constat S. Iosephum ipsi annulum in desponsatione donasse, ex onyche lapide qui in Palæstina satis vilis erat. Hic porrò maxima cum veneratione asseruatur Perusij in capella reclusus aurea sub vndecim clauium firma custodia, quæ à totidem siue viris siue communitatibus asseruatur, plurimisque in hodiernum vsque diem claret miraculis. Quod si castissimus Sponsus Ioseph annulo huiusmodi Deiparam Virginem donauit, admodum sane probabile est, eundem ab illa alio, vt fieri consueuit, fuisse donatum; atque ita ostendisse Aureum se Thymiamatis annulis vndique circumdatum Altare esse; quibus homines ad sui purissimum amorem pertrahit. Kalendi Desp. 22. Ioan.

Annulus quo B. V. S. Iosepho desponsata fuit Perusij asseruatur.

36. Quid de Alano de Rupe Ordinis D. Dominici insigni Religioso, Virginisque studiosissimo, dicam? Scribit de hoc Michael Insulanus in Quod-

libeto

libello de Rosario, apparuisse ipsi aliquando gloriosissimam Deiparam præsente Christo, plurimisque sanctis, detractumque ex digito annulum, ex proprijs crinibus contextum, in eius digitum inseruisse, in signum Spiritualis cum ipsa desponsationis; insuper rosarium eius in collo iniecit, hortans vt ipsius vsum passim neglectum, suis concionibus in pristinũ florem reuocaret.

Alanus de Rupe B.V desponsatus.

Hic adeo Deiparæ acceptus extitit, vt Diuina aliquando contemplanti Virgineum suum lacinos eius instillauit. Nec ipse tantis beneficijs Virgini ingratus extitit. Quicquid enim gratum ipsi futurum nouerat, diligentissimè exequebatur, concionibus eius rosarium, cultumque item eius sodalicia propagando. Semper in ore, eius salutationem habere videbatur, eandem ambulando, sedendo, loquendo, prædicando, & quoties aliquid pronunciare aut dictare volebat priusquam inchoaret, genibus flexis vsurpabat.

B.V. Alano lacsuum in eius os instillauit.

Eius in Salutationẽ Angelicã pietas.

37. Rem non dissimilem Vincentius Bellouacensis in spec. Hist. lib.8. cap. 83. narrat de adolescente quodam, qui ab amasia annulo donatus erat. Hic cum cuiusdam Imaginis Deiparæ in Templo quodam pulchritudinem admiratus esset, eamque attentius contẽplatus: *Verè*, inquit *quæ me carnaliter diligit, tibi non est comparanda, quanquam multis naturæ donis excellat, quare eius amori nuntium remitto, teque in posterum amare, tibique seruire statuo.* Quibus dictis, annulo digitum eius, quem extentum habebat, induit. Quod dum faceret, Imago quasi approbante Deipara quod fecerat ille, eius digitum stringit. Ille timore correptus exclamat, illicoque accurrunt, qui in Templo erant, quibus sigillatim enarrat, quæ acciderant, deque voto Virgini nuncupato. Qui mox ei suadẽt, vt sæculum deserat, neque in posterum nuptias cum illa contrahat. Quod cùm aliquandiu seruasset; tandem mundi, carnisque victus illecebris voti Deiparæ nuncupati per summum nefas immemor, infelix ducit vxorem. At non id tulit impune. Nam prima nuptiarum nocte apparet ei Virgo, annulum quo ab ea erat donata, tanquam voti pignus in digito gerens, eumque perfidiæ accusat. Ille è somno excitus putat esse phantasma, visumque hoc totum cõtemnit. Itaque secundo ei misericordiæ Mater humanæ salutis cupidissima visendam sese exhibet, grauibusque verbis, ob votum infractum, asperrima cõminatur supplicia. Quo viso tandem ille exterritus è lecto se proripit, eademque ipsa nocte in Eremum se confert, vitamque monasticam profitetur, totoque residuo vitæ suæ tempore Diuinis, Virgineisque se totum mancipat obsequijs.

Adolescens quidam amorem carnalis sponsæ amori B. V. postponit.

38. Quid de Catherina Raconisia Virguncula innocentissima dicã? Huic quinquenni ipso aduentus Spiritus sancti super Apostolos die, candida amicta veste Virgo apparet Deipara, cuius in fronte instar solis radians pyropus emicabat, eamque dilectissimo suo mox desponsauit filio, qui similiter forma quinquennis amabilissimi pueri sese ostendit. Desponsationis porrò illius ritus hic extitit. Deipara annulum digito suo eductum filio tradidit, quo in nouæ sponsæ digitum annularem inserto, Virgineque eadem, vtriusque manũ tenente: *Ego*, inquit, *Christus, te mihi sponsam assumo in fide, spe, & charitate.* Eadem Catharina postea natu grandior facta, Deo, eiusque Matri conceptis verbis Virginitatis suę florem dedicauit. Quod vtrique quam gratum acciderit, morte subsequente, à S. Catharina Senensi, quæ ei apparuerat, didicit.

Catharina Raconisia à B. V. Christo desponsatur.

39. Quid de Stephana Soncinate Ordinis D. Dominici dicam? Huic postquam Deo Virginitatem vouisset, Christus cũ Matre dilectissima sese ei visendum præbuit, qui eam dato annulo sibi desponsauit. Annuli huius tanta erat pulchritudo, atque opulentia, vt nihil neque ditius, neque speciosius cerni posset. De Annuli huiusce Virginei siue pulchritudine, siue precio potiori iure canĩ posset illud elogium, quod Stroza de illo, à nescio qua terræ filia sibi donato modulatus est Libr. 1. Erot. Dicat igitur Beata Stephana immortali vere Corona Virgo dignissima, dicat de hac Annulo sibi ab increata sapientia donato:

Stephana Sõcinas Christo per B. V. desponsatur.

Annulo dulce mihi dilectæ munus Amicæ,
Annule delicias inter habende meas.
Tu licet excellas auro preti i ss, & aptè
Gemma sit artifici clauss magisterio.
Est aliquid mihi quo meruisti gratior esse;
Scilicet in nivea te tulit illa manu.
Illo etiam dono cum te mihi tradere vellet,
In primis monuit, quod sibi charus eras.
Mecum igitur semper noctesque diesque manebis,
Mille tibi amplexus, oscula mille feram.
Inque sinu ponere, manus dum nostra lauetur,
In-

Annuli cuiusdam elogium.

Inuida ne nitidum se mihi lędat aquam.
Tu modo læua caue commissum perdere pignus,
Si qua hoc mandantis gratia tangit Heræ.

Osanna Virgo à Christo, & B.V. legere ac scribere edocta.

Quid dicam de Osanna Virgine Mantuana eiusdem Ordinis Diui Dominici? Hæc postquam à Christo Domino, eiusque Matre dum adhuc paruula esset legere ac scribere didicisset; postquam nocte illa felicitatis plenissima Natiuitatis Saluatoris rapta fuisset ad clarè perspicienda quæcumque eo tempore contingerent: postquam audiuisset Angelicos concentus, vidisset Christum paruulum eiusque Matrem eum sinu fouentem, postquam sumptâ die Virgineæ Purificationis Eucharistia Spiritu rapta fuisset Hierosolymam in Templum, ibique datum ei esset clarè videre Virginē Paruulum vlnis complectentem, eumque Simeoni offerentem, essetque ab eodem blandis oculis, ac Serena fronte ad se complectendum inuitata, & ad id faciendum à Deipara esset compulsa, tandem cum certa quædam suis pijssimis precibus impetrasset, ad cumulum gratiarum omnium, præsente Propheta Regio Diuini epithalamij Psalte à cælesti hoc Sponso, porrecto inque eius digitum inserto annulo desponsata est, summisque cæli perfusa delicijs, ab eodem hoc paruulo cui deliciæ sunt esse cum filijs hominum. Kalend. Deip. 18. Iun.

40. Quid de Hermano Puero moribus plane Angelicis prædito, & à prima pueritia Virginis obsequijs mancipato dicam? Huic cum Virgo Deipara duobus Angelis stipata, Regali Schemate in Templo aliquando apparuisset alter ex his beatis comitibus, sic eum allocutus memoratur: *Oportet hanc tibi Puellam illustrissimam despondere, simulque dexteram eius apprehendens manum, manuque Sacratissimæ Virginis copulans, his è verbi eam ipsi castissimè despondit: Hanc ego Virginem tibi trado sponsam, sicut olim fuit desponsata Ioseph, vt nomen Sponsi pariter cum sponsa accipias, atque in posterum Ioseph vociteris.* Atque ne nomen vacuum, absque Iosephi ministerijs, quæ Infantulo IESV olim exhibuerat, accepisse videretur, Virginea hæc Sponsa aliâ vice Infantulum IESVM in vlnis gestans sese ei visendam exhibuit, inque eius sinum, amplexusque Iesulum tradidit: *Porta,* inquiens, *Filium meum, sicut à Sponso meo Ioseph portatus est in Aegyptum, vt sicut idem onus, ita quoque consimilem eius nominis honorem obtineas.* Ex his alijsque quam plurimis exemplis colligitur Sacratissimam Virginem annullatam illam, igne diuini amoris accensam Aram, Regio diademate coronam filios hominum ad amorem suum purissimum pertrahentem esse. Nec illi omnino deesse videntur duo illi Cherubini, qui lib. 1. Paral. 28. Altare Thymiamatis ita stipasse memorantur vt expansis, vinctisque super per ipsum alis solium Maiestati illi, quæ sedet super cherubin, ad suaues Virginearum virtutum odores percipiendos præparasse viderentur. Siquidem duobus Angelis Cælorum Regina vti diximus Sociata, ad Hermannum eum desponsatura accessit.

Hermanus ab Angelis disponsatur B.V. & Ioseph vocatur.

41. Nec vacat mysterio quod Altare hoc altum duobus cubitis fuisse perhibeatur, quia non solùm mente, sed etiam corpore in cælestia Virgo hæc Sacratissima, etiam dum in terris degeret, assiduè eleuabatur. Ita vt verè dicere posset: *Sitiuit in te anima mea, quam multipliciter tibi caro meo.* Psal. 1. & Ps. 83. *Cor meum, & caro mea exultauerunt in DEVM viuum.* Hinc S. Damascenus Orat. 1. de Nat. B.V. eam totam, tam animo, quam corpore in Diuinum Spiritum, cęlestiaque eleuatam, atque suspensam, absorptamque contemplans, ei dicebat. *Tota Spiritus Thalamus es, gratiarum pelagus, tota pulchra, tota Deo propinqua, animo videlicet, & corpore.* Et ne modica quædam humique repens Altaris huius altitudo videretur, addidit; altitudinem Cherubinorum, Seraphinorumque transcendisse: *Ipsa namque Cherubinos,* inquiens, *& super Seraphinos euecta, propinqua Deo extitit. O miraculum, miraculorum omnium maximè nouum!* De hoc Altari vide plura apud Viegas in c. 8. Apoc. sect. 5.

B. V. animo, & corpore semper in DEVM eleuata.

42. Iam quid tandem de ipso Altaris huius Thymiamate, eiusque compositione dicemus? Hoc quatuor aromaticis speciebus constat, ex ipsius Domini imperio sic Moysem alloquentis Exo. 30. 34. *Sume tibi aromata stacten, & onycha. Galbanum boni odoris, & thus lucidissimum, æqualis ponderis erunt omnia, faciesque Thymiama compositum, opere vnguentarij mixtum diligenter, & purum, & sanctificatione dignissimum. Cumque in tenuissimum puluerem vniuersa contueris, pones ex eo coram tabernaculo testimonij, in quo loco apparebo tibi. Sanctum Sanctorum erit vobis thymiama.* Quæ sanè compositio, Virginei corporis Deiparę nostræ, nobis ob oculos ponere

Aromata ex quibus Thymiama componebatur.

nere

nere videtur compositionem, ita vt sicut Virginem dicimus Altare esse thymiamatis, ita quoque verè dicere possimus eandem ipsissimum esse Thymiama: Siquidem S. Basilius in cap. 1. Isaiæ; *Thymiama*, inquit, *hoc est corporis Sanctimonia per temperantiam, & frænum rationi: in corpus, quod quatuor elementis constat. Stacte ad aquam refertur: thus ad aerem; onyx ad terram ob arriditatem; Galbanum ad ignem, ob calorem præferuidum. Hæc ergo inter se moderatur, & contemperat sanctimonia, quasi thymiama sanctum*. Atque ita Corpus hoc Virgineum quatuor hiscé speciebus aromaticis, velut quatuor elementis constare videtur; quod anima illa beatissima, ac perfectissima vegetatum, igneque Diuini amoris accensum adeo suauem in conspectu Diuinæ Maiestatis odorem exhalabat, vt beatæ illæ, ab omni materiæ concretione segregatę mentes in summam raptæ admirationem exclamarint: Cant. 3. *Quæ est ista quæ ascendit per desertum sicut Virgula fumi, ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij?* Vbi duarum specierum aromaticarum, nominatim myrrhæ, seu Stactis, ac thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij audimus fieri mentionem, vt sub vniuerso illo puluere onyx, ac Galbanum comprehendantur, & clarè intelligamus Virgulam hanc fumi, Angelis admirandam, ipsum esse Thymiama, supremæ illi Maiestati pulcherrimarum suarum virtutum exhalatione iucundissimâ, longè gratissimum.

Thymiama corporis B. V. est symbolum.

43. Hęc nimirum Virgo mihi Nymphæ illi pulcherrimę non absimilis videtur quam Sol eius amore captus, in Thuream Virgulam, diuino prius eandem tinctam nectare, mirabilique metamorphosi transformatam, in terra plantauit, efficitque vt cacumine cælos attingeret, quo dijs, hominibusque suauissimum aspiraret odorem, vti cecinit Hesiodus. De hac eleganter Ouid. lib. 4. Metamorphos.

B. V. Thurea Virga.

Nectare odorato sparsit corpusque locumque,
Multaque conquestus; tanges tamen æthera dixit:
Protinus imbutum cælesti nectare corpus
Delicuit, terramque suo madefecit odore,
Virgaque per glebas sensim radicibus actis
Thurea surrexit, tumulumque cacumine rupit.

44. Et si porrò Virginea hæc Virgula, diuinumque hoc Sanctificatione dignissimum, & Sanctum Sanctorum Thymiama, vt Spiritus S. loquitur, non tantùm mane, & vespere, vt ante memoraui, sed semper dum inter mortales degeret, suauissimum Deo, suis virtutibus, plusquam Angelicis aspirarit odorem, certis tamen temporibus, ex Sanctorum Patrum dictis colligo, illam maiorem, ac maiorem exhalasse. Atque in primis in primo immaculatæ eius Conceptionis instanti mihi certò persuadeo Virgulam hanc singularem odorem spirasse, cùm vt aliqui voluere Theologi, ac in primis Suarez in vtero Matris adhuc existens, vti sępius dictum, mox vt fuit concepta, votum Virginitatis, in audito ad illa vsque tempora exemplo emisit.

In Concept. sua B. V. suauem virtutũ suauem odorem fudit cũ votum Virginitatis emisit.

43. Agnouit hoc Guilelmus Abbas, cùm Virgineam hanc Virgulam odorum exhalatione gratissimam, contemplans, pronunciauit; *Nihil aptius per quã virginitas desertũ figuratur quid. n. illis diebus tã neglectum atque desertũ, quã Virginitas? Da mihi vel vnum, vel vnam illius temporis, qui titulo Virginitatis effulserit. Et quidem nullo Sanctarum fæminarum legitur Virginitatem amplexa, dum ratio temporis officium propagationis exposceret; Porrò aliqui Sanctorum Virorum, paucissimi tamen Virginitatem eo tempore seruasse creduntur, sed iussam magis, quam spontè oblatam. Denique Hieremias de seruanda Virginitate præceptum Domini habuit* cap. 16. v. 2. *Non accipies tibi vxorem, & non erunt tibi filij, & filiæ in loco isto. Atque hinc præsumitur, quod si qui alij eo tempore Virginitatem seruauerunt pręceptum Domini super hoc similiter habuerunt. Vnde nec in ea tam excellentes, tam insignes esse potuerunt. Nullus enim Prophetarum tunc dicebat, quod nunc dicit Apostolus: De Virginibus pręceptum Domini non habeo, consilium autem do. Non ergo tunc Virginitas quasi res consilij excellebat, nec eam per votum aliquis Deo offerre audebat, Propter illud: Maledictus qui non fecerit Semen in Israel. Non ergo tunc solùm non erat Virginitas res consilij, sed maledicta exosa, & abominabilis, & deserta res fuit, & ideo per desertum hoc loco significatur: Maria Princeps per hoc desertum ascendit, quia ad singularem inter fæminas excellentiam excreuit, quę prima hominum omnipotenti Deo immaculati corporis, & cordis sacrificium studuit offerre* (: en suauissimum illud Thymiama ex quatuor aromaticis speciebus, ceu elementis compositum:) *dando illi, saluâ Virginitate Semen in Israel, & benedictionem amplissimam: benedictionem omnium gentium dedit illi, quando singulari miraculo fecit Matrem Dei:*

Desertum Virginitatis symbolum.

In veteri lege quam rara Virginitas.

Hieremias Propheta à Deo iussus Virginitatem seruauit.

Amore

Amore incorruptionis parata erat, à sua gente elogium maledictionis incurrere, & ecce saluâ incorruptionis gloria, totus ei mundus proclamat: Benedicta tu in mulieribus. Sic ergo ascẽdit ex deserto. Sed nunquid virginalis fœcunditas destituta fuit aliarum virtutum comitatu?

B. V. Virgula fumi quare dicatur?

Non potuit esse sterilis virtutum Mater Domini virtutum. Audis hic virgulam fumi, ex aromatibus, &c. Fuit Dei Genitrix recta per actionem; fragrans, per bonam existimationis famã; sursum erecta per mentis synceram intentionem: quid prodest rectitudo actionis cum fragantia boni nominis, si tibi facias à homo, non Deo, si tibi fragres, non Deo, idest, propriam gloriam quæras, non Dei? Iunge tertium vt ascendas similis Mariæ. Denique quia nihil deesse potuit spiritualium aromatum, vt quæ genuit fontem charismatum, sequitur: Vniuersi puluêris pigmentarij. Pigmentarius iste, est ipse DEVS. Vnde Iacobus Apostolus: Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum. Q. D omne spirituale pigmentum à summo illo pigmentario est. Et alibi: Si quis indiget sapientia, postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat. Q. D. Siquis illo, vel alio spirituali pigmento opus habet, postulet à summo illo Pigmentario, qui sibi non minuit, dum alijs tribuit, Magnus iste pigmentarius pigmenta, quæ largitur plerumque contundit in pulueres, ad maiorem vsum, & fragrantiam suauiorem. Pressuris namque tribulationum virtutes suorum exercet, vt nec in semetipsis deficiant, & bonum Christi odorem latius spargant. In Deipara omnium virtutum aromata pilo tribulationis, ad præclaram redolentiam in puluerem erant contusa. quia cunctis Filij perpessionibus, materna affectu filio communicabat. Horum aromatum duo præcipuè nominantur, Myrrha sacri odoris, & thus pij amoris. Quantum amabat, tantum in filij passione dolebat, atque ita thus, & myrrha æqualiter spirabat. Hæc Gulielmus, quibus clarè ostendit Virginem, dum immaculatum suum corpus, facto voto virginitatis Domino consecrauit, Thuream Virgam per desertum huiusmodi exemplis destitutum ascendentem extitisse sicut, & simul Thymiama gratissimum ex myrrhâ, thure onyche, Galbanoque imò vniuerso puluere pigmentario compositum, suo Creatori obtulisse & ad instar gracillimæ aromaticæ virgulæ cælos attingentis suauissimum odorem summæ illi Maiestati expirasse.

B. V quanto amabat Filium tanto magis in eius passione dolebat.

In sua Præsentatione B. V. fuit quodam Thymiama.

46. Eiusdem corporis sui sacratissimi Thymiama igne diuini amoris accensum obtulisse visa est Deipara, quãdo adhuc trimula in Templo Diuinæ Maiestatis aspectibus, ex parentum pientissimorum voto est præsentata, atque cõsecrata Crediderim sanè, quod Beatæ mentes eam diuino amore flagrantem, absque vllius adminiculo, gradus illos 15. Templi, admirabili celeritate conscendentem, contemplantes hæserint quodammodo attonitæ, atque exclamarint: *Quæ est ista, quæ ascendit sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ, & thuris?* Huius Thmiamatis suauissimum exquisitissimarum virtutum odorem persentiscens B. Georgius Archiep Nicomed. orat. de Præsen. B. V. sic Templum ipsum, vt Virginem honorificentissimè excipiat, adhortatur. *Accipe aureum Thuribulum: (imò, & Altare Thymiamatis:) in quo verbum, quod carnem assumpsit bono odore impleuit orbem terrarum, in quo combusta fuerunt crimina inobedientiæ, per quod liberatur aer à molestia inquinamentorum, per quod bonus odor Spiritus spirauit in homines.*

B. V. Aureum thuribulum odore suauissimo plenum.

47. Iure porrò Virginẽ nostrã gloriosissimam, non modo Altare Thymiamatis, verumetiam aureum Thuribulum, quod in Sancta Sanctorum, teste Apostolo Hebr. 9. vna cum Arca testamenti erat repositum, vocitamus. Verè enim ipsa sicut animata quædam Arca fœderis extitit, ita & thuribulum aureum, quo summus Sacerdos, ob summam reuerentiam, quæ ei debebatur, semel in anno ad propitiandum Numen, accenso in illo Thymiamate vtebatur. Verè enim nullum efficacius medium, ad DEVM placandum in venire possumus, Mediatrice Dei, & hominum ipsâ Deiparâ, quæ suauissimo virtutum suarum odore mirificè summo illi arridet Numini, eoque amplius, quod non semel in anno, sed in dies singulos, hos ex se odores gratissimos exhalat, vt nobis à Deo misericordiam impetret.

B. V Thuribulum quo vtimur ad iratum nobis DEVM placandum.

48. Quod si situm Altaris Thymiamatis, quod collocatum erat ante Sancta Sanctorum; consideremus, longè præstantius Virgineum hoc Altare inueniemus, siquidem intra illa sacratiora adyta, ad ipsius longè eminentiorem nobis declarandam sanctimoniam, à Zacharia summo sacerdote introductum fuit, vt diuinæ illi super alas Cherubin in propitiatorio sedenti Maiestati multo Diuiniorem ardentissimæ charitatis, mortificationis, orationis, reliquarumque virtutum, ad Numẽ, mortalium sceleribus grauissimis offensum pro-

B. V Sanctior Altari Thymiamatis, quia hoc ante Sanctuarium, illa vero in Sancta Sanctorum fuerat collocata.

propitiandum, placandumque ad instar virgulæ aromaticæ, myrrha, thure, onyche, Galbano, reliquisque pigmentarijs pulueribus compositæ, odorem exhalaret. Cùm enim parentum suorum pientissimorum voto Domino esset antequam adhuc conciperetur, consecrata, eiusque internam Pontifex, altiori collustratus lumine contemplatus esset sanctitatem, dignam omnino, diuino instinctu censuit, quæ singulari priuilegio intra sacratius Templi oraculum reciperetur. Qua de re Nicephorus Callixtus libr. 1. Eccl. Histor. cap. 7. *Sacerdotes eam*, inquit, *tanquam vt sanctius quoddam donarium suscepere, & puellam in sacrario fouendam esse duxere, ad antiqui illius Samuelis similitudinem. Itaque illa vt res intacta, & sacrosancta in Templi sanctiori loco, & adytis ipsis viuebat.* Idem asserit B. Germanus Patriar. Constantinop. orat. de Præsent. B.V. *vbi non sępè, sed semel solùm in Anno sacerdos ingrediens peragebat cultus mysticos; illuc Mater Domini, vt ibi perpetuo maneret à suis adducitur parentibus, non Regi terræ, sed Deo offerenda, & consecranda, vt esset in sacris adytis gratiæ. Quis vidit, aut quis audiuit fæminam, quæ adduceretur in intima Sācta Sanctorum, ad quæ vix patet adytus hominibus, vt in his habitet, & versetur? Intueamur quemadmodum Propheta Zacharias, eam sua manu accipit, & adducit in adyta, non dicens eius parentibus. Non faciam rem hunc maximè nouam, neque puellam introducam in Sancta Sanctorum, vt in eis habitet assiduè, in quæ semel in anno iussus sum intrare. Nihil tale dixit Propheta Zacharias, sed vt qui præsciuisset, quid futurum, quoniam erat Propheta, eam expectans excepit, prompto, & alacri animo.* Sic ille.

B.V. Sanctius quoddam Dei Donarium.

49. Pari dicendi venustate supra memoratus B. Georgius Archiep. Nicomed. de hac Virginis nostræ, immortali Numini à parentibus factâ consecratione loquitur, munusque hoc tam preciosum miris extollit laudibus, factâque ad Templum Hierosolymitanum apostrophe, eam tam rebus, quæ in sancta, quam ijs, quæ in Sancta Sanctorum asseruabantur, comparat: *Pande portas tuas*, inquiens, *& introduc Portam intellectualem, per quam cum solum transijsset Dei Verbum, obsignatam conseruauit, sicut nouit. Sustine velum, vt intra id ingrediatur Verbi velum animatum, quod in se velauit Diuinitatem, & eius igne non fuit combusta, essentia materialis. Accipe, quod fuit in Spiritu inauratum candelabrum, lucerna cuius fines illuminat, per quam accenderunt septem dona Spiritus, & mundum illuminarunt. Accipe Mensam, quæ portat vitam, in qua vitæ nostæ panis propositus, ambrosia pauit eos, qui illius fuerunt participes. Orna Sācta Sanctorum & sanctissimum excipe tabernaculum, quod est capax essentiæ immaterialis, quodque nostrum, quod ceciderat, excitauit tabernaculum. Accipe aureum Thuribulum. Introduc Arcam sanctificationis, quæ intus accepit eum, qui dedit legem, quæ portauit Manna cæleste. Noui testamenti thesaurum, vrnam inclytam, ac gloriosam.*

B.V. Velum animatum, quod intra se velauit Diuinitatem.

B.V. Mensa panis propositionis.

50. Tum ad laudandas eius virtutes, odorem suauissimum superis ad instar Thymiamatis, aut aromaticæ Virgulæ superis exhalantes, conuersus, sic loquitur: *Hæc est, quæ à dextris Dei assistit Regina, quæ prope est pulchritudine, ac splendore, quę est speciosa natura, & nullam suscipit maculam. Quę ascendit de Libano Virginitatis, & mundum perfundit vnguento, ex qua dulcedo diffluens, veterem amatorem ligni dulcem reddidit, cuius super mel labra extiterunt dulcia, & è lingua eius, tanquam ex fonte manauit lætitia. Cuius vestes vnguento delibutæ, bonum odorem super omia terræ aromata emiserunt. Hanc introduc tanquam sponsam, cuius pulchritudo est incomparabilis, & gloria ineffabilis, cuius lux oculorum solis superauit radios. Hortum conclusum, quem peccati cogitationes intrare non possunt, in quo diuina Planta, quæ citra agricolæ culturam germinauit; ligni maledictum, quod prius in vita mirandum in modum crescebat, exsiccatur radicitus, eiusque loco effecit, vt floreret benedictio.*

B.V. veterem ligni amatorem dulcem reddidit.

B.V. Vestes vnguento delibutæ bonum odorem super omnia terræ aromata emiserunt.

Vt ostendat tandem omnia, quæ in Tēplo visebantur, vt Arca, Thuribulum, Altare Thymiamatis, &c. fuisse vmbras huiuscé Virginis, quæ se ad instar Thymiamatis Deo in charitatis igne consecrauit, sic concludit: *Hucusque siste signa, fac vt cessent consueta ęnigmata. Quousque ad vmbram attendis, quousque in littera gloriaris? Ecce gratiæ radij illuxerunt, ecce signa litteræ, in spiritum transmutata sunt. Et defessum figuris inseruiens, ecce accedit, quę noua faciet omnia. Cur sacrificiorum sanguine aspergeris, eorumque nidore suffumigaris, cum qui ea iussit, non admittat?* Sacrificium enim: (ait Verbum Patri, & idem ipsa eius dicere videtur Mater:) *& oblationem noluisti, corpus autem perfecisti mihi.* Quod illa videlicet, vna cum anima, velut gratissimum, iugeque Thymiama supremæ adoleuit Maiestati. Tādem laudes Virginis sic concludit; *Hanc cum gaudio excipe, prompto, & alacri animo accurre, adora*

B.V. adoranda quia superior omni visibili, ac inuisibili creatura.

illum, vtpotè, quæ omni superior est visibili atque inuisibili creatura. Amplectere purissimũ Habitaculum, immaculatum introduc Tabernaculum, ac cede inquinatum, educ Iudæorum cœtum. Hæc Georgius.

51. Neque verò solum dum Virgo in sancta Sanctorum vsque ad nubiles annos habitauit ad instar Thymiamatis, Virgulæque aromaticæ, virtutum sacrum spargebat odorem, sed etiam postquam castissimo suo nupsit sponso, cuius odore adeo delectatus Dei filius est, in paterni sinus residens accubitu, vt eã ardentissimè adamare, in Matremque eligere non sit dedignatus. Et licet virtutum omnium odor ei vehementer arriserit, arrisit tamen vel maximè puluis ille pigmentarius, ac fumus ipsius humilitatis, qua Virgo in oculis suis se puluerem, cineremque ac fumum reputans, cæteris mulieribus meruit anteferri, & ad eminentissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem exaltari. Audiamus hic Rupertum Abbatem, qui Angelicum illud elogium: *Quæ est ista, quæ ascendit sicut Virgula fumi;* attentius expendens, profundissimamque Deiparæ admirans humilitatem, sic eam alloquitur? *Odor tuus, odor humilitatis tuæ præcipuus ascendit ad Deum, vt verè sacrificium contribulati Spiritus. Quid enim fumus, & quid puluis, nisi Spiritus lacrymosus, & conscientia valdè humilis? Et sua quidem æstimatione vera humilitas, est fumus innoxius, quasi cremij, siue torris obusti, & puluis terræ sine aqua, & sitientis, iuxta illud Psalm. 101. Quia defecerunt sicut fumus dies mei, & ossa mea sicut cremium aruerunt: Et sicut Abraham dixit Gen. 18. Loquar ad Dominum meum, cum sim puluis, & cinis. Sed non ita æstimatione Dei. Aliter & melius ille te discernit. Tu dicis puluis sum terræ, qualem ventus dispergit, aura tollit, & ille dicit non, sed puluis pigmentarij, puluis myrrhæ, & thuris, qualem pigmentarius Spiritus S. conficit, ex optimo thure, quod est suauitas mentis, & myrrha probatissima, quod est mortificatio, siue incorruptio carnis. Tu dicis, fumus ego sum teter coram Diuinis oculis, qualis de camino, siue de fumario deficiens ascendit, ascendens deficit. Et ille dicit: Non, sed fumus ex aromatibus, myrrhæ, & thuris, qualem decet ascendere de aureo thuribulo, ante altare aureum vsque ad oculos, & olfactum Dei. Talis fumi Virgula tu ò B. V. Maria suauem odorem Spirasti Altissimo, cælestibus disciplinis erudita, atque extenuata. Talis ascendisti per desertum, id est, animum habens valdè solitarium. Si enim vera cuiusque animæ humilitas etiam inter turbas potest esse solitaria, ita videlicet, vt in nullo alio præterquam in Deo spem habeat, quemadmodum Esther cum esset Regina veraciter fatebatur: Esth. 14. Domine mi, qui Rex noster es solus, adiuua me solitariam, & cuius præter te nullus auxiliator est alius; quanto magis tu vera solitaria, & quasi in deserto eras, quæ virum non cognoscebas, nec cognoscere cupiebas, & ab illo cui desponsata fueras, pene fuisti deserta.* Hæc de insigni humilitate Virginis, quæ se despiciens arbitrabatur, se cinerem, terrumque puluerem, cum tamen virtus eius odores Thymiamate longè suauiores exhalaret, quibus Dei filius pellectus in eius vterum descendit.

Humilitas B. V. placuit cælesti sponso vel maximè.

52. Richardus autem à S. Laur. lib. 1. de laud. B. V. cap. 5. humilitatem Virginis, non modo vt aromaticam virgulam ex myrrhâ, & thuræ, vniuersoque puluere pigmentario compositam esse censuit, verumetiam, vt nardum, gratissimum odorem supremo Regi exhalasse, cuius suauitate illectus, eius in vtero velut areolâ aromatum conquiescere, in eoque cum filijs hominum deliciari non est dedignatus. Præclarè .n. Iustus Episcopus in Cantica; *Areolam,* inquit, *aromatis, ipsam S. Mariam Virginem intelligendam accipimus, ex ea quippè odor iustitiæ ortus est Dominus IESVS Christus.* Sed ipsa verba Richardi audiamus, qui illud Sponsæ Cant. 1. ponderans: *Dum esset Rex in accubitu suo Nardus mea dedit odorem suum,* sic loquitur: *Verba sunt B. Mariæ de sua humilitate, quæ deuotionem effudit suam, vsque ad cælos ascendentem, & Dei filium vsque ad terram inclinantem, qui in altis habitat, & humilia respicit. Odore autem huius nardi suauissimo, Dei filium illexit, & totum rapuit, qui ille illectus, & totus raptus de sinu Patris salut in vterum Matris, & a summo cælo egressio eius. Nec solùm in ventre eius odorem virginitatis, sed & in mente humilitatis reperiens, & his odoribus odorem suæ Diuinitatis admiscens, de Ancilla fecit sponsam, & de Creatura, Dei Genitricem. Sic nimirum humilitas Mariæ Regem cæli attraxit ad terram, & velut Aquilam odore prædæ conceptæ, illectã carni immaculatissimæ copulauit, ascendente fumo aromatum, virtutum videlicet eius, in conspectu gloriæ magni Dei, inuenit gratiam coram oculis Domini, clamantibus, qui circumstabant: Quæ est ista, quæ ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus, &c. Statimque Rex egrediens de loco Sancto suo, & de excelso cælorum habitaculo prosiliens exultauit vt Gigas, ad currendam viam, & nimio peruolans desiderio præuenit nuncium suum ad Virginem;* quam

B.V. Areola aromatum dicta, quia odor iustitiæ ortus est ex ipsa, Christus.

Vis humilitatis B. Virg.

Humilitas B. V. Regem cæli traxit ad terram.

quam elegerat, quam amauerat, cuius decorem concupierat. Idem libr. 10. hanc ob cauſam Thalamum redolentem, ac fragrãtem, Virginem appellauit: *Quia*, inquit, *omnes aromaticas ſpecies, vniuerſa prima vnguenta, & vniuerſum puluerem pigmentarij, velut Spiritus Sancti ſpecialiſſima Apotheca continebat. Redolentia fragrantiaque huius Thalami ad ſe vnigenitum Dei attraxit, qui & in vtero eius odorem virginitatis, & in mẽte odorem humilitatis reperiens, hiſque odoribus odorem ſuę Diuinitatis admiſcens, thalamum hunc ineffabiliter pigmentauit.*

B.V. Spiritus Sancti ſpecialiſſima Apotheca.

Vnde ipſamet Virgo ratione tantę fragrantiæ comparat ſe arboribus aromaticis, Cedro, cypreſſo, cinnamomo, balſamo, myrrhæ electæ, Storaci, Galbano. Eccli. 24. & in Cant. c. 4. *Cypro, nardo, croco, & huiuſmodi. Denique* 3. *Reg.* 7. *Domui ſaltus Libani, cuius pars inferior dicebatur pigmentaria, quia Regia pigmenta continebat, comparatur*. Sic ferè Richar.

53. Quid de reliquo vitæ eius decurſu dicam? O' quanta Virgineum hoc Thymiama, aſſiduis virtutum quotidie factis incrementis, piæ conuerſationis ſuæ fragantiâ cælum, terram, omneſque longè lateque creaturas recreauit! Hinc B. Petrus Card. Dam. ſerm. de Aſſumpt. beatas mentes interrogatione illa, admiratione pleniſſima: Quæ eſt iſta &c. eius conuerſationis aſcenſum fuiſſe demiratas aſſeruit: *In huius ſæculi vanitates, omnes vel deſcendere vel cadere cognoſcuntur*, inquit ille, *raruſque eſt qui non vel deſcendat, vel cadat in huius turbulentiſſimæ profunditatis Oceanum, ſola illa Mater, & Filia Creatoris nec deſcendit, nec cecidit, ſed de virtute in virtutem aſcendens, conſummatione virtutum veſtita eſt. Qualiter autem aſcendit? Sicut Virgula, inquit, fumi. Virgula fumi recta eſt, ſubtilis, odorifera, & quanto magis in aera extenditur, tanto amplius dilatatur. Sic & Angelorum Regina recta eſt in ſublimitate conuerſationis, quia Virga directionis Virga Regni Domini. Subtilis in Deitatis cõtẽplatione, quia ipſa eſt, quæ conſeruabat omnia verba conferens in corde ſuo. Odorifera in virtutum opinione, quia currimus in odorem vnguentorum ſuorum. Anguſta in temporalibus, quia non erat ei locus in diuerſorio. In ſpiritualibus dilatata, quia adſtitit Regina à dextris Domini. Hæc eſt Virga illa quâ retunduntur impetus aduerſantium Dæmoniorum, Virga Aaron per quam fiunt ſigna, & mirabilia. In Virgine Virga, & baculo Cruce miſerorum ſpes, & conſolatio continetur, vt Propheta Pſal.* 22. *clarâ voce declarat: Virga tua, & baculus tuus ipſa me conſolata ſunt. Virgula hæc ex aromatibus myrrhæ, & thuris confecta eſt. Myrrha corpora diſſoluta conſolidat, & cadauer exanime ſibi vendicat, ne putreſcat. Thus autem Deo in oratione accenditur. In Myrrha continentiam, in thure deuotionem intellige. Caro enim Virginis ex Adam aſſumpta, maculas Adæ non admiſit, ſed ſingularis continentiæ puritas, in candorem lucis æternæ conuerſa eſt. Porrò quis eius deuotionem laudibus æquare poterit, ſi rememoret ad eam miſſum Angelum, ſuperueniſſe Spiritum, Filium Dei conceptum, DEVM ex ea natum, ſtellam nouam, Magorum gloriam, munerum gratiam, & ſuper hæc omnia, teſtimonium conſcientiæ ſuæ? Hæ ſunt duo, quæ Virginalem ſubſtantiam tota circumdedere virtute, continentia videlicet, & deuotio, quorum alterum carnem, alterum mentem ita poſſedit, vt caro mundiſſima, mens puriſſima Genitricem Domini ſingularius conſecraret.* Denique vt oſtendat miram patientiæ virtutem, velut precioſiſſimam ſpeciem aromaticam huic Virgulæ compoſitioni fuiſſe admixtam, ſubtexit: *Ne putares his duabus ſolis virentibus inſignitam Dominam orbis, & Reginam cælorum, additur: Et vniuerſi pulueris pigmentarij. Hic expreſſum eſt quicquid exprimi potuit. Species quidem odorem reddunt, ſed non tantum quantum confractę. Crebris enim tunſionibus ſupertritę, remotiorem etiam locum, odorifera reſperſione refundunt. Sic & virtutes in pace quidem fortiter redolent, ſed fortius in tribulatione, quia virtus in pace, acquiritur, in perſecutione probatur, approbatur in victoria. Vniuerſus ergo puluis pigmentarius in Virgine coniectus eſt, quia in ea virtutum omnium conuentus reuerẽdum ſibi thalamum conſecrauit. Et ſi cęteris per partes Spiritus affluit, Marię tamen tota plenitudo gratię ſuperuenit; Nec integrę fuerũt in ea ſpecies, ſed in ſubtiliſſimum comminutę puluerem, quia ipſe eſt, quę tribulationum malleis ſuperpreſſa, vidit Filium affligi Cruci, militari lancea vulnerari, & inter duos latrones poſitum expirare.* Hæc Damianus quibus clarè oſtendit Virgulam hanc tam precioſis virtutum, mortificationis, deuotionis, incorruptionis, patiẽtię, aliiſque innumeris aromatibus conſtãtem, ſuauiſſimum extitiſſe Thymiama, ſuaque amabiliſſima conuerſatione bonũ vbique ſanctomoniæ ſuę odorem diffudiſſe, & non modo mortales, ſed & ipſos cælites ſummam in admirationem rapuiſſe.

B.V. ſemper de virtute in virtutem progreſſa.

B.V. recta fuit in ſublimitate contẽplationis.

B.V. deuotio ineffabilis.

In B.V. virtutum omnium conuentus extitit.

B.V. tribulationum malleis ſuperpreſſa vidit cruciſixum Filium.

54. Idem in Virginem pientiſſimus Card. ſerm. de Epiphania docet Deiparam tanquam ſtellam, Magorum exemplo obtuliſſe thus deuotionis, & myr-

rham incorruptionis dilectissimo Filio, velut soli nato ad mundum hunc illuminandum. *Virgo stella maris*, inquiens, *obtulit soli nato suo in persona sua aurum Regiæ dignitatis, quia fuit ipsa de Regia tribu. Obtulit etiam thus, & myrrham. Vnde in Cantico amoris hæc duo in ipsa iunguntur: Quæ est ista, &cet. Myrrha arcet vermes à corporibus mortuorum, & ipsa corpora conseruat à corruptione, propterea Nicodemus attulit mixturam myrrhæ, & aloes, vt condiret corpus IESV. Ioan. 19. Per myrrham ergo carnis integritas designatur; thus verò mentis exprimit deuotionem. Benè ergo hæ duæ species in stella, & virga nostra iunguntur, quia in Virgine Maria carnis integritas, & mentis deuotio semper indiuisa manserunt. Et merito additur: Vniuersi pulueris pigmentarij, quia ipsa adeò fuit donis Spiritus S. referta, vt audire meruerit: Aue gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, &c.*

B.V. cum magis obtulit thus deuotionis, & myrrham incorruptionis Filio suo.

In B.V. carnis integritas ex mentis deuotio.

55. Quid iam de sanctissima eius cum Infante IESV filio suo dilectissimo, quem plus longe oculis, vitaque sua diligebat, dicemus conuersatione? Hic verè si vnquam ante se Virgulam aromaticam, Thymiama suauissimum diuini amoris igne succensum variarum virtutum gratissimum odorem exhalās demonstrauit. Conuersationem hanc deliciosissimam, charitatem plenissimam, descripsit B. Amad. Hom. 4. de laud. B.V. Vbi DEVM Patrem in primis Virgini hiscé verbis filium suum commendātem introducit; *Videt*, inquiens, *Filium Dei sibi commendatum, & mundi salutem sibi creditam lætatur. Audit sibi dicentem, & in se loquentem Dominum DEVM: Ecce elegi te ex omni carne, & inter omnes Mulieres benedixi. Ecce commendaui tibi Filium meum, commisi tibi vnicum meum. Noli timere lactare, quem peperisti, agnosce non solùm DEVM sed & filium, filius meus est, filius tuus est. Filius meus ex diuinitate, Filius tuus ex assumpta humanitate.* Tū idem vir pientissimus pia Virginis in filium obsequia recensere pergit, quæ mirum huius Thymiamatis ardorem fragrantiamque nobis ob oculos ponunt; *Quo itaque affectu*, inquit ille, *& studio, quâ humilitate, & reuerentia, qua dilectione, & deuotione id expleuit, hominibus incognitum est, & Deo cognitū, qui renum, & cordium est scrutator. Deo cognitum, qui spirituum ponderator est. Sæpe, vt credimus, oblita esus, ac potus, spretaque carnali necessitate, noctes insomnes agebat, vt Christum mente cogitaret, Christum carne videret, cuius ardebat desiderio, cuius flagrabat obsequio. Sæpè etiam agebat, quod in Canticis Cant. 5. scriptum est. Ego dormio, & cor meum vigilat. Carne quippe dormiens, animo vigilabat, nocturna quiete somnians, quæ per singulos dies cogitabat, & vigilans in eisdem se inueniebat, & artus sopori concedens, in pace in idipsum dormiens quiescebat. Vbi erat thesaurus eius, ibi & cor eius, vbi gloria, ibi & conscientia. Diligebat DEVM, ac filium suum ex toto corde, ex tota mente, ex omnibus viribus suis. Ex toto corde, quia toto affectu, ex tota mente, quia toto intellectu, ex omnibus viribus, quia omni cordis intentione, & mandatorum omnium executione. Videbat oculis, & manibus tractabat verbum vitæ. Felix cui præstitum fouere eum, qui fouet, & nutrit omnia, portare portantem vniuersa, lactare Filiū, qui lac ipsis vberibus infudit, pascere cuncta pascentem, & escam auibus administrantem. Pendebat de collo eius Patris sapientia, & virtus mouens omnia in humeris eius residebat. Stabat in sinu materno Paruulus IESVS, & in gremio quiescebat Virgineo sanctarum requies animarum. Aliquando subnixo capite, læua dextraque tenentem, vultu placidissimo Genitricem aspiciebat, quam desiderant Angeli videre, blandoque murmure vocabat Genitricem, quam omnis Spiritus appellat in necessitatibus. At illa repleta Spiritu S. sanctum pectus pueri, suo pectori copulabat, & faciem illius, faciei suæ applicabat. Nonnumquam osculabatur manus, & brachia, maternaque cōcessa licentia, ab eius ore sacratissimo dulcia carpebat oscula. Non satiabatur visu, nec implebatur auditu, quia illum videbat, & audiebat, quem multi Reges, & Prophetæ voluerunt videre, & non viderunt, & audire, & non audierunt. Proficiebat igitur magis, ac magis in amore, & animus inardescens, mente peruigili, diuinis obtutibus inhærebat. Non labores, non dolores, non discrimina, non penurias, aut necessitates, non formidines, aut mortes, non Regis impijssimi furorem, & fugam, reditumuè in Aegyptum, & ex Aegypto pro nati charitate formidabat. Erat gratissima in opere, lætissima in actione, promptissima in obsequio, deuotissima in ministerio, & humillima in famulatū, in cunctis prospere agebat, cuncta strenuè sapienterque administrabat. Vniuersa humanitatis officia, sereno vultu, & mente tranquilla percurrit. Nam sicut in Theorica nulli similis extitit, sic in actiua vita similem non inuenit.* Hæc ille luculenter, & venustè. Ex quibus facilè perspicimus, quam suauem deuotionis odorem instar Thymiamatis sanctissima illa ac deliciosissima ipsius cum filio dulcissimo conuersatio, exhalarit.

B.V. cum Puero IESV, & S. Iosepho conuersatio suauissimum odorem diffundebat.

B.V. noctes insomnes agebat vt de filio meditaretur.

B.V. singularis fælicitas in Dei Filio enutriendo.

B. V. profectus in amore Diuino ex conuersatione Patri IESV.

56. Quæ

56. Quæ ſane etiam in hodiernum vſque diem, toto terrarum orbe ſummâ Chriſtianitatis ædificatione ac conſolatione diffunditur. Vnde paſſim in Italia pia Sodalicia in honorem Sanctæ huius Conuerſationis Virginis Deiparæ cum Puero IESV, ac S. Ioſeph magno animarum bono, inſtituta ſunt. Ad honorandam porro hanc Sanctam conuerſationem, ſolent quotidie pij iſti Sodales recitare, vt minimum, ſemel Salutationem Angelicam. Qualibet hebdomadâ ſacrum audiunt, & tribus, vt minimum, vicibus per annum communicant, eo fine, vt omnibus huius Congregationis Sodalibus auxilium gratiæ efficax, ad remiſſionem peccatorum impetrandam, ad Sanctam item inſtituendam conuerſationem, nec non ad bonam fælicemque obeundam mortem, ac denique ad expeditam à pœnis Purgatorij liberationem obtinendam concedatur. Quibus pietatis exercitationibus in honorem pientiſſimæ ac Diuiniſſimæ huius Conuerſationis inſtitutis fieri nequit, vt non ſummopere Cælites ipſi oblectentur; ſicut, & olim eamdem hanc Conuerſationem contemplantes afficiebantur.

57. Vnde merito ſupra memoratus Rich. lib. 12. ait beatas mentes, præ odoris hac ſuauitate, atque admiratione ex conuerſatione Virg. Sanctiſ. emanâte exclamaſſe: *Quę eſt iſta? Quã*, inquit ille, *admirabilis, quã dilecta, quam præcellens omnes creaturas, quantis præconijs attollenda, quantâ admiratione digniſſima, quæ non modo mundum, ſed & totum cælum circumquaque ſuauitatis inæſtimabilis odore perfudit?* Addit deinde quatuor in ea admiratos eſſe Angelos. *In primis innocentiæ puritatem, quam tantam habuit, vt nec concupiſcentiam ſenſerit, quod eſt ſupra conſuetudinem. Deinde ſuperabundantem gratiam, quam tantam habuit, vt & ſibi, & toti mundo copioſè ſuffecerit. hinc dicta gratiâ plenam, & hoc ſupra meritum. Mirati ſunt etiam ventris eius benedictum fructum, quia natura mirante ſanctum ſuum genuit Genitorem, quod fuit ſupra naturam. Denique aſcendentis mirati ſunt gloriã, quę fuit omni rationi creatæ incompræhenſibilis. Quis enim capere potuit delicias aſcendentis innixę ſuper dilectum ſuum, quas nec oculus vidit, nec auris audi it, &c.* Tandem eius conuerſationem, qua ad DEVM aſcendebat opponit Euæ, quæ in primis per culpam inobedientiæ deſcendit, magis ſerpenti, quam Deo obediendo. tum per maledictionem, Vnde dictum ei fuit: Multiplicabo ærumnas tuas, in dolore paries filios; ac demum per ſubiectionem, quia dicitur: ſub viri poteſtate eris: Maria autem aſcendit contra maledictionem per fructus benedictionem; contra ſeruitutem per integerrimam libertatem, Regina omnium Angelorum effecta. Sic fere Richardus. Ex quibus colligimus quam ingratam Euæ conuerſatio odorem Deo afflauit, tam gratum Virginis è contra exhalaſſe, & ad inſtar ſuauiſſimi Thymiamatis extitiſſe.

58. Non abſimiliter oſtendit Cardinalis Halgrinus piâ laudabilique ſuâ in mundo conuerſatione, virtutumque profectu extitiſſe Virginem Virgulam quandam aromaticam ſiue gratiſſimum Thymiama. Sic enim verba illa ſiue Angelorum, ſiue adoleſcentularum interprætatur: *Aſcendit B. V. de virtute in virtutem, in operibus ſuis externis proficiendo. Aſcendit per deſertum, mundum videlicet, quem pro deſerto habuit, contemnens enim mundum, eius concupiſcentiaq; ſpiritualibus adhæſit delicijs. Aſcendit autem ſicut Virgula ob rectitudinem intentionis, & operis, gratiãq; humilitatis, perſeuerantiæ ſoliditatem, carniſque extenuationem. Virgula enim recta eſt, ſolida, gracilis, & humilis. Hęc Virgula fumi dicitur, quia fumus agilis eſt, & de ignis calore eſt, & procedit, aſcendenſque, ab humanis diſparet aſpectibus. Et benè B. V. per officioſitatem Agilis fuit, quæ ad Eliſabeth ſe transtulit aſcendens in Montana, vt ei Filioque naſcituro miniſtraret. Agilis fuit, quia leui curſu, leui ſaltu tranſiluit omnes vitiorum ſpinas ac foueas. Hæc ardore Spiritus S. accenſa ſic aſcendendo profecit in gratia, ſic aſcendit in gloria, vt velut diſparens, omnem cogitationem humanam excedat. Et quia ad laudem huius Virginis iam dicta commendatio ſufficere non videtur, de ipſius odore ſubdit: Ex aromatibus myrrhæ, &c. B. V. namque omnium virtutum odore perfudit Eccleſiam. Ipſa enim habuit aromata virtutum, cum ipſa, vti diximus, Arula fuerit aromatum ſuauiſſimorum.* Sic ferè Halgrinus. Alanus Virgulam fumi ideo ait dictam fuiſſe Deiparam, *quia gracilis, & delicata, quia diuinis extenuata diſciplinis, & concremata intus in holocauſtum incendio pij amoris, & deſiderio charitatis.*

B. V. Areola aromatum ſuauiſſimorum.

B. V Virgula fumi dicitur quia est cõcremata in holocauſtũ incendio pij amoris.

59. Odore porrò ſanctæ, piæque conuerſationis ſemper fragraſſe Virginem, velut nardum ſuauiſſimam in Dei conſpe-

conspectu, ac tunc præsertim vel maximè cum illum purissimo suo gestabat vtero, pulchrè ostendit Guilelmus Abbas, dum Regis supremi accubitum ait esse vterum Virginis; & in eo nouem mensium commorationem, Regis eiusdem quietem; Nardum verò, Matris fragrantissimum amorem; Odorem denique Virgineam deuotionem. *Hoc ergo vult dicere Virgo*, inquit Guilelmus, *dum ait: Dum esset Rex in accubitu suo, &c. Toto tempore quo Rex erat in accubitu suo, in magnis agebam delicijs deuotionis meæ, & confitebatur iugiter cogitatio mea, & reliquiæ cogitationis meæ, diem festum agebant illi. Porrò de accubitu suo egresso, nardus mea non desiit dare odorem suum, quia conceptus eo tempore deuotionis calor, nullo deinceps tempore tepuit in pectore meo, & concepta tunc suauitas, nunquam postea defuit Spiritui meo. Suum accubitum vocat singulariter Regi dicatum. Nemo enim ante illum, & nemo post illum, in illo Sacratissimo Virginalis vteri thalamo accumbere potuit. Vocat odorem suum hoc est singularem, & eximium, nunquam enim vlla fœmina huiusmodi suauitatem fuit experta.* Addit pijssimus Abbas, Nardum hanc Virginis, siue vnguentum, pigmentumuè calidæ naturæ charitatem, denotantem suauiter fragrasse toti Trinitati; Patri mittenti, Filio incarnato, Spiritui S. obumbranti, Angelis assistentibus ipsimet Virgini. Nam illa inenarrabilis deuotio, qua mens cum ardebat, vterus tumebat, dulcis, & suauis erat, super omnes suauites, ac dulcedines vitæ mortalis Sic ille.

Quantis delicijs B. V. perfruita, dū Filium vtero gestabat.

In B.V. ardor deuotionis in Incarnatione Verbi conceptus, nunquam tepuit.

Nardus indicat B. V. charitatem.

60. Tam vehemens simul, ac suauis Virginei huius Thymiamatis odor extitit, vt in ipsa eius vestimenta redundaret adeo vt eam persentiscens Sponsus diceret Cant. 4 *Et odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris, adeo efficax, vt fugaret Dæmones lacrymas compunctionis hominibus eliceret.* Audiamus hic amantissimum Dei Deiparæque B. Amadeum Hom. 2. de laud. B. V. *Asserunt odore thuris Dæmones effugari, lacrymas excitari, DEVM medentibus lacrymis placari. Ego verò libenter dixerim odore virtutum S. Mariæ Angelos tenebrarum effugari, & valido quodam turbine huc, illucque raptari, vt in eis impleatur: Fiant tanquam puluis ante faciem venti. Odor iste mortuos in peccatis excitat, debiles mente roborat, bonos incitat ad meliora, meliores ad optima. Bonus odor, qui Regem in accubitu suo per Virginem prouocauit, vt ad nos veniens nostra reciperet, sua daret, constituens vobis cum suas amicitias lege immobili, & pace sempiterna.* Hæc Amad. sanè eleganter.

Odore Thuris Dæmones fugantur.

Odor virtutū B. V. Dæmones fugat.

Odor virtutum B. V. quam efficax.

61. Rupertus verò odorem Virginearum virtutum, quæ in ipsius conuersatione enituerunt in panperculos illos filij panniculos, quibus mox, vt in lucē est editus, ardentissimâ charitate ab ea fuit inuolutus, ac in præsepio reclinatus, redundasse, eisque Diuinum quendam honorem detulisse asserit: Vnde sic filium Matrem alloquentem gratiosè introducit: *Quid de pannis dicam, quibus me inuoluisti, & in præsepio reclinasti? nimirum id quod verum est, quia odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris. Omnium namque vestimentorum, scilicet bonorum operum tuorum, quæ in me materna, etiam plusquam materna charitate operata es, panni illi primitiæ fuerunt. Et quia cuncta, quæ tunc in me, vel tunc propter me operata es, de magno, & valido charitatis igne, cum suauitate humilitatis vexerunt, rectè dixerim; odor vestimentorum tuorum, sicut odor thuris. Sicut enim in omnibus famulata es mihi tanquam Deo, cui soli debetur odor thuris in sacrificio suo.* Hinc idem filius Can. 4. virtutum gratiarumque eius preciosissima vnguenta, quæ ipsum tam mirifice recrearunt, omniū sanctorum aromatis siue charismatis, donisque cælestibus anteponit: *Odor vnguentorum tuorum*, inquiens, *super omnia aromata, quia de horum vnguentorum plenitudine participauimus vniuersi.*

Panniculi quibus B. V. Filium inuoluit, quam preciosi ac Diuini.

63. Vnde Hugo de S. Victo ser. vltimo causam reddens cur odores hi tam præstantes ac copiosi, reliquorum sanctorum charismata longe excedant, sic affatur Virginem: *Quia omnem gratiam vincit tua sublimitas, omnem perfectionem superat tua dignitas. Tu singulariter electa, tu ineffabiliter sublimata, nulla tibi in gratia similis esse potuit, per quam gratia venit, super omnes filios hominum, cùm gratia plena extiteris. Ergo super omne meritum excellentia tua, eminentior cunctis, sanctior vniuersis. Nemo vt tu gratia plenus fuit, quę sola sine exemplo Mater Virgo genuisti, castitatisque lilium cum fructu fœcunditatis seruasti. Tu ad iucunditatem vnguenta accepisti, vnguenta ad speciem, vnguenta ad odorem. Alij vnguntur ad curationem, alij ad stabilitatem, omnes vnguēta ad necessitatem accipimus. Tu Filia delicata, & omni gratia plena charissima in delicijs tuis, vncta es ad gloriam decoris tui, & insignum dilectionis. Vnctum paritura, & tu quoque vncta es, vt ipsum in te vnguentum prius excellenter effunderet, quod postmodum in vtero tuo singulariter acciperet. Ipse etiam supra*

B.V. gratia superat omnium Sanctorum gratias.

Nulla anima B. V. similis in gratia esse potuit, quia per illam gratiam venit in mundum.

te

te præ cunctis partibus suis accepit plenitudinem, tu post ipsum, præ cunctis suauitatem. Hæc Hugo.

64. His Virgo diuinarum gratiarum charismatumque tam copiosè vnguentis delibata, dicere potiori iure poterat cum Apostolo: *Christi bonus odor sumus*, Præclarissimis enim suarum virtutum exemplis, velut preciosissimum illud Thymiamatis vnguentum, longè, latèq; bonæ ædificationis odorem diffundebat, ita vt animæ piæ, ac sanctæ his tam delicatis odoribus recreatæ cupientes post eam in Heroicarum virtutum stadio decurrere, trahi post illam, quam ob imbecillitatem virium assequi non poterant, ardentissimis desiderijs exoptarint. Ea communis est singularum vox: *Meliora sunt vbera tua vino, fragrantia vnguentis optimis. Oleum effusum Nomen tuum. Ideo adolescentulę dilexerunt te, Trahe me, post te curremus in odorem vnguentorum tuorum.* Cant. 1.

Odor virtutum B.V. trahebant animas post se.

65. Diffudit tandem Virgo gloriosissima velut Virgula fumi, velut Thymiama longè excellentissimum suarum virtutum odorem, quando beata illa eius anima corpori illi sanctissimo ad sepulchrum sociata, igneque ardentissimo perfectissimæ charitatis, tot annorum decursu mirificis adauctis incrementis succensa, innixa super dilectum, delicijs affluens, innumerisque Angelorum comitata choris in cælos euolauit. Tunc enim vel maximè beatæ illæ mentes sacratissimi illius corporis, quod Diuinis planè aromatis, ceu elementis compositam videbatur cælestem, ac Paradisiacum odorem persensere. Vnde admirabundæ sese mutuo aspicientes dicebat: *Quæ est ista, quæ ascendit per desertum sicut Virgula fumi, &c.* Hic audiendus ipse Deiparæ gloriosus ille Capellanus Ildephonsus Toletanus Antistes ser. 3. de Assumpt. qui interrogationem hanc factam ipso Assumptionis Virgineæ in cælos die à Sanctis Angelis asseuerat, *Hodie*, inquiens, *interrogauerunt quidam sanctorum eminus prospicientes illud de Canticis: Quæ est ista:* Moxque subtexit rationem: *Quoniam in ascensu eius multa fragrabant ornamenta virtutum, incendio diuini concremata amoris. Quæ ideo quasi Virgula fumi, quia ipsa est Virga illa de radice Iesse, quæ hodie ascendit. Gracilis quidem, & delicata ex aromatibus vniuersi pigmentarij pulueris, sed conflagrata incendio charitatis. Et ideo benè in modum fumi Virgulæ ex aromatibus, quia facta est tota in holocaustum, quæ odoramentum virtutum spargebat de se, vsque ad cælos, & non qualiacunque sed vniuersi pulueris pigmentarij. Vnde fratres admiratio illa Angelica non de virginitate sola, quæ singularis in Maria, sed de immensitate gratiæ venit, quia vniuersæ virtutes in ea ex incendio diuini amoris, suauitatem odoris respergebant; ita vt in ea esset forma non solum Virginũ, verumetiam omnium Ecclesiarum Dei.* Quibus ex verbis, maximè postremis, colligimus, Deiparam virtutum suarum longè, latèq; per orbem diffuso odore, formam, Ideam, animatumque quoddam speculum iustitiæ, ac sanctitatis vniuersæ Ecclesiæ suæ Christi sponsæ euasisse, ac proinde toti Christiano orbi Thymiamatis instar suauissimum odorem suarum virtutum aspirasse.

In assumptione B.V. virtutũ suarum vel maximè odorẽ fudit.

B.V. Virga de radice Iesse.

In B.V forma fuit non solum Virginum verumetiam omniũ Ecclesiarum.

66. Et verò si aromaticas illas, ex quibus, iussu Dei Thymiama illud componebatur, expendamus species, fieri non potest quin illis recreati, ad earundem virtutum imitationem accendamur. Species enim illæ mortificationẽ, orandi studium, fidem, quæ per dilectionem operatur, misericordiam, charitatemque Virginis, aliaque animæ ipsius ornamenta repræsentant. Quid enim stacte? quod est myrrhæ quædam lacryma, eiusdemque flos, quid inquã, aliud, quam perfectissimam mortificationem hominis tam exterioris cum omnibus eius sensibus, quam interioris cum omnibus eius potentijs, absolutissimam quoque incorruptionem tam animi, quam corporis? qua maior sub Deo nequit intelligi in Virgine nostra nobis repræsentat incorruptionem.

Species aromaticę Thymiamatis notant varias virtutes B.V.

Myrrhæ mortificationem notat.

67. Quid thus lucidissimum, nisi eiusdem Deiparæ assiduum DEVM cõtemplandi, menteque orandi studium, quod thus lucidissimum iure dicitur, quod in eo, veluti clarissimo speculo, Diuinam Maiestatem cũ omnibus eius perfectionibus atque attributis, idque interdum absque vllis ænigmatis Deum clarè intuendo facie ad faciem contemplatur. Crediderim certè Virginem nostram cum suo Parente Dauide sæpius iterare fuisse solitam: *Dirigatur Domine oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.* Psal. Vnde non erat opus omninò vt fumus Thymiamatis huiuscè, Artificum Alexandrinorum industriã, ita dirigeretur in cælum, vt Palmæ speciem quandã repræsentaret, vt Rabbi Chimchi attestatur. Rerum enim cælestium amor,

Thus orationem notat.

amor, terrenorum obliuio, ac pura in DEVM intentio, qua Virgo nostra semper cogitationes omnes, verba, atque operationes in DEVM direxit, erat omni ex parte sufficientissima, vt in superna ad instar pulcherrimæ palmę dirigeretur. Vnde B. Odilo Abbas præclarè pronunciauit apud S. Antoninum 4. p. Tit. 15. cap. 44. §. 8. *Vnum pro certo scimus, quia omnis Mariæ actio, & intentio, semper fuit in DEVM intenta.*

68. Quid onyx repræsentabat nobis aliud, quam fidem Virginis, quę per charitatem operatur, vt exponit Origenes? Cum species hæc concha sit odorifera, vnguem humanum repræsentans, à quo & denominatur, pisciculum in se continens, qui vt scribit Dioscorides nardo nutritur, à qua concha etiã odorem suauem participat. Vnde cum concha hæc scuti speciem quandam exprimat aptè fidem nobis denotat, siquidem Apostolus Paulus Ephes. ait: *In omnibus assumẽtes scutum fidei, in quo possitis omnia tela ignea nequissimi extinguere.*

Onyx fidem significat.

Onyx quid nam sit?

69. Quid Galbanus denique boni odoris, quam misericordiam, charitatemque Virgineam in pauperes, egentesque nobis ob oculos ponit? Cũ Galbanus auctore Dioscoride lib. 3. cap. 8. aliud non sit quam lacryma aut succus ferulæ cuiusdam odoratæ, quæ in Syria nascitur, qua vice baculi ad corpus sustentandum ne in terram prolabantur, vti consueuerunt. Vnde iunioris Tobiæ Mater eum fulcrum, solatiumque totius domus agnoscens, *senectutis suæ Baculum vocitauit.* Iob quoque de operibus misericordiæ, à se pauperibus exhibitis loquens: *Oculus fui cæco, pes claudo.* Paucis pietatem hanc Virgineam in miseros indicauit S. Ignatius Martyr ad Magistrum suum Ioannem scribens: *In persecutionibus, & afflictionibus est hilaris: in penurijs, & indigentijs non querula, iniuriantibus grata, & modesta in re læta: miseris, & afflictis condolet conflicta, & subuenire non pigrescit.*

Galbanus boni odoris misericordiã & charitatẽ notat.

B.V. miseris, & afflictis compatiebatur.

70. Ex his igitur quatuor speciebus aromaticis velut elementis cum Virgo nostra quodammodo coaluerit, quid mirum illam suauissimum virtutum suarum toto orbe diffudisse odorem, omnesque fideles ad currendum post se excitasse? Curramus igitur, & nos & tota contentione curramus, eiusque virtutũ vestigijs non pressis leuiter ad exigui prædicationem temporis, sed fixis ad memoriam eius Nominis sempiternã, diligentissimè insistamus. Ad hoc faciẽdum eundem sanctissimum Antistitem Ildephonsum nos cohortantem audiamus. *Quoniã Virginitas, & vita Beatæ Mariæ speculum, & species fuit totius castitatis, & integritas virtutum, decus pudicitię, & magisterium valdè eximium probitatis. In qua rogo videant virgines, quid vitare, quid corrigere, quid tenere debeant probitatis, quia primus discendi ardor, vt ita fatear, nobilitas est Magistri. Habetis ergo virgines egregij magisterij formã, habetis exemplar in ea perfectæ Virginitatis. Ecce via qua pergere debetis. Ecce beatitudo, & gloria, ad quam peruenire vultis. Illuc indesinenter votis, ac desiderio anhelare oportet, vt ad eam quandoque feliciter perueniatis.* Hæc ille.

B.V. fuit speculum, & species totius Castitatis, &c.

71. Ad hanc sui imitationem ipsa Virgo nos hortari videtur, dũ de suarũ virtutum odoribus longè, latéque toto orbe diffusis ita gloriatur. Eccli. 24. *Sicut Cinnamomum, & balsamum aromatizans odorem dedi, quasi myrrha electa dedi suauitatẽ odoris, & quasi storax, & Galbanus, & vngula, & gutta, & quasi Libanus non incisus vaporaui habitationem meam, & quasi balsamum non mixtũ odor meus.* Ad quid enim odores suos sic liberaliter profudisset, nisi vt nos ad suarum virtutum imitationẽ, quàm suauissimè pelliceret, earundemque amore inflammaret, vt & in cõuersatione, deuotione, mortificatione, actione, ac contemplatione illi essemus quam simillimi? Vnde Seraphicus Bon. in spec. c. 7. *Odor Mariæ fuit sicut cinnamomum in cortice conuersationis, sicut balsamum interius in vnctione, deuotionis, sicut myrrha in amaricatione castigationis. Fuit quoque odor Mariæ, sicut cinnamomum in actione, sicut balsamum in contemplatione, sicut myrrha in passione. O' verè diues quæ tam fuit plena odorifero Spiritus S. balsamo.*

B.V. nos ad virtutũ suarum imitationem excitat.

72. Cupit igitur quispiam sanctæ conuersationis ac deuotionis gratiam? Cupit sensuum totiusque hominis tam interioris, quam exterioris perfectam mortificationem? Cupit deniq; actiuæ ac contemplatiuæ vitę, charitatisq; tam Dei, quàm proximi adipisci, viâ cõpendiosissimâ perfectionem? Ad Aram hãc animatam ac Virgineam, assiduo Diuinæ charitatis igne flagrantem, iugi, eoq; suauissimo Thymiamatis odore redolentem, ac fragrantem, accedat, ac præsertim ij, qui tutelâ patrocinioque Deiparæ gloriantur. Eius enim cælesti ardore accensi, gratissimoque virtutum odo-

Sodalibus Conuersatio B. V. imitanda vel maximè.

odore recreati, ſanctiſſimam ipſius in hoc mundo conuerſationem, morumq; integritatem, deuotionem, mortificationem, patientiam, vitæ denique actiuæ, atque contemplatiuæ operationes in ſe exprimant, & lucidiſſimum quoddam ſpeculum cæleſtis, diuinioriſque vitæ euadent. In hac denique Ara Virginea quiſque cor ſuum velut thymiama, igne diuini amoris ſuccenſum, pro ſua pietate Diuinæ conſecret Maieſtati, & ij præſertim, qui ſe Deiparæ arctiori obligatione in Parthenijs Sodalitijs, ipſius obſequijs mancipärunt.

Congregatio Biſuntina Cor argëteum B.V. obtulit.

73. Ponant ſibi ob oculos Congregationis Biſuntinæ memoriâ ſempiterna in Virginem digniſſimum facinus ac pietatem, quæ vt in litteris Annuis Societatis noſtræ Ann. 1609. habetur in peruigilio Annunciatæ ijt ſupplicatum, ad ſacratiſſimam Deiparam ſichimienſem, ibique vota ſua cum ingenti pietatis ſignificatione nuncupauit: atque in amoris pignus cum funalibus candidis, votiuaque tabula Cor argenteum, precio, & opere viſendum depoſuit, cum hac epigraphe: *Congregatio Annunciatæ Virginis hanc, puro ex corde, puram cordis effigiem, purioris obſeruandæ puritatis ergo, puriſſimæ Virgini, cuius ex Montis acuti quercu, in Collegio Societatis IESV Veſontionenſi colitur Imago mirabilis, vouet, Dicat, Dedicat.* Huius poſtea Anno 1647. exemplum ſecuta Italica Congregatio immaculatæ Conceptionis Domus Profeſſæ Vienẽſis vti ſupra memorauimus, Cor ſimiliter argenteum libera itate Comitis Guilelmi Slauatæ eidem Deiparæ dedicauit, ſeſeque ad defendendam eius immaculatam Conceptionem, voto publico, obſtrinxit; idemque Votum cum Nominibus Sodalium eodem corde ad perpetuam rei memoriam reclufit, & pro Cęſaris Ferdinandi III. totius Domus Auſtriacæ incolumitate obtulit.

Congregatio immaculatæ Conceptionis Domus Profeſſę Cor item argenteum B.V. obtulit.

Ad horum Sodaliciorum exemplum nos quoque. Cor noſtrum in hac Ara Virginea animitus, medullituſque deuoueamus, ac conſecremus, dicemus, & addicamus; dedicemus denique atque in holocauſtum ſempiternum, promptiſſimâ ardentiſſimaque voluntate offeramus, vt holocauſtum noſtrum hac propenſiſſima in Virginem pietate, ac deuotione pingue fiat. ſimulque cum Seraphico ipſius Pſalmiſta deuotiſſimè illi concinnamus: *Vere ipſius Domina cor meum igne amoris tui, & cingulo caſtitatis reſtringe renes meos,* Pſal. 25.

DISCVRSVS XXX.

Quod B.V. Corona Auſtralis Stellata Virginem Deiparam repræſentet.

1.

Erunt Poetæ Liberum Patrem ab Amorum Parente, Corona 13. contextam ſtellis donatum, quam ille, ad memoriam eius nominis ſempiternam in cælos tranſtulit. Coronam hanc ſyderεam, ſi ſacra profanis miſcere licet, dixerim Virginem eſſe noſtram glorioſiſſimam, quæ de ſuę carnis ſubſtantia miniſtrando corpus Dei Filio, eiuſdem corona extitit in tempore, ſicut Pater æternus, in æternitate. Quod nobis tanto facilius perſuadebimus, ſi intellexerimus, olim Diadema primum Regalium capitum inſigne, nil fuiſſe aliud, quam faſciam albam, ac tenuem caput cingentem; *διαδ…* enim eſt circumligare, & *διάδημα* ſignificat obligaculum, ſeu redimiculum. Hinc Coelius Rhodiginus lib. 24. capite ſexto. *Diadema*, inquit, *erat faſcia candida, quæ Regum capitibus obligabatur.* Hoc inſigne Regium, auctore Plinio, primus Liber Pater inuenit, cuius loco Venus, vti dixi, ſtellatum Diadema ei contexuit, quod ipſe poſtea in cęlos tranſtulit.

Corona Sydetea eſt B. V.

Diadema quidnam ſit?

2. Cùm igitur Virgo Sacratiſſima Dei Filium vtero ſuo puriſſimo ſuſcepit, eumque Humanitate noſtra veſtiuit quid aliud egiſſe, quam candidiſſimâ, tenuiſſimâ, ac delicatiſſimâ faſciâ, ſummum illud caput, quod eſt aurum optimum, Diuinitatem videlicet, circumligaſſe, atque coronaſſe viſa eſt? Cuius Diadematis diuinam beatæ illę mentes contemplantes pulchritudinem, mortales omnes ad eam intuendam inuitarunt Cant. 3. 11. *Egredimini, & videte Filiæ Sion Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum Mater ſua in die deſponſationis, & lætitiæ cordis ſui.* Vnanimi penè conſenſu Sancti Patres, per Matrem, Deiparam Virginem; per Diadema, humanitatem noſtram, per Coronationem, ipſam Verbi in vtero Virgineo factam Incarnationem intellexęre.

B. V. Dei Filio carnem communicando, eum Diademate quodam coronauit.

B.V. in Incarnatione Dei Filium carnis Diademate coronauit.

Hinc S. Ambroſ. de Inſtitut. Virg. cap. 16. *Beatus*, inquit, *Mariæ vterus, tantum Dominum coronauit, quando formauit, eum, quando generauit; quia etſi eum ſine aliqua operatione ſui formauerit, quia Spiritus S. ſuperuenit in Virginem. Vnde, & ipſe in Pſalmo ait: Inoperfectum meum viderunt oculi tui Pſ. 138. tamen hoc ipſo, quod ad omnium ſalutem eum concepit, & peperit, coronam capiti eius æternæ pietatis impoſuit, vt per fidem credentium fieret omnis viri caput Chriſtus*: Hæc Ambroſ. vbi expendenda verba illa: *Coronam æternæ pietatis capiti eius impoſuit.* Verè enim cùm Virgo Vnigenito ſuo carnem ſuam communicauit, pietatis, ac miſericordiæ Coronâ eum redimire viſa eſt, ſiquidem ſummo, effuſiſſimoque illo in nos pietatis, amoriſque quo dum adhuc inter mortales degeret, ferebatur affectu, martizare, pientiſſimamque benigniſſimæ Parentis indolem imitari videbatur.

B.V. Dei Filio per incarnationem æternæ pietatis capiti eius coronã impoſuit.

Chriſtus Matrizare viſus dum piam Matris indolem in nca oſtendit

3. Hinc idem Ambroſ. agnoſcens quod ſummâ accenſus in humanum genus charitate Dei Filius mortalitatem noſtram, velut ſponſam, ſibi ſociauit, & ipſam Virginem eâdem accenſam charitate, carnem, puriſſimumque ſanguinem Amori illi increato, Spiritui nempe Diuiniſſimo, ſummo artifici, ad efformandam Humanitatem noſtram ſubminiſtrauit, Diadema hoc, quo eum optima Mater coronauit, *charitatem* eſſe dixit lib. de Iſaac cap. 5. & Matrem quoque ipſiſſimam charitatem eſſe cenſuit: *Angeli*, inquit ille, *canunt Epythalamium, perductâ ſponſa vſque ad ſponſi requiem nuptialem. & vocant cæteras cæleſtes poteſtates, vel animas, vt videant charitatem, quam circa filias Hieruſalem habet Chriſtus. Vnde & meruit coronari à Matre Filius charitatis, iuxta*

Dei Filius amore noſtri accenſus Humanitatem noſtram aſſumpſit.

Diadema Humanitis noſtræ quia à Spiritus S. efformatum, appellatur ipſa Chriſtus.

Apo-

Apostolum: DEVS nos eripuit de potestate tenebrarum, & transtulit nos in Regnum filij charitatis suæ. Charitatis itaque filius, & ipsa charitas est, non ex accidentibus habens charitatem, sed habens semper suá substantia, sicut, & Regnum, de quo dicit: Ego in hoc natus sum. Ideoque dicunt: Egredimini, idest, exite de solicitudinibus, & cogitationibus sæculi, exite de angustijs corporalibus, de vanitatibus mundi, & videte quam Rex pacificus in dies sponsalium suorum habet charitatem, quam gloriosus sit, quia corporibus resurrectionem dedit, & animas sibi iunxit: Hæc magni est corona certaminis. Hoc præclarum munus sponsalium Christi sanguis eius, & passio eius. Quis enim plus potuit dare, qui sibi etiam non pepercit? Hinc denique S. Gregorius Nyssenus Hom. 7. in Cantica: *Carneum hoc Humanitatis nostræ Diadema, coronamque à Dilectione contextam fuisse asseuerauit.*

Diadema carneum nostræ Humanitatis à Dilectione fuit contextum.

4. Audiendus hic quoque S. Gregorius Papa: *Mater Christi beata Maria esse creditur, quæ coronauit eum Diademate, quia humanitatem nostram ex ea ipse assumpsit, & hoc die desponsationis eius, & in die lætitiæ cordis eius factum esse dicitur, Quia quando Vnigenitus filius Dei Diuinitatem suam humanitati nostræ copulare voluit, quando per bonam voluntatem suam tempore opportuno Ecclesiam sponsam suam sibi assumere placuit, tunc cum charitatis exultatione carnem nostram ex Matre Virgine suscipere voluit: in qua cum doloribus pro tempore viuens, de redemptione nostra vehementer exultauit:* Obijcit sibi deinde idem S. Pontifex, qua ratione hoc Diadema regalem gloriam denotet, cum factus homo semetipsum Dei Filius à gloria sua quasi exinanierit? Et respondit: *Ipsa eius Incarnatio gloria vere nostra fuit, quia membra eius sumus, propter communionem corporis, Diadema membrorum bene etiam capitis scriptura fuisse prædixit. Hic itaque, quia à sponsa laudatur, & ipse vicissim sponsam laudare dignatur, eiusque laudem, ac gloriam reputat omnino suam. Vnde ipse apud Isaiam in persona Ecclesiæ sponsę suæ, & ipsa Ecclesia in persona sponsi, vt vult S. August. in Psal. 30. alacriter canebat: Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimentis salutis, & indumento iustitiæ circumdedit me, quasi sponsum decoratum corona, & quasi sponsam ornatam monilibus suis.* Isa. 61. 10.

Incarnatio Christi est gloria, & Corona nostra.

5. Nec passus est Dei filius à Matre liberalitate tam eximia superari, siquidem pro pulcherrima hac Humanitatis, mortalitatisque nostræ Corona, Coronam illam immortalitatis 12. stellis, imo 13. contextam, si priuilegia Apostolorum beatorumque omnium, Angelicæque naturæ prærogatiuas addideris, ei impertiri liberalissimè non est dedignatus. Et hanc fortassis gloriosissimæ cælorum Reginæ Coronam, Corona illa Australis 13. syderibus composita nobis repræsentat. Hinc S. Amadeus Hom. 8. ait in die Iudicij Apostolos, reliquosque beatos cum Angelis gloriam, & honorem allaturos Virgini, quod ab illa, velut à sole stellæ, fuerint illuminati, gauisuros insuper de Diademate immortalitatis, quo eam coronauit filius, olim ab eadem mortalitate nostrâ coronatus; *Tunc*, inquit, *obsequētibus Angelis, Archangelis, omnique exercitu militiæ cælestis Rex cælorum aderit cum pijssima Genitrice orbem iudicaturus, in iustitia, & populos in æquitate. Tunc illa fulgebit luce splendidissima, cuius per vterum intactum, & clausam Ianuam Rex gloriæ mundum irradiauit. Tunc patebit veritas Patriarcharum, & Prophetarum, qui Virginis partui Deifico olim attestati sunt. Apostoli quoque filij eius, virtutum illius imitatores, & testes afferent ei gloriam, & honorem, quia eius doctrina irradiati, & Spiritu sapientiæ illapso cælitus confirmati, veri solis splendoribus Ecclesiam repleuerunt. Gaudebunt Martyres, Confessores, Virgines, & omnes sancti videntes Gloriosam, quam in terris positi dilexerunt, & vita comite, laude celeberrima merita eius prosecuti sunt. Gaudebunt, inquam, intuentes illud singulare Diadema, quod in die solemnitatis, & lætitiæ, in die Assumptionis, & gloriæ dilectissimæ Genitrici Christus impressit, memorans illud Diadema, quo eum illa in die desponsationis coronauerat.*

Christus pro Corona Humanitatis Matri coronā 12. stellarum rependit.

B.V. Stellis 13. coronata, additis meritis Angelorum, ac Iustorum.

B V. aderit cum Filio in vniuersali iudicio.

6. Non dissimiliter loquitur Richardus à S. Laur. libr. 3. de laud. B.V. *Iustissimum erat, vt quia Mater Filium coronauerat in exilio, ab eodem coronaretur in Regno. De hac coronatione,* inquit ille, dicitur *Cant. 3. Egredimini filiæ Sion, & videte Regem Salomonem in Diademate, quo coronauit eum Mater sua, Beata Maria videlicet. Aliæ siquidem Matres vinculo originalis seruitutis filios suos alligant, ista autem magno decore originalis puritatis, & innocentiæ istum filium coronauit, hoc est coronatum concepit, & peperit. Coronauit eum Diademate ex auro purissimo, carne nempe sua Virginali, auro quouis puriori, cuius opifex fuit Spiritus S. Lapides pretiosi huius diadematis fuere virtutes creatæ. Congruè porrò Humanitas Saluatoris vocatur Diadema, quasi duo demens, prin-*

B V. quia Filium coronauit in exilio, ab eodē coronata fuit in Regno.

Humanitas Christi dicitur diadema, quasi duo demēs, principium, & finem.

cipium scilicet, & finem, idest, originale, quod est omnis mali principium; & pœnam æternam, quæ est finis, ad quem omne mortale tendit peccatum. Ratione huius coronationis ait Salomon de Maria Prou. 12. Mulier diligens corona est viro suo. De hac Corona Christus gloriabatur. Isa. 51. Quasi sponsam decorauit me corona. Seu vt legunt alij. Alligauit mihi Mitram. Caput hoc mitratum Verbum est Incarnatum. Dies autem desponsationis, est dies Conceptionis, seu Natiuitatis eius secundum carnem. In vtero Virginali nupsit ei humana Natura velut in thalamo, de quo Psalm 18. Ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo. Illa etiam dies, fuit dies lætitiæ cordis sui, tum ipsius sponsi, quam sponsæ Beatæ Virginis. Quis enim dubitet de tam dilecta humana Natura, tam desiderata salute, ipsi sponso secundum hominem, ex ipsa eius vnionis copula, in qua erat certissima eiusdem salutis securitas, ex isto suauissimo osculo, inenarrabilem lætitiã euenisse? Quis autem dignè exprimere verbis sufficiat ipsius sacratissimæ Virginis gaudium, qua Matrem Dei se factam ipso die, & nouit, & sensit, quæ nostræ redemptionis thesaurum, Angelorum gloriam, & totius humani generis singulare gaudium, verbo, DEVM, & Dei filium vtero se habere cognouit? Hęc Richar. de hoc Diademate Humanitatis nostrę quo Dei filium in Incarnatione, summa animi sui voluptate, ac gaudio Maria Virgo coronauit.

Caput Mitratum est Verbum incarnatum.

7. Diadema hoc tantæ extitit pulchritudinis. vt Mellifluus Doctor Bernar. ser. 2. de Epiph. ad illud contemplandum non modo mortales omnes, verumetiam Angelorum choros de cælo euocarit: postquam enim inuitationem illam: Egredimini, pronunciasset, mox annexuit: *Egredimini virtutes Angelicæ, incolæ Ciuitatis supernæ, ecce Rex vester, sed in Corona nostra, in diademate, quo coronauit eum Mater sua. Sed his delicijs vsque modo caruistis, hanc hactenus dulcedinē nō gustastis. Habetis sublimitatē eius, sed humilitatem eius non vidistis. Egredimini igitur, & videte. Verū tamen nō est opus illis nostra exhortatione, quoniam ipsi sunt, qui desiderant in illum prospicere. Illis enim quanto sublimitas notior, tanto humilitas preciosior, & amabilior est. Vobis ergo dicimus filiæ Sion, animæ sæculares, debiles delicatæ filiæ, non filij, in quibus nihil est fortitudinis, nihil est virilis animi. Egredimini de sensu carnis, ad intellectum mentis, de seruitute carnalis concupiscentiæ, ad libertatem spiritualis intelligentiæ. Egredimini de terra vestra, & de cognatione vestra & de domo Patris vestri, & videte Regem Salomonem, alioquin non erit tutum vobis videre eum Ecclesiastem in iudicio, nec Idida, idest Dilectum Domini in Regno,* Hactenus Bern.

Angeli ipsi inuitantur ad contemplãdam pulchritudinem Humanitatis Christi?

8. Ad pulcherrimum hoc carnis nostræ Diadema non modo Angeli, verumetiam ipsa Virgo nos inuitat. Eius enim Rupertus Abbas in Cantica illam censet esse inuitationem, tunc præsertim factam cum eum reclinauit in præsepio, totique mundo videndum, fruendumque, exposuit: *Quid est,* inquit ille, *Diadema istud? Charissima Propheticæ veritatis auctoritas, cuius quot sunt preconia, tot gemmarum est Christi Diadema. In die desponsationis illius, quo de vtero Marię, tanquam sponsus processit de thalamo suo; & in die lętitię cordis eius, quo spineâ coronatus Corona laborem consumauit, & subsequenti lętificatus resurrectionis triũpho. Et in die letitię illius, & in die desponsationis in illo diademate videndus, & ex illo Diademate quantus sit agnoscendus.*

B.V die Natiuitatis Christi inuitauit omnes ad contemplãdam eius Humanitaté.

9. Guilelmus Abbas denique apud Delrio in Cant. duplicem in filio Dei coronam agnoscit, alteram Diuinitatis, varijs attributis ac perfectionibus, ceu radijs refulgentem, quã illum Pater in æternitate ante Luciferum, purissimâ generatione coronauit. Alteram Humanitatis, qua eum in tempore Mater Virgo castissimè mundo edidit: vultque vocari Adolescentulas recens conuersas ad magnum istud pietatis sacramentum, quod in carne manifestatum, crebrâ consideratione aspiciendum, & quasi ruminandum. *Vocari filias, quia non dum ad virile robur animi adoleuerunt, & ideo moneri egredi, & videre Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum Mater sua. Nam si filij forent, potius monerentur ingredi, & videre Regem pacificum in diademate, quo coronauit eum Pater suus. Melius est ingredi ad Regem Salomonem, sed hoc infirmis adhuc difficile. Qui minus idonei sunt cogitare Verbum apud Patrem, cogitent saltem Verbũ carnem factum. Hoc egredi, illud ingredi est. His potissimùm dicitur: Egredimini, &c. Quid vultis ingredi? filiorum est, vos filiæ adhuc estis, fortium est, vos adhuc molles estis, spiritualium est, vos adhuc animales. Estote modo contenti sorte vestra, cum in virum perfectum euaseritis, cum Paulo dicetis: Nunc Christum secundum carnem non nouimus. Filiorum potissimùm est ingredi, filiarum potissimum egredi, & harum tamen est ingredi aliquatenus, & egredi. Nam Pastor bonus de cunctis ouibus suis dixit: Ingredietur, & egredietur, & pascua inueniet. Planè ingrediuntur cogitando Verbum apud Patrem; egrediuntur vero*

In Christo duplex Corona, Diuinitatis qua eum Pater, & Humanitatis qua Mater coronauit.

Quæ differentia, inter filios, & filias Sion?

rò piè meditando, quo coronauit eum Pater, ante omnia tempora, nempe gloriam Diuinitatis, qua coronatus eo quod DEVS à Deo genitus. Hinc vident Diadema, quo in tempore Mater eum coronauit, nempe Regiam nobilitatem assumptæ humanitatis, qua eum coronauit, eo quod illum de sanguine suo Regio secundum carnem concepit. Vnde Gabriel Paranymphus: Ecce concipies in vtero, &c. hic erit magnus, & Filius Altissimi vocabitur, & dabit illi Dominus sedem Dauid Patris eius, &c. Cum ait: Filius Altissimi, indicat Diadema Paternum, propter quod habet in vestimento, & in femore suo scriptum: Rex Regum, & Dominus Dominantium. Cum ait: Sedem Dauid Patris eius, indicat Diadema Maternum, cuius ratione Titulus supra Crucem positus est: IESVS N. R. I. In diademate Materno videbitur à cunctis in iudicio. Nam & impij videbunt, qui eum pupugerunt. In diademate Paterno, in claritate Diuinitatis suæ tantum à mundis corde videbitur. Hanc enim illis visionem ipse à Patre postulauit Ioan. 17. Pater volo, vt vbi sum ego, & illi sint mecum, quos dedisti mihi, vt videant claritatem, quam dedisti mihi in diademate, quo me coronasti, quia dilexisti me ante mundi constitutionem. Sed interim dum nondum videre possumus illum per speciem, ingrediamur saltem, & videamus eum in ænigmate. Pater coronauit eum in die desponsationis suæ, quando ille sibi despondit Ecclesiam, quando Verbum caro factum est, vt Verbum, & Ecclesia essent duo in carne vna. Desponsationis est dies Incarnationis eius: Hoc die coronauit eum Mater, sed & ipse coronauit semetipsum, Regiam sibi, de Regali Virgine carnem assumendo: Coronauit eum Mater, eandem illi carnem prompta fide, hilarique obedientia largiendo. Hic etiam fuit dies lætitiæ eius. quia vt Gigas ad currendam viam mortalitatis nostræ, & percurrendam vsque ad mortem, mortem autem Crucis exultauit. Hæc Guilelmus piè sanè, ac eruditè.

In Diademate Materno videbitur Christus à cunctis in Iudicio sed in Paterno non nisi à mundis corde.

Desponsationis Christi dies, & Incarnationis.

Christus Gigas ad currendam viã mortalitatis nostræ vsque ad mortem.

10. Ex quibus colligimus Dei Filium hominem factum duplici diademate, redimitum, in orbem hunc ingressum, Diuinitatis simul, atque Humanitatis, suaque pulchritudine orbem vniuersum in sui admirationem rapuisse. Mysterium hoc admirabili symbolo adumbratum memoratur Rex Salomon gestasse in annulo, vt refert Aristeas Secretarius Ptolomæi Philadelphi apud Christophorum Fonsecam ord. D. Augusti in Euangelia. In huius siquidem annuli gemma preciosissima, mirabili arte duæ Coronæ simul vnitæ visebantur. Altera aurea, stellis exornata: altera spinea aculeis pungentibus instructa, cum hac epigraphe: *Victoria amoris*: Coronas hasce, tres Circuli cingebant, in singulis hæ sex Latinæ literæ erant incisæ. *A. C. F. R. I. C.* Et licet multi Israelitæ, ex Regis præsertim aulâ, cupidi essent mysterium illud tam Coronarum, quam inscriptionum intelligere; nunquam tamen vlli nisi Reginæ Sabæ Rex reuelauit. Et quia in gemma tria visebantur, duæ nempe Coronæ; Aurea, atque Spinea, earundemque Vnio; literas illas senas, tribus modis explicuit, simulque tria illa arcana in lucem produxit: Et Coronæ quidem aûreæ in hunc modum:

Salomon Incarnationis mysterium in annulo visus est.

Corona aurea Spineæ Sociata vnionem Diuinitatis cum Humanitate notat.

Aurea Corona; Fortissimus Regnat in Cælis.

Coronæ verò Spineæ:

Aspera Corona; Filius Redemptor Inferiora Calcauit.

Vnionis denique Coronæ vtriusque secretum, sic retexit:

Amoris Cognita Fortitudo; Regalium Insigniorum Copulatio.

Quasi dicere voluisset Regum Sapientissimus; In hoc victoriæ, ac triumphi Diuini Amoris, quos de Deo reportabit, maximè elucescent, quod Dei Filium impellet, vt Diuinam suam Naturam, Coronam verè auream, ac preciosissimam, Diuinis perfectionibus, ceu stellis radiantem, Humanitati nostræ, ceu Spineæ Coronæ, miseriarum variarum aculeis circumdatæ, Vnione hypostaticâ sibi societ, atque ita fortissimus ille cælorum Rex, cuius fortitudo est, vt ait Moyses, sicut Rhinocerotis Num. & Deut. 35. Cornua Rhinocerotis cornua illius; in vtero Virginis mansuefactus in similitudinem hominum humanitatem induet, & Maiestas illa immensa, sub cuius pedibus visum est opus, quasi lapidis Sapphyrini, & cælum cum serenum est, inferiora terræ nostræ calcabit, implebiturque illud Baruc. 3. *Post hæc in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est.*

11. Spinea hæc humanæ Naturæ Corona, Aureæ illi Diuinitatis associata, nobis in cælis ob oculos subinde spectanda proponitur, dum solem post calentes Austri flatus, silentibus auris coronâ quadam, exhalationibus terreis, eisque subtilissimis composita, vt vult Alber. Magnus libr. 3. Meteorum Tract. 4. circumdatum conspicimus, quę sanè ipsi pulchritudinem non vulgarem supperaddere videtur: Terra hæc Virginea

Corona ex vaporibus terreis, qua Sol circundatur notat Humanitatem Christi.

nea nimirum post benignos afflatus Diuinissimi illius Austri, quem ipsa inuocabat; *Veni Auster perfla Hortum meum.* Cant.4. vaporem illum suauissimum exhalare visa est, dum purissimam suam carnem, sanguinemque ad efformandū corpus illud illibatum suppeditauit. Quare iure merito Corpus hoc Christi sacrosanctum, ope, operaque Austri Diuinissimi, Spiritus Sancti videlicet in vtero Virginis, de eius substantia tam mirabiliter efformatum, Coronam Australem 12. Apostolorum, aliorumque Sanctorum priuilegijs, Angelicęque naturæ perfectionibus ceu 13. syderibus exornatam possumus vocitare: ita vt cum hanc Coronam in cælo radiantem conspicamur, cogitare possimus, ea nobis, non solum Virginem Deiparam, sed & ipsum Christum Dei filium, qui, qua homo, est pars Matris, & idem cum Matre repræsentari.

Dei Filius incarnatus suæ Matri Corona extitit.

12. Hinc ipse Filius suæ dilectissimæ Matri Coronam pulcherrimam se fuisse asserit apud S. Brigittam libro 3. Reuel. c. 4. dum eius in vtero purissimo nouem mensibus commoratus est: *Venter tuus,* inquiens, *fuit mundissimus, sicut ebur, & sicut locus ex virtutis lapidibus splendidissimus, quia conscientiæ, fideique tuæ constantia nunquam tepuit. nec in tribulatione vitiari potuit. Ventris huius, idest, fidei tuæ parietes fuerunt quasi aurum fulgentissimum, in quibus fortitudo tuarum virtutum denotatur cum prudentia, iustitia, & temperantia, cum perfecta perseuerentia, quia omnes tuæ virtutes, diuinâ charitate fuerunt perfectæ. Locus igitur hic ventris tui purissimus tam spiritualis, quam corporalis, tantum mihi erat desiderabilis, tantumque anima tua mihi placita, vt à summo cælo descendere ad te, & in te morari non abhorruerim, imò suauissimè delectatus sim. Ideo Mater clarissima Corona illa, quæ custodiebatur in me, quæ quidem Corona sum ego DEVS, qui incarnari debebam, nulli nisi tibi imponi debuit, quia verè es Mater & Virgo, omniumque Reginarum Imperatrix.*

Vteri Virginalis laus à Dei Filio, celebrata.

B.V. à Filio Dei incarnato Corona Diuinitatis circundata.

Hæc Filius ad Matrem, quibus sanè luculentissimè ostendit, ipsam ob eximias, singularesque virtutes puritatemque tam corporis quam animi plusquā Angelicam, Diuinitatis Diademate coronari promeruisse.

13. Hoc Diademate Filij, licet virgo nostra semper dum in hac vita nobiscum degeret, fuerit coronata, maximo tamen quodam inusitatoque splendore in eius capite resplendere visum est, cum filius è sepulchro rediuiuus surrexit eamque visitauit. Quam coronam pulcherrimam S. Amadeus Lausanensis Episc. Hom. 5. nobis ob oculos proposuit, dū gaudia Matris, quibus in resurgente filio coronata est peruenustè describit: *Surrexit Christus,* inquiens, *& erexit animū Matris suæ. Iacebat illa, velut in arctissimo quodā mœroris tumulo, donec Dn̄s iacuit in sepulchro. Illo namque resurgente reuixit Spiritus eius, & quasi de graui somno euigilans, solem iustitiæ, & radios resurgentis in luce matutina respexit. Intuitus est ortum surgentis Auroræ, & præcedentem in Filio futuram carnis resurrectionem. Pascebatur oculis in carne fulgida resurgentis. & mente cernebat gloriam Diuinitatis, vt intus, & foris egrediens, & ingrediens frueretur pascuis veræ, sempiternæque felicitatis. Facta igitur extra se, suique oblita præ gaudio adhæsit, corde lætissimo, Patri Spirituum, & conglutinata Deo, in illum tota efferebatur, in cuius amoris immensitate tota refundebatur: Domine in virtute tua lætata est valdè, & super salutare tuum exultauit vehementer, desiderium cordis eius tribuisti ei, & voluntate labiorum eius non fraudasti eam. Corona capitis eius Christus est, dicente sapientissimo, quod filius sapiens Corona sit Matris. suæ Prou. 13. Et quis sapientior illo qui Patris est sapientia? Benè autem corona de lapide esse dicitur, quia in nouo, & veteri testamento nomine lapidis Christus significatur: Dictus est lapis propter potentiam, preciosus propter gloriam. Vtrumque Psalmista complexus est: Dominus virtutum ipse est Rex gloriæ, quia Dominus virtutum, ideo lapis, quia Rex gloriæ, preciosus. Nihil verò lapide fortius, nihil gloria preciosius est. Habes ergo ô beata gaudium tuum, impletum est desiderium tuum, & Christus Corona capitis tui attulit tibi cæli principatum per gratiam, regnum mundi per misericordiam, Inferni subiugationem per vindictam.* Pergit inde magnifica, fortiaque triumphantis Saluatoris enarrare facinora, quæ in ipsam Matrem, vtpotè tam glorioso filio, ceu aureâ preciosissimis virtutum variarum lapillis distinctâ Coronâ, circumdatam, redundabant: & quasi totidem Coronis cingebant. *Ille,* inquiens, *ab Inferis victor ascendit, ille portas æreas contriuit, & vectes ferreos confregit; Inferni munitiones obtinuit, & capita Draconis allisit. Dedit hostiam tuorum strages innumeras, & principem lethi religauit: occidit mortem, & mortis auctorem coniecit in vincula, catenis igneis auctor ille mortis religatus est.* Hæc Amadeus, quibus luculēter nobis significatur Matrem non modo à resur-

Cum Filio resurgente, ipsa etiam Mater resurgere visa.

Corona de lapide precioso contexta B.V. fuit ipse Christus.

reſurgente filio, ceu fulgentiſſimo diademate coronatam, verumetiam eiuſdem gloriæ, eiuſdem triumphantes prę clariſſimorum facinorum effectam participem, dignamque redditā cuius Corona, inter reliquos cæli Aſteriſmos ſplendidiori luce coruſcaret.

Sodalicia B. V. Corona Auſtrali deſignata.

14. Et quia non modo Mater filio, & filius Matri Corona viciſſim extitit, verumetiam ſancti omnes, ac præſertim Deiparæ obſequijs mancipati clientes, ita vt illis verè dicere poſſit ipſa cum Apoſtolo Philip. 4. *Gaudium meum, & Corona mea;* iure Auſtrali illâ Coronâ etiam Sodalitia Nomine Mariano varijs titulis, ceu ſtellis inſignita nobis repræſentari, cenſenda ſunt. Verè cætus huiuſmodi Parthenij, Coronæ quædam Auſtrales ſunt, pijſſimis adoleſcentulis, ceu ſtellis coalitæ, quas ſub tantæ Virginis patrocinio ſperamus, velut ligna, arboreſque fructiferas ad Auſtrum diuinæ gratiæ, felici tandem morte caſuras, animoſque eorum, nuptiali veſte charitatis, ceu Regio paludamento amictos, ad cæleſtes nuptias, & immarceſcibilem, immortalemque ſempiternæ gloriæ Coronam capeſcendam, duce Deiparâ, euolaturos.

15. Et ſanè iure meritiſſimo Congregationes huiuſmodi, Coronas Virginem Deiparam glorioſe circumdantes appellamus: Sic enim Apoſtolus Paulus fideles Philippenſes, quos ad omnē pietatem religionemque efformauerat, Coronam, & gaudium, vti paulo ante meminimus, in hac vitâ, & in futura vocitabat. Et ſimiliter Theſſalonicenſes. 1. Theſſ. 2. 19. *Quæ*, inquiens, *eſt enim noſtra ſpes, & gaudium, aut corona gloriæ? Nonnē vos ante Dominum noſtrum IESVM Chriſtum eſtis in aduentu eius? Vos enim eſtis gloria noſtra, & gaudium.* Quod ſi Apoſtolus ſpirituales ſuos filios, quos Chriſto per Euangelium genuerat, Coronam ſuam vocitat; multò magis Virgo beatiſſima dilectiſſimos ſuos clientulos, quos vtero quaſi, ſinuque protectionis ſuæ nutrit, ac fouet, cùm ij mirificam illi gloriam, & in hac vita, & in futura pariant, ſuam pulcherrimam Coronam eſſe dicet. Sic enim Prou. 7. ait Salamon: Corona ſenum filij eorum. Sic Gręcus Phalaris Epiſ. 2. Paurolam filium alloquēs, à quo auream Coronam acceperat: *Vtinam*, inquit, *tu & decentior nobis, & glorioſior Coronas fias, cum parentum votis, vt te decet ſatisfeceris.* Hinc Diuus Ambroſius:

B. Virgini Sodales Parthenij ſunt Corona.

Manifeſtum, inquit, eſt, quia perfectio diſcipulorum gaudium, & Corona Magiſtri eſt. hi enim ſunt, qui labores fructuum ſuorum edituri ſunt. fructus enim Magiſtri, diſcipulus eſt obediens, cuius cum bona conuerſatio proficit, magiſtro fructus ſui edit laborem. labor enim Diſcipuli in opere bono coronam dat Magiſtro, Iudice Chriſto.

Perfectio Diſcipulorum gaudium. & Corona Magiſtri eſt.

16. Atque ita hi Virginis diſcipuli, ac clientuli dum in operibus bonis laborant, dum ſeſe aſſiduè in virtutibus ipſius, vitæque ſanctiſſimæ imitatione exercent, dum ipſius ſaluberrimis conſilijs obediunt, magniſque paſſibus in via Diuini obſequij progrediuntur, vitæque puritatem, ſanctimoniæque perfectionem acquirunt, gaudium, & Corona ſunt Virgini, tanquam virtutū omnium, ſanctitatiſque Magiſtræ. De his Virginis ſpiritualibus filijs Dominus aptè admodum illi dicere poterat, quod olim conſolans Eccleſiam pronunciauit; *Viuo ego dicit Dominus, quia his omnibus, velut ornamento veſtieris*. Iſa. 49. Quibus verbis innuitur Virginem hiſcé ſuis clientulis non modo vt diademate, verum etiam vt cyclade aureâ circumdari. Quare Gilbertus Abbas ſer. 20. in Cant. ex illo teſtimonio Iſaiæ, atque Apoſtoli infert, & veſtem & Coronam fideles eſſe Chriſto, addiderim ego ſanctiſſimæ quoque eius Matri: *Aduertiſtis*, inquit ille, *quomodo credentium agmina ornamētum eſſe Chriſti in Eccleſia definiat? Quare non & Corona ſunt? Sed Corona habet quandam inſignem, & illuſtrem præ cęteris ornamentis dignitatem, quia cętera cum ſint corporis, iſta eſt capitis.* Tum ad fratres conuerſus ſui ordinis, Deiparæ dilectiſſimi, ſic eos alloquitur: *Iam veſtrum, in Coronæ pręrogatiua intelligitis priuilegium, qui purioris eſtis vitę, & profeſſionis adſtricti, & exercitio inſtructi, & indefeſſi ſtudio, & otio feſtiui. Iure Diadematis cenſentur nomine, quos iam non tam pugna ſolicitat, quam triumphus lętificat, quibus non eſt colluctatio aduerſus carnem, & ſanguinem, qui ſerpentis iam caput non obſeruant, ſed Chriſti exornant. Vos eſtis Corona Chriſti, & gaudium, & ideo ſicut cępiſtis, ſic ſtate chariſſimi, ſic ſtate in Domino, imo ſic capite Dominū. Sublimis locus eſt, nihil illuc viloris afferte materiæ. Videte vocationem veſtram, videte quem eſtis in vſum aſſumpti. Nihil fœni, nihil ligni, nihil ſtipularum in Domini velitis diademate contexere, nihil denique, quod ignem mereatur, vel vereatur.* Quibus ex Gilberti verbis facile intelligimus, quali perfectione virtutum debeant refulgere, ij, qui

Pii Sodales B. V. ſunt illius Corona.

Pij fideles ſunt veſtis, & Corona Chriſto, & B. Virgini.

Ciſtercienſes ob vitæ puritatem Corona ſunt Chriſti.

qui Christi, ac consequenter Deiparæ Diadema esse cupiunt, ea nimirum puritate nitere debent, cui nil palearum, humanarum videlicet imperfectionum sit admixtum.

17. Viros perfectos Coronam Christo, eiusque Matri futuros vaticinati visus est Zachar. 6. 13. *Ipse extruet Templum Domino, & ipse portabit gloriam, & sedebit, & dominabitur super solio suo. Et coronæ erunt Helen, & Tobiæ, & Idaiæ, & Hem Filio Sophoniæ, memoriale in Templo Domini.* Quæ verba ait D. Hieronymus dici de ijs, *qui exonerati iugo captiuitatis Babylonicæ reuersi in Ierusalem, ad pristinam libertatem restituti sunt: Quia nobis proficientibus, & reuersis ad meliora, per singulas virtutes nostras Dominus coronatur, imò nobis virtute pœnitentiæ coronatis, Saluator in singulis coronam accipit.* Sic ille. Beatus denique Amadeus clarè docet, à Sanctis Deiparam, velut liliatâ Corona circumdari. Ponderans enim elogium illud Cant. 7 *Venter tuus sicut aceruus tritici vallatus lilijs: Possunt*, inquit, *per lilia Sanctorum animæ designari, candentes per vitæ meritum, fragrantes per virtutum exemplum.* Vallata igitur animatis ac ratione præditis lilijs Redemptoris Mater, aptissimè, hunc illis congruentem poterit proferre sermonem: *Gaudium meum, & Corona mea omnes vos estis, acquisiti sanguine meo, & carne sumpta de carne mea* Sic ille.

Per singulas virtutes piorum fideliũ Dominus coronatur.

Sodales Parthenii sũt liliata Corona B.V.

18. Felices ergo ac ter beati Parthenij sunt Sodales, qui sub patrocinio Virginis degentes eam non modò velut liliatæ Coronæ suauissimum puritatis odorem exspirantes, verumetiam vt sydereæ, pietatis, sapientiæque cælestis splendore coruscantes, circundant. Felices, inquam, quod tanto in precio haberi sint promeriti à Virgine, vt eos supra verticem sui capitis ad singulare suum decus, ornamentumque collocare non dedignetur. Hi sanè mihi non modo pulcherrimæ stellæ, verumetiam preciosissimi lapilli in Diademate videntur Virginis. De his crediderim lapidibus vaticinatum fortassis Zachariam c. 9. *Lapides Sancti eleuabuntur super terram eius;* Siue vt legit Hebræus: *Lapides Diadematis eleuabuntur super terram.* Quos ergo Virginei huiuscè Diadematis preciosos lapides eleuari tunc à terra arbitror, cùm Sacramentorum frequentatione, vitæ morumque nanciscuntur integritatem, atque sanctimoniam, quibus velut alis columbæ, vnicam suam Columbam æmulantes, sese in alta cælorum attollunt, & terrena fastidientes, in amplexus cælestis sponsi, amoréque subuehuntur. Quod nobis indicare visus est D. Hieronymus, qui verba illa in cap. 28. Ezech. expendens, sic loquitur: *Lapides sancti voluuntur super terram, instar rotarum, paululum tangentes humum, & volubilitate sua, ad cælestia festinantes.* Ita sanè faciendum ijs, qui preciosi lapides, qui stellæ in Corona Virginis esse desiderant. Terram puncto quodammodo tangant, necessarijs corporis duntaxat, ad vitam tolerandam vtendo, ad cælestia assiduè anhelando, necesse est; Sic enim puritatis & sanctimoniæ, scientiæ ac Sapientiæ splendore, ad instar preciosissimorũ lapidũ, ad instar firmamenti radiabunt & postquam suę pietatis exemplo, doctrináque ad iustitiam erudierint multos fulgebunt quasi stellæ, Virgineo capiti impositæ in perpetuas æternitates. Cùm igitur huiusmodi Filij Virginis tredecim sint stellæ, totidemque lapides preciosissimi, qui velut Apostoli, & ipsa Natura Angelica, virtutum suarum splendore Deiparam coronant, tantorum virorum perfectionem, Angelicæque Naturæ puritatem iure meritissimo illos imitari oportebit, vt tandem postquam hic harum virtutum splendore enituerint, in cælos Virgineum verticem æternum coronaturi, transferantur. Quoties igitur sublatis in cælum oculis, vt viri pij facere consueuerunt siue Australem siue Aquilonarem Coronam fuerint conspicati, meminerint tali Sanctimoniæ nitore, eis etiam, dum hic viuunt sub protectione Virginis, esse effulgescendum, si tandem in cælis eam coronare, ab eademque coronari concupiscunt.

Sodales Parthenii sunt preciosi lapilli in Diademate B.V.

Pii Sodales instar rotarũ debent esse, paululum in puncto tangentes terrã.

19. Ita egisse credenda est S. Margareta Regis Pannoniæ Filia, Virgo, in Deiparam Virginem, pietate celeberrima. Huic enim sub mortis tempus adfuit Dei Mater magno tam sanctorum, quam Angelorum stipata cætu, eiusque capiti auream, varijs gemmis radiantem imposuit Coronam. Vidit tunc quoque scalam à terra, ad cælum vsque pertingentem, per quam Deiparam in cælum reuertentem ipsa Sereno lætoque vultu, quod se diademate gloriæ redimitam cerneret, subsecuta est. Et verò eximius Margaretæ in Virginem amor, tam eximiâ excellentique gloriâ dignus

B.V. S. Margaritæ sub mortẽ Coronam gemmis radiantem B.V. donauit.

gnus

gnus fuit. Siquidem cum lacte nutricis, ipsius pietatem imbibisse visa est: vix quartum ætatis annum attigerat, cum officium B. V. recitare cæpit, quod ex solo religiosarum Virginum cantu in choro didicerat. Nullam eius Iconem præteribat antequam non se prosterneret, & Salutatione Angelicâ veneraretur. Nomina IESV, & Mariæ in eius ore æternabat, eiusque ori super mel, & fauum dulciora reddebantur. Quod si solemniore Virgini sacri dies celebrarentur, illam eandem salutationem proximis octo diebus millies recitabat, in ipsaque recitatione simul se humi prosternebat. In peruigilijs dierum festorum Deiparæ, solo pane, & aquâ contenta, ab omni alio cibo, potuque se continebat. Lubentissimis auribus, animoque lætissimo voces concionatorum de Virginis præconijs potissimum tractantium excipiebat; cuius sacrosancto audito Nomine, vel etiam ab ipsa pronunciato, profundè sese inclinabat honoris ergo. Eam non alio quam Dei Matris Nomine, Speique suæ Beatissimę appellare consueuerat. In illam enim post DEVM spem suam vniuersam collocarat, eamque ob causam in Aduocatam, patronamque suam apud DEVM delegerat. Denique vt ipsius perenne in Deiparam Virginem extaret pietatis monumentum, rogauit Regem parentem suum, vt in Insula quadam Danubij, Templum ac Monasterium in honorem Dei Matris ædificaret, in quo ipsa Virginitatem, aliaque Religionis Diui Dominici, vota Deo nuncupando, ęternumque se Dei, eiusque Matris obsequijs mancipando, viuum holocaustum in odorem suauitatis sese Diuinę Maiestati consecrauit. Atque ita egregia hac sua pietate, totque Angelicis Salutationibus, veluti rosulis stellulisque, Coronam Virgini contexendo, ab eadem vicissim æuiternâ gloriæ coronâ redimiri promerita est.

S Margarita quadriennis officium B. V. recitare cæpit.

Ante quam libet B. V. Imaginē sese prosternebat dicendo Aue Maria.

In festis B. V. per dies octies millies Angelicam Salut. recitabat.

B. V. Audito Nomine S. Margarita profundè se inclinabat, eamque spē suam beatissimam vocabat.

20. Vnde iure merito nos tam Australem hanc, quam illam Septentrionalem ex stellulis contextam Coronam dicere possumus Rosarij Coronam nobis repræsentare; Verè enim dum in hac vita degentes Salutationibus Angelicis Virgini gratissimis, ceu rosulis, sertum illud conteximus, & gloriosissimam cælorum Reginam, & nos simul sydereo Diademate coronamus. Vnde, vt hoc alacrius, dum hic peregrinamur à Domino, factitaremus, hiscè Coronis Optimus Maximus Naturæ Auctor DEVS cęlum insignire voluisse visus est, vt mortales stellatas hascè Coronas cōtemplantes, ad rosea hæc serta tantæ Reginæ iugiter contexenda, spe sydearum illarum Corollarum olim indipiscendarum illecti, animarentur.

Corona Australis & se. Septētrionalis Symbola sunt Rosarii B. Virginis.

21. Et licet Australis hæc Corona 13. ex syderibus composita, sicut, & alia illa Septentrionalis, Rosarij corollam 63. Salutationibus Angelicis constantem nobis indicent, vt infra ostendemus. Crediderim tamen Australem hanc corollam, illam paruam duodecim priuilegiorum nobis ob oculos ponere. Sicut enim illa 13. stellis, ita hæc 12. Salutationibus Angelicis, & oratione Dominica ter in honorem augustissimæ Trinitatis Virginem coronantis repetita constat. Coronam hanc esse censuerim illam, quam Aquila volans Ioannes, acutissimo suæ mentis intuitu in Vertice Virgineo stellarum duodecim radiantem conspexit, quibus virtutes vti ante dixi 12. Apostolorum, atque adeo omnium Sanctorum gratiæ, superaddita Angelicæ naturæ, pro sydere illo 13. perfectione, significabantur.

Corona Australis Symbolū est Coronæ 12. Priuilegiorum B. Virginis.

22. Hæc porro 13. priuilegia dixerim esse, illa quæ sequuntur. Primum, prædestinatio qua ab æterno in mente Diuina in Matrem Dei fuit electa. Secundum. Liberatio seu præseruatio, à debito peccati originalis contrahendi. Tertium, ipsa immaculata Conceptio. Quartum primigeniæ gratiæ plenitudo, Iustitiâ illâ originariâ, Euæ in prima creatione ipsi communicatâ longè excellentior. Quintum. Natiuitas admirabilis, qua velut clarissima lux sanctimoniæ singularis gloriâ mundo affulsit. Sextum Nominis plane Diuini è thesauro Diuinitatis euoluti impositio. Septimum. de Verbo in purissimo ipsius vtero incarnando, per Angelum facta Annunciatio. Octauum. partus Dei Filij, absque vllo dolore, eiusdemque lacratio, atque educatio. Nonum Virginitas ante partum, in partu, & post partum, quo, vt loquitur S. Amadeus, Virginior, Virginumque omnium Princeps, ac Primiceria reddita est. Decimum. Martyrium cordis ex præuisione passionis Filij imminentis, assiduâ recordatione. Vndecimum. singularis planè atque Heroica fortitudo, qua morienti Filio, iuxta Crucem, dum vltimum Spi-

Priuilegia B. Virginis.

ritum in manus Patris exhalaret constantissimè adstitit, vbi cor eius factum est Dominicæ passionis speculum, vt loquitur B. Laurent. Iustinianus. Duodecimum, Gaudia, quæ exsuperant omnem sensum, in Resurrectione, & in cęlos Ascensione sui dilectissimi filij, nec non in Aduentu Spiritus S. percepta. Decimumtertium, gloriosissima in cælos, cum anima, & corpore assumptio, filij cum vniuersâ cælesti curiâ eidem facta obuiatio; atque throni ipsius ad dexteram suam collocatio, ac demum super omnes Angelorum Hierarchias exaltatio, qua prima post DEVM Hierarchizans, vt loquitur Ioan. Gerson, Diuinæ Maternitatis merito, constituta est.

23. Quam verò huius Corollæ, cum attentâ horum Priuilegiorum meditatione recitatio grata Virgini accidere consueuerit, illustri quodam facto euętuque memorabili contestata est, vt habetur in speculi Exemplorum Appendice, vbi scribitur tres viros peregrinationem quandam aggressos. Ex his duos à via inter syluas aberrantes in latrones incidisse, à quibus mox spoliati, dirè trucidati sunt. Sequebatur tertius rerum omnium, quæ actæ fuerant ignarus, & Corollam hanc, vti quotidie, magno animi sensu acreuerentia consueuerat, percurrebat. Hunc cum Tenebriones illi conspexissent, mox eũ hostiliter adoriuntur rogat, obsecratque per sacra omnia liceret sibi corollam, quam inchoarat, Diuæ Virgini percurrere, annuere furciferi ostendentes adhuc aliquem pietatis igniculum in cordibus eorum esse residuum. Mira res, derepente Virgo, sui clientis non immemor, inter illos nebulones ad instar solis refulgens in throno aureo gloriosissimæ cuiuspiam Reginæ specie residens, Virginibus Catharina, & Luciâ stipata, quas pius ille Vir vnicè diligebat, adstitit. Dum igitur pensum illud Corollæ Dei Matri summâ cum pietate persoluit, ad singulas orationes Dominicas Rubicunda ad singulas salutationes Angelicas, Candida Rosa eius ex ore prodire visa est, quas iussu Virginis legens Catharina, Luciæ Comiti tradebat, quæ eas aureo Circulo, filo argenteo colligans inserebat. Absoluta oratione, Deipara Corollam rosis illis Paradisiaco odore fragrantibus distinctam sibi dari iubet, eâque pij clientuli sui caput decorat, ac coronat, moxque in cælos abscedit. Hæc omnia prędonibus illis summa cum eorum admiratione videre licuit; mox ex homine sciscitantur, quanam illæ tantâ luce radiantes fuissent mulieres? Respondet is, neminem se vidisse, sed consuetum se suæ corollæ pensum exsoluisse Deiparæ. Pergunt narrare illi, quæ viderant, coronamque eius capiti impositam admirantur. Intellexit tandem vir pius Virginis tam singulare beneficium, coronamque de capite reuerenter excipiens, incredibili perfusus gaudio admiratur, nequeuntque expleri corda tuendo, gratijsque Virgini actis quam maximis, Religiosum ordinem ingressus, totum se Dei, eiusque Matris obsequijs mancipauit. Latrones vero, tantâ Virginis, in suum illum clientulum pietate perspectâ, non modo à cędibus in posterum desistere, verumetiã in viros optimos, cultuique Deiparæ addictissimos euasere.

B. V. recitantem Coronã suam ab hostibus protegit.

24. Quidnam de Rosario integro, quod Virginis Psalterium 150. Angelicis Salutationibus, velut Rosulis constans, appellare consueuimus; vel etiam de alterâ illâ 63. salutationum in honorem totidem annorum vitæ à Deipara in hoc mũdo exactæ Corona dicam? Has ego sanè eisdem duabus illis stellatis, Australi nimirum, ac Septentrionali Coronis pulcherrimis, atque lucidissimis figuratas fuisse dixerim, vt mortales omnes cultui Virginis, hisque Coronis recitandis admixtâ sanctissimâ illâ Diuinorum vitæ Christi, eiusq; Matris mysteriorum contemplatione, addicti intelligerent, quænam tandem in cælis præmia, quæ æuiternæ gloriæ Coronæ illos manet. Mira sanè sunt, quæ de Coronis hiscé Virgineis apud varios leguntur Auctores, quæ omnia prosequi longum foret, & à nostro instituto alienum, aliqua hic duntaxat paucula delibasse sufficiat. Ac in primis sciendum Anno 431. tempore Cælestini Sũmi Pontif. post nefandum in Concilio Ephesino damnatum, prostratumque Nestorium, qui Virginem Theotocon. i. Dei Matrem, minimè appellandam impijssimè blaterabat, Angelicæ Salutationi verba illa velut auream Coronidem addita fuisse: Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis, &cet. atque ita redditam Salutationem illam omnibus laudum numeris tam Angelicis, quam

Rosarium, & Corona B. V. Australi & Septentrionali Coronam figurata.

In Concilio Ephesino post damnatum Nestorium Salutatio Angelica aucta.

quam humanis absolutissimam.

Salutatio Angelica B. V. gratissima quia à SS. Trinitate Gabrieli dictata.

25. Quam grata porrò salutatio hæc Virgini accidat vel inde colligere licebit, quod à tota Sanctissima Trinitate Archangelo Gabriel dictata fuerit, quodq; per eam Dei Mater effecta, plenitudinem gratiarum omnium, charismatumque Spiritus S. abundantiam cũ amplissimo cæli, terræque atque adeo vniuersæ creaturæ Dominio sit indepta. Quare cum eam huiusmodi salutatione prosequimur, ipsi eximia illa gaudia, cælique quibus perfruita est, delicias ac fauores in memoriam reuocamus, quibus sane nil iucundius, illi accidere vnquam potest. Salutanda ergo nobis erit quam sæpissimè, ac pientissimè. Ad quod faciẽdum verbis Apostoli Pauli admoneri, atque excitari videmur, quæ cap. vltimo ad Romanos scripsit: *Salutate Mariam, quæ multum laborauit in vobis*. Si enim Christianam ille mulierem nomine Mariam, quod plurimum cum Apostolo in Romanis Ethnicis, ad fidem Christi reducendis ad laborauit salutatione dignissimam censuit; & quibus salutationibus tandem Maria Virgo Altissimi Dei Mater erit prosequenda, quæ Incarnato Verbo, purissimum suum sanguinem ad efformandum, ope, operâque Spiritus S. corpus, quod pro salute, ac redemptione nostra in mortem traditum est, subministrauit, deque eo præsentissimum peccatorum nostrorum remedium confectum est? Quis Mariæ huius Virginis prorsus singularis animarũ zelum, quis labores pro eis exantlatos mente comprehendat, linguâ explicet?

M. Virgo frequenter salutãda, quod multum laborauerit in animabus saluandis.

B. V. labores pro nobis exantlati, in filij educatione.

26. Quam prçclarè Religiosissimus Pelbartus libr. 1. Stell. Part. 4. de Virgineis hiscé laboribus pronunciauit: *Verè Beatissima Virgo Maria multum in nubis laborauit, cum Christum DEVM nostrum aluit, fouit, balneauit. in Aegyptum portauit, & reportauit. Multum laborauit, cum in tota Christi IESV vita seipsam ad omnia eius seruitia debita, humilem Ancillam exhibuit. Multum laborauit, cum in hora eius passionis gladium doloris, qui eius animam pertransiuit, pro nostra salute patientissimè, ac libentissimè tam quoad Filium, quam quoad se, pertulit. Multum denique laborauit, & laborare non cessat in hodiernum vsque diem pro nobis apud Deum tanquam fidelissima Aduocata intercedendo. Quanto igitur honore salutanda est, quæ tantæ salutis beneficia nobis exhibet? Idcirco Nicolaus Gorra: Si, inquit, illa Maria salutanda erat, quam Apostolus salutandam admonebat, quia multum laborauerat, quanto magis benedicta Virgo Maria, quę super omnes viros, & mulieres pro nostra salute laborauit? Dicat ergo Apostolus omnibus Christicolis, dicam, & ego Prędicator omnibus auditoribus: Salutate, salutate Mariam Dei Matrem, quæ multum pro omnium nostrum salute laborauit.*

27. Gratissimam quoque gloriosissimæ Virgini Salutationem hanc Angelicam, ac consecutiue Coronam ex eisdem contentam accidere, ex varijs reuelationibus, ac visionibus, diuersis deuotis animabus ostensis comprobatur. Inter has merito numeranda est B. Metildis, de qua Iustus Landspurgius Carthusianus libr. 1. spiritualis gratiæ c. 16. scribit, quod cum die quodam Sabbati Missæ Sacrificio de B.V. assistens audiret: *Salue Sancta Parens*, adeo miro desiderio gloriosissimam Deiparam salutãdi exarsit desiderio, vt in illa verba prorumperet: *O Regina cælorum si ea Salutatione dulcissima ego te venerari possem quam vnquam humanum cor excogitare valeret, id ego vero per quam libenter in tui gratiam præstarẽ.* Hæc meditanti illicet ei B. V. adstitit Salutationem Angelicam aureis literis in pectore exaratam gestans, eiq; dixit: *Mortalium nemo hactenus ad huius salutationis perfectionem attigit, nec vllus vnquam me dulcius salutare poterit, quam ille, qui me salutat ea reuerentia, qua me DEVS Pater eo verbo; Aue, salutauit; sua omnipotentia confirmãdo me, vt omni pœna culpæ ex toto forem libera. Dei quoque Filius sapientia sua me ita perfectè illustrauit, vt stella splendidissima euaserim, qua cælum, & terra illustrata sunt, quod Mariæ nomine designatum est, quod stellam maris sonat Sanctus similiter Spiritus, sua diuinâ dulcedine me totam penetrando, me ita gratiosam reddidit, vt quicunque per me gratiam quęrit, inueniat, quod hiscé verbis indicatur: Gratia plena. In hiscé quoque verbis; Dominus tecum, mihi in memoriam ineffabilis illa vnio, atque operatio reuocata est, quam in me totá Sanctissima Trinitas perfecit, quando meæ carnis substantiam cum Diuina Natura hypostaticè copulauit fecitque, vt DEVS homo, & homo DEVS euaderet.* Cum denique B. Metildis Virginem Deiparam obsecraret, vt ei præsens in hora mortis adesse dignaretur, id omnino se facturam pollicita est, dummodo illa quoque ter Salutationem Angelicam illi quotidie recitaret, peteretque per omnipotentiam Dei Patris, vt ab illa omnes tentationes Diaboli in ea hora, omnemq; con-

B. Metildis affectus in salutandi B. V.

Nulla Salutatio aliquá Angelica B. V. gratior.

Ter Angelica Salutatio recitanda quotidie pro fęlici morte.

trariè potestatem effugaret; per instrutabilem Sapientiā filij, qua eam in Domum Sapientiæ ædificauit; vt eam eadē Diuina Sapientia, ac fide illustraret, quo omnes fraudes technasque Cacodæmonis, & periculosissima illa mortis periodo deprehenderet. Ad tertiam denique Salutationem Angelicam suasit, postularet, à Spiritu S. per ardentissimam eius charitatem, vt eam ita inflāmaret, quo in tremenda illa mortis hora euaderet Dæmonibus terribilis, omnemque in illa mortis amaritudinem, vi amoris in dulcedinem conuerteret. Idem Auctor eodem libro cap. 57. refert eamdem Deo sacratam Virginem cum alia vice Missæ interfuisset, audissetque: *Salue Sancta Parens*, vehementissimè salutare Deiparam desiderasse, cui Dominus: *Meam Matrem cum vniuersa creatura salutabis*. Cum illa porro secū ipsa identidem cogitaret, quanam ratione id fieri posset, ecce tibi à parte Australi videt Seraphinos accensis luminibus ad se properantes. Tunc cognouit illa eos ad se in suum obsequium, auxiliumque aduolare, quo eam in salutanda Virgine adiuuarent, vt cum ipsis salutaret B. Virginem eo amore, quo ipsa DEVM dilexit in mundo super omnes creaturas. Seraphinos consequebantur Cherubini, lucidissima gestantes specula vnde cognouit, quod illis vnita salutare deberet Virginem cognitione altissima, ac luculentissimā, qua ipsa super omnem creaturam, dum in terra versabatur, est perfruita, & modo in cælo perfruitur. Cherubinos reliquæ Angelicæ sequebantur Hierarchiæ, tum Patriarchæ, ac Prophetæ, Apostoli, reliquique Beatorum ordines, qui omnes magno pietatis affectu Dei Matrem cōsalutaturi aduenerant, exhibentes se in illius tam sancti ipsius ministerij auxilium, vt dignè cum illis dulcissimam Virginem Dei Matrem salutaret. Idem Auctor cap. 58. refert B. Metildem aliquando fuisse anxiam, quod Deiparæ omnibus vitæ suæ diebus minus deuotè quam oportebat seruierit, eāque salutauerit. Quare benignus Dominus eam complexus suauiter, eius os cordi suo Diuinissimo applicuit, eique dixit. *Hinc hauries totum, quod meæ Matri offerre desideras*. Vix Diuinissimo illi cordi os Metildis applicuerat, cum ecce sensit intus in anima ad instar roris sibi instillari hoscé versiculos nūquam hactenus visos, aut auditos; quibus salutare Dei Matrem à cælesti sponso docebatur, & sunt huiusmodi memoriâ æternâ dignissimi: *Aue ô Virgo excellentissima in dulcissimo illo stillicidio, quod in te ex corde Sanctissimæ Trinitatis ab æterno in felicissima tua prædestinatione defluxit. Aue Virgo Sanctissima in dulcissimo still cidio, quod ab æterno ex corde Beatissimæ Trinitatis in te decurrit, ex felicissima ipsius tecum conuersatione. Aue Virgo nobilissima in dulcissimo stillicidio, quod à Beatissima Trinitate in te transfusum est, ob dulcissimam tui filij doctrinam, atque prædicationem. Aue Virgo amantissima in stillicidio dulcissimo quod à Beatissima Trinitate decurrit in te, ob passionem, amarissimamque tui filij mortem. Aue Virgo dignissima in stillicidio dulcissimo. quod à Beatissima Trinitate deriuatum est in te, per vniuersam gloriam, ac iucunditatem, qua modo gaudes, æternumque pre omnibus cæli, terreque creaturis, ante mundi creationem pre electa, gaudebis*. Quo sanè deuotissimo ex corde ipsius Christi hausto Deiparam salutandi modo, quisque deuotus eius clientulus vel in dies singulos cum se ad quietem componit, vel ipso die Sabbati, vti poterit in satisfactionem negligentiarum quas in eius obsequio, totius hebdomadæ decursu commisit. Alium eadem Metildis ab eadem Deipara illum deuotè salutandi modum est edocta. Cum enim in nocte Assumptionis eiusdem Virginis: Salue Regina caneretur, tanto B. V. salutandi exarsit desiderio vt diceret: *O vtinam in mea potestate corda omnium creaturarum forent, vt omnium affectibus, ac viribus te dulcissimam Virginem salutare*. Cui mox illa respondit: *Inclinare supra dilectissimi Filij mei Cor, quod in se ipso omnem complectitur creaturam, eodemque illius corde memet dignissimè salutabis*. Ostensum quoque fuit S. Gerturdi, vt scribit Landspersius libr. 4. vitæ ipsius cap. 49. quam illi grata accidat hæc Salutatio Angelica. Cum enim illa in Assumptionis Deiparæ per vigilio ob ægritudinem lectulo esset affixa, nec vti optabat recitare posset in honorem eius tot Angelicas Salutationes, quot annis ipsa in terra vixisset, sed harum loco tria hæc elogia commemoraret: *Aue Maria, gratia plena, Dominus tecum*, aliasque postulationes à diuersis personis sibi commissas, sanctissimæ Virgini offerret, ecce tibi eadem Virgo benignissima ei se visendā ex viridi pallio gratioso circumamicta exhibuit, quod mirificè quibusdam aureis floribus

B. V. salutanda cum omnibus creaturis.

Salutio B. V. ex corde Christi à B. Metilde hausta.

Vt satisfaciendum negligentijs in obsequio B. V. commissis.

Angelica Salutatio velut flos aureus B. V. pallium exornat.

bus in ſimilitudinem trifolij decoratũ reſplendebat. Flores porro illos aureos inſtar trifolij, Gertrudi indicauit Deipara, eſſe illa tria Salutationis Angelicę pulcherrima elogia, quæ ipſa in honorem eius recitabat. Eadem Sancta anima die Annunciationi Virginis ſacro dum ad preces matutinas caneretur Aue Maria intellexit quãtum gaudium ſalutatio illa cordi Virgineo pepererit. Tunc enim ſibi videri viſã eſt tres riuulos ſcaturire in cælis vnum à Patre, alterum à filio, tertium à Spiritu s. qui magno cum impetu cor Virginis Matris penetrabant, & rurſus vehementi cum motu, & impetu à corde Virgineo redeuntes illuc vnde habuerunt originem reuerterentur. Vnde intellexit Gertrudis, influxum illum à ss. Trinitate Beatæ V. eam ob cauſam fuiſſe communicatum, quod ipſa poſt Patrem æternum erat potentiſſima, poſt filium, ſapientiſſima, & poſt Spiritum S. benigniſſima. Agnouit præterea, quod quoties ea ſalutatio deuotè à fidelibus recitatur in terris, riuuli illi efficaci, celerrimoque cum impetu rurſus ad B.V. cor dulciter recurrẽt, & inde mirifica cum voluptate ad primum illum fontem reuertendo ex quo traxerant originem ſuâ redundantiâ lætitiam, ſpirituales delicias, æternamque ſalutem ſanctorum animabus, Angeliſque atque inſuper furſonis illis, qui in terris eamdem Salutationem recolunt, iterantque aſpergerent; in omnibus ac ſingulis eximia illa beneficia, quæ mediante filij Dei Incarnatione, tamquam efficaciſſima noſtræ ſalutis cauſâ conſecuti ſumus, innouando. Videre quoque ſibi videbatur S. Gabrielem Archangelum, quoties huius Salutationis, Virgineæque Annunciationis ab eo factæ memoria recoleretur, nouo, diuinoque lumine irradiari. Et quia hæc ſancta Anima mirificè ſalutatione illa Angelicâ oblectabatur, Virgo Deipara illi, ad communionem Sacramenta ſeſe præparanti, ſplendidiſſimum quoddam Monile heptagonum, ſupra pectus geſtandum donauit, in cuius angulis, precioſiſſimę 7. gemmæ viſebantur, quibus variæ virtutes, ob quas Gertrudis ſponſo ſuo placuit, deſignabantur. Prima gemma notabat Puritatem Deo gratiſſimam. Secunda Humilitatem fructuoſiſſimam. Tertia cæleſtium feruens deſiderium. Quarta clariſſimam Diuinorum cognitionem. Quinta Amorem Dei proximiq; inextinguibilem. Sexta maximam de Deo, & in Deo oblectationem, ac fruitionem. Septima pacem, quæ exſuperat omnem ſenſum, ſummamque animi tranquillitatem. Denique vt Virgo Beatiſſima oſtenderet, quantopere Salutatione Angelica, gaudioque illo in Annunciatione Incarnandi Verbi percepto oblectaretur, eidem Gertrudi benignè dixit: *Quicunque deuotè conabitur illud gaudium mihi in memoriam reuocare, ego quoque verè illi præſtabo id quod in Hymnohodierna diei, nempe; Monſtra te eſſe Matrem; exhibendo me in viuis effectibus Matrem Regis gloriæ, & ſimul hominis ſupplicantis; exhibebo, inquam me Matrem Regis, quo ad potentiam, quia in eo adiuuando prompta ero; Matrem etiam hominis ſupplicantis me exhibebo quia per miſericordiæ meæ viſcera, ei ſalutem impetrabo.* Quæ omnia in primis Angelicæ Salutationis præſtantiam, tum ipſius ſacratiſſimæ Deiparæ in illam affectum, ac complacenti an ſingularem nobis indicant.

De Angelica ſalutatione ss. Trinitas, & B.V. gaudet.

Salutatio Angelica Angelis, & ſanctis in cęlo, & terra hominibus lætitiam parit.

Gabriel noua luce profunditur quoties ſalut. Angelica dicitur.

B.V.S. Gertrudi Monile 7. gemmis inſignitum donauit.

B.V. promittit ſe ei futurum Matrem qui ipſi gaudium Annunciationis recoluerit.

28. Neque vero ſolum Salutationes Angelicæ vti diximus Diuæ Virgini gratæ accidunt, eiuſque Regium paludamentum exornant, verumetiam ipſæ ex iiſdem ſalutationibus contextæ corollæ. quod ipſa B. Metildi indicauit, vt in eius Vitæ libr. I. cap. 55. refert Landſpergius, cum ſe ei Miſſam *Salue Sancta Parens* audiendi videndam obtulit. In cuius capite viſebatur Corolla floribus contexta; qui omnes ad terrã erant inclinati. Erat Virgo rubẽti pallio, aureis coronis ad terram inclinatis, diſtincto, circumdata; & inter vtramque coronã nomen coronæ ſcriptum viſebatur. Corona capitis eius, cum Deo vnionẽ deſignabat, qua ipſa præ ceteris omnibus fruebatur. Corona, quæ humerum contegebat habebat huiuſmodi epigraphẽ: *Mater Dei, & hominis*. Corona vero, quæ circa eius pectus viſebatur: *Regina Angelorum*. Quarta Corona dicebatur: *Gaudium omnium ſanctorum*, Quinta, *omnium miſerabilium conſolatio*. Sexta, *omnium pauperum refugium*. Septima, inſcriptionem habebat huiuſmodi: *Conſolatrix viuorum, ac mortuorum.* Earum porro Coronarum ad terram inclinatio indicabat, quod ipſa in omnibus donis, ac gratijs ſibi à Deo concertis inclinata erat, ad eaſdem filijs hominum communicandas. Cum deinde eadem B. Metildis Deiparæ Virgini pro nonnullis, qui ſe ſpecia-

ſalutationes Angelicæ ſunt aureæ coronæ quibus pallium B V decorauit.

Omnes gratiæ B. V. concessæ cur ad terram inclinatæ? cialiter eius orationibus commendarant deprecaretur, misericordiæ Mater ei ita respondit: *Si vino terreno quispiam ebrius erit magis largus, ac prodigus, quã sit sobrius: quanto magis ero liberalior, quæ copiosè omnibus horis, purissimum, dulcissimum, dulcissimumque vinum diuinitatis, è summa illa Diuini cordis dulcedine haurio*. Ex hactenus dictis clarè intelligimus Coronas, ex Angelicis Salutationibus, ceu rosulis, stellisque contextas ipsi Virgini esse quam gratissimas, vt pote quæ Regium ipsius Paludamentum eiusdemque mira laudum encomia, ac præcipuè Virgineam fœcunditatem fœcundamque Virginitatem, eiusque in omnes cœli terræque creaturas Regnum amplissimum deprædicant. Ob quas, aliasque innumeras dignitates, Virgo gloriosissima omnem venerationem est promerita.

Quam sit B. V. in nos liberalis.

Salutanda B. V. quia est nostra Amica.

29. Et sanè Virgo multis alijs nominibus, & Salutatione, & omni honore est dignissima inter quæ illud in postremis numerandum non est, quod nobis in primis est amicissima. Amicitia autem, teste Aristotele 9. Eth. bonis colloquijs, bonorumque impensis fouetur, atque augetur. Cum ergo Virgo amet nos, vt loquitur B. Petrus Card. Damiani, amore inuincibili, & ipsa fateatur: *Ego Mater pulchræ dilectionis*. i. quę *pulchrè diligo, & ideo pulchrè amari à vobis volo*. Quare de Amicâ hac castissimâ, atque dilectissimâ medullitus cum Salomone dicendum: *Hanc amaui, & exquisiui à iuuentute mea, & quæsiui eam mihi in Sponsam assumere, & amator factus sum formæ illius*. Sap. 7. Quis igitur amicam tam dilectam, nostrique tantopere amantem, non salutet animitus quam creberrime.

Salutanda B. V. ob beneficia tam animi quã corporis nobis collata.

30. Quod si eximia illius in nos pensemus beneficia, multo adhuc maiori, ac crebriori Salutatione dignam, nisi ingrati viuere turpiter velimus, inueniemus. Hæc ipsius in humanum genus dona considerans amus ipsius Salomon, nomine nostrum omnium, vt ait Richardus à S. Laur. Sapientissimè pronunciauit: *Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas per manus illius*. Sap. 7. Quibus verbis tam bona animi, quæ sunt honestas, siue bonum honestum, ac virtutes, quam bona corporis aliaque bona extrinseca ipsius beneficio se accepisse fatetur. Vnde S. Bernardus serm. de Natiu. B. V. cupiens à nobis maximopere honorari ac Salutari quam frequentissimè ac deuotissimè Matrem Dei, sic loquitur: *Altius ergo intueamini quanto deuotionis affectu à nobis eam voluerit honorari, qui totius boni plenitudinem posuit in Maria, vt proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiæ, si quid salutis, ab ea nouerimus redundare, Totis ergo medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas eius, qui nos totum habere voluit per Mariam*.

Deus magno deuotionis affectu vult à nobis B. V. honorari.

31. Quod si eius inter omnes mundi creaturas consideremus primatum, adhuc multo magis eam omni honore, Salutationeque dignissimam existimabimus. Multa passim de hoc eius primatu, ac Dominio à nobis dicta, quæ vltro, breuitatis amore prætermittimus. Ipsam Virginem de hoc loquentem audiamus Eccli. 24. *In omni populo, & in omni gente primatum habui, & superborum, & sublimium colla propria virtute calcaui*. Quibus verbis primatum, Dominiumque tam in cælo, quam in terra, atque in ipso Inferno superbissimorum Spirituum colla, capitaque calcando, atque conterendo, se habere confitetur. Iam si maioribus ac primoribus debetur honor, vt 8. Ethi. docet Aristoteles; qui tandẽ honor, quæ reuerentia, DEVS immortalis, debebitur Virgini totius Vniuersi Reginæ potentissimæ, Matrique Dei dignissimæ?

B. V ob primatum in creaturas omnis honor & Salutatio debetur.

Si Maioribus, & Primoribus debetur honor, multo magis B. Virgini.

32. Quod si Philosophus libro 8. Ethic. *Dijs, parentibus, Magistris non posse reddi æquiualens pronunciauit*; non poterimus sanè etiam condignum honorem, ac venerationem rependere ipsi Virgini, quæ Dei Mater cum sit, Diuinitatem quandam, modo excellentissimo, super creaturas omnes participauit, adeo vt S. Augustinus *eam Formam Dei*; S. Antoninus, *DEAM, deiformitate actuum*; B. Petrus Card. Damian. *Identitate carnis idem esse cum Incarnato Verbo asseuerarit*. Non possumus quoque Virgini rependere æquiualens vt est Parens nostra Spiritualis amantissima. Nulla siquidem Mater tanto amore complectitur Filium, quem genuit, atque nos diligit. Maria agnoscit enim nos esse membra Christi, quem peperit, agnoscit nos esse eius Spirituales fratres, cum ipsa se genuisse primogenitum nouerit, eumque primogenitum in multis fratribus vocatum fuisse ab Apostolo. Denique illa, Matrem se esse nostram fatetur, dum di-

B. V. Forma Dei, & Dea deiformitate actuũ dicta.

Non possumus reddere æquiualens B. V. tanquã Matri nostræ Spirituali, qui cũ Christi nos genuit.

dicit ad Filium Cant.7. *Ibi dabo tibi Vbera mea;* Quæ verba ponderans Guilelmus Abbas, sic Virginem loquentem introducit: *In Eccleſia gentium dabo tibi, quæ in Eccleſia Iudæorum olim tibi dedi vbera mea. Verè apud Iudæos dedi tibi vbera corporalia ad paſcendum te; porrò in Eccleſia gentium dabo tibi vbera mea ſpiritualia, ad paſcendos tuos. Spiritualiter enim paſcam paruulos tuos, lacte maternæ pietatis, quæ te olim paui lacte corporali, pro veritate carnis. Denique pro eo quod tibi ſim Mater corporalis, ero tuis Mater ſpiritualis. materná charitate quaſi proprios parturiens filios, donec plenius formeris in eis materia ibidem curá nutriens eos, donec vſque in virum perfectè grandeſcas in eis. Totum autem hoc faciam, eos tibi aſſiduè commendando, & augmenta gratiarum eis pijs apud te precibus impetrando.* Sic ille. Cum igitur Virgo, Mater noſtra ſpiritualis ſit, tanto excellentiori honore eam venerari, quanto Spiritus corpore eſt excellentior, nos addecet. Non poſſumus eidem quoque Virgini equiualens reddere vt Magiſtræ. Ipſa enim eſt Magiſtra Magiſtrorum. i. Apoſtolorum, vt ait ſapiens Idiota; ipſa Magiſtra Chriſtianæ Religionis, vt eam vocat Rupertus; ipſa Propheti ſſa, ipſa eſt Euangeliſta, vt eam appellat S. Hildephonſus ſerm. 2. de Aſſumpt. Ipſa eſt denique Magiſtra gentium, vt eam vocitauit Auguſtinus.

B.V. tanquã Mater nutrit nos aſſiduè nos filio cõmendando.

Non poſſumus B.V. reddere æquiualens vt Magiſtræ, cũ ſit Magiſtra Magiſtrorũ Apoſtolorũ ſcilicet.

33. Cum igitur his, alijſque innumeris de cauſis honos omnis, cultus, ac veneratio Virgini debeatur, & Angelicam illam ſalutationem ipſi adeo gratam eſſe nouerimus, eam ſane quam ſæpiſſimè nos vſurpare oportebit, certo nobis perſuadentes nos mirificos cæli fauores ex aſſidua ipſius frequentatione percepturos. Hoc agnoſcentes plurimæ ſanctæ animæ, perfectionis ac ſanctimoniæ acquirendæ ſtudioſæ, ſeſe aſſiduè Virgineis hiſcé ſalutationibus perſoluendis impenderunt; vnde factum, vt ingentes gratiarum, virtutumque theſauros indipiſcerentur. D. Thomas Doctor Angelicus quantopere ſalutandæ Virginis ſtudio olim deditus eſſet futurus, à primâ oſtendit pueritiâ, cũ chartulam in qua ſalutatio hæc fuerat exarata in os ingeſtam, velut alter Ezechiel, aut Ioãnes de volumen ſiue librum, vorauit, hoc facto oſtendens orationem illam ſibi olim ad inſtar ſuauiſſimi, ſapidique cibi futuram, ſibique incredibilia incrementa Spiritus præbituram, vt tota ipſius plane Angelica vita conteſtatur. Vnde vt toti mundo de ſuo affectu ſalutandæ Virginis conſtaret, peruenuſtum opuſculum illud in Salutationem Angelicam æternâ memoriâ digniſſimum compoſuit, atque in lucem edidit. Ab hoc ſalutandæ Virginis ſtudio, veluti perenni fonte, illa mentis eius lumina, illa ingenij flumina, quæ in ipſius lucubrationibus reperire eſt, promanaſſe crediderim. Nempe Virgo Illuminata, & Illuminatrix appellatur, eoſque qui crebrâ illam ſalute dignantur, ipſa quoque ſecundum generoſam illam ſuam indolem, qua ſe liberalitate, ab vllo vinci non patitur, cæli luminibus, ſcientiâ, ſapientiâ, atque ante omnia, eximia ſanctitate illuſtrare non dedignatur.

S.Thom Angelicam Salutationem deglutiuit in chartula exaratam.

S. Thomas Aquinas Opuſculum de Angelica ſalutatione cõpoſuit.

34. Mira de S. Catharina Virgine Senenſi in hoc genere ſcribit S. Raymũdus eius Confeſſarius, eam nimirum quinto ætatis anno cæpiſſe ſalutare Deiparam, & domi ad ſingulos ſcalarum gradus, flexis genibus, Angelicam Salutationem iteraſſe. Vnde credibile eſt illam interceſſione Virginis, eam gratiam obtinuiſſe, vt ſeptennis adhuc Virginitatis voto cæleſti Sponſo ſeſe adſtringeret, quodquam gratum tam ipſi Chriſto, quam ſanctiſſimæ eius parenti acciderit, reipſa conteſtari non ſunt dedignati, cum ipſo Hilarionum die, quo totus pene mundus inſanit deſponſationi huic caſtiſſimæ, comitantibus Angelis plurimiſque ſanctis adeſſe voluerunt.

S. Catharina Senenſis ad ſingulos ſcalarum gradus Angelicam ſalut recitare ſolita 5 ætatis anno.

S. Catharina ſeptennis Chriſto deſponſatur præſente B.V.

35. Quid de B. Maria Ocgniacenſi dicam? Hæc vt ſcribit Iacobus Cardinalis de Vitriaco per diem & noctem millies, & centies flectens genua Virginem ſalutabat, admirandumque hoc, atque inauditum ſalutandi genus, officiumque ad 40. dies continuabat. Primo autem in ſpiritu vehementi ſine intermiſſione ſexcenties flectebat genua; deinde integrum Pſalterium ſtans legebat, ad ſingulos Pſalmos Deiparæ flexis genibus Salutationem Angelicam offerens. Tertio Diuini Spiritus flante Auſtro vehementius, tercentis vicibus ad ſingulas genuflexiones, virgâ ſe percutiens, Deo, & Beatiſſimæ Virgini prolixo Martyrio ſeipſam immolabat. Poſtremis tandem tribus ictibus, tanquam ad aliorum condimentum, copioſum è ſuo corpore eliciebat ſanguinem. Concludebat deuotionem hanc ſuam, quinquagies flexis ſimpliciter genibus, atq; ita

B.M Ocgniacenſis per diem noctẽ millies, & cenſit flexis genibus B.V. ſalutabat.

In B. M. Ocgniacenſi mirus cultus Deiparæ

ita hoc Virginearum laudum sacrificiū consumabat. Ob hæc tam insignia Deiparæ ab hac sancta, Salutationis Angelicæ delata obsequia, crediderim illam tam insignibus Dei donis ac charismatis fuisse exornatam, vt tota eius vita prodigiosa planè contestatur. Nimirum hæ salutationes flores sunt, lilia sunt, rosæ sunt, quibus Virgines maximè oblectari consueuerunt.

Nomen B. V. Rosis inscriptum.

36. De B. Iosciono Monacho Ordin. D. Benedicti Historia est notissima. Hic cum Nomini Deiparæ quinis Psalmis, totidemq; salutationibus Angelicis celebrando esset addictissimus, dum viueret, post mortem ex eius capite totidem rosæ pulcherrimæ pullularūt, vna ex ore Nomine Virgineo aureis literis exarata insignita; binæ ex oculis, totidemque ex auribus prodibant, magna Prælatorum, & summorū, mediorum, infimorumque, qui ad plurium dierum hoc spectaculum confluxerat, admiratione.

Nomen B.V. liliis inscriptum.

37. Non minus Operis domestici adiutor Monachus ille Cisterciensis apud Cæsarium, aliosque est celebris, qui cum ob mentis hebetudinem nil aliud retinere posset, quam paucula hęc verba; *Aue Maria gratia plena, Dominus tecum*; eaque quam frequentissimè magno pietatis sensu, in honorem Virginis, quoad vixit, vsurparet, post mortem ex eius tumbâ pulcherrimum lilium Salutatione hac Angelica insignatum germinauit. O' quam potiori iure de Nomine hoc sacratissimo, quam de illo nescio cuius terræ filij Harini à Vere nomen clasuram deriuantis cecinisset Martialis:

Nomen cum violis rosisque natum
Quo pars optima computatur anni,
Nomen nobile, molle, delicatum.

Nomen B.V. lapillis pretiosis inscriptum.

38. Lapillis etiam quibusdam preciosis naturaliter inscriptam hanc fuisse salutationem scribit Nider. lib. 4. capit. 6. ait enim se ex filio Regis Lusitaniæ, dum Viennam cum exercitu in terram sanctam transiret, audisse, suo tempore in terra Saracenorum circa Septā Vrbem Africæ, in fonte quodam repertos lapillos varios, in quorum nonnullis, verba hæc; *Aue Maria*, in alijs atque alijs; *gratia plena, Dominus tecum naturaliter*, descripta visebantur. Hic rursus longè aptius, quam de illius eiusdem homuncionis idem cecinisset Martialis:

Nomen Acidaliâ meruit, quod arundine pingi
Quod Cythereia suâ scribere gaudet acu.
Nomen Erythræis quod littera facta lapillis,
Gemma quod Heliadū pollice scripta notat.
Quod penna scribente, grues ad sydera tollunt.

39. Iam quid de vberrimis salutationis huius fructibus tam in animam, quam in corpus redundantibus dicam? Sanè Doctor Martinus Nauarrus Diuini humanique Iuris consultissimus in suis Miscellaneis scribit de Coronis hisce Virgineis, de Psalterio nimirum, ac Rosario, insignes laudes, aitq; modum hunc orandi nunquam satis laudatum, eiusque varios modos recitādi præscribit. In quibus vnum maximè sat fusè prosequitur, quem, inquit, post septuagesimum suæ peregrinationis annum; præ alijs, quos ante expertus est sibi maximè arrisisse, & quo etiam nonagesimum agens annum vtebatur, eodem vsurus dum in vita superstes extiterit. Tum varia sibi à Deipara sæpius piè salutata collata recenset beneficia. Inter alia fatetur se ad quoddam Monasterium Carthusiæ S. Mariæ pene emortuum, fuisse delatum, & in tertium diem meritis Virginis pristinæ sanitati restitutum. Alias fatebatur se pluribus Nominibus Deiparæ esse obligatissimum. Ac inprimis quod in Ecclesia S. Mariæ fuerim, inquit, baptizatus; quod in beatissimam Matrem oculos defixos habuerim, cum in fluuium lapsus, pro suffocato habitus, suauissimè extractus sim. Quod die festo S. Mariæ sacri ordinis susceperim habitum, eodemque pro fessionem emiserim. Quod eodem die sacrificij mei primitias Domino obtulerim; quod me denique ab vbere pendentem Mater mea nomine Maria, Mariæ Matri Dei dedicauerit.

Rosarii laudes à Martino Nauarro celebratæ.

B. V. beneficia varia Martino Nauarro contulit.

40. Fructū Coronæ Rosarij experta est Ada Matrona illustris vxor Theodorici Asuensis, qui cum grauissima quę dam facinora perpetrasset, ac inter reliqua duo Monasteria sacrarum Virginum concremasset, vidit Eremita quidam circa meridiem Deiparam in cælo Reginæ schemate, excelso throno residentem, & sanctas Vvaldetrudem, & Aldegundem monasteriorum illorum patronas Virgineis pedibus aduolutas; vltionem tantorum scelerum postulantes. Quibus Virgo: *Parcite quæso*, inquit, *mihique nolite esse molestæ, quia nolo ad præsens eum punire. Vxor enim eius Ada gratum quoddam mihi seruitium exhibet, quo me sibi*

B. V. cuidam homini scelerato parcit, eo quod eius vxor Coronam deuotè recitabat.

adeo

adeo familiariter adſtringit, vt nec ipſi, nec marito eius pati poſſim aliquid grauaminis inferri. Cumque ſanctę illæ ex Virgine ſciſcitari non vererentur confidenter: *Ecquodnam tandem eſſet illud ſeruitium?* Subintulit Virgo: *Eſt Angelica Salutatio, quæ in terris principium mihi lætitiæ extitit. Hanc illa diebus ſingulis ſexagies mihi replicat; & vicies quidem proſtrata, vicies genibus flexis, vicies rurſus ſtando, aut in Eccleſia, aut in cubiculo, alionè loco ſecreto.* Cùm porrò Virgines illæ importunè adhuc à Dei Matre vltionem expoſcerent, tandem illis ita reſpondit: *Rogo vt mihi ad præſens de hac vltione detis inducias, & ego promitto vobis venturum tempus quo iuſtè vltionem de Theodorico ſumam, & contra Adam eius Coniugem non delinquam.* Et verò ſuis ſtetiſſe promiſſis Virginem fidelem, paulo poſt cõprobauit euentus. Cum enim ſe ab vxoris thoro certis de cauſis Theodoricus ſeparaſſet, vix anni dimidium erat elapſum, cum ecce, dum in venatione verſatur, ab Iſaac de Barlemonte inſidijs circumuentus, immaniter trucidatur. Atque ita agnouere omnes eum, pietate coniugis, qua in Virginem ferebatur, eidem Roſarij Coronam quotidie pertexendo, in vita immunem, à periculis fuiſſe præſeruatum. Quod vbi ſucceſſor eius Goſceguinus auunculus intellexiſſet, non modo ipſe quoad vixit ſalutationes illas deuotè iterabat, verumetiam ſuis militibus iterandas, ſummâ cum pietate demandabat: Vnde licet multis ſceleribus ſe adſtrinxerit, Religionem tamen tandem ingreſſus extremum ſuæ vitæ diem felici cataſtrophe, Angelicæ Salutationis digniſſimũ præmium reportans, terminauit. Ex Chron. M.S.S. Martini Fornacenſis.

41. Alius Coronæ Roſarij fructus eſt, quod quemadmodũ ipſa Virgo terror eſt Dæmonum, ita quoque eius ſalutatio. Hinc S. Bernardus à Pelbarto citatus lib. 1. ſtell. Par 4. art. 3. cap. 2. *Cælum,* inquit, *ridet, Angelus gaudet, mundus exultat, infernus contremiſcit, Dæmones fugiunt cum dico; Aue Maria.* Experta eſt fugam hanc Cacodæmonis Euphemia Virgo illa de qua Cæſarius lib. 5 ca. 44. Hæc ad Religioſæ vitæ ſtatum cum aſpiraret, varijs Dæmonum tentationibus fuit exagitata, quibus cum fortiter ſæpius reſtitiſſet, eoſque confudiſſet, tandem vnus eorum furorem ſuum in illam volens effundere, eam arripuit, ſimulque è feneſtrâ præcipitare attentauit.

Dæmones fugiunt cum dicimus: Aue Maria.

Euphemia Virgo per ſalutationẽ Angelicam præcipitio liberatur.

Verum cum illa Salutationem Angelicam recitaſſet, Cacodæmon ſpecie canis in fugam actus exclamauit: *Si hora hac mulierem illam non inuocaſſes, occidiſſem te.* Rurſus cum eadem hæc Virgo Monaſterium iam eſſet ingreſſa, nocte quadã vidit plures teterrimos Orci tenebriones lectulum ſuum ambientes, quorum vnus voce truci irrugiens: *Quid ſtatis,* inquit, *tollite illam totaliter vti iacet, & venite. Non poſſumus, conclamarunt illi, inuocauit enim mulierem illam, nempe Virginem, cuius ore polluto Nomen integritatis, & gloriæ,* vt loquitur Cæſarius, *non ſunt, auſi nominare.*

Dæmones Nomen Mariæ ne quidẽ nominare audent.

42. Expertus quoque Coronæ Roſarij vim eſt admirabilem temporibus D. Dominici Hæreticus ille Albigenſis, in quem, quod impuro ore in Deiparæ Roſarium blaſphemaſſet 15. Dæmonũ millia erãt ingreſſa, vt ſcribit Bzouius. Hunc cum S. Dominicus adiuraſſet exquirendo: cur tot eum hominem eſſent ingreſſi. Reſpondere ſunt coacti: *Ob 15. decades Sanctiſſimi Roſarij, contra quas male ſanus blaterabat.* Tandem vir Sanctus infelicitatem hominis miſeratus ſingulos de populo eſt hortatus, vt altè Roſariũ in honorem Virginis, eam piè ſalutando recitarent. Præibat ipſe, & ecce rem admirandam, ad ſingulas Salutationes Angelicas ingens Cacodæmonum, ſpecie carbonum ardentium, è corpore infeliciſſimi illius erumpebat multitudo. Porrò ſanctiſſimus hic Patriarcha Salutatione Angelica adeo delectabatur, vt pene ſemper, totius puriſſimæ ſuæ vitæ decurſu eam in ore haberet, ad quod faciendum alios etiam adhortabatur. Ipſe denique Coronam hanc Roſarij 150. ſalutationibus velut roſulis, ſiue ſyderibus cõſtantem, cum 15. Dominicis orationibus inſtituit, ſuiſque, ſuorumque concionibus iam inde à primis ſui Ordinis incunabulis, toto orbe, eius recitationem propagauit. Quæ ſane Corona clariſſima ſua luce vniuerſum quodammodo ambiens, non modo Albigẽſium errores, ceu Auernales tenebras, verumetiam corruptiſſimorum morum caliginem abſterſit, mundumque quodammodo primigeniæ integritatis luce, irradiauit.

15. millium Dæmonum Hæreticum Roſarium B. V. blaſphemãtem ſunt ingreſſa.

S. Dominici in ſalutationem Angelicam affectus.

43. Ad Miranda ſunt, quæ Autores paſſim de Prodigijs Coronæ, buiuſcè Roſarij, Angelicaque ſalutatione poſteritati commendarunt; miſſis alijs aliqua hoc noſtro ſæculo paucula, quæ cõ-

tigere, commemorare libet. Ann. 1567. B. Saluator Ordinis Minorum, tanto in Virginem Deiparam, cum qua ei crebra collocutio, eiusque salutationem ferebatur affectu, vt mundi Saluatorē quodammodo æmulatus salutem mentis corporisque velut præsentissimo pharmaco eadē Angelicâ Salutatione mortalibus restitueret. Constat eum mutis, surdisque præcepisse, vt eam recitarent; & mox surdos auditum, mutos loquelā recuperasse Nimirum Virgo hęc, quę ita salutatur, Mater est illius, qui linguas infantium facit esse disertas, & aperit ora mutorum. Hic idem Vir pijssimus Puellam quandam, diutinâ quartanâ laborantem, imposito super eius caput Rosario, quo ipse assiduè vtebatur, salutatâque piè, vti consueuerat, Deiparâ, pristinæ restituit sanitati.

B. Saluatoris Ordinis Minorum pietas erga B. Virginem eiusque Rosarium.

44. Pater noster Antonius Balinghen in Kalen. Deip. 24 Febr. refert obitum Fratris nostri Ioānis Ximerij operis Domestici adiutoris, viri cultui Deiparæ, eiusque piè salutādæ deditissimi. Ait hunc aliquādo coram Virginis Icone die quadam studiosè orasse, vt se securum de salute sua redderet, & hāc vocem audijsse: *Ximeni perge porrò in via, quā iniisti obedientiæ cęcæ, ea secura est, atque infallibilis.* Audito hoc Diuino quasi Oraculo, sensit se mirificè adiutum, in eaq; virtute valdè proficere. Vnde cum suæ cōscientiæ rationem superioribus redderet, & interrogaretur, an se ad perfectionem consequendam sentiret, excitatum, respondebat: *Ab ea nocte, qua me B. V. M. est allocuta, ita bene, vt nesciam, quid amplius desiderem.* Neque vero Ximenius Virgini pro hoc, alijsque beneficijs ingratus extitit. Nam inter reliqua, quæ illi deferre consueuerat obsequia, illud fuit non vulgare, quod Salutationem Angelicam summâ cum pietate illi persoluere consueuerat, adeo vt dum signū ad salutandam Virginem, more institutoque Ecclesiæ ter in die daretur, licet valdè esset occupatus, aut oneratus, statim dimittebat omnia, genuaque flectebat, vt oraret. Quod quam gratum Deo eiusque Matri fuerit, grandi quodam miraculo, ac vix non prodigio ostensum est. Nam cum Templum nostrum Cæsaraugustanum ædificaretur, & Ximenius, cum quodam alio fratre ingens saxum quadratum per erectos præcipites pontes sursum vertentes impellerent, cum illud prope finem iam esset non super partem planam iacens, sed super angularem hærens, signo ad Aue Maria audito Ximenius statim saxum dimisit, vt oraret, quod idem fecit, & socius, eius exemplo, licet existimaret saxum per pontem adeo decliuem præceps ruiturum. Sed licet adeo id esset graue, vt vix vterque illud vertendo sursum promouere posset, hæsit tamen immobile super suum angulum. Oratione autem finita, ad illud accedentes, vno impetu ad locum suum impulerunt, non sine eorundem magno stupore, qui auxiliatricem illam, ac vix non omnipotentem manum Virginis, tam in sustentando lapide ne deuolueretur, quam in propellendo, experti, nouam laudum, salutationumque eius segetem se reperisse gauisi sunt.

Ioanni Ximenio cæca obedientia à B V commendatur.

Ximenij eius in Salutationem Angelicā affectus.

Salutationis Angelicæ miraculosus effectus.

45. Vt porrò Salutatio hæc Angelica eo gratior Deiparæ accidat, obseruandum, vt docet ibidem Pelbartus, vt purè, Angelicâ nimirum, & ab omni labe peccati defœcatâ puritate recitetur; vt fideliter, non solum ore, verum multo magis ardenti corde, ac denique missis alijs, profundissimâ cum humilitate tanquam Dei Matri, cui maxima post DEVM debetur reuerentia pronuncietur. Rem miram idem Pelbartus in hoc genere narrat in Hungaria contigisse. Scribit enim à quodam Patre sui Ordinis fide dignissimo sibi narratum esse, fuisse Religiosum quendam, qui alias, summâ cum pietate ad salutationem Angelicam dato signo mox curuabat genua, eamque attentè persoluebat. Contigit manè quodam, vt somno, torporeque oppressus assurgere neglexerit, & ecce tibi in sui confusionem vidit Turrim Ecclesiæ sese profundissimè inclinantem, & cruce, quæ in vertice eius emicabat, terram ad singula campanæ signa attingentem, quasi illum tacitè admonere voluisset, inquit idem Pelbartus: *Ecce miser, creatura insensibilis sese profundè incuruant, suaque quodammodo genua flectit; tu vero cum ratione præditus sis ad salutationem Angelicam curuare genua negligis?* concludit tandem hoc miraculo mirè fuisse compunctum, & in posterum quoad vixit summâ cum reuerentiâ salutasse Virginem, & à Deo, eiusque benedicta Matre speciales gratias accipere promeruisse.

Salutatio Angelica magna cordis puritate ac reuerētia dicenda.

Turris campanaria ad Salutationē Angelicam inclinata.

46. Ad reuerentiam hanc humillimam Virgini dum salutatur exhibendam

dam nos facto ipso edocuit Archangelus Gabriel, qui cum salutationem hanc à SS. Trinitate de cælis attulit, eam flexis genibus summâ cum humilitate peregit, agnoscens Virginem non modo omnium Angelorum Reginam, verumetiam Altissimi Dei sui Parêtem dignissimam. Vnde toto legationis tempore sub ea forma venerantem perstitisse ferunt. Tempus autem hoc, monumenta Congregationis S Georgij in Alga Regni Lusitaniæ tradunt, nouem integras horas fuisse, quod Cõgregationis illius Auctores, ipsa Deiparâ reuelante didicisse memorantur. Angelus enim incredibilem Virginis modestiam, maiestatemque humana quacunque maiorem, Diuini Verbi, carnis nostrę paludamento contecti pręsentiam contemplans, in admirationem raptus abscedere, indeque quodammodo non posse diuelli videbatur.

Gabriel salutans B.V. 9. horis coram illa flexis genibus constitit.

47. Neque verò solum Archangelus Gabriel venerationem hanc in Angelicæ Salutationis recitatione nos edocet, verumetiam ipse Dei, Virginisque Filius. Cũ enim aliquando pia quędam mulier Virginis cultui addictissima, vt lib. cit. art. 3. c. 1. scribit Pelbartus, pluribus annis eam rogasset, vt benedictum ventris suæ fructum sibi ostendere ne dedignaretur. Tandem preces eius Virgo exaudijt, aduenitque cum dilectissimo suo filiolo, qui ab illa, vt eius vlnis exciperetur, postulauit. Excepit illa Diuinissimum hunc thesaurum, in quo omnes scientiæ sapientiæque Dei thesauri sunt absconditi; excepit, inquam, miris delibuta cæli delicijs, ac cupedijs, inque illa quodammodo extra se posita, prorupit verba: *Quid tibi ò pijssimè Domino IESV retribuam? Quid tibi ò gloriosa Dei mei Genitrix gratiarum reponam?* Ad quam paruulus: *Dic*, inquit, *Pater noster*; qua oratione persolutâ, intulit idem Paruulus: *Dic iam Angelicam Salutationem*? Cumq; illa Aue Maria inchoasset, mox Iesus conuersus ad Matrem inclinato capite *Aue Maria* repetijt vti, & reliqua orationis huius verba singula. Tandem cum ad verba illa peruenisset: *Et benedictus fructus ventris tui*, addidit dulcissimus Paruulus: *Ego sum*. Atque ita dulciter deuotam illam complexans animã, miraque lætitia, ac suauitate perfundẽs, cum Matre abscessit. Concludit tandem Pelbartus: *Ex qua visione daret, quod Christo summopere Angelica Salutatio placeat, siquidem ipse ad honorem suæ Matris dilectissimę, inclinato capite, eam ad nostrum exemplum, vt idem & nos faciamus, recitare non dedignatur.*

Christus Infans inclinato capite Angelicam Salutationem recitauit Matri.

48. Atque vt vniuersim cognoscamus quãtopere Christus Dominus sanctissimam suam Matrem honoret ac reuereatur, sciendum quod cum vice quadam S. Gertrudis Dominum rogaret, vt pro se apud Matrem suam dilectissimã intercederet his verbis: *Siquidem fili mi hac de causa factus es homo, ac meus frater, vt suppleres pro omnibus humanis defectibus, rogo te vt supplere ac satisfacere velis pro me, ac intercedere apud tuam Matrem beatissimam, si forte quapiam in re in eius laudibus defecissem.* Quibus dictis Dei filius reuerenter assurgens se ante suam Matrem stitit, & vti decebat flectendo genua, & inclinãdo caput eam salutauit, eique illarum laudum B. Gertrudis obsequium obtulit, & pro eius imperfectionibus abundè satisfecit.

49. Quæ cùm ita se habeãt iure merito Corona hæc Rosarij, summa qua possumus reuerentia, & deuotionis, humilitatisque affectu nobis quotidie persoluenda est, certo nobis persuadentes salutationes singulas, rosulas esse, imò stellulas quibus Virgineum, simul ac nostrum, & in hac, & in futura vita coronamus verticẽ. Quare Sodalibus Parthenijs, qui sese totos obsequijs Deiparę manciparunt, licet leges omnes Sodalicij tanquã præcepta Virginis, summa cum diligentiâ obseruanda sint, lex tamen illa de recitanda Corona Rosarij, vel maximè. Hoc enim suadere videtur ipse Spiritus sanctus eiusdem amantissimus Sponsus, cum ait Prou. 1. 8. *Audi fili mi, & ne dimittas legem Matris tuæ, vt addatur Gratia capiti tuo, & torques collo tuo.* Siue vt legere 70. Interp. *Coronam enim gratiarum suscipies tuo vertici.* Verè .n. Virgo huiusmodi suis sedulis clientibus coronam quandam charitam, & hic dum viuunt, cælestibus donis, charismatisq; eos ornando, & in æterna illa beatitudine eos glorificando, eorum capitibus imponet, atque ita stellantem quãdam Coronam in eorum vigilantiæ, sedulitatisque præmium, vt quondam Romanorum Imperator ille, consequentur, vereque agnoscent Coronam hanc Rosarij, sydeream sempiternæ gloriæ Coronam illis peperisse.

Recitantes Coronam B. V. gratia in hac vita, & in altera gloriã exornat.

DISCVRSVS XXXI.

Quod B. V. Galaxia, seu Via lactea Deiparam Virginem repræsentet.

1.

Alaxiam Iunonis Deorum omnium Reginæ lacte, quo nutritus est Puer Hercules efformatã fuisse Poetæ fabulati sunt; insinuare volentes, lac tantæ Deæ, quo tantus Heros, tot olim, tantorumque monstruorum domitor, alitus est, dignissimum esse quod inter sydera transferetur. Ouidius lib. 1. Metam. vocat Viam Deorum, qua ad summum Iouem proficiscuntur:

Via lacta dicta Via Deorum.

Est via sublimis cælo manifesta sereno,
Lactea nomen habet, candore notabilis ipso.
Hac iter est superis, ad magni tecta Tonantis,
Regalemque Domum.

De eadem Via lactea præclarè cecinit Manilius lib. 1 Astronomic. eiusque varias causas assignat:

Nec mihi celanda est famæ vulgata vetustas,
Mollior è niueo lactis fluxisse liquorem
Pectore Reginæ Diuum, cælumque colore
Infecisse suo, quapropter lacteus orbis
Dicitur, & nomen causâ descendit ab ipsa.

Viæ lacteæ origo.

Idem huiusce viæ aliam apportat causam, nempe Phaetontis currus, illac exercasse, magnique illius incendij vestigia reliquisse:

An melius manet illa fides per sæcula prisca
Illac solis equos, diuersis curribus isse,
Atque aliam triuisse viam, longumque per æuum
Exustas sedes, incoctaque sidera flammis
Cæruleum verso speciem mutasse colore.
Fama etiam antiquis ad nos descendit ab annis
Phæthontem, patrio curru per signa volentem
Dum noua miratur propius spectacula mundi
Et puer in cælo ludit, curruque superbus
Luxuriat, mundo cupit, & maiora Parente
Monstratas liquisse vias, orbemque regentem
Imposuisse polo: nec signa insueta tulisse
Erranti nutu flammas, currumque solutum
Deflexum solito cursu, curuisque quadrigis
Quod querimur, flammas totum sæuisse per orbem,
Terrarumque rogum cunctas arsisse per vrbes.
Cum vaga dispersi fluitarunt lumina currus,
Et cælum exustum est; luit ipse incendia mundus
Et noua vicinis flagrarunt sydera flammis,
Nunc quoque præteriti faciem seruantia casus.

Rectius sensere Philosophi Viam lacteam esse minutorum syderum candidissimam illam lucem profundentium, collectionem. Quod sensit etiam hic idem Manilius ibidem.

Via lactea est minutissimorum syderũ collectio.

An maior densa stellarum turba coronâ
Contexit flammas, & crasso lumine candet
Et fulgore nitet collato clarior orbis.

2. Marcus Tullius in somnio Scipionis censet Viam lacteam esse Circulum candidissimum, per quem Viri de patriâ potissimùm benè meriti, æternitatem ingrediuntur, in eoque felicissimè conquiescunt. Ita enim Africanum loquentem Scipioni introducit: *Sic Scipio, vt auus hic tuus, vt ego qui te genui, iustitiam cole pietatemque, quæ cùm sit magna in parentibus, & propinquis, tum in patriam maxima est; & ea vita, Via est in cælum, & in hunc cætum eorum, qui iam vixerunt, & corpore laxati sunt, illum incolunt locum, quem vides (: erat autem is splendidissimo candore inter flammas Circulus elucens:) quem vos, vt à Græcis accepistis. Orbem lacteum nuncupatis. Ex quo omnia mihi contemplanti, præclara cætera, & mirabilia videbãtur.* Idem sensit Manilius, qui locum illum variorum Heroum tam Latinorum, quam Græcorum, qui rebus tam domi, quam militiæ præclarè gestis nomen sibi immortale peperere domicilium esse arbitratus est. Vnde sic canit:

Via lactea Circulus est cãdidissimus per quẽ Heroes ad æternitatem ingrediuntur.

An fortes Animæ, dignataque nomina cælo
Corporibus resoluta suis, terræque remissa,
Huc migrant ex orbe, suumque habitantia cælum,
Aethereos viuunt annos, mundoque fruuntur.
Atque hic Aeacidas, hic & veneramur Atridas.

In Circulum lacteum fortium Virorũ Animæ migrant.

Tydi-

Tydidemque ferum, terræque marisque triumphis
Naturæ Victorem Ithacum, Pyliumque Senectâ
Insignē triplici, Danaumque ad Pergama Reges
Castra ducam, & cæli, victamque sub Hectore Troiam.
Auroræque nigrum partum, stirpemque Tonantis.
Rectorem Lyciæ, nec te Mauortia Virgo
Prætercam, Regesque alios, quos Græcia misit.
Atque Asiæ gentes, & magno maxima bella.
Quique animi vires, & strictas pondere mentis
Prudentes habuere viri, quibus omnis in ipsis
Census erat, iustusque Solon, fortisque Lycurgus,
Aethereusque Platon, & qui fabricauerat illum
Damnatusque, suas melius damnauit Athenas.
Perridis, & Victor, strarat, qui classibus æquor;
Romanique viri, quorum iam maxima turba est.
Tarquiniosque minis Reges, & Horatia proles;
Tota acies pontis nec non & Scæuola trunco
Nobilior, maiorque viris, & Clælia Virgo:
Et Romana ferens quæ texit mœnia Cocles
Et cum mil tia volucris Coruinus adeptus
Et spolia, & nomen, qui gestat in alite Phœben,
Et Ioue, qui meruit cælum, Romamque Camillus
Seruando posuit, Brutusque à Rege receptæ
Conditor, vt Pyrrhi per bella Papyrius vltor.
Et Cato fortunæ victor, matrisque sub armis
Miles Agrippa suæ, Venerisque ab origine proles
Iulia descendit cælo, cælumque repleuit.
Quod regit Augustos Socio per signa Tonante
Cernit, & in cætu Diuum, magnumque Quirinum
Altius ætherei qua candet circulus orbis.
Illa DEVM sedes, hæc illis proxima Diuum
Qui virtute sua similes vestigia tangunt.

Hæc Manilius elegantissimè, quibus ostendit Orbem illum lacteum Virorum fortium, imo Diuinorum, qui virtutis arctum callem ingressi, egregijsque perpetratis facinoribus Diuinos quodammodo honores sunt promeriti, esse domicilium.

3. Verum nos Viam hanc lacteam dixerimus iure merito repræsentare Deiparam; Ipsa enim nobis reuera est rectissima ad æternam beatitatem Via cādidissima: cuius sanctissimæ vitæ exēplis, velut vestigijs insistentes, tanquam quidam Dij, & filij Excelsi ad beatam Patriam peruenimus. Vnde Pontanus eam rectissimam ad superos viam agnoscens, illam quam primum in hanc lucem prodire optabat, ita intercalari carmine modulando.

Via lactea est Deipara.

B. V. est nobis rectissima ad beatam Patriam Via.

Ibitur ad superos, iter hac monstrante Puella,
Nascere spes hominum, decus Aetheris, horror Auerni

Hoc agnoscens in se Deipara aiebat Eccli. 24. *In me gratia omnis vitę, & veritatis, in me spes vitę, & virtutis, transite ad me*, quia nimirum vtero mea complexa sum illum, qui de se dixit Ioan. 14. *Ego sum via, & veritas, & vita*; Illum qui est Dominus virtutum. Illum denique in quo complacuit omnem Diuinitatis, vt ait Apostolus, gratiarumque omnium plenitudinem inhabitare. Hinc Pater æternus Isa 43. aiebat. *Dedi in deserto Viam. Quid enim hoc Desertum est, nisi V. Maria*, teste Richar. à S. Laur. lib. 8. *quę ab omnibus huius vitæ carnalis voluptatibus, ac delicijs deserta fuit?* Hæc est Terra illa, de quâ canebat Dauid: *In terra deserta, & inuia, & inaquosa. Terra inuia vocatur Maria, quia licet Viam illam veræ vitæ Christum in se habuerit, omni tamen alij viro inuia fuit, & vir non transiuit per eam. Vnde ipsi canit Ecclesia: Via viris inuia.*

B.V. est nobis in deserto Via.

B. V. dicitur desertū, quia omnibus delicijs deserta fuit.

In hoc deserto Virgineo est nobis via ipse Christus.

4. In hoc ergo Deserto Virgineo DEVS Pater dedit viam, quæ ad vitam nos deduceret æternam, cum Dei Filius in vtero Mariæ incarnatus est. Hoc desertum vbi vera illa vitæ Via in illud aduenit, ad instar horti floruit ac germinauit, adeo vt caneret Isa. 35. *Lætabitur deserta, & inuia, & exultabit solitudo, & florebit quasi lilium. Germinans germinabit, & exultabit lætabunda, & laudans.* Isa. 75. Vnde illos, qui per hanc tam florentis deserti viam in cælos proficiscuntur lætantes, & exultantes ire absque vllo impedimento, timore, aut periculo, tam benignæ Patronæ, ac Matris protectos auxilio necesse est. Hinc idem de hoc deserto Virgineo subdit Isaias: *Et erit ibi semita, & via, & Via sancta vocabitur, non transibit per eam pollutus, & erit vobis directa Via, ita vt stulti non errent per eam. Non erit ibi Leo, & mala bestia non ascendet per eam, nec inuenientur ibi.* Verè Deipara est directa nobis ad cælum via, quam ingredientes, & nec ad dexteram, nec ad sinistram declinantes, ad beatam patriam facillimè peruenimus. Verè Deipara est nobis via Sancta; Si enim Sanctitas S. Dionysio Areop. teste cap. 4. de Diu. Nom. est *Puritas ab omni scelere libera, itemque incontaminata munditia*, vti sæpius diximus; viam sanè hanc puram,

B. V. recta ad cælum Via Sancta.

ab

ab omni peccati labe defæcatam, cumque qui eam ingreditur omni scelerum fœditate liberum esse necesse est. Vnde ait Isaias: *Non transibit per eam pollutus.* tales enim Virgo, cane peius, & angue detestatur, vt testatur S. Ioannes Damasc. Orat. 2. de Dormit. de Deipara: *Lutum,* inquiens, *omne fugit, ac cænosas affectiones auersatur. Ingluuiem execratur, fœdissimæ fornicationes vitijs in festa est. Huius impuras, & scelestas cogitationes, non secus ac Viperarū fœtus fugit. Sermones fœdos, ac scurriles propellit, cantusque, & meretricia vnguenta submouet. Vitium denique tanquam lethale venenum execrationi habet.* Quibus sanè ostendit Damascenus, eum, qui sanctissimam hanc, purissimamque, & ad cælum directam. Viam ingredi desiderat, omni criminium labe depuratum esse oportere.

Vitia quæ B. V. auersatur.

5. Hæc denique Regia est, ad cælestem Patriam, beatamque Hierusalem Via, à qua Protoplastorum scelere in exilium pulsi sumus. Ad hanc ingrediendam nos serio hortatur Spiritus S. vt testatur Isa. cap. 30. *Et aures tuæ,* inquiens, *audient verbum post tergum monentis: Hæc via ambulate in ea, & non declinetis neque ad dexteram, neque ad sinistram.* O si vocem hanc in hodiernum vsque diem clamantis Spiritus diuinissimi audiremus, nec obduraremus corda nostra; quantis, DEVS bone, cæli donis, gratijs, ac charismatis, meritorumque thesauris locupletaremur, quam firmam, certamque spem, arrham que sempiternæ felicitatis adipiscendæ consequeremur? Quam facili negotio, veluti suauissimo vehiculo (: ita enim B. Georgius Nicomediæ Archiepiscopus Virginem appellat:) ad beatam vitam perueniremus.

B. V. Suauissimum est ad cælos Vehiculum.

6. Dicebat olim Seneca Tragicus.

Non est ad astra mollis è terra via.

Ita quidem si aliam, quam hanc Virgineam ingrediaris. At verò si in hac per ipsius Sanctissimæ vitæ imitationem figas vestigia, eiusque purissimis, integerrimisque moribus te conformare studueris, mollissimam sane ad beatitatem Viam inuenies; imo in ipsa Via viator existens, beatæ Patriæ comprehensor euades quodammodo, dum eius gaudia, voluptates, ac delicias in hoc adhuc exilio prælibabis.

Mollis est ad cælos per B. V. Via.

7. Quod si hactenus ab hac Via recta, Regia, ac Sancta liberioris vitæ licentiâ aberrasti, absque morâ ad eius patrocinium tanquam ad Asylum recurrito, obsecra, vt velut stella maris huius tempestuosi, tibi rectam ad cælum Semitam ostendat, teque in viam salutis reducat, & certissimam, præsentissimamque eius opem, auxiliumque experieris. Hinc Richar. à S. Laur. libr. 10. contulit benignissimam Deiparam V. Elephanto, cuius inter reliquas pulcherrimas proprietates, ait vnam esse, *quod inueniens hominem errantem reducat in viam. Talis est B. V.* inquit, *quæ errantes per errorum auia, deuiaque sæpissimè ad viam fidei reducit, & Viam quæ ducit ad vitam ostendit, ait enim illa quoque cum Filio: Ego sum via, veritas, & vita. Errantes etiam per deuia vitiorum suis orationibus, meritis, & exemplis reducit quantum in se est ad virtutes oppositas, per quas venitur ad cælum. Vnde ipsa de se loquitur. In me gratia omnis viæ, & veritatis, in me omnis spes vitæ, & virtutis.* Sic Rich.

B. V. velut Elephas hominem à via aberrantem reducit.

B. V. errantes per deuia vitiorum suis orationibus in viam reducit.

8. Vbi obseruandum Tigurinam versionem legere pro; Virtutis; *Præsidij.* Alios; *Vigoris, roboris, fortitudinis;* quibus verbis ostenditur Virginem, nobis non solum esse Regiam, facilem, expeditamque ad cælos viam; verumetiam nobis contra Tartareos hostes esse Præsidium, Murum adamantinum, Turrim fortissimam, de qua mille clypei pendent vt tutissimus à facie inimici. Vigorem denique, robur, fortitudinemque tam animi quàm corporis. Illius enim adiuti gratiâ in viâ diuini obsequij ad instar ceruorum currimus, ad instar Aquilarum volamus. atque ita secundum vaticinium Isaiæ. cap. 40. *Ipsa est,* vt ait Richar. lib. 2. par. 1. *quæ precibus suis, meritis & exemplis dat lasso virtutem, & his qui non sunt, in oculis videlicet suis, id est, humilibus fortitudinem, & robur multiplicat. Idcirco de ipsa potest intelligi illud Sap. 10. Certamen forte dedit illi, vt sciret quoniam omnium potentior est sapientia, id est, Maria, quæ emphaticè dicitur Sapientiæ, vtpote æternæ Sapientiæ parens.* Verè alij quicunque de se præsidentes, eiusque patrocinium, ac clientelam deserentes *deficient, veluti pueri,* vt prosequitur Isaias, *& laborabunt, & iuuenes in infirmitate cadent. Qui autem sperant in hac Domina mutabunt fortitudinem, assument pennas sicut Aquilæ, current, & non laborabunt, ambulabunt, & non deficient.* Tantus nimirum est Vigor, robur, ac fortitudo, quam Virgo suis sequacibus suppeditare consueuit.

B. V. suis precibus dat lasso virtutē, ad proficiendū, & alas aquilarum.

9. Imo ipsa, suauitate facilitateque admirabili in hac viâ vitæ ipsius, morumque

rumque sectatrice in cælum proficiscẽtibus, sese vultu hilari, ac benignissimo spectandam exhibet, quo eos hilaritate sua ad ambulandum magnis passibus expeditiores reddat. Hanc eius facilitatem amabilissimam pulchrè nobis depinxit Sapiens Sap. 6. *Clara est*, inquiens, *sapientia, & facile videtur ab his, qui diligunt eam: Et inuenitur ab his, qui quærunt illam. Præoccupat, qui se concupiscunt, vt illis se prior ostendat. Quoniam dignos se ipsa circumit quærens, & in vijs ostendit se hilariter, & omni prouidentia occurrit illis.* Quæ postrema verba ponderans iam sæpius memoratus Richardus, eleganti reddidit paraphrasi lib. 2. par. 1. *Maria*, inquit, *dignos seipsá, mundos videlicet, & humiles, circumit, idest, vndique ambit, ac munit, ne aliqua ex parte hosti accessus pateat, & in vijs suis, quibus imitantur illam ostendit se illis hilariter. Viæ illius sunt pietas, humilitas, charitas, veritas, aliæque huiusmodi, de quibus ipsa Prou. 8. loquitur cum sapientia: Beati, qui custodiunt vias meas.* Quales porrò, quamque amœnæ, iucundæ, ac faciles sint hæ ipsius viæ docet Salomon Prou. 3. *Viæ eius, viæ pulchræ, & omnes semitæ eius pacificæ. De hiscè denique suis vijs loquitur ipsa: In me gratia omnis viæ, scilicet, quæ ducit ad vitam, ad Filium meum, qui est vita.*

B. V. inuenitur ab illis, qui quærũt illam, & circumit se dignos .i. humiles, & mundos corde.

B. V. viæ proficiendi in virtutibus sunt viæ pulchræ.

10. Idem Richard. libr. 6. de hiscé vijs *triplex est*, inquit, *via ad salutem. Virginalis, coniugalis, & vidualis. In prima est integritas corporis cum sterilitate. In secunda fœcunditas cum corruptione. In tertia pietas cum solicitudine terrenorum. Vt ostendat virgo gratiam omnem harum sine defectibus se habere, ait: In me omnis gratia viæ. In hac enim Virgine fuit gratia omnis viæ, quæ ducit ad salutem, quia fuit Virgo, absque sterilitate, fœcũda sine corruptione, pia sine terrenorum solicitudine. Custodientibus igitur, & ambulantibus per has vias ostendit Maria seipsam hilariter exeuntibus ex hoc mundo, & in omni prouidentia, qua ipsa tuetur, ac conseruat animam ne pereat, occurret illis quasi adiutrix fidelissima.* Concludit tandem vir pijssimus libro 2. part. 1 ad fin. postquam de eiusdem Virgineis hiscé vijs esset locutus: *Roganda est igitur*, inquiens, *assiduè, vt doceat nos vias suas, vt ait Isa. 2. doceatque ambulare in semitis suis, quas, qui in præsenti tenuerit, Reginam in decore videbunt oculi eius Isa. 33. Et qui imitabuntur eam, erunt ex parte illius Sap. 2. à dextris videlicet Filij velut Agni ab hædis separati. Ipsa tunc dicet Filio, sicut filius olim Patri Ioann. 12. Volo fili, vt vbi ego sum, ibi sit, & minister meus. Obsecrãda porrò est Maria, vt velit, quia si vult, necesse est fieri, ait Augustinus de Domino.* Sic Richard. Quod optimè ad consolationem nostram deuotissimus confirmat Anselmus, dum spe plenus ita eam exorat lib. de Excell. B.V. ca. 12. *Ne sis quæsumus exoratu difficilis ò Domina! Quia procul dubio idem benignissimus filius tuus Dominus noster erit ad concedendum quicquid voles promptissimus, & exaudibilis. Tantummodo itaque velis salutem nostram, & verè nequaquam salui esse nõ poterimus. Quid igitur stringet larga misericordiæ tuæ viscera, vt nobis saluare nos?* In eandem spem salutis æternæ consequendæ adductus est S. Ephreẽ Syrus ser. de B.V. dum eam ita salutat, & non modo viam, sed & portam, imo & clauim cælorum appellat: *Virgo vniuersi terrarum orbis Conciliatrix. Aue Porta cœlorum, ascensus omnium. Aue reseramentum portarum Paradisi. Aue clauis cœlorum, & Regni Christi. Aue portus optimè ac tutissimè in hac vita nauigantium. Aue animæ meæ spes bona, & firma. Aue Christianorum omnium firma salus.*

In B.V. via vitæ Virginalis, Coniugalis, & vidualis.

B V. exeuntibus de hoc mundo ostẽdit se hilariter.

B.V. de suis clientulis in iudicio quid nam dictura sit Filio?

B.V. via ad cælum, porta, & clauis.

11. Verùm quid nos sanctorum Patrum conquirimus testimonia ad ostendendum Deiparam viam in cælos hominibus esse tutissimam, & patentissimam ad cælos Ianuam? Audiamus ipsam sanctorum omnium sanctissimã, veritatem hanc S. Brigittæ reuelantem lib. 6. Reuel. cap. 10. *Ego sum*, inquit, *Virgo benignissima, Regina cœli, ego Mater misericordiæ, ego iustorum gaudium, & aditus peccatorum ad DEVM.* Vtque ostendat etiam è Purgatorio igne se esse ad cælos rectissimam viam, nostramque à grauioribus Dæmonis in hac via impugnationibus præseruatricem ac protectricem, addit: *Nulla etiam pœna est in Purgatorij igne, quæ propter me non fiat remissior, & lenior ad ferendum. Nullus est adeo maledictus, qui quam diu viuit, careat misericordia mea, quia propter me leuius tentatur, quam aliàs tentaretur. Nullus est ita alienatus à Deo, nisi omninò fuerit maledictus, qui si me inuocauerit, non reuertatur ad DEVM, & habeat misericordiam.* Hæc Dei Mater pijssima, quibus reuera ostendit se non solum viam, aditumq; ad cælorum Regnum esse, verumetiam in hoc arduo, difficili, varijsque periculis plenissimo itinere nostram aduersus Tartareos prædones propugnatricem.

B. V. est aditus peccatorum ad Deũ.

Pœnæ Purgatorij remissiones fient per intercessionem B.V.

Ob intercessionem, & patrocinium B. V. leuius à Dæmone hæredes tentãtur.

12. Vt intelligeremus denique illam facillimum aditum, Ianuamque cœlestis Patriæ esse potentissimam, Angelus

lus eam D. Ioanni dilecto eius filio, sub typo cælestis Hierusalem 12. portis ad omnes 4. orbis partes patentibus instructam ostendit, insinuare nobis volens hoc symbolo, benignissimam Deiparæ indolem, quâ cupit cum filio omnes saluos fieri, & agnitionem veritatis peruenire, omnes, inquam tam in oriẽte, & occidente, quàm in Meridie, & septentrione degentes, & hanc ob causam ad quamlibet orbis partem, non vnam tantum portam sese nobis exhibet, sed omnino ad perfectissimum salutis nostræ demonstrandum desideriũ triplicem, eamque dies noctesque patentem. Vnde B. Albertus Magnus tractat. super Missus loquens de Virgine hac; *Hæc*, inquit, *Porta omnibus intrare volentibus est per via. Vnde ipsa est 12. Portę cęlestis Hierusalem. Quia ipsa ex omniparte mundi tria hominum genera Viduas, Coniugatas, & Virgines in cęlum apportat, & importat. Neque verò solùm est porta B.V. importando homines in supernam Hierusalem, sed & fenestra est, per quam lux in hunc mundum venit illuminans cęlum, & mundum vniuersum.* Hæc Albertus. Ingrediamur ergo vias imitationis eius, vias pulchras, & semitas pacificas, quæ reuera sunt via lactea, in qua miris nos suæ deuotionis lactat oblectamentis ac delicijs, vt per illam tandem tanquam per viam, tãquam per portam ad beatam Hierusalem, velut inuicti Heroes confectis quamplurimis vitiorum monstris ingrediamur.

B. V. Ianua cælestis Ierusalem ad omnes 4. mundi partes semper patens.

13. Ostendit reuera rectam se esse ad veram vitam æternamque salutem Viam Deipara miserabili illi homini de quo in Annuis 1611. Coll. Granatẽsis, qui publicâ omnium offensione in perditionis sempiternæ viâ versabatur. Hic enim cum aliquando domum ab aquarijs molis reuerteretur, antequam ad Crucem quandam in triuio erectam perueniret, quæ satis longo interuallo distabat ab oppido, videre sibi visus est homuncionem deformem atrum, sordidum, qui deducto de via in angustam semitam iumento, apprehensum brachio adeo torsit, vt biduo illud vsui non esset. Cumque porro vltra duceretur, ingens ob oculos spectrum sese illi repræsentat, taurus nimirum nigro colore, toruoque aspectu; quo monstro homo perterrefactus, Mariæ Virginis opẽ implorat; quæ adesse præsens mox visa, hominem benignè compellans. *Regredere*, inquit, *in viam, noli Ducem hunc, qui Dęmon est, sequi*. Paruit ille tam benigno imperio, viamque ac domum repetiuit, sed tanto mentis stupore, vt extra se toto pene sequenti die fuerit. Vbi tamen in se redijt, & virus peccatorum euomuit, & rem omnem vulgauit, vt alieno malo docti fateri omnes cogerentur hominem, & neglectæ tandiu gratiæ pœnas dedisse diuinitus, & pietatis in Beatissimam Dei Genitricem, quæ vera à via salutis aberrantium est semita, tutissimusq; callis ad immortalem vitam, fructum non amisisse.

14. Neque verò solùm nobis est Virgo gloriosissima, Via lactea, ac facillima ad æuiternam beatitatem, verumetiam omnibus saluandis Christi fidelibus beatissimum domicilium, itaut verè de hac habitatione beatorum dicere possimum cum supra memorato Manilio:

Huc fortes animæ, dignataque Nomina cælo
Corporibus resoluta suis, terręque remissa
Huc migrant ex orbe, suumque habitantia cęlũ
Aethereos viuunt annos, mundoque fruuntur.

Quid enim aliud minuta illa sydera, ex quibus composita censetur à Philosophis Galaxia, quid, inquam, aliud denotant, quam sanctos, ac beatos, qui ad instar stellarum, pro cuiusque merito in cælo empyreo radiaturi sunt? sicut enim stella differt à stella, sic & resurrectio mortuorum, ait Apostolus. Et Propheta Daniel: *Fulgebunt iusti quasi splendor firmamenti, & qui ad iustitiam erudierint multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates.* cap. 10. Ipsa itaque Virgo benignissima Beatis omnibus erit beata requies ipsa cælum, ipsa felicissimum domicilium, ita vt omnes ei tunc medullitus concinere possint cum Dauide; *Sicut lętantium omnium nostrum habitatio est in te, ô sancta Dei Genitrix*. Ipsa enim est Ciuitas Dei, de qua gloriosa encomia dicta sunt, vt docet B. Alber. Mag. super Mis. cap. 264. *Dicitur*, inquiens, *Beatissima Virgo Ciuitas plena hominibus lętantibus. Ipsa enim continet, saluat, & ambit, intra se esse quoddam lętitię, omniumque hominum affectũ trahit ad se, omniumque desideria quietat in se. Vnde ipsa est lętantium quoddam speciale Regnum cælorum. Est autem beatissima Virgo ita plena, quemadmodum locus vel Hortus aliquis dicitur plenus fructibus, & floribus. Vnde verè dici potest plena sicut ager ille plenus suauissimum odorem exhalans, cui benedixit Dominus Gen. 24. Quam florum, herbarum, fructuũque plenitudinem, virginearum virtutum, morum,*

B.V. est quoddam speciale lætantium Regnum cęlorum.

rum,

rum, & operationum diuersarum perfectionem significantem, explicare cupiens Ecclesiasticus deficiebat, dum in ipsius Virginis persona ait: Sicut cinnamomum, & balsamum aromatizans odorem dedi, quasi myrrha electa dedi suauitatem odoris. Sic Albertus.

15. Agnouit ipse cælestis sponsus, ipsa increata Sapientia iucundissimam Beatorum habitationem esse Deiparam cum ei suauiter dicebat Cant. 5. *Pulchra es amica mea suauis, & decora sicut Hierusalem.* Interna siquidem animi, virtutumque omnium in ea collectarũ pulchritudine, ac decore, morũq; suauitate, ac facilitate, omniũ Angelorum choros, beatorumque reliquorum in Domino deliciantium cætus repræsentabat, ita vt in illa perfectiones omnes tam beatarum mentium, quam reliquorum cæli ciuium, veluti in speculo enitescere, & densa quædam illarum minutiorum stellarum Corona, quæ in Via lactea conspicitur, eam circumdare videretur. Vnde has omnes tam Angelorum, quam reliquorum ciuium beatorum gratias, ac perfectiones in Deipara instar syderum collectas contemplans Pelbartus libr. 7. Stell. Part. 3. merito exclamauit: *O' verè maxima gratia Mariæ, quæ tantam gratiam habuit, vt maiorem pura creatura, non vnita Verbo, habere nequiuerit: Magna verè gratia quod sit Mater Dei Filij Creatoris, & Saluatoris omnium, & eo ipso Domina omnium Angelorum, atque hominum totiusque creaturæ. O' verissimè plena gratia Maria, quæ ipsam increatam gratiam in se totam continuit. Vnde rectè ei Angelus dixit: Aue gratia plena. Hinc S. Hieron. serm. de Assumpt. Verè gratia plena, quia cæteris per partes, Mariæ verò se totam infudit gratiæ plenitudo. O' quam multiplex gratia in Maria, qua omnes gratias tam generales, quam speciales omnium Angelorum, & reliquorum Sanctorum in summo habuit. Quoniam eodem Hieron. teste: Totius gratiæ plenitudo, quæ est in Christo, venit in Mariam, quamuis aliter. quia in Christo sicut in capite influente, in Maria sicut in collo, siue medio transfundente toti Ecclesiæ corpori, in Christo sicut in homine personaliter deificato, in Maria sicut in Templo ipsi Verbo singulariter dedicato. Dicat ergo merito Maria: In me gratia omnis vitæ, & veritatis, in me omnis spes vitæ, & virtutis; vt per hoc gloriosum eius verbum mentes nostras ad se confugiendum pro gratię impetratione alliciat.* Hæc Pelbartus; quibus ostendit sat luculenter omnes creaturę rationalis perfectiones in Deipara velut stellulas in Galaxia esse congregatas, earumque pulcherrimam nobis Hierusalem cælestem esse, cætum, inquam, ex Angelorum, Sanctorumque multitudine coalitum, lætitiamque plenissimam.

Pulchritudine interiori B.V. ciues cęlestis Hierusalem repræsentabat in Sanctitate.

B.V. plena gratia quæ ipsā increatam gratiam in se continuit.

B.V. noua quædam est Galaxia quia omnes cæli tum gratias velut stellulas in se continet.

16. Cælestem hanc Ierusalem contemplatus est in Spiritu Diuus Ioannes Apostolus Apoc. 21. cum dixit: *Vidi ciuitatem S. Hierusalem nouam descendentem de cęlo à Deo, paratam sicut Sponsam ornatam viro suo.* Hic ad reliqua huius ciuitatis videnda ornamenta, quæ mirificè Virgini congruunt, audiendus Richar. à S. Laur. lib. 11. de laud. B.V. *Maria,* inquit, *dicitur ciuitas Ierusalem. nam hęc interpręta-tur pacifica, & visio pacis, quod conuenit Marię, quia genuit nobis Christum, qui est pax nostra, faciens vtraque vnum* Eph. 2. *Vniuit enim DEVM homini, & hominem Deo, in vnitate personę, vniens cælum terrę, ima summis.*

B.V. noua Hierusalem et visio pacis quia nobis peperit Christum qui est Pax nostra.

17. *Ipsa etiam est pacifica nostra, Filio reconcilians peccatores, per columbam illam Noeticam designata, quę ei oliuę ramum, dum esset in Arca, detulit, ad demonstrandum Deum humano generi reconciliatum. Qua porrò ratione pacificet nos, ac reconciliet Deo Virgo nostra, ostendit eadem Columba, quę ore pacis symbolum attulit. Ore enim nimirum atque orationum suarum virtute id facit. Vnde ei supplicamus. Recordare Virgo Mater in conspectu Dei, vt loquaris pro bonis bonum.*

B.V. Noetica Columba designata.

18. Verè Ciuitas hæc Sancta est Maria, in qua Sancti omnes velut clarissimi Heroes, rebus in hoc mundo præclare gestis, vitiorumque monstris superatis, hostibus Tartareis debellatis, ac triumphatis, tanquam in lacteo Circulo omnibus affluentes delicijs conquiescunt. Ciuitas, inquam, Sancta est Virgo nostra. Audiamus hic rursus eundem Richar. lib. 4. *De sanctitate Marię dicit B. Bernard. Hęc est Hierusalem Ciuitas sancta, quę prerogatiua meritorum omnem transcendit creaturam, ad euacuandam omnem inimici potestatem, quę sola in vniuersa humanę generationis linea dicere potest post Filium. Princeps mundi huius in me non habet quidquam. Et Ioelis 5. Erit Hierusalem sancta, & alieni non transibunt per eam. Quare sicut Anna de Domino cecinit: Non est Sanctus, vt est DEVS noster. 1. Reg. 2. sic dici potest, Dominę nostrę verissimè: Non est Domina sancta, vt est Domina nostra. Si enim Sanctum esse idem est, quod esse mundum, ipsa certè mundissima creaturarum omnium extitit.* Quod si sanctus idem est, quod Sancitus, ipsa quoque fuit ita Sancta, dum sancita, firma,

B.V. sola in tota humanę generationis linea dicere potest post Filium: Princeps mundi huius in me non habet quidquam.

Non est Domina Sancta vt est Domina nostra S. Maria.

& in bono confirmata fuit. Si Sanctus Græcè alios vocatur, quasi sine terra. Quid Virgine sanctius cuius conuersatio, à terrenis remotissima, tota fuit cœlestis? Si denique sanctus idem est, quod Domino dicatus; & appropriatus, vt omne masculinum dicitur sanctū Domino Luc. 2. Quid illâ sanctius quæ fuit tota Dei & nullius alterius nisi Dei? Hinc illa Cant. 2. ait: *Dilectus meus mihi, & ego illi*. Hinc dicitur *descendere à Deo*, tanquam ipsius proprijs manibus extructa Ciuitas tota Diuina, pro sua, omniumque Sanctorum dignissima sede, atque habitatione fabricata. Atque vt reliqua huius ciuitatis elogia alibi iam exposita omittam; Ipsa verè est pulcherrima, decoreque plenissima, tanquam sponsa ornato Viro suo. Inter omnia enim huius Virginis sponsæ castissimæ ornamenta nullum pulchrius, nullum gratiosius quam eius sponsus, quam eius filius, hic illi eximiam venustatem, hic illi insigne decus, & diuinissimum planè contulit ornamentum. Ita ut potiori iure dicere potuerit quam pudicissima illa Phocionis vxor mulieri cuidam valdè nobili suos torques, mundumque muliebrem ostentanti. *At verò meum ornamentum, meusque mundus muliebris est Phocion*; Verè denique Deiparæ sponsus, ac vir castissimus est Dei filius, ex cuius vnione arctissima, carnisque cum eo communicatione, nescio quid diuinum, & supra humanę naturæ captum sortita est, vt eius in se priuilegia pene omnia repræsentet.

B. V. conuersatio à terrenis remotissima tota fuit cœlestis.

B. V. singulare ornamentum fuit Dei Filius.

B. V. ex carnis vnione ac communicatione cū Filio aliquid Diuinum sortita.

19. Hinc Petrus Blesens. serm. 2. de Assumpt. probare volens Deiparæ corpus in cælum anima assumptum, ostendit id fieri omnino debuisse vt sponso conformaretur: Vir, inquiens, *& vxor duo sunt in carne vna. Expressius autem Mater, & Filius sunt vna caro. Sanè Patres, qui Spiritu S. dictante decreta promulgant, ius in coniugibus sanxerunt, vt si alter deferens sæculum, adhæreat Deo, alter non remaneat in sæculo. Vnius enim carnis partes, tam violenter distrahi ius non esse, visum est eis: sic & indecens videri debet, si altera pars carnis virgineæ sit in cęlo, & pars altera reddatur solo, parti alteri datum sit non videre corruptionem, & altera soluatur in cinerem*. Cùm igitur spōsa hæc purissima vnum quid ob carnis identitatem sit cum sponso, diuinitatem, quodammodo ac reliqua decora, gloriamque vniuersam cum ipso participet necesse est. Vnde patet quantam gloriam consecuturi sunt ij, qui vestigijs, exemplisque Virginis, velut lacteæ illi viæ insistentes ad beatitudinē, imò ad ipsam, tanquam beatorum domicilium, perueniunt. In ipsa siquidem velut habitatione iucundissima, ac Diuinissima, summa animi voluptate degentes, simul suauissimo dulcissimi eius filij perfruentur aspectu, atque ita inebriabuntur ab vbertate huius domus, & torrente voluptatis eius potabuntur; Vnde felicitatem hanc gloriamq; agnoscens B. Petrus Card. Dam. serm. 1. de Nati. B. V. ad eam conuersus exclamat: *Summa gloria post DEVM te videre, adhærere tibi, & in tuæ protectionis munimine commorari*.

B. V. in cælū cum corpore assumpta vt filio conformaretur.

Cur B. V. cū corpore assumpta sit in cælum.

20. O verè felices, ac terque quaterque beati, qui habitant in hac domo tua Domine, & eius protectione in hac vita commorātur, in sæcula sæculorum laudabunt te. Hæc nimirum est illa beata Hierusalem, de qua Tobias mentis, corporisque oculis illuminatus, concinebat: cap. 13. *Luce splendida fulgebis Hierusalem, portę tuę ex sapphyro, & smaragdo, ędificabuntur, & ex lapide precioso omnis circuitus murorum eius: ex lapide candido, & mūdo omnes platcę eius sternentur, & per vicos eius Alleluia cantabitur*. Verè de hac pulcherrima, splendidissima, Virgineaque Ciuitate omnium Sanctorum iucundissimâ habitatione longe potiori iure concinere possimus encomium illud Romæ septem illis suis montibus famosissimæ, quod celebrauit laud. libr. 3. de laud. Stiliconis.

Cælestis Hierusalem laudes merito attributæ B. V.

Septem circumspice montes,
Qui solis radios auri fulgore lacessunt.
Hac nihil in terris complectitur altius ęther,
Cuius nec spatium visus, nec corda decorem,
Nec laudem vox vlla capit, quæ luce metalli
Aemula vicinis fastigia conserit astris.
Quę septem scopulis zonas imitatur olympi.
Hęc veluti Regina potens extendit in omnes
Imperium, primique dedit cunabula iuris.
Hęc est exiguis, quę finibus orta, tetendit
In geminos axes, paruaque à sede profecta
Dispersit cum sole manus; hæc obuia fatis,
Innumeras vno gereret cum tempore pugnas
Nunquam succubuit damnis, & territa nullo
Ecste fuit, ceu palma stetit, tot amicta trophæis
Hæc stetit Oceano, remisque ingressa profundū
Hæc est in gremium victos, quæ sola recepit,
Humanumque genus communi nomine fouit
Matris, non Dominę ritu, ciuesque vocauit
Quis domuit, nexuque pio longinqua reuinxit
Huius pacificis debemus moribus omnes.

Encomium Romæ.

Ha-

Hactenus Claudianus, quo ſanè elogio ad feliciſſimæ huius, Virgineæque vrbis ſummam gloriam, decus immortale, æuiternaſque delicias, quibus in illa, veluti lacteo Circulo, beatiſſimi illi victores mundi, carnis, Sathanæque inclyti atque inuicti, Heroes perfruuntur, explicandas nil aptius poteſt concini.

21. Neque verò orbem Circulumque lacteum vocitandam cēſemus Deiparam, quod in ea omnium gentium Heroes, vt canebat Manilius inhabitēt, verumetiam, quia immenſum illum DEVM inter omnia fortiſſimum, Herculem ipſum virium, roboriſque tam animi, quam corporis, præſtantiâ longè, & abſque vlla comparatione ſuperantem lactauit, nobiſque Regiā quandam ad immortalitatem, æternitatemque viam ſtrauit, dum nobis in auguſtiſſimo Euchariſtię ſacramento, veluti noſtræ peregrinationis viatico, lac, ſanguinemque ſuum puriſſimum ſubminiſtrat, Diuinæ que Naturæ conſortes efficit, adeo vt hic, adhuc in hac mortalitate degentes æternæ beatitudinis, lacteique illius Circuli felicitatem, quâ cæli incolæ, corpore iam laxati perfruūtur, delibare videamur. Caro enim, & ſanguis Chriſti ſacratiſſimus, quem in Altaris ſacramento participamus, eſt caro, ſanguiſque, imo lac Virginis puriſſimæ, quod à ſanguine, ſolo candore differt, vt fuſius, cum de ſpica Virginis agemus inferius, oſtendetur. Quod ſanè longè potiori iure quam Iunonis inter ſydera transferri digniſſimum eſt, ſiquidem vti pignus eſt æternæ beatitatis, ſic ad eam nos quaſi manu ducit, imò eandem nobis, dum in hac laborioſâ peregrinatione verſamur, pro modulo noſtro communicat, vires animi ad iter hoc in cælos admodum arduum conficiendum ſuppeditando, Diuinâ cognitione nos irradiando, amore creatoris noſtri inflammando, quibus veriſſima hominis beatitas continetur.

B.V. per Euchariſtiæ Sacramentum Regiam nobis ad cælū viam ſtrauit, & quomodo?

Caro Chriſti in Euchariſtia, eſt etiā caro B.V.

Lac B.V. potiori iure quam Iunonis inter ſydera collocandum.

22. Quare dicere verè poſſumus Deiparam ſuis deuotis clientibus, qui eius lac in Euchariſtia, velut filij, aſſiduâ ſacramētorum frequentatione ſugunt, in Circulo quodam lacteo etiam in hac vita habitare, Circulique ſeu accubitus illius feliciſſimi delicias, quibus filius in ſinu Patris perfruitur, deguſtare. Vbi enim vulgatus legis interpres: *Dum eſſet Rex in accubitu ſuo*; legunt alij: *Dum eſſet Rex in Circulo ſuo*, quem Circulum quemadmodum, & accubitum Patris æterni, delicioſiſſimum ſinum, Sancti Patres eſſe voluerunt.

23. Ad haſce diuiniſſimas planè delicias, quibus ipſe Dei filius in ſinu Patris iucundiſſimè perfruitur, deguſtādas nos ipſe in perſona ſponſi, vt nobiſcum ſuas delicias communicaret, inuitabat Cant. 5. *Veni in hortum meum ſoror mea ſponſa, meſſui myrrham meam cum aromatibus meis, comedi fauum cum melle meo, bibi vinum meum cum lacte meo. Comedite amici, & bibite, & inebriamini chariſſimi. Cùm enim venit in vterum Virginis*, vt ait Cardinalis Halgrinus, *venit in Hortum ſuum, vt ibi, poſt labores, quos illi peccatores pepererunt, meritis, & virtutibus Beatæ Virginis iucundaretur. Ibi myrrham carnis, mortalitatiſque noſtræ cum varijs Humanitatis noſtræ virtutum aromatibus meſſuit. Ibi comedit fauum cum melle ſuo, dum in duplici vita B. Virginis, contemplatiua, & actiua mirificè ſibi complacuit. Mel enim eliquatum puræ contemplationis deſignat dulcedinem: fauus verò, qui rudem ceram demonſtrat exterius, inque ſuis cellulis mel occultat, Actiuam vitam deſignat, quæ licet in operibus rudis, quodammodo appareat, per ſingulas tamen operum cellulas pręmiorum dulcedinem continet.* Bibit denique vinum ſuum cum lacte ſuo, dum in vltima cæna auguſtiſſimum illud inſtituens myſterium, ſeipſum, ſuo corpore, ſanguineque, quæ de Matris Virginis puriſſimis, amore noſtri, traxit viſceribus, refecit. Tunc enim reuera cum vino ſuo, hoc eſt, ſanguine, lac Matris miſcuiſſe viſus eſt, dū corpus eius ex illibatis ſanguinibus coalitum, eiuſdemq; lacte nutritum ſumpſit, ſanguinemque, qui idem eſt cum ſanguine Matris, bibit, reliquiſque Apoſtolis ſumenda præcepit; *Accipite, & bibite ex eo omnes.* Quod antiquæ illi inuitationi ſponſi æquipollet; *Comedite amici, & bibite, & inebriamini chariſſimi.*

Inuitatio Chriſti ad Sanctiſſimū Sacramentū.

Sanguis Chriſti idem cum ſanguine Matris.

24. Hoc lacte Virgineo, ceu vino Dei filius inebriatus, antiquæ Protoplaſtorum oblitus culpæ pientiſſimam Matris indolem, moreſque in actionibus ſuis omnibus præſetulit, nobiſque infinitæ ſuæ miſericordiæ viſcera reſerauit. Vnde verba illa: *Bibi vinum meum cum lacte meo*; accuratè ponderans Halgrinus Cardinalis: *Ille*, inquit, *qui propter iniquitates hominum ſic erat tactus dolore cordis intrinſecus, vt æterni ſupplicij mundo dilicium præpararet, poſtquam lac bibit de Virgine, quaſi vino potus, & lętificatus corde, velut*

B.V. lacte eū vino Chriſtus inebriatus oblitus noſtrorum ſcelerū piiſſimam Matris indolem imbibit.

oblitus tristitię, quam induxerant mundi malitię, à supplicijs ad misericordię beneficia se conuertit. Idem pientissimus in Virginem nostram Cardinalis rursus illud Virgineorum vberum librans elogium Cant. 1. *Quia meliora sunt vbera tua vino, fragrantia vnguentis optimis;* lactis huiusce Virginei, quo nutriuit mundi Saluatorem virtutem mirificam ac planè Diuinam celebrauit: *Meliora*, inquiens, *hoc est, potentioris, & vberioris efficacię sunt Vbera B. V. quam vinum.*

Christus cũ lacte Matris misericordiæ dulcedinem imbibit.

Nam vinum inebriare potest, vt prȩteritarum immemor sit offensarum, & sit facilis ad condonandum, & largus ad donandum: Vbera vero Virginis DEVM quasi inebriare potuerunt. Nam postquam de Matris vberibus lac bibit, ac si cum lactis dulcedine, dulcedinem bibisset misericordiæ, proiecit post tergum ab oculis suis peccata nostra, factus est largus ad dandam peccatorum veniam, largus ad dandam gratiam, & operum iustitiam. Hæc Halgrinus.

Galaxia velut Arcus fœderis summam nobis suam ergã nos misericordiam indicat.

25. Quare cum oculos identidem in cælum attollimus viamque illam lacteam conspicamur, in mentem reuocare possumus summam Dei Filij pietatem, ac misericordiam, quam cum lacte ex castissimis Matris vberibus suxit, eamque toti orbi manifestauit, vt mortales effusissimæ misericordiæ viscerum, in quibus nos visitauit oriens ex alto, memores, in spem erigantur, venturum aliquando post hanc peregrinationem tempus, quo ex hoc corporis ergastulo euolemus in cælum, perque illam viam lacteam nobis iter ad æternitatem sternamus. Atque ita via hæc nobis ad instar iridis, seu Arcus cælestis esse debet, vt eâ inspectâ, pietatem admirabilem, benignitatemque Dei nostri in memoriam reuocemus, nosque ad ipsum redamandum accendamus.

Lac B. V. Deũ ad misericordiam hominibus impendendam incitat.

26 Eandem viam illam pulcherrimam Diuinis oculis expositam eosdem crediderim effectus in Dei pectore producere quos ille Arcus cælestis, de quo ipsemet vniuersorum Dominus, hominumque amator Zelantissimus aiebat Gen 9. *Arcum meum ponam in nubibus, & erit signum fœderis inter me, & inter terram. Cumque obduxero nubibus cælum, videbo illum, & recordabor fœderis sempiterni, quod pactum est inter DEVM, & omnem animam viuentem, & non erunt vltra aquæ diluuij ad delendam vniuersam carnem.* Qua enim ratione fieri potest, vt Dei Filius memor lactis illius Virginei, quo tot mensibus nutritus est, & quo pientissimam illam Matris imbibit indolem, qui, inquam, fieri potest, vt fœderis illius, pacisque, quam inter nos, Patremque, Mediator factus iniję, inque Dei filios adoptauit, non recordetur, vitricemque manum contrahat, quam nostra scelera toties; vt extendatur ad flagellorum, pœnarumque variarum diluuium in orbem inducendum, prouocant?

27. Viam hanc lacteam intueri visus est Filius, cum vt est apud S. Antonin. 4. Part. Tit. 15. cap. tribus sagittis, ceu fulminibus orbem ob enormissima eius flagitia pessumdare meditabatur, nisi misericordiæ Mater sese, velut Mediatrix clementissima interposuisset, vberaque sua purissima, summæ sanè pietatis monimenta ostendisset. Quibus conspectis Filius maternæ sibi ingenitæ memor pietatis, iustissimum illum furorem temperauit. O' Vbera, ad DEVM placandum, Iride longè potentiora! O' Vbera quæ Dei Filium lactando, Deiparam longè preciosioribus coronis quam Martyres exornatis, amplioribusque longè meritis eandem cumulastis! Quod supra memoratus Cardinalis Halgrinus, dum elogium illud Sponsi ad Virginem directum exponebat Cant. 7. *Statura tua assimilata est palmæ, & vbera tua botris*: probè intellexit: *Vbera*, inquiens, *botris assimilata sunt, quo mirabilis prærogatiua merendi demonstratur in Virgine, quę non minùs meruit prębendo lac de vberibus suis ad nutrimentum Filij, quam Martyres, qui per botros figurantur, meruerunt sanguinem suum in Martyrio profundendo. Omnium enim operum merces secundum radicem charitatis pensatur.* Sic ille.

B. V. ostensis suis vberibus placat iram Filij.

B. V. lactando Filium non minus promeruit quam Martyres qui pet Christũ sanguinem fuderunt.

28. Quod si reliquarum Virginum, ac Martyrum aliorumque Sanctorum, ac patrocinia Diuinam possunt placare Maiestatem, quanto magis ipsius Sanctorum Sanctissimæ Virginis omnium Virginum, ac Martyrum Reginæ, pijssima illi Vbera, quæ pietatem quodammodo Dei Filio instillarunt, eumque tantis gaudijs, ac delicijs perfuderunt? Hinc mox attexit Filius: Dixi; *Ascendam in Palmam, & apprȩhendam fructus eius.* Quod eleganti ad propositum nostrum paraphrasi exponit Halgrinus: *Quasi diceret*, inquiens: *Ego dixi ab ęterno ac disposui, quod ascendam in Palmam, Arborem scilicet Crucis triumphalem, & apprȩhendam fructus eius, fructus victorię, resurrectionis, ascensionis, fidei Apostolorum. Et tunc inter mortis angustias, recordabor quod de te car-*

B. V. merita super omnes Sanctos placant irã Dei.

nem

nem assumpserim, quod lac de tuis vberibus suxerim: recordabor mysterij Incarnationis meæ, & ista recordatio tanquam viri potus præsentis indignationis me obliuisci faciet ne ad vindictam festinem. Et odor oris tui, hoc est, orationum precumque tuarum, erit mihi delectabilis, sicut odor malorum. Et guttur tuum, idest preces ex gutture procedentes, erunt sicut vinum optimum, quod malè affectorum dolores consolari, & releuare consueuit.

Orationes B.V. sunt Christo delectabiles, sicut odor malorum.

29. Idem Halgrinus merita illa, quæ ob filij lactationem præ omnibus sanctis maxima consecuta est, ait vberibus eius, Diuinam quandam fragrantiam indidisse, cuius odore allectæ animæ sanctæ post eam currunt, eiusque virtutes imitantur: *Ideoque Beatam Virginem diligunt Adolescentulæ,* inquit ille, *quia eius vbera fragrantiora sunt vnguentis optimis, sanctorum videlicet virtutibus*. Redditque mox rationem: *Nam in eius vberibus fragrat odor ipsius filij sugentis vbera, qui delibutus vnguentis optimis cum plenitudine charismatum, ac medicinalium gratiarum venit ad animam peccatricem, vt eam ab omni leprâ sanaret. Ideoque ab Adolescentulis B. Virgo merito diligitur, quia oleum effusum est Nomen suum. Nam sicut oleum reliquum liquorem supernatat, sic Nomen eius, & inuocatio Nominis eius omnium sanctorum Nomina, ac inuocationes super excellit, superatque in efficacia subuentionis, obtentu Diuinę gratię, Dæmonũque fugâ:* Hæc Halgrinus. Hanc ob causam S. Brigittæ orat.4. Vberibus Virginis magno pietatis affectu benedixit: *O' Domina mea, & illuminatio mea* inquiẽs, *benedicta vbera tua sacratissima super omnes dulcissimos fontes aquarum. Quia sicut aqua ipsorum scaturiens prębet solamen, & sitientibus refectionem: sic tua sacra vbera filium Dei lactando, nobis indigentibus medicinam, & consolationem prębuere.*

Vberibus B. V. diuina quædam indita fragrãtia.

B. V. Nomen Oleum effusum cur vocitetur.

Vbera B.V. benedicta super omnes fontes aquarum.

30. Quid iam de eorundem Virgineorum vberum respectu ipsius Dei dicam efficacia? Hæc sanè tanta est, vt purissima hæc Virginis vbera à viris pijs vulneri lateris filij comparari consueuerint. Hinc B. Arnoldus Abbas Carnot. lib. de laud. B. V. *Securum accessum iam habet homo ad DEVM, vbi mediatorem causæ suę filium habet ante Patrem, & ante filium Matrem: Christus nudato latere Patri ostendit latus, & vulnera: Maria Christo pectus, & vbera.* Idem lib de 7.verbis: *Filius,* inquit, *ad pectus Matris, & vbera, Pater ad filij Crucem, & vulnera respiciebat; & quid hæc tanta pignora non mouerent?* Hinc Richar. à S. Laur. lib. 10. cùm præmisisset Deiparam Arcæ aureo illo propitiatorio fuisse denotatam, addit: *Per hoc autem Propitiatorium signatur Maria, cui datum est a tota Trinitate, vt sit nostra propitiatrix ad filium offensum, pro peccatis nostris, ipsum pro nobis orando, & ei ventrem in quo eũ portauit, & vbera, quæ suxit repręsentando.* Idem lib. 2. partic. 5. *Beatus,* inquit, *venter, & beata vbera, quia ex eorum repręsentatione Christo in precibus, impetrat nobis Beata hęc Mater absolutionem à culpa, & benedictionem in gratia, & glorificationem in patria.* Hæc Rich.

Vbera B.V vulneri lateris Christi comparata.

B V. per Propitiatorium signata.

B. V. Filio suo ostendit ventrem, & vbera, vt eũ placet.

31. Hanc ab causam filius inter sua vulnera optabat Matris aspectum, preces, atque adeo vbera sibi repræsentari, cùm dicebat: *Veni columba mea in foraminibus Petrę, in cauerna macerię. Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis, & facies tua decora.* Vbi Cardin. Halgrinus sic loquitur: *Foramina Petrę, vulnera sunt manuum, & pedum Christi. Petra autem erat Christus, inquit Apostolus. Cauerna maceriæ, est vulnus in latere. Ostende mihi faciem tuam in foraminibus Petræ. Q.D. Cum vulneribus meis, & inter vulnera mea ad interpellandum pro peccatoribus tuam faciem repræsenta. Et quia cum decore meritorum iuuat ipsa Virgo dulcedine precum, addit: Sonet vox tua in auribus meis, quæ magnam habet virtutem. Vox enim tua dulcis est mihi in precibus, & ideo dulcis, quia facies tua decora est. In facie enim tua decor virtutum mirabilis innotescit.* Sic Halgrinus. Quod si faciei, & vocis Virginis adeo grata est venustas, quanto maior erit ipsius vberum, quibus lactatus est DEVS ipse? Quæ quæso gratiæ illis adhæsisse censendæ sunt? Crediderim sanè in geminos gratiarum fontes hac Dei stupendâ lactatione fuisse conuersa, decoremque prorsus Diuinum, & energiam, quid libet apud illum impetrandi, sortita. Adeo vt de purissima Virgine nostra, faciem, vberaque filio cum fusis pro nobis precibus repræsentante potiori iure dicere possimus, paucis inmutatis, quod Lucanus lib. 10. de Cleopatra cecinit:

Orationis B. V. efficacia.

Vultus adest verbis, facies formosa perorat.

32. Hinc Virgineorum vberum pulchritudinem hanc, vimque mirificam âdmiratus filius, summâ animi sui voluptate concinebat. Cant. 4. 11. *Quam pulchrè sunt mammæ tuæ soror mea sponsa, pulchriora sunt vbera tua vino.* Seu vt legere 70. Interpp. *Quam pulchra facta sunt vbera tua sponsa, quam pulchra facta sunt vbera tua, à vino.* Quibus verbis clarè ostendere voluit

Vberum B. V. naturalis & supernaturalis est Pulchritudo.

voluit filius, vberum Virgineorum pulchritudinem non modo naturalem, verumetiam supernaturalem esse, siquidem sui lactatione, nouam quandam, Diuinamque venustatem sibi compararunt. Vnde pulchra facta à Dei filio nimirum, vbera eius prædicantur, quia illis, & apud Patrem, & apud se quidquid voluerit, libuerituè, impetrandi gratiam, energiamque planè singularem contulit. Quod si pulchritudinis nomen secundum Græcum idiotissimum accipiamus, illud nobis bonitatem etiã sonabit. Atque ita non modo pulchra verumetiam bona Virginis vbera nobis fuisse intelligemus. Et verò bona, optimaque illa fuisse oportuit, quæ summũ illud Bonum, omne Bonum, fontemque bonorum omnium lactauerunt, ac proindè consequens erat, vt in nos quoque vbera illa velut vberrimi fontes bonorum omnium copiam deriuarent.

33. Cùm igitur Vbera Mariæ, & Virginea, & ipsius Dei Matris DEVM ipsum lactantis, ferentisque in vbere nectar, quo Dij potantur, extiterint, cumque præterea vel conspecta solummodo Virgines germinauerint, vt alibi diximus, odoremque suauissimum deuotionis veluti preciosissimi vnguenti supernæ Maiestati, totique mundo afflauerint, mortalibus denique innumerabilium bonorum causa extiterint, quid mirum ea apud Patrem, & Filium, quidlibet impetrandi cum eorum conspectibus exhibentur vi eximiâ pollere? Quam obrem cum B Arnoldus supra citatus Vbera Virginis, cum vulnere lateris dilectissimi eius filij cõfert, insinuare nobis voluit eminentissimam eorum dignitatem, atque exergiam. Quemadmodum enim vulnus lateris, & minima pius sanguinis stilla promeretur de condigno, vt filius apud Patrem impetret, quodcunque desiderat, & exaudiatur, vt loquitur Apostolus pro suâ reuerentiâ; ita sanè ob eminentissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem, ac Dei lactationem, à filio exaudiri Mater quamcunque rem postulauerit promerebitur. Hoc enim filialis ipsius in illam obseruantia, hoc carnis communicatio, atque identitas videtur exposcere.

B V. meretur exaudiri à filio, eo quod ipsum pepererit, & lactauerit.

34. Quod si eadem purissima, atque sacrosancta vbera considerentur, vt tot spiritualium filiorum, qui eius fidelissimo sese patrocinio deuouerunt nutritiua, ob excellentem sanè tantæ Matris charitatem, pietatemque Diuinis conspectibus euadunt adhuc: longè gratissima. Ipsa enim sicut effusissimâ suâ charitate nos velut vtero suo complectitur, ac fouet, sic quoque spiritualibus suis vberibus nutrit, atque sustentat. Quam pietatem prorsus maternam, filius eius sugendo vbera; illi communicauit Vnde Richard. à S. Vict. cap. 32. in Cant. ipsam alloquens piè edixit: *Carnalia in te Christus vbera suxit, vt per te nobis spiritualia fluerent. Cùm enim misericordiam lactasti, ab eadem misericordiæ vbera accepisti. Cum materiale lac ex te DEVS suxit, spirituale pariter per te filijs Dei fluere cæpit. Ex eo miserorum Mater facta es, & miseros alere misericordiæ lacte cæpisti, & cùm misericordia Dei sit ab æterno, amplior esse cæpit ex tempore. Et cùm ex te cæpit initium, eius quoque largitas per te sumpsit augmentum. In te ergo concreuit lac Diuinæ misericordiæ. Ipsa prius repleta es, & ex te nobis profluxit.*

Vbera B V Diuino conspectui gratissima, quòd tot filios spirituales lactent.

B V. lactando Filium Dei ab eodem misericordiæ vbera accepit.

35. Eandem charitatem, ad clientes, suâ protectione, velut vtero, fouendos ipsi Dei filius communicauit, dum ipsius in vtero, factus primogenitus in multis fratribus, nouem mensibus requieuit. Ipse enim cùm velut granum illud frumenti in Virgineam hanc terrã cadens extiterit, adeo fructificauit, vt ingentem aceruum, puritatis animi, corporisque vallatum lilijs, germinarit, Matrisque protectioni subiecerit. Quod sine dubio sanctissima illa fęmina Marcella præuidendo, exclamauit: *Beatus venter, qui te portauit, & vbera, quæ suxisti.* Vbi Sapienter annotauit Richard. à S. Laur. lib. 2. de laud. B. V. quod non dixerit: *Beata Mater, quæ te portauit; sed beatus venter, ad innuendam compassionem, & charitatem Virginis, qua omnes miseros in vẽtre suo portat per compassionem, & quantum in se est sua omnibus communicat per charitatem. Vnde venter eius dicitur Can. 7. Aceruus tritici. Et de hac portatione in vtero suo spirituali, qua suam designat pietatem, dicit ipsa cum filio: Ego portabo, & Saluabo.* Isa. 46. Sic Richard.

B V. sua protectione velut vtero suos clientes fouet.

36. Vbera porrò hæc Virginis nostræ sacrosancta, quibus eius pietas, & misericordia denotatur, adhuc magis grata, acceptaque Diuinæ redduntur Maiestati, ob promptitudinem illam admirabilem qua in mortalibus, à suis miserijs subleuandis, vtitur. Hinc sponsus illam Hinnulis contulit Cant. 4. 5. *Duo vbera tua sicut duo Hinnuli capreæ gemelli.*

B. V. celerrima ad subleuandos à miserijs suos clientes.

melli. Quæ verba ponderans supra memoratus Rich. à S. Vict. loco S. cit. sic loquitur: *Et quidem Virginis Vbera gemina, dilectionis lac fundunt, quia reis impetrat veniam, iustis gratiam. Merito etiam misericordia Virginis cuisui hinnulorum comparatur, cum per mundum currat, velocius occurat, quam inuocetur, & causas miserorum anticipet. Adeo pietate replentur vbera tua, vt alicuius miseriæ notitiâ tacta lac fundant misericordiæ, nec possis miserias scire, & non subuenire.* Et quid mirum si misericordiâ affluis, quæ ipsam misericordiam peperisti? Hæc Rich.

B. V. causas miserorum anticipat.

B.V. non potest nostras miserias scire, & non subuenire.

37. Quod si per gemina Virginis Vbera contemplationem, & actionem intelligamus, vt vult Guilelmus Abbas, adhuc superno Numini gratiora, acceptioraque euadant necesse est, siquidem se totam quodammodo quanta est, in hominum salutem, pro qua Filium Vnigenitum emori voluit, innatâ sibi pietate stimulante, sese impendit, maternumque affectum omnibus Christi membris exhibuit.

Audiendus hic rursus Guilelmus, qui ob affectum hunc in Spirituales Filios suos, eam Capreæ vtriusque sexus hinnulos lactanti comparauit: *Ipsa quidem*, inquit, *quia, & acutè videbat, intentione contemplationis, & velociter currebat, alacritate sanctæ actionis, per capream rectè figuratur. Erat autem huic capreæ hinnulus vnus mediator Dei, & hominum Christus IESVS, qui corporalibus piæ Matris vnus vberibus pascebatur. Sicut enim non decebat Matrem Verbi etiam alios parere: ita nec Matrem Verbi alijs sacra illa Vbera admouere. Proinde sicut Materna viscera sibi sanctificarat, quibus vnicus portaretur: Sic etiam materna sibi sanctificauit Vbera, quibus vnicus aleretur, ideo dictum ei est: Beatus venter, &c. Porrò eo ipso quod magnum illum hinnulum, id est, Verbum Incarnatum corporaliter genuit, duos sibi hinnulos, hoc est, teneriora eius membra, in vtroque sexu spiritualiter adoptauit. Siquidem per hoc quod facta est Incarnati Verbi Mater corporalis, facta est membrorum eius Mater spiritualis: per hoc quod caput nostrum secundum carnem concepit, membra eius lacte pietatis alenda suscepit. Habet ergo vnicum, quem pro tempore lacte corporeo nutriuit, habet, & gemmellos, id est, ex vtroque sexu adoptatos, quos lacte pietatis nutrire non desinit. Illi corporalia Matris vbera erant fons proprius, cui communicare non poterat alius. His duo spiritualia eiusdem Matris Vbera erant fons itidem proprius, cui non communicat alienus. Item quot Vbera, totidem Hinnuli. Plenum est Vberibus Maternum illud pectus intus, & foris. Foris quidem habet duo Vbera, quibus pro tempore aluit pia Mater Filium Dei. Intus item duo Vbera habet ad alenda membra eius, vnum compassionis, alterum congratulationis. Vt enim eorum infirmitatibus materna compatitur, sic eorum profectibus maternè congratulatur. non quod nostris tribulationibus, perpetuas eius, quibus fruitur delicias, minuamus; vel bonis nostris, quibus vtique non eget, beatitudini eius addere valeamus: sed ipsam nobis compati, est, in pressuris quas patimur, gratiam nobis consolationis à Filio impetrare: & nobis congratulari, est profectibus nostris perseuerantiam, augmentumque à Filio postulare. Cùm ergo infirmitates nostras, pijs precibus subleuat, lactat nos vbere compassionis: & cùm profectus nostros iuuat, lactat nos Vbere congratulationis. Sic duo eius Vbera sunt, sicut duo hinnuli capreæ gemelli.*

B. V. caprea acutè videns per contemplationem, & velociter currens per actionem.

B. V. est Caprea cuius Vnicus Hinnulus est Christus.

B. V. præter Vnicum Hinnulum habet gemellos, fideles scilicet vtriusque sexus quos spiritualiter suis visceribus nutrit.

B. V habet duo Vbera quibus suos spirituales filios pascit vnum compassionis, alterum congratulantis.

B. V. nostris infirmitatibus maternè compatitur, & perfectibus congratulatur.

38. Quantam porro hi Spirituales Deiparæ Virginis filij ex hac lactatione puritatem consequuntur, subtexit idem pijssimus Abbas: *Qui pascuntur, in lilijs, donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ. Sed quomodo*, inquiens, *pascuntur in lilijs? Planè qui pascuntur vberibus piæ Matris, pascuntur etiã in lilijs; per quorum candorem munditia conuersationis, per odorem vero suaueolentia odoris significatur. Qui contentus munditiâ vitæ suæ, negligit famam suam, candorem habet sine odore: qui appetens famæ, non curat de munditia vitæ, odorem habet sine candore. Neuter de lilijs, quare nec de vberibus Mariæ pascitur: multo minus; qui, & operibus fœdi, & opinione fœtidi inueniuntur. Vt ergo pascaris in lilys, candorem habeas necesse est in conuersatione, & odorem in opinione. In tua quidem manu non est, quid alij de te dicant, & sentiant; per infamiam, & bonam famam sanctis ad Regnum cælorum tendendum: Sed curandum tibi, vt quod potes, sic viuas, vt non nisi per calumniam, & inuidentiam de te malè sentire, vel loqui queant. Alioqui quid tibi, & Vberibus piæ Matris? Non enim fædos, vel fœtidos sui lactis dulcedine censet alendos. Oportet autem eos, qui pascuntur in lilijs, meminisse Verbi illius Dominici: Qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. Ideo solicitè oportet munditiam conuersationis cum odoris suauiolentiâ retinere; donec expleta huius tenebrosæ vitæ nocte, aspiret dies, & inclinentur vmbræ; dies, inquam, oriatur de qua Propheta Ps. 83. Melior est dies vna in atrijs tuis super millia; donec ab huius vitæ pœnalibus tenebris,* ad

Qui pascuntur Vberibus B.V. pascuntur in lilijs puritatis.

Lilia candorem suo mũditiem conuersationis; adore suaueolentiam bonæ famæ denotant.

B.V. lactis sui dulcedine nec fœdos, nec fœtidos alit.

Solicitè mũdicia conuersationis cum suaueolentia bonæ famæ vsque ad mortem retinenda.

ad æternæ lucis delicias assumuntur, piæ Matris suffragantibus precibus, & meritis, qua cum suo Hinnulo super montes Bethel iugiter deliciatur. Hactenus Guilel.

39. Idem illud Virgineorum Vberum elogium expendens Richard. à S. Laur. lib. 4. de laud. B.V. censet Vbera illa significare misericordiam, & pietatem qua vti ad miseris mortalibus in eorum necessitatibus subueniendum consueuit. *De misericordia,* inquit, *& pietate Mariæ dicit ei filius ipsam commendans: Duo Vbera tua, &c. Duo vbera B.M.Virg. de quibus velut lac piæ subuentionis, & dulcedo sugitur, sunt affectus pietatis, & misericordiæ, qui velut capreæ acuto lumine considerāt, quis, & quanta indigeat ope, & per talam considerationem accurrunt velociter, vt hinnuli, ob varios subuentionum modos pulchrâ varietate distincti. Hinnuli hi dicuntur gemelli, sociales nimirum, ac consimiles, quia pietatis, & misericordiæ opera valdè sibi sunt consimilia, & quasi ex vno fonte promanantia. Dicuntur denique pasci in lilijs. Quia misericordiæ, & charitatis beneficia, quæ in ingratis moriuntur, & deficiunt, in illis contra nutriuntur, ac proficiunt, qui ob candorem castitatis, odoremque bonorum operum lilijs assimilantur. Hæc porrò B.V. Mariæ Vbera lac suum propinare non cessant, totâ istâ præsenti vita, donec videlicet aspiret dies, idest, donec veniat dies illa, quæ ad corpora de puluere reformata, spirabit spiritum vitæ, & vitam gloriæ, & donec inclinentur, deficiantque vmbræ præsentis miseriæ.* Hæc Richar.

40. Cùm igitur Virgo sanctissima suos clientulos, velut amantissimos filios, & pietatis lacte nutriat, & misericordiâ suâ ad eorum miserias inspiciēdas, amoliendasque velut caprea, hinnulusque quàm celerrimè accurrat, omnesque velut Mater amantissima amplissimo charitatis sinu foueat, atque amplectatur, gratissimum sanè spectaculum eius Virgineum pectus, purissimæque vbera summæ pietatis monimēta, augustissimæ Trinitati exhibeant, eandemque ad sua vota intercessione sque inclinent facillimè, necesse est.

B.V. pectus & vbera gratissimum spectaculum SS. Trinitati.

Quare videmus Virginem gloriosissimam, pietate, ac misericordiâ suâ infinitâ, veluti ostensis supremæ illi Maiestati vberibus, suis clientulis mirifica gratiarum munera impetrasse, eosque suæ pietatis lacte nutriendo, iisdem ad omne bonum propensam indolem, moresque probos cōmunicasse. Siquidem præclarè B. Saluianus libr. 5. de Prouidentia: *Nutrices,* inquit, *mores suos, vel bonos, vel malos, in pueros, quos alunt, cum lacte transmittunt.* Vnde S. Bonauentura in Psalt. *Mariam vocauit Nutricem sanctitatis, cuius lacte omnes, qui vnquam fuerunt, eruntque iusti, & sancti, aluntur,*

B.V. tanquā Nutrix nostra benignissima mores suos in nos transmittit. B.V. est Nutrix sanctitatis.

43. Sanctitatem hanc puritatemq; S. Bernardo velut dilectissimo spirituali filio Mater pientissima, vel maximè instillauit, cum eum non semel purissimis suis vberibus lactare non est dedignata. Vnde in M. scriptis Cisterciensis Ordinis monimentis, vt testatur Nouarinus hæc reperiuntur: *Diuus Bernardus lactatur à B. Virgine* 13. Maij. De Virgineo hoc in Bernandum fauore cecinit Philotheus Cisterciensis Monachus:

B.V. S. Bernardum lacte suo pascendo, mores ei suos communicauit.

Sæpè suum Virgo famulum venerata, solebat
Visere, & ambrosias sæpe deferre dapes.

insinuare volens ipsum cibo cælesti nutritum, siquidem lacte Virginis, quo ipse Dei filius pascebatur, deliciatus est. Ambrosiam enim Deorum esse cibum veteres censuere. Vnde Martialis canebat:

Iuppiter ambrosia satur est, & nectaris haustu.

Et Ouid. lib. 1. de Ponto.

Nectar, & Ambrosia latices epulasq; Deorum.

Hinc denique viros præclarissimos, viros æternâ memoriâ, vitaque dignissimos, Ambrosia nutriendos M. Tullius, alijque dictitabant. In quem tam singularem Virginis fauorem eleganter lusit Bidermannus noster lib. 2. Epigr. 10.

Viri præclari Ambrosia nutriendi.

Virgineo stabat signum venerabile Templo
Indita, cui magnæ forma Parentis erat.
Hic solitam Bernardus opem, dū sedulas optat
Tergeminumque leni murmure dicit Aue.
Ter vocat ætheræ Portam blandissimus aulę
Ter stellam æquoreæ, cernuus orat aquæ.
Denique Mater, ait, magni fœcunda Tonantis
Incipe te Matrem Virgo probare meam.
Sic ait, & nin ei respexit ad vbera signi,
Vbereque ex niueo, lacteus imber ijt.
Cùm medium flexo postquam aera transijt arcu
Arida Bernardi fluxit in ora liquor.
Ille diu dubius dum dulcibus imminet vndis
Credidit Hyblæo mella pluisse mero.
Victa sed Hybla fuit. Nectar quoque credidit; illa
Nectare sed dulci, dulcior vnda fuit.
Hæc tandem, hæc inquit, Materni est gratia lactis,
Claude tuum iam sunt pectora pota sinum.
Imo age pande sinum, da pluribus vbera Mater
Nos quoq; lactentes, paruula turma sumus.

Fauorem hunc Virginis plerisque in Templo Spirensi Bernardo contigisse cen-

censent. Illo enim in Ecclesiam ingrediēte, cum in Salutationem illam Deiparæ: Salue Regina, (quam etiam aliquot sermonibus illustrauit) Spirenses Canonici propensissimum intellexissent, eam decantarunt, ipsomet Bernardo ter positis genibus succinente: O' *clemens, ò pia, ò dulcis Virgo Maria*; quibus dictis ante Altare B. Virginis purissimo eius lacte refici meruit. In cuius rei memoriam hæc ipsa verba tribus æneis incisa laminis, iisdem locis humi positis, etiamnum spiræ visuntur.

S. Bernardus in Templo Spirensi à B. V. lacte nutritur.

42. Sanctitatem suam quoque Diuus Augustinus ab hiscé Dei Matris vberibus hausisse visus est, siquidem inter Christum de Cruce pedentem, & virginem Deiparam constitutus, aiebat: *Positus in medio quo me vertam nescio: Hinc lactor ab vbere, hinc pascor à vulnere*. Quem sanè pijssimum sanctissimi huius Patris sensum pulcherrimo reddidit Epigrāmate Pater Franc. Mendoza in Virid. Pro.2. lib.2. dum ita cecinit:

S. Augustinus lactatus ab Vbere B. V. & postas à Christi Vulnere.

Vbera me Matris, Nati me vulnera pascunt,
Scilicet hæc animi sunt medicina mei.
Nam mihi dum lacrymas amor elicit, vbera sugo,
Rideat vt dulci mistus amore dolor.
At me pertentant dum gaudia, vulnera lambo,
Vt me læta pio mista dolore iuuent.
Vulnera sic Nati, sic vbera sugo Parentis,
Securæ vt variæ sint mihi sorte vices.
Quis sine lacte precor, vel quis sine sanguine viuat?
Lacte tuo Genitrix, sanguine Nate tuo?
Sit lac pro ambrosia, suaui pro nectare sanguis
Sic me perpetuum, vulnus & vber alet.

43. Quid quod lac Virgineum non modo suis clientulis pietatis ac sanctitatis incrementa contulit, verumetiam subinde præsentissimum varijs in morbis antidotum ac medicinam? Testis est Clericus ille Nir[illegible]nensis de quo B. Petrus Card. Damia. libr. 6. Ep 29. sic loquitur: *Cùm velut egressus in eius pectore Spiritus anxiè palpitaret, ecce gloriosa Mater Dei sibi visibiliter adstitit, & sacri vberis papilla lac exprimens eius labijs instillauit, & diuinæ virtutis antidoto protinus ille resumptis viribus ex infirmitate conualuit, & mox Clericalibus ornamentis indutus Ecclesiam adijt, seseque choro psallentium lætus interserens, mirum videntibus spectaculum præbuit. Dicitur etiam, quod adhuc tunc in labijs eius quædam lactis videbantur vestigia.*

B. V. suo purissimo lact: varijs in morbis dedi medicinam

Clericus lacte B.V. sanatus.

44. Testis est Fulbertus Episcopus Carnotensis, quem Baronius Tom. 12. Anno 1028. & Annales Ecclesiæ Carnotensis ferunt mirè deuotum erga Deiparam extitisse, ab eaque cum eius lingua igne sacro esset ita correpta, vt totus arderet, persanatum. Nocte enim quadam cum eo igne prætes morē cruciaretur, obtulit se ei visendum Matrona nobilis à qua monebatur vt os aperiret, quod cum fecisset, mox ex sacris suis vberibus lac expressit in os eius, quo ita lingua refrigerata est, vt ardorem omnem extinxerit, eumque perfectæ sanitati restituerit. Ne autem illusio, aut phātasma esse putaretur, in Fulberti gena remanserunt guttæ aliquot, quas ipse diligenter sudario exceptas collegit, hodieque in thesauro Ecclesiæ Carnotensis, summa cum veneratione asseruantur. O mirificum gloriosissimę ac benignissimę Virginis Deiparæ amorem, ac pietatem, quæ lacte suo purissimo non solum nobis viam ad perennē beatæ Patriæ vitam, verūetiam ad temporalem sternit.

Fulbertus Episcopus lacte B. V à sacro igne liberatur.

45. Quæ cum ita se habeant, quis iam dubitet purissimum Virginis nostræ sacratissimæ lac, ac nutrimentum, eius nempè protectionem ac patrocinium quo in dies fruimur, viam quandam ad æternitatem, beatitatemque immortalem nobis esse, Galaxiamque suis clientulis constituere, in qua velut stellulæ in perpetuas luceant æternitates? Siquidem hic dum viuimus, illa sanctitatem puritatemque in nobis nutrit, atque alit, nos pietatis suæ gremio, sinuque fouet, vberumque sacratissimorum interpositione, à iustissimâ sempiterni Iudicis irâ, furoreque defendit, ab Infernalium denique hostium incursionibus velut murus aheneus atque adamantinus, velut Turris fortissima nos protegit, adeo vt ipsa gloriari non vereatur: *Ego murus, & vbera mea sicut Turris*: Cant. 8. Quæ verba Guilelmus Abbas attentius considerans, per prosopopœiam in ipsam Virginem pientissimam loquentem introducit: *Ego murus ad protegendum, murus inexpugnabilis circumcingens eos, qui ad me confugiunt. Plane qui hoc muro circumdatur, tutus est ab ijs, qui in circuitu ambulant impij, & à capite eorum, qui tanquam Leo rugiens circumit quærens quem deuoret. Ego murus simul, & Mater. Murus ad protegendum, Mater ad nutriendum: Murus infirmis, Mater paruulis. Propter insufficientiam virium campum times? Murus sum, intra me abscondere à facie inimici. De paruitate tua*

B V suis clientibus est Murus, & Turris eos protegendo.

confunderis, & crescere vis? Mater sum, meo lacte nutrire. Munus sum per fortitudinem, Mater per pietatem. Ego murus inexpugnabilis, & excelsa habens propugnacula: Ego Mater amabilis, & grandia habens Vbera. Quam grandia? Sicut Turris. Vbera mea non tantum sunt Vbera, sed etiam Turris, non tantum nutriendi, sed & protegendi vim habent. Nullus me putet habere quo nutriam, & non habere quo muniam. Materna pietas mea quos nutrit, etiam munit; Quos nutrit vt discant, atque grandescant, munit à facie inimici, donec iam grandes effecti, contra eum in campum fiducialiter exeant,

Vbera B. V. non totum nutriendi sed & protegendi habēt vim.

Sic Guilelmus.

46. Quid mirum igitur si fideles Deiparæ clientes ac præsertim ij qui in Parthenijs Sodalicijs ei peculiaribus obsequijs se deuouerunt, ipsius pietatis lacte nutriti, robur, viresque inexpugnabiles, ad Tartareos hostes debellandos acquirant, eisque reddantur formidabiles? siquidem dum Virgineo lacte in hac vita nutriuntur atque educantur, simul eiusdem protectione, velut muro adamantino, velut turri fortissimá circumdantur; tandemque ab omnibus mundi, carnis, Sathanæque insidijs sinu quodammodo tantæ Matris defensi, in cælestem patriam transmigrant. Vbi nouam quandam Galaxiam, lacteumque Circulum videntur constituere, isto aspectabili longè lucidiorem, siquidem non Iunonis fabulosæ cælorum Reginę, sed Virginis verissimæ Dei Matris, vniuersorumque Dominæ lacte spirituali nutriti, Diuinam quandam complexionem sunt indepti, & in lucidissimsa stellulas illis viæ lacteę longe splendidiores transmutati.

Sodales Parthenij B. V. lacte nutriũtur, eiusque protectione velut Turri defenduntur.

47. Quare iure merito Parthenios sodales Virgineæ pietatis lacte alitos, etiam in hac vita stellulas; Sodalitia, Viam lacteam, in qua ij qui Virgini Deiparæ deseruiunt, velut minuta quędam virtutum splendore refulgent sydera, appellare possumus, ac liberè pronunciare, eos in cælesti tandem regione, si in hisce Congrègationibus, in deuotionis exercitijs Sacramentorumque frequentatione cum feruore Spiritus perseuerent, nouam quandam Galaxiam, lacteumque Circulum, pulcherrimum cæli ornamentum constituturos. Sic enim Sacer Cistercienfium ordo totus Virginis obsequijs mancipatus, quod Bernardum Virum Sanctissimum Vbere Virgineo lactatum habere meruit, Via lactea in cælis, nominari dignus fuit; Vt antiquum Cisterciensium Missale testatur, in quo hæc habentur:

Ordo Cisterciensium Via lacta vocatus.

Splendicat ante alias Cæli Via lactea partes:
Cistercij ante alios hic nitet ordo Sacer
Hausit enim Bernardus opem, & cum lacte nitorem
A Genitrice Dei, quo suas ordo micat.

Idque sanè iure merito. Quemadmodum enim apud Lacædæmones, vt auctor est Plato in Alcibiade, reperiuntur pulchræ, latæ, ac fertiles Prouinciæ, quarum aliquas incolæ, Vxoris Regiæ Zonam; alias Calyptram, alias, ab alijs Reginæ ornamentis, quod ad eiusdem solius cultum, ornatumque duntaxat spectant denominare consueuerunt. Ita profecto tam inclyta Ordinis Cisterciensis familia, quam alia Deiparæ Virgini consecrata Contubernia, quæ illam ad instar Regiæ, aurataque cycladis, vario virtutum, ceu fimbriarum decore exornata circumdant, Circuli, Zonæque lacteæ vocitari possint.

48. Quamobrem Partheniorum huiusmodi cætuum Alumni quoties in obscura tribulationum, seu tentationum versantur nocte, oculos, ac præsertim mentis in cælum attollant, Viam illam lacteam ceu speculum considerent, & intelligentes eam non modo Deiparam, ex varijs, iisque pulcherrimus virtutibus, ceu stellulis, Diuinoque splendore, qui toto eius ore, oculisque promicabat compositam esse Galaxiam, verumetiam ipsa Mariana Sodalitia repræsentari; ad perfectionem, morum in corruptionem, puritatemque eius tam animi, quam corporis æmulandam inflammentur. Meminerint insuper, lacteo illo cæli splendore Vbera illa Virginea, quæ solem iustitiæ, splendoremque Paternæ gloriæ lactauerunt, sibi ob oculos proponi, quæ quoties aliqua mentis obtenebratio, aut caligo ingruit. Filio eius, æterno, veroque lumini proponenda sunt, vt ijs conspectis nobis propitietur, suæ gratiæ luce mentis tenebras irradiet, inque cęlestium amorem voluntatem accendat: Virginea enim illa Vbera, omni linguâ etiam disertissimâ, apud Tribunal Filij, quantumuis nostris innumeris sceleribus offensi ad causas nostras perorandas eloquentiora sunt, adeo vt vel Virgine tacente, cum mox ad pietatem, clementiamque, quam ex ipsis cum lacte suxit, faci-

B. V. videtur esse quædam ex virtutum Stellulis cõposita Galaxia.

facillimè inclinent. Hoc enim illi debet Filius ratione patriæ potestatis, naturalisque subiectionis, qua Natus Matri iure naturæ subijcitur. Vnde Sanctus Methodius Martyr ait, DEVM debitorem esse Virgini. Siquidem ille, qui Parentes honore prosequendos nobis demandauit, ipse mandatum impleuit, honoremque Matri debitum detulit. *Euge euge*, inquit ille orat. in Hyp. *Mater Dei, & Ancilla, euge, euge, quæ debitorem illum habes, qui omnibus mutuatur. Deo namque vniuersi debemus, tibi verò etiam ille debet.*

49. De hac Virginearum denique precum apud filium efficacia Pa. Franciscus Suarez Tom. 2. in 3. part. Dispu. 23. sect. 2. præclarissimè pronunciauit: *Itaque si cogitatione fingamus B. Virginem aliquid postulare, totamque cælestem Curiam illi resistere, sicut apud Danielem vnus Angelus alteri resistebat, potentior esset maiorisque efficaciæ, & valoris apud DEVM Virginis, quam reliquorum omnium sanctorum, quod dignitati Matris maximè est consentaneum, & perfectissimæ gratiæ, & charitati B. Virginis quodammodo debitum. Et ideò Ecclesia, & frequentius, & altiori quodam modo orat ad Virginem, quam ad reliquos sanctos.* Sic ille.

B.V. potentior oratio apud filium, quam omniū reliquorum sanctorum.

50. Quare ad finem Cantici illius amatori, cælestis sponsus, vt ostendat quantopere grata sibi sit ipsius pro genere humano, quamque accepta intercessio, eam ipse ad preces pro mortalibus fundendas vltro inuitat: *Quæ habitas in hortis*, inquiens, *amici auscultant, fac me audire vocem tuam*. Super quibus verbis Halgrinus præclarè edixit: *Ad finem totius operis Christus assignat officium Matri suæ, quod gerat in patriâ. Q. D. O tu dilecta mea, quæ in hortis gratiarum, ac virtutum habitas, fac me audire vocem tuam in precibus. Sonet vox tua in auribus meis, quia amici, scilicet Angeli auscultant te, vt quod à me petieris statim officioso peragant ministerio*. Vt porrò ostendat Virgo quam ipsa ad interpellandum pro nobis prompta sit, ac expedita, mox subtexuit: *Fuge dilecte mi, & assimilare capreæ hinnuloque ceruorum super montes aromatum*: Vbi idem Cardinalis præclare more suo; *Beata Virgo libenter obsecundans filio, & tanquam gaudens de iniuncto tali officio, statim assurgit ad preces: Fuge dilecte mi, & cæt. Loquitur Prophetice. Q. D. scio dilecte mi, quod tu fugis aliquando abscondendo notitiam tuam, subtrahendo, vel non apponendo gratiam.*

Christus Matri officiū intercedendi pro suis assignat.

Verum tamen hoc rogo, hoc supplico, vt qui es assiduus super montes aromatum, idest, ijs qui aromaticis montibus sunt comparabiles, assimileris capreæ, hinnuloque ceruorum, qui de montibus ad conualles descendere consueuit, vt videlicet ad illos misericorditer reuisendas recurras, qui sunt in vallibus, & fæcibus peccatorum. Hæc Halgrinus; ex quibus solicitam pientissimæ Virginis solicitudinem erga suos spirituales filios, quos pietatis suæ lacte enutrit, perspicimus.

Viri Sancti Montes sunt aromatum.

51. Cùm igitur Virgo sit via quædā lactea, qua tēditur ad immortalitatem illam beatam, æuiternamque felicitatem, hæc dum hic viuimus omnino nobis tenenda est, nisi à vitæ via oberrare velimus. Ipsa enim immaculatæ, purissimæque vitæ suæ exemplo, veluti candidissimâ quadam stellantique viâ nos ad perennem veramque vitam perducit. Quot enim in illa virtutes, tot nos stellas cernere existimemus, quæ splendore suo, quasi prælata face, viam immortalitatis ostendunt. Totam igitur ipsius immaculatæ vitæ seriem operationesque tàm contemplatiuas quàm actiuas, veluti lucidissimum speculum nobis ob oculos proponamus, ad eamque morum ipsius integritatem, totam vitam nostrā conformemus. Audiamus S. Hildephonsum Archiep. Tolet. serm. 3. de Assumpt. ad hanc eius imitationem Virgines exhortantem: *Habetis ergo Virgines egregij magisterij formam, habetis exemplar in ea perfectæ Virginitatis. Ecce via qua pergere debetis, ecce beatitudo, & gloria, ad quam peruenire vultis. Illuc indesinenter votis, & desiderio anhelare oportet, vt ad ea quandoque feliciter perueniatis*. Sic ille. Properemus post eā alacriter. Præcessit illa nos magnis passibus quasi generosissima Heroina, antiquorum Patrum exemplis, velut calceamētis induta. Cuius heroicos gressus admirans sponsus admirabūdus canebat: *Quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis filia Principis!* Cant. 7. eamdem magno, generosoque animo hilares subsequamur. Et quia post Heroinam hanc quæ Gigantem illum immensum, nempe Dei filium peperit, de quo canebat Dauid; *Exultauit vt Gigas ad currendam viam, à summo cælo egressio eius; currimus*. Dicat vnusquisque nostrum suæ debilitatis, ignauiæque conscius cum imperfectis illis adolescentulis: *Trahe me post te, curremus in odorem vnguentorum tuorum.*

Exhortatio ad imitationem virtutū B. Virginis.

52. Et ne præ lassitudine deliquium aliquod animi patiamur, eius Nomine

velut odorato balsamo, oleouè aromatico ad vires roborandas vtamur, dicamusque cum eisdem: *Oleum effusum Nomē tuum.* O' quam præclarè Alanus de hoc Nomine Virgineo. *Eleganter*, inquit, *fama, & gloria Nominis eius oleo effuso comparatur. Oleum esurientem reficit, ægrotantem sanat, membra defatigata mitigat, odorem parit, flammam nutrit. Sic & in laude Virginis reficimur, exemplo eius ad virtutem medicamina, aduersitatibus fessi eius patientiâ recreamur, vitæ eius forma illustramur. Nominis fama diffunditur, & non solum oleo, sed & oleo effuso Nomen eius comparatur. Quia sicut oleum effusum magis redolet; sic quanto magis Nomen Virginis dilatatur, tanto magis gloria augetur.*

Encomium Nominis B. V.M.

53. De hoc augustissimo Virginis Deiparæ Nomine, quod nos in via Diuini obsequij proficiscentes, ac desudātes, lassosque recreat, ac refocillat, præclarè quoque disseruit sapientissimus Idiota in Contempl. de B.V. cap. 5. *Non est*, inquiens, *in vllo alio Nomine post Nomen superbenedicti filij tui tam potens adiutorium, nec est vllum aliud Nomen datum sub cælo hominibus post dulce Nomen IESV, ex quo tanta salus hominibus refundatur. Quia super omnia sanctorum Nomina reficit lassos, sanat languidos, illuminat cæcos, penetrat duros, recreat fessos, vngit agonistas, iugumque extrudit, excutitque Diaboli.* Vim, ac exergiam roborantem ac recreatam huius Nominis expertus in huius peregrinationis via Bernardus in sua ad B.V. orat. exclamauit. *O' magna, ò pia, ò multum amabilis Maria, tu nec nominari potes quin accendas, nec cogitari quin recrees, affectus diligentium te. Tu nunquam sine dulcedine tibi insita memoriæ postas ingredieris. Et nunc sequimur te; (vtpotè viæ nostræ Ducem:) ex totis præcordijs vociferantes ad te: Aufer imbecillitatem nostram, aufer opprobrium nostrum.* Sic igitur nobis dulcissimum hoc, Virgineumq; Nomen in hac salebrosa, difficillimaque via ad immortalitatem, beatitatemque sempiternam, velut myrothecium, cuius odore vitales, animalesque Spiritus restaurentur, sit mel, ac lac, quo exhaustæ vires recreentur. Sit nobis stella, quæ luce suâ viam nostram in cælum dirigat.

Nomē B.V super omnia sanctorum Nomina reficit lassos.

B.V. est nobis in hac vitæ via Myrothecium.

Hanc enim ob causam appellatur Illuminatrix, vt tenebricosas huius vitę vias suæ gratiæ splendore irradiet. Audi B. Alber. Mag. super Missus; *Maria interpretatur, Illuminatrix, si ergo circumdatus es tenebris, & abscondita est tibi via, respice ad Illuminatricem, voca Mariam. Hæc est enim mulier, quam vidit in cælo Ioannes, amictam Sole, Luna calceatam, duodecim stellis coronatam.* Quis quæso in tanta luce cæcutiat, cuius oculus caliget, atque obfuscetur? In Nomen hoc ergo tanquam in lucidissimam stellam ò viator ad cælestem patriam defige obtutus. *Hanc sequens*, vt loquitur Bern. ser. 2. super Missus, *non deuias, ipsam rogans, non desperas, ipsam cogitans non erras. Ipsa tenente non corruis, ipsa protegente non metuis, ipsa duce non fatigaris, ipsa propitia peruenis.* Atque ita verè intelliges viam hanc ad cælum quantumuis arduam, quantumuis salebrosam, ac difficilem viam esse patrocinio, auxilioque Deiparæ, quæ Terra lacte, & melle manans à S. Augu. appellatur, viam, in quam, lacteam, mellеamque ad æternam illam beatissimorum Heroum de mundo, carne, Sathanaque triumphantium requiem, quæ post DEVM ipsa est Virgo, deducentem. Quemadmodum enim illa Dei filij requies, à B. Hesychio sic & omnium sanctorum iure merito appellanda est; in qua vt tandem aliquando post exantlatos huius vitæ labores, ac ærumnas æternum conquiescamus, nobis omnibus viribus connitendum est.

DISCVRSVS XXXII.

Quod B. Virgo Deipara Zodiaci Circulum repræſentet.

1. VEnerabilis Richardus à S. Laurentio libr. 7. de laud. B.V. cum varijs argumentis comprobaſſet Cælum quoddam animatum eſſe Deiparam, oſtendit tandem illam quoque pulcherrimum eiuſdem cæli eſſe Circulum 12. ſignis inſignitum, quem vocamus Zodiacum. Idque ſane iure merito. Quemadmodum enim Circulus hic eſt ſolius ſolis domicilium, intra quod exſpatians inferioribus lumen, vitamque communicat: Sic Virgo noſtra ſempiterni ſolis iuſtitiæ pulcherrima quædam eſt Regia, vt eam B. Andreas Cretenſis appellauit, quam Dei Filius, per Humanitatis noſtræ aſſumptionem inhabitando, mentium noſtrarum tenebras irradiauit, vitamque mortalium, ſcelere protoplaſtorum deperditam reparauit. Vnde Circulus ille Zodiacus à zcoij, id eſt, vitâ, teſte Ioanne de ſacro Boſco appellatus eſt, eo quod ſecundum motum Planetarum, vt inquit ipſe, ſub illo eſt omnis vita, in rebus inferioribus. Quare iure merito Deiparam Circulum vitalem, lucem, calorem, vitâq; preſertim ſpiritualem mortalibus ęgris communicante vocitare poſſumus. Ipſa enim longè potiori iure, quam Eua Mater viuentium, ſiquidem vitam gratiæ nobis peperit, appellanda eſt. Quod intelligens Damaſc. orat. 2. de Dormit. Deip. ſic Protoplaſtos Virginem alloquẽtes introducit: *Tu ſanguis noſter ò beata Filia, noſtrum ſoluiſti nefas: Tu fragile ex nobis corpus immortalitatis ſortita, immortale nobis peperiſti medicamentum. Tu ex noſtris lumbis Eſſe accipiens, benè Eſſe retuliſti. Mortis leges, dolorum variorum ſeries euertiſti. Otium, pacemque nobis priſtinam reſtituiſti. Nos cæli Ianuas clauſimus, tu reſeraſti. Per nos, & ex nobis luctuoſa mundo ſunt orta. Per te verò ex luctuoſis aurea ſęcula redierunt.*

B.V. Circulus vitalis vitam omnibus communicans.

Vitalem Circulum, à quo ceu fonte vita promanat, agnouit Deiparam B. Andreas Cretenſis orat. 2. de Dormit. eam nobis quaſi intento digito demonſtrãs: *Ecce fons immortalitatis, qui non poteſt exinaniri, venite qui morte affecti eſtis, haurite. Ecce vitæ fluuij perennes, adeſte omnes, efficiamini immortales.*

Per B. V. ex luctuoſis ſæculis aurea redierunt.

B. V. fons immortalitatis, qui exinaniri nõ poteſt.

2. Solis Vitalem Circulum agnouit eſſe Deiparam Ord. Seraphici Ioannes Hondemius Anglus, dum ita de tribus Regibus ad Chriſtum Solem iuſtitiæ in ſinu Virginis degentem aduenientibus, modulatus eſt:

Sol ſublimis in Sphæræ gremio
Ad ſe Reges conducit radio
Trinitatis, & in myſterio
Trini doni datur oblatio.
Solis huius Sphæram conſpexeris,
Virginalem Matrem ſi videris,
Digna Sphæra prædigni ſyderis
Hora nobis aſpira funeris.

Vitam porrò hanc per Virginem Deiparam, habitante in ea ſole illo ſempiterno, mortalibus reſtituendum, non modo Protoplaſti, verumetiam plurimi illius primi ſeculi Patres agnouere. Rem mirabilem narrat Ioannes Genebrardus de Adami Filio Seth, libr. 31. Chronic. Belgij cap. 26. An. 1374. quam ego totidem ipſius verbis referam. *Cum Latroni, Saraceni, & Chriſtiani iuſſu Sybyllæ Reginæ Hungariæ, de licentia Soldani Babyloniæ foderent in valle Ioſaphat, inuenerunt tumulum de lateribus compoſitum, & aperientes inuenerunt cadauer miræ magnitudinis integrum, cum barba prolixa, & capillis maximis, in pellibus ouinis, & integris ſepultum: & ſuper caput eius inuenerunt tabulam, in qua literis concauatis ad modum ſigilli Hebraicè inſcriptum fuit ſic: Ego Seth tertiogenitus filius, Adæ credo in IESVM Chriſtum Filium Dei, & in Mariam Virginem Matrem eius, de lumbis meis venturam.* Sic ille. Iſte nimirum eſt Seth ille, qui genuit Enos velut bona arbor bonum

Seth & alij veteres Patres per Chriſtum & B. V. vitam hominibus reſtituendam agnouerunt.

num fructum. De illo enim legitur Gen. 4. 26. *Iste cœpit inuocare Nomen Domini, IESV*, videlicet mundi vitæ ac Saluatoris, quem per parentis vtique reuelationem mundo, vitam, salutemque daturum olim intellexerat.

B.V. est lux viuifica. 2. Vitalis hic, Virgineusque Circulus non modo vitam, sed & lucem, caloremque hisce sublunaribus communicat: Ipsa enim vt ait S Vicentius, est lux illa in primis mundi incunabulis à Deo condita, cum dixit: *Fiat lux, & facta est lux;* moxque vniuersum terrarum orbe, terrâ caligine coopertum detexit, atque illustrauit. Lucem hanc Deipara vel ipso suo Nomine suauissimo præsefert. Quid enim Mariam significat aliud quam stellam maris, quam Illuminatã, & Illuminatricem? Tanta tamque eximia lux est huiusce Virginis, vt ex illa Moyses splendorem illum suum, quo facies eius radiabat mutuare visus sit. Vnde B. Ephreem Syrus illam serm. de B V. alloquens præclarissimis illis laudibus extollit: *Decus Aaron, splendor Moysis, omnium Sanctorum, ac Virginum Corona*. Mirum sanè est hoc elogium: *Splendor Moysis*. Cum splendor ille vt habetur Exo. 34. 29. originem traxerit: *Ex consortio sermonis Domini*. Verum quia potissimùm sermo ille circa Deiparam, eiusque dilectissimum versabatur Filium, ideo mirificis illis splendoribus perfundi meruit. Hoc sibi voluisse visus est S. Methodius Olympi, & Tyri Episcopus orat. in Hypap. cum ad Virginem conuersus sic eam est allocutus: *Nonnè Moyses ille magnus propter figuras intellectu difficiles, quæ te Virgo tangebant, diutius in monte commoratus est, vt ignota de te, ô Castissima, sacramenta edoceretur?* Quibus ex verbis colligimus sanctissimum illum Legislatorem, dum ex consortio Dominici sermonis sublimia mysteria Deiparæ perdiscit, tanto tamquã diuino splendore fuisse irradiatum, vt toto ore oculisque lux illa promicaret; ac proinde eximium illud lumen post DEVM ipsi Virgini acceptum referre debuisse.

Moyses cum Deo colloquens potissimum de B. V sermonem miscuisse creditur, vnde & fuit tã mirè illuminatus

Moyses diutius in Monte cum Deo versatus vt ignota de B. V. Mysteria perdisceret.

4. Quam ob causam crediderim illam à B. Andrea Episcopo Cretensi orat. 2. de Dormit. *Fontem inexhaustum diuinarum illuminationum nuncupatam*. Quare præclarè S Greg. Thaumat serm. de Annunc ipsam salutando dixit: *Aue gratia plena, fons lucis, quæ cunctos in ipsam credentes illuminat. Aue gratia plena intelligibilis solis oriens*. Hinc idem S. Methodius eam mundi Diem clarissimam appellauit: *Te*, inquiens, *Sanctissima Virgo tanquam diem clarissima mundo affulgescentem, iustitiæque solem illum producente, odiosus tenebrarum horror depulsus est, vniuersusque terrarum orbis, veritatis purissima est luce perfusus*. Hinc Sapiens Idiota in Contempl. B.V. cap. 5. inter Nominis Mariani encomia illud reposuit non vulgare: *Nomen tuum super omnia Sanctorum nomina reficit lassos, illuminat cæcos*. Quod sanè adumbrasse visa est Deipara in fauore illo exhibito Sponso suo Edmundo adolescenti castissimo, qui vt refert Petrus de Natalibus lib. 10. cap. 68. dum ad lumen studeret, eidemque soporato ventus lumen extinxisset, mox vt à Somno fuit excitatus, Nomine B. Virginis inuocato statim lucerna accensa est. Dicere sanè poterat Adolescens hic dilectissimæ huic Sponsæ. *Quoniam illuminas lucernam meam Domina, Domina illumina tenebras meas*.

B.V. Fons inexhaustus Diuinarum Illuminationum.

B.V. Fons lucis, & Solis iustitiæ Oriens.

B.V. Mundi Dies est.

S Edmundus dũ ad lumen studeret, eique ventus Lucernam extinxisset, mox inuocato B. V. Nomine, accensa est.

5. Idem mentis lumen, caloremque quo mortales vegetantur, & in vita cõseruantur, à Deipara veluti Zodiaci Circulo diffudi luculenter testatur iam memoratus Sapientissimus Idiota in Prol. Contemplat. B.V. *Beatissima*, inquiens, *Virgo Maria sicut est omnium Regina, sic & omnium patrona, & Aduocata, & cura est illi de omnibus. Longè enim positos illuminat, radijs misericordiæ suæ: sibi propinquos, per specialem deuotionem, consolationis suauitate; præsentes sibi in patria excellentia gloriæ. Et sic non est qui se abscondat à calore eius, idest à charitate, & dilectione ipsius*. Agnouit Deiparam vitali luce, caloreque circumfusam vndique Angelus Politianus dum Hymno 1. ad B. V. sic in eius excurrit elogia:

Nemo se à luce, & calore B V. abscondere potest.

Tu stellis comam cingeris,
Tu lunam premis pedibus,
Te sole amictam candido,
Chori stupent Angelici.
Tu stella maris diceris,
Quæ nobis inter scopulos,
Inter obscuros turbines
Portam salutis indicas.
Repelle mentis tenebras,
Disrumpe cordis glatiem,
Nos sub tuum præsidium
Confugientes protege.

6. Et licet Deipara ex se tota vitalem hanc lucem, caloremque in res omnes sublunares, omnesque inferiores terræ diffundat partes, diffundere tamen potissimùm videtur, benignissimis illis,

B. V. suo aspectu lucem mundo subministrat.

illis, & pietate misericordiaque plenissimis suis oculis ceu geminis mundi luminaribus, de quibus potiori iure quam de Stiliconis possemus concinere cum Claud. lib.3. de laud. Stil.

Non sic Virginibus flores, non frugibus imbres,
Prospera non fessis optantur flumina nautis,
Vt tuus aspectus populo.

Hinc Iacobus Bidermannus noster lib. 1. Epig 44. ait pro nostra cura solicitè excubante Virgine mundum gemino sole exornari; Vnde licet filius somno consopitus suos oculos, ceu soles abscondat, ipsa tamen vigilante, diem mundo deesse non posse. Sic enim ille:

Sedula quid motu cunabula Virgo fatigas,
Dum cadit in Pueri lumina bina sopor?
Parce suos orbi, Mater bona, tollere soles
Nullum aliunde potest orbis habere diem.
Imo potest. Pueri Virgo duo sydera claude:
Orbis habet soles te vigilante duos.

Christus Matrem rogat vt suos pios oculos ad miseros homines conuertat.

7. Aspectum hunc iucundissimum tantæ virtutis, ac exergiæ in illa agnoscens sponsus, rogabat, vt illos vitales ocellos, à se auerteret, & ad filios suos, quos illius tutelæ in hoc mundo cōmiserat, conuerteret, eaque pietatis opera, atque ad vitam sustendam necessaria ministeria, quæ olim sibi in hoc mundo degenti impenderat, in filiolos suos orphanos transferret: *Auerte*, inquiens, *oculos tuos a me, quia ipsi me auolare fecerũt.* Cant.6.4. id est propter ipsos à te auolaui, vt auertas oculos tuos maternos à me, & eos ad meos filios cōuertas, materna eos teneritudine aspiciendo, & diligendo.

Sodaliũ Partheniorum quanta felicitas.

8. O' incredibilem Dei, Virginisque filij in nos benignitatem, ò immensam Diuini amoris in mortales flammam! O' felices & ter beatos, qui in Parthenijs Sodalicijs sese Virginis obsequijs dedicarunt, quos ipse supremus cælorum Rex Regum, Dominus, Dominantium dilectissimæ suæ Matri, tanto charitatis affectu commendare, eamq; rogare, vt eisdem pietatis officijs, vitæque sustentandæ adminiculis, quibus olim se, foueat, eosdemque benignitate plenissimis luminibus intueatur. Felices, inquam, huiusmodi cætus Parthenios, qui velut Zodiaci Circulo, tantæ Matris protectione pijssimâ, amplissimâque charitate ambiuntur eisque virgineis oculis illis clementissimis, ea pietatis ministeria, quæ olim Dei filio in terris degenti, cumque hominibus conuersanti etiam ad vitam hanc corporalem tolerandam, exhibentur.

Sodales Parthenij protectione B. V. velut Circulo Zodiaci ambiuntur.

9. Hinc vbi legit vulgatus Cant. 7. *Venter tuus sicut aceruus tritici vallatus lilijs*, legit alius. *Venter tuus sicut Zodiacus:* Quasi dicere voluisset: Tui ò Virgo spirituales filij, quos ad instar mundissimi tritici velut benedicta, fœcundaque terra, vno partu, germinãdo saluatorem, protulisti, non solum eos vtero, sinuque protectionis tuæ foues, sed etiam velut Zodiaci Circulus, Sole iustitiæ irradiatus, ambis, benignissimisque tuis, vitalibusque influxibus, miros gratiæ ac virtutum effectus producis, efficisque reuera, vt vitam habeant, & abundantius habeant. Licet enim Mater verissima cunctorum sis viuentium, peculiari tamen ratione Mater es pijssima eorum, qui in hiscé tibi Sodalicijs deseruientes suis sese totos, magnâ cum pietate mãciparunt obsequijs. Hos tu, velut vitæ Circulus, toto eorum vitæ decursu, ambis, protectioneque tuâ circumdas. Quare nil mirum in his Virgini sacratis contubernijs, velut Terris fructuosissimis Hortis amœnissimis, ac Paradisiacis, tot benignis, Virginei huius Circuli, influxibus vitalibus visitatis pulcherrimos virtutum variarum flores, & vberrimos bonorum operum fructus, ingentem quoque auri, argentique lapidumque preciosissimorum vim, quam ego plurimorum meritorum, apud DEVM dixerim abundantiam, generari.

Sodalicia Parthenia sunt velut terrę vberes, ac fructuosę, quæ bonorũ operum fructus producunt.

10. Hęc nimirum omnia sunt emissiones illæ sponsæ tantopere à cælesti sponso Cant.4. celebratæ: *Emissiones tuæ Paradisus malorum Punicorum cum pomorũ fructibus, cypri cum nardo, nardus, & crocus, fistula, & cinnamomum, cum vniuersis lignis Libani, myrrha, & aloe, cum omnibus primis vnguentis.* Verè enim Congregationes hæ Parthenię, sunt ipsius Deiparæ emissiones, quas illa impetrando à filio gratiam, eamque in adolescentulos teneros, atque innocentes emittendo ex eis, & in eis plantat sibi Paradisum in terra, in quo & ipsa, & filius cum ipsa, mirificè tam suaui virtutum ceu florum odore, tantâ bonorum operum, ceu fructuum dulcissimorum vbertate, deliciãtur. Hinc B. Theodoretus li.3. in Cant. per Paradisum malorum punicorũ non modo ipsius Virginis charitatem, sed & varios in Ecclesia ordines fraternâ charitate inter se coalitas significari censuit, quos verè emissiones Virginis esse dicimus, quia non modo Parthenia

Sodalicia Parthenia sunt B. Virginis emissiones.

Religiosi ordines sunt B V Emissiones.

eius

eius sodalitia, verum etiam omnes reliqui Religiosorum ordines; inter quos minima hæc nostra Societas Emissionē Virginis se esse synceré fatetur, gloriaturque ab illa Ignatium Patriarcham sanctissimum in Spiritu eruditum, & ad omnem sanctitatem efformatum.

S. Ignatius à B.V. in Spiritum eruditus, & ad eā sanctitatem efformatus.

11. Et quia in his sacris cætibus, ceu hortis amœnissimis, variæ virtutes ceu flores, atque arbores salutiferæ reperiuntur, eas idem Theodoretus emissiones esse Virginis asseuerat. *Ideo*, inquiens, *Sponsę emissiones comparat sponsus Paradiso malorum Punicorū, quia primo charitatis eius fructum admiratur, tum alijs quoque virtutum generibus ornatam dicit cum fructibus nucum*: Tum singillatim hos fructus specificat: *Cypri cum nardo. Cyprus est genus arboris, ex qua calidum conficitur oleū. Nardus est aromatis genus odoratum, vnde oleum fit eiusdem nominis, idem quoque est calidum, corporisque curationibus accommodatum. Crocus etiam hoc Paradiso continetur. Egemus enim non solum calefacientibus nos, charitatēque in nobis erga DEVM inflammantibus, sed refrigerantibus etiam, cupiditatesque immoderatas comprimentibus. Crocus enim refrigerādi vim habet.* Hęc Theodoretus. Reliquarum arborum significata videri possunt apud Gilbertum ser. 36. in Cant. vbi eas emissiones, sponsæ virtutes esse ostēdit.

Emissiones B.V. sunt variæ ipsius virtutes.

12. Guilelmus Abbas verò inter emissiones Virginis Deiparæ præcipuā, filij partum numerat, eoque innumeros filios spirituales editos memorat, quos ego non solum Religiosos sedet sodales Parthenios esse intelligo tanquam Virginei ventris fructus dulcissimos, atque charissimos: *Emissiones*, inquit ille, *fructus ex ea sunt emissi. Vnicus eius fructus est, qui ab efficacitate salutis dictus est IESVS. Sed in vno illo fructu multiplex est fructus. In vno saluatore omnium IESV, plurimos Maria peperit ad salutem. Pariendo vitam, multos peperit ad vitam. Eo ipso quod Mater est capitis, multorum membrorum Mater est. Mater Christi, Mater est membrorum Christi, quia caput, et corpus vnus est Christus. Corporaliter Caput pariendo, spiritualiter membra peperit. Vnde etiam Mater ab omnibus appellatur, & ab omnibus cultu debito vt Mater honoratur.* Hæc ille.

Vnicus fructus B.V. est IESVS ab efficacitate salutis sic dictus.

B.V. pariēdo Christū corporaliter velut caput nostrum, nos velut mēbra spiritualiter generauit.

13. Ex quibus colligimus Deiparā Circulum esse Zodiacum, ac verè vitalem, siquidem tam multos in sibi consecratis Parthenijs cætibus ad vitā immortalem cum suo Vnigenito filios in lucem edidit. In quibus dum plurimas easque præclaras quotidie edit operationes, nouas rursus operatur Emissiones. Siquidem B. Alcuinus per emissiones significari ait *Virginis bonas operationes, quæ sunt Paradisus, idest, delectabiles, quia apud Hebræos Eden, Hortum deliciarum significat. Et quidem Paradisus Malorum Punicorum dicitur; Quia sicut Malum Punicum, exterius rubrum est, & in vno cortice multitudinē habet granorum: sic in Virgine multitudo bonarum operationum intra fidem Dominicæ passionis tenetur inclusa. Cum pomorum fructibus, hoc est, honestis, et pudicis eius locutionibus, ex quibus in mentes fidelium fructus informationis processit. Nempe Cyprus, significans virginitatem. Nardus veram charitatem. Crocus Diuinam sapientiam. Fistula, humilitatem, & patientiam. Cinnamomum internę contemplationis dulcedinem. Vniuersa ligna Libani, omnes alias virtutes, quę aliquod robur habent, & mētem spiritualiter dealbant. Myrrha significat carnis mortificationem: aloe, bonam operationem; Prima vnguenta, Spiritus S. dona.* Sic Alcuinus. Quę sane omnia cæli munera, licet fidelibus omnibus Virgo semper parata sit emittere, emittit tamen præcipuè suis clientulis in hiscè sodalitijs sibi deuotè seruientibus, eiusque veluti Zodiaci Circulus, vti diximus, vitam spiritualem, prę cæteris abundantius influit atque communicat.

Emissiones B.V. sunt bonæ ipsius operationes.

B.V. plurimas gratias præcipuè sodalibus Parthenijs communicat.

14. Testis est huius vitalis influxus Deiparæ sacratissimæ Adolescens ille Parthenius, vt habetur ex Annuis Prouinciæ Peruanæ Coll. Guamangensis Ann. 1611. Hic cum annis 12. Diuam Matrem singulari in honore, & cultu habuisset, singulisque noctibus Sacellū Virginis ingrederetur, inibiq; ad lucernam, magno pietatis sensu eidem preces persolueret, adfuit illi pijssima Dei Mater, iuuenisque pium hoc obsequiū sine fructu abire non est passa. nam sese ipsi venusto, placidoque vultu visendam suauiter exhibens, vtpotè, quæ pulchra est amica, suauis, & decora, sicut Hierusalem, blandeque eundem alloquēs ad vitam feliciorem inuitauit, vt quam hic in eius obsequijs viuens delibarat, abūdantius in cælesti patria haberet, eamdemque æuiternum perfrueretur.

Adolescenti Parthenio singulis noctibus Sacellum B.V. ingredienti, & oranti, apparet, eumque ad cęlum inuitat.

15. Expertus fuerat vitalem hunc gratiarum influxum P. Ioānes à Campis Societatis nostræ, qui dum viueret, B.V. corollam manibus gestabat assiduè, eādemque magnā pietate sæpius Virginē coronabat. Nullum diem Sabbathi abire vacuum sinebat, quin aliquā de Ma-

tre

tre misericordiæ historiam, aut exemplum, miro in eandem affectu, narraret. Vnde factum, vt sub mortem ab illa mirificè fuerit recreatus, dicereq; ad quẽdam ex adstantibus fuerit compulsus: *O' si noscceres mi Pater quantum in morte afferat animo solatium, Deiparam singulari studio coluisse.*

16. Expertus est Pater Petrus de Anasco noster, eundem vitalem Deiparæ influxum, qui cum è lethali morbo esset depositus, recurrit ad Virgineum vitæ fontem Mariam, mox illa Infantem DEVM, sinu gestans, sese illi visendam exhibet, pristinamque valetudinẽ restituit. Nec contenta vitam restituisse corpori, vitam spiritualem siue restituere, siue conseruare cupiens animæ, monuit præcepitque, vt Societatem IESV ingrederetur. Ingressus est, & opitulante Deiparâ, magnas in religiosæ vitæ obseruantiâ, cultuque Virginis fecit profectus. Singulis diebus Sabbathi, quibus in honorem Patronæ suæ ieiunare consueuerat, semper singulare aliquod à Diuina Bonitate precibus Virginis impetrauit beneficium. Dicere consueuerat, tanti accepti memor beneficij. *Hæc Virgo me ad societatem adduxit, in eadem conseruauit.* Visam porro illam Infantuli IESV, eiusque Matris semel Imaginem, adeo altè menti impresserat, vt illi semper etiã morienti ob oculos versaretur, eorumque vitæ beatę influxus in morte expertus, ad eos clarè in cælis contemplãdos fuerit euocatus.

17. Expertus est Virginei huiuscè Zodiaci vitales influxus S. Aibertus qui centies quotidie in genua procubens Salutationem Angelicam concinebat Deiparæ. Quod pietatis officium quam gratum Dei parenti beneuolentissimæ acciderit, ipsa memorabili hoc facto comprobauit. Famebat aliquando Aibertus cum ecce tibi Virgo gloriosissima Virgineis choris comitata illi adfuit, panisque buccellam sacratissimis manibus in os dedit, adeoque saturum bolo illo vnico reddidit, vt 20. post annis nihil potus, duobus verò & 20. annis nihil cibi admiserit, vitamque vniuersam cilicio à summo capitis, vsque ad imum pedis cõtectus, in magna carnis maceratione, transegerit. Tandem post tam diutinam, asperamq; quadragesimam ipso die Paschatis felicissimè ad felicissimam, immortalemque onustus meritis, vitam summâ animi voluptate transiuit. Atque ita re ipsa experiri meruit Deiparam Circulum esse vitalem, vitam in corpus, animamque influens, eandemque ad æternitatis, vitæque beatissimæ nunquam terminãdum Circulum perducens.

S. Aibertus centies quotidie in genua prouolutus Angelicam Salutatione B.V. dicebat.

B.V Aiberto famescenti buccellã panis in os dat, qua accepta 22. Annis nil cibi potusq; sumpsit.

18. Quod si Zodiacum à Zodion, quod est animal deriuetur, rectè Zodiaci Circulum appellabimus Deiparam, eo quod quemadmodum ille 12. asterismis, varias animalium figuras, varias in hæc sublunaria effectus producentia in se circumfert: ita Virgo Deipara non modo illorum animalium, laude dignas proprietates, virtutesque atque influxus, verumetiam omnium creaturarum, etiam Angelicarum, & aliarum, quæ cęli, terræque ambitu continentur perfectiones complectitur, adeo vt quidam paruus Mundus, & epitome totius vniuersi esse videatur, vt ostendimus Prima Parte.

[illegible] diarus dicta [illegible] animalibus, quæ in se repræsentat.

19. Has porro Animalium figuras ita repræsentat Zodiacus, vt si lineæ ad stellas, ex quibus animalia ipsa constãt, ducantur, aliqua ratione expressa videantur. Non enim tota ex puris stellis, vti nec reliqui Asterismi, sunt composita. Nam cum stellæ ex veterum nonnullorum Philosophorum opinione ignitæ sint naturæ, si totæ constellationes illæ, ex stellis coalescerent, rursus cęlum, velut Phaetonteo incendio conflagraturum arbitrabantur. Qua de re audiẽdus Manilius libr. 1. Astron. cap. 4. ad finem, vbi sic concinit:

Hæc igitur magna diuisas æthere sedes
Signa tenent mundi, totum deducta per orbem.
Tu modo corporeis similes ne quære figuras
Omniaque æquali fulgentia membra colore.
Deficiat nihil, & vacuum qua lumine cesset
Non poterit mundus sufferre incendia tanta,
Omnia si plenis ardebunt sydera membris.
Quicquid subduxit flammis Natura, pepercit.
Succubitura oneri: formas distinguere tantum
Contenta, & stellis ostendere sydera certis.
Linea designat species, atque ignibus ignes
Respondent, media extremis, atque vltima summis.
Creduntur satis est, si se non omnia celant,
Præcipue medio cum Luna implebitur orbe,
Certa nitent mundo: cum Luna conditur omne
Stellarum vulgus fugiunt sine nomine signa,
Plura licet vacuo tunc cernere sydera cælo.

20. Quæ licet veterum opinio de ardore stellarum, vt & animalium Zodiaci, reliquarumque constellationum fabulosa sit; quatenus tamen Deiparam re-

repræsentant, metaphoricè veritatem ipsam nobis indicant. Cum enim pleraque hæc signa ardentissimam Virginis tam in DEVM, quam in proximum charitatem, aliasque virtutes tum Theologicas, tum Cardinales, ac Morales, eadem charitate formatas nobis ob oculos proponant, iure ignitis stellis constare ea signa asseuerare poterimus: cum S. Amadeus Lausan. Episcopus Hom. 2. de laud. B. V. de ea pronunciarit: *Rubet vt sphæra ignea, vt Regis purpura, vt coccus bis tinctus, præferens charitatem Dei, & proximi*. Ob eundem hunc charitatis ardorem S. Hidelphonsus Archiep. Tolet. ser. 1. de Assumpt. ardenti illi Rubo Mosayco eandem comparauit: *quo nimirum Rubo*, inquiens, *incombusto manente, virginitatem B. Mariæ conseruatam credimus corde, confitemur ore; quoniam Spiritus S. quia DEVS ignis consumens est, totam inflammauit & incanduit, ita vt Mater fieret Christi, & Templum Diuinæ Maiestatis; cuius ignis præclarissimum est Symbolum*. Eodem sermone exhortans Virgines ad Matris Dei imitationem, sic loquitur: *Vnde quæso vos imitamini signaculum fidei vestræ Mariam beatam, quam velut ignis ferrum, Spiritus S. totam decoxit, incandiuit, & igniuit, ita vt in ea Spiritus S. flamma videatur, nec sentiatur nisi tantum ignis amoris Dei, & hominum?* Sic Hildeph. Signa itaque non modo Zodiaci, verumetiam reliquæ cæli constellationes, vt ardentissimam Virginis in DEVM proximumque charitatem, aliasque ipsius virtutes, velut in imagine nobis exprimunt, merito eas ignitis stellis coaluisse pronunciare possumus, siquidem Virgo beatissima tantis, tamque mirificis semper diuini amoris incendijs æstuauit. Iam hæc Zodiaci signa quanam ratione Virginem repræsentent, videamus. De his Richar. à S. Laurentio lib. 7. de laud. B. V. scribit, ostenditque singillatim illa Deiparæ esse figuras, ac symbola. Nos quædam insigniora, omissis breuitatis amore, reliquis, persequemur.

B. V. tota Dei & proximi charitate ignita.

B. V. Rubebat charitate vt sphæra ignea.

B. V. Rubus incombustus per charitatem.

D I-

DISCVRSVS XXXIII.

Quod B. Virgo Deipara Signum Virginis repræſentet.

1.

Irgo illa in Circulo Zodiaci inter Leonem, Libramque conſtituta, à Poetis Aſtrea Iouis, Themidiſque vocatur filia, quæ aureo cælitus in haſcè terras demiſſa ſæculo, cum mortalibus ſuauiſſimè conuixit, donec tandem ferreo adueniente, flagitijs, enormibuſque mortalium ſceleribus offenſa, ad cælos redijt; quam poſtea Iuppiter, ob ipſius præclara merita inter ſydera collocauit. Rem geſtã deſcribit Ouid. lib. 1. Metam. vbi de ferrea illa ætate, infelicique agens ſæculo ſic canit:

Aſtrea Iouis & Themidis Filia.

Sæculum ferreum quale?

De duro eſt vltima ferro.
Protinus irrupit venæ peioris in æuum
Omne nefas; fugere pudor, verumque, fideſque
In quorum ſubiere locum, fraudeſque, dolique,
Inſidiæque, & vis, & amor ſceleratus habendi.
Vela dabant ventis, nec adhuc benè nouerat illas
Nauita, quoque diu ſteterant in montibus altis,
Fluctibus ignotis inſultauere carinæ.
Communemque prius, ceu lumina ſolis, & auræ
Cautus humum, longo ſignauit limite menſor.
Nec tantùm ſegetes, alimentaque debita diues
Poſcebatur humus; ſeditum eſt in viſcera terræ.
Queſque recondiderat, Stygijſque admouerat vmbris
Effodiuntur opes irritamenta malorum.
Iamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum
Prodierat, prodit bellum quod pugnat vtroque,
Sanguineâque manu crepitantia cõcutit arma.
Viuitur ex rapto, non hoſpes ab hoſpite tutus,
Nec Socer, à genero, fratrum quoque gratia rara eſt.
Imminet exitio vir coniugis; illa mariti,
Lurida terribiles miſcent aconita nouercæ;
Filius ante diem patrios inquirit in annos:
Victa iacet pietas, & Virgo cæde madentes
Vltima cæleſtum terras Aſtræa reliquit.

2. Alij denique, vt Virgilius libr. 2. Georg. cæleſtem illam Virginem Erigonem vocauere, quæ deorum miſeratione inter ſydera translata fuit. Eius nomen interpretans Goropius Becanus ait ſignificare Matrem matutini temporis. Quod nomen nemini ſanè melius, quam Diuæ Virgini Deiparæ conuenit. Illa enim pariendo lucem illam veram, quæ fugatis obſcuriſſimis peccatorum tenebris diem lucidiſſimum nobis gratiæ aduexit, omnemque hominem venientem in hunc mundum illuminauit, reuera Mater matutini temporis euaſit, quam etiam pulchrè Filia illa Iobi Dies appellata, figurauit. Eadem hæc Aſtræa dicta fuit Iuſtitia, quæ virtus, ipsâ in terris regnante, in flore extitit, recedente verò penitus extincta fuit. Vnde Francus.

Erigone interpretatur Mater Matutini tẽporis.

B. V. per Filiã Iobi, quæ Dies vocabatur Significata.

Pro Superi extinctam, rediuiuam reddite primùm
Aſtræam, terriſque reſuſcitate ſepultam.

3. Virgo hæc Pietas à Papinio Statio libr. 3. ſyluarum, quod illâ in terris degente, ſceptrumque moderante virtus hæc ſummopere floruerit vocitata eſt. Sic enim illam alloquitur:

Summa DEVM Pietas viuis gratiſſima cælo
Rara profanatas inſpectant Numina terras
Huc vittata comam, niueoque inſignis amictu
Qualis adhuc præſens; nullaque expulſa nocentum
Fraude, rudes populos, atque aurea regna tenebat.

De eadem Seneca in Octauia:

Neglecta terras fugit, & mores feros
Hominum, & cruentâ cæde pollutas manus
Aſtræa Virgo ſyderum magnum decus.

Aſtræam hanc Carolus Stephanus in ſuo Dictionario Hiſtoripolitico ſcribit ideo in cælum aſſumptam fuiſſe, & in Zodiaco inter Leonem, & Libram locatam, quod Dijs fauiſſet, aduerſus Patrẽ.

 4. Ve-

4. Verum inter omnes de Astrea Virgine tractauit elegantissimè Lactantius Firmianus libro 5. de Iustitia ad Constantinum Imperatorem Magnum, vbi ita loquitur: Iustitia est ipsa Summa virtus, quam non modo Philosophi quæsierunt, sed Poetæ quoque, qui, & priores multo fuerunt, & ante natum Philosophiæ nomen pro Sapientibus habebantur. Hi planè intellexerunt abesse hanc à rebus humanis, eamque finxerunt offensam vitijs hominum, cessisse terrâ, in cælumque migrasse. Atque, vt doceant quid sit rectè viuere (solent enim præcepta per ambages dare, à Saturni temporibus, quæ illi vocant aurea) repetunt exempla iustitiæ, narrantque in quo statu fuerit humana vita, dum illa in terra moraretur. Quod quidem non pro Poetica fictione, sed pro vero habendum est. Saturno enim regnante, nondum Deorum cultibus institutis, nec adhuc vllâ gente ad Diuinitatis opinionem consecrata, DEVS vtique colebatur. Et ideo non erant neque dissensiones, neque inimicitiæ, neque bella: Nondum vesanos rabies nudauerat enses, vt Germanicus Cæsar in Arateo loquitur Carmine. Nec consanguineis fuerat discordia nota. Imo nec alienigenis quidem, sed neque vlli omnino gladij, qui nudarentur fuerunt, aut de pernicie alterius cogitaret, cum nemo quidquam concupisceret? Malebant tenui contenti viuere cultu, vt Cicero in suo narrat, quod est proprium nostræ Religionis. Nec signare quidem aut partiri limite campum fas, erat: in medium quærebant. Quippe cum DEVS communem omnibus terram dedisset, vt communem degerent vitam; non vt rabida, & furens auaritia sibi omnia vindicaret, nec vlli deesset quod omnibus nasceretur. Quod Poetæ dictum sic accipi oportet, non vt existimemus nihil omnino tunc fuisse priuati, sed more Poetico figuratum, vt intelligamus tam liberales fuisse homines, vt natas sibi fruges non includerent, nec soli absconditis incubarent, sed pauperes ad communionem proprij laboris admitterent: Flumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant. Nec mirum cum promptuaria iustorum benignè pateret omnibus; nec auaritia intercipiens Diuina beneficia famem, sitimque vulgo faceret; sed omnes æqualiter abundarent; cum habentes mox habentibus largè copioseque donarent. Sed postquam Saturnus à Filio pulsus, in Latiũque delatus est Arma Iouis fugiens, & Regnis exul ademptis. Cum iam populus, vel noui Regis metu, vel sua sponte deprauatus, DEVM colere desijsset, Regemque pro Deo cæpisset, cum ipse propemodum parricida exemplo ceteris fuisset ad violandam pietatem. Deseruit propere terras Iustitia Virgo. Sed non vt ait Cicero: Et Iouis in Regno, cælique in parte resedit. Quomodo enim poterat in eius Regno residere, aut commorari, qui Patrem Regno pepulit, bello persecutus est, exulem toto orbe iactauit? Qui plura de Astrea volet, eundem Lactantium consulat. Sed ad lineam.

Laurentij Firmiani de Astrea opinio.

5. Nos Astræam hanc siue Pietatem rectè dixerimus Virginem esse Deiparam, quæ vbi primùm in hanc lucẽ fuit edita, ferrea quæ tunc erant sæcula. prorsus in aurea commutauit, & velut noua lux, mortalium atrocissima scelera, quibus, ceu tenebris Cimmenijs orbis obuolutus iacebat, profligauit. Hæc illam non tam ad fugam, ex hoc orbe, quam ad suum maturandum ad nos aduentũ; non ad indignationẽ, sed potius ad commiserationem permouerunt. Vnde, vt de reliquis, ipsius aduentu mundo collatis beneficijs taceam, altissimè pace, bonorum omnium nutrice, quandiu nobiscum vixit, orbis vniuersus est perfruitus, vt benè Sanctus obseruauit Amadæus Hom. 7. de laud. B. V. *Tot*, inquiens, *tantisque bonis exuberans Sponsa, Sponsi Mater vnici, suauis, & charissima in delicijs, vt fons hortorum rationabilium, & puteus aquarum viuentium, & viuificantium, quæ fluunt impetu de Libano, à monte Sion, vsque ad circumfusas quasque, & exteras nationes, pacis flumina, & gratiarum emanationes cælita infusione deriuabat. Vnde Beatus Dauid cum de Filio eius Domino nostro loqueretur: Erit, inquiens, in diebus eius iustitia, & abundantia pacis, aptè de illa mox intulit: Donec auferatur Luna. Luna ipsa est, quæ cælo, terrisque irradians, astris Sanctorum longè superior coruscat. Donec, inquit, auferatur Luna, quæ eleuato Sole iustitiæ, stetit in ordine suo, dum prima primitiuorum infulsit Ecclesiæ. Tradit fides maiorum iuxta veritatem historię abortu Saluatoris, vsque ad transitum Gloriosę, terrarum accolis, sopitâ armorum rabie, continua, ac tranquillâ pace quieuisse.* Sic ille de pace aurei sæculi, fructu planè præcipuo, quem Virgo suâ præsentiâ peperit, atque

B. V. vera est Astrea & vera Pietas.

Dum B. V. vixit in terris mundus pace altissima fruebatur.

Luna est B. V. in vitæ tenebris præ ceteris Sanctis nos illuminans.

que enutriuit, adeo vt verè de eius ſçculo dicere poſſimus, quod de Aureo cecinit Ouid. 1 Metam.

Tunc non præcipites cingebant oppida foſſæ,
Non tuba directi, non ęris cornua flexi
Non galeę, non enſis erat, ſine militis vſu
Mollia ſecurę peragebant otia gentes.

Nata B. V. aureus gratiarum imber pluit.

6. Atque ita, vti diximus, aureum verè ſæculum Virgo noſtra vbi primum in lucem eſt edita, reduxiſſe, aureos Diuinæ gratiæ imbres, fælicius quam Minerua, velut alter Ioue genitus liber Pater, vt fabulantur Poetæ, de cælo orbi euocaſſe viſa eſt; Miraculum hoc cecinit Claud. lib. 3. de laud. Stilic. quod ſanè ad Virginem, eiuſque in donis cæleſtibus profundendis, admirabilem liberalitatem paucis immutatis, aptari poteſt.

Minerua, & Baccho naſcente pluit imber aureus.

Auratos Rhodijs imbres, naſcente Minerua
Indulſiſſe Iouem perhibent: Bacchoque paternũ
Iam pulſante femur mutatus palluit Hermus
In precium, votique famem paſſurus auari.
Ditabat rutilo quicquid Mida tangeret auro.
Fabula, ſeu verum canitur. tua copia vincit
Fontem Hermi, tactumque Midæ, pluuiaſque Tonantis.
Obſcurat veteres obſcurabitque futuros
Par donis tua Virgo Manus.

B. V. eſt ipſa pietas, quia Pietatem, & Miſericordiam incarnatam edidit.

7. Eadem Virgo noſtra, Iuſtitia iure meritiſſimo, quemadmodum, & Aſtræa, appellanda eſt, ſiue pro virtute particulari, ſiue pro virtutum omnium collectione eam accipiamus vt Theologi conſueuere. Licet enim Deipara ſit verè ac vocetur Mater miſericordię, quia filium viſceribus pietatis, miſericordiæque pleniſſimum, ipſamque Miſericordiam nobis peperit, eſt tamen ſimul iuſtiſſima, quia eundem filium orbi edidit, qui, vt ait Apoſtolus, *factus eſt nobis Iuſtitia, & ſanctificatio, & Redemptio*, euaſitque Mater illius ſempiterni Iudicis, qui de ſe ait: *Mihi vindictam, & ego retribuam*. Vnde Ioel cap. 3. de hac ſeuera Deiparæ contra peccatores iuſtitiã in extremo iudicij die vaticinatus eſt: *Sol, & Luna obtenebrati ſunt, in Iudicio videlicet*. Hinc Haymo: *Sol Chriſtus, & Luna B. V. ſtellæ ſancti, lucem, ideſt, ſerenitatem, & fauorem vultus ſui retrahunt à reprobis.*

B. V. in iudicio ſerenitatem vultus & fauorem à reprobis retrahet.

B. V. Iuſtitia ipſa eſt vt virtutes omnes continens.

8. Virgo ſimiliter noſtra beatiſſima, Iuſtitiæ eſt, vt virtus hæc Generalis eſt, & reliquas omnes complectitur. In illa enim virtutes omnes tam Angelicæ Hierarchiæ, quam quorumcunque tandem Sanctorum, qui ab exordio ſæculorum extitere, ſuum ſibi fixere domicilium, adeo vt eam B. Chryſologus ſerm. 140. collegium ſanctitatis vocitare nõ dubitauerit. Euſebius Emiſſenus ſer de Ann ait Deiparam in aduentu Angeli non fuiſſe ſolam, ſed magno virtutum exercitu circumſeptam. Guilelmus etiã Abbas Anglicanus elogium illud ſponſi Cant. 1. Oculi tui columbarum conſiderans, ſic loquitur: *Non ait, Columbæ, ſed columbarum, multam ſcilicet ſimplicitatẽ, humilitatemque eius ſignificans, vt in ea multorum virtus quaſi aggregata videatur.* Hinc Richar. à S. Laur. lib. 10. de laud. B. V. illud Lunæ Eccli. 43. librans elogium: *Vas caſtrorum in excelſis*, de Virgine ſic exponit; *Maria*, inquit, *quæ pulchra dicitur, vt Luna, vas eſt vniuerſale vniuerſaliter habens, ac perfectè quicquid boni alij ſancti habent particulariter. Vnde ei dicitur: Multæ filiæ congregauerunt diuitias, tu ſupergreſſa es vniuerſas.* Prou. 31. Hinc B. Petrus Card. Damiani ſerm. 3. de Nat. B. V. *Quid mirum*, inquit, *ſi hæc ineffabilis Virgo, in ſuis laudibus modum humanæ vocis exſuperat, cùm & ipſam generis humani naturam excellẽtiam meritorum dignitate tranſcendat? Non excellentiſſimus ille Patriarcharum chorus, non prouidus Prophetarum numerus, non Iudex Apoſtolorum Senatus, Non Martyrum victor exercitus, non aliquis antiquorum, non quiſquam Patrum huic Beatiſſimæ Virgini poterit comparari? Quid enim Sanctitatis, quid iuſtitiæ, quid religionis, quid perfectionis ſingulari huic Virgini deeſſe potuit, quæ totius Diuinæ gratię charifmate plena fuit? Sic namque ab Angelo dum ſalutaretur audiuit: Aue gratia plena, Dominus tecum. Quod rogo vitium in eius mẽte, vel corpore vindicare ſibi potuit locum, quæ ad inſtar cęli, plenitudinis totius Diuinitatis meruit eſſe ſacrariũ? In Chriſto enim vt ait Apoſtolus Col. 3 habitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter. Nec mirum ſi cunctorum merita tranſcendat mortalium, quæ & ipſam ſuper excedit celſitudinem Angelorum. Per hanc enim Beatiſſimam Virginem non ſolum amiſſa olim vita hominibus redditur, ſed etiam beatitudo Angelicę ſublimitatis augetur. Quia dum homo ad ſuperna reducitur, illorum numerus, qui diminutus fuerat, reparatur.* Hæc ille, ſimul radicem tantæ gratiæ virtutumque quaſi intento digiti nobis indicans, verbi nimirum in ſuo puriſſimo vtero Incarnationem, Diuiniſſimique illius Spiritus virtutum omnium vberrimi fontis, obumbrationem. Quod ipſum Diuus intelligens Athanaſius ſer. de Deip. *Ita Spiritus S* inquit, *deſcendit in Virginem, cum omnibus ſuis eſſentialibus virtuti-*

B. V. Collegium eſt ſãctitatis.

B. V. in aduẽtu Angeli nõ fuit ſola ſed exercitu quodam virtutũ circumſeptã.

Nullus ſanctorum B. V. in virtutibus & ſanctitate cõferendus.

B. V. Plenitudinis totius Diuinitatis meruit eſſe ſacrarium.

Per B. V. amiſſa olim vita hominibus redditur.

tutibus, quę illi per rationem principatus Diuini adsunt, imbuens eam in gratiâ, vt in omnibus gratiosa esset, atque idcirco gratia plena cognominata est, eo quod adimpletione Spiritus S. omnibus gratijs abundaret. Sanctus quoque Hieron. ser. de Assumpt. tanta virtute sanctitatisque gloriâ præditam fuisse Deiparam asserit, vt nil penitus in ea desiderari posse videretur: *Beatam Dei Genitricem,* inquit ille, *si diligētius inspicias, nihil virtutis est, nihil speciositatis, nihil candoris glorięque, quod ex ea non splendeat, & ideo bene circumdant eam flores rosarum, & lilia conuallium, vt virtutes virtutibus fulciantur, & formositas decore castitatis augeatur.* De eadem virtutum plenitudine S. Ambr. lib. 2. de Virgin. *Maria sic implebat omnium virtutum officia, vt non tam disceret, quam doceret. Talis fuit Maria, vt eius vnius vita omnium esset disciplina; Quantę in vna Virgine species virtutum emicant?* &cet.

In B.V. resplendent omnes gratiæ, ac virtutes.

Mariæ vita omnium est disciplina.

Sanctus denique Damascenus lib. 4. de fide Orthod. cap. 15. Deiparam in sancta sanctorum commorantem mirificos in sanctitate, virtutumque omnium collectione fecisse progressus asseuerat: *Maria*, inquiens, *ad Templum adducitur, atque deinde in domo Dei plantata, atque per spiritum saginata, instar oliuę fructiferę, virtutum omnium domicilium efficitur, vt quę videlicet, ab omni huiusce vitę, & carnis concupiscentia mentem abstraxisset.* Ad hunc igitur modum sanctitatem cōsectata, sanctumque, & admirabile, ac summo Deo dignum Templum extitit.

B.V. in Templo Dei virtutum omnium domicilium effecta.

9. Ex his facile perspicimus, Iustitiæ quoque, hoc est, virtutum omnium collegij nomen Virgini nostræ conuenire, ac proinde veram esse cælestem illam Virginem Astræam, imo illa longè excellentiorem. Siquidem dum sol Virgineum illud signum ingreditur, terra nullos producit fructus, cum Virgo per se sit sterilis. At verò Virgo nostra licet ab ineunte ætate, virtutibus omnibus fuerit fœcundissima, postquam tamē sempiternus ille iustitiæ sol in eam est ingressus, abundantioribus diuinissimi Spiritus perfusa charismatis, & in se lōgè gratijs fœcundior extitit, virtutesq; illæ absolutissimam sortitæ sunt perfectionem, ac demum de plenitudine eius virtutum, ceu vberrimorum fructuum totus orbis communicauit Hanc virtutum fœcunditatem B. Petrus Card. Damian. serm. de Assumpt. agnoscens, postquam dixit Deiparam Virgulam esse fumi compositam, ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij, mox hæc attexuit: *Vniuersus ergo puluis pigmentarius in Virgine coniectus est, quia in ea virtutum conuentus, reuerendum sibi thalamum consecrauit, etsi cæteris per partes Spiritus affluit, Mariæ tamen tota plenitudo gratię superuenit.* De hac gratiarum omnium donorumque cælestium, ceu fluminum in Virgineum hoc Mare confluxu præclarè lusit Bernardus Bahusius noster lib. 1. Epigram.

Sol iustitiæ in Virginem nostram ingressus tertam omnibus gratiæ fructibus abundantem reddidit.

In B.V. virtutum omnium est cōuentus.

Est locus in terris, liquor in quem puppifer omnis
Confluit, & laticum quicquid vbique natat.
Est in quam virtus, & Gratia confluit omnis
Et ditędotes: hęc Maria, hę MARIA.

10. De eius porrò gratiarum cum alijs effusissima communicatione præclarè S. Bernardus ser. de Verb. Apocalyps. *Omnibus*, inquit, *misericordię sinum aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuersi, captiuus redemptionem, æger curationem, tristis consolationem, peccator veniam, iustus gratiam, Angelus lætitiam, denique tota Trinitas gloriam, filij persona carnis substantiam, vt non sit, qui se abscondat à calore eius. Putasné ipsa est sole amicta mulier?* Sic Bernar. Imo verò dixerim ego, illâ, eiusque carne, ceu tenui, roscida, ac fœcunda nubeculâ æternum illum solem fuisse circumdatum, nobisque aurea sæcula, veris temperiem quandam assiduam, cum omnium spiritualium fructuum vbertate, reuexisse, itaut de fœlicissimo illo, quo Beata Virgo nostra exorta est sęculo canere iure possimus, quod de Aureo illo antiquo modulatus est Ouid. 1. Metam.

B.V. sua carne velut roscida nubecula solem iustitiæ circumdedit.

Ver erat ęternum, placidique tepentibus auris
Mulcebant Zephyri natos sine semine flores.
Non etiam fruges tellus inarata ferebat;
Nec renouatus ager, grauidis carebat aristis,
Flumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant,
Flauaque de viridi stillabant Ilice mella.

11. Sic etiam de Stiliconis felicissimo consulatu canens Claudianus, vt ostenderet quanta prosperitas, rerumque omnium abundantia, eo Rempublicā administrante, esset futura, ait solem speluncam adijsse Temporis, atque Aeternitatis, simulque rogasse, vt Consulatus Principis illius fortissimi, temporibus faustissimis, Aurea reducerentur sæcula, verque placidissimum cum omnium fructuum abundantia regnaret; Qui cæli fauor cum insigni elegantia descriptus sit à Poeta, longeque aptius transferri possit in ætatem illam,

B.V. nascētæ aurea sæcula & amœnissima tempora sunt reuecta.

qua

qua in lucem edita est Deipara, hic eũ totidem verbis adscribere libuit. Sic igitur Stiliconem alloquitur:

Sol ipse quadrigis
Vere coronatis dignum tibi præparat annum.
Est ignota procul, nostræque imperuia menti
Vix adeunda DEIS, annorum squallida Mater
Immensi spelunca æui, quæ tempora vasto
Suppeditat, reuocatque sinu: complectitur antrum
Omnia, qui placido consumit Numine serpens,
Perpetuumque viret squamis, caudamque reducto
Ore vorat; tacito relegens exordia lapsu.
Vestibuli custos vultu longæua decoro
Ante fores Natura sedet, cunctisque volentes
Dependent membris animæ. Mansura verendus
Scribit iura Senex, numeros, qui diuidit astris,
Et cursus, stabilesque moras, quibus omnia viuunt,
Ac pereunt; fixis cum legibus ille recenset,
Incertum quid Martis iter, certumq; Tonantis,
Proficiat mundo, quid velox semita Lunæ
Pigraque Saturni, quantum Cytherea Sereno
Curriculo, Phœbique comes Cyllenius erret.
Illius vt Titan ad limen constitit antri
Occurrit Natura potens, seniorque superbis
Canitiem inclinat radijs, tunc sponte reclusos
Laxauit postes Adamas. Penetrale profundum
Panditur, & sedes æuique arcana patescunt.
Hic habitant vario facies distincta metallo
Secula certa locis. Illic glomerantur ahena;
Hic ferrata rigent. Illic argentea candent
Eximiâ regione domus. Contingere terris
Difficilis, stabat rutili grex aureus anni.
Quorum præcipuum pretioso corpore Titan
Signandum Stiliconé legit, tunc imperat omnes
Pone sequi, dictisque simul compellat euntes:
En cui distulimus melioris secla metalli,
Consul adest. Ite optati mortalibus anni:
Diuite virtutes hominum; flores citer rursus
Ingenijs, hilares Baccho, frugumque feraces.
Non inter geminos anguis glaciale Triones
Sibilet, immodito nec frigore seuiat visa:
Non toruo fremat igne leo; nec brachia Cancri
Vrat atrox æstas, madidæ nec prodigus vrnæ
Semena prerupto dissoluat Aquarius imbre.
Phryxæus roseo producat fertile Cornu
Ver Aries; pingues nec grandine tundat oliuas
Scorpius, Autumni maturet germina Virgo.
Lenior, & grauidis allatret Syrius vuis.
Sic fatus, croceis rorantes ignibus hortos
Ingreditur, vallemque suam, quam flammeus ambit
Riuus, & irriguis largum iubar ingerit herbis, Natiuitas B. V. quam fœlix.
Queis solis pascuntur equi: flagrantibus inde
Cæsariem sertis, & lactea lora, iubasque
Subligat Alipedum. gelidas hinc Lucifer ornat,
Hinc Aurora comas, iuxtaque arridet habenis
Aureus, & nomen prætendit Consulis Annus.

Quæ sanè omnia obsequia, felicissimo Natali Virginis nostræ die detulisse solem asseuerare possumus, siquidem adeo placida, ac fausta, atque opulenta tam in eius exortu, quam totius vitæ decursu orbi vniuerso fluxisse sæcula memorantur.

12. Virgo igitur nostra beatissima, licet sub sterili, & infœcundo Asterismo Virginis nata, Ver tamen lætissimũ bonorumque spiritualium copia fœcũdissimum, atque adeo vernum solem, florum suauitate, vbertate fructuum abundantem, Aureaque sæcula ex Aeternitatis, Temporisque antris extracta, reuehentẽ, in orbem induxit; ostendens reuera se Astræam esse verissimam, eaque longè excellentiorem, siquidem Virgo permanens benedictum illũ ventris sui fructum edidit, in quo benedictæ sunt omnes generationes, innumerique spirituales filij cum ipsius Primogenito sunt procreati. Hanc rerum tam disparium, & à sese quam longissimè distitarum admirabilem contemplans combinationem, atque vnionem B. Card. Dam. serm. 3. de Nati. B.V. in illud prorupit epiphonema: *O mirabiliter fœcunda Virginitas, quæ nouo, & inaudito miraculo, & Mater dici possit, & Virgo. Qui toto mundo non capitur, puellæ innuptæ membris infunditur. Sentiebat quidem pondera ventris, quæ pudorem non amiserat castitatis. Mirabatur partus insignia, quæ nulla viri nouerat contagia. Immensum concepit, æternum genuit, genitum antè sæcula parturiuit; qui sibi, & munus fœcunditatis attulit conceptus, & decus Virginitatis non abstulit natus. Qui antequam nasceretur talem creauit eam, vt ipse dignè nasci posset ex ea, de qua Dauid: Mater Sion dicet homo, & homo factus est ex eá, & ipse fundauit eam Altissimus. Creatus est ex ea, quam creauit, portatus est manibus, quas formauit, suxit vbera, quæ repleuit; Puellæ confouebatur in gremio, quem vastissima cæli non recipit latitudo; puerilibus fascijs cingebatur, qui immensitatem orbis terræ pugillo complectitur. Matris parebat arbitrio; qui omnium rerum iura suo gubernat imperio, vagiebat in cunabulis; qui Angelorum gaudium erat in cælis, vilibus tegebatur crepundijs, qui electos suos stola induit immortalitatis, imperabat illi Puella, cui cuncta obtemperant & obediunt elementa. Merito igitur B. M. dicitur Parens parentis, Oriens orientis, fons fontis viui, origo principij, quia ille ex ea prodijt, per materiam carnis, qui* caput

B.V. non sterilis est, sed fœcunda, quæ benedictum illum ventris sui fructum edens plurimos spirituales filios generauit.

Virginitas B. V. quam admirabilis, & incomprehensibilis.

Christi Infantis immẽsitas.

Christus paruulus, cui omnia suo te it imperio Matris parebat arbitrio.

caput est, & initium omnium rerum per essentiam Deitatis. Hæc est denique porta illa Ezechielis cap. 44. semper clausa, & quidem ter clausa: Verè semper clausa, quia semper incorrupta. Incorrupta ante partum, incorrupta in partu, & post partum, concipiens virum, nesciens virum. Hæc est illa Mulier de qua Hier. 31. Fecit Dominus nouum super terram. Mulier circumdabit virum. Hæc Cardin. ex quibus, & nobilitas Virginis eiusque ad mirabilis incorruptio, & inaudita, ex tam Diuino fructu fœcunditas comprehenditur. Vnde iure merito illam, Astræa sterili, atque infœcunda, multis parasangis eminentiorem prædicamus.

13. Quam singularem eminentiam Virginitatisq; cum fœcunditate vnionē in Matre suscipiens filius aiebat: *Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra. Cant. 1.* In quæ verba pulchrè sanè B. Rupertus Abbas: *Pulchra decore Virgineo, pulchra vnigenito filio. Taliter geminata nullius vnquam fuit, nullius vnquam erit pulchritudo.* Similiter Guilelmus Abbas Virginitatem, ac fœcunditatem, geminam Deiparæ à filio laudatam pulchritudinem esse dixit. Habet, inquiens, B. V. *pulchritudinem Virginitatis habet, & pulchritudinem fœcunditatis. Sola pulchra est, & flore simul, & fructu. Sola florem Virginitatis habet inter Matres, sola fructum fœcunditatis inter Virgines. Deflorantur aliæ vt fœcundentur, & in eis necessario flos virginitatis præmoritur ad fructum fœcunditatis. In sola verò Maria propter fructum non est præmortuus, sed miro, & excellenti modo factus est fructuosus, & sanctificatus est ex fructu ad perpetuitatem, & creuit ad venustatem. Et in alijs quidem fœminis pulchrior est flos, quam fructus. At in Matre Redemptoris, quæ sola habet fructum cum flore, multo speciosior laudabiliorque videtur esse fœcunditas, quam Virginitas, nisi forte quis dicat, quod pares sint, nec melior pulchriorue esse possit in ea virginalis fœcunditas, quàm fœcunda virginitas: Ecce Virgo, ecce Mater, ecce ais pulchra.* Sic Guilelmus.

Mirabilis in B. V. Virginitatis, & fœcunditatis Vnio.

B. V. sola pulchra est flore simul, & fructu.

B. V. Flos virginitatis solus factus est mirabiliter fructuosus.

B. V. bis pulchra quia Virgo est, & Mater.

14. Quare iure merito S. Basilius Seleuciæ Archiep orat. 39. excellentiā tantæ Virginis, Matrisque simul admiratus exclamauit: *O' Virginitas, per quam Angeli humanam gentem pridem auersati iure meritoque gestiunt ad hominum seruitium destinari, & exhilaratur Gabriel Diuini cōceptus nuntio sibi credito. Quare à gaudio, ac gratia salutationem auspicatur.* Sancta etiam Brigitta Virginitatem hanc admirabilem cum fœcunditate Diuinā sociatam in Virgine nostra contemplans, magno in eam pietatis ardens affectu, in illa prorupit verba, amore plenissima orat. 4. *O' Domina mea fœcundissima, & Virginissima V. Maria, benedictus sit venter tuus beatissimus, super omnes agros fructiferè germinantes. Quia sicut semen, quod cecidit in terram bonam, de se fructum affert possessori centesimum: Sic venter tuus ò Virgo fœcundissimus, benedictum fructum Deo Patri attulit plusquam millesimum. Et sicut ex fertili fructuum abundantiā agri Dominus gloriatur, auiculæque, & animalia delectanter pascuntur, sic ex benedicto fructu fertilis agri ventris tui, DEVS summè in cælo honoratur, Angeli gratulantur, hominesque in terra largifluè viuunt, & sustentantur.*

Per fœcunditatem Virgineam Mariæ Angeli, qui prius hominem auersabantur gestiunt ad eiusdem seruitium.

M. fœcundissima, & Virginissima.

Vterus B. V velut ager fertilissimus Deo Patri attulit fructum plusquam millesimum.

15. Ad hanc Virginis nostræ mirificam ostendendam fœcunditatem crediderim, diuinā planè prouidentiā factum, atque ordinatum, vt Autumnali tempore, quo fructus omnes ac præsertim Botri vinearum maturuerunt, in lucem ederetur; cum illa terra sit promissionis, lacte ac melle manans, quæ ingentem illum, dulcissimumque Botrum protulit, de quo sponsa Cant. 1. *Botrus Cypri dilectus meus mihi in vineis Engaddi.* Audiendus de hoc argumento B. Petrus Card. Dam. serm. 3. de Nat. B. V. vbi de felicissimo hoc Deiparæ toti terrarum orbi auspicatissimo loquens Genthliaco, sic ait: *Inter cuncta huius venerandæ solennitatis insignia, illud etiam non sine profundi causa mysterij contigisse creditur, vt Mater Domini sub ipso pene vindemiarum tempore nasceretur. Nunc quippe vinearum palmites prouentu onusti fructuum ab ima defluunt, nunc vuarum botri grauida maturitate turgescunt; nunc agricolarum spes, quę toto anni circulo suspensa fuerat, vberes transacti laboris se carpere fructus exultat; nunc arbores saporifera fructuū suauitate redolent, & poma, quæ acerbitate sua hominum gustus exasperauerant, grata maturitate demulcent. Sed per hæc exterius, quæ cernimus reflectere oculos ad interiora debemus. Vinea quippe Synogoga erat, quę legis, & Prophetarum dicta quasi plantaria ad proferendos fructus acceperat. Vnde per Prophetam dicitur Isa. 5. Vinea autem Domini Sabaoth domus Israel est. Et Psal. 79. Vineam de Aegypto transtulit: Sicut autem vinearum fructus, toto anno expectatur, in solo vero Autumno colligitur, sic nimirum Redemptor noster, quem lex præsignauerat, quem Prophetæ prędixerant, quem sancti omnes ab Adam, vsque ad transactam quintam ætatem summo desiderio expectauerant, in solo Mariæ tempore venit, & tunc quasi vinum ex spiritualibus*

Cur B. V. Autumnali tempore sit nata.

Autumni descriptio.

Vinea est Synagoga.

vsus

vsus expressit. O *quanti hanc vindemiam aridis mentium faucibus sitiebant! ò quanti ad mustum Euangelicæ gratiæ anhelabant! Vnde Discipulis Veritas ait Luc. 10. Multi Prophetæ, Reges voluerunt videre, quæ vos videtis, & non viderunt, &c. De hac Vinea Sponsus Cant. 7. Manè surgamus ad Vineam, videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala punica, &c.* Ex quibus colligimus Virginem nostram gloriosissimam simulque fœcundissimam longè præstantiorem esse cælesti illâ Virgine, qua nullum ex se fructum parere consueuit.

16. Testatur hoc Olchor libro de Imaginibus cap. 7. M. S. citatus à Nouar. in Vmbra Virg. Excur. 147. vbi. Et Eroici Astrologi rem hanc confirmat testimonio. *Narrat,* inquiens, *Albumasar,* libro 6. Introd. de Constell. Virginis, *scilicet quod Virgo sit signum luminosorum corporum, & talis figura attribuitur ei. Puella decora facie, Virgo honesta, & munda, prolixos habens capillos, in manu habens spicas, & nutrit puerum, dans ei ad comendendum. Per quod describitur Virgo Mater Christi, quæ est Mater immaculata, & omni pulchritudine decorata. Ipsa tenet spicas cælestium seminum, gratiarum scilicet, & virtutum suis dilectoribus tribuenda.* Idem hoc Albumazaris testimonium citat Rutilius Benzonius in Psal. 86. cap. 31. dum probat ad Ethnicos, atque infideles Virgineæ gratiæ lumina sese extendere, Astrologumque hunc repetente Theologum ex magna Virginis misericordiâ euasisse.

Descriptio Asterismi Virginis.

Albumazaris testimoniũ de B.V.

17. Testatur idem Zeno Veronensis Episcopus, & Martyr serm. 5. Astrismum illum Virginis Virginem Dei Matrem adumbrasse. *Leo noster,* inquiens, *sicut Genesis protestatur, Leonis est catulus, qui ab hoc recumbans obdormiuit, vt vinceret mortem, ad hoc euigilauit, vt Beatæ resurrectionis suæ in nos munus immortalitatis conferret; quem competenter sequitur Virgo prænuncians Libram, vt nosceremus per Filium, qui incarnatus processit ex Virgine, æquitatem iustitiamque illatam, quam qui constanter tenuerit, non dicam scorpionem, sed sicut Dominus ait, omnes serpentes illæsa planta calcabit.* Sic Zeno.

S. Zeno Epis. Veron. docet Asterismum Virginis notare B.V. Mariam.

18. Eandem Virginem illam Astræam, pulcherrimam figuram typumque extitisse beatissimæ Virginis nostræ Deiparæ, testatur etiam S. Antoninus Archiep. Florent. Par. 4. Tit. 15. cap. 21. ad finem; *Sol,* inquiens, *per Zodiacum discurrens, in signo Leonis est ardentissimus, & animalium corpora, nimio calore languida reddit. Sed ingrediens signum Virginis mitigatur; ita Sol iustitiæ DEVS noster in veteri testamento erat vt Leo rugiens, Deus vltionis, peccatores terribiliter puniens, vt patet exemplis in sacris litteris, sed feruentissimo amoris calore in Vterum Virginis intrans, factus est totus benignus, suauis, & humanus.* Sic ferè Antoninus.

Idem docet S. Antonin.

Postquam Sol iustitiæ ingressus est in Virginem, Leonis naturam exuit, & humanitatẽ induit.

19. Idem hoc testatur Ioannes Gerson Cancellarius Paris. Tract. 9. in in Magnificat: *Si Astrologia,* inquit, *potuit inuestigare vmbraliter, & imperfectè Virginem beatam gestare in gremio Puerum cælitus in signo Virginis, quem aliqui IESVM vocant, sicut testis est Albumasar, non abnegemus partum nostræ Virginis, quia talis decet partus DEVM;*

20. Testatur denique Richar. à S. Laur. lib. 7. de Laud. B.V. qui postquam præmisisset Zodiaci signa repræsentare Deiparam, tandem audit: *Signum Virginis, est bona sterilitas, de qua dicitur Sap. 3. Felix sterilis, & incoinquinata, &c. Sub hoc signo exorta est gloriosa Virgo nostra, quæ prima nouit Virginitatem, & repudiauit virilis coitus fœcunditatem. Vnde dixit: Quoniam virum non cognosco.*

Zodiaci signa repræsentant B. V.

21. Nec vacat mysterio, quod Asterismus Virginis inter Leonem, & Libram collocatus sit. Hic enim situs nobis clarè indicat Virginem Dei Matrem Mediatricem esse inter nos, & Leonem illum terribilem, de tribu Iuda tunc vel maximè, cùm in formidabili illo, extremoque iudicij die mortalium scelera æquissimâ iustitię suæ rigidissimę lance libraturus est. Tunc enim Virgo velut pientissima nostra Mediatrix, velut fidelissima Aduocata sese ad interpellandum pro nobis, iustissimam ipsius indignationem, furoremue placatura interponet, nosque ante eiusdem Tribunal sistet, efficietque vt ad eius dexteram collocemur vt testatur hoc supra memoratus S. Basilius Seleuciæ Archiep. orat. 39. vbi preces huiusmodi ad Virginem effundendas hortatur. *Vinculo charitatis nobis inuicem colligati, tales ante Deiparam voces profundamus: O Virgo Sanctissima; de qua qui cum laude grauiterque dixerit, non ille quidem à veritate aberrabit; sed pro merito haud satisfecerit; supernè nos respice, esto propitia, nunc quidem in pace nos rege: at ad Thronum Iudicis sine pudore adductos, in ea stationes nos colloca, quæ est ad Filij tui dexteram, vt in sublime rapiamur, & pari cum Angelis*

Cur signum Virginis sit inter Leonẽ, & Libram collocatum?

In Iudicio B V. apud Filiũ pro suis intercedit.

Roganda B. V. vt nos sine pudore ad Thronum Filij adducat, & ad eius dexteram collocat.

gelis hymno, improcreabilem, eiusdemque Naturæ Trinitatem personemus, quæ in Patre, & Filio, & Spiritu Sancto cognoscitur, & laudatur.

22. Quam porrò Virginis huius apud supernum Iudicem potens sit interpellatio, præ reliquis Sanctis, ostendit S. Antoninus Archiep. Flor. 4. Part. Tit. 15. cap. 17. §. 4. *Oratio,* inquiens, *Sanctorum non innititur alicui rei, ex parte sui, sed tantum misericordiæ, ex parte Dei. Oratio autem Virginis gratiæ Dei innititur iure naturali, & iustitia Euangelij. Nam Filius non tantum tenetur audire Matrem, sed, & obedire, iuxta illud Apostoli: Filij obedite parentibus vestris, quod est de iure naturæ.* Et paucis interpositis: *Oratio Deiparæ erat nobilissimus orandi modus, tum quia impossibile erat eam non exaudiri, iuxta illud, quod in figura dixit Salomon Matri suæ 3. Reg. 1. cum aliquid petere vellet: Pete Mater mea, neque enim fas est, vt auertam faciem meam.* Quare Sapienter Hugo de S. Victore suadet omnibus; *Si pertimescis supplicaturus ad DEVM accedere, respice ad Mariam, non illic inuenis, quod timeas, genus tuum vides.* Hinc Guilelmus Episc. Parisiensis in sua Rhetor. docens qua ratione ad Deiparam instituenda sit oratio, sic eam alloquitur: *Ausus, & inaniter vocat te omnis Ecclesia Sanctorum, Aduocatam suam, & miserorum refugium? Absit à Matre Dei, quæ fontem pietatis toti mundo peperit, vt cuiquam miserorum suæ misericordiæ subuentionem vnquam deneget. Nulla creatura tot, & tanta, & talia impetrare posset apud benedictum Filium tuum miseris, quantum tu, apud ipsum impetras eisdem. In quo procul dubio non tanquam Ancillam, sed tanquam Matrem verissimam se honorat.*

Ius naturæ Christus obedire tenetur Matri Sanctissimæ.

Si timemus iram Iudicis, accedamus ad eius Matrem.

Non frustra vocat Ecclesia B. V. suam Aduocatam, & miserorũ refugium.

22. Quam verò gratum sit Virgini efficaxque nomen Aduocatæ ad illam in vota nostra pertrahendam, ostensum fuit S. Gertrudi lib. 4 Reuel. ca. 53. Cùm enim die Natiuitati eius sacro caneretur: *Salue Regina,* & S. illa Virgo verbis illis: *Eia ergo Aduocata nostra illos tuos, &c.* illam tanquam benignissimam Matrem in suum auxilium inuocaret, videbatur ipsa Mater inclyta velut funibus quibusdam validis tracta ad illam inclinari, ex quo intellexit, quod quoties aliquis ipsam suam Aduocatam cum deuotione nominando inuocat, per hoc nomen, Materna eius pietas in tantum commouentur, vt nullatenus se cohibere valeat, quin benignè precibus illius acclinetur. Vidit quoque eadem Sancta ad illa Verba: *Illos tuos misericordes oculos;* Beatissimam Virginem mentum Filij blandè tangentem, eumque terram versus ad nos inclinantem, simulque dicentem: *Isti sunt misericordissimi oculi mei, ad quos omnes me inuocantes salubriter possum inclinare, vnde & vberrimum fructum salutis æternæ consequentur.* Qua ex visione edocta est Gertrudis, vt saltem semel quotidie Matrem suam benignissimam verbis illis; *Eia ergo Aduocata;* inuocaret, certoque sibi persuaderet se in hora mortis non mediocre solatium obtenturã.

Nomen Aduocatæ, quã gratum sit B. V. ostensũ visione quadã S. Gertrudi.

Qui B. V. tanquam suam Aduocatã dũ viuunt, inuocant, experientur in morte Solatium.

24. Expertus est hoc solatium benignissimæ Aduocatæ nostræ in præsentissimo salutis discrimine Adolescens ille Guilelmus Vidius; qui cum in Academia Cantabrigensi in Anglia dissolutius viueret, & cultui nihilominus Deiparæ addictus esset, tanto quadam nocte tremore, horroreque correptus, gelidoque sudore perfusus fuit, tantumque excitauit strepitum, vt socius quo cum dormiebat, miraretur, & conaretur, sed frustra, eum excitare. Adolescens tandem ad se reuersus, ait se ante summi Iudicis tribunal raptum, moxque petitam totius vitæ rationem. In qua reddenda, cum se miser expedire, præ angustijs animi minimè posset, ab ijs criminibus præsertim, quæ ei Dæmones opponebant, accuratèque scripta habebant; Tandem sententiã latã Iudicis, ad æternas Inferni pœnas abreptus est. Hic ille circumspiciens, vidit Virginem Deiparam cuius opem cum implorasset, eiusdem velut fidelissimæ Mediatricis, atque Aduocatæ intercessione dimittitur. Nec vanum visum hoc fuisse patuit. Cum enim euigilasset, reperit in manu chartam, quæ grauiora vitæ suæ crimina continebat. Quare proximâ luce statim ea confessione expiauit, ac in posterum tam austerè vixit, vt omnes in stuporem adduceret. Ex M. S. Vaticano Anton. Balingen. in Kalend. B. V. 26. Febr.

Guilelmus Vidius ab æterna damnat. patrocinio B. V. liberatur.

25. Expertus est etiam hac nostra tempestate Virginem apud Filium Aduocatam quidam, vt habetur in Ann. 1610. Coll. Cordubensis, qui cum à spe nescio cuius boni deiectus esset, cum eadem etiam spem vitæ suæ decreuit abijcere. Itaque mœstus cum in Suburbano agro facinus meditaretur, in ea verba prorupit: *Vsque adeo ego miser, ab omnibus rebus destituor, vt ne Diabolus aliquis præsto sit, qui laqueum ministret interituro.*

Viro

Viro ille hæc absoluit, & iam collo in laqueum inserto in suspendium, imo ad supremi Iudicis tribunal trahitur, nemine vspiam parente. Sed ille cum rem serio iam agi sentiret, tum primum dirorum verborum cæpit pœnitere, & fidem Beatissimæ Virginis, toto mentis affectu inclamare. Nec frustra fuit. Nam constringentis laquei nodus illico laxatus, liberum eum permisit abire. Qui rectâ ad Nostrum se contulit; rem omnem cum peccatis detexit, ac ne delirantis somnium putaret, laqueum ipsum ostendit. O' miram benignissimæ Virginis Aduocatæ nostræ apud supremum Iudicem vim, atque potentiam, quæ iam perditos, & laqueis, catenisque Tartareorum lictorum adstrictos, ab æterna morte nouit liberare!

Homo desperatus à laqueo quem Dæmon illi ministrauit, ope B.V. liberatur.

26. Agnouit Goffridus Cardinalis hanc Deiparæ vim apud districtum Iudicem illum, Leonemque plane terribilem de tribu Iuda tanquam Aduocatæ, ac Mediatricis, dum serm.8. laudes ipsius extollendo sic loquitur: *Hæc est cui Angeli seruiunt, Archangeli famulantur, omnis etiam militia cælestis exercitus hanc Virginem laudat ac veneratur. Hæc sola post Deũ super omnes creaturas obtinet principatum. O' quam venerabilis, quam sublimis hæc beatissima Mater, cuius filius quamuis omnipotens DEVS sit, ei tamẽ nihil, vnquam negare potuerit! Hæc Virgo tam sancta, tam gloriosa, tam honorata, a Deo tam sublimata, ita est humilis, ita compatiens ita misericors, & pia, vt propter animam peccatricem, & iam pœnis deputatam æternis, seueritati districti Iudicis se opposuerit.* Idque probat exẽplo Theophili illius Alexandrini, qui abnegato Deo, datoque proprio chirographo sese Cacodæmoni, per summum nefas, liberâ voluntate mancipauerat, quem Virgo tamen pro singulari illâ sibi innatâ pietate, suis patrocinijs, precibusque apud filium, liberauit. Quare iure merito idem pijssimus in Virginẽ hanc Cardin. subtexuit: *Hæc post Filium suum est præcipuum refugium peccatoribus, quo lapsum fugiant, consilium vt pæniteant, auxilium, vt conuertantur, ne pereant. Nulla tam grauis est peccati vel criminis plaga, cuius non sit, si ipsa voluerit, medicina. Confessionem, & pænitentiam in hominibus desiderat peccatorum, vt pro illis occasionem habeat deprecandi.* Huic igitur excellentissimę & pijssimæ Matri Domini semper Virgini Mariæ humiliter supplicantes, quod malè fecimus cõfiteri nullâ occasione differamus, vt per supplices illius preces nos, omnesque nostros actus Domino commendemus. Vtque nos ad patrocinium tantæ Virginis requirendum tãto efficacius hortetur, de vi, atq; exergia ipsius intercessionis, hæc adiungit: *Beata Maria, Mater Virgo, & sponsa intacta pijssima, apud pijssimum filium suum obtinebit, vt nemo illorum pereat, pro quibus vel semel orauerit. Nec mirum, quia vniuersum suis precibus mundum saluare potest, si ipsa voluerit. Et ipsa quidem pro vniuerso mundo ad precãdum esset paratissima, totusque mundus saluaretur, si precibus eius se faceret dignum. Hæc veracissimè apud omnipotentem filium, vt diximus orando potest quicquid desiderat; sed pro illis, qui semper peccare desiderant, nullatenus orat. Pro quibus nullus Sanctus supplicare præsumit. Et cęteri quidem sancti Dominum DEVM orant, & orando impetrant. Sed honorabilis V. Maria, si illam ex eo, quod DEVS, & Dominus est, exorare merito creditur; ex eo tamen quod homo est, & natus ex ea, quasi quodam Matris imperio apud ipsum impetrare quicquid voluerit pia fide non dubitatur.*

B.V. ita pia & misericors est, vt propter animam peccatricem, & iam damnatum, æterno Iudici se opponat.

B.V. Confessione, & Pœnitentiam in hominibus desiderat, vt pro illis deprecandi habeat occasionem.

B.V. apud filium obtinet, vt nemo illorum pereat, pro quibus vel semel orauerit.

B.V. pro illis qui semper peccare desiderant, nullatenus orat.

27. Quam porrò Virgo nostra clementissima preces supplicationesque nostras ad se delatas libenti acceptet animo nosque contra Tartareos hostes tueatur, ne nos ad Inferos abripiant, cęlestis nobis insinuauit sponsus, dum Natum illius, Turri Libani respicienti contra Damascum comparauit. Cant. 7.4. Cuius comparationis causam dedit optimam Guilelmus Abbas: *Clemẽtia piæ Matris*, inquiens, *quæ se propitiam petentibus exhibet insigniter hic commendatur. Nato quippe hauriuntur odores, quid autem preces piorum, nisi odores quosdam suauissimos dixerim? Vnde Ioann. Apoc. 5. cùm dixisset 24. seniores habere phialas aureas plenas odoramentorum, consequenter odoramenta exposuit, quæ sunt, inquit, preces sanctorum. Nasus itaque piæ Matris, præclara illa, cunctisque notissima est eius clementia, qua nimirum odores bonos attrahere, id est, pias ad se clamantium preces hilariter solet admittere, atque effectui mancipandos filio præsentare. Per Libanum qui candor, siue candidatio interpretatur, Ecclesia in sanguine Agni sponsi proprij candidata signatur. Quippe ad hoc Agnus occidi dignatus est, vt sanguine suo exhiberet sibi Ecclesiam gloriosam, non habentem maculam, aut rugam. Porro quia Diabolus tanquam Leo rugiens circumit quęrens, quem deuoret, candidatis suis fabricauit Turrim fortitudinis à facie inimici, turrim fiduciæ contra faciem Damasci, id est propriæ Matris clementiam, illis*

Cur Natus B.V. Turri Libani respicienti contra Damascum comparetur?

Preces piorũ sunt odores quos B.V. sua clementia velut Naso excipit.

Libanus significat Ecclesiam sanguine Christi candidatam.

lis ad magnum certumque munimen attribuit. Hęc est ergo Turris Libani fortis, munitio candidatorum, ne quando dicat inimicus praeualui aduersus eos, & denigraui nitorem eorum. Et turris ista non respicit Damascum, sed respicit contra Damascum. Respicit enim piè, quos respicit muniendos. Porrò pro his, quos piè respicit, toruo, & terribili oculo respicit contra Damascum, vt arceatur ab his quos illa tuendos suscepit. Sanè Damascus interpretatur sanguinis potus, vel sanguinis osculum. Vtrumque autem Diabolo conuenit. Ipse ergo est Damascus, contra quem pręclara illa Turris Libani respicit. Vtraque, inquam, huius nominis interpretatio Diabolo congruit, quia & sanguinem potat, & sanguinem osculatur, nempè ipse est sanguisuga, de qua Salomon Prou. 30. Sanguisugae duae sunt filiae dicentes affer, affer, sanguinem iugiter sitit, sanguinem insatiabiliter sugit, & non nisi sanguine pascitur, qui solis hominum mortibus delectatur; mortes hominum summas delicias reputat, atque ideo perniciem hominibus machinari non cessat; ad aliud non vacat, ad aliud non intendit, totas in hoc artium suarum vires expendit; duabus maximè filiabus suis sibi iugiter cooperantibus, superbia, atque luxuriâ quarum vtraque dicit affer, affer. Nam vt superbia semper vult instaurari honores, quibus inaniter glorietur, & luxuria non vult interpolari voluptates, quibus turpiter delectatur. Iam multum quotidie sanguinis potat sanguisuga haec, sed non satiatur, atque ideò sanguinem assiduè osculatur. Denique cum morte hominum foedus iugiter innouat, dicens perditioni humanae; Soror mea es, & perniciem hominum vocans amicam suam. Haec Guilelmus ex quibus ferocissimos Leonis infernalis in miseros homines impetus, rabiemque inexplebilem, Virginisque clementiam in nobis contra eius furorem protegẽdis perspicimus. Quare per Leonem illum inter quem, & libram sese Virgo interponit, iure etiam Tartareum hostem intelligere possumus, quem Virgo animarum praedae assiduè, immaniterque inhiantem comprimit, eiusque omnes vires robурque elidit.

B.V. tanquam turris arcet à nobis Diabolum.

Diabolus humanum sanguinem sitit, & sugit insatiabiliter.

Diabolus est sanguisuga insatiabilis.

Diaboli feritas.

28. Expertus est hoc patrocinium Deiparae Miles ille, qui quod grandem cereum honori illius consecrasset rictũ Tartarei huius Leonis euasit. Rem totam recenset Ioãnes Herolt. in Mirac. B.V cap. 49 Fuit hic Iuuenis varijs mũdi illecebris irretitus, pro quo Vxor cultui caeli Reginae caeli addictissima crebras ad Patronam suam magnâ cum pietate fundebat preces, vt eum ad bonam frugem, viamq; rectam reuocaret, Nec irritae deuotae Coniugis apud B.V. cecidere preces. Nocte enim quadam sibi ante superni Iudicis Tribunal consistere sibi visus, coram quo ab Orci satellitibus de suis sceleribus conuictus, mox erat damnandus. Cum ecce Iudex, tota caelesti audiente curia, ob vxoris Matrem suam piè colentis merita, ad pietatem flexus: Estnè, inquit, hic aliquis sanctorum quem aliquo honore prosecutus est? Ad quem Misericordiae Mater: Domine fili memini hũc in mei Nominis reuerentiam praegrandem obtulisse cereum, quapropter obsecro te vt coram oculis tuis inueniat misericordiam. Cui Filius: *Ob tuas, Mater mea, mihi gratissimas preces, omnia illi peccata indulgeo dummodo condignam agat poenitentiam. Interim contra suos aduersarios eodem cereo velut lancea, & clypeo sese tueatur.* Quod & factum est. Cùm enim teterrimi illi Inferni Tenebriones eũ rapere, & ad Tartara deturbare conniterentur, apprehenso Miles sacro illo Virgini beatissimae dedicato Cereo, sese aduersus furentium impetus viriliter, accerrimèq; defendit, ita vt largo sudore lectulus maderet, & in voces horribiles erumperet, Quibus excita Coniux ac consternata, causam tanti clamoris sudorisque sciscitata est. Cui cum Maritus totius rei seriem recensuisset, & illa vota, precesque suas ad Deiparam pro eius salute fusas edixisset, vnanimi consensu, opem praesentissimam Magnae Dominae experti, facultates vniuersas, Hospitali in honorem eiusdem Virginis pientissimae aedificando impenderunt, in eoque degentes, sese totos Dei, eiusdemque Matris obseqnijs, mira morum totiusque vitae metamorphosi deuouerunt. En vt Miles hic, patrocinante seseque interponente Virgine inter Leonem Tartareum, Libramq; ac stateram sempiterni Iudicis, modico erga Virginem cerei illius obsequio feralẽ eius rictum euadere meruit.

Cereus oblatus B.V. à quodam milite contra Daemones eodem defenditur.

29. Haec Virginis nostrę pientissimę apud supremum Iudicem, ad stygium illum compescendum Leonem, odoratis acceptatisque nostris precibus, velut suauissimis aromatis quam consueuerit esse potentia. B. Petrus Card. Damian. serm. 1. de Nat. B.V. ostendit, cùm eam velut potentissimam verbis i lis, in suũ, omniumque nostrum auxilium aduocauit. *Reuertere reuertere Sulamitis, reuertere,*

tere, reuertere vt intueamur te. Cant.6. Reuertere, inquiens, *per potentiam. Fecit in te magna qui potens est, & data tibi est omnis potestas in cælo, & in terra. Quid tibi negabitur, cui negatum non est Theophilum de ipsis perditionis faucibus reuocare? Infelicem animulam, totum illud, quod in te factum est, proprio charactere denegantem, de luto fæcis, & miseriæ subleuasti. Nihil tibi impossibile, cui possibile est desperatos in spem beatitudinis releuare, Quomodo enim illa potestas tuæ potentiæ poterit obuiare, quæ de carne tua, carnis suscepit originem? Accedis enim ante illud Aureum humanæ reconciliationis Altare, non solùm rogans, sed imperans, Domina non Ancilla. Moueat te natura, potentia moueat, quia quanto potentior, tanto misericordior esse debebis. Potestati enim cedit ad gloriam, iniurias vlcisci nolle cum possit. Reuertere per amorem. Scio Domina, quia benignissima es, & amas nos amore inuincibili, quos in te, & per te filius tuus, & DEVS tuus summa dilectione dilexit. Quis scit, quoties refrigeras iram Iudicis, cum iustitiæ virtus à præsentia Deitatis egreditur? Reuertere denique per singularitatem. In manibus tuis sunt thesauri miserationum Domini, & sola electa es, cui gratia tanta conceditur. Absit vt cesset manus tua, cum occasionem quæras saluandi miseros, & misericordiam effundendi. Neque enim tua gloria minuitur, sed augetur, cùm pœnitentes ad veniam, iustificati ad gloriam assumuntur.* Hæc Dam. quæ sanè Virginis nostræ, & singularem apud supremum Iudicem potestatem, & incredibilem in nos amorem, commiserationemque, intercessionis denique efficaciam ostendunt.

B.V. data est omnis potestas in cælo, & in terra.

B.V. Filius nil denegare potest.

Nihil est B.V. impossibile.

B.V. benignissima est & amat nos inuincibili.

B.V. refrigerat iram Iudicis.

30. Audiamus hic sapientissimum, Virginisque addictissimum Idiotam in Prol. contempl. B.V. de hoc ipsius apud supremum Iudicem interpellationis officio atque potentia. *Ipsa est Aduocata nostra apud filium, sicut filius apud Patrem, imò apud Patrem, & filium procurat negotia, & petitiones nostras. Cæteri sancti iure quodam patrocinij pro sibi specialiter commissis plus possunt prodesse in curia cœlesti, quam pro alienis. Beatissima autem Virgo, sicut est omnium Regina, sic & omnium est patrona, & Aduocata, & cura illi est de omnibus.*

B.V. apud Patrem, & filiũ procurat negocia, & petitiones nostras.

31. Hinc B. Andr. Cretens. orat. 2. de Dormit. B.V. eam in cælos proficiscentem his vocibus, velut Aduocatam, prosecutus est: *Abi ergo, abi in pace; Placa Dominum pro communi figmento. Nam quandiu quidem versabaris in terra, te habuit parua terræ portio; Ex quo autem translata es è terra, te vniuersus orbis continet commune propitiatorium.*

B.V. cõmune est orbis propitiatorium.

32. Agnouit S. Bernardinus Senensis Tom.3. ser. 9. art.3. cap.2. Virginem nostram Mediatricem, atque Aduocatam clementissimam apud filium, adhuc dum in hac mortali vita peregrinaretur extitisse, cùm in Nuptijs Canæ pro pauperibus illis sponsis filium interpellauit: *Vinum*, inquiens, *non habent. Interpellans Virgo Mater locuta est*, inquit ille, *acsi ad eam cura omnium pertineret, & omnium hominum Aduocatam se sentiens, quæ pro omnibus creaturis cunctorum fuerat facta Mater, officium aduocationis, & piæ auxiliatricis assumpsit, cum videret inopiam. Ac si opus non sit eam precibus excitare, quæ omnem oculum suæ pietatis in nos direxit, ac præsciens indigentiam nostram, & se cunctorum hominum Matrem pietatis agnoscens, solicita pro filijs, irrequisita etiam ad Dei filium intercessit. Si hoc fecit viatrix existens, quid iam cũ regnat in patria? Si hoc apud filium temporali morti subiectum, quid cum mortem superauit, carnemque immortalem reuocauit à tumulo, collocauit in cœlo, & paternâ sedet ad dexteram, tenens imperium vniuersorum?*

In Nuptiis Canæ B.V. filium inter pellauit, ac si ad eum cura omnium pertineret.

B.V. omnem oculum suæ pietatis in nos dirigit.

33. Agnouit Mediatricem Aduocatamque nostram esse Virginem benignissimam apud iratum Iudicem S. Antoninus P.4. Tit. 15. cap. 14. §.7. Vbi Mariani Nominis literas mysteriaque ijs contenta ponderans, in vltima litera, nempe A. Aduocatam peccatorum constituit, cui proinde dicimus: *Eia ergo Aduocata nostra, &cet. Vt enim dicit Anselmus; Impossibile est quod illi, à quibus Virg. M. oculos misericordiæ suæ auertit, saluentur, ita necessarium, quod hi, ad quos conuertit oculos suos, pro eis aduocans, iustificentur, & glorificentur. Aduocatum habemus apud Patrem IESVM Christum iustum 1. Ioan.2. qui etiam interpellat pro nobis ait Apostolus Rom.8. sed quia non solum Aduocatus, sed & Iudex est cõstitutus viuorum, & mortuorum, cuncta vtique discussurus, ita vt nil inultum sit remansurum; Poterat fortè humana fragilitas, & præcipuè peccator, cum vix iustus, apud eum sit securus, ad eam accedere, tanquam Aduocatum, & pertimere. Et ideo piissimus DEVS prouidit nobis de Aduocata, quæ tota mitis, & suauis est; Nihil in ea inuenitur asperum, nunquã ex ea processit verbum durum: Hæc est figurata illa Themitis mulier prudentissima, quæ ita sapienter apud Regem Dauid aduocauit, in causa Absolonis quam superbi, & fratricidæ exulis facti propter tantum scelus à Hierusalem, vt Patrem ad misericordiam erga filium permoue-*

Sicut impossibile est vt is, à quo auertit oculos B.V. saluetur, ita necessariũ vt is ad quem conuertit oculos suos, saluetur.

B.V. figurata Thecuitis pro nobis tãquam filiis præditis interpellans.

mouerit, illumque ab exilio reuocandum induxerit. Sic Maria Virgo, pro mundo ipsi Deo rebellanti, & fratris sui, animi videlicet occisore propter quod exul à superna Hierusalem constituitur, ita aduocat, & interpellat, vt DEVM Patrem placet, & conuersum ad pœnitentiam ad gloriam introducat. Ad Thronum igitur eius, Virginem scilicet Mariam, in qua resedit, accedamus cum fiducia, vt misericordiam, & gratiam consequamur in tempore opportuno. In illa enim non solùm reperiuntur Dei perfectiones, vt omnipotentia, clementia, fortitudo, misericordia, & longanimitas, ac prouidentia, sed virtutes omnes reliquorum sanctorum, quibus Deo placuerunt. Hæc Anton.

B.V. Rhetoricæ, & Iuris ciuilis perita.

34. Quanta porrò sit huius Aduocatæ nostræ peritia, præclarè explicat idem S. Antoninus, cum Alberto Magno ca. 19. §. 2. vbi docet Deiparam artibus liberalibus, & præsertim Rhetoricâ fuisse instructissimam Iura etiam Ciuilia. & Canonica, quæ scientia spectat ad Aduocatos, & Iudices, quam optimè calluit, vt patet per effectum Sapientia enim Aduocati atque eloquentia ex tribus manifestatur, si obtineat scilicet causam apud iustum, & sapientem Iudicem, contra aduersarium astutum, atque sagacem, ac demum in causa desperata. Sed Virgo Maria Aduocata nostra causam obtinuit apud sapientissimum, & iustissimum Iudicem DEVM, contra astutissimum aduersarium Diabolum. Euicit denique causam desperatissimam inter DEVM, & hominem, in qua nullus hominum loqui audebat, nec Moyses, qui dedit legem, nec ipse mortalium sapientissimus Salomon.

Sapientia aduocati, in quo cõsistat?

Quanta sit B. V Aduocatæ nostræ potentia.

35. Qua in re Virgo nostra nõ modo admirabilem suam toti mundo ostendit sapientiam, verumetiam diuinam quandam potentiam. Quis enim ex his sæculi huius Aduocatis reum quempiam conuictum sceleris, mortisque reum, à supplicio, iam Iudicis sententiâ, virgæque fractione, constituto, liberare vnquam potuit? At verò liberat Aduocata nostra clementissima pro ea, qua apud filium suum pollet auctoritate. Est enim Virgo aurea illa Assueri Regis Virga, quam ad ostendẽdam clementiam solitus erat extendere, vt patet Esth. 15. itaut Mediatrix inter Regem, & reum esse videretur. Audiendus hic Seraphicus Bonau. cap. 10. in spec. *Virga aurea, Virga Regia, est illa aurea, illa Regia Virgo Maria. Aurea quidem charitate, Regia verò nobilitate. Aurea per munditiam, Regia per Iustitiam. Aurea per incorruptionem, & integritatem virginalem, Regia verò per dominationem, & potestatem Regalem. Quam eius Diuinissimam penè potestatem, Dominationemque super omnia idem sanctus Pater agnoscens, exclamauit. O' Maria Virga aurea hominibus, virga ferrea, & dura Demonibus, arceas Demones à nobis. Hoc Domina petimus, & deuotè petimus, cum Innocentio te ita compellante: Aue Dei Mater alma, quę ex dignitate, qua Dei Mater es, imperare potes Dęmonibus, compesce Dęmones, ne nobis noceant, præcipe Angelis, vt nos custodiant.*

B. V. est Virga Aurea Regis Assueri constituta Media inter Regem Iudicem, & reum hominem.

B.V. virga aurea hominibus. Virga ferrea, & dura Dæmonibus.

36. Est denique Virgo Mediatrix nostra velut nebula contra Solis iustitiæ spicula nos protegens. Ita enim ipsa apud Eccli 24. gloriatur: *Et sicut nebula texi omnem carnem.* Quæ verba considerans Richar. à S. Laur. libr. 2. de laud. B.V. partic. 1. vbi agens de causis, ob quas ad seruiendum tenemur Deiparæ 21. hanc ponit: *Quia sæpè quos filij iustitia damnat, Matris misericordia liberat. Ipsa enim dicit: Sicut nebula texi omnem carnem, ab ira scilicet Dei, quasi ab ardore Solis. Ideo dicit de Filio: Tenui eum, ne scilicet percuteret peccatores; nec dimittam, sed continuâ precum instantia furorem ipsius retinebo. Ipsa est Abigail cuius prudentia continuit Dauidis furorem, ne se de stulto Nabal vindicaret* 1. Reg. 25. Idem sapientissimus in Deiparam Richardus libr. 7. hanc Virginis à solis iustitiæ potentissimo calore, miserrimorum mortalium defensionem ostensurus, vocauit illam columnam nubis, & Ignis, nobis in hoc mundi deserto summâ pietate, vt olim Israelitis, deseruientem. Expendens enim summam illam Dei benignitatem de qua Psal. 104. *Expandit nubem in protectionem eorum, & Ignem vt luceret eis,* sic loquitur: *Ecce duo officia, ad quæ nobis data est Maria, scilicet vt nos protegat à feruore solis iustitiæ, tanquam nubes; & ideo quasi suspensa est inter terram, & solem, vt nos illuminet suis orationibus, & exemplis tanquam ignis. quoniam ipsa est lux, lucem virtutum ostendens, protegens nos quasi murus igneus contra vitia, ac peccata, & contra ipsum Diabolum. Vnde ipsa dicit eum Filio Zach. 2. Ero murus ignis in circuitu eius. Et benè dicitur; In circuitu, contra circuitum Diaboli, qui tanquam Leo rugiens circumit quærens quem deuoret.* Hæc ferè Rich. de potentissimo Virginis nostræ apud Supremum Iudicem patrocinio, atque defensione, qua sanè cunctorum mundi huius Aduocatorum quantumuis peritissimorum,

B. V. est nebula contra solis iustitiæ spicula nos muniens.

Sæpè quos Christi iustitia damnat, Matris misericordia liberat.

B. V. tenet Iudicem ne percutiat peccatores.

B. V. Abigail figurata, quæ Dauidis furorem continuit, ne vindictam de stulto Nabal sumeret.

B. V. Colũna nubis, & Ignis in nostram protectionem.

B. V. nobis est murus ignis in circuitus cõtra circuitum Diaboli.

rum, longè in genere humano protegendo omnem excessit industriam, atque facultatem.

37. Agnouit S. Bernardus serm. de Verb. Apoc. Virginem nostram apud formidandum illud tribunal Filij Dei, cui Pater omne, vt ipse fatetur dedit iudicium, iudiciariamque potestatem, potentissimam Mediatricem, dum illam Euæ perditionis nostræ, ruinæque Auctrici opponit nostramque fidelissimam constituit propugnatricem. *Vehementer quidem*, inquiens, *nobis Vir vnus, & mulier vna nocuere, sed gratias Deo, per vnum nihilominus Virum, & Mulierem vnam omnium restaurantur, nec sine magno fœnore gratiarum; Neque enim sicut delictum, ita & donum, sed excedit damni æstimationem beneficij magnitudo. Sic nimirum prudentissimus, & clementissimus Artifex, quod quassatum fuerat non confregit, sed vtilius omnino refecit, vt videlicet nouum nobis formaret Adam ex veteri, & Euam transfunderet in Mariam; Et quidem sufficere poterat Christus, siquidem, & nunc omnis sufficientia nostra ex eo est, sed nobis bonum non erat esse hominem solum; congruum magis, vt adesset nostræ reperationi sexus vterque, quorum corruptioni neuter defuisset. Fidelis planè, & potens Mediator Dei, & hominum homo Christus IESVS, sed Diuinam in eo reuerenter homines maiestatem. Absorpta videtur in Deitatem humanitas. Non sola illi cantatur misericordia, cãtatur pariter, & iudicium, quia etsi didicit, ex his passus est compassionem, vt misericors fieret, habet tamen, & iudiciariam potestatem. Denique DEVS noster ignis consumens est. Deuter. 4. Quidni vereatur peccator accedere, ne quemadmodum fluit cera à facie ignis, sic pereat ipse à facie Dei? Iam itaque ne ipsa Mulier benedicta in mulieribus videatur otiosa, inuenietur equidem locus eius in hac reconciliatione. Opus est enim Mediatore, ad Mediatorem istum, nec alter nobis vtilior, quam Maria. Crudelis nimium Eua, per quam serpens antiquus pestiferum etiam ipsi viro virus infudit. Sed fidelis Maria, quæ salutis antidotum, & viris, & mulieribus propinauit. Illa enim ministra seductionis, sed hæc propitiationis: illa suggessit præuaricationem, hæc iniecit redemptionē*. Tandē idem Sanctus Doctor cupidus, vt omnes magnâ confidentiâ ad Virginem tanquam misericordiæ Matrem, pientissimamque apud tam terribilem Iudicem Mediatricem, recurrant, hæc attexit: *Quid ad Mariam accedere trepidat humana fragilitas? Nihil austerum in ea, nihil terribile, tota suauis est, omnibus offerens lac, & lanam*. Quibus ostendit Virginem mansuetissimã esse Ouiculam lacte suæ pietatis nos, velut filios, nutrientem, lanâ virtutum suarum ab ambiente mundi tentationum frigore defendentem, nuditatemque nostram, ne Dei oculos offendamus, operientem. Tandem vt eius nobis magis declararet in mortales omnes pietatem, ac mansuetudinem sic concludit: *Reuolue diligentius Euangelicæ Historiæ seriem vniuersam, & si quid forte increpatorium, si quid durum, si quod signum denique vel tenuis indignationis occurrerit in Maria, de cætero suspectam habeas, & accedere verearis. Quod si, vt verè sunt, plena magis omnia pietatis, & gratiæ, plena mansuetudinis, & misericordiæ, quæ ad eam pertinent, inueneris, age gratias ei, qui talem tibi Mediatricem, benignissimâ miseratione prouidit, in qua nihil posset esse suspectum*. Hactenus Bernar. Hanc Virginis apud supremum Iudicem intercessionem pulchrè expressit Rich. à S. Laur. libro 5. figurâ illa Abisag Sunamitic.s, Regem Dauid senio frigescentem calefacientis: *Maria*, inquit, *est Abisag, quæ pedes, id est, affectus veri Dauid frigescentes, calefacit, ad amorem nostrum*. 3. Reg. 1.

Euam Deus erans fudit in Mariam.

Maria salutis antidotum omnibus propinauit.

B.V. tanquã mansuetissima Ouicula omnibus lac, & lanam offert.

In Maria nil durum & increpatoriũ reperitur, sed omnia plena pietatis &c.

B. V. est figurata Abisag Sulamitis.

38. Agnouit Seraphicus Doctor Bonauen. cap. 9. spec. Virginem clementissimam esse inter nos, supremumque Iudicem Mediatricem, dum eam Auroræ comparans, eiusdemque proprietates explicans, sic loquitur: *Considerandum est, quod lucidissima V. Maria, non solum propter se, sed etiam propter nos benè comparatur Auroræ. Nam ipsa nobis est ad DEVM Mediatrix, ad Dæmones defensatrix, ad nos ipsos illuminatrix. Primo Aurora nostra Maria nobis est ad DEVM Mediatrix; Quemadmodum enim Aurora mediat inter noctem, & Solem: Sic B. V. inter peccatorem, & solem iustitię, qui illuminat electos, & vrit reprobos. Grauiter quandoque vrit in mundo, grauius autem in iudicio, grauissimè in Inferno. De hac triplici vstione Eccli. 43 Tripliciter sol exucrrens montes, idest, superbos peccatores, propter hoc benè refrigeratrice, ac Mediatrice inter nos, & solem iustum indigemus. Et ideo benè Psal. Tua est nox, tu fabricatus es Auroram, & solem. Auroram ponit mediam, quę etiam ordine naturali media est. Aurora itaque est Beatissima V. M. quę inter noctem, & solem, inter hominem, & DEVM, inter hominem iniustum, & DEVM iustum est optima Mediatrix, optima irę Dei refrigeratrix, vt testatur Bernardus: Securum iam habet homo accessum ad DEVM, vbi Mediatorem causę*

B. V. Mediatrix inter nos & Deũ, sicut Aurora inter noctem & Solem.

suę

suæ filium habet ante Patrem, & ante filium Matrem: Filius nudato corpore Patri ostendit latus, & vulnera. Maria filio pectus, & vbera. Nec potest vllomodo fieri regula, vbi concurrunt, & perorant tantæ charitatis insignia.

39. Ostendit tandem Pater Seraphicus Virginem velut Aurorã esse Mediatricem inter peccatores, & Tartareũ illum Leonem rugientem ac circumeuntem, quærentemque quem deuoret, nos ab illo protegendo: *Attendite*, inquit, *quod Aurora nostra Maria nobis est cõtra Dæmones defensatrix, sicut Iob cap. 24. signatum est: Vbi de homicida, de fure, & de adultero dicitur: Perfodiunt in tenebris domos, sicut in die condixerant sibi, & ignorauerunt lucem: Si subitò apparuerit Aurora, arbitrantur vmbram mortis. Homicida est Diabolus, fur Diabolus, adulter Diabolus. Homicida, inquam, est, quia genus humanum occidit. Fur, quia quæcunque potest, nobis bona subtrahit. Adulter, quia sponsam Dei animam corrumpit. Heu quanta nobis mala huiusmodi malefici, quanta nobis mala spiritus maligni faciunt! Perfodiunt namque in tenebris ignorantiæ, in tenebris obscuritatis interioris mentium nostrarum domos. Perfodiunt certè tentationibus perforatiuis domos illas, in quibus libenter habitat ille, qui ait: In domo tua oportet me manere. Perfossis autem domibus, perforatisque vsque ad infelicem peccati consensum mẽtibus, heu quanta mala huiusmodi malefici occidendo, furando, adulterando in animabus committunt? Ad euadenda ergo tanta pericula, vtinam nobis Aurora appareat, vtinam nobis Maria succurrat. Si enim subitò apparuerit Aurora, si cito nobis aduenerit, & superuenerit Mariæ gratia, & misericordia, arbitrantur vmbram mortis, idest sic timent Dæmones, sic trepidant, sic fugiunt, sicut homines timent, & fugiunt vmbram mortis. Vnde B. Bernar. bene ait: Non sic timent hostes visibiles, quamlibet castrorum multitudinem copiosam, sicut aereæ potestates Mariæ vocabulum, & exemplum. Fluunt, ac pereunt sicut cera à facie ignis, vbicunque inuenerint crebram huius Nominis recordationem, deuotam inuocationem, solicitam imitationem.* Hæc Bonauentura pro suo in Dei Matrẽ affectu sanè pijssimè, ex quibus clarè colligimus Deiparam Virginem nostram non modo inter supernum Iudicem, & hominem, veram etiam respectu, Cacodæmonum pientissimam nobis esse Mediatricem, atque protectricem, ita vt quoties Virginem in Zodiaco Leoni interpositam videmus, in mentem nobis reuocare debeamus, eam pro nobis sese non modo contra supremum Iudicem, vti dixi, ceu Leonem de tribu Iuda, verumetiã contra Tartareum illum rugientemq; Leonem sese interponere, ne eius præda, victimaque Orci euadamus. Quam charitatis Deiparæ nostræ plenissimam cõtra infensissimum humani generis hostem pro nobis interpositionem idem considerans Bonauentura, iure exclamauit; *O qualis Bellatrix est Maria cum sancta zeli sui Lanceâ!* de illa Bernardus: *Tu bellatrix egregia, primo eum, qui primus Euam supplantauit, expugnare viriliter aggressa es.*

Diabolus est Homicida, fur, & adulter quomodo?

Quam sit B. V. terribilis Dæmonibus.

B. V. bellatrix insignis cum zeli sui lancea.

40. Quare idem Doctor mellifluus seueritatem iudiciorum Dei agnoscẽs, eosque ceu terribilissimi Leonis de tribu Iuda horribilis rugitus pertimescens, docet peccatores, quanam ratione inuenire possint gratiam, & misericordiam, proponitque in primis Christum Mediatorem Dei, & hominum, vt ipse pro nobis intercedat. Verum, quia & ipse ob Maiestatem Diuinitatis est formidandus, docet postea recurrendum ad pientissimam misericordiæ Matrem, eamque summo studio venerandam, quæ nullo modo apud Filium dilectissimũ pati potest repulsam. Sed ipsa planè lactea, melleaque tanti Doctoris verba serm. de Aquæ ductu, audiamus: *Altius intueamini, quanto deuotionis affectu à nobis eam voluerit honorari, qui totius boni plenitudinem posuit in Maria; vt proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiæ, si quid salutis, ab ea nouerimus redundare, quæ ascendit delicijs affluens. Hortus planè deliciarum, quem non modo afflauerit veniens, sed, & perflauerit superueniens Auster ille Diuinus, vt vndique fluant, & effluant aromata eius, charismata scilicet gratiarum. Totis ergo medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam. Hæc inquam voluntas est, sed pro nobis. In omnibus siquidem, & per omnia prouidens miseris, trepidationem nostram solatur, fidem excitat, spem roborat, diffidentiam abigit, erigit pusillanimitatem. Ad Patrem verebaris accedere, solo auditu territus, ad folia fugiebas? IESVM dedit tibi Mediatorem. Quid non apud talem Patrem filius talis obtineat? Exaudietur vtique pro reuerentia sua. Pater enim diligit Filium. An verò trepidas, & ad ipsum? Frater tuus est, & caro tua, tentatus per omnia absque peccato, vt misericors fieret. Hunc tibi fratrem Maria dedit. Sed forsan in ipso Maiestatem verea-*

Omnis nostra spes ac salus redundat à Maria.

B. V. est Horto deliciarũ ab Austro Spiritus sancti perflatus.

M. totis medullis cordium, totis præcordiorũ affectibus veneranda.

re Diuinam, quod licet factus sit homo, manserit tamen Deus? Aduocatum habere vis, & apud ipsum? Ad Mariam recurre. Pura siquidem humanitas in Maria, non modo pura ab omni contaminatione, sed & pura, singularitate naturæ. Nec dubius dixerim, exaudietur, & ipsa pro reuerentia sua. Exaudiet vtique Matrem filius, & exaudiet filium Pater. Tum quasi in Asterismum Virginis intento digito nobis ostendens ad illam velut ad Asylum monet confugiendum: *Filioli, inquiens, hæc peccatorum scala, hæc mea maxima fiducia, hæc tota ratio spei meæ. Quid enim? Potestné filius aut repellere, aut sustinere repulsam? Non audire, aut non audiri filius potest? Neutrum planè. Inuenisti, ait Angelus, gratiam apud DEUM Feliciter. Semper hæc inuenit gratiam, & sola est gratia, qua egemus. Prudens Virgo, non sapientiam vt Salomon, non diuitias, non honores, non potentiam, sed gratiam requirebat. Nimirum sola est gratia, qua saluamur. Quid nos alia concupiscimus? Quæramus gratiam, & per Mariam quæramus, quia quod quærit inuenit, & frustrari non potest.* Sic Bernardus.

M. cum pro nobis intercedit exauditur pro sua reuerentia.

Quærenda nobis est gratia per Mariam.

41. Vt autem melius appræhendamus quantopere gratia patrociniumque nobis Virginis apud supremum illud Tribunal, à quo non datur appellatio, necessarium sit, rigor æterni Iudicis attentius nobis considerandus est. Hunc horribili schemate, toto ore imò membris omnibus flammas iustissimæ indignationis spirantem Prophetæ describunt. Audiamus in primis Ezechielem cap. 1. qui postquam descripsisset currum horribilem, multumque admirabilem, Cherubinis formæ terribilis stipatum, quo vniuersorum Dominus ad populi Israelitici vlciscenda scelera vehebatur, tandem ipsum Iudicem, eiusque thronum hiscé coloribus depingit: *Super firmamentum quod erat imminens capiti animalium, quasi aspectus lapidis Sapphyri similitudo throni, & super similitudinem throni, similitudo quasi aspectus hominis desuper. Et vidi quasi speciem electri, velut aspectum ignis intrinsecus eius per circuitum, à lumbis eius, & desuper, & à lumbis eius vsque deorsum, vidi quasi speciem ignis splendentis in circuitu. Velut aspectum Arcus cum fuerit in nube in die pluuiæ, hic erat aspectus splendoris per gyrum.* Quibus sanè verbis nobis in primis ab oculos proponit Iudicem totum formidabilem, specie quidem humanâ præditum, & per se ad humanitatem, pietatemque propensum, at verò ob horribilia hominum flagitia ad instar electri, igne iustissimi furoris accensi obduratum, ita vt totus à capite ad calcem flammas vomere videretur. Deinde Virginem misericordiæ Matrē totum eius Tribunal per gyrum vndequaque ad instar Iridis pulchro, insigniq; meritorum suorum splendore coruscantis, ambientem. Iridem enim typum esse Virginis inter DEUM, hominesque pacem conciliantis, alibi ostendemus. Hinc B. Ioannes Geometra Hymno 2. eam velut Iridem cælestem variarum virtutum coloribus Angelos, hominesque in admirationem rapientem sic consalutauit:

Iudex æternus quā terribilis?

Iudex æternus ita velut igne candens electrum.

B.V. est Iris Thronum Diuini Iudicis ambiens.

Salue verifico lor cælum, Iridis instar amœnas
Virtutum formas, florigerasque ferens.

42. Audiamus Danielem cap. 7. qui Iudicem hunc terribilem se alio quodam schemate vidisse scribit: *Aspiciebam donec Throni positi sunt, & antiquus dierum sedit: vestimentum eius candidum quasi nix, & capilli capitis eius quasi lana munda. Thronus eius flamanæ ignis, rotæ eius ignis accensus. Fluuius igneus, rapidusque egrediebatur à facie eius. Millia millium ministrabant ei, & decies millies centena millia assistebant ei; Iudicium sedit, & libri aperti sunt.* Vbi obseruandum, nomine fluuij illius ignei, rapidique à facie, oreque Dei egredientis, horribilem illam finalemque condemnationis sententiam: *Ite maledicti in ignem æternum, &c.* quam sempiternus Iudex vbi consederit cum senatoribus suis, viris Apostolicis cunctisque suis Angelis, prius apertis, lectisque libris, quibus peccata, virtutes, meritaque mortalium omnium à sanctis, reprobisque Angelis conscripta continentur, fulminabit. Qua profectò sententiâ, velut flammiuomo torrente homines scelerati, ac impij inuoluentur, & ad ignis illius Infernalis, nullo fine terminandas flammas, æuiternis mactandi incendijs abripientur.

Sempiterni Iudicis descriptio per Danielem facta.

Fluuius igneus ex ore Iudicis procedens est damnationis sententia.

43. Sub eodem pene schemate Diuus Euangelista Ioannes Apoc. 1. Diuinum hunc Iudicem se vidisse testatur: *Vidi*, inquiens, *in medio septem candelabrorum aureorum similem Filio hominis, vestitum podere, & pręcinctum ad mamillas zonâ aurea, caput autem eius, & capilli eius candidi tanquam lana alba, & tanquam nix, & oculi eius tanquam flamma ignis, & pedes eius similes aurichalco, sicut in camino ardenti, & vox illius tanquam aquarum multarum, & de ore eius gladius vtraque parte acutus exibat, & facies eius sicut sol lucet in virtute sua.*

Sempiterni Iudicis descriptio à S. Ioan. Euangelista facta.

S. Ioannes viso Iudice terribili, pene exanimatus.

Qua horribili visâ specie fatetur, se adeo fuisse consternatum, vt pene mortuus ad terram conciderit. *Et cum vidissem eum, cecidi ad pedes eius tanquam mortuus*. Idem Sanctus Apostolus Apoc. 4. alio Schemate non minus formidando DEVM Iudicem se aspexisse scribit: *Ecce sedes posita erat in cælo, & supra sedem sedens, & qui sedebat similis erat aspectui iaspidis, & sardinis, & Iris erat in circuitu sedis similis visioni smaragdinæ*. Vbi per rubentem ignei coloris sardium Diuinæ iustitiæ seueritas, per Iaspidem verò speciei viridis, eius misericordia, quæ in omnibus Dei operibus elucet, adumbratur. Lapides denique hi ex quibus Supernus Iudex quasi compositus cernetur, ostendunt eum ad instar lapidis contra impios obdurandum in iudicio. Iris hæc denique amœnissimi coloris, irridiantis instar relucens smaragdi rursus Virginem designat, quæ vel solo suo aspectu sibi deuotos clientulos in horribili illo iudicij die, cum scrutabitur Hierusalem, id est, virorum etiam sanctissimorum vitam, in lucernis, quando etiam de verbo otioso ratio strictissima superno erit reddenda Iudici, causam eorum agendo, mirificè recreabit.

Iudex æternus similis Iaspidi, & Sardio quare?

Ex quibus omnibus tam horrificis æterni Iudicis descriptionibus colligimus nimium quantum illo die futurum horrendum incidere in manus Dei viuentis, ignem flammasque oculis, totoque ore vomentis ad sceleratos homines deuorandos, ac perimendos. Ignis enim ille, qui ad instar fluuij rapidissimi ex ore Iudicis erumpebat, est gladius ille vtraque parte acutus, quem ex eiusdem ore exeuntem vidit Ioannes. Et hic aliud nil nobis repræsentat, quam finalem illam supra memoratam sententiam, qua, velut gladio igneo fulmineoque, impij perimentur. De hoc enim gladio Moyses Deuter. 32. *Si acuero vt fulgur gladium meum, & arripuerit iudicium manus mea, reddam vltionem hostibus meis, & his qui oderunt me retribuam. Inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius deuorabit carnes*, carnales nempe homines, qui non rationis præscriptum, sed carnis cupiditates appetitumque constituti sunt. De hoc quoque gladio Regius Psaltes Ps. 7. *Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrabit, arcum suum tetendit, & parauit illum, & in eo parauit vasa mortis*.

Finalis damnationis sententia est gladius fulgureus vtraque parte acutus.

44. Dum ergo Diuina iustitia gladium suum exacuit, dum vibrat, vt percutiat, dum Arcum indignationis suæ tendit, vt sagittas acutissimas vindictæ in peccatores iaculetur, dum libros aperit, quibus orbis scelera conscripta continentur, eaque in bilancem appendit, quis nisi Virgo nostra pro nobis Mediatrix interuenit, quis gladio illi tam formidando sese obijcit, quis ad lancem manus apponit? Ipsa nimirum Arcui illi, velut cælestis Arcus reconciliationis inter DEVM, hominesque interponit, ipsa velut castrorum acies virtutibus pulcherrimis, Deoque gratissimis ordinata sese pro nobis ferienti illi gladio opponit. Ipsa denique suis meritis lancem demeritorum nostrorum eleuat, ne sempiternæ perditionis romphæâ percutiamur. O quam benè pietatem hanc Virginis nostræ clementissimæ penetrauit Beatus Alcuinus serm. de Natiu. *Ecce coram tremendo Iudice assistimus peccatores, cuius manus terribilis gladium iræ suæ vibrat super nos, & quis auertet eum? Nemo sanè Domina tam idoneus est, vt gladio Domini manum pro nobis obijciat, vt tu Dei amantissima, per quam primum in terris suscepimus iustitiam, & misericordiam. Te enim brachium, & manum extendente pro nobis, diuinæ vltionis gladius eleuatur, & contrahitur*.

Cum iudex gladium suæ iustitiæ vibrat B.V. sese interponit.

45. Ostendit Virgo benignitatem hanc suam luculentissimè tum alias sæpè, tum verò tunc, cum sempiternus Iudex tribus telis scelestissimos mortales libidini, superbiæ, auaritiæque deditos pessundare voluit; cui iustissimo furori Virgo sese opponens manusque suas extendens, sagittas illas, ab vniuerso orbe, datis Vadibus sanctissimis illis Viris, orbis iam iam labantis verè fulcris, ac columnis Dominico, ac Francisco, admirabili sapientiâ dexteritateque amolita est. Qua de re eruditè lusit Bidermanus noster Epigram. libro 1. Epigr. 6.

Iudex æternus tres lanceas contra superbos, auaros, & luxuriosos vibrauit, & B. V. mediatrice placatus est.

Numen vbi celso despexit ab æthere; vidit
Et terram studijs, & Freta plena tribus.
Inde superciliјs incedere grandibus: inde
Mortalem vetitis Gentem inhiare lucris,
Ignibus inde alios ardere Cupidinis. Et mox
Trina meum plectet crimina fulmen, ait;
Acceptoque manus impleuit fulmine, quale
Sparserat in clades ante Gomorrha, tuas.
Iamque statas vindex in pœnas dextra, ruebat,
Accidit ad Dominos cum bona Virgo pedes.
Et quo spectat, ait, iustæ nouus impetus iræ,
Quem ve suis ferient tela trisulca minis?
Certo quidem terræ funesta piacula, certo
Et dudum votis execror illa meis,

Si tamen irritant isti tua fulmina mores,
Quando tuo intactus fulmine mundus erit?
Parce piâ sæuire manu. Iam supplicat orbis
Ipse tibi, & geminos Terra dat ecce vades.
Dixit; & intento terram indice monstrat. Ibi vmbri
Alter; ibi Hesperij nominis alter erat.
Promptus vterque vadem se tradere; & ausus vterque
Tendere luctantes obuia in astra manus.
Tum lapsę cecidere minæ. precibusq; repente
Exarmata feri fulminis ira fuit.

46. En quanta extensarum Virginis Aduocatæ nostrę manuum ad supernum Iudicem est potestas? En vt manus eius Virgineas, quæ immensum illum æterni Patris gestauere filium, DEVS ipse reueretur, nihilque ipsius denegat supplicationi, easque magis quodammodo, quam ipsum reueretur filium, qui à Propheta Isaia *Brachium Domini*, c. 53. appellatus est. Quem tamen in passione acerbissimè percussit; ipso Patre attestante: *Propter scelus populi mei percussi eum*. Manus verò Virginis è contra adeo supremum illud Numen respicit, ac reueretur, vt illis expansis, manum suam gladium iustitiæ vibrantem, mox contrahat, ac mitescat. Audiendus hic Leo Orientis Imperator cognomento Philosophus Hom. 6. de Assumpt. Deipar. vbi illam affando sic loquitur: *Nûc etiam non tantum illis, qui viam Diuinorum mandatorum insistunt facilis adés, sed & illis, qui contrariâ viâ incedunt, ac proinde pœnis se obnoxios reddunt, refugium es, & prę sidium, eosque à meritis eripis supplicijs. Reueretur enim DEVS suam sacratissimam Arcam, benignumque se exhibet ijs, qui benignitate sunt indigni, pœnasque soluit, vt iustitiæ lancem declinet, alioque vertit, prout tuam dignitatem, quasi personarum acceptor factus, extensionem manuum tuarum reueritus, quæ tanquam vehiculum DEVM gestarunt. Neque enim fieri potest, vt manus illas expansas non aspiciat. Inflectitur nimirum ad misericordiam, & debita clementer remittit, eosque quos supplicijs mactare par erat, beneuolentia sua dignatur.* Hactenus pijssimus Imperator.

B. V. manus extensas pro nobis æternus Iudex reueretur.

Manus B.V. instar vehiculi DEVM gestarunt.

47. Quod si tantopere Virgineas illas manus quibus DEVM Infantem baiulauit, pro nobis in oratione extensas coram se ipse filius veneratur, quis horribilibus diuinę vltionis territus minis, peccatorum exagitatus stimulis, velut Inferni furijs, ad illam confidentissimè in omni angustia ac tribulatione consolationem accepturus non recurrat? Iosias Rex Israel quondam DEVM iratum ad pietatem inflexurus misit ad Holdam Prophetissam 4. Reg. 22. prætermissis multis, quos præ manibus habere poterat Prophetis, eamque velut Oraculum consulere tantus Rex non est dedignatus. Quid sibi quæso hoc vult? Audiamus Nicolaum Lyranum: *Iosias habere voluit à Deo responsum misericordiæ, & quia mulieres sunt clementiores viris, misit ad consulendum per mulierem*. Optamus in angustijs, in tribulationibus, in miserijs nostris omnibus respõsum habere à Deo misericordiæ, effusissimæque in nos pietatis. Ad Mariam veram Prophetidem, ad quam Isaias quondam, teste S. Basilio in cap. 8. Isa. eius diuina secreta cogniturus in spiritu accesserat, accurramus. Dabit illa nobis velut fœminarum pijssima, in cuius ore lex est clementiæ, responsum nõ mortis, sed vitæ, sed salutis, responsum planè gaudij, & exaltationis, itaut illo audito identidem possimus ingeminare illud sponsi: *Sonet vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis.*

Iosias Rex cur ad Holdã Prophetidẽ, & non ad aliquem Prophetam recurrit.

Si quis optat à Deo in suis angustiis responsum habere misericordiæ ad B. V. recurrat tanquam ad Holdam.

48. Ob hæc effusissima misericordiæ ipsius in nos viscera vidit eam Ioã. Apoc. 12. amictam sole, qui tam pietatis, quam munificentiæ etiam apud Aegyptios symbolum extitit. Vnde S. Bonau. in spec. *Quis est super quem sol non luceat? Quis est super quem Mariæ misericordia non resplendeat?* E contra amictus misericordiæ superni Iudicis; qui decor à Psal mista vocitatur: Dominus regnauit, decorem indutus est. (quid enim pietate pulchrius, quid amabilius? iustitiâ ab Isai. c. 11. præcingi dicitur: *Et erit iustitia cingulum lumborum eius*. vt nobis indicetur pietatis suauitatem, rigore iustitiæ in hoc supremo Iudice temperatam. Quemadmodum enim cingulum vndãtem chlamydem colligit, adstrinxitque ne in terram defluat, sic iustitia, viscera illa misericordiæ Christi Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens ex alto, cohibere videtur, ne tantopere, vti eorum fert natura, in nos effundantur. Et sicut Ioab: *Posuit*, inquit, scriptura, *cruorem in balteo suo, qui erat circa lumbos eius*. 3. Reg. 2. ita Christus rubrum fecit indumentum suum, hostilique infecit sanguine: *Aspersus est*, inquit ipse *sanguis eorum super vestimenta mea, & omnia indumenta mea inquinaui*; quo eo cruore, vulneribusque visis, ad impiorum vindictam accenderetur. Vnde mox addit: *Dies*

Sol pietatis, & munificẽtiæ symbolũ apud Aegyptios.

B.V sole misericord.æ vestita.

In Christo misericordia est iustitia temperata.

enim vltionis in corde meo: Calcaui eos in furore meo, & conculcaui eos in ira mea. Et paucis interpositis: *Et conculcaui populos in furore meo, & inebriaui eos indignatione mea, & detraxi in terram virtutem eorum.*

Iam quis huic equissimæ indignationi, quis huic iustissimo furori seuerissimi Iudicis sese opponere audebit, quam ipsa hæc misericordiæ Mater ac Regina? Quare B. Laurent. Iustin. Patriarc. Venet. ser. de Assumpt. egregiè docuit nobis in hac lacrymarum valle exulantibus, piâ deuotione clamandum esse ad Virginem gloriosissimam, *vt agnoscat Mater filios, libera captiuos, delicijs cælestibus impinguata, famelicos, conuertat misericordes obtutus suos ad miseros, deprecetur veniam, & offensi filij iustitiam flectat ad gratiam, donec filius, Matre pro nobis interpellante, iustitiã, spei præstet fiduciam, spontaneæ seruitutis amorem conferat, & pium prærogет synceræ charitatis affectum.*

Quomodo in hac vita dũ degimus B. V. sit exoranda.

49. Ipsa enim verè est illa, quæ pro nobis, vt ait Salomon Prouer. 8.3. *Iuxta portas ciuitatis, in ipsis foribus loquitur.* Siquidem in portis vrbium erant subsellia Iudicum, ac tribunalia, ex quibus iura dicebantur. Quo modò loquendi apertè satis indicatur Virginem nostram, fidelissimam mortalium omnium esse apud supremum Iudicem Aduocatam, eamque sua dicendi, agendique gratiâ, ad misericordiam in portis cęlestis Hierusalem, in quibus Dei iudicantis Tribunal, ad supremas hominum causas dirimendas constitutum est, inflectere. Quare omnino fælix ac ter beatus censendus est ille, qui dum hic vixit, magna cum fiduciâ sese Virginis huius tãquam fidelissimæ. Aduocatæ subiecit patrocinio. Huic enim omnino sperandum, quod vbi supremi illius Iudicis adstiterit tribunali, tam in particulari quam in generali iudicio, omnia optimè cessura. De hoc enim videtur omnino loquutus Regius Vates: *Non confundetur cum loquetur inimicis suis in porta;* sed illi omnino eueniet, quod de Ecclesia vaticinatus est Salomon: *Ridebit in die nouissimo.* Prou. 31.

Iudicia fiebãt olim in portis Ciuitatũ.

50. Ad hoc faciendum ipse Filius eam inuitare videbatur, dum Cant. 2. v. 14. illi dicebat. *Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis.* Vt enim Michael Ghislerius sapienter obseruauit, his verbis filius Matrem ad secum decertandum pro peccatoribus inuitat. Siquidem phrasi Italica ostendere alicui faciem, significatur alicui certamen indicere. Dum ergo filius mandat Matri, vt sibi faciem ostendat, perinde est ac si diceret: pugna mecum pro peccatoribus, tuâ interpellatione atque patrocinio, fac vt audiã preces tuas apud Tribunal meum pro illis. Adeo enim vox, & interpellatio tua, vtpotè Matris, apud me est efficax, vt ea de me triumphet ita vt eam nullo modo repellere valeam, sed cogar omnino tuis æquissimis postulationibus acquiescere.

Ostendere faciem alicui, est certamen indicere.

Filius mãdat Matri vt pugnet secũ pro peccatorib.

B. V. certat cũ filio ne vindictã sumat de peccatoribus.

51. Vim hanc sibi à Matre fieri, crediderim insinuare voluisse Dominum, cùm dixit Ioann. 5.26. *Sicut enim Pater habet vitam in semetipso, sic dedit, & filio vitam habere in semetipso, & potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est.* Quasi diceret; Ego iudiciariam potestatẽ homines iudicandi in anima, & corpore habeo, non solum, quia Dei Patris, sed & quia Virginis Matris sum filius; nouerint proindè homines, quanam ratione me ad misericordiam flectant, adeundo nempè Matrem meam pientissimam cuius cum lacte misericordiã, pietatemque suxi, cuius mores tãquam filius imitari, & quasi matrizare mitiusque cum hominibus agere cogor. Nouerint insuper à Matre mea peccatores, propter quos ad Diuinæ Maternitatis dignitatem est euecta, nimium quantum amari, eorumque causas multa cũ charitate, ac benignitate pertractari; quare mihi penè impossibile est tam dilectæ Matris, à qua humanitatem accepi, preces inhumanè negligere: Sic ferè locum hunc interpretatus est D. Augustinus Tract. 29. In Ioan. his verbis: *Quia filius hominis est. Iste enim Christus, & filius Dei, & filius hominis. In principio erat Verbum, & verbum erat apud DEVM. Ecce quomodo dedit ei vitam habere in semetipso. Sed quia Verbum caro factum est, & habitauit in nobis, ex Virgine Maria homo factus, filius hominis est.*

Mater vim filio inferre videtur, vt parcat peccatoribus.

Ipse Christus docet homines vt ad Matrẽ accedant, quo in iudicio eius iram euadãt.

52. In quo quidem iudicio Virgo nostra clementissima id agere videbitur, quod olim Rachel, abscõdens Idola Labani, quæ à Iacob subducta sibi fuisse arbitrabatur. Proinde, quisque nostrum securus cum Iacob dicere poterit in vltimo illo ex hac vita decessu ad Cacodæmonem: *Apud quemcumque inueneris Deos tuos necetur coram fratribus suis. Scrutare quicquid tuorum apud me inueneris, & aufer.* Gen. 31.32. Quæ verba ponderans S. Ambr. lib. de Iacob cap. 5.

Rachel abscondens Idola est figura B. V. abscõdentis nostra peccata.

Quam

Quam beatus Vir in quo inimicus nihil inuenit, quod suum possit dicere, in quo Diabolus nihil offendit, quod suum agnosceret. Impossibile videbatur istud in homine, sed typum gerebat eius, qui dicebat. Venit Princeps mundi huius, & in me non habet quicquam. Impossibile erit quoque nobis in mortis tremendo articulo sic confidenter loqui, sed si pallio misericordiæ suæ vera, ac figurata Rachel Maria Idola, idest, peccata decedentium, à facie Iudicis abscondat, erit possibile. Roganda igitur erit nobis assiduè vt morientibus adsit. *Ista enim est,* vt loquitur idem Ambr. *Beata Rachel, quæ abscondit errores, cultusque Gentilium, imo & alia quæcumque peccata mortalium ad ipsam cum fiducia recurrentium.*

Roganda B. V. vt nobis morientibus adsit, & peccata nostra à facie Iudicis abscondat.

B.V. tanquã Rachel abscondit errores cultusque Gentilium, et alia peccata mortalium ad ipsam recurrentium.

53. Quare hanc Virginis pietatem beneuolentissimamque suorum, coram supremo Iudice protectionem intelligens Salomon, monet mortales omnes, vt hic dum viuunt, tantæ Matris disciplinam eiusque inculpatæ vitæ mores acceptent, atque imitentur: (quidem vt rectè D. Ambros. lib. 2. de Virgin. *Talis fuit Maria, vt eius vnius vita omnium esset disciplina:*) quo horrificæ illius romphęæ ictum euadant. Nam vbi legit vulgatus Prou. 8. 33. *Audite disciplinam, & estote sapientes, & nolite abijcere eam*; legit hæc postremà verba Hebræus: *Ne feriamini*, siue vt legunt 70. Interpp. Complutenses, & Regia: *Ne obturemini*; quod eodẽ recidit. Qui enim sensus suos obturat, ne Virginis vocem atque inspirationes accipiat, similis humano euadit corpori, cui omnes pori, aditus, ac meatus ab struuntur, ne noxios humores exsudare, ne cibum sanguinemque per membra distribuere, ne denique sanctas inspirationes, gratiamque ipsius Virginis aliaque Spiritus S. dona, quæ per illam nos habere DEVS voluit, recipere valeat. Oppilatis enim obstructisque huiusmodi meatibus animæ, mors, æternusque interitus ad horribilis illius ictum romphææ, illi contingat necesse est.

Vita nostra B.V. vitæ cõformanda si eam Aduocatam in iudicio desideramus.

Qui sensus suos ad B. V. vocem obturat, ad interitum properat.

54. Quod porrò Virgo nostra sese pro nobis intercedendo supremo Iudici opponere, vti supra memoraui, ac quasi luctari videatur, hoc etiam testatur pijssimus Card. Halgrinus eadem illa verba Cant. 5. *Tenui eum, nec dimittam*, attentius contemplans: *Ostendit*, inquit ille, *B. Virgo, quod indignatus erat Dominus contra vineam suam, plebem videlicet Iudaicam, quæ conuersa erat in amaritudinem, & fecerat labruscas, cum facere debuisset vuas. Ait ergo: Tenui eum, ne vineam suam dissiparet omnino. Et subdit: Nec dimittam, sed continuã precum instantiã furorem ipsius retineбо. Quod enim Dominus sanctorum precibus retineatur, ostendit Moysi: Cerno, inquiens, quod populus iste duræ ceruicis sit, dimitte me, vt irascatur furor meus contra eum. Non dimittam ergo eum, sed semper tenebo, & instabo precibus, donec introducam ad Matrem, siue Genitricem meam, plebem hanc Iudaicam, & per fidem habitet ibi tanquam in domo vel cubiculo.* Hæc Halgrinus. Hoc idem confirmat S. Bonau. in Spec. cap. 7. *Maria detinet Filium ne peccatores percutiat. Ante Mariam non fuit, qui sic Dominum detinere auderet testante Isa. 64. Non est qui inuocet nomen tuum, & qui consurgat, & teneat te. Non fuit verè ante Deiparam qui Dominum peccatis mortalium offensum, detineret, non Angeli, non Archangeli, non Cherubini, non Seraphini, non vlli Sanctorum ordines. Plus enim Virgo, vt pote Dei Mater in Curia cælesti valet auctoritate apud Filium, quam omnis Angelica, humanaque Natura.*

B.V. tenet filium ne vlciscatur contra peccatores.

Plus valet auctoritate B.V. in cælesti Curia quã omni Angelica, atque Humana Natura.

53. Vnde Rich. de S. Vict. cap. 35. in Cant. 4. *Duo vbera tua, sicut duo hinnuli; His*, inquit, *hinnulis Beatæ M. Vbera comparantur, quia cum tam Angeli, quam Sancti pro peccatoribus soliciti sint, & eis tam meritis, quam intercessione subueniant, credendum est B. V. tantum in hoc posse; quantum vtraque simul creatura, imo vtraque potentior indicatur, quia vtraque per hanc reparatur, & Angelorum ruina per hanc restaurata, & humana natura reconciliata.* Hæc ille, de potentia Virginis apud Filium. Et sanè nisi Virgo sempiterni Iudicis manibus Arcum, Gladiumque Diuinæ iustitiæ vibrantibus, suas opponeret, mundus iam pridem, vt supra diximus, foret pessundatus. Audiendus hic Venerabilis Beda, qui sic loquitur: *S. Maria Dei Genitrix translata est in cælum de mundo, vt pro nobis oret Filium, quia mundus delectus esset, nisi per preces S. Mariæ sustentaretur. Postquam enim cælos ascendit, stat coram Deo assiduè orationem pro peccatis nostris effundens. Iustos retinet, ne cadant, peccatores confortat ne pereant.* Hæc Beda.

B.V plus est solicita pro peccatoribus quam Angeli, & sancti omnes.

Nisi B V. pro nobis intercederet Mundus iam pridem corruisset.

54. Quare præclarè Petrus Galatinus libro 7. de Arcanis cap. 2. ait quod Rabbi Agadol ex glossa Chaldaica illud Gen. 1. *In principio DEVS creauit cælum & terram;* sic fuerit interpretatus: *Propter Sapientiam creauit DEVS cælum, & terram, hoc est; amore Intemeratæ Virginis, quæ*

est

est mundi Sapientia, creauit DEVS cælum, & terram. Non solum autem totus mundus amore Beatissimæ Virginis conditus est, sed etiam sustentatur. Mundus enim ipse ob nostras prauas actiones, nullo pacto consistere posset, nisi ipsa gloriosa Virgo eum sua misericordia, & clementia pro nobis orando sustineret. Idem etiam Galat. cap. 4. docet à priscis Hebræis *Matrem Messiæ Petram primariam, primam creaturarum, ac primum hominem appellatã*; additque Rabbinorum, præsertim Rabbi Simeonis fuisse traditionem, quod quando DEVS Sanctus, & benedictus adiudicandum orbem in die Iudicij veniet, totus mundus expauescet, timebitque diem illum terribilem, accedentque ad Dauidem, ad Mosem, ad Iacob, Isaac, & Abraham, vt pro ipso intercedant apud Iudicem. Verum singulos, suis antiquis peccatis suam insufficientiam excusaturos; accesuros tandem ad primum Hominem, & primam creaturam Deiparam, dicturosque: *Eamus ad primum hominem, vt oret pro nobis, qui est absque peccato, & macula, sicque obsecraturos: O' homo prime cum nos omnes emanemus à te, qui es à peccato immunis, ora DEVM pro nobis, quia nos non sufficimus. Tunc, ait Traditio, veniet Primus homo, & rogabit DEVM pro eis. DEVS autem iudicabit bonos, & iustos ob eorum bonas operationes, ac propter preces Primi hominis omni labe peccati carentis, vt pote cui dictum sit Cant. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te; eos æternæ vitæ adiudicabit*. Sic ferè Galat. intelligens Primum illum hominem esse Deiparam omniũ potẽtissimã.

B.V. precibus mundus sustentatur.

Rabbinorum traditio de B. V. intercessura pro peccatoribus in iudicio.

B.V. dicitur Primus Homo.

57. Et verò quod Virgo Deipara, præ omnibus Angelis ac Sanctis orare, & detinere possit vniuersorum Iudicem, ne indignationis suæ formidabili illo gladio percutiat peccatores, ipse sponsus eius labiorum dulcissimorum deprecationem commendans, satis illo ostendit elogio: *Fauus distillans labia tua sponsa, mel & lac sub lingua tua*. Quod exponens Halgrinus sic loquitur: *Labia Matris IESV Christi in precibus suis distillant magnitudinem Filij, qui exauditus est pro sua reuerentia, vt in fauorem tanti Filij ipsa digna sit exaudiri. Vt autem potentior ostendatur oratio Virginis, quæcumque cuiuscunque tandem siue Angelicæ, siue humanæ creaturę oratione, subditur: Mel, & lac sub lingua tua: Mel siquidem, quod de cælo trahit originem, Angelicam Naturam demonstrat. Lac verò quod de carne nascitur in sanctis hominibus mundanę vitę candorem designat. Atque ita hi omnes tam Angeli, quam Viri sancti inferiores sunt in precibus lingua Matris Christi. Ad harum verò precum efficacem potentiam, accedit odor vestimentorum, hoc est odor meritorum, quibus Virgo ornata refulget. Qui odor est, sicut odor thuris, idest, sicut odor orationis flagrantis ac fragrantis. Ipsa enim pro peccatoribus non minus meritis, quam precibus intercedit*. Hæc Halgr.

B. V. oratio dulcis ad instar faui.

Oratio B.V. potentior omni Angelorum Sanctorumque oratione.

B.V. apud Filium, & precibus, & meritis intercedit.

58. Hanc Virginis pro nobis apud iratum Iudicem intercedendi potentiam agnoscens B. Hugo Carthusianæ familiæ Sydus illustrissimum, sic eam affectu pijssimo deprecabatur;

Oratio pijssima B Hugonis vt pro nobis in Iudicio apud Filium intercedat.

In tremendo Dei iudicio.
Quando fiet stricta discussio,
Tunc etiam supplica Filio
Vt sit nobis cum sanctis portio.
Dies illa dies terribilis,
Dies mali intolerabilis,
Sed tu Mater semper amabilis
Fac, sit nobis Iudex placabilis.
Illa die tantus seruabitur
Rigor, quod vix iustus saluabitur,
Nemo reus iustificabitur,
Sed singulis ius suum dabitur.
Nos timemus diem iudicij
Quia male de nobis conscij,
Sed tu Mater summi consilij
Para nobis locum refugij.
Dum iratus Iudex adueniet,
Singulorum causas discutiet,
Personamque nullam accipiet,
Sed ius suum cuique tribuet.
Summi Regis Mater, & Filia,
Cui nullus par est in gloria,
Tua Mater dulcis clementia
Sit nunc, & tunc nobis propitia.
Pia Virgo, quæ cunctos respicis
Omnes amas, & nullos despicis,
Erue nos de manu Iudicis,
Et iunge nos choris Angelicis.
Horrendum est illud iudicium,
Quando nullum erit suffragium,
Sed quilibet pœnam, aut præmium
Recipiet, hoc non est dubium.
Iustus Iudex dando sententiam
Non faciet iustis iniuriam,
Nec iniustis faciet gratiam,
Sed tenebit strictam iustitiam.
Et ideo nunc coram Iudice,
Pro famulis te ipsam obijce,
Ac exorando illum effice
Vt nobiscum agat pacificè.
Nunc igitur Mater accelera,
Pietatis ostende viscera,
Nato pectus offer, & vbera,
Et pro nobis veniam impetra.

59. Ean-

O' Maria.

59. Eandem Virginea in precibus, atque intercessionibus pro nobis apud iratum Iudicem potentiam, qua planè cum illo videtur depugnare, indicauit S. Germanus Constant. Patriar. Orat. de Zona B. V. dum confidentissimè ita eam alloquitur: *Tu autem ò castissima, & optima ac summè misericors Domina, Christianorum solatium, eorum, qui affliguntur potentissima recreatio, paratissimum peccatorum refugium, ne nos orbos tua defensione relinquas! Nam si tu nos deserueris, quonam cõfugiemus? nos inquam, qui diuinorum operum, morumque sumus egeni, qui propter multitudinem peccatorum a Deo eiecti eramus, per te DEVM quæsiuimus, & cum inuenissemus salui facti sumus. Potens ergo ad salutem est tuum auxilium ò Deipara, & non indiget aliquo alio ad DEVM intercessore. Hoc nos certo scientes, vt qui etiam cum sæpè petierimus, experientiâ didicimus, te esse vehementissimam nostram defensionem, affatim postulandi sumimus occasionem, & in præsentia ad te confugimus tuus populus, tua hæreditas, tuus grex, qui tui filij appellatione exornatur, & gloriatur. Non est reuera finis tuæ magnitudinis, non est vlla satietas tuę defensionis, non est numerus tuorum beneficiorum. Nullus enim est qui saluus fiat nisi per te ò sanctissima. Nemo est, qui liberetur à malis, nisi per te ò purissima. Nemo est, cuius misereatur gratia, nisi per te ò honestissima. Quis post filium tuum, ita generis humani curam gerit sicut tu? Quis ita nos defendit in nostris afflictionibus? Quis tam citò preueniens nos ab irruentibus liberat tentationibus? Quis in supplicationibus adeo pugnat pro peccatoribus? Quis ea, quæ corrigi non possunt, adeò repugnando excusat? Tu enim cum habeas maternam apud filium tuum fiduciam, ac potentiam, nos qui sumus condemnati, & cęli non audemus altitudinem intueri, tuis interpellationibus, ac intercessionibus ei efficis familiares, & das salutem, & ab æterno liberas supplicio. Quamobrem is, qui affligitur ad te confugiat; qui iniuria afficitur, ad te recurrat. Qui rebus asperis aduersisque est implicatus, tuum inuocet auxilium. Omnia tua sunt admirabilia, ò Deipara, omnia supra naturam. Omnia ingentia, & aliorum vires superantia. Propterea, & patrocinium tuum maius est, quam vt intelligentia compræhendi possit. Homines enim ipsos olim reiectos, expulsos, expugnatosque tuo partu reconciliasti domesticos filios, & hæredes effecisti. Tu quotidie hominibus peccatorum pelago fluctuantibus, adiutricem manum extendens, à fluctuatione eripis. Tu nequissimi hostis contra seruos tuos inuasiones sola Nominis tui inuocatione sanctissima repellens, tutos atque incolumes seruas. Tu implorantes te homines, ab omni necessitate ex omni generis tentationibus opportunè liberas.* Sic ille.

B.V. optima ac summam misericors Domina Christianorũ solatium, & afflictorum recreatio.

S Germanus experientia didicit B.V. vehementissimam esse nostram Defensionem.

Nullus saluus fit nisi per Sanctiss. Virg. M.

B.V. nos defendit in nostris afflictionibus, & præseruat à tentationibus.

Patrocinium B.V. maius, quam vt intellectu comprehendi possit.

Dęmonis inuocationes B.V. sola sui nominis inuocatione repellit.

60. Quid de S. Georgio Nicomed. Archiep. dicam? qui orat. de præsent. Deiparæ, eius potentissimum apud supremum Iudicem patrocinium agnoscens sic eam affatur: *O' pulcherrima pulchritudo omnium pulchritudinum, ò pulchrorum omnium summum ornamentum. Tu casum veteris nostrę nobilitatis erexisti partu tuo, qui super rationem est. Tu primæ Imaginis obscuratam speciem in suam pulchritudinem restituisti. Per te paradisum purè sumus consecuti. Per te recessit romphœa versatilis. Per nostrę resurrectionis certa signa tenemus. Per te nos Regnum cælorum assecuturos speramus. Te nostræ salutis habemus adiutricem. Te nostri auxilij habemus defensionem. Te proponimus, cuius ore nostra dicatur excusatio. Te nostræ fiduciæ circumferimus gloriationem. Te Christianorum multitudo murum habet firmissimum; Tu ò Dei Genitrix, preces eorum, qui à te semper petunt, ne despicias. Præbe manum laborantibus. Da petitioni conuenientem, potes enim, euentum. Habes vt Mater in Filium, quæ recusari non potest, fiduciam; Habes vires insuperabiles, robur inexpugnabile. Ne quæso immensam clementiam peccatorum multitudo superet. Ne absurda facta nostra tuam ineffabilem retardent misericordiam. Nam quæcumque fuerit multitudo eorum, quæ ignorantur, ea facilem, si tu volueris, accipient solutionem. Nihil tuæ resistit potentiæ; Nihil tuis repugnat viribus, omnia cedunt tuo iussui, omnia tuo obediunt imperio, omnia tuæ deseruiunt potestati. Te omnibus suis operationibus reddidit excelsiorem, qui est ex te natus, & per ea, quæ in te facit admirabiliter, & præter opinionem; ita esse confirmauit. Ea citra laborem potes consequi. De illis absque vllo intercessore creatorem compella. Delectatur tua petitione, gaudet se rogari, non resistit, quo minus impleantur. Tuam enim gloriam existimat esse propriam, & tanquam filius in ea exultans, quasi debitum exoluens, tuas petitiones adimplet.* Hæc Georgius.

B. Georgij Episc. oratio ad B.V. deuotissima.

B.V. Pulcherrima Pulchritudo omniũ Pulchritudinum.

B.V. potentię nihil resistit, sed omnia cedunt eius iussui.

Christus Matris petitione delectatur.

61. Ex quibus sanè peccatores omnes, quantumuis in scelerum omnium colluuie sepulti, & iam altero pede in cymba Charontis Infernalis prolapsi, in spem erigi debent, futurum omnino, si ad Virginem recurrant, vt eius patrocinij vmbrâ protecti sempiterni Iudicis gladium effugiant, & ab horribili illa damnationis sententiâ liberentur.

B.V. gloriam Christus suã reputat.

Verè

Verè enim Virgo nostra erit nobis in die illo formidabili, quo, vt quidam Sãctus ex antiquis illis Patribus aiebat, *si possibile esset animas interire, id fieret in aduentu Iudicis tam terribilis*, erit nobis, inquam, *animatum hoc Dei Tabernaculum, in vmbraculum*, vt inquit Isaias cap. 4 *dici ab æstu, & in securitatem, & in absconsionem a turbine, & pluuiâ. Cùm enim formidanda illa sempiterni Iudicis Maiestas, cuius oculi sunt tãquam flamma ignis, cuius facies lucet, sicut sol in virtute sua*, quando nempe signum furibundi Leonis ingreditur, orbi vniuerso in caliginosâ nube sese manifestauerit, eritque vt ait Dauid Psal. 17. tenebrosa aqua in nubibus aeris, & præ fulgore in conspectu eius nubes transibunt, grando, & carbones ignis. Cum intonuerit de cælo Dominus, & Altissimus dederit vocem suam, & miserit sagittas ad dissipandum peccatores, fulgura multiplicauerit ad eosdem conturbandos; ipsa tunc Virgo ipsa, inquam, tanquam vmbraculum quoddam sub protectionis suæ pallio ab illis ardentissimis solis iustitiæ spiculis, ardoribusque nos obumbrabit, atque defendet. Audiamus hic in Deiparam pientissimum Richard. à S. Laur. lib. 10. de laud. B.V. *Erit gloriosa Virgo seruientibus, & amatoribus suis in die Iudicij in vmbraculum ab æstu, & contra æstum, de quo ait Apostolus 2. Pet. vltimo cap. elementa calore soluentur*.

B V in Iudicio erit nobis Vmbraculum protectionis ab æstu Diuinæ iustitiæ.

62. Idem lib. 2. varias afferens causas, ob quas homines Diuæ huic Virgini seruire tenentur, 25. ponit: *Quia in Maria inueniunt refugium, qui timentes Dei iustitiam ad ipsum accedere reformidant*. Eandem vocat petram illam, quam ait Dauid. Psal. 103. *refugium esse herinaceis, peccatoribus videlicet scelerum spinis vndique circumuallatis*. Sex quoque ciuitates illas refugij homicidis destinatas ait fuisse ipsius typum Num. 35. *Cuius rei dat rationem: Quia sex modis interficiunt se generaliter peccatores, per vitia nempe cordis, & sex sensuum corruptionem. Harum tres citra Iordanem, tres vltra Iordanem extitisse feruntur. Iordanis porrò Baptismum significat. Citra Iordanem tres, quia ad ipsam refugere debent, qui à tribus concupiscentijs tentantur, vt ipsos tueatur, & in bono faciat proficere. Vltra Iordanem tres, quia per ipsam sæpè redeunt ad veniam, & adipiscuntur gratiam, & gloriam, qui transierunt Iordanem, idest, qui triplici concupiscentiâ seducti, baptismalem innocentiã amiserunt. Notandum verò, quod Ciuitates illæ separatæ erant illis in refugium, qui nolentes homicidium perpetrassent; Sed nunc misericordia Dei dilatata est; & in Maria voluntarijs etiam, refugium prouidit homicidis; Ipsa enim, & Domus refugij, vt saluos nos faciat quemadmodum cecinit*. Psal. 30. Sic ille.

In M inueniunt refugium ij, qui timentes Dei iustitiam ad ipsum accedere formidant.

B.V. Ciuitas Refugij.

B.V. Domus Refugij ad saluandum.

63. In tremendo ergo illo Iudicij die voluntarij animarum suarum homicidæ scelerati peccatores, qui tamen ex hac vita in gratia decessere nullum præsentius Asylum nullam securiorem Ciuitatem refugij ab irâ, furoreque iustissimi, terribilissimique illius Iudicis reperturi sunt quam Deiparam. Iudicis enim facies erit tam horribilis impijs, ac sceleratis mortalibus, at acerbissima quæque supplicia æquiori animo tolerare mallent, quam eius aspectum sustinere. De his loquens Guerricus Ignotiensis Abbas ser. 4. de S. Bened. *Et à facie tua Domine, quo fugiant, nisi in tenebras exteriores, in illud chaos, & abyssum ignis, & caliginis? Tunc dicent montibus, cadite super nos, & collibus operite nos, leuius æstimantes absorberi imagine Inferni, quam sustinere faciem Dei irati*. Tunc igitur in tantis miser homo constitutus angustijs, quo tãdem confugiturus est, nisi ad pientissimæ huius Matris sinum, ad vmbram alarum protectionis eius?

Facies æterni Iudicis quam terribilis.

Damnati mallent sustinere Infernum, quam faciem Iudicis irati.

64. Virgo enim, dilectissimum suũ imitata filium, est Gallina pullos suos siue clientulos alis suis contegens, vt Bernardinns Busiius asserit Part. 7. Marial. ser. 3. *Nulla*, inquiens, *res est tam difficilis, quam maternus amor perficere se non posse arbitretur. Quod videmus in gallina, quæ cum sit animal infirmum, ac debile, pullorum tamen liberatione, se fortiora aggreditur, vt canem imò, & hominem, non pertimescat. Pro educatione quoque filiorum solicitè laborat, quod facit, & B.V. Peccator enim in hac vita omnium consilio, & auxilio destitutus, nisi Virginis Matris, quæ singulari prærogatiua Mater, & aduocata peccatorum dicitur, adiuuetur interuentu, pereat necesse est. Hæc enim omni solicitudine se pro filijs suis, etiam contra fortiorem se, se interponit. Cùm enim peccator per culpam mortem mereatur, ipsa totis viribus DEVM inuadit, precibus, ac suffragijs, & pro ipso intercedit. Imò si quis eius acquiescat consilio, vt Iacob Matris Rebeccæ, de filio perditionis euadet hæres æternæ gloriæ*. Sic ille.

B.V est Gallina suos clientes velut pullos contegens alis suis.

Maternus Amor quam potens?

Si quis B.V. aquiescat cõsilijs de filio perditionis euadit hæres æternæ gloriæ.

Quis igitur sub tantæ Matris protectionis vmbra formidabit? quis summam non concipiat salutis fiduciam, die illo tam formidabili, die calamitatis miseriæque plenissimo? Cùm hæc sit animata

ta illa Arca pietatis, charitatisque plenissima, quæ, vt testatur S. Ioan. Apoc. 11. in cælo ad solatium quidem omnium, sed præsertim perfidorum Hebræorum, comparebit. Qua de re S. Epiphan. in vita Ierem. Proph. *In resurrectione primum Arca resurget, & prodibit de saxo, & in Sina monte locabitur, & omnes sancti ad eam confluent, vt illic suscipiant Dominum, & fugiant inimicum, qui perdere illos affectabat.*

B.V. velut Arca comparabit in iudicio.

S. Athanasij pia ad B.V. oratio.

65. Ad Arcam hanc tanquam ad Asylum confugerat S. Athanas. cum ser. de sanctissima Deip. sic illam est allocutus: *Audi filia Dauidis, & Abrahæ, & inclina aurem tuam in preces nostras, & ne obliuiscaris populi tui, neque nostri, qui sumus de familia, & de Domo Patris tui. Parentes enim tui sumus secundum generis prosapiæque rationem, nostraque filia es, quia ex nobis genita es. Decet enim te Matrem regeneratricem Dominam, ac heram cognominari, eo quod ex te prodijt Rex Dominus, ac DEVS noster, assistentem illi, nobis quidem terribili, tibi autem dulci, omnemque gratiam largienti. Qua de causa factum, vt gratia plena appellata sis, vtpotè, quæ omni gratia abundares. Ideòque vultum tuum deprecantur omnes diuites plebis, ditati scilicet istiusmodi bonis, & spiritualibus contemplationibus. Ad te clamamus, recordare ergo nostri sanctissima. Intercede pro nobis Hera, & Domina, & Regina, & Mater Dei, quoniam ex nobis tu orinnda es, & is, qui editus est ex te carnigenus, DEVS noster est.* Hæc Athanas.

B.V. Domina ac Regina, eo quod ex illa Rex prodiit.

S. Bonau. ad B.V. Oratio.

66. Ad Virginem hanc Arcam confugerat Seraphicus Bonauentura cum Psal. 5. pientissimè illam obsecrabat; *Domina ne in furore Dei sinas corripi me, neque in ira eius iudicari. Propter honorem Nominis tui Domina, propitietur nobis fructus gloriosi ventris tui. De porta Inferi, & de ventre mortis, tuis sanctis precibus libera nos. Aperiantur nobis Ianuæ sempiternę, vt enarremus in æternum mirabilia tua. Quia non mortui, neque, qui in Inferno sunt, laudabunt te Domina, sed qui tua gratia vitam æternam obtinebunt.*

67. Confugerat Hieron. Vida Albæ Episcopus, tanquam ad sacram quandam Anchoram, ad Virginem nostram pientissimam dum illam Hymno de B. V. sic obsecrabat:

Hieronymi Vidæ Episc. ad B.V. Oratio.

Nunc ò stella maris nostri, nos aspice præsens,
Eripe tot pelagi pene haustos fluctibus acris.
Nunc lucem, lucisque tuæ iubar exere, & orbi
Exorere, ac radijs nigrantem discute nubem.
Ne quæso ne nos inopes hic desere; si quid
Dulce tibi fuit in terris, & amabile quicquam,
Per te, per charum oramus tua pignora Natũ;
Perque sinus illos, quibus hęrens vagijt infans,
Brachiaque implicuit collo, innexusq; pependit
Dulce onus interdum, perque vbera quæ tener hausit;
Per pueri dulces risus, perque oscula blanda,
Per teneros lusus, per quicquid denique in illo
Dulce fuit tibi, curarum, gratumque leuamen,
Ipsum illum Patris ad soliũ complexa precando
Da Genitrix facilem, & si forte piacula nostra
Auersum terris faciunt, tu sedula nobis
Concilia, vt iustas Patris in nos leniat iras.
Et quęcunque suis merito miscctué paratue
Diluat ille sui, pręsenti rore cruoris.
Mille procul nobis instare pericula cerno
Mille neces, rebus prope versis, mille ruinas.

68. Neque verò solum Diua Virgo nostra terribilem illum Leonem, de tribu Iuda contra sceleratos peccatores rugiẽtem mitigat, verumetiam manum suam, vt supra dixi Diuinæ iustitiæ lanci inijcit, ne demerita nostra, animas ad fundum Inferni deprimant. Quod Bernardinus Bustius Part. 2. Marial. ser. 2. insigni comprobauit exemplo. Postquam enim docuisset Deiparam esse librum, idest, corticem illum subtilem, qui medius est inter corticem extimum & arborem, quo olim antiqui ad scribendum vtebantur, dixissetque eo cortice Mariam designari, quæ facta est mediatrix inter DEVM, & homines, Vnde canit Ecclesia: Mediatrix hominnm, ablutrix scelerum, peccatorum venia, postquam, inquam, hæc aliaque plura præmisisset, magni cuiusdam peccatoris pertractat exemplum, qui in Spiritu ad supremi Iudicis tribunal perductus, multis Tartarei hostis allegationibus, æternæ mortis reus, Orcique victima comprobabatur. Contra quem, B. Virgine officium Aduocatæ suscipiente sapientissimèque respondẽte, omnia eius argumenta dissoluebantur. Tandem cũ Cacodæmon instaret, plura ipsius esse demerita, quam merita, eaque mandato Iudicis in bilancem appenderentur, lance sinistræ partis, in qua collocata erant demerita præponderante, subito Virgo gloriosissima, ac benignissima manum illam suam, per quam omne bonum vniuersorum Dominus nos habere voluit, in lancem dexteram, in qua paucissima quædam bona opera erant, appensa, mirâ facilitate iniecit, eamque vsque ad terram traxit, effecitque, vt alteri longè amplius præponderaret, nequicquam nequissimo humani generis hoste dentibus infrendente, ac tabescẽte,

B.V. Diuinæ iustitiæ lanci manum inijcit ne peccatores suorum peccatorum pondere ad Infernum deprimãtur.

Quidam peccator ad supremi Iudicis tribunal adductus per B.V. à damnatione liberatur.

te, sicque patrocinante Virgine nostra apud Filium quam fidelissime, enormis peccator ille; immanes Orci faues euasit.

69. Idem patrocinium Virgo benignissima impendit cuidam Religioso, quod diebus singulis Salutationem Angelicam recitasset, vt scribit Ioannes Herolt Ord. Prædicat. in Mir. B.V.c.50. Hic disciplinę Religiosę immemor cum dissolutius vixisset, affixus tandem lectulo ad extrema cum deuenisset, raptus est in estasin, viditque Sempiternum Iudicem pro tribunali sedentem, & Dæmones acerrimè accusantes, omniaq; eius scelera nimiũ quantum exaggerantes; In his angustijs infelix constitutus, Deiparæ quam toties salutauerat expertus fuit. Cum enim Dæmones ingentes codices in quibus eius peccata fuerant enarrata in medium produxissent; & contra Misericordiæ Mater innumeras scledulas Angelicis Salutationibus conscriptas ostendisset, mox Christus in bilancem illa omnia conijci iussit; cumque Virgo pientissima peccata præponderare, sua grauitate animaduerteret, ingenua prouoluta ita supplicauit ad Filium: *Recordare dilecte Fili, quod de mea substantia visibilem hanc carnis substantiam acceperis, & ideo rogo vt vel vnicam guttam Sanguinis tui præciossimi, quem in Passione pro peccatoribus effudisti, mihi concedas.* Ad quam Filius: *Impossibile est à me tibi aliquid, ò Mater, denegari. Verumtamen scito quod hæc vnica sanguinis mei gutta, omnibus totius mundi peccatis longè præponderet. Accipe igitur quod petisti.* Quam vbi Virgo accepisset, inque stateram collocasset, omnibus illis Religiosi peccatis, perinde ac si fauilla extitissent, præponderauit. Quibus visis, Cacodæmones vlulantes confusi recessere conclamando: *Nimis hæc misericors est Christianis vnde semper prædam amittimus quoties sese in causas nostras immittit.* Ex quibus clarè perspicimus nõ solum Sanguinem præciosissimum Christi, quem de purissimis suæ Matris visceribus hausit, verumetiã Angelicas Salutatione, manibus Virginis in stateram Sempiterni Iudicis appensas innumeris mortalium sceleribus præponderare.

B.V. Angelicas Salutationes in bilancem Iudicis, & Sanguinis Christi guttam conijcit.

70. Tantam vim, ac exergiam vniuersorum Dominus, ac Iudex Virgineis illis, purissimisque suæ dilectissimę Matris manibus, vices illi pro assumptâ, ex ipsâ humanitate nostrâ, repensuros, indidit. Agnoscit enim se illi nimium quantum pro pulcherrimo illo aureoque carnis paludamento, ab ipsa sola, ope, operaque Spiritus Sancti contexto debere; Vnde arctiori obligatione quam reliqui Filij, qui & Patri, & Matri generationem suam acceptam referre debent, sese adstrictum esse, pro summâ Sapientiâ sciens, libens, volensque vel solis ipsius annuit nutibus, voluntatemque eius magnâ animi sui voluptate exequitur.

Manus B. V. apud Filiũ quam sit potentes, & quare?

Christus plus debet B. Virginis, quam alii Filii Matribus suis.

Audiendus hic Theophilus Alexandrinus lib. de Incarnat. *Gaudet Filius, orante Matre, quia omnia, quæ nobis precibus suæ Genitricis euictus donat, ipsi Matri se donare putat, & accepta ab illa, sine Patre, humanitatis vices reddere.* Sic ille. Quapropter cùm ei duplicem quoddammodo honorem vtpotè Matri simul, & Patri exhibere teneatur tanquam Filius, omnibus eius petitionibus, magnâ grati animi significatione acquiescit. Vnde B. Bernar. serm. 1. de Assum. excitare volens nos ad habendam in Virginem ad cælos assumptam fiduciam, eodem vtitur argumento: *Aduocatam præmisit peregrinatio nostra, quæ tanquam Mater misericorditer, & efficaciter salutis nostræ negotia pertractabit. Ascendens in altum dabit ipsa quoque dona hominibus. Quidni daret? Siquidem nec facultas ei deesse poterit, nec voluntas. Regina cælorum est, misericors est. Denique Mater est Vnigeniti Filij Dei; nihil enim potest sic potestatis eius, seu pietatis magnitudinem commendare, nisi forte aut non creditur Filius honorare Matrem, aut dubitare quis potest in affectum charitatis transiisse Mariæ viscera, in quibus ipsa, quæ ex Deo est charitas, nouem mensibus corporaliter requieuit.* Sic ille.

B.V. est plena charitate, siquidem increata Charitas in illius vtero 9 mensibus requieuit.

71. Et sane si filij hominum, è terra, lutoque compositi, solo naturali ducti lumine, bonisque præditi moribus, progenitores suos honore prosequi, eisque magnâ promptitudine obsecundare, filiali pietate, consueuerunt: quid facturum speramus Dei Filium, à quo, velut fonte, lumẽ omne tam naturale, quam supernaturale, pietasque, ac virtutes morales reliquæ promanant? Rem miram narrat Dionysius Halicarnasseus de fortissimo illo Romanorum Consule C. Marito Coriolano bellatore vere Martio ac inuictissimo. Hic cum ob suspicionem affectatæ Tyrannidis à Tribunis plebis grauissimè esset accusatus, & eâdẽ ob causam in exiliũ pulsus, varijs-

C. Martii Coriolani insignis in Matrem suam pietas, atque obseruantia.

variįſque iniurijs à Romanis fuiſſet laceſſitus, & ad Volſcos Reipublicæ infeſtiſſimos hoſtes, apud quos etiam ſummo imperio erat poſtea poſitus, tantam vlturus ignominiam profugiſſet, à Veturia Matre, Matronis ex præcipuâ nobilitate, ac ipſa Volumnia Martij coniuge comitata, admirabili dexteritate, adeo ſibi infeſtæ Vrbi reconciliatus eſt. Hæc enim cum ad Volſcos veniſſet, publicumque auditorium poſtulaſſet, Maritoque thronus tanquam Imperatri, editiori loco fuiſſet extructus, iuſſiſſetque Sellam in pauimentum transferre, indignum ratus, è ſublimi loco, & pro poteſtate cum Matre agere, ſibi eam aſſidere voluit. Tum Mater inter varia, quæ pro locuta, vberrimis perfuſa lacrymis memoratur, hæc fuere: Marce Fili ego te oro, ne bellum inferas patriæ, & obſiſto tuæ violentiæ. Aut igitur me priorem obſiſtentem tibi Matrem tua manu furibundus interfice, & tunc bellum infer patriæ, aut Matricidium exhorreſcens ei cede, & vltro hâc Fili dona Matri tuæ. Quod ſi repuleris Matrem tuam, & inhonaratam dimiſeris, quid tibi propterea mali venturum ſit, non poſſum dicere, auguror tamen nihil euenturum proſperi. Illud ſat ſcio etiãſi cetera omnia tibi feliciter ſuccedant, certè vindex dolor, qui meo, mearumque calamitatum nomine te comitabitur, nec animum tuum vnquam relinquet, nec ſinet te vllius boni fructum in hac vita percipere. Nam ſi Veturia coram tot teſtibus contumelioſam patiatur repulſam, non ſuſtinebit vel minimũ temporis ſpatium ſuperuiuere, ſed in conſpectu omnium veſtrum meipſam interficiam, diraſque, & furias tibi per me vindices, atque vltrices relinquam. Hæc elocuta humi ſe abijcit, & ambabus manibus Martij pedes amplexa deoſculabatur, ſimul vim intolerabilem Martio pectori afferens. Acceſſit quaſi ex compoſito ingens, & longus vniuerſarum illarum Matronarum eiulatus. Volſci vero qui aſſidebant, nouitatem eius ſpectaculi non ferentes, auerterunt oculos. Tandem ipſe Martius Maternâ pietate ſuperatus, proſiliens è Sella, correptam Matrem ſemianimem erexit, eâque complexus, poſt multas lacrymas exclamauit: *Viciſti Mater, quod nec tibi bene vertet, nec mihi. Non patriam quidem ſeruaſti, pium vero, & indulgentem Filium perdidiſti.* His dictis omnem cogitationem vlciſcendæ, atque exterminandæ Romanę Reipublicæ depoſuit. Quod ſi Ethnicus hoc fecit, & ſe vinci pietate à Matre tantopere paſſus eſt, vt diceret: *Viciſti Mater viciſti*; quanto magis Chriſtus à ſua dilectiſſima Matre Virgine ſe vinci precibus, pro humano genere profuſis, patietur, à qua ſine Patre totum eſſe hominis accepit? Dicet illi ſine dubio in quacunque pro nobis apud ſe facta interpellatione, licet ſummo furore ad perdendum peccatores eſſet obarmatus, dicet mihi credite: *Viciſti Mater viciſti, nihil tibi petenti negare poſſum, tui minimi nutus, mihi ſunt imperia*. Ita nimirum victum ſe fuiſſe fatebatur cum dicebat Cant. 4. *Vulneraſti cor meum, ſoror mea ſpõſa, vulneraſti cor meum in vno oculorum tuorum*. Vbi vnico ipſius oculi nutu expugnatum ſe confiteri viſus eſt.

Veturiæ Matris ad Coriolanum Filiũ efficax Oratio.

72. Hanc ſingulariſſimam in peccatores pietatem miſericordiamque Deiparæ Virginis quâ orbi iratum Filium placare conſueuit expendens Franciſcus Mendoza noſter, pulcherrimũ illud in ſuo Viridario lib. 2. Prob. 2. Problema propoſuit. *Vtrum nobis vtilius ſit IESV Nomen Sanctiſſimũ implorare, an Nomen Mariæ?* Et reſpondet quod licet ſit maior Chriſti, quam B. Virginis apud æternum Patrem gratia, maior auctoritas, tamen nonnunquam facilius noſtris precibus moueri Deiparam, quam Chriſtum, ac proinde præſentius nobis eſſe aliquando Matris, quam Filij patrocinium. Docet hoc nos Virginis beatiſſimæ ſtudioſiſſimus Anſelmus aureo illo de Excell. B.V. libro cap. 6. circam finem. Vbi cum præmiſiſſet: *Nihil vtilius poſt DEVM memoria Matris eius, nil ſalutarius meditatione pij amoris, quo feruebat in memoria, & contemplatione Filij ſui, nihil iucundius ſapore pertractati gaudij eius, quo multipliciter paſcebatur in eodem, & per eundem Filium. Sæpe quippe vidimus, & audiuimus plurimos hominum, in ſuis periculis, horum recordari, omniſque periculi malum illico euaſiſſe.* Vbi, inquam, hæc præmiſiſſet, mox attexuit: *Sæpe quippe vidimus, & audiuimus plurimos hominum in ſuis periculis hominem recordari, & omnis periculi malum illico euaſiſſe. Velociorque eſt nonnunquam ſalus memorato Nomine eius, quam inuocato Nomine Domini IESV vnici Filij ſui. Et id quidem non ideo fit, quod ipſa maior, & potentior eo ſit; nec enim ipſe magnus & potens eſt, per eam, ſed illa per ipſum.*

Facilius aliquando noſtris precibus mouetur B. V quam Chriſtus.

Quare ergo propitior ſalus in recordatione eius, quam in filij ſui ſæpè percipitur? Dicam quod

sentio. Filius eius Dominus est, & Index omnium, discernens merita singulorum. Dum igitur ipse à quouis suo Nomine inuocatus, non statim exaudit, profectò id iustè facit. Inuocato autem Nomine Matris, etsi merita inuocātis non merentur, vt exaudiatur, merita tamen Matris intercedunt, vt exaudiatur. Hoc denique vsus humanus quotidie probat, cum quis proposito Dominico Nomine efficaciter ab alio aliquid impetrat, quod simpliciter sua prece nequaquam impetrare potest. Itaque si tam vtilis aliquando in subueniendo memoria Nominis Matris Dei existit, non mirum si magnæ salutis afferat fructum frequens meditatio amoris eius, &c.

Merita B.V. efficiunt, vt Christus nos inuocato Matris nomine citius exaudiat.

73. Hanc Diui Anselmi rationem præclarè illustrauit Seraphicus Firmanus Canonicus Lateranensis Probl. 54. *Quia*, inquiens, *a filio in Virginem deriuatur. Diuina pietas, absque vllo iustitiæ terrore. At in filio licet attrahat pietas, terret tamen, quod scriptum est, Iudicem eum esse adeo seuerum, vt rationem sit exacturus, de vnoquoque verbo otioso. Quid autem mirum, si magis præsidat reus in sola pietate, quam in ea iustitiæ coniuncta, quando eadem est Diuina pietas, in vtroque, & filij, & Matris tribunali? Et hoc fortasse aiebat Dominus: Qui credit in me, maiora horum opera faciet; quod non est aliud dicere quam, maiora per fideles meos operor, quam per me ipsum. Quare vmbra Petri sanabat infirmos, quod non legitur de Christo.* Ex quibus luculenter perspicimus nil mirum esse quod iniectâ in diuinæ iustitiæ stateram Marianâ dexterâ nimium quantum lanci illa præponderarit, cum vel ad solum eius Nomen Filius materna in se contemplans merita, salutem accelerare consueuerit; Et si denique vmbra Petri tantum potuit, quanto magis intercessio Matris?

A Filio in B. V. deriuatur Diuina Pietas, absque vllo iustitiæ terrore.

Hanc Virginei auxilij velocitatem ad suc currendum pientissimo cum affectu mortalibus, ipse Virginis asterismus nobis indicat, dum illam elatam repræsentat. Alas illas Aquilinas esse crediderim. Sic enim illam in Magno illo signo, quod apparuit in cælo Ioannes cōtemplatus est: *Datæ sunt*, inquit, *Mulieri alæ duę Aquilæ magnæ, vt volaret.* Apoc. 12. Ad eandem celerrimam Virginis in humanum genus declarandam prouidentiam, in capite eiusdem cælestis Virginis quatuor visuntur stellæ, duæ in facie, totidem in occipite, quibus velut lucidissimis, amplissimisque oculis ad instar Argi miserias nostras introspiciens, mox ad eas à nobis quam citissimè amoliendas aduolat, sesequе illicet ante supremi Iudicis tribunal sistit, causasque nostras materna cum potestate apud Filium agitat, miraque velocitate expedit, in illisque mirificè triūphat. Hoc agnoscens B. Laurent. Iustinianus Patriarcha Venet. eam rogabat vt causam suam ad illud Diuinum ac formidabile agitaret tribunal, eam ita compellans: *Non te repellet ò Virgo, qui nasci voluit ex te, honorauit te, requieuit in te, teque collocauit apud se, qui fecit te IESVS Christus Dominus noster.* Hinc Dionys. Carthus. Virginem hanc nostram vocat *singulare perditorum refugium, miserorum spem, Aduocatam omnium iniquorum ad se confugientium, adeoque mundi Saluatricem quodammodo.* Idem ait Virginem eandem pro nobis iugiter orare, nosque inuocantes clementer suscipere, & exaudire, nobisque insuper gratiam procurare, & contra hostiles impetus assistere, nec deesse morientibus. Denique ipse Dionysius de se fatetur, quod certo experimento didicerit Mariæ salutationem, atque inuocationem ex corde profectam, cum afflictis omnibus, tum formidolosis, qui nocturnis spectris, ac Diabolicis terroribus commonentur, maiorem in modum opitulari. Hinc Honorius Anacoreta: *Nomen S. Mariæ plenum omni dulcedine, ac suauitate Diuina, dignum æterna memoria, omni ore simul, & corde celebrandum, inuocandum, & glorificandum.* De hac denique gloriosissimæ Virginis nostræ apud supremum Iudicem siue potestate, siue Omnipotentia præclarè Nicephorus Callistus lib. 15. Hist. Eccles. ca. 25. *Nihil est prorsus quod V. matri aduersetur, quod non continuo eius potestati cedat, etiamsi Dæmon sit, aut morbus immedicabilis, nihil non illa faciet, dummodo rectè pièque sit petitum.*

Signum Virginis alatæ, quid significet?

Stellæ duę in facie Virginis, totidemque in eius accipite quid denotant.

B V velut Argus oculata ad nostras vidēdas miserias; alata ad illa, citius amolięndus.

74. Quam ob causam Dauid contemplans potentiam hanc virtutemque Virginis apud supremum illud Tribunal hortabatur omnes Psalm. 47. *Ponite corda vestra in virtute eius.* Q. D. In nulla re huiusmodi spes vestras, desideriaque defigite, si tuti in tremendo Iudicij die esse cupitis, nisi in sola Virgine, eiusdēque virtute, potentiâque infinitâ qua pollet apud ęternum Iudicem cor, spem que vestram collocate. Hinc Ecclesia ipsam spem nostram salutauit: Vita, dulcedo, & spes nostra salue. Hinc Sibylla Libyca carmen illud, cum in honorem Virginis proferret:

Sibylla Libyca de B.V. loquens caput viridi Corona cingebat, vt se viuam spem in illā hærede ostēderet.

Reginæ mundi sanctus per sæcula viuas.
viridi corona caput suum cingebat, vt affirmat Fereolus Locrius. Quod ideo fuisse crediderim, vt se viridem, semperque vernãtem in Dei Genitricem spem habere ostenderet, aliosque tali facto ad ponendum corda in Virginea virtute, infinitâque eiusdem potentiâ hortaretur, nobisque persuaderet spes nostras post DEVM vniuersas in illam reponẽdas, cuius vel solis nutibus, vt ante diximus summa illa Maiestas obtemperare videtur.

Spes nostræ vniuersæ post DEVM in B. V. defigendæ.

74. Quod Virgo vnica post Deum spes nostra sit, intellexit B. Ephreem cũ in Lament. B. V. sic exclamauit: *O' Sacrosanctissima desperantium spes, & damnatorum Patrocinatrix!* Agnouit, & Theoleptus dum eam sacram Anchoram vocitat: *Ad opem tuam, ceu ad Petram, tutamque Anchoram immaculata Virgo confugio, ne me repelle, sed toties in peccata lapsum eripe.* Agnouit, & Leo verè Magnus orientis Imperator, qui Hom. 6. sic eam alloquitur: *O' tegumentum, ò perfugium, & Anchora, quæ totum mundum contines, & seruas!* Agnouit D. Matthæus Philadelphiensis Ephesiorum Archiepiscopus dum in or. ad B.V. eam sic alloquitur: *Tu sacra naufragantium Anchora.* Quam porro tuta sit hæc nostra spes reposita in Virgine, idem Ephreem docuit, dum illam alloquendo pronunciauit: *Tu noster es Portus Virgo intemerata.* Et S. Epiphan. lib. de laud. B.V. *Maria*, inquiens, *myrrha maris interpretatur. Mare autem dicit vniuersum mundum. cui Virgo serenitatem, & tranquillitatem contulit, dum Portum peperit Christum.* Sic Epiph. Non est spes ista quam habemus de Virgine, vt illa, à Platone somnium vigilantium appellata, qualis spes rerum mundanarum ac futilium ad instar fumi euanescentium, esse consueuit. Sed spes verè felix, verè beata ac vnica nostra post DEVM, quam S. Hieronymus, solatium laborum, & quasi salsamentum quo omnes vitæ huius molestiæ ac miseriæ condiuntur; quam S. Ambrosius furem timoris, dum in nobis vanum omnem timorem expellit, & quasi suffuratur; quam S. Augustinus vitam vitæ: Vita enim sine spe, mors potius dicenda est quam vita; quam denique Apostolus Hebr. 6. vocitat Anchoram in hoc procelloso mari huius sæculi fluctuantibus: Confugiamus igitur vt idem hortatur ad hanc Virgineam à Deo nobis propositam spem, quam sicut Anchorã habemus animæ tutam ac firmam, & incedentem vsque ad interiora velaminis donec tandem reuelata facie gloriam Domini in cælis contemplemur.

B.V. sacrosancta desperantium spes, & damnatorum Patrocinatrix.

B.V. tuta Anchora.

B.V. sacra naufragantium Anchora.

B.V. Mundo serenitatem, & tranquillitatem attulit, dum illi Portum peperit Christum.

75. Quod porro Deiparæ vnicæ spei nostræ vel solis nutibus, cordisque eius desiderijs suprema illa Maiestas obtemperare videatur, hoc nobis ipsa Virgo insinuare visa est cùm dixit Cant. 2. *Læua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* Hac enim tam casto, amãtique complexu quid aliud indicare voluit, quam sponsum non præstolari vt sponsa dilectissima aperiat os suum, suaque illi desideria, siue pro se, siue pro hominum salute proponat, siquidem manum suam dexteram cordi ipsius applicat, vt eius voluntatem intelligat, omniaque quæcunque voluerit, omnipotenti suâ dexterâ, exequatur. Neque verò solum ea, quæ Virgo desiderat, verumetiam ex quæ cogitat, executioni mandat, dum læuam capiti, ad cogitationes eius percipiendas supponit. Quas quia videt, & menti, & cordi suo conformes, cum planè tota secundum cor Dei, ad instar Parentis sui Dauid fuerit conformata, mox eas executioni mandat. Vnde S. Anselmus libr. de Excell. B. V. cap. 12. hac in Virginem fretus fiducia illi dicebat: *Ne sis quæsumus exoratũ difficilis, quia proculdubio benignissimus filius tuus Dominus noster IESVS Christus erit ad concedendum quidquid voles promptissimus, & exaudibilis. Tantummodo igitur velis salutem nostram, & verè nequaquam salui esse non poterimus.* Et Bernar. serm. de Natiu. *Frustrari nequit, quod postulat Maria.* S. Germanus denique Archiep. Constãt. orat. de Zona: *Potens est eius auxilium ad salutem, & non indiget aliquo alio intercessore.*

Christus ipsas Matris suæ cogitationes, absque alia postulatione exequitur.

76. Idcirco B. Georgius Nicomed. orat. de Præsent. B.V. eam vocauit Omnipotentem. Et S. Petrus Chrysologus, Deam: *Per orationem*, inquiens, *fit Moyses Pharaonis DEVS, & ad triumphos suos, militare sibi omnia mandat elementa: & per orationem Virgo fit vniuersæ, tanquam Dea creaturæ.* Hinc denique Guerricus Abbas introducit filium ante assumptionem eius in cælum sic ipsi loquentem ser. 2. de Assum. *Veni electa mea, & ponam in te Thronum meum. In te quandam mihi regni sedem constituam, de te iudicia decernam, per te preces exaudiam. Nullus mihi plus ministrauit in humilitate mea, nulli abundantius ministrare volo in gloria mea. Communicasti* mibi

B.V. per orationem B. V. fit vniuersæ tanquã Dea creaturæ.

mihi præter alia, quod homo sim, cõmunicabo tibi, quod DEVS sum. Quapropter hanc ipsius apud se potentiam pene Diuinam, suamque imitantem sponsus agnoscēs, inuitabat illam ad cælum, vt velut Astræa Virgo sese inter libram, Leonemque pro peccatoribus interponeret: *Veni,* inquiens, *de Libano sponsa mea, veni de Libano, veni coronaberis, de capite Amana, de vertice Sanir, & Hermon, de cubilibus Leonum, de montibus Pardorum.* Illa enim præpositio De, communiter accipi solet pro; Propter, vti accepit Tullius orat. 3. in Verrem: *Flebat vterque non de suo supplicio, sed Pater de filij morte:* Cùm igitur spõsus inuitat: Veni de capite Amana, intelligendum eam inuitari ad cęleste Regnum, propter caput Amana, propter verticem Sanir, & Hermon, propter cubilia Leonum, propter montes Pardorum, propter superbos, inquam, obduratosque peccatores, qui velut montes scopulosi ac duri in cælum quodammodo suâ proteruiâ fastuque minitantur, quales sunt de facto Iudæi, per Amana, Sanir, & Hermon Palestinæ montes designati. Propter denique Gentilitatem quam rectè dixeris fuisse cubile Leonũ, montemque Pardorum ob efferatā morum barbariem, ac crudelitatem, variorumque vitiorum monstra, quæ eorum pectoribus, ceu latibulis tecta delitescebant. Inuitat ergo sponsus Matrem dilectissimam, vt de Libano sanctitatis, candoreque puritatis quam tot annorum decursu, assiduis virtutum incremẽtis sibi comparauit ad beatam patriam tot laborum, meritorumque præmium perceptura conscendat, vt tam pro gente suâ, quam pro gentilitate, atque adeo pro vniuerso orbe apud se, ne ob sua scelera pessundetur, intercedat; atque ita pro illis intercedendo, nouis meritis coronisque variorum regnorum in cælo augeatur ac decoretur. Regna enim mundi, caput illud Amana, verticem Sanir, & Hermon Rupertus interpretatur: *Regina mundi huius,* inquiens, *quædam capita, vel quidam vertices rectè dicuntur, nocturna auis, quod interpretatur Amana; dẽtes vigiliarum, quod Sanir; & Hermon, quod anathema, Regna, inquam, vera anathematizati Diaboli à Deo separati, qui cum sit Princeps tenebrarum, & tanquam Leo rugiens circumeat quærens, quem deuoret, rectè, & nocturna auis, & dens dicitur vigiliarum.* Sic Rupertus.

Christus inuitat B. V. ad cælum inter reliquas causas, ad intercedendum pro peccatoribus, Hebreis, Gentilibus, &c.

Gentilitas Cubile Leonum, & Mõs Pardorum.

B. V. ad cæleste Regnum à filio euocatur, pro mũdi Regnis apud ipsum intercessura.

77. Quod si cum Gilberto Abbate serm. 29. in Cant. loco; de capite Amana; legamus; *De capite Sarmana; quod populus vanus, & coangustans; & de vertice Sanir, de vertice Seir, quod hispidus interpretatur;* adhuc efficacius atque vniuersalius Dei paræ Virginis apud filium, absque vllo personarum discrimine, patrocinium intelligimus. Quis enim populus ille vanus atque coangustans est alius, quam gentilis, qui vana, & nihili adorans Idolorum simulacra, & ipse vanus, seseque inter creaturas, relicto creatore, coangustans, factus est? Quid enim vanius, inquit, Gilbertus, illo populo, quorum ipsi doctores *euanuerunt in cogitationibus suis, & dicentes se sapientes esse, stulti facti sunt? Quid angustius illis, qui desperantes semetipsos tradiderunt immunditiæ? Angustum enim est cor, quod finem votorum intra temporalis iucunditatis metas contrahit, nesciens, spem ad æterna dilatare. Quis populus ille peccatorum aculeis hispidus, ad instar herinacij est alius, quam populus Iudaicus, imo mortalium genus vniuersorum, quod non tam spinarum, quam peccatorum suorum mucronibus Saluatoris caput cõpunxerat?* Pro his omnibus, vt quantocyus in cælestem patriam euolet, intercessura apud Filium, ab æterno Patre euocatur, vt de illorum salute, æternaque gloria auream, immortalemque glorię Coronam cum alijs Aureolis, consequatur. Vnde idem Gilbertus sic Patrem æternũ Virginem alloquentem introducit: *Leua in circuitu oculos tuos, & vide, omnes mundi istius montes tibi sunt in Libanum conuertendi. Molestum planè gentis tuæ detrimenta, & desolationem videre, sed molestiam hanc tam lucrosa commutatio compensat, vt vnius damna redimat prouentus vberior. Noli ergo moram nectere, sed veni, vt de gentium fide, & conuersione coroneris.* Concludit tandem per montes illos non modò Iudæam, & Gentilitatem, verumetiam vniuersam Ecclesiam intelligi, pro qua, vt intercedat apud filium ad cæleste Regnum, coronanda, inuitatur.

B. V. pro Gẽtilibus apud filium intercessura ad cęlum euocatur.

Iudaicus populus peccatorum aculeis hispidus instar Herinacij.

B. V. vt pro vniuersa Ecclesia apud filium intercedat ad cælum inuitatur.

78. Quo sanè Aduocatæ officio Virgo nostra benignissima modo longè, ab huius mundi Aduocatis diuerso persungitur, siquidem nullo habito pauperum, diuitumque discrimine, absque vlla personarum acceptione, clausis quasi oculis, causas, singulorumque negotia, mirâ prorsus pietate acceptat, agitatque, & cura illi est, vt loquitur S. Bernardus, de omnibus. Quod nobis ipsa Virgo insinuare visa est cum dixit: *Ego*

Ego dormio, & cor meum vigilat. Cant. 5. Quibus verbis indicare voluit ſingularem ſuam ſolicitudinem, vigilantiamque, quam pro vniuerſali Chriſti gerit Eccleſia, vt cardinalis affirmauit Halgrinus. *Nam licet in ſeipſa*, inquit ille, *dormiat, & quieſcat, pro nobis tamen eſt piè ſolicita in precibus ad Filium, & in defenſionibus contra inimicum*. Sic ille.

B. V. pia ſolicitudo pro vniuerſa Chriſti Eccleſia.

79. Quæ ſane ſolicitudo Virginis, ſomno clauſis, ſopitiſque oculis videtur planè admirabilis. Siquidem Regis vigilantiam Aegyptij, alijque populi, ſceptro cuius in vertice inſopitus radiabat oculus, exprimebant. Voluit nimirum Deipara pientiſſima eo loquendi modo nobis ſignificare, ſe quidem pro Iudæis, & Gentilibus adeoque pro vniuerſa Eccleſia pia aſſiduâque ſolicitudine in precibus apud Filium vigilare, ſed tamen clauſis oculis, abſque vlla videlicet perſonarum acceptione, neminem in faciem, an ater, albus vè ſit, intuendo, cum Mater miſericordiæ vniuerſalis, pro toto mundo à Deo conſtituta ſit. Ad quod faciendum ea ſingularis in mortales omnes amor exſtimulat, cùm ipſa Amor, ipſiſſimaque charitas eſſe videatur, adeo, vt eius pijſſimi affectus probè conſcius Filius, eam, ipſam Charitatem vocitare non dubitauerit Cant. 7. 6. Vbi enim legit vulgatus: *Quam pulchra es, & decora chariſſima in delicijs*! Legere 70. Interpp. *Quam pulchra, & quam ſuauis facta es Charitas in delicijs*! Cùm igitur Virgo noſtra ipſe ſit amor, & tota charitas, velatis quodammodo oculis nobiſcum procedat, abſque vllo perſonarum diſcrimine, neceſſe eſt. Licet enim Amor profanus cæcus pingi ſit ſolitus, quod hominem excæcet, deque mentis ſtatu deturbet, adeo vt benè cecinerit de illo Alciatus Embl. 113.

B. V. eſt Mater vniuerſalis, abſque perſonarum acceptione.

B. V. ob ſuam ſingularem in nos Charitatem ipſa Charitas vocatur.

Tela alaſque ferens, lumina nulla tenet.

Et Propertius Eleg. 2.

Scilicet inſano nemo in amore videt.

Et Ouid. in Epiſt.

Quid deceat non videt vllus amor.

Amor profanus cæcus, at vero Amor Deiparæ erga nos eſt multi oculus.

Virginea tamen hæc charitas, Amor hic in humanum genus Deiparæ noſtræ amantiſſimæ cæcus hac ratione non eſt, cum S. Epiphanius eam appellet *Multioculam*, & S. Ephreem Cherubinis *oculatiorem*; ſed cæcus duntaxat, quatenus illi claudit oculos, vt abſque perſonarum vllo diſcrimine cauſas noſtras memorialiaque ſupremo Iudici deferenda ſuſcipiat, omnibuſque indiſcriminatim miſericordiæ ſuæ viſcera patefaciat. Hinc ipſa dicebat, ſe pro impijſſimis etiam, atque ingratiſſimis, apud filium memorem futuram: *Memor ero Raab, & Babylonis ſcientium me. Ecce alienigenæ Tyrus, & populus Aethiopum hi fuerunt illic*. Vbi per Raab ſecundum textum Hebreū ſuperbi intelliguntur, vt vult Rabbi Abraham, & Rabbi Dauid. Et quoniam Aegyptij ſuperbiâ ſuâ Dei iracundiam ad infligenda formidabiles illas plagas prouocauerunt, Chaldæus Paraphraſtes per Raab intellexit Aegyptios, qui aliquam Virginis cognitionem tum ex Ieremiæ Prophetæ apud illos habitâ prædicatione, tum ex illa ipſius in eorum terra per quinquennium cum filio commoratione, habuere. Atque ita Virgo noſtra ex innatâ ſibi benignitate, nullo perſonarum habito reſpectu, albinè an atri, Aegyptij, an Europei, Aethiopes, an Arabes, Tyrij, an Sidonij, Garamantes, an Indi, domeſtici, an alienigenæ ſint, pollicetur ſe omnium in cęleſti curiâ apud Filium memorem futuram, omniumque miſerias, ampliſſimo miſeraturam affectu.

B. V. Amor in nos cauſas dici poteſt, quatenus omnes abſq. perſonarum accept. nos diligit.

80. Vniuerſalem hanc denique in omnes Virginis noſtræ abſque vllâ differentiâ perſonarum admiratus beneuolentiam merito exclamauit Sponſus: *Quæ eſt iſta quę progreditur quaſi Aurora conſurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol*? Cant. 6. Verè enim Deipara benigniſſima, velut Aurora, orbem vniuerſum, loca omnia etiam remotiſſima, vbi non reperit obſtaculum, luce pietatis ſuæ perfudit. Verè velut Luna candidiſſima atque pulcherrima noctem infidelitatis, aliorumque ſcelerum vbique, remoto obſtaculo, deterſit caliginem. Verè denique, velut luciddiſſimus ſyderum Princeps Sol, roſeâ ſuâ, radiantique facie, luce potentiſſimâ, caloreque vitali orbem vniuerſum illuſtrauit. Vnde illa totam Sole amictam Ioannes Apoſtolus Apoc. 12. conſpexit. Ad Virgineum hunc Solem etiam Saluatorem, oculum direxiſſe fortaſſe cenſuerim, dum eam, abſque perſonarum differentiâ patrocinaturâ intelligeret, cùm dixit: *Qui ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos, & malos*, Matt. 5. Ad quæ Verba eleganter Seraphicus Bonauen. *Quis eſt, ſuper quem Sol iſte non luceat? Quis eſt, ſuper quem miſericordia Mariæ non reſplendeat*? Quare præclarè S. Bernardus affectum hunc miſericordiæ in omnes

B. V. velut Aurora, Luna, & Sol omnia indiſcriminatim illuminat, ſi obex abſit.

nes vniuersalem expressit serm. de verb. Apoc. *Omnibus omnia facta est. Sapientibus, & insipientibus copiosissimâ charitate debitricem se fecit, omnibus misericordiæ sinum aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuersi.*

B.V. omnib. omnia facta sapientibus, & insipientibus.

81. Guilelmus Abbas denique in Virginem pientissimus ob indifferentem hunc eius in mortales omnes pietatis affectum Craterem appellauit tornatilem nunquam indigentem poculis, Cant. 7. 2. *Nempe vmbilicus ille Virgineus*, inquiens, *Dei filio carnis substantiam, in qua pro hominibus moreretur, per calorem Spiritus Sancti ministrauit, atque eo ipso quasi Crater tornatilis vitam mundo propinauit. Crater, idest, Scyphus magnus vere, sine angulo, & ruga, quia laudabili æquitate, idest, sine acceptione personarum, quantum in se est omnibus salutem propinat. Non enim despectis piscatoribus, vitam propinat Imperatoribus, quod vtique si faceret Crater quidem, sed vtique Tornatilis non esset. Crater hic nunquam indiget poculis. Quotlibet inde hauriant, & quantumlibet hauriant, nequit exhauriri. Nam, etsi inde bibunt omnes peccatores terræ, nihilominus abundat, & redundat. Quotidie toti mundo de illo Cratere magno propinatur, & non deficit. Quod inde per plenitudinem causæ manauit, cum Verbum caro factum est, per effectum nobis quotidie explicatur, & non aliunde, quam de vmbilico Virgineo propinatur salus, quia non nisi in Filio Virginis salus.* Vnde Propheta nos prohibet confidere in filijs hominum, in quibus non est salus. Hæc ille.

B.V. Crater tornatilis cur dicatur.

B.V. despectis piscatoribus, non propinat vitam Imperatoribus.

82. Idem deuotissimus Abbas Virginis oculos, quibus pientissimâ sollicitudine miserias omnes mortalium circumspectat, vt illis mox prouideri possit, piscinis illis latè patentibus Hesebonis comparauit. Can. 7. *Piscinis Hesebon*, inquit, *assimilantur oculi piæ Matris; nam plena erat oculis, & vtique multo plenior, quam quodlibet illorum quatuor animalium, de quibus scriptum est, quod in circuitu, & intus plena sunt oculis. Plena, inquam, erat oculis prouidentiæ sine intermissione prouidendo bona, non tantum coram Deo, sed coram omnibus hominibus.* Vt ostendat porrò quam vacua fuerit omnibus animi passionibus, atque perturbationibus, vt iræ, vt inuidiæ, quæ pietati contrariè esse consueuere, addidit: *Plane hos oculos eius nullus vnquam vel tenuis carnalis illecebræ puluis fuscauit; nullus vel modicus æmulationis, siue iracundiæ motus turbauit, sed ad instar aquæ viuæ puri semper, atque perlucidi fuere. Quia nihil in se turbulentum, sine pulueruleutum habebant, sed quandam aquæ viuæ, idest cælestis gratiæ similitudinem exprimebant.* Sic ille.

B.V. Oculi cur piscinis Hesebon cōparentur.

B.V. plena oculis ad instar mysticorum Animalium ob prouidentiam suam.

B.V. absque omni passionum perturbatione exitit.

83. His illa misericordiæ plenissimis oculis omnium populorum gentiumque, Iudæorum, atque gentilium, reliquorumque infidelium errores sceleraque, velut Mediatrix, de cælo circumspectans, ad Filium conuersa pro illis, ac maximè pro Gentilibus intercedit, affectu materno filium ad eorum conuersionem inuitando, Veni, inquiens, Dilecti mi, egrediamur in agrū, commoremur in villis. Cant. 7. vers. 11. Quam inuitationem librans idem piissimus in Virginem Guilelmus: *Ipsa pia Mater ad Filium iam assumpta, vberrimis meritis Apostolicum laborem addiuat, & primitias ex circumcisione, per eos acquisitas Filio iugiter commendat. Vbi ergo Iudæi in verbi salubris ministros apertè sæuire cœperunt, & lapidando Stephanum, occidendo Iacobum, vinciendo Petrum, arbitrati sunt obsequium se præstare Deo, super tanta ingratitudine, & cæcitate eorum, pia Mater indignata, & conuersa ad filium: Veni*, inquit, *Dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in Villis. Parum est te esse in Iudæa notum, & in solo Israel magnum esse Nomen tuum. Vt ergo vsque in Idumeam extendas calceamentum tuum, & salues populos gentium, veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis. Denique populus Israeliticus repulit à se Verbum Dei, indignum se iudicauit vitæ æternæ. Vt ergo delictum eorum diuitiæ sint mundi, & diminutio eorum diuitiæ gentium, eamus in mundum vniuersum, & prædicetur Euangelium omni creaturæ. Egrediamur de illa Ierusalem, quę melius Babylon dicitur, pro eo quod non nouit tempus visitationis suæ, & adhuc, scandalum patitur in Cruce Saluatoris sui. Egrediamur hinc, & commoremur in villulis gentium, vsque ad vesperum sæculi. nam iuxta Prophetiam Dauid Psalm. 58. Conuertentur ad vesperam, de quibus* ait Isaias 10. cap. *Si fuerit Israel quasi arena maris, reliquiæ conuertentur ex eis. Non sine me egredieris, aut sine me alicubi commoraberis, quia ego semper tecum, & præ omnibus te sequor ò Agne quocunque ieris, tecum manebo, vbicunque moram feceris, nam grata mihi erit Gentium salus, nec assumam laudem, vel orationem pro domo Israel vsque ad tempus.*

B.V. inuitat filium ad cōuersionem animarum, & maximè Gentilium.

B.V. pollicetur se Christo in conuersione animarum sociam futurā.

O admirandam Deiparæ nostræ, amplissimamque pietatem mortales omnes absque vllo discrimine complectentem! O charitatem misericordiamque

Vir-

Virginis, gentium omnium linguis, literarumque monimentis longè, latèque prædicandam! Vnde iure Bernardus mellifluus, ad illam factâ apostrophe ſerm. 4. de Aſſumpt. pronunciauit: *Sileat miſericordiam tuam Virgo beata, ſi quis eſt, qui inuocatam te in neceſſitatibus ſuis ſibi meminerit defuiſſe. Nos quidem ſeruuli tui cæteris in virtutibus congaudemus tibi, ſed in hac potius nobis ipſis. Laudamus Virginitatem, humilitatem miramur, ſed miſericordia miſeris ſapit dulcius, miſericordiam amplectimur, charius, recordamur ſæpius, crebrius inuocamus. Hęc eſt enim, quæ totius mundi reparationem obtinuit, ſalutem omnium impetrauit. Conſtat enim pro vniuerſo genere humano fuiſſe ſolicitam, cui dictum eſt: Ne timeas Maria, inuenisti gratiam, vtique quam quærebas apud DEVM.* Tu conuerſus ad Virginem, amplitudinemque quandam eius miſericordiæ immenſam vniuerſum orbem amplectentem contemplans, & præter trinam illam quantitatis dimenſionem Ariſtotelicam, quartam, nempe altitudinis infinitę, cælos penetrantis ſuper addit, exclamatque: *Quis ergo miſericordiæ tuæ, ò Benedicta, longitudinem, & latitudinem, ſublimitatem, & profundum queat inueſtigare? Nam longitudo eius vſque ad diem nouiſſimum inuocantibus eam ſubuenit vniuerſis. Latitudo eius replet orbem terrarum, vt tua quoque miſericordia plena ſit omnis terra. Sic & ſublimitas eius ciuitatis ſupernæ inuenit reſtaurationem, & profundum eius, ſedentibus in tenebris, & in vmbra mortis obtinuit redemptionem. Per te enim cælum repletum, Infernus euacuatus eſt, inſtauratæ ruinæ cæleſtis Hieruſalem, expectantibus miſeris vita perdita data; Sic potentiſſima, & piiſſima Charitas, & affectu compatiendi, & ſubueniendi abundat affectu, æquè locuples in vtroque.* Quare hortatur omnes vt ad hanc tam immenſæ pietatis Virginem, tanquam ad Mediatricem, & tanquam piiſſimam Aduocatam, tanquam ampliſſimum vberrimumque miſericordiæ fontem recurrant, vt coram ſuperno Iudice gratiam inuenire valeant. *Ad hunc igitur fontem,* inquit, *ſitibunda properet anima, noſtra. Ad hunc miſericordiæ cumulum tota ſolicitudine miſeria noſtra recurrat.* Vniuerſalem hanc in omnes pietatem, miſericordiamque Virginis abſque vllo

Miſericordia B.V. longa, lata, ſublimis, & profunda.

Ad B.V. tanquam ad fontem miſericordiæ ſitibunda properare debet anima.

perſonarum delectu deſcripſit Pater Ioannes Herolt alius Diſcipulus Ordinis Diui Dominici ſerm. 34. de Natiu. B. Virg. vbi poſtquam dixiſſet ex Bernardo datam B. Virgini poteſtatem; in cælo, & in terra, vt omnia quęcunque voluerit valeat impetrare; hęc attexit: Ex quibus patet, quod eius poteſtas eſt tanta, quod omnibus hominibus nobilibus, & ignobilibus, ciuibus, ruſticis, viris, mulieribus, filijs, & filiabus; famulis, & famulabus poteſt ſubuenire cum eam deuotè implorant. Etiam omnibus temporibus, in hyeme, in æſtate, de ſero, mane, in meridie in media nocte poteſt ſuccurrere eam inuocantibus; Etiam in omni loco, in campis, in aquis, in domo, in foro, in menſa, in lecto poteſt ſubuenire. Etiam in omnibus cauſis in paupertate, in triſtitia, in perſecutione, in infirmitate, in tentationibus varijs, & in omnibus neceſſitatibus, ac prę ſertim in æternæ damnationis periculo. Qua de re plurima libro de Miracul. B. Virg. affert exempla. Vnicum de quodam Ruſtico memoraſſe ſufficiat, quo etiam huiuſmodi viles, abiectoſque homines minimè à miſericordiæ Parente deſpici intelligamus. Erat hic varijs peccatis implicitus, & alienis inhians, alienam terram metas tranſgrediendo furtim vſurpabat. Illud laude dignum in hoc agricola reperiebatur, quod Deiparæ Virginis pietatem, velut bonorum omnium radicem, cordi ſuo altiſſimè inſitam gereret. Vnde factum, vt cum animam iam eſſet exhalaturus adfuerint Angeli, & Cacodęmones. Et hi quidem ipſius peccata, furtaque commemorando, reum ęterna damnatione clamitabant: Angeli autem, cum dixiſſent, eum de peccatis illis iam egiſſe pœnitentiam, ſemperque cultui Dei Matris, eam quotidie, magnâ deuotione ſalutando, fuiſſe addictiſſimum, teterrimos illos Orci Tenebriones in fugam egerunt; ſicque anima illa, inquit idem Heroldus, erepta ab aduerſariorum poteſtate, perpetuam damnationem euaſit, largiente Deo per merita ſuæ Genitricis. Claudamus diſcurſum hunc eiuſdem Sancti Doctoris oratiunculam illa ad Virginem breuiſſi-

ma, rogemusque vt miserias nostras suâ bonitate suppleat, vt in Iudicio tam particulari quam vniuersali se-se velut illa Virgo cælestis inter Leonem illum terribilem de tribu Iuda nempe Filium, & Libram, ipsius videlicet rigidissimam iustitiam, ac iudicium, interponat, nobisque sua pietate patrocinetur: *Sit pietatis tuæ, Virgo benedicta, ipsam, quam apud DEVM gratiam inuenisti, notam facere mundo, reis veniam, medelam ægris, pusillis corde robur, afflictis consolationem, periclitantibus adiutorium, & liberationem, sanctis tuis precibus obtinendo. Fac denique vt dulcissimum Mariæ nomen cum laude inuocantibus seruulis, per te Regina clemens gratiæ suæ munera largiatur IESVS Christus Filius tuus.*

Amen.

DISCVRSVS XXXIV.

Quod B. Virgo Spica Virginis, Christum in Eucharistia, beneficio Deiparæ contentum denotet.

1.

Nter reliquas Virginei Asterismi stellas, vna est pre reliquis, vtpote primæ magnitudinis, in manu sinistra Virginis lucidissima, quam Astronomi Spicam Virginis appellarunt, tantæque tamque ingentis est vastitatis, vt secundum Astronomorum sententiam, omnino 115. terræ globos complectatur. Hanc nos iure meritissimo, ob incompræhensibilem hanc pene magnitudinem, Dei ipsius filium Christum Matris sinu, manibusque gestatum dicimus. Hic enim reuera pijssimæ magnitudinis est stella fulgentissima, vti ipse de se testatur Apoc. 1. *Ego sum stella splendida, & matutina;* Hic est summus ille vniuersorum Dominus, de quo canebat Dauid Psal. 144. *Magnus Dominus, & laudabilis nimis, & magnitudinis eius non est finis*. Et Psal. 146. *Magnus Dominus noster, & magna virtus eius, & Sapientiæ eius non est numerus*. Hic est ille de quo Gabriel Archangelus ad Virginem: *Hic erit magnus, & Filius Altissimi vocabitur*. Immensam denique huius magnitudinem exprimere volens Iob cap. 11. dixit: *Excelsior cælo est, & quid facies? profundior Inferno, & vnde cognosces? Longior terra mensura eius, & latior mari.* Magnitudinem hanc quoque eiusdem immensam contemplatus Vates Regius canebat. *Quo ibo à Spiritu tuo, & quo à facie tua fugiam? Si ascendero in cælo, tu illic es, si descendero in Infernum ades. Si sumpsero pennas meas diluculo, & habitauero in extremis maris, etenim illuc Manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.* Ps. 138.

Stella in Spica Virginis est primæ magnitudinis centum & 15. terræ globos continens.

Spica Virginis est Christus stella immēsæ magnitudinis.

2. Et rectè dicitur stella hæc esse primæ, & principalis imagitudinis, quia *ipse est Princeps Regum terræ, Rex Regum, & Dominus dominantium, primogenitus ante omnem creaturam*. Agnouit hanc Dei primam magnitudinem immensam ipse Seneca Philosophus lib. 4. de benef. c. 8. *Quocunque te flexeris, ibi illum videbis occurrentem tibi, nihil ab illo vacat, opus suum ipse implet.* Et Epist. 41. ad Lucilium, vt ostēdat DEVM præsentiâ suâ omnem implere creaturam: *Prope*, inquit, *est à te DEVS, tecum est, intus est. Ita dico Lucili sacer intra nos ipse tractat. Bonus Vir sine Deo nemo est. An potest aliquis supra Fortunam nisi ab illo adiutus exsurgere? Ille dat consilia magnifica, & erecta. In vnoquoque Virorum habitat DEVS*.

Quocunque nos flexerimus occurrit nobis Deus.

Bonus Vir sine Deo nemo est.

3. S. Hilarius immensam hanc Dei magnitudinem omnia ambientem, ac continentem contemplans, piè admodum nos in ipso Dei sinu degere pronunciauit: *Credamus*, inquiens, *nos in Diuinitatis sinu agere, neque DEVM abesse cum irascimur, cùm cædimus, cùm contemnimus, cum maledicimus, cùm inebriamur, cùm Diuina, & humana negligimus, maiore contumelia eius*, intra quem hæc agimus peccantes. Hæc Hilarius. Amplissimum hunc magni Dei sinum creaturas omnes amplectentis agnouisse visa est spōsa, cùm de hoc magno humanatoque Deo veluti amantissimo loquens sponso dixit Cant. 7. *Leua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me*. Verè enim illa eius Sanctissima vlnis cum, veluti spicam, stellamque primæ magnitudinis gestans, atque complectens, ab illo immensâ eius charitate, quæ cum eius infinita Diuinitate idem est, vicissim circumdabatur, eiusdemque suauissimo fouebatur amplexu.

Homini persuasum esse debet nos in Diuinitatis sinu viuere, nobisque semper siue bene, siue male agamus assistere.

B. V. Christū gestans in vlnis similis Virgini Spicam manu sinistra gestanti.

Hinc Venantius Fortunatus Pictauiensis Episcopus etiam B. Virginem granum hoc Diuinum complectens Spicam appellauit, ita canens:

Gaudia quanta sinus hilaris tuus ille vehebat;

Cum tua membra premens plus releuabat onus?
Auxilium de flore gerens, de fruge leuamen,
Spem, & cæli Panem Spica nouella gerens.

4. Nec vacat mysterio, quod Alterismus ille Virginis, Spicam hanc stellamque primę magnitudinis, manu sinistrâ gestatam repræsentet. Virgo enim nostra beatissima, quia animitus, medullitusque, intimisque præcordijs Filium amantissimum diligebat, manu cordis, quæ sinistra est eum gestabat, pectorique suauissimè apprimebat, vt amoris Diuini flammæ, quibus cor eius purissimum æstuabat, maiora in dies acciperent incrementa, promptissimamque se ad donandum vltro, ac nobiscū tam dulcem communicandum Filium demonstraret. De cordiali hoc Virginis in natum suum amore præclarè S. Amadeus Hom. 4. de laud. B. V. *Vbi erat thesaurus*, inquiens, *Mariæ, ibi, & cor, vbi gloria, ibi, & conscientia. Diligebat DEVM, ac Filium suum ex toto corde, ex tota mente, & ex omnibus viribus suis. Ex toto corde, quia toto intellectu, ex omnibus viribus, quia omni cordis intentione, mandatorum omnium executione. Videbat oculis, & manibus tractabat Verbum vitæ. Felix cui præsertim est fouere illum, qui fouet, & nutrit omnia; portare portantem vniuersa; lactare Filium, qui lac ipsis infudit vberibus, pascere cuncta pascentem, & escam auibus administrantem. Pendebat in collo eius Patris Sapientia, & in humeris eius Virtus mouens cuncta residebat: Stabat in sinu materno paruulus IESVS, & in gremio Virgineo Sanctarum requies animarum quiescebat. Aliquando subnixo capite, læuâ, dextrâque tenentem Genitricem vultu placidissimo, quem desiderant Angeli videre, aspiciebat, blandoque murmure Genitricem vocabat, quam omnis Spiritus appellat in necessitatibus. At illa replecta Spiritu S. Sanctum pectus pueri suo pectori copulabat, & faciem illius faciei suæ applicabat. Nonnunquam osculabatur manus, & brachia, & materna confisa licentia ab eius ore sacratissimo dulcia oscula carpebat. Non satiebatur visu, nec implebatur auditu, quia illum videbat, & audiebat, quem multi Reges, & Prophetæ voluerunt videre, & audire; & non audierunt. Proficiebat igitur magis ac magis in amore, & animus inardescens mente peruigili diuinis obtutibus inhærebat, &c.* Hæc Amadeus de cordiali Virginis in Filium suum dilectissimum amore.

B. V. Christū ob cordialem amorem quo eum diligebat in brachio sinistro gestabat.

B. V. quantus amor in Filium.

Quam tenet B. V. amor in Filium.

5. In manu porro Virginis hæc Spica visitur, vt promptitudinem Deiparæ in benedicto ventris sui Fructu nobiscum communicando agnoscamus. Vnde præclarè Richardus à S. Laur. libro 2. de laud. B. V. vbi de causis, ob quas Deiparę seruiendum sit agens, sic loquitur: *Seruiendum Virgini, quia glorioso Fructu ventris sui remunerabit seruos suos. Vnde pingitur in suis Imaginibus Filium tenens, quasi ad dandum illum seruitoribus suis prompta, cum ipsa sit propagatrix operariorum. Vnde Psalm. 126. Filij merces, fructus ventris tui. Quem fructum ipsa commendans, vt pro ipso habendo ei deseruiatur audiuit, ait Prou. 8. Melior est fructus meus auro, & lapide pretioso, & genimina mea argento electo.* Verè Spirituales Diuæ Virginis filij, pro suorum operum mercede, mediante ipsâ, Fructum dulcissimum, ac preciosissimum ventris eius etiam in hac vita degustabunt, eoque velut spicâ, & pane cælesti insatiabilem animæ suæ famem explebunt. *Ipsa enim est*, vt idem loquitur Rich. *quæ pastum subministrat famelicis, & potum sitientibus. Vnde de illa dici potest sicut de Filio: Iacta cogitatum tuum in Domina, & ipsa te enutriet Psal. 54. Ipsa enim esurientes implet bonis, & dat escam esurientibus dicens cum Filio Ier. 31. Inebriaui animam lassam, & omnem esurientem saturaui. Ipsi etiam dicere possumus, sicut dicimus Filio Psal. 113. Omnes à te expectant vt des illis cibum in tempore. Dante te illis colligent, aperiente te manum tuam omnia implebuntur bonitate. Auertente autem te faciē, turbabuntur. Item illud Psal. 144. Oculi omnium in te sperant ô Maria, & tu das escam illis in tempore opportuno, aperis tu manum tuam, & imples omne animal benedictione. Ipsa nimirum est, quæ dat iumentis suis, illis nempe, qui suorum deferunt onera mandatorum, escam ipsam, carnem videlicet Filij sui, quando per fauorem Matris sacra communione se dignos reddunt. Hinc Filium natum posuit in præsepio, quasi boui, asinoque animalibus laboriosis ac onriferis dixisset: Manducate ecce refectio vestra. Ipsa etiam dat escam pullis coruorum imitatoribus pœnitentiam, qui designantur per coruos, fideliter inuocantibus eam. Ipsa denique est fortis illa mulier, quæ de nocte surrexit, deditque cibaria ancillis suis. De nocte surgere est in præsentis vitæ caligine auxilium impendere. Domestici sunt, qui eius obsequijs se totos impendunt.* Sic ille.

B. V. seruiendum quia glorioso Fructu ventris sui nos remunerabitur in cælis.

Cur B. V. Filium in vlnis gestet?

B. V. nos pane cælesti pascit.

Cur B. V. Filium reposuit in præsepio.

Domestici B. V. sunt qui se totos eius obsequijs impendunt.

6. Neque verò mirandum est, quod Virgo illa cælestis manu sinistra spicam triticeam præferens Virginem Nostram Filium, paruulum in manibus gestantē nobis repræsentet. Ipse enim est Granum illud frumenti, quod in terram Virgineam, nulli obnoxiam maledi-

Christus Granum frumēti quod creuit in Spicā, & acceruum tritici produxit, scilicet omnes electos.

cto

cto cadens, in rationalem, vt eam vocat S. Basilius Seleutiæ Archiep. fertilissimamque spicam adoleuit, imo in tritici aceruum excreuit, vt præclarè S. Ambr. lib. de Institut. Virginis: *Vnum*, inquit, *granum frumenti fuit in vtero Virginis Christus Dominus, & tamen aceruus tritici dicitur, quia granum hoc virtute continet omnes electos, vt ipse sit primogenitus in multis fratribus.* Audiendus hic B. Andreas Cretensis Episc. ser. de Annunciat. vbi Virginem sic alloquitur: *Verè tu benedicta, cuius venter aceruus quidem areæ, quoniam fructum benedictionis, spicam immortalitatis, Christum, inquam, sine seminantis, ac coloni operâ perfectissimè produxisti, & messem copiosam, infinita millia congratulantium, de salutis nostræ operario adduxisti.* Hæc ille, & verè. Audiendus S.Greg. Nyssenus in vita Moysis. *Huius corporis panem, non oratio, non satio, non agricolarum opus effecit, sed terra intacta permansit, & tamen Pane plena fuit, quo famescentes mysterium Virg. perdocti facile saturantur.* Hanc ob causam idem B.Andr. Cretēsis orat. 1. de Dorm. B.V. vocat eā *Mensam, in qua nobis IESVS Panis cælestis, & epulæ spirituales exhibentur. Ostendit*, inquiens, *nobis suam sanctissimam Mensam Deipara, vtpotè, quæ ipsum totum viuificum Panem Dominum IESVM, qui est vita æterna, creatam continens naturam, ex fermento Adamicæ consperſionis panem factum in vtero œconomicè gestauit, qui sanctè eum reducit ad vitam recentiorem, redditque in Deo perfectos. Atque ita eos expurgat immortales, qui participatione nouæ illius, pulchræque communionis ipsius ei coniunguntur, fiuntque familiares.*

Christus est spica immortalitatis.

B. V. Mensa in qua nobis Panis cęlestis, & epulę spirituales exhibentur.

7. Audiendus denique Guilelmus Abbas, qui elogium illud attentius vteri Virginalis ponderans; *venter tuus, sicut aceruus tritici vallatus lilijs*. Cant. 7. sic Virginem alloquitur: *Venter ille tuus de quo mihi mundus iam clamat: Beatus venter, qui te portauit, sicut aceruus tritici est, quia prole distentus, & tumidus; sed tamen vallatus lilijs, quia perpetuæ Virginitatis inanitate, sed veritatis plenitudine tumidus. Benè igitur venter ille Virgineus, qui non phantastico, & simulato, vt mentitur Manicheus, sed verò, solidoque fœtu intumuit, ad confutationem eiusdem erroris, aceruo tritici comparatur. Item in aceruo tritici rationalium animalium alimonia est. Nam triticum propriè cibus est hominum, sicut hordeum cibus est iumentorum. Quia ergo cibo vitæ, cibo Angelorum homines vitaliter pascuntur, & eo venter Virgineus tumebat, aptè etiam propterea aceruo tritici comparatur. Planè ex hoc aceruo tritici ad vitam pascuntur æternam animalia rationalia, id est, homines, qui non desipiendo comparati sunt iumentis insipientibus, & similes facti sunt illis. Ex hoc aceruo tritici viuunt animalia pusilla, cum magnis, quia benedictio effusa est omnibus, qui timent Dominum pusillis cum maioribus. Ex hoc aceruo tritici impletur omne animal benedictione, cui manum suam aperit DEVS. Non aliundè viuunt animalia rationalia, quam ex hoc aceruo tritici, quia non est vita hominibus, nisi in fructu ventris Virginei, de quo dictum est Virgini: Benedicta tu in mulieribus, & Benedictus fructus ventris tui. Non est inquam aliud Nomen sub cælo datum hominibus, in quo nos oporteat saluos fieri. Itaque non aliunde, quam ex aceruo illo Virgineo vitalis ad nos manauit refectio, quam qui non percipit, iuxta Apostoli vocem, non habebit vitam, sed ira Dei manet super eum. Aceruum istum tritici vallauit Dominus lilijs, id est, candore circumdedit perpetuæ virginitatis. Perpetuâ enim Virginitate illam decorari oportuit, de qua panis ciuium, vt etiam peregrinos aleret corporaliter nasci voluit. Non dicitur vallatus lilio, sed lilijs, propter duo lilia Virginitatis, vnum intus in animi proposito, alterum foris, in corpore incorrupto. Sine lilio exteriori, lilium interius non est, quia carnis incorruptione non extante, nullum in animo Virginitatis propositum est; Porrò sine lilio interiori, lilium exterius nihil est, quoniam sine proposito animi, carnis incorruptio inanis est. Quippe carnis integritas ad meritum nihil est, quę per animi propositum Deo dicata non est.* Hactenus Guilel. doctissimè.

Vterus B.V. aceruus tritici vallatus liliis quomodo fuerit.

Triticum cibus est rationalium animaliū, sicut hordeum iumentorum.

Ex aceruo tritici animalia rationalia pascuntur ad vitam æternam.

Ex aceruo Virgineæ vitalis ad nos manauit refectio.

Vterus B.V. duobus liliis vallatus nēpe animi proposito intus, & foris corpore incorrupto.

8. Et rectè vterus Virginis beatissimæ, primogenitum suum in lucem velut spicam edens, aceruus appellatur, quia eadem multos simul spirituales filios, velut grana triticea eaque lilijs circumuallata, simul spiritualiter germinauit. Quia dum intacta ante partum, in partu, & post partum Virginitate, ceu purissimo flore Dei Vnigenam, eandemque suum primogenitum generauit, innumeros sibi deuotos filios, ac clientulos, Angelicā puritate conspicuos, in lucem edidit, totidem lilijs hic vterus obuallatus extitit, vti alibi fusius ostēsum est. Intellexit præclarè mysterium hoc S. Amadeus Hom. 6. *Solus*, inquiens, *fuit in transitu ad Inferos Dominus IESVS, sicut in eius persona cecinit Dauid. Psalm. 140. Singulariter sum ego donec transeam. Solus in ingressu, sed in egressu minimè solus, qui innumera sanctorum millia secum reduxit. Cecidit*

B. V. pariēdo Dei filium simul cum, eo plures spirituales filios peperit.

dit in terram, & mortuus est, vt fructum multum afferret. Deposuit se in sementem, vt humanum genus colligeret in segete. Felix aluus Mariæ, in qua seges ista coaluit. Felix cui dictum est: Venter tuus, sicut aceruus tritici vallatus lilijs. An non vt aceruus tritici venter eius, qui grano illo intumuit, quo omnis renatorum seges excreuit? In fonte quippe baptismatis peccatis, & nobis ipsi mortui, per lauacrum regenerationis Christo renascimur, vt ei viuamus, qui pro nobis mortuus est. Ergo ex vno grano multæ segetes, & ex aluo Virginis granum illud. Ideo aceruus nominatur, vi seminis, non numerositate; virtute, non pluralitate filiorum naturalium, quia vnicus talis extitit, licet spirituales innumeri ad instar granorum in aceruo tritici.

Felix B. V. vterus ob spiritualium filiorum generationem.

9. S. Gregor. Thaum. hoc mysteriũ percepit dum eam ita salutat serm. 1. de Annunciat. *Aue gratia plena, ager, qui non exaratus, fructus profert pulcherrimos, dum enim pulcherrimum illum, atque vnicum benedictum ventris sui fructum protulit, plures alios, qui eius velut capitis, membra sunt, generauit.* Hanc ob causam Richard. à S. Laurent. libr. 1. cap. 6. ait dictam fuisse *benedictam in mulieribus; quia non tantùm sola, sine concupiscentia concepit, & sine dolore peperit, sed quia præ omnibus in prole multiplicata est. Etsi enim carnaliter vnicum genuit filium, in eo tamen spiritualis Mater effecta est, magnæ multitudinis filiorum, quorum Christus primogenitus est. Vnde vocatur ab Apostolo Christus: Primogenitus in multis fratribus.* Rom. 8. Quod denique Dei, Virginisque filius spica quædam sit vberrima, de Terra benedicta eius vteri Virginalis germinans testatur Leo magnus Imperator Hom. 6. Vbi Virginem alloquens: *Laudibus te efferunt ò beata, qui ad exortum tuæ spicæ sine semine progeneratæ, esurierunt, post eius verò exortum abundè omnium bonorum copia recreati sunt.*

B. V. cum benedicto ventris sui vnico illo fructu plures alios velut tanti capitis mẽbra protulit.

B. V. benedicta in mulieribus dicitur, quia præ omnibus prole multiplicata est.

Ad exortum spicæ i. Christi homines, qui antea esurierant bonorũ omnium copia recreati sunt.

10. Hinc facile est colligere, quantopere huic Virgini obstringamur, quæ hoc cæleste triticum, ex quo sacrosanctum illud Eucharistiæ ad animarũ nostrarum nutritionem, sustentationemque conficitur ferculum, mirâ charitate protulit, castissimis suis vberibus aluit, totique mundo dulcissimam refectionem præparauit. Quæ omnia Beatus Petrus Cardin. Dam. serm. 2. de Natiu. B. V. attentius expendens, mirificèque, & se vniuersumque orbem pro tãtis beneficijs Virgini obligatum agnoscens exclamauit: *O beata vbera, quæ dum tenue lac puerilibus labris infundunt, Angelorum cibum, & hominum pascunt. Exiguum exprimunt liquorem, & mundi reficiunt Creatorem. Qui suæ virtutis imperio marium procellas mitigat, qui fluminibus indeficientem aquarum impetum subministrat, qui aridam terram innumeris vbique fontibus irrigat, raras de Virgineo pectore guttas lactis expectat. Manat liquor ex vberibus Virginis, & in carnem vertitur Saluatoris. Hic dilectissimi mei, hic rogo perpendite quam debitores simus huic beatissimæ Dei Genitrici, quantasque illi post DEVM de nostra redemptione gratias agere debeamus. Illud siquidem Corpus Christi, quod Beatissima V. genuit, quod in gremio fouit, quod fascijs cinxit, quod materna curâ nutriuit, illud, inquam, absque vlla dubietate, non aliud nunc de sacro altari percipimus, & eius sanguinem in sacramentum nostræ redemptionis haurimus. Hoc Catholica fides habet, hoc sancta Ecclesia fideliter docet.* Infert deinde Cardinalis religiosissimus, Deiparam ob tam eximium orbi collatum beneficium omnia humanæ linguæ quam longissimè excedere præconia, nec vllum mortalium eius extollendis laudibus parem reperiri: *Nullus ergo*, inquit ille, *humanus sermo in laude eius inuenitur idoneus, de qua mediator Dei, & hominum cognoscitur incarnatus. Impar est illi omne humanæ linguæ præconium, quę de intemeratæ carnis suę visceribus cibum nobis protulit animarum, illum videlicet, qui de semetipso perhibet Ioa. 6. Ego sum panis viuus, qui de cęlo descendi, si quis manducauerit, ex hoc pane viuet in æternum. Per cibum namque à Paradisi sumus amœnitate deiecti, per cibum quoque ad Paradisi gaudia reparati. Cibum comedit Eua, per quem nos ęterni ieiunij fame mulctauit: Cibum Maria edidit, qui nobis cælestis conuiuij aditum patefecit.* Hæc Damianus.

Homines B. V. obligati ob Eucharistiæ Sacramentum

Vterum B. V. encomium.

Lac B. V. in carnem vertitur Christi.

B. V. post Deũ sumus maximè debitores ob nostram Redemptionem.

Laudes B. V. ineffabiles, quod per illã corpus Christi in Eucharistia habeamus.

Per cibum sumus ex Paradiso eiecti, per cibum etiam Eucharisticum ad cælestem Paradisum reuecti.

11. Agnouit S. Augustinus huius cælestis cibi auctricem, atque altricem Deiparam cum serm. 1. de Natiu. Domini, ita eam summâ animi sui voluptate alloquitur: *Lacta mater Cibum nostrum, lacta Panem de cælo venientem, & in præsepe positum, velut piorum cibaria iumentorum. Lacta eum, qui talem te fecit, vt ipse fieret in te, qui tibi, & munus fœcunditatis attulit conceptus, & decus Virginitatis, non abstulit natus.* Similia habet S. Hildephonsus ser. 1. de Assumpt. *Lacta Maria Creatorem, lacta precium mundi.* Hinc Arabes, atque Chaldæi spicam illam Virginis, *Alacel, Assimech*, id est, *signum cibi sustentantis* appellauere, eo quod nobis illum cibum repræsentet, qui de seipso loquitur; *Qui manducat me, & ipse viuet propter me.*

B. V. lactauit Cibum nostrum, & panem de cælo venientem.

12. Ne-

12. Neque verò solùm Virgo sacratissima Panem hunc cælestem, atque immortalem nobis produxit, atque aluit, sed & pinsuit. Vnde à S. Epiphanio libr. de laud. B. V. *Clibanus intellectualis, quæ ignem, & vitæ panem habebat*, appellatur. Venerabilis quoque Petrus Abbas Cellensis lib. de Panibus cap. 21. *Compendiosè*, inquit, *dicendum est, quod Clibanus; Vterus est Virginalis, ignis, gratia Spiritus Sancti. Panis, Incarnatio Filij Dei. Virgo Verbo incarnando vteri, & cordis locum parat. Spiritus S. mansionem; Ipse Filius nuptialia fœdera Verbi, & carnis, legitimâ copulatione conciliat. A nobis Virgo est, à Summa Trinitate Spiritus Sancti obumbratio. Ab vtraque partium tam Patris scilicet, quam Virginis, Filij generatio; Nam Verbum de Patre, caro de Virgine.* Et paucis interpositis, Regium Deiparæ stemma extollens: *Oportuit*, nempe hunc Clibanum, ait, *non vili stemmate, neque more consuetudinario fabricari, quatenus in plenitudine temporis panis, qui dat vitam mundo, de cælo descendens, pro dignitate suâ congruum inueniret locum, vbi posset opportunè carnem assumendo decoqui.* Tādem concludit: *Virgo hæc non solum Clibanus est Spiritum suscipiendo, sed & Thalamus DEVM concipiendo, Templum quoque castè viuendo. Clibanus ad Panem præparandum, Thalamus ad sponsum excipiendum; Templum ad Pontificem intromittendum. Clibanum hunc inflammat Spiritus S. Thalamum fœcundat, Templum consecrat.* Sic ille.

Origo & stemma B. V. nobilissimum.

B. V. est clibanus, Thalamus, & Templum à Spiritu S. cōsecratum.

13. S. Bernardus denique serm. 2. de Natiu. Domini postquam dixisset in vtero Virginis Verbum Diuinum, animam, & carnem nostram, mediante eiusdem fide, assensuque simul vnitâ; addidit: *Hæc sunt Euangelica illa sata farinæ, quæ pariter fermentantur, vt sit Panis Angelorum quem manducet homo, panis cor hominis confirmans. Felix mulier, benedicta in mulieribus, in cuius castis visceribus, superueniente igne Sancti Spiritus coctus est Panis iste; Felix inquam mulier, quæ in hæc tria sata immisit Fidei suæ fermentum.* Hinc Gabriel Biel serm. 2. de Annunc. censuit cum nonnullis alijs, eodem die Incarnatum Diuinum Verbum, quo Melchisedech Panem, & vinum obtulit, vt figura responderet figurato. *Hodie*, inquit ille, *in figura longe post instituēdę Eucharistię à Melchisedech panis, & vinum offertur.*

Eodem die Verbum ęternum est incarnatū quo Melchisedech Panem, & Vinum Deo obtulit.

14. Has aliasque ob causas Virgo SS. Panē hūc vocat Panem suū. Illius .n. sunt verba illa Prou. 9. *Si quis est paruulus veniat ad me, & insipientibus; in oculis mundi* videlicet; *locuta est: Venite comedite Panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis.* In quæ verba sic Richar. à S. Laur. lib. 1. cap. 4. *Christus ipse Panis est viuus, qui de cęlo descendit Ioan. 6. ad quem nos inuitat Virgo; Venite comedite, &c. DEVS enim Trinitas aquam humanitatis cum vino Diuinitatis miscuit, quando humanam naturam vniuit Diuinæ; & B. V. miscuit, quando vnionem credidit, eique consensit. Panem istum similiter ipsa nobis confecit. ipsa est enim Sara, quæ miscuit tria sata farinæ. Gen. 18. Diuinitatem, animam, & carnem. Fermentum in hac confectione fuit fides Virginis, qui scilicet panis pistus fuit in Incarnatione, decoctus in clibano vteri Virginalis, igne Spiritus Sancti, vel charitatis Mariæ.* Audiamus iam hac de re multo luculentius disserentem S. Chrysologum serm. 99. *Maria huius fermenti implet typum dum de supernis suscipit fermentum Verbi, & humanam carnem in aluo Virginis cęlestem totam conspergit in massam.* Idem Richar. lib. 11. docet in dies singulos, Panem hunc cælestem petendum à Virgine: *Quia*, inquit, *totus fuit suus proprius, non communis sibi, & viro, quia in se, & de se sola factus est, scilicet de purissima carnis suę substantia. Panis hic Panis est Virginis, quia ipsa dignius, saporosius, & ineffabilius eo in pręsenti, omni creatura fruebatur. Panis hic denique est Panis Virginis, quia totus fuit suus, de quo ipsa ait: Comedite Panem meum. Et quoniam non possumus eum habere, nisi ab ea, & per eam, tota deuotione, mentisque desiderio dicendum est ei, sicut dicimus Deo Patri: Mater nostra, quę es in cęlis, Panem nostrum supersubstantialem, vel quotidianum da nobis hodie.* Hactenus Richar. Rursus Panem hunc, vti & Vinum Eucharisticum, Carnem, Sanguinemque suum esse Virgo quoque ostendit Eccli. 24. cum in sempiternæ Sapientiæ, dilectissimi sui nempe Filij, persona ita loquitur: *Qui edunt me adhuc esurient, & qui bibunt adhuc sitient.* Hæc enim verba esse ipsius etiam Deiparę idem ostendit Rich. libro 2. partic. 1. dum enim interpretatur verba illa Prou. 31. *Dedit cibaria Ancillis suis*; inter reliqua ait esse cibaria hoc augustissimum mysterium: *Cibaria sunt, Caro Virginalis, quam sumimus in Sacramento Filij. Quia Caro Christi, & caro Mariæ vna caro. Vnde 1. Cor. 6. Erunt duo in carne vna, idest Christus, & Maria in vna carne Virginali. Ipsa enim est cibus, & potus imitantibus se, ideo dicit: Qui edunt me adhuc esurient, &c.* Sic ille. Clarius, ac luculentius totam hanc rem exposuit P. Corn. à lapide dum verba illa Ecclesiastici ponderaret.

B. V. Panem Eucharisticū vocat Panem suum.

B. V. est Sara quæ miscuit tria sata farinæ, &c.

Panis Eucharisticus dicitur Panis B. V. quia factus est de purissima eius substantia.

deraret. *Qui edũt me adhuc esurient: Ad literã verum est de Christo, quẽ edimus in Eucharistia,* inquit, *& tamen eundem esurimus, iterumq; edere gestimus. Sic idem pariter ad literam verè dici potest de B.V. Mirum hoc, sed verum. Quoties enim comedimus carnem Christi in Eucharistia, toties in eadem, comedimus realiter carnem B. Virginis. Quia caro Christi, est caro B. Virginis, imo ipsissima caro Christi, antequam in Incarnatione à B. Virginis carne decideretur, & daretur Christo, fuit propria caro B. Virginis, eiusque anima informabatur, & animabatur. Sicut ergo quotidie esurimus carnem Christi in Eucharistia; sic, & esurimus in eadem carnẽ B.V. vt virgineas eius dotes, & mores imbibamus, nobisque incorporemus. Idque faciunt non soli Sacerdotes, & Religiosi, sed omnes Christiani, omnes enim sua, æquè ac Christi carne pascit B.V. in Eucharistia. Atque hinc ille virginitatis, & Angelicæ puritatis amor indiguè communicantibus. Sane fideles omnes hac de causa vti Christum, sic B. Virginem assiduè corde, ore, & opere gestare deberent; imo in B. Virginem quasi transire, & transmutari, sicut ferrum igne candens transit in ignem, & sicut panis fermento conditus in fermentum quasi immigrat, & transit. Vnde Christus se, suaque comparat fermento Matt. 13. Atque hac de causa Christus suam carnem reliquit in Eucharistia, optante, forte, & orante id B.V. vt se intimè fideli cuique per omnia temporum sæcula vniret, & incorporaret. Vide hic eximiam charitatem Christi, & B. Virginis in nos vicissim in eum cor totum defigamus, imo in eum quasi transeamus ac dicamus cum S. Paulo: Quis nos separabit à charitate Christi? Certus sum quia nec mors, neque vita.* Ita Cornelius.

15. Panem hunc cælestem, Panem esse Virginis insinuare visus est Ezech. 44. dum de Porta illa clausa orientali, per quam totius Vniuersitatis Princeps homo factus pertransiuit, verba faciens dixit: *Princeps ipse, sedebit in ea, vt comedat Panem coram Domino.* Quæ verba dum ponderaret Guer. Abbas serm. 3 de Annunc. ait vniuersorum Dominum esse Principem, ac Panem in vtero Virginis factum, eumque & seipso veluti Pane, & Virgine veluti loco omnibus delicijs refertissimo perfruitum, animam denique ipsius, Verbo hypostaticè vnitam, Dei visione assiduâ, veluti pane dulcissimo fuisse deliciatam. Sed ipsa tam Venerabilis Viri verba melliflua audiamus: *Sedebit in ea, quia requiescet in ea, de qua & ipse loquitur: Hæc requies mea. Sedebit in ea tanquam in throno grandi, quem Salomon Rex sibi de ebore fecit: Si attendas angustias vteri, locus prorsus angustus est, si latitudinem cordis, thronus grandis est, propter quem etiam Vterus tantæ Maiestatis capax factus est.* Latitudo cordis B.V. est Thronus grandis. *In ea ergo Princeps sedet, & Panem comedit, quia si quis, inquit, aperuerit mihi, intrabo ad eum, & cænabo cum eo, & ipse mecum. Non est hæc cœna sine Pane, quando, & ipse qui cænat Panis est vitæ: panis qui hodie descendit de cœlo, & dat vitam mundo. Sed res mira, si idem est, qui cœnat, & qui cœnatur, & qui comedit ipse est Panis, qui ab eo comeditur. Reuera res mira, sed res vera, quia Christus non alio pane, quam seipso pascitur. Ipse namque totus est Panis, Verbum propter se, caro propter vnionem Verbi. Alioqui caro non prodest quidquam, cum Spiritus sit qui viuificat, nec in solo Pane viuit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. Omne verbũ quod procedit de ore Dei, vnũ & Vnigenitum est Verbũ Patris, quod cum simplex sit, in se tamen continet rationem, & formã omnis Verbi Diuini. Verbum itaque pascitur de Verbo, Filius viuit de seipso, quia sicut Pater habet vitam in semetipso, sic dedit, & Filio, vitam habere in semetipso. Alia tamen ratione, sed tamen ineffabili beatitudine Verbo pascebatur anima illa, Verbo ipsi in Personam coniuncta, & incomparabili felicitate Princeps ille sedens in Porta Virginalis vteri, Panem Verbi coram Domino comedebat.* Hæc Guerr.

16. Est etiam Panis hic Panis Virginis, quia ex ipsius purissimis visceribus & sanguinibus, ope Spiritus Sancti est efformatus, & antequam propriâ animâ esset informatus, animatus quodammodo fuit animâ ipsius Virginis, tandemque in lucem editus eius Virgineo nutritus lacte, quod cum aliud non sit, quam sanguis in colore alteratus, qui postea in substantiam aliti conuersus vnum, idemque corpus cum Filij corpore effectus est. Vnde Diuus Aug. Caro Christi est caro Mariæ. libro Assumpt. B. V. Tomo 9. præclarè: *Caro,* inquit, *IESV caro est Mariæ, & multo specialius, quam Iosephi, Iudæ, cæterorumque fratrum eius quibus dicebat. Frater enim, & caro nostra est. Caro enim Christi quãuis gloriâ resurrectionis fuerit magnificata, & potẽter super omnes cælos ascensione glorificata, eadem tamen carnis mansit, manetque natura, quæ suscepta est de Maria.* Sic ille.

Idem S. Doctor in Psal. 98. librans verba illa Prophetæ Regij: *Adorate scabellum pedum eius quoniam sanctum est,* ait scabellum hoc, Terram Virgineam esse, de qua, assumptâ carne, increata illa veritas orta est: *Quomodo adorabimus terram,* inquit ille, *cum dicat apertè scriptum: Dominum,*

num tuum adorabis? & hic dicit: Adorate scabellum pedum eius? Exponens autem mihi quid sit scabellum pedum eius dicit: Terra scabellum pedum meorum. Anceps factus sum, timeo adorare terram, ne damnet me, qui fecit cælum, & terram. Rursus timeo non adorare scabellum pedum Domini mei, quia Psal. mihi dicit: Adorate scabellum pedum eius. Fluctuans conuerto me ad Christum, quia ipsum quæro hic, & inuenio, quomodo sine impietate adoretur terra, sine impietate adoretur scabellum pedum eius. Suscepit enim de terra terram, quia caro de terra est, & de carne Mariæ carnem accepit. Et quia in ipsa carne hic ambulauit, & ipsa carnem nobis manducandam ad salutem dedit, nemo autem illam carnem manducat nisi prius adorauerit; inuentum est quemadmodum adoretur tale scabellum pedum Domini, vt non solum non peccemus adorando, sed peccemus non adorando. Hæc August. quem locum citans P.Scherlogus noster Tom.3. in Cant. vestig. 37. num. 19. sic loquitur: *Viscerum Mariæ Virginis fructus est Eucharistiæ munus illud super cæleste, non tantum, quia ab eius prodijt vtero quem manducamus in diuino pabulo, sed præcipuè quoniam illa substantia carnis, quam Christus assumpsit, nunquam fuit omnino dimissa, sed eius pars saltem perenniter conseruata, modo quoque in cælis, & in Eucharistia Verbo vnita est, quemadmodum Suarius existimat Tom. 2. in 3. Par. Deipar. 1. sect. 2. Adoratur itaq; in Eucharistia verbo coniuncta caro Deiparæ.* Hact. Scherl. Quam ob causam Philosophorum Princeps lib.5. Eth.cap.4. sapienter asseruit. *Filius est pars ipsius Patris, vel Matris.* Libr. item 8. Ethicorum, inquit, *Filij à parentibus sunt velut alteri ipsi inseparati.* Docet insuper inter filium Patremque iustitiam intercedere non posse, siquidem hæc, duo saltem inter se diuersa exigit. Pater autem adeo vnitus est cum filio, vt *Filium Patris indiuisum membrum appellet.* Et libr.1. Moral. 34. *Membrum ipsius parentis est filius, imo idem cum ipso.* Hinc Tullius orat.3. in Verr. *Cum filijs vini bona nostra partimur, quia pro eadem persona habentur.* Ob hanc vnitatem in causis agendis, vt habetur L.finali C.impub.Eadem filij, & Patris vox, vnum corpus, & vna caro est. Hinc B.Petrus Cardin. Dam. ser.1. de Nat. B. V. Identitatem carnis inter DEVM humanatum, & Virginem intercessisse dixit: Cum enim præmisisset tribus modis DEVM inesse creaturis, addidit: *Quarto modo inest vni creaturæ, videlicet Mariæ Virgini identitate, quia idem est quod illa secundum carnem videlicet. Hic*

Christus, & B.V. sunt duo in carne.

taceat, & contremiscat omnis creatura, & vix audeat aspicere tantæ dignitatis, & dignationis immensitatem. Quamobrem præclarè pientissimus in Virginem Richard.pronunciauit lib.1.cap.5.Quando Verbum caro factum est fuerunt. *B.V. & diuina sapientia vnus Spiritus, & vna caro. Si enim Eua dicta est esse vna caro cum Adamo, quia de costa eius formata, ab eo tantum educta, & in nullo ab eo nutrita: multo melius dicetur caro Christi esse vna cum carne B. Virginis, quia non de costa, sed de intimis visceribus, imo de purissimis sanguinibus Virginis educta, vt ait Damascenus, & non extra, sed intra eius gloriosa viscera nouem mensibus educata.* Ideo id quod dicitur, Gen.2. *Erunt duo in carne vna, optimè accipitur de Christo, & Maria. Propter hanc conuenientiam, atque vnionem inter Mariam, Diuinamque Sapientiam ferè omnia, quæ de hac dicuntur, exponi possunt de Maria, illisque eadem attribuuntur, & forte ideo dictum est ei: Dominus tecum.*

Ob intimam Christi cum Matre vnionem elogia attributa increatæ sapientiæ attribuitur etiam Christo.

17. Quæ sanè pijssima cogitatio, quod caro Christi in Eucharistia sit caro Virginis, magnum in animo nostri Sancti Patriarchæ Ignatij ad pietatem, affectusque teneritudinem habuit momentum; vnde considerationem hanc, quod quicumque dignè corpore ac sanguine Christi reficitur, non modo in carnem Christi quodãmodo verumetiã ipsius Deiparæ transformetur; inter præcipua mentis suæ lumina ex contemplatione percepta, adnotauit. Ex quo pronum est colligere eum, qui ad hoc pura mente ac corde accedit sacramentum, ciboque tam cælesti vescitur, Virgineã quandam purissimamque nãcisci complexionem, licet enim reliqui cibi in substantiam aliti conuertantur, hic tamen Diuinitate suâ manducantem in se conuertit, eique suas diuinissimas communicat qualitates. Atque ita homo carnem Christi eiusque Matris sacratissimæ in hoc Sacramento participans, simul præclarissimarum virtutum, ipsorum, puritatis, humilitatis, obedientiæ, patientiæ, aliarumque innumerabilium que particeps efficitur, in illorumque sanctissimum viuendi modum, mirabili ratione transformatur: Quod nobis saluator verbis illis insinuauit: *Sicut misit me viuens Pater, & ego viuo propter Patrem, & qui manducat me, & ipse viuet propter me.* Io.6. Q.D.Sicut ego naturali generatione procedens à Patre, non alia vitâ viuo, ob essentiæ vnitatem, quam Patris vitâ, sic etiam, qui se mihi per

Quod in Eucharistia carne Christi, & Matris vescamur mirificè S P. noster Ignatius afficiebatur.

Per Eucharistiam virtutibus Christi eiusque Matris communicamus.

Per Eucharistiã viuimus vita quadam diuina ipsius Christi, sicut ipse viuit vita Patris.

vnionem charitatis, corpus meum participando coniungit, mea vita, meoque viuet spiritu, ac consequenter Matris meæ dilectissimæ, cuius caro, est ipsa mea caro. Transformationem hanc diuinissimam pulchrè expressit S.Cyrillus Epis. Alexand. libr.4. in Ioan.cap. 17. *Sicut*, inquiens, *si quis liquefactæ ceræ aliam ceram infuderit, alteram cum altera per totum commisceat necesse est, sic qui carnem, sanguinemque Domini recipit, cum ipso ita coniungitur, vt Christus in ipso, & ipse in Christo inueniatur.*

Per Eucharistiam in Christum transformamur.

18. Hinc Suarez Tom.2. in 3.Part. Disp.1. sect.2. hanc Maternæ carnis cũ filij carne intelligens identitatem, sapienter pronunciauit: *Facile credi potest illam substantiam carnis, quam Christus assumpsit ex Virgine, nunquam fuisse continua caloris naturalis actione resolutam, sed eamdem omnino fuisse semper conseruatam, & verbo Dei vnitam.* Quod doctrinæ D. Augustini sup. citati, siue auctoris illius cuiuscunque, qui librum illum conscripsit: omnino videtur consonum, aliorumque Patrũ, vt Eusebij Emisseni qui Homil.1. de Natiu. Domini sic loquitur: *Christus de carne Mariæ coagulatus, de eius formatus visceribus, de eius substantia consumatus, sanguinem, quem etiam pro Matre obtulit, de sanguine Matris accepit.* Carnis hanc identitatem inter Matrem, & filium luculenter expressit B. Arnoldus Carnot. Abb. Tract. de laud. B. V. *Vna est Mariæ, & Christi caro, vnus Spiritus, ex quo dictum est ei; Dominus tecum. vna charitatis; Vnitas diuisionem non recipit, nec secatur in partes, & licet ex duobus factum sit vnum; illud tamen vltra scindi non potest, atque adeo filij gloriam cum Matre, non tàm communem iudico quam eandem.* Ex his alijsque P. Didacus de celada noster in sua figurata Iudith colligit, cum quodam Moderno Christum Dominum particulam illam carnis quam assumpsit ex vtero Virginis nunquam dimisisse, ac proinde velut reliquias Virginis Diuinitati Verbi vnitas, in Eucharistia iure esse adorandas. Plura videnda de hac filij cum Matre Vnione 1.Par. Discursu 2.

19. Hæc est denique Mulier illa, cui præcepit Dominus vt Eliam, & in eo mortales omnes pasceret 4. Reg. 17. *Præcepi*, inquit, *Dominus, Mulieri vt pascat te.* Quæ verba Antonius Rampegolus Eremita Augustinianus Ianuensis expẽdens. *Deus*, ait, *optimus paterfamilias volens hominibus peregrinis nimio labore lassatis quærere refectionem, voluit B. Virginem sponsam suam esse, cuius solicitudine filijs venientibus ad diuinum Conuiuium abundanter prouideretur. Hæc est illa Sara cui dicitur: Accelera tria sata similæ, & fac pulmentum refecitus tres illos viros, siue Angelos, id est tres animæ rationalis vires, quibus humana Natura Deo, Angelisque assimilatur, S. memoriam, intellectum, & voluntatem. Siue homines, qui in triplici statu, nempe in lege naturæ, Moyses & gratiæ extiterunt. Panis hic porro est Incarnatum Verbum, quo multi mortales, à mundi exordio per fidem refecti sunt; & iam reipsa carnem Diuinam in Eucharistia participando reficiuntur.* Quare Pelbartus lib.2. Stell. Part.3. art.2. cap. 10. hanc fidelium Sacrosanctã Eucharistiã, factam refectionem vocat vnam, è stellis illis 12. Virgineum verticem coronantibus, aitque B.Virginem ideo Domino cecinisse: *Esurientes impleuit bonis, &c.* Cum enim sibimet obiecisset: *Quid hoc pertinet ad B.V. gloriari, tanquam si in ipsa hoc factum sit, quod DEVS esurientes impleuit bonis*, Respondit: *quod ideo hoc pertinet ad ipsam, quia Deus ex ipsa sumpsit carnem, & sanguinem, quam fidelibus præstitit in cibum, & potum salutis æternæ. Et per huius sumptionem replet DEVS omnes esurientes vitam æternam, bonis cælestibus, ipso Christo attestante Ioan. 6. qui manducat meã carnẽ, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. Idcirco B. Virg. de hoc gloriatur, quia ex ipsa sumpsit Christus, quod donauit in Eucharistia.* Sic ille. Ex quo sane pijssimo doctissimi huius viri discursu colligimus merito Panem Eucharisticum ab ipsa Deipara Panem suum appellari.

20. Quod si consideremus Deiparam cum æterni Patris, ac filij voluntate, in admirabilis huius sacramenti, quo velut pane vita nostra spiritualis sustentatur, concurrisse institutione, Panem Virginis hac etiam de causa iure merito vocitabimus, credibile enim est, cum filius ex voluntate Patris se totum nobis in cibum mediante hoc Eucharistiæ Sacramento liberalissimè donare cogitabat, Deiparam pro Materna in filium, qua homo est potestate ad huiusmodi decretum, suum assensum præbuisse; sicut etiam præbuit post, cum Patris voluntatem esse intelligeret, vt in Crucis Altari Hostia factus, pro nobis moreretur. Quare Doctor Angelicus opusculo de Alt. Sacr. præclarè pronũciauit: *Hoc sacramentum est Diuinæ donationis complementum. Siquidem illud, quod nobis*

Eucharistia est Diuinæ Donationis complementum.

nobis Pater, & filius vnâ cum Matre in sacratissimo Incarnationis mysterio donare cæperunt absolutissimè perficere, cum nullus omnino modus alius sese perfectissimè omnibus communicandi reperiri possit. Vnde Cardinalis Caietanus *Sacramentum hoc, Incarnationis extensionem* vocitauit: *Quemadmodum enim Verbum in Incarnatione Humanitati nostræ, vnione hypostaticâ, se coniunxit, eamque deificauit: ita quoque singulorum hominum animabus sese, hoc mediante sacramento, communicans eos diuinæ consortes efficit naturæ, eiusque dona sua, bonaque omnia impertitur*.

Eucharistia est Incarnationis extensio.

21. Ob hanc voluntariam à Deipara Virgine factã filij in Eucharistiã Oblationem S. Epiphan lib. de laud. B. V. eam sacerdotem simul, & altare appellauit: *O' Virginem stupendum Ecclesiæ Thesaurum, qui adeptus est ingens mysterium: Virginem appello velut sacerdotem pariter, & Altare; quæ quidem, Mensam, ferēs dedit nobis cælestem Panem Christum in remissionem peccatorum*. Agnouit eandem Deiparam Sacerdotem simul, & altare extitisse in hac filij, ad Eucharistiam instituendam, oblatione Ioannes Gerson Cancell. Parif. Tract.9. in Magnif. dum docuit: *Maria vespere Iouis sancto, etsi non fuit insignita charactere sacerdotalis officij, dum Iudas illum susciperet, nihilominus nunc, & antea, & postmodum fuit in Regale sacerdotium, præ consortibus suis inuncta, non quidem ad consecrandum, sed ad offerendum hanc Hostiam puram, plenam, & perfectam in altari cordis sui, in quo ignis ardebat Holocausti. Fuit enim rubus ardens incombustus*. Quantopere autem hæc Virginis oblatio Diuinæ placuerit Maiestati, mox subtexuit: *Maria plus cōplacuit Deo, plus humano generi profuit post Christum benedictum fructum, siue filium suum, offerendo ipsum spontaneè in holocaustum in ara cordis sui feruentissima charitate succensi*. Sic ille.

B.V Sacerdos & Altare eur vocata.

B.V. sacerdos dicta, quia obtulit filiũ in altari cordis sui Deo Patri.

B.V. maximè post Christũ placuit Deo Patri, cum filium suum illi obtulit.

22. Quod si dicamus, vt aliqui voluere, Sacramentum hoc in Virginis nostræ potissimùm institutum fuisse gratiam, vt in hac perigrinatione dolorem, ex filij absentiâ, causatum, tam delectabilis cibi delicijs, in dies singulos frequentatis temperaret, merito illud Panem Virginis, speciali quadam ratione prædicabimus. Atque hanc crediderim ob causam censuere aliqui, Deiparam vocatam à filio, vltimæ cænæ, quã celebrauit valedicturus Apostolis, interfuisse, vt ei sese potissimum, in hoc sacramento præ cæteris omnibus communicaret. Hoc censuisse visus est idem Gerson loco citat. vbi cùm in persona Discipuli quæsijsset: *Dic in primis si Beata nostra isto fuerit vsa sacramentali cibo dum viueret, maximè in illo cænaculo grandi Montis Sion, vbi primitus exhibita est institutio huius sacramenti, quod ante fuit prædicatum, dicentibus multis, & retro abeuntibus: Durus est hic sermo. Cui prædicationi probabile est interfuisse Mariam*; Respondet in persona Magistri: *Probabile, quia sequebatur filium tunc vnicum custodem suum, sicut loquimur, pede, post pedem. Probabilia insuper sunt plurima de hac Beata Beatorum, quæ potius sunt accipienda de pietate deuotionis, quam de fidei necessitate, vel temeritate assertionis, vbi non suppetit auctoritas scripturæ cogens, aut ratio conuincens*. Pietatem porrò fidei sic definit: *Pietas fidei est probabilis, seu verisimilis opinio super aliquibus, quæ deuotionem ædificare possunt, quæ ex scripturis autenticis nec clarè sequuntur, nec repugnant*. Atque ita pietate hac fidei facile nobis persuademus Deiparam, & extremæ illi cœnæ, cum Apostolis interfuisse, & corpus illud sacratissimum primum, post filium percepisse, & deinceps in dies singulos hoc spirituali amuleto eiusdem nati flagrantissimum desiderium mitigasse, sicque *animam suam esurientem*, vt ipsa cecinit, *bonis omnibus repleuisse*, dilationemque beatificæ visionis, ad quam iugiter anhelabat æquiori animo tulisse. Crediderim enim in gratiam potissimùm sacratissimæ Matris, illum iam profecturum in cælos pronunciasse: *Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi*. Matt. vlt.

Eucharistia in gratiam B. V. potissimũ instituta.

B.V. vltimæ Cęnę Christi interfuit, vt de corpore filij communicaret.

B.V. in vita sequebatur filium vbiq; pede post pedem.

Plurima circa B.V. acciplēda de pietate deuotionis, quã de fidei necessitate.

Quid sit pietas fidei.

23. Matrem porrò vltimæ illi interfuisse cęnæ testis etiam est Marcus Viguerius in suo Decachordo chorda 6. vbi sic loquitur: *Persuasum habeamus Sanctam Mariam Matrem Domini in vltima cæna pro legis obseruantia cum filio suo cænauisse. Hoc nempe Exodi scriptura confirmat, vbi Agnus per familias manducari iubetur Paschate: Si verò minor sit animarum numerus, vt ad esum Agni sufficere non possit, vicinus ad cænam inuitari iubetur. Virgo Mater familias, quem ad esum Agni sumere debuit potius, quam filium suum dilectissimum, Agnum sine macula, Agnum mundi peccata tollentem? Et quoniam ad esum Agni numerus animarũ, Mater scilicet, & filius temperantissimi ambo, erat exiguus, additi sunt Apostoli continuâ familiaritate vicini. Solicita igitur hac iustissima Mater de legalis Agni apparatu, fuerit Discipulos commonuit interrogare, vbi filius eius eorumque Magister, & Dominus libentius Pascha*

B.V. tanquã Materfamilias ad esum Agni inuitauit filium.

schaperageret? At IESVS pientissimus filius inopem Matrem, studio parandæ cœnæ leuare volens, Discipulos ad amicum, qui pararet cœnam destinauit, non vt Matrem ab hac cœna excluderet, in qua secundum legem primam discumbere oportebat, sed vt onere parandæ cœnæ illam releuaret. Hactenus Viguerius. Si ergo sanctissima Deipara cum filio Apostolisque Agnum Paschalem comedit, consequens sanè est, corpus quoque eius cum reliquis Discipulis, summa animi pietate ac deuotione, vti diximus, percepisse.

Christus vt Matrem paupercula onere parandæ cœnæ releuaret, apud amicum quæ dã eam parari iussit.

24. Vnde idem Gerson ad piam hanc opinionem comprobandam aliquot producit, pro gloria amplificanda Virginis, pulcherrima Theoremata, quibus ostendit illam, & spiritualiter ante institutionem, & sacramentaliter post institutionem illo Sacramẽto fruitam: *Maria vespere cœnæ dicenda fuit frui corpore, & sanguine filij sui, plus appropriatè, quam ipse Christus dicitur se cibasse eodem pane, & vino mysticè consecratis. Quia non in fide, sed in clarâ visione, nec in augmentum charitatis se ipso fruitus est. Maria dum celebratur Phase, siue Pascha Iudæorum, celebrat, & ipsius anima cum exultatione Spiritus Pascha nostrum, quod immolatus est Christus, quem epulabatur in azimis synceritatis, & veritatis fermento veteri reiecto cum fermento malitiæ, & nequitiæ. Maria sicut præ cæteris in via esurijt iustitiam, sic præ cæteris puris viatoribus impleta fuit bonis ex illo, in illo, & per illum, qui est omne bonum, dicens ex sententia animæ suæ magnificanti DEVM: Benedic anima mea Dominum, qui replet in bonis desiderium tuum. Maria sicut præ cæteris in via cognouit, credidit, & intellexit figuras legis, & Naturę, Christi sacerdotium præsignantes, sic in illis, aut per illas manducauit fruitiuè benedictum fructum ventris sui, & spiritualiter eius sacramentum. Vnde exultauit Spiritus eius in Deo salutari suo. Maria dum legebat Dauid Patrem suum dicentem de Christo filio suo: Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, qui scilicet panem, & vinum obtulit, ex tunc intelligebat, & manducabat hoc sacramentum benedictum spiritualiter, vt cecinit: Magnificat anima mea Dominum. Maria psallens illud Dauidicum: Memoriam fecit mirabilium suorum misericors, & miserator Dominus, escam dedit timentibus se; Memor erit in sæculum testamenti sui; credebat, & intelligebat hanc escam sacramentalem figurari, & in figura comedebat eam, testamentumque sperabat hæreditatis æternę. Maria non minus refecta est, & impleta bonis huius sacramenti quam Patres antiqui, de quibus loquitur Apostolus, quod eandem escam spiritualem manducauerunt, & eundem potum spiritualem biberunt. Biberunt autem de spirituali consequente eos Petra, Petra autem erat Christus, qui est verè Panis, qui de cælo descendit. Maria dum stans, vel orans in Templo aspiciebat, credebat, & intelligebat omnes oblationes, victimas, & holocausta, sacrificia insuper matutina, & vespertina manducans, implebatur donis huius benedicti sacramenti, etiam ante conceptum benedicti fructus ventris sui.* Hæc Gerson; ex quibus sanè colligimus, & peculiari ratione Panem hũc Eucharisticum Panem esse Virginis, & illo sæpissimè ante institutionem spiritualiter, & post sacramentaliter, summo suo cum fructu, ac emolumento, lætitiaque suæ animæ fuisse refectam.

B.V. in vltima cœna sumpsit Eucharistiam.

B.V. sicut præ cæteris esuriit iustitiam, sic præ cæteris puris viatoribus impleta est bonis ab illo quę communem Dominum.

B.V. legendo scripturas de ss. Eucharist. manducàbat spiritualiter corpus Christi.

B.V. videndo in Templo sacrificia, quę offerebantur manducabat spiritualiter Eucharistiã.

25. Qualia porrò dona illa, ac gratiæ Virgini, beneficio huius sacramenti communicatę, extiterint, prosequitur aliquot pijssimis Theorematis, ad IESVM facta apostrophe idem Cancellarius: *IESV tua fruitio esurientes replens bonis, virtuosius affecit Mariæ spiritum, quam corporalis contrectatio, & lactatio suauissima tui ipsius, qui es benedictus fructus ventris sui. Ratio est; quia cum maiori merito. Vnde exultauit Spiritus suus in Deo salutari suo. IESV tua fruitio seu manducatio esurientes replens bonis, mirabilior fuit, & virtuosior suo modo in Maria, simul, & Virginali sponso suo Ioseph, quam sola contrectatio, vel visio corporalis, dum natus es in Bethleem, dum reclinatus super fœnum iacuisti, in medio duorum animalium in præsepio, quasi pabulum iumentorum insipientium, quibus comparatus est homo. IESV tua fruitio gustabatur à Maria, & Apostolis credentibus, dum prædicasti hoc sacramentum, & dum abeuntibus alijs quæsiuisti à remanentibus: Nunquid, & vos vultis abire? Respondit Petrus illuminatus à Patre fortassis, & Matre tuâ adstante, nutibus, & signis admonitus: Domine ad quem ibimus? verba vitę æternę habes. IESV tua refectio, dum Maria recepit Eucharistię Sacramentum etiam sacramentaliter, maximè post aduentum Spiritus Sancti, quando cæpit hoc sacramentum frequentari, fuit admirabilior suo modo, quam maternalis generatio Verbi Dei. Hæc enim fruitio sacramentalis ponit generationem Verbi Dei, & aliud insuper multum vltra, in admirationem, & vtilitatem omnium, à progenie in progenies timentibus eum.*

Quibus bonis B.V. fuerit perfruita sumẽdo Eucharistiam.

In B.V. & S. Ioseph fuit fructuosior Eucharistiæ sumptio quã sola contrectatio & visio corporalis Christi.

B.V. sumẽdo Eucharistiã post aduentũ Spiritus S. fuit admirabilior, quam mater naturalis Diuini Verbi generatio.

26. Addit deinde, quibus ministris vsa fuerit in hoc sacratissimo percipiendo mysterio Diua Virgo, censetque non

modo

modo fuisse S. Ioannem, & Apostolorum Principem, verumetiam septem Diaconos, & quemlibet alium Sacerdotem, prout opportunitas locorum, temporumque requirebat. Concludit denique Deiparam præclarissimum extitisse exemplar ad sanctissimam Eucharistiam accedentium, eamque antequam ex hac vita discenderet hoc viatico ab ipso Christo fuisse donatam: *IESV*, inquiens, *tua fruitio sacramentalis, qua Maria impleta est bonis exemplar erat, & est omnibus fidelibus, vt esuriant hoc Sacramentum, & repleantur bonis eius cum fidei certissimæ firmitate, quæ spem, & dilectionem operatur; vt denique non inuanum, vel omissionem, & contemptum gratiam hanc, id est Eucharistiam, suscipiant. IESV tua fruitio Sacramentalis impleuit Mariam prius bonis, quam abiret, id est, obuiam tibi Christo iret, & assumeretur in cælum. Nec abhorret à pietate fidei, quod tu benedictus fructus ventris sui, totus festiuus adueniens dederis illi, sicut postea Dionisio in carcere, mysterium hoc corporis dicens: Accipe hoc caro mea, quod mox complebo tibi in Regno meo, vna cum Patre meo. IESV tua refectio nunc est Matri tuæ in patria regnanti copiosior, & auidior quasi impletio, & toto ore dilatato, sed suo modo videtur mirabilior fuisse in via. Ratio est, quia difficilior, & in augmentum meriti*, propter ænigma fidei, maior. Hæc Gerson. Ex his sat perspicuè inferimus Panem Eucharisticum iure dici Panem Virginis, siquidem in eius institutione de eo prima post Filium participauit, & à primis annis totiusque vitæ decursu, & spiritualiter, & sacramentaliter quam sæpissimè, imo quotidie maximis virtutum gratiarumque omnium factis incremétis, eo perfruita est. Vnde B. Albertus Tract. super Missus: *De Sacramento altaris*, inquit, *percepit Dominicæ passionis rememorationem, deuotionis actualis exercitationem, contra corporalem filij absentiam, consolationem.*

S. Ioannes, S. Petrus, & septem Diaconi pro opportunitate ministrabant B.V. Eucharistiam.

B.V. antequã ex hac vita discederet tanquã Viatico Eucharistia refecta, ab ipso Christo.

B.V. exemplũ fuit omnibus fidelibus cõmunicandi cum fructu.

B.V. percipiendo Eucharistiam recricabat memoriam passionis filij, &c.

27. Quæ sanè consolatio summa esse debuit, eo quod Virgo beatissima, intellectu suo perspicatissimo assiduè tanti sacramenti contemplabatur dignitatem, ex cuius contemplatione beatitudinem illam æuiternam, quæ in actu intellectus, vt Angelicus docet Doctor consistit, prægustabat. Contemplationem hanc sui sacratissimi corporis in Virgine commendauit: Cant. 6. 5. *Dentes tui sicut grex ouium, quæ ascenderunt de lauacro, omnes gemellis fœtibus, & sterilis non eis in eis.* Vbi Guilelmus Abbas; *Per dentes*, inquit, *intellectus non incongruè figuratur; Panis enim noster quotidianus, qui à Patre cælesti petitur, atque accipitur, pio intellectu, quasi dentibus quibusdam teritur, vt mensus quodammodo, atque glutitus animæ nostræ substantiam fulciat. Cui autem tam affatim datus est Panis ille quotidianus, & supersubstantialis, quo animę nostræ aluntur, vt viuant, & non moriantur, quam illi, quę genuit Panem viuum qui de cælo descendit, Panem Angelorum, quem manducat homo? Hunc sibi assiduè Panem, quibusdam dentibus pij intellectus terebat, eoque salubriter, suauiterque viuebat. Quia verò idem pię Matris intellectus simplex, & mundus erat, nullo animali sensu adulteratus, nulla illecebra carnali fœdatus, dentes eius rectè conferuntur ouibus lotis. ouibus, propter simplicitatem, lotis propter puritatem. Et quoniam intellectus eius pręterea fœcundus erat, non tantum integritate, & puritate insemetipso contentus, sed & ad informandos vtiliter foras extentus, idcirco dentes eius ouibus fœtis comparantur.* Sic Guilelmus de assidua Virginis in contemplando Pane illo Eucharistico adhuc in hac vita dum degeret percepta beatitudine, ac felicitate.

Beatitudo in actione intellectus cõsistit.

Panis Eucharisticus, pio intellectu quasi dentibus mãdendus.

B.V. quæ genuit Panem viuum, qui de cælo descendit, dentibus pij intellectus eũ assiduè terebat.

B.V. intellectus quo cõsiderabat filium in Eucharistia fuit simplex, & purus.

B.V. intellectus fęcũdus ad informãdos vtiliter alios de mysterio Eucharistiæ.

28. Et quoniam dilectissimus eius Filius summam, tam in eius vteri Virginalis per Incarnationem habitatione, quam per Eucharistiam ipsius animæ visitatione, ob præclarissimarũ Virtutum, gratiarumque veluti florum suauissimorum amœnitatem atque fragrantiam, expertus est voluptatem, atque delicias, crediderim sane eâdem pene animi voluptate, ac gaudio benignissimum Dominum etiam modo in animas eorum ingredi, qui absque peccati maculâ, cum vero Diuinæ Maiestati placendi desiderio, tantum sacramentum percipiunt. Hæc enim digna perceptio tam Incarnationis Verbi, quam Eucharistiæ à Virgine toties celebratæ frequentationis, imago quædam ac repræsentatio illi esse videtur, cum Sacramentum hoc, vti diximus ex mente Caietani, Incarnationis sit extensio.

Digna perceptio Eucharistiæ, quę fit à fidelibus Christo gratissima, eo quod B.V. communionis videatur imago.

29. Quæri iure posset hic an Diua Virgo ad digniorem tamen sacramenti perceptionem exomologesi, seu Pœnitentiæ sacramento vsa fuerit? Variæ sunt Theologorum opiniones. B. Albertus Magnus eodem Tract. affirmat: *De Sacramento*, inquiens, *Pœnitentiæ recepit gratiam in excellenti æquipollentia. Pro contritione, innocentię conuersationem; pro satisfactione, super erogationem.* Ostendit inde

Albert. Magnus affirmat B.V. recepisse Sacram. Pœnitentiæ.

dequænam fuerit materia huius Virgineæ confessionis: *Hęc fuit propriè confessio beatissimæ Virginis, qua confitebatur Deo, quod tantam gratiam susceperit, quod nunquam de condigno meruit, vel quam omnis creatura mereri potuit, licet ipsa de congruo meruerit. Hęc & similia confessa fuit B. V. Ioanni Euangelistæ suo proprio confessori.* Sic ille.

S. Ioannes Euangelista proprius B. V. Confessarius.

30. Alij verò Doctores negant in Deipara actum propriè dictæ Pœnitentiæ extitisse. Quia cum hæc, in rigore loquendo, significet retractationem, vel detestationem alicuius actionis propriæ, vt est offensa Dei, & hæc nullo modo, nec vllo vnquam tempore in illam ceciderit, cum à primo immaculatæ conceptionis instanti, adeo pura, & Sancta extiterit, vt ei applaudere dignatus sit sponsus Cant. 4. *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Quod elogium pulcherrima ad illibatam Virginis asserendam puritatem reddidit paraphrasi, in primis Sapientissimus Idiota in Contempl. B. V. capit. 3. *Tota pulchra es Virgo gloriosissima, & macula non est in te. Tota pulchra es in tua conceptione ad hoc solum effecta, vt Templum esses Dei altissimi. Tota igitur pulchra es Virgo gloriosissima non in parte, sed in toto, & macula peccati, siue mortalis, siue venialis, siue originalis non est in te, nec vnquam fuit, nec erit.* Deinde Richardus de S. Victore in Cant. cap. 26. *Tota ergo*, inquit, *fuit pulchra, quam totam possedit gratia, quia nullum in ea locum habuit peccatum. Tota ergo pulchra facie fuit, & pulchra mente fuit. Nemo enim tam Sanctus, qui maculam non habuerit, & defectum præter ipsam.*

In B. V. non fuit actus Pœnit. proprie dictæ, quia supponit peccati detestationē.

B. V. tota pulchra, quia omni macula & originalis, & mortalis, & venialis libera.

B. V. tota pulchra, & facie & mente.

31. Sed quid nos de hoc argumento hic plura disserimus? Ipsum Mahometum in suo Alcorano, quod ipsius asseclæ ad instar Euangelij venerantur, libertatem Virginis ab omnis peccati subiectione asserentem audiamus. *Maria Filia Ioachim nihil malitiæ aut prauitatis, cum viueret vnquam operata est, sed in bonitate perseuerauit.* Et rursus: *Nullus*, inquit, *nascitur de Filijs Adam, quem non tangat Satan, quando nascitur; & ideo plorat vociferans ex tactu Satan, præter Mariam, & eius Filium. Clamor enim infantis cum cadit de Ventre Matris, propter percussionem Sathan contingit:* Idem quoque Mahomet de perfectione, & Sanctitate Virginis absolutissimâ pronunciauit: *Multi perfecti fuerunt ex viris, nulla verò perfecta fuit vnquam ex mulieribus, nisi Maria Mater Iesu.* Quare Petrus Galat. lib. 7. de Arcan. c. 5. elogium illud sponsi, ex opinione etiā antiquorum Rabbinorum Matri Messię conuenire scribit, eosque censuisse affirmat ob omni originalis peccati, aliorumque actualium maculâ immunem futuram; confirmatque altero illo spōsi elogio: *Pulchrę sunt genę tuę sicut Turturis:* inquit, *Matrem Messię eam ob rem turturi comparat, vt ostendat, quod quemadmodum turtur felle caret, & à principio sine illo creata est, ita Matri Messię nec originale, nec actuale, nec etiam mentale peccatum attribuendum erat.* Eandem ob causam ait, Columbæ, quæ similiter felle caret, fuisse comparatam passim in Canticis. Vide ibidem plura de iustitia sanctitateque originali Virginis totiusque ipsius vitæ perfectione. Denique Sanctus Bern. ser. 2. de Assumpt. loquens de Marthæ ac Mariæ domo, Virginem repræsentante, luculenter ostendit nil vnquam retractatione, ac per consequens, nec pœnitentia dignum cecidisse in Deiparam: *Virginalem, inquiens, domum intelligi volens Spiritus, siluit non incongruè Pœnitentiam, quæ malum vtique comitatur; absit enim vt proprij quidquam inquinamenti domus hæc aliquando habuisse dicatur, vt in ea proinde scopa Lazari quæreretur.* Hæc Bernardus.

Mahometi testimonium de Puritate B. V.

Mahometi de Perfectione B. V. testimonium.

B. V. ob suam puritatem Turturi felle carenti comparata.

B. V. Colūbæ collata quod felle omnis peccati caruerit.

Marthæ & Mariæ Domus in qua Christus diuersatus figura fuit B. V.

Pœnitent. est Scopa Lazari.

32. Et licet hæc reuera ita se habeant, nihilominus dici tamen potest cum Suarez Tom. 2. in 3. Part. Disput. 4. serm. 2. Deiparam Pœnitentiæ habitu, siue idem sit quod Religio, siue charitas, siue virtus quæpiam à reliquis distincta, præditam extitisse. Cum ei virtutes omnes morales, quarum capax esse poterat, cum reliquis omnibus gratijs, ac Spiritus S. charismatis fuerint infusæ. Capacem porro pœnitentiæ fuisse Virginem, hoc ipso quod pura extiterit creatura, in confesso est; cùm nisi à diuina benignitate, peculiari priuilegio fuisset præseruata (non enim naturâ suâ extitit impeccabilis) in peccatum prolabi potuisset. Habitus ergo hic Pœnitentiæ in Virgine fuit principium eliciens honestam detestationem peccati, ex motiuo illo, quod ius Diuinum quomodocunque violatum, sit compensandum. Quia B. V. imo, & Christus Dominus eius Filius peccata omnia, vbicunque tandem erant, summè execrebantur, vt diuinum ius illæsum seruarentur. Ita sapienter docuere Theologi Alexander de Ales, Marsilius, Argentina, quos citat, sequiturque Pater noster Franciscus Mendoza in doctissimo

B. V. capax fuit Pœnitēt. hoc ipso quod pura fuerit creatura.

B. V. capax Pœnit quia natura sua non fuit impeccabilis.

mo suo Viridario libro 2. Problemat. 4. ad finem.

33. Ex his manifestum euadit, Deiparam nostram sanctissimam, à primo Conceptionis immaculatę instanti, Spiritus Diuinissimi sacrarium, gratiarum, virtutumque omnium domicilium, Sacramentali confessione, cuius materia sola sunt peccata siue mortalia, siue venialia, minimè vsam fuisse, nec huiusmodi præuiâ dispositione ad Eucharistiam percipiendam eguisse, cum ipsa per se omni momento fuerit semper paratissima, vtpotè, quæ toties ad breue aliquod saltem tempus, beatificâ Diuinæ essentiæ Visione, in Conceptione, in Natiuitate, Verbi Incarnatione, in eiusdem partu, ac resurrectione, vt varij docuere Theologi, vt videre est apud Salazar, & Mendozam in Virid. fuerit perfruita, eaque ipsa, vt huiusmodi tam deificantis visionis fert natura, ab omni peccati labe adeo præseruata, vt Beat. Georgius Nicomed. Archiepis. orat. de Præsent. B.V. tantam vitæ puritatem, sanctimoniamque demiratus exclamarit: *O' Sancta, & Sanctis sanctior, & omnis sanctitatis sanctissime Thesaure.*

B.V. licet capax esset pęnitentiæ, illa tamen non indiguit tanquam dispositione ad Eucharistiā, quia semper paratissima.

B.V. purissima semper fuit etiam ex illo capite, quod sæpius Dei Essentiā videtit.

34. Cum igitur Virgo beatissima adeo fuerit semper pura, & ab omni peccati labe incontaminata, vt absque vlla alia præuia dispositione digna fuerit hoc Pane cælesti perfrui, roganda omnino est, ab omnibus suis clientulis vt de sua hac puritate plusquam Angelica nobiscum communicet, quo & nos de fructibus huius Panis Angelici participemus. Cùm denique augustissimum Eucharistiæ Sacramentum Spica sit fertilissima Virginis nostræ gloriosissimæ stellâ illâ primæ magnitudinis repræsentata, vt merito peculiari ratione dici possit panis Deiparę, qui in eius vtero velut terrâ fertilissimâ succreuit, in eadē velut Clibano igne Spiritus S. succenso pistus, ab illa denique alitus, & nobis liberalissimè donatus; ad illum accipiēdum, magnâ animi puritate, Virgineæ illius æmula, sanctaque cum simplicitate, qualem habere consueuerunt paruuli, quam sæpissimè, summo deuotionis ardore nobis aduolandum est, cum ipsa benignissimè, magnaque cum charitate nos ad hanc mensam Angelicam inuitet; Prou. 9. *Si quis est paruulus, veniat ad me, & insipientibus:* (in oculis mundi videlicet, quales sunt iusti, & amici Dei, *locuta est: Venite, comedite Panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis.*

In accedēdo ad Sactā Eucharistiam puritas B.V. nobis imitāda est.

35. Quam sanè inuitationem quoties attentius considero, non possum sufficienter pientissimam Virginis erga nos curam, ac plusquam maternam sollicitudinem, charitatemque demirari: Experta nimirum fuerat illa in anima sua mirificos huius augustissimi sui Panis, velut signi vitæ preciosissimos, à ssiduâ ipsius perceptione, frequentationeque acceptos à se fructus, nouerat quantis, quamq; magnis passibus in via Diuini obsequij, incredibilibus virtutū, omniū ac præsertim ardentissimæ charitatis, ac puritatis, factis incrementis, fuerit progressa, ideo nostræ perfectionis, puritatisque cupida, nos tam sedulo ad ipsius frequentationem exhortatur.

B.V. conscia fructuum à se in Eucharistia percęptorum nos ad illius frequentationē inuitat.

36. Et verò nullo alio efficaciori medio, Dei charitatem, quam vinculum perfectionis appellat Apostolus, consequimur, quam dum quam sæpissimè ad cælestem hunc, Virgineumque panem manducandum accedimus. Hoc enim Sacramentum ex illis, Diuinissimâ illâ, supremi Artificis mente excogitatis adinuentionibus, censuerim esse præcipuam, qua nos ad suum amorem suauissimè pelliceret. Vnde Diuinam hanc erga nos charitatem contēplans Isaias ca. 12. mortales omnes ad Dei tam insignium, tamque sapientum adinuentionū Auctoris deprædicandas laudes inuitat: *Confitemini Domino, & inuocate Nomen eius, notas facite in populis ad inuentiones eius, mementote quoniam excelsum est Nomen eius. Cantate Domino quoniam magnificè fecit, annunciate hoc in vniuersa terra.* Verè in spica hac Virginis, verè in Pane hoc Deiparæ omnes sui ingeniosissimi amoris adinuentiones recondidit; verè in hoc augustissimo Mysterio magnificè fecit, dignusque est hic sapientissimus inuentor, atque artifex vt omnium gentium, populorumque linguis, æternisque monumentis celebretur.

Eucharistia præcipua Dei adinuentio qua nos ad suum amorē alliceret.

In Eucharis. instituenda Christus magnificentiam suam ostēdit.

37. Si enim magnificentia, teste Philosopho 1. Rhetor. est *virtus magnitudinis sumptuum effectiua.* Vel certè M. Tullio ad Herennium: *Magnificentia est rerum magnarum, atque excelsarum, cum animi quadam ampla, & splendida propositione cogitatio, atque administratio.* Vel denique secundum Doctorem Angelicum 22. qu. 134. art. 1. *Et virtus factiua magnorum, quæ pertinet ad virtutem Diuinam;* Deus immortalis,

Quid sit Magnificentia.

talis, vbi quæso summus ille totius orbis Monarcha, adeo magnos, adeo profusos cælestium diuitiarum sumptus, vbi ingentes suæ inscrutabilis sapientiæ, infinitæ omnipotentiæ, immensæ bonitatis, reliquorumque attributorum perfectionumque effudit thesauros? Vbi quæso res maiores, ac grandiores, suaque diuina Maiestate digniores molitus est, quam in huius admirabilis Sacramenti institutione, in qua reuera suam diuinissimam virtutem toti orbi res tam extremè inter se distantes vniendo, patefecit? Verum quidem est quod in huius Vniuersi fabrica cælum, terramque cum omnibus quæ ijs continentur pulcherrimis ornamentis condendo vniuersorum Dominus mirificè Sapientiam, potentiam, bonitatem, magnificentiamque suam ostentauit, dum illius mortales omnes participes voluit esse: *Aequaliter enim*, inquit Cyprianus, *dies illuminat, Sol radiat, imber rigat, ventus aspirat, stellarum splendor, ac Lunæ communis est*. Manifestauit quoque insigniter eandem magnificentiam Naturam; tam Angelicam quam humanam ad imaginem similitudinemque suam, memoria, intellectu, ac voluntate præditam, iustitiâ sanctitateque originali, innumerisque Spiritus S. donis ac charismatis exornatam creando. Ostendit denique magnificentiam suam, aliaque præcipua attributa summa illa Maiestas, in Incarnatione Verbi, eo quod res magnas, res omnino grandes, quas nec mens Angelica capere, nec lingua effari valet, perpetrarit. In illo enim mysterio DEVS fit homo, & homo DEVS, absque vlla cōmixtione, aut diuisione, cælum vnitur terræ, ima summis, copulantur. Denique in hoc mysterio, vt loquitur S. Augustinus; *Dei gratia ac magnificentia nobis granditer, & euidenter commendatur*. Quam ob causam tanta Verbi incarnati visâ erga nos magnificentiâ Ecclesia Sancta in eius die Natali modulatur: *Rex pacificus magnificatus est super omnes Reges, cuius vultum desiderat vniuersa terra*: Verum in hoc Sacratissimo mysterio multo excellentius Regiam suam ostētauit magnificentiam; In hoc enim thesauros omnes suarum gratiarum, ac charismatum profudit, donumque nobis opulentissimum, suaque Maiestate dignissimum exhibuit, siquidem modico illo orbe, gyroque panis, omnipotentiâ suâ infinitâ comprehendit res quas cælorum machina nequit comprehendere. Ibi concluditur, nobisque donatur Diuinitas humanitati nostræ hypostaticæ sociata: & in cibum, Diuinum corpus; in potum Diuinus sanguis exhibetur, vnâ cum anima beatissima omni gratiâ, donisque Spiritus S. plenissima. Atque ita Diuinæ consortes efficimur naturæ, inque Deos quodammodo, admirabili quadam metamorphosi, quotquot dignè, absque lethalis noxæ conscientiâ ad hanc mensam cælestem accumbimus, transformamur, quod sanè in Incarnatione minimè factum est; In illa siquidem vnico Humanitatis nostræ indiuiduo in vtero Virginali, ope, operaque Spiritus S. efformatæ, sese communicauit. Vnde magnificentissimus hic Dominus specie panis contectus aiebat D. Augustino in libris confess. & in eo mortalibus omnibus: *Cibus sum grandium, cresce, & manducabis me, nec tu me mutabis in te, sicut cibum carnis tuæ, sed tu mutaberis in me*. Vnde cum hoc tale, tantumque donum Diuinâ planè magnificentiâ dignissimum omnibus omnino, nullo personarum, cuiuscumque cōditionis habito discrimine fuerit exhibitum, quid mirum ab Euangelico Propheta vniuersaliter omnes ad Dei laudes, magnificentiamque hanc deprædicandam inuitari? *Cantate Domino quoniam magnificè fecit, annunciate hoc in vniuersa terra*, siquidem omnes eius habitatores ad magnificentissimā hanc mensam aduocantur. Quid mirum Regium Prophetam, huius mensæ plusquam Regiam magnificentiā, sumptusque profusissimos contemplantem, admiratione attonitum exclamasse: *Domine Dominus noster quam admirabile est Nomen tuum in vniuersa terra! quoniam eleuata est magnificentia tua super cælos*. In quorum creatione licet tam vasti, ac penè immensi sint, licet tam speciosis lucis, stellarum, Lunæ, solisque ornamentis decorati, vnici illius verbuli *fiat* expensa facta est. At vero in mysterio hoc admirabili diuitiæ omnes, ac thesauri Diuinæ sapientiæ, bonitatisque sunt effusi, ideoque iure magnificentiam hanc non humi repentem, sed exaltatam super cælos Rex ille, qui magnificentiam probè callebat, eamque in præparandis tam magnificis sumptibus, ad Templum Domini ædificandum reipsa demonstrauit, tantis laudibus extulit.

Magnificētia Dei ostēsa in mundi fabrica.

Maior Dei magnificētia ostensa in Eucharistia quà in creanda Natura Angelica, & Humana.

In Eucharist. maiorē Christus Magnificentiam, quā in Incarnatione ostendit.

Maior Dei magnificentia in Eucharist. instituenda, quam in creãdo cęlo.

38. In huius Diuinæ magnificentię con-

num tuum adorabis? & hic dicit: Adorate scabellum pedum eius? Exponens autem mihi quid sit scabellum pedum eius dicit: Terra scabellum pedum meorum. Anceps factus sum, timeo adorare terram, ne damnet me, qui fecit cælum, & terram. Rursus timeo non adorare scabellum pedum Domini mei, quia Psal. mihi dicit: Adorate scabellum pedum eius. Fluctuans conuerto me ad Christum, quia ipsum quæro hic, & inuenio, quomodo sine impietate adoretur terra, sine impietate adoretur scabellum pedum eius. Suscepit enim de terra terram, quia caro de terra est, & de carne Mariæ carnem accepit. Et quia in ipsa carne hic ambulauit, & ipsa carnem nobis manducandam ad salutem dedit, nemo autem illam carnem manducat nisi prius adorauerit; inuentum est quemadmodum adoretur tale scabellum pedum Domini, vt non solum non peccemus adorando, sed peccemus non adorando. Hæc August. quem locum citans P.Scherlogus noster Tom.3. in Cant. vestig. 37. num. 19. sic loquitur: *Viscerum Mariæ Virginis fructus est Eucharistiæ munus illud super cæleste, non tantum, quia ab eius prodijt vtero quem manducamus in diuino pabulo, sed præcipuè quoniam illa substantia carnis, quam Christus assumpsit, nunquam fuit omnino dimissa, sed eius pars saltem perenniter conseruata, modo quoque in cęlis, & in Eucharistia Verbo vnita est, quemadmodum Suarius existimat Tom. 2. in 3. Par. Deipar. 1. sext. 2. Adoratur itaq; in Eucharistia verbo coniuncta caro Deiparæ.* Hact. Scherl. Quam ob causam Philosophorum Princeps lib.5. Eth.cap.4. sapienter asseruit. *Filius est pars ipsius Patris, vel Matris.* Libr. item 8. Ethicorum, inquit, *Filij à parentibus sunt velut alteri ipsi inseparati.* Docet insuper inter filium Patremque iustitiam intercedere non posse, siquidem hæc, duo saltem inter se diuersa exigit. Pater autem adeò vnitus est cum filio, vt *Filium Patris indiuisum membrum appellet.* Et libr. 1. Moral. 34. *Membrum ipsius parentis est filius, imo idem cum ipso.* Hinc Tullius orat. 3. in Verr. *Cum filijs viui bona nostra partimur, quia pro eadem persona habentur.* Ob hanc vnitatem in causis agendis, vt habetur L. finali C. impub. Eadem filij, & Patris vox, vnum corpus, & vna caro est. Hinc B. Petrus Cardin. Dam. ser. 1. de Nat. B. V. Identitatem carnis inter DEVM humanatum, & Virginem intercessisse dixit: Cum enim præmisisset tribus modis DEVM inesse creaturis, addidit: *Quarto modo inest vni creaturę, videlicet Mariæ Virgini identitate, quia idem est quod illa secundum carnem videlicet. Hic taceat, & contremiscat omnis creatura, & vix audeat aspicere tantæ dignitatis, & dignationis immensitatem.* Quamobrem præclarè pientissimus in Virginem Richard. pronunciauit lib. 1. cap. 5. Quando Verbum caro factum est fuerunt. *B.V. & diuina sapientia vnus Spiritus, & vna caro. Si enim Eua dicta est esse vna caro cum Adamo, quia de costa eius formata, ab eo tantum educta, & in nullo ab eo nutrita: multo melius dicetur caro Christi esse vna cum carne B. Virginis, quia non de costa, sed de intimis visceribus, imo de purissimis sanguinibus Virginis educta, vt ait Damascenus, & non extra, sed intra eius gloriosa viscera nouem mensibus educata.* Ideo id quod dicitur. Gen. 2. *Erunt duo in carne vna, optimè accipitur de Christo, & Maria. Propter hanc conuenientiam, atque vnionem inter Mariam, Diuinamque Sapientiam ferè omnia, quæ de hac dicuntur, exponi possunt de Maria, illisque eadem attribuuntur, & forte ideo dictum est ei: Dominus tecum.*

Christus, & B.V. sunt duo in carne.

Ob intimam Christi cum Matre vnionem elogia attributa increatæ sapientiæ attribuitur etiam Christo.

17. Quæ sanè pijssima cogitatio, quod caro Christi in Eucharistia sit caro Virginis, magnum in animo nostri Sancti Patriarchæ Ignatij ad pietatem, affectusque teneritudinem habuit momentum; vnde considerationem hanc, quod quicumque dignè corpore ac sanguine Christi reficitur, non modo in carnem Christi quodāmodo verumetiā ipsius Deiparæ transformetur; inter pręcipua mentis suę lumina ex contemplatione percepta, adnotauit. Ex quo pronum est colligere eum, qui ad hoc pura mente ac corde accedit sacramentum, ciboque tam cælesti vescitur, Virgineā quandam purissimamque nācisci complexionem, licet enim reliqui cibi in substantiam aliti conuertantur, hic tamen Diuinitate suâ manducantem in se conuertit, eique suas diuinissimas communicat qualitates. Atque ita homo carnem Christi eiusque Matris sacratissimæ in hoc Sacramento participans, simul præclarissimarum virtutum, ipsorum, puritatis, humilitatis, obedientię, patientiæ, aliarumque innumerabilium que particeps efficitur, in illorumque sanctissimum viuendi modum, mirabili ratione transformatur: Quod nobis saluator verbis illis insinuauit: *Sicut misit me viuens Pater, & ego viuo propter Patrem, & qui manducat me, & ipse viuet propter me.* Io. 6. Q. D. Sicut ego naturali generatione procedens à Patre, non alia vitâ viuo, ob essentiæ vnitatem, quam Patris vitâ, sic etiam, qui se mihi per

Quod in Eucharistia carne Christi, & Matris vel a... [illegible] S. P. noster Ignatius afficiebatur.

Per Eucharistiam virtutibus Christi eiusque Matris communicamus.

Per Eucharistiā viuimus vita quadam diuina ipsius Christi, sicut ipse viuit vita Patris.

vnionem charitatis, corpus meum participando coniungit, mea vita, meoque viuet spiritu, ac consequenter Matris meæ dilectissimæ, cuius caro, est ipsa mea caro. Transformationem hanc diuinissimam pulchrè expressit S. Cyrillus Epis. Alexand. libr. 4. in Ioan. cap. 17. *Sicut*, inquiens, *si quis liquefactæ ceræ aliam ceram infuderit, alteram cum altera per totum commisceat necesse est, sic qui carnem, sanguinemque Domini recipit, cum ipso ita coniungitur, vt Christus in ipso, & ipse in Christo inueniatur.*

Per Eucharistiam in Christum transformamur.

18. Hinc Suarez Tom. 2. in 3. Part. Disp. 1. sect. 2. hanc Maternæ carnis cũ filij carne intelligens identitatem, sapienter pronunciauit: *Facile credi potest illam substantiam carnis, quam Christus assumpsit ex Virgine, nunquam fuisse continua caloris naturalis actione resolutam, sed eamdem omnino fuisse semper conseruatam, & verbo Dei vnitam*. Quod doctrinæ D. Augustini sup. citati, siue auctoris illius cuiuscunque, qui librum illum conscripsit: omnino videtur consonum, aliorumque Patrũ, vt Eusebij Emisseni qui Homil. 1. de Natiu. Domini sic loquitur: *Christus de carne Mariæ coagulatus, de eius formatus visceribus, de eius substantia consumatus, sanguinem, quem etiam pro Matre obtulit, de sanguine Matris accepit*. Carnis hanc identitatem inter Matrem, & filium luculenter expressit B. Arnoldus Carnot. Abb. Tract. de laud. B. V. *Vna est Mariæ, & Christi caro, vnus Spiritus, ex quo dictum est ei; Dominus tecum. vna charitatis; Vnitas diuisionem non recipit, nec secatur in partes, & licet ex duobus factum sit vnum; illud tamen vltra sciendi non potest, atque adeo filij gloriam cum Matre, non tàm communem indico quam eandem*. Ex his alijsque P. Didacus de celada noster in sua figurata Iudith colligit, cum quodam Moderno Christum Dominum particulam illam carnis quam assumpsit ex vtero Virginis nunquam dimisisse, ac proinde velut reliquias Virginis Diuinitati Verbi vnitas, in Eucharistia iure esse adorandas. Plura videnda de hac filij cum Matre Vnione 1. Par. Discursu 2.

19. Hæc est denique Mulier illa, cui præcepit Dominus vt Eliam, & in eo mortales omnes pasceret 4. Reg. 17. *Præcepi*, inquit, *Dominus*, *Mulieri vt pascat te*. Quæ verba Antonius Rampegolus Eremita Augustinianus Ianuensis expẽdens. *Deus*, ait, *optimus paterfamilias volens hominibus peregrinis nimio labore lassatis quærere refectionem, voluit B. Virginem sponsam suam esse, cuius sollicitudine filijs venientibus ad diuinum Conuiuium abundanter prouideretur. Hæc est illa Sara cui dicitur: Accelera tria sata similæ, & fac pulmentum refecitus tres illos viros, siue Angelos, id est tres animæ rationalis vires, quibus humana Natura Deo, Angelisque assimilatur, S. memoriam, intellectum, & voluntatem. Siue homines, qui in triplici statu, nempe in lege naturæ, Moyses & gratiæ extiterunt. Panis hic porro est Incarnatum Verbum, quo multi mortales, à mundi exordio per fidem refecti sunt; & iam reipsa carnem Diuinam in Eucharistia participando reficiuntur*. Quare Pelbartus ib. 2. Stell. Part. 3. art. 2. cap. 10. hanc fidelium Sacrosanctã Eucharistiã, factam refectionem vocat vnam, è stellis illis 12. Virgineum verticem coronantibus, aitque B. Virginem ideo Domino cecinisse: *Esurientes impleuit bonis, &c.* Cum enim sibimet obiecisset: *Quid hoc pertinet ad B. V. gloriari, tanquam si in ipsa hoc factum sit, quod DEVS esurientes impleuit bonis*, Respondit: *quod ideo hoc pertinet ad ipsam, quia Deus ex ipsa sumpsit carnem, & sanguinem, quam fidelibus præstitit in cibum, & potum salutis æternæ. Et per huius sumptionem replet DEVS omnes esurientes vitam æternam, bonis cælestibus, ipso Christo attestante Ioan. 6. qui manducat meã carnẽ, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. Iccirco B. Virg. de hoc gloriatur, quia ex ipsa sumpsit Christus, quod donauit in Eucharistia*. Sic ille. Ex quo sane pijssimo doctissimi huius viri discursu colligimus merito Panem Eucharisticum ab ipsa Deipara Panem suum appellari.

20. Quod si consideremus Deiparam cum æterni Patris, ac filij voluntate, in admirabilis huius sacramenti, quo velut pane vita nostra spiritualis sustentatur, concurrisse institutione, Panem Virginis hac etiam de causa iure merito vocitabimus, credibile enim est, cum filius ex voluntate Patris se totum nobis in cibum mediante hoc Eucharistiæ Sacramento liberalissimè donare cogitabat, Deiparam pro Materna in filium, qua homo est potestate ad huiusmodi decretum, suum assensum præbuisse; sicut etiam præbuit post, cum Patris voluntatem esse intelligeret, vt in Crucis Altari Hostia factus, pro nobis moreretur. Quare Doctor Angelicus opusculo de Alt. Sacr. præclarè pronũciauit: *Hoc sacramentum est Diuinæ donationis complementum. Siquidem illud, quod*

Eucharistia est Diuinæ Donationis complementum.

nobis

nobis Pater, & filius vnâ cum Matre in sacratissimo Incarnationis mysterio donare cœperunt absolutissimè perfecere, cum nullus omnino modus alius sese perfectissimè omnibus communicandi reperiri possit. Vnde Cardinalis Caietanus *Sacramentum hoc, Incarnationis extensionem vocitauit: Quemadmodum enim Verbum in Incarnatione Humanitati nostræ, vnione hypostaticâ, se coniunxit, eamque deificauit: ita quoque singulorum hominum animabus sese, hoc mediante sacramento, communicans eos diuinæ consortes efficit naturæ, eiusque dona sua, bonaque omnia impertitur.*

Eucharistia est Incarnationis extensio.

21. Ob hanc voluntariam à Deipara Virgine factã filij in Eucharistiá Oblationem S. Epiphan lib. de laud. B. V. eam sacerdotem simul, & altare appellauit: *O' Virginem stupendum Ecclesiæ Thesaurum, qui adeptus est ingens mysterium: Virginem appello velut sacerdotem pariter, & Altare; quæ quidem, Mensam, ferēs dedit nobis cœlestem Panem Christum in remissionem peccatorum.* Agnouit eandem Deiparam Sacerdotem simul, & altare extitisse in hac filij, ad Eucharistiam instituendam, oblatione Ioannes Gerson Cancell. Paris. Tract. 9. in Magnif. dum docuit: *Maria vespere Iouis sancto, etsi non fuit insignita charactere sacerdotalis officij, dum Iudas illum susciperet, nihilominus nunc, & antea, & postmodum fuit in Regale sacerdotium, præ consortibus suis inuncta, non quidem ad consecrandum, sed ad offerendum hanc Hostiam puram, plenam, & perfectam in altari cordis sui, in quo ignis ardebat Holocausti. Fuit enim rubus ardens incombustus.* Quantopere autem hæc Virginis oblatio Diuinæ placuerit Maiestati, mox subtexuit: *Maria plus cōplacuit Deo, plus humano generi profuit post Christum benedictum fructum, siue filium suum, offerendo ipsum spontaneà in holocaustum in ara cordis sui feruentissima charitate succensi.* Sic ille.

B.V Sacerdos & Altare cur vocata.

B.V. sacerdos dicta, quia obtulit filiū in altari cordis sui Deo Patri.

B.V. maximè post Christū placuit Deo Patri, cum filium suum illi obtulit.

22. Quod si dicamus, vt aliqui voluere, Sacramentum hoc in Virginis nostræ potissimùm institutum fuisse gratiam, vt in hac perigrinatione dolorem, ex filij absentiâ, causatum, tam delectabilis cibi delicijs, in dies singulos frequentatis temperaret, merito illud Panem Virginis, speciali quadam ratione prædicabimus. Atque hanc crediderim ob causam censuere aliqui, Deiparam vocatam à filio, vltimæ cænæ, quã celebrauit valedicturus Apostolis, interfuisse, vt ei sese potissimum, in hoc sacramento præ cæteris omnibus communicaret. Hoc censuisse visus est idem Gerson loco citat. vbi cùm in personā Discipuli quæsijsset: *Dic in primis si Beata nostra isto fuerit vsa sacramentali cibo dum viueret, maximè in illo cænacu o grandi Montis Sion, vbi primitus exhibita est institut. o huius sacramenti, quod ante fuit prædicatum, dicentibus multis, & retro abeuntibus: Durus est hic sermo. Cui prædicationi probabile est interfuisse Mariam;* Respondet in persona Magistri: *Probabile, quia sequebatur filium tunc vnicum custodem suum, sicut loquimur, pede, post pedem. Probabilia insuper sunt plurima de hac Beata Beatorum, quæ potius sunt accipienda de pietate deuotionis, quam de fidei necessitate, vel temeritate assertionis, vbi non suppetit auctoritas scripturæ cogens, aut ratio conuincens.* Pietatem porrò fidei sic definit: *Pietas fidei est probabilis, seu verisimilis opinio super aliquibus, quæ deuotionem ædificare possunt, quæ ex scripturis autenticis nec clarè sequuntur, nec repugnant.* Atque ita pietate hac fidei facile nobis persuademus Deiparam, & extremæ illi cœnæ, cum Apostolis interfuisse, & corpus illud sacratissimum primum, post filium percepisse, & deinceps in dies singulos hoc spirituali amuleto eiusdem nati flagrantissimum desiderium mitigasse, sicque *animam suam esurientem,* vt ipsa cecinit, *bonis omnibus repleuisse*, dilationemque beatificæ visionis, ad quam iugiter anhelabat æquiori animo tulisse. Crediderim enim in gratiam potissimùm sacratissimæ Matris, illum iam profecturum in cælos pronunciasse: *Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi.* Matt. vlt.

Eucharistia in gratiam B. V. potissimū instituta.

B.V. vltimæ Cęnę Christi interfuit, vt de corpore filij communicaret.

B.V. in vita sequebatur filium vbiq; pede post pedem.

Plurima circa B.V. acciplēda de pietate deuotionis, quã de fidei necessitate.

Quid sit pietas fidei.

23. Matrem porrò vltimæ illi interfuisse cęnæ testis etiam est Marcus Vigerius in suo Decachordo chorda 6. vbi sic loquitur: *Persuasum habeamus Sanctam Mariam Matrem Domini in vltima cæna pro legis obseruantia cum filio suo cænauisse. Hoc nempe Exodi scriptura confirmat, vbi Agnus per familias manducari iubetur Paschate: Si verò minor sit animarum numerus, vt ad esum Agni sufficere non possit, vicinus ad cænam inuitari iubetur. Virgo Mater familias, quem ad esum Agni sumere debuit potius, quam filium suum dilectissimum, Agnum sine macula, Agnum mundi peccata tollentem? Et quoniam ad esum Agni numerus animarū, Mater scilicet, & filius temperantissimi ambo, erat exiguus, additi sunt Apostoli continuâ familiaritate vicini. Solicita igitur hæc iustissima Mater de legalis Agni apparatu, forte Discipulos commonuit interrogare, vbi filius eius eorumque Magister, & Dominus libentius Pa-*

B.V. tanquã Materfamilias ad esum Agni inuitauit filium.

schaperageret? At IESVS pientissimus filius inopem Matrem, studio parandæ cœnæ leuare volens, Discipulos ad amicum, qui pararet cœnam destinauit, non vt Matrem ab hac cœna excluderet, in qua secundum legem primam discumbere oportebat, sed vt onere parandæ cœnę illam releuaret. Hactenus Viguerius. Si ergo sanctissima Deipara cum filio Apostolisque Agnum Paschalem comedit, consequens sanè est, corpus quoque eius cum reliquis Discipulis, summâ animi pietate ac deuotione, vti diximus, percepisse.

Christus vt Matrem pauperculā onere parandæ cœnæ releuaret, apud amicum quæ dū eam parari iussit.

24. Vnde idem Gerson ad piam hanc opinionem comprobandam aliquot producit, pro gloria amplificanda Virginis, pulcherrima Theoremata, quibus ostendit illam, & spiritualiter ante institutionem, & sacramentaliter post institutionem illo Sacramēto fruitam: *Maria vespere cœnæ dicenda fuit frui corpore, & sanguine filij sui, plus appropriatè, quam ipse Christus dicitur se cibasse eodem pane, & vino mysticè consecratis. Quia non in fide, sed in clarâ visione, nec in augmentum charitatis se ipso fruitus est. Maria dum celebratur Phase, siue Pascha Iudæorum, celebrat, & ipsius anima cum exultatione Spiritus Pascha nostrum, quod immolatus est Christus, quem epulabatur in azimis synceritatis, & veritatis fermento veteri reiecto cum fermento malitiæ, & nequitiæ. Maria sicut præ cæteris in via esurijt iustitiam, sic præ cæteris puris viatoribus impleta fuit bonis ex illo, in illo, & per illum, qui est omne bonum, dicens ex sententia animæ suæ magnificanti DEVM: Benedic anima mea Dominum, qui replet in bonis desiderium tuum. Maria sicut præ cæteris in via cognouit, credidit, & intellexit figuras legis, & Naturę, Christi sacerdotium præsignantes, sic in illis, aut per illas manducauit fruitiuè benedictum fructum ventris sui, & spiritualiter eius sacramentum. Vnde exultauit Spiritus eius in Deo salutari suo. Maria dum legebat Dauid Patrem suum dicentem de Christo filio suo: Tu es Sacerdos in ęternum secundum ordinem Melchisedech, qui scilicet panem, & vinum obtulit, ex tunc intelligebat, & manducabat hoc sacramentum benedictum spiritualiter, vt cecinit: Magnificat anima mea Dominum. Maria psallens illud Dauidicum: Memoriam fecit mirabilium suorum misericors, & miserator Dominus, escam dedit timentibus se; Memor erit in sæculum testamenti sui; credebat, & intelligebat hanc escam sacramentalem figurari, & in figura comedebat eam, testamentumque sperabat hereditatis æternę. Maria non minus refecta est, & impleta bonis huius sacramenti quam Patres antiqui, de quibus loquitur Apostolus, quod eandem escam spiritualem manducauerunt, & eundem potum spiritualem biberunt. Biberunt autem de spirituali consequente eos Petra, Petra autem erat Christus, qui est verè Panis, qui de cælo descendit. Maria dum stans, vel orans in Templo aspiciebat, credebat, & intelligebat omnes oblationes, victimas, & holocausta, sacrificia insuper matutina, & vespertina manducans, implebatur donis huius benedicti sacramenti, etiam ante conceptum benedicti fructus ventris sui.* Hæc Gerson; ex quibus sanè colligimus, & peculiari ratione Panem hūc Eucharisticum Panem esse Virginis, & illo sæpissimè ante institutionem spiritualiter, & post sacramentaliter, summo suo cum fructu, ac emolumento, lętitiaque suæ animæ fuisse refectam.

B.V. in vltima cœna sumpsit Eucharistiam.

B.V. sicut prę cæteris esuriit iustitiam, sic præ cæteris puris viatoribus impleta est bonis ab illo quę communem Dominum.

B.V. legendo scripturas de ss. Eucharist. manducabat spiritualiter corpus Christi.

B.V. videndo in Templo sacrificia, quę offerebantur manducabat spiritualiter Eucharistiā.

25. Qualia porrò dona illa, ac gratiæ Virgini, beneficio huius sacramenti communicatę, extiterint, prosequitur aliquot pijssimis Theorematis, ad IESVM facta apostrophe idem Cancellarius: *IESV tua fruitio esurientes replens bonis, virtuosius affecit Mariæ spiritum, quam corporalis, contrectatio, & lactatio suauissima tui ipsius, qui es benedictus fructus ventris sui. Ratio est; quia cum maiori merito. Vnde exultauit Spiritus suus in Deo salutari suo. IESV tua fruitio seu manducatio esurientes replens bonis, mirabilior fuit, & virtuosior suo modo in Maria, simul, & Virginali sponso suo Ioseph, quam sola contrectatio, vel visio corporalis, dum natus es in Bethleem, dum reclinatus super fœnum iacuisti, in medio duorum animalium in præsepio, quasi pabulum iumentorum insipientium, quibus comparatus est homo: IESV tua fruitio gustabatur à Maria, & Apostolis credentibus, dum prædicasti hoc sacramentum, & dum abeuntibus alijs quæsiuisti à remanentibus: Nunquid, & vos vultis abire? Respondit Petrus illuminatus à Patre fortassis, & Matre tua adstante, nutibus, & signis admonitus: Domine ad quem ibimus? verba vitę ęternę habes. IESV tua refectio, dum Maria recepit Eucharistię Sacramentum etiam sacramentaliter, maximè post aduentum Spiritus Sancti, quando cæpit hoc sacramentum frequentari, fuit admirabilior suo modo, quam maternalis generatio Verbi Dei. Hæc enim fruitio sacramentalis ponit generationem Verbi Dei, & aliud insuper multum vltra, in admirationem, & vtilitatem omnium, à progenie in progenies timentibus eum.*

Quibus bonis B.V. fuerit perfruita sumēdo Eucharistiam.

In B.V. & S. Ioseph fuit fructuosior Eucharistiæ sumptio quā sola contrectatio, & visio corporalis Christi.

B.V. sumēdo Eucharistiā post aduentū Spiritus S. fuit admirabilior, quam mater naturalis Diuini Verbi generatio.

26. Addit deinde, quibus ministris vsa fuerit in hoc sacratissimo percipiendo mysterio Diua Virgo, censetque non

modo

modo fuisse S. Ioannem, & Apostolorum Principem, verumetiam septem Diaconos, & quemlibet alium Sacerdotem, prout opportunitas locorum, temporumque requirebat. Concludit denique Deiparam præclarissimum extitisse exemplar ad sanctissimam Eucharistiam accedentium, eamque antequam ex hac vita discenderet hoc viatico ab ipso Christo fuisse donatam: *IESV*, inquiens, *tua fruitio sacramentalis, qua Maria impleta est bonis exemplar erat, & est omnibus fidelibus, vt esuriant hoc Sacramentum, & repleantur bonis eius cum fidei certissimæ firmitate, quæ spem, & dilectionem operatur; vt denique non inuanum, vel omissionem, & contemptum gratiam hanc, id est Eucharistiam, suscipiant. IESV tua fruitio Sacramentalis impleuit Mariam prius bonis, quam abiret, id est, obuiam tibi Christo iret, & assumeretur in cælum. Nec abhorret à pietate fidei, quod tu benedictus fructus ventris sui, totus festiuus aduenies dederis illi, sicut postea Dionisio in carcere, mysterium hoc corporis dicens: Accipe hoc caro mea, quod mox complebo tibi in Regno meo, vna cum Patre meo. IESV tua refectio nunc est Matri tuæ in patria regnanti copiosior, & auidior quasi impletio, & toto ore dilatato, sed suo modo videtur mirabilior fuisse in via. Ratio est, quia difficilior, & in augmentum meriti*, propter ænigma fidei, maior. Hæc Gerson. Ex his sat perspicuè inferimus Panem Eucharisticum iure dici Panem Virginis, siquidem in eius institutione de eo prima post Filium participauit, & à primis annis totiusque vitæ decursu, & spiritualiter, & sacramentaliter quam sæpissimè, imo quotidie maximis virtutum gratiarumque omnium factis incremétis, eo perfruita est. Vnde B. Albertus Tract. super Missus: *De Sacramento altaris*, inquit, *percepit Dominicæ passionis rememorationem, devotionis actualis exercitationem, contra corporalem filij absentiam, consolationem*.

S. Ioannes, S. Petrus, & septem Diaconi pro opportunitate ministrabant B.V. Eucharistiam.

B.V. antequã ex hac vita discederet tanquã Viatico Eucharistia refecta, ab ipso Christo.

B.V. exemplũ fuit omnibus fidelibus cõmunicandi cum fructu.

B.V. percipiendo Eucharistiam refricabat memoriam passionis filij, &c.

27. Quæ sanè consolatio summa esse debuit, eo quod Virgo beatissima, intellectu suo perspicatissimo assiduè tanti sacramenti contemplabatur dignitatem, ex cuius contemplatione beatitudinem illam æuiternam, quæ in actu intellectus, vt Angelicus docet Doctor consistit, prægustabat. Contemplationem hanc sui sacratissimi corporis in Virgine commendauit: Cant. 6. 5. *Dentes tui sicut grex ouium, quæ ascenderunt de lauacro, omnes gemellis fœtibus, & sterilis non eis in eis*. Vbi Guilelmus Abbas; *Per dentes*, inquit, *intellectus non incongruè figuratur; Panis enim noster quotidianus, qui à Patre cælesti petitur, atque accipitur, pio intellectu, quasi dentibus quibusdam teritur, vt mensus quodammodo, atque glutitus animæ nostræ substantiam fulciat. Cui autem tam affatim datus est Panis ille quotidianus, & supersubstantialis, quo animę nostræ aluntur, vt viuant, & non moriantur, quam illi, quę genuit Panem viuum qui de cælo descendit, Panem Angelorum, quem manducat homo? Hunc sibi assiduè Panem, quibusdam dentibus pij intellectus terebat, eoque salubriter, suauiterque viuebat. Quia verò idem piæ Matris intellectus simplex, & mundus erat, nullo animali sensu adulteratus, nulla illecebra carnali fœdatus, dentes eius rectè conferuntur ouibus lotis. ouibus, propter simplicitatem, lotis propter puritatem. Et quoniam intellectus eius prçterea fœcundus erat, non tantum integritate, & puritate in semetipso contentus, sed & ad informandos vtiliter foras extentus, idcirco dentes eius ouibus fœtis comparantur*. Sic Guilelmus de assidua Virginis in contemplando Pane illo Eucharistico adhuc in hac vita dum degeret percepta beatitudine, ac felicitate.

Beatitudo in actione intellectus cõsistit.

Panis Eucharisticus, pio intellectu quasi dentibus mãdendus.

B.V. quæ genuit Panem viuum, qui de cælo descendit, dentibus pij intellectus cũ assiduè terebat.

B.V. intellectus quo cõsiderabat filium in Eucharistia fuit simplex, & purus.

B.V. intellectos fœcũdus ad informãdos vtiliter alios de mysterio Eucharistiæ.

28. Et quoniam dilectissimus eius Filius summam, tam in eius vteri Virginalis per Incarnationem habitatione, quam per Eucharistiam ipsius animæ visitatione, ob præclarissimarũ Virtutum, gratiarumque veluti florum suauissimorum amœnitatem atque fragrantiam, expertus est voluptatem, atque delicias, crediderim sane eâdem pene animi voluptate, ac gaudio benignissimum Dominum etiam modo in animas eorum ingredi, qui absque peccati maculâ, cum vero Diuinæ Maiestati placendi desiderio, tantum sacramentum percipiunt. Hæc enim digna perceptio tam Incarnationis Verbi, quam Eucharistiæ à Virgine toties celebratæ frequentationis, imago quædam ac repræsentatio illi esse videtur, cum Sacramentum hoc, vti diximus ex mente Caietani, Incarnationis sit extensio.

Digna perceptio Eucharistiæ, quę fit à fidelibus Christo gratissima, eo quod B.V. communionis videatur imago.

29. Quæri iure posset hic an Diua Virgo ad digniorem tamen sacramenti perceptionem exomologesi, seu Pœnitentiæ sacramento vsa fuerit? Variæ sunt Theologorum opiniones. B. Albertus Magnus eodem Tract. affirmat: *De Sacramento*, inquiens, *Pœnitentiæ recepit gratiam in excellenti æquipollentia. Pro contritione, innocentię conuersationem; pro satisfactione, super erogationem*. Ostendit inde

Albert. Magnus affirmat B.V. accepisse Sacram. Pœnitentiæ.

dequænam fuerit materia huius Virgineæ confessionis: *Hęc fuit propriè confessio beatissimæ Virginis, qua confitebatur Deo, quod tantam gratiam susceperit, quod nunquam de condigno meruit, vel quam omnis creatura mereri potuit, licet ipsa de congruo meruerit. Hęc & similia confessa fuit B. V. Ioanni Euangelistæ suo proprio confessori.* Sic ille.

S. Ioannes Euangelista proprius B. V. Confessarius.

30. Alij verò Doctores negant in Deipara actum propriè dictæ Penitentiæ extitisse, Quia cum hæc, in rigore loquendo, significet retractationem, vel detestationem alicuius actionis propriæ, vt est offensa Dei, & hæc nullo modo, nec vllo vnquam tempore in illam ceciderit, cum à primo immaculatæ conceptionis instanti, adeo pura, & Sancta extiterit, vt ei applaudere dignatus sit sponsus Cant. 4. *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Quod elogium pulcherrima ad illibatam Virginis asserendam puritatem reddidit paraphrasi, in primis Sapientissimus Idiota in Contempl. B. V. capit. 3. *Tota pulchra es Virgo gloriosissima, & macula non est in te. Tota pulchra es in tua conceptione ad hoc solum effecta, vt Templum esses Dei altissimi. Tota igitur pulchra es Virgo gloriosissima non in parte, sed in toto, & macula peccati, siue mortalis, siue venialis, siue originalis non est in te, nec vnquam fuit, nec erit.* Deinde Richardus de S. Victore in Cant. cap. 26. *Tota ergo,* inquit, *fuit pulchra, quam totam possedit gratia, quia nullum in ea locum habuit peccatum. Tota ergo pulchra facie fuit, & pulchra mente fuit. Nemo enim tam Sanctus, qui maculam non habuerit, & defectum præter ipsam.*

In B. V. non fuit actus Pœnit. propriè dictæ, quia supponit peccati detestationē.

B. V. tota pulchra, quia omni macula & originalis, & mortalis, & venialis libera.

B. V. tota pulchra, & facie & mente.

31. Sed quid nos de hoc argumento hic plura disserimus? Ipsum Mahometum in suo Alcorano, quod ipsius asseclæ ad instar Euangelij venerantur, libertatem Virginis ab omnis peccati subiectione asserentem audiamus. *Maria Filia Ioachim nihil malitiæ aut prauitatis, cum viueret vnquam operata est, sed in bonitate perseuerauit.* Et rursus: *Nullus,* inquit, *nascitur de Filijs Adam, quem non tangat Satan, quando nascitur; & ideo plorat vociferans ex tactu Satan, præter Mariam, & eius Filium. Clamor enim infantis cum cadit de Ventre Matris, propter percussionem Sathan contingit:* Idem quoque Mahomet de perfectione, & Sanctitate Virginis absolutissimâ pronunciauit: *Multi perfecti fuerunt ex viris, nulla verò perfecta fuit vnquam ex mulieribus, nisi Maria Mater Iesu.* Quare Petrus Galat. lib. 7. de Arcan. c. 5. elogium illud sponsi, ex opinione etiā antiquorum Rabbinorum Matri Messię conuenire scribit, eosque censuisse affirmat ob omni originalis peccati, aliorumque actualium maculâ immunem futuram; confirmatque altero illo spōsi elogio: *Pulchrę sunt genę tuę sicut Turturis;* inquit, *Matrem Messię eam ob rem turturi comparat, vt ostendat, quod quemadmodum turtur felle caret, & à principio sine illo creata est, ita Matri Messię nec originale, nec actuale, nec etiam mentale peccatum attribuendum erat.* Eandem ob causam ait, Columbæ, quæ similiter felle caret, fuisse comparatam passim in Canticis. Vide ibidem plura de iustitia sanctitateque originali Virginis totiusque ipsius vitæ perfectione. Denique Sanctus Bern. ser. 2. de Assumpt. loquens de Marthæ ac Mariæ domo, Virginem repræsentante, luculenter ostendit nil vnquam retractatione, ac per consequens, nec pœnitentia dignum cecidisse in Deiparam: *Virginalem,* inquiens *domum intelligi volens Spiritus, siluit non incongruè Pœnitentiam, quæ malum vtique comitatur; absit enim vt proprij quidquam inquinamenti domus hæc aliquando habuisse dicatur, vt in ea proinde scopa Lazari quæreretur.* Hæc Bernardus.

Mahometi testimonium de Puritate B. V.

Mahometi de Perfectione B. V. testimonium.

B. V. ob suam puritatem Turturi felle carenti comparata.

B. V. Colūbæ collata quod felle omnis peccati caruerit.

Marthæ, & Mariæ Domus in qua Christus diuersatus figura fuit B. V.

Penitent. est Scopa Lazari.

32. Et licet hæc reuera ita se habeant, nihilominus dici tamen potest cum Suarez Tom. 2. in 3. Part. Disput. 4. sect. 2. Deiparam Pœnitentiæ habitu, siue idem sit quod Religio, siue charitas, siue virtus quæpiam à reliquis distincta, præditam extitisse. Cum ei virtutes omnes morales, quarum capax esse poterat, cum reliquis omnibus gratijs, ac Spiritus S. charismatis fuerint infusæ. Capacem porro pœnitentiæ fuisse Virginem, hoc ipso quod pura extiterit creatura, in confesso est; cùm nisi à diuina benignitate, peculiari priuilegio fuisset præseruata (non enim natura suâ extitit impeccabilis) in peccatum prolabi potuisset. Habitus ergo hic Pœnitentiæ in Virgine fuit principium eliciens honestam detestationem peccati, ex motiuo illo, quod ius Diuinum quomodocunque violatum, sit compensandum. Quia B. V. imo, & Christus Dominus eius Filius peccata omnia, vbicunque tandem erant, summè execrabantur, vt diuinum ius illæsum seruarentur. Ita sapienter docuere Theologi Alexander de Ales, Marsilius, Argentina, quos citat, sequiturque Pater noster Franciscus Mendoza in doctissimo

B. V. capax fuit Pœnitēt. hoc ipso quod pura fuerit creatura.

B. V. capax Pœnit quia natura sua non fuit impeccabilis.

mo suo Viridario libro 2. Problemat.4. ad finem.

33. Ex his manifestum euadit, Deiparam nostram sanctissimam, à primo Conceptionis immaculatę instanti, Spiritus Diuinissimi sacrarium, gratiarum, virtutumque omnium domicilium, Sacramentali confessione, cuius materia sola sunt peccata siue mortalia, siue venialia, minimè vsam fuisse, nec huiusmodi præuiâ dispositione ad Eucharistiam percipiendam eguisse, cum ipsa per se omni momento fuerit semper paratissima, vtpotè, quæ toties ad breue aliquod saltem tempus, beatificâ Diuinæ essentiæ Visione, in Conceptione, in Natiuitate, Verbi Incarnatione, in eiusdem partu, ac resurrectione, vt varij do cuere Theologi, vt videre est apud Salazar, & Mendozam in Virid. fuerit perfruita, eaque ipsa, vt huiusmodi tam deificantis visionis fert natura, ab omni peccati labe adeo præseruata, vt Beat. Georgius Nicomed. Archiepis. orat. de Præsent. B.V. tantam vitæ puritatem, sanctimoniamque demiratus exclamarit: *O Sancta, & Sanctis sanctior, & omnis sanctitatis sanctissime Thesaure.*

B V. licet capax esset pęnitentiæ, illa tamen non indiguit tanquam dispositione ad Eucharistiã, quia semper paratissima.

B. V. purissima semper fuit etiam ex illo capite, quod sæpius Dei Essentiã viderit.

34. Cum igitur Virgo beatissima adeo fuerit semper pura, & ab omni peccati labe incontaminata, vt absque vlla alia præuia dispositione digna fuerit hoc Pane cælesti perfrui, roganda omnino est, ab omnibus suis clientulis vt de sua hac puritate plusquam Angelica nobiscum communicet, quo & nos de fructibus huius Panis Angelici participemus. Cùm denique augustissimum Eucharistiæ Sacramentum Spica sit fertilissima Virginis nostræ gloriosissimæ stellâ illâ primæ magnitudinis repræsentata, vt merito peculiari ratione dici possit panis Deiparę, qui in eius vtero velut terrâ fertilissimâ sucreuit, in eadé velut Clibano igne Spiritus S. succenso pistus, ab illa denique alitus, & nobis liberalissimè donatus; ad illum accipiédum, magnâ animi puritate, Virgineæ illius æmula, sanctaque cum simplicitate, qualem habere consueuerunt paruuli, quam sæpissimè, summo deuotionis ardore nobis aduolandum est, cum ipsa benignissimè, magnaque cum charitate nos ad hanc mensam Angelicum inuitet; Prou. 9. *Si quis est paruulus, veniat ad me, & insipientibus:* (in oculis mundi videlicet, quales sunt iusti, & amici Dei, *locuta est: Venite, comedite Panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis.*

In accedédo ad Sacrã Eucharistiam puritas B.V. nobis imitãda est.

35. Quam sanè inuitationem quoties attentius considero, non possum sufficienter pientissimam Virginis erga nos curam, ac plusquam maternam solicitudinem, charitatemque demirari: Experta nimirum fuerat illa in anima sua mirificos huius augustissimi sui Panis, velut signi vitæ preciosissimos, assiduâ ipsius perceptione, frequentatione que acceptos à se fructus, nouerat quantis, quamq; magnis passibus in via Diuini obsequij, incredibilibus virtutũ, omniũ ac præsertim ardentissimæ charitatis, ac puritatis, factis incrementis, fuerit progressa, ideo nostræ perfectionis, puritatisque cupida, nos tam sedulo ad ipsius frequentationem exhortatur.

B V. conscia fructuum à se in Eucharistia pręceptorum nos ad illius frequentationẽ inuitat.

36. Et verò nullo alio efficaciori medio, Dei charitatem, quam vinculum perfectionis appellat Apostolus, consequimur, quam dum quam sæpissimè ad cælestem hunc, Virgineumque panem manducandum accedimus. Hoc enim Sacramentum ex illis, Diuinissimâ illâ, supremi Artificis mente excogitatis adinuentionibus, censuerim esse præcipuam, qua nos ad suum amorem suauissimè pelliceret. Vnde Diuinam hanc erga nos charitatem contéplans Isaias ca. 12. mortales omnes ad Dei tam insignium, tamque sapientum adinuentionũ Auctoris de prædicandas laudes inuitat: *Confitemini Domino, & inuocate Nomen eius, notas facite in populis ad inuentiones eius, mementote quoniam excelsum est Nomen eius. Cantate Domino quoniam magnificè fecit, annunciate hoc in vniuersa terra.* Verè in spica hac Virginis, verè in Pane hoc Deiparæ omnes sui ingeniosissimi amoris adinuentiones recondidit; verè in hoc augustissimo Mysterio magnificè fecit, dignusque est hic sapientissimus inuentor, atque artifex vt omnium gentium, populorumque linguis, æternisque monumentis celebretur.

Eucharistia præcipua Dei adinuentio qua nos ad suum amoré alliceret.

In Eucharis. instituenda Christus magnificentiam suam ostédit.

37. Si enim magnificentia, teste Philosopho 1. Rhetor. est *virtus magnitudinis sumptuum effectiua*. Vél certè M. Tullio ad Herennium: *Magnificentia est rerum magnarum, atque excelsarum, cum animi quadam ampla, & splendida propositione cogitatio, atque administratio*. Vel denique secundum Doctorem Angelicum 22. qu. 134. art. 1. *Et virtus factiua magnorum, quæ pertinet ad virtutem Diuinam;* Deus immortalis,

Quid sit Magnificentia.

talis, vbi quæso summus ille totius orbis Monarcha, adeo magnos, adeo profusos cælestium diuitiarum sumptus, vbi ingentes suæ inscrutabilis sapientiæ, infinitæ omnipotentiæ, immensæ bonitatis, reliquorumque attributorum perfectionumque effudit thesauros? Vbi quęso res maiores, ac grandiores, suaque diuina Maiestate digniores molitus est, quam in huius admirabilis Sacramenti institutione, in qua reuera suam diuinissimam virtutem toti orbi res tam extremè inter se distantes vniendo, patefecit? Verum quidem est quod in huius

Magnificētia Dei ostēsa in mundi fabrica.

Vniuersi fabrica cælum, terramque cum omnibus quæ ijs continentur pulcherrimis ornamentis condendo vniuersorum Dominus mirificè Sapientiam, potentiam, bonitatem, magnificentiamque suam ostentauit, dum illius mortales omnes participes voluit esse: *Aequaliter enim*, inquit Cyprianus, *dies illuminat, Sol radiat, imber rigat, ventus aspirat, stellarum splendor, ac Lunæ communis est*. Manifestauit quoque insigniter eandem magnificentiam Naturam; tam Angelicam quam humanam ad imaginem similitudinemque suam, memoria, intellectu, ac voluntate præditam, iustitiâ sanctitateque originali, innumerisque Spiritus S. donis ac charismatis exornatam creando. Ostendit denique magnificentiam suam, aliaque præcipua attributa summa illa Maiestas, in Incarnatione Verbi, eo quod res magnas, res omnino grandes, quas nec mens Angelica capere, nec lingua effari valet, perpetrarit. In illo enim mysterio DEVS fit homo, & homo DEVS, absque vlla cōmixtione, aut diuisione, cælum vnitur terræ, ima summis, copulantur. Denique in hoc mysterio, vt loquitur S. Augustinus; *Dei gratia ac magnificentia nobis granditer, & euidenter commendatur*. Quam ob causam tanta Verbi incarnati visâ erga nos magnificentiâ Ecclesia Sancta in eius die Natali modulatur: *Rex pacificus magnificatus est super omnes Reges, cuius vultum desiderat vniuersa terra*: Verum in hoc Sacratissimo mysterio multo excellentius Regiam suam ostētauit magnificentiam; In hoc enim thesauros omnes suarum gratiarum, ac charismatum profudit, donumque nobis opulentissimum, suaque Maiestate dignissimum exhibuit, siquidem modico illo orbe, gyroque panis, omnipotentiâ suâ infinitâ comprehendit res

Maior Dei magnificētia ostensa in Eucharistia quā in creanda Natura Angelica, & Humana.

quas cælorum machina nequit comprehendere. Ibi concluditur, nobisque donatur Diuinitas humanitati nostræ hypostaticæ sociata: & in cibum, Diuinum corpus; in potum Diuinus sanguis exhibetur, vnâ cum anima beatissima omni gratiâ, donisque Spiritus S. plenissima. Atque ita Diuinæ consortes efficimur naturæ, inque Deos quodammodo, admirabili quadam metamorphosi, quotquot dignè, absque lethalis noxæ conscientiâ ad hanc mensam cælestem accumbimus, transformamur, quod sanè in Incarnatione minimè factum est; In illa siquidem vnico Humanitatis nostræ indiuiduo in vtero Virginali, ope, operaque Spiritus S. efformatæ, sese communicauit. Vnde magnificentissimus hic Dominus specie panis contectus aiebat D. Augustino in libris confess. & in eo mortalibus omnibus: *Cibus sum grandium, cresce, & manducabis me, nec tu me mutabis in te, sicut cibum carnis tuæ, sed tu mutaberis in me*. Vnde cum hoc tale, tantumque donum Diuinâ planè magnificentiâ dignissimum omnibus omnino, nullo personarum, cuiuscumque cōditionis habito discrimine fuerit exhibitum, quid mirum ab Euangelico Propheta vniuersaliter omnes ad Dei laudes, magnificentiamque hanc deprædicandam inuitari? *Cantate Domino quoniam magnificè fecit, annunciate hoc in vniuersa terra*, siquidem omnes eius habitatores ad magnificentissimā hanc mensam aduocantur. Quid mirum Regium Prophetam, huius mensæ plusquam Regiam magnificentiā, sumptusque profusissimos contemplantem, admiratione attonitum exclamasse: *Domine Dominus noster quam admirabile est Nomen tuum in vniuersa terra! quoniam eleuata est magnificentia tua super cælos*. In quorum creatione licet tam vasti, ac penè immensi sint, licet tam speciosis lucis, stellarum, Lunæ, solisque ornamentis decorati, vnici illius verbuli *fiat* expensa facta est. At vero in mysterio hoc admirabili diuitiæ omnes, ac thesauri Diuinæ sapientiæ, bonitatisque sunt effusi, ideoque iure magnificentiam hanc non humi repentem, sed exaltatam super cælos Rex ille, qui magnificentiam probè callebat, eamque in præparandis tam magnificis sumptibus, ad Templum Domini ædificandum reipsa demonstrauit, tantis laudibus extulit.

In Eucharist. maiorē Christus Magnificentiam, quā in Incarnatione ostendit.

Maior Dei magnificētia in Eucharist. instituenda, quam in creādo cęlo.

38. In huius Diuinæ magnificentię con-

templatione crediderim Deiparam Virginem, mirificè Diuino amore ſuccenſam, ſemetipſam totam ſæpius cũ omnibus tam animæ, quam corporis potẽtijs in holocauſtum Diuinæ obtuliſſe Maieſtati, ſeque ipſam in eius laudes effudiſſe, identidemque ardẽtiſſimo cordis affectu magnificentiam hanc, màximâ, cum grati animi ſignificatione,gratiarumque profuſione ad cælos vſque extuliſſe, conſuetum illud ſuum concinendo melos: *Magnificat anima mea Dominum, & exultauit Spiritus meus in Deo ſalutari meo*. Maximè cum contemplaretur attentius ſummam hanc, pulcherrimã, atque ingenioſiſſimam à Diuina ſapiẽtia excogitatam ad homines amore ſui inflammandos, adinuentionem. Cum enim homines beneficijs, velut funiculis Adam, velut vinculis charitatis ad amandum pertrahantur, excogitauit mens illa Diuiniſſima, pro nobis ſemper ſollicita gratioſam hanc adinuentionem, in qua velut compendio quædam nobis omnia cæli, terræque bona, imò fontem bonorum omnium, Diuinitatem nempe ſuam, communicaret. Hic enim verè continetur ille,qui quondam Moyſi petenti Exod. 33. *Si inueni gratiam in oculis tuis, oſtende mihi gloriam tuam, oſtende mihi faciem tuam*; Reſpondit, *Ego oſtendam tibi omne bonum; faciem autem meam videre non poteris*. Verè enim nobis hic non modo oſtenditur ad viuâ fide cernendum ſummum illud,æternumque bonum, à quo bona cuncta procedunt, verum etiam fruendum exhibetur, ita, vt illius in hac vitâ, dignâ perceptione, æternæ felicitatis gaudia, quæ in ſummi illius boni viſione, ac fruitione conſiſtunt, dũ hic adhuc verſamur, prægustemus,licet eius faciẽ velatã accidentibus panis intuitiuè videre non poſſimus.

B. V. magnificẽtiam Dei in Euchariſ. oſtenſam ſæpius cantico ſuo magnificauit.

In Euchariſ. continetur omne Bonũ.

Chriſtus accidentibus panis in Euchariſ. velatur,ad Diuinitatis ſplendorem temperandum.

Quod quidem velum ei ſummus in nos induxit amor cum enim nouiſſet Diuinitatis eius ſplendorem, maieſtatemque mortalem oculum ferre non poſſe; (veriſſimè enim ipſiſſima dixit de ſe veritas: *Non videbit me homo, & viuet*,) accidentibus illis panis, ac vini gloriam ſuam, vt nobiſcum vſque ad conſumationem ſæculi, ineffabili in nos amore ſtimulante, degeret, velare non eſt dedignatus.

Duo Amores Chriſtum in Euchariſtia velarunt.

39. Hic nimirum eſt Dominus ille, quem Iſaias cap. 6. vidit ſuper ſolium excelſum,& eleuatum,cui duo Seraphin alis ſuis faciem, pedeſque obuelabant. Quos ſanè ego Seraphinos dixerim geminos fuiſſe Amores. Alterum in ſuum æternum Patrem: alterum in humanum genus vniuerſum. Hi Amores volarunt ei faciem, velarunt ei pedes. Amorem hunc in Patrem nobis oſtendit cùm dixit: *Si diligeritis me, gauderetis vtique, quia vado ad Patrem*. Ioan. 14. Amor enim erga Patrem ardentiſſimus eum ſolicitabat, vt quantocius ad illum remearet. Amorem in nos, verbis illis amantiſſimis ac planè paternis indicauit: *Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſummationem ſæculi*. Matth. vlt. Quibus in verbis Saluianus Maſſilienſium Epiſcopus magna charitatis in nos reperit ſigna lib. 2. de Prouidentia. *Nemo enim*, inquit ille, *puto vel in toto humano genere tã malus eſt, qui ideo cum illo hominum velit eſſe, quia non amet, & adhoc tantum vti præſentiá ſuâ cupiat, vt maiori odio poſſit deſpicere præſentem. Ipſa vel doceat nos humana Natura, vel vincat, ſi non ideo cum quocumque homine eſſe cupimus, quia eum, cum quo eſſe cupimus, diligimus*. Et quia vtique diligimus, prodeſſe ei præſentiam noſtram cupimus, quem amamus. Hæc ille; quibus luculenter oſtendit Dei filium noſtri amore nobiſcum, panis contectum accidentibus,vt omnibus prodeſſet, vſque ad cõſummationem ſęculi permanere voluiſſe. Atque ita gemellis hiſcè Amoribus, in Sacramento hoc nobiſcum habitando, abundè ſatisfecit; Paterno quidem, præſentiâ ſuâ naturali in cælos proficiſcendo; Amori verò illi in homines, præſentiam ſacramentalem ad diem vſque Iudicij, pro communi omnium ſuſtentatione,ac ſolatio exhibendo.

Amor Chriſti in Patrem, & in genus Humanum, cum in Euchariſtiam velut duo Seraphini velarunt.

Chriſtus in Euchariſtia nobiſcum eſſe voluit, quia nos dilexit, & nobis prodeſſe cupiuit.

40. Aptiſſimè porrò affirmat Propheta duos illos Seraphinos ſiue Amores caput depeſque velaſſe Saluatoris vniuerſorum Domini. Licet enim in auguſtiſſimo Incarnationis myſterio caput duntaxat Humanitatis noſtræ velamine, operiri viſum ſit; *Caput ſiquidem Chriſti DEVS* 1. Cor. 11. teſte Apoſtolo;in hoc nihilominus Arcano pedes quoque velati fuere ſacratiſſimæ humanitatis noſtræ, quam aſſumpſerat, de qua concinebat Dauid Pſalm. 98. *Adorate ſcabellum pedum eius,quoniam ſanctum eſt*. Quod diuiniſſimorũ pedum ſcabellũ S. Auguſtinus, Ambroſius,& Hugo Cardinalis aiunt Humanitatem eſſe Chriſti vnione hypoſtaticâ verbo conſociatam. Alij dicunt diuinorum pedum ſcabellum illud, eſſe B.Virginem,in qua factus

Caput Chriſti eſt Diuinitas quam humanitate noſtra obuelauit.

Scabellum pedum Chriſti eſt humanitas.

Scabellū pedum Christi est B. Virgo.

homo humanitatis suæ pedes posuisse visus est. Rupertus Abbas denique: *Facies*, inquit, *Christi est Diuinitas, pedes sunt eius Humanitas, eiusdemque mysteria, vti Natiuitas, passio, Crux, Resurrectio, Ascensio, &c.* quæ ideo velare perhibentur Seraphini, quia secreta tam profunda, tam Diuinitatis, quam humanitatis, mente sua quantumuis acutissima rimari nequeūt; videnturque id præstare, quod olim Timantes Pictor famosissimus, qui cum in funere Iphigeniæ, Parentis Agamemnonis vultus mœrorem penicillo exprimere non posset, velo quodam, mirâ arte ei caput obnubit. Cum igitur Seraphini velarint caput, pedesque Domini, qua ratione quæso affirmat Isaias, se Dominum vidisse, sedentem, cum eius nec caput, nec pedes, nec Diuinitatem, nec humanitatem, nec altitudinem, nec humilitatem viderit? Vidit nimirum Dominum ea ratione, qua dicere consueuimus nos vidisse amicum quempiā laruatum, licet tunc eius faciem, vtpotè laruâ contectam minimè viderimus.

Facies Christi est Diuinitas, pedes vero Humanitas.

41. Verum crediderim aliquod maius mysterium vidisse Isaiam cùm dixit: *Vidi Dominum:* Vidit nimirum huius benignissimi Domini nostri pectus ardentissimum, vidit cor flammis amoris plenissimum, siquidem Seraphini illi medias alas in volantis speciem extenderant. Atque ita spatium relinquebant, quo videri posset illius nostri amantissimi Domini pectus, quod miras amoris euibrans flammas, ipsos ita vicissim accendebat, vt ab amoris huius tam vehementis ardore nomen sint sortiti, ideòque alis quodammodo ardorem hunc beatissimum, quo felicissimè concremabantur, ventilando, temperare visi sunt.

Seraphini suis alis amore ardens Dei pectus ventilare visi sunt.

42. Et verò si in aliquo Incarnati Verbi opere amantissimum eius cor mortalibus videre licuit, vna cum ipsius eximiâ illa magnificentiâ, in hoc sanè mysterio vel maxime. Hinc Regius Propheta Psalm. 80. in quo de beneficio singulari, amoreque inexplicabili mortalibus, in institutione huius sacramenti declarato pertractans, omnesque ad DEVM ornandum laudibus, summâ cum lætitia inuitans verbis illis: *Exultate Deo adiutori nostro, iubilate Deo Iacob, Sumite psalmum, & date tympanum psalterii iucundum cum cithara. Quia cibauit eos ex adipe frumenti, & de petra melle saturauit eos;* Psalmo inquam huic iucundissimo, ac deliciosissimo titulum hunc mysteriis plenissimum præfixit: *In finem pro torcularibus;* ad insinuandum, in gloriā Christi Saluatoris, qui finis est noster optatissimus, finis quoque Legis, ac Prophetarum, Psalmum hunc esse compositum. Præterea Psalmum eundem esse ad instar torcularis ad Vinum diuini amoris è cordibus nostris exprimendum peridoneum. Vnde videre est duos alios huiusmodi Psalmos, octauum nempe, & 83. gaudere hoc titulo, qui sanè diuini amoris affectibus sunt refertissimi.

In Eucharist. maximè Dei Amor cum insigni eius Magnificentia ostensus.

Eucharist. est velut torcular aptum ad vinum Diuini amoris e cordibus nostris exprimendum.

43. Hinc non contentus Propheta excitare homines ad Dei effusissimam illam cælestium diuitiarum profusionē laudandam, vt huius diuinæ charitatis vinum, de cordibus hominum exprimat, excitat quoque nos ad Inuentiones, à Diuina Sapientiâ excogitatas, quibus ad amorem sui nos pellicit deprædicandas. *Confitemini*, inquiens, *Domino, & inuocate Nomen eius, notas facite in populis adinuentiones eius.* Inuentio sanè mirabilis atque amore plenissima æternæ huius sapientiæ extitit, cum in toto ius vniuersi creatione reliquas creaturas immediatè, solo suo imperio, dicendo: *Fiat lux, fiat firmamentum, fiant luminaria in firmamento;* vel certè reliquis præcipiendo creaturis vt alias atq; alias producerent, vt cum dixit: *Germinet terra herbam virentem, & lignum pomiferum. Producant aquæ reptile animæ viuentis, & volatile super terram. Producat terra animam viuentem, iumenta, & reptilia, & bestias terræ.* Gen. 1. Cum autem ad creandum hominem sapientissimus opifex accessit, nullam creaturam in partem tam eximii operis venire voluit. Ipse suis manibus totum hominem, eiusque partes, animam, corpusque efformauit, nec limum terræ manibus illis digitisque, quibus cælum, Lunam, stellasque fundauit, contrectare dedignatus est, dicente ac gloriante Iobo: *Manus tuæ fecerunt me, & plasmauerunt me totum in circuitu.* Ipse eius animæ Diuinissimam sui impressit Imaginem, quemadmodū Phidias in eburneæ illius Mineruæ clypeo, suam. Vnde augustissima Trias, inito de creatione hominis consilio, pronunciauit: *Faciamus hominem ad Imaginem, & similitudinem nostram.* Vt ostenderet denique animam diuinæ illius esse particulam auræ, eam quasi ex imo cordis sui, visceribusque quodammodo protraxit, siquidem ait Moyses. Gen. 2.

Mira inuentio Dei in creando homine, dum nullius creaturæ adminiculo vsus est.

Homo totus à Deo effor matus, vt totum suum amorem in eum collocaret.

For-

Formauit Dominus DEVS hominem de limo terræ, & inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ, siuè, *vitarum*, vt legunt alij ad ostẽdendum non rationalem solum animã, sed & sentientem, ac vegetantem cum idem sint, simul inspirasse; *& factus est, homo* ait scriptura *in animã viuentem*, vt nimirum ipsi soli viuit, siuè, vt Chaldæus legit paraphrastes, *in animam loquentem*, ad tantum tamque benignum conditorem, nimirum pro tam eximijs donis, beneficijsque, pro dignitate prædicandum, suaque vota, ac desideria eidem depromenda. Et hæc quidem omnia eum in finem benignissimus Dominus direxit, vt homo conscius se totum quantus est, à Deo conditum, vniuersum in ipsum amorem transfunderet, nec sibi vlla creatura partem aliquam ipsius amoris vendicaret.

Homo creatus à Deo in animam viuentem, vt illi soli viuat, item in animam loquẽtem vt illum laudet.

44. Post miserandum deinde Protoplastorum lapsum, cum genus humanum in Sathanicam, eamque acerbissimam abductum est captiuitatem, cum Dei Filius illud, per Angelum quempiam supremæ Hierarchiæ præstantissimũ eripere posset, vel quempiam sibi adsciscere in huiuscè redẽptionis humanæ adiutoriũ, recusauit omnino, ne homo amorem suum diuidẽdi, inque creaturã quampiam deriuandi inueniret occasionem, sed vniuersum potius in tam benignum, amantemque Redemptorem transfunderet. Vnde ipse dicebat Isa. *Torcular calcaui solus, & de gentibus non est Vir mecum*. Hunc singularem in nos affectum, multis passim exaggerat S. Bern. inculcatque hominibus maximè Tract. de Pass. cap. 46. *Si quæritur*, inquit, *quare DEVS potius per se, quam per aliam aliquam creaturam hominem voluerit liberare, possumus hoc quidem charitati eius imputare, quam vt nobis commendaret; non solum incarnatus, sed etiam mortuus est pro nobis. Tradidit nihilominus per hoc formam charitatis, vt parati simus, cum necessitas exegerit, pro fratribus nostris animas ponere, cum Regem nostrum pro nobis animam posuisse videmus. Est & adhuc alia rationabilis causa, quare per Dominum redempti sumus, scilicet, quia nequaquam decuit nos per alium reformari, quam per eum, per quem ab initio formati eramus. Plus enim excitat nos ad charitatem reformatio, quam formatio. Si ergo per alium, quam per ipsum, per quem sumus formati, reformati essemus, plus reformatori nostro, quam formatori deberemus, & sic plus diligeremus creaturam, quam creatorem, quod esset inconueniens*.

Quarè Deus hominem per Angelũ aliquem redimere noluit?

Deus pro homine nõ voluit, vt parati simus, & nos per eodem mori.

Homo ab illo à quo creatus est recreari debuit.

Vt ergo inuitaret nos ad diligendum ipsum, ex toto corde, ex tota anima, & totis viribus nostris, impendit nobis, quicquid debuit creando, & recreando nos optimus DEVS, cuius beneficijs non communicat alienus. Hæc Bern. quæ sanè nobis mirificam amoris Diuini indicant inuentionem, qua ad eundem redamandum compellimur, & quodammodo necessitamur.

45. Cum denique ad nos redimendos schemate Angelico vestitus venire potuisset, vti sæpius in veteri lege Patres illos visitare, ac solari consueuerat, nihilominus detrectauit, voluitque Humanitatem nostram assumere, sciens similitudinem, amoris esse conciliatricem. Hinc mellifluus Doctor: *Vt familiarius ab homine diligeretur DEVS, DEVS in similitudinem hominum homo factus est*. Et serm. 20. in Cant. *Ego hanc*, inquit, *arbitror præcipuam inuisibili Deo fuisse causam, quod voluit in carne videri, & cum hominibus homo conuersari, vt carnalium videlicet, qui nisi carnaliter amare non poterant, cunctas primò ad suæ carnis salutarem amorem affectiones retraheret, atque ità gradatim ad amorem perduceret spiritualem*. O' inuentiones verè sapientissimas, ò inuentiones verè amore plenissimas, eminentissimâ illa Diuinæ sapientiæ mente dignissimas.

Deus incarnatus ideo vt hominum sensus in amorem sui raperet.

46. Hinc idem S. Bern. cit. serm. 20. inter omnia diuini amoris illicia, nullum fortius esse censuit quam hominum redemptionem. Quare de hac locuturus contra ingratos tantis Saluatoris beneficijs, horribile illud cum Apostolo 1. Cor. 6. contorquet fulmen. *Qui non amat Dominum IESVM Christum anathema sit*. Tum amoris huius annectit causam: *Valdè*, inquiens, *omnino mihi amandus est, per quem sum, viuo, & sapio. Si ingratus sum, & indignus. Dignus planè est morte, qui tibi Domine Iesu recusat viuere, & mortuus est, et qui tibi nõ sapit, desipit, & qui curat esse, nisi propter te, pro nihilo est, & nihil est; Propter temetipsum DEVS fecisti omnia, & qui esse vult sibi, & non tibi nihil esse incipit inter omnia*. Tum vt ostẽdat quantã vim habeat Passio Christi ad hominũ corda Diuino amore sibi deuincienda, hęc sui texit. *Sed est quod me plus mouet, plus vrget, plus accendit: Super omnia, inquã, reddit amabilem te mihi, IESV bone, Calix quem bibisti opus nostræ Redemptionis. Hoc omnino amorem nostrum facilè vendicat totum sibi, hoc, inquam, est, quod nostram deuotionem, & blandius allicit, & iustius exigit, & arctius stringit, & afficit vehementius. Multum quippe in eo laborauit Saluator, nec in omni*

Contra ingratos anathema fulminat Apostolus.

Passio Christi vel maximè diuinis delibus reddit amabilẽ.

ni mundi fabrica tantum fatigationis Auctor assumpsit. Illa denique dixit, & facta sunt, mandauit, & creata sunt. At verò in hoc, & in dictis suis sustinuit contradictores, & in factis obseruatores, & in tormentis illusores, & in morte exprobratores. Ecce quomodo dilexit. Adde quod hanc ipsam dilectionem non reddidit, sed addidit. Nam quis prior dedit, & retribuetur ei? Sed vt S. Ioannes ait: Non quia nos dilexerimus DEVM, sed quia ipse prior dilexit nos. Denique dilexit etiam non existentes. Sed adiecit, & resistentes diligere, iuxta Apostolum: Quoniam cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filij eius. Alioqui si non dilexisset inimicos, nondum possedisset amicos; sicut necdum, quos diligeret, essent, si non dilexisset, qui nondum essent: Itaque quos in carne quæsiuit, *dilexit in Spiritu, redemit in Virtute. Plenum prorsus omni suauitatis dulcedine, videre hominem, hominis Conditorem. Huic secure me credo qui saluare me velit, nouerit, possit. Quem quæsiuit, hunc & vocauit, per gratiam suam, nunquid venientem eijciet foras? Sed nec vim, nec fraudem metuo profecto vllam, quod me videlicet de manu eius possit eruere, qui & vincentem omnia, vicit Mortem, & seductorem vniuersitatis serpentem arte vtique sanctiore delusit, isto prudentior, illa potentior.*

Quam difficile fuerit Christum opus nostræ Redemptionis.

Securè nos concredimus Christo qui nos saluare vult, nouit, potest.

Christus serpente prudentior, Morte potentior.

47. Idem pientissimus Abbas serm. 11. in Cant. eamdem hanc Diuini amoris mirificam rursus exaggerat inuentionem, quam eo fine excogitatam asserit, vt ex hominum animis DEVS turpissimum ingratitudinis vitium expelleret: *Non medica, inquit, aut simplex illa Dei exinanitio fuit, sed semetipsum exinaniuit vsque ad carnem, ad mortem, ad crucem. Quis dignè pensat quantæ fuerit humilitatis, mansuetudinis, dignationis, Dominum Maiestatis carne indui, mulctari morte, turpari Cruce? Sed dicet aliquis: Non valuit opus suum reparare, Creator, absque ista difficultate? Valuit, sed maluit cum iniuria sua, ne pessimum, atque odiosissimum vitium ingratitudinis occasionem vltra reperiret in homine. Sanè multum fatigationis assumpsit, quo multæ dilectionis hominem debitorem teneret, commoneretque gratiarum actionis, difficultas redemptionis, quem minus esse deuotum fecerat conditionis felicitas. Quid enim dicebat homo creatus, & ingratus? Gratis quidem conditus sum, sed nullo Auctoris grauamine vel labore. Siquidem dixit, & factus sum, quemadmodum, & vniuersa Quid magnum est, quamlibet magna in verbi facilitate donaueris? Sic beneficium creationis attenueans humana impietas, ingratitudinis materiam inde sumebat, vnde amoris causam habere debuerat,*

Christus mortem crucis pati voluit pro nobis, vt vitiū ingratitudinis excelleret

idque ad excusandas excusationes in peccatis. Sed obstructum est os loquentium iniqua. Luce clarius patet, quantum modo dispendium fecit. De Domino, seruus; de Diuite, pauper, caro, de Verbo; & de Dei Filio, hominis filius fieri non despexit: Memento iam te, etsi ex nihilo factum, non tamen de nihilo redemptum. Sex diebus condidit omnia, & te inter omnia. At verò per totos 30. annos operatus est salutem tuam in medio terræ. O quantum laborauit sustinens! Carnis necessitates, hostis tentationes, nonnè sibi Crucis aggrauauit ignominia, mortis cumulauit horrorem? Necessariè quidem. Sic sic homines, & iumenta saluasti Domine, quemadmodum multiplicasti misericordiam tuā Deus? Hæc meditamini, in his versamini. Hæc Bernardus, quibus sane summum Dei Amorem in homines, cui nil addi posse videtur, expressit; vt hac tam mirifica diuini amoris inuentione hominem totum sibi vindicaret.

Deus in creādo mundo sex diebus laborauit; in redimendo homine totos 30. Annos.

48. Huic tamen alia non minor eximij amoris Conciliatrix inuentio accessit, cum cruci amore nostri suffixus, latus suum lanceâ transuerberari voluit, vt per vulnus illud extrinsecus corpori inflictum, velut per fenestellam illam Arcæ cristallinam, vulnus cordis, quod ipsi nostri inflixit amor, introspicere valeremus, vti ipse S. Catharinæ Senensi in libro Dialogorum reuelauit. Quod etiam S. Bernardus confirmat Tract. de Pass. cap. 3. vbi ponderans verba illa Sponsi Cant. 4. *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, vulnerasti cor meum; Vulnerat,* inquit, *cor tuum Domine IESV sponsa tua, amica tua, soror tua; Quid necessarium fuit illud ab inimicis vltra vulnerari? Quid agitis ô inimici? Si vulneratum est, imo quia vulneratum est cor dulcis IESV, quid secundum vulnus apponitis? An ignoratis quod vno vulnere tactum cor emoritur, & fit insensibile?* Duplicis huiuscè tandem vulneris reddit causam: *Propterea,* inquiens, *vulneratum est cor Domini IESV, vt per vulnus visibile, vulnus amoris inuisibile videamus. Carnale ergo vulnus, vulnus spirituale ostendit, & hoc innuit Sponsus, cum bis se vulneratum asserit. Vtriusque enim vulneris ipsa soror, & sponsa causa est, ac si Sponsus apertè diceret: Quia zelo amoris tui vulnerasti me, lancea quoque militis vulneratus sum. Quis enim cor suum palo vulnerari permitteret, prius amoris illius vulnus percæpisset?*

Quare Christus post mortem sibi lancea aperiri voluit?

49. Atque hæ quidem omnes stupendæ sunt plane diuinæ Sapientiæ adinuentiones, quibus nos semper à primis sæculorum exordijs ad sui amorem

pel-

pellicere contendit,quibus comprehendendis, ac enunciandis omnis Angelica mens, linguaque deficit, ac fatiscit. Verum in augustissimi huius sacramenti Eucharistiæ institutione longè excellentiores, atque admirabiliores excogitatæ sunt à Diuina Sapientia inuentiones, quibus, ceu aureis Gallicani illius Herculis catenis, ad DEVM animitus, medullitusque redamandum pertraheremur. In hoc enim adeo arctè vnire, accommiscere, sese nobis, in cibum, potumque exhibendo, voluit, vt ipsi concorporei, ac consanguinei, in ipsumque penitus trãsformati per amoris, intimæque vnionis affectum omnes, quicunque dignè ad cælestem hanc mẽsam accedimus, videamur. Quam transformationem ipsa veritas nobis verbis illis indicauit Ioan. 6. *Qui manducat meã carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo.* Hinc S. Chrysost. Hom. 45. in Ioan. *Vnum,* inquit, *corpus sumus, & membra ex carne, & ossibus eius. Vt autem non solum per dilectionem, sed reipsa in illam carnem conuertamur, per cibum id efficitur, quem nobis largitus est. Cum enim suum in nos amorem indicare vellet, per corpus suum se nobis commiscuit, & in vnum nobiscum redegit, vt corpus cum capite vniretur. Hoc enim amantium maximè est. Hoc Iob significabat de seruis cap. 31. à quibus maximè amabatur, qui suum amorem præseferentes, dicebant: Quis daret nobis, vt eius carnibus impleremur? Quod Christus fecit, vt maiori nos charitate adstringeret, & vt suum in nos ostenderet desiderium, non se tantum videri permittens desiderantibus, sed & tangi, & manducari, & dentes carni suæ infigi, desiderioque sui omnes impleri. Parentes sæpenumero liberos suos alijs alendos dederunt, ego autem meâ carne alo, me vobis exhibeo, omnibus faueo, omnibus optimam de futuris spem præbeo. qui in hac vita ita me vobis exhibeo multo magis in futura. Vester ego frater esse volui, & communicaui carnem propter vos, & sanguinem, & per quæ coniunctus sum, ea rursus vobis exhibui; Hic sanguis facit, vt Imago in vobis Regia floreat, hic sanguis pulchritudinem, atque nobilitatem animæ, quam semper irrigat, & nutrit, languescere non sinit. Sanguis enim à cibo non fit repente, sed prius aliud quiddam, hic verò quam primum irrigat animam, eamque vi quadam magna imbuit.* Sic ille.

Inuentiomaxime admirabilis Diuini amoris est institutio Eucharistiæ.

Per Eucharistia in Christum transformamur.

Christus per carnem suam se nobis vnit, vt maiori nos sibi charitate adstringat.

Christus hoc Sacramento nos velut lacte dulcissimo alit, vt Maternum nobis affectũ ostendat.

50. Audiamus de eisdem effectibus S. Leonem summum Pontif. *Non aliud agit participatio corporis, & sanguinis Christi, quam vt in id quod sumimus, transeamus.* Similia apud D. Cyrillum Episc. Hierosolymitanum catechef. Myst. 4. legimus. *In specie panis dat nobis corpus, & sanguinem Christi, factus eiusdem corporis, & sanguinis particeps. sic enim efficimur Christiferi, hoc est Christum in corporibus nostris ferentes, cum corpus eius, & sanguinem in membra nostra recipimus. sic secundum B. Petrum Diuinæ naturæ consortes reddimur.* O' infinitum Saluatoris in hoc sacramento delitescentis omnipotentiam, ò vim atque exergiam planè diuinissimam, quæ hominẽ vilem vermiculum, puluerem, cineremque deificat! *Quis hic loquetur potentias Domini auditas faciet omnes laudes eius?*

Per Eucharistiam homines efficiontur Christiferi, & Diuinæ consortes naturæ.

Non mihi si linguæ centum sint oraq; centum
Ferrea vox.

51. Verùm quid nos huius sacramenti tantam vim admiramur atque exergiam, cum in illo *Dominus virtutum, cui Dominus omnipotens.* Nomen eius, contineatur? Quod si charitas à Deo animabus infusa, eam fortiri consueuit exergiam, vt hominem extra se ponat, eumque in amatum transformet, inque eo habitare faciat; (magis enim anima est vbi amat, quam vbi animat) quanto magis increata hæc, substantialisque charitas, DEVS hic amoris, qui huius sacramenti speciebus velatus delitescit idem efficiet. Hinc S. Dion. Areopag. cap. 4. de Diuin. Nomin. *Hoc amoris verbum,* inquit, *vim habet faciendi vnum, & colligandi, præstantique modo res inter se miscẽdi. Dimouet enim de statu mentis Diuinus amor.* Idque exemplo comprobat Apostoli dicentis: *Viuo ego iam non ego, viuit verò in me Christus;* quibus verbis hæc attexit Dionysius: *Verus amator, & à statu mentis dimotus in Deo degit, non suam vitam, sed amãtis valdè diligendo.* Quibus sanè summa amoris violentia ac fortitudo demonstratur, quæ hominem à seipso separat, atque in amante habitare compellit.

Diuini amoris vis quam potens.

52. Quod minime sanè mirum nobis videri debet cum Amoris hanc violentiam perpeti suprema illa visa est Maiestas, dum carnem, humanitatemque nostram adeo dilexit, vt hypostaticâ vnione eam sibi consociare, ac in nobis habitare, cùm denique mediante hoc sacramento in animas nostras introire, inque eis sibi domicilium eligere, ad deliciandum cum filijs hominum non est dedignata. Violentiam hanc Diuini amoris agnoscens Doctor mellifluus, quasi extra se positus, sacroque amore ebrius ser. 64. in Cant. exclamauit:

Deus magna amoris violentiam in Incarnatione, & Eucharistia instituenda passus est.

mauit: *O' suauitatem, ò gratiam, ò amoris vim! Itané summus omnium vnus factus est omnium? quis hoc facit? Amor dignitatis nescius, dignatione diues, affectu potens, suasu efficax. Quid violentius? Triumphat de Deo amor. Quid tamen tam violentum? Amor est. Quæ est ista vis quæso tam violenta ad victoriam, tam victa ad violentiam? Denique semetipsum exinaniuit, vt scias amoris fuisse, quod plenitudo effusa est, altitudo adæquata est, quod singulariter associata est. Cum quonam tibi ò admirande sponse tam familiare consortium? Tu quis es Aethiopissæ huius tam deuotus, tam ambitiosus amator?* Hæc Bernardus de mirifica Humanati Verbi in genus humanum amoris vi atque exergia, dum homo fieri pro nobis non est dedignatus.

Amor ita violentus vt de ipso Deo triumphet.

53. Et licet amoris hac potentiâ ac violentiâ superatus vniuersorum Dominus, licet in creatione, & in redemptione, in Cruce, vti supra meminibus miras amoris semper inuentiones mũdo ostenderit, in hoc tamen Sacramento ostendit vel maximè, dum accidentibus illis suarum creaturarum, panis, ac vini velari se passus est, vt noster cibus, potusque fieret, vt in nobis habitaret, vt cordi illi suo, charitate nostri sauciato, & ad instar fornacis ardentissimæ æstuanti, cor nostrum applicaret, nosque eiusdem amoris potentiâ liquefactos in seipsum transmutaret, nosque bonorum suorum, tam gratiæ, quam gloriæ participes efficeret, imo thesauros omnes donorum, charismatumque suorum, pro immensâ illa sua magnificentiâ, atque liberalitate transfunderet. Quare tam stupendos diuinę huius charitatis in hoc mysterio nobis patefactas considerans adinuentiones, idem sæpius memoratus Bernardus serm. in Cæna Domini præclarè enunciauit: *Amor amorum est Altaris sacramentum*. Et verè. Si enim Amor in bonorum suorum cum amante communicatione cernitur; vbi quæso magis creaturis omnibus mensæ huic, corde puro; accedentibus sese benignissimus hic, amantissimusque Dominus, cum omnium donorum suorum plenitudine quam in hoc Arcano, communicat? Adeo vt tempus illud aureum, quo Sacramentum hoc Saluator instituit; *Plenitudinem temporum*. Aetatemque Auream appellare liceat, in quam gratiæ omnes, quas omnibus retro sæculis Auctor gratiæ, à primis mundi incunabulis creaturis suis distribuit, confluxisse visæ sunt. Qua de re scitè B. Guerricus Ignatiensis Abbas ser. 4. de Nat. Domini verba illa expēdens Apostoli ad Galat. 4. *Ecce iam venit plenitudo temporis: Omnium*, inquit, *plenitudo bonorum Christus Dominus est, quippe, qui omnibus thesauris sapientiæ, & scientiæ Dei, totiusque gratiæ plenus est, imo in quo omnis plenitudo Diuinitatis habitat corporaliter. Nolo tamen hanc plenitudinem temporis requiras in copia bonorum temporalium, sed æternorum, non in prouentu agrorum, sed cælorum. Feliciora tempora ne quæsieris, quando, & regnum Dei nil aliud est, quam iustitia, & pax, & gaudium in Spiritu S. quod de illis procedit. Nam, & nostrorum temporum ille status iudicatur optimus, atque pulcherrimus, cum & iustitia moribus imponit disciplinam, & abundantia cum pace quietem vitæ præstat, & lætitiam. Denique si misericordia Domini plena est terra, & benedixit Dominus Coronæ anni benignitatis suæ, ac cāpi eius repleti sunt vbertate totius gratiæ spiritualis, quis nisi ingratus plenitudinem neget temporis? Quæ vnquam aurea Aetas simile aliquid habuit huius plenitudini temporis, quando panis Angelorum omnem habens saporem suauitatis, & omne delectamentum apponitur etiam iumentis, &c.*

Amor Amorum est Altaris Sacramētum.

Amor in bonorum suorū cum amante communicatione cernitur.

Tempus in quo Christus Euchar. instituit, Aetas aurea dici potest.

Christus omnium plenitudo bonorū est.

Aurea ętas est hæc in qua panis Angelorum proponitur etiam iumētis.

54. Idem Abbas ser. 2. de Natiu. librans verba illa Isaiæ cap. 9. *Filius datus est nobis*, docet cum Christo nobis omnium bonorum ineffabilem abundantiam, aduchisse, & quandam quasi donorum cælestium Cornucopiam super mortales effusam fuisse; *Nunquid*, inquit, *potest enarrari, quæ & quanta donata sunt nobis, cum iste Filius datus est nobis? Nonné omne datum optimum, & omne donum perfectum ab ipso, & cum ipso pariter ad nos descendit? Nonné vniuersas opes cæli, omnes thesauros Dei, secum nobis aduexit? qui licet adhuc in illo contineantur absconditi, multa tamen iam, & magna, & quasi donatiuum pugnaturis erogauit, sed nihil omnia, ad ea, quæ victoribus reseruauit. Quis enumeret tot munera charismatum, tot genera virtutum? Si miraris, inquit Ecclesia, vnde repente mihi pauperculæ hæc multitudo diuitiarum, & magnitudo gloriæ, inde nimirum, quia Filius Dei datus est nobis, DEVS gratiæ, Dominus virtutū, & Rex gloriæ? Imo magis mirum esset, si non sequerentur Dominum bona sua, cum etiam ipse sit omnia bona: Inquirentes, inquit, Dominum non minuentur omni bono, quanto magis suscipientes? Si enim miraris ista nobis per Filium data, ego, vt plus mireris, adijciam omnia omnino nobis, cum illo esse donata. Cum enim Filium, per quem, & in quo omnia subsistunt, Pater nobis donauit, quomodo non omnia nobis*

Cum Christi ineffabilis bonorū omnium Cornucopia nobis donata est.

Pater donando suum nobis filium, omnia cum ipso donauit.

nobis cum illo donauit? Omnia nostra sunt ait Apostolus 1. Cor. 3. quia noster est Auctor omnium, & Dominus, vt etsi videamur tanquam nihil habentes, inueniamur tamen omnia possidentes. Vides igitur quantum, & quale datum sit Filius, quamque verum sit, quod de Sapientia, quæ ipse est, legitur: Venerunt mihi omnia bona cum illo, & innumerabilis honestas per manus illius. Quare autem hæc inculco? Quare? nisi vt discatis gloriari, quia Filius datus est nobis, & quidquid mundus potest dare, aut promittere vobis non modo vile, & indignum ad illum, sed etiam detrimentum propter illum deputetis? Non quomodo mundus dat, ille dat vobis, tantum grati estote, quia datus est vobis, & satagite, vt amplius, & perfectius detur vobis. Qui enim semel datus est mundo in forma carnis, & certis diebus, aut horis datur fidelibus in specie panis, scilicet in esu sacramenti sui, sæpius, & in certis, horis datur, deuotis in gustu Spiritus sui. Primum ad redemptionem, secundum ad sanctificationem, tertium etiam ad consolationem. Hæc Guerr. Ex quibus facile colligimus, quod quemadmodum tanta, tamque incompræhensibilia bona Dei filius in plenitudine temporum datus Incarnationem, nobis elargiri nõ est dedignatus, ita quoque eadem, ac multo maiora sese in hoc sacratissimo mysterio nobis exhibendo, seque animabus fidelium dignè ipsum recipientibus vniendo, augustissimâ suâ præsentiâ, impertiatur.

Magnũ Bonũ est filius Dei à Patre nobis donatus.

Discamus gloriari, quia Dei filius datus est nobis cum quo venerunt nobis omnia bona.

Datur nobis filii Dei in Eucharistia ad sanctificationem, & consolationẽ

55. Nec in hiscé terminis adhuc Diuinus hic conquieuit Amor. Verum vt ad se corda omnium, animosque traheret, raperetque cumque nulla creaturarum affectum nostrum partiremur, nouam excogitauit adinuentionem. Nouerat increata Sapientia paruulos aliquando teneriori affectu nutricibus, quam Matribus adhærere, ideo schema Nutricis assumere quodãmodo in hoc sacramento visa est. Non fuit contenta quod nos proprijs manibus ad Imaginem suam efformarit, spiraculum vitę in faciem nostram inhalarit, sanguine suo, morteque redemerit, voluit nos sãguine suo velut purissimo lacte nutrire, vt diuinam quandam complexionem nacti, omnem nobis cum aliqua creatura amorem nostrum partiendi tolleret occasionem. Vnde ipse de Materno hoc in nos affectu sibi probè conscius aiebat apud Oseam cap. 8. *Ego quasi nutritius Ephraim portabam eos in vulnis meis.* De eodem hoc Dei pientissimo in nos affectu Isaias 66. cap. *Ad vbera portabimini, & super genua blandientur vobis.* Nunc Dei pientissimum in nos affectum intelligens Clemens Alexandr. lib. 2. Pædag. cap. 6. postquam dixisset: *In Christo regenerati sumus; qui nos regenerauit, proprio lacte nutrit, quicquid enim generauit, ei quod generatur protinus alimentũ præbet;* mox Christum Patris æterni Mammillam appellauit; *Et beati sunt*, inquit ille, *qui hanc lactant mammillam.* Idem Christum in hoc Sacramento vocat: *Lac rationabile, quia est lac, & alimentum paruulorum, & humilium.* Hinc S. August. Tractat. 3. in 1. Epis. Ioan. ait: *Lac nostrum est Christus humilis.* Hinc Richard. de S. Vict. lib. 2. de Emman. cap. 21. dixit: *Christum omnium fidelium lac, mel, vinum, & omnes cordis nostri esse delicias.*

Christus Nutrix nostra in Eucharistia.

Christus regeneratos proprio lacte nos nutrit in Eucharistia.

Christus est Mammilla Patris, & nostrum lac rationabile.

Christus est omnium fidelium lac, mel, vinũ, & omnes nostri cordis deliciæ.

56. Ad lac istud amantissimæ huiuscé Nutricis sugendum nos hortabatur D. Petrus 1. Pet. 2. *Quasi modo geniti infantes rationabile sine Dolo lac concupiscite, vt in eo crescatis in salutem, si tamen gustastis, quoniam dulcis est Dominus.* Verè Saluator in hoc Sacramento non modo Nutrix, verum etiam lac rationabile est; qui ipse est summa illa sapientia, quę cogitationes nostras ad rectæ rationis normam dirigit, efficitque, vt semper rationabilia meditantes, quæ illi sunt placita, & dictis exequamur, & factis; Est enim hic Panis ille in cuius fractione Discipulorum euntium in Emaus intellectus oculi illuminati sunt, vt Saluatorem agnoscerent. Hic nimirum est Panis vitæ, & intellectus, hæc aqua Sapientiæ, qua iusti in hac vita potantur. De hiscé nutrimentis diuinissimis, præclarè Eccl. 15. *Cibauit eum Pane vitæ, & intellectus, & Aqua sapientiæ potauit eum.* Agnouit S. Chrysost. Hom. 83. in Matt. Christum nostrã Nutricem, & simul lac dulcissimum ac Rationale nobis esse, cùm pronunciauit: *Vnicuique fidelium Christus semetipsum per mysteria commiscet, & quos genuit per semetipsum enutrit, nec alteri tradit, per hoc tibi rursus persuadens, quod carnem tuam assumpsit. Quis Pastor oues proprio pascit cruore? Et quid dico Pastor? Matres multæ sunt, quæ post partus dolores, filios alijs tradunt nutricibus. Hoc autem ipse non est passus, sed ipse nos proprio sanguine pascit, & per omnia nos sibi coagmentat.* Concludit tandem, nosque ad hæc vbera diuinissima magno, ardentissimoque desiderio sugenda inuitat; *Ne torpeamus*, inquiens, *tantâ digni charitate, & honore putati. Nonne videmus quanta promptitudine paruuli papillas capiunt, &* quan-

Christus est lac rationabile.

Nullus Pastor suo proprio sanguine suas oues pauit vti Christus suos fideles.

quanto impetu labia vberibus infigunt? Accedamus cum tanta nos quoque alacritate ad hanc mensam, & ad vbera poculi spiritualis, quin imò cum longè maiori trahamus tanquam infantes lactantes Spiritus gratiam, & vnus sit nobis dolor hac mensa priuari. Hactenus aureâ suâ eloquentiâ Chrys.

Quanta cum alacritate ad Eucharistiā accedēdum.

57. Cùm igitur tot, tantaque dona, & beneficia summa illa atque inexhausta Bonitas nobis in hoc sacramento communicauerit, personarum Pastoris, Matris, Nutricis schemata assumendo, totque amoris plenissimas adinuentiones, quibus nos ad mutuam ipsi rependendam dilectionem compelleret, excogitarit, quis quæso mortalium in referendis condignè gratijs par vnquam poterit reperiri? Has certè creatura nulla pro dignitate, licet supremæ Hierarchiæ conspirent Seraphini ac Cherubini, qui in cognoscendis Dei donis perspicacissimi, & in Deo eorūdem largitare amando, ardentissimi sunt, referre præsumet. Quemadmodum enim immēsa infinitaque sunt hæc, per Christum nobis in hoc sacramento communicata bona, ita & infinitam quandam, iure suo, gratiarum deposcunt actionē. Nihilominus vt pro modulo nostro par pari rependisse, turpissimamque, ac teterrimam ingratudinis notam effugisse aliquo modo videamur, consilium Sapientissimi Salomonis sequi, etsi non passibus æquis, conabimur.

Gratitudo pro Eucharistiæ Sacram. Deo rependenda vel maximè.

58. Sic igitur ille Prou. 23. *Quando sederis vt comedas cum Principe, diligenter attendē; quę apposita sunt ante faciem tuā, & statue cultrum in gutture tuo.* Siue vt legere 70. Interpp. *si sederis cænare ad mensam Potentis, vel Dynastæ, magna attentione considera cuiusmodi fercula tibi sint apposita. Inijce manum tuam in illa sciens quod oporteat te alia præparare.* Ac si apertè diceret: Quando tempus illud optatissimum, atque acceptissimum imo plenitudo illa temporis aduenerit, in qua Dei Filius totius Vniuersi Princeps, Rex Regum, Dominus Dominantium de throno gloriæ suæ ad nos nobiscum habitaturus descenderit, probe noui magisterio Spiritus S. edoctus, eum pro innatâ sibi facilitate, beneuolentiâ, ac magnificentiâ lautissimum, ac deliciosissimum conuiuium apparaturum, in quo non vulgares, terrenosque cibos, sed suum sacratissimū, diuinissimumque corpus cum anima, ac Diuinitate hypostaticè vnita; in potum verò sanguinem suum preciosissimum, eadem personali vnione Diuinitati itē sociatum, totum denique semetipsum cum omnibus suis donis, ac gratijs hominibus se manducandum exhibebit. Noui etiam ad cælestem hanc mensam mortales omnes inuitandos, quare vnumquēque serio admonendum, instituendumque censui, qua honestate, morum compositione, ac decore ad hanc tam Diuinam, tanti tamque Potentis Principis mensam accumbendum sit. In primis igitur, diligenter attende quæ apposita sunt ante faciem tuam; præmitte, ò homo, attentissimam, diligentissimamque tanti beneficij contemplationem, considera Maiestatem Dei, in te venientis; considera vilitatem hominis tantum hospitem recipientis. Vnde vertere 70. Interpp. sapienter intellige. textus verò Hebræus: *Considerando considerabis*, quasi diceret; omnem intellectus tui scientiam, sapientiamque exeres, intueberisque donum hoc, velut omnium Donorum complementum, vti illud Angelicus appellauit Doctor, exeres omnes intellectus, tui vires, considerabis ad instar Argi centum intellectus tui oculis, tanti mysterij dignitatem, vt percipias quid tibi in hac cælesti mensa à supremo hoc omnium Regum Rege terræque Principe apponatur; Hic enim tibi vnum omne, quod vnquam alicui aliquando communicauit creaturæ, proponitur, nihilque restat nobis post hanc vitam aliud, quam beatifica, claraque Dei visio, donum excellentissimum, vt pote ad quod, velut ad vltimum finem, omnia cæli munera à Deo sunt directa. Quod tamen nihilominus hoc augustissimo Diuinissimoque munere longè censetur inferius. Hoc enim homo, Deo non intentionaliter, sed verè substantialiter vnitur, atque incorporatur, euaditque Christi Dei Filij, sublimiori quadam ratione concorporeus, ac consanguineus, dum in corpus ipsius sanguinemque transit, atque transformatur. Quare scito, ò homo, quoniam oportet te tanto hospiti talia pręparare, quantum tua humana fragilitas, atque imbecillitas patietur.

Salomonis de Cælesti Conuiuio insigne Vaticinium.

Ante conuiuium cęlestis Principis pręmittenda diligens rei propositæ meditatio.

Donata nobis à Christo Eucharistia, nullum maius donum nobis restat post hanc vitam, quam Dei visio, quæ tunc respectu Eucharistiæ, est inferior, & quare.

Beatifica visio est inferior Eucharistia, quare?

59. Quod porro hæc Mensa huius Potentis, siue Principis, Mensa sit augustissimæ Eucharistiæ, quæ inter reliquos fines, etiam ad reddendas Deo pro beneficijs acceptis gratias, vt eius declarat Ethymon, instituta est, testatur S. August. Tract. 47. & 48. in Ioan. *Quæ*, inquiens,

quiens, *Mensa est potentis, nisi vnde sumitur corpus, & sanguis eius, qui animam suam posuit pro nobis? Et quid est ad eam sedere, nisi humiliter accedere? Et quid est considerare, & intelligere, quæ apponuntur tibi, nisi dignè tantam gratiam cogitare? Et quid est sic mittere manum, vt scias, quia talia te oportet præparare, nisi quod sicut pro nobis Christus animam suam posuit, sic & nos debemus animas pro fratribus ponere? sic enim ait etiam Apostolus Petrus; Christus pro nobis passus est, nobis relinquẽs exemplum vt sequamur vestigia eius. Hoc est talia præparare. Hoc beati Martyres, ardenti dilectione fecerunt, quorum si non inaniter memorias celebramus, atque conuiuio, quo & ipsi saturati sunt, ad mensam Domini accedimus, oportet, vt quemadmodum ipsi, & nos talia præparemus. Neque hoc ita dictum est, quasi propterea pares Christo Domino esse possimus, si pro illo vsque ad sanguinem martyrium duxerimus. Ille se nobis palmitibus præbuit vitem, nos habere præter illum non possumus vitam. Imitari, quis potuit morientem, non autem potuit redimentem.* Sic August.

Quid Christo rependere dum ad Eucharistiã accedimus debeamus.

Sicut Christus pro nobis animam posuit, ita nos ad Eucharistiam accedentes debemus pro Fratribus animas ponere.

60. Ex qua doctissima tanti Patris explicatione intelligimus, quod ex consideratione diligentissima tanti Sacramenti, debere mortales omnes ad illud accedentes, ita Diuino amore succendi, vt in grati animi significationem, se totos in holocaustum Christo consecrent, animarumque saluti sese impendant, eiusque heroicas actiones imitari pro virili contendant. Et verò nullum inter omnia Dei opera maius, excellentiusque opus reperiri potest, quod nos ad amandum tantum benefactorem, eique ad condignas gratias agendas extimulat, quam hoc admirabile mysteriũ. Quod Parens Salomonis longè ante intelligens, cupidus, pro tantis in se collatis beneficijs gratitudinem suam orbi contestatum facere, nosque eiusdẽ gratitudinis exhibendæ modum edocere. Psalm. 115. ita modulatus est: *Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, & Nomen Domini inuocabo.* Quasi dicat inuenio me varijs beneficijs vndique velut Diuini amoris ignibus, atque incendijs circumseptum. Quid faciam, ne ingratus moriar? Calicem Saluatoris mei IESV, Eucharistiam, hanc bonam gratiam, puro corde, menteque accipiam, memoriamque acerbissimæ eius passionis, amore mei exantlatæ recolam, & inuocando Nomen Domini mei, pro me sese Patri offerentis, eundem illum ego Patri offeram, atque ita infinitum donum hoc pro tot innumerabilibus, eius in me collatis beneficijs offerendo, par pari reddam.

Dauid ad reddendas Deo gratias pro beneficijs docet Eucharistiam offerendam.

61. Quod sanè nobis etiam omnino faciendum est, summâ nostrâ indignitate, vndequaque consideratâ, quæ aliud Deo offerre nescit, nisi peccata; cum illis nimirum nati, atque enutriti sumus, ita vt aliud quam mala, pro bonis Deo benefactori tanto retribuere nesciamus. Quod ipsum intellexit idẽ Propheta Regius, Augustino teste in illum Psalmi versiculum. Quid retribuam Domino? *Non ait: pro omnibus, quæ tribuit mihi,* inquit S. Doctor, sed: *pro omnibus, quæ retribuit mihi. Quæ igitur præcesserunt hominis, vt omnium donorum Dei non attributio vocari possit? Quæ præcesserunt hominis, nisi peccata? Retribuit ergo Dominus bona pro malis, cui homines retribuũt mala pro bonis.* Vt porrò ostendat Pater sanctissimus, nos ad hanc Diuinissimam mensam vocatos, in qua memoria Dominicæ passionis recolitur acerbissima, in gratiarum actionem paratos esse debere vitam nostram profundere, quemadmodum, & Christus vitam profudit suam; mox hæc attexuit: *Sed quærit iste quid retribuat Domino, & non inuenit, nisi ex eis, quę ipse Dominus retribuit: Calicem,* inquit, *Salutaris accipiam. O' homo, quis tibi dedit calicem salutaris quem accipiens, & inuocans Nomen Domini, retribues ei pro omnibus, quæ retribuit tibi? Quis nisi ille qui ait: Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Quis tibi dedit imitari passiones suas, nisi, qui propter te passus est prior? Ideoque preciosa in conspectu Domini mors sanctorum eius. Emit enim eam sanguine suo, quam prior fudit pro salute seruorum, ne pro Nomine Domini, serui fundere dubitarent, quod tamen eorum, non Domini vtilitati proficeret. Confiteatur itaque conditionẽ suam mancipium tanto precio comparatum, & dicat:* O Domine ego seruus tuus, ego seruus tuus, &c.

Magna ingratitudo hominis, quę Deo pro beneficijs peccata rependit.

62. Intellexit Iacobus de Valentia Episcopus in Psal. 115. talia fercula preparare voluisse, verbis illis gratitudine plenissimis suo huic cælesti Principi, Dauidem, ad illam cælestem Cenam inuitatum, eumdemque mortem pro ipso, summâ animi alacritate oppetere desiderasse, dum eumdem ita loquentem introducit. *Quid retribuam,* inquit, *Domino, & quam satisfactionem faciam pro his omnibus quæ retribuit mihi? Quia primo me de nihilo*

creauit, & in tanto honore me in Paradiso præfecit, & post lapsum me proprio sanguine redemit, & demum per gratiam, & fidem vocauit, & elegit; Iudæisque manentibus cæcis, in Ecclesia sua congregauit, veramque, & sanam doctrinam docuit, nec non fidem inspirauit, per quam cum audacia, & prædicaui, & locutus sum. Non sum ergo pro tantis beneficijs sufficiens satisfacere, sed scio quid faciam. Nam cum bona temporalia non sufficiant, dabo ipsi, quod preciosius habeo, scilicet meipsum, & vitam meam. Nam sicut ipse obtulit se pro me, in ara Crucis ad mortem, & bibit pro me calicem passionis, ita ego offeram meipsum, & exponam me ad mortem pro ipso, & defensione sui nominis, legisque Euangelicę. Et sic calicem salutaris, scilicet passionis, & Martyrij accipiam. Nam quia video quod nil preciosius apud DEVM, & in conspectu Domini, quam mors sanctorum eius per Martyrium, ideo vota mea reddam Domino, scilicet meipsum offeram, & ad mortem, & Martyrium libenter exponam. Et Nomen IESV Christi confitebor non abscondite; sed coram omni populo eius, sicut ipse confessus est in Cruce, corã hominibus, & mortuus, & passus est; ita ego volo pro eo mori, quia scio, quod preciosa, & magni precij sit in conspectu Domini mors sanctorum eius. Cùm igitur ad Mensam hanc admirabilem supremi Principis accumbimus, immensâ illa eius charitate, qua se pro nobis tam acerbæ morti exposuit, consideratâ, statuendum firmiter, similem illi animum nostrum præparandum, atque offerendum, velut dulcissimum ferculum, animum, inquam, acerbissima quæque, atque extrema, amore eius tolerandi sanguinemque vniuersum, cum vita pro fundendi. Atque hoc demum erit animi gratitudinem ipsi pro tot innumeris beneficijs exhibere.

Dauid accipiendo calicem salutaris promptũ se ad Martyrium ostendebat.

Accedendo ad Eucharistiam animũ promptum ad extrema patienda Christo offeramus.

63. *Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi?* Retribuam magna rursus attentione considerando vt monent 70. quid nobis hanc in Mensam apponatur? Considerabo, inquam, *quanam ratione hic Summus Princeps, vniuersorum Dominus, Maiestatem suam velet, absconditque, speciebus illis panis, ac vini, dsiamque meas bonas operationes, velo sanctæ humilitatis, Christianæque modestiæ abscondere, atque ita pro humilitate, humilitatem apponere.* Hinc Propheta Isaias cap. 45. *DEVM absconditum vocat. Verè tu es DEVS absconditus, & Saluator.* Siue, vt legunt alij; *DEVS absconsionum.* Quia vt docet Doctor Angelicus Opusc. de Altaris Sacrament. cap. 8. *abscondit in hac Mensa Personam, opus, ac Modum.* Personam, inquam, abscondit, quia oculus noster nil videt aliud, quam species panis, ac vini. Abscondit opus. quis enim adductionem illam admirabilem corporis Christi sub speciebus illis, sensu aliquo potest penetrare? Abscondit denique Modum. quis enim cogitatione sufficienter compræhendere valeat, quanam ratione Saluator, cum inmortali impassibilique suo corpore, sanguine, anima, ac Diuinitate vnitâ simul hypostaticè totus sit in tota illa Hostia, & totus in qualibet parte, ac puncto eiusdem indiuisibiliter, absque vlla contractione? Et quæ denique sunt illam talia, quæ huic mensæ accumbentes, si non ad æqualitatem, ad similitudinem saltem, nos oportet præparare? Quid huic Domino retribuere? Retribuamus humilitatem. Idem enim S. Doctor: *Tria, inquit, in nobis virtuosè abscondi, in primis personam nostram, opera nostra bona, bonorumque operum intentionem. Hoc cum præstamus, talia, quæ nobis in hac Mensa apponuntur similitudine quadam præparamus.*

Bona opera velo Sãctæ humilitatis velanda, vt Christus accidentibus panis corpus suum contegit.

In Eucharist. Christus abscondit Personam, Opus, & Modum.

Humilitas in Eucharistia Christo retribuenda.

64. Quod in hac mensa prætereà apponitur ante faciem nostram, est stupenda illa transubstantiatio panis, ac vini, in corpus, sanguinemque Saluatoris, breuissimis illis (ò rem incompræhensibilem, atque ineffabilem. *Hoc est corpus meum*;) peractam verbis. Ad hoc igitur diligenter attendendum, & considerando considerandum identidem, quoniam talia oportet nos quoq; huic maximo Principi præparare. Erubescere sanè, ac confundi debemus, considerata ipsius vniuersorum Conditoris, & ipsarum creaturarum panis, & vini prõptissimâ obedientiâ, qua ad verbum illud hominis, velut olim ad vocem Iosue, sempiternus ille iustitiæ sol non sistitur, quod videtur facilius, sed cælo in terram demigrat, & mox substantia panis, ac vini eidem cedit locũ, vt sub eius speciebus, velut nube tectus delitescat, nobisque se ad illuminandas, accedendasque animas amantissimè exhibeat. Quis obsecro creatoris, ipsiusque creaturarum inauditam hanc obedientiam non obstupescat hominumque peccantium duritiem non detestetur, & quod auditis tot prædicationibus, in nouam creaturam non transmutetur? Audiendus hic idem Doctor Angelicus cap. 32. *Cum irrationalis, inquit, creatura scilicet panis per verbũ Dei conuertetur in corpus Christi,* quan-

In Eucharist. Christi eiusque creaturarum panis, ac vini consideranda Obedienda.

quanta erit peccatoris duricia, vel Iusti frigiditas, qui multis verbis, & Spiritus S. operationibus ad conuersionem non perducitur?

65. S. Ambrosius libro 4. de Sacrament. cap. 4. verbum Christi ore Sacerdotis pronunciatum, quo peragitur consecratio, comparare Dei verbo, quo in primis mundi incunabulis creata sunt omnia, eique omnis creatura obediuit, conferre non dubitauit: *Vbi venit*, inquit ille, *vt conficiatur venerabile Sacramentum, iam non suis sermonibus Sacerdos, sed vtitur sermonibus Christi. Ergo sermo Christi hoc conficit Sacramētum. Quis sermo Christi? Nempe is, quo facta sunt omnia. Iussit Dominus, & factum est cælum, iussit Dominus, & facta est terra iussit Dominus, & facta sunt maria; iussit Dominus, & omnis creatura generata est. Vides ergo quam operatorius sit sermo Christi. Si ergo tanta vis est in sermone Domini IESV, vt inciperet esse id quod nō erat, quanto magis operatorius est, vt sint, quæ erant, & in aliud commutentur? Cælum non erat, terra non erat, mare non erat, sed audi dicentem. Ipse dixit, & facta sunt, ipse mandauit, & creata sunt. Ergo tibi vt respondeam, non erat corpus Christi ante consecrationem, sed post consecrationem dico tibi, quod iam est corpus Christi. Ipse dixit, & factum est, ipse mandauit, & creatum est.*

Sermo Christi est operatorius, quia illo cælum, & terra formata sunt, &c.

Sicut ergo ad verbum Christi panis, ac vinum in carnem, sanguinemque transubstantiatur, & Christus velatus speciebus nobis in hac mensa proponitur, ita decet nos, dum illi accumbimus talia præparare, inque gratiarum condignam actionem, nos in nouam creaturam, deposito veteri homine interiori, ita transmutari, vt species duntaxat exterioris appareat. Hinc S. Thom. citat. Opusc. de Altar. Sacr. cap. 20. *Corpus Christi verè manducans in ipsum spiritualiter conuertitur. Nam manducantem te Dominus sui corporis membrum facit.* Idem in 4. sent. Q. 2. ait *proprium huiusce Diuini Sacramenti esse transformare hominem in DEVM, illique simillimum reddere.* Hinc S. Dionys. Areop. lib. de Eccl. Hier. cap. 1. vocat mensam hanc, *Conuiuium, quod mentem alit, & DEVM efficit.* Fiat igitur homo in hoc conuiuio summi illius, cælestisque Dynastæ, ex carnali, Spiritualis, ex superbo, humilis, ex guloso temperans, ex luxurioso pudicus, & castus, ex inuido, & iracundo, benignus, & mansuetus, itaque in nouam creaturam transubstantietur, &, quemadmodum loquitur Apostolus Eph. 4. *Induat nouum hominem qui secundum DEVM creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis;* itaque in Christum eiusque virtutes transubstantietur, & dicere valeat cum Apostolo Gal. 2. *Viuo ego iam non ego, viuit verò in me Christus.* Atque ita hac demum ratione verissimus quisque nostrū euadet Christianus, verumque profitebitur Christianismum, qui ex Sententia S. Gregor. Nysseni Tract. de Nomine Christiani; nihil est aliud, *quam imitatio Diuinæ naturæ, ad cuius Imaginem similitudinemque in prima sui creatione factus est homo.* Hinc citatus Areopagita asseruit, Eucharistiam, Diuinam morum similitudinem in nobis efficere, ob diuinitatem Mensæ, de qua participamus. Hinc denique S. Paulinus Sacerdos effectus, diuinam hāc in se agnoscens dignitatem gloriamque Epist. 6. scriptum reliquit: *Video me maiora meritis, & sensibus opera tractare, iamque arcanis, & penetralibus Dei summi receptum, & insertum communicare cælestia, & Deo proprius admotum, in Spiritu ipso Christi, & corpore, & splendore versari.* Sic Paulinus.

In frequentanda Eucharistia. Obedientia prōpta Christo à nobis offerenda.

Accedentem ad Eucharistiā Christus sui corporis membrum efficit.

Eucharist. est Conuiuium, quod mentē alit, & Deum efficit.

Christianismus est imitatio Diuinæ Naturæ.

Eucharist. Diuinam in nobis morum similitudinē efficit.

66. Quid retribuā Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi? Video, ac cōsidero attentè, quod in hac mensa mihi propanatur corpus Christi Virgineum, spirituale, incorruptibile, retribuam ego illi tale quoq; pro posse meo; corpus inquam illi purum in gratiarum actionem præparabo. Hoc enim summus iste Princeps accidentibus panis ac vini cōtentus summopere desiderat. Hinc Sancti Patres aiunt Dei Filium ad renouāda in mundo hoc immundo corpora pudica, casta, atque planè cælestia, Angelicæ puritati quam simillima, sese nostra carne, omni cupiditate, fomite, maculâque peccati carente vestijsse, vt protoplastorum corpora, è terra Virgine efformata, & puritate, sanctitate, originalique iustitiâ conuestita innouaret. Quam gratiam S. Ireneus lib. 3. cap. 31. ponderans sapienter pronūciauit, *Christum in se antiquam Plasmationem recapitulasse;* indicare volens primam illam corporum perfectionem omni inordinato motu, cupiditate, labeque peccati carentem in prima creatione à Deo hominibus communicatam, per Incarnationem, eiusdemque, quæ per Eucharistiæ Sacramentum fit extensionem, fuisse instauratam. Dum enim Mensæ huic Diuinissimę accumbimus primam illam animi, corporisque puritatem, nulli obnoxiam sceleri, & animabus, & corpo-

Corpus castū ac incorruptum Christo in Eucharistię sumēda pro gratiarum actione offerendū.

Christus antiquā Plasmationem Adami, & Euæ in se recapitulauit.

ribus nostris, communicat, nosque totos puros, sanctos, ac pudicos efficit, inque suam sanctimoniam, quantum hæc exulum vita patitur, nos transformat.

67. Intellexit gratiam hanc singularem datam beneficio Eucharistiæ sibi à cœlesti sponso S. Agnes, ac proinde humiliter in Domino gloriabatur. *Amo Christum, in cuius thalamum intro bo, quem cùm amauero, casta sum, cùm tetigero munda sum, cùm accepero Virgo sum. Iam corpus meum corpori eius sociatum est, & sanguis eius ornauit genas meas, cuius Mater Virgo est, cuius Pater fœminam nescit, ipsi sum desponsata, cui Angeli seruiunt, cuius pulchritudinem Sol, & Luna mirantur.* O' gratias, ò fauores planè singulares! O' munera, ò charismata Diuinissima! O' metamorphoses à primis mundi incunabulis nusquam auditus! Ecce terra carnis nostræ, mille peccati maledictionibus obnoxia vertitur in cælum; en lutum corporis nostri, Corpori Virgineo Dei filij, in hoc Sacramento veluti purissimo thalamo sociatur, inque illud, ratione, mentibus etiam Angelicis incomprehensibili transmutatur. S. Cyrillus Episcopus Hierosol. Dei in creando homine contemplendo omnipotentiam, quâ ex luto viuum animatumque tam eximiæ pulchritudinis efformauit simulachrum, vehementer admirabatur. Verum cum attentius consideraret idem illud lutum vilissimum, in oculum, partem nostri huiusce corporis nobilissimam, quæ in hoc hominis Microcosmo parui est ad instar solis, fuisse transformatam, totus hæsit attonitus, infinitamque Dei omnipotentiam extulit, vsque ad sidera, & merito. Si enim solis efformatio, ex primigeniâ illâ luce facta, fuit mirabilis, plurimumque laudabilis, multo sanè magis erit ipsius oculi lucidissimi non ex luce, sed ex luto formatio.

S. Agnetis sacra communione. quæ Christus beneficia contulerit.

Creatio hominis admirabilis, quod de luto [illegible] animatum [illegible] simulachrum.

Mirabilis est oculi efformatio, quod ex luto facta sit.

68. Verum maiorem admirandi occasionem inueniet idem Sanctus Antistes, vbi considerauerit, carnem hanc nostram, puluere, cinereque compaginatam, huiusce purissimæ Mensæ beneficio in crystallinam quandam puritatem conuerti. Hinc Regius Psaltes Eucharistiam Buccellam crystallinam appellat: *Qui mittit crystallum suam sicut buccellam*, siue vt legit Hilarius, & Cassiodorus: *Mittit crystallum sicut frusta panis.* Verè enim in hoc cælestis panis frustulo, siue buccellam purissimi huius crystalli, immensa recluditur lux, ac splendor diuinissimus, euibratus videlicet, ab illo, ibi contento candore lucis æternæ, ac splédore paternæ gloriæ, quem ipse quoque omnibus digné communicátibus communicare consueuit, eosque admirabili pudicitiæ, incorruptionisque facit iubare radiare. Audiendus hic S. Ireneus lib. 4. cap. 37. *In carne Christi occurrit paterna lux, & a carne eius rutilâ venit in nos, & sic homo deuenit in incorruptelam.* Idem dicere voluisse visus est Clem. Alexand. libr. 2. Pædag cap. 2. *Bibere IESV sanguinem est participem incorruptionis Domini fieri.* Hinc S. Bernardus serm. 32. in Cant. absolutissimam illam, quæ in Deipara relucebat Puritatem carni Christi, cui quotidie, miro pietatis communicabat affectu, veluti limpidissimo fonti, à quo dimanauit, attribuit: *Est*, inquiens, *verè virtus in carne Christi, quæ Virgini obumbrauit, vt quod possibile erat mortali fœminæ, obiectu tamen inuolucri viuifici corporis ferret præsentiam Maiestatis, Virtus, & vmbras, fugans Dæmones, tutans homines.*

Eucharis. est buccella crystallina.

Bibere IESV sanguiné est participem incorruptionis Domini fieri.

Puritas B. V. perfectissima à corpore Christi originé traxit.

69. Verè Virtus Christi corporis, quæ puritatem vberiorem contulit Virgini, eadem simul ab ea fugauit Dæmones, tutata est homines, vt Virgo Deipara Tartareis hostibus euaserit Terribilis, vt Castrorum acies ordinata. Hoc idem intellexisse visus est D. Chrysost. Hom. 45. In Ioan. vbi postquam dixisset homines, vi sacramenti huius admirabilis, in Christi corpus transmutari, docuit nos similiter, ita deificatos puritate tantâ, effici Dæmonibus formidabiles: *Ab illa igitur mensa*, inquit, *tanquam Leones ignem spirantes surgamus, Diabolo facti terribiles, & caput nostrum Christum intelligamus, & quam in nos præsetulit charitatem. Hic mysticus sanguis Dæmones procul pellit, Angelos, & Angelorum Dominum ad nos allicit. Dæmones enim cum Dominicum sanguinem in nobis vident, in fugam vertuntur, Angeli autem concurrunt.* Vt porrò ostendat nos sanguine hoc puritatem mentis, corporisque indipisci ita prosequitur: *Hic sanguis effusus vniuersum abluit orbem terrarum. Hic sanguis olim in figura peccata purgabat.* Exo. 12. *in quasi tantam habuit vim, si vmbram ita mors horruit, quantopere quæso ipsam formidabit veritatem? Hic nostrarum animarum salus est, hoc lauatur anima, hoc ornatur, hoc incenditur, hic igne clariorem mentem nostram reddit, auroque splendidiorem; Huius sanguinis effusio cælum peruium reddidit.* Sic Chrysost.

Eucharis. homines fortes reddit ad instar Leonum ignem spirantium.

Ságuis Christi, Dæmones procul pellit.

Sanguinis Christi effusio cælum peruium reddidit.

70. Vt

70. Vt porrò Paradisiacam illam Protoplastorum innocentiam, puritatemque tam animi, quam corporis, virtute huiusce Diuinissimæ mensæ nobis quodammodo restitui ostendat, comparat Sacramentum hoc Fluuio illi, qui promanabat ex Paradiso ad irrigādam faciem vniuersæ terræ, quo terra, & arbores, & fructus vberrimos, pulcherrimosque proferret. *Ex Paradiso*, inquit ille, *fons scaturijt, à quo sensibiles fluuij emanarunt. A mensa hac prodijt fons, qui fluuios Spirituales diffundit. iuxta hunc fontem non steriles salices germinant, sed arbores cælum ipsum attingentes* (: vt pote cælicam, Angelicamque tam corpore, quam anima puritatem incorruptionemque æmulantes:) *quæ fructus tempestiuos, & solidos semper producunt. Si quis æstuat, carnis videlicet cupiditatibus, ad hunc fontem se conferat, & recreabitur. Mundat squalorem, & sordes, æstus mitigat, non solares, sed quos ignitæ sagittæ imprimunt. Etenim ortum suum supernè habet, inde radicem, vnde, & irrigatur. Multi huius fontis riui, quos Paracletus diffundit, & filius arbiter est. Hic fons lucis est, fons diffundens radios veritatis. Huic supernæ assistunt virtutes, fructuum eius pulchritudinem inspicientes. Nam illæ manifestius quam nos huius fontis virtutem, fulgoremque inaccessibilem intuentur.*

Eucharistia Fluuius Paradisi irrigās vniuersam terram.

Eucharistia æstus concupiscentię mitigat.

Eucharistia fons lucis est diffundens radios veritatis.

71. Idem S. Pater, hoc ad eximiam declarandam puritatem, quam nostris mentibus, corporibusque Sacramētum hoc communicat, aureo, igneoque flumini, cui quicquid immergitur aureum, ignitumque efficitur, comparare non dubitauit: *Quemadmodum*, inquiens, *si quis liquefacto auro manum, vel linguam inijciat, quamprimum inauratur; ita fons hic animam auream reddit. Assurgit enim vehementius igne fluuius hic, neque comburit, sed abluit tantum quicquid comprehendit. Hic sanguis orbis terrarum decus est, hic est quo nos Christus, emit, quo vniuersam ornauit Ecclesiā. Vt enim homo seruos auro emit, & ornat, ita nos sanguine suo Christus. Qui huius sanguinis sunt participes, cum Angelis, & Archangelis supernisque virtutibus commorantur:* (ob inditam illis videlicet, ab hoc Sacramēto Angelicam puritatem:) *ipsam Regiam Christi stolam induti, ac spiritualibus armis muniti, quę omnia corpus denotant Saluatoris. Sed nihil dixi: Imò ipsum induti sunt Regem.* Quia nimirum, ad mensam hanc dignè accedentes in ipsum, ipsiusque Diuinissimā, tam animi, quam corporis puritatem, transformantur.

Eucharistia fAureus, igneusque fluuius omnia igniens atque inaurans, quæ attingit.

72. Addo ego, quod maius est, beneficio huiusce augustissimi mysterij in postrema illa Corporum anastasi, corpus gloriosum, dotibus illis pulcherrimis, immortalitatis, claritatis, Agilitatis, ac subtilitatis exornatum adipiscemur. Hoc enim est illud, quod promittebat Saluator Ioan. 6. 55. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem habet vitam æternam, & ego resuscitabo eum in nouissimo die*, ad gloriam videlicet, corpus eius glorificando, gloriosisque dotibus decorando, vt interpretatur S. August. Incorruptionem igitur illam corporum gloriosam, quam in vniuersali Iudicio omnes iusti cum reliquis illis pulcherrimis dotibus habituri sunt, eam modo, beneficio huius Sacramenti experiri incipiunt, dum illis noxium concupiscentiæ calorem vel temperat, vel penitus extinguit, incorruptionemque tam mētis, quam corporis, eos à peccatis præseruando, impertitur.

Beneficio Eucharistiæ in postrema resurrectione corpora iustorum gloriosa resurgent.

73. Ad quod indicandum, Manna illud, Mensæ huius cælestis figura pulcherrima, vt testatur Moyses *cadebat è cęlo ad instar roris, in similitudinem pruinæ super terram*. Verè enim corpus Christi sacratissimum, quod ex vtero Virginis, velut roscida pulcherrimaq; Aurora prodijt, ardorem cordis, quem prauæ excitant inflammantque cupiditates, ceu frigidus ros, gelidaque pruina, refrigerat, imò assidua huius Diuinæ Mensæ, Angelicique panis frequentatio prorsus extinguit, animamque Angelicâ puritate renitentem, & ad instar pruinæ candidam reddit. Quos admirandos Angelicus Doctor Opusc. 48. cap. 6. expendens effectus præclarè pronunciauit: *Panis cælestis in similitudinem pruinæ, rorisque apparebat, quia Corpus Domini à feruore prauæ concupiscentiæ refrigerat*. Et 3. Part. 9. 79. ar. 6. ad 3. Sacramentum hoc ait minuere concupiscentiæ fomitem, ob augmentum charitatis, animique in bono confirmationem. Hinc Dionys. de Eccl. Hierar. cap. 3. ait *Pane hoc Angelico, nos in Diuini status puritatem adduci*. Ideoque communionem: *synaxim, siue collectionem vocari, quia scilicet nostras vitas*, inquit, *in plura diuisas, in vnicum illum statum, quo Deo iungimur, colligit, diuiduorumque nostrorum Diuina collectione, nobis, ad id, quod verè vnum est, societatem, vnitatemque largitur, vt videlicet vni Deo summo æternoque bono associati vnitique simus*. Ibid. part. 3. illius c. *Eucharistia*, inquit, *ad se accedentibus tribuit*,

Manna quod instar roris ac pruinę de cælo cadebat figura Eucharistiæ æstum concupiscētiæ extinguentis.

Eucharistia cōcupiscētię fomitem minuit ab augmentum charitatis animique in bono confirmationem.

Eucharist. nos in Diuini status puritatē adducit.

Eucharist. cur synaxis dictum.

vt

Per Eucharist. homines ad similitudinē, & consortiū Diuinitatis transeunt.

vt ex communione Diuina ad similitudinem, & consortium Diuinitatis transeant, de eiusdem puritate participando. Quemadmodum enim Diuina Bonitas, prosequitur Dionysius, se omnibus communicat, & tamen in se ipsa manet indiuisa, ita similiter facit in hoc sacramento; eosque qui illud participant, se cum vnum efficit, qui ad illud purgatiori intelligentiâ subuehuntur.

74. Quocirca Suadet S. Pater vt si Diuinæ huius puritatis, atque incorruptionis participes esse desideramus, summum quoad fieri potest conscientiæ nitorem, minimarum etiam macularum abstersione, exemplo Sacerdotis, extremitatem digitorum in hoc sacrificio abluentis procuremus. Cùm enim quæsijsset rationem, cur Sacerdos id sacrificaturus faceret? Respondit; *Facit hoc iuxta Saluatoris eloquium, vt is qui lotus est ostendat se nulla alia, nisi tantum summitatum, extremitatumuè suarum lotione indigere; quam quidem supremam mundiciam hoc consequitur, vt castissimo in habitu ante diuinum conspectum constitutus, illi quoddammodo similis efficiatur, vinculis omnium mortalium affectionum liber, ac expeditus.* Hanc denique crediderim ob causam Mysterium hoc, ab eodem Dionysio, ex ipsius Præceptoris Pauli sententia, *Consummationem Sacramentorum appellari*, quod gratiam, puritatem, arctissimamque illam cum Deo vnionem, quam reliqua Sacramenta in nobis inchoant, hoc tandem in nobis consumat, atque perficiat. Omnia enim Sacramenta, cum gratiam conferant, fomitem concupiscentiæ consequenter mitigant; hoc autem velut ros quidam, aut gelidissima pruina, assidua frequentatione, sæpissimè, ceu gelidæ affusione, prorsus extinguit. Vnde S. Bern. serm. 1. de Bapt. in cæna Domini habito: *Duo*, inquit, *illud sacramentum operatur in nobis, vt videlicet, & sensum minuat in minimis, & in grauioribus peccatis tollat omnino consensum. Si quis vestrum non tam sæpe modo, non tam acerbos sensit iracundiæ motus, inuidiæ, luxuriæ, &c. gratias agat corpori, & sanguini Domini, quoniam virtus sacramenti operatur in eo.* Audiendus hic de insignibus hiscé Eucharistiæ in nobis effectibus, cupiditatumque temperamento S. Cyrillus libro 4. in Ioan. cap. 17. *Eucharistia sedat*, inquit ille, *cùm in nobis maneat Christus sæuientem membrorum nostrorum legem, pietatem corroborat, perturbationes animi extinguit, nec in quibus peccatis sumus considerat, sed ægros curat, collisos redintegrat, & sicut Pastor bonus, qui animam suam pro ouibus posuit, ab omni nos erigit casu.*

Lotio extremorum digitorum quam Sacerdos in Missa facit, vt supremam mundiciem indicat.

Eucharist. dicitur Consūmatio Sacramentorū, & quare?

Eucharist. sensum minuit in minimis, & in grauioribus peccatis tollit omnino consensum.

Eucharistiæ effectus mirabiles.

75. Et verò cum homines plerumque terrenarum ac corporearum cupiditatum illecebris dulcedineque deliniti ab illo inexhausto omnium bonorum fonte recedant, corpora sua contumelia afficiant, sordibusque libidinum polluant, & in varia peccata à Deo auersi, & ad creaturas conuersi prolabantur. Si ad Diuinam hanc Mensam, omnibus Paradisi delicijs, liquidissimisque voluptatibus refertissimam accesserint, in qua vbertas domus Dei, torrens copiosissimus sempiternæ voluptatis, summum denique indeficiensque bonum, quo ceu pelago omne continetur bonum, proponitur, omnis lasciui Amoris corporearumque illecebrarum sapor desipiat, atque amarescat, necesse est. Quod nobis Salomon in typo roscidæ pruinosæque illius Mannæ indicare voluit Sap. 16. cum dixit: *Angelorum esca nutriuisti populum tuum, & paratum Panem de cælo præstitisti eis sine labore, omne delectamentum in se habentem, & omnem saporem suauitatis.*

In Eucharist. reperiuntur omnes Paradisi deliciæ, & omnium saporum suauitas.

76. Agnouit in Mensa hac omnes cæli cupidas, ac voluptates verissimas, & simul terrenarum, carnaliumque præsentissimum interitum, contineri S. Cyprianus Tract. de Cæna Domini: *Hic panis omnium carnalium saporum irritamenta, & omnium exsuperat dulcedinem voluptatum. Vide quomodo ijs qui Christi commemorant passionem intra sacra officia, quasi per quosdam canales, de interioribus fontibus egrediantur torrentes, & super omnes delicias lacrymis nectareis anima delectetur; quantam suauitatem animæ inquirenti, vbi sit DEVS suus suspiria contemplationis eliciant. Vnde sequitur vt deinceps peccatorum pocula horreat, & omnis super delectamentorum carnalium, sit ei quasi rancidum, radensque palatum, acutæ mordacitatis acetum. Inde sequitur mentis iubilus, & ebrietas, vt Christum ferat in pectore, ipsum gerat in mente, & omni tempore habitatori suo dicta, & iubilatione consona laudes resonent, & gratiarum actiones decantent: Hæc ebrietas non accendit, sed extinguit peccatum. Cum sopiuit obliuio cuncta carnis ludibria, mira sunt quæ sentit, magna quæ videt, inaudita quæ loquitur.* Sic ille.

Eucharist. superat omniū carnalium saporum irritamenta.

Varii deuotionis affectus ex Eucharistiam prouenientes.

77. Hinc factum vt quidam Viri pij Sacramenti huiuscè colendi studiosissimi, in eo omne delectamentum, omnemque saporis suauitatem repererint,

ita

ita vt non modo carnis belluinæ voluptates, verumetiam quicunque cibus qaantumuis delicatissimus eis despe-ret, eamque nausearent. Expertus est huius cælestis Mensæ delicias Daniel ille ludi moderator Virginis amantissimus, de quo Cæsarius lib. 7. cap. 32. Hic cùm ante Diuæ Virginis Aram hymnum illum: *Aue præclara Maris stella, in lucem gentium Maria;* magno pietatis sensu in honorem Deiparę modulari consueuisset, & veniam de suis peccatis postulando ad versiculum illum peruenisset: *Ora Virgo nos illo pane cæli dignos effici*, benignissima Dei, misericordiæque verè Mater volens ostendere Panem illum cæli verè esse Panem suum, vti supra ostendimus, eandemque esse spicam Virginis, stellâ illâ primæ magnitudinis longè maiorem, ac splendidiorem; quem illa, velut Virgo purissima simulque Mater fœcundissima, vtero suo, ceu Clibano, igne Spiritus S. accenso gestauit, pinsuit, & excoxit, orbique vniuerso, tanquam intellectualis Mensa, manducandum exposuit; clientulo illi suo Danieli super altare sese visendam exhibuit, & Panem paruulum, niue candidiorem manu tenens, vt os aperiret præcepit, *quem cum ori eius immisisset tantam ex eo sensit dulcedinem, vt omne mel, fauumque superaret,* inquit Cæsarius.

Daniel ludi moderator à B V pane cælesti ante ipsius aram reficitur.

78. Expertus est Mensæ huius Diuinissimæ delicias S. Aibertus, de quo supra, qui cum centies quotidie in genua procumbens Deiparam pientissimam, Salutatione Angelicâ auere iuberet, adfuit illi famenti Virgo benignissima, Virginum plurimarum stipata choro, eique buccellam manibus illis sacratissimis, omnique acceptione dignissimis porrexit, adeoque vnico illo bolo saturum reddidit, vt viginti post annis nihil potus, duobus verò & 20. nihil cibi admiserit, licet cilicio, quod totum corpus à capite ad calcem contegebat, mébra maceraret. Quo facto ostendere voluit Virgo beatissima spicam suam omnibus bonis, ac delicijs in corpus etiam hominis redundantibus refertissimam, adeo vt eâ habitâ, nil de corporeo cibo sint soliciti, eisque mundi carnisque voluptatum summam inducat obliuionem. Similibus Sanctissimæ Eucharistiæ delicijs pascebatur Beata illa Virgo Benuenuta Foroiuliensis ex Ciuidali de Austria oriunda, quæ quinquennio integro, nullo alio cibo, quam Pane Eucharistico, Angelicis manibus porrecto victitauit; quo ita suauiter deliciari consueuerat, vt ei quodcunque aliud edulium nauseam prouocaret.

S. Aibertus cultor B. V. eximii ab illa cibatur ita vt viginti amplius annis nil cibi admiserit.

S. Benuenuta 5. annis vixit sola Eucharistia.

76. His similia. Scribit quoque Palladius in Hist. Lausiaca cap. 46. *Noia*, inquit, *hominem in solicitudine, qui decem annos cibi terreni nihil gustauit, sed & Angelus tertio quoque die cælestem cibum ad eum afferebat, isque erat ei instar cibi, & potus.*

Quidam in solitudine decem annis nil gustauit, sed ab Angelo tertio quoque die reficiebatur.

Idem cap. 16. de Ioanne Anachoreta meminit: *Ioannes*, inquiens, *primum stans tres annos sub quadam rupe, orans perpetuo, non sedens omnino, non dormiens, nisi quantum somni stans suffurabatur, & Dominicam solum sumens Eucharistiam nihil aliud comedebat.*

Ioannes Anachoreta Eucharistia victitauit.

Cap. verò 58. Abbatem Anuph. de se ita loquētem morti proximum introducit: *Ex quo Seruatoris Nomen professus sum, humani cibi nihil sumpsi, alente me quotidie Angelo, nullius alterius cupiditas in cor meum ascendit, præterquam Dei, nihil ex rebus terrenis occultauit mihi DEVS, omnem petitionem à Deo accepi. Vidi sæpè assistentes Deo Angelorum myriades, vidi choros iustorum. Vidi Martyrum congeriem DEVM laudantium, vidi iustos lætantes in æternum.* En quanta Vir hic Sanctissimus, beneficio huius sacramēti mentis fortitus est lumina. en vt nullâ terrenorum cupiditas, nullus carnalis Amor ipsius vnquam titillauit effectum. Nempe vt supra memorauit Bernardus; *Amor Amorum omnium triumphator est Altaris Sacramentum.*

Abbas Anuph ab Angelo Eucharistia alitus, omni cupiditate absolutus fuit.

80. Verum quid mirum Mysterio hoc augustissimo ardorem concupiscētiæ cordibus, medullisque nostris insitum extingui, lasciuumque Amorem superari? siquidem increatum illum, purissimumque Amorem, DEVM ipsum, qui, Ioanne teste, ipsa est charitas, in se complectitur. Atque ita omnino necesse est clauum clauo, ignem igne, Cupedinem Cupedine, Amorem Amore expelli. Verissimè enim cecinit; Ouid. lib. 2. de Remed Amor.

Alterius vires subtrahit alter Amor.

Hinc Helladis Sapientes dixere, duos Amores reperiri, quorum alter Eros, alter Anteros vocaretur. Eros Amor est impudicus, siue Cupido: Anteros, est Amor virtutis, Cupidini, vt ait Seruius, contrarius, omnes impuros amores triū phans. Hunc Alciatus Embl. 109 schemate Iuuenis pulcherrimi floridâ coronâ redimiti, tres alias coronas manu gestantis expressit. Corona capitis, prudentiam siue sapientiam, in parte totius

Duo Amores Eros, & Anteros, ille impudicus, iste pudicus.

Anteros Iuuenis pulcherrimus pulcherrima Corona redimitus tres Coronas manu gestat.

tius corporis nobilissima sitam, rerumque cælestium contemplationem designat, reliquæ tres Iustitiam, fortitudinem, temperantiam in actione maximè positas, à quibus omnis virtutis, honestatisque vis proficiscitur. Denique Anteros hic nos rerum cælestium, Deique ipsius omnisque honestatis, virtutumq; amore inflammat. Quare cum ex illo sciscitatus esset Alciatus;

Dic vbi sunt incurui Arcus? Vbi tela Cupido?
Mollia queis Iuuenum figere corda soles?
Fax vbi tristis? vbi pennæ? tres vnde corollas
Fert manus? vnde aliam tempora cincta gerunt?

Vbi inquam hæc sciscitatus esset; sic eũdem respondentem geniumque suum explicantem introducit:

Haud mihi vulgari est hospes cum Cypride quidquam
Vlla voluptatis, nos neque forma tulit.
Sed panis hominum succendo mentibus ignes
Disciplinæ, animos astraque ad alta traho.
Quatuor eque ipsa texo virtute corollas
Quarum, quæ sophię est tempora prima tegit.

Anteros à Nemesi datus vt Cupidinem ferocientem domet.

Idem Alciatus Embl. 110. canit Anterotem à Nemesi scelerum vltrice Dea datum vt Cupidinem ferocientem domet, vincat, eiusque omnes neruos elidat, Arcus infingat, ignitaque tela penitus extinguat.

81. Amorum hanc contrarietatẽ, ac pugnam Iamblicus Philosophus, miro quadam Magiæ prodigio patefecit. Hic enim, vti scribit, Eunapius, in prato quodam amœnissimo plurimorum Discipulorum corona cinctus cum esset, ibidemque duo limpidissimi fontes reperirẽtur, quorum alter Eroti, alter Anteroti erant consecrati, ad quos vbi cõstitisset Iamblicus: *Licet Deorum*, inquit, *nutu prohibear, ne huiusmodi secreta vobis aperiam, in vestri nihilominus gratiam ea pandere non verebor.* Atque ita vbi tacitus nescio quid inclinatus ad fontem immurmurasset, manuque aquas contigisset, exilijt protinus formosissimus Puellus flauo, aureoque capillo, malis ad instar rosarum rubicundis, oculis mirificè nitidis, ac resplendentibus, facie denique tota venustissima, aitque hunc Puellum Erotem appellari. Mox ad alterum illum accedens fontem, eisdemque ceremonijs adhibitis alterum Adolescentulum pari formæ venustate euocauit, dixitque; *Hic Anteros est.*

Fontes duo alter Eroti, alter Anteroti consecratus.

82. Hanc duorum Amorum luctam ad eruditionem Iuuentutis, morumque correctionem Elei populi in suis Gymnasijs, subtili, miroque artificio expressere. Videre enim erat Cupidinem manu palmam gestantem, atque triumphantem, quam Anticupido, siue Anteros ipsi eripere summis viribus, contentioneque nitebatur. Qua inuentione sane ingeniosissima sapienter indicauere, esse in nobis duos Amores inter sese assiduè colluctantes, sibique mutuo palmam infringere contendentes: *Caro enim concupiscit aduersus Spiritum, & Spiritus aduersus carnem,* inquit, Apostolus, *quam tamen luctam contentionemque hic Diuinus, increatusque Amor, hoc sacramento velatus, Amor inquam, Amorum omnium triumphator dirimit, Cupidini palmam generosè infringit, eundem domat, ac ligat, triumphatumque pedibus velut vilissimum mancipium proterit, hominesque mysterium hoc augustissimum frequentantes reddit noxiarum cupiditatum, ac præsertim carnis victores, dum vitam carnalem, virtute huius è Sanctissimi Sacramenti, velut cultro iugulat, nobisque pristinam illam, primigeniamque vitam penè. Angelicam, quæ olim Protoplasti in Paradiso, omni illecebrarum corporis expertem titillatione fruebantur, restituit.*

Elei populi in suis Gymnasiis pugnã Erotis, atque Anterotis depingebãt.

Diuinus Amor profanum vincit, ac proterit in Sanctiss. Sacramento.

83. Operatur nimirum in nobis hic Diuinissimi Amoris ignis quod ille, de quo Poeta Gręcus canebat; τίς πυρὶ πῦρ ἐδάμασε. Quis ignem igne domuit? Nõ sanè alius, quam hic increati amoris ignis. Hic lasciui amoris ignem edomat, his prorsus extinguit; idéque operari videtur, quod ignis ossibus Leonis contentus, quæ, vt scribunt Naturales historici, simul collisa, ad instar silicis eliciunt ignem cum elementari admirandam habentem antipathiam. Talis est Ignis hic sempiterni Amoris, imo Leonis illius de tribu Iuda, speciebus panis ceu cineribus contectus; summa illi cum carnalis Amoris igne anthipathia, vnde ad eius præsentiam extinguatur penitus necesse est.

Ignis Diuini Amoris ignẽ carnalem edomat in Sacramento.

Ossa Leonis simul collisa ad instar silicis ignem eliciunt, qui cũ elementari; mirã habet antipathiam.

84. Hanc eandem ob causam S. Ambrosius Sanctissimum Christi corpus, vti supra Chrysostomus, fonti illi Paradisiaco vniuersam faciem terræ, hoc est, corpus humanum irriganti, ac refrigeranti comparauit in Psalm. 45. *Fons*, inquiens, *ibi est, vbi Christus est, fons est, vt aquę superefluant requirentibus, quo vniuersa carnis, vel flagitia diluuntur, vel restinguuntur incendia.* Hic est Fons ille, qui Cysici reperiebatur, dicebaturque Fons Cupidinis, de quo potantes amorem deponere,

Eucharistia fons quo vniuersa carnis flagitia diluuntur, vel restinguũtur incendia.

Mu-

Mutianus credebat, ait Plin. lib. 31. c. 2. Hic est selemnus amnis ille insigne planè lasciui amoris remedium; eo enim qui lauabantur siue viri, siue fœminæ omnis cupiditatis, libidinisque obliuiscebantur, vt ait Pausanius in Atticis. Hic est ille: *Riuus Herculaneus, quem refugiens, nomen Virginis obtinuit*, inquit Plinius lib. 31. ca. 3. *Fons hic modo etiam Romæ aqua Virgo nuncupatur, quæ quasi Virgo omnem aliam aquam refugit, apud veteres celebris æquè, atque nunc in pretio.* Hic est Canathus fons ille apud Argiuos, cuius aquis lotam Iunonem, nouâ quotannis Virginitatis gloria repubescere ac reflorescere narrat Pausanias in Corinthiacis.

Fons Cupidinis de quo potantes amorem deponebant.

Selemno amne, qui lauabātur omnis cupiditatis ac libidinis obliuiscebātur.

Euchatistia similis Canatho fonti quo loti virginitatis gloria reflorescimus.

85. Aquis huiusce fontis cum se luxuriæ, adulterijque sordibus Dauid inquinatum, libidinis ardore accensum consideraret, ad instar leprosi expiari, emundarique cupiebat, dum ingemiscens dixit: *Asperges me Domine Hysopo, & mundabor, lauabis me, & super niuem dealbabor*. Leprorsus enim vt videre est in Leui. 14. sanguine, ac hyssopo emundabatur. Quod porrò lepra delectationem, Amoremque carnalem designet testatur non semel S. Bernardus. Quod hysopus sit castitatis symbolum, Aegyptiorum nos edocent Sacerdotes, qui ad conseruandam castitatem eam redigebant in puluerem; panique admiscebant. In hysopo magna quoque reperitur anthipathia cum raphano, quo Democritus appetitum sensitiuum ad impuros amores excitari censebat, contra quem Medicinæ periti præscripsere hysopum teste Plinio. Considerans igitur Rex Dauid, se impudicitiæ leprâ à capite ad calcem contaminatum, ac fœdatum, desiderans que ad instar leprosi emundari, optat Virgineam hysopum, immaculati Agni tollentis mundi peccata tinctam sanguine, eaque aspergi anhelat, certo sibi persuadens abluendum se hac ratione, ac super niuem dealbandum. Nouerat nimirum Rex iste illuminatus diuinitus, sacratissimum hunc Sanguinem, qui purissimi corporis Christi venis continetur non modo ad omnes peccatorum quorumcunque grauissimorum eluendas maculas, sed ad ignem rogis etiam Inferorum grauiorem, ardentioremque restringuendum sufficientissimum.

Euchatis. lepram luxuriæ sanat.

Hysopus castitatis symbolum.

Aegyptij Sacerdotes hysopi puluerē pani commiscebant pro castitate seruanda.

Rephanus libidinem excitat.

Sāguis Christi ignem carnalem imo, & Infernalē extinguere sufficiens.

86. Et sane id iure merito sibi Rex sapientissimus persuadebat. Si enim Hierophantæ Atheniensium Sacerdotes cùm ad castè pudicèque viuendum legibus seuerissimis adstringerentur, ad libidinis ardorem in se se temperandū potu cicutæ vtebantur, eumque extinguebant: Quanto magis preciosissimi sanguinis Agni cælestis, atque immaculati occisi ab origine mundi liquor, ac potus omnia: impudici Amoris Aethnę caminis grauiora incendia obruet, atque superabit?

Hierophantę vt castitatem seruarēt potu cicutæ vtebantur.

87. Si Aegyptij, vt scribit Epiphanius, superstitiosè pecudes, arboresque minio, hyemali tempore tingebant, certo sibi persuadentes colore illo rubeo, sanguinisque nescio qua similitudine euasuros se commune illud, postremūque ignis incendium, quo totus orbis conflagrabit; quanto magis in animum inducere debemus, nos preciosissimo hoc, purissimoque sanguine Christi IESV per frequentationem tanti mysterij, tinctos à nefandi amoris incendijs, licet fornacis Babylonicæ vehemētiora forent, liberandos, Angelicaque puritate candoreque mentis, corporisque donandos? Licet enim sanguis hic rubicundus sit, habet nihilominus vim, ac exergiam animas quas attingit dealbandi, roseumque diuinæ charitatis ruborem eis admiscendi, quo gratissimæ cælestis illius spōsi oculis euadant. Vnde Apostolus Apoc. 7. de iustis qui in hac vita Mensam hanc frequentarunt loquens, aiebat: *Hi sunt, qui lauerunt stolas suas, & dealbarunt eas in sanguine Agni*. Hinc Isa. 1. ait Dominus: *Si peccata vestra fuerint rubra sint vermiculus, velut lana alba erunt.* Quid sibi vult admirabilis hic loquendi modus? Qua quæso ratione peccata esse possunt rubicunda ad instar purpuræ, aut conchylij, cum nigra alias, ac fuliginosa ad instar camini Infernalis perhibeantur? Dicere volebat nimirum Isaias, animas, corporaque peccatorum, per stolas à Ioanne significata, si hoc Christi sanguine ad instar purpuræ, aut muricis rubricante tincta fuerint, velut lanam, niuemque dealbanda. Vnde Tertull. libro de Scorpiaco: *Maculæ*, inquit, *animæ, roseo, & vermiculo, id est, sanguine Christi candidantur; iuxta illud Apocal. hi sunt qui lauerunt, &c.* Totum hoc mysterium nobis declarauit Iacob Patriarcha, cum vicinus morti de venturo Messia varia vaticinaretur, inter quæ illud fuit sane memorabile Gen. 49. *Laua-*

Sanguine Christi asperси ab incēdio impudici amoris liberamur.

Sanguis Christi animas dealbat.

Animæ peccatorum si murice sanguinis Christi tingūtur, ad instar lanæ ac niuis dealbantur.

bit in vino stolam suam, & in sanguine vuæ pallium suum. Quæ enim est hæc stola Christi, ac pallium, nisi Ecclesia, & vnusquisque nostrum, qui eiusdem sumus membra, teste Ambrosio? Quod ænigma clarè nobis enodauit Ioannes Apoc. 1. *Qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo*.

Bonum, & Pulchrum continetur in Eucharistia.

88. Sanguis hic denique est Vinum illud candidissimę Virginitatis, Angelicæque puritatis germinans lilia, de quo vaticinatus est Zach. 9. 17. *Quid enim bonum eius, & quid pulchrum eius, nisi Frumentum electorum, & Vinum germinans Virgines?* Et verè nil melius, nil pulchrius DEVS Pater nobis dare potuit, quam dilectissimum suum Filium, his speciebus frumenti electorum, Vinique germinantis Virgines contectum. Ipse enim, cum sit verus eius Filius consubstantialis, vtpote lumen de lumine, verus DEVS, de Deo vero, summum bonum, summumque Pulchrum sub hac spica frumenti sit necesse est; De quo ipso Plato in Timeo: *Semper est, nec mutatione afficitur, nec vt pars pulchrum est, nec vt id, cui pulchritudo inest, sed ipse per se pulchritudo, vnde manat cæterorum pulchritudo*. Pulchritudinem hanc in hoc augustissimo Sacramento contentam omnia pulchrificantem, variasque gratias mortalibus conferentem variæ illius sacri textus lectiones nobis indicant. 70. Interp. legunt. *Quia si quod pulchrum illius, & si quod bonum eius, hoc vtique est frumentum. Iuuenibus, & Vinum boni odoris ad Virgines*. Pagninus, & Vatablus: *Quanta enim Bonitas, & quanta Pulchritudo eius? Frumentum Iuuenes, & Vinum Virgines succulentas, & vegetas reddet*. Syrus. *Quam bonum, & quam pulchrum est triticum adolescentibus, & vinum delectat Virgines*. Arabicus: Antiochenus: *Quam bona, & quam vtilis esca iuuenibus, & vinum iucundat Virgines*, Arabicus denique Alexandrinus: *De loco bonorum optimorum frumentum Puerorum, & Vinum in Vnguentum Virginum*.

Deus Pulchrum est per se, & non per accidens.

89. Quæ sanè lectiones omnes in vnum redactæ, atque combinatæ, mirificos planè, & literali quidem sensu, Venerabilis huiusce sacramenti effectus nobis manifestant. Verè enim bonum nostrum omne, replens in bonis desiderium nostrum, omnis nostra pulchritudo venustans animas in hoc sacramēto continentur. Ipse enim Christus seipsū quantus quantus est totam videlicet Diuinitatem, totam humanitatem, Deo hypostaticè copulatam nobis cōmunicat, & in escam donat dulcissimā, ita vt totum in nos quasi Deitatis ærarium hic expromat, fontemque bonorum omnium exhauriat. Hic quoque, & suæ Diuinitatis, & sacratissimæ Humanitatis amabilissimam Pulchritudinem nobis osculandam exhibet, vnde cum Mensæ huic Diuinissimæ accumbimus iure sponso huic castissimo ac pulcherrimo, specioso formâ præ filijs hominū dicere possumus cum Sponsa: *Osculetur me osculo oris sui: Quia meliora sunt vbera tua vino*, carnalium nempe voluptatū in quo est luxuria; tuum verò vinum imo Sanguis, quod nobis sub speciebus vini, ceu vberibus propinas est ad instar lactis candidissimum, quod lilia Virginum candicantia germinat, atque producit, Quare meritò Iuuenes ac Virgines sæpius exhortandi sunt ad Eucharistiæ frequentationem vt Virginalem pudicitiam primigeniamque, ac baptismalem innocentiam amore illius Diuinæ Pulchritudinis capti, illibatam conseruet.

In communione facta Christum osculamur.

In Eucharist. vera spiritualis Pulchritudo venustans animas continetur.

90. Sacramentum hoc est verè Vinum boni odoris ad Virgines, cum enim ad illud accedimus, præclarissimarum Virtutum Christi nobis bonus odor inhalatur, quo suauiter attracti adolescentuli præsertim, ac Virgunculæ post sponsum currunt dulciter modulantes: *Trahe nos post te; curremus in odorem vnguentorum tuorum*. Cum enim eo contineatur ille qui de se ipso aiebat: *Ego flos campi, & lilium conuallium* Cant. 2. Et sapientia item illa increata, quæ inter varia sui ipsius elogia; illud celebrauit pulcherrimum Eccli. 24. *Sicut cinnamomum, & balsamum aromatizans odorem dedi, quasi myrrha electa dedi suauitatem odoris: & quasi storax, & galbanus, & vngula, & gutta, & quasi Libanus non incisus vaporaui habitationem meam, & quasi balsamum non mixtum odor meus*; cum inquam hac Sacratissima Eucharistiâ adeo suaue fragrans Diuina Sapientia contegatur, nonnè nobis eam suauissimum cælestium virtutum odorem inhalare necesse est?

91. Verè Sacramentum hoc non modo germinat Virgines, sed eas succulentas, ac vegetas, vigorem diuinæ gratiæ in illis, iuuentamque floridam vi vidamque quotidianis virtutum incrementis conseruando, reddit. Hoc nimirum est Lignum illud vitæ, quod in Paradiso vteri Virginalis Diuinâ manu plan-

plantatum lætificat, ac renouat, vt aquilæ iuuentutem nostram, adeo vt cælestium virtutum vigore, quotidie in Spiritu, magis, ac magis iuuenescere, atque efflorescere videamur, dum de Diuinissimæ huiuscé, vitalisque Arboris fructibus crebro participamus. Verè Vinum hoc adeo delectat, suis delicijs capit irretitque Virgines, vt amore Diuinæ ebriæ, omniumque carnis illecebrarum oblitæ solius huius castissimi sponsi cupedijs oblectentur. Hic nimirum est calix ille præclarissimus de quo canebat Dauid. Psal. 22. *Et calix meus inebrians quam præclarus est?* Quæ verba ponderans S. Cypr. libr. 2. Epist. 3. ad Cæcilium: *Sicut*, ait, *ebrietas hominem à se, & à mente alienat, facitque planè alium: Sic Eucharistia fidelem à se alienat, & ex terrestri facit cælestem.*

Eucharistia Calix est inebrians.

Eucharistia animam fidelem à se alienat, & ex terrestri facit cælestem.

92. Verè Eucharistia *iucundat Virgines*, atque exhilarat, seu vt vertit Pagninus, *cantare facit Virgines*. Dum enim vinum hoc germinans Virgines, ad hanc cælestem Mensam bibunt, Agnum Diuinissimum simul sequi, eiusdemque vestigijs insistere videntur, iucunditatemque illam prælibare, quæ olim cantantes canticum nouum, ante sedem Agni perfruituræ sunt. Apoc. 14. Dum enim implentur hoc vino, *implentur simul Spiritu Sancto, ac loquuntur sibi metipsis in psalmis, & hymnis, & Canticis spiritualibus, cantantes, & psallentes in cordibus suis Domino*, vt loquitur Apostolus Eph. 5. Vnde S. Monica D. Augustini Mater sumptâ Eucharistiâ, quasi hoc cælesti vino ebria canere consueuerat. *Cor meum, & caro mea exultauerunt in DEVM viuum.* Et subinde; *Volemus in cælum, volemus in cælum.* O' quam præclarè D. Hierony. *Christus est*, inquit, *Frumentum electorum siue Iuuenum; ipse est & vinum, quod lætificat cor hominis, & bibitur ab his Virginibus, quæ sunt sanctæ corpore, & Spiritu, vt inebriatæ, atque gaudẽtes sequantur Ecclesiam, & dicatur de eis. Adducentur Regi Virgines post eam, proximæ eius afferentur tibi in lætitia, & exultatione. Quomodo enim lætitiam non habebunt, quæ inebriantur poculo saluatoris, generantur in Virgines, & audent dicere: Introducite me in cællulam vini, confortate me in vnguentis.* Vt porrò ostendat loqui se de adolescentibus; mox addit: *Hoc vino inebriati sunt, qui sequuntur Agnum Dei, quocumque vadit, vestitque candidis vestibus, quia se cum mulieribus non coinquinauerant: virgines enim permanserunt.* S. etiam Cypr. libr. 2. Eph. 3.

Eucharis. iucundat Virgines.

S. Monica post Eucharistiam mirè exhilarata.

Calicem Domini inebriantem peroptimum, siue præclarum sanguinis eius, ait sic bibentes inebriare, vt sobrios faciat, vt mentem ad spiritualem sapientiam redigat, vt a sapore isto sæculari ad intellectum Dei vnusquisque assurgat, & quemadmodum vino isto communi mens soluitur, & anima relaxatur, & tristitia omnis exponitur, ita epoto sanguine Domini, & poculo salutari, exponatur memoria veteris hominis, & fiat obliuio conuersationis pristinæ sæcularis, & mæstum pectus, ac triste, quod prius peccatis augentibus præmebatur, diuinæ indulgentiæ lætitia resoluatur.

Sumpto Calice Eucharistico sancta ebrietas subsequitur.

94. Verè denique vinum hoc Diuinissimum est in vnguentum Virginum, vt vertit Arabicus Interpres: Cum enim Sacramento hoc contineatur ille, cui canebat sponsa: *Oleum effusum Nomen tuum*, seu vt vertere alij; *Vnguentum effusum*; fit reuera, vt eo veluti preciosissimo vnguento, vngantur, ac roborentur virgines, ad luctandum cum Dæmone in suis tentationibus, in quibus rara solet esse victoria, eiusque bono suauissimoq; odore, inter fæculentas huius mundi latrinas, ac cloacas ambulantes recreentur. Sacramentum hoc denique est Virginibus odoratissimus myrrhæ Fasciculus, non inter vbera, sed in ipsius cordis meditullio, in imis ipsis visceribus reponendus, vt dicere possint, cũ sponsa: *Fasciculus myrrhæ Dilectus meus mihi inter vbera mea commorabitur.* Sacramenti denique huius delicias, ac voluptates omnes paucis complecti visus est Poeta Christianus, dum cecinit:

Eucharis. est Vnguentum Virginũ quo vnguntur ad luctandum cũ Dæmone.

Sanctum, augustum, almum, cæli admirabile munus:
Per te mellifui rorant dulcedine montes;
Per te mellifluæ complentur nectare valles.
Ipse amor, ipsa animus nostris innexa voluptas.

Eucharistia cæli admirabile munus deliciis plenissimum.

94. Quare si Eucharistia summus est hominum amor, ac voluptas, summum hominum bonum, summa animarum nostrarum pulchritudo, qui fieri quæso potest, vt optimum pulcherrimumque Dominum, ea contentum intra viscera nostra accipientes in eius bonitatem, pulchritudinemque spiritualem non transformemur? Caro enim Virginea, ac purissima, quæ nos in hoc sacramento alit, ac nutrit, sui similes efficit, Virgines nimirum, æternâ illa ac nunquam marcescente pulchritudine florentes, nunquam corrugata fronte senescentes, verum æuiterna quadam iuuentute, imo immortalitate vernantes: perinde ac videmus alimenta phlegmatica, vt pisces,

Virginea Christi caro in Eucharist. sumpta Virgines incorruptosque reddit.

comedentes facere phlegmaticos; cholerica, vt oua, piper, mel, &c. facere cholericos; sanguinea, sanguineos; melancholica, melancholicos. Alimentum .n. in substantiam hominis conuertitur, ac proinde ei suas qualitates aspergit, ac communicat. Vnde quid mirum si homo vescens hoc electorum frumento, hac spica Virginis, potansque vinum hoc germinans Virgines, candidissimaque puritatis lilia producens, in idem electorum frumentum, spicamque Virginis, vinumque germinans Virgines transmutetur, euadatque in virum electum à Deo, purissimamque illam, nulli corruptioni obnoxiam complexionem sortiatur? O' quam diuersum est hoc vinum Christi, imo contrarium vino vitis, ac Bacchi? Hoc enim ab Aristophane apud Atheneum lib. 10. vocatur; *Lac Veneris*; & à Pontiano; *Malorum omnium metropolis*. Nam, vt ait S. Hieron. lib. 2. cōtra Iouinin. *Potus vini, ventrisque saturitas seminarium libidinis est*. Quare miraculum ingens est quod vinum hoc cæleste Eucharistiacum germinet Virgines, & Virginum sit lac, vt proindè merito sponso, sub ipsius speciebus contento dicāt: *Meliora sunt vbera tua vino*; sicut mirum quoque est quod ab eodem decorem, venustatemque spiritualem cælesti Sapientia ac gratia constantem participent: cum vulgare hoc, ac terrestre, in quo est luxuria, apostatare faciat sapiētes, animæque, imo & corpori immodicè potatum omnem vigorem, ac pulchritudinem adimat.

Vinum vitis dicitur Lac Veneris, & malorū omnium Metropolis.

Vinum ventrisque saturitas seminarium libidinis.

Miraculū est quod vinum Eucharistiæ germinet Virgines, cū alias vinum terrestre generet luxuriam.

95. Quare præclarè enunciauit S. Paschasius lib. de corpore Christi cap 2. *Pulchrum est Christi corpus, ex quo iam speciosa anima per lauacrum amplius pulchrescit, vt candore lilij, & rubore sanguinis, in hoc mysterio decoratur.* De pulchritudine hac, Eucharistiæ beneficio acquisita gloriabatur S. Agnes: *Sanguis eius*, inquiens, *ornauit genas meas*. Eandem Christi venustatem, in quam per sacramentum hoc transformamur, nobis insigniter depinxit S. Augustinus in Psalm. 44. *Ecce*, inquiens, *ipse sponsus procedit nobis, amemus illum, aut si inuenerimus in eo aliquid fœdi non amemus. Ecce ipse inuenit multa in nobis fœda, & amauit nos. Si nos aliquid fœdi inuenerimus in eo non amemus. Quia & hoc ipsum, quod carnem indutus est, vt de illo etiam diceretur: Vidimus eum, & non habebat speciem neque decorem; si consideres misericordiam, qua factus est, & ibi pulcher est. Nobis ergo credentibus vbique sponsus pulcher occurrat. Pulcher DEVS, Verbum apud DEVM; pulcher in vtero Virginis, vbi non amisit Diuinitatem, & assumpsit Humanitatem. Pulcher natus infans Verbum, quia, & cum esset Infans, cum sugeret, cum manibus portaretur, cæli locuti sunt, Angeli laudes dixerunt. Pulcher ergo in cælo, pulcher in terra, pulcher in miraculis, pulcher in flagellis, pulcher inuitans ad vitam, pulcher non curans mortem, pulcher deponens animam, pulcher recipiens, pulcher in ligno, pulcher sepulcro; Ne ergo oculos vestros à splendore pulchritudinis illius auertat carnis infirmitas. Summa, & vera pulchritudo iustitia est. Vbi illum non videbis pulchrum, vbi depræhendes iniustum. Si vbique iustus, vbique decorus?* Sic August.

Anima per Eucharistiā candore lilij & rubore sāguinis Christi decoratur.

Christus sēper, & vbiq; nobis Pulcher est, & in passione.

Christus Pulcher in cælo, & terra.

Christus vbique decorus, quia vbique iustus.

96. In pulchritudinem hanc Virgineam cælestis Sponsi, assiduâ Vini Eucharistici Virgines germinantis, frequentatione, transformata erat S. Virgo Catharina Senensis. Vnde vt ostenderet Christus Sponsus eius dilectissimus, eam vnam carnem, vnum Spiritum, per amoris affectum, vi, ac exergiâ huiusce Sacramenti effectam, eam in sponsam sibi castissimo suo amore, præsente Matre suâ sanctissimâ, Diuo Paulo, alijsque sanctis, Angelisque, annulo in eius digitum inserto sociauit, tantaque cum illa familiaritate versabatur, vt horas canonicas cum ipsa persolueret. Amor hic sponsi, in quem erat transformata, omnem rerum terrenarum gustum atque adeo cibi corporalis saporem ei ademerat, ita vt si eum sumeret, videretur sibi moritura, eumque reddere, compellente nauseâ cogeretur. Solo corpore Eucharistico sponsi fruebatur, illoque iucundissimè, victitabat, mirasque delicias cæli, cupediasque omnem humanum, Angelicumque captum excedentes experiebatur. Vnde in lectionibus Breuiarij Romani illud legere de illa est plane admirabile: A die Cinerū vsque ad Ascensionem Domini ieiuniū perduxit, solâ Eucharistiæ communione contenta. Et quia tota penitus, & corpore, & Spiritu in dilectum transmutari anhelabat, postulabat vehementissimè cor sibi, voluntatemque propriam auferri, ingeminando identidem illud Dauidicum: *Cor mundm crea in me DEVS, & Spiritum rectum innoua in visceribus meis. Da ergo mihi Domine cor nouum, da cor tuum*. Et verè sponsus, iustissimis eius, ardentissimisque postulationibus die quadam, perceptâ Eucharistiâ beni-

S. Catharina in Christum sponsum suo Eucharistiæ frequentatione trāsformata.

S. Catharina Sen. sola Eucharistia aliquo tempore victitauit.

S. Catharinæ Senensi Christus cor suū donauit.

ni-

nignissimè annuit; aperto enim ipsius latere exemit ei cor, ita vt aliquot dies sine corde viueret, ac post triduum post communionem, aliud ei cor inseruit: *Accipe*, inquiens, *filia cor meum, vt deinceps non tibi, sed mihi viuas:* Vnde illa deinceps ita orabat: *Domine commendo tibi cor tuum, non meum*. Post hanc cordis commendationem tota Angelificata, imo Deificata sibi, alijsque videbatur. Vnde B. Raymundo suo confessario fateri cogebatur: *Ego non sum illa quæ fui, tota sum alia; nam cor meum ita ardet charitate, vt ignis corporalis, præ illo ardore mihi non ardere, sed frigere videatur; ac tanto gaudio in mente perfundor, vt me non capiam, imo mirer quomodo gaudio non disrumpar, & emoriar. Insuper tantum in me sentio amorem erga proximos, tantumque zelum animarum, vt omnes labores, omnia tormenta, ipsam mortem, pro qualibet subire optem, vt eam saluem.*

S. Catharina accepto Christi corde, quãto amore Dei, & proximi exarserit?

Si igitur Vino Eucharistico Virgines germinante adeo Virgo hæc fuit inebriata, vt cor ipsi exciderit, & tota in sponsum eiusque cor fuerit transformata, quid mirum eam tantis amoris Diuini flammis exarsisse? quid mirum eius intellectum, tantâ rerum diuinarum notitiâ radiasse, & secretissima quæque, abditissimaque, ac prorsus ineffabilia, absque vllius humanæ scientiæ adminiculo penetrasse? Vnde cum ad ea explicanda se imparem agnosceret, dicere suo Confessario erat solita: Verba nostra nimis demissa sunt, tantumque significant res terrenas; quare impossibile est mihi verbis nostris tam sublimia, tam augusta exprimere; ineffabiles enim sunt, & incompræhensibiles; vnde nec eas ego humanâ voce eloqui, nec si ego eloquerer, vos ea capere, & compræhendere possetis. Vt porrò sponsus eam in se quam perfectissimè transformaret, ei sacratissima sua infixit stigmata, vt verè dicere posset cum Apostolo: *Christo confixa sum Cruci. Viuo ego, iam non ego, viuit verò in me Christus*. Ait denique S. Raymundus, ex amore sponsi fissum ei fuisse cor itaque amoris vehementiâ emortuam, Deiparæ rarissimo gauisa priuilegio, in cælos euolasse.

Ineffabiles sunt fauores quos S. Catharina experta est corde Christi accepto.

S. Catharinæ præ amore sponsi cor discissum.

97. Vt verò hanc ipsius in Christum Sponsum transformationem, beneficio Eucharistiæ effectum intelligamus, libet hic ex ipsius Dialogis verba Dei Patris de illa transformatione hæc loquentis annectere: *Vt plenius intelligas quam ardenti desiderio cupiam esse vobiscum, vtque magis accendaris ad subigendam mihi copulandamque meæ, voluntatem tuam, vide, & alta mente considera voluisse me, vt Vnigenitus meus incarnaretur, &c. Parasse insuper mensam maximi, & parum agniti Sacramenti corporis ipsius, & sanguinis, vt in cibum hunc sumentes transformemini, & mutemini in me; ac sicut panis, & vinum, quibus vescimini in substantiam transeunt corporalem, ita & vos manducantes ipsum, qui mecum est sub speciebus panis, & vini, in substantiam spiritualem, & in me ipsum conuertamini. Et hoc est illud quod Augustino seruo meo dixi: Cibus sum grandium cresce, & manducabis me, nec tu me mutabis in te, sed tu mutaberis in me.*

Deus Pater S. Catharinę loquitur datum Christi hominibus in Eucharistia in ipsum transformetur.

98. Mutatus fuerat in Vinum hoc germinans Virgines S. Casimirus Princeps, Regis Poloniæ Filius, qui summo in Eucharistiam ferebatur affectu, adeo vt Missę sacrificio assistens in ecstasin raperetur. Hæc illi tãtũ Virginitatis indiderat amorem, vt cum graui esset correptus ægritudine, eum Medici, non nisi coniugij vsu curari posse dicerent, & proinde parentes eum ad coniugum impellerent, & tantum non cogerent, ipse obfirmato animo potius emori, quam Virginitatis decus, floremque amittere constantissimè elegit. atque ita Virginitatis Martyr, & Virgo martyrij gloriosè, beneficio Vini huius Eucharistici, Virgines Martyresque germinantis, occubuit, preciosissimamque suam mortem in conspectu Domini effecit, incorruptâque Virginitate suâ æuiternam immortalitatem est indeptus; quemadmodum enim Virgo immortalitatis symbolum est, ita & sui amatorem effecit immortalem. Verissimè enim Hieronymus Prado noster in cap. 15. In Ezech. *Virginem viuido, roseoque colore florescentem, iuuentæ nunquam senescentis, vitæque immortalis symbolum esse affirmauit*. Quæ omnia nobis augustissimum hoc Sacramentum, velut Lignum vitæ in Medio totius Ecclesiæ ob sui eminẽtiam, tanquam omnium Sacramentorum Princeps, velut Sol, Planetarum cor, collocatum impertitur. Cum enim ipsius beneficio, gloriosam corporum anastasim, vt supra ostensum est, mortales in extremo iudicio consequantur, consequens sane est, eodem nos immortalitatem, reliquasque illas pulcherrimas corporis gloriosi dotes indipisci. Quam ob causam S. Ignatius Martyr. Epist. ad Ephesios Mysterium hoc, *pharmacum immortalitatis, mortis antidotum, vitam*

S. Casimirus Virginitatis amãtissimus vtpote qui mori maluit, quam eam amittere.

Virgo immortalitatis est Symbolũ.

Eucharistia Pharmacum immortalitatis, mortis antidotũ &c.

vitam in Deo reconcilians per IESVM Christum, medicamentum purgans vitia, omniaque pellens mala appellauit. Quare cum nobis præclara in hoc sacramento proponantur munera, corpus nempe Christi immortale, incorruptibile, gloriosum, tot dotibus exornatum, conueniens sanè est nos, ipsi in gratiarum actionem Talia preparare, eique corpus animamque nostram purissimam, omni lethalis saltem peccati carentem maculâ exhibere, quo illius immortalitatis, incorruptionisque compotes in suprema illa anastasi fieri mereamur.

Cum Christus nobis suum Corpus purissimum in Eucharistia properat, talia nos quoque conuenit præparare.

99. Sed ad id, vnde pridem digressi sumus, reuertamur. Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Non sufficiat nobis liberalissimo huic, munificentissimoque Domino retribuisse nouum, castum, Virgineum, incorruptumque corpus. Retribuamus nos totos; corpus, cum omnibus membris, ac sensibus, animam cum potentijs, memoriæ, intellectus, voluntatis, omnes sensus interiores, ac exteriores, cogitationes, operationes omnes. Decet enim nos ad hanc cælestem supremi Principis huiusce mensam accumbentes talia præparare, qualia & ipse nobis apponit. Apponit enim nobis non modo corpus suum sacratissimum, sanguinem suum purissimum totum indiuisibiliter, verumetiam per concomitantiam animam illum suam dilectam, cum tota sua sanctitate, cum visione, & amore beatifico, cum omnibus suis ornamentis naturalibus, ac supernaturalibus; apponit nobis vnionem hypostaticam, ipsamque Verbi hypostasim, cum tota sua Deitate, omnibusque suæ essentiæ attributis, ac perfectionibus Diuinis. Dicamus igitur tantorum beneficiorum exhibitorum memores, ne ingrati moriamur, dicamus cum S. Patre nostro Ignatio, qui cum tam ingenti innumerabilium beneficiorum mole se quasi obrutum, diuinique amoris flammis se vndique circumdatum animaduerteret, vehementi charitatis quasi concitatus oestro, in ignita illa prorupit verba: *Suscipe Domine vniuersam meam libertatem. Accipe memoriam, intellectum ac voluntatem omnem. Quicquid habeo vel possideo, mihi largitus es, id tibi totum restituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gubernandum. Amorem tui solum cum gratia tantum mihi dones, & diues sum satis, nec aliud quicquam vltra posco.* Concinamus benignissimo huic Principi ac Domino cum Regio Citharœdo: *Benedic anima mea Domino, & omnia, quæ intra me sunt nomini sancto eius. Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius. Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas: qui redimit de interitu vitam tuam, qui coronat te in misericordia, & miserationibus. Qui replet in bonis desiderium tuum, renouabitur vt aquilæ, iuuentus tua.* Psal. 102. Vere enim cum benignissimus Saluator in animas nostras ingreditur, propitiatur omnibus iniquitatibus nostris tamquam Pater misericordiarum, & DEVS totius consolationis. Vere tanquam peritissimus Medicus omnes animæ nostræ morbos, ægritudines, ac languores persanat. Verè præseruando nos à peccatis eorumque occasionibus ab æternæ mortis nos redimit interitu, omnesque nostras animæ miserias sua bonitate supplendo nos misericordiâ suâ, ac miserationibus, ceu Regiâ coronâ circundat. Vnde iure merito augustissimum hoc Sacramentum misericordiarum Domini pulcherrimam Coronam animas fidelium coronantem vocitare possumus. Nullum enim aliud Sacramentum ita miserias nostras Diuinæ bonitatis communicatione propulsat, atque hoc, in quo fons ipse bonorum omnium continentur. Hinc inexplebilem illam bonorum habendorũ sitim solus ipse, vtpote verum, summũq; bonum explere valet, nosque ita à senio, vetustateque Spiritus præseruare, vigoremque ac iuuentutem suam vtpote Aquila illa prouocans aduolandum pullos suos tribuere, vt volemus ac nunquam deficiamus.

In Eucharistia omnia nostra Christo sunt offerẽda, corpus, anima, sensus interiores, & exteriores, quia omnia sua nobis in Eucharistia donauit.

In sumenda Eucharistia offerenda Christo omnia exemplo S. Ignatij nostri.

100. Intellexit obligationem hanc totum se Domino huic offerendi, absque vlla diuisione Seraphicus Doctor Bonauentura, cùm dixit: *Dominus indiuisum, & integrum corpus suum obtulit, malè ergo diuidor, & vel minima mei parte illum defraudo. Qui cùm vxore est solicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuisus est;* ait *Apostolus* 1. *Cor.* 7. *At in Eucharistia docetur, & roboratur homo vt indiuisum integrumque se præstet in rebus tam diuinis, quam humanis, tam in coniugio, quam in Religione.* Ita enim in oratione tota mens communicantis intendit Deo, vt familiæ non obliuiscatur, sed gratiam à Deo poscat illam ritè administrandi; ita vicissim tota intendit familiæ, vt non nisi propter DEVM, & ad Dei gloriam illam

Sicut Christus indiuisũ & integrum suum corpus nobis dat in Eucharistia, ita te nos totos illi tradere debemus.

S. Nonna Eucharistia sumens tota erat in domesticis, & tota in Diuinis.

illam gubernet. Sic agebat Nonna Sancti Gregorij Nazianzeni Mater, quæ, vt ipse in eius laudibus loquitur, crebro sacram synaxim sumens, tota erat in domesticis, & tota in Diuinis. Ita omninò agere decet; præsertim Sacerdotes, qui toti in actionem ob amoré proximorum, toti in contemplationem sese debent impendere, vt toti actiui, & toti contemplatiui esse videantur; Hoc cupiebat S. Gregor. Par. 2. Pastor. cap. 7. *Sit Rector*, inquiens, *internorum curam in exteriorum occupatione minuens; exteriorum prouidentiam in internorum occupatione non relinquens*.

Omnia Christum integra, absque vlla diuisione offerenda, exemplo Turturis, & Columbæ ab Abraham oblatæ.

101. Hanc Mentis nostræ integritatem absque vlla diuisione Christo in hoc Sacramento à nobis offerédam facto quodam admirabili olim nobis ostendit Abraham Gen. 15. de quo dicitur, quod diuisit corpora vitulæ, capræ, & arietis, aues autem, vt turturem, & columbam non diuisit. Addit deinde: *Descenderuntque volucres super cadauera.* Quod factum plenissimũ mysterijs contemplans S. Ambrosius lib. de Abraham cap. 8. *Volucres cæli, spiritualium nequitiæ, in eos, qui mundanâ solicitudine, curâque diuisi sunt, graui motu incessunt, & velut cadauera mortuorum dilacerant dente aspero. De his dictum est: Relinque mortuos sepelire mortuos suos. Matth 8. quia sunt de regno Diaboli, qui in se diuisus est. Qui autem sunt Dei, quibus dicit IESVS: Regnum Dei intra vos est. Luc. 17. hi non sunt diuisi, quia adhærent Deo, & fiunt cum illo vnus Spiritus. Denique super columbam, & Turturem non descenderunt, quia diuisæ istæ non fuerunt. Non sunt enim diuisi iusti, quibus dicitur, vt sint simplices sicut columbæ. Mens igitur Abrahæ directa ad Christi gratiam videbat hunc mundum plenum esse iniquitatis, quæ velut à summo cæli volaret, & opprimeret infirmos terræ, pudicitiam autem, fidem, synceritatem, nullis esse obnoxias passionibus. Auaritiam autem, & solicitudines sæculi, quibus suffocantur, qui habent voluptates diuitiarum, dilacerari, ac diuidi. Vnde, & diuitiæ quasi diuisę dictę sunt, quod mentem diuidant, atque in diuersum scindant, & in partes trahant, nec sinant incorruptam esse, & integram*. Vt ergo nos totos maximo huic vniuersorum Principi, qui se totum nobis, absque vlla diuisione in hac admirabili, delicijsque cælestibus refertilissima mensa apposuit, à sumente non cōcisus, non confractus, non diuisus, sed integer accipitur, vt canit Ecclesia, offeramus, simus columbæ, turturesque

Turtur, & Colũba oblata in Sacrificiũ cur non fuerit diuisa.

Diuitiæ à diuidendo dictæ, eo quod mentem à Deo diuidãt.

absque felle peccati pudicissimæ, ac castissimæ, atq; ita talia illi præparabimus quæ ille nobis apponere dignatus est.

In Eucharistia Christus sensus offeréndi sunt mortificati.

102. Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Retribuamus ei sensus nostros mortificatos, siquidem ipse suos tales in hoc Sacramento nobis apponit. Nam vt docet Angelicus Doctor 3. Part. qu. 26. art. 6. *Christus in hoc mysterio speciebus panis, & vini contectus per definitiuam præsentiam, nullum sensuum suorum vsum habet; quia nec oculi ipsius vident, nec aures audiunt, nec odoratus odorat, &c. quia Christus loco non coextenditur, sed quasi in puncto loci est contractus, vnde naturaliter non potest sentire, audire, videre adstantes, imo nec seipsum, quia visiuę species cæterçque sensibiles requirunt extensionem ad locum, vt & potentia visiua, vt operari, videreque possit*. Diximus naturaliter. Quia virtute supernaturali, vi Spiritus Diuini id fieri potest. DEVS enim vtrumque defectum supplere potest, vel per se indendo oculo Christi species visiuas, obiectorum, vel eleuando illas, vt in Christi oculum, licet in puncto loci positum agant, & influant. Denique visiones rerum quas habet in cælo Christus omnino videntur eidem communicari in Eucharistia. Sicut enim substantia Christi eadem est in Eucharistia, quæ est in cælo; sic & eadem habet vtrobique accidentia, qualia sunt visiones, & sensiones. Cùm igitur supremus hic Princeps mortificatos quodammodo nobis in hoc sacramento apponat sensus, Talia omnino in gratiarum actionem nos oportet præparare, eique mortificatos sensus omnes offerre, nec illis abuti, sed potius curare, vt toti suo creatori, eiusque gloriæ, ac laudi deseruiant, siquidem in sensus ipsius Christi sunt transformati, ac proinde simplices, pudicos, ac castos illos esse oportet; ac proinde hiscé nostris oculis nullam vnquã creaturam in ordinato affectu deberemus intueri. Ruborem sane nobis merito incutiat oportet, id quod Magister Ioannes Auila vir nostro hoc sæculo cęlesti præsertim sapientia, ac spiritualium rerum vsu clarissimus de Mauris Mohometanis scribit, illos nempe cum Mecamad infame, nefandumque Mahometi sepulchrum, accadauer inuisendum religionis gratia proficiscuntur, vbi domum redierint sibi oculos eruere, indignos se arbitrantes, qui res alias quascunque aspicerent, vtpotè rei tam diui-

Oculi & aures Christi in Eucharistia nec vident, nec audiunt.

Cũ Christus in Eucharistia suos mortificatos quodãmodo nobis exhibeat sensus, tales & nos illi decet præparare.

diuinæ visione sanctificatos.

103. Hanc oculorum imo omnium sensuum, atque adeo totius corporis mortificationem exigere visus est Salomon, cum monuit, vt ad hanc Mensam Diuinissimam quis accumbens, *Statuat cultrum in gutture suo.* Sic enim Hugo verba hæc interpretatur: *Statue cultrum in gutture tuo, vt iuguletur scilicet vetus homo in te, ac nouus, id est Christus viuat.* De hac sui ipsius mortificatione exemplo Christi in hoc conuiuio facienda, præclarè S. Bernard. ser. 2. de Cœna Domini; *Tu,* inquit, *qui sedes ad mensam Diuitis, ferculis, quæ præmisimus appositis, te ipsum subijciens, & humilians Incarnationis Dominicæ Sacramento non negligenter, sed diligenter attende, quæ apponuntur tibi, quoniam talia te oportet præparare, compatiendo, commoriendo, & consepeliendo teipsum. Dignum est enim, & tibi multum expedit, compati, commori, consepeliri passo, mortuo, & sepulto. Ad hoc enim facta sunt huiusmodi, vt his omnibus configuretur, & conformetur vita Christiani. qui enim tanquam membrum Christi dicit se in Christo manere, debet sicut ipse ambulauit, & ipse ambulare. Nam propter Crucem eius dictum est: Qui sunt Christi IESV, carnem suam crucifixerunt, cum vitijs, & concupiscentijs. Et propter sepulturam dictum est: Consepulti sumus cum Christo, &cet.* Sic Bernardus. *Neque vero existimandum est,* inquit doctissimus noster Salazar, *hanc hominis in Christum conuersionem, quam fideles sacra libantes æmulari debent, internam, prorsus esse, atque in animo dumtaxat perfici; nam corpori etiam propria quædam conuersio respondet, per quam dignè communicantium corpora in corpus Christi migrare, & in vnam carnem misceri dicuntur; de qua corporali vnitate Chrysostomus, Cyrillus, Nyssenus, & alij Patres. Bene ergo Salomon: Statue, inquit, cultrum in gutture tuo, vt scilicet tuum ipsius corpus hoc vulnere cadat, & Christi deinceps corpus induas, sicque præceptum illud ad amussim expleas: Sciens quod talia oportet te præparare. Nam quemadmodum in conuersione sacramentali substantia panis interit, & loco illius corpus Christi Domini subit; ita etiam in hac corporali sua conuersione, corpus tuum de mortuum, vt ita dicam, æstima, ac pro illo Christi corpus hoc nostrum, dum Mensæ huic accumbimus, gratiæ virtute mortificatur, verum etiam quodammodo cultro iugulatur, atque prosternitur, vt nouo quodam Christi corpore vestiamur.*

Accedens ad Eucharistiã veterem hominem debet occidere, & Christo cõmori, & consepeliri.

Etiam communicantiũ corpora in corpus Christi quodammodo migrant.

104. *Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi?* Retribuit mihi Princeps hic cælestis in hac mensa Diuinissima suum corpus impassibile adeo, vt à nullo agente extrinseco vllã pati possit iniuriam, esto species panis gladio transfigatur, conculcetur, comburatur, vt sæpius ab impijssimis nefandisque Caluinistis, ac Lutheranis per summum nefas factum fuisse intelleximus. Hinc S. Cypr. ser. de Cæna Domini. *Distributus, non dimembratur, incorporatus non iniuriatur, cum infirmis habitans, non infirmatur, nec pauperum ministerio indignatur.* Scito igitur, ò homo quoniã Mensæ huic accumbẽti Talia te oportet præparare. In tribulationibus, in angustijs, calamitatibus, ac persecutionibus hoc sacramento munitus, oportet vt te quodammodo insensibilem, etsi non impassibilem, saltem patientem ostendas. Audi Doctorem Angelicum Opusc. de impassibilitate. *Christus à nullo externo agente pati potest, non ab igne, non ab aqua, non à gladio, &c. Tu ergo cum non passis esse impassibilis, esto tamen cum quadam impassibilitate patiens.*

In Eucharistia Christi corpus est impassibile.

Sumens Eucharistia si nõ potest esse impassibilis, saltem sit patiens.

105. Hæc nimirum est Mensa illa, quæ aduersus omnes tribulationes mundi huius, aduersus hostes, bellorumque impetus nos armat, redditque quodammodo impassibiles atque inexpugnabiles. Vnde Regius Vates in spiritu Mirificos huius Mensæ effectus præuidens, imo eosdem in varijs prælijs ac conflictibus ex præsentia ipsius figuræ, Arcæ nimirum, qua Manna cæleste Vrnâ aureâ reconditum seruabatur expertus, concinebat Psal. 22. *Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos, qui tribulant me.* Testis est Otto Imperator, qui prælium commissurus cum Hungaris, prius se, suosque Eucharistiâ communiuit, vt verè dicere posset: *Si consistant aduersus me castra, non timebit cor meum, si exurgat aduersus me prælium, in hoc ego sperabo. Qui tribulant me inimici mei, ipsi infirmitati sunt, & ceciderunt.* Sic enim Virtute hac Eucharisticâ armatus ingentem hostium numerum trucidauit, illustremque victoriam Anno 955. vt scribit Baronius, reportauit.

Eucharistia reddit hominem in tribulationibus quasi impassibilem.

Otto Imper. munitus cum suo exercitu S. Euchariſ. Hungaros profligauit.

106. Testis est Catalacus Præfectus Michaelis Imperatoris, qui militibus cibo hoc Diuinæ Mensæ confortatis, ac roboratis ante aciem, magnas Saracenorum copias Messanam inuadentes profligauit Ann. 1040. vt refert Cedrenus, & Curopalata. Sic facere erat solitus S. Henricus Imper. hic hortatus est Imperator Constantinus suos milites, ante

Catalacus milites Eucharistia armato contra hostes Messanam inuadentes, & victoriam reportat.

ante certamen cum Maxentio, vt sese cælestibus hiscé armis muniret. Sic egisse memorantur Christiani in bello sacro, cum Hierosolymam obsiderent, scribit Guilelmus Tyrius.

107. Expertus est Diuinam quandam impassibilitatem Alphonsus VIII. Rex Castellæ cum suo exercitu, beneficio huius Sacramenti Anno 1212. 16. Iulij. Cum enim Rex pientissimus cum omni suo exercitu, sacrâ confessione, ac communione se communissent, atque obarmassent ante initum prælium, & Rodericus Archiepiscopus Toletanus Crucis vexillum, in barbaros intulisset, cæsa sunt ducenta Saracenorum millia, Rege cum exercitu Christiano Diuinam quandam impassibilitatem præferente, cum non amplius quam 25. è nostris desiderati sint. Quocirca annuam tanti miraculi memoriam celebrant Hispani festo peculiari, quod triumphum S. Crucis 16. Iulij appellant de quo Ribad. in vitis Sanct. die 16. Iulij.

Alphonsus VIII. Rex Castellæ virtute Eucharistiæ cecidit multa Saracenorum millia.

Triumphus S. Crucis apud Hispanos.

108. Expertus est cælestem hanc impassibilitatem, eâdem armaturâ munitus Rex Hispaniarum Ramirus Ann. 834. Cum enim hic priori prælio à Saracenis cæsus fuisset, ac profligatus, essetque ab illis, per summum nefas, pro tributo centum puellas Virgines illis offerre coactus quotânis. Rei indignitate motus, zeloque diuini honoris animarumque salutis accensus, ad Dei opē implorandam se conuertit. Inter præcandum apparet ipsi S. Iacobus, mandatque, vt milites omnes sacrâ confessione expiaret, & ex superiori prælio lassos pane cælesti, atque Angelico, qui Panis fortium appellatur, reficeret, itaque hostes, Nomen Dei, & S. Iacobi inclamans, inuaderet; se enim equo vectum candido ad futurum; alterâ manu vexillum candidum, alterâ gladium acutissimum gestantem, castra præiturum, hostemque dispersurum. Quod & factum; ceciderunt enim eo in conflictu septuaginta Maurorum millia, captaque est atque direpta Calagora principalis ciuitas, vexillaque Regis Catholici in omnibus pene Maurorum fortalicijs, ac propugnaculis erecta, impassibili quodammodo nostro, virtute huius Sacramenti remanente exercitu.

Rex Hispaniarū Ramirus Eucharistia armatus fudit Saracenorum septuaginta millia.

S. Iacobus Apostolus equo candido vectus Regi Ramiro opem tulit.

Eucharistia hominē reddit quasi impassibilem, quia memoriam nobis mortis, & passionis Christi, repræsentat.

109. Et vero impassibilem, & insēsibilem quodammodo hominem percipientem hoc sacramentum fieri oportet, cùm in eo assiduè mortem, passionemque Domini acerbissimam, amore nostri exantlatam recolamus. Quod nobis insinuare voluisse visus est S. Cypr. serm. de Cæna Domini cùm suasit; *Semper passio sit in memoria, non terrebunt Crucifixi hæredes mortis supplicia. Inebriati enim non habentes sensum huius mundi Cruci hæremus, sanguinem sugimus, & inter ipsa Redemptoris nostri vulnera fugimus linguam.* Hinc Christus cum suis ad passionē iturus prius Eucharistiam instituit, sumpsit, & suis distribuit, vt nos idem in omni tribulatione, ac tentatione facere doceret. Hinc Christiani sæuiente persecutione gentilium, Eucharistiam secum domum deferebant, eamque ituri ad tribunalia sumebant, atque ita ad eculeos, catastas, candentes laminas, ignes, facesque amore Christi tolerandas roborabantur, vt idem scribit S. Cypr. libr. 1. Epi. 2. ad Cornel. *Dum enim Christi sanguine*, inquit idem, *pro nobis fusum suscipimus, robaramur, & excitamur, vti & nostrum sanguinem pro ipso generosè, & libenter profundamus, quia fortis est, vt mors dilectio; additque in hoc prælio non posse fortiter pugnare, qui his armis induti non sunt.* Quam ob causam S. Anacletus Papa IV. Anno Domini 112. incrudescēte Traiani persecutione sanxit, vt omnes Christiani sacrificio Missę præsentes, eo peracto communicarent, atque ita se ad Martyrij agonem roborarent.

Christiani persecutionis tempore Eucharistia sese præmuniebant.

110. In hac Mensa nimirum cælestis Principis splendide epulatus, vinoq; Eucharistico inebriatus, impassibilis fieri visus est Paulus Apostolus Rom. 9. cū aduersitates omnes, cruces, supplicia, tormētaque omnia in impassibilitatem quodammodo Christi transformatus, prouocabat: *Si DEVS pro nobis*, inquiens, *quis contra nos? Quis ergo nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius, sicut scriptum est, quia propter te mortificamur tota die, æstimati sumus sicut oues occasionis. Sed in his omnibus superamus propter eum, qui dilexit nos. Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo IESV Domino nostro.*

Apostolus Paulus Sanguine Christi inebriatus audacter tribulationes omnes prouocabat.

111. In hac mēsa Saginatus, ac inebriatus: (verissimè enim dixit Tertull. lib. de Resurrect. carnis c. 8. *Caro corpore, & sanguine Christi vescitur, vt anima de Deo*

saginetur:) in hac, inquam, mensa saginatus ac inebriatus fuit S. Ignatius verè ignitus Martyr Christi, desiderauitque talia ipsi præparare, cum impassibilitatem, insensibilitatemque quandam animi nactus Principi huic in Panem Angelicum conuerso, se quoque Panem ipsius gustui dulcissimum, rudâ cruciatuû contritum facere desiderabat: Cùm .n. jam damnatus esset ad bestias, & rugientes audiret Leones, ardore patiendi dixit! *Frumentum Christi sum, dentibus bestiarum molar, vt panis purus inueniar*. Vnde patiendi auidus, redditusque quodammodo impassibilis, scribebat ad Romanos: *Vtinam fruar bestijs, quæ mihi sunt præparatæ, quas, & oro mihi veloces esse ad interitum, & ad supplitia, & allici ad comedendum me, ne sicut & aliorum Martyrum non audeant corpus attingere: Quod si venire noluerint, ego vim faciam, ego me vrgebo vt deuorer, Ignoscite mihi filioli, quid mihi prosit, ego scio. Nunc incipio Christi esse Discipulus, nihil de his, quæ videntur, desiderans, vt Iesum Christum inueniam. Ignis, crux, bestiæ, confractio ossium, membrorum, diuisio, & totius corporis contritio, & tota tormenta Diaboli in me veniant, tantùm Christo fruar. O' miram gloriosissimi Martyris impassibilitatem, atque insensibilitatem, ex amoris vehementiâ profectã! nimirum tota eius anima in amatum Christum, virtute huius sacramenti transierat. Hic erat eius Amor, cor, & anima, proinde vt testis est* Dionys. Areopag. cap. 4. de Diu. *Nominibus, dicere consueuerat: Amor meus Crucifixus est.*

S Ignatij Martyris mira magnanimitas ad patiendum, per virtutem sũptæ Eucharistiæ.

S. Ignatii M Amor vnicus erat Christus Crucifixus

112. Quid retribuam Domino &c, Retribuamus cor amplũ, charitate magnâ dilatatum, considerando attentè, quod tale nobis ad hanc Mensam suam apponat. Quæ etiam, DEVS immortalis maior latitudo cordis excogitari potest, quam hæc huius supremi Principis, qui potestatem consecrandi, ac conficiendi Eucharistiam non vni, non decem, non centum, sed pluribus hominũ myriadibus, adeoque omnibus Sacerdotibus etiam impuris adulteris, homicidis, blasphemis, schismaticis, ac sceleratis concessit, nec ob vllam scelerum immanitatem, eam adimere voluit, decreuitque hãc, in nostrum commodum pati indignitatem, ne vnquam tãto bono vllibi locorum frustrarentur Accedit quod omnes totius orbis fideles Christianos vbique terrarum dispersos ad antipodas, ad nouum vsque mundum penetrando, omnes sibi, tãquam capiti, vnit, incorporat, suumque illis spiritũ, quo omnes, circa mysteria fidei præsertim, idem velint, idem nolint, sesque mutuo diligant, impertitur. Et sicut ante per vnionem hypostaticam humanitatis nostræ vnicum indiuiduum, in vtero Virginis Matris sibi arctissimè sociauit, ita modo omnes fideles mediante hoc Sacramento sibi associat, in vnam veluti personam, eos sibi velut membra incorporando, ac spiritu suo viuificando, vt Diuinę consortes naturæ efficiantur nullo personarum habito discrimine pauper, aut diues quis sit, barbarus, aut Scytha, Europeus aut Asiaticus. Hoc nimirum est, quod aiebat Apostolus 1. Cor. 10. 17. *Vnus panis, vnum corpus, multi sumus omnes, qui de vno pane participamus.*

Christo in Eucharistia sumenda cor amplum, & charitate dilatatum ad complectendum omnes offerendum.

Christus in Eucharistia omnibus etiam peccatoribus se communicat.

113. Tale nimirum cor gratum, ac liberalę diuinâ charitate dilatatum decet nos quoque ad mensam hanc ingrati animi significatione præparare. Christi ergo amore omnes omnino, etiam inimicos, amplo charitatis sinu, nullo proborum, vel improborum discrimine amplectere, imitando Apostolũ qui aiebat: *Os nostrum ad vos patet, ò Corinthij, cor nostrum dilatatum est.* De hoc S. Chrysost. *Cor Pauli dilatauit. charitas, totum mundum complexa est.*

114. Quod si cælesti huic Principi adeo gratos, pro tam Diuina nobis apparatã mensã nos exhibere debemus, eique talia pro captu nostro retribuere, quæ ipse nobis proposuit; profectò nos æquè propemodum gratos ostẽdere debemus eius quoque Matri sacratissimæ, quæ velut illa prudens fœmina commiscuit tria sata farinæ, animam videlicet, corpus, ac Diuinitatem Christi, Panemque hunc Angelicum cõfecit, velut vrna aurea portauit, velut intellectualis Clibanus pinsuit, velut aurea Mensa panis propositionis, nobis eũdem proposuit. Ipsa est terra illa Virginalis, ac benedicta quæ nobis triticeam hanc spicã stellam, inquam, splendidam, ac Matutinam primæ, tantæque magnitudinis, quæ nõ modo 115. terræ globos, verumetiã totum Vniuersum, imo si mille forent, sua immensitate comprahendit, ac produxit. *Ipsa est terra illa promissionis lacte, & mel le manans, quæ nobis Frumentum hoc electorũ, & vinum germinans Virgines, ingentem illum Botrum, de quo sponsa.* Cant. 1. *gloriabatur: Botrus Cypri dilectus meus mihi in vineis Engaddi, proferendo cum ingenti fidelium messe generauit.* Vnde Guerricus Abbas serm. 4. de

In Eucharist. sumẽda nos gratos etiã B.V. exhibere debemus.

B V. Vrna aurea, Clibanus intellectualis, & Mensa panis propositionis.

B.V. Terra benedicta, quæ ipsam Eucharistiæ nobis produxit.

B V. Terra, quæ frumẽtum electorũ & Botrum Cypri Christũ protulit.

de Natiu. *laudando D E V M*, *benignitatem quoque laudauit Deiparæ*. *Benedixisti Domine terram tuam*, *dedisti benignitatem*, *& terra nostra dedit fructum suum*, *videlicet de vno grano frumenti, quod germinauit aluus Virginis*, *vbique terrarum pullulante copiosa messe fidelium*. Quare quoties oculos in cælum attollimus, & asterismum Virginis Spicam manu sinistrâ gestantem cōtemplamur, meminerimus Deiparæ potissimùm beneficio, mortales, pane hoc vitali, hoc immortalitatis pharmaco, ad vitam spiritualem sustentandam; hac stellâ splendidâ ac matutinâ, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum gaudere. Idem enim ille Panis Angelicus, qui nobis spica est Virginis, seu frumentum electorum, est mentium quoque nostrarum lux, qua irradiati, eum vt creatorem, vt Redemptorem, bonorumque omnium in hoc Sacramento largitorem, agnoscimus, eundemque ad medullitus redamandum compellimur. Meminerimus denique, diligentissimèque consideremus, quæ nobis Virgo in hac sua Spica fulgentissima apponat: apponit nimirum dilectum cordis sui, quem & ideo manu cordis gestat, dilectum votorum suorum, electum ex millibus, totum desiderabilem, in quo sibi mirè semper complacuit, in quo suas sibi adinuenit cupedias, super quem innixa, cælicis semper affluxit delicijs. Atque hæc identidem considerantes, sciamus quoniam talia

Quid cogitandū nobis sit cum signū Virginis spicam gestantis videmus?

Eucharistia est mentium nostrarum stella splendida, & matutina.

Considerandum quid nobis B.V. in Eucharistia offerat, vt illi gratificemus.

oporteat nos quoque præparare. Atque ita cùm ad Diuinam hanc mensam accedimus, non modo dilectissimo eius filio, qui in cibum nobis proponitur, verumetiam amantissimæ eius Matri, cuius simul carne: (ob identitatem videlicet naturæ:) vescimur, nos totos, cor totum, totam animam, memoriam, intellectum voluntatem, corpus, cum membris omnibus, & quicquid charissimum in vita habemus, ijsdem animitus, medullitusque offeramus. Sic enim futurum est, vt Virginem hanc gloriosissimam, ac benignissimam, pro innata sibi pietate liberaliorem quoque in dies in nos, totius vitæ decursu, experiamur. (*Solet enim*, vt inquit, B. Andreas Cretensis Episcopos, *sanctissima, vt quæ sit munificentissima, maxima reddere pro minimis.*) Et tandem, absoluto hoc calamitosæ vitæ curriculo, gloriam æuiternam, spicæ huius Virgineæ Pane sustentati, ac roborati, consequamur. Aptissimè siquidem hic vsurpare possumus id quod S. Irenæus lib. 4. ca. 34. posteritati mandauit: *Non indiget quidem Dominus nostro munere, sed is qui offert, glorificatur ipse in eo, quod offert, si acceptetur munus eius.* Verissimè. Non indiget Domina nostra nostro munere, cum vnita bonorum omnium fonti delicijs affluat, possideatque omnia, nos illa reuera, dum cor, animosque nostros in munus acceptat, glorificat, & in hac vita, & in futura.

B. V. vtpotè munificentissima maxima reddit pro minimis.

B. V. dū cor animumque nostrum acceptat, nos glorificat.

DISCRVSVS XXXV.

Quæ de Capicorno Zodiaci Signo canunt fabulę, hæc verius in B.V. reperiuntur.

I.

Ariæ fuere apud Poetas opiniones de summi Iouis nutrice. Mæro Græcus Vates censuit fuisse colūbas, quæ ipsi Ambrosiam; & Aquilam, quæ nectar ministrarunt. Ita enim cecinit.

Iuppiter à Columbis Ambrosia, ab Aquila nectare nutritus.

Iuppiter in Creta nutritur, eumque Deorum
Nouerat haud vllus: crescunt cum corpore membra,
Hunc in speluncâ sacrâ pauere Columbæ,
Fluctibus Oceani Ambrosiamque tulere volantes;
Ast Aquila huic nectar, de petra dulce quod hausit;
Mox rostro sublime volans afferre solebat.
Hanc Patri Altitonans mox Regno victor adempto.
Esse immortalem voluit, cæloque locauit.
Nec nullo timidas decorauit honore columbas
Agrestes, gens hæc hyemis fit nuntia, & æstus.

Iouis Nutrix Capra fuisse dicitur.

Alij verò, vt Aratus, Iouis nutricem Capram fuisse consuere, quam ipse gratitudinis memor, inter sydera transtulit, pellemque eius ad sempiternam rei memoriam suo scuto quod Aegis vocabatur, circumdedit, αἴξ enim Capram significat. Vnde Virgilius libro 8. Aeneid.

Iuppiter capræ pelle scutum suū circūdedit.

Arcades ipsum
Credunt se vidisse Iouem, cum sæpe nigrantem
Aegida concuteret dextra, nimbosque cieret.

De capra hac inter cæli Asterismos collocata sic cecinit Aratus:

Illa putatur
Nutrix esse Iouis, si verè Iuppiter Infans
Vbera Creteæ mulsit fidissima Capræ,
Sydere quæ claro gratum testatur Alumnum.

Idem in Phænomenis:

Sacra Ioui Capra est, quod præbuit Vbera paruo.

De eadem quoque sic cecinit Manilius lib. 1. Astronomicorum:

Subit mundi nutrito Rege capella,
Cuius ab vberibus magnum ille ascendit olympum,
Lacte fero crescens ad fulmina, vimque tonandi.
Hanc ergo æternis merito sacrauit in astris
Iuppiter, & cæli cælum mercede rependit.

De hoc denique Asterismo Ouid. lib. 2. Fastorum:

Oleniæ surget sydus pluuiale Capellæ:
Quæ fuit in cunis officiosa Iouis.

2. Alij denique vt Lactantius Firmianus apud Piccolomineum in sphæra, Iouis Nutricem Nympham Amalthæam Melissi Regis filiam fuisse dixerunt, quæ cum pulcherrimam haberet Capellam ipsius lacte Iouem enutrisset, quam ipse postea, memor beneficij inter sydera euexit, eiusdemque Capræ nutricis Cornu omnium bonorum refertum copiâ, quod Cornucopia vocitari consueuit, liberalissimè donauit.

Iouis Nutrix fuit Nympha Amalthæa Mellissi Regis filia.

Nympha hæc Amalthæa cum sua Cornucopia, vti & Columbæ, & Aquilæ aptissimè Virginem Dei Genitricem, summi æternique Numinis veram Nutricem designat; Ipsa enim est Columba illa, cui sponsus accinebat: *Vna est Columba mea, perfecta mea*, cui videlicet nihil in omni virtutum genere vnquam defuit, *vna est Matri suæ, electa Genitrici suæ* Cant. 6. Ipsa est Aquila illa grandis magnarum alarum, quæ Dei Filium hominem factum lacte suo purissimo, veluti nectare, ambrosiâque pauit, cui proinde effusissima illa Superni Numinis Bonitas, quæ nunquam se liberalitate, à suis creaturis vinci patitur, quasi quandam Cornucopiam impertiri visa est, cum eam bonis omnibus cęli, ac terræ locupletauit, cum eam, velut Pandoram quandam, Diuinis perfectionibus, omnipotentiæ, sapientiæ, bonitatis, ac misericordiæ, &c. exornauit; cùm ei cęlestium Hierarchiarum, Angelicorumque Spiritum, nec non Sanctorum omnium

B.V. per Nympham Amalthæam cum cornucopia, per Aquilā & Columbā figurata.

B.V. quandā Cornucopiā Deus tribuit, cū eam bonis omnibus cæli, & terræ creaturarumq. in ea contentarum profectionibus locupletauit.

nium virtutes contulit, cùm in eam denique pulchritudinem omnem, tam mundi cælestis, quam sublunaris congessit, eamque pulcherrimum quendam, nonuumque mundum. creaturarum omnium venustate, ac flore decoratum effecit, adeoque venustauit, vt B. Arnoldus Carnotensis Abbas lib. de laud. B. V. scitè pronunciauit: *Maria creaturis constat omnibus, quicquid enim Creator iustus distributor singulis contulit, Matri adornandæ congessit.* Mundum quendam pulcherrimum agnouit fuisse Deiparam S. Cyprianus: *Lego*, inquit, *& intelligo, quod Virgo Maria quidam Mundus intelligibilis, & admirādus sit; cuius terra soliditas humilitatis; cuius mare, latitudo charitatis, cuius cælū, altitudo contēplationis; cuius sol, splendor intelligentię, cuius Luna, decor munditiæ, cuius Lucifer, fulgor sanctitatis; cuius Arcturus, gratia septiformis; cuius sydera, cæterarum ornamenta Virtutum pulcherrima.* Quam noui huius mundi Diuinam quandam venustatem demirans B. Georgius Nicomed. Archiep. orat. de præsent. B. V. mente attonitus quodammodo, iure exclamauit: *O' pulcherrima rerum omnium pulchritudo, ò Dei Mater pulchrorum omnium summum ornamētum.*

M. nouus mūdus creaturis cōstans omnibus.

B. V. Mūdus quidam intelligibilis.

3. Hæc est nimirum illa gratiosissima, ac pulcherrima Iobi Filia, quæ licet omnium trium filiarum, & Diei, & Cassiæ, & Cornustibij decorem in se, veluti compendio, eminentiâ prorsus singulari concluserit, Cornustibij tamen perfectiones, pulchritudinisque splendorem in se peculiari ratione repræsentauit. Si enim Cornustibij filia illa Iobi ideo vocata est, quod aureum quoddam scriniolum cerussæ, purpurissi, ac stibij esse videretur, de quo mulieres reliquæ participantes, seque fucis illis illinientes pulchriores euadere potuissent; potiori sane iure Virgo nostra Deipara, quam sponsus *Mulierum pulcherrimam* appellat, Cornu stibij, seu scriniolum quoddam aureum, quo tota, vt loquitur Damascenus, *humanæ naturæ venustas, omniumque mulierum continetur ornamentum,* vocitanda erit; Licet enim de tribus illis Iobi Filiabus sacræ ita loquantur litteræ; Iob. 42. 15. *Non sunt autem inuentæ mulieres speciosæ, sicut filiæ Iob in vniuersa terra;* nihilominus tamen, illarum nulla re ipsa Cornustibij, seu vas pulchritudinis ac decoris, sese alijs mulieribus communicantis, easque decorantis esse potuit; Sola Virgo nostra gloriosissima, ita formosa in se, gratiaque omni plena extitit, vt eam, cum alijs communicarit.

Cornustibij filiæ Iobi virtutes B. V. repræsentauit.

Filia Iobi cur Cornustibij vocata.

Filiæ Iobi inter mulieres speciosissimæ.

B. V. vas pulchritudinis eam aliis mulieribus communicans.

4. Pulchritudo tam filiarum Iobi, quam aliarum mundi huius, est lilium inter spinas, cor hominis, impuro amore, velut aculeo sauciantes: at verò pulchritudinis Virginis nostræ lilium puritatis nobis, mirificum afflat odorem, ipsumque Virginitatis candorem veluti stibium, cerussamque simul communicat. Vnde Virgo sacratissima, solo suo aspectu, solâ præsentiâ donum castitatis aliasque gratias mortalibus conferre consueuerat. Audiendus hic D. Ambros. libr. de Instit. Virginis cap. 7. vbi de fortitudine, magnanimitate, ac puritate loquens Deiparæ hæc habet: *Cuius tanta erat gratia, vt non solum in se Virginitatis gratiam reseruaret, sed etiam his, quos viseret, integritatis insigne conferret. Visitauit Ioannem Bapt. & in vtero Matris priusquam nasceretur exultauit. Ad vocem Mariæ exultauit Infantulus, obsecutus antequam genitus. Nec immerito mansit integer corpore, quem in tribus mensibus oleo quodam suæ præsentiæ, & integritatis vnguento Domini Mater exercuit. Eademque postea est tradita Ioanni Euangelistæ coniugium nescienti. vnde non miror, præ cæteris loquutum fuisse mysteria Diuina, cui præsto erat Aula cælestium Sacramentorum.* Ex qua tanti Doctoris sententiâ colligimus, Deiparam non modo promptuarium quoddam copiosissimum puritatis, ac castimoniæ, verum etiam cælestis Sapientiæ largissimè sese clientulis suis communicans, extitisse.

Mulieres pulchrę mūdi huius sūt lilia inter spinas cor hominum pungentia.

Pulchritudo aliarum mūdi huius mulierum est spina cor saucians.

B. V. sua præsentia donū puritatis conferebat.

S. Io. Euang. præ cæteris locutus mysteria Diuina quia illo præsto erat Aula cælestium Sacramentorum B. V.

5. Hinc Guerricus Abbas serm. 4. de S. Ioan. Bapt. totam ipsius sanctimoniam, Spiritus S. charismata, vitæque eiusdem admirabilem illam puritatem attribuit visitationi, præsentiæque Deiparæ: *Planè*, inquiens, *incomparabilis gratia, inæstimabilis Diuinę virtutis potentia. Vox Marię dum auribus Elisabeth insonat, ad cor Ioannis penetrat, qui abstrusus intra materna latebat viscera, spiritum eius animat, gaudioque salutari vegetat, & cui virtus naturę vix adhuc totam insuderat animam, virtus vocis Marię pleniorem infudit Prophetiam, adeo vt etiam de plenitudine filij, copiosè videatur in Matrem refundi. Verè gratia plena Maria, manifestè DEVS totius gratię in ea erat, de cuius munificentia, tam copiosè, tam magnificè, principaliter in Matrem, de Matre in Ioannem, de Ioanne in parentes gratię largitas profluebat. Flumina prorsus de ventre Marię fluebant aquę viuę, & fons vitę, & gratię oriebatur de medio Paradisi, ad irriganda ligna Paradisi. Pro-*

xima

xima erat fonti Cedrus ista nobilis, Ioannem loquor, consobrinum, & amicum sponsi, ideoque nimirum vberius irrigata, in tantum excreuit, vt inter natos mulierum, nihil illa sublimius posset inueniri, &c.

Oculi B.V. quam efficaces?

6. Et licet Virgo beatissima solâ suâ præsentiâ sanctimoniam, vitæque puritatem secum versantibus impertiretur, impertiri tamen potissimum benignissimo illo suorum oculorum aspectu videbatur, quem ideo sponsus à se auerti, & ad Ecclesiam, fidelesque suos conuerti peroptabat, cùm dicebat: Cant. 6. *Auerte oculos tuos à me, quia ipsi me auolare fecerunt;* sciens benignum ipsius ad mortales aspectum, causam efficacissimam plurimorum bonorum ipsis fore. Vnde Guilelmus Abbas sic Filium iam gloriosum in cælis Matrem alloquentem præmissis, commemoratisque obsequijs, quæ sibi inter mortales degenti, totâ vitâ, vsque ad mortem in Cruce exhibuit introducit: *Quia ergo vetera transierunt, & nouitas iucunda illuxit, noli me aspicere, ò pia Mater, vt olim, vt Mater: auerte à me maternos oculos. Sed aspice me velut amica, & sponsa. Iam ascendi ad Patrem, habeant materni illi oculi vacationem; sed à me: porrò ad membra mea vacare illos nolo. Auerte à me, ad fratres, & filios meos. Ne claudas illos, sed auerte à me. transfer maternam pietatem à me, in meos. A me, quia iam assumptus ad Patrem, à Matre non debeo amplius tenere diligi. in meos autem conuerte, quos oportet, me ab illius assumpto, materna tuæ pietatis teneritudine confoueri. Non ergo tepescat materna pietas tua, non extinguatur, nec minuatur; sed à me in meos integrè transferatur. Illos iam tenerè, vt Mater dilige; me iam intuere vt sponsa, & Dilecta. In Cruce pro salute hominum agonizans, vnum tibi adoptaui Ioannem dicens: Mulier ecce filius tuus. Porrò cum triumpho resurrectionis ascendens ad Patrem, multos tibi, vice mei adoptaui, & reliqui filios: Mulier ecce filij tui, quos diligas, & piè confoueas. Sic auerte oculos tuos à me, quia ipsi me auolare fecerunt, hoc est, propter ipsos auolaui à te, vt auertas oculos illos tuos maternos à me, in meos transferres teneritudinem maternæ pietatis.* Paruit sine dubio dilectissimo suo filio, & in hodiernum vsque diem paret Virgo benignissima, illosque suos misericordes oculos à filio glorioso, nec eius ope, obsequioque amplius indigo, auertit quodammodo, & ad nos, materno prorsus affectu conuertit, eisque cor hoc nostrum sensuale ac carnale saucians emori facit, nouumque spirituale, ac purum impertitur, euenitque nobis quod papilioni, qui lumen lucernæ circumuolitans, seseque illius aspectu oblectans côburitur, in cineresque tandem, ad instar Phœnicis, vt nouus renascatur, redigitur. Vnde quisque nostrum sanctâ cum modestia dicere quoque potest Virgini: *Auerte oculos tuos a me, quia ipsi me auolare fecerunt.* Seu vt legit Rabbi Abenesra: *Quia ipsi abstulerunt mihi robur, & dominium meum.* Seu vt legit Nyssenus: *Ipsi mihi alas addiderunt.* Licet enim cor nostrum hoc carnale, ad instar papilionis potentissimo Dei Matris aspectu consumatur, nouum tamen ad instar Phœnicis excitabitur, eique nouas addet alas, quibus à terrenis, ad celestia subuehatur, vitaque quadam cælesti, ac beata, dum adhuc in hac mortalitate versatur, viuat, gaudiaque illa æuiternæ felicitatis degustet.

Christi pia solicitudo erga suos fideles, eos Matri commendando.

Christus Maternam erga se pietatem ad suos fideles trasferre cupit.

B.V. suis oculis purissimis cor nostrum sẽsuale sauciens, facit emori, & nouum spirituale impertitur.

B.V. aspectus cordi nostro alas addit, vt ad cælestia subuehatur.

7. Quare Diuinissimis hisce Deiparę oculis, vitam beatam cordibus nostris impertientibus inscriptionem illam, quam ingeniosus quispiam struthioni, aspectu suo pullos excludenti apposuit, longè potiori iure adaptare possemus: *Diuersa ab alijs virtute valemus.* Vel; *oculis vitam:* Verè enim Virgo nostra, pijssimis suis oculis, & vitam, & nouum cor, & omne bonum in animabus nostris parturit, adeo, vt & ipsa dicere possit potentiori cum affectu, quam Apostolus: *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.* Verè dicere possunt ij, qui digni hoc Virgineorum luminum sunt aspectu, cum sponso: *Vulnerasti cor meum soror mea Sponsa.* Seu vt legere 70. Interpp. *Cor abstulisti nobis, seu; Excordiasti nos soror mea sponsa.* Quibus verbis filiæ Hierusalem fatentur se præ admiratione Diuinæ ipsius pulchritudinis tam interioris animæ, quam exterioris corporis, adeo obstupefactas, vt sibi corde, Spirituque vitali destitutæ, adeo immutatas, vt cor nouum, totumque spirituale accepisse viderentur. Vnde S. Gregor. Nyssenus legit Hom. 8. in Cant. *Cor indidisti nobis, seu cordificasti nos.* Quasi dicerent: dum nos vel vnico tuo conspicis oculo, cor nostrum carnale, ac sensuale ita saucias, ò Virgo purissima, vt illico emoriatur, nosque statim nouo corde donas, quo DEVM, diuinaque ardentissimè amamus, atque complectimur. Videturque Virgo hæc ita faciendo dicere nobis cum filio: *Auferam à vobis cor lapideum, & dabo vobis cor carneum, & faciã*

B.V. oculi vitam impertiuntur.

B.V. suo aspectu nobis cor nouum, & spirituale indit.

vt in præceptis meis ambuletis. Ezech. 11. Atque ita oculus Virginis aufert à nobis cor terreum, ac inquinatum, sicque excordat nos quodammodo; donat vero nobis cor cęleste atque Diuinum, itaque nos cordificat; cũ corruptio vnius, generatio alterius esse consueuerit.

Quod si hanc Nysseni lectionem sequamur: *Cor indidisti nobis;* dicere verè possumus; Virginem oculis suis nobis quoddam amore suo, ceu aureo charactere, ac minuto obsignatum indere. Scribit Anacreon de profanis Amantibus:

E qui solent inustum
Costis habere signum,
Parthique de tiaris
Plerumque noscitantur.
At intuentur amantes
Mox noscitantur à me.
Nam nescio quod omnes
Signum solent minutum
Inustum habere cordi.

Minutum hoc signum cordi quoq; nostro feliciter inuri à Deipara dixerim, cum pium, ardentemque in se affectum deuotionis nobis communico.

8. Quis igitur hiscé Virgineis oculis corde toto sauciari non expetat, atque exoptet? Quis in illam assiduè suos oculos intentos habere non desideret? Dicebat olim Iobus de huius mundi immundi Virginibus: *Pepigi fœdus cum oculis meis, & ne cogitarem quidem de Virgine; quam enim partem haberet in me DEVS desuper?* At verò de hac nostra aliter nos loqui oporteret, ac dicere: *Pepigi fœdus cum oculis meis vt tantum cogitem de Virgine, eamque assiduè intuear. Sic enim omnem partem habebit in me DEVS, meque vt partem hæreditatemque suam possidebit; aspectu enim huiuscè Virginis in nouum, diuinumque hominem transformabor*. O' si affectum illum in nobis experiremur, quem olim ille habuisse memoratur, qui vt vultum, oculosque Virginis intueretur, suorum luminum dispendium incurrere non dubitauit. In huius pientissimum affectum pręclarè lusit noster Bidermannus lib. 1. Epig. 104.

Paciscendũ cum oculis nostris, vt semper de B. V. cogitent.

Pius affectus cuiusdam videndi pulchritudinem B. V.

Partheniam Iuuenis sic olim orasse Parentem
Dicitur, effusis ora rigatus aquis.
O' liceat Regina tuos mihi cernere vultus
Oraque cælitibus visa videre mihi!
Audijt illa; oculo, sed quo mea videris ora,
Ora dehinc hominum nulla videbis, ait.
Nam nitidæ conspectu semel miracula formæ,
Luminis amissi perpete nocte lues.
Ille simul noctem metuendam arcere, simulque
Pascere se visu Virginis ore volens.
Dextra tegatur ait, pateat sax læua. Videnti
Dextera si superest, læua punire potes.
Mox vbi partitos oculos in Virgine fixit,
Omnia sunt vno sydera visa loco.
Lunaque se Lunam, solem sol esse negauit
Virginis os, oculo, Lunaque, solque fuit.
Sed nequijt radios oculus perferre, diemque
Dum talem aspexit, perdidit ipse diem.
Nec tamen amissum doluit. Nam Virgine visa
Quod cuperet porrò cernere non habuit.

9. Non habuit, inquam, amplius, quod in hoc mundo pulchri, aut concupiscibilis intueretur, cum Virginem, omnis post DEVM pulchritudinis cõpendium, animatumque Diuinæ formæ speculum omnia mirificè venustantem ipsi licuit intueri. Virginea enim hæc pulchritudo, Diuinę quandam proprietatem habere videtur, vt nempe uisa, in videntem illam transfundat. Quod nobis insinuare visus est Apostolus cum de Diuinæ faciei visione, contemplationeque loquens beatificâ, pronunciauit: *Nos autem gloriam Dei speculantes in eãdem transformamur*. Quam ob causam quicũque spiritualis animæ suæ pulchritudinis est cupidus, Diuinam hanc Deiparæ Pulchritudinem assiduè ferat in oculis, eamque omni studio contempletur. Votorum mihi credat suorũ compos euadet. Mirum sanè est quod de Matrona quadam nobili scribit Christoph. Fonseca Tract. de Amore Dei cap. 41. Hæc Olysippone deformitatis erat tã enormis, vt eam omnes aspicientes detestarentur. ex quo in assidua viuebat amaritudine, ac tristitia. Hæc tandem S. Vincentio Ferrerio, cui erat addictissima sese commendans, adeo formosa euasit, vt pulchritudinis exquisitissimæ, in illa vrbe speculum extiterit. Vnde in hodiernum vsque diem mulieres in toto illo Regno huius sancti cultui, ac venerationi sunt addictissimæ. Quod si si sanctus hic pulchritudinem hanc corpoream ad instar flosculi marcescentẽ, sibi deuotis impertiri consueuit, quanto magis Sancta Sanctorum omnium sanctissima pulchritudinem suam, præsertim spiritualem æuiternum duraturam suis clientulis, plusquam illa speciosissima Iobi filia cõmunicabit? Quare iure merito Virgo nostra, vti pulcherrima illa Iobi filia, Cornustibij, seu arcula aurea omnis pulchritudinis, vel ipsam dumtaxat contemplantes venustatis, potest appellari.

B. V. Pulchritudo habet aliquid Diuinum, qui nempe intuentes pulchros faciat.

S. Vincentius fœminę cuidam deformissimæ impetrauit formam.

Molto magis B. V. impetrabit nobis formam spiritualem.

10. Quod

10. Quod si iuxta 70. Interpp. versionem nomen *Cornustibij* legamus: Cornu Amaltheæ, intelligimus Deiparam alteram profectò quandam esse Nympham Amaltheam, non fabulosum illum, turpissimumque Iouem, verum Altitonantem Dei Filium in splendoribus Sanctorum ante sæcula ex fœcunda memoria æterni Patris genitum, lacte suo purissimo nutrientem. Cuius Vbera Virginea, purissimo lacte, nectare, ambrosiaque longè preciosiori turgentia idem Dei, ipsiusque admiratus Filius in illud prorupit elogium Cant. 4. v. 10. *Quam pulchræ sunt mammæ tuæ. Soror mea Sponsa! pulchriora sunt vbera tua vino.* Seu vt legere 70. *Quam pulchra facta sunt vbera tua Sponsa, quam pulchra facta sunt vbera tua à vino.* Vbi aptè dicitur, *facta sunt pulchra*, quia licet etiam naturâ suâ, vtpote mulierum pulcherrimæ, pulcherrima extiterint, lactatâ tamen increatâ illâ Pulchritudine per essentiam, ipso decore, ac pulchritudine Dei nostri, ipso IESV Dei Filio, pulchriora longè euaserunt. Et quid ni euasissent? Siquidem speciosum præ filijs hominum, candidum, & rubicundum, electum ex millibus, cuius pulchritudinem Sol, & Luna mirantur, nutrire meruerunt? Pulchritudinem hanc, infinitâque cælestium gratiarum, bonorumque copiam Virgini ob nutritionem hanc Dei filij diuinitus veluti quandam Cornucopiam communicatam admiratus Guilelmus Abbas dum illud attentius trutinaret elogium, pronunciauit: *Non simpliciter pulchræ sunt ait, sed quasi cum admiratione: Quam pulchræ sunt mammæ tuæ, id est, quam gratæ sunt oculis Patris, quæ Filium vnicum pauerunt! Quam pulchræ sunt, quæ lacte singulariter candido tumuerunt? Nam lac illud singulariter candidum, quia Virgineum. Quid negas, ô stulta mundi sapientia partum Virgineum? DEVS nascebatur. Et quid item negas lac Virgineum? DEVS pascebatur. Non voluit DEVS in Salutem hominum corporaliter nasci, nisi partu Virgineo, nec decuit eum pasci, nisi lacte Virgineo. Nec minùs habet miraculi pectus Virginis lactescens, quam venter partu grandescens. Propter hoc Filio Virginis non tantum dictum est: Beatus venter qui te portauit, sed & adiunctum est: Et vbera quæ suxisti. Et quidem pulchræ sunt mammæ Virginum, quia Virgineæ, sed dum Virgineæ, sunt, latescere nesciunt. Ideo simpliciter pulchræ sunt, sed illis dici non potest: Quam pulchræ sunt, quia miraculosa non est earum pulchritudo, vti Virginis nostræ, sed merè naturalis. At B. Mariæ Mammæ non tantùm Virgineæ fuerunt, sed etiam ad singulare miraculum lacte Virgineo tumuerunt, ideo cum admiratione gratulatoria vult dici: Quam pulchræ sunt mammæ tuæ! Planè specie, & pulchritudine sua sanctos Angelos oblectabant, cum ab eis penderet speciosus forma, præ filijs hominum, Dominus Angelorum, minoratus paulo minus ab Angelis, propter similitudinem carnis peccati. Tunc erant eius vbera pulchriora vino; Vino, inquam, illo quod germinat Virgines, ipsamque Virginitatem, vtique propter meracissimam puritatem; quid enim Virginali puritate meracius? Hoc Vino Vbera Mariæ priusquam Mater esset, plena erant, sed vbi salua Virginitate Mater facta est, non plena tantum vino, sed etiam pulchriora vino eius vbera facta sunt. Quia non tantum Virginea, sed etiam lacte Virgineo tumida extiterunt. Vbera habere Virginea, cum multis illi Virginibus est, & fuit commune. Sed singulare illi est, & erit Virginea Vbera lacte Virgineo post partum tumentia habere, sicut & illud quod sequitur. Et odor vnguentorum eius super omnia aromata. Nempe vnguentorum quibus fragrabant Vbera eius. Vt Vbera sic vnguenta hæc duo fuerunt. Vnum vnguentum diuinæ dignitatis, quo Filius Dei Vbera Matris vngebat; alterum verò Maternæ deuotionis, quo pia Mater vbera sua liniebat. His vnguentis quid sanctius, quid fragrantius? Norunt ea optima esse, qui experti quam suauia sint, Filio dicunt: Beatus venter, qui te portauit, & Vbera quæ suxisti. Quotquot in Ecclesia sunt hoc dicunt, quia tota domus Ecclesiæ impleta ex odore vnguentorum horum, de quorum effusione in Vbera piæ Matris nemo murmurat, vt de effusione nardi in caput, & pedes Saluatoris; potius omnes catholici eo nomine gloriantur, & piæ Matri congratulantur.* Hæc pijssimus Virginis cultor Guilelmus, ex quibus sanè colligimus, quantâ, quamque ingenti Deipara nostra bonorum omnium spiritualium, virtutumque refertissima à Deo donata fuerit Cornucopiâ, quod Dei Filium suis vberibus purissimis lactare digna habita fuerit; ex qua lactatione mirifica, tanta interioris hominis, dotata fuit pulchritudine, vt etiam in exteriorem, adeoque in ipsa Vbera redundaret, quibus infinita illa per essentiam Pulchritudo alita, ea sugendo, deque venustate, decoreque suo Diuino illis communicãdo, extremum, absolutissimumque pulchritudinis omnis Matri suæ addidit ornamentum. Vnde quid mirũ ea tãta, tãque cælesti exuberasse fragrantia, vt omniũ cælitũ aromata perfectiones videlicet, superarit?

Nympha Amalthea B.V. adumbrata.

B.V. vberibus pulchra ob lactatum Dei filium.

Vbera B.V. lactatam increata illa Pulchritudine quid mirum si pulchra facta sint.

B.V ob lactatum Dei filium Cornucopia bonorum omniũ donata.

Admiranda sunt Vbera B.V.

B.V. mamillæ non tantũ Virgineæ fuit, sed etiã lacte Virgineo turgentes.

B.V. Mamillæ Angelos oblectabant, cum ab eis pendebat Dominus Angelorum.

B.V. Vbera cur pulchriora vino germinante Virgines dicantur.

Vnguenta Vberum B.V. quam fragrantia!

11. Vi-

Virtutes Theologicæ B.V. abundè communicatæ.

11. Videamus modo ſingillatim hanc bonorum virtutumque copiam, quâ hoc Amaltheæ cælitus demiſſum cornu redundauit. In primis certum eſt, Theologicis virtutibus fide, ſpe, ac charitate exuberaſſe Deiparam. Et quia licet ſubinde clara Dei viſione ad tempus in corpore hoc mortali frueretur, fuit tamen viatrix, & per fidem, quæ eſt omnis ſanctitatis fundamentum, ambulauit, rectè docent Theologi cum Franc. Suarez Tom. 2. in 3. Par. Diſput. 19. ſerm. 1. eam perfectiſſima prædictam fuiſſe fide, è primo ſuæ Conceptionis, ſanctificationiſque inſtanti, & longè perfectiori, quam vel Angeli, vel Adam in ſua primâ ſanctificatione habuerint, eâque omnes Apoſtolos, ac Theologos omnes, qui in Dei Eccleſia fuerunt, ſuperaſſe, non ſolum ex parte ſubiecti, in quo fuit valdè intenſa, & prorſus certa, omnem motum etiam primo primum dubitationis excludens, verumetiam ex parte obiecti, quia per illam diſtinctiſſimè credidit Myſteria illa eminentiſſima ſacroſanctæ Triados, Incarnationis, reliquaque omnia, quæ ad Diuinitatẽ, & humanitatem Chriſti pertinent. Vnde Abulenſis Parad. 1. ca. 31. ait ob hãc fidei perfectionem vocari Virginem à SS. Auguſtino, & Bernardo, *Matrem credentium*. Hinc B. Albertus Magnus Trac. ſuper Miſſus loquens de Virgine: *Fidem*, inquit, *habuit, in excellentiſſimo gradu, quæ tam immenſæ rei ſibi promiſſæ fidem adhibuit, quę etiam diſcipulis dubitantibus non dubitauit, quæ omnia poſſibilia eſſe credenti certiſſima fuit; De primo horum dicitur Luc. 1. Beata, quæ credidiſti, perficienter in te, quæ dicta ſunt tibi à Domino. De ſecundo dicitur Iob 19. Pelli meæ, conſumptis carnibus adhæſit os meum; conſumptis enim carnibus, id eſt, mollibus diſcipulorum cordibus per dubitationem, adhæſit os, ſolidum cor Virginis glorioſæ, pelli extenſæ in Cruce per fidem.* Sic ille. Fide hæc Virginis in hyeme paſſionis Dominicę in ſuo ſemper virore, vigoreque perſtitit. Vnde Sapiens Idiota eam oliuæ ſemper vernanti contulit in Contempl. de B. V. cap. 3. *Sicut viror pacificæ oliuæ delectat oculum corporis, ſic fides tua, quæ pacem inter DEVM, & hominem reperit, delectat oculum mentis.* Fidem hanc Virginis adeo ſublimem ac eminentem iure S. Bernar. ſer. 2. de Natiu. Domini, cælo comparauit: *Neque indignum videtur ſi cælorum Regnum fidei Mariæ comparetur, qua & reparatur; conſentiente enim Virgine, ac credente Gabrieli Archangelo Incarnationem Dei filij annuncianti, Angelorum ruinæ in cælis reparatæ ſunt.* Quam ob cauſam merito S. Hildephonſus ſer. 3. de Aſſumpt. eam ſignaculum fidei vocitauit: *Quæſo vos*, inquiens, *filij imitamini ſignaculum fidei veſtrę M. Beatam, quam velut ignis ferrum Spiritus S. totam decoxit, incanduit, & igniuit.* Proclus orat. 6. *Ipſa*, inquit, *eſt orthodoxæ fidei expreſſa Imago.* S. Cyrillus Alex. Hom. cõtra Neſtorium in Concilio Florentino habita Reginam fidei agnoſcit, Dum eam ſceptrum Orthodoxæ fidei appellat.

Fides B. V. quam perfecta.

B.V. ob excellentem fidem dicitur Mater credentium.

B.V. Fides longè excellentior quã Diſcipulorũ Chriſti.

Fides B V cælorum Regno comparatur.

Fide B. V. quam præſtitit Angelorũ ruinę reparatę sũt.

B V. ſignaculum fidei noſtræ.

B.V. Orthodoxæ fidei expreſſa Imago, & Regina.

12. Et verò hanc Sanctæ fidei eminentiam, ac perfectionem excellentiſſimam habere Deiparam omnino neceſſarium fuit. Tum quia habuit omne donum, omnemque perfectionem ſanctificantis gratiæ, quæ Angelis, vel hominibus communicata eſt, imo longè excellentiori etiam modo; tota autem hæc perfectio fidei ad dona gratiæ ſanctificantis pertinet. Tum quia in eadem Virgine, in omni genere virtutis fuit eximia ſanctitas. cum ergo fides fundamentum huius ſit ſanctitatis, infundi certè debuit in tantæ ſanctitatis debitâ proportione, ac proinde illam perfectiſſimam eſſe oportuit. Tum quia cum nullus inordinatus motus in aliqua virginis potentiâ extiterit, nullum ſanè dubitationis impulſum, motumuè eam pati oportuit, ſed perfectiſſimè myſteria omnia fidei noſtræ præ cæteris Apoſtolis, ſanctiſque omnibus, qui ab initio Eccleſiæ extitere, penetraſſe. Vnde S. Anſelm. lib. de Excell. B.V. c. 7. *Licet*, inquit, *ipſi Apoſtoli per reuelationem Spiritus S. edocti fuerint in omnẽ veritatem, incomparabiliter tamen eminentius, ac manifeſtius ipſa per eum Spiritum veritatis, illius veritatis profunditatem intelligebat, & per hoc multa eis per hanc reuelabantur, quæ in ſe non ſolum ſimplici ſcientiâ, ſed ipſo effectu, ipſo experimẽto didicerat.* Vnde Rupertus Abb. eam *Apoſtolorum Magiſtram*; Idiota, *Magiſtram Magiſtrorum*. S. Martyr Ignat. Ep. 1. *noſtrę Religionis Magiſtram*. S. Bern. ſerm. 4. ſuper Miſſus iuxta ſui Nominis Ethymologiam, *Illuminatricem Euangeliſtarum*. Sanctus deniq; Ambroſius de Inſt. Virg. cap. 7. *Aulam cæleſtium ſacramentorum appellat*. Hanc denique ob cauſam in eius laudem canitur ab Eccleſia, iubeturque gaudere, quod in vniuerſo mundo hæreſes omnes interemerit. Quia videlicet tanquam Auroram veram lucem, ſo-

In B. V. fuit eximia fides, quia fuit in eadẽ eximia ſanctitas, cũ fides illius ſit fundamentum.

B.V. Illuminatrix Euangeliſtarum.

lemque iustitiæ illuminantem omnem hominem venientem in hunc mundum generauit, errorumque omnium caliginem fugauit, & peculiari modo cunctis fidei propugnatoribus assistit, eisque opitulatur, Sapientia sua illos illuminando, charitate accendendo, vt sese fortiter hæreticorum infideliumque conatibus opponant, eorumque scelaratissimos impetus, etiam cum proprij sanguinis, vitæque profusione, summa fortitudine, animique constantia euertant.

B. V. fidei propugnatoribus assistit, eosque contra infideles roborat.

13. Fidem hanc Deiparæ perfectissimam ostendit in passione filij, dum iuxta eius Crucem staret intrepida. Vnde S. Antoninus Par. 4. Tit. 15. cap. 41. §. 1. *Stabat*, inquit, *B. V. Maria iuxta Crucem sanctitate, fide eleuata, quam de Christi diuinitate fixam retinuit, expectans indubiè tertia die illius Resurrectionem. Vnde dicitur maris stella à stando, & lumen fidei mundo naufrago retinendo. In eius fidei signum in triduano Hebdomadæ Sanctæ officio, candela illa reliquis extinctis, remanet accensa. Hanc etiam ob causam S. Mater Ecclesia agnoscens in sola Virgine fidem die Sabbatho à passione proximo remansisse inconcussam, idem Sabbathum eius honori consecrauit, vt testatur Abulensis, & alij, quos ipse citat quæst. 14. Præf. in Matt.* Qua de re præclarè S. Bernard. Tractat. de Pass. Domini cap. 2. *Passionis tempore omnes relicto eo fugerunt, sola, quæ benedicta est in mulieribus, per illud triste Sabbathum stetit in fide, & saluata fuit Ecclesia in ipsa sola. Propter quod aptissimè S. Ecclesia in laudem, & gloriam eiusdem Virginis diem Sabbathi per totius Anni curriculum celebrare consueuit*; Idem asserit S. Bonauen. in 3. dist. 3. art. 2. q. 3 ad 2. reddens rationem cur Sabbathum Virgini fuerit dedicatum: *Quoniam*, inquit, *discipulis dubitantibus, in Virgine ea die remansit fides Ecclesiæ solida, & inconcussa.*

B. V. dicitur stella à stando, quod in morte Christi firma in fide Christi constiterit.

Cur candela in triduo Hebdomadam S. reliquis extinctis non extinguatur?

Sabbatum B. V. Sacrum, quia in fide firma præstitit.

14 Quod si Virgo gloriam hanc, perfectissima sua fide, ac inconcussa, illo die sequuta promeruit, quid quæso sentiendum de illo actu fidei, quo Angelo filij Dei Conceptionem, eius in vtero peragendam nuncianti credidit, eaque sese disposuit, vt ad eminentissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem eueheretur? Sane S. Bern. Senensis To. 2. serm 51 art. 3. cap 20. asserit Virginem actu illo fidei, quo sese disposuit, ac de congruo meruit, vt esse Mater Dei plus meruisse quam promeriti sunt omnes Angeli, & sancti in omnibus suis actibus, quia vt explicat. Suar. Tomo 2. in 3. Par. Disput. 12. sect. 4. eo actu meruit saltem de congruo eam dignitatem, cui tanquam præuia dispositio, excellentior gratia imò infinita quodammodo debebatur. *Quia*, vt inquit, idem Pater Seraph. To. 1. ser. 61. art. 1. cap. 12. *Oportuit fœminam eleuari ad quandam æqualitatem Diuinam, per quandam quasi infinitatem perfectionum, & gratiarum.* Sed ipsius Sancti Patris verba priori loco citati, de Virgineæ huius fidei merito infinito quodammodo, audiamus: *Si quis considerat ad tantum mysterium finalem Virginei consensus terminum; clarè intelliget, quod omnis dignitas, & perfectio inclusa in hoc quod est esse Matrem Dei, tam mente, quam carne comprehendatur in eo, quod quidem transcendit in merito in infinitum, quicquid aliud sub Deo homine cogitari, vel dici potest. Si igitur terminus tam ineffabilis fuit suo merito proportionatus, oportet, quod meritoria perfectio huius consensu fuerit perfectioni sui termini pariter proportionata. Ex his igitur colligi potest, Virginem Beatam in Conceptionis filij Dei consensus plus meruisse, quam omnes creaturas tam Angelos, quam homines, in cunctis actibus, motibus, ac cogitationibus suis. Nempe omnes, qui meruerunt, nihil aliud potuerunt mereri, nisi secundum varias status, & gradus gloriam sempiternam. Hæc autem Virgo in illo admirando consensu meruit totalem fomitis extinctionem, Dominium, & primatum totius orbis, plenitudinem omnium gratiarum, omnium virtutum, omnium donorum, omnium beatitudinum, omnium fructuum Spiritus, cunctarum scientiarum, interpretationes sermonum, Spiritus Prophetiæ, discretiones Spirituum, operationes virtutum. Meruit fœcunditatem in Virginitate, Maternitatem Filij Dei. Meruit, quod stella maris, Porta cæli, & super omnia quod Regina misericordiæ nuncupetur, ac talis nominis consequatur effectum. Vnde merito Prou. 31. de ipsa Salomon ait: Multæ filiæ congregauerunt diuitias, tu superegressa es vniuersas* Hæc Bern. ex quibus sanè colligimus gloriosissimam Virginem nostram, ob tantam bonorum cælestium abundantiam, ac copiam quam præclarissimæ suæ fidei merito consecuta est, iure aureum quoddam Amaltheæ Cornu, ipsamque Cornucopiam posse appellari.

Per actum fidei consentiendo in Incarnationem B. V. de congruo meruit Diuinam Maternitatē.

B. V. consensu in Incarnationem quanta promerita fuerit.

B. V. consensu suo in Incarnationem meruit vt Regina misericordiæ appelletur.

15. De hoc fidei suæ premio, donisque ineffabilibus sibi Diuinitus largissimè communicatis visa est gloriari Deipara cum dixit: *Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius.* Cant 6. Quæ verba expendens

dens Guilelmus Abbas, sic Virginem loquentem, fideique suæ merita, quæ in assensu Angeli consequuta est, extollẽtem introducit: *Dilectus meus à solio Patris diuina dignatione declinauit in Hortum suum, vterum meum.*

B.V. quod Christo cõmunicauerit ex carne sua substantiam, ipse ei refudit singularem inter homines gloriam.

Nulli hoc Sacramentum æquè innotuit, vt mihi, nulli tantum contulit, quantum mihi. Ego dilecto meo ex carne mea dedi carnis substantiam, & dilectus meus mihi refudit singularem inter homines gloriam. Nẽpe ad cumulum gloriæ mihi quod sibi non tantum de me, sed & à me carnem sumere dignatus est. Sumpsit enim de Adam vnde formauit Euam, sed non ab Adam. Non enim Adam de se dedit, quod illi nescienti, & dormienti detractum est. Porrò de me nesciente, & non consentiente carnem sumere noluit, sed quod sumeret de me per fidelem, hilaremque consensum dare voluit.

Quantopere Christus fidem B. V. remuneratus fuerit

Atque ideò Angelum, qui me ad fidem mulceret dignanter prouideque præmisit. Denique hilariter dedi, quod de me dignanter sumeret, ipsa vtique dignatione sua fidei meæ deuotionem amplè remunerans. Quid enim insignius, præclariusque conferre mihi potuit, quam vt Mater Verbi fierem, & hoc tam excellenter, vt non tantum de me, sed & à me in vsum redemptionis humanæ, carnem sumere dignaretur? Et hoc ipsum ad quantam gloriam mihi suo tempore reuelandam? Itaque ego dilecto meo ex me dedi corpus humilitatis, & Dilectus meus mihi tribuit culmen excellẽtissimæ dignitatis. eadem mensura, qua ego mensa sum Dilecto meo, Dilectus meus remensus est mihi, quia diuina sua dignatione Fidei meę, desiderioque respondit, & adiecit plurimum, quia dignanter accipiens mea carnalia, copiosè mihi refudit sua spiritualia.

B.V. Christus mensura bonam, & superefluẽtem honoris. & gratiæ dedit, quod hilari fide in Incarnationem consenserit.

Plane mensuram bonam, & coagitatam, & confertam, & superefluentem honoris, & gratię dedit, dabitque in sinum meum, pro eo quod illi incarnando, prompta, hilarique fide, aperui vterum meum. Sic ego Dilecto meo, & dilectus meus mihi, ille qui pascitur inter lilia mea. Inter lilia, inquam, vitam, videlicet, ipsius virtutibus, velut lilijs ornatam, munditiaque carnis, ac Spiritus renitentem Filius pascebatur. Hæc Guilelmus, quibus insignis sane fides Deiparæ demonstratur, quę tot præmijs cælitus affici promerita fuit.

Spes B.V. perfectissima.

16. Pari ratione asserendum est Dei Matrem spei virtute omnibus numeris absolutissimâ fuisse præditam. Cùm enim illa in primo suæ immaculatæ Conceptionis instanti sanctificata fuerit, vt viatrix, non modo fidem, verumetiam spem perfectissimam perfectissimę illi sanctitati proportionatam, ipsorumque Angelorum, & Protoplastorum quam longissimè excedentem illam habere oportuit. Imo idem Franc. Suar. Tom. 2. in 3. Part. Disp. 4. sect. 8. docet Deiparam per propriam dispositionem elicitorum actuum fidei, spei, & charitatis fuisse sanctificatam, habitũque gratiæ, ac charitatis meruisse.

B.V. per proprium actũ fidei, spei, & charitatis sanctificata.

Cum enim in instãti Conceptionis acceleratus ei fuerit rationis vsus, DEVM sine dubio cognouit, in eum credidit, in eum spem suam defixit, in eum denique, vt summum, æternumque bonum vehementissimo voluntatis affectu impulsa, velut sagitta electa tetendit, eumque amplexa est, vnde ad instar dilectissimæ sponsæ Diuinæ gratiæ, donorumque Spiritus Sancti monilibus decorari meruit.

17. Et hæc sane dispositio ad Diuinæ gratiæ, charitatisque habitum recipiendum decebat Virginem in Dei Matrem iam electam. Siquidem Doctor Angelicus 3. Part. Q. 34. art. 3. affirmat Sanctificari per proprium actum esse modum perfectiorem, qui sane Virgini denegandus non est.

Sanctificari per propriũ actum est modus perfectior, qui B.V. conueniebat.

Cum nemo sanctificari, absque libero consensu nisi peraccidens ob impotentiam vtendi ratione, vt contingit in Infantibus, consueuerit; sentiendum igitur omnino Virginem actibus fidei, spei, charitatisque diuinâ gratiâ actuali eam præueniente, sese ad amicitiam ineundam cum cælesti sponso disposuisse, vt sic in hoc matrimonio spirituali ex vtraque parte liber consensus interueniret.

B.V. proprijs actibus fidei, spei, & charitatis ad amicitiam cum Deo ineundam se disposuit.

Vnde his rationibus persuasi Theologi tã Angelos, quam Protoplastos per propriam dispositionem sanctificatos, imo & Præcursorem ipsum asseruerunt. Hoc enim ipsius illud gaudium, hoc exultatio, quæ actus amoris, ac complacentiæ de præsentiâ Creatoris fuit, indicabat. Quam sine dubio spes illum videndi, eiusque conspectu, amplexuque fruendi excitauit. Idem potiori iure omnino sentiendum de Virgine.

Angeli, & Protoplasti, & Ioannes Bapt. per proprium actũ se disposuerunt ad sanctitatem.

Quicquid enim alicui Sanctorum cælitus donatum est, id Virgini nullo modo denegari oportuit. Cum ille sanctificationis modus, vti loquitur Suarez, magis sit accommodatus Viatoribus ratione vtentibus, & omnibus pensatis, ad maiorem perfectionem pertineat. Nam qui se ad gratiam disponit, quodammodo se sanctificat, & cum Diuino auxilio, est sibi aliquo modo causa gratiæ, quod maioris perfectionis est, quam ex habitu infuso primum actum elicere, vel solum ex auxilio.

xilio. Et sane cum Virgo Deipara Diuinam Naturam, vti prima Parte abundè comprobatum, in omnibus propemodum suis actibus, prout assequi humanâ imbecillitate poterat, æmulata sit; credibile quoque est in hac semetipsam Sanctificandi actione eandem imitari, aliquo modo voluisse.

Charitas B. V. perfectissima.

18. Quid iam de ardentissima Virginis nostræ in DEVM dicemus charitate? De hac sane loquitur Sponsus Cant. 8. *Fortis est vt mors dilectio, dura sicut Infernus æmulatio. Lampades eius lampades ignis, atque flammarum, aquæ multę non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruent illum*. Tanto enim Virgo in Dei Filium, summique ferebatur, amore, vt is ad instar mortis eam ab omni mundi, rerumque caducarum separaret affectu, cogeretque vniuersum, in suum transferre creatorem; Idem eius amor siue æmulatio, Zelusque diuini honoris, ac gloriæ tantus extitit, vt ad instar Inferni nunquam expleretur, sed maiores in dies conatus viresque ad diuinam amplificandam gloriam exereret. Eiusdem dilectionis lampades, facesque erant, ad instar ignis semper ad superna tendentis, atque euolātis, vnde legere alij: *Alę eius, alę ignis*. Quare vehementissimum hunc Diuinæ charitatis ignem multæ tribulationum ac præsertim Iudaicarum persecutionum, quas totius vitæ decursu tolerauit, aquæ, nunquam extinguere, neque dolorum in Passione Filij exātlatorum flumina eam obruere potuerūt. Sed quasi per antiperistasim in grandiores flammarum globos vorticesque eandem conuerterunt. Hinc D. Bern. serm. de verb. Apoc. dixit Virginem Martyrem, ac plusquam Martyrem extitisse per ardentissimæ charitatis, compassionisque affectum, dolorisque gladio iuxta Simeonis Prophetiam fuisse transuerberatam: Lanceamque illam, qua latus IESV confossum fuit, cor Virginis sauciasse. *Et quidem posteaquā emisit Spiritum tuus ille IESVS*, inquit ille, *ipsius planè non attigit animam crudelis lancea, quæ ipsius (: nec mortuo parcens, cui nocere non posset:) aperuit latus, sed tuam vtique animam pertransiuit. Ipsius nimirum anima iam ibi non erat, sed tua planè inde nequibat auelli. Tuam ergo pertransiuit animam vis doloris, vt plusquam Martyrem non immerito prædicemus, in qua nimirum corporeę sensum passionis excessit compassionis affectus.* Et paucis interpositis; *Si enim ille mori corpore potuit, Maria commori corde non potuit? Fecit illud charitas, qua maiorem nemo habuit; fecit & hoc charitas, cui post illam similis altera non fuit.*

B. V. Amor in Deū fortis vt mors quia ipsum ab omni mundi affectu se parabat.

Zelus Diuini honoris in B V. velut Infernus qui nunquam expletur.

Flumina dolorū in passione Filij B. V. charitatis ignē extinguere non potuerunt.

B.V. Christo per charitatem corde fuit commortua.

19. Ob hunc vehementissimæ, ardentissimæque charitatis affectum, quo cor eius æstuabat præclarè pronunciauit B. Iustinianus: *Cor Virginis factum est Dominicę passionis speculum*. Et S. Bonauētura eam sēsit cum Crucifixo Filio crucifixam, cum mortuo mortuam, omniaque vulnera in corpore illo Sanctissimo Filij dispersa, in Matris collecta. Sāctus denique Bernard. Senensis tantum dolorem ex morte filij expertam ait, vt si in creaturas sensus capaces dolori se esset dispertitus, omnes omnino fuissent interituræ. Quam ob rem idem iam memoratus Bernardus, vt Virgineæ huius charitatis, qua moriente filio fuit compassa, effectaque plusquam Martyr, eminentiam præstantiamque indicaret, eam stellam inter illas 12. in Diademate Virgineo refulgentes, vocitauit.

B.V. dolor ex Passione filij fuit tan tus vt si in creaturas fuisset partitus, mox fuissent moritura.

20. Et verò si charitatem hanc Virginis in dilectissimum filium siue naturalem, siue supernaturalem consideremus, omnium profectò creaturarum est longè excellentissima. De illa præclarè idem S. Bern. Senensis Tom. 3. serm. 1. de Nom. Mar. art. 1. cap. 2. *Similitudo*, inquit, *& propinquitas est causa naturalis amoris*. Vnde Eccl. 13. *Omne animal diligit sibi simile; profectò inter Filium, & quamcunque aliam Matrem tanta propinquitas, & similitudo non fuit, quia Christus totus fuit de sola substantia Matris, igitur inter nullos tanta dilectio*. De supernaturali verò amore idē Pater Seraphicus ser. 2. de Nom. Mar. ar. 1. cap. 3. sic loquitur: *In Christo fuerunt omnes conditiones, propter quas Mater amat Filium, & habuit eas in summo. Erat quippe Dominus IESVS, prę cæteris omnibus potentior, sapientior, generosior, formosior, atque melior, quæ omnia sacris ibidem comprobata literis videre licet.*

Similitudo, & propinquitas est causa amoris.

Christus totus fuit ex sola substantia Matris efformatus.

In Christo fuerunt omnes conditiones, ob quas Mater diligit filiū, &c.

21. Et quia eodem supernaturalis charitatis actu diligimus DEVM, & proximum, vt docet S. Thom. 22. qu. 25. art. 1. eodem amore in filium ferebatur Virgo, qua homo erat sibi proximus de ipsius substantia, sanctissimam assumēdo humanitatem, quo ferebatur in DEVM, eoque ardentius eum diligebat, quod nosceret Humanitatē illam, Diuino supposito, ac Personalitate subsistētem, cui perinde ac ipsi Deo, omnis cultus

B.V. eodem amore Christum diligebat qua DEVS, & qua homo erat.

cultus latriæ, amorque summus ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente, viribusque omnibus debebatur. Quare præclarè S. pronunciauit Anselmus lib. de Excell. B. V. cap. 4. *Superat ergo omnes omnium rerum creaturum amores, & dulcedines, magnitudo amoris ipsius Virginis in Filiũ suum, & dulcedinis immensitas, qua exultabat, & liquefiebat anima eius in eundem Dominum DEVM suum.* Et paucis interiectis: *Quo, vel quali gaudio replebatur tota substantia eius, quando eum, quem tantopere diligebat, quem Creatorem, & Dominatorem rerum omnium esse sciebat, secum agentem, secum edentem, se quæcumque nosse volebat dulci affatu docentem haberet, quis caperet?* Sic Anselmus.

Amor B. V. in Filium omnium Matrũ amores superauit.

22. Et quoniam Virgo benignissima fideles omnes nobilissima filij dilectissimi velut capitis membra esse nouerat, eodem amoris propensissimo in ipsos ferebatur affectu, eorumque salutẽ, profectumque in virtutibus, zelans atque exoptans, eos velut filios nutrire, atque educare pietatis lacte cupiebat: Ipsius nimirum sunt verba illa zelo animarum, charitateque plenissima Cant. 7. v. 22. *Mane surgamus ad vineas. Videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala Punica, ibi dabo tibi vbera mea.* Quam inuitationem pietate plenissimam attentius libratam à Guilelmo Abbate vide aqud Delrium in Cantica, cuius etiam nos alibi meminimus. Ex his profecto, amorem planè Maternum, eumque ardentissimum Virginis tam erga filium, quam in proximos omnes cuiuscumque tandem gentis deprehendimus, quo, veluti quodam Amaltheæ cornu, sicut & reliquis virtutibus Theologicis fuit refertissima.

B. V. fideles vt mẽbra filii eodem amoris actu diligebat.

23. Quid iam de virtutibus dicemus Cardinalibus quibus similiter supremum Numen animum eius, vt illud idem Amaltheæ cornu summâ cum perfectione locupletauit? Harum virtutum in ipsa demirans pulchritudinem, atque præstantiam sponsus, insigne illud de ipsa celebrauit elogium. Cant. versic. 3. *Pulchra es amica mea suauis, & decora sicut Hierusalem, terribilis vt castrorum acies ordinata.* Quibus in verbis non modo eius insignem charitatem, qua amica Dei constituitur, spiritualemque pulchritudinem, verumetiam iustitiam, prudentiam, temperantiam, fortitudinem, quâ veluti Cornucopia referta fuit, idem cõmendatam reperit pijssimus in Virginem Guilelmus. Vnde ea accuratius expendens: *Vox,* inquit, *est Dilecti alloquentis dilectam, Vox inquam pij IESV blandè alloquentis, leniterque mulcentis piam Matrem. Quippe nec assumptus in cælum, sedensque ad dextram Patri dulcissimus eam filius deserebat, sed ei iugiter à dextris, & à sinistris assistens, diuino quodam secretoque susurrio intus cum materna conscientia disserebat. Et quidem ipsa circa nouam eius plebem pia solicitudine satagens, nunc cum sodalibus eius, idest, cum nouitijs fidei sacra, & ædificatoria foris miscebat colloquia. Interea illi intus à filio dicebatur verbum absconditum, & quasi furtiuè suscipiebat, aure interiori venas susurri eius, & gaudebat propter vocem sponsi dicentis: Pulchra es amica mea. Amicam appellat, more solito familiariter blandiens, atque eximiam dilectionem, quam in eum illa flagrabat præclarè commẽdans. Pulchrum dicit, & suauem, & decoram, & terribilem; quatuor sane cardinalibus virtutibus, quibus benè viuitur, illam excellenter pollere insinuans. Pulchram dicit propter iustitiam; suauem propter prudentiam; decoram propter temperantiam, terribilem propter fortitudinem. Pulchra, inquam, dicitur propter virtutem Iustitiæ, quæ nimirum animę pulchritudo est, ea namque pulcher, & gratus est animus oculis Maiestatis, sicut propter iniustitiam deformis, & fœdus. Suauis dicitur propter virtutem Prudentię, quæ nimirum non tãtum sapienter, sed & suauiter, & tanto suauius, quanto sapientius operatur. Vnde sapientiæ specialis, & præcipua laus est, quod disponat omnia suauiter. Decora dicitur propter virtutem Temperantiæ, quæ castigat animę simul, & carnis motus indecores, quantum per illam est anima decora, idest, immunis à dedecore carnalium voluptatum, tantum sine illa est indecora, & plena dedecore, & turpiter diffluens. Terribilis dicitur propter virtutem fortitudinis, quæ dum hostiles impetus constanter tolerat, hostilem audaciam potenter frenat, iuxta illud Iacobi 4. Resistite Diabolo, & fugiet à vobis. Et ne quis virtutes hasce Cardinales in Virgine extitisse, sicut olim in sapientibus, Heroibus, atque Heroinis huius sæculi, addit virtutes has esse similes ijs, quæ sunt in Ciuibus cælestis Hierusalem, charitate Diuina formatis atque perfectis. Dicitur porrò, inquit, non simpliciter, sed sicut Ierusalem pulchra, suauis, & decora, & nihilominus terribilis, vt castrorum, & cet. ad illam distinctionem animarum, quæ pulchræ, suaues, & decoræ sunt, sicut Babylon, quæ dicitur quoque vt Hierusalem pulchra, suauis, & decora. Nam sicut ista Ciuitas Dei, ita & illa Ciuitas sæculi habet prudentiam suam, fortitudinem suam, temperantiam, & iustitiam suam; & à Ciui-*

In B. V. virtutes Cardinales summa cum perfectione.

Christus ascendens in cælum, & ad dexterã Patris sedens Matrem non deseruit, sed ei à dextris, & sinistris semper adstitit.

Pulchra B. V. dicitur ob Iustitiã, suauis ob prudentiam, decora, ob tẽperantiam, terribilis ob fortitudinẽ.

In B. V. virtutes Cardinales non sunt sicut in huius sæculi Heroibus, sed sicut in cęli Ciuibus.

Ciuibus Babylonis naturalis plerumque æquitas custoditur, & ab ipsa naturali æquitate ductis legibus viuitur, siue metu ipsarum legum pœnas transgressoribus intentantium, siue appetitu gloriæ popularis; siue respectu cuiusdam non ad suum finem, idest, Christum relatæ, & ob hoc falsæ honestatis. Sed quia tam naturalis, quam datæ legis finis ad iustitiam Christus est, cōstat quod hæc Babylonica iustitia vera iustitia dici nō debeat. Plerumq; etiā, iuxta sententiam Veritatis, filij huius sæculi prudentiores inueniuntur filijs lucis in generatione sua Luc. 16. Id est Filij Babylonis, filijs Ierusalem. Habent & illi quandam prudentiam suam, habēt etiam quandam temperantiam suam, nam & huiusmodi plerumque inueniuntur temperanter viuentes, & quodammodo crucifigentes carnem cum vitijs, & concupiscentijs, siue ob popularem fauorem, siue etiam contemplatione falsæ cuiusdam, & vt ita dicam, inhonestæ honestatis. Ecce huiusmodi animæ pulchræ, suaues, & decoræ sunt, sed sicut Babylon, & ob hoc veraciter tales non sunt. Quia illæ ipsæ virtutes Babylonicæ eo ipso virtutes veræ non sunt, qui Babylonicę sunt, idest, non ad suum finem relatæ. Nam virtutes Babylonis, & virtutes Ierusalem, non officijs, sed finibus distinguuntur. Vtrisque eadem fiunt, sed propter aliud, & aliud fiunt. Vt ergo Dilectus demonstraret piam Matrem, non Babylonicè, sed verè iustam, prudentem, & temperantem esse, dixit eam esse pulchram, suauem & decoram, sicut Ierusalem, & vt ostenderet illam veraciter fortem, dixit esse terribilem, vt castrorum aciem ordinatam. Qui fortiter agit, sed non propter DEVM, is tali fortitudine non fit hosti terribilis, sed potius amabilis, cui concordat peregrino fine actionis, quamuis ipsa actione ei resistere videatur, sicque resistendo non victum, territumque compellit in fugam, sed potius ita se illi turpiter subijcit. Veram enim fortitudinem, qua fugat hostem, animamque illi facit terribilem, comparat aciei castrorum ordinatæ, qua in rebus humanis nihil est terribilius. Talem Propheta in sua oratione insinuans; *Fortitudinem,* inquit, *meam ad te custodiam. Quasi dicat, tu dator es fortitudinis, & idcirco ad te, tanquam ad debitum finem fortitudinem meam alligabo, propter te scilicet, & non propter aliud fortiter agens, atque ita resistens Diabolo, vt victus à me fugiat.*

Quid sit Babylonica iustitia?

Virtutes, quę non sunt relatæ ad finem suū, qui est Christus, Babylonicæ vocantur.

Christus vt ostenderet, piam Matrē non Babylonicè, sed verè iustā, prudentem temperantē esse, dixit esse pulchrā sicut Ierusalem.

Qui fortiter agit, & non propter Deum, is nō est hosti terribilis sicut fuit B.V.

Fortitudo ad Deum custodienda.

24. Vt porro ostendat Sponsus vnde Virgo Mater tantam fortitudinem deriuarit, vt Tartareis hostibus, totique Inferno reddita sit, ad instar Angelicarum legionum formidabilis, mox subtenectit: *Porrò cùm Mater mensis, cum genueris terribilem, & eum qui aufert Spiritum Principum, ipsa quoque terribilis es Principibus tenebrarum, vt castrorum acies ordinata. Sane Angeli per Ierusalem, quæ Visio pacis interpretatur, aptè signantur, quoniam verò foras mittuntur, propter eos qui hęreditatem capiunt salutis, per castrorum aciem ordinatam figurantur. Sibi sunt Ierusalem, nobis autem castrorum acies ordinata. Vnde Iacob obuiam habens Angelos in eius adiutorium mittebantur: Castra, inquit, Dei sunt hęc: Gen. 32. 2. Nobis Sancti Angeli sunt castrorum acies ordinata, id est, ad spirituale prælium contra aereas potestates pro defensione hominum præparata. Nam, vt ait Apostolus Eph. 6. Non est nobis colluctatio aduersus carnem, & sanguinem, sed aduersus Principes, & Potestates, aduersus Principes tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ. Quomodo autem nos caro, & sanguis possemus contra illos, nisi nostram infirmitatem castra Dei circumdarent? Vnde Eliseus ad conspectum hostium puero trepidanti: Noli, ait, timere, plures enim nobiscum sunt, quam cum illis 4. Reg. 6. 16. cumque orante Elisæo aperuisset Dominus oculos pueri, vidit montem plenum equorum, & curruum igneorum in circuitu Elisæi. Nimirum hęc erant castra Dei, Angelicus ille exercitus ordinatus contrarijs potestatibus, pro defensione hominum semper oppositus. Tam terribilia sunt hęc castra Dei, castris aduersariorum, vt nulla ex parte irrumpere audeant, nisi quantum occultę rationis dispensatione sinuntur. Dilectus igitur, vt piam Matrem demonstret cunctis malignis spiritibus vehementer terribilem, dixit eam terribilem vt castrorum aciem ordinatum. Q. D. Quia te sciunt aereę Potestates esse Matrem meam, Matrem triumphatoris, & spoliatoris sui, cuius est signum in frontibus piorum depictum, verentur te Matrem terribilis, & eius qui aufert Spiritum Principum, id est, destruit superbiam malignorum Spirituum, tu quoque illis terribilis facta es, & non mediocriter, sed sicut est illis terribilis Angelicus exercitus ad coercendos eos, ne supra modum homines infestent diuinitus ordinatus.* Hæc Guil. de Virtutibus Cardinalibus earundemque absolutissima perfectione, Angelicam longè multis parasangis superante, quibus illa velut gemmis, monilibusque preciosissimis exornata gratissima Spōso, velut celerrimis quadrigis inuecta, in cælos euolauit. Præclarè enim D. Hieron. Epist. ad Nepotianum: Vis scire quales Dominus quæratornatus? *Habete prudentiam, iustitiam, temperantiam, fortitudinem, his cęli plagis includere; hęc te quadriga velut aurigam Christo ad metam concita ferat; nihil hoc Monili preciosius, nihil*

Angeli per castrorum aciem bene ordinatam figurantur.

Homo sine adiutorio Angelorum aereis Potestatibus non potest resistere.

Angeli sunt castra Dei.

Quia aereæ Potestates sciunt B. V. Matrem esse triumphatoris Inferni, ideo est illis terribilis.

Virtutes Cardinales sunt quadrigæ, quibus in cælum vehimur.

hac

Virtutes sũt nobis ornamento, & tutamini.

hac gemmarum varietate distinctius. Ex omni parte decoraris, cingeris, atque protegeris, & ornamento tibi sunt, & tutamini, gemmę vertuntur in Scuta. Sic Hieron.

B. V. virtutibus Moralibus exornata.

25. Quid iam de Deiparæ nostræ Virtutibus dicemus Moralibus, quibus illa veluti Cornucopia quædam aurea fuit refertissima? Certè idem Guilel. ait eisdem exornatam, à sponso eodem illo decorari promeritam encomio: *Amplius pulchra es*, inquit ille, *per conuersationis munditiam, suauis per animi clementiam, decora per castitatis singulare decus sicut Ierusalem illa cælestis, quæ est in Angelis. quippe inter homines viuis Angelicè, & in carne adhuc moribunda, cælesti præluces castitate*. Hinc eam S. Damasc. libr. 4. de fid. Orth. cap. 18. Virtutum omnium domicilium effectam, vel cum in Templo tremula Domino deseruiret, pronunciauit. Videtur sane Virgini huic dixisse Spiritus S. illud Baruc 5. v. 2. *Circumdabit te Dominus diploinde iustitiæ, & imponet mitram capiti honoris æterni. DEVS enim ostendet splendorem suum in te omni, qui sub cælo est*. Verè enim vniuersorum Creator à primo Conceptionis immaculatę huius Virginis momento animam illam sanctissimam diploide, duplici videlicet cyclade iustitiæ, seu collectione virtutum, tam hominum sanctorum, qui ab initio mundi fuerunt, eruntque vsque ad eiusdem cōsummationem, quam omnium cælestiũ Hierarchiarum circumdedit, eiusdemque sacrosancti vertici mitram honoris æterni imposuit, dum illam Diuina Maternitate, ceu aureo Diademate variarum virtutum pyropis, sine stellis decorato circumdedit. Verè enim Diuæ Maternitatis eminentissimam dignitatem, Coronam stellarum 13. quam in Capite Virginis Aquila illa Euangelica contemplata est, appellare possumus.

B. V. pulchra facta etiam virtutũ moralium ornamento.

B. V. diploide iustitię in Concept sua circumdata, virtutibus nempe oium Angelorum, hominumq; Sanctorum.

Diuina Maternitas est Corona 12. stellarum in capite B.V.

Quemadmodum enim illa ex radiantibus cęli syderibus conflata, supremam in corpore Virgineo sedem occupat, ita Diuina Maternitas virtutes cælitum omnes complectens, præ cæteris priuilegijs, atque prærogatiuis locum in Virgine sibi vindicat principalem, eminentiorique splendore relucescit. Diuina enim Maternitas cum Dei filium in se recludat, & ille, vt canit Synesius, suâ pulchritudine Patrem coronet, sequitur Matrem quoque ipsam eadem Coronâ coronari, eamque Diuinâ planè luce radiare, esse denique Virgineo eius vertici verissimam Mitrã honoris æterni.

Diuina Maternitas omnium Cælitũ virtutes cōprehendit.

Sicut filius Dei sua pulchritudine Patrem coronat, ita coronat etiam Matrem.

Hinc S. Amadeus Episcopus Hom. 6. *Corona*, inquit, *Capitis eius Christus est, dicente sapientissimo Prou. 13. 12. quod filius sapiens corona sit Matri suæ. Et quis sapientior illo, qui Patris est sapientia?* Idem Hom. 7. stellas hascé tam Theologicarum, quam Moralium virtutum in Virgine Matre, velut in Coronâ quadam pulcherrimâ totâ eius facie promicantes considerãs sic loquitur: *Denique Virgo Mater omnium in se charismatum commercia deferebat. Prima namque visione scintillans sacri amoris ignibus proximorum pectora suauiter exurebat, animis fidem suggerebat, suadebat verecundiam, honestatem venustabat, inflectens ad pietatem. Spirabat florem virginitatis, serenabat nouale castitatis, depingens oculis habitum humilitatis, & præferens indicium veritatis*. De ipsius porrò zelo diuini honoris, charitatisque in proximos ardore, quo assiduè æstuabat, hæc attexit: *Splendor indeficiens in circuitu eius, & ignis exardescẽs à facie eius. Fluuius igneus rapidusque egrediebatur ab ea, qui hostes succenderet, amicos conroueret, iuuaret proximos, concremaret inimicos*. Hæc Amad. Verè denique virtutibus hiscé tam diuinis ostẽdit Dominus vt ait Baruc virtutum splendorem suum mortalibus, qui sub cælo sũt: in illa eius anima, veluti purissimo speculo splendore inquam attributorum, perfectionumque suarum, virtutum deniq; omnium viuam spirantemque imaginem repræsentauit.

Filius Dei est Matri Mitra honoris æterni.

In B. V. omnia charismata replebant.

Ignis exardescens à facie B.V. prodibat, imo fluuius igneus ad vrendos hostes, & amicos confouendos.

26. Hæc nimirum est Regina illa potentissima, de qua canebat Dauid. Psal. 44. *Astitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate*; vbi per vestitum deauratum charitas inter virtutes eminentissima nobis indicatur, sicut per varietatem, omnigena multiplexque virtus designatur. Vnde S. Cyrill. lib. 1. de ad orat. in Spiritu: *In deaurato quidem vestitu virtutis honor, atque nobilitas, in varietatis autem nomine, multiplicitas optimè significatur*. Atque ista tot tãque varijs virtutibus exornata Virgo nostra, quodam quasi Regio, aureoque virtutum ceu pulcherrimorum florum varietate contexto paludamento, videbatur amicta, ita vt non solum supremo Regi, verumetiam omnibus cælestis Curiæ ciuibus gratiosa, & amabilis appareret, earumque in se prouocaret aspectus, tantarumque virtutum præstãtiam mirarentur. De harum virtutum perfectione Angelus in suo ser. 14. sic loquitur S. Brigittæ: *Et quia voluntas Virginis in nulla*

Vestitus deauratus B. V. est ipsius Charitas.

In B. V. mira virtutum varietas, qua velut pulcherrimo paludamento circundata.

nulla bonitate vnquam defecit, idcirco DEVS, à quo bona cuncta procedunt in omnium virtutum culmine ipsam sublimissimè exaltauit, omniumque virtutum nitore, ipsum splendidissimè rutilare fecit. Hinc Richardus à S. Laur. lib. 10. de laud. B.V. Ornatum Tabernaculi fœderis conferens cum Deiparæ virtutum ornamentis; *Gloriosa virgo fuit*, inquit, *ornata, & distincta omnium pulchritudine virtutum. Vnde de ea dicitur: Circumamicta varietatibus*.

B.V. Deus ad omnium virtutum culmen exaltauit.

27. Hanc porrò gratiarum, virtutumque omnium plenitudinem, ac cornucopiam concessam Virgini, vt melius intelligamus recolenda est communis Theologorum sententia grauissimè asserentium, quod cum infusis habitibus gratiæ, charitatis, donis Spiritus Sancti, alijsque virtutibus, quæ iustificatis à Deo ter Opt. Max. manu largissimâ communicantur, cum eisdem etiam ipsa Diuinitas, ipsa substantialis Sanctitas atque adeo ipsa bonorum omnium plenitudo, augustissima Trinitas, domicilium suum figat in homine, ita vt homo ex puluere, lutoque compositus, & quasi casa lutea ac fœnea, Templum tantæ Maiestatis efficiatur. Ita docet S. Bonauent. in primam Sent. Dist. 14. art. 2. Q. 1. qua tota ostendit Spiritum S. non tantum in effectu, sed etiam in propria persona quasi donum increatum iustis dari, vt sit eorum perfecta possessio. Idem sensit Magister sententiarum lib. 1. Dist. 14. & 15. idque probat ex S. Augustino, & alijs. Hunc sequuntur Doctor Subtilis, Gabriel, Marsilius. Hinc Doctor Angelicus 1. P. Q. 43. art. 3. & 6. & Q. 38. art. 8. ostendit Spiritus S. Nomen esse Donū, quia ipse donatur omnibus Iustis; dum nimirum nobis sua dona impertiens semetipsum quoque, tanquam substantiale ac personale Donum, nobis liberalissimè donat. Eisdem sanctissimi Doctoris vestigijs insistunt ipsius Discipuli, doctissimique nostri Theologi Vasquez, Valenzia, ac in primis Suarez lib. 12. de Trinit. cap. 5. num. 11. 12. qui inde infert quod Spiritus S. nouo modo secundum substantiam suam incipiat præsens esse in anima iusti, quo ante non erat: Sententiamque hanc adeo luculentam censet, ac certam, vt contrarium dicere cum eodem D. Thoma arbitretur errorem. *Quia*, inquit, *dona gratiæ vi sua, & iure quodam connaturali postulant, realem, ac personalem præsentiam Dei in anima per talia dona sanctificata, quia si per impossibile fingamus, Spiritum S. non esse alias realiter præsentem intra animam, eo ipso quod anima talibus donis afficeretur, ipsemet Spiritus S. veniret ad eam per præsentiam personalem, & maneret quandiu gratia illa duraret eo modo, inquit, quo Verbum præsens est humanitati Christi, vt si per impossibile ante non fuisset illi præsens, iam per Vnionem hypostaticam illi fieret personaliter, & intimè præsens. Accedit quod cum per gratiam fiat perfectissima inter DEVM, hominemque amicitia, quę postulat pręsentiam amici, puta Spiritus S. & Diuinitatis, sequitur animę summa cum eo eleuatio, & quędam quasi deificatio, ac consequenter adoptio perfectissima, ac Diuinissima, scilicet non tantum per gratiam, sed & per substantiam Diuinam;* Quod agnoscens S. Basil. Hom. de Spiritu S. ait Sanctos propter inhabitantem Spiritum S. esse DEVS, dictum enim illis est à Deo: *Ego dixi Dij estis, & filij excelsi omnes*; indeque probat Spiritum S. esse DEVM: *Necesse est enim*, inquiens, *Diuinum esse Spiritum, & ex Deo esse, qui Dijs Diuinitatis est causa*. Atque ita sicut prioris adoptionis, quæ fit per gratiam, causa formalis est ipsa gratia, ita huius secundæ adoptionis, quæ fit per communicationem ipsius Spiritus S. causa formalis est ipse Spiritus S. animam Iusti inhabitans: Medium verò, dispositio, ac vinculum est ipsa gratia. Sicut Vnio personalis est medium, ac vinculum, quo humanitas vnitur Verbo; illo duntaxat cum discrimine, quod Vnio hypostatica in Christo non sit qualitas, sed Modus substantialis. Sine verò in adoptione nostra, sit qualitas supernaturalis, ac perfectissima, gratia nempe, & charitas, quæ natura suâ poscit hanc personalem Spiritus S. ac consequenter reliquarum duarum Personarum, ob vnitatem essentiæ augustissimam præsentiam. Quæ sanè homini summam felicitatem, cumulumque bonorum omnium afferat necesse est; cum DEVM fontem inexhaustum, Oceanum immēsum omnis bonitatis, virtutis, ac perfectionis possideat.

In B. V. cum gratijs, & virtutibus ipsa ss. Trinitas habitauit.

Spiritus sanctus non solum in effectu, sed etiā in persona datur iustis.

Spiritus S. & donum, quia ipse donatur omnibus iustis quam Donū personale.

Spiritus S in anima iusti nouo modo esse incipit cum gratiā suam largitur.

S. Thomas cēset eos, qui dicunt Spiritum S. cum suis donis nō aduenire in anima iusti committere errorem.

Spiritus S. est Deus, quia eos quos inhabitat facit Deos.

Duplex in iusto adoptio, altera per gratiam, altera per cōmunicationē ipsius Spiritus S.

Gratia, & charitas natura sua poscit personalem præsentiam Spiritus S. & totius Trinitatis.

28. Quod si hæc Diuinitatis, atque ipsius Diuinissimi Spiritus, reliquarumque Personarum in anima hominis Sācti, & iusti, gratiâ sanctificante, charitate, reliquisque donis cælestibus exornata, inhabitatio, adeo *in bonis replet desiderium eius, eamque coronat in misericordia, & miserationibus*, vt hic nil terreni amplius,

plius, præter DEVM concupiscat, & dicere cum Dauide possit: *Quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Defecit caro mea, cor meum, DEVS cordis mei, & pars mea DEVS in æternum*: quanta, DEVS immortalis, Animam illam Virginis innocentissimam, ac Sanctissimam, speculũ omnis puritatis nitidissimum, gratiarum omnium copiâ redundasse censendum, quę gratiam illi primigeniam aliaque Spiritus S. charismata, à primo suæ immaculatæ Conceptionis instanti, in dies, in horas, in momenta singula feruentioris charitatis intensioribus semper elicitis actibus, maioribus semper augere studuit incrementis? quæ Diuinum illud Verbum bonorum compendium in vtero suo nouem mensibus gestauit, eique carnem suam purissimam, sanguinem, visceraque ita communicauit, vt B. Petrus Card. Dam. serm. 1. De Natiu. B. V. postquam dixisset tribus modis DEVM inesse creaturis, mox attexuerit: *quarto modo inest vni creaturę, videlicet Matri Virgini identitate, quia idem est quod illa*; nempe identitate carnis; cum Filius, teste Aristotele, sit pars Matris, & idem cum Matre, vt sæpius supra diximus.

B. V. ab instanti Concept. suæ plena gratia, eandē intensioribus charitatis actibus auxit.

Deus in B. V. inest identitate, quia idē est cum illa identitate carnis.

29. Diuinitati porrò adeo vnitam fuisse dixit idem Dam. vt eâ circumamicta videretur. Vnde cum eam solio illi grandis Regis Salomonis aureo, atque eburneo contulisset, quod *ipse vestiuit auro fuluo nimis*; hæc subintulit: Aurum omnibus metallis preciosius, intellige Diuinitatem Dei omni præeminētem mundo, omnia gubernantem. Hac vestita est, ac superuestita Mater Altissimi, totamque Virginem, tota illa indiuisibilis Natura, largiori gratiâ superfudit. Quam admirabilem Verbi Diuinissimi vnionem cum Virgine, & vt DEVS, & vt homo est, vbi considerasset attentius, admiratione perculsus; tantorumque bonorum, gratiarum, donorumque cælestium copiam eidem Virgini communicatam eloqui non valēs, & sibi, & alijs indicere, digito ad os admoto, silentium non dubitauit: *Hic taceat*, inquiens, *& contremiscat omnis creatura, & vix audeat aspicere tantæ dignitatis, ac dignationis immensitatem*. Taceamus igitur & nos, & tantam bonorum omnium, gratiarum, ac charismatum plenitudinem in Virginem gloriosissimam, velut immensum quēdam Oceanum effusam, descriptamque ab alijs Sanctis Patribus attentè consideremus, & reuera Deiparæ donorum cælestium à Deo ter Opt. Max. tanquam Dilectissimæ Matri, ac Nutrici, Cornucopiam longè abundantiorem ac copiosiorem quam Amaltheæ absque vlla comparatione impertitam fuisse animaduertemus.

B. V. vnita Diuinitati.

Ineffabiles gratiæ B. V. communicatæ sunt.

30. Hic in primis Sanctus est audiendus Antoninus Florentinorum Archiepiscopus, qui Part. 4. Tit. 15. cap. 14. §. 7. sic loquitur: *In V. Maria non solum reperiuntur Dei perfectiones, omnipotentia, clementia, Fortitudo, longanimitas, misericordia, prouidentia, sed etiam hominum Sanctorū. Abel deuotio, Enoch contemplatio, Noe credulitas, Abrahæ fidelitas, Isaac patientia, Iacob prudentia, Ioseph castitas, Moysis charitas, & reliquæ virtutes omnes Sanctorum, tam Veteris, quam noui testamenti*, quas fusè idem Sanctus sequitur. Quam ob causam crediderim eam etiam castrorum aciei ordinatæ comparatam, quod tam illustrium, multorumque Heroum virtutes complexa, eorūm omnium personas repræsentare, Tartareisque phalangibus adeo formidabilis videretur.

In B. V. omnes sanctorū virtutes tam veteris, quā noui Testamenti.

31. Has tam eximias virtutes sanctorum omnium in Virgine summa cum perfectione comprehensas agnoscens Seraphicus Doctor S. Bonau. ser. 1. de B. V. *Domina nostra*, inquit, *omnibus gratijs fuit plena, in nullo dono, alicui Sancto concesso penitus diminuta, quia non solum fuit plena, sed & superplena*. Quid hac Cornucopia plenius, quid abundantius? Hinc B. Petrus Card. Dam. serm. 3. de Natiu. nullum prorsus Sanctorum ordinem huic potentissimæ cælorum Reginæ sinebat comparari. Cum enim ineffabiles eius prædicasset esse laudes, mox attexuit: *Et quid mirum si hæc ineffabilis Virgo in suis laudibus modum humanæ vocis exsuperat, cum & ipsam generis humani naturam, excellentiam meritorum dignitate transcendat? Non denique excellentissimus ille Patriarcharum chorus, non prouidus Prophetarū numerus, non Iudex Apostolorum Senatus, non Martyrum victor exercitus, non aliquis antiquorum, non quisquam sequentium Patrum, huic Beatissimæ Virgini poterit comparari. Quid enim sanctitatis, quid iustitię, quid religionis, quid perfectionis singulari huic Virgini deesse potuit, quæ totius diuinæ gratię charismate plena fuit? Sic namque ab Angelo cum salutaretur, audiuit: Aue gratia plena Dominus tecum. Quod rogo vitium in eius mente, vel corpore vindicare sibi potuit locum, quę ad instar cęli plenitudinis totius Diuinitatis meruit*

Nullus Sanctorum Ordo B. V. conferendus in sanctitate & gratia.

B. V. ad instar cæli plenitudinis totius Diuinitatis fuit sacrariū.

esse Sacrarium. In Christo enim sicut, inquit Apostolus Col. 3. habitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter. Nec mirum si cunctorum merita transcendat mortalium, quę & ipsam super excedit celsitudinem Angelorum. Hactenus Damianus.

B.V ipsam excedit celsitudinē Angelorum.

32. Quis quæso ex hiscè, alijsque quam plurimis Sanctorum Patrum sententijs non intelligat Deiparam Virginem sacratissimam, aureum Amaltheæ Cornu, ipsumque Cornucopiam esse virtutibus meritisqac Angelorum, Sanctorumque omnium velut dulcissimis vberrimisque fructibus refertissimam? Agnouit idem S. Antoninus, & B. Albertus Magnus, S. Bonauentura, & alij Deiparam esse gratiarum omnium ac Virtutum cunctorum Cælitum Cornu Amaltheæ cum eam Mare quoddam immensam, in quod flumina cælestiū charismatum influxere, vocitauit: Hinc verba illa Moysis: *Congregationes aquarum appellauit Maria.* Gen. 2. Virgini applicuere: Vnde S. Antoninus 4. Part. Tit. 15. cap. 4. §. 2. *Congregatis igitur omnibus gratijs sanctorum in vnum locum, scilicet in animam Virginis, appellauit eam Mariam quasi mare gratiarum. Omnia enim flumina in mare intrant ait Eccles. 1. hoc est, omnes gratiæ in Mariam, & mare non redundat in aliquam scilicet superbiam. Vnde, & ipsam Aridam ab omni videlicet concupiscentia, vocauit terram, ob summam eius humilitatem.* Audiendus hic quoque Doctor Seraph. in spec. c. 3. *Maria,* inquit, *est Mare, per affluentem Spiritus S. repletionem, & affluētiam, copiamque gratiarum. de illa scriptum est: Omnia flumina intrant in mare. Flumina sunt charismata Spiritus Sancti. Vnde Ioan. 7. Qui credit, inquit, in me, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum. Omnia ergo flumina intrant in mare, dum omnia charismata sanctorum intrant in Mariam. Flumen enim gratiæ Angelorum intrat in Mariam. & flumen gratiæ Patriarcharum, & Prophetarum intrat in Mariam. Et flumen gratię Apostolorum intrat in Mariam. Flumen gratiæ Martyrum intrat in Mariam. Flumen gratiæ Confessorum intrat in Mariam. Flumē denique gratiæ Virginum intrat in Mariam. Omnia flumina intrant in mare, idest, omnes gratiæ intrant in Mariam. Vnde optimè ipsa dicere potest: In me omnis gratia viæ, & veritatis, in me omnis spes vitæ, & virtutis. Quid ergo mirum si omnis gratia in Mariam confluxit, per quam tanta gratia ad omnes defluxit? Ait enim B. Augustinus: Gratia es plena Maria, quam apud Dominum inuenisti, & hanc per totum mundum effundere meruisti.* Sic ille.

B.V. est mare quoddam gratiarum.

M. est Mare per affluentē Spiritus S. repletionē.

Flumina gratiarum omnium Angelorum, ac sāctorum ingressa in B. V.

Gratia plena fuit B.V. & hanc per totum mundū effundere merita est.

33. Idem cap. 7. in eodem specul. Agnouit Virginem, omnibus virtutibus Sanctorum refectissimam quandam esse Cornucopiam, dum nos ad eius perfectiones contemplandas hiscé verbis inuitat: *Consideremus quomodo Maria fuit plena perfectione vniuersalis Ecclesiæ. Diuersas, & mirificas perfectiones, & gratias, in diuersis sanctis suis habuit, & habet Ecclesia, in quorum plenitudine videtur detenta fuisse Maria, vt verè possit dicere: In plenitudine Sanctorum detentio mea. Eccl. 24. Reuera in plenitudine Sanctorum Mariæ detentio fuit, dum in mirificâ perfectione suâ, plenitudo perfectionis sanctorum sibi non defuit, vti B. Bernardus declarat: Merito, inquiens, in plenitudine sanctorum detentio eius, cui nec defuit fides Patriarcharum, Spiritus Prophetarum, zelus Apostolorum, constantia Martyrum, Sobrietas, Confessorum, Castitas Virginum, fœcunditas coniugatorum, imò nec puritas Angelorum. Apud eos denique, qui pleni sunt sanctitate, non autem apud eos, qui pleni sunt iniquitate Maria libenter est.*

B.V. plena perfectione vniuersalis Ecclesiæ.

Plenitudo perfectionis sanctorum B.V. non defuit.

Apud eos, qui pleni sunt sanct. tate M. libenter est.

34. De hac Virginali gratiarum plenitudine, deque eius perfectione idem S. Doctor ser. 3. de B. V. *Plenitudo gratiæ est plenitudo supereminentiæ, qua aliquid dicitur cæteris supereminere. Et hæc plenitudo, fuit in beatissima Dei Matre, quæ omnia dona, quæ alij Sancti acceperunt in parte, ipsa omnino habuit in plenitudine. Nam sicut in capite sunt omnes sensus, sed in alijs partibus corporis tantum est sensus tactus: sic Domina nostra omnia habuit Dei dona, quæ in sanctis alijs sunt diuisa. Vnde dicit: In plenitudine sanctorum detentio mea. Et est sensus: totum teneo in plenitudine, quod alij sancti tenent in parte.*

In M. sunt omnes gratiæ, sicut in capite omnes sensus.

35. Agnouerunt, & hi gloriosissimam Deiparam virtutum, meritorumque omnium refertissimam Cornucopiam, qui encomium illud Salomonis: *Multæ filiæ congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas.* Prou. 31. ipsi attribuere non dubitarunt. Vnde S. Bernardinus Senen. To. 2. ser. 3. de B. Virgine ostendere volens, eam præ cæteris sanctis fuisse Sapientissimam, rerumque diuinarum peritissimam, sic loquitur: *Maria Virgo Sanctissima, quæ Saluatorem genuit, peperit, & aluit, quæ ingiter eius adhæsit lateri, quę comes indiuidua nullo fere absuit itinere, quę intenta pre cęteris inuigilauit verbo, & operi eius, sola Saluatoris actuum insignia opera, magnifica prędicationis genera, inaudita*

B.V in diuitiis Spiritualibus supergressa sāctos vniuersos.

B.V præ cæteris sanctis longè sapiētissima.

contra

contra mundum, & peccatum, & Tartareum zabulum diuinæ seueritatis acerrima eloquia, quod eis diu interfuit, specialius vidit, secretius audiuit, citius agnouit, propensius retinuit, & Apostolis alijsque discipulis locupletius edidit, diligentius retulit, melius indidit, fidelius tradidit. Hinc est, quod de ea legitur in Euangelio: Maria autem conseruabat omnia verba hæc cōferens in corde suo. Hinc in eius laudibus legitur: Multæ filiæ congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas.

Christus præ cæteris Apostolis Matrē in mysterijs cælestibus erudiuit.

Licet enim in parabolis loqueretur ad turbas, licet Apostolis omnia nota faceret, vt amicis, quædam tamen credendum est præ cæteris Matrem suam, quemadmodum dilexisse, ita etiam propensius erudisse, quędam ei secretius intimasse; frequenter eam ad montem myrrhæ, & collem thuris sublimasse, in cellam vinariam occultasse, sui prout nouit & voluit, gloriam deificam, & super cælestem reuelasse notitiam.

B. V. Thronus Christi.

Vnde Ioann. Apoc. 4. de Throno, ait, procedebant fulgura, voces, & tonitrua, quia Mater filij IESV Christi parabolas, ænigmata legalia, & mirifica gesta, dicta, opera auidius ebibit, fidelius credidit, syncerius luculentiusque alijs edidit. Hactenus Bern.

36. Agnouit supra memoratus S. Bonau. in spec. ca. 2. Deiparam Cornu fuisse Amaltheæ virtutibus refertissimū, eisdemque tam Angelos, quam sanctos omnes, supergressam, dum doceret illam à Væ multitudinis Infernalium liberam fuisse tormentorum, refertamque omnium cælestium copia bonorū:

M. multitudine meritorum, ac præmiorum in cælo omnes Angelos, ac Sanctos superat.

O' quam longè, inquiens, ab isto Væ multitudinis tormētorum fuit in Maria multitudo meritorum, ac præmiorum, cui contra multa damnatorum mala in Inferno, iam DEVS præparauit multa bona in cælo, ita vt nullus Angelus, nullus sanctorum ei æquari possit in multitudine, & congregatione bonorum cælestium, iuxta illud: Multæ filiæ congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas. Si filias istas intelligamus sanctas animas, vel intelligentias Angelicas, numquid non supergressa est diuitias Virginum, Confessorum, Martyrum, Apostolorum, Prophetarum, Patriarcharum, & Angelorum?

B. V. Rosa Martyrum.

Cum ipsa sit primitiua Virginum, speculum Confessorum, Rosa Martyrum, Registrū Apostolorum, Oraculum Prophetarum, filia Patriarcharum, Regina Angelorum? Quid enim illi de diuitijs horum omnium defuit? Siquidem ait Hieronymus: Mariam si diligentius aspicias, nihil virtutis est, nihil speciositatis, nihil candoris, & glorię, quod in ea non resplendeat. Idem S. Doctor eodem in spec. cap. 8. dum probaret Dominum illum esse cum Virgine, cuius omnia sunt propria cælum, terra, omnia corporalia, & spiritualia, omnis natura, & omnis gratia, omnis cælestis gloria, Dominum in quam illum, de quo Apostolus: Idem Dominus omnium, diues in omnes, qui inuocāt illum;

B. V. ditissima in virtutibus ac bonis omnibus, quia opulētissimus Dominus, cum ipsa fuit.

mox docuit ditissimam quoque cū tam locupleti Domino euasisse Virginem, omniumque bonorum copiâ abūdantem: Ecce, inquiens, Maria quantus Dominus est, quam opulentissimus Dominus est, qui tecum est. Et quia Dominus opulentissimus opulentissimè est tecum, ideo tu opulentissima & ditissima secum es. Ita vt verè illud tibi dici possit: Multę filię congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas.

M. vniuersas Virgines sanctas diuitijs supergressa.

Filia Agnes, Filia Lucia, Filia Cęcilia, Filia Agatha, Filia Catharina, & multæ alię Filię, multę alię virgines sanctę, multę animę iustę congregauerunt diuitias virtutum, & gratiarum, diuitias meritorum, & præmiorum, sed Maria vniuersis diuitijs supergressa es excellentissimè vniuersas. O' quam diues est Maria in gloria, quam diues fuit in miseria! O' quam diues est in cælo, quam diues fuit in mundo! O' quam diues est in anima sua, quę tam diues fuit in carne sua, vt B. Bernardus exclamans dicat: O' diues in omnes, & super omnes Maria, de cuius substantia modica pars assumpta, totius mundi sufficit soluere delicta. Dominus ergo tecum ò Maria opulentissima.

37. Agnouit Richardus à S. Laur. lib. 4. de laud. B. V. Deiparam abundantiâ virtutum velut Cornucopiam extitisse. Dum enim verba illa Salomonis expenderet, sic loquitur;

B. V. vniuersas mulieres veteris testamenti virtutibus superauit.

Per hoc quod Salomon ponit tempus pręteritum; Congregauerunt, videtur intellexisse sanctas mulieres veteris testamenti, quibus ipsa figuratur; quæ diuersis virtutibus claruerunt. Commendatur enim Sara, à fidelitate; Hebr. 11. Fide, & ipsa Sara sterilis virtutem in conceptione seminis accepit. Sed Maria est fidelior Sarâ, quę de promisso dubitauit; ipsa verò minimè, cui dicitur. Luc. 1. Beata, quæ credidisti; nunquam enim Maria de promissione Angeli hæsitauit.

Rebecca, & Rachele B. V. pulchrior, & amabilior.

Commendatur Rebecca à formę elegantia ac speciositate; vocatur enim. Gen. 24. Virgo pulcherrima. Sed Maria est speciosior longè, cùm sit speciosior sole. Sap. 7. Rachel ab amabilitate: Gen. 29. Quam dilexit Iacob. Sed Maria est longè amabilior, in qua consummatus est amor ille, per quem antiqua odia reuocata sunt. Propter hoc in Canticis tam sæpè vocatur Dilecta.

B. V. Lia fœcūdior, quia licet vnicum genuerit, cum illo tamen salutem multorum pepetit.

Lia à fæcunditate. Sed Maria longè fæcundior, quia etsi non nisi vnum genuit, tamen in illo vno, salutem omnium generauit. Ipse saluum fecit populum à peccatis eorum.

B. V. Debora sapientior.

Debora à Sapientia. Vnde erat Prophetis, & populum iudicabat

Iud. 4. Sed Maria Sapientior, quæ in domum ipsius Sapientiæ ædificata est. Prou. 9. Esther ab humilitate, & mundanæ gloriæ detestatione. Vnde dicebat Domino Est. 14. Tu scis quod abominer signum superbiæ. Sed Maria multo humilior, cuius humilitatem respexit DEVS, & per eam veterem Diaboli superbiam deiecit. Iudith commendatur à fortitudine, qua occidit Holofernem. Sed Maria est longe fortior, quia caput antiqui serpentis contriuit: Ipsa conteret caput tuum. Gen. 3. Propter hæc omnia, aliaque quàm plurima ei dicitur: Benedicta tu inter mulieres, id est super omnes mulieres, vt glossat Hieronymus. De suarum diuitiarum multitudine ipsa gloriatur Prou. 8. Mecum sunt diuitiæ, & gloria, opes superbæ, & iustitia. Quasi dicat, se diligentibus, sibique deseruire contemnentibus: Si amor meus non monet vos, ad quærendum, & diligendum me, saltem moueat vos cupiditas, quia mecum sunt diuitiæ, & gloria, id est, diuitiæ gloriosæ, quæ scilicet faciunt possessores suos gloriosos. Denique multæ filiæ, id est Virtutes Angelicæ, & animæ sanctæ congregauerunt diuersarum virtutum diuitias, operum bonorum, meritorum, ac præmiorum, tu discretiuè supergressa es vniuersas, excellentia humilitatis, & Virginitate fœcunditatis, & fœcunditate Virginitatis. Virginitas enim non exclusit in te fœcunditatem, nec fœcunditas Virginitatem violauit. Verè enim tibi dixit Sponsus: Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Siquidem licet Spina flores suos proferat, lilio tamen non est comparabilis. Omnis autem homo Spina, cui terra corporis sui, & ipsa conscientia spinas germinat, & tribulos, exceptâ Virgine gloriosâ. Dicitur denique Maria vniuersas Filias supergressa, quia vt dicit B. Hieron. Cæteris per partes data est gratia, Mariæ verò se totam effudit gratiæ plenitudo. Quod si reliquæ filiæ fuere bonis operibus plenæ, pauperibus multa impendendo, atque erogando de externa substantia: At Maria non solùm pauperibus, sed ipsi Dei Filio, de quo illud specialiter exponitur: Beatus qui intelligit super egenum, & pauperem Ps. 40. omnia misericordia opera de substantia impendebat implens illud Prou. 3. Honora Dominum de tua substantia, & ideo est super omnes benedicta, bonisque operibus omnes filias Sion est supergressa. Sic Richar.

B. V. Iuditha fortior, quæ caput serpẽtis contriuit.

Si quis ad seruiendum B. V. amore, nõ mouetur, moueatur cupiditate, quia cũ illa sunt diuitiæ, & gloria, etc.

B. V. ipsi Dei Filio opera misericordiæ corporalia impendit.

38. Agnouit denique Pelbartus lib. 6. Stellarij part. 1. art. 3. Deiparam gloriosissimam auream quandam esse Cornucopiam, gratiarum omnium bonis refertissimam, quæ ille ad 12. capita reuocat, ex eisque, veluti stellis, pulcherrimam Coronam ei contexuit; nobis quatuor duntaxat hic, breuitatis amore memorasse sufficiat. De hac igitur gratiarum copia sic ille loquitur: *Decreuit DEVS ab æterno sublimare Beatam suam Genitricem, præcipuè 12. admirandis gratijs, vel bonis supernaturalibus ad numerum 12. stellarum in Corona eius capitis fulgentium, quibus eam ab ortu, vsque ad finem vitæ suæ incipiendo, mirabiliter perfecit, ac sublimauit. Harum gratiarum primus quaternarius respicit eius gratiæ sublimitatem. Præcipua itaque stella, seu bonum gratiæ admirabilis benedictæ Virginis est, quod DEVS omnibus donis Spiritus S. eam repleuit, Sapientia scilicet, intellectu, consilio, fortitudine, scientia, pietate, & timore Domini secundum vaticinium Isa. cap. 11. quæ dona siquidem super florem Christum requieuerunt, requieuerunt quoque super hanc Virgam Virginem, de quo suauissimus ille flos, mortales omnes recreans, pullulauit. Altera stella, quod omnes virtutes, & gratias sanctorum generales, et speciales DEVS illi, summa cum excellentia infudit, vt verè dicere posset: In plenitudine Sanctorum detentio mea Eccl. 24. Taceat ergo Esther de sua nobilitate; Susanna de sua castitate: Ruth de iustitia; Debora de sua prudentia; Rachel de sua pulchritudine; Iudith de sua fortitudine, quia Maria supergressa est vniuersas. Tertia stella Virgineum verticem coronans, quod summam illam gratiam DEVS Mariæ præstitit, à qua omnis creatura vacua fuit, & qua maiorem pura creatura capere non potuit; esse scilicet Matrem Dei, quæ est singularis, & summa gratia, quæ puræ creaturæ communicari potuit. Hinc Ansel. de Conceptu Virg. cap. 18. Quid excellentius Mariæ DEVS dare valeret, quam quod in perpetua Virginitate manens, DEVM de sua carne carnem factum generaret? Quarta denique Stella Virginẽ mirificè illustrans est, quod illi DEVS summum puritatis donum contulit. Vnde idem Anselmus: Decuit vt conceptio illius hominis ex Matre fieret purissima, quæ tanta puritate nitceret, qua maior sub Deo nequit intelligi, cui DEVS Pater suum Vnigenitum, quem de corde suo genuit æqualem sibi ita dare disponebat, vt esset vnus idemque Dei Virginis Filius, & quam ipse Filius sibi Matrem eligebat, & de qua Spiritus S. operatus erat, vt ex ipsa conciperetur, & nasceretur ille, de quo procedebat.* Hæc Pelbartus. Ex quibus profectò facile est intelligere ingenti Deiparam bonorum cælestium cumulatam fuisse copiâ longè exuberantius quàm illud Amaltheæ Cornu mirificeque omnes ipsius gratias, velut stellas in lucidissimas, ob eminentissimã Diuinæ Maternitatis dignitatem, diuinamque quandam, quæ in ipsa refulgebat puritatem, inter omnes Sanctorum vir-

B. V. omnib. donis Spiritus S. repleta quibus, & eius Filius.

B. V. DEVS cõmunicauit omnes gratiãs sanctorũ generales, & speciales.

Diuina Maternitas sũma, & singularis gratia quæ puræ creaturæ dari potuit.

B. V. DEVS summum donum puritatis contulit vt digna foret parere Dei filium.

virtutes emicuisse. Hæc enim tam diuina dignitas, velut Sol reliquis cæli luminibus, copiosissimum Virgineis gratijs splendorem communicauit.

39. Et quoniam Capricornus non solum bonorum omnium copiam, verumetiam Fælicitatem designat, mirè nobis adumbrat in hoc etiam Deiparā, quæ summa nostra, beatæque est post DEVM Fælicitas. Omnia enim, quæ de Asterismo hoc Capricorni tradidere sapientes, mirè Virgini nostræ Sanctissimæ congruunt. Atque in primis tradunt Astronomi eos fore fælicissimos, ac fortunatissimos, qui sub hoc signo lucem hanc nascentes aspiciunt vti Par. 1. Disc. 19. num. 57. ostensum. Vnde in Varijs nummismatis Augusti Cæsaris inter Imperatores felicissimi, tum ob altissimam pacem, quâ eo regnante mundus fruebatur, tum ob faustissimum toti orbi Saluatoris, eius temporibus, Genethliacum, Capricorni signum expressum cernebatur. Quod quam verum sit declarauit Sanctissimus Præcursor Ioannes, qui hoc felicissimo in sua Natiuitate sibi affulgente sydere, omnibus gratijs, cælique donis locupletari meruit, vt alibi ex B. Card. Damiano, & Guerrico Abbate pluribus comprobauimus. Declarauit quoque Sanctus Bernardinus Senensis, qui quadam in concione publicè Senis habitâ suam à Deo sibi concessam fælicitatem omnibus notam facere cupiens coutestatus est, se sub hoc auspicatissimo, Virgineoque sydere natum, plurimis Dei donis fuisse exornatum: *Ego*, aiebat ille, *Frater Bernardinus semper fui deuotus B. Virgini. In die enim Natiuitatis eius natus sum, eodem die baptizatus sum, illo ipso die Monasticum habitum indui, itemque professus sum Monachum, & primum sacrificium feci, eodem die cupio exire ex hac vita.* Declarauit idem B. Robertus Ordinis Cisterciensis fundator, cui adhuc in vtero Matris existēti, hoc propitio sydere affulgescente, per Matrem eius Engardem exhibito illi à Deipara annulo, eidem, ô rem admirandam! desponsari meruit.

Capricornus Fælicitatem designat.

Felices qui sub Capricorno nascūtur.

Cæsar Augustus in suis nummismatis Capricornum excudi iussit.

S. Bernarda. Sen. in festo Natiuitatis B. V. natus, plurimos eiusdem fauores expertus.

Robertus Cister. Ord. fundator à B. V. in vtero Matris desponsatur.

40. Declararunt innumeri alij, quos omnes prosequi longum foret; suffecerit B. Aloysium Gonzagam Societatis nostrę illustre sydus commemorasse, qui sub hoc Virgineo felicissimoque sydere natus, quam felix, quam fortunatus, quantis benignissimi huius syderis influxibus beari meruerit, ipsius innocentissimæ vitæ decursus ostendit. Narrat enim vitæ Auctor, Virgilius Ceparius lib. 1. cap. 2. *Matrem eius commemorare solitam, appropinquante partu, tantis se repente doloribus oppressam fuisse, vt nulla spe fœtus enitendi in extremum adducta vitæ discrimen visa fuerit. Quare in tanta opis humanæ desperatione, ad DEVM, eiusque Matrem Virginem confugit, vouitque si hoc discrimine defuncta fuerit, sacram se Lauretanam Aedem vna cum prole, modo, & illi vita contingat, adituram. Voto suscepto periculum omne tam Matris, quam prolis depellitur. Verum cùm parentes infantulum diu viuere posse diffiderent, vt animę incolumitati consulerent, monent obstetricem, vt vbi primum partum eo loci esse videri, vt sacri laticis capax esse possit, eum mox tingat, antequam totus ederetur. Quod & factū est. Qua in re singularem Diuinæ gratię infans hic ab hoc Virgineo sydere suscepit influxū. Sic n. singulari Dei, Deiparęq; fauore factū est, vt ab ipsis Matris visceribus quasi mancipio, & nexu sibi proprium esse voluerūt.* Qua in re S. hic Puellus S. Metildi Virgini par fuit, cui declarare dignatus est Dominus sibi nimium quantum placuisse, vt in simili periculo vitæ versanti, eius baptismus acceleraretur, quo animus eius quantocyus in Templum suæ Diuinæ Maiestati gratissimum consecraretur, essetque prius sanctificata, quam nata, vt ita aliquo modo ipsam Deiparam Virginem ortu suo imitaretur. Nonne Adolescens hic ita natus prospero, faustoque sydere editus censendus est, siquidem auspicijs Lauretanæ Virginis, eiusque propitijs, benignissimisque influxibus afflatus, radijsque illustratus hanc lucem aspexit? Nonnè ex hac eius pueritiæ adeò clarescente aurorâ, facilè conijectari potuit, quid de totius diei vitę eius decursu futurum esset? Verissimè enim pronunciauit Salomon; *Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit vsque ad perfectum diem.* Verè enim B. huius Adolescentis tota viuendi ratio aliud nil fuit, quam assiduus quidam processus, atque in luce sanctitatis incrementum. Quod enim de omnibus iustis asseruit S. Greg. Papa Hom. 5. in Ezech. quadrat aptissime in hunc nostrum, Virgineo lumine ab ipso ortu felicissimè irradiatum Aloysium: *Iam iustorum animis*, Inquit S. Doctor, *bonum desiderium atque intellectus lucis intimę, iam pars diei est; sed cùm vsque ad finem vitę in virtute proficiunt, ad perfectum diem tunc veniunt, quando ad cęlestia Regna perducti, in*

B. V. Aloysius noster sub B. V. sydere natus, multis fauoribus locupletitus, &c.

B. Aloysius Gonzaga sub auspicijs Lauretanæ Virginis in lucem fæliciter editus.

B. Aloysij assiduus in virtutibus profectus.

ea luce, quam desiderant, iam minus aliquid nõ habebunt. Verè de hoc Beato Adolescente exclamare possumus cũ illo Poeta.

O sydere dextro

Edite, magna tibi superum indulgentia fauit!

Signum Capricorni Deorũ Porta à Platonicis dicitur.

41. Quod si cum Platonicis Capricornum Deorum Portam nuncupemus, eo quod per Asterismum illum animæ vinculis corporis absolutæ in cælos ascendant, vt Diuinæ participes Naturæ efficiantur, intelligemus planè signo hoc Zodiaci felicissimo, eandem Deiparam figurari, quæ velut cæli Ianua mortalibus in formidando illo, ex hac vita exitu constitutis affulgescere consueuit. Verè enim Virgo nostra Porta Deorum, hoc est iustorum, qui beneficio gratiæ, diuinæ consortes effecti naturæ, imo Dij, vti testatur Psalmista, dũ canit: *Ego dixi, Dii estis, & filij excelsi omnes;* per illam, tanquam per cælorum Portam ad æternam Beatitudinem felicissimè ingrediuntur. Quare iure merito illi concinit Ecclesia: *Felix cæli porta:* Et, *Tu Regis alti Ianua, & porta lucis fulgida,* per quam nimirum in Cimmerijs illis, ac plusquam Aegyptiacis, quas Tartarei effundere solent Cacodemones, in tremenda illa mortis hora tenebris, cælestis gratiæ splendor miserorum hominum mentibus affulgescere solet, ne eorum fides obfuscetur. Quare Pelbartus lib. 15. stell. par 1. c. 10. reddens rationem ex Alberto Magno, cur cæli Portã vocitetur Dеipara: *Quia,* inquit, *per Virginem exiuit in mundum quicquid vnquam gratiæ creatum, vel increatum venit, vel venturum est; Ipsa enim omnium bonorum Mater est, ipsa Mater gratiæ, mater misericordiæ; Ideò etiam Porta cæli denominata est, quia per ipsam intrauit, quicquid de terris in cælis ascendit, & è conuerso. Proprietates enim Portæ sunt importare, & exportare.* Vnde idem vir in Virginem pijssimus Pelbartus libro 12. stell. Par 2. art. 1. docuit præclarissimè, quod cultus honoris, & seruitium deuotè exhibitum B. Mariæ quamuis securum hominem de salute, inuariabili necessitate & absolutâ cognitione reddere minimè possit; spem tamen certam, maximamque de consequenda æternã beatitudine affert fiduciam, vt varijs exemplis, quotidianãque penè experiẽtia manifestum euadit. Hinc illa Prou. 8. Beatitudinem hanc sibi piè famulantibus, atque obsequentibus eodem Pelbarto interprete, polliceri dignatur: *Beatus homo, qui audit me, in Prædicatore videlicet cultum meum docente, vel in paupere vociferante, & in nomine meo petente; Beatus denique, qui audit me, mihique obedit, vigilatque ad fores meas quotidie, peculiare aliquod cultus, ac venerationis officium mihi deferendo, & obseruat ad postes ostij mei, Ecclesiam nomini meo dicatam frequentando, atque deprecando. Qui me inuenerit, adiutricem scilicet, per debita obsequia, inueniet vitam gratiæ, & gloriæ, & hauriet salutem à Domino. Qui autem in me peccauerit, lædet animam suam. Omnes, qui me oderunt diligunt mortem.* Illius quoque asserit esse verba illa Eccl. 24. *Qui audit me non confudetur, in die videlicet Iudicij, cùm loquetur iratus Iudex inimicis suis in porta; quia pro illo adstabo coram filio, atque ita me patrocinante non erubescet.* Tigurina idem hoc sat expressit, cũ vertit: *Qui audit me non cadet, vel in peccatum mortale videlicet, vel in æternæ perditionis Barathrum, & omnia opera eius corruptelam nõ patientur.* Prosequitur Virgo: *Qui operantur in me, siue propter me, siue ad exemplũ mei, mores meos purissimos imitando, non peccabunt.* Siue vt interpretatur Iansenius: *Qui sua per me obeunt negotia, non peccabunt in eis, sed sua omnia vti prudenter, ita & feliciter peragent.* Concludit tandem Dei Mater suã promissionem amabilissimam: *Et qui elucidant me, lucidam, puramque ab omni peccato etiam originario reddunt, credendo, ac colendo me, vitam æternam habebunt.*

B. V. Porta Deorum per quã iusti ad cælum ingrediuntur.

B. V cur cæli fælix porta dicatur.

Portæ proprietas quænam sint?

Spes maxima de cõ equẽda beatitudine affulgescit illiqui B. V. piè colit.

Beatus qui Ecclesias B. V. dicatas frequentat.

Cultor B. V. non confundetur in die Iudicij, quia per illo intercedet apud Filiũ.

Qui B V. Cõceptionẽ immaculatam elucidãt, vitam æternam habebunt.

42. Quæ verba doctissimus simul ac pijssimus B. Cornelius à Lapide expendens præclarum dat documentum ijs, qui se, siue verbis, siue nonnullis in speciem pietatis operibus Deiparæ deuotos esse iactitant, & tamen in peccatorum sordes vltro quodammodo sese immergunt: *B. Virgo,* inquit, *inprimis fælicitatem promittit, deinde bonam operationẽ. Vtrumque enim sui cultoribus, sibique deuotis præstat, vti ex omni sæculorum omnium historia liquet. Quare si quis à peccato, & à pudore immunis viuere velit, si quis gratiam, & salutem sibi assicurare, si quis magnum perseuerantiæ donum nancisci cupiat, illud identidem à Deo per intercessionem B. V. efflagitet; Perire enim, & damnari nequit, qui tantam apud Deũ Patronam habet; nisi quis vltro se in scelera, & Gehennam præcipitet, vti faciunt nonnulli stolidi, qui impune in suas cupiditates ruunt, præsumptuosè præfisi, de ope B. Virginis, cui se deuotos dicunt, eo quod in eius honorem Sabbatho ieiuneni, Rosarium recitent, vel similem ei cultum exhibent. Qui sane in B. Virginem iniurij sunt, tum quia de eius misericordia impiè præsumunt, tum quod cultum eius tot criminibus*

Siquis perseuerantiæ donum nancisci cupit, per B. V illud petat.

bus inquinant dedecorent, & infament; ideoque duplici, hoc est maiori damnatione digni sunt. Quibus ex verbis colligimus eos solos patrocinio Virginis dignos, qui Deum verentur offendere, & ex fragilitate in peccata incidunt. Pro talibus nimirũ, vt ait Pelbartus, ipsa in articulo illo tremendo mortis: *Loquetur pacem in plebem suam, & super sanctos suos, ac sibi deuotos famulos, & in eos, qui per pœnitentiam cõuertuntur ad cor. Ipsa in fraude circumuenientium, Dæmonum videlicet, illis aderit, & custodiet eos ab inimicis, & à seductoribus tutabit illos, dabitque illis claritatem æternam.* Sap. 10. Quare rursus monet per Eccl. c. 6. Spiritus S. *In omni animo tuo accede ad illam, Mariam videlicet, colendam, & in omni virtute tua conserua vias eius. In nouissimis enim, hoc est tempore mortis, inuenies requiem in ea.*

Illi qui Deũ verentur offendere & ex fragilitate peccant digni sunt patrocinio B.V.

Cultores B. V. in articulo mortis inueniẽt requiẽ in ea.

43. Inuenit hanc requiem in nouissimis Pater noster Ioannes Cardin. Lusitanus, qui cum totius vitæ decursu B. V. fuerit addictissimus, circa vltimam vitæ suæ periodum fuit vel maximè: quare institutis cũ ea Cœlitibusq; pijssimis, tenerrimisque colloquijs, admoto sibi ad osculum Christi seruatoris Cruci affixi signo suauiter exspirauit. Quod beneficium sine dubio B. V. sua intercessione ipsi impetrauit, & simul etiam alterum addidisse visa est, quod præsentibus prodigio per visum fuit. Nam supremum Diuina vulnera suauianti, ipsum Christi Domini signum, refixis manibus ac pedibus, ita se illi vltro iniecit, vt famulum amplecti suũ, eiusque colligere velle inter postremos anhelitus animam videretur. Admirabilitatem intendit, quod immotis in ipsa Cruce clauiculis vix ægrè quiuerit, ijs rursus inseri sacrum simulachrum. Ita in eius vita Phil. Aleg.

44. Inuenit requiem hanc felicissimam in Virgine, Angelicis moribus præditus adolescens ille Iacobus Mlochi, de quo Annuæ Soc. Collegij Rigensis 1611. qui in vita præcipuã quadam veneratione Deiparam prosequebatur, officium, ac Rosarium ei indies velut ordinariam pensum persoluendo. Vnde factum vt ipsa benignissima Patrona, velut sydus propitium, solatio suo eum fuerit dignata, extremumque ei mortis diem apertè prædixerit. Nam decem circiter diebus ante obitũ(: erat is Virgini purificatæ sacer:) cùm Sacerdos quidam è nostris re diuina peracta è templo rediens ægrum reuiseret, sciscitatus est, num & in Templo B.V. adfuisset, affirmante Patre, subiungit Iacobus: *Reuera, & hic mecum duabus alijs comitata Virginibus fulgenti admodum forma, & decore fuit, significans me breui hinc ad cælestem societatem migraturum, modicum interim adhuc ferendum.* Sed & biduo ante obitum, nocte intempesta, eum excitatum, qui aderat fratrem rogaret, candelam accẽderet, atque ille in opere iam esset: *Omitte*, ait, *Frater mi:* Et mox subiungit: *Magnos hic habuimus hospites, exhilarante me præsentia sua Beatissima Virgine, & iam mihi abeundum erat, nisi dilatio exigui temporis fuisset concessa, te quidem vt socium itineris haberem, rogaui, sed responsum laborandum tibi in annum vsque trigesimum, quo anno circa hascẽ Beatissimæ Virginis ferias me sequere.* Frater gaudio simul, metuque perculsus dum se proripit, monetur à Iacobo, cautè ageret, quod Currus B. Virginis, quo animas in cælum auehere soleat, in medio consisteret; Postridie socius rogat, num nocte dictorum, gestorumué meminisset? Cui ille. *Optimè Pacatum quidem animum habui, sed non dormiui, si libet crede, paratus sis interim moneo in tempus designatum.* Porrò in ipso agone circumfusis fratribus, & animam Deo commendãtibus, oculos in Crucem, & digitum in B.Virginem simul, quę eius animam abductura erat, intendens, expirauit. Quam sine dubio Deipara in Curru illo suo verè aureo, verè triumphali in cælum auexit, ostenditque reuera se vehiculum suauissimum animarum, Portamque simul cælorum, per quã cælesti gratiã deificati, diuinæque naturæ consortes effecti mortales, in æternam Beatitudinem ingrediuntur.

Iacobus Mlochi B.V. deuotus piè moritur.

B.V. morienti cum Curru, quo animas in cælũ vehere solet, ad fuit.

B.V. suauissimum animarum Vehiculum in cælũ tendentium.

45. Agnouit Sylu ester Pont. Maximus Deiparam cælorum, Deorumque portam, ac per consequens à Porta inferi liberatricem, cùm ei, vt testatur P. Antonius Balinghen in Kal. Deipar. 31. Decembris in foro Romano, vbi olim fanum Iouis statoris visebatur, Templum cognominatum: *Libera nos à pœnis Inferni;* erexit, & merito. Siquidem eodem loco ingens terræ hiatus, ac vorago ostensa est, in quam Curtius Eques Romanus consenso equo semetipsum præcipitem egit, cuiusdam responsionis superstitione adductus, quo viuens aliquis ad eam complendam deposcebatur; Quo sanè pulcherrimo Templi titulo Sanctissimus Pontifex indicare voluit,

S. Syluester Pont. B. V. Templum dictum, Libera nos à pœnis Inferni ędificauit.

luit, Deiparam, & cælorum, Deorumque esse Portam, & suorum clientulorum à portis Inferorum, æternæque mortis supplicijs fidelissimam liberatricem.

46. Vnde doctissimus Abulensis q. 1. in libros Regum, cum quæsijsset: cur *Philisthæi Arcam tangentes morte non damnarentur, sicut Bethsamitæ, aliique populi?* Scitè, aptissimèque ad rem nostram respondit: *Quia erant nimis deuoti circa venerationem Arcæ; impenderunt enim illi maximum honorem, quem impendere poterant, ponendo eam, arbitratu suo, in loco sacratissimo totius terræ suæ, scilicet in Templo Dei illorum Magni Dagonis.* Sic ille vbi P. Franciscus Mendoza noster sapienter annotat, quod sicut Philisthæi ob Arcæ deuotionem, quæ typus extitit Deiparæ, vt S. Ambrosius, alijsque passim voluere Patres, temporali morte damnari minimè potuerunt, ita neminem, qui erga B. V. deuotus fuerit, æterna morte, quæ est secunda mors, damnandum. Tanta enim est potentia optimæ Dei Parentis, vt ei omnis Tartareorum hostium, ipsiusque inferni potestas, ac Tyrannis, imo ipsa quodammodo Diuini Numinis omnipotentia cedere videatur.

Sicut Philisthæi ob Arcæ deuotionem temporali morte damnari non potuerunt, ita deuoti B. V. æterna morte non peribunt.

Vnde veteres, vt scribit Natalis Comes lib. 4. Mythol. cap. 5. finxere Iouem vni Mineruæ, quæ Virginem nostram adumbrabat, suas vires impertiuisse. Hinc illam Eua, Virago, quasi virum agens cognominata, figurabat. Quare quod de Minerua in suis Hymnis olim cecinit Orpheus:

Iuppiter soli Mineruæ suas vires impertiuit.

Fœmina, masque eadem es,

Minerua Fœmina, & Mas eadem est.

multò aptius Virgini nostræ Tartareis phalangibus, totique Orco ad instar castrorum ac ei ordinatæ longè formidabilior s poterit applicari. Ipsa enim in horrendo illo mortis instanti Mulierem, ac Virginem verè fortem, ac masculam, contra stygios satellites, tenebrarumque Principes pro animabus depugnando; sese ostendit, eosque in æternæ noctis profundissimum chaos profligando, animas, preciosissimo filij sui sanguine redemptas, gratiæ suæ vehiculo ad æternam beatitatem prouehit.

47. Neque verò solùm Deipara animas ex hac vita decedentes ad cælos vehiculo sui fauoris, ac gratiæ prouehit, verumetiam aliquando Orco destinatas, & ad Infernum detrusas, ope Virginis fuisse liberatas clarum est, vt alibi etiam fusè ostensum. Vnde Rutilius Benzonius Episcopus Lauretanus Deiparæ studiosissimus in Psalm. 86. capit. 32. cùm quæsijsset, an interdum nōnullis existentibus in inferno aliquod leuamen à B.V. exhibeatur? Sapienter respondit in primis, *quantitatem pœnæ damnatorum ex Dei misericordiâ, & B. Virginis intercessionibus citra condignum taxantur*, vt docet S. Thom. 1. Part quæst. 21. artic. 4. ad 1. vbi ait, in damnatione reproborum apparere misericordiam, non quidem totaliter relaxantem, sed aliqualiter alleuiantem, dum punit DEVS citra condignum. Cum misericordia Dei sit super omnia opera eius. Licet semel taxata per finalem sententiam sempiterni Iudicis pœna, in nullo damnato quamuis Christianus decesserit, & cum fide, ac pijs operibus misericordiæ nunquam mitigabitur, & multo minus tolletur, siquidem ex inferno, post finale damnationis decretum, nulla est redēptio. Docet deinde fatendum esse per intercessionem Deiparæ nonnullos à pœnis Inferni ante finalem sententiam ad vitam iterum reuocatos, & mediante pœnitentiâ fuisse liberatos; ait enim, Virginem, vti & Christum habere claues Mortis, & Inferni; *Potestatem nimirum in mortem, & Infernum*, vt interpretatur Rupertus, Richar. de S. Vict. Primasius, Ambrosius, Ansbertus, Cælius Pānonius. Siue enim Mors accipiatur pro dissolutione animæ à corpore, siue pro peccato, quod est spiritualis animæ mors, quod est, vt ait Poeta:

Pœnæ damnatorum Dei misericordia & B. V. intercessione citra condignum taxantur.

B.V. habet claues Mortis, & Inferni.

Immortale malum, nulla delebile culpa.

cuius respectu, mors corporalis vmbra ipsius quædam esse videtur. Siue pro ipso Cacodæmone de quo S Greg. 4. Mor. cap. 17. *Ipse*, inquit, *qui mortem intulit, Mors vocatur*. Vnde Ioan. Apoc. 6. *Nomen illi Mors*. Siue denique Mors pro morte sempiternâ, ac secundâ accipiatur, sanctissima cælorum ac vniuersæ creaturæ Regina Deipara habet in omnia hæc mortis genera à filio participatam potestatem. Et primo quidem, in mortem corporis, quia sicut Christus vitam potest dare, & eripere: *Tu es Domine, qui vitæ, & mortis habes potestatem.* Sap. 16. ita B. V. vt alibi diximus morbos sanat, & vulnera, membra abscissa restituit; morborum, ac vulnerum vi iam iam morituros ab ipso interitus limine reuocat, ijs, qui veneno hausto periclitantur, succurrit, ac veneficia dissoluit, à latronibus liberat, itinerumque periculis,

Dæmon aliquādo Mors vocatur.

B V. varia in genus humanum beneficia.

culis,

culis; à belluis eripit, ab incendio seruat incolumes: è carcere, ac seruitute in libertatem vindicat, è supplicio capitali liberat, ac denique in præcipitio præsto est, depressisque succurrit, nec non cæcitati medetur, & oculis; imo fami, & inopiæ prouidet, atque huius vitæ bona suppeditat. Quæ omnia pulcherrimis exemplis, quæ enumerare longum foret, comprobat Ioan. Bonifacius lib. 3. de Hist. B. V. & nos non pauca attulimus, cum probauimus Deiparam orbis totius esse Aesculapium.

48. Hic breuiter commemorasse sufficiat ingens miraculum commemoratum à P. Andrea Goldenouschij Ord. S. Pauli primi Eremitæ in Diua Virgine Claromontana cap. 16. quo luculenter ostendit, Deiparam Matrem viuentium esse claues, potestatemque habentem Mortis. Scribit itaque in silesiæ oppido Lubliniec vocitato, lanionem fuisse cui erant duo filij, bimus alter, alter quadrimus. Hic cum obseruasset parentem cultro iugulantem pecora, eodem in cunis iugulauit & fratrem, timensque verbera, in fornacem sese proripuit. Redit Mater extemplo ignem fornaci subijcit, & omnium ignara antequam puero succurrere possit, fumo præfocatur. Mox ad cunas accedens alterum filium in sanguine natantem reperit, & dolore nimio fit quodammodo extra se. Non ita multo post reuertitur domum maritus, ratusque vxorem furijs agitatam in natos sæuijsse, tam atrociter eam tundit ac verberat, donec animam exhalauit. Ad se reuersus, Diuæ Claromontanæ Virgini votum concipit, curruique impositis cadaueribus ad illam properat, eique sub vesperis velut Reginæ misericordiæ, mortis claues, Infernique habenti, mortuam Matrem cum filijs, fiduciâ plenus repræsentat. Et ecce tibi dum Virgineum decantatur canticum, vbi ad verba illa est deuentum: *Fecit mihi magna qui potens est; & Sanctum Nomen eius;* Mater cum filijs rediuiua surgit, reipsa comprobans, quam magna fecerit, magnique æstimarit potentissimus Dei Filius Matrem, ad cuius intercessionem simul ac semel tres mortuos ad vitam reuocauit.

B. V. Claramôtana tres mortuos simul ac semel suscitat.

49. Eandem clauium potestatem cum Filio habet Deipara in morte animæ, quia potest quando, & vbi vult, quemcunque vult à peccato liberare, à dilectissimo suo Filio impetrando gratiam præuenientem, illuminando intellectum; inflammando affectum ad detestationem sceleris; concomitantem, dum liberum nostrum consensum concomitatur, dum nobis ad præstandum id, ad quod nos præueniens gratia excitat, opitulatur. Subsequentem denique gratiam à Filio nobis Virgo impetrat, boni operis perficiendi, voluntati nimirum nostræ proponendo opportunitatem, quod illa exequi desiderabat, minuendo, vel complanando, seu tollendo omnino difficultates, ac tentationes, quæ nos ab inchoato Sancto opere deterrere possent, corroborando denique voluntatem, vt in Dei, ipsiusque Virginis obsequio vsque in finem quis perseueret.

B. V. liberat nos à morte animæ gratiam excitantem, concomitantem ac subsequentē impetrando.

50. Quid iam de clauium dicam potestate, qua vtitur Deipara cum Filio in Cacodæmonem omnis mortis auctorem? Hunc illa eiusque virulentum caput, velut triumphatrix egregia pedibus suis proterit, ac conculcat, huic ad tentandum, vexandumque suos clientulos habenas contrahit, extraordinarijs sceleribus contaminatos, Tartareoque iugo subactos, captiuatos, atque oppressos mirâ facilitate liberat, atque obsoluit, quamplurimosque, anticipato suarum gratiarum remedio, à pœnis secundæ mortis eripit sempiternis. Ad hoc faciendum non solum potestatem, sed etiam imperium ad coercendum stygium illum tenebrionem sibi diuinitus in prima mundi origine sub Euæ figura habet demandatum. Dum enim ipsi vniuersorum Conditor prædixit: *Ipsa conteret caput tuum*, simul & imperium figuratæ Euæ caput eius superbissimum, pede humilitatis suæ profundissimæ, conterendi dedisse visus est. Ipsi denique etiam dictum est: *Super aspidem, & Basiliscum ambulabis, & conculcabis Leonem, & Draconem* Psalm. 9. Denique vt ait idem Rutilius: *Omnis potestas Dæmonis in manu Deiparæ est. Ipsa enim semper fuit, est, & erit illius victrix, & triumphatrix eiusque auctoritatem pro sua voluntate laxat, ac contrahit, prout humano generi expediens esse cognoscit?*

Quam insignem potestatem habet Virgo in Dæmonem.

Omnis potestas Dæmonis in manu Deiparæ est.

51. Quid denique de Virginis gloriosissimæ in mortem secundam, atque

 æter-

æternam dicam potestate? Hæc sanè mirum quantum efficax in eripiendis ab illa miseris mortalibus, ne eos horrifico rictu depescatur, esse consueuit. Testis est mulier illa, de qua speculum Exemplorum D. 3. capit. 46. facit mentionem. Hæc licet alias religiosè viueret, in eo tamen defecerat, quod facinus quoddam in iuuentute commissum, nunquam in specie, ob verecundiam, sed tantum in communi ac generaliter sacerdoti, in exomologesi aperuerit, ac proindè postquam è vita decessisset, & à Dæmonibus ad inferni flammas concremanda raperetur, illico Beata Virgo IESVM filium enixè exorauit, vt ab illis æternis inferorum pœnis eam liberam esse vellet, eo quod dum viueret, quotidie coram eius imagine illam piè exorasset, ne ob tale peccatum damnationi addiceretur sempiternæ. Annuit filius, & mulier vitæ restituta occultum illud nunquamque confessario reuelatum peccatum integrè, cum alijs legitimè confessa est iterumque moriens Virginis precibus in gratiam recepta, *in nouissimis suis*, vt aiebat sapiens, *inuenit requiem*.

Mulier B. V. deuota, ob occultatum peccatum dū post mortē ad Dæmonibus raperetur, à B. V. liberatur.

52. Admirabilis quoque est Virginis nostræ ab hac eadem sempiterna morte adolescentis illius ereptio. de quo Vincentius in speculo Histor. Tom. quarto lib. 7. cap. 155. Hic cum in Vigilia Paschatis renuente, ac multum obluctante matre fuisset conceptus, præmisissetque multas in virum increpationes ac maledicta, tandem in hæc horribilia prorupit verba: *Quicquid hac nocte à nobis fuerit operatum, sic maledictum ac Diabolo mancipatum*. Concepit tandem mulier, peperitque infantem visu mirabilem, ac decore spectabilem, qui cum duodecimum attigisset annum, Diabolus puerum à Matre petijt, tanquam sibi oblatum, atque promissum. Cumque consilio Hierosolymitani Antistis, ad quem remedij causâ Mater cum filio accesserat, quendam sanctissimum Eremitam ibi vicinum adijsset, perlectis Episcopi literis ad se missis, adolescentem sic affatus est; *Attende frater pietatis Diuinæ consilium, & Genitricis eius auxilium. Habet enim Virgo Maria dominium super omnes Spiritus malignos, potestque inferni seras aperire, & frangere interiores aditus; obnixè ergo eam deprecemur, vt tibi subueniat*. Itaque Dominicæ Resurrectionis ipso die, Vir ille sanctus pro iuuenis liberatione cum lacrymis, & cordis contritione, sacrificium, vti quotidie consueuerat, Diuinæ obtulit Maiestati. Timens porrò Cacodæmonis insidias, puerum inter se, & altare constituit; quem tamen Tartareus Prædo de loco illo, paulo ante datam pacem surripuit, secumque ad infernum deportauit. Animaduertit Sacerdos iuuenem sibi à stygio prædone sublatum, & ingemiscens, fiduciaque plenus ad Virginem Deiparam recurrit, quæ pro ingenita sibi pietate illi subuenire non distulit, sed corpus, animamque Pueri de inferno inferiori liberauit, pristinoque loco inter Sacerdotem, & altare restituit. Tandemque cum celebrans; *Pax tecum* diceret, respondissetque Adolescens liberatus: *Et cum Spiritu tuo*: accepissetque de eiusdem celebrantis manu sacram communionem, narrauit omnia, quæ Virginis ope, in sua liberatione sibi contigissent, & quam multa animarum millia in inferno horribilibus supplicijs cruciatas, æternùmque cruciandas reliquisset. Ex quo sanè effusissima Deiparæ nostræ pietate satis exploratum euadit, illam reuera suum dilectissimum æmulando Filium, habere claues Mortis, & inferni, dum animas Dæmonis Tyrannide crudelissima captiuatas, ex Orci faucibus eripit.

Proles à Matre Diabolo mancipata, ab eadem reperitur.

Dæmō Adolescentem rapit ad Inferos, sed Sacerdotis Missam celebrātis precibus ad B. V. fusis liberatur.

52. Quod nemini sane mirum, ac insolitum debet accidere. Si enim Apostolis, alijsque viris sanctis, ex priuilegio singulari concessum fuit, vt nonnullos Ethnicos, qui ad infernum iam descenderant, resuscitarent; vti Traianum, Sancto Gregorio Papæ, de quo alibi diximus: quo sic ad vitam reuocati peractâ pœnitentiâ, iterum mortui, salui fierent, vt scribit Aegesippus libro 3. cap. 2. & S. Thom. in 4. Part. 45. quæst. 2. art. 2. Si denique sacris B. Stephani Lipsanis ea virtus inapertita fuit, vt puerulum ante Baptismum mortuum ad vitam reuocarent; quantò magis summæ Dei Parenti Sanctorum omnium sanctissimæ, singularissimo Filij priuilegio indultum erit, vt adamanteas portas mortis, & inferni effringere, & quos voluerit vitę isti iterum restituere valeat, quo peracta pœnitentiâ, digneque receptis Ecclesiæ Sacramentis tandem in cæleste domicilium, ex hoc mortalitate, ipsius patrocinio, velut per Deorum Portam trans-

Traianus Imperator à S. Gregorio resuscitatur & ab Inferno liberatur.

Puer ante Baptismum mortuus, reliquijs S. Stephani ad vitā reuocatur.

transferantur. Qui quidem homines licet in inferno secundum præsentem eorum iniustitiam ad tempus breue puniti fuerint, prædestinati tamen fuerunt absolutè ad æternam salutem, per huiusmodi medium miraculosum supra legem ordinariam, ex Dei benignitate, & gloriosissimæ Virginis Deiparæ habentis claues mortis, & Inferni patrocinio, atque intercessione.

Atque ita ratio prædistinationis, vel reprobationis nullo modo variatur, sed firma, immobilisque perpetuo perseuerat; cum huiusmodi homines, à sempiterno Iudice infernalibus incendijs, ac supplicijs æternùm cruciandi minimè fuerint deputati. Quæ cum ita se habeant, quis iam dubitabit signo illo, quod à Platonicis Deorum Porta, ab alijs sydus felicissimum vocitatur, sub quo qui nascuntur felices, ac beati tam in hac vita, quam in futura prædicantur, quis inquam dubitabit, Virginem beatissimam illo Asterismo designari, siquidem ipsa, vti diximus, est felix cæli porta, per quam, ex hac vita eius clientes tuti, ac securi à Dæmonum insidijs egrediuntur, eiusque fidelissimâ tutelâ quasi vehiculo in cælestem patriam subuehuntur? Per quam gratia donaque cælestia miseris mortalibus, ne in peccata corruant, æternæque damnationis rei efficiantur, exportantur. Porta denique est Virgo nostra, per quam ijdem nonnunquam, ex carceribus inferni educti in perennem illam, nunquamque terminandum beatitatem importantur.

Cur B. V. felix cæli Porta dicta sit?

54. Cum igitur gloriosissima Virgo Deipara tantâ bonorum omnium, cælestium donorum, charismatum, gratiarumque, quæ in omnibus Angelis, sanctisque quotquot ab exordio sæculorum extiterunt, redundarit, Copiâ; ita vt verè gratiarum diuinarum Cornucopia, seu aureum Amaltheæ Cornu dici, ac nominari possit: merito inopia nostra qua in hac vita opprimimur, ad ipsam velut ad donorum cælestium gazophilatium debet recurrere, vt egestas nostra tantis eius opibus subleuetur, & felicem ex vita mortali transitum, perfectissimamque beatitatem nanciscamur. Accedamus ergo ad ipsam, velut Matrem amantissimam, ac liberalissimam de profusissima ipsius liberalitate, ac bonitate confidentes; communicabit illa cum suis filiolis ac clientulis suas cælestes opes, nostramque inopiam adeo copiosè locupletabit, vt reipsa eam verissimam bonorum cælestium Cornucopiam, Portamque felicitatis, vitæque æternæ experiamur; Clamemus igitur magno pietatis affectu cum pijssimo Pelbarto ad Virginem hanc benignissimam, tantorum bonorum humano generi Auctricem: *O' verè admirabilis gratię, & excellentię Virgo! ò verè Vas admirabile, Opus excelsi! Quis vnquam à sęculo vidit talia, vt vna Puella, vna Virgo Regia tam excellenter sit creata, tam nobili pulchritudine decorata, tamque ineffabilibus gratiarum donis sublimata? O' dignissima Virgo, ò pręcellentissima Domina, ò gloriosissima Regina, verè te Sol, & Luna, cęlum, & terra mirantur! verè te omnis creatura dignè veneratur. O' dulcissima Mater nostra Maria, vnica spes, & refugium animę nostrę, ad te nos filij Evę, nos miseri, & peccatis pleni, nos damnatione digni, merito clamamus, suspiramus, & flexibili voce supplicando accedimus; Te inuocamus nostram Dominam, nostram Aduocatam, nostram Reginam gloriosam, Matrem dulcissimam Domini IESV, Matrem pijssimam gratię, & misericordiæ. Te, inquam, solatium cordis nostri, Matrem nostram adoptatam; tuam imploramus clementiam dulcis spes, & vita nostra, quatenus digneris recordari, quia pro nobis peccatoribus es electa, pro nobis ad tantam dignitatem prouecta, & idcirco nos tuo Filio recommenda, dulci IESV Deo nostro nos reconcilia, & ea nobis ipso in cælesti tandem patria perfrui. Amen.*

O' vera Deorum, gratiarumque Porta, per quam omnia cæli dona in mundum importantur (nihil enim nos DEVS habere voluit, nisi per Mariam, vt tuus inquit Bernardus) te obsecramus quam humillime per Virgineum partum tuum, per lactationem illam admirandam, qua Dei Filium vbere de cælo pleno nutristi, eiusque Mater, ac Nutrix dignissima esse, omniumque bonorum, gratiarumque donari cornupiâ meruisti, te inquam obsecramus, vt nobiscum pro solita tua benignitate, atque charitate, de illa tam exuberanti cælestium bonorum tuorum

rum copia communicare non dedigneris; quo Dij quidam, gratiâ tui Vnigeniti, ac tua, impetratione Diuinæ consortes effecti naturæ fælices, ac beati adhuc in hac vita degentes, euadamus; & de temporali hac fælicitate, ad æuiternam illam Beatitudinem, quæ status est omnium bonorum aggregatione perfectus, & à te mirificè, dum bonorum omnium refertissima fieri meruisti Cornucopia, repræsentatus, pro effusissima, illâ tuâ, quâ prædita es misericordiâ, nos Diuina gratiâ per te à Christo impetrata præueniendo, comitando ac subsequendo, tanquam Mater optima manu ducas, ac fælicissimè tandem introducas.

Amen.

DISCRVSVS XXXVI.

Quod Deipara Virgo septem Planetarum Virtutes in communi consideratas repræsentet.

1.

Quemadmodum Virgo nostra sacratissima reliquorum orbium cælestium proprietates in se, velut in speculo; sic quoque septẽ Planetarum perfectiones repræsentauit. Vnde S. Epiphanius lib. de laudib. B.V. vel purissimum eius vterum, quo immensum cælorum omnium, totiusque creaturæ molitorem, ac Dominum complexa est, cælis reliquisque Planetarum orbibus conferre non dubitauit: *O' vterum*, inquiens, *impollutum, habentem circulum cælorum, qui DEVM incomprehensum, in vtero comprehensum portasti. O' vterum cælo ampliorem, qui DEVM in te non coarctasti! O' vterum, qui cælum es septem circulis cõstans, & capatior illis existis! O' vterum septem cælis sublimiorem, atque latiorem! O' vterum habentem inextinguibile lumen lucentis gratiæ, id est, septem dona Spiritus Sancti, qui septem Planetis respondent!* Quare Bernardinus Bustius Par. 11. Mar. ser 2. introducit Planetas omnes Deiparam in cælum proficiscentem inuitãtes, vt ob eorum virtutes, in ipsa expressas apud illos aliquantisper morari non dedignetur.

Vterus B. V. Planetarum orbibus cõparatus.

Planetæ omnes virtutes suas in B. V. expressas videntes, rogabant eam in cælos ascendentẽ apud se morari.

2. De his singulorum Planetarum virtutibus, eorumque Natura breuiter cecinit: Luca lib. 10.

Syderibus diuersa potentia, prima
Mundi lege data est. Sol tempora diuidit æui.
Luna suis vicibus Thetym, terrenaque miscet,
Frigida Saturno glacies, & zona niualis
Cessit: habet ventos, incertaq; fulmina Mauors.
Sub Ioue temperies, & nunquam turbidus aer.
At fœcunda venus cunctarum semina rerum
Possidet, immensæ Cyllenius arbiter vnde est.

Eorundem Planetarum ordinem disposuit Manil. lib. 1. postquam enim de fixis syderibus cecinisset, hæc de errantibus, quæ ille inter cælum, ac terram volitantia appellat, attexuit:

Sunt alia aduerso pugnantia sydera mundo,
Quæ celum terramque inter volitantia pendẽt,
Saturni, Iouis, ac Martis, solisque sub illis
Mercurius, Venerem, inter agit, Lunamque locatus.

De his igitur Planetarum proprietatibus in genere agendum hoc Discursu, videndumque, quanam ratione Deipara illorum naturam repræsentarit. Cum Planetæ hi, Virginis eiusdemque perfectionum, atque virtutum pulcherrima quædam figura videantur.

3. Inter cæteras porrò Planetarum proprietates, illa in postremis numerãda non est, quod, iuxta veterum opinionem, concentum quendam suauissimum continuo suo motu reddere perhibeantur. Hinc Musicam triplicem iisdem, Vocalem nimirum, instrumentariam, & metaphoricam tribuere. Primam Plato in libris de Republica illis indidit, dum singulis orbibus, singulas Sirenes præsidere, suauissimos vocum concentus, quibus Deorum aures demulceantur, modulantes affirmauit. Alteram assignauit Pythagoras, qui asserebat cælest.a corpora, dum se inuicem magnâ celeritate mouendo defricant, & collidunt, conditissimos cantus excitare, ita nimirum, vt quo quis orbis celeriori cursu fertur eo sonitum edat acutiorem, vnde fieri necesse est, vt orbis Lunaris, qui infimus est, & tardissimus, si de motu diurno sermo sit, tenuissimum excitet concentum, adeo vt eius non tam sonus, quam silentium à Virgilio Aene. 2. quemadmodum interpretatur Seruius, celebretur:

Veteres quid de Planetarũ Musica senserint.

Triplex Musica in Planetis.

Plato singulis Planetis Sirenes singulas apposuit.

Tacite per amica silentia Lunæ.

Hinc Tertullianus lib. de Pallio cap. 2. *Luna*, inquit, *modulationibus mẽstruis variat.* Quasi dicat: Luna certa mensura, quasi nume-

numerorum ratione, & dulci chordarū concentu mentem efficit Sanctus etiam Ambrosius Præfat. in Psalmos Musicam hanc globis cælestibus attribuit, Boetius lib. 1. de Musica cap. 2. Isidorus lib. 3. Ethym. cap. 16. S. Anselmus libr. 1. de Imag. mundi. Hinc Philo Iudæus lib. de sonis, cælum vocauit, Archetypum Musicæ instrumentum, cuius concentus ad aures nostras non peruenit, quia si perueniret, mortales cibi, somnique obliti, quodam mentis excessu raperentur, & nil amplius molirentur. Plinius libr. 2. Hist. naturalis cap. 3. & 22. ponit huius Musicæ proportiones varias, Planetarum nepè à se distantias, ex quibus conficitur; *Pythagoras, inquiens, interdum ex Musica ratione appellat tonum, quantum absit à terra Luna. Ab ea ad Mercurium, spatij eius dimidium; & ab ea ad venerem fere tantundem. A qua ad solem sesquiplum. A sole, ad Martem, tonum, id est, quantum ad Lunam à terra. Ab eo ad Iouem dimidium, & ab eo ad Saturnum dimidium, & inde sesquiplum, ad signiferum. Ita septem tonos effici, quam harmoniam diapason vocant, hoc est, vniuersitatem concentus. In ea Saturnum Dorio moueri, Mercurium phthongo, Iouem phrygio, & in reliquis similia; iucunda magis, quam necessaria subtilitate*. Marcus etiam Tullius in somnio Scipionis, ipsum Scipionem cū Africano iam mortuo de hoc cælorum concentu sic loquentem introducit: *Quis hic, inquam, quis est, qui complet aures meas, tantus, & tam dulcis somnus. Hic est, inquit ille, qui interuallis coniunctus imparibus, sed tamen pro rata portione distinctis, impulsu, & motu ipsorum orbium efficitur, & acuta cum grauibus temperans, varios æqualiter concentus efficit: nec enim silentio tāti motus incitari possunt: & natura fert vt extrema, ex altera parte grauiter, ex altera autem acutè sonent. Quam ob causam summus ille, quidem stelliferi cæli cursus, cuius conuersio est concitatior, acuto, & excitato mouetur sono, grauissimo autem hic Lunaris atque infimus. Nam terra nona immobilis manens, ima sede semper hæret complexa medium locum. Ille autem octo cursus, in quibus eadem vis est duorum, Mercurii videlicet, & Veneris, qui Planetę similem prorsus concentum edunt; septem efficiunt distinctos interuallis sonos, qui numerus rerum omnium ferè nodus est. Quod docti homines neruis imitati atque cantibus, aperuere sibi reditum ad hunc locum: sicut alij, qui præstantibus ingeniis in vita humana, diuina studio coluerunt, hoc sonitu completæ aures obsurduerunt. (nec vllus est hebetior sensus in vobis:) sicut vbi Nilus ad illā, quæ Catadupa nominantur, præcipitat ex altissimis montibus; ea gens, quæ illum locum accolit, propter magnitudinem sonitus, sensu audiendi caret. Hic verò tantus est totius mundi, incitatissimâ conuersione, sonitus, vt eum aures hominum capere non possint; sicut intueri solem nequitis aduersum, eiusque radiis acies vestra, sensusque vincitur.* Hæc ille. Vbi obseruandum veteres in cythara hanc Planetarum harmoniam fuisse æmulatos, vt notauit noster Franc. Mēdoza in Viridario, in quā licet octo fides annecterent, extremę tamen in concinendo adeo concordes erant, vt vnus tantum vtriusque sonus videretur. Vnde Virgilius de Orphei cythara Aenei. 6. *Obloquitur numeris septem discrimina vocum.* Vbi Turnebus septem tantum fidibus Orpheus vtebatur, vt septem Planetarum concentum imitaretur. Quamuis alij quatuor tantum neruos in cythara annecterent, vt anni quadripartitam varietatem indicarent: alij autem nouem, vt nouem Musarum chorum exhiberent; alij decem vt totidem Diuinæ legis dogmata in decachordo instrumēto complecterentur. Cæterum septem fidium testudo suauior erat, & sonantior, quæ Pindaro dicitur ἑπτάφθογγος, idest, septem vocum. Hinc Horatius: *Tuque testudo resonare septem callida neruis.* Hac testudine septem chordarum vsus esse dicitur Amphion in Thebarum extructione, inque eius rei memoriam septem portas eam Vrbem celeberrimam habere voluit, vt meminit Philostratus, quia totidem in eius cythara chordæ intentæ erant, quibus ille saxa, proprijs sedibus conuulsit, inque Thebanos muros transportauit. Vnde Seneca: *Mouit Amphion lapides canendo.* Eundem cælorum, Planetarumque concentum sacræ quoque literæ affirmare visæ sunt, dum Psal. 18. de illis canit Dauid: *In omnem terram exiuit sonus eorum*: seu vt transfertur ex Hebr: *Exiuit linea eorum, vel amussis eorum*; quo significatur cælorum musicam ad lineam, & amussim fuisse concinnatam. Hinc Iob 38. *Quis enarrabit cælorum rationem, & concentum cęli, quis dormire faciet?*

4. Postrema cælis indita Musica ex sententia Aristotelis est metaphorica, quæ in rerum ordine consensu, proportione consistit, qualis in concordi Republica reperitur. De qua Cicero libr. 2. de Repub. *Vt in fidibus, inquit, ex dissimillimarum vocum moderatione concors, & con-*

Cælum Archetypū Musicæ instrumētum quare dictum.

Scipio quid de cælorum concentu senserit.

Orpheus septem fidibus vsus ad imitationem septem Planetarum.

Amphion cythara septem chordarum in Thebarum constructione vsus.

In cælis Musica Metaphorica, & qualis?

congruens efficitur concentus, ita in Republica ex summis medijs, infimisq; ordinibus aptissima harmonia existit. Quanta porrò in cælesti mundo consensio, æquabilitasque feruetur, idem testatur Cicero li. 2. de Nat. Deorum: *In cælo*, inquiens, *nec fortunam, nec temeritatem inesse, sed ordinem, & constantiam dominari*. Quare sapienter Sapientum Princeps Plato in Timeo docuit ad cælestium orbium stabilitatem hominum mores conformandos. De hac Musica præclarè Mercurius Trismegistus in Asclepio cap. 6. dum definit quidnam sit callere Musicam: *Musicè vero nosse*, inquit ille, *nihil est aliud nisi cunctarum rerum ordinem scire, quaque sit diuina ratio sortita. Ordo enim rerum singularum in vnum omnium, artifici ratione collatus, concentum quendam melo diuino dulcisonum, verissimumque conficiet*.

5. Hanc porro cælestium Planetarum harmoniam in se repræsentare visa est Virgo Deipara, in qua potentiæ omnes tam appræhensiuæ, quam appetitiuæ, tam materiales, quam spirituales, ipsum denique corpus, cum omnibus membris animæ ita concinebant, vt cælestem quendam sonum reddere viderentur. Quare Pelbartus libr. 5. Part. 3. ob hanc præclarissimam tam animi, quã corporis, reliquarumque omnium facultatum tam spiritualium, quam materialium admirandam concinnitatem, eam iure meritissimo; *Vas admirabile opus excelsi*, quod nimirum solius Dei altissimi potentiâ, solius sapientiâ fabricatum fuit. Additque art. 1. *Dignum consideratione est, quanta celsitudine perfectionis, quam admirabili excellentiâ, & dignitate, quam stupenda diuinæ potentiæ, & sapientiæ ac prouidentiæ Maiestate Virgo benedicta, secundum animam fuerit condita. Quod quidem quamuis mens humana ad plenum capere non sufficiat, tamen pro aliqua cognitione, qua ad aliquantulam saltem deuotionem, ac reuerentiam erga benedictam V. inducamur, vnicam conclusionem, alta mente reponendam, hic ponere censui, quæ talis est: DEVS maiori potentia, & sapientia, præcelsiori, & digniori excellentia, creauit ac condidit benedictam V. M. secundum eius præcellentissimam animam, quam creauerit omnes Angelos, & totam mundi machinam*. Sic ille. Cùm igitur, & beatæ illæ mentes, & orbis vniuersus, ac in primis Planetarum Sphæræ, tantam concinnitatem, sint sortitæ, vt pulcherrimam mortalibus suauissimamque suo ordine, dispositione, ac motu reddere videantur harmoniam; quid sentiendum erit de Virgine sacratissima, in qua summus ille vniuersi Architectus, omnes, & omnipotentiæ, & Sapientiæ, bonitatisque vires exercuisse visus est? Siquidem ad finẽ hunc ordinabatur, vt dignissimum nempè ipsius supremæ Maiestatis fieret domicilium, & ad eminentissimam Diuinę Maternitatis euehe etur dignitatem, pro qua indipiscenda, infinita quædam gratiæ, donorumque Spiritus Sancti, ac charismatum dispositio requirebatur. Accedit, quod Deipara inter omnes creaturas summè propinqua suo debebat euadere Creatori, ac proindè maiorem in ipsa condenda elucere oportuit omnipotentiam, sapientiamque Conditoris. Licet enim omnia, vnâ eademque condita sint Dei virtute, ac sapientiâ, quia tamen Angelus, homo, ac cælum maiorem propinquitatem habẽt ad DEVM, quam cetera, maior in his diuinorum attributorum, quam in illis emicare debuit exergia, & consecutiuè pulchrior cõcinnitas atque harmonia. Quare merito S. Anselmus apud eũdem Pelbartum, pulcherrimam hanc animæ potentiarumque in Deipara contemplans melodiam, pronunciauit: *Nihil tibi Domina est æquale, nil comparabile, omne enim quod est, aut supra te est, aut infra te est. Quod supra te est, solus DEVS est; quod infra te est, omne quod DEVS non est*. Ac proinde nec Angeli, nec homines Planetarum orbes in morum Virgineorum concinnitate comparandi sunt.

6. Quod si pulcherrimum etiã corpus Deiparæ, tam nobilis, præstantisque animæ consideremus domicilium, inueniemus in illo suauissimam quoque melodiam. Cùm enim corporalis pulchritudo sit apta membrorum symmetria, atque cõsonantia cum coloris quadam suauitate, & corpus illud Virgineũ tam pulchræ, tam eximiæ sociari debebat animæ, & vtrumque tandẽ ipsi Deo, de cuius Pulchritudine, licet inter infidelitatis tenebras cæcutiens, in Timeo præclarè sanè edixit Plato: *semper est, nec mutatione afficitur, nec vt pars pulchrum est, nec vt id cui pulchritudo inest, sed ipse per se pulchritudo, vnde manat cæterorum pulchritudo*; summam profectò in vtrumque decuit emanasse venustatem, proportionem, ac concinnitatem, cùm maximè inter filium, Matremque maximam similitudinem intercedere oporteat. Si ergo filius à Regio Psalte prædicatur specio-

B.V. Planetarum harmoniam in se repræsentare visa est.

B.V. Vas admirabile Opus Excelsi.

Deus maiori potentia, & Sapientia B.V. condidit quam omnes Angelos, & totam mũdi Machinam.

B.V. ad hoc ordinata fuit vt fieret Diuinæ Maiestatis domicilium.

In B.V. cõdẽda maior Dei potentia ac sapientia, quam in alijs creaturis emicuit.

Quid sit corporea Pulchritudo.

Deus per se pulcher est, omnem in alios pulchritudinem deriuans.

speciosus formâ, præ filijs hominum, & Virgo Mater quoque pulcherrima dicetur mulierum, vt iam pridem illam celebrauit sponsus, qui Diuinam eius venustatem, cunctis Angelis, omnibusque cælestis Ierusalem ciuibus conferre non dubitauit Cant. 7. *Pulchra es amica mea, suauis, & decora sicut Ierusalem*. Eximiam sanè eius pulchritudinem S. Augustinus, *Formam Dei appellare* non dubitauit. Et S. Andreas Cretensis orat. de Dormitionem contemplans; quasi extra se positus stupefactis sensibus hærens, exclamauit: *O pulcherrima rerum omnium pulchritudo, ô Dei Mater pulchrorum omnium summum ornamentum*. Verè de illa dici potest, quod de sanctæ illius Heroinæ membrorum symmetria, ac venustate, mirantes sapientiam eius dixere Chaldæi, Iudit. 11. cap. *Non est talis mulier super terram, in aspectu, ac pulchritudine, ac sensu verborum*. Hinc Galat. lib. 7. de Arcan. cap 6. cum chlamyde iustitiæ originalis totum corpus animamque Virginis circumdatam dixisset, ex Isaia, miram omnium membrorum concinnitatem, ac præsertim oculorum, totiusque modestiam, velut suauissimam harmoniam celebrauit. *Dicit beata Virgo, chlamyde iustitiæ circumdedit me*, inquit ille, *quia omnia ipsius Virginis membra à vertice capitis, ad vngues vsque pedum, omnesque sensus, & cogitationes, animæ imperio, absque vlla repugnantia obtemperabant, vsque adeo quidem, vt eius oculi nihil inhonesti, nihil illiciti vnquam aspexerint, imo vt nūquam vel oculos eleuauerit, sicut cæteri homines facere solent, sed semper humi defixos tenuerit, nisi dum DEVM oraret. A quo inter cæteras perfectiones, eo Spiritu Prophetiæ donata est, vt si aliquod illicitum vel auditura, vel visura esset, illico eius aures, & oculi clauderentur, ita vt non nisi voluntati Diuinæ seruire viderentur. Idcirco ait chlamyde iustitiæ circumdedit me, id est, vndique, & ex omni parte vallauit me, vt ita sanctitas illa Virginalis in omnibus eius membris elucescere, harmoniamque pulcherrimam reddere videretur*. Quis ergo dubitabit Deiparam sanctissimã, tam animo quam corpore, omnibusque suis potentijs cælestiū Planetarum ipse repræsentasse metaphoricam illam harmoniam?

B.V. mēbra à vertice capitis ad pedes, omnes sensus, ac cogitationes animæ imperio patebant.

B.V. chlamyde iustitiæ ex omni parte vallata.

7. Iam quid de vocali atque instrumentaria illa proloquemur? Sanè cum Diuinissimum illud Canticum Virginis, quo Dominum magnificauit, eiusque præcipua omnipotentiæ, Sapientiæ, Bonitatis, misericordiæ ac iustitiæ deprædicauit attributa, considero, musicam in illo simul Vocalem, simul instrumentariam reperio. Quid enim est Canticum illud decem Versiculis constans, quam Psalterium illud decachordum Dauidis eius Parentis? Quid est, nisi Canticum illud nouum quod ipse se modulaturum eidem Domino promittebat Psalm. 143. *DEVS canticum nouum cantabo tibi, in Psalterio decachordo psallam tibi*. Hinc S. Bernardinus Senensis, & Iacobus de Valent. Episcopus Christopol. & alij Melos hoc Diuæ Virginis dulcissimum, Psalterium decem chordarum appellarunt. Hanc canendi peritiam in vtroque Musices genere agnouit in Virgine S. August. cum serm. 2. de Annunc. sic eam ad ludendum organis, canendumque vocibus inuitat: *Plaudat nunc organis Maria, & inter veloces articulos tympana puerperæ concrepent, concinant lætantes chori, & alternātibus modulis dulcisona carmina misceantur. Audiamus audiamus piæ mentis affectu quemadmodum tympanistriarum doctrinis concrepet B. V. M. Audiamus, & huic harmoniæ moribus respondeamus, hæc enim Domino decantauit cantica laudis, dicens: Magnificat, &c. Verè Euæ planctum, Mariæ cantus exclusit*. Hæc Aug. ex quibus colligimus Virginem, & Psaltriam instrumentis musicis ludentem, & voce simul modulantem extitisse.

Canticum B. V. Psalterium decachordū dicitur.

Euæ planctū Mariæ cantus exclusit.

8. Porrò insigne illud ipsius Diuinarum laudum quasi instrumentum, censendum est esse omnino nobilissimum, ob ipsius Auctoris, nempe Virginis, nobilitatem, atque præstantiam. Vnde Pelbartus lib. 2. Stell. Par. 3. art. 1. *Sicut Maria excellit omnes Prophetas sanctitate, dignitate, & gloria, ita eius Canticum excellit eorum Cantica. O' quis huic Cantico non afficiatur, quod tam dignum, tam dulce Nomen sortitum est, vt dicatur Canticum Mariæ Dominæ nostræ Reginæ misericordiæ & gratiæ, quæ illud tunc cecinit, cum iam Dei Filius eius purissimum incolens vterum, intellectum, & voluntatem, linguam cum reliquis membris, velut animatam quandam cytharam optimè concinnatam, ad instar Diuini cuiuspiam Apollinis moderabatur?*

Canticum Mariæ quam nobile, ac præstans.

9. Celeberrima quidem fuere Cantica antiquorum Prophetarum, aliorumque seruorum Dei, ab illis Domino diuersis temporibus, decantata, quæ Iacobus de Valentia decem enumerat. Verum Canticum hoc longè illa omnia interuallo superauit. *Illa enim pro benefi-*

Canticum B. V. Cantica omnia Prophetarum longè superauit.

cijs temporalibus, inquit ille, *prout præfigurabant, promittebant, & prophetabant futura in nouo testamento nostræ redemptionis beneficia decantarunt*. Et ideo Virgo Maria videns quod omnia quæ erant scripta in lege, & Prophetis, omniaque quæ antiqui cantauerant futura in supra dictis canticis Moysis, Mariæ, Deboræ, Annę, Matris Samuelis, Regij Psaltis, Salomonis, Isaiæ, Ezechiæ, in Cantico Denique trium puerorum, fornace Babylonicâ reclusorum, erant partim completa in ea per Incarnationem Filij sui, & cætera erant breui complenda, ideo in laudem Dei prorumpens, iam illa vetera non decantat Cantica, sed exultans in Spiritu, agensque gratias omnia illa esse completa, cantat Canticum Euangelicum, ac nouum Magnificat: Et ideo Virgo Maria posuit decem versus in hoc cantico, iuxta numerum decem illorum veteris testamenti canticorum quasi in hoc omnia illa breui compendio fuissent reclusa. Et ex hoc dicitur Psalterium decachordum Euangelicum, figuratum per Psalterium materiale, & Propheticum veteris testamenti. Ex his euadit manifestum Virginem in primis nouum hoc modulatam fuisse cãticum in primis ob beneficia, quæ ipsa specialiter à Deo receperat. Deinde ob totius generis humani, iam proximè faciendam redemptionem. Quia denique Christus tam in lege, & Prophetis, quam supra dictis decem canticis toti Israeli promissus, iam erat in eius vtero conceptus, & pro toto Israele receptus.

B. V. pro beneficijs à se acceptis, & generi humano datis suo Cantico gratias egit.

10. Duas alias rationes addit Pelbartus iam citatus. Postquam enim ita conclusisset: *Congruentissimum erat vt benedicta Virgo Maria pro beneficio Diuinæ Incarnationis nouo cantico DEVM laudaret*: Mox addidit rationem: *Quia nouo, & summo dono, noua, & summa ipsi Deo debetur gratiarum actio, ne vitium ingratitudinis incurratur, quod est tanquam ventus vrens, exsiccans fontem gratiæ, vt ait Bernardus. Vnde Seneca lib. de Benef. Nil grato animo honestius: turpissimum autem est beneficijs gratias non referre*. Quare Virgo memor gratitudinis, quod pro genere humano redimendo in vteri sui diuersorio nouum diuinumque, ex se carnis paludamentum assumentem excepisset hospitem, merito illi carmen nouum in persona totius humani generis modulata est. Accedit quod quemadmodum homo per blasphemiã in suum Creatorem lapsus est, ita per Diuinam laudem congruum fuit vt repararetur, cum contraria contrarijs curentur. Cum enim Euam Tartareus hostis in Paradiso esset illis verbis aggressus Gen. 3. *Nequaquam moriemini; scit enim DEVS, quod quacunque hora comederitis, eritis sicut Dij scientes bonum, & malum*; quid aliud, quam blasphemiam in DEVM protulit, dum eum inuidum, ac tenacem ostendit? cui Eua, consentiens, & ipsa cum callidissimo illo veteratore blasphemare pariter visa est. Ergo sicut à blasphemia originem nostra perditio trahere visa est, ita decens fuit, vt à Diuinæ Maiestatis laude humani generis reparatio inchoaret. Quemadmodum .n. Maria illa Prophetissa Soror Moysis postquam Israel mare rubrum Saluus incolumisque transmisit, postquam Aegyptij cum Pharaone illorum Rege descenderũt in profundum quasi lapis, sumpsit tympanum in manu sua, egressæque sunt omnes mulieres, post eam cum tympanis, & choris, quibus præcinebat, dicens: *Cantemus Domino gloriosè enim magnificatus est*. Exo. 15. sic sanè Maria Mater Dei, dum nostra redemptio, Dei filio in eius vtero incarnato, inchoat, sumit suum decem chordarum Psalterium, voceque iucundissima Diuinæ Maiestatis laudum encomia tam suauiter modulata est, vt cælestis sponsi delicatissimus, perfectissimusque auditus, voce Matris tamamænâ delinitus, identidem audire idem Canticum desiderarit. Dixerit fortassis: *Fac me audire vocem tuam, vox enim tua dulcis; Fauus distillans labia tua sponsa, mel & lac sub lingua tua*. Quo argumento inductus Magnus censuit Albertus, Deiparam Musicæ peritam in summo extitisse. *Quia mirum*, vt inquit ille, *quicquid perfectissimo auditui ad audiendum fuit delectabilius, illud maximè harmonicum fuit. Sed auditui Filij Dei nobilissimus auditus, fuit Vox Matris sibi ad audiendum delectabilissima, igitur summè harmonicam illa fuisse erat necesse*. Experta fuit suauissimam hanc Virginis nostræ beatissimæ harmoniam B. Metildis, cuius Monasterium cum aliquando ob magnam vim pecuniæ fuisset sacris interdictum, & ipso die Assumptionis B. V. sacro Religiosum Virginũ illarum sacrarum Collegium Sacrificio Missæ carere deberet, essetque admodũ Sancta illa Abbatissa mœsta, visa sibi est videre Christum ab oculis abstergẽtem

Congruum erat, vt B.V. pro benefic. Incarnationis suo Cantico Deo gratias ageret.

Nil est grato animo honestius.

B V. in persona totius humani generis Incarnato Verbo in suo vtero hospitanti nouũ Carmen cecinit.

Sicut à blasphemia nostra perditio originem traxit, sic reparatio à laude B. V. inchoauit.

M. Soror Moysis carmen Deo victori decantans figura B. V.

B. V. Musicæ in summo perita ob Canticum quod cecinit.

lacrymas, eiusque apprehensâ manu sibi dicentem: *Hodie vsura es res admirabiles. Quod, & factum est. Comparuit enim cum sua beatissima Matre Saluator cum Angelorum Sanctorumque choris innumeris, qui, Saluatore celebrante sacrum, iucundissimè accinebant; & maximè Virgo Deipara; de qua ita B. Metildis. Inter omnes, & super omnes Beatissima Virgo dulcissimum reddebat sonum, ob quem supra omnes reliquas Sanctorum voces, eius vox singulariter agnoscebatur.* B. Metildis lib. 1. spiritualis Gratiæ c. 43.

11. Quod si suauior harmonia illa vt plurimum existimari consueuit, quæ suauius mouet auditum, membraque ad saliendum, choreasque ducendas facilius impellit, harmoniam sanè Virginis, suo Psalterio modulatam mellifluâ planè, omnibusque cæli cupedijs refertissimam esse oportuit, quæ Ioannem infantem adhuc in vtero Matris gaudio exilire, ibique choreas quasdam ducere impulit, saltibusque Diuinum Verbum, eiusque Matrem præsentem salutare. Hæc enim Elisabethæ Matris verba ad Virginem pronunciata indicant: *Ecce, vt facta est vox salutationis tuæ in auribus meis, exultauit in gaudio infans in vtero meo.* Quæ verba Iacobus de Valent Præsul pijssimus in Cant. B. V. expendens miros Virgineæ vocis effectus enumerat: *Illa vox salutationis fuit quoddam instrumentum, ac vehiculum, per quod Christus ex vtero Virginis, emisit Spiritum sanctificationis, in Ioannem Bapt. quæ quidem sanctificatio mūdauit eum, ab originali, & confirmauit ipsum in gratia, accelerauitque in eo vsum liberi arbitrij, vt Dominum suum agnosceret; Et ideo, audita illico tali voce, exultauit Infans in vtero Elisabeth. Quæ quidem exultatio, vt dicunt aliqui, fuit talis. Quia cum naturaliter fœtus habeat faciem versus dorsum Matris, tamen tunc Infans conuertit faciem versus pectus Matris, & versus Virginem Mariam ipsam Elisabetham plectentem, vt ex vtero posset adorare Christum existentem in vtero Virginis. Et ideo fecit magnum motum in vtero Matris, qui quidem motus non fuit cum dolore, & molestia Matris, sed gaudio, quod gaudium ab infante in Matrem redundauit, etiamsi gaudium illud per Matrem ad filium transierit. Nam sicut radij solares prius transeunt per aerem ad terram, tamen prius generant calorem in terra quam in aere, eo quod terminantur in terram, ideoque ibi causant calorem vehementem, sed postea reflexi causant calorem, lucemque in aere; ita pariter factum est ibi.* Sic Iacobus. Hinc S. August. Ioannem monti contulit. Tract. 2. in Ioan. primos solis radios excipienti: *Ad hoc erectus est,* inquiens, *Mons Ioannes, vt prior radios excipiat, & oculis suis nuntiet.*

B. V. suauis melodia fuit, quæ Ioannē Bapt. in vtero saltare fecit.

Vox B. V salutantis Elisabethā fuit vehiculum sanctificationis Ioannis Baptistę.

Situs S. Ioānis Bapt. in vtero Matris.

S. Ioan. Bapt. Mōs primos solis iustitię radios excipiens.

12. Ob hanc cantandi peritiam, qua Virgo exultare, atque exilire fecit in vtero Ioannem P. Sebastianus Parad. lib. 7. Concord. cap. 14. aptè Deiparam Philomelæ comparauit: Quemadmodū Philomela cauea inclusa alterius Philomelæ cantu excitatur ad cantum: Sic Ioannes ventris materni inclusus cauea, Deiparæ Virginis velut Philomelæ suauissimâ voce excitatus Verbum Diuinum sonuit, & Matri indicauit. Gaudium porrò hoc Infantis, corporali motui atque exultationi fuisse sociatam testatur B. Petrus Card. Dam. ser. 1. de S. Ioan. qui inter honores ac dignitates, tertiam hāc ipsius numerat exultationem: *A sæculo,* inquiens, *non est auditum, quod exultauerit, quis in vtero Matris, cum hic in gaudio exultasse legatur. Prorsus obstupenda dignatio, puerum vix conceptum in motum exultationis erumpere, eique gratanter occurrere seruitio dulciore. Beata anima, quę in via peccatorum non stetit, sed secretiore semita de cælestibus officinis egrediens, inaudita gratulationis est sortita dulcedinem.* Testatur, & Ioannes Raulinus Parisiēsis Doctor ser. 1. de Visit. B. V. *Ioannes ad resalutandam Virginem, vel Christum, totum se in vtero Matris excussit. Dicunt enim aliqui, quod in illa salutatione faciem, quæ, secundum Philosophum lib. 9. de animalibus, semper stat conuersa ad Matris dorsum, Ioannes vertit ad Christum in vtero clausum.* Sic ille. Testatur denique corpoream hāc totis membris factam exultationem Dionys. Carth. ser. 3. de Bap. *Præ abundantia gaudij mentis, facta est redundantia lætitiæ in corpus ipsius, sic quando Ioannes in ventre Matris etiam corporali quadam motione, & inclinatione reuerentiam Regi altissimo Christo exhibuit.* Hæc ille. Quod sanè Prodigium miram, solidamque pueri huius olim futuram felicitatem portendit. Si enim Saloninus filius Pollionis, quod mox ac natus est risisset, prosperæ fortunæ sortitus fuisse perhibebatur augurium: Et quam tandem beatitatem nactum esse censebimus Ioannem, quod ad suauissimum Virgineæ vocis concentum non modo lætitijs incedere, sed toto corpore tam insitato gaudio exilire fuerit promeritus? Dicamus igitur huic bene fortunato Pusioni, longe potiori iure quam Salonino in ordine ad Virginem Matrem:

B. V. Philomela Cantico suo Elisabetham ad cantandas Dei laudes excitans.

A sæculo nō est auditum aliquem in vtero exultasse vt exultauit Ioānes Bapt.

Saloninus mox natus risisse fertur.

Inci-

Incipe parue Puer risu cognoscere Matrem.

13. Verum quid pluribus de suauitate Virgineæ Musicæ hic disserimus? sufficiat dixisse illam, totam quanta est, cytharam esse mire concinnam, ac canoram, vti ante quoque in Discursu de cælesti Lyra disseruimus? Præclarè siquidem paulò ante memoratus P. Sebastianus Baradius. *Vt cæli, ita omnes Virginis sensus, animique facultates admirabilem tenuere ordinem, admirabilemque concentum. Concentum cæli, quis dormire faciet? Iob 38. inquit. Nemo sanè cæli, nemo Virginis suauissimum ex summo omnium cogitationum, & actionum ordine profectum concentum impedire vnquam valuit; Si dulcis est sonus castimoniæ, vt ait Ambr. in Psalm. 42. dulcis sonus fidei, dulcis sonus timentium DEVM, quam dulcis fuit, summæ Virginitatis, humilitatis, charitatis, fortitudinis, cæterarumque virtutum omnium, quę in Virgine Deipara sonabant, perpetua, admirabilique harmonia. Nulla cythara est, quæ vnius anni spatio suaue chordarum tēperamentum conseruare possit. At Virginis illa suauisonans cythara, Animam dico, sexaginta tribus, quibus in mortali carne permansit annis, omnium fidium, omnium sensuum, facultatumque suauissimum temperamentum, stupendo modo conseruauit.*

B.V. tota quanta fuit, Cythara ad modum cōcinna extitit

Quā suauis vit tutū concentus in B. Virgine.

14 Neque verò solum in anima sua Virgo ad instar cytharæ concinnitatem perpetuam, verumetiam vocis suauitatem retinuit. Siquidem ab omni peccato tam originali, quam mortali, ac veniali, imò ab omni peccati fomite semper libera extitit, atque ita vocem semper canoram, prorsusque Virgineam, purissimumque Spiritum ad concinendas Deo audes aptissimum habuit. Verissimè enim Orig. Hom. 6. in lib. Iud. peccatum raucedinem animæ esse censuit: *Quæ*, inquiens, *putas ita canora vocis est, & ita Spiritus purę mentis, qui syncerè canat, vt cantilena eius diuinum possit delectare auditum? Ille, qui nullum habet raucum peccati sonum.* Quare Rutilius Benzonius in Psalm. 86. censuisse visus est Deiparam cantando carmen illum suum Virgineū modulatam nouum Canticum: *quoniam*, inquit, *tempus Incarnationis est tempus noui Cantici, tempus musice:, dies modulationum, & nouorum carminum, vt chorus Angelorum.* Idipsum confirmat D. Prosper de Promiss. & prædictio. par. 3. promiss. 33. *Imò ipsa Incarnatio Verbi est Musica quædam Diuina, canticum nouum, & cæleste carmen, è cælo in terras enectatum*, vt asserit Clem. Alex. lib. Exhort. ad gent. *Igitur congruum fuit Deiparam, quæ canticum Incarnationis proferebat, carmine illud cantasse, vt tempori, ac nouo Cantico responderet. Cantare enim canticum nouum est Christi Incarnationem annunciare*, secundum Arnobium, Chrysost. Basil. Augu. & Hilarium. Etsi concentus cæli neminem dormire facit, quando nempe cælum præ fragore ruit, vehemētiusque pluuijs totum defluit, ac strepentibus ventis, tumultuantibusque elementis, quanam ratione Deipara, dum cælum in terram inclinatur, ipsamque cōtingit, dum non elementorum, sed diuinorum attributorum harmonia in terris auditur, atque dignoscitur, dum denique diuinæ potentiæ, & misericordiæ organa, personant carmen nō assumet? nec exultabit in carminibus? Et cum receperit in pectore suo Canticum nouū, quomodo linguâ, & ore non reddet carmen Deo nostro?

B.V. vocis suauitas perpetua absqi raucedine, peccati.

Incarnatio Verbi est Musica quędam Diuina, & Canticum nouum.

Cantare Canticum nouū est Christi Incarnationē annunciare.

15. Concludit tandem Beatissimā Virginem ad filij similitudinem, & imitationem egregiam Psalteriam ac sapientissimam incantatricem appellandam esse, adeo vt suâ iucundissimâ voce, non solum incantationes Aegyptiorum, idest Philosophorum, & hæreticorum deceptiones, & fallacias destruat sed etiam suo validissimo carmine Idololatriam, ipsosque Dæmones dispergat, ac fuget. Sunt hæc Diuinæ Incantatricis carmina etiam medicamentum, ac medela, qua omnis nostra ægritudo tollitur, & sanatur. Quod autem Saluator fuerit Cantor, Psalterium, & cythara ostendimus disc. de Lyra cælesti, addendum hic Cantorem se ostendisse, quādo post cænam Hymnum cum Apostolis modulatus est. Hoc enim verbum Græcum ὑμνήσαντες, tantum significat. Nam August. teste, in Tit. Psal. 72. de ratione Hymni non solum carmen, sed & cantus est, adeo vt nisi cantetur, Hymnus dici non possit. Hinc S. Ambr. lib. 4. Hexam. cap. 8. Cantorem ac Incantatorem sapientem Christum agnoscens sic loquitur: *Multi tentant Ecclesiam, sed sagæ artis ei carmina nocere non possunt, nihil incantatores valent, vbi Christi canticum quotidie decantatur. Habet Incantatorem suum Dominum IESVM, per Magorum incantantium carmina, & serpentum venena euacuauit, & ipse sicut serpens exaltatus deuorat colubros Aegyptiorum, ferale licet carmen immurmuret, hebetatur in Christi nomine.* Hinc Clemens Alex. in Pędag. de Christo Domino loquens; *Est*, inquit, *Dei concinnum, & aptum*

B.V. egregia Psalteria, & Incantatrix.

Cantorem se Christus ostendit, cum post cænam Hymnum dixit.

Hymnus non solum carmē, sed & Cantus est.

Ecclesia habet Incantatorem suū Dominum IESVM.

Verbum Incarnatum cōcinnum est, & aptum Instrumentum.

aptum instrumentum sapientiæ super mundana, Verbum cæleste. Hinc S. Cyrillus Alex. lib. 15. de Adorat. vocat Turturem Saluatorem. *Turturi,* inquiens, *aptissimè conferri potest Dominus noster IESVS Christus, oblectauit enim orbem terrarum Euangelica prædicatione Turtur ille supremus, & cælestis,* cum suaue quodammodo carmen modularetur, vt Dei Patris nobis voluntatem declararet. De huius Turturis voce Cant. 2. *Vox Turturis audita est in terra nostra.* Hinc Arnobius denique appellat Saluatorem *Incantatorem sapientissimum* dum illud Ps. 57. explicat; Incantantis sapienter; *prædicando enim,* inquit, *animas conuertebat, & ipsa prædicatio, rectè incantatio dicitur.*

Turtur cælestis Christus Euangelica prædicatione orbem oblectans.

Christus Incantator Sapientissimus, quia sua prędicatione animas conuertit.

16. Imitata denique est Virgo Deipara in suo decantando Carmine illo suauissimo, nō solum filium, verumetiam Angelos, stellas cæli, tam fixas, quam errantes vti diximus, atque adeo creaturas omnes, quæ vbi cōditam pulcherrimam hanc cælorum, terræque molem, tantâ potentiâ, sapientiâ, bonitate, atque magnificentiâ contemplatæ sunt, concentumque eius mirificum harmoniamque demiratæ, in amplissimas conditoris laudes, effusissimâ lætitiâ ac iubilo, proruperunt. Ad hasce allusit laudes ipse vniuersorum Dominus cum Iobum cap. 38. interrogauit: *Vbi eras quando ponebam fundamenta terrę? quis demisit lapidem angularem eius, cùm me laudarent simul astra matutina, & iubilarent omnes filij Dei?* Quæ enim hæc castra sunt matutina, Dei omnipotentiam laudantia, nisi sydera tam fixa, quam errantia, quę primo suæ creationis mane, vnà cum beatissimis illis Spiritibus, cælorum Sphæras, tam immensas, vastissimamque terræ molem, absque fundamentis in vllis medio Vniuersi sitam, tanto artificio, partiumque omnium, atque elementorum concentu ædificatam intuētes, mirificis laudum præconijs eius infinitam Maiestatem, perfectionesque extulerunt. Quemadmodum igitur creaturæ omnes, & insensibiles, & rationales DEVM in orbis totius creatione laudibus celebrarunt, ita quoque in eiusdem Vniuersi reparatione per Incarnationem facta, Virgo Deipara eundem vniuersorum Dominum, venustissimo, eoque mellifluo plane carmine nomine creaturarum omnium euexit, atque magnificauit. Quod si vt docet S. Chrysostomus Angeli ipso orbis aspectu obstupuerunt, cum multitudinem, pulchritudinem, dispositionem, vtilitatem, varietatem, ornatum, splendorem, concentum, cæteraque omnia, quæ multo melius illi, quam nos vident, ac intuentur. Quanto magis Deipara eundem Conditorem in purissimo suo vtero Humanam naturam, quæ creaturarū omnium nodus, ac compendium quoddam, imo paruus mundus est, assumentem, eumque sibi arctissimo hypostaticę vnionis vinculo socientem, simulque eam reparantem, atque ad pristinum nitorem, formamque reducentem intueretur, animitus, medullitusque, summis laudū titulis exornare debuit? Si enim Angeli die quarta, vt ait Anastasius Synaita libro 4. Hæxam. non solum ob creationem astrorum, sed præcipuè ob sacrosanctæ Incarnationis mysterium, quod in illis ac præsertim in sole repræsentabatur, DEVM laudarunt, multo sane potiori iure ad hoc faciendum ab ipso cytharędo, ęterno videlicet Verbo, eius vtero diletescente excitari debuit Virgo Deipara. Sed ipsa verba Anastasij audiamus: *Hymnis DEVM celebrarunt. Quamobrem? Quoniam facta sunt astra? Non certè propterea, sed cùm vidissent solem è terra reccurrentem, in mysterio didicerunt Christi Incarnationem, & è terra assumptionem, & ideo cùm vidissent eum ex sancta Virgine tanquam ex abysso exortum, statim exclamarunt dicentes: Gloria in excelsis Deo.* Sic Anast.

B V. in suo decantando Cantico non solum Filii, sed & Angelos, & cælos imitata.

In creatione mundi sydera omnesque creaturæ cū Angelis Deū laudauerunt.

Sicut in creatione mundi omnes creaturæ DEVM glorificauerunt, ita B V in eiusdem reparatione magnificauit DEVM.

B V. ab ipso Cytharædo æterno ideſt Christo excitata ad cātandam Incarnationē.

Sol iustitiæ ex B. V. tanquam ex Abysso exortus ad laudes Angelos mouit.

17. Ex quibus omnibus hactenus dictis colligimus sanctissimam Virginē Deiparam tam vocali, & instrumentario, quam etiam metaphorico concentu, in omnibus quidem actionibus, sed maximè in sui Cantici modulatione harmoniam Planetarum, imo omnium 10. orbium cælestium denis illis eiusdem Carminis versiculis fuisse æmulatam. Quos sanè versiculos non modo decem Psalterij illius Dauidici chordas, verumetiam totidem Sirenes Platonicas, cælestibus globis insidentes, concentibusque dulcissimis Diuos recreantes appellare possumus. Colligimus insuper Cāticum hoc Deo ipsique Virgini Deiparę esse gratissimū, cum ab eius clientulis piè, vt par est, magnoque in DEVM amoris affectu, quēadmodum illa modulata est, decantatur. Hoc ostendere ipsa, in Iosciione Monacho nō est dedignata; Cùm enim hic in eius honorem Carmen hoc cum qua-

Versiculi 10. Cantici B. V. sunt decem chordæ Psalterii Dauidici, vel 10. Sirenes cælestibus globis insidentes.

Canticum B. V. ipsi gratissimum esse. in Iosciione Monacho ostensum.

quatuor alijs Psalmis, quorum singuli initialibus suis literis augustissimum Mariæ Nomen conficiunt, totidem Angelicis Salutationibus præmissis, diebus singulis recitaret, post mortem rosæ omnino quinæ, eæque pulcherrimæ ex oculis, auribus, atque ex ipso ore suauissimi odoris pullularunt, ex quibus illa, quæ Canticum Virginis denotabat, Mariæ nomine insignita, ex ore procedebat præ cæteris Diuinum aspirabat odorem; adeo vt verè dicere possimus quod Carmen hoc Virgini æquè gratum accidat, atque flos rosarum in diebus veris. De hoc Vide Vincent. Belluacens. lib. 7. Speculi c. 117.

18. Aliud non minus insigne Virgineæ pietatis, in eos qui singulari deuotione Carmen hoc iterarunt, refert testimonium Pelbartus lib. 2. Stell. Par. 3. art. 3. Cum enim in quodam Monasterio Religiosi, magno affectu in choro Canticum illud modularentur, Virgo benignissima, ex altari descendere visa est ad illos, eisque Filiolum quem vlnis gestabat, amplexandum, osculandumque exhibere. Ex quibus beneuolentiæ IESV, & Mariæ signis, mira suauitate delibuti sunt. O' verè amplexus, ò oscula quæ vincunt mellis pocula! De alio quodam religioso refert idem Pater religiosissimus quod cum sacrum illud feruentiori affectu recitaret melos, in singulis non modo versiculis, sed & verbulis mente defixus hærebat. Adeo porrò hæc pij huius serui attentio placuit Dei Matri, vt eum læthali morbo lectulo affixum inuisere, eique diem mortis prædicere, eumque amplecti, atque purissimè osculari, prolixâ admodum charitate dedignata minimè fuerit. Tandem cum morti indictus dies aduenisset, ipsa misericordiæ Parens, innumeris Angelorum stipata myriadibus ei adfuit, atque ita fælicissimè, ad felicitatem illam, nullo vnquam fine terminandam euolauit.

Cantātibus Magnificat B.V. filiolum suum amplexandū dedit.

Deuotè recitans Magnificat à B.V. inuisitur, eique dies mortis prædicitur, &c.

19. Neque verò solum Deipara Virgo Planetarum, reliquorumque cælestium orbium æmulata est melodiam, verum etiam ipsorum mundo repugnantem motum; quemadmodum enim Planetarum orbes versantur retro, contrario motu, atque mundus, vt inquit M. Tull. in som. scip. & reliqui Astrologiæ periti cum Plinio libr. 2. cap. 8. Sic Virgo Deipara in omnibus suæ vitæ motibus, siue actionibus dilectissimum suum imitando filium, mundo contraria extitit viasq; omnino illi cōtrarias ingressa est. Cùm enim, vt reliquos mundi huius immundi motus sileam, motus eius præcipui, concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, ac superbia vitæ, vt ait Apostolus esse consueuerint, motibus his planè viâ contrariâ Virginem sua castitate, paupertate, ac humilitate semper processit dū in hac mortalitate nobiscum vixit, cùm â primo immaculatæ Conceptionis instanti, vt censet Suar. votum Virginitatis emiserit, & Virgo ante partum, Virgo in partu, Virgo post partum semper inuiolata, semper illibata permanserit, omnemque etiam Angelicam puritatem multis parasangis superarit, nonnè opposita via carnis concupiscentiæ incessit? Quod porrò homines, imo etiam Angelos Virgineâ sua puritate transcenderit, Deipara, testatur B. Albertus Tract. super Missus: *In omnibus*, inquit, *viatoribus puris hominibus castitas est cum pugna contra fomitem, & cum casu, ad minus in primum motum venialem, & cum possibilitate cadendi, in culpam mortalem exceptis in vtero sanctificatis, Apostolisque Spiritus S. repletis. In beatissima autem Virgine cum fuerit castitas sine pugna fomitis, sine casu mortali, sine possibilitate cadendi, etiam casu veniali, per consequens omni homini improportionabilis extitit. Item Castitas Beatissimæ Mariæ V. castitatem Angelorum quinque gradibus excellit. Est enim multiplicior, nobilior, vtilior, gloriosior, laudabilior. Est in primis multiplicior; Angeli enim habent castitatem tantùm in Spiritu, hæc autem in carne, & Spiritu. Nobilior est, quia illa naturalis, hæc gratuita. Vtilior, illa enim naturalis est, & non meritoria; hæc meritoria. Gloriosior, quia illa sine victoria, hæc autem cum victoria. Est denique laudabilior, quia Angelorum est necessaria, hæc verò voluntaria. Patet ergo quod omnem creaturam excellit castitate.* Castitas denique Virginis eminentissima fuit, eo quod per eam Diuinæ consors fieri Naturæ, promerita est, dum puritate eius plusquam Angelica oblectatus Dei Filius, eius in vtero 9. mensibus conquiescere, eius purissimam carnem assumendo non est dedignatus. Vnde S. Hieron. lib. 1. cont. Iouin. de Virginitatis loquens gloria. *Grandia*, inquit, *nobis, & preciosa Virginitatis promissa donauit, vt per hæc efficiamur Diuinæ consortes naturæ, fugientes eam, quæ in mundo est, concupiscentiæ corruptionem, si-*

B.V. velut Planetæ mūdo contrario, ac repugnāti motu processit.

Mundi motus præcipui tres, quibus B.V. fuit semper contraria.

B.V. in primo Concep. suæ instanti votum Virginitatis emisit.

In B.V. fuit Castitas sine pugna fomitis, & possibilitate cadēdi.

qui-

quidem incorruptio, hęc facit proximum Deo. Quis vero Virgine magis incorruptus, quis ea vicinior imò intimior Deo extitit?

20. Quid de eiusdem Virginis miro dicam paupertatis amore, quo dum in hoc mundo esset, omnes conculcando, atque aspernando diuitias, aurumque à Magis, magnâ in copia acceptum egenis liberaliter distribuendo, tenebatur? Nonné opposito concupiscentiæ oculorum, mundique inexplebili auaritiæ motu cieri, paupertatisque perfectionem in se, veluti speculo repręsentare visa est? Perfectissimam hanc Deiparæ paupertatem explicuit sanè præclarissimè B. Alb. Magnus Tract. super Missus: Postquam enim sex gradus, siue perfectiones huius sãctæ virtutis exposuisset, dixissetque omnes in Virgine repertas esse, addit: *Septimus gradus est, omnia, & semetipsum dare, vt pascat proximum, pane spirituali: Octauus gradus est omnia, & seipsum relinquere, & de substantia sui corporis partem accipere, ad refectionemque animarum proximis dare. Et in isto gradu fuit Beatissima Virgo, quæ de purissimis carnibus, & sanguinibus suis viaticum nobis fecit, confecitque panem viuum, qui de cælo descendit, qui est verè vita, quem qui gustauerit non sentiet mortem in æternum. Hunc autem mendico toti mundo dedit beatissima hęc mulier, quæ commiscuit tria sata donec fermentaretur totum. Tria hæc sata sunt, Deitas, corpus, & anima. Fermentum autem fides Virginis, vt ait Bern. quæ DEVM humanæ naturæ coniunxit, hominique refectionem exhibuit; de qua Saluator: Ingredietur, & egredietur, & pascua inueniet. Inueniet inquam, vt ait Aug. Intus in Diuinitate Creatoris, foris in carne Saluatoris.* Sic Alb.

Paupertatis perfectæ est, omnia, & semetipsum dare, vt pascat proximũ pane spirituali.

In B.V. perfectissima Paupertas dum omnia, & seipsam reliquit, & de substantia sui corporis partem dedit ad refectionem nostram in Sacramento Eucharistiæ.

B.V. Mulier quæ commiscuit tria sata farinæ, scil. Diuinitatem, corpus, & anima, Christi fidei sua fermento.

21. Quid denique de humilitate eius dicam, qua semper in oculis suis fuit paruula, adeo vt stilla maris, iuxta nominis sui ethymologiam, sibi esse videretur; Quæ eius humilitas ad instar suauissimæ nardi dans odorem suum adeo grata fuit vt Dei filium ex sinu illo Paterno, infinitæ immensitatis, omnibus delicijs affluentissimo, in sinum vterumque arctissimum, dum ancillam se nominat euocarit? nonné quæso tũc, & semper alias motibus contrarijs huic mundo, eiusque filiæ superbissimæ Euæ moueri visa est? Iure profundissimam hanc humilitatem, qua velut motu contrario Euæ turgidissimæ mundi filiæ virgo ciebatur contemplans August. ser. 2. de Annunc. exclamauit: *O' verè beata humilitas, quæ DEVM hominibus peperit, vitam mortalibus edidit, cælos innouauit, mundum purificauit, paradisum aperuit, & hominum animas ab inferis liberauit? O' inquam verè Mariæ gloriosa humilitas, quæ porta paradisi efficitur, scala cæli constituitur. Facta est certè humilitas Mariæ scala cælestis, per quam descendit DEVS ad terras, sicut superbia Euę in infernum descensus.* Verè enim in actionibus omnibus, moribusque Virgo nostra Iustitiæ, virtutumque omnium speculum, Euæ contradixit.

Humilitas B.V. Dei filium ex sinu Patris euocauit.

B.V. Humilitas facta Scala cælestis, per quam Deus in terrã descendit.

22. Motum hunc eundem Planetarum Mundo contrarium agnouit Magnus Albertus in Deipara: dum Euæ mundi filiæ vanissimæ eam opponit, ostenditque contrarijs plane motibus incessisse Tract. super missus, vbi docens non debuisse Virginem Euæ nomine indigitari, eo quod in omnibus penitus illi fuerit opposita, sic loquitur: *Nomine autem Euæ Maria vocari non debuit, cum in re & effectu contraria illi fuerit, per omnia. Illa enim damnauit, ista saluauit. Vnde, & ipsa nomen Euę mutauit, non voce quidem sed re. Illa quidem omnes generauit, in mundum; ista in cęlos. Illa mater carnalis; Ista spiritualis. Illa mater miseriæ, Ista Mater misericordiæ. Illa principium mortalitatis; Ista principium regenerationis. Illa gratiam perdidit, Ista gratiam inuenit. Illa transiuit, & nos transire fecit, de gratia inculpam, Ista surrexit,* (non admitto, quia nũquam in vllum, ne originale quidem prolapsa:) *& nos surgere secum fecit, de culpa in gratiam: Illa de latere viri dormientis facta est, Ista de corde Dei vigilantis. Illa viro suo occasio perditionis: hęc viro adiutorium redemptionis. Illa desponsatur Mater, & origo corruptarum: hęc desponsatur mansura Virgo Mater, & Virgo Virginum. Illa prima virginitatem perdidit, hęc prima Virginitatem Deo consecrauit. Illa à Diabolo decepta: hęc ab Angelo edocta. Illam Diabolus vicit per superbiam: hęc Diabolum vicit per humilitatem.* Hæc Alb.

B.V. Euæ mundi filiæ in omnibus contraria.

Eua Mater miseriæ, Maria Mater misericordiæ.

23. De eisdem nostræ Virginis, Euę mundi filiæ contrarijs motibus præclarè etiam S. Amad. Hom. 7. de laud. B.V. *Sicut*, inquit, *in Eua omnes moriuntur, ita in Maria omnes viuificabuntur. Sicut Euæ scelere fit mundi damnatio, ita fide Marię facta est orbis reparatio. Illa infecta est veneno lethali, quod transiuit ad posteros: hęc infusa vitali antidoto fidelis transmisit ad vniuersas. Corruit illa male credula serpenti, surrexit ista, & iuxta verbum quod dixerat DEVS Gen. 3. contriuit caput serpentis.*

Sicut in Eua omnes moriuntur: ita in Maria omnes viuificãtur.

24. Audiamus denique de eisdem mo-

motibus Virginei huiuscé Planetæ, Euæ mundi filiæ oppositis S. Aug. serm. 2. de Annunc. qui postquam de huius Mariani cæli altitudine dixisset; *Altior cœlo est, de qua loquimur, abysso profundior, cui laudes dicere conamur*; mox attexuit: *Hæc prima Matris damna resoluit, hęc homini perdito redemptionem adduxit. Mater enim generis nostri pœnam intulit mundo, Genitrix Domini nostri salutem edidit mundo. Auctrix peccati Eua, auctrix meriti Maria. Eua occidendo obfuit, Maria viuificando profuit. Illa percussit; ista sanauit. Hæc enim, mirabili modo, omnium rerum, & suum peperit Saluatorem*.

B.V. Altior cælo, abysso profundior.

25. Adeo denique contrarijs huic mundo motibus acta est Deipara, vt verè dicere potuerit cum filio: *Venit Princeps mundi huius, & in me non habet quidquam*: Vnde pijssimus Rich. à S. Laur. lib. 4. de laud. B.V. de Mariæ sanctitate disserens sic loquitur: *De Marię sanctitate dicit B. Bernardus: Hęc est Hierusalem ciuitas sancta, quę prærogatiuâ meritorum, omnem transcendit creaturam, ad euacuãdam omnem potestatem inimici, quæ sola in vniuersa humanę generationis linea, dicere potest post filium: Princeps huius mundi in me non habet quicquã. Ioann. 14. Item illud Ioelis 3. Erit Ierusalem sancta, & alieni non transibunt per eam. Adeò denique est sancta Virgo nostra, vt quemadmodum dixit Anna; Non est sanctus vt est Dominus; ita de illa: Non est sancta, vt est Domina nostra*. Atque hæc de Planetarum motibus mundo contrarijs quos B.V. imitari visa est, dixisse sufficiat.

In Maria Princeps mũdi huius non habet quidquam.

26. Quid de reliquis Planetarum dicam proprietatibus? Illa aptissimè Deiparæ nostræ quadrare videtur, quam initio expressit Manilius, dum hæc septem Astra inter cælum, & terram volitantia pendere cecinit. Quæ sanè Virgo Deipara præclarè imitatur, dum in humani generis emolumentum se mira celeritate, ac volitu quodam imperceptibili impendit, dum varijs gratiarum suarum influentijs, miros in suorum clientulorum animis, omnes naturę vires excedentes producit effectus. Agnouit S. Amadeus Episcopus Lausan. Hom. 8. de B.V. eam stellam in cælo fixam, dum vultui Conditoris sui contẽplando assistentem vidit, munera cælestia ad instar lucis hiscé inferioribus communicantem; agnouit eandem stellam esse volitantem, dum eam mirâ solicitudine, charitate Dei, proximique plenissimâ, ad opem suis deuotis, imò, & peccatoribus ferendam discurrẽtem contemplatur: Quæ omnia vir in Virginem pientissimus, illis verbis nobis declarauit: *Notandum verò, ac solerter intuendum quanto affectu, quantaué benignitate cognatos sibi puritate animi complectitur, ac diligit, quę homines nequam, & sceleratos suo interuentu à morte peccati, ęternisque doloribus incessanter absoluit. Geminâ quippe dilectione rutilans, & insignis, hinc in DEVM ardentissimè figitur, cui adhęrens vnus Spiritus est; hinc electorum corda blandè consolatur, & attrahit, eisque Nati largitate, optima dona partitur: Motu ergo celerrimo senas Seraphin alas excedens nunc in fonte vitę fruitur amore Deitatis; nunc terras signis, & virtutibus illustrãs vbique suis, vt Mater iucundissima, & mirificentissima occurrit quosdam pręsentia sua, subactis vitys, reddit victores, quosdam magnarum virtutum pio interuentu facit compotes, quibusdam intimæ contemplationis pandit sinum, alys in exitu vitæ iter prębet securum, vt nulla deterreat virtus aduersary, quibus ducatum pręstat ad Christum Mater Vnigeniti Dei. Extant harum assertionum exempla plurima, quę vt notissima, & per vulgata compendiosè pręterimus. Sciendum verò certissimè quod creberrima miracula, innumera beneficia, spirituales visiones, cælestes reuelationes, sublimes cõsolationes almę Parentes Domini, orbi terrarum assiduè constabunt, donec finem mundus iste senescens inueniat, inclarescente Regno, cuius non est finis*. Hæc Amad. ex quibus mirificas gratiarum Virginis nostræ, velut stellæ in Diuinitatis cælo defixæ, velut stellæ ad suorum fidelium clientulorum volitantes, auxilium, influentias licet perspicere.

M. stella volitans ad nostrum auxilium expedita.

B.V. homines etiam nequam, & sceleratos suo interuentu à morte peccati liberat.

B.V ad instar Seraphini motu celerrimo ad nos iuuandos aduolat.

B.V. præsentia sua subactis vitijs clientes suos reddit victores.

27. Quare saluberrimum cõsilium est, ac longè pientissimum Patris nostri Salazar, vt diebus singulis hebdomadæ, qui septẽ Planetarum nominibus indigitantur, gratiæ peculiaris influxus à Deipara, quæ virtutes septem horum syderum in se eminenter complexa est, postulentur. Hoc enim ipsa Virgo suadere nobis visa est, dum Prou. 8. 34. sic loquitur: *Beatus homo, qui audit me, & vigilat ad fores meas quotidie, hoc est, diebus singulis. Tradunt enim Astrologi septem Planetas qui septem hebdomadę diebus nomen indiderũt, ita singulis præsidere, vt in die Lunę Luna præses sit in cælo: in die Martis, regnet Mars: Mercurij, Mercurius vires suas exerat, influxusque cælestes moderetur, par esto de reliquis Planetis iudicium. Vnde si quis accuratius id obseruet, inquit Salazar, facile inueniet se, affectus quosdam singulis experiri diebus Planetæ illi respondentes, qui tunc imperat*. Imò ad haurien-

Singulis Hebdomadæ diebus, qui septem Planetarum nomine insigniũtur, aliquid à B.V. petendum.

riendos alicuius Planetæ influxus, quos aliquis sibi imprimis exoptet, docet Georgius Venetus, in Harmonia mundi Cantico 3. Tom 3. (Quamquam id nescio quid superstitionis mihi reddere videatur) optimum esse crebrius versus eam cæli partem aspicere, in qua Planeta versatur, sed tunc maximè cum primo mane oritur. Nam exploratum est eum Planetam in cælo præesse, qui eo die cum sole proximè nascitur. Cùm igitur Virgo gloriosissima cælum quoddam animatum sit, septem Planetarum orbes, eorundemque virtutem, influxusque complectens, ad illam, diebus singulis mentem, animumque quilibet eius fidelis cliens, ac filius, peculiari pietatis affectu deberet attollere, certus se mirificos in dies singulos gratiarum influxus, bonorumque omnium affluẽtiam à Virgine, velut à cælestibus Planetarum orbibus percepturum, beatitatẽque quandam adhuc dum in hac vita moratur degustaturum. Vnde Hebræus transtulit: *Beatitudinis homines sunt audientes me, & vigilantes iuxta fores meas singulis diebus.* Quasi dicat Virgo gloriosissima: A beatitudine quadam possidebuntur homines, bonisque omnibus tam animi quam corporis in hac vita redundabũt, qui me suis obsequijs sibi deuinciunt, mihique primæ ætatis annos consecrãt. Quod intelligens Sapiens Idiota præclarè pronunciauit: *Inuenta Maria inuenitur omne bonum*, ac proinde beatitudo, quæ Seuerino Bœtio teste, *est status omnium bonorum aggregatione perfectus.*

Quare quod de Planetarum Orbibus Mercurius Trismegitus in Asclepio c. 8. docuit: *Septem Sphæræ*, inquiens, *quæ vocantur erraticæ habent vsiarchas. Id est suos Principes, quam Fortunam dicunt, quibus immutantur omnia, lege naturæ stabilitate firmissima, & sempiterna agitatione variata*; dicere poterimus non longè sanius de Virgine nostra Deipara. Ipsa enim ijs, qui se eius veluti Planetarum Orbibus, tutelæ, ac patrocinijs, ceu benignis influxibus subdidere tanquam prosperâ, ac beatâ Fortunâ, & quasi Fatum principatur. Cum enim ipsa prospera sit Christianorum Fortuna, vt in Prima Parte ostendimus, Disc. 19. eos qui à teneris annis maximè sese Virgineis eius obsequijs manciparunt, adeo felices ac Fortunatos efficit, vt nescio qua fatali necessitate, si ita fari licet, fortunati, ac beati esse debeant. Ipsa namque cum bonorum omnium affluentiam, æternam Beatitatem æmuletur, necessitatem hac felicitatis suis cultoribus quasi importare videtur, ita vt ipsi seruientes, ipsam amantes non fortunati, ac beati quodammodo esse non possint. Vnde Cardin. Damiani eam summam post DEVM beatitatem ac bonum nostrum esse cognoscens ait: *Summa gloria post DEVM, te videre, te perfrui, & in protectionis tuæ munimine commorari.*

28. Et verò si Helena Paridi, quod Palladem, quæ illi virtutem, Iunonem vero Regnum eidem promittebat contempsisset, ausa est dicere:

Ergo ego sum Virtus, ego sum tibi nobile Regnum;

multò sanè magis Deipara summi boni Mater ad se recurrentibus, ipsiusque opem quotidie implorantibus erit omnia, in eorumque animos bonorum, virtutumque omnium copiam influet, eosque fortunatos ac beatos reddet. Quare sapienter idem Pater Salazar pronũciauit: *Profectò ratio ipsa postulat, vt nullus omnino abeat dies, in quo speciali aliquo officio, ac obsequio Virginem non colamus, in quo preces aliquas ad ipsam non fundamus. Quanta verò sit vis quotidianæ orationis, quantumlibet breuioris ad Virginem habitæ quotidianis exemplis compertum est.* Sic ille. Sane oratiunculæ illius quam deuotissimus ille Sancto Patri nostro Ignatio Syncronus Ioannes Auila præscribebat ijs, qui fœdis cogitationibus, carnisque titillationibus diuexabantur, mirifica vis in quãplurimis enituit. Plerique enim vbi primum purissimam Dei Matrem, per immaculatam eius Conceptionem obsecrarunt, vt huiusmodi fœditatibus liberarentur, liberati sunt, eique ipsâ benignos ipsius gratiæ, influxus sunt experti. Quam porro gratæ acceptæque Virgini Deiparæ huiusmodi sint precantiunculæ, ostendit ipsa Alphonso Rodriquez Societatis nostræ Religioso, cum ei aliquando, magnâ cum familiaritate sese spectandam exhibuisset, iussissetque ipsum Catalogum precum suarum quotidianarum conscribere, quo & alios in posterum suæ pietatis æmulos, atque imitatores haberet. Paruit mox Alphõsus, atque hæc quatuor pietatis in Virginem ipsi acceptissima memoriæ prodidit exercitia:

Officium immaculatæ Conceptionis

Corona B. Mariæ Virginis.

Litaniæ Lauretanæ Virginis pro felici morte.

B.V. post Deum est nobis omnia.

Nullus dies abire permittendus, in quo speciali aliquo obsequio B. V. non colamus.

12. Sal-

11. Salue Regina, & 12. Aue Maria, quæ ille ad ſingulas diei, noctiſque horas referebat, in eiuſdem puriſſimæ ab omni labe Conceptionis honorem; vt horis omnibus ita Virgo immaculatè concepta laudaretur, & ipſe ob eiuſdem merita ab omni culpa ſeruaretur immunis. Longum foret perſequi illos, qui Salutatione Angelicâ peculiari religione ac pietate quotidie recitatâ, vel Gaudiorum eius, aut dolorum commemoratione, vel alio quopiam deuotionis exercitio feliciſſimum ex hac vita exitum, imo & ab æterna damnatione liberationem, aliosque cæli fauores, Virginis ope, atque precibus, velut benigniſſimo Planetarum influxu impetrarunt. Aliqua de multis delibaſſe ſufficiat.

Clericus diſſolutis moribus ab hoſtibus occiditur, & Eccleſiæ ſepultura interceditur, quam tamen B. V. in loco ſacro ſepeliri voluit.

29. Religioſiſſimus ſanè ſcribit Pelbartus lib. 1. Stell. Part. 4. art. 1. cap. 4. Carnuti in Gallia Clericum extitiſſe, qui licet leuis admodum, diſſolutiſque eſſet moribus, carnis quoque deſiderijs implicitus, Deiparam nihilominus crebrius memoriâ eiuſque virtutes recolebat, eamque Angelicâ Salutatione quotidie venerabatur. Hic cum in hoſtium manus incidiſſet, ac miſerãdum in modum eſſet trucidatus, illius loci Clerus Eccleſiaſticâ ſepulturâ eidem interdixit, iuſſitque eum in loco profano ſepeliri. Non fuit ſui clientuli etiam demortui, eiuſque corporis immemor Virgo Beata. Poſtquam enim diebus 30. ad Dei Virginiſque virtutem magis mundo declarandam iacuiſſet, viſendam ſe cuidam ex illis Clericis præbuit Virgo Deipara, eumque ſeueré admodum increpuit, quod extra locum ſacrum, ſuũ, vt illa aiebat, Cancellarium ſepeliſſent, iuſſit proinde illico eum exhumani inque atrium Templi transferri. Parent mox illi Dei Matris imperio, defoſſum in terram corpus eruunt, & ecce retectâ facie, pulcherrimus flos ex viuido eius ore promicat, inque eiuſdem incorruptã, & quaſi ad DEVM laudandum expeditâ lingua Salutatio Angelica floridè deſcripta viſitur. Quo conſpecto prodigio, facile intellexere omnes, qui aderant, eum huiuſmodi gratijs, honoreque dignatum, quod Deiparam, Virginem ore, linguâque ſuâ frequenter conſalutarit, eiuſdemque ope, ac patrocinio in horâ mortis peccata, corde contrito deteſtari, & feliciter ex hac vita ad beatam illam, perennemque emigrare fuerit promeritus.

In ore Clerici demortui flos viſus, in lingua vero Salut. Angelica deſcripta erat.

Clericus quidam B. V. cultor in peccato lethali moritur, & à B.V. ad agendum pœnitentiam ad vitam reuocatur.

30. Quid de altero quodam dicam, de quo idem Pelbar. att. 3. ex Anſelmo? Hic cum penſum Horarium Virgini quotidie recitaret, eandemque Salutatione Angelica frequentius veneraretur, & ex hac vita, lethali ſcelere adſtrictus emigraſset, altercantibus inuicem Angelis lucis, ac tenebrarum, ac diſcẽtãtibus cuiuſnam tandẽ anima illa futura eſſet, ſempiternus Iudex precibus ſanctiſſimæ Matris placatus, animam illam ad corpus redire, & pœnitentiam pro admiſſis peccatis agere iuſſit. O' Virginem, ò Planetam planè benigni, vitaliſque influxus! Ad Planetam hunc benigniſſimi aſpectus conuerterat ſe Virgo illa, de qua Alanus de Rupe. libr. 6. Roſarij. Huic familiare erat quotidie corollam ex Salutationibus Angelicis Diuæ Virgini contexere. Hæc dum die quadam, vna cum Socia ad viſitandum peregrè amicos itaret, in eas duo lupi famelici inſiliunt. Et altera quidem miſerarundum in modum ipſos pauit. Hæc autem Deiparam obteſtari cæpit, ac obſecrare, quo tandem confeſſioni, & communioni detur locus. Cernere iam erat euulſa vbera, vẽtrem lacerum, ilia deuorata. Non defuit ſaluti eius ſpirituali Deipara. nam abſque morâ ab accurrentibus vltimum iam agens ſpiritum, fugatis lupis, defenditur. Triduo ſuperuixit, confeſſa eſt, Sacratiſſima Euchariſtia refecta, Dei Matre etiã apparente, quæ animam exciperet, cæloque inferret.

Mulier B.V. deuota à lupis deuorãda per eandem liberatur.

31. Iam quid de mirificis cæleſtis gratiæ influxibus à Virgine communicatis dicam ijs, qui ſeptem ipſius gaudia pia deuotione recoluerunt? Sanè B. Bernardinus Senenſis ſolitus erat dicere, ſe gratiam omnem, quam habebat, ipſumque ad populum verba faciendi donum acquiſiuiſſe potiſſimùm, quotidiana gaudiorum Deiparæ meditatione. Quam grata porrò hæc gaudiorum recordatio ipſi accidat Deiparæ, quantoſque gratiarum influxus, ad inſtar propitij Planetæ ſuis clientulis, piè eadem recolentibus communicet, teſtatur S. Anſelmus lib. mirac. cap. 22. citatus à Pelbarto. Ibi enim refert fuiſſe Clericum, qui cùm aſſiduè dolores Deiparæ, ex quinis filij vulneribus perceptos, ipſius gaudiorum commemoratione verbis illis mulceret: *Gaude Dei Genitrix Virgo immaculata. Gaude, quæ ab*

S. Bernardinus Sen. fatetur ſe omnẽ gratiam, & donum, & concionandĩ à B. V. impetraſſe meditatione gaudiorum eiuſdẽ.

Clericus gaudia B. V. sæpius commemorans in hora mortis trepidus per eandem consolatur.

Angelo gaudium suscepisti. Gaude, quæ genuisti æterni luminis claritatem. Gaude Mater. Gaude Sancta Dei Genitrix, & Virgo. Tu sola Mater innupta. Te laudat omnis creatura. Genitrix lucis sis pro nobis quæsumus perpetua interuentrix ad Dominum IESVM Christum; cùm inquam ita dolores Deiparæ dum viueret sæpius mulceret, in extrema vitæ periodo eandem meruit habere consolatricem. Cùm enim metu anxius, horroreque mortis esset pene consternatus, adfuit illi mox misericordiæ Mater, eundemque verbis illis consolata est: *Cur tanto timore trepidas, qui toties mihi gaudium annunciasti? ne paucas, quia nil mali patieris, sed gaudiorum meorum, quæ mihi sæpius annunciabas particeps efficieris.* His auditis cùm se gaudio, lætitiaque gestiens erigere vellet, anima illius in cælum feliciter euolauit.

S. Thomas 7. Salut. Angelicis 7. gaudia B. V. venerand. dignus habitus, qui ab ea inuiseretur.

32. In hiscè Virginis gaudijs commemorandis quotidie; nimium quantum addictus fuit S. Thomas Cantuariensis Antistes, & postmodum Martyr Christi gloriosissimo, vt testatur Bern. Bustius, & alij. Cum igitur die quadam maiori pietatis sensu ea recoleret & de more iterata septies Angelica Salutatione singula illa gaudia, quibus cum filio in terris fuit delibuta, veneraretur, Virgo Mater se illi spectandam obtulit: *Gratum*, inquiens, *omnino Thoma mihi obsequium tuum est: Sed quid tantum meministi eorum gaudiorum, quibus afficiebar, in terris? Recole etiam ea, in posterum, quibus nunc fruor in cælis. Nam omnem, tam hæc, quam illa venerantem, in hora exitus ex hac vita solabor, exhilarabo, filioque meo dilectissimo sistam.*

Suadet B. V. S. Thomæ vt recolat etiam sua gaudia quibus perfruitur in cælis.

Miro perfusus gaudio Sanctus Antistes respondit Virgini: *Et quanam ratione Domina suauissima hæc præstare possum, cum quænam ea sint penitus ignorem? Septenâ subintulit Deipara, Salutatione Angelica hæc etiam Gaudia honorabis. Sunt porrò hæc, quibus in æternum fruor. Primo Gaudeo, quia secundum SS. Trinitatem super omnem puram creaturam primos honores obtineo. Quia intemeratæ Virginitatis laureola omnes Angelorum, Sanctorumque ordines longè antecello. Quia ingens lumen gloriæ meæ, ad instar solis curiam cæli illustrat vniuersam. Quia omnes cæli indigenæ me vt Deiparentem venerantur ac colũt. Quia à filio nacta sum facultatem quidlibet impetrandi. Quia olim in terris immensa mihi collata fuit gratia, meisque clientibus iam in cælo ingens gloria a filio præparata est. Gaudeo denique, quia gloria mea nouis surget incremẽtis ad diem vsque extremum, & inde perennabit in omnem æternitatem.*

Septem Salutationibus Angelicis gaudia B. V. veneranda.

Hæc noua Deiparæ in cælis gaudia vbi S. Thomas audiuit, ea in Rythmos redegit, & sunt hi, quos descripsit Pelbartus lib. 10. part. 4. art. 3. Hos ego in gratiam B. Virginis cultorum piè quotidie recitandas hic attexo.

Gaude flore Virginali,
Quæ honore speciali
Transcendis splendiferum
Angelorum principatum,
Et sanctorum decoratum
Dignitate numerum.
Gaude sponsa chara Dei,
Nam vt clara lux diei
Solis datur lumine;
Sic tu facis orbem verè
Tuæ pacis resplendere
Lucis plenitudine.
Gaude splendens vas virtutum
Cuius pendens est ad nutum
Tota cæli curia.
Te benignam & felicem
IESV dignam Genitricem
Venerans in gloria.
Gaude nexu voluntatis
Et amplexu charitatis
Quod vincta sis altissimo;
Vt ad votum consequaris
Quidquid Virgo postularis,
A IESV dulcissimo.
Gaude Virgo Mater Christi
Tu quæ sola meruisti
O' Virgo pijssima
Esse tantæ dignitatis,
Vt sis Sanctæ Trinitati
Sessione proxima.
Gaude Mater miserorum,
Quia Pater sæculorum
Dabit te colentibus
Congruentem hic mercedem
Et felicis poli sedem
Regnis in cælestibus.
Gaude Virgo Mater pura
Certa manent, & secura
Quia tua gaudia
Non cessabunt, nec decrescent.
Sed durabunt, & florescent
Per æterna sæcula. Amen.

Eadem 7. gaudia sibi acceptissima esse B. V. S. Metildi reuelauit libro primo Spiritualis gratiæ cap. 6. Cum enim aliquando eidem se visendam exhibuisset, ob rogauit humiliter, quonam honore illam eo die prosequi, qui ei gratus accideret, posset? Cui illa memoriam illorum 7. gaudiorum mirificè commendauit, eademq; singillatim recensuit.

33. Con-

33. Consueuerunt Virginis deuoti, post singula hæc etiam gaudia, Salutationem Angelicam addere, quo Virgini tanto gratior huiusmodi gaudij cōtingat recordatio. Quàm porrò Virgo fidelis in suis promissis extiterit, testatur huius Sancti Antistis gloriosissimus ex hac vita ad immortalem per Martyriū transitus. Credibile enim est Virginem, quæ terribilis, ac inexpugnabilis est, vt castrorum acies ordinata, ei tunc adfuisse, eundemque ad Martyrium animasse. Vnde fortassis hac castrorū Virgineā benè ordinatā acie se circumuallatum animaduertens intrepidè, Clericis templi aditus præcludere conantibus, accurrit, ostiumque aperuit: *Non est*, inquiens, *Dei Ecclesia custodienda more castrorum, & ego pro Ecclesia Dei libenter moriar*. Tandem quasi Deiparam sibi adstantem cerneret, vti factum sine dubio, illi Ecclesiam, & se flexis genibus commendans sacrum caput mira constantia, impio ferro præcidendum obtulit.

B.V.S.Thom. Cantuariensi morienti adfuit.

34. Hiscé septem Virginis gaudijs pro fælici impetrando ex hac vita decessu, consultissimam est, alia quinque eiusdem Deiparæ gaudia piè recolere; quorum memoria nimium quantum ei grata esse consueuit, vti ipsa B. Metildi lib. 1 Spirit. gratiæ cap. 41. reuelare dignata est. Cum enim illa pro quadam persona Virginis cultui addictissima, quæ eius gaudia sæpius felicissimā memoriā repetebat, Dominum exoraret, vidit illam coram B.V. quæ illi torquē quinque vnionum ordinibus distinctum porrigebat, simulque Metildi dixit: Cum illa meorum gaudiorum meminit, his hæc quinque annectat, vt me illo ineffabili salutet gaudio, quo fruita sum cōtemplando inaccessibile illud gaudium Beatissimę Trinitatis. Primum gaudium fuit, quando ego Diuinissimum contēplando lumē, velut in lucidissimo agnoui speculo æuiternum illum amorem, quo me prælegis atque supra omnem adamauit creaturam. præterea quanto cum amore me super omnes elegit, vt eius Mater ac sponsa existerem; agnoui etiam ipsius complacentiam, qua ipse summopere in me, omnique meo obsequio, quod illi mūdo exhibui, sibi complacuit. Secundo salutet me, in illius gaudij plenitudine, quam aures meæ perceperunt ex mei æmantissimi Filij, Patris, ac sponsi dulcissima salutatione, quando me amantissimè excepit, secundum suæ Omnipotentiæ magnitudinem, sapientiæ suæ artificium, ac demum delicati sui amoris in me immensitatem, concinando in auribus meis suauissimum sui amoris, iucundissima sua voce Canticum. Tertio salutet me in illius gaudij plenitudine, quod anima mea percepit in dulcissimo illo osculo, quod mihi impressit Diuinitas, quo tam abundè in me saponem diuinæ suæ dulcedinis transfudit, vt ex mei gaudij redundantia melliflui facti sint cæli, adeo vt ne quidem in terra reperiri vllus adeo miser aut malus potuerit, quē ego dummodo desideret, participem facere nequeam meæ plenitudinis. Quarto salutet me in ineffabili illo gaudio quo perfruita sum, cum anima mea tota igne Diuini amoris inflammata fuit, meumque cor dulcedine Diuini cordis liquefactum extitit; quando ipse in me totam plenitudinem sui diuini amoris transfudit, meoque ardore sanctorum multitudo sese in feruorem Diuini amoris accendit. Quinto salutent me in ineffabili illo gaudio, quod habui, quando Diuinitatis splendor tam claro lumine mea omnia penetrauit membra, vt cælum à mea gloria nouā luce resplenduerit, omniumque sanctorum gaudium ex mea præsentiā maius acceperit incrementum. Hæc Virgo Deipara, quæ sane si quis piè in dies singulos recoluerit, eodem variarum gratiarum, ceu vnionum preciosissimorum torque ornari in hac vitā, & postea feliciori mortis catastrophe peregrinatione hanc claudere promerebitur. Quare Sapienter pientissimus hortatur omnes Pelbartus. *Hoc admoneo, hoc adhortor, vt omnes ad B. Virginem eiusque gaudiorum recordationem deuotè ac piè afficiamur, omnes ad eam confugiamus, eique pio affectu deseruire studeamus, certo nobis persuadentes, quia ipsa Mater pietatis adest, & præsto est ad auxilium impendendum omnibus inuocantibus eam in veritate. Hoc est quod deuotissimus ait Bernardus: Sileat misericordiam tuam ò felicissima Domina, quicumque in suis necessitatibus te meminit inuocatam, auxilium sibi defuisse.* Sic ille.

Exhortatio Pelbarti ad gaudia B.V. recolenda.

35. Quid tandem de benignioribus Virginei huius Planetæ cælestium fauorum influxibus ijs communicatis, qui dolores Virginis mente, animoque recoluerunt, dicam? Hos Sancto Ioanni Euangelistæ reuelauit Deipara, vt autor est P. Antonius Balinghen in suo

S. Ioannes Euangelista post B. V. in cælos Assum pt. cupiuit eandem videre.

Kalend. 27. Decembris, vbi ait quod sanctissimum illũ Apostolum post Virginis in cælos profectionem, ingens incesserit cupido videndæ gloriosæ Deiparæ. Igitur alienatum a sensibus asserit spectasse cum Filio Matrem, & audijsse æquè filium de suis tormentis in Cruce toleratis, atque Matrem de ingenti erga filium commiseratione mutuo differentes. Apud Filium tandem supplicasse Matrem, vt cæleste quoddam munus idque non vulgare omnibus communicaret, qui pie dolores illos mente, animoque recoluissent, moxque Filium quatuor hęc dona se largiturum spopondisse. Primum erat, vt quisquis Virginem per eius dolores precaretur, is ante obitum verùm de peccatis dolorem impetraret. Alterum, vt ipsius Virginis tum semper, tum maximè instante morte præsidio muniretur. Tertium ex promissis erat, se eius cordi suos, Virginisque dolores inscripturum, eaque de causa mercedem magnam aliquando præstiturum. Promisit denique se Matri ius omne daturum, ac facultatem pro tali quidlibet impetrandi. Quis hisce tam benignis, tam amplis, fidelissimisque æternæ Veritatis pollicitationibus, ad mentis oculos quotidie conuertendos in dolores filij, ac Matris, velut benignissimos Planetas, à quibus tot gratiarum, donorumque cælestium influxus ad mortales deriuãtur, non accẽdatur, atque animetur? Siquidẽ huiusmodi pietatis officia adeo grata, adeo iucunda accidere Dei Matri comprobantur.

Præmium iis promissum à B. V. qui eius dolores recoluerint.

36. Quocirca supra memoratus P. Salazar: *Sanè haud inuincundum*, inquit, *Virgini officium ille persolueret, qui ita preces suas ad Virginem funderet, vt considerans Virginem omnium Planetarum vires, ac potestatem in se cohibere per singulos hebdomadæ dies, eam, ab illa virtutem postularet, quæ illius diei Planetæ respondet. Docent Astrologi Lunã frigore suo ad castitatem disponere. Ergo in die Lunæ à Virgine veluti luna quadã Archetypa, & supra mundana, castitatem ac pudicitiã deprecari æquũ erit. Mars fortitudinem instillat. Decebit igitur in die Martis à Virgine, ceu quodam mystico Martis sydere fortitudinem expetere. Mercurius eloquentiam, & moderandæ linguæ gratiam impendit. Neque incongruum erit in die Mercurij eam reuerendæ linguæ gratiam à Virgine tanquã à quadam spirituali Mercurij stella postulare. Iuppiter magnanimitatem, & sublimes quosdã impetus ad gloriam spirat. Licebit ergo in die Iouis animi magnitudinem, ac sublimitatem, preclarosque quosdam, despectis caducis ac terrenis rebus, impetus ad cęlestia à Virgine, velut à quodam Iouis arcano sydere exorare. Lucifer aut stella Veneris amore effundit quapropter in die Veneris ardentior erga DEVM proximumque charitas à Virgine, veluti à supra cęlesti Lucifero expetenda est. Saturnus prudentiam terris afflat. Igitur in Saturni die prudentiam à Virgine, ceu à quodam sanctissimo Saturni sydere deprecari addecet. Denique à Sole Sapientia, clariorque rerum omnium cognitio deriuatur. A Virgine autem in die Solis, idest, Dominica, veram Sapientiam diuinorumque cognitionem expetere oportebit. Et quidem hac ratione omnes Marię influxus percipiemus, & per singulos dies eam cęlo quotidie presidentem inuocabimus.* Sic ille.

Quid singulis hebdomadæ diebus à B. V. postulandum sit.

Die Lunæ à B. V. postulanda Castitas.

Die Martis fortitudo.

Die Mercurii eloquentia, et moderandæ linguę gratia.

Die Iouis postulãda à B. V. magnanimitas ad terrena contemnenda.

Die Veneris postulanda charitas in Deum ac proximum.

Die Sabbati siue Saturni petenda à B. V. prudentia.

Die solis siue Dominico Postulanda à B. V. sapiẽtia & clarior diuinorum cognitio.

37. Parem quoque iucunditatem afferre poterit Deiparæ ille, qui eãdem esse Virginem illam, de radice Iesse agnoscens, super cuius florem requieuit Spiritus Domini, Spiritus Sapientiæ, & intellectus, Spiritus consilii, & fortitudinis, Spiritus scientiæ, & pietatis, Spiritus demum timoris Domini, ad eam in dies singulos velut ad propitij Planetæ sydus oculos mentis, animique conuerteret, ab eaque hæc Septena Spiritus Diuinissimi munera, ac charismata totius hebdomadæ decursu, singula diebus singulis desiderando postularet. Experiretur enim Virginis benignissimę mirificam liberalitatẽ in horum donorum communicatione, experiretur animam suam velut germinantem Virgulam illarum virtutum flore decoratam, gratissimum odorem superis, ac terrigenis exhalantem.

Gratum obsequium offert B. V. is qui eam Virgam de radice Iesse considerãs super quam 7. dona Spiritus S. requieuerũt, postulat in singulos dies vnum Spirit. S. donum.

38. Quod si eandem Virginem velut Domum æternæ Sapientiæ donis illis Spiritus Sanctissimi, velut septem columnis innitentem per singulos hebdomadæ dies consideret, conuersoque contemplationis ad Virginem intuitu postulet, vt mens animusque eius domicilium increatæ euadat Sapientiæ, donaque sacrosancti illis Spiritus mẽtem eius, ceu solidissimæ columnæ suffulciant, mirificum mentis robur, ac soliditatem experietur, agnosceretque reipsa Deiparam Planetarum sydus esse propitium, diebusque singulis nouo vigore Spiritus, velut columnâ, animum suum solidari, ac stabiliri animaduerteret, ita vt dicere cũ sancta illa anima possit: *Mens mea in Christo fundata est; Et quis me separabit a charitate Christi? tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas, ac persecutio, an gladius?* Ro. 8.

B. V. vt Domus Sapientiæ 7. Colũnis innixa cõsideranda, & donum aliquod Spiritus S. diebus singulis petendum.

39. Verè

B V est nostra columna cui omnes spes nostræ innituntur.

39. Verè tota quanta quanta est Deipara Virgo, tota in nostrum subsidium præsidiumque columna est, cui tota fabrica nostri spiritualis ædificij, omnesque spes nostræ, dum in hac peregrinatione dubij de salute, inter spem, & metum versamur, innituntur; In vanum laborat ille, qui domum in corde, animaque sua Diuinissimæ illi ædificat Maiestati, nisi totum eius ædificium Virgineâ hac columnâ longe solidiori, quam illa Brooz Templi Salomonici fulciatur; Fælices habiti sunt Israelitæ quondam, quod Angelo duce, in columna nubis per diem, & in columna ignis per noctem delitescente, per desertum inter tot hostium ferocissimorum discrimina profecti sunt: At verò multò nos feliciores Virginis clientuli censendi sumus, qui in hoc exilio semper tam inter prospera, quam inter aduersa mundi huius vacillantes ac labantes, domumque Spiritualem Domino ædificantes auxilio, patrocinioque Deiparæ, veluti firmissimâ columnâ fulcimur. Hac suffultus columnâ Richardus à S. Laur. securus dicebat: *Pone me iuxta te ò Maria, & cuiusuis manus pugnet contra me*, Etrursus: *Si Maria pro nobis, quis contra nos?* Agnouit ædificij nostri Spiritualis firmissimum columen, columnamque esse Virginem Sanctus Bonauen. dum Psalm. 115. cecinit: *Nisi Domina ædificauerit domum cordis nostri, non permanebit ædificium eius, Aedifica nos ò Domina gratiâ, & virtute tua, vt maneamus firmi in perpetuum.*

B. V. nostra est Columna nubis, & Ignis in hac peregrinatione.

Si M. pro nobis quis contra nos?

Mane ac vesperi quisque B.V. deuotus se illi commendet, adeamque mentem eleuet,

40. Quamobrem quisquis quotidiano in virtutibus animæ suæ gaudet profectu, anhelatque magnis passibus in via Diuini Marianique obsequij progredi, quotidie mentis oculum, ac mane præsertim vbi euigilat, ad Deiparam tanquam ad Planetam propitium conuertat, faciatque quod fecisse memoratur Angelicus ille adolescens noster Ioannes Berchnam qui vesperi decumbens, & mane surgens imo, & prandens, & cœnans Angelicâ salutatione ipsius immaculatam Conceptionem venerabatur. Huiusmodi sane Virginis cultor, nil dubitet quin benignissimum illius aspectum influxûque gratiæ sit experturus: agnoscet hic reipsa verissimum esse illud quod ipsa de se prædicabat Prou. 8. *Quando præparabat cælos aderam*, vt nimirum in me supernus artifex non modo cæli empyrei, Primi mobilis, firmamenti seu cæli stellati, verumetiam reliquorum cælestium orbium, ac Planetarum virtutes, ac perfectiones conferret, quo benigno meorum patrociniorum, intercessionumque influxu mortales omnes fauerem, eisque vitam, vigorem, aliaque dona gratiæ communicare possem. Vigilet ergo quotidie quisque Marianus cliens ad fores Virginei obsequij quam diligentissimè, & velut ad Planetæ sydus irretortum mentis oculum, ad eam dirigat, omnem post DEVM spem in ipsam collocet, influet mox illa in huiusmodi clientulum benè de se sperantem copiosissimam gratiam, donaque cælestia, tantoque magis bonis omnibus, ac præsertim spiritualibus abundabit, quanto maiorem in Virginem nostram benignissimam collocabit fiduciam.

In B V omnis spes nostra post Deũ collocanda.

41. Et verò ingentem de illa nos habere conuenit fiduciam ob varias rationes, & præsertim illas 12. quas enumerat Pelbartus libro 12. stellarij Part. 2. artic. 3. vbi ait illas esse quasi stellas duodecim spem hanc nostram, fiduciamque erga Virginem coronantes. Atque vt reliquas breuitatis causa, omittam, tres illæ considerationes, veluti firmissimæ columnæ, spem nostram in illam stabilire possunt mirificè; Prima est, quod amore peccatorum in Dei Matrem est electa. *Igitur*, infert Vir pijssimus, *B. Maria tenetur quodammodo in tanti beneficij à Deo accepti recompensationem nobis in nostris necessitatibus subuenire.* Hinc Anselmus: *Multum*, inquit, *Maria hominibus tenetur, propter quos ipsa Dei Mater est electa; & homines multum ei tenentur, quia per eam sunt Deo reconciliati.*

Ob quas causas in B.V. habenda nobis est fiducia.

B.V. amore peccatorum in Dei Matrem electa, ideo bene nobis de illa sperandum.

42. Altera spei nostræ ratio est, quia Virgo summæ proprietatem Diuinæ misericordiæ præ alijs creaturis, tanquam Deo proxima, atque ante alios coniunctissima participauit. Sicut ergo attestante Psalmista: *Suauis Dominus vniuersis, & miserationes eius super omnia opera eius*, eiusdemque Dei proprium est misereri semper, & parcere; ita Matris Dei est proprium, vt sit Regina misericordiæ, & pietatis, in qua Pater misericordia-

B.V. propriũ est vt sit Mater, & Regina misericordiæ.

cordiarum, & DEVS totius consolationis, ac fons pietatis infinitæ requieuit & ipsi Virgini suæ Diuinæ bonitatis pietatem communicauit. De illa siquidem Isa 26. extat vaticinium; *Præparabitur in misericordia solium Dei, hoc est ipsa Beata Mater*, vt quemadmodum in illa misericordia totaliter requieuit, ita ex solio misericordiæ eius, effluat misericordia, & pietas in omnes. Vnde Bernard. Quid mirum si pietatem exhibent viscera Mariæ? nonnè, qui pomum in manu sua tenuerit dimidiâ die, reliqua diei parte pomi seruabit odorem? Quantum ergo viscera illius Virginis virtus pietatis affecit, in quibus nouem mensibus requieuit? Securè ergò charissimè accedere potes ad ipsam, quæ Regina est & Mater misericordiæ.

B V. solium Dei in misericordia præparatus, quia in illa ipsa misericordia requieuit 9. mensibus.

43. Postrema ratio Pelbarti est. Quia Virgo nostra plena est gratiâ, ac consequenter plena misericordia, & pietate. pietas enim est effectus gratiæ, & donum Spiritus Sancti. Vnde Origenes: *Scio*, inquit, *quod si Beata V. pulsata fuerit precibus, necessitati nunquam deerit, misericor enim est, & plena gratia, ideo continere se non poterit, quin inuocanti misereatur*. Hinc Bernard. *Vas liquore plenum si quo modo moueatur, facilè effundit liquorem: sic Beata V. si quomodo moueatur precibus, effundit gratiam ac misericordiam*. Idem inquit: *Maria ante conceptionem plena gratiâ ab Angelo nunciatur, vt sibi plena, tandem etiam nobis fieret plena*. Et quia *Plenum*, secundum Philosophum 4. Physicorum dicitur, *cuius nulla pars est vacua*, igitur securè accurrere possumus, vt de plenitudine eius misericordiam, & gratiam hauriamus peccatores.

In B. V. sperandum quia plena est gratia, & misericordia quam illa nobiscum communicare cupit.

Plenum dicitur cuius nulla pars est vacua.

44. Ad Virginem igitur tanquam ad sydus, per vniuersum orbem circumuolitans, luce sapientiæ, reliquarumque gratiarum, diuinæque charitatis calore redundans, in omni nostra necessitate; summa cum fiduciâ accurramus: inque illam irretortum mentis oculum habeamus, influxus, mihi credite, eosque copiosissimos diebus singulis in animis nostris experiemur. Est enim illa Mater nostra amabilissima tenerrimè nos diligens, salutemque nostram efficaciter exoptans. Vnde amorem hunc Virgineum in se agnoscens S. Martyr Ignatius à Pelbarto citatus sic ad illam scripsit. *Nunc claude me in gremio maternæ pietatis, tu Mater summæ Deitatis, vera Mater Saluatoris, Mater adoptata peccatoris*. Illa quoque nostræ salutis, profectusque spiritualis percupida, nos materna prorsus charitate ad se inuitat. Eccli. 24. *Ego*, inquit, *Mater pulchræ dilectionis, timoris, & agnitionis, & sanctæ spei. Transite ad me omnes, qui concupiscitis me, & à generationibus meis adimplemini*. Securè ergo, inquit idem Pelbartus, ad eam accedamus, quæ infallibiliter nobis suum suffragium pollicetur. Naturaliter enim quælibet res illuc inclinatur, vbi maiorem influentiam pietatis, & auxilij se habituram sperat. Sic videmus flores quosdam vt solsequia, tulipos, & his similes, sese ad solem obuertere, quia ipsius influxus maximè in se persentiscunt. Pueri quoque naturâ duce semper ad sinum Matris Patrisque recurrunt. Vnde quæsitus aliquando Salomon, vt refert M. Ioannes Grithsch Minorita apud eundem Pelbartum. Quisnam locus homini foret securior? Respondisse fertur sapientissimè: *Gremium Matris*. Hinc Ioannes Bercanum noster quæsitus à quoddam quodnam in ariditate mentis, a'ijsque tentationibus haberet refugium? Respondit inter reliqua: Sinum Virginis Matris. Verè enim locus securissimus, locus delicijs cælestibus plenissimus est gremium, sinusque Matris Virginis. Ipsa enim est nobis turris fortitudinis à facie inimici, vt inquit Richardus à S. Laurent. Ipsa est locus ille voluptatis, teste B. Petro Cardinali Damiano de quo fluuius ille immensus, qui ab æterno de sinu Patris exiuit, & ad irrigandum Ecclesiæ Paradisum emanauit. Verè enim non est, vt idem Cardinalis sapientissimè pronunciauit, *locus voluptatis nisi vterus Virginis*. Ad hanc ergo tanquam locum nostrum connaturalem, tanquam ad centrum, tanquam ad propitium Planetarum sydus assiduè, inque dies singulos, nouo ardore, nouo in virtutibus omnibus proficiendi, eique placendi, obsequendique desiderio nos conuertamus, miros profectò ipsius gratiæ, quam apud Dominum inuenit influxus in animis nostris sentiemus. Recurramus ad Virginem, velut ad benignissimi aspectus Planetam cum S. Bonauentura, & pientissimo

Exhortatio ad confugiendum ad B. V. tanquam ad sydus propitium.

Oratio S. Ignatii Martyris ad B. V.

Quæsitus aliquando Salomon quisnam locus homini esset securior? Respondet gremiū Matris.

B. V. Turris fortitudinis à facie inimici.

B. V. locus voluptatis.

mo Lauretano Præsule Benzonio, dicamus illi animitus, medullitusque: *O Domina Illuminatio mea, & salus mea, quam timebo? sit splendor faciei tuæ, & serenitas gratiæ refulgeat menti meę. Ne auertas faciem tuam à me, quia speciem, & decorem tuum à iuuentute mea concupiui. Te amaui, & exquisiui Regina cælorum, misericordiam tuam, & gratiam tuam ne substrahas à seruo tuo. Formositatem, & pulchritudinem induisti, amicta es Domina fulgenti vestimento; De te procedit peccatorum medela, pacis disciplina, ac feruor charitatis, lumenque veritatis. Imple nos seruos tuos virtutibus sanctis, & ira Dei non appropinquet nobis. Iucunditatem æternam da seruitoribus tuis, & noli eos obliuisci in certamine mortis. Benedicti sunt oculi tui splendidissimi, quos digneris misericorditer conuertere super nos peccatores. Benedictum sit lumen, & splendor faciei tuæ, benedicta sit gratia vultus tui. Inclina vultum Dei super nos, coge illum peccatoribus misereri. Domina in cælo misericordia tua, & gratia tua diffusa est super terram. Non dormitet, nec dormiat pupilla oculi tui super nos, vt tuâ semper custodia protegamur.*

Amen.

DISCRVSVS XXXVII.

Quę in Planeta Saturni à pluribus celebrantur, fælicius in Virgine Deipara reperiuntur.

1. MArullus Tarchaniota Constantinopolitanus Poeta libr. 2. hymnorum miras celebrat Saturni laudes, vt quod ipso Regnante Aurea sæcula regnarint, quod ipse consilio ac ingenio pollentes efficiat, graues item, ac moderatos, aliaque permulta, quæ recensere longum foret. Sic igitur ille:

Saturno regnante aurea reuecta sæcula.

Saturnus cô filio, ac ingenio pollentes, graues, ac moderatos efficit.

Iuuat dicere sæcula
Fortunata Dei, ac sua
Crescentem Cererem sponte, nec annuæ
Curæ debita semina,
Et lactis niuei flumina, flumina
Larga nectaris Attici
Cum Pax, & Fides casta per oppida
Visebant hominum domos,
Nec possessa diu Imperia, hospiti
Pigebat dare strenuo
Nam quid maius habeat Cælicolæ, Patre
Saturno Iouis optimi?
Eodem magnanimo Patre Iouis.
Quis æquè est alius potens
Idem cũcta dare, atque idem alere omnia,
Idem cuilibet omnia
Parcarum memori lege resoluere?
Quis fæcundior ingenij
Largitur? Solidę quis retinentię?
Hic seu casta magis iuuant,
Felix casta sequi: seu taciturnitas
Et tenax animus sui
Obseruare bonus tuta silentia
His suspendere fertili
Solers vomere agros: hic sua semina
Doctus fertilibus dare
Terris, & veteres chaonias dapes
Blandis vertere frugibus. Hæc ille.

2. Quorum pleraque multo aptius Deiparæ quadrarent Virgini. Verè enim ipsa nascente, nata, reuectaque sunt nobis Aurea illa sæcula, & Saturnia Regna, de quibus Virgil. Eclo. 4. dum carmẽ Genethliacum Asinio Polioni German.ci exercitus ductori post captam Salonam Dalmatiæ ciuitatem primo meruisset laureain, post etiam consulatum adeptus fuisset, modulatus est. Huic Filius, à capta Salona, Saloninus dictus, qui mox, vbi lucem aspexit, vti alibi diximus, risisse perhibetur, quod futuræ felicitatis indicium censebatur. Et licet huius laudes, Parentisque celebrare videatur, censent tamen viri eruditi, diuiniori afflatum Spiritu Vatem hunc, Dei filij recens nati de Virgine, aurea sæcula orbi vniuerso, felicissimo suo partu reuehente celebrasse, felicitatemque illam temporum, quam suo carmine Sibylla Cumea modulata est, ad Mariæ Virginis, Christique Natiuitatem toti vniuerso faustissimam applicuisse, dum cecinit:

B. V. nascẽte aurea reuecta sæcula.

Saloninus Asinii Pollionis filius capta Salona sic dictus.

Quæ de Salonino scripsit Virgilius deque eius Natiuitate, magis Christo ac B. V. conueniunt.

Vltima Cumei venit iam carminis ętas
Magnus ab integro sęculorum nascitur ordo
Iam redit & Virgo, redeunt Saturnia regna
Iam noua progenies cęlo demittitur alto
Tu modo nascenti puero, quo ferrea primum
Desinet ac toto surget gens aurea mundo
Casta faue Lucina tuus, iam regnat Apollo.
Incipe parue Puer risu cognoscere Matrem.

3. Christus enim de purissimo Virginis Matris vtero, vti Sponsus de thalamo ad instar fulgentissimi solis prodiens risisse, risumque ac lætitiam orbi peperisse visus est vniuerso. Illum enim Isaac, qui Risus interpretatur, magni illius Patriarchæ, multarumque gentium Patris, figurabat. De quo præclarè, eius lætissimam natiuitatem commemorans pronunciauit Ambrosius: *Verus Isaac natus est nobis, qui vniuersorum lętitia, & omnibus factus est remissio peccatorum.* Ipse enim verus est mundi Apollo, siue iustitiæ Sol, scelerum densissimas tenebras di-

Christus nascens risum toti orbi peperit.

Christus per Isaac qui risus interpretatur designatus.

dispellens, ille decus ævi, ille fecit ferrea desinere sæcula, aureaque inchoare, imo toto mundo auream Christianorum gentem, scelerum omnium scoriâ labeque expurgatam à morte ab Inferno consurgere. Verè enim Christo.

Gens aurea dicuntur à Virgilio Christiani.

Hoc Duce si qua manent sceleris vestigia nostri
Irrita perpetua soluent formidine terras.

Verè Christus, quia eandem vitam, essentiamque habet cum Deo Patre, Spirituque Diuinissimo, suâque gratiâ mortales Diuinæ facit consortes naturæ, eisque pacem, quæ exsuperat omnem sensum, impertitur:

Ille DEVM vitam accipiet, Diuisque videbit
Permixtos Heroas, & ipse videbitur illis,
Pacatumque reget patrijs virtutibus orbem.

Pergit inde idem Poeta Aetatis illius aureæ, prorsusque felicissimę, in qua Diuinus ille Infans de Virgine nasci non est dedignatus, innumera commoda recensere, quæ mirificè cum Saturni Regno congruunt.

Aureæ ætatis descriptio.

Ipsæ lacte domum referent distenta capellæ
Vbera, nec magnos metuent armenta Leones.
Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores.
Occidet & serpens, & fallax herba veneni
Occidet; Assyrium vulgo nascetur amomum.
Incultisque rubens pendebit sentibus vua,
Et duræ quercus sudabunt roscida mella,
Nec varios discet mentiri lana colores,
Ipse sed in pratis aries iam suaue rubenti
Murice, iam Croceo mutabit vellera luto
Sponte sua Sandyx pascentes vestiet agnos.
Talia secla suis dixerunt; Currite; fusis
Concordes stabili fatorum Numine Parcę.

Tandem ad potentissimum filium hunc Virginis aurea hęc sæcula, felicissimamque illam ætatem reuehentem facta apostrophe, vitam ad illa vsque faustissima tempora sibi superstitem dari cupit, quo eum dignè, vt par est laudare possit, sicque concludit:

Aggredere ò magnos, aderit iam tempus, honores
Chara DEVM Soboles, magnus Iouis incrementum.
Aspice conuexo nutantem pondere mundum
Terrasque, tractusque maris, cælumque profundum.
Aspice venturo lętentur vt omnia sæclo.
O mihi tam longę maneat pars vltima vitę,
Spiritus, & quantum sat erit, tua dicere facta.
Non me carminibus vincet, nec Thraceus Orpheus.

4. Ouidius quoque 1. Met. describit eadem illa Saturni tempora faustissima, in quibus omnium rerum erat copia: summa Pax, plenaque tranquillitas, fides iustitiaque, ac summa libertas, vigebat: non amorum furor sæuiebat, non auaritia hominum vitam maris fluctibus, periculisque committebat, terra ab aratris intacta fruges vberrimas grauidasque promebat, otiosa, securaque, ac omnibus ærumnis vacua erat vita mortalibus, denique sine vicissitudine temporum, continua veris temperie orbis fruebatur: Quæ omnia hiscé versibus peruenustè nobis idem Vates ob oculos proponit:

Aureæ ętatis ab Ouidio facta descriptio.

Aurea prima sata est Aetas, quæ vindice nullo,
Sponte sua, sine lege fidem, rectumque colebat.
Pœna, metusque aberant, nec vincla minacia collo
Aere ligabantur, nec supplex ora timebat
Iudicis ora sui, sed erant sine Iudice tuti.
Nondum cæsa suis, peregrinum vt viseret orbem
Montibus, in liquidas pinus descenderat vndas,
Nullaque mortales, præter sua litora norant.
Nondum pręcipites cingebant oppida fossæ,
Non tuba directi, non æris cornua flexi,
Non galeæ, non ensis erat, sine militis vsu
Mollia securæ paragebant otia gentes.
Ipsa quoque immunis, rostroque intacta, nec vllis,
Saucia vomeribus, per se dabat omnia tellus,
Contentique cibis, nullo cogente creatis,
Arbuteos fœtus, montanaque fraga legebant,
Corneaque, & in duris hærentia mora rubetis.
Et quæ deciderant patula Iouis arbore glandes.
Ver erat æternum, placidique tepentibus auris
Mulcebant Zephyri natos sine semine flores,
Mox etiam fruges tellus inarata ferebat,
Nec renouatus ager grauidis canebat aristis;
Flumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant
Flauaque de viridi stillabant ilice mella.

5. Natalis Comes denique libro 2. Mythol. cap. 1. Aetatem illam auream sic describit: *Quid enim est,* inquiens, *aliud Aetas aurea, quam communis omnium libertas in Ciuitate benè legibus instituta? cùm feræ cum domesticis animalibus; cum canibus, lepores; Agni cum lupis, & cætera huiusmodi impune versantur.* Quæ descriptio cum ea conuenire videtur, quam Euangelicus vates Isaias, felicissima illa tempora nascituri de Virgine Messiæ sub typo Virgæ de radice Iesse egredientis, florisque nunquam marcescentis, super quem Spiritus Domini cum omnibus suis donis requieuit, nobis ob oculos proponens, descripsit, dum cecinit cap. 11. 6.

Natalis Comitis Aetatis aureæ descriptio.

Habitabit lupus cum Agno, & pardus cum hædo accubabit, vitulus, & leo, & ouis simul morabuntur, & puer paruulus minabit eos. Vitulus, & vrsus pascentur, simul requiescent catuli eorum, & leo quasi bos comedet paleas. Et delectabitur Infans ab vbere super foramine aspidis; & in cauerna Reguli, qui ablactatus fuerit manum suam mittet, &cet. Et rursus idem Isa. cap. 65. 25. *Lupus, & Agnus pascentur, simul leo, & bos comedent paleas, & serpenti puluis panis erit. Non nocebunt, neque occident in omni loco sancto meo dicit Dominus.* Quæ omnia metaphoricè intellecta miras ab Incarnato in vtero Virginis Dei filio ex hominibus factas in hoc mundo metamorphoses nobis repræsentant, vereque sæculum illum aureum extitisse attestantur. Per leonem enim, lupum, aspidem, quosuis homines fortes, potentes, rapaces, & noxios; vti per pardum irretitos varijs erroribus, ac vitijs, ceu maculis. Per agnum, verò, vitulum, bouem, infirmos, pauperes, mansuetos, ac laboriosos Propheta intellexit, ac si diceret: Veniet tempus quando beneficio gratiæ Incarnati Verbi, eiusque Matris Virginis, mortales mansuefacti quietè, magnaque cum pace simul versabuntur iusti, & peccatores; mites, & feroces; patientes, & cholerici; pauperes, & diuites; infirmi, ac potentes. Veniet inquam tempus quando gentes feræ, ac barbaræ, brutâ illâ depositâ feritate, ac ferociâ mansuescent, & cum humilibus ac simplicibus Christianis, velut cum hædis, & agnis, in vnitatem fidei, Christianæque religionis conspirabunt, & sub vno Pastore Christo in vberrimis pascentur pascuis, & in vno, eodemque ouili commorabuntur. vt videre fuit in Paulo, qui cùm ante leo, lupusque Christiani sanguinis sitientissimus extitisset, Christi gratiâ eiusque Matris Virginis deprecatione præuentus, vt alibi diximus, cum Apostolis, reliquisque Christianis veluti cum Agnis versatus est.

Aureæ ætatis ab Isaia facta descriptio.

Variæ metamorphoses hominum virtute Incarnati Verbi, eiusque Matris factæ.

6. Hoc nimirum fore olim insinuabat per Oseam Dominus cap. 2. 18. quādo cum peccatoribus, in brutis animalibus expressis, se pacem initurum pollicebatur. *Et percutiam cum illis fœdus in die illa cum bestia agri, & cum volucre cæli, & cum reptili terræ.* Hoc idem prædixit Isaias cap. 43. cum hoc sæculum aureum gratiæ, sub nomine Nouorum atque admirabilium nunciauit: *Ne memineritis,* inquit, *priorum, & antiqua ne intueamini: Ecce ego facio noua.* Quæ enim alia sunt hæc noua, quam illud nouorum omniū admirabile compendium, & vnum sub sole nouum, de quo Hierem. 31. *Creauit Dominus Nouum super terram: Fœmina circumdabit virum.* Quæ enim est hæc fœmina tam ingens, vt virum circumdet? Quis vir iste, vt à fœminei vteri angustijs circumdetur, ac coarctetur? Audi S. Ber. Hom. 2. super Missus: *Nunquia non facile est fœminam agnoscere virum circumdantem, cùm Mariam videas virum approbatum à Deo virtutibus, & prodigijs IESVM suo vtero complectentem? Virum autem dixerim fuisse IESVM, nō solùm iam cum diceretur vir Propheta potens in opere, & sermone, sed etiam cū tenera Infantis membra Dei Mater blando vel foueret in gremio, vel gestaret in vtero. Vir erat IESVS nec dum etiam natus, sed sapientiâ non ætate, animi vigore non viribus corporis, maturitate sensuum, non corpulentiâ membrorum.*

Tempore Euāgelij Deus cum peccatoribus velut bestijs fœdus iniit.

Inter noua, quæ fecit Dominus est Verbi Incarnatio in vtero B. V.

7. Et quæ tandem sunt alia noua, quæ cum hac tam mira Nouitate oritura prædicit Isaias? *Ponam,* inquit, Dominus, *in deserto viā, & in inuio flumina.* Scire quis cupit, quæ sit hæc in deserto via? Hæc est illa, quæ de se dicit: *Ego sum via, veritas, & vita.* Filius nempe Virginis nobis est in hoc mundi deserto ab omnibus virtutibus, gratijsque cælestibus deserto ac in inuio via: ille in hoc arenti deserto fons aquæ vitæ salientis in vitam æternam, de illius vulneribus, cū fontibus, gratiarum omnium erumpūt flumina. Hæ ipsius gratiæ miras in hominibus efficiunt transmutationes, dum ex bestijs, Draconibus ac struthionibus format animalia ratione prædita Deum laudantia. Vnde mox subnectit: *Glorificabit me bestia agri, Dracones, & Struthiones, quia dedi in deserto aquas, vt darem potum populo meo, electo meo.* Quid enim per tam immanes belluas, vt sunt Dracones, quam Gentiles, barbarieque efferati, indomitique populi intelliguntur? S. Gregorius lib. 31. Mor. cap. 5 intelligit etiā humi repentes, lasciuos turpibus voluptatibus carnis indulgentes, & manifestè improbos; per Struthiones verò hypocritas. Struthio enim habet pennas quasi volaturus, nec tamen volat, quales fuere in Iaponia Bonzij, qui religioso habitu, nonnullisque externis cerimonijs famam sanctitatis aucupabantur, licet forent moribus fœdissimi, corruptissimi, atque abominabiles. Hi nihilominus reliquique gratiâ Christi mi-

Christus in huius mundi deserto inuio, est nobis via.

Conuersi gētiles, qui erāt velut Dracones, ac Struthiones laudant Dominum.

Dracones significant homines humi repentes, terrenis peritos.

rificè in viros sanctos trāsformati, Deū Creatorem glorificarunt. Quod si loco Draconū cum Septuag. Interp. legamus. *Sirenes, quales videlicet vlyssis socios fascinarunt, & in mare demersos deuorarunt, intelligemus gratia Christi, eiusque Matris Sanctissimæ infames amasias, meretriculas, ac lenas ad sanctioris vitæ institutum conuersas Diuinis laudibus pangendis sese impendisse. Verè enim homines vitijs, sceleribusque dediti bestiæ agri, Dracones, & Struthiones aliaque immanium belluarum monstra vocitari possunt.* Hinc Aeschylus aiebat non esse in Rep. alendum leonem, hoc est hominem immanem, superbum, ac Tyrannum. Hinc Aristoteles in Politicis *hominem à lege, & iustitia alienum, ait esse omnium animalium pessimum.* Hinc Plato libr. 3. de Republ. scripsit, in homine, velut in equo Troiano, esse omnia animalia: In doloso .n. est vulpes, in crudeli leo; in libidinoso, amica lutosus, in torpido, asinus, in suspicaci, odora canum vis; in guloso, lupus; in compto ac superbo, Pauo; in garrulo, Pica, &cet. Et hoc voluisse Pythagoram cùm dixit improborum animas degenerare, & migrare in corpora belluina, seque induere in leones, canes, lupos, &c. Hinc denique D. Chrysostomus præclarè ad rem nostram pronunciauit: *Quælibet bestia vnum habet, & proprium malum, homo autem omnia.*

Meretrices sunt Sirenes.

In Repub. alendus non est leo .i. homo sæuus ac crudelis.

Homo à lege & iustitia alienus, omnium animaliū pessimus.

In homine velut Equo Troiano sunt omnia animalia.

8. Qua porrò ratione sæculo isto aureo, quod gloriosissima nobis suo felici, castissimoque partu reuexit Virgo, huiusmodi belluini homines in sancta, rationeque prædita animalia, imo in Angelos quodammodo, ipsius precibus, patrocinioque transformentur, plurimis comprobare possemus exemplis, quæ breuitatis amore prætermittimus. Duo commemorasse sufficiat.

Scribit Pelbartus libr. 12. Stell. Part. vlt. ca. 9. Iudæum quendam Longobardum fuisse à latronibus captum, & plagis multis affectum, ac vinctum in obscurissimum carcerem detrusum. Dum hic nil aliud, quam mortem præstolatur, venit in mentem vt ad patrocinium, præsidiumque Virginis, de qua plurimum Christiani confidere consueuerunt, recurrat. Id quod cogitarat exequitur, abortisque lacrymis, sic illam alloquitur: *O' Domina cæli, & terrę verifica in hoc cane, quod de te prædicatur: Dicitur à Christianis, quod per te mundus saluatur, captiuati à Dæmone liberantur, carceribus detenti eripiuntur, adiuua igitur, & me miserum.* Adest mox per quietem Deipara, binis comitata Virginibus, adstrictumque vinculis absoluit. Vbi euigilat, videt pulcherrimâ luce radiantem Virginem, fulgoreque suo illustrantem omnia. Ad quam ille miser conuersus: *Dic mihi*, inquit, *ò Domina, quę es, quę tam benignum affectum mihi misero ostendisti?* Subintulit Virgo: *Ego sum Maria, quam tu cum gemitibus aduocasti, & licet tu, maioresque tui me, filiumque meum mundi Redemptorem ab negaueritis, tamen ego pro malis vestris reddam bona, teque ab erroribus in viam veritatis reducam; quam vt clarius agnoscas me subsequere.* Sequitur mox ille Deiparam, Angelorumque ductu in altissimam rupem deducitur, ex qua vallem profundissimā, obscurissimamque erat cernere, tetrum, intolerabilemque fœtorem, flammasque sulphureas euomentem, in qua plurimæ animarum myriades vltricibus illis ignibus, alijsque incredibilibus supplicijs mactabantur. Cùm Hebræus cōterritus in terram corruisset, ad illum conuersa Virgo: *Hi cruciatus*, inquit, *perfidis Iudæis, qui me, filiumque meum negant, atque aspernantur, sunt parati.* Tandem iussu Virginis eorundem Angelorum ministerio, in amœnissimum, altissimumque montem deducitur, in quo splendidissimæ mansiones domiciliaque, & in eis beati cæli Ciues diuinâ luce radiantes, laudesque dulcissimas, summâ animi gestientis lætitiâ, suo Creatori modulantes, visebantur. Ad quem tandem Virgo: *Hęc*, inquit, *est animarum sanguine preciosissimo filij mei redemptarum hęreditas, quam & tu si verè credas, possidere poteris. Elige igitur ex hiscè duobus locis, quos tibi ex mea gratia videre licuit, quem libuerit.* His auditis, visisque verus Abrahæ filius, Mariam verè, iuxta ipsius Nominis ethymologiam Illuminatricem expertus; scelera pristina, perfidiamque vehemēter detestatus in DEVM, Virginemque credidit, & salutari lauacro fœdissimas animi sordes, maculasque eluens, ex immundo cane, vti semetipsum mitio vocitauerat, in mundum, sanctumque ratione præditum animal, admirabili metamorphosi conuertitur, & quoad vixit tanti memor beneficij Virginis Deiparæ pientissimæ Illuminatricis suæ obsequijs sese mancipans, miros in Christianis virtutibus progressus fecit.

Iudæo incarcerato B. V in auxilium vocata succurrit, & è carcere liberatum ad fidem conuertit.

9. Alterum exemplum ex annalibus Lauretanis refert Rutilius Benzonius in Psalm. 86. cap. 31. vbi scribit fuisse sexage-

xagenarium quendam Hebræum Deiparæ conterraneum, qui ob graue quod dam perpetratum scelus, à Turcis comprehensus, perpetuis fuit addictus vinculis, & tandem ærumnis confectum, corporis salute desperatâ ad animæ suæ salutem procurandam omnem cogitationem conuertisse, veniamque suorum peccatorum à Deo suppliciter postulatâ IESVM Christianorum Messiam, & Matrem eius Mariã religiosissimè adorare cæpisse: cumq; nocte quadam spei, fiduciæque plenus decubuisset, ei per quietem Christus apparuit, quem cum ex specie qua à Christianis coli solet, eum agnouisset, verum DEVM ac Messiam professus, etiam supplex in somnis adorauit. Mox illi etiam Virgo eiusdem Christi Mater eximia pulchritudine, maiestateque conspicua præsto fuit, quæ Luciæ Virgini eius comiti demandauit, vt miserum catenis, quibus erat oneratus, exsolueret, reseratisque carceris foribus ad portum deduceret, admonens illum, vt Oppidum Laureti in Piceno Italiæ Regione situm statim adiret, ibique Christiana sacra, sacro latice tinctus susciperet. Paruit hiscé Diuinis monitis Hebræus, & mox, vt euigilauit, Christi, eiusque Matris gratiâ illuminatus, atque accensus, nauiculam, clementissimâ Virgine hortante conscendit, illaque ceu stella maris propitia, per maria sua sponte incredibili celeritate delata, non sine diuino ductu, atque impulsu, Anconam biduo ex Nazareth appulit, illicoque Lauretum pergens fidei nostræ mysterijs imbutus ingenti suo, aliorumque gaudio sacro fonte ablutus, impietatem Iudaicam eiurans, nouum hominem Christũ IESVM induens, ex lupo in ouem transmutatus est, & cum Agnis, ouibusque Christi in Sanctæ Romanæ Ecclesiæ ouili, iuxta Isaiæ vaticinium, commoratus est. Ecce Aurei felicissimique sæculi, in quo Virgo nostra cum filio regnabat, admirandas quas diuini prædixere vates, metamorphoses.

B. V. Hebræũ suum côterraneum carceribus vinculisque liberat, & ad fidem conuertit.

10. O quam præclarè de benignissimo hoc, amantissimoque Virginis in gentem etiam suam perfidissimam genio Rich. de S. Victore cap 26. in Cantica pronunciauit: *Talis fuit in virtutibus, tantaque fuit eius charitas, vt non solum ad eius gentem, Iudæos scilicet extenderetur, sed ad ignotos, & natos, ad omnes denique homines dilatata fuerit; pro his indesinenter orauit, pro his solicita fuit, pro his orando exaudita fuit. Omnium salutem desiderauit, quæsiuit, & obtinuit, imo & salus omnium per ipsam facta est. Vnde, & mundi salus dicta est.* O' quam benè quoque sensit de amãtissimo hoc, omnes omnino nationes, nullius habito discrimine, complectente Virginis genio, sapientissimus Idiota, qui eam Soli comparans, à cuius calore nemo est, qui se possit abscondere: *Longè*, inquit, *positos radijs suæ misericordiæ illuminat, sibi propinquos per specialem deuotionem accendit, & sic non est qui se abscondat à calore eius.*

B. V. in Iudæos charitas.

11. An non denique habitauit lupus cum Agno, atque oue, aureaque sæcula renouari visa sunt, cum miles ille de quo S. Ambros. lib. 2. de Virgin. *vidēs Virginem pro fide Christi ad lupanar damnatam, vt à stupro eam eriperet, commutauit cum ea vestes, seque pro ea substituit, ideoque ad mortem damnatus, accurrente Virgine, cum eoque de martyrio concertante simul martyrij lauream adepti sunt?* Ex his facile constat tam Virgilium, quàm alios Poetas hascé metamorphoses, combinationesque animalium penè impossibiles ad suorum Regum Imperatorumque tempora adulatoriè ad ipsorum aucupandam gratiam transferentes, ab Isaiæ vaticinijs fuisse mutuatos, postquam Biblia sacra in Græcam linguam ab interpretibus conuersa, Gentibus cæperunt esse communia; aut certè eadem illa à Sibylla Erythræa accepisse, vt cēsuit Lactantius libr. 7. cap. 24. quæ hæc de Christi aureis temporibus cecinit:

Virginis, & Militis cuiusdam Martyrij cupiditas.

Nec lupi cum Agnis in montibus dimicabunt,
Herbamque Lynces pariter cum hædis pascentur:
Vrsi cum vitulis simul, omnibusque animalibus
Carniuoris leo comedet paleas ad præsepia.

Ad quæ rursus idem Virgilius allusisse visus est Eclo. 5. dum de Iulio Cæsare sub persona Daphnidis blandiens Augusto cecinit:

Nec lupus insidias pecoris, nec retia ceruis
Vlla dolos meditantur.

Rursus Ecloga 8. impossibilia recēsens, cum Isaia ea, quæ futura erant aureo Christi sæculo, prædicebat:

Iungentur iam Gryphes equis, æuoque sequenti
Cum canibus timidæ venient ad pocula damæ.

Quare rectè Virgo nostra Saturni qualitates nonnullas in se exprimere perhibetur, dum aurea nobis Saturni olim feliciter regnantis sæcula, gratiæque reuexit abundantiam, cum Dei filiũ bonis omni-

B. V. Saturnia & Aurea sæcula nobis reuehere visa est.

omnibus abundantem de cælo ad nos descendentem vteri Virginalis hospitio excepit. Tunc enim maiori quam vnquam gratiarum cælestiū copiā exuberans, benigno suo influxu ad instar propitij planetæ gratiam in nos quoque deriuauit, qua immanium belluarum, ferarumque mores in hodiernum vsque diem exuimus, & in sancta ac ratione prædita animalia transformamur. De aureo hoc sæculo plura videre licebit Discursu de signo Virginis.

Nati sub Saturni Sydere ingenio, doctrina, consilio, ac sapientia pollent.

12. Altera Saturnini syderis bona proprietas est, quod qui sub eo nascitur, ingenio, doctrinâ, consilio, senilique sapientiâ polleat, audaxque in adeundis Periculis euadat, vt scribit Natalis Comes lib. 2. Mythol cap. 2. Addit Bernardinus Bustius ex lib. de proprietatibus rerum, natos sub hoc sydere diuites etiam, ac locupletes euadere consueuisse. Quæ omnia quam bellè Virgini nostræ gloriosissimæ conueniant, nemo non videt. Verè enim cui à primis incunabulis sydus hoc Virgineum affulgescit, eique benignis suæ gratię influxibus sese communicat, ingenio, ac doctrina, vt plurimum pollet. Hæc enim est Christianorum, de cerebro Iouis, si ita licet loqui, progenerata Pallas, ac Sapientia, ingeniorum Antistes, ac Pręses Hæc est increatæ Sapientiæ Domus quædam animata, ab ipsa eadem Sapientia septem columnis, totidem videlicet Spiritus Diuinissimi donis; Spiritu Sapientiæ, & intellectus, Spiritu consilij & fortitudinis, Spiritu scientiæ, pietatis, Spiritu denique timoris Domini suffulta. Hæc est illa Sapientia, cui ob miram cum sempiterna illa Sapientia, quæ in vtero eius purissimo nouem mēsibus commorata est, similitudinem, Ecclesia sancta cum Sanctis Patribus, omnia ipsius pene attribuit elogia. Postquam enim in illam Dei filius, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei absconditi, ingressus est, factus homo, consequenter omnia sua dona, ac charismata, quorum pura creatura capax esse potest ipsi copiosissimè communicauit adeò vt pręclarè Sanctus Anselmus Hom. Intrauit IESVS in quoddam castellum, sic argumentando pronunciauit: *Christus, vt dicit Apostolus est Dei Virtus, & Dei sapientia, & in eo sunt omnes thesauri scientiæ, & sapientię Dei. At Christus est in Maria. Ergo omnes thesauri Sapientię, & scientiæ Dei sunt in Maria.*

Sub Saturni sidere nati diuites euadunt.

B.V. omnia increatæ sapientiæ attributa sunt elogia.

Postquam in B.V æterna Sapientia est ingressa, in gressi sunt etiam omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei.

13. Hæc Virginis sapientia siue rerum humanarum, Diuinarumque scientia ipsi in Verbi Incarnatione infusa, adeo eximia, atque clara extitit, vt eam Religiosissimus Pelbartus lib. 11. stell, Part. 1. cap. 7. lucidissimam stellam in vertice Deiparæ inter illas 12. Coronā eius conficientes numerauerit; *dixeritque DEVM mentali hac illustratione fecisse illi magna, dum ipsius animę potentias, miro Diuinæ sapientiæ lumine, per omnia illustrauit.* Quas porrò veritates particulariter Virgo tunc cognouerit ex Ambrosio Taruisino sacri Ordinis Carmelitani ad longum recitat, quas nos breuitatis amore prætermittimus.

Sapientia B. V stella lucidissima in ipsius Corona stellarum 12.

14. Neque verò Virgini Deiparæ hæc humanarum, Diuinarumque rerum scientia infusa fuit in Incarnatione Verbi duntaxat, verùmetiam in ipso immaculatæ Conceptionis instanti, cū Diuinam essentiam clarè contemplata est, qua non solùm eius intellectus, miro Diuinæ Sapientiæ lumine irradiatus est, verumetiam affectus ardentissima in Diuinum Numen exarsit charitate. Verissimè enim de Beatis cecinit B. Damianus:

In immaculata sua Cōcept. B.V. infusa est rerū humanarum ac Diuinarū scientia, cum Dei essentiā clarè vidit.

Qui scientem cuncta sciunt
Quid se scire nesciant?

Vnde S. Bernardinus Senensis citatus à Suario Tom. 2. in 3. Part. sect. 3. *In prima sanctificatione*, inquit, *quantum ad rationem, & intellectum, tanta ei Sapientię claritas à Deo super infusa est, quod perfectè intelligebat creaturas, & creatorem, & Spiritus, & omnia bona amplectenda, mala verò fugienda.* Hinc Dionysius Carthusianus in cap. 5. Cant. ait *ab initio habuisse Deiparam splendidissimam, & exuberantissimam Sapientiam sibi infusam.* Quod admodum probabile censet Suarez, cùm huiusmodi rerum supernaturalium infusa scientia donati, in sua prima creatione fuerint Angeli, quorum cum fuerit constituta Regina ab illis hac etiam in parte ob Diuinę Maternitatis dignitatem superari minimè conueniens esse videbatur. Plura de hac sapientissimæ Virginis nostrę scientia Prima Par. Discur. de Sapientia B.V. disceptata sunt.

Si Angelis rerū supernaturaliū sciētia in prima eorum creatione infusa, quanto magis eorum Reginę?

15. Hic illud vnicum dixisse sufficiat, quod cum hæc à D. Thoma, ac Seraphico Bonauentura, *Nobile totius Sacrosanctæ Trinitatis Triclinium vocitetur*, in cuius anima, potentijsque mirè summa illa Maiestas deliciabatur, tantâ mentem, intellectumque eius decoratum fuis-

B.V. nobile totius Trinitatis Triclinium, qui Trinitas in eius potētijs mirificè deliciabatur.

fuisse sapientiã, vt si Dei filius increata Patris Sapientia, à suo ipsius intellectu, vt ait P. Salazar in cap. 9. Prou. versic. 1. numer. 42. ad alium extra se positum sese recipere vellet, nullus illi iucundior, nullus illi conformior, & ad conquiescendum in ipso aptior esse posset, quam Mariæ. Nam cum filius intellectu in primis gaudeat, nullusque post Diuinum, diuiniores, ac sacratiores res fuerit assecutus, quam intellectus Deiparæ, consequens sanè est in illo sibi potissimum complacuisse. Quemadmodum enim intellectus filij totus ad Patrem spectat, eius figuram, & Imaginem in semetipso exprimit, tanquam Verbum, & expressa Imago illius: Sic etiam Mariæ intellectus totus æterno Patri velut addictus erat, totus ab illo pendebat, rerumque Imagines ab ipso excipiebat, illique consequenter conformis mirificè euadebat. Quod nobis D. Atha. in ser. de Deip. insinuauit verba illa expendēs: *Et virtus Altissimi obumbrabit tibi*, hoc est, *adumbrabit: Quasi dicat, Pater æternus, atque Altissimus, in tua mēte formam describet, imaginemque depinget huius mysterij, quod in te perficere aggreditur. Itaque Pater qui informat intellectum Filij, imaginemque sui in illo imprimit, is etiam intellectum Mariæ informare dicitur.* Hinc S. Bonauentura scitè pronunciauit: *Non solùm ventrem, sed etiam mentem Mariæ Diuina Sapientia cepit, vt integram domum tãtus Dominus obtineret.* Ideo dictum est ad illam: *Dominus tecum. Tecum in mente, tecum in ventre, nihil tui vacat, omne conclaue impleuit.*

Intellectus B.V. conformis intellectui filij.

Quomodo virtus Altissimi obumbrasse B.V. dicta sit?

16. Quam porrò pensionem siue mercedem, pro hac vteri Virginalis, ac intellectus, ceu dignissimi, castissimique hospitij Dei filio factam elocationem, Virgo acceperit præclarè nobis aureo suæ eloquentiæ flumine exposuit Chrysologus serm. 141. *Quantus sit DEVS satis ignorat, qui huius Virginis mentem non stupet, animum non miratur. Pauet cęlum, tremunt Angeli, natura non sufficit, & vna Puella sic DEVM in sui pectoris capit, recipit, oblectat hospitio, vt pacem terris, cęlis gloriam, salutem perditis, vitam mortuis, terrenis cum cęlestibus parentelam, ipsius Dei cum carne commercium, pro ipsa domus exigat pensione, vt illud Prophetæ impleatur. Ecce hęreditas Domini, Filij merces fructus ventris.* Hoc est vt idem interpraetatur Salazar: Merces, & pensio filij, vētre, ac mente à Virgine suscepti, est hæreditas Domini, quā homines eiusdem Virginis beneficio adire iam liceat.

Merces pro hospitio vteri purissimi B.V. à Deo impensa.

17. Cùm igitur sacratissima Deipara tam copiosam pensionem, mercedemque donorum cælestium, ac præsertim eminentissimæ Sapientiæ pro hospitio tam ventris, quam mentis Dei filio exhibito acceperit, eiusque intellectus tanta sapientia, rerumque tam Diuinarum, quam humanarum notitia fuerit illustratus, iure ad illam omnibus cælestis sapientiæ studiosis accurrendū est, ab eaque; velut propitio Saturni sydere copiosi influxus exposcendi, si & ingeniosi, & sapientes, doctique esse, magnosque progressus in omni scientiarum, literarumque genere facere desiderant. Intueantur Apostolos, qui ad illam, tanquam ad Spiritus S. oraculum, tanquam ad *Magistram nostræ Religionis*, vt eam vocat S. Martyr Ignatius, in omnibus quæ circa fidem occurrere poterant dubij, accurrebant, vt contigisse fatetur Rupertus Abbas in primo illo sub Principe Apostolorum Hierosolymis celebrato concilio, in quo illa, vt ait idem Rupertus lib. 5. in Cant. *velut totius illius consilij Princeps omnem soluit quæstionem.* Intueantur Ioannem Euangelistam Aquilam illa volantem, qui alas illas, quibus tam arcana penetrauit mysteria, ab hac Aquila grandi magnarum alarum, à muliere, inquam, hac Sapientiæ amicta sole, aquilinisque alis instructa, mutuatus fuisse videtur. Vnde l. 1. de Inst. Virg. cap. 7. ait mirum non esse præ cæteris fuisse locutum mysteria, *cum ei prę sto esset Aula cælestium sacramentorum.* Intueantur S. Lucam Euangelistam Sacratiss. Virginis nostræ secretarium, cui sine dubio mysteria omnia Infantiæ reuelauit Saluatoris. Vnde Sapiens Idiota in Contempl. B V. cap. 3. *O' beatissima Virgo Maria species tua consistit in humilitate, pulchritudine sanctorum cogitatuum, & doctrinæ veritate, quæ in collo intelligitur, qui doctrix fuisti, Doctorum, & Magistra Apostolorum. Vnde & B. Lucas, cui inter cæteros Euangelistas Dominicæ Incarnationis descriptio attribuitur, Euangelij seriem à te Virgine Maria didicisse traditur.* Hinc in antiquissimis quibusdam inscriptionibus Sanctissimus hic Euangelista Scriptor, siue scriba B. V. appellatur in fundamentis sane Ecclesia S. Lucæ Tersatti repertum est plūbeum Scriniolum in quo charta pergamena continebatur cum huiusmodi inscriptione Illyrica: Ego Stephanus antiquæ Ragusæ Episcopus Modrusiensis Sanctæ Coronæ Hungariæ Cõsiliarius, hanc

Ad B.V. tanquam sapiētiæ Matrem omnibus recurrendum qui docti esse cupiunt.

A B.V. Apostoli ad sapientiã eruditi.

B.V. Præfuit Cõcilio primo Hierosolymis habitus sub S.Petro.

S. Ioannes Euangelista, & Lucas à B.V. illuminati.

S.Lucas B.V. Secretarius.

hanc Ecclesiam in honorem S. Lucæ scriptoris Beatæ Mariæ consecraui Anno 1288.

18. Hinc Eusebius Emisenus serm. 2. de Nat. Domini Virginem Euangelistarum Illuminatricem agnoscens, exclamauit: *O' Mater sapientissima, ô sola tali Filio dignissima, quæ omnia verba eius in corde suo ideo conferebat, nobisque conseruabat, memoriæque commendabat, vt postea ipsa docente, ipsa narrante, & nunciante scriberentur, & in vniuerso mundo prædicarentur, cunctisque nationibus nunciarentur. Quis igitur Euangelijs non credat? Quis eis contradicere præsumat, quæ aut Matris, aut Filij autoritate muniuntur? Quædam enim Apostoli, & Euangelistæ à Matre Domini audierunt, quemadmodum ista, & cætera, quæ de Saluatoris nostri Infantia scripta sunt.* Quare S. Anselm. libro de Excell. B.V. cap. 7. fatetur post Ascensionem Domini in cælum relictam fuisse Deiparam in terris non modo ad Apostolorum solatium, verum etiam ad Magisterium: *Erat prætereà hic vtilis, & necessaria,* inquit ille, *fidei nostræ conuersatio ipsius post Ascensionem Domini inter Apostolos, quia licet ipsi per reuelationem Spiritus S. edocti in omnem fuerint veritatem, incomparabiliter tamen eminentius, & manifestius, ipsa per eum spiritum veritatis, illius veritatis profunditatem intelligebat, & per hoc multa eis, per hanc reuelabantur, quæ non solùm in se simplici scientia, sed ipso effectu, ipso experimento didicerat de mysterijs eiusdem Domini nostri IESV Christi.* Hinc denique Zacharias Chrysopolitanus in Monotessarō: *Omnia, quæ de Domino,* inquit, *vel à Domino dicta vel facta cognouit, siue intellecta, siue non intellecta, in memoriam recondebat, vt tempore suo vniuersa prout gesta erant, intelligeret, & quærentibus explicaret.* Hæc ille.

B. V. post Ascensionem Christi relicta in Apostolorum solatium, & Magisterium.

19. Ex quibus omnibus intelligimus, quanta, quamque Diuina Sapientia fuerit in Virgine Deipara, à qua, veluti animato quopiam Paradiso, Euangeliorum dulcissima profluxere flumina, quibus tota Ecclesia tanquam amœnissimus hortus irrigata, suum vigorem, viroremque virtutum nec non sapientiæ nitorem conseruat. Intelligimus denique vberrimum quendam sapientiæ Diuinæ fontem esse Deiparam, omnibus sapientiæ cupidis patentem: Ipsa enim verè est, vt illam concelebrat Sponsus Cant. 4. *Fons Hortorum, puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de libano, Fons,* inquam, *Hortorum,* vt ait Guilelmus Abbas *rigando eos; Puteus aquarum viuentium continendo eos. Continet sibi abyssos vitæ, & immortalium gaudiorum; addiderim ego aquas copiosissimas cælestis sapientiæ; sed non ita continet sibi, vt nō effundat & alijs. Effundit Angelis, & hominibus participationem, pro captu singulorum; Angelis quidem torrentem voluptatis, hominibus in hac peregrinatione riuulos sanctitatis, sanitatis, ac sapientiæ, donec & ipsi ciues effecti inebrientur, ab vbertate domus eius, & torrente voluptatis eius potentur.* Vt porrò intelligamus, quales sint huius sapiētiæ cælestis aquæ, vnde originem trahant, & quam copiosè, liberaliterque eas suis Virgo communicet, subnectitur. *Quæ fluunt impetu de Libano, hoc est,* eodem interprete Guilelmo, *de monte candoris, nempe à Patre luminum, à quo omne datum optimum, & omne donum perfectum descendit, cum impetu, ac copiosè sine personarum acceptione, aut delectu. Tantus est enim impetus fluentis gratiæ ac sapientiæ, vt sine ratione fluere videatur, dum præ piscatoribus, non attenditur ad Imperatores, & Philosophis reprobatis, idiotæ assumuntur,* Hæc ille.

B.V. vberrimus Diuæ sapientiæ fons.

B.V. puteus aquarum cælestis sapientiæ quas effundit etiam in alias.

B.V. sapientiæ fontes in omnes absque personarum acceptione effundit.

20. Quæ certè de vberrimo sapientiæ fonte sacratissimæ Deiparæ iure dicuntur. Quia reuera, absque vllo personarum discrimine aquas suas omnibus communicat, estque verè fons ille, qualem se aiebat concionando futurum Chrysostomus, fontem, inquam, allidue fluentem, licet nemo hauriat. Quamuis Virgo nostra gratiâ suâ à filio impetratâ, præueniendo mortales dulciter allicere, atque trahere ad hos cælestis sapientiæ degustandos latices, videatur. Ipsius nimirum est amabilissima illa inuitatio: *Transite ad me omnes, qui concupiscitis me, & à generationibus meis implemini. Qui edunt me adhuc esurient, & qui bibunt adhuc sitient.* Accurrant igitur ad hunc perennem Diuinæ sapientiæ fontem omnes bonarum artium, scientiarumque studiosi, accurrant filiali in pientissimam hanc Matrem fiduciâ, animique alacritate, putentque sibi dictum ab Apostolo Iaco. 1. *Si quis vestrum indiget sapientiâ, postulat à Deo, eiusq; Matre.* Addit Richar. à S.Laur. lib. 6. *Ipsa enim dat omnibus affluenter, & non improperat.* Imitetur sapientem illum Idiotam, qui Virginalis huius sapientiæ cupidus in sua Contempl. de B.V. cap. 1. eam supplex rogabat: *Trahe me ignorantem, vt me reddas scientem, vt curram in odorem vnguentorum tuorū, idest, fragrantiam sanctarum virtutum tuarum.* Confidamus, benignissimam hanc Virginem

Sapientia à Deo, eiusque Matre postulanda.

ginem affatim huius cælestis sapientiæ aquas omnibus propinaturam. De illa enim sapiens, eius liberalitatis probè conscius pronunciauit. *Cibabit illum pane vitæ, & intellectus, et aqua Sapientię potabit illum*. Audiuit enim Salomonis sui Parentis sapientissimi consilium illud sapientissimũ Prou. 5. v. 16. *Deriuentur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas diuide.* Ad hoc enim fons æternæ sapientiæ Verbũ Dei in excelsis de loco voluptatis, vterum nimirum Dei Patris, in alium locum voluptatis, vterum nimirum illius Virgineum vt ait B. Dam. serm. de Annunc. per Incarnationem ingressus est, vt tam sapientiam, quam reliqua sua dona cælestia, atque charismata per Virginem nobis copiosissimè communicaret.

Fons Sapiẽtiæ Verbum Dei in excelsis ideo de sinu Patris, in sinũ Matris descendit, vt aquas sapientiæ, &c. nobis communicarent.

21. Expertus est liberalissimam hanc Sapientiæ Virgineæ communicationem S. Præcursor Domini Ioannes, qui in vtero adhuc Matris delitescens ad vocem Deiparæ accelerato rationis vsu, tanta cælitus infundi Sapientiâ meruit, vt Dei filium visceribus Virgineis absconditum agnouerit, lætitiâ spirituali exilierit, eum veluti suum Regem, vniuersorumque Dominum adorauerit. Hinc S. Gregorius Thaumat. serm. 2. de Annunc. æterni Verbi in vterum Virginis humillimum illum descensum bonorum omnium principium humano generi extitisse pronunciauit: *Cunctorum nobis bonorum principium Annunciatio Mariæ extitit. Hinc nobis sapientiæ, & immortalitatis scaturiunt fontes, qui limpidos, ac puros pietatis riuos effundunt. Hinc nobis Diuinæ cognitionis resplendent thesauri*. Sic Thaum. Si quis igitur sapientiam cum pietate, vti hominem decet Christianum sociare desiderat, recurrat ad Virginem, in ea sapientiæ vberrimos fontes, in ea reconditos Diuinę cognitiones thesauros tot myriadibus annorum occultatos reperiet.

S. Ioan. Bapt. à B. V. illuminatus, Christum in vtero matris latẽtem agnouit.

Incarnatio Domini cunctorum bonorum est principium, ab illa o. sapientiæ, & immortalitatis scaturiunt fontes.

22. Ponat sibi ob oculos S. Edmundum Cantuariensem Episcopum Virginis nostræ dilectissimum Sponsum. Ponat Seraphicum Bonauenturam admirabilem planè Virginearum laudum, sonorumque præconem. Ponat Albertum Magnum, Rupertum Abbatem Tuitiensem, Hermanum cognomento Contractum. Ponat Beatum Theclauaretum Indum, Martyrem gloriosissimũ, Ordinis D. Dominici illustre sydus, qui omnes quanta sapientiæ, scientiarumque omnium luce benignissimi huius, Virgineique syderis influxu fuerint perfusi, copiosè Prima Part. Discursu de Virginis sapientia narratum est.

Exempla variorum, qui a B V. tanquã fonte sapiẽtiam hauserunt.

23. Ad alia veniamus. Expertus est Henricus de Calstus Ordinis D. Dominici Angelicus adolescens, Deiparam, ingenij, scientiæ, sapientiæque omnis largitricem; cum ei vice quadam clarâ luce circumfusâ apparens contulit gratiam lumenque intelligendi in sacris literis quicquid ad salutem pertineret. Cum hoc Virgo mirè deliciari erat solita. Cum enim aliquando studij, vel orationis gratiâ lumen apud se haberet, illudque extinctum esset, statim cum magna lux circumfulsit, è qua quasi muliebris quædam vox mirè suauis prodire videbatur. Qui stupefactus: *DEVS meus*, inquit, *quæ est vox, quam audio?* Mox audijt: *Ego sum Maria Mater Christi*. Cui ille: *O' Domina ostẽde mihi faciem tuam gratiosam!* Respondit Virgo: *Adhuc puer es, cresce, & videbis me*. O' quam verè Virgo nostra Maris stella lucidissima, quam verè Illuminata, atque Illuminatrix nuncupatur, siquidem lucis clarissimæ specie se visendam huic suo dilectissimo clientulo, ac filio exhibens, eum tanta rerum diuinarum scientia, velut luce clarissima repleuit. Neque verò eius duntaxat Illuminatrix, verumetiam protectrix Virgo nostra extitit. Nam cum aliquando ob dolorem cordis factus esset velut mortuus, statim ei permulti adfuere Cacodæmones dirè vociferantes: *Noster es, nobiscum ibis. Hi tamen eum ne quidem contingere ausi sunt*. Tandem post altercationes plurimas, lux magna rursus apparuit ad cuius exortum Dęmones omnes in fugam acti sunt; moxque B. Virginem loquentem audiuit: *Ego sum, ne timeas*. Cui ille: *ò Mater misericordiæ, quare hoc Filius tuus permisit?* Respondit mox benignè Virgo: *Per hæc, quæ passus es, purgatum est quidquid in te erat criminosum. Et scias quando te homines non oppugnabunt, Dæmones te oppugnare non cessabunt. At cito finis erit: Sustine patienter*. Cuidam sciscitanti, dum grauiter ægrotaret, num absque purgatorio transiret ad gloriam, respondit confidenter: *Beatissima Virgo Maria in exitu animam meam suscipiet, & plusquã trecentum animas mecum ex Purgatorio abducam*. Hæc Hyacinthus Choquetius in SS. Belgij.

Henricus de Calstus à B. V. cælesti sapientia donatus.

B. V. in lucis specie Henrico se visendã exhibuit, eiusque scripturæ sacræ cognitionẽ contulit.

B V. Henricũ à Dæmonum insidiis liberat.

Cum amici Christi non oppugnãtur ab hominibus, à Dæmonibus tẽtantur.

24. Bertrandus quoque de Valentia Ordinis item Prædicatorum Virginem

nem Deiparam cælestis esse Sapientiæ Antistitem agnouit, cùm aiebat Fratribus laicis sui ordinis in sancta simplicitate viuentibus, regulasque suas obseruantibus, Coronam Deiparæ esse vice librorum, ex qua Diuinam, sanctorũq; scientiam discerent rectamque ad salutem viam. In hoc solidæ pietatis instrumentum, miro Vir Virginis studiosissimus ferebatur affectu; quotidie illud ad collum appendebat. Hoc ille in Indijs ægros sanabat, mortuos suscitabat, peccatores conuertebat. Vix vnquam concionabatur quin vel historiam, vel miraculum, vel quidpiam aliud de Virginis insereret corollâ: Et quia ab incunabulis præcipua pietate Deiparam coluit, eam ad vitæ finem sibi adstantem habere meruit, cum qua suauissima miscebat colloquia. Kalend. Deip. 19. Oct.

Bertrandus de Valentia mirè erga Rosarium B. V. afficitur, qui ei erat, instar librorum.

Bertrandus Rosario ægros sanabat, mortuos suscitabat, &c.

Bertrandus ad finẽ vitæ Deiparã sibi adstantem habere meruit.

25. Quid iam P. nostrum Sebastianum Barradium (: domestica enim exempla non desunt:) concionatorem eximium, Deique Spiritu plenum commemorem, de quo verè dici potest illud D. Gregorij: *Illa vox libentius auditorum corda penetrat, quam dicentis vita commendat.* Vix hic æquè in DEVM, Virginemque pijentissimus, ac doctissimus eiusdem patrocinio tantam dicendi facultatem; tam mirificam rerum Diuinarum, humanarumque, quæ in illius lucubrationibus elucet, scientiam consecutus est, quantum orbis admiratur vniuersus. In hanc porrò quanto pietatis, amorisque fereretur affectu, Tomus ille primus eruditissimus in concordiam Euangelicam testatur. Hæc Virgo à primis adolescentiæ ipsius annis, velut planta cælestis, velut vitalis Arbor Paradisi in cor huius sui electi, ac dilecti clientuli amoris castissimi misit radices. Quare etiam apud externos inualuerat opinio adolescentem hunc, dum 17. ætatis ageret annum, à Deipara, quæ à Scala denominatur, cui semper extitit addictissimus, ad Deo famulandum vocatum, eique societatem nostram ab eadem singillatim fuisse designatam. Cuius ille beneficij totius vitæ curriculo haud immemor, medullitus fuit in Virginem propensus; quod publici, priuatique eius sermones fatebantur, in quibus semper illius adeo dulciter meminerat, vt quod ait Damascenus, *memoria ipsius Deiparæ esse promptuarium*, adeo feruenter eandem diligebat, vt sensibus humanis excidere, tantam denique animi gestientis lætitiam præseferebat, vt toto ipsius ore, oculisque emicare videretur. Vnde ipsius gloriæ vbique amplificandę percupidus dicere consueuerat; *B. Virginis accitu Religionem adiri, patrocinio ad extremam perseuerantiæ coronam retineri.* Aiebat denique se, cæterosque peccatores à Deo ter optimo, maximoque intuitu B. Virginis Matris in hac vita tolerari. Ergo plãtatus in domo Domini, in hac societate nostra; in atrijs, atque illius Tyrocinio; & ibi; vti in illum Psalmum ait Theodoretus; *agricolam habẽs DEVM*, addiderim ego; & Virginem, quæ se à Sanctissima Triade in Vineis custodem positam esse prædicat Cant. 1. Viridarium verò, Diuinum Templum, vt palma floruit, staturamque illi assimilem est consecutus; quod teste Ambrosio ille solus obtinet, qui seruat viriditatem pueritiæ, & illius innocentiæ naturalis, quam à primordio recepit. In qua permanens, & in tempestiuam perfectionem, rerumque diuinarum cognitionẽ excrescens Sebastianus, palmariam de sua virtute, sapientiâque peperit apud omnes existimationem, ob quam digito monstrabatur, & plurimi ex alijs Lycęis ad illius tunc etiam in Societate Tyrunculi Gymnasium admirabundi ventitabant, vt mutuo eius tanquam emeriti in sanctitate magistri aspectu, ad modestiam virtutisque amorem erudirentur. Circinatus enim ad huiusmodi viri formam Religiosus (: quemadmodum de Philosopho dixit Tertullianus:) *dum videtur, auditur; quia nimirum exemplo loquitur.* Et licet Vir hic patrocinio sacratissimæ Deiparæ, & in Sapientiæ cælestis, scientijsque omnibus, & in virtutibus Religioso homine dignis mirificos profectus fecerit, in humilitate tamen, virtute Christi ipsius, Virginisque Matris propriâ, vel maximè. Ostendit luculentum eius in se splendorem semper quidem, sed tunc vel maximè cum Ioannes Cautinius postea Episcopus Alagabriensis Academię Conimbricensis Rector ab ipso petijt, vt ad Academicorum institutionem atque exemplũ in Regio ipsorum sacello verba faceret; respondit: *En asellum*, inquit, se ostendens; *en qui agat*, *Rectorem præsentem indicans; iubeat ille, vel ad defectionem vociferabor.* Quod responsum lacrymas nonnullis vberes excussit. Quantum denique huius virtutis studio teneretur, ostendit

Sebastianus Barradius rerum Diuinarum scientiam, &c. ope B. V. consecutus.

Barradij in B. V. pietas.

Barradius à B. V. ad Societatem vocatus.

B. V. auitu Religiosè aditur, eiusdẽ patrocinio in eadem vsque ad mortem perseueratur.

Peccatores propter B. V. in hac vita tolerantur.

Barradii insignis Humilitas.

in postrema vitæ suæ periodo. Cum enim ad supremam luctam sacræ vnctionis oleo fuisset auctoratus, & Collegij Rector deprecaretur, vt sententiam aliquam ad circumstantium filiorum solatium, spiritualemque ædificationē atque eruditionem proferret, siquidem S. Augustino teste; *pro magno haberi solent verba nouissima parentis ituri ad sepulchrum;* recollectis viribus, cum ad illud vsque tempus obtusa lingua, & voce intermortua, vix hisceret, ad obedientiæ nutum, incalescente Spiritu, & voce non minus contenta, & æquabili quam cum olim viribus integris concionaretur, pronūciauit: *Humiliamini sub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tempore tribulationis. Nihil aliud superest consilij. Simus omnes impensè humiles, Christum Dominum, DEVMque nostrum imitati, qui tota vita vnam à se disci voluit humilitatem, & moriens inclinato capite emisit spiritum.* Nec plura effatus, in sinistrum brachium, obnixè collum deflectens, vt magistrum suum plenè referret, interclusa voce substitit, quousque felicissimam egit animam, eadem horâ qua Christus, nona scilicet, & in eadem hebdomada, quæ Maior erat. Et quoniam, vt ait S. Ambrosius; *Dignum est vt ibi requiescat sacerdos, vbi offerre consueuit,* Vir hic in Virginem pientissimus, prope aram Deiparæ à Niuibus nuncupatam, ad quam sæpius in eius honorem litare consueuerat, sepultus est. *Atque ita illum Magna Mater, quæ ad societatem pertraxerat, eumque omni sapientia, ac sententia erudierat, veluti sinu quodam,* vt loquitur in re simili Cyprianus, *gremij amplectantis inclusit.*

Pro magno habentur à filijs verba nouissima parentis eũtis ad sepulchrum.

Barradius circa vitæ finem de Humilitate documentum.

Barradius in Templo B. V. à Niuibus sepelitur.

26. Quid referam P. Gasparū Sanchez virum doctissimum, linguarum Latinæ, Græcæ, Hebraicæ, Chaldaicæ, literarumque humaniorum peritissimum, dicendi facultate florentissimum, scientiarum omnium, cælestisque sapientiæ, ac demum sanctimoniæ laude celeberrimum? Quis quæso in componendis decem illis voluminibus, omni eruditione refertissimis, quibus sacras literas interpretatus est, eum adiuuit, nisi Virgo hæc sanctissima increatæ sapiētiæ Parens? Qui enim fieri potuit, vt argumenta tam sublimia, atque arcana, ex primo eius calamo, absque vlla litura, aut lineolâ aliqua emendata, atque correcta edicerentur, imo mirâ facilitate effluerent quodammodo, & periodus quælibet in tot, tantisque lucubrationibus pietatem mirificam redoleret, absque sapientissimæ huius Virginis Dei Matris auxilio? Adfuisse illi vel maximè vita est, in Commentarijs Canticorum. In quorum expositione, & ingeniosè admodum, & eruditè excogitauit specialem rationem verè solidam, ac benè fundatam explicandi difficillima quædam mysteria, loquendique modos, eo in libro contentos. Quâ eius admissâ doctrinâ, nihil nō castum, nihil quod castas audientium vel legentium aures offendere possit, occurrit, quoad corpora sponsi, & sponsæ. In hisce cōmentarijs mirificè eius puritas Virginalis, beneficio Deiparæ ab ineunte ætate cōsecrata; vti & in commentarijs cap. 6. Isaiæ, & plurimis in locis Ezechielis Prophetæ enitescit. Quantopere porrò Vir hic Angelicâ puritate conspicuus in amoribus Virgini Matri, eiusque dilectissimo filio extiterit, inde potissimum elucescit, quod dum graui morbo, acerbissimisque doloribus conflictaretur sese albis vestibus splendoris immensi cōspicui illi visendos exhibuerint, quibus ille summâ animi demissione gratias agēs, pro cælesti illa suauitate, quâ fruebatur, & in seimet indignitatem oculos conijciens, nec vultus ad illos intuendum ausus est attollere. Circa idem tempus sanctissimos Patres Ignatium, & Xauerium contuitus est: varia insuper, admirabiliaque lumina, quæ ipsius cubiculum illustrabant, in quibus sibi videre videbatur Sanctorum Prophetarum effigies, quos singulari pietate, ac deuotionis affectu, coluerat per 20. annos, quibus se in eorum vaticinijs enodandis impenderat. Hoc eodem tempore miram de Diuina Natura, deque eius attributis, ac perfectionibus, alijsque fidei nostræ mysterijs, cum feruentissimis animi ad superna anhelantis affectibus, lacrymis, ac suspirijs, cælestibusque solatijs, quibus cor eius in cęlum rapiebatur adeptus est cognitionem. Inter hæc cæli lumina illud non postremum fuit, quod ei tunc à Christo Domino, eiusque Matre Virgine reuelatum sit, eum ad æternam felicitatem prædestinatum. Quod cum rescisset Pater, qui tunc erat eius Rector, post duos circiter annos, pridie quam ex hac vitâ migraret, apud ipsum institit: *Itanè verè se res habet, vt omnino certa facta sit Reuerentia vestra de æterna felicitate?* Cui Pater Gaspar tribus repetendo vicibus: *Ita, ita, ita, hoc ipsum est.* Atque his delicijs cæli delibu-

P. Gasparus Sanchez doctrinam suā beneficio B. V. acquisiuit.

In Canticis exponendis fauor B. V. illis adesse visus est.

B. V. beneficio puritatē Virginalem conseruat.

A Christo eiusque Matre reuelatur ipsi eum esse Prædestinatum.

libutus, terrena fastidiens, ad cælestia anhelans, cupiensque dissolui, & esse cum Christo, tranquillitateque animi spiritum suo creatori in sinum ipsius Virginis Matris, cui semper totius vitæ decursu extitit deuotissimus, reddidit:

Martinus Delrio B.V. sui ingenij monimenta dedicabat.

27. Agnouit Vir doctissimus simul ac pijssimus Pater noster Martinus Delrio, se & ingenium, & vniuersam scientiam Dei Matris fuisse sortitum munere, cum præstantiora ingenij sui monimenta ipsi, tanquam Palladi ingeniorũ tutrici, studiosorum Mecænati, ac Præsidi dedicauit ac consecrauit. Hinc Floridis suis Marianis, verè floridi, amœnique ingenij ipsius monimentis, epigraphen illam cedro, æreque perenni dignissimam præfixit:

D. Matri S.
Dei Genitrici semper Virgini
Misericordię Matri
Cælorum, terrę, maris Reginę,
Catholicę Ecclesię Protectrici,
Hęresum Expugnatrici,
Virtutum cunctarum speculo,
Optimę Max. Patronę.
Hoc de corollis multicoloribus
Sertum pancarpium
Vouit, panxit, soluit
Seruulus Martinus Delrius
Aetatis 45. salutis humanæ
Anno 1596.

Hinc aliquot post annis Opus Marianum, non exiguum sane volumen, omni scientiâ, doctrinâque refertum nulli mortalium, præterquam Magnæ Dei Matri dedicauit, peculiarique Epistolâ ad eam velut, sacrâ symgraphâ præmissâ, illud illibatè ei iussit esse mancipatum. Cuius operis vel ipsi tutuli, quibus auctoratum prodijt, miram in Virginem castissimamque amoris flammam præseferunt.

Speculum Marianum
Speculum patientię, & charitatis
IESVS MARIAE
Polenica Mariana.

Idem Delrio Commentaria sua in Cantica B.V. dedicauit.

Hinc denique Canticorum Cantica cælestis sponsi sponsæque Epithalamium illud pulcherrimum enodaturus in propyleo totius Operis illam inscriptionẽ apposuit, qua velut peculium quoddam Diuæ Virgini illud vindicauit, affectumque calentissimum pietatis, in eandem contestatus est. Quæ sic se habet.

Eructauit cor meum verbum bonum
de castis Nuptijs,
Vbi sponsus Agnus est, Sponsa Virgo permanet.
Thalamus templum, Thronus ara;
Paranymphus Archangelus
Vbi Partus non deintegrat.
Vbi Virginitatis lilium, fœcunditatis Rosa purpurat.
Hoc tibi quicquid est verbi
Tibi DEVS Verbum,
A me minimum, sed à te maximum
Mihi creditum, fide bona restituo
Tibi tuum do, dico, consecro.
Te quoque Virgo Mater
Compellans oro, obsecro.
Tu sponsa sponsarũ, hoc Nuptiale munus aspice.
Tu serpentis annosi Calcatrix
Tu geniminum eius perpetua Triumphatrix
Hoc tuere; & me tuum protege;
Prophanos hinc procul pelle,
Pelle impuros,
Pelle perfidos.
Amen.

28. Agnouit, & pientissimus in Virginem Adolescens Ioannes Berchmãs, eam fuisse non solum suæ perfectionis Religiosæ, ac sanctitatis, verumetiam scientiæ, ac doctrinæ adipiscendæ præsidem, firmissimumque præsidium. Quare extrema vitæ suæ vespera cuidam suo Commilitoni forte interroganti, quibus præsidijs ea Dei dona obtinuisset, respondit conuersus ad Deiparam: *Patrona sanctitatis, sanitatis, & studiorum tu es mea Mater Virgo Maria.* Hinc ipsum vocationis ad societatem nostram beneficium illi referebat acceptum. Vnde bono hoc concepto Spiritu, vocationem suam voto sanciuit, vt tanto magis sese Diuinæ obstringeret Maiestati. Quantum porrò ad Diuæ Virginis cultum fuerit affectus, quam ad instar Matris semper amabat ac venerabatur, constat varijs ex ipsius dictis, factisque planè insignibus. Hoc ostendit in placitis quibusdam moralibus, quæ sibi vltimo anno vitæ suæ conscripserat pius adolescens. In his sic habet: *Non sum securus nisi habeam verum, & filialem affectum erga B.Virginem. Si vis esse filius B.Virginis, & societatis, zelator esto suæ castitatis.* Item: *Dabo me totum cultui B. Virginis.* Et verò semetipsum dediderat, adeò vt nil cogitare, quam de dilectissimâ suâ Matre Virgine videretur. Hinc si forte relaxationis tempore in aliquem Virginis amantiorem incidisset, mirè hoc lusus certamine delectabatur, vter pluribus, decentioribusque titulis Deiparam compellasset, ipse, an alter. Ipse sanè pulcherrimos congerebat, cæterisque

Ioannes Berchmans fatetur se Patronam in suis studijs B.V. habuisse.

Qui vult esse filius B.V. & Societatis IESV, zelator sit suæ castitatis.

Ioannes in Autumnalibus ferijs cultui B.V sese vel maximè debebat.

quę præ inopia silentibus facunda celeritate nouos copiosissimè multiplicabat, vt hora priusquam copia eum defectura videretur. Et si verò sẽper ac quotidie sese cultui Virginis peculiariter impendebat, impendebat tamen vel maximè in Autumnalibus ferijs, quibus in ipsius planè cultu triumphabat; quod tempus longiusculum, totum ille religioni suæ in Virginem explicandæ, explendæque consecrasse videbatur. Dicebat identidem: *Si amauero Mariam, securus sum salutis, ac perseuerantiæ in arrepto religionis statu, impetrabo quidquid libuerit à Domino, adeoque omnipotens ero*. Addebat necessarium cuilibet esse certum aliquẽ perfugij locum, quo velut ad asylum se reciperet subitis aduersisque rebus, nullum autem tutiorem esse sinu, Plagisque sanctissimis Christi, & Pallio Reginæ cælorum. Addamus his omnibus aureæ Coronidis loco testimonium publicum P. Cornelij à lapide, quibus ipsius in Virginem Deiparam contestatus est pietatem: In Ioanne Berchmans mores, & actus Angelici potius videbantur, quam humani. Eximius fuit cultor B. V. cuius se filium vocabat, In morte, licet canendi imperitus, bellè cecinit; *Monstrate esse Matrem, &c.* Vni è nostris Concionatoribus petenti monitum salutis, hoc, me audiente dedit: *Reuerentia vestra semper tueatur immaculatam Conceptionem B. Virginis, vsque ad mortem*; Inuenta est eius sanguine subscripta schedula, in qua illam se semper defensurum iure iurando confirmabat, &c. Quibus porrò medijs in literarum studijs profecerit, ipse in suis manu propria annotatis fatetur: *Expertus sum dare medium diem cum liberalitate rebus spiritualibus in die communionis, & alijs festis vnam horam, nihil detrahere studijs*. Si quid inter studendum ex dictatis perplexius, intellectuque difficilius occurrebat, quod explicare ipse non valebat, animum instar præparati soli, explicabat Deo, ad Diuinę sapientiæ satus excipiendos, orabatque genibus flexis, coram Imagine B.V. Infantulum IESVM brachio complectentis: *Domine tu scis hanc me rem, absque opera tua, per tenuitatem meam assequi non posse. Obsecro adesto mihi hallucinanti. Da mihi Domine sedium tuarum assistricem sapientiam, vt mecum sit, & mecum laboret, aperi mihi huius rei intelligentiam*. Afferebatque se multum lucis, hac prece impetrare. In qua crediderim sine dubio oculum

Qui amat B. V. securus est suę salutis, & perseuerantiæ in Religione.

Ioannes se filium B.V. vocabat.

Suadet Concionatori vt semper immaculatam B.V. conceptionem defendat vsque ad mortem.

Ioannes iurauit subscribendo proprio sanguine, se immaculatam B.V. Conceptionem defensurum.

Auxilium à Deo in suis studijs postulat.

habuisse, ad ipsam quoque Increatæ sapientiæ Matrem cælestis sapientiæ Magistram, Christianorum Palladem; à cuius influxu, veluti propitio Saturni sydere, & ingenij lucidiora lumina, & vberiora doctrinæ incrementa se sortiturum confidebat. Si enim ad examen ex vniuersa Philosophia accessurus, ipso die S. Iosepho sponso Deiparæ sacro, tam ipsi quam sponsæ sacratissimæ sese commendauit: Quid censendum fecisse illum toto studiorum suorum decursu? Præparationem porrò hanc suam hiscé verbis literis consignauit: *Præses examinis huius esto S. Iosephus: Deprecatrix Beatissima Virgo. Primo vt feliciter eueniat, semel flagello è funiculis texto meipsum accipiam; pœnam aliquam publicè in triclinio obibo. Rosariam coronam vnam recitabo. Si fortunatè verterit, tria S. Iosepho Rosaria admumerabo, &c.* Quæ obsecro, his Patronis, Adolescentem hunc pientissimum mentis lumina, quos sapientiæ influxus consecutum fuisse arbitramur?

Ante examẽ se B.V. & S. Iosepho cõmendat.

29. Verè enim dicere possumus mentem animumque Iuuenis huius sanctissimi Deiparam possedisse, eiusque eruditis, dum studeret interfuisse cogitationibus, vt ipsa loquitur Sap. 8. *Ego sapientia habito in consilio, & eruditis intersum cogitationibus*. Præclarè enim P. Salazar in hæc verba disseruit more suo: *Virgo si quem sui studiosum*, inquiens, *nanciscitur, in illius mente, animoque per studium, itque deuotionem habitare merito dicitur, quia illam semper cogitat. Vbi verò animum, & rationem incolit, statim illud addere potest, & eruditis intersum cogitationibus; idest præsum. Virgo enim eorum, quorum animos tenet, cogitationes moderatur. Nam illud, doctissimorum virorum experimento compertum est, maximas scientiarum difficultates, & nodos, inuocata Deipara superari, ob quam vnam causam, merito eruditis cogitationibus præesse dicitur; adeo vt pro falsa illa scientiarum Præside Minerua, à doctis omnibus colendam, & appellandam doceat Isidorus.* Sic ille sane præclarissimè.

B.V. eruditis interest cogitationibus studiosorum.

30. Expertus fuit etiam magnum illud Theologorum sydus Frãciscus Suarez noster, Deiparam eruditis interesse cogitationibus, cui peruisitatum erat, vt Theologiæ difficultates à quibus se non facile expediebat, Deiparæ, facta prece, commendaret, nec sine optato euentu. Visus est enim sæpè palam per domum coram eius Imagine genua flectere, eique gratias agere, de diuinitus accepto lumine. Memor gratitudinis

Suarez B.V. sua studia et difficultates occurrentes commendabat.

in

in eius honorem diebus Sabbati arctissimè ieiunabat. Diebus festis eius honori consecratis ante rem diuinam duas cum ea horas pijssimè colloquebatur, seque ita ad missæ sacrificium maiori cum deuotione celebrandum disponebat.

31. Agnouit denique Iustus Lipsius vir hoc nostro sæculo doctrinâ clarissimus, scientiam illam omnem, qua insigniter pollebat se ex Virginei huius syderis influxu deriuasse, cum pennam argenteam in Templo Virginis Hallensis ante eiusdem Aram è tholo hiscé adscriptis versibus ad memoriam suæ in Deiparam pietatis sempiternam suspendit:

Iustus Lipsius Calamū argenteum B.V. tāquam suorum studiorum præsidi dicauit.

Hanc Diua Pennam interpretem mentis meæ
Per alta spatia, quæ volauit ætheris,
Per ima quæ volauit, & terræ, & maris
Scientiæ, prudentiæ, sapientiæ.
Operata semper Ausa, quæ constantiam
Describere, & vulgare, quæ ciuilia,
Quæ militaria, atque poliorcetica,
Quæ Roma, magnitudinem adstruxit tuam,
Variaque luce scripta prisci sæculi
Affecit, & perfudit: hanc Pennam tibi
Nunc Diua merito consecraui Lipsius...
Nam Numine isthæc inchoata sunt tuo,
Porrò ò benignitatis aura perpetim
Hæc spiret, & famæ fugacis in vicem
Quam Penna peperit, tu perenne gaudium
Vitamque, Diua, Lipsio pares tuo.

32. Quanta porro charitate, ac veneratione ab ipsa adolescentia vir hic sapientissimus ferretur in Virginem, ipse suo stylo nitidissimo contestatum reliquit. Ita enim ipse in Virgine Hallensi: *A prima adolescentia D. Virginis amorem, & cultum indui, eamque patronam mibi, & ducem in periculis, in molestijs, in omni vitæ cursu elegi, etiam in studijs. Et si quid accuratius pangendum, aut dicendum publicè esset, vbi famæ, vel memoriæ res agebatur, precibus & votis ad eam iuisse me fateor, & felici ferè successu: Itaque vt primum licuit in sodalitium eius nomen etiam dedi, & in hæc item vrbe Louanij frequens honestumque est, cui Patres Societatis IESV præsident, diriguntque.* Et paucis intercalatis hæc mox attexit: *Cum Hallas Diuæ Virginis Templum adij, ac preces fudi, sensi trepido quodam gaudio, & mixta veneratione, corpus, animumque percelli, & palam in loco Numen esse, quod veligna ris mentibus sese superfundat.* Tandem cum ad tabulas, ac diuinæ potentiæ monimenta oculos circumferret Lipsius, inter tot miracula, *subijt*, inquit, *illud mirari, nondum fuisse, qui ea scripto complecteretur, & Dei ac Virginis gloriæ diuulgaret. Incidit mihi cupido fateor cupido, quam voto etiam adstrinxi.* Tandem postremo capite huius libri, quo Historiam, ac miracula Diuæ Virginis Hallensis posteritati commendauit, ita illam compellat: *Tu illa Regina cæli, terræ, maris, supra quam nil nisi DEVS est. Luna ab ipso sole proxima, quam precibus imploro, atque inuoco publicè, ac priuatim tuere nos, & respice. Vides publicè nos iactari quadraginta iam ferè annis fluctibus bellorum ciuilium. Placa illud mare ò Maria, & auulsos à nobis, in veterem Societatem, amorem, fidem, compelle; priuatim etiam nos ipsos vitijs, aut delicijs fractos, emenda, erige, & ad virtutem, ac robur illud traductos, te dignos clientes, cælo dignos incolas effice. Quæ omnia per te vis, ò Bona, per filium autem potes, ò Magna, ò Admiranda in æternum! Peregi; Ipsum tamen me, & hoc quidquid ingenij, ac styli est iterum tibi do, dico, consecro.* Nec hoc libro stitit Viri huius pijssimi æquè, ac eruditissimi in Virginem amoris affectus, aggressus pari pietate est alterum de Virgine Sichimiensi, in quo varijs in locis testatur, quam eam ardenter adamarit, & quam lubens in eius laudes excurrerit, quantaque animi fiduciâ se ei commendarit, afflictamque totius Belgij patriam; quod tribus primis capitibus, vt vltimo comprobauit, in quo versiculis sapphicis, ijsque pijssimis pro calamitosâ patriâ preces fudit: Ex quibus exemplis omnibus apertè colligimus Virginem Deiparam, veluti Saturni benignum sydus, in homines ipsius cultui addictos bonitatem ingenij, ac felicitatem, variamque doctrinam, Sapientiamque influere.

Lipsius quā fuerit B.V. à addictus ipse testatur.

B.V. in omni vitæ cursu, & in studijs ducem elegit.

Lipsius Sodalicia B.V. frequētauit.

Iusti Lipsii oratio ad B.V. pro Belgio patria sua afflictissima.

33. Quid iam de consilio, similique eorundem prudentiâ, quicunque eius patrocinio sese deuouerūt, dicam? Hos illa tanquam illius Parens, cuius Nomē inter alia innumera est, Consiliarius, & Magni consilij Angelus sapientissimis consilijs, cælestique quadam, minimèque politicâ prudentiâ quātumuis adolescentes alias inexperti sunt, instruit, vt maturitate, morumque grauitate grādæui quidam senes videantur. Nempe Virgo septem illa Spiritus S. dona, quæ tam super illam, vti Virgam, quam filiū, vti florem, & Virgam germinantem requieuerunt, inter quos est Spiritus cōsilij, super omnes, vt ait Albertus Magnus Tract. super Missus, excellētissimè habuit. *Sicut enim*, inquit ille, *se habet virtus*

B.V. consilio ac prudentia pollentes efficit.

tus ad virtutem, ita se habet donum ad donum. Cum igitur virtutes in Virgine beatissima omnes viatorum virtutes excedant, consequenter eius etiam, à Spiritu Sancto collata dona excessisse reliquorum omnium viatorum, necessarium fuit. Quæ dona Virgo nostra, tantâ cum abundantiâ sibi infusa, vti & reliquas suas virtutes omnes cum suis clientulis copiosissimè communicare consueuit. Vnde gloriabatur ipsa Prou. 8. 14. *Meum est consilium, & æquitas; mea est prudentia.* Seu vt legere 70. Interpp. *Meum est consilium, & securitas*, vel vt Hebr. *Essentia, aut substantia, aut constantia*; seu vt alij: *Mea est Fortuna.* Ipsa enim dilectissimis sibi filijs non modo vt consilio, prudentiâque senili præditi sint, efficit, verumetiam prudentissima, saluberrimaque capessendæ perfectionis, salutisque consilia suggerit: ipsa dat securitatem, substantiam, ac constantiam, vt in cæptis iam consilijs viriliter progrediantur. Ipsa denique, cum sit ipsa bona, prosperaque Christianorum Fortuna, tribuit fælicissimos, fortunatosque huiusmodi consiliorum successus. Si enim consilium nil aliud est, *quam vis animi, quæ suadet, ne quid temerè, & extemplo, sed præmissâ exactâ deliberatione, ac consideratione aggrediamur*, intelligimus profectò Deiparę studiosos ita dextrè ab ipsa dirigi vt omnia maturè, summaque cum prudentia aggrediantur, intentumque finem feliciter consequantur.

Omnes virtutes ac dona B.V. omnia viatorum longè excesserunt.

B.V. salubria Consilia suis suggerit.

B.V. fortunatos consiliorum suorum successus tribuit.

Quid sit Cōsilium?

34. Expertus est Simon Bucerus noster Operis domestici administer Deiparam optimam consiliorum directricem. Cum enim die Martis Hebdomadæ Sanctæ animaduerteret se, in rebus nonnullis dubium, atque perplexum, an nimirum in illis Dei voluntatem expleuerit, idque in oratione Deo commendaret, gloriosissima Virgo Mater sese ei visendam exhibuit, quæ ad instar stellæ lucidissimæ, suis radijs coruscantibus obscuras ipsius tribulati animi tenebras, suaque diuina amabilissimaque facie ipsius afflictum cor omni mœrore leuauit, tribulationis præsentis curam omnem in se acceptando. Addidit insuper non debere illum in posterum huiusmodi dubijs ac tribulationibus affligi. Præcepit denique illi tanquam Nouitiorum manuductori, vt suæ curę commissos illos iuuenes ad singularem quandam erga se confidentiã, fiduciam, ac deuotionem, nec non in B. Stanislaum KotsKã adhortaretur. Horum enim consolationem ipso die Assumptionis B.V expertus est dum ipsam Deiparam, & beatum illum adolescentem ad se venientem, seseque inuisentē benignissimè contemplatus est. Credibile est tunc Deiparam bonum Simonem varijs ijsque sanctissimis consilijs erudijsse.

B.V. Simonē Bucerum in dubiis illuminat.

35. Celebris quoque â consilijs sapientissimis dandis fuit Pater noster Bernardinus Realinus, quam ille peritiem magisterio Virginis, cui semper ab ineunte ætate fuit addictissimus didicisse visus est, ita vt quenamadmodum ipsius vitæ Auctor cap. 16. scripsit, cum suo Patrono Bernardino Senensi dicere potuerit: *Hanc amicã mihi exquisiui ab adolescentia mea.* De eius porro prudentissimis, optimisque consilijs ita idem Auctor cap. 14. *Quibuscumque ille innotuerat, ij fere omnes in suis controuersijs, ad P. Bernardinum confugiebant, vt ab eo tanquam ab oraculo quodam dirigerentur, suisque in negotijs ipsius consilijs ad felicem ducerentur portum. Tametsi hic satis esset dicere, præcipuos fere omnes Dynastas, quicunque Dominia sua circa illas partes habebant, Ciuitatis, vicinorumque locorum gubernatores, Cameræ Regiæ Præsides, ac Prouinciæ Prætores, vna cum animarum curatoribus, Episcopis, alijsque hominibus illustribus, nihil vnquam grauioris momenti, sine illius adhibito iudicio conclusisse. Ad maiorem nihilominus horum omnium assertionem, quidam singulares euentus minimè prætermittendi sunt. Inter alios viros eminentes, qui P. Bernardinum consilij causa sæpius adierũt, fuit Cardinalis Bellarminus, sua probitate ac doctrina orbi notissimus, maximè tum temporis cum in Cardinalem eligendus, ac Archiepis. Capuanus creandus esset. Idem oraculum ad maiorem suam securitatem non semel consuluit P. Claud. Aquauiua noster Generalis, ac P. Petrus Spinellus sæpius varijs in locis Prouincialis. Lucius etiam Fornarus Vriensis Episcopus frequenter Lupias, vt cum illo sua communicaret sese conferebat: Mattheus Falemorigi Comas vir prudentissimus, cum summa tamen familiarium suorum admiratione, nihil pene absque illius consilio peragebat.* Vnde ibidem plures viros illustres, qui consilijs tanti Patris vsi, præclarè res suas egerunt, felicesque in suis negotijs euentus sortiti sunt. Quæ consilia Illuminatrici Virgini, à qua ipse ea hauserat, adscribenda.

Bernardinus Realinus edoctus à B.V. præclarus in consiliis.

36. Quare Richardus à S. Laur. lib. 2. de laud. B.V. part. 2. expendens verba illa supra citata Virginis: *Nota*, inquit,

quit, *quod multa sint consilia Mariæ, quibus consulit nobis animarum salutem; Vnde dicit ipsa. Meum est consilium. Ipsa enim est Rebecca, quæ dixit filio suo Iacob. Gen.27. Fili mi acquiesce consilijs meis. Et nota quod Rebecca Iacobum, qui luctator, & supplantator, interpretatur, appellauit filium suum, non autem Esau. Quia soli luctatores, & supplantatores vitiorum filij sunt Mariæ, digni hæreditate ipsius, & soli tales vocare possunt Mariam Matrem suam. Porrò consilia Mariæ sunt, vt in primis agamus pœnitentiam, quæ in illorum hædorum præparatione, quos sibi Rebecca, à filio iussit afferri, præparatione significatur, quibus ille consilijs Matris obtemperando, benedictionem Patris acquisiuit. Alterum est, vt Diabolum nos occidere volentem ad instar Esau fugiamus. Fugiamus quoque strepitum mundi, & diligamus solitudinem, sicut ipsa Virgo in cella orabat, quando Angelus ingressus est ad eã, vt inquit B. Bernardus. Consulit insuper suo exẽplo, vt quisque in statu suę professionis perseueret, sicut ipsa post votum Virginitatis constanter respondit: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Consulit denique eodem suo exemplo, vt quisque voluntatem suam diuinę conformare studeat, cum ipsa Angelo respondit: Ecce Ancilla, cuius est velle, quod Dominus eius vult.* Concludit tandem Richardus: *Debemus ergo obedire consilijs Virginis Matris, & accedere aduocantem nos. Videte ne recusetis loquentem, in primis ob eius reuerentiam, quia Regina est. Deinde ob periculum nostrum quia inter Dæmones, hominesque malos versamur, & viuimus in peccatis. Quilibet enim iustus debet ad illam confugere, ac dicere: Sub vmbra illius, quam desideraueram, sedi. Cant. 2. vt impleatur illud Micheæ cap. 4. sedebit vir subter vineam suam, id est, securus erit per auxilium Virginis. Qui verò peccator est, debet ad eam confugere, tanquam ad ciuitatem refugij.* Alioquin ei obedire detrectantibus dictura est aliquando: *Despexistis omne consilium meum, ego quoque in interitu vestro ridebo.* Sic ferè Richardus.

B.V est velut Rebecca, quę salubria suis filiis consilia suggerit.

Soli supplantatores vitiorum sunt B.V. filii.

B.V. Consilia quænã sint?

B.V. consiliis acquiescendũ.

Vinea, & Vitis nostra est B.V.

Quid B.V. dictura sit illis in nouissimo, qui ipsius consilia despexerunt.

37. Hanc ob causam B. Albertus Magnus quod perfectam omnium Diuinorum secretorum cognitionem habuerit, aliosque docuerit, Deipara, eam vniuersalem Consiliatricem vocitauit. Verissimè enim cecinit Ouidius libr. 2. de Tristibus:

B.V. Consiliatrix vniuersalis.

Quodque parum notum nemo nocere potest.

Vniuersalem porro cognitionem Diuinorum in Virgine inde idem probat Albertus ex 1. Ioan. 2. *Vnctio eius docet vos de omnibus.* Cum igitur Virgo omnibus alijs improportionabiliter plus habuerit vnctionis, donum quoque consilij improportionabiliter excellentius, sanctis omnibus illam habuisse necessarium fuit. Quare Bernardinus Bustius, Par.4. Mar. ser.6. ait Angelos adhuc nascenti Virgini illud Prou.2. dicere potuisse: *Consilium custodiet te, & prudentia seruabit te.* Cum igitur sacratissima Deipara donum consilij, tantâ cum perfectione atque eminentiâ à Spiritu S. veluti purissimo sponso, ad instar dotis opulentissimæ acceperit, quid mirum si illud clientulis copiosius impertita fuerit?

38. Etsi vero Virgo nostra variorum saluberrimorum consiliorum varijs auctrix extiterit, extitit tamen vel maximè ac sæpissimè Religionis, & specialiter Societatis nostræ ingrediendę. Testis est Ioannes Nunnius qui cum diu anxius de eligendo vitæ statu fluctuaret, tandem per quietem admonitus à Dei Matre, vt in Societate nostra filio vsque ad defatigationem deseruiret, Religionem nostram ingressus est. Testis est B. Aloysius Gonzaga, & Stanislaus Kostcha adolescẽtes planè Angelici, quibus Deipara de religione aliqua suscipienda secum consilia agitantibus, conceptis verbis consilium dedit: *Ingredere in Societatem IESV.* Testis est paulò ante memoratus Barradius, & Berchmans; Testis Cornelius à lapide, & Paulus Iosephus de Arriaga Hispanus, qui cum studeret Madridij in agro deambulans à B.V. ad Societatem IESV vocatus est. De hoc Philippus Alegambe in sua Bibliotheca hæc addit: Vir fuit tãtis, tamque illustribus à Deo donis cumulatus vt P. Iacobus Aluarez de Paz, rerum ipsius omnium conscius, dicere soleret, fore, vt si illi esset superstes, in admirationem decorum illius vocaret orbem terrarum, quæ ille animi decora patrocinio potissimum B. V. sibi comparauit. Testis est Iacobus Ledesma, qui cum anceps esset an in Societate perseueraturus, & an continens esse posset, Christus in primis sese ei visendum, tum etiam ipsius Virgo Mater, cum Magdalena, & sanctis Catharina martyre, ac Senensi exhibuit eumque ad societatem ingrediendam animauere, virtutesque continentiæ, & constantiæ in vocatione promisere. Promisit insuper benignissima misericordiæ Mater ad cumulum beneficiorum omnium, se illi animam agenti præsto fore, & omnia hæc, quæ polliceretur vera comperturum

B. V. consilia ingrediendo Religionis variis suggerit.

B. Aloysio, Berchmãno, Cornelio à Lapide, Iosepho de Arriaga.

Iacobo Ledesmæ fluctuanti suadet B.V. vt in Societatem ingrediatur.

B.V. promittit Ladeslao animam agēti præsto futuram.

turum. Audiuit inde Comites illas Deiparæ Sanctas Virgines alternis suauissimè accinentes:

Diuina res est Castitas,
Maiora sed sunt præmia,
Quæ continenti dat DEVS.

Quibus ille visis, promissisque permotus diuinitus, Societati nomen dedit, in eaque summâ cum laude vixit, ac tandem meritis, virtutibusque conspicuus in eadem felicissimè diem clausit extremum, agnouitque reipsâ consilia sibi à Dei Matre communicata saluberrima extitisse, eamque suam securitatem, seu substantiam, siue constantiam, imò, & prosperam felicissimamque Fortunam extitisse.

Cornelii Vischaueri ad societatē vocatio ope B.V. declarata.

39. Testis est Cornelius Vischaueus, qui etiam Deiparæ interuentu ac ductu Societatem hanc nostram est ingressus. Res porro ita se habuit. Petrus Faber vnus è primis Patriarchæ nostri Socij cum Francisco Strada Louanium petebat cui literas P. Canisius ad Cornelium, Louanij in patria sua degentem perferendas tradidit, quibus illum in hæc verba compellabat: *Corneli amice habes hic Virum optimum Petrum Fabrum cuius Religionem amplectere. Sic enim quam cupis animę salutem consequere.* Sed cum Frāciscus Strada redditis literis Cornelio, extemplo recessisset, lectâ ipse Canisij Epistolâ, requirebat tabellarium, nec vsquam reperto, ædem S. Dominici adit vbi supplex ad Imaginem Deiparæ sic precatus memoratur: *Sancta Optimi Max. Dei Genitrix, literas accepi, quibus mihi mandatur, vt cum quadam de rebus ad salutem meam spectantibus agam; at nescio vbi hominem hunc inueniam. Index ergo esto Sancta Domina, & quęrenti quem desidero, ostende.* Accepit mox cælestem vocem Cornelius, & secundum cænobium S. Dominici, iubetur dextrum viæ latus ingredi, tertiæque inde domus ad finistram fores pulsare. Paruit Ductrici Virgini Cornelius, & quem quærebat magno suo gaudio reperit atque illico in societatem tot votis expetitam admittitur, vti fusius in vita P. Canisij videre est.

40. Quid de alijs Religiosorum ordinibus quos ante honoris causa commemorare debueram dicam? Certe B. Consaluum Amaranthum, amarenthеâ immarcescibilique gloriæ corollâ dignissimum Deipara iussit Sacrum D. Dominici Ordinem, *qui Dei*, inquit, *laudes, à Salutatione Angelica inchoaret, ingrederetur.* Hic à primis incunabulis miro pietatis affectu in Virginem ferri cępit. Infans enim cum ploraret, nulla alia re quam sacra Dei Matris Icone placari poterat. Moribundus tandem ob tot fidelissima totius vitę decursu Virgini exhibita obsequia, eam Angelis stipatam se ad cælos inuitantem vidit, & audiuit.

Consaluus Amaranthus Ord. Prędicatorum suasu B.V. ingreditur.

Moriens B.V. se ad cælū inuitantem audit.

41. Tacere dum quoque inter Federici Imperatoris Palatinos non postremum, eadem Deipara iam memoratum Sacrum Ordinem, cum de deligendo vitæ statu consultaret, atque eam vt se in viam salutis dirigeret deprecaretur, per quietem ei apparens ingredi iubet: *Ad meam*, inquiens, *familiam cito accede.* Ille expergefactus, cum seriē somni minimè intelligeret, & rursus cæli Reginam, vt clarius suam voluntatem sibi indicaret, obsecrasset; duo Viri Prędicatorum habitu in somnis illi apparuere, quorum senior: *Desideras*, inquir, *à Deipara in viam salutis dirigi? Ad nostros declinar, & saluti tuę consulueris.* Expergefactus Consaluus cum ad rem sacram audiendam, negotiumque suæ salutis Deo commendandum proficiscitur, obuius illi fit Cænobij Bononiensis Prior senioris illius in somnis sibi apparentis speciem præseferens, quo viso, de Dei, Deiparæque voluntate certior factus ac confirmatus, proculcatâ nobilitate generis, mundique vanitate, sacro illi Religiosorum cætui adscriptus est, optimamque Consiliatricem Virginem experiri meruit. Kal. B.V. 9 Decemb.

Tancredus suasu B.V. Ord. Prædicatorum ingreditur.

42. Eamdem Virginis nostræ benignitatem in dando saluberrimo Religionis consilio experta est S. Rosa Virgo Viterbiensis, quæ è grauissimo morbo decumbens & iam iam esset moritura, cum de a tera vita ea dixisset, quæ illuminata Diuinitus tunc oculis intuebatur, testesque suorum dictorum sorores iam pridem defunctas nomine vnāquamque compellasset, benignissima Virgo Dei Mater interuenit, eamque viuere iussit, & in sanctimonialium Diui Francisci Ordinem ingredi. Cui iussioni cum è morbo recreata Rosa mox paruisset; denuo tam solitā sua facilitate magna Dei Mater visitauit, eique filiū suum dilectissimum cruciatibus omnibus olim excarnificatum spinis compunctum, clauis terebratum ostendit. Ad quod spectaculum Rosam nostram verè spinæ circumuallasse tantorum dolorum

S. Rosa iubetur à B.V ordinem ingredi S. Francisci.

B.V. ostendit S. Rosæ filiū cruciatibus exercitum.

lorum

lorum acerbitate, visæ sunt; Innuebat ei nimirum tacitè Virgo Mater, eo in Ordine, quem ipsa illi designarat, vitam similem suo filio, multis pœnis exercitam ipsi in posterum esse ducendam. Ex festis Marianis die 4. Sept.

B.V. velut Saturni sydus benignum in suos influit prudentiam.

43. Quid iam de prudentia, quam Virgineum hoc sydus in cultores suos, veluti Saturni Planeta influere consueuit, dicam? Influxit verè semper, & in hodiernum vsque diem suis clientulis virtutem hanc preciosissimam, sine qua nulla virtus suam nanciscitur perfectionem, cum teste Philosopho libr. 1. Magno. Moral. capit. 81. sit virtutum Architectrix, sine qua homo vix nomine hominis dignus est, cum vt ab eodem dicitur libro secondo, de Anima ob eandem homo prudentissimus animalium vocitetur. Et libro 6. Eth. dicat quod is, qui ea præditus est impossibile esse, vt bonus non sit. Quam porrò perfecta hæc virtus, omnibusque numeris absoluta in ea fuerit, doctè ostendit B. Albertus, qui in ea prudentiam fuisse asserit excellentiorem, quam in vllo vnquam viatore extiterit; ideoque illi canere Ecclesiam: *Virgo prudentissima, quo progrederis sicut Aurora valdè rutilans*. Docet insuper illam omnes prudentiæ partes habuisse, quæ sunt secundum Senecam lib. 4. de virtutibus: *Præterita recogitare, præsentia ordinare, & futura prouidere*. Virgo enim præterita continuo recogitauit, adeo, vt dicere potuerit cum Psalmista: *Cogitaui dies antiquos, & annos eternos in mente habui*. Psalm. 76. Præsentia sapienter ordinauit, cum, vt ait Beda, prudenter Diabolo Virginitatem suam occultauit, dum Herodis persecutionem mortem filio machinantis, in Aegyptum de nocte transmigrando effugit. Dum denique omnia ea, quæ de filio dicebantur conferens in corde suo conseruabat, secumque identidem reuoluebat. Futura etiam sapienter vt pote Prophetissa præuidit, dum pro eximia illa sua humilitate se ab omnibus generationibus beatificandam, ac magnificandam prænunciauit: *Quia respexit humilitatem ancillę suę; ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes*. Luc. 7.

Sine Prudētia nulla virtus suam nanciscitur perfectionem.

Absque prudētia homo, vix nomine hominis dignus.

Ob prudētiā homo prudentissimus animalium vocatur.

In B. V. prudentia excellentior quā in vllo vnquam Viatore fuerit.

Quęnam sint Prudentiæ partes.

44. Quod si in sententia M. Tulij 1. Rhetor. Prudentia est mentis virtus, qua de bonis, ac malis, quæ ad fælicitatem pertinent, benè consulere possumus. Et lib. 2. *est rerum bonarum malarumque scientia*; si demum secundum Aristotelem 6. Eth. *Prudentia, nihil est aliud quam recta agibilium ratio*; in quo, DEVS bone, tam clarum hoc, quam in Virgine rationis lumen, quod illo beatifico sæpius, adhuc dū viueret corroborari meruit, emicare potuit? Quis de bonis malisuè, quæ ab æterna felicitate nos remouere, vel ad illam promouere possunt melius consulere valuit, quam Virgo, quæ magnum illum Magni consilij Angelum nouem mensibus vtero suo purissimo gestare meruit. Tunc enim Incarnatum, omnipotensque illud Verbum, vt inquit Salomon Prou. 3. Virgineam hanc terram sapientia fundauit, & cælos, ipsius nimirum sensus internos, ac intellectum prudentia; adeo, vt ob harum virtutum eminentissimam perfectionem illi dicere potuerit Dominus Prou. 7. *Dic Sapientiæ Soror mea es, & Prudentiam voca amicam meam*. Quare iure merito Virgo tam præclara virtute tam insigniter conspicuam, ornatamque peculiariter, prę omnibus puris creaturis, etiam Angelicis circumspiciens gloriabatur in Domino: *Mea est prudentia*. Prou 8.

Prudentia est rerum bonarum, malarūque scientia.

B V. optimè cōsulere valuit, qui magnum cōsilij Angelū nouem mensibus in vtero gestauit.

45. Verè enim illa non solùm vna ex numero illarum Virginum prudentium extitit, verùmetiam earundem, aliarumque omnium, quæcunque ab exordio mundi hac virtute enituere, gloriosissima Regina. Quare S. Ildephōsus Toletanus Antistes Virginei honoris, ac maximè pudicitiæ Zelantissimus, inter innumeras, easque pulcherrimas ipsius laudes, quarum catalogum sat prolixum contexit sermone quarta de Assumpt. Beata V. in harum medio ponit hanc, quæ velut gemma in medio annuli clarius emicat: *Virgo sancta*, inquiens, *Virgo prudens, & vna ex numero prudentium Virginum: Virgo pulcherrima, Virgo pudica, corpore decora, animo fulgida, fide perspicua, mente præclara, amore Virginitatis deuota, ad obediendum parata, &c.* Hāc Virginalis prudentiæ præstantiam agnouit S. Bernardus, eo quod pedibus suis Lunam substratam viderit Ioannes. Vnde serm. de verb. Apoc. dixit: *Insipientia verò omnis longè sub pedibus est, vt penitus absit hæc ab insipientium mulierum numero, & Collegio Virginum fatuarum*.

B. V. omniū Virginum Prudentum Regina.

Insipientia omnis lōgè sub pedibus est B.V. & ab est à Collegio Virginū fatuarum.

46. Tantam tanque eximiam in Deipara Prudentiam Rich. à S. Laur. lib. 4. suspexit, vt non modo quinque illarum sapientum Virginum prudentiam excessisse, verumetiam quina prudentiæ quædam genera habuisse censeat: *Prudentia*, inquiens, *est mundum, & omnia quæ in eo sunt, diuinorum contemplatione despicere, omnemque animi cogitationem in sola diuina dirigere*. *In Euangelio Matt. 25. de quinque*

B.V. in quinque rebus maximè prudens.

xagenarium quendam Hebræum Deiparæ conterraneum, qui ob graue quoddam perpetratum scelus, à Turcis comprehensus, perpetuis fuit addictus vinculis, & tandem ærumnis confectum, corporis salute desperata ad animæ suę salutem procurandam omnem cogitationem conuertisse, veniamque suorum peccatorum à Deo suppliciter postulatâ IESVM Christianorum Messiam, & Matrem eius Mariã religiosissimè adorare cæpisse: cumq; nocte quãdam spei, fiduciæque plenus decubuisset, ei per quietem Christus apparuit, quem cum ex specie qua à Christianis coli solet, eum agnouisset, verum DEVM ac Messiam professus, etiam supplex in somnis adorauit. Mox illi etiam Virgo eiusdem Christi Mater eximia pulchritudine, maiestateque conspicua præsto fuit, quæ Luciæ Virgini eius comiti demandauit, vt miserum catenis, quibus erat oneratus, exsolueret, reseratisque carceris foribus ad portum deduceret, admonens illum, vt Oppidum Laureti in Piceno Italiæ Regione situm statim adiret, ibique Christiana sacra, sacro latice tinctus susciperet. Paruit hiscé Diuinis monitis Hebræus, & mox, vt euigilauit, Christi, eiusque Matris gratiâ illuminatus, atque accensus, nauiculam, clementissimâ Virgine hortante conscendit, illaque ceu stella maris propitia, per maria sua sponte incredibili celeritate delata, non sine diuino ductu, atque impulsu, Anconam biduo ex Nazareth appulit, illicoque Lauretum pergens fidei nostræ mysterijs imbutus ingenti suo, aliorumque gaudio sacro fonte ablutus, impietatem Iudaicam eiurans, nouum hominem Christũ IESVM induens, ex lupo in ouem transmutatus est, & cum Agnis, ouibusque Christi in Sanctæ Romanæ Ecclesiæ ouili, iuxta Isaiæ vaticinium, commoratus est. Ecce Aurei felicissimique sæculi, in quo Virgo nostra cum filio regnabat, admirandas quas diuini prædixere vates, metamorphoses.

B. V. Hebræũ suum cõterraneum carceribus vinculisque liberat, & ad fidem conuertit.

10. O quam præclarè de benignissimo hoc, amantissimoque Virginis in gentem etiam suam perfidissimam genio Rich. de S. Victore cap. 26. in Cantica pronunciauit: *Talis fuit in virtutibus, tantaque fuit eius charitas, vt non solum ad eius gentem, Iudæos scilicet extenderetur, sed ad ignotos, & natos, ad omnes denique homines dilatata fuerit; pro his indesinenter orauit, pro his solicita fuit, pro his orando exaudita fuit. Omnium salutem desiderauit, quæsiuit, & obtinuit, imo & salus omnium per ipsam facta est. Vnde, & mundi salus dicta est.* O' quam benè quoque sensit de amãtissimo hoc, omnes omnino nationes, nullius habito discrimine, complectente Virginis genio, sapientissimus Idiota, qui eam soli comparans, à cuius calore nemo est, qui se possit abscondere: *Longè*, inquit, *positos radijs suæ misericordiæ illuminat, sibi propinquos per specialem deuotionem accendit, & sic non est qui se abscondat à calore eius.*

B. V. in Iudæos charitas.

11. An non denique habitauit lupus cum Agno, atque oue, aureaque sæcula renouari visa sunt, cum miles ille de quo S. Ambros. lib. 2. de Virgin. *vides Virginem pro fide Christi ad lupanar damnatam, vt à stupro eam eriperet, commutauit cum ea vestes, seque pro ea substituit, ideoque ad mortem damnatus, accurrente Virgine, cum eoque de martyrio concertante simul martyrij lauream adepti sunt?* Ex his facile constat tam Virgilium, quàm alios Poetas hascé metamorphoses, combinationesque animalium penè impossibiles ad suorum Regum Imperatorumque tempora adulatoriè ad ipsorum aucupandam gratiam transferentes, ab Isaiæ vaticinijs fuisse mutuatos, postquam Biblia sacra in Græcam linguam ab interpretibus conuersa, Gentibus cæperunt esse communia; aut certè eadem illa à Sibylla Erythræa accepisse, vt censuit Lactantius libr. 7. cap. 24. quæ hæc de Christi aureis temporibus cecinit:

Virginis, & Militis cuiusdam Martyrij cupiditas.

Nec lupi cum Agnis in montibus dimicabunt,
Herbamque Lynces pariter cum hædis pascentur:
Vrsi cum vitulis simul, omnibusque animalibus
Carniuoris leo comedet paleas ad præsepia.

Ad quæ rursus idem Virgilius allusisse visus est Eclo. 5. dum de Iulio Cęsare sub persona Daphnidis blandiens Augusto cecinit:

Nec lupus insidias pecoris, nec retia ceruis
Vlla dolos meditantur.

Rursus Ecloga 8. impossibilia recésens, cum Isaia ea, quæ futura erant aureo Christi sæculo, prædicebat:

Iungentur iam Gryphes equis, æuoque sequenti
Cum canibus timidæ venient ad pocula damę.

Quare rectè Virgo nostra Saturni qualitates nonnullas in se exprimere perhibetur, dum aurea nobis Saturni olim feliciter regnantis sæcula, gratiæque reuexit abundantiam, cum Dei filiũ bonis omni-

B. V. Saturnia & Aurea sæcula nobis reuexisse visa est.

omnibus abundantem de cælo ad nos descendentem vteri Virginalis hospitio excepit. Tunc enim maiori quam vnquam gratiarum cælestiũ copia exuberans, benigno suo influxu ad instar propitij planetæ gratiam in nos quoque deriuauit, qua immanium belluarum, ferarumque mores in hodiernum vsque diem exuimus, & in sancta ac ratione prædita animalia transformamur. De aureo hoc sæculo plura videre licebit Discursu de signo Virginis.

Nati sub Saturni Sydere ingenio, doctrina, consilio, ac sapientia pollent.

12. Altera Saturnini syderis bona proprietas est, quod qui sub eo nascitur, ingenio, doctrinâ, consilio, senilique sapientiâ polleat, audaxque in adeundis Periculis euadat, vt scribit Natalis Comes lib. 2. Mythol cap. 2. Addit Bernardinus Bustius ex lib. de proprietatibus rerum, natos sub hoc sydere diuites etiam, ac locupletes euadere consueuisse. Quæ omnia quam bellè Virgini nostræ gloriosissimæ conueniant, nemo non videt. Verè enim cui à primis incunabulis sydus hoc Virgineum affulgescit, eique benignis suæ gratię influxibus sese communicat, ingenio, ac doctrina, vt plurimum pollet. Hæc enim est Christianorum, de cerebro Iouis, si ita licet loqui, progenerata Pallas, ac Sapientia, ingeniorum Antistes, ac Pręses Hæc est increatæ Sapientiæ Domus quædam animata, ab ipsa eadem Sapientia septem columnis, totidem videlicet Spiritus Diuinissimi donis; Spiritu Sapientiæ, & intellectus, Spiritu consilij & fortitudinis, Spiritu scientiæ, pietatis, Spiritu denique timoris Domini suffulta. Hæc est illa Sapientia, cui ob miram cum sempiterna illa Sapientia, quæ in vtero eius purissimo nouem mẽsibus commorata est, similitudinem, Ecclesia sancta cum Sanctis Patribus, omnia ipsius pene attribuit elogia. Postquam enim in illam Dei filius, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei absconditi, ingressus est, factus homo, consequenter omnia sua dona, ac charismata, quorum pura creatura capax esse potest ipsi copiosissimè communicauit adeò vt pręclarè Sanctus Anselmus Hom. Intrauit IESVS in quoddam castellum, sic argumentando pronunciauit: *Christus, vt dicit Apostolus est Dei Virtus, & Dei sapientia, & in eo sunt omnes thesauri scientiæ, & sapientię Dei. At Christus est in Maria. Ergo omnes thesauri Sapientię, & scientiæ Dei sunt in Maria.*

Sub Saturni sidere nati diuites euadunt.

B.V. omnia increatæ sapientiæ attributa sunt elogia.

Post quam in B.V æterna Sapientia est ingressa, ingressi sunt etiam omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei.

Sapientia B. V stella lucidissima in ipsius Corona stellarum 12.

13. Hæc Virginis sapientia siue rerum humanarum, Diuinarumque scientia ipsi in Verbi Incarnatione infusa, adeo eximia, atque clara extitit, vt eam Religiosissimus Pelbartus libr. 11. stell. Part. 1. cap. 7. lucidissimam stellam in vertice Deiparæ inter illas 12. Coronã eius conficientes numerauerit; *dixeritque DEVM mentali hac illustratione fecisse illi magna, dum ipsius animę potentias, miro Diuinæ sapientiæ lumine, per omnia illustrauit.* Quas porrò veritates particulariter Virgo tunc cognouerit ex Ambrosio Taruisino sacri Ordinis Carmelitani ad longum recitat, quas nos breuitatis amore prætermittimus.

In immaculata sua Cõcept. B.V. infusa est rerũ humanarum ac Diuinarũ scientia, cum Dei essentiã clarè vidit.

14. Neque verò Virgini Deiparæ hæc humanarum, Diuinarumque rerum scientia infusa fuit in Incarnatione Verbi duntaxat, verùmetiam in ipso immaculatæ Conceptionis instanti, cũ Diuinam essentiam clarè contemplata est, qua non solùm eius intellectus, miro Diuinæ Sapientiæ lumine irradiatus est, verumetiam affectus ardentissima in Diuinum Numen exarsit charitate. Verissimè enim de Beatis cecinit B, Damianus:

Qui scientem cuncta sciunt
Quid se scire nesciant?

Vnde S. Bernardinus Senensis citatus à Suario Tom. 2. in 3. Part. sect. 3. *In prima sanctificatione*, inquit, *quantum ad rationem, & intellectum, tanta ei Sapientię claritas à Deo super infusa est, quod perfectè intelligebat creaturas, & creatorem, & Spiritus, & omnia bona amplectenda, mala verò fugienda.* Hinc Dionysius Carthusianus in cap. 5. Cant. ait *ab initio habuisse Deiparam splendidissimam, & exuberantissimam Sapientiam sibi infusam.* Quod admodum probabile censet Suarez, cùm huiusmodi rerum supernaturalium infusa scientia donati, in sua prima creatione fuerint Angeli, quorum cum fuerit constituta Regina ab illis hac etiam in parte ob Diuinę Maternitatis dignitatem superari minimè conueniens esse videbatur. Plura de hac sapientissimæ Virginis nostræ scientia Prima Par. Discur. de Sapientia B.V. disceptata sunt.

Si Angelis rerũ supernaturaliũ sciẽtia in prima eorum creatione infusa, quanto magis eorum Reginę?

15. Hic illud vnicum dixisse sufficiat, quod cum hæc à D. Thoma, ac Seraphico Bonauentura, *Nobile totius Sacrosanctæ Trinitatis Triclinium vocitetur*, in cuius anima, potentijsque mirè summa illa Maiestas deliciabatur, tantâ mentem, intellectumque eius decoratum fuis-

B.V. nobile totius Trinitatis Triclinium, qui Trinitas in eius potẽtijs mirificè deliciabatur.

fuisse sapientiâ, vt si Dei filius increata Patris Sapientia, à suo ipsius intellectu, vt ait P. Salazar in cap. 9. Prou. versic. 1. numer. 42. ad alium extra se positum sese recipere vellet, nullus illi iucundior, nullus illi conformior, & ad conquiescendum in ipso aptior esse posset, quam Mariæ. Nam cum filius intellectu in primis gaudeat, nullusque post Diuinum, diuiniores, ac sacratiores res fuerit assecutus, quam intellectus Deiparæ, consequens sanè est in illo sibi potissimum complacuisse. Quemadmodum enim intellectus filij totus ad Patrem spectat, eius figuram, & Imaginem in semetipso exprimit, tanquam Verbum, & expressa Imago illius; Sic etiam Mariæ intellectus totus æterno Patri velut addictus erat, totus ab illo pendebat, rerumque Imagines ab ipso excipiebat, illique consequenter conformis mirificè euadebat. Quod nobis D. Atha. in ser. de Deip. insinuauit verba illa expendés: *Et virtus Altissimi obumbrabit tibi*, hoc est, *adumbrabit: Quasi dicat, Pater æternus, atque Altissimus, in tua mête formam describet, imaginemque depinget huius mysterij, quod in te perficere aggreditur. Itaque Pater qui informat intellectum Filij, imaginemque sui in illo imprimit, is etiam intellectum Mariæ informare dicitur.* Hinc S. Bonauentura scitè pronunciauit: *Non solùm ventrem, sed etiam mentem Mariæ Diuina Sapientia cepit, vt integram domum tâtus Dominus obtineret.* Ideo dictum est ad illam: *Dominus tecum. Tecum in mente, tecum in ventre, nihil tui vacat, omne conclaue impleuit.*

Intellectus B. V. conformis intellectui filij.

Quomodo virtus Altissimi obumbrasse B. V. dicta sit?

16. Quam porrò pensionem siue mercedem, pro hac vteri Virginalis, ac intellectus, ceu dignissimi, castissimique hospitij Dei filio factam elocationem, Virgo acceperit præclarè nobis aureo suæ eloquentiæ flumine exposuit Chrysologus serm. 141. *Quantus sit DEVS satis ignorat, qui huius Virginis mentem non stupet, animum non miratur. Pauet cælum, tremunt Angeli, natura non sufficit, & vna Puella sic DEVM in sui pectoris capit, recipit, oblectat hospitio, vt pacem terris, cælis gloriam, salutem perditis, vitam mortuis, terrenis cum cælestibus parentelam, ipsius Dei cum carne commercium, pro ipsa domus exigat pensione, vt illud Prophetæ impleatur. Ecce hæreditas Domini, Filij merces fructus ventris.* Hoc est vt idem interpretatur Salazar: Merces, & pensio filij, vêtre, ac mente à Virgine suscepti, est hæreditas Domini, quâ homines, eiusdem Virginis beneficio adire iam liceat.

Merces pro hospitio vteri purissimi B. V. a Deo impensa.

17. Cùm igitur sacratissima Deipara tam copiosam pensionem, mercedemque donorum cælestium, ac præsertim eminentissimæ Sapientiæ pro hospitio tam ventris, quam mentis Dei filio exhibito acceperit, eiusque intellectus tanta sapientia, rerumque tam Diuinarum, quam humanarum notitia fuerit illustratus, iure ad illam omnibus cælestis sapientiæ studiosis accurrendû est, ab eaque; velut propitio Saturni sydere copiosi influxus exposcendi, si & ingeniosi, & sapientes, doctique esse, magnosque progressus in omni scientiarum, literarumque genere facere desiderant. Intueantur Apostolos, qui ad illam, tanquam ad Spiritus S. oraculum, tanquam ad *Magistram nostræ Religionis*, vt eam vocat S. Martyr Ignatius, in omnibus quæ circa fidem occurrere poterant dubij, accurrebant, vt contigisse fatetur Rupertus Abbas in primo illo sub Principe Apostolorum Hierosolymis celebrato concilio, in quo illa, vt ait idem Rupertus lib. 5. in Cant. *velut totius illius consilij Princeps omnem soluit quæstionem.* Intueantur Ioannem Euangelistam Aquilam illa volantem, qui alas illas, quibus tam arcana penetrauit mysteria, ab hac Aquila grandi magnarum alarum, à muliere, inquam, hac Sapientiæ amicta sole, aquilinisque alis instructa, mutuatus fuisse videtur. Vnde l. 1. de Inst. Virg. cap. 7. ait mirum non esse præ cæteris fuisse locutum mysteria, *cum ei pręsto esset Aula cælestium sacramentorum.* Intueantur S. Lucam Euangelistam Sacratiss. Virginis nostræ secretarium, cui siue dubio mysteria omnia Infantiæ reuelauit Saluatoris. Vnde Sapiens Idiota in Contempl. B V. cap. 3. *O' beatissima Virgo Maria species tua consistit in humilitate, pulchritudine sanctorum cogitatuum, & doctrinæ veritate, quæ in collo intelligitur, qui doctrix fuisti, Doctorum, & Magistra Apostolorum. Vnde & B. Lucas, cui inter cæteros Euangelistas Dominicæ Incarnationis descriptio attribuitur, Euangelij seriem à te Virgine Maria didicisse traditur.* Hinc in antiquissimis quibusdam inscriptionibus Sanctissimus hic Euangelista Scriptor, siue scriba B. V. appellatur in fundamentis sane Ecclesia S. Lucæ Tersatti repertum est plûbeum Scriniolum in quo charta pergamena continebatur cum huiusmodi inscriptione Illyrica: Ego Stephanus antiquæ Ragusæ Episcopus Modrusiensis Sanctæ Coronæ Hungariæ Côsiliarius,

Ad B. V. tanquam sapiêtiæ Matrem omnibus recurrendum qui docti esse cupiunt.

A B. V. Apostoli ad sapientiâ eruditi.

B. V. Præfuit Côcilio primo Hierolosymis habitus sub S. Petro.

S. Ioannes Euangelistæ, & Lucas à B. V. illuminati.

S. Lucas B. V. Secretarius.

hanc

hanc Ecclesiam in honorem S. Lucæ scriptoris Beatæ Mariæ consecraui Anno 1288.

18. Hinc Eusebius Emisenus serm. 2. de Nat. Domini Virginem Euangelistarum Illuminatricem agnoscens, exclamauit: *O' Mater sapientissima, ò sola tali Filio dignissima, quæ omnia verba eius in corde suo ideo conferebat, nobisque conseruabat, memoriæque commendabat, vt postea ipsa docente, ipsa narrante, & nunciante scriberentur, & in vniuerso mundo prædicarentur, cunctisque nationibus nunciarentur. Quis igitur Euangelijs non credat? Quis eis contradicere præsumat, quæ aut Matris, aut Filij autoritate muniuntur? Quædam enim Apostoli, & Euangelistæ à Matre Domini audierunt, quemadmodum ista, & cætera, quæ de Saluatoris nostri Infantia scripta sunt.* Quare S. Anselm. libro de Excell. B.V. cap. 7. fatetur post Ascensionem Domini in cælum relictam fuisse Deiparam in terris non modo ad Apostolorum solatium, verum etiam ad Magisterium: *Erat præterea hic vtilis, & necessaria,* inquit ille, *fidei nostræ conuersatio ipsius post Ascensionem Domini inter Apostolos, quia licet ipsi per reuelationem Spiritus S. edocti in omnem fuerint veritatem, incomparabiliter tamen eminentius, & manifestius, ipsa per eum spiritum veritatis, illius veritatis profunditatem intelligebat, & per hoc multa eis, per hanc reuelabantur, quæ non solùm in se simplici scientia, sed ipso effectu, ipso experimento didicerat de mysterijs eiusdem Domini nostri IESV Christi.* Hinc denique Zacharias Chrysopolitanus in Monotessorê: *Omnia, quæ de Domino,* inquit, *vel à Domino dicta vel facta cognouit, siue intellecta, siue non intellecta, in memoriam recondebat, vt tempore suo vniuersa prout gesta erant, intelligeret, & quærentibus explicaret.* Hæc ille.

B. V. post Ascensionem Christi relicta in Apostolorum solatium, & Magisterium.

19. Ex quibus omnibus intelligimus, quanta, quamque Diuina Sapientia fuerit in Virgine Deipara, à qua, veluti animato quopiam Paradiso, Euangeliorum dulcissima profluxere flumina, quibus tota Ecclesia tanquam amœnissimus hortus irrigata, suum vigorem, viroremque virtutum nec non sapientiæ nitorem conseruat. Intelligimus denique vberrimum quendam sapientiæ Diuinæ fontem esse Deiparam, omnibus sapientiæ cupidis patentem: Ipsa enim verè est, vt illam concelebrat Sponsus Cant. 4. *Fons Hortorum, puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de libano, Fons,* inquam, *Hortorum,* vt ait Guilelmus Abbas *rigando eos; Puteus aquarum viuentium continendo eos. Continet sibi abyssos vitæ, & immortalium gaudiorum; addiderim ego aquas copiosissimas cælestis sapientiæ; sed non ita continet sibi, vt nō effundat & alijs. Effundit Angelis, & hominibus participationem, pro captu singulorum; Angelis quidem torrentem voluptatis, hominibus in hac peregrinatione riuulos sanctitatis, sanitatis, ac sapientiæ, donec & ipsi ciues effecti inebrientur, ab vbertate domus eius, & torrente voluptatis eius potentur.* Vt porrò intelligamus, quales sint huius sapiĕtiæ cælestis aquæ, vnde originem trahant, & quam copiosè, liberaliterque eas suis Virgo communicet, subnectitur. *Quæ fluunt impetu de Libano, hoc est,* eodem interprete Guilelmo, *de monte candoris, nempe à Patre luminum, à quo omne datum optimum, & omne donum perfectum descendit, cum impetu, ac copiosè sine personarum acceptione, aut delectu. Tantus est enim impetus fluentis gratiæ ac sapientiæ, vt sine ratione fluere videatur, dum præ piscatoribus, non attenditur ad Imperatores, & Philosophis reprobatis, idiotæ assumuntur.* Hæc ille.

B.V. vberrimus Diuæ sapientiæ fons.

B.V. puteus aquarum cælestis sapientiæ quas effundit etiam in alios.

B.V. sapientiæ fontes in omnes absque personarum acceptione effundit.

20. Quæ certè de vberrimo sapientiæ fonte sacratissimæ Deiparæ iure dicuntur. Quia reuera, absque vllo personarum discrimine aquas suas omnibus communicat, estque verè fons ille, qualem se aiebat concionando futurum Chrysostomus, fontem, inquam, assiduè fluentem, licet nemo hauriat. Quamuis Virgo nostra gratiâ suâ à filio impetratâ, præueniendo mortales dulciter allicere, atque trahere ad hos cælestis sapientiæ degustandos latices, videatur. Ipsius nimirum est amabilissima illa inuitatio: *Transite ad me omnes, qui concupiscitis me, & à generationibus meis implemini. Qui edunt me adhuc esurient, & qui bibunt adhuc sitient.* Accurrant igitur ad hunc perennem Diuinæ sapientiæ fontem omnes bonarum artium, scientiarumque studiosi, accurrant filiali in pientissimam hanc Matrem fiduciâ, animique alacritate, putentque sibi dictum ab Apostolo Iaco. 1. *Si quis vestrum indiget sapientiâ, postulat à Deo, eiusq; Matre.* Addit Richar. à S. Laur. lib. 6. *Ipsa enim dat omnibus affluenter, & non improperat.* Imitetur sapientem illum Idiotam, qui Virginalis huius sapientiæ cupidus in sua Contempl. de B.V. cap. 1 eam supplex rogabat: *Trahe me ignorantem, vt me reddas scientem, vt curram in odorem vnguentorum tuorū, idest, fragrantiam sanctarum virtutum tuarum.* Confidamus, benignissimam hanc Virginem

Sapientia à Deo, eiusque Matre postulanda.

ginem affatim huius cælestis sapientiæ aquas omnibus propinaturam. De illa enim sapiens, eius liberalitatis probè conscius pronunciauit. *Cibabit illum pane vitæ, & intellectus, et aqua Sapientię potabit illum*. Audiuit enim Salomonis sui Parentis sapientissimi consilium illud sapientissimū Prou. 5. v. 16. *Deriuentur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas diuide*. Ad hoc enim fons æternæ sapientiæ Verbū Dei in excelsis de loco voluptatis, vterum nimirum Dei Patris, in alium locum voluptatis, vterum nimirum illius Virgineum vt ait B. Dam. serm. de Annunc. per Incarnationem ingressus est, vt tam sapientiam, quam reliqua sua dona cælestia, atque charismata per Virginem nobis copiosissimè communicaret.

Fons Sapiētiæ Verbum Dei in excelsis ideo de sinu Patris, in sinū Matris descendit, vt aquas sapientiæ, &c. nobis communicaret.

21. Expertus est liberalissimam hanc Sapientiæ Virgineæ communicationem S. Præcursor Domini Ioannes, qui in vtero adhuc Matris delitescens ad vocem Deiparæ accelerato rationis vsu, tanta cælitus infundi Sapientiâ meruit, vt Dei filium visceribus Virgineis absconditum agnouerit, lætitiâ spirituali exilierit, eum veluti suum Regem, vniuersorumque Dominum adorauerit. Hinc S. Gregorius Thaumat. serm. 2. de Annunc. æterni Verbi in vterum Virginis humillimum illum descensum bonorum omnium principium humano generi extitisse pronunciauit: *Cunctorum nobis bonorum principium Annunciatio Mariæ extitit. Hinc nobis sapientiæ, & immortalitatis scaturiunt fontes, qui limpidos, ac puros pietatis riuos effundunt. Hinc nobis Diuinæ cognitionis resplendent thesauri*. Sic Thaum. Si quis igitur sapientiam cum pietate, vti hominem decet Christianum sociare desiderat, recurrat ad Virginem, in ea sapientiæ vberrimos fontes, in ea reconditos Diuinę cognitiones thesauros tot myriadibus annorum occultatos reperiet.

S. Ioan. Bapt. à B. V. illuminatus, Christum in vtero matris latentem agnouit.

Incarnatio Domini cunctorum bonorum est principium, ab illa n. sapientiæ, & immortalitatis scaturiunt fontes.

22. Ponat sibi ob oculos S. Edmundum Cantuariensem Episcopum Virginis nostræ dilectissimum Sponsum. Ponat Seraphicum Bonauenturam admirabilem planè Virginearum laudum, sonorumque præconem. Ponat Albertum Magnum, Rupertum Abbatem Tuitiensem, Hermanum cognomento Contractum. Ponat Beatum Theclauaretum Indum, Martyrem gloriosissimū, Ordinis D. Dominici illustre sydus, qui omnes quanta sapientiæ, scientiarumque omnium luce benignissimi huius, Virgineique syderis influxu fuerint perfusi, copiosè Prima Part. Discursu de Virginis sapientia narratum est.

Exempla variorum, qui à B V. tanquā fonte sapiētiam hauserunt.

23. Ad alia veniamus. Expertus est Henricus de Calstus Ordinis D. Dominici Angelicus adolescens, Deiparam, ingenij, scientiæ, sapientiæque omnis largitricem; cum ei vice quadam clarâ luce circumfusâ apparens contulit gratiam lumenque intelligendi in sacris literis quicquid ad salutem pertineret. Cum hoc Virgo mirè deliciari erat solita. Cum enim aliquando studij, vel orationis gratiâ lumen apud se haberet, illudque extinctum esset, statim cum magna lux circumfulsit, è qua quasi muliebris quædam vox mirè suauis prodire videbatur. Qui stupefactus: *DEVS meus*, inquit, *quæ est vox, quam audio?* Mox audijt: *Ego sum Maria Mater Christi*. Cui ille: *O' Domina ostēde mihi faciem tuam gratiosam!* Respondit Virgo: *Adhuc puer es, cresce, & videbis me*. O' quam verè Virgo nostra Maris stella lucidissima, quam verè Illuminata, atque Illuminatrix nuncupatur, siquidem lucis clarissimæ specie se visendam huic suo dilectissimo clientulo, ac filio exhibens, eum tanta rerum diuinarum scientia, velut luce clarissima repleuit. Neque verò eius duntaxat Illuminatrix, verumetiam protectrix Virgo nostra extitit. Nam cum aliquando ob dolorem cordis factus esset velut mortuus, statim ei permulti adfuere Cacodæmones dirè vociferantes: *Noster es, nobiscum ibis. Hi tamen eum ne quidem contingere ausi sunt*. Tandem post altercationes plurimas, lux magna rursus apparuit ad cuius exortum Dæmones omnes in fugam acti sunt; moxque B. Virginem loquentem audiuit: *Ego sum, ne timeas*. Cui ille: *ò Mater misericordiæ, quare hoc Filius tuus permisit?* Respondit mox benignè Virgo: *Per hæc, quæ passus es, purgatum est quidquid in te erat criminosum. Et scias quando te homines non oppugnabunt, Dæmones te oppugnare non cessabunt. At cito finis erit: Sustine patienter*. Cuidam sciscitanti, dum grauiter ægrotaret, num absque purgatorio transiret ad gloriam, respondit confidenter: *Beatissima Virgo Maria in exitu animam meam suscipiet, & plusquā trecentum animas mecum ex Purgatorio abducam*. Hæc Hyacinthus Choquetius in SS. Belgij.

Henricus de Calstus à B. V. cælesti sapientia donatus.

B. V. in lucis specie Henrico se visenda exhibuit, eiusque scripturæ sacræ cognitionē contulit.

B. V. Henricū à Dæmonum insidiis liberat.

Cum amici Christi non oppugnātur ab hominibus, à Dæmonibus tētantur.

24. Bertrandus quoque de Valentia Ordinis item Prædicatorum Virginem

nem Deiparam cæleſtis eſſe Sapientiæ Antiſtitem agnouit, cùm aiebat Fratribus laicis ſui ordinis in ſancta ſimplicitate viuentibus, regulaſque ſuas obſeruantibus, Coronam Deiparæ eſſe vice librorum, ex qua Diuinam, ſanctorũq; ſcientiam diſcerent rectamque ad ſalutem viam. In hoc ſolidæ pietatis inſtrumentum, miro Vir Virginis ſtudioſiſſimas ferebatur affectu; quotidie illud ad collum appendebat. Hoc ille in Indijs ægros ſanabat, mortuos ſuſcitabat, peccatores conuertebat. Vix vnquam concionabatur quin vel hiſtoriam, vel miraculum, vel quidpiam aliud de Virginis insereret corollâ: Et quia ab incunabulis præcipua pietate Deiparam coluit, eam ad vitæ finem ſibi adſtantem habere meruit, cum qua ſuauiſſima miſcebat colloquia. Kalend. Deip. 19. Oct.

Bertrandus de Valentia mirè erga Roſarium B. V. afficitur, qui ei erat, inſtar librorum.

Bertrandus Roſario ægros ſanabat, mortuos ſuſcitabat, &c.

Bertrandus ad finẽ vitæ Deiparã ſibi adſtantem habere meruit.

25. Quid iam P. noſtrum Sebaſtianum Barradium (: domeſtica enim exempla non deſunt:) concionatorem eximium, Deique Spiritu plenum commemorem, de quo verè dici poteſt illud D. Gregorij: *Illa vox libentius auditorum corda penetrat, quam dicentis vita commendat.* Vix hic æquè in DEVM, Virginemque pijentiſſimus, ac doctiſſimus eiuſdem patrocinio tantam dicendi facultatem; tam mirificam rerum Diuinarum, humanarumque, quæ in illius lucubrationibus elucet, ſcientiam conſecutus eſt, quantum orbis admiratur vniuerſus. In hanc porrò quanto pietatis, amoriſque fereretur affectu, Tomus ille primus eruditiſſimus in concordiam Euangelicam teſtatur. Hæc Virgo à primis adoleſcentiæ ipſius annis, velut planta cæleſtis, velut vitalis Arbor Paradiſi in cor huius ſui electi, ac dilecti clienteli amoris caſtiſſimi miſit radices. Quare etiam apud externos inualuerat opinio adoleſcentem hunc, dum 17. ætatis ageret annum, à Deipara, quæ à Scala denominatur, cui ſemper extitit addictiſſimus, ad Deo famulandum vocatum, eique ſocietatem noſtram ab eadem ſingillatim fuiſſe deſignatam. Cuius ille beneficij totius vitæ curriculo haud immemor, medullitus fuit in Virginem propenſus; quod publici, priuatique eius ſermones fatebantur, in quibus ſemper illius adeo dulciter meminerat, vt quod ait Damaſcenus, *memoria ipſius Deiparæ eſſe promptuarium*, adeo feruenter eandem diligebat, vt ſenſibus humanis excidere, tantam denique animi geſtientis lætitiam præſeferebat, vt toto ipſius ore, oculiſque emicare videretur. Vnde ipſius gloriæ vbique amplificandę percupidus dicere conſueuerat; *B. Virginis accitu Religionem adiri, patrocinio ad extremam perſeuerantiæ coronam retineri*. Aiebat denique ſe, cæteroſque peccatores à Deo ter optimo, maximoque intuitu B. Virginis Matris in hac vita tolerari. Ergo plãtatus in domo Domini, in hac ſocietate noſtra; in atrijs, atque illius Tyrocinio; & ibi; vti in illum Pſalmum ait Theodoretus; *agricolam habẽs DEVM*, addiderim ego; & Virginem, quæ ſe à Sanctiſſima Triade in Vineis cuſtodem poſitam eſſe prædicat Cant. 1. Viridarium verò, Diuinum Templum, vt palma floruit, ſtaturamque illi aſſimilem eſt conſecutus; quod teſte Ambroſio ille ſolus obtinet, qui ſeruat, viriditatem pueritiæ, & illius innocentiæ naturalis, quam à primordio recepit. In qua permanens, & in tempeſtiuam perfectionem, rerumque diuinarum cognitionẽ excreſcens Sebaſtianus, palmariam de ſua virtute, ſapientiâque peperit apud omnes exiſtimationem, ob quam digito monſtrabatur, & plurimi ex alijs Lycęis ad illius tunc etiam in Societate Tyrunculi Gymnaſium admirabundi ventitabant, vt mutuo eius tanquam emeriti in ſanctitate magiſtri aſpectu, ad modeſtiam virtutiſque amorem erudirentur. Circinatus enim ad huiuſmodi viri formam Religioſus (: quemadmodum de Philoſopho dixit Tertullianus:) *dum videtur, auditur; quia nimirum exemplo loquitur*. Et licet Vir hic patrocinio ſacratiſſimæ Deiparæ, & in Sapientiæ cæleſtis, ſcientijſque omnibus, & in virtutibus Religioſo homine dignis mirificos profectus fecerit, in humilitate tamen, virtute Chriſti ipſius, Virginiſque Matris propriâ, vel maximè. Oſtendit luculentum eius in ſe ſplendorem ſemper quidem, ſed tunc vel maximè cum Ioannes Cautinius poſtea Epiſcopus Alagabricnſis Academię Conimbricenſis Rector ab ipſo petijt, vt ad Academicorum inſtitutionem, atque exemplũ in Regio ipſorum ſacello verba faceret; reſpondit: *En aſellum*, inquit, ſe oſtendens; *en qui agat*, *Rectorem pręſentem indicans; iubeat ille, vel ad defectionem vociferabor*. Quod reſponſum lacrymas nonnullis vberes excuſſit. Quantum denique huius virtutis ſtudio teneretur, oſtendit

Sebaſtianus Barradius rerum Diuinarum ſcientiam, &c. ope B. V. conſecutus.

Barradij in B. V. pietas.

Barradius à B. V. ad Societatem vocatus.

B. V. attitu Religioſa aditur, eiuſdẽ patrocinio in eadem vſque ad mortem perſeueratur.

Peccatores propter B. V. in hac vita tolerantur.

Barradij indignis Humilitas.

in postrema vitæ suæ periodo. Cum enim ad supremam luctam sacræ vnctionis oleo fuisset auctoratus, & Collegij Rector deprecaretur, vt sententiam aliquam ad circumstantium filiorum solatium, spiritualemque ædificationẽ atque eruditionem proferret, siquidem S. Augustino teste; *pro magno haberi solent verba nouissima parentis ituri ad sepulchrum;* recollectis viribus, cum ad illud vsque tempus obtusa lingua, & voce intermortua, vix hisceret, ad obedientiæ nutum, incalescente Spiritu, & voce non minus contenta, & æquabili quam cum olim viribus integris concionaretur, pronũciauit: *Humiliamini sub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tempore tribulationis. Nihil aliud superest consilij. Simus omnes impensè humiles, Christum Dominum, DEVMque nostrum imitati, qui tota vita vnam à se disci voluit humilitatem, & moriens inclinato capite emisit spiritum.* Nec plura effatus, in sinistrum brachium, obnixè collum deflectens, vt magistrum suum plenè referret, interclusa voce substitit, quousque felicissimam egit animam, eadem horâ qua Christus, nona scilicet, & in eadem hebdomada, quæ Maior erat: Et quoniam, vt ait S. Ambrosius: *Dignum est vt ibi requiescat sacerdos, vbi offerre consueuit,* Vir hic in Virginem pientissimus, prope aram Deiparæ à Niuibus nuncupatam, ad quam sæpius in eius honorem litare consueuerat, sepultus est. *Atque ita illum Magna Mater, quę ad societatem pertraxerat, eumque omni sapientia, ac sententia erudierat, veluti sinu quodã,* vt loquitur in re simili Cyprianus. *renij amplectantis inclusit.*

Pro magno habentur à filijs verba nouissima parentis eũtis ad sepulchrum.

Barradius circa vitæ finem de Humilitate documentum.

Barradius in Templo B. V. à Niuibus sepelitur.

26. Quid referam P. Gasparũ Sanchez virum doctissimum, linguarum Latinæ, Græcæ, Hebraicæ, Chaldaicæ, literarumque humaniorum peritissimum, dicendi facultate florentissimum, scientiarum omnium, cælestisque sapientiæ, ac demum sanctimoniæ laude celeberrimum? Quis quæso in componendis decem illis voluminibus, omni eruditione refertissimis, quibus sacras literas interpretatus est, cum adiuuit, nisi Virgo hæc sanctissima increatæ sapiẽtiæ Parens? Qui enim fieri potuit, vt argumenta tam sublimia, atque arcana, ex primo eius calamo, absque vlla litura, aut lineolâ aliqua emendata, atque correcta educerentur, imo mirâ facilitate effluerent quodammodo, & periodus quælibet in tot, tantisque lucubrationibus pietatem mirificam redoleret, absque sapiẽtissimæ huius Virginis Dei Matris auxilio? Adfuisse illi vel maximè visa est, in Commentarijs Canticorum. In quorum expositione, & ingeniosè admodum, & eruditè excogitauit specialem rationem verè solidam, ac benè fundatam explicandi difficillima quædam mysteria, loquendique modos, eo in libro contentos. Quâ eius admissâ doctrinâ, nihil nõ castum, nihil quod castas audientium vel legentium aures offendere possit, occurrit, quoad corpora sponsi, & sponsæ. In hisce cõmentarijs mirificè eius puritas Virginalis, beneficio Deiparæ ab ineunte ætate cõsecrata; vti & in commentarijs cap. 6. Isaiæ, & plurimis in locis Ezechielis Prophetæ enitescit. Quantopere porrò Vir hic Angelicâ puritate conspicuus in amoribus Virgini Matri, eiusque dilectissimo filio extiterit, inde potissimum elucescit, quod dum graui morbo, acerbissimisque doloribus conflictaretur sese albis vestibus splendoris immensi cõspicui illi visendos exhibuerint, quibus ille summâ animi demissione gratias agẽs, pro cælesti illa suauitate, quâ fruebatur, & in suimet indignitatem oculos conijciens, nec vultus ád illos intuendum ausus est attollere. Circa idem tempus sanctissimos Patres Ignatium, & Xauerium contuitus est: varia insuper, admirabiliaque lumina, quæ ipsius cubiculum illustrabant, in quibus sibi videre videbatur Sanctorum Prophetarum effigies, quos singulari pietate, ac deuotionis affectu, coluerat per 20. annos, quibus se in eorum vaticinijs enodandis impenderat. Hoc eodem tempore miram de Diuina Natura, deque eius attributis, ac perfectionibus, alijsque fidei nostræ mysterijs, cum feruentissimis animi ad superna anhelantis affectibus, lacrymis, ac suspirijs, cælestibusque solatijs, quibus cor eius in cęlum rapiebatur adeptus est cognitionem. Inter hæc cæli lumina illud non postremum fuit, quod ei tunc à Christo Domino, eiusque Matre Virgine reuelatum sit, eum ad æternam felicitatem prædestinatum. Quod cum rescisset Pater, qui tunc erat eius Rector, post duos circiter annos, pridie quam ex hac vitâ migraret, apud ipsum instituit: *Itané verè se res habet, vt omnino certa facta sit Reuerentia vestra de æterna felicitate?* Cui Pater Gaspar tribus repetendo vicibus: *Ita, ita, ita, hoc ipsum est.* Atque his delicijs cæli delibu-

P. Gasparus Sanchez doctrinam suã beneficio B. V. acquisiuit.

In Canticis exponendis specialiter fauor B. V. illis adesse visus est.

B. V. beneficio puritatẽ Virginalem conseruat.

A Christo eiusque Matre reuelatur ipsi eum esse Prædestinatum.

libutus, terrena fastidiens, ad cælestia anhelans, cupiensque dissolui, & esse cum Christo, tranquillitateque animi spiritum suo creatori in sinum ipsius Virginis Matris, cui semper totius vitæ decursu extitit deuotissimus, reddidit:

Martinus Delrio B.V. sui ingenij monimenta dedicabat.

27. Agnouit Vir doctissimus simul ac pijssimus Pater noster Martinus Delrio, se & ingenium, & vniuersam scientiam Dei Matris fuisse sortitum munere, cum præstantiora ingenij sui monimenta ipsi, tanquam Palladi ingeniorũ tutrici, studiosorum Mecænati, ac Præsidi dedicauit ac consecrauit. Hinc Floridis suis Marianis, verè floridi, amœnique ingenij ipsius monimentis, epigraphen illam cedro, æreque perenni dignissimam præfixit:

D. Matri S.
Dei Genitrici semper Virgini
Misericordię Matri
Cælorum, terrę, maris Reginę,
Catholicę Ecclesię Protectrici,
Hęresum Expugnatrici,
Virtutum cunctarum speculo,
Optimę Max. Patronę.
Hoc de corollis multicoloribus
Sertum pancarpium
Vouit, pauxit, soluit
Seruulus Martinus Delrius
Aetatis 45. salutis humanæ
Anno 1596.

Hinc aliquot post annis Opus Marianum, non exiguum sane volumen, omni scientiâ, doctrinâque refertum nulli mortalium, præterquam Magnæ Dei Matri dedicauit, peculiarique Epistolâ ad eam velut, sacrâ syngraphâ præmissâ, illud illibatè ei iussit esse mancipatum. Cuius operis vel ipsi tituli, quibus auctoratum prodijt, miram in Virginem castissimamque amoris flammam præferunt.

Speculum Marianum
Speculum patientię, & charitatis
IESVS MARIAE
Polenica Mariana.

Idem Delrio Commentaria sua in Cãtica B.V. dedicauit.

Hinc denique Canticorum Cantica cælestis sponsi sponsæque Epithalamium illud pulcherrimum enodaturus in propyleo totius Operis illam inscriptionẽ apposuit, qua velut peculium quoddam Diuæ Virgini illud vindicauit, affectumque calentissimum pietatis, in eandem contestatus est. Quæ sic se habet.

Eructauit cor meum verbum bonum
de castis Nuptijs,
Vbi sponsus Agnus est, Sponsa Virgo permanet.
Thalamus templum, Thronus ara;
Paranymphus Archangelus
Vbi Partus non deintegrat.
Vbi Virginitatis lilium, fœcunditatis Rosa purpurat.
Hoc tibi quicquid est verbi
Tibi DEVS Verbum,
A me minimum, sed à te maximum
Mihi creditum, fide bona restituo
Tibi tuum do, dico, consecro.
Te quoque Virgo Mater
Compellans oro, obsecro.
Tu sponsa sponsarũ, hoc Nuptiale munus aspice.
Tu serpentis annosi Calcatrix
Tu geniminum eius perpetua Triumphatrix
Hoc tuere; & me tuum protege;
Prophanos hinc procul pelle,
Pelle impuros,
Pelle perfidos.
Amen.

28. Agnouit, & pientissimus in Virginem Adolescens Ioannes Berchmãs, eam fuisse non solum suæ perfectionis Religiosæ, ac sanctitatis, verumetiam scientiæ, ac doctrinæ adipiscendæ præsidem, firmissimumque præsidium. Quare extrema vitæ suæ vespera cuidam suo Commilitoni forte interroganti, quibus præsidijs ea Dei dona obtinuisset, respondit conuersus ad Deiparam: *Patrona sanctitatis, sanitatis, & studiorum tu es mea Mater Virgo Maria.* Hinc ipsum vocationis ad societatem nostram beneficium illi referebat acceptum. Vnde bono hoc concepto Spiritu, vocationem suam voto sanciuit, vt tanto magis sese Diuinæ obstringeret Maiestati. Quantum porrò ad Diuæ Virginis cultum fuerit affectus, quam ad instar Matris semper amabat ac venerabatur, constat varijs ex ipsius dictis, factisque planè insignibus. Hoc ostendit in placitis quibusdam moralibus, quæ sibi vltimo anno vitæ suæ conscripserat pius adolescens. In his sic habet: *Non sum securus nisi habeam verum, & filialem affectum erga B. Virginem. Si vis esse filius B. Virginis, & societatis, zelator esto suæ castitatis.* Item: *Dabo me totum cultui B. Virginis.* Et verò semetipsum dediderat, adeò vt nil cogitare, quam de dilectissimâ suâ Matre Virgine videretur. Hinc si forte relaxationis tempore in aliquem Virginis amantiorem incidisset, mirè hoc lusus certamine delectabatur, vter pluribus, decentioribusque titulis Deiparam compellasset, ipse, an alter. Ipse sanè pulcherrimos congerebat, cæteris-

Ioannes Berchmans fatetur se Patronam in suis studijs B. V. habuisse.

Qui vult esse filius B. V. & Societatis IESV, zelator sit suæ castitatis.

Ioannes in Autumnalibus ferijs cultui B.V. sese vel maximè debebat.

quę præ inopia silentibus facunda celeritate nouos copiosissimè multiplicabat, vt hora priusquam copia eum defectura videretur. Et si verò sēper ac quotidie sese cultui Virginis peculiariter impendebat, impendebat tamen vel maximè in Autumnalibus ferijs, quibus in ipsius planè cultu triumphabat; quod tempus longiusculum, totum ille religioni suæ in Virginem explicandæ, explendæque consecrasse videbatur. Dicebat identidem: *Si amauero Mariam, securus sum salutis, ac perseuerantiæ in arrepto religionis statu, impetrabo quidquid libuerit à Domino, adeoque omnipotens ero*. Addebat necessarium cuilibet esse certum aliquē perfugij locum, quo velut ad asylum se reciperet subitis aduersisque rebus, nullum autem tutiorem esse sinu, Plagisque sanctissimis Christi, & Pallio Reginæ cælorum. Addamus his omnibus aureæ Coronidis loco testimonium publicum P. Cornelij à lapide, quibus ipsius in Virginem Deiparam contestatus est pietatem: In Ioannę Berchmans mores, & actus Angelici potius videbantur, quam humani. Eximius fuit cultor B. V. cuius se filium vocabat. In morte, licet canendi imperitus, bellè cecinit; *Monstrate esse Matrem, &c.* Vni è nostris Concionatoribus petenti monitum salutis, hoc, me audiente dedit: *Reuerentia vestra semper tueatur immaculatam Conceptionem B. Virginis, vsque ad mortem*; Inuenta est eius sanguine subscripta schedula, in qua illam se semper defensurum iure iurando confirmabat, &c. Quibus porrò medijs in literarum studijs profecerit, ipse in suis manu propria annotatis fatetur: *Expertus sum dare medium diem cum liberalitate rebus spiritualibus in die communionis, & alijs festis vnam horam, nihil detrahere studijs*. Si quid inter studendum ex dictatis perplexius, intellectuque difficilius occurrebat, quod explicare ipse non valebat, animum instar præparati soli, explicabat Deo, ad Diuinę sapientiæ satus excipiendos, orabatque genibus flexis, coram Imagine B. V. Infantulum IESVM brachio complectentis: *Domine tu scis hanc me rem, absque opera tua, per tenuitatem meam assequi non posse. Obsecro adesto mihi hallucinanti: Da mihi Domine sedium tuarum assistricem sapientiam, vt mecum sit, & mecum laboret, aperi mihi huius rei intelligentiam*. Asserebatque se multum lucis, hac prece impetrare. In qua crediderim sine dubio oculum habuisse ad ipsam quoque Increatæ sapientiæ Matrem cælestis sapientiæ Magistram, Christianorum Palladem; à cuius influxu, veluti propitio Saturni sydere, & ingenij lucidiora lumina, & vberiora doctrinæ incrementa se sortiturum confidebat. Si enim ad examen ex vniuersa Philosophia accessurus, ipso die S. Iosepho sponso Deiparæ sacro, tam ipsi quam sponsæ sacratissimæ sese commendauit: Quid censendum fecisse illum toto studiorum suorum decursu? Præparationem porrò hāc suam hiscé verbis literis consignauit: *Præses examinis huius esto S. Iosephus: Deprecatrix Beatissima Virgo. Primo vt feliciter eueniat, semel flagello è funiculis texto meipsum accipiam; pœnam aliquam publicè in triclinio obibo. Rosariam coronam vnam recitabo. Si fortunatè verterit, tria S. Iosepho Rosaria admunerabo, &c.* Quæ obsecro, his Patronis, Adolescentem hunc pientissimum mentis lumina, quos sapientiæ influxus consecutum fuisse arbitramur?

Qui amat B. V. securus est suę salutis, & perseuerantiæ in Religione.

Ioannes se filium B. V. vocabat.

Suadet Concionatori vt semper immaculatam B. V. conceptionem defendat, vsque ad mortem.

Ioannes iurauit subscribendo proprio sanguine, se immaculatam B. V. Conceptionem defensurum.

Auxilium à Deo in suis studijs postulat.

Ante examē se B. V. & S. Iosepho commendat.

29. Verè enim dicere possumus mentem animumque Iuuenis huius sanctissimi Deiparam possedisse, eiusque eruditis, dum studeret interfuisse cogitationibus, vt ipsa loquitur Sap. 8. *Ego sapientia habito in consilio, & eruditis intersum cogitationibus*. Præclarè enim P. Salazar in hæc verba disseruit more suo: *Virgo si quem sui studiosum*, inquiens, *nanciscitur, in illius mente, animoque per studium, atque deuotionem habitare merito dicitur, quia illam semper cogitat. Vbi verò animum, & rationem incolit, statim illud addere potest, & eruditis intersum cogitationibus; idest præsum. Virgo enim eorum, quorum animos tenet, cogitationes moderatur: Nam illud, doctissimorum virorum experimento compertum est, maximas scientiarum difficultates, & nodos, inuocata Deipara superari, ob quam vnam causam, merito eruditis cogitationibus præesse dicitur; adeo vt pro falsa illa scientiarum Præside Minerua, à doctis omnibus colendam, & appellandam doceat Isidorus.* Sic ille sane præclarissimè.

B. V. eruditis interest cogitationibus studiosorum.

30. Expertus fuit etiam magnum illud Theologorum sydus Frācìscus Suarez noster, Deiparam eruditis interesse cogitationibus, cui peruisitatum erat, vt Theologiæ difficultates à quibus se non facile expediebat, Deiparæ, factā prece, commendaret, nec sine optato euentu. Visus est enim sæpè palam per domum coram eius Imagine genua flectere, eique gratias agere, de diuinitus accepto lumine. Memor, gratitudinis in

Suarez B. V. sua studia ac difficultates occurrentes commendabat.

in eius honorem diebus Sabbati arctissimè ieiunabat. Diebus festis eius honori consecratis ante rem diuinam duas cum ea horas pijssimè colloquebatur, seque ita ad missæ sacrificium maiori cum deuotione celebrandum disponebat.

31. Agnouit denique Iustus Lipsius vir hoc nostro sæculo doctrinâ clarissimus, scientiam illam omnem, qua insigniter pollebat se ex Virginei huius syderis influxu deriuasse, cum pennam argenteam in Templo Virginis Hallensis ante eiusdem Aram è tholo hiscé adscriptis versibus ad memoriam suæ in Deiparam pietatis sempiternam suspendit:

Iustus Lipsius Calamū argenteum B.V. tāquam suorum studiorum præsidi dicauit.

Hanc Diua Pennam interpretem mentis meæ
Per alta spatia, quę volauit ætheris,
Per ima quæ volauit, & terræ, & maris
Scientiæ, prudentiæ, sapientię.
Operata semper Ausa, quæ constantiam
Describere, & vulgare, quæ ciuilia,
Quæ militaria, atque poliorcetica,
Quę Roma, magnitudinem adstruxit tuam,
Variaque luce scripta prisci sæculi
Affecit, & perfudit: hanc Pennam tibi
Nunc Diua merito consecraui Lipsius.
Nam Numine isthæc inchoata sunt tuo,
Porrò ò benignitatis aura perpetim
Hæc spiret, & famæ fugacis in vicem
Quam Penna peperit, tu perenne gaudium
Vitamque, Diua, Lipsio pares tuo.

32. Quanta porro charitate, ac veneratione ab ipsa adolescentia vir hic sapientissimus ferretur in Virginem, ipse suo stylo nitidissimo contestatum reliquit. Ita enim ipse in Virgine Hallensi: *A prima adolescentia D. Virginis amorem, & cultum indui, eamque patronam mihi, & ducem in periculis, in molestijs, in omni vitæ cursu elegi, etiam in studijs. Et si quid accuratius pangendum, aut dicendum publicè esset, vbi famę, vel memorię res agebatur, precibus & votis ad eam iuisse me fateor, & felici fere successu: Itaque vt primum licuit in sodalitium eius nomen etiam dedi, & in hęc item vrbe Louanij frequens honestumque est, cui Patres Societatis IESV prędsident, diriguntque.* Et paucis intercalatis hæc mox attexit: *Cum Hallas Diuę Virginis Templum adij, ac preces fudi, sensi trepido quodam gaudio, & mixta veneratione, corpus, animumque percelli, & palam in loco Numen esse, quod velignaris mentibus se superfundat.* Tandem cum ad tabulas, ac diuinæ potentiæ monimenta oculos circumferret Lipsius, inter tot miracula, *subijt*, inquit, *illud mirari, nondum fuisse, qui ea scripto complecteretur, & Dei ac Virginis glorię diuulgaret, Incidit mihi cupido fateor cupido, quam voto etiam adstrinxi.* Tandem postremo capite huius libri, quo Historiam, ac miracula Diuæ Virginis Hallensis posteritati commendauit, ita illam compellat: *Tu illa Regina cęli, terrę, maris, supra quam nil nisi DEVS est. Luna ab ipso sole proxima, quam precibus imploro, atque inuoco publicè, ac priuatim tuere nos, & respice. Vides publicè nos iactari quadraginta iam ferè annis fluctibus bellorum ciuilium. Placa illud mare ò Maria, & auulsos à nobis, in veterem Societatem, amorem, fidem, compelle; priuatim etiam nos ipsos vitijs, aut delicijs fractos, emenda, erige, & ad virtutem, ac robur illud traductos, te dignos clientes, cęlo dignos incolas effice. Quę omnia per te vis, ò Bona, per filium autem potes, ò Magna, ò Admiranda in ęternum! Peregi; Ipsum tamen me, & hoc quidquid ingenij, ac styli est iterum tibi do, dico, consecro.* Nec hoc libro stitit Viri huius pijssimi æquè, ac eruditissimi in Virginem amoris affectus, aggressus pari pietate est alterum de Virgine Sichimiensi, in quo varijs in locis testatur, quam eam ardenter adamarit, & quam lubens in eius laudes excurrerit, quantaque animi fiduciâ se ei commendarit, afflictamque totius Belgij patriam; quod tribus primis capitibus, vt vltimo comprobauit, in quo versiculis sapphicis, ijsque pijssimis pro calamitosâ patriâ preces fudit: Ex quibus exemplis omnibus apertè colligimus Virginem Deiparam, veluti Saturni benignum sydus, in homines ipsius cultui addictos bonitatem ingenij, ac felicitatem, variamque doctrinam, Sapientiamque influere.

Lipsius quā fuerit B.V. à addictus ipse testatur.

B.V. in omni vitæ cursu, & in studijs ducem elegit.

Lipsius Sodalicia B.V. frequētauit.

Iusti Lipsii oratio ad B.V. pro Belgio patria sua afflictissima.

33. Quid iam de consilio, similique eorundem prudentiâ, quicunque eius patrocinio sese deuouerũt, dicam? Hos illa tanquam illius Parens, cuius Nomē inter alia innumera est, Consiliarius, & Magni consilij Angelus sapientissimis consilijs, cælestique quadam, minimèque politicâ prudentiâ quãtumuis adolescentes alias inexperti sunt, instruit, vt maturitate, morumque grauitate grãdæui quidam senes videantur. Nempe Virgo septem illa Spiritus S. dona, quæ tam super illam, vti Virgam, quam filiũ, vti florem, & Virgam germinantem requieuerunt, inter quos est Spiritus cōsilij, super omnes, vt ait Albertus Magnus Tract. super Missus, excellētissimē habuit. *Sicut enim*, inquit ille, *se habet vir-*

B.V. consilio ac prudentia pollentes efficit.

tus

tus ad virtutem, ita se habet donum ad donum. Cum igitur virtutes in Virgine beatissima omnes viatorum virtutes excedant, consequenter eius etiam, à Spiritu Sancto collata dona excessisse reliquorum omnium viatorum, necessarium fuit. Quæ dona Virgo nostra, tantâ cum abundantiâ sibi infusa, vti & reliquas suas virtutes omnes cum suis clientulis copiosissimè communicare consueuit. Vnde gloriabatur ipsa Prou. 8. 14. *Meum est consilium, & æquitas; mea est prudentia.* Seu vt legere 70. Interpp. *Meum est consilium, & securitas*, vel vt Hebr. *Essentia, aut substantia, aut constantia*; seu vt alij: *Mea est Fortuna.* Ipsa enim dilectissimis sibi filijs non modo vt consilio, prudentiâque senili præditi sint, efficit, verumetiam prudentissima, saluberrimaque capessendæ perfectionis, salutisque consilia suggerit: ipsa dat securitatem, substantiam, ac constantiam, vt in cœptis iam consilijs viriliter progrediantur. Ipsa denique, cum sit ipsa bona, prosperaque Christianorum Fortuna, tribuit fœlicissimos, fortunatosque huiusmodi consiliorum successus. Si enim consilium nil aliud est, *quam vis animi, quæ suadet, ne quid temerè, & extemplo, sed præmissâ exactâ deliberatione, ac consideratione aggrediamur*, intelligimus profectò Deiparę studiosos ita dextrè ab ipsa dirigi vt omnia maturè, summaque cum prudentia aggrediantur, intentumque finem feliciter consequantur.

Omnes virtutes ac dona B. V. omnia viatorum longe excesserunt.

B. V. salubria Consilia suis suggerit.

B. V. fortunatos consiliorum suorum successus tribuit.

Quid sit Cõsilium?

34. Expertus est Simon Bucerus noster Operis domestici administer Deiparam optimam consiliorum directricem. Cum enim die Martis Hebdomadæ Sanctæ animaduerteret se, in rebus nonnullis dubium, atque perplexum, an nimirum in illis Dei voluntatem expleuerit, idque in oratione Deo commendaret, gloriosissima Virgo Mater sese ei visendam exhibuit, quæ ad instar stellæ lucidissimæ, suis radijs coruscantibus obscuras ipsius tribulati animi tenebras, suaque diuina amabilissimaque facie ipsius afflictum cor omni mœrore leuauit, tribulationis præsentis curam omnem in se acceptando. Addidit insuper non debere illum in posterum huiusmodi dubijs ac tribulationibus affligi. Præcepit denique illi tanquam Nouitiorum manuductori, vt suæ curę commissos illos iuuenes ad singularem quandam erga se confidentiã, fiduciam, ac deuotionem, nec non in B. Stanislaum KotsKã adhortaretur. Horum enim consolationem ipso die Assumptionis B. V expertus est dum ipsam Deiparam, & beatum illum adolescentem ad se venientem, sesèque inuisentẽ benignissimè contemplatus est. Credibile est tunc Deiparam bonum Simonem varijs ijsque sanctissimis consilijs erudijsse.

B. V. Simonẽ Bucerum in dubiis illuminat.

35. Celebris quoque à consilijs sapientissimis dandis fuit Pater noster Bernardinus Realinus, quam ille peritiem magisterio Virginis, cui semper ab ineunte ætate fuit addictissimus didicisse visus est, ita vt quenamadmodum ipsius vitæ Auctor cap. 16. scripsit, cum suo Patrono Bernardino Senensi dicere potuerit: *Hanc amicã mihi exquisiui ab adolescentia mea.* De eius porro prudentissimis, optimisque consilijs ita idem Auctor cap. 14. *Quibuscumque ille innotuerat, ij fere omnes in suis controuersiis, ad P. Bernardinum confugiebant, vt ab eo tanquam ab oraculo quodam dirigerentur, suisque in negotijs ipsius consilijs ad felicem ducerentur portum. Tametsi hic satis esset dicere, præcipuos fere omnes Dynastas, quicunque Dominia sua circa illas partes habebant, Ciuitatis, vicinorumque locorum gubernatores, Cameræ Regiæ Præsides, ac Prouinciæ Prætores, vna cum animarum curatoribus, Episcopis, alijsque hominibus illustribus, nihil vnquam grauioris momenti, sine illius adhibito indicio conclusisse. Ad maiorem nihilominus horum omnium assertionem, quidam singulares euentus minimè prætermittendi sunt. Inter alios viros eminentes, qui P. Bernardinum consilij causa sæpius adierũt, fuit Cardinalis Bellarminus, sua probitate ac doctrina orbi notissimus, maximè tum temporis cum in Cardinalem eligendus, ac Archiepisc. Capuanus creandus esset. Idem oraculum ad maiorem suam securitatem non semel consuluit P. Claud. Aquauiua noster Generalis, ac P. Petrus Spinellus sæpius varijs in locis Prouincialis. Lucius etiam Fornarus Vriensis Episcopus frequenter Lupias, vt cum illo sua communicaret sese conferebat: Matthæus Palemorigi Comas vir prudentissimus, cum summa tamen familiarium suorum admiratione, nihil pene absque illius consilio peragebat.* Vnde ibidem plures viros illustres, qui consilijs tanti Patris vsi, præclarè res suas egerunt, felicesque in suis negotijs euentus sortiti sunt. Quæ consilia Illuminatrici Virgini, à qua ipse ea hauserat, adscribenda.

Bernardinus Realinus edoctus à B. V. præclarus in consiliis.

36. Quare Richardus à S. Laur. lib. 2. de laud. B. V. part. 2. expendens verba illa supra citata Virginis: *Nota*, inquit,

quit, *quod multa sint consilia Mariæ, quibus consulit nobis animarum salutem; Vnde dicit ipsa. Meum est consilium. Ipsa enim est Rebecca, quæ dixit filio suo Iacob. Gen.27. Fili mi acquiesce consilijs meis. Et nota quod Rebecca Iacobum, qui luctator, & supplantator, interpretatur, appellauit filium suum, non autem Esau. Quia soli luctatores, & supplantatores vitiorum filij sunt Mariæ, digni hæreditate ipsius, & soli tales vocare possunt Mariam Matrem suam. Porrò consilia Mariæ sunt, vt in primis agamus pœnitentiam, quæ in illorum hœdorum præparatione, quos sibi Rebecca, à filio iussit afferri, præparatione significatur, quibus ille consilijs Matris obtemperando, benedictionem Patris acquisiuit. Alterum est, vt Diabolum nos occidere volentem ad instar Esau fugiamus. Fugiamus quoque strepitum mundi, & diligamus solitudinem, sicut ipsa Virgo in cella orabat, quando Angelus ingressus est ad eã, vt inquit B. Bernardus. Consulit insuper suo exẽplo, vt quisque in statu suę professionis perseueret, sicut ipsa post votum Virginitatis constanter respondit: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Consulit denique eodem suo exemplo, vt quisque voluntatem suam diuinę conformare studeat, cum ipsa Angelo respondit: Ecce Ancilla, cuius est velle, quod Dominus eius vult.* Concludit tandem Richardus: *Debemus ergo obedire consilijs Virginis Matris, & accedere aduocantem nos. Videte ne recusetis loquentem, in primis ob eius reuerentiam, quia Regina est. Deinde ob periculum nostrum quia inter Dæmones, hominesque malos versamur, & viuimus in peccatis. Quilibet enim iustus debet ad illam confugere, ac dicere: Sub vmbra illius, quam desideraueram, sedi. Cant. 2. vt impleatur illud Michcæ cap. 4. sedebit vir subter vineam suam, idest, securus erit per auxilium Virginis. Qui verò peccator est, debet ad eam confugere, tanquam ad ciuitatem refugij.* Alioquin ei obedire detrectantibus dictura est aliquando: *Despexistis omne consilium meum, ego quoque in interitu vestro videbo.* Sic ferè Richardus.

B.V est velut Rebecca, quę salubria suis filijs consilia suggerit.

Soli supplantatores vitiorum sunt B.V. filij.

B.V. Consilia quænã sint?

B.V. consilijs aquiescendũ.

Vinea, & Vitis nostra est B.V.

Quid B.V. dictura sit illis in nouissimo, qui ipsius consilia despexerunt.

37. Hanc ob causam B. Albertus Magnus quod perfectam omnium Diuinorum secretorum cognitionem hauerit, aliosque docuerit, Deipara, eam vniuersalem Consiliatricem vocitauit. Verissimè enim cecinit Ouidius libr. 2. de Tristibus:

Quodque parum notum nemo nocere potest.

B.V. Consiliatrix vniuersalis.

Vniuersalem porro cognitionem Diuinorum in Virgine inde idem probat Albertus ex 1. Ioan. 2. *Vnctio eius docet vos de omnibus.* Cum igitur Virgo omnibus alijs improportionabiliter plus habuerit vnctionis, donum quoque consilij improportionabiliter excellentius, sanctis omnibus illam habuisse necessarium fuit. Quare Bernardinus Bustius, Par.4. Mar. ser.6. ait Angelos adhuc nascenti Virgini illud Prou.2. dicere potuisse: *Consilium custodiet te, & prudentia seruabit te.* Cum igitur sacratissima Deipara donum consilij, tantâ cum perfectione atque eminentiâ à Spiritu S. veluti purissimo sponso, ad instar dotis opulentissimæ acceperit, quid mirum si illud clientulis copiosius impertita fuerit?

38. Etsi vero Virgo nostra variorum saluberrimorum consiliorum varijs auctrix extiterit, extitit tamen vel maximè ac sæpissimè Religionis, & specialiter Societatis nostræ ingrediendę. Testis est Ioannes Nunnius qui cum diu anxius de eligendo vitæ statu fluctuaret, tandem per quietem admonitus à Dei Matre, vt in Societate nostra filio vsque ad defatigationem deseruiret, Religionem nostram ingressus est. Testis est B. Aloysius Gonzaga, & Stanislaus Kostcha ad olescẽtes planè Angelici, quibus Deipara de religione aliqua suscipienda secum consilia agitantibus, conceptis verbis consilium dedit: *Ingredere in Societatem IESV.* Testis est paulò ante memoratus Barradius, & Berchmans; Testis Cornelius à lapide, & Paulus Iosephus de Arriaga Hispanus, qui cum studeret Madridij in agro deambulans à B.V. ad Societatem IESV vocatus est. De hoc Philippus Alegambe in sua Bibliotheca hæc addit: Vir fuit tãtis, tamque illustribus à Deo donis cumulatus vt P. Iacobus Aluarez de Paz, rerum ipsius omnium conscius, dicere soleret, fore, vt si illi esset superstes, in admirationem decorum illius vocaret orbem terrarum, quæ ille animi decora patrocinio potissimum B. V. sibi comparauit. Testis est Iacobus Ledesma, qui cum anceps esset an in Societate perseueraturus, & an continens esse posset, Christus in primis sese ei visendum, tum etiam ipsius Virgo Mater, cum Magdalena, & sanctis Catharina martyre, ac Senensi exhibuit eumque ad societatem ingrediendam animauere, virtutesque continentiæ, & constantiæ in vocatione promisere. Promisit insuper benignissima misericordiæ Mater ad cumulum beneficiorum omnium, se illi animam agenti præsto fore, & omnia hæc, quæ polliceretur vera compertu-

B.V. consilia ingrediendo Religionis varijs suggerit.

B. Aloysio, Berchmano, Cornelio à Lapide, Iosepho de Arriaga.

Iacobo Ledesmæ fluctuanti suadet B.V. vt in Societatem ingrediatur.

lorum acerbitate, visæ sunt; Innuebat ei nimirum tacitè Virgo Mater, eo in Ordine, quem ipsa illi designarat, vitam similem suo filio, multis pœnis exercitam ipsi in posterum esse ducendam. Ex festis Marianis die 4. Sept.

B.V. veluti Saturni sydus benignum in suos influit prudentiam.

43. Quid iam de prudentia, quam Virgineum hoc sydus in cultores suos, veluti Saturni Planeta influere consueuit, dicam? Influxit verè semper, & in hodiernum vsque diem suis clientulis virtutem hanc preciosissimam, sine qua nulla virtus suam nanciscitur perfectionem, cum teste Philosopho libr. 1. Magno. Moral. capit. 81. sit virtutum Architectrix, sine qua homo vix nomine hominis dignus est, cum vt ab eodem dicitur libro secondo, de Anima ob eandem homo prudentissimus animalium vocitetur. Et libro 6. Eth. dicat quod is, qui ea præditus est impossibile esse, vt bonus non sit. Quam porrò perfecta hæc virtus, omnibusque numeris absoluta in ea fuerit, doctè ostendit B. Albertus, qui in ea prudentiam fuisse asserit excellentiorem, quam in vllo vnquam viatore extiterit; ideoque illi canere Ecclesiam: *Virgo prudentissima, quo progrederis sicut Aurora valdè rutilans*. Docet insuper illam omnes prudentiæ partes habuisse, quæ sunt secundum Senecam lib. 4. de virtutibus: *Præterita recogitare, præsentia ordinare, & futura prouidere*. Virgo enim præterita continuo recogitauit, adeo, vt dicere potuerit cum Psalmista: *Cogitaui dies antiquos, & annos eternos in mente habui*. Psalm. 76. Præsentia sapienter ordinauit, cum, vt ait Beda, prudenter Diabolo Virginitatem suam occultauit, dum Herodis persecutionem mortem filio machinantis, in Aegyptum de nocte transmigrando effugit. Dum denique omnia ea, quæ de filio dicebantur conferens in corde suo conseruabat, secumque identidem reuoluebat. Futura etiam sapienter vt pote Prophetissa præuidit, dum pro eximia illa sua humilitate se ab omnibus generationibus beatificandam, ac magnificandam prænunciauit: *Quia respexit humilitatem ancillæ suæ; ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes*. Luc. 7.

Sine Prudẽtia nulla virtus suam nanciscitur perfectionem.

Absque prudẽtia homo, vix nomine hominis dignus.

Ob prudẽtiã homo prudentissimus animalium vocatur.

In B. V. prudentia excellentior quã in vllo vnquam Viatore fuerit.

Quęnam sint Prudentiæ partes.

44. Quod si in sententia M. Tulij 1. Rhetor. Prudentia est mentis virtus, qua de bonis, ac malis, quæ ad fælicitatem pertinent, benè consulere possumus. Et lib. 2. *est rerum bonarum malarumque scientia*; si demum secundum Aristotelem 6. Eth. *Prudentia, nihil est aliud quam recta agibilium ratio*; in quo, DEVS bone, tam clarum hoc, quam in Virgine rationis lumen, quod illo beatifico sæpius, adhuc dũ viueret corroborari meruit, emicare potuit? Quis de bonis malisuè, quæ ab æterna felicitate nos remouere, vel ad illam promouere possunt melius consulere valuit, quam Virgo, quæ magnum illum Magni consilij Angelum nouem mensibus vtero suo purissimo gestare meruit. Tunc enim Incarnatum, omnipotensque illud Verbum, vt inquit Salomon Prou. 3. Virgineam hanc terram sapientia fundauit, & cælos, ipsius nimirum sensus internos, ac intellectum prudentia; adeo, vt ob harum virtutum eminentissimam perfectionem illi dicere potuerit Dominus Prou. 7. *Dic Sapientiæ Soror mea es, & Prudentiam voca amicam meam*. Quare iure merito Virgo tam præclara virtute tam insigniter conspicuam, ornatamque peculiariter, prę omnibus puris creaturis, etiam Angelicis circumspiciens gloriabatur in Domino: *Mea est prudentia*. Prou 8.

Prudentia est rerum bonarum, malarũque scientia.

B. V. optimè cõsulere valuit, qui magnum cõsilij Angelũ nouem mensibus in vtero gestauit.

45. Verè enim illa non solùm vna ex numero illarum Virginum prudentium extitit, verùmetiam earundem, aliarumque omnium, quæcunque ab exordio mundi hac virtute enituere, gloriosissima Regina. Quare S. Ildephõsus Toletanus Antistes Virginei honoris, ac maximè pudicitiæ Zelantissimus, inter innumeras, easque pulcherrimas ipsius laudes, quarum catalogum sat prolixum contexit sermone quarta de Assumpt. Beata V. in harum medio ponit hanc, quæ velut gemma in medio annuli clarius enicat: *Virgo sancta*, inquiens, *Virgo prudens, & vna ex numero prudentium Virginum: Virgo pulcherrima, Virgo pudica, corpore decora, animo fulgida, fide perspicua, mente præclara, amore Virginitatis deuota, ad obediendum parata, &c.* Hãc Virginalis prudentiæ præstantiam agnouit S. Bernardus, eo quod pedibus suis Lunam substratam viderit Ioannes. Vnde serm. de verb. Apoc. dixit: *Insipientia verò omnis longè sub pedibus est, vt penitus absit hæc ab insipientium mulierum numero, & Collegio Virginum fatuarum*.

B. V. omniũ Virginum Prudentum Regina.

Insipientia omnis lõgè sub pedibus est B.V. & ab est à Collegio Virginũ fatuarum.

46. Tantam tanque eximiam in Deipara Prudentiam Rich. à S. Laur. lib. 4. suspexit, vt non modo quinque illarum sapientum Virginum prudentiam excessisse, verumetiam quina prudentiæ quædam genera habuisse censeat: *Prudentia*, inquiens, *est mundum, & omnia quæ in eo sunt, diuinorum contemplatione despicere, omnemque animi cogitationem in sola diuina dirigere. In Euangelio Matt. 25. de quinque*

B.V. in quinque rebus maximè prudens.

prudentibus Virginibus legitur, per quas quinque prudentiæ designantur, quas omnes reperire est in Maria, quæ fuit Virgo prudentissima per per tres illas mulieres à prudentia commendatas figurata. Prima fuit Abigail, quæ erat prudentissima, & speciosa 1. Regum. 25. & hæc per prudentiam malum imminens contra Nabal stultum, suorum verborum subtilitate placauit. Rectè porro Abigail Patris mei exultatio interpretatur, quia de ea Pater, & Filius, & Spiritus S. exultant, & ipsa orando impetrat à vero Dauid, ne stultum, pessimumque Nabal, genus videlicet humanum interficiat. Altera fuit mulier Thecuitis, quæ vt habetur 2. Regum 14. sicut Absolonem fratricidam Dauid patri suo reconciliauit, ab eoque malum jam præparatum auertit; sic Maria verbis prudentibus Christo reconciliauit homicidas, animarum suarum interfectores, ab eisque iustissimam Filij sui supremi Iudicis iram amolita est. Postrema Mulier, prudentia sua Virginem adumbrans, est Heroina illa Sapiens in ciuitate Abela, quæ videns mox exscindendam à Ioab ciuitatem, nisi de medio tolleretur, is qui manum contra Regem Dauid leuauerat, auctor fuit, loquendo ad omnem populum sapienter, vt interficeretur. atque ita proiecto seditiosi illius Sebæ capite ad Ioab, ciuitatem saluauit 2. Reg. 20. Verum longè sapientior, prudentior, fortiorque fuit Heroina nostra, cum Sathanam sese assiduè contra supremum Regem fastus suo erigentem, totiusque humani generis excidij perditionisque causam sub pedibus suis conculcauit, eiusque caput, ab originali peccato præseruata generosissimè contriuit. Denique gloriosa Virgo est Virginum prudentissima habens lampadem integerrimæ Virginitatis, oleumque misericordiæ in omnibus vasis suis, idest, in vase cordis per affectum misericordiæ, in vase manuum per effectum, & in vase oris, per benignitatem orationis. Hæc ferè Richardus.

B. V. prudens Abigail

Abigail Patris mei exultatio interpretatur.

B. V. prudens Mulier Thecuitis.

B. V. Virginũ prudẽtissima habens lãpadem integerrimæ Virginitatis, oleũque misericordiæ.

47. Et verò si consideremus attentius effusissimam in omne genus hominum Virginis nostræ prudentissimę pietatem, nil nobis videbimur in illa videre aliud, quam auream quandam oleo misericordiæ plenissimam toti orbi lucentem, miseriarumque nostrarum tenebras effugantem lampadem. Quemadmodum enim lampas, aut lucerna sui consumptione alienæ seruit vtilitati, ac commodis, ita Virgo benignissima miserijs, quibus in hac vita assiduo conflictamur compatiendo præ teneritudine affectus viscerumque commotione, quasi consumitur, vt nos misericordiæ suis radijs illustret; Hinc Dauid pietatem misericordiamque venturi agnoscens Messiæ eius Regnum Lucernæ, quæ lucendo alijs ipsa sine consumptione tamen sui quodammodo absumi videbatur, comparauit. *Paraui Lucernam Christo meo.* Psalm. 131. Hæc enim Virgo est vna ex Lucernis illis, quas Zach. cap. 12. super candelabrum Ecclesiæ vidit, habentem suum infusorium, vt nunquam in ipsa misericordiæ oleum desideraretur. Hæc nimirum est Lucerna illa, de qua Dominus ad Moysem 27. 20. Ardeat lucerna semper in tabernaculo testimonij. quod Ecclesiam denotabat. Agnouit Lucernam esse ardentem, ac lucentem Deiparam Sapientissimus Idiota cap. 6. Contempl. de B. V. vbi in laudes ipsius Nominis deuotissimè excurrens; *Tanta, inquit, est virtus tui sanctissimi Nominis, ò semper benedicta V. M. quod mirabiliter emollit, & penetrat duritiem cordis humani. Ideo scribitur; Lucerna Domini spiraculum hominis, quæ inuestigat omnia secreta mentis Prou. 20. Sic etiam dicere tibi possumus: Lucerna Domini, idest Maria, quæ doctrix, & Magistra maris interpretaris spiraculum hominis, quia peccator, per te respirat in spem veniæ, & gratiæ, quæ inuestigat, idest inuestigare facit omnia secreta mentis, idest abscondita cordis.* Sic ille.

B. V. Lucerna cur appelletur.

Regnũ Messiæ quare Lucernæ comparatur?

B. V. Lucerna Domini

48. Tanta nimirum est luminis huius cælestis Lucernæ vis, vt non modo mentes nostras cælestis sapientiæ luce irradiet, miseriarum humanarum caliginem abstergat, verum etiam vitalem quandam, diuinioremque auram nobis afflet, vt ab onere grauissimo, æstuque peccatorum nos assiduè coquente suauissimè respiremus. Vnde hoc agnoscens Germanus Constantin. Antistes orat. de Zona sic eam amantissimè alloquitur: *Tu autem ò castissima, ò optima, & summè misericors Domina, Christianorum solatium, eorum qui affliguntur potentissima recreatio, paratissimum refugium peccatorum, ne nos orbos, tua defensione relinquas. Nam si nos tu deserueris, quonam confugiemus? Quidnam autem de nobis fiet, ò sanctissima Deipara Spiritus, & vita Christianorum? Quomodo enim corpus nostrum vitalis signum operationis habet respirationem, ita etiam sanctissimum Nomen tuum, quod in ore seruorum tuorum versatur assiduè, in omni tempore, loco, & modo, vitæ, lætitiæ, & auxilij, non solum est signum sed ea etiam procurat, & conciliat.* Hæc ille sane pernenustè.

B. V. Christianorum solatium, & afflictorum recreatio.

B. V Nomen est nobis instar respirationis.

49. Agnouit Lucernam oleo misericordiæ plenissimam totum orbem irradiantem esse Deiparam Bernardinus Bustius Part. 9. serm. 4. vbi de Lucerna illa Tabernaculi testimonij loquens: *Hæc,*

B.V. Lucerna Tabernaculi testimonii.

Hæc, inquit, Lucerna fuit B. V. quæ semper permansit accensa coram diuino altari, & numquam fuit extincta; sed seruauit diuina gratia lumen exhibendum viatoribus, vt viam salutis videre possint. Nec aliquis est tam cæcus, cui lumen istud visum restituere non possit. Ideo ipsius deuoti illi dicunt: In lumine tuo videbimus lumen. Igitur ò Domine qui accendisti hanc Lucernam, & non abscondisti eam sub modio, sed posuisti super candelabrum, vt luceat omnibus, non me permittas ex illis esse, qui caligantibus oculis Lucernam hanc fulgentissimam minimè vident, vti fuit Elij de quo dicitur 1. Reg. 3. Non poterat videre Lucernam Domini. Ipsa namque Virgo à suæ formationis principio à te illuminata nunquam luce priuata fuit. Vnde de illa canebat Propheta Psalm. 17. Quoniam tu illuminas lucernam meam Domine, DEVS meus illumina tenebras meas. Q. D. Sicut ita illuminasti Matrem tuam, quam creasti, omniumque fidelium Lucernam, ita fac, vt mediante hac Lucerna lucidissima tenebræ peccatorum meorum illuminentur. Hæc est enim Lucerna super candelabrum sanctum splendens vt ait Eccli. 26. ad cuius lumen quicunque suos bene direxerit gressus cum ad supernam peruenerit patriam dicere cum Iobo poterit cap. 29. Splendebat lucerna eius super caput meum, & ad lumen eius ambulabam in tenebris. Hactenus ille.

B.V. Illuminatrix plurimorum per vitæ suæ exempla.

50. Virgineæ huius Lucernæ virtutum splendorem sequi, atque imitari optabat omnes S. Bonau. in spec. cap. 3. cum ipsius nominis ethymologiam interpretans dixit: *Considera charissimè quod Maria est illuminatrix plurimorum per lucidissimæ vitæ suæ exempla. Ipsa est cuius vita gloriosa lucem dedit sæculo, ipsa est cuius vita inclyta cunctas illustrat Ecclesias. Ipsa enim est Lucerna Ecclesiæ, ad hoc illuminata à Deo, vt per ipsam contra mundi tenebras illuminaretur Ecclesia. Oret ergo Ecclesia, oret fidelis anima, dicatque: Quoniam tu illuminas Lucernam meam &c. Hanc verè Lucernam illuminauit Dominus plenissimè, & per hanc illuminationem tenebras animarum nostrarum fugat, & fugauit. Hoc benè sentiens Bernardus ait: O' Maria tu virtutum tibi inditarum magnificis exemplis ad imitationem tui nos prouocas, sicque noctem nostram illuminas. qui enim vias tuas insectatus fuerit, non ambulat in tenebris, sed habet lumen vitæ. Maria quoque illuminatrix est per beneficia lucidissimæ misericordiæ suæ, per quam multi in nocte huius seculi spiritualiter illuminati sunt, sicut filij Israel per columnam ignis illuminati fuerunt corporaliter. Maria enim est Columna ignis illuminans nos, imo illuminans mundum, multis misericordiæ suæ beneficijs. Quid nos miseri, nos obtenebrati, quid in nocte huius seculi, faceremus, si tam lucidam Lucernam, si tam luminosam columnam non haberemus?* Sic ille.

B.V. virtutũ suarũ exemplis ad sui imitationem nos prouocat.

51. Neque verò Virgo nostra prudentissima totum hunc ob rem sublunarem, velut lucerna oleo misericordiæ plenissima, illuminat, verumetiam ipsum orbem cælestem. Sane splendorem eius vel ipse humanatus Dei filius, ò rem admirandam, experiri visus est. Quare præclarè D. Ber. ser. 4. de Assump. *Mariæ præsentia totus illustratur orbis, & ipsa iam cælestis patria clarius rutilat Virgineæ lampadis irradiata fulgore.* An non misericordiæ Virgineæ lucem sensit ipse filius, cũ septem illa misericordiæ opera erga se à Matre pijssima exerceri expertus est? de quibus alibi fusè dictum. Hic vnicum breuitatis causa cõmemorasse sufficiat, quod cæterorum videtur princeps, cum nimirum mox natum, nudumque ex purissimo suo vtero exortum filium, vilibus quidem, sed in oculis Dei preciosissimis pannis vestiuit, esurientemque lacte Virgineo pauit. De quibus misericordiæ operibus Rupertus Abbas lib. 3. in Cant. Et S. Ildephonsus præclarè disserentes vix ad illarum commemorationem non obstupescũt. Et Rupertus quidem ad panniculos hos applicans verba illa Sponsi: *Et odor vestimentorum tuorum, sicut odor thuris.* Cant. 4. Sic ipsum paruulum sponsum Matri loquentem introducit: *Quid de pannis dicam, quibus me incoluisti, & in præsepio reclinasti? Nimirum id verum est, quia odor vestimentorum tuorum, sicut odor thuris. Omnium namque vestimentorum, scilicet bonorum operum tuorum, quæ in me materna, & plusquam materna charitate operata es, panni illi primitiæ fuerunt. Et quia cuncta, quæ tunc in me, vel tunc propter me operata es de magno, & valido charitatis igne cum suauitate humilitatis venerunt, rectè dictum: Quia odor vestimentorum tuorum, sicut odor thuris. sic enim in omnibus famulata es mihi Mater, & Virgo fidelis tanquam Deo, cui soli debetur odor thuris in sacrificio, quamuis ego essem paruulus homo tuus.* Hæc Rupertus. Iam S. Hildephonsum ser. 4. de Assumpt. audiamus: *Quem, inquit, mundus totus non capit, in suo sacrato aluo hæc Virgo inclusit:* En Virginis hospitalitas benignissima, qua hospitem in terris Dei filium hospitio sui vteri humanissimè excepit; tum prosequitur: *Qui mundum pugillo continet, eum beatissima Virgo pannis inuoluit, & qui præsentia Maiestatis suæ in cælis Angelos pascit, Virgo hunc sacra, sacrato vbere Matris lacte aluit. Et insuper ad cuius arbitrium totus orbis terrarum regitur, huius gloriosæ Virginis vberibus Conditor orbis Infans nutritur.* Hæc Hil-

Cælestis patria à B V velut lampade illustratur.

B.V. Christũ opera misericordiæ impendit.

Panni quibus Christo inuoluit B. V. quam preciosi.

B.V. Hospitio vteri Virginalis Dei Filiũ in hunc mundum venientem excepit.

dephonsus, quibus sanè pijssimè oleum misericordiæ Virginalis dilaudauit.

52. Quod si per oleum Virgineæ huius Lucernæ, diuinam gratiam, virtutes infusas, dona, ac charismata Spiritus S. intelligamus, vt ostendit P. Salazar in cap. 8. Prou. v. 14. mirificam erga ipsam concipere debemus fiduciam, quod non modo miserationum suarum luce nos, & in vita, & in morte perfusura sit, verum etiam vberrimos nobis suarũ gratiarum, donorumque influxus velut propitium Saturni sydus communicatura. *Per manus enim*, vt inquit, S. Bonauent. in spec. c. 3. *huius Dominæ habemus, quicquid boni possidemus, testante Bern. Nihil nos DEVS habere voluit, quod per Mariæ manus non transiret.*

Nihil nos Deus habere voluit, quod per manus Mariæ non transiret.

53. Cùm igitur Deipara gloriosissima, Virgo prudentissima decem illarum sapientum Virginum fuerit Regina, ac tota quædam Lampas oleo misericordiæ plenissima, de cuius misericordiæ splendoribus non modo totus terrarum orbis, verum etiam cælum ipsum, cælorumque incolæ, ipse quoque Dei filius, vt homo, participauit: quis dubitare poterit, quin tantam gratiarum, & donorum cœlestium virtutumque plenitudinem, ac præsertim prudentiæ, qua à Deo eximiè decorata fuit, in suos cliẽtulos, atque amicos, pro innata sibi benignitate distributura sit? neque ipsa ostensura, se benignum Saturni sydus esse, quod sub eius horoscopo quemadmodum hunc confingunt Astrologi Iudiciani, natis senilem prudentiam, morumque maturitatem, ac grauitatem instillat. Instillauit hãc Virgo nostra prudentissima sanctissimo illi Adolescenti Bernardino Senensi amico suo singulari ac spõso, qui licet puerulus esset, erat nihilominùs adeo moribus grauis, ac compositus, vt senex prudentissimus videretur, eumque æquales pertimescerẽt. Mox enim, vt illum conspexissent, digito labellum compescentes, aiebant: *Tacete, Bernardinus adest.* Vnde cum viro cuidam iam grandæuo, quod obscæna, impuro ore vomeret, colaphum infregisset, eius senili quodammodo consternatus grauitate, ne mutire quidem ausus est.

S. Bernardini Senensis senili prudẽtia in sua pueritia.

54. Instillauit hanc senilem prudẽtiam, morumque grauitatem Deipara Hermanno illi suo, cui Iosephi sponsi sui nomen indidit. Hunc enim à teneris, quod aiunt vnguiculis, docuit mũdum, eiusque voluptatum illecebras, æqualium lusus, iocosque contemnere, ad cælestia aspirare, secumque, & Puerulo IESV purissimè, columbinâ quadã simplicitate deliciari, modestiam singularem toto ore; oculis, totiusque corporis compositione, virilemque maturitatem honore dignissimam præferre. Vnde ipsius vitæ Auctor apud Sur. 7. Apr. iure merito Hermanni nomine ornatũ dixit, quod Teutonico Idiomate *Virum honoris, seu honoratum significat*. A prima siquidem pueritia virilem quandam morum grauitatem prætulit, dignusque est habitus, *quem Dominus tanquam diademate gloriæ, & honoris, tam in gratuitis, quam in naturalibus coronaret*, vt idem Auctor loquitur.

Hermanni sponsi B. V. senilis quædam prudentia.

55. Instillauit etiam Edmundo, qui pueriles lusus sociorum fugiens, Puerum IESVM in schola socium, & alias viæ Comitem, ac vitæ feliciter terminandæ Magistrum habere meruit, cum frontem suam, illa Epigraphe, *IESVS Nazarenus Rex Iudæorum*, insignitam ei visendam exhibuit, docuitque contra subitaneam improuisamque mortem, crucem fronti impressam, suoque illo associatam Nomine, præsentissimum esse amuletum. Plura huiusmodi commemorari possunt exempla, quæ cuilibet in Paradiso Puerorum videre licet. Iam ad domestica veniamus.

Edmundus pueriles lusus fugiebat, & IESVM in schola sociũ habuit.

Contra subitaneam mortem remedium.

56. Instillauit quoque Virgo prudentissima senilem hanc morum grauitatem B. Adolescenti Aloysio Gonzagæ, velut dilectissimo filio, vt de illo Virgilius Cepatius lib. 2. eius vitæ c. 11. hæc posteritati mandauit: *Interea eundum redeũdumque finitis scholis, tam erat modestus compositisque moribus, vt externos etiam studiosos literarum, in impluuio gymnasii, ad sui aspectum restantes studio pietatis inflammaret. Præcipuè verò Abbas quidam externus, in ea Academia Theologici studij cursu perfunctus, eius modestiæ amore illectus, non alia, quam eius videndi gratia, ludum frequentabat, neque inter scholas vsquam de illo oculos deiiciebat. Minimè verò id mirum videri debet, siquidem Præpositus Prouincialis Societatis, quæ est in Venetis, sic pro Tribunali Patriarchæ ibidem testatus est, in B. Aloysium videri cadere, quod D. Ambrosius scripsit in illum Psalmi locum. Qui timent te, videbunt me, & lætabuntur: Pretiosum est, inquit, videre virum iustum, plerisque enim Iusti aspectus, admonitio correctionis est, perfectioribus verò lætitia. Nimirum hæc talia efficiebat in animis intuentium huius fortunati Adolescentis aspectus. Itaque quadrabat in illum etiam, quæ sequuntur: Iusti sanat aspectus, & ipsi oculorum radii virtutem quandam videntur infundere iis, qui fideliter eum videre desiderant. Quæ omnia noster hic specie ipsa, &* habitu

B. Aloysii nostri morũ grauitas, & compositio.

B. Aloysius omnes suo aspectu modestiaque ædificabat.

Viri Iusti aspectus admonitio est correctionis.

habitu corporis decentissimo, atque ad hominum mentes pietatis, & salutaris sensu doloris permouendas appositissimo, consequebatur. Adde, quod solus eius conspectus non alienos modo homines, & Religiosos adolescentes sodales eius, verumetiam grauissimos Sacerdotes admonebat officij. Itaque coram illo grauitatem quandam videbantur assumere, neque temerè cuiquam, illo arbitro, vllum verbum licentius excidebat, nedum leuiter facere auderet. Hæc ille.

57. Quantam porrò Sanctissimus hic Adolescens in verbis, in moribus, in actionibus omnibus tam internis, quam externis præseferulerit prudentiam, tota ipsius planè Angelica vita testatur. Reliquis amore breuitatis omissis; videamus quam altos, quam prudentes de Dei seruitio, de acquirenda perfectione, de sancta humilitate sensus habuerit, Magistra vtique virtutis huius singulari, atque Illuminatrice Deipara Virgine, quæ hac virtute potissimum gloriabatur, vtpotè, quæ velut suauissima nardus in cordis eius hortulo pullulans, dansque odorem suauitatis, Dei filium de excelso glorię suæ Throno in mundum attraxit. Sic igitur sapientissima hæc prudentissimi Iuuenis Placita idem Auctor lib. 2. cap. 16. recenset: Primum Pronunciatum esto, tui, qui Dei causa procreatus sis, officij esse, quando te creando, ab interitu vindicando, atque in sacram sibi familiam adscribendo, ita de te meritus est, ad DEVM te conferre; vnde conficies non modo tibi, ab omni prauo facinore, verumetiam indifferente, aut inutili abstinendum esse. Quin potius, quo propius semper ad DEVM accedas, in id, omni studio incumbas, vt nullum factum, nullum consilium tuum non à virtute dimanet. Deinde quo rectam ad DEVM viam insistas, hæc alia tria pronunciata altè in pectus demittes. Primum est, cum cæteris omnibus de Societate IESV, tum verò tibi cōprimis Christi ipsius, Diuorumque, qui sub illo olim meruerunt, ipsius vocatu, necessario signa sequenda esse. Quapropter sic statues, vt quodque munus, officium, negotium, cum Christi Domini, Diuorumq; exemplo consentiat, ita rationibus tuis accommodatum, tibique amplectendū, aut fugiendum esse. Huius gratiâ studio tibi erit vitam, præclareque facta, Christi quidem per otium cum animo sæpè cogitare; Diuorum verò attento animo perlegere, & subinde ad informationem tuam accommodare. Ita fiet, vt bene viuendi exemplis abundes. Alterum quo affectus tuos dirigas, hoc esto; eo te Religiosiorem, magisque pium futurum, quo tuam vitam diligentius secundum rationes æternas, minus verò secundum temporales gubernaris, sic vt nihil ames, nihil desideres, nihil læteris, nihil oderis, aut auersere, nisi pietatis causâ, tibique persuadeas hoc demum esse, Religionem, pietatemque profiteri. Tertium pronunciatum esto, vt quando Dæmon crebrius te, obiectâ cupiditate vanæ gloriæ, & magnificâ de teipso opinione adoritur, quod hæc minimè munita sit mentis tuæ pars, idcirco maius, vel potius continuum eo studium conferas, vt humilitate, tuique despicientia, non in speciem modo, sed interiore etiam animi sensu cum illo dimices. Igitur quasdam tibi leges veluti priuatim ad tuum munus accōmodatas, præscribe à Christo Domino traditas, vsuque confirmatas, quibus seruandis in studio huius virtutis eugiles. Primum consilium esto, vt cogitemus hanc quidem virtutem hominibus præcipuè propter eorum humilitatem, vilitatemque conuenire. Nihilominus quia non oritur in terra nostra, necessario poscendam esse ab eo, à quo est omne datum optimum, & omne donum perfectum. Quamobrem etsi superbus es, enitere tamen quam potes demississimè DEVM Opt. Max. per infimam illam IESV Christi humilitatem obsecrare, qui cum in forma Dei esset exinaniuit semetipsum formam serui accipiens, vt ne eiusdem te virtutis esse prorsus expertem velit. Alterum consilium est, vt ad cælestium, qui vnquam hac virtute claruerunt, opem confugias. Primo enim sic tecum cogita, si cum humi versarentur, tātum apud DEVM gratia valuerunt, vt tam excelsum huius virtutis gradum contingerent, nunc cum in cælo apud eum longè gratiosiores sint, plus etiam eorum preces momenti, & dignitatis habituras; quandoquidē verò summum felicitatis fastigium sunt assecuti, nulla sanè ipsi sui submissione indigent, ora vt idem tibi beneficium impetrent. Deinde verò illud etiam reputa quemadmodum in terris, ita sunt omnes à natura comparati, vt ijs maximè cupiant, qui in eadem, qua ipsi arte, viuendique genere elaborant. Dux exercitus, exempli gratia, quispiam qui apud Principem plurimum possit, eos potissimùm in eius gratia ponere, & militari dignitate, ornare nititur, qui se militiæ dediderint. Vir eruditionis titulis insignis, eos qui animum ad literas adiunxerint. Architectus, aut Mathematicus eos, qui Archite-

Placita B. Aloysii miram prudentiã præseferẽtia.

Vita Christi, Sanctorumque imitãda.

Nihil amandum, nil auersandum nisi pietatis causa.

Humilitas assiduè à Deo postulanda per humilitatem Christi.

Ad humilitatem impetrandum auxilium sanctorum qui ex floruerũt implorandũ.

chitecturæ, aut Mathematicarum disciplinarum scientia sese cæteris præstare student. Haud aliter cælites, qui vnius alicuius virtutis gloria præcipuè excelluerunt, ad eandem acquirendam ijs comprimis operam suam nauare, qui plura eius amore moliuntur, eorumque commendatione adiuuari desiderant. Ne igitur pœniteat singolari contentione in Beatissimæ Virginis Matris Dei, quæ quantum nulla mens creata, quæ quidem Diuinitatis sit expers, huius virtutis decus obtinuit, fidem te conferre. Secundum hanc ex Apostolis D. Petrum tibi conciliabis, qui de se dicebat: *Exi à me Domine, quia homo peccator sum.* Deinde D. Paulum, qui postquam in tertium cælum diuinitus sublatus est, tamẽ adeo de se modicè sentiebat, vt diceret: *Venit IESVS saluos facere peccatores, quorum ego primus sum.* Harum cogitationum altera cognitionem tibi dabit quantum illorũ commendatio ad hanc virtutem comparandam apud DEVM pondus habeat; altera quam ad id præstandum prompti sint etiam ac parati. Hæc Aloysius Adolescens humillimus, quæ, quanta quamque Diuina prudentiâ sapientiâque à Virgineo vtique hoc sydere deriuatâ; plena sint, nemo non videt. Innumera alia pia documenta, eaque prudentissima, manu eius conscripta post eius obitum reperta sunt, inter quæ illud vnicũ, quod inter pios affectus numerauit, memorasse sufficiat; *Desideria quæ concipis, non ita tibi Deo commendanda sunt, quemadmodum in tuo, sed, vti in Christi pectore sunt. Quoniam enim bona sunt, in IESV prius, quam in te sint necesse est, longeque ab eo quam abs te, propensiori affectu, Patri æterno exponentur.*

Ad B.V. pro humilitate postulanda confugiẽdũ.

SS. Petrus & Paulus pro humilitate impetranda implorandi.

Quomodo desideria sua B. Aloysius Deo commẽdauerit?

58. Quid de senili prudentia singularique morum compositione purissimi Adolescentis nostri Stanislai Kostkæ ipsi à B.V. instillata, dicam? fuit nimirum hæc pijssimi, ac filialis ipsius in eam affectus insigne præmium. Tanto enim amore prosequebatur Deiparam, vt interroganti P. Emmanueli Sa, num Sanctissimam Virginem diligeret? humili quodam gestu, atque ore blandissimo responderit: *Quid quæris Pater? Est mea Mater*; quæ vox Patri illi nequaquam hominis visa est, vt ipse postmodum P. Generali retulit. Ad hæc, cum frequentissimè de augustissima hac mortalium, immortaliumque Regina loqueretur, noua semper, & magnificentissima quibus appellaret, excogitabat encomia, nomina gradusque in quibus collocaret altissimos; apparebatque graue illi esse, quod adæquare sui iudicij præstantiam nequiret verbis, nec celsius quiddam, vbi illam reponeret, inueniret. De hac ipsius Virginali modestia, senilique morum grauitate sic Franciscus Sachinus in eius vita: *Eius,* inquit, *modestia vultus, oculorum, incessus, motuum omnium, parsimonia loquendi, verborum moderatio erat summa. In cælesti illa morum specie ita color emicabat, candidissimæ mentis, ac purissimæ lumen fulgebat integritatis, vt intuentibus virtutum omnium, ac præsertim pudicitiæ amorem quasi afflaret. Nunquam tristem vidisses, aut tetricum, sed alacrem, suauemque per modesto, atque amabili vultu. Nempe ætatem ei floridam non tam adolescentia faciebat, quam animus gaudens, deliciisque, beatæque vitæ signatus, totius boni fontem non per interualla degustans, sed, quãtum mortalitas patiebatur, assiduè portans. Vnde factum, vt diuinam vbique præsentiam, acie mentis intuens, omniaque religiosa munia, quadam cum venustate oris, & gratia extraordinaria exequeretur, plane vt ei a plenâ gratiæ Reginâ, cuius tam assiduè inseruiebat laudibus, preter mortem indita videretur. Quin etiam est, qui ritè confirmet insolito splendore diuinitus lucentem Stanislai faciem à se non semel conspectam, ob ingentem arctissimamque cum Patre luminum, Deique Matre serenissima mentium Illuminatrice familiaritatem.*

B. Stanislaus Kostka B. V. Matrem suam appellabat.

B. Stanislaus intuentibus amorem pudicitiæ afflabat.

Stanislaus nunquam tetricus sed hilaris per modesto, & amabili vultu.

Facies Stanislai insolito splendore lucens à quodam visa.

69. Quid demum de tertio nitimæ huius nostræ Societatis dicam Angelo, Ioanne Berchmans, qui licet ætate esset iuuenis, moribus tamen, prudentia, reliquoque corporis habitu, atque compositione grandæuus quidam seniculus videbatur. Quam ille grauitatem, ac modestiam, amantissimam suam Matrem Virginem velut speculum virtutum omnium ac præsertim modestiæ semper intuendo, sine dubio consecutus est consilium illud D. Ambrosij datum Virginibus amplexatus lib. 2. de Virg. *Sit vobis tanquam in imagine descripta Virginitas, vitaque B. Mariæ, de qua velut speculo refulget species castitatis, & forma virtutis. Hinc sumatis licet exempla viuendi, vbi tanquam in exemplari magisteria expressa sunt probitatis.* Tum paucis interpositis oris ipsius totius habitusque compositionem describit: *Virgo,* inquiens, *erat corde humilis verbis grauis, animo prudens, loquendi parcior, legendi studiosior. Quando ista vel vultu læsit parentes, quando dissensit à propinquis? Quando fastidiuit humilem? Nihil toruum in oculis, nihil in verbis procax, nihil in actu inverecundum, non gestus fractior, non incessus solutior, non vox petulantior, vt ipsa corporis species simulacrum fuerit mentis, figura probitatis.* Hoc igitur præclarissimum modestiæ, grauitatisque religiosæ

Ioannes Berchmans grauitatis ac modestiæ.

Ioannes eam incessus grauitatem ac modestiam à B. V. didicisse visus.

B. V. singularis modestiæ

giosæ Magisterium præ oculis habens Ioannes, quid mirum si in illo, ea Angelicorum morum compositio, ac suauitas, ea actuum omnium maturitas, ac prudentia, cum omnium spectantium admiratione refulserit? Quæ sanè licet semper, & vbiq; mirificè enituerit, enituit tamen potissimum in Templo atq; oratione, adeo vt Nobilis quidam Genuēsis cuidam Patri suo amico dixerit, se Iuuenis huius videndi causâ ad sacrā Professorum ædem venire. *Quia*, inquiēs *omnibus huc festis ventitat, eoque se loco tenet orans, curuatis genibus quiete, modestiaque tā-ta, vt nec oculos semel attollat. Equidem de eo tam excellentem opinionem habeo, vt credam esse adolescentem sanctum. nam cum in sacra Aede hos videam Musicæ audiendæ attentos, illos huc, illucque circumspicientes, alios confabulantes, solus hic Iuuenis orat ea modestia, eoque corporis habitu, vt sanctus mihi esse videatur*. Et verò pientissimus hic Virginis alumnus hanc oculorum verecundiam, cum insigni morum gratiâ moderationeque actionum omnium semper per seu staret, seu incederet, seu rem aliam ageret, coniungebat, planè vt nonnulli dicerent scriptas à Patriarcha nostro Modestiæ Regulas, si interijssent, vel in Ioanne denuo potuisse reperiri. Adeo Modestiæ ipsius Imaginem præseferebat. Alij eius demirati maturitatem pronunciare non dubitabant etiamsi cælestis aliquis genius humanâ carne vestitus hominis membra induisset, non fuisse maiore modestiâ vsurum. tanto ad eam studio Ioannes incubuerat. Hinc nomen apud commilitones Patris modesti, Patris Modestissimi sortiri meruit. Hinc P. Cornelius à Lapide inter reliqua eximiæ eius virtutis testimonia, hoc luculentissimum de ipsius dedit Modestia: *Iuuenis fuit ætate, sed virtute vir, constans, semperque sui similis, exactus non scrupulosus, hilaris, non dissolutus, sed hilaritatem religiosa maturitate temperans. Risus eius modicus, sine cachinnis, sales sine dente, gratia sine affectatione. Præstabat illud Apostoli: Omnis sermo vester in gratia, sale sit cō-ditus*. Sic ille.

Nobilis cuiusdam Genuensis de sanctitate Ioannis opinio, ob ipsius insignē modestiam.

Si Regulæ S. Ignatij de modestia interiissent, in Ioanne fuissent repertę.

Ioannes nominatus Pater Modestus, Pater Modestissimus.

Testimoniū Cornelii à Lapide de Modestia Ioannis.

60. Vt porrò intelligamus clarius, quantum Prudentiæ senilisque maturitatis ac modestiæ lumen, Virgineū hoc Saturni sydus felicissimo huic Adolescenti instillarit, operæ precium fuerit ipsius de virtute hac sensa posteritati litteris consignata, senilem planè prudentiam redolentia memorare. Sic igitur ille in schedula quadam post ipsius mortem reperta: *Modestia virtus est, quæ motus omnes animi, corporisque cum honestate, ac decentia moderatur. Eius virtutes & actiones continentur Regulis à B. P. Ignatio de modestia, scriptis. Incitamenta quæ ad eius obseruantiam inuitant, ista sunt: Primum imitari modestiam, verecundiamque B. Virginis, quæ adeo his virtutibus excellebat, vt ea conspecta dixerit Dionysius Areopagita, nisi aliter per fidem esset edoctus, pro Dea illam fuisse veneraturum. Secundum. S. Ignatius multis lacrymis, quæ de modestia reliquit præcepta, septies irrigauit. Tertium. Immodestus iniuriam facit Passioni Christi, qui nostram scilicet immodestiam, membrorum suorum omnium cruciatibus expiauit. Quartum. Immodestus Matris nostræ Societatis, cui nos cordi adeo sumus, pudorem onerat, lętitiam corrumpit, formamque commaculat. Quintum, Dei vndequaque præsentia modestos continere nos debet. Sextum. Modestia singularem quandam gloriam singulis membris nostris conciliamus. Septimum S. Franciscus Xauerius quod adolescens inter ęquales, gregalesque saltu libenter se impigreque exercens, aliquando corporis agilitate nimium sibi placuisset, brachia, coxasque arctissimis funiculis constrinxit, vt ei nimirum condolerent, cum pedes etiam cōficeret iter. Octauum. S. Thecla sententiam capitis expectans, nunquam oculos attollere voluit prę modestia, verita circumstantes intueri. Nonum. Religiosus quidam coactus vado flumen transmittere, dum pedes nudare prę verecundia trepidat, prodigiosè in alteram se ripam transportatum sensit. Denique Beatissima Virgo per visum Puellæ Musę apparens cum insigni beatarum Virginum cœtu, quem Musa imitari cupiebat, eam iubet abstinere risu, iocis, alysque crepundiis puerilibus, polliceturque post triginta dies cum eodem Virginum agmine redituram, vt comitari cupientem vnà secum deducat. Puella grauitatem induit, mores componit, morbum post quintum, & vigesimum diem contrahit. Trigesimo Beatissima M. V. iisdem puellis stipata reuertitur. Musa eius recreata aspectus: Venio Domina, exclamat, ecce Domina venio. simulque animam exspirauit*.

Incitamenta ad Modest. I.

B V Modestia ac verecundia imitanda

Modestiæ Regulas S. P. Ignatius multis cum lacrymis cōscripsit.

Varia modestiæ exēpla.

61. Quæ sanè tam prudentia, Diuinaque de modestiâ mentis dictamina, quis dubitare poterit, Illuminatrice Mariâ potissimùm, prudentissimū adolescentem didicisse, scriptisque pro Religiosæ Iuuētutis Societatis nostrę eruditione commendasse? Quis etiam dubitare poterit, Ioannem, eâdem Magistrâ in tam tenera ætate, senilem prudentiam, morumque grauitatem summamque tam animi, quam corporis, membrorumque ei compositionem prę-setulisse? Quare de senili hac eius maturitate, ac prudentia, iure dici potest illud Salomonis: *Senectus venerabilis est, non diutur-*

Ioannes Illuminatrice Maria modestiam didicit.

Quid de Modestia senserit Ioannes.

diuturna, neque annorum numero computata: Cani autem sunt sensus hominis, & ætas senectutis vita immaculata. Sap. 4. 8. Licet enim Ioannes ætatis suæ 23. adhuc non excessisset, annum, eâ tamen in illo morum temperies, ea grauitas, ac prudētia emicabat, vt venerabilis illi quædā senectus viri grandæui inesse videretur. Prudentia enim illa, ac modestia, ope, patrocinioque Virginis acquisita ad instar cani capilli eum mirificè exornabant, cunctisque reddebant venerabilem, adeo vt, quemadmodum supra memorauimus, tā tener adolescens, Pater Modestissimus appellaretur. Hinc D. Hierony. in cap. 8. Zach. locum illum sapientis vertit: *Cani autem sunt hominum, prudentia.* Et in Isa. ca. 24. *Cani hominis, sapientia eius. Alij sensata mens hominibus, est canities.* Hinc Siracides, Eccl. 25. 8. *Corona senum multa peritia, & gloria illorum timor Dei.* Quasi dicat, Corona, & gloria senis non est corona cana, niueusque capillus caput exornans, sed prudentia, ex variarum rerum nata peritiâ, atque experientiâ, quam tandem coronam, ac gloriam mirè decorat timor Domini, præsertim ille filialis, timēs vel leuissimo aliquo peccato supremum illum omnium Parētem, à quo omnis paternitas in cælo, & in terra nominatur, offendere. Quæ decora gloriæ, ac coronę quantum in capite Ioannis effulsere clarissimè cernet qui vitam illius lectitabit, quæ aliud non videtur esse, quam virtutum omnium, timorisque Domini, puritatisque Angelicæ iugis exercitatio, ac palestra.

Cani hominum, prudētia, & sapientia est.

Corona senū nō est canus capillus sed prudentia.

62. Hæ virtutes nimirum illum, licet adolescentem, amabilem, laudabilem, venerabilemque ad instar canitie spectabilis senis omnibus reddidere. Sic D. Benedictus laudatur à S. Greg. ab ipsa iuuētute quasi vir maturus ac grandæuus, ob virtutum, veluti canitiei pulcherrimum intorem: Sic enim ille lib. 2. Dial. cap. 1. *Fuit vir vitæ venerabilis gratiâ Benedictus, & nomine, ab ipso suæ pueritiæ tempore cor gerens senile. Aetatem quippe moribus trāsiēs, nulli voluptati animum dedit, sed dum in hac terra adhuc esset, quo temporaliter liberè vti potuisset, despexit iam quasi aridum mundum cum flore.*

S. Benedicti morum grauitas atque compositio.

Sic de S. Agnete, quæ 13. ætatis anno Martyrium pro Christi sponsi amore tolerante, ac prudentiæ, sapientiæque cęlestis, ac fortitudinis egregiam toti mundo speciem exhibente, præclarissimè pronunciauit S. Ambrosius: *Infantia quidem computabatur in annis, sed erat senectus mentis immensa.* Vnde Isidorus lib. 11. Orig. c. 2. *Canitiem quasi canditiem ob puritatem, morumque candorem dictam arbitratur.* Sic Alexāder Puer S. Felicitatis filius Iudici teneram ætatem obijcienti; Respondit sibi canam esse Mentem. Sic Macarius Alexandrinus παιδαριογέρω, hoc est, Puer senex, teste Palladio in Hist. Lausiaca c. 17. quod in puerili ætate senex videretur, ac supra ætatem, sapiētiâ, virtutibusque præstaret. Sic Dositheus adolescens sanctitate, vitæ puritate, morumque candore, ceu canitie pauco tempore, seniorum sanctimoniam adæquauit, quod S. Dorotheo eius magistro, cùm ei cælesti splendore totus coruscans, clarioremq; præ cæteris membris, lucem oculis eibrans visendum sese exhibuisset, diuinitus reuelatum est. Sic deniq; Demophilus: (gentilium enim etiam nobis non desunt exēpla:) inter pueros erat iuuenis, in consilijs verò senex, æuum centenale consecutus, vt canit Pindarus. Ex quibus omnibus intelligimus tam Ioannem, quam Stanislaum, atque Aloysiū, aliosq; sanctos quamplurimos, benigno Virginei Planetæ Saturni influxu, in sua iuuentute, senilem prudentiam maturitatemque fuisse consecutos.

S. Agnetis cū infantia coniuncta senilis prudentia.

Canities quasi candities dicta.

S. Felicitatis filii aiebat Iudici sibi Canam esse mentem.

S. Macarius Puer senex ob prudentiā dictus.

Demophilus æuum cētale puer existens consecutus.

63. Ad alias Saturni veniamus propriętates. Ferunt Astrologi aspectū huius syderis esse terribilem, malique omnis. Hinc prouerbium chronion homma hoc est, Saturninus oculus; quæ cadit in hominem quempiam aspectu formidabilē. Et verò Virgo nostra oculo, aspectuquę est planè formidabili contra Tartareos hostes, obstinatosque peccatores. Hinc S. Amadeus Lausan. Epis. Hom. 7. de laudib. B. V. Deiparam asserit faciem quandam igne terribili fulgurantem, oculosque Basilisci, peccatoribus vitam carnalem adimentes, habuisse. *Splendor indeficiens, inquit Sāctus, in circuitu eius, & ignis exardescens a facie eius. Fluuius igneus, rapidusque egrediebatur ab ea, qui hostes succenderet, amicos consoueret, iuuaret proximos, concremaret inimicos. Fertur ab ijs, qui nouerunt naturam animantium, quod solo visu, & flatu mortifero vicina quæque sibi Regulus venenatus interimat. Sic illa è regione ignis Diuini calore vehementer accensa, & verbi flammigerantis sparsa incendijs, odorem resuscitantis gratiæ ijs, qui longè, & ijs, qui propè commanebant exhalabat. Et alijs quidem, id est, aduersæ partis, erat odor mortis in mortem: alijs verò, id est credentibus in filium suum, odor vitę in vitam. Sicut enim in Eua omnes moriuntur, ita, & in Maria omnes viuificantur.* Hinc Rutilius Benzonius Episcopus Laurent. in Psal. 86. cap. 32. cum docuisset Deiparam terribilem esse

Aspectus Saturni terribilis.

B. V. aspectus terribilis Dęmonibus ac peccatorib.

Aspectus B. V. instar Basilisci vitam carnalem in nobis extinguens.

esse Dæmonibus, habereque claues mortis, & Inferni, mox rationem annectit: *Quia Virgo potest supplicio sempiterno addicere. qui enim in Deiparam non credit, iam iudicatus est. Quid? quod multi suæ in colenda Virgine, vel indiligentiæ, vel imprudentiæ pœnas, aut salutares, aut non mortiferas penderunt; nonnulli verò offensæ Deiparæ capitales pœnas luerunt, & horribili genere mortis vitā scelestam finierunt.*

Multi à B. V. iustè puniti.

64. Huiusmodi fuerūt impijssimi quidā ipsius Nominis blasphematores, qui ob eorum blasphemias plusquam Saturnio ab illa conspecti oculo vitam miserabili genere mortis abruperunt, inque profundum Inferni præcipitati sunt. Varia huiusmodi exempla memorat Pater noster Petrus Iustinellus in Duce Angelico ad Deuotionem B.V. Par. 3. Exemp. 52. vbi ait Abbatem Gerebaldum meminisse cuiusdam impij blasphematoris, qui per summum nefas blasphemare ausus Sacratissima B. Virginis membra, subito in Cacodęmonis potestatem traditus est, qui longo tempore eum ita torsit, vt illi inuerterit horribiliter oculos, totamque faciem tumore turpissimo fœdauerit, linguamque ita accenderit, vt tota ex ore fœdum in modum protenderetur. Tandem postquam tam execrādi sceleris vltor malus genius eū ita excruciauit, infelicem animam eidem reddidit. Alterum exemplum idem Iustinellus refert cap 53. quod in quodam Templo Abbatiæ, quæ vocabatur Dole erecta fuerit supra columnam quādam statua lapidea B.V. ad quam cum die quadam paupercula quędam mulier preces funderet, duo scelerati eam irridebant, simulque Dei Matrem blasphemabant; nec hic illorum stitit impietas, eorū alter in Imaginem illam iecit lapidem, & brachium Pueri IESV qui sinu B. V. fouebatur, contregit Et ecce rem admirandam, mox atque brachium illud in terrā delapsum est guttę sanguinis ab ipso perinde atque si hominis alicuius viuentis extitisset, profluxerunt; tantique sceleris auctor illico morte subitanea miserabiliter extinctus est. His cum eius Socius cum amplecti, ac iuuare vellet, à Tartareo hoste obsessus est, dieque postera è vita miserandum in modū sublatus. Eodem die cum ingens hominum multitudo ad illud templum cōfluxisset, vt Imaginem illā, sanguinēque ex brachio profluentem cerneret, in omnium oculis Imago illa Deiparæ vestimenta è lapide sculpta reliquaque ornamenta, in tanti sceleris detestationem suo dilectissimo filio factam. sibi auulsit, atque abiecit.

Blasphematores B. V. ob ipsa puniti.

Imago pueri Iesu lapide icta stillat è brachio sanguinem.

65. Nec infelicissima hac nostra tempestate huiusmodi monstrorū nobis desunt exempla. Legisse me memini in literis Annuis 1647. Domus professæ Viennensis in Missione Castrensi fuisse Officialem quendam Suecum, qui cum in Præsidio Cęsariano à suis per fraudē occupato à nostro milite oppugnaretur; & ille interea securè epularetur, parieti affixam Sanctissimæ Virginis Dei Genitricis Imaginem, sic per ludibrium temerare per summū nefas ausus est: *Ecce, inquiens, iam DEVS factus est Lutheranus. Sed illa Meretrix*; ò linguam execrandam (digito in Deiparæ Iconem intendens) *nondum vult esse Lutherana*. Vix hæc Tartareo ore vomuit, cum tormentorum fragore euocatus turrim cōscendit, visurus vnde Cæsariani quatiant hoc fulmine muros, cum momento globus igneus caput impium, & blasphemum à trūco auellit. Consternati hoc casu Hæretici, qui præsidium occuparunt, iustum Vltorem DEVM pro Matre sua agnoscentes, sese illico dediderunt. En vt Virgo nostra Saturni etiam sit prædita oculo, en quam seuerè de suis hostibus vlciscatur. Et iure sane meritissimo. Licet enim Virgo nostra naturâ suâ sit pientissima, atque misericordissima, imo & ipsius misericordiæ Mater, est nihilominus tamen & iustissima. Vnde S. Bonau. in spec. cap. 8. Angelicum illud Elogium Virginis; *Dominus tecum*; exponens, ait *Dominum iustissimum cum illa fuisse, eamque proinde etiam iustissimam, & absque discretione personarum iudicantem reddidisse: Iustus certè est Dominus in omnibus iudicijs suis, sicut dicitur Psalm. 145. Iustus Dominus in omnibus vijs suis. Dominus hic ita iustus est in omni via iustitiæ, vt propter nullam personam declinet à via iustitię. Et ideo benè de hoc Domino dicitur Sap. 7. Non subtrahet personam cuiusquam Dominus, qui est omnium Dominator, nec verebitur magnitudinem cuiusquam, quoniam pusillum, & magnū ipse fecit, & æqualiter est illi cura de omnibus. Ecce Maria qualis Dominus est, quam iustissimus Dominus est, qui tecum est! Et quia Dominus iustissimus, iustissimè est tecum, ideo & tu iustissima, & secura. Tu enim es Virga Aaron recta, imo rectissima per iustitiam, & æquitatem. Quæ enim Virga, si non Virga Aaron esset recta? Quæ anima esset iusta, si non Maria esset iusta? Hoc est; quod B. Bernardus dicit: Quis iustus si non Maria iusta, de qua ortus est sol iustitię? Dominus ergo tecum ò Maria iustissima!* Idem Bonau. eodem libr. c. 3. vt ostēdat quam terribilis Deipara sit Dæmonibus, docet illam *Virgam esse virtutis, Virgam*, inquam, *de qua canebat Dauid, dominantem in medio inimicorum suorum, eosque conterentem*: Hæc Virga, inquit, *Vir-*

Suecus blasphemās B V. globo igneo amittit caput.

B V. Iusta quia iustissimus Dominus erat semper cum ipsa.

Maria iusta quia de illa ortus est Sol iustitiæ.

B.V. terribilis Dæmonibus.

B. V. virga virtutis hostibus Inferni dominās.

go Maria, *Virga virtutis est, contra inimicos Infernales, quibus magna virtute Dominatur, & ideo Domina tam magna, tā magn virtutis, merito à nobis amatur, merito à nobis laudatur, vt nos contra inimicos istos tueatur*. Tutelam hanc expertus sanctus Anselmus, eam sic alloquitur; *Te Domina magna, & valdè magna, te vult cor meum amare, te cupit os meū laudare, te desiderat venerari mens mea, te affectat exorare anima mea, quia tuitioni tuæ se commendat tota substantia mea*. Felices ergo illi, qui se tutelæ, patrocinioque Virginis fidelissimo commisere, siquidē dominium eius, imò vel solus aspectus, velut Saturnius oculus, tetris illis Orci satellitibus est formidabilis.

B. V. defensioni anima nostra commendanda.

Saturnus gelidę, rigentisque Naturæ.

66. Alia Saturni proprietas est, de qua Plin. lib. 2. cap 8. qui ait Planetam hunc gelidæ, ac rigentis esse naturæ. Talis est Virgo nostra purissima gelidæ, ac gelantis cuiusdam videtur esse naturæ; siquidem nullus vnquam concupiscentiæ calor, aut peccati fomes in ea locum reperit, sed semper ad instar niuis, puritate candida, frigiditate gelidissima, carnalium cupiditatum, in suis pijs præsertim clientulis calorē extinguens. Vnde Bernardinus Bustius Par. 9 Mar. serm. 2. eam Niui comparauit. Ibi enim cùm quæsijsset, cur dies festus B. Virginis ad Niues ab Ecclesia celebretur? respondissetque, id factum non modo ob celeberrimum illud miraculum, quo in summis Augusti mensis caloribus nix de cælo decidit, montemque Esquilinum contexit; verū etiam, quod Virgo Deipara niuis candorem, suâ Virginali puritate, morumque innocentiâ, pulchritudine denique tam animi, quam corporis æmularetur, eamque transcenderet, & frigiditate sua calorem sensualium cupiditatum, vel solo suo aspectu, sanctissimâque præsentiâ in alijs penitus extingueret; cum inquam, has rationes attulisset, conclusit tandē, eam iure meritissimo Niuem appellari.

B. V. Niui cōparata, quia omni concupiscentiæ calore super fuit libera.

Cur Festū B. V. ad Niues celebretur.

B. V Niuis cādorem sua puritate virginali atque innocentia æmulata.

Filius Dei Humanitatē nostrā instar niuis candidam ob innocentiam induit in vtero B. V.

67. Hæc est illa nix candidissima, de qua filius Dei antiquus ille dierum ob æternitatem, de sinu Patris descendens, inque vtero Virginis, velut Regio Throno residens, album vestimētum ad instar niuis, humanitatem videlicet nostram, de purissimis sanguinibus Deiparæ, operâ Spiritus S. efformatam, sibi circumdedit. Tūc enim verificata fuit visio Danielis Prophetæ cap. 7. commemorata: *Antiquitus dierum sedit, vestimentum eius album sicut nix*. Verè enim sempiternus Dei filius immensus, atque infinitus, quem tota capere nequit creatura, paulò minus ab Angelis minoratus consedisse, seque ipsum, qui omnem altitudinem excedit, montiumque altitudines conspicit, abbreuiasse in Throno vteri Virginalis visus est, cum homo factus est. Tūc verè carnis nostræ paludamento candido ad instar niuis, ob summam, ineffabilemque puritatem, Angelicam plurimis parasangis excedentem, amictus est. Tūc reuera nouum illud perfecit Dominus super terram, quia hęc Diuinissima fęmina vtero suo purissimo, ad instar niuis, Virum hunc orientem circumdans, candidissimo simul mortalitatis nostræ vestimento, ipsum induit.

In vtero B. V. vel vt in throno Dei filius sedens abbreuiatus est minoratus ab Angelis.

68. Hæc Virginea Nix summum illum suum puritatis candorem, frigiditate generatum, vt docet Philosophus libro 19. de animalibus, non modo in se retinuit, verumetiam cum alijs suis, qui eam piè intuebantur communicauit, quod niui huic, quam cælo delabi videmus non cōtingit. Licet enim frigefaciat, se tamen intuentibus candorem minimè impertitur. At verò Nix hæc Virginea, & frigiditate suâ calorē concupiscentiæ imis medullis, fibrisque delitescētem extinguit, & candore suæ puritatis, candorem virginitatis, mētisque puritatem suis clientulis instillat.

Virginea nix se intuētibus calorem cōcupiscentiæ extinguit.

69. Experta est vitale frigus hoc Virgineæ huius Niuis ac Planetæ S. Pulcheria Augusta; siquidem ob summum pietatis, quo in illam ferebatur affectum, tribus magnificentissimis Cōstantinopoli eius honori exædificatis templis, hæresibusq; pestilentissimis Nestorij, & Eutithetis inimicissimorum Deiparæ, ope sua profligatis, tantum puritatis donum consecuta est, vt cum suo sponso castissimo Martiano Virginitatis florem illibatum eiusdem Deiparæ Virginis Matrimoniū cum Iosepho purissimum æmulando seruauerit. Libet hic cum Sapientissimo. Sap. 4. exclamare. *O' quam pulchra est casta generatio cū claritate, immortalis est enim memoria illius, quoniam, & apud DEVM nota est, & apud homines, & in perpetuum coronata triūphat incoinquinatorum certaminum præmia vincens!*

Pulcheria Augusta cum sponso suo Martiano ope B. V. Virginitatem seruarunt.

70. Expertus est S. Elzearius Comes Arriani frigus hoc vitale Virginei Planetæ Saturni, cum ductâ in vxorem venustissima Virgine Delphina, Virginitateque voto Deo consecratâ, magisterio sine dubio Deiparæ, Angelicā quadā puritate conspicui, vitam magna cum sanctitatis laude innocentissimam traduxere. Dixi; Magistra Virgine vitam hanc instituisse castissimus hoscé coniuges. Nam cum quædā Matrona nobilis adolescentis consanguinea, pietate singulari, nocte quadam, pro eo preces ad Deū funde-

Elzearius Comes cum Delphina sua sponsa ope B. V. virginitatem seruarunt.

S. Elzeario B. V. data à Christo in Matrem ac Magistram.

funderet, Christi vox cælitus ad eam delapsa est: *Iuueni huic, pro quo tu tam multum oras, noueris me Matrem meam dedisse Magistram, nihil ergo de illo dubites.* Quanta porrò, quamque eximia foret Elzearij cum sua sponsa conuiuentis puritas, eidem Matronæ diuinitus ostensum est. Cum enim nocte quadã in Sacello S. Catharinæ oraret, vidit manum quandam, preciosissimum lapidem tenentem, ex quo tantus splendor emicabat, vt totum sacellum diuinâ quadam luce radiaret; simulque vocem audiuit: *Lapis hic est virginitas Elzearij, pro quo tu oras, quę sic olim in mundo fulgebit. Sed intuere accuratius, & vide quantus ipsius coram Deo sit splendor: simulque verso lapide, tanta inde claritas calore mirifico sociata emicuit, vt oculis eam ferre non posset.*

Virginitas Elzearii ad instar precio sissimi lapidis diuina quadam luce radiabat.

71. Eadem Elzearij puritas diuinitus alteri cuidam Sanctæ Matronæ manifestata est: Vidit enim in Spiritu, Sanctum hunc Iuuenem vestitu splendidissimo amictum, luceque mirâ refulgētem, per amplissimam quandam planitiē exspatiantem, manuque vexillum candidum, ac illustre, cuius elegantiâ, splendorque vndequaque diffundebatur, præferentem. Sequebatur hunc innumera hominum vtriusque sexus phalanx, omnis ætatis, ordinis, conditionis, cuius aspectu, cum mirificè esset recreata, quęsiuissetq; quid sibi hoc vellet, mox audijt: *Hæc est Virginitas, & sanctitas Elzearij, quem totus orbis venerabitur, eiusque vitæ sanctissimæ, atque purissimæ vestigijs plurimi, virtutes eius æmulando insistent.*

Sanctitas & Virginitas S. Elzearii toto orbe illustris multis imitanda prædicitur.

72. Tanta fuit horum coniugum puritas, vt simul cubantibus Christus Virginum sponsus, ad lectuli caput visus fuerit assistere, sibique in eorum Virginitate mirificè complacuisse. Puritatem hãc denique ipse illorum lectulus spirare, Virginitatemque germinare videbatur, siquidem Virgo quædam titillationibus carnis exagitata, eundem illum obeŭdo lectulum, quasi aquâ gelidâ superinfusâ, libidinis ardorem extingui in se animaduertebat. Sur. 27. Sept. Neque vero castissimus hic Iuuenis de sua Virginitate nimium præfidebat, verumetiam Cacodæmonis ignea libidinis tela sese scuto sanctæ orationis præmuniebat. Vnde quotidie illam precatiunculam vsurpare consueuerat: *Domine IESV Christo, qui es seminator casti consilij, & cui cordium arcana patent; scio quia sine tuo speciali dono non possum castè, & continenter viuere, quandoquidem nemo continens esse potest, nisi tu des; & idcirco rogo tuam gratiam, quæ omni humiliter pesenti liberaliter se communicat, vt carnis voluptates fugare, & quod te inspirante in animo concepi, ad finem vsque cōplere, & seruare possim. DEVS, qui habenti bonam voluntatem, etiã facultatem dare pollicitus es: affectum mihi quęso pudicitiæ perseuerantem tribue, vt addatur gratia gratiæ, & iugo contagionis excusso, suscipiam iugum sanctitatis, ambulemque corde sincero coram te, quoad immarcescibilem tandem percipiam in cælis coronam, & cãtem laudes Bonitati tuæ in sæcula. Amen.* Qua pia oratione quoties adolescens libidinis æstu tentatur, si vtatur, velut frigida aqua se perfundi experietur.

Christus ipse, in Elzearii, & Delphinæ puritate sibi cōplacebat.

Oratio S. Elzearii pro conseruanda castitate.

73. Sensit Deiparam Virginem gelidū quoddam esse sydus ardorem libidinis restinguens Beata Gertrudis, quæ emisso Virginitatis voto, à sponso cælesti, suæ Virginitatis custodem ipsius Virginem Matrem postulauit; vt loco Abbatissæ esset in ipsius manu, eamque gubernaret. Sic enim illa sponsum suum dilectum deprecabatur, vt habetur in ipsius Exercitijs: *O' dilecte votorum, ac desideriorū meorum. O' IESV omnium charissimorum charissime, consigna, & commenda me tuæ Matri Rosæ Virginali, atque Imperiali, quæ amore tui sit perpetua ductrix, & custos Virginitatis meę; trade me eius manibus sacratissimis, quæ te æterni Patris filium nutrierunt, & educarunt, vt ipsę defendant, adiuuentque propositum castitatis meæ, conducendo me, absque vlla macula per viam Virginalis puritatis, ac castimoniæ. Age age dic illi Rosæ Virgineę Matri tuę: Accipe hanc sub tuę Maternę prouidentiæ curam, ac custodiam. Hanc ego tibi commendo, tota meę Diuinæ charitatis virtute. Vide Mater, vt immaculatam mihi illam in posterum repræsentes, & iuxta cor meum in puritate omni educatam inibi eamdem consigues. Amen.*

B. Gertrudis rogo sponsū vt eam Matri commendet pro custodia suæ Virginitatis.

74. Expertus est B. Aloysius frigus hoc vitale Virginei huius Planetę, cum anno ætatis 8. aut nono, voto Virginitatis Florentiæ coram Annunciata Virgine, cuius Iconem tradunt, manu Angeli cuiuspiam, ob diuinam prorsus formæ elegantiam fuisse delineatam, emisso, sensit se totius vitæ decursu nullo libidinis calore, aut motu titillari: Videtur sanè Aloysius, Virginem hanc omnis puritatis, velut illimem, nitidisque vndis argenteum, crystallinumque contemplãdo fontem, tanquam alter Narcissus, quē fontis Insit imago, & sterilis consumpsit amor, in Virginitatis pulcherrimum florem, admirabili metamorphosi trãsformatus. Virgineæ eius puritatis perpetuæque morum innocentiæ luculentissimum dedit testimoniū Religiosissimus simul, ac doctissimus Cardin. Bellarminus hiscè verbis: *Diu accepi confessiones dulcissimi,*

B. Alosiyus in tenera iuuētute castitatis Votum B. V. emisit, & tota vita nullum sensum libidinis expertus.

Card. Bellarmini de sanctitate ac puritate B. Aloysii testimonium.

cissimi, ac sanctissimi fratris nostri Aloysii Gonzagæ, unam etiam, qua vniuersam suam vitam complectebatur, & ipse mihi sacris operanti ministrabat, ac mecum versari, deque rebus Diuinis colloqui, gaudebat: Ex illis eius confessionibus, & consuetudine videor mihi hæc, quæ sequuntur, verissimè asseuerare posse. Primum nullum vnquam lethale peccatum admisisse, quod quidem de tota ætate ab anno septimo certū habeo: de primis septem annis (quibus eam, quam postea Dei notitiam, neque habuit, neque viuendo secutus est:) coniectura id facile assequor; neque enim verisimile est, aut tantilla ætate puerum, aut tantæ puritati designatum, lethali se labe maculasse. Secundum eum ab anno ætatis septimo, quo, vt ipse mihi aiebat à mundo, ad DEVM sese conuerterat, vitam perfectam egisse. Tertium nullum vnquam ad libidinem stimulum sensisse. Quartum in oratione, & contemplatione, in qua plerumque genibus nixus, nusquam incumbens, versabatur, nullam fere distractionem mentis esse passum. Ad summam, equidem sentio rectâ ad beatorum gloriam abijsse.

B. V. Aloysius nullum vnquā mortale peccatum commisit.

Nullum vnquam carnis stimulum B. Aloysius sensit.

Idem nullam mentis euagationem in oratione expertus.

75. Eiusdem Virgineæ puritatis sanctitatisque luculentum dedit publicumque testimonium R. P. Prouincialis Ioānes Franciscus Capucinus Briniensis quo tria de illo prædicari posse affirmauit. Primum, quod de B. Bonauentura aliquando dixit eius Magister Alexander; Adamus nihil in eo peccasse videatur, adeo remotus ab omni suspicione peccati, innocentiæ suæ statum tenuit. Alterum, quod moribus Angelo videatur propior fuisse, quam homini, tanto interuallo Spiritus in eo carnem, mens sensum vincebat. Tertium, quod singularem quendam in modum in eum quadret illud Sapientis: *Consummatus in breui expleuit tempora multa.* Et enim breui spatio, quo hanc mortalem vitam egit, consecutus est quod pluribus annis ægrè sibi communiter multi è Sanctis pepererunt, cumque perfectionis gradum attigit, quem multi alij frustra adipisci tentarunt. Pater denique Generalis noster Claudius Aquauiua in suo publico testimonio sanctissimum hunc Adolescentē, Ideam sanctitatis, quæ secundum Dionysium Areopagitam, Puritas est ab omni scelere libera itemque incontaminata munditia, vocitauit additque DEVM plurimum illa anima delectatum, varijs donis eam locupletasse, è quibus Angelici mores dimanabant.

Prouincialis Capucinorū testimonium de B. Aloysii innocentia.

In B. Aloysio Adamus minimè peccasse visus, & moribus Angelo propior quā homini.

B. Aloysius à Generali nostro Claudio Ideam Sanctitatis vocatus, cuius animā Deus plurimum delectatus est.

76. Expertus est Vitale frigus hoc Virginei huius Planetæ alter Deiparæ filius Stanislaus, cuius monitu, vti supra memini, in Soc. nostram ingressus est, vitāque egit purissimam, de quo ita contestatum literis P. Franciscus Sacchinus noster in eius vita reliquit: *Abhorruisse Stanislaum, à quauis licentia, atque adeo leuitate puerili illibatum conseruasse Virginitatis decus; itemque acceptam à secunda origine in sacro fonte stolam, graui labe nunquam contaminasse, certum, testatumque est.*

B. Stanislai Kotkæ Virginitas atque innocentia ope B. V. conseruata.

77. Expertus denique est Vitale frigus hoc Ioannes Berchmans, qui in præmiū ardentissimi illius, castissimique amoris quo Deiparam velut Matrem prosequebatur, adeo, vt diceret sæpius: *Nunquam acquiescam donec obtinuero amorem tenerum, erga dulcissimam meam Matrem Mariam;* Et morti iam vicinus. *Si mille corda haberem, Mariam mille cordibus amarem.* In præmiū, inquam, huius tam teneri, vehementisque amoris cōsequi visus est, omnis Venerei ignis extinctionem, illibatamque, & omni peccato grauiori carentem, imo Angelicam puritatem. Vnde P. Cornelius à Lapide vir æquè pijssimus, atque doctissimus hoc de illius immaculatæ vitæ innocentia inter alia præclarissimum, publicumque dedit testimonium, *De eius puritate, & immunitate à peccato mortali per omnem vitam, & à veniali deliberato in Religione, & a motibus carnis, audiui, cum alijs publicè asserentem eius Præceptorem in oratione funebri, Morienti cùm ingererem; IESVS meus, amor meus, & omnia, hilarescēs: Ita, ita, inquit, IESVS centrum cordis, DEVS cordis mei, & pars mea DEVS in æternum. Crebro menti meæ obuersatur. Videor per diē æquè, ac noctem eum coram intueri, nec horresco, sed potius ad lætitiam spiritualem, & ad alacrius Deo seruiendum accendor. Nequeo in animum inducere vt pro defuncto orem, sed opto, vt ipse pro me oret, vtque anima mea sit cum anima illius: Viuat anima mea vita, & moriatur morte Ioannis.* Tandem totum de eius illustrissimis virtutibus testimonium, aurea hac concludit coronide: *Denique mihi absque iuge extitit virtutum speculum, & stimulus. Vtinam in vltimo, & magno mundi die, cum illo ad gloriam resurgere, atque coram throno Dei, & Agni inter illius calcaneum caput leuare merear.* Amen.

Ioannis Berchmās puritas ope B. V. illæsa ab omni lethalis peccati macula conseruata.

P. Cornelii à Lapide de puritate Ioānis testimonium.

Io. Berchmās iuge omnibus virtutum speculum extitit.

78. Innumera sunt aliorum grauissimorum virorum de Angelica eius puritate Virgineaque integritate testimonia, sed missis illis, vnicum idque luculentissimum Reuerendi admodum Patris Nostri Præpositi Generalis Societatis IESV Mutij Vitellesch Viri Angelicis plane moribus præditi nobis sufficiat testimonium:

P. Generalis Nostri Mutii de Virginitate Ioannis testimonium.

Felicis memoriæ frater noster Ioannes Berchmannus. Iuuenis reuera fuit innocentia ac puritate

tate

tate insigni, Angelicis moribus, pietate admirabili, virtutibus solidis ac perfectis. Instituti nostri regularumque seruantissimus; omnibus qui cum eo vnquam sunt versati, quocumque tempore, ac loco, per quamcunque occasionem, summi semper exempli, adeo vt neminem reperiremus, qui vnquam in eo deprahenderit vel minimum defectum, aut imperfectionem. Has ob res speramus hanc vitæ eius historiam: (quam ego vniuersam diligentissimè legi, quæque plena est virtutum actibus, usque proprijs Alumno Societatis, singulariter obseruanti ac perfecto:) allaturam esse omnibus, qui eam lecturi sunt, sed præcipuè Patribus nostris, fratribusque insigne Spiritus adiumentum, & calcar acquirendæ perfectionis Religiosæ. Et potest sanè quilibet securus esse eorũ, quæ de virtutibus, ac cælestibus ornamentis, alijsque rebus eius omnibus in hac historia referuntur. Nam ego ipse benè longum vidi catalogum virorum eruditorum, grauium, sapientiũ, timentiumque DEUM, qui certa scientia hęc testantur, eorumque testimonia ipse perlegi. Vtinam Domino placeret impertiri nobis gratiam imitandi in hac vita: (is enim mihi propositus scopus, cur vitam hanc scribendam curarim:) & in cælo deinde fruendi cælestibus illis bonis, quibus eum piè credimus modo potiri. Hæc Pater noster.

79. Ex quibus sanè colligimus Adolescentem hunc pijssimum ope Virginis Reginæ Angelorum gloriosissimæ, ad cuius potissimum pangenda, ac deprędicãda laudum encomia natus, fictus, factusque dicebatur, donum illud puritatis integritatisque Angelicæ, innocentemque vitam, quæ in Adamo vix peccare visa fuit, motum incorruptionem, absolutissimamque numeris omnibus sanctimoniam consecutum; Virginemque hunc suum clientulum ac filium, ad instar Niuis non modo puritate Angelica, Virgineâque integritate dealbasse, verùmetiã frigefecisse, caloremque illum noxium libidinis extinxisse, ita vt anima eius tota virtutibus, velut clarissimis splendoribus conspicua, beatis illis mentibus summam pepererit admirationem. Illã enim in cælum migrantem intuentes sine dubio exclamarunt: *Quæ est ista, quę ascendit dealbata, delicijs affluens, innixa super dilectum suum?* Cant. 7.

Io. Berchmãs ad B. V. deprędicãndas laudes natus.

89. Infinita alia eaque præclarissima animæ Ioannis nostri dona, gratiasque quæ tota ipsius vita mirificè elucescunt, Virgineę hæ Nix contulit, eamque cælestibus diuitijs, quas nulla mens valet penetrare, locupletauit. Verè enim de hac Niue S. Iob cap. 38. vaticinari visus est: *Nũquid ingressus es thesauros niuis?* Quasi dicat: Nemo tam sagacis, acutique est ingenij, vt cælestis huius Niuis spirituales diuitias, ac thesauros, quibus sibi deuotos cumulare consueuit, mente ingredi, eosque comprehendere audeat. Est nimirum illa potentissima, ac gloriosissima cæli ac terræ, Vniuersique totius Reginę, in cuius manibus liberalissimis omnes cælestes thesauri congesti sunt, dum dilectissimum suum filium, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientię absconditi, in illis gestat, promptissima ad illum orbi vniuerso donandum. Vnde ipsa Prou. 8. gloriabatur: *Mecum sunt diuitiæ, & gloria, opes superbę, & iustitia.* Quãtus porrò sit benedictus ille Dei filius, fructus vêtris ipsius preciosissimus, animarum nostrarum thesaurus, mox attexit: *Melior est fructus meus auro, ac lapide precioso, & genimina mea, a gento electo.* Quam etiam ipsa ad communicandos hos cæli thesauros prompta sit, extemplo subnectit: *In vijs iustitiæ ambulo, in medio semitarum iudicij, vt ditem diligentes me, & thesauros eorum replcam.*

Virginea Nix suis thesauris Ioannem locupletauit.

Christus animarum nostrarum thesaurus.

B. V. ditat diligentes se, & thesauros eorũ replet.

81. Quare idem Salomon Prou. 3. 13. beatum prædicat hominem illum, qui hanc Diuinæ Sapientiæ Matrem repperijsset, eique ardentissimo amore adhæsisset, quod huiusmodi vir summus omnino cæli diuitijs, ac thesauris esset locupletandus, bonisque omnibus ab illa immensi, æternique Boni, in quo omne genus boni reperitur, optima parente esset cumulandus. Sic igitur ille: *Beatus homo, qui inuenit Sapientiam. melior est acquisitio eius negotiatione argenti, & auri, primi, & purissimi fructus eius. preciosior est cunctis opibus, & omnia, quę desiderantur huic non valent comparari.* Ne verò arbitraremur eã opes suas in terram defodisse, cæcisque tenebris abdidisse, mox liberalitatem eius ad sua omnia communicanda suis deuotis commendat: *Longitudo dierum in dextera eius, & in sinistra illius diuitiæ, & gloria.* Ne denique censeremus opibus hiscé, breui tempore homines fruituros, addit illam simul vitam longæuam, beatamque illi persimilem; qua aureo sæculo Protoplasti de ligni vitæ fructibus in innocentiæ statu vescentes perennassent suis clientulis communicaturam: *Lignum vitæ est his, qui appræhenderint eam, & qui tenuerint eam beati.* Verè enim, qui filiali affectu Virginem, velut Matrem tenent, atque amplectuntur, Spiritus iuuentutem indies, ardenti in ipsam pietate, velut Arboris vitæ fructu, renouant, vitamque vegetam, omnibus virtutibus exercitatã ducunt, adeoque semper hilares, calestibusque delicijs delibuti in hac vita viuunt,

Beatus, qui inuenit B. V. æternæ Sapientiæ Matrem, quia ingentes cum illa opes inuenit.

B. V est lignum vitæ ijs, qui illam amant.

viuunt, vt sempiternæ beatitatis gaudia hic delibare videantur.

82. Si enim vera beatitudo, Seuerino Boetio teste, nihil est aliud, quam status omnium bonorum aggregatione perfe-ctus; etsi, vt vult sapiens Idiota; *Inuenta Maria inuenitur omne bonum*; consequens sane est, inuenta gloriosissima hac Virgine Matre, nos beatitatem; in hac vita adhuc degentes, prout hæc exulum vita patitur, reperisse, spemque indubitatam nactos, sempiternâ illâ nos aliquando, tandem perfruituros. Verissimè enim asseruit Pelbartus de Temisuar l.9. Stell. Part.2. art.3. Dei Matrem animosam esse ad nostram promotionem, & gaudere plurimum, vt in Reges eligamur, eamque illo in nos esse affectu, quo Mater illa Filiorum Zebedæi, quę à Christo petebat, vt filij sui in Regno eius sederent, vnus ad dexteram, & alter ad sinistram. Matt 20. *Talem*, inquit, *affectum charitatis habet B V, & exhibet erga nos, quia summo desiderio optat, & pro nobis laborat, vt coronã Regiæ dignitatis in patriâ cælesti adipisci valeamus, quæ talis est sublimitatis, tamqua ineffabilis gloriæ, vt sicut ait Apostolus 1. Cor. 2. Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit DEVS diligentibus se. Vnde de ipsa gloriosissimâ Dei Matre scribitur Eccli. 15. Obuiabit illi, scilicet homini, quasi Mater honorificata, & exaltabit illum apud proximos suos, & stolâ gloriæ vestiet illum, iucunditatem, & exultationem thesaurizabit super illum, & nomine æterno hæreditabit eum.* Hæc Pelbartus.

B.V. solicita ad nostram promotionẽ, vt in cæli Reges eligamur.

B.V. summo desiderio, optat vt coronam Regni cælestis adipiscamur.

83. Ex quibus, alijsque supra memoratis colligimus Deiparam Saturni proprietates æmulari, inter quas nonnulli; vt refert Bernardinus Bustius, reponunt, quod sub hoc Planeta nati cõsueuerint locupletari. Verissimum enim est quod quicunque sub Virgineo hoc, felicissimoque Planeta vel lucem aspexerunt, dum eos Matres Dei Matri vel mox vt nati sunt obtulerunt, vel deuouerunt, vti fuit B. Aloysius Gonzaga noster, alijque quam plurimi, vel ipsi postmodum sese in vitæ suæ decursu Virginis obsequijs manciparunt, copiosissimis, præsertim spiritualibus diuitijs, fuisse locupletatos, ingentesque, breui tempore sanctitatis thesauros recondidisse. Hæc est enim Virginea illa Nix vti diximus, de qua Iob, quæ habet in se reconditos, imperscrutabiles planè thesauros, quos nemo nouit, nisi qui possidet. Hæc nimirum est sapientiæ increatæ Mater, quæ ob eximiam, qua pollebat sapientiam, ipsa sapientiæ à Patribus appellata est. De hac igitur hic Salomon Sap. 7. incredibiles eius thesauros, opesq; quasi digito ostendens, docensque suo exẽplo quanti sit æstimanda: *Præposui illam*, inquit, *Regnis, & sedibus, & diuitias nihil esse duxi in comparatione illius, nec comparaui illi lapidem preciosum, quoniam omne aurum in comparatione illius arena est exigua, & tanquã lutum æstimabitur argentum in conspectu illius. Super salutem, & speciem dilexi illam, & proposui pro luce habere illam, quoniam inextinguibile est lumen illius. Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa: Infinitus enim est thesaurus hominibus, quo qui vsi sunt, participes facti sunt amicitiæ Dei, propter disciplinæ dona commendati.*

Sub Planeta Saturni, qui nascuntur locupletantur.

B. V. obsequio dediti locupletantur.

B.V. infinitus est nobis Thesaurus.

84. Quæ sane pulcherrima increatę sapientiæ Parentis elogia mirum in sapientissimo illo, amoris erga eam affe-ctum ostenderunt. Nam, vt aurum, argẽtum, gemmas, sceptra, solia, coronasque Regnorum sileam. quid charius in hac vita ab hominibus habetur sanitate, quid pulchritudine, quid luce? Et tamen vir sapientissimus his omnibus eam ante posuit. Intelligebat nempe illam summi, æterni, incommutabilisque illius Boni esse Parentem, à quo bona cuncta, velut perenni fonte, procedunt. Nouerat cum illâ esse illum vniuersorum Dominum, in cuius manu sunt omnes fines terræ, eiusque thesauros argenti, auri, gemmarumque, ac per consequens opes omnes, quæ in hoc mundo desiderari possunt.

In B.V. sunt omnia, quia æterni illius Boni Mater est.

85. Ingressus erat huius Niuis Virgineæ amplissimos, opulentissimosque Thesauros Seraphicus Doctor Bonauẽtura, eosque Angelico suo penetrarat intellectu, quando docuit in speculo cap. 8. cum Maria Dominum vniuersorum opulentissimum fuisse, eamque omnibus cæli diuitijs locupletasse: *Attendite charissimi*, inquiens, *quod Dominus vniuersalis, qui cum Maria est, ipse est Dominus opulentissimus proprietate, sicut testatur Propheta: Domini est terra, & plenitudo eius; orbis terrarum, & vniuersi, qui habitant in eo. Domini certè est non solum terra, & plenitudo eius, sed etiam cęlum, & plenitudo eius. Tui enim Domine sunt cæli, & tua est terra, quia cęlum cęli Domino. Domini huius omnia sunt propria cælum, & terra, corporalia, & spiritualia, omnis natura, omnis gratia, omnis cælestis gloria, omnia sunt Domini propria. Dominus ergo ditissimus est, sicut etiam ait Apostolus: Idem Dominus omnium diues in omnes, qui inuocant illum. Rom. 10 Ecce Maria quantus Dominus est, quam opulentissimus Dominus est, qui tecum est. Et quia Dominus opulentissimus opulentissimè est tecum, ideo tu es opulentissima, siue ditissima secum, ita vt verè*

Dominus opulentissimus est cum Maria, ideo & ipsa opulentissima est.

tibi dici posset: Multæ filiæ congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas Prou. 31. *Verè enim multæ animę iustę congregauerunt diuitias virtutum, & gratiarum, diuitias meritorum, & pręmiorum, sed Maria vniuersis diuitiis supergressa est excellentissimè vniuersas. O' quam diues est Maria in gloria, quæ tam diues fuit in miseria! O' quam diues est in cælo, quę tã diues fuit in mundo! O' quam diues est in anima sua, quæ tam diues fuit in carne sua, vt etiam B. Bernardus exclamans, dicat: O' diues in omnes, & super omnes Maria, de cuius substantia, modica pars assumpta, totius mundi suffecit soluere delicta. Dominus ergo tecum ò opulẽtissima Maria.* Hæc Bouen. Largissimas has Deiparę diuitias Spiritus S. nobis indicauit cũ Arcam testamẽti typum Virginis pulcherrimum, laminis aureis, tam intrinsecus, quam extrinsecus contegi, Altare item Thymiamatis, Vrnamque illam, cæleste Manna continentem, totam auream esse iussit. Cùm denique Tabernaculum fœderis, & Templum ipsum, ac pręsertim Sancta Sanctorum tanto auro ornari, ac locupletari voluit, vt ita vel auri cæca quadam cupidine, tantarumque opum vi ad Virginem quærendam amandamque incitaremur.

Figuræ repręsentantes B.V. fuere aureæ, vt eam ditissimam esse intelligeremus.

86. Quod si Dominus tãtus, cuius est orbis, & plenitudo eius, cuius est, aurũ, argentum, & diuitiæ totius vniuersi, fuit cum Virgine, locupletissimam sanè illã esse oportuit, ac consequenter largissimam, cũ fuerit summi illius Boni, quod natura sua diffusiuum est, Parẽs optima, semper non modo ad dãdum promptissima, verumetiam sedula ad inquirendũ eos, quibus, & se, & suas opes communicet; Vnde de illa pulchrè Salomon Sap. 6. *Facile videtur ab iis, qui diligunt illam, & inuenitur ab his, qui quærunt illam.* Prę occupat, qui se concupiscunt, vt illis se prior ostẽdat. Qui de luce vigilauerit ad illam, non laborabit, assidentem enim illam foribus suis inueniet. Quoniam dignos se ipsa circuit quærens, & in vijs ostendit se illis hilariter, & in omni prouidẽtiâ occurrit illis. Quam sententiam intellexit Richardus à S. Laur. lib. 2. de laud. B.V. p. 1. de Virgine gloriosissima: *Felix*, inquiens, *inuentio inuenire gratiæ Inuentricem, qua inuenta, inuenitur omne bonum. Hęc est .n. illa mulier, de qua idem Salomon Prou.* 18. *Qui inuenit Mulierem bonam, inuenit bonum, & hauriet iucunditatẽ à Domino, hic videlicet conscientiæ, lętitię in futuro. Illa quoque ambulantibus per vias pietatis, atque humilitatis ostendit se hilariter, & exeuntibus ex hoc mũdo ad Deo famulandum, in omni sua prouidentia, ad conseruandam, roborandamque animam in Diuino obsequio occurrit, quasi adiutrix fidelissima.* Sic ferè Richardus.

Felix inuentio inuenire Inuentricem gratiæ Mariam.

87. Cùm igitur Virgo Deipara, & locuplętissima sit, & summi Boni, bonis omnibus affluentissimi Mater sit, & adeo prompta, atque hilaris ad opes, bonaque sua, cum sibi dilectis clientulis communicanda inueniatur, quis dubitat illam propitium Saturni Sydus esse, quod sub eius horoscopo natos locupletare consueuit? Felices igitur ac terque quaterq; beatos, qui vel mox nati à suis Parentibus Virgini Sacratissimæ fuere cõsecrati, vel ipsi postea, vt sapere incæperũt, vti ante dixi, sese ipsius obsequijs mancipaprunt. Hos enim miris, copiosisque cæli opibus, ac thesauris locupletari necesse est. Verissimè enim idem pronunciauit Richardus, humanam Naturam dicere posse de Virgine: *Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa.* Quid igitur agũt filij Adæ auari, ac inexplebiles opum amatores, cur huius Virginis obsequijs sese totos non consecrãt, cur huic cælorum totiusque Vniuersi Reginæ potẽtissimæ quam fidelissimè non deseruiunt? *Filij hominum vsquequo graui corde, vt quid diligitis vanitatẽ, & quęritis mendacium?* Cur tanto studio futiles, labilesque opes consectamini, quæ verè inanes ac falsę, imò ipsa vanitas, falsitas, atque mendacium sunt, terrâ, marique corpora vestra mille periculis exponentes, macerantes, ac vix non mactantes, vitam caputque vestrum, tot mortibus obiectantes, consectamini? Veræ opes sunt, dona cælestia, gratia, Dei charitas, virtutes Christiano homine dignæ, quæ verè animam illas possidẽtem locupletant. Si ergò verè, vt ait D. Gregorius, & cum eo Sancta Mater Ecclesia, diuites esse cupitis, veras diuitias amate. Ad Virginem summi Boni Parentem tanquam ad thesaurum mortalibus omnibus cõmunem, seipsam, omnibus largè, copiosèque absque vlla cunctatione communicãtem accurrite; opum illam, peruersæ naturæ nostræ inditam auiditatem expletæ; experiemini certè miram, in vobis animi tranquillitatem, securitatemque, quam opes istæ mundi, ad instar aquarum dilabantes, præstare minimè consueuerunt. Verissimè enim S. Doctor censuit Ambrosius mundi diuitias, à diuidendo dictus, quod pacem ab anima, vnionemque cum Deo, qui centrum est cordis nostri, diuidant. At verò animi spirituales diuitiæ, quæ in Diuinâ gratiâ, Deique charitate, donisque Spiritus S. consistunt, inter quæ gaudium, & pax numerantur, à Deipara nobis communi-

Felices qui à pueritia B.V. dedicantur.

Exhortatio ad veras opes consectãdus.

municatæ, miram quietem animi, gaudium, quod exsuperat omnem sensum, mirificam denique securitatem, dum eas fures neque effodere, neque subiegere valent, perimunt. Audiamus denique docentem eundem Ambrosium, quænam veræ ac genuinæ sunt diuitiæ, vt ad eas comparandas accendamur, Virginemq; Deiparam, Reginam locupletissimam studiosius imploremus, quo tantarum eius opum participes efficiamur, nostramque inopiam subleuemus: Sic igitur ille lib. 1. de Cain. c. 5. *Si quæris thesauros, accipe inuisibiles, & occultos, quos in cæli altissimis, non quos in terrarum venis requiras. Esto pauper spiritu, & eris diues. qualicumque censu, quia non in abundantiâ diuitiarum vita est hominis, sed in virtute ac fide. Istę te diuitiæ verum diuitem facient, si sis in DEVM diues.* Hæc Ambrosius, & quidem præclarissimè ac sapientissimè. Diuitiæ enim spirituales, quas post DEVM Virgo nobis communicat, veræ diuitiæ sunt, nosque verè diuites in Domino reddunt. Dum enim illa Christianis, solidisque variarum virtutum opibus nos exornat, veris cæli opibus, ac thesauris, quos nec ærugo, nec tinea demolitur, quos fures non effodiunt, nec furantur, locupletat. Quare quisquis albos, aureosque vitæ beatioris dies, quisquis sapientiam, ac prudentiam, quisquis modestiam, morum compositionem, grauitatemque, quisquis Venerei ignis extinctionem, illibatamque mentis, ac corporis puritatem, desiderat, ad Virginem gloriosissimam summam cælorum Reginam, tanquam ad propitium Saturni sydus, recurrat, in illam spes suas vniuersas post eius filium collocet: in illam quam potest creberrimè ac piè respiciat, eamq; inuocet, summoque affectu veneretur, benignissimos, mihi credite, eius pietatis influxus experietur.

In virtute. & non in abundantia diuitiarum vita est hominis.

D I-

DISCVRSVS XXXVIII.

Quod Virgo Deipara Iouis Planetæ proprietates repræsentet.

1.

Faustum, prosperum, fortunatumque Sydus Iouis esse mortalibus, apud Astronosmos, aliosque peritos in confesso est. M. Tullius de somno Scip. *Deinde, inquit, est hominum generi prosperus, & Salutaris ille fulgor, qui dicitur Iouis.* Natalis Comes lib. 2. Mytholog. cap. 1. *Alij perbenignum*, inquit, *Iouis Planetam, ac stellam esse putarunt, quem idcircò crediderunt esse DEVM, quia sydera pro Dijs colebantur antiquitus.* Deorum verò maximum, ob naturæ benignitatem, quippe cum nihil magis, quam bonitas, ac munificentia Diuinæ Naturæ conueniat, cuiusmodi esse putatur Iouis Stella. Id autem experiuntur ij, qui sub dominante Ioue nati sũt. Suas enim virtutes Planeta hic illis largitur, quorum in ortu dominatur. Hunc omnia videre, omnia audire crediderunt antiqui. Vnde Apollonius lib. 2. Argonaut:

Fulgor Iouis prosperus, & Salutaris.

Iouis Planeta per benignus.

Nemo latere Iouem potuit, nam conspicit vnus.
Omnia, siue bonus fueris, siue impius idem.

Alij mundi animã Iouẽ esse crediderunt, quæ per omnia humana corpora esset diffusa, de illo sic Aratus in Astron:

Ab Ioue principium: mortales tempore nullo
Prætereamus eum; loca sunt hoc plena viarum,
Sic fora plena, simul sunt plenæ marmoris vnde,
Et portus, fit vbique Iouis nam copia cuique.

Eundem Iouẽ mundi animã agnoscens Orpheus quodam Hymno sic cecinit:

Iouis Planetam mundi animã aliqui censuerunt.

Iuppiter omnipotens est vnus, & vltimus, idem
Iuppiter est caput, & medium; Iouis omnia munus.
Iuppiter est fundamen humi, ac stellãtis olympi.
Iuppiter, & mas est, & nescia fœmina mortis.
Spiritus è cunctis validi vis Iuppiter ignis.

2. Hinc Cecrops Athenarum Rex, qui & ipse Iuppiter appellatus est, vim ignis, omniumque rerum ei inesse cognoscens, eum supremum vocauit, nihilque vita præditum ei immolandũ duxit, sed tantum liba patria. omnem enim crudelitatem à suis altaribus repellit diuina Natura, cui nihil magis conuenit, quam clementia, ac beneficentia. Idcirco Iouem datorem bonorum omniũ δοτῆρα ἐάων, Patrem omnium, qui viros bonos multis beneficijs prosequeretur, antiqui vocauerunt. Huic antiquitas tertium oculum in fronte attribuit, vt indicaret eius prouidentiam Dominiumque in cælum, terram, ac infernum sese extẽdere. Lacedæmones ei quatuor aures ad demonstrandum eius in administrando dominio diligentiam; Aquilam item ad ostendendum intellectus eius perspicuitatem, attribuerunt. Hæc ferè Natalis.

Iuppiter tri-oculus, quod eius prouidentia ac Dominiũ in cælũ, terrã ac Infernum se extendat.

3. Verum omnium elegantissimè Marullus Tarchaniota Constant. peculiari Hymno Iouis naturam, geniumque descripsit:

Iuppiter piè, Iuppiter
Benignè, optimè Iuppiter,
Qui tuo nitidum Aethera
Ambis igne beato
Te cano placidum Patrem
Terrarum, placidum æquoris,
Largum quicquid vbique adest
Fertili dare dextrâ.
Siue augere libet nouis
Glebas seminibus rudes
Siue enata salubribus
Fortunare alimentis.
Et tunc sæua repellere
Syluis flabra virentibus
Nunc lætum sata commodo
Culta spargere rore.
Nunc rigentia flumina
Dura soluere compede,
Nunc defendere sirium
Aegris pulueruletum
Terris, & pecori mala
Momenta, arboribus mala,
Cum semel rabiem improbam
Tellus syderis hausit.
Sed nec vere nouo thyma
Complecti numero queam,
Aut quas sæuus Ataboius
Olim torquet arenas.

Mmmmm Non

Non si lingua adamantina
Sonet, vox adamantina,
Tuas expediam tamen
Laudes, & benefacta.
Aut cum fulciferi Patris
Albo sydere temperas
Minas, & rabiem feram,
Quo non sæuior alter.
O cæli decus, ò potens
Votorum, & triplicis boni
Salue ritè vocantibus
Felix Iuppiter alme,

4. Quæ elogia omnia longe aptius cadunt in Virginem nostram Deiparam, sydere hoc repræsentatam. Vnde Bernardinus Bustius Part. 11. Mar. serm. 2. ait Deiparam in cęlos abeuntem ab hoc Iouis Planeta, vt ibidem tantisper commoraretur, ob mutuam naturæ proprietatumque similitudinem, fuisse inuitatam. Naturam porrò qualitatesque huius syderis, ex varijs auctoribus sic describit. *Planeta hic dicitur beneuolus, calidus, & humidus, in suis qualitatibus temperatus, in colore argenteus, candidus, clarus, ac blandus. Ideo in eius Circulo fœlicitatis causam veteres posuere, vt Marcianus Philosophus plus affirmat. Temperat hoc sydus seueriorem illum Saturni, falciferi Patris aspectum. In corpore item hominis causat pulchritudinem, atque honestatem. colorem enim niueum rubore permixtum, pulchros oculos, dentes, crinesque causare consueuit, dicitur quoque praeesse aeri, & sanguini, sanguineęque complexioni, honoribus denique, ac diuitijs. Causa est item Sapientię, honestatis, fidei, disciplinę, ac ipsius salutationis, quę prę cęteris omnibus ęstimanda est.*

Iouis Planeta B.V. in cælos abeuntem ad secum cōmorandum inuitauit

Variæ Iouis Planetæ proprietates.

5. His igitur præmissis, tandem ad Deiparam conuersus, sic eam, benignissimi huiuscè syderis qualitates in illa agnoscens, affatur: *Has omnes proprietates tu Virgo benedicta in te habes, vt patet tuam excellentiam intuenti: Tu enim es cęli Regina, & Angelorum, omniumque sanctorum Domina, tu Parens restauratiua creaturarum omnium. Tu benigna es, & humilis medium virtutis tenens, omni argento candidior, tu purum, nouumque speculum, in quo sol resplendet iustitiæ. Tu bonitate tu natum ex te DEVM, iustitię falcem, gladiumque gestantem mitigas, placatumque hominibus reddis. Sub te Imperatrix mundi continentur honores, & diuitię. Tu enim es Regina illa, de qua Dauid: Adstitit Regina à dextris tuis, in vestitu deaurato circumdata varietate. Tu reperisti illū qui est Dei Patris Sapientia, in quo sunt omnes thesauri Sapientię Dei, illum qui est via, veritas, & vita. Tu tibi deuotos facis in conspectu Dei pulchros, charitate rubicundos, mundicia, puritateque niueos. Tu eosdem reddis morigeros, honestos, ac fideles; tu denique tuos clientulos in omni bono confortās, saluos, fęlicesque in ęternam beatitudinem transcribis. Verissimè enim apud Salomonem Prou. 8. pronūciasti: Qui me inuenerit, inueniet vitam, & hauriet salutem à Domino.* Hæc Bernardinus.

In B.V. Iouis proprietates.

6. Ex quibus Iouis descriptionibus, intelligimus Planetæ huic potissimum benignitatem attribui, quæ in Virgine, admirando prorsus splendore elucescit, ita vt verè dicere possimus hominum generi prosperum, & salutarem huius virtutis fulgorem esse. Benignitas enim hæc Virginis nostræ non modo suauitatem, lenitatem, affabilitatem, morum dulcedinem, & in nobis iuuandis facilitatem ac propensionem significat, verū etiam largitatem, atque liberalitatem, quæ sanè absque illo benigno, dulcique in mortales omnes affectu, manca atque clumbis esse videretur. Hinc Apostolus ad Tit. cap. 3. 4. scribens de charitate incarnati Verbi in genus humanum, vt eā mirè dulcem fuisse ostenderet, præmisit benignitatem: *Apparuit*, inquiens, *benignitas, & Humanitas, siue amor hominum*, vt transfertur ex Græco: φιλανθρωπία. De hac Virginis dulcissima benignitate, morum suauitate, ac facilitate Rich. à S. Laur. lib. 2. de laud. B.V. part. 1. cap. 1. *Tanta*, inquit, *est eius benignitas, vt nulli ad ipsam accedere sit formidandum*. Idem lib. 4. ad benignitatem Deiparæ transfert verba illa D. Bernar. ser. de Verb. Apoc. *Quid ad Mariam accedere trepidat humana fragilitas? nil austerum in ea, nil terribile, tota suauis, omnibus offerens lac, & lanam. Reuolue diligentius Euangelicę historiæ seriē vniuersam, et si quid forte increpatorium, si quid durum, si quod deniq; signū indignationis occurrerit in Maria, de cętero suspectā habeas, & accedere verearis. Quod si, vt verè sunt omnia plena pietatis, & gratię, plena māsuetudinis, & misericordię, quæ ad eam pertinent, inueneris, age gratias ei, qui talem tibi Mediatricem, benignissima miseratione prouidit, in qua nihil possit esse suspectum. Denique omnibus omnia facta est, sapientibus, & insipientibus copiosissima charitate debitricem se fecit, omnibus misericordiæ suæ sinum aperuit, vt de plenitudine eius accipiant vniuersi. Captiuus redemptionem, æger curationē, peccator veniam, iustus gratiam, Angelus lætitiam, filij persona carnis humanæ substantiam, tota denique Trinitas gloriam, vt non sit, qui se abscondat à calore eius.* Ipsa etiam in sua mansuetudine suscepit insitum Verbum potens saluare animas. Quasi insinuare velit Richardus omnem hanc suauitatē, ac benignitatem, quæ in Virgine, veluti Iouis resplendet sydere, ex Verbo Incarnato,

Tanta est B.V. benignitas vt nulli ad eam accedere sit formidandum.

Benignitas B.V. à Verbo Incarnato, & Spiritu S. participata.

nato, quod eius quodammodo vtero, veluti immensæ illius Arboris, Diuinitatis nimirum, surculus semet inseruili, pullulare.

7. Et quoniam insitum hoc Verbum vtero Deiparæ, ope, operâque fuit Spiritus Sancti, iure asseuerare possumus benignitatem hanc à dulcissimo hoc Spiritu Virginem hausisse. Siquidem de Spiritu hoc, ait Salomon Sap. 1. *Benignus est Spiritus sapientiæ*. De eodem hoc Spiritu idem Sap. ca. 7. *Est Spiritus intelligentiæ sanctus, incoinquinatus, suauis, amoris bonum, quẽ nihil vetat benefacere, humanus, benignus*. Hoc igitur suaui, benigno, humano afflatu Spiritu Dei Mater dignissima, quid mirum quod, & ipsa suauis, benigna, humana, & ad benefaciendum mortalibus propensissima effecta sit? Hac nimirum suauitate, ac dulcedine Virgo benignissima suam condit liberalitatem, ac munificentiam, adeo vt simul in vnam virtutem, in ipsâ coalescere benignitas, & liberalitas videantur.

Suauitate ac dulcedine B. V. suam condit liberalitatem.

8. Suauitatem hanc cum beniunitate, atque liberalitate sociatam ipsa Virgo insinuasse visa est, cum dixit: *Spiritus meus super mel dulcis, & hæreditas mea super mel, & fauum*. Cum enim spiritui diuinissimo, quo veluti animabatur Deipara propria sit Bonitas, quæ naturâ suâ est sui ipsius diffusiua, & hic spiritus ad instar mellis, fauique sit dulcissimus, consequitur, sanè Deiparam benignissimam, effusissimam simul, ac suauissimam, & ad dona cælestia largienda facillimam esse. Vnde idem Richar. à S Laur. lib. 1 de laud. B. V. c. 8. de salutationis efficacia loquens: *Si Ioculator esuriens*, inquit, *ad cętam ditiis cantauerit, nunquid ei cibus negabitur? Similiter si quis temporalia contemnens, & gratiam esuriens, veniat ad mensam Matris Domini, toto corde, & affectu dicens: Aue Maria; nunquid ipsius largitas ei gratiam poterit denegare? Saltem ex quo gratia plena est, vel aliqua gratiæ fragmẽta largietur. Ipsa enim fauus mel leus est, cui dicitur Cant. 4. Fauus distillans labia tua; qui si bene compressus fuerit, tactu labiorum deuotè orantis, dulcedinem melleam facile distillabit. Ipsa enim est vellus Gedeonis rore gratiarum madefactum, Iud. 6. quod compressione leuissima deuotæ salutationis, & orationis, larga distillabit stillicidia super terram cordis humani. Ipsa Virga gracillima est de radice Iesse, per summam humilitatem, quæ flatu auræ tenuis, humilis videlicet salutationis, vel orationis facile inclinari potest: inclinata verò florem, fructumque affert dulcissimum, nimirum filium IESVM*.

B. V. facilitas in gratiis distribuendis.

9. Hinc B. Albertus Magnus Tract. super Missus ex Glossa, benignitatem, rerũ largitatem definiuit, eamque in Deipara fuisse in summo pronunciauit: *Cum enim rerum largitas in dando consistat, & plus omnibus puris creaturis absque vlla proportione ipsa largita sit mortalibus, dum filio suo non pepercit, sed illum, & omnia cum illo nobis obtulit ac donauit, liberalitate profecto sua, omnes creaturas superauit*. Quemadmodum enim Pater æternus immẽsam suam benignitatem, suauitatem, largitatemque mundo manifestauit, filium suum ab æterno secundum Diuinam Naturam generando, eiusdemque Incarnationem operãdo, eumque nobis, omniaque cum illo donando: Sic quoque Virgo Beatissima incredibilem nobis beneficentiam, benignitatemque Patris æterni quodammodo æmulam ostendit, dum eundem Dei filium secundum humanam naturã generauit, & ad ipsius Incarnationem, Virgineam carnem ministrauit, & tandem eum nobis, omniaque cum illo, in quo omne bonum situm est, liberalissimè donauit.

B. V. liberalitas planè eximia in dãdo, & offerẽdo pro nobis Deo Patri filio.

B. V. sua liberalitate Patris æterni liberalitatem æmulata est.

10. Accedit quod benignissima Deipara in eo summam liberalitatem ostẽderit, quod dederit nobis, & Deo ipsi omne dabile. Quis enim huic mũdo dedit DEVM, eumque cum reparatis creaturis, omniaque, quæ in hac rerum vniuersitate continentur reddidit Deo, nisi Mater Dei, quæ humillimo suo in Incarnationem assensu mũdum perditum instaurauit? Quod si summam benignitatem DEVS Pater ostendit, suum dilectissimum in mundum ad nos redimendos mittendo filium, vt ait Glossa in illud Psalmi: *Benignè fac in bona voluntate tua Domine, idest, filium tuum mittendo, & peccata dimittendo, eandem sane super omnes creaturas ostendit Genitrix Dei benignissima, dum ad filij missionem Patrem æternum imitando, & peccati dimissionem, pro suo modulo, carnem suam purissimam exhibendo cooperata est, effecitque, vt copiosa foret nostra redemptio*.

B. V. liberalissima quod dederit nobis, & Deo ipsi omne dabile.

11. Idem denique Albertus, vt ostendat, summâ super omnes puras creaturas benignitate præditam fuisse Deiparam ex ipsius amplitudine perfectioneque comprobat charitatis, cuius secunda quasi proprietas, in sententia Apostoli, est benignitas: *Charitas*, inquit ille, *patiens est, benigna est*. Cum igitur in summo perfectionis gradu, omnem Seraphicum etiam transcendente, Virgo eximiâ charitate, tam in DEVM, quam in proximum à primo suæ immaculatæ Conceptionis instanti exarserit, summè quoq; benignã illam esse oportuit.

Benignitas est propria proprietas charitatis principalis.

B. V. quia Charitate plenissima, ideo benignissima.

12. Quod ſi deniq; DEVS ideo benignus dicitur, quia homines adoptat in filios, vt colligitur ex Saluatoris verbis illis apud Luc. 6. *Diligite inimicos veſtros, benefacite, & mutuum date nihil inde ſperantes, & erit merces veſtra multa, & eritis filij Altiſſimi, quia ipſe benignus eſt ſuper ingratos, & malos*. Ad quæ verba addit Gloſſa: Dando nobis poteſtatem filios Dei fieri Cū igitur poſt Dominum beatiſſima Virgo ſummam habuerit ſuo modo poteſtatē Dei filios faciendi. Dei nempe filiū primogenitum ſuum, regeneratorem noſtrū generando, cum quo nos quoque tanquam ſuos, Deique filios ſpiritualiter generauit, cōſequens ſanè eſt, illam poſt DEVM ſummè quoque benignam extitiſſe. Hæc enim virtus omnibus reliquis ſummum addit ornamentum. Veriſſimè enim pronunciauit Caſſiodorus in Epiſtolis: *Ornamentum omnium bonorum eſt ſyncera benignitas. Igitur ſi gradu, dignitate, aut virtute ſuperas reliquos, noli illos pedibus conculcare ſed ſis amabilis, affabilis, & vultu facieque placidus*. Quod ſane monitum Virgo ſanctiſſima, maximè poſtquam ad eminentiſſimam Diuinæ Maternitatis dignitatem eſt euecta, totque, tantiſque virtutibus doniſque Spiritus Sancti locupletata. ſeruauit ad vnguem, mira .n. toto ore, oculiſque benignitas, mira ſuauitas. emicabat, ita vt aſpicientes ad caſtiſſimum ſui amorem, velut magnes ferrum alliceret. atque pertraheret.

B.V. filios adoptiuos cū ſuo filio generauit quā plurimos.

Ornamētum omnium bonorum eſt ſyncera benignitas.

B.V. benignitas toto ore oculiſque emicans omnes ad ſui amorem alliciebat.

13. Tanta erat hæc benignitas Virginis, vt Diuinam prorſus æmulari videretur. Vnde Seraphicus Bonau c. 12. ſpec. expendens verba illa Pſalm. 64. *Benedices coronæ Anni benignitatis tuæ*, vocauit eam Coronam Anni Diuinæ benignitatis, cenſetque annum hunc eſſe, omni nocte carentem, ſolis diebus, iiſque lucidiſſimis cōſtantem Beatis in cælo videlicet, omni die clarioribus. quos licet Diuina Benignitas coronet in æternum coronâ gloriæ. ſuam Diuinam eſſentiam, faciemque in quam deſiderant Angeli proſpicere ad contemplandum exhibendo, coronat tamen & Virgo beatiſſima, benigniſſimam quoque ſuam faciem, eis ad intuendum oſtendendo. Verè enim pronunciauit Cardinal. B. Petrus Damiano ſerm. 1 de Nat. B.V. Virginem alloquēs: *Summa gloria poſt DEVM eſt te videre, tibi adhærere, & in tuæ protectionis munimine commorari*. Sed ipſius S. Doctoris Seraphici verba audiamus: In anno benignitatis boni benigniſſimè coronantur. Huius autem Anni benedicti Corona eſt benedicta Virgo Maria. Ipſa certè eſt Corona omnium dierum huius anni, quia ipſa eſt Corona omnium ſanctorum cæli. Corona enim ſupra caput poni ſolet; ſic Maria quaſi ſupra capita omnium ſanctorum locata eſt, vt teſtatur B. Hieron. *Exaltari meruit*, inquiens, *ſuper choros Angelorum, & peruenit vltra quam noſtræ humilitatis eſt natura. Filius certè Mariæ eſt ſumma ſanctorum Corona: Maria verò Corona ſub corona. Patet ergo quam ſublimiter benedicta ſit Corona noſtra, Mater noſtra Maria. Omnes ergo tā ſublimiter benedictam ſequamur, benedictam vtique, de qua B. Bernardus: Non eſt nobis hic manens ciuitas, ſed eam inquirimus, ad quam hodie Maria benedicta peruenit*. Sic ille.

B.V Corona Anni Diuinæ benignitatis, ſolis diebus conſtans.

Beati nō ſolum coronātur in cælis corona gloriæ videndo Dei eſſentiā. ſed etiā Corona benignitatis B.V. eius faciem intuendo.

Maria & Corona beatorum ſub Corona filii eos coronantis.

14. Idem Bonauentura eodem loco aſſerit eſſe alium quendam Annum conſtantem diebus, & noctibus, bonis videlicet, ac malis hominibus exultantibus in mundo; vocatque hunc annum æquanimitatis, quod diuina Bonitas æquaniniter malos, cum iuſtis toleret, dum ad pœnitentiam reuertuntur. Huius quoque Anni partim lucidi, partim tenebroſi Coronam benignitatis dicere poſſumus eſſe Deiparam dum bonos ſimul, ac malos, eos vndique defendendo, ac protegendo, ſuâ pietate, ac benignitate circumdare, & in miſericordiâ, ac miſerationibus, tam innumera illis, & naturæ, & gratiæ impertiendo munera coronare videtur. Verè enim benignitas Virginis Dies hos, diuinæ gratiæ illis quotidie impetrando auxilia, virtutibuſque præclariſſimis eorum animos excolendo reddit clariores, eoſque Coronâ benignitatis ſuæ, innumeris gratiarum lucidiſſimis gemmis decoratâ, circumdādo, mirificè condecorat, exornatque. Verè eadem benignitas Virginis obſcuram peccatorum noctem ſæpiſſimè eiuſdem coronæ ſuæ ſplendoribus ita irradiat, vt in claram lucem conuertantur, & in ſemetipſis experiātur illud eſſe veriſſimum: *Eratis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino*. Et illud: *Nox præceſſit, dies autem appropinquauit*. Verè benignitas Virginis peccatoribus ea dona gratiæ elargitur copioſiſſimè, vt peccata deteſtantes virtutum, diuinique obſequij ſemitam ingrediantur. Verè hæc benignitatis Corona Virginea ita illos circumdat. vt à malignis tenebrarum poteſtatibus illæſos conſeruet, ac tueatur; ne peccatis obnoxios ad inferiorum pœnas, vti promerebantur, det ndi permittat.

Annus quidā conſtās diebus, & noctibus .i. bonis ac malis, dicitur annus æquanimitatis.

Quomodo B. V. ſit Corona Anni æquanimitatis.

Benignitas B. V. velut corona in hac vita nos ornat.

15. Dici quoque poteſt Annus benignitatis Virginis coronatus totum tempus illud, quo nobiſcum commorata eſt in terris, quo ſemper vim ſolitæ ſuæ pietatis,

tatis, ac liberalitatis mirâ cum suauitate, ac facilitate erga omnes ad se accurrentes, & maximè erga Apostolos, ac Discipulos, vniuersamque Christi Ecclesiam exeruit. Hæc nimirũ suauissima Virginis benignitas, ac munificentia, qua in omnibus suis clientulis, imo in peccatoribus etiam iuuandis vsa est, illi Corona pulcherrima extitit. *Nullum namque ornamentum*, inquit, Seneca libr. 1. de Clement. cap. vlt. *Principis fastigio dignius, pulchriusque est, quam illa Corona, ob ciues seruatos; non hostilia arma detracta victis, non currus barbarorum sanguine cruenti, non parta bello spolia. hæc Diuina potentia est, gregatim, & publicè seruare.* Quare Lactantius libr. 4. de vera Sapient. cap. 26. sub illa Corona spinea, qua redimitus est à Iudæis olim Saluator, docet adumbratos peccatores, Christi benignitate, Dei gratiæ restitutos ac saluatos, ipsumque vt verum Regem coronantes: *Corona Spinea*, inquiens, *capiti eius imposita id declarabat fore, vt diuinam sibi plebem de nocentibus aggregaret: corona enim dicitur circumstans orbem populus. Nos autem qui ante cognitionem Dei fuimus iniusti, spinæ, id est, mali, & nocentes eramus, ignorantes quid esset bonum, & à iustitiæ notione, atque operibus alieni, omnia scelere, ac libidine polluebamus. Electi ergo ex dumis, & sentibus, sanctum Dei caput cingimus, quia conuocati ab ipso, & circumfusi vndique ad eum, Magistro, ac Doctori Deo assistimus, Regemque illum mundi, & omnium viuentium Dominum coronamus.* Sic Lact. Vides Dei filium, dum homines saluat, & ab interitu liberat, gloriâ, & honore à peccatoribus saluatis per spinas dumosque designatis coronari? Vnde S. Ambros. libr. de Instit. Virg. cap. 15. Annum illum placabilem Domino, quo Christus operatus est salutem nostram, saluauitque peccatores, vocauit Annum, & Coronâ benignitatis ipsius Saluatoris: *Quis*, inquiens, *Annus Dominicæ benignitatis, nisi ille, de quo dicit: Annum Domini acceptum, & tẽpus retributionis, sicut in Euangelio suo ipse memorauit dicens: Spiritus Domini super me. Luc. 3. Tunc ergo Dominus operibus suis, & honore sui tempus coronauit aduentus. Totus enim ille annus conuersationis in hoc mundo diuersarum habuit certamina passionum. Vicit Herodem paruulus, de quo in passione Infantium triumphauit, esuriuit, sitiuit, pro nobis vapulauit, pro nobis contumeliarum indigna tolerauit, crucem ascendit, mortuus est pro nobis.* Hactenus Ambrosius. En ergo Dominicæ benignitatis Annum, diuinis operibus, amore nostri perpetratis, velut diademate Regio coronatum. Simili ratione ob huiusmodi benignitatis in genus humanum exhibita opera, S. Cyrillus Alex. in c. 19. ait Patrem ęternũ fuisse coronatũ: Pōderās .n. illa verba Christi: *In hoc clarificatus est Pater meus, vt fructum plurimum afferatis*, sic loquitur: *Clarificatum Patrem suum esse dicit, quoniam ineffabilis eius bonitas, atque misericordia, nota omnibus, coronam quasi gloriæ illi attulit.*

Corona ob Ciues seruatores pulcherrima in capite Principis.

Corona Spinea qua coronatus est Christus, peccatores adumbrati.

Annus prædicationis Christi fuit Annus ipsius benignitatis.

Aeterni Patris bonitas ac misericordia prędicata Coronâ quasi gloriæ ipsi attulit.

16. Idem proportione quadam dicere possumus de Virgine Deiparâ benignissimâ, quæ & hic dum viueret, imitatione æterni Patris, ac Filij, Annos illos propensissimæ suæ in nos benignitatis, ac fælicitatis, assiduâ donorum cælestiũ mortalibus factâ communicatione, coronando, semetipsum diademate benignitatis coronauit. Simili prorsus ratione hos annos omnes à sua in cælos Assumptione vsque ad consummationem sęculi, dulcissimâ suâ in mortales omnes benignitate, effusissimâque liberalitate, benefaciendo, & sanando omnes oppressos à Diabolo, exemplo dilectissimi sui filij, veluti Coronâ pulcherrimâ circumdat, circumdabitque memoriâ sæculorum omnium, atque innumeras, sibi, suâ benignitate largitateque munificentissimâ, Coronas comparabit.

B.V. sua benignitate etiam in cælis existens nos coronando, semetipsam etiam nostris coronis exornat.

17. Quanta porrò sit hæc benignissima liberalitas Virginis, quæ mens capere, quæ lingua effari potuerit? Sanè iure id quod dictum in laudem Iouis est, à Marullo hic vsurpare possumus:

Nec si lingua adamantina
Sonet, vox adamantina
Tuas expediam tamen
Laudes, & benefacta.

Nec lingua, nec voce adamantina laudes B.V. explicari possunt.

Benignitatem hanc Virgineam, siue liberalitatem summam, ac pene infinitam post DEVM esse, videtur asserere Rich. à S. Laur. lib. 4. de laud. B.V. *De largitate, inquiens, & misericordia Mariæ congruè dici potest, quod cùm ipsa sit summè diues, summè etiam sit liberalis, ac misericors, implens monitum illud Tob. 4. Quomodo potueris, ita esto misericors, si multum tibi fuerit, abundanter tribuere? De illa quoque dicitur Sap. 11. Misereris omnium, quia omnia potes, dissimulans peccata hominum propter pænitentiam. Diligis enim omnia quæ sunt, & nihil odisti. De eius porrò ingentibus diuitijs [illegible] Salomon Prou. 31. Multæ filiæ congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas. Audiuit Virgo sine dubio consilium illud Spiritus Sancti Eccli. 14. Secundum vires tuas exporrigens, da pauperi, id est peccatori. Et illud alterum Eccl. 35. Da Altissimo secundum donatum eius. Altissimo enim datur, quod pro honore eius suis pauperibus tribuitur. Quod si Regina Esther viua spiransque*

B.V. quia summè diues, summè etiam est liberalis.

Imago

Imago quadam fuit Deiparæ, & hæc habuit gratiam, & misericordiam super omnes mulieres Est. 2. debebit sanè Virgo quoque ipsa nobis dare secundum gratiam, & misericordiam, quam accepit, Quod si Christus ascendens in altum dedit dona hominibus: Maria quoque vera, & vnica Filij imitatrix, ex quo ascendit in cælum, dabit, & ipsa dona hominibus, siquidem nec facultas ei deesse poterit, nec voluntas. Vnde, & ei dicimus: Salue Regina misericordiæ, commemorantes quod possit tanquam Regina, & velit tāquam misericors nos iuuare. Securè quidem intrandum est in illam curiam, vbi porta aperta est, & intrantes nullus arcet ostiarius, nullus cubicularius excludit, vbi omnes ciues ciuitatis illius vota nostra suscipiūt. Clamandū est igitur ad Reginam misericordiæ, quia sicut dicit B. Bern. Merito non exauditur qui clamare dissimulat. Regina siquidem solet esse larga, munifica, ac liberalis. Nec solum Regina misericordiæ, quoad potentiam miserendi, sed & Mater misericordiæ appellatur, quoad effectum miserendi, libentius creaturis filij sui misericordiam exhibens, quam aliqua Mater filijs vteri sui. Vnde dicit ipsa apud Isa. 49. Nunquid potest obliuisci mulier infantem suū, vt non misereatur filio vteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar. Sic ferè de benignitate, ac liberalitate Virginis insigni cum misericordia sociata, Richardus, apud quem vide plura si lubet.

B.V. est Regina, & Mater misericordiæ.

18. Tantam porrò benignitatem hāc Virginis in mortales omnes ait fuisse Pelbartus, libr. 12 stell. Part. 1. c 3. *& semetipsam totam cum suis membris omnibus ad nobis inseruiendum, ministrandumque impendevit.* Atque vt cætera breuitatis gratiâ, omittam, oculis illis pijssimis, ex quibus, veluti speculis, potissimum benignitas, amorque elucescit, nobis mirificè deseruiuit. *Illis enim,* vt ait Pelbartus, *lacrymas ex pietate in passione Christi profudit, eisdem cū flente Christo in hac miseriarum valle, & ipse flebat. Eisdem nostræ compatiendo captiuitati tam acerbę, ad DEVM cum lacrymis aspiciebat, atque pro humani generis libertate, exorabat. Eisdem in hodiernum vsque diem nobis seruit, dum materno affectu nostras necessitates intuetur, & velut fidelissima Aduocata nobis subuenit, ac patrocinatur. Quid de eius ore purissimo, linguaque Virginea dicam? His quoque nobis velut Mater benignissima miro charitatis affectu deseruiuit. Dum humillimè respondit Archangelo: Ecce Ancilla Domini, dum ob immensum Incarnationis beneficium, in persona humani generis, Cantico illo DEVM magnificante, gratias Diuinæ rependit Maiestati:* Quare iure merito idem Pelbartus exclamauit: *O' quam suauissima, ò quam vtilissima fuere nobis Virginis labia, ac lingua, quæ tam efficacia protulere verba, vt mox DEVS in vterum eius ad nos saluandos descenderet. Vere fructuosissimum Mariæ verbum, quod vnica prolatione consensum significante totum genus humanum persanauit. Denique quotidie nobis Maria labijs, linguaque in cęlo pro nobis apud filium intercedendo summa cum benignitate, ineffabilique pietate deseruit, vti quotidianis experimentis toti Ecclesiæ euadit manifestum.* Hęc ferè Pelbartus. Quid iā de corde eius benignissimo dicemus, quo ipsa mirificâ plena pietate nobis deseruiuit? Hanc ob causam Christus suadet B. Metildi, vt sæpius cor Virginis amantissimum varias ob causas consalutet, vt scribit Lamdsp. in eius vita lib. 1. cap. 3. vbi ita eam Christus alloquitur: Saluta filia mea cor Virgineū meæ Matris in abundantia omnium bonorum, quibus illa semper omnibus hominibus fuit vtilissima. Et in primis quidem saluta eius cor, quia fuit purissimum. Vnde ipsa omnium prima fuit, quæ Virginitatis votum emisit. Secundo. Cor eius fuit humillimum, ob quam planè singularem, profundissimamque humilitatē, concipere de Spiritu S. pro merita est. Tertio, quia cor eius fuit deuotissimum, ac desiderijs sanctis plenissimum, quibus illa me ad se de cælo pertraxit. Quarto, quia feruentissimum fuit amore in Deū, & proximum. Quinto, quia cor illud cōseruabat omnia diligenter, quę egerat in sua infantia, pueritia ac iuuentute. Sexto, quia cor eius patientissimū; mea fuit passione, quæ vehementissime cor ipsius transfixit cōtinuâ meorum cruciatuum memoriâ. Septimo, quia idem eius cor fuit fidelissimum, quia contentum fuit, vt ego vnicus eius filius pro mundi Redemptione cruci affigerer. Octauo, quia cor ipsius fuit semper in oratione maximè solicitum, continuè pro S. Ecclesia intercedendo, eius nouas gratias, ac dona impetrādo. Denique saluta cor illud Virgineum, ac sanctissimum Matris meæ, quia nimium quantum fuit assiduū in contemplatione, suis meritis plurima gratiarum munera hominibus impetrādo. Ita Christus de benignissimo corde Deiparæ, quo vniuersæ Ecclesiæ tam pie deseruiuit.

B.V. sua benignitate ad nobis inseruiendum se totam cum omnibus suis membris impendit.

B V. oculis nobis benignissimis inseruiuit.

B. V. quomodo ore suo ac lingua nobis inseruiuit.

B V. labiis ac lingua quotidie nobis in cælo seruit apud filium intercedēdo.

19. Eandem benignitatem Virginis eodem corde, ijsdemque membris nobis deseruientis agnouit iā memoratus Richardus lib. 4. dum eam vnam ex prudētibus illis Virginibus fuisse asserit, quæ oleum pietatis ac benignitatis in lampade suæ Virginitatis reseruarunt. *Ipsa,* inquiens, *non solum vna est de numero prudentium Virginum, sed omnium prudentissima, habens*

B.V. vna ex prudentibus Virginibus oleum pietatis in lampade suæ Virginitatis reseruans.

bens lampadem integerrimæ Virginitatis, oleũque miſericordiæ in omnibus vaſis ſuis. In vaſe cordis per affectum, in vaſe manuum per effectũ, in vaſe opis per orationis benignitatem. Nempe Dei filius, cuius nomen eſt oleum effuſum, totam ita repleuit, dum nouem menſibus in eius puriſſimo vtero habitauit, vt vas miſericordiæ effecta, tota ramaiſcit oleata, oleo nempe miſericordię perfuſa, atque adeo Oliua quædam ſpecioſiſſima in mundi huius campis oleum pietatis, ac benignitatis in omnes vbertim profundens. Agnouit hanc communem in omnes benignitatem S. Anſelmus in Contempl. de B.V. qui poſtquã varia Virginis in vniuerſum genus humanum redundantia recẽſuiſſet beneficia, hæc ſubintulit: *Hęc tanta bona per benedictum fructum benedicti ventris Benedictæ Marię mundo prouenerunt: Sed cur ſolum loquor Domina benedicta beneficijs tuis plenum eſſe mundum. Inferna penetrant, cælos ſuperant. Per plenitudinem enim gratię tuę, & quę in inferno erant, ſe lętantur liberata, & quę ſupra mundum ſunt, ſe gaudent reſtaurata. Per eundem quippe glorioſum filium tuum glorioſę Virginitatis tuę omnes iuſti, qui obierunt ante vitalem eius mortem exultant de diruptione captiuitatis ſuæ, & Angeli gratulantur de reſtitutione ſemirutæ ciuitatis ſuę.*

Beneficia B. V mundum repleuerunt, Inferna penetrarunt.

20. Virgineũ hoc, benigniſſimumque ſydus B. Hermannum adoleſcẽtem planè Virgineum, atque Angelicum à primis pueritiæ ſuæ Annis propoſitio, blãdoque aſpexit oculo, fouẽtibuſque ſemper viſitauit influxibus. Huius enim Virgo paupertatem ſubleuabat, ſuppeditãdo miraculosè pecuniam ad calceos, calamos, chartam, atramentumque, &cet. coemendum. Quanta, DEVS bone, Virginis benignitas eluxit, dum ſcabiem, doloremque capitis, manus ſuæ attactu ſuſtulit, dum excuſſos, repentino caſu dẽtes, abſque vllo dolore repoſuit; dum ad quoddam ſanctimonialium Monaſterium aduentantem, præmonuit illas, vt ipſius Capellano obuiarent, eumque omni honore ac veneratione perſequerentur! Quanta benignitas Virginis eluxit in ſacerdote illo, de quo Card. Beat. Petrus Dam. opuſc. 33. c. 3. cui cum Epiſcopus ob ignorantiam morumque leuitatem ſacris interdixiſſet, & is quo vitã in poſterum toleraret, non inueniret, acceſſit magna fiducia ad hãc benigniſſimam Dei Matrem, eiuſque ſummam inopiam expoſuit; *quæ nocturno ſilẽtio Epiſcopo dum dormiret*, inquit Damianus, *apparuit. Præcedebat hanc vir vna manu faculã, altera ferulam portans. Cui mox præcipit, vt Epiſcopum deliquentem, aliquantulis ferulæ quam gerebat, verberibus caſtigaret. Cur*, inquiens, *Capellano meo, qui mihi quotidianas implebat excubias, ſtipem Eccleſię, quam ipſe nõ contuleras, abſtuliſti? Hoc viſo tremefactus Epiſcopus, mox vt euigilauit, Clerico beneficium reddidit, & quem ignotum Deo forte crediderat, iam quaſi charum propenſius honorauit. Si igitur ille vnum illum laudis canendo quotidie ad altare B.V. declinato capite verſiculum: Aue Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus; corporei victus alimenta promeruit, quam fideliter ęterna ſperabũt, qui Beatæ Reginę mundi quotidiana horarum vota perſoluunt?* Sic Damianus.

Hermannus miram B.V. benignitatẽ ſæpius expertus.

B.V. benignitas in deuotum ſibi Sacerdotem.

Sacerdos inclinato capite Salutationem Angelicam recitans B.V. patrocinium promeritus.

21. Quid de Theodorico illo mercatore Conſtantinopolitano dicam? qui cũ ad extremam inopiã eſſet redactus, petijſſetque à Iudæo quodam, ſibi dari pecuniam mutuam; fideique iuſſorem interpoſuiſſet ſanctam Mariam, eiuſque Imaginem, promittendo ad præfixum diem ſe pecuniam redditurum, Alexandriam profectus eſt, ibique vnius anni ſpatio mirè fuit locupletatus. Cùm iam præfixus ſolutionis terminus aduenisſet, nec Conſtantinopolim ad diem illũ deſtinatum poſſet reuerti, ne fidem datam Deiparæ fregiſſe videretur, benignitate eiuſdem confiſus Deiparæ, pecuniã in ciſtam recludit, annuloque ſuo obſignat, cum hac inſcriptione: *Accipe Abraham pecuniam, quam mihi accommodaſti*, rogatque ſimul Dei Matrem, vt ciſtam illã per tam immenſa marium ſpatia, ac diſcrimina, velut ſtella maris dirigat, inq; portum ad obligatam ſuam fidem exſoluendam feliciter deducat. Non fefellit illum ſanè benignitas, fideſque Virginis, vna enim nocte iter abſoluit, comparetque manè ad dictam diem in portu ciſta, reperitque Iudęum mirè ſolicitũ in portu iam præſtolantẽ, Accipit Iudæus mox pecuniam abſque arbitris, & abſcondit. Intra dies paucos aduenit Alexandriâ Mercator, Iudæus ſceleſtus repetit ab illo pecuniam, negatque ſibi quidquam trãſmiſſum. Itur in iudicium, cogitur coram fideiuſſore Imagine, nempe Deipara iuramentum deponere, ſe nil accepiſſe pecuniarum Alexandria. Iurat perſrictâ fronte, peieratque impijſſimè, coram omnibus ſimul, & impudentiſſimè, cum ecce benigniſſima, ac fideliſſima Dei Mater reſpondet ex Imagine tanquam ex oraculo: *Mentiris, quoniam repoſitorium cum pecunia accepiſti, & abſcõdiſti. Ad vocem hanc tanquàm ad exorientem auroram, Abraham perfidiæ noctem, cum pluribus alijs Iudæis relinquens, lucẽ fidei noſtrę aſpexit:* Vide Dionyſ. Carthuſ. ſer. 4 de Aſſumpt. B.V.

Theodoricus Mercator Conſtantinopolitanus ad paupertatem redactus ope B V miraculose ſubleuatur.

B V Imago Iudæum peierantem reprehendit.

22. Alias eiuſdem Deiparę non modo

beni-

benignitas, verumetiam liberalitas simul eluxit. Erat olim Ierosolymis celebre Monachorum cœnobiũ Virgini consecratum, vt scribit Gregor. Turon. de gloria Mar. lib. 1. cap. 11. quod cum aliquando graui penuriâ premeretur, ita, vt vno, & altero die refectione caruerit, Abbas cum suis ad Deiparæ auxilium confugit; *Oremus*, inquiens, *dilectissimi, & Dominus nobis, precibus Virginis Matris cibum ministrabit, nec enim fieri potest, vt deficiat triticum in eius monasterio, quæ frugem vitæ ex vtero, pereunti intulit mũdo*. Tota igitur nocte illis in oratione vigilantibus, manè ita repleta tritico horrea sunt reperta, vt ad illa portæ vix aperiri possent. Alia rursus vice cum graui annonæ charitate eadẽ sacra Virgini familia premeretur, post fusas ad illam preces, aram summã ingenti auri vi cumulatam repererunt, ostenditque verè Dei Mater se benignissimam simul, ac liberalissimam esse. Denique *non mirum*, inquit idem Turonẽsis, *si B. Virgo sine labore suis protulit victum, quæ sine viri opera concipiens etiam post partum Virgo permansit*.

B. V. Monachis annonæ charitate laborantibus, B. V. subuenit.

23. Non modo B. V. suam benignitatem, prouidendo de temporalibus manifestauit, verumetiam in spiritualibus, Diuinæ gratiæ dona cõmunicando. Vnde B. Metildis vidit in choro Deiparam filiolum vlnis gestantem, in cuius capite erat Corona Regni, quæ à duobus Angelis supra eius caput sustentabatur, in hac porro Corona omnium sanctorum merita, dignitatesque visebantur ad instar lapidum pretiosorum, quas illi deuoto corde seruiendo Diuinæ Matri, cõsecuti sunt. Vidit insuper quod ex ipso capite, capillisque guttulæ quædam stillabant, quæ gratiam denotabãt, inquit Metildis, quam DEVS omnibus illis infundit; qui in præsenti vita deuotè suæ Virgini Matri deseruiũt, eamque piè venerãtur. Vidit denique in manu Deiparæ pyxidem quandam auream; cumque inquisiuisset Metildis, quidnam ea contineretur? Respondit Virgo Diuini cordis liquor, quam meo dilectissimo filio offerre vel, cum omni illo labore, ac sudore, qui in eius seruitio profunditur. Idem faciet sine dubio Virgo benignissima, de sudore, quem eius clientuli in ipsius obsequio varijs pijs exercitijs desudando, exprimunt; vti olim ostẽdit in suis Cisterciensis Ordinis famulis, quorum sudorem dũ meterent studiosè colligere, & filio offerre non est dedignata, benignitate incredibili.

E capite, capillisque B. V. gratiarum guttæ stillabant.

24. Quid benignitatem Deiparæ in B. Stanislaum Kotsham Societatis nostræ Adolescentulum; domestica enim non desunt exempla, referam? Hic cum lethali morbo affixus lectulo detineretur, virgo benignissima in tanto discrimine ei adesse, filium paruulum vlnis gestans, nõ est dedignata. Mirè hoc spectaculo Matris suæ amantissimæ dum recreatur Stanislaus, ecce nouum Virgo pro sua liberalitate largitur beneficium, Puellum IESVM in clientuli amantissimi collocat lectulo, facitque cum flore illo, qui de se dicebat: *Ego flos campi, & lilium conuallium*; floridũ. Mox ad saluatoris paruuli contactum fugit languor, salus, incolumitasque paruuli contactum, ægroque deposito simul animi mirifica est allata consolatio. Cumulauit cæli Regina benignitatem hãc, inquit ipsius vitæ auctor, num in digressu nominatim admonuit, vt Societati IESV se traderet, ac dicaret.

B. V. mira benignitas in B. Stanislaum, dum illum morbo laborantem visitat, & sanat.

B. V. suadet vt in Soc. IESV ingrediatur.

25. Expertus denique est suauissimã benignitatem hanc Deiparæ alterè Societate nostra Hieronymus Carualle, Lusitanus, qui cum eadem Virgine magnam, arctamque contraxisset necessitudinem, eam tenerrimè diligebat, & ab ea vicissim diligebatur more sibi solito, vti ipsa profitetur: *Ego diligentes me diligo*. Vnde crebro ipsum benignissimè inuisebat, suauissimaque cum illo miscebat colloquia. Cõtigit aliquando vt ob pœnas Purgatorij, quas nimium quantum formidabat subtristior esset, cum ecce tibi ei se visendã exhibet Virgo benignissima, atque amantissima, eumque blandissimè consolatur: *Ne*, inquiens, *ita vehementer angaris Fili; ego enim non tantùm Aduocata sum peccantium in hac vita existentium, sed etiam dum igne Purgatorio expurgantur*. Ad cumulum omnis huius benignitatis, Deipara tandem, ei diem mortis indicasse creditur: In eius siquidem scriptis hæc verba sunt reperta: *Adhuc ero superstes* 15. *Annis*. In alia autem schedula hæc: *Adhuc mihi supersunt anni quinque*. Quod experientiâ ipsa verum fuisse cõprobatum est. ex Kalend. B. V. 24. Oct.

Hieronymi Caraualij amor in B. Virginem.

B. V. est etiam Aduocata illorum qui in igne Purgatorio expiãtur.

26. Ex his omnibus perspicimus Deiparam verè benignissimum esse Iouis sydus clientulos sub prospero, felicissimoque eius aspectu exortos, luceque eius irradiatos, bonis omnibus affatim, ac liberalissimè locupletans. Et verò si vel ipsum Iouis ethymon consideremus, intelligemus nomen hoc in recto significare, vt auctor est M. Tullius li. 2. de Nat. Deorum *Iuuans Pater*, & li. 3. de Finibus: *Iouem*, inquit, *cum Optimum, & Maximum* dici-

Iuppiter dictus quasi iuuans Pater.

dicimus, cumque eundem Salutarem, hospitalẽ, Statorem hoc intelligi volumus, salutem hominum in eius esse tutela. Idem pro Domo sua, ait vocari, *Iouem optimum ob beneficia in populum Romanum collata, Maximum, propter vim, & potentiam*. Quæ omnia longè verius, aptiusque ipsi quadrant Deiparæ. Ipsa enim verissimè est Iuuans Mater, affectu benignissimo, ac planè materno in omne nostrum auxilium, ac iuuamen intenta. Ipsa est verè omnibus Salutaris, dum, velut sydus quodpiam, benigno suo aspectu nobis prodest; Ipsa hospitalis, dum nos intra suæ misericordiæ viscera summa cum charitate quasi recolligit. Illa nobis est Iuppiter Stator. Quẽadmodum enim hic ita dictus est, quod Romanos contra Samnitas depugnantes, ac meticulosos, constantes in pugna stare fecerit, vt testatur Liuius Deca. 1. libr. 10. ita potiori iure Deipara stator, ac statrix dici potest quod timidos mortales contra Tartareos hostes depugnãtes terga vertere nõ permittat sed inuictum animi robur, ad standum fortiter in acie, eosque debellandos ac triumphandos in quauis tentatione, & maximè in articulo mortis, largiatur. Ipsa quoque salutem hominum, cum sit Mater Saluatoris habet in sua tutela. Vnde pro eis apud supremum Iudicem patrocinatur, ostensisque sacratissimis illis pietatis monimentis, pectore videlicet, ac vberibus efficaciter intercedit. Ipsa est reuera optima, quia summum illud bonum ac proinde summè communicatiuum vtero suo nouem mensibus gestauit, à quo didicit, se summè mortalibus, varijs beneficijs impertitis, communicare. Ipsa maxima, quia maximum illum vniuersorum conditorem, ac Dominum, à quo vim, quasi infinitam, omnipotentiamque mutuata est peperit. Hoc intelligens Diuus Augustinus serm. 2. de Annunc. imo tota Ecclesia Virginem obsecrat: *Succurre miseris, iuua pusillamines, refoue debiles, ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro Monachorum choro, exora pro deuoto fœmineo sexu. Sentiant omnes tuum iuuamen, quicumque deuotè celebrant tuum sanctum Nomen. Sit tibi compassio super afflictis, sit pius affectus super cælorum peregrinis. Et cùm te letantem semper aspicis; flatus nostros quæsumus ipsa ad DEVM admittas, eumque vt proprium Filium pro nobis interpelles.*

In Iouis tutela hominũ salus olim esse censebatur.

B.V. est iuuãs Mater, omnibus salutaris.

B.V. est Hospitalis, dum nos intra suæ misericordiæ viscera recludit.

Iuppiter stator vnde dictus?

B.V. timidos mortales cõtra Tartareos hostes pugnantes terga vertere non permittit.

B.V hominũ salutẽ habet in sua tutela.

B.V. Optima, quia sũmum Bonũ summu ac cõmunicatiuũ peperit.

B.V. Maxima, quia Maximum orbis Conditorem ac Dominũ peperit.

27. Agnouit S. Ephræem Syrus præsentissimum esse totius Ecclesiæ Christi in omnibus tribulationibus, atque aduersitatibus columen, ac iuuamen Deiparam cum in serm. de laud. B.V. inter plurima, eaque pulcherrima elogia, illa attexuit; quæ eam in vario periculorum genere benignissimam, maximamque liberatricem arguunt; *Tu peccatorum, & auxilio destitutorum vnica Aduocata es, atque adiutrix. Tu portus naufragantium tutissimus, solatium mundi, carcere clausorum liberatrix celeberrima. Tu orphanorum susceptio. Tu captiuorum redemptio. Tu ægrotãtium exultatio. & omnium salus. Tu Monachorum, & solitariorum stabilimentum, & spes sæcularium. Tu Virginum gloria, corona, & gaudium. Tu noster portus, & præses, piaque adiutrix*. Et paucis intercalatis, sic eam summo pietatis affectu cum Angelo Gabriele consalutat: *Aue periclitantium auxiliatrix, iucunda libertas, fons gratiæ, & consolationis. Aue peccatorum refugium atque diuersorium. Aue laborantium propitiatorium. Aue spes omnium proborum aduersis casibus afflictorum, dulce conuersorum solamen atque præsidium. Aue virorum pariter ac mulierum Regina, ac patrona. Aue nostra consolatrix, quæ mærores sedasti, & oppressorum molestias leniisti, cunctasque oppressiones sustulisti. Aue firma salus vniuersorum Christianorum ad te syncerè ac verè recurrentium. Aue nostra omnium insignis protectio, & gloria.*

B.V. auxilio destitutorũ vnica Aduocata, & adiutrix.

B.V. Captiuorum redẽptio, & ægrotantium exultatio.

B.V. periclitantium auxiliatrix.

28. Ex quibus sanè sanctissimi Viri ad gloriam Virginis enunciatis elogijs, varium maximumque in mortales omnes, certumque auxilium ipsis depræhẽdimus, adeo vt miseria nulla in hominũ vita deprehendi possit, quæ mox, atque ipsius oculis fuerit obiecta, præsentissimum auxilium, remediumque non experiatur. Hinc est quod de Antichristi tẽporibus illis infelicissimis, atque calamitosissimis, in quibus plurimi naufragium fidei sunt facturi, loquens Propheta Daniel, non alio, quam auxilio Virginis, iuxta interpræationem Pelbarti ad sanam mentem sint reuersuri. Sic enim ille cap 11. vers. 34. loquitur; *Cumque corruerint subleuabuntur auxilio paruulo*; quod ille auxilium, iuuamenque ait esse Virginis quæ maxima cum sit vt pote Maximi Dei nostri Mater, in oculis tamen suis paruula existens, adeo placuit Altissimo, vt ipsi pro peccatoribus, etiam à fide apostatantibus intercedenti, gratiam denegare non posse, vt pote Matri dignissimæ, vlla ratione videatur.

A fide apostatãtes Auxilio paruulo B.V. subleuantur.

29. Et verò quisquis cum fiducia suis in necessitatibus ad Virginem pro auxilio recurrit illam reuera omnipotentem quendam Iouem, iuuantemque Patrem, ac Matrem piẽtissimam, benignissimamque experitur. Hæc nimirum est Mater illa, quam in spiritu præuidens Moyses

B. V. vera Mater cunctorum viuentium.

Gen. 2. *Matrem cunctorum viuentium appellauit.* Neque enim Eua illa superbissima totius humani generis pessundatrix, mors, excidium, extremaque ruina, nomine hoc digna videbatur. Sola Virgo hæc omnium viuentium, tam vitā plantæ, quam vita animalis, hominis atque Angeli Mater extitit, siquidem humillimo illo suo in Dominicam Incarnationem in purissimo eius vtero peragēdam assensu, creaturas omnes tam insensibiles, quam sensibiles, ac rationales suo modo redintegrauit, easque non modò pristinæ, verumetiam longè excellentiori dignitati, easdē ad hypostaticæ vnionis gloriam Angelicæ legationi assetiēdo euexisse visa est, atque ita se illis omnibus benignissimam Matrem ostendit.

Per B. V. omnes creaturæ instauratæ.

Audite hic Cardin. Petrum Dam. ser. 3. de Nat. B. V. præclarè disserentem: *Per hanc beatissimam Virginem non solum amissa olim vita hominibus redditur, sed etiam beatitudo Angelicæ sublimitatis augetur, quia dum homo ad superna reducitur, eorum numerus, qui diminutus fuerat, reparatur.*

30. Matrem Iuuantem esse Deiparam agnouit S. Epiph. lib. 3. contr. Hæres. cap. 3. cùm dixit: *Quandoquidem, vt omnis hominum generatio ex prima illa, quæ primæuam nobilitatem inobedientiâ vitiauit, infeliciter exorta est; sic vera vita, quâ Deo secundum spiritum viuimus, per alteram Matrem Mariam verè obedientem nobis perditis, quasi restituitur, dum hæc ipsum vitæ fontem, & autorem Christum nobis exhibet. Vetus Eua fœtus suos priusquam pareret extinxit, nouerca potius quā Mater appellanda. Sed noua hæc Eua non morientium, sed reuiuiscentium Mater extitit, quæ incogitabili mysterio, de cuius esse fuerat genita, eum ipsum de sua carne vicissim genuit, nec alio fœcundata quam, quem peperit.*

Sicut per Euæ inobedientiā omnis humana natura periit, sic per B. V. obedientiam eadem reparata est.

Audiendus de eadem hac viuentium Matre adiuuante Sāctus Petrus Chrysologus ser. 140. *In quibus Eua maledicta puniebat viscera, nunc in illis gaudet, honoratur, suscipitur Maria benedicta; & facta est nunc verè Mater viuentium per gratiam, quæ Mater ante extiterat morientium per naturam, videlicet corruptam.*

B. V. facta Mater viuentium per gratiam.

31. Agnouit iuuantem Matrē esse Deiparam B. Guerricus Ignatiensis Abbas ser. 1. de Assumpt. *Porrò*, inquiens, *Beata Mater illa Christi, quia se Matrē agnoscit Christianorum ratione mysterij, cura quoque se Matrem eis præstat, & affectu pietatis. Neque duratur ad filios quasi non sint sui, cuius viscera semel quidem facta, sed nunquam effœta, nūquam desinunt fructum parturire pietatis.* Tum paucis interpositis, maternum in ipsa auxilium agnoscens, sic prosequitur: *Vide autem si non & filij Matrem videntur agnoscere, dictante vtique ipsis veluti quadam naturali pietate fidei, vt ad inuocationē Nominis eius primo vel maximè refugiant in omnibus necessitatibus, & periculis, tanquam paruuli ad sinū Matris. Vnde nimirum de his filijs puto non absurdè intelligi, quod per Prophetam promissum est: Habitabunt in te filij tui. Et nunc siquidem habitamus in adiutorio Matris Altissimi, in protectione commoramur, tanquam sub vmbra alarum eius, & postmodum in consortio gloriæ ipsius, tanquam in sinu ipsius confouebimur.*

B. V. viscera semper facta nūquam desinunt fructū parturire pietatis.

In omnibus necessitatib. ac periculis tāquam paruuli confugiamus ad sinum Matris Dei.

32. Agnouit iuuantem Matrem esse Deiparam B. Albertus Magnus Tractat. super Missus vbi cùm varias attulisset rationes, propter quas Mater omnium bonorum esset appellanda Deipara, addidit tādem, illam esse Matrem, curâ, quia in vno nobis genuit, quicquid ad hanc vitam, vel futuram necessariū nobis fuit. Vnde inuitat nos ad se: *Trāsite ad me omnes, qui concupiscitis me, & à generationibus meis implemini.* Matrem denique iuuātem Angelos, omnemque simul creaturam idem agnoscens Albertus hæc attexit: *Angelorum quoque Mater dici potest generā, quia Patrem, ac restauratorem Angelorum generauit. Vniuersaliter denique Mater est omniū creaturarum, quia Mater est ipsius omnium Creatoris.*

B. V. est Mater omnium bonorum.

B. V. Mater Angelorum dicitur, quia Patrem ac restauratorem Angelorum generauit.

33. Quare præclarè Rutilius Benzonius Episc. Lauret. postquam docuisset verè Deiparam omnium viuentium esse Matrem, hæc intulit in Psalm. 86. cap. 27. *Hinc sequitur, B. Virginem in suo genere, seruata proportione, esse in Ecclesia sub Christo tanquam vniuersalem causam salutis omnibus prædestinatis, & statum cuiuscunque prædestinati adiutricem habere B. Virginem, & ad eam tanquā cooperatricem salutis omnia referri, quæ ad singulos prædestinatos pertinent.* Vnde Andreas Cret. orat. 2. de dormit. Virg. *Sola præter naturam fuit electa ad naturam renouandam, sola dissoluit opifici vniuersæ naturæ.* Addit præterea quo clarius ostendat illam omniū auxiliatricem, iuuantemque Matrem esse, eam ratione eminentissimi sui status videre in Verbo, omissis alijs, etiam omnes singulares, & indiuiduales effectus, quos omnes, & singuli beati inferiorum statuum vidēt, hoc enim ad dignitatem totius Vniuersi Reginæ pertinent, vt rectè probat Suar. Tomo 2. Disp. 21. sect. 3. Vnde Germanus serm. de Assump. ait: *Spiritus tuus, ò Maria, viuit in æternum, omnia obseruas, omnia intueris, & inspectio tua ad omnes se porrigit.*

B. V. est in Ecclesia sub Christo tanquam causa vniuersalis salutis prædestinatorum.

B. V. videt in Verbo quicquid omnes inferiores Beati vident.

B. V. inspectio ad omnes se porrigit.

34. Quid si Ioui tertium in frōte oculum, vt ait Natalis Comes, quod omnia tam in cælis, quam in terris, marique quo om-

omnibus prouidere, omnesque iuuare possit, circũspiciat; quatuor quoque aures, quibus omnium miserorum preces audire queat cum Lacedæmonijs, superaddidit antiquitas, sapientissimè sanè S. Epiphanius, & S. Ephræm nostrã iuuantem Matrem Deiparam Virginem Multioculam vocauere, vt eam Iouis æmulam, omnium miserias intuentẽ, omnium, qui in quatuor mundi partibus versantur, preces audiẽtem, Matrem denique omnes adiuuantem indicarent. Quam porrò vel solus Virginis aspectus efficax esse consueuerit, pluribus alibi ostendimus, illud hic commemorasse sufficiat, ipsius vnicum oculorum intuitum vincula nostrorum peccatorum dissoluere consueuisse. Vnde illi canit Ecclesia: *Solue vincla reis.* Et verò si Diuus Benedictus, vt S. Greg. Papa scribit 3. Dialog. cap. 31. ad brachia cuiusdam captiui rustici, à Galla milite Gothico, fortibus loris constricti deflectẽs oculos, mirã celeritate, solo aspectu lora dissoluit; quanto magis eum, ad quem Virgo benignissima illos suos misericordes oculos conuerterit, licet peccatorum vinculis durissimis, catenisque adamanteis, licet antiqui serpẽtis tortuosis spiris fuerit inuolutus, in libertatem vindicabit? Quam præclarè Bapt. Mantuanus beneficia varia, atque iuuamina Deiparæ humano generi liberalissimè impensa deprædicans, cecinit!

Iuppiter præter duos oculos tertiũ in fronte cur à Poetis habere dicatur.

B. V. Multiocula ad miserias hominũ inspiciendas, ac subleuandas.

S. Benedictus vincula cuiusdam captiui rustici solo aspectu dissoluit.

Quotque etiam tetro squallentes carcere fractis
Ocius obicibus, manicisque resoluit abenis?

35. Verè Iuuantem Matrem est experta S. Gertrudis Deiparam, vt in eius vita Ioannes Landspergius scribit lib. 4. cap. 53. Nam die ipsius Virginis natali sacro dum caneretur: *Salue Regina*, inter alia, quæ eius menti tunc sese obtulere, narrat quod cum deuẽtum esset ad illa verba: *Eia ergo aduocata nostra illos tuos misericordes oculos ad nos conuerte; beatissima Virgo, mentum filij blandè tangens, ipsum versus terrã inclinauit ad nos dicens: Isti sunt misericordissimi oculi mei, quos ad omnes me inuocantes salubriter possum inclinare, vnde, & vberrimũ fructum consequuntur salutis æternæ.* Quare hęc Virgo spectaculo hoc diuinitus edocta, quotidie bis summa cũ pietate versiculum illum: *Eia ergo*, &c. iterabat, certam, illam reddens sponsus, per hoc illam in hora mortis suę non mediocre solatium obtenturam. Quod oraculum vbi illa intellexit, mox in honorem Virginis 150. Salutationes Angelicas obtulit, eãdem piè deprecans, vt in hora mortis materna pietate præsens ei adesse dignaretur.

S. Gertrudis quotidie Salue Reginæ recitabat, certa se in articulo mortis solatium habituram à B. V.

Hęc vix illã protulerat, cum ecce vidit salutationes illas pręsentari in cælesti Cõsistorio specie aureorum nummorum, quos Virgo gratissimo acceptãs animo, instar fidelissimæ dispensatricis distribuit, eo fine, vt anima Gertrudis in spiritu proficeret; supremum obsecrans iudicem vt ex hac vitã emigrantem peculiaribus solatijs, securisque fauoribus prosequeretur. Eadem Gertrudis Deiparam iuuantem Matrem esse agnoscẽs in Exercitio de Conuersione ita eam allocata est: *O' Maria dulcissima, ò candidissimũ Virginitatis Lilium, ò maxima mea spes post DVEM, loquere pro me apud tuum dilectum filium, profer vel vnicum efficax verbulum pro me, pertracta fideliter causam meam, impetra mihi pro tua misericordia desideriorum ac votorum meorum complementum. Post Christum n. in te vnicam spem meam confido. Exhibe te mihi benignam Matrem. Fac vt ego velut in quodam amoris claustro, sicut in gymnasio quodam Spiritus Sancti à Domino recipiar. Hoc enim tu præ cæteris sanctis omnibus à dilecto tuo filio impetrare vales. Prouide ò Mater fidelis, tuæ filię, vt Diuini amoris sit fructus, qui semper viget; idem Diuinus Amor me in omni sanctitate augeat, iugiterque me cælitus suarum gratiarum aquis irriget.*

Oratio pia B. Gertrudis ad B. V.

36. Agnouit Virginem iuuantem Matrem patentibus auribus preces nostras benignissimè vndique ex quatuor orbis partibus suscipientem S. Petrus Card. Dam. ser. 1. de Nat. cum illã verbis sponsi quaterrepetitis pijssimè deprecabatur: *Reuertere, reuertere Sulamitis, reuertere, reuertere vt intueamur te. Cant. 6. Reuertere*, inquiens, *tu benedicta, & superbenedicta, reuertere primo per naturam. Numquid quia ita deificata, ideo nostræ humilitatis oblita es? Nequaquam Domina; scis in quo discrimine nos reliqueris, vbi iaceant, quantum deliquerũt serui tui. non enim conuenit tantæ misericordiæ, tantam miseriam obliuisci. Reuertere per potentiam. Fecit in te magna, qui potẽs est, & data est tibi omnis potestas in cęlo, & in terra. Reuertere per amorem. Scio Domina, quia benignissima es, & amas nos amore inuincibili, quos in te, & per te filius tuus, & DEVS tuus summã dilectione dilexit. Quis scit quoties refrigeras iram Iudicis, cum iustitiæ virtus à præsentia Deitatis egreditur. Reuertere denique per singularitatẽ. In manibus tuis sunt thesauri miserationum Domini, & sola electa es, cui gratia tanta conceditur. Absit vt cesset manus tua, cum occasionem quęras saluandi miseros, & misericordiam effundendi. neque enim tua gloria minuitur, sed augetur cum pœnitentes ad veniam, iustificati ad gratiam assumuntur. Reuertere ergo Sulamitis. Ad quid? Vt intueamur te. Audi nos. Nam & filius nihil negans*

B. V. dici potest habere quatuor aures ad preces ex 4. orbis partibus profusas excipiendas.

B. V. benignissima amans nos amores inuincibili.

Cum B. V. cũ pœnitentes ad veniam vocãtur, eius gloria augetur.

negans honorat te. Postrema hæc verba tabellæ lapideæ incisa visuntur, cum his sequentibus: *Sancta Maria succurre fœmineo sexui. Salua nos IESV, pro quibus Virgo Mater te orat;* præ foribus Templi illius magnificentissimi Diuæ Virginis Cellensis, quæ Ludouico Regi Hungariæ insignem victoriam contra Amuratem Turcarum Tyrannum, tanquam iuuans Mater concessit, vti eadem in tabella repræsentatur. Vnde præsentissimum auxilium, iuuamenque Dei Matris pijssimus ille Rex in tantis periculis expertus, Basilicam illam eidem, summâ cum religione consecrauit.

Ludouicus Hūgariæ Rex B.V. contra Amuratem, iuuantē Matrem expertus cellis illi Templum ædificauit.

37. Idem pijssimus Cardinalis Matrē iuuantem, precesque nostras benignis auribus audientem, atque exaudientem expertus Deiparam, tertium suū de Natiuitate Virginis sermonem ita concludit: *Rogamus te Clementissima, ipsius pietatis, & Misericordiæ Mater, vt qui tuæ laudis insignia frequentare gaudemus in terris, tuæ intercessionis auxilium habere mereamur in cælis, quatenus sicut per te Dei filius dignatus est ad nostra descēdere, ita & nos per te ad eius valeamus consortium peruenire.*

38. Agnouit hanc Iuuantem Matrem mirè oculatam, atque, vt ita dicam, auritam S. Amadeus Episcopus dum eam. Hom. 8. magis ocu'atam mysticis illis Ezechielis animalibus miserias nostras in Diuina essentia, veluti volūtario speculo contemplantem pronunciauit: *Adstat*, inquiens, *Beatissima singulari merito præcipua vultui Conditoris, prece potentissima semper interpellans pro nobis. Illo enim edocta lumine, cui nuda, & aperta sunt omnia, cuncta nostra videt discrimina, nostrique clemens, & dulcis Domina materno affectu miseretur. Sancta animalia, de quibus in Ezechiele cap. 1. 18. legitur, quod ante & retro, intus, & foris, atque in circuitu plena sunt oculis, labores hominum, & dolores, casus, defectus, cęcitates, inualetudines, extrema pericula, incertos exitus vitæ, et mala quæque humani generis, non æquè, vt Dei Genitrix valent examinare, examinando cælesti auxilio diluere. & propulsare. Quo enim sublimius immensi cor Regis aspicit, eo profundius, diuinæ gratia pietatis afflictorum misereri, & miseris succurrere nouit, Vnde Maria, idest, Maris stellæ prouido Dei consilio vocata est, vt nomine declararet, quod re ipsa clarius manifestat.*

B.V. magis oculata quā mystica Ezechielis animalia.

B.V. adstans vultui Creatoris prece potentissima semper interpellat pro nobis.

B.V. quod magis clarè Dei essentiæ, & in ea nostras miserias videt, & magis nobis miseretur.

39 Agnouit Deiparam iuuantem esse Matrem Sanctus Ansel. in Contemplat. de B.V. vnde auxilij ipsius spe plenus, ardentissimo affectu. sic eam alloquēs, exclamat: *O' beata fiducia, ò tutum refugium! Mater Dei est Mater nostra, Mater eius, in quo solo speramus, & quem solum timemus, est Mater nostra; Mater inquā, eius, qui solus saluat, solus damnat, est Mater nostra. Sed ò benedicta, & exaltata non tibi soli, sed & nobis, quid est, quā magnum est, quā admirabile est, quod video euenire nobis? Quod videns gaudeo, quod gaudens dicere non audeo. Si enim tu Domina es Mater eius, & alij filij tui sunt fratres eius. Sed qui fratres, & cuius, eius? Loquar vnde iucundatur cor meum. An silebo, ne elatione arguatur os meum? Sed quod credo amando, cur nō confitear laudando? Dicam igitur non superbiendo, sed gratias agendo. Qui eum fecit, vt ipse per maternam generationem esset naturæ nostrę, & nos per vitę restitutionem essemus filij Matris suæ, ipse nos inuitat, vt confiteamur nos fratres eius. Ergo Iudex noster est frater noster, saluator mundi est frater noster. Denique DEVS noster est factus per Mariam frater noster. Qua igitur certitudine debemus sperare, qua consolatione possumus nos timere, quorum siue salus, siue damnatio de boni fratris, & piæ Matris pendet arbitrio. Quo etiam affectu hunc fratrem, & hanc Matrem amare debemus, qua familiaritate nos illis committemus, qua securitate ad illos confugiemus, qua dulcedine fugientes suscipiemus? Bonus ergo frater noster nobis dimittat, quod deliquimus; ipse auertat, quod deliquentes meruimus, ipse donet, quod pœnitentes petimus. Bona Mater oret, & exoret pro nobis, ipsa postulet, & impetret quod expedit nobis, ipsa roget Filium pro nobis, Vnigenitum pro adoptatis, Dominum pro seruis. Bonus filius audiat Matrem pro fratribus, Vnigenitus pro his, quos adoptauit, Dominus pro his quos liberauit.* Ex quo pijssimo Viri sanctissimi discursu facile colligimus verè amātem, simul ac iuuātem Matrem esse Deiparā; videtur enim ad nos iuuandos si vel inuita foret compelli, eo quod ipsius filius Frater noster amantissimus effectus sit, cuius quodāmodo os, & caro sumus, siquidem per Incarnationem humanitatem sibi hypostaticè vniendo carni nostrę communicauit, & sanguini.

Mira nobis habēda fiducia, quod Mater Dei in quo solo speramus, & quem solum timemus sit Mater nostra.

Deus noster supremus Iudex factus est per B.V. frater noster.

Magna vtendum familiaritate cum Christo, & Maria.

40. Iuuantem denique Matrem agnouit Deiparam celeberrimus Poeta Hercules Stroza in Epigram. de B.V. dum eam sic alloquitur:

Tu potis es primæ scelus expurgare Parentis
Humanumque Deo conciliare genus.
Lacte tuo, qui te, qui cuncta elementa crearat
Pauisti, vilis culmine tecta casæ.
Hunc cæli Regina tuis pro gentibus ora,
Quousque tuus iuuit Filius, ipsa iuua.

Herculis Strozæ elegans de B.V. carmen.

Idem in Elegia de Annunciatione, huius iuuantis Matris varia ipsius auxiliorum enumerans genera sic illi concinit:

Tu gemini Regina poli, tu maxima cæli
Ianua, tu mundi mystica lampas eris.
Tu miseris in rebus opem præstabis egenti

Si

Si casto meritas fuderit ore preces.
Iam vocat irato submersus nauita ponto,
Suspenditque tuis naufraga vela tholis.
Iam metuens auriga vocat quando incita cursu
Esseda præcipiti corripiuntur equo,
Iam quoque si votis mos est damnare petentes,
Hos vitâ facias prosperiore frui.

41. Verum præ cæteris omnibus longè clarius agnouit iuuantem Matrem esse Virginem dilectissimus eius Filius, vt potè ipsa æterni Patris Sapiētia. Vnde cum B. Gertrudi aliquæ graues tribulationes atq; aduersitates imminerent, & illa eas præuidendo pusillanimis redderetur, Christus Dominus eius sponsus pusillanimitati eius compatiendo dedit illi suam misericordem Matrem propriam, ac benignissimam gratiarum dispensatricem, vt si forte, vltra mensurā aduersitatibus grauaretur quibus ferendis impar esset, ipsa semper ad Matrem misericordiæ pro leuamine tanquam ad iuuantem Matrem posset recurrere. Ita Landspergius li. 3. cap. 1. eius Vitæ. Hinc eadem Gertrudis auxilium benignissimæ huius Matris experta, inter beneficia quibus à Christo præuenta fuit, memorat, quod se huic iuuanti Matri commiserit, ac commendauerit: *Ad tuorum, inquit, beneficiorum cumulum, hoc alterum quoque addidisti, cum mihi in Procuratricem tuam dulcissimam Matrem V. M. dedisti, & sæpius me ipsius affectui amicabiliter commendasti, eo modo, quo sponsa quæpiam dilecta à fideli sponso suo commendata fuit admodum diligenter propriæ Matri suæ. lib. 2. c. 22.*

Christus Dominus pro solatio in tribulationibus B. Gertrudi suam Matrem dedit.

42. Porrò maternum hunc amorem, quo nos Virgo in omnibus nostris necessitatibus ac periculis adiuuat, singularem planè esse, ex proprietatibus ipsius, atque ornamentis, quę commemorat Pelbartus ostenditur Hæc ille decora ad 12. reducit capita libr. 9 Stellarij Part. 2. art. 3, quæ ipse duodecim vocat Stellas, maternam Virginis erga nos iuuantem vere Maternam charitatem, virtutum omnium Reginam coronantes. Has ego ad maiorem fiduciam in hanc Iuuantem Matrem in fidelium animis excitandam hic attexendas censui, breuitate possibili. Prima igitur stella hanc Deiparæ charitatem coronans est Christi Domini commendatio, quâ nos, de cruce pendens, seseque Deo Patri in sacrificium offerēs nos benignissimè sanctissimæ suæ Parenti commendauit, verbis illis Ioan 19. *Mulier ecce filius tuus.* Quibus verbis commendati ei sumus velut filij adoptiui, ipsaque nos vt filios sibi adoptauit, teneturque nos diligere, nec vllo modo potest nos odisse, dummodo gratię obicem non ponamus. Prçclarè enim B. Petrus Card. Dam. serm. 2. de S. Ioan. Apostolo, docuit verba illa Christi non esse sic simpliciter accipienda, vt humano tantum more prolata videantur, sed prorsus efficacia esse, & diuinis virtutibus fulta, atque ineuitabili Veritatis auctoritate subnixa. *Illud enim vnicum Patris verbum, inquit ille, quod in cruce pendebat, substantiuum, & consubstantiale Patri, ac sempiternum est; atque idcirco verba quæ locutus est, quia Spiritus, & vita sunt, inaniter transire non potuerunt. Cælum, inquit ipse pius IESVS, & terra transibunt, verba autem mea non transibunt. Sicut enim dixit Matri: Hic est Filius tuus, ita dixit Discipulis: Hoc est corpus meum; Et tantus fuit in illis verbis effectus, vt illico panis ille, quem dabat, Dominicum fieret corpus. Dixit enim, & omnia facta sunt, mandauit, & creata sunt. Ex quadam igitur similitudine, sic dicere audeamus, & B. Ioannes non solum filij potitus est nomine, sed propter verba illa Dominica, quoddam maius necessitudinis sacramentum, apud Beatam Virginem meruit obtinere.* Sic ille ad verbum.

Fideles à Christo in Cruce pendente commendati sunt B. V. tanquam filii adoptiui.

Efficacia mirabilis verborum Christi, quibus Ioannem B. V. commendauit.

43. Hoc amoris, necessitudinisque vinculum cum S. Ioanne fideles quoque omnes sunt obtinere promeriti, effeceruntque sine dubio efficacissima illa Saluatoris verba, vt nos Virgo hæc sacratissima materno planè amore complecteretur, seseque nobis iuuantem Matrem in quibuscunque necessitatibus nostris, ac miserijs exhiberet. Hinc B. Metildis libr. 1. Spirit. Gratiæ cap. 61. legendo illud Euangelij: *Stabat iuxta Crucem IESV Mater &c.* magno affectu dicit Christo Domino: *Commenda me Domine mi Matri tuæ, vti commendasti dilectum tuum Ioannem, & eandem vicissim ipse.* Tunc assentiēdo Dominus ipsius postulationibus, manibus Matris eam gubernandam tradidit dicendo. *Ego tibi commendo ò Mater animam hanc, veluti meas plagas. Et sicut tu curare, & vngere velles me si me cerneres plagis affectum: ita tu quoque solicitè nutri, & solare eam in omnibus eius pęnis, ac miserijs. Cōmendo etiam tibi illam, vt mei sanguinis preciū, meminerisque quanti eam æstimauerim, cum eius amore me in mortem propter illam tradere non recusaui. Commendo denique tibi illam vt rem, in qua omne mei cordis oblectamentum collocaui. Quia deliciæ meæ sunt esse cum filijs hominū.* Quibus intellectis, subiunxit Metildis: *Domine mi facies-ne hoc idem illis omnibus, qui te desiderant?* Cui Christus: *Imo vero, non enim est apud me vlla personarum acceptatio.* Cum omnes æqualiter diligat, & æqualiter illi sit cura de omnibus.

B. V. suos filios spirituales summopere amat.

Christus B. V. commendat B. Metildem velut suas plagas, & sui sanguinis precium.

44. Et

44. Et verò si feræ fœtus suos, naturâ duce diligunt, quanto magis, operante gratiâ, quæ fortior esse consueuit, quam natura, Virgo Deipara filios ac clientulos suos sibi in Ioanne à moriente filio, intermortuis vocibus commendatos, summo amoris prosequetur affectu? Hoc vt Virgo tanto maiori cum charitate faceret, illud opportunum passionis tempus

Cur Christus B. V. in Cruce Ioannem commendauit.

præstolatus est filius, vt eo profundius cõmendatio illa cordi Virginis imprimeretur, & si quando, iusto iudicio ira Dei contra mortales, ad illos puniẽdos, damnandosque exardesceret, ipsa memor loci, & temporis, atque tam ardentis, prolixæque in cruce nobis exhibitæ charitatis maiori cum fiduciâ ad interpellandum pro hominibus induceretur. Quare cum Christus verbis illis: *Mulier ecce filius tuus*; nos hic iuuanti, benignissimæque Matri commendauit, perinde fuit ac si diceret: *Ecce vide oculis, mente considera, qualia, & quanta pro hominibus patior. Ecce quot vulneribus concisus sanguinem, pro eis abundantissimè profundo. Ecce quanta charitate acerbissimam mortem tolero. Ecce spineâ corona caput est perforatum. Ecce corpus totaliter flagellatum, & cruore perfusum. Ecce claui, & lancea, fel, acetum, & omnis mea passio. Hæc igitur considerando, ô mulier Virgo electa, habe & tu ipsos peccatores ad te conuersos tanquam filios per me tibi commendatos; vt eos foueas, ac iuues, eorum salutem procures, eosque tuâ piissimâ intercessione salues.*

Verba Christi ad Matrẽ quam efficacia pro nobis.

45. Cum igitur commendatione ipsius Saluatoris tantæ Matri in filios dati, ab eaque acceptati simus, æquum sanè est, vt & nos eam in amantissimam nostram Matrem accipiamus, de qua ipsius iuuante charitate plurimum, in omnibus nostris necessitatibus, ac miserijs confidamus, eam cultu præcipuo post DEVM veneremur, ardentissimoque amore prosequamur.

Hoc enim obsequij amorisque iugum sicut S. Ioanni, omnium gratiarum donorumque cælestium fons vberrimus extitit, ita quoque omnibus reliquis ipsius adoptionis filijs, qui plurimum sibi gratulari debent, quod talem tãtamque nacti sunt Matrem, cuius si, vti par est, sedulam curam suscipiant, gestantque non modo illis nõ erit oneri, sed potius omnium bonorum scaturigo, vt ait S. Damascenus. Verissimè enim religiosissimus Card. Bellar. li. 1. de 7 verb. cap. 12. *Onus*, inquit, *& iugum impositum à Domino S. Ioanni, vt Virginis Matris curam ac solicitudinem gereret, verè fuit iugum suaue, & onus leue. Quis enim non libentissimè consortio Matris illius gaudeat, quæ Verbum Incarnatum in vtero nouem mensibus portauit, & illi totos 30. annos deuotissimè, dulcissimèque cohabitauit? Quis non inuideat dilecto Domini, qui in absentia filij Dei, præsentiam obtinuit Matris Dei? Sed nisi fallor possumus & nos à benignitate Verbi, nostri causa Incarnati, & ex dilectione nimia nostri causa crucifixi, precibus impetrare, vt dicat & nobis: Ecce Mater tua. Et Matri suę, de nobis dicat: Ecce filius tuus. Non est auarus pius Dominus gratiarum, dummodo ad thronum gratię eius cum fide, & fiducia, & non ficto corde, sed vero, & syncero accedamus. Qui nos cohæredes esse voluit Regni Patris sui, nõ dedignabitur certè nos cohæredes habere amoris Matris suæ. Sed nec ipsa Virgo benignissima grauabitur multitudine filiorum, cum sinum amplissimum habeat, & valde cupiat nullum perire ex his, quos filius suus tam precioso sanguine, & tam preciosa morte redemit. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratię Christi, & suppliciter, nec sine lacrymis ab eo petamus, vt de vnoquoque nostrũ Matri dicat: Ecce filius tuus, & vnicuique nostrum de Matre sua dicat: Ecce Mater tua.* Quanta verò hinc nobis emanata sint bona atque auxilia, addit: *Quam benè nobis erit sub præsidio tantæ Matris? Quis nos detrahere audebit de sinu eius? Quæ nos in tentatio, quæ tribulatio superare poterit, confidentes in patrocinio Matris Dei, & nostræ? Neque nos primi erimus in tanti consecutione beneficij. Multi nos præcesserunt, multi, inquam, ad singulare, & planè maternum patrocinium tantę Virginis accesserunt, & nemo confusus aut tristis dimissus est; sed omnes hilares ac gaudentes fręti patrocinio tantæ Matris. De qua scriptum est: Ipsa conteret caput tuum; in ea confidunt, se quoque fidenter ambulaturos super aspidem, & basiliscum, & conculcaturos Leonem, & Draconem.* Hæc Bellar.

Iugum amoris erga B. V. impositum à Christo Ioãni omnium gratiarũ fons vberrimus.

Nemo, qui ad B. V. accessit patrocinium confusus est.

Qui in B. V. confidunt cõfidenter ambulabunt super aspidem, & Basiliscũ, & conculcabunt Leonẽ, & Draconẽ.

46. Secunda stella Maternam ac iuuantem charitatem Virginis nostræ exornans est studiosa, siue sedula filiorum educatio. Nimirũ maternus amor suauiter cogit quamcunque Matrem ad lactandum, nutriendumque filium; hic eam, vt plorantem concubiâ nocte vrget, vt assurgat, eamque consolando, lac quod de sanguinis ipsius fonte generatur, atque promanat, præbeat. Hic suadet, vt panem mandat, eumque ori filij ingerat. Hæc omnia charitatis obsequia nobis Virgo Deipara spiritualiter exhibet. Ipsa enim peccatores, peccata sua in nocte vitiosæ tenebrositatis deserẽtes ad se conuersos, semper parata est gratiæ suæ dulcedine, deuotionisque infusione consolari. Illius verba sunt illa Isa. 66. *Quomodo si Mater filijs blandiatur, ita consolabor vos.* Ipsa panem vitæ æternæ, cor-

B. V. Mater sedula in filiorum spiritualium educatione.

B. V. velut Mater nos consolatur.

B.V. Panem vitæ æternæ pro nostra sustentatione in Eucharistia comestibilē nobis reddidit.

corpus videlicet, sanguinemque Christi Filij sui nobis comestibilem in Eucharistiæ Sacramento reddidit, simulque hūc Angelorum panem de proprio suo, purissimoque sanguine generatum, ac Virgineo suo lacte enutritum nobis exhibuit, vt nos ad æternam vitam alat, atq; enutriat. Vnde Panis hic rationalis de hoc Virgineo cælo descendens, aiebat Ioan. 6. *Ego sum panis viuus, qui de cælo descendi, si quis manducauerit ex hoc pane viuet in æternum.* O' igitur beata viscera Mariæ Virginis, quæ hunc cibum patriæ cælestis nobis genuerūt. O' beata vbera Virginea, quæ lactauerunt Christum Dominum, vt ipsum Panem Angelorum quotidie habeamus æternæ vitæ alimentum.

B.V. pia solicitudo in nobis tuendis.

47. Tertia stella maternam illam, iuuantemque Deiparæ charitatem coronans, est prouidentia, pia solicitudo, ac cautela, quâ Virgo cauet solicitè, ne Filius spiritualis in aliquod vitæ, aut Spiritus periculum, aliudue malum incidat. Et verò si instigante natura,. bruta animalia, ac volatilia pro pullis suis mortis sese exponunt periculis, vt cerua confugit ad pullum dum canes eū persequuntur, auiculæ nidum suum defensuræ serpenti sese opponunt, &c. Quare dicere possumus de Beatissima Virgine quod Clemens Alexandrinus in Exhortatione ad Gentes dixit de ipso Deo: *Hominē retinet DEVS, & complectitur. Sicut pullus cū nido excidit, Mater auis eiaduolat. Si serpens pullum deuoraturus inhiat, Mater circumuolat ... flens.* Habet nimirum eum amoris affectum in nos, immò adhuc longè excellentiorem Deipara, quem mulier illa, quæ videns Regem Salomonem vibrantem gladium, filiūque suum interficere volentem, dicebat: *Obsecro Domine nolite interficere eum,* 3. Reg. 3. Dum enim Mater nostra benignissima nudatū diuinæ iustitiæ cōtra nos animaduertit gladium, solicitè sua intercessione cauere studet coram superno Iudice ne mortis æternæ pericula incurramus, ne damnationis æternæ contra nos fulminatâ sententiâ pereamus. Ipsa denique fulmineâ illam Diuinæ iustitiæ romphæam in caput nostrum districtam, oppansis manibus à ceruicibus nostris benignissimè amolitur. Benignitatem hanc Virginis agnoscens Ecclesia, magnâ cum fiduciâ orare consueuit: *Sub tuum præsidium confugimus S. Dei Genitrix nostras deprecationes ne despicias, in necessitatibus, sed à periculis cūctis libera nos semper V. gloriosa, & benedicta.* Habet nimirum Virgo pium illum Matrum

B.V. dum filium iustitiæ gladium cōtra peccatores vibrātem videt, ipsi sese opponit.

affectum, quæ cum parentem vident velle flagellis in filium animaduertere, sinu suo abscondunt, patrisque seueritatem mitigant. Hinc videre est in antiquissimis picturis sub benedictæ Virginis pallio magnam Christianorū omnis generis ac sexus multitudinem, quæ à diuinæ iustitiæ telis protegitur, atq; defenditur.

Christiani à B.V. sub eius pallio proteguntur.

Quod etiam B. Gertrudis videre merita est in spiritu. Cū enim in peruigilio Assumptionis B. V. in Missa caneretur: *Vt suam defensione munitos iucundos faciat, &cet.* videre sibi videbatur delicatam Matrem benignè suum pallium expandētem, acque si recipere vellet omnes illos, qui ad specialem eius defensionem protectionemque recurrerent. Vidit quoque aduenientes Angelos, qui secum ad B V. deducebant animas pulcherrimarum puellarum specie; animas inquam, quæ se peculiari aliqua deuotione, & oratione piè ad tantum Festum celebrandum præparauerant; quæ omnes, tanquam filiæ coram Matre, magna cum reuerentia consederunt. Videbantur etiam ibidem ministerio Angelico defensæ ab omnibus malignorum spirituum fraudibus. Tunc etiam eidem B. Gertrudi reuelatum est, protectionem Angelicam fuisse concessam huiusmodi personis, ob illa verba illius orationis iam memoratæ: Vt sua defensione munitos. Quia ad Beatissimæ V. imperium Angeli præsto sunt ad defendendum in circuitu eos omnes, qui sanctissimum eius Nomen inuocant.

B.V. pallio suo clientulos sibi deuotos protegit.

B.V. etiā per Angelos nos protegit.

Tandem videre sibi videbatur etiam, quod sub eiusdem Diuinum Matris pallium quædam paruæ ac variæ bestiolæ, quæ eos peccatores, qui specialiter B.V. sunt deuoti significabant, quos illa magnâ cum pietate ac misericordiâ se recipere, ac benignè suo pallio contegere præseferebat, perinde ac si illas vellet defendere, simulque easdem sua manu delicata permulcebat, vti assolet, qui ipsam paruum pulchrumque catulū; ostendendo euidenter, quantâ cum misericordiâ omnes illos recipiat, qui ipsam in fauorem, auxiliumque suum inuocant, & quā materna pietate defendat eos, qui ad peccandum sunt propensi, quos illa in se sperantes nunquam deserit, quousque corrigantur, & per pœnitentiam ad eius filium reuertantur. Hæc Landspergius Carthus. lib. 4 Vitæ eius cap. 49. De eadem Virgine idem Auctor eodem libr. 4. c. 9. scribit, quod cum die Purificationis B. Virginis in Matutino caneretur: *Dei Genitrix intercede pro nobis,* viderit B. Virginem suo pallio Monialium suorū maculas

Peccatores velut bestiolas sub suum Pallium B.V. recipit.

culas cordium, animarumque abstergentem, seque ipsam ante illas opponentē, ne maculæ illæ oculis Diuinę iustitię paterēt. Huiusmodi quoque Virgineæ pietatis erga miseros mortales viscera cōtemplata est B. Metildis, vt libro 1. eius vitæ cap. 46. indicat idem Auctor. Cum enim cantaretur versiculus ille: *Ora Virgo*, vidit, quod subito Virgo Mater altissimè eleuabat suum filiolum, ex cuius pedibus copiosissimus balsami liquor scaturiebat, qui in totum illum sacrum cælum feliciter decurrebat. Cum vero alter ille versiculus caneretur: *Fac fontē dulcem*; videre sibi videbatur Virginem Matrem sub suum palliū omnes pertrahentem, applicandæ eos cordi Diuinissimo sui filij, dicendo eis: In hoc fonte dulcem reddite omnem vestram amaritudinem, atque ita omnes vestras tentationes superabitis.

B.V. sub suū pallium omnes pertrahit eosque sui filii cordi applicat.

48. Quarta stella Maternam iuuantēque Deiparæ charitatem coronans est ad regnum cęlorum promotio. Nil enim illa magis in votis habet, nil ita ardēter expetit, ad nihil ita contendit atque adlaborat, quam vt hæredes Regni cęlestis atque adeo Reges cæli euadamus. Affectum hunc Mater filiorum Zebedæi expressit cum Matth. 20. petebat vt filij sui in *Regno eius sederent vnus ad dexteram, & alter ad sinistram*. Quem sanè Virgo pientissima multis parasangis superauit.

Desiderium B.V. nos ad Regnum cælorū promouendi.

49. Quinta Stella Maternæ, ac Virgineæ charitatis, est misericordia ac pietas, quæ illi à natura ipsa adeo ingenita est, vt cum Iobo 31. dicere possit: *Ab infantia mea mecum creuit miseratio, & de vtero Matris meæ egressa est mecum*. Hæc eadem miseratio etiam à Gratia Spiritus Sancti vbertim illi communicata fuit, quando super eam cum omnibus suis donis, inter quæ Spiritus pietatis numeratur, requieuit. Denique pietas hæc ac miseratio, diuinā ordinatione, ac cōsilio ipsi indita fuit, quo toti mundo, pro delictis suis Propitiatorium commune pateret; omnesque ad illam tanquam ad misericordiæ Matrem confugerent. Hoc nobis declarare voluit Isaiæ ca. 19. cum dixit: *Præparabitur in misericordia soliū Dei*. Quod enim hoc Dei solium, misericordia quasi aureo panno, aut tepeti à Deo instratum, atque conuestitum est aliud, quam Virgo Deipara, ope, operaque Spiritus S. omnibus quidem donis suis, ac charismatis veluti pulcherrimis peripetasmatis maximè verò pietate ac misericordiā conuestita ac decorata? in qua immensus ille Dei filius, quem tota capere nequit creatura, paulò minus ab Angelis minoratus, abbreuiatusque ad deliciandum cum filijs hominum consedit.

B.V. misericordia ab vtero Matris congenita.

B.V solium Dei misericordia velut preciosissimo tapeti instratum.

50. Hinc Vaticinium illud Ieremiæ c. 17. *Solium gloriæ altitudinis à principio locus sanctificationis nostrę, expectatio Israel DEVS*, Galatinus lib. 7. de Arcan. Catol. Relig. c. 18. de Virgine gloriosissima interprætatus est: *Ego*, inquiens, *per soliū gloriæ gloriosam Virginem Messiæ Matrem intelligi arbitror, quæ cum sit in cęlesti gloria super omnes choros Angelicos exaltata, rectè solium glorię altitudinis dicitur, hoc est sedes Dei altissimi, super quam Diuina sedet Maiestas*. Addit postea ex sententia Rabbi Moysis Aegyptij de sedis huius ornamentis, quæ sedentis Dei filij Maiestatem iudicant. *Quid sedes*, inquiens, *significat, notum est. Cum quispiam eam ornatam, & pontificio more paratam conspiciet, existimabit in ea Regem, aut Imperatorem aliquem sessurum. Ipsa enim sedentis excellentiam, ac maiestatem ostendit*. Sic ille. Hæc tam insignis Deiparæ erga genus humanum Misericordia ostensa fuit B. Metildi sub specie amplissimi Fluminis, ex quo omnes cælites, ac præsertim B. V. hauriebat, vt ipsa scribit lib. 2. spir. Gratię cap. 23. vbi ait conductam se fuisse in quoddam desertum, in quo vidit fluuium misericordiæ, & in eo scutellam argenteam, qua Angeli cælitibus omnibus eā aquam propinabant. Primam quæ aquā illum hauserat in augmētum totius suæ beatitudinis inquit fuisse gloriosam virginem Mariam, quæ dum bibebat aquā illum, quælibet gutta ita in gutture eius suauissimo resonabat, vt omnes illius nouæ Hierusalem incolæ speciali quodā gaudio iubilarent. Nouerant .n. misericordiā Diuinæ Matris totam cælestē illam Ciuitatem, omnesque eius ruinas instaurari. vnde nil mirum tāto eos exilijsse gaudio. Cum igitur Virgo pietate, ac misericordiâ, velut speciosissimis, regijsque tapetibus, velut sublime solium, fuerit instrata; & tam largè de fonte misericordiæ hauserit ipsam substantialem æternamque Misericordiam in illa consedisse, ab eaque insignem illam in omnes pietatem, amorēque omnes iuuantem hausisse necessum fuit.

B.V. solium gloriæ Dei Altissimi.

B.V. de fonte misericordiæ prima hausit copiosè.

B.V. misericordissima, quia substantialis Misericordia Dei filius in ea 9. mensibus requieuit.

51. Sexta stella Maternā Virginis charitatem decorans est solicita subuentio, quæ illam verè Iouem, verè iuuantē Matrem, vt hactenus pluribus demonstrauimus ostendunt. Ipsa siquidem velut amorosissima Mater omnibus eam inuocantibus promptissimè subuenit, adeo vt à principio, vsque ad finē sæculi, nunquam aliquis hominum cuiuscūque status,

B.V. Mater nobis solicitè subueniens.

tus, ad eam deuotè, vti par est recurrens fuerit repertus, cui ipsa, tanquam Mater pietate, charitateque plenissima, quæ se præ amore continere nó potest, quo minus dilectissimo suo filio commiseteatur, ope præsentissimâ subuenerit. Illius etiam crediderim esse verba illa Isa. 49. *Nunquid obliuisci potest mulier infantem suũ, vt non misereatur Filio vteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar.* O' quam bene pronunciauit Bern. *Non est fas, ò Domina, te posse deserere eum, qui spem suam ponit in te.*

Non potest B.V. deserere eum, qui spẽ suam ponit in ipsam.

52. Septima stella maternam charitatem Deiparæ illustrans; est pijssima circa hominum miserias compassio. Mirum enim quantum peccatoribus compatitur, quantum intimis sensibus dolet, ac cruciatur, cum eos à recto salutis tramite aberrare, æternumque perire cernit. Doloris huius quædam imago, dolor ille, quo amissum filium Luc. 2 quæritabat, videtur extitisse. Sicut enim illa tũc, vt est in Canticis cap. 3. *Per noctes quæsiuit, quem diligebat anima eius, quæsiuit, & non inuenit, & circuiuit ciuitatem, per vicos, & plateas, quærens quem diligit anima eius;* sic etiam modo quoties aliquem ex clientulis suis, siue filijs amittit, videns eum à via veritatis aberrantem, & in nocte huius sæculi cum reliquis mundi tenebrasque peccatorum diligentem, miro dolore viscera eius torquẽtur. Vnde ipsa sub Cruce filij sui patientis ac deflentis peccata nostra astans, pariter cum illo peccatores defleuit, ipsis animitus condoluit medullitus compassa est. Imo quod valdè mirum & memoriâ dignum est, sicut ipse Christus eius filius in Cruce doluit vt censet Bernardus de nostra ingratitudine atque peccatis quam de propriæ passionis acerbitate: ita eius Mater sanctissima, nostræque salutis zelantissima, plus super nostris culpis peccatis, quã super proprij filij fere corporalibus cruciatibus, internisque pœnis doluit. Hic nempe erat gladius ille doloris acerbissimi quo vulneratum, atque transuerberatũ est cor Virginis. Ipsa denique ex nimia in nos pietate, plus in hac vita hominum sceleratorum miseriam, perditionemque sensit quam vllus peccator de suo sempiterno interitu dolere, cruciatiuè potuit. Quod intelligens Diuus Hieron. Epistola ad Eustach. *Nullum*, inquit, *in hac vita adeo pœnæ torserunt propriæ, sicut Mariã miseriæ alienæ.* Quod si in hac vita ita affecta fuit, multo magis in patria in qua charitas vltimã, absolutissimamque sortitur perfectionem.

Mira B.V. erga peccatores cõpassio.

B.V. sub Cruce cum Filio defleuit peccata nostra.

Nullũ peccatorẽ in hac vita torserũt pœnæ propriæ sicut Mariam alienæ.

Hinc illa in Cãticis sponte fatetur: *Vulnerata charitate ego sum.* Dolor porrò hic Virginis in patria non est sensus, sed voluntatis, qua omnino optat, ac vult, vt homo non peccet, ac pereat. Huiusmodi ergo doloris affectu Virgo nobis ex charitate propensissima compatiens, dũ nos mortuos in peccatis iacentes animaduertit, oret pro nobis apud filium, vt ad vitam spiritualem resuscitemur. Nempe in muliere illa figurata fuit, cuius filius de ciuitate Naim vnicus sepulturæ mandandus mortuus efferebatur, quem cum vidisset Dominus misericordiâ motus, eum resuscitauit, deditque Matri suæ Luc 7. Sic nimirum commiseratio, precesque B. Mariæ apud Christũ nobis resuscitationem à peccatis impetrant. Hanc ob causam Anselmus eam ita alloquitur: *O' benedicta Maria tu peccatorem toti mundo despectum, & ad te conuersũ materno affectu amplecteris, nec ipsum deseris, quousque DEVS per te placatus ipsum sua gratia reformet.*

B V dolor in patria nõ est sensus, sed voluntatis.

B V peccatorem conuersum materno affectu amplectitur.

53. Octaua Stella Maternam Dei Genitricis charitatem irradians, est amantissima reconciliatio, qua Virgo hominem ad se conuersum in iræ diuinæ vltrice sententia minimè permanere sinit, sed Dei amori, gratiæ, clementissimęque misericordiæ reconciliat, vltricemque ab illo sempiterni Iudicis iram amolitur. Hoc agnoscens Bernardus eam sic alloquitur. *Ecce coram tremendo Iudice peccatores assistimus, cuius manus terribilis gladiũ iræ suæ vibrat super nos, & quis auerteret eum, nisi tu Dei amantissima Mater, per quam primã suscepimus gratiam, & misericordiam?* Et rursus: *O' felix Maria, tu Mater Regis, tu Mater exulis, tu Mater rei, tu Mater Iudicis, tu Mater Dei, & hominis cum sis Mater vtriusquè, discordiam inter tuos filios sustinere nequis! O' benedicta Maria quantum tibi debemus, per quam talem fratrem, idest, Dei Filium habemus! Quas tibi laudes, & gratias agemus, cum per te, & ex te omni bono valemus?* Sic Bernard.

Dũ æternus Iudex iustitiæ gladium cõtra nos vibrat, B.V. eũ auertit.

54. Nona Stella maternam, iuuantẽq; Virginis nostrę charitatem illustrans, est sui ipsius, ac proprię vitæ ad mortem expositio. In quibusdam siquidem Matribus tantus amoris in prolem affectus reperitur vt seipsas pro vita filij morti exponant, talis fertur esse ab Isidoro in Ethymol. Pelicanus, qui seipsum rostro sauciens, sui sanguinis aspersione pullos viuificat. Huiusmodi charitatem nobis exhibuit Virgo, de qua eius filius Ioan. 15. *Maiorem charitatem nemo habet, quam vt animam suam ponat quis pro amicis suis.* Ipsa

B. V. ex charitate sese pro nobis morti exposuit.

B.V instar Pelicani sese pro nobis morti exposuit.

Ooooo siqui-

siquidem non vnam tantum, sed duplicem animam pro nobis exposuit, quia videlicet propriam animam posuit, obtulitque, cum filio morienti compassa est. tunc enim animam eius doloris gladius transuerberauit. Insuper animam filij, & ipsum filium, quem plus, quam propriam animam dilexit, pro nobis omnibus posuit. Atque ita effectum suæ in nos dilectionis duplicauit.

B.V. velut dilecta mater omnem thesaurum suũ ad nos redimendos expendit.

55. Decima stella maternam Deiparæ coronam exornans est preciosa redemptio. Solent enim piæ Matres thesaurum omnem, quem aliquando congesserunt pro filij, grauiore captiuitate detenti, pro redẽptione profundere. Talem plane B.V. exhibuit nobis dilectionem, quia pro nostra de captiuitate Babylonica, Satanicaque redemptione omnem thesaurum suum preciosissimũ, quem habuit, quemque super res omnes mundi huius dilexit exposuit, corpus videlicet, sanguinẽque Christi filij sui diuinitati copulatam hypostaticè. Non potest ergo nos nec DEVS, nec Virgo repudiare quos tam charo precio noscitur redimisse. O' quam verè dixit Apostolus: *Empti estis precio magno, glorificate, & portate DEVM in corpore vestro.* Hos thesauros pro nobis à Virgine expensos expendens Bernardus merito exclamauit: *O' diues in omnes, & super omnes Maria, de cuius beata carne, modica pars assumpta, totius mundi sufficit soluere debita.*

56. Vndecima stella iuuantem hanc Dei, hominumque Matris charitatem condecorans est cælestis hæreditas hominibus in altera vita præparata. Neque enim Virgo contenta est in hac vita nobis gratiarum cælestium thesaurum cumulare, verùm maternâ charitate stimulante, illud contendit, vt bona illa æterna, atque immarcescibilia beatificæ visionis nobis in cælo secum sint communia. Quare iure merito cum quæsijsset Philosophus lib. 8. Ethicorum, & 9. Vtrũ Matres amplius diligãt filios, quam Patres, & vtrum Matres plus diligantur à filijs, quam contra; respondit quod Matres diligãt tenerius filios, quam Patres, & quod à filijs vicissim diligantur magis matres quam Patres. Atque ita hac tenera dilectione nos Dei Mater sic diligit vt tandem perennem illam, æternamque beatitatem, velut preciosissimã hæreditatem, nos secum in cælis habere desideret. Hinc Bernardus: *Ex B. V. Mariæ maternitate, hæreditatis cælestis fructum multiplicem acquisiuimus. Per hanc siquidem eius maternitatem habemus nobilissimum fratrem Christum, misericordissimum quoque Patrem DEVM, & hæreditatem regni cælorum; thesaurum denique habemus, omnem gratiam Mariæ, & misericordiæ eius sinum in omni necessitate apertum.*

Mater tenerius diligit filium, quam Pater, & filius magis diligit Matrem, quam Patrem.

Diuinæ Maternitatis in Maria varii fructus.

Vnde idem Doctor mellifluus expendens illud verbum Christi gratiosum; *Ecce Mater tua*, exclamat: *O' verbum omni acceptione dignum; scilicet verbum Domini IESV dicentis, Ecce Mater tua! Si Maria est Mater tua, ò homo, ergo IESVS est frater tuus, ergo pater eius, pater tuus, ergo Regnum eius, hæreditas tua, ergo gratia Mariæ thesaurus tuus. Matres enim thesaurizant filijs. Ergo omnis necessitas tua ad cor eius ascendit. commota enim sunt viscera eius super filio suo. Accipe ergo eã in tuam.* Hæc Bern. Vnde claret, quod B. V. data est nobis in Matrem propterea, vt qui damnationem promeremur secũdum Dei iustitiam, saluari possimus cõfugiendo ad B. Mariæ misericordiam. Quod intelligens Chrysostomus: *Ideo*, inquit, *tu Mater Dei præordinata; veras ab æterno, vt quem DEVS per suam non posset saluare merissimam iustitiam, tu per tuam saluares pietatem, & misericordiam Dei infinitam.*

Gratia Mariæ est noster Thesaurus.

Homo qui saluari non poterat per merissimam Dei iustitiã, saluatur per B.V. pietatẽ, & Dei misericordiam.

57. Duodecima Stella Maternã hanc, adiuuantemque charitatem Deiparæ coronans est sedula pro nobis intercessio. Ipsa enim ardentissimâ charitate non cessat pro nobis apud Patrem, & filium intercedere, vt peccatores veniam, iusti gratiam, omnes denique mortales consequãtur misericordiam. Vnde deuotus Bernardus: *O' homo securum habes accessum ad DEVM, vbi habes Matrem ante filium, filiũ ante Patrem. Filius ostendit Patri latus, & vulnera; Mater ostendit filio pectus, & vbera. Nulla ergo poterit ibi esse repulsa, vbi tot concurrũt charitatis insignia.* Quod si dixeris; ò peccator, te de peccatis dolere non posse, teque illis arctissimè alligatum, malâque consuetudine nimium quãtum coarctatum, & quid agas ignorare, noli desperare, vade peccator ad Virginem. Audi Bernardum: *Si criminum immanitate turbatus, si iudicij horrore perterritus, si barathro desperationis adstrictus, Mariam cogita, Mariam inuoca, non recedat à corde, non recedat ab ore. Nam ipsam cogitans non erras, ipsam rogans nõ desperas, ipsa tenente non corruis, ipsa protegente non metuis, ipsa duce non fatigaris, ipsa propitia peruenis.* Tandem piè pro suo in Virginem affectu concludit Pelbartus: *Recurramus ergo confidenter ad Virginem, tanquam ad gratiosissimam, amorosissimamque Matrem, vt ipsa intercedente consequamur in præsenti gratiam, in hora mortis susceptionem, tandemque vitam immortalem.* Ex quibus omnibus clarè intelligimus Virginem nostram sacratissimam, Matrem iuuantem esse,

B.V. sedula charitate nõ cessat pro nobis intercedere apud Patrem, & filium.

Ad B.V. recurrendum tanquam ad gratiosissimã Matrem, vt in hora mortis susceptionem accipiamus.

esse, excellentissimâ, eâque omnibus numeris absolutissimâ præditam charitate, & veluti stellis lucidissimis exornatam, quæ fulgore suo omnium in se aspectum conuertunt, & ad eam ardentissimo affectu redamandam alliciunt.

58. Iuuantem hanc maternâque charitatem Deiparæ Seraphicus Pater S. Franciscus tum aliâs sæpè, cum in ordinis sui publicis necessitatibus est expertus. Quare S. Bonauentura in eius Vita de eo sic loquitur: *Matrem Domini nostri IESV Christi indicibili complectabatur amore, eo quod Dominum Maiestatis fratrem nobis effecerit, & per eam simus misericordiam consecuti. In ipsam post Christum fidens, tam sui, ac suorum aduocatam cōstituit, & ad honorem ipsius à festo Apostolorum Petri, & Pauli vsque ad festum Assumptionis deuotissimè ieiunabat.*

S. Francisci in B.V. pietas.

S Francisci in honorē B.V. ieiunia instituta.

59. Hæc Virginis iuuans charitas ostēsa fuit olim Fratri Leoni, Sancto Francisco admodum familiari, circa illius ordinis initia, vt refertur in Chronico Minorum P. 1. li. 2. cap. 35. Hic per quietem in amplissimo quodam prato sibi ideam quandam extremi Iudicij videre visus est. Angeli enim horribiliter tubis personabāt, homines vtriusque sexus timore consternati vndique confluebant. Visebantur duæ scalæ in cælum erectæ, altera coloris rubei, altera candidi, illi Christus, irâ, iustissimoque furore succēsus innitebatur, huic Virgo Deipara vultu ad benignitatem, atque hilaritatem composito. Cum igitur hortante S. Frācisco Fratres rubeam illam scalam conscenderent, & inter ascendendum, alter de tertio, alius è quarto, nonnulli è decimo, atque etiam ex summitate scalæ delaberentur, & Franciscus tantâ suorū ruinâ commotus Christum Dominū interpellaret, mox Dominus illi ostendit manus & latus, vulneraque recenti sanguine manantia, quæ ab ipsius fratribus sibi inflicta quærebatur. Quibus visis Sāctus Pater, illis scalam albam, vt conscenderent innuit, in cuius summitate aderat Virgo benignissima, quæ eos summâ benignitate, ac pietate excipiebat, ac iuuabat, effeciebatque vt sine labore quodammodo; in Regnū cæleste ingrederentur. Ostendebat denique se scalam esse Iacob, terram cælo vnientem, & hominibus terrenis, cælestes efficientem. Quod agnoscens S. Bernardus magna cū fiducia suis loquebatur: *Filioli hæc peccatorum scala est, hæc mea maxima fiducia, hæc tota ratio spei meæ*. Eandem benignitatem Virginis agnoscens Seraphicus Doctor lib. 1. Pharet. cap. 5. ex S. Anselmo aiebat

Visio Leonis S. Francisci Discipuli.

Duæ scalæ rubea, & alba ad cælū protensæ.

B. V. facit vt sine difficultate ad cælū perueniamus.

B. V. peccatorum Scala.

ad Virginem: *Sicut ò beatissima omnis à te auersus, & à te despectus, necesse est, vt intereat, ita omnis ad te conuersus, & à te respectus impossibile est, vt pereat.*

60. Iuuantem hanc Deiparæ charitatem planè Maternam summis in periculis, ac calamitatibus orbis olim expertus est vniuersus. Scribit enim Dodechinus anno 1117. in octaua S. Ioannis Euangelistæ, quod terremotus bis inter diem, & noctem tam terribiliter, per totū orbem factus est, (verbis ipsius vtor,) vt multa ædificia corruerent, & homines vix effugerent, & maximè in Italia, vbi tam periculosus, atque horribilis fuit, vt manifestissimum Dei iudicium super se homines expectarent, cum per diuersa loca Italiæ, ciuitates, castella, villæ cum hominibus inibi commorantibus subitò hiatu terræ deperirent. Nam & montes scissi sunt, & flumina, dehiscente ac deglutiente terrâ exsiccata sunt, vt qui vellent pedibus transire non possent. Nec non fluuius Padus de alueo suo se erigēs in modum fornicis in altum se extulit, vt via pateret inter aquam, & terrā, & apertè daretur intelligi, quod elatis fluctibus mundo exitium minaretur; cum sic diutius aqua penderet tandem in semetipsum tanto sonitu demittitur, vt murmur illius per multa milliaria audiretur. His tam mirandis, tamque tremendis signis circumquaque diuulgatis, & tribus diebus in orationibus ac ieiunijs per totam Italiam ab omnibus peractis, apud Cremonam quidam Infantulus in cunis iacens pannis abstrictus in primā loquendi vocem contra naturā os aperuit, matremque suam escas parantem fratri suo maiori, qui plorando panem petiuerat, à corporis curis compescuit, asserens sibi visam Dei Genitricem Mariam ante tribunal Christi stantem, instantissimisque precibus pro iudicio, quod mundo, propter peccata sua dare intenderet, ipsi supplicantem. Ita ferè Dodechinus.

In magnis orbis calamitatibus B V. homines adiuuit.

Infans in vocem insolitā prorupit vidisse se B V. pro mundo apud supremum iudicē interpellantem.

61. Iuuantem Matrem rursus anno 1128. vt scribit Vincentius Belluacens. in spec. Histor. libro 27. cap. 4. expertus est Pagus quidam Suessionensis, sacro igne percussus, cuius incolæ, tetrâ hac lue fœdè tabescentes, ad templum Deiparæ tanquam ad Asylum confugere. Inter hos puer 11. annorum eodem igne tactus, à Matre, Virgini curandus offertur. Ibi cum in oratione, quadam vice puer pernoctaret, tandemque ad ingressum cuiusdam processionis summo mane excussus esset à quiete, in gratiarum actionem erupit, clamoribusque quodā-

Alius Puer vidit B. V. apud filium pro hominibus supplicantem.

modo æthera rapit, narrauitque omnibus, se ante tribunal Dei raptum, vidisse Dei Genitricem pro populo supplicantem, vt dignaretur morbum hunc, à populo auertere, moxque audisse Dei filiū Matri benignè respondentem; *Mater tu es maris stella, fiat voluntas tua*.

Visio Guilelmi in qua feueritas Iudicis æterni illi ostensa.

62. Iuuantem Matrem esse Deiparam agnouit etiam sacerdos ille Sanctus nomine Guilelmus, de quo P. Petrus noster Iustinellus ex Syluano Razzio scribit Par. 1. Ducis Angelici. Fuit hic Dei seruus die integro in magno mentis excessu in quo ante tribunal superni Iudicis constitutus, vidit ad eius dexteram Angelum tenentem tubam, cui clara voce audientibus omnibus spiritibus beatis præcepit vt eâ caneret. Quod cum ille fecisset, tantus sonus tamque terribilis illius tubæ extitit, vt totus mūdus ad instar folij contremisceret. Rursus secunda vice mandauit Iudex Angelo illi, vt tubâ caneret. Verum mox sese interposuit Virgo misericordiæ Mater, sibi persuadens, quod si id fecisset, totus mundus erat in ruinam abiturus. Vnde ipsa ad pedes filij postrata vehementer supplicauit vt sententiam illam perditionis differret; ac mundo parceret. Ad quam filius: *Mater mea totus mundus est in maligno positus, & adeo suis enormibus peccatis iram meam irritat, vt nec suspendere sententiam, nec illius ignoscere sceleribus valeam. Siquidem nō modo sæculares, sed & Clerici, ac Monaci, per viam iniquitatis decurrūt, & indies singulos me magis, magisque offendunt.* Cui respondit pia Mater, *Parce fili mi dilecte, si non ob malos, ac peccatores, parce saltem ratione propter bonos, iustos eosque, qui mei sunt amici*. Vix hæc fata fuerat Virgo benignissima cum mox iustissima Iudicis indignatio intercessione Matris clementissimæ cōquieuit totusque mundus si vnquam ante illam iuuantem Matrem, in tātis periculis experiri meruit. Quis igitur ad hanc iuuantem Matrem cuius voluntati ipse filius ad nutum ob temperat in omnibus tam priuatis, quam publicis necessitatibus ac miserijs, non sūmâ cum fiduciâ recurrat? vt eam verè totius humani generis iuuantem Parentem experiatur.

B. V. apud filium pro mundo supplicat.

Iouis Planetæ fulgor hominibus prosper ac salutaris.

63. Quid iam de prospero, ac salutari vt eum vocat M. Tullius hominum generi Iouis fulgore, argenteo videlicet, claro, ac blando dicam? qui nimium quantum, longeque excellentiori modo refulget in Deipara nostra, quæ tota quanta prospera, ac salutaris, candidaque, ac blanda mortalibus, pro ingenita sibi pietate esse cōsueuit. Et sanè, qui fieri poterat, vt Virgo benignissima huic mundo, velut prosperum ac salutare Iouis sydus exoriens, prosperitatem, felicitatem, salutemque non adferret, cùm à primis immaculatę Conceptionis initijs in Dei Matrem fuerit electa diuinoque decretum consilio, vt increatum illam beatarum mentium fælicitatem, salutemque omnium mortalium, vtero suo purissimo complecteretur, & ad totius mundi solatium in terras deferret?

64. Quam miserandus, quam infelix, ac mœstus status ille mundi, in prima illius molitione fuit, cum luce destitutus, horrendum, ac triste chaos creaturas omnes inuolueret! At verò contra, quā felix, ac beatus, hilaris ac salutaris extitit, quando vniuersorum Conditor iussit, vt loquitur Apostolus, de tenebris lucem splendescere, dixitque: *Fiat lux, & facta est lux*! Quam salutarem, prosperāque lucem mundi S. Vincentius Bernardinus Bustius, ac Richardus à S. Laur. l. 7. de laud. B. V. aiunt esse Deiparam! Dicebat Psalmista viso miserabili illo ante exortum Virginei huiuscè syderis, mundi statu: *Tempus faciendi Domine dissipauerūt legem tuam*, inquit Richardus: *Tum Dominus: Fiat lux. Quasi diceret Mariæ; Dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea, vsque ad extremum terræ. Isa. 49. DEVS enim hanc lucem fecit, quando B. Virginem de tenebris lucere, & splendere dixit. Vidit quoque DEVS quod hæc lux esset bona, quando per eam mundi tenebras illustrauit. Vnde sequitur. Et vidit DEVS lucem quod esset bona. Sicut enim nemo bonus nisi solus DEVS, sic nulla anima Mariæ comparata, inueniatur perfecta.* Sic ferè Richardus.

Status mundi ante formationem lucis miserabilis.

B. V. noua lux quæ orbem vniuersum illustrauit.

M. data in lucem gētium.

Sicut nemo bonus nisi solus DEVS sic nulla anima Mariæ comparata inuenitur perfecta.

65. Et verò bona, ac blanda, prospera, ac salutaris Virginea hæc Lux mundo esse debuit, quæ tantopere summæ illi, increatęque Luci, bono illi ęterno, à quo bona omnia, velut riuuli ab inexhausto fonte procedunt, vnita fuit, dum illud purissimi sui vteri virginalis quodā, quasi cælo circumdedit, vt Angelorum summum illud Bonum, fęlicitas, ac prosperitas, salusque sempiterna, miseris etiam mortalibus in terris communicaretur. Quemadmodum enim increata illa lux, verusque iustitiæ Sol, benignissimâ suâ luce gratiæ, sanitas, salusque sempiterna mundo extitit, sic quoque Virginea hæc Aurora, eodem illo sole grauida, siue Iouialis hic Planeta qui illum sinu suo cōplecti meruit. Quam porrò benignus, prosper, hilaris, blandusque sempiterni illius solis aspectus toti mūdo extiterit, testatus est Malachias cap. 4. *Orietur vobis timen-*

B. V. bona lux vtpote supremæ luci maximè vnita.

timentibus nomen meum So' iustitiæ, & sanitas in pennis eius, tum mox pennarum, siue radiorum eius salutiferos attexit effectus: *Et egredimini*, inquiens, *& salietis sicut vituli de armento*. Tantam nimirum prosperitatem, felicitatemque sol ille diuinissimus salutari suo in mundum exortu daturus est, vt homines præ lætitiâ exultaturi ad instar vitulorum in gramine aprico, vixque seipsos capturi sint.

B. V. lux blanda mortalibus.

66. Videre quis cupit quam dulcis, quã blanda Virginea hæc lux sit humano generi? Audiat ipsam loquentem: *Deliciæ meæ esse cum filijs hominum*. Prou. 8. Nimirum filij hominum illi arrident, eisque sunt in delicijs, illis vicissim arridet, & ipsa, eisdẽque blãditur, quia nouit quod illorum beneficio ad eminentissimam Diuinæ Maternitatis dignitatẽ sit euecta. Ac proindè benignè, blãdeque oculis planè columbinis, absque amaritudinis vllius felle, velut dilectissimos filios intuetur. Richardus à S. Laur. lib. 2. par. 2. *Oculi*, inquit, *Virginis respiciunt pauperes spiritu, & sunt velut oculi illi Christi Apoc. 1. tanquam flamma ignis illuminans, & calefaciens, exterrens, & exurens. Illuminat nimirũ gloriosa Virgo suos amatores ad cognitionem veri, eosque inflammat ad dilectionem boni. Aduersarios eorum exterret dura comminatione, & incorrigibiles exurit gehennali conflagratione. Adeo denique blandi erga omnes sunt oculi Virginis nostræ, vt licet oculi Domini sint super iustos, oculi tamen huius Dominæ sint super peccatores, & iustos, sicut oculi bonæ Matris super puerum ne cadat, vel si ceciderit, vt eum releuet. Vnde ipsa seruienti sibi ait: Inuia hac qua gradieris firmabo super te oculos meos. Sis ergo humilis, vt respiciant te oculi Mariæ. Nam eius aduersarius Behemot; omne sublime videt* Iob. 41 Hæc Richard.

Oculi B. V. respiciunt pauperes spiritu.

B. V. oculi velut flãma ignis.

Oculi B. V. respiciunt iustos, & peccatores.

Quare meritò ei dicere possumus illud quod non nemo Poetarum, de nescioqua terræ Filia cecinit:

Tu nitidos in me conuerte parumper ocellos
Queis potes obscura reddere nocte diem.
Tu precibus non dura meis, præsexque fauete
Et mihi si fas est dicito noster eris.
Mortales æquat superis clementia Diuis
Et miseris rebus consuluisse pium est.

67. Prosperum, ac salutarem Virginis fulgorem esse in morte presertim experta est Sanctimonialis illa è Cænobio B. Metildis, vti ipsa lib. 5. scribit cap. 1. Hæc enim poste aquam diu fideliter Christo seruijsset, in grauem morbũ incidit, pro qua cum Metildis Christum eiusque Matrem deprecaretur, ambo diuino splendore radiantes ei apparuerunt. Et Saluator quidem ostendebat illi rubicunda sua, ac mira luce coruscãtia vulnera. Quę Dei serua verbis his hactenus inauditis consalutauit: *O salutifera vulnera dulcissimi mei IESV Christi Saluete, Saluete, Saluete in omni potentia Patris, qui vos dedit; in Sapientia Filij qui in vobis sustinuit; in benignitate Spiritus Sancti, qui in vobis opus nostræ redemptionis perfecit*. Præmisit deinde Saluator duos Angelos, qui in argentea pelui gestabant aquam, ipsius misericordiã denotantem. Tandem adstitit ad caput moribundæ ipsa quoque Christi Mater clementissima, dum ei extrema vnctio ministraretur. Porro cum Sacerdos Litanias recitaret, Christus ter signabat infirmam signo crucis dicendo: *Ego tibi benedico in Sanctificationem, & sanitatem animæ, & corporis*. Cum postea S. Maria nominaretur, ipsa Virgo subleuauit benignissimè manibus proprijs, infirmam, dixitque ad filium: *Ecce Fili mi ego tibi do hanc Sponsam, vt semper in tuis amplexibus cõquiescat*. Cum etiam nomina reliquorum Sanctorum memorarentur, omnes genuflexi pro ea Dominum deprecabantur. Tandem peractis omnibus, Christus benignissimus ad sua in Matrẽ conuersus, prosperum, ac salutarem ipsius splẽdorem hominibus præsertim in morte esse agnoscens, sic eam affatus est: *Ecce Mater tibi commendo hanc meam sponsam, quã tu immaculatam meo conspectui in cælo præsentabis*.

Moribundæ Sãctimoniali Christus dat extremum vnctionem.

Christus ei Matri suæ commendat.

68. Non modo prosper, ac salutaris, verum etiam candidus ac blandus est Virgineorum oculorum fulgor. Cum enim in se Virgo Candorem illum lucis æternæ, speculumque sine macula diuinæ bonitatis, die felicissimo Dominicæ Incarnationis complexa fuerit, mirificũ quendam candorem animi, bonitatemque admirabilem toto ore, oculisque spirasse necessum fuit; Hanc ob causam oculi ipsius columbis, purissimo lotis, candidatisque lacte cõparantur Cant. 5. *Oculi eius sicut columbæ iuxta riuulos aquarũ quæ lacte sunt lotæ*. Quod sponsi elogium Richar. à S. Laur. libr. 4. probare volens Deiparam dulcem esse aspectu, ad illam transtulit: *Maria dulcis est respectu*, inquiẽs, *vnde oramus: Illos tuos misericordes oculos ad nos conuerte. Facies enim eius plena est gratiarum Est. 15. Propter hoc oculi eius comparantur columbis, quæ lacte sunt lotæ, quia respectus eius pietatis, & misericordiæ, mira dulcedine perfusus est. Hinc comparatur flori rosæ, lilij, & violæ. Flos enim redolet, & libẽter aspicitur, & sic illam libẽter respicit sponsus, cũ ei dicat Cã. 5. Ostende mihi faciem tuam. Nisi enim dulcis, blandaque esset Virginis Matris facies, non eam tan-*

B. V. quia cãdorem lucis æternæ vteto complexa fuit, ideo cãdorem animi toto ore oculisque spirauit.

Oculis B. V. similes Columbis candidissimis.

B. V. cõfertur floribus, rosis, lilijs, & quare?

tantopere intueri anhelaret sponsus. Hâc aspectus dulcedinem contemplatus in Virgine S. Anselmus in suam Contempl. de B. V. exclamauit: *O' nimis exaltata, quam sequi conatur affectus animæ meæ, quo aufugis aciem mentis meæ? O' pulchra ad intuendū, amabilis ad contemplandum, delectabilis ad amandum, quo euadis capacitatem cordis mei? Præstolare Domina infirmam animam te sequentem, ne abscondas te Domina parum videnti animæ te quærenti; miserere Domina animam post te anhelando languentem.* Nihil porro mirum nobis videri debet, quod oculorum sensus tantæ fuerint energiæ, atque efficaciæ in Deipara, cum Diuini planè sensus ei inesse viderentur. Scribit Iustus Landspergius Catthusianus lib. 2. Vitæ B. Metildis cap. 30. orasse aliquando Metildē cælestem sponsum, vt ei aliquid impertiri dignaretur, quod iugem eius memoriam in se excitaret. Cui respondisse fertur sponsus: *En ego tibi dono meos oculos, vt ijs intueri res possis vniuersas. En ego tibi do meas aures, vt omnia, quæ audis intelligas. Tibi etiam os meum tribuo, vt loquendo, orando, cantando meas laudes, aliasque eius functiones exequendo omnia in gloriam meam referas. Tibi do similiter meum cor, vt eo Diuina, aliaque omnia mediteris, meque ames, & reliqua omnia propter meum amorem. Et scito, quod quanto magis te ab omni creatura separando, earundem solatia à corde tuo excluseris, tantò magis ad altitudinem meæ inaccessibilis Maiestatis eleuaberis. Et quanto magis per affectum charitatis, ac misericordiæ ad omnes te extenderis, tanto arctius, & dulcius meæ dilectionis latitudinem vndique circumdabis. Et quanto denique temetipsam depresseris, ac humiliaueris sub omni creatura, tāto magis ac profundius in me subsistes, maiorique dulcedine Diuinitatis meæ torrens te inebriabit.* Quod si huic fidelissimæ suæ Ancillæ Christus omnes sensus suos mutuatus est quanto magis dilectissimæ suæ Matri, cum qua vnum cor. vna caro, vnus spiritus extitit? Quid mirum igitur eius oculos tanta virtute fuisse præditos? quid mirum eosdem tantam dulcedinem pietatis in mortales omnes distillasse?

B. Metildi Christus sensus suos cōmunicauit.

69. Neque verò solo aspectu dulcis, blādaque est Dei Mater, est dulcis quoque, & blanda contactu, vt idem obseruauit Richardus, qui cum in omnes humanos sensus suam purissimam dulcedinem transfundere consueuisse docuisset Deiparam cum ad sensum tactus peruenisset; *Dulcis est tactu,* inquit, *Maria, quia tenet filium ne statim feriat peccatores. Vnde dicit ipsa: Tenui eum, nec dimittam. Cant. 3. Hoc nimirum figurabatur olim futurum, quando ligabat filio manus in cunabulis. Dulcis denique tactu est Maria, quia Mater est misericordiæ; & Matris est suauiter, & dulciter tangere, ac permulcere puerum. Huiusmodi pueri sunt stolidi peccatores, quibus ipsa nouit leui manu, ac suaui attactu tumorem premere, putredinem exprimere, atque eijcere, vulnera circumligare, spem, & securitatem misericordiæ præstare, ideoque dicit: In me omnis gratia vitæ, &c.* De Virgineo hoc, blandissimoque contactu diuinâ virtute plenissimo præclarè Seraphicus ipsius Psalmista Psal. 13. *Tuo tactu lenissimo sanantur infirmi, tuo odore roseo mortui reuiuiscunt.*

B. V. in omnes humanos sensus suam dulcedinem purissimam transfundit.

B. V. quomodo dulcis at tactu nobis sit?

70. Virginei tactus suauitatem, admirādamque vim, ac energiam expertus est P. de Ripa Transonis Minorita, qui in meditandis Christi, eiusque Matris doloribus mirè afficiebatur, eamque obsecrabat per tantorum dolorum merita, vt sibi puritatem cordis obtineret. Quadam vice dum hæc agit feruentius, Deipara sese ei visendam offert, qui metuēs ne illusio esset Cacodæmonis, fugam parabat. Ad quem illa: *Si me fugis, cur igitur compellas?* Tum eam Dei parentem agnoscens, sese in terram prostrauit: *Vnde hoc mihi,* inquiens? *Tum illa manu suâ super pectus eius posita: En tibi,* ait, *quam tantopere flagitas puritatem cordis.* Kal. B. V. 13. Ianu. *O' manum Virginis planè omnipotentem! O' manū auream tornatilem celerrimè munera adeo Diuina tribuentem; preciosissimis omnino plenam miraculorum hyacinthis! Extende illam ad me, & cor mundum crea in me Domina, & spiritum rectum innoua in visceribus meis.* Eundem castissimum salutiferūque Virgineæ huius atque omnipotentis manus contactum expertus est Donradinus Brixiensis Ordinis Diui Dominici sydus illustrissimum, qui circa Annū salutis 1526. vixit. Huic duabus stipata Virginibus Deipara visendam, magno pietatis affectu sese exhibuit, postquam ad carnis, sensusque illicitos ardores extinguendos, igneaque nequissimi tela retundenda, immani flagellorū diuerberatione in semetipsum sæuijsset, adeo vt sanguinis riui per cubiculum fluerent. Hunc ergo, proprio sanguine ceu vernantibus Paradisi rosis purpuratum, summa cum benignitate ita allocuta fuisse Virgo perhibetur: *Iam pridem agnoui, fili mi dilectissime, quo erga me sis animo, quantaque cum diligentia illibatum seruare niteris Virginitatis florē. Noueris igitur te nihil à filio meo postulaturum in posterum, quod non sis impetraturus. Quod vt verè à me tibi dictum constet, en tibi confero donum castitatis, cuius desiderio semper arsisti, simulque hæc pronuncians, ei renes preciosissimo quodam vngit oleo his verbis superadditis: Hac* iun-

B. V. solo manus suæ contactu puritatem aliquibus communicauit.

Conradinus Brixiēsis vnctione manus B. V. puritatē cordis nanciscitur.

iunctione corroborētur renes tui, ne deinceps vllum carnis aculeum perſentiſcas. Quam porro prærogatiua hæc ipſi à Virgine cōceſſa fuerit eximia, eaque paucillimis conceſſa, locus in quo viſio illa contigit atteſtatur, qui ideo in magna in hodiernū vſque diem eſt veneratione Kalend. B.V. 1. Nou. O' ſi Virgo puriſſima hoc lętitiæ, puritatiſque oleo, hoc incorruptionis ſuauiſſimo balſamo renes noſtros perūpas, ò ſi cor ſimul amoris tui igne caſtiſſimo aduras, carniſque incentiua caloremque cæci, fœdiſſimique Cupidinis in nobis extinguas! Hoc animitus medullituſque à te expoſcimus, quo tibi tanto dignius valeamus deſeruire. Vnde te cū tuo Seraphico Pſalmiſta obſecramus Pſ. 25. *Vre cor meum igne amoris tui, & cingulo caſtitatis reſtringe renes meos.*

71. Neque verò dulcis, blanduſq; hic oculorum, totiuſque Virginis fulgor ſolum extitit mortalibus, verum etiam ipſi Deo totius huius Vniuerſitatis Opifici, vt ſupra memoratus pulchrè oſtendit Richardus lib. 2. part. 2. dum docēs ſuis membris omnibus Deiparam deſeruire mortalibus non fuiſſe dedignatam; Ait enim illam linguā ſuā quodammodo blanditam fuiſſe Deo, ſuiſque blanditijs eum de cælis, deque Maieſtatis Diuinæ throno in terram detraxiſſe. *Lingua Mariæ Eucharis*, inquit ille, *quæ calamus erat ſcribæ velociter ſcribentis, Spiritus Sancti videlicet, ipſo ſcribâ mouente calamum, eructauit illud verbum bonum, melliſluum, & ſuaue: Ecce Ancilla Domini fiat mihi ſecundum verbum tuum. Hoc porro verba planè nectareo in tantū exhilarauit de ſalute noſtra ſolicitum Regem cęli, vt quaſi factus immemor primorum parentum iniurię, a ſede Regali ſtatim, velut depoſito diademate gloriæ, & cælos dirumpens eodem momento de ſinu paterno in vterum Virginalem deſcenderit, atque exilierit vociferando: Deliciæ meæ eſſe cum filiis hominum. Prou. 8. Illo etiā verbo fuit nobis lingua eius, lingua curationis, lingua mitigationis, lingua miſericordiæ. Eccl. 36. Nam reſpondens humiliter, & obedienter, curauit ægritudinem reſponſionis Euæ. Huius .n. lingua Diabolo ſub dubio reſpondentis, & guſtum ligni vetiti viro ſuo ſuadentis, peccatumq; ſuum ſerpenti attribuentis, totam progeniem ex ſe naſcituram lethaliter vulnerauit, Paradiſi portam cunctis obſerauit, Deique iracundiā ad vindictam prouocauit. At verò contra lingua Mariæ, infirma curauit, clauſa patefecit, & iram Domini deliniuit. Vnde guttur eius dicitur ſuauiſſimū. Cant. 5.* & Can. 7. dicitur idem guttur. *Sicut vinum optimum dignum Dilecto ad potandum. Verba enim, quę dulciſſimo ſuo gutture Virgo protulit, fuere verè ſuauiſſima, ac blandiſſima, inſtarque vini optimi Deo iucundiſſima, quæ ita eum quodammodo inebriarunt, vt eum fecerint noſtrorum delictorum obliuiſci.* Sic fere Richardus. Ex quibus facile perſpicimus quātopere fulgor Virginei huiuſcé Planetæ, non modo mortalibus ſed & ſuperis blandus extiterit.

B.V. lingua ſua blandita viſa, & ipſi Deo.

Verba B. V. nectarea, quibus ſe in Ancillam obtulit Deo.

B. Virginis verba ſunt curationis, & miſericordię.

Lingua Mariæ, & Euæ quam diſpares.

72. Blandum, proſperum, ac Salutarē Virginei huius Sideris aſpectum expertus eſt, tum erga ſe, tū in vniuerſam Domum ſuam P. Marcellus Maſtrillus noſter, qui in Iaponia tā feliciter pro Chriſto mortem oppetijt. Hic enim cū Philoſophiæ daret operam B. V. mulieri cuidam grandeuæ, notæque virtutis ſe viſendam exhibuit, mandans Marchioni S. Marciani Parenti noſtri Marcelli, dicere ſuo nomine; tollat ſe tandem ex eo loco domicilij ſui, in quo ſtet iam dudū exiguo cū honore, ponatque in alio conueniente, vbi maiore in cultu ſit, ſiquidē velit ſe propitiam ſuæ familiæ experiri. Paruit illa, ſed Marchio neglexit monitionem anilem, quod nec ſciret, neque crederet vſquam domi ſuæ cæleſtis Reginæ imaginem minus religioſè collocatam. Sed vbi iterum iterumque Diua apparens mulieri mandata priora repetijt, illamque ad ipſum pertulit, diligenter omnes domus ſuæ angulos perquiri curauit, ecqua vſque Diuinæ Virginis Imago inueniretur ſita minus decenter. Reperta tandem eſt in quodam equilis angulo. Mox inde tollitur. Et quia Marchio domo tunc aberat, ad Marcellum accurritur, vt ipſe dictet ornatum, & modum, quo penſetur priſtini ſitus, & ſqualoris iniuria. Fecit hoc prius Marcellus magno cum ſtudio. præcipit eam includi eleganti tabulæ cum cryſtallo, & ad ædem Diui Marciani deferri, vbi collocata prouentibus annuis ſacelli procurationi attributis, à Marchione ſolemni ſacro colitur quotannis prima Dominica poſt feſtum Corporis Chriſti. Iſti obſequio, vel potius beneficio Diuinę Virginis, quod à ſua familia coli voluerit, Marcellus attribuit omnem veram proſperitatem, ac ſalutem, quæ ſuis euenit, videlicet piam ac fęlicem mortem Patris ſui, Matris, & fratrum, quibus omnibus ipſe oculos clauſit non ſine magnis indicijs æternæ ipſorum ſalutis, & pia quadam inuidia hominum Religioſorū, qui præſentes fuerunt, maxime quādo mortuus eſt Marchio. Erāt enim quatuordecim Religioſi in eius conclaui, quorum in conſpectu Deo ſpiritum reddidit, cū prius multa de cæleſtibus rebus piè locutus magna inflammati Diuini amoris, men-

B. V. apparet piæ mulieri, monetque vt ex equili tollatur, & in honore habeatur.

Marcellus Maſtrillus ornat B. V. Imaginem, eamque in Templo collocat.

Marcellus fęlicem ſuorū mortem omnemq; proſperitatem B. Virgini adſcribit.

est primum meæ legationis punctum tibi de hoc gratias agere, secundum nostram facultatem ac vires, licet multo maius sit benefactum, quam gratiæ, quæ per nos agi possint. Præterea quia tuam percepimus voluntatem esse, creare, ac producere summam quandam, & excellentem Dominam super omnes alias, quæ vnquam fuerunt, vel erunt. Et breuiter talem, quæ digna sit esse Mater tua, soror tua, sponsa, & amica tua. Ad te verum, & certum Patrem venimus humiliter, laborem nostrum offerentes diligenter, & ex corde bono. ad hoc negotium vnaquęque secundum posse suum, & officium, quod nobis accommodasti, sine præsumptione, adulatione, ac iactantia dicimus nil nos obliuioni tradituras, quin sit omnino perfecta, tota pulchra, & digna, quæ à te ametur. Sine nobis non dubium est, te quod vis facere posse. Sed te rogo non contemnas oblationem hanc, & seruitium, quoniam in hoc, honorem nostrum, nobilitatem, bonitatem, valorem, & famam maximopere augebis. Nos eam donabimus Innocentia, & Virginitate Abel; Fide Abrahæ; Constantia Iosue; Sapientia Salomonis. Ipsa pulchra erit, vt Rachel. Fœcunda vt Lia. Sapiens vt Rebecca; Deuota, vt Elias; Nobilis, vt Dauid. Præcedet Moysem in clementia; Iob in patientia. Sic Gerson.

75. Per quam sane tam Naturæ, quam Virtutum Prosopopœiam sat perspicuè declarauit tam in corpore, quam in anima Virginis efformanda. & Naturã, & Gratiam omnes suas vires exeruisse, vt complexionem, temperamentumque optimum ad virtutes omnes complectẽdas peridoneum sortiretur, quo qualitates hasce suas, & in sibi addictos, ac deuotos, pro ingenita sibi benignitate, tanquam blandum, ac propitium Iouis sydus posset transfundere.

S. Ioãnes Bapt. sub signo B.V. velut Ioue in lucem editus.

76. Indolem hanc temperamentumq; ad omnem virtutem capescendam peridoneum sortiri visus est Ioannes Bapt. qui sub hoc Virgineo sydere plane felicissimo in lucem hanc exortus, omnibus virtutibus, tota obstupescente Natura ac Gratia exornari meruit, ita vt inter natos mulierum, Dominicæ vocis præconio, nullus vnquam maior, vel copiosioribus Naturæ, ac Gratiæ ornamentis magis decoratus surrexerit. Libet hic B. Petri Damiani Card. serm. 3 de S. Ioan. Bapt. prolixius elogium commemorare, quo luculenter sane declarat illum perfectionibus omnibus tam Angelorũ, quam reliquorum beatorum fuisse insignitum, & grande quoddam in tota hac mundi Vniuersitate & Naturæ, & Gratiæ miraculum extitisse, Iouialem denique, benignissimo Virginei huius syderis influxu, complexionem esse sortitum; siquidem adhuc vtero inclusus Matris, tantillus infans ad Deiparæ, Verbique Incarnati præsentiam, ibi in tam Diuinis hospitibus, accelerato rationis vsu, mirifice complacens, gestientis totius corpusculi motibus, lætitiaque plane hactenus inaudita, exultauit. Postquam enim verba illa Ioannis animi demissione plenissima memorasset: *Veniet fortior me post me, cuius non sum dignus soluere corrigiam calceamentorum eius* Luc. 3. in illud admiratione perculsus erupit epiphonema: *O' beatæ humilitatis excelsa Maiestas, quæ dum suo iudicio in ima deprimitur, diuina prouehente clementia, ad cælestia subleuatur, dumque Deo se humiliter subijcit, ad Dei consortium excellenter assurgit. Ille quippe se cum cæteris hominibus perhibet terram, ac terrena loquentem, Dominus autem testatur, nullum eo inter natos mulierum surrexisse maiorem. Ille se ad soluendum caligæ vinculum vociferatur indignum; Dominus totum corpus suum eius manibus subijcit, cùm baptismatis lauacrum subiturus accedit. Ille se Prophetam humiliter abnegat, quem plusquam Prophetam esse, atque insuper Angelum Saluator affirmat, de quo & postmodum dicit: Ille erat lucerna ardens, & lucens. Ioan. 5. Perpendite quam admirabilis, imo quam Angelica vita B. Ioannis erat, quam certè magnifica cunctis opinione claruerat, qui cũ nullius signum virtutis ostenderet; Christum tamen illum esse omnis populus æstimaret, Luca attestante cap. 5. Existimante autem populo, & cogitantibus omnibus in cordibus suis de Ioanne ne forte ipse esset Christus. Quæ enim Religio, quæ perfectio, quæ denique virtus, quod sanctitatis genus reperitur in aliquo Sanctorum, quod in Ioanne, quasi prærogatiuę cuiusdam? non teneat principatum. Sunt siquidem S. S. Eremitæ, & Anachoretæ, sed quis sibi viuendi regulam; in siluestri melle, & incomestibili locustarum esca præfixit? Cui porro ad asperitatem vestium non sufficiant saga cilicina caprarum. Iste pellicea zona pręcinctus, pilis induitur camelorum. Enim verò sunt seculi abrenunciatores, & seculum relinquentes; sed iste pueriliis adhuc indolis cum nec dum didicisset ciuiliter viuere, deserta penetrans, decreuit solitarius habitare; nec dignatus est Patri in Sacerdotali dignitate succedere, vt verum, summumque omnium sacerdotem libera potuisset voce predicare. Prophetę vaticinãtur futurum Saluatoris aduentum, Apostoli, cęterique doctores testantur impletum: Ioannes autẽ illum pręsentem ostendit, cui totius sęculi, & antiqui scilicet, & moderni prędicatio militauit. In hoc etiam iste Prophetis omnibus super eminet, quoniam illi Spiritum S. per ętatum incrementa suscipiunt, iste verò visceribus adhuc maternis inclusus, virtutum spiritus, gratia pręueniente concepit; & appropinquante totius au-*

S. Ioãnis Bapt. humilitatis elogium.

flore letitia, vix dum formati corporis nutibus exultauit. Alij non coinquinantes vestimenta sua, Virgines permanserunt, hic autem vt omnes ipse carnis illecebras ab ipsa funditus radice praecideret, & non modo genitalia membra, sed & aures, & oculos in vernantis, ac floridæ Virginitatis indeficienti viredine custodiret, cohabitationis humanæ contubernia respuit, & pro feruore Spiritus ferarum se lustris immersit. Inter purpuratos etiam Martyrum cateruas B. Ioannes in Magisterij cathedra praesidet, quia pro testimonio veritatis strenuus bellator occubuit, omniumque pro Christo certantium Dux factus, vexillum triumphale martyrij, caelo primus inuexit. Beatus itaque Ioannes omnium Sanctorum particeps factus est choris, quia nulla sibi virtus defuit sanctitatis, imo tanto insignius inter omnes sanctorum ordines emicat, quanto Auctor omnium per incomparabile meritum sublimius appropinquat. Hæc Damianus.

77. Ex quibus facile est perspicere, quam insignem indolem, complexionemque Iouialem, hilaremque in diuino obsequio, animam denique bonam, ad omnem virtutem propensissimam, sub auspicatissimo, felicissimoque Virginis sydere Ioannes sit sortitus. Quare idē pientissimus Card. serm. 1. de S. Ioan. Bapt. Felicem Elisabetham eius Matrem, feliciorem que longè prædicat filium, quod sub illo faustissimo in lucem prodierit Virginis horoscopo: *Felix, inquiens, Elisabeth, ad quam Mater properat Redemptoris, quam salutatorijs obsequijs caelorum Imperatrix alloquitur. Sed Puer multo felicior, qui salutantis maiestatem agnoscens, intra viscerum tenebrosa volumina gaudio gaudet, quia vim tam beatæ salutationis attendit: Beata anima, quæ in via peccatorum non stetit, sed secretiore semitâ* de cælestibus officinis egrediens, inauditæ gratulationis est sortita dulcedinem.

Felix S. Ioannes quod sub Sydere Virgineo natus sit.

78. Vt porrò videamus benignum huiuscè Virginei syderis in hunc felicissimum Paruulum influxum, prosequitur idem Cardinalis officia inter Mariam, & Elisabeth sibi mutuo exhibita ex quibus fortunatus ille Pusio miras gratiarū influentias experiri debuit: *Iunguntur, inquiens, amplexus, vertitur ad oscula, copulatur felices vteri, Regemque & militem non nisi duo tenerrimi parietes abiungunt. Quid mirum si miratur, & exultat Puer ad tactum tam proximę Diuinitatis afflatus? Poteratnè vacare à quoquam miraculo, cui praesens aderat Regis praesentia, regnantis Mater, mundi Redemptor? Quid quod non semel tam Sanctorum amplexuū fuit celebrata coniunctio?* Concludit tandē, asseritque Deiparam natiuitati huius faustissimi paruuli adfuisse, cum de terra leuasse, amplexu fouisse, colloquijs suauissimis recreasse, quibus sanè tam vicinis benignitatis suæ, gratiosissimisque influxibus fieri non potuit, quin Virgineus hic Planeta, præclarissimam indolem sibi quodammodo quam simillimam ex tanta vicinitate communicarit. O! fælicem, & quaterque beatum Ioannem, qui sub hoc tam blando, Virgineoque Iouis sydere lucem aspicere meruit. Credibile enim est illi Deiparā optimam illam ab optima Matre Natura, ipsisque Virtutibus elaboratam indolem, cum omnibus pene suis gratijs transfudisse.

Ioannes ad tactum tam proximæ Diuinitatis in vtero B. V. exultauit.

79. Sub eodem hoc Iouis sydere Virgineo nasci visus est pijssimus ille Comes Elzearius cum sua coniuge Delphina lectissima Virgine, cuius corpus, animumque & Natura & Gratia Virtutesque omnes ad efformandum, optimamque illi indolem ad omnem probitatem propensam instillandam concurrissæ visæ sunt, vt non tam homo, quam Angelus indutus mortali carnē videretur. Nimirum prouidentia quæ Adolescentem hunc omnis virtutis speculum orbi vniuerso esse voluit, eundem Matris suæ ab ineunte ætate protectioni, ac tutelæ, vti reuelatum fuit diuinitus, commisit, quo sub hoc tam felici, Iouialique sydere natus, atque educatus indolem omnibus virtutibus præditam, complexionemque ad omnem pietatem inclinatam sortiretur. Innumeros alios sub hoc felici Virginis sydere natos prætermitto, quos Virgo, nobilissimo temperamento, indoleque virtutis omnis studiosissima, pro egregia sua in mortales benignitate, donauit.

Sub sydere Virginis B. Elzearius Comes, eiusque Coniux Delphina, optimam indolem ad bonū propēsam sortiti.

80. Bernardinus Bustius l. 11. Marial. serm. 2. Iouis recensens varias proprietates ex libr. de proprietatibus rerum, ait quod sub Ioue contineantur honores, diuitiæ, atque optimum indumentum. Quæ omnia Virgineus hic Iuppiter seu hæc Iuuans Mater longè maiori liberalitate nobis pro ingenitâ sibi bonitate communicare consueuit. De optimis hiscè, opulentissimisque vestimentis, quæ Virgo suis cultoribus donare consueuit præclarè discurrit Richardus à S. Laur. libr. 2. de laud. B. V. part. 1. vbi posteaquam duos hoscè præmisisset versiculos:

Iuppiter honores ac diuitias distribuit.

Causa multiplici, seruire Dei Genitrici
Debes, dum viuis, post mortem viuere si vis.

varias affert causas ob quas quisque se obsequio, seruitioque Deiparæ animitus,

tus, medullituſque mancipare debet, inter reliquas, decimam quartam ponit hanc: *Quia multiplici virtute, quaſi multiplici veſte adornat ſeruos ſuos. Ipſa enim per Dorcadem illam, quæ Actor: 9. pauperes veſtiebat, deſignata eſt; Ideo de ipſa ſcriptum eſt Prouer. 31. Non timebit domui ſuę a frigoribus niuis. quæ frigora ſunt gelicidium peccati. Omnes .n. domeſtici eius veſtiti ſunt duplicibus. Domeſtici Marię,* inquit Rich. *ſpecialiter ſunt illi fideles, tam viri, quam mulieres, qui tanquam ſerui, & ancillę ipſius obſequijs ſe, & ſua impendunt: & cauentes ea, quę tantę Dominę credunt diſplicere, pro poſſe ſuo mouentur ad omnia, quæ ipſi beneplacita credunt. Iſti domeſtici per orationes, & exempla Mariæ veſtiuntur à Domino in præſenti duplicibus, ideſt, multiplicibus, ac diuerſis virtutum generibus, byſſo ſcilicet caſtitatis, cocco geminæ charitatis; hyacintho deſiderijs cæleſtis, & purpurâ Regiæ dignitatis, quę veſtimenta ad decorem ſunt, ac nitorem. Vnde Dominus ait Animæ dilectrici, & Ancillæ Matris ſuæ. Ezech. 16. Veſtiui te diſcoloribus; vt eſſet circumamicta varietatibus. Veſtitus duplex eſt, perpetua corporis immortalitas, & animæ impaſſibilitas. Immortalitas ad dotes corporis, impaſſibilitas, ad dotes animæ refertur. Et contra negligentes ſeruire Mariæ veſtiuntur ſicut diploide cõfuſione ſua. Veſtes ſeruorum Mariæ ſunt fides, & operatio. Fides eſt veſtis quædam interior, quæ ornat animam coram Deo. Operatio exterior, quę coram proximo. Veſtis eſt ſapientia ad elidendos errores, & repellendas hęreſes. Veſtis eſt patientia ad ſuſtinendas tribulationes. veſtis eſt charitas Dei, & proximi, quia charitas operit multitudinem peccatorum. Veſtis ſunt opera miſericordiæ corporalia, & ſpiritualia, quæ ſicut veſtis duplex muniunt contra frigus inferni. Veſtis eſt manſuetudo cordis, & puritas corporis. Vnde illam oramus: Nos culpis ſolutos mites fac, & caſtos.* Tum paucis interpoſitis, docet ſeruos Deiparę varijs veſtibus pro varia temporum opportunitate ad inſtar magnorum nobiliũ veſtiri. *Pro congruentiâ enim ſolemnitatis*, inquit, *in Natiuitate Domini induenda eſt humilitas, deuotio, & gratiarum actio; in Paſſione luctus, & compaſſio; patientia in feſtis Martyrum; ſanctimonia in feſtis Confeſſorum, & Virginum, vt pro varietate feſti ipſe habitus varietur, ſicut videre eſt in magnis Eccleſiis, in quibus habitus miniſtrantium variari conſueuit.*

B. V. Dorcas quæ paupe res virtuti bus velut veſtibus amiciebat.

Veſtitus duplex quẽ nobis B. V. communicat.

Negligentes ſeruire B. V. veſtiuntur ſicut diploide confuſione ſua.

Quęnam veſtes ſint ſeruorum B. V.

Seruorum B. V. quam variæ ſint veſtes.

Serui B. V. varijs virtutib. ceu veſtibus pro varietate feſtorum amiciuntur.

81. Largitur etiam nobis Virgo benigniſſima Veſtem polymitam, ſicut Patriarcha Iacob filio ſuo Ioſeph, diuerſis virtutibus, ceu filijs diſtinctam. Eſt enim Polymitus, Iſidore teſte, idē quod multicolor. Veſtis enim cuiuſque, vita illius eſt, quæ de purpura diſciplinæ, de byſſo caſtimoniæ, de hyacintho cæleſtis conuerſationis, de cocco bis tincto geminæ dilectionis contexitur. Non enim ſufficit Virgini glorioſæ, vt amici eius ac domeſtici vna tantum veſte contegantur, vult illos, exemplo ſuo, circumamictos varietate. Per orationes quoque, exemplaque Mariæ comparantur varia illa, eaque pulcherrima veſtimenta, de quibus Apoſtolus Coloſſ. 3. *Induite vos ſicut electi Dei ſancti, & dilecti, viſcera miſericordię, benignitatem, humilitatem, modeſtiam, patientiam ſupportantes inuicem, & donantes vobiſmetipſis. Super omnia autem hæc charitatem habete, quæ eſt vinculum perfectionis.* Hęc debet eſſe colorata, quia charitas eſt forma virtutũ, quæ deaurat, & colorat virtutes, eaſque vnit, vt benè ſint per dilectionem conſutæ, eſt enim illa vinculum perfectionis. Veſtit etiam ſeruos ſuos byſſo innocentiæ & ſimplicitatis, ſyndone caſtitatis, & purpura charitatis. Vnde de illa dicitur Prouer. 31. *Byſſus, & purpura indumentum eius*, quibus ſcilicet, & ipſa induta eſt, & quibus induit ſeruos ſuos. Eandem ſyndonem fecit, & vendidit. Syndon eſt tela ſubtilis, & mollis ex byſſo facta, nouitatemque ſanctæ cõuerſationis ſignificat Hanc facit nobis Maria tribuens gratiam caſtitatis, à qua incipit cõuerſatio ſancta. Hanc etiam veſtem tunc nobis quodammodo vẽdidit, quando eam nobis largitur, indeque à nobis dignè glorificatur. Hãc etiã ſyndonem ſibi tunc fecit, quando caſtitatem vouit; tum vendidit quando per votum Virginitatis filio Dei complacuit, vt in ea incarnaretur.

Varia animæ veſtimenta ſunt virtutes.

B. V. ſeruos ſuos veſtit byſſo innocẽtiæ, & ſimplicitatis, ſydone etiã caſtitatis.

B. V. ſibi tunc ſyndonẽ fecit cum caſtitatẽ vouit.

82. Vt porrò huiuſmodi veſtimenta melius ſeruis Dei aptentur, confert vnicuique zonam, ſeu cingulum temperantiæ prauos motus refrenantis. Vnde ſubdidit: *Et cingulum tradidit Chananæo;* quod interpratatur æmulator, ſiue zelotes, ſiue praparatus, aut negotiator, ſiue denique commutatus, à vitijs ſcilicet, ad virtutes. Et ſi verò variæ virtutes, de quibus hactenus meminimus, ſint veſtes duplices; quibus Virgo noſtra domeſticos ſuos, ac familiares veſtire conſueuit; duplices tamen veſtes dixerim amorẽ Dei, & ipſius Virginis, quam qui ardentiſſimo poſt DEVM amplectitur affectu, eique ſe, ſuaque omnia deuouet ac conſecrat, verè non timebit domui animæ ſuæ à frigoribus niuis, gemina enim hac veſte contectus omne frigus cuiuſcunque tandem peccati arcebit, vitalique illo Diuinæ gratiæ calore ſpiritum deuotionis, quo vita ſpiritualis continetur, confouebit. Et quemadmodum Dei, Virginiſque

Duplices veſtes quibus B. Virg. ſuos veſtit, eſt Amor Dei, & ſui.

nisque filium amãdo, eundem nobis induimus, *quotquot enim baptizati estis, Christum induistis*, teste Apostolo; sic amando eiusdem Matrem Mariam, mores, vitamque sanctam eius æmulatione induunt. Hinc S. Bonauen. Psal. *Mariam induite quotquot diligitis eam, hæc luceat in moribus, splendeat in actionibus* &c. Duplex hæc charitas est coccus ille bis tinctus siue purpura ad fouendum calorem peridonea. Vnde textus Hebraicus: *Non timebit domui suæ à niue, quia omnis domus eius vestita est coccinis*. Similiter Chaldæus Paraphras. *Non timebunt filij domus eius à niue, quoniam omnes domestici eius vestiti sunt coccino*, hoc est, vestimento purpureo; eoque pulcherrimo; pannus enim huiusmodi semel imbui solebat vermiculo tum ad maiorem splendorem, coccino. Verè enim amor Virginis castissimus, nescio quem amori Diuino splendorem addere cõsueuit, eamque animam, quæ ardentissimo Virginis, castissimoque flagrat amore, oculis cælestis sponsi reddit gratiorem.

Amor Dei, & B.V. est coccus bis tinctus.

Amor B.V. Amori Diuino splendorẽ addit.

83. In hac porrò duplicium vestimentorum à Virgine Matre facta seruis, filijsque suis procuratione, ostendit se totam, sicut, & in alijs actionibus omnibus primæ Matri nostræ Euæ cõtrariam. Quemadmodum enim illa, inobedientiæ suæ scelere animam peccato, corpus miserijs, calamitatibusque varijs, morte denique ipsa, velut animalium mortuorum pellibus vestiuit, omnique cõfusione, velut diploide circumdedit; Sic Virgo, gratiâ diuinâ, gloriâque cælesti ac immortalitate, humillimo illo suo in Incarnationem verbi consensu; *Ecce Ancilla Domini, &c.* nos induit, omnique honore ac decore coronauit. Vnde S. Bernardus in orat. ad B.V. humanum genus hac diploide confusionis quas nos Eua induit, amictum cernens, agnoscensque illam Iouis esse sydus, optimum indumẽtum domesticis suis communicans, sic eandem supplex alloquitur: *Et nunc sequimur te, ò Domina, ex totis præcordijs vociferãtes ad te, adiuua imbecillitatem nostram. Vides hanc tunicam pelliceam, quæ nos circumdedit? Tunica Euę parẽtis nostrę est, quam ad nos olim misera illa transmisit, & superuestiuit carnem filiorum suorum, sicut diploide confusione sua. De manu quippe ipsius duplicis mali semen terra nostra suscepit, & concepit, & peperit nobis spinas, & tribulos iniquitatis, in anima; calamitatis in corpore, ac per hoc mortem vtrobiq; O' infelix hęreditas, ò dira humanę carnis infirmitas, vsque quo patiemur te? Multum dorsa nostra incuruasti, quia grauis es valdè, & diu te sustinuimus. Multum minuisti nos ab Angelis, equo, & iumentis insipientibus coęquasti, nimis inualuisti, quę non nisi morte filij Dei sanari potuisti. Nimis super nos te extulisti, quando, & vsque ad eum, qui super omnia est, incautè ascendisti. Et quis liberabit nos à corruptela huius miserrimę pelliculæ? Gratia Saluatoris nostri filij tui, ò Maria, qui vt infirma nostra tolleret, sponte infirmatus est, & vt mors mortis nostræ ipse fieret, innocens pro peccatoribus mortuus est. Et quis tam idoneus, vt loquatur ad cor Domini nostri IESV Christi, vt tu felix Maria, quę in secretissimis amplexibus amantissimi filij tui recubans in meridie sempiterno, eiusque familiarissimo colloquio cum plena cordis lętitiá perfrueris? Loquere Domina, quia audit filius tuus, & quęcunque petieris impetrabis. Inuoca bonum Nomen eius super nos, vt curemur à vetusta hac lepra carnis, ac Spiritus. Exurge, virus hoc mortiferum exinanitura, quod de pomi sui reliquijs Eua nobis propinauit, quando succi noxialis gustu ebriata est, & reliquias dimisit paruulis suis. Vtinam poculum suum ebria illa totum ebibisset, non item in nos diffudisset.* Hæc Bernar. Ex quibus intelligimus, quod quemadmodum Eua vetitum fructum attingendo, & se, & posteros vestibus pelliceis, varijs è peccatis, miserijsque tam animi quam corporis consarcinatis, ac cõtextis induit, ita Diua Virgo benedictum illum cæli vterique sui fructum, & mente, & ventre excipiendo, & se tanquam Regina vestitu deaurato, omnium varietate virtutum, circumdãdo, & suos adoptiuos filios, ac clientes, exutâ illa diploide confusionis ab infelici Eua cõfecta duplicibus charitatis, videlicet Dei, & proximi, necnon immortalitatis pulcherrimis induit.

B.V. in omnibus suis actionibus ostendit se Matri nostræ Euæ contrariam.

Sicut Eua vetitum fructũ comedendo vestibus pelliceis, varijs è miserijs contextas nobis confecit, Sic B.V. benedictum, attendo sui ventris fructũ nos omni felicitate circumdedit.

84. Illud porrò mirum Virginis in nos declarat affectum, quod eisdem quibus ipsa induta est vestibus, & ex eadẽ quodammodo materiâ, ac panno deuotis suis vestimenta cõfecta elargitur, vt nos tanto magis in sui amorem accendat. Audiendus hic rursus Richard. à S. Laur. loco citato. *Largitur*, inquit ille, *quibusdã specialibus suis vestem, quasi de eodem panno, quo ipsa induta est. de quo Prouer. 31. stragulatam vestem fecit sibi. Et hoc procedit ex maximo affectu misericordię, quod inde probari videtur, eo quod versiculus ille sub litera Mem, quod interpretatur, viscera, contineatur. Sic enim faciendo maxima misericordię viscera nobis ostẽdit. Vnde stragulatam vestem verterunt 70 Interpp. Duplices vestes fecit viro suo, vt intelligamus stragulatam illam vestem, quam fecit sibi, fecisse quoque cuilibet deuoto suo sponso, quo & se, & spirituales sponsos, piosque suos clientes à frigore charitati contrario defenderet.* Stragulata autem vestis significat vestem quam-

B.V. vestes ex eadem qua ipsa induta est materia seruis suis largitur.

Mem litera Hebrea, Viscera significat.

quampiam pulchram, ac variam, phrygio operis, intermixta bombyce insertam, acu pictam, atque elaboratam, ad arcēda sapientis hyemis frigora. Vnde P. Salazar. *Quoq; sim fecit ad frigus charitatis pellendum. Sane lethalis culpa charitatem de medio tollit, leuior tamen seu venialis, frigus eidem immittit, quo calens æstuansque ipsius feruor intepescit. Igitur Virgo sanctissima non modo, ab omni lethali culpâ abhorruit plurimum, sed etiā aduersus leuiorum peccatorum frigus stragulatâ veste, ac velut insutis lanis farta, seipsam muniuit, ne quando illius æstuans charitas, eo frigore in teporem verteretur. Mariam enim ne leuissimum quidem peccatum vnquam admisisse communis totius Ecclesiæ conspiratio, & consensus tenet*. Sic ille. Vidit vestium hunc nitorē, peccatorum maculas abscondentem frigusque arcentem S. Bonau. Psal. 23. cum illi ita concinebat: *Gloriam, & decorem induisti, omnis lapis preciosus amictus, & operimentum tuum splendor solis super caput tuum; Lunaris pulchritudo sub pedibus tuis*. Huiusmodi igitur stragulatam vestem, quam sibi Virgo fecit arcendis frigoribus idoneam, fecit, & viro, amatori, clientuloque suo, vt & ipse aduersus lethalis, venialisque peccati frigora se possit defendere, vitamque diuinâ charitate æstuantem æuiternum conseruare.

B.V. suis seruis stragulatam vestem parat ad frigus charitatis arcēdum.

Venialis culpa charitati frigus immitut.

85. Huius stragulatę vestis varietatem, ornatum, atque elegantiam pulchrè nobis ob oculos idē supra memoratus Richardus posuit, dum ita prosequitur: *varijs modis vestem stragulatam fecit sibi Maria; habuit enim varietatem donorum, & gratiarū, ministrationum, & operationum, manifestationem Spiritus, sermones sapientiæ, & scientiæ, fidem, & gratiam sanitatum, operationes virtutum, prophetias, discretiones spirituum, genera linguarum, interpretationes sermonum, & cætera, quæ enumerantur 1. Cor. 12. Habuit quoque differentias virtutum, Iustitiam, prudentiā, fortitudinem, temperantiam, & cæteras vniuersas, singulasque. Habuit, & differentias graduū, quia fuit Angelica cum Angelis, Propheta cū Prophetis, Apostola cum Apostolis, Martyr cum Martyribus, Contemplatrix cum Confessoribus, Virgo cum Virginibus, & hæc omnia superexcellenter. Vnde illi dicebatur: Multæ filię congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas. Habuit differentias statuum, quia fuit Virgo, Coniugata, & vidua mortuo Ioseph. Habuit denique differētias vitarum, quia fuit actiua, & contemplatiua, Lia, & Rachel, Maria, & Martha, differentias similiter meritorum, & præmiorum, prius humilis Ancilla, tandem sublimis Regina. Bene igitur dicitur: Stragulatam vestem fecit sibi, qua ornaretur virtutum omnium varietate, non ad inanem gloriam, sed vt sponso suo complaceret. Atque hæc de stragulata veste ac variegata quam B. V. & sibi, & suis fidelibus seruis conficit dixisse sufficiat*.

B.V vestis stragulatæ quam varia fuerit.

B.V. omnium Angelorum, ac Sāctorum virtutes in se complexa.

86. Neque verò Virgo nostra velut Ioniale sydus optimum hoc, variumq; spirituale vestimētum, quo ipsa amicta est, vt byssinum puritatis purpuram, coccinumque charitatis, diploidem amoris Dei, ac proximi, cingulum denique castitatis, suis amatoribus castissimis donare consueuit, verumetiam donat ipsa quoque aliquādo indumenta corporis, maximè illa, quibus sacri Missæ, sacris aris adstantes, ac litantes decorantur. Expertus est hanc Deiparæ liberalitatem S. Bonitus Aruernorum Antistes, qui cum pro egregio illo suo, quo in illam ferebatur affectu, nocte quadam in eius laudibus pernoctaret, derepente de cælo audita est vox suauissima, micantibusque luminaribus præuijs visa est in Templum ingredi Dei Mater candidissimis sanctorum cætibus, Angelorumque choris stipata. Cantibus porro dulcissimis, omnes Dei, eiusque Matris laudum præconia celebrabant, quin imo, & Mater ipsa filij encomia modulabatur, atque ita concinēdo per medium Templi chorum procedentes, ad summam aram ventum est. Quæsitumque à nonnullis, quisnam sacris esset operaturus? Tum Deipara benignissima: *En adest*, inquit, *Bonitus præsul verè Bonus, dignusque cui hoc muneris demandetur*. Ad vocem hāc pro sua modestia exterritus Bonitus, cum se subducere conaretur, ecce tibi ei sub pedibus cedit lapis, qui in hodiernum vsque diem, huius rei memorabilis seruat vestigia. Tandem iussu cælorum Reginæ quæsitus, & inuentus ad cælestem illum cætum productus est, sanctisque illi ministrantibus Angelis, veste sacra candoris eximij, miræ tum lenitatis, tum leuitatis, quæ etiam hodie visitur, à Virgine indutus est, diuinæque aræ applicitus. Quo sancto sacrificij opere consummato, Dei Mater Dilecto suo Antistiti valefaciens, pro munere cælestem illam vestem largita est. Surius 15. Ian.

B.V. vestem Sacerdotalē S. Bonito donauit.

87. Expertus eandem Virginis munificentiam S. Hildephonsus Tolet. Archiep. qui cum contra hæreticos immaculatam, eiusdem Virginitatem, edito libro defendisset, & carmina varia in eius laudem maximo pietatis affectu concinnasset; die quodam Beatissimæ Virgini sacro, cum de more mane ad Diuinum officium persoluendum Templū ingrederetur, & ad Diuinum lumen, quod ibi ad instar solis mirificè radiabat, clerus famu-

S. Hildephōsus quod B. V. Virginitatem defēndisset, ab eadem sacerdotali veste donatus.

famulique terrore essent consternati, & vix non emortui, solus eius Antistes ingreditur, & ad aram Virginis assistens, ecce tibi, mirum dictu, in suo Episcopali Throno Reginam cælorum considentẽ, Virginesque eandem vndique stipantibus choris psalmos Dauidicos mirâ suauitate modulantibus contemplatur. Dum S. Antistes attentius intuetur Virginem, ecce tibi eius vox Hyolæis fauis mixta ipsius allabitur aures: *Propera*, inquiens, *in occursum serue Dei rectissime, & accipe de manu mea munusculum, quod tibi de thesauro Filij mei attuli, tu eo, meo Nomine, diebus cõsecratis tantum sacra faciens, vtere. Et quia fidei oculos in meo semper seruitio defixos habuisti, measque laudes, diffusa in labijs tuis gratia dulciter infidelium cordibus depinxisti, his Ecclesiæ vestimentis in hac vita exornare, vt in futura cũ reliquis filij mei seruis lætare.* His dictis Virgo abscessit, mirâ securitate de adipiscẽda cælesti gloria, reportandâque victoriæ palma, in corde viri sanctissimi relictâ. In hodiernum vsque diem Vestis illa miræ subtilitatis ac candoris in Ecclesia Toletana perpetuum Virgineæ liberalitatis in pientissimum illum Antistitem monimentum asseruatur; quemadmodũ & Episcopalis thronus, in quo nemo omnibus retro sæculis sedere ausus, excepto Sigisberto, qui quod temerè sedẽ illam vsurparit in temeritatis suæ pœnã, officio Archiepiscopali priuatus in exilium, iustissimo Dei iudicio, relegatus est. Sur. 23. Ian.

B.V. in S. Hildephonsum amor.

Casula quam B.V.S. Hildephonso donauit etiam in Ecclesia Toletana asseruatur.

88. Expertus denique est Virginis munificentiam S. Thomas Cantuariensis Præsul, qui inter alia quamplurima eaque singularissima beneficia, cum adhuc puer esset, dono de manu Deiparæ pyxidem opere pereleganti fabrefactam, in qua purpurei coloris inclusa erat Casula, quâ prænunciari videbatur eum fore Sacerdotem, ac Martyrem. Idem in tantis, ijsque castissimis Virginis erat delicijs, vt in resarciendo suo cilicio eandẽ adiutricem ò rem admirandam, habere dignus fuerit. Quæ sane omnia hactenus dicta clare nobis innuũt Deiparam Ioviale quoddam esse Sydus, optimum vestimentum ijs qui sub eius deuotionis nascuntur horóscopo communicans.

S. Thomæ Cãtuar. B.V. donat purpuream Casulam.

B.V. S. Thomæ in resarciendo ci-licio adiuuat.

89. Quid iam de diuitijs, quas Virginale hoc, ac Iouiale Sydus sub eius horoscopo clientulis impertiri consueuit, dicam? Varijs hoc comprobari posset exemplis. Vnicum memorasse sufficiat, quod Pater noster Petrus Iustinellus in Duce Angelico ad Deuot. B.V. recenset Part. 3. Exemp. 8. scribit igitur Virum quemdam nobilem, ac prædiuitem extitisse, qui absumptis dissipatisque omnibus suis facultatibus, ad summam pauperiem miseriamque redactus est. Vnica huic supererat fælicitas, coniux nempe pietate, ac deuotione in Deiparam insignis. Contigit interea, vt in eius patria Solennitas quædam celeberrima recurreret, in qua ipse profusâ munificentia amicis varia eaque opulenta dona largiri consueuerat. Cum igitur setantis sumptibus præteritis annis prodigè effusis imparem agnosceret, verecundiâ stimulante, consilium capit absentandi se à Ciuitate, quoad solennitas illa terminaretur. Pergit igitur plenus mœrore, nemine conscio ad desertum quendam locum ad miserias suas deplorandas, suamque confusionem euitandam. Hic ecce tibi comparet illi Eques quidam aspectu formidabilis, ferocissimo insidens equo, & hic erat Cacodæmon, qui mox tanti mœroris sciscitatur causam, quæritque quid tandem in illa solitudine agere meditaretur? Recensuit miser ille ex ordine omnia, quæ sibi acciderãt, & quanam ratione ad extremam mẽdicitatem redactus fuerit. Mox stygius Veterator subiunxit, omniaque amplissima est pollicitus, dummodo in parua quapiam re vellet ipsi obsecundare. futurum enim vt copiosissimis ipsum diuitijs, ac honoribus multo quam vnquam antea ornet, atque locupletet. Cui infælix ille Nobilis respondit, facturum se omnia, quæ ipsi libuerit, dummodo se in pristinum statum opibus affluentem restituat. Tum Cacodæmon: Quandoquidem te mihi obsecuturum spopondisti, domum reuertere: & tali loco quære, & scito te tot auri argentique pondo, cum plurimis gemmis, alijsque rebus preciosis reperturum. Illud porro exiguum, quod à te postulo est, vt ad præfixum diem ad me tuam Coniugem adducas. Reuersus domum male fortunatus nobilis ille, ingentem thesaurum designato in loco reperit, quo mox sibi sumptuosissimum cœrnit palatium, alienata bona, ac possessiones redemit, familium longè amplissimum adornauit, largitiones suis amicis copiosas fecit. Vbi tandem dies ille à Dæmone constitutus aduenit, deuotam Coniugem ad se vocat, iubetque equum conscendere, secumque ad desertum illud proficisci, vt fidem Orco datam seruaret. Totis auribus deuota mulier contremiscebat, cum se tam procul à Ciuitate per deserta loca abduci animaduerteret. Verum cum marito cõtra-

B.V. sibi deuotos locupletat.

Nobilis profuse consũptis suis facultatibus à Dæmone tẽtatur.

Viri Nobilis vxor B.V. deuota, & ob ipsa protecta.

tradicere nō auderet, toto corde se, suūque illud iter B.V. commendabat. Occurrit interea Templum quoddam in via, ad quod ingrediendi potestatem sibi fieri à marito postulat tantisper, dum orationem Dominicam, Salutationemque Angelicam recitaret. Annuit pijs postulatis maritus qui interea extra Ecclesiam coniugem expectabat. Hic illa, cum sese copiosis lacrymis, ac singultibus Deiparæ commendaret, tantisper obdormiuit. Et misericordiæ Mater relinquendo ibidem sopitam mulierem, eius assumptâ specie, atque imagine, è Templo exiuit, & cōscenso equo ad locum illum appulerunt. Vbi mox tenebrarum Princeps, incredibili accensus furore comparuit. Cum enim fidem seruatam sibi à nobili illo arbitraretur, se delusum animaduertēs, plenus timore, ac horrore à longè constitit, fremensque Nobilem ita allocutus est. *Heu homo infidelis, ac nequam, qui loco tuæ Coniugis, de qua grauiter vlcisci anhelabam de tot iniurijs mihi factis grandi illa sua deuotione, quam habet erga Mariam, mihi tu ipsam Mariam conduxisti nostram capitalem inimicam, totique Tartareo ingens tormentum.* Quæ cum Nobilis ille audisset obstupuit, steteruntque comę & vox faucibus hæsit. Tunc cælorū Regina ad Cacodęmonem conuersa, ita illum increpuit: *Et qua temeritate, maligne Spiritus nocere ausus es meæ famulæ deuotissimę? Scito te hinc impunitum minimè abiturum. Quare iam præcipio tibi, vt mox hinc facessas, & Tartareos illos rogos æternum cruciandus abscedas, & in posterum nullum molestare audeas, qui piè Nomen meum inuocat.* Quibus auditis Dæmon, horribili dentium stridore, ac vlulatu sese proripuit. Nobilis vero tantis visis prodigijs, pedibus benignissimæ Dei Matris prouolutus, magno dolore veniam tam enormis sceleris ab ea postulauit. Ipsa vero cum eūdem grauiter corripuisset quod tantum crimen designare ausus esset, imperauit, vt ad Templum illud rediret, coniugemque, quæ ibi dormiret, domū reduceret, diuitiasq; à Satana accepisset, quis mox abijceret. Quæ omnia cum fideliter esset executus, in deuotione Sanctissimę Deiparæ perseuerauit, quæ iuxta ipsius statum ac conditionem de copiosis opibus illi prospexit, eundemque abundè locupletauit, ostendens reuera se Iouiale quoddam Sydus esse, quod longè maiore cum affluentia, quam Iuppiter suos ditat.

B.V. assumpta forma Coniugis illius Nobilis Dæmonem coercet.

B.V. Tartareo est ingens tormentum.

90. Iam quid de honoribus dicam, quibus Virgineum hoc Sydus sibi addictos exornare cōsueuit? Richardus Laurentinus lib. 12. ait: B. V. honorantibus se promittit gloriam: Vnde dicit: *Quicūque honorificauerit me, glorificabo eum.* Quare inter causas, ob quas seruiendum sit B.V. numerat quadragesimam: *Quia seruientes sibi, & honorificantes se in præsenti, glorificabit in futuro, imo & in hoc sæculo;* quod pluribus comprobari posset exēplis. Sed vnum suffecerit: Scribit Ioānes Heroldus lib. de Mirac. B.V. cap. 20. fuisse Papiæ clericum quendā nomine Hieronymum, qui B.V. Mariam multum diligebat, eique modis omnibus placere satagebat, honoreque qui Dei Matrem decuit pro virili eandem præueniebat. Non est passa Deipara à suo Hieronymo se nec liberalitate, nec charitate superari. Defuncto enim illius Ciuitatis Episcopo, cum clerici ad eligēdum successorem, indicto ieiunio, conuenissent, B. V. cuidam illorum sese visendam exhibuit, eique dixit: *Vade, & dic populo, vt Cancellarium meum constituant huius Vrbis Episcopum.* Cū clericus ille quæreret quisnam sit ille Cancellarius. B.V. respōdit: *Ille est qui vocatur Hieronymus, qui est in Dei seruitio, die nocteque strenuus.* Mox itaque communibus omnium suffragijs tā cleri, quam populi ad apicem Episcopalis honoris, patrocinante Deipara, euehitur, itaque se se in Dei eiusque Matris seruitio, totius vitæ decursu gessit, vt tādem eiusdem Virginis fauore æternam fælicitatem consequeretur.

B.V. honorantes se honorat.

Hieronymū ad Episcopatum euehit.

91. Iam ad fælicitatem, quam veteres in Iouis Circulo collocasse asseruit Marcianus Philosophus, veniamus. Hāc Aristoteles li. 1. Ethicorum sic definiuit: *Felicitas est quędam animę, per Virtutem perfectam operatio.* Hanc verè, post DEVM tribuit Deipara fidis suis clientulis, qui quasi sub Iouis Circulo, sub eius tutelæ videlicet, propitio, faustoque sydere nati educatique esse videntur. His enim illa verè operationē animi perfectæ Virtuti sociatam liberalissimè elargitur, dū illorum intellectum, cælesti lumine ad contemplanda cælestia, ipsumque summum bonum cognoscendum irradiat, dum eorundem voluntatem ad idem amandum, quasi admotis facibus inflāmat, facitque vt adhuc mortali vitâ, æternam illam fælicitatem, quæ in eiusdē summi in Boni cognitione, amoreque consistit, vt fere communiter asserunt Theologi, prælibare videantur. Huiusmodi enim homines operationibus hiscè, intellectus, ac voluntatis, beneficio Virginis exercitati, miram animi etiam

Fælicitas in Iouis in Circulo locata.

Quid sit vera Fælicitas?

Fælicitas in cognitione, & amore summi Boni consistit.

in rebus aduersis, in mundi huius miserijs, ac calamitatibus, æquitatem magnanimitatemque prætulerunt, ostenduntque reuera se sapientes ac beatos esse, de quibus M. Tullius l. 4. de Tusc. qq. *Is*, inquit, *quisquis est, qui moderatione, & constantiâ quietus animo est, sibique ipse placatus, vt neque tabescat molestijs, neque frangatur timore, nec sitienter quid appetens, ardeat desiderio, nec alacritate futili gestiens, deliquescat, is est sapiens quem quærimus, is beatus, cui nihil humanarum rerum, aut intolerabile, ad demittendum animum, aut nimis lætabile ad efferendum videri potest. Quid enim ei videatur magnum in rebus humanis, cui æternitas omnis, totiusque mundi nota sit magnitudo? Nam quid aut in studijs humanis, aut in tam exigua vitæ breuitate, magnũ sapienti videri potest, qui semper animo sic excubat, vt ei nihil improuisum accidere possit? nihil inopinatum, nihil omnino nouum, atque idem ita acrem in omnes partes aciem intendit, vt semper videat sedem sibi ac locum sine molestia, atque angore viuendi, vt quemcumque casum natura intulerit, hunc aptè, & quietè ferat. Quod qui faciet non ægritudine solum vacabit sed etiam perturbationibus reliquis omnibus. His autem vacuus animus, perfectè atque absolutè beatos efficit.* Hæc ille. Quæ sanè omnia in hominibus sub hoc Virginis Iouiali sydere natis eiusque cultui addictis reperire est, vt rectè consideranti quotidiana ostendit experientia. Hi enim ita in bono, virtuteque assiduâ rerum cælestium contemplatione amoreque sunt radicati vt omnes aduersæ fortunæ, casus calamitatesque rideant, ita fortes, ac constantes sunt, vt, si fractus illabatur orbis, impauidos feriant ruinæ.

Quis sapiẽs ac beatus cẽsendus.

92. Quod si, vt idem Tullius libr. 4. Acad qq. testatur, Zeno ille sapientissimus in vna virtute positam beatam vitam ac fælicitatem putauit, censeris nihil deesse posse virtuti ad beatitudinẽ constituendam quæ secundum Boetium libr. 3. de consol. Phil. Prosa 2. *Et status omnium bonorum aggregatione perfectus.* Is profectò beatissimus ac felicissimus erit qui Virginis obsequijs mancipatus, eam amat incredibiliter, animitusque debito cultu, ac religione eandem venerando. Cum enim illa plena sit gratiâ, plena donis cælestibus, omnibusque virtutibus, etiam ipsius filij vti ipsa fatetur Eccl. 24. *Ego Mater pulchræ dilectionis, & timoris, & agnitionis, & sanctæ spei. In me gratia omnis viæ, & veritatis, in me omnis spes vitæ, & virtutis.* Quæ enim alia est gratia illa omnis Viæ, & veritatis? nisi gratia Christi Domini eius dilectissimi filij, qui verè de se ipso dixit: *Ego sum via, veritas, & vita*; cum, inquam, omni gratiâ sit plena, sequitur sane eam virtutibus omnibus locupletissimam esse; vnde hisce virtutum opibus exornatam ac ditatam cernens Salomõ illud ipsius celebetrimũ prædicauit encomium Prou. 31. *Multæ filiæ congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas.* Cum denique Virgo tot gratijs, tot virtutibus sit instructa, & plena ac, vt ait S. Bonau. superplena, & naturâ suâ sit benignissima, ac liberalissima, communicabit illa sine dubio suis amatoribus, pro ingenitâ sibi bonitate, dona sua affatim, eosq; virtutibus omnibus decorabit, beatosque, ac verè felices efficiet, siquidẽ beatitudo, ac felicitas, iuxta Zenonis placitum, vti diximus, in virtute consistit.

In vna virtute, beata vita posita est.

Quid sit Beatitudo?

B. V. plena gratia, & virtutibus etiã sui filij.

93. Testes sunt innumeri vtriusque sexus sancti, & sanctæ quæ fauorem, variarumque influxum virtutum huius benignissimi syderis in se sunt experti. Testis est Bernardus, Hildephonsus, Bonitus, Bonauentura, Rupertus, Bernardinus, Ignatius, Aloysius, Stanislaus. Testis vtraque Catharina Martyr, ac Senensis, Agnes, Cæcilia, Rosalia, aliæque innumeræ Virgines, quæ Reginam hanc cælorum, omnium Virginum Primiceriam, tanquam filiæ Matrem adamantes quã plurimis virtutibus exornari, ac locupletari, & insigni quadam adhuc in terris felicitate beari meruerunt; tandemque eius patrocinijs æternam fælicitatẽ, quę in clara Dei visione ac fruitione consistit, consecutæ sunt. Inter quas meritò accensendæ videntur præclarissimæ illæ Heroinæ Gertrudis & Metildis, quæ tãtis Virginei huius ac Iouialis syderis fauoribus ac influxibus dignatæ sunt, vt cælestis sponsus eis cor suum communicarit, quo dignius Diuinam hanc Matrẽ diligerent, eiusque laudes deprædicarent; atque hic in terris beatitatem quãdam cælestem prælibarent. Quare non immerito Richardus à S. Laur. libr. 5. de laud. B V. Deiparam lumini gloriæ, quo adiuti in cælo beati, intellectu ad contemplandam Dei faciem corroborantur, comparare visus est, dum dixit: *Maria est candor lucis æternæ. Quia per eam videbitur lux æterna, idest Pater, & Filius, vt ei conueniat illud Psalmi: In lumine tuo videbimus lumen, idest, in filio, qui te illuminauit, quemque tu lucem verã peperisti.* Nec immerito Virgo nostra Lumini gloriæ aliquo modo confertur. Sicut .n. illa post DEVM fons est nobis gratiæ, quæ est semen gloriæ, ita quoque fons, origo, & causa est gloriæ; adeo vt quo pluribus gratijs, ac virtutibus fuerimus ab ea locupletati, plu-

ribus

ribus etiam gradibus, ac ſplendoribus æuiternæ gloriæ in cælis ſimus decorãdi.

94. Quare quicunque veram adhuc in hac miſera vita fęlicitatem conſequi deſiderat præclaras Virginis virtutes ſedulo æmuletur, ac præſertim puritatem tã animi, quam corporis, tum pietatem, ac miſericordiam, quæ in illa, dum adhuc inter mortales degeret, tam mirificè effulſere. Sic enim fiet, vt in nobis ſui expreſſam quandam ſimilitudinẽ cernens, nos adamet, vberioribuſque gratijs ſuis, ac virtutibus magis locupletet. Ad hoc faciendum nos hortatur S. Damaſcenus orat. 2. de dorm. B. V. *Hanc Virginem*, inquiens, *animi, & corporis puritate oblectemus, hanc, inquam, verè puram, & poſt Deum cęteris omnibus pręſtantiorem, ac puriorem; Sic enim naturâ comparatum eſt, vt ſimilia ſimilibus gaudeant, ſibique applaudant. Hanc, per miſericordiam, ac in miſeros egenteſque pietatem colamus. Quemadmodum enim DEVS nullâ re perinde ac miſericordiâ colitur ac delinitur, ſic eâdem pietate Dei Mater oblectatur, & exhilaratur*. Sic ille.

B. V. ſibi ſimiles in puritate maximè diligit.

B. V. per miſericordiam in pauperes colẽda.

95. Quod ſi denique fælicitas, in ſententia ſocratis, eſt voluptas, quam nulla conſequitur pœnitudo, hæc ſane reperitur in Deipara, in qua ipſe Dei filius ſapiẽtia increata cum filijs hominum ſuas ſibi delicias quæſiturus, ſummâ cum iucunditate nouem menſibus requieuit; adeo vt Cardinalis B. Petrus Dam. ſer. de Annunc. dixerit: *Non eſt locus voluptatis niſi vterus Virginis*. Nimirum tantis, iiſque veriſſimis, quas nulla pœnitudo cõſequitur, Virgo noſtra inter omnes mortales de deſerto mundi huius aſcendentes, circumfluit voluptatibus, ac delicijs, vt ipſas beatas mentes in ſummam rapuerit admirationem. *Earum eſt vox: Quæ eſt iſta, quæ aſcendit per deſertum delicijs affluens innixa ſuper Dilectum ſuum?* Cant. 8. Audiendus hic Venerabilis Guilelmus Abbas: *Multi electione gratiæ*, inquit ille, *& Chriſtianæ profectibus pietatis aſcendunt de deſerto humani generis, ſed nullus eorum aſcendit delicijs affluens. aſcendunt ad delicias, non autem in delicijs. Euntes autem eunt cum fletu, portantes manipulos ſuos. Et quidem cum aliquantula delectatione, id eſt, quadam modica cęleſtis gaudij prægustatione, vel potius quadã odoratione aſcendunt, non tamen aſcendentes delicijs affluunt, ſed poſtquam aſcendunt, perueniũt, quo tenderunt. Quod ergo Dei Genitrix aſcendit de deſerto commune ei cum multis eſt, quod autem in delicijs aſcenderit, ſingulare illi eſt. Si quæris de delicijs iſtis; dicimus in magnis delicijs fuit, ex quo DEVM Verbum concepit. Nam Spiritus S. in illam ſuperueniens, dum ex eius carne hoſtiam reconciliationis humanæ formaret, placido illapſu mentem eius illuſtrauit, atque inenarrabili ſuauitate interiora eius inebriauit. Denique ex vicinitate illius ineffabilis ſacramenti, quod in eius vtero celebrabatur, cor eius mirè tangebatur, & ſuauiſſimè afficiebatur. Tunc ergo delicijs affluere cæpit, cum Dominum ſuauitatis Spiritu S. facta concepit. Nullus vnquam virorum, nulla fœminarum has in ſe delicias potuit experiri, quia ſunt Matri Verbi ſingulares. Nec in eius pectore perfunctoria eſſe potuit illa ſuauitas, ſed poſtquam mentem eius ſemel imbiberat, nunquam poſtea vel leui ſui diminutione remiſſior extitit. Itaque ex quo genuit Saluatorem aſcendebat pia Virgo de deſerto, delicijs affluens. In tantâ autem excellentiâ, niſi cuſtodem bonorum omnium humilitatem ſollicitè tenuiſſet, proculdubio ab excellẽtia cecidiſſet. Ideo dicitur innixa ſuper Dilectum ſuum, &c.*

Sicut DEVS nulla re proinde ac miſericordia delinitur, ſic eadem pietate B. V. oblectatur.

Fælicitas eſt voluptas quã nulla conſequitur pœnitudo.

Locus voluptatis eſt vterus B. Virginis.

B. V. in magnis delicijs fuit, poſtquã verbum concepit, & à Spiritu S. obũbrata fuit.

Spiritus S. inenarrabili ſuauitate B. V. interiora inebriauit.

B. V. delicijs affluere cæpit, cum Dominum ſuauitatis Spiritu S. facta cõcepit.

96. Quibus ex verbis piiſſimi Abbatis colligimus ſacratiſſimam Deiparam duplici fonte, ſiue torrente voluptatis potatã, & velut Dei ciuitatem impetu duplicis fluminis, ſpiritus nimirum ſancti, atque Incarnati Verbi lætificatam, ineffabilibus prorſus etiam Angelicæ linguæ circumfluxiſſe delicijs, quæ cum puriſſimæ, diuiniſſimæque fuerint, omni omnino caruere pœnitudine. Tantę fuere iſtæ interiores animæ ipſius ſanctiſſimæ deliciæ, vt cor illi præ earum abundantiâ è pectore exilire velle videretur. Vnde præ harum deliciarum exuberantia læta, gaudioque cæleſti geſtiens concinebat: *Magnificat anima mea Dominum. Et exultauit Spiritus meus in Deo ſalutari meo.* Quas interiores animi delicias contemplans Iacobus de Valenzia Epiſcopus in Cant. B. V. ſic eas in perſona ipſius expreſſit: *Non magnifico meipſam, vt Lucifer, & ipſius aſſeclæ Angeli, ſed DEVM. Et non ſolùm vox mea magnificat DEVM, ſed tota anima mea cum omnibus ſuis viribus, & potentijs. Et ſic magnifico DEVM ex toto corde, & ex tota mente, & ex tota anima, cum omnibus viribus ſuis. Et in talibus laudibus mihi dictis non exultauit ſolum vox mea, cum toto corpore, ſed principaliter exultauit Spiritus meus, & non in me, ſed in Deo ſalutari meo, & ſic ex tali exultatione interiori anima prorupit ad magnificandum DEVM per vocem. Et notandum, quod ſub ratione Saluatoris Maria exultauit in Deo. Nã ſicut DEVS, in quantum DEVS omnipotens, creauit, & gubernauit mundum; Ita in quãtum Saluator venit in carnem ad recreãdum, reſtaurandum, & ſaluandum hominem, qui per peccatum perierat, ac per conſequens ſub ratione Saluatoris accepit carnem ex Virgine, eamq; magnis donis, ac dignitatibus magnificauit, ac dignifi-*

In B V. cuſtos bonorũ omnium humilitas fuit.

B. V. magnificauit Deum tota anima cum omnib. ſuis viribus ac potentiis.

Redemptio noſtra cauſa fuit exultationis, & exultationis Mariæ.

gnificauit, atque ita redemptio nostra fuit causa exaltationis, ac consequenter exultationis Virginis Mariæ, Sic ille.

B. V. Maternitas immensa, immensam quandam illi animi peperit voluptatem.

97. Quæ sane exultatio proportionata tantæ, tamque mirificæ Deiparæ nostræ super omnes creaturas exaltationi esse debuit, ac proinde credibile est, quod quemadmodum Diuinæ Maternitatis dignitas est immensa, ita immensam quandam animi ipsi peperit voluptatem. Quam ob causam crediderim illam à S. Damasceno orat. 2. de Dorm. B. V. reliquisque Patribus, Vrnam auream cæleste Manna continentem, Apiculam melle grauidam, ficulneam illam humilem detrectantem imperia, suaque dulcedine fructibusque suauissimis contentam, fuisse appellatam. Audiamus hic Richar. à S. Lauren. lib. 12. de laud. B. V. *Hæc Virgo est*, inquit, *Ficus illa, de qua Iud. 9. 11. legitur, quæ noluit relinquere dulcedinem suam, & fructus suauissimos, morum videlicet suauitatem contemplationisque dulcedinem, vt promoueretur inter ligna, dominiumque temporale, sublimitatemque transitoriam refugiens, tanquam vera Mater, sedulaque filij imitatrix, qui nolens fieri Rex in terra, fugit in montem. Ioan. 6. ostendens reuera vti ipse postea in passione confessus est, Regnum suum de hoc mundo nō esse. Hæc est ficus illa habens ficus bonas valdè Ierem. 24. Ficus hæ sunt pulchra dilectio, timor, agnitio, & sancta spes, &c. Vnde horum ait ipsa se esse Matrem. Hæc denique est ficus illa, de qua Salomon in Prou. c. 27. Qui seruat ficum, id est Mariam, comedet fructus eius, quæ sane ob dulcedinem sui fructus rectè ficulneæ comparatur. Qui enim in corde suo pietatem, deuotionemq; erga Virginem, quæ ob fructus sui dulcedinem, ficui comparatur, radicatam retinet, mirificis eius fructibus recreabitur. Fructibus enim huius ficus illi pascentur, qui sibi Mariam, & se illi, id est, ad honorem eius seruauerint.* Sic ferè Richardus. Audiendus denique S. Augustinus, qui illud Psal. 21. *Ego sum vermis, & non homo*, apud Richardū ibi interpretans, ait *congrue Deiparam posse dici Manna, quæ est subtilis, splendida, suauis, & Virgo, quæ velut celitus veniens, cunctis Ecclesiarum populis in cibum dulciorem melle fluxit, quem cibum, qui neglexerit, sicut Iudæi manna fastidiebant, non habebit vitam in semetipso sed ei cibus hic in iudicium conuertetur. Rectè denique Virgo Manna appellatur, quia sicut de illo vermiculus, sic de hac Virgine Christus per Incarnationem est procreatus.* Sic ille.

B. V. ob cælestes voluptates quibus profundebatur Vrna aurea cæleste Manna continens, Apicula melle grauida vocata.

B. V. Ficulnea sua dulcedine ac humilitate contenta.

Fructus Virgineæ huius ficulneæ qui sint?

B. V. & Manna dulcissimum.

Sicut de Manna vermiculus, sic de B. V. Christus est procreatus.

98. Cùm igitur Virgo tantâ diuinarū voluptatum, deliciarumque dulcedine fuerit delibuta, quis dubitare poterit, quin ipsius peculiaribus obsequijs addicti clientuli, de hiscè cæli cupedijs, atque oblectamentis, in quæ nulla omnino cadere vnquam potest pœnitudo, sint participaturi, & hic adhuc sub felicissimo hoc, Iouialique sydere felicitatem æuiternam degustaturi? Illorum nimirum est vox illa: *Sicut lætantium omnium nostrum habitatio est in te Sancta Dei Genitrix*, secundum interpretationem D. Ioannis Damasceni, qui orat. 2. de Dorm. Deip. *In ea*, inquit, *lętantium omnium habitatio est, & omnis lętitię causa*. Experti sunt lætantium habitationem, atque ipsam mœrentium afflictorumque lætitiā, lætitięque nostræ causam esse Deiparam Virginem tres illi Fratres ex Gallica nobilitate, eaque illustrissima Equites Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani, qui cum sub Annum Salutis 1134. ad terram Sanctā recuperandam zelo Christianæ fidei accensi essent professi, vt habetur in Equitum Melitensium Annalibus, & inito cū Saracenis conflictu, captiui à Cayri Soldano Ascalone facti, in teterrimum carcerem catenis onerati essent detrusi, à Virgine Deipara mirificè planè in tanta afflictione recreari meruerunt. Res porro ita se habuit. Cum immanissimus Tyrannus tam prece, quam precio, summisque propositis honoribus, intentatis suppliciorum minis, eos ad Mahometi nefandos ritus pertrahere nequiret, indignatus ipsorum, vti arbitrabatur Soldanus, obstinationem, profundo eoque obscurissimo carcere recludi iussit. Mox ad eorum expugnandos animos Alcorani varios Rabbinos aduocat; adhibēs illi machinas omnes, vt eos in suas nassas pertrahant, sed frustra. Tandem Soldanus extrema quæque, vt captiuos à Christo abducat, attentat. Erat huic vnica filia Virgo nubilis, formæ elegantiâ celeberrima, ingenio sagax, putidissimorumque Alcorani mysteriorum peritissima, nomine Ismeria. Hanc parens, mirâ Dei, eiusque Matris prouidentiâ ad incarceratos fratres illos submittit, fitque admirando plane prodigio, vt quæ Machometanis technis eos capere attētauit, ab ipsis capta sit. Cum enim pijssimi illi Equites de mysterijs nostræ fidei ac præsertim de Incarnatione in vtero B. V. peracta Ismeriæ loqui cœpissent, tāto in Deiparam amore exarsit, vt eius Iconem sibi ab illis efformari instantissimè postulauerit. Hi licet omnis sculpturæ, & picturæ ignari operam suam, Dei eiusque Matris freti ope, pollicentur. Laborarunt tota vna nocte cultris, scalprisque, vt effigiem Diuinæ Matris exculperent, sed oleum operamque perdiderunt.

B. V. est lætantium habitatio, & omnis nostræ lętitiæ causa.

B. V. esse cōmunem omnium lætitiā experti tres fratres Galli.

Ismeria Soldani filia a [illegible] B. V. capitur.

derunt. Vnde labore, ac mœrore fessos somnus occupauit. Paulo post obscurum carcerem cælitus demissa lux irradians soporem excussit, auditoque Angelico concentu, visâque paruulâ Deiparæ statua in cælis efformata, quam secum Angeli detulerant, mirâ exiliere lætitia, Virginemque maximo in illam affectu complexi, cultu decenti venerati sunt. Vbi primũ diluxit, Ismeria ad carcerem contendit, quem vbi tam insolita luce coruscantem intuetur, hęsit attonita; tum visâ Dei Genitricis cum Infante Deo tam eleganti, Cælitum manu exculptâ effigie, in eius mox amantissimos ruit amplexus, seseque præ lętitia vix capere cum illis Sãctis equitibus, poterat. Ipsa tam preciosum pignus sibi cælitus à B. V. missum interpretans, Iconem accipit, eam suauissime complexata ad patrios lares defert. tum varijs gemmis, è suo thesauro depromptis exornatam, suppliciter, magnâ amoris significatione veneratur, ab eâque postulat, vt opem ad Christiana sacra transeundi quantocyus porrigat. Pientissima Dei Mater per quietem ei se visendam proximâ nocte exhibuit, eamque monuit, vt cum suis illis captiuis fugam ineat, simulque pollicetur tam longinqui itineris se Ducem futuram. Suadet insuper, vt cum ad locũ destinatum peruenerit, sacris Baptismi vndis sese ablui curet, Nomenque Marię assumat. Vbi euigilauit Ismeria, absque mora ad carcerem accurrit, captiuisque dixit. Abeamus; Domina nostra iubet, illa se fugæ, nostræque viæ Ducem fore pollicetur. Ergo lætitiâ pleni excusso sõno, è carcere se proripiunt. & contento passu ad ripas Nili perueniunt; vbi Iuuenis præstanti forma illos præstolari visus est, vt nauiculâ in alteram partẽ fluminis illos deportaret. Vbi Nilum sunt transuecti toti lætitia pleni cum Ismeria iter pedibus arripiunt. Ibat illa nimium quantũ expedita ac velox, cum ecce paulo post tenellæ iuuenculæ planta subductæ pustulis, facultatem incedendi negãt. Vnde illis sub quadam arbore quies captãda fuit, in qua cum eis somnus obrepsisset, ecce tibi nubes formam currus præseferens, comitantibus Angelis, eos in altum leuat, simulque cum statua Deiparæ in Gallias ad Iuuenum illorum patriam suauissimè deportat. Viuebat adhuc optimorum Iuuenum Parẽs vidua, quos cum iam pridem obijsse fuisset suspicata, mirum dictu, quantopere eorum aspectu fuerit exhilarata. A quibus cum totius rei seriem, Ismeriæque ad Christum conuersionem, ac statuæ Virgineæ, quam illa sinu reuerenter gestabat è cælis missionem didicisset, post mutuos filiorum, Ismeriæque amplexus, post Iconis Diuinę Matris ad orationem, Laudunum ad Episcopum loci illi omnes proficiscuntur. vbi cum Præsul tanta prodigia intellexisset, vehementer admiratus, mirâ lætitia exilijt, Virginemque sacro latice, Mariæ ipsi indito nomine, tinxit. Hæ miracula vbi totâ Gallia percrebuerunt, ingens populorum concursus Lausaniam affluxit, & magna pecunię vi corrogata, Templum Diuæ Virgini de lætitia à fundamentis erigitur, quod in hodiernum vsque diem in summa veneratione habetur. Rem totam, præter Iacobum Bosium aliosque, describit Pater Angelinus Gazeus noster in suis pijs Hilarijs, lætissima hac Historiola pro totius sui Opusculi plane elegantissimi vsus Prooemio. Quod ille tandem, multa paucis complexus, hac breuissimo elogio concludit, ostenditq; quo loco apud Gallos Virginea illa Imago tantæ lætitiæ causa, tantorumque miraculorum, ac prodigiorum origo habeatur, quantaque veneratione ab omnibus in posterum æternis temporibus habenda sit. Sic ergo ille:

Statua B. V in cælis efformata Ismerię ab Angelis deportatur.

Ismeria rogat B. V. vt sibi gratiam ad Christianorũ sacra capessenda tribuat.

Monetur Ismeria à B. V vt in Baptismo Marię nomẽ assumat

Angelus Ismeriam cum eius captiuis per Nilum transuehit.

Nubes instar currus Ismeriam cum captiuis per aera tollit.

Ismeria Baptizantur ab Episcopo.

Templum B. V. de lætitia magnis sumptibus erigitur.

Quod igitur Hilare, quod pium rursum siet
Hoc æuiterno marmori insculptum velim:
Quod Bauaris Ottinga; quod Belgis Hala;
Quod Serra Montis Hesperijs; quod Hungaris
Regalis Alba; quod Lauretum Italis,
Lętitia Francis illud est, & erit suis.

Hæc ille. Quæ sane luce meridiana clarius nobis ostendunt, Virginem plenam cælestibus delicijs, lætitijs, ac gaudijs, tanquam flumen illud lætificans ciuitatem Dei, eadem in sibi deuotos gaudiũ trãsfundere, & velut copiosissimum voluptatis torrentem, ab vbertate domus Dei eosdem potare consueuisse. Quare iure merito ipsam cum B. Andrea Cretensi Orat. de Annunc. animitus consalutare in omni tribulatione nostra possumus: Salue lætitiæ Organum.

B. V. est lætitiæ Organũ.

99. Neque verò solùm Deipara, velut Iouiale propitiumque sydus felicitatem lætitiamque influens, suis in hac vita clientulis est, sed etiam in æuiternâ illa, prima post DEVM illorum lætitia felicitas ac beatitas. Nihil enim post augustissimæ Triados, sacratissimæque Christi Humanitatis aspectum, in cælis visu reperire possunt iucundius, pudicissimâ illâ ac sacrosanctâ gloriosissimæ Dei Matris facie, quam intuentes mirificâ exultant lætitiâ, delicijsque suauissimis huma-

B. V. est vera lætitia etiam Beatis in cælo suo aspectu.

humanæ, Angelicæque menti incomprehensibil.bus pertrinuntur. Quod sane tanquam priuilegium singulare in Virgine admiratur S. Bonauentura in spec. c. 6. *Ecce*, inquiens, *quam gloriosum gloriæ Mariç priuilegium est, quod ipsa in gloria gloriosissima est post DEVM. Gloriosum gloriç Mariç priuilegium est, quod quicquid post DEVM pulchrius, quicquid dulcius, quicquid iucundius in gloria est, hoc Maria, hoc in Maria, hoc per Mariam est. Gloriosum omnino gloriç Mariæ priuilegium est, quod post DEVM maior gloria nostra, maius nostrum gaudium de Maria est. Vnde Bernardus: Summa gloria est, ò Maria, post Dominum te videre, tibi adhærere, & in tuę protectionis munimine demorari.* Sic ille.

B.V. in gloria cælesti post Deum gloriosissima.

Sūma gloria post Deum est Mariam in cęlo videre.

100. Agnouit hoc propitium, Iouialeque Virginis sydus in sibi subiectos olim seruulos beatitatem, felicitatemque influere, in perenni illa cælestis patriç gloria Rutilius Benzonius Episcopus Lauret in Psalm. 86. cap. 43. vbi influxũ nunc in beatorum animas, ac corpora gloriosissimæ Deiparæ doctè, venustèque enucleat: *Maria*, inquiens, *in omnes beatos influit gaudium, & exultationem de beatitudinis corona, & præmio accepto, ob merita sui Filij, eiusque intercessionem iuxta illud Pro. 31. De fructu manuum suarum plantauit vineam, non solum Ecclesiæ militantis, sed etiam triumphantis secundum illud Bernardi: Angelicarum generationum numerus per Filium à me genitum redintegratus est, & hominum generatio per Adam maledicta, per benedictum fructum ventris mei ad æternam beatitudinem regenerata est, & quemadmodum Lignum vitæ ad conseruandam vitam naturalem in terrestri Paradiso collocatum fuit; sic Christus, & Deipara ad conseruandam vitam æternalem in cælesti Paradiso.* Inter illos porrò fructus ligni vitæ, vt placet D. Bonauenturæ, & Anselmo duodecimus est, gloriam æternam fouere ac conseruare. Recipiunt quoque animæ iustorum à Deipara in cælo multas illuminationes, ac reuelationes, multaque alia cælestia dona, quę humanum superant intellectum.

B.V. in omnes beatos influit gaudium.

Christus & B.V. est... s lignum vitæ ad conseruandam vitam in Paradiso.

Fructus ligni vitæ est gloriam æternam conseruare.

101. Prosequitur deinde, quid particulariter suis benignissimis influxibus in corpora beatorum communicet Virgo nostra benignissima: *Verum*, inquiens, *quid caro gloriosa Deiparæ, seu ipsius corpus influetque in corpore iam beato, vel beatificando, facile est explicare: Vestitus enim deauratus Deiparæ, quo circumdata ad dexteram Filij adstat, teste Psalm. 44. summum splendorem, ac fulgorem, quo corpus Deiparæ beatum refertum est, significat. Hunc beatorum oculi corporei intuentes, congratulantur Virgini, & vehementius, quam Petrus dicunt: Bonum est nos hic esse, omnemque gloriam, & honorem, quem à Christo receperunt, diuinamque adoptionem, & filiationem, ac familiaritatem Diuinæ Virgini, post Christum acceptam referunt. Suppeditat quoque corpus Deiparæ beatis memoriã laborum, quos pro generis humani salute sustinuit, dum viueret, ob quos ingentes gratias ei referunt dicentes: Exultabimus, & lętabimur in te, memores vberum tuorum.*

Vestitus deauratus B.V. summũ splēdorē ac fulgorē indicat, beati delectantur.

102. Denique sicut in Templo Salomonis duæ illæ columnæ summam pulchritudinem, & insigne ornamentum ei afferebant, ita in Ecclesia illa triumphante in cælo Christus, & Maria, vt exponit Beda cap. 3. in Apoc. Quod si de quolibet Sancto in cælis commorante verificatur illud: *Faciam illum columnam in Templo Dei mei*; quanto magis de Deipara, quæ sicut in statu vitę fuit columna firmissima per fidem, recta per æquitatẽ, erecta per intentionem, sublimis per contemplationem, & præterea alios sustentans verbo consolationis, suffragio orationis, exemplo actionis, vt inquit Richardus de S. Vict. Sic etiam in statu glorię est columna firmissima triũphantem Ecclesiam condecorans, multitudinemque electorum suo splendore, eminentiâ, & proceritate lætificans.

Christus & B.V. in Ecclesia triumphante summum ornamentũ adferunt tāquā illę Columnę in Tēplo Salomonis.

B.V. Columna in Templo Dei.

103. Est adhæc Deipara in cælo tanquam Vexillum, & monumentum gloriæ Christi, cuius aspectu mirificè recreãtur beati. Est omnium prædestinatorum habitatio, quia vt rectè ait Ansbertus, multitudo electorum cum Christo in vtero Virginis prædestinata descendit, & ab eodem vtero, exaltata ad cælum Deipara, originaliter dependet. Est enim Virgo ob Christum filium, eiusque merita fons & origo gratiæ, & gloriæ, vel certè Christi, qui etiam, vt homo gratiam, & gloriam prædestinatis concedit, ita vt rectè acclamandum sit: *Lætantium omniũ nostrum habitatio est in te S. Dei Genitrix.* Tu enim es aula, & atrium Deitatis, tu es celeste Viridarium, ac Paradisus supernus, in quo DEVS ipse, nec non omnes beati iucundissimè spatiantur.

B.V. in cælo est tanquam Vexillum & monimentum gloriæ Christi.

104. Agnouit denique Richardus à S. Laurent. Iouiale hoc, Virgineumque sydus, felicitatem, & temporalem, & æternam adferre suis cultoribus, dum eam lib. 2. de laud. B. V. *Lignum vitæ appellauit.* Cum enim varias rationes ob quas Deiparæ mortales seruire tenentur, attulisset, vigesimam hanc esse voluit; *Quia*, inquit, *ipsa est Lignum vitæ, & qui apprehenderit eam, & qui tenuerit eam beatus.* Prou. 3. *Arbor verè est Virgo, cuius fructus est vita gratiæ hic, & gloriæ in futuro.* Libro verò 12.

B.V. Lignum vitæ.

no-

notat Lignum hoc vitæ in medio Paradisi fuisse plantatum, quia nimirum se omnibus ad vsum viæ, & fruitionem patriæ, sine acceptione personarum, fælicitatem singulis promerito impertiendo, communicat. Et sane iure merito Deipara Ligno vitæ confertur; quemadmodum enim illud vitæ immortalitatẽ perennitatemque, eius fructu vescentibus, humidum radicale, calore naturali deperditum, instaurando largiebatur, felicitatemque planè admirabilem omnis mortis expertem concedebat omni etiã dum in hac peregrinatione versabatur; eumque tandem de hac temporali, nulli infirmitati, mortique obnoxiũ ad ęternam felicitatem transferebat; sic gratia Deiparæ nostræ, beatiorem quandam, dum adhuc in hac degunt mortalitate, vitam, nulli lethali peccato subditam, qua vera hominis, in hac vita, continetur fælicitas, impartitur, eumque tandẽ ad illam, nullo vnquam fine terminandum, fælicissimâ, placidissimâque concessâ morte, introducit.

B. V. lignum vitæ in medio Paradisi, quia sine discrimine personarum singulis fælicitatem pro merito communicat.

Cur B. V. Lignum vitæ vocetur?

105. Quæ sane mors, summa, vnquam quæ homini in hac vita contingere potest fælicitas existimanda est. Vnde Anthistenes, Diogene Laertio libr. 6. cap. 1. teste, quæsitus, quid est mortalibus beatissimum? longè respondit sapientissimè: *Fęliciter mori*. Optat quis nancisci hanc felicitatẽ? Virginis obsequijs, cultuique se totum, à teneris annis mancipet, atque deuouet, eam vt Matrem dilectissimam adamet, atque amplectatur, eius virtutes, ac præsertim mentis, corporisque puritatem, humilitatem profundissimam, Dei ardentissimum illum proximique amorem, obedientiam, in virtutibus assiduum indefatigabilemque progressum, aliaque ipsius mentis animique decora studiosissimè æmuletur. felicissimum mihi credite ad æternã illam fælicitatem, suauissimo cuipiam somno simillimum transitum sortietur. Mens enim ab ineunte ætate virtutum assueta exercitio, cultuique Deiparæ addicta, maiores in dies in probitatę, ac pietate, progressus faciet, tantamque benè operandi facilitatem nanciscetur, vt per modum naturæ operari videatur.

Mortalibus beatissimum est fæliciter mori.

Vt quis fæliciter moriatur, totum se cultui B. V. mancipet.

106. Quare pręclarè Syluius Cardinalis Antonianus libr. 1. de Christiana filiorum educat cap. 35 docet Parentes, vt à primis annis filios in colenda Dei Matre potissimum erudiant. Idem præcipit, vt Matres vbi primũ puerulis lingua soluitur, eum doceant etiam balbutiendo dulcissima IESV, & Mariæ Nomina pronunciare. Quæ vt nominare puerulus cum pietate, ac deuotione assuescat, monet Matres vt magna cum reuerẽtiâ, religioneque illa proferant. Suadet præterea, vt domi honestiori in loco, vel cubiculo Deiparæ Virginis Imago quæpiam, magnam pietatem pręseferens habeatur, cui honorem deferri à domesticis, mane præsertim, ac vesperi, ei adgeniculando, caput reuerenter inflectendo, puer intueatur. Cupit idem pijssimus Cardinalis, vt quamprimum lallare pueri incipiunt eos Matres Angelicam Salutationem, nec non; Salue Regina pronunciare cùm è strato surgunt, & cùm decumbunt, edoceant. Vbi denique puer fuerit grandior, & ratione vti cæperit, vult vt Coronam ex Angelicis Salutationibus Virgini contexere, instruatur, & quanam ratione suis in necessitatibus, ac tentationibus ad hanc Reginam cælorum, eiusque amantissimum filium tãquam ad Asylum recurrere, eique se, totumque vitæ suæ statum committere, illamque in Matrem, atque Aduocatam deligere debeat.

A primis annis Matres filios suos in colenda B. V. erudiant.

Pueri vbi primum lallare incipiũt docendi Nomina Iesu & Mariæ piè pronunciare.

Domi honestiori quopiam loco B. V. Imago collocanda.

107. Hoc modo si quis à primis pueritiæ suæ annis fuerit in colenda Virgine Deipara exercitatus, eamque velut virtutis omnis speculum sibi ad imitandũ proposuerit, fieri non poterit, quin eum ipsa omnibus cæli donis locupletet, vitæque ipsius vniuersæ semitas, ita dirigat, vt eum ad optatum finem perducat. Aderit nimirum illa tali suo deuoto filio ex hac vita decedenti, facieque illâ suâ, diuina luce plenissimâ, tenebras omnes, quas eo periculosissimo tempore Tartarei tenebriones menti effundere consueuerunt, discutiet, eique miram animi serenitatem, tranquillitatemque, ingenti lætitia Sociatam adferet.

B. V. adest in morte suis deuotis, & tenebras tentationum luce sua abigit.

108. Quo circa studendum dum viuimus, vt nos in primis eius Sanctissimæ, purissimæque vitæ moribus conformemus, deinde vt maximè pietatis, amorisque affectu, tanquam obsequentissimi filij amantissimam Matrem consalutemus. Hoc suadet S. Bonauen. amator Virginis feruentissimus Par. 3. stim. Diu. Amor cap. 16. *Cùm omni*, inquiens, *reuerentia, honore, & deuotione est Virgo beatissima salutanda, & ipsa tales quærit, qui ad eam deuotè, & reuerenter accedant. Hos enim diligit, hos nutrit, hos in filios suos suscipit*: Mox addit, quænam felicitas hosce Virginis filios sit consecutura, dum exclamat: *O! beatus, qui de tam nobili Matre lætatur, ipsam corde amplectitur, opere imitatur! O' fælix qui Matri Dei secundum posse suum nititur conforma-*

Beatus qui B. V. corde complectitur, opere imitatur, eique conformari nititur.

mari? Hic est certè qui, omni creatura contempta soli Deo singulari amore adhæret. Idem Pater Seraphicus eodem in stim. Diu. Amor. part 1. Christianæ perfectionis (quæ inchoata fælicitas est) æternæque fælicitatis inducendæ regulam præscribens hortatur, vt ante omnia ipsius vitæ sanctissimæ imitandæ studium amplectamur. *Hæc*, inquiens, *semper habeas pro Regula generali, vt eius, scilicet Virginis Mariæ semper vestigia simpliciter imiteris, cuius appeteris suffragia postulare, quia tunc procul dubio te illi, tanquam Matri, veraciter exhibebis, & ipsa te, tanquam suum Filium, veraciter adiuuabit, & quę dignè ab ea petieris, tibi dabit. Et in omnibus tibi necessarijs ad salutem simpliciter administrabit, tandemque in cælesti gloria te apud se feliciter collocabit.*

Pro Regula generali habendum vt B.V vestigia colamus.

109. Quæ sane viri sanctissimi doctrina mire nobis declarat Virginem Iouiale felicissimumque esse sydus, ad quod per imitationem mortales, dum in hac calamitosa vita versantur, respicientes, benignissimis ipsius gratiæ influxibus & temporaneam illam, quæ in perfectione, cōsummataque virtute consistit, & æternam, quæ clara Dei visione continetur, fælicitatem assequuntur.

Quo circa in illo tam periculoso momento, à quo nostra dependet æternitas, fælicitas aut infælicitas, ingēti animi fiduciâ, amore ardentissimo, medullitus denique, animitusque erit inuocanda, secundum consilium D. Bernardi ser. 2 super Miss. *In periculis, in angustijs, nimirum extremis illis mortis; in rebus dubijs, in quibus moribundi dubitamus an odio, an amore simus digni, tunc inquam, Mariam cogita, Mariā inuoca, non recedat ab ore, non recedat à corde, & vt impetres eius orationis suffragium, non deseras conuersationis exemplum.*

110. Expertus fuit Ioannes Berchmānus de quo alias sæpius diximus, in extremis illis mortis angustijs singularem Virginis, cui, ad instar filij, moribus, vitæque puritate sese conformare in vita tam serio nitebatur, protectionem, ac solatium. Cum enim totius vitę decursu varia suæ pietatis amorisque in Dei Matrem Virginem ed disset argumenta, in mortali tamen illo quo diutius conflictatus est morbo, edidit vel maxima, vti in eius vita est. Cùm enim aliquando diceret Pater Rector: *Mi Frater Ioannes, inter recitandum sacras officij Canonici preces aduerterunt mihi animum verba quædam, quæ quadrare in te videntur: Puer meus noli timere, quia ego tecum sum, dicit Dominus. Si transiens per ignem, flamma non nocebit tibi, & odor ignis nō erit in te. Liberabo te de manu pessimorum, & eruam te de manu fortium.* Auguror in te probatum iri vaticiniā veritatem. Tum ille; *Ita spero, respondit, sed meritis beatissimæ Virginis:* eademque verba secum reputando sæpius repetebat, alijsque suauissimis piorum affectionum iaculis cælum petebat. Vnde morti vicinus contentâ, alacrique voce concinna iucundaque sonorum varietate, licet musices esset ignarus, cantare cæpit ad instar oloris. *Aue maris stella*; optabat nimirum, hac stella duce, in portum felicitatis æternæ, saluâ naue, mercibusque introduci. Vt porro affectum suum filialem in Virginem Dei Matrem ostenderet, ad verba illa pijssima: *Monstra te esse Matrem*, sub toro se erexit. Vnde alias cum quispiā sociorum ei diceret: *Nunc oportet amare Christum, & B. Virginem, quam amasti in vita, & amabis in morte.* Respōdit, magno pietatis sensu: *Quam conatus sum amare in vita, & ipsa amabit me in morte, & inuicem amabimus in æternum, vt spero.* Et rursus appropinquante iam cum infernali hoste lucta: *Si mille*, inquit, *corda haberem, Mariam mille cordibus amarem. His dictis formulam votorum recitauit, sese que totum in holocaustum Diuinæ offerendo Maiestati, ad certamen cum stygio hoste subeundum accinxit, quem etiam superauit, tutissimo fretus potissimùm pientissimæ patrocinio Virginis, cuius cum Litaniæ recitarentur, ac pręsertim illa celeberrima ipsius encomia; Sancta Virgo Virginum; Mater purissima, Mater castissima, Regina Virginum; singularem prodebat affectum, sublato è ceruicali capite, & in Virginem quasi inclinato vultu, ad pietatem, religionemque composito, qui index sine dubio erat eximij in Virgineam puritatem amoris, quam ille, æmulari, ac imitari in vitā conatus est.* Atque ita oculis in Crucifixum Saluatorem, quem manibus vna cū Rosario, Regulisque, quæ ille Arma sua vocabat, complectebatur defixis, pronunciatisque Sanctissimis IESV, & Mariæ nominibus innocentem animam, quam sub clientelâ tantæ Matris, omnis peccati lethalis labe impollutam conseruauerat placidissimè Deo creatori reddidit in illamque perennem fælicitatem, vti speramus, euolauit.

Ioannes Berchmanus singularem in morte B. V. protectionē expertus.

Berchman sperat meritis B. V. feliciter mori turum.

Ioannes Berchmam licet Musices imperitus cantauit in morte Aue maris stella.

Ioannis Berchmam in B. V. Amor.

Moriens Nomina Iesu, & Mariæ pronunciat.

111. Quis Adolescentem hunc pijssimum sub Iouiali hoc Virgineoque sydere editum, quis non felicissimum, fortunatissimumque æuiternâ fælicitate, ac gloriâ potitum arbitretur? Sane Pater Cornelius à Lapide vir æquè pietatis, ac doctrinæ laude celeberrimus, in testimonio publico, quod de vitæ sanctitate huic reddidit Iuueni planè Angelico, inter cætera, memoratu dignissima illud habet: *Crebro menti obuersatur. Videor per diem*

diem æquè, ac nocte eum coram intueri, nec horresco, sed potius ad lætitiam spiritualem, & alacrius Deo seruiendum accendor. Nequeo in animum inducere, vt pro defuncto orem, sed opto, vt ipse pro me oret, vtque anima mea sit cum anima illius. Viuat anima mea vita, & moriatur morte Ioannis.

112. Quare in spem huius auxilij Virginei circa mortis illam extremam periodum erectus S. Bonauentura Psal. 19. ei ita concinebat: *Exaudi nos Domina in die tribulationis, & ad preces nostras clementer faciem tuam ostende. Ne proijcias nos in tempore mortis nostræ, sed succurre animæ cum deseruerit corpus suum. Mitte Angelum in occursum eius, per quem ab hostibus defendatur. Ostende ei serenissimum Iudicem sæculorum, qui ob tui gratiam ei veniam largiatur. Sentiat in pœnis refrigerium tuum, & concede ei locum inter electos Dei.*

Oratio S. Bonauentura pro fœlici morte.

113. Expertus est hoc refrigerium Virginis benignissimæ S. Eberhardus Episcopus gente Boius, genere Comes, qui, dum vixit, nihil vnquam vlli, Mariæ interposito nomine, postulāti denegauit. Huius in se pietatis memor Deipara, morientem sinu fouit. Vnde quidam post mortem eum sinu Magnæ Matris velut infantem foueri vidit; & nectare quod ipsa illi Virgo libauit, inebriari. Ex Fastis Marianis 1. Iulij.

S. Eborhardus nihil vlli in nomine B. V. petenti negauit.

S. Eborhardū B. V. in cælis sinu suo fouere visa.

114. Expertus est refrigeriū hoc Deiparæ P. Michael à Fontibus, nostræ Societatis, qui cum multis laboribus in India amore Christi exantlatis, ex infirmitate decūberet, apparuit ipsi, clarissimo splendore fulgescēs Virgo Deipara, bonoque illum animo esse iussit, & in spem erexit nullos purgatorij ignis cruciatus eum subiturum, sed recto tramite, absq; morâ in cælum euolaturum. Et vero fidelissima Virgo stetit promissis. De viro hoc siquidem Sāctus quidam ex ordine S. Francisci requisitus ab Episcopo, testatus est, eius animam corporis ergastulo solutam à B V. Deiparâ, quæ illi obuiam iuerat, coronatam, Sanctis Petro, Ioanne, & Ignatio Fundatore præsentibus.

B V. P. Michaeli à Fontibus, promittit eu afurum Purgatorium.

A B. V. coronatus.

115. Expertus est refrigerium hoc in morte Pater noster Ioannes Gerardinus 1606. cum decessui vicinus ita ad Virginem, quam spiraculum hominis vocabat Idiota, suspirabat: *O Maria tribularer nimium, si nescirem tuum patrocinium.* Sic de illo Bourghesius in societate Mariana.

116. Ne porrò fœmineum fragilemq; oblita sexum maxime ope indigum, in tantis tamque periculosis mortis angustijs videatur Deipara, libet felicissimum ex hac vita decessum auspicijs Virginis, viduæ cuiusdam pauperis commemorare, de qua Pelbartus lib. 12. stell. ca. 5. cui titulum hunc præfixit: *Quod B. Maria suis subuenit, & consolationem præstat in morte.* Scribit igitur quadam in ciuitate eodem tempore infirmatum fuisse virum nobilem, ac prediuitem, & simul viduā quandam pauperē. Vocatus Parochus ad excipiendam confessionem diuitis, mox ille accurrit promptè, sperans præclarum aliquod donarium se ibi accepturū, audit obiter peccata confitentem, & lucri auidus, adulatur, vitam æternam pollicetur; & licet alijs multis nominibus, siue debitis obstrictus teneretur, illum tamen, absque restitutionis obligatione à peccatis absoluit. Interea adest eius in cura animarū Adiutor siue Capellanus monet quandam viduam in extremo iā esse mortis discrimine, veniret proinde, & peccata confiteri volenti aures præberet. In iras exarsit Curio, verbisque asperis malè habitum ad viduam illā audiendam amandat. Abit ille, & conclaue viduæ illius pauperculæ ingrediens, ecce videt cælorum Reginā Angelorum, Virginumque choris stipatam lectulo pauperis illius adstantem, ac linteolo vultū ægrotantis abstergentem, seduloque ei varia ministeria pietatis exhibentē. His visis sacerdos, sacro horrore percellitur, atque obstupescit. Sed benignè inuitāte Virgine, vt confidenter ingrederetur, ingreditur, & in sede ab eadem præparata considens viduæ cōfessionem auscultat. Tandem de prompto è sacra pyxide sacrosancto Christi corpore, Virgo Deipara sese cum omnibus Angelis, ac Virginibus in terram prosternens, suum, Deique filium sub panis speciebus latentem adorauit, mox sacramētis omnibus munitam felicem illam animam iam cum morte colluctantem Deo commendat; nec ita multo post adstante, & consolāte eam Deiparâ, corporis vinculis absoluitur, & ab eadem cum suis illis beatis comitibus æuiternùm in cælis cum illis felicissimè regnatura deducitur. His peractis sacerdos mirificâ perfusus lætitiâ, Deum eiusdemque Matrem ob tam eximiam pauperculæ illi benignitatem exhibitam collaudans, reuertitur in domū infœlicis illius diuitis, & ecce tibi vix limen eius attingens, videt innumeros nigerrimosque cattos lectulum circumuallantes, quos miserabilis ille infestos sentiens esse Cacodæmones, irrugiens quodammodo clamitabat: *Tollite cattos*, inquiens, *tollite, misero subuenite*. Tum modico

Viduæ cuiusdam fœlix mors auspiciis B. Virginis.

B. V. in viduam pietas.

Vidua, præsente B V. eáque consolante ad cœlū deducitur.

Diuitis Lectulum nigerrimi Catti circumstant.

eo interuallo adest ingens Aethiops, qui vultu truci, voce minaci, atque horrifica fremens, vncum ferreum faucibus gutturique diuitis inijcit, furoreque ingenti, infælicem eius animam, nequicquam horrendum in modum vlulantem extrahit, & Tartareis illis laruis comitantibus, in quem eam flagris horribilibus deseuientibus in inferni Barathrum æternum cruciandam demergit. Hoc spectaculo consternatus Sacerdos, & extra se positus à Dei Matre consolari meruit. Illico enim ei adstans. *Ne timeas*, inquit, *charissime, quia tibi non nocebit malignitas Diabolica. Et scito, quod ob deuota mihi à te exhibita obsequia tibi beatitudo cælestis parata sit*.

Diuitis anima a Dæmonibus rapitur ad Infernum.

117. En nobis duplex ob oculos mentis propositum speculum, ad quod respicientes animum ad prosequendã in primis peculiari amoris affectu, nobisque omnibus obsequijs demerẽdam Deiparam, vti pia illa vidua factitabat, inflammemur, quo eius beatissimâ præsentiâ in tremendo illo mortis articulo irradiari, ac consolari & ab eadem cum Angelicis choris ad sempiternam felicitatem deduci digni habeamur. Caueamus, per DEVM immortalem, ne terrenarum cupiditatum, diuitiarumque illicito amore irreriti, Dei, Virginisque cultus obliti, proculcatâ conscientiâ, fidelissimo, tutissimoque eius destituamur patrocinio. Illius enim protectione, patrocinioque eo temporis momento discriminis plenissimo destitui, nil est aliud quam æuiternum perire. Rogemus igitur illam, & obsecremus cum Pelbarto vt nobis quidem in omnibus vitæ nostræ momentis, sed præsertim in extremo illo mortis articulo clemens assistat, ac velut propitia, fauensque stella tenebricosum illum vltimæ vitę periodi callem illuminet. Verè assistẽtia Virginis eo tempore stella nobis est vna ex illis duodenis, quæ in eius sacratissimo resplendent vertice. Vnde idem Pelbartus li. suo 12. stellarij, in quo patrocinij Virginei varias vtilitatis cõmemorat easque ad 12 reducens capita, quæ ille stellas Virginem coronãtes appellat, quintã diadematis Mariani stellam esse dixit; *Consolationem, auxiliumque in morte ab illa præstari solitum*. Quare ad huius tam felicis, fortunatique syderis fulgorẽ benignissimum aspirans ad finem totius operis sic eam deprecatur: *Oro te, atq; supplex, & acclinis obsecro ego miser & vilis peccator, totaque mentis deuotione te deprecor, ò dignissima, & felicissima altissimi Dei filij Genitrix, ac Domina omnium creaturarum sublimis, Virgo singularis inter omnes mitis. O super*

B.V. patrocinio in mortis articulo destitui, est æternum perire.

Consolatio, & auxilium in morte, quod præstat B.V. est stella vna ex 12. quæ sunt in eius Diademate.

benedicta Maria, gloria totius Curię cęlestis te flagito, te inuoco, tibi me indignum recommendo nunc, & in hora mortis meæ, vt intercedere digneris pro me. Da mihi amãtissima Domina mea Maria præstantissima, da perseuerantem in tuo famulatu gratiam, & in mortis hora prædulcissimo tuo filio IESV meam animam recommenda. foue eam gratia tua, ne per mea pereat scelera, & post mortem tandem fac me immeritum cælestis gloriæ participem, vbi te, tuũque filium amantissimum laudem per sæcula.

Oratio Pelbarti ad B.V. pro felici morte impetranda.

118. Similiter Rutilius Benzonius Episcopus Lauretanus in expositione salut. Angelicæ, huius tam fausti Iouialis, fortunatique syderis, in tetra illa mortis caligine salutarem fulgorem exoptans, cum ad illa verba a S. Ecclesia superaddita; *Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis, &c.* peruenisset, cum sapiente Idiota piè sane, ac amanter tanquam præsentẽ cernens, seque ab illa aureis quibusdã charitatis catenis in cælum ex hoc ergastulo carnis trahi benignissimè persentiscens, sic eam affatur: *Trahe me post te, vt curram in odorem vnguentorum tuorum. Trahe me post te, quia retinet me peccatorum põderositas Trahe me post te, quia me colligat carnalis concupiscentiæ voluptas. Trahe me post te, quia decipit me hostium peruersorum maligna calliditas. Trahe me post te, vt perueniendi ad te mihi augeatur celeritas. Sicut enim nemo venit ad tuum filium superbenedictum, nisi Pater traxerit eum; sic etiam quodammodo ausim dicere, quod nemo venit ad filium tuum gloriosissimũ, nisi tuis sanctissimis subsidijs traxeris eum. Trahe igitur me torpentem, vt reddas currentem. Trahe me peccantem, ne reddas pęnitentem. Trahe me ignorãtem, vt reddas scientem, & curram in odorem vnguentorum tuorum, idest, in fragrantiam sanctarum virtutum tuarum, quę velut vnguenta redolent, & fragrant, dolores mitigant, & vulnera sanant. Oras igitur pro nobis peccatoribus, vt nobis impetres gratiam, cum Aduocata sis miserorum, & honorantibus te gloriam promittis, quia Thesauraria gratiarum existis. Impetra tuis assiduis postulationibus, vt te laudem, te glorificem, te benedicam, tuas virtutes enarrem, tua mirabilia nuntiem, tuam exemplarem, & sanctissimam vitam prædicem, scripta de te elucidẽ, vt habeam in laudibus tuis vitam ęternam, imo in vita ęterna laudes tuas, & superbenedicti filij tui concinam. Ora, inquam, nunc & in hora mortis nostræ. Huiusmodi enim tam copiosissimas gratias Beata Virgo non tantum propter te habuisti, sed etiam propter nos, vt multipliciter nos adiuuares. Et ideo adiuua in pręsenti vita, et bonos, & malos. Bonos eos in gratia conseruando. vnde de te canimus: Maria Mater gratiæ. Malos eos ad misericordiam reducendo, & ideo dicitur: Mater Misericordiæ. Adiuua etiam in*

Rutilij Benzonij, & Idiotæ desideriũ B.V. sequẽdi.

Nemo peruenit ad Christum nisi subsidijs B.V. tractus.

B.V. Thesauraria gratiarum.

B.V. copiosissimas gratias habuit non solũ pro se, sed & pro nobis vt nos in morte præsertim adiuuaret.

morte

morte ab insidijs Diaboli protegendo. vnde subditur: *Tu nos ab hoste protege. Adiuua quoque post mortem animas suscipiendo, easque in cælum deducendo, & ideo dicitur: Et hora mortis suscipe. Adiuua tribulatos dando eis patientiam, tentatos, dando eis victoriam, & in Dei amore famelicos, dando eis internam refectionem.* Adiuua me ergo clementissima V. Maria, & tuis precibus impetra mihi veniam peccatorum, victoriam in tentationibus, patientiam in tribulationibus & in toto vitæ meæ cursu perseuerantiæ donum, quo tandem in futuro sæculo Diuinæ essentiæ, & Sanctissimæ Trinitatis, necnon sacrosanctę filij tui Humanitatis, tuæque fecundissimæ, totam cælestem curiam exhilarantis faciei fruar aspectu, teque vna cum filio tuo æuiternum glorificem. Cui tu tanquam cæli, & terræ Regina in vestitu deaurato, summo & fulgentissimo lumine gloriæ amicta, & Aureolarum multiplici varietate circumdata in cælo à dextris, eum in sæcula laudando assistis, indicibilique fęlicitate perfrueris, qua vt ego quoque indignus famulus tuus tuo fulgore Iouiali, ac fælici afflatus perfrui merear; tu pientissimis tuis precibus atque intercessionibus, pro ea, qua apud ipsum polles omnipotentia, effice. Amen.

B. V. iuuat nos in morte ab insidiis Diaboli protegendo, & post mortem animas suscipiendo, & in cælum deducendo.

DISCVRSVS XXXVIIII.

Martis fortitudo clarius in Deipara Virgine elucescit.

Planetæ Martis Natura.

M. Tullius in Somnium Scip. Martis fulgorem rutilum, horribilemque terris esse dixit. Plinius verò libr. 2. Hist. nat. cap 8. Sidus Martis, quod quidam Herculis vocant, igneæ, ardentisque à solis vicinitate ait esse naturæ, eiusque ardore nimio Saturni rigorem temperari. De hoc Planeta Bernardinus Bustius Part. 11. Marial. serm. 2. sic loquitur: *Mars a Gentilibus DEVS belli appellatus est, & in lib. de proprietatibus rerum dicitur, quod disponit ad audaciam, fortitudinem, & ad victoriam de hostibus reportandam. Inclinat denique, & disponit ad igneas fabrorum operationes ferrum facilius emollientes.* Quas Martis proprietates ait in Deipara quoque reperiri, ac proinde in cælum ascendenti, & ad Planetæ huius sphæram peruenienti inuitationem factam. vt in illa subsisteret: *Tu, inquiens, Victoriosissima Virgo de omnibus hostibus semper triumphasti, ac victoriam reportasti, sicut Dominus prædixerat Diabolo: ipsa conteret caput tuum. Gen. 3. De te quoque prophetatum est: Orietur Stella ex Iacob, Martis nimirum æmulatrix, & consurget Virga ex Israel, & percutiet Duces Moab, Dæmones videlicet. De hac Virga à Domino dictum est Moysi. Exo. 14. Leua Virgam tuam, & extende manum tuam super mare, malignos scilicet Spiritus, mare huius sæculi conturbantes. Tu homines per peccatum redditos pusillanimes, facis per impetratam eis à te gratiam animosos. Vnde dicis: Pusillanimes confortamini, nolite timere. Isa. 35. Tu concedis fidelibus de malignis hostibus victoriã. Tu charitate tua ardentissima corda mortalium, omni metallo duriora, per deuotionem liquefacis, emollis, redisque tenera, tuumque illud a Iuditha, quæ tui figura extitit, decantatum vaticinium verificatur: Petræ sicut cera liquescent. Tu denique in seruitio Dei debiles, ac languidos feruore tui Spiritus reddis fortes, ac robustos, ita vt de tuis bellatoribus dici possit: Fortissimi bellatores eius.* Iof. 10. Sic ille.

Planetæ Martis ad B.V. in cælos ascendentem inuitatio.

B.V. Stella ex Iacob & Virga de Israel.

B.V. Virga Moysis.

B.V. charitate sua hominum corda, omni metallo duriora liquefacit.

2. Et verò Deipara nostra Maria quædam Virgo est fortitudine animi incredibili, ad instar cuiusdam Bellonæ prædita quæ ab ipsis incunabulis toti Orco, Tartareisque hostibus fuit formidabilis. Audiendus hic S. Ioannes Damasc. orat. 1. de Natiuit. B. V. vbi tenellam adhuc Puellam sic alloquitur: *O' Sanctissima Ioachim, & Annæ filia, quæ Principatus, & potestates fefellisti, atque ignea maligni tela extinxisti! O' sanctissima Filia in maternis vlnis conspicua, rebellibusque Angelis formidabilis! O' Sanctissima Filia, quæ materni vberis lacte aleris, & ab Angelis vndique cingeris!*

B. V. Virago ad instar Bellonæ fortissima.

B.V. ab incunabulis Tartareis hostibus terribilis.

3. Et licet Virgo beatissima tota quãta est, fuerit Orci tenebrionibus horribilis, fuit tamen vel maximè ardentissimã suã charitate, quam ego, velut Martem, rutilum fulgorem horribilemque, vt Tullius, siuè igneum, ardentemque, vt loquitur Plinius, tòto ore, oculisque cuibrasse crediderim. Tanta enim in ipsius pectore, tamque vehemens exarsit Dei charitas, vt nil aliud quam ipsa charitas videretur. Vnde, vbi legit vulgatus Cant. 3. *Ne euigilare faciatis dilectam*, legũt Septuag. & S. Greg. Nyssenus ἀγάπην, idest, dilectionem; Proprium enim amoris est amantem in amatum trãsformare. Cum igitur DEVS charitas sit, & Virgo ab ipso purissimæ suæ Conceptionis instanti, DEVM super omnia, longè excellentius ipsis Seraphinis quorum iam, sicut & reliquorum ordinum fuit constituta Regina, dilexerit, consequens sane est, quodammodo amoris vi, quæ facit vt amicus sit alter ego, vti ait Philosophus lib. 9. Ethi. in DEVM quodammodo transmutatam. Hinc factum, vt huius charitatis vis ex ipsa facie emicaret, forasque erumperet, & splendore in vultũ, ac totius corporis habitum redundante Diuinam quandam maiestatem præseferret, vt Dea quædam, carne mortali circumdata è cælo in terras delapsa videretur, vt alibi ex Dionysij Areopagitæ Epistola ad suum Magistrum Paulum Apostolum data, comprobatum est.

B.V. sua charitate rutilã ardẽtemque fulgorem toto ore, oculisque cuibrabat.

B.V. ob ardẽtem dilectionem ipsa Charit. s dicta.

B.V. vi Diuinæ dilectionis in DEVm quasi transformata.

Amor facit vt amicus sit alter ego.

4. De

Flammę charitatis B. V. flammæ Dei ingentes.

4. De his charitatis Virgineę flammis sponsus in Cant. 8 *Lampades eius lampades ignis, atque flammarum*. Vbi legit Hebr. Lampades eius Lampades ignis, flammæ Dei. Flammæ nimirum vehementissimæ, maximæ, ingentes, sicut mõtes Dei. Hebræis siquidem quicquid grande quicquid ingens est, Dei esse dicitur, vt montes Dei, Cedri Dei; sic flãma charitatis Virgineæ, flamma Dei, flamma ingens, ac vehemens, vtpote, quę eam sua vi in DEVM vti dixi, quasi trãsformarat, vocitatur; ex qua postea velut fornace ardentissimâ immensus quidã, diuinusque ardor, ac splendor in omnes tam circumstantes emicabat, qui bonis quidem atque electis blandus erat, atque amabilis, sceleratis verò, ac reprobis horribilis, ac formidabilis.

B.V. cor Altare, in quo ignis Diuini amoris semper ardebat.

5. Cor nimirum Virginis erat illud sacrum Altare, de quo Dominus Leuit. 6. *Ignis in altari meo semper ardebit*. Nam vt ait S. Bernar. Senensis Tomo 1. ser. 51. art. 3. cap. 2. *Mens Virginis in ardore dilectionis continuæ tenebatur*. O' quam venustè S. Amadeus rutilum hunc, igneumque Martij huius, Virgineique syderis ardorem ac splendorem, eiusque mirificos effectus vti etiam supra memorauimus descripsit Hom. 7. de laud. B. V. *Virgo Mater*, inquiens, *omnium in se charismatum commercia desereoat. Prima nãque visione scintillãs sacri amoris ignibus, proximorum pectora suauiter exurebat, animis fidem suggerebat, suadebat verecundiam, honestatem venustabat, inflectens ad pietatem. Spirabat florem Virginitatis, serebat nouale castitatis, depingens oculis habitum humilitatis, & præferens indicium veritatis. Splendor indeficiens in circuitu eius, & ignis exardescens in facie eius. Fluuius igneus rapidusque egrediebatur ab ea, qui hostes succẽderet, amicos consoneret, iuuaret proximos, cõcremaret inimicos. Fertur ab ijs qui norunt naturam animantium, quod solo visu, & flatu mortifero vicina quæque sibi Regulus venenatus interimat. Sic illa è regione ignis diuini, calore vehementer accensa, & Verbi flammigerantis sparsa incendiis, odorem resuscitans gratiæ ijs, qui longè, & ijs qui propè commanebant, exhalabat. Et alijs quidem, id est, aduersæ partis erat odor mortis in mortem. alijs verò, id est, credentibus in Filium suum, odor vitæ in vitam. Sicut enim in Eua omnes moriuntur. ita, & in Maria omnes viuificabuntur*. Hæc Amad.

B.V. scintillabat sacri amoris ignibus, & proximorum pectora suauiter exurebat.

A facie B. V. fluuius igneus acrapidus egrediebatur.

B.V. aduersariis erat odor mortis in mortem fidelibus vero odor vitæ in vitam.

B.V. sua Charitate Dæmones sicut ignis muscas effugabat.

6. Huius Martij syderis rutilũ, igneũque fulgorem, eiusque mirificos effectus agnouit idem S. Bernardinus loco iam citato, cum dixit: *Sicut magnus ignis effugat muscas, sic ab ardentissima charitate Demones effugabantur, & pellebantur, in tantum quod solum in modico non erant ausi respicere mentem illius, nec de magno spacio illi appropinquare*. Agnouit rutilum hunc igneumque Virgineæ charitatis splendorem, ad instar Martis Cacodæmones territantem Richardus de S. Victore Parisiẽsis Doctor Theologus cap. 26. in Cant. *Virgo*, inquiens, *tenebrarum Principibus terribilis fuit, vt ad eam accedere, eamque tentare non præsumpserint. Deterrebat enim eos flamma charitatis, incedebant orationes, & feruor deuotionis, stupebant immunem à peccatis*.

B.V. sua charitate Dæmonibus ita terribilis, vt ad eam accedere non pręsumpserint.

7. Neque verò solus hic Virgineæ charitatis rutilus, igneusque splendor, verũ etiam ordo pulcherrimus ad instar validissimi exercitus, erat Tartareis hostibus formidabilis. Cum enim ipsa glorietur in Domino: *Introduxit me Rex in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem*. Cant. 5. eius charitatem ordinatissimam esse oportuit. Ordinem porrò hunc qualis esse debeat, ostendit Origenes Hom. 3. Cant. *Ordo charitatis, & mensura*, inquit, *huiusmodi est. DEVM diligere nullus modus, nulla mensura, nisi hæc sola, vt ei totum exhibeas, quantum habes. In Christo enim IESV diligendus est DEVS, ex toto corde, & ex tota anima, & ex totis viribus, in hoc nulla mensura est. Diligere vero proximum est mensura aliqua. Dilige proximum tuum, sicut te ipsum. Si ergo in Dei dilectione minus aliquid feceris, quam potes, & quam in tuis viribus est; aut inter te, & proximum non seruaueris æquitatem, sed aliquid differentiæ habueris, non est in te charitas ordinata. Et quia ait Apostolus, nos esse inuicem membra, puto quod hunc affectum erga proximos habere debeamus, vt eos non quasi aliena corpora, sed velut nostra membra diligamus*. Sic ille. Verè ordinem hunc in dilectione Dei, proximique seruauit Virgo accuratissimè, super omnem creaturam, non dicam Angelicam, sed & Seraphicam, quæ ab incendio Diuini amoris nomen inuenit. Dilexit enim DEVM super omnia sine modo, sine mensura, eique totam animam, totam mentem, totum cor, omnes vires, potentiasque tam animi quam corporis impendit, ac totaliter consecrauit; ita vt hic diuini amoris ignis eam totam in se rapuerit, vt aliud nihil, quam flamma quædam Diuinæ charitatis, omnia in se conuertentis videretur.

DEVM diligendi nullus modus adhibendus.

Proximi nostri, vt mẽbra nostra diligendi.

Quam vehemens in B.V. Diuinus amor extiterit.

8. Hæc nimirum est Terra illa, in qua mira demonstrata diuinitus sunt prodigia, ad quæ Regius Vates Psal. 45. vidẽda, ac contemplanda inuitabat omnes: *Venite, & videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terram auferens bella vsque ad finẽ terræ, arcum conteret, & confringet arma: & scuta*

B.V. Terra in qua demonstrata sunt prodigia.

scuta comburet igni. Quam inuitationem expendens Richardus Victorinus lib. 2. de Emman c 29. ait tantum charitatis ignem in pectore, praecordijsque Deiparae exarsisse, vt non modo peccati fomitem, bellum inter sensum, & rationem concitantem, sed & peccata omnia per arcum atque arma denotata, imo ipsas peccatorum excusationes, quae scuta esse dicit, combusserit, ac penitus destruxerit: *Qui*, inquit ille, *illud primum, & maximum mandatum sic vnquam impleuit? quis sic vnquam implere potuit? Diliges Dominum DEVM ex toto corde tuo, ex toto anima tua; ex hac vtique exaestuantis amoris flamma exusta sunt scuta illa, nempe excusationes in peccatis, quae cùm non habuerit, non habuit vtique illorum excusationes, proinde bene dicitur: Scuta comburet igni, ita vt nil eorum penitus superfit*. Sic ille.

B.V. primū & maximum mandatum dilectionis super omnes maxime impleuit.

In B. V. scuta excusationū in peccatis cōbusta, quia nullū habuit peccatum.

9. Quod sane minimè nobis mirandū est, siquidem Virginem hanc vniuersorum Dominus sibi in domicilium elegerat, quod omnium virtutum, ac praesertim charitatis excellentissimae ornamentis, atque absolutissimae splendore sanctimoniae ab ipso primo immaculatae Conceptionis instanti decuit esse conspicuum. Haec enim est ciuitas Dei, hoc Tabernaculum illud, de quo eodem Psalmo cecinit Dauid. *Fluminis impetus laetificat ciuitatem Dei; Sanctificauit Tabernaculum suum Altissimus, DEVS in medio eius non commouebitur, adiuuabit eam DEVS mane diluculo*. Verè enim summo mane, primo diluculo, quo velut Aurora exhilarare mundum ille â luce voluit, ipso inquam, eius purissimae Conceptionis momento adiuuit supremus Rex Virginem, quemadmodū Assuerus Estherem, eamque ne in originalis peccati faeces prolaberetur, misericordiae, benignitatisque suae vlnis sustentauit, vti videre est libro Est cap. 15. Verè mane illo felicissimo illo fortunatissimo toti orbi diluculo fluminis caelestium gratiarum, ac charismatum impetus animatam illam Dei ciuitatem laetificauit, ipsiusque fundator DEVS Altissimus eam eximiâ puritate ab omni scelere liberâ, itemque incontaminatâ mūditiâ, qua maior sub Deo nequit intelligi exornans sanctificauit, sibique dignissimum, acceptissimumque quietis, ac deliciarum locum praeparauit, in quo nouem mensium spatio, summa animi sui voluptate carne nostra vestitus commoratus est; adeoque sibi in florentissimo illo virtutum omnium domicilio complacuit, vt in medio, & in intimis cordis eius semper impofterum praesentissimus sit futurus, eamque aeternâ mentis stabilitate, nunquam per peccatum vel leuissimum vacillante, solidaturus. Atque ita pacatissimam, suauissimamq; post hominum, Angelorumque peccantium, rebellantiumque tumultus quietē in illa reperiens, non cōmouebitur amplius, ob peccata hominū, ad instar Leonis, aut Monocerotis ad iracundiam, ac furorem, sed in vtero huius Virginis iam mansuefactus, erit nobis in hac vita Agnus mitissimus tollens peccata mundi. Quae omnia Virgo nostra gratiarum cōsecuta est ornamenta, ob ardentissimam potissimum, ordinatissimamque, qua DEVM, super omnia complexa est charitatem, totam sese illi in holocaustum consecrando, & proximum velut membra sua, velut carnem suam, velut filias, vtpotè Mater nostra amantissima, amando quam tenerrimè.

B. V. Dei domicilū omnium virtutum, & praecipue charitatis ornamentis decoratum.

B. V. â supremo Rege puncto conceptionis ne in originale pro laberetur sicut Esther ab Assuero, praeseruata.

Dei filius ad instar Leonis ac Monocerotis in vtero B. V. mansuefactus, velut Agnus.

10. Haec nimirum ordinata, & ad instar ignis rutilans, atque inflammans charitas, eam ad instar Martij Planetae non tam terris, quam Daemonibus reddebat horribilem, adeo vt inter reliqua pulcherrima eius animi, corporisque ornamenta, atque elogia hoc sponsus memorare non dubitauerit. Cant. 5. *Pulchra es amica mea, suauis, & decora sicut Ierusalem, terribilis vt castrorum acies ordinata*. Quis enim pulchritudinem hanc, quis suauitatem, ac decorem ciuium caelestis illius Ierusalem, quis inexpugnabilem hanc ad instar aciei instructissimae fortitudinem Virgineae menti, imo & corpori indidit, nisi charitas, quae sicut color, ac forma virtutum omnium est, ita & ipsius animae, in qua domicilium sibi fixit? est venustas. Vnde S. Greg. Nazianzenus praeclarè cecinit in Carm. de Virginitate;

Charitas est color, & forma virtutum.

Solus Diuus amor formosum reddit amantem.

Huius charitatis ardentissimae demiratus flammas ac splendores B. Laurent. Iustin. Venetorum Patriarcha serm. de Purif. B.V. exclamauit: *O quantum Maria crescebat in fide, augebatur meritis, sapientiâ illustrabatur, & magis, ac magis charitatis concremabatur incendio. Charitas ergo Virginis benè ordinata in DEVM; proximumque, & ad instar Martis rutilās, atque ignescens Orci Principibus, ac potestatibus eam reddebat horribilem, velut castrorum aciem ordinatam*.

Solus Diuinus amor animam venustat.

11. Audiamus hic B. Petrū Card. Damiani serm. de Assumpt. verba haec breui glossemate elucidante: *Terribilis Daemonibus, ordinata virtutibus, singularis timor malignorum spirituum, specialis amor Ciuium beatorum*.

B.V singularis timor malignorum spirituum.

Au-

Audiamus, & pijssimum in Virginem sacratissimam Guilelmum Abbatem, qui elogium illud supra citatum. Cant. cælestis sponsi interpretans, cũ dixisset Deiparam ornatam virtutibus Cardinalibus, Pulchram esse virtute iustitiæ, quæ animæ pulchritudo est, suauem virtute prudentiæ, decoram virtute temperantiæ; tandem a terribilem extitisse propter virtutem fortitudinis, quæ dum hostiles impetus constanter tolerat, hostilem audaciã potenter frenat, iuxta Apostolũ Iac. 4. *Resistite Diabolo, & fugiet à vobis*; Sic tandẽ sponsũ illi loquentẽ eiusq; fortitudinẽ Heroicã ac plusquã Martiã excellentẽ introduxit: *Porrò cũ Mater mea sis, & cum genueris terribilem, & eum, qui aufert spiritum Principum, ipsa quoque terribilis es Principibus tenebrarum, vt castrorum acies ordinata.* Tum fortitudinem Deiparæ Angelicæ comparans virtuti, ac robori: *Sanè*, inquit, *Angeli, quia intus faciem hominis contemplantur, per Ierusalem, quæ visio pacis interpretatur, aptè signantur; quoniam verò foras mittuntur, propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis, per castrorum aciem ordinatam figurantur? Vnde Iacob obuiam habens Angelos, qui in eius adiutorium mittebantur; Castra, inquit, Dei sunt hæc.* Gen. 30. 2. *Sibi ergo sunt Ierusalem, nobis autem castrorum acies ordinata, idest, ad spirituale prælium contra aereas potestates pro defensione hominis præparata. Quomodo autem nos caro, & sanguis possemus contra illos, nisi nostram infirmitatẽ castra Dei circumdarent. Tam terribilia sunt hæc castra Dei, castris aduersariorum, vt nulla ex parte irrumpere audeant, nisi quantum occultæ rationis dispensatione sinuntur. Dilectus igitur, vt piã Matrem demonstret cunctis malignis spiritibus vehementer terribilem, dixit eam terribilem, vt castrorum aciem ordinatam. Quasi diceret; Quia te sciunt aereæ potestates esse Matrem meam, Matrem triumphatoris, & spoliatoris sui, cuius est signum in frontibus piorum depictum, verentur te Matrem terribilis, & eius, quĩ aufert spiritum Principum, idest, destruit superbiam malignorum Spirituum, tu quoque terribilis illi facta es, & non mediocriter, sed sicut est illis terribilis Angelus exercitus, ad coercendum eos, ne supra modum homines infestent, diuinitus ordinatus.* Sic ille.

B. V. pulchra virtute iustitiæ, suauis virtute prudentiæ, decora virtute tẽperantiæ, terribilis orco ab virtutẽ fortitudinis.

B. V cum genuerit terribile, & eum, qui aufert spiritũ Principum facta est terribilis Dæmonibus.

Angeli sunt castra Dei.

Nos qui sumus caro, & sanguis non possemus Dæmonibus resistere, nisi nos Castra Angelica circumdarent.

12. Idem alterum illud siue Angelorũ, siue adolescentularum sponsæ elogium contemplans sponsæ Cant. 6. *Quæ est ista, quæ progreditur quasi Aurora consurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol, terribilis vt castrorum acies ordinata?* Docet illam Virginitate ac fœcunditate potestatibus tenebrarum fuisse formidabilem; & quo magis filius Orco erat horribilis, eo magis, & ipsa Parens, quæ illum genuerat. *Nimirum*, inquit, *quantum Angelis hominibusque amabilis, tantum etiam spiritibus malignis terribilis. Quid in rebus mundanis terribilius castrorum acie ordinata? Per hoc ergo malignis spiritibus vehementer formidabilis pia Mater ostenditur. Et quidem ex quo Dei filium peperit, terribilis Dæmonibus fuit. Sed ipso clarificato, multo magis. Cum enim eam viderent integritate simul, & prole gaudentem, vehemens illis suspicio incidit ne forte illa genuisset, tot propheticis vocibus olim prænunciatum Messiam, per quem eorum imperium rueret. Itaque Virginitate illius Puerperę nihil eis tunc terribilius. Cumque in ipsum puerperium intenderent, atque viderent, ab omni originali contagione natum immunem; Aduerterent etiam Angelos de ortu eius gloriantes, stellamque super eam radiantem, Magos ad eum de regione longinquâ cũ mysticis muneribus properantes, & cætera quibus illi puero aliquid inesse declarabatur Diuinum, per singula crescebat suspicio, ex suspicione formido. Denique in dies terribilior fiebat iste Puer, sed & gratiâ Pueri ipsa Mater. Progressu verò temporis cum iam virilem attigisset ætatem, atque miraculis diuinam suam potentiam declararet, creuit in immensum stupor, terrorq; Dæmonum, ita vt pauidi dicerent: Quid tibi, & nobis IESV fili Dei summi? venisti ante tempus perdere nos? Porrò in passione eius, & resurrectione apertè cognouerunt quod esset DEVS, & ex eo pia Mater eius, terribilis non simpliciter, vt prius, sed iam, vt castrorum acies ordinata. Si enim timuerunt Matrem vagientis in cunis, pro sola suspicione Diuinitatis eius, quanto magis Diuinitate eius liquidè comperta, reformidant Matrem sedentis in dextera Dei Patris?* Hæc Guilelmus.

B. V. ex quo Deum peperit maxime terribilis Dæmonibus fuit.

Post passionem & Resurrectionẽ filii B V. maxime fuit Dæmonibus terribilis.

13. Ex quibus colligitur causa, ob quã Virgo Deipara tãtopere Tartareis Phalangibus extiterit formidabilis, earumque gloriosissima triumphatrix, quia nimirum Dei filium, Dominum exercituũ, fortem illum ac potentem in prælio cuius fortitudo similis est Rhinoceroti, vtero suo complexa est, in eaque nouem mensibus habitauit. Ab hoc illa, sicut charitatem, sapientiam, bonitatem, ac potẽtiam, reliquasque diuinissimas perfectiones, cum earum sit amplissimum pelagus, & ipsissima sit charitas, Dei virtus, & Dei sapientia, vti vocat illum Apostolus; ita quoque inuictam illam, inexpugnabilemque mutuata est fortitudinem, quã à primo immaculatæ Conceptionis exordio de ipso Inferni Principe, eius caput, originale nimirum peccatum, quod reliquorum est venenatus fons, atque origo, conterendo triumphauit, gloriamque mirificam indepta est.

B. V. terribilis Dæmonibus, quia fortem in prælio, ac Rhinoceroti fortitudinẽ simillimum vtero gestauit.

est. Vnde triumphum hunc Virgineum de antiquo serpente considerans S. Bonau. sic illi Psalm. 50. insultat: *Quid gloriaris in malicia maligne serpens, & Draco infernalis? Submitte caput tuum Mulieri, cuius fortitudine demergeris in profundum.* Tum ad Virginem triumphatricem conuersus: *Contere*, inquit, *eum Domina, pede virtutis tuæ, exurge, & dissipa maliciam eius, extingue potentiam eius, & virtutem eius redige in fauillam; vt viuentes exultemus in Nomine tuo, & læto animo dicamus tibi laudem.*

Triumphus de antiquo serpente reportatus, est Stella vna de 12. in capite B. V.

14 Triumphum hunc Virginis de antiquo serpente reportatum Pelbartus libro 2. Stell. Part. 3. artic. 2. capit. 8. Stellam vnam è duodecim illis sacratissimum Deiparæ verticem cingentibus, appellauit aitque de hac gloriatam fuisse Deiparam cum cecinit: *Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui. Nimirum*, inquit ille, *Brachium Dei dicitur Filius Dei, qui est Filius Virginis secūdum expositionem Bedæ. Quia sicut homo operatur per brachium, ita DEVS, per Verbum suum operatus est omnia. Omnia per ipsum facta sunt; In hoc suo brachio DEVS Pater fecit potentiam magnam, cum poteuter potentissimum Diabolum, qui humanum genus possedit, deuincens, triumphauit. Vnde subdit: Dispersit superbos, mente cordis sui. Magis propriè, inquit Cyrillus, de Dæmonum hostili caterua intelligenda sunt hæc Verba, hos enim sæuientes in terra dissipauit aduenienos Dominus. Merito igitur de hac stella triumphationis B. Virgo gloriatur, quia per eam, & in carne de eâ sumptâ Dominus, de Diabolo potissimum triumphauit, vt iam impletum sit illud Gen. 3. Ipsa conteret caput tuum. Quoniam per B. V. mediante Filio potestas Dæmonum contrita est; Per passionem enim Christi in carne de Virgine sumpta, de potestate Diaboli liberati sumus. Vnde aiebat Saluator: Nūc Princeps mūdi huius eijcietur foras. Ante enim quam Dei Filius in vterum Virginis descenderet, inque ipsius carne pateretur, duplicē quandam manum attrahentem atque impellentem habere videbatur.* Manus attrahēs erat potestas trahendi ad limbum, etiam iustos ac Sanctos, tantæque erat potentiæ manus hæc, vt nullus ei resistere posset. Et hæc per passionem amputata est. *Siquidem nullum iustum modo ad limbum valet trahere. Manus autem impellens erat potestas præcipitandi in malum per fallaciam, ac violentiam, quia tentabat vt Draco, vt Leo secundum August. Hæc violentia ac fallacia fortis extitit, vt magnâ cum difficultate quis ei resistere posset, siquidem in multis, ac pene in omnibus regnabat. Hæc per passionem etiam debilitata est. Quia lumen veritatis contra Diabolicam fraudulentiam, & virtutis adiutorium contra violentiam cęlitus datum est. Iam enim fere vbique toto orbe veritas propalata est, destructaque Idololatria, quæ prius in mundo regnabat. Iam etiam adiutorium virtutis, per gratię infusionē tribuitur ad concupiscentiam reprimēdam. Angelica denique protectio aduersas comprimit potestates* Tandemque concludit: *Quamuis itaque per Christum potestas Diaboli superata sit, tamen in nobis est dare vires hosti, nosque ipsos potestati ipsius subiugare. Vnde verissimè Hieronymus: Debilis est hostis antiquus, qui non potest vincere, nisi volentem. Atque ita patet, quod per B. V. mediante Filio, potestas Diaboli contrita, ac debilitata sit* Hæc Pelbartus.

Brachiū Dei Patris est Filius.

Christus carne de B. V. sumpta de Dæmonis triūphauit.

Duplicē manum habere visus est Diabolus ante Verbi Incarnationem.

Dæmonis manus impellens, erat potestas præcipitādi in malum.

Hostis antiquus est debilis, qui non potest vincere nisi volentem.

15. Humanatus igitur in vtero Virginis Dei filius, cui Dominus exercituum nomen inditum, stygijs illis potestatibus, tenebrarumque Principibus ad instar aciei castrorum ordinatæ, ad instar Martij illius rutilantis, igneique fulgoris, Matrem suam reddidit horribilem, ac formidabilem, adeo vt vel solo eius audito Nomine contremiscant. Vnde S. Bonau. in spec. cap. 3. Nomen illius dulcissimum interpretans, cum varias expositiones attulisset, addidit tandem, Mare amarum, Dæmonibus videlicet, significare: *Considera*, inquiens, *quod Maria est mare amarum Diabolo, & Angelis eius per ipsum oppressis, sicut mare rubrum amarum fuit Aegyptijs ipso submersis. O quam amarum & timendum est hoc mare Ægyptijs! O quam amara, & timenda est hæc Dæmonibus! Vnde Beatus Bernardus: Non sic timent hostes visibiles quamuis castrorum multitudinem copiosam, sicut aereæ potestates Mariæ vocabulum, patrocinium, exemplum, fluunt, & pereunt sicut cera à facie ignis, vbicunque inueniunt crebram huius Nominis recordationem, deuotam inuocationem, solicitam imitationem.*

Per B. V mediante Christo potestas Diaboli cōtrita est.

Nomen B. V. sonat mare amarum Dæmonibus.

16. Idem Seraphicus Doctor ibidem docens nomen hoc suauissimum, Dominam denotare vbi dixisset illā esse Dominam Angelorum in cælo, Dominam hominum in mundo, addidit tandem illam Dominam esse Dæmonum in Inferno, tam potenter eis dominantem, vt de ipsa accipi possit illud Psalm. 109. *Virgā virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion dominare in medio inimicorum tuorum. Virga virtutis*, inquiens, *est Virgo Maria. Ipsa est Virga Aaron florida per Virginitatem, & fructifera per fœcunditatem. Hæc Virga Virgo Maria virtutis Virga est contra inimicos infernales, quibus magna virtute dominatur; Et ideo Domina tam magna, tam magnæ virtutis, merito à nobis laudatur, merito à nobis amatur, & merito à nobis exoratur, vt nos contra inimicos istos tueatur. Exemplū dat nobis Anselmus, qui tantam Dominam alloquens ait. Te*

Virga Virtutis est B. V. cōtra hostes Infernales.

B. V. est Virga florida per Virginitatem, fructifera per fęcunditatē.

Do-

Domina magna; & valdè magna, te vult cor meum amare, te cupit os meum laudare, te desiderat venerari mens mea, te affectat exorare anima mea, qui tuitioni tuæ se commendat tota substantia mea. Sic ille. Quibus pulchrè ostendit non modo ordinatã charitate sua in DEVM, proximumque, quæ mirificè in ea refulgebat, vti diximus formidabilem Tartareis hostibus, ad instar castrorum aciei, esse Virginem; verum etiam ipso solo nomine suo augustissimo, eiusdemque magnificentissimis significatis extitisse.

17. Quid iam de eius reliquis pulcherrimis virtutibus, ac meritis, quibus omnes Angelos, omnes iustos, quotquot à primis mundi incunabulis, in hoc orbe extiterunt, & vsque ad sæculi consummationem futuri sunt, multis parasangis superauit, dicam? His reuera Virgo nostra fortissima mirificis perfectionibus nouem Angelorum choros, ceu armatas phalanges, his Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrũ, Confessorum, Virginũque cuneos, exercitusque in se vna, velut in lucidissimo speculo repræsentauit, ita vt ei dicere possimus: *Pro his omnibus vna*. Licet enim Angelicarum Hierarchiarum cohortes, reliquorumque iustorum sacrati ordines singuli per se, & simul quoque vniti Tartareo sint, nimium quantum hosti horribiles ac formidandi, vna tamẽ hæc Virgo, absque vlla comparatione, ob illum, qui caput Angelorum, iustorumque, & sanctorum omnium sanctissimus in vtero eius commoratus est, absque vlla comparatione est formidabilior. Vna enim hæc solaque Virgo, est vna illa mulier Hebræa, quæ fecit confusionem in dono Nabuchonodozor, dũ illius caput pede, ad instar vilissimi vermiculi protriuit, qui antea super astra cæli exaltare solium suum, & similis esse Altissimo per summum nefas anhelabat. Vnde Richardus à S. Laur. cultor Deiparæ pijssimus, lib. 4. de laud. Virg. hasce tam Angelorum, quam omnium sanctorum virtutes in Deipara peruenustè coordinatas contemplans, eam hanc ob causam castrorum aciem ordinatã, terribilem Dæmonibus appellat; moxque reddit rationem: *Ipsa enim tantum Dæmonibus est terribilis, quantum Angelis, & sãctis extitit venerabilis; id est, sicut tota acies Apostolorum, Prophetarum, Martyrum, Angelorum; Confessorum, & Virginum, atque omnium qui ordinatè contra Diabolum pugnauerunt. Nam quia omnium sanctorum priuilegia habet in se congesta; Omnia enim poma noua, & vetera seruaui tibi dilecte mi, inquit illa, Cant. 7. ita terribilis est Dæmonibus, sicut vniuersa sanctorum aliorum collectio*. Hæc Richar. de Virgineis virtutibus, quibus velut optimè instructus exercitus Tartara consternauit, eorumque incolas prostrauit.

In B V. tanquam acie castrorũ omnes Sanct. virtutes coordinatæ.

18. Vidit S. Metildis in gloriosissima hac Virgine omnes Angelorum, Sanctorumque virtutes, ac merita, vti in ipsius Vitæ libro 1. cap. 41. scribit Landspergius. Cum enim in nocte Assumptionis gloriam Virginis, qua eam Sanctissima Trinitas decorauerat, esset contemplata, dixissetque Spiritum Sanctum suo amore, benignitate, ac suauitate, omnibusque suis beatissimis gaudijs eã adeo copiosè repleuisse, vt omnes Cælites ipsius plenitudinis abundantiã replerentur, mox attexuit: Spiritus Seraphici qui à suæ creationis principio amore Diuinitatis in via exarserunt, calore charitatis Mariæ Virginis Sanctissimæ magis inflammati sunt. Cherubini etiã scientiã, & charitate Dei pleni, ipsius noua luce illustrati sunt. Omnes denique Ordines Angelici, Sanctorumque chori ex tantæ Reginæ consortio gloriæ, nouam charitatem, ac lætitiam, in meritorum suorum incrementum consecuti sunt. Quare addit se vidisse Reginam gloriæ stantem ad dexteram Filij lucidissimis conuestitam speculis, in quibus modo admirabili omnium Sanctorum merita relucebant. Vnde Sancti omnes cum gaudio ad eius Thronum accedentes singulariter omnia sua merita in ea contemplabantur, inque nouas laudes prorumpentes iucundissimè in Domino iubilabant. Et Patriarchæ quidem, ac Prophetæ intente sua desideria, insignes virtutes, familiaritatemque quam in mundo cum Deo habuerunt, aduerterunt B. Virginem, in omnibus huiusmodi meritis ac virtutibus illos quam longissimè superasse. Atque ita quoque Cælitum ordo ad eam accedendo suaque merita in ea speculando cum gaudio admirabantur se ab illa superatos. Ipsa enim inter Apostolos ad Christũ quam proximè per fidelitatem accessit, ipsiusque verba diligentissime conseruauit conferens in corde suo. Fuit illa inter Martyres patientissima ac constantissima. Inter Cõfessores illuminatissima, omnes tã verbis quam exemplis illuminãs. Inter Virgines non solum castissima, ac Sanctissima, verumetiam prima Virginitatis, om-

nisque

nisque Religiositatis amatrix. Ipsa inter mansuetos fuit mansuetissima. Inter misericordes misericordissima. Inter humiles humillima. Inter perfectos perfectissima. Et ideo merito omniũ Sãctorũ priuilegia ac prærogatinas superauit.

19. Quod si solam virtutem ipsius orationis consideremus, mirum quantũ hac ipsa toti inferno reddita sit formidabilis. Hinc S. Amadeus Hom. 2. de laud. B. V. elogium illud sponsi ponderans: *Odor vestimentorum tuorum, sicut odor thuris.* Cãt. 4. *Asserunt*, inquit, *odore thuris Dæmones effugari, lacrymas excitari, DEVM, lacrymis medicantibus, placari; Ego verò libenter dixerim, odore virtutum Sanctæ Mariæ, addiderim ego, ac præsertim orationis per thus designatæ, Angelos tenebrarum effugari, & quodam valido turbine huc, illucque raptari vt in eis impleatur quod dictum est Psalm. 34. Fiant tanquam pulvis ante faciem venti.* Tum multiplicem vim exergiamque eiusdem orationis exponens, prosequitur: *Odor iste mortuos in peccatis excitat, mente labiles roborat, bonos inditat ad meliora, meliores ad optima. Bonus odor, qui Regem in accubitu suo per Virginem prouocauit, vt ad nos veniens, nostra reciperet, sua daret, constituens nobiscum amicitias, lege immobili, & pace sempiternâ. Sic igitur fragrãtia vestimentorum Sanctæ Mariæ hostes fugat, bonos inuitat, DEVM placat.* Quid fortius, quid efficacius Virginis contra infernales laruas oratione? quæ sanè tãto gratior, suauiorque Deo extitit, quanto ardentiori charitatis igne, qui in aureo cordis eius erat thuribulo, iugiter cremabatur. Atque ita non modo deprecationis ipsius thus suauissimum, verum etiam ignis ille flagrantissimæ charitatis Leones infernales ita consternabat, vt ad instar aera, à facie illius ignis colliquescerent. Indiderat nimirum Matri filius suam illam proprietatem, de qua canebat Dauid Psal. *Sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei.* Vnde idem S. Amadeus Hom 8. de Virginis æquè benigno pijs ac formidabili Dæmonibus loquens aspectu præclarè pronunciauit: *Enimverò sicut ignis attactu cera liquescit, & velut ardore solis defluit glacies, sic ab eius facie inimicorum deperit acies, eaque iubente nihil aduersi subsistit.*

Odore virtutum ac præsertim orationis B.V. Dæmones effugantur.

Odor virtutũ B.V. Regem cæli filium x sinu æterni Patris in eius vterũ euocauit.

A facie B.V. Dæmones diffugiunt sicut cera à facie ignis liquescit.

20. Quare eadem Homilia velut gloriosissimam quandam Heroinam, Imperatricem, ac triũphatricem opima spolia prædamque Orco detrahentem, tetros illos hostes vastantem, magnifica trophæa erigentem, ac gloriosissimè ad instar cuiuspiã Martis, aut Bellonæ formidabilis triumphantem introducit. Sed ipsa verba mirè rem totã ob oculos proponentia audiamus; *Nouis itaque triumphis, noua perditorum ereptione, nouis populorum incrementis exultans gratulatur in Domino, nec contenta partis spolijs, sed humanæ salutis cupida, hoste liuido longius propulsato, alias, atque alias sibi exuuias semper inquirit; Igitur in manu potenti, & brachio excelso Tyrannorum fines egreditur, munitissima quæque domorum aggreditur, inferna sub pedibus suis facies contremiscere, & Principem mortis nimio timore percussum exilire. Denique ipsâ iubente, vehementer euomit prædam, quam in ventrem malicia traijcerat, reijciens cum dolore, quam cum ingenti superbia detinebat.* Hactenus Amad.

B.V. quanta sit lætitia in peccatoribus à Tyrannide Dæmonis liberandis.

21. Quibus omnibus hactenus dictis piè consideratis iure sanè meritissimo in illud à Venerabili Beda in laudẽ tantæ Bellonæ hostium Tartareorum Triũphatricis factam prorumpere possumus exclamationem: *O benedicta Mater, quæ inferni vastatorem, Cæli reparatorem, nostrum Saluatorem, mundi Redemptorem, DEVM omnipotentem, Dominum cæli, & terræ omnia continentem, suo protulit ex vtero.* Quis igitur iã amplius manus cum hoste conserere, quis confligere, sub tantæ, tamque magnanimæ, imo Martiæ Imperatricis signis detrectet? Quis sibi certam victoriæ palmam, sub felicissimis Bellonæ huius auspicijs, cuius vel solus rutilus, igneusque vultus eius splendor, Orci tenebrionum oculos perstringens, eos terga vertere compellit?

B.V. cæli Inferni vastatorem cæli reparatorẽ, hominumq. redemptorẽ mundo peperit!

Sub B.V. signis facilis est contra Dæmones pugna.

22. Quare iure meritissimo eam Martium sydus, imo Martem ipsum, si ita licet loqui, DEVM belli, nos ad prælium contra mundum, Dæmonem, carnem, omniaque scelerum monstra ineundum animãtem, & vires roburque masculum ad teterrimos hoscé hostes debellãdos suppeditantem possumus appellare. Vnde S. Bernard. Tomo 2. suorum operum in deprecat. ad B.V. eam humani Generis in prælijs suis difficillimis, atq; atrocissimis inuictum quendam Martem, inexpugnabilemque Bellonam suo nos exemplo, ad dimicandum contra Satanam, mundum, carnemque excitantem agnoscens, eam in hunc modum alloqui non dubitauit: *Tu Bellatrix egregia primo eum, qui primo omnia supplantauit expugnare viriliter aggressa es, & spiritum elationis Euæ, vertice humilitatis complosisti, quam in te ita respexit Dominus, vt ipsius merito super omnes Angelorum choros te sublimari dignatum indicauerit. Nunquam enim super omnes Angelos glorificata ascendisses, nisi prius infra omnes homines*

B.V tanquã sydus Martiũ nos ad bellũ contra mundum, carnem ac Dæmonẽ excitat.

B.V. Bellatrix egregia cõtra Dæmones.

mines humiliata descendisses. Tu & ardorem vetitæ concupiscentię, virtute castitatis in tua carne Virginea eatenus extinxisti, vt is, in cuius conspectu nec astra munda sunt, tanta mundicia carnem tuam iudicauerit, vt etiam suæ Diuinæ puritati agglutinare non despexerit. His ergo primarijs ducibus tenebrarum a te fortiter expugnatis, omnis ante faciem tuam spiritualium nequitiarum militia in fugam conuersa est. Tu namque terribilis es, vt castrorum acies ordinata. Quid enim? An non horruerunt Principes tenebrarum, quando viderunt præter morem armaturæ omni fortiore instructam contra se procedere fœminam, fœminam fortem, ad bella doctissimam, cuius ensis super femur suum propter timores nocturnos? In circuitu eius acies validas spiritualium virtutum suo se ordine inuicem tuentium, (siquidem ordinatione perseuerat dies:) sed & innumerabilium beatorum spirituum militiam ad ministerium tantæ Principis delegatam fuisse nullatenus ambigimus, vtpote, qui custodirent lectulum Salomonis gratissimum, ac prouiderent ne præparatum æterno Regi hospitium alienus hospes inuaderet. Nimirum timor ac tremor irruerunt super eos, ita vt dicerent: Ecce plusquam Eua hęc, castra Dei sunt, hęc, fugiamus Israelem. Hæc Bernardus melliflua sua eloquentia sane venustissimè.

B.V. Principes tenebrarum armaturæ potiore instructam horruerunt.

Innumerabiles Angelos delegari ad ministerium B.V.

23. Agnouit S.Augustinus apud S.Bonauent. in spec cap.3 Deiparam Martē bellipotentem, Bellonamque in prælijs nostris, dum potentissimum cælestium exercituum Ducem Michaelem eius subdit imperio eamq; Archistrategē supernę militiæ constituit. *Michael,* inquiens, *Dux, & Princeps militiæ cęlestis, cum omnibus spiritibus administratorijs, tuis Virgo paret pręceptis, in defendendis in corpore, & in suscipiendis de corpore animabus fidelium specialiter tibi Domina, & die, ac nocte se commendantium.*

S.Michael defendendis & suscipiendis animabus B.V. paret imperio.

24 Quare quemadmodū Regius Psaltes Dominum exercituū laudabat, quod ipsum ad spiritualia potissimum bella gerenda, instruxisset, atque animasset; sic Seraphicus Doctor Psal. 143. exaltat Deiparam, ipsius Martij roboris probe conscius, quod seruulos, clientulosque suos ad præliandum, exemplo, auxilioque suo cum coniuratis in perniciem, caputque nostrum infernorum hostibus, adhortetur. Vnde illi sic Seraphico plane amore accensus modulabatur: *Benedicta sis Domina, quæ instruis seruos tuos ad pręlium, & eos roboras contra inimicum. Fulgure, & coruscatione dissipa illū, mitte iacula tua, vt confundas illum. Clarifica de alto manum tuam, vt cantent serui tui laudem, & gloriam tuam.* Et Psal. 139. fortitudinem plusquā Martiam contra animæ nostræ hostes in Virgine agnoscens, sic eam eius opem

B.V. nos roborat ad prælium contra hostes Tartareos.

implorando, deprecatur: *Eripe me Domina ab omni malo, & ab hoste inferni defende me. Contra me tetendit arcum suum, & fraude sua insidiatur mihi. Constringe vires eius malignas, & obtunde potenter astutias eius. Conuerte iniquitatem ipsius in verticem illius, & in foueam, quam fecit cadat festinanter.* Idem Psal.59. Martium Planetam fulgore suo rutilo igneoque Cacodæmones territantem, nosque ad præliandum animantem, atque inflammantem, agnoscens eandem gloriosissimam Deiparam, in auxilium suum aduocabat: *Exaudi Domina,* inquiēs, *orationem meam, super firmam petram, stabilias mentem meam: Esto mihi turris fortitudinis, me tuearis à facie crudelis vastatoris. Vt castrorum acies sis illi terribilis, & viuus corruat in profundum inferni.* Tum causam huius terroris quem Cacodæmonibus incutere cōsueuit, annectit: *Tu enim es rutilans, & decora, nubes rorifera, & consurgens Aurora. Pulchra es, & clara vt Luna plenissima, & tāquam sol refulget facer aspectus tuus.* Et Psal. 68. vim eius ignitam Orci tenebriones territantem agnoscens, sic eius exposcit auxilium: *Domina in adiutorium meum intēde, & luce misericordię tuę illustra mentem meam. Ostende potentiam tuam contra inimicos nostros, vt procul in nationibus sanctificeris: In ira flammæ tuę mergantur in infernum, qui conturbant seruos tuos, inueniant perditionem. Miserere seruorum tuorum, super quos inuocatum est Nomen tuum, & ne sinas eos angustiari in tentationibus suis.* Idem denique Bonauentura Martium robur in Deipara suspiciens, eius opem supplex postulabat, Psal. 54. *Miserere mei Domina, quoniam conculcauerunt me hostes mei quotidie, omnes cogitationes eorum in malum contra me. Excita furorem, & memento belli, super eos effunde iram tuam. Innoua signa, & immuta mirabilia, sentiamus adiutorium brachij tui. Glorifica nomen tuum super nos, vt agnoscamus quoniam in seculum misericordia tua.*

S. Bonauent. postulat, vt B.V. eum à Tartareis hostibus defendat.

25. Et verè glorificat Nomen suum super nos Virgo nostra, dum nos audacēs generosos ad pugnandum contra Tartareas hascè acies reddit Bellona hæc nostra inuictissima, tum gratia, fauore ac patrocinio, tum defensione sua, ac protectione validissimâ. Gratia sua ac patrocinio verè nos Virgo audaces reddit ac inuictos. Hinc idem S.Bonau. fiduciâ de hac eius gratia, patrocinioque plenus canebat Psal.7. *Domina mea in te speraui, de inimicis meis libera me Domina. Conclude ora leonis, & dentes eius, & labia persequentium constringe. Non moreris propter Nomen tuum facere nobis misericordiam tuam. Splendor vultus tui fulgeat super nos, vt serue-*

B.V. tanquā Bellona nos audaces reddit ad pugnandū contra hostes.

tur conscientia nostra apud Altissimum. Si persequatur inim cus animam meam, Domina adiutorio tuo conforter, ne vibret gladium suum contra me. Eandem gratiam, patrociniũque Virginis sibi in die particularis Iudicij aduersus eosdem insidiantes infernales hostes adesse desiderabat idem Deiparæ Psalmista Psal. 24. dum eã ita obsecrabat: *Ad te Domine leuaui animam meam, in iudicio Dei, tuis precibus non erubescam. Neque illudant mihi aduersarij mei, etenim præsumentes de te roborantur. Non præualeant aduersum me laquei mortis, & castra malignantium non impediant gressus meos. Collide impetum eorum in virtute tua, & cum mansuetudine occurre animæ meæ. Ductrix mea esto ad patriã, meq; Angelorũ cætui digneris aggregare.*

B. V. in hora particularis iudicij nos patrocinio suo adiuuat.

26. Quam S. Bonauenturæ plane singularem fiduciam in Virginem dum cõtemplor, cogito illam defensione, ac protectione sua mortales omnes ad eius præsidium recurrẽtes reddere aduersus tenebrarum Principes insuperabiles. Ipsa enim illos intra sinum, visceraque sua quodammodo abscondit, fouet, atque amplectitur, vt ab infernalium hostium furore abscondantur. Vnde venerabilis Guerricus Ignatiensis Abbas serm. 1. de Assumpt. verba illa ab Isaia cap. 62. de Ecclesia pronunciata: *Habitabunt in te filij tui*; ad Deiparã transferens dixit: *Et nunc siquidem habitamus in adiutorio Matris Altissimi, in protectione eius commoramur, tanquam sub vmbra alarum eius, & postmodum in consortio gloriæ ipsius, tanquam in sinu confouebimur. Tunc erit vox vna lætantium, & aggratulantium Matri: sicut lætantium omnium nostrũ habitatio est in te sancta Dei Genitrix*. Quasi dicere voluisset piẽtissimus Abbas; Protectio hæc Virginis temporanea, vmbra quædam est illius sempiternæ, ac proinde quicũque sub protectione degit Matris Dei, is perinde securus est in hac vita ab Inferni hostibus, atque si in altissimo cælo degeret, vbi tranquillitas summa, & pax regnat absque vllo tumultuantium inimicorum furore imperturbabilis.

B. V. suos clientulos intra sinum suũ quodammodo abscondit à facie Infernalium hostium.

Sub vmbra alarum B. V. atque eius protectione hic commoremur.

Protectio hæc B. V. temporanea est vmbra illius sempiternæ in cælis.

27. De hac Virginea protectione confisus Cosmas Hierosolymitanus, animo intrepido gloriabatur: *Insuperabilem, inquiens, ô Domina, spem tuam habens, seruabor, defensionem tuam possidens, nõ timebo, persequar inimicos meos, & in fugam vertam, solam habens, vt thoracem Protectionem tuam, & omnipotens auxilium tuum*. Neque vero thorax chalybeus imo adamãtinus quidam nobis est Protectio Deiparæ, sed plane inexpugnabilis quædam panoplia, atque omnis armatura fortium. *Ipsa enim est fortissima illa Turris Dauid, quę ædificata est cum propugnaculis, de qua mille clypei pendent, omnis armatura fortium*. Vnde in antiquissimo Domus Professæ Viennensis Societatis nostræ altari videre est, Virginem gloriosissimam formã elegantissimã, totam ad instar Martis, Bellonę, aut Palladis galeã, loricã, omnique panoplia armatam, eique vicinam Turrim illam Dauidicam, clypeis, omniq; armaturâ fortium munitam, quasi figuram iuxta figuratum.

Protectio B. V. thorax chalybeus atque adamantinus, imo Panoplia inexpugnabilis.

B. V. Turris Dauid, de qua mille clypei pendent.

28. Eandem Deiparæ fortitudinem, plusquam Martiam, pulcherrimã illã Rhetoricæ, seu Eloquentiæ Hypotyposis â Martiano Capella ingeniosissimẽ excogitata aptissimẽ mihi repræsentare videtur. Verẽ enim Virgo nostra benignissima ipsa dici potest Eloquentia, siquidem facultate, suaque copiosẽ efficaciterque loquendi sapiẽtiâ potissimum apud DEVM pro nobis depugnat, nosq; protegit: Ait igitur ille, Eloquentiam fęminam quandam esse auratæ vocis, & quasdam quasi diadematum gemmas, regnorumque fundentem, fœminam subtilissimi corporis, ac fiduciæ grandioris; vultus etiam decore luculentam, cui galeatus vertex, ac regali caput maiestate sertatum; cui arma in manibus, quibus se vel munire solita, vel aduersarios petere, fulmineâ quadam coruscatione reniteãt; cui subarmalis vestis, peplo quodam circa humeros inuoluto Latialiter tegatur, quod omnium figurarum lumine variatum, cunctorum schemata præferat, pectus autem exquisitissimis gemmarum coloribus baliatum. Hæc cum progreditur, inquit ille, arma concutit, & velut fulgureæ nubis fragore colliso, bombis dissultantibus, fracta tibi persuade crepitare tonitrua. Eandem tibi imaginare Iouis instar, vt ab aliquibus creditum, posse etiam fulmina iaculari. Quo schemate profecto non tam Eloquentia, quam ipsa gloriosissima plusquam Martio prædita robore repræsentatur Deipara, quæ tota armatura fortium, ac inexpugnabili instructa panopliâ, ita tonare, fulgurare, fulminaque horrisona in protectionem, defensionẽque nostram, piẽ de nobis solicita, videtur euibrare, vt Tenareis hostibus, eorũdemque asseclis, hominibus impijs sit nimium quantum formidabilis.

Eloquentiæ schema B. V. adumbrat.

29. Quod agnoscens S. German. Patriar. Cõstantinop. orat. de Zona Deip. sic eam alloquitur: *Quis post Filium tuum ita generis humani curam gerit, sicut tu? Quis ita nos defendit in nostris afflictionibus? Quis tam*

Nullus præter Christum sic humani generis curã gerit, atque B. Virgo.

tam cito præueniens nos ab irruentibus liberat tentationibus? Quis adeo pugnat pro peccatoribus? Tu nequissimi hostis contra seruos tuos inuasiones, sola Nominis tui inuocatione sanctissima repellens, tutos atque incolumes seruas. Tu implorantes te homines ab omni necessitate, ex omnigeneris tentationibus opportunè liberas.

Christus B.V tanquam Turrim in Ecclesia erexit, vt esset peccatoribus munimè ac refugium.

30. Hinc Cardinalis Halgrinus præclarè sensit Deiparam Turri Dauid comparari, tùm propter sublimitatis eius eminentiam, tum quia eam in Ecclesia Christus erexit, vt esset peccatoribus munimen, ac refugium. *Propugnacula porrò cum quibus Turris hęc ædificata est, sunt*, inquit, *virtutes, & gratiæ, dignitates, & prærogatiuæ, intentionis puritas, operum sanctitas, vis orationum, & merita operum, per quæ B.V. peccatorem pœnitentem protegit, & inimicum expugnat. Clypei sunt exempla virtutum, per quas resistitur contra tentationum insultus, vt prudentia repellens insidias Diaboli, fortitudo, quę contra impetum aduersitatum resistit, temperantiâ, quæ repellit ignea tela carnalium concupiscentiarum. Armatura fortium sunt opera virtutum, per quas impugnatur, & debellatur Diabolus quasi in gladio, & lancea; qualia sunt opera pietatis, misericordię, deuotionis, iustitiæ, orationis, eleemosynę, &c.*

Quæ sint propugnacula huius Virgineç Turris.

Clypei sunt exempla virtutum B.V. quibus resistitur contra tentationum insultus.

31. Quis igitur hac Turri tam munitâ, tam inexpugnabili protectus hostium suorum, mundi, carnis, Orcique insidias impetusque extimescat? Nemo sanè, cũ se hac Turri Virgineâ potentissimæ ipsius protectionis circumdatum videat. Vnde Rich. à S. Laur. lib. 2. de laud. B.V. p. 1. inter causas, quibus nos ad seruiendum Deiparæ exstimulat, vigesimam quartam affert hanc: *Quia potentissimè protegit seruos suos à triplici aduersario, scilicet, mundo, carne, & Diabolo, quibus est terribilis, vt castrorum acies ordinata. Vnde ad illam in omni tentatione ac pugna cum hostibus, clamandum: Esto mihi Domina Turris fortitudinis à facie inimici. Potest quoque illi securè dicere quiuis, qui deuotè ipsi seruit: Pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me. Iob. 7. De adiutorio quoque eius discretè presumendo eique fideliter seruiendo vsurpare poterimus illud. Psalm. 43. In te inimicos nostros ventilabimus cornu, & in Nomine tuo, ò Maria, spernemus insurgentes in nobis. Verè enim in te, in virtute videlicet à te data, & à Filio impetrata carnem, mũdum, Satanam inimicos nostros capitalissimos ventilando, quasi paleam deijciemus, deque illis triumphabimus. Tentaris*, inquit idem Vir pijssimus lib. 1. cap. 2. *supra vires, & eo amplius tentatoris times insidias, quanto te ab eo expugnatum aliquando recordaris? Recordare, quod Turris fortissima sit Nomen Dominæ nostræ, ad ipsam confugiet peccator in tentatione, & etiam qui peccauit, & saluabitur.*

B.V. seruiendum, quia nos potentissimè protegit à mũdo, carne, & Diabolo.

Positi iuxta B.V. neminè timemus.

Nomen B.V. Turris est fortissima.

32. Idem Richard. eiusdem tutissimam protectionem extollens, ait nos à Deipara, velut pullos sub eius alis protegi ac foueri. *Hasce alas ait esse humilitatem, ac Virginitatem, latę sunt alę istę per vtriusq; virtutis*, inquit, *plenitudinem*. De his alis ei dicimus: *Sub vmbra alarum tuarum protege me à facie impiorum, qui me afflixerunt*. Psal. 16. Item: *In vmbra alarum tuarum sperabo donec transeat iniquitas*. Psalm. 46 O quam piè B Thomas de Villanoua Archiepis. Valentinus serm. 3. de Nat. B. V. sub hisce Virgineis alis delitescens, seseque à facie inimicorum abscondens confidenter illi loquebatur: *Sicut pulli volitantibus desuper miluis, ad Gallinæ alas accurrunt, ità & nos sub velamento alarum tuarum abscondimur. Nescimus aliud refugium nisi te, tu sola es vnica spes nostra, in qua confidimus, tu sola patrona nostra, ad quam omnes aspicimus.*

A B.V. homines velut pulli sub eius alis proteguntur.

B.V. tamquam gallina suos pullos protegit.

33. Quis igitur sub tantæ, tamque fortis, ac magnanimæ Heroinæ, imo Bellonæ ductu ac protectione, audax ad præliandum contra illos teterrimos humani generis hostes non euadat? quis eorum terriculamenta Mariæ huiuscè Virginis protectus auxilio perhorrescat? Quis eiusdem de mundo, de carne, ac Satana gloriosissimas considerando victorias ac tophæa, ipsius tam præclaris exemplis ad dimicandum contra eosdem hostes animum non assumat?

34. Vicit illa mundum, cum dilectissimum æmulata filium; licet orbis totius nata fuerit Regina, Regnum mundi, regalesque delicias, & omnem ornatum sæculi contempsit propter amorem sui Domini Filij IESV Christi, cuius Regnum vt ipse aiebat: *Non erat de hoc mundo.* Vicit quoque mundum, cum ad eminentissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem in Incarnatione Verbi prouecta, Monarchiamque totius Vniuersi cũ filio adepta, vt ait S. Bernardinus Senẽsis, humillimam Ancillam Domini vniuersorum, se nominauit.

Quomodo B.V. mundum deuicit?

35. Vicit hostem domesticum Carnẽ, siquidem adhuc in vtero Matris, vt sentit P. Suarez, & alij, votum Virginitatis perpetuæ Deo obtulit, totumque corpus, animamque in holocaustum Diuinæ consecrauit Maiestati. extititque sẽper Virgo solis radijs fulgentior, ac purior, ante partum, in partu, post partũ, totâ obstupescente naturâ, quæ nunquã antea, nec post visura est Virginitatem cum fęcunditate, indissolubili nexu Sociatam. Sed nimirum singulari diuinæ gratiæ priuilegio.

Quomodo B.V. vicit carnem?

Virginitas & fœcunditas in B. V. mirabiliter sociata.

Partus & integritas discordes tempore longo
Virginis in gremio fœdera pacis habent.

36. Neque verò solum Virgo sacratissima vicit mundum, ac carnem, verumetiam Duces illos, qui sub eius imperio stipendia merentur, quos Apostolus Ioannes Concupiscentiam carnis, Cōcupiscentiam oculorum, ac Superbiam vitæ appellauit. De his omnibus inuictissima Virgo nostra gloriosissimè triūphat. Ipsa enim est stella illa lucidissima Tartareos tenebriones fugans, ipsa est Virga Israelis eosdem atterens, atque demoliens, de qua Balaam Ariolus volens, nolensque fateri debuit: Num. 24. *Orietur stella ex Iacob, & consurget Virga ex Israel, & percutiet Duces Moab, & vastabit filios Seth.* Hos duces Moab à Virgineâ hac Virgâ tundendos, demoliendosque P. Michael Mediolanensis Ord. S. Pauli primi Eremitæ in M. S. serm. de Nat. B. V. ait esse exercitus Diaboli, qui per Moab intelligitur, quem B. V. superauit, ac debellauit. De hoc Moab Isa. 16 dicitur. *Audiuimus superbiam Moab, superbus est valdè.* De eodem Iob. cap. 41. *Ipse est Rex super omnes filios superbiæ.* Exercitum huius Moab percutit, superat, ac debellat B. V.

B. V. est prima illa Mulier in sua Originali innocentia condita serpentem Tartareum conterens.

Hæc enim est prima illa mulier, innocētiā suā originali, in qua cōdita fuit, Mariam præfigurans: *Inimicitias ponam inter te, & mulierem: Ipsa conteret caput tuum. Moab porrò iste habet tres duces præcipuos, quos superat B. V. Superbiam vitæ, concupiscentiam carnis, & concupiscentiam oculorum, hoc est auaritiæ. Primum ducem deuicit profundissimâ humilitate. Vnde figurata fuit in Hester, quæ interpretatur Abscondita, quæ Aman superbissimas machinationes dissipauit, ipsumque cruci affixit. Secundum ducem, Carnis concupiscentiam superat per sobrietatem, ac Virginitatem, ideo figurata fuit in Iuditha, quæ ebriosum, luxuriosumque Holofernem interfecit. Iud 13. Vnde illi dicitur Iud. 17. Eo quod castitatem amaueris, manus Domini confortauit te, & eris benedicta in æternum. Iudith porrò interpratatur glorificans, quia & se, & mortales penè omnes B. V. glorificauit. Tertium ducem, concupiscentiam nempe oculorum, & auaritiam superauit B. V. per voluntariam paupertatem. Hunc figurauit Debora, in cuius manus datus est Sisara. Iud. 4. Debora autem Apis interpretatur, & rectè signat Virginē. De illa enim dicitur Eccl. 11. Breuis in volatilibus Apis, & initium dulcoris habet fructus illius. Sic B. V. fuit breuis, & parua per humilitatem, & paupertatem, & tamen portat fructum dulcissimum. In manus ergo huius Deboræ datus est Sisara, hoc est, Auarus siue terrena cupiditas. Sisara enim exclusio gaudij interpretatur. Diuitiæ enim cum labore acquiruntur, cum timore possidentur, cum dolore amittuntur.*

Tres Duces Moab quomodo B. V. superauerit.

Debora Apis interpretata figura B. V.

B. V. Breuis Apis ob humilitatem.

Sisara exclusio gaudii interpretatur.

Sic ergo Virgo gloriosissima hos tartareos duces cū suis phalangibus debellat, ac triūphat, eosque ob tātas illis illatas clades, in rabiem furoremque velut rabidissimos agit canes. Hos insinuare visus est Isa. 15. *Circumiuit clamor terminū Moab, vsque ad Gallim vlulatus eius.* Et cap. 16. *Idcirco vlulabit Moab ad Moab*, Cacodæmones nimirum, in rabiem versi ad se inuicem, *vniuersus denique vlulabit*. Adeo huiusce fortissimæ Heroinæ, ac Bellatricis potentiam eos deuastantem persentiscent, ac horrescent.

B. V. & in primo suæ Concept. instanti, & totius vitæ suæ curriculo Dæmonem vicit.

37. Vicit denique, triumphauitque Satanam cum in primo suæ immaculatæ Conceptionis inflāti ab originali labe præseruata, eius caput, vti dixi, velut lucidissimi vermiculi pede suo gloriosissimè protriuit. Vicit quoque illum totius vitæ innocentissimę cuniculo, cum nulli, vel minimo peccato, fuerit obnoxia, vt pote quæ, & ipso peccati fomite caruit, & tota pulchra, sine macula peccati originalis, venialis ac mortalis extitit, vt ait Idiota sapientissimus, cuius verba amore in Virginem castissimo plenissima infra Discursu de sole afferemus.

B. V. impeccabilitate sua Diuinitatem æmulati visa est.

Omni peccati labe carere Dei est. Nihil peccare Dei est.

Quā sane Puritate Diuinitatem ipsā, cuius propria est impeccabilitas, æmulari visa est. Præclarè enim S. Greg. Naz. orat. 40. *Omni, inquit, peccati labe carere Dei est, primæque, & nō compositę naturę; peccare autem humanæ, ac terrenæ compositionis. Compositio siquidem dissidij origo est.* Idē sensit Solon cum dixit sapientissimè: *Nihil peccare, & omnia dirigere, Deorum est.*

B. V. impeccabilitatem non à se sed munere Diuino habuit.

38. Impeccabilitatē porrò hanc Virgo nostra cū creatura sit, ex anima, corporeque composita non à se vti DEVS, verum Diuino munere habuit, & ab illo inexhausto omnis sanctimoniæ, puritatisque fonte, priuilegio plane singulari nulli hactenus creaturæ communicato, tanquam Dei Mater participauit. Quod sane admodum congruum, decentissimumque fuit, vt testatur D. Anselmus cap. 18. de Conceptione Virg. *Quamuis*, inquiens, *de mundissima Virgine Filius Dei verissimè conceptus sit, non tamen hoc ea necessitate factum est, quasi de peccatrice parente iusta proles rationabiliter generari per huiusmodi generationem nequiret. Sed quia decebat, vt illius hominis Conceptio de Matre purissima fieret. Nempe decens erat, vt eā puritate, qua maior sub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret, DEVS Pater vnicum Filium suum, quem de corde suo æqualem sibi genitum, tanquam se ipsum diligebat, ita dare disponebat, vt naturaliter esset vnus, idemque communis Dei Patris,*

&

& Virginis Filius, & quam ipse Filius substantialiter facere sibi Matrem eligebat, & de qua Spiritus Sancto volebat, & operatus erat, vt conciperetur, & nasceretur ille, de quo procedebat.

39. Impeccabilitatem hanc Virginis, omni actualis peccati labe carētem, Sathanamque triumphantem mirè extulit S. Bernardus Epistola 174. ad Canonicos Lugdunenses, quos repræhēdit absque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ facultate diem immaculatæ Conceptionis Deiparæ publicè celebrādum susceperant: *Honora sane in Virgine Regia*, inquit ille, *integritatem carnis, vitæ sanctitatem. Mirare fœcunditatem in Virgine, prolem venerare Diuinam. Extolle nescientem vel in concipiendo cõcupiscentiam, vel in pariendo dolorem. Prædica reuerendam Angelis, desideratam gentibus, Patriarchis, Prophetisque præcognitam, electam ex omnibus, prælatam omnibus. Magnifica gratiæ inuentricem, mediatricem salutis, restauratricem sæculorum. Exalta denique exaltatam super choros Angelorum ad cælestia regna, siquidem illos omnes, puritate omni labe carente, vitæque sanctimoniâ longè superauit.* Tandem paucis interpositis idem Sanctus de virginis absolutissimâ sanctitate omnis peccati morte, sic cõcludit: *Ego puto, quod & copiosior sanctificationis benedictio in eam descenderit, quæ ipsius non solum sanctificaret ortum, sed & vitam ab omni deinceps peccato custodiret immunem, quod nemini alteri in natis quidem mulierum creditur esse donatum. Decuit nimirum Reginam Virginum singularis priuilegio sanctitatis, absque omni peccato ducere vitam, quæ dum peccati, mortisque pareret peremptorem, munus vitæ, & iustitiæ omnibus obtineret: Sanctus igitur ortus, quoniam immensa prodiens ex vtero sanctitas sanctum fecit illum.* Hæc Bern.

Canonici Lugdunēsis repræhensi à S. Bernardo, quod absque licentia Sedis Apostolicæ Concept. B. V. celebrarint.

Decuit Mariam Reginā Virginū singulari priuilegio sanctitatis absq. omni peccato vitam ducere.

40. De hac Deiparæ Deo simillima impeccabilitate præclarè Seraphicus Doctor in 3. sent. D. 3. *Congruebat*, inquit, *vt Aduocata generis humani nullum haberet peccatum, congruebat vt Virgo ita vinceret Diabolum, vt nec ei succumberet ad modicum. Congruum etiam fuit, vt sic esset immaculata mente, sicut inemerata carne.* Quibus verbis S. Pater sat clarè nobis ostendit Virginis de Principe tenebrarum in eo potissimū cõstitisse victoriam ac triumphum quod nunquam peccato, eiusque auctori subdita fuerit Cacodæmoni, vel minimo temporis momento, sed ad instar palmę semper erecta, nunquam depressa constiterit. Audiendus hic Richar. de S. Victor cap. 26. in Cantica, qui elogium illud sponsi: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te;* attentius considerans mirè pulchritudinem in Virgine, præsertim interioris hominis, omni labe carentem, quæ dici potest ipsa impeccabilitas, celebrauit: *B. V. Maria*, inquiens, *tota pulchra fuit, quia sanctificata in vtero, ab vtero quoque egressa nec mortale, vnquam, nec veniale commisit, ita confirmata in gratia fuit, vt peccatum omnino committere non potuerit. Ex quo Templum Dei facta est, ita priuilegiata est, vt nullatenus aliquâ maculâ potuerit deturpari. Tota item pulchra fuit, quia plena gratia, vt nec illum minimum veniale in ea fuerit, quo minus in ea gratia locum habere potuerit. Ideo in ipsa virtutes erant perfectæ, & in continuum vsum transfusæ, vt nihil aliud quam bonum saperet, vellet, vel sentiret. Tota igitur fuit pulchra, quia Angelicam in terra adepta est puritatem, Deique similitudinem, in virtutibus, & sanctitate, ac morum perfectione, iusta, pia, prudens, modesta, misericors, sancta mente, & corpore. Meritò igitur prędicatur pulchra, quę & diuinam, & Angelicam similitudinē in terris est adepta.* Hæc Richard. Quibus sanè peruenustè, Diuinam similitudinem in Virgine veluti in speculo, impeccabilitate, morūque puritate, ac sanctimoniâ plusquam Angelicâ resplenduisse, Satanamque debellasse, ostendit. Nihil enim ita Tartareum hostem elidit, domat, ac prosternit, quam vitæ puritas, atque innocentia; sicut cõtra nil est, quod ita animum eius, audaciamque erigat, dominiumque ipsius roboret, atque confirmet, atque impuritas, ac peccatum. His enim ille Regnum suum, postquam per summū nefas Deo rebellauit, stabiliuit, solidauitque.

Congruum fuit vt Aduocata generis humani nullū haberet peccatū.

B.V. victoria de Cacodæmone in eo potissimam constitit, quod nunquam peccato subdita fuerit.

B.V confirmata in gratia nullum peccatum committere potuit.

In B.V. erant virtutes perfectæ, & in continuum vsum transfusæ.

B.V. Angelicam in terris, imo & plusquam Angelicā adepta est puritatē.

Vitæ puritas maximè Satanam domat.

41. Verum de hac Deiparæ impeccabilitate omnium grauissimè locutus est S. Augustus lib. de Natura, & Gratia cã. 39. cuius verba ob egregiam dicendi facultatem auctoritatemque libet adnectere: *Exceptâ S. Virgine M. de qua propter honorem Domini nullam prorsus, cum de peccatis agitur habere volo quæstionem. Vnde enim scimus, quod ei plus gratiæ collatum fuerit ad vincendum, omni ex parte peccatum, quæ concipere, & parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum. Hac ergo Virgine, excepta, si omnes illos Sanctos, & Sanctas cum hic viuerent congregare possemus, & interrogare, vtrum essent sine peccato, nonne vna voce clamassent: si dixerimus quoniam peccatum non habemus nos ipsos seducimus.* Sic Augustinus, cuius profectò vel solius auctoritas sufficientissima esse deberet, ad persuadendum nobis, Deiparam gloriosissimam gloriosissimè de Satana ad instar inuictissimæ Bellonæ, Martiæque Heroinæ triumphasse, dum nul-

S. Augustin. profitetur, cum de peccatis agitur, nullam prorsus de B. V. se habere velle quæstionem.

Si omnes asti congregarentur, & ex iis, quæreretur, an sint sine peccato quid essent responsuri.

nulli vnquam vel leuissimæ veniali, aut lethali, aut originali culpæ subiacuit. Qua in opinione Doctor hic sanctissimus adeo firmus, constansque semper perstitisse visus est, vt vel quæstionem mouere, vel dubitare hac de re, religioni sibi ducere videretur. Vnde P. Suarez, aliique Theologi in asserenda Deipara ab originali labe libera, cum ad auctoritatem Sanctorum Patrum deueniunt, hac potissimum D. Augustini sententiâ, tanquam firmissimo propugnaculo assertionem suam communiunt.

42. Cum igitur Virgo nostra fortissima, atque inuictissima tanquam Sydus Martium charitatis suæ rutilo, igneoque splendore Tartareis hostibus adeo sit formidabilis atque horribilis, vt vel solo ipsius audito Nomine cohorrescant; cumque præterea ipsa suo fauore, ac patrocinio, protectione, ac exẽplo nos ad instar Martij syderis audaces ad dimicandum contra mundum carnem, Satanamque reddat, quis impósterum manus conterere, quis strenuè contra hosce teterrimos, ac perniciosissimos humani generis hostes sub tã inuictæ, Martiæque bellatricis auspicijs, dimicare detrectabit? Nemo sane rectæ rationis cõpos. Quis enim Deo belli, quis Marte, aut Bellona sibi præsente atque assistẽte dimicare cum hostibus, quantumuis horrificis pertimescat? Quis, hoc muro aheneo, imo adamantino circumdatus, quis hac Turri, de quâ mille clypei pendent omnis armatura fortium munitus, inimicorum insidias, insultusque non irrideat? Verè murus est Virgo nostra inuictissima, ipsa attestante Cant. 8. Ego murus, & vbera mea sicut Turris. Audiendus hic Card. Ioannes Halgrinus. *B. V. murus est nostræ defensionis, & super eam ædificauit tota Trinitas propugnacula argentea. Hoc enim ad defensionem Ecclesiæ tota Trinitas ædificauit in ea, vt precibus suis bene sonãtibus inimicum repellat. Et hoc signatur argento, quod cæteris metallis dulcius sonat.* Addit Virgo: Et Vbera mea sicut Turris: Q. D. Misericordia & pietas mea quibus quasi vberibus suffragiorum dulcedine lacto filios Ecclesiæ, sunt turris munimentum scilicet, refugium, & securitas peccatorum.

Sicut nemo cũ hostibus præsente Marte, aut Bellona pugnans terreri debet, ita stante nobis Maria nemo hostes formidat.

B. V. Est noster Murus.

SS. Trinitas ad defensionem Ecclesiæ in B. V. ædificauit propugnacula argẽtea.

Misericordia & Pietas B. V. sunt ipsius vbera.

43 Ex quibus luculenter colligimus omnes ipsius clientulos ac deuotos cõtra Orci insidiantes hostes animosos, audacesque esse oportere. siquidem illa Murus aheneus, imo adamantinus nobis est, siquidem Turris, propugnaculis argenteis, indefectibilique commeatu, eoque suauissimo instructa nobis est, Virgineo nempe suo lacte, quo & vires, roburque quoddam Diuinum, Giganteamque quandam granditatem virtualem videlicet acquirimus, illi omnino persimilem, quam Gigas ille acquisiuit, cuius à summo cælo erat egressus, & ad currendam saluationis nostræ viã exultauit. Gigantea hac magnanimitate, roboreque prædicti antiquum illum, tortuosumque colubrum, Draconemque rufum, protectione, auxilioque Virginis velut Martio sydere nobis affulgescente muniti, non solum eius caput præsidio tantæ Virginis contereretur, sed & omnia eius membra dissoluentur atque dissipabuntur.

B. V. nobis est Murus & Turris commeatu sui suauissimi lactis quos suos nutrit, plenissima.

44 Ostensum hoc luculentissime in nefando illo Idolo Dagon repræsentãte Cacodæmonem, qui ad Arcæ, veluti Vmbræ Virgineæ præsentiam duntaxat, in terram, eandem quasi adorare coactus corruit, ac præ sacro quodam horrore caput, manus, pedesque, omnia denique eius membra dissoluta, seu vt ait Seuerus Sulpitius *discerpta sunt*; S. Chrysostomus *ait non solùm collapsum Idolum, sed prorsus diffractum*. Huius enim manus ab humeris auulsæ, vna cum pedibus ad tẽpli limen exilierant, reliquâ Idoli parte, & eâ quoque diuulsâ aliò dispersa. S. August. l. 10. de Ciuit. Dei cap. 17. ait inuentum fuisse Dagonem collapsum, deformiterque contractum. Auctor mirabilium sacræ scripturæ l. 2. cap. 7. de hoc Dagone seu potius Cacodæmone loquens: *Crastina die, inquit, fractus ad limen in centum partes, capite, & manibus, spinâ dorsi eius truncatâ reperitur, Eucherius, Dorsum, inquit, illius solum inuenerunt, fractis omnibus eius membris.* Hæc denique omnia confirmat Isaias cap. 46. vers. 1. *Confractus est Bel, contritus est Nabo*, seu vt habent 70. *Contritus est Dagon*. Ex quibus omnibus colligitur totum penitus contritum, dissolutumque fuisse simulachrum illud Satanæ, eiusque membra in minutissimas partes dissipata. Cõtritus enim non dicitur nisi qui est toto corpore comminutus. quod sane contigit ad maiorem Arcæ illius, figuratæque per illam Deiparæ gloriam, & Dagonis, Dæmonisque, eo repræsentati ignominiam ac confusionem.

Dæmon coram B. V. velut Dagon coram Arca corruit, diffractusque est.

Dagon corã Arca collapsus ac deformiter confractus.

45. Quod si sola vmbra gloriosissimæ, ac inuictissimæ nostræ Virginis plusquã Martio robore præditæ Cacodæmonem ad terram prosternere, eiusque membra comminuere, ac conterere, in centum denique partes dissipare; caput illud super-

Si Arca vmbra B. V. Idolum contriuit eiusque membra dissipauit, quãto magis Dæmonem Maria?

perbissimũ, quod Virgini incuruare, manus illas quas supplicabundus ad eandem attollere detrectauit, humiliare, & ad limen Templi abijcere, vt ab ingredientibus pedibus protererentur, potuit; quanto magis Virgo ipsa in suorũ clientulorum, dum cum hoste hoc Tartareo præliantur, robur ipsius, viresque omnes elidet ac disperdet, efficietque vt ex rabidissimo Leone, in Mirmicaleonem, in formicam vilissimam, abiectissimamque euadat. Quis dubitabit quin hæc animata Arca tanquam Planeta Martius, rutilo suo fulgore, quo teterrimis illis Orci Tenebrionibus fit formidabilis, sit animum, audaciamque robur, ac vires suis clientulis, vti supra memini suggestura, vt cum illo fortiter dimicare, eumque pedibus sublternere, ope Diuinâ valeãt. *Verissimè enim Virgo hæc gloriosissima cum filio suo, qui est DEVS pacis, conteret Satanam sub pedibus nostris velociter*, vti loquitur Apostolus Rom. 16. 20. *vbi nobis contra ipsum dimicantibus velut Martium sydus affulserit*.

Dæmõ alias Leo coram B.V. fit Mirmicaleon.

B.V. sua ope Satanam sub pedibus nostris cõterit.

46. Quod si Dagon simulacrum fuit veneris, siue turpitudinis, superiori parte hominem, inferiori piscem referens, intelligimus profecto vnicum auxiliũ, præsentissimumque esse, in hoc cum domestico hoste certamine ac periculosissimo prælio inuocationem Deiparæ impuritatis, ac turpitudinis hostem capitalissimam; ad cuius vel solum aspectum pudicissimum, informe hoc Mõstrum corruat ac in mille partes, velut Idolum illud Dagon conteratur, ac dissoluatur, necesse est. Hinc Pater noster Petrus Iustiuellus in Duce Angelico ad Deuotionem B.V par. 1. cap. 18. inter media conseruandæ castitatis, & carnalis tentationis propulsandę illud efficacissimum assignat, vt mox atque tali tentatione nos pulsari aduertimus vehementissimè statim in ipso principio malæ suggestionis resistamus, recurrendo ad sacratissima Saluatoris nostri de Cruce pendentis vulnera nec non ad Beatissimam Virginem Matrem omnis pudicitię castitatisque fontem, atque originem, ac demum ad Angelum Custodem, Sanctosque Patronos quibus peculiari deuotione sumus addicti, eorum implorando auxilium. Quod si quis votum castitatis emisisset, optimum consilium foret sæpius magno cum affectu Votum renouare, dum durat tẽtationis impetus. Idem Iustinellus Parte 2. in tentationibus impuritatis docet ter Salutatione Angelica Deiparam venerandam, eiusdemq; Virginitatem ante partum, in partu, & post partum honorandam, simulque hanc precatiũculam piè recitandam. *O immaculatissima Virgo Maria Mater IESV Christi Saluatoris mei per immaculatam Conceptionẽ, purissimamque Virginitatem tuam, nec non per intercessionem castissimi tui sponsi Ioseph conserua cor, ac Corpus meum purum atque immaculatum*. Oratiunculam hanc idem Pater suadet sæpius iterandam durante tentatione, maximè si sit importuna ac molesta.

Dagõ simulachrum fuit Veneris, & quale?

B.V. turpitudinis hostis, ad cuius vel solum aspectum sicut Dagon corã Arca corruit, ac dissolui tur.

In carnis tẽtatione ad B V. recurrẽdum.

Oratio ad B. V. in tẽtatione carnis dicenda.

47. Quod porro Idolum Degon Veneris fuerit simulacrum, confirmat Gueuara in cap. 1. Abacuc num. 16. cum ait, *Dagon non differt à Dercete, quam Syri, sub eadem specie loco Niuinis venerabantur*. Fuit enim Derceta, vt Syri fabulantur, & Cælius Rhodiginus libr. 23. cap. 5. testatur, fœmina Ascalonitis, quæ furtiuo ea stupro Semiramidem enixa, postea sic erubuit, vt pudore vitæ se in lacum Ascalonem præcipitarit, vbi in piscem, vt veteres somniarunt, conuersa, tam ipsa quã cæteri pisces diuinos tandem honores apud Philistinos promeruerunt. Ex figura igitur piscis colligimus satis apertè Dagonẽ Veneris, siue turpitudinis fuisset simulacrum. Tum quia Venus cum Cupidine aliquando in pisces sunt trãsformati, in cælumque inter reliquas Zodiaci constellationes translati, vt fabulantur Poetæ. Tum quia omnis antiquitas siue Deos, siue Dæmones aqueos, ac maximos pro symbolo lasciuiæ, ac libidinis vsurpauit, vt Pierius Valeri. lib. 31. testatur; Et sane iure merito piscis symbolum est Venereæ turpitudinis; quemadmodum enim hic stoliditatis est Hieroglyphicum, quod cerebrum homini adimat Venerea turpido: (vnde stupidũ hominem, mutum piscem appellare cõsueuimus:) ita lasciuia. ac libido hominem animalium omniũ sapientissimum, in piscem omnium animalium stolidissimum, ac stupidissimum transformat, facitque eundem à summâ Sapientiã, in extremam stultitiam, amentiamque degenerare. Vnde S. Bonauent. in Psal. 28. vers. 1. vehementer reprehendens Sacerdotes Philistinos imitantes: *Philistæi*, inquit, *posuerunt Arcam Domini iuxta Idolum Veneris Dagonem: Sic mali Sacerdotes quando ponunt Filium Virginis iuxta Filium Veneris in altari*. Hinc Templum hoc Dagonis, Templum etiam Veneris appellabatur. Quare Sapienter notauit Serrarius in cap. 19. Iudic. quæst. 23. Sampsonem iure merito in Dagonis seu Veneris Templo corruisse, atque occidisse, quia quem hosti-

Dagon est Derceta.

Derceta fœmina Ascalonitis.

Dii aquei ac marini sunt symbola lasciuiæ.

Piscis stoliditatis Hieroglificum.

Lasciui sacerdotes Philistęos imitãtur, qui filium Virginis iuxta filium Veneris in altari collocant.

Templum Dagonis et Templum Veneris dictum.

hostiles vires superare non potuerunt, muliebres blanditiæ effœminatum, turpissimè debellarunt.

48. Cum igitur Arca Domini cum Veneris, ac turpitudinis simulacro decertans, illud in terram prostrauerit, ac in centum partes comminuerit, quid censendum nobis est facturam Arcam hanc animatam, atque Virgineam, in prælijs nostris assiduis, quibus contra carnem, ac sanguinem dimicamus, si illam vt nobis in tanto, tamque grandi discrimine præsens assistat, magnâ cum fiducia inuocauerimus? Aderit sane illa, & tanquã stella Martis, tanquam vera Illuminatrix, mentis nostræ tenebras, quas hoc turpissimum lasciuiæ vitium offundere consueuit, dissipabit, vt ipsius turpitudinem agnoscamus, atque detestemur; aderit inquam, & omnipotētiæ suæ virgâ infame hoc, Venereumque mõstrum percutiet, ac demolietur, nobisque fortitudinem, inuictique animi robur, mirificamque audaciam, ad dimicandum fortiter cum hoc domestico hoste, alijsque suppeditabit, vt de illis gloriosissimam victoriam reportemus.

Si Arca Dñi cum Dagon decertans eũ contriuit, quanto magis B.V. Dæmonem?

49. Hoc enim Spiritus S. olim per Balaam promiserat Num. 24. v. 17. 18. vt ante memorauimus: Postquam enim præmisisset; *Orietur stella ex Iacob, & consurget Virga de Israel, & percutiet Duces Moab, vastabitque omnes filios Seth* mox addidit; *Israel verò fortiter aget.* Verè enim Israelitę, atque illum nati à Virgine, veri inquam, DEVM videntes, eumque in actionibus omnibus prę oculis habentes ipsius clientuli, præsidio eius, atque patrocinio muniti, atque animati, ad hostes quidem omnes perterrendos, ac profligandos; sed potissimum ad hunc domesticum libidinis atque lasciuię debellandum fortiter agent, deque illo gloriosissimum triumphum reportabunt. Siquidem sub auspicijs illius Bellonæ tam inuictæ, atque inexpugnabilis, quæ *accinxit fortitudine lumbos suos, & roborauit brachium suum.* Prouer. 31. v. 10 belligerunt, de qua mellifluus loquens Bernardus Homil. 2. super Missus: *Ipsa*, inquit, *caput contriuit venenatum, quæ omnimodam maligni serpentis suggestionem tam de carnis illecebra, quam de mentis superbia deduxit ad nihilum. Quam vero aliam Salomon requirebat cum dicebat.* Prouer. 31. *Mulierem fortem quis inueniet?* Cum igitur Virgo nostra inuictissima, & carnis illecebras ac voluptates, mentisque elationem tam gloriosè deuicerit, confidendum sane nobis est, eius precibus, fidelissimisque patrocinijs à nobis eosdem hoscé hostes sub ipsius signis gloriosissimis debellandos. Ipsa enim suis intercessionibus robur, audaciam, masculum pectus, inuictumque animum ad dimicandum fortiter impetrabit, quo verificetur vaticinium illud, quo Israel *acturus fortiter*, prædicatur. Ipsa enim exigui animi paruulos in Spiritu, minus aptos ac meticulosos ad tam dura cum infernali hoste gerenda bella, impetratis cælitus auxilijs, roborabit, confirmabitque.

B.V. clientuli Deum præ oculis habẽtes veri Israelitæ, qui ipsius auxilio contra Dæmones fortiter agunt.

B.V. in nostra defensione accingit fortitudine lumbos suos, & roborat brachium suum.

B. V. pusillanimes ac meticulosos ad præliandum cum antiquo Dracone cor roborat.

50. Hoc enim est quod illi promittebat sponsus, postquam illa dixisset Cãt. 8. *Soror nostra parua est, & vbera non habet.* Q. D. inquit Guilelmus Abbas: *Soror nostra mea, & tua, respondit cælestis, mea propter communem adoptionem, tua verò, quia eodem Spiritu, quo tu ex me natus, illa in te renata est, Parua est per ætatem virtutis, & ob hoc minus idonea fœcundari de Spiritu tuo, minus idonea verbo, & exemplo tibi parere filios. Propter paruitatem non potest parere. vt quid autem pareret, vt quid fœcundaretur ad prolem, quæ non dum habet vnde pascat eam? nondum illi creuerunt vbera. Parua est, & vbera non habet, sed adhuc quodammodo ad vbera pendet. Quomodo ergo hęc parua soror nostra lactaret alios, ipsa nondum ablactata, nondum auulsa ab vberibus? Proindè, quia pro paruitate sua vbera non habet, oportet eam prius in se grandescere, vt & ad alios possit lactescere; ac consequenter robur fortitudinemque ad depugnandum cum antiquo serpente accipere.* Ad quæ piæ Matris verba, modestissimamque insinuationẽ, siuè postulationem cælestis sponsus ita respondit, vt ostendat quanti vel solum ipsius voluntatis nutum, quod absolutũ censet imperium, fecerit: *Quid facimus*, inquiens, *sorori nostræ in die quando alloquẽda est? Quasi dicat*, ait idem Guilelmus: *More tuo facis, ò pia Mater, simpliciter suggeris, cum hæc dicis. Sed hęc tua suggestio petitionem redolet, vt olim cum ego & tu pariter recumberemus in nuptijs: Nam deficiente vino simpliciter mihi suggessisti dicens: vinum nõ habent, & nihil addidisti. ego autem sciebam quid sibi vellet illa suggestio, sciebam quod petebas; vinum conuiuantibus fieri, & in hoc facto Diuinitatis meæ potentiam declarari. feci quod volebas. nam conuertendo aquam in vinum lætificaui conuiuas, & manifestaui gloriam meam. Sic etiam nunc simpliciter suggeris, sororem nostrã paruam esse, & vbera non habere. Sed video, quid sibi velit hæc suggestio tua. Vis enim, & petis, vt eam per merita tua habeam excusatã, & ignoscam ei, quod iam diusculè talis sit, quod iam longiusculè in suis primordijs, in fidei cunabulis hæret, quod nondum euacuauit, quæ erant paruulæ, sed adhuc loquitur, sapitque, vt paruula.*

B.V. intercedit apud spõsum pro debilibus, & meticulosis, vt corroborentur ad dimicandum cum hostibus Tartareis.

B. V. cũ aliquid filio suggerit pro nobis, postulat hoc ipso vti in nuptiis Canæ.

la. Ecce facio quod petis, ignosco ei super hoc, interuenientibus meritis tuis. Sed video quod hoc solo contenta non sis, video, quid amplius velis, ipsam scilicet grandescere quousque vbera habeat. Pete quod vis, dic expressè quid velis. Quid faciemus Sorori nostræ in die quando alloquenda est? Quid faciemus, idest, quid vis vt faciamus? Ecce in voluntate tua pono quid faciam ei. Non est amplius, quo honoretur Mater à Filio. Quid ergo faciemus ego, & tu Sorori nostræ, ego per auctoritatem, tu per interuentionem, ego diuinè operando, tu piè cooparando. Sed non dum idonea est, vt ei magna faciamus, paruula est, atque impar acrioribus Diaboli tentationibus, siue prælijs sufferendis, fidelis autem ego, qui non permitto eam tentari supra id, quod potest. Interim ego dispensatoriè compatiar infirmitati eius, vt scilicet acrius non interrogetur, nec à Dæmone impugnetur, donec proficiendo grandescat: cum autem grandiuscula fuerit, atque ei iam vbera creuerint, quid vis, vt faciamus ei, in die quo interroganda acrioribus tentationibus, vt pote, iam idonea sustinere, acriores videlicet Tartareorum hostium insultus?

Christus pusillanimes, qui sunt impares acrioribus Diaboli tentationibus, interuētione B.V. non finit tētari supra id, que possunt sustinere.

51. Ex quibus sane Dei, Virginisque filij verbis amantissimis, facile est intelligere ad arbitrium Matris, filium cuncta disponere, ab eiusque nutu illum in gratiarum, auxiliorumque, quæ mortalibus ad decertandum cum antiquo serpente subministrare consueuit, dispensatione pendere. Atque ita quicunque grandes animos, vires, ac robur ad bellum cum Tartareis hostibus, cum mundo, ac carne gerendum indipisci desiderat, sed fidelissimum Virginis Bellatricis Heroinæ nostræ patrocinium fiducialiter accedat, roborabit illa, mihi credite, quemcumque huiusmodi, eique tales animos, viresque suggeret, tali eum panopliâ circumdabit, atque obarmabit, vt intrepidus totum Infernum, reliquosque omnes quā tumuis atrocissimos hostes prouocare possit, ac dicere cum Richar. à S.Laur. lib. 2. part. 1. *Si Maria pro nobis, quis contra nos? & si ipsa est, quæ iustificat, quis est qui condemnet?* Rom. 8. Verè quisque Martiæ huius Heroinæ patrocinio, præsidioque tectus securè audenterque dicere poterit cum Regio Psalte Ps. *Si consistant aduersum me castra non timebit cor meum. Si exurgat aduersum me prælium, in hoc ego sperabo.* Senserat sibi vires, fortitudinemque ad bellandum contra hoscè inuisibiles hostes à Virgine hac Bellatrice suggeri S. Bonauentura dum illi Psal. 30. modulabatur: *In te Domina speraui non confundar in æternum, in gratia tua suscipe me. Tu es fortitudo mea, & refugium meum, consolatio mea, & protectio mea. Ad te Domina clamaui dum tribularetur cor meum, & exaudisti me de vertice collium æternorum. Educ me de laqueo quem absconderunt mihi, quoniam tu es susceptrix mea; In manus tuas commendo spiritum meum, totam vitam meam, diem vltimum meum.*

Filius Dei ad arbitrium Matris cuncta disponit.

Qui se impeti sentit à Dæmonis tentationibus, recurrat ad B. V. auxilium.

Præsidio B. V. tecti prouocare possunt omnes hostes ad pugnam.

52. Et verè si vllo vnquam tempore, Martiam se Bellatricem, Heroinamque inexpugnabilem Virgo ostendere consueuit, ostendit se vel maximè in horribili illa postremaque vitæ nostræ pugna, ac periodo, cum animam Creatori nostro sumus exhalaturi. Adstat illa tunc velut pientissima misericordiæ Mater nostro lectulo, nosque à teterrimorum hostium, animæ nostræ inhiantium tutatur insidijs. Adstat quoque vt consolatrix in tantis, tamque acerbis mortis doloribus, atque anxietatibus. Verissimum enim est quod ait Haymo in Apoc. apud Pelbartum lib. 10. Stell. Par. 1. ar. 2. *quod nulla maior acerbitas cuiuscumque amaritudinis sit, quam mors ipsa hominis, præsertim in peccato morientis. Tunc enim reuera insurgit contra hominem dolor amarissimus, qui cogit animam à corpore separari, penetrans, scinditque cor, dolor hic membra omnia viribus dissoluitque. Anima mœrore tabescit ob cogitationes tentationesque, eam vndique infestantes, ac vitæ, quam omnes appetunt, bonorumque huius mundi priuationem. Quare sapienter pronunciauit Philosophus 3. Ethic. Omnium terribilium terribilissimum mors est.*

B.V. maximè in articulo mortis nos contra hostes Infernales protegit.

Nulla maior acerbitas est quam sit ipsius mortis, hominis præsertim in peccatis morientis.

Quantæ angustiæ in hominis morte sunt futuræ.

53. Quid de horribili tunc timore, qui hominum totum concutiet, dicam? De hoc D. Gregorius Papa: *Nunc cogitandum valdè est, quantum nobis erit terribilis hora nostræ resolutionis, & mortis; quis pauor mentis cum ante nos erit omnium malorum memoria, contra nos Dæmonum amabitur malicia, retro nos priuatio fælicitatis transactæ mundialis; supra nos formido tremendi Iudicis? O qualis ille tremor ac timor*, inquit Pelbartus, *quando aderit nefandorum Spirituum multitudo animā rapere volentium, quorum species est horrendissima. Nam, vt*, inquit Beda, *in illud Tob. 5. Occurrit Tobiæ piscis: Domino passo in Cruce adfuit Diabolus insidiando, si quid forte in eo iuris inueniret. Si ergo Christo adfuit morienti, multis similiter alijs sanctis, vt Martino, S. Elisabethæ; multo magis alijs hominibus assistet insidiando.*

Timor in morte horribilis.

Christo in Cruce morienti adfuit Diabolus insidiando.

54. Res sane pene est incredibilis, quā refert Surius de Sanctissimo illo Elzeario Ariani Comite, qui cum totam vitā cum coniuge sua Dalphina admirabili Sanctitate, purissimaque Virginitate trāsegisset, cum tamen in extremā mortis constitutus esset pugna, ac lucta, fertur

S. Elzearius grauiter in morte à Dæmone tentatus.

adeo terribilem præsetulisse vultum, ob quædam illi a Dæmonibus obiecta, in illo tam acri conflictu exclamauit. *Magna est Dæmonum vis, sed eam penitus eneruarunt virtus, & merita Sacrosanctæ Incarnationis, & passionis IESV Christi.* Vnde cum sacro oleo tanquam Christi Athleta ad iustam cum Cacodæmone ineundam vngeretur, diceretque sacerdos: *Per sanctā Crucem, & passionem tuam libera eum Domine;* hæc eadem verba tertio iterauit, addiditque: *Hæc est spes mea, in hac volo mori.* Cumque iterum luctam cum teterrimo iniisset hoste confidenter in Domino glorians pronunciauit; *Planè iam vici.* Tandem post aliquantulum temporis spatium, de pietate vniuersorum Domini, ac Iudicis confidens, cū ingenti clamore edixit: *Totum me Diuino iudicio committo.* Quibus dictis pristinam eius facies resumpsit speciem: & virgineo rubore suffusus, elegantiâque mirabili splendoreque decoratus, spiritum innocentissimum suo reddidit creatori.

Vis Dæmonum maxime eneruata est meritis Incarnationis, & Passionis Christi.

55. Res etiā non minus mirabilis fuit, quod Angelicus ille adolescens noster Ioannes Berchmannus in extremis cōstitus, sentiens se à maligno hoste impugnari, & ad peccādum solicitari ad hāc Patronam suam amantissimam, fortissimamque bellatricem opis implorandæ gratiā confugerit in verba illa prorumpendo: *Ne me deseras Maria, ne me fallas, filius enim tuus sum, tu scis, quia iuraui.* Hac Virginis inuocatione ac fiduciā, velut inexpugnabili Martiaque panopliā obarmatus, vbi tandem vltimi conflictus cum hoste tempus aduenisset, & versatione vna totius corporis in medium se lecti coniecisset, oculis in cælum fixis, turbato vultu, trementibus labijs, vociferari cæpit. Non faciam. Ego vt offendam te Domine? Maria ego nunquam offendam filium tuum. Absit à me. Non faciam. Malo millies mori, decies millies, centies millies, millies millies. Tum ad Satanam insidiatorem conuersus: *Ah*, inquit, *Satanas non timeo te.* Tandem consummato agone Christum de cruce pendentem, Rosarium, Regulasq; manu complectens, & dulcissima IESV, Mariæque Nomina pronuncians spiritū exhalauit. Si igitur viri tam Sancti adeo terribilem luctam cum antiquo serpente sunt experti, tantoque terrore sunt consternati, vnicuique sane nostrū momentum illud discriminis periculosissimum maximopere pertimescendum erit.

Ioannes Berchmans maxime in morte à Dæmone tentatus.

56. Hinc est quod Lazarus angustias tam horribiles mortis expertus postquā ad vitam reuocatus est, nunquam amplius risisse fertur. Hinc Cyrillus Patriarcha in Epist. ad Augu scribit quod cum tres mortui iuxta tumulum S. Hieronymi fuissent in vitam reuocati, postea quandiu vita illis superstes extitit, sine intermissione semper fleuerunt. Ex his vnum, cum Cyrillus quæsiisset cur ita amarè, incessanterque fleret, respondit: *Cyrille si ea, quæ ego expertus sum nouisses, sēper tibi causa adesset flēdi, Vbi enim anima mea à corpore resoluta est, tam acerbum dolorem expertus sum, vt nulla mens eum possit capere. omnis siquidem dolor, atque angustia quæcunque, illius respectu nihili existimanda est. nam mortis horā adueniente tātus nefandorum spirituum adfuit exercitus, vt omnino dinumerari non possent. Eorum porrò species talis erat, vt ea nil horribilius, vel perniciosius excogitari possit. Mallet enim quisque flammis ardentibus cruciādum sese tradere, quam teterrimas eorum formas, vel ad vnicum oculi ictum intueri. Hæ fœdè larua omnia, quæ contra DEVM peccaui mihi in memoriam renocando ad desperationem me solicitabant. Heu cur non aduertunt mortales, caueantque ne peccent, quibus hoc idem, quod mihi accidit, euenturum est.*

Lazarus à Christo ad vitam reuocatus semper fleuit.

Dæmonum aspectus in morte horribilis.

57. In tantis igitur homo miserabilis mortis angustijs, doloribus, Dæmonumque constitutus insidijs, quo tandem, nisi ad sinum B. Virginis, tanquam ad peccatorum tutissimum Asylum, ac refugium confugiet? Ipsa tunc nobis est firmum præsidium, ipsa opportunum auxilium, ipsa vallum, ac propugnaculum. Vnde Richar. à S. Laur. lib. 2. de laud. B. V. part. 2. vocat Mariam Petram refugij herinacijs, idest, peccatoribus scelerum aculeis vndique circumuallatis Psalm. 103. Idem eius protectionem in hora mortis nobis explicare volens. *Quod dicitur*, inquit, *de sapientia, rectè potest intelligi de Maria* Sap 10. *Custodiuit eum scilicet, amatoremque suum, ab inimicis, & à seductoribus tutauit eum, occultè nimirum insidiantibus, quales sunt, mundus, caro, Dæmon. In fraude circumuenientium eum adfuit illi, illuminans amatoris sui oculos, tāquam Illuminatrix, vt Dæmonum insidias prævideat, atque præcaueat: Denique certamen forte dedit amatori suo, vt sciat, quoniam omnium potentior est Sapientia, Maria videlicet, quæ emphaticè dicitur sapientia, vtpotè æternæ Sapientię Parens dignissima.* Sic ille.

B.V. est Petra, & refugium Herinaciis i. peccatorib.

B.V. certamē forte contra Dæmones dat suis clientulis in hora mortis.

58. Quisquis igitur certamen forte in postrema illa cum crudelissimis illis Orci satellitibus dimicatione inire, & victor ex acie redire desiderat, fidelissimo sese Deiparæ dum in hac vita degit, committat patrocinio, certòque sibi persuadeat,

deat, se auspicijs huiuscé gloriosissimæ Bellatricis victorem è prælio rediturum. Si enim, vt præclare loco citato loquitur Pelbartus, nonnulli per aliquorum sanctorum, sanctarumué patrocinium cælestem in morte promeriti sunt consolationem, eo quod in hac vita deuota illis exhibuerint obsequia; quid sperandum est, pijssimam, Sanctorumque omnium sanctissimam, erga sibi deuotos clientulos facturam Dei Genitricem? Vnde ipsa specialissimè ab Ecclesia in hora mortis inuocatur, vt nobis in hora mortis subuenire dignetur; dum illi concinit: *Maria Mater gratiæ, Mater misericordiæ, tu nos ab hoste protege, & hora mortis suscipe.* Concludit tandem idem Pelbartus: *Vtilissimũ ergo est B. V. Mariam in patronam eligere homini cuilibet, eique deuotius famulari, atque seipsum in hora mortis eidem humiliter commendare. Sed ipsam benignissimam Deiparam, fortissimamque nostram in periculis mortis protectricem audiamus, quæ vt refert Blosius in Monili.* cap. 12. sic loquitur; *Ego omnibus, qui mihi piè & sanctè deseruiunt, volo in morte felicissimè tanquam Mater pijssima adesse, eosque protegere, ac consolari.*

Si sancti suis deuotis in morte assistunt, quanto magis B. V. sanct. omniũ sanctiss.

Vtilissimum est B. V. in patronam eligere.

Promissio B. V. quod velit suis in morte assistere.

59. Protectionem, consolationemq; hanc vt in morte nostra consequamur, consultissimum est, piam illam P. Iustinelli orationem ad Virginem quotidie magno pietatis affectu iterare, quæ habetur Par. 2. Ducis Angelici: O' clemẽtissima V. M. Mater Dei dignissima, dulce pauperum peccatorum refugium, vera afflictorum, ac tribulatorum consolatrix, ego miser peccator ad te confidenter recurro obsecrãdo te per omnes tuos acerbissimos dolores, omniaque gaudia, quæ de tuo dilectissimo filio accepisti, vt digneris me defendere in mea morte ab omnibus insidijs, ac tentatiónibus Diaboli, ab omnibus item malignitatibus ac terriculamentis, & amarissimum illud punctum in gaudium, meamque consolationem conuertere. Et specialiter tibi supplico vt nunc, pro illa hora in qua comparãdum mihi erit ante tribunal tui amantissimi filij IESV rationem actorum totius vitæ meæ redditurus digneris misericorditer me iuuare, ac protegere, vt te mediante, O' Mater mea pijssima, euadere valeã horribilem illam æuiternæ mortis sententiam, & fieri dignus, qui tecum æternã vitã perfruar. Amen. Hanc similemué si in dies singulos orationem feruentiori recitemus affectu, aderit illa nobis sine dubio in morte nostra, nosque à Cacodæmonis tentationibus, atque incursibus protegat, nobisque felicissimum ex hac vita transitum impetrabit.

60. Innumera reperiuntur passim Virgineæ huiuscé in piorum morte protectionis exempla eaque præclarissima, ex quibus paucula delibare libet. Celebre illud est S. Lyduuinæ Virginis, Deiparæ amantissimæ, quam miris in morte solatijs eam dilectissimo suo filio, Angelisque permulcere post tot, tãtasque amore Christi, animarumque eius sanguine redemptarum exantlatas tribulationes, non est dedignata. Itaque ipso die Paschatis, cum rerum diuinarum contemplatione in DEVM esset defixa, vidit ad se venientem Dominum IESVM cũ Matre sua sanctissima 12. Apostolis multisque alijs sanctis, Angelicisq; spiritibus. Assedit mox Christus, mira benignitate, ad lectuli illius dexteram, Beatissima verò Virgo Maria ad sinistram, alijs beatis in orbem eam decentissimè decumbentem cingentibus. Vidit inde mensulam ornatam, & in ea, ceu sacri olei vasculum elegãtissimum, Crucem quoque pulcherrimam, cereumque valdè luculentum totum cubiculum mirificè illustrantem. Erat Lyduuina tũc totius corporis magnis doloribus affecta, cùm ecce videt ab ipso Saluatore vestito sacerdotali amictu, ægrum corpus suum, ijs in partibus perungi, quæ morituris, oleo sacro liniri consueuerunt. Inde porrigit illi Christus cereum, eumque cum Matre sua tenet, crucemque donec exhalaret spiritum. *Post sacram illam vnctionem rogauit sponsum, vt extremum vitæ suę finem tot doloribus, ærumnisque cumularet, quo corporis ergastulo liberata, eius anima mox, absque purgatorio in eius amplexus euolaret. Cui sponsus: Ita fiet filia, post biduum cãtabis cum alijs Virginibus in regno Patris mei Alleluia.* Post Christi, eiusque Matris abscessum mansit cum Lyduuina custos Angelus, cumque eo suauissima miscebat colloquia, eamque ad migrandum in cælum prope diem disponebat, præfinito à Christo die illo felicissimo, quo spiritum Creatori suo erat redditura, adfuit rursus Christus cum Matre suâ, plurimâq; Angelorum beatissimorumque ciuiũ, Virginis lectulum ambientium frequentiâ, ac tandem post blandissima colloquia, animam illam sanctam in suauissimos suos recepit amplexus, ac mox Matri suę amplexandam tradidit, quam Mater benignissima dulciter exosculatam, dedit Angelo ipsius custodi. Quam cùm accepisset, tota illa beatorum caterua laudibus Domino ac Saluatori eiusq; Matri

S. Liduina Virgo quãtas in morte à Christo, & B. V. consolationes perceperit.

S. Liduuina oleo sacro à Christo Dño præsente B. V. & plurimis Angelis inungitur.

Christus S. Liduinæ promittit beatitudinem absque Purgatorio.

Christus animam S. Lyduinæ mortuæ in suos accepit amplexus, Matrique suæ amplexandam tradidit.

B. V. animam Lyduinę eius Angelo Custodi in cælũ deferendam tradit.

tri summâ gestientis animi lætitiâ decâtatis, felicissimam illam animulam ad æuiternæ consortium beatitatis peramanter inuitarunt. O'mercedem opulentissimam tot illarum salutationum, quas Puella adhuc balbutiens, tum alias sæpè tum coram illa tot signis ac prodigijs celeberrimâ Schiedamēsis Virginis Icone proferre erat solita. Quam porrò grata Virgini Deiparæ Iuuenculæ huius innocentissimæ Salutationes illæ Angelicæ acciderint, id benignissima Virgo arridenti suo vultu declarauit, vt ipsa Matri contestata est, cum de eius lôgiori in Templo mora subindè conquereretur; *Quæso*, inquiens, *bona Mater ne molestè feras. Salutaui enim speciosissimam Dominam nostram, & illa mihi blandissimè arrisit*. Sur. 15. Apr.

Fælix mors Lyduinæ adscribenda deuotis salutationibus ad B.V. factis.

B.V. Lyduinę puellæ se salutanti arrisit.

61. Eamdem Angelicarum Salutationum mercedem sibi à B. Gertrude toties oblatarum, Deipara eidem in articulo mortis sine dubio liberalissimè repēdit. Cum enim Christus Dominus, pro ea Matri cor suum obtulisset, in eoque affectum illum vniuersum, quo eam ab æterno in Matrem prædestinauit, creauit; sanctificauit, rogasset vt eius defectibus in ea colenda indulgeret, tandem per gaudia gloriosissimæ ipsius in cælos Assumptionis, qua Domina & Regina cæli, & terræ effecta est, eamdem obsecrauit, vt sereno suo aspectu obuiare dignaretur huic suæ dilectissimæ spôsæ ex hac vita discedenti, eamque materna illa sua pietate recipere. *Tunc*, ait ipsius vitæ Auctor lib. 5. cap. 33. *gratiosa gratiarum Mater placidissimo gaudio, omnibus dilectissimi sui filij postulationibus annuit, simulque subtexuit: O'fili amantissime concede mihi etiam, vt quando ipsius vitæ exitus à tua Diuina voluntate prę ordinatus aduenerit, vt in tua hac amantissima filia excipienda, cum ei obuiam iero, eam participem facere valeam omnium cæli deliciarū, omni balsamo iucundiorum, donoque æuiternæ felicitatis decorare. Exauditam fuisse postulationem hanc Virginis demonstrauit euentus.* Scribit. n. idem ipsius Vitæ Auctor lib. 5 ca 3. quod Christus Dominus paulò ante mortem ita ipsam sit allocutus: *Ecce tandem aduenit hora, in qua osculo meo, efficacissimâ suauitate pleno, meique cordis amplexu præsentabo te Patri meo cælesti.* Vix hæc Christus edixerat, cum benedicta illa anima pondere carnis vi amoris sponsi sui exuta inestimabilis suauitatis iubilo ingressa est sacrarium illud suauissimi cordis IESV Christi, fuitque ab illo iucundissimè excepta; Quos fauores omnes tam eximios intercessione atque patrocinio B.V. Gertrudem fuisse consecutam quis non videat? mihi enim certum est eamdem etiā morienti adstitisse, cum Angelorum sāctorumque choris, plurimisque myriadibus Virginum, vt ca. 2. ipsius vitæ Auctor testatur. Et has quidem gratias Sancta hæc potissimum Angelicæ Salutationis beneficio eā crebrò ac deuotè Deiparā salutando consecuta est. Cum eā filius Diuinæ Matri, & ipsa vicissim filio tanto amoris affectu vti diximus commēdarit.

Christus pro Gertrude suæ Matri cor obtulit.

Rogat Christus Matrem vt morienti Gertrudi obuiet.

62. Quantas porrò è contra pœnas ob neglectam salutationem Angelicam dederit quidam adolescens nomine Aeschilus videre est in spec. exempl. Dist. 3. num. 32 Hic cum puer esset duodennis, lethali morbo lectulo affixus, alienatus à sensibus, sibique paulo post restitutus, in lectulo consedit, & voce lætâ exclamauit: *Benedictus DEVS! Ego liberatus sum, & amplius non ardebo!* Cum ab adstantibus interrogaretur quid hoc sibi vellet? eadem illa pene iterauit verba: *Deo gratias, amplius non ardebo. Gratias tibi ago S. Maria quoniam de incēdio liberasti me, & amplius non ardebo.* Huius denique gratiarum actionis causam mox attulit, retulitque in ardentem seductum fuisse clibanum; inde Palatium Regium ingressum, ait vidisse se cæli, terræque Reginā in throno residentem, quæ eum inde facessere, & ad infernales ignes æternum cruciandum abire iubebat, additâ etiam causa, quod indignus fuerit ab æterno Iudice iudicatus, pro quo ipsa intercederet, eo quod cum inter mortales degeret, ne semel quidem se Angelicâ salutatione esset dignatus. Addit, se veniam partim suis lacrymis, partim aliorum sanctorū, qui Deiparę adsistebant precibus, patrocinioque impetrasse, iussumque à sempiterni illius ignis cruciatibus liberum ad corpus redire, pœnitentiamque de sua supina, in salutanda Virgine, negligentia agere. Vixit hic semper in posterum Deiparæ, eiusque ordini Cisterciensi addictissimus. Cum enim Daciæ esset Archiepiscopus, quinque huius sacræ familiæ excitauit illis in partibus monasteria, ac tandem post obitum D. Bernardi, semetipsū Ordini huic Diuę Virgini sacro consecrauit, in eoque summa in eandem Dei Matrem pietate vixit, felicissimumque magno suo solatio tantæ patronæ benignitate ex hac vita transitum sub ipsius protectione obtinuit.

Aeschilus ob neglectam salutationem Angelicam pene damnatus est.

Aeschilus Daciæ Archiepiscopus quinque Monasteria Cisterciēsib. ob amorem B.V. excitauit, quibus, & semetipsum donauit.

63. Eandem consolationem à B.V. accepit Sanctimonialis illa de qua in Vita S. Gertrudis lib. 5. cap. 10. Dum enim ex hac vita emigratura esset, & reliquæ Sorores

rores pro illa deprecarentur, vbi ad Antiphonam illam perueniſſent: *Vt te ſimus intuentes;* mox inclyta Virgo Mater, regia ſtirpe exorta, amicta purpura ſeſe viſendam exhibuit, faciemque ſuam moribũdæ Virginis vultui applicãdo, manibuſque ſuis delicatis eiuſdem caput attrectando, ita diſpoſuit, vt eius halitus per rectam lineam ad Diuinum cor filij ibidem aſſiſtentis penetraret. Cum deinde breuis illa legeretur Oratio: *Aue IESV Christe Verbum Patris*; viſus eſt Chriſtus Dominus in admirabilem quandã claritatem transformari, ita vt ſicut Sol in virtute ſua eius facies coruſcaret. Qua viſione mirificè Sancta illa anima conſolata, extra ſe rapta fuit. Sed paulo poſt vidit eandem Deiparam pulcherrimam ſplendidiſſimamque cæli Roſam dulciſſimis amplexibus ſtringentem, & oſculantem ſuum dilectiſſimum filium, perinde atque ſi de noua ſponſa caſtiſſimaque cum ipſa vnione ipſi congratularetur. Hæc cum B. Gertrudis in ſpiritu vidiſſet intellexit Sanctimonialem illã intima cum ſponſo ſuo cæleſti vnione, velut ſitibundam à cæleſti Rege introductam in cellaria ſua, atque adeo abyſſo veræ beatitudinis immerſam, intraſſe in gaudium Domini ſui.

B. V. moribũdam monialẽ amplexatur, eiuſque halitum ad cor filii dirigit.

B. V. congratulatur filio de noua nupta.

64. Idem gaudium, & conſolationem in morte attulit fideliſſima Virgo Patri noſtro Emmanueli Fernandez, qui varijs virtutibus decoratus, etiam ſpiritu prophetiæ clarus extitit. Colebat hic impensè Deiparam, cuius obſequijs ſeſe totam deuouerat, nec irrita, aut vana hæc eius cecidere obſequia. Cum enim ad extremam perueniſſet vitæ cataſtrophem ei Dei Mater pientiſſima adeſſe nõ eſt dedignata. Monuerat hic quendã ex adſtãtibus ſocijs, vt ſigno crucis locũ quendã circa lectulum ſuum muniret, illic in oſtentare ſe voluiſſe inferni tenebrionem, qui ab Illuminatrice Virgine ſibi adſtante mox repulſus, ad teterrimas Auerni tenebras abire iuſſus eſt. Tum animitus, medullituſque elatis, ac vt potuit intermortuis vocibus clamauit: *Ah ſanctiſſima Domina, ſanctiſſima Domina mea*. Inde conuerſus ad ſocios: *Video*, inquit, *ſacratiſſimam Dei Matrem diuinã pulchritudine admirabilem, ſinite me abeuntem ſequi*. Et verò feliciſſimis paſſibus ſubſecutus eſt moriens, cuius vitę puritate incorruptiſque moribus viuẽs ſubſequi veſtigia, eius virtutes imitõdo, conatus eſt.

Emmanuelis Fernandez in B. V. affectus.

B. V. moriẽti apparet.

65. Conſolata eſt Deipara ſacratiſſima morientem noſtrũ Alphonſum Rodriques rei domeſticæ adiutorẽ, qui annis 40. quotidie officiolum immaculatę Conceptionis recitabat; quod quam gratũ ipſi Virgini acciderit, ab ipſa ſibi in triclinio aliquando apparente didicit, cuius etiam iuſſu præcum ſuarũ quotidianarum catalogum conſcripſit. Tãtus, tamqua caſtus fuit ipſius in Dei Genitricem amor, vt ſæpe ſuauiſſime cum ea collocutus, vter alterum, illanè Alphonſum, an Alphonſus illam tenerius amaret, cum ea concertare ſummis delibutus Spiritus delicijs videbatur. Vt porrò ipſius amor maiora in dies caperet incrementa, eadem Dei Mater ſæpius ei apparens eumque viſitans cum filio, hanc præcandi formulam ei præſcripſere: *IESVS Maria mei dulciſſimi amores! Patiar ego, moriar ego, veſtri amore, veſter ſim totus, & nullatenus meus, ac ſi nihil prorſus eſſem*. Cum Virginem aliquando feruẽtius cum lacrymis quarum ei inſigne donum datum diuinitus precaretur, eũ ita allocuta eſt: Hyo mio Alonſo todo ſe hara bien por amor de ti. Eiuſdẽ Virginis monitu certior factus eſt ſe ſine Purgatorio ſaluum fore, & tamen, qua erat humilitate, maximum ſe mũdi peccatorem dicebat; cũ Calculi doloribus diu vexaretur ſepe exclamabat: *Amplius Domine, amplius. O IESV, ò Maria, ò amores mei dulciſſimi vtinam paterer, vtinam pro vobis morerer*. Oculis illis, quibus per quadraginta ſeptem, annos fœminam de facie non vidit, vidit fęminam illam mulierũ pulcherrimã, Virginem glorioſiſſimam, amicam ſuam dulciſſimam inter Angelorum, beatorumque choros triumphãtem. vidit inſuper aliorum omnium qui tunc in ſocietate IESV viuebant, morituri que in ea eſſent, ſedem in cælis deſtinatam. Triduo ante mortem in ectaſin raptus, ſenſibuſque alienatus iacuit ſine voce. Subinde tamen intermortuis, piè exclamabat: *Ah! IESV dulciſſime, ò Mater Maria mea*! Ita iacuit ſumma cum animi tranquillitate ac quiete, clauſis oculis vultu Angelico ac rubenti, tandemque in ſui IESV cruci affixi pacis oſculo, oſculis amore plenis, eidem ſpiritum reddidit, ad Beatitudinemque illam æternam ſub tutela Virginis cui tã amãter deſeruierat, euolauit 31. Octob. An. 1617. Oſtenditque reuera reipſa Vir hic Deiparæ cultui addictiſſimus, ſe non irrito conatu preces illas officioli immaculatæ Concept. B. V. iteraſſe quotidie:

B. V. Alphonſum Rodriq. in morte cõſolata eſt.

Alphonſi cũ B. V. amoris certamen.

Alphonſi ardens deſiderium patiẽdi pro IESV & Maria.

In calculi doloribus Alphonſi patientia.

Videt gloriã aſſumptæ in cælum Virginis.

In amplexu Crucifixi moritur.

Per te Mater gratiæ
Dulcis ſpes reorum
Fulgens ſtella maris.

Ter-

Portus naufragorum.
Patens cæli Ianua
Salus infirmorum
Videamus Regem
In aula sanctorum.
Supplices offerimus
Tibi Virgo pia
Has horas Canonicas;
Fac nos vt in via
Ducas cursu prospero,
Et in agonia
Tu nobis assiste
O' dulcis Maria.

Adstitit, cælicaque suâ dulcedine visitationeque recreatum ad æuiternæ illius patriæ nunquam terminanda gaudia deduxit.

B. V. Parthenijs sodalib. morti vicinis in illorum certamine assistit.

66. Quid verò iam dicemus de Virginis clientulis, qui ipsi in sodalicijs Parthenijs deseruiunt? O' quantis illa gaudijs, diuinisque solacijs eos permulcere, quanta fortitudine munire in tremendo illo mortis articulo, seipsam illorum lectulis sistendo, cõsueuit? Testis est Adolescens illæ Græcensis Conuictor, qui morti iam vicinus cum extremo chrismate esset inunctus, de nocte quam potuit contentissimâ voce Christum ingeminauit. rogatus hic ab eo, qui vigil adstabat, quid id esset, & cur sic clamasset? Respondit: *Quia ipse adest, & en hic est, nonne vides? estque cum ipso Virgo Parens cum cælitum magno comitatu.* Credibile valdè est eum sui oblitus horam tunc à Virgine didicisse, siquidem ab eo tempore subinde sciscitari cæpit, quando futura esset hora septima ante meridiana hæc enim postea mox vt aduenit, sancta illius anima cum cælesti illo comitatu, vt piè creditum, in cælum euolauit. *In lectulo tamen ante obitum, tria societatis nostræ, quam viuens tantopere adamauerat, atque ambierat, vota nuncupauit, spopondit que, si vita superesset, se eam ingressurum, sed quam in hac vita minus potuit, credimus in cælesti, Ductrice Virgine, consecutum.* In Ann. Coll. Græc 15.96.

Adolescens Sodalitij Græcensis videt Christum, & B. V. sibi morienti adstantes cum magna Cœlitum turba.

Adolescens Moguntinus pie moritur

67. Testis est alter Adolescens è Parthenio Moguntino in cultu Deiparæ, omnisque pietatis exercitatione adeo feruens, vt parentum amore, qui eum ad valetudinem curandam domum euocabant procurato, maluerit in nostrorum conuictu, siue moriendum, siue conualescendum esset, permanere, aiendo melius illi apud nos fore quam domi, siquidem non minore charitate, diligentiaq; corpus, quam animam curaremus. Huic igitur Iuueni de sua salute adeo solicito cum iam morti esset proximus B. Virgo specie pulcherrimâ sese videndam obiecit, promisitque se illi, velut Bellatrix Heroina in extremo illo cum Tartareis hostibus certamine affuturam; diem denique ipsius obitus eidem aperuit, atque prædixit, quem ipse hora vna ante obitum cuidam è Soc etate nostra cõfidenter indicauit. In Ann. Coll. Mogunt. 1596.

Adolescentis Tolosani moriens pius in B V. affectus.

68. Testis est Adolescens Parthenij Tolosani, qui triduo antequam extremũ exhalaret spiritum creditum est nõ obscura cõiectura Deiparam Virginem sese illi spectandam exhibuisset, tacitus .n. atque in altissimo silentio defixus, oculis semper vnum in locum intentis, subinde in has voces erumpebat: *O' quam speciosa es Virgo Maria* Hac eius diuina delectatus specie contemnebat omnia, & seipsum, vitamque suam inter omnia. Cũ enim vnus è sodalibus, qui ei assidebat aliquando moneret, vt curam aliquam susciperet valetudinis, & pio aliquo solatio laxaret animum, respondit: *Opportunam tu mihi quidem recreationem narras, sed ea mihi mundum sapit.* Tandem magnâ sui, mundique cum eius vanitatibus, quæ ei ab alijs amicis obiectabatur victoriâ, protegente Virgine sibi amantissima, ad æterna præmia translatus est. In Anno 1596.

Adolescentis Panormitani fælix obitus sub protectione B. V.

69. Testis demum est è Parthenio Panormitano Iuuenis cui Dei Mater cogitationem, mentemque religionis ingrediendæ iniecerat; Cuius verè illustris, & piæ plenus voluptatis fuit obitus. Hic vt primum lecto affixus est, statim serie excessu vitæ, deque perpetuis cæli gaudijs cogitare cæpit. Patrem, qui illi erat à confessionibus rogauit, quibus insidijs in summo vitæ certamine animam Cacodæmon oppugnet? Eundem sodalesq; reliquos orauit, ne se in extremo illo articulo tam periculoso, pijs monitis confirmare, precibus subleuare graue ducerent. *Matri solicitè de ipsius curatione cogitanti, & loquenti: quid medicamentis opus est, inquit intra octauum diem morituro? Quod ita euenit, ipsi sine dubio id reuelante Virgine, quæ ei ante diuinam, de ingredienda religione, reuelauerat voluntatem.* Cum tribus ante mortẽ diebus linguâ vsu destitutus esset, sub ipsum mortis discrimen cum hortabatur Sacerdos, vt ad plenariam culparum indulgentiam, corde saltem IESV, & Mariæ Nomen iteraret. Mox amanti loquẽdi facultas, clementissimæ Deiparæ, cuius adeo studiosus in vita extitit, vt credibile est, beneficio restituitur: IESVM, & MARIAM identidem pijssimè appellat, precesque, & Hymnos varios, *Salue Regina*:

B.V. diem obitus ei prædicit.

Linguæ vsus ei restituitur, vt pro consequenda Indulgentia plenaria inuocare posset IESVM, & MARIAM.

Reginæ: O gloriosa Domina, Veni Creator; pronuncians, iteráfque obdormiuit in Domino, accepitque à Virgine suæ virtutis, obsequiorumque ipsi dum viueret exhibitorum condignum præmium. Fuit .n. Adolescens non modo maioribus obtẽperans, sed etiam erga omnes ita mansuetus ac mitis, vt ne verbo quidem vnquam quẽquam læserit, adeo in suâ pietate præsertim erga Dei Matrem studiosus, vt consuetas preces intermiserit nũquam. Vnde fama, tantâ cum pietate mortis obitæ, tantæque virtutis exẽplo, complures excitauit adolescentes, vt eiusdem Sodalicij vota conciperent, suæ Nomina in Album Congregationis B.V. transcriberent.

70. Ex quibus omnibus tam antiquis quam nouis ac præsertim nostræ Societatis, ac sodalitiorum exemplis manifestum euadit, gloriosissimam Deiparam, tanquam Martiam quãdam Heroinam, ac bellatricem clientulis quidem suis semper in tentationibus omnibus, at verò maximè extremo illo cum Tartareo hoste conflictu, ac dimicatione, mirâ beneuolentiæ significatione adesse cõsueuisse, rutiloque suo, ignito, ac plusquam Martio splendore duntaxat, teterrimas illas Orci laruas, ac Tenebriones effugasse, deque illis gloriosissimum triumphum reportasse. Quis igitur in fortissimam hanc, Martiamque Heroinam, quis in hanc pientissimam misericordiæ Matrem tum sæpè aliàs, tum verò vel maximè in tremendo mortis articulo, quo homines, quantumuis sanctissimi, à Tartareis hostibus mille machinis, insidijsque appeti consueuere, summâ cum fiduciâ non recurrat? Recurramus, recurramus, velut filij ad sinum amantissimæ Matris; velut mortis æternæ rei, ad Ciuitatem refugij; velut exarmati, infirmique milites ad Turrim Dauid, quæ est fabricata cũ propugnaculis, de qua mille clypei pendent, omnis armatura fortium. Recurramus velut ingentibus cõmaculati sceleribus proscripti peccatores ad Asylum. Verissimè enim de illa cecinit Mantuanus: Ipsa est commune aduersis in rebus Asylum. Et nisi potentissimo eius confisi patrocinio, ac protectione pertimescamus, etiamsi omnia inferni aduersus nos consistant castra. Ipsa enim vna, ad instar Martis, ad instar mille exercituum pro nobis depugnabit, efficietque vt de hostibus vniuersis gloriosissimum triumphum reportemus. Interea sub eius protectione dum viuimus conquiescentes, magnâ de felici morte in ipsam fiduciâ dicamus cum ipsius Psalmista Bonauentura: *Cantemus Dominæ gloriosæ Virgini Mariæ, in hymnis, & confessionibus benedicamus eam. Domina nostra, omnipotens post DEVM Nomen eius, currus Pharaonis, & exercitum eius proiecit in mare. Dextera tua Domina magnificata est in fortitudine, quia in multitudine misericordiæ suæ strauisti aduersarios meos. De ore Leonis liberasti me Domina, & tanquam infantem modo genitum pia Mater suscepisti me. O Domina charissima mea, velut Gallina tege me mirabili protectione tua. Tuus ego totus sum, & omnia mea tua sunt Virgo super omnia benedicta. Ponam te signaculum super cor meum, quia fortis est, vt mors dilectio tua.* Verè fortis, quemadmodum enim mors separat animam à corpore, quo cum amicissimè vixit, & ab omnibus, quæ in mundo sunt charissima, sic amor Beatæ Virginis cordibus ipsius clientulorum radicatus, ab omnium rerum creatarum affectu animos ita auocat, vt in mortis tremendo illo momento, perinde timore, doloreque sint vacui, atque si nunquam in hoc mundo vixissent, aut commodis ipsius vsi fuissent. Vnde incredibili lætitiâ huiusmodi amatores Virginis in hoc ad meliorem vitam transitu perfundi, paceque, quæ exsuperat omnem sensum, animos eorum componi necesse est. Hinc idem Seraphicus Virginis Psalmista, pace hac, gaudioque olim sibi in morte ad futuro recreatus, concinebat. Psalm. 122. *Lætatus sum in te Regina cæli, quia te duce in Domum Domini ibimus. In te ô Hierusalem cælestis Ciuitas ad Mariæ præmia veniemus. Pacem interea, & indulgentiam Virgo nobis impetra, & palmam de hostibus ac triumphum. Conforta & consolare cor nostrum tuæ dulcedine pietatis. Sic Domina nobis tuam infunde clementiam, ac pietatem, vt deuotè in Domino moriamur.* Et Psalm. 130. Virginea hac in hora suæ mortis pietate confisus orabat: *Libera me de manu aduersariorum meorum, confunde ingenia, & conatus eorum contra me. Erue me in die mala, & in die mortis ne obliuiscaris animæ meæ. Deduc me in portum salutis, inter iustos scribatur Nomen meum.* Optamus Nomen nostrum libro Iustorum adscribi? Dum in huius vitæ miserabilis versamur exilio, Senecæ Philosophorum Sapientissimi Sapientissimum consilium ita admonentis Epistol. quarta, amplectamur: *Hoc quotidie meditare, vt possis æquo animo vitam relinquere, quam multi sic complectuntur, & tenent, quomodo, qui à torrente rapiuntur, spinas, & aspera.* Aequo animo poro,

B.V. suis clientulis tãquam Bellatrix fortis semper adest, sed maximè in hora mortis.

B.V. cõmune Asylum in rebus aduersis.

Lau'anda B.V. quæ contra Tartare. s hostes pro nobis pugnat.

B.V. Dilectio fortis vt mors, & quare.

S. Bonauent. mirum gaudium, quod Duce B.V. esset in Domũ Domini abiturus.

Senecæ monitum est, quotidie meditandã quatione, æquo animo vitam relinquere possimus.

to, summaque cum lætitia, ac gaudio vitam hanc relinguemus caducam, æternâque perfacile potiemur, si, dum vixerimus, viuentium Matrem, Parentemque illius, cui omnia viuunt, & in quo viuimus, mouemur, & sumus, si denique nostræ vere lætitiæ causam, atque Organum Deiparam summo pietatis, amorisque filielis affectu, vt dulcissimam Matrem nostram fuerimus prosecuti. Hanc nos quotidie, tanquam vitæ nostræ Protectricem, & in hora mortis contra Infernales hostes Adiutricem meditemur, variosque modos, quibus ipsi placeamus excogitemus, in eam spes nostras vniuersas collocemus; æquissimo animo, timoris omnis expertes, mihi credite, vitæ nostræ litia, vt tot exemplis comprobatum est, abrumpemus; ita vt ad nuntios mortis, quibus alias nonnulli pene exanimantur, animitus cum Regio Citharœdo modulaturi simus: *Lætatus sum in his, quę dicta sunt mihi: in Domum Domini ibimus.*

DISCVRSVS XL.

Quod Virgo Deipara Solis proprietates repræsentet.

1. INter res creatas omnes, nulla aptius Deiparæ nostrę puritatem, bonitatem, misericordiam, sanctitatem absolutissimamq; virtutum omnium perfectioné, atque eminentiam, nobis ponit ob oculos atque sol, Dux, & Princeps, & Moderator, vt loquitur M. Tullius in Somn. Scip. luminum reliquorum, mens mūdi, & temperatio, tanta magnitudine, vt cuncta sua luce lustret, & compleat; adeo vt mihi nobilissimum hunc syderum omnium, Planetarumque Principem attentius contemplanti, eius in centro videre videar, vti quondam dilectissimus Christi Discipulus Ioannes Apoc. 12. in cælo Virginem, Dei Matrem gloriosissimam ad instar Vniuersi totius Reginę magnâ cum maiestate, velut in augustissimo Throno residentem, orbem moderanté, ac temperantem, cuncta suâ luce lustrâtem, ac complentem, calore, reliquisque benignissimis suis influxibus viuificantem; ac demum ad instar cuiusdam Diuinę Mentis orbi vniuerso scientiam, sapientiamque infundentem, adeo vt mihi cælum illud, in quo iam memoratus Apostolus signum illud magnum apparuisse dixit. Cęlum hoc Virgineum, Sphęraque solis propemodum esse videatur. Cum enim in se solis Naturam, omnesq; eius proprietates, ac perfectiones longè excellentiori modo, veluti in lucidissimo speculo, repræsentet, eamque D. Bernardus *viuam solis* appellet *Imaginem*, iure eam in pulcherrimo hoc sydere reliquorum omnium Principe sese Ioanni spectandam exhibuisse suspicari quodammodo possumus. *B. V. viua Solis Imago.*

2. Quā ob causā deuotissimus Bernardinus Bustius P. 11. Mar. ser. 2. ait Deiparam ob solis perfectiones in ea repertas ad cælum globumque solis incolendum, hiscè verbis fuisse inuitatam: *Nosti ò Virgo sapientissima quod quemadmodum sol, licet suæ lucis radios in fæces, sordesque euibrās minimè ab illis inquinatur: sic tu in humanā generationem peccatorum labe contaminatam ingrediens nullum, vel minimum, sceleris cuiuspiā vel leuissimi næuum contraxisti; imò anima illa tua radijs solaribus longè purior, licet corpori illi per naturalem Adæ propagationē descendenti vnita fuerit, ab omni originalis peccati præseruata contagione immaculata permansit.* Vnde merito tibi canit Ecclesia: *B.V. à Solis Planeta inuitatur vt in eo inhabitet ob ipsius insignem puritatem.*

Sicut Solaris radius
Corruptionis nescius
Intrasti Matris viscera
O gloriosa Domina.

3. Sol hic ita dictus est quasi solus luceat, eo quod ipse sit fons limpidissimus, atque inexhaustus totius luminis quod in reliquis cæli syderibus resplendet, cuius irradiatione superiora, & inferiora illuminantur. Hinc maior omnibus cæli luminaribus, quantitate, dignitate, claritate, potestate effectuumque multiplicitate prædicatur; suoque proprio, ordinato, impertubatoque motu ordinare perficereque vniuersa perhibetur. Hinc varij Sapientes eius præstantium considerantes, varia ipsi attribuerunt elogia. Marianus Philosophus solem celebrat, vt lucis principium, Regem Naturę, Mūdi Mentem, olympi fulgorem, ac firmamenti moderatoré. Plato in Timeo Solem asserit à Deo factum quasi rerum Conditorem, lucem clarissimam quā cætera illustrantur euibrantem. Aristoteles denique soli proprium inesse lumen ait, Lunam verò, stellasque ab illo lucem participare, perindè atque ab opposita lampade speculum lumen mutuare consueuit. *Sol ita dictus quasi solus luceat. Sol Rex Naturæ, &c. Sol à Deo factus quasi rerum Conditor.*

Has omnes ò Virgo solis proprietates, aliasque quamplurimas maiori lōgè cum eminentiā habere cognosceris, vt cuique suas virtutes contemplanti, & spiritualem intelligentiam ad eas perfectiones, virtutesque reducenti, perspicuum est. Tu Virgo tanti es splendoris, tantæ lucis, tanti decoris, tantæ glo-

B.V. luce superiora, & inferiora resplendens.

riæ, tantique fulgoris, vt superiora, inferioraque tuâ præsentiâ resplendeant. Et quemadmodum Sol oritur super bonos, & malos Matt. 6. sic tu bonitatis, misericordiæque tuæ claritatem omnibus abundè impertiris. Tu non modo Mundi Princeps, & orbis es oculus, sed si mille essent mundi, orbesque, omnes radijs tuis fulgentissimis illustrares. Tu es sol ille, de quo canebat Psaltes Regius Psal.

In B. V. tanquam in sole Deus tabernaculũ suum posuit.

18. *In sole posuit tabernaculum suum, ipse Deus videlicet; conuenit igitur tantisper in solis cælo commorari.* Et ideo vel maximè, quia Maiestatem tuam sonis illis dulcissimis, harmonicisque concentibus, quos cælestes orbes, mutuo concursu, Planetæque ipsi motu contrario acuta cum grauibus temperando, efficiunt, recreari deceat; qui sane in hac solis Sphærâ, tanquam Planetarum mediâ, commodissimè percipi possunt; cum præsertim Sol ipse in suo circulo eum concentum reddat, quem

Sol medius Planetarũ, eũ sonum reddit, quẽ media cordula in instrumento.

media chordula in Musico instrumento vt asserit Macrobius in somn. Scip. Auditâ hac humanissimâ inuitatione, ait Bustius, spiritus Angelicos mox aduolasse, suæque, ac cælorum gloriosissimæ Reginæ encomium illud sapientis fuisse modulatos: *Sicut Sol oriens mundo, sic Mulieris bonæ species in ornamentum domus suæ est.* Domus autem hæc quæ fulgentissimâ hac Virgine exornanda, longè altior est: vnde ijdem Spiritus beatissimi eosdẽ iterum iterando concentus eidem dixere: *Ascende superius.* Sic ille.

4 Ex quibus facile intelligimus quãtopere soli Virgo nostra fuerit similis, siquidem Sol ipsius tantopere gaudebat præsentiâ. Verissimum enim est illud Aristotelis, *simile simili semper adgaudet.* Verum vt magis nobilissimam solis Naturam, diuinasque propemodum eius proprietates, sacratissimæque Deiparæ nostræ, singularem intelligamus eminẽtiam, libet ex varijs auctoribus varias

Variæ solis descriptiones.

ipsius laudes, descriptionesque in medium adferre. Ouidius libro 4. Metamorph. sic solem de se loquentem introducit:

Sed longum metitur Annum.

Ille ego sum dixit, qui longum metior annum,
Omnia qui video, per quem videt omnia tellus,
Mundi oculus.

Claudianus li. de consulatu Probini, & Olibrij solem sic compellat:

Sol, qui flammiferis mundum cõplexus habenis
Voluis inexhausto redeuntia sæcula motu,
Sparge diem meliore comâ, crinemque repexi
Blandius elato surgant temone iugales
Efflantes roseum, frænis spumantibus ignem.

Marullus denique Tarchaniota Constantinop. inter Poetas non vulgaris Hymnorum lib. 3. Poemate singulari sic in solis excurrit laudes, eiusque naturã, proprietatesque varias nobis ob oculos proponit:

Sed Solus inexhausta lãpade cuncta gubernat.

Solus inexhaustâ qui lampade cuncta gubernat
Sol Pater; vnde etiam solem dixere priores,
Et patria longè moderatur imagine mundum,
Idem Rex hominum, atque DEVM Pater omnibus idem.
Candida quem Thia, vt perhibent Hyperione Magno
Conceptu rapidas Acheloi fudit in vndas
Ingentem, ingenti, & radiantem luce paterna.
Nam cum cælicolis Hyperion cognitus vnis
Degeret, humanis contingi captibus exors,
Qui nisi de bruto nequeunt capere agmina sẽsu
Et tamen ignotus nollet per sæcla latere
Auricomum Genitor fœcundo lumine solem
Edidit, effigiemque sui formauit in ipsam,
Per quam sublimes possimus tollere mentes
Metirique animo, & conferre incognita notis.

Vide plura eius encomia apud eundem.

Euripedes in Medea vocat solem Dei lampadem,

Aeschylus appellat cuncta videntem in Promotheo.

Voco videntem cuncta solis Circulum.

Vnde Ouidius 4. Metamorph. de ipso loquens:

Videt hic DEVS omnia primus.

Sol lucis, ac vitæ Quæstor, gubernatur clauisq; rerum humanarum.

Proculus Lycius vocat solem lucis, vitæque Quæstorem, clauiumque rerum humanarum Gubernatorem, vnumque omnibus Dominantem:

Lucis quæstor vitæ Orientem
Claues fontis habes, dominaris, & omnibus vnus.

Quam ob causam credidere Veteres, vt testatur Natalis Comes libr. 5. Mytholog. cap. 7. solem Deorum omnium vires solum, reipsâ continere, cum varia nomina ipsis eius viribus fuissent indita. Vnde sic illi cecinit: Hinc Macobrius

Sol virtutes omniũ Deorum in se cõplectitur.

libr. 1. Saturnalium cap. 17. agnoscens virtutes Deorum, sole inclusas introducit Auienum sic loquentem: *Hoc equidem meum multum ac frequenter agitaui, quid sit, quod solem modo Apollinem, modo Liberum, modo sub aliarum appellationum varietate veneremur?* cui sub persona Vectij sic respõdet: *Caue existimes Poetarum gregem cum de Dijs fabulantur, nõ ab adijtis Philosophiæ plerumque semina mutuari: Nam quod omnes penè Deos duntaxat qui sub cælo sunt ad solem referant, non vana superstitio, sed ratio diuina cõmendat. Si enim sol, vt veteribus placuit, Dux, & Moderator est reliquorum luminum, solusq; stellis errantibus præstat; ipsarum verô stellarũ cursus, Ordinem rerum humanarum pro potestate*

Sol Dux & moderator est reliquorũ luminum.

te

te disponunt, vel vt Plotino placet, significant, necesse est vt solem, qui moderatur nostra moderantem omnium, quæ circa nos geruntur, fateamur auctorem. atque ita diuersæ virtutes solis Nomina Dijs dederunt. Virtutem igitur solis, qua diuinationi curationique præest, Apollinem vocauerunt. Qua sermonis auctor est, Mercurij nomen accepit. Vide ibidem, & sequentibus capitibus hac de re plura.

Sol Dei viuū simulachrū.

5. Quam ob causam ijdem Veteres, eodem Natali attestante, Solem Dei ipsius viuum quoddam simulachrū, quod syderibus cunctis fons lucis sit, reliquisque rebus creatis beneficentiam suam largissimè effundat, appellauere. Has porrò prerogatiuas omnes à summo Ioue soli communicatas Poetæ fabulátur, quod in bello cum Titanibus atrocissimè contra cælum pugnantibus fuerit semper cum ipso coniunctissimus, mirificamque sibi ipsius beneuolentiam demeruerit. Quam ob causam post gloriosissimam de illis obtentam victoriam, eū Corona aurea, eaque micanti luce radiata, varijsque honorum decorauit insignijs, ac inter cetera Curru illo magnificentissimo, æquè ac preciosissimo Diuinâ Vulcani arte fabrefacto, quem describit Ouid. lib. 2. Metamorph.

Quod Sol in bello Titanū contra Iouē fuerit ipsi coniunctissimus auream Coronam, ac Currum pro meritus.

Aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ
Curuatura rotæ, radiorum argenteus Ordo.
Per iuga Chrysolithi, positæque ex ordine gemmæ
Clara repercusso reddebant lumina Phœbo.

6. Has reliquasque solis perfectiones omnes breuiter complexus, easdemque clarè explicuisse visus est Plinius libr. 2. Natur. Hist. cap. 6. *Inter terram*, inquiens, *cælumque eodem spiritu pendent certis discreta spatijs septem sydera, quæ ab incessu vocamus errantia, cum errent nulla minus illis. Earum medius sol fertur amplissima magnitudine ac potestate, nec temporum modo, terrarumque, sed syderum etiam ipsorum, cælique Rector. Hunc mundi totius esse Animam, ac planius Mentem, hunc principale Naturæ regimen, ac Nomē credere decet, opera eius æstimantes. Hic lucem rebus ministrat, aufertque tenebras: hic reliqua sydera occultat, hic vices temporum, annumque semper renascentem ex vsu naturæ temperat. Hic cæli tristitiam discutit, atq; etiā humani nubila animi serenat. Hic suū lumen ceteris quoq; syderibus fænerat, præclarus, eximius, omnia intuens, omnia etiam exaudiens, vt Principi litterarū Homero placuisse in vno eo video. Quapropter effigiem Dei, formamque querere imbecillitatis humanæ reor. Quisquis est DEVS, si modo est alius*, &c. Quibus ex verbis colligimus à Plinio solem pro Deo habitum.

Sol nō modo temporum ac terrarum, sed etiam syderum Rector, & mūdi Anima.

Sol Deus à Plinio habitus.

7. Solis quoque excellentiam præclarè descripsit secundus Philosophus, qui ab Adriano Imperat. quæsitus quid esset Sol? Respondit: *Cæli oculus, splendor sine occasu, diei ornatus, horarum distributor.* Quā descriptionem à D. Ambrosio lib. 4. Hexam. cap. 1. mutuatus videtur, vbi inquit: *Sol oculus est mundi, iucunditas diei, cæli pulchritudo, Naturæ gratia, præstantia creaturæ.*

Solis encomia varia.

8. Verum omnium preclarissimè solis naturam eius proprietates propemodū Diuinas Magnus Areopagita Dionysius cap. 4. de Diuinis Nom. descripsit; dum ait solem esse *significatiuam, expressam & euidentem Diuinitatis, & Diuinæ Bonitatis Imaginem. Omnia enim illustrat, efficit, viuificat, continet, perficit, estque eorum quæ sunt, mensura, & æternitas, & numerus, & ordo, & complexus, & causa, & finis.* Tam paucis intercalatis sic eundem quasi definit: *Clara*, inquiens, *expressaque Diuinitatis Imago est magnus hic Sol, totus lucens, ac semper splendidus, omnibus etiam quæ eius lucem capere possunt collucet, habetque lumen per omnia diffusum sursum, & deorsum, ac si quid est, quod eo non participet, id eius luminis tenuitati, aut paruitati non est tribuendum, sed ijs, quæ quia apta non sunt ad capiendū lumē, ad illud capiendū non explicātur. Itaq; illius radius immensa splendoris magnitudine penetrat, ad vitā excitat, alit, auget, absoluit, purgat, renouat, suoque lumine mensura est atque numerus horarum, dierum, totiusque nostri temporis. Colligit conuertitque ad se omnia quæ videntur, quæ mouentur, quæ illustrantur, quæ calescunt, & vno nomine ea quæ ab eius splendore continentur. Itaque ἥλιος id est sol dicitur, quod omnia ἀολλὰ, hoc idest congreget, colligatque dispersa, eaque omnia eum expetunt, quæ sensu percipiuntur, aut quod cernere cupiant, aut sentire, illustrari, calescere, omninoque contineri à lumine.* Hæc Dion.

Sol est clara atque expressa Diuinitatis Imago.

9. Pulcherrimæ sunt quidem hæ omnes laudes, sed nulla pulchrior illa, quā ei attribuit Spiritus S. Eccl. 42. versic. 16. *Sol illuminans per omnia respexit, & gloria Domini Plenum est opus eius.* Et rursus Eccli. 43. v. 2. *Vas admirabile Opus excelsi*, seu vt legit Tigurina: *Machina admiranda Opus Altissimi.* Quæ omnia solis elogia, sicut, & reliqua pene omnia supra memorata aptissimè quadrant gloriosissimæ Deiparæ nostræ; vti, discursu facto per singula, clarissimum euadit. Ipsa enim post DEVM ob eminentissimā Diuinæ Maiestatis dignitatem est prima, solaque mundi Moderatrix, ac Regina. Ipsa in beatis omnibus velut syderibus, luminis gloriæ causa quædam est. Illa sola, ceu verus sol superiora omnia, inferioraque illuminat. Illa omnia ad suum statum

Omnia pene solis elogia B.V. conueniunt.

pertinentia in essentiæ Diuinæ voluntario illo speculo videt, ac contemplatur. Ipsa est totius mundi oculus, lucidum cæli, orbisque sereni decus. Ipsa flammiferâ suâ charitate vniuersum orbem, seu aureis, flammantibusque habenis complectitur, ac moderatur. Ipsa est Dei lāpas, ac lucerna quâ accensâ Christus Dracmam perditam generis humani inuenerit. Ipsa luce purissimâ suæ gratiæ, fœculenta peccatorū corda illuminans, nulla puritatis suæ patitur detrimenta, illisque permixta, contagia nulla, accipit, vt loquitur Marullus. Ipsa est lucis, ac vitæ quæstor. Illa rerum humanarum Gubernatrix, atque Clauigera. Ipsa assistens mundi quædam Mens, Animaque est, cuncta animans, atque viuificans, vt diximus. Illa verorum honorum, diuitiarum, gloriæque his qui sub eius deuotionis nascūtur horoscopo distributrix. Ipsa à Thia, à Diuina, seu ipsa Diuinitate, exertis quodammodo omnibus omnipotentiæ, sapientiæque suæ viribus genita, atque efformata est. Ipsa Deorum, seu potius, vt Christianè loquamur, Diuinarum Personarum vires, seu virtutes, attributaque vti omnipotentiam, misericordiamque Patris, sapientiam filij, Bonitatem Spiritus Diuinissimi, quantum rationalis capax esse potest creatura, imò omnium tam Angelorum, quam hominum sanctorum virtutes, perfectionesque in se complectitur, easque repræsentat. Ipsa denique est expressa Diuinitatis, seu essentiæ diuinæ, eiusdemque Bonitatis Imago, eaque præstat omnia maiori longè cum excellentiâ, quæ solē operari commemorauit Dionysius; quę omnia fusè in prima Parte huius operis comprobata sunt.

B.V. Dei lampas ac Lucerna.

B.V. rerū humanarum Gubernatrix atque Clauigera.

B.V. à Thia, seu Diuinitate efformata.

B.V. expressa Diuinitatis Imago.

10 Iam ad reliqua solis iam recensita elogia veniamus. Ac in primis illud Ecclesiastici expendamus, quod mirificè gloriosissimæ nostræ Virgini congruit Deiparæ. Vnde S. Bonauentura in spec. cap. 7. *Consideremus*, inquiens, *quomodo plena est Maria resultatione, siue expressione Diuinæ gloriæ*, citatque mox Eccl. 42. encomiū illud solis: *Sol illuminans per omnia respexit, & gloriâ Domini plenum est opus eius*; *quasi diceret*: Sicut sol clarissimus ille mūdi oculus aspectu suo cuncta penetrans, cūcta illuminans gloriam quandam ipsius Diuinæ Maiestatis in se ostendit, excitatq; mortales omnes eius intuentes pulchritudinem, vt ipsius Creatorem laudent, ac glorificent: Sic & Virgo gloriosissima, quæ veluti speculum summæ illius Maiestatis gloriam, pulchritudinemque exprimit. Vnde hæc illico attexuit: *Antonomasticè opus Domini mirabile est Maria, de quo dicitur: Vas admirabile opus Excelsi, quia nunquam inuenitur huic simile. Vnde de hoc dicitur 3. Reg. 10. Non est factum tale opus in vniuersis Regnis; Non vtique in Regno cælestiū, non in Regno terrestrium, non in Regno infernorum, quia nullum tale opus in cælo, nullum tale in mundo, nullum tale in Limbo fuit. Hoc enim opus plenū est Dominicâ gloriâ, quia super omnem puram creaturam resultat, & relucet plenissimè in Maria. Nam præter assumptā a verbo Naturam, nullum est opus, nulla est creatura, in qua tanta Diuinæ glorię materia reluceat, sicut in Maria. Gloriam enim de restauratione facta in cælo, gloriam de redemptione facta in mundo, gloriam de liberatione facta in inferno habet Dominus per Mariam, habet per plenitudinem Marię. Et ideo benè Anselmus: Tibi solum loquor Domina, beneficijs tuis plenum esse mundum, inferna penetrauit, cęlos superauit. Per plenitudinem enim gratię tuę, quæ in inferno erant se lętantur liberata, & quæ supra mūdum sunt se gaudent restaurata. Plenum ergo est gloria Domini Opus eius Maria, quia sicut dicit Isaias: Plena est omnis terra gloria eius. Plena vtique est omnis terra, plena est tota Maria, redundante in ipsa plenissimè diuinâ gloria.* Idem Doctor Seraphicus in spec. cap. 3. mysteria Mariani Nominis quod inter reliqua *Illuminatricem* sonat, dum exponeret, idem solis ponderans elogiū, clarè gloriosissimam Dei Matrem, solem mundi lucidissimū, illustrissimâ pulchritudine suâ, gloriâque DEVM glorificātem esse pronunciauit: *Considera*, inquit ille, *quod Maria est Illuminatrix per lucidissimam gloriam suam, quę per omnia illuminat cęlum, sicut sol mundum, secundum Ecclesiasticum; Sol illuminans per omnia respexit, &c. Sol illuminans est Maria, quæ est pulchra, vt Luna, electa vt sol. Pulchra vt Luna per gratiam, electa vt sol per gloriam. Gloria enim Domini plenum est opus eius. Opus Domini excellentissimū est Maria. Hoc opus sicut fuit plenum gratia Domini in mundo, sic plenum est gloria Domini in cælo. Sic ergo illuminans Maria in gloria sua rutilans per omnia respicit, quia per omnes Angelos, & per omnes sanctos gloriæ suæ illuminationem extendit. Quid mirum si Marię præsentia totum illuminat cęlum, quæ etiam totum illustrat orbem? Ait enim Bernardus; Mariæ præsentia totus illustratur orbis, & ipsa iam cęlestis patria clarius rutilat Virgineæ lampadis irradiata fulgore. Sic ergo vides quomodo Maria illuminatrix est per vitam suam lucidissimā, quomodo illuminatrix per gloriam suam fulgidissimam est Maria.* Hæc Bonau.

B.V. Antonomasticè est Opus Domini mirabile.

B.V. Opus cui simile nō est factum in vniuersis Regnis cælorum terrarū, & Infernorum.

Per Mariam Deus habet gloriam in cęlo, in terra, & in Inferno.

B.V. cælo, terræ, Inferis sese communicauit.

Opus Dñi excellentissimum est B.V. plenū gratia in mundo, & plenum gloria in cælo.

Mariæ præsentia totus illustratur orbis, & ipsa cælestis patria.

11. Ex quibus perspicuè inferimus, quod viuus quidam, animatusque sol Diui-

Diuinæ Maiestatis gloriam, laudumque præconia, toto terrarum orbe deprædicans sit Virgo Deipara, idque iure meritissimo. *Si enim gloria, teste Aristotele nil est aliud, quam clara notitia cum laude; quis magis, DEVS immortalis, Diuini Numinis cognitionem, cum nunquam terminandis laudum encomijs mundo intulit, quam Maria?* Hanc .n. ob causam illam dilectissimus eius filius post suum in cælos abitum, in mundo reliquit, vt quemadmodum ipse solis instar mundi, plusquam Cimmerias Idololatriæ, errorum, scelerumque illuminaret tenebras, gloriamque æterni Patris propagaret. Hanc ob causam à SS. Patribus Doctrix Doctorum, & Magistra Apostolorum, Illuminatrix Euangelistarum, vt alibi diximus, animatumque quoddam cælum, quod enarrat Gloriã Dei, vt filius, ab Isaia, non semel appellata est. Quare præclarè sanctus pronunciauit Chrysologus, eum ignorare quãtus, quamque gloriosus sit DEVS, qui Virginem hanc attentius contemplando non admiratur, ac obstupescit. Cum enim Diuina cognitio potissimum dependeat à sensibus, quibus perxestigando creaturarum perfectiones, ad ipsarum Opificis notitiam, amoremque cõsurgimus; & nulla prorsus creatura, ita ad viuum, veluti in lucidissimo speculo, suum repræsentet Creatorem, atque eius Mater sanctissima, consequitur sane eã contemplatione pulchritudinis, ac maiestatis, veluti ex sole, in supremum Numen maiorem gloriam redundare.

Gloria est clara notitia cũ laude.

B.V gloriam Dei in terris amplificauit vel maximè, dum eius notitiam per orbem diffeminauit.

Deum ignorat quantus sit qui B. V. attentius cõtemplando non admiratur.

Nulla creatura suum Creatorem ita ad viuum repræsentat sicut B.V.

12. Quod si ex Machinæ mundi huius consideratione summam in Deum laudem, gloriamque redundare oportet, vt pote in qua summa illius omnipotentia, sapientia, bonitas, misericordia, ac pietas in suas creaturas, ac præsertim rationales elucescit, hæc sanè laus, ac gloria longè magis resultabit ex hac gloriosissima Virgine, qua, velut paruo quodam, eoque verè mundissimo Mũdo, omnium rerum creatarum flos ac venustas longè maiori cum excellentiã cõtinentur. Vnde S. Cyprianus apud Bustium Parte 11. Marial. ser. 2. *Lego, & intelligo, inquit, quod V. Maria quidam Mundus intelligibilis, & admirandus est, cuius terra soliditas humilitatis; cuius mare latitudo charitatis, cuius cælum altitudo contemplationis; cuius sol splendor intelligentiæ; cuius Luna decor mundiciæ; cuius Lucifer fulgor sanctitatis; cuius Arcturus gratia septiformis, cuius sydera cęterarum ornamenta virtutum pulcherrima.*

B.V. Mundus quidam intelligibilis est, & admirandus.

13. Intellexit mundi huius mundiciẽ, venustatemque creaturarum omnium reclusam in Deipara B. Arnoldus Carnotensis Abbas Tract. de laud. B.V. cùm dixit: *Maria creaturis constat omnibus; quicquid enim Creator iustus distributor singulis cõtulit, Matri adornandę congessit.* Iure igitur Virgo nostra, & tanquam sol, & tãquam μικροκοσμος; *Opus Domini singulare, ipsius gloria plenissimum; & vas admirabile, opus excelsi;* seu vt legit Tigurina: *Machina admiranda, opus Altissimi nuncupatur.* Quia si eam, vt paruum quendam mundum, flore pulchritudineque creaturarum omnium decoratum consideremus; verè Machina quædam ingenti virtutis mole est admiranda, opusque Deo Altissimo, altissimâ immensâque eius omnipotentiâ, virtute, sapientiâ, bonitate, reliquisque infinitis ipsius attributis, gloriâque, ac laude tantæ Maiestatis dignissimum, adeo vt nullo alio indigeat laudatore; quem Propheta ille apud Philonẽ à summo Opifice, consideratâ hac mundi mole, requisitus, expectabat, non inquam Mundus hic Virgineus indiget laudatore, cum ipse per se totus grandis quædã vox Diuinæ laudis, gloriæque sit. omni cælorum concentu harmoniaque longè sonantior ac iucundior; adeo vt vniuersorum Opifex tantâ captus suauitate, posthabitis concentibus Angelicis, cælique delicijs, in purissimum eius vterum ad deliciandum cum illa, reliquisque filijs hominum, descendere, ibique nouem mensibus inhabitare non fuerit dedignatus.

M. creaturis constat omnibus.

B.V. est Machina admirãda, & opus Altissimi.

B V. Mundus est nullo alio indigens laudatore.

14. Quod si eandem Virginem, vt solis ipsius præsefert imaginem, consideremus, est ingens profecto quędam Machina virtutis mole plane obstupescenda. Si enim sol hic, quem quotidie videmus, centies sexagies, vt definiunt Mathematici, maior est terra, adeoque capax eius est Circulus, vt 160. terræ globos, secũdum vero Alexandrum Piccolomineum in sua sphæra 166. secundum Romanum quendam Mathematicum, quem Pater noster Cornelius à Lapide se audisse testatur in Eccli. cap. 43. v. 2. octingentos plane posset comprehendere. Quod ille se certo per dioptras, & instrumenta suæ scientiæ propria deprehendisse astruebat: Si, inquã, sol hic aspectabilis adeo ingens, adeoque immensa est machina, quanto maior sol iste Virgineus censendus est, qui non centum sexaginta, non octingentos terræ globos, verum illum, quem vniuersa calorum omnium capacitas, atque adeo tota rerum capere nequit Vniuersitas, vtero suo Virgineo solaribus radijs longè puriori, (ò ineffabilem

Sol hic aspectabilis ingens machina.

Sol adeo vastus, vt 160. terræ globos possit capere, vel 166. vel octingentos.

M. sol longe vastior, quia Deum, quem vniuersa capere nequit creatura, vtero compræhendit.

lem incompræhensibilemque Dei vniuersorum Opificis dignationem) compræhendit.

15. Purissimi huiusce vteri immẽsa pene virtutis contemplans, mirans que spatia B. Card. Petrus Dami. ser. de Annun. vbi præmisisset: *Missus est Angelus Gabriel à Deo ad Virginem, qui postquam ei locutus est, sensit DEVM suis illapsum visceribus, maiestatemque illius Virginalis ventris breuitate conclusam;* mox in illud, affectu diuini amoris plenissimum prorupit epiphonema; *O venter diffusior cælis, terris amplior, capacior elementis, qui totum clausit omnia concludentem, in quo DEVS gloriæ reclinatur. Denique & Archangelus ait: Aue gratia plena, Dominus tecum, quia à Deo electam, & præelectam, totam eam rapturus erat Spiritus S. & cælestibus insigniturus ornamentis. Iam consecranda erat in locum voluptatis, de qua fons ille debebat ascendere, qui vniuersam terræ superficiem irrigaret.* Sic ille.

Vteri Virginalis amplitudo.

B. V. cõsecrata in locum voluptatis filio Dei.

16. Nimirum vterus hic Virginis est sol ille, de quo canebat Dauid Psalm. 18. *In sole posuit tabernaculum suum, & ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo*. Venturus enim vniuersorum Dominus in hunc mundum, ad depugnandum cum Tartareis hostibus, humanumque genus de ipsorum tam diuturnâ, crudelissimâq; tyrannide liberandum in sole hoc Virgineo tentorium suum, tabernaculumque fixit, vt teterrimis illis tenebrionibus potentissimâ radiorum, ceu spiculorum luce, ardoreque & terrorem incuteret, & superbissimam eorum audaciam nequitiamque prosterneret. De lucidissimo hoc Tabernaculo vti sponsus de thalamo verè egressus est, quia dum de purissimis eius visceribus, ceu solis radijs purissimam Humanitatem nostram assumpsit, eamque sibi tanquam sponsam associans incredibili puritate, solẽ longè transcendente dotauit, in totamque Naturam humanam eximius ille puritatis splendor redundauit, ita vt nemo sit nisi densissimis & plusquam Cimmerijs peccatorum tenebris sponte demersus, aditumque tam copiosæ luci peruicaciter præcludens, qui se abscondat à calore, ac splendore eius.

B. V. sol in quo Dei filij tabernaculum suum collocauit.

17. Et quoniam ad prælium hoc cum Tartareis Potestatibus ineundum, humanumque genus de eorum captiuitate eruendum cooperata est Deipara, purissimum suum sanguinem, visceraque ad efformandam illam sacratissimam Humanitatem filij, ope, operaque Spiritus S. subministrando, longè ampliore luce, splendoreque, alijsque honoris, gloriæque insignibus, ac coronis decorata est, vti soli contigit, quem Iuppiter post Titanum atrocissimum illud bellum, aurea Coronâ magnificentissimoque, ac pleno maiestatis curru, de quo supra, donauit.

Quia B V. Christo ad bellandum cũ Tartareis hostibus cooperata est, eiq; Humanitatẽ subministrando, ideo solaribus radijs côuestita est.

18. Coronam hanc auream, splendidissimumque currum vidisse visus est Ioannes, cum Apoc. 12. gloriam sibi huiusce Virginis reuelatam diuinitus cõtemplans, attonitus quodammodo exclamauit: *Signum magnum apparuit in cælo: Mulier amicta sole, Luna sub pedibus eius, & in capite eius Corona stellarũ 12.* Huic enim triumphatrici Heroinæ, ac Reginæ de Tænareis phalangibus gloriosissimè pro curru gloriæ magnificentiæque plenissimo cælum omne, tot tamque innumeris pulcherrimisque stellis, totidem gẽmis, chrysolitis, adamantibus, ac pyropis exornatum concessisse supernus Imperator, ac triumphator visus est. Pro aureo Diademate Coronam stellarũ 12. pro Regio, aureoque paludamento, ex solaribus radijs, ante admirabili ac planè Diuinâ nunquam hactenus visum in orbe nostro, contextum amictum; pro suppedaneo denique scabello, Lunam argenteo candore fulgentissimam.

B. V. velut Dæmonum triumphatrix Coronã auream splendidissimumque Currum promeruit.

19. Vocet igitur sapiens Deiparam Virginẽ Opus Domini singulare, vocet opus eius gloriâ, laudeque plenissimũ, Vocet Machinam admirabilem, quæ, velut alterum cælum, Solem, Lunam, stellasque in se complexa est. Verè, machina quedam ingens à Diuino illo opifice fabricata est Deipara. Si enim minima postremæ, siue sextæ magnitudinis stella, viginti terræ globos apta est continere, quantum DEVS immortalis vel solũ caput erit Virginis quod non vnam sed 12. planè sydera, & primæ sine dubio magnitudinis (ob illius in toto orbe primatum:) quorum singula 115. terræ globos complectuntur, coronant?

Minima stella 20 terræ globos continere potest.

Primæ magnitudinis stella 115. terræ globos complectitur.

20. Iam si quis Virgineum hunc solẽ, Machinamque adeo ingentẽ, adeo propemodum immensam piè, attenteque contempletur, nonnè ex hoc opere Domini tã insigni, atque singulari, ad laudandum, glorificandumque eius Creatorem exardescet, nonnè exclamabit: *Gloria Domini plenum est hoc opus eius?* Nonne rursus dicet attonitus cum Psal. *Quã magnificata sunt opera tua Domine, omnia in sapientia fecisti*, Verè enim Deiparam vniuersa Dei opera, atque adeo Diuinorũ operum epitomen appellare possumus, & ad illam potissimum tam Creatorem Vniuersi, quam Moysen respexisse, cum dixit:

Quanta magnitudo sit B.V. ex stellis caput eius coronãtibus colligi pôt.

B.V. Diuinorum operum epitome.

dixit Gen. 1. *Vidit DEVS cuncta quæ fecerat, & erant valdè bona.* Hoc B. Petrus Card. Damian. serm. de Annunc. sensit cũ dixit: *Cum fecerit DEVS omnia opera sua bona valdè, hoc melius fecit, consecrans sibi in ea reclinatorium aureum, in quâ solâ se post tumultus Angelorum, & hominum reclinaret, & requiem inueniret.* Tum prosequitur miracula in hoc vtero perpetrata, magnitudinem huiuscè tam Diuini operis extollendo, vt summam eius ostendat gloriã: *Hoc est quod natura miratur*, inquiens, *reueretur Angelus, veretur homo, stupescit cælum, extremit terra, infernus exhorret, In huius vtero Maiestas Altissimi mirabiliter liquefacta, sicut adipe, & pinguedine repleuit terras, infudit cælos, inferna respersit. Hic exinaniuit semetipsum Excelsus, & immensus, mensuram bonam, & confertam, & coagitatam dans in sinum nostrum. Hic diuinis manibus vnctus est oleo lætitiæ, & sicut ad altare in summum Pontificem consecratus.* Hæc ille. Omnium denique Diuinorum Operum instar, esse Deiparam adeoque Opus huiusmodi in quo DEVS sibi tanquam in Optimo, seu bono valdè summoperè complacuit, sẽsit Richar. à S.Laur. lib. 12. de laud. B.V. *Cum*, inquit, *vniuersa opera dicuntur bona valdè, opus quod est Maria est bonum, melius, optimum valde; Gloriâ enim Domini plenũ est Opus eius.* Sic Richar.

B V. Opus longe melius quam quod Deum initio mundi condidit.

In B.V. post tumultus hominum, & Angelorum Dei filius requiem inuenit.

21. Quod si cum Tigurina legamus: Sol lucidus collustrat omnia, & magnificentiâ Domini plenum est opus eius, intelligemus causam finalem, ob quam condita videtur Deipara. Quemadmodum enim sol hic inter alias causas ideo creatus est à Deo, vt omnia eius opera faciat hominibus conspicua, eorumque splendorem, ac gloriam ijs demonstret, atque ita eos ad iugem Dei amorem, laudemque excitet: sic Virgo in lucem producta videtur potissimum, vt demerso in scelerum suorũ tenebris mundo, ac peccatoribus, qui eo continentur, lucẽ porrigeret, vt & se tanquam pulchritudinis creaturarum omnium compendio, & orbis huius venustate agnita, in amorẽ supremi Artificis, qui per se, & per essentiam pulcher est, atque ipsa Pulchritudo, imo fons ipse omnis pulchritudinis, vnde, *manat cæterorum pulchritudo*, vt, loquitur *Plato*, exardesceret.

B.V. ideo à Deo condita vt mundum, ac peccatores, qui eo continentur illuminaret.

22. Aptissimè porrò Tigurina versio; Solem opus Dei singulare ac proprium, ait eius esse plenum magnificẽtiâ. Quod in Virginem quadrat mirificè. Si enim Magnificentia, auctore Angelico, atque Aristotele, nil est aliud quam virtus magnitudinis sumptuum effectiua, intelligemus reuera Deiparam, viuum, animatumque solem esse, in quo supernus Artifex longè maiores suæ pietatis, ac misericordiæ sumptus effudit, quam in hoc aspectabili; cum in hoc condendo digitis quasi lusisse, vt ait Dauid: *Videbo cælos tuos opera digitorum tuorum Lunam, & stellas, quæ tu fundasti.* Ps. 8. vel ad instar fœminæ cuiuspiam, quasi aliud agendo colum ducentis, fusum torsisse mira facilitate visus sit. Vnde de sole Virgineo cõdendo loquens Salomon, ait æternam Sapiẽtiam *Manum misisse ad fortia.* Et ipsa Virgo: *Fecit potentiã in brachio suo.* Increata siquidem sapientia, omnes Omnipotentiæ, Bonitatisque suæ, aliorumque infinitorum quodammodo attributorum vires in hoc animato Virgineo condendo sole exeruisse, omnesque quasi suæ scientiæ, sapientiæque thesauros profudisse maximo cordis sui gaudio visa est, vnde à S.Bernardino Senensi, & Pelbarto, Richar. à S.Lauren. alijsque ipsa Dei Magnificentia vocitata est.

B.V. opus Domini plenum magnificentia.

Quid sit magnificentia.

In condenda B.V. magnos sumptus suæ pietatis Deus effudit.

B V. ipsa Dei Magnificentia dicta. & quare.

23. Quod ipsa Virgo beatissima S. Metildi reuelare non fuit dedignata, vt videre est libr. 2. vitæ ipsis cap. 46. Cum enim hæc Sancta Anima in ipsa die Natiuitatis B.V. ex illa quæsijsset, quidnam cuperet ad sui Nominis honorẽ, & gloriam eam facere? Ipsa mox Deipara sese illi visendam exhibuit, eiq; dixit; *Recita tot salutationes Angelicas, quot diebus in vtero Matris habitaui. Præterea gaudiũ illud memorare, quo ego modo perfruor, videndo, ac cognoscendo lætitiam Beatissimæ Trinitatis quam de me habuit, ob complacentiam, qua ab æterno sibi complacuit in me, ac præsertim in mea Natiuitate, vt ex eius gaudij abundantia, cælũ, terra, omnisque creatura exhilarata fuerit. Nã quemadmodum artifex quispiam, qui in animum induxit suum, opus aliquod admirabile faciendi, magno cum affectu illud considerat, & cum cordis sui oblectatione, suæ imaginationi idem repræsentat: ita Trinitas altissima oblectabatur, & gaudebat in me. Cupiebat enim talem depingere Imaginem, in qua elegantissimè artificium totius suæ Diuinæ Omnipotentiæ, Sapientiæ, ac Bonitatis repræsentaretur. Gaudebat præterea in me, quia nouerat in hoc summopere in me nunquam deprauandum, quod vsque ab ipso vltima manus esset apposita. Tanta denique iucunditate, & gaudio Natiuitatem meam atq; infantiam præuenire dignatus est, vt omnis pueritiæ meæ actio, in eius conspectu delectabilis quidam lusus ipsi esse videretur, iuxta illud Prouerbiorum dictũ: Ludens coram eo omni tempore.* Ex qua Deiparæ reuelatione intelligimus, quantopere illam summus Artifex, inter omnes creaturas dilexerit, sibique præ cæteris

SS. Trinitas in B. V. velut pulcherrima imagine artificium suæ omnique sapientiæ, & Bonitatis ostẽdit.

in

in illa velut Opere præstantissimo, atque eminentissimo, complacuerit.

24. Quare B. Petrus Card. Dam. ser. de Assumpt. encomium illud Virginis trutinans; *Electa vt sol*, ait mirificè hac comparatione, inter omnes creaturas, tam cælestes, quam sublunares eius eminentiam explicari. *Hanc*, inquit, *attende similitudinem, qua nulla in rebus mundi potest esse sublimior. Nihil enim habuit Spiritus in visibilibus creaturis excellentius, cui excellentiam Virginis compararet. Multo enim altius aliquid habet claritas solis, quam Lunæ; quia etsi illa minores stellas obscurat, non tamen penitus occultat: hic verò lucidius micando sciens, ita sibi siderum, & Lunæ rapit positionem, vt sint quasi nō sint, & videri non possint.* Vtque ostēdat maiores longè sumptus, effusionemque diuitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei, in hoc Virgineo condēdo sole factam, maioremque ostensam Dei magnificentiā, quam in vlla tam humanā, quam Angelicā creaturā, ac proinde longè excellētius illis omnibus hoc Dei eximium singularissimumque opus esse; mox hāc attexit antapodosin: *Similiter, & Virga Iesse veri prævia luminis, in illa inaccessibili luce perlucens, sic vtrorumque spirituum hebetat dignitatem, vt in comparatione Virginis nec possint, nec debeant apparere.* Attexitque mox causam huiuscē tam exuberantis splēdoris, Verbum diuinum videlicet increatam illam inaccessibilemque lucem, quam nouem mēsibus vtero complexa est, qua velut sol minora sydera sic illa Angelorum, hominumque iustorum lumen sanctitatis obfuscat: *An non putas*, inquit, Damianus *quod non contremiscat tota rationalis creatura ad contemplationem tantæ dignitatis? Considera, & quæ in cælis, & quæ in terris in Virgine refabricata, DEVM, qui cælum palmo metitur, Virginei ventris breuitate cōclusum, redemptionem hominum, Angelorum restaurationem, denique quicquid est, fuit, & erit per Virginis vterum renouatum. & tunc tibi cogitatio suggeret, quod locutio demonstrare non potest. Electa*, inquit, *sed & præelecta, vt sol. Quia sicut sol solus orbem illuminat, sic hæc sola solidiori lumine, & Angelos, & homines illustrat.* Hactenus Dam.

B.V. cū Sole similitudo inter omnes creatura excellentissima.

Sydera respectu solis sūt, quasi nō sint, & videri non possunt.

B.V. in cælo sua luce virorumque spirituum Angelorum scilicet. & animarum hebetat dignitatē.

Causa tam ingentis splendoris in B.V. est verbum æternū, quod 9. mensibus in ea quieuit.

Contremiscit tota creatura rationalis ad contemplationem dignitatis B.V.

Sicut sol solus orbem illuminat, sic B.V. [illegible] & Angelos, & homines illustrat.

25. Quapropter merito hic verba Diui vsurpare possumus Ambrosij libro 4. Hexam cap. 1 nosque mutuo exhortari ad hunc aspectabilem, & hunc alterum Virgineum Solem contemplandum, vt eo viso, in cognitionem, amoremque pulchritudinis ipsius Creatoris assurgamus: *Quartò die*, inquit ille, *DEVS iubet fieri luminaria. Sol incipit, emunda oculos mentis, ò homo, animique interiores obtutus, ne qua festuca peccati aciem tui præstringat ingenij, & puri cordis turbet aspectum. Præcedit sol magno iubare diem, magno mundum complens lumine, vaporans calore. Caue ò homo solam eius perpendere magnitudinem, ne nimius fulgor eius, visus tuæ mentis obcæcet; Quando hunc vides, auctorem eius considera, quando hunc miraris, lauda prius ipsius creatorem. Si tam gratus est sol, qui consors, & particeps est creaturæ, quam bonus est sol ille iustitiæ? Si tam velox iste, vt rapidis cursibus die ac nocte lustret omnia, quantus ille qui vbique semper est, & maiestate sua complet omnia, si admirabilis qui iubetur exire; quā supra admirationē qui dicit soli, & non exoritur, vt legimus? Si magnus est, qui per horarum vices locis aut accedit, aut decedit quotidie: qualis ille, qui etiā cum se exinaniret, vt nos eū possemus videre, erat lumen verum, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum? Si præstantissimus, qui obiectu terræ patitur sæpe defectus: quantæ maiestatis qui ait: Adhuc semel ego moueo terram? Illum terra abscondit, istius motum non potest sustinere, nisi voluntatis eius substantiā fulciatur. Si ecce damnum est huius solis gratiam non videre, quanto magis peccatori damnum veri luminis munere defraudatum perpetuæ noctis tenebras sustinere?* Sic Ambr. Hęc fere eadem proportione quadam de Virgineo hoc, animatoque sole enunciare longè potiori iure possumus, ob ipsius simillimam cum sempiterno illo iustitiæ sole præstantiam. Igitur tu quoque ò homo ad Virgineum hunc solem cōtemplandum mentis tuæ oculum, ab omni peccati labe expurga, si tantam eius puritatē cum fructu, contemplari deque illa participare desideras, si eius lucem, caloremque experiri concupiscis. Quod si Virgineus iste sol ita consideratus te delectat, quāto magis eius filius sempiternus Sol iustitiæ? Si aspectabilis iste sol magnitudine suā, ac velocitate, innumerisque effectibus est tam admirabilis, quid censendum de duobus hiscē solibus IESV, & Maria, quorum magnitudinis non est finis? dū enim immensus Dei filius fit filius Virginis, eiusque vtero compræhēditur, immensitatem quandam creatæ menti incompræhensibilem simul communicat Matri. Quid censendum de eorum cursu velocissimo, quo in mortalibus adiuuādis vti consueuere? De celeritate IESV canit Dauid Psalm. 18 *Exultauit vt Gigas ad currendam viam*. De celeritate Mariæ S. Amadeus Hom. 10. vbi ait, *Motu suo celerrimo senas Seraphin alas longo interuallo superare*.

Ad solis pulchritudinem contemplandam hortatur nos S. Ambrosius.

Cum Solem videmus Auctorem ipsius laudemus.

Cum B.V. contemplamur mentis oculos ab omni labe peccati expurgemus.

26. Quare hic merito vsurpare possumus, id quod idem S. Ambrosius per Pro-

Prosopopoeiam, de sole hoc visibili Naturam pronunciantem introducit, vt intelligamus mysticos hoscè soles, IESVM, & Mariam, absque vlla comparatione isto pulchriores, meliores, atque potentiores esse. Itaque Dominus quidem est sol, inquit Natura, sed ministerio, non imperio. Bonus meæ fœcunditatis adiutor, sed non creator; Bonus meorum altor fructuum, sed non autor. Interdum partus meos & ipse adurit, frequenter & ipse mihi damno est, plerisque me locis indotatam relinquit. Quod sanè de mysticis hiscè optimis mundi solibus, ceu benignissimis ocellis, IESV, & Maria, dici neutiquam potest. Ipsi quidem boni sunt Naturæ, & Terræ, atque adeo toti Vniuerso, non ministerio, sed imperio, quod Maria tanquam Mater, vti & reliqua omnia ob identitatem carnis, à filio participauit. Boni sũt auctores omnium terræ, naturæque fructuum non altores. Boni sunt fœcunditatis creatores, non adiutores. Hi nunquam damno sunt vlli, vt pote quorum natura bonitas, quorum opus misericordia; hi denique creaturas omnes, pro sua capacitate singulas dotant, muneribusque suis afficiunt, nec est, qui se à calore eorum abscondat.

Natura Solẽ describit ac laudat.

27. Quapropter merito supra dixi pulcherrimum illud Solis encomium: *Vas admirabile, opus Excelsi*; Dei Matri, & multo magis eius filio conuenire. Vnde Richar. à S. Laur. lib. 10. de laud. B. V. ait *esse Virginem Vas illud nouum*, de quo Elisæus 3. Reg. 2. *Afferte*, inquit, *mihi Vas nouum, & mittite in illud Sal, æternam videlicet Sapientiam. Vas fuit verè nouum, absque vllius vetustate peccati, in quo Vase omnia noua fecit Dominus. Vnde dicit Apoc. 21. Ecce noua facio omnia. Sal igitur in nouo vase est Dei Sapientia in vtero Virginis*. Dicitur ergo, inquit ille, *Maria vas admirabile, vas nouum, quia nunquam tale inuentum est, in quo reperirentur tam multa mirabilia, & multæ nouitates. An non Vas admirabile, quod continuit suũ continens? Num enim aliud vas potuit maius se continere, vti Maria, quæ continuit illud quẽ totus non capit orbis, & quo ipsa continebatur. An non Vas admirabile admirabili continendi modo? Cum enim DEVS in omni creatura sit per essentiam, in iustis etiam per gratiam, in Virgine non tantum hiscè modis extitit, sed etiam per vnionem, qua sibi carnem eius purissimam vniuit. An non Vas admirabile, contrariorum concordi contrarietate, quæ in se complexa est? Mortalitatem nimirum, & immortalitatẽ, Virginitatem, & fœcunditatem, fidei, & rationis, quæ multum sunt contrariæ. Vnde dicere poterat Maria facta Dei Parens: Sum quod eram, nec eram quod sum, modo dicor vtrumque. Quia post Incarnationem Virgo mansit, atque ita fuit quod erat, & quod ante non erat fuit, nempe Mater, & sic Virginis, Matrisque vtrumque titulum in se vniuit. An non Vas admirabile ob Conformitatem? Contentum enim in Vase, formam accipit Vasis, non contra, vti videre est in aqua gelata. At verò Vas hoc admirabile mutatum est, ac conformatum quodammodo contẽto, dum humana natura Diuinæ consors facta naturæ per vnionem hypostaticam, assimilata est Deitati. An non denique Vas fuit hoc admirabile, recipiendi, & emittendi modo plane ineffabili ac singulari? Quod enim Vas absque apertura, aut fractura aliquid in se recipit, aut ex se emittit, vti Vas hoc admirabile, quod nec fractũ, nec apertum accepit, emisitque Manna illud cæleste Verbum æternum! Recepit hoc cum Virginitatis integritate, vt stella radium, vt flos odorem.* Sic fere Richar. apud quem vide plura.

Sal in nouo Vase est Dei Sapientia in vtero Virginis.

B. V. vas admirabile cõtrariorum continentia.

28. Idem libro 10. Ab. Auctore huius Vasis, quæ est æterna Sapientia omniũ Artifex, omnem habens virtutem sine potentiam, omnia prospiciens Sap. 7. Vasis huius Virginei gloriam ostendit, atque imbecillitatem; aitque per vas hoc admirabile, tanquam aptissimum instrumentum, supernum Opificem omnia illa, quæ à peccato tam in Angelis, quam in hominibus corruerant fuisse reparata. *Inter omnia*, inquit, *huius Artificis opera Maria opus est speciale, de quo Eccl. 42. Gloria Domini plenum est Opus eius. Quam ad hoc fecit, vt quod de priori artificio fuerat deformatum, per eam reformaretur. Hic enim Artifex primo Angelicam condiderat naturã, quæ in parte ceciderat, & humanam, quæ tota corrupta erat, & corpoream inferiorem, quæ hominis peccato fuerat corrupta. Sed ad hæc omnia fecit Dominus Mariam, cuius fructu Angelica natura repararetur; per hãc enim Dominus impleuit ruinas; vt humana renouaretur. Inferior à seruitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei liberaretur. Aedificauit igitur eam sibi soli, ac construxit in suæ Diuinæ Maiestatis dignissimum domicilium.* Hæc Richar. Quibus ostendit admirabile reparationis totius Vniuersi Instrumentum Deiparam extitisse.

Vasis Virginei gloria ab auctore illius ostenditur.

B. V. admirabile Instrumentũ reparationis totius Vniuersi.

29. Cur porrò Sol iste aspectabilis vas à spiritu sancto appelletur, dispiciendum attentius, vt eximia Deiparæ Virginis sacratissimæ magis elucescat excellentia. S. Basilius apud Salianum die 4. mundi ait, Corpus Solare à Deo cõditum, vt primigeniæ illi luci, quæ prima die mundi, verbis illis Creatoris facta est: *Fiat lux*. Gen. 1. vehiculum esset,

& Vas, quo contineretur. Idem notauit S. Bonauentura in lib 2. sen. D. 14 Idem sensit Didymus, vt refert Lypomannus in Catena Genesis. Quemadmodum .n. aquam prius super faciē terræ diffusam, postmodum tertia die DEVS in vnum congregauit, vnde & maria, & flumina, & putei orta sunt:(Hinc quod est sol cœlo, hoc aqua, fluuijsque esse videntur terræ:) ita & primam illam lucem toto cælo diffusam quarta die in vnam coactā, in solem, Lunam, & stellas formauit, & quasi in vascula quædam mundissima transfudit. Hinc Ioannes Philopponus lib. 4. de creat. Mundi cap. 11. Solem lucernam videtur appellare, in quam primigenia illa lux infusa fuit.

Prima illa lux toto cælo diffusa, quarta die in vnā coacta, in solem, Lunā, & stellas formauit, & q. in vascula trāsfudit.

Hinc Leo Imperator Virgini deuotissimus Hom. 7. eam vt solis lumen deferētem lucernam salutauit: *Salue lucerna, ex qua splendor Patris, cum Mundum Genitori in Templum dedicasset, eundem suæ cognitionis lumine collustrauit*. Hinc Apollinaris apud Eugubinum in Cosmop. in diem primū: *E primigenia*, inquit, *luce, quicquid purissimum esset in solem selegit, reliquum Lunæ, & astris deputauit*. Ex quibus intelligimus causam finalem, ob quam Virgo nostra à Deo ter opt. Max condita est, vt nempe primæ illius Lucis, quæ de semetipsa loquitur: *Ego sum lux mundi*, Vas esset ac receptaculum. Vnde sequitur eam, ceu Vas cristallinum, totam admirabili luce radiasse Hinc S. Vincentius Ferrerius eā huiusmodi vasi pellucido lumen in se luculentissimum continenti, ob Incarnati Verbi gloriam toto eius ore, oculisque exicantem conferre non dubitauit.

E primigenia luce quod purissimum fuit in solem selegit Deus

30. Quod si per lucem illam primigeniam cum S. Augustino in libr. de Ciuit. Dei Angelos intelligamus, iam mirificam, eximiamque Puritatem Virginis, qua maior sub Deo percipi nequeat cōprehēdemus. Quemadmodum enim lux illa toto diffusa cælo in solem istum, velut vas Excelsi, præpotentisque Dei admirabile; ita perfectio, sanctitas ac Puritas Naturæ Angelicæ in animam, corpusque Virginis, velut vas radijs solaribus longè purius, in primo immaculatæ Conceptionis instanti transfusa est. Atque ita Virgo nostra sicut omniū aquarum, quæ toto orbe terrarum erant diffusæ, receptaculum, ac mare quoddam immensum gratiarum omnium, quæ in omni rationali, creatura olim erant reperiendæ, facta est, meritoque *Maria* appellatur: Sic iure meritissimo nouus sol, in quem, ceu vas admirabile, tota illa lux Angelicæ puritatis in primo eius, omnis originarij peccati labe experte conceptu, infusa est.

In B. V velut vas purissimum lux puritatis Angelicæ in instanti eius conceptionis transfusa est.

31. Hæc nimirum Virgo est paruus ille fons, & parua illa lux, quæ in paruulū illud Virginis, momento temporis diuinitus efformatum corpusculum transfusa, in solem conuersa, creuit in fluuium maximum, & in aquas plurimas redūdauit, vti de Esthere Regina somnium vidit Mardocheus Est. cap. 10. v. 6. & c. 11. vers. 11. Atque ita vt ibidem sacræ loquuntur literæ *Lux, & sol ortus est nobis, & humiles exaltati*, ij nimirum quos Tartareus hostis tam diuturnâ captiuitate atque tyrann. de presserat; *deuorauerunt que inclytos*, tenebrarum videlicet Principes, qui eos viuentes quodammodo, ob protoplastorum originarium in illos deriuatum scelus, absorbuerant. Immaculatè igitur conceptâ adhuc in vtero Matris Virgine nostrâ beatissimâ, in illa velut paruo fonte, omnes Angelorum iustorūque hominum gratiæ sunt collectæ, & sic maximum creuit in fluuium, & in aquas plurimas redundauit. In illa, velut Vase summi illius opificis admirabili, omnis Angelicæ sanctitatis, puritatisq; lux transfusa, eandem in solem pulcherrimum, stupendâ, & nunquam hactenus auditâ metamorphosi conuertit, esse citque reuera eandem eximium, ac speciale Dei altissimi Opus, eius gloriâ plenissimū, Opus, & vas admirabile, eius magnificentiâ dignissimum, quod ipsa admiratur Gratia, & Natura. Sic illa, velut sol, Tartareos illos Tenebriones in inferni cubilia, velut rabidissimas feras, ac Leones, contrito eorundem Principis capite, ablegauit: Sic illa velut immensum mare plurimis gratiarum aquis, fluuijsque redundans, Aegyptios, Auernales, cum stygio Pharaone demersit, totumq; genus humanum ab acerbissimâ, eaque longissimâ tot annorum myriadibus perdurante captiuitate liberauit, depressaque, & humiliata durissimo illo seruitutis iugo capita exaltauit.

B. V. paruus Fons, & parua lux in solem conuersa creuit in fluuium.

B. V. Opus admirabile Dei magnificentia dignissimum quod ipsa admiratur Gratia, & Natura.

B. V. velut immensum mare gratiarum Aegyptios Auernales cū stygio Pharaone demersit.

32. Cum igitur Virgineum hunc solem vas admirabile à Spiritu S. nūcupari intelligimus, mox nobis veniat in mentem illud puritate Angelicâ, qua purior sub Deo nequit intelligi, velut primigeniâ illâ luce Angelos ipsos figurante, absque vlla peccati labe in prima ipsius creatione repletam esse, vt increata illa *sapientia, quæ non intrat in animam maleuolam, vt ait Fulbertus, nec habitat in corpore subdito peccatis, sibi in ipsa domicilium præpararet*. Hinc Richar. à S. Laur. lib. 4. de laud. B. V. ob immaculatam hanc puritatem vel ma-

B. V. ob immaculatam suam puritatem Soli cōparata.

maximè ait eam ſoli comparari, *cuius radium*, inquit, *nec aqua emollit, nec fœtor corrumpit, nec ignis comburit, nec gladius ſcindit, nec vitrum obſiſtit. Confertur etiam Soli Maria, ratione charitatis, quia ſol clarior eſt luminaribus vniuerſis. Vnde ſol à Tullio dicitur, quaſi ſol lucens, præ cæteris cæli luminaribus videlicet. Solis ergo charitas eſt Mariæ puritas. tanto n. res eſt clarior, quanto purior, tanto purior, quãto purgatior, & à ſordibus mundior. De hac puritate Mariæ ait B. Bernardus; Gratia Dei puriſſimum balſamum eſt, & ſolidiſſimum vas requirit. Huius vaſis, ideſt, Mariæ, quæ receptaculũ omnium gratiarum eſt, puritas; eſt eius Virginitas; ſoliditas eius humilitas adimpletio, eius fœcunditas. De hac puritate Hieronym. Tanta fuit Mariæ puritas, vt portare meruerit Regem Angelorum, & domus eſſe omnium Purgatoris.* Hæc Richar.

B. V. ſoli confertur etiam ratione charitatis.

Solis claritas eſt Mariæ Puritas.

Gratia Dei balſamum puriſſimum.

33. Tanta fuit hæc Virginei huius ſolis puritas, vt ad candorem lucis æternæ, dilectiſſimi nempe eius filij puritatem, quam proximè accederet, imo in illam planè quodammodo fuerit & animo, & corpore transformata. Hinc B. Petrus Card. Dam. ſerm. de Aſſumpt. *Caro*, inquit, *Virginis ex Adam aſſumpta, maculas Adæ non admiſit, ſed ſingularis continentiæ puritas in candorem lucis æternæ conuerſa eſt.* Et verò ſi ſanctiſſimus ille Anglorum Epiſcopus virtute continentiæ, atque abſtinentiæ, vt meminit idem Rich. à S. Laur. loco citato, corpus tam clarum atq; diaphanum, dum adhuc ipſe mortalis inter mortales degeret, ſortitus eſt, vt ipſo ſacris Altaribus, expanſis manibus adſtante, ac ſacrificante ſolaris radius per eaſdem manus, ac ſi vitreæ eſſent pertranſiens, eaſdem diaphanas redderet; Si Philiberti Abbatis oculi, teſte Marco Marulo Spalatenſi libr. 2. c. 1. velut duo Sydera fulgere vſi ſunt, *vt in hoc cognoſcas*, inquit ille, *humiliter intenteque deprecantiũ mentis oculos Spiritus Sancti fulgore illuminari, ne vnquam obdormiant in morte, ne quando dicat inimicus eorum; præualui aduerſus eos.* quanto magis candor ille lucis æternæ, ſempiternuſque Iuſtitiæ ſol ipſe Spiritus Sanctiſſimus, ipſa ſubſtantialis ſanctitas ac puritas puritate ſuâ diuiniſſimâ, gloriæque cæleſtis energiâ, ipſo Cõceptionis inſtanti Virginem glorioſiſſimam, puriſſimam reddidit, eamque in ſe quodammodo transformauit? Cùm enim ille ſpeculum ſit ſine macula Diuinæ Maieſtatis, & Imago bonitatis illius, complacuit ſibi quoque ſimilem reddere Matrem, vt tanto ardentiori dilectione: (cùm ſimilitudo amoris ſit conciliatrix:) eam proſequeretur. Vnde mox vt fuit concepta, puriſſimam illam & anima, & corpore ad inſtar Solariũ radiorum abſque vlla peccati labe totã agnoſcens, ſumma animi ſui complacentia eidem dixit Cant. 4. *Tota pulchra es amica mea, & macula non eſt in te.*

B. V. ſua puritate in candorem quodammodo lucis æternæ trãsformata.

S. Epiſcopi cuiuſdã manus virtute abſtinentiæ factæ quodãmodo diaphanæ.

34. Quare ſicut ridiculus foret is, qui in hoc aſpectabili ſole, qui fons lucis, ac ſplendoris eſt, in quo primigenia illa lux omnis labis expers, ab ipſo Creatore conuaſata eſt, maculas quæreret, ita planè riſu explodendus eſt, quicumque in hoc Virgineo, animatoque ſole, quem ſempiternus. ipſe iuſtitiæ ſol ſibi in tabernaculum elegit, ſuumque peculiare opus, gloriâ, ac maieſtate pleniſſimum; Vas inſuper admirabile, ſuâ celſitudine digniſſimum, in quod totius Angelicæ Naturæ puritatis florem, ceu mundiſſimam lucem transfudit, eſſe voluit: riſu inquam explodendus eſt ille, qui originalis labis ſordes in eo eſſe ſuſpicaretur. Vnde vbi legit vulgatus interpres Malach. 4. *Orietur vobis ſol iuſtitiæ*; legit Caldæus paraphraſtes: *Sol puritatis*. Sicut enim Saluator noſter ſol puritatis, ipſaque puritas extitit, ita eandem puritatem Matri, quo ei per omnia, quoad fieri poſſet, ſimilis foret, communicauit, atque ita eſſet, ſicut ipſe electus ex millibus virorum, ſic illa electa vt ſol, ex millibus fœminarum, in quibus, ſicut & in viris nemo hactenus repertus eſt, *quem non tãgat Sathan*, vt loquitur ipſe Mahomet in ſuo Alcorano, *excepto IESV, & Maria*, originarij videlicet contagione peccati, à qua æuiternus ille ſol puritatis Matrẽ ſuam, velut alterum ſolem ſibi ſimillimũ præſeruatam eſſe voluit, ita vt nulla in ipſa ſceleris vllius vel minima labecula, aut macula reperiretur.

Ridiculi hi qui in Sole omnis puritatis fonte maculas quærunt.

B. V. eſt Sol puritatis iuſtitiæ ſoli ſimilis.

Nullus eſt quem non tangit Satan originarij contagione peccati præter IESVM. & Mariam dixit Mahomet.

35. Eximiam hanc ſempiterni Solis puritatem agnouiſſe viſus eſt in Deipara Diuus Hieron. in Pſalm. 18. vbi interpretans verba illa; *In ſole poſuit Tabernaculum ſuum: In ſole*, inquit, *in vtero S. Mariæ Virginis; Maria enim interpretatur ſtella maris: lumen ſolis magis lucet quam ſtellarum. Sol iuſtitiæ Dominus, vt ait Propheta Malachias, ſtellam id eſt Mariam, vt eſſet ſimul Sol, ideo poſuit Tabernaculum ſuum in ſole, quoniam corpus aſſumpſit de vtero ſuo.* Sic Hieron.

S. Hieronym. puritatem immaculatã B. V. aſſecuiſſe viſus.

36. Solarem hanc, Angelicamque puritatem labis omnis expertem intueri ſibi viſus eſt S. Ephræm Syrus in ſerm. de laud. B. V. dum eam piẽtiſſime alloqueretur: *Immaculata, prorſuſque pura Virgo Deipara Regina omnium, ſpes deſperãtium, Domina mea glorioſiſſima, eademque optima, ſublimior cælicolis, purior ſolis radijs, ac ſplendori*-

B. V. immaculata ſolis radiis purior.

B.V. absq. vlla comparatione ceteris Angelis puritate gloriosior.

bus, honoratior Cherubin, polyommatis, seu multioculis spiritibus, Sanctior Seraphin, & nulla comparatione cæteris omnibus superis exercitibus gloriosior.

37. Eandem puritatem Virginis, omnis peccati originarij carentem macula, ceu solem splendidissimum Sapientissimus vidit Idiota dum eam in sua Contemplat. cap. 2. ita compellat: *Tota pulchra es, ò plusquam gloriosa Virgo Maria. Tota pulchra es in anima per virtutum, & charismatum omnium perfectam pulchritudinem. Tota pulchra es in tua conceptione, adhoc solum effecta, vt Templum esses Dei altissimi. Tota pulchra es ex generatione Verbi Diuini, qui est splēdor paternæ gloriæ, qui est candor lucis æternę, & speculum sine macula, in quem desiderant Angeli prospicere, cuius pulchritudinem Sol & Luna mirantur. Tuæ gloriosæ animę nihil vnquam adfuit turpitudinis, vitij, aut peccati, & nihil defuit spiritualis pulchritudinis, gratiæ, & virtutis, Tot enim habuisti pulchritudines, quot virtutes, & singulas in altiori gradu, quam concessum fuerit, post filium tuū superbenedictum, puræ creaturæ. In eo namque similem non habuisti, nec es habitura sequentem. In te omnes virtutes tam actiuę, quam contemplatiuę conuenerunt, & præ cunctis creaturis te admirabilem reddiderunt. Per virtutes actiuas habuisti voluntatem mundissimam, per contemplatiuas mentem puratissimam. Nemo æqualis est tibi, nemo maior te, nisi DEVS, quia Spiritus S. superuenit in te, & virtus Altissimi obumbrans tibi, quę eras omni virtutum ornamento prædecorata, pulchritudinem, puritatem, sapientiam, omniumque virtutum gratiam adauxit, & splēdorem. Miranda illa obumbratio Spiritus S. quę te vno momento Templum Dei irradiauit, decoremque tuum manifestauit, & auxit, sicut sol in semper ornatum thalamum incidens, gloriam occultam, repente nobis ostendit, & illustriorem fecit.* Quo loquendi modo vir in Deiparam pijssimus ostēdere nobis voluit, Virginem fuisse ante Verbi Incarnationem ceu pulcherrimum thalamū, gemmis virtutum omnium exornatum, ac radiantem, imo solis ipsius iustitiæ seu puritatis Regis ac Principis Regiā, in quam longè aptius quadrat illud celebri Vatis elogium solis attributū domicilio, in quo cæli, terræ, marium, variorum Deorum Numina creaturarum denique omnium recapitulatas erat videre perfectiones. De hoc igitur Virgineo, animatoque Solis æterni Domicilio ipso immaculatæ Conceptionis instanti à superno illo, sapientissimoque Opifice, qui illud erat ipse in habitaturus fundato atque erecto suauiter moduletur potius Ouidius Metam. 4.

B.V. nihil defuit spiritualis pulchritudinis gratiæ, & virtutis.

In B.V. omnes virtutes tam actiuæ, quam contēplatiuæ.

Nemo æqualis est Marię, nemo maior nisi Deus.

B.V. Regia solis multo præstantior quam illa quam descripsit Ouidius

Regia solis erat sublimibus alta columnis,
Clara micante auro, flammasque imitante Pyropo,
Cuius ebur nitidum fastigia summa tegebat,
Argenti bifores radiabant lumine valuæ.
Materiam superabat opus. Nam mulciber illic
Aequora cęlarat medias cingentia terras,
Terrarumque orbem, cęlumque quod imminet orbi.
Ceruleos habet vnda Deos, Tritona canorum,
Protheaque ambiguum, balenarumq; prementē
Aegęona suis immania terga lacertis.
Terra viros, vrbesque gerit syluasque, ferasque
Fluminaque, & Nymphas, & cętera Numina ruris.
His super imposita est cæli fulgentis imago.
Signaque sex foribus dextris, totidemq; sinistris.

Qua sane descriptione ingeniosus Poeta florem, pulchritudinemque omnem, tam Numinum cælestium, quam terrestrium, creaturarumque totius vniuersi ab Ignipotenti illo, summoque Artifice collocatas perfectiones in venustissima illa solis Regia fuisse, repræsentauit, eiusdemque Regiæ sole dignissimum nitorem descripsit. Quemadmodum igitur in hoc tam splendidum, auro, argento, ebore, præciosissimisque lapillis smaragdis, Chrysolitis, pyropisque radians domicilium, sol ingrediens, nouum illi confert decus, ac splendorē, efficitque vt omnia ipsius gemmarū, auri, argentique ornamenta duplicatam lucem, radiosque euibrent: ita in purissimæ Virginis nostræ corpus, animamque, velut suum omnis labis expers, omniumque virtutum decore conuestitum sempiternus iustitiæ sol ingrediens habitaculum, illud per se ante nitidissimū, ac fulgentissimum, nouo sanctimoniæ puritatisque fulgore totum irradiauit, mirificisque absolutissimæ perfectionis auxit incrementis. Vnde tandem cōcludit idem pijssimus Idiota: *Tota igitur pulchra es Virgo gloriosissima, non in parte, sed in toto, & macula peccati siue venialis, siue mortalis, siue originalis non est in te, nec vnquam fuit, nec erit. Sed adest tibi omnis gratia naturalium bonorum spiritualium charismatum, cælestiumque donorum.* Sic ille.

B.V. ab initio conceptionis omnibus virtutibus exornata, magis ingrediente in eā Sole iustitiæ magis resplēduit.

38. Vbi notandum illū: *Nec erit*; quod superuacuè positum alicui videri posset. Neque enim vnquam in posterum Virginis Conceptio fiet, ac proinde in illa macula nulla reperietur. Cur ergo dixit Idiota Sapiens: *Nec erit*; Crediderim illum ni fallor spiritu Prophetico id protulisse, ac præuidisse ventura tempora, in quibus B. Virginis Conceptio etiam in mortalium mentibus, animis-

que originali labe carebit, qualia iam omnino hac nostra tempestate aduenisse visa sunt, cum paucissimi sint, qui, non dicam verbo, sed nec mente originalem maculam B. Virginis Cõceptioni aspergant. Quare elogium illud inuictissimæ Heroidis Iudithæ, quæ Virginis nostræ pulcherrima figura, ac typus extitit, potiori longè iure illi appropriari poterit: *Erat elegãti aspectu nimis, cui vir suꝰ reliquerat diuitias multas, & familiam copiosam. Erat hæc in omnibus famosissima, nec erat qui de illa loqueretur verbum malum.* Iudit cap. 8. v. 8. Et quale tandem esse putamus hoc Verbum malum? Censuerim fortassis si diceretus esse illud: Maria est in originali peccato concepta; quod non est aliud quam dicere: Maria fuit aliquando filia iræ, & mancipium Diaboli. Quo verbo quid peius, quid deterius dici potest? Quare S. Bonauentura encomium illud Iudithæ applicat B. Virgini in spec. cap. 8. Maria ergo optimè signata est, inquiens per illam famosissimi Nominis fœminam Iudith, de qua scriptum est: Nec erat, qui de ea loqueretur verbum malum. Sperandum ergo nobis iuxta Sapientis huius Idiotæ Vaticinium hoc verbum malum de Beata Dei Matre nec mente in posterum concipiendum, nec ore proferendum, sed potius vno omnium ore dicendum: A solis ortu vsque ad occasum laudetur omni hora, & in æternum immaculata Conceptio B. M. V.

Vere de B. V. nemo potest loqui verbũ malum.

39. Quæ sane dona ac charismata adeo innumera, adeo diuina sunt, vt ea nec mens capere, nec vlla creata, siue Angelica siue humana lingua sit, possit experire; Hinc Pelbartus inter reliqua priuilegia siue excellentius quæ Deiparam, velut stellæ, coronant, ait esse Incõpræhensibilitatem lib. 11. Par. 2. cap. 12. *Quia nimirum,* inquit, *perfectiones gratiarũ, & plenitudines excellentiæ in Maria, nobis, alijsque creaturis sũt incompræhensibiles.* Redditque mox rationem. *Nam secundum Sãcti Bernardi declarationem, sicut Diuinæ perfectiones, omni intellectui sunt incompræhensibiles, sic perfectiones gratiarum, quas Virgo in Dei Filij conceptione suscepit, soli intellectui Diuino, Christo, & sibi incompræhensibiles, & non alijs extiterunt. Et quidem quod DEVS generet DEVM, hoc ei ex natura sua conueniebat, intellectum produceret Verbum per omnia sibi æquale, imo impossibile erat vt DEVS Pater non generet DEVM Filium, ob intellectus fœcunditatem. Sed quod fœmina conciperet, pareretque DEVM, est & fuit miraculum miraculorum, quia hoc summè supra naturam est. Vnde oportuit hanc fœminam eleuari ad participationem Diuinam, per quandam quasi infinitatem perfectionum, & gratiarum, quam nunquã creatura experta est. Credo ergo quod illã abyssum impetscrutabilẽ omnium charismatum Spiritus S. quæ in B. Virginem descenderunt in hora Diuinę Conceptionis nunquam intellectus humanus vel Angelicus pertingere potuerit. Hinc Hieron. Quod natura non habuit, vsus nesciuit, ignorauit ratio, mens non capit humana, pauet cælum, stupet terra, creatura omnis etiam cælestis miratur, hoc totum est quod per Gabrielem Mariæ diuinitus nuntiatur, & per Christum adimpletur. Hinc denique sciscitanti Virgini: Quomodo fiet studere incompræhẽsibilitatem etiam in natura Angelica, rerum tantarum ei indicare volẽs, respondit, se mysterium hoc ignorare, ideoque committere explicationẽ Spiritui Sancto: Spiritus S. superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi, Q. D. Quod à me quæris plenariè nescio, vt totaliter edicam, sed ipse spiritus S. qui Doctor est veritatis, sibi soli altissimũ hoc mysterium reserabit, ipse te per illuminatissimam experientiam edocebit.* Hæc Pelbartus de gratiæ Virgineę, puritatisque omnis peccati labe expertis incomprehensibilitate, quam illa in suæ immaculatæ Conceptionis instãti adeo copiosè accepit, vt ad æqualitatem quandam Dei, gratiarum perfectionumque infinitate fuerit eleuata, quam illa postea puritatem obumbratione Spiritus S. in Filij Dei Conceptione, atque Incarnatione maximis, à solo Deo cognitis auxit incrementis.

Stella B. V. verticem coronans est Incompræhensibilitas.

Perfectiones. B. V. quas in Incarnatione Verbi soli filio, & ipsi notæ, ac cõprehensibiles.

Quod fœmina concipiat, & pariat Deũ est Miraculũ miraculorũ.

Gabriel fatetur se non cognoscere perfectè Incarnationis mysterium.

Solis Spiritus S. ad declarãdum Incarnationis mysterium in vtero B. V. per actum, sufficiens.

40. Eandem immaculatam puritatem Virginis Deiparæ sine peccato originario conceptæ agnouit Alexãder de Ales in celeberrimo illo iam memorato spõsæ elogio, quo ei dicitur: *Tota pulchra es.* Hic enim vir & vitæ sanctimoniæ, & doctrinæ laude florentissimus cum aliquãdo veritatem hanc ipso die Conceptioni Deiparæ sacro impugnaret, tantis est mox excruciatus doloribus, vt semimortuus in cathedra remanserit. Sibi redditus manum vltricem Virginis agnoscẽs, voto sese illi obstrinxit compositurum se librum pro immaculata eius Conceptione defendenda, quod & fecit, reuocauitque ea, quæ in librum tertium sententiarum posteritati contra immaculatam Virginis Conceptionem mandauerat. Tandem cum ad finem vitæ peruenisset, portasque immortalitatis pulsaret, ad Deiparam conuersus, elogium illud, verâ interpretatione, sicut antea semetipsum obsequio Virginis, in ordine Seraphico deuotissimè donauit: *Tota,* inquiens, *Pulchra es per plenitudinem gratię*

Alexander Alensis impugnans B. V. Concept. in cathedra magnis doloribus afflictus.

Promittit se compositurũ librum pro immaculata Concept.

Alexander Alensis quomodo moriẽs interpretatus est: Tota pulchra es, &c.

amica

amica Dei altissimi, Mater dilectissima, & macula nec originalis, nec venialis, nec mortalis peccati est in te. Quibus dictis animã Virgini Beatissimæ commendando, feliciter expirauit, vt testatur supra memoratus Pelbartus lib. 4. stell, par. 1. ar. 3.

Matthæus Cantacuzenus Rex Orientis immaculata Concept. asseruit.

41. Audiamus de hac immaculata Virginis puritate Regem orientis Matthæum Cantacuzenum, qui ante 300 annos floruit, sic loquentem in illud Canticorum elogium; *Considerans autem ipsam totius prorsus labis expertem Deiparam, totius orbis salutis, fuisse causam, ad ipsam diuino succensus Spiritu exclamauit dicens; En tota pulchra es proxima mea, & macula non est in te.* Audiamus hic denique Ioannem Picum Carthusiensis Ordinis illustre iubar, qui ante centum circiter annos floruit de illibata purissimæ Virginis huius tam Cõceptione, quam vita tota, ac conuersatione sic disserentem cap. 12. in Cant. *Tota pulchra es amica mea in opere, quia sobriè, piè, & iustè viuendo non est in te macula. Tota pulchra es in corde, quia peruersæ, & iniquæ, fictę, & falsę, obliquę, & mercenarię intentionis macula non est in te. Tota pulchra es in anima, & corpore, quia Mundi, Carnis, aut Diaboli macula non est in te. Tota pulchra in carne, tota pulchra in mente, & corpore, quia sancta mente, & corpore, & macula non est in te. Tota pulchra in silentio, & sermone, tota pulchra in conuersatione, tota pulchra in legis obseruatione, quia simulationis, vanitatis, aut falsitatis macula non est in te. Tota pulchra in Euangelica perfectione, quia inobedientię, negligentiæ, aut cupiditatis macula non est in te. Tota pulchra in prosperitate, & aduersitate, in subiectione, & prelatione, quia electionis, & inconstantię macula non est in te. Et vt simul finiam. Tota pulchra in omni re, loco, & tempore, quia contracti originalis, aut commissi, vel lethalis, vel venialis, cogitationis, locutionis, operis, & omissionis macula non est in te.* Sic ille.

Ioãnes Picus Carthusiẽsis asserit immaculatam Cõceptionem.

42. Agnouit in hoc sponsæ elogio immaculatam Deiparæ Cõceptionem Cęlius Pannonius Ordin. S. Pauli primi Eremitæ decus in suis Comment. MS. in Cant. quæ ex celebri Monasterio Lepoglauæ dum Zagrabiæ hæc meditarer habere licuit. Sic igitur ille, postquam Ecclesię puritatem celebrasset, dixissetque: *Ecce vnde pulchra Ecclesia, & tota pulchra, ecce vnde macula non est in ea. quod ergo est in vniuersali Ecclesia Dei, hoc & in particulari; sic, inquam, subtexuit in laudem Virginis: Porro celebratur hoc Canticum decantatissimũ, & de Deipara Virgine per appropriationem, quę ideo tota pulchra fuit, quia in ea nulla macula fuit nec originalis, nec actualis peccati, vt puriores Theologi cantant. Decuit quippe summè puram esse, quę candorem lucis ęternę, & speculum sine macula conceptura, & intra viscera gestatura foret, quę singulari gratiâ præseruata fuit, vt non penetraret ad eam labes ista connaturalis; quando corpus, afflatu Spiritus consecratum suscepit animam in plenitudine gratię creatam; quod circa altercationem potuit DEVS facere, & fecit. alioqui non tantum honorasset Pater filium, si Matrem aliquando infamię malum subiisse pulsus esset. Quem alioqui summè honorificari voluit, atque iccirco hominem quoque fieri, vt tanquam Redemptor ab omnibus honorificaretur in cęlo, & in terra, & etiã apud Inferos, vt docet Apostolus Phil. 2. Sed decor quoque virtutum omnium illius pulchritudini accessit, quatenus nihil esset in ea non summè pulchrum, summeque admirabile, ac denique sũmè amabile, vtpotè, quę toto cumulo virtutes omnes laudatissimè in se se contineret.* Hæc Cæl.

Cælius Pannonius defendit immaculatam Cõcep. B.V.

Decuit B.V. puram esse à macula originali, quæ candorem lucis æternæ concepturа erat.

43. Hæc immaculata Pulchritudo ac puritas iam pridem præfigurata fuit in Esthere, de qua dicitur cap. 11. v. 15. *Erat formosa valdè, & incredibili pulchritudine omnium oculis gratiosa, & amabilis videbatur.* Quod elogium ad internam animi formam Virginis nostræ gloriosissimæ trãslatum, illam præsertim quam in primo immaculatæ suæ Conceptionis instanti sortita est, mirificè illum illustrat. Tunc enim reuera erat formosa valdè, suaque incredibili pulchritudine omnium maximè sanctissimarum Trinitatis personarum, Angelorumque oculis gratiosa, & amabilis extitit. Verè eximia hæc Virginis nostræ forma, ac venustas, quæ in eius immaculata Cõceptione eluxit est in hodiernum vsque diem incredibilis nonnullis, licet admodum paucis, qui dum tam aduersus cõmunem pene sensum Ecclesiæ non credunt, incredibilis esse videtur, licet ex validissimorum argumentorum momentis credibilis facta sit nimis. Dicat igitur sponsus de hac incredibili pulchritudine Virginis: Tota *Pulchra es amica mea, &c.*

44 Eodem hoc sponsæ elogio, illi à filio attributo, immaculatã Virginis nostræ gloriosissimæ in Conceptione puritatem ipsis radijs solaribus inferiorem comprobarunt veteres Rabbini, vt testatur Petrus Galatinus Ord. Seraph. libr. 7 cap 5. vbi ait sic locum illum de Matre Messiæ interpretatum Rabbi Selomonem, docetque ibidem Galatinus elogium illud intelligi minimè posse de antiqua Sinagoga, post circumcisionẽ, vt aliqui Iudaizabant, qui illi minimè conueniebat illud; *Et macula non est in te.* Neque etiam de Ecclesia sola, vt volebat Nogostratus, quam opinionem falsam

Elogium illud: Tota pulchra es, &c. Rabbini etiã B.V. applicuerunt.

ſam cenſet idem Galatinus. *Tum quia*, inquit, *omnia, quæ Mater Eccleſia canit, a Spiritu S. inſtituta ſunt, quem mendacem eſſe impoſſibile eſt. Sācta autem Eccleſia dictum hoc Matri Dei attribuit. Tum quia laudes glorioſiſſimæ Virginis immenſæ ſunt, atque incompræhenſibiles. Si igitur nos eam laudare volentes, alienas ei attribueremus laudes, oſtenderemus proculdubio eas laudes in ipſa nō eſſe, ſed ab alio mutuari. Hoc autem falſum penitus eſt, cum ipſa alijs mutuet de laudibus ſuis, & non illas ab alijs accipiat, ſitque omni laude digniſſima. Ex his igitur manifeſtum eſt, textum hunc de nullo alio, quam de Matre Meſſiæ conuenienter intelligi poſſe.* Hactenus Galatinus.

B. V. Turturi comparatur quod felle peccati originalis, etc. caruerit.

45. Puritatem hanc Virginis omni neuo carentē altero illo elogio ſponſi rurſus probat idem Galat: *Pulchræ ſunt genæ tuæ ſicut Turturis. Cant. 1. Matrem Meſſię*, inquiens. *eam ob rem Turturi comparat, vt oſtēdat, quod quemadmodum Turtur felle caret, & à principio ſuo ſine eo creata eſt, ita Matri Meſſiæ nec originale, nec actuale, nec mentale peccatum attribuendum eſt. Eandem ob cauſam eam Columbæ idem ſponſus omni felle carenti. Cant. comparat, inuitatione illa: Surge, propera amica mea, ſpecioſa mea, & veni columba mea in foraminibus Petrę, in cauerna maceriæ, oſtēde mihi faciem tuam. Vnde colligitur, Matrem Meſſiæ nō ſolum Columbam eſſe immaculatam, ſed etiam oſtenditur eius principium, ac fundamentum abſque peccato Originali futurum. Cum enim petra principium ſit, & fundamentum quo ædificium ſuſtentatur, ideo in foraminibus petrę, inquit, hoc eſt, in embrione, vbi concepta fuit, in quo velut foramine fuit Columba, abſque felle peccati originalis mundiſſima. Quod porrò principium petræ aſſimiletur teſtatur Iſa. 40. Attēdite ad petram, vnde exciſi eſtis. Et ſaluator cum dixit: Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. Colūba igitur ſine felle in petra eſt Virgo immaculata in principio ſuæ Conceptionis.* Virgineam hanc quoque Columbā abſque felle peccati conceptam indicant encomia illa ſponſi. Cant. 6. *Vna eſt columba mea, vna eſt perfecta mea, vna eſt Matri ſuæ, electa genitrici ſuę. Ac ſi diceret*, proſequitur Galatinus: *Vna ſola ex omnibus fœminis, abſque originali peccato concepta eſt, quemadmodum Chriſtus ſolus, ex omnibus viris.* Oſtendit denique idem Auctor fieri nullo modo potuiſſe, vt benedictus Dei filius Matris ſuæ Puritatem aliquâ originali labe inquinari permitteret, quam ab inſtanti ipſius formationis in vtero Matris, filiali planè affectu, vlnis charitatis complexus eſt. De quo complexu amantiſſimo ipſa gloriatur Cant. 2. *Leua eius ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me: Si Chriſtus*, inquit ille, *Leuam ſub capite Virginis tenebat, & dexterâ ſuâ eam amplexabatur, impoſſibile eſt eam in peccatum originale cadere permiſiſſe.*

B.V. Colūbæ comparatur eo quod abſque felle peccati originalis concepta ſit.

Columba in Petra ſine felle eſt Virgo Immaculata in principio ſuæ Concept.

Chriſtus ſēper vlnis charitatis cōplexus non permiſit in originale peccatum cadere.

46. Quod porrò aduerſariorum nonnulli ad puriſſimam Virginis Cōceptionem impugnandam illud dictum ipſius ſponſæ adferunt Cant. 1. *Nigra ſum, ſed formoſa ſicut Tabernacula Cedar, ſicut pelles Salomonis*; id potius ad propugnandam ipſius ab omni peccati labe liberam puritatem deſeruit. Cùm enim filiæ Siō ipſius gloriæ tanquam alienigenæ, inuidētes, pulchritudini eiuſdem detraherent, eamque nigram eſſe velut Paſtricem blaterarent, reſpondet ipſa, modeſtâ quadam ironiâ: *Nigra ſum ſcilicet, imo ſum pulchra, ſicut tabernacula Cedar, ſicut pelles Salomonis*. Quam pulchra porrò hæc tabernacula tentoriauè Cedarena, ac pelles Salomonis extiterint, colligitur ex varijs auctoribus, ac præſertim ex Adrichomio in deſcriptione Terræ ſanctæ. Hic enim in Manaſſe n. 35. Cedar dicit Vrbem eſſe pulcherrimam in montanis Seir, ſiue Sanir ad quam Salomon alluſerit. Tandem n. 94. Tabernacula Cedar idcirco nominata fuiſſe ait ab auctore Cantici Canticorum, quod inter Suetam, & Cedar Vrbes, & montem Phialā vberrima, & amœniſſima ſint cāpeſtria, quæ lęta pecoribus ſubminiſtrāt pabula in quibus & olim & poſterioribus tēporibus ſub æſtatem celeberrimæ viſuntur nūdinę, ad quas innumeri cōuolant mercatores ex Syria, Palæſtina, Meſopotania, Arabia, &c. orientalibus Regionibus: deferunt autem pecorum ingentem multitudinem, qui ruri verſantur: Inſtitores autem gazam qualem oriens ſuppeditat, iucundam, variam, diuitem. Et quoniam in longos dies perducitur cōcurſus, Tentoria, quorum cum vela, & columnas pingant arte exquiſitiſſimâ, eoſque potiſſimum admoueant colores, qui intuentium oculos mirâ voluptate poſſint oblectare, fruuntur Cedaris verbis, quæ in vicino poſita eſt, Ciues ſpectaculo, quo vix poſſit eſſe aliquid, quod plus recreare valeat. Ob hunc igitur Tentoriorum prope Cedar ſub æſtiuis nundinis apparatum politiſſimum, atque exquiſitiſſimum à Sponſa commendata ſunt Cedarena, Tabernacula, quibus pulchritudinem ſuam ſimilem eſſe ait. Apud alias etiam gentes Tabernacula ſeu Tentoria pulcherrimo ac ditiſſimo inſtructa fuiſſe apparatu conſtat. Hinc Plutarchus in Pompeio: *Siquidem Tabernacula erant omnia myrtho redimita, & ſtragulis pictis exornata.* Idem in Alc-

Cur B.V. dicatur formoſa ſicut Tabernacula Cedar.

Quam ſint pulchra tentoria, & Tabernacula Cedarena?

Alexandro, loquens de Regis Darij Tabernaculo, quod Macedo erat ingressus: *Vt conspexit omnia magnifica esse, nihilque prætermissum, quod vel faceret ad maiestatem, vel luxum, oculis ad amicos conuersis: Hoc*, inquit, *erat Regnare*. Idem Plutarchus de M. Antonio Triumuiro loqués: *Mordebant homines poculorum aureorum in peregrinationibus eius tanquam, in triumphali pompa translatorum spectacula, erectiones in itinere Tentoriorum, prandiorum apud lucos, & flumina exquisitorum apparatus.* Similia recenset Plutarchus de eius Amasia Cleopatra. *Vehebatur*, inquit, *Cydno fluuio in nauigio, aurata puppi, velis passis purpureis, remigio argenteis ducto remis, ad tibiarum, & fistularum, & cithararum modos. Recumbabat illa sub Tabernaculo auro intexto, eleganter exculta, vt pingitur Venus, pueri, pictis Cupidinibus assimiles hinc inde stabant, & ventulum ei faciebant. Ancillæ itidem, quæ forma præcellebant, Nereidum, & Gratiarum modo amictæ, partim assidebant gubernaculis, partim rudentibus. Complebant denique ripam odores, ex suffituum copia fragrantissimi.* Tabernaculum quoque Holofernis facile nobis ob oculos proponit veterum Tentoriorum, siue Tabernaculorum venustatem, ornatumque preciosissimum, de hoc Iudith 10. habetur: *Videns itaque Iudith Holofernem sedentẽ in Conopeo quod erat ex purpura, & auro, & smaragdo, & lapidibus preciosis intextum, adorauit.* Tentoria denique Regis Assueri, quibus in suo Conuiuio illo celeberrimo instructo ad vestibulum horti & nemoris vsus est ornatum, maiestatemque veterum Tabernaculorum, quibus se sponsa contulit, ostendunt. *Pendebant*, inquit Sacer textus Hest. 1. *ex omni parte Tentoria aerij coloris, & carbasini, ac hyacinthini, sustentata funibus byssinis, ac purpureis, qui eburneis circulis inserti erant, & columnis marmoreis fulciebantur. Lectuli quoque aurei atque argentei, super pauimentum smaragdino, & Pario stratum lapide, dispositi erant, quod mira varietate pictura decorabat.* Fortassis ornatu consimili Tabernaculum Regis Salomonis, quo aliquando ad deliciandum in hortis vtebatur erat instructum; quod etiam fortasin pellibus, precio, specieque eximijs quas hyacinthinas fuisse censuit Abulensis exornarit, siquidem illis non ad arcendos imbres, sed ornatum vsus fuerat, quemadmodum & Dauid Pater eius & ipse quoque Arcam domi suæ commorãtem pellibus variegatis, mollibus suaueolentibus preciosissimis contexit. Vnde aiebat Dauid 2. Reg. 7. *Vides ne quod ego habitẽ in domo Cedrina, Arca autem fœderis Domini sub pellibus est?* seu, *in medio pellium est?* Has Sanchez *honoras, atque exquisitas cum* Saliano fuisse credidit.

Cleopatræ Tabernaculum quam sumptuosũ.

Holofernis Tabernaculu, & Assueri, quã preciosum, & pulchrum.

Tabernaculu Salomonis quo in hortis deliciabatur pulchre ornatũ & pellibus preciosissimis tectum.

Pelles quibus Arca tegebatur fuerunt honoræ atque exquisitæ.

47. Quod si pelles has Salomonis cum S. Bern. intelligamus cælos, quos verus Rex Pacificus extendit sicut Pellem, & expandit eos quasi tabernaculum ad inhabitandum Isa. 40. multo magis illibata Virginis in Conceptione Puritas purissimis celi, nulli corruptioni obnoxijs, ipsisque Angelis qui in cælo habitant collata, perspicietur. Ex quibus omnibus sat perspicue colligimus sponsam, cũ se formosam sicut Tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis esse dixit, nõ nigram, aut alio quopiam notatam esse næuo, sed contra pulcherrimam, purissimamque, præsertim vero in interiori homine, cuius puritatis splendor, ac mundicies in hominem etiam externũ redundabat, extitisse. Si enim fuisset nigra, quomodo sponsus eius genas laudasset: Cant. 1. *Pulchræ sunt genæ tuæ sicut Turturis?* Quomodo dixisset Cant. 4. *Sicut fragmen mali punici, ita genæ tuæ?* Quomodo dixisset: *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias*, vel sicut legit Galat. lib. 7. cap. 5. *Sicut Rosa inter spinas, sic amica mea inter spinas, sic amica mea inter filias*, Q. D. inquit ille, *quemadmodum Rosa speciosa, & odorifera, ex qua multa conficiuntur aromatica, nascitur inter spinas, ipsa tamen spinis caret; ita amica mea nata est inter fœminas in originali peccato conceptas tanquam rosa inter spinas, ipsa tamen eiusdem peccati expers fuit.* Ex qua, cum rosa, ac lilio sponsæ comparatione increbilem eius venustatem, colore candido, ac rubicundo, quibus mixtis nil pulchrius licet intueri, coalitam animaduertimus declarari. Hinc puritatis hunc Candorem sponsus considerans, collum eius candidissimo ebori contulit Cant. 7. *Collum tuum sicut turris eburnea.* Si collum eius candorem eboris æmulabatur, quomodo nigrũ esse potuit? Hinc Statius lib. 1. Achill. Achillis pulcherrimum vultum amore Deidamiæ ardentem depingens sic cecinit.

Nec latet haustus amor, sed fax vibrata medullis,
In vultus, atque ora redit, lucemque genarum
Tingit, & impulsum, tenui sudore peruerrat:
Lactea Massagetæ veluti cum pocula fuscant
Sanguine Puniceo, vel ebur corrumpitur ostro.

Cùm igitur non nigram se, sed formosã, sicut pulcherrima, eaque ornatissima Cedarenorum, purpurã, auro, lapidibusque preciosis decorata tabernacula, similemque pellibus Salomonis preciosissimis, quibus Arcam contexerat, vel denique Superni Salomonis pellibus, ac ten-

Pelles Salomonis notãt cælos.

Pulchra B. V. sicut pelles Salomonis dicitur, quia purior cælis est, ipsisque Angelis.

B. V. sicut rosa inter spinas, i. fœminas originali peccato subiectas.

B. V. nigra esse nõ potest, cũm eius collum instar eboris candidum sit.

tentorijs, quę sunt cæli purissimi, ipsique cælis contenti Angeli, esse fateatur; qui fieri potest, vt nobis oriatur suspicio, eam turpissimâ originalis peccati notâ, atroceque infectum fuisse, cum etiã apud Gentiles nigredo hæc habita fuerit execrabilis adeo, vt Horat. libr. 1. Satyra 4. monuerit:

Hic niger est, hunc tu Romane caueto.

48. Simili ratione explicari potest v. 5. vbi ait Spõsa; *Nolite me considerare, quod fusca sim, quia decolorauit me Sol. Q.D. Nolite filię Ierusalem interiori mentis loquelâ dicere intra vos, quod sim fusca, vt ante me dicebatis Nigram, quia sempiternus iustitiæ sol, luce puritatis suę me decolorauit, ac nitore, candoreque pulcherrimo suo, quodammodo dealbauit, ita vt mihi quoque tanquam figuratę Iudithæ Dominus contulerit splendorem,* Iudit. cap. 10. v. 5. effeceritque suæ purissimæ lucis radijs quam simillimam. Hanc mirificam Diuinæ lucis puritatem toto ore, oculisque Virginis promicantem dum contemplamur, exclamare verè possumus: *O quam pulchra est casta generatio, cum claritate!* Sap. 4. Hæc illa omnis labis experte puritate beatas illas, ab omni corporis concretione liberas mentes, omnesque sanctorum animas, tanquam Angelorũ, sanctorumque omnium Regina, longo transcendit interuallo, veluti :(si dicere fas:) Amorum Dea, cum Minerua, aut Diana, Nymphas, Naiadesque reliquas formæ elegantiâ post se reliquit, ita vt merito hic illud Statij lib. 1. Achil. quod de Reginę Deidamiæ, (inter cæteras Virgines nobilissimas vultus præstantiâ.) cecinit: vsurpare possimus:

B.V. originali peccato non fuit fuscata, sed à sole iustitiæ luce puritatis decolorata.

B.V. sanctimonia ac puritate omnes Angelos, reliquosque Cælites superat.

Sed quantum virides pelagi, Venus addita Nymphas
Obruit; aut humeris quantum Diana relinquit
Naiades; effulget tantum Regina decori
Deidamia chori, pulchrisque sororibus extat.
Illius roseo flammatur purpura vultu,
Et gemmis lux maior inest, & blandius aurum;
Atque ipsi par forma Deæ, si pectoris angues
Ponat, & exemptâ placetur casside vultus.

49. Quod si cum S. Vincentio Ferrerio, ac Pelbarto conceptam Deiparam, lucem illam à Deo in primo mũdi exordio conditam, cum dixit: *Fiat lux, & facta est lux;* esse dicamus, magis adhuc immaculata eius puritas, ab omni originali labe libera enitescet. Verè pulcherrima, eaque fulgentissima quædam lux est Deipara, adeo vt de ea, quod de Deo ipso proportione quadam pronunciauit Apostolus, edicere possimus: *DEVS lux est, & tenebrę in illo non sunt vllę. Lux,* inquam, *initio mundi condita est. Virgo.* Quemadmodum enim mox vt est producta, totum mundum caligine illâ, quâ erat inuolutus, tenebrisque, quæ erãt super faciem abyssi, est liberatus; sic eundem à teterrimis errorum, superstitionis, variorumque scelerum densissimis, ac plusquam Cimmerijs, imo mortis vmbris absoluit Deipara, eique diem Serenissimũ induxit, adeo vt eam verè pulcherrimam illam Iobi esse filiam, quæ Dies appellata est, dicere possimus. *Verè Maria lux est mundi,* vt inquit idem Pelbartus, *quia vt canit Ecclesia, eius vita inclyta cunctas illustrãt Ecclesias, propter quod merito, ac dignè Maria, quæ Illuminatrix interpretatur, vocata est.*

B.V. in sua Concept. est noua lux ini tio mundi facta ac nata.

B.V. lux in quam tenebræ nõ sunt vllæ.

Merito B. V. M. vocatur quia vox hęc Illuminatrix interpretatur.

50. Verè lux est Maria, quia sicut de primigeniâ illa luce sol fabricatus est, vt docent Doctores lib. 2. sent. D. 13. sic ex Virgineâ hac luce sol iustitiæ Christus efformatus est. Hinc eadem canit Ecclesia: *Felix namque es sacra Virgo Maria, & omni laude dignissima, quia ex te ortus est sol iustitiæ Christus DEVS noster.* Quod si sol iustitiæ, seu puritatis, imo ipsa substantialis puritas, ex Virginea hac luce sibi corpus ope, operaque Spiritus S. efformauit, inque ea veluti luce, creatoque sole, sol hic increatus essentialisque puritas dignata est nouem mensibus inhabitare, quanam ratione, DEVS immortalis, nobis persuadere possumus lucem hanc Virgineam, maculam aliquam peccati cuiuspiam contraxisse? Nonné labes hæc in ipsum solem redundaret, diceretuque non ex pura sed impura luce formatus, ac proindè sol puritatis appellati nequiret?

Sicut ex primigenia illa luce sol formatus est, sic ex Virginea hac luce sol iustitiæ Christus.

51. Ad hanc Virgineæ puritatis immaculatæ demonstrandam excellentiã crediderim, vniuersorum Opificem prima Mundi die lucem condidisse, vt ostenderet eminentissimum Deiparæ supra puras creaturas omnes tam in puritate, quam in gratijs ac priuilegijs omnibus Primatum. Hinc Petrus Blesensis Epist. 14. vocat Deiparam Diem Imperialem, quasi splendoris, post filium primatum teneat, omniumque tenebrarum, nunquam illi succedente nocte, sit expers. Ipsa enim est Mitraton apud Hebræos nobilissima illa, ac prima creatura, quã Principem facierum appellant, eo quod faciebus Diuinarum Personarum Trinitatis semper assistat, & ad cõspectum Diuinum homines introducat, vt Diuinissimarum Patris, filij, ac Spiritus sancti facierum æuiternã contemplatione in perenni beatitudine perfruantur. Eãdem felicissimam, lucidissimamque diẽ merito Moyses vocauit vnam, non ideo

B.V. Prima lux dicitur ob primatũ quem habet inter creaturas omnes.

B.V. dicitur Dies Imperialis

B.V. Mitratõ i. Princeps facierum.

Yyyyy tan-

B. V. Dies vna, quia vnica est inter puras creaturas, absque puncto instat suis concepta.

tantum, vt docet Ioann. Philopponus lib. 2. de mundi creat. cap. 23 quia vna dies reuoluta, genitrix est reliquarum, quæ eadem sunt cum prima ob eiusdem lucis, solisque reuolutionem, verumetiā, quia vnica est Virgo nostra, inter puras creaturas, sine peccati labe, ad instar lucis concepta, nataque. Ipsa est vnica Phœnix, ipsa vnica columba Genitricis Naturæ, Gratiæque filia; de qua dicebat filius Cant. 7. *Vna est Columba mea perfecta mea, in sanctitate videlicet, ac puritate, cui nil omnino deest, vna est Matris suę Naturæ, electa Genitricis suę, nempe Gratiæ, quia sicut filium elegit ex millibus virorum, sic illam ex millibus fœminarum, vt purissima esset lux, solisque esset Mater immaculata sempiterni.*

B. V. generādo solem iustitiæ naturæ similitudine, in ipsum transformata est.

52. Et quoniam generatio est origo viuentis à viuente coniuncto in similitudinem Naturæ, vt docent Theologi factum est, vt ipsa solem iustitiæ, seu puritatis, tanquam alter sol generādo, naturæ similitudine in ipsum transformaretur, & solis huius purissimi generatione, & ipsa sol, maiori longè quam ante luce resplendens, euaderet. Hinc S. Bernardinus Senensis eam Tom. 2. serm. 51. & in sua Conceptione, in Natiuitate ac denique in Incarnatione Dei filij solem appellauit: & ad ipsius amplificandam laudem sententiam illam Eccl. 26. v. 21. protulit: *Sicut sol oriens in mundo in altissimis Dei, sic mulieris bonę species in ornamētum domus eius. Sacramentum*, inquiens, *glorię Virginis Matris Dei sublimissimum ad reuerendum, deuotissimum ad tractandum, dulcissimum ad contemplandum proponitur nobis. Gloriosa equidem dies ista, quæ iubar solaris luminis nobis affert, dum conceptam, vel natam, seu Annunciatam nobis prænunciat Dei Matrem. Eleuemus igitur omnem pietatis affectum, efferamus omnem nostrum conatum, erigamus, & illustremus cunctis viribus intellectum, ad illam, quæ vigore, dulcore, atque splendore suo cunctas pias mentes inflammatas illuminat Illuminatas roborat, vt sciant, velint, & possint filij sui vestigia imitari, quia ipsa est sol oriens. Primo eius Conceptio est ad instar solis, quasi cum est post montes in Aurora, quia adhuc erat clausa in vtero Matris suæ tempore Conceptionis. Vnde de hoc statu Angeli: Quæ est ista, quę progreditur quasi Aurora consurgens? Secundo Natiuitas est sol oriens, cum scilicet ascendit ad orizōtem à montibus orientis, mundumque ortu suo irradiat. De his duobus statibus Propheta. Tu fabricatus es Auroram, & solem, idest B. V. in Conceptione, & Natiuitate eius. Tertio Annunciatio, & obumbratio Spiritus S. est quasi sol in mundo in altissimis Dei, in altitudine celorum cum ascendit super hemisphærium nostrum in summo caloris æstu. Sic fuit B. V. in filij Conceptione.* Hæc S. Bernardinus, ex quibus colligimus Deiparam, quia soleni iustitiæ, siue puritatis olim paritura erat, tātâ semper sanctimoniæ, omnisque munditiæ, labis omnis expertis, luce, & in immaculatæ Conceptionis instanti, & deinceps totius vitæ decursu radiasse, vt sol alter purissimus, ac fulgentissimus mundo exortus, in eius maius ornamentum esse videretur. Quem sanè solem cū supernus Opifex, idemque sol iustitiæ sempiternus sibi delegerit, vt in eo tabernaculum poneret, vti supra meminimus omnimoda sane sanctimoniæ puritate, qua sub Deo maior nequit intelligi eum respledere oportuit, ne ex ipsius substantia per Incarnationem, humanitatem nostram assumendo aliqua peccati labe ipsius puritas aspergeretur.

B. V. Conceptio est instar solis, cū est post mōtes in Aurora

B. V. Natiuitas est sol oriens cum ascendit ad orizontem.

B. V. Sol purissimus & in Concept. sua, & totius vitæ decursu orbem illuminans.

53. Quod si porrò à primo Cōceptionis instanti eam in Matrem delegit, vt vult S. Chrysologus, qui eam semper Matrem vocat, eandem certè mox, vt optimus filius Matrem dilexit. Verissimè enim pronunciauit Philosophus libr. 8. Ethic. c. 12. *Parentes filios, vt seipsos amant; qui enim ex ipsis oriuntur, sunt quasi alteri ipsi, dum separati sunt: filij autem parentes amant, vt ab ipsis producti*. Et paucis intercalatis. *Est*, inquit, *amicitia filijs erga parentes, & hominibus erga Deos tanquam erga bonum quoddam, atque excellens, beneficia enim maxima contulere, quippe cum sint in causa vt sint, & enutriti, atque educati fuerint, posteaquam in lucem venerunt, habetque huiusmodi amicitia iucunditatem, atque vtilitatem eo magis, quam alienę, quo etiam cōmunior vita inter ipsos est.* Quod si filius Dei Virginē mox vt Concepta est, vt naturali affectu, tanquam Matrem dilexit, ei certè, vtpotè cuius Natura est ipsa summa Bonitas, summè benè voluisse tanquam bono excellenti atque amabilissimo eamque summis cæli donis gratijsque ornasse oportuit, pręceptumque suum de honore Parentum, olim adhuc in lege veteri promulgatum, implere. Qui sane honor non in sola duntaxat exteriori reuerētiâ, signis quibusdam expressa, sed multo magis in mutua bonorum, facultatumque communicatione consistit. Quod autem maius bonum rationali creaturæ, quam iustitia, sanctitas, atque originalis, omnis labis expers puritas præesti cōmunicari?

B. V. mox vt concepta est in Matrem Dei electa.

Filii naturaliter Parētes amant eiusque bene volunt: quāto magis Dei filius suæ Parēti?

Dei filius suę Matri bene volendo in instāti summum bonū, sanctitatem puritatemq. communicauit.

54. Veritatem hanc doctissimus equè, ac pijssimus Doctor Ioan. Gerson Parisiensis Cancellarius serm. de Concept. B. Virg. habito in Templo S. Germani ann. 1401. grauiter simul ac festiuè intro-

troducit veritatem hanc & varijs cõprobauit argumentis; in primis per Prosopopœiam ipsam Naturam, tum Virtutes, varias, rationes easque efficacissimas, quibus Conceptio immaculata Virginis comprobari consueuit, afferentes coram vniuersorum Creatore ac Domino de hominis redemptione facienda cogitãte per filium, mediante incarnatione in vtero Virginis. Quã omnes, summâ puritate ornatam, omnique originalis peccati labe carentem, vtpote Dei Matrẽ, cui honor omnis, ac reuerentia debetur, esse voluerunt, ne Matris ignominia in filium redundaret. Ac in primis Naturã sic loquentem introducit: *Scis Domine, quod secundum meam legem primariam, legalẽque institutionem, producere deberem tales homines, vt in Regno eorum spirituali nulla esset carnis, & sensus contra rationem rebellio. Ideo peto vt Caro, quæ est ancilla, & famula nihil faciat contra auctoritatem, & voluntatem animę, quæ est ipsius Regina, Domina, ac Magistra. Hanc ob causam passiones inordinatique motus in hominibus turpes sunt, & culpabiles, quia ratione sunt præditi; non item in bestijs; vt superbia, vel turpitudo in equo peccatum non est, nec crudelitas in leone, nec inuidia in cane, nec in corde auaritia. Quid ita? quia rationem non habent, vt homo. Ideo videtur indecẽs esse tibi summo Principi, mihique, vt Amica tua in spirituali suo Regno huiusmodi dissonantiam inter rationem, sensumque habeat; & in hac parte prima Mater Eua maiori sit affecta priuilegio, carendo in sua prima creatione huiusmodi internã carnis, ac Spiritus rebellione. Addo quod ius meũ, ius naturale est, quod filius debet honorare Matrem suam, quemadmodum in mea schola semper Discipuli mei Philosophi, ac Poetę prædicarũt. At quã ratione sufficienter honoraretur, si inhonestum peccatum, in ea aliquo tempore dominaretur?* Ex quibus ab optima Matre Natura allatis rationibus clarè patet, puritatem omni carentem macula Virginis Conceptioni tanquam Dei Matri iure naturali debitam fuisse.

Dialogus Naturæ, & Gratiæ coram creatore Deo disputantium de B.V. Conceptione.

Naturę expetit vt B.V. sine peccato Originali concipiatur, ne Eua illa felicior esse videatur.

Indecens est vt B.V. in spirituali suo Regno dissonantiam inter rationem, & sensum habeat.

Ius Naturæ requirit vt filius honoret Matrem.

Puritas originalis B.V. iure naturæ debita.

55. Vt porrò ostendat etiam lege Gratiæ eidem Virginis Conceptioni puritatem omnis peccati expertem labe deberi, prosequitur vir pijssimus introducendo virtutes singulas, coram Deo pro immaculatâ Matris ipsius Cõceptione perorantes. Obedientia sic locuta fuisse memoratur. *Siquidem summè Princeps Matrem carnalem habere vis in terra, illi sane omnem honorem, reuerẽtiam, seruitium, atque obedientiam debetis. Nec huic debito contradicet iustitia. Hęc porro lex non benè implebitur si in huiusmodi abominatione, immunditiá, subiectioneque peccati aliquo tempore iacere permitteres illam, quæ totius puritatis habitaculum, templum, ac palatium esse debet.*

B.V. lege gratiæ Puritas originalis debita.

56. His mox hæc intulit Charitas: *Verè omnipotens Pater tu me Reginam Virtutum fecisti, qua de re in te glorior, & sine me, illarum nulla humanę naturę vel congruit, vel conceditur. Sum illa, quæ eas sicut sol illuminat, colores: illas ego viuifico, sicut anima viuificat corpus, sine me mortua planè est anima, omnisque studiosæ, ac meritoriæ operationis impotens. Si ergo contingeret, quod absit, vt in tuæ Matris Conceptione, vel postea elongarer, nec in tanta Domina; ob peruersum illum Tyrannum, originale nempe peccatum, habitarem, quis eam custodiret? Nullo enim pacto in ea habitare possẽ. Atque ita anima eius in primis spiritualiter esset mortua, ideoque turpis, fœtida, deformis, tibi displicens, atque odibilis, indigna prorsus tua, Angelorumque societate, & digna contra ab eiusdem Societatis consortio, separatione. Quod si in illo statu moreretur, æternæ damnationis rea existeret, essetque teterrimarum tenebrarum habitatio, quæ ipsum Diuinum Lumen, Solemque iustitiæ, puritatisque, vtero suo gestare debuerat. Quare rectè Diuina pronunciauit Sapientia, si hoc fieret admodum impertinens futurum. Sic enim Matutina stella in primo sui exortu ecclipsim pateretur. Rosa noua recens exorta deficeret, ac flauesceret. Fons gratiæ desiccaretur, ac desisteret. Flos lilij pallesceret. Mater vitæ moreretur, Regina mundi subijceretur. Et cui? Subijceretur nimirum fœdiori, atque abominabiliori subiectioni, quę vnquam excogitari posset, illi nimirum, quæ est peccati, qua nihil detestabilius.*

Charitas exponit vt Concept. B.V. sit immaculata.

Originale peccatum per uersus Tyrãnus, quo cũ Charitas habitare nequit.

B.V. si in conceptione sua contraxisset maculã, stella Matutina in primo suo ortu ecclipsim pateretur.

57. Vbi loqui desijt Regina virtutum charitas, prosecuta est immaculatæ Cõceptionis Deiparæ defensionem Misericordia: *Pater totius bonitatis*, inquiens, *postquam tantum condescendisti petitioni nostræ miserabili, & redimere decreuisti humanũ genus à seruitute peccati, iustum est, vt sis Redemptor, ac perfectissimam, & vnam saltem personam redimas excellẽtissimè. Nouisti porrò quod inter varios redimendi modos, perfectior est is, quo ita præseruatur, persona, ne in subiectionem peccati cuiuscunque siue originalis, siue actualis prolabatur, vt certo remotâ huiusmodi præseruatione in illud esset casura. Quę sanè magna est, insignisque gratia. Quemadmodum enim maior longè fit gratia alicui, qui præseruatur ne cadat in lutum, quàm illi, qui postquam cecidit, releuatur: Sic sanè longè maior exhibetur beneuolentia illi, qui ne in peccati originalis fæces prorruat conseruatur, quam illi qui postquam in easdem concidit, expurgatur. Ille enim redimendi modus est perfectissimus. Et etiam quæso, optime ac benignissime Pater, personam perfectius debes redimere, quam illam, quę tibi Mater, singularisque amica est futura?*

Misericordia immaculatã Concept B. V. defendit.

Quis perfectior sit redimendi modus à peccato.

Præseruari, ne quis cadat in peccatũ est perfectissimus redimendi modus, qui Dei Matrem maxime decet.

venerando, tremendoque aspectu, magna quadam grauitate, ac magnificentia sententiam decretumque de Matris suæ immaculatâ Conceptione ferentem, his verbis: *Audiuimus vos amantissimæ filiæ, & gratiosè, quæ à vobis dicta sunt recipimus. Admittimus in primis ex speciali gratia humilem Orationis supplicationem, quam pro bonis nostris subditis, ex dilecta vrbe Nazareth Ioachimo, & Anna porrexit, attentâ bona veraque relatione, quam vos omnes, vnanimi consensu de eisdem fecistis. Volumus igitur allegationem filiæ nostræ Naturæ super eorum sterilitate, minimè contristando, vt parentes illius sint, ex qua humanę Naturę filius meus carnem assumat. Vnde pręcipimus vni Angelorum vt hoc fęlix nuncium ad illos deferatur.*

Dei filius auditis Virtutibus immaculatam Matris eius Concep. defendentibus, pro illa fert sententiã.

61. Et quoniam Virtutes omnes cum optima Parente Natura operam vniuersorum Opifici in Matre sua exornanda obtulerant, eundem sic petitioni eorum annuentem decernentemque introducit: *Consentimus pręterea, volumus, ac iubemus, vt secundum quod obtulistis, omnem curã, studium, industriam, potẽtiam vestram ad Amicam meam totam pulchram, absque vlla peccati macula componendam, efformandam, vestrisque ornamentis decorandam, ac dotandam impendatis. Quod porrò ad vestram disceptationem vltro, citroque habitam attinet, scitote nolle nos ad legem illam generalem, ac pœnalem ob scelus latam Protoplasti, vllum habere respectum. Quoniam pro alijs lex illa facta, est, non pro ipsa, quam sicut singulariter in Matrem elegimus, ita singularibus priuilegijs velut Augustam orbis totius Reginam, ac Imperatricem dotare decreuimus.* Hæc Gerson ingeniosè sanè ac festiuè. Ex quibus quisque luculentissimas rationes ad immaculatam puritatem Virgineæ Cõceptionis comprobandam, potest depromere; simulque ostendere eam adinstar solis primigeniâ illâ illibataque luce radiantis, ad alterum illum sempiternum in tempore, iustitiæ, puritatisque generandum solem electam, ac proinde omnis omnino peccati originarij labe immunem esse debuisse, ne ignominiosa cuiuscunque tãdem sceleris macula in ipsum æuiternũ increatæ puritatis solem redundaret.

Deus B. V. dotibus Naturæ, & Gratiæ in eius Concept. ornauit.

62. Atque ita ex his intelligimus quanam ratione sapiẽtissimus vniuersorum Artifex cum Naturâ, ac Gratiâ, cumque virtutibus reliquis Dominam hanc, totiusque orbis Reginam in ipso Conceptionis puncto, tam in anima, quam in corpore, tanquam tabernaculum suum proprium, ad instar Vnicornis ædificarit, adeoque sanctificium hoc suum sanctificarit, liberumque omni Tartarei serpentis veneno reddiderit, vt ad illam in posterum, nullum peccatum, ne quidem à longè auderet accedere. Vnde adeo pulchra, adeo pura, & munda ad instar nouæ cuiuspiam Pãdoræ, omnibus Charitum, Virtutumque singularibus donis, ceu pulcherrimis flosculis coronata apparuit, vt cælestis sponsus Diuinâ suâ, in ipsâ, velut immaculato speculo, tã speciosâ visâ similitudine, atque imagine, sancti amoris incensus igne, eam mirificè adamarit, vt de Pigmalione, & Narcisso Poetæ fabulantur. Nec continere se potuerit quin iucundè amore plenissimum illud iam memoratum iteraret encomium: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Tanta hæc animi corporisque pulchritudo, tanta absque omni labe peccati extitit puritas, vt quod Ouidius. 10. Metam. de Adonide, (si hęc illhic miscere fas) modulatus est, dicere non immerito possumus:

B. V instar Pandorę omnibus Charitũ ornamentis instructa in sua Concept. mundo apparuit.

Laudaret faciem Liuor quoque qualia namque
Carpora castorum in tabula pinguntur amorum
Talis erat.

B.V. adeo pulchra vt eius faciem ipse Liuor laudaret.

Hæc est enim illa cuius amore captus purissimo cælestis sponsus canebat: *Ostẽde mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis: vox enim tua dulcis, & facies tua decora* Cant. 2. Hæc est altera, veraque Iudith, cap. 11. *Verè enim non est talis Mulier super terram in aspectu, in pulchritudine, & in sensu verborum.* Hæc est altera, veraque Regina Hester. cap. 2. *quæ formosa valdè, & incredibili pulchritudine omnium oculis gratiosa, & amabilis videbatur. Hãc verè supremus ille Rex adamauit super omnes mulieres, habuitque gratiam, & misericordiam coram eo super omnes mulieres, & posuit diadema Regni in capite eius, fecitque eam regnare loco Vasthi*, nempe *Euæ superbissimę, cuius Coronam iustitiæ originalis, aliaque gratiæ longè excellentiora ornamenta in Mariam trãstulit, postquam per summum nefas, diuinam superciliosè affectauit similitudinẽ, audita suggestione illa infernalis serpentis asserentis; Nequaquam moriemini, sed eritis sicut Dij.* Hæc denique est sponsa illa cui mox, vt est concepta dulciter beatissimi in summam, tantâ eius pulchritudine, ac puritate admirationem rapti cecinere Spiritus: *Quę est ista, quę progreditur, quasi Aurora consurgens, pulchra vt Luna, electa vt sol, terribilis vt castrorum acies ordinata*, ordinata inquam, ob pulcherrimam virtutũ omnium, quas tam Natura, quam Gratia, huius cælestis Reginæ ornandæ nimium quantum studiosæ, coordinationem, quâ Tartareis phalãgibus, earumque truculentissimo, atque superbissimo Principi, cuius caput tantilla puella, nec

B. V. altera Iudith in aspectu, pulchritudine, & sensu verborum.

B.V. Altera Hester incredibili pulchritudine omnium oculis gratiosa.

B.V. coordinatione suarum virtutũ Tartareis hostibus terribilis.

dum

dum in lucem adita, Matris adhuc conclusa visceribus gloriosissimè contraxit.

63. Quo sane tam illustri elogio purissimam Deiparæ à beatis spiritibus celebratam fuisse Conceptionem testatur etiam Petrus Galat. lib. 7. de Arcan. catol. Relig. cap. 5. aitque hunc sensum illius encomij esse: *Quæ est ista, quæ ostendit se venire vt Aurora: quemadmodum enim Aurora diei claritatem inchoat, ita certè gloriosa Mater Messiæ mox veniens, totum mundum illuminare cœpit. Atque vt Luna a sole recipit claritatem, ita Mater Messiæ omnia sua priuilegia, & gratias accepit à Filio. Estque perinde clara ac sol, qui in sua creationis instanti, omnem illam suam adeptus est claritatem. Ipsius namque Virginis immaculatæ materia, in sua Conceptionis momento omnes materiales assecuta est perfectiones, estque ipsa sine originali peccato concepta.* Sic ille.

Vt Luna à sole claritatem, sic B.V. omnes gratias ac priuilegia accepit à filio.

64. Quod sane, pulcherrimo illo, admirabilique in cælis apparente ostenso, seu miraculo siue prodigio, diuinitus Apostolo Ioāni reuelatum est Apoc. 12. quod & ad Virginis illustrandam gloriam posteritati commendauit, cùm dixit: *Signum magnum apparuit in cælo: Mulier amicta Sole, Luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum* 12. In hoc profectò signum stupendum, si contemplationis nostræ attentius figamus obtutum, & in hac muliere, ex communi Patrum Sanctorum ac præsertim Bernardi, qui integrum, eumque elegantissimum de magno hoc signo contexuit sermonem, Deiparam Virginem, totam à capite ad talcē clarissimis luminibus, quibus cælum, & terra illuminantur irradiatam, atque in super ipso totius luminis fonte, velut aureâ cyclade, Regioque paludamento amictam, atque circumdatam agnoscamus, qui, DEVS immortalis, nobis in mentem venire poterit caliginem, tenebrasque peccati originalis in ea locum inuenire potuisse? Vbi quæsò visum vnquam, vt adueniente sole, Nox atra sub sistat suisque tenebris mūdum inuoluat? Nūquam hactenus prodigium huiusmodi portentumque auditum est: quin imo, vt canit Statius libr. 2. Achill. illico:

In Muliere amicta Sole immaculata Conceptio B.V. adumbrata.

Sicut oriente Sole nullæ subsistunt tenebræ, sic in B.V. conceptione nullum peccatum.

Exuit implicitum tenebris humentibus orbem
Oceano prolata Dies, Genitorque coruscæ
Lucis, adhuc hebetem vicina nocte leuabat,
Et nondum excusso rorantem lampada ponto.

Qui ergo fieri potuit, vt in Diuinissimâ hac Muliere totâ sole amictâ Luna calceata 12. stellarum diademate coronata vel minima peccati originalis vmbra reperiretur? qui fieri potuit, vt Sole, Luna, tam magnis, ijsque fulgentissimis cœli luminaribus, duodenisque alijs stellis decorata de illorum tam copiosa luce, excellētissimaque puritate non communicauerit? qui fieri potuit, vt in tantæ puritatis abyssum transformata non fuerit?

65. Si enim mellifluus Bernardus ser. citato, quod fuerit amicta Sole Virgo censet eam profundissimam Diuinæ Sapientiæ abyssum penetrasse, quomodo non etiam omnis peccati labe carentis puritatis? Sed ipsa tanti Doctoris Deiparæ studiosissimi verba audiamus, ex quibus puritatis quoque Diuinæ Abyssum illam ingressam, in eamque transformatam depræhendemus: *Iure ergo Maria, inquit ille, sole perhibetur amicta, quæ profundissimam Diuinæ sapientiæ vltra quam credi valeat, penetrauit abyssum, vt quantum sine personali vnione creaturæ conditio patitur, luci illi inaccessibili videatur immersa.* Vtque ostendat summam hanc irradiationem æternæ lucis in Virgine extitisse, ponit differentiam inter Seraphinos nonnullosque sanctos, luce hac, caloreque solis huius Diuinissimi siue illuminatos, siuè calefactos superficietenus, & Dei Matrem totam in lucem illam, ignemque transformatam: *Illo nimirum,* inquit, *igne Prophetæ labia purgantur, illo igne Seraphin accenduntur. Longè vero aliter Maria meruit non velut summatim tangi, sed operiri magis vndiq; & circūfundi, & tanquā ipso igne concludi. Candidissimus sanè, sed & calidissimus huius mulieris amictus, cuius omnia tam excellenter irradiata noscuntur, vt nihil in ea dico tenebrarū, sed obscurum saltem, vel minus lucidum, sed nec tepidum quidem aliquid, aut nō feruentissimum liceat suspicari.* Vbi ponderandam adiectiuum illud; *candidissimus.* Si enim candidissimus fuit huius æterni solis amictus, vti reuera fuit, vt pote Candor lucis æternæ, eamque candor hic in superficie duntaxat attigit, vti Prophetam, sed intimè animam, corpus, ossa, medullasque penetrando, ita vt cum suo Parente Dauide dicere potuerit: *Omnia ossa mea dicent: Domine quis similis tibi?* eam in se trāsformando, atque immergendo, qui fieri potuit vt in ipsius puritatis candorem non fuerit velut in fornace amoris igne liquescens, transmutata?

Sicut B.V. quia amicta sole fuit profundissima diuinæ sapientiæ, sic etiam puritatis abyssum penetrauit.

B.V. in Diuinam lucem quasi transformata.

Candidissimus solis iustitiæ amictus, quo B.V. vestita fuit, eum in candorem, puritatemque suam transformauit.

66. Hanc crediderim ob causam à Sapiente solem fornaci ardentissimæ comparari Eccli. 43. *Fornacem custodiens in operibus ardoris tripliciter, Sol exurens montes, radios igneos exsufflans, & refulgens, radijs suis obcæcat oculos.* Quam sententiam clarius reddidit Vatablus: *Ter tantò magis sol montes excalefacit, quàm qui fornacem sufflat in operibus ardoris*

Sol fornaci ardentissimæ comparatur.

dis operibus, & vaporem igneum exhalans, fulgore radioſum perſtringit oculos. Quemadmodum igitur Fornax ignis intra ſe vitrum, aurumuè excoquens, illud liquefacit, atque in ſe conuertit, ita Sol ille Diuiniſſimus iuſtitiæ, ac puritatis Virginem ad inſtar puriſſimi auri, aut cryſtalli ambiens, velut fornax ardentiſſima eam triplo amplius accendit, ac liquefactam quodammodo mirabili metamorphoſi in ſuam puriſſimam Naturam, omnis labis expertem, ſi ita licet eloqui, transformauit. Vnde S. Bernardinus Senenſis, & Richardus à S. Laurentio eam *Candorem lucis æternæ, ſpeculum ſine macula diuinæ maieſtatis, Bonitatiſque eius Imaginem* ob transformationem hanc, vocitarunt. Hinc Ambroſius Solari hoc ſplendore Deiparam amictam circumdatamque cernens, dignitatemque eius diuiniſſimam ſuſpiciens lib. 2. de Virgin. perueuſtè pronunciauit: *Quid nobilius Dei Matre? Quid ſplendidius ea quam ſplendor elegit*, ille nimirum paternæ gloriæ, Patriſque luminum, apud quem non eſt tranſmutatio, nec viciſſitudinis obumbratio.

B. V. Candor lucis æternæ dicta, quia in illum ſua puritate quodammodo tráſformata.

B. V. puritate ſplendidiſſima, quia illũ ſplendor paternæ gloriæ in Mattem elegit.

67. Hac eadem Diuinę puritatis luce, ceu aureâ cyclade ſe circumamictam, & ab originali labe præſeruatam conſiderãs Virgo ſacratiſſima gloriabatur apud Iſaiam cap. 61. iuxta interprætationem doctiſſimi Galatini loco iam citato, vbi ſic citat Iſaiam eumque ex Hebræo interprætatur: *Gaudens gaudebo in Deo, & exultabit anima mea in Deo meo. Quia induit me veſtimentis IESV* (: cuius vt ſolis puritatis, veſtimenta ſunt, lux puriſſima; *Amictus lumine ſicut veſtimento*, canit Dauid:) *& chlamyde iuſtitiæ circumdedit me, quaſi ſponſus decorauit me gloria, ſeu corona, & quaſi ſponſam ornatam monilibus eius. Videns enim Propheta* ait Galatinus *in Spiritu Matrem Meſſiæ olim dicturam: Magnificat anima mea Dominum, & exultauit Spiritus meus in Deo ſalutari meo, verba illa in eius perſona protulit*: Obſecrandum porrò ex eodẽ Galatino: Gaudebo in Deo, apud Hebręos eſſe Nomen Tetragrammaton, quod vt aſſerit Rabbi Hibba, DEVM Patrem ſignificat; Per DEVM verò mecum, idem ait Rabbinus, DEVM filium deſignari. Gaudet itaque Virgo in Deo Patre, & Deo filio, quia ipſi, inquit Galatinus, duplicem gratiam fecerunt. Vnam quidem quia induit me Pater veſtimentis IESV, quod eſt, me abſque originali peccato conceptam fuiſſe. Alteram verò quia filius chlamyde iuſtitiæ originalis (: velut puriſſimæ lucis amictu:) me circumdedit. Vt porrò oſtendat Galatinus Virginis noſtrę in puriſſimam lucem ſolis æterni tranſmutationem, ponderat verbum illud: *Circumdedit*; quo eam Diuinæ voluntati in omnibus ſuis conformiſſimam actionibus, motibuſque fuiſſe oſtendit, ac proinde perfectiſſimam puritatem animi, corporiſque, abſque omni næuo conſecutam, cum voluntas Dei ſit ſanctificatio noſtra; & hæc ſanctificatio ſit puritatis, ſanctimoniæque acquiſitio. Dicitur; *Circumdedit chlamyde iuſtitiæ*, nimirum originalis, *Quia*, inquit, *omnia ipſius Virginis membra à vertice capitis ad vngues vſque pedum, omneſque, ac cogitationes, animæ imperio, abſque ſenſus, ac cogitationes, animæ imperio abſq; vlla repugnantia obtẽperabant. Vſque adeo quidẽ, vt ipſius oculi nihil inhoneſti, nihil illiciti vnquã aſpexerint. Imò vt nunquam vel oculos eleuauerit ſicut cæteri homines facere conſueuerunt, ſed ſemper humi defixos tenuerit, niſi dum DEVM oraret; à quo inter cęteras perfectiones, e o prophetię Spiritu donata eſt, vt ſi forte aliquid vetitum, vel illicitũ auditura vel viſura eſſet, illico eius aures, oculiq; clauderentur, ita vt non niſi voluntati Diuinæ omnes eius ſẽſus deſeruire viderẽtur.* Quo circa dixit appoſitè: *Chlamyde iuſtitię circumdedit me*, ideſt, vndique & ex omni parte vellauit me. Concludit tandem, puritatemque illam originalem, glorioſæ Coronæ, pulcherrimiſque monilibus, quibus eam velut ſponſam cæleſtis ſponſus decorare, exornareque non eſt dedignatus, comparauit: Et verò ſi quis huius benedictæ inter mulieres, Mulieris ſtellatum diadema, ac ſolares illos radios, quibus amicta, atque circumdata eſt, penitius contempletur, quid aliud quã iuſtitiam, puritatemque originalem, quid aliud, quam Coronam quandam gloriæ pleniſſimam, quid aliud quam monilia quædam precioſiſſima, atque elegantiſſima naturæ Angelicę, imo & Diuinę, nõ modo corpus extrinſecus, omniaque membra, verumetiã, ac multo magis intrinſecus animam mirificè exornantia, atque condecorantia ſibi videre videbitur?

Pater & Filius duplicẽ gratiam exhibuerunt B. V. vna eſt quod Pater illam veſtimentis IESV, nempe Originali iuſtitia induit. Altera eſt quod Filius clamyde puritatis eamdem circundedit.

Noſtra Sanctificatio, eſt puritatis Sãctimonięque aquiſitio.

Modeſtia præſertim oculorum in B. V. ſingularis.

B. V. Spiritu Prophetiæ inſtructa ita vt ſi quid illicitum audi turae ei ſeius aures clauderentur.

Puritas Originalis Coronæ, ac monilibus confertur.

68. Quod ſi denique finis ſpectetur, ob quem tam glorioſâ ſtellarum, ſoliſque Coronâ, monilibuſque tam naturæ Angelicę, quam Diuinę, quæ ſunt potiſſimũ Incorruptio, Puritas ac Sanctitas, fuerit condecorata, nihil ſanè mirum nobis accidet, cum eam ad tantã gloriã, Maieſtatemque euectam, in cęlo cum Ioanne contemplabimur. Cùm enim Virgo hũc in finem, abſque macula originalis peccati fuerit concepta, vt digniſſimum, pu-

Monilia B. V. ſunt potiſſimum Incorruptio, Puritas, & ſanctitas.

B.V. ideo absque macula originali Concepta, vt Dei Filij fieret habitaculum.

purissimumque Dei filij Humanitatem nostram in plenitudine temporum assumentis, fieret habitaculum, dignissimūque domicilium, decentissimum sane fuit eam omnibus Naturæ Angelicæ, ac Diuinæ perfectionibus, quantum pura creatura capax esse potest, exornari, vt tanto similior Dei filio, quam hospitio vteri sui, velut gratissimum hospitem exceptura erat, efficeretur, vt simile simili magis vt supra dictum adgauderet. Vnde obseruauit Galatinus illius gloriationi Virginibus, vestibus IESV amictæ, monilibusque Sponsi exornatæ cōgruè mox annecti; *Sicut terra profert germen suum, & sicut Hortus semen suum germinat, sic Dominus DEVS germinabit iustitiam, & laudē coram vniuersis Gentibus.* Vbi Virgo purissima Terræ fœcundissimæ, amœnissimaque cuipiam cælestis Regis Viridario, germen, florem, fructumque vberrimum germinanti semetipsam comparat. Q.D. Ad hoc me tantis, tāquā eximijs, & Naturæ, & Gratiæ donis, ceu monilibus, Creator vniuersorum exornauit vt quēadmodum Principes, Reges, ac Monarchæ præter communes hortos, sibi Viridarium aliquod pulcherrimum, atque amœnissimum, regali plane magnificentiâ & extraordinarijs sumptibus, ad sui ipsorū delicias, peregrinis plantis cōserere cōsueuerūt; ita Dei filius in me velut Horto voluptatis, Topiario opere excultо, exquisitissimarumq; Virtutū plātis atque arboribus, flosculisque aromaticis consito, maximis, & omnipotentiæ, & sapientiæ suę profusis sumptibus, post Angelorum, hominumque ipsi rebellantium tumultus, prætermissis communibus reliquorum sanctorū Hortis, sibi locum quietis ad auram captandā, ad deliciandum cum filijs hominum præparare complacuit. Quid igitur mirum si tanquam Matrem dilectissimam, tantis cęli donis me locupletare, tantis fauoribus prosequi, tantâ denique puritate, velut luce cælesti me in mea Conceptione circumuestire nō sit dedignatus? Sed ipsum Galat. verba illa ibidē explanantem audiamus; vbi Virginem sic loquentem in eundem sensum introducit: *Cur DEVS me sponsam acceperit, hasque gratias cōcesserit scire vultis? Causa est, illa, quia in me incarnandus est Messias, qui vt Germen, quod Patre caret, solamque terram Matrem habet, futurus est. Ita enim DEVS germinare in me faciet Messiam, qui laus, & iustitia erit in omnibus gētibus, nec alium, quoad humanitatē, Parentem habebit, præter me Matrem suam. Ex quo ergo Beatissima Virgo has gratias sortita est,*

B.V. peculiare cælestis Regis Viridarium, in quo post Angelorum, hominumque tumultus oblectatus est.

B.V. cur terræ atque horto comparetur.

rectè vestibus IESV, qui est totius orbis salus, & chlamyde iustitię, originalis videlicet, indui dicitur, quam nemo vnquam alius, ex viro, muliereque genitus assecutus est. Quapropter ipsam, absque originali peccato conceptam fuisse, dicere necesse est. Sic ille.

69. Eadem Virginis immaculata Puritas verbis illis Ioannis comprobatur, cū dicitur: *Signum magnum apparuit in cælo; hoc est, grande miraculum, ac prodigium.* Quo nomine eam gloriosissimus Martyr Ignatius Epistola ad Ioannem Euangelistam appellauit: *Sicut nobis,* inquiens, *a fide dignis narratur, in Maria Matre IESV humanæ naturę, Natura sanctitatis Angelicæ copulatur; & hęc talia excitarunt viscera nostra, & cogunt valdè desiderare aspectum huius, si fas est dicere, cælestis prodigij, & sacratissimi spectaculi.* Hinc S. Ephræm Syrus orat. ad Deip. eam piè salutans: *Aue,* inquit, *præstantissimum vniuersi orbis terrę Miraculum.* Quod porrò Mulier amicta sole in cælo comparēs eo schemate, quod descripsit Ioānes, ingens sit miraculum, audiamus S. Epiphanium orat. de laud. B. V. dum sic exclamat: *O Virgo sanctissima, quæ exercitus Angelorum in stuporem adduxisti! Stupendum est enim miraculum in cælis, Mulier amicta sole, stupendum miraculum in cælis, mulier gestans lucem in vlnis. stupendum miraculum in cælis, alter Thronus Cherubicus.* Sic ille. Quare S. Ioan. Damasc. orat. 1. de Natiuitate iure merito eam *Miraculorum officinam* vocitauit, quæ attentius contemplans, & inter illa sine dubio Puritatem Angelicā, imò supremæ Hierarchiæ Seraphicam illam cæteris longè eminentiorem, stupore attonitus exclamauit: *O miraculum miraculorum omnium maximè nouum, Mulier Seraphinis sublimior effecta est, quod ille sanè minimè pronunciasset, nisi illam ab omni peccato prorsus immunem cognouisset.*

In Maria humanę Naturæ Natura Sanctitatis Angelicæ copulatur.

B.V. pręstantissimū vniuersi orbis Miraculum.

B.V. Miraculorum officina.

70. Quod enim quæso magnum foret miraculum, quod ipsos Angelos in admirationem, stuporemque raperet, si in peccato concepta, & postea sanctificatione, ab originalis labe sceleris expurgata foret? cum id Hieremiæ Prophetæ, in veteri, & Ioanni Bapt. in nouo testamento indultum fuerit? Quā ratione obsecro Mulier non dicam Seraphinis, sed infimæ Hierarchiæ beatissimis illis spiritibus foret sublimior, cum illi in sanctitate, ac puritate omni carente maculâ fuerint conditi, hæc vero originarij sceleris labe fœdata? Quomodo quæso in ipso Conceptionis puncto, vti plurimi censent Theologi, fuit omnium Angelorum, totiusque Vniuersi coronata Regina, si illis sanctitate, puritateque extitit in-

B.V. puritate originali sublimior Seraphinis effecta, & id eo Angelis est Miraculum.

inferior, cùm eorum puritas, qui ſuum ſeruauere principium nulla vnquā peccati labe fuerit contaminata. Quo fundamento, DEVS bone, idem S. Epipha. ibid. ei cum veritate dicere potuiſſet: *Solo Deo excepto cunctis ſuperior exiſtis, natura formoſior es ipſis Cherubin, & Seraphin, & omni exercitu Angelico?* Quo quæſo nixus fundamento, B. Andreas Cretenſis Epiſcopus orat. 2. de dormit. B. V. eam ſyncerè compellaſſet: *Regina omnis humanæ Naturę, quæ habes nō comparabilem cum alijs appellationem, quæ excepto Deo ſolo, es omnibus altior.* Quomodo diceret eidem: *Te gratè omnis lingua glorificat, Matrem vitę prædicans;* ſi quæ ante in Adamo peccans mortua extitit? Quomodo rurſus diceret: *Impletum eſt quicquid creatum eſt tua gloria, ſanctificatum eſt vniuerſum, vnguento boni odoris tui;* cum maiorem Angeli, ſanctitate puritateque ſuâ, omni ſemper peccato liberā, ac immuni, gloriam ſint adepti, omneſque cæli, terraque creaturas puritatis incontaminatæ odore recrearint? Quomodo tandem ei idem piiſſimus dixiſſet Antiſtes: *Per te deleta eſt peccati occaſio, tranſmutata eſt in lætitiā primę parentis execratio. omnes propter te canunt: Gloria in cælo, & pax in terra;* ſi illa originario ſcelere fuiſſet contaminata; ſi maledictioni primæ Matris Euæ, quæ mortalibus mœſtitiam peperit, fuiſſet obnoxia?

B. V. ipſis Cherubin & Seraphin formoſior ob originalem puritatem.

B. V. ſolo Deo excepto omnibus altior.

Vnguento boni odoris B. V. ſanctificatum eſt vniuerſum.

Per B. V. deleta eſt peccati occaſio, & mutata in lætitiā primę parentis execratio.

71. Quomodo denique S. Anſelmus Virgini illuſtriſſimum illud attribuiſſet elogium? *Nihil tibi ò Domina eſt æquale, nihil comparabile: omne enim quod eſt, aut ſupra te eſt, aut infra te eſt, quod ſupra te eſt ſolus DEVS eſt, quod infra te eſt, omne quod DEVS non eſt.* Si enim puritas ipſius à labe ſceleris originarij in Conceptione immunis minimè fuit, qua ratione ſupra Hierarchias Angelicas Deo inferiores, quæ primigeniam illam puritatem, quam in prima ſui creatione ſunt ſortitæ, nullâque peccati macula deinceps inquinarunt, eſſe potuiſſe? Cum igitur Sacratiſſima Virgo Deipara ſit Magnum ſignū, inſigne prodigium, & Miraculum miraculorum omnium maximum, toti orbi, ac præſertim Angelis obſtupeſcendum, in illa certè, cum multa alia tam Naturæ, quā Gratiæ prodigia, tū verò eximiā puritatē, increatæ illi ſempiterni iuſtitię ſolis propemodum gemellam, ſuſpexere.

Mariæ nihil æquale, nihil cōparabile.

72. Quod nobis indicare voluit Moyſes cum iuſſu Dei duos efformari mirâ arte ex auro puriſſimo iuſſit Cherubinos, & ſuper Arcam illam, viuum Deiparæ typū, ex lignis imputribilibus Sethin, nulli corruptioni obnoxijs compoſitam, laminiſque ex auro puriſſimo opertam collocari; eo oris habitu, vt ſeſe mutuo aſpicerent, verſis vultibus in propitiatorium, quæ Arca operiebatur, quaſi obſtupefacti, myſterijs, ac miraculis conſpectis, quæ Arca repræſentabat, ad ſe rurſus admirabundi oculos conuerterent. Quæ ſane neutiquam beatiſſimi illi Spiritus, qui à plenitudine ſcientiæ nomen inuenerunt, admirationis ſigna edidiſſent, ſi Virgineam hanc, animatāque Arcam, puritate Angelica in prima ſui creatione intellexiſſent inferiorem: Admirabantur igitur in illa ſtupendum immaculatę puritatis nulli hactenus puræ creaturæ cōceſſum miraculum ac prodigium, ideoque in Arcam, & in ſemetipſos mutuo defixis oculis hærebant attoniti, hærebāt ſtupefacti. Magnum igitur Virgo Deipara immaculata ſua puritate, & omnibus Angelis, & toti Mundo eſt Miraculum.

Duo Cherubini ſuper Arcam illā, et ſe mutuo aſpicientes ſingularē B. V. puritatem admirati.

73. Et verò ſi ſeptem illa totius Vniuerſi miracula hactenus admiratatus eſt Orbis, venerata eſt antiquitas, ſiue ob elegantiam maieſtatemque operis, ſiue ob magnificentiam, ſumptuumque prodigam plane profuſionem, potiori longè iure omnes rationales creaturæ tam Angeli, quā homines Opus hoc ſupremi Artificis Diuiniſſimum, quo ipſe, ambabus quodammodo omnipotentiæ, ſapientiæque manibus, prodiga gratiarum ſuarum, ac theſaurorum effuſione fabre fecit, eſt obſtupeſcendum. Miraculum orbis cenſetur Dianæ Epheſinæ Templum, & merito, de hoc Plinius libr. 36. cap. 14. *Magnificentiæ vera admiratio extat Templum, Epheſiæ Dianę 220. annis factum, à tota Aſia. In ſolo id paluſtri fecere, ne terrę motus ſentiret, aut hiatus timeret. Rurſus ne in lubrico, atque inſtabili fundamenta tantę molis locarentur, calcatis ea ſubſtrauere carbonibus, dein vellcribus lanę. Vniuerſo Templo longitudo eſt tercentorum quindecim pedum, latitudo ducentorum viginti: columnæ centum viginti ſeptem à ſingulis Regibus factæ, ſexaginta pedum altitudine. Ex ijs 36. celatę, vna à ſcopa. ſummæ miracula; epyſtylia tantæ molis attolli potuiſſe:* Verum quid Templum hoc, eiuſque fundamenta habent miraculi, huius Virginei, animatique Templi intuitu, quod ſupernus orbis Architectus, infinita ſapientia, vt ſuæ Maieſtatis immenſæ, quam vniuerſa hæc orbis nō capit machina, eſſet domicilium, conſtruxit, vt in eo natus, & homo factus cum filijs hominum deliciaretur? De animato hoc Templo ſub nomine Ciuitatis, Regius Propheta cecinit: *Homo natus eſt*

Septem orbis Miracula cū Miraculo puritatis originariæ B. V. nō conferenda.

Dianæ Epheſinæ Templū in quo magnificentiæ vera admiratio.

Templū Dianæ 220. annis à tota Aſia fabricatū.

Miraculum magnū huius Templi Virginei eſt, quod ipſius fundator natus ſit in eo.

in ea, & ipse fundauit eam Altissimus. Miraculum sane magnum, prodigium inauditum, quod in illo Dianæ Templo nunquam perpetratum est: Quis enim Chtesiphontem, Architectum natum, in Templo illo à se cõstructo audiuit, quod tamen in hoc Tẽplo Virgineo cõtigisse canit Psaltes Regius? Hoc nimirũ dicere volebat S. Basil. Seleuciæ Archi. ora. 39. de Annunc. *Hoc fuit mysterium, quod in hodiernum vsque diem mysterium permanet, nec vnquam mysterium non erit. Tũc vidit creatura, quod ante viderat nunquam, filium Genitricis esse Patrem: Infantem ætate Matrem superare, Infantem ætate antiquiorẽ. Nec enim fuit nudus homo, qui genitus, sed DEVS verbum ex Virgine Incarnatum, carne, naturaque eadem mecum sibi circumiecta, vt simile simili saluaret*, Ita Basilius.

Incarnatio semper fuit, est, eritque mysterium, & quare.

74. Quod porro Virgo beatissima pulcherrimum Templum, siue Domus extiterit, ostendit ipsa Beatæ Metildi, quæ cum vice quadam concini inter Missarũ solennia illud carmen audisset? *Aue Maria Saluatoris Christi Templum extitisti*, rogauit B.V. vt pro se apud filium intercederet, ipsi in memoriam reducendo eã gloriosissimum, luminosissimum, & deliciosissimum Dei Templum extitisse. Tũc B.V. manu eius apprehensâ ad pulcherrimam quandam Domum eam deduxit. Domus hæc erat altissima ex quadratis lapidibus fabricata, in qua nulla fenestra visebatur. Et nihilominus intrinsecus erat lucidissima. Habebat tamen exiguam quandam portam, & denso Iaspide compositam, cui annexa erat Aurea quædam catenula. Domus hæc gloriosam Virginem denotabat. Quadrati lapides indicabant illius corpus in quatuor elementis, quibus homo cõponitur, optimè fuisse temperatum. Per domus illius altitudinẽ, ac splendorem intellexit Virginem altissimam fuisse in contemplatione & illuminatissimam in cognitione. Addiderim lumẽ illud, quo tota illa domus irradiabatur eminentissimus, ipsius absque vlla macula originariam fuisse puritatem. Per portulam vero illam B.V. indicabatur misericordia, quia omnibus ad eam recurrentibus, sese ad instar Matris exhibet. Per rubentem Iaspidem, ipsius admirabilis denotabatur patientia; per catenulam denique auream, ipsius insignis charitas, qua omnes sibi deuotos ad se pertrahit. Hæc ferè Landspergius lib. 1. Vitæ Metil. cap. 54. Sed iã ad prodigiosum Dianæ Templum reuertamur.

75. Rursus igitur Plinius vt rem narrat admirabilem, quod Chtesiphonti Architecto tantæ molis, in limine Templi ponendo laboranti, deque vita periclitanti, Diana adfuerit eumque iuuerit. Difficillimè hoc contigit in limine ipso, inquit, *quod foribus imponebat, etenim ea maxima moles fuit, nec sedit in cubili, anxio Artifice, mortis destinatione suprema. Traduntque in ea cogitatione fessum nocturno tempore in quiete vidisse præsentem Deam, cui Tẽplum fiebat hortantem, vt viueret; se composuisse lapidem, atque ita postero die apparuit, pondereque ipso correctus videbatur.* Magnũ hoc miraculum olim apud Gentiles est habitum; verum longè maius, ac incomparabilius in hoc animato Templo perpetratum est, quod non fabulosa Diana, sed ipsa sola increata sapientia, Domicilij Virginei Architecta absque vllius creaturæ adminiculo, non limen duntaxat potuerit, sed opus vniuersum ipsa peregerit: non 220. annorum spatio, vt illud Dianæ à tota Asia, sed momento temporis, vnico verbo fiat construxerit, & quodãmodo ex nihilo, ad instar primigeniæ lucis creauerit. Vnde suæ huius nõ immemor Virgo creationis dicebat: *Ego ex ore altissimi prodiui primogenita ante omnem creaturam.* Et rursus: *Et qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo;* Eccl. 24.

Chtesiphon Architectus Templi Dianæ, quantam difficultatem in limine ponendo expertus.

Diana Chtesiphonti per quietem se videndam exhibet.

76. Quod vero Chtesiphonti in limine foribus Dianæ imposito contigit, simile quid in Basilicæ Deiparæ ab Imperatore Constantino fundatæ columnis prægrandis magnitudinis, ac vastitatis erigendis euenit. De his Syluanus Razzius Camaldulensis lib. 1. Mirac B.V. cap. 16. ex Gregorio Turonensi, & Lipomanno scribit *Columnas has aliunde aduectas, fuisse sedecim pedum in circuitu, molis adeo immensæ, vt nec in altum erigi, nec supra basim collocari atque accommodari possint. Cum porro multi dies in cassum laborando in hoc opere insumpti essent, tandem Beatissima Virgo Architecto in somnis se visendam exhibuit, eique benignè dixit: Noli mœstus esse, nec te affligas, quia ego tibi ostẽdam quanam ratione hę columnę erigi valeant. Atque ita ingeniosissimè eum edocuit, quo modo aptandæ essent machinę suspendendę trocleę, extendendi funes, & cet.* Iussit denique vt ex scholis tres pueros tenellos ac innocentes in auxilium tanti operis sibi deligeret, & neminem alium præterea. Vbi euigilauit Architectus, mox ea, quæ imperauit Virgo Sapientissima nullius alterius, quam illorum trium puellorum ope auxilioque suffultus, illico celeritate admirabili, cum omnium spectatorum stupore tantæ vastitatis columnas erexit, quas magna hominum fortissimorum multitudo minime aptare valuisset. Qua

in te Dei Mater, longè sapientiorem, atque ingeniosiorem, absque vlla comparatione, quam Dianam Chtesiphontem Architectum in limine Templi sui ponédo erudientem, sese ostendit.

77. Mira quoque fuere eiusdem Ephesini Templi fundamenta, sed ea tandem calcati, contusique fuere carbones, lanæque vellera. At verò Sacrosancti huius ac viui Templi fundamenta fuere longè alia, longèque preciosiora. Vnde Dominus de his apud Isa. 54. cum admiratione loquitur: *Ecce ego sternam per ordinem lapides suos, & fundabo te in Sapphyris, & ponam Iaspidem propugnacula tua, & portas tuas in lapides sculptos, & omnes terminos tuos, in lapides desiderabiles.* Quæ super Hierusalē ornamenta. Richardus à S. Laur. lib. 11. Pro sua in Virginem deuotione, ipsi applicuit. Ne porrò Sapphyros hoscé minutos, exiguæque quantitatis, ac precij, vti videmus quotidie esse arbitraremur, legendum id quod sacræ literæ de Salomonij Templi fundamentis, quod typus, eodem attestante Richardo, Damasceno, Damiano, & alijs, fuit Deiparæ, memoriæ prodiderunt 3. Reg. 5. 17. *Præcepit Rex Salomon vt tollerent lapides grandes, lapides preciosos, in fundamentum Templi.* Quibus tam grādibus, tam preciosis Sapphyris in fundamento Virginei huius Templi collocatis, quid aliud, quā prima ipsius creationis, siue Conceptionis purissima, ac planè cælestia, omnis contagionis, labisque expertia designantur initia? Quid enim Sapphyrus est aliud, quam gēma tantæ lucis, ac cælestis splendoris, vt in ea cælum, cum stellis quodāmodo repræsentari videatur? Obseruatum siquidem à Naturalium secretorum indigatoribus eum demum sapphyrum præstantissimum esse, qui aureis punctis, ceu stellulis insignitur, vt scribit Plinius libro 37. cap. 9. *Si igitur, secundum Vaticinium Isaiæ, Virgineum hoc, animatumque Templum in grandibus, ac lucidissimis Sapphyris, puritatis plusquam Angelicæ, & non nigrantibus, tetrisque carbonibus peccati originalis fundatum est, quemadmodum illud profanum Dianæ fanum, cur quæso grandius orbis Miraculum ac prodigium Angelis ipsis obstupescendum, existimanda non est Virgo Deipara?*

Fundamenta Tēpli Dianæ fuerunt contusi calcatiq. carbones, lanæq. vellera.

Fundamenta Templi Virginei fuerunt Sapphyri.

Fundamenta Templi Virginei fuerunt lapides grādes, ac preciosi.

Sapphyrus gemma similis stellato cælo.

Fundamenta Templi Virginei sunt Sapphyri puritatis plusquam Angelicæ.

78. Idem censendum de Cyri Regis Persarum magnificentissima Regia, quā Memnon arte prodiga, sumptibusque profusissimis illigatis auro lapidibus cōstruxit, quæ etiam inter reliqua septem orbis miracula ab omni antiquitate reposita est. Hæc tamen nullo modo, vti nec Babylon cuius muri cocto latere à Semiramide sumptibus magnificentissimis ædificati mundo admirationi extitere, cum hac Dei ciuitate gloriosissima Ierusalem comparanda est, cuius muri structura, ex lapide Iaspide, vt scribit Ioan. Apoc. 21. fuit erecta. *Ipsa verò ciuitas aurum mundum, simile vitro mundo. Et fundamenta muri ciuitatis omni lapide precioso ornata*, qui ab eodē Apostolo hi fuisse perhibentur; *Iaspis, Sapphyrus, chalcedonius, Smaragdus, Sardonyx, Sardius, Chrysolithus, Berillus, Topacius, Chrysoprasus, Hyacinthus, ac denique Amethystus.* Huius Ciuitatis 12. *portæ fuere singulæ ex singulis Margaritis. Platea denique Ciuitatis huius erat aurum mundū, tanquam vitrum pellucidum.* Quid hac quæso ciuitate illustrius, quid magnificētius in rerum natura potuit vnquam reperiri? Hāc porrò typum illustrissimum fuisse Deiparæ, præter Richardum à S. Laur. testatur B. Albertus Magnus Tract. super Miss. cap. 239. & D. Antoninus. Quod si Cyri splendidissimum illud palacium eam potissimùm ob causam orbis miraculum fuisse censebatur, quod politi lapides, iisque non inter gemmas numerati, auro, arte ex quisitissimâ sapientissimi Memnonis Architecti fuerint illigati; quanto magis Virgineum hoc cælestis Regis domiciliū ingens orbis prodigium censendum est, cuius totus murus preciosissimo Iaspide, portæ 12. totidem margaritis, fundamenta, 12. grandibus, iisque inæstimabilibus lapidibus fabricata sunt; plateæ auro mundissimo, vitro, pellucidaque crystallo constratæ sunt? quibus omnibus incomparabilis Deiparæ ab omni peccati labe immunis, Deoque dignissima ad inhabitandū puritas denotatur. Verè enim supremus Opifex grande hoc, magnificentissimūque domicilium, à se singulari artificio fabrefactum sibi ad quiescendum delegit. In cuius laudē potiori iure vsurpare possumus sapientissimum illud Regis Dauidis pronunciatum 1. Paral. 29. de Templo Salomonico propediem ædificando vsurpatum: *Opus grande est, neque enim homini præparatur habitatio, sed Deo.* Et alterum illud filij eius Salomonis, qui iā constructo Templo consideratâ Dei illud inhabitare volentis Maiestate, affectu pijssimo exclamauit: *Ergonè credibile est, vt habitet DEVS cum hominibus super terram? Si cælum, & cæli cælorum non te capiunt, quanto magis domus ista, quam ædificaui?* 2. P. 6. 18. Nonnè igitur ipsa Deipara grandemiraculum, ac prodigium censenda est, quod in tantillo ipsius Virginei vteri domicilio, tantā Dei, tamque infinita glo-

Cyri Regia illigatis auro lapidibus ædificata.

Fundamenta cælestis Hierusalem quā preciosa.

Superna Hierusalem lapidibus preciosis ædificata, typus B. V.

B. V. Opus grande, quia ad habitandū Deo præparatum.

B. V grande miraculum censenda est, quod in tantillo vtero iā infinita Maiestas habitare fuerit dignata.

gloria, atque immensitas dignata fuerit, puritate ipsius eximiâ delectata conquiescere? Verissime enim B. Albertus Magnus pronunciauit super Miss. c. 209. *In omnibus requiem suprema illa Maiestas quæsiuit, & in ipsa sola inuenit, in qua inuenit omnia, quæcunque quæsiuit, vnde, & in tabernaculo eius requieuit. Eccl 24. Hæc est enim vera Sion, quam elegit Dominus in habitationem sibi, ibi sua requies in seculum sæculi, ibi habitabit quoniam elegit eam.* Sic Albertus.

B. V. vera Siō quam elegit Dominus in habitationē sibi.

79. Grande quoque orbis Miraculū, Aegyptiæ Mempheos Pyramides ab omni vetustate habitæ sunt, tam ob sumptuum incredibilem profusionem, quā ædificij propemodum attingentis sublimitatem, De qua variæ extitere auctorū opiniones. Maximæ Pyramidis inter tres memorabiles Herodotus libr. 2. ait fuisse altitudinem octo plethorum, hoc est, octingenum pedum. Diodorus siculus libr. 1. sexcentorum paulo amplius. Strabo libr. 17. ait singulas Pyramides, singula stadia altas fuisse. Stadium autē vt Columella, & Plinius docent, continet pedes 625. Mela ad quatuor iugera in altitudinē erigi affirmat. Solinus prodigiosè planè: *Pyramides*, inquit, *Turres sunt in Aegypto fastigiatæ vltra excelsitatem omnem, quæ fieri manu possit. Itaque mensuram vmbrarum egressæ, nullas habent vmbras.* Græcus Epigrammarius lib. 4. Pyramides sydera cōtingere cecinit. Cassiodorus; *Pyramidum* inquit *in Aegypto, quarū in suo statu se vmbra consumit, vltra constructionis spatia, nulla parte conspicitur*. Ausonius denique Edyllio 3. sic de vmbra Pyramidum, ad altitudinem earum declarandū cecinit.

Pyramides Aegyptiæ, mundi Miraculum.

Pyramides mensuratum vmbras egressæ, nullas habent vmbras.

Quadro cui in fastigia cono
Surgit, & ipsa suas consumit Pyramis vmbras.

Sumptus porrò Pyramidū videntur plane incredibiles. *Aliqui*, inquit Plinius l. 35. cap. 12. *ex auctoribus prodiderūt in raphanos, allium, ac cepas mille octigenta talenta erogata.* Ab alijs in easdem cepas, allium, ac caseum operarum dena, & quingenta millia talentorum, id est, secundum nostri Raderi computationem, Sex milliones, & tercenta millia Philipeorum impensa memorantur. Quod sane mirum videri non debet cum eodem Plinio teste amplissima Pyramis Arabicis lapidibus constans à trecentis 60. hominum millibus ex Hebræa gente, auctore Iosepho, annis viginti fuerit constructa Aliæ verò tres eodem attestante Plinio, annis 78. & mensibus quatuor. Erectas asserit ad Regalis pecuniæ ociosam, stultamque ostētationem, atque insuper ne Reges pecuniam successoribus, aut æmulis insidiantibus præberent, aut ne plebs esset otiosa. *Nec constare à quibus factæ sint, iustissimo casu obliteratis*, inquit, *tantæ Vanitatis Auctoribus*. Finis denique in quem factæ sint, fuisse videtur, vt in illis Reges sepelirentur. *Vnde in vna earum*, inquit, *Amasim Regem putant conditum*.

Quid impensum in construēdis Pyramidibus?

Vna Pyramis à 300. & 60 millibus Hebræis, annis viginti fabricata.

Auctores Pyramidum ignorantur.

80. Ex quibus omnibus iam dictis perspicimus Turres hascè pyramidales magna orbis extitisse miracula, non solum ob ingentem sumptuum profusionē, verumetiam, ob planè excessiuam sublimitatem. Quæ tamen cum hac Dauidica Turri, quem verus Dauid Dei filius, arte plane Diuinâ, infinitâque suâ sapientiâ, non ad vnam, ociosam, stultamque diuitiarum ostentationem, sed in totius humani generis munimē, firmissimumque præsidium erexit. *Aedificauit enim illam cū propugnaculis, effecitque vt mille clypei penderent ex ea, omnis armatura fortium*. Cant. 4. sibi denique eam Dei filius in mundum, ad vitam dandam mortalibus aduenieṡ, non in sepulchrum, sed in iucundissimū quietis suæ domicilium solus ipse, nullo aliarum operarum indigus labore, non viginti, aut 78. annis verum instanti tēporis incompræhensibili suâ omnipotentiâ fabrificauit, in tantamque meritorum, gratiarumque cælestium altitudinem euexit, vt eius apex oculorū aciē effugiat, sydera contingat, caput inter nubila condat, vtpote immensi illius Gigantis Mater, cuius Salomon magnitudinem plane immensam propè dimensus dixit Sap. 18. 16. *Stans repleuit omnia morte, & vsque ad cælum attingebat Stans in terra*.

B. V. Turris Dauidica ab æterna Sapientia ædificata ad humani generis munimen.

Mater immensi Gigātis est B. V. ac proinde immensæ etiam magnitudinis.

81. Virtualem hanc altitudinem, verè pyramidalem dicere quis possit, quod meritis ignitæ, flammantisque suæ charitatis maioribus in dies, atque intēsioribus actibus, maiora semper capientis incrementa in tam immēsam penè sublimitatem assurrexerit. De hac ipsa Virgo gloriari visa est, cum dixit Eccli. 24. *Ego in altissimis habito, & Thronus meus in columna nubis.* Et vero quid mirum eam esse Altissimam, quæ ex ore Altissimi, vt ipsa fatetur producit. quid mirum eam caput inter sydera condere quæ filium Altissimi, obumbratione Spiritus Altissimi cōcepit. Verè hanc eius Altitudinem, tam ob ignitæ illius, vehementisque charitatis meritum, quam ob plusquam Angelicæ puritatis, qua in ipso immaculatæ Conceptionis momento dotata fuit, excellentiam nullas originalis peccati iacere potuisse vmbras asseuerare possumus, ac debemus.

B. V. Altissima, quia ex ore Altissimi produit.

82. Qua-

82. Quapropter S.Bernard.serm.2.super Missus ostendere volens Deiparam ob eminentissimam puritatem, omni carentem labe, in tam sublimem, cæli sydera planè attingentem, altitudinem ascendisse, eamque à filio Gigante mutuasse illam Virgæ Iesseæ, de cuius radice flos ille tam sublimis IESVS ascendit, comparauit: *Virgo Dei Genitrix*, inquiens, *Virga est; flos filius eius: Flos itaque filius Virginis, flos candidus, & rubicundus, electus ex millibus. Flos, in quem prospicere desiderant Angeli, flos, ad cuius odorem reuiuiscunt mortui, &, sicut ipse testatur, flos campi est, & non Horti. Campus enim sine humano floret adminiculo, non seminatus ab alio, nō defossus sarculo, non impinguatus fimo: sic, omnino sic, Virginalis aluus floruit, sic inuiolata, integra, & casta Mariæ viscera, tanquam pascua æterni viroris florem protulere, cuius pulchritudo nō videat corruptionem, cuius gloria in perpetuum nō marcescat.* Tandem à flore hoc tam puro, ac immaculato, puritatem illam prope Diuinam in Virginem, cum ad eminentissimum Diuinæ Maternitatis apicem, in ipso Conceptionis illibatæ pūcto prouecta est, redundasse, & inde in tantam altitudinem excreuisse cognoscens, mente attonitus tantum miraculum, tam Naturæ, quam Gratiæ capere nequiens exclamauit: *O Virgo Virga sublimis, in quam sublime, verticem sanctum erigis, vsque ad sedentem in Throno, vsque ad Dominum Maiestatis! O' verè cœlestis planta pretiosior cunctis, sanctior vniuersis! O' verè lignum vitæ, quod solum fuit dignum portare fructum salutis.* Hæc Bernard. Ostendit se Virgam sublimem, Arboremque procerissimam esse S. Metildi Virgo Deipara dum nocte suæ Natiuitatis in choro caneretur, versiculus ille; *Stirps Iesse*, Tunc enim, vt ipsamet testatur lib.2.spiritualis Gratiæ cap.46. Virgo beatissima in similitudinem pulcherrimæ cuiuspiam Arboris, quæ sese super omnem extendebat altitudinem, ac latitudinem terræ, sese ei visendam exhibuit. Erat porro Arbor illa adeo lucida, adeo clara, vt resplendens quodpiam speculum esse videretur. Folia ipsius erant aurea, quæ à vento mota suauissimum reddebant sonum. In summitate denique huius Arboris flos deliciosissimus, qui totum orbem contegebat, & admirabilem suauissimumque odorem exhalabat, visebatur, à quo sine dubio stupendam illam altitudinē mutuabatur. Vnde hæc B.V. subiunxit: Deus meus sui ipsius condignus laudatur, est laus mea, est in me, modoque admirabili semetipsum in me pascit.

Altitudo B. V. velut Virgæ Iesseæ colligitur ex sublimitate floris nempe filii Dei.

B.V. adeo sublimis, vt vertice cōtingat ad Dominū Maiestatis.

83. Agnouit hanc charitatis ignitæ, puritatis omni peccati labe immunis in Virgine nostra eminētiam S.Gregorius Pont. Max. suis in libr. 1. Regum cap. 1. commentarijs, vbi eam hanc ob causam Monti altissimo comparauit: *Potest*, inquit, *huius Montis nomine beatissima semper Virgo Maria Dei Genitrix designari. Mōs quippe fuit, quæ omnem electæ creaturæ altitudinem, electionis suæ dignitate transcendit. An non Mōs sublimis Maria, quæ vt ad Conceptionem æterni Verbi pertingeret (en causam, ob quā ei tanta concessa puritas, quia nimirum ad Diuinam Maternitatem electa:) meritorum verticem super omnes Angelorum choros, vsque ad solium Deitatis erexit? Huius enim Montis præcellētissimam dignitatem Isaias vaticinans, ait: Erit in nouissimis diebus præparatus Mōs domus Domini in verticem montium. Mons quippe in vertice montium fuit, quia altitudo Mariæ super omnes sanctos refulsit.*

B.V. Mons altissimus super omnes omnium Montiū vertices.

B. V. meritorum suorum verticē super omnem Angelicam Hierarchiam erexit.

84. Ad hanc ignitæ, ac pyramidalis charitatis, puritatisque eminentissimæ super omnes Angelorum Hierarchias excellentiam, ac sublimitatem Virginis ostendendam, Dilectus Discipulus, Miraculum hoc, ac cœleste prodigium, non in terra, sed in cælo se vidisse testatur: *Signum*, inquiens, *magnum apparuit in cælo*. Ex quo ingēs ac planè Gigātea Virginis gloriosissimè elucet magnitudo. Nā si sol ipse adeo magnus, ac pene immensus est, vt Astrologi demonstrant, asserūtque eū centum 60. terræ globos, intra suam periferiam posse comprehendere, qui tamen nobis in terra degentibus satis exiguus, & vix bipalmaris apparet, prodigij sanè instar erit, quod Mulier hæc amicta sole tam immensæ propemodum magnitudinis extiterit, vt in tanta distantia, à Ioanne Pathmos Insulam inhabitante videri potuerit, nec ipse solis tā copiosus splendor eam ab oculis eius abstulerit, aut occultarit. Qua ex re colligimus non modo virtualem, ob excellentissimam eius, ignitamque ad instar pyramidis, in summam cæli altitudinem sese extollentis charitatis Deiparæ sacratissimæ, magnitudinem esse planè Giganteam. Giganti filio persimilem, verumetiam eminentissimam vitæ sanctimoniam, atque omni labe carentem puritatem, cuius splendorem, solis iustitiæ, lux eam in aureæ cycladis similitudinē circumdantis, atque ambientis, vel obruere, vel aliqua ex parte obfuscare, eiusque aspectum Ioanni eripere nequiuerit, ipsâ crediderim Virgine, benignissimâ suâ luce, vehementiam illam solaris luminis, attemperante.

Distantia B. V. in cælo cōstitutæ S. Ioanni eiusdem magnitudinem ostendit.

85. Quod

85. Quod si magni encomij loco habitum est dictum illud Gabrielis Archangeli Luc. 1. de Præcursore pronunciatū: *Erit magnus coram Domino; quanto maius hoc erit Virginis elogium, quæ coram æterno iustitiæ sole, quem nulla creaturarum capere potest vniuersitas, cuius respectu omnia sunt quasi non sint, adeo magna appareat, vt nec distantia pene infinita, ne intensissimus iustitiæ solis splendor eam valuerit occultare*. Quod si ex Mathematicorum demonstratione, & calculatione sola terra distat quatuor millionibus milliarium, siue leucarum, appellando millionem decies centena millia; quanta, DEVS immortalis, Magnitudo censenda est Deiparæ, quæ in tanta milliarium intercapedine mortales oculos non subterfugerit?

Solis à terra distantia quanta.

86. Quod si sol & Luna S. Basil. Ho. 6. in Hexa: attestante, ad Creatorem collati, culicis, & formicæ rationem obtinent. *Si, vt Euangelicus Propheta vaticinatur Is. 40. de hoc sempiterno Sole, qui exultaturus erat, vt Gigas ad currendam à summo cælo, nostræ salutis viam, gregemque mortalium sub specie Pastoris pascendum, tantæ est magnitudinis, vt eius respectu gentes, quasi stilla situlæ, & quasi momentum stateræ reputatæ sint, & Insulæ quasi puluis exiguus: Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo, & quasi nihilum, & inane reputatæ sint ei. Qui sedet super gyrum terræ, & habitatores eius quasi locustæ; quanta, DEVS bone, est Deipara, quæ Deo Creatore suo tanquā sole fulgentissimo quodammodo circumfusa, non apparet vt stilla situlæ, non quasi momentum stateræ, aut vt legunt ex Hebræo nonnulli, puluis tenuissimus adhærens stateræ, non videtur quasi non sit, non quasi nihilum, & inane, non denique vt locusta, culex, aut formica, sed velut gloriosissima Giganteæ proceritatis Heroina, ac Imperatrix stellarum radianti Diademate coronata, solari paludamento circumdata, Lunā denique calceata, se seruandam sanctissimo, dilectissimoque Christi exhibuit Discipulo?* Iure igitur Virginem Ioannes vocat signum Magnum, ingens miraculum prodigiū nunquam vel visum, vel auditum; siquidem vicina Deo illi immenso, magnitudine illius non obruitur, solis iustitiæ radijs illustrata eius splendor non hebetatur, sed longè magis redditur conspicua, ita vt in eam Ioannes oculos defigere possit, cum in hunc aspectabilem, vel modico tempore nemo audeat. Signum denique est Magnum, ingensque magnitudinis miraculum Deipara, quod in tanto, ac pene infinito locorum interuallo, humanum aspectum non effugiat, vt effugiūt reliqui Angeli, sanctique omnes, qui licet magnis meritis, gratijs, ac virtutibus magni apud DEVM sint, quia tamen cu Virgine Deipara, tam ob eximia eius priuilegia, ac prærogatiuas, quā ob dignitatem, nullo modo comparandi sunt, imo respectu Giganteæ magnitudinis Heroinæ gloriosissimæ potentissimæque cælorum Reginæ, locustæ videntur, oculis Aquilæ illius volantis acutissimis non fuere conspicui.

Sol, & Luna comparatione Creatoris velut culex & formica sunt.

87. Intellexit hoc B. Card. Petrus Dam. serm. 1. de Natiu. B.V. Immensam hanc pene Virginis magnitudinem contēplās in Throno illo Salomonis eburneo, maiestateque plenissimo, ponderansque illud eius epitheton, *Grādem*, exclamat: *Quid grandius Virgine Maria, quæ magnitudinem summæ diuinitatis intra sui ventris conclusit arcanum? Attende Seraphim, & in illius superioris Naturæ superuola dignitatē, & videbis quicquid maius est, minus Virgine, solumque Opificem opus istud supergredi.* Quare S. Petrus Chrysol. Archiep. Rauennas serm 104. immensam hanc pene magnitudinem sublimitatemque virtutis, meritorumque in Virgine agnoscens, eam velut speculū Diuinæ Maiestatis, ac magnitudinis, reliquarumque virtutū esse censuit, ex cuius consideratione in ipsius Dei cognitionem possimus deuenire: *Tanta est Virgo*, inquit ille, *vt quantus sit DEVS satis ignoret, qui huius Virginis mentem non stupet, animum non miratur*. Iure igitur Deiparam, ob immensam hanc propemodum virtualem magnitudinem, ac sublimitatem, maius, quam altissimarū vertice suo sydera pene contingentium pyramidum, maius inquam longè orbis eminentissimam Diuinæ maternitatis Miraculum esse pronunciamus.

Grandis B.V. inde esse cognoscitur, quod grandē Deum vtero complexa sit.

B.V. velut quoddam speculum Diuinitatis.

88. Quid de altero illo orbis Miraculo, Rhodio nempe Solis Colosso dicam? Cuius mira describit Plinius li. 34. cap. 7. *Ante omnes*, inquiens, *in admiratione fuit solis Colossus Rhodi, quem fecerat Chares Lyndius Lysippi Discipulus: septuaginta cubitorum altitudinis fuit. Simulachrum hoc post 56. annum, terræmotu prostratum est: sed iacens quoque miraculo fuit. Pauci pollicem eius amplectuntur. Maiores sunt digiti, quam pleræque statuæ. Vasti specus hiant defractis membris. Spectantur intus magnæ molis saxa, quorum pondere stabiliuerat constituens. Duodecim annis tradunt effectum, tercentis talentis, quæ contulerunt ex apparatu Regis Demetrij, relicto moræ tædio*.

Colossi Solis magnitudo quam ingēs.

89. Quid de Olympij Iouis, ex ebore admirabili Phidiæ Sculptoris artificio elaborato simulachro, inter septem orbis miracula recensito, dicam? Hæ sane statuæ ob operis elegantiam, ac magnitudi-

Iouis Olympij ex ebore sculptum simulachrum orbis Miraculum.

tudinem ipſiuſque Opificis inſignem in ipſis elaborandis induſtriam, toti antiquitati fuere admirationi. Verum longè maius, celebriuſque orbis miraculum extitit Virgo Deipara, quam vel Solis Coloſſus, vel Iouis effigies, cuius magnitudinem, vaſtitatemque ſuſpiciens Apoſtolus merito eam *ſignum magnam* appellauit: Quia nimirum manibus ſupremi illius Opificis ſummâ arte elaborata, magnitudine præſertim operis, toti terrarum orbi ſummam peperit admirationem. Vnde B. Andreas Cretenſis Epiſc. ora. 2. de Dormit. inter reliqua laudum encomia Virgini in cælos migranti attributa ab Apoſtolis, illud fuit ſane celeberrimum, cùm dixere: *Hęc eſt eximia pulchritudo, à Deo ſculpta ſtatua, rectè deſcripta Diuini Archetypi Imago.*

B.V. maius orbis Miraculum quam Iouis olympii ſtatua, quia ab ipſo Deo formata.

B.V. & Eximia pulchritudo, à Deo ſculpta ſtatua, rectè deſcripta Diuini Archetypi Imago.

90. Hinc ipſa virgo non à Phidia, non à Charete Lyndio, non à Polycleto, aut Myrone, vel alio quopiam terreno Artifice ſe efformatam fuiſſe, ſed à cæleſti illo, æuiternoque Opifice, Principio, ac Initio totius huiuſcè vniuerſitatis, peculiari quadam arte, atque induſtriâ, ſuum eſſe gratiæ accepiſſe gloriatur: *Ab initio*, inquiens, *creata ſum. Ego ex ore Altiſſimi prodiui primogenita ante omnem creaturam.* Denique Prouer. 8. *Ab ęterno ordinata ſum, & ex antiquis antequam terra fieret.* Siue, vt vertit Rabbi Himmanuel: *Ab ęterno Teſſelata ſum.* Siue vt alij: *Ab ęterno tecta ſum. Alij; ab ęterno Princeps inaugurata, initiata ſum. Alij denique: à ſęculo conflata sũ;* quam verſionem ita Rabbi Dauid interpretatur: *A ſęculo conflatilis in morem Imaginis, quaſi per fuſionem quandam bonam in formam, compoſita fui.* Qua lectione ſumma Deiparæ, ab omni originali labe libera exprimitur Puritas. Quam ipſa Increata ſapientia in hoc elogio, velut ſui venuſtiſſimam laudat imaginem, eam enim Virgo, ſanctiſſimis moribus ita repræsẽtabat, vt ipſa Dei Sapientia à Sãctis Patribus vocitetur. Itaque videtur dicere. *Sicut ego ęterna generatione, ex fœcunda mente Patris, vt pulcherrima illius imago, naturęque ipſius viuum, ac velut conflatile ſimulacrũ, cum omnibus eius attributis, ac perfectionibus, ab omni ęternitate in ſplendoribus omnis ſanctitatis, puritatiſque proceſſi: ſic Mater mea ſanctiſſima, quæ mea eſt imago, ex manibus meis quodammodo, velut aurea conflatilis ſtatua omni ſanctitate, doniſque cæleſtibus, ac perfectionibus ſimul exornata proceſſit: meque totum, meamque puritatem, quemadmodum ego Patris quantum creatura capax eſſe poteſt, repreſentat.*

B.V. ab æterno Principio totius Vniuerſitatis formata.

B.V. ab ęterna Sapientia in modum Imaginis, ſeu ſtatuæ ex auro conflata.

B.V. velut æterna Sapientia puriſſimè in ſplendoribus ſanctitatis generata.

91. Quemadmodum enim ſtatuarius quiſpiam ingentem aliquem coloſſum non ære Corinthio, non argento, alioué viliori metallo, ſed puriſſimo ex auro ad perpetuam ſui nominis propagandam memoriam conflaturus, ſummam adhibet diligentiam, omnem artis, ingenijque ſui exerit induſtriam, aurumque in ardentiſſimam prius fornacem eliquãdum conijcit, ac deinde in formam, à ſe præparatam, vbi ab omni terreá concretione fuerit liberum, magnâ attentione, animique applicatione infundit, ſtatuamque pulcherrimam abſq; vllis malleorum ictibus conflat: ita Virginem hãc ſacratiſſimam olim matrem meam futuram, velut aurum à terreâ illa Protoplaſtorum originali ſcelere contaminatâ maſsâ, quæ diuinam Imaginem, ſimilitudinemque amiſerat ſeparaui, inque fornace diuini amoris, Spiritus Sancti videlicet, liquefactã in meæ Diuinæ Naturæ quodammodo formam transfudi, pulcherrimumque meę Diuinitatis conflatile ſimulachrum, abſque vllis malleorum ictibus, abſque vlla terreni opificis induſtriâ efformaui, & ſanctitatem, puritatemque meã quodammodo, ſapientiam meam, ac ſcientiam, cæteraq; dona, quæ alij ſucceſſu temporis acquirunt, Virgini in prima hac eius efformatione velut conflatili ſtatuæ omnia ſimul vnica transfuſione communicaui. Quare iure merito S. Auguſtinus illam Formã Dei appellauit, vtpotè, quæ in ipſam Dei formam, ſimilitudinemque quaſi, ceu puriſſimum aurum transfuſa, ipſam formam, Imaginemque Dei ad viuum repræſentauit. Iure etiam Sanctus Antoninus Archiepiſcopus Florentinus Deam, Deiformitate actuum dixit, per diuiniſſimam ſcilicet illam potiſſimum Chriſti, in tempore factam generationẽ, quâ ſempiternam illam ante omnia tẽpora, ex Patre æmulata eſt. Iure porrò Deiparam aureum, puriſſimumque vocitamus ſimulachrum, ad oſtendendum eam totam eſſe Diuinam. Siquidem Diuinitas auro comparatur; ipſa in perſona ſponſæ id luculenter atteſtante: *Caput eius aurum optimum*: & Apoſtolo: *Caput Chriſti DEVS.* Quod ſi vero aliam lectionem illam, qua ſe Tectã eſſe fatetur amplectamur, intelligemus profecto illam tectam ac protectam ab originalis peccati crudeliſſima tyrannide extitiſſe. Quod ſi denique illam lectionem ſequamur, qua ſe Teſſelatam eſſe pronunciat, agnoſcemus eam eſſe opus quoddã Diuinitus ad inſtar cuiuſpiam Moſaici ex varijs quadratis, auroque illigatis virtutum

B.V. cur à S. Auguſtino forma Dei dicta ſit.

B.V. Dea deiformitate actuum à S. Antonino dicta.

B.V. aureum ſimulachrum dicta, quia tota Diuina ac puriſſima fuit.

tum

tum preciosissimis lapillis compositum.

92. Quod si magnum orbis miraculũ, ob sui magnitudinem, ac immensitatem quandam fuit solis Colossus; Si Iouis olympij, & Mineruæ etiam eburneum à Phidia arte Diuinâ propemodum efformatum simulachrum, in quo sui effigiem tanto expressit artificio, vt absque ipsius signi destructione tolli neutiquam posset: Si denique statua Regis Nabuchodonosoris aurea cubitorum sexaginta altitudinis, omnibus erat, & admirationi, & venerationi tam ob operis magnitudinem, quam precium, & elegantiam: (siquidem huius simulacri facies iuxta computationem Pererij, ex Vitruuio, & Cardano longa erat sex cubitos, nasus duos cubitos, pectus decem cubitos, pedes totidem, manus sex cubitos. hæc.n. est proportio partium in corpore, & statura humana, vt facies sit eius pars decima, nasus trigesima, pectus sexta, pes etiam sexta, manus denique decima:) si inquam statua illa aurea tantopere erat admirabilis; quanto magis hæc ab æterna sapientia ex omnigenæ puritatis auro, magnitudine, prope diuinam attingente, ipsamque Dei formam repræsentantem conflata statua summam in nobis parere debet non modo admirationem, verumetiam venerationem, ac reuerentiam, vtpotè, quæ ipsam Diuinam quodammodo, velut speculum lucidissimum repræsentare videatur Maiestatem? Vnde merito Salomon eam speculum Diuinæ Maiestatis, & Imaginẽ bonitatis illius vocitauit Sap.7. Quæ verba ponderans Richard. à S. Laur. lib. 9. de laud. B.V. & ostendere volens ipsam esse limpidissimum purissimumque fontẽ, Diuinam Imaginem repræsentatem; *Vicem speculi supplet B.V.* inquit, *& per suam purissimam limpiditatem reddit imaginẽ intuenti. Et ipsa est speculum sine macula fidelibus animabus, in qua debent iugiter speculari. Puritate autem sua, quę tanta extitit, vt maior sub Deo intelligi nequiuerit, digna fuit illum repræsentare, ac concipere, sicut ait Hieron. qui suam in nobis reformauit imaginem, per veterem Adam deformatam, quando cera humanæ naturæ per illius charitatem, & obedientiam calefacta, effectaque tractabilis, sigillo, idest, filio Dei in vtero Virginali reimpressa est. In fonte hoc Virgineo veluti in speculo Pater æternus faciem suam, filium videlicet nobis ostendit, quam tãtopere videre cupiebat Regius Vates. Psalm. 12. Vsquequo, inquiens, auertis faciem tuam à me? idest, vsquequo differs mittere Filium tuum quẽ missurus es? Hanc porrò faciem reddit nobis Fõs hic, respiciente Patre humilitatem Ancillę suæ, eãque reddidit purissimè, absq; vlla corruptione. Quemadmodum enim aqua fontis non corrumpitur vicem speculi supplens, sic nec ipsa Christum pariendo, qui etiam propriè dicitur speculum sine macula; atque ita puritatem illi, omni carentem maculâ suo conceptu duplicauit.* Sic ferè Richardus.

In B.V. superius Artifex sui effigiem velut in Mineruæ statua efformauit.

Statuæ Nabuchi ingens magnitudo.

B.V. speculũ Maiestatis.

B.V. est speculum sine macula fidelibus animabus.

In B V. veluti speculo Pater æternus faciem suã nobis benignissimam ostẽdit.

93. Animatum hoc Diuinitatis simulachrum cælesti puritate totum plane aureum, ac nitidissimũ, in animo S. Dionysij Areopagitę, vbi illud tantisper erat intuitus, quantam DEVS bonè admirationem, quantam peperit veneratione? loquatur ipse, ex Epistola ad Præceptorem suum Sanctum Paulum, vbi fatetur se cõspexisse Deiparam, quam ille Deiformẽ, vt pote in Diuinitatis ipsius formã, ad instar purissimi auri transfusam appellat; sic scribit: *Proprijs oculis intuitus sum Deiformẽ, atq; super omnes cælicos Spiritus sanctissimã Matrẽ Christi IESV Domini nostri. Ductus verò fui à Ioanne ad Deiformem præsentiam altissimę Virginis, & tunc tantus, tamqua immensus Diuinus splendor circumfulsit exterius, & plenius irradiauit interius, tanta etiam in me omnium odoramentorum superabundauit fragrantia, vt nec corpus infelix, nec Spiritus possit totius, ac tantæ felicitatis insignia sustinere. Defecit cor meum, defecit Spiritus meus tãtæ gloriæ Maiestate oppressus. Testor qui aderat in Virgine DEVM, si tua diuina mente cõcepta non me docuisses, hanc ego verum Deum esse credidissem, quoniam nulla videri posset maior gloria Beatorum, quam ego tunc felicissimus degustaui.*

B. V. Deiformis dicta à S. Dionys. Areopagita.

94. Agnouisse quoque sibi visus est Diuinitatis quoddam aureum, purissimumque simulacrum esse Deiparam S. Bernardinus Senensis, cum Tom. 1. ser. 61. art. 1. cap. 12. ad Diuinam Maternitatem, æternique Verbi generationem per infinitatem quandam si ita loqui fas perfectionum illam disponi debuisse asseuerauit: *Quod DEVS generet DEVM,* inquit ille, *nulla requirebatur in Deo dispositio, cum ei ex natura cõueniret, vt per viam naturę intellectus produceret Verbum, per omnia sibi ęquale. Sed quod fœmina conciperet, & pareret DEVM, est & fuit miraculum. oportuit enim vt sic dicam, fœminam eleuari, ad quandã equalitatem Diuinam* (nimirum sub diuina maximam cum ęqualis Deo esse non potuerit) *per quandam quasi infinitatem perfectionum, & gratiarum, quam ęqualitatem creatura nunquam experta est.* Quam ego sane Diuinam quodammodo æqualitatẽ, gratiarumque infinitatem in ipso purissimæ ipsius Conceptionis puncto tanquam præuiam ad eminentissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem, ad quã, au-

B.V ad Diuinam Maternitatem per infinitatem quandam perfectionum disposita.

B.V. in instãti suæ Concept. infinitatem gratiarũ sortita.

aureo illi instanti electa erat, dispositionem ipsi collatam fuisse arbitror. Vnde in ipso immaculatæ Conceptionis momento, & semper alias antequam etiam filium Dei conciperet semper Mater potuit debuitque, singulari Diuinæ gratiæ priuilegio, appellari, vt supra ex S. Chrysologo ostendimus. Vnde secundum aliam lectionem aiebat ipsa, vti supra diximus: *A sæculo Princeps inaugurata, seu imitata sum*.

B.V. in ipso instanti suæ concept. Dei Mater vocari potuit.

95. Quemadmodum enim Protoplasti in iustitia, sanctitateque originali conditi, cum eadem rerum omnium totius Vniuersi Dominiũ simul obtinuere, dicente Domino. *Crescite, & multiplicamini, & replete terram, & subijcite eam, & Dominanimi piscibus maris, & volatilibus cæli, & vniuersis amantibus, quæ mouentur super terrã* Gen. 1. Rursus cum primo ad creandum hominem aggreditur, ait: *Faciamus hominem ad similitudinem nostram, & præsit piscibus maris, & volatilibus cæli, & bestijs, vniuersæque terræ, omnique reptili quod mouetur in terra* Gen. 1. Sic sane Virgo gloriosissima, Diuino decreto in primo illo suæ Conceptionis instãti cum originalis sanctitate tanquam Dei Mater iam electa, in Reginam totius Vniuersi, in Principem Angelorum, hominumque, iure longè potiori inaugurata est, etiamsi nec tunc, nec in posterum dum in hoc exilio nobiscum versaretur, Dominium illud exercuerit.

Sicut Protoplasti in iustitia originali conditi Dominium totius orbis obtinuere: Sic & B.V.

96. Sicut enim gratia, qua iustificamur est semen gloriæ, ipsisque Regni cælorũ, & virtute illius verè adhuc in hac vita Regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis appellamur, & sumus, vt ait Apostolorum Princeps 1. Pet. 2. licet nondum immortale illud Regnum adierimus, sed adhuc nostra messis in herba sit: sic Virgo beatissima in primo illo suæ Creationis articulo, originali iustitiâ ac gratiâ tanquam Dei Mater decorata, longè vberiori, mox simul velut in semine Regnum totius Vniuersi possedit, Reginaque omnium Angelicarum Hierarchiarum, hominumque imitata est. Quod nobis insinuauit Sanctus Damascenus lib. 4. de fide Orthod. c. 15. *Itaque Gratia*, inquiens; *(nam hoc sonat Annæ vocabulum) Dominam parit, hoc enim Mariæ nomine significatur. Verè enim rerum omnium Cõditarum Domina effecta est, cum Creatoris Mater extitit.* Idem orat. 1. de Natiu. B. V. apostrophe facta ad ipsius Parentes sanctissimos: *Vos*, inquit, *Angelis superiorem, & nunc Angelis dominantem Filiam in lucem extulistis.* Et orat. 3. De Nat. eiusdem, postquã illam Ioachimi, & Annæ precationis fructum appellasset, vocat illam Naturæ Reginam, nostræque Massæ primitias, collapsi nostri generis excitationem, & in integrum restitutionẽ. Vtque ostendat vel in prima sui origine Diuinitatem quandam tãtillam adhuc puellam, vtpote, in Dei Matrem electam, spirasse, mox attexuit: *Per Natiuitatẽ Virginis id quod cognatũ nobis est, deificationis initium sumit.* Quia videlicet B. V. Mater Dei futura, vberiori gratiâ exornata, deificari cępit, postea verò in Incarnatione, adueniente Verbo, Deificationis suæ vltimum sortiri visa est complementum.

B.V. in instãti Concept. originali iustitia dotata fuit Regina cælorum totiusque vniuersi.

S. Anna, quæ gratiam sonat Mariam i. Dominam totius vniuersi peperit.

B V. Naturæ Regina, & nostri generis collapsi excitatio.

B V. per natiuitatem suã Deificationis initium sumpsit.

97. Denique Regnum hoc Virginis in hac vita velut in semine fuisse ostendit Diuus Anselmus lib. de Excell. B.V. c. 7. *Sciebat*, inquiens, *Virgo decurso labentis vitæ spatio se in latitudinem Regni cælestis ascensuram, seque post Filium omni creaturæ cælestium, terrestrium, & infernorum perenni iure dominaturam*. Vnde Galatinus libr. 9. de Arcan. cap. 6. ostendit ex Rabbi Heccados ob Dominiũ hoc Virginis in creaturas omnes, Petram primariam vocatam, ex qua Messias proditurus erat, & hanc ob causam, à Deo conditum fuisse mundum. Mater enim Messiæ ante mũdi conditionem à Deo præuisa fuit ipsũ Messiam conceptura, ac paritura. *DEVS namque*, inquit Rabbinus ille maximæ apud Hebręos auctoritatis, *qui omnia pręuidet, antequam fiant, & futura tanquam præsentia intuetur, cum antequam mundum creasset, Adam peccaturum prȩsciisset, totumque humanum genus ob ipsius peccatum condemnatum iri, voluit tanquam optimus Medicus optimam, efficacissimamque pręparare Medicinam. Nullum autem efficacius remedium, nec vllam tanto vulneri meliorem putauit medelam, quam Filij sui Incarnationem. Vt ex eo ostenderet amoris sui erga genus humanum immensitatem. Igitur antequam mundum produceret, pręuidit Virginem gloriosam Filium suum concepturam, Matremque Messię futuram.* Et sic iam in mente eius creata erat creaturarum omnium Regina iuxta illud Sapientis in persona ipsius Matris Messię loquentis Prou. 8. *DEVS possedit me principium vię suę, initium ab operibus eius;* quod Galatinus ad literam intelligendum de Virgine, sicut & illud Eccli. 24. *Ab initio, & ante secula creata sum, ostendit.* Quod æternæ minimè conuenire posse videtur sapientiæ, quæ increata est, & idem omnino cum Diuinitate. Quibus ex verbis colligimus, Deiparam pręuisã ab æterno, mente Diuina, tamquam Filij Dei Matrem, cui proinde iure naturæ totius Vniuersi Regnum, Dominiumque

B V. Petra primaria quare appellata?

B. V. ante mundi creationẽ à Deo vt Mater Messiæ præcogn[o]sita.

B V. ante mundi constitutionem in mẽte Dei creata.

que debebatur, tanquam illi, quæ longè excellentiori modo, quam reliqui mortales sanctificati per gratiam, Diuinæ fieri consors naturæ, inque Dei quodammodo formam trāsfundi meruerat. Quod nobis Fulbertus Carnotensis Abbas ostendit serm. de Nat. B.V. vbi postquam docuisset non modo post ipsius in cælos assumptionem, verumetiā ab initio Reginam Angelorum inauguratam, hæc attexit: *Virgo hæc, dignitate venerabilis facta est ipsis quoque Angelorum ordinibus. Quod opere manifesto declarauit ille magnus atque fortis Archangelus Gabriel, qui eam antequam Mater Dei fieret, quia futuram nouerat;* (hæc perpendenda verba attentius:) *tantâ veneratione salutando præuenit.* Idem Fulbertus Angelorum obsequium delatum Virgini, tanquam ipsorum Dominæ, ac Reginæ, ab ipso immaculatæ Cōceptionis momento initium accepisse docuit, dum ita prosequitur: *Quanta putamus prouisio Angelorum, circa tā Deo gratissimos Parentes, ab initio suæ procreationis, & excubatio super tam ingentem sobolem? Nulli fidelium dubium est, quod circa illam iam tunc omnis frequentia cælestium agminum inuigilabat, vtpote, quam supra se exaltandam minimè ambigebant.* Sic ille. Quod sane ab ipsa Deipara B. Gertrudi reuelatum est libr. 4. Insinuat. Diuinæ pietatis cap. 53. Cum enim deuota hæc anima ardēter cuperet scire, quidnam in cælis ipso eius Natali sacro die agerent Angeli, & quibus lætitijs incederent, Virgo beatissima ita illi respondit: *Angeli sancti in cælesti gloria, illa ineffabilia renouant modo gaudia, infinita animi sui cōplacentiā. quæ illis nouem mensibus, quibus in vtero Matris dilitescēs corpusculum meum crescebat, perceperūt, dum vnus quisq; eorum iuxta suum gradum mihi deseruiebat. Contemplātes enim in SS. Trinitatis speculo singularem mei nobilissimi corporis, quod efformabatur, dignitatem, ac salutem quam, me mediante, Dominus mundo conferre decreuerat, summopere gaudebant, & adnitebantur, totis viribus vt ad huiusmodi insignem effectum producendum mihi possent deseruire. Auram, aliasque creaturas, quæ ad meum ibi alimentum, ac sustentationem conferre possent purgabant, maximi faciendo vel in re minima ad corpusculum meum spectante, mihi gratificari. Atque vt honorem hunc, summamque voluptatem participarent omnes, per vices huiusmodi obsequia mihi detulerunt. Et Archangeli quidem in Diuinitatis speculo agnoscentes altitudinem diuinæ cognitionis, familiaritatis, atque vnionis ad quam supra humanam omnem, Angelicamque capacitatem eram eleuata, tripudiabant nullam interponendo requiem vt assiduè ad mihi seruiendum essent intenti. Similiter omnes reliqui Angelorum ordines, in rebus ijs, quibus sciebant me illis in dignitate fore similem, omni cum industriâ erant soliciti, vt mihi deuotissima sua obsequia exhiberent: ingenti lætitiâ sese oblectantes, si in re quapiam ad laudem, & gloriam vniuersorum Domini spectāte, gratum seruitium mihi præstare possent. Vnde ob huiusmodi obsequia mihi olim in terris præstita, ipsi modo cælesti fœlicitate mitis gaudijs perfunduntur.*

B.V. admirabili sua dignitate Angelis ipsis reddita venerabilis.

Angeli ab initio Concept. B.V. circa ipsam excubabant.

Quid die Natiuitatis B.V. in cælo agant Angeli?

Angeli dum B.V. Annæ vtero detineretur auram purgabant, &c.

Reliquorum Angelorum B.V. tāquam suæ Reginæ delata obsequia.

98. Neque vero solum Angelici Spiritus Diuinæ huius Virgini, dum S. Annæ vtero recluderetur, sua obsequia, verum longè ante, ante ipsius orbis constitutionem tanquam Reginæ suæ potentissimæ detulerunt. Libet hic attexere formulam pulcherrimam, adorationis quā S. Michael Archangelus Deiparæ in cælos proficiscenti reliquorum nomine pronunciauit. Hæc B. Ioanni Menesio, è nobili Comitum Villæ Regiæ familia oriūdo Ordinis Minorum, diuinitus reuelata est. Hæc ita se habet: *Quod Deo promisimus, antequam perficeret hunc mundum sensibilem, hoc etiam tibi modo promittimus, ò Maria; Hodie repetimus, & renouamus, quod primo momento Incarnationis filij Dei protestabamur. In hac hora illud confirmamus, & te, ò Maria, pro Regina nostra accipimur. Cælorum Reginam te nominamus: ad te Reginam Angelorum incessabili voce clamamus: Tibi omnes Angeli, & Archangeli. ac vniuersæ potestates, tibi Principatus, & Dominationes omnes obediant. Te Throni Cherubin, & Seraphin humili voce confiteātur. Nos omnes Dominā te nostrā agnoscimus, omnes te Matrē Dei nostri adoramus.*

Formula adorationis qua S. Michael nomine omnium Angelorum in Assumpt. B.V. veneratus est.

99. Hanc ob causam nonnulli censuere Luciferum cum suis sequacibus, vbi cognouisset puram creaturam super ipsum, reliquosque Angelos exaltandam, Dominiūq; in illos, Regnūque obtenturam, eique bonos Angelos hoc homagiū præstitisse ęgrè tulisse, Deoq; cū reliquis apostaticis spiritibus rebellasse. Vnde reliquorū Angelorum, qui suum seruarūt principatum nomine, ac suo Virginem tāquam Dei Matrem electam, ipsorumque dignissimam Principem quam humillimè, imò flexis genibus vti reuelatum diuinitus, salutauit Gabriel adorauitque; nouemque ipsas horas in contemplatione ipsius admirabilis Diuinitatem ipsam spirantis pulchritudinis, eodem corporis situ perstitisse ferunt. Id attestantur certè monimenta Congregationis S. Georgij in Alga apud Lusitanos celeberrimæ, eos nimirum, qui eius auctores fuere à B.V. accepisse, Gabrielem, ob incredibilem Deiparæ modestiam, ac maiestatem, humanâ maiorem.

Lucifer Deo rebellis, quia B.V. nouerat super omnes Angelos exaltandam.

Gabriel Angelus nouem horis flexis genibus in contemplanda B.V. pulchritudine perstitit.

rem, in admirationem raptum discedere nequiuisse, indeque vi quodammodo auelli debuisse, vt scribit etiam Antonius Balingnen noster in Kalen. Deiparæ 15. Martij.

100. Totum hoc peruenustè P. Franciscus Remundus noster duplici, eoque pulcherrimo epigrammate. Primum sic habet:

Gabrielis in contemplanda B. V. stupor.

Hæret in aspectu Diuinæ Virginis Ales,
Primus, & in docto deficit ore sonus.
Virgo immota silet, nec sursum lumina tollit,
Errat, & in niueo plurimus ore rubor.
Quid facient? optata vrgent mandata Tonātis;
Et tamen, & tacet hęc, & nequit ille loqui.
Causa oculi. Vt fari tandem possitis vterque,
Angele flecte tuos, erige virgo tuos.

Alterum paris est elegantiæ:

Tentat in æthereas reditum pius Aliger oras:
Virgineo retinet, qui venit ore decor,
It, redit, ambit, Amor nescit qua parte recedat,
Ter tibi virgo vale, ter quoque dixit Aue.
O' nisi supremi reuocarent iussa Parentis!
Nuncius hac vnquam nollet abesse domo.

Adeo nimirum illum Diuina Virginis pulchritudo, ac Maiestas, adeo admirādum hoc Diuinitatis viuum, spiransque simulachrum, & magnitudine suâ ingēti, & venustate sua singulari super omnē creaturam, Seraphicam ipsam transcendentem, illum detinebat, inque summā rapiebat admirationem. Agnouisse denique sacratissimæ huius Virginis non solum in Angelos, sed etiam in res mūdi huius vniuersas Dominium ac Regimen visus est Ioannes Tauburnus scriptor apprimè pius apud Hierebergium nostrum libr. de Amore c. 20. vbi sic loquitur: *Asserit Sacratissimam Virginem plurimum posse, & vniuersi Dominam constitutam esse, regereque Domum ac familiā Dei, & tanta cum potestate atque auctoritate præesse rebus omnibus, vt sine eius imperio, nec pes loco moueri, nec tenuncius vnus possideri, nec verbulum vllum toto terrarum orbe proferri queat. Quod etsi modo videri nequeat, erit tamen cū id mundus vniuersus clarissimè intelliget, quando ipsam, velint nolint, beatissimam Dominam suam prędicabunt omnes generationes.* Ex quibus omnibus vniuersale Dominium ac potestas in creaturas omnes Virgini nostrę ab instanti immaculatæ Conceptionis à Deo communicatam intelligimus.

101. Aptè igitur visâ in cælo Virgine, hac vniuersorum Reginâ tam admirabili maiestate, ac venustate conspicuâ, Ioannes exclamauit: *Signum magnum apparuit in cęlo, Mulier amicta sole.* Verè signum magnum, verè miraculum, miraculorū omnium stupendissimum, quod omnia non modo Naturæ, sed et Gratiæ, atque ipsa orbis totius septem illa celeberrima miracula, & præstantiâ, ac nobilitate operis, & sumptuum magnificentiâ, ac profusione superauit. Cum, vt dixi, opus admirabile, opus ipsius excelsi totius orbis machinæ Architecti, peculiari artificio elaboratum, opificium illud venustissimi huius corporis Solaris longissimè transcendens, extiterit, nobisq; originalem ipsius puritatem, omni carentem maculâ mirificè repræsentarit.

M. opus Excelsi totius orbis Architecti, admirabile.

102. De opere hoc Virgineo tantâ artis Diuinæ præstantiâ elaborato, præclarè Seraphici Ordinis Vbertinū Casalium discurrentem audiamus lib. 1. Arbor. Vitæ cap. 6. cui titulus IESVS Faber Virgineus. *Sanè,* inquit, *IESVS benedictus, sicut omnia mira creauit sapientia, sic illam benedictam Virginem Matrem suam talem condidit in tempore, qualem eam elegit in sua sacratissima æternitate. Et talem tam nobilitate naturæ, quam perfectione gratiæ, condidit Matrē, qualem decebat habere suam infinitissimā Maiestatem, quia in ea, & de ea, debebat sumere, quod in æternum sibi esset vnitum vnitate personæ, & de quo exiret precium totius liberationis, & iustificationis, & beatificationis humanæ. Quapropter iste benedictus IESVS hanc sublimissimam Virginem tanta perfectione produxit, vt istius sacratissimæ Virginis perfectio soli Deo cognoscenda seruetur, vt de illa verificetur illud Eccli. 1. Ipse creauit illam in Spiritu sancto suo, & vidit, & dinumerauit, & mensus est.* Eiusdem Seraphici Ordinis Pelbartus lib. 2. stell. Par. 3. ar. 2. cap. 5. opus miraculosum Virginem ostendens: *In omnibus operibus, inquit, à principio mundi factis, mirum, maximum quod DEVS in Maria fecit, idque confirmat auctoritate S. Bernardi dicentis: Multa magna fecit DEVS in creaturis mundi, nihil tamen tam excellens, & tam magnum opus digitorum Dei, sicut in Virgine, quam sol, & Luna mirantur.* Agnouit quaque Virginem, Opus quoddam mirum ac eximium Iacobus de Valentia Episc. Christopolitanus in Cant. B.V. ex ipsa supremi Artificis excellentia, qui eam, vt Mater eius esset, mirâ arte fabricauit. *Decebat enim vt filius decoraret Matrem suam quantum potest, conferretque ei omnia, quæ ad ipsius decorem honoremque faciunt, siquidem ipse ad suum libitum ipsam fabricare, & tali honore, ornatuque gratię decorare potuit. hoc enim quisque filius faceret, si posset. Quod si consideremus filium vt Sanctus Sanctorum est, pertinebat certè ad ipsum prę ceteris sanctificare Matrem suam, siquidem ad sanctificandum omnes veniebat. Modo ergo singulari, atque excellentiori*

Christus talē condidit Matrem qualem decebat ipsius Matrem.

M. est maximum inter omnia mūdi opera, Dei opus.

Christus quia Sanctus Sanctorum est Matrem sanctiss. habere debuit.

tiori Matrem suam sanctificare debuit, de qua carnem assumere, & in ea maternaliter habitare decreuerat: Quodsi DEVS in fabricanda hac totius mundi machina in necessarijs, & in ijs, quę ad Vniuersi decorē faciunt non defecit; multo sane minus in suę Matris fabricatione, de qua ad genus humanum recreandum, carnem assumpsit, & ad fabricandam Ecclesiam, eadem carne de Matre assumpta nos reduxit. Atque ita in sacri illius fabricatione Tabernaculi Virginalis in nullo Christus deficere debuit, si quidem in eo singulariter non modo per gratiam, verumetiam per carnem habitauit. Hanc ob causam S. Aug. lib. contra 5. Hæreses ita Christum Matris suæ tam mirum opificē, Manichęos redarguentem introducit: *Hęc quam despicis Manichęe Mater mea est, manu fabricata est mea. Ego Matrem ex qua nascerer feci. Ego viam itineri meo paraui, &c.* Quæ verba tanti Doctoris ostendunt homo modo opus eximium, ac Diuinum esse Dei Matrem, verumetiam grande in tota Natura; & Gratia Signum, Miraculum, ac prodigium Dilecto Domini Discipulo in cęlo inter solares radios representatum; quo nobis originalis eius Puritas mirificè spectanda exhibetur. Dum enim illam, Sole amictam Mulierem appellat, ostendit eam nō tantum cyclade originalis iustitiæ, ac gratiæ, sed etiam glorię, qua in ipso immaculatæ conceptionis momento perfruita est, circumamictam fuisse, quę cum omnem peccati cuiuscūque, quantumuis leuissimi, excludat maculam, merito eam à primigenia labe liberā fuisse asseueramus. Vnde ipsa Virgo beatissima reuelās B. Metildi se absque originali culpa conceptam, dixit ad instar lucidissimæ stellæ orbi illuxisse. Verba illius sunt hæc: Reuoca mihi in memoriam gaudium illud, quod ego experior. Siquidem me DEVS dignissimè super omnes Angelos, omnemque aliā creaturam honorauit, dum ab illa hora, qua animam meam corpori infudit, me Spiritu S. repleuit, qui me à peccato originali præseruando, ita totam mundam reddidit, vt singulari sanctificatione me in suum sacrarium elegerit, effeceritque vt sicut Rosa absque spina, & sicut lucidissima Stella mundo illucescerem. Quare iure merito Cycladem illam aureis solis contextam radijs doctissimus simul, ac in Virginem pijssimus Ioannes Gerson Cancellarius Parisinus, lumen gloriæ fuisse interpretatur, quo intellectus Virginis perfectè omnem cuiuscūque peccati excludens vmbram ac caliginem super omnium sanctorum, reliquorumque Angelicorum Spirituum mentes roboratus, ad DEVM clarè videndum in præsenti adhuc peregrinatione, eleuatus est. Vnde Richardus à S. Laur. lib. 5. de laud. B. V. ait tanto lumine refulsisse, vt nos ipsius tam copiosā luce irradiati, Diuinam essentiam simus contemplaturi. Vbi enim dixisset Deiparam *Candorem esse lucis ęternę* Sap. 6. reddit rationem: *Quia per eā videbitur lux ęterna, idest, Pater, & Filius, vt ei conueniat illud Psalm. 35. In lumine tuo videbimus lumē. In lumine tuo, idest Filio, qui te illuminauit, vel quem tu peperisti lucem veram. Ob hunc candorem lilio comparatur Cant. 1. sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Item ob eūdem candorem confertur Libano Isa. 35. Gloria Libani data est ei. Libanus est candor, siue candidatio, cuius gloria data est in sanctificatione*, cū nimirum anima vnita organizato corpori, temporis momento originali iustitiā sanctificata est. Tunc enim tanta sanctitatis refulsit luce, vt eam reliquis etiam suis clientulis, & in hac præsenti, & in altera vitā posset communicare.

B. V. reuelat B. Metildi se absque originali peccato velut stellam orbi exortā.

Vestis solis radijs contexta in B. V. notat illius copiosum lumen gloriæ.

B. V. copioso lumine gloriæ adeo circumfuso, vt illud in nos etiā deriuet.

B. V. Candor lucis est æternæ quia per eam videbitur lux ęterna.

B. V. gloria Libani id est candidationis, data in eius immaculata Conceptione.

103\. Et verè sapienter Richardus docuit per Virginem nobis lumen gloriæ, ad Diuinam clarè intuendam essentiā communicari. Quemadmodum omnis gratia, quæ semen est gloriæ ab illa, tanquam è capite, post Christum in membra deriuatur, ita qnoque lumen glorię, quo intellectus, vt ait D. Tho. ad videndum clarè DEVM roboratur. Ac proinde sicut euasit plena gratiā, vt de plenitudine illā nobiscum communicaret, ita quoque fuit plena lumine gloriæ, eoque amicta sicut vestimento, vt nōn solum ipsa Diuinissimum iustitiæ solem, Dei nempe essentiam, tantis irradiata fulgoribus clarè videret, verumetiam vt in nos de tanta, tamqua copiosā luce, qua vndique erat circumamicta aliquid transfunderet. Quod sanè minimè mirum nobis accidere debet. Si enim Gratianus Complutensis lib. 5 titulo 3. n. 9. & Pater noster Morales lib. 1. Tract. 1. n. 14. censuit Sanctum Iosephum Deiparæ sponsum aliquādo in terris clarā Dei visione dignatum, quo dignius, maiorique reuerentiā cum Maria, eius in Verbō dignitate perspectā ageret, ac conuersaretur; quanto magis hac Virgini fuisse concessum arbitrandum est.

Sicut gratia à B. V. veluti capite in nos deriuatur, sic etiam gloriæ, cuius semen est gratia.

104\. Porrò Deiparam clarā hac Diuinæ essentiæ Visione, dum adhuc esset Viatrix, sæpius ad breue tempus fuisse perfru tam alibi sat fusè diximus. Quia tamē alia interim menti occurrere, operę pretiū me facturum duxi, si ea, hic atte-

texerem. Occurrit in primis Vir eruditissimus. Paulus Scherlogus Tom. 3. in Cant. Vest.34. sec.2. in Exposit. Morali docet præceteris Sanctis Visionem beatificam pro huius vitæ statu Deiparæ fuisse debitam. Ad quod comprobandũ vtitur Salomonis testimonio: *Multæ filiæ congregauerunt diuitias, tu supergressas es vniuersas. Nam esto Moyses in tantam admissus sit familiaritatem, vt particeps factus sit claræ Dei visionis, esto quoque Paulo, aut Ioanni Euangelistę id ipsum licuerit, sed illi semel, iterumque vt plurimum aliquid. Tu verò sępè videlicet in Conceptione, in Natiuitate, in Annũciatione, in Filij degressu ab inferis, denique antequam ex sęculo migrares, alias quoque totius vitę decursu nonnunquam.*

B. V. gratia & gloria animas omnes supergressa.

105. Eandem Visionem beatificam S. Bernar. serm. de verb. Apoc. pro præsentis vitæ statu, attribuit Deiparæ. Dum enim Solarem illum amictum attentius consideraret, intellexit lumen glorię copiosissimum illo designari, quo intellectus Virginis non modo Diuinæ Sapiẽtiæ, sed ipsius quoque essentiæ, omniũque attributorum abyssum penetrauit: *Iure ergo*, inquit, *Maria sole perhibetur amicta, quæ profundissimam Diuinæ Sapientiæ, vltra quam credi valeat penetrauit abyssum, vt quantum sine personali vnione creaturæ conditio patitur luci inaccessibili videatur immersa.* Immersa plane fuit aliquando Virgo nostra in illum Diuinitatis Oceanum, intellectus sui excellentissimâ diuino lumine roborata claritate, qua secretissima diuinæ Naturæ penetrauit. Si enim fideli seruo dicitur, vt in hunc Diuinæ Bonitatis intret; & immergatur Oceanum quodammodo, eoque æuiternum perfruatur: *Euge serue bone, & fidelis, quia in pauca fuisti fidelis, intra in gaudium Domini tui:* Quanto magis inuitabitur ipsa Dei vniuersorum Domini Mater, quæ ipsi tã fideliter. maximè in Infantilibus eius necessitatibus deseruiuit? Vt porrò gratiam hanc Visionis beatificæ in præsẽtis vitæ statu, dum in fide ambularet, cõsecutam esse intelligamus Deiparam, iure Ioannes Apostolus magnum hoc signum appellauit. est enim verè miraculum magnum, obscuram Dei cognitionem per fidem, & claram ac intuitiuam, per lumen glorię intellectui alicuius puræ creaturæ hoc mundo adhuc degenti. licet diuerso tempore cõmunicari. Vnde idem annectit Apostolus: *Luna sub pedibus eius.* Q. D. hoc est etiam signum magnum ac ingens omnino miraculum, quod fortis hæc mulier amicta sit lumine beatificæ gloriæ, velut vestimento, dũ Lunam calcat, dum in hoc immundo mundo, ac vario, & ad instar Lunæ mutabili adhuc versatur.

B. V. subinde intra Diuinitatis Oceanũ immergebatur.

106. Causa porro, ob quam Viri docti Visionem hãc beatificam attribuũt Deiparæ, ea esse videtur, quod eam vniuersorum Dominus aliquibus suis seruis indulgere dignatus sit. Sic sensit Pelbartus de Temisuar lib. 7. Stell. Par. 3. art. 3. vbi cum Alberto Magno ait Deiparam in sua contemplatione vidisse videntem omnia. Diuinam nempe essẽtiam, quod concessum quoque fuisse Moysi affirmat, vt & S. Paulo, qui in raptu vidit DEVM, dispositionemque cælestis Hierarchiæ, quam postea B. Dionysio reuelauit. Ergo multo magis B. V. vidit Deũ & statum Angelorum, ac triumphantis Ecclesiæ, cum à nullo illustrium vinci debeat, vtpotè Mater Altissimi.

Pelbartus ait Mariã in sua contemplatione vidisse videntem, omnia.

B. V. à nullo illustrium vinci debet.

107. Eodem ductus S. Pauli argumento etiam Rupertus Abbas censuit Visione beatifica sæpius in hac vita Deiparã fuisse perfruitam, & ex hac internâ pulchritudine soli Deo cognitâ fuisse decoratam. Expendens enim libr. 3. in Cant. elogium illud sponsi Cant. 4. *Quam pulchra es amica mea, oculi tui columbarum, absque eo quod intrinsecus latet. Igitur*, inquit, *oculi tui columbarum, & hæc vera pulchritudo est, absque eo quod intrinsecus latet, quod solus in te DEVS nouit, nobis autem, quia inexpertũ, idcirco ineffabile, imo incogitabile est. Si enim Apostolus raptus in tertium cælum, audiuit arcana verba, quæ non licet homini loqui; quanto magis tu Regina cælorum persæpè cælestibus interfuisti, quippe quã circumsteterãt obstetricum vice, gloriam Deo concinentes Angeli, & inter hęc didicisti, vel assecuta es aliquid, quod latet, & latere nos debet?*

Si Apostolus Paulus vidit raptus in cælum Essentiã Dei, multo magis B. V.

108. Dionysius Richelius in 1. sent. D. 16. q. 2. argumento illo à minori ad maius de Moyse, & Paulo ductus, censet B. Virginem sæpius in hac vita, vtpotè Dei Matrem, cui omnia debentur priuilegia visione Dei perfruitam: *Dicendum reor*, inquiens, *quod præelectissima Virgo quandiu vixit in corpore adhuc mortali fuit viatrix, quamuis certissimè credatur interdum raptam in diuitias gloriæ Dei, vsque ad summæ Trinitatis visionem, per speciem multo vtique clarius, & vt puto multo frequentius, & diuturnius, quam Paulus, aut Moyses: reducta tamen ab huiusmodi contemplatione, ambulabat per fidem, & fuit viatrix, & promeruit, ac profecit in exercitijs, actibusque virtutum, & sic creuit in gratia, Et vt fatetur S. Hierony. nouis quotidie cremabatur ardoribus, ad filij quoque sui clarissimum, & indesinentem intuitum affectuosissimè suspirabat.*

109. Ru-

109. Rutilius Benzonius denique Episcopus Lauren. in lib. 86. cap. 40. Trad. 13. *Traditio est*, inquit, *B. Virginem in hac vita eleuatam interdum fuisse ad clarè vidẽdam diuinam essentiam, breui tempore. Id sibi eo potissimum persuasit argumento, Quia omnia gratiæ priuilegia alijs concessa perfectiori, & abundantiori modo fuerunt illi collata. Hæc enim est Mulier illa fortis, quæ spirituali donorum cælestium opulentia multas Dei filias congregantes gratię diuitias, supergressa est vniuersas. Prou. 31. Verissimè enim pronunciauit Bern. Ep. 174. ad Canonic. Lugdun. Quod perpaucis mortalium constat fuisse collatum, fas certè non est suspicari, tantæ Virgini esse negatum, per quã omnis mortalitas emersit ad vitam. Cum igitur cõmuniter doceant Theologi Moysem, & Paulum in hac vita adhuc degentes Dei contemplatos fuisse essentiam, cur tam insignem gratiam Virgini plenę gratia denegemus?* Idem pijssimus fatetur Antistes induisse ad sentiendum hoc, ob eminentissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem, ob quam piè satis, inquit, creditur vel in die Natiuitatis Christi, vel in die Resurrectionis, vel alijs temporibus oportunis iuxta Diuinæ sapientiæ dispositionem ad diuinam essentiam videndam fuisse eleuatam.

Traditio est B. V. in hac vita eleuatã ad videndam Diuinam Essentiam.

Propter Diuinæ Maternitatis dignitatem censet Benzonius Mariæ visionem beatificam in hac vita conuenisse.

110. Et verò cum sacratissima Deipara in hac vita diutius ad consolandam, instruendamque in mysterijs fidei post dilectissimi sui filij in cælos profectionẽ, Ecclesiam erat remansura, decebat, vt identidem dolor ille ex absentia filij visionis beatificæ dulcedine in tantis huius amarissimi ac procellosi maris, sæculi videlicet amaritudinibus, ac fluctibus cõdiretur. Amorosi huiuscé doloris crediderim fuisse voces illas indices Cant. 5. ad Angelos subinde prolatas: *Adiuro vos filię Hierusalem si inueneritis dilectum meum, vt nuncietis ei, quia amore langueo.* Quibus pijssimis Virginis lamẽtis, Guerrici Abbatis, libet attexere verba, quibus Angelos respõdẽtes Virgini introducit, vt coniecturâ faciliori assequi possimus languorẽ illũ Virginis beatificâ visione Dei filij leniri debuisse. Sic igitur ser. 2. de Assumpt. lamentantem ob absentiã Dilecti, alloquuntur Deiparam: *Tape langues! Languor enim quem locum in corpore tuo reperit, in quo salus mundi tamdiu habitauit? De corpore illius filij tui virtus exibat, & sanabat omnes adeo, vt etiam fimbria vestimenti Amorroissam sanaret, & tu quę tamdiu ipsum in vtero, in sinu, in gremio continuisti, quomodo postea vlli infirmitati, aut languori, vel accessibilis esse potuisti?* Quibus sic respõdet Virgo: *Vt minus miremini languorem meum. Amore langueo. Langueo plus impatientia amoris, quam passione doloris. Plus vulnerata charitate, quam grauato infirmitate.* Mox his hęc subtexunt Angeli, stupore attoniti: *Quomodo IESV bone, qui summus fructus es gaudij, tam longè factus es illi causa Martyrij, vt charissimam tibi ipsius animam, tot & tam acuti sine cessatione pertransierant gladij? Sed obsecramus te Domina quiduis faciamus tibi? in quo tibi esse poterimus officiosi? Quibus illa. Filię, inquit, Hierusalem nunciate dilecto, quia amore langueo, ipse nouit quomodo meo medendum sit languori, Dicam igitur tantum ne iudicer temeraria, quod maiora me quęrere videar: Osculetur me osculo oris sui;* Vtque plusquam Angelicam omni labe carentem puritatem se habere demonstret, ob quam digna diuinum illum cernere vultum absque ęnigmate eumque osculari habeatur, annectit: *Si quid mihi conscia essem, contenta essem cum Magdalena osculo pedum, vbi indulgentia sumitur delictorũ. Sed quia in omni vita mea non me reprahendit cor meum, nõ puto me arrogãter flagitare de osculo oris gratiam gaudiorũ.* Dum igitur Virgo osculum Diuinissimi illius oris tanto desiderio, tamque ardenti efflagitat, quid aliud quam ad intuitiuam Dei filij eiusque suauissimi vultus visionem, quid aliud quam ad amorosam eius fruitionem anhelat? Quam sanè pro sua reuerentia exauditam esse, valde credibile est, quia nimirum postulatio matris est. Vnde vt supra diximus censuere aliqui, vt Honorius Augustodunensis, Scherlogus, & alij, ipsam, antequam è vita migraret, Dei essentiam clarè intuitam, vt ante diximus.

B. V. ex absentia filij morte languebat

B.V. languebat plus in hoc mundo impatientia amoris, quã passione doloris.

111. Visionem hanc porrò, vt sententia hæc magis intelligatur probabilis, ad certa quædam ijdem Patres determinant tempora. B. Thomas de Villanoua Archiep. serm. de Resurr. censet à Deipara in Christi gloriosissimâ Anastasi DEVM clarè visum. dignum enim fuerat, quæ tãtis doloribus in passione filij fuerat excruciata, consolationibus, ac gaudijs sempiternæ felicitatis ad tẽpus saltem breue in ipsis filij amplexibus frueretur, vt dicere posset cum Dauide: *secundum multitudinem dolorum meorũ in corde meo, consolationes tuę lętificauerunt animam meam.* Et rursus. *Cor meum, & caro mea exultauerunt in DEVM viuum.* Idem sensit vti diximus Benzonius. Quam pijssimã tanti Præsulis confirmare videtur sententiam S. Amadeus Homel. 6. de laud. B.V. vbi dum Deiparam gloriâ resurgẽtis filij totam irradiatam, & igne amoris ad instar Phœnicis accensam fuisse ait, perfectam quandam beatitudinem cõsecutam visus est insinuare, dum ita loqui-

B.V. in Resurrectione Christi faciẽ clarè vidit.

quitur: *Tu Gloriosa Natum ab inferis ascendentem vidisti, Nati gloriam beatissimis oculis aspexisti, vidisti, & defecisti. Defecit caro tua, & cor tuum, liquefacta es, vt vocem dilecti Filij tecum loquentis audiuisti. Factum est verbũ eius quasi ignis flammigerans in ossibus tuis. Ergo diuinis ignita colloquijs tota effecta es velut ignis, teque holocaustum Deo suauissimum obtulisti. O Phœnix aromatizans gratius cinnamomo, & balsamo, & nardo suauius, Regem in aspectu tuo delectans! Phœnix congregans omnes species, & igne circumfusa super essentiali* (: ipso nempe Deo, qui ignis consumens est, igneusque fluuius, in quem per clarã visionem ac fruitionem erat immersa ac transformata:) *vt cælum cælorum, & cæli potestates Angelicas mirifico replens suauitatis incenso.*

B. V. Phœnix aromatizans.

112. Alij aiunt Deiparã in ipsa Verbi Incarnatione in purissimo eius vtero peracta, Visione beatifica fuisse perfruitam. Hinc Sanctus Bernardus serm. 2. de Ascens. Domini. *Vnde virtus altissimi obũbrauit Virgini, ne nimio splendore perstricta, Diuinitatis fulgor illa singularis Aquila tolerare non posset.* Idem asserit & S. Bernardinus Senensis Tom. 4. serm. 36. part. 3. vbi sic loquitur: *Dico quod Angelus facit eam attentam, laudando eam à plenitudine omnis gratiæ singularis, quam dare potuit vni creaturæ Deus omnipotens, secundum suum posse ordinarium, & secundum intelligentiam ipsi Virgini datam, quia tunc verè cognouit DEVM creatorem suũ, & Angelos, & omnes alias creaturas propter excessum gratiæ suo intellectui diuinitus attributæ, ideo merito gratiâ plena in contemplando DEVM, & cuncta creata, plusquam Paulus Apostolus raptus in tertium cælum, sine comparatione, quia si essent tot Pauli, quot sunt creaturæ, non attingerent ipsius contemplari. Nam Paulus fuit Vas electionis; Virgo vero Maria fuit Vas Diuinitatis.* Idem sensit S. Antoninus, cõfirmatque exemplo Moysis, qui DEVM clarè vidisse à pluribus censetur, vti sæpius memoratum.

Si essent tot Pauli quot sunt creaturæ non attingerent B.V. cõtemplationẽ in verbo.

113. Audiamus denique Vbertinum Casalium lib. 1. de Arb. vitæ cap. 9. vbi de Annunciationis loquens solemnitate: *Hodie,* inquit, *est solemnitas principalissima Virginis Matris Dei, in qua facta est sponsa Dei Patris, & Socia, Genitrix filij Dei; officina mirabilis Sancti Spiritus, Totius Trinitatis sacrarium, & speciosissimum Templum, Regina, & Domina Angelorum, Genitrix omnium electorum, & sic plena Thesauraria charismatum beatissimæ Trinitatis, vt nec stilla alicuius vel modicæ gratiæ sit donanda, nisi per dispensationem Mariæ transierit. Hodie ipsa impeccabilis effecta, & omni bono repleta ad tantum contẽplationis sublimata est verticem, vt nullam puram creaturam in passibili carne viuentem vnquam possim credere sibi quomodolibet adaquatam. Et sicut videtur Augustinus dicere, si concessa est visio Dei per essentiam Paulo, Moysi, vel cuicunque alteri, si ista gratia alicui est concessa, verè credo, quod hodie non est Virgini denegata, dum tantum fuit Spiritu S. repleta, vt Dei filium conciperet, & hominem summè beatum in vtero suo portaret. Et attendat quicumque vult deuotè concludere, si omnes rationes, quæ adducuntur pro congruitate, quod Paulo, vel Moysi debet gratia fieri, multo magis generanti DEVM congruè adaptatur.* Idem Vbertinus libr. 1. cap. 6. hoc lumen gloriæ in Incarnatione Verbi expertã fuisse Deiparam insinuare voluit, cum eam Portæ illi Ezechielis orientali contulit, de qua dicitur: *Ecce gloria Dei Israel ingrediebatur per limen Portæ orientalis, idest, per B. Virginem, de qua oritur nobis ille, de quo dicit Zacharia: Ecce vir oriens nomen eius, & terra resplendebat à maiestate eius, idest, caro Virginis tota resplendebat gratia Diuinitatis IESV corporaliter habitantis in ea. Quidni à corpore, animaque Virginis gloriosum hoc lumen maiestatis filij Dei, in intellectu quoque Virginis, ad ipsum clarè vti erat in se intuendum, ac contemplandũ redundarit?* Tum vt huius gloriosi luminis in Virgine nostra nobis magis explicet redundantiam, sic prosequitur: *Hæc est candelabrum aureum totum, quod vidit Zacharias supra quod sunt septem lucernæ, idest, omnes splendores illustrantis sapientiæ, & exempla lucida vitæ virtuosæ.* Hacten. Vbertinus piè sanè, ac eleganter, ex quibus mirum lumen mentis virginalis ad intuendum clarè Verbum, dum in eius vtero caro factum est, deduci potest. Propterea addit si alicui est concessum, credo Matri Dei non semel, sed pluries etiam fuisse donatum.

B. V. Officina mirabilis Spiritus S.

B. V. dispensatrix gratiarum talis, vt nec stilla modicæ gratiæ donetur alicui homini per manus illius transeat.

B. V. Porta Orientalis, per quam ingressa est gloria Domini, quæ à corpore illũ ipsius redundauit.

114. Idem asserunt ij, qui cẽsent Beatissimam Virginem probè, ac perfectè Incarnationis mysterium, quod in vtero ipsius purissimo fuerat peractum perspéxisse. Hoc enim ab illa perspici neutiquam potuisset, nisi Naturam Verbi vnitam hypostaticè humanitati nostræ clarè, ac intiutiuè facie ad faciem fuisset contemplata. Hoc idem sensit Dionysius Richelius apud Canisium lib. 13. c. 3. cùm dixit: *Eo quod Maria veri, omnipotẽtisque Dei Mater vera facta est, tantam gratiæ plenitudinem continere, quantam ne ipsa quidem Virgo, nisi Dei contempletur essentiam perspicere possit.* Cum enim tota Virginis excellentia ex Diuina potissimùm dependeat Maternitate, & hæc à Conceptione Dei filij, consequens sane est, Deiparam suam ipsius eminentiam perfectè per-

B.V. plenitudinem suæ gratiæ perfectè intelligere non potest nisi Dei essentiam cõtemplando.

perspectam habere non posse, nisi Verbi Diuini Essentiã, quod eius summa est nobilitas, ac dignitas, clarè intueatur.

115. Hoc nimirum voluisse, ac intellexisse visus est Bernardus Hom. 4. super Missus, qui verba illa expendens Angeli: *Spiritus S. superueniet in te, & virtus altissimi obumbrauit tibi; Quid est,* inquit, *hoc? Qui potest capere capiat. Quis enim, excepta fortassis illa, quæ hoc sola in se felicissimè meruit experiri, intellectu capere, ratione discernere possit, qualiter splendor ille inaccessibilis Virginis se visceribus infuderit, vt illa inaccessibilem accedere, ad se ferre potuisset, de portiuncula eiusdem corporis, cui se animatè contemperauit, vel quæ massę vmbraculum fecerit? Et fortasse propter hoc maximè dictum est: obumbrabit tibi, quia res nimirum in sacramento erat, & quod sola per se Trinitas in sola, & cum sola Virgine voluit operari, soli datum est nosse, cui soli datum est experiri. Dicat igitur: Virtus altissimi obumbrabit tibi; hoc est, illum modum, quo de Spiritu S. concipies, Dei virtus, & Dei sapientia Christus, sic in suo secretissimo consilio obumbrando conteget, & occultabit, quatenus sibi tantùm notus habeatur, & tibi. Ac si Angelus respondeat ad Virginem: Quid ex me requiris, quod in te mox experieris; Sciens scies, & feliciter scies. Sed illo doctore, quo & auctore. Ego autem missus sum nunciare Virginalem conceptum, non creare. Non potest doceri nisi à donante, nec potest addisci, nisi à percipiente.*

Sola B.V. mysterium Incarnationis hic agnouit in verbo.

Sol B.V. datũ est mysteriũ Incarnationis nosse cui soli datum est experiri.

Sic ille. Cum igitur perfectè hanc hypostaticam vnionem Verbi cum humanitate nostra in vtero suo peractam Virgo nouerit, vt probabiliter censet doctor mellifluus probabile quoque est Essentiã Verbi clarè, ac perfectè ad modicum tempus saltem intuitam fuisse.

116. Neque verò solùm in Cõceptione Dei filij, verumetiam in ipsius felicissimo partu clara Dei visione Virgo nostra digna habita fuit. Sensit hoc vti supra memorauimus Benzonius. S. Antoninus & B. Petrus Card. Dam serm. 1 de Natiu. B.V. vbi cùm illam Throno Salomonis eburneo contulisset, duasque illas manus, quæ tenebant hinc, & inde sedile 3. Reg 10. considerasset, sic illarum euoluit Mysteria: *Porro duæ manus*, inquiens, *quę tenebant hinc, & inde sedile, actiuam, & contemplatiuam vitam significãt, quę Matrem Virginem propensiori diligentia ambierunt, adeo vt nec actio contemplationem minueret, & contemplatio non desereret actionem. Recordare quomodo filium suum proprijs suis vberibus lactauerit, & omnes denique vagientis paruuli sustinuerit actiones, & tunc intelliges quia plurimum ministrauerit.* Quantum porrò in contemplatione, ac clarâ cognitione eiusdem nati paruuli Dei nostri profecerit, mox attexit: *Consuera quia ipsa est, quæ in contemplatiuę dignitatis supernecta dulcedine in ipsius Dei substantiam lucidiores infixit obtutus. Leua*, inquit, *eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* Quo sane gestu, beneuolentiæ plenissimo, sicut Virgo faciem suam ad Dei paruuli recens nati applicabat faciem, eiusdemque suauissimis osculis perfruebatur, ita facie ad faciem Diuinitatẽ eius, intellectus sui, lumine gloriæ irradiatis oculis intuebatur, ardentissimoque voluntatis affectu eundem, vt DEVM clarè visum, omnique amore dignissimum, amplectendo, perfecta beatitudine, saltem ad breue tempus hac in vita est perfruita.

B V in Natiu filii Dei visione perfruita.

B V Thronus Salomonis eburneus.

In B V, vita actiua, & cõtemplatiua perfectissima.

B.V. in ipsius Dei essentiã per contemplationem lucidiores defixit obtutus.

117. Neque verò Visione beatificâ, in Natiuitate filij, verumetiam in ipso suo felicissimo hunc in mundũ exortu Deipara Virgo perfrui merita est; vt censet P. noster Salazar, Deiparæ Vir studiosissimus, illâ motus congruentiâ: *Quia decens erat, vt tunc, cùm in hanc lucem edebatur, splendidiori lumine mens eius inclaresceret, & cunctum latè mũdum, omnesque creaturas quibus Regina præficiebatur in Deo, velut in speculo voluntario, contemplaretur.* P. vero Franciscus Mendoza noster in virid. lib. 2. Probl. 10. ea mouetur congruentiâ, quod cùm reliqui filij Adam omnes in lucem hanc veniant plorantes, vt de se fatetur Salomon Sap. 7. *Et primam vocem similem omnibus emisi plorans;* conuenientissimum fuisse, vt tunc Beatissima Virgo, in suæ innocentiæ argumentum visione beatificâ, tanquam omnis veræ lætitiæ, gaudijque perenni fonte frueretur. Addit insuper decens fuisse, vt cùm solis lucem corporaliter intueri incipiebat, iustitię etiam solem spiritualiter simul introspiceret. Erat nimirum Virguncula hæc Aquila illa grandis Prophetæ Ezechielis magnarum alarum, vt eam S. Bernardinus appellat Senensis in Apoc. cuius mentis oculus ad Diuini solis radios nunquam caligare visus est, vt se Aquilæ illius ostenderet filiam genuinam, quæ aiebat: *Sicut Aquila prouocans ad volandum pullos suos, & super illos volitans expandit alas suas, assumpsit eum, atque portauit in humeris suis.* Deut. 32. Adeo vt de illa canere possimus, quod de probato ad solis intuẽdos radios aquilarum pullo olim cecinit: Claud,

Exploratores oculis quia pertulit ignes;
Sustinuitque acie nobiliore diem.
Nutritur, volucrũque potens, & fulminis heres
Efficitur.

B V. etiam in in sua Natiu. Deum clarè vidit.

Sicut reliqui filii Adam cũ nascuntur plorant, ita B.V. in sua Natiuitate fonte totius lætitiæ visione beatifica perfruita est.

B V. Aquila magnarum alarum, cuius mẽtis oculus nunquam ad solis iustitiæ radios caligauit.

118. Hanc

118. Hanc fortassis crediderim ob causam deuotissimum Pelbartum lib. 5. stell. Part. 1. Natam Virginem, cui alias claram Dei visionem concessit, luci illi comparasse, de qua Ps. 96. modulatus est Dauid, tanquam longè ante eius ortum præuidens: *Lux orta est iusto, & rectis corde lætitia. Lux*, inquiens, *idest Maria orta est Iusto Christo, ex ea nasciturο, qui Iustus est per essentiam: & quoniam ex hac natiuitate toti mundo salus est exorta, ideo subdit, rectis cordis lætitia*. Quibus verbis summa Virginalis ortus dignitas pulchrè ostenditur, dum luci, quæ rerum est omnium dignissima comparatur; Quemadmodum enim hęc inter creaturas conformis est Diuinitati, quia vt ait Apostolus 1. Ioan. 1. *DEVS lux est, & in eo tenebræ non sunt vllæ*: estque incontaminabilis puritatis, nullisque sordibus potest inquinari. Est denique delectabilis: Dulce enim lumen, & delectabile oculis videre solem Eccl. 11. Sic benedicta Virgo super omnes puras creaturas hac triplici refulget excellentiâ dignitatis. Ipsa siquidem in primis est Deo proxima, & conformissima per gratiam, & gloriam. Candor est enim lucis æternæ, & Imago Bonitatis illius, in quam beneficio luminis gloriæ sine dubio ad horam vt DEVM clarè videret, fuit transformata; hoc enim nobis insinuare videtur vir pijssimus particulis illis; per gratiam, & gloriam. Ipsa ad instar lucis purissima est, & incontaminabilis, ea enim puritate nitet vt docet Anselmus, qua sub Deo maior nequit intelligi. Ipsa denique est animæ piæ, ac deuoto cordi suauis, ac delectabilis. Ipsa namque est vita, dulcedo, & spes nostra. O' quis exprimere sufficiat, quam suauis oculis cordis ad respiciendum sit Maria, in cuius pulchritudine gloriæ omnes sancti delectantur simulque concinunt. Speciosa facta es, & suauis in delicijs tuis Sācta Dei Genitrix! O' quam suaue est animæ piæ ad audiēdum, vel loquendum de ea, quoniam vt de seipso ait Bernardus: *Nihil tantum me delectat, quantum de gloriosa Virgine Maria facere sermonem!* O' quam suaue, ò quam gaudiosum erit in cælo cum ea conregnare, & colletari sine fine, per quā salus mundi credentibus apparuit, cuius vita gloriosa lucem dat sæculo. Merito igitur eius ortus omnibus gaudiū, & lætitiam ingerit, merito, & dignè omnes homines dulcis ille Citharista Dauid ad lętandū in eius exortu allicit. Verè enim omnibus rectis corde lætitia viatoribus in primis pœnitentibus, ac patientibus; triūphatoribus quoque simul in cæ lesti gloria. Lætitia deniq; viris, lętitia mulieribus, lętitia paruulis, & senibus, & demū omnibus fidelibus exorta est. Hæc Pelb.

Natiuitas B. V. Luci quæ creaturarum omnium dignissima est, comparata.

Lux maximè conformis est Diuinitati.

B. V. Deo proxima, & conformissima per gratiam & gloriam.

B. V. instar lucis purissima, & incontaminabilis.

B. V. sua Natiu. & Cęlitibus, & omnibus lucē lætitiæ attulit.

119. Ex quibus facile perspicimus Deiparam totam, & luce gratiæ, & lumine gloriæ in auspicatissimo suo Natali ita radiasse, vt & Dei filium, totamque cælestem Curiam, & vniuersum terrarū orbē diuiniori lætitiæ iubare collustrarit, ostenderitque reipsa se esse illam, à Ioanne aquilinis oculis in cælo visam amictam sole, omnium peccatorum effugantem tenebras gloriosissimam Mulierem. Vnde B. Petrus Card. Dam. ser. 2. Natiu. B. V. eam orbi huic fæliciter exorientem contemplans, soli ipsi, in quo sibi fixurus erat cælestis sponsus ad humanum genus redimendum veniendo, tabernaculum, comparauit. *Hanc vtique*, inquiens, *æterna Sapientia, quę attingit à fine, vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter, & talem construxit, quę digna fieret illū suscipere, & de intemeratę carnis sug visceribus procreare. Necesse erat prius erigi thalamum, qui venientem ad nuptias Sanctę Ecclesię susciperet sponsum, cui Dauid exultans in Spiritu epithalamium canit: In sole posuit tabernaculū suum, & ipse tanquam Sponsus procedens de thalamo suo. Merito ergo hodie profusis gaudijs totus vbique terrarū orbis exultat, merito vniuersa Sancta Ecclesia, nascenti sponsi sui Genitrice, vt ita prę gaudio dixerim, fescennimi carminis laudes alternat*. Sic ille.

B. V. sol in quo sibi sol iustitiæ fixit tabernaculū.

120. Ob lumen hoc gloriæ intellectui Virginis in eius natiuitate infusum crediderim fortasse Nomen illud gloriosissimum Maria de thesauro Diuinitatis euolutum, vt loquitur Card. Dam. serm. de Annunc. eidem inditum fuisse, vt ipsum Nomen gloriosum, lumen illud gloriæ, quo intellectus eius radiabat, nobis quodāmodo repræsentaret. Quid enim Maria sonat aliud, preter alia multa quā stellam maris, quam illuminatam, quam illuminatricem? vt docet S. Hieron. libr. de Nomin. Hebr. Audiendus hic Vbertinus Casalius libr. 1. Arb. vitæ cap. 6. *Non sine causa*, inquit, *Nomen Virginis est Maria, hoc enim Sacratissimum Nomen, non fortuito, nec solùm parentum placito, sed Diuiná dispensatione accepit, vt hoc vocabulo nobis exprimeretur tam virtutum eius fastigium, quam nostræ directionis, & protectionis patrocinium*. Interpretatur enim maris stella: *Nocte siquidē per mare transeuntibus notare opus est hanc stellam, quę Cardini cęli IESV propinquissima est, tam dignitate materna, quam dignissima, ac lucidissima vita, vt exilius corusco splēdore æstimare, ac dirigere suum cursum, salutaremque ap-*

In Natiuit. Deiparæ cur Mariæ Nomen ipsi inditur?

Marię Nomē stella maris, & illuminatam ac illuminatricem sonat.

Per mare trāseuntibus notanda stella Maria ne naufragium patiamur.

prehendere portum possint. Ipsa quoque proprietas stellę perfectioni Virginis valdè conuenit, Quia sicut stella, absque sui corruptione emittit radium, sic absque sui lęsione Virgo peperit Filium; Maria igitur Maris stella, & Christus Sol, Ideo peccatores in nocte a Maria valde consolātur; iusti verò tanquam in die à Christo illuminantur. Licet & ipsi stellæ huius radijs dirigantur, & adiuuentur, vt ad ipsum Solem Christum valeant peruenire. Itaque si pertimescis propter supplicium ad Christum accedere, ad Mariam respice confidenter, nec illic, quod timeas, inuenies. Quia hæc est propria proprietas misericordissimę Matris, qua tibi adhuc trepidāti excelsior temperatur Maiestas. In Christo verò est pietas, ex comparatione generis, & Maiestas ex excellentia Diuinitatis.

B.V. peccatores in nocte culpæ, luce sua consolatur.

121. De altero Mariæ Nomine, quod Illuminatam ac Illuminatricem sonat ita loquitur S. Epiph. lib. de laud. Deiparæ: *Præclaræ*, inquiens, *puellę Marię Nomē interpretatur Illuminata, vtpote, quę illuminata sit à Filio Dei, & cunctos, vsque ad terminos terrę, credentes Trinitati illuminauerit*. Audiamus breuiter etiam Doctorem Angelicum Opusc. 8. *Conuenienter*, inquit, *Maria vocatur illuminata in se, & illuminatrix in alios, quantum ad totum mundum ideo assimilatur soli, & Lunę. Idem Nomē diffusius explicuit S. Bonau. in spec. cap. 3. Maria interpretatur Illuminata, & Illuminatrix. Hoc nomen similiter competit tantę Virgini, quę mirabiliter illuminata est per pręsentiam Domini iuxta illud Apoc. 18. Vidi Angelum descendentem de cælo habentem potestatem magnam, & terra illuminata à gloria eius. Filius Dei est Angelus, magni consilij, terra verò à gloria Domini illuminata est Maria, quæ sicut illuminata fuit à gratia eius in mundo; ita nunc illuminata est à gloria eius in cælo, vt sic illuminata fieret illuminatrix in mundo, & in cælo.* Propter quod considerandum est, quod in Maria illuminata, illuminatrix est per exēpla, beneficia, & premia. Illuminatrix est p exēpla vitæ suæ, illuminatrix per beneficia misericordiæ suæ: illuminatrix est denique Maria per præmia gloriæ suæ. Hæc Bonau. quibus, velut sat probabili cōiecturā assequimur Deiparam cum Nomē Illuminatæ, ac Illuminatricis obtinuerit, cum tam illustri Nomine, de thesauris quoque Diuinitatis excellentissimū fuisse depromptum lumen gloriæ, quo intellectus eius excellenter roboratus, ad Diuinam essentiam in ipso toti mūdo exoptatissimo suo exortu, contemplandam eleuatus est, eodemque suo clarissimo lumine, ceu nouo sole, vniuersum orbem fuisse irradiatum. Atque ita in hac felicissima natiuitate, de paruula hac, quæ placuit Altissimo, dicere possumus, vt ante memorauimus, quod de Esthere eius figura exaratum est cap. 10. *Paruus fons creuit in fluuium, & in lucem, solemque conuersus est, & in aquas plurimas redundauit.*

B.V. à Filio Dei illuminata.

B.V illuminata per pręsentiā Domini.

B.V est Terra illuminata à gloria Filii.

B.V lumine Filij facta illuminatrix in mundo, & in cælo.

Cū Nomine B.V. excellentissimū quoque lumen gloriæ de thesauris Diuinitatis fuit depromptū.

122. Vnde paulo ante nominatus Pelbartus lib. 5. Part. 2. art. 2. cap. 7. inter 12. stellas, quę Virginem natam coronarunt, tertiam luminositatem intellectus appellauit. *Tanta enim*, inquit, *Sapientiæ claritas super infusa illi fuit à Deo, vt Sapientior omni esset pura creatura viatrice, ita vt etiam dum adhuc in vtero Matris existeret, liberi arbitrij vsum habuerit, fuit quoque in sublimiori contemplationis statu, quam fuerit vlla vnquam pura creatura in ætate perfecta, plena denique omnibus Spiritus S. donis, quæ cum Isaia teste cap. 11. super florem illum Iessæ Virgæ requieuerint, requieuere & super illam, tanquā germinantem Virgulam, atque ita requieuit super eam Spiritus Domini, Spiritus Sapientiæ, & intellectus, Spiritus consilij, & fortitudinis, Spiritus scientiæ, & pietatis, & repleuit eam Spiritus timoris Domini. Et licet dormiret sicut, & cæteri quandoque, somnus tamen, qui pellit in nobis liberi arbitrij actum, ac meritum, non fuit in ipsa*. Vnde dicere poterat cum Sponsa Cant. 5. *Ego dormio*, corporaliter. *& cor meum*, anima mea *vigilat in contemplatione*. Idque exemplo præcursoris: Si enim iuxta Regulam Philosophi in Topicis *cui minus videtur inesse, in est & ei, cui magis*. Sed Ioannes Baptista in vtero agnouit Christum DEVM, teste Ambr. in Lucam. Vnde de illo canit Ecclesia: *Accelératur ratio in puero nondum nato, nouit præsentem Dominum in Virgine*. Sanctus quoque Nicolaus eodem auctore, in infantia vsum rationis habuit, cum feriā quartā, & sextā semel duntaxat sugebat vbera, & mox natus erexit se in peluim, in qua abluebatur. Benedictus denique in ipsa cæpit miraculis coruscare. Si igitur tanta gratia his data est à Deo, quāto maior B. Virgini, quæ electa fuit, vt esset Mater Dei; cui excellentiori modo hæc improportionabiliter data fuisse credenda sunt? Quod nobis significare videtur Ecclesia, dum libros de æterna Sapientia spiritualiter de Virgine interpretatur, eiusque elogia ipsi, tanquam increatam Sapientiam, repræsentari attribuit. Hunc modum DEVM, diuinaque cognoscendi excellētissimum facile dixerim Virgini nostræ præ omnibus Angelis, reliquisque Cælitibus indultum fuisse, beneficio luminis gloriæ, quod mentem eius, velut pulcherrima primæ magnitudinis stella, irradiauit.

Stella vna ex 12. quæ B.V. coronāt, vna etiam Luminositas.

B.V. Sapientior omni viatica creatura.

Bona spiritus S. quæ super florem Virgę requieuerūt, etiam super Virgam Mariam.

S. Ioan. Bapt. vsus rationis in vtero Matris accelerātus.

S. Nicolaus in Infantia vsū rationis habuit dum certis diebus ieiunauit.

123. Quid

123. Quid tandem de aureo illo ipsius immaculatæ Conceptionis dicemus instanti? Quis nescit feliciſſimæ illi, beatiſſimæque Virginis noſtræ animulæ inter reliqua à cæleſti ſponſo donata ornamenta, hanc quoque beatificam ad DEVM clarè contemplandum, ad inſtar precioſiſſimi Monilis impertitam fuiſſe viſionem? Propterea fortaſſis crediderim puriſſimam hanc eius Conceptionem, vt ante dixi, creationi primigeniæ illius lucis, à S. Vincentio ſerm. 2. de Natiuit. B. V. & Pelbarto lib. 4. ſtell. Par. 2. & Auroræ ſole grauidæ ab eodem, & à B. Petro Cardin. Dam. ſerm. de Aſſump. fuiſſe comparatam, ad indicandum cæleſte illud iuſtitiæ ſolis, dininitatiſque iubar, quod eſt gratia, eminentiſſimamque omni carentem peccati macula, ac pluſquam Angelicam puritatem excellentiſſimumque lumen gloriæ, ad Deum facie, ad faciem, ſaltem aliquo breui tẽporis ſpatio, tanquam dilectiſſimæ Matri fuiſſe impertitum. Audiamus igitur D. Vincentium de hac lucidiſſima ipſius Conceptione ſic loquentem: Non credetis, quod fuerit ſicut in nobis, qui in peccatis cõcipimur, naſcimur, & nutrimur; ſed ſtatim poſtquam corpus Virginis fuit formatum, & anima creata, tunc fuit ſanctificata. Ideo fit feſtum de eius Conceptione, quia facta eſt lux ſanctificationis in ea, & ſtatim Angeli in cęlo fecerunt feſtum Conceptionis. Audiamus Pelbartum: *Dixit DEVS fiat lux, & facta eſt lux Gen. 1. verba hęc*, inquit ille, *optimè transferuntur ad benedictam Virginem Mariam, quam DEVS in primæ illius lucis figura dixit id eſt, voluit vt fiat, & facta eſt lux, propter quod dignè, & merito vocata eſt Maria, quod interpretatur Illuminatrix. Penſate ergo chariſſimi verba ſacræ ſcripturę, & ſignate myſteria, quia quod dixit DEVS loquens in figura lucis, dixit de origine Mariæ. Quemadmodum enim lux inter omnia eſt puriſſima, nec ſordidarum rerum contactu, vt luto, aliiſque fæcibus, nullo modo inquinatur: Sic anima benedictę Virginis, tantâ puritate creata eſt, per gratiam ſpecialem, & præſeruata, vt licet naturaliter carni ex Adam propagatæ vnita fuerit, macula tamen, vel contagione peccati originalis inquinata non eſt.* Sic Pelbar.

B. V in inſtanti ſuæ Concept. ab omni peccati originalis næuo libera.

Conceptio B. V. primigeniæ luci, & Auroræ Sole grauidæ cõparata.

S. Vincentius creationi lucis, B. V. Concept. comparat.

Lux inter omnes creaturas puriſſima, nec ſordium contactu inquinatur.

125. Idem Pater Virgini deuotiſſimus ponderans lib. 4. ſtell. Par. 1. art. 3. verba illa Iobi cap. 3. *Pereat dies, in qua natus ſum, & nox in qua dictum eſt; conceptus eſt homo, obtenebrentur ſtellæ caligine eius, expectet lucem, & non videat, nec ortum ſurgentis Aurorę*; intelligenſque eum, de macula peccati originalis loqui, oſtendit hac Virginem Dei Matrem tanquam Auroram Sole iuſtitiæ grauidam omnino caruiſſe: *Iob loquitur*, inquiens, *de reatu originalis peccati, & ideo dicit; obtenebrentur ſtellæ, id eſt, ſancti, caligine eius. Expectet lucem, id eſt, Chriſtum, & hunc non videat, eo quod Chriſtus ſupernaturaliter ex Virgine conceptus, originale peccatum habere non potuit. Sequitur nec ortũ ſurgentis Aurorę, conceptum videlicet Mariæ, quæ per Auroram figuratur. Cant 6. Quæ eſt iſta, quæ progreditur quaſi Aurora?* Hactenus Pelbartus.

B. V. tanquam Aurora Sole iuſtitiæ grauida macula originali caruit.

126. Ex his igitur cum Deiparam totam lucem, totam ſolem lucidiſſimum in ſua prima Conceptione fuiſſe intelligamus, facile coniectare poſſumus, benigniſſimum, Sapientiſſimumque eius Creatorem, qui eam, vt lucem, ſolemq; in quo ipſe ſolus ſibi tabernaculum erat poſiturus, condidit, eidem voluiſſe abũdantius lumen impertiri gloriæ, quo ipſius eleuatus, ac roboratus intellectus, Conditorem ſuum, quẽ olim vtero conceptura, nouemque menſibus geſtatura erat, clarè cognoſceret, eiuſdemque perfectâ incompræhenſibili, ineffabilique in ſe, inque totum genus humanum charitate, ardentiſſimo in eũdem amore inflammaretur.

126. Quam congruum porrò fuerit, vt Virgo beatiſſima, ab ipſo ſuæ immaculatæ Conceptionis momento Dei faciem, lumine colluſtrata gloriæ clarè intueretur præclare docet P. noſter Franciſcus Mendoza loco ſup. cit. *Pronior eſt DEVS*, inquiens, *ad bonum, quam ad malum inferendum. Sed hominibus in hac vita vel potius in vitę exitu exiſtentibus intulit DEVS aliquando promptior ad bonum communicandum, quam ad malum inferendum. pœnam Gehennæ, vt videtur intuliſſe Conſtantino Copronymo perditiſſimo, nefandiſſimoque Deiparæ hoſti, qui vt refert Caniſius lib. 5. de Deip. cap. 17. ſub mortem ipſam miſerrimè eſt vociferatus, viuum ſe propter Mariam Deiparam inextinguibili igni traditum: eſſe plura de hac Tractatu vltimo videnda.* Quod etiam de aliis, vt de Dathan, & Abyron dici poteſt. De quibus Num. 16. *Dirupta eſt terra ſub pedibus eorum, & aperiens os ſuum deuorauit illos, cum tabernaculis ſuis, & vniuerſa ſubſtantia eorum, & deſcenderunt viui in infernum operit humo, & perierunt de medio multitudinis.* Quod ſi, inquam, homines in DEVM impii adhuc in hoc mortali corpore viuẽtes cruciatus inferni ob illorum enormia ſcelera perpeti digni habiti ſunt, quanto magis ex ſingulari Dei optimi Maximi priuilegio nõnulli ſanctorum, atque in primis ſancta ſanctorum omnium ſanctiſ-

Quam congruum fuerit B. V. abſque macula originalis peccati concipi?

Conſtantinus Copronymus in fine vitæ faſſus ſe igni extinguibile inferni traditũ propter Mariam.

Bbbbbb 2 ſima;

sima, & omnis sanctitatis sanctissimus Thesaurus, vt eam vocat B. Georgius Nicomed. Archiep. digna habita fuit, quæ in primo suo, in hunc orbem ingressu gaudijs beatificæ Visionis, diuinique amoris vbertate, ac torrente illo plenissimo voluptatis ad horam frueretur?

127. Quod si vt reuelatum est S. Brigittæ in Extrauag. Reuelat. cap. 89. Cacodæmon ius habet in peccatores, vt mox atque vnum peccatum mortale designarunt, eos adhuc viuentes inferni ignibus excruciet, alijsque hominum damnatorum mactet supplicijs nisi misericordiæ Mater illis obstitisset; quanto magis ad Diuinam pertinebit bonitatem, vt saltem eius Mater sacratissima omnis sanctitatis domicilium, abyssus gratiæ, gratiarum pelagus, vt eam vocat Damascenus, Spiritus Sancti sacrarium, totius denique Trinitatis nobile Triclinium, beatissimam illam Dei faciem, ob singularem eius puritatem, atque innocentiam, in hac vita clarè videat, æternæque beatitatis, velut iustissimo tam eximiæ sanctimoniæ, tantorumque meritorũ præmio, gaudijs nullo ad breue aliquod tempus subinde recreetur?

Dæmō habet ius in peccatorem vt cō misso peccato eos infer no mancipat, nomini B. V. obstitisset.

128. Accedit ad hascé congruentias grauissimorum Theologorum virorumque summorum, & pietate, & doctrina florētissimorum Auctoritas, qui gloriam hanc beatificæ Visionis sacratissimæ nostræ Deiparæ in immaculatę ipsius Conceptionis instanti attribuere, magno totius orbis Christiani. Virorumque plentissimorum, approbatione, atque congratulatione, non dubitarunt. Atque vt reliquos supra citatos prætermittam P. Hieronymus de Florētia Societatis nostræ non vulgare ornamētum Regis Catholici Concionator celeberrimus, vti refert noster P. Salazar, in octaua Conceptionis eiusdem Virginis concione in Regia capella coram Rege clarissimisq; totius Regni tam Ecclesiasticis quam sęcularibus proceribus habitá, sentētiam hanc, solitâ suâ dicendi vbertate, argumentorumque grauitate, ita proposuit, ita declarauit, atque fulcituit, vt omnes summi, medij, infimi illi vehemēter applauserint, pijssimamque hanc sententiam, obuijs, quod aiunt vlnis, summopere approbantes, fuerint complexi. Hanc postea sententiam idem P. Hieronymus de Florentia P. Francisco Suarez huiuscé nostræ tempestatis Theologorum facile Principi, cum per literas proposuisset, eiusdemque censuræ subiecisset, ita rescripsit: *Videtur mihi erudita, pia, & probabilis sententia*. Eandem sentētiam cum pro eadem concione explicari audisset M. Frater Antolini in Academia Salmanticensi Theologicæ Cathedræ primarius moderator, adeo ipsi arrisit vt dixerit, gaudere se plurimum ac gestire, quia viderat eum fœtum à nostro Hieronymo in lucem editum, quem iamdudum ipse conceperat, ac parturierat, proximè verò parere iamiam parabat. Porrò idem P. Salazar palmam illam, triumphumque quem P. Hieronymus illa concione retulit acceptum referendum censuit Deiparæ, quæ illum velut Ingeniorum illuminatrix, clarissimo illo lumine suæ gloriæ fortassis, nescio qua ratione illuminans, eundem adhoc asserendum, pronunciandumque impulit, fateturque simul suam mentem captiuam fuisse abductam, & ad idem scribendum asserendumque excitatam.

P. Hieron. de Florentia Concionator Regis Catholici visionem beatificam B. V in eius Concept. attribuit.

Sententia P. Florentiæ Suarez approbauit.

129. Iam tādem breuiter huiuscé pijssimæ sententiæ, quibus nitatur, fundamenta videamus. Primum fundamētum sit illud, quod tanquam certissimum, cũ alijs Theologis ponit Gerson Tract. 3. in Magnif. *Speciositas qualibet reperta in creaturis sparsim, tota colligitur in beata, & pulcherrima mulierum, vel formaliter, vel eminenter. Hęc est Regula Diui Dionysij Hierarchias ordinantis.* Additq; iuxta illud axioma Philosophicum: *Primum in quolibet genere præcipuum est, & mensura cæterorum, quemadmodum dux in exercitu Maria verò dicta est pulcherrima, & perfecta super cæteras creaturas non vnitas Diuinitati, qualis est humanitas Christi. Igitur consequens est vt omnia illi subseruiant tam bona naturę, quam gratiæ, quam artis, & fortunæ.* Cum igitur gratia hæc Visionis beatificæ nonnullis Dei seruis, vti supra ostensum, in hac vita cōmunicata fuerit Diuinitus quis eam Diuinæ Matri denegare præsumat? Idem aliud ponit fundamētum solidissimum Tract. 4. super Magnificat, vbi introducit Discipulum de B. V. sciscitantem: *Constituitné ipsa sola Hierarchiam secundam, sub Deo trino, & vno Hierarcha primo, & summo, apud quem Hierarcham filij sui, sola sublimata, sedet à dextris virtutis Dei, per vnitatem suppositi?* Cui ita in persona respōdit Magistri: *Suscepit ipsam Dominus recordatus misericordiæ suæ, collocans ipsam super omnes choros Angelorum. Apud quos videtur B. Ioannes Bapt. primus post Mariam positus in ordine Seraphin loco Luciferi. Magnificata est igitur B. Virgo, ita vt Regina cęli, imo & mundi iure vocetur, habens præeminentiam, & virtutem influxiuam super omnes Principatus.* Eodem Tractu Gerson cum triplicem Beatitudinem

Perfectiones in reliquis creaturis sparsæ in B. V. sūt collectæ.

B. V. sola per se constituit Hierarchiam Deo proximam super omnes choros Angelicum.

dinem distinxisset; Primam viæ per spem, alteram patriæ per rem, tertiam mediũ inter spem, & rem, inter viam, & patriã; quam vocat purgati animi atque Heroicam. *Et hæc*, inquit ille, *Beatitudo, quæ purgati animi, vel Heroicalis excellentiæ dici potest, fuit in Beata nostra dum viueret, super omnem purum hominem, sicut beata residet in patria super omnem Angelicam potestatem, hoc est, quæ à nullo vincitur Illustrium, secundum Damascenum. Et iuxta Hierarchicam Dionysij legem continet eminenter omnem perfectionem creaturarum tanquam inferiorum, vt iure dicatur Regina mundi, & Domina. Vis igitur breui compendio Mariæ beatitudinem notam tibi fieri? Da illi per eminentiam quicquid in creaturis videri melius ipsum, quam non ipsum, quoniam particeps fuit vtriusque Beatitudinis, viæ scilicet, & patriæ.* Quibus ex fundamentis deducitur optimè, quod Virgo totius Vniuersi, omnium Angelicarum Hierarchiarum Regina in instanti immaculatæ Conceptionis DEVM clarè viderit, siquidem, vti diximus, ipsi subditi Angeli in primo suæ creationis instanti, in gratia, ac sanctitate conditi, beatitudine naturali saltem imperfectâ sunt fruiti, vt Doctor subtilis Scotus docuit, ac tandem, diuinæ cooperando gratiæ, sese que totos supremæ illi subijciendo Maiestati, in tertio Angelico instanti, siue operatione, Dei clarâ visione sunt dignati.

B. V. à nullo vincitur Illustrium.

B. V. eminenter in se continet omnem perfectionẽ creaturarum.

Angeli in tertio instãti seu operatione sua Deum clarè viderunt.

130. Et verò si Adam raptus in ectasin Gen. 2. cum Dominus DEVS immisit in illũ soporem: (sopor enim in Græco textu ectasim sonat:) censetur ab aliquibus vidisse Dei essentiam, beatâque visione temporaria potitus, vti Richardus in 2. D. 23. art. 2. q. 1. Et D. Thomas 1. Part. q. 94 art. 1. inclinat, quos P. Celada noster in sua figurata Iudith sequitur §. 8. Si Apostolus, vti sæpius diximus, Vas illud electionis, ita dictus, quod ad sempiternam in se recipiẽdam gloriam potissimùm fuerit electus, si Moyses, si vt aliqui autumnant etiam Elias, si denique S. Iosephus Virginis sponsus, vti supra memorauimus, in hac vita clara diuinæ essentiæ visione sunt perfruiti: qua ratione nobis persuadere poterimus in prima conditione Virginis, Angelorum, sanctorumque omnium Reginæ, eam gratiam fuisse negatam, cum ipsa per se primam post augustissimã Trinitatem, Humanitatemque filij, constituat Hierarchiam, & huius sit propriũ, perfectiones omnes, ac gratias inferiorum sibi subiectarum Hierarchiarum, longè eminentiori ratione in se comprehendere? Dicamus igitur maximo quoad fieri potest in Virginem pietatis affectu, eã in primo suæ creationis momento DEVM clarè intuitam, vt ita verissima Angelorum, hominumque Regina, & prima ac suprema Hierarchiæ ans sit, ac nominetur, vt ait Gerson, & consecutiuè in visione beatifica potior, siquidem beatæ illæ mentes, ab omni cõcretione corporis liberæ in tertio suo Angelico instanti, siuè operatione; ipsa verò in primo suæ purissimæ Cõceptionis puncto Diuinam essentiam facie ad faciem est contemplata.

Adam raptus in Ectasim aliquibus Deum clarè vidisse visus est.

Angeli in tertio suo instanti siue operatione sua Deũ clarè viderent; B. V. autem in primo suæ creationis momento.

131. Alterum fundamentum eiusdem Gersonis Tract. 9. in Magnif. est potentia ex parte Dei, & decentia Diuinę Maternitatis. Poterat enim DEVS intellectum Virginis pro præsentis vitæ statu ad visionem beatificam eleuare, & decebat priuilegium hoc tam eximium Virgineã nostrã, quæ iam tunc in Dei Matrem fuerat electa ergo probabile est cũ dedisse. *Conuenientissimum enim erat*, inquit Gersõ *vt quicquid in aliqua creatura tã Angelicã, qua humanã eximium, præclarũ enitescit Dei Matri tanquam illi Hesiodi Pandoræ nisi pietas fidei obuiet, conferatur:* Pietatem autem fidei idem Gerson sic describit: *Pietas fidei est probabilis, seu verisimilis opinio super aliquibus, quæ deuotionem ædificare possunt, quæ ex scripturis autenticis nec clarè sequuntur, nec repugnant*. Et sic accipi volo quæ dixi; nempe pietate fidei credi posse probabiliter Dei Matrem in Conceptionis immaculatæ aureo illo puncto Dei faciem sine ænigmate contemplatam, ne ab Angelis, quorum Regina à prima sui creatione electa fuit, inferior videretur, sed illos sicut muneribus gratiæ quæ semen est gloriæ, sic etiam glorioso illo lumine, quo intellectus roboratus, clarè DEVM intuetur, multis parasangis superaret. Vt porrò confirmet idem in Virginem pientissimus Auctor, decuisse à Deo priuilegium hoc Deiparæ communicari, paucis interpositis ibidem hæc attexit: *Addunt, quod nec in somno cessabat operatio talis in actu mentis: Iungunt, quod omnia sciuit tunc, quæ beati sciunt, non tamen claritate pari.* Quæ claritatis imparitas claram Dei visionem non tollit, sed ostendit illam non ad supremũ beatitudinis gradum, sed ad inferiorem aliquem fuisse prouectam, vt in Deo omnes creaturas quarum Regina erat constituta, videre posset.

Poterat Deus Matri suæ in instanti eius conceptionis dare visionẽ beatificam, decebatque hoc idem eũ facere.

Quid sit pietas fidei?

Pietate fidei credenda Dei Mater Deum in sua Concept. clarè vidisse.

132. Et verò hæc clara Dei visio vel hoc solo nomine decebat Virginem. Quemadmodũ enim Protoplasto in prima

Decebat vt B. V. in sua Concep. Deũ clarè videret, quia tũ cęterum omnium Regina erat creata.

ma sui creatione vt docet S. Tho. 3. P. Q. 16. omnium inferiorum creaturarũ quarum gubernator erat constitutus, ac Dominus, species infusæ sunt, vt ita imperij sui amplissimos terminos perspiceret, omnesque res subiectas mente complecteretur: Sic Virgo gloriosissima in primo Conceptionis suæ momento in Dei Matrem electa, totiusque Vniuersi mox Regina constituta, decentissimum sane erat, vt in Diuina essentia, veluti voluntario speculo, creaturas omnes, earumque necessitates, ac miserias, ad eis pro materna sua cura, ac pietate opportunè suis precibus, patrocinijsque prospiciendum clarè intueretur. Hinc alibi diximus eam dum in vtero Matris adhuc commorabatur lacrymas fudisse, miserandumque humani generis statum, & cetera, ex sententia Ximerij Patriarchæ Ierosolymitani deplorasse; ex sententia denique Theodoreti, prænidendo tot cælestia sibi olim impertiẽda dona, ac munera suauissimum illud suum melos, quo DEVM munificentissimum, tantorum bonorum largitorem deprædicauit, ac magnificauit, fuisse meditatam.

Adamo in sua creatione rerum omnium species infusæ quia earum Dominus constitus.

B. V. in vtero adhuc matris lacrymas fudit per peccatoribus.

B. V. in vtero Matris Canticum Magnificat meditata.

133. Vnde iure merito crediderim illã insigne hoc planeque singulare, Deũ clarè videndi in prima sui conditione beneficium, inter illa magna, de quibus in suo Cantico modulata est: *Fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius*; reposuisse. Verè enim magna illi fecit omnipotentiamque suam, ac sanctitatem summã in illa vniuersorum Dominus manifestauit, cum eam ad eminentissimam Diuinæ Maternitatis dignitatẽ in ipso Conceptionis momento euexit. Verè magna fecit, cum eam Angelorum hominumque, atque adeo totius Vniuersi Reginam constituit. Verè magna fecit, cum eam à debito originalis peccati cõtrahendi liberauit; Verè magna fecit, cũ eam à communi Adæ corruptionis massa separauit, nullâque originarij sceleris inquinari labe permisit. Verè magna illi fecit omnipotentiamque suam, sanctimoniamque mirificè glorificauit, cum eam in aureo illo Conceptionis instanti ita sanctificauit, puramque reddidit, ita in illam omnes gratiarum, donorumque cælestiũ diuitias congessit, vti omnis sanctitatis, gratiarumque thesaurus iure merito posset appellari, vt fecit B. Andreas Cretens. Orat. de Dormit. Deip. *O sancta, & sanctis, sanctior, & omnis sanctitatis sanctissime thesaure!*

Quanta Magna Deus ie fecit B. V.

B. V. Sanctitatis Thesaurus.

134. Ob hanc gratiarum plenitudinẽ, donorumque diuinorum opulẽtiam eã Adamantius Origines Hom. 1. ex varijs; Cælestem thesaurum, & diuitias Diuinitatis appellauit, insinuare volens ipsarũ Diuinarum personarum perfectiones velut immensas opes, quoad humana natura capax esse potest, in Deipara cõtineri. S. Nazianzenus etiam Virginis huius sanctitatem, puritatemque adeo perfectam absolutamque miratus, eam omni fæce terrena exutam, immortalitatisque pallio ornatam, semperque expertem senij, vt DEVM habitam pronunciauit. Hinc denique Baptista Mantuanus lib. 1. Parthen. ob hasce Diuinitatis in Virgine recond. tas, veluti quodam in thesauro diuitias, Diuinam quãdam, humana maiorem Maiestatem repræsentasse cecinit:

B. V. Cælestis thesaurus, & Diuinitatis diuitiæ cur appellata?

B. V. immortalitatis pallio ornata vt Deus habitã.

Neque enim mortalis in illa,
Humanusque decor, sed erat cælestis Imago,
Aetheriusque vigor, flammas, & sydera vincẽs.
Mira supercilij grauitas pondusque venustæ
Frontis, & eximio fulgentes lumine vultus
Suspensas hominum mentes, atque ora videntũ,
Per longas immota mores retinere solebant.

135. In hiscè igitur tot, tantisque gratiæ sanctitatisque communicandis monilibus, ac ornamentis cum omnipotẽtiâ suâ Dei filius Matri suæ magna fecerit, quis quæso illum, eidem magnũ hoc, insigneque donum beatificantis Visionis, quòd nonnullis suis indulsit seruis, Matri, illi quam tantopere adamauit, vt illam suam amicam, suam columbam, suam dilectam, & electam suam, sororẽ, ac sponsam, cælesti Hierusalem, toti videlicet ciuium supernorum, Angelorum, hominumque clarè diuinam essentiam contemplantium congregationi quam simillimam vocare non dubitauerit denegare potuisse arbitrabitur? Licet enim Aristoteles lib. 8. Eth. c. 14. ad fin. dicat, *in honoribus, qui Dijs, aut parentibus exhibentur, nemini his referre dignam gratiam posse, sed qui pro viribus eos colit, eum probum videri, atque idcirco non licere Filio Patrem abdicare, Patri autem Filium licere videri? Reddere enim*, inquit, *oportet, eum qui debet.. At quicquid fecerit Filius, nihil dignum collatis beneficijs faciet, quare semper debet, quibus autem debetur ijs dimittendi est facultas; igitur Patri quoque erit*; licet inquam dicat Philosophus filios Parẽtibus parem gratiam rependere minimè posse, filius tamen Dei quam ipse ignorauit, & potuit, qui omnipotens DEVS est, & voluit, quia beneuolentissimus est, ipsaque increata Charitas, cui cum tantorum sibi olim à

Parentibus nemo dignã gratiã referre potest.

Dei Filius quia omnipotens suæ Matri dignã reposuit gratiam visionis beatificæ.

Ma-

Matre benigniſſima, conferendorum beneficiorum occurreret memoria, vtpote cuius in æternitate præſentia ſunt omnia, fieri non potuit, quin eam ſuæ faciei diuiniſſimæ viſione beatificante dignaretur, aliaque innumera conferret munera, quorum humana Natura capax eſſe poteſt. Atque ita optimus Dei, Virginiſque filius non modo Matri dilectiſſimæ reddidit æquiualens, dignamque repēdit gratiam, verumetiam menſuram bonā, & confertam, & coagitatam luminis gloriæ dedit in ſinum illum, qui eum nouem menſibus portauit, mirificiſque delicijs recreauit; ſicque factum vt tum, & alias ſæpius inebriaretur ab vbertate domus Dei, & torrente cæleſti liquidiſſimarum voluptatum potaretur, verèque in ſe experiretur filium ſibi debitorem, optimum eſſe, fideliſſimumque tantorum honorum retributione, ſolutorem.

B.V. Debitorem habet Dei filium, quia tanquā filius eā honorare tenetur.

136. Quam gloriam ſane illuſtriſſimā in Virgine agnoſcens S. Method. Olympi, & Tyri Epiſcopus Martyr orat. de Purif. Virginis, pientiſſimo ſane affectu congratulatur: *Euge*, inquiens, *euge quæ debitorem illum habes, qui omnibus mutuatur. Deo enim vniuerſi debemus: tibi autem etiam ille debet. Proinde qui dixit: Honora Patrem tuum, & Matrem tuam, vt is decretum à ſe promulgatum obſeruaret, & alios excederet, omnem Matri, & gratiam, & honorem impendit*. Pondera illud: *vt alios excederet*; & illud; *omnē*. Quibus ſanè verbis obſequia, gratitudinemque omnem filiorum hominum in Parētes, Dei filium, grati animi ſignificatione in dilectiſſimam Matrem infinitis interuallis exceſſiſſe intelligemus, dum illi omnem gratiā, omnem honorem alicui creaturæ rationali competentem retulit. Inter hos porro honores poſt Vnionem hypoſtaticam, Diuinamque Maternitatem, nil nobilius, nil excellentius, ac melius Viſione beatifica reperiri poſſe, luculenter aſſeuerat Doctor Angelicus 1. Par. Q. 26. art. 6. ad 4.

Dei filius in honoranda Matre omnes filios hominū exceſſit.

Poſt vnionē hypoſtaticā, diuinamque Maternitatē nil præſtantius viſione beatifica.

137. Dicat igitur Virgo beatiſſima tot præuenta benedictionibus dulcedinis, dum in primo immaculatę ſuæ Conceptionis inſtanti, ipſius pluſquam Angelicus intellectus ad Diuinam faciem contemplandam, abſque vllo ænigmate, quo in eius pulchritudinem transformaretur, eſt ſubleuatus. *Dicat*, inquam, *Virgo, Fecit mihi magna qui potens eſt, & ſanctum Nomen eius*: Quæcumque enim in illa ſupremus Artifex à primo vitæ ipſius exordio operatus eſt, omnia magna, omnia ingentia ſunt. Vnde B. Germanus Conſtantin. Patriarc. orat. de Zona Virginis; *Omnia*, inquit, *tua ſunt admirabilia, ô Deipara! omnia ſupra naturam, omnia ingentia, & aliorum vires ſuperantia*. Quæ videns ſponſus, ac prę ſertim feliciſſimam illam in diuiniſſimam formam, venuſtatemque transformationem, incredibili animi ſui lætitiâ, ac complacentia geſtiens, mox illi aggaudere adhuc in vtero Matris deliteſcenti viſus eſt Cant. 6. *Pulchra es amica mea, ſuauis, & decora, ſicut Hieruſalem, terribilis, vt caſtrorum acies ordinata*. Verè enim Deipara in prima ſui conditione adhuc in vtero Matris increatam illam Pulchritudinem, DEVMque pacis, ad inſtar Angelorum reliquorumque beatiſſimorum Ciuium Hieroſolymæ cæleſtis clarè videns, ſeſeq; Deo, amore amicitiæ, fruitionemque arctiſſimè adſtringens, cæleſtiumque deliciarum ſuauitate delibuta, & decore domus Dei mirificè delectata, & ipſa pulchra amica Dei ſuauis, & decora. Viſio pacis ac Hieruſalem beata, lumine gloriæ irradiata, Angelorumque omnium Hierarchias Cælitumque reliquorū gratias, perfectioneſque complectens, facta eſt. Eadem verè terribilis euaſit vt caſtrorum acies ordinata, cui in ſacris literis Angelicæ legiones conferri cōſueuerunt, dicente Patriarcha Iacob conſpectis Angelis Gen. *Caſtra Dei ſunt hæc*. Quemadmodum enim Beatiſſimi illi ſpiritus, omniſque illa militia cæleſtis exercitus videt faciem Patris, qui in cælis eſt. ideoque toti inferno ſunt terribiles: Sic Virgo glorioſiſſima in puriſſimo ſuo Conceptu ipſis illis beatis mentibus longè purior, ſanctiorque vidit, ac deinceps, totius vitæ decurſu ſæpius clarè Diuinam eſſentiam, factaque eſt omnibus Tartareis phalangibus formidabilis. Vnde Albert. Magnus Tract. ſuper Miſſus cap. 156. oſtendere volens Dominationum proprietates eſſe in Deipara, ac præſertim Inuincibilitatem: *Ipſa enim*, inquit, *non ſolum in ſeipſa caput hoſtis contriuit, ſed prædam totius generis humani, ab ipſo abſtulit, & in natura corporea, ſpiritum natura Angelicum ſuperauit; in carne ſuper carnem vixit, ſuperbiamque victricem Diaboli vicit, & tandem diabolum cum ſuis Angelis omnibus ſupergrediens triumphauit*. Audiamus, & Origenem Adamantium Hom. 1. ex varijs oſtendentem quantopere Orci teterrimis illis tenebrionibus fuerit Virgo horribilis: *Ecce Virgo*, inquiēs, *ad colligandum fortem armatum, ad conculcandum ſerpentis impij caput, ad conterendas vires eius*,

B.V. pulchra vt Hieruſalē videlicet Angeli ac Cælitus reliqui qui vident faciē Patris.

B.V. terribilis vt caſtrorum acies, ideſt Angeli, qui caſtra Dei dicuntur.

Dominationum proprietatis Inuincibilitatis, eſt in B. V. quia caput antiqui ſerpētis contriuit.

eius, ad prędam eius diripiendam, & ad captiuitatem populi sui conuertendam.

138. Ob hanc eandem Diuinæ essentiæ contemplationem idem Albertus comparat Deiparam stellato firmamẽto cæli, quod secunda die creationis mundi fabricatum est, Dicente Domino Gen. 1. *Fiat firmamentum in medio aquarum, & diuidat aquas, ab aquis: firmamentum hoc est B. V.* inquit ille, *quę habet stellas, idest, coronam stellarum duodecim, omnium videlicet sanctorum in capite suo, posita est in medio aquarum, idest, sanctorum viæ, & sanctorum patrię, diuisa prius existens ab vtrisque supra communem statum viæ, & infra statum patriæ, communicans cum vtrisque, habens cum superioribus virtutum perfectionem, cum inferioribus merendi conditionem. Cum superioribus securitatem contra casum; cum inferioribus passibilitatem ad meritum. Intelligenda porò est hæc virtutum perfectio, amore, seu fruitione beatifica formata, cum charitas quemadmodum in via, sit & multo magis in patria, pulcherrima sit virtutum omnium forma.*

B. V. est firmamentum stellatum in medio aquarum.

Charitas est pulcherrima virtutũ omnium forma B. V in prima sui creatione velut Cęlum condita.

139. Quod porrò Virgo beatissima in prima sui creatione ad instar firmamẽti siue cæli stellati à supremo artifice, admirabili in puritate, omni labe peccati liberâ condita fuerit, testatur etiam S Damascenus orat. 1 de Natiuit. Deiparæ qui S Annæ Sanctissimæ Deiparæ parentis vterum in quo concepta est, ex toties laudibus, exclamauit: *O' beatum ac præclarum vterum, qui virum cælum, cælis ipsis latius peperit. Hodie ex natura terrena Cęlum, in terra ille condidit, qui olim firmamẽtum, & aquis finxerat, atque in altum extulerat. Nam qui in illo solem effecerat, ex hoc iustitię sol ortus est.* Quemadmodum igitur firmamentum stellis corruscantibus radians, maiori luminari, sole videlicet illustratum, postridie summum consecutum est luminis decus ac ornamentum: Sic animatum hoc Virgineumque firmamentum, originali gratiâ, sanctitate, puritate plusquam Angelica, varijsque virtutibus ceu stellis, in immaculatę suę Conceptionis ceu creationis instanti decoratum vbi lumen gloriæ beatificũ, velut sol clarissimus accessit, omnis spiritualis pulchritudinis sortitũ est complementum.

B. V. cælũ ipsis cælis latius fuit.

In cælo Virgineo velut sol lumẽ gloriæ illuxit.

140. Hanc crediderim ob causam S. Epiphanium libro de laud. B. V. pronũciasse: *Dico illam esse cęlum, Thronum simul, & Crucem. Cælum verè erat Deipara, & solium glorię Dei, dum in Conceptione sua Diuinam essentiam, cuius intuitu cęlum omne beatur, est contemplata; tunc enim pulcherrimam illam cæli gloriam contemplans Diuinæ Maiestatis Thronus effecta, in cęlum purissimum, ac gloriosissimum est transformata.* Crux quoque est Deipara, cuius totius vitę decursus, assidua crux, Martyriumque fuit, quia erat viatrix, & tanquam Prophetissa præuidebat mentis oculis acerbissimos illos, quos dilectissimus eius filius pro ingratis mortalibus toleraturus erat cruciatus; ingratitudinem quoque eorundem mortalium, qui merita passionis, profusi sanguinis, pro nihilo fuissent habituri, ac per summum nefas proculcaturi. Alia denique multa atrocissima mundi scelera, calamitatesque, ipsius mentis oculis in Cõceptione occurrere successiue potuerunt, qui illam intimè adeo cruciarunt, vt ipsissima Crux esse videretur.

B. V. est cælũ, & simul Thronus, & Crux.

B. V. Crux dicta, quia totius suæ vitę decursu tanquam Prophetissa videns quæ euentura erant filio, cruciata fuit.

141. Crediderim denique in primo illo immaculatæ Conceptionis instanti, amantissimè à Deo Patre ad cõtemplandam ipsius Diuinam essentiam prout est in se, inuitatam fuisse Deiparam, verbis illis ipsius Parentis Dauidis: *Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum Patris tui, & concupiscet Rex decorem tuam.* Psalm. 44. Quam paternam sanè admonitionem expendens Leo Imperator cognomento Philosophus Hom. 7. apostrophe factâ ad Deiparam in vtero Matris mox Conceptam, sic loquitur: *Cùm adhuc in lumbis paternis contineretis, progenitor tuus clamabat: Audi filia, & vide, & cet. Audisti verè ò filia commonitionem, & oblita es populi tui, & fortis, & domus paternę, fortis videlicet illius, quam Eua progeneratrix toti generi distribuit, immenso illo dolorum cumulo, quasi hæreditatis vice dato. At nihil horum in domum tuam intulisti, propterea dilexit te Rex, ob animæ tuæ pulchritudinem, sponsamque sibi delegit.* Quibus verbis ostendit pientissimus in Virginem Princeps, in instanti suæ immaculatæ Conceptionis totam, visione illâ Diuinæ essentiæ, quam vt videret, Pater eam excitabat dicens: Et vide; Deificatam Deiparam, perinde atque si nil terreni admixtum in se haberet, perindè ac si careret parentibus, & nec Adamus, nec Eua in ea peccasset, nec eorum originario peccato, doloribus, ac reliquis calamitatibus, quæ quasi iure quodam hæreditario in miserrimos mortales omnes transfundunt, cõmunicasset, perinde denique atque si originem suam, de cælo à supremo illo luminum Patre, omnem hominem venientem in hunc mundum illuminante, vel à primo rerum omnium Principio, per quod facta sunt omnia, ipsius solius omni-

B. V. in primo suę Concept. instanti à Patre ęterno tanquam filia ad Diuinam Essentiam videndã inuitata.

B. V. visione Diuinę essẽtiæ in Concept. tota deificata.

B. V. ita à Deo condita vt suam originem de cęlo dumtaxat à summo luminum Patre habuisse videretur.

omnipotentiæ, ſapientięque quaſi manibus ex nihilo efformata, deduxiſſet. Quod ipſa in ſe, velut ſingularem gratiã agnoſcens, gloriabatur. Eccli. 24. *Ab initio creata ſum.*

142. Cum igitur illi Pater æternus aiebat: *Audi filia, & vide*, monebat vt fide, quæ ex auditu eſt, crederet, & viſione intuitâ, per propriam ſpeciem Diuinam contempletur eſſentiam, eamque prout in ſe eſt intueatur. Sic monitum illud intellexiſſe viſus eſt Chryſippus Presbyter Hieroſolym. ſerm. de laud. Deipar. *Audi filia, & vide*, inquiens, *ideſt, adeo diligenter auſculta, vt etiam ipſis notitię oculis intueatis effectum.* Qua ſane ſingulari gratiâ Virgo ſingularis inter puras creaturas omnes, ſingularem nacta eſt excellentiam, vtpote quæ, mirabili quadam ratione, claram viſionem, obſcuramque fidem, intellectu ſuo, Viatrix exiſtens, concluſerit. Angelus enim, & homo in cæleſti patria DEVM clarè vident, ſed non credunt, in via credunt, ſed non vident in lumine gloriæ lumen illud inacceſſibile. At verò ſingularis Virgo noſtra, & credebat, & videbat, nõ quod ſimul vtrumque eſſet in eius intellectu, quod repugnat, ſed fides cibus illi erat ordinarius, clara verò Dei viſio in huius vitæ ærumnis ac doloribus, ex abſentia filij leuamen, ac refocillatio ſuauiſſima.

B.V. obſcurã fidem, & claram viſionẽ in ſe habuit dum viatrix eſſet.

B.V. fides, cibus illi erat ordinarius, clara vero Dei viſio in vitæ ærũnis, refocillatio.

143. Nec refert quod in primo illo inſtanti ſuæ conditionis, amore fruitiuo DEVM proſequendo mereri nõ potuerit vtpote ad id faciendum neceſſitata, mereri enim potuit in ſententia Scoti, & Vaſquez, ſicut Chriſtus amore illo fruitiuo quatenus tendebat in creaturas. Credibile enim eſt Deiparam in inſtanti illo fæliciſſimo DEVM clarè videndo, vidiſſe ſimul creaturas, totumque humanum genus, cuius Regina erat conſtituta, eiuſdẽque neceſſitates omnes, ac miſerias; atque ita non modo in amorem creatoris, verumetiam omniũ mortalium vehementer exarſiſſe, ſummis votis filij Dei Incarnationem anhelando. Quod nobis declarauit Seraphicus Pater S. Bernardinus Senenſis Tom. 2. ſerm. 51. art. 1. cap. 3. *Ex charitatis quoque ardore*, inquiens, *etiam humanæ Saluationis, toto affectu deſiderabat Incarnationem Filij Dei. Nam & totus impetus primæ ſanctificationis mentem huius ſacratiſſimæ Virginis impellebat ad hoc deſiderandum pro ſalute omnium electorũ. Proinde omnes virtutes eius ardentiſſimæ mentis in id, quod poſtea factum fuit, in ea tota conamine inflammabant animam eius. Ipſa enim fuit felix clauſula totius expectationis, & deſiderij, ac poſtulationis aduentus Filij Dei, in qua ſicut in cono, id eſt, in Angulo, omnia deſideria præcedentium electorum, atque ſanctorum conſummata, & terminata fuerunt, &c.* Sic ille.

B. V. amore fruitiuo quatenus tendebat in creaturas mereri potuit, ipſis compatiẽdo, &c.

Totus impetus primæ Sanctificationis in Virgine Beata eã impellebat ad deſiderãdã Incarnationẽ per ſalute mundi.

144. Quod ſi denique dicamus cum Caietano, Ferrarienſi, & P. Suarez, quẽadmodum in Chriſto, duplicem actum amoris Dei fuiſſe in B.V. eius Matre, dũ conciperetur, quorum alter Viſionem beatificam ſequebatur; alter verò ſcientiam infuſam, dicere conſecutiuè poterimus, primum quidem ex viſione beatifica reſultantem, vtpotè neceſſarium, minimè fuiſſe meritorium; alterum verò ex ſcientiâ infuſâ fuiſſe liberum, ac proinde meritorium.

In B. V. ſicut, & in Chriſto duplex actus Diuini amoris fuit.

145. Ex hactenus dictis colligimus quod cum in primo inſtãti Conceptionis ſuæ Deipara DEVM clarè viderit eã neceſſario ab omnis peccati originalis maculâ, hoc ipſo præſeruatam. Viſio ſiquidem beatifica, nonnullorum Theologorum aſſeueratione, eſt formalis ſanctitas, ac puritas, nullam vel minimi ſceleris labeculam admittens, eiuſque eſt naturæ, vt bonorum omnium, vtpotè ſummi Boni fruitio; redundantiam cõtineat, omnemque vel tenuiſſimam cuiuſcunque tandem mali, ac miſeriæ vmbram excludat. Siquidem Boetio teſte; *Beatitudo eſt ſtatus omnium bonorum aggregatione perfectus*: & iuxta Philoſophum: *Bonorum plenitudo, ac deſideriorum complemẽtum.* Quare P. Suarez Tom. 2. in 3. Parte Diſput. 19. ſect. 4. contra eos diſputans, qui licet Deiparæ omnia ſanctorum priuilegia concedant, Viſionem tamẽ beatificam pro præſentis vitæ ſtatu collatã negant, eo quod nõ ſit, ex bonis ijs, quæ ad propriam ſanctificationem ſpectant. Quod ille ſine cauſa negari aſſerit. Cum donum hoc, inter ea, quæ ad propriam ſanctificationem hominis pertinent, ſit annumerandum. *Non enim*, inquit, *per ſe ad aliorum tantum vtilitatem, ſed potiſſimum ad ſuſcipientis bonum, ac perfectionem confert. Magnum enim ſpirituale bonum ſecum affert non ſolum, quia pro eo tempore, quo durat, totam animam Deo vnit, ſingularique eius amore, & charitate inflammat, quod per ſe ſatis eſſet, vt Virgini conferri deberet, ſed etiam, quia tranſacta illa viſione, memoria, & veſtigium eius manens in homine, plurimum excitare poteſt ad illam clarè viſam Dei pulchritudinem ſemper amandam, & maiorem cum Deo familiaritatem cordiſque puritatem procurandam, ad peccata denique omnia deteſtanda, vt reuera detetata eſt Virgo noſtra, cum alias ſæpe, tũ in illo primo ſuæ conditionis inſtanti, in quo,*

Viſio beatifica eſt formalis ſanctitas ac puritas.

Quid ſit Beatitudo?

Viſio beatifica eſt donum ad propriam ſanctificationem hominis pertinens.

Ccccc *viſo*

eius, ad prędam eius diripendam, & ad captiuitatem populi sui conuertendam.

B. V. est firmamentum stellatum in medio aquarum.

138. Ob hanc eandem Diuinæ essentiæ contemplationem idem Albertus comparat Deiparam stellato firmamẽto cæli, quod secunda die creationis mundi fabricatum est, Dicente Domino Gen. 1. *Fiat firmamentum in medio aquarum, & diuidat aquas, ab aquis: firmamentum hoc est B. V.* inquit ille, *quę habet stellas, idest, coronam stellarum duodecim, omnium videlicet sanctorum in capite suo, posita est in medio aquarum, idest, sanctorum viæ, & sanctorum patrię, diuisa prius existens ab vtrisque supra communem statum viæ, & infra statum patriæ, communicans cum vtrisque, habens cum superioribus virtutum perfectionem, cum inferioribus merendi conditionem. Cum superioribus securitatem contra casum; cum inferioribus passibilitatem ad meritum. Intelligenda porrò est hæc virtutum perfectio, amore, seu fruitione beatifica formata, cum charitas quemadmodum in via, sic & multo magis in patria, pulcherrima sit virtutum omnium forma.*

Charitas est pulcherrima virtutum omnium forma. B.V in prima sui creatione velut Cęlum condita.

B.V. cælo ipsis cælis latius fuit.

139. Quod porrò Virgo beatissima in prima sui creatione ad instar firmamẽti, siue cæli stellati à supremo artifice, admirabili in puritate, omni labe peccati liberâ condita fuerit, testatur etiam S. Damascenus orat. 1 de Natiuit. Deipar. qui S. Annæ Sanctissimæ Deiparæ parentis vterum in quo concepta est, ex toties laudibus, exclamauit: *O' beatum ac præclarum vterum, qui viuum cælum, cælis ipsis latius peperit. Hodie ex natura terrena Cęlum, in terra ille condidit, qui olim firmamẽtum, & aquis finxerat, atque in altum extulerat. Nam qui in illo solem effecerat, ex hoc iustitię sol ortus est.* Quemadmodum igitur firmamentum stellis corruscantibus radians, maiori luminari, sole videlicet illustratum, postridie summum consecutum est luminis decus ac ornamentum: Sic animatum hoc, Virgineumque firmamentum, originali gratiâ, sanctitate, puritate plusquam Angelica, varijsque virtutibus ceu stellis, in immaculatę suę Conceptionis ceu creationis instanti decoratum, vbi lumen gloriæ beatificũ, velut sol clarissimus accessit, omnis spiritualis pulchritudinis sortitũ est complementum.

In cælo Virgineo velut sol lumẽ gloriæ illuxit.

B.V. est cælũ, & simul Thronus, & Crux.

140. Hanc crediderim ob causam S. Epiphanium libro de laud. B.V. pronũciasse: *Dico illam esse cęlum, Thronum simul, & Crucem. Cælum verè erat Deipara, & solium glorię Dei, dum in Conceptione sua Diuinam essentiam, cuius intuitu cęlum omne beatur, est contemplata; tunc enim pulcherrimam illam cæli gloriam contemplans Diuinæ Maiestatis Thronus effecta, in cęlum purissimum, ac gloriosissimum est transformata.* Crux quoque est Deipara, cuius totius vitę decursus, assidua crux, Martyriumque fuit, quia erat viatrix, & tanquam Prophetissa præuidebat mentis oculis acerbissimos illos, quos dilectissimus eius filius pro ingratis mortalibus toleraturus erat cruciatus; ingratitudinem quoque eorundem mortalium, qui merita passionis, profusi[illegible] sanguinis, pro nihilo fuissent habituri, ac per summum nefas proculcaturi. Alia denique multa atrocissima mundi scelera, calamitatesque, ipsius mentis oculis in Cõceptione occurrere successiue potuerunt, qui illam intimè adeo cruciarunt, vt ipsissima Crux esse videretur.

B.V. Crux dicta, quia totius suæ vitę decursu tanquam Prophetissa videns quæ euentura erant filio, cruciata fuit.

141. Crediderim denique in primo illo immaculatæ Conceptionis instanti, amantissimè à Deo Patre ad cõtemplandam ipsius Diuinam essentiam prout est in se, inuitatam fuisse Deiparam, verbis illis ipsius Parentis Dauidis: *Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum tuum, & domum Patris tui, & concupiscet Rex decorem tuam.* Psalm. 44. Quam paternam sanè admonitionem expendens Leo Imperator cognomento Philosophus Hom. 7. apostrophe factâ ad Deiparam in vtero Matris mox Conceptam, sic loquitur: *Cùm adhuc in lumbis paternis contineretis, progenitor tuus clamabat: Audi filia, & vide, &cet. Audisti verè ò filia commonitionem, & oblita es populi tui, & fortis, & domus paternę, fortis videlicet illius, quam Eua progeneratrix toti generi distribuit, immenso illo dolorum cumulo, quasi hæreditatis vice dato. At nihil horum in domum tuam intulisti, propterea dilexit te Rex, ob animæ tuæ pulchritudinem, sponsamque sibi delegit.* Quibus verbis ostendit pientissimus in Virginem Princeps, in instanti suæ immaculatæ Conceptionis totam, visione illâ Diuinæ essentiæ, quam vt videret, Pater eam excitabat dicens: Et vide; Deificatam Deiparam, perinde atque si nil terreni admixtum in se haberet, perindè ac si careret parentibus, & nec Adamus, nec Eua in ea peccasset, nec eorum originario peccato, doloribus, ac reliquis calamitatibus, quæ quasi iure quodam hæreditario in miserrimos mortales omnes transfundunt, cõmunicasset, perinde denique atque si originem suam, de cælo à supremo illo luminum Patre, omnem hominem venientem in hunc mundum illuminante, vel à primo rerum omnium Principio, per quod facta sunt omnia, ipsius solius omni-

B.V. in primo suę Concept. instanti à Patre ęterno tanquam filia ad Diuinam Essentiam videndã inuitata.

B.V. visione Diuinę essentiæ in Concept. tota deificata.

B.V. ita à Deo condita vt suam originem de cęlo dumtaxat à summo luminum Patre habuisse videretur.

omnipotentiæ, ſapientięque quaſi manibus ex nihilo efformata, deduxiſſet. Quod ipſa in ſe, velut ſingularem gratiã agnoſcens, gloriabatur. Eccli.24. *Ab initio creata ſum.*

142. Cum igitur illi Pater æternus aiebat: *Audi filia, & vide,* monebat vt fide, quæ ex auditu eſt, crederet, & viſione intuitâ, per propriam ſpeciem Diuinam contempletur eſſentiam, eamque prout in ſe eſt intueatur. Sic monitum illud intellexiſſe viſus eſt Chryſippus Presbyter Hieroſolym. ſerm. de laud. Deipar. *Audi filia, & vide,* inquiens, *id eſt, adeo diligenter auſculta, vt etiam ipſis notitię oculis intueatis effectum.* Qua ſane ſingulari gratiâ Virgo ſingularis inter puras creaturas omnes, ſingularem nacta eſt excellentiam, vtpote quæ, mirabili quadam ratione, claram viſionem, obſcuramque fidem, intellectu ſuo, Viatrix exiſtens, concluſerit. Angelus enim, & homo in cæleſti patria DEVM clarè vident, ſed non credunt, in via credunt, ſed non vident in lumine gloriæ lumen illud inacceſſibile. At verò ſingularis Virgo noſtra, & credebat, & videbat, nõ quod ſimul vtrumque eſſet in eius intellectu, quod repugnat, ſed fides cibus illi erat ordinarius, clara verò Dei viſio in huius vitæ ærumnis ac doloribus, ex abſentia filij leuamen, ac refocillatio ſuauiſſima.

B.V. obſcurã fidem, & claram viſionẽ in ſe habuit dum viatrix eſſet.

B.V. fides, cibus illi erat ordinarius, clara vero Dei viſio in vitæ ærũnis, refocillatio.

143. Nec refert quod in primo illo inſtanti ſuæ conditionis, amore fruitiuo DEVM proſequendo mereri nõ potuerit vtpote ad id faciendum neceſſitata, mereri enim potuit in ſententia Scoti, & Vaſquez, ſicut Chriſtus amore illo fruitiuo quatenus tendebat in creaturas. Credibile enim eſt Deiparam in inſtanti illo fæliciſſimo DEVM clarè videndo, vidiſſe ſimul creaturas, totumque humanum genus, cuius Regina erat conſtituta, eiuſdẽque neceſſitates omnes, ac miſerias; atque ita non modo in amorem creatoris, verumetiam omniũ mortalium vehementer exarſiſſe, ſummis votis filij Dei Incarnationem anhelando. Quod nobis declarauit Seraphicus Pater S. Bernardinus Senenſis Tom.2. ſerm.51. art.1. cap.3. *Ex charitatis quoque ardore,* inquiens, *etiam humanæ Saluationis, toto affectu deſiderabat Incarnationem Filij Dei. Nam & totus impetus primæ ſanctificationis mentem huius ſacratiſſimæ Virginis impellebat ad hoc deſiderandum pro ſalute omnium electorũ. Proinde omnes virtutes eius ardentiſſimæ mentis in id, quod poſtea factum fuit, in ea tota conamine inflammabant animam eius. Ipſa enim fuit felix clauſula totius expectationis, & deſiderij, ac poſtulationis aduentus Filij Dei, in qua ſicut in cono, id eſt, in Angulo, omnia deſideria præcedentium electorum, atque ſanctorum conſummata, & terminata fuerunt, &c.* Sic ille.

B. V. amore fruitiuo quatenus tendebat in creaturas mereri potuit, ipſis compatiẽdo, &c.

Totus impetus primæ Sanctificationis in Virgine Beata eã impellebat ad deſiderandã Incarnationẽ per ſalutẽ mundi.

144. Quod ſi denique dicamus cum Caietano, Ferrarienſi, & P. Suarez, quẽadmodum in Chriſto, duplicem actum amoris Dei fuiſſe in B.V. eius Matre, dũ conciperetur, quorum alter Viſionem beatificam ſequebatur; alter verò ſcientiam infuſam, dicere conſecutiuè poterimus, primum quidem ex viſione beatifica reſultantem, vtpote neceſſarium, minimè fuiſſe meritorium; alterum verò ex ſcientiâ infuſâ fuiſſe liberum, ac proinde meritorium.

In B. V. ſicut, & in Chriſto duplex actus Diuini amoris fuit.

145. Ex hactenus dictis colligimus quod cum in primo inſtãti Conceptionis ſuæ Deipara DEVM clarè viderit eã neceſſario ab omnis peccati originalis maculâ, hoc ipſo præſeruatam. Viſio ſiquidem beatifica, nonnullorum Theologorum aſſeueratione, eſt formalis ſanctitas, ac puritas, nullam vel minimi ſceleris labeculam admittens, eiuſque eſt naturæ, vt bonorum omnium, vtpotè ſummi Boni fruitio; redundantiam cõtineat, omnemque vel tenuiſſimam cuiuſcunque tandem mali, ac miſeriæ vmbram excludat. Siquidem Boetio teſte; *Beatitudo eſt ſtatus omnium bonorum aggregatione perfectus:* & iuxta Philoſophum: *Bonorum plenitudo, ac deſideriorum complemẽtum.* Quare P. Suarez Tom.2. in 3. Parte Diſput.19. ſect.4. contra eos diſputans, qui licet Deiparæ omnia ſanctorum priuilegia concedant, Viſionem tamẽ beatificam pro præſentis vitæ ſtatu collatã negant, eo quod nõ ſit, ex bonis ijs, quæ ad propriam ſanctificationem ſpectant. Quod ille ſine cauſa negari aſſerit. Cum donum hoc, inter ea, quæ ad propriam ſanctificationem hominis pertinent, ſit annumerandum. *Non enim,* inquit, *per ſe ad aliorum tantum vtilitatem, ſed potiſſimum ad ſuſcipientis bonum, ac perfectionem confert. Magnum enim ſpirituale bonum ſecum affert non ſolum, quia pro eo tempore, quo durat, totam animam Deo vnit, ſingularique eius amore, & charitate inflammat, quod per ſe ſatis eſſet, vt Virgini conferri deberet, ſed etiam, quia tranſacta illa viſione, memoria, & veſtigium eius manens in homine, plurimum excitare poteſt ad illam clarè viſam Dei pulchritudinem ſemper amandam, & maiorem cum Deo familiaritatem cordiſque puritatem procurandam, ad peccata denique omnia deteſtanda, vt reuera detetata eſt Virgo noſtra, cum alias ſæpe, tũ in illo primo ſuæ conditionis inſtanti, in quo,*

Viſio beatifica eſt formalis ſanctitas & puritas.

Quid ſit Beatitudo?

Viſio beatifica eſt donum ad propriam ſanctificationem hominis pertinens.

viso Deo, reddita impeccabilis, consecutiuè ab omni peccati originalis macula, tam primigeniæ iustitiæ, quam beatæ visionis beneficio, præseruata est.

B.V. originalis iustitia ac sanctitas Angelica cur fuerit excellentior.

146. Qua ex re infertur ipsius originalem iustitiam, sanctitatemque Angelicā longè fuisse excellentiorem, tum quia ipsi nō in primo suæ creationis instanti, sed in tertio eam sunt consecuti; vti supra diximus. Tum quia ab omni peccati originarij contrahendi debito fuit absoluta, habendo solum quandam obnoxietatem, ac remotam peccandi obligationem, quemadmodum, & ipsi Angeli, ex quibus cum aliqui peccauerint, hoc ipso Angelica sane Natura, Vergine Deiparâ inferior sit necesse est. *Gratia enim in primo Conceptionis momento, communicata Virgini fuit minimè vacillans, aut nutans, sed semper constans, ac perseuerās, qualis non fuit Angelorum, quorum aliqui, vti diximus, peccantes, vt ait Apostolorum Princeps, rudentibus inferni detracti in barathrum traditi sunt cruciandi.* Ex quibus omnibus mirifica Virgineæ gratiæ, sanctitatis ac puritatis in primo ipsius conditionis puncto impertitæ elucescit excellentia. In primis enim sacratissima Deipara sancta ac pura effecta est per habitum gratiæ, originalisque iustitiæ ipsius animæ infusum; deinde per actum dilectionis Dei, qui iuxta aliquorum, vti dictū est, Theologorum sententiam, animam quoque formaliter sanctificat, ac tandem perfectissimè sancta reddita est, per ipsam visionem beatificam, quæ & ipsa, vt dixi, formalis est sanctitas. Hæc enim cū animam totam in DEVM, lucem illā sempiternam atque inaccessibilem, in qua nullæ sunt peccati tenebræ, in ipsum increatum denique illum iustitiæ solem transformet, sicut, & duæ illæ iam memoratæ sanctificationes, qui quæso fieri potuit, vt originale peccatum inueniret locum vllum in Tabernaculo illo Virgineo, quod tam insigni, eaque trina sanctificatione sanctificauit Altissimus Pater filius, ac Spiritus S.? *Ea enim Visionis beatificæ est conditio, vt ea praditum, siue Angelum, siue hominem, in DEVM, admirabili metamorphosi transmutet.* Hinc *Vas illud electionis, siue electum ad illam beatificam contemplandam gloriam, hunc Dei clarum, beatumque intuitum expertus dixit:* 1. Cor. 3. *Nos omnes reuelata facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem, tanquam à Domini Spiritu.*

B.V. per habitum gratiæ originalisque iustitiæ, tum per actum dilectionis Dei, ac deniq; per visionē beatificam sanctificata in sua Concept.

Visio beatifica siue Angelum siue hominem in Deū transmutat.

147. Diuinam hanc Virginis claritatem, inquam, à claritate habitus gratię, Diuinique amoris, in claritatem luminis glorię transformata est, clarissimum illud solare vestimentum, vt supra memorauimus quo eam Ioannes amictam vidit, nobis expressit. Quare nullū aliud symbolum, originalem Virginis nostræ sacratissimæ, nulli peccati maculæ obnoxiam innocentiam, puritatemque, ita nobis clarè repræsentare atque Planetarum omnium hanc Principem solem existimandum est. Quod nobis eo constabit clarius, si meminerimus Macrobium lib. 1. Saturn. ca. 17. testari, Apollinis, siue solis olim simulachrum, manu dexterâ Gratias, sinistrâ arcum, sagittasque gestans exprimi consueuisse. Verissimè enim dum Virgo nostra in prima sui creatione æuiternum iustitiæ solem in suæ essentiæ sphæra est clarè contemplata, simul ab ipso plenâ manu, gratijs omnibus in eius animam congestis, est locupletata, adeoque Diuini amoris sagittis sauciata, vt dicere potuerit: *Vulnerata charitate ego sum.* Vnde factum vt & Virgo diuinissimum hunc iustitiæ solem intuendo, in ipsum similiter transmutata sit, nobisque eiusdem simulachrum, altera manu Gratias, quibus plena est, altera arcum, sagittasque gestans repræsentare, eiusdemque benignissimum solis genium, in distribuendis cæli donis, ac charismatis; in mortalium cordibus, igne Diuini amoris accendendis, sagittisque charitatis vulnerādis, eorum prę sertim, qui immaculatam eius Conceptionem, peculiari pietatis affectu venerantur, imitari videatur.

Nullus Planetarum ita orbis immaculatam Cōcept. B.V. repræsentat atque Sol.

Simulachrū Apollinis dextra manu Gratias, sinistra arcum, sagittasque gestabat.

B.V. ab æterno iustitiæ sole in sua Concept. Gratijs omnibus ornata, & diuina charitate vulnerata.

148. Quare P. Salazar præclarè dixit, nullum aliud magis appositum simulachrum ad Virginem absque originarij peccati maculâ conceptam, eiusdemque gratiæ, sanctitatisque constantiam, firmitatemque, qua tunc donata fuit exprimendam excogitari potuisse, quam mulierem hanc Apocalypticam, sole vestitam, hoc est Visionis Dei clarissimis fulgoribus irradiatam, Lunam mundanæ instabilitatis, ac stultitiæ calcantem, ita enim ipsius Diuinæ Sapientiæ, sanctitatisque in ipsa Conceptione acquisitæ constantia magis elucescit. Verissimè enim dixit Sapiens Eccl. 27. 12. *Homo sanctus in sapientia manet, vt Sol: nam stultus sicut Luna mutatur;* qualis mundus hic immundus esse consueuit. Vnde S. Greg. libr. 34. Moral. cap. 7. in *Luna,* inquit, *quæ menstruis suppletionibus deficit, mutabilitas tēporalitatis accipitur.* Hinc S. Ioannes Mulierem hanc, vti supra diximus, Signum Magnum, id est, ingens miraculum, quod in

Amictus Solaris in Muliere Apocalyptica notat originalis gratiæ ac sanctitatis constantiam ac firmitatem.

Sol constātię sanctitatis B.V. in Concept. acquisitę symbolum.

in cælo apparuit, appellauit. Verè enim signum Magnum, ac miraculum, & quidem in cælo, ipsis videlicet Angelis Virgo extitit, eosque tantæ rei nouitate adeo obstupefecit, vt S. Epiphan. orat. de laud. Virg. exclamarit: *O' Virgo sanctissima, quæ exercitus Angelorum in stuporem deduxisti.*

B.V. exercitus Angelorum in stuporem adduxit.

149. Hic porrò stupor in Angelis non inde prouenit, quod in prima sui conditione Virginem, originali iustitiâ sanctitateque viderint decoratã. hoc enim nil nouum ipsis videri debebat, cum & se, & Protoplastos nostros ita conditos fuisse sciuerint. Quid igitur est, quod in Virgine Angeli stupore dignum animaduertere? Obstupuere sane illud, quod Virginis gratia, ac sanctitas semper stabilis, firma, atque inconcussa, vt solis splendor permanserit, & nunquam variata, vt olim Angelorum, atque hominum vacillauerit, nec vllius ruinæ vnquam discrimini fuerit obnoxia. Hoc nimirum est, quod Angeli, tanquam ingens Miraculum præter ordinem, ac legem totius naturæ Angelicæ, atque humanæ, stupore attoniti suspexere. Videbãt .n. in illa naturę vitiatæ ordinẽ violatũ, dum omnes, qui ab Adam per naturalem propagationem descendunt, in Adam peccent, & naturâ sint filij irę; ipsam verò, licet ex Ioachim, & Anna, cõmuni hominum lege generatam, in Adamo non peccasse, nec fuisse filiam iræ, sed gratiæ. Videbant, quod multo maiorem illis etiam peperit admirationem, supra omnia integræ naturæ humanæ, imo & ipsius Angelicæ iura eandem in sanctitate puritate, gratiaque originali, quam in instanti purissimæ Conceptionis acceperat omnimodâ stabilitate firmatam, quod nec Angelicæ, vti diximus sæpius, nec humanę Naturæ contigit. Videbant denique puellam hanc sanctissimam, gloriam verè luti nostri, vt eam appellauit Hesichius, in ipso primo Conceptionis suæ instanti, nouo, quod illis non contigit luminis gloriæ beatisque Visionis Dei decoratam ornamento ac proinde stupore attoniti, tantæ ei nouitate hæserũt; indignos se fortassis etiã arbitrantes, qui ei seruirent. Videturque illis contigisse quod Iosepho eiusdem Virginis sponso accidit, qui postquam sponsam Virgineam Diuino verbo fœtã, mirificosque Diuinitatis radios, toto ore oculisque euibrantem animaduertit, tantum decus admiratus existimansque sese indignum eius consortio, à se dimittere, profundissimè sese abijciens,

Cur B.V. Angelos in stuporem adduxit in sua pręsertim Conceptione?

Stabilitas originalis gratiæ B.V. & Visio beatifica in instanti primo Concept. B.V. concessa, Angelos in stuporem adduxere.

Angeli priuilegio tam raro in B.V. considerãtes indignos, se qui ei seruirent agnouerunt.

decernebat. De qua Iosephi humilitate audiendus Origenes Hom. 1. ex varijs; *Iustus erat Ioseph*, inquit ille, *& illa Virgo immaculata erat, sed ideo eam dimittere volebat, quoniam virtutem mysterij, & sacramentũ quoddam magnificum in eadem cognoscebat, cui approximare se indignum existimabat. Ergo humilians se ante tantam, tamqua ineffabilem rẽ, quærebat se longè facere, sicut & B. Petrus. Domino se humilians, aiebat: Recede à me Domine, quia homo peccator sum: vel sicut ille Centurio ad eundem Dominum mittens dicebat: Non sũ dignus, vt intres sub tectum meum, quia neque meipsum dignum existimaui ad te venire. vel sicut S. Elisabetha ad ipsam B. Mariam locuta est. Vnde hoc mihi, vt veniat Mater Domini mei ad me? Sic & Ioseph iustè humilians sese in omnibus cauebat, & timebat sibi metipsi, tantæ sanctitatis coniunctionem adhibere. Idcircò occultè eam dimittere volebat: Dimittam eam, inquiẽs, & à me, & à cognitione meâ eam longe faciam. Maior est enim eius dignitas, superexcellit eius sanctitas, nec meæ congruit indignitati.* Hæc Orig.

150. Vnde nil mirum Deiparæ tantâ sanctitate, gloriâque beatificæ Visionis decoratæ, tanquam vnicæ Phœnici Gratiæ, in tota creata natura, à sponso pulcherrimum illud elogium attribui: Cãt. 6. *Vna est Columba mea, perfecta mea, vna est Matris suæ electa Genitricis suæ*, gratiæ videlicet, quæ sicut Virginitate, ac fœcunditate;

B.V singularis dignitas ac sanctitas.

B.V. vnica Phęnix gratiæ.

Gaudia Matris habent, cũ Virginitatis honore;

Sic etiam in hac stabili, ac nunquam cõcussâ aut peccato interruptâ iustitiâ ac sanctitate originali;

Nec primam similem visa est, nec habere sequentem.

Hoc nimirum est quod velut grande in tota Natura, ac Gratia Miraculum obstupuerunt Angeli, vt ait Epiphanius, quia nimirum huic vnicæ, dilectissimæque Ioachimi, & Annæ, ex terra compositæ filiæ tam grande, tamque inusitatũ priuilegium, quod nec protoplastis fuerat concessum, indultum fuisse conspexerunt.

B.V. vnica Phœnix cui nulla vnquã reperta similis, ob firmitatem originalis gratiæ, visionemque beatificam.

151. Quare tam singularem, in hac Virguncula vnica, ad Diuinam Maternitatem in sua Cõceptione mox electa, Origenes suspiciens sanctitatem Hom. 1. ex Varijs præclarè pronunciauit: *Mater eius, Mater immaculata, Mater incorrupta, Mater intacta, Mater eius; cuius Eius? Mater Dei Vnigeniti Domini, & Regis, omnium Plasmatoris, & creatoris cunctorum; illius, qui in excelsis sine Matre, & in terra est sine Patre. Huius igitur Vnigeniti dum dicitur, hæc Mater Virgo Maria, digna digni, immaculata, sancti, ac*

B.V. est Mater omnium Plasmatoris, qui in excelsis sine Matre, & in terris est sine Patre.

immaculati, vna vnius Vnica vnici. Hoc igitur vnicum sanctitatis solidæ, atque incussæ Miraculum, omnes cæli, terræque creaturas, mentes illas beatas tāta sapientia præditas in summam admirationem, stuporemque rapuerunt. Et iure sane merito. Quippe vt ait S. Amadeus Hom. 7 de laud. B.V. *Nihil inueniebatur illi simile in filijs, & filiabus Adæ; nihil illi simile cælum, & terra dedere; Quis enim in nubibus æquabitur ei, aut similis foret Matri Domini inter filios Dei?*

Nihil B.V. simile Cæli, & terra dedere.

152. Ad singularem quoque hanc fortassis respiciens gratiam, eminentissimamque Virginis sanctitatem S. Augustinus ser. 5. de Assumpt. *Circumda*, inquit, *omnem creaturam in cogitatione, & vide si est similis Dei Genitrici Mariæ: circumi terrā, aspice Mare, sciscitare aerem, cælum mente scrutare, inuisibiles virtutes cogita, & vide si est tale Miraculum in omni creatura*. Idem prosequitur Augustinus, ostēditque summam inter Dei Matrem, omnemque creaturā esse dissimilitudinem, eamque in eo cōsistere potissimum adstruit, quod Angeli, & omnis alia creatura coram Deo tremebunda concidit, Virgo autem omni timore caret. *Quoniam*, inquiens, *quem tota creatura timore ac tremore laudauit, ista sola ineffabiliter thalamizauit, dum in vteri sui videlicet, Virginitate, reliquisque virtutibus omnibus florentissimo thalamo tanquam filium recepit*. Idē dicere voluit S. Ioannes Damasc orat. 1. de Natiu. B V. *sanè res omnes conditas dignitate antecelluisti, ex te enim sola summus ille Opifex partem assumpsit, hoc est, Massæ nostræ primitias, caro ipsius ex carne tua, & sanguis ex sanguine tuo, & lac ex mammillis tuis fuxit DEVS, ac labia tua, Dei labijs vnita sunt: O' miracula mentis captum, ac rationis facultatem excedentia! Te rerum omnium DEVS dignam prænoscēs amauit, amatam prædestinauit, extremisque temporibus in ortum produxit, Dei Matrem, suique filii ac Verbi nutritiam effecit*. Vbi ergo intercessit tantus amor, ac familiaritas? quid mirum depulsum esse timorem, quid mirū illam coram Deo adstitisse impauidam, cuius originalis sanctitas semper immutabilis Deoque quodammodo simillima, semper constans, ac stabilis permāsit, cuius salus nunquam in discrimen, vt olim fuit Angelorum, vocata est, de quibus iure merito dicitur Iob. 15. 15. *Ecce inter sanctos eius nemo immutabilis, & cæli non sunt mundi in conspectu eius*. Et cap. 4 *Ecce, qui seruiunt ei non sunt stabiles, & in Angelis suis reperit prauitatem?* Quid mirum igitur quod illa coram Deo nō expauescat, quæ de sua perseueranti sanctitate est secura? Quid mirū quod Angeli contremiscant adeo, vt de illis scripserit idem Iob. 41. 16. *Timebunt Angeli, & territi purgabuntur*. Quod nimirum tunc accidit, dum quidam ex illis venenosi Leuiathā, fastuosissimique Luciferi suggestioni consentientes, ipsius fraude, velut Draconis caudâ implexi, & ad rebellandum Creatori suo pertracti, ad ima infernalis barathri, veluti fæces defluxerunt. Atque ita, qui erant velut aurum, velut purissimi solis radij, vt lutum eius pedibus conculcati sunt, vt verissime idem Iob. v. 20. de Draconis huius virulenti pronunciauit insidijs: *Sub ipso erunt radij solis, & sternet sibi aurum, quasi lutum*. Iure igitur signum magnum, ac miraculum toti cælo, Angelisque stupendum Deiparam, Sole visionis beatificæ, ac lumine gloriæ, originalique iustitiâ, ac sanctitate stabili, nullo vnquam peccato interruptâ, amictam appellauit Apostolus.

Omnes creaturæ coram Deo quasi tremebundæ concidunt, sola B.V. omni timore caret.

Labia B. V. Dei labijs vnit.

Instabilitas Angelorum in bono.

153. O' verè instans immaculatæ huius Conceptionis faustissimum, ac felicissimum, in quo tot tantique cæli fauores, ac gratiæ, veluti aurei imbres in purissimam huiusce Virgunculæ animam defluxere! Quam concinnè ad rem nostram Asclepiades Poeta veritatem hāc adumbrans, fabulatus est. Scribit enim cum à sole amorum Dea adamata est, cælum, aureum stillasse imbrem, simulque terram rosas, liliaque passim germinasse; Sic enim ille:

In instanti Concept. B. V. aurei gratiarum imbres in eius animam influxerunt.

Cum sol Dea amorum adamauit, cælum aureum stillauit imbrē, & terra rosas illiaq. passim germinauit.

Cumque Deum Deus accessit, guttis pluit auri,
Purpureæque rosæ fudere, ac lilia flores.

Verè enim, & minimè fabulosè; cum Sempiternus ille iustitiæ Sol Virginem hanc castorum amorum, si ita fari licet Deam, ac Nympham, imo Matrem pulchræ dilectionis, in fortunatissimo illo immaculatæ Conceptionis instāti adamauit, eamque tot gratijs, originali nēpe iustitiâ, sanctitate, puritateque Angelica inconcussâ illâ, constantique stabilitate longè superante, charitatemque plusquam Seraphicâ, ac demum lumine gloriæ, ad videndum clarè Deum, tam mirifice decorauit, quid aliud egisse visus est, quam aureos imbres effundere, pulcherrimosque flores rubētium rosarum, candidissimorumque liliorum, imo virtutum omnium in anima illa, velut terrâ benedictâ, ac Virgineâ nulli Adæ maledictioni obnoxia, procreare?

154. O' quam aptè Instans hoc, Hora Aurea ab ipsa Virgine apud S. Brigittam lib. 6. Reuelat. cap. 55. appellata est! Sic enim ibi sanctæ illi viduæ loquitur, causam-

ſamque affert cur eius Conceptio immaculata extiterit: *Quando*, inquiens, *Pater meus, & Mater mea matrimonialiter conuenerunt, plus fecit hoc obedientia, quã propria voluntas; & plus ibi operata est charitas Diuina, quam carnalis voluptas. Nam hora, in qua ego concepta fui, bene potest vocari Aurea Hora, & precioſa. Quia alij coniuges conueniunt ex voluptate carnali, mei verò parentes conuenerunt ex obedientia, & præcepto Dei. Bene ergo Aurea hora fuit Conceptio mea. nam tunc incæpit principium ſalutis omnium, & tenebræ quaſi feſtinabant in lucem: DEVS namque ſingulare quoddam, & à ſæculo abſconditũ facere voluit in opere ſuo, quemadmodum fecit in Virga arida floreſcente*. Addit tandem cauſam notatu dignam, cur omnibus retro ſæculis immaculatæ Conceptionis ſuæ fuerit ſatis obſcura cognitio, deque ea tantopere fuerit dubitatũ. *Scito*, inquiens, *quod Conceptio mea non omnibus nota fuit, quia voluit DEVS, quod ſicut ante legem ſcriptam præceſſit lex naturalis, & electio voluntaria boni, & mali, & poſtea veniret lex ſcripta, quæ cohiberet omnes inordinatos motus: ſic placuit Deo quod amici ſui piè dubitarent de Conceptione mea, & quilibet oſtenderet zelum ſuum, donec veritas in tempore præordinato clareſceret*. Addit Rutilius Benzonius Epiſc. Lauret. in Pſal. 86. cap. 40. huic reuelationi; *Eccleſiam eſſe velut auroram conſurgentem, & quaſi lucem ſplendentem, creſcentemque vſque ad perfectam diem*. Quã ſanè diem perfectam ac lucidiſſimam crediderim eſſe ſæculum hoc luce ſcientiarum omnium illuſtriſſimum, quo tot Viri præſertim Religioſi, & peculiariter minimæ huiuſcè noſtræ Societatis, tam pietate, quam literis clariſſimi, Diuini Spiritus afflatu, & Illuminatricis Virginis noſtræ, ceu ſtellę maris huius ſæculi ductu, ac irradiatione benigniſſimâ tam præclara literarum monimenta ad memoriam, gloriamque immaculatæ Conceptionis ſempiternam, profligatis omnibus ambiguitatis, errorumque tenebris poſteritati reliquerunt, vt in illis reuera ſiuè ſoliditatem, intellectũ planè conuincentis ſpectes doctrinæ, ſiue conceptum, ex quacunque eruditione, ſiue Theologica, ſiue Philoſophica, ſiue etiam Muſarũ literaturã depróptę vbertatem, ac copiã, nil addi poſſe videatur. Inter hos ſane omnes, ſaluo meliori iudicio, mihi emicare videtur eruditiſſimus, ac in Deiparam pientiſſimus Pater Quirinus Salazar, cuius opus pro immaculatæ Conceptionis defenſione ita inter omnia alia, quæ de hoc argumento lucem aſpexere, reſplendet opera, vt reuera eſſe plane videretur.

Ex obedientia & charitate Diuina Parẽtes B. V. conuenerũt, & non voluptate carnali.

Inſtans Conceptionis aurea Hora à B. V. dicitur quia fuit principium ſalutis omnium.

Cur olim de B.V. Cõcept. immaculata dubitatũ ſit.

Sæculũ præsẽs dies quę dã perfecta, in qua clare Conceptio B. V. immaculata mũdo illuxit.

Quirini Salazar opus de Cõcept. præſtantiſſimũ.

Velut inter clara minores
Luna faces, quantumuè alios premit Heſperus ignes.

155. Sed ad lineam. Verè igitur Virgineæ Conceptionis Inſtans ab ipſa æternæ Veritatis Parente, Hora Aurea vocitata eſt. Tum quia Concepta Virgine aurea illa reuehi viſa ſunt ſæcula, quibus in terris habitante Aſtrea, pax, iuſtitia, virtuteſque cum bonorum omniũ abundantia floruere, Tum quia præter innumeras gratias, cælique munera, quibus velut aureis imbribus anima Deiparę ad inſtar terræ fertiliſſimæ irrigata eſt, acceſſit beatifica, claraque Diuinitatis viſio, à qua vel maximè, Aureæ Horæ ſortiri poteſt dominationem, cum Diuinitas, quam Virgo clariſſimè fuit intuita, auro, metallorum omnium Principi, cui obediunt omnia, comparari conſueuerit. Hinc Sponſa, in perſona Virginis, quæ iam aurum hoc, in ſua prima conditione viderat, vt in ſponſo Diuinitatem, Principatum obtinere nobis oſtẽderet, inter reliqua ipſius deprædicata elogia dixit: *Caput eius aurum optimum* Cant. 5. 11. Quod myſterium luce meridianâ clarius nobis elucidauit Apoſtolus: *Caput*, inquiens, *Chriſti, DEVS*. 1. Cor. 11. 3. Quẽ Virgo tanquam ſolem in propria Sphæra videns, in illum eundem ſpeculando ipſo aureo Conceptionis ſuæ momento transformata eſt. Atque ita illud quod de Eſthere Regina dictum eſt Eſt. 10. Virgo paruula, velut fons paruus, in lucem, ſolemque tunc conuerſa eſt, vti ſupra memorauimus.

156. Quod vt nobis facilius perſuadeamus, conſideremus illud quod Origines de S. Euangeliſta Ioãne huius Virginis filio, myſterium Trinitatis per diuinam reuelationem cõtemplante pronunciauit Hom. 2. ex varijs: *Non*, inquit, *Ioannes erat homo, ſed pluſquam homo, quando & ſe ipſum, & omnia quæ ſunt ſuperauit, & ineffabili Sapientię virtute, puriſſimoque mentis acumine ſubuectus in ea, quę ſuperiora ſunt ſecreta, videlicet vnius eſſentiæ in tribus perſonis, & trium perſonarum in vna eſſentia, ingreſſus. Non enim aliter potuit aſcendere in DEVM, niſi prius fieret DEVS. Vt enim radius oculorũ noſtrorum ſpecies rerum ſenſibilium, coloreſque non prius poteſt ſentire, quam ſe ſolaribus radijs immiſceat, vnumque cum ipſis, & in ipſis fiat: ita animus ſanctorum, puram rerum ſpiritualiũ, omnemque intellectum ſuperantium cogitationem, non ſufficit accipere, niſi prius incomprehenſibilem veritatis participationem dignus efficiatur habere. Sanctus itaque Theologus in DEVM*

Inſtans Cõcept. aurea ob hoc dicitur, quia aurea reuehi ex tunc viſa ſunt ſæcula.

B. V. Dei clara viſione, in Deum transformata.

S. Ioannes Apoſtolus non potuit aſcendere ad Deũ, niſi fieret DEVS.

DEVM transmutatus, Domini verbum in Deo subsistere pronunciat, &c. Sic ille. Si igitur sanctus hic Theologus sola augustissimæ Trinitatis per fidem cognitione cælestique reuelatione in DEVM, Diuinúque solem transformatus est, quanto magis Virgo nostra, clarâ ipsius Diuinæ Maiestatis absque vllo obscuritatis ænigmate eiusdem Diuinitatis intuitiuâ cognitione? cum etiam per se, absque hoc lumine gloriæ, beneficio solo sanctificantis gratiæ tota cælestis, tota diuina euaserit? vt merito Orig. Hom. 1. ex varijs, Angelum Gabrielem in fauorem Virginis, eius cognitâ dignitate, Iosepho sic loquentem introduxerit: *Ioseph noli timere accipere Mariam coniugem tuam. Accipe ergo illam sicut commendatum cælestem Thesaurum, Deitatis diuitias, sicut plenissimam sanctitatem, sicut perfectam iustitiam. Accipe eam sicut Vnigeniti mansionem, sicut honorabile Templum, sicut Domum Dei, sicut Creatoris omnium propriam, sicut Regis cælestis sponsi domum immaculatam* Sic ille. Ex quibus omnibus hactenus dictis, in Virgineo hoc animatoque Sole Planetarum, reliquarumque stellarum omnium facile Principe, originalem puritatem, omni labe peccati carentem stabiliem, ac constantem, ipsamque Angelicam transcendentem ac demum donum illud præstantissimum luminis gloriæ, quo eius roboratus intellectus, & in ipso primo suæ conditionis momento, vt aliàs sæpius dum nobiscum in hac mortalitate viueret, Diuinam essentiam clarè vidit, satis abunde repræsentari perspeximus;

B. V. commendatus cælestis Thesaurus, Deitatis diuitiæ & plenissima Sanctitas.

157. Quare merito Vterum Sanctissimæ Annæ Matris nostræ Virginis, Cælū quoddā vocitare possumus, in quo Virgineus hic, purissimusque Sol nouem mensibus, tanquam in ornatissimo thalamo habitauit, illudque purissima Sanctitatis omnis luce decorauit. Cuius vteri gloriam considerans Pater noster Petrus Iustinellus part. 2 Decis Angelici c. 11. in eius honorem corollam quādam breuem contexuit nouem Salutationibus Angelicis, ternisque orationibus Dominicis, nouem item Doxologijs constantem, quibus beatissimæ Trinitati gloria ob nobis donatam Virginem in Matrem, Aduocatam, atque Reginam dicitur. Porro Corolla hæc tribus constat partibus, & quilibet Pars Dominica oratione vnica, ternis Salutationibus Angelicis, totidemque Doxologijs componitur. In Prima parte postulantur tres gratiæ per merita illorum trium mensiū quibus B.V. in vtero

Vterus S. Annæ honorādus Corollnouē Salut. Angelicis, &c.

Quæ virtutes petēdæ à B. V. in hac Corona.

S. Annæ cōmorata est. Prima gratia est, cognitiô magnitudinis ac dignitatis ipsius Deiparæ, altera Amor filialis, tertia honor reuerentiæ plenissimus; quæ huiusmodi præcatiūcula exposcenda sūt. *O' Virgo gloriosissima Maria precor te per merita illorum primorum trium mensium, quibus in vtero tuæ Sanctæ Matris Annę commorata es, vt mihi gratiam impetres, tuam dignitatem cognoscendi, amandi te filialiter, atque honorandi perfectè omnibus diebus vitæ meæ.* In Secūda coronæ parte iisdem orationibus iteratis postulandus ardens ipsius honoris zelus, ipsius virtutum imitatio, Gratitudo denique pro tot ipsius in nos beneficijs, subtexendo alteram hanc orationculam. *O' Virgo Sacratissima Maria obsecro te per merita aliorum trium mensium quibus in materno vtero demorata es, vt mihi impetres à dilecto tuo Filio zelum magnum tui honoris; tuarum perfectissimarum virtutū Imitationem, denique Gratitudinem pro multis ac magnis tuis in me collatis beneficijs.* In Tertia parte præmissis iam dictis orationibus, ac Doxologijs in honorem vltimorum trium mensium, postulanda rursus tria, Fiducia in primis in ipsam Virginē, deinde de omnibus tentationibus Victoria, ac demum in eius deuotione ac seruitio perseuerantia, dicēdo: *O' Virgo venerabilissima Maria, postulo à te per vltimorū mensium illorum merita quibus in materno vētre quieuisti, vt mihi à Sanctissima Trinitate impetres magnam erga maternam tuam pietatem fiduciam ac misericordiam, de omnibus tentationibus victoriam, denique in tuo obsequio ac deuotione perseuerantiam vsque ad finem.* Amen. Hac tam insigni deuotione erga Vterū S. Annæ, in quo veluti cælo B.V. Sol omnis puritatis nouem mensibus commorata est, optandum esset, vt omnes Deiparæ addicti clientuli quotidie vterētur, quo magis in vitę puritate, ac præsertim in prædictis virtutibus proficerent. Iam tandem ad reliquas solis proprietates gradum faciamus.

158. Hæ sunt omnino variæ, ęque pulcherrimæ. Verum illa quam ipsa Veritas Christus attulit Matth. 6. mihi videtur longè pulcherrima, qua nos æterni Patris misericordiam æmulari desiderans, suasit proprietates solis imitari: *Estote, inquiens, misericordes sicut Pater meus misericors est, qui solem suum oriri facit super iustos, & iniustos.* Solem hunc Patris ęterni, Diuinamque ipsius misericordiam, ipsumque filium, (qui sicut ipsissima est Dei Patris essentia, sic etiam ipsissima est ipsius misericordia) Virgo æmulata est. Solem hunc suum, misericordiamque

Sol Patris æterni est filius qui fecit oriri super iustos, & iniustos, dū eū ad nos redimēdos misit.

suam

suam tũc oriri fecit super bonos, & malos Pater, quando ad redimendum genus humanum, totumque mundum peccatorum, errorumque teterrimâ caligine tenebrisque inuolutum, infinitisque miserijs, ac calamitatibus oppressum, filium, vt Misericordiam suam effusissimã, vt solem lucidissimum in mundũ misit. De hac Misericordia vaticinatus est Dauid Psal. 56.4. *Misit DEVS Misericordiam, & veritatem suam.* Quam postea Misericordiam, ceu solem nube carnis nostræ amictam, Templum cum Virgine Matre irradiantem dum videret, sublatis in cęlum oculis, ac manibus DEVM effusè exclamauit: *Suscepimus DEVS Misericordiam tuam in medio Templi tui, secundum Nomen tuum sic & laus tua.*

Christus sol iustitiæ est ipsa Misericordia à Patre æterno missa ad nostras miserias tollendas.

159. Et quoniam Christus identitate carnis idem est quod Virgo Deipara, vt ait Card. Dam. ser. de Annunc. merito dicere possumus, solem alterum Patris æterni illam esse, quem ad pientissimam Misericordiam suam mundo manifestãdam, eumque ab innumeris peccatorum miserijs liberandum misit. Quæ sanè in primo suæ Conditionis instanti Patris æterni Essentiã, veluti immensam quandam solis sphæram clarè contemplando beantis illius visionis beneficio in æuiternum illum solem, vti sæpius diximus, admirabili plane metamorphosi transformata, tam illius omnipotentiã, quam reliqua attributa ac perfectiones, ac præsertim misericordiam nobis repræsentauit. Cum igitur solem hunc radios suæ beneficentiæ, toto terrarum orbe diffundentem, omnesque passim, nullo proborum, in proborumué, habito discrimine, irradiantem cernimus, intelligamus illum viuam spirantemque Virgineæ Misericordiæ Imaginem esse. Vnde S. Bernardus serm. de verbis Apoc. vt ostẽdat Mariam benefici esse solis Imaginem, ait illam solem, siue solis naturam induisse: *Nimirum ea est, quæ velut alterum solem induit sibi. Quemadmodum enim ille super bonos, & malos indifferenter oritur, sic ipsa quoque præterita non discutit merita, sed omnibus se exorabilem, omnibus clementissimam præbet, omnium denique necessitates amplissimo quodam miseretur affectu.* Audiendus hic Richard. à S. Laur. lib. 4. de laud. B.V. *Maria*, inquit, *Sol est propter vtilitatem suæ misericordię. Merito ipsa soli comparatur, quia sicut vtilior ille omnibus est creaturis, quæ sub cælo sunt: sic illa Misericordia, quam eius viscera effuderunt in terram, videlicet dilectissimus eius filius. Ab ipsa etiam iam in cælis regnante, cunctis fidelibus misericordia ministratur.* Idem libr. 7. expendens elogium illud: *Electa vt Sol. Sicut sol*, inquit, *ad hoc factus est, vt illuminet totum mundum, sic Maria à Deo ad hoc facta est, vt misericordiam, veniam, & gratiam, & gloriam quasi lumen à Deo impetret toti mundo. Sicut sol tantæ liberalitatis est, vt à nulla creatura quantumcumque fœtente, & sordida, si sit ei exposita radios suos auertit; nec contra quantumlibet speciosam illustrat si abscondatur ab eo: Similiter nec Maria à quocumque vilissimo peccatore ipsam fideliter inuocante suæ respectum pietatis auertit: nec quantumlibet aliquis magnus fuerit per literas, diuitias, aut honores ipsum irradiat, si ipsam negligat inuocare; Multos tamen præuenit, vt velint, & volentes prosequitur, ne frustrà voluerint, vt de ipsius filio dicit August. Et sicut sol ex quo manè surrexit tota die ad ostium præstolatur, paratus domum intrare si ei aperiatur: similiter Maria, ex quo ascendit in cælum videtur dicere cum filio. Ego sto ad ostium, & pulso.* Apoc. 3.

B.V. alter sol, & altera Misericordia, ob identitatem carnis cum Christo.

Sol est misericordię B.V.

B.V. solis naturã induit.

B.V sol est ob nostram vtilitatem.

A B.V. nunc in cælis regnante cunctis fidelibus misericordia ministratur.

si diues, & literatus B.V. negligit, ab ea non illustratur.

B.V. solicitudo in animabus nostris visitandis.

160. Agnouit quoque effusissimæ pietatis Virgineæ typum esse solem Pelbartus lib. 5. stell. Part. 2. art. 1. *Beata Virgo dicitur electa vt sol*, inquiens, *in primis ratione influxus, quia sol omnia sydera excedens in claritate influit, superioribus lucem, inferioribus vitam. Vnde Plato in Timeo; Splẽdore, inquit, solis, & cælum, & omnia infra cęlum illustrantur. Item Aristoteles lib. de Elem. sol proprium lumen habet, omnes autem stellæ acquisitum à sole. Et lib. 2. de Generat. Motus solis in obliquo circulo est causa generationis, viuificationis, & corruptionis in his inferioribus: Sic B.V. Maria influit superioribus, idest, sanctis Angelis lucem gloriæ, inferioribus, hominibus scilicet viatoribus, vitam gratiæ. Vnde Anselmus: Cur, inquit, ò Domina vera solum loquor beneficijs tuis plenum esse mundum? cum & infernum penetrent, & cælos superent. per plenitudinem enim gratiæ suę, qui in inferno erant lætantur se esse liberatos, scilicet SS. Patres, & qui in mundo sunt exultant se saluatos, & qui supra mundum sunt, Angeli videlicet gaudent se restauratos.* Hæc ille. Idem Pelbartus lib. 2. stell. Par. 3. art. 2. cap. 7. Misericordiam hanc Virginis, lucem suam, toto terrarum orbe diffundentem, ait esse vnam ex stellis 12. sacratissimũ eius verticem coronantem. Cum enim ibi verba illa Virginei expenderet. *Cantici. Et Misericordia eius à progenie in progenie. Merito*, inquit, *B.V. gloriatur in suo Cantico de hac stella miserationis Diuinæ. Quia nusquã maior Dei misericordia erga nos ostendi potuit, quam in hac Incarnatione facta ex Virgine, in qua pro nostra liberatione solus ipse DEVS se humiliauit, descenditque vsque ad pœnam nostrę miseriæ, vt nos releuaret. Vt autem, ò homo, agnoscas quantum Dei misericordia exhibi-*

Quid B.V. Angelis, quid hominibus motu suo velut sol præstet.

Misericordia B.V. qua lucẽ suam omnib. effundit est vna ex stellis in corona ipsius.

Maxima misericordia ostensa per Incarnationẽ factã ex B.V.

tasse, & exhibeatur vsque in finem per Mariā, obserua, quod à principio non fuit, nec est, vel erit, nec potest esse tam sceleratus peccator, qui dum ad B. V. se conuerterit, vt decet, misericordiam non consequatur. Hoc testatur *Anselmus. O beatissima Virgo Maria, sicut omnis peccator à te auersus, & à te despectus necesse est, vt intereat, ita omnis peccator ad te conuersus, & à te respectus impossibile est, vt pereat. Quia Beatissima Virgo cum sit Mater misericordiæ, nullum peccatorem, dummodo conuertatur, & ad eius miserationem fideliter redeat, ac perseueret, dimittit, quis pro eo intercedens, veniam obtineat, & gratiam; Idcirco idem Anselmus dicit: O felix Maria, tu peccatorem toti mundo despectum materno affectu amplectens, nec deseris quousque DEVS per te placatus ipsum gratiæ suæ reformet.* Quod si denique Mater misericordiæ pia S. Maria non fuisset, mundus iam pridem propter mortalium peccata perijsset, vt alibi ex S. Fulgentio ostensum. *Nunc enim verè apparuit benignitas, & humanitas Saluatoris nostri Dei, non ex operibus iustitiæ sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit. Gratias igitur agamus Deo, quia per Mariam, misericordia eius à progenie in progenies timentibus eum omnibus manifestata est:* Hæc ille.

Peccator auersus à B.V. & ab ea despectus necesse est vt intereat.

161. Quibus sane luculenter ostendit Misericordiam Virginis stellam quandam esse primæ magnitudinis, ipsius gloriosissimum caput circumdantem, radiosque lucidissimos, ac potentissimos in cælum, in terram, in profundum abyssi, ac demum in totum vniuersum vndequaque diffundentem, qua remota, totus orbis densissimis innumerabilium miseriarum tenebris inuolueretur, imo sepeliretur. adeo vt præclarè mellifluus dixerit Bernardus serm. de Aquæ ductu: *Tolle corpus hoc solare, quod illuminat mundum, vbi dies? Tolle Mariam hanc maris stellam, maris vtique magni, & spatiosi, quid nisi caligo inuoluens, & vmbra mortis, ac densissimæ tenebræ relinquuntur?* Hinc S. Bonau. c. 3. in speculo in laudem Mariani gloriosissimi Nominis excurrens, cum dixisset illud, *Illuminatam, & Illuminatricem* significare, hæc subiunxit: *Considera quod Maria est illuminatrix per beneficia lucidissimæ misericordiæ suæ, per quam multi in nocte huius seculi illuminati sunt spiritualiter. Quid nos miseri, nos obtenebrati, quid in nocte huius sæculi faceremus, si tam lucidam lucernam, si tam luminosam columnam nō haberemus? Quid enim totus mundus valeret, si solem non haberet? Vides ergo quomodo Maria Illuminatrix est, per lucidissimam misericordiam suam.*

B.V. Illuminatrix est per lucidissimā Misericordiā.

162. Agnouit Virginalis huius misericordiæ, ceu pulcherrimæ lucis, toto orbe, nullo habito personarum discrimine, Hebræus ne sit, an Græcus, barbarus an Scytha, diffusionem Richardus de S. Victore cap. 26. in Cant. *Talis,* inquiens, *fuit in virtutibus, tantaque fuit eius charitas; vt non solum ad eius gentem, Iudæos scilicet, extenderetur, sed ad ignotos, & notos, ad omnes denique homines dilatata fuerit. Pro his indesinenter orauit, pro his solicita fuit, pro his orando exaudita fuit, dicente ad eam Angelo: Inuenisti gratiam apud DEVM, scilicet, quam quærebas. Omnium salutem desiderauit, quæsiuit, & obtinuit, imo & salus omnium per ipsam facta est, vnde & mundi salus dicta est.* Eandem Virginalis misericordiæ vsquequaque diffusionem intellexit alter Richar. à S. Laurent. lib. 4. ex ipsius suauissimo, atque amabilissimo Nomine, cui elogiū illud Nominis IESV celeberrimum applicat: *Oleum effusum Nomen tuum.* Quod ei, ratione misericordiæ eius attributum asserit. *Quod Nomen effusum,* inquiens, *si quis voluerit colligere, palato suo saporem, vulneribus suis medicinam, lucem tenebris suis poterit inuenire. Nunquid Mater misericordiæ, quæ plena est gratiā Nomen suum, imis præcordijs inuocantem poterit despicere?*

B.V. misericordia ad omnes diffusa absque discrimine personarum.

B.V. omnium salutem desiderauit quæsiuit, & obtinuit.

Misericordia B.V. oleum toto orbe diffusum.

163. Agnouit effusissimam hanc Virginis Deiparæ etiam erga impios commiserationem, & quidem assiduā, Ioannes Gerson Tract. 6. in Magnif. dum ita ad Discipulum hac de re dubitantem, in persona loquitur Magistri: *Erras si miserationem vllo tempore, vel loco cum Cantico, vel silentio crediderís in Maria defuisse, quæ Mater ideo dicitur misericordiæ, quia quodammodo sibi proprium est misereri miseris, quæ figuratur aptè per Templum, sine simulachrō Athenis dedicatum, ipsi Misericordiæ, cui solis lacrymis, & gemitibus offerebatur sacrificium, non sanguine Hircorum aut Taurorum. fortassis ista fuit Ara, cuius titulum legit Paulus: Ignoto Deo.* Idem 4. Par. suorum operum ser. de Purific. B.V. eandem similiter Misericordiæ Templum appellat, quod increatam illam Misericordiam, suis recepit visceribus, à qua plenitudinem misericordiæ, pietatisque acceperunt, vt illa in totum genus humanum ad instar lucidissimorum radiorum posset effundere. Vnde factā ad illā apostrophē sic loquitur: *O Virgo dignissima tu Mater es misericordiæ, Thesauraria gratiæ, fons pietatis. Tu ea es, quæ hodie nos admones offerendo, & præsentando misericordiam in Templo materiali: Tu ipsa es verum Templum misericordiæ, in Templo misericordiæ figuratum, de quo loquitur Statius Poeta Thebaidos libr. 12. dicens Athenis fuisse Templum quoddam Misericordiæ nuncupatum, in quo omnis creatura, auxilium, subleua-*

B.V. Mater misericordiæ, quia illi quasi proprium misereri semper & patere.

B.V. per templum misericordiæ Athenis ædificatum.

B.V. misericordiæ Templum, quia increatam Misericordiā in suis visceribus recepit.

leuamen, & consolationem recipiebat. Huius versiculos hic, quia mire Virgini nostræ fore congruunt, attexere libuit.

Descriptio Templi Misericordiæ ex Statio.

Vrbe fuit mediâ nulli concessa potentum
Ara Deum, mitis posuit Clementia sedem;
Et miseri fecere sacram. sine supplice nunquam
Illa nouo; nulla damnauit vota repulsa.
Auditi quicunque rogant. noctesque, diesque
Ire datum, & solis Numen placare querelis.
Parca superstitio, non thurea flamma, nec altus
Accipitur sanguis: Lacrymis altaria sudant;
Mœstarumque super libamina serta comarum
Pendent; & vestes mutatâ sorte relictæ;
Mite nemus circa, cultuque insigne verendo,
Vittatæ laurus, & supplicis arbor oliuæ.
Nulla autem effigies, nulli commissa metallo
Forma Dei: mentes habitare, & pectora gaudet.
Semper habet trepidos; semper locus horret egenis
Cœtibus; ignotę tantum fœlicibus arę.

In Templo clementiæ nulla fit repulsa.

Vt porrò ostendat Templum hoc non humanâ manu, sed planè Diuinâ fabricatum, hæc attexit:

Fama est defessos acie, post busta paterni
Numinis, Herculeos sedem fundasse nepotes.
Fama minor factis. Ipsos nam credere dignum
Cęlicolas, tellus quibus hospita sẽper Athenę,
Ceu leges, hominemque nouum, ritusque sacrorum,
Seminaque in vacuas hinc descendentia terras
Sic sacrasse loco commune animantibus ægris
Confugium. vnde procul starent iræque, mineq;
Regnaque, & à iustis fortuna recederet Aris.
Iam tunc innumerę norant altaria gentes
Huc victi bellis, patriâque à sede fugati
Regnorumque inopes, scelerumque errore nocentes
Conueniunt, pacemque rogant.

Sic ille, & præclarè sanè ad rem nostrã. Verè enim Virgo nostra, Cælicolum arte commune mortalibus ægris sacratum est confugium, ad quod miseri quibuscunque aduersæ Fortunæ iactati casibus tutissimum Asylum, ærumnarũque suarum remedium inueniunt. Vnde prosequitur Gerson *Talis es tu Virgo dignissima. Tu es verus refugij locus, rationabiliter comparatus illi, quem ordinauit Romulus fundando Romam, in quo omnes malefactores, in securitate erãt, & libertate. Te igitur precamur Virgo gratiosa, vt secundum proprietatem tuam, naturalemque conditionem nunc nobis Misericordiam adducas, quam deuotè recipiamus. ac perseueranter retineamus*. Hæc ille; ex quibus intelligimus Deiparam non modo Misericordiæ Templum, in quo æuiternâ illa substantialisque Dei Patris Misericordia, nouem mensibus habitauit, verumetiam commune calamitosorum hominum Asylum esse, ac refugium.

B.V. verus refugij locus ac Asylum miseris.

164. Quod agnoscens S. Ephræm Syrus sic Virginem allocutus est in orat. B. V. *Immaculata, impolluta, incorrupta, pudica Virgo, Dei sponsa, Domina nostra, quæ Dei verbum hominibus, mirifica tua Conceptione conciliasti, rebellemque humani generis naturam cælestibus consociasti, vnica spes desperatorum, oppressorum subsidium, & ad te recurrentium auxilium præsentissimum, omnium deniq; Christianorum Refugium*. Et rursus ser. de Deip. eandem omnium esse humanarum miseriarum leuamen agnoscens varia ei attribuit elogia. *Tu peccantium, & auxilio destitutorum Adiutrix. Tu Portus, procellâ vexatorum, solatium mundi, carcere clausorum liberatrix celeberrima. Tu orphanorum susceptio, tu captiuorum redemptio, tu ægrotantium exultatio, & omnium salus. Tu mundi lætitia, ò Domina. Sub alia tuis custodi me, & protege, & miserere mei; non mihi alia fiducia Virgo syncera. Tu meus portus ò Virgo inuiolata, & prę sens Auxiliatrix. Denique sub tutela, & protectione tua totus sum*. Et paucis interpositis eam peccatorum Asylum agnoscens sic salutauit: *Aue iucunda libertas, Aue refugium, peccatorum, & Hospitium. Aue spes omnium pro! orum aduersis casibus afflictorũ. Aue conuersorum refugium*. Idem hoc miserorum calamitosorumque Confugium sciens esse Deiparam, ita Baptista Mantuanus lib. 1. Part. cecinit:

B.V. vnica sp.s desperatorum & omnium Christianorum Refugium.

Sub tutela, & Protectione B. V. toti sumus.

B.V. Conuersorum Confugium.

Ipsa est aduersis commune in rebus Asylum.

165. Agnouit tutissimum Asylum ac refugium esse omnibus eandem Virginem, quibuscunque in calamitatibus, ac miserijs constitutis P. Iacobus Pontanus noster libro 2. de Virg. M. dum sic cecinit:

B V. cõmune in rebus aduersis Asylũ.

Laudes silete Virginis
Quicunque duris casibus
Illius incassam fidem
Rogasse meministis probè.
Laudes sonate Virginis
Quicunque duris casibus
Illius orantes fidem
Factos tenetis compotes.
At quæso quis mortalium
Per iniquiora tempora
Ad tam benignam Virginem
Preces profudit irritas?
Commune Asylum est omnium,
Et adiuuare nos potest.
Ipsius illa Mater est
Qui diligit quos condidit.
Quapropter omnes Virginem
Laudate clementissimam
Vobisque centum guttura
Centumque linguas poscite.

Nemo tẽporibus iniquis ad tam benignam V. preces fudit irritas.

Ad B V clementissimam laudandam, centum guttura cęlumq. poscendæ linguæ.

Idem Pontanus Deiparam Templum esse ipsius misericordiæ, potentiâque

sua pene infinitâ miserias, ægritudines, aduersitates, calamitatesque, quibus assiduè mortales iactantur, à ceruicibus nostris amolientem non ignorans, ita illi modulatus est;

Papę quis huius Virginis potentiam
Seu mente secum consequatur cogitans,
Seu comprehendat paginarum millibus?
Lustrare quà terras nouus sol incipit,
Et quà iam color esse desinit,
Tua populi venerantur omnes Numina,
Placantque donis te probatioribus,
Suę salutis confitentes auspicem,
Quis pressus oro incommodis non ad tuam
Confugit opem? quis non timens hostilia
Tibi accidit? tu liberas ab hostibus.
Immaniore fractus ægritudine,
Te sospitante viuis, & valens fuit,

Omnes miserias, calamitates ac ęgritudines à nobis B. V. amolitur,

Quid prædicem ereptos marino gurgite,
Dum fœdere tuo premis habenas fluminum
Pacem procellis imperans frementibus?
Quis impeditus arduis negotijs,
Monitu tuo non se expediuit dexterè?
Sint magna quamuis ordienda, & aspera
Fide tua freti, opibus innixi tuis,
Vel maxima etiam audemus, atque asperrima,
Audis laborantes vocata pauperes,
Animamque reddis artubus frigentibus.
Quid denique soleas, quid & liceat tibi,
Tabella multa in ædibus pendens tuis
Quemcumque signis edocet notissimis.

Idem multis orbem calamitatibus inuolutum, bellisque, ac fame mortalitateque pressum cernens, Virginis misericordiâ fretus, ad illam summo pietatis affectu tanquam ad Asylum, tanquam ad sacram anchoram cōfugiendum docuit, dum ita cecinit:

Quam multa nos ab vndique
Circumdedere incommoda!
Nemo potest euoluere,
Queis obruamur fluctibus!
Ad cuius ergo dexteram
Nos applicemus tutius?
Cuius fidem testabimur?
Quem sentiemus vindicem?
Te Mater intactissima.
Defende, serua, libera,
Quibus piandis Filius
Crudele fatum pertulit.
Nam, quæ tua est benignitas,
Prodesse vis mortalibus,
Et, quæ tua est potentia,
Nil machinaris irritum.

B V. solamen mœrentium, & leuamen sudantium.

Solare mæstos blanditer,
Solamen ò mœrentium:
Fessos leua laboribus
Leuamen ò sudantium.
Miles vagatur impius,
Et arma nos circumsonant,
Annona non sit laxior,
Sequitque mors impurius.
Compesce Martem, & auream
Tranquillitatem suffice:
Morbos, famemque in efferos
Immitte Turcas obsecro,
Iactamur ex erroribus,
Præpande nobis semitam.
Quod terris, exules sumus
Fac patrię nos compotes.
Tu puritate purior.
Nos inquinati sordibus.
Tua ergo sanctimonia
Nostros reatus abluat.

166. Denique idem Gerson cit. Tract. 6. in Magnific. vt effusissimam Deiparæ misericordiam ostenderet, Virginea pietatis viscera illa, quibus totum mundum absque vllo personarum respectu complectebatur, ait, sæpe ob interitum mortalium fuisse conturbata, licet eius voluntas, Diuinæ perditionem illorum permittenti, esset conformis, in eaque suauissimè conquiesceret: *Nunquam,* inquiens, *pertractare potuit Maria totam vim tantæ seueritatis in Deo*: (disperdēte nimirum superbos mente cordis sui:) *& calamitatis pondus in hominibus nondum damnatis, quin compassione moueretur, quin concuterentur beata viscera ipsius pietatis pro omnibus hominibus, præteritis, & futuris, atque præsentibus quantum in se erat conformiter ad filium redimendis, & saluandis. Lætam quidem non negauerim Deiparam in conformitate voluntatis ad DEVM: (lætabitur enim iustus cum viderit vindictam, qualis planè iustitia fuit in Maria, cum viderit vindictā:) sed acerbissimè contristatam simul cum vnico, propter iniquitates, peccata, & scelera, atque delicta, quæ talem dispersionem, & exinanitionem demeruerunt, præsertim pro illis quos fore redimendos efficaciter præsumebat, & orabat verbis intus in corde formatis, & ore prolatis. Orabat autem quatenus iterato resurgeret ad vnionem, sublimationem, repletionemque bonorum. Nimirum cum filius in Cruce pendens pro transgressoribus orauerit, Pater ignosce illis, quia nesciunt, quid faciunt; Audiebat sæpè talia Maria recordata misericordiæ filij sui, qui suscepit Israel puerum suum. Intuebatur ergo Maria dum caneret contra superbos, potentes, diuites, abyssum imperscrutabilem miseriarum, quæ inuocabant abyssum misericordiarum, in altera abysso, quæ est cataractarum Dei. Cataractæ hæ quid aliud dicunt nisi vias occultissimas Diuinorum Iudiciorum? de quibus Psalmus: Iudicia tua abyssus multa; qui terribilis est in consilijs, super filios hominum, in cuius manus horrendum est incidere, dum arripuerint, manus eius iudicium, cū acceperit tempus, vt post misericordias iudicet iusti-*

Viscera B. V. sæpe ob interitum peccatorum cōturbata, conformando tamen suam voluntatem Diuinæ lętabatur.

Cataractæ significāt vias occultissimas diuinorum Iudiciorum.

iustitias, quando reprobis est intonaturus : Ite maledicti, &c. Grande malum proijci à facie Domini, & talis Domini : peius cum eiecti maledicuntur. Rursus malum additur, quia pergũt in ignem. Quod verò subinfertur ; æternum ; nec æstimari quidem potest quantum sit horrendum. Nonnè quæso hæc omnia conferebat frequenti cordis contemplatione Beata nostra prudentissima fœminarum ? Nunquid non obsecro totus tremor, horror, & dolor occupabat pios artus suos, lacrymæque decoræ manabant, ex oculis, quamuis in Domini voluntate mens immota maneret? Concludit tandem in persona Discipuli, Mariani cordis amplitudinẽ, qua pietatis suæ visceribus orbem complectabatur immensa quædam habuisse spatia, & lucidissimum solis radium, quo S. Benedictus totum mundum comprehensum contemplatus est. Addit adhæc: Coniecturo de amplitudine cordis Mariæ, dum de Patre suo Salomone legitur, quod dedit ei Dominus sapientiam ; & prudentiam multam nimis, & latitudinem cordis quasi arenam quæ est in litore maris. Nemo fidelis dubitauerit, quin amplitudo cordis incomparabilis maior extiterit in Maria. Hactenus Gerson de amplissimis misericordiæ Virginalis totum orbem complectẽtis visceribus;quę sanè summam in nostris miserijs, ærumnis, ac tribulationibus, quibus in hac vita conflictamur parere nobis debent fiduciam, simulque persuadere, illam Patris æterni solem esse, lucentem super bonos, & malos, itaque toto orbe pietatis suæ radios diffundentem, vt non sit qui se abscondat à calore eius.

Cor B.V. qui miserijs hominum compatiebatur immẽsa quidam habebat spatia.

Latitudo cordis B. V. multo maior quam Salomonis, quæ erat sicut est arena, quæ est in litore maris.

167. Quod agnoscens S. Agnes sic Sanctæ Brigittæ Deiparæ Virginis mirificam hanc deprędicauit misericordiam, vt habetur lib. 3. Reuelat. cap. 30. *Habuit*, inquiens, *Maria latitudinem excedentem, hoc est Misericordiam. Nam sic pia, & misericors fuit, & est, vt maluerit omnes tribulationes sufferre, quam vt homines non redimerentur. Nunc autem coniuncta Filio non obliuiscitur innatæ bonitatis suæ, sed ad omnes extendit suam misericordiam etiam ad pessimos, vt sicut sole illuminantur, & inflammantur cœlestia, sic ex dulcedine Mariæ nullus est, qui non per eam, si petit, sentiat pietatem.*

B.V habuit latitudinem misericordiæ excedentem.

168. Eadem misericordiæ Virgineæ amplitudo apud eamdem Sanctam Viduam lib. 1. Reuel. cap. 50. ostenditur luculẽtissimè pulcherrimo instituto Dialogo inter Matrem, & filium, in quo eãdem Virginem, Lucem, solemque esse, totum hoc Vniuersum sua pietate irradiantem declarat. In primis igitur filius sic Matrem alloquitur: *Clarissima Mater mea. Tu es quasi Aurora procedens cum serenitate, tu radiasti super omnes cælos, lux tua, & serenitas tua excellit omnes Angelos. Tu attraxisti serenitate tua solem verum, nempe Deitatem meam. In tantum vt Sol Deitatis meæ veniens in te, calore charitatis meæ calefacta sis super omnes; & splendore Deitatis, meâ videlicet Sapientiâ, plus omnibus illuminata sis. Per te tenebræ huius terræ fugatæ sunt, & omnes cæli illustrati. In veritate mea, dico, quod puritas tua, quę mihi super omnes Angelos placuit, traxit Deitatem meam in te, vt ex calore spiritus inflammareris, quo verum DEVM, & hominẽ conclusisti, quo homines illuminati sunt, & Angeli lætificati. Ideo benedicta sis tu, à benedicto Filio tuo. Propterea nulla erit petitio tua ad me, quæ non exaudiatur, & per te omnes qui petunt misericordiam, cum voluntate se emendandi, gratiam habebunt. Quia sicut calor procedit à Sole, sic per te omnis misericordia dabitur. Tu enim es quasi fons largifluus de quo miseris profluit misericordia.* Cui Mater sanctissima sic respondit: *Omnis virtus, & gloria tibi sit Fili mi. Tu es DEVS meus, & misericordia, & à te est omne bonum quod habeo. De te procedit omnis misericordia, quæ innumerabilis, & indicibilis est.* Ad quæ filius Matri sic respondit; *Quia per dulcissima verba oris tui trahis misericordiam tuam à me, pete quodcumque vis, & dabitur tibi.* Cui Mater: *Fili mi, quia ego à te misericordiam consecuta sum, ideo misericordiã, & auxilium peto miseris.* Inter hosce porrò miseros, animas Purgatorij, tanquam magis misericordiâ indigas primo loco collocat: *In Purgatorio*, inquiens, *indigent triplici misericordia, quia tripliciter affliguntur. Turbantur quippe auditu, quia nihil aliud audiunt nisi dolores, pœnas, & miserias. Affliguntur visu, quia nihil vident nisi miseriam suam. Affliguntur tactu, quia sentiunt calorem ignis intolerabilis, pœnæque grauissimæ. Da eis Domine mi, & Fili, misericordiam tuam propter preces meas.* Respondit Filius: *Libẽter propter te dabo illis triplicem misericordiam. Primo auditus eorum alleuiabitur, visus mitigabitur, pœna remissior, & mitior erit; insuper quicunque ab ista hora sunt in summa pœna Purgatorij, venient ad mediam : & qui sunt in media, venient in leuissimam pœnam; qui autem in leuissima pœna sunt, transibunt ad requiem.* Ad hęc intulit Mater: *Laus, et honor sit tibi Domine mi.* Et statim Mater subiũxit ad filiũ: *Alter locus qui misericordiâ indiget, est Mundus, & ipsius habitatores, tribus potissimũ indigent: Primo contritione pro peccatis. Secũdo satisfactione. Tertio fortitudine ad bona facienda.* Cui Filius: *Omnis quicunque Nomen tuum inuocauerit, & spem habuerit in te, cum proposito commissa peccata emendandi; hæc tria*

Christus suæ Matris laudes ac præsertim misericordiæ pingit.

Splendore Deitatis, Diuinaque Sapientiâ præ ma ... quam omnes Angeli B. V. illuminata.

Nulla est petitio B V ad Filium, quæ non exaudiatur.

B.V. fons largifluus de quo miseris profluit misericordia.

B.V. orat. pro animabus Purgatorii.

Animæ Purgatorii triplici misericordia indigæ.

Quibus rebus homines huiusmundi indigeant.

ei dabuntur, insuper & Regnum cæleste. Tanta enim est mihi dulcedo in verbis tuis, vt non possim negare quæ petis, quia nihil aliud vis, nisi quod ego. Tu denique es, quasi flamma lucens, & ardens, qua luminaria extincta accenduntur, & iam accensa conualescunt: Sic ex charitate tua, quæ ascendit in cor meum, & attraxit me ad te reuiuiscent, qui in peccatis sunt mortui: & tepidi, qui quasi fumus sunt nigri, in charitate mea conualescent. En quam ampla, quam late potentia sunt hæc misericordiæ viscera Deiparæ Virginis nostræ, ipsius filij Veritatis æternæ attestatione, siquidem mundũ vniuersum quantus quantus est, cum omnibus animabus, et gastulis Purgatorij detentis, quæ ibidem piacularibus flammis cruciantur, amplectitur. Vnde ipsa Virgo, ob hanc suæ pietatis amplitudinem, eam latum Mantellum, seu pallium misericordiæ, quo orbis huius mortales omnes conteguntur vocitauit lib. 3. Reuelat. c. 17.

Christus ita sibi cõplacet in Matre, vt ei negare nõ possit, quæ petit.

169. Agnouit Venerabilis Guerricus Abbas serm. 1. de Purif. Latum hoc misericordię pallium totum orbem contegens in Virgine Deipara, ex eo quod filium velut lucem, ac cereum ad orbem suã miser cordiâ illuminandum nobis protulit; postquam enim Sanctum illum Senem Simeonem amplexantem paruulum introduxisset sic loquentem: *Inter vbera mea commorabitur, etiam cum reddam illum Matri suæ, manebit apud me. Et cum inter materna Vbera continebitur, nihilominus inter vbera mea commorabitur, & Vbera quoque mea inebriabit misericordia vberi, & si nõ quantum vbera Matris. Illa enim sicut singulariter est Mater summæ Misericordiæ,* sic excellẽter habet Vbera Vberis misericordiæ. Tum conuersus ad Virginem: *Gratulor, & congratulor tibi gratia plena, quæ misericordiam genuisti, quam suscepi, cereum præparasti quem accepi. Tu ceram ministrasti suscepto lumini Virgo Virginum, Virgini, dum incorrupta Mater incorruptibile Verbum,* incorruptâ carne vestisti. Sic ille.

B. V. sicut singulariter est Mater summæ Misericordiæ, sic excellẽter habet vbera vberis Misericordiæ.

170. Denique Deiparam Virginem fulgentissimum esse misericordiæ Solẽ, tenebras miseriarum nostrarum ac præsertim peccatorum nostrorum effugantem testatur supra memoratus Gerson serm de Natiu. B. V. vbi ostendit ob hãc miserationum suarum lucem, ipsam iure merito Auroræ, Lunæ ac Soli comparari. *Anima,* inquiens, *postquam iacuit in tetra nocte peccati, seditque in tenebris, & in vmbra mortis, si tandem pia hæc Virgo Maria faciat orationem pro ea, lumen gratiæ circumfulgebit in habitaculo animæ, ita vt incipiat Aurora fieri, pulsis tenebris, nubibusque vitiorum. Quod si non tepescat, si non rursum decidat, ipsa progreditur de virtute, in virtutem quasi Aurora consurgens. Fit præterea pulchra vt Luna, in vi concupiscibili, ratione dilectionis, & deuotionis. Reddit enim deuota dilectio animam pulchram, facilemque ad lacrymarum humorẽ. Talis erat illa quæ dixit: Anima mea liquefacta est, vt dilectus locutus est. Electa vt Sol in rationali ratione cognitionis, quam non habuisse conqueruntur impij dicentes: Et sol iustitiæ non illuxit nobis: Terribilis denique fit, vt castrorum acies ordinata, in vi irascibili, ratione potissimũ Diuinæ protectionis, quam B. V. videlicet sua pientissima oratione nobis impetrat. Nam quia iam anima habitat in adiutorio Altissimi, ipsa in protectione Dei cæli commoratur. Fortitudinem hanc expertus est ille luctator Iacob, surgente Aurora, Deipara videlicet Sole iustitiæ grauida, qui ab Angelo benedictus emarcuit in femore, & claudicauit non perdens fortitudinem, sed commutans. Perdidit carnalem, & spiritualem adeptus est, sicut illi, de quibus Propheta: Qui sperant in Domino mutabũt fortitudinem.* Hęc Gerson, de Virginei huius Solis, radios suæ pietatis in omnes etiam peccatores effundentis mirificis effectibus; ex quibus, reliquisque hactenus dictis facilè inferre possumus, Deiparam huius mundi, Solem esse verissimum tam ob puritatem, omni maculâ carentem, quam misericordiæ lucem vndequaque se diffundentem, ac porrigentẽ, â cuius splendore, ac calore mortalium nemo se potest, vti dix mus, abscondere.

B. V. ob miserationum suarum lucem Auroræ Lunæ & soli comparatur.

Quomodo peccatrix anima ad Deum conuersa fiat Aurora, tum pulchra vt luna, & electa vt Sol.

B. V. Diuinæ protectionẽ nobis sua pientissima oratione impetrat.

171. Et quoniam Sol, pulchritudinis ac Diuinitatis symbolum apud veteres esse cõsueuerat, rectè dicere poterimus, Virginem nostram gloriosissimam, tam interiori animi, quam exteriori corporis pulchritudine, ac nescio qua Diuinitate, Solis viuum, spiransque fuisse simulachrum. Hanc Diuinæ propemodum pulcritudinis inter omnes fœminas in Virgine nostra filiæ Hierusalem admiratæ præstantiam, eam Soli, Lunæ, reliquisque syderibus, stupore attonitæ cõferentes, exclamarunt: *Quæ est ista, quæ progreditur quasi Aurora consurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol, terribilis vt castrorum acies ordinata?* Cant. 6. Qua similitudine eminentissimam Deiparæ fuisse venustatem indicarunt. Hiscè enim similitudinibus etiam prisci Poetæ, ac scriptores in amplificanda alicuius venustate, vsos fuisse constat, vt passim videre est.

Sol pulchritudinis, & Diuinitatis symbolum.

B. V. pulchritudine interna, & externa, ac non Diuinitate quadam viui est solis simulachrum.

Certè Theocritus (ex quo Pater Caspar Sanchez censet, Salomonem modũ sui epithalamij siue cerimoniã desumpsisse) Helenæ prodigiosam illam formæ

præ-

præstantiam describens, sic cecinit. Idillio 18.

Quemadmodum Aurora exoriẽs decorum ostendit vultum,
Cùm brumæ inuisæ, abeunte longâ nocte, candidum apparet ver,
Sic Aurea Helena, quæ ampla, & procera inter nos fulgebat.

Statius lib.2. syluarum in Epicedio Pileti Vrsi adolescentis formosissimi eius venustatem dilaudans, eâdem cælestium corporum vtitur similitudine;

Qualis erat procul heu cunctis puerisque, virisq;
Pulchrior, & tantam Domini minor, illius vnus
Ante decor. quantum præcedit clara minores
Luna faces, quantumque alios premit Hesperus ignes.

Eâdem Lunæ, Luciferi, stellarumque similitudine Seneca Poeta in Hypoliti celebranda pulchritudine vsus est: Actu. 2.

Pulchrior tanto tua forma lucet,
Clarior, quanto micat orbe pleno
Cum suos ignes coeunte cornu
Iunxit, & curru properante pernix
Exerit vultus rubicunda Phæbe,
Nec tenent stellæ faciem minores,
Qualis est primas referens tenebras
Nuntius noctis, modo lotus vndis
Hesperus, pulsis iterum tenebris
Lucifer idem.

Leander quoque apud Ouidium de Herone sua Heroina pulcherrima loquens ad unam, ait illi esse, & Diuinitate, & formâ quam simillimam:

Vera loqui liceat, quam sequor, ipsa Dea est.
Nec referam mores cælesti pectore dignos;
Forma nisi in veras nox cadit illas Deas.
A veneris facie non est prior vlla, tuaque
Neuè meis credas vocibus, ipsa vide.
Quanto cum radijs fulges argentea puris,
Concedunt flammis sydera cuncta tuis.
Tanto formosis formosior omnibus illa est:
Si dubitas, cæcum, Cynthia lumen habes.

M. Antonius duobus filiis ex cleopatra susceptis solis ac Lunæ nomen indidit.

Iulianus etiam Imperator Eusebiæ Imperatricis extollens venustatem orat.3. sic loquitur: *Corporis vigor, ac species, & pulchritudo tanta, vt cæterarum Virginum decor obscuretur; quemadmodum splendentia sydera Lunæ iam pleno orbe micantis luce collustrata speciem omnem, ac lumen amittunt.* Hinc formosis Solis, ac Lunæ aliquando nomina indita, vti fecit M. Antonius duobus liberis, ex Cleopatra susceptis quorum vni solis, alteri Lunæ cognomẽ imposuit, vti scribit Plutarchus in Antonio. Horatius denique libr. 1 Satyra 7. Brutum solem Asiæ, ipsius verò comites stellas appellatos testatur:

Laudat Brutum, laudatque cohortem,
Solem Asiæ Brutum appellat, stellasque cohortem;
Appellat Comites.

Brutus sol Asiæ dictus.

B.V. ob pulchritudinem suam vincẽtem omnia terribilis vt castrorum acies dicitur.

172. Eandem formæ gratiam, vtpotè de viris etiam fortissimis subinde triumphantem exprimere voluere filiæ Hierusalem, altero illo elogio dum eam terribilem, vt castrorum aciem ordinatam prædicarunt. Tanta enim vis pulchritudini innata esse consueuit, vt absque annis, fortissimos Heroas, inexpugnabiles Hercules, ac Sampsones expugnare, ac domare, deque illis triumphum reportare valeat. Cùm enim forma conciliatrix amoris sit, & hic vincat omnia, iure Pulchritudo domitrix, ac Dominatrix fortissimorum quorumcunque vocitatur. Vnde Deianira vxor Herculis, quærebatur, tantum Heroem monstrorum domitorem Amore victum, ac prostratum, vt videre est apud Ouidium in Epistolis.

Israelitæ fortissimi, mulierum pulchritudine superati.

173. Amor hic fœminarum impudicus inuictum illum Dei populum Israelem, tot in prælijs ferocissimorum hostium triumphatorem gloriosissimum, cuius fortitudo erat similis Rhinoceroti, turpissimè expugnauit. Cùm enim Balac Rex, nullâ armorũ potentiâ electam illam Dei gentem debellare posset, consilio vsus Balaam Arioli nefandissimi, eos fœminarum pulchritudine, nullo negotio prostrauit, vt videre est Num.c.24. 24. & cap.31. v. 16. Quod sceleratissimum consilium expendens Origenes Hom.20. in lib. Num. *Ex hoc ergo apparet*, inquit, *quod nequitia vsus sit Balaam, & consilium dederit Regi, talia dicens: Populus hic non proprijs viribus, sed Deũ colendo, & pudicitiam conseruando vincit. Si vis eos vincere, primum eorum pudicitiam deijce, & sponte vincentur. Sed aduersum hæc non virtute militum, sed mulierum decore pugnandum est, nec armorum vigore, sed mollitie fœminarum. Procul amoue armorum manum, & electam congrega speciem puellarum, ludentes pedibus eant, manibusque plaudentes. forma vincit armatos. ferrum Pulchritudo captiuat, vincentur specie, qui non vincuntur prælio. Verum vbi senserint eos mulieres manus dedisse libidini, & peccato inclinasse ceruices, non prius semetipsas cupientibus præbeant, quam de sacrificijs Idolorum a quieuerunt degustare, vt cogente libidine, consilijs obtemperent fœminarũ, & consecrentur prius Beelphegor, quod est Idolum turpitudinis.* Concludit tandem Origines paucis intercalatis: *Captiuantur ergo Israelitæ non ferro, sed luxu, nec virtute, sed libidine, & fornicantur in mulieres Madianitidas,*

Israelitæ pudicitia & castitate hostibus inuicti.

Forma vincit armatos. Pulchritudo ferrum captiuat.

Beelphegor Idolum turpitudinis.

das, & ira Dei insurgit super eos. Ex his colligimus apertè, pulchritudinem quoddā armorum genus esse validissimum, quādam castrorum aciem, ad homines quātumuis ferocissimos, atque generosissimos debellandos, ac proiterneudos aptissimam.

Stellæ sunt cæli militia.

174. Quod si denique per castrorum aciem ordinatam intelligamus stellas, quæ Deut. 17.2 *Cæli militia appellantur, cælestem planè Deiparæ pulchritudinem, in qua nil amplius desiderari possit, intelligemus*. Hinc in victoria illa contra Sisaram Debbora Prophetis suo cantico Domino modulata est: *De cælo dimicatum est contra eos, stellæ manentes in ordine, & cursu suo aduersus Sisaram pugnauerunt*. Stellarum arma sunt radiorum spicula. Vnde S. August. libr. 7. de Ciu. cap. 16. ait *Solem, & Lunam sagittas habere, eo quod hæc duo sydera de cælo radios in terras vsque pertendant*. Dum igitur sponsæ forma terribilis vt castrorum acies ordinata vocitatur, summa eius pulchritudo non modo soli, & Lunæ verumetiam ipsis stellis comparatur.

Stellarum, Lunæ ac solis arma sunt radiorum spicula.

175. Qua similitudine nō solū eximiā, præstantissimam, ac cælestem, verumetiam Diuinam plane sponsę pulchritudinem fuisse ostendunt. Sol enim, Luna, ac stellæ Phœnicibus, alijsque populis velut Deorū Numina summo in honore habebantur. Hinc etiam filiæ Siō sponsam tāquam semideam, vtpotè per gratiam diuinæ effectam consortem naturæ Beatissimam celebrabant: *Viderūt eam filiæ Sion, & Beatissimam prædicarunt, & Reginæ laudauerunt eam*. Hinc olim Ethnici Virgines oris, totiusque corporis dignitate conspicuas Deas appellare consueuerunt. Ita Homerus Odyss. 6. Vlyssem Nausicaæ Alcinoi Regis filiæ formā Dea dignam commendantem introducit his versibus.

Sol Luna, & stellæ apud Phœnices pro Dijs habitæ.

Virgines decoræ olim Deæ appellatæ.

Suppliciter te rogo ò Regina, DEVS, siue quis aut mortalis es
Si quidem Dea es earum, quæ latum cælum incolunt.
Artemidi te ego, Iouis Magni filia
Formaque magnitudineque indoleque quam proximè assimilo:
Siue aliqua es hominum, qui supra terram habitant,
Per beatus tibi Pater, & veneranda Mater
Per beati fratres.

176. Quod si cum aliquibus dicamus in hiscè nouæ sponsæ cum magno illo cæli Principe Nuptijs, ignem in arula prælatum, vti Phœniciæ, Persarumque Reges, ob solis, quem vt DEVM adorabant reuerentiam, consueuerant, merito in ea Solis, Lunæque Diuinitatem agnouisse pronunciabimus. Videmus enim orienti Soli quotidie ante ire Luciferum, Lunæ verò in noctem Hesperū. Cum igitur Virginem nostram gloriosissimam Patris æterni filiam, Dei filij Matrem dignissimam, Sponsamque Spiritus Sancti purissimam, Auroræ, soli, stellisque siue castrorum aciei ordinatę cōferri audimus eximiam planè cælestem, ac Diuinam quandam tam animi quam corporis inditam ipsi fuisse elegantiam, filio quam simillimam censendum est. Cum enim Propheta Regius Dei filium humanam naturam sibi desponsantem Soli exorienti conferat *In sole*, inquiens, *posuit tabernaculum suum, & ipse tanquam sponsus procedēs de thalamo suo*: consequitur sanè, vt & ipsius Virgo Mater, Soli iā cōparata in solemque, ipsum concipiendo, trāsformata, ipsius pulchritudinem æmuletur, eamque in se repræsentet. De huius spōsi pulchritudine Nazian. orat. 34. Pulcher, vt sponsus, magnus, ac celer vt Gigas. Audiamus etiam Nazianzeni fratrem Cæsarium Dialogo 1. *Sed enim*, inquit, *ad sponsalem pulchritudinem huius luminaris accedamus, ait enim de illo Dauid: Et ipse velut sponsus egrediens ex thalamo suo, id est, verbis hisce alacritatem, & temperamentum aspectus eius matutini exprimens; nam in exortu iucundus est omnibus, & velut sponsus aspicitur.*

Lunam præcedens in noctem Hesperus, solem vero mane Lucifer, eorū quandam denotant Diuinitatem, & quare?

Dum B.V. Soli, & Lunę comparatur, eiusdem quædam Diuinitas insinuatur.

177. Decuisse porrò Dei Matrem in vtroque homine esse pulcherrimam ac formosissimam ostendit lib. 1. Par. 3. ar. 3. cap. 1. Seraphici Ordinis Pelbartus, *qui etiam formositatem hanc stellam in Regio illo duodecim stellarum Virginis in capite radianti diademate, appellat*. Decentiam hanc in primis Virgineis, figuris Estheris cōiugatæ, Iuditæ Viduæ, Rachelis, & Rebeccæ Virginis, exēplis comprobat, quæ omnes sacrarum literarum testimonio formā præstantissimæ fuisse perhibētur. Cum igitur figura similitudinem referre debeat figurati, consequitur sane Deiparam formæ elegantia extitisse celeberrimam adeo vt nec in statu coniugatarum, nec viduarum, nec Virginum, vlla par illi vnquam reperiri potuerit. Accedit, quod cum exterior corporis constitutio mentis quoddam simulachrum sit, eiusdem pulchritudinem patefaciēs, decuit corpus esse pulcherrimum, vt ex illo in cognitionem spiritualis venustatis deueniremus, cum corpus animę proportionatum, vt plurimum esse oporteat, vti forma materiæ esse consueuit. Hinc corpus humanum ob præstantiam ani-

Decuit vt Dei Mater in vtroque homine esset pulcherrima.

Formositas est stella in Corona B.V.

Nulla fœmina nec in statu coniugatarum, nec viduarū, nec Virginū par Mariæ in pulchritudine.

animæ, omnibus brutorum corporibus præstantius, ac nobilius esse videmus.

Decebat insuper Matrem filio esse simillimam. cũ teste Philosopho 2. Filius Matri solet esse similis *Physicorum Natura sit vis insita in rebus similia cn similibus procreãs. Nisi igitur natura impediatur aut erret filius, Patri Matriuè similis sit necesse est. Cum igitur Virginis filius speciosus forma præ filijs hominum extiterit, cõsequitur sane, & Matrem speciosam forma, pre omnibus filiabus hominum, pulcherrimamque mulierum fuisse*. Nec impedimentum hic vllum, aut error interuenire potuit quin Mater filio similis euaderet, cum Dei filius in tempore de Matre, sine Patre, Spiritu S. operante, cuius perfecta sunt opera, genitus sit. Sicut ergo filius fuit pulcherrimus, ita Matrem quoque pulcherrimã esse oportuit. Ex præstãtia siquidem arboris, fructus, à qua productus est, præstantia intelligitur. Quod si Virgo nostra, felix, & omni laude dignissima, ab Ecclesia prædicatur, laudem sane etiam illam, eam nancisci oportuit, quæ est, pulchro corpori Virginitatem associatam videre. *Castitas enim in pulchris est multo laudabilior, quã in deformibus, quibus ergo laudibus extollenda erit Dei Matris illibata Virginitas, quę in Virgineo illo corpore, velut aureo annulo gemma preciosissima relucebat? Vnde ab Ecclesia mirè laudantur Virgines, quæ cum pulchritudine corporis, animæ venustatem sociarũt. Hinc de quadam canitur; Pulchra facie, sed pulchrior fide beata es, &c.* Hæc ferè Pelbartus.

B. V. habuit corpus pulcherrimum ipsius animæ proportionatum.

Sicut Christus fuit pulcherrimus, ita & Mater. ex præstantia enim fructus nobilitas arboris agnoscitur.

Virginitas B. V. in Virgineo corpore velut aureo annulo gemma relucebat.

178. Quid iam de interiori animi virginalis dicemus pulchritudine, qua non modo solem, Lunam, sydera, orbiumq; cælestium, verumetiam Angelorum reliquorumque omnium cęli ciuium nitorem transcendit? Hanc idem Pelbartus in puritate, in virtuositate, in sanctitate, perfectionisque sublimitate constituit, quæ omnia ille velut sydera in Virgineo vertice inter reliqua, quæ ei coronam illam 12. stellarum conficiunt radiare asserit. De puritate supra, multa iam diximus, hic sufficiat memorasse illa, qua idem Pelbartus lib. 8. Par 2. art. 3. cap. 3. in Virgineæ puritatis laudem adfert; Hanc ille ex D. Th. Petro Aureolo quadruplicem fuisse asserit. Primam vocat sanctificationis in Materno vtero; alteram innocentiæ; tertiam castitatis Virgineæ; quartam denique superuentionis Spiritus S. in Conceptione filij Dei. Prima puritate, sanctificationis videlicet, Protoplastorum in statu innocentiæ puritatem transcendit; hæc enim lapsa, ac labefactata est per peccatum: Virginea verò semper stabilis ac immutata permansit. Transcendit etiam Angelorum puritatem, quia licet fuerint in bono confirmati, tamen nec crescere nec decrescere in præmio essentiali amplius potuerunt, vti potuit Virgo beatissima, quæ præclarissimis illis de virtute in virtutem progressibus, ipsi quodammodo superno omnium Principi admirabilis extitit. *Illius enim sunt verba illa*. Cant. 5. *Quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis filia Principis!* Accedit, quod Angelicæ Naturæ puritas aliquando vacillauerit, & in peccatum sit prolapsa: Virginea vero, vti supra fusè probatum, semper inconcussa perstiterit. Puritate quoque innocentiæ, Deipara omnem rationalis creaturæ, ob Diuinæ Maternitatis eminentissimam dignitatem, nitorem transcendit. hoc enim ipso quod in Matrem Dei electa fuerit, nullum in ipsam peccatum cadere potuit, quod nulli hactenus donatum fuit. Puritate etiam Virgineæ castitatis, omnes homines, Angelosque excessit. hominibus enim primũ integritatis huius exemplar extitit, vt nec primam similem, nec habere visa sit sequentem. Excessit Angelos, quia, vt ait Hieronymus, hoc retinuit per virtutem castitatis, quod in Angelis est necessitatis naturæ. Puritate denique illa, ex superuẽtione Spiritus S. & præsentia Dei in anima Virginis exortâ, omnia creata excessit; tunc enim Mater Dei effecta est, qua Maiorem DEVS de absolutâ suâ potentiâ nequit efficere, atque ita cõsequens est ei puritatem omnem, quæ creaturæ communicari potest, fuisse cõmunicatam. Puritatem hanc in animam Virginis ex præsentia æterni Verbi ac Spiritus Sancti productam iure merito Pelbartus ibidem considerans in illa prorupit verba: *Quis ergo mente capere sufficiat quantũ ipsa, præ omnibus nitidissima, summa puritate post DEVM refulgeat? O' Virgo gloriosissima super omnes sanctos, & Angelos purissima! O sanctarum sanctissima! O' omnium creaturarum Domina! cum tua enarrare non sufficiamus magnalia, hoc tantum prece humillimâ flagitamus, quatenus per tuę puritatis merita sanctissima, deleas sordium nostrarum crimina, ducasque ad tui prædulcissimi Nati Regina felicia*.

B. V. Pulchritudo interior in puritate animi sita.

In B. V. quadruplex Puritas.

B. V. Puritas superat Protoplastorum, & Angelorũ Puritatem.

Puritas Angelicæ Naturæ aliquando vacillauit, at vero Mariæ nunquam.

B. V. Angelos excessit puritate Virgineæ castitatis, quia illi hanc sunt necessitate naturæ, vt vero B. V. per virtutem.

Oranda B. V. vt per suæ Puritatis merita deleat sordida nostra crimina.

179. Stellam hanc puritatis sequitur altera, omnium videlicet virtutum, ornatus, summaque perfectio, qua Virgo nostra omnibus ratione præditis creaturis, ipsisque Angelicis Hierarchijs fuit superior, omnibusque palmam pulchritudinis præripuit. Quod agnoscens S. Ephræm

Ephræm Syrus serm. de laud. B. V. O' intemerata prorsusque pura Virgo Deipara, quæ solo Deo excepto cunctis superior extitis! Formosior es ipsis Cherubin, & Seraphin, & omni exercitu Angelico. Pulchritudinem hanc virtutum ipsa Virgo in se agnoscens gloriabatur: Eccl. 24 *in me omnis gratia viæ, & veritatis, in me omnis spes vitæ, & virtutis*. Virtutis summam Virgini communicatam perfectionem colligit idem Pelbartus libro 1. Part. 2, art. 3, cap. 6. ex illo S. Bernardi pronunciato: *Quantumlibet te affligas, quantumlibet te crucies, non dabit tibi copiam sui Dominus virtutum, nisi fueris virtutibus adornatus*. Cum igitur DEVS nulli nisi virtuoso copiam sui tribuat, sequitur quod B. V. Dei Mater, cui se DEVS in filium dare disposuerat, virtutibus fuerit decoratissima. Proinde dicitur à S. August. & Bernard. B. Virgo prius in anima, quam in corporeo vtero, Saluatorem, per fidem, spem, & charitatem concepisse. Quæ virtutes si in illa non fuissent, DEVS in ipsius vterum non venisset.

Virtutis summa perfectio B. V. cælitus communicata.

B. V. itaquam virtuoæ Deus sui copiam per Incarnationem tribuit.

180. De hac omnium virtutum perfectione absolutissima, quæ resplendebat in Virgine rursus Pelbartus libro 6. Stellar. Part. 3. præclarè sanè breuiterque multa complexus: *Primum*, inquit, *bonum gratiæ admirabilis benedictæ Virginis est, quod eam DEVS omnibus donis Spiritus S. repleuerit iuxta vaticinium Isaiæ capit. 11. Secundum bonum gratiæ est, quod omnes virtutes, & gratias sanctorum generales, & speciales ei Deus excellentissimè infuderit, vt dicere possit: In plenitudine sanctorum detentio mea. Quæ verba expendens Bernardus: Benè, inquit, in plenitudine Sanctorum detentio Mariæ fuit, cui non defuit fides Patriarcharum, spes Prophetarum, Zelus Apostolorum, constantia Martyrum, sobrietas Confessorum, castitas Virginum, fœcunditas coniugatorum, insuper, & puritas Angelorum*. Taceat ergo Esther de sua nobilitate. Susanna de sua Castitate; Ruth de sua iustitia, Debbora de sua prudentia; Rachel de sua pulchritudine; Iudith de sua fortitudine, quia Maria supergressa est vniuersas. Denique benè Hieronymus: *Cæteris per partes, Mariæ verò se totam infudit gratiæ plenitudo*. Hæc Pelbar.

B. V omnes virtutes, & gratias sanctorum in se complexa.

181. Virgineam hanc Diuinamque pulchritudinem contemplatus Iacobus Pontanus noster, feliciter in eius ita excurrit laudes:

Pontani de Pulchritudine B. V. encomium.

Luce ò lucidior, lapillisque
Eois radiantior; coruscis
Poli lampadibus magis corusca,
Niue ò candidiorque, lilioque
Argento simul, & ligustro,
Cycno, marmore, eburneisque signis.
O' flores superans odore, & herbas,
Et vnguenta fragrantia, atque thura,
Decentissima sola fœminarum,
Fias Melpomene mihi necesse est
Mihi labra riges, tuisque lymphis
Si te pro meritis canam expetissis.

182. Vtramque pulchritudinem Virgineam tam animi quam corporis paucis complexus est S. Bonauent. cap. 14. in speculo, Explicās enim verba illa Leuitici ca. 24. *Sumetisque primo die fructus arboris pulcherrimæ*; ait Arborem hanc pulcherrimam esse Deiparam Mariam, docetque ex fructus eius pulchritudine, Arboris huius Virgineæ pulchritudinem colligendam esse: *Arbor pulcherrima, inquiens, est Maria, pulchra quidem est in folijs oris, pulchrior autem in floribus cordis, pulcherrima verò in pulcherrimo fructu ventris, de quo B. Bernardus sic infert: Si fructus ille mortis non solum suauis fuit ad vescendum, sed etiam, teste scriptura, delectabilis aspectu: quāto magis huius vitalis fructus viuificum decorē debemus inquirere, illum, inquam, in quem desiderant Angeli prospicere? Pulcher vtique fructus Christus est, qui speciosus forma præ filijs hominum est. Si autem plenius cognoscere volumus fructus huius pulchritudinem, recurramus ad ipsam arborem pulcherrimam, requiramus ipsam pulcherrimam eius Matrem, & dicamus illi: Qualis est dilectus tuus ex dilecto, ò pulcherrima mulierum? Cant. 5. Et ecce ipsa respondens, statim dicet: Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus. Ipse candor lucis æternæ. Candidus quidem ex Diuinitate, rubicundus autē humanitate, candidus conuersatione, rubicūdus, passione. Ecce quā pulcher fructus. Vnde bene de ipso Augustinus: Pulcher in cælis, pulcher in Matre caro, & Verbum. Hæc autem pulcherrima Arbor Maria, non solùm habet pulcherrimum fructum ventris, sed etiam habet pulcherrimos fructus mentis. De quibus Apostolus ad Gal. 5. Fructus autem Spiritus est charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas*. Sic ille.

B. V. Arbor pulcherrima.

Ex Fructus Pulchritudine Arboris Virgineæ nobilitas agnoscitur.

Christus candidus ex Diuinitate, rubicundus humanitate.

Quinam sint pulcherrimi fructus mentis B. V.

183. Ob quos sanè pulcherrimos, dulcissimosque duodecim fructus, dixerim ego Deiparam esse Lignum illud vitæ, de quo Ioan. Apoc. 22. afferens fructus duodecim per menses singulos afferens fructum suum Sub cuius vmbra, patrocinio videlicet Virginis, protectioneque fidelissima, quisquis cōquieuerit, deque eius fructu pulcherrimo, atque dulcissimo in Eucharistia mensibus singulis, quemadmodum in eius Sodalicijs fieri consueuit, magnâ cum pietate, ac reuerentiâ, vti

B. V. Lignum vitæ afferens fructus 12.

Fructus ligni vitæ præcipuus est Euchar. qua sodales Parthenii vescentes iuuenescunt.

vti par eſt, deguſtauerit, fructus illos omnes Spiritus Sancti, in animo ſuo germinare ſentiet, aliarumque virtutum, quibus vera animi noſtri continetur pulchritudo, incrementa experietur, adeoque venuſta, viuida, ac vegeta, ſeniјque expers ipſius euadet anima, vt eam cæleſtis ſuſcipiens Sponſus, in eaque imaginem ſuam refulgentem agnoſcens ei dicturus ſit: *Ecce quam pulchra es amica mea, ecce quam pulchra!* Proprium enim huiuſcé Auguſtiſſimi Sacramenti eſt ſumentem in ſe conuertere, eundemque gratiæ ſuæ ſplendoribus irradiare, ardoreque charitatis accendere.

Caro Chriſti eſt Sol & Luna noſtra.

184. Nimirum vitalis huius ligni fructus eſt caro Chriſti, eſt caro Virginis, quæ cum ipſa & Sol, & Luna noſtra ſit, immaculata quoque illa Hoſtia, & Panis Angelicus, Sol, & Luna noſtra ſit neceſſe eſt. Quicunque enim in præſentis ſæculi tenebricoſa nocte ambulãs, ſi puro corde, menteque nulſius lethalis peccati conſciã ad cæleſtẽ hanc menſam acceſſerit, mirificos ſane mentis ſplendores, cordiſque puriſſimos calores experietur. Lunam eſſe cãdidiſſimam corpus illud Domini candidiſſimum, Domini inquam illius, qui Candor eſt lucis æternæ, docet Philo Carphatius. *Luna*, inquiens, *eſt Eccleſia adhuc pugnans. Luna etiam poteſt intelligi humana IESV Chriſti caro, per quam Luna ipſa lucet, & paſcitur in nocte. Ipſa enim IESV caro caput eſt Eccleſiæ, & ſalutare pabulum Sapientia, quæ immolauit victimas ſuas, miſcuit vinum, & propoſuit menſam ſuam.* Cuius typum pridie id eſt die 4. condidit.

Luna eſt Eccleſia militans.

Luna eſt Caro Chriſti.

185. Idem Corpus, Solem animarum noſtrarum eſſe, indicare voluit Saluator, cum ſacratiſſimum hoc myſterium die quinta ſiue die Iouis, iturus ad mortem inſtituit, ceu figuratum eorum, quæ die quarta mundi, tanquam figuræ præceſſerunt, duo illa nempe orbis Luminaria magnus Sol videlicet, & Luna, totũ Vniuerſum illuminãtia, quæ in hac maxima orbis architectura fabricatus eſt. Verè.n. ante inſtitutionem huiuſcé Euchariſtici ferculi, tres quædam dies ſubobſcuræ præceſſiſſe viſæ ſunt, licet lux illa prima die creationis orbis, condita rutilarit. Primam hanc diem dixerim ab Adamo vſque ad diluuium: ſecundam à Diluuio ad legem Moſaicam; tertiam à Moyſe vſque ad Chriſti Euangelium. In omnibus hiſcè diebus legis naturæ, ac legis ſcriptæ, modica aliqua, tenuiſque lux diuinæ cognitionis, cæleſtiumque myſteriorum mortalium mentibus affulgeſcebat. At verò ætate, ſiue die quarta, quæ eſt legis Euangelicæ, vbi die Iouis vere Sancto, quo ſanctiſſimum hoc inſtitutũ eſt ſacramentum, lux emicuit mox Diuinæ notitię, cęleſtiumque Arcanorum lumen, ad inſtar Solis, Lunæque, toto terrarum orbe ita diffuſum eſt, vt nemo ſe nec à calore Euchariſtici huius ſolis, Lunæque, niſi quis ipſi ſponte in animam ſuam occludat aditum, obſtinatuſque in peccatis, eius aſpectum reſpuat, ſe poſſit abſcondere. Diem porrò illam quartã, in qua Sol conditus eſt figuram fuiſſe feliciſſimæ illius diei, qua Euchariſtia velut figuratum inſtituta eſt, teſtatur Beda Venerabilis à Gloſſa in cap. 1. Gen. citatus: *In hac veſpera*, inquiens, *populi in Aegypto Agnum obtulit, & verus Agnus ſacramenta ſui corporis inchoauit, in hoc mane populus Iſrael iugũ ſeruitutis excuſſit, & Chriſtus nos ſuo ſanguine redimens à Diaboli ſeruitute liberauit.*

Quarta die ab orbe condito Sol & Luna tãquã figuræ inſtitutio-ẽ Euchariſtię prę ceſſerũt. quæ Sol & Luna noſtra eſt.

Die Iouis Sancto quo Sanctiſſimum eſt inſtitutũ Sacramentum lux diuinæ notitiæ vel maximè mũdo illuxit.

186. Lumen, caloremque Solis huius, panis, Vinique accidentibus, ceu nube pertenui, obuelati, experti fuere duo illi Chriſti Diſcipuli, qui proficiſcentes vna cum Magiſtro exponente eis ſcripturas, tantâ caligine mentis erant obfuſcati, vt dicat S. Lucas: cap. 24. *Oculi autem eorum tenebantur, ne eum agnoſcerent.* At verò vbi primum accepit Panem, & benedixit, ac fregit, & porrexit illis, mox idem Euangeliſta attexuit: *Aperti ſunt oculi eorum, & cognouerunt eum*: Panem porrò illum à Chriſto porrectum corpus fuiſſe Saluatoris teſtatur ipſe Auguſtinus. Oſtendere nimirum voluit benedictus Dominus corpus ſuum Lunam quandã eſſe, infidelitatis tenebras effugantem; Solem mentis oculos illuminantẽ, animumque in Diuinum amorem accedẽtem. Vnde ijdem dixere Diſcipuli: *Nonnè cor noſtrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via, & aperiret nobis ſcripturas?* Quod æquipollere videtur voci illi Sponſæ: *Anima mea liquefacta eſt, vt dilectus locutus eſt.* Si enim Sola Chriſti vox eam vim, ac energiam cor accendendi, animam liquefaciẽdi habuit, quid tandem cenſendum eſt facturam, intimã ipſius, qui ignis conſumens eſt, in noſtris animis pręcordijſque præſentiam?

Diſcipuli euntes in Emaus Sole & Luna Euchariſtiæ illuminati, vt Dominum agnoſcerent.

Si vox Chriſti animam accendit, quãto magis ipſa eius præſentia?

187. Si olim Ignis hic ſuauiter lucẽs, & ardens in amplexus duntaxat Senis illius Simeonis adueniens, adeo illum amore ſui inflammauit, vt mox diſſolui, & eſſe cum Chriſto, huius mundi, vanitatumque ipſius affectus tædio anhelaret, medulliruſque concineret: *Nunc dimittis ſeruum tuum Domine, ſecundum verbum tuum*

in pace, &c. Quas diuini amoris flammas in corde nostro Sol ille increatus, purissimusque ignis non excitabit, quæ menti nostræ non porriget lumina, vbi in animam nostram fuerit illapsus, eamque in se ad instar ignis transmutarit?

188. Audiamus Guerricum Abbatem serm. 1. de Purif. qui Senis huius Diuinum illum Ignem, sp edo: eumque paternæ gloriæ amplexatis sinuque suo amantissimè refouentis mentis lumina, cordis flammas castos amores, felicitatemque considerans, sic eum alloquitur: *Vere tu Senex serene lumen portabas, non modo manibus, sed & sensibus, qui sic eras illuminatus, vt tanto ante futuram illuminationem gentium tã clarè videres, & iam tunc, inter tenebras Iudaicæ infidelitatis, hodierna claritas fidei nostræ tibi coruscaret. Lętare iam senior iuste, plena est iam omnis terra gloriá luminis illius, quod occultum in sinu fouebas, imo quo sensus tuos refouebas. O' fomes amoris, ipse amor suauis, & dulcis ad refocillandam animam. Prorsus suauis, & dulcis, etiam cum crucias, & affligis: cruciatu feliciter delectans, sicut ignis salubriter refrigerans. Ignis iste si in sinu absconditus fuerit, vestimenta non comburit, imo illum ignem extinguit, qui in sinu celatus, non modo vestimentum adurit, sed, & quod vestitum est, depascit, id est corpus, & animam pariter consumis. DEVS,* inquit, *noster ignis consumens est Deut. 4. Sed ò ignem consumentem, nam animam refouet, demulcet mentem, Spiritum recreat, reparatque pereuntem. Huius ignis vim Simeon non ignorabat, qui in sinu suo eum portare gaudebat, pectusque senile fotu illius calefaciebat.* Quam salubrius, & suauius ignis iste senem nostrum calefecit, quam Regem Dauid Abysag sunamitis? *Nisi forte Abysag hic idem Ignis fuit, Sapientia scilicet, cuius amplexu non solum recalescunt frigidi, sed etiam reuiuiscunt mortui. Amplectere igitur, ò Beatè Senex, Sapientiam Dei, & recalescent, atque renascent quasi de nouo sensus tui. Adstringe vberibus tuis misericordiam Dei, & erit sanctus tua in misericordia vberi. Inter vbera, inquit, mea commorabitur, etiamcum reddam illum Matri suę manebit apud me. Et cum inter Materna vbera continebitur, nihilominus inter vbera mea commorabitur, & vbera quoque mea inebriabit misericordia vberi, & si non quantum Vbera Matris.*

Simeon amplexans Christumquantas amoris flammas expertus.

Ignis Diuini amoris si in sinu absconditus fuerit, vestimentum non cõburit, imo illũ ignẽ extinguit.

Effectus Ignis Diuini.

Sapientię increatæ amplexu non solum recalescunt frigidis sed etiam reuiuiscunt mortui.

189. Audiendus hic rursus idem Abbas serm. 2. de Purif. vbi ardores, amoresque purissimos pientissimi illius Senis IESVM animitus amplexantis contemplans, postquam Nomen Christi quod vnctum, & vnctionem sonat explicuisset, docuissetque de ipso virtutem processisse, vnctioneque illa senem edoctum de omnibus, hæc subiunxit: *Quid autem putamus, Vnctus iste, qui vngit etiam quos non tangit, quomodo candidum, & sanctum pectus senis nostri perunxit, cum suscipiens eum in vlnas suas, adstringeret eum vberibus suis, & gestiret includere si posset in intimis cordis sui? Quid, inquam, putamus ille suauis, & mitis, qualem insinuabat seipsum castissimo sinui pij Senis, qualis illabebatur medullis, quam dilectabilem, & salubrem, imo quam omnino ineffabilem se implicabat ossibus, inspirabat sensibus? Prorsus liquescebat vnctus in Vnctionem, quasi ad ignem resolutus ad amplectentis amorem, vt minimum doceret vnctio quod dicit lectio, sed non discit, nisi dilectio. Quomodo enim legis? Vnguentum exinanitum Nomen tuum. Hoc siquidem Vnguentum exinanitur, cũ à quadam duricie sui resoluitur, non vt perefluat substantia ipsius, sed vt fluant aromata illius, vt quasi nihil habens solidi sentiri possit, teneri non possit. Aut certè magis anima Senis liquescebat in amplexu huius Vncti, vel Vnguenti, vt diceret: Anima mea liquefacta est, vt dilectus meus infusus est mihi. Infusio itaque Vnctionis, testimonium est Vncti. Hęc seni testabatur de Puero, tanquam Spiritus Veritatis, & charitatis, veritate docens, charitate vngens, & accendens, & omnia interiora gelidi senis ponens, quasi cum vnguenta bulliunt. Motus bullientium vnguentorum; æstus desideriorum; sonus eorum, iubilus affectuum pariter dicentium: DEVS meus, es tu, & confitebor tibi, DEVS meus es tu, & exaltabo te, quia factus es mihi in salutem. Omnibus quidem generaliter factus es in Saluatorem, sed mihi specialiter factus es in salutem, pectus morbidum perungens, vitalemque resuscitans calorem, animam refocillans, & oculos illuminans, Viderunt oculi mei Salutare Dei, & illuminati sunt interiores oculi mei, qui languebant præ inopia. Omnino ad tactum huius hominis noui, renouata est, vt Aquilæ iuuentus mea, sicut paulo ante mihi loquens pollicebar: Introibo ad altare Dei, vbi Maria IESVM offert Patri, ad DEVM qui lætificat senectutẽ meam.* Hæc piissimus Abbas de mirificis à IESV Christo intra sinum, vlnasque Simeonis quiescente in illius mẽte productis luminibus; in voluntate excitatis amoris ardoribus, quos omnes, imo lõgè vehemẽtiores in animis nostris aptè dispositis cum speciebus panis absconditus, in eas ingreditur, vtpote, Sol noster, à Virgineo Sole, Matre, inquam, Virgine carnem mutuans, nobisque illam in cibum communicans, nosque totos in suam pulchritudinem, amoris vi transformans, producere consueuit.

Christus vnctus in amplexu Simeonis vngebat eius pectus, & sui amore illud bullire faciebat.

Anima Simeonis lique facta in amplexu cęlestis Vnguenti, i. Christi.

Cor Simeonis Christum amplexantis amore eius bulliebat.

Christus intrans cor nostrũ velut Sol illud calefacit suo ardore: & luce collustrat.

190. Hac cælesti pulchritudine decorata fuit Virgo quædã Eucharistici huius solis beneficio, quæ per septennium

ante

ante obitum solâ, die Dominico quouis, cõmunione sumptâ se sustentauit, quod cum Hugo Lixcolniensis non crederet, iussit à Clericis per dies 15. eam arcta custodia detineri, quousque compertũ fuit toto illo memorato termino, nullo vsam fuisse corporis nutrimento. Quam porro pulchra hæc Virgo, hoc Pulchro Eucharistico se sustentando euaserit, ita Reinaldus ad Annum 1225. num. 38. ex Parisio: *Faciem quoque semper habuit, vt lilium, candidissimam, roseoque rubore perfusam ad iudicium pudicitię, & mundiciæ Virginalis*. En quomodo ab hoc Virgineo sole Eucharistico pulchritudo etiam in humana redundat corpora dum ea adeo candida, atque rubicunda reddit, sibiq; qui candidus ac rubicũdus est, reddit quam simillima.

Eucharistia vocari potest Mensa solis.

191. Quare iure merito corpus hoc Saluatoris de purissimis Virginis sanguinibus efformatum animis nostris Diuinam illam pulchritudiné cum tot mentis luminibus, tot voluntatis ardoribus impertiens, Mensam solis, à Virgineo nempe hoc, animatoque sole nobis præparatam appellare possemus. Siquidem ad mensam hanc mortalibus omnibus cuiusque status, conditionis, ac gentis liberrimus patet accessus, perinde atq; ad illam celeberrimam Solis Mensam, de qua Herodotus lib. 3. sic scripsit: *Solis mensa talis esse memoratur: Est in suburbanis pratum omnium quadrupedum refertum carne, quam per noctem omnium ciuium magistratus properant ponere, ad eamque vbi illuxit cuilibet epulatum licet accedere. Hæc autem à terra reddi assiduè indigenæ aiunt*. Vnde vt se gratos soli, qui fructus omnes è terra, vitali calore, benignisque influxibus producit, exhiberent, eius honori sumptuosissimam hanc Mensam toti orbi communem apparabant; ad quam viri etiam sapientissimi, tantæ nouitatis videndæ cupidi, è longinquis regionibus aduolabant. Hinc S. Hieronymus Epist. ad Paulinum: *Apollonius*, inquit, *perexit in Aethiopiam, vt Gymnosophistas, & famosissimam solis mensam videret in sabulo*. Tantis sumptibus, tantoque luxu instruebatur hæc solis mensa, vt Cælius Rhodiginus libr. 19. antiq. Lect. dixerit Mensas diuitum Mensas solis dici consueuisse. Hinc Lucullus Cænaculum splendidissimum in quo opiparè cõuiuari assueuerat, Apollinem, appellauit; cumque lautum aliquod Epulum instruendum optabat; *Hodie aiebat, cænandum in Apolline*. Quæ sanè melius de Diuinissima hac æuiterni iustitiæ solis Mensa dici queunt, in qua nõ

Quæ fuerit Mensa solis apud veteres?

Apollonii curiositas in Mensa solis videnda.

Mensæ Diuitum, Mensæ solis dictæ.

Cænaculum Luculli Apollo appellatum.

variæ animalium carnes, non è terra productæ dapes, ac fructus, sed immaculata caro filij Dei, & Mariæ Virginis gloriosissimæ, animæ, Diuinitatiq; hypostaticâ vnione sociata, cum omnibus cæli diuitijs ac thesauris, communicatur; quo Diuinæ cõsortes efficiamur naturæ, & in spiritualem pulchritudinem, tam Dei filij, quam eius Matris dilectissimæ, veteri homine in nobis mortificato, ac perempto, transformemur.

Per Euchar. in spirituale pulchritudinem Christi, & eius Matris transformamur.

192. Hac etiam de causa crediderim aptissimè Virgineæ huius formæ elegãtiam castrorum aciei ordinatæ comparari. Nulla enim arma, quamuis vulcaniâ arte fabrefacta, nulla tela, vel enses, adeo potentes, auctique sunt, atque est Amor hic Deiparæ, qui instar gladij planè adamantini, atque fulminei veteré, carnalemque hominem in nobis iugulat, vt sagitta potentissima cor terrenum transuerberat, nosque in Diuinos quosdam homines transmutat, ita vt reuera dicere possimus huic cælesti, Diuinaque preditæ pulchritudine potentissimę Heroinæ: *Sagittæ potentis acutę, populi sub te cadent*; telo scilicet formæ tuæ elegantissimæ, castissimæque fauciati; quo tãdem in postrema illa anastasi, gloriosi corporis dotibus, immortalitatis videlicet, claritatis, agilitatis, ac subtilitatis, beneficio Virgineæ huius carnis exornati, resurgant. Tota enim gloriosorum illorum corporum pulchritudo, vbi post cõsummationem sæculi rediuiui surreximus atque innouabimur, è sacratissimo Christi corpore Eucharistico, tanquam viuo, perennique fonte in nos redundabit. Hoc enim nobis verbis illis indicauit Saluator Ioan. 6. 55. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem habet vitam æternam, & ego resuscitabo eum in nouissimo Die*. gloriosum videlicet, gloriosisque dotibus decoratum. Vt porrò intelligeremus quænam hæc vita æterna sit, paucis intercalatis attexit: *Sicut misit me viuens Pater, & ego viuo propter Patrẽ, & qui manducat me, & ipse viuet propter me*. Quæ verba expendens S. Hilarius libr. 8. de Trinitate. *Sicut*, inquit, *viuit Christus per Patrem, sic nos per carnem eius viuemus, vita nimirum Diuinâ, accipiendo illam à Filio, sicut filius vitam, essentiam, omniaque attributa, ac perfectiones tanquam à fontali origine accipit à Patre*. Vnde consequitur, vt quemadmodum filius in Patre, & Pater in filio, per circuminsessionem, vti loquuntur Theologi, in se mutuo vi amoris sui transformati habitant, ita quoque illi quicunque puro corde, conscientiaque

Spiritualis Pulchritudo B. V. armatæ aciei comparata, quia veterem hominem in nobis perimit.

Corporum gloriosorum pulchritudo, è Christi corpore, quo in hac vita fruiti sunt, emanabit.

Sicut Christus per Patrem viuit vita Diuina, sic nos per eiusdem carnem eadem vita viuimus.

ab omni peccati maculâ liberi, Virgineo huic corpori Saluatoris communicant, in Christo, & ab eodem vicissim inhabitantur. in eius vitam, purissimosque mores transmutati. Quod nobis ipsa declarauit Veritas cum dixit ibidem: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.* Atque hęc De Fructu ligni vitæ, deque Virginei nostri solis pulchritudine mortales in se transformantis, corporis Eucharistici beneficio dixisse sufficiat.

193. Ad alias solis proprietates veniamus. Celebris in illo omnino est, motus celeritas. Vnde lib. 2. Esdræ c. 4. scriptũ inuenimus: *Magna est terra, excelsum est cęlum, & velox motus solis.* Qui sanè motus vix mente est perceptibilis, cum Mathematici Astrologiæ periti doceant, solem 24. horarum spatio millionem, & centum quadraginta millia milliarium conficere, quod tantum est, ac si quinquagies ambitum, & gyrum terrę circumcurreret, quæ velocitas vix humanæ mẽti est perceptibilis. Quæ autem mens etiam Angelica capere, vel lingua edicere queat Deiparæ nostrę in illuminandis cęcis mortalium mentibus, benignisque gratiæ influxibus, eisdem communicandis promptitudinem, atque celeritatem? De qua sæpe alibi dictum sat prolixè.

Quanta velocitas solis!

194. Hinc crediderim Aegyptios ob solis hanc celeritatem, eum dixisse esse Phœnicem. Vnde Dominus apud Malachiam, cap. 4. tanquam aui soli pennas attribuit: *Orietur*, inquiens, *vobis timentibus nomen meum Sol iustitiæ, & sanitas in pennis eius.* Hinc Phœnix, ab auctoribus, ac Poetis, Heliopoli, idest, in Vrbe solis habere domicilium perhibetur. Auis hæc dicitur vna, quia vnicus est Sol. Hinc Sol quasi solus nominatur. Eadem interire per se, ac renasci dicitur, quia Sol occidens, & quasi moriens vespere, mare rursus oriens reuiuiscere videtur ac resurgere. Quare Ouidius libro 15. Metamorph. apte cecinit:

Sol ob celeritatem ab Aegyptijs Phœnix dictus est.

Cur sol Phœnici comparetur.

Vna est, quæ reparat, seque ipsa reseminat ales.

De hac multa Lactantius firmianus, siue Auctor incognitus apud illum, ita canit:

Paret, & obsequitur Phœbi memoranda satelles, &c.
Lutea cum primum surgens Aurora rubescit,
Ter quater illa pias immergit corpus in vndas,
Et conuersa nouos Phœbi nascentis ad ortus
Expectat radios, & iubar exoriens,
Incipit illa sacri modulamina fundere cantus,
Et mira lucem voce ciere nouam.

Vti nimirum reliquæ aues pene omnes facere consueuere. Prosequitur inde ipsius pennas, ac præsertim caudam describendo, quibus solis radios videtur repræsentare.

Caudaque porrigitur fuluo distincta metallo,
In cuius maculis purpura mista rubet,
Clarum inter pennas insigne est desuper Iris,
Pingere ceu nubem desuper alta solet;
Aequatur toto capiti radiata corona,
Phœbei referens verticis alta decus;
Effigies inter pauonis missa figuram
Cernitur, & missam Phasidis inter auem.
Est leuis, & velox, regali plena decore,
Et raram volucrem turba salutat ouans,
Alituum stipata choro volat illa per altum,
Turbaque prosequitur munere læsa pio,
Ipsa sibi proles, suus est pater, & suus hæres,
Nutrix ipsa sui, semper alumna sibi.
Ipsa quidem, sed non eadem, quia & ipsa, nec ipsa est.
Aeternam vitam mortis adepta bono.

Ita descriptione ipsam solis naturam adumbrauit. Ipsius enim radij in longũ latumque expansi, partim albicant, partim rubent, suoque loco in nube roscida repræsentant Iridem. Pulcher est, speciosus, ac magnificus, incessuque suo velocissimus. Ipse sibi Pater est filius, quia post occasum ex seipso quasi rursus oritur ac renascitur, itaque continuo suo ortu, continuum sibi parit ortum, perẽnemque vitam. Cum igitur sol aui pernicissimæ Phœnici, & pulchritudine, & velocitate conferatur, aptissimè celeritas Deiparæ in ope mortalibus afferenda soli comparatur; quam etiam multis parasangis anteuertit. Tanta est Virginis nostræ in genus humanum, ac benignitas.

195. De hac audiamus. Pelbartum libro 5. stell. Par. 2. art. 1. *Cogita*, inquiens, *quantus sit motus solis, qui 24. horis totam Sphæra circumferentiam circumit. Certè nulla sic volat auicula, nulla sagitta, nullus lapis bõbardâ eiaculatus. Idem sol velocissimus est in suorum radiorum diffusione, dum quasi in puncto ab oriente, vsque in occidentem radij eius diffunduntur: sic Maria velocissima, & celerrima est super omnes sanctos in miserando omnibus, ad eam recurrentibus. Vnde Bernardus: O Maximè pia, ô multum admirabilis Maria, tu nec nominari potes, quin statim accedas, nec cogitari quin statim recrees affectus diligentium te. Et certè, quia Mater est ipsa misericordiæ, non poterit se cõtinere quin statim nobis miseris misereatur. Sicut denique cum sol oritur, mox suo splendore mundum ornatum reddit, ac pulchrũ, simulque calefacit atque illuminat: Sic Maria per salutiferum suum ortum mundum decorauit, eumque summæ pulchritudine gratiæ illius venustauit, qua DEVS ex ipsa, mundo natus, factus*

Nulla ita volat auicula sicut sol.

Sicut sol velocissimus est in suorum radiorũ diffusione, sic B. V. in miserãdo.

B. V. sicut sol per salutiferũ suum ortum mundum decorauit.

ctus est homo. Vnde de illa Eccli. 26. scriptũ est: Sicut sol oriens in mundo, sic Mulieris bonæ species in ornamentum domus eius, Ecclesiæ videlicet sanctæ, tam militantis, quam triumphantis. Antea siquidem mundus totus deformis erat, quia peccato maculatus, & exul à Deo factus, nec vnde gloriaretur, inueniebat. Nunc autem habet maximè dignitatis, & propinquitatis ad DEVM gloriam, quia DEVS factus est homo, & homo DEVS, & hoc per Virginem.

Species B.V. velut solis in ornamẽtum est Ecclesiæ tam militantis, quam triumphãtis.

Ipsa etiam B.Virgo tanquam sol mundum calefacit, feruorem charitatis in cordibus humanis inflammando. Nihil enim nos charitatis ardore inflammat adeo, quam recognitio beneficij Diuinæ Incarnationis in Virginis vtero peracti. Hinc illa se huiusce castissimi, ardentissimique amoris in cordibus nostris Genitricem agnoscens, aiebat Eccli. 24. Ego Mater pulchræ dilectionis; quam videlicet, meis precibus apud filium, eorum cordibus ingenero, atque infundo. Sic ille.

B.V. velut sol nos calore Diuinæ charitatis accendit, dum precibus suis charitatem Dei nobis ingenerat.

196. Hæc nimirum pulchra dilectio est viuificus ille calor, quem Virgo simul cum innumeris benignissimisq; suæ gratiæ influxibus cliẽtulorum suorum cordibus, absque vllâ mora pro ingenitâ sibi charitate instillare consueuit. De hac gratiarum Virginearum multitudine innumerabili prçclarè P. Pontanus noster floridorum lib. 5. nu. 3.

Non tot flumina piscibus natantur,
Non tot aera remigant volucres,
Non tot sylua feras, fauos tot hybla,
Non tot Parthus ferox habet sagittas,
Non tot æquora fluctibus tumescunt,
Non tot spicea serta gestat æstas.
Non tot arboribus comæ virescunt;
Non tot robora montibus creantur,
Non tot astra micant, tacente nocte,
Quot exempla tua benignitatis
Humanum in genus, in tuos clientes.

Innumera sunt exempla benignitatis B.V. in suos clientes.

197. Neque verò sol hic Virgineus mirâ celeritate orbem decorat, ac illuminat, verumetiam calore suo viuificat, adeò vt illi verè dicere possimus, quod Marullus Constantinop. de hoc aspectabili sole cecinit lib. 3. Hymnorum.

Ille genus viuâ, mortale, ille omnia sancta
Luce replet, visumque oculis, rebusque colorem
Sufficiens; ligat ille benignâ quæque catena,
Atque modis vnit latè bonus omnia miris,
Ille vices variatque annorum, & gentibus ægris
Tempora metitur simul idem, atque expedit idem,
Permutatque vices, & amaris prospera miscet.

Sol humanũ genus viua, & sancta luce replet.

Sol benigna catena ligat omnia.

Ob viuificæ huiusce lucis ac caloris in mortales omnes communicationem, iure Deipara Mater omnium viuentium, vt eam vocitauit Epiphanius, appellata est. Neque enim elogium illud Euę, quæ tóti humano generi mortis, ac interitus causa extitit, quadrare potuit, sed Virgineo huic, paruoque soli, qui postquam Solem iustitiæ sinu suo complexus est, vitam, & vitam abundatiorem, ac perennem omnibus impertitus est. Quod peruenustè nobis expressit iam memoratus Virginis studiosissimus Põtanus, vocans eandem etiam æuiterni solis lucidissimum Thalamum, Regiæ solis, ab Ouidio descriptæ quam simillimam:

Cælum te iure vocemus,
In quo iustitiæ rutilos sol extulit ortus,
Insuetoque vagas perfudit lumine terras,
Calfaciens gelido torpentia frigore corda.
Tu quoque, quã fulgore suo præcedit, & omnes,
Cæli omnes vincit nocturnos æthereus sol,
Iam reliquos anteis quocũque ex ordine Diuos,
Tam tibi largifluum micat inter lumina lumen,
Sol minor ingentem partu das in nuba solem.
Quin etiam Thalamus multo ornatissimus illees
Inclususque auro, atque argento splendidus, atq;
Distinctus gemmis, atque Indo dente politus,
Vnde tuus sponsus quam formosissimus exit.

Sicut sol iustitiæ stellas sanctorum lumine præcellit: sic B.V. virtutibus ac meritis reliquos sanctos.

198. Vt denique Virgineo huic animatoque soli nullæ huiusce aspectabilis proprietates deesse videantur, eos qui sub ipsius fælicissimo in hanc lucẽ eduntur horoscopo, ad superni Regis Aulam, vt ipsius amicitiam ineant, vt cęli honoribus, opibusque locupletẽtur, quasi manu ducit; quin etiam fortissimos aduersus Tartareos hostes, mundum, carnemque efficit bellatores; quod de hoc Sole quem quotidie intuemur, cecinit idem Marullus:

Sub solis Planeta natiaditum habent ad regales Aulas, honores, diuitias.

Iam quoties aut Regifico de culmine cæli
Vagitusque hausit primos, & inertia membra
Fusa solo, domina excepit miseratus ab arce,
Aut roseo iam tum exoriens prospexit ab ortu,
Aureus, & primo nascentem afflauit Eoo,
Ipse manu læta deductum ad limina Regum,
Hortaturque, animisque replet, ipse excitat acri
Spe, dubiumque etiam rerũ, incertũque futuri:
Insinuatque aulæ, atque inter Regesque, Ducesq;
Versantem, nunc diuitijs attollit opimis,
Nunc vltro fascesque fluunt, Dominæq; secures,
Purpuraque ac missum externis definibus aurum,
Vndantesque clientelæ, & fastigia rerum.
Spem supra, votumque animi: quin aspera sępè
Signa virum, sæpè innumeræ stupuere cateruæ
Ductantem rigidos insana in bella maniplos,
Præsertim aduerso Atlantis sȩ littore fulsit
Iuppiter, & summum cęli Mauorte tenente.

199. Quod porro B.V. ad dignitates, ac honores sibi addictos ac deuotos promoueat, alibi ostendimus ab exemplis, hic vnicum attulisse sufficiat, cuius me-

meminit Raynaldus ad Annum Christi 1209. num. 6. vbi refert, quod cum Archiepiscopatus Coloniensis Pastore careret, & Hermannus Decanus Bonensis DEVM, eiusque Genitricem toto cordis affectu deprecaretur, vt tantæ Ecclesiæ aliquis dignus præficeretur, nocte Virgo beata ei se visendam exhibuit, & librum aureis literis scriptum porrigens. *Defer*, inquit, *librum istum Episcopo*. Nihil vero aliud libro illo continebatur, nisi Angelicæ Salutationes, idest: *Aue Maria, gratia plena*. Per librum intellexit Episcopatum. Quem cum ferre vellet Ioanni Episcopo Cameracensi, eo quod tam Rex, quam ipsi illi fauerent, probitatem illius agnoscentes, reuocauit eum B. V. *Non Ioanni*, inquiens, *sed Theodorico Sanctorum Apostolorum Præposito deferas illũ. Quod si in Episcopatu non se bene habuerit, sicut per me illum adeptus est, ita per me illo priuabitur*. Refert vero Cæsarius vt est apud eundẽ Raynaldum, Theodoricum hunc cultui B. V. fuisse deditissimũ: *Semper*, inquiens, *in eius obsequio Theodoricus deuotus fuerat, & sicut mihi notum est quotidie Missę eius quotidianę voluit interesse, nummum offerens singulis diebus*. Quibus obsequijs in Deiparã, id promeritus est, vt auspicijs ipsius, ab Electoribus in Coloniẽsis Ecclesiæ Præsulem inaugurararetur. Verum post dies paucos, ait Cæsarius, à malis Cõsiliarijs adeo deprauatus est, vt modicam haberet differentiam inter personas laicas, & Ecclesiasticas, inter rusticos, & Monachos, æquè ab his, vt ab alijs telonia recipiens, indebitis exactionibus vtrosque grauans. His, alijsque actibus malis Dei Genitrix irritata, egit, vt indignè satis à Moguntino deponeretur Episcopo, æmulo eius per electionem substituto. En vt Virgo beatissima suos deuotos honoribus decorat, ingratos vero, eiusque gratijs abutentes plectit, atque castigat.

B. V. Theodoricũ in Coloniensem Archiep. eligit, misso illi libro Angelicis Salut. exarato.

Theodoricus ob auaritiam à B. V. dignitate priuatur.

200. Quare felix ac terque, quaterque beatus est ille, qui à teneris vnguiculis se Deiparæ cultui mox totum addixit, ac consecrauit. Talis enim longè fælicior est illo, qui sub solis faustissimo, fortunatissimoque Planeta lucem aspexit censendus est. Huic enim Virgo ad æterni Regis aulam, ad cælestes, atque immarcescibiles honores postquã Diuinæ gratiæ opibus, ac thesauris in hac vita eundem locupletauerit, postquam in victum contra Tartarum, mundum, carnemque bellatorem, triumphatoremque effecerit gloriosissimè introducet. Quare felicitatem hanc agnoscens S. Ephræem Syrus, quod sub fortunatissimo hoc Planeta quodammodo natus esset, dum à primis infantiæ suæ annis Deiparæ obsequijs fuit mancipatus, mirificè gloriabatur, confidens, se tantæ Virginis Patrocinio diuinis gratijs, ac charismatis, ceu ingentibus diuitijs, honoribusque ornandum, ac tandem ad cælorum Regiam promouendum. Sic enim ille serm. de B. V. eam alloquitur; *Non mihi alia fiducia ò Virgo syncera. Ex vlnis equidem maternis tibi Domina mea, deditus sum miserabilis, & cliens tuus vocatus sum, ne maleuolus Satanas me ad Inferni portas abducat. Tu enim meus portus, ò Virgo inuiolata, & pręsens auxiliatrix. Denique sub tutela, & protectione tua totus sum. Crebris lacrymis te ò celeberrima Mater imploro, & aduoluor tibi Domina mea, suppliciter clamans, ne dulcis Filius tuus, & vitæ omnium dator, ob multa quę patraui scelera, tollat me de medio, & miseram animam, ceu leo diripiat, & velut sterilem ficum infelicem me exscindat. Sed obsecro, vt Christum meum adeam, & subeam Aulam illam beatorum, vbi nõ sunt lacrymæ, non vexatio, non molestia, non mors, non tormenta, non locorum angustię, sed lętitia inexhausta, iustorum voluptas, delicię, & exultatio, glorię splendor inaccessibilis*. Sic ille.

Fælix qui se cultui B. V. à pueritia addixit, quia illa velut faustus Solis Planeta ad cæli Regiam eum promouebit.

S. Ephræem ex vlnis maternis cultui B. V. deditus.

Orat. B. V vt per illã adeat Aulam beatorum.

201. O si parentes omnes mox, vt illorum proles lucem hanc spexit, eam illico ad Deiparam Virginem Matrẽ misericordiæ, velut propitium Solis Planetam conuerterent, eamque ipsi toto cordis affectu deuouerent, ac consecrarent, experirentur sanè benignissimas cælestis gratiæ, & in se, & in prolem suã, à faustissimo hoc sydere influẽtias, quas olim, & S. Bonauentura Doctor Seraphicus, & B. Aloysius Gonzaga noster, alijque quam plurimi, qui postquam ab infantia Virgini fuere à parentibus consecrati, summâ totius orbis admiratione, magnâ abundantiâ Diuinæ gratiæ diuitias cælitus excepere. Cum enim Beata Dei Genitrix etiam dum viueret optarit fieri, vt loquitur Rupertus Abbas lib. 2. in Ioan. *Ianua cęlestis beneficij*; quisquis ad illam sese tanquam cælestium beneficiorum Portam cõuerterit, eiusque opem implorauerit, velut porta cælica in animas nostras Diuina munera, tandemque animas ipsas cælis importabit.

B. V. Ianua cælestis beneficij quia per eam nobis diuina proueniunt beneficia.

202. Sub hoc Virgineo, ac propitió Planeta nata fuisse visa est B. Metildis, quæ quantopere in amoribus Deiparam totius vitæ decursu habuerit, ipsius vitæ acta testantur. Hęc vbi primum in lucem est edita, illico sacris baptismi aquis abluta

B. Metildis statim ac nata fuit baptizata.

luta est, cuius rei causam cælestis sponsus illi postea reuelauit, vt nimirum immediatè eius anima velut Templũ Deo esset dedicatum, in quo à primis annis habitando, suâ gratia illam totaliter possideret, omnique peccato expurgaret.

203. Sub eodẽ hoc Planeta Virgineo nata fuisse visa est Kinga, siue Kunegũda Belę Regis Hũgarię lectissima filia, quę, vt scribit Raynaldus, ad Annum Christi 1239. nu. 68 ex Longino, in primis horis quibus infantula in lucem edebatur, nõ ab eiulatu, & lacrymis, vt ceteri Infantes, sed à Gabrielica denũciatione suos auspicata est ortus. Clarã enim, articulatam, & sonoram: *Aue Reginæ cælorum*, idiomate Hũgarico edidit vocem. Eadẽ quartis, & sextis ferijs semel tantummodo sugere vbera contenta, S. Nicolaum ab ipsa infantia æmulabatur. Huic B. V. in præmium sibi factæ illius Salutationis Angelicæ adeo præclarum Virginitatis donum contulit, vt non solum ipsa illud totius vitæ decursu illibatum seruaret, verumetiam vt pudicitiam Boleslao Craconiæ Duci, cui nupserat, persuaderet: *Feruntur ambo*, inquit Longinus, *in æuũ Virgines permansisse, & primo nuptiarum die, primum quidem ad vnum Annum, quo elapso ad alterum, & deinde ad tertium; quo effluxo, fælici Kinga operante, & instigante in omne æuum Domino cæli cælibatum spontaneè vouisse, & seruasse.* Vnde Boleslaus Dux pudicus meruit appellari. Huius Kunegundis exemplo postea Salomen Regina cũ Coniuge suo Colomanno virginitatem coluisse perhibetur, cum ambo Sãctæ illius Reginę virtutes perspectas haberẽt. En quam benignos huius Virginei Planetæ, sub quo nasci visa est Kunegundis, influxus experta est.

Kunagunda Belæ Regis Hungariæ filia nascens B. V. salutauit.

Ob hanc salutationem præmium perpetuæ Virginitatis consecuta.

204. Sub Virgineo hoc Planeta nasci visus est magnus ille Annalium Ecclesiasticorũ Scriptor Cæsar Card. Baronius. Cum enim adhuc matris vtero contineretur, futuræ aduersus Dei Matrem pietatis non obscura dedit signa. Appropinquante siquidem eius Matre ad Virginis Templum, ipse pariter quasi semet vltro Deiparæ offerre vellet, inusitato quodã motu intra materna viscera cõmotus est, ac veluti cum præ gaudio prosilire, & exultare sensit Mater. Vnde simul ac illum in lucem edidit, eundem B. Virginis patrocinio obtulit, & commẽdauit. meruitque postea, vt cum exacto biẽnio infantulus de vita periclitaretur, ipsa eidem ad Diuę Virginis ædes deducto, post triduanas preces pene mortuo

Cæsar Baronius ab Infantia B. V. cultui deditus.

Matre Baronii ad Templum B. V. appropinquante infans gaudio prosilire visus.

in cunabulis iacenti sanitatem derepẽte impetrarit, voce hac ad ipsam cęlitus delapsâ: *Bono sis animo, filius tuus nequaquam morietur*. Hinc Vir hic pijssimus decursu vitę se sub hoc Planeta Virgineo natum agnoscens, ipsius Imaginem de collo suspensam semper gestauit in pectore, vtque se totum Virginis obsequijs mancipatum esse declararet, passim se seruum Marię, & appellabat, & scribebat. Tandẽ felicissimè simul, ac pientissimè deosculatâ prius Virginis Icone ad aulam cęlestem, ipsa die Virgini sacra, nempe Sabbatho, æterno illo Sabbatho sanctorum, sanctissimâ requie fruiturus emigrauit. Imitemur igitur hanc sancti Viri insignẽ pietatem, & toto cordis affectu in hunc pulcherrimum solem Virgineũ feramur, eiusque benignissimis influxibus nos totos regendos tradamus. O si affectum illum in animatum solem hunc, quẽ superstitiosus socrates in hunc aspectabilem, experiremur. Scribit enim Marsilius Ficinus in Platin. Ann. 4. lib. 4. *eum, oriẽte sole in ecstasim rapi fuisse solitum. O si nos quoq; quoties de Virgineo hoc sole cogitamus, quoties menti nostrę dulcissima ipsius oboritur memoria, extra nos, extra mundum, extra carnem ac sanguinem, extra denique rerum caducarum ac cuiuscunque tandem vanæ pulchritudinis amorem raperemur, affectumque vniuersum post Deum in ipsius Matrem collocaremus! O quam dextro, ò quam fælici sydere editos nos arbitraremur!*

Baronius Imaginem B. V. supra pectus suũ semper gestabat.

Socrates oriente sole in ecstasim rapiebatur.

205. Virgineum igitur solem hũc semper præ oculis tam mentis, quam corporis habeamus, hic harum potentiarum præsentissimum nobis sit obiectum, sit domicilium, vt ita anima nostra in illo assiduè diuersãs, sit magis vbi amat, quã vbi animat, & dicere possimus cum Propheta Regio: *Tanquam lætantium omnium nostrum habitatio est in te S. Dei Genitrix. Sit deniq; idem hic sol Virgineus noster ignitus Clypeus, sub cuius protectione ignea nequissimi insidiatoris animarum nostrarum tela extinguere, ac retundere possimus.* Si enim Ouid. lib. 15. Metamorph. Solem hunc, qui quotidie orbem nostrum circumuolitat Dei Clypeum vocitare non dubitauit

Ipse Dei Clypeus terra cùm tollitur ima
Mane rubet, terraque rubet cùm conditur ima.

Quãto magis Virgo nostra Dei Clypeus ab ipso nobis, pro singulari illo, quo in humanum genus fertur amore, in nostrã tutelam, protectionemque datus aduersus Tartareos hostes assiduè saluti nostræ insidiantes & sagittantes in obscuro rectos corde, cẽsenda est? Sit ergo nobis Virgo velut illud scutum quod tempore Numæ Pompilij prodigiosè cælo dela-

Si sol Dei clypeus dicitur, multo magis B. V. dicenda est, quæ nobis à Deo tanquã clypeus ad defensionem nostram data est.

B. V. similis scuto Numæ Pompilii, quod cælo lapsum fuit.

delapsum in protectionem Romani Imperi videbatur, de quo Virgilius;

Et lapsa Ancilia cælo.

B V. est nobis velut ingens Aiacis Clypeus.

Sit nobis Virgo velut ingens Aiacis ille Clypeus, sit *munimen, nulli penetrabile ferro.* sit velut alter Aeneæ Clypeus diuinâ Igni potentis illius Numinis arte magistrâ fabrefactus, de quo Virgilius Aen. 6.

Ingentem Clypeum formant vnum omnia cōtra
Tela Latinorum, septenosque orbibus orbes
Impediunt.

B.V. Protectio similis clypeo Alcibiadis.

206. Sit velut Clypeus Alcibiadis, quo Amor ignita, acutaque vibrans contorquensque spicula visebatur. Cum enim Virgo clypeo protectionis suæ nos munit, ac defendit, simul etiā Diuini amoris spiculis corda nostra sauciat, & in nobis lasciuum amorem perimit. Sit denique immensus ille Clypeus magnanimi illius Herois Herculis, in quo Epigraphe, Græcis literis exarata, vt est apud Hesiodum, exculpta visebatur: *Portum tutum indomiti maris,* significans: Verè enim Virgo Deipara gloriosissima protectionis suæ Clypeo non modo tutissimus portus indomiti maris huiuscè turbulēti sæculi nobis est, verumetiam stella eiusdem maris naufragantes nos in portum beatitatis sempiternæ perducens. Verè Virgo nobis solaris est Diuinusq; Clypeus gratiæ suæ, ceu lucis diuinissimæ spiculis stygiorum tenebrionum caliginem mentibus nostris circumfusam abstergens. Verè Clypeus deniq; ex quo Diuinus Amor fulgura, fulminaque cōtorquens saluti nostræ insidiantem Satanam profligat. Quæ cùm ita se habeant, quisquis à periculis tam animi, quam corporis illæsus in hoc sæculo nequam pertransire desiderat sub hoc Solari Diuinoque Clypeo, Virginali videlicet tutelā, protectioneque sese abscondat. Ipsa enim verè est placitum Dei vmbraculum, vt eam vocat Bonauentura, obumbrans caput nostrum in die belli, quod nobis assiduè Auernalis hostis intentat. Vnde Psalmista idem Seraphicus Psal. 90. preclarè cecinit: *Qui habitat in adiutorio Matris Dei, in protectione eius commorabitur. Concursus hostis non nocebit ei, sagitta volans non tanget eum. Quoniam liberabit eum de laqueo insidiatoris, & sub pennis suis proteget eum.* Concludit tandem hac pia exhortatione, qua & ego totum hunc Discursum claudendum censui. *Clamate ad illam in periculis vestris, & flagellum non appropinquabit tabernaculo vestro. Fructus gratiæ inueniet, qui sperauerit in illam, porta Paradisi reserabitur ei.* O' reseretur Virgo pientissima, cæli Ianua, fenestra crystallina, per quam sempiterna lux orbi illuxit vniuerso. O' sol humani generis post filium tuum lucidissime, atque ardentissime illumina mentem meam, luce sapientiæ tuæ accende cor meum calore amoris tui ardentissimo, vt absoluto huius vitæ curriculo, in cælesti gloria anima mea nouis luminibus, atque ardoribus augeatur.

B.V. est placitum Dei vmbraculū.

Qui habitat in adiutorio Matris Dei, in protectione eius commorabitur.

B V. protectio similis Herculis Clypeo.

DISCVRSVS XLI.

Quæ in Venuſtatis Planeta venuſtiſſima ſunt, hæc in Deipara Virgine pulchriora reperies.

1.

PLanetam hunc ab antiquis à venuſtate denominatum nemo eſt qui ambigat; Diuam enim illã eximiã formę elegantiã prędıtam, ab ipſo Ioue generatam fabulantur Poetæ. Heſiodus ridentem in lucem hanc proceſſiſſe canit. Vnde Orpheus Hymno in eius laudem, eam lætitiæ parentem vocauit. Natalis verò Comes li. 4. Mythologiæ cap. 13. Matrem Gratiarum à Veteribus habitam ſcripſit. Ferũt denique illam ob inſignem formę præſtantiam in lucidiſſimum illud ſydus, quod diem noctemque præcedit, ac nunciat, admirabili metamorphoſi transformatam. Quæ omnia quam aptè Virgini immaculatæ puriſſimæque quadrent Deiparæ noſtræ videamus.

2. Verè Virgo noſtra caſtiſſima eſt Planeta ille venuſtiſſimus ac venuſtas ipſa. Vnde Damaſcenus orat. 1. de Nat. *ſęculi noſtri gloriam, humanę naturæ Venuſtatem, mulierum ornamentum eam appellauit.* Idque iure merito; quemadmodum enim ſancta, & immaculata Virginitas ab Eccleſia, ob ineffabilem incomparabilemque pudicitiam, puritatemque, tam ante partum, quam in partu, & poſt partum, admirabili illi Diuinæque fœcunditati ſociatam appellata eſt; ita quoque ob eximiam, Diuinamque propemodum, tã Diuinæ Naturæ, quam reliquarum creaturarum ipſi inditam venuſtatem, ipſa humani generis rerumque omnium venuſtas à Sanctis Patribus vocitari meruit. Hinc B. Georgius Nicomed. Archiep. de Præſent. B. V. tam inſigne totius venuſtatis in illa compendium admiratus exclamauit: O *Pulcherrima rerum omnium Pulchritudo, ò Dei Mater pulchrorum omnium ſummum ornamentum.*

M. Humanæ Naturæ Venuſtas.

M. creaturarum omniũ pulcherrima Pulchritudo.

3. Quare iure merito eam ſummi illius, ſemperque quies centri pulcherrimam periferiam ſiue circumferentiam, de qua Plato in Timeo, appellare poſſumus. Cum enim hic Philoſophorũ Princeps eminentiſſimam Diuinæ Naturæ deſcriberet excellentiam, eiuſdemque propenſiſſimam, beneuolẽtiſſimamque in creaturas omnes communicationem, ſapientiſſimè pronunciauit: *Bonitatem eſſe in centro: Pulchritudinem in periferia.* Quod tanti Viri effatum, ac propemodũ Oraculum licet Plotinus de Bonitate illa, ex morum compoſitione, ac concinnitate reſultante, quæ in animo, ſeu voluntate, velut Regio quodam throno ſedem ſibi figere conſueuit, deque apta membrorum inter ſe proportione, ac ſymmetria intellexerit: Sublimius tamẽ aliquid eximium illud ingeniorum Miraculum rimatum fuiſſe, Sapientiorum iudicio viſum eſt. Diuinum nimirum illud, immenſumque Bonum, totius huiuſcè orbis tam cæleſtis, quam ſublunaris ſtabile quoddam, ac immotum eſſe centrum, bonitatem ſeu pulchritudinem ſuam ad inſtar linearum, ſeu radiorum, craturis, quæ velut periferia circuli illud cingunt, vndique largiſſimè diffundens. Vnde Diuinus Coſmographus Moyſes in primis naſcentis mundi incunabulis DEVM ter opt. Max. ad inſtar centri creaturis omnibus circumſeptum, venuſtatem hanc, concinnitatemque eis largientem contemplatus, admiratione plenus, in voces illas erupit: *Et vidit Deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona*, ſiue vt legunt alij: *Erant valdè pulchra.* Idẽ hoc immobile æternumque centrum plane Diuiniſſimum pulchritudinem ſuam lõgè, latèque communicans iam memoratus Plato in Timeo ſpeculando: *Semper per eſt*, inquit, *nec mutatione afficitur, nec vt pars pulchrum eſt, nec vt id cui pulchritudo in eſt, ſed ipſe per ſe pulchritudo, vnde manat cæterorum pulchritudo.*

M. Pulcherrima ſummi Boni ac Cẽtri eſt periphería.

Summa Bonitas eſt in centro, Pulchritudo in periferia, quomodo hoc intelligendum.

Deus eſt Pulchrũ, à quo cęterorum manat Pulchritudo.

4. Et licet pulchritudinem hanc ſummum

mum illud, immensumque Bonum creaturis omnibus ac singulis, prout vniuscuiusque naturæ deposcit conditio, ad instar perennis illius fluminis, cuius impetus supernam illam Ciuitatem lætificat, diffundere, & ad instar æternæ lucis, radios cuibrare consueuerit, crediderim tamen tunc vel maximè cum eius Pares sanctissima conderetur, omnium quodammodo creaturarum lucem, venustatemque decerpisse; vniuersamque Virgini huic, tanquam suæ dilectissimæ filię, ac sponsæ, velut preciosissimum monile, ac singulare ornamentum in illam contulisse, quo in illo immaculatæ Conceptionis ipsius, verè aureo momento, gratiosior Diuinæ Maiestatis oculis compareret.

In Concept. Deus florem omnis creatæ pulchritudinis Mariæ contulit.

5. Quæ sanè venustissima ipsius primæ creationis ornamenta, ac decora, communi sapientum iudicio, in primis Salomonij illius Templi, quod animati huius pulcherrima figura extitit, & cælestis Hierusalem fundamentis adúbrata sunt. De quibus Dominus, teste Richardo, de Virgine loquens promisit apud Isaiam cap. 54. 11. *Fundabo te in Sapphyris, quibus verbis cælestis pulchritudo Diuæ Virgini pulchritudo in ipso conceptionis immaculatæ momento communicanda prædicitur.* Cùm enim Sapphyrus ceruleo colore suo, aureisque punctis quibusdam veluti stellulis serenum, stellatumque cælum repræsentet, merito Venustatem Virginis cælestem, Angelicam, Diuinamque propemodũ in primo ipsius immaculatæ Conceptionis instanti ipsi impertitam puritatem eo designari arbitramur. Ipsa enim est *Thronus ille Sapphyrinus*, supra quem Ezechiel sedentem similem filio hominis contemplatus est cap. 1. Ipsa est Dei Israel pedibus, *opus illud lapidis Sapphirini, & velut cælum cùm serenum est*, *quod Moyses*. Exod. 24. v. 10. substratum conspexit.

M. Templũ Salomonis preciosis lapidibus in sua Conceptione fundatum.

M. Thronus Sapphirinus M. Opus lapidis sapphirini, & Cælum serenum.

6. Quod si illud, quod de Sapphiro scribit Dioscorides libro 5. cap. 114. & Epiphan. lib. de 12. Gemmis, & Causinus lib. 12. Hierogl. 53. *verum est, quod videlicet suis visceribus Carbunculum inclusum gestet, adhuc clarius Virginem nobis Dei Matris, immaculatamque puritatem repræsentabit*. Vnde Causinus Gemmam hanc Θεοτόκον ob reclusum in ea mysterium appellauit: Quemadmodum enim Sapphiri visceribus nascitur lapis sanè preciosus, & ipso qui eũ genuit preciosior, lucidus nempe, & splendens Carbunculus: ita ex Virginum gemma Maria, natus est ille lapis angularis excisus de monte sine manibus, Matre nobilior, & Matri ipsi totius nobilitatis Auctor. In Virgineum Sapphirum hunc ita idem lusit Causinus:

M. Sapphirus qui visceribus Carbunculum inclusum gestat.

O' Virgo insignis, Mater pia, nobile semen,
Quam DEVS impleuit totius Orbis ope.
Fructu sancta pio renouasti fœdera rerum,
Lucidiorque dies te generante nitet.
In te habitans mundi lumen statione corusca,
Floruit interius per tua membra DEVS,
Nunc viuax fulgor penetrans, & ad ima profundi
Orbem alit, astra tegit, Tartara luce replet.

M. laudes præclaræ.

7. Vt porrò preciosos hos Templi lapides variam creaturarum omniũ Deiparæ communicatam venustatem exprimere intelligamus, considerandi sunt attentius lapides nonnulli, quos Rex Dauid, animati huiuscé Templi mysteriorum conscius præparauit, de quibus 1. Paral. 19. Cum enim de Domus huiuscé Virgineæ, quæ ædificari deberet, dixisset magnificentia: *Opus namque grande eũ, neque enim homini præparatur habitatio, sed Deo;* mox attexuit: *Ego autem totis viribus meis præparaui impensas Domus Dei mei; Aurum ad vasa aurea, & argentum in argentea, & lapides onychynos, & quasi stibinos, & diuersorum colorum, omnemque preciosum lapidem, & marmor Parium abundantissimè*. Vbi notandum lapides dici stibinos, à stibio, quo facies suas oblinire consueuere mulieres, vt formosiores videantur: Vnde textus Hebræus habet: *lapides fuci*, qui scilicet intuentibus facerent fucum, vt in iis nimirum apparerent mira, & elegantes variarum rerum formæ, quæ tamen reuera in eis non erant, quales sunt, quos appellant Agates, in quibus arborum, atrium, florum, insularum natantium & quarumlibet rerum effigies quasi depictæ apparent, quæ oculatissimos etiam decipiunt, vt verè putent illas ibidem existere.

Quid sit lapis stibinus?

Qui sint lapides fuci?

8. Quare sacratissimam nostram Virginem verè dicere possumus, cum in eam supremus Artifex creaturarum omnium venustatem contulerit, ex lapide stibino, ceu Diuam venustissimam marmoream illam Praxitelis, totam quodammodo fabrefactam, in qua veluti lucidissimo speculo omnis tam cælestium, quam sublunarium creaturarum decor resplendeat. Dicere insuper possumus ob stibium hoc venustatis creaturarum omnium sibi inditum, eandem, à tertia illa Iobi filia Cornu stibij, appellata, vt alibi diximus, sicut & à reliquis duabus Die, & Casia, aptissimè figuratum. Verè enim dum cælestis Opifex, cæli terræque

In M. stibiũ venustatis omniũ creaturarum reperitur.

M. Cornu stibii, Die, & Cassia Iobi filiabus figurata.

ræque venustatem ei contulit, cornu, seu pyxidem, aut scriniolum quoddam aurçum stibij, quo & ipsa non fucatè, sed verè tantopere venusta effecta, vt non solum formam genuinam eximiæ, ac diuinæ cuiusdam pulchritudinis in se retineret, verumetiam alijs tanquam stibium cerussamque gratis omnino, ac liberalissimè largiretur, ipsique suo Opifici formæ elegantiâ tam singulari efficeretur admirabilis, adeo vt tam variã creaturarum omnium, velut in essentia sua Diuina, in illa intuendo, Angelis DEVM clarè videntibus, simillimam venustatem dixerit: Cant. 1. 14. *Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra es, oculi tui columbæ*, vt legit ex 70. B. Theodoretus lib. 1. in Cant. vbi sic loquitur: *Laudat pulchritudinem sponsæ, & formam admiratur, decoremque ipsius dupliciter obstupescit. In primis autem oculos ipsius commendat: Oculi tui columbæ, idest spirituales. Nam sub Columbæ specie descendit Spiritus S. & in sponso inhabitauit. Nam idcirco non ait; sicut ipsius columbæ, sed sicut ipsæ columbæ, idest spirituales, Diuinâ gratia pleni, ab omni caligine liberi, reuelata facie gloriam Domini contemplantes, in eandem Imaginem transformati à claritate in claritatem, tanquam à Domini Spiritu.*

Oculi B.V. sunt Columbarum, quia spirituales diuina gratia pleni.

9. Vt porrò tres Patres nimirum Nyssenus, Nilus, & Maximus apud eundem Theodoretum hanc Virginis nostræ ex creaturis omnibus collectam venustatem, omnem humanam, Angelicamque quam longissimè transcendere pulchritudinem ostendant, mox in persona sponsi addidere: *En tu formosa es quia particeps es pulchritudinis meæ*. Idque confirmant ipsius Deiparæ responsione, Diuinam hanc sponsi in se venustatem agnoscentes. *Ecce tu pulcher es dilecte mi, & decorus. Tu solus*, inquit, spõsa, *iure pulcher dici potes dilecte mi, cuius participatione pulchra, sunt pulchra, Pulcher inquam inaccessa Naturæ pulchritudine.*

B.V. formosa quia Diuinæ Pulchritudinis particeps

10. Neque verò mirandum Deiparam creaturarum omnium, & ipsius etiam Creatoris venustatem participasse, siquidem vt inquit Psellus ibidem apud Theodoretum: *Anima pura:* (& quæ purior Deipara?) *Domini succensa desiderio, operum progressu fit omnia. Nunc quidem sedes Cherubin, nunc sedes Regis, nunc vitis fructifera in aula Domini. Sponsa igitur dum florentem se Botrum ferre dicit, ostendit se nondum adperfectionem peruenisse, ita mihi floret Christus, & sponsus, vt odoriferi Botri iucundè floret in Gaddi; quæ quidem regio vitibus abundans, vuę suauitate cæteris antecellit*. Sic Psellus. Ob hãc creaturarum omnium in Virgine compræhensam pulchritudinem, nunc cælũ, nunc Sol, Luna, Stella, Hortus, vitis, lilium, rosa, fons signatus, puteus aquarum viuentium passim in sacris Canticis: ac demum ob Diuinas perfectiones quæ in ea resplendent à S. August. *Forma Dei*, à S. Antonino Archiepiscopo Florẽtino, *Dea, deiformitate actuum vocitata est.*

Anima pura qualis fuit B.V. Domini succensa desiderio, progressu virtutũ fit omnia.

M. Forma Dei, & Dea deiformitate actuum dicitur.

11. Quapropter hoc in opere venustissimo sempiternus Artifex id præstitisse visus est quod Zeuxis Heracleotes, qui in Iunonis Templo, quod apud Crotaniatas religiosissimè colebatur, Helenam, totius suæ artis exertis viribus ad viuum expressurus, Cratoniatarum formosissimas, magnâ oris dignitate præditas delegit Virgines, in quibus quidquid toto ore, oculisque pulchrum emicabat, quidquid perfectum, omnibus ex partibus natura expoliuerat, id totum in tabellam suam, Diuino propemodum artificio contulit, vt ita *mutum in simulachrum ex animali exemplo*, quemadmodum loquitur M. Tullius, li. de Inuent. *veritas transferetur*. Inspexisse planè accuratissimè in condenda Virgine totam Angelicam, humanamque Naturam, inspexisse cælorum orbes, Planetarum globos, syderumque omnium multitudinẽ, inspexisse globum terræ, cum reliquis tribus elementis, rebusque singulis, quæ illis continentur, inspexisse deniq; vniuersum Naturæ, & Gratiæ ordinem visus est creator, indeque florem, venustatemque decerpisse, eamque decerpisse, eamque plena manu in Virginem hanc pudicissimam, velut ille in Helenam Iouis filiam formæ eleganti ę toto orbe famosissimam, transtulisse.

Zeuxis Pictor quid in pingenda Helena, fecerit

In B.V. omnium creaturarum ã cæli quam terræ pulchritudinis flos decerptus, fuit collocatus.

12. Vnde iure merito B. Arnoldus Carnotensis Abb. Tract. de laud. B. V. Virginem sacratissimam Mundum quẽdam mundissimum præstantiore quodam creaturarum omnium flore ac pulchritudine constantem esse pronunciauit. Atque ita non modo nouus quidam Mundus, verumetiã noua quędã Pandora, illâ Hesiodi lõgè præstãtior, humana, cælesti, Angelica, imo etiam Diuina venustate, quantum creatura capax esse potest, exornata in hoc orbe summa omnium admiratione comparuisse visa est. Hinc argute Vates ille, vbi creaturarum omnium decora in Virgine nostra beatissima collecta recogitasset, cecinit:

Et quæ sparguntur in omnes
In te mixta fluunt, & quæ diuisa beatos
Efficiunt, collecta tenes.

Hanc pulchritudinem creaturarum omnium collectam in Virgine agnouit Im-

perfectus Auctor in cap. 1. Matth. *Maria, inquiens, speciosior facta fuit, & dignior, qua totus mundus. Itaque non solum omnes totius orbis, & creaturarum omnium perfectiones adæquauit, sed etiam superauit. Vnde Mariam non Microcosmon, sed Mundum quendam, Mūdo ipso maiorem, & ampliorem appellare debemus. Quia quem totus Mundus, ait Imperfectus, capere non poterat, nec merebatur accipere, in cubiculo vteri sui meruit sola ipsa suscipere;* vtpotè, quæ flore ac primigeniâ quodammodo creaturarum omnium venustate ab Auctore munificentissimo decorata fuit; Mundusque quidam mundissimus, ac venustissimus, ac longè capacissimus euasit.

M. Mundus Mundo maior.

13. Quod nobis peruenustè Rutilius Benzonius Episc. Laurent. libr. 1. in Magn. cap. 28. pro solita sua in Deiparam pietate declarauit: *Sane postquam venit plenitudo temporis, etiam Diuinarum virtutum plenitudo in terris visa est; cum mirabile plane Opus imo omnium Diuinorum operum veluti absolutissimum atque perfectissimum Compendium inter omnia creata eminentissimum edidit, nempe Mariam, in qua tanquam opere specialiter à se inuento, ac designato, splendidissimè totius Diuinæ sapiētiæ summa omnis eiusdem Diuinę Omnipotentię virtus, totius sanctitatis celsitudo, omnis denique gratiæ plenitudo, in exiguo veluti Globo collecta, resplenduit. quocirca rectè Propheta cecinit Psal. 92. quam magnificata sunt opera tua Domine; nimis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ. Nimis, inquam, in Maria. quamuis enim hoc Vniuerso nihil sit mole maius, varietate admirabilius, specie magnificentius, ornatu elegantius. pulchritudine amabilius, robore valentius; ad incolumitatem, ac diuturnitatem firmius; decentissimo partium omnium ordine, miroque earum inter se, quasi concentu quodam, consensuque venustis, bonorum omnium copia plenius, perfectione absolutius: tamen Maria, mole virtutis est Mundo maior, cum ob DEVM genitum rationē quandam infinitatis induerit, vt D. Thom. 1. Par. q. 25. ad 6. affirmat. Atque etiam quia ipsa DEVM, quem cæli capere non poterant, suo gremio contulit, est eo varietate virtutum, & gratiarum admirabilior, est specie magnificentior, quia, B. Dionys. teste, speciem quandam eximiam Diuinæ Maiestatis præseferebat, ornatu, ac decora tum animi, tum corporis longè elegantior. Vnde Apoc. 12. præstantiora ipsius Orbis ornamenta vti sol, Luna, stellæque Deiparæ attribuuntur. Pulchritudine tanto amabilior, quantum eam non creaturis modo, sed ipsi Creatori super omnia creata vnicè dilectam esse cognoscimus. Robore valentior. est enim Mulier fortis à Deo inuēta ad mundi Rectores destruendos, & conterēdos, terribilis planè vt castrorum acies ordinata. Et præterea firmior ad incolumitatem, ac diuturnitatem, propter excelsi animi constantiam, cum sit Turris fortissima supra firmam petram ædificata, Cedrus in monte Sion, Ciuitas Dei, cuius fundamenta in montibus Sanctis, ad incolumitatem, & diuturnitatem hominum animis impertiendam; Est ordine, consensuque partium decentissimo, miroque consensu venustior; quoniam præter eximiam omnium corporis partium dispositionem, ordinem, ac elegantiam, in eius anima nulla peccati, vel culpæ deordinatio, nulla partium inferiorum à rectæ rationis præscripto discrepantia vnquam fuit. Omnium etiam bonorum copia plenior, cum Maria non solum naturalia bona omnia puræ creaturę communicabilia, plenissimo, vberrimoque modo extiterint. Denique est omni perfectione absolutior, quia ceteris per partes gratia data fuit, vt inquit D. Hierony. Mariæ vero totius se infudit gratiæ plenitudo. Vnde Eccli. 24. dicitur, quod rectè ab Ecclesia Marię applicatur: In me omnis gratia viæ, & veritatis in me omnis spe vitæ, & virtutis. Necnon rectè Albertus Nomen Mariæ interpretatur, vt idem sit quod mare, siue Oceanus omnium Diuinarum gratiarum fluenta recipiens, omnia virtutum flumina continens, omnium denique cælestium influxuum copia redundans, ac copiosissimè donorum etiam naturalium bona complectens. Rectè ergo à Siracide dicitur Eccli. 43. Vas admirabile opus excelsi. Est enim Vas vnicum in quo Mannam, idest Christus, positum fuit, & coram Domino oblatum ad seruandum illud in futuras generationes.* Denique cum idē Benzonius quinque Mundi ætates à primo sæculorum exordio percurrisset, sextam hanc nostram, in qua Maria condita est, reliquis omnibus pretulit. Quemadmodum enim sexta dies creationis mundi in qua Protoplasti conditi sunt, reliquis omnibus nobilior extitit; ita sexta hæc Aetas, qua Virgo Deipara, velut noua Eua, omnibus ornamentis Naturæ, & Gratiæ decorata, velut nouus Mundus flore, ac pulchritudine creaturarum omniū conuestitus ac illustratus istius Dei manibus ædificata est Aetates omnes antecelluit, quia in illa quidquid bonum, ac pulchrum in rebus creatis extitit, vti sæpius diximus, huic animato mundo exornando contulit. Quamobrem has creaturarum omnium tam cælestium quam sublunarium perfectiones, velut optimas partes Deiparæ munificentissimâ supremi Artificis manu communicatas, Ecclesia Sancta, dum eam in cælos tanta cum gloria, ac maiestate proficiscentem contemplatur, maxima animi sui gestientis lætitia concinit: Optimam partem elegit sibi Ma-

M. Opus omnium Diuinorum operum compēdium.

M. Mundus, toto vniuerso longè pulchrior.

M pulchritudine omnibus mundi creaturis amabilior.

M. mundus consensu ac concinnitate pretium tam animi quam corporis elegantissimus.

M. mundus omnium bonorum copia plenis.

M Vas admirabile Opus Excelsi.

Maria, quæ non auferetur ab ea in æternum.

Pulchritudo omnis reperta in creaturis colligitur in B. V. omnium Regina.

14. Hinc doctissimus ille Parisinę Academiæ Cancellarius Ioannes Gerson Tract. 3. in Magnif. asseuerauit. *Speciositas qualibet reperta in creaturis sparsim, tota colligitur in Beata, ac pulcherrima Mulierum vel formaliter, vel eminenter. Hæc est Regula Diuini Dionysii Hierarchias ordinantis, vt nimirum suprema illarum beatissimarum mentium Hierarchia perfectiones omnes inferiorum comprehendat.* Cùm ergo suprema post Deum Hierarchizans sit Virgo nostra gloriosissima, in se velut absolutissimâ epitome, venustatem creaturarum omnium complectatur, necesse est. Vnde paucis interpositis adnectit: *Nonnè primum in quodlibet genere, præcipuum est, & mensura cæterorum, quemadmodum est Dux in exercitu? Maria verò dicta est pulcherrima, & perfecta super cæteras creaturas non vnitas Diuinitati, qualis est Humanitas Christi. Consequens est igitur, vt omnia illi subseruiant, tam bona Naturæ, quàm Gratię, quàm artis, & Fortunæ. Quamuis autem omnis pulchritudo filiæ Regis sit ab intus, ideoque constituitur, & assistit Regina à dextris Dei in vestitu corporis deaurato circumdata varietate cuiuslibet creaturæ, cui adstat vnicuique sua pulchritudo saltem naturalis, cuius prima lineamenta deleri non possunt; tenebrositates tamen, & turpitudines tam habituum, quam actuũ vitiosorum non habuit. Quia in sua ratione formali nihil dicunt positiuum, sunt enim priuationes pulchritudinis inesse debitæ.* Prosequitur deinde in particulari enumerando varia creaturarum decora, quæ saltem virtualiter in Deipara tanquam suprema Hierarchizante resplendent; introducitque Discipulum sic loquentem: *Perge nunc ostendere, quo pacto sit in Maria Pulchritudo qualibet reperibilis in creatura, maximè quia minorata est, sicut & Filius paulo minus ab Angelis, adeo quod naturalis speciositas damnati Luciferi, insignior sit ex dictis, quia perfectior. Quod sunt præterea virtutes specificæ, totam vt dicitur naturam speciei consequentes, in gemmis, herbis, verbis, industrijs, quoque animalium.* Rursum in donis hominum gratuitis, vt est character Sacerdotalis, fœmineo sexui repugnans. *Nunquid, vt interea silentium sit de cæteris, ex his omnibus Mariæ formositatem ornabis, vel eandem coronabis?* Cui in persona Magistri sic respondit: *Ornabo plane, ac coronabo. Circumdatur quippe omnibus ac singulis, quasi vestimẽto decoro, multimoda varietate depicto, quorum omnium Virtutes insignes continet, non quidem formaliter sed eminenter. Vnde si non habet naturalia, qualia gerit Angelus etiam damnatus, iam ideo est admirabilior, & eminentior Mariæ pulchritudo per gratiam, quæ naturam tam inferiorem quã sublimiorem copiosius ornat, & perficit. Non habet characterem Sacerdotalem formaliter, fateor; habet tamen eminentius ad reconciliationẽ peccatorum, ad apertionem Paradisi, quia verè ponitur Felix cęli Porta. Ad auxiliandum contra Potestates aereas, contra calamitates, & miserias omnes, tam animarum, quàm corporũ, quoties placuerit, scilicet illos misericordes oculos ad nos conuertere; quoties se ad nos voluerit, tanquam pia Mater filios quamquam dabiles, & fœdos curandos, purgandosque suscipere.* Hæc ille; Quibus sanè luculentissimè creaturarum omnium venustas eminenter, hoc est, modo longè excellentiori in Virgine nostra gloriosissima resplendere cõprobatur, quem modum ille, ingenij sui diffisus viribus explicare se minimè posse ingenue confitetur: *Conabimur inaniter, inquiens, si verbis exæquare volumus pulchritudinem eius, qua sub Deo maior nequit intelligi, colligens in se omnes pulchritud nes sparsas in creaturis. Ita vt sit verè vna speciosa, vnius Sponsi, vna perfecta sua, vna Matri suę, electa Genitrici suę, quæ Genitrix est gratuita Dei Bonitas, quæ pulcherrima cum sit, pulcherrimam sibi fecit, & Virginem.*

M. supremA post Deum Hierarchizãs perfectiones tam Angelorum quã reliquorũ Cælitum complectens.

M. Regina circũ amicta varia pulchritudine omnium creaturarum.

M. ornatur ac coronatur pulchritudine omnium creaturarum.

In M. eminẽter est perfectio etiã primi Angeli damnati.

M. eminẽter habet characterem Sacer. dotalem ad recõciliationem peccatorum cum Deo. & ad reserationem Paradisi.

M. pulchritudinem qua sub Deo maior nequit intelligi nemo valet verbis exæquare.

M. Columba à Diuina Bonitate generata pulcherrima.

15. Sed ipsam Deiparam modum hũc, quo sibi vniuersorum Conditor creaturarum omnium venustatem in ipsis nascentis mundi incunabulis contulit, explicantem audiamus: *Dominus*, inquit, *possedit me initio viarum suarum antequam quidquam faceret à principio*. Prou. 8. Quasi dicat, cum Pater ęternus orbem hunc, creaturasque conderet, me tanquam finem, ob quem Vniuersum creabat, immensâ illâ Diuinitatis mente possedit, præque oculis habuit, vt mihi, tanquam sui dilectissimi filij Matri, venustatem Angelorum, cælorum, Planetarum, reliquorumque syderum, terræ quoque florem, arborum, fructuum, aquarum, fontiumque Protoplastorum innocentiam, puritatẽque originalem, hominum denique Sanctorum perfectiones omnes, ac decora communicaret, ipsiusque Maiestatis dignissima habitatio euaderem, totique rerum Vniuersitati admirabilis, tanquam nouus quidam animatus, rationalisque mundus verè mundissimus, in sanctitate, puritateque, plusquam Angelicâ, fundatus comparerẽ; atque ita, velut illa creaturarum omnium venustissima periferia, immensum illud, æternumque ambiens Centrum, Diuinæ Bonitatis pulchritudine decorata, toti mundo admirabilis comparerem.

In condendo Mundo Mariam Creator præ oculis habuit, vt ei cæli ac terræ venustatem conferret.

16. Audiamus rursus vocem amicam suauemque Deiparæ nostræ, qua se deco-

re

re creaturarum omnium venustatã à supremo orbis opifice gloriatur apud Eccli. 24. *Memoria mea in generationes sæculorũ;* ac si luculentius iuxta interpretationẽ B. Alberti Magni, & Diui Antonini Archiep. Florent. edixisset: Dum totius orbis sapientissimus Molitor DEVS creatione cælorum, qui assiduis suis circumuolutionibus mensura sunt temporum, mensura sunt sæculorum, distineretur, eius Diuinissimæ assiduè obuersabar memoriæ; atq; ita factũ vt venustatẽ cælorũ, ac creaturarũ omnium, in quibuscunque tẽporum, & sæculorum extitere differentijs, imo ipsius Aeui, ipsorumque Angelorum, quorum duratio à Philosophis Aeuum appellatur, communicaret perfectiones. Hanc ob causam à B. Ioanne Geometra piè consalutatam crediderim:

In Maria reperitur quid quid venustum in quacunque differẽtia temporis extitit.

Aue Temporis Genitrix, & Sinus Aeui.

Maria Temporis Genitrix, & Sinus Aeui quare dicta.

Temporis verè beati, sæculorumque Aureorum Genitrix, ac Regeneratrix est Maria, quia cælorum omnium, temporum, ac sæculorum, rerumque in ipsis existentium, ipsiusque Aeui Angelici, amplissimo quodã sinu complectendo perfectiones, hæc omnia, modo planè admirabili in se regenerauit, omniumque naturam, nouis Diuinitatis additis ornamentis, Dei filium Humanitati nostræ, quæ Microcosmus quidam est, in purissimo suo Vtero, ope, operaque Spiritus Sancti hypostaticè vniendo nobilitauit. De qua Humanæ naturæ reformatione, siue nobilitate, atque dignitate ipsi à Virgine collata præclarè S. Anselmus libr. de Excell. Vir. cap. 11. *Vtique,* inquit, *quæ DEVS benè, & vtiliter fecit, in eo statu, quo conditæ fuerunt, esse destiterunt, & per beatissimam Virginem in statum pristinum reuocata sunt, & restituta. Sicut ergo DEVS sua potentia parando cuncta, Pater est, & Deus omnium: ita Beata Dei Genitrix Maria suis meritis cuncta reparando Mater est, & Domina rerum. DEVS enim Dominus omnium, singula in sua natura, propria visione constituendo; & Maria est Domina rerum singula congenitæ dignitati per illam, quam meruit gratiam restituendo. Et quemadmodum DEVS, ex sua substãtia genuit eum, per quem cunctis originem dedit: ita B. V. Maria de sua carne mundissima peperit illum, qui decorem primæ creationis omniũ cunctis restituit.* Sic Anselmus. Ex quibus clarè perspicimus Mariam Dei generando filium totius orbis, eiusque creaturarum regeneratricem ac reformatricem extitisse, omniaque ad pristinam formã venustatemque reuocasse, eandemque in se velut in periferiâ pulcherrimâ, immensum illud Diuinitatis centrum, nempe æternum Verbum ambiente, participatã ipsius, & creaturarum omnium pulchritudine repræsentasse.

M. omni creaturas vitio Protoplastorum corruptas in statũ pristinum reuocauit.

Deus creãdo omnia Pater est, & Dominũ & Maria meritis suis eandem reparando Mater est Domina omniũ.

17. Agnouit Ieremias Propheta c. 31. Virginem purissimam, periferiam quandam venustissimam, summam illam, summèque diffusiuam Bonitatem, siue Pulchritudinem, ceu centrum circumstantem; cum festiue vaticinium illud tot sæculis expectatam intonuit: *Creauit Dominus nouum super terram: Fœmina circumdabit Virum.* Quid quæso pulchrius, quid venustius hac Virgineâ, in qua æternum illud Bonum, & incommutabile Pulchrum, omnia pulchrificans, vt ait Plato, sibi fixit domicilium, Periferiâ? Agnouit, & Ioannes Hondenius Anglus Ordinis Seraphici illustre sydus, dum in Virginis nostræ laudem cecinit:

M. venustissima Periferia centrum illud summi Boni ambiẽs.

Solem verum dum sinu detines,
Dum regiras, mones, & sustines,
Omni cælo tu quia præemines,
Centrum, Sphæram claudis, & contines.

18. De hoc infiniti illius Centri in se repræsentato Circulo Eccli. 24. ipsa Virgo beata gloriari visa est, cum dixit: *Gyrum cæli circuiui sola.* Ac si clarius dicere voluisset, vt Deiparæ studiosissimus Richardus à S. Laurent. libr. 1. cap. 7. interpretatur: *Illum qui omnia claudit ac continet, gremio vteri mei circuiui, ac sola absque adiutorio virili circumdedi.* Quem sanè circuitum admirabilem, seu venustissimum Circulum summum illud Bonum, æternumque Verbum ceu centrum ambientem dum considero, summam Diuinamque quandam venustatem, puritatemque ex ardẽtissimo in summum illud Bonum amore proficiscentem, in Virgine nostra depræhendo, eandemque suo amore, in Diuinum amorem quodammodo transformatam animaduerto. Quemadmodum enim Personæ illæ Diuinissimæ æterno, ac omni principio, fineque carente sese mutuo amore complectentes, & eiusdẽ amoris sui, in se mutuo habitantes circuminsessionem faciunt; quam iam memoratus Gerson Tract. 3. in Magnificat, *Circulum quendam intelligibilem in triangulo personarum appellat:* Sic Virgo Beatissima Verbum æternum, ac per concomitantiam, Patrem, ac Spiritum Sanctum medullitus à primo suæ immaculatæ Conceptionis instanti amando, amoremque vicissim huiuscè Diuinissimi Trianguli in sese cum largissima cælestium gratiarum, charismatumque diffusione recipiendo, Circulus quidam, siue Sphœra, centrum in se Diuinæ Bonitatis complectens,

M. summum bonum sinu suo continẽs Centrum, & Sphæram cõplectitur.

Circuminsessio Diuinarũ personarum per mutuum inter se amorem fit qui Circulus intelligibilis dicitur.

ctens, euasit venustissima, seque simul amoris in DEVM quodammodo transmutauit. Siquidem DEVS eodem Gersone, & Philosopho ab ipso citato teste; *sphæra intelligibilis, cuius centrum vbique, circumferentia nusquam nisi in seipso, appellatus est.* Quod quidem ex omni æternitate antequam in vtero Virginis Verbum incarnaretur verissimum fuit; tunc enim periferia ipse sibi in se sufficiens solus extitit; at postquam Vtero Virgineo fuit circumdatus, nouam, omnis venustatis plenissimam nactum est circumferentiā, in quam ipsius bonitatis, siue pulchritudinis, charitatis, Sapientiæ, omnipotentiæ, misericordiæ, reliquarumque perfectionum lineæ, siue radij sese extendentes, ipsam quoque mirè formosam, mirè venustam effecere; verissimúque Sapientis illud initio dictum euasit pronunciatum: Bonitas est in centro, pulchritudo in circumferentia; siquidem vt S. dixit Nazianzenus:

Deus est sphæra intelligibilis, cuius centrū vbique circumferentia nusquā nisi in seipso reperitur.

Solus Diuus amor formosum reddit amantem.

Diuinus Amor formosos reddit.

19. Verè formosam adeo Diuinus amor, reliquæque immensi illius Centri attributa Virgineam hanc reddidere Sphœrā, ac periferiam, vt ad instar ignei cuiuspiam Circuli radiaret. Quod nobis pulchrè S. Amad. Episc. Hom. 2. expressit: *Candet*, inquiens, *perpetuâ Virginitate, & perfectâ puritate, decoris quoque suauitate fortem Rhinocerotem inclinat, DEVM Maiestatis inuitat. Rubet vt sphæra ignea, vt Regis purpura, vt coccus bis tinctus præferens amorem Dei, & proximi.* Atque ita Diuino amore, ceu igne inflammata, in Sphæram quandam Diuinitatis, Ignis illius omnia consumentis conuersa, speciem in se Diuinæ pulchritudinis expressit, euasitque venustissima immensi illius Centri circumferentia. Quod nobis insinuare visus est S. August. & Ildephonsus cum eam, *formam Dei*, hoc est, Pulchritudinem ipsius summi æterniq; per essentiam Pulchri, quod est ipse DEVS ter optimus Maximus appellauit, eo quod esset Diuinissimæ illi formæ ac Venustati, charitatis ardore effecta simillima. Vnde præclarè iam sæpius memoratus Gerson Tract. 3. *Ostendit*, inquit, *hæc fides summam, ac consummatam in tota Trinitate Pulchritudinem amabilem, dilectionemque pulcherrimam. Quoniam hæc est æqualitas numerosa, quæ reddit pulchritudinem, & pulchritudo succendit amorem, vt sit pulchritudo dilecta, & dilectio pulcherrima mutuo se respicientes.* Vnde Dionysius: *Diuinus Amor est sicut quidam æternus Circulus per optimum, ex optimo, & in optimo, & in optimum inenarrabili conuersione circumiens: Est autem Circulus pulcherrima figurarum.* Cum igitur Diuinus Amor, æternus sit Circulus, augustissimam in primis Triadem, tum creaturas omnes ambiens; & sanctissima Virgo diuinæ charitatis affectu vehementissimo, in Diuinum amorem transformata fuerit, consequitur sanè, illam venustissimum Circulum figurarū præstantissimum, immēsum Verbi æterni infiniti illius Pulchri centrum ambientem euasisse.

B. V. charitate ardentiss. facta sphæra ignea & Regis Purpura.

Diuinus Amor est quidam æternus Circulus.

Circulus est pulcherrima figuratum.

20. Quod porrò venustissima hæc Periferia Virginea, ab immenso illo Verbi Centro, quod vtero suo concluserat, venustatem omnem mutuata sit, testatur Rupertus Abbas lib. 1. in Cantica, qui admirationem illam repetitam Sponsi, de ipsius singulari venustate: *Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra*, secum expendens, sic scribit: *Pulchra decore Virgineo, pulchra Virgineo Filio. Taliter geminata nullius vnquam fuit, nullius vnquam erit pulchritudo.* Vt porrò venustatem hanc absolutissimā ipsi à filio illo speciosо formâ præ filijs hominum communicatum fuisse ostēdat, addit, omnia illa septem Diuinissimi Spiritus dona, quę super florem illum de radice Iesse germinantem quieuerunt, illi esse largissimâ cum effusione donata; quæ sane hominem quemcunque repleuerint, Angelica planè pulchritudine decoratum reddunt; vti Diuum reddidere Stephanum, qui cum esset plenus *Spiritu S. intuentes eum omnes, qui sedebant in consilio viderunt faciem eius, tanquam faciem Angeli.* Act. 6. 15.

M. velut periferia suam pulchritudinem a Cētro verbi, quod per essentiā Pulchrum est mutuata.

Spiritus S. S. Stephanū pulchrum reddidit.

21. Agnouit S. Bernard. Sen. Tomo 2. ser. 51. art. 3. c. 1. ab hoc æterno, immensoque Verbi Centro, summam in hanc Virgineam sphæram, siue Circulum redundasse venustatem; quam ego diuerim eminentissimam illā Diuinæ Maternitatis gloriam, quâ verè nulla maior sub Deo valet intelligi; vtpotè omnium gratiarum, siue vt ita dicam pulchritudinū, quæ à Deo creaturæ alicui communicari possunt, absolutissimum compendiū; sic igitur ille; *Si quis*, inquit, *considerat Diuini consensus ad tantum mysterium finalem terminum, clarè intelligit, quod omnis dignitas, & perfectio inclusa in hoc, quod est esse Matrem Dei tàm mente, quàm corpore, comprahendatur in eo; quod quidem transcendit in merito in infinitum, quicquid aliud sub Deo homine cogitari, vel dici potest. Si igitur terminus tam ineffabilis fuit suo merito proportionatus, oportet, quod meritoria perfectio huius consensus, fuerit perfectioni sui termini comproportionata.* Ex qua tam eminenti Diuinæ Maternitatis dignitate, velut Diuina plane pulchri-

Quam magna sit Diuinæ Maternitatis Dignitas.

chritudine infert, omnem aliam imaginabilem prorsus venustatem, quæ in varijs meritis, cæli donis, ac gratijs consistit, in illa resplenduisse: *Ex his igitur colligi potest*, inquit ille, *Virginem Beatam in Conceptionis filij Dei consensu, plus meruisse, quam omnes creaturas, tam Angelos, quam homines, in cunctis actibus, motibus, ac cogitationibus suis, nempe omnes, qui meruerunt, nihil aliud potuerunt mereri, nisi secundum varios status, & gradus gloriam sempiternam. Hæc autem Virgo in illo admirando consensu meruit totalem fomitis extinctionem, Dominium, & primatum totius orbis, plenitudinem omnium donorum, omnium beatitudinum, omnium fructuum Spiritus S.*: (quæ verissima sunt, animi nostri decora ac ornamenta, nec non syncera eiusdem pulchritudo ac venustas:) *cunctarum scientiarum, interpretationes sermonum, Spiritus Prophetiæ, discretiones Spirituum, operationes virtutum: meruit fœcunditatem in Virginitate, Maternitatem filij Dei; meruit, quod sit stella maris, porta cæli, & super omnia, quod Regina misericordiæ nuncupetur, ac talis Nominis consequatur effectum. Vnde merito de ipsa B.V. Salomon ait: Multæ filię congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas.* Prou. 31.

M. suo in Incarnationem cōsensu plus merita quam omnes Angeli, & homines.

M. in Incarnatione merita, vt sit stella maris, Porta cæli, & Regina misericordiæ.

22. Idem S. Bernardinus Tom. 4. serm. 5. cap. 8. docet duplicem venustatem ab immenso illo Verbi, in vtero Virginis conquiescentis Centro, in eandem veluti periferiam redundasse, dum reperire se asserit, in Rege nostro IESV duas mirabiles dignitates, prima est quod sit filius Dei Patris, ab æterno genitus: altera quod DEVM producat, spirando Spiritum S. *Vtramque*, inquit, *dignitatem B.V. participauit. In primis enim ita fuit verè filius Virginis ab ea in tempore genitus, sicut filius Patris æterni in æternitate generatus. Nec maior, nec minor, nec dignior est Dei filius in throno paterno sedens vestitus claritate, quam habuit, antequam mundus fieret, quàm vtero Virginis circumdatus, pannis pauperibus inuolutus, & intra fœnum in præsepio reclinatus. Aliam dignitatem filij habuit B.V. eo quod, & ipsa vti filius producat, & inspiret quodammodo nobis spiritum. Siquidem omnia eiusdem Spiritus Sancti dona, quibus vult, quando vult, quomodo, & quantum vult, per manus Virginis administrantur. Ab instanti enim Incarnationis Virgo iurisdictionem quandam, vt sic dicam, obtinuit, & auctoritatem in omnem processionem Spiritus S. temporalem: Hinc deuotissimus Bernardus: Nulla, inquit, gratia venit de cælo ad terram, nisi transeat per manus Mariæ. Et Hieronymus: In Christo fuit plenitudo gratiæ, sicut in capite influente; in Maria verò sicut in collo transeunte. Vnde in Canticis de Virgine instar colli respicientis caput IESVM Christum, ait Salomon Cant. 4. Collum tuum sicut turris eburnea. Nam sicut per collum vitales Spiritus à capite descendunt in corpus, sic per Virginem, à capite Christi vitales gratię in eius corpus mysticum transfunduntur. Vnde iste est ordo Diuinarum gratiarum defluxus, vt prius à Deo defluant in Christi animam benedictam, deinde in animam Virginis Matris, inde in Seraphin, & sic deinceps in alios Angelorum ordines, ac demum in Ecclesiam militantem. Cùm enim tota Natura Diuina, totam esse, posse scire, & velle Diuinum intra Virginis vterū fuerit conclusum, non verebor dicere, in omnium gratiarum effluxus quandam iurisdictionem hāc Virginem habuisse, de cuius vtero, quasi Diuinitatis quopiam Oceano riui, ac flumina omnium gratiarum emanarunt.* Sic ille.

Duplex dignitas in Christo, & vtramque participauit B.V. tāquam immensi illius Centri periferia.

B.V. inspirat nobis Spiritū s eiusque dona, quibus vult, & quādo vult, & quantū vult.

M. collum per quod vitales spiritus à capite descendunt in corpus.

Quomodo gratiæ per Virginem in membra Ecclesiæ distribuuntur.

M. in omniū gratiarum effluxus quādam iurisdictionem obtinuit.

23. Quod si à Diuinâ Naturâ, vtero Virginali, ceu sphærâ circumdatâ, velut à centro gratiarum, riui ac flumina, imo Oceanus omnium cælestium donorum, ac charismatum, quibus animæ rationalis genuina constat venustas, in totum orbem emanarunt, quantò magis in vicinissimā hanc ipsi centro huic Diuinissimo, Virgineam circumferentiam? *Vnde pulchritudinem hanc à Diuinissimo hoc Centro in Deiparam emanantem, eandemque per Deiparam in alios dispensari sagaciter idem Pater Seraphicus animaduertens, dispensationem hanc Gratiarum, per Dei Genitricem in alios factam, vnam ex stellis illis duodecim, eius gloriosissimum verticem coronātibus, appellauit.* Sicut enim duodenæ illæ pulcherrimæ stellæ non modo miram gloriam ipsi cælorum Reginæ, verumetiam reliquis sub eius patrocinio, ac clientelâ, velut Regio paludamento delitescētibus clarissima gratiarum lumina contulerunt: ita liberalissima illa Diuinarum gratiarum charismatumque dispēsatio & illi, & omnibus ipsius clientulis insignem animi contulit venustatē, splendoremque sanctimoniæ singularē.

Dispensatio gratiarum est vna ex stellis 12. in Corona B.V.

Stellæ in capite B.V. ipsius clientulis miram conferunt claritatem.

24. Hæc nimirum sunt illa Magna, quę Virgini *fecit ille, qui potens est*, dum in eius vtero, tanquam Centrum, quiescens suæ infinitæ bonitatis radios in eius animá velut Circulum euibrans Diuinâ suâ venustate reddidit magnam, ipsisque Angelis longè formosiorem. Vndè idem S. Bernardinus Tom. 3. serm. 9. art. 1. ca. 2. Virginem de sua hac magna venustate gloriantem introducit: *Fecit mihi magna, qui potens est. Magnum quippe est, quod Virgo sum, maius, quod vtrumque simul Mater & Virgo sum, sed maximum si, cuius Mater sum attendatur, scilicet Vnigeniti filij Dei, & omnium Saluatoris. Qualia autem sunt hæc magna*

Quænam sunt illa Magna, quæ Deus B.V. fecit?

Magna, quæ fecit Deus B.V. est quod Mater simul & Virgo sit.

gna, non exprimo, quia planè nec auris Angelica intelligere poteſt. Iſta quippe magna non ſolum creaturis ſunt maxima, ſed etiam maxima & inſuperabilia ſunt illi, qui potens eſt, imo omnipotens eſt, & ſanctum Nomen eius; & tamen nec potentiora, nec ſapientiora ille facere potuit, quam quæ in me ipſe fecit, dum ſcilicet hominem Verbo vniuit, vt idem ſit factor, qui & factura; ſed æternâ diſpoſitione, & immenſâ meâ dilectione facta ſunt, ad meam gloriam ſingularem. vt in me videlicet, velut immenſi illius Centri, ſeu Pulchri periferia, eius venuſtas tanquam euibratus à ſole radius reſplenderet. Idem S. Pater eodem To. 3. ſer. 6. art. 3. cap. 2. hanc Diuinæ Maternitatis Pulchritudinem ait eſſe Gratiam illam de qua Gabriel: *Ne timeas Maria, inueniſti enim gratiam apud DEVM: inueniſti inquam gratiam qualem non eſt nactus quiſquã ab æterno ſicut tu,* ait ſanctus; *Quæ enim talis ſit gratia Dei, quę ſummum fauorem mereatur, concipere nempe in vtero, & parere filium? Papæ rem admiratione dignam!*

Magna, quæ fecit DEVS Mariæ ſunt vt ille idem ſit factor, & factura, in ipſius vtero.

Diuina Maternitas eſt ſingularis Gratia quam B. V. apud Deũ reperit.

25. Agnouit S. Bonau. in 1. Diſt. 44. in explicatione textus, Deiparam ęterni illius Centri, Verbi nempe Diuini, Circulum eſſe, ac Sphæram, venuſtate ipſius admirabili decoratam, cùm dixit: *Virginem, quoad conceptionẽ prolis, quia fuit Mater Dei, quo nihil nobilius cogitari poteſt, tãtam habuiſſe bonitatis dignitatem, quod nulla mulier amplius capere potuit. Si enim omnes creaturæ, quantumcumque aſcenderent in gradibus nobilitatis, eſſent præſentes, omnes deberent reuerẽtiam Matri Dei,* vtpote ei, in qua, veluti lucidiſſimo ſpeculo, Diuinæ illius venuſtatis ſplendor enituit. Agnouit, & Angelicus Doctor ab Incarnato Verbo, veluti æternæ Bonitatis Centro, gratiarũ omnium pulchritudinem in Virgineum hũc Circulum redundaſſe, cum 3. par. qu. 27. ar. 5. in corp. grauiſſimè pronunciauit: *B. V. Maria propinquiſſima Chriſto fuit secũdum Humanitatem; quia ex ea accepit humanam Naturam, & ideo prę cęteris maiorem debuit à Chriſto gratię plenitudinem obtinere.* Hãc porrò plenitudinem gratiæ qu. 7. art. 10. exponit conſtitiſſe in eo, quod ad ſtatum illũ ad quẽ tanquam Dei Mater, erat electa, ſufficienti erat dotata gratiâ, veluti condignâ tantæ dignitatis diſpoſitione, quę cum adeo infinita fuerit, vt Deus de abſoluta potentia ſua, loquendo de maternitatis dignitate, excellentiorem facere nequiuerit, conſequitur ſanè, & ipſam gratiæ diſpoſitionem, quæ vera eſt, vti dixi, animæ noſtræ venuſtas, fuiſſe prorſus admirabilem, omnique creato intellectui, etiam Angelico, vix perſcrutabilem.

M. quia Chriſto propinquiſſima, ideo maiorẽ ab illo gratiã obtinuit.

26. Quod ſi Diuiniſſimi huius Centri, Incarnati videlicet Verbi, pulchritudinem penitius, vti in ſe eſt, contẽplemur, nil ſane mirum nobis accidet, ſanctiſſimam eius Matrem tam admirandam ac prope Diuinam venuſtatem, velut ipſius periferiam illud vtero ſuo ambientem, fuiſſe mutuatam. O quam præclarè Cẽtri huius incomprehenſibilem planè, & humanæ, & Angelicæ menti pulchritudinem deſcripſit Magnus Areopagita Dionyſius cap. 4. de Diu. Nom. vbi de Deo loquutus: *Pulchrum,* inquit, *appellatur, ex eo, quod omni ex parte pulchrum ſit, & pluſquam Pulchrum, ſitque Pulchrum, quod eodem modo ſemper habeat, ita vt nec oriatur, nec intereat; nec augeatur, nec imminuatur; nec partim pulchrum, partim turpe ſit, neque hoc tempore Pulchrum ſit, illo non item; nec ad hoc quidem Pulchrum ſit, ad illud autem turpe; nec quod hic quidem Pulchrum ſit, illic non item: nec quod aliquibus Pulchrum ſit, nonnullis autem non pulchrum, ſed quod ipſum per ſe ſecum vnius modi Pulchrum ſit ſemper, quodque omnium, quę Pulchra ſunt Pulchritudinem, velut è perenni fonte manantem, eximiè in ſe prę omnibus contineat: Vnde pulchrum nominamus, quod eſt particeps pulchritudinis, pulchritudinẽ vero participationem quãdam cauſæ primæ pulchra omnia facientis. Ipſum vero ſupereſſentiale Pulchrum Pulchritudo quidem dicitur propter illam quam rebus omnibus pro ſuo cuiuſq; modo pulchritudinem tradit.* Hæc Dionyſ. de ineffabile Dei pulchritudine, quia etiam filius Virginis, vt DEVs eſt, per eſſentiã cum præditus fuerit conſequitur ſane, in illam tãquam inexhauſto omnis perfectionis fluuio venuſtatem illam tam admirabilem fuiſſe deriuatam.

Diuinæ Pulchritudinis deſcriptio.

27. Licet etiam qua homo mirè venuſtus, mirè formoſus extiterit, ita vt & ſuę Humanitates præſtantiſſimam illã ſpeciem cum Matre communem habuerit. Quam pulchra porrò ipſius Incarnati Verbi extiterit Humanitas, oſtẽdit Dauid Pſal. 44. *Speciosus forma præ filijs hominum, diffuſa eſt gratia in labijs ſuis.* Quod elogium conſiderans Illyrij ſplendor Hieronymus Epiſt. 140. ad Principiam: *Hic Pulchritudo,* inquit, *virtutum in ſacro, & venerando corpore commemoratur, non quod Diuinitas Chriſti Hominibus comparata formoſior ſit. hoc etiam non habet comparationem; ſed abſque paſſionibus Crucis vniuerſis pulchrior eſt Virgo de Virgine, qui non ex voluntate viri, ſed ex Deo natus eſt. Niſi enim habuiſſet, & in vultu quiddam, oculiſque ſydereum, nunquam ſtatim ſecuti fuiſſent Apoſtoli, nec, qui ad comprehendendum eum venerant, corruiſſent.*

Chriſtus, & qua Deus, & Homo in omnibus pulcherrimus.

28. Eandem Sacratiſſimę tam Diuini-

Ggggg tatis,

tatis, quam Humanitatis Pulchritudinē peruenustè depinxit S. August. serm. 9. de Natiu. & comm. in Psal. 44. *Vbique*, inquit ille, *Christus Dominus pulcher occurrebat, Pulcher in cęlis, pulcher in terris, Pulcher in Patre Verbum; Pulcher in Matre caro, & Verbum. Pulcher in vtero Virginis, vbi non amisit Diuinitatem, sed suscepit Humanitatem. Pulcher natus infans verbum, quia & cum esset Infans, cum sugeret, cum manibus portaretur, cæli locuti sunt, Angeli laudes dixerunt, Magos stella direxit, adoratus est in presepi Cibaria mansuetorum. Pulcher Christus in miraculis, in flagellis, in sermonibus, in verberibus pulcher, non curans mortem, & mortuos suscitans. Pulcher in ligno, pulcher in celo, pulcher in sepulchro. quis ergo non admiretur, non adoret Primum, & Nouissimum, Initium, & finem, A & Ω.*

Christus vbique Pulcher.

29. Porro Pineda noster li. 5. de rebus Salom. cap. 4. docet quod eam Christus Dominus corporis, & oris totius dignitatem, & pulchritudinem habuerit, quæ cum summa reuerentiâ coniuncta esset, & quæ maximè illius conditionem deceret. Veritatem hāc docet Doctor Angelicus in Psal. 44. Vbi ingeniosè ostendit pulchritudinem non esse eādem in omnibus, neque respectu eiusdem finis. Sicut igitur alia est pulchritudo pueri, alia Virginis, alia viri, alia senis; ita alia pulchritudo Doctoris, alia Ducis, alia grauissimi Censoris morum, & publici Prophetæ, atque verbi Dei Præconis, alia priuati hominis, cuius nihil interfit publicæ rei. Pro diuersitate igitur personarum, & officiorum decēt diuersi vultus, vultuumque diuersus habitus, color, vocis diuersitas, & externa vniuersa oris compositio diuersa. Ad eum igitur finem, quem sibi Christus IESVS proposuerat, optimam, summeq; perfectissimam corporis, & oris compositionem, atque dignitatem elegit. Idem Pineda assertionem hanc tam esse certam, quam DEVM optimis ad finem propositis cōsequendum medijs, & instrumentis vti; & qui hoc negaret læsæ fidei reus procul dubio fieret. Pulchritudo igitur Saluatoris prorsus eximia, ad eximium illud Diuinissimumque Opus à Patre æterno sibi commissum exequendum maximè idonea esse debuit; quam ille quoque velut Centrum Matri suæ Dilectissimæ tanquam eum ambienti periferiæ communicare, vt eam sibi assimilaret, oportuit, vt in ea sibi complaceret seseq; oblectaret. Vnde idem Doctor Angelicus 1. P. qu. 5. art. 4. ad 1. *Pulchra*, inquit, *dicuntur, quæ visa placent. vnde Pulchrum in debita proportione consistit, quia sensus delectatur in rebus debitè proportionatis, sicut in sibi similibus, quia cognitio fit per assimilationem, similitudo autem respicit formam, ideo pulchrum propriè pertinet ad rationem causę formalis.*

Christus Pulchritudine suæ Personæ proportionatą præditus.

Quæ dicēda sint Pulchra?

30. Quod si verum est, quod S. Dionys. Areopagita lib. de cælesti Hierar. cap. 3. asseuerat, *quod Pulchritudo Diuina, vt simplex, vt bona, vt perfectionis Auctor, pura quidem sit, verum singulos pro merito lucis suæ participes faciat, atque perficiat, quātum quisq; illius in se immutabilē effigiē exprimere nititur. Atque ita docet cælestis Hierarchię (quę secūdum ipsum est ordo sacratior, & scientia, atque operatio, quæ ad Dei similitudinem, & imitationem, ex indulta sibi Diuinitus luce pro viribus contendit) intentionem esse, Deo quantum fieri potest, similem euadere, vnumque cum illo fieri.* Cum igitur prima sit post DEVM Hierarchizans, vti supra meminimus, & per se Hierarchiā Diuinitati proximam Virgo nostra beatissima constituat, consequitur profectò, vt incommutabili illi, æternoque Pulchro, quam maximè assimiletur, eidemque intimè vniatur, & in illud quodammodo transformetur. Quare idem S. Doctor huiusmodi *creaturas ita summo illi, Diuinissimoque Pulchro vnitas*, asserit *effici Dei Imagines, ac Deos, insuper pellucida specula omni labe pura, ac digna, quibus principalis illius, ac Diuinæ lucis suauissimus radius, quem ego potissimum spiritualem animi venustatem dixerim, influat. Quod sacratissimum iubar vbi affatim hauserint, postmodum absque inuidia sequentibus fundunt.* Nihil verius de Deipara dici poterat, quæ capacissima cum fuerit, summoque illi Pulchro in vtero eius concentrato, vicinissima, ac copiosissimè de illo participauerit, pro congenita sibi Charitate, ac benignitate omnibus quidem, sed maximè sibi addictissimis seruis ac clientulis spiritualem hanc pulchritudinem, Diuinam illis, à filio impetrando gratiam affatim communicat.

Diuina Pulchritudo singulis pro illorum capacitate secommunicat, sibique assimilat.

Creaturæ æterno Pulchro vnitæ Dei Imagines ac Dii, imo & specula Diuinæ pulchritudinis radium in se repræsentant.

M. spiritualē pulchritudinem sibi diuinitus communicatam sui deuotis impetratione gratiæ impertitur.

31. Quæ sanè Magni Areopagitæ cōsideratio, si profundius in animos nostros penetrauerit, facile tandem intelligemus, qua ratione ab illo immēso æterni Verbi centro, quod ipsa increata, & Sole, syderibusque formosior Sapientia. Virginea hæc periferia venustatem illā plusquam Angelicam fuerit mutuata. Cum enim in fælicissimo illo Diuinę Incarnationis instanti Mater æterni Verbi dignissima sit effecta, mox ei tanquam mundus muliebris, velut preciosissima monilia, omnia gratiarum cælestiū, charismatumque Spiritus Sancti munera, quibus animæ Deo electæ ac dilectæ, vti dixi-

Increata sapientia speciosior est Sole.

M. in momēto Incarnationis Verbi omnibus diuinæ gratiæ monilibus ac gemmis à Spiritum S. exornata.

diximus, venustas continetur communicanda erant. Quod nobis B. Albertus Magnus luculentissimo persuadet argumento Tract. super Missus, quo ipse eximia puritate, interiorique pulchritudine Virginem tunc ex o nata fuisse ostendit: *Ad donationem supremi doni, sequitur collatio omnium inferiorum. Sed DEVS beatissimæ Virgini summum Donum donauit, cuius pura creatura capax esse potuit, scilicet Dei Maternitatem, igitur & summam puritatem, quæ verissima est, animarum rationalium decor, ac venustas; Cum B. Dionysius Areopagita asserat, superiores, videlicet Angelos, habere inferiorum proprietates, cum excellentiâ. Vnde Seraphin qui excellit charitate, excellit simul donis omnibus inferiores; igitur & Beatissima Virgo omniũ Angelicarum Hierarchiarum Regina, cum Seraphinos excellat charitate, simul excellat etiã puritate, perfectissimaq; pulchritudine necesse est.*

Diuina Maternitas summum est donum, cõplectens vniuersa.

Sicut Seraphini charitate præcellunt omnes inferiores ordines, ita B. V. omnes Angelicas Hierarchias & ipsos Seraphinos pulchritudine gratiæ.

32 Quamobrem præclarè Pontanus noster lib. 2. Florid. de B. V. num. 6. summam laudum Virginearum asseruit esse duo hæc verbula: *Mater Dei*; dum eam sic est allocutus:

Te cantare solent sacri Poetæ,
Te tonant quoque Rhetores diserti,
Ore hi magniloquo, rotundo at illi,
Nec laudando queunt modum inuenire.
Ego te cano vocculis duabus
Perquam magnificè Regièque,
Ni sententia fallit, aut fefellit: (tum est.
MATER ALTITONANTIS. Hoccè to-
Quod nec plurima turba scriptitantum,
Longis potis est explicare chartis.

Mariæ summũ Præconium est: Mater Dei.

33. Titulus igitur hic pulcherrimus: Mater Altitonantis, fons est totius pulchritudinis, ac Venustatis; fons est totius gratiæ, sanctimoniæ, ac puritatis, in purissima Virgine nostra emicantis. His enim illa, veluti preciosissimorum grandiumque illorum lapidum, nixa fundamentis, in animo suo Templum viuum, longè illo Ezechielis ac Salomonis præstantius, ac magnificentius Diuinæ Maiestati ad inhabitandum ædificauit. Sic enim Ezech. cap. 43. de illo, altiori lumine mentis collustratus, dum in altissimi montis vertice situm esset contemplatus, & postquam limites eius, ac circuitum esset dimensus, vaticinatus est: *Ista est lex Domus in summitate montis: omnis finis eius per circuitum, sanctum sanctorum est.* En vobis qualis Circulus sit Deipara, in cuius vtero, Domus siue Templum Deo altissimo fuit præparatum. Circulus hic Virgineus nihil aliud; *quam sanctum sanctorum est*, nil est aliud quam puritas puritatum omnium, etiam super beatarũ mentium sanctimoniam excellentissima; nil est aliud, quam venustas pulchritudinum omnium eminentissima, adeò vt tantam sanctimoniæ venustatem B. Andreas Cretẽsis Episc. admiratus orat. 2. de Dorm. Deip. exclamare non dubitarit: *O sancta, & sanctis sanctior, ò omnis sãctitatis sanctissimè Thesaure!* Similiter S. Damasc. orat. 1. de dorm. B. V. vocat illam, eandem ob causam Iustitiæ Fontem, & Sanctitatis Thesaurum.

M. Templũ est illud Ezechiele descriptum.

M. omnis Sanctitatis Sanctissimus Thesaurus.

34. Venerabilis Dionysius Richel. lib. 1. de Præcon. & Dignit. B. V. cap. 14. quærit, An tanta sit Sanctitas Mariæ, vt ea maior sub Deo ne queat intelligi; Et respondet, exceptâ Sanctissimâ Humanitate Christi nullam puram creaturam tantâ Sanctitate præditam esse posse, eo quod ipsius Sãctitas Diuinæ Maternitati, quæ infinita est proportionata aliquo modo esse debuerit. Vnde tandem ita concludit: Sanctitate ergo Mariæ maior sub creata eius filij Sanctitate nec esse, nec intelligi potest. Tum quia nec in præsenti vita eius Sanctitatis magnitudo plene comprehendi potest, etiam quã in terris adepta est. Incomprehensibilis enim, vt optimè dixit Ambrosius, incompræhensibiliter operabatur in Matre. Tum quia post assumptionem hominis à Deo, nil præstantius conferri potest homini, quã vt Dei Parens existat. Tum quia ampliorẽ alicui impertiri gratiam nec decet, nec continget vnquam. Tum quia Mariæ sanctitas est quodammodo, vti diximus, infinita; nostro videlicet imperfecto concipiendi modo.

35. Ob Diuinissimam hanc Virginis nostræ siue sanctitatem, siue puritatem, siue pulchritudinem illibatus ipsius sacratissimusque Vterus cum purissimo æterni Patris sinu à B. Petro Cardinali Damiano serm. de Ann. alijsque nonnullis Patribus conferri consueuit. Vnde Fluuiũ illũ, de loco voluptatis egrediẽtẽ, docet esse Dei filiũ, Verbũ Dei in excelsis, de duplici loco voluptatis, de sinu nẽpe Patris ab æterno, & de vtero Virginis Matris in tempore egredientem: *Hic locum voluptatis*, inquit ille, *Vterum Mariæ intelligo, in quo cumulauit omnes delicias deliciarum Dñs, de cuius delicijs Spiritus S. in Cantico amoris ca. 6. Quæ est ista quæ ascendit de deserto delicijs affluens.* Et tandẽ concludit: *Nõ est locus voluptatis nisi vterus Virginis.*

M. vterus cũ sinu æterni Patris confertur.

Fluuius de loco voluptatis egrediens est Dei Filius de sinu Patris in mundum adueniens.

M. Vterus locus voluptatis.

36. Porrò sinum Patris, Circulum quendam esse, sicut & Vterum Virginis, in quem immensi illius Centri, Verbi scilicet æterni pulchritudinis splendor redundauit, totamque Dei Genitricem effecit venustissimam, ex eodem amoris

Sinus æterni Patris est Circulus quidam pulcherrimus.

cantico euadit manifestum. Vbi enim legit vulgatus Interpres; *Dum esset Rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum;* legit Hebræus; *Dum esset Rex in Circulo suo;* paterni, nempe sinus accubitu, adeo Virginearum virtutum, ac presertim humilitatis, & charitatis venustas, ceu nardus aromatica suauem exhalauit odorem, vt eo delectatus Dei filius, in illum descendere, suas sibi delicias cum filijs hominum habiturus, non dubitauerit. Imo & postquam in Vtero ipsius tãquam venustissimo Circulo Diuinitatis Verbi, ceu solis lucidissimi radijs illustrato habitare non est dedignatus, adeo sibi in eius eximia complacuit pulchritudine, vt inde egredi, nisi æterni Patris ad redimendum genus humanum compelleretur imperio, minimè velle videretur. Hinc se extractum, hinc auulsum ab vtero, hinc se conclusum Virgineo illo Horto dictitabat.

Nardus humilitatis & charitatis B. V. cælestem Regem in sinu Patris declarauit.

In B. V. habitare Christus ita sibi complacuit, vt inde difficulter auulsus fuerit solius Patris æterni imperio.

37. Intellexit hanc Virginalis Circuli, siue Vteri Pulchritudinem, ac delicias paulo ante memoratus Richelius libr. 1. de Præcon. & Dignir. B. V. art. 12. eo quod tanto, tamque ardenti desiderio supremus Rex exultabundus ad instar Gigantis ad eum, oblitus quodammodo Paterni Circuli, vterinè, ad Virginem cucurrerit. Vnde premisso illo Regij Prophetæ Vaticinio Psalm. 8. *Exultauit vt Gigas, &c.* ad Deiparam, eius venustatem admiratus sic alloquitur; *Quoniam ò prælecta à Deo Rex Regum, & Dominus Dominãtium tuum concupiuit decorem, non mirum si cũ exultatione, ac festinatione ad te descendit. Siquidem in momento in ictu oculi à summo cælo in vterum tuum processit. Porro si deliciæ Dei sunt esse cum filijs hominum, nõ vtique cum his, qui caro sunt, sed cum his qui in Spiritu, & veritate Patrem colunt, atque adorant: quanto magis se cum eius deliciæ credendæ sunt, in qua carnale nil extitit, quæ Deo vnita fueras per fidem, transformata in illum per speciem, & indissolubiliter ei colligata per charitatem? Adhæc neminem latet, quod inuicem sese amantium conuersatio mutua sit delectabilis. Porro quò amor fortior, eò hæc vita iucundior. Sed quis mutuum illum Christi, Matrisque eius dilectionem metiri, aut mente concipere queat? Hinc fit vt neque quam deliciosus illorum conuictus extiterit vllus comprehendere valeat. Iam si Sponsi cum sponso vnio est iucundissima, & quæ erit cælestis sponsi cum Maria sponsa eius purissima, atque Sanctissima?* Singulariter igitur ipsorum coniũctio gaudiosa, ac deliciosa fuit. Amplius, quis vnici filij amantissimæque Matris, quæ illum nunquam offendit, nec qui ei displiceret, habuit, vt pote omni culpâ carens, & omni honestate, virtuteque conspicua, mutuam conuersationem delectabilissimam esse non videat? Sic fere Dionys.

Dei Filius ad deiiciẽdũ in vtero Virginis ad instar Gigantis cucurrit.

Si Deus habet delicias cũ Filijs hominũ, quanto magis cum B. V.

38. Idem Vir deuotissimus ex hac sãcta conuersatione ac vicinitate Matris cum Sanctissimo filio admirabilem charitatis ac Sanctitatis Pulchritudinẽ participasse insinuat dum eodem lib. 1. cap. 35. præmisso dicto illo sponsæ. *Leua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me,* ita loquitur: *Non sustinuit amor ardens, & æstuans, amor singularis, & incomparabilis minus aliquid Infantulo IESV ab electa exhiberi Genitrice, quam proprijs natis cæteræ exhibent Matres. Ego autem amplius omnino opinor. Arbitror nempe Virginis Matris Diuinę Prolis eo ardentiores fuisse complexus, vberiora oscula, atque viciniores vniones, quo mutuus ipsorum amor vehementior extitit. Amor namque perfectus separationis impatiens est;* Tum paucis intercalatis delicias Matris amoresque, quos in lectulo suo florido collocato paruulo Iesu experiebatur, contemplans exclamauit: *O' amantissima, ò præcordialissima Maria, ineffabilis erat mundissimę tuæ mentis lætitia dum floridum lectulum ingrediens Dei mox Vnigenitum, speciosissimum, suauissimumque ex te natum Infantulum, Dominum virtutum, Regemque gloriæ, ac mundi Iudicem Virgineis vlnis susceptura, roseo ore osculatura, atque inter Materna brachia ad quiescendum eras collocatura. O' ineffabiliter iucunda, delectabilis, ac munda Christi Regis, & Mariæ Matris vnio. Dum fonte sanctitatis, ipsã Dei Sapientiam ac virtutem Mater puritatis, Virgoque castissima eius collum stringit amplexibus, in brachijs suscipit, collocat inter purissima vbera, suauissimo vultui applicãte, roseisque demulcet labijs; dum inter Diuinissimæ amore flagrantissimæ, honestissimæque Genitricis vbera conquiescit; apud maternum pectus eam dulciter complexatus obdormit. O' deliciarum deliciæ, dum tenerrima, ac deuotissima Puella condormientem sibi vicissim, vt DEVM adorat, & vnicum suum natum suauiter osculando brachijs circundat. Quæ quidem vnio quo intimior, eo purior, & quo frequentior eo salubrior.* Quia videlicet huiusmodi sacratissimi illius corpusculi reuerenti contrectatione nõ modo charitate filij accendebatur, verumetiam omni Sanctitatis decore anima Virginis velut ambiens centrum periferia mirificè venustabatur.

B. V. amor erga filium eã Sanctificauit & pulchram effecit.

B. V. assiduè cum Filio conuersando Sanctificata.

39. Vnde idem pijssimus Pater art. 36. ita prosequitur: Non est vt opinor qui ignoret ex mutuo frequentique corporũ contactu, alterius qualitatem, in alium immigrare, nouamque dispositionem contrahere atque sortiri. *Nempe qui pollutum tangit, polluitur, qui sanctum tetigerit,* ipse

M. contactu Filii sanctificata.

ipſe quoque ſanctificabitur. Porro in corporibus quibus præſidet dominatrix ratio hoc maximè eluceſcit, dum ex conſenſu, appetituſque Spiritus corporum contingit attactus. Cum igitur vnumquodque corpus actiuum, quantum ex ſe eſt, applicatum ſibi aſſimilet, & in ipſum, ſi capax eſt, propriam virtutem transfundat, procliuè eſt metiri, quantum ex aſſiduo affectuoſiſſimo Incarnati Verbi contactu, puriſſimæ Virginis caro, animaque Deificata fuerit. Quis porro Deiformis illius corporis, quod beatę illi animæ, ipſique Diuinitati coniunctum extitit, valeat explicare virtutem? Erat nimirum omni nimium quantum vallatum virtute, quippe quod Diuinę operationis proprium ac digniſſimum fuit Organum. Virtus equidem animę redundat in corpus; & in Chriſto Diuinitatis virtus in vtrumque redundauit. Mundiſſima igitur ac ſanctiſſima, cauſaliſſima. ac virtuoſiſſima erat Caro illa electa, ac per eam, quod intus latebat, Diuina videlicet pulchritudo, reſplenduit. Illius igitur pudiciſſimæ Virginis, ac honeſtiſſimæ Matris, quę ipſi maternum omne exhibuit miniſterium, & ad incrementa vſque virilis deduxit ętatis: quę dulciſſimum, ſpecioſiſſimumque Puerulum toties in vlnis ſuſcepit, in gremio fouit, ad vbera applicuit, ſibique blandientem atque arridentem tam ſuauiter oſculabatur, tam placide intuebatur, tam amoroſe alloquebatur, inter cuius brachia toties tam ſuauiter quieſcebat; huius inquam tam nobile corpus quomodo ex Diuinę illius carnis tam frequenti contrectatione deificatum non eſſe iudicare poſſumus? nempe ſi virtus de illo exibat, & ſanabat omnes, & quid tandem in Materna illa Virgineâque carne Diuinæ influentiæ capaciſſimâ virtus illa Chriſti operata eſt? Legimus quoſdam ex nonnullorum ſanctorum virorum colloquio, vel intuitu, oſculo vel attactu mentis feruorem, compunctionemque adeptos: Quid ergo Diuina Genitrix, quæ cum Sancto Sanctorum prima in terris viuit, quid in quam ſanctitatis ac gratię mentis, & corporis contraxiſſe credenda eſt? Sic ille de ſanctitate quam Virgo ex iugi conſortio Chriſti participauit. Quæ nos iure ad venuſtatem, quam Virgo ab Incarnato Verbo, ex ipſius in vtero ſuo puriſſimo nouem menſium commoratione, & tot annorum in Nazareth cohabitatione, velut periferia à centro mutuata eſt, transferenda cenſemus.

Humanitas Chriſti erat omni virtute vallata, quam in B. V. transfundebat.

40. Venuſtatem hanc ab Incarnato Verbo mutuatam fuiſſe Deiparā agnouit S. Bonauen. ſerm. 2. de B. V. Tomo 3. ſuorum operum ad finem, dum explicat illam gratia fuiſſe plenam: *Domina noſtra,* inquiens, *fuit plena gratia decorante in omni ſua conuerſatione. Vnde in figura ipſius dicitur: Erat formoſa valdè, & incredibili pulchritudine omnium oculis gratioſa, & amabilis videbatur. Hæc eſt illa Rebecca Puella decora nimis Virgo pulcherrima, & incognita viro. Vnde ei dicitur: Tota pulchra es amica mea, & macula non eſt in te. Tota dicit, quia, & in carne, & in mente pulcherrima fuit, vt numquam ei aliqua ita ſimilis fuerit. Vnde Bern. ad illa verba. Facie quidem, inquit, pulcherrima, mente integerrima, & Spiritu ſanctiſſima. Hinc Hieronym. ſi diligenter inſpicias nihil eſt virtutis, nihil eſt ſpecioſitatis, nihil candoris, & gloriæ, quod ex ea non reſplendeat. Ex hac multa pulchritudine vitę virtutem habuit Adamantis, quia ſicut adamas ad ſe ferrum trahit. Sic Virgo ſancta ad ſe deduxit de ſupernis Verbum Diuinum. Vnde Bernar. Virgo Regia gemmis ornata virtutum, geminoque mentis, & corporis candore præfulgida, & decora ſpecie ſua, & pulchritudine in cæleſtibus cognita, ciuium cæleſtium in ſe prouocauit affectum, & aſpectum, ita vt Regis animū ad ſe inclinaret, cæleſtem Nuncium ad ſe de ſupernis educeret.* Hæc ille de gratia decorāte qua Virgo ab Incarnato Verbo repleta, mirificè tota, quanta venuſtata, eſt.

B. V Gratia decorante fuit plena. vnde venuſta facta eſt.

41. Venuſtatem denique hanc perfectiſſimam in hac Virginea ſphæra mirificè relucentem à iam ſæpius memorato Richelio depictam videamus libr. 1. de laud. & Præconi. B. V. ar. 39. *Prouidit nempe Pater æternus, pręparauitque Vnigenito ſuo conuenientem Genitricem, vt ſicut ille erat ſpecioſus forma præ filijs hominum, candidus item ac rubicundus electus ex millibus, imo ex omnibus ac præ vniuerſis: Sic Mater tam in naturalibus, quam in gratuitis ipſi eſſet quam ſimillima:* Tum ad Virginem conuerſus ita ipſam affatur: *Congruentiſſimè de te ò præclara decoraque Mater ſponſus profatur: Tota pulchra es amica mea, &c. Etenim à planta pedis, vſque ad verticem capitis nil penitus in te extitit, nec in mente, nec in carne indecorum, indecens, aut inamænum. Quin imo quidquid in te eſt Diuinæ ſagacitatis induſtria, æternæque ſapientię circino ſpecioſiſſimè, ac graciliimè eſt formatum totumque fuit dulce, ac amabile, eximium ac delectabile.* Idem Vir in Deiparā pientiſſimus, eiuſdem pulchritudinis articulo ſequenti eximias proſequēs laudes docet venuſtatem illam animi interiorem in corpus redundaſſe, clariſſimaque quadam luce toto ore oculiſq; promicante ſuam præſentiam prodidiſſe: *Sunt,* inquiens, *qui clementiſſimæ Virginis feruore ſuccenſi non ſolum ipſi naturalem pulchritudinem, complexioniſque bonitatem attribuunt, ſed Diuinum quoque quendam ſplendorem in ipſa refulſiſſe, atque ſupernaturalem aliquam odoris fragrantiam, in ſancta ipſius carne fuiſſe ediſſerunt. Eo quod fontanum illud, æternumque Lumen ipſa concepit, ac peperit, totiuſque ſuauitatis cauſalem originē tot mēſibus:*

Ex corpore ac facie B. V. Diuinus quidam ſplēdor emicabat.

bus in vtero gestauerit, ac nutrierit, quod Moysis exemplo confirmant. Quod certissimum prorsus indico: excellentissimæ enim ipsius gratię, qua mens eius pollebat plenitudo, in corpus redundauit, ac præsertim in vultu resplenduit. Si enim perturbatæ, passionatæque animæ tortuosa intus latens dispositio in facie abundè cognoscitur, corporisque deformitatem induit, cur serenissimæ, & in Spiritu Sancto lætissimę conscientiæ limpiditas in vultus decorem, totiusque corporis venustatem non redundet? Certè de pluribus sanctis legitur, quod in ipsorum etiam senilibus vultibus Angelicum quiddam enituit, quod Diuinæ, excellentisque gratiæ indicium fuit. In Matre igitur sanctitatis, & sancti sanctorum felicissima Genitrice id eminentius sine dubio extitit, atque ita gratiosa quædam, Diuinaque serenitas eam totam, ac maximè vultum perfudit. Vnde tantæ creditur fuisse castitatis, vt à nullo vnquam libidinosè concupisci potuerit, quoniam interior puritas in vultu expressa, virtute sua carnalem aspicientis extinguebat appetitum. Porro hanc Virginei corporis gratiam, post filij eius glorificationem auctam non dubito, vt ita glorificato in cęlis filio, Mater quoq; Diuinam paulatim glorificationem quandam inchoatam adipisceretur in terris. Vnde dubium non est solo Mariæ conspectu plurimos Iudęorum, atque Gentilium esse conuersos sic cordialiter compunctos. Hæc Dionys.

B.V. tātę fuit sanctitatis vt à nemine fuerit concupita.

B.V. solo suo aspectu plurimos Iudęos ac Gentiles conuertit.

42. Quæ sanę tam pij ac Religiosi viri, sicut, & aliorum admodum mihi videtur probabilis sententia siquidem, & ipsius, & aliorum quamplurimorū Theologiæ Doctorum auctoritate, rationibusque luculentissimis sumus edocti sæpius ad breue tempus intellectum Deiparæ lumine glorię fuisse irradiatum adhuc dum in hac mortali vita degeret, ad videndamque clarè Diuinam essentiam eleuatam, & maximè in filij Dei Incarnatione, in qua cùm sempiternus ille iustitiæ sol atque adeo ipsa increata, sole speciosior sapientia, thalamum ipsius Virginalis vteri fuerit ingressa, eam sanè, admodum credibile est, ab ipso tantis Diuinitatis suæ splendoribus, ad ipsius clarè contemplandam faciem fuisse perfusam, vt lux illa in os, oculosque, ac totum denique corpus sese diffunderet, essetque ipsi Deo, cunctisque tam cælitibus, quam terrigenis mortalibus, adeoque creaturis omnibus admirabilis. Hāc ob causam aiebat illi sponsus: Cant. 6. 3. *Pulchra es amica mea suauis, & decora sicut Hierusalem, terribilis vt castrorum acies ordinata, &c.* Quod encomium librans Rupertus lib. 6. in Cant. *In hoc est*, inquit, *perfectio pulchritudinis, quod non solum suauis, nec solum terribilis, sed vtrumque es, suauis, & terribilis. In quo suauis, & decora sicut Ierusalem? In eo videlicet, quod & anima tua semper supernam videt pacem:* (quæ scilic. est Deus ipse, vtpote DEVS pacis:) *& ex visitatione tui, distunt animę plurimę cęlestem ducere conuersationem. Vnde & dicuntur, & sunt filiæ Hierusalem, quia optimam eligunt partem, iuxta illud: Vacate, & videte quoniam ego sum DEVS.*

Lumen gloriæ quo B.V. erat illuminata subinde ad vidēdum clare Deum illi toto ore oculisq. emicuisse credibile est.

In quo perfectio pulchritudinis B.V. consistat?

B.V. decora sicut Ierusalē, quia anima eius supernam videbat pacē.

43. Hinc ipse Dei filius miris laudibus lib. 5. Reuelat. S. Brigittæ Reuelat. 4. omnia Diuinæ Matris membra à capite ad calcem extollit, ac præcipuè ipsius Virginalem vterum, quem Aureum quędam esse Circulum intelligens, Corona aurea, quam ait suam esse Deitatem, redimiri debuisse affirmat: Sic igitur ipsa veritas loquitur: *Venter tuus fuit mundissimus sicut ebur, & sicut locus ex virtuosis lapidibus splendidissimus. Huius itaque ventris, seu domus parietes fuit fides tua quasi aurum fulgētissimum, in quibus virtutum tuarum notatur fortitudo, prudentia, iustitia, temperantia cum perfecta perseuerantiā, quia omnes hę virtutes tuę perfectę fuerunt Diuina charitate. Hic igitur vteri tui locus tam spiritualis, quàm corporalis tantum mihi erat desiderabilis, tantumque anima tua mihi fuit placita, quod à summo cælo descendere ad te, & in te commorari non abhorrui, imo suauissimè delectatus sum. Ideo Mater charissima Corona illa, quę custodiebatur in me, quę quidem Corona sum ego DEVS, qui debebam incarnari, nulli imponi debuit nisi tibi, quia es verè Mater, & Virgo, & omnium Reginarum Impetratrix.* Idem Dei filius cum dilectissimam Matrem pulcherrimo cuidam flori contulisset libro 1. Reuelat. S. Brigittæ cap. 51. ipsius tandem sic venustatem, admirabilem ipsis Angelis deprædicauit: *Angeli considerant alter alterius pulchritudinem, & pulchritudinem omnium animarum, & omnium corporum admirentur; sed animæ tuę pulchritudinem vident esse super omnia, quę creata sunt, & corporis tui honestatem excellere omnes homines, qui creati sunt. Et sic omnes Angelos, & omnia, quæ creata sunt excessit pulchritudo tua.*

Deitas est Corona aurea vterum Virginis coronans.

Fides B.V. quasi aurum fulgētissimum.

B.V. omnes virtutes fuerunt diuina charitate perfectæ.

M. similis pulcherrimo cuidā Flori.

Angeli pulchritudinem M. præ ceterarum animarum pulchritudine admirantur.

44. Quod porrò Angelos, cunctos cælites, ac mortales omnes Virginea hæc tam animi, quam corporis venustas in summam incredibili sua perfectione rapuerit admirationem, testatus est Angelus S. Brigittæ in serm. suo cap. 13. Postquam enim virtutes Theologicas, ac Cardinales, velut Virgineæ illius animę pulcherrima ornamenta, omniumque sensuum, potentiarumque moderationem exposuisset, addidit: *Ex his quoque ornamentis super omnia, quę erant creata, Virgo ipsa tam pulchrè in anima redimita apparuit;*

Virtutum ornamentis anima B.V. redimita coram Deo apparuit, ipsique placuit.

quod

quod creatori placuit omnia sua promissa, ipsa mediante perficere. Erat enim ex charitatis virtute ita roborata, quod in nullo bono opere tabescebat, nec quidem in minimo puncto vnquam in eam inimicus preualebat. Verè, & pro cul dubio est credendum, quod sicut ipsius anima coram Deo, & Angelis erat pulcherrima, ita & eius corpus in cunctorum eam intuentium oculis fuit gratissimum. Et quemadmodũ Deus, & Angeli de eius animæ venustate gratulabantur in cælis; ita gratissima eius corporis pulchritudo omnibus eã cernere cupientibus vtilis fuit, & consolatoria in terris,

M. Pulchritudo consolatoria, & vtilis fuit omnibus eã videre cupientibus in terra.

45. Testatur etiam Religiosissimus Baptista Mantuanus Ordinis Carmelitani egregium decus, eximiam Deiparæ formæ elegantiam creaturis omnibus, tunc præsertim cum concepto Deo, æternâ nimirum illa per essentiam Pulchritudine, in vtero illum eodẽ, veluti periferiã, circundans abijt in montana cum festinatione Elisebetham salutatura, fuisse admirationi eiusque aspectu mirificè gestijsse. Sic enim ille libr. 2. Parthenicæ suauissimè in laudem tantæ venustatis modulatus est:

Omnes creaturæ pulchritudine B. V. lætatę, & delectatæ sunt.

Pedibus calcata pudicis
Gestijt immensum tellus, & dulcia longo
Tempore si ruauit presso vestigia dorso.
Tota venustatem Regio mirata, decusque
Aethereæ frontis, fusumque per ora pudorem.
Arrisit procul omnis ager, nemus omne virẽtes,
Exorto iam vere, comas curuauit, & ibat
In flores tunc omne solum; fragrantia rura
Purpureas passim violas, & candida passim
Lilia fundebant; nitidis è fontibus vndę
Voluebant dulces cursu crepitante susurros.
Assyrij colles assurrexere Thaboris,
Et iuga flexerunt, Dominam speculatus ab alto
Vertice Carmelus caput inclinauit apricum
Coniferas pinos, & odoriferas Cyparissos
Blandior alternis flectebat nutibus aura.
Terra suas monstrabat opes, & lucidus ęther,
Nubibus expulsis, vultu ridebat aperto.
Crinibus auratis solitoque decentior acres
Sol vrgebat equos, tersoque ardebat olympo
Qualis erat prima Genitor qua condidit illum
Luce DEVS, cum clara nouis splendoribus astra
Alta per insuetos ferrent vestigia gressus.

46. O' quam longè aptius de Diuina hac Virginis venustate, quod de nescio cuius Sulpitiæ specie, Martem alloquẽs, modulatus est Tibullus lib. 4.

At tu violente caueto
Ne tibi miranti turpiter arma cadant.
Illius ex oculis cum vult exurere Diuos
Accendit geminas lampadas acer Amor.
Illam quidquid agit quoquo vestigia mouit
Componit furtim, subsequiturque decor.
Vrit seu Tyriâ voluit procedere pallâ
Vrit seu niuea candida veste venit.
Talis in æterno felix Vertumnus Olympo
Mille habet ornatus, mille decenter habet.

Mariã quacunque se mouet decor subsequitur.

O' Quam longè Sapientius, ac verius eidem huic cecinisset Virgini gratiosissimæ, ac pulcherrimæ idem Poeta.

Maria nobis est curarum requies, & in tenebras lumen.

Tu mihi curarum requies, tu nocte vel atra
Lumen, & in solis tu mihi turba locis.

47. Diuinam denique hanc esse Virginis nostræ purissimæ Venustatem colligitur ex eo, quod Planeta ille venustus, Lucifer, stella pulcherrima, Solis prænũcia vocitetur, siquidem vt ante dixi, Soli, Lunæ, ac stellis Phœnices, aliæque gẽtes, tanquam Dijs diuinos, vti supra meminimus, honores decreuerant. Hinc à Saracenis Luciferi sydus, vt Numen colebatur, vt testatur S. Hieronymus in vita S. Hilarionis: *Hilarion, inquiens, peruenit Elusam eo forte die, quo anniuersaria Solẽnitas omnẽ oppidi populũ in Templũ Veneris congregauerat. Colunt autem eam ob Luciferum, cuius cultui Saracenorum natio data est. Hinc & Mahomet in Alcorano, Astri, quod Cubar vocant, idest Luciferi, cultum suis indixit.* Hinc Iulius Cæsar post mortem inter DEOS relatus, in sydus hoc Veneris, quæ ipsius esse Mater ferebatur, ab Ouidio libr. 15. Metamorph. transmutatus fuisse creditus est. Sic enim ille ad finem libri cecinit:

Venustas Mariæ stellæ Luciferi, quę Dea censebatur per similis.

Saraceni stellam Veneris colunt, ex præcepto Mahometis

Iulius Cæsar post mortem inter Deos relatus in Luciferi stellam cõuersus vt fabulãtur Poetæ.

Hic tamen accessit delubris aduena nostris;
Cæsar in vrbe sua DEVS est, quem Marte, togaque,
Præcipuum, non bella magis infinita triumphis,
Resque domi gestæ, properataque gloria rerum
In sydus vertere nouum, stellamque comantem.

Hinc Horatius lib. 1. Carm. Ode 13.

Micat inter omnes
Iulium sydus velut inter ignes
Luna minores.

Hinc Virgilius 8. Aeneid. Pallantem, Heroem pulchritudine, ac robore clarissimum, Lucifero, quasi Deo contulit:

Ipse agmine Pallas
In medio chlamyde, et pictis conspectus in armis,
Qualis vbi Oceani perfusus Lucifer vnda
Extulit os sacrum cælo.

Hinc Heliogabalus Diuinitatem affectans, Sol vocari voluit, proinde cum ante Gabalus, postea Heliogabalus dici voluit ἥλιος enim solem significat. Hinc denique Caius Caligula Diuinos sibi honores adscribens auream coronam Phœbi, Lunęque radijs, stellisque varijs exornatam ad suam Diuinam, scilicet in gubernando orbe, contestandam vigilantiam, suo capiti imposuit.

Heliogabalus Diuinitatem stultè affectans sol appellari voluit.

48. Quocirca cum Venusto huic Planetæ

netæ castissimam Virginem nostram comparamus, in animum nostrum inducere omnino debemus plusquam humanam, imo propemodum Diuinam eius esse venustatem ab æterno illo lumine, quod vtero gestabat deriuatam vtpotè, quę syderi illi, quod à luce ferenda nuncupatur, & à quo lux diei pulcherrima initiū sumit, coferri audimus. Verè enim Virgo gloriosissima virtutum gratiarumque suarum venustate, fugatis scelerum, errorumque nostrorū tenebris, velut stella matutina, solem iustitiæ, clarissimamque mortalibus reuexit diem; adeo vt hanc ob causam, velut illa speciosissima inter omnes totius orbis fœminas Iobi filia, dies iure meritissimo esset vocitanda. Audiendus hic B. Petrus Card. Damian. ser. de Assumpt. B. V. qui teterrimæ illius noctis tenebras, quas infelix illa protoplastorum culpa orbi inuenit describes, Virginis nostræ Natiuitate, ceu stellæ matutinæ, ceu Auroræ sole iustitiæ grauidæ exortu, pulsas fuisse asseuerat: *In meridiano lumine,* inquit ille, *primus ille Parens creatus, est factus ad imaginem, & similitudinem conditoris. Quid enim clarius, quam creatum creanti non esse dissimilem. Imaginem dedit ei in æternitate, similitudinem in moribus, vt sit similis creatori, si non identitate, similitudine tamen. Sed ille tanti priuilegij dignitate reiectâ, Apostatæ spiritui, falsa promissione deinitus inhæsit, & se cum posteritate sua perpetuæ morti destinauit, & tenebris. Ab illa hora tenebræ factæ sunt super vniuersam terram vsque ad Virginem, nec inuentus est aliquis, qui vel exiret de tenebris, vel tenebras dissiparet, sed mundo crescente concreuit, & tenebrosa vorago, donec in densissimam conglobata nigredinem, humanum genus nocte terribili sepeliuit. Hæc est nox illa solitaria, nec laude digna, de qua Psalm. 101. Posuisti tenebras, & facta est nox, in ipsa pertransibunt omnes bestiæ syluę. Quia crudeles, & indomiti Spiritus, dimotis repagulis, humanum genus, totis viribus obtinuerunt. Sed nata Virgine, surrexit Aurora, quia Maria veri præuia luminis, Natiuitate sua manè clarissimam serenauit. Hæc est stella matutina in medio nebulæ, quæ in cæli cardine summo splendore coruscans, orbem subditum splendidioribus radijs incolorat. Hæc est Aurora quam sequitur, imo de qua nascitur sol iustitiæ, solius solis claritati succumbens. Hæc est Aurora quam ille non vidit, qui videt omne sublime, & orat B. Iob vt ei multa suppressione claudatur, dicens: Non videant ortum surgentis Auroræ Iob 3. Tuus est dies Domine, in quo Adam est conditus, tua est nox, in qua Adam, à die est eiectus. Tu fabricatus es Auroram, idest Virginem Matrem, & solem, videlicet iustitiæ, qui de Virginali thalamo consurrexit. Nam sicut Aurora terminus est noctis, & diei principium adesse testatur; sic & Virgo noctem expulit sempiternam, & de die, diem de terra suæ Virginitatis exortum, terris infudit.* Hæc Dam.

M. velut stella Luciferi errorum caliginem dispulit, & diē lætū gratiæ reuexit.

Protoplastorum culpa tenebræ in mundum inuectæ per Natiuitatem B. V. velut stellam matutinam depulsæ.

Quanta mala ex Protoplastorum peccato mūdum occuparunt?

M. velut Aurora mundi tenebras depulit.

M. stella matutina in medio nebulæ.

M. est Aurora à supremo Opifice fabricata.

49. Hæc est illa stella pulcherrima de qua vaticinatus est Baalam Num. 24. *Orietur stella ex Iacob, & consurgat Virga de Israel.* quibus verbis declarat fulgentissimæ huius stellæ præ sanctis omnibus, qui etiam stellæ appellantur, nobilitatem. Quemadmodum enim Virga seu sceptrū Regni Israelitici fuit inter omnia Regna mūdi, ob veri Numinis clarissimam illam lucem, ac cognitionem eminentissimum, ac celeberrimum: Sic Virginea hæc stella inter omnes reliquorum sanctorum stellas obtinet principatum. Hęc enim Virgo, vt ait S. Bernard. Hom. 2. super Missus: *aptissimè syderi comparatur, quia sicut sine sui corruptione sydus suum emittit radium, sic absque sui læsione Virgo parturit filiū. Nec syderi radius suam minuit claritatem, nec Virgini filius suam integritatem. Ipsa est igitur nobilis illa stella ex Iacob orta, cuius radius vniuersum orbem illuminat, cuius splendor & prefulget in supernis, & inferos penetrat, terras etiam perlustrans, & calefaciens magis mentes quam corpora, fouet virtutes, excoquit vitia.*

M. stella ex Iacob inter omnes Cælites velut stellas obtinens principatū.

Cur B. V. stella vocitatur?

50. Alias rationes affert Franciscus Mayroni ord. seraph. sermon. de Natiu. B. V. cur B. V. stella matutina appelletur: *Mater Domini,* inquiens, *stella matutina dicitur, ob quinque stellæ huius proprietates, quæ ei conueniunt; quarum prima est, quod sicut ortus huius stellę in aurora diei præcedit ortum solis, sic ortus Virginis præcessit ortum Christi in Aurora noui testamēti, quæ dicitur fuisse in Natiuitate B. Virg. Et sicut illa hora incipiunt timere bestiæ Syluestres, homines verò esse securi: sic orta Virgine ceperunt hostes timere, & sancti confidere. Secunda. Quia sicut stella hæc dicitur Lucifer, eo quod excedit pulchritudinem omnium aliorum, sicut excedebat ille pulchritudinem omnium Angelorum; ità B. Virg. pulchrior est omnibus sanctis. Tertia sicut illa stella terram nocte illuminat; ita Mater Domini in huius sæculi nocte, præ cęteris sanctis virtute suę sapientię illuminat Ecclesiam. Quarta, sicut hæc stella habet virtutem, & influentiam ad generandam beneuolentiam, & amicitias conciliandas secundum astronomos: sic B. V. ad concordiam faciendam inter DEVM, & hominem, veramque amicitiam, quæ in ipsius gratia consistit. Quinta: Quia sicut hæc stella regnare dicitur die Veneris, vnde, & venus vocatur: ita Mater Domini suum Regnum accepit eo die, quo Angelo nunciante suum benedictum concepit filium, qui dies idem fuisse dicitur, quia tunc Regina mundi effecta est.* De hac gloriosa Virgine

Cur B. V. stella matutina dicitur.

Sicut Lucifer Angelus superabat omnes reliquos sua pulchritudine: sic B. V. pulchrior est omnibus Angelis reliquisque Cælitibus.

gine exponi poſſunt illa Domini verba Apoc. 2. 26. & 28. *Qui vicerit, & cuſtodierit, vſque in finem opera mea, dabo illi ſtellam matutinam*. Quia reuera poſt tentationũ victoriam, poſt diuinorum mãdatorum ſedulam, obſeruationem, in cælum ad ſtellam hanc fulgentiſſimam contemplãdam quæ reuera accidentalis noſtræ Beatitatis ac glorię pars eſt, poſt Chriſti Humanitatem primaria, euehamur.

Christus Radix Dauid, & ſtella ſplendida ac matutina.

51. Et quoniam Virgo, vti ſæpius memorauimus, dilectiſſimi ſui filij in omnibus eſt æmulata ſimilitudinem, dicere iure cum eo poterat: Apoc. 22. 16. *Ego ſum radix, & genus Dauid, ſtella ſplendida, & matutina*. Quemadmodum enim ille in mundum rediuiuus ad inſtar ſtellæ matutinæ claram diem ęternitatis mox adfuturam nuntiantis aduenit; ſic B.V. in hanc lucem clariſſimam exorta, nobis tam Diem gratiæ, quam diẽ gloriæ, nullo vnquam fine terminandam, mox ſecuturam polliceri viſa eſt. *Et quemadmodum Simõ ille Oniæ filius Sacerdos magnus, qui in diebus ſuis placuit Deo, typus pulcherrimus Saluatoris, quaſi ſtella matutina in medio nebulæ refulſit*, vt ait Eccl. 50. ſceleruműq; nebulas, ex Iudæa diſpulit: ſic B. V. triplicem nebulam, quæ ante ipſius ortum mundum contexerat, abſterſit. Contexerat enim terram ęo tempore nebula ſuperbiæ, nebula auaritiæ, ac denique nebula carnalis immunditiæ, omnem hanc nebulam Virgo noſtra, tanquam ſtella ſplendida, ac matutina, effugauit; ſuperbiam quidem ſua profundiſſima humilitate. Vnde licet mox concepta totiuſq; Vniuerſi, atque adeo Angelorum, hominumque Regina eſſet conſtituta, humilem paruulamque Ancillam Domini in oculis ſuis ſe reputans, gloriabunda in Domino dicebat: *Congratulamini mihi omnes, qui diligitis Dominum, quia cum eſſem paruula placui Altiſſimo*: Auaritiam ſuâ inſigni paupertate, quam ſanè inter reliqua, luculẽter Sacroſanctę domus Lauretanę interni illi parietes, cum exiguo illo camino, totiuſque illius puriſſimi domicilij, quod non ſemel videre, adorare, & deoſculari mihi, licet indigniſſimo, triennio licuit, conteſtantur anguſtiæ. Carnalis denique immunditiæ nebulam, ſuâ puriſſimâ ante partum, in partu, & poſt partum, nunquam hactenus auditâ diſpulit Virginitate, cuius voto ad illa vſque tempora inſolito in vtero adhuc Matris in ipſo immaculatæ Conceptionis momento, vt cenſet P. Suarez, alijque nonnulli Theologi, ſeſe obſtrinxit.

M. ſtella matutina triplicem nebulã à mundo in ſua Natiuit. depulit.

M. nebulam ſuperbiæ, auaritiæ, atque immunditiæ tanquã ſtella diſpulit.

Mariæ paupertatem Domus Lauretana cum facto illo camino teſtatur.

51. Stellæ huius Matutinæ mirificam quoque deprædicauit venuſtatem Pat. Ioannes Poſonienſis Eremita Paulinus qui vixit circa Annum 1488. in ſuo ſer. M.S. de ſanctificatione B. V. quem habere licuit ex Bibliotheca Monaſterij B. V. de Eremo, dum zagrabiæ hæc ſcriberem. Expendens enim illud elogium: *quaſi ſtella matutina in medio nebulæ*; ſic loquitur: *Stella dicitur à ſtando. B. V. ſtetit in cælo ſuo per Conceptionem. ſtetit in vita per omnium virtutum irradiationem, ſtetit in monte Caluario per mortis compaſſionem. De virtutum eius ſplendore S. Auguſt. ſerm. de Aſſumpt. Omnes quidem*, inquit, *ſanctorum memoriæ ſunt mirabiles, nil tamen tantum in gloria eſt, quam præſens ſolennitas. Abel per ſacrificium nominatur. Enoch per Dei cõplacentiam memoratur. Melchiſedech ſicut imago Dei prædicatur; Noe per iuſtitiam laudatur. Abraham per fidem approbatur. Iſaac per nomen Riſus mundi lætitiam ſignificando æſtimatur. Iacob per luctam beatificatur. Moyſes ſicut legiſlator extollitur. IESVS Naue ſicut Dux fortiſſimus in cælum euehitur. Helias ſicut Dei zelator, Iſaias ſicut cum Deo familiaris collocatur. Daniel ſicut prudentiſſimus, Vir deſideriorum; Ezechiel ſicut arcanorum ſpectator. Dauid vt pater myſterij in humana carne peracti deſcriptor. Salomon denique vt ſapientiſſimus Incarnatãm ſapientiam repræſentans mirificè commendatur. Verùm nullus mortalium omni laude dignus extitit, atque Virgo Deipara. Quæ enim hi omnes in ænigmate viderunt, hęc in vtero ſuo puriſſimo incarnatum geſtare meruit, & veluti ſtella immenſum illum ſolem concipiens in omnium ſemper virtutum ſplendore conſtans permanſit ac conſtitit. Stetit denique in Monte Caluario iuxta Crucem IESV Ioann. 19. immobiliter ſicut ſtella in cælo, filio videlicet. Vnde Abac. 3. Eleuatus eſt ſol in Cruce nimirum, & Luna ſtetit in ordine ſuo, dum Eccliſpato iuſtitię ſoli in Cruce V. Mater adſtitit. Eadem Virgo iure ſtella vocitatur ob ſuam eminentiſſimam ſublimitatem in firmamento Eccleſiæ. Hinc Eccli. 43. Altitudinis firmamentum pulchritudo eius. Ipſa enim poſt Filium eſt ſanctis omnibus excelſior. Cum enim ab ipſa veritate dictum ſit: Qui ſe humiliat exaltabitur, profecto cùm B. V. ſe ſummè humiliauerit, ſummè quoque exaltari meruit. Vnde ipſa glorians in Domino aiebat Eccli. 24. Ego in altiſſimis habito, & thronus meus in columna nubis. Sublimis eſt Virginea hæc ſtella, quia eſt ſignum illud Magnum, quod vidit Ioannes apparuiſſe in cælo, eſt mulier amicta ſole, ſub cuius pedibus Luna eſt, quia Mediatrix eſt inter Chriſtum, & Eccleſiam. Sublimis eſt Virgo ſuper omnes creaturas. Quia creatura illa in dignitate eſt altior, quæ eſt in gradu bonitatis ſublimior. Sed B. V. omnium* crea-

Sanctorum memoriæ ſunt mirabiles, ſed memoria Mariæ præ cæteris omnibus admirabiliſſ.

M velut ſtella ſolem iuſtitiæ concipiens in omnium virtutũ luce ſemper conſtans permanſit.

M. ſtella ſublimiſſima inter omnes ſanctorum ſtellas in firmamento Eccleſiæ.

Creatura eo altior, quo in gradu bonitatis ſublimior.

creaturarum fuit optima. Secundum enim mensuram amoris, est gradus bonitatis. B.V. autem excessit omnes creaturas in mensura amoris, ergo & sublimitatis. Hinc S. Ans. libr. de Excell. Virg. cap. 4. postquam dixisset amorem, in filios communi generatione productos diuidi inter Patrē, & Matrem cōsueuisse, at verò amorē Virginis in filiū, nulli diuisioni fuisse obnoxiū, eo quod ipsa sola eū, Virgo permanēs generasset; hęc addit: *Excedit igitur omnes amores parentū in filios, aut filiorum in parentes, amor istius Filij in Matrem suam. Denique Virgo Deipara stellæ comparatur, propter operationes, finesque varios. Gen. 1. dicuntur stellæ creatæ vt sint in signa. Vnde Albumazar in principio sui operis ait: Laus Deo, qui creauit stellas, & posuit eas in ornamentum, & lucernas in significationem vt præberent ductum rationabilibus. Tale signū fuit B.V. Hinc Isa. 11. viso hoc signo mirabili exclamauit: O' radix Iesse quę stas in signum populorum. Signum enim est quod se offert sensui, & aliud relinquit intellectui. Maria DEVM incarnatum sensui repræsentauit, quia in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est Bar. 3. sed intellectui aliud reliquit, quia per hoc quod Dei Filium in carne sua visibilem exhibuit, Diuinitatem per fidem intellectui patefecit. Hoc nimirum est signum illud, de quo Isaias cap. 7. ad Achaz Regem impium: Pete tibi signum à Domino. Vtque Virginem hanc significat, paucis interpositis subiungit: Ecce Virgo concipiet, & pariet Filium, vt denique signum hoc in alterius rei, Diuinitatis scilicet, cognitionem nos deducere intelligamus, mox annectit; Vocabitur Nomen eius Emmanuel, idest, nobiscum DEVS.* Ita ferè Posoniensis.

Amor B.V in Filium excedit omnes amores aliorum Matrum & quare?

Albumazari opinio de stellis.

Maria Radix Iesse quę stat in signū populorū, quia Deum Incarnatum sensui nostro repræsentauit.

Maria signū quod nos in Verbi Incarnati cognitionem deducit.

53. Quod si stellæ huius matutinæ nomen illud, nempe Luciferi, quod à luce ferenda ei inditum est, penitius expendamus, magis adhuc Virginea nobis pulchritudo, ac Venustas clucescet. Mox enim primi Angeli Luciferi nobis in mētem veniet ab Ezechiele cap. 28. graphicè depicta, quâ ante lapsum præditus erat, pulchritudo: Sic enim ille: *Tu signaculum similitudinis plenus Sapientia, & perfectus decore, in delicijs Paradisi Dei fuisti: Omnis lapis preciosus operimentum tuum: Sardius, topacius, & Iaspis, chrysolithus, & onyx, & berillus, Sapphyrus, & carbunculus, & smaragdus, aurum opus decoris tui.* Quo illustrissimo sanè encomio mira primi illius Angeli declaratur pulchritudo, ac perfectio, omnibus virtutum numeris absolutissima. Adeo enim pulcher, adeo decorus extitit, vt Imaginem, similitudinemque sui creatoris in se, tam donis naturæ, quam Gratiæ mirificè repræsentaret, perinde, atque figura aliqua, à Sigillo epistolis impresso, exprimi consueuit. Tanta enim Sapientia, tantâ sanctitate, reliquisque Diuinis perfectionibus erat decoratus, vt velut signaculum, siue sigillum, suum Opificem sculptoremque supremum, ad viuum referret. Quod quā gloriosum illi extiterit, Syrus declarauit Interpres dum sic vertit: *Tu signaculum es similitudinis, plenum Sapientia, & corona gloriæ.* Quibus verbis ostendit Luciferum Pulchritudine illa donorum tam naturæ, quam gratię, quibus exornatus similitudinem sui referebat conditoris, fuisse quasi Aureâ quadam gloriæ plenissimæ redimitum coronâ, inque omnes inferiorum Hierarchiarum Angelos obtinuisse principatum, eo quod omnium illorū virtutes, ac perfectiones in eo, maiori cum excellentiâ, veluti compendio, enituerint. Vnde operimentum, seu amictus eius nouem preciosissimis gemmis, quibus Angelicæ Hierarchiæ exornatæ sunt, contextus perhibetur. Atque ita Regula Magni Areopagitæ verificatur, qua docet inferiorum Angelorum perfectiones, in superioribus eminentius contineri.

Luciferi ornatus ex lapidibus preciosis cōpositus, fuit admirabilis.

Lucifer donis naturę & gratiæ ornatus, fuit quasi aurea quadam Corona redimitus, vt omnium Angelorū esset Princeps inferiorum in se perfectiones complectens.

54. Ob eandem hanc creatoris Imaginem, similitudinemque in Protoplasto impressam, virtutumque diuinarum pulchritudinem ipsi communicatam preciosissimam quandam Coronam ei impositam fuisse, ac totus creaturæ constitutum Principem cecinisse visus est Psaltes Regius, cum dixit: *Gloria, & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum.* Cum igitur Deiparam Lucifero conferimus, intelligendum est in illam omnem illam venustatem, Diuinâ similitudine, ardentissimâ charitate, eximiâ Sapientiâ, reliquisque virtutibus, gratijs, ac perfectionibus omnium inferiorum Hierarchiarum constantem, Deiparæ, tanquam supremę Hierarchizanti, siue per se Hierarchiam constituenti, maiori longè cum excellentia, tanquā omnium Angelicarum mentium Reginæ, fuisse communicatam, vt ita inter illas speciosior omnibus appareret, & verè dicere possemus de hoc Virgineo Lucifero:

Cum B.V. Primo Angelo confertur intelligendū illam, & ipsius, & omnium inferiorum Angelorum perfectionibus velut Luciferum effulgere.

Micat inter omnes
Virginis sydus velut inter ignes
Luna minores.

Ita decoratam contemplatus S. Bonauentura Psalm. 23. ei canebat: *Gloriam & honorem induisti. omnis lapis preciosus amictus, & operimentum tuum. Splendore Solis super caput tuum, lunaris pulchritudo sub pedibus tuis.*

55. Vnde Bzouius & Baptista Mātuanus lib. 2. Parth. Luciferi eximiam illam venu-

Mantuanus censet cum Bzouio dari B. V. Luciferi sedem ob humilitatem profundissimam.

venustatem donatam Deiparæ agnoscens, DEVM Patrem primariam illam sedem Angelicam iam pridem ei destinantem, ob insignem ipsius animi demissionem, quæ illam post exhibitum, in Verbi Incarnationem, consensum, mirificè venustarat, introducit:

Ipse puellari formâ, mentisque decore
Lætitior, auito Diuum Pater agmine Sanctos
Alloquitur ciues, circumstantemque coronam
Spirituum; alloquio Patris exultauit olympus.
Vtque prius multa sublimem laude puellam
Extulit, illustres atauos, & nomina clara
Gentis Iessææ referens, delataque cælo
Sacra, piosque animos antiquæ stirpis; inanem
Luciferi ostendit sedem (: contermina semper
Regali fuit illa Throno sceptroque Tonantis:)
Tum memorans veteres rixas, primæuaq; bella,
Cur non vna omnes habeant habitacula Diui,
Discretisque locis habitent, quare altior illos
Orbis habet, cur Lunam alij, cur Cyprida quędã,
Mercuriumque colant, cur sic partitur olympum
Lex ęterna docet, cur scandant sydera mentes
Terrigenæ, quænam ratio persuaserit illis
Deberi æthereos cælestia tecta per orbes
Monstrat, & hæc dictis posuit sententia finem:
Sicut Luciferi locus hic sublimior inter
Eminet æterni numerosa sedilia Regni
Sic Virgo, quam parua domus angustia claudit,
(: Et Mariã præssæ monstrauit acumina virgæ:)
Humanis animis longè est pręstantior, illi
Non fati ratio, non cęli mobilis ardor
Destinat hoc solium, sed lege coercita mentis
Libertas, & noster Amor, sic fatus. At omne
Lętitia fremuit cælum, diffusa voluptas
Cęlestes animos rapuit, sonuere theatra
Plausibus, assensu superum vulgata per omnes
Elysij campos magni est sententia Patris:
Temporeque ex illo semper toto ęthere Virgo est
Angelicis pręlata choris, & dignior omni
Agmine spirituum, rutilo Cyllenia quanto
Marte minor flãma est, vel quantum Delia tristi.
Cedit Auo, Tellusque Ioui, Venus aurea Phœbo.

Hæc Mantuanus cum Bzouio idem sentiente præclarè quidem, sed non sat sufficienter, etiam ex Rutilij Benzonij sententia ad condignas laudes Virginis extollendas, quæ ob Diuinæ Maternitatis dignitatem, ad quem in primo suæ immaculatæ Conceptionis instanti fuit electa, ad Hierarchias ipsi augustissimæ Trinitatis Throno proximã constituendam, ob eximia ipsius Sanctimoniæ super omnes Cælites merita, diuino consilio destinata fuit. Cùm Luciferi sedem, ex mente Ioannis Gersonis Tract. 8. super Magnificat, occuparit S. Ioannes Bapt. vel secundum Rutilium Benzoniũ lib. 1. in Mag. c. 28. Diuus Petrus vel Seraphicus Pater S. Franciscus.

B. V. non in throno Luciferi, sed in throno Diuinitati proximo sedes ab æterno præparata fuit.

56. Vnde idem Benzonius: *Sed melius dicendum est ex Patrum doctrina super omnem sedem, & locum Angelorum, idest, Angelis deputatum, & pro illis fabricatum, positam esse Deiparam. Nec in throno in quo sedet, vllam vnquam creaturem sedisse, nec vlli creaturę cõuenire posse. Ita Epiph. serm. de Laud. B. V. Maria, inquiens, solo Deo excepto, cunctis superior existis. Natura formosior, & ipsis Cherubin, Seraphin, & omni exercitu Angelico, cui prędicandę cęlestis ac terrena lingua minimè sufficit, imo vero nec Angelorum, Columba pura, sponsa indiuiduę Trinitatis, & à Deo ipso in honore habita.* Vide reliquorum Patrum ibidem testimonia.

57. De hoc Lucifero crediderim olim cum Iobo contulisse Dominum, cum dixit Iob 38. 32. *Nunquid produces Luciferum in tempore suo, & Vesperum super filios terræ consurgere facies? Vt ego,* videlicet. Quibus verbis ostendit se produxisse, ac condidisse Virgineum hunc Luciferum, peculiari quodam, studio, rarissimã quadam luce radiantem, vt proinde nemini mirũ videri debeat, si pulchritudinis, inter omnia sydera, singulari quodam splendore coruscet. Idem Creator ostendit se Vesperum, seu Hesperum, eandem videlicet stellam, noctem illuminantem condidisse, eo fine, vt super filios terræ consurgeret, eorumque mentes, peccatorum caligine obtenebratas illustraret. Vnde Seraphici Ordin. Bernardinus Bustius Part. 3. Marial. serm. 5. consid. 4. *Dicitur,* inquit, *hęc stella Lucifer, quia maiorem habet vim ad illuminandum quã alię stellę: Beata autẽ V. habet maiorem vim ad mentes hominũ illustrandas, quã alij sancti. Vnde vocatur Eccli. 24. Mater agnitionis.* Adeo vt de ea dicere possimus illud Poetæ celeberrimi Politiani:

M. velut Luciferũ Creator peculiari quodam studio cõdidit, vt singulari luce pulchritudinis inter omnia Sanctorũ sydera refulgeret.

Tamque suos vincit comites, quam Lucifer, ore
Purpureo rutilans astra minora premit.

Verè Virgo Deipara Hesperus est, quia noctem sequentem ad illustrandum respicit. Quod nomen Virgini aptissimè conuenit; quia respicit, & illuminat peccatores, qui sunt in tenebris culpę. Et hanc ob causam *Mater sanctę spei* Eccl. 24. vocitatur. Ipsa enim luce suâ ita tenebricosum intellectum peccatoris illuminat, vt agnitâ peccatorum fœditate, ac enormitate, quod Dei optimi Maximi sint offensa contremiscant, ac quodammodo expellescant, eaque detestentur.

M. Hesperus, qui caliginosas peccatorum mentes illuminat.

M. Mater Sanctæ spei est, quia luce sua tenebricosũ peccatoris intellectum illuminat, vt agnitis peccatorum fœditate, ac enormitate, detestetur, & in spem veniæ veniat.

58. Vnde Hesiodus in Theogonia cecinit ab Venusto Planeta Pallorem, Timoremque fuisse progeneratos:

Alma Venus peperit Pallorẽ, vnàque Timorẽ.

Quam ob causam crediderim Deiparã *Matrem timoris*, semetipsam apud iam memoratum Ecclesiasticum appellasse.

Veneris Planeta Pallorẽ, Timoremque parit.

Vnde S. Bern. Hom. 2. super Miss. huiusmodi terræ filios, vilissimos nimirũ peccatores scelerum nocte sepultos sancto timore Iudicis æterni consternatos alloquens, docet, qua ratione ad hãc stellam super ipsos consurgentem, lucemq; eorum mentibus porrigentem, recurrere ac respicere, eamq; inuocare debeãt: *Si*, inquit, *criminum immanitate turbatus, conscientiæ fœditate confusus, iudicij horrore perterritus, barathro incipias absorberi tristitiæ, desperationis abysso, cogita Mariam, aspice stellam, voca Mariam. In periculis, in angustijs, in rebus dubijs Mariam cogita, Mariam inuoca. Non recedat ab ore, non recedat à corde, & vt impetres eius orationis suffragium, non deseras conuersationis exemplum. Ipsam sequens non deuias, ipsam rogans non desperas, ipsam cogitans non erras. Ipsâ tenente non corruis, ipsa protegente non metuis, ipsa Duce non fatigaris, ipsa propitia peruenis*. Hæc Bern. Ex quibus sicut, & reliquis hactenus dictis colligimus, quam rectè hic Planeta, à Venustate nomen sortiatur, siquidem Deiparæ, tam Diuina, quam Angelica venustas, præsertim in Conceptione Diuini Verbi communicata, per ipsum nobis elucescit. Iam ad reliquas Venustatis proprietates veniamus.

Peccatores scelerum suorũ conscientia turbati aspiciãt hãc stellam, vocent Mariã.

Mariam, qui sequitur, non deuiat.

M. Duce, non fatigamur.

59. Inter reliquas illa cẽsetur celeberrima, quod Venustas Amores parere dicatur, ac proinde Mater Amorum appelletur, eo quod eius influxus cui dominatur, disponat ad amorem. Quod mirificè purissimæ huic nostræ Virgini congruit. Vnde Pater noster Salazar in cap. 8. Prouer. nu. 437. docet per singulos dies Hebdomadæ, qui septem Planetarum nominibus appellantur, peculiarem aliquam virtutem illorum, qua præditi sunt, à Virgine postulandam, siquidem illorum ipsa virtutes eminenter continet. *Sane*, inquit ille, *haud iniucundum Virgini officium ille persolueret, qui ita preces suas ad Virginem funderet, vt considerans Virginem omnium Planetarum vires, & potestatem in se cohibere, per singulos Hebdomadæ dies tam ab illa virtutem postularet, quæ illius diei Planetæ respondet. Additque in particulari ad rem nostram: quia Lucifer, aut stella Veneris amorem effundit, ideo in die Veneris ardentior erga DEVM proximumque charitas, à Virgine, velut à supra cælesti Lucifero expetenda est*. Hinc illa de seipsa fatetur: *Ego Mater pulchræ dilectionis*: Eccl. 24. Quod quidem licet de æterna Dei dicatur sapientia, intelligitur tamen etiam de sacratissima eius Matre; quæ nõ solum sabstantialem illum Amorẽ, Verbum videlicet Incarnatum pariens Mater eius extitit; verumetiam nos velut membra sui filij diligens purissimos in nobis Dei, suique amores ingenerat. quod visione quadam B. Henrico Susoni videtur ostensum. Dum enim Vir hic pijssimus verba hæc legi audiret, mirificè in ipsius castissimum connubium exardescens, raptus extra se, eam specie pulcherrimæ puellæ, mox specie Iuuenis elegantissimi cõtemplatus est, in columna nubis residentem, in throno eburneo, fulgore solis radiantem; *Corona eius erat æternitas, amictus felicitas, sermo suauitas, cõplexus omnis satietas*. Tandemque sic eum est allocuta: *Præbe mihi fili cor tuum*. In vita eius ca. 4. Crediderim specie illâ formosissimæ Puellæ à Dei sapientiâ, Matrem quoque suam dilectissimam repręsẽtatam fuisse, quo nobis indicaret omnia illa laudum encomia, quæ in Sapiẽtiæ libris continẽtur, Matri quoque suæ conuenire, eamque non modo se Amorem sempiternum, sed amorem quoque sui, velut Matrem in cordibus nostris parere, quo DEVM, ipsamque simul diligamus. Dicat itaque Maria, dicat iure meritissimo: *Ego Mater pulchræ dilectionis: dicat: fili præbe cor tuum mihi, & nos illi bilares respondeamus. Paratum cor meum Domina, paratum cor meum*; simulque eandem, mutuâ, castissimâque dilectione redamemus, siquidem ipsa Diuinissima hac sua Maternitate, innumerabilium nobis bonorum causa extitit. Verè enim illa Dei filium substãtialem illum Amorem charitatemque pulchram per essentiam de qua dixit Apostolus: *Deus charitas est*, pariens, *Mater pulchræ dilectionis*, effecta, causa salutis toti generi humano extitit. Quod peruenustè Richard. à S. Laur. lib. 6. de Laud. B. V. explicuit. *Maria Virgo est Mater pulchræ dilectionis, idest, Christi, qui secundum Diuinitatem pulcher est, cum sit splendor gloriæ, & figura substantiæ Patris Hebr. 1. Item candor lucis æternæ, & speculum sine macula Diuinæ Maiestatis, in quem desiderant Angeli prospicere, cuius pulchritudinem sol, & Luna mirantur. Pulchra quoque dilectio Christus est, quoad humanitatem, quia speciosus formâ, præ filijs hominum, diffusa est gratia in labijs tuis. Quia candidus est, & rubicũdus. Dicitur porro Christus dilectio emphaticè, quasi duos ligans, quoad duas naturas, scilicet Deũ & hominem. Per dilectionem enim quam habuit ad genus humanum colligauit sibi naturam humanam, quia dilectio est diligentis, & rei dilectæ, quasi quædam vnio, & colligatio, & naturaliter illud, quod amatur ab amante in sui naturam conuertitur. Per dilectionem etiam quã ad nos habet Christus colligat nos sibi ipsi, quia,*

M. Mater Amorũ, quia Increatum Amorem mũdo peperit, & in nobis Dei, suique Amores ingenerat.

Diuinæ Sapientiæ B. Henrico Susoni apparẽtis descriptio.

Christus, & qua Deus, & qua homo. Pulchra dilectio est quem M. nobis peperit.

Dilectio dicitur quasi duos liget simul. vnde Christus diligens Naturam humanã, eam sibi colligauit hypostaticè.

qui adhæret Deo, vnus est Spiritus cum eo, ait *Apostolus* 1. *Cor.* 6. *vnitate scilicet amoris, & gratiæ*. Sic ille.

Christus quē M. nobis peperit est castissimi Amoris Deus.

60. Et sanè iure merito Virgo nostra respectu filij *Mater pulchræ Dilectionis*, siue Amoris appellatur, siquidem verus Amoris DEVS, & quidam Cupido castissimus, mox vt in lucem est editus, videbatur. Si enim DEVS amoris paruuli specie Pueri repræsentatus est ab Eustachio, Auctore Græco; & filius Dei Puer paruulus apparuit. Quærit Doctor Angelicus, in cuiusmodi Paruuli forma apparuerit? *Paruuli nimirum admirabilis, amabilis, ineffabilis, formidabilis, venerabilis, desiderabilis. Paruuli*, vt loquitur S. Amphilochius, *qui fundauit sæcula, qui cælorum orbes absoluit, qui terram latè distendit, qui ventos de thesauris suis educit. Paruuli, qui cælum velut pellem extendit, terram super nihilum suspendit, Solem, Lunamque instar aurigæ regit*, vt ait Timoth. Presbyter Hierosol. Vnde Iubilans Isaias c. 9. *Paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis, concinebat*. quod vaticinium vbi pronunciasset annexuit. v. 7. *Zelus Domini exercituum faciet hoc*. pauculis hiscè verbis insinuans, quod immensus ille DEVS, cui cælum sedes est, terra scabellum pedum eius, fuerit Paruulus factus nulla, alia causa sit, quam infinitus ille eius amor ipsi consubstantialis, ardentissimusque ille animarum saluandarum zelus, quo accẽsus saccum mortalitatis nostræ, deposito glorię suæ paludamento, induere voluit, & Pusio, Amorque noster dulcissimus fieri, amore non est dedignatus. Si Deus Amoris nudus repræsentabatur, & Amor noster castissimus nudus est; *Quia cum in forma Dei esset, exinaniuit semetipsum formam serui accipiens*. Nudus est noster amor, *quia cum diues esset*, vt ait Apostolus, *pro nobis factus est pauper, vt nos paupertate eius diuites essemus*. Nudus est; *Inuenietis infantem pannis inuolutum reclinatum in præsepio*, ait Angelus. Nudus est ille, quem vidit David *amictũ lumine sicut vestimento*, Nudus ille, qui cælum luce, ac syderibus, terram graminibus ac floribus conuestiuit, vt canit ille:

Qui picturatos intexit floribus hortos,
Quique iubet rutilis albescere lilia campis,
Et qui tellurem violâ distinguit, & herba.

Venit nudus ille, qui Mari immenso ponit *nubem vestimentum, illudque caligine quasi pannis infantię obuoluit*, vt ait Iob 39. Venit nudus ille, *qui existens vniuersorum Dominus regnauit, decorem indutus, ac fortitudinem, prę cinxit se*. Nudus denique venit noster Amor, & præ frigore constrictis mẽbris eius tenellis, vagit, vt canit Ecclesia;

Vagit Infans inter arcta
Conditus præsepia,
Membra pannis inuoluta
Virgo Mater alligat,
Et manus pedesque, & crura
Stricta cingit fascia.

61. Si DEVS Amoris instructus Arcu, & sagittis, triumphalique curru omniũ hominum cuiuscunque conditionis, ac sexus, omniũ animantiũ specie stipatus, de omnibus triumphans inuehebatur: Et castissimus noster Amor habet tela, sagittasque suas ignitas; quas experta sponsa dicebat: *Charitate vulnerata ego sũ*. Easdem potentissimi huius Amoris expertus potentissimas sagittas David canebat: *Sagittæ potentis acutæ, populi sub te cadent*. His confixus Augustinus aiebat; *Sagittaueras Dominè cor meum sagittis amoris tui*. Ad eiusdem Cupidinis latus accingebatur gladius: Eadem quoque accinctum Amorem nostrum videre cupiebat idem Regius Psaltes: *Accingere*, inquiẽs, *gladio tuo super femur tuum potentissimè*. Gladius hic est eius efficacissimum verbum, de quo Apostolus Hebr. 4. *Penetrabilior est omni gladio ancipiti, pertingens vsque ad diuisionem animæ ac Spiritus*. Audire quis cupit huius infantis verba? S. Bernard. Senensis ait ipsius esse vagitus, ac gemitus. *O' quanto labore, quam feruenti amore quæsiuit animam amorosus IESVS Virginis vterum vix egressus est, & dilectam animam more infantium vocat A A A. Anima mea, &c.* Atque ita armis hiscé homines omnes cuiuscunque conditionis, quantumuis efferatos, ac barbaros, quantumuis ad instar ferarum indomitos, captiuat, deque omnibus triumphum reportat. Vnde S. Chrysol. serm. 158. cum quæsiisset; *Cur DEVS ventris experiatur angustias, sustineat vincula pannorum, incunabula toleret imbecilla, & lacrymis vberum nutrimenta disquirat?* Respondit sapientissimè: *Et qualiter venire debuit, qui voluit apportare gratiam, timorem pellere, quærere charitatem? Natura docet omnes quid valeat, quid mereatur Infantia, quam barbariem non vincit, quam feritatem nõ mitigat quam crudelitatem non comprimit, quę furorem non compescit, quam potestatem non deponit, quam duriciem non resoluit, Quid amoris non expostulat, quid affectionis non extorquet? quam non impetrat charitatem? Hoc ita esse sciunt Patres, Matres sentiunt, probant omnes, viscera humana testantur. Sic ergo nasci voluit, qui voluit amari, qui voluit desiderari, voluit concupisci, vtpotè nimium quantum amabilis, nimium quantum desiderabilis*.

Diuinus amor cælestis telis cor hominũ ferit.

Gladius Diuini Amoris est verbum Dei.

Verba Christi infantis potẽtissima, quibus animas ad se vocat iacens in præsepio.

62. Si Deus Amoris, vt eum describit Eustachius, in altera manu gestat Ignẽ, eun-

eundem gestat, & noster Amor. Tali schemate eum vidit Moyses Deuter. 33. *Dominus*, inquiens, *de Sinai venit, & de Seir ortus est nobis, apparuit de monte Pharam, & cum eo sanctorum millia, in dextera eius ignea lex. Dilexit populos, & omnes sancti in manu eius sunt.* Et qualem tandem igneam illam legem esse censemus nisi illam: *Hoc est praeceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos?* Quæ verba, adhuc paruulus hic DEVS amoris existens vsurpare potuit licet tacendo. Tacens enim, factis ipsis clamabat, & ad amorem sui nos pertrahebat, faciebatque, vt eum de nobis triũphantem sequeremur, stiparemus, & vndique eum circũdaremus. Clamores hos expressit S. Bern. ser. 5. de Natiuit. *Infans quidem est, sed Verbum Infans, cuius ne ipsa quidem Infantia tacet, Consolamini, consolamini dicit hic Dominus DEVS vester, dicit hoc Emmanuel nobiscum DEVS. Clamat hoc stabulum, clamat hoc præsepe, clamant lacrymæ, clamant panni; nobisque legem amandi DEVM hominẽ, amore nostri, factum, præscribit.* Quod prævidens futurum Dauid canebat: *Exurge Domine in præcepto quod mandasti, & Synagoga populorum circumdabit te.*

Ignẽ noster Deus amoris manu gestat, quia operatiuam charitatem, legemque amoris præcipit.

63. Neque vero Ignem vnâ dumtaxat manu gestat hic noster Amor, quin imo totus est igneus, totus est flammeus. Hic enim Amor Diuinissimus, est homo ille ex electro accenso atque flammanti cõpositus, quem in curru gloriâ ac maiestate plenissimo residentem, ac Leones, tauros, Aquilas, hominesque subiugantem ac domantẽ vidit Ezechiel cap. 1. innuere nobis volens Amorem hũc Diuinum quodcũque genus hominum perdomare posse, quantumuis sit quispiam rabidior Leone, tauro ferocior, Aquila celeritate atque ingenij acumine sublimior homine rationabilior. Omnia tamen hic vincit Amor, omnia domat Amor, deque illis suauiter subiugatis, gloriosissimum triumphum reportat. Si denique hic Amor alatis incedit pedibus, & Amori nostro amor quoque addidit alas. Vidit hasce alas Dauid: *Velociter currit sermo eius* & rursus: *Exultauit vt Gigas ad currendam viam à summo cælo egressio eius.* Vidit easdem denique sponsa: Cant. 2. *Ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles, similis est dilectus meus capreæ hinnuloque ceruorum.*

64. Neque verò solum Virgo nostra purissima *Mater pulchræ dilectionis*, solâ generatione increati illius æterniq; Amoris, nempe Dei filij dicenda est, verumetiam, quia suis patrocinijs, precibusque apud filium pulchram, castamque dilectionem, qua DEVM, ipsamque sincero cordis affectu, medullitusque diligamus vti diximus, impetrat, vt ita in nobis imaginem filij sui refiguret. Quod etiam agnouit idem Richardus: *Vel ideo*, inquiens, *Maria Mater pulchræ dilectionis dicitur, quia dilectores, & amicos suos, Christo filio suo, qui est pulcherrimus, similes facit, similitudinem filij in illis, per gratiam, quam amiserant, refigurant; quod apparuit in Theophilo; quoniã postquam reconciliatus est filio, Matre mediante, sumptâ sacrosancta communione, facies sicut sol resplenduit.* Hinc deuotissimus V. Bernardinus Bustius loco citato: *Beata Virgo potest dici Venus, in quantum homines inflãmat ad amorem Dei, & ideo dicitur Mater pulchræ dilectionis.*

Theophilus post communionem facie velut sol resplenduit.

B.V. dicitur Planeta venustatis, quia hanc ad amãdum Deum inflammat.

65. Quare merito P. Ioannes Eusebius Nierenbergius noster libello de Amor. in B.V. cap. 1. gratias summas suo reddit Creatori, quod Mariam condiderit, quo maior, ipsâ mediante, eius in illum exardesceret amor, ipsumque ex illius cultu ac veneratione, amplius coleret, ac veneraretur, sciens, huius Virginis amorem, omniaque in illam obsequia in ipsum eius Opificem redundare. *Magne, ac potens DEVS exclamat ille, quot nominibus ac titulis amorem tibi meum iure optimo vendicas? Vel ob hoc solum dedo, tradoque me tibi lubens volenque seruum perpetuum, quod Mariam talem condideris, eamque & tibi ipsi Matrem effeceris, & mihi præterea pro Matre dare dignatus sis. Vtinam infinito tibi amore, infinitisque cordibus; de tanto bono, ac dono gratias referre valeam! quia nimirum Mariã creasti, non tantum ideo vt te amarem, coleremque amplius, verumetiam, quia hunc ipsum amorẽ, cultumque ampliorem, illam amando, & colẽdo impleri, perficique voluisti. Certè quo possum syncerissimæ mentis affectu, maximas ago gratias infinitæ Bonitati tuæ, non modo in temetipso, sed & in beneficijs nostris diligi cupienti. Est illud sane priuilegium, ac prærogatiua, supra beneficia cætera multò eximia, Diuinæque Omnipotentiæ effectus singularis; posse DEVM à nobis non in seipso dumtaxat amari, verum insuper Maiestatem probare, quin mandare etiam, vt in Virgine, & per Virginẽ illud præstemus, atque Mariam amando, venerando, ipsique seruiendo, DEVM amemus, veneremur, eique seruiamus hac ratione innumeris quibus Diuinę beneficentiæ obstricti sumus debitis, quam commodissimè, collissimeque satisfacientes.* Tum vt magis nos ad amandam Virginem, & in ea ipsum DEVM accendat, docet Christum amore, cultuque Matris mirificè delectari, tum quia ipse etiam inimicorum, pro quibus in Cruce rogauit amor ipsum vehementer afficit, quanto magis Ma-

Amor, & alia Virgini exhibita obsequia in Deum redũdant.

Deo Infinito amore, infinitisque cordibus gratiæ referendæ, quod nobis B.V. dederit, eamq; amarẽ iusserit.

Amando Mariam ac venerando Deum amamus ac veneramur.

Christus amore, & cultu suæ Matris à nobis exhibito delectatus.

Matris? Tum quia diligendo Matrem eius eum à debito, quod ipse habet honorandi, & amandi Matrem, aliquo modo subleuamus. Vnde maximo cum affe-ctu ad hoc faciendum hortatur omnes. *Eia ergo filij Euę, liberemus IESVM debito quo is Matri obligatur hanc amando, ac colendo. Exsoluamus, & nos debito, quo eidem IESV adstricti tenemur. Etenim Dominus ille cui omnes debemus soli Marię debitor est, illique eius, quod à nobis sibi debetur, partem non minimam transcripsit. Non negemus dulcissimo IESV hāc voluptatem ea iure, quam nescio equidem vehementiusnè ipse, an iustius desideret, videlicet vt Matri nos suę famulemur, &c.* Quæ ibidem de hoc eodem argumento videre licebit.

Dum amamus B.V. eā que honoramus Christū à debito quod ipse habet in honoranda illa subleuamus.

Exhortatio ad amorē, & cultum B.V.

66. Mater denique pulchræ Dilectionis dicitur Virgo nostra purissima, dum sui purissimum, castissimum, atque adeo pulcherrimum amorem in animis nostris ingenerat, & turpem obscænumque, suæ pietatis gratiæque rore, velut ignem Tartareum extinguit. Qua in re reuera stellam matutinam se ostendit, dum frigidissimi roris gratiæ cælestis Genitricē ad æstus cupiditatis temperandos, ac extinguendos ad cordium nostrorum hortulos, vt in eis virtutum flores liliaque castitatis præsertim, ac fructus succrescant irrigādos se exhibet. Vnde Claud. 1. de Rap. proserp. celerrimum Equum illum, quo vectatur Lucifer, Rorantem appellauit:

M. stella matutina frigidorore gratię cælestis in nobis ignem impuri amoris extinguens.

Dum nouus humectat flauentes Lucifer agros
Roranti prouectus equo.

Et Sabellicus eundem Luciferum vocat *Roscidum*. Hinc Pater noster Canisius Germaniæ Apostolus testatur, à facie oculisque Virginis quasi rorem quendā gelidum stillasse, qui ardorem libidinis in mortalium cordibus extingueret, & amorem castitatis, omnisque virtutis accenderet. Eandem castitatis puritatē à Deipara communicari solitam gelidâ illâ Luciferi claritas nobis repræsentat, qua nimirum illuminantur, simulque ab æstu carnalium cupiditatum refrigerantur præferuidi potissimùm adolescētes, quicunque se peculiari affectu, eius seruitio, præsertim in Parthenijs Societatis nostræ sodalicijs deuouerunt. Virgo .n. nostra hac lucis cōmunicatione, vel maximè personæ suæ dignitatem tutari videtur. Siquidē Albertus Magnus Tract. super Missus cap. 18. Virginis puritatem, dignitatemque per accessum ad æternæ illius, atque inaccessibilis lucis puritatem declarare cupiens, ostendit illā fuisse stellam, ac proinde personam illustrissimæ dignitatis: *Nihil enim*, inquiens, *dignius luce, vel nobilius. Cuius ratio est, quia primo, & principaliter Diuinæ naturæ, deinde naturæ Angelicæ, postremo naturæ corporeæ comparatur, quales sunt videlicet cæli. Et nihil est nobilius in corporibus luce corporali; in spiritualibus luce spirituali, in summo autem nobilis est lux Diuinæ Naturę. DEVS enim lux est, & tenebræ in illo non sunt vllæ. Vnde lux ad illam lucem immediatissima, secundo loco, seu post illā erit nobilissima. Et hæc nimirum Lux est B.V. Maria, quæ non solum ab hac luce sicut Luna à sole illuminata fuit, sed sicut Aurora de se solem produxit, quæ omnia illuminabilia illuminauit. Et si per naturam lucis Beatissimæ Virginis dignitas exprimitur atque excellentia.* Hæc Alber.

A facie oculisque B.V. gelidus quidam oos ad extinguendū in hominibus ardorē concupiscētiæ emanabat.

Puritas animi maior aut minor per accessum ad æternam illā lucem vel recessum declaratur.

M. Lux nobilissima, quia sicut Aurora de se solem protulit, sumēq. de Diuina luce participauit.

67. Quod si huiuscè nostræ stellæ summa dignitas Deo proxima, in luce nobilissima, sub eodemque Deo prima consistit, mortalesque omnes, ac præsertim suos cliētulos hac gelida roscidaque luce, pro innata sibi benignitate, irradiare consueuit, consequens sane est, eos, qui se eius obsequijs manciparunt, vt carnalis concupiscentiæ, in suo corpore, quemadmodum tres illi innocui Adolescentes in fornace Babylonica, mirum experiantur refrigerium, diuinamque quandam dignitatem Deo affinem nanciscantur, nempe incorruptionem animi simul, & corporis, quæ, attestante Salomone facit hominem esse proximum Deo, ipsique pulchræ huius dilectionis Matri charissimum. Nam, vt ait Pannoniæ iubar Pelbartus lib. 9. Part. 2. art. 1. *Simile diligit sibi simile, teste Aristotele 8. Ethicorum. Quanto ergo quis per virtutem Deo, & B. Virgini est similior, tanto est amabilior. Vnde idem Philosophus 7. Eth. Homines, inquit, Dij dicuntur fieri propter virtutis excellentiam, prauus autem homo bestia deterior est. O' igitur peccator conuertere, & virtutibus Deo assimilari stude, vt DEVS, & sanctissima eius Mater te diligat, & affectuosius pro te intercedat, foueat, & protegat. Et licet B. V. omnes homines diligat, ij tamen præ cęteris, speciali affectu ab ea diliguntur, & in filios amantissimos adoptantur, qui castitatis habent affectionem. Cùm enim ipsa sit Virgo castissima, non nisi castos diligit, quia simile simili applaudit.* Hæc Pelbartus. Idem multo ante sensit S. Damascenus orat. 2. de Dorm. B. V. *Ipsa*, inquiens, *Virgo est, & Virginum amans, pura est, & purorum amans. Quocirca, si & corporis, & animi castitatem colamus, ipsius gratiam adipiscemur. Siquidem lutum omne fugit, ac cœnosas affectiones auersatur, fœdissimæ fornicationis vitijs infesta est, huius impuras ac sceleſtas cogitationes, non secus ac viperarum fœtus fugit.* Quo-

Adolescētes clientelæ B. V. commissi cupiditatum carnis in se mirum experiuntur refrigerium.

M. adolescētes in castitatis sibi similes maximè diligit.

Homines Dij fiunt ob virtutis excellentiam.

Simile simili applaudit.

M. Virgo est & Virginum amans, pura est & purorum amans.

Quocirca si vitia prompto, atque alacri animo vitemus, virtutes autem omni studio, atque amore amplectamur, easque socias adhibeamus, frequens ipsa ad famulos suos veniet, ac secum bonorum omnium agmen trahet, Christumque Filium suum, omniumque Regem ac Dominum in cordibus nostris habitantem assumet. Sic ille. Quo circa omnibus adolescentibus præsertim castitatis studiosis cōsilium illud S. Chrysost. serm. de B.V. apud Metaphr. amplectendum censeo: Sic enim ille, vbi præmisisset; *Cum B.V. super omnem humanā naturam castitatem seruaret, propterea Christū Dominum in ventre concepit;* vbi inquam hæc præmisisset, mox hæc subiunxit: *Ad hanc igitur Sanctissimam Virginem, & Dei Matrem accurrentes, eius patrocinijs vtilitatem assequamur. Itaque, quęcunque estis Virgines, ad Matrē Domini confugite. Illa enim pulcherrimam, pretiosissimam, & incorruptibilem possessionem, patrocinio suo vobis conseruabit;* (vestrisque cordibus, addiderim ego) Virgineum purissimumque sui amorem instillabit, vt ipsam, velut pulchræ, sanctæque dilectionis Matrem, redametis.

B.V. ad animam quam visitat, bonorum omniū agmē trahit.

68. Expertus est B. Aloysius Gonzaga noster roscidam hanc, gelidamque lucē castissimæ, ac pulcherrimæ dilectionis, aliorumque cælestium bonorum ab hoc Virgineo Lucifero promanantem, cùm à prima adolescentia, dum Florentiæ in studijs versaretur, *tanta anima eius*, vt ipsius vitæ Auctor Virgilius Ceparius lib. 1. cap. 6. loquitur, *erga beatissimam Virginē Matrem Dominam nostram obseruantia cæpit, vt quoties de ea in sermonem incideret, vitęque eius sanctissimæ mysteria volueret animo, colliquescere cælesti gaudio videretur. Quare ante Aram Annunciatę Virginis, quę ea in Vrbe summa religione colitur, votum Virginitatis, quo Matrem pulchrę dilectionis, quantum mortali fas est, imitaretur, emisit. Quod quam gratum Virgini Matri acciderit, quamque piè illum in suam clientelam acceperit, inde satis colligere licebit, siquidem nullum vnquam amplius in suo corpore sensum motumuè libidinis persensit, nec mens eius vllis turpibus cogitationibus aut imaginibus fuit vexata.*

Virgines si puritatem conseruare cupiunt ad patrocinium B.V. confugiant.

B. Aloysius Gonzaga emisso castitatis voto coram Imagine Annūciatæ Virginis Florētię, nullas carnis titillationes sensit.

69 Influxerat Virgineus hic Planeta gelidam hanc lucem, pulchramque dilectionem in sanctissimam illam animam Ioannis Berchmanni nostræ Societatis Adolescentis planè Angelici, cùm non solum nullis concupiscentiæ motibus, aut obscuris imaginationibus animus eius vexaretur, verumetiam eximiam, Diuinamque Virginis suspiciens excellentiam, inter reliqua singularis suæ in illam dilectionis totius vitæ curriculo ostensa argumēta, illud iam morti proximus planè memoria dignissimum edidit, medullitus animitusque pronunciādo: *Si mille corda haberem, Mariam mille cordibus amarem.*

Ioanni Berchmanni animi puritas admirabilis.

Ioan Berchmanni in B.V. amor, maximè in articulo mortis.

70. Influxerat sydus hoc Virgineum pulchram hanc dilectionem in cor piētissimi Fratris nostri Alphonsi Rodriquez cum ea precatiunculam hanc recitare docuit: *IESVS Maria, mei dulcissimi amores, Patiar ego, moriar ego vestri amore: vester sim totus, & nullatenus meus, ac si nihil prorsus essem.*

Alphonsi Rodriqu. in DEVM & B.V. amor.

71. Influxit etiam sydus hoc Virgineū gelidum quendam puritatis rorem in nostrum Iacobū Ledesma, qui circa Annum 1575. diem in societate nostra feliciter clausit extremum. Hic enim, vt scribit P. Ribadenera, cum de deligendo vitæ statu secum diutius deliberaret, & an continens esse posset in Societate præsertim, cui oculi pupilla charissima, puritas esse consueuit, ambigeret, rogassetque sæpius Deiparam, vt vacillantem, in viam salutis dirigeret, ac in proposito Diuinæ Maiestati in Societate IESV fideliter, casteque deseruiendi confirmaret, nocte quadam sese ei visendam misericordię Mater comitibus Maria Magdalena, Catharina Virgine Martyre itēque Senensi stipata exhibuit, eique benignissimè constantiæ, ac continentiæ virtutes pręclarissimas promisit, insuper ad omnis suæ in illum beneuolentiæ complementum, animam agenti se inpostrema illa vitæ tam periculosa catastrophe præstò fore. Denique quæ polliceretur vera esse futura, euentuque ipso comprobanda spopondit. Sponsionem hanc denique Virginis benignissimam, ipsius comites, aurea verè coronide decorarunt alternatim concinentes:

Iacobo Ledesmæ B.V. apparēs promittit auxilium ad cōseruandam in Societate castitatem, & perseuerantiam.

Diuina res est Castitas,
Maiora sed sunt præmia
Quæ continenti dat DEVS.

72. Neque vero solum sidus hoc Virgineum gelidam quandam puritatis lucem in suorum cliētulorum pectoribus, verum etiam Sanctum suæ pulchræ dilectionis calorem producit, vt eam syncerissimæ post DEVM super res vniuersas ament, ac complectantur. Castissimumque pulchræ dilectionis calorem erga Deiparam Virginem expertus est P. noster Didacus Martinius, qui egregijs in illam obsequijs ita eam sibi demeritus est, vt quemadmodum Nierenbergius noster scribit libr. de Amore erga B.V. c. 10. in præcipuis eiusdem festiuitatibus à terra attolleretur ad audiēdum, quo eas modo Angeli peragerent, & celebrarēt, à qui-

P. nostri Didaci Martinii amor in B.V. eximius.

à quibus edoctus in id genus vota erumpebat pulchræ eiusdem dilectionis ardoribus incalescens: *Vtinam ego vnus vitas possideam hominum omnium, vt easdem obsequio Dei Matris impendam. Vtinam habeam voluntates, affectusque omnes Sanctorum, & sãctarum omnium, qui in cælis sunt, amemque Sãctissimam Virginem perfectissimo eorundem, ardentissimo, ac infaticabili amore! Cupio certè illam diligere charitate illa flagrantissima, qua S. Michael, S. Gabriel, S. Raphael Seraphini, reliquique beati Spiritus eam diligunt.* Tum amore in Virginẽ quasi extra se raptus, exclamabat: *O' beatum illum, Virgo benedicta, qui te amat amore hoc perfectissimo! Infinitè gaudeo Virgo Sanctissima, quod Seraphin, & cælestes omnes spiritus, totâ æternitate te ament amore absolutissimo, & ardentissimo; supplexque ab ipsis peto, vt meam quoque id vicem faciant. Vilissimus ego peccator debeo Sanctissimæ Virgini omnem illam agnitionem, atque amorem, omnem honorem, & gloriam, benedictionem, ac laudes omnes, quas beati in cæli ipsi tribuunt, tribuentque per immensam æternitatem. Toto animo opto, & desidero, vt Regna omnia, Prouinciæ, & nationes, virique, ac fœminæ, quę in ijs sunt cognoscant, ament, seruiant, ac laudent perpetuam Virginem, & Dei Genitricem Mariam, eo modo quo vniuersi cælestis curię incolę eidem deseruiunt. quam nunc velim ipsi seruijsse à momento illo, quo primum ratione vti cæpi, cum omni illa Sanctitate, vitę innocentia, qua Deiparæ seruierunt Sancti Ioannes Euangelista, & Baptista, S. Benedictus, S. Dominicus, & quoquot ipsa vnquam in terris clientes habuit. Mori cupio, sanguinemque meum profundere honori, & obsequio Dei Parentis: desideroque vt Christus IESVS Dominus noster gratiã mihi, viresque largiatur, quo omnia mea membra minutatim ac frustatim concidantur, torqueanturque amore, & reuerentia Genitricis eiusdem Domini nostri IESV Christi. Fiat, Fiat.*

.Didacus in præcipuis B. V. test. sà terra attollebatur, ad audiendum quomodo Angeli, ea colerent.

Optabat Didacus amare B. V. charitate Seraphica.

73. Eundem sidus hoc Virgineum pulchræ dilectionis calorem castissimum influxit in illius adolescentis animum de quo Hungariæ decus Pelbartus libro 6. stell. P. cap. 3. hic enim cum ardentissimo eoque purissimo amore, desiderioq; videndæ pulcherrimæ huiuscé pulchrę dilectionis Parentis Virginis deflagraret, tam mane ex lectulo consurgens, quam vespere decumbẽs sanctissimis hiscé anhelaret desiderijs, crebrisque eandem salutationibus veneraretur, randem die quadam illucescente Aurorâ, cum consuetas preces ardentius iterasset, ecce tibi adest illi immenso quadam splẽdore radiãs, vna cum filio pulcherrima Deipara, eumque sic affatur: *Desideras ne meã videre pulchritudinem?* Cui Adolescens: *O' Virgo benedicta, quamuis indignus sum, tamen toto corde desidero:* Mox Virgo, benignitate admirabili intulit: *Aspice decorem meum, eiusque, qui decorauit me.* Qua visâ illicet, velut sagittâ, diuinâ quadam illitâ dulcedine, cor eius ita transuerberatum est, vt se diutius posse viuere desperaret, faterique cogeretur: *O' Domine si à tua pulchritudine separabor, nunquam de cętero consolabor.* His dictis præ nimiâ spiritus dulcedine, inquit Pelbartus cor eius discissum est, animamque à corpore solutam Angeli in cælum cum Beatissima V. gloriosissimè deportarunt. *O verè fortis vt mors dilectio Virginis pulchræ dilectionis Matris, quę vbi sua dulcissima, ac potẽtissima sagitta cor amãtis penetrauit, animũ à corpore fęlicissimè absoluit, cæloque ad æuiternæ beatitudinis perennem fruitionem transmittit.* O' quis mihi det Virgineâ hac sagittâ transfigi? Quis mihi det tam fausta atque fælici morte emori. O' moriar, ò cõsumar Virginei tui amoris incendio, in cineresque totus velut Phœnix redigar. O' Vtinam Virgo dulcissima, atque amabilissima tibi hoc cor meum suâ hac continuâ palpitatione dicat ad te anhelando: *Quæsiui vultum tuum Domina, vultum tuum requiram, ne auertas faciem tuam à me. Respice in me, & miserere mei, quia vnicus, & pauper sum ego.* O' si semper sit splendor faciei tuæ, Domina mea, super me, & opera manuum mearum ad gloriam dilectissimi filij tui, tuamque dirigas, dignusque fiam post hos dulcissimos laudum tuarum labores, amore tui emori, inque tuum Virgineum, purissimumque sinum miseram hanc meam animam tot miserijs, imperfectionibusque obnoxiam exhalare. Sperandum id omnino euenturum omnibus ijs, quicunque eius fidelissimo Patrocinio sese commiserunt. Si enim Venus illa profana tantam solicitudinem apud summum Iouem, vt cum alijs Poetis fabulatur Ouid. lib. 15. Metam. *pro vita, saluteque Iulij Cæsaris defendẽda ostendit, animam ipsius solutum corpore in stellam lucidissimam transformando: quid facturam hanc sanctissimam castissimæ dilectionis Matrem in suorum clientulorum arbitramur gratiam?*

Adolescens quidam visa B. V. pulchritudine cordis diruptionem passus.

Desiderandã vt amore B. V. emoriamur.

74. Ingenerauit denique Virgineum hoc Sydus cælesti suo calore pulchram sui dilectionem non modo in personis particularibus, verum etiam in varijs Regionibus, Prouincijs, Regnis, ac populis, qui eius amore succensi mirâ in eius honorem, & laudem cum ingẽtium sumptuum profusione, perpetrarunt, &

 sin-

singularissima suæ in illum pietatis, charitatisque posteritati, ad ipsius Nominis sacratissimi gloriam sempiternam monimenta reliquerunt. Atque vt de reliquis populis, Regnisq; breuitatis amore taceamus, vnicum Hispaniarum Regnum, vt testatur supra memoratus Nierenbergius eadem libro c. 10. post diligentem, sedulamque inquisitionem reperta sunt Templorum Virgini Mariæ dedicatorum supra octoginta millia, ita vt vix colliculus aliquis in florentissimo illo Catholicissimoq; Regno, insignior, amœniorque conspiciatur, quem non sacellum aliquod, aut Aedicula Mariana exornet, & coronet. Illud quoque antiquorum Hispanorum in Deiparam amorem luculentissimè cõtestatum est, quod amissâ Hispania solicitè cauerint, ne ipsius Imagines in potestatem Maurorum deuenirent. Hi siquidem etsi Virginem Matrem magni faciant ac deprædicent, eius tamen Imaginum cultum, nullo modo admittunt. Vnde pij illi antiqui Hispani aut illas secũ ad instar preciosissimorum thesaurorum auexerunt, vel certè absconderunt. Vnde factum vt plures ex his postea prodigijs coruscarint.

In Hispania Templa B.V dicata octoginta millia.

75. Mater deniq; pulchræ dilectionis dici potest Virgo Deipara, quod pulchrâ siue bonâ, ac perfectâ dilectione, mortales omnes complectatur. Sic enim verba illa Ecclesiastici interpretatur Pelbart. de Temisuar lib. 9. Stell. Par. 2. *His verbis,* inquiens, *Spiritu S. assistante, à sapiente dictis, in persona Mariæ, clarè insinuatur, quoniam ipsa piissima Virgo diligit genus humanum, cordialissima, & affectuosissima charitate omnes homines saluos fieri, & neminem perire cupiens. Diligit igitur in primis Virgo homines, & afficitur intima charitate erga illos, eorum malis misericordissimè compatiendo. huiusmodi sunt peccatores. Diligit deinde conuersos, de eorum bono congaudendo. Diligit denique iustos, & perfectos, eos in virtutibus, ac perfectione sua gratia promouendo. Horum igitur omnium, & singulorum Beatissima Virgo Matrem se appellat, vt erga omnes homines nimiam suam charitatem, infinitamque misericordiam ostendat. Quod euidentius asseruit mellifluus Bern. Quid ad Mariam accedere trepidat humana fragilitas? nil austerum in illa, nil terribile, tota est suauis, omnibus omnia facta est, copiosissima charitate, cũctis hominibus se debitricem fecit, ipsa de omnibus exorabilem, omnibus clementissimam exhibet, nec discutit merita, omnium denique necessitatis amplissimo quodam miseretur affectu. Maria igitur afficitur tanquam Mater erga peccatores, ipsorum malis compatiendo. Vnde nollet vnquam hominem peccare, quia scit illum per peccatum, in anima mori, amittere indicibile illud bonum cæleste, visionem nempe Dei beatificam, æternumque gehennæ malum incurrere. Quis nesciat Matres condolere ac desiere incommoda filiorum? Et certè ipsa B. V. super omnes Matres plenissima est misericordia, pietate, charitatisque dulcedine. Diligit etiam B.V. homines à peccatis conuersos, ac verè pœnitentes, eorumque bono congaudet. Et verò si Gaudium est Angelis in cælo super vno peccatore pœnitente: Luc. 15. Multo magis Mariæ erit gaudium, quæ super omnes Angelos præeminet, & plenissima est charitate. Et ideo conuenienter per mulierem illam figuratur, quæ habuit Dracmas decem; quoniam ipsa est Domina creaturarum rationalium in decem graduum ordinibus existentium, in nouem, nempe Angelorum choris, humanaque Natura, quæ est dracma decima per peccatum Adæ amissa, & per pœnitẽtiæ passionisque filij sui efficaciam inuenta. Ob hanc igitur conuocauit ad gaudium amicas, sanctas videlicet animas dicens: Cõgratulamini mihi, quia inueni Dracmam, quam perdideram. Diligit denique viscerosa affectu homines iustos, promouendo eos, ac fouẽdo in omni gratia, summa bona cælestis gloriæ eisdem exoptans.* Cum enim diligere, secundum Aristotelem 9. Ethic. *sit alicui bonum velle, ipsa verè omnes vero amore dilexit, quia teste Bernardo; Omnibus, omnia facta est, omnibus sinum misericordiæ aperuit, vt de plenitudine eius accipiant vniuersi, æger curationem, captiuus redemptionem, tristis consolationem, peccator veniam, iustus gratiam, Filius Dei carnis substantiam, tota Trinitas gloriam* Sic ille. Eandem hanc tã eximiam, tamque largam in omnes agnoscens in Deipara charitatem B. Petrus Card. Dam. serm. 1. de Natiu. B.V. eam sic alloquitur: *Reuertere ad nos per amorem. Scio Domina, quia benignissima es, & amas nos amore inuincibili, quos in te, & per te filius tuus, & DEVS tuus summa dilectione dilexit. Quis scit quoties refrigeras iram Iudicis, cùm iustitiæ virtus à præsentia Deitatis egreditur.*

B.V. Mater pulchræ dilectionis dici tur, quod nos perfecta dilectione prosequatur.

B.V. intima charitate diligit homines eorum malis compatiendo.

M. optat vt homo nunquam peccet, ne æternam mortem incurrat.

Si gaudium est Angelis in cælo super vno peccatore pœnitentiã agẽte: multo magis B.V.

M. est Mulier Euangelica quæ inuenit Dracmam.

Gaudium B.V. mirum ob inuentam Dracmã, quæ est anima.

Diligere est bene velle alteri.

B.V. amat nos amore inuincibili, & refrigerat nobis sua intercessione iram Iudicis.

76. Ob huiusmodi pulchram à Dei Matre exhibitam mortalibus omnibus dilectionem, aliaque innumera beneficia Nierenbergius noster libello citato cap. 12. vocare Deiparam, magnam mortalium Creditricem non dubitauit. Vnde castissimo eius amore liquescens exclamauit: *O magna Creditrix mortalium Maria? quot tibi nominibus deseruire tenemur? quam multis vinculis corda tibi nostra dulciter fortiterque adstrinxisti? Tantumnè fortassis beneficia à te in nos profecta tãta, tamque multiplicia esse, quam quæ Seruatori nostro Filio tuo accepta ferimus? Quanta est*

hęc

hæc obligatio (certo quodam modo) tam nos arctè Deiparæ deuinciens, quam ipsi Deo: in tantum vt gratiam nullam mihi IESVS fecerit, quam non etiam Matri ipsius debeam. Hi duo commodorum, bonorumque meorum omnium Causæ sunt vniuersales, fons & origo IESVS; Instrumentum Maria, sed Instrumentum fælicitatis meæ vsque eo generale, ac primarium, vt nihil mihi vnquam bene vel factum, vel futurum sit nisi ipsa intercedente, & largiente. Consideret igitur attētè pia anima eorum, quibus à Deo ornata est, beneficiorum multitudinem, secumque ita statuat, totidem se ob causas ad amorem deuotionemque erga Sacratissimam Virginem obligari. Huic debemus inspirationes omnes, quas de cælo hausimus: huic quod tot occasionibus peccandi subtracti sumus: Huic denique gratiam omnem, & iustificationem, quà dotati in conspectu Patris luminum venire audemus. Quandoquidem seruator noster eximiæ huius Benefactricis nostrę dilectus Filius infinita nobis merita sua, nulla plane in re efficaciter attribuit, atque applicat, nisi per amantissimam Parentem suam Mariam; quę deprecatione sua necessitates, miseriasque nostras, siue corpus illę, siue animam spectent benignissimè anteoccupat, solicitius, studiosiusque nos adiuuans, quam ipsi eam rogemus, quamque sciamus, aut scire possimus. Obligatio hęc, qua Deiparę obstricti sumus, omnemque illi fęlicitatem nostram integerrimè, verissimèque debemus, non ex eo duntaxat capite oritur, quod vna, eademque vice totum nobis, & omne bonū nostrum Christum IESVM donauerit (quod cū sit donum, bonumque infinitum, ad mille si tot haberemus corda ipsi redonanda abundè sufficeret) verumetiam quia particulatim, & seorsim omnia nobis Diuina beneficia, nec minimam bonam cogitationem excipiendo, incredibili charitate prouidit ipsa ac impetrauit. Sic ille.

Iesus & M. commodorū nostrorum omniū sunt fontes.

B. V. omnes gratias, oēs etiam bonas cogitationes nobis impetrat.

77. Quod si scire quis cupiat, quo ex fonte hęc pulchra Virginis dilectio tam effusa, in genus humanum, vna cum tot beneficijs tantò impetu emanarit? cogitet, in primis ardentissima Deiparę, qua in DEVM ferebatur charitatem; cū teste Angelico Doctore *eodem habitu charitatis diligatur Deus, & proximus.* Hinc S. Apostolus Ioannes 1. Ep. cap. 4. *Hoc mandatum habemus à Deo, vt qui diligit DEVM, diligat, & fratrem suum.* Hinc Augustinus: *Eadem est charitas qua diligitur DEVS, & proximus, eo quod proximus diligitur propter Deū, & aliter diligere non esset gratuitum.* Qui ergo feruentiori charitate fertur in Deū, feruētiori quoque amore feratur in proximum necesse est: Cùm igitur Virgo sanctissima summâ erga DEVM, super omnes Seraphinos, charitate flagrauerit, consequens sane est, vt summa quoque proximi exarserit charitate.

Origo & fōs amoris B. V. in homines est amor Dei.

78. Alter huius charitatis fons est plenitudo gratiæ Spiritus Sancti, qui charitatem, aliaque sua dona in hominum animos diffundere consueuit, vt testatur Apostolus Rom. 5. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum S. qui datus est nobis. Qua gratia cùm Virgo sacratissima plena fuerit, eamdem nobiscum, pro ingenita sibi liberalitate communicare voluit.* Vnde S. Bern. *Maria ante Conceptionem plena gratia Ab Angelo salutatur, vt tandem sibi plena, nobis etiam fieret super plena. Si enim, vase pleno, aliquod corpus eidem immittatur,* inquit Pelbartus; *quanto illud maius est, quod immittitur, tanto ex liquore, quo prius replebatur cogitur effluere, ex superpleno. Sed in eam iam gratia plenam, DEVS æternus in Conceptione mittitur in vterum eius, ideo necesse est semper effluat in æternum. Vas siquidem liquore plenum, si quomodo moueatur facile liquorem effundit: sic Virgo nostra gratia plena si precibus moueatur, mox effudit gratiam. Hanc enim perditam, Protoplastorum scelere, cùm ipsa inuenerit, facile eam nobis restituet. Nam vt docet S. Augustinus, & alij Morales Theologi: Si quis inuenit rem aliquam sciens cuius est, tenetur eam restituere. Nulli ergo,* addit Pelbartus, *timendum est verè ad eam conuerso, quin veniam consequi valeat, & gratiam.* Idcirco hortatur Bernardus: *Quæramus fratres gratiam, & per Mariam quæramus, quia qui sic quærit, inuenit, & frustrari non potest.*

Origo & fōs B. V. in homines est plenitudo gratiæ Spiritus sancti.

M. plena gratia sibi fuit, nobis autem superplena nobiscum eā communicando.

M. inuenit gratiam ab Adamo perditam, ac propterea tenetur eam eius filijs restituere.

Gratia Dei nobis per Mariam quęrenda.

79. Postremus huius Virgineæ pulchręque dilectionis fons est, summa ad Deū propinquitas. Ideò enim Virgo nostra, & Mater amantissima tam largè, copioseque in humanum genus suam pulchrā, castamque dilectionem effundit, quia Deo vnita, ab ipso largissimam in homines pietatem imbibit. Quanto enim creatura magis ad creatorem per charitatis affectum appropinquat, tanto magis ipsius proprietatem, similitudinemque participat, vt videre est in ferro, quod magis ignitur, quo magis in ignem immergitur. Idē videre est in cælo, quod quia propinquius est Deo, magis quam terra, ideo lumen, incorruptionē, æternitatēque magis participet. Homo similiter quia rationis capax est, magis proximus Deo est, magisque Diuinas proprietates bonitatis, charitatis, mansuetudinis, pietatisque participat, quā bruta animalia. Cum igitur Virgo beatissima, & hic dum inter mortales degeret summè fuerit ipsi vnita per gratiam, pręstantiamque Incarnati Verbi in vtero, & 33. annorum spatio, quo cum hominibus conuersabatur in terris, & nunc in æterna gloria adstet Diuinitatis Thro-

M. diligit nos, quia Deo est propinqua, eiusque similitudinem in amando magis participat.

B. V. Throno Diuinitatis viciniffima est.

no immediatè post filium, consequitur sanè eam pietatem, misericordiam, bonitatem, amorem, reliquasque Diuinæ Naturę perfectiones omnibus Angelicis Hierarchijs, reliquisque Cælitibus eminentius participare. Agnouit hoc mellifluus Bernardus, qui serm. 1. post Dominicam Epiphan. tacitam illam intercessionem Virginis apud filium: *Vinum non habent;* considerans: *Compassa est*, inquit, *eorum verecundiæ, sicut misericors, sicut benignissima: Quid enim de fonte pietatis procederet, nisi pietas? Quid mirum, si pietatem exhibent viscera pietatis? Nonnè, qui pomum in manu sua tenuerit, dimidiá die, reliqua diei parte pomi seruabit odorem? Quantum igitur viscera illa virtus pietatis affecit, in quibus nouem mensibus requieuit? Nam & ante mentem repleuit, quam ventrem, & cum processit ex vtero, ab animo non recessit.* Sic ille.

B.V. charitas in procurando vino pro nuptijs.

B. V. viscera pietatis affectu plena, quia ipsa pietas in illis nouem mẽsibus requieuit.

80. Ex his colligimus, quibus, & quam largis ex fontibus, ijsque limpidissimis illa pulchra dilectio, qua Virgo Mater mortales omnes, ac præsertim puros, ac castos amplectitur, cum tot tamque innumerabilibus beneficijs promanarit, quæ cum à Diuino amore, à plenitudine gratiæ Spiritus S. ab intima denique cum summa illa Bonitate, immensoque bonorum omnium Oceano originem traxerint, eam sanè totam Diuinam, bonis omnibus redundantem effusissimam, vndequaque sese, iuxta Naturam boni, communicantem esse necesse est.

81. Quod pulchrè sanè nobis Deæ venustatis ac amoris simulachrum illud, quod Canachus Sicyonius ex ebore, & auro miro artificio, vt scribit Eratostenes lib. 3. fabricauit, repræsentat. Hæc igitur tanquam omnium Genitrix, capite polum, vnâ manu Malum Punicum; alterâ papauer gestabat. Insignis hic profecto typus est Virginis, pulchræ dilectionis Matris, quę verè ex candidissimo ebore, auroque purissimo à supremo Artifice, sapientiâ planè admirabili, videtur efformata. Quid enim aliud Ebur hoc, quam Virgineam denotat puritatem, qua venustas hæc nostra ac Pulchritudo venustissima, singulari priuilegio, sibi fœcunditatem sociando enituit? Erat nimirum Virgo nostra Deipara Thronus ille famosissimus supremi Salomonis de quo 3. Reg. 10. dicitur: *Fecit Rex Salomon Thronum ex ebore grandem, & vestiuit eum auro fuluo nimis.* Thronus verè cælestis Salomonis fuit Virgo nostra in quo sedens exinaniuit semetipsum, & paulo minus ab Angelis minoratus est; & ille, qui vertice cælum attingebat stâs

Veneris quale nam fuerit simulachrũ?

Ebur notat castitatem.

Thronus Eburneus Salomonis B.V. figura.

in terra, in throno residendo abbreuiatus est. Quod porro Ebur Virgineam denotat puritatem, docet B. Petrus Card. Damian. qui serm. 1. de Natiu. B. Virg. Throni huius Virginei mysteria euoluẽdo, sic loquitur: *De ebore*, inquit, *quid est, quod aurum, & argentum, & lapides preciosi, & omnis denique preciosioris materiæ præter mittitur gloria? Sola eboris substantia capax est tantæ compositionis, & fabricatur in ea, quod omnibus operibus præferatur. Ebur enim, & mirabili candore relucet, & multa præeminet fortitudine, frigidiorisque naturę sortitur auspicium. Et quid candidius illa Virginitate, quæ singulari aspectus sui gratiâ, supercęlestem curiam allicit ad videndum? Quid fortius illa fortitudine, per quam Domini fortitudo vasa diripuit fortioris? Quid frigidius illa substantia, quam obumbrauit virtus Altissimi, & ab æstu peccati defendit superuenientis Spiritus plenitudo? Ex hoc Ebore, nisi fallor, fiunt illę domus eburnęę de quibus Psal. 44. Myrrha, & gutta, & casia à vestimentis tuis à domibus eburneis.* Sic Damianus.

Ebur Virginitatem notat B.V.

Domus ebur neę sunt animæ Sanctæ, & castam.

82. Idem ebur Virginitatem Deiparæ denotare docet etiam Guerricus Abbas, Ignatiensis qui ser. 1. de Annunc. B. V. Throni eiusdem Salomonici enucleans mysteria, ait illum, Deiparam, in qua increata illa resedit sapientia, quæ de seipsa dicebat: *Ecce plusquam Salomon hic*, adumbrasse: *Mihi sane*, inquiens, *magis mirari modo libet illud ebur tam preciosum, imo, & inappreciabile Virginalis castimonię, de quo scilicet sedem sibi facere delegit, qui sedet super Cherubim, hæc inquiens sedes mea, in sęculum sęculi, hic sedebo quoniam elegi eam. Quam nitidum ebur illud, quod oculis tanti, tamque diuitis Regis placuit, in cuius diebus argentum nullius erat precij, quam frigidum, quod nec à conceptu incaluit; quam solidum, quod nec partus violauit; quam candidum simul, & rubicũdum, quod candor lucis æternæ, ignisque Spiritus S. vniuersa sui plenitudine repleuit, Maria siquidem, & ipsa candidior niue, rubicundior ebore antiquo, cui scilicet incomparabilem, & castitas candorem, & charitas, seu martyrium rutilantem, præ antiquis electis noscitur contulisse ruborem. Quam beatus igitur ille venter eburneus, vnde caro eburnea sumpta est Redemptoris precium animarum, miraculum Angelorũ, solium summę Maiestatis, Thronusque potestatis?* Hactenus Guer.

Virginalis castimonia Ebur inappreciabile.

M. candidior niue, rubi cundior ebore antiquo ob castitatẽ atque charitatem.

Mariæ Vẽter eburneus Beatus.

83. Quid iam de auro Virgineæ huiuscé à Deo elaboratæ Statuæ; quid hoc mysterij includere arbitramur? Aurum hoc censet supra citatus B. Damianus, Diuinitatem designare, qua in Incarnatione Verbi Deiparæ vestiri visa est, dignum enim videbatur, vt quæ Dei filiũ

Aurum Diuinitatem designat.

nostra

nostra vestiebat humanitate, ab illo, eiusdem vestiretur Diuinitate. ponderās enim verba illa in laudem Salomonij Throni prolata: *Vestiuit eum auro fuluo nimis: Aurum*, inquit, *omnibus metallis preciosius, intellige Diuinitatem Dei, omni praeminentem mundo, omnia gubernantem. Hæc vestita est, imo superuestita Mater altissimi, totamque Virginem, tota illa indiuisibilis natura largiori gratia superfudit. Quid est autem quod dicit: fuluo nimis? Hic aliquid requirendum reliquit nobis Spiritus ille multiplex, & vtinā possim explicare quod sentio*. Tum tres modos quibus Diuinitas inesse consueuit creaturis, vbi explicuisset nempe per essentiam, operationem, atque illuminationem, quartum addit ipsi Deiparæ peculiarem, qui summam ipsius cum Diuinitate imo, & Humanitate vnionem indicat, *Quarto modo inest*, inquiens, *vni creaturæ, videlicet Marię Virgini, identitate, quia idem est, quod illa identitate, intellige ipsius carnis, quam in Virgineo eius assumpsit vterum*. Verè enim, & hic filius (quod ait Aristoteles de omnibus hominum filijs) est Pars Matris, vel idem cum Matre, vt alibi fusius docuimus. Hæc nimirum tam arcta cum Deo vnio, hæc carnis identitas est aurum illud fuluum nimis, nimiū quantum refulgens, quod adeo lucentem, adeo radiātem reddidit Virginem, vt æterno illo iustitiæ sole, dum eum in vtero complexa est, videretur amicta. Qui se nube carnis tunc amictum sentiens, vt vicem beneuolentissimæ huic pulchræ dilectionis Matri rependeret, vicissim eam amictu suæ Diuinitatis, velut aureā Cyclade circumdedit, arctissimeque eum sibi, summa cum familiaritate deuinxit.

Sicut Aurum metallis omnibus supereminet, sic Diuinitas omnib creaturi excellit.

M. Diuinitate vestite.

Quia B. Virg. Verbū induit nube carnis, ideo illud vestiuit eam amictu Diuinitatis, veste scil. solari.

84. Fuluum hoc Aurum nimis, supra memoratus B. Guerricus sacratissimum Christi corpus esse gloria Diuinitatis irradiatum censet. *Nec immerito, siquidem Sponsa Cant. 5. caput sponsi, quod teste Apostolo est DEVS, siue Diuinitas, optimum aurum appellauit: Caput eius Aurum optimum, quod verè est fuluum nimis. Si quis*, inquit ille, *Thronum illum grandem quem Rex Salomon sibi fecit de ebore, corpus ipsum interpretetur, quod pacificus noster hodie sumpsit ex Virgine, non multum à verò videbitur abberrare, quando quidem, & illud quod sequitur: Vestiuit eum auro fuluo nimis, eidem corpori satis congruit, quod iam Dominus decorem induit, fulgoris intolerabilis. Prorsus si interroges oculos Apostolorum, qui transfiguratum in monte viderūt, confitebuntur aurum nimis esse fuluum, id est fulgorem corporis esse nimium, quem ferre nequiuerunt*. Quod si Christi corpus de purissimis sanguinibus Virginis, ope, operaque Spiritus S. efformatum tantopere gloriā Diuinitatis radiabat, vt aurum fuluum nimis, vt sol radios igneos exsufflans esse videretur; eodem sanè, ob purissimæ illius carnis identitatem cum Deipara eodem inquam pene splendore illam radiasse necesse est. Non ita sol, atque illa anima, Virgineumque illud immaculatumque corpus, cæli corporibus, imò Angelicis mentibus longè purius splendicat, nō ita potentibus ardoribus incandescit atque Virgo hæc pulchræ dilectionis Mater, Diuino amore exardescens.

Aurum fuluum nimis est Christi corpus gloria Diuinitatis irradiatum.

85. Hinc Richard. à S. Laur. lib. 1. de laud. B. V. Virginei huiuscé Throni, ex auro atque ebore fabrefacti Maiestatem extollens, eum soli comparat, aitque esse *grandem inprimis durabilitatis æternitate. Vnde Apostolus Hebr. 1. Thronus tuus DEVS in sæculum sæculi. Et Psalm. 88. Thronus eius sicut dies cæli, qui ęterni sunt. Grandis quoque est Thronus hic Virgineus ex sedentis Maiestate, qui enim erat incircumscriptibilis, secundum Deitatem, ibi voluit circumscribi, per assumptā humanitatem. Vnde ipsa Maria ait, Gyrum cęli circuiui sola Eccli. 24. Quia comprehendit incomprehensibilem, circumdedit immensum, gremio vteri sui, & inter casta viscera continuit omnia continentem. Hinc Christus in hoc Throno residens confertur Gedeoni, qui circumiens in vtero interpretatur. In vtero enim Virginis quoad humanam naturam circumscriptus, per incircumscriptam nihilominus Diuinæ potentiæ naturam omnia circumibat. Grandis est idem Thronus Giganteæ quantitatis receptibilitate. Christus enim Gigas dicitur geminæ substantiæ, quia non est Regulus quispiam, sed Rex magnus super omnes DEOS, homines videlicet, & Angelos. Propterea Thronus hic Soli comparatur, qui terræ excentricus est, & centies sexagies sexies dicitur totius terræ excedere quantitatem. Grandis denique est claritatis immensitate, quia factus de auro fuluo nimis, quod est coloris optimi, & fulgoris eximij. Ob eandem claritatem Pater æternus loquens de Filio Psalm. 88. Thronus eius*, inquit, *sicut sol in conspectu meo. Licet enim Virgo apud homines fortassis quasi sub obscura appareret, tamen in conspectu Dei clara apparebat, vt sol qui creaturarum omnium pulcherrimus est*. Sic Richardus. Aptissimè igitur Deiparam gloriosissimam, pulchræ dilectionis Matrem, Venustatisque Diuam, ac Reginam ex ebore singularis planè Virginitatis, & auro purissimo, optimo, radiantique Diuinitatis, ob intimam illam carnis cum Incarnato Verbo vnionem, ac identitatem quandam, fuisse à supre-

M. Thronus Solaris ęternus nunquā deficiens.

Christus in vtero Virginis vocatur Gedeon, qui circumiens in vtero interpretatur.

B. V. Thronus grandis. quia in se immensum illū cæli Gigantem excepit.

Sol centies sexagies, & amplius totius terræ excedit magnitudinem.

supremo omnium opifice Deo, artificio singulari, efformatam, asseueramus.

86. Gestat etiam Diua hæc nostra venustissima Polum in capite, ostenditque reuera, se nouum esse quendam Orbis Herculem, Athlantemque, quem nisi illa tanquam firmissima, solidissimaque columna sustentasset, iam pridem ob tot enormia mortalium scelera corruisset. Verè de Virgine hac cani potest, quod de Athlante Silius Ital. libr. 1.

M. nouus quidā Atlas atque Hercules mundum ne ruat sustentans.

Athlas subducto tracturus Vertice cælum
Sidera nubiferum fulcit caput, æthereasque
Erigit æternum compages ardua ceruix.

M. misericordia sustinetur Mundus ne corruat.

Hinc Virginis addictissimus attestatur Pelbartus lib. 2. Part. 3. art. 2. cap. 7. Mariæ Virginis misericordiā sustentari mūdum hunc immundum, ne propter tot, tantaque, eaque atrocissima, facinora collabatur, atque in nihilum redigatur; additque misericordiam hanc esse vnam ex stellis in Diademate illo, quod Apostolus Ioannes in Vertice Virgineo stellarum duodecim radians conspexit. Quare merito supra memoratus Nierembergius noster ibidem de beneficijs mirificis huius Virginis toti vniuerso exhibitis loquens, dixit: Adeo porro ingentia sunt ac vniuersalia hæc ipsa Sanctissimæ Deiparæ in nos beneficia, vt sint Patres qui asserere non dubitent, mundum vniuersum, nisi per ipsam stetisset pridem periturum fuisse, eius vnius meritis patrocinioque consistentem. S. Bernardinus Sen. addit etiam multis annorum millibus antequam nasceretur totū terrarum orbem à Maria seruatum, ab eo scilicet tempore, quo peccauit Adamus, DEVMque quo minus eundem vti merebatur in nihilū redigeret, solâ Virginis, quam in æterna mente sua præsentissimam habebat, iucundissimèque intuebatur, reuerentiâ & summo aduersus illam amore prohibitum esse. Hac de re plura si quis volet videat Discur. de Herc & alibi.

87. Quod si consideremus Virginem, humillimo illo suo in Incarnationem assensu totum orbem instaurasse, ad pristinamque dignitatem, nobilitatemque reduxisse clarè perspiciemus merito dici posse. polum siue cælum, siue denique mundum vniuersum ab ipsius Sacrosancto gestatum fuisse vertice. Hinc B. Cardin. Petrus Damian. ser. de Annunc. docet augustissimę Triados decreto in omnium Angelorum presentia sancitum, vt ope operaque sanctissimæ huius Virginis Orbis, protoplastorum scelere collapsus redintegraretur: *Statim*, inquit, *de Thesauro Diuinitatis Mariæ Nomen euoluitur, & per ipsam, & in ipsa, & de ipsa, & cum ipsa totum hoc faciendum decernitur, vt sicut sine illo nihil factum est, ita sine illa nihil refectum sit.* Audiendus hic S. Anselmus, Vir in colenda atque amanda Virgine apprimè studiosus in orat. de B. V. in qua huiusce restaurationis totius Vniuersi primariam declarat originem ac causam, quæ est partus ille fœlicissimus ipsius Dei Filij, tot myridiabus annorum expectatissimi; sic igitur ibi illam alloquitur: *Aula vniuersalis propitiationis, causa generalis reconciliationis, Vas, & Templum vitæ, & salutis vniuersorum, nimium contraho merita tua, tum in me homunculo vili singulariter recenseo beneficia tua quæ mundus amans gaudet, gaudensque clamat esse sua. Tu namque Domina admirabilis singulari Virginitate, amabilis salutari fœcunditate, venerabilis inæstimabili sanctitate ita ostendisti Mundo Dominū suum, & DEVM suum, quem nesciebat. Tu visibilem exhibuisti mundo creatorem suum, quem prius non videbat; tu genuisti mundo restauratorem, quo perditus indigebat; tu peperisti mundo reconciliatorem, quem reus non habebat. Per fœcunditatem tuam Domina mundus peccator est iustificatus; damnatus, saluatus; exul, reductus. Partus tuus Domina mundum captiuum redemit, ægrum sanauit, mortuum resuscitauit. Insidijs, & oppressionibus Dæmonum, tenebris peccatorum abuolutus mundus subiacebat, sed sole de te orto illuminatus, eorum laqueos deuitat, & vires cōculcat. Cælum, sydera, terra, flumina, dies, nox, & quæcunque humanæ potestati, vel vtilitati sunt obnoxia, in commissum decus sese gratulātur, Domina mea beata Maria, per te quodammodo resuscitata, & noua quadam ineffabili gratiâ dotata. Quasi enim omnia mortua erant, cum amissa congenitâ dignitate, ad quod facta non erant, obruebantur oppressione, & decolarabantur abusu Idolis seruientium, propter quod condita non erant. Iam verò eadem per te se resuscitata lætantur, cum iam DEVM Filium vident, eiusque dominatu reguntur, vsuque decorantur. Nouâ quoque, inæstimabilique gloriâ quasi exultauerunt, cum ipsum DEVM Filium tuum Creatorem suum non solum visibiliter supra se illum regnantem senserunt, sed etiam visibiliter intra se eisdem vtendo, sanctificantem viderunt. Hęc tanta bona per benedictum fructum benedicti ventris benedictæ Mariæ mundo prouenerunt. Sed cur solum loquor, Domina benedicta, beneficijs tuis plenum esse mundum? Inferna penetrant, cælos superant; per plenitudinē enim gratiæ tuæ, & quæ in inferno erant se lætantur liberata, & quæ supra mundum sunt se gaudent restaurata. Per eundem quippe gloriosum Filium gloriosæ Virginitatis tuæ omnes iusti, qui obierunt ante vitalem eius mortē exultant*

Per Virgin. mundus instauratus ac refectus.

M. Aula vniuersalis propitiationis.

M. ostendit mundo Dominum quē nesciebat, dū eum peperit.

Partus B. V. mundum captiuū redemit ægruum sanauit, mortuum suscitauit.

Omnes creaturę gaudēt se per B. V. resuscitatas.

Creaturę per partum B. V. noua gloria se decoratas animaduertens lętātur.

Beneficia B. V. ipsum Infernum penetrarunt. & quomodo?

tant de diruptione captiuitatis ſuæ, & Angeli gratulantur de reſtitutione Semirutæ Ciuitatis ſuæ. O' fœmina mirabiliter ſingularis, & ſingulariter admirabilis, per quam elementa renouātur, inferna remediantur, Dæmones conculcantur, homines ſaluantur, Angeli redintegrantur! O' fœmina plena, & ſuperplena gratia, de cuius plenitudinis exundantia reſperſa ſic reuiuiſcit omnis creatura. Hæc S. Anſelmus, ex quibus clarè perſpicitur quanam ratione totum hoc Vniuerſum, omneſque in eo tam cæleſtes, quam ſublunares inſtaurādo creaturas, totum orbem in capite quodammodo, geſtare ac ſuſtentare, eūdemque ſummè honorare Deipara videatur.

M. plena, & ſuperplena gratia de cuius plenitudinis redundantia reſperſa omnis reuiuiſcit creatura.

88. Idem hoc Orbis ſuſtentaculum ac fulcrum Papauer illud manu ab Eburneo illo aureoq; Diuæ illius ſimulachro geſtatum nobis indicat. Scribit enim Pierius Valerianus lib. 58. cap. 15. Hieroglyphicorum, Papauer ſymbolum eſſe orbis terrarum, atque adeo terrę omnis, humano commercio habitatæ. *Orbicularis enim figura eius, perinde ac terræ protuberat vndecumque conuallibus quibuſdam velut ſubſidentibus, montium quodammodo, vigorumque ſpecie, locorumque reductorum effigie: interiora denique folliculis quibuſdam diſtincta gerit, vt lut etiam nationes hominum fluuijs, montibus, & vrbibus diſpertiuntur. Innumera præter hęc includit ſemina, quod eſt terræ benignæ propriū. Et quemadmodum terra niſi aretur, ſarriatur, vertatur, obteratur, multiſque modis excutiatur, agiteturque, quicquam proficit: Sic papauer ad vſum cibi minimè ſeruit, niſi concutiatur, obtundatur, & ventiletur.*

Papauer eſt ſymbolum orbis terrarum.

89. Et verè ſi amorem huiuſcè Virginis pulchræ dilectionis Matris, terrigenas omnes, immenſo quodam benignitatis ſuæ ſinu complectentis conſideremus, animaduertemus eam reuera terram, imo totum Vniuerſum quodāmodo ad inſtar filij, de quo Pſal. 94. *In manus eius ſunt omnes fines terræ*; in manu ſua geſtare. Ipſa enim tanquam Mater benigniſſima, pulchrâque erga mortales omnes, dilectione pleniſſima, ſuis precibus, ac patrocinijs apud filium, mundū hunc manibus geſtat, ſuſtentat, illique repræſentat eique miſericordiam impetrat, eundemque cum Deo irato Pacificat. Vnde eam B. Albertus Magnus Beatitudinem pacifico promiſſam, ſimulque longè excellentius præmium, non Dei filiationis, (Beati ſiquidē Pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur,) ſed Diuinæ Maternitatis indeptam aſſeuerat Tract. ſuper Miſſus. *Beata Virgo* fuit, inquit, *medium vniuerſale, & cauſa pacis. Vniuerſalis n. fuit Mediatrix, & reconciliatrix, omnes enim, per eam fuerunt reconciliandi, vnde in pacificatione excellit omnes viatores, quam ob cauſam, etſi alijs pacificis datum eſt præmium, quod ſint filij Dei per adoptionem; Beatæ Virgini tamen datum eſt, vt ſit Mater per naturam.* Qua ſanè reconciliatione, ac pacificatione mundi, cum irato Deo, quid aliud egiſſe Virgo hæc pulchræ dilectionis Mater, quam mundum manibus geſtaſſe viſa eſt?

B. V. Mundū videtur quaſi manu geſtare illum protegendo, eumque amando.

M. in Pacificando hoīe cum Deo excelit omnes viatores.

90. Et ſanè niſi Mediatrix iſta ſeſe in hodiernum vſque diem inter miſerum hunc, immundumque Mundum, iratumque Numen interponeret, illumque pallio ſuæ miſericordiæ, protectioniſque contegeret, horribilibus illis ſempiternæ iuſtitiæ vndis iam pridem fuiſſet obrutus. Vnde non immerito Iobus licet eſſet Vir ſimplex, & rectus, timens Deū, & recedens à malo, tamen ipſe de ſe fatebatur Iob 31. 23. *ſemper quaſi tumentes ſuper me fluctus timui DEVM, & pondus eius ferre non potui.* Interpoſitionem hāc Virginis inter mundum, iramque Dei pulchrę nobis Virga illa Moſaica ſuper mare rubrum extenta figurauit. Quis enim tumentes illos maris rubri fluctus in aera ſuſpendit, ne populum illum Iſraeliticum per ſiccum eius alueum proficiſcentem obruerent, niſi prodigioſa illa Virga Moſaica, quam Rupertus Abbas ſymbolum fuiſſe Deiparæ, vt alibi diximus, aſſeuerat? O quoties tumentes illi irarum ſempiterni Iudicis fluctus mundum hunc inuoluerēt, & in abyſſum inferni demergerent, niſi hæc Virga Virginea vetaret, illoſque ſua interceſſione ſuſpenderet!

Virga Moyſis ſuper mare rubrum extenta vndas maris ſuſpendens, fuit figura B. V.

91. Eiuſdem Virginis interpoſitione inter Mundum, iratumque DEVM nobis Arca illa veteris teſtamenti trāſmittens Iordanem, ſiue eius alueo, vna cum populo Dei adumbrauit, ad cuius conſpectum, vt ſacræ atteſtantur litteræ Ioſue 4. v. 7. *Defecerunt aquæ Iordanis ante Arcam fœderis Domini, cum tranſiret eum.* Quo autem modo defeciſſent, ſtetiſſentque aquæ Iordanis ad præſentiam Arcę, cap. præcedenti v. 16. oſtenditur: *Steterunt aquæ deſcendentes in loco vno, & ad inſtar mōtis intumeſcentes apparebant procul.* Quod prodigium adeo attonitū reddidit Dauidem, vt diceret: *Quid eſt tibi mare, quod fugiſti; & tu Iordanis, quia conuerſus es retrorſum?* Pſal. 113. *Ira nimirum Dei contra peccatores ad inſtar ingentis cuiuſpiam, vaſtiſſimiq; montis erigitur, quam niſi hæc animata Arca, hæc miſericordiæ Mater, quaſi interpoſitione ſuarum precum ſuſpenderet, operiret, atque obrueret*

Arca teſtamenti veteris Iordanis aquas ſiſtens figura fuit B. V.

Ira Dei contra peccatores inſtar montis erigitur vt illos obruat, niſi B. V. ſe interponeret.

rueret totum hoc Vniuersum. O quam præclarè suadet S. Bernardus serm. de verb. Apoc. circa initium: *Et quidem*, inquiens, *sufficere nobis poterat Christus, siquidem, & nūc omnis sufficientia nostra ex eo est. Sed nobis bonum non erat esse hominem solum. Fidelis planè, & potens Mediator Dei, & hominum, Homo Christus IESVS. Sed Diuinam in eo reuerētur homines Maiestatem. Quidni vereatur peccator accedere, ne quemadmodum fluit cera à facie ignis, sic pereat ipse à facie Dei? Iam itaque ne ipsa mulier benedicta in mulieribus videatur otiosa, inuenietur equidem locus in eius hac reconciliatione. Opus est enim Mediatore, ad Mediatorem illum; nec alter nobis vtilior, quam Maria. Quid ad Mariam accedere trepidat humana fragilitas? nihil austerum in illa, nihil terribile, tota suauis est?* Sic ille.

Aduersus iratum Iudicem interponenda nobis Mediatrix Maria.

92. Verè tota suauis est Virgo, tota affabilis Oratrix, & Aduocata nostra apud DEVM, adeo vt sub eius patrocinio, ac tutela, nec aduersarij illius Tartarei fraudibus, dolisque instructissimi potentiâ, nec supremi Iudicis scrutantis Ierusalem in Lucernis Sapientia, nec meritum causæ, quantumuis desperatissimę, nobis pertimescenda esse videatur. Ipsa enim pro illa, qua apud supernum Iudicem pollet gratiâ, atque omni potentia, omnes difficultates complexat, & in causis nostris triumphat. Cuius rei causam nobis insinuauit. B. Petrus Cardin. Dam. serm. 1. de Natiu. B. V. *Nihil tibi impossibile*, inquiens, *cui possibile est desperatos in spem beatitudinis releuare. Quomodo enim illa potestas tuæ potentię poterit obuiare, quę de carne tua, carnis suscepit originem? Accedis enim ante aureum illud humanę recōciliationis altare Christum videlicet non solum rogans, sed imperans, Domina, non Ancilla*. Accedit, quod Virgo nostra clementissima, quemadmodum testatur S. Antoninus Florent. Archiep. Par. 4. Tit. 15. cap. 19. Rhetoricæ facultatis, iurisque ciuilis fuerit peritissima, ac proinde Oratrix, atque Aduocata totius generis humani apud DEVM efficacissima, sic .n. ille: *Rhetoricam quod B. V. non ignorauerit ostenditur, ex hoc, quod secundum B. Augustinū, scriptura est plena coloribus Rhetoricis, Sed B. Maria sciuit perfectè sacram scripturam; ergo sciuit, & illos colores ad Rhetoricam pertinentes, ac consequenter ipsam sciuit. Item iura Ciuilia, & Canonica, quę scientia spectat ad Aduocatos, & Iudices optimè calluit, quod ab effectu comprobatur &c.*

M. Sapientissima nostra Aduocata.

Maria nihil est impossibile apud filium.

B. V. accedit ad Deum orandū pro nobis tanquam imperans Domina, non Ancilla.

93. Quod si in sentētia M. Tullij Orator vir bonus esse debet, vt dictione persuadeat. Quis summi illius æternique Boni, Matre optimâ maximâ inueniri potest melior? Quod si bonum, vt docet Philosophus est integritas, & perfectio Entis; & perfectum illud ab eodem censetur, cui nihil deest. *Quis Virgine nostra moribus integrior, quis in virtutibus omnibus, cęli donis, ac gratijs perfectior, in omnium mortalium numero repertus est? Quid illi quæso deesse potuit, in qua fons bonorum omnium, æternum illud, immensumque Verbum nouem mensibus eius vtero requieuit? DEVS bone, quam liberalem sese in donis, gratijsque suis communicādis summum illud Bonum Virgini exhibuit, vt precium quodammodo tam pręclari, deliciosique hospitij illi persolueret?* S. Anselmus lib. de similitudinibus c. 84. ait magni amoris, ac liberalitatis esse signum cùm quis seipsum Deo, velut arborem cum fructibus, offert. Cùm igitur Dei filius Lignum illud vitę immortalis sese Virgini donauerit, cum omnibus donis, ac fructibus Spiritus S. summum sanè amorem, summam liberalitatem illi exhibuit, eamq; consecutiuè bonis omnibus adimpleuerit, ita vt compendium quoddam bonorum omnium, Diuinam naturam æmulando, esse videretur. Vnde à S. Bonauen. mare quoddam amplissimum, in quod omnia flumina gratiarum, quæ tam in Angelica, quam & humana Natura influxere, appellata est. Hæc est illa bona mulier de qua Sapiens Eccl. *Mulieris bonę beatus vir*. Cùm igitur adeo bona Virginea hæc mulier extiterit, quid non oratione sua, lactis, mellisque dulcedinem superante, supremo illi Iudici poterit persuadere? quomodo quæso illam, ad clementiam egregia illa sua morum integritate, ac bonitate, & aurea dicendi vi, ac facultate non inclinabit?

Orator vir bonus esse debet. At quis melior summi Boni Matrem?

Bonum est integritas & perfectio Entis.

Magna liberalitas, & amor censetur cum quis se ipsum suaq; omnia velut arborem cū fructib. Deo offert.

B. V. oratione sua omnia Deo persuadere potest.

94. Vim, potentiamque huius cælestis Aduocatæ atque Oratricis expertus est auarus ille, apud Pelbartum lib. 5. Part. 2. art. 3. hunc ait adeo tenacem extitisse, vt nulli stipem, quantumuis miserrimo vnquam erogarit. Hoc igitur absorptus auariciæ barathro, scelerumque demersus gurgite (: auaro enim nihil est scelestius, ait Sapiens:) vnicam habebat laudem, quod in Virginem Dei Matrem, summâ ferretur deuotione. Cōtigit itaque aliquando, vt pauper quispiam instantissimè ab eo eleemosynam in primis ob amorem Dei, deinde ob ipsius salutis amorem, ac tandem ob amorem B. Virginis postularet. Obsurduit ille ad primam, ac secundam miseri illius petitionem, & Dei salutisque propriæ oblitus stipem negauit. Verum, audito Virginis Mariæ Nomine, emollitus aliquātulum, panem vnicum indignabundus ei pro-

Auarus quidam B. V. deuotus à perditione liberatur.

proiecit, graui cum increpatione, ac cōminatione, ne in posterum in Nomine Mariæ quidpiam à se postularet, atque ita ob huius Nominis amorem aliquid impertiri cogeretur. Moritur tandē miserabile hoc, turpissimumque auariciæ mancipium, pœnisque iusto Dei Iudicio, iam iam mancipandus erat sempiternis, nisi Aduocata nostra potentissima ei mox adfuisset. Cùm enim in bilācem corā sempiterno Iudice bona, malaque ab ipso in vita perpetrata appenderentur, & in bonis inuentus esset minus habens, vt ait Pelbartus, protinus aduenit Virgo pientissima, & in bilancē bonis operibus vacuam, panem illum, ob sui Nominis amorem pauperi abiectum apposuit, atque ita Virginis meritis bona ipsius opera, nequicquam frementibus hostibus Tartareis, pręponderare visa sunt. Cum porrò Iudex æternus vltimam ianiam laturus esset Sententiam, diceretque: *Esuriui, & non dedit mihi manducare, sitiui, & non dedit mihi bibere, nullam denique fecit misericordiam, non igitur meretur misericordiam;* cōfestim intulit Virgo clementissima: *Ego sum Mater misericordiæ, meque in deuotione habuit.* Qua interpellatione id consecuta est apud filium, vt ad vitam anima illa, præda mox futura Dæmonibus, rediret, vitamque sanctissimā, operibus pręsertim misericordię in pauperes exercitatissimā Virgineoque cultui ac venerationi addictissimam semper quoad vixit traduceret; ob cuius Sanctissimi Nominis amorem, egenos ad secum conuiuandum sæpiùs aduocabat.

Panis ob B. V. amorē in bilancem ab ea positus quantū auaro ante Iudicem æternū profuerit?

Auarus mox damnandus oratione B. V. ad vitā reducitur, vt pœnitentiam agat.

95. Addit hic Vir Deiparæ studiosissimus: *Quo exemplo clarescit, quam multum vtile sit homini, eleemosynas facere pauperibus, ob amorem B. V. Mariæ; ac præcipuè in eius festis pauperes ad mensam deuotius inuitare. Si enim panis ille, inuoluntariè quodammodo, pauperi proiectus ob amorem Virginis, tantum valuit, vt à damnationis Sententiā auarus ille fuerit liberatus; quantum putas valebit voluntaria ad salutem consequendam ob Virginei Nominis reuerentiam eleemosynarum erogatio? Huic sic nimirum, in extrema mortis hora ipsa Virgo Interuentrix gloriosa apud Filium adstans dicet sine dubio: Scriptum est: Date, & dabitur vobis. Dignum ergo est, vt is qui dedit sua pro Nomine Matris Dei, detur vicissim ei corporis, & sanguinis Christi sacramentum, quo Dominus ille continetur, quem Virgo concepit, Virgo peperit, Virgo enutriuit. Et sicut ipse membra Christi, pauperes videlicet, aluit, pro Nomine Virginis Matris, ita quoque, gratia eiusdem, alimento vitæ æternæ perfruatur. O' Verè sancta talis anima, quam feliciter, & quā iucundè audiet in iudicio verba Christi: Esuriui, & dedistis mihi manducare, sitiui, & dedistis mihi bibere; Venite ergo benedicti Patris mei percipite Regnum.* Hæc Pelbartus.

Qui in Nomine B. V. dat eleemosynā, dignus cui in hora mortis corporis, & sanguinis Christi exhibeatur Sacramentum.

Quæ omnia sane nobis luculenter indidicant à Deipara Mundum, eiusque incolas, ceu paupauerum quendam globum, manu assiduè gestari, dum apud filium pro illis tam sedulè, solicitè ac benignè interpellat, eisque & in vita, & in morte tam fideliter interpellationibus suis patrocinatur.

96. Quod si virtutem illā somni, quietisque conciliatricem in papauere consideremus, dicere poterimus illud à Virgine tanquam symbolum quietis, tranquillitatisque animi illius, quam somno Sanctæ contemplationis sopitis suis clientulis indulgere consueuit, circumferri. Quid quod ipsi Dei filio dulcissima requies fuisse perhibeatur? Vnde à S. Bernardino Senensi, non semel: *Requies Domini* appellata est, ipsamet attestante: *Et qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo:* Hinc Guerricus Abbas ser. 1. de Annunc. B. V. eandem contulit Throno illi eburneo, vti S. diximus, Regis Salomonis magnificētissimo, quo verus Pacificus Rex noster faciens vtraque vnū, nouem mensibus iucundissimè requieuit: *Sibique sedem facere delegit, qui sedet super cherubim: Hæc,* inquiens, *requies meā, in sæculum sæculi, hic sedebo quoniam elegi eam.* Idem Virginis deuotissimus Abbas ser. 3. de An. librans vaticinium illud Ezech. 44. de Porta Orientali, per quam ingressus est supremus Princeps, atque egressus, clausa semper remanente; *Princeps ipse sedebit,* inquit, *in ea, vt commedat panem corā Domino: Sedebit in ea,* addit Guerricus, *quoniā requiesceret in ea;* Hinc eam B. Albertus Magnus Tractat. super Missus *Sabbatum Domini, in quo vniuersorum Dominus post hominum, Angelorumque rebellantiū tumultus, die septimo requieuit,* Gen. 2. vocitare non dubitauit. Ad hanc requiem Dominus à Propheta Psalm. 131. inuitabatur: *Surge Domine in requiem tuam.* Requiem hanc porrò Chrysippus Hierosolymitanus vocat Deiparam: *Tua enim requies,* inquiens, *est Virgo, & vterus tua Requies.* Hinc venerabilis Richardus à S. Laur. lib. 10. de laud. B. V. eandem Deiparam filij Dei Requiem nuncupat. *Vbi,* inquiens, *nos habemus Isa. 11. Erit sepulchrum eius gloriosum, dicit alia litera: Erit requies eius gloriosa, idest, Gloriosa Domina erit Requies eius.* Hinc ipsemet dicit in Psalm. 131. *Hæc requies mea in sæculum sæculi. Ipsa* etiam

Papauer est somni conciliatiuum.

B. V. Filio Dei vtero suo Virginali requiem exhibuit.

M. Porta Orientalis in qua cæli Princeps sedit ac quieuit.

B. V. Sabbatū Domini in quo post Angelorum hominumque rebellantiū tumultum, requieuit.

Domini Requies est B. V.

KKKKKK

M. Requies Domini Opulenta.

etiam est Requies illa, quam in omnibus quærebat filius Dei. Maria denique est Requies illa opulenta, quæ promittebatur fideli populo Isa.32. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiduciæ, & in requie opulenta.

97. Verè enim non modo Dei filius in sacratissimæ huius Virginis inhabitans vtero, post Angelorum, hominumque rebellantium sedatos, vti diximus, tumultus, verumetiam mortales omnes, ac præcipuè ipsius Dei Matris deuoti clientuli *sederunt in pulchritudine pacis, in tabernaculo fiduciæ, ac requie opulenta; siquidem*, vt testatur Bernardinus Bustius, *ipsius pij cultores, atque amatores quasi dormientes donis cælestibus locupletantur.* Dum enim sub ipsius patrocinij vmbra requiescimus, ac suauissimè dormimus quodammodo, omnium supernorum bonorum copiâ affatim implemur, ac ditamur, vitamque vniuersam, summâ in pace, ac tranquillitate animi transigimus, perinde, atque papavereâ aliqua potione essemus inebriati. Vnde Ouidius 11. Metam. Speluncam somni describens, inter cætera dulcem soporem conciliantia, meminit etiam papaueris;

B.V. seduli cultores altissima pace fruuntur, & quasi dormientes locupletantur.

Somni spelunca papaueribus circumsepta.

Ante fores antri fœcunda papauera florent,
Innumeræque herbæ, quarum de lacte soporem
Nox legit, & spargit per opacas humida terras.

Idem li.4. Fastorum Noctem papavereâ redimitam corollâ introducit, dum ita canit;

Interea placidam redimita papauere frontem
Nox venit, & secum somnia nigra trahit.

Neque vero solum spiritualem quietem, verumetiam corporalem suis clientulis B.V indulget. Hinc cum B. Gertrudis B. Virginis deuotissima, insomnem quandam noctem transegisset, & nimium quantum defectu illo somni fuisset debilitata, Christus Dominus, cui erat charissima, hanc ei orationem ad impetrandum somnum præscripsit: *Per tranquillissimam illam suauitatem, qua cum, ab omni æternitate in sinu Dei Patris conquieuisti, per amœnissimam quoque commorationem illam, qua nouem mensibus in vtero Virginali requieuisti, Denique per iucundissimam illam oblectationẽ, qua in aliqua dilecta anima temet delectari ac deliciari cõsueuisti; rogo te misericordissime Domine, vt, non propter mea merita, sed propter tuã æternam laudẽ, mihi aliquid quietis digneris concedere, vt hæc lassa membra corporis assiduo exercitationum spiritualium vsu fatigata, restaurentur.* Quibus dictis eam cælestis spõsus ad pausandum supra suum cor inuitauit libr.3.c.52.

Papauer Regum, & Regnorũ Symbolum est.

98. Quod si per Papauer primatum, Regumque coronata capita intelligamus cum Pierio Valeriano libr.58. cap. 20. facile perspiciemus in manu Virginis, veluti in Dei præpotentis dextera esse omnium iura regnorum, & ab illius propitio Numine bonam ipsorum gubernationem dependere. Hinc illa Prouer.8. gloriabatur: *Per me Reges regnant, per me Principes imperant, & potentes decernunt iustitiam.*

Malum Punicum symbolum Regni, ac Regis.

99. Eandem Regum, Regnorumque protectionem indicat Malum illud Punicum, quod Dea illa manu altera gestabat. Licet enim dicere verè possimus, à nostra pulchræ dilectionis Matre sanctissima, vti sæpius ante commemoraui, tam Religiosorum, æquæ virorum, atque mulierum domicilia, quam ipsius Parthenia in Collegijs nostris erecta designari sodalicia; nihilominus tamen vel maximè Principatus, Reipublicæ, ac Regna videntur denotari. Quæ dũ Virgo nostra protegit, dum defendit, dum contra hostiles tutatur incursus, quid aliud agere, quam eadem, in manu sua gestare, eaque sub protectionis suæ coronâ, pallioque ad instar mali punici continere videtur?

Descriptio B. V. sub schemate Regis.

100. Tali schemate contemplata est Virginem aliquando S. Brigitta, mirâ luce, gloriâque refulgentem, vti ipsa de se fatetur lib.1. Reuel. cap.31. *Videbam Reginam cœli Dei Matrem habentem preciosam Coronam inæstimabilem in capite suo septem lilijs contextam, totidemque lapidibus preciosissimis exornatam: capillos item admirabilis pulchritudinis super humeros extensos: Tunicam auream splendore indicibili coruscantem; & Mantellum coloris cærulei, seu cæli sereni.* Quæ ornamenta S. Ioannes Baptista, vtpotè mysterijs refertissima, singula ordine declarauit; *Corona*, inquiens, *denotat, quod Regina, & Domina, Materque Regis Angelorũ sit, Lilia septem, sunt virtutes eius eximiæ; Humilitas videlicet, Timor Domini, Obedientia, patientia, constantia, seu stabilitas: Mititas, postrema denique Misericordia, in necessitatibus; in quacunque enim necessitate fuerit homo, si Virginem toto corde inuocauerit, saluabitur. Preciosi porrò lapides illi septem, totidem sunt virtutes illius primariæ. Et primus quidem est Virtuositas singularis, siue omnium virtutum compendium. Alter est perfectissima mundicia, quia Regina cæli sic pura fuit, vt vna macula peccati in ea inueniri nunquam potuerit à principio eius in mundum ingressus, vsque ad diem mortis. Nec omnes Diaboli tantum impuritatis inuenire poterant in ea, vbi cuspis acus poni posset. Quia verè tota erat purissima. Non enim decuit Regem gloriæ iacere, nisi in vase purissimo, ac mundissimo, præ omnibus Angelis, ac homini-*

Pallium B.V. sub quo nos protegit, est coloris cærulei.

Septem lilia B.V. eius virtutes notant.

In quacunq. necessitate fuerit homo, si B.V. inuocauerit, salvabitur.

Septem preciosi lapides in ornatu B.V. sunt ipsius virtutes.

minibus. Tertius Diuina ipsius pulchritudo. Quartus sapientia. Quintus fortitudo. Sextus claritas, quâ etiam ipsi Angeli illuminantur. Septimus plenitudo omnis spiritualis delectationis, ac dulcedinis. Tunica verò illa aurea Diuinam ipsius ardentissimam, fructuosissimamque interiorem, exterioremque denotat charitatem. Mantellum denique siue pallium cœlestis coloris, rerum mundanarum despicientiam. Idem hoc pallium, quo Virgo Regina, Regesque, reliquosque suos protegit clientes, eidem Brigittæ lib. 2. cap. 23. reuelauit, esse ipsius Misericordiam: *Quantumcumque homo,* inquit illa, *peccet, si ex toto corde, & verâ emendatione ad me reuersus fuerit, statim parata sum recipere reuertentem. Nec attendo quantum peccauerit, sed cum quali intentione, & voluntate redit. Ego vocor ab omnibus Mater misericordiæ. Verè filia, misericordia filij mei fecit me misericordiam, & misericordia eius visa, compatientem. Ideo miser erit, qui ad misericordiam, cum possit, non accedit. Ergo tu filia mea veni, & absconde te sub mantello meo, hic est exterius contemptibilis, intus vtero vtilis propter tria; obumbrat enim ab aere tempestuoso, munit à frigore vrente, defendit denique contra nubium imbrem.*

Pallium B.V. cælestis coloris notat rerum mundanarum contemptū.

Pallium B.V. est ipsius misericordia, qua mūdum protegit.

Protectio B. quam vtilis.

101. Ex quibus omnibus colligimus Deiparam velut Reginam, Aureâ coronâ gemmis radiante redimitam, cæruleoque illo, amplissimoque pallio circundatam, nobis Malogranatum quoddam sub Diademate, & rubicundo suo cortice, velut Regio paludamento innumera grana complectens, repræsentare. Verè enim Virgo hæc sanctissima, & pulchræ dilectionis Mater amantissima, dum sua Parthenia Sodalicia; dum Religiosorū cænobia, dum Ciuitates, Respublicas, Prouincias, Regna, ac Imperia sub Regiæ suæ Coronæ plusquam materna gubernatione, sub paludamenti Imperialis gloriosâ protectione tuetur, atque conseruat, inque intima suæ pietatis viscera recondit, speciem quandam venustissimam Mali Punici nobis ob oculos proponit, ostēditque reuera se Matrem pulchræ dilectionis, castrorumque amorum Parentem, altera manu papauer, altera Malum Punicum gestantem esse, Matrem inquam, amplissimo charitatis sinu, mortales omnes complectentem, eisque vitam, vim, vigoremque tribuentem; eosque ab omnibus cæli, aerisque iniurijs defendentem.

M. Regina coronata Malogranatum quoddā præfert.

102. Hanc Virginis Deiparæ plusquā maternam charitateque plenissimā protectionem experta est non semel olim Constantinopolis, dum ipsius honori à Constantino Magno dicata, in eodem propagādo studiosa extitit. Cùm enim, vt scribit Theophanes in Annalibus Græcorum Anno 672. tempore Constātini Pogonati Imperatoris, Saraceni ingenti exercitu sedem illam Orientalis Imperij assiduis prælijs ab Aprili mense ad Septembrem vsque expugnare tētassent, & Cyzici tandem hyemassent, vt proximo vere eam adorirentur, idq; per septennium factitassent, irrito conatu, magnâ cum ignominiâ, amissâ innumerabili bellatorum multitudine, *Diuina, Deique Genitricis ope*, vt ait Theophanes, *cum ingenti mœrore, recedere compulsi sunt*. Rursus Anno 717. Imperante Leone Isaurico nondum Iconoclasta, ab eisdē Saracenis Constantinopolis triennij, arctâ obsidione vexata est, sed iterum, auxilio Deiparæ præpotenti liberata; quin etiam duæ Saracenorum classes, quarum altera ex Aegypto, altera ex Africa annonam obsidenti exercitui conuectabat, malè perierunt. *Tunc enim Deo cooperante*, vt idem loquitur Theophanes, *per intercessionem intemeratę Dei Genitricis Marię protinus submersi sunt inimici, & nostri, assumptis spolijs, & expensis eorum, atque annona cum gaudio reuersi sunt*. Vnde Saraceni partim fame, ac peste, partim Bulgarorum gladijs, partim denique horrificá maris tempestate deleti sunt.

Constantinopolis sępe à Virgine contra hostium insidias protecta.

103. Quæ omnia Cardinalis Baronius To. 9. Ann. An. 717. Imagini sanctissimę Dei Genitricis, per mœnia vrbis, Solenni ritu circumgestatæ attribuit, colligitque id ex Epistola Gregorij II. Summi Pontificis, Epistolâ ad Germanum tunc Patriarcham Constantinopolitanum, quæ lecta fuit in secunda Synodo Nicęna Actione 4. vbi de sanctorum Imaginum agens cultu, ac veneratione, gloriosam Virginem cum Iuditha Bethuliæ protectrice conferens, sic loquitur: *Propugnatricis illius Sanctæ, & omnium Christianorum Dominæ miranda facta, quæ in te declarata sunt, per quæ tu quoque contra hostes seruatus, non sunt reticenda. Illi enim cum insaniâ multa tumultuarentur tantum criuenerunt in se aduersitatis hostilis quantū eorū causa iniustitiæ habuit. Neque hoc tamen mirandum est. Nam si Bethulia per manus Iudith Israelitis mulieris seruata est, cuius opus Holofernis erat sublatio, & ob id, per ea tempora salus Israelis vocata est, quomodo non oportebat, & tuā sanctitatē huiusmodi Propugnatrice vtētem, hostibus Ciuitatis prævalere, ipsāq; victoria coronare.* Sic ille.

Per Imaginē B.V. per mœnia piè circu gestatam Constantinopolis ab hostibus liberata.

M. Propugnatrix sancta. & omnium Christianorum Domina.

104. Addit porrò Vincentius Bell ua. libr. 23. spec. Histor. c. 27. Iconem illam fuisse vnam ex ijs, quas S. Euāgelista Lucas depinxit, *quæ cū magna pietate per vrbis*

Imago Constantinopoli circumportata, fuit vna ex illis, quas S. Lucas pinxit.

mœnia circumferretur, à Ciuibus ieiunantibus, pugnantibus, & in hunc modum orantibus: Sancta Dei Genitrix, quæ toties nos liberasti, libera nos modo de inimicis Filij tui, & in mari merge illos; adeo illustris victoria reportata est.

Oratio Ciuium Constantinopolitan. ad B. V. dum à Saracenis obsidentur.

Hinc Beda venerabilis ad finem libri de sex ætatibus, Vrbis illius celeberrimæ victorias omnes, cum eodem Theophane triumphatrici Virgini attribuere nō dubitauit; *Experimento*, inquiens, *didicerunt Saraceni, quia DEVS, & sanctissima Virgo Dei Mater Maria hanc muniūt Vrbem.* Prosequitur deinde Theophanes, describitque, qua ratione Deiparæ supplicatione apud filium, id effecerit vt hostium classis, maris horrificâ tempestate iactata, intereierit: *Adhæc*, inquiēs, *Saraceni, qui ex obsidione superfuerant cū multa confusione 18. kal. Augusti reuersi sunt. Cùm autem nauigaret classis eorum, tempestas à Deo per intercessionē Dei Matris incumbens in illos, hos dispersit, & alios quidem eorum penes Proconcessum, & reliquas Insulas; alios verò in vertigines, & cæteras demersit in æquore. Super residuas verò cum transiissent Aegeum pelagus, extemplo grando ignea descendens aquam maris ebullire fecit, & pice liquefacta, naues simul cum hominibus inductæ sunt in profundum, decem solis ex eis saluatis, ad Dei magnalia, quæ ī ipsis facta sunt, nobis & Arabibus annuncianda: quinque enim à nostratibus captæ sunt, quinque verò saluæ in Syriam deductæ sunt.*

Cōstantinopolis omnes victoriæ à Beda Triumphatrici Virgini attribuuntur.

Per intercessionem B. V. contra Saracenorū classem fugientē concitata tēpestas, totam dissipauit.

105. Illud porrò æuiternâ memoria circa hanc tam gloriosam victoriam intercessione B. V. obtentam, dignum est, quod in Basilij Imperatoris Menologio die 15. Augusti habetur *Saracenorum supremum Principem solutâ obsidione, Vrbis ingrediendæ, ac videndæ sibi fieri potestatem postulasse, ac impetrasse, eumque per portam Bosphori equo insidentem, ingressum ibique occulta quadam vi detentum, ita vt progredi, quātumuis equum calcaribus vrgeret, non valuerit, In hoc conatu sursum in portam sublatis oculis Iconem Dei Genitricis totius Vrbis Patronæ conspicatur, simulque illi impijssimæ occurrunt blasphemiæ quas in illam velut Ciuium auxiliatricem, tempore obsidionis iactauerat; vnde à cœpto desistens reuertitur, tandemque in mari Aegeo ab ignifera cum suis procella demersus, ac consumptus, eorum impietatem, perfidiam, arrogantiamque, vlciscente Deipara, interijt.*

Saracenorum Princeps in Porta Constantinopolis consistēs occulta vi B. V. ingredi prohibetur, ob blasphemias in illam iactatas.

Quis quæso hæc attentius secum considerans non clarè pronunciet Constātinopolim dum Romanæ Sedi reuerentiam, obedientiamque detulit, dum Spiritus Sancti purissimi Deiparæ Sponsi Diuinitatem, & à Patre simul ac filio processionem confessa est, ad instar malo granati, ac papaueris Regiâ, Virgineâque coronâ, ac paludamento protecti, in manibus, imo sinu quodāmodo huiusce pulchræ dilectionis Parentis gestatā, omnibus Christianæ fidei hostib⁹ vndiq; circumiacentibus euasisse formidabilē?

106. Euasit etiam patrocinio Deiparæ hostibus formidabile Oppidum illud à Ciuitate Aurelianensi non longè dissitum, Aue nominatum, de quo scribit Syluanus Razzius Camaldul. libro 3. Miracul. B. V. cap. 10. Hoc in loco antiquitus in honorem B. V. ædificatum fuit Templum, ad quod illius loci incolæ in omnibus suis necessitatibus recurrebāt. Contigit aliquando, vt ab hostibus arctè obsiderentur. Vnde suis proprijs diffisi viribus, & de sola Patronæ suæ protectione confidentes, vnanimiter omnes magni, & parui, viri simul ac mulieres, Iuuenes, ac Senes ad Templum Virginis, tanquam ad Asylum, tāquam ad tutum refugium confugere, & ante eius Iconē humillimè prostrati magna lacrymarū vi profusâ, sese totos cum suis familijs, oppidoque vniuerso sese Deiparæ animitus commendarunt: Simulque eamdē Iconem Templo magna cum reuerentiâ extulerunt, & supra portam Oppidi tāquam validissimum Clypeum collocarunt. Hoc in loco in defensionem ciuiū Imago hæc moratur, quidam è Ciuibus audacior, ac magnanimior Icone illa vsus pro Clypeo, seseque illa contegens, accepto Arcu sagittisque, magnam stragem in hostium castris, assiduè iaculando, faciebat. Hoc cum non nemo ex hostibus animaduertisset, mox in eum sagittam mittendo, aiebat: Scelestè iam iā tibi occumbendum est, nec te Imago hæc tua ab interitu liberabit, nisi reseratis portis, nos in oppidum intromittas. Et mox tenso arcu sagittam in illum immisit, quam B. Virginis Imago, sublato aceleuato genu (rem admirandam) auertit, ictumque elusit, sibique deuotum clientulum à præsentissimo interitu liberauit Qui sese à Virgine benignissima adeo mirabiliter protectum animaduertens, telum in blasphemum illum contorquens, eundem confecit. His animaduersis prodigijs, totis hostium castris conclamatum est, Dei Matrem pro ciuibus illis depugnare, proinde viri totius exercitus principales pacem postularunt, qua obtentâ, ad Templum illud Protectricem veneraturi Virginem accurrerunt, eamque magnis muneribus placauere, pollicentes se nunquam ciuibus illis in posterum nocituros, sed semper amicitiam culturos. Hæc Imago Virgi-

B. V. Imago oppidum ab hostibus obsessum protegit.

Hostes B. V. protectione agnoscentes pacem postulant, & ad eiusdem Templum eā honoraturi confluunt.

ginea in hodiernum vsque diem in sacra ille æde visitur, simulque facies illa hostilis, cui sese Dei Mater, dum ille iacularetur, opposuit. Longum foret alias etiam Vrbes, ac oppida, quibus B.V. cõtra suos hostes, in auxilium venit commemorare. Vnde nõ immerito B. Ephrẽ Syrus illam tanquam firmissimum Præsidium ac propugnaculum Christianitatis, & in omnibus periculis defensionem ita salutauit ser. de Deipara. *Aue Vallum fidelium, & mundi Salus, Aue nostra periclitantium Auxiliatrix.*

B.V. Christianitatis Vallum, & in periculis defensio.

107. Vere Virgo nostra vera est nostra in periculis nostris Auxiliatrix, magna nobis pietate atque charitate aduenies; quam sane dum tam promptè opportunèque ad nostrum auxilium venientem, ac subuenientem contemplamur dicere verè possumus hanc pulchræ dilectionis Matrem merito iuxta ethymologiam M. Tullij lib. 2 de Natura Deorum, Venerem, à veniendo, miserijsque nostris subueniendo dici posse. Sic enim ille: Quod autem Dea ad res omnes veniret, Venerem nostri nominauerunt. Verè Diua hęc rebus nostris afflictis ac miseris, propensissima pietate subleuandis, adueniens, est MARIA, quæ adeo in mortalium miserijs depellendis expedita est, vt subinde etiam non inuocata ad nos solandos illuminandosque veniat. Vnde Baptista Mantuanus libr. 1. Parthen; eius in pangendis laudibus auxilium implorans, agnoscensque eam inuocatam, ad opitulandum venire, sic eandem alloquitur:

Tu mihi Diua faue, cęlum cui militat omne,
Quam trepidant Erebi sedes, cui terra, fretumque
Vota, precesque ferunt, nostro tu sola labori
Sis præsens, operique tuo largita futuro
Pręsidium, nostrę veniens, illabere menti.
Tu licet à nostro spatijs ingentibus orbe
Disiungere, suos quantum polus eleuat ignes;
Non tamen humanos casus oblita, tuumque
Nil pertęsa genus, vigili mortalia curâ
Suscipis, & lacrymę tangunt tua pectora nostrę.

Idem Mãtuanus orat ad Virg pro auertenda peste eam venustissimam castissimamque illam Diuam ad nos à malis omnibus pestiferaq; lue tutandos veniẽtem agnoscens sic illi modulatus est:

Tu quoscunque vides duros incurrere casus
Seu terris fortuna minax, seu sæuiat alto,
Cùm tua confugiant ad dulcia Numina, semper
Non secus ac natos indulgentissima Mater
Suscipis, & placidis miseros complecteris vlnis

Et paucis intercalatis:

Ergo fatiscentem, tanto sub pondere cymbam
Alma Parens miserare, manus extende, tuorum
Sume patrocinium, nostrisque occurre periclis,
Eripe ab interitu populum tua signa sequentem,
Nec sine fidentes tibi tali occumbere fato.

108. Et licet optandum vehementer nobis est, vt Diua hæc Venustissima Virgo Deipara in actionibus nostris omnibus, in periculis, calamitatibus, atque aduersis omnibus nobis veniat, in postremâ tamen illa vitæ nostræ catastrophe vel maximè, quo facilem, suauemque nobis ex hac peregrinatione decessum à dilectissimo suo filio impetrare non dedignetur. Exoranda proinde est summopere, ac votis omnibus solicitanda vt in tremendo illo mortis articulo ad nos læta veniat, & in particulari illo Iudicio, quod mox atque anima à corpore separata est, peragitur, benigna nobis assistat, & quemadmodum Diua illa Martis furorem, vt ait Natalis Comes libr. 7. Mytholog. cap. 2. infringit, sic illa tremendi, sempiternique Iudicis iram iustissimam aduersus peccatores mitiget, suorumque deuotorum animas, gratiâ, fauoreque suo, veluti aureo quodã vehiculo in cælestem patriã subuehat; siquidem has ita illa æstimat, vt pote pręciosissimo sui filij redemptas sanguine, vt suis ipsamet manibus easdem ad tribunal filij mirâ pietate, charitateque deportet.

109. Quod experiri promeritus est S. Radbodus Episcopus, de quo Fasti Mariani 19. Nouembris ita loquũtur: Illud indubium est ad decumbentem Virginũ Reginam, Sanctâ hinc Theclâ, illinc Agnete stipatâ venisse, eam ob causam, vt ipsa aiebat, quod in precibus suis Radbodus nunquam non memor Virginis fuisset. Et vero qui Matris obliuisci filius posset? Certè obliuisci filiorum Mater hæc nõ potest. Quod si ob memoriam Deiparæ in præcibus suis Radbodus tantam fælicitatem promeritus est, vt Dei Mater ad moribundum adueniret, quanto magis ad illos veniet, qui maioribus longè obsequijs, vt ieiunijs, cilicijs, flagellis, aliarumque virtutum exercitijs eam sibi deuinxerunt?

110. Felices proinde, ac terque quaterque beati, qui sub hoc Virgineo sydere nati sunt, seseque ipsius obsequijs, à teneris annis addixere. Impossibile enim pene est, moraliter loquendo, vt homines huiusmodi infæliciter ex hac vita decedant, suæque salutis discrimen adeant. *Ipsa enim seruorum suorum animas*, vt loquitur Richar. à S. Laur. libr. 2. part. 1. *de corporibus exeuntes protegit, ab incursu*

suaerarum potestatum, quibus est terribilis vt castrorum acies ordinata, vt sæpe in eius miraculis legitur. Fugiunt enim qui oderunt nos, à facie eius, & ipsa exsurgente in adiutorium nostrum, dissipantur inimici eius, & nostri. Custodit enim exemplo Filij animas seruorum suorum, & de manu peccatoris liberauit eos. Vnde Sap. 10. bene dicitur: Eos qui se custodiunt à doloribus conseruabit. Proinde Sapienter hortatur Salomon Prou. 4. Ne dimittas eam, & custodiet te, dilige eam, & seruabit te. Seruabit inquam à Tartareis illis Tenebrionibus, & tanquam fulgentissimus Lucifer in cordibus, mentibusque nostris orietur, nobisque in caliginosa illâ, ac formidabili horâ serenissima illa sua consolationum cælestium plenissimâ facie affulgescet, nosque ingentibus cæli gaudijs perfundet, & à formidanda illa ira sempiterni Iudicis, quem cæli columnæ contremiscunt, pijssimè liberabit. Denique in nobis Vaticinium illud Iobi benignitate huius, Virginis in mortis hora ad nos venientis verificabitur: *Cum te consumptũ putaueris, orieris vt Lucifer:* de interna illa animi sui venustate, gratiæque plenitudine nobiscum communicando, vt hoscé ipsius decorati ornamẽtis refulgeamus, sicut splendor firmamenti, & velut stellæ in Diademate eius, in perpetuas æternitates.

Fugiunt Dæmones à facie B.V.

M. eos, qui illam amant in morte à doloribus præseruabit.

B. Fælicis Capuccini fælix mors ex consolatione B.V.

111. Exoriri visus est vt Lucifer adueniente ad ipsum Virgineo hoc Lucifero in die consumptionis, siue resolutionis suæ B. Felix Ordinis Seraphici, Capuccinorum illustre Sydus, qui cum pius admodum; vt litteræ illorum Annuæ testantur Ann. 1587. num. 52. *in Virginem Deiparam fuerit, & tanta religione veneraretur, vt sæpe dicere soleret, se sex tantum literas didicisse; quarum quinque rubræ essent, quibus quinque vulnerum Domini meditationem; sexta vero Alba, qua B. Virginis cultum, ac veneratione indicabat; In hac ergo erga B.V. pietate ad extremum vsque spiritum perseuerauit, licet enim in postrema ægritudine varijs Cacodæmonis appeteretur insidijs, oppugnaretur machinis, & acerbissimis morbi cruciaretur doloribus, nihilominus sacris sibi consuetis de IESV, & Mariæ amore cantiunculis modulandis, animum recreabat suum.* Hæc siquidem subinde concinere totus Diuino amore colliquescens, auditus est:

IESV IESV amor meus
Quid moraris? cor meum tolle
Idque nunc, aut in æternum
Nunquam mihi restitue.

Imo cum Medicus illi nunciaret de vita eius iam esse conclamatum, ardentissimis ad cælum anhelans desiderijs, tantâ profundi cæpit animi voluptate, vt quam altiùs poterat vocem efferens; *Deo gratias, Deo gratias,* exclamauit; ac deinceps totus animo in DEVM absorptus videretur, & rerum omnium oblitus, suas cantiunculas mira animi securitate, ac lætitiâ mutiret, adeo vt de illo dici possit, quod de S. Malachia olim scripsit Bernardus: *Video hominem seuerum in morte, & necdum mortuum, securum de vita.* Inter hæc cordis sui tripudia, cum acceptis ritè magno pietatis sensu sacramẽtis, post per aliquam captatam quietem, in qua obdormiscere suauiter videbatur, è vestigio euigilans, manus repente in cælum extendit, nouas vultu hilaritatem præseferens, O, O, O, iucundissimè exclamat, velut, qui gratissimo alicuius aduentu, & aspectu lætatur. Hoc modo dum, cum diutius hæc lætitiæ signa ederet, infirmorum Præses, sacro quodam horrore perculsus, protinus in genua procumbit, quidque cæleste spectet, eumdem interrogat, mox ille diuina illa voluptate ebrius, præter morem, quo cælestia visa silentio semper tegere solebat respondit: *En gloriosam Deiparam præsentem cerno: cerno quoque Angelorũ millia, quæ hunc locum illustrant.* Tum protinus ait: *Claude fili, claude cellæ fores. nec ita multo post addidit: Egredere fili, ac paulisper hinc pedem effer. Paruit infirmarius, & liberum Dei seruo ad cælestes delicias animo hauriendas, locum reliquit. Ab hoc tempore porro quod vsque ad obitum intercessit, quasdam Virgini Beatissimæ cantiunculas, quibus illius priuilegia continebantur suauiter decantans, iter has paulatim lumina ad mortis somnum claudens, æternum victurus ad DEVM fæliciter eius anima emigrauit. Quæ à corpore resoluta, cælo, velut Lucifer siue stella matutina exoriri visa est, quam eius gloriam corpus exanime declarauit, caro .n. ipsius, quæ tum suapte natura, tum ætate, assiduisque ieiunijs ac maceratione aspera, ac cinericij coloris euaserat, repente mollis, & candida, perinde ac si teneri pueri esset, apparuit; atque ipsius corporis membra ad pertractantium arbitrium, ita in omnem partem flectebantur, vt non mortui, sed viuentis potius censeri potuissent. Pedes ipsi, qui prius pleni rimis, luto & frigore induruerant, vt lignei potius quam carnei viderentur, rimis omnibus occlusis, tam admirabilem repente lenitatem, ac molliciem cælitus sunt sortiti, vt iam immortalis gloriæ dotem adepti viderentur.* En vt Virgo benignissima; in hora mortis ad nos veniens, & vt stella matutina suis clientulis ex oriẽs de gloriæ suæ hunc etiam eorum corpora quodammodo participent.

B.V. morientem B. Fælicem inuisit.

112. Aduenit quoque Diua hæc pulchræ

chræ dilectionis Mater alteri cuidam in portis mortis constituto de quo Syluanus Razzius lib. 2. Mirac. B.V. c. 24. Erat hic cuiusdam Curionis famulus surdus ac mutus. Huic cum de eius vita iã fuisset conclamatũ, Virgo gloriosissima sese ei visendam exhibuit, ad eumque benignè veniens, eumque salutans; *Saluet te*, inquit, *IESVS Christus meus*. qua auditâ Deiparæ salutatione, mox distinctè loqui cepit. Monuit inde, vt ascito ad se Sacerdote per exomologesin peccata expiaret, sanctissimumque Christi filij sui Corpus sumeret, inde oleo sacro delibutus ad pugnam sese contra Tartareos hostes obarmaret, futurum enim breui, vt eum ad æternam illam requiem illi iã pridem præparatam sit deductum. Quæ omnia cum ille iuxta mandatũ Dei Matris ritè peregisset, & inter communicãdum loqueretur, omnes, qui aderant vehementer admirati sunt, simulque huius loquelæ causam sciscitati. Quibus ille respondit, venisse ad se B. Virginem eumque magna beneuolentiæ significatione visitasse, suisque iussis loquelam tribuisse. Quibus auditis quæsierunt, an aliquod vnquã obsequium Virgini exhibuisset? Hic ille nec quidem quid esset obsequium se scire subintulit; *Obseruasse se Dominum suum Parochum singulis Sabbatis ieiunasse, eumque simpliciter incitatum. quæ vbi fideliter relata fuissent Parocho, vera illum dixisse, asseuerauit.* Quod cum circumstantes audijssent, omnes mira lætitia perfusi laudauerunt DEVM, eiusque sacratissimam Matrem, quæ nunquam de se confidentes, atque honorãtes puraque mente sibi seruientes deserit, sed potius in præsentissimis mortis periculis, alijsque miserijs opem allatura summa cum benignitate venit.

B.V. visitat hominem in morte, qui Sabbato ieiunabat, eius loquelam restituit, tum beatã patriã promittit.

113. Idem Syluanus Mirac. 25. refert Religiosum quędam ambitionis studiosum fauore cuiusdam Regis opimã Abbatiam fuisse consecutum, in eaque vitam admodum reprehensibilem, varijs vitijs irretitum, duxisse. Illud vnicum in eo laude dignum erat, quod Dei Matrem amaret, eiusque cultui, honorique esset addictus, & tribus per hebdomadam vicibus deuotè in eius honorem Missæ sacrificium ipsi persolueret. Hic igitur cum in lethalem morbum incidisset præteritorum criminum conscientia exterritus, Confessarium ad se asciuit, animumque suum omni criminum labe emaculauit. Verum cum ante actæ vitæ scelera menti obuersarentur, eumque nimium quãtum adhuc cruciarent, ita vt nec animi nec corporis quietum sese hac illacque in lecto volutando, vllam reperiret, ob pœnarum, quas sciebat se commeritum esse, formidinem, ac horrorem. Quare circumstãtes obsecrauit, vt pro se communem Dominum deprecaretur. Dum illi Litanias recitant, & Diuæ, Matris omniumq; sanctorum auxilium implorant, obmutuit infirmus, mãsitque quasi mortuo similis. Verum non ita multo post patrocinio Deiparæ, quæ illi in auxilium venerat, respirauit, & in lacrymas effusus, sublatis in cælum manibus, in voces illas pijssimas erupit; *O' Virgo Maria ago tibi gratias, quod me ab æterna damnatione liberaueris, quam promerebar; in quã certo certiꝰ inuidissem si effectiss:ma tua misericordia, ac pietas mihi præsto non fuisset. Domina mea rursus tibi quam maximas immensasque refero gratias, quod hodie pro me dilectissimum filium tuum interpellare dignata sis, mihi que obtinueris gratiam, meque in spem veniæ reduxeris, effecerisque vt serenata conscientia Corpori Dominico dignè cõmunicare possim. Itaque allato venerabili Eucharistiæ Sacramento, alta voce, magno pietatis sensu fassus est illud verè corpus esse Dominicum, quod susceptũ fuit ex Virgine, & pro peccatoribus in Ara crucis immolatum.* Post communionem curauit substerni ciliciũ, & paulo post totus hilaris exspirauit, & venienti ad se Virgini quã tam piè inuocauerat, animam suã in eius manus tradidit, quam illa accepit, inque locum salutis deduxit. En vt Diuina Virgo hæc pulchræ dilectionis Mater etiam ob modica obsequia, magnis peccatoribus saluandis in auxilium veniat.

Religiosus ambitiosus in hora mortis desperãs à B.V. in spẽ erigitur.

114. Vnde hanc Virginis in hora mortis nostrę ad nos venientis effusissimam agnoscens pietatem B. Germanus Archiep. Constant. ora. de Zona, sic eam vt in tanta tribulatione nobis assistat est allocutus: *In aduentu filij tui clemẽtissimi Dei nostri cum assistemus omnes iudicandi, tu quæso, vt maternam habens fiduciam, maximamq; potẽtiam, valida illa manu tua, ab æterna igne nos eripiens, fac vt sempiterna consequamur bona, gratia illius, & benignitate hoc præstante, qui à te genitus est IESVS Christus Dominus noster.* Quare præclarè lib. 6. stel. P. 1. c. 3. Virgini deuotissimus Pelbartus: *Aduerte*, inquit, *ò Anima deuota, quam pulchra, quã grata sit Maria Mater Domini IESV. O' quam felices, qui eam facie ad faciem intuentur! O' quam miseri sunt, qui eius visionem per peccatũ amittunt! Nam vt Anselmus ait: Pulchra est Maria ad intuendum, amabilis ad conregnandum, delectabilis ad videndum. Summa enim lætitia post Deum est eam intueri, & in eius laudibus delectari. O' igitur ter beati omnes sancti in cęlo, beati*

B.V orãda vt cũ stabimus ante thronũ iudicis abeo iudicandi, nobis adsit.

M. in hora mortis pulchra est nobis ad intuendum.

Sancti in cęlo beati ob visionem Dei. humanitatis Christi, & Virginis eius Matris cuius pulchritudinẽ sol, & Luna mirantur.

qui-

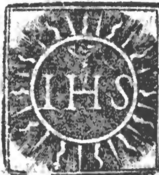
quidem, ob visionem Diuinitatis; beati ob visionem Humanitatis Christi, in quem desiderat Angeli prospicere. Verè denique beati ob visionem Mariæ, cuius pulchritudinem Sol, Luna, omnisq; creaturæ ac sancti admirantur, ac laudant, encomium illud Iudithæ c. 15. concinentes: Tu gloria Hierusalem, tu letitia Israel, tu honorificentia populi nostri. Sic ille. Beati fuerimus, & nos, si Lucifer hic Virgineus inter opacam illam vmbram mortis, ex hac vita decedentibus nobis affulserit, ac solem illum æternum iustitiæ, diemque perennem immortalitatis mox ad futuram nunciauerit. Gaudia sanè beatæ patriæ nunquam terminanda visa Virgine degustabimus, implebitur os nostrum iubilo, inebriabimur ab vbertate domus Dei, & torrente eius voluptatis potabimur, atque in tantis mortis horroribus, vitæ illius beatissimæ delicias prælibabimus. Vnde Marcus Marulus Vrbis Spalatensis tam pietate, quam litteris, ac nobilitate generis illustre decus libr. 6. de Discipl. viu. c. 15. de varijs beatorum loquens gaudijs præclarè differens pro suo ardentissimo in Deiparam affectu sapienter pronunciauit: *quam iucundum erit sacram B. Virginis micantemque faciem cernere! quæ pulchrior est Luna, fulgentior sole, cuius decorem Angeli mirantur, sancti obstupescunt, vtrique honorant. Hæc est cęli Regina stellis coronata, sole amicta, super omnes mulieres benedicta. Hęc est Dei Mater, & tamen Virgo. Ipsum genuit, per quem facta fuit, imo per quem facta sunt omnia. Hęc est Virga de radice Iesse, de qua flos ascendit Christus. Hęc Terra, quæ germinauit mundi Saluatorem. Hęc porta clausa, per quam nō apertam Dominus DEVS Israel ingressus est. Huius virtus, huius gloria talis est in cęlo vt ordinatę castrorum aciei comparetur; quod sane partim ad ipsam, partim ad comitatum ipsius aptè accommodatèque referre possumus. Ad ipsam; quia nihil ita compositum est, ita ordinatum, ita omni fortitudine, omni bonitate, omni gratiâ plenum. Ad Comitatum, quia Virgines Virgini assistunt, seruiunt Sancti, Angeli quoque ancillantur, & ipsa innixa super Dilectum suum omnibus præsidet, pre omnibus conspicitur sublimis, quoniam sublimissimus est, qui de ipsa nasci dignatus est.* Sic Marulus. Ex quibus colligimus perfacile quanta lętitia, quanta gloria perfundendus quantaque securitate stabiliendus sit eius animus, qui de hac vita migraturus Deiparam Virginem Angelicis choris Virginum, Sanctorumque cuneis stipatam intueri, ab eaque visitari dignus habebitur. Huic sane lōgè fęlicius ac benignius, in illa tenebricosa mortis horâ Sydus hoc quam Luciferi affulgescet, animamque illam miris cæli splendoribus irradiabit, corque in DEVM viuum exultās, mirificis, liquidissimisque Paradisi delicijs perfundet. Quos omnes Virgineæ gratiæ fauores se obtenturum absq; dubio sperabat Senior Andronicus Imperator, vt narrat Nicephorus, & Gregoras; cum sibi mortem instare animaduerteret, ac propter intempestam noctem neminem reperiret, qui sibi Diuina mysteria impertiretur, pro salute animę suę cum multis lacrymis, & genuflexionibus Deo supplicauit, ac deinde sacram Dei Genitricis Imaginem, quam in sinu gestabat, loco diuinorum mysteriorum in os inseruit, sperans precibus eius apud filium, eam se quasi gratiam obtenturum, quam participatione Sacramentorum fuissent consecuturus. Fęlix omnino, ac terque quaterque beatus, qui cum aliud Viaticum in tam difficili, ac periculoso ad æternitatem itinere, ac transitu habere non potuerit, spem suam ac fiduciam in Dei Matrem, Matrem misericordiæ, tanta cum pietate collocauit.

M. gloria Ierusalem, lętitia Israel, honorificentia populi nostri.

Quam magna sit nobis gloria ac gaudium in cælis videre Mariam.

Insignes B. V. laudes.

Andronicus Imperator moriens B. V. Imaginē, cum cōmunionē habere non posset, in os inseruit.

D I-

DISCVRSVS XLII.

Quod Virgo Deipara Planetæ Mercurij nonnullas proprietates repræsentet.

1.

Varij varias Planetæ huius nobilissimi descripsere qualitates atque encomia, vti videre est apud Natalē Comitem lib.5. Mytholog. cap. 5. Pauca nonnulla hic commemorasse sufficiat. Illud sanè inter plurima Planetæ huius elogia videtur memorabile, quod Mercurius Patrem, cælum ipsum, Mattem verò Diem habuisse perhibeatur. Quod si ad Virginem Deiparam hoc transferamus, mirificam sane ipsius dignitatem nobis indicat. Verè enim sanctissimus Deiparæ nostræ Parens Ioachim cęlum quoddam serenissimum, vti etiam illum S. Vincentius appellauit, ob eminentissimam sanctimoniam, vitęque puritatem, ob rerum terrenarum cōtemptum, quo omnibus terris, humanisque rebus altior esse videbatur. Cælum hoc, Virginem tanquā lucem clarissimā, ad orbē illuminandum produxit. Verè sanctiss. Anna Mater eius dies est clarissima, ob gratiæ, quam ipso suo nomine præsefert splendorem. Quemadmodum enim Dies nobis in primi stellā matutinam noctis caliginem abigentem, tum Solem hunc pulcherrimum orbem vniuersum irradiantem, calefacientem, ac fœcundantem aduehit; sic Anna Beatissima lucidissimam hanc stellam, atque Virgineum hunc solem, luce gratiæ suæ, tenebras ignorantiæ animarum nostrarum, peccatorumque fugantem, caloreq; charitatis suæ mētes, animosque mortalium fouētem, virtutibus demum suis fecunditatem syluescenti mundo attulit.

Mercurii Parens fuit Cęlum, Mater vero Dies.

S. Ioachimus à S. Vincētio Cęlū dicitur.

S. Anna velut Dies stellam, & Solē Mariam mūdo peperit.

2. Inter reliqua porrò Planetæ huius elogia, singularesque proprietates illæ sunt memorabiles; quas Bernardinus Bustius Part. 11. Marial. serm. 2. commemorat; dum Cælum Mercurij inuitans Deiparam ad superos ascendentem, vt in eo permaneret, hiscè ferè verbis introducit: *O' benedicta Virgo tu nosti quod Mercurius appellatur Sapientiæ, atque eloquentiæ DEVS, eisque, qui sub eius nascuntur horoscopo Sapientiam, atque eloquentiam, Ptolomeo teste, communicat. Mercurius citus est suo velocissimo motu, diciturque Deorum cursor. Semper cum sole graditur, & nunc ante solem, nunc post Solem, & nunc iuxta solem inuenitur. Tu verò es omnium sapientissima, atque eloquentissima. Vnde ob tuam facundiam dixit tibi cęlestis Sponsus Cant. 2. Sonet vox tua in auribus meis. vox enim tua dulcis. Tu quoque citissima, & admodum festina es in peccatorum auxilio, ac subuentione, quibus miserta, soli iustitiæ semper associaris, & nunc ante illum genua flectis, ipsumque pro eis deprecaris, nunc post illum vadens ei persuades, vt parcat, nunc illi assidens rogas, vt eosdem illuminet. Illi denique semper amoris, charitatisque consortio indissolubiliter sociaris, adeo vt ei dicere possis: Dilectus meus mihi, & ego illi.* Cant. 2. De his Virginei huius Planetæ proprietatibus dicendum breuiter, ac in primis de celeritate in succurrendo mortalibus.

Cęlum Mercurij quomodo B. V. ad cælos tendentem inuitauerit.

B. V. Sapientior ac eloquentior ipso Mercurio.

3. Ferunt Poetæ Mercurij huius tantā esse in Diuinis imperijs hac illacque perferendis solicitudinem, vt dies, noctesque quaqua versus cursitans, volitansque, nullo vnquam tempore conquiescat. Hanc ob causam ipsius galero, humerisq; alas, pedibus talaria addidere. Vnde Virg. Aenei. 4. sic illum descripsit.

Mercurii in Deorū iussis exequendis celeritas.

Ille Patris magni parere parabat
Imperio, & primum pedibus talaria nectit
Aurea, quæ sublimem alis, siue æquora supra,
Seu terram rapido pariter cum flamine portant.

Parem imo excellentiorem celeritatem S. Amadeus Lausan. Episcopus Hom. 8. de laud. B. V. reperit in Deipara dum solicitudinem, amoremque eius, quo in tollendis, tam animi, quam corporis nostri miserijs vtitur expendens, ei non celeritatem Mercurij, sed beatissimorum illorum Spirituum, qui ab ardore charitatis nomen inuenere imperceptibilem humanæ menti velocitatem senis alis additam, attribuit: cuius testimonium cum alias memorauerim, hic adscribere prætermitto.

4. Ob hanc in nobis succurrendo velocitatem charitate plenissimam, crediderim Deiparam Aquilæ illi grandi magnarum alarum apud Ezechielem à S. Bernardino Senensi comparari. Sic Dauid Saulem & Ionatham 2. Reg. 1. Aquilis velociores appellat. Eandem crediderim ob causam à sponso in Canticis columbæ, à Richardo de S. Laur. vnicæ Phœnici, alijsque auibus conferrur. Inter quadrupedes similiter confertur ceruæ, Damulæ, ac capreæ. Sic Asael Heros fortissimus vocatus est à Dauide velocissimus, quasi vnus de capreis 2. Reg. 2. Inter Arbores ob celeritatem hanc confertur à plerisque SS. Patribus Virgæ Aaronis Num. 17. quæ simul, ac semel frondiut, floruit, amygdalarumque dulcissimum fructũ produxit. Amygdalus enim sicut vigilantiæ sic, & celeritatis est symbolum. Arbor enim hæc ante cæteras omnes floret. Vnde Virgam illam quam conspexit vigilantem Ieremias, alij vertere *amygdalinam*; alij *festinantem*. Verè enim Virgo, Virga vigilans ad instar Argi mille oculis ad nostram custodiam, tutelamque excubat, & ad nostras tollendas miserias, veluti quidam Mercurius, additis alis, talaribusque, festinat. Virgam Vigilantem agnouit S. Bonauẽtura Psalm. 121. dum canebat: *Custodi nos Domina Virgo Maria ne peccatorum laqueo capiamur. Non dormit, neque dormiet pupilla oculi tui, vt tua semper custodia protegemur.* Inter pisces denique Virgo sacratissima ac in humanum genus pientissima, Delphino confertur vt Discursu 21. memoraui. Delphinum siquidem celeritatis esse symbolum eruditi censuere. Vnde vetus diuerbium: *In virtute esto Delphinus*. Verè Virgo in virtute charitatis ac misericordiæ erga mortales vniuersos ac præsertim peculiari ratione, in peccatores, velocissimus quidam Delphinus extitit. Quod agnoscens Venerabilis Richard. à S. Laur. libro 4. sic eam cum pio quodam Poeta alloquitur:

Festina vel fris misereri Virgo beata,
Nam te, si recolis, miseri fecere beatam
Ergo beas miseros, quorum te causa beauit.

Velocitatem hanc Virginis in adiuuandis peccatoribus admiratus Sponsus dicebat Cant. 7. *Quam pulchri sunt gressus tui in calceamentis filia Principis!* Vbi Guilelmus Abbas: *Non pernicitate pedum, sed puritate affectuum ibat de virtute in virtutem.* Tãto enim, tamque prompto charitatis, ac commiserationis affectu in peccatoribus adiuuandis Virgo ferebatur, vt ipsos cælestis sponsi oculos, mentemque in admirationem rapere videretur.

B.V. Aquila velocior in nobis iuuandis.

Amygdalus vigilantiæ, & celeritatis symbolum.

B.V. ad peccatores iuuãdos celerrimus est Delphinus.

B.V. non pernicitate pedum, sed puritate affectuum ibat de virtute in virtutem.

B.V. prõpto suo miserationis affectu cælestis spõsi oculos in admirationem rapiebat.

5. Ostendit Virgo celeritatem hanc, alatum Mercurium longè excedentem, cum æterno illo Concepto Verbo. Impulsa denique Spiritu S. qui in eam superuenerat, abijt in montana cum festinatione ad salutandam Elisabeth, purgandumque ab originalis peccati labe Ioannem. Verè increatum illud Verbũ Mens illa æterni Patris, quæ immota manens, dat cuncta moueri, de qua verè cũ Claudiano multo aptius, absque comparatione concinere possemus:

Non ita sollicitæ mentis discurrit acumen.

Verè denique Virgini increatum illud Verbum in purissimo eius vtero requiescens, vt & Spiritus S. eam obumbrans, geminæ, eæque velocissimæ extitere Alæ. Quam ob causam, & Australi vento hic Spiritus diuinissimus à sponsa assimilatur; *Veni Auster perfla hortum meum.* Vento enim quid velocius. Vnde Sylius, velocissimum equum describens cecinit:

Callaius Lampon, ventos post terga relinquens.

Hinc Sap. 7. in æternæ Sapientiæ Matre *Spiritus mobilis, qui capit omnes Spiritus*, esse dicitur, quod non modo Spiritus Sancti dona, quæ oculis apud Zachariam conferuntur, quorum imperceptibilis propemodum est discursus, in se recondat; verumetiam quod omnium ventorum in se celeritatem comprehendat. De eadẽ dicitur. *Omnibus mobilibus mobilior est Sapientia, attingit autem vbique propter suam mũdiciam. Vapor est enim virtutis Dei, & emanatio quædam charitatis omnipotentis Dei syncera.* Vbi Diuinæ charitati mobilitas, ac celeritas Virginis videtur comparari, quæ momento temporis totum obiectum, ad quod se extendit, illuminat, vt quotidie in solis irradiatione euadit manifestum. Hinc Rich. promptissimã ad nobis opitulandũ virginis charitatẽ collaudãs, inter varia epitheta, vocat illã *Mobilem: Mobilis,* inquiens, *fuit, non tarda, non pigra, non torpida, sed velox, mouens, & promouens. Vnde Concepto Saluatore ascendit in Montana cum festinatione, fugit cum Filio in Ægyptum ad præceptum Angeli. Vnde designatur per ferculum Salomonis, quia omni agilitate, & feruore animi, ad quælibet bona exercitia, secundum beneplacitum diuinæ voluntatis se circumferebat.* Sic ille. His itaque binis pernicibus alis instructa, quid mirum si Planetam Mercurij, celeritate infinitis parasangis superarit? De hac Virginis in nobis adiuuandis promptitudine tam prima parte, quam huius secundæ varijs in locis actũ. Ad alias Mercurij ꝓprietates veniamus.

6. Ferunt varij vt videre est apud Natalem

Spiritus S. ob velocitatẽ vento australi cõparatus.

Spiritus S. Spiritus mobilis vincens omnes Spũs.

Dona Spiritus S oculis comparãtur, quia imperceptibili momento circũferuntur.

Celeritas B.V. solis claritati, quæ momento temporis orbem illuminat, confertur.

B.V. Ferculũ Salomonis.

talem Comitem libro 5. Mythol. cap. 5. Mercurium Lyram, testitudinemque inuenisse, homines que efferatos, ac barbaros Musicis concentibus, varijsque Religionis institutis, ac cælorum, astrorumque cognitione, variorumque denique sacrorum ritibus, ac Vaticinijs ad humaniorem, mansuetioremque vitam reuocasse. Vnde Horatius lib. 1. Carminum Ode 10.

Mercurius Lyræ ac testudinis inuentor, qua ille barbaros ac feros hominum mores tẽperauit.

Mercuri facunde nepos Athlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formasti catus, ac decoræ
More palestræ.
Te canam magni Iouis, & Deorum
Nuntium, curuæque Lyræ Parentem

Quæ omnia, & alia nonnulla ipsius ministeria copiosius explicat Marullus l. 2. dum ad eum facta apostrophe, sic illi modulatur:

O'potens Vatum, geminique mundi
Mercuri interpres Pater, vnde primum
Fluxit, & neruis honor, & decora
Copia linguæ.
Arte dum blandâ populos recentes
Cæde deterres solitâ, suisque
Prouidos syluis meliora tandem
Quærere suasos;
Inque crescentes facis ire muros
Marmora ad vocem citharæ bicornis
Dulce subsultim tremuli insecuta
Pollicis ictum.
Nam quid & leges positas, & aeris
Ingeni commenta loquar benigna?
Queis sine in cassum steterant velictis
Oppida syluis,
Tu procellosa vagus hospes alno
Adriæ cunis freta, tu remotos
Gadibus Seras, gelidisque donas
Bactra Britannis.
Quique vel penna trepidis vel extis
Doctus euentura videre, quique
Fluctibus solers, numerosque vasta
Ponit arenæ.
Siuè quis Gratâ nitidus palestâ
Barbaræ miratus opes oliuæ
Vara Pisæo redeunte nudat
Brachia lustro.
Siuè quis cura meliore fęlix
Aethera, atque ipsas animo capaci
Concipit stellas, posituque cęlo, &
Nomina dicit.

7. Quæ sane omnia longè aptius Deiparæ conuenire in confesso est, vt discursu facto per singula clarius enitescet. Nã in primis cicuratio illa, ac mansuefactio efferatarum, ac barbararum gentium, ac nationum toto terrarum orbe, ac præsertim in mundo nouo in Brasilia, India, Iaponia, Sinis, Aethiopia, Regno Peruano, Insulis Philippinis, alijsque innumeris trucibus efferatisque populis, cui potissimum adscribenda est, quam Deiparæ, cuius auspicij Lusitani, vti supra memoratum Regna illa, nationesque tanta fælicitate, ac celeritate adiere, easdemque domuere, vt merito cum illo gloriosissimo Cæsare Austriaco Carolo V. de Germania, deque Catholicæ Religionis perduellibus triumphante dicere possent: *Veni, vidi, sed DEVS, eiusque Mater vicit. Vicit*, inquam, *illa suis fidelissimis, calentissimisque apud filium interpellationibus ac patrocinijs.* Illius nimirum sunt verba illa Cant. 7. 11. *Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis. Mane surgamus ad vineas, videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala punica, ibi dabo tibi vbera mea.* Quâ charitatis sane plenissimâ inuitatione pientissima Virgo ostendere voluit solicitudinem, ac velocitatem, qua non modo pro barbarie syluescentibus mitigandis, cicurandisque gentilibus, verumetiã conuertendis Hebræis, alijsque reducendis ad filium peccatoribus, cęterisque nobilioribus membris Ecclesiæ conseruandis vsa est. Vnde verba illa sponsæ accuratius librans Venerabilis Abbas Guilelmus: *Pergit*, inquit, *pia Mater filium alloqui: Surge tu, & quia ego semper tecum surgamus, & hoc mane, id est, maturius, dum nascentis Ecclesiæ mane est, dum adhuc in suis primordijs est. Mane surgamus ad vineas in gentibus plantandas, & excolendas, vesperi reuersuri ad vineam illam Domini Sabbaoth domum Israel, quæ nunc degenerauit, atque elanguit. Propterea nõ putetur, neque fodiatur, & nubibus tuis, id est, Apostolis manda dilecte mi, ne pluant super eam imbrem vsque ad tempus, sed conuertantur ad gentes. Conuerse igitur ad gentes Nubes tuæ ibi pluant, ibi fructuosè prædicent. Atque ita mane surgamus ad vineas, Ecclesias per orbem plantandas, atque excolendas, quæ in vnam magnam Vineam, id est, Ecclesiam Catholicam redigantur. Et cum hæc magna Vinea per orbem terrarum plantata fuerit, ac propagata, videamus si floruit Vinea, & cet. Tuum est videre hęc, & tamen dixi, videamus: quia ego semper tecum, & sequar te, ô Agne quocunque ieris. Floret Vinea, id est Ecclesia, in inchoantibus; flores eius fructus parturiunt, in proficientibus. Tuum verò est vtrumque videre, id est approbare, in beneplacito tuo, sed multo magis flores malorum Punicorum, id est, decus, & deuotionem Martyrum, propter te proprio cruore rubentium. Ibi dabo tibi Vbera mea, id est, in Ecclesia gentium dabo tibi, quæ, & in Ecclesia Iudæorum olim tibi dedi vbera mea. Verè apud Iudæos dedi tibi vbera corporalia ad pascẽdum*

Lusitanorũ fælicitas in nouo orbe subiugando.

B. V. ardẽtissimus animarũ zelus.

B. V. sollicitudo pro conuertendis Gentilibus & Hebræis.

Nubes sunt Apostoli, qui pluunt verbum prædicationis.

B. V. Ecclesiæ gentium de vberibus suis pascit.

te. Porrò in Ecclesia gentium dabo tibi Vbera mea spirituaña, ad pascendos tuos; Spiritualiter enim pascam paruulos tuos lacte maternæ pietatis, quæ te olim paui lacte corporali pro veritate carnis. Denique pro eo, quod tibi sum Mater spiritualis, materna charitate quasi proprios parturiens filios, donec plenius formeris in eis, materna ibidem cura nutriens eos, donec vsque in virum perfectum grandescat in eis. Totum autem hoc faciam, eos tibi assiduè commendando, & augmenta gratiarum eis, pijs à te precibus impetrando.

Quomodo B.V. gentibus sit Mater spiritualis suis vberibus nutriendo.

8. Eandem illam Virginis benignissimæ inuitationem expendens Rupertus Tuitiensis Abb. libr. 6. in Cant. docet in primis sponsum propositum habuisse discedendi à suis ciuibus quando dixit; *Amen dico vobis, quia nemo Propheta acceptus est in patria sua, & hoc dicto: Transiens per medium illorum ibat; significans vtique transiturum se à suis ciuibus, & egressurum in agrum, & commoraturum in villis. Itaque concordans sponsa proposito Dei: Veni, inquit, dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis, vt videlicet, qui erant agrestes, fiant domestici, qui erant villani, fiant ciues, & domestici Dei, & demum iuxta Propheticum Oraculum: Lætetur deserta, & inuia, & exultet solitudo, & floreat quasi lilium, germinans germinet, & exultet lætabunda, & laudans, & gloria Libani detur ei, gloria, inquam hæc, vt videant gloriam Domini, & decorem Dei nostri, cuius visione indignus se Libanus, idest populus Iudaicus, fecit repellendo Verbum Dei; illuc egrediamur, ibi commoremur, & ibi commorantes manè surgamus ad vineas, sine dubio iam illic nostra cõmoratione fructificantes. Ibi dabo tibi vbera mea, nutriendo scilicet multitudinem filiorum, quos in nouam infantiam fœcunda tibi pariet gratia.*

B.V. pia sollicitudo pro Ecclesia, vt eam visitet.

9. Audiamus, & pientissimum in Virginem Ioannem Cardinalem Halgrinũ, qui in illam inuitationem sponsi sic meditatus est: *In his verbis*, inquiens, *ostendit Mater solicitudinem, quam gerit pro Ecclesia, qualiter scilicet solicitet filium, vt eam visitet, profectusque videat, quatenus quod minus est, visitando compleat. Egrediamur igitur visitemus illos, qui sunt in agro, & vomere prædicationis humanorum cordium terrã scindont. Veni commoremur in villis, facientes mãsionem apud illos, qui habitantes in vnum, per dilectionem vno iure viuant. Surgamus manè ad vineas plantandas in fide, videamus si vinea floruit, per boni operis exordium, si flores fructus parturiunt, per boni exordij complementũ. Videamus si floruerint mala Punica, quorum flos rubet desiderium imitandi Dominicam passionem demonstrat. Et subdit Domina: Ibi dabo tibi vbera mea, vt gustes interpellationes meas pro Ecclesia, quæ procedunt de vberibus meis, de pietate, & misericordia mea.*

Vbera B.V. sent pietas & misericordia.

10. Amplitudinem hanc Virgineæ charitatis tam in gentiles, quã Hebreos, aliosque homines diuersarum nationum contemplans Richardus à S. Laur. lib. 4. de laud. B. V. eiusdemq; charitatis proprietates, ac laudes sat prolixè celebrãs: *Larga*, inquit, *& ampla est eius charitas, quia omnia, quæ Dei sunt, & dilexit, & diligit, Saracenos, Iudæos, Christianos, sed aliter tamen atque aliter. Vnde, & omnibus generibus hominum illud Pauli videtur dicere Philipp. 1. Testis est mihi DEVS, quomodo vos omnes cupiam in visceribus IESV Christi filij mei. Affectuosa quoque est, & tenera eadem ipsius charitas. Tenerrimè enim, affectuoséque afficitur erga ea, quæ Dei sunt. Vnde legitur inter cætera dixisse Theophilo, se multum diligere genus christianorum, maximèque eos, qui recta fide, puraque conscientiã ad templa eius concurrunt.* Cũ igitur largissima, atque effusissima Virginis charitas tenerrimè, atq; affectuosissimè afficitur ad omnia, quæ Dei sunt, afficietur sanè etiam erga syluescentes, barbarieque efferatas gentes, vtpotè quarum animabus Diuina imago expressa est.

Ampla est charitas B. qui omnes diligit Saracenos, Iudæus Christianos est.

11. Vnde tenerrimè huiuscè suæ charitatis fructum in animabus conuertendis ostendere volens sponso, prosequitur, inquiens: *Mandragoræ dederunt odorem, In portis nostris omnia poma noua, & vetera, dilecte mi seruaui tibi.* Cum enim, Cassidoro teste, Mandragoræ radix similitudinem humani corporis habeat, rectè per mandragoras homines designãtur, tam Gentiles, quàm Hebræi, qui velut mandragoræ ante baptismum etiam corporaliter fœtebant, at verò postquam B. Virginis precibus, atque intercessione ad fidem conuersi sunt, velut mandragoræ dederunt odorem suum. Hinc Columella libr. 10. Mandragoram semihominem vocitauit;

Mandragora similitudinẽ humani corporis habet.

Mandragora Hebræos, & Gentiles significat, qui ante baptismum fœtebãt, sed postea dederũt odorem suũ.

Quamuis semihominis vesano gramine fœta
Mandragoræ pariat flores.

Audiendus hic S. Ambros. in Psalm. 118. ser. 9. *Plerique*, inquit ille, *discernunt quendam inter Mandragoras sexum, vt & mares putent esse, & fœminas, sed fœminas gratis odoris. Significat ergo gentes, quæ ante fœtebant, cum essent infirmiores, einfata quadam imbecillitate perfidiæ, boni odoris fructus ferre cœpisse, postquam in aduentum Domini crediderunt.*

Inter mandragoras masculinus, & fœmininus sexus.

12. Denique Mandragora, quia frigus, torporem, tarditatem, & somnum, insensibilitatemque quandam inducit, (vnde cortex eius vino mixtus bibendus ijs dabatur, qui secandi vel torquen-

di

di erant, vt sensus doloris in illis obtunderetur:) notant tardos, somnolentos, negligentes suæ salutis quales prius Gẽtiles, atque etiam Hebræi dura ceruice in perfidiæ suæ tenebris profundissimoque somno iacentes extitere. Qui dum, ope Virginis nostræ benignissimæ, torporem, somnumque illum peccatorum perfidiæque excutiunt, dicuntur mandrogoræ, quasi post somnum hyemis, in vere experrectæ dedisse odorem suum. Quod sanè aptissimè attribuitur Iudęis, atque Gentilibus, qui tardè ac sero in fine videlicet mundi, tandem auxilio potissimùm Deiparæ, deposita ferocia mansuescent, & ad fidem Religionemque Christi conuertentur, atque ita longas suæ tarditatis, ac Soporis moras abrumpent, & diligentiæ, feruorisque suauem, acremque dabunt odorem ac fragrantiam. Vnde subdit: *Omnia poma noua, & vetera seruaui tibi*. Vetera enim sunt veteres Christiani, noua sunt noui, puta veteres Iudæi, per prædicationem Eliæ in fine mundi ante extremi Iudicij diem innouandi atque conuertendi, vt describit S. Ioannes in Apoc. 11. Vt porrò hæc Iudæorum conuersio, patrocinio, ac exhortatione interna veluti viuâ, ac fulguranti voce potissimum Deiparæ facienda demonstraretur, rectè S. Apostolus v. 19. scribit Virgineam hanc in cælis cõparuisse Arcam, tanquam exhortaticẽ peccatorum, ac Infidelium ad conuersionem: *Et apertum est*, inquiens, *Templum Dei in cælo, & visa est Arca testamenti eius in Templo eius, & facta sunt fulgura, & voces, & terræ motus*.

Poma vetera sunt antiqui Christiani, noua sunt veteres Iudæi ac Gẽtiles.

13. Poma hæc noua porrò crediderim noui orbis denotare Christianos; Nouus enim hic mundus à Christophoro Columbo inuentus, continens Peruanos, Mexicanos, Braxilos, &c. est dimidium totius Orbis, vt patet ex globo Cosmographico. *Quare ipse est in Portis, idest, in limitibus, & finibus terræ olim cognitę; Siue vt interpretatur Iarrhius apud Delrium, in promptu, seu ad manum. Nam planè ante annos centum quadraginta fuit incognitus, nec quidquam de Christo eousque audierat*. Iam verò per Diuorum Dominici, ac Francisci, ac minimæ huiusce nostræ Societatis filios, auspicijs gloriosissimæ Deiparæ, tanquam propitiæ matris tam spatiosi, ac immensi stellæ, totus pene subiacet Ecclesiæ. Sic in India Orientali, hoc sæculo, & præcedenti mirè per eosdem, eiusdem patrocinio B. Virginis propagatur fides apud Iapones, vbi plurimi pro fide certant vsque ad Martyria lentorum

Poma noua notant noui Mundi Christianos.

Nouus Mundus est dimidium totius orbis.

ignium apud Sinenses, Molucenses, Celanos. Sane Thomas Bozius Tomo 1. signo 20. vnum Virum illum Sãctissimum, strenuissimumque Christi Athletam Frãciscum Xauerium plura apud Indos accumulasse Ecclesiæ Christianorum millia quam Lutherum, cum suis asseclis, & totus septentrio abstulerit, asseuerauit.

Plures in Indis Xauerius animas conuertit, quam in toto septentrione Lutherus cũ suis peruertit.

14. Quod si Aethiopiam, siue spatiosissimum illud Præto Ioannis Imperiũ, cũ suo Imperatore, & proceribus, quod per Societatem IESV subdidit se Romanæ Ecclesiæ, ab eaque Patriarcham accepit Anno Domini 1628. consideremus, perspiciemus sane Virginem Sanctissimam alia Poma noua in portis, idest, in promptu, siue ad manum habuisse, eaque suo dilectissimo obtulisse Filio, cui pomum dulcissimum, cibum deliciosissimum, tot millium animarum salũtem esse nouerat; quo non solum filius, verumetiam ipsa Mater, summis cũ delicijs vescebatur. Vnde sibi mutuo animarum salutem, earũdemque zelum, tãquam sapidissimum quoddam ferculum, proponebant, quod ipsi non modo auidè comedebant, verumetiam ab earumdem animarum zelo, vt ita dicam comedebantur, ac quodammodo consumebantur.

B. V. salutem animarum noui orbis tanquã pomum nouũ ac dulcissimũ proponit filio.

15. Quod insigniter Gen. 30. 14. figuratum fuit in Rubem Liæ primogenito, de quo ita Sacer loquitur textus: *Egressus autem Rubem tempore messis tritice, in agrum reperit Mandragoras, quas Matri Liæ detulit*; dixitque Rachel: *Da mihi partem de Mandragoris filij tui*. Quæ verba, sicut & sponsæ considerans Guilelmus Abbas transfert ad variam cognitionem, quam habuere homines de Christo, vt erat homo, & vt erat DEVS. Quia cum eum purum hominem esse arbitrabantur, nullum odorem Mandragoræ reddere visæ sunt; at verò cum cũ simul Deum agnouere, suauissimum eædem Mandragoræ exhalarunt. Mandragoræ igitur odorem exhalantes, aut non exhalãtes homines fideles, infidelesque sunt. *Sic primogenitus Mariæ IESVS*, inquit ille, *post 30. ætatis suę annos, quibus putabatur filius Ioseph, egressus in publicum, & hoc tempore acceptabili, & die salutis, quasi tempore triticeæ messis: (egrediebatur quippe operaturus salutem in medio terrę:) egressus in agrum vomere legis excultum, Hebraicum videlicet populum, singularis fragrantiæ Mandragoras reperit, in eo, quod Dei filius esse innotuit. Vnde cum ait Philippus Nathanaeli: Quem scripsit Moyses in lege, & Prophetæ, inuenimus IESVM filium Ioseph à Nazareth; non dum planè inuenerat Mandragoras,*

Quando [illegible] do no[illegible]

goras, in Philippo, & Nathanaele. vnde & filius Ioseph vocatur. Quærit ergo Mandragoras, pro quibus vtique quærēdis tu agrum iam egressus erat. Quærit, inquam, eas dicens Nathanaeli: Priusquam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu, vidi te. Tum ille; Rabbi, inquit, tu es filius Dei, tu es Rex Israel. Hic planè suauissimi odoris Mandragoras reperit. Quærebat item Mandragoras, cum discipulis aiebat: Quem dicunt homines esse filium hominis? At illi dixerunt, alij Ioannem Baptistam, alij Eliam, alij Ieremiam, aut vnum ex Prophetis. Nihil adhuc Mandragorarum est, nihil fragrat. Quærit ergo eas diligentius dicens: Vos autem, quem me esse dicitis? Tunc Petrus: Tu es, inquit, Christus filius Dei viui. Hic plane repertis Mandragoris, Dominus IESVS, earum delectatus odore, respondit Petro: Beatus es Simon Bariona, quia caro, & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, qui in cælis est. Similiter cum illuminato à se cæco dicebat: Tu credis in filium Dei? Ioan. 9. quærebat mandragoras, quas & inuenit, ipso statim respondente: Credo Domine; & procidente ad adorandum eum, tāquam filium Dei. Domi ergo non inuenit Mandragoras per 30. annos, quibus putabatur esse filius Ioseph; sed egressus in agrum reperit, quia verbo, & signis foris patratis, quod esset Dei filius quantum, & quibus voluit, intimauit. Porrò has summi odoris Mandragoras foris repertas piæ Matri pius filius dedit, quia declaratio Maiestatis eius, ad Matrem eximiè redundauit. Quandiu enim filius Ioseph putabatur, ipsa quoque nihil putabatur aliud quam vxor fabri, & puri hominis Mater. At vbi claruit Diuinitas filij, Matris quoque Virginitas declarata est; atque eo ipso, quod filius eius agnitus est Dominus gloriæ, prorsus quicquid inglorium, vel minus gloriosum in ea videbatur, euacuatum est, absumptum est. Itaque pia Mater Mandragoris filij sui fragrat in odorem suauissimum omnibus sæculis. Sed & nos de Mandragoris filij eius, pro modulo nostro accipimus, vt quod Adæ filijs valdè gloriosum est, filij Dei nominemur, & simus. Et quoniam participatio, propter quam filij Dei appellamur, eiusdem piæ Matris meritis nobis augetur, cum summa deuotione illi dicendum est: Da nobis partem de Mandragoris filij tui. Quod vtique toties illi dicimus, quoties eam nobis deuotis conciliamus obsequijs, vt pro nobis, apud filium meritorum vbertate suorum interuenire dignetur. Et notandum, quia Mandragoræ filii eius primum odorem dederunt in angulis, deinde in portis; Siquidem fama dignitatis eius primo paucos attigit, deinde Apostolis prędicantibus, publicè fragrauit. Cùm fragrarent Mandragorę illę in portis, alijs quidem dabant odorem mortis in mortem, alijs verò odorem vitę in vitam. Quippe vnde vitaliter vegetabantur electi, inde mortaliter scandalizabantur reprobi. Denique pia Mater cum dixisset ad filium: Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, cōmoremur in villis, idest migremus ad gentes, & desertis Iudęis, maneamus apud eas, vsque ad tempus; rationem egrediendi subnexuit: Mandragorę dederunt odorem in portis nostris. Q.D. Egrediendum est nobis, & migrandum ad gentes, quia iam satis prędicatus es in populo Iudęorum, presertim cum odorem Mandragorarum tuarum, quasi grauem, ac pestiferum, pestiferè à se repellant, nec patiuntur audire famam Diuinitatis tuę, dum grauiter vruntur scandalo crucis tuę. Sic Guilelmus.

Declaratio Maiestatis Christi in Matrem eximiè redundauit.

Vbi claruit Diuinitas Christi, Virginitas B. V. declarata est.

B.V. intercedit apud filiũ pro gentilibus, vt conuertantur.

16. Quanto porro cum animarum zelo egressa fuerit in agrum gentilitatis ad infideles conuertendos, misericordiæ Mater pluribus declarari posset exēplis, vnicum breuitatis amore, de quodā Pagano Cocinēsi commemorasse sufficiat. de hoc in Historia societ. Part. 3. lib. 5. n. 248. ita scribitur: Paganus erat genere nobilis, quem Patres nostri per se, perque communium amicorum consilia, ac preces conati sæpe à falso cultu auertere, scopulum verberarant. Sed die Sancti Iacobi ita euenit, vt Christianos circa vrbem inuisens Catechista Sacerdos cū socio ad eum diuerteret, perque humaniter acceptus precaretur, vt tādem aliquando respiceret se, atque obedientem veritati præberet. Cui Ethnicus non vt ante consueuerat tergiuersans, & pertinax, sed mirâ alacritate respondit: Nihil amplius in se recusationis futurum: proxima enim nocte augusta specie visam sibi Reginam, quam ex frequenti cum Christianis vsu, etiam ipse Dominam nostram appellabat, eamque talibus ad se verbis loquutam: *Crastino matutino Christianus Sacerdos hac iter habebit: tu quidquid ille auctor erit, facesse. Ergo quoniam vultis,* inquit, *me Christianum fieri, en ego presto sum, me, & omnem pariter domum meam facite Christianam.* Ita post paulo lætus cū suis in Collegio ad salutarem fontē accessit. En vt Virgo pientissima benignitate sua admirabili durum hunc efferatumque barbarum pauculis verbis, velut lucis stellatæ radijs, illuminauit, & ad fidem Christianam pertraxit.

B V. Pagano nocte apparet, eumque ad Christi fidem suscipiendum hortatur.

17. Vt porro magis, ac magis idem hic Virgineus animarum amor, studium, ac industria, qua in syluescente, ac efferatâ cicurandâ gentilitate vsa est Deipara nostra, nobis magis elucescat, Mandragoræ, quam Pythagoras antropomorphon. i. homini similem appellauit, naturam penitius consideremus, vt ita pulcherrimam culturam, aliaque varia gratiarum ornamenta quæ Virgo Gentilitati

Mandragoræ poma odorata, & suauia.

tati contulit, perspiciamus. Pona itaque Mandragorarum in primis sunt admodum odorata, ac suauia, vt post Dioscoridem fatetur S. Augustinus lib. 22. cont. Faust. ca. 56. *Vnde Cassiodorus Mandragoram vocat herbam aromaticam. Deinde sunt aspectu pulchra ac delectabilia, atque optimi odoris in similitudinem Pomi Matiani, quod nostri Terræ Malum vocant, ait idem Cassiodorus. addit præterea: Hæc Herba est rebus medicinalibus aptissima. ferunt enim eos, qui incommodo vigiliarum laborant, haustu huius poni reuelari, & posse dormire.* Idem haustus stuporem quendam hominis in membra inducit, vt etiā si vratur, aut incidatur, & reddatur quasi insensibilis. Dioscorides, & alij amatorium quid, siue philtrum huic herbæ inesse censuere. Ad hæc nauseam stomachi compescit. Denique sterilitatem auertit. Quę omnia Gentilitas, tanquam vera Mandragora, à Christo in sylueſcente agro noui orbis inuenta, Matrique dilectissimę ad cicurandum, erudiendumque oblata, in se expressit.

Mandragora herba aromatica.

Mandragora rebus medicinalibus aptissima.

Haustus Mandragoræ somnū conciliat.

Gentilitas noui orbis ad Christum B. V. patrocinio conuersa bonum odorem ad hunc vsq; nostrum mūdum exhalauit.

18. In primis enim odorem suauissimum bonorum operum, ac exempli virtutum omnium tam copiosè exhalauit, vt eius odor ad orbem hunc nostrum sese diffuderit, eumque summam in admirationem rapuerit. Vnde suauem hunc odorem Gentilitatis, ad instar amœnissimi, varijsque florum generibus consiti horti futuram vaticinatus est Isaias cap. 35. *Lætabitur*, inquiens, *deserta, & inuia, & exultabit solitudo, & florebit quasi lilium. Germinans germinabit, & exultabit lætabunda, & laudans; gloria Libani data est ei, decor Carmeli, & Saron.* qui sunt montes Iudææ amœnissimi atque pulcherrimi, quorum decorem, ornatumque ob infandum Deicidium abstulisse Dominus, iustissimo iudicio, ac Gentilitati contulisse, visus est.

19. Pulchra sunt, aspectuque delectabilia Mandragoræ Poma. Et quid quæso pulchrius deserto Gentilitatis, in similitudinem amœnissimi horti, exculto, præcibus patrocinioque Virginis Deiparæ? Virgo enim diuinissimæ suæ gratiæ luce, veluti stella maris eos illuminans fecit, vt Christum agnoscerent, eumque quasi præsentem intuerentur. Vnde prosequitur de eadem Gentilitate ad fidem conuersâ: *Ipsi videbunt gloriam Domini, & decorem Dei nostri, qui alius non est, quam Patris æterni, Virginisque Filius, qui humanitate nostrâ assumptâ, peculiari quadam ratione DEVS noster, pro effusissimâ suâ in nos pietate, ac misericordiâ vocitari non est dedignatus.* Hic igitur ab efferata ac sylueſcente Gentilitate illuminante Illuminatrice Virgine, agnitus, atque religiosissimè, in totius Septentrionis confusionem cultus, eidem Diuinam quandam contulit animorum venustatem, ita vt heroicas, imò Angelicas eorum populorum virtutes, præclarissimaque facinora audientes, aut legētes summopere admirentur, inque tam munifici Conditoris, incultam horridāque Solitudinem in Paradisum quēdam deliciarum transformatis, laudes amplissimas erumpant.

B. V. velut stella, illuminando Gentilitatem, ad agnitionem Christi produxit.

20. Pulchritudinem hanc Gentilitatis in Paradisum, adminiculante suis precibus Deiparâ, transmutatæ, miris coloribus depinxit idem ille Propheta Euāgelicus Is. 41. Postquam enim summam rerum omnium egestatem, ariditatemque illius horridi, incultique deserti deplorasset v. 17. *Egeni*, inquiens, *& pauperes quærunt aquas*, baptismi videlicet, aliorūque sacramentorum siue Diuini verbi, *& non sunt, lingua eorum siti aruit*: mox subintulit: *Ego Dominus exaudiam eos, DEVS Israel non derelinquam eos. Aperiam in supinis collibus flumina, & in medio camporum fontes; ponam deserta in stagna aquarum, & terram inuiam in riuos aquarum. Dabo in solitudinem cedrum, & Spinam, & myrthum, & lignum oliuæ, ponam in desertum abietem, vlmum, & buxum simul. Vt videant, & sciant, & recogitent, & intelligant pariter, quia manus Domini fecit hoc, & Sanctus Israel creauit hoc.* Quis obsecro desertum, solitudinemque Gentilium hac tanta fontium, aquarumque vbertate redundantem, tantâ pulcherrimarum arborum varietate atque amœnitate conuestitam, venustissimum, delicijsque omnibus refertissimum Paradisum esse neget? maximè cùm benignissimus ac liberalissimus ille Dominus, qui plantauerat Paradisum ab initio, vt dicitur Gen. 2. 8. manu sua illum fecisse, ac creasse, ex nihilo verè ipsius indignitatis profiteatur? De pulchritudine hac, atque amœnitate à Virgine excultæ, olim Sylueſcentis, Gentilitatis, verè encomium illud Balaam in laudē Israelitici populi prædicatum hic vsurpare possumus Nu. 24. *Quam pulchra tabernacula tua Iacob, & tentoria tua, Israel, vt valles nemorosæ, vt horti iuxta fluuios irrigui, vt tabernacula, quæ fixit Dominus, quasi cedri prope aquas.*

Gentilitatis solitudo in Paradisum per B V. trāsmutata.

Sterilitas olim Gentilitatis quanta fuerit?

Gentilitatem Deus sua gratia ex nihilo ipsius indignitatis creauit.

21. Quid iam dicemus de Mandragoræ proprietate illa, quod sit somni conciliatiua? Hæc quoque Gentilitati mirificè congruit, illiusque rerum Diuinarū profundissimam denotat contemplationem, qua velut dulci sopita somno dicere poterat cum Sponso Cant. 5. *Ego* dor-

dormio, & cor meum vigilat. Et sanè si quis nouæ illius Ecclesiæ pietatis studia, deuotionis ardorem, arctissimamque cum Deo coniunctionem, mentisque excessus consideret, cælestis cuiuspiam mandragoræ hausisse succos gentem illam facile pronunciabit. Testis est, inter multos Michael Ayrumi Indus adolescens ex Philippinis Insulis, moribus planè Angelicis, qui, vt habetur in Annuis Societ. 1609, ex eius vita, quæ ad finem illarum Annuarum habetur, precibus, quas vocales vocant à puero studuit; mentali etiam apprimè fuit deditus, præuenit namque illum Dominus in benedictionibus dulcedinis. Testaturque quidam Pater ex nostris illum singulis diebus, à 13. aut quarto ætatis anno, in more habuisse Sanctissimam Eucharistiam inuisere manè, ac vespere, vel audito sacro, vel decantato Salue Regina, non minore reuerentiâ, animique demissione, quâ perseuerantiâ, ac studio, reliquos in hoc Alumnos superans, qui, hoc prætermisso bono, domum petebant lusitantes. In ipso autem seminario præter alias sibi preces familiares, nouies quotidie B. Virgini Deiparę corollam Angelicis Salutationibus contextam, in memoriam crediderim nouem illorum mensium, quibus Dei filius in purissimo eius vtero, tanquam in florentissimo castitatis domicilio, vt cum Sancto Zenone Martyre loquar, requieuit, ardentissimo pietatis affectu offerebat, donec instructior, doctiorque, mente etiam precari didicit. Et quotidie quidem eâdem qua Patres Societatis nostræ horâ, ipse quoque lectulum suum cum eisdem meditaturus deseruit, imo horam consuetam sæpiusculæ anteuertit puer. Ita tamen hæc prę feruens precandi industria à maioribus temperata fuit, vt sanctioribus tantum B. Virginis, aliorumque Sanctorum peruigilijs meditationis tempus ipsi liceret non præuertere, sed producere. Quod quidem domi fecit, & foris cum in excursionibus Patrum nostrorum frequēs esset comes, in quibus cū somnum quandoque puerulo suaderet longiorem ętas, ac defatigatio, ne forte statam precandi horam negligeret, nostrum Patrem persæpè rogauit, sibi vellicaret aurem; quod vt libentius, certiusque faceret, artificio quodam sibi monitorem obstrinxit, pollicitus toties ei, vel plura rosaria dicturum, quoties operâ illius, & vigilantiâ experge fieret. Meditationum porrò ipsius argumentum Vita fuit Christi, Virginisque Matris res gestæ, virtutesque nobilissimæ. Nec in nuda, ac sola tantarum rerum stabat admiratione, sed ea quæ animo, ac cognitione sapienter tractauit, opere deinde, vitâque ipsâ diligenter expressit. Rogatus aliquando à Patre quodam, quidnam inter precandū meditaretur? Respondit. Id ipsum quod ante duos menses in excursione illa, pro animarum salute facta, sibi Dominus concessisset precanti. Itaque eæ erant cogitationum eius reliquiæ, quæ non modo diem, aut dies, sed etiam menses festos illi possent agere. Tantis, in rebus Diuinis contemplandis assiduè innocentissimus eius animus delicijs pascebatur.

Michael Ayrumi Indus adolescens orationis ac meditationis studiosus.

Michael quotidie Coronam B V. nouies in honorem 9. mēsium, quibus Christus in eius vtero delituit.

Michael quotidie cū nostris Patribus ad meditandum e lectulo surgebat.

Michael Meditabatur de vita Christi, eiusdemque Matris Virginis.

22. Quid de altera Mandragoræ proprietate dicemus, qua homines ad incisiones, vstulationes insensibiles reddere consueuit? Ostendit hanc Angelicam quandam intēsibilitatem Iaponica præsertim hoc nostro sęculo Gentilitas, ope Virginis, quæ Anno Domini 1614. die 23. Nouembris audito persecutoris Animam aduentu, sponte sub vexillo ligati ad columnam Saluatoris conuenit, seseque magna animi constantiâ, inuictoque robore ad acerbissima quæque toleranda pro Christi nomine supplicia sponte obtulit. Cumque omnes in carcerem vnum coniecti essent, in oratione, Sanctisque colloquijs totam illam noctem insomnem duxere. die sequenti varijs cruciatibus mactantur, quibusdam membratim articulatimque dissecantur corpora, quidam manibus pedibusque in modum globi colligati ex arboribus suspenduntur, quidam tandiu fustibus cæduntur dum spiritum exhalarent, alij cruce candenti signatis frontibus inter duas trabes acerbissimo cum dolore cōpressi, cōfractis ossibus dirè cruciantur; alijs post varios cruciatus ceruices abscinduntur; alij denique in rogum ad palum alligati, flammisque absumpti Holocaustum in odorē suauitatis sese Domino, magnâ animi gestientis lętitiâ, perinde ac si omni sensu essent destituti, obtulerunt. Inter quos Luciæ Virginis sanctissimæ mira alacritas, animique eluxit fortitudo, siquidem igne absumptis, quibus alligata erat funibus, candētes carbones adinstar rubentium rosarum colligens, eosdemque capiti in modum corollæ imponens, gloriosissimam Martyrij coronam indepta est: Eadem fortitudinis planè stupenda in puerulo eluxit virtus; qui Matrem in medio crepitantium flammarum constitutam cernens globos, ad eam, lætitiâ gestiens accu-

Mandragora reddit insensibiles ad incisiones, & vstulationes.

Nouelli christiani in Iaponia varijs cruciatibus afficiuntur.

Paruulus Matrem in medio flammarum ardentē videns, in easdem se coniicit.

currit, flammisque vna cum Matre, gratissima Deo victima, absumptus est. An non hi Mandragoræ cuiuspiam succum, dum adeo sensus omnis quodammodo expertes redduntur, inque similitudinem petræ alicuius obdurantur, ebibisse visi sunt?

P. Sebastiani Chimura in medio ignis constantia.

23. Mandragoræ succos, inter quam plurimos è nostris Patribus inclytis Iaponiæ Martyribus, qui amore Christi, incendio absumpti sunt, hausisse visus est P. Sebastianus Chimura patriâ Iapon primus è Iaponibus Sacerdotio initiatus; qui cum P. Carolo Spinola lento igne crematus est. Hic enim Pater manibus ante pectus in Crucem decussatis, oculisque in cælum sublatis, tantâ inter ignes pace, ac lætitiâ potiebatur, ac si sensum funditus perdidisset, cum tres horas steterit in ardenti rogo. Pari insensibilitate, siue constantia inter flammas substitit idem P. Carolus, qui cum socijs 23. Sacerdotibus tanquam morti vicinus Cycnus elatâ voce: *Laudate Dominum omnes gentes*, canere cæpit, carmen reliquum cãtu exequentibus socijs, alacritate magnâ vocis, vultusque, non sine lachrymis spectatorum, ad quos etiam ardentissimam, diuinique amoris flammis æstuantem habuit exhortationem. Postquam igitur ignem materiæ satellites subiecerant, qui quinque, & 20. palmorum intercapedine accendebatur, vt crudelior esset cruciatus, & paulatim per diutuniorem doloris sensum exsoluerẽtur vinculis, priusque torrerentur lentè, quam arderent; immoto corpore stabat ad palum alligatus Carolus, oculis in cęlum fixis, vbi post exigui temporis moram desideratissimis Christi amplexibus fruiturus erat, cui toto pectoris affectu, in holocaustum destinabat victimã corporis sui, quod lenti instar pabuli iam incendio erat præparatum, quodque iã languido flammarum ardore, igni in viscera sensim penetrãte cremabatur. Durauit acerrimus ille cruciatus ignium ad duum, triumuè horarum spatium. *Primus inter socios palmam accepit Carolus, qui diutius cum incendio luctari non valebat, non ob debilitatem virium, sed quod quoddam rogi scintillæ vestem circa pectus citius corripuerint. Ergo in terram prolapsum paulatim vires destituere, ipseque perinde atque si gratias egisset pro acceptæ Coronæ brauio, vltimo vitę actu terram complexus, terram viuentium visurus ęternum bona Domini, gloriosissimè, constantiæque suæ inuictissimæ immarcescibilem Coronam accepturus, ingressus est. ostendens, & ipse reuera se cum reliquis illis Gentilibus ad Christum conuersis Mandragoræ succos, in tantis cruciatibus, redditus quodammodo insensibilis, pleno ore potasse.*

P. Carolus in medio ignis cantat magna alacritate vocis, ac vultus.

P. Carolus Spinola duarum aut triũ horarum spatio ignibus ustulatus oculis in cęlum defixis.

24. Eosdem Mandragoræ succos hausisse visus est P. Marcellus Mastrillus inter acerbissima tormenta, quæ illi Iaponiæ Præsides intulerunt. Nam inter naria Iaponicæ crudelitatis instrumenta hæc in illum experti sunt. Primum vrnę, in quo, suspẽsumque pedibus capite varium tenus in vrnam aqua plenam, multumque contorto fune in aerem pendẽtem dimiserunt, vt se sponte cõtorqueret. Supplicium sane atrocissimum, quia penitus animæ respirationem intercipit. Alterum supplicium est scalæ, quo supra scalam extensum altera sola manu sic alligant, vt si per cruciatus impatientiam Christo renunciare velit, sinistrâ quam liberam habebat, signum dare posset, eam pectori admouendo. Capite vero ad vltimum scalæ gradum applicito, cum pedes in vrna orandi desixissent, carnifices continuo magnam vim aquæ, quadringentos nempe cyathos ori ipsius infuderunt. quod tormentum summam ei attulit ea animæ ducẽdæ difficultatem, adeo vt feminei carnifices ipsi condolorent. Verum vbi vires parum per collegit ardens animis, & eleuato vt poterat corpore dixit: *Non esse quod terreãtur hac sua debilitate conspecta. Nam etsi Religiosus homo sit minimè nutritus in delicijs, relictos tamen sibi natura sensus, & affectus infirmitatis humanæ; spiritu vero prompto, animoque constante se esse ad suscipienda, sufferendaque tormenta, quęcunque in se possit exequi.* Cum illi postea Præsides maiora tormenta minitarentur respondit animosè ac constanter: *Veniant supplicia, & tormenta tormentis addantur; DEVS sufferendi mihi vires præstabit. Itaque cum eum ministri in carnificinam deduxissent, vestibusque spoliassent, ferro candenti partes corporis verecundas adussere.* Quam nuditatem, atque impudentiam grauius tulit Patris modestia, pudorque Virgineus, quam ferrum & ignem. Quare voce modesta quidem, sed graui ac seuera expostulans; *Totum*, inquit, *corpus obtuli ad lanienã pro meo creatore, ac Domino, neque vllũ crudelitatis genus excuso. Cum ergo tot sint corporis membra, in quæ sęuire positis, vt libet, quare non omittitis istas indignitates tam alienas à decore naturę humanę, quas ne barbari quidem sustinent exercere in bestias? Vbi vires aliquantulum resumpsisset mortis sententia in ipsum pronunciata est.* Huius tam felicis ac desiderati nuncij ministrum non secus accepit, quam si cælo delapsus esset: *Et à quo*, inquiebat,

Iaponũ grauissima supplicia.

Mastrilli inuictus animus ad supplicia toleranda.

Vritur ferro candenti in verendis.

Marcelli verecundia.

mihi hęc gloria? Cumque exprimeretur atrocissimum genus mortis cui damnatus esset offerende per scrobea, illud Christi Domini repetit. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Et mox vaticinatus, addidit: *Cauęę quidem cruciatum, non tamen extinctum iri se dixit, magna equidem voluntate, ac voluptate pro Deo meo experiar scrobem, non tamen vitam ea, sed ferro effundam.* Videsergo Marcellus se tam prope finem optatum venisse, totam illam noctem cum Deo trãsegit, cui adhæsit adeo, vt omnes tã Custodes, quam Præsides ad spectaculum aduocati, cum admiratione conspexerint sublimem in aere, lumineque circũfusum miraculo nunquam antea Barbaris illis audito, visoque. Etenim infinitas Diuinę acturus gratias Maiestati pro corona sibi parata, sic animo emicuit in cælum, vt longo tempore multum supra solum leuatus cerneretur, ac toto vndique corpore collucens, non carcerem tantum repleuerit radijs, sed extra quoque fulgur apparuerit. Tandem 14. Oct. Ann. 1637. Marcellus equo impositus, & funibus, catenisque arctè alligatus labris mordaci ferro compressis, prohibitus de nostra Sancta Religione alloqui spectatores, dextera parte capitis rasa, sinistra vero minio picta, quod summæ apud Iaponios est ignominiæ, ad gloriosissimum hoc spectaculum processit. Vbi ventum ad caueam fuit, fortiter eum funibus adstrinxerunt vsque ad pectus, vt tanto diutius animam traheret in eo tormento. Hic dempto ab ore ferreo illo claustro, Pater gratias egit Pręsidibus quod tantum sumpserint laboris, vt se eousque comitarentur, ac dulcissimo affectu dixit: *Nunc videbitis Domini, quam magnus sit Deus, quem nos Christiani colimus, & quam preciosa vita quam speramus. Mox pedibus suspensis in caueam demittitur genuum tenus. In ea tam quietè pependit, quam si lapis esset, tam placidè, & iucundè, quam si in lecto molli iaceret, vt mirati carnifices in suspicionem venerint ob tę mortis. At vbi depręhenderunt, eum adhuc vitam, ac spiritum ducere, percunctati sunt, aliquanè re indigeat?* Respondit, *non alia, quam vt se in suo Paradiso relinquant. Vixit in hoc tormento pari quiete, & æquitate animi quatuor dies, perinde ac si Mandragoræ succos copiosè potasset, ac tandem die Sabbathi prolatis sacrosanctis Nominibus IESV, & MARIAE, capite imminutus est, tam pacato tranquilloque animo, atque si omni sensu destitutus fuisse videretur.*

Marcellus in carcere luce cælesti circũfusus à terra eleuatur.

In Scrobem aqua plenam genuum tenus suspẽsus pedibus demittitur.

25. Eosdem Mandragoræ succos potasse visus est noster Frater Nicolaus Ticunanga, de quo P. Mastrillus ita ad Hispaniarum Regem inter reliqua perscripsit vt habetur in eius vita cap. 15. Hic primus fuit, in quem exercuerunt nouũ, & immane genus supplicij, pedibus eum suspendendo in furca, manibus reuinctis post tergum, totoque corpore genuum tenus immittendo in fossam profundam, & vtrinque tabulis opertam, nihil interim præbentes, quo vitam sustentaret. Hoc supplicium cum quatuor diebus pertulisset, carnifices inuenerũt Sanum, & alacrem. *Rogatus, vt in tantis supplicijs tam diù potuerit viuere?* Respondit Virginem Dominam nostram sibi adstitisse, & inter alia solatia præbuisse bibendã aquam allatam è cęlo: nullo vero alio dolore tentatum se fuisse, quã quod non daretur cernere totã Iaponiã conuersam ad veram fidem. In dictorum cõfirmationem inuentum est, magna cum admiratione, in fossa vas plenum aquã. *Sed & ipse conspectus fuerat per eos 4. dies aliquoties manibus solutis in margine fossę sedere. Denique exantlato illo tormẽto, ad æternas Paradisi delicias, verum nectar, & ambrosiam, transijt. Nonnè huic Diua Virgo aquam illam cęlestem subministrando, Mandragorę succos, quibus ad tam acerba supplicia exantlanda insensibilis quodammodo redditus est, porrexisse visa est?*

Nicolaus Ticunanga in suis suppliciis aqua cælesti à B.V. recreatur & à vinculis soluitur.

26. Laudabilem hanc siue insensibilitatem, siue duriciem, ac firmitatem à Petra Christo, eiusque Matre, quę item Petra à Guerrico Abbate, vt infra ostendemus, dicitur inuictissimi illi Martyres nimium mutuati sunt. Quibus sanè mirè congruere videtur id quod mellifluus Bernardus serm. 41. in Cant. inuitationem illam exponens Sponsi: *Surge, propera amica mea, & veni in foraminibus petræ;* commentus est: *Quid, inquiens, non boni Petra? In Petra exaltatus, in petra securus, in petra firmiter sto. Securus ab hoste, fortis à casu, & hoc quoniam exaltatus à terra, Anceps est enim & caducum terrenum omne. Conuersatio nostra in cælis est, & nec cadere, nec deijci formidamus. In cælis petra, in illo firmitas, & securitas est. Petra refugium herinacijs. Et reuera vbi tuta firmaque infirmis securitas, & requies, nisi in vulneribus Saluatoris? Tanto illic securior habito, quanto ille potentior est ad saluandum. Fremit mundus, premit corpus, Diabolus insidiatur? non cado, fundatus enim sum supra firmam Petram.* Hoc idem sane Gentilitas Iaponica ad Christum conuersa, vt & illi fortissimi Athletæ Christi, dicere poterat, in Christo eiusque Matre, tanquam Petra fundati ipsi vniti, ac proindè ad tam acerba tormenta insensibiles effecti. Quare prosequitur Bernardus

nardus Martyres omnes, ad Christum Regem Martyrum cruci tam dirè affixũ respicientes petræ duriciem, soliditatemque nancisci, adeo, vt ad asperrimos quosque cruciatus obdurescant, & adamantinam quandam, nullâ vi, non ferro, non flamma labefactãdam soliditatem consequantur. Quare verbis illis sponsi: *Ostende mihi faciem tuam,* Martyres, ad eius contemplanda vulnera incitari asserit; quo, ad sua constanter perferenda animentur: *Ostende,* inquit, mihi faciem tuã. *Ad quid? Vt mihi videtur, se magis ostendere vult. Ita est, videri vult, non videre. Quid enim ille non videt? Non est opus ei, vt quis se ostendat, à quo nil non videtur, nec si se abscondat. Vult ergo videri, vult benignius Dux deuoti militis vultum, & oculos in sua sustolli vulnera, vt illius ex hoc animum erigat, & exemplo sui reddat ad tolerandum fortiorem.* Vt porrò ostẽdat Pater pijssimus, Martyrem ex hoc Crucifixi Domini aspectu reddi insensibilem, mox attexit: *Enimuero non sentiet sua, dum illius vulnera intuebitur.* Cuius non stupidæ, sed sanctissimæ plane, ex amore atque in Christum transformatione, tãquam fonte scaturientis insensibilitatis, illico subinfert rationem: *Stat Martyr,* inquiens, *tripudians, ac triumphans, toto licet lacero corpore, & rimante latera ferro, non modo fortiter, sed & alacriter sacrum è carne sua circumspicit ebullire cruorem. Vbi ergo tunc anima Martyris? Nempe in tuto, nempe in petra, nempe in visceribus IESV, vulneribus nimirum patentibus ad introeundum. Si in suis visceribus esset, scrutans ea, ferrum profectò sentiret, dolorem non ferret, succumberet, & negaret. Nunc autem in Petra habitans, quid mirum si in modum petræ durauerit? Sed neque hoc mirum si exul à corpore, dolores nõ sentiat corporis. Neque hoc facit stupor, sed amor. Submittitur enim sensus, non amittitur. Nec deest dolor, sed superatur, sed contemnitur. Ergo ex Petra Martyris fortitudo, inde plane potens ad bibendum calicem Domini, & calix hic inebriãs quam præclarus est! Præclarus, inquam, ac iucundus, non minus Imperatori spectanti, quam militi triumphãti. Gaudium etenim Domini fortitudo nostra.* Hactenus Bernardus.

Martyr viso Christo cruci affixo redditur quasi insensibilis.

Martyr sua vulnera non sentit, dum Christi contemplatur.

Martyres in Christũ, qui est Petra, habitantes instar Petræ obdurucrũt.

27. Agnouit hanc insensibilitatem siue à sensibus alienationem, vel ipse Iãblicus Gentilis Platonicus lib. de Mysterijs cap. 24. dum eam Diuini Numinis afflatu, in ipsumque transformatione quadam fieri consueuisse, dixit: *Animi diuinitus afflati, percitique subiecerunt vitam suam penitus afflanti Deo. Ideo siue, vt vehiculum, siue vt instrumentum se subiecerint, priorem vitæ modum deposuerunt, vel vitam propriã in vitam Diuinam commutauerunt, vel vitam suam penitus ad DEVM agunt: Ideo neque vtũtur sensibus, neque ita vigilant, vt qui vigiles habent sensus, neque ipsi præsagiunt, vel mouentur humano quodam impetu, atque more, neque suum statum animaduertunt, neque vllam edunt cognitionem, actionemque propriam, sed totum illic agitur sub forma actioneque Diuina.* Capite vero 25. de hiscé Diuino Numine afflatis, & ab humanis sensibus penitus abstractis, ita loquitur, vt de Martyribus, Christi amore in ectasim raptis loqui videatur. *Quod autem afflati Diuinitus non viuant tunc* inquit ille, *ipsa animali vitã, patet, quia multi eorum admoto igne, non vruntur, ignem videlicet repellente Deo intus afflante: vel si vruntur non persentiunt, neque pungẽtia percipiunt, vel radentia, vel vlla tormenta. Item quod actiones eorum non sint humanæ constat, quoniam per inuia vadunt, per ignem ferũtur intacti, & flumina transeunt mirabiliter. Per hæc patet illos non viuere vitam humanam, nec animalem sensibus impetuque vtentem, sed Diuinam, quasi anima eorum otietur, & DEVS ibi sit pro anima, moueatque tanquam excellentior anima.* Hæc Iamblicus, quibus quid quæso aptius de nostris Martyribus, qui non vitam humanam, sed diuinam quãdam in tantis cruciatibus vixisse, Deumque ipsum pro anima habuisse, ad instar petræ insensibiles redditi, visi sunt?

Insensibilitas fit Diuini Numinis afflatu & I ipsũ transformatione.

Hic Iamblicus de insensibilitate Martyrum Christi loqui videtur.

In Martyribus anima otiari videtur, & in illis Deus esse pro eadem anima.

28. Quod porrò Virgo Deipara ad fortitudinem hanc, & inter tot acerbissimos cruciatus insensibilitatem nouorum noui orbis Martyrũ cooperata suis precibus, patrocinijsque fuerit, eisdemque, tanquam Petra, de firmitate constantiâque suâ communicauerit, ex verbis B. Guerrici in Virginem pientissimi est colligere ser. 2. de Annunc. vbi interpretans vaticinium illud Isaiæ cap. 16. *Emitte Agnum Domine dominatorum terrę de Petra deserti;* docet Desertum quoddam, terramque desertam fuisse Virginem, quatenus nec fossa, nec seminata, de solo rore cæli saluatorem germinauit, & mortalibus Panem Angelorum, alimoniam vitæ æternæ ministrauit. *Hæc terra,* inquiens, *quia inculta erat, videbatur esse Eremus solitudinis, sed erat Paradisus beatitudinis, Plane Hortus deliciarum Dei, eremus, cuius campi germinauerunt germen odoris. Planè desertum refertum, de quo Agnum Dominatorem terræ Pater emisit: Emitte, inquit, Agnũ Domine, de Petra deserti; Abscinde Petram de Petra, sanctam, & inuiolabilem sancta, & inuiolata proferat Virginitas. Si ergo Petra Christus, vt ait Apostolus, non degenerat à Matre filius, quando & ipsa Petræ nomine censetur. An non rectè vocatur Petra, quæ & in amore integritatis proposito firma, affectu soli-*

B.V. noui orbis Martyribus tam quã Petra Christo similis de sua firmitate communicauit.

B.V. petra de, qua Christus est Agnus Dominator terræ.

B.V. Petra est à qua non degenerauit filius, qui ipse quoque Petra est.

solida, sensu quoque ipso aduersus illecebrã peccati tota insensibilis erat, & lapidea? An non certè Petra Virginalis integritas? quæ & nihil parit per naturam sui, & cum parit, roris virtute Diuini, nec admittens conceptum, nec emittens partum, nouit aperiri, siquidem aperiatur terra, inquit Esaias, & germinet saluatorem, Hæc Guer.

29. Ex quibus facile colligimus Virgineam hanc Petram, ac Desertum, siue solitudinem suis precibus, ac patrocinijs, syluescentem, incultamque Gentilitatem in primis in Paradisum Hortũque deliciarum Domini, deinde in petræ soliditatem, ac constantiam sibi simillimam, aduersus omnes persecutiones sæuitiemque Tyrannorum transmutasse, & effecisse gentem illam velut suauissimam Mandragoram, cuius odore virtutis, patiendique pro Christi amore plurimi etiam huiusce nostri orbis Christiani ad toleranda aduersa quæque excitantur, visa est, ita vt ad opprobria, contumelias, falsa testimonia, aliasque iniurias exantlandas ad instar petræ quodammodo obduruisse, ac insensibiles redditi esse videantur.

Nouus orbis dat huic nostro patientię, aliarumque virtutum exempla.

30. Eiusdem Virginis interpellatione noui orbis Gentilitas illa olim sterilis, reddita est Mandragora quædam fertilissima, ac fœcundissima, quæ non modo in se bonorum operum, virtutumque omnium insignem habet fęcunditatem, verumetiam illam, suo exẽplo huic nostro orbi communicat eiusque sterilitatem depellit. De hoc sterilitatis remedio quod reperitur in Mandragora præclarè Rupertus Abbas lib. 6. in Cantic. Postquam enim dixisset: *Mandragora mala habet suaueolentia, quæ anthropomorphos appellatur, quod habeat radicem formam hominis simulantem, cuius cortex vino mixtus datur ad bibendum his, quorum corpus propter curam secandum est, vt soporati dolorem minimè sentiant*, vbi, inquam, hæc præmisisset, addidit; *Sterilibus quoque mederi fertur, vt concipiant. Mandragoræ ergo dederunt odorem suũ in portis nostris, id est experimenta præsto sunt, quod iam fieri debeat illud, quod gentilitati hactenus sterili, Spiritus Propheticus promittit; Lauda sterilis, quæ non paris, decanta laudem, quę non parturis, &c. In portis nostris id est dũ adhuc sumus in finibus nostris, in finibus Iudaicis sentimus odorem istum*, Quam fœcunditatem mox declarat exẽplo; *Venit enim*, inquiens, *Aethiops Eunuchus adorare in Ierusalem. Act. 8. sed & tunc eramus in portis nostris, quando odorem dederũt in conspectu Domini eleemosynæ Cornelij Centurionis Act. 10.*

Mandragora sterilitatem depellit.

Gentilitas noui Orbis tanquã Mandragora huic nostro suo exemplo fœcunditatem tribuit.

Gentilitas olim sterilis velut Mandragore facta est fœcunda.

Exempla fertilitatis in Gentilitate.

31. Cum igitur Virgo inuitat Spõsum ad exeundum in agrum, eumque excolendum, ostendit se syluescentis Gentilitatis noui orbis conuertendæ potissimum, miro desiderio teneri. Cum Mandragoras odorem dedisse dicit, fructum suæ interpellationis apud filium nobis ostendit. Gentilitas enim illa in perditione sua sordibus immersa dirum fœtorem velut syluescens Mandragora exhalabat: at verò iam ad instar amœnissimi Horti exculta, suauissimum virtutum odorem toti huic orbi nostro aspirat, bonorumque operum fęcunditatem, dũ eundem ad sui imitationem allicit, communicare videtur.

32. Ob piam hanc Deiparæ apud filiũ, pro conuersione Gentium solicitudinem, ac interpellationem à S. Augustino, & Ruperto Abbate libro 7. in Cant. Mater gentium appellata est. Cum enim ponderat verba illa Cant. 8. *Quis mihi det te Fratrem meum sugentem vbera Matris meę, sic Virginem alloquitur: An non filia tua hæc est, scilicet Gẽtilitas, imitatione fidei? Si Abraham Pater gentium, & Sara Mater gentium rectè dicitur, & est, videlicet propter fidem, quãto magis tu, ò fidelissima fidelium, Mater es omnium nostrum? Dicat igitur ad Christum: Quis mihi det te fratrem meum sugentem vbera Matris meæ?* Sic Rupertus. Quæ sane omnia nobis luculenter declarant Deiparam gloriosissimam, ceu Mercurium precibus suis, velut canoris fidibus efferatam, syluescentemque Gentilitatem, hominesque truncis, & duro robore natos excoluisse, ac cicurasse, & in nouos, admirabili quadam metamorphosi, homines transformasse, seque verè eloquentissimum quendam Mercurium, aureis eloquij sui cathenis homines ad ciuilitatem, commune consortium, Religionemque pertrahentem exhibuisse.

B.V. Mater gentium appellata.

33. Vnde iure merito id quod Marcus Manilius lib. 1. Astronom. Mercurio cognitionis rerum cælestium, ac sacrorum, Religionisque apud Aegyptios, aliasque gentes barbaras inuentori, nos Virgini nostræ concinere possumus:

B.V. gentes barbaras Religionem Christianam docuit.

Tu Princeps Auctorque sacri Cyllenie tanti
Per te iam cælum in terris, iam sydera nota
Sublimes aperire vias, vnumque sub orbem
Et per inane suis parentia finibus astra,
Sentirentque DEVM gentes, quam maximus esset,
Qui sua disposuit per tempora, cognita vt essent
Omnibus, & mundi facies, cælumque Supernum.
Naturæque dedit vires, seque ipsa reclusit
Regales animos primum dignata mouere
Proxima tangentes rerum fastigia cælo,

Quæ

Quæ domuere feras gentes Oriente ſub ipſo.

34. Iam ad alias Mercurij proprietates veniamus. Natalis Comes, Horatius, & Marullus aiunt, vna cum Hercule fuiſſe præfectum Paleſtræ, *quia cùm prudentiſſimus eſſet*, inquit Natalis Comes, *non mediocriter conferre ad palæſtram putabatur, quoniam cum viribus vbique coniuncta debet eſſe prudentia.* Quod quam aptè Virgini noſtræ Heroinę ſapientiſſimæ, mulierûque fortiſſimæ congruat, nemo non videt. Illa enim dum in hoc mundo, velut in palæſtra aduerſus Mundum, carnem, Sathanamque, variaque peccata dimicamus, nos prudentiam, modos, ac rationes varias illos vincendi, ac triumphandi edocet, ſimulque robur, ac fortitudinem quandam ſubminiſtrat, vt intrepidi aduerſus tantorum hoſtium impetus conſiſtamus. Agnouit Palæſtritem, ſeu huiuſcè palæſtræ noſtræ, ac colluctationis Præſidem eſſe ſapientiſſimam, adiutricémque fortiſſimam S. Bonauentura dum illi Pſalmo 144. ita modulatur: *Benedicta ſis Domina noſtra, quæ inſtruis ſeruos tuos ad prælium, & eos roboras contra inimicum. Fulgure, & coruſcatione diſſipa illum, mitte iacula tua vt confundas illum. Clarifica de alto manũ tuam, & cantent ſerui tui laudem, & gloriam tuam.* Tum modos vincendi, inuiſibiles illos hoſtes poſtulat ſibi ſubminiſtrari, dum ita concinit: *Eleua de terrenis affectionem noſtram, de ſempiternis delicijs refice viſcera noſtra. Concupiſcentiam ſupernorum accẽde in cordibus noſtris, & de gaudijs Paradiſi velis nos recreari.* Verè enim dum Virgo corda noſtra à terrenarum rerum affectione abſtrahit, guſtumque cæleſtium deliciarum exhibet, Paradiſi lætitijs nos identidem in hac colluctatione perfundendo, prudentiſſimum modum hoſtes noſtros ſuperãdi oſtendit. Cupiditas ſiquidem futiliſſimarum, ac putidiſſimarum voluptatum, honorum, diuitiarumque dum mentem noſtram allicit, abſtrahitque ab amore cæleſtium, mox omnibus noſtris hoſtibus præda efficimur. At verò vbi cor noſtrum ſuper terrena omnia eſt eleuatum, inque illa æuiterna cæleſtis Paradiſi bona, ac gaudia eſt defixum, de eiſdem hoſtibus, nullo negotio victoriã glorioſiſſimam reportamus. Similiter Agnouit noſtri certaminis Præſidem validiſſimamque Adiutricem eandem Virginem, dum eam idem Seraphicus Pſalmiſta ita deprecatur: *Eripe me Domina ab omni malo, & ab hoſte inferni defende me. Contra me tetendit arcum ſuum, & fraude ſua inſidiatur mihi. Conſtringe vires eius malignas, & obtunde potentes aſtutias eius. Conuerte iniquitatem ipſius in verticem illius, & in foueam quã fecit cadat feſtinanter. Nos autem exultemus in ſeruitio tuo, & in tuis laudibus gloriemur.*

Mercurius Palæſtræ Præfect.

B.V. Præſes noſtrorum certaminum contra mundum, carnẽ, & Dæmonẽ.

B.V. cor noſtrum abſtrahendo à terrenis nos cũ hoſtibus noſtris pugnare docet.

35. Agnouit quoque luctaminis noſtri Præſidem eſſe Virginem Richardus à S. Laur. lib. 9. de laud. B.V. dum illam Paradiſi fluuio Gehon, qui luctario, ſiue arena interpretatur, confert; *quia luctata eſt,* inquit, *contra mundum, per paupertatem; contra carnem,* per Virginitatem: contra Diabolum ſuperbum, & rebellem, per obedientiam, & humilitatem, docetque nos exemplo ſuo luctari cõtra tres illos inimicos. Idem lib. 2. partic. 3. Præſidem luctæ noſtræ Virginem agnoſcens, ait eam Rebeccam illam prudentiſſimam eſſe, quæ filio ſuo Iacob luctatori egregio iã inde ab vtero, ſaluberrima conſilia ad vitam æternam conſequendam ſuggerebat; vnde illius vocem illam eſſe dixit Prou. 8. *Beatus homo qui audit me. Nota,* inquit ille, *quod multa ſunt conſilia Mariæ, quibus conſulit nobis animarum ſalutem. Vnde Prou. 8. loquitur: Mecum eſt conſilium, & æquitas. Ipſa eſt enim Rebecca, quæ filio ſuo Iacob dixit Geneſ. 27. Fili mi acquieſce conſilijs meis. Et obſerua, quod Rebecca Iacob, qui interpretatur Luctator, & ſupplantator appellauit Filium ſuum, non autem Eſau; quia ſoli luctatores ac ſupplantatores vitiorum, filij Mariæ, ſunt digni hæreditate ipſius, & ſoli tales poſſunt vocare Mariam Matrem ſuam. Conſilia porrò Mariæ ſunt. Primum vt agamus pœnitentiam, quæ in præparatione hędorum deſignatur, quos ſibi Rebecca à filio iuſſit afferri, qui ita benedictionem Iſaac patris ſui, obediendo Matri ſuæ acquiſiuit. Secundum vt Diabolum, qui homicida fuit ab initio volentem nos occidere, fugiamus, ſicut Iacob Eſau necem ſibi intentantem fugiebat. Tertium vt ſtrepitum mundi fugiamus, ſolitudinemque diligamus, ſicut illa in cella orabat, quando Angelus ad eam ingreſſus eſt, vti docet B. Bernardus. Quartum, vt quiſque in ſuæ profeſſionis ſtatu perſiſtat, vti ipſa poſt votum Virginitatis emiſſum perſtitit, cum reſpondit: Quomodo fiet iſtud quoniam virum non cognoſco? Quintum, vt quilibet ſuam voluntatem Diuinæ conformet voluntati, vti ipſa fecit, cum reſpondit Angelo: Ecce Ancilla Domini, cuius eſt velle quod Dominus eius vult. Sextum denique vt quiſque, ſpretis terrenis, cæleſtia appetat, vnde concepto Domino, aſcendit in montana, cum feſtinatione.* Mox annectit cauſas cur Virginis, in hac tam periculoſa lucta Sapiẽtiſſimis conſilijs, nos aquieſcere oporteat. *Debemus,* inquiens, *conſilijs eius obedire, & accedere aduocantem nos. Videte ne recuſetis loquentem. Et hoc duplici de cauſa, propter reuerentiam eius, quia Regina eſt, & propter periculum noſtrum, quia inter Dæmones, & malos ho-*

B.V. eſt Fluuius Gehon qui luctatio ſiue arena dicitur, quia ipſa luctata eſt contra mundũ, &c.

B.V. Rebecca, quæ Filio ſuo Iacob luctatori cõſilia ſaluberrima ſuggerebat.

Soli Luctatores, & ſupplantatores Mundi eiuſque vitiorũ Filij ſunt B. Virginis.

Quænam cõſilia B.V. ſuis Filiis ac cliẽtulis ſuggere conſueuerit.

Quas ob cauſas B.V. conſilijs aquieſcẽdũ.

homines habitamus; & viuimus in peccatis. Qui enim iustus est, ad illam debet confugere, vt dicere possit: Sub vmbra illius, quam desideraueram, sedi; vt impleatur illud Mich. 4. Sedebit vir subter vineam suam: i. securus erit per auxiliũ Virginis. Peccator autem ad eam, tanquam ad Ciuitatem refugij, debet accedere. Nolentibus enim ipsi obedire dictura est illud aliquando: Despexistis omne consilium meum; quod est omne bonum; ego quoque in interitu vestro ridebo Prou. 1. Debemus illi quoque reuerentiam, ne vel coram oculis eius aliquid indecens cogitare, desiderare, consentire, aut facere audeamus, ne illos misericordes oculos, qui non possunt respicere ad iniquitatem, auertat à nobis. Vnde tam Filio, quam Matri dicitur: Mundi sunt oculi tui, ne videas malum, & respicere ad iniquitatem non poteris. Abac. 1. De ipsa, quæ verè est fortis Mulier dicitur, Prouerb. 31. Considerauit semitas domus suę. Cauendum ergo ne coram eâ etiam cogitemus, nedum faciamus turpia, noxia, vel iniqua. Hæc Rich. Ex quibus infertur ipsam nostræ palæstræ, ac luctæ Præsidẽ, velut alterum Mercurium esse, vt nobis, oculis suis pijssimis ac omnipotentibus non modo fortitudinem, verum etiam luctandi cum astutissimis hostibus peritiam, ac prudentiam, in tantis discriminibus ad modum necessariam, suggerat.

Peccator ad B. V. tanquã Ciuitatem refugij debet accedere.

Cauendum nobis ne coram B V etiã cogitemus, nedum faciamus turpia.

36. Natalis Comes paulo ante citatus inter reliquas Mercurij laudes memorat, cum ab Apolline, siue sole Virgam quandam energiæ adeo admirabilis plenissimam accepisse, vt si inter quoscunque quantumuis acerbissimè dissidentes, & quod aiunt cane peius, & angue, sese execrantes, esset interposita, eorundem animos nullo negotio conciliaret. Quod & experimento comprobatum ait. Cum enim aliquando duos angues acerrimè inter se dimicantes esset intuitus, moxque Virgam illam prodigiosam iniecisset, repente deposito veneno, cicurati, amicitiam inie e. Hinc factum vt Caduceũ Mercurij geminis anguibus circũuolutis insigniretur. Huiusmodi Mercurialem Virgam iure dicere possumus esse Deiparam, quæ inter DEVM, hominesque, scelere Protoplastorum, ab ipso dissidentes, facta Mediatrix totum humanum genus ipsi reconciliauit. Quod agnoscens mellifluus Bernard. serm. de Verb. Apoc postquam ęterni Iudicis nostris sceleribus offensi seueritatẽ, atque indignationem descripsisset, mox hęc attexit: *Opus est mediatore ad Mediatorem istum, quia licet misericors, habet tamen Iudiciariam potestatem, nec alter nobis vtilior, quã Maria.* Et paucis intercalatis: *Quod si, vt verè sunt, plena magis omnia pietatis, & gratię, plena mansuetudinis, & misericordiæ, quæ ad Mariam pertinent, inueneris, age gratias ei, qui talem tibi Mediatricem, benignissima miseratione prouidit, in qua nihil possit esse suspectũ.* Plura de hac Mediatrice pacem cũ Deo hominibusque cõciliante videre qui volet, consulat eundem Bernardum ser. in Nat. B. V.

Mercurius à Sole Virgam quandam pacificantem accepit.

B V Virgæ illi Mercurij pacificanti similis.

B.V inter Deum, & homines mediatrix pacifica.

37. Ob pacem hanc inter DEVM hominesque olim cõciliandam vocata est Virgo Sulamitis, hoc est, Pacifica secundum P. Gasparis Sanchez interpretationem. Quam ob causam crediderim illam ab Augustissima Trinitate ad munus hoc pacificationis apud se agendum, verbis illis inuitatam: *Reuertere, reuertere Sulamitis, reuertere; reuertere vt intueamur te* Cant. 1. Et filius Cant. 2. *Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis*, tanquam Mediatricis videlicet: *vox enim tua dulcis, & facies tua decora.* Imo ipsa Virgo in Domino glorians se Pacificam, muneris huius tam laudabilis sibi probè conscia, appellat Cant. 8. *Ego murus, & Vbera mea sicut Turris, ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens.* Quæ verba Virginis Guilelmus Abbas argutè ponderans, eandem sic alloquitur; *Sed num quid tu, ò pia Mater, numquid tu non vna es filiarum Euę? Quid est quod tam gloriosa, tam præclara de te loqueris? Vnde tibi pręrogatiua hæc? Non in me ait, sed in Domino glorior. Nihil enim habeo, quod non acceperim, vnde nec glorior, quasi non acceperim. Quæritis quando talis esse cæperim, qualem me modo conspicitis? Plane talis, & tanta sum, ex quo facta sum coram eo, quasi pacem reperiens.*

B.V. vocatur Sulamitis, i. pacifica ob pacem cum Deo, & hominecompositam.

B.V. ipsa se Pacificam appellat.

B.V. nomine Pacificæ non in se, sed in Domino gloriatur.

38. Quem loquendi modum admiratus pientissimus Abbas rursus sic eandem affatur, Nomenque scire desiderat eius, quo cum nos pacificauit: *Insitate loqueris pia Mater. Coram eo dicis, & de quo dicas non exprimis, & tamen habet Nomen.* Ad quæ respõdet Virgo non modo Nomen eius, quo cum nos pacificatura erat, verumetiam modum, quo tantum munus erat peragendum, nempe Incarnationem Verbi, in ipsius purissimo vtero, indicat: *Quid quæritis Nomen eius, quod est admirabile? Quid opus fuit exprimi, quod tam impressum est notitiæ omnium? Quis ignorat de illo loqui os meum, cui iugiter inhæret cor meũ? Ex abundantia enim cordis os loquitur. Ergo coram Dilecto meo, coram Deo meo facta sum quasi pacem reperiens. Magnum quidem inimicitiarum chaos firmatum erat olim inter Deũ, & hominem, venitque Dei filius dissoluere illud & facere pacem. Venit in vterum meum assumens*

B.V. adeo Dei amore accensa vt putaret omnes de ipso cogitare.

mens ibidem hoſtiam pacis, in ara crucis ſuo tẽpore immolandam. Atque ideo magnum illud pacis ſacramentum præ omnibus ſiue Angelis, ſiue hominibus mihi ſtatim innotuit. Denique mox vt ex carne mea, Verbum caro factum eſt, inueni, & ſenſi me habere in vtero de Spiritu Sancto, & reperi in vtero meo quaſi pacem, nondum quidem pacem, ſed iam quaſi pacem, ideſt, hoſtiam pacis, cuius immolatio hoſtiæ, plena pax. Reperi, & ſenſi ſubito in vtero meo hoſtiam pacis, & hoc non ex me, nam, vt hoc reperirem, excellentis gratiæ fuit. Ergo Diuinitus facta ſum quaſi pacem reperiens, & hoc coram eo, non coram Angelis, & hominibus. nullus enim hominum ſciebat, quid in vtero meo ageretur. Nec coram Angelis erat quam ſuauiter ego ſentirem illud, ſed totus ille ſuauiſſimus, atque dulciſſimus ſenſus meus, intus coram illo erat, de cuius vtique munere erat. Porrò ex quo ſenſi me in vtero habere de Spiritu S. proculdubio tantæ excellentiæ, tantę potentiæ, tantęque clementię facta ſum. vt omnibus ad me confugientibus, non tantum murus ſim ad muniendum, ſed & Mater ad nutriendum, & talis Mater, cuius vbera ſunt turris, ideſt cuius Materna pietas non tantum paruulos nutriet, ſed etiam dum adhuc in nutrimentis ſunt minus apti ad prælium, hoſtibus inacceſſibiles faciat, cum creuerint, fiducialiter proceſſuros in campum, non tantum carnẽ, & ſanguinem, ſed & ſpiritualia nequitiæ in cæleſtibus prouocaturos ad prælium. Hactenus Guilelmus.

B. V. virtute Spiritus S. facta quaſi pacem reperiens.

B. V. murus ad nos muniendos, & Mater ad nutriendos.

39. Neque verò ſolùm Virgo inter DEVM, homineſque Pacifica, verumetiam pro ingenita ſibi benignitate etiã inter ipſos homines extitit. Pacificationem hanc Virginis experti ſunt Sancti Cyrillus, ac Chryſoſtomus. Scribit Nicephorus lib. 14. Hiſtor. Eccleſ. cap. 38. Cum enim ille per errorem aliquando Chryſoſtomo iniquior eſſet, & neſcio quam cum illo ſimultatem exerceret, ex falſa aliorum relatione dicendo, eum ab Eudoxia iure merito in exilium pulſum, apparuit ei Deipara, & tãtum Maternâ ſuâ admonitione profecit, vt non modo errorem ſuum correxerit, verumetiam cum illo in gratiam redierit, valdeque pœnituerit, quod imprudens in eum irritatus fuiſſet; quam pœnitẽtiam viſione quadã admirabili ei Virgo beatiſſima impetrauit. Vidit enim Cyrillus S. Chryſoſtomum in cælo plenum gloria in plurimorum Sanctorum Comitatu. Vidit inſuper Deiparam pro ipſo apud filium, vt ignoſceret hoc peccatum Cyrillo, ſupplicantem. Quibus viſis, mox Cyrillus S. Chryſoſtomum in ſacrũ Epiſcoporum Catalogum reponendum curauit, vt refert etiam Pater Balinghen noſter in Kalend. B.V. 28. Ianu. Atque ita oſtendit reuera Virgo noſtra ſe Regiam Sulamitem, Pacificamque benigniſſimam eſſe non modo inter Deum ac peccatores, verumetiam inter ipſos homines.

B. V. pacificauit S. Cyrillũ & Chryſoſtomum inter ſe diſſidentes.

40. Oſtendit rurſus Deipara Virgo, ſe Matrem veri Pacifici ad conciliandos hominum animos, priſtinamque amicitiam reſarciendam natam, ac factam, cum Regem Aragoniæ, & Raimundum Comitem S. Aegidij, acerbiſſimis odijs diſſidentes inter ſe conciliauit, vt ſcribit S. Antoninus Archiep. Flor. 2. Part. Hiſt. num. 17. cap. 9. §. 27. & Vincentius Belluacenſis libr. 29. cap. 21. *Cum enim longo tempore inter hos magna, & irreconciliabilis diſſenſio perduraſſet, tandem circa Annum Domini 1183. cuidam pauperi, nomine Durando DEVS apparuiſſe fertur in Vrbe Anicienſi, eique Imaginem Beatiſſimæ Virginis in throno ſedentis, Puerumque IESVM vlnis geſtantis cũ hac epigraphe: Agnus Dei, qui tollis peccata mundi dona nobis pacem;* tradidiſſe. Quibus verbis Virgo benigniſſima apud mãſuetiſſimum Agnum, ſuum dilectiſſimum filium pro Viris illis Principibus, tanquã Pacifica Sulamitis, tanquam Mediatrix, & Aduocata, intercedere viſa eſt, vt illis pacem, animorumque amiciſſimam cõcordiam impertiri, non dedignaretur. Vbi fama tanti percrebuit prodigij, die Aſſumptioni Virginis ſacro, ingens populus cũ Epiſcopo, clero, viriſque Principibus ad Anicienſem Vrbem confluxit. Mox euocatur Pauper ille tanto cælitus ditatus, dignatuſque Munere, iuheturque de ſuperiore loco quid Virginea illa Imago, quid inſcriptio illa ſibi vellet, edicere. Refert ille liberrimè, audacterque mandatum Dei eſſe, vt Magnates illi pacem, amicitiamque redintegrarent, ſeſeque mutuo amore complectentur. *In cuius rei ſignum aiebat Virginis Pacificæ Mediatricis inter DEVM, & homines ſibi Iconem illam diuinitus traditam, vt intelligerent, quanta demum foret pientiſſima Dei Matris pro illorum pace, apud filium mitiſſimũ Agnum interpellantis ſolicitudo.* Cauerent ne eorum culpa tam pia Virginis, pro ipſis apud filium interpellatio irrita caderet, curarint potius, ſepoſitis inimicitijs omnibus, vt animi ipſorum, ac corda in vnum coaleſcerent. *Attentiſſimis animis pauperis huius exhortatio ab omnibus, ac præſertim Viris illis Principibus excepta eſt; quæ quantum tam apud illos, quam reliquos põdus habuerit, comprobauit euentus.* Vocem .n. ex teneritudine amoris ingentibus perfuſi lacrymis efferentes, ſe pacem inituros,

B.V. Regem Aragoniæ cũ Raimundo Comite S. Aegidii conciliauit.

Cælitus pauperi cuidam mittitur Imago B.V. & præcipitur illi, vt viris illis Principibus pacem nuntiet.

ros, ac perpetuo seruaturos promptissimè sunt polliciti, voluntatemque hanc suam post mutuos amplexus, iureiurando confirmarunt. Addit Vincētius post hoc factum exortam fuisse Cōgregationem quandam, quæ in veste alba signum quoddam, Iconem illam Virgineam, inscriptionemque repræsentans gestabat, asseritque fuisse mirabile, quod quicunque homicida habitum illum cum Deiparæ signo huiusmodi gestabat, securus reddebatur, adeo vt si fratrem alterius occidisset, frater superstes, viso illo Virginis signo, statim, morte fratris obliuioni traditâ, in osculo sancto homicidam cum lacrymis amplexabatur, inque domum propriam inducens, victui necessaria ministrabat, inquit Vincentius.

Congregatio B. V. instituta, quæ habitū gestabat illa Virginea Imagine insignitum.

Quam vim habuerit Imago illa ad pacificandos homines.

41. Ostendit etiam Virgo sacratissima Pacifica nostra Virgam quandam Mercurialem se esse pacem inter dissidētes mortales conciliantem, dum inter duos illos Cisterciēses Monachos acerbissimis criminationibus sese insectantes, de quibus Syluanus Razzius libro 1. Mirac. 35. pacem intulit: Cum enim alter eorum esset iniuriam passus, aduersario illi suo non modo omnia ex corde condonauit, verum etiam pro illo Deū instanter deprecabatur. E' contra alter quo magis ille sese abijciebat, tanto magis hic sese erigebat, atque intumescebat. Quinimo ei falsum crimen imponēdo ad Abbatem eundem detulit. Quod cū ille constanter negaret, sese ad quodlibet iudicium quantumuis seuerissimū obtulit. Interea bonus hic Religiosus negotium hoc totum Deo, eiusdemque Matri maximo cum affectu commendabat. Atque vt ipsius deprecatio foret efficacior, ad Aram Diuę Virginis tanquā ad Asylum cōfugit, & ibi coram ea prostratus Matrem misericordiæ deprecabatur summo cum affectu aberrimisque lacrymis, vt causam suam æquissimam ipsa iudicaret, reique veritatem in lucē producerect. Exclamabat subinde: *O' Maria piētissima mihi misero tuo clientulo omni auxilio ac consilio destituto succurre, atque opitulare. Dum ita innocens Monachus Diuinā Matrem deprecatur, ecce tibi illam ad dextrum altaris latus considentem, ad sinistrum verò S. Ioānem Euangelistam considentem cernit. Præsentia porro Virginis tam suauem toto illo Templo odorem exhalauit, vt Monaci in choro psallentes, ad fragrantiam adeo inusitatam obstupuerint, ac curiosè sciscitati fuerint vnde tandem tā suauis odor dimanauerit*. Vbi demum intellexissent, & maximè iniquissimus ille ipsius aduersarius, eius innocentiam mirificè suspexere, & mox detractor ad pedes Abbatis prouolutus misericordiam inclamans, suam iniquitatem luculenter Abbati patefacit, simulque innocentiam fratris declarauit. Quā repentinam mutationem hominis admiratus Abbas, sciscitatus est, qui factū sit: vt immane illud ipsius in Fratrem odium, in tam eximium amorem commutatum sit; rem ex ordine recensuit, totumque Diuæ Virginis benignissimæ visitationi, cælestem illum odorem toti monasterio afflanti. Vnctionem nimirum illam cælestis odorem eum edocuisse, vt odium illud quod in fratrem ardebat, in synceram charitatem Deiparæ beneficio commutaret. Quibus intellectis, mox Cœnobij totius præses accitis aliquot ex senioribus, ad locum illum, in quo Diua Virgo Paradisiacum exhalans odorem sese visendam exhibuit Fratris cor immutādo, adeunt, inueniuntque totum illum locum eodē illo odore fragrantem. quem odorem percipiens Abbas, lapides illos Virgineis pedibus contactos, & etiam nunc cælestem odorem exhalantes iussit tollis, & in tantæ rei perpetuam memoriā, atque erga Pacificam Virginem grati animi significationem, peculiari in loco, eoque sacro, asseruari.

42. O' admirandam, Diuinamq; Virginis, Mercuriali illâ Virgâ mortiferos serpentes inter se conciliante longè efficaciorem energiam, ac potentiā. Quare si quispiam odijs cor, animūque implacabilibus subinde exardescere animaduertit, ad Virginem Sulamitē hanc, seu Pacificam confidenter accurrat, rogetque atque obsecret, vt à suo dilectissimo filio, Agno purissimo tollente peccata mundi, atque adeo rancores, atque odia velut Ouis immaculata, atque mitissima à nobis tollat, pacemque illam, quæ exuperat omnem sensum nobis impetret. Ad eandem Deiparam calamitosissimis hiscé temporibus quibus bellorum atrocissimis incendijs totus penè terrarum orbis cōflagrauit, magnā cum fiduciā accedamus, & cum Seraphico Bonauentura clamemus ac concinamus Psal. 67. *Exurgat Maria, & dissipentur inimici eius, contexantur omnes sub pedibus eius. Impetum inimicorum nostrorum dissipa, destrue, omnem iniquitatem eorum. Ad te Domina clamo, in tribulatione nostra succurre nobis, auxilio opportuno. Non deficiet laus tua de ore nostro, & amor tuus de visceribus nostris. Pax nobis multa sit diligentibus te Domina, anima nostra non videat mortem in æternum. Psal. 139. Serenet corda nostra lux misericordiæ tuæ, &*

Ad B. V. Imaginem recurrendum cum ita aut odio aduersus fratrem commouemur.

Oratio S. Bonau. ad B. V. contra tentationes Dæmonis.

& recreet nos tua pacis dulcedo.

43. Illa quoque inter Mercurij laudes in postremis minimè numeranda est, quod ab ipso in primo sui ortu Cupido superatus adeo fuisse perhibeatur à Natali Comite Quæ sanè laus non tã Mercurij, quam Virginis Virginum gloriosissimæ, fœdissimæ Veneris, eiusque nati Cupidinis turpissimi, triumphatrici est proprijssima. Ipsa enim quemadmodum in primo suæ immaculatæ Conceptionis instanti antiqui serpentis caput, originale videlicet peccatum, ita & reliqua omnia, ac præsertim fœtidissimum lasciuiæ, Cupiditatisque Venereæ vitium, tanquam putidissimum vermem protriuit, ac gloriosissimè debellauit. Censet enim Pater Suarez, P. Salazar, P. Spinellus, alijque recentiores aliqui Theologi, vt etiã alibi diximus, Deiparam in ipso Conceptionis suæ primo momento, voto Virginitatis semetipsã Diuinæ Maiestati sacrificium, holocaustumque in odorem Suauitatis obtulisse; Antiqui verò Patres vnanimi consẽsu primam extitisse, quæ omnibus retro sæculis Virginitatem vouendo, exemplũ imitandæ Virginitatis suę posteritati reliquit, pene omnes asseuerant, vt videre est apud Spinellum cap. 32. num. 23. Quo facto sane gloriosissima hæc Heroina maximè in Incarnatione Verbi, fœdum Cupidinem prostrauit, eumque tãquam aspidem, & Basiliscum, vel solo aspectu venena diffundentem conculcauit, atque contriuit, pulcherrimumque simul Virginitatis vexillum extulit, quo mortales quam plurimi ad ipsius consectanda vestigia accenderentur, & magis, magisque tam eximiæ virtutis splendor toto terrarum orbe enitesceret. præclarè in Carmine de Virginit. cecinit Nazianzenus:

B.V. inprimo Conceptionis momẽto Cupidinem cum reliquis eius vitijs superauit.

B.V. vouẽdo Virginitatẽ prima fuit, quæ ad imitationem sui Virgines excitauit.

Ante quidem vmbroso in paucis splendore micabat
Dum lex iura daret terris, & in orbe vigeret
Exiguis spectanda notis.
At postquam Christus per castæ viscera Matris
Absque Patre, & tædis, vitæ progressus in auras
Lustrauit muliebre genus, tum denique nostra
Virginitas generi, præclaro lumine fulsit.

Post Incarnationem Virginitas amplificari cœpta.

Audiendus hic S. Ambros. lib. de Institut. Virgin. cap. 5. *Egregia Maria*, inquit, *quæ signum sacræ Virginitatis extulit, & intemeratæ Virginitatis pium Christo vexillum leuauit.* Additque omnes ad cultum Virginitatis S. Mariæ aduocatos fuisse exemplo. *Tunc verò, toto orbe diffusus corporibus humanis vitæ cælestis, vsus idest Virginitas, inoleuit*, vt idem loquitur lib. de Virginibus. *Hæc est demum illa cælestis militia, quam laudantium exercitus Angelorum promittebat in terris. Virginitas enim non facilè inueniebatur in terris nisi postquam DEVS in terreni corporis mẽbra descendit. Quis igitur neget hanc vitam fluxisse de cælo? è cælo accersiuit, quod imitaretur in terris:*

B.V. Signum ac Vexillum S. Virginitatis extulit.

44. Hinc B. Albert. Magnus Tract. super Missus postquam dixisset, Deiparam spiritualem Virginitatem, ac fęcunditatem, quam habebat Ecclesia in alijs cõmunem, & insuper istam priuilegiatam singularitatem; additque hanc ob causã illam Sãctam virginẽ Virginũ ab Ecclesia, imo & Matrem Virginũ vocitari. *Huiusmodi enim locutionibus*, inquit, *notatur excellentia, vt flos florum, quasi dicat; excellens omnes alios flores, Rex Regum, Dominus Dominantium idest eminentior Regibus, ac Dominationibus omnibus. Beatissima itaque Deipara Virgo Virginum dicitur, quia est Mater omniũ Virginitate, quia sine præcepto, consilio, exemplo, ipsa sola prima omnium gloriosum munus Virginitatis Deo obtulit; per quod, & omnes Virgines per imitationem in virginitate genuit. Igitur ei soli conuenit quod sit Virgo Virginum, idest Mater omnium Virginum. Quod si eo titulo denotatur excellentia, excellit omnes Virgines in fomitis extinctione, summaque puritate, ac proinde ipsi Soli similiter conuenit, omnes, citra DEVM, excellere Virginitate.* Sic ille.

B.V. habuit spiritualem Virginitatẽ, & fęcũditatẽ Ecclesiæ, & aliam priuilegiatam singularitatem, ob quã Virgo Virginum dicitur.

B.V. omnes citra Deũ excellit puritate, & Virginitate.

45. Quod si denique *Victoria nil est aliud quam declaratio quædam potentiæ supra Aduersarium*, vt idem prosequitur Albertus; Quis quæso potentiam suam contra Cupidinem, eius arcus, telaque magis demonstrauit, atque hæc fortissima Heroina nostra, quæ ita illum vinxit, ac constrinxit, vt nec illi mouere bellum, nec inire secum conflictum valuerit. Vnde manifestum euadit eã super omnes Virgines excelluisse, illæ enim post ictus, & vulnera à peccato originali, fomiteque peccati inflicta, Cupidinem vicere. Ideo verè dici potest, præ Angelis ipsis, Virginitate excelluisse. *Quia illorum castitas est à natura*, inquit idem Albertus; *hæc autem à gratiâ. Vnde hæc nobilior, quam illa. Illa necessaria, hæc autem voluntaria, vnde hæc gratior, quam illa. Illa Angelorum, non est meritoria, hæc verò est, ac proinde vtilior illâ. Angelorum est in natura impassibili; hæc autem in carne fragili, ac proinde mirabilior illâ. Angelorum Virginitas Sociata est libero arbitrio inflexibili, hęc autem cum libero arbitrio flexibili, igitur laudabilior hæc quam illa. igitur hæc humana laudabilior, quam illa Angelica. Atque ita nobilior, laudabilior, & magis integra est Virginis, quia est in anima, & corpore, quam Angelorũ, quæ est in Spiritu tantum.* Concludit tandẽ

Victoria, est declaratio potentiæ supra Aduersarium.

B.V. præ ipsis Angelis Virginitate excelluit.

B.V. Virginitas cur laudabilior sit, quam Angelorum.

Nnnnnn Al-

Albertus: *Patet igitur qualiter beatissima Virgo omnes Virgines Virginitate, citra illum solùm, qui DEVS est, & homo, excelluerit.*

B.V. omnes præter Christum Virginitate præcelluit.

46. Ex quo doctissimo pijssimi Doctoris discursu inferimus à nemine Cupidinem, tantâ cum gloriâ, quam ab hac Virginum Virgine sanctissimâ fuisse debellatum. Illa enim gloriosior esse censetur victoria, cum fortior ab infirmiori aliquo nullis armis instructo debellatur. Cupidinis porrò robur, ac fortitudinem imo Tyrannidem graphicè inter multos alios Humbertus Montmoretanus descripsit: dũ de suis turpibus amoribus, oculorumque suorum miserrimis, infælix lamentatur laqueis: Eius versus breuitatis amore, & quia sunt turpiusculi, omittimus. Eandem Cupidinis in genus humanum dominationem ac violẽtiam, exprimere voluit Argentarius ille, qui in gemma annuli Amorem ad currũ alligantem, frænantemque Leones exculpsit, quo indicare voluit viros etiam fortissimos, Hercules, Sampsones, sub Cupidinis iugum quandoque agi, eiusque frœnis gubernari. Quod Alciatus Emblemate 105. sic expressit:

Cupidinis potentia ac dominium.

Cupido Leones feroces subiugat.

Aspice vt inuictus vires Auriga Leonis
Expressus gemmâ Pusio vincat Amor,
Vtque manu hac scuticam teneat, hac vt flectat habenas,
Vtque est in Pueri plurimus ore decor!
Dira lues procul esto: feram qui vincere talem,
Est potis, à nobis temperet anne manus?

Non temperat sanè à miseris mortalibus manus suas potentissimas Cupido, sed eos, qui otio desidiâque tabescunt, qui cælestibus studijs animum minimè excolunt, nec Amore Diuino inardescunt, subiugat, eosdemque miserrima sua efficit mancipia.

47. Denique de Tyrannide hac Cupidinis atrocissima scitè Proper. libro 2. dum ipsius schema ita describit:

Cupidinis descriptio.

Quicumque ille fuit, Puerum qui pinxit Amorem,
Nonnè putas miras hunc habuisse manus?
Hic primum vidit sine sensu viuere amantes,
Et leuibus curis magna perire bona.
Idem non frustra ventosas addidit alas.
Fecit & humano corde volare DEVM.
E merito hamatis manus est armata sagittis,
Et pharetra ex humero Guoscia vtroque iacet,
Ante ferit, quoniam quam tuti cernimus hostẽ,
Nec quisquam ex illo vulnere sanus abit.
In me tela manent, manet & puerilis imago,
Sed certè pennas perdidit ille suas.
Euolat è nostro quoniam de pectore nusquam,
Assiduusque meo sanguine bella gerit.

48. Cum ergo tam violentam Cupidinis Tyrannidẽ humanis cordibus adeo ferociter, immaniterque dominantem Virgo beatissima, Virginitate suâ purissimâ, antequam in lucem adhuc ederetur, in Matris adhuc visceribus delitescens, totiusque immaculatæ suæ vitæ decursu gloriosissimè triumphauerit, pedibusque suis protriuerit, quis verebitur dicere, illam ipsum Mercurium quodammodo referre, qui in primo sui exortu tanquam Sapientiæ, eloquentiæque Præses Cupidinẽ superauit, ac protriuit.

B.V fortior in domando Cupidine, quam Mercurius.

59. Superauit ac triumphauit Virgo Deipara fædum sæuumque Cupidem vti scribit Syluanus Razzius lib. 2. Miracul. 22. in Comite Francisco Sforzia, postmodum Duce Mediolanensi. Hic enim cum pro Florentinis contra Luciensem Rempublicam bellum gereret, & multis Oppidis ac Castellis in suâ potestatem redactis, nouam Domum in illa Regione occupasset, contigit, vt egregiâ formâ prædita Virgo, tutum suæ pudicitiæ sperans in tanto Duce se reperturam perfugium, sese illi vltro dederet. *Cuius ille præclarâ captus specie, mox tanto Cupidinis, tamque insano deflagrauit incendio, vt ad eam deflorãdam sese accingeret. Quod animaduertens puella miserrima, & se se sua spe frustratam cernens, in amarissimas sese effudit lachrymas, ac singultus, inter quas deprehensa angustias, dum vim eiusdem Comitis euadendi hac illacque circumspiciendo modum quærit, ecce tibi oculis eius pudicissimæ Virginis Deiparæ, omnium Virginum Patronæ Imago parieti eiusdem conclauis affixa sese visendam obijcit, cui illa cum pudicitiam suam summo cum affectu commendasset, ad Comitem conuersa, eum vehementi oratione obsecrauit, per amorem B.Virginis, cuius effigies eius oculis obuersabatur, eius integritati parceret, eamque suo sponso quem captiuum tenebat illibatam relinqueret.* Tantum hæc Puellæ apud Comitem illum cæco, fœdoque Cupidine sauciatum audito nomine deferbuerit, deque carnis concupiscentia gloriosissimè triumpharit. Atque ita verè ostẽdit Virgo nostra, gloriosiorem se esse, quam Mercurium insani Cupidinis triumphatricem.

Franciscus Sfortia conspectu B.V. Imagine libidine frenat, & Puellam intactam relinquit.

50. Idem Syluanus cap. 21. eiusdem libri refert Militem quendam alterius vxorem B.Virginis cultui addictam, per vim opprimere attentasse. Quæ cum sese ad resistendum ei viribus imparem animaduertisset, ad Deiparæ Patronæ suæ fidelissimæ protectionem recurrit, eique summâ cum fiduciâ dixit: *Rogo te atque obsecro Domina mea, vt propter illa verba sacratissima Salutationis Angelicæ: Aue Maria,*

me

me à præſenti liberes periculo. Quibus verbis auditis, illico omnis ille inſanus libidinis furor in milite elanguit, omneſque in eo ſæuientis Cupidinis vires elisit. Quare optimum conſilium Virorum aſceticorum eſt, ad conſeruandam ſiue Caſtitatem, ſiue Virginitatem deligere ſibi in patronam glorioſiſſimam Virginum Reginam Mariam. Vnde P. Franciſcus Arias noſter in libello de Roſario 56. ita loquitur: *Magna virtus eſt Caſtitas admodum ſeruatu difficilis, ob naturę humanæ corruptelam. Veram in patronam aſſumendo Virginem D E I Matrem, obtinetur non modo caſtitas, verumetiam perpetua tam corporis, quam animi Virginitas. Siquidem Virgo amando tantopere hanc virtutem, impetrat nobis cęlitus tot fauores, ac gratias ad eam conſeruandam, vt admodum facilis, imo dulcior, quam omnes mundi oblectationes, animæ noſtræ eſſe videatur. Quod ipsâ didicimus experientiâ in plurimis vtriuſque ſexus perſonis, quæ perpetuam caſtitatem conſeruarunt*. Ad hoc comprobandum, exemplum affert S. Edmundi adoleſcentis, qui poſtea Cantuarienſis creatus eſt Epiſcopus; hic cum admodum mundus à conſuetis naſcentium ſordibus eſſet natus (vnde eius Mater hanc ob cauſam illum Edmũdum appellauit) cupidus mundiciam hãc tam corporis, quam animæ conſeruare, conſilio ſui Confeſſarij puriſſimam Virginem ſibi in patronam delegit. Atque vt eam magis ad ſibi patrocinandum prouocaret, ante quandam ipſius Imaginem votum caſtitatis emiſit, enixè illam obſecrando, vt ſibi impetraret gratiam deſiderium hoc ſuum adimplendi, ſimulque illi tunc dixit ſe eam in ſponſam aſſumere; in cuius rei ſignum accepit annulum Angelica Salutatione inſignitum, cumque in Imaginis B.V. digitum inſeruit, ac demum in ſuum, quem ille poſtea in pignus ſui ſponſalicij cum Virgine initi, vſque ad mortem geſtauit. Et hoc fuit vnicum optimum medium ſemetipſum mundum ab omni corruptione conſeruandi, omniaque ignita fœdi cupidinis tela eludendi. Aliud medium conſeruandæ puritatis ac caſtimoniæ, quam B. Virgini, dum febriret, vouerat, inuenit S. Andreas de Chio. Hic albis veſtibus vti ſemper conſueuerat, vt teſtatur Gregorius Trapezuntius ne vnquam caſtitatis quam Deiparæ conſecrarat, obliuiſceretur, ſed candore veſtium illibatum candorem animi, corporiſque ſibi conſeruandum eſſe intelligeret.

Ad conſeruandam caſtitatem aſſumenda in patronam B. Virgo.

Edmundus adoleſcens B.V porrecto anulo ſibi in ſpõſum aſſumit.

S. Andreas de Chio votum caſtitatis B.V. obtulit, & in voti memoriam albis veſtibus vtebatur.

52. Quid de poſtremâ tandẽ illa Mercurij proprietate dicam, qua Virga illâ ſuâ admirabili, à Natali Comite aliiſque, Animas humanis corporibus diuinitus alligatas, mortali vinculo ſoluere, ac veluti ex ergaſtulo educere, inq; Elyſios campos illos amœniſſimos introducere, alias verò ab Orco euocare, alias in Tartara detrudere perhibetur? De Virga hac prodigioſa præclarè Virgilius:

Mercurius Virga ſua animas ſoluit e corporibus, & in campos Elyſios ducit; alias etiã ab orco reuocat.

Tum Virgam capit; hac animas ille euocat Orco.
Pallentes, alias ſub triſtia Tartara mittit.

De eadem illa Virga Horat. libr. 1. Car. Ode 10.

Tu pias lætis animas reponis
Sedibus, Virgaque leuem coerces
Aurea turbam, Superis Deorum
Gratus, & imis.

52. Quæ penè omnia, quam aptè Virgini noſtræ glorioſiſſimæ quadrent, ſatis perſpicuè eluceſcit. Quis enim ignorat Deiparam clementiſſimam, vti & hoc libro, & præcedenti ſæpius commemoratum eſt, clientulorum ſuorum animas de ergaſtulo corporis educere, inq; cæleſte illud Elyſium, ſiue Paradiſum deliciarum Dei, comitantibus Angelicis, beatiſſimiſque mẽtibus, patrocinio ſuo, velut ſuauiſſimo vehiculo perducere cõſueuiſſe? Quinimo crediderim, tanquam Angelorum Reginam, ſubinde proprijs manibus ſuorum dilectiſſimorum animas, quemadmodum olim Angeli illius Lazari animam in Sinum Abrahæ, deportare conſueuiſſe. Adeo ipſa fideliũ, animas Chriſti precioſiſſimo ſanguine redemptas, pro ſua immensâ charitate diligit, atque amplectitur. Quare, quod de anima illa beata Lazari, quæ triumphato mundo, carne, ac Diabolo, ab Angelis, velut militibus in triũpho collætantibus ſtipata, ac deportata in locũ pacis, ac quietis, dixit S. Chryſoſtomus Homil. de Lazaro, idem dicere poſſumus de qualibet anima ſeruorum Deiparæ: *Non ſuffecerat, inquit ille, vnus Angelus adportandum pauperem, ſed propterea plures veniunt, vt chorum lætitiæ faciant. Gaudet vnuſquiſque Angelorum tantum onus tangere. Libenter talibus oneribus prægrauantur, vt adducant homines ad Regna cælorum. Verè enim cum innocentes animulæ, quæ fideliter in hac vita ſeruierunt Deiparæ, ex hac vita decedunt, quam plurimę Angelorum legiones, vt triumphantium more, choros lætitię ducant, Deiparæ in cælos eas deducenti tanquam legitimę ſuę Reginæ aſſiſtunt, gaudentque tam precioſi oneris attactu, nec eam ſuaui onere, vti nec pientiſſima Virgo, eas deportans, prægrauantur.*

B.V animas corpore ſolutas in Paradiſum comitantibus Angelis, ac Cælitibus deducit.

B.V. propriis manibus animas ſuorũ in cælum deportat.

53. Quod porrò Animas ipsas dilectorum suorum Virgo benignissima, pro innatâ sibi pietate, comitantibus Angelis, in cælos deportet, inde nobis colligere licet; siquidem animam Lazari in sinum Abrahæ ab Angelis deportari audimus. Quis enim alius est Sinus hic Abrahæ, quam latissimum Christi Parentis iustorum omnium amantissimi pectus, ac præcordia, quibus fideles omnes spatiosissimâ illa sua charitate fouet, ac complectitur? *Si igitur Christus noster Parens optimus, sinu planè suo, suos fideles excipit, quid mirum si Virgo Mater eosdē manibus suis in eundem sinum deportat? De sinu hoc Saluatoris, ipsius cælestes agnoscens delicias concinebat Sponsa Cant.* 1. *Meliora sunt vbera tua vino, fragrantia vnguentis optimis*. Verè pectus, & vbera, quæ in sinu illo fælicissimo sunt Christi, Abrahami nostri misericordissimi, meliora sunt vino sæculi huius, idest, omnia sæculi huius oblectamenta, voluptatumque illecebras transcendunt.

Christus animas fidelium sinu suo tanquam sinu Abrahæ excipit.

Pectus ac præcordia Christi meliora sunt vino. i. Mundi oblectamentis.

54. Hinc B. Virgo S. Brigittę reuelauit, se B. Hemingo Episcopo Aboensi, qui conciones omnes à laudibus ipsius inchoabat, in morte adfuturam, in cælumque animam eius deducturam: Sed ipsius verba Deiparæ in Reuelat. Extrau. cap. 104 audiamus: *Dic Episcopo illi, qui omnes prædicationes suas inchoare solet à laude mea, quod ego volo esse ei in Matrem, & eius animam Deo præsentare*. Eidem sanctæ lib. 4. Reuel. cap. 125. *reuelatum eundem morte facillimâ obiturum, quod & factum. Nam cum se posuisset ad orationem, reddidit Spiritum. Amicus hic Virginis adeo ipsius auxilio in omni virtute profecerat*, vt, quemadmodum ibidem dicitur, *maximè fuerit abstinētiæ, & zelum Dei habens nec metu, nec amore, nec damno reticuit veritatem*. Non minorem apud Virginem in morte inijt gratiam alter Concionator, qui concionem suam semper aliquo de eius virtutibus, gratijsque exemplo terminabat. Cum enim morti esset proximus, Deiparæ suauissimo aspectu recreatus, auxilioq; contra Dæmonum insidias confirmatus est, incredibilique lætitiâ perfusus, & laudes Virgineas, & suum ipse sibi epinicium, nequicquam frementibus orci satellitibus, suauissimè concinens in manus Virginis benignissimæ, animam reddidit.

B. Hemingus Episcopus conciones omnes à laudibus B. V. inchoabat.

B. Hemingus positus in oratione Spiritū Deo suauissimè reddidit.

B. Hemingus vir maximę abstinentiæ, & zeli Dei, vt nullo metu aut amore reticeret veritatem.

55. Et verò si Regius Psaltes, summâ in benignissimum creatorem suum fiduciâ, adhuc antequam Dei filius pro animabus nostris dilectam animam suam poneret, agnoscens, quod ipse animas nostras cælis, manibus suis inueheret, ausus est confidenter eum deprecari: *In manus tuas Domine commendo spiritum meum;* quanto potiori iure sentire debemus, animas ex ergastulo corporis eductas, manibus proprijs à Deipara in cælos importari? quantò maiori confidentiâ ea nobis obsecranda est, vt animas quoque nostras in manibus illis omni acceptione dignissimis, dum ex hoc mūdo versamur commendatas sibi habere non dedignetur?

David Spiritum suum in manus Dei commēdaret ausus est, quanto magis nos eundem B. V. commendabimus?

56. Quod si Salomone attestante Sap. 3. Iustorum animæ in manu Dei sunt, & non tanget eas tormentum mortis; Quanto magis censendum est easdem quoque ex hac vita, corporisque carcere emigrātes in manu eiusdem Dei Matris futuras? siquidem illa in omnibus, quoad fieri potuit Cōditorem suum, vti sæpe dictum est, æmulari studuit, ac proinde sicut largissimæ illæ Dei creatoris manus, quibus animas initio condidit, easdem illis eisdem amantissimè recipit, inque sinum suum quodammodo reponit, ita facit, & Virgo nostra benignissima.

Sicut Deus animas quas manibus suis condidit easdem illis suis manibus recipit, sic facit etiam B. V.

57. Vnde Bernardinus Bustius Part. 3. ser. 4. mysteria Virginei Nominis, eius literis contenta euoluens, literam M. ait significare Manum: *Beata Dei Genitrix Virgo in sacra scriptura*, inquit ille, *appellatur Manus Dei, de qua illud Deut.* 33. *exponi potest: Omnes sancti in manu eius sunt. Sicut, & illud Iobi cap.* 12. *In cuius manu est anima omnis viuentis. Per Manum hanc nobis Deus tribuit bona Paradisi. De hac David Psal.* 74. *Extendit manum suam in retribuendo. Per ipsam etiam electo suo succurrit; Manus mea auxiliabitur ei Psal.* 88. *Per ipsam quoque eundem saluat: fiat Manus tua, vt saluet me. Psalm.* 118. *& Psal.* 143. *Et mitte Manum tuam de alto, libera me, & eripe me.* Idem vir pijssimus, per hāc Dei Manum Virgineam tot beneficia se accepisse, accepturumque se in posterum animaduertens, sic concludit: *Gratias igitur tibi ago Domine IESV Christe, quia posuisti super me Manum tuam. Psal.* 131. *Gratias, quod aperias Manum tuam, & impleas omne animal benedictione. Spero autem quod ad Regnum cæleste me perducet, siquidem canebat David Psal.* 138. *Quoniam illuc Manus tua deducet me, & tenebit me Dextera tua. Hęc est Manus illa Dei de qua Sapiens: Iustorum animæ in manu Dei sunt. Hæc est Manus illa Dei fortissima, quæ Dæmones prostrauit, quam ob causam omnes Angeli eam benedixere, siquidem idem Sapiens cap.* 10. *ait: Victricem Manum tuam laudauerunt pariter: Hæc est Manus illa Dei, quæ sibi deuotum, peculiarique pie-*

B. V. est Manus Dei in qua sunt oēs sancti.

Per B. V. tanquā per Dei Manum eripimur a malis, & saluamur.

Gratię agēdę sunt Christo quod nos per B. V. tanquam Manū suam adiuuet, &c.

B. V. Manus per quam ad Regnum cæleste perducimur.

pietatis affectu addictum protegit, *ac defendit*; *cui proinde Dominus dicere non dedignatur Iſa.* 51. *Sub Vmbra Manus meę protexi te. Hęc eſt Manus illa quę non eſt abbreuiata, ad ſubuenĩẽdum, videlicet ſuis clientulis. Denique Manus hęc eſt Manus tornatilis ob celeritatis ad nobis ſuccurrendum ſtudium, eſt aurea, quia Manus eſt ſupremi Numinis.*

B. V. Manus aurea tornatilis plena hyacinthis.

Quemadmodum enim aurum omnibus ſupereminet metallis, ita Virgo poſt DEVM creaturas omnes excellit. Eſt plena hyacinthis, operibus planè cęleſtibus, ac miraculis, inter quæ non in poſtremis numerandum videtur, quod animas precioſiſſimo filij ſanguine redemptas, hyacinthiſque longè precioſiores, è Dæmonis faucibus ſæpiſſimè ereptas, ſacratiſſimis illis ſuis manibus in beatam illam, ſempiternamque gloriam deuehat.

58. Quam apte porrò Virgo noſtra Dei manibus conferatur videamus: In primis Manus Dei animam interire non ſinit. Vnde S. Epiphanius lib. 2. cont. hæreſ. cap. 36. Sapientis illo teſtimonio: *Iuſtorum animæ in manu Dei ſunt*, *animæ immortalitatem, æquè ac reſurrectionem corporum comprobauit*. Anima enim in morte non interit, ſed ſupereſt, viuit, degitque in manu Dei, vt illam in fine mundi corpori iterum vniat, reſuſcitet, ac beet. Hinc Theophilactus in cap. 8. Matt. *Anima*, inquit, *è corpore egreſſa, in mundo non errat neque vagatur, vti Gentiles putauere: Iuſtorum enim animæ in manu Dei ſunt; peccatorum verò animæ, & ipſæ hinc abducuntur in gehemnã, vt anima diuitis Epulonis.* Eandem beantẽ immortalitatẽ, omni interitu liberrimã illi dat Virgo beatiſſima, dum ſuis precibus, ac patrocinijs, quaſi quibuſdam manibus, eam continet, ac præſeruat, ne in mortem ſecundam, poſt admiſſum lethale peccatum, quæ eſt mors prima animę, prolabatur.

Iuſtorũ animæ in manu Dei sũt, quia immortales ſunt.

B. V. animabus beantem immortalitatem tribuit, dum eas in cęlũ deducit.

59. Anima in manu Dei eſt, ideſt, in peculiari curâ, prouidentiâ, tutelâ, protectione, conſeruatione, remuneratione, beatificatione, ac glorificatione. Quæ officia omnia animabus corpore ſolutis Virgo beatiſſima, affectu plane materno, dum illas ad cælum deducit, impendere conſueuit, ſicut puer manu Matris, aut Nutricis vlnis ſuſtentatur. adeo vt & illa verè poſſit cum filio Oſeæ cap. 11. 3. *Ego quaſi Nutritius Ephraim portabam eos in brachijs meis, & neſcierunt quoniam curabam eos.* Illa nimirum vox Virginis communis cum filio eſt Iſa. 49. *Numquid poteſt mulier obliuiſci infantem ſuum, vt non miſereatur filio vteri ſui? Etſi illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiſcar, ecce in manibus meis deſcripſi te.* Vnde dicere poteſt cum eodem filio Ioan. 10. *Ego vitam æternam do illis, & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quiſquam de manu mea.* In eius enim manibus, ceu vngue adamantino, ipſius dilectorum animę ad inſtar indelebilium characterum ſunt conſcriptæ. In manibus denique Virginis animæ hinc emigrantes velut ſinu Matris abſconduntur. Audiamus deuotum Richardum à S. Laur. libro 2. cap. 1. *Sicut puerulus timens canem fugit, & clamat ad Matrem, ſicut quicunque vehementer tentatur, & morſum Diaboli vel cuiuſcunque tentationis pertimeſcit per operationem, ad Matrem pietatis debet confugere.*

In Manibus B. V ceu vngue adamãtino animę sũt inſtar characterum deſcriptæ.

60. Eædem animæ in manu Deiparæ ſunt, velut annuli in manu Reginæ, quas nimium quantum diligit, eo quod imago Regis ſui ipſis inſculpta ſit. Sic enim olim dilectorum imagines annulis inciſæ geſtabantur. Hinc Dominus Ierem. 22. 24. iuſtiſſimam ſuam indignationem in Regem Iechoniam volens oſtendere, dicebat: *Viuo ego, dicit Dominus, quia ſi fuerit Iechonias annulus in manu dextera mea, inde euellam eum.* Hinc narrat Cicero lib. de Finibus, de Epicuro: *Eius Imaginem non modo in tabulis noſtri familiares, ſed etiam in poculis, & annulis habent.* Annulus enim, vt ait P. noſter Sanchez in cap. 49. Iſa. 16. & in Ieremiæ locum citatum metonomycè ponitur pro Imagine palæ annuli inſculpta. Hæc autem Imago erat eorum, quos impenſius amabat, vt per eam, ipſos quaſi ſemper in oculis haberent.

Animæ in manu B V. sũt ſicut Annuli præcioſi in manu Reginæ.

In annulis charorum Imagines ſculpebãtur.

61. Porrò annulos hoſcè digito, minimo proximo, quem Annularem vocamus, inſeri conſueuiſſe etiam nunc compertum eſt, ac potiſſimum de cauſa, quod hic digitus ſit cordis, ideo ab Aegyptijs ſtatutum, vt is annulo, quaſi Coronâ cingatur. Vnde eundem Sacerdotes ſacrificaturi odoribus illinebant. Cauſa erat quod Anatomici compererint, neruulũ à corde natum per dorſum eo tetendere, in eoque deſinere. Vnde, & digitus cordialis appellatur. Si ergo animas, è corporibus emigrantes Virgo glorioſiſſima, velut annulos in digito cordiali geſtare nõ dedignatur, oſtendit reuera cordiali planè amore ſe in eaſdẽ affectã eſſe, ſingulariq; plane charitate animitus, medullituſque complecti. Hinc pij nonnulli B. V. clientes, vt tanto eius amori par reddidiſſe videantur, ſacram eius effigiem, annulis inſertam in ſiniſtro annulari potiſſimũ digito ad quẽ vna è venis cordis deriuatur, circumferunt, dulcem eiuſdẽ memoriam ea ratione recolentes, vt re-

Digitus annularis eſt digitus cordis vnde annulo tanquã corona cingi ſolet.

Pij Viri annulos B. V. Imagine inſignitos geſtare ad eiuſdẽ memoriam recolendum ſoliti.

ip-

ipsâ dicere videantur: *Si oblitus fuero tui Ierusalem, obliuioni detur dextera mea,* amorē illum suum tenerum, fixo in eius Imaginem osculo, contestantes.

In manibus B.V. animæ sanctæ sunt velut sydera.

62. Sunt etiam animæ ex hac vita decedentes quasi sydera in manibus Deiparæ. Sic S. Ioannes Apoc. 1. vidit in dextera Christi stellas septem, Prælatos scilicet totidem Asiæ Ecclesiarum repræsentātes. Vnde Ioachimus Abbas septē has stellas intelligit septem Planetas, qui viros aliquos quolibet sæculo sanctimoniæ luce radiantes denotant. Atque ita primam stellam censet primo sæculo fuisse Adamum, actâ iam pœnitentiâ. Secundam Noe, tertiam Abraham, quartam Moysem, quintam Dauid; sextam Ioannem Baptistam, Septimam Eliam in fine mundi. Quod si illas septem stellas, cum P. Ludouico Alchazar vt septem gemmas, instar stellarum annulis totidē infixas, vel insulptas, accipiamus, mirus amor Virginis amicorum suorum animas enitescit, siquidem illas, velut preciosissimas gemmas, ad instar stellarum scitillantes, pulcherrimis annulis inclusas in manibus suis gestare non dedignatur. Moris porrò olim fuisse gemmas instar stellarum annulis inserere testatur Cælius Rhodiginus lib. 6. cap. 12. vbi sic loquitur: *Scribit Damis sapientum Indorum Principem Iarcham tam scitè, tamque doctè annulos septem compegisse, qui & stellarum septem nomine essent præsignes, vt Apollonium Tyraneum dono acceptos, singulis diebus singulos iuxta dierum nomina eis distinguentem gestasse proditum sit,* Pari modo has septem stellas dicere possumus in manu Virginis esse septem annulos cum totidem gemmis, siue syderibus quibus aliquod stemma, siue insigne exculpatum erat. Agnouit annulos aureos, gemmas, moniliaque preciosissima in manibus, sinuque Virginis esse clientulorū ipsius animas, ipsam miro splendore à vertice capitis totam exornantes S. Bonauentura dum Psal. 58 sibi morienti, illo schemate, ac ornatu eam optat occurrere: *Eripe,* inquiens, *me de inimicis meis Domina mundi, exurge in occursum meum Regina pietatis. Aurum obrizum in ornamentis tuis, Sardius, & topazius in diademate tuo. Iaspis, & Amethystus in dextera tua, Berillus, & chrysolitbus in sinistra tua. Hyacinthus, & Athates in pectore tuo, carbunculi scintillantes in monilibus tuis; Sapphyrus, & Smaragdus in ditigis tuis.* Quibus preciosis lapidibus animas fidelium Manibus Deiparę reclusas sine dubio significari intellexit.

Quosnam sanctos illæ 7. stellæ in manibus Christi designarint?

B. V. animas velut gēmas in manu sua gestat.

Apollonius Thyaneus septem annulos septē gemmis insignes in dies hebdomadæ singulos gestabat.

63. Etsi verò omnes animæ gemmæ, stellæ, aureique annuli in manu Virginis sint, sunt tamen potissimum Ecclesiæ Præsulum, doctorumque virorum, qui sapientiæ suæ splendore orbem illustrarunt. Vnde Daniel 17. *Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui ad iustitiam erudierint multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates.* Hos Virgo, hic etiam dum viuunt, in manu sua gestat, eosdem honorando, dirigendo, gubernando, protegendo, sub vmbra manus suæ ab hostium incursibus confouendo. Hos illa tanquam Ecclesiæ, imo suos oculos, diligit. Postquam verò eorum animæ de hoc mundo emigrant, easdem ambabus quasi excipit amplectiturque, manibus, inque felicem illam, ęternamque patriā, sine fine immortali luce radiaturas trāsmittit; euaduntque stellę nouâ quadam luce pulcherrimæ, quæ Virgineum verticem sydereo splendore coronant de qua Corona Ioannes Apoc. 12. *In capite eius Corona stellarum duodecim.* Quas stellas cōtemplans Richardus à S. Laur. libro 12. ser. 1. de Assumpt. *Duodenarius,* inquit, *numerus est vniuersitatis. duodecim ergo stellæ, sanctorum est vniuersitas, qui per fidem Trinitatis in quatuor mundi partibus saluati sunt per eam, in diesque saluantur. Ab ipsa enim habuerunt illum, per quem vicerunt, Christum videlicet, cuius auxilio triplicem hostem vicerunt, & à quo victores coronati sunt. Omnibus enim sanctis Christum, Dei virtutem, & Dei sapientiam peperit, qui & ipsos pugnare docuit cum antiquo serpente, & eius suffulti præsidio, de hostibus triumpharunt. Habuerunt nihilominus per eius exempla, mysterium, vel quasi artificiū trinam mundi concupiscentiam expugnandi; exemplo eius paupertatis; concupiscentiam oculorū; exemplo Virginitatis, concupiscentiam carnis; & vitæ superbiam, exemplo humilitatis. Ipsi igitur, sicut, & filio conuenit illud Apoc. 19. In capite eius diademata multa. Per illā n. Christū habuerunt, per quā omnes victorię obtineatur.* Propterea dicitur Zach. 6. *Sume à transmigratione aurum, & facies inde coronulas, & ponas eas in capite IESV, quia omnes sanctorū victorię ei, quemadmodum & Matri, adscribi debent. Denique sicut Paulus Philippenses, & Thessalonicenses vocat Coronam suam in Domino ad Philip. 4. & 1. Thess. 2. quia nimirum exhortatione, & informatione sua, in agone certaminis permanserunt* Sic Maria omnem fidelium congregationem potest nō immerito Coronam suam in Domino nūcupare. Ipsam enim omnes sancti coronant quodammodo, suas ei victorias, & coronas adscribentes, qua mediante, & per quam post DEVM sciunt se coronatos. Vnde 24. Seniores, per quos 12. veteris

Prælati stellę sunt in manibus B. V.

12. stellæ in capite B. V. est sanctorū vniuersitas, quibus ipsa coronatur, cum per ipsā habuerint eum, qui eis merita contulit.

In B. V. capite diademata multa, quia per illam omnes victoriæ obtinentur.

teris antiqui Patriarchæ, 12. Apostoli, atque adeo sanctorum vniuersitas designatur Apoc. 4. *coronas suas ante Thronum hunc animatum cælestis Agni mittere perhibētur, quia nimirum agnoscebant, se non suis, sed Christi, Virginisque de quâ humanam Naturā, sanctorum omnium Coronator assumpsit, meritis ac gratia fuisse coronatos. Vnde dum eas ante Thronum illum collocant, in vertice Mariæ eas ponere videntur.* Hæc ferè Rich.

24. Seniores coronas suas ante Thronū B.V. mittebant, scientes se per eius merita coronatos.

64. Ex quibus licet inferre piorum, sanctorum, ac doctorum Virorum præsertim animas, dum ex hac vita in alteram beatiorem commigrant non modo manibus Virgineis veluti gemmas, annulos, stellas gestari, verumetiam in altera tanquam sydeream coronam in eiusdem sacratissimo, ac venerando illo vertice, sub quo omnes Angelorum Hierarchiæ prosternuntur, collocari. Vnde cuilibet huiusmodi sanctæ animæ paucis immutatis dicere possumus illud Isaiæ, vniuersali dictum Ecclesiæ cap. 62. 3. *Eris Corona gloriæ in manu Dominę, & diadema Regni in manu, & vertice Dominę tuæ.*

Sancti velut coronæ stellatæ in capite B.V. gestantur.

65. In manu Virginis Matris sunt etiā animæ nostræ, vt à Dæmonum insidijs, iustissimâque irâ superni Iudicis protegātur. Cum enim manus illas Virgineas, omni veneratione dignissimas, quibus Incarnatum Verbum pauperculis illis panniculis fascijsque toties inuoluit, quibus idem tanta cum pietate in sua infantia circumtulit, in Aegyptum fugiens gestauit, intuetur, cor nimirum ei tenerescat atque ad instar ceræ emolliatur, ac liquescat, iramque in mansuetudinem, benignitatemque conuertat necesse est. Vnde Magnus ille Oriētis Imperator Leo cognomento Philosophus Hom. de Assumpt. B.V. de Virgineis hiscé manibus earūque vi, ac exergia præclarissimè pronunciauit: *Reueretur Deus suam sanctissimam Arcam; benignumque se exhibet ijs, qui benignitate sunt indigni, pœnas soluit, & iustitiæ lancem declinat, alioque vertit, prout tuam dignitatem, quasi personarum acceptor factus, extensionem manuum tuarum reueritus, quæ tanquam vehiculum DEVM gestarunt. Neque enim fieri potest, vt manus illas expansas nō aspiciat, quin inflectitur ad misericordiam, & debita clementer remittit, eosque quos supplicijs mactare pareret, beneuolentia sua dignatur.* Hæc ille. Quare iure merito hic illud Ezech. 3. vsurpare licet: *Manus Dominę nostræ erat mecum, confortans me.* Verè enim dum Manus Virgineæ animas ex hac valle miseriarum in felicem illam patriam deportant, easdem contra Tartareorum hostium insultus, insidiasque corroborant, planeque reddunt imperterritas, siquidem omnipotentibus illis Dei Genitricis manibus se sentiunt corroboratas, simul ac protectas.

In manibus B.V. sunt animæ nostræ, vt à Dæmonibus, & ira Iudicis protegantur.

Christus extensionem manuum B.V. quibus eū baiulauit, reueretur.

66. In Manibus denique Deiparæ sacratissimæ sunt animæ, velut suauissimi flores, lilia, rosæque, velut balsamum aromatizans, velut suauissimos odores exhalantia myrhothecia, quorum fragrantiâ mirificè ipsa recreatur. Vnde suauissimos hoscé odores persētiscens Ecclesia, concinebat: *Sancti tui Domine florebunt sicut lilium, & sicut odor balsami erunt ante te.* Hinc Apost. *Christi bonꝰ odor sumus* 2. Cor. 2. 15. Animas porrò sanctas esse flores, rosas, ac lilia ratione prædita indicauit Sapiens Eccli. 39. cum eis tanquam rationabilibus creaturis diuino quodam enthusiasmo, oestroque percitus ita loquitur: *Obaudite me Diuini fructus, & quasi rosa plantata super riuos aquarum, fructificate. Quasi Libanus odorem suauitatis habete. Florete flores quasi lilium, & date odorem, & frondete in gratiam, & benedicite Dominum in operibus suis.* Huiusmodi floribus fructibusque diuino amore languens aliàs Virgo nostra refocillari cupiebat, cùm dicebat: *Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.* Hinc sanctissima illa anima Religiosissimi Simeonis Sacerdotis, ab eodem sapiente varijs tam cæli, quam terræ creaturis, ac præsertim floribus, rebusque odoriferis comparata est. Eccli. 50. *Quasi flos rosarum in diebus vernis, & quasi lilia, quæ sunt in transitu aquæ, & quasi thus redolens in diebus ęstatis, & quasi thus ardens in igne.* Quid mirum igitur, si manibus suis clientulorum suorum ex hac mortalitate migrantium in cælos libentissimè, magnā animi sui voluptate, ac lætitiâ in cælestis Paradisi transferat viridaria? siquidem felices huiusmodi animulæ, rationales flores, lilia, rosæ, Libanus, thus, balsamumque sunt, suauissimos vernantium virtutum odores Christi toto orbe diffundentes, eundemque, ac præsertim Deiparam illas gestantem manibus, mirâ fragrantiâ refocillantes. Vnde Seraphicus Doctor Psalm. 58. illi modulabatur: *Myrrha, thus, & balsamum in manibus tuis. Hinc S. Norbertus Episcopus, vt scribit Hugo Præmonstratensis, post obitum cuidam sui ordinis Religioso se visendum in primis in propria sua effigie præbuit, mox mutatus in miri candoris florem, ab Angelis in Hortos illos cęlestes transplantandus, importatus est.*

In B.V. manibus sanctorū animæ, velut suauissimi flores sunt.

S. Norbertus post suum obitum se specie floris miri candoris visendum exhibuit.

67. Ex hiscé, alijsque causis manifestū euadit non modo ab Angelis, quemadmodum Lazarus, sed etiam à gloriosissimæ

simæ Deiparæ manibus piorum animas, corporeis hiscè nexibus solutas, ab hoc exilio in beatam illam patriam deportari, eoque pietatis officio mirificè, tanquam suauissimorum florum, odore recreari, easdemque incredibilem, tutissimamque securitaté, ne ab æterna morte, Cacodæmone, Tartaroque lędantur, adipisci. Vnde illi piè canere consueuit Ecclesia; *Maria Mater gratiæ, Mater misericordiæ, tu nos ab hoste protege, & hora mortis suscipe*; suscipe, inquam, quemadmodum Pater æternus Spiritum dilectissimi sui filij in Cruce morientis, seseque illi cómendantis, suscepit; vel quemadmodū gloriosi Stephani lapidibus obruti Spiritus à Christo susceptus est, postquam orauit: *Domine IESV accipe Spiritum meum.* Vnde piè hác ob causam Dominam rogabat S. Bonauent. Psal. 30. *Ad te Domina clamaui, dum tribularetur cor meum, & exaudisti me de vertice collium æternorum. Educ me de laqueo, quem absconderunt mibi, quoniam tu es susceptrix mea. In manus tuas commēdo Spiritum meum, totam vitam meam, & diem vltimum meum.*

Roganda B. V. vt animas nostras è corporibus egredientes in manibus suscipiat.

68. Agnouit hanc animarum ex his carnis vinculis solutarum in manibus, protectioneque Deiparæ securitatem idem S. Bonauent. Psalm. 70. dum illi ita modulatur: *In te Domina speraui, non confundar in æternum, in tua misericordia libera me, & eripe me. Propter multitudinem iniquitatum mearum oppressus sum vehementer. Facti sunt hostes mei in capite meo, subsannauerunt, & deriserunt me. Vide Domina quoniam tribulor, expande manus tuas, succurre pereunti. Ne moreris propter gratiā Nominis tui, vt efficiaris mibi in gaudium, & salutem.* Et Psal. 76. vbi fiduciæ suæ in Virginem fructus magna animi gratitudine commemorat: *Voce mea ad Dominam clamaui, & sua gratia intendit mibi. Abstulit à corde meo mœstitiam, & suauitate sua cor meum dulcorauit. Formidinem meam erexit in confidētiam bonam, & suo aspectu mellifluo mentem meam serenauit. Adiutorio sancto eius euasi pericula mortis, & de manu Crudelis subterfugi. Gratias Deo, & tibi Mater pia, de omnibus, quæ assecutus sum à pietate, & misericordia tua.* Idem Pater Seraphicus Dei iudicium in morte expauescens Psal. 72. sic ipsius protectionem postulabat: *Auertatur à me ira Dei per te, placa eū meritis, & precibus tuis: in iudicio pro me assiste, coram eo suscipe causam meam, & meā sis Aduocata.* Vt porrò ostendat facundissimum quendam esse Mercurium Deiparam in hac nostra apud filium intercessione Psal. 78. sic ei loquitur: *Sit eloquium tuum dulce coram ipso, & coniunge me illi, qui me redemit. Vox tua dulcis super omnem melodiam, harmonia Angelica ei non valet comparari. Distilla mibi tuarum suauitatem gratiarum, & tuorum charismatum fragrantiam, & odorem.*

S. Bonauent. in B. V. fiducia, & securitas.

B. V. aspectu suo mellifluo serenat mētem.

Per B. V. auertitur ira Dei à nobis eiusque precibus placatur.

69. Mortis suæ denique præsidem, & Mercurialem quandam Virgulā animas è corporibus euocantem Deiparā agnoscens idem S. Bonauentura Psalm. 113. vt morti eius assistat ita deprecatur: *In exitu animæ meæ de hoc mundo, occurre illi Domina, & suscipe eam. Consolare eam vultu sancto tuo, aspectus Dæmonis non conturbet eam. Esto illi scala ad Regnum cælorum, & iter rectum ad Paradisum Dei. Impetra ei à Patre indulgentiam pacis, & sedem lucis inter seruos Dei. Sustine deuotos ante tribunal Christi, suscipe causam eorum in manibus tuis.* Quare Auctor Anonymus Coronatum B. Virginis ait hanc Virginis in morte nostra assistentiam esse vnam, ex illis lucidissimis sydcribus sacrum illius verticem coronantibus; docetque illam Materna prorsus beneuolentiá cum filio, comitantibus Angelicis hierarchijs nobis adfuturam. Hoc enim sibi voluisse sapientem cum dixit: *Obuiabit ei quasi Mater honorificata.* Quod parabolā illā 10. Virginum, quæ dicuntur, accensis lampadibus exijsse obuiam sponso, & sponsæ, Christo videlicet, & Mariæ, declarat S. Hieronymus denique ad quandam Virginem scribens: *Qualis erit, inquit, illa dies cum Maria Mater Domini, choris occurret tibi comitata Virgineis?*

B. V. in morte nostra Assistentia est vna ex stellis 12. ipsius Coronæ.

B. V. in morte nostra obuiabit nobis quasi Mater honorifica-ta.

B. V. in morte nobis aderit choris comitata Virgineis.

70. Experta est hanc Virginis cum filio in morte assistentiam, atque præsidium B. Dorothea Vidua Prutena, quæ mira semper pietate ferebatur in Virginem, siquidem adhuc ætatis anno septimo, quouis die Sabbathi pane, & aqua contenta in eius honorem ieiunabat, moremque hunc ad extremam vsque senectutem seruauit; Vnde pietatem eius magis accensurā Deipara, numeroso Angelorum, beatorumque Ciuium sociata cœtu, ipsam materiá planè pietate inuisit, tantoque Dei amore accendit, vt licet asperrimā hyeme, solā tenui tunicá, & humili palliolo vteretur, nihilominùs ex ardentissimo in DEVM amoris ęstu corpus eius, quasi in summa estate, abundanti sudore diffueret. *Æstiuo verò tempore idem mentis ardor externum calorem superabat, efficiebatque vt sine molestia, solis ardorem ferret.* Ardorem hunc diuini amoris excitabat potissimùm profundissima Christi, eiusque Matris dolorū contemplatio. Hinc aliquando post sacrosanctam sumptam Eucharistiā, crucia-

B. V. Angelis comitata B. Dorotheam inuisit, tanto que ardore Diuino accēdit, vt asperrima hyeme palliolo tenui amicta sudaret.

Amorem B. Dorotheæ accendebat Christi, eiusque Matris dolorum meditatio.

ciatiuum eorundem meditatione immersæ, acerbissimum cordis dolorem patienti, apparuit Saluator cum Matre suâ dilectissimâ, plurimisque sanctis, cordisque eius quinque sagittas suauiter infigens: *Dorothea*, inquit, *filia mea, vt ego pro te, sic tu pro me dolorem patiare. His alijsque pietatis totius vitæ decursu in honorem Dei Matris iteratis exercitijs, id tandem est commerita, vt sub finem vitæ idem sponsus, & Sponsa, Christus, eiusque Mater venirent obuiam ei, ipsamque Dei Filius, suo corpore manibus proprijs porrecto (: ò rem admirandam, ò amorem incredibilem:) pasceret.* Atque ita tam copioso instructa viatico, accensaque amoris lãpade sponsos in cælum proficiscentes, beatissimis sociata Spiritibus, felicissimè ingenti perfusa lætitiâ subsecuta est.

B. Dorotheæ acerbissimos cordis dolores patienti Christus quinque sagittas infixit.

71. Eandem Diuinæ Matris cum filio in morte experiri meruit assistentiam Sãctimonialis Nomine Metildis ex Monasterio S. Gertrudis, de qua scribit Landspergius lib. 5. Vitæ ipsius cap. 6. hæc cum grauissimum cordis dolorem pateretur, diũ varijs egritudinũ doloribus cruciata ad extrema deuenit. Data illi fuit denique extrema vnctio, qua armaretur ad prælium cum antiquo serpente subeundum. Adfuit mox Christus cum Matre sua Sanctissima huic functioni. Dum Sacerdos ipsius liniebat oculos, benignissimus Dominus ad eam cõuersus ei omnem suæ pietatis aspectum communicauit, mellifluosque suo corde erga ipsam ferebatur, radiosque Diuini splendoris eam ita perfundebat, vt omnes oculorũ suorum effectus illi communicare videretur. Vnde oculi huius Dei seruæ ex diuinę pietatis abundantia effundere quẽdam liquorem oleo simillimum videbãtur. Dum os infirmæ vngebatur, Christus Dominus dulcissimum illi porrexit osculum, conferendo illi omnes illos sui sacrati oris suauissimos fructus. Dum recitarentur Litaniæ ad illa verba. *Omnes Sãcti Seraphin, & Cherubin orate pro ea*; visa fuit ingens Seraphinorum, cherubinorumque copia, qui reuerenter, magnaque cũ festiuitate pro illa Sancta anima inter se locum quendam particularem præparabant, iudicantes eam ob ipsius virtutes dignam, quæ inter eos commoraretur, & maximè ob Virginalem ipsius, Angelicamque puritatem. Vbi ventum est ad illud: *Omnes Sancti, & Sanctæ Dei*; videbantur omnes assurgere, & genu flectendo, maxima cum reuerentia, & alacritate offerre sua merita pro illa in similitudinẽ preciosissimorum donorum, vt postea ipse eadem illa dona suæ electæ in augmentum eius gloriæ, & lætitiæ exhiberet. Finitâ extrema vnctione Christus Dominus peramanter eam suis vlnis amplexus, vulneri lateris sui eius os applicuit, atque ita duobus diebus dulcissimo cordi eiusdem sponsi ore applicita perdurauit. Cum denum à Sanctimonialibus diceretur: *Eia ergo Aduocata nostra*; infirma suauiter cum B.V. colloquendo, eidem omnes sorores commendauit, illam obsecrando vt pro sua in omnes charitate, sub sua protectione totum Monasterium digneretur acceptare, eique benedicere. Quibus votis B.V. libenter annuisse visa est, dum manu sua dextera attigit manũ infirmæ. Cum illud legeretur: *Aue IESV Christe*; totum illum diem, quem sibi postremum illuxisse putabat, in repetendis hiscè verbis: *IESV bone*; insumpsit, ita vt Nomen hoc diuinissimum imis eius cordis medullis infixum videretur; cuius dulcedine dolorum suorum omnẽ acerbitatem temperabat. Cum iam tẽpus aduenisset Completorij dum caneretur illud in honorem Deiparæ: *Aue Sponsa Regina Virginum Rosa sine Spina*; aduenit illico gloriosissima Virgo Mater, & visitãdo infirmam suis manibus sacratissimis eius animam specie iuuenculę pulcherrimæ quę ob diuturnas perpessiones venustissimis ornamentis erat decorata, excepit. Tunc demum Christus Dominus ob suę Diuinę Matris merita, maximamque illam dignitatem, qua Mater, & Virgo promeruit appellari, pectori infirmæ apposuit preciosissimum Monile, varijs gemmis mirabiliter coruscans, communicando illi hoc insuper speciale priuilegium, vt & ipsa Mater, & Virgo, ob maternam pietatem alijs exhibitam, appellaretur. Denique quinque Sacratissimis corporis eius vulneribus Dilectæ suæ ostensis, eamdem magna cum charitate salutauit, effecitque vt plagæ illæ ex se in primis sonum quendam suauissimum ederent, vaporem etiam efficacissimum, roremque copiosissimum, splendorem amænissimum effunderent, quibus benedicta illa anima in omnes æternitates erat recreanda.

Christus cũ Matre assistit morienti Sanctimoniali.

Cherubini & Seraphini morienti locũ præparant.

Sancti offerunt sua merita pro illa, vt ipsi augeatur gloria, & lętitia.

Tota die Iesu bone inuocat.

B.V. suis manibus animã excipit.

Idem Christus morienti 5. Vulnera ostendit.

72. Expertus est assistentiã Deiparę in morte Baro ille de quo Aniciẽsis Collegij Annuæ 1605. Hic cum Ciuicæ Congregationi esset adscriptus, essetque vir militaris, miro pro Christi amore moriendi ardebat desiderio. tantâ fuit in proximos charitate, vt fateretur supra suam iracundiam solem nunquam occidisse. Tandem cum in grauem morbum

Baronis cuiusdam B.V. Sodalis in morte fiducia ex protectione Deiparæ.

incidisset, & consodalibus ipsum solantibus cinctus, ipsi cum lacrymis cōdolētibus, ea reliquit, pietate verba plenissima. quæ omnem eis dolorem abstersere. Cum Cacodæmonem morti proximus, horrorem sibi incutientem, & scelesta suggerentem animaduerteret, verbis illis D. Martini: *Quid hic adstas cruenta bellua? Nihil in me funesti reperies*. additoque Psalmo *Miserere mei DEVS secundum magnam misericordiam tuam*, alijsque quas in in honorem Virginis vsurpare quotidie solitus erat precibus, vultu, voceque hilaritatem spirante exclamat: *En ego te Video Virgo pulcherrima. O' verè benigna parens, quæ præsto es semper tuis in calamitate: in manus tuas commendo spiritum meum.* O' fælicem, ac terque quaterque beatum Virum hunc cuius Spiritus manibus Virgineis commendatur! Quæ vis, licet validissima atque Tartarea, eam de manibus illis præpotentibus ereptura est? Potius clauam Herculi, quam animam Virgineis manibus commendatam extorseris.

Exemplo S. Martini Dæmoni moriēs insultat.

73. Quare præclarè Richar. à S. Laur. libr. 2. cap. 1. varias indagans causas, ob quas seruiendum Deiparæ, vigesimam nonam posuit hanc: *Quia salus nostra in manu illius est, vt ei dicere multo verius valeamus nos Christiani, quā dixerint Aegyptij Iosepho. Sal' nostra in manu tua est, respiciat nos tātū Domina nostra, & læti seruiemus Filio eius Gen. 47. Ipsa enim est causa salutis generis humani, & quædam ratio, ac complementum post Filium suum omnium, quæ facta sunt, & quæ futura sunt.* Quis igitur non animitus, non medullitusque seruiat Deiparæ, in cuius manibus animæ suæ saltem, atque adeo bonorum omnium complementum, æternam nempe beatitatem constitutam animaduertit?

Salus nostra est in manibus B.V secura.

72. Quam ob causam quod Orpheus libro de lapillis, Mercurio attribuit, habere nempe illum antrum quoddam, siue speluncam omnium bonorum commodorumque copiâ refertissimam, id lōgè potiori iure attribuendum est Matri summi, æternique boni, bonorumque omnium fonti post DEVM, ipsi videlicet sacratissimæ Deiparæ: quæ dum animam nostram in manibus suis saluat, & ad sempiternam felicitatem ad videndū in cælis clarè DEVM, quasi manu ducit, nobis mensuram bonam cōfertam, coagitatam ac superfluentem bonorum omnium in sinum nostrum infundit. *Vnde merito illam velut Mercurium, Prudentiam, seu Sapientiam cordis, nos manu per huius periculosæ viæ auia, deuiaque deducentem, & introducentem in terram illam viuentium, de qua canebat David: Credo videre bona Domini in terra viuentium*, appellare possumus; de qua idē Orpheus sic cecinit:

Mercurius habet antrū bonorū omnium refertissimum.

B.V Prudentia est, seu sapientia cordis, quæ nos ad æterna bona deducit.

At quemcunque virum ducit Prudentia cordis
Mercurij, ingreditur speluncam, plurima vbi ille
Deposuit bona, stat quorum prægrandis aceruus.
Ambabus valet hic manibus sibi sumere, & illa
Ferre domum; valet hic vitare incommoda cuncta.

In speluncā Mercurii reperitur plurimorum bonorum prægrandis aceruus.

75. Agnouisse visus est Antrum quoddam bonorum omnium esse Deiparam Sapientissimus Idiota cum velut Sapiētissimum Oraculum de tripode Phœbi illud pronunciauit: *Inuentâ Mariâ inuenitur omne bonum, ipsa enim diligentes se diligit, & seruientibus sibi seruit.* Agnouit, & Richardus à S. Laur. libr. 2. part. 1. cum inter varia motiua nostram voluntatem ad seruitium Deiparæ allectantia disquirens, sextum posuit hoc idem Idiotæ: *Quia inuentā Maria inuenitur omne bonum. Vnde ipsa ait Prou. 8. Qui me inuenerit, inueniet vitam, & hauriet salutem à Domino. Ecce vita gratiæ in præsenti, & salus æterna in futuro, & in his duobus consistit quicquid nobis ad bene fœliciterque viuendum necessarium est. Hinc de Virgine nostra beatissima dicitur: Prou. 18. Qui inuenit mulierē bonā, inuenit bonū, & hauriet iucunditatē à Domino, iucunditatē inquam duplicem, conscientiæ hic, lætitiæ in futuro.* Idem Rich. Deiparam magnū quoddā ingensq; bonum, diuitiasque incomparabiles, in ipsa, velut in antro Mercurij, reconditas agnouit, cum in secunda causa, ob quam illi seruiendum est, addidit: *Honorare siquidem Mariam thesaurizare est sibi vitam æternam. Nam vt ait Eccli. 3. Sicut qui thesaurizat, ita & qui honorificat Matrem suam. De hac Matre præcipitur potissimum: Honora Patrem, & Matrem tuam, vt bene sit tibi, & sis longæuus super terram, quam Dominus DEVS daturus est tibi.* Verè ipsa tanquam Pater, & Mater simul nobis honoranda est, quia humanato Dei filio, ipsa & Mater, & Pater quodammodo nobis extitit, dum non modo passiuè, vt Mater, verumetiam actiuè vt Pater, purissimum semen ope Spiritu S. subministrando, ad ipsius tēporalem generationem concurrit.

B.V. est quoddam Antrum Mercurii omnium bonorum copia refertum.

Qui inuenit Mariam inuenit omne bonum ac vitam æternam.

M. Mulier bona, qua inuenta, inuenitur omne bonum, & hauritur iucunditas à Domino.

Honorare Mariam, est thesaurizare.

De honorāda Maria potissimum habemus quartum præceptum.

76. Agnouisse visus est Beatam Virginem Antrum quoddam esse bonorum omnium Ioannes Patricius Romanus cum lectissima sua Coniūge pari nobilitate. Hi enim cum liberis carerent, quos bonorum hæredes relinquerent, suā hæreditatem Sanctissimæ Virgini Dei Matri voto obtulerunt, ab ea summis precibus assiduè petentes, vt in quod pium opus eam pecuniam potissimum erogari vellet, aliquo modo significaret. Quorum

Ioannes Patricius Romanus agnouit B.V antrū bonorum omnium dū eam hæredē instituit.

rum preces, & vota ex animo facta B. V. benignè audiens miraculo comprobauit. Nam 5. Augusti die noctu nix partem collis Exquilini contexit. qua nocte Dei Mater separatim Ioannem, & Coniugem in somnis admonuit, vt quem locum niue conspersum videret, in eo Ecclesiam ædificarent, quæ Mariæ Virginis nomine dedicaretur, se enim ita velle ab ipsis hæredem institui. *Cuius voluntati magna voluntatis promptitudine obtemperantes sumptuosissimam illam Basilicam S. Marię Maioris ingenti pecuniarum profusa vi ædificarunt, sperantes se à benignissima Virgine alia longe maiora atque immarcescibilia bona in cælis obtenturos.*

Martinus de Frangipanibus B. V. omniū suorū bonorum hæredem instituit.

77. Horum pientissimorum Côiugum exemplum secutus Martinus de Frangipanibus Segniæ, Vegliæ, Modrussiæque Comes, ex antiqua Aniciorum Romanorum oriundus familia prope Arcem suam Tersactum, eo in loco in quo S. Domus Lauretana post discessum ex Nazareth tribus Annis, septem mensibus, & diebus quatuor commorata est, Templum Diuinæ Matri, cum Monasterio Patrum Minorum de Obseruantia construxit. Anno Domini 1431. Libat hic aliqua ex diplomate illius fundationis exscribere, quæ miram illius Comitis in B. V. affectum spirant. Sic igitur ille: *Significamus omnibus, quod nos vna cum consorte nostra charissima Domina Vrsia Comitissa, considerantes quod sobole ex vtero nostro caremus, quam possessionum nostrarum relinqueremus heredem, elegimus pleno affectu, animo deliberato, ac tota voluntate habere sub Deo Patre, & Christo eius filio Beatam, Gloriosam Virginem Mariam pro nostra, heredumque nostrorum Patrona, & Domina, ipsamque specialiter elegisse, eidemq; nos tota deuotione adstringi. Proinde ad laudem Omnipotentis Dei, & B. M. V. honorem, & Christiani populi vtilitatem decreuimus ædificare à fundamentis Ecclesiam in honorem intemeratæ, & Gloriosissimæ Dei Genitricis V. M. ob spem, & deuotionem quam eidem gerimus. Atque vt clarè, ostendat pius Comes se in Deipara agnoscere antrū quod dam æternorum bonorum omnium, circa finē diplomatis hæc attexit. Iccirco per præsentes legauimus, & contulimus; bona videlicet omnia sita in Monte Tersatto; confidentes dei Saluatoris promissione, quibus, qui ob sui amorem relinquunt, pollicitus est restituere centena pro vno, & etiam vitam æternam daturum, vt etiā nos cohæredes facere dignetur, propterea ipsum Saluatorem D. N. IESVM Christum, & suam benedictam Matrem Virginem Mariam possessionum prefatarum, tenore præsentium Heredes instituimus, creauimus, & fecimus iure perpetuo, & irreuocabiliter. Imprecantes omnes, & eorum conscientiam onerantes, quod huic nostrę voluntati, donationique ausu temerario non cōtradicant nec quidquam minimum vsurpando, vel Christum Dominum, & eius Matrem exheredare præsumant; & si fecerint, tales temerarij cogantur respondere coram tribunali D. N. IESV Christi in die iudicij, nouerintque iusto Dei iudicio se exhæredi tandos de Regno cælorum. Iccirco omnes tales cuiuscumque status conditionis ac præeminentiæ existunt, qui hanc nostram donationem infringere studuerint, vel operam dederint, maledictionem, & indignationem Dei omnipotentis, B. V. M. beatorumque Apostolorum Petri, & Pauli totiusque curiæ cælestis, eo facto incurrant.* Sic Comes Deiparæ addictissimus, ac liberalissimus.

B. V. Morte sua seritatem nostræ mortis cicurauit.

78. Porrò inter hæc eximia bona, quæ à Deipara, tanquam ab antro Mercurij nobis emanant, illud in postremis non est numerandum, quod Morte sua, mortem nostram quodammodo cicurarit, eamque facilem, suauemque reddiderit adeo vt clientulorum ipsius mors placidus, iucundissimusque somnus esse videatur. Vnde mors eius ascēsus quidam per desertum, sed plenus delicijs censebatur. Quam ob causam iure merito tā dulcem, cælique delicijs redundantem Mortem Angelicæ mētes demiratæ sunt, dicentes: *Quæ est ista, quæ ascendit de deserto delicijs affluens innixa super dilectum suum?* Quæ verba ponderans S. Bernar. serm. 4. de Assumpt. *Hinc est quod, & ipsi curiæ cęlestis Principes, inquit, in consideratione tantæ nouitatis clamant non sine admiratione: Quæ est ista, &c. ac si manifestius dicant: Quanta est hæc, & vnde ei ascendenti de deserto affluentia tanta deliciarum? Nec enim vel pares inueniuntur delicię in nobis, quos in ciuitate Domini lætificat fluminis impetus, qui à vultu gloriæ voluptatis gloriæ potamur. Quæ est ista, quę de sub sole, vbi nihil est, nisi labor, & dolor, & afflictio Spiritus; ascendit delicijs spiritualibus affluens?* Hinc S. Damascen. orat. 1. de dormit. B. V. ipsam alloquens: *Quocirca non te mors beatam reddidit, sed ipsa mortem exornasti, vt quæ eius mæstitiam sustuleris, ac mortem gaudium esse plenum feceris. O res summe admirationis plenas. Mors odio, & execrationi prius erat, nunc commendatur ac beata censetur. Quę olim luctum, ac mærorem lacrymasque, & tristitiam afferebat, nunc gaudij, ac lętę celebritatis causa extitit.* Sic ille.

Mors B. V. fuit ascensus per desertū delicijs affluens, quas admirati sūt Angeli.

B. V. Mors beatificata nō reddidit, sed potius ipsa Morte beauit, ac exornauit, eiusque mæstitiam sustulit.

Vita nulla adæquatur Morti Deiparæ, nec vlla gaudia ipsius funeri.

79. Hinc S. Amadeus Episc. Hom. 7. Vitam potius, quam mortem, Virginis, ex hac vita decessum vocitandum arbitratur: *Orienti magis, inquit, quam morienti, & abituræ magis, quàm obituræ castra Dei, & ruunt obuiam ei exercitus militiæ cęlestis.*

Quę vita adęquabitur morti eius? Quæ gaudia funeri eius? Neque verò solùm mors Virginis Vita, sed vita ęterna, beatifica visione, ac fruitione Dei constans, appellanda est. Vnde rursus S. Damascen. orat. cit. *Ac proinde sacram tuam migrationem mortem haud quaquã appellabimus, sed somnium, aut peregrinationem, vel, vt aptiore verbo vtar, cum Deo præsentiam.* Quam ob causam Hesychius Hierosolymitanus serm. 2. de laud. Deip. inter varia eius elogia, illa præclarissima numerauit: *Virgo planta incorruptionis, Paradisus immortalitatis, mulierũ egregia, è Virginibus eleuata, præclarum Naturę nostræ ornamentum, gloria luci nostr, quę Euam pudore, Adamum comminatione liberauit.* Verè Virgo Planta incorruptionis extitit, cum sepulchro commissum corpus eius sanctissimum, nullis sepulchri iniurijs, non corruptioni, non cineri, non vermibus fuit obnoxium. Verè Virgo Paradisus extitit immortalitatis, cum, illa Mors sæuitiem, quæ in protoplastos in loco illo voluptatis debaccata est, amiserit, euaseritque vti diximus, sopor dulcissimus, & summa cum Deo per intellectum, affectumque vnio. Verè denique Virgo nostra Euam pudore liberauit. *Eua enim ab Adamo, quasi per Ironiam Mater cunctorum viuentium vocata est, cum illa pomum Adamo porrexerit, eique simul, atque vniuerso humano generi mortem propinarit, ac proinde potius Mater moriẽtium fuerit vocitanda. Dum ergo, moriente Deipara, Mors ipsius mansuescit, ac cicuratur, eiusque fidelibus amatoribus, ac clientulis ad instar somni euadit suauis ac iucũda, irrisione, ac scommate Eua liberatur, & verè, non autem Ironicè, Mater viuentium, beneficio obitus Deiparę, tam officiosi, ac benigni nuncupatur.*

Mors B.V. vita æterna visione, & fruitione Dei constãs, appellanda est.

Sara B.V. migratio, non mors sed sõnus, & cum Deo pręsẽtia appellanda.

B.V. Paradisus immortalitatis, quia.

B.V Euã pudore liberauit, & quomodo?

80. Cum igitur Morte Deiparæ, mors amatorum ipsius sit mansuefacta, dicamus illi, quod Abraham dixisse fertur Sarę; quæ typus extitit Virginis, postquã sublata est Mulier in domum Pharaonis Gen. 12. v. 15: dicamus, inquam illi: *Interficient me, & te reseruabunt; Dic ergo obsecro te, quod soror mea sis, vt benè mihi sit propter te, & viuat anima mea ob gratiam tui.* Reseruata es, ac præseruata, ò Virgo à crudelitate mortis. quæ in te suum aculeum, stimulumque amisisse visa est, dic ergo Patri æterno: quod soror mea es, siquidem vti per adoptionis gratiam excellentiorem filia es Patris æterni, ita ego quoque, pro modulo meo filius sum eiusdem Patris, atque ita iam in cæli curiam sublata ac translata impetra obsecro per viscera misericordiæ, per tranquillissimam illam tuam mortem, per passionem, mortemque dulcissimi filij tui, vt benè mihi sit propter te, eodem tuæ mortis suauissimæ bono perfruendo, & anima mea, vitâ illâ fœliciori, quę in Diuinæ pulchritudinis contemplatione, amoreque consistit, æuiternum viuat, ob tui gratiam, quam quidem copiosissimam totius vitæ decursu, sed tamen in tremendo illo mortis articulo mihi vberiorem ad hoc dari efflagito, vt suauem, mansuetamque tuæ illi, quam simillimam mortem experiri dignus inueniar.

Sara typus Deiparæ.

B.V præseruata à crudelitate mortis oranda vt suauem ac tranquillam mortẽ nobis concedat.

81. Similem gratiam à Virgine illa postulare visus est optimus eius S. Bonauentura, qui verba illa Abrahami ponderans in specul. cap. 6. humiliter eam rogabat. *O' Maria, ò Sara nostra, dic quod sis soror nostra, vt propter te benè nobis sit à Deo, & ob gratiam tui viuant animę nostrę in Deo, Dic, inquam, charissima Sara nostra, quod sis soror nostra, vt propter talem sororem Aegyptij, idest, Dæmones nos revereantur; vt etiam propter talem sororem Angeli nobis in acie coniungantur, vt insuper propter talem sororẽ Pater, & filius, & Spiritus S. nostri misereantur. Quę sanè si à Virgine impetramus, mansuetam, placidam, ac benignam, ipsius non absimilem mortem obeamus, necesse est.*

S. Bonau. se B.V. cõmendat, vt bene sit sibi in morte propter illam.

82. Quam benignam DEVS bonè, officiosamque mortem experta est beneficio Virginis S. Maria Oegniaciensis, de qua Iacobus Cardinalis de Viatico scribit, quod tãto amore in gloriosissimam ferebatur Virginem, vt intra 24. horas millies, ac centies genua flectens eam salutaret, idemque salutandi Angelicã Salutatione officium 40. dies continuaret. Hæc eadem quotannis Deiparæ Ecclesiam ad duo milliaria dissitam, rigente hyeme, nudis pedibus inuisebat, illoque die, ac sequenti nihil omnino edebat, totamque noctem peruigil in Ecclesia ducebat. *Qua in via flexuosa adeo, nec satis ei nota, præeunte lumine, atque Angelis eam dextrâ, leuâque sustentantibus, nũquam errabat; imo, & inter imbres de cęlo ruentes, diuinitus interdum intacta domum redibat.* Eadem hæc sancta subinde vltimæ ægritudinis suæ tempore frequenter à Deipara visitata fuit, vt & à Christo Domino, & ab Angelis, qui ei famulabantur, & dum ei surgendum erat sustentabant, in lectulumque reponebant. Paulo ante mortem, quam sibi suauissimam mansuetissimãque fore augurans, ad instar Cygni Virgineum Canticum, magnificans animitus Dominum, Spirituque exultans iucundissimè modulata est. Vnde, & meruit, vt morienti adesset ipsa Deipara, cum

S. Mariæ Oegniacensis fœlix, & trãquilla mors.

S. Maria Oegniacensis intra 24. horas millies ac cẽties genua flectens B.V. salutabat.

In mortis articulo Canticum B.V. cantat.

Extrema vnctione à Christo munitur.

cum filio, & omnibus sanctis Apostolis, dum extremæ vnctionis sacramento tāquam Dei armaturâ à Christo muniretur. Qui quo iter æternitatis fęliciter ingrederetur, essentq; pedes eius pulchriores in calceamentis, ex imitatione mortis Virgineæ, signum crucis ad eius fixit pedes, atque ita viam eiusdem Virginis, per desertum hoc mundi ingressa, cælestibus affluens delicijs, tam nobilibus viæ comitibus sociata, mortem humanissimam experta est.

Christus pedibus M. oegniacensis signum Crucis infigit.

83. Cantator quoque Cygnus fuisse visus est S. Antonius de Padua, qui cum tota vita cultui Deiparę impensè admodum esset addictus, in extrema vitæ periodo, ei pia Mater ad ipsum solandum adesse non est dedignata, quo humanā cicuremque mortem experiretur. Quam porrò suauis illa ipsi extiterit, testatur Hymnus, *ò gloriosa Domina*, immediatè ante mortem singulari pietatis sensu decantatus, quem etiam dum viueret sępius in eiusdem honorem iterabat. Cuius Hymni virtutem licet aliàs sæpius, sed tunc vel maximè experiri meruit cū Cacedæmon fructui, quem ex concionibus reportare solebat vberrimo, inuidens, nocte quadam, quadragesimalis ieiunij tempore, sancti viri guttur, magnâ vi compræssisset, vt eum suffocaret; qui mox Deiparæ sanctissimum Nomen inuocans, Cruceque se signans, simulque Hymnum illum concinēs nequissimum Spiritum effugauit. *Cupis in articulo mortis vim Dæmonis eneruatam, mortemque mansuefactam? Hymno huic iterando assuesce, Vires illius, cui velut lignum putridum est æs, infregeris, mortem cicuraueris, & mitem blandamque ad instar Virgineę, nullo negotio effeceris, animamque adeo facile creatori tuo, perinde, atque si Mercuriali Virga contactus fores reddideris.*

S. Antonii de Padua fœlix mors intercessione B.V.

Hymno ò gloriosa Domina. Dæmonem abigit.

84. Neque verò solum Mercurialis hæc Virga Virgo gloriosissima animas è corporibus educit quam felicissimè, & in campos illos Elysios æuiternæ patriæ introducit, verumetiam ab orco reuocat Quod alibi fusè comprobatū, ostensumque, quanam ratione clementissima Virgo ab ipsis Tartari faucibus peccatores grauissimis sceleribus contaminatos, Dæmonumque prędam effectos in vitam ad pœnitentiam, de admissis criminibus agendam reuocarit. Proinde iure merito Bernardinus Bustius ad calcem sui Marialis ita Virginem deprecabatur: *O' filia Patris æterni, ò Genitrix Diuinæ Maiestatis, ò sponsa Paracliti, ò Regina, & Imperatrix orbis vniuersi, defende nos à malignis spiritibus, & fac vt in die iudicij audiamus Vnigenitum filium tuum nobis dicentem: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis Regnum ab origine mundi, in quo Regno perenniter te laudare, & glorificare vna cum filio tuo valeamus.*

B. V. peccatores sibi deuotos ab ipsis Orci faucibus reuocat ad agendam pœnitentiam.

85. Huiuscé contra Tartareos hostes protectionis Virgineæ, tęstis est Canonicus ille, de quo Pelbart. libro 4. Stell. Par. 1. art. 3. *circa finem, qui cum perpetrato adulterij scelere in villa quadam, per mare domum remearet, pensumque horarum nauigans Diuę Virgini persolueret, ecce tibi coorta tempestate nauis euersa est, moxque turba Dæmonum adfuit, qui demersi illius Canonici animam, ad Inferos raptabant, cum illico Misericordię Mater illi adfuit, eamque à Cacodæmonum vnguibus, Orcique pene faucibus liberauit.* Et licet maligni spiritus fremerēt, ac conclamarent, Animam illam ipsorum esse, eo quod in opere eorum, adulterio videlicet, esset depræhensa, nihilominus tamen Mater pientissima retorto argumento, summâ cum pietate eam defendit, *Si illius esse debet*, inquiens, *in cuius opere ex hac vita decessit, meus sit oportet, siquidem in meis recitandis laudibus versabatur cum eum submersistis, vnde magis vos rei estis supplicij, quia contra me iniquè egistis, seruum meum demergendo.* Quibus auditis nimium quantum consternati, confusique Dæmones, fugâ sibi consuluere. Tum Virgo clementissima animam illam manu sua appræhensam ad corpus reduxit, inque vitam reuocauit, deque maris profundo, ad instar Mosaycæ Virgæ mare diuidendo, & velut murum à dextris, ac sinistris erigendo, ad portum incolumem stitit. Tanta Virginis beneficentia, prodigijsque attonitus coram illa ingenua prouolutus, ac prostratus summo pietatis affectu exclamauit: *Charissima Domina, & Virgo sanctissima, quid tibi pro tantis retribuam beneficijs?* Cui Virgo: *Precor te, imò & committo, ne amplius adulterij crimine te commacules, & vt immaculatę Conceptionis meæ diē festum sexto Idus Decembris & tu solenniter semper celebres, & alios ad celebrandum tua prædicatione pertrahas* His tandem vir pientissimus Pelbartus saluberrimum mox annectit documentum: *Ex hoc exemplo accipe ò fidelis anima Christi sanguine redempta, quam vtile sit piè huic Virgini deseruire, siquidē suos deuotos in necessitatibus, ac periculis minimè deserit, imò tanquam Mater clementissima se honorantes à perpetua damnatione preseruat, et in cęlesti gloria honore felicissimo exaltat. Ergo ò Mater omnipotentis Dei vnica salutis nostra spes! O' Angelorum Domina nos miseros ad te clamantes, oculo pietatis intuere, & da nobis sic te venerari in terris, vt in ęternum te videre,*

Canonicus horas B.V. persoluens immergitur, & à B.V. à Dæmonum vnguibus liberatur.

B.V. Canonici submersi contra Dæmones causā suscipit.

B.V. Canonico à Dæmonum vnguibus liberato mandat vt immaculatā conceptionē celebrandam prædicet.

&

& de tua puritate immaculata, in gloria per tua merita exultare valeamus in cœlis.

85. Testis est Sanctimonialis illa de qua P. Antonius Spinellus Tractat. de Exempl. sect. 4 Huic Virginis beatissimę amor assiduaque eiusdem memoria mirificè ab ineunte ætate cordi succreuerat, alteque radices egerat: Verum successu temporis ardore hoc amoris intepescente, humani, mundanique affectus incaluerant. Itaque cum quidam nobilitate, opibusque celeberrimus, amore eius esset captus, blandis literulis, ingentibus promissis eam ad defectionem à religione, sacrilegasque nuptias sollicitat, & facile in via virtutis iam tepescēti persuadet. Monasterio ergo egressa ad domum parentum se recepit. Per quietē prima nocte supra os profundissimum ingentis putei teterrimum fætorem nebulamque exhalantis, qua aer totius mundi infici, sol obscurari videbatur, se positam animaduertit. De puteo hoc turpissimi, putidissimique ebulliebant vermes, ac serpentes; horribilis eorum, qui ibidem cruciabantur, clamor, dentiumque fremitus, immanesque clamores personabant; hæc dum horrescit, vidit; ex puteo illo duos ignem, flammasque vomentes Æthiopes exilire, à quibus cum raperetur ad supplicia, circumstantiumque auxilium frustra imploraret, tandem circumspiciens à longè stātem, auersa à se facie videt Deiparā, magnaque voce affectuque exclamat: *Domina Domina subueni ancillæ tuæ in tam amara necessitate constitutę.* Ad pietatem tandem mater misericordiæ flexa, eam accessit, benignè manum simul, opemque porrexit mox atrocissimi illi tenebriones perinde, atque ad lucis exortum nox effugatur euanuere: Tum Virgo benignissima eam amanter sic consternatam, gementem, singultientemque corripuit: *H[illegible]*, [illegible]ens, *fructus libidinis; hoc præmium voluptati*: Atque ita increpitam castigatamque ad monasterium redire, pęnitentiamque seriam agere iubet. Quod & præstitit, magnoque deinceps feruore, pristino illo resumpto Spiritu in via Diuini, Virgineique seruitij, magnis passibus progressa est, repudiatisque carnalis Sponsi sacrilegis nuptijs, tandem ad Nuptias illas æuiternas cælestis Agni translata est.

Sāctimonialis à quodā turpi amasio seducta à B V. in viam salutis reducitur.

Sāctimonialis in damnationis periculo constituta à B V liberatur.

86. Non minus mirabile Virgineæ in genus humanum pietatis testimonium est; illud quod Hugo Cluniacēsis Abbas, de quodam suo Monacho, qui Giraldus appellabatur, apud Autorem anonymum lib. de Coronis B.V. memoriæ prodidit. Hic enim antequam Religionē esset ingressus peregrinationem ad S. Iacobum Compostellam instituens, pridie quam ad iter se accingeret, in fœdissimum peccatum sensus fuit prolapsus. Dum peregrinationem suam prosequitur, ecce tibi Cacodæmon specie, habituque S. Iacobi ei fit obuius, hortatur callidissimè, vt si tanti peccati veniam velit consequi, sibi violentas manus inserat, atque ita non modo tanti peccati maculam abolebit, sed & ingens consequetur in cælis præmium. Fecit infelix quod callidus veterator suasit, ferro sibi guttur trāsuerberat, & absque dolore de tam atroci perpetrato scelere infelicissimè moritur, mox anima misera à teterrimis Orci satellitibus raptatur ad inferos. Quibus S. Iacobus cum S. Petro vbi occurrisset, cerneretque suum peregrinum adeo piū, tam indignè raptari, sese furori ipsorū opposuit, animamque de illorum vnguibus, faucibusque eripere conatus est. Sed cum illi proterue resisterent, eiusque scelera, longa serie commemorarent, S. Iacobus ad tribunal prouocauit Deiparæ, quæ velut Misericordiæ, immensæque pietatis Mater, mitissimam tulisse fertur sentētiam, vt nimirum rursus ad corpus reuertatur, in eoque dę commissis sceleribus pænitentiam agat. Quod & factū est, in corpore ipsius, gutturis reseruatâ cicatrice, qua sibi in posterum Virgineæ beneficentiæ gratā memoriam in mentem reuocaret, ipsiusque pius deuotusque cultor totius suæ vitæ decursu perseueraret. Nec votis suis frustrata fuit Deipara. Cluniacensem enim postea ordinem ingressus, omnis virtutis pietatisque in Deiparam speculum extitit. Testis quoque Virgineæ in genus humanum pietatis extitit alter Religiosus, de quo scribit Syluanus Razzius Camaldulensis lib. 2. Miraculorum B.V. cap. 45. Hic cum multo tēpore in quodam Monasterio S. Petri honori dedicato dissolutè, atque irreligiosè vixisset, derepente, absque confessione obijt. Cum ergo ipsius anima ad portas inferi rapta fuisset à Dæmonibus, S. Petrus in cuius protectione erat Cœnobium illud, Christum Dominum adijt, & pro anima illa miserrima, vt à captiuitate Dæmonum liberaretur supplicauit. Ad quem Dominus: Nescis meum Prophetā, me inspirante dixisse: *Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte Santo tuo? Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam.* Qua ratione igitur hic saluus esse pote-

S. Iacobus peregrinum, [illegible] à Dæmonibus liberare conatur.

Monachus Compostellam proficiscens Dęmonis illusione sibi guttur cultro transfigit, & à B V. a damnatione liberatur.

terit, siquidem non est ingressus absque macula dũ viueret, nec vti debebat operatus est iustitiam? Quibus auditis, Apostolorum Princeps accessit ad Christi Matrem, vt ipsa secum cum reliquis, quibus stipata erat Virginibus, filio supplicaret, & animam illam ab æterna damnatione liberaret. Quæ mox pro solita sua facilitate ac benignitate dilectissimum suum filium interpellauit: Cui ita ille respondit: *Quia tibi Mater mea charissima placet, vt miser hic suorum criminum consequatur indulgentiam, votis tuis libenter annuo, animamque eius corpori restituo, vt actâ pænitentia, æterna requie perfruatur.* Hac sempiterni Iudicis miti auditâ sententia, eam illico Deipara indicauit Apostolo, qui magnâ illa sua claui, quam in manu sua gestabat, Dæmonum turbam abegit, animamque illâ manibus eorum eripiens, duobus Angelis commendauit, vt eam ad corpus reducerent. Atque ita Religiosus ille rediuiuus, omnia quæ illi contigerant ex ordine recensuit, & Diuæ Virginis clementissimæ suæ liberatricis, vt, & Apostolorum Principis laudum præconia pleno ore celebrauit.

87. Quid iam de animarum à Purgatorijs ignibus dicemus ereptione? Deipara sane tanquam Mercurialis quædam Virga has quoque euocat Orco suis efficacissimis precibus, ac patrocinijs, eisque velut Mater copiosissimâ charitate succurrit. Ipsam S. Brigittæ lib. 4. Reuel. cap. 138. loquentem audiamus: Ego sum Mater omnium, qui sunt in Purgatorio, quia omnes pœnæ, quæ debentur purgandis pro peccatis suis, in qualibet hora propter preces meas quodammodo mitigantur. Ita placet Deo, vt aliquæ ex his pęnis, quæ debentur eis de rigore diuinæ iustitiæ minuantur. Imo eadẽ Virgo sæpe sępius animas sibi deuotas ab illis flammis præseruat, ne in illas incidant. Vnde libro de gestis Virorum illustrium solitudinis Villariensis legitur, quod gloriosissima Virgo Fratri Abundo nuntiarit; *Frater Abunde*, inquiens, *dic fratri Godefrido, vt proficiat de virtute in virtutem, sic erit Filij mei, & meus Monachus; & cũ migrauerit anima eius à corpore, non dimittam eam venire in Purgatorium, sed suscipiam eam, & offeram Filio meo.*

88. Ostendit magnum hunc pietatis affectum in animas hascè vltricibus flãmis vstulatas, Ioanni Ximerio Societatis nostræ operis domestici Adiutori. Hic enim dum coram Deiparę, cuius studio mirificè tenebatur, Icone feruentius pro animabus hiscè Purgatorijs ignibus cruciatis deprecaretur, earumque acerbissimos reuolueret dolores; audita est ab Icone illa, hæc vox: *Et tu quoque earum memineris.* Ad quam Ximerius: *Id verò præstabo Domina.* Quare deinceps omnia seu bonorum operum merita eis applicuit, Virginem cęlorum Reginam obsecrando, vt quantocyus, de igneis illis ergastulis liberarentur; vt scribit Pater noster Antonius Balinghen in Kalend. B.V. 24. Febr.

89. Magnum quoque pietatis affectũ ostendit Virgo benignissima erga illam Christo dicatam Virginem, de qua supra memoratus Syluanus eodem libr. 2. Mirac. cap. 52. scribit. Fuit hæc cultui Deiparæ apprimè dedita, multaque obsequia in honorem ipsius exhibebat, ieiunijs, atque orationibus semper intenta. Verum cum aliquantulum hæc in Virginem sua intepuisset pietas, Cacodæmonis insidijs circumuenta in peccatũ carnis prolapsa est. Sed mox ab Illuminatrice Maria illustrata, fœditatem suæ agnoscens culpæ, ad Abbatissam magnâ animi demissione accurens, ac eius prouoluta pedibus delictum suum confessa est, assiduisque lacrymis tantum scelus deplorauit. Nec ita multo post actâ pęnitentiâ ex hac vitâ migrauit, & Cœnobij illius Præsidi sese visendam suffragiũ postulara, exhibuit, eique dixit: *Mater mea ego sum in Ergastulis Purgatorij ignis detenta, vehementissimisque flammis cruciata, infraque sęculares fœminas proiecta, ob Virgineã stolam perditam. Scito tamen quod, mediante Virgine beatissima, in gratia Dei decedens à damnatione ęterna erepta sum. Ipsa siquidem stella maris tempestuosi huius vitę, dum in hiscè acerbissimis versor cruciatibus ad instar Solis resplendens mihi apparuit, meque mirificè consolata est. Ad quam ego magno singultu, ac fletu exclamaui: O' Mater misericordię, quid agam, heu me miseram, in tam fœdum scelus, acerbosque cruciatus huius loci prolapsa? Vbi eras Domina mea quando huc sum detrusa? Non audisti fortitã amarissimos meos eiulatus? cur clamores meos despexisti? Vides nè ignes hos qui me tam acerbè torrent, nec consumunt? O' Virgo Mater succurre mihi quęso te velociter, nec permittas hiscè tam immanibus doloribus cruciari, sed solitâ tua pietate ac clementia exaudi me. Nosti quod semper te amauerim, & qui fieri potest, vt me non exaudias, meique obliuiscaris, quæ te toties Angelicâ Salutatione venerata sum? His meis querelis, hæc Virgo subintulit: Filia mea ego tibi semper ero propitia, & cito cruciatus hi terminabuntur. Et quia me quotidie Salutasti, mihique seruijsti, certo tibi persuade te minimè perituram, sed misericordia Filij mei saluandam.*

Monialis in Purgatorio constituta à B. V. inuisitur, eiusque intercessione à pœnis illis eripitur.

Om-

Omnes siquidem, qui me inuocant volo illis potenter in omnibus eorum tam animæ, quam corporis periculis auxiliari: quibus eius mellisluis verbis auditis mirificè consolata sum. quare rogatam te velim ò Mater mea dilectissima, vt tam piæ huic Christi Domini Parenti studiosè ac diligenter deseruias, eique obtemperes, vt eius gratiam consequaris. Hæc vbi intellexisset Abbatissa, tota hilaris suas sorores conuocauit, eius totius rei seriem enarrauit, easdem cohortando, vt amarent Deiparam, eamque salutationibus Angelicis quemadmodum defuncta illa, honorarent, si à Purgatorijs flammis eripi, & vitam beatam in cælis consequi desiderarent. De hac animarum à Deipara ex Purgatorijs ergastulis fieri solita liberatione, præsertim die triumphalis ipsius in cælos assumptionis, consule Ioannem Gersonem Tractatu 4. in Magnificat, vbi ostendit per Angelos duxisse secum multam ex Purgatorio captiuitatē ob honorem suæ Coronationis. Idem Gerson, vt declaret vniuersim Deiparam non modo de Purgatorij ergastulis, verumetiam de omni Cacodæmonis tyrannide nostram pientissimam esse liberatricem ac Patronam, ac proinde vocari Equitatum Domini decurribus Pharaonis triumphantem, hæc attexit: *Causam meditor alteram, cur Maria cōparatur Equitatui Dei in curribus Pharaonis? Iam non propter se, sed propter nos viatores, quos à Diabolico Pharaonis defendit incursu. Confugimus ergo ad eius opem, quoniam submergit Pharaonem istum Regem super omnes filios superbiæ, & hoc cum curribus, & equitibus amarissime pænitenti e lacrymosæ.*

90. Ex hactenus dictis perspicuū euadit Deiparam potestatem in cælum habere, dum animas suis manibus illuc deportat; potestatem in terra, dum easdē corporibus solutas in sinum pietatis suę recipit: potestatem denique in inferno, dum easdem, velut Mercurialis Virga, è Purgatorijs ignibus, qui ab orci flammis, sola temporis alicuius definitione, differunt, benignissimè eripit. Vnde quemadmodum Veteres, ob triplicem hanc potestatem, Mercurium tricipitem esse fabulati sunt: sic verè dicere possumus triplici quodammodo facie, præditam esse Deiparam ad piam ipsius in nos solicitudinem ac prouidentiam declarādam qua in omnes partes circumspicere videtur, vt nobis in necessitatibus omnibus benignissimā charitate succurrat. *Ob eandem amantissimam eius prouidentiam à Sanctis Epiphanio, & Ephræm, Multiocula, & quidam quasi Argus ad nostram custodiam, commodaque peruigilans appellata est.*

Mercurius tricepis cur pingebatur.

B.V. triplici facie quodāmodo prædita, vt in omnibus nostris necessitatibus nobis prouideat.

De Argo porrò sic cecinit Ouid. libr. 1. Metam.

B.V. Argus quidam ad nos custodiendos.

Centum luminibus cinctum caput Argus habebat,
Inde suis vicibus capiebant bina quietem
Cætera seruabant, atque in statione manebant.

91. Crediderim etiam ideo Mercuriū triplici capite, facieque ab antiquis exculpi consueuisse, ob vaticinia, quibus præterita, præsentia, ac futura intuebatur. Vnde Natalis Comes lib 5. Mytho. cap. 5. elogium illud Apollinis illi attribuit; quod habet Ouid. libr. 1. Met.

Iuppiter est Genitor, per me quod eritq; fuitque,
Estque patet.

Qua etiam in re Virgo nostra Mercuriū imitata est. Ipsa enim dono Prophetiæ ab ipso primæ Conceptionis instanti fuit exornata, cum, vt alibi docuimus, in vtero adhuc Matris futura præuiderit, suumque vaticinijs, ibidem plenissimum canticum meditata fuerit. Virgo denique est Prophetissa illa, de qua Isaias c. 8. *Accessi, inquit, ad Prophetissam, & in vtero accepit, & peperit Filium.* Quæ verba considerans Basilius Magnus: *Quod Maria Prophetissa fuerit, ad quam proximè accessit Isaias per prænotionem Spiritus, nemo contradixerit, qui sit memor verborum Mariæ, quæ Prophetico afflata Spiritu elocuta est. Quid enim ait? Magnificat anima mea Dominum, etc. Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Quod si animum accommodaueris vniuersis eius verbis, non vtique contentiosè negaueris eam fuisse Prophetissam, quod Domini Spiritus in eam superuenerit, & virtus Altissimi obumbrauerit ei.* Vbi nobis innuitur tempus illud, in quo B. Virginis donum Prophetiæ in Conceptione acceptum, amplificatū fuit, nempe in Incarnatione Verbi. Quod etiam confirmat S. Bernardinus Sen. Tom. 2. ser. 51. art. 3. cap. 1. In eisdem illis verbis Cātici Virginei: *Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes* Agnouit Prophætidem esse Deiparam S. Hildeph. ser. 2. de Assumpt. vbi sic loquitur: *Hanc quæso fratres mei audite Matrem Prophetissam Dei. Prophetissam dico, imo, vt ita dicam, & Euangelistam. Audite quæso Virgines, audiat omnis fæminarum ordo humilitatem tantæ Virginis, & nolite credere, si non iam completa sunt omnia quæcunque prædixit per eam, quia ipsam repleuerat Spiritus veritatis. Ergo quando sancta, & venerabilis Virgo hæc dicebat, nescio vel si paucis in eadem gente Iudæorum nota fuisset, loquebatur tamen cum fide, & prędicabat, quæ futura nouerat. Dicebat autem humilis, & Ancilla, quæ se beatam nouerat. Quapropter quæso respicite terras*

B.V. Prophetissa omnia præterita præsentia ac futura præuidens.

B.V. Prophetissa simul, & Euangelista.

qua-

quascunque sol suo illustrat lumine, & videtes; quoniam iam nulla pene est natio, nullaq; gens, qua Christum non credat; vbicunque Christus colitur, & adoratur, venerabilis Dei Genitrix Maria, beata, & felix, nec non & Virgo prædicatur. Hoc itaque est quod dico, quia creditur. Et ecce per orbem terrarum vbique in omni gente, & omni lingua Beata Maria Virgo pronunciatur, & quot sunt homines, tot habet testes. Sic ille.

Vbi Christus colitur, & adoratur beata quoque ac fælix Dei Genitrix prædicatur.

92. Agnouit quoque Prophetiæ spiritu præditam Deiparam B. Albertus Magnus Tractat. super Miss. vbi ostendit illam omnes illas Gratias gratis datas, quas commemorat Apostolus, ac præsertim Prophetiam in excellentissimo super omnes creaturas habuisse gradu. Idque probat: *Prophetia secundū Glossam est prędicere futura, quæ fit per diuinam inspirationem. Igitur vbi improportionaliter Spiritus sancti pręsentia est, & gratia, & inhabitatio, ibi improportionaliter diuina inspiratio, & Prophetia. Hoc autem fuit in B. V. siquidem dixit illi Angelus Luc. 2. Spiritus S. superueniet in te, &c. igitur ipsa in summo Spiritu Prophetię prædita fuit.* Quod si Salomon Sap. 7. de increata Sapientia asserit, *quod in animas sanctas se transferat, & amicos Dei, & Prophetas constituat, vbi erit improportionabilis translatio, ibi consequenter erit, & improportionabilis Prophetia, atque amicitia; hoc autem totum fuit in beatissima Virginis Anima, omnium creaturarum Domina.* Habuit igitur Virgo nostra in summo gradu Prophetiam.

B. V. habuit omnes gratias gratis datas, & per consequens Prophetiam.

Quia B. V. plena fuit Spiritu S. fuit etiam plena spiritu Prophetiæ.

93. Quod si iuxta verbum Christi Matth. 11. *Lex & Prophetę vsque ad Ioannem, & hic fuit Propheta, & plusquam Propheta, eo quod solem iustitiæ digito demōstrauerit & improportionabiliter plus sit solem hunc ipsum generare, nobisque communicare, quam digito demonstrare; & Ioannes ad demonstrationem illam Propheta, & plusquam Propheta dictus est, à fortiori Beata Virgo, ob generationem illam, Prophetissa nuncupatur;* de ipsa enim Isaias cap. 8. vaticinatus est: *Accessi ad Prophetissam:* vbi Glosa addidit: *Ad Virginem Mariam, quæ Prophetissa per excellentiam vocitatur.* Quod si Caiphas, cum esset Pontifex anni illius, prophetauit, vt ait Ioann. 11. improportionabiliter sanè B. Virgo omnium Regina, & Imperatrix in æternum, super omnes gratiam Prophetiæ habuisse debuit. Gratiam hanc denique prophetandi, quod summâ cum excellentiâ possederit, per effectum demonstrauit, quādo secretorum conscia, ac futurorum præscia ministris nuptiarum dixit: *Quæcumque dixerit vobis facite Ioan. 3. preuidebat siquidem Spiritu Prophetię, quod filius aquam in vinum erat conuersurus.* Hæc Alber. *Cui Eusebij Gallicani addenda pulcherrima sententia, qui Diuinum aliquid inditum fuisse Deiparę insinuat, quod cogitationes Filij penetrauerit; cum Dei solius sit proprium secretum cordis comprehendere.* S. Ö. igitur ille ser. 1. de Natiu. *Filij sui cogitationes cognouisse,* inquit, *ex eo intelligere possumus, quod ad nuptias vocata, hoc quod ille facere disponebat, ipsa vt faceret admonebat, dicens: Vinum non habent, cui cum ille responderet: Quid mihi, & tibi est Mulier? non dum venit hora mea; Ipsa futura prænoscens ait ministris; Quodcunque dixerit vobis facite. Hoc illa non dixisset; si cogitationes eius non cognouisset.* Hinc Apollinarius cap. 2. Cāt. Gręcæ à P. Corderio nostro Latinitate donatæ: *Nouerat,* inquit, *Mater Domini sibi, vt filium, morem gesturum.*

S. Ioannes Propheta fuit, & plusquam Propheta eo quod solem iustitiæ digito mōstrauerit.

B. V. per excellentiam Prophetissa appellata.

B. V. diuinū quid inditum ... cogitationes ... penetrauerit.

94. Hanc adeo eximiam, ac super omnes creaturas eminentem prophetandi gratiam Pelbartus libr. 7. stell. P. 3. art. 3. vocat stellam vnā ex his duodecim, quas Ioannes Virgineum verticem coronantes, contemplatus est. Idem deniq; Pelbartus lib. 2. Par. 1. art. 2. prophetię Virginalis super omnes sanctos excellentiam confirmauit his verbis: *Moyses, & omnes Sancti Prophetę hanc benedictionem habuere, vt DEVS illis, præterita, præsentia, & futura reuelaret, maximè, quę ad filij Dei Incarnationem pertinebant. Sed B. V. M. omnia fidei sacramenta, certa experientiâ in seipsa cognouit cum Christum Dominum in vtero gestauit; omnem etiam propheticę Illuminationis plenissimè gratiam habuit.* Vnde ipsa prophetauit de præterito cum dixit: *Fecit potentiam in brachio suo, Suscepit Israel puerū suum, humanam nimirum assumendo naturam ex Israele.* Prophetauit de futuro, cum dixit: *Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.* Prophetauit denique de pręsenti occulto cum dixit: *Magnificat anima mea Dominum, & exultauit Spiritus meus,* Hæc ille.

Donum Prophetiæ in B. V. est stella vna ex iis, caput eius coronantib.

B. V. Deus præterita, præsentia, & futura reuelauit, maximè, quæ ad Incarnationem pertinebant.

95. Non videtur hic prætermittendus S. Antoninus 4. Part. Tit. 15. cap. 19. vbi excellentissimum prophetiæ donū fuisse in Virgine comprobans: *Ipsa quoque,* inquit, *videtur Ioannem constituisse Prophetam. Nam, vt audiuit Salutationem Marię Elisabeth, exultauit Infans in vtero eius. Vnde? nisi quia cognouit mysterium occultissimū omnibus, & illud ostendit, modo quo potuit, exultando scilicet, & adorando; & tunc primum Ioannes factus est Propheta, ex voce B. Mariæ; quin imo etiam Mater repleta Spiritu S. cognouit, & declarauit ipsam rem occultissimam, clamans, vt omnes audirent: Vnde hoc mihi vt veniat Mater Domini mei ad me?* Sic Ant.

B. V. Ioannē Bapt. Prophetam cōstituit.

PPPPPP 96. Quod

96. Quod si in sententia Iamblici lib. de Myst. c. 26. Vaticinium, quod ille; *Afflatum*, appellat, *est actus à Deo peractus in mente, vel anima simpliciter, at instrumentis, ab omni proprio motu vacantibus. Vnde constat legitimam ibi non esse Diuinam afflationem, vbi aliquid miscetur humanum*; Vaticinium sane perfectissimum habuisse Deiparam, in qua DEVS sibi domicilium fixerat, eamque, velut sol, suâ Diuinâ luce vndique, vtpote Mulierem illā amictam sole, totam circumdederat, atque irradiarat, vt præsentia, etiam abditissima, præterita, atque futura, non quidem per actum intellectus, à Deo in mente Virginis elicitum, sed per proprium, diuino lumine, intel ectui ipsius affulgescēte cognosceret. Cum sempiternus ille iustitiæ sol, qui in eius purissimo vtero nouem mensibus conquieuerat, eamque totam lumine suo, velut vestimēto amicierat, centrum sit totius Vniuersi, omnem creaturarum circulum, ipsum ambientem vnico mentis intuitu circumcirca contemplans, cōsequens sane est, vt & Virgo Deipara huic Diuinissimo creaturarum omnium centro tam intimè vnita, præsentia etiam secretissima, præterita, atque futura tanta luce diuinitus perfusa intueatur. Vnde Aeschylus in Prometheo solem cuncta videntem, qui Diuini Numinis symbolū est, Phœbi Circulum appellauit. Et Ouid. 4. Metam.

Quid sit vaticinium in sententia Iamblici?

Deus est creaturarum omniū centrum in medio Vniuersi cōstitutum. Vnde B. V. ipsi vnita vidit omnia, in quacunque differētia tēporis.

Sol Phœbi Circulus.

Videt hic Deus omnia primus.

Vnde ibidem Solem sic de se loquentem introducit:

Ille ego sum dixit, qui longum metior annum,
Omnia, qui video, per quem videt omnia tellus,
Mundi oculus.

Sol omnia videt, & per illum videt omnia tellus.

97. Quod si rursus in eiusdem Iamblici ibidem sententia, Afflatio nihil est aliud, quam totos à Deo animos occupari, atque contineri; *Cuius Deus immortalis, vnquam an mas a superno illo Numine siuè lumine, apud quod non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio fuit ita occupatus atque contentus, quemadmodum Virginis nostræ gloriosissimæ?* A Deo totam occupatam se, atque circumplexam ostendit, cum in persona sponsæ aiebat Cant. 2. *Læua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me*. Vnde factum vt suauissimum hunc, castissimumque spōsi amplexum experta, in ectasim, mente à sensibus alienatâ, rapta fuerit, dulcissimèque consopita, in amplexibus sponsi conquieuerit. Hinc sponsus eius cōtemplationis somno delectatus mox subtexuit: *Adiuro vos filiæ Ierusalem per capreas, ceruosque camporum, ne suscitetis, neque euigilare faciatis Dilectam, quoadusque ipsa velit*. Hinc ipsa de pia hac erga se spōsi, quem cor suum vocitat, solicitudine gloriabatur; *Ego dormio, & cor meum vigilat*. Quare aptissimè subintulit Iamblicus; Hinc sequitur ectasis, idest, exitus, vel alienatio quædam, tanquam consequens ad afflationem accidens. Hanc ob causam ait Platonem in Phædro antiquos Vaticinium, Maniam nominasse, idest, furorem, quoniam soli Diuino furore correpti verè vaticinantur; posteriores verò adiuncto T. nominasse *Mantiam*. Additque Sacerdotes, Sibyllas, Prophetas, quandiu prudentes sunt, præsagire, vel paulū ad modum, & obscurè, vel nihil. Quando autem à Deo rapiuntur, verè vaticinari. Vnde ait præuidisse apud multas gentes pericula Diuinitus imminentia, admonuisse populos, & per sacrificia Diuinā Nemesim placauisse. *Furorem hunc, ego mentis, animique ardorem dixerim, quo Virgo extra se rapta maximè tunc cum Diuinam essentiam clarè intuita est, quicquid in quauis differentia temporum euenturum erat, velut in voluntario speculo contemplabatur. Ex hactenus dictis facile colligimus, à Deipara cognoscente præterita, præsentia, ac futura non modò Mercurium, verumetiam mortales omnes dono Prophetiæ multis parasangis fuisse superatos.*

Sol est Mūdi oculus.

B. V. tota à Deo occupata, atque circumplexa.

Christus contēplationis Matris suæ delectatur.

Cor sponsæ est sponsus.

Soli diuino furore correpti vaticinātur.

Furor mētis in B. V. est mentis, animi ardor.

98. Quid iā de benignis huiuscè Virgineis Mercurij influxibus dicam? Ferūt Astrologi sydus hoc, ijs, qui sub eius nascuntur horoscopo Sapientiam, atque eloquentiam concedere. Quæ sanè pulcherrima hominis ornamenta, Deipara nostra suis clientulis, fidelissimisq; seruis liberalissimè communicare consueuit. Cū enim ipsa increatæ illius Sapientiæ Parens, ac domicilium extiterit, in eaque nouem mensibus habitare non fuerit dedignata, necessarium sane fuit illam sapientissimam, omnique rerum tam Diuinarum quam humanarū scientiâ ita euasisse ornatā, vt reliquis suis amicis eandem copiosissimè tribueret. Vnde Rupertus Abbas libro 5. in Cant. ait: *Habitatricem Virginei pectoris fuisse Sapientiam Dei.*

Qui sub Mercurii nascūtur horoscopo sapientes, ac eloquētes euadunt.

99. Hæc nimirum illam de omnibus nostræ fidei, ac præsertim Incarnationis mysterijs, quibus vera sapientia continetur, erudiuit. Vnde ad illam tanquā ad oraculum recurrere consueuerant Apostoli, alijque Christi Discipuli, ac fideles. Hoc nobis ipsa Virgo innuere visa est Cant. 3. *Inuenerunt me*, inquiens, *custodes, qui custodiunt ciuitatem*. Quæ verba

Dei-

Deiparam dilucidantem clarius sic introducit idem Rupertus: *Nimirum amici, & proximi amicorum nostrorum, qui dicunt: Non est æquum de relinquere Verbum Dei, & ministrare mensis, &c. Isti erant vigiles, & hoc erat eis vigilare, & ciuitatem, & muros, circumire scilicet orationi, & ministerio Verbi iugiter instare. Isti inuenerunt, quærebant enim me. Quomodo quærebant? Quęrebant me omnes piâ solicitudine, & ille præcipuè cui à Dilecto fuerã commissa dicente: Ecce Mater tua, & recepit me in sua. Quærebant isti multum sperantes de me, quod inesset mihi aliquid dignum sua inquisitione, quippe qui nouerant, quod in me, vel de me fuisset factum, qualis Mater, qualem genuisse Filium, nonnihil superesse in me arbitrabantur de thesauris Altissimi, quos superueniens in me Spiritus S. thesaurizauit in Conceptione tanti Filij. Verum quippè hoc erat, quod Filius quidẽ de vtero meo per Natiuitatem carnis tanquam Sponsus de thalamo suo processit, sed nihilominus tota plenitudo gratiæ, quam acceperam ex tunc, & vsque in sæculum, in corde, & in sensibus meis perseuerauit, ac perseuarabit.*

Vigiles qui custodiunt Ciuitatẽ Ecclesię sunt Apostoli, alijque Christi discipuli.

Apostoli ac præsertim Ioãnes quærebant ex B. V. mysteria, & secreta si dei intelligere.

100. Ob plenitudinem hanc gratię rerumque diuinarum excellẽtissimam notitiam à B. Germano Constantin. Patriarcha, noui, veterisque testamẽti sigillum, ac supplementum vocitata est serm. de Natiu. vbi eam ita Salutat: *Salue legis, atque gratiæ Mediatrix, veteris nouique testamẽti sigillum, totius Prophetiæ clarissimum supplementum, summa diuinitus inspiritæ Veritas scripturæ, quæ Dei ac Verbi spirans, ac purissima pars, in qua sine voce, & scriptura, ipse inscriptus DEVS, & Verbum per diem legitur.*

B. V. noui ac veteris testamenti sigillũ ac supplementum tũ Prophetiæ.

B. V. est sũma Diuinæ Scripturæ.

101. Hinc Philippus Abbas bonæ spei lib. 1. in Cant. docet, quod iure in Canticorum Dramatico cantico, cum variæ personæ, nempe Spõsus, Sodales sponsi, Sponsa, ac demum eius adolescentulæ loquentes introducantur, Sponsa ante omnes ipso Dramatis initio tanquam Prologus, quasi faciem totius Actionis repræsentans, ad dicendum prosiliat; *Osculetur*, inquiens, *me osculo oris sui.* Cuius rei causam, singularem Sapientiam Virginis esse pronunciat: *Per hoc innuitur, quia Virgo ignorantiâ non caligat, sed erudito Spiritu verba Prophetarum præcedentium inuestigat, & sicut tam Salomonem, quam cęteros constat futura prænouisse, sic & istam, quę de ipsa prędicta fuerant cognouisse.* Hæc ille; quibus ostendere voluit Virginem rerum Diuinarum notitiam, quam habebat Sponsus, eiusque socij, imo & ipsæ adolescentulæ, possedisse, ideoque ob plenitudinem hanc Sapientiæ primam locutam fuisse.

B. V. ignorãtia non caligat, cum singulari fuerit sapientia prædita.

102. Sapientiam hanc Virgineam sẽpiterni solis iustitiæ amictus ille lucidissimus, quo eam fulgentem vidit Ioannes Apostolus Apoc. 12. nobis designauit, de quo præclarè S. Bernardus ser. de Verb. Apoc. *Iure*, inquit, *Maria sole perhibetur amicta, quæ profundissimam Diuinę Sapientiæ, vltra quam credi valeat, penetrauit abyssum, vt, quantum sine personali vnione creaturę conditio patitur, luci illi inaccessibili videatur immersa.*

In B. V. amictus solis eius mirum indicat Sapientiam.

103. Quid mirum igitur si hoc Sapientiæ amicta sole Virgo nostra, tanquam Sol benignissimis suis influxibus, lucem rerum diuinarum, atque adeo eximiam Sapientiam suorum amatorum mentibus communicet? Sensit experimento proprio suaues hoscè Virginei huius syderis influxus Seraphicus Doctor Bonauentura Psal. 32. dum ipsius Virginis familiaribus, ad sedulum eius cultum eosdem adhortans, pollicetur: *Influet radios suæ pietatis, & clarificabit vos fulgore misericordiæ*, addiderim ego; & Sapientiæ suæ. Varia huiuscè veritatis exempla allata sunt à me Prima Parte.

B. V. suis cliẽtulis influit radios suæ pietatis.

104. Hic inter alia quamplurima quæ commemorari possunt occurrit S. Gregorius Thaumaturgus à miraculorum patratorum gloriâ sic appellatus, cui, vt scribit in eius vita S. Gregorius Nyssenus, aliquando vigilanti, & diligentius res fidei meditanti noctu, cum S. Ioanne Euangelista, forma senili, ac Pontificiâ veste induto Deipara sese visendam, muliebri quodam schemate, sed quod formam superabat hominis, exhibuit, totũque cubiculum radianti luce compleuit, simulque dilectissimo illi suo mandauit Apostolo, vt Gregorium augustissimæ Triados edoceret mysterium, quod ille aquilinis oculis cum Verbum in sinu Patris contemplatus fuerat, penetrauit. Paruit Ioannes, Gregoriumque de tanto arcano erudiuit, quam ille doctrinam postea diuinitus haustam, protinus literis mandauit, eâque populum, ab omni hæreticâ labe incontaminatum præseruauit. In tantæ porro rei memoriam testatur idem Nyssenus confessionem illam fidei manu tanti Pontificis exaratam in Ecclesia Neocæsariensi asseruari.

S. Gregorio Thaumaturgo B. V. cum S. Ioanne Euang. apparuit, eumque de Trinitatis mysterio erudiuit.

105. Quid de Ruperto Tuitiensi Abbate dicam? qui lib. 4. in Cant. vltro fatetur Virginem hanc Sapientiæ increatæ Matrem, faciè serenâ, & vultu hilari sibi de Sanctissimâ Trinitate scribenti, tanquam Illuminatricem stellam iuxta sui nominis ethymon astitisse, simulque familiariter, ex ipso quæsijsse, dum cum ipso loqueretur de sacris mysterijs, deque

B. V. Ruperto scribenti de SS. Trinitate apparuit, vt eum illuminaret.

gloria Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis; tandemque addidisse: *Quomodo tu audes loqui de huiusmodi?* Cui Rupertus respondit humillimè simul etiam Sapientissimè: *Ego beatam Trinitatem diligo, & inde certissimè scio, quod de illa loquens, nunquam extra veritatem aberrabo.*

Rupertus Abbas quia diligebat SS. Trinitatem, ideo de illa scribendo errare non potuit.

106. Quid memorem B. Osannam Mantuanam, ex Dominicana familia, quę à Christo, eiusque Matre sanctissima legere, vt scribere, rerumque Diuinarum scientiam fuit edocta, vti testatur P. noster Antonius Balinghen in Kalend. Deipar. 18. Iunij. Idem Pater in eodem Kalend. ad 25. Decembris ex Historia Virorum illustrium Ordinis Diui Dominici memorat Thaclauaretum eiusdē Ordinis Martyrem, aliquando in ectasi ad Sacrum Caluariæ montem esset trāslatum; ibique ipsi Sanctissimam apparuisse Deiparam, vasque preciosum ex argento conflatum odore suauissimo repletum donasse. Alia quadam vice in mētis excessu gloriosum Domini sepulchrum inuisenti, mox in ipso eius loci tā Sancti aditu, atque osculo, visendam sese eadem benignissima Virgo exhibuit, eique Vas aureum cęleste quoddam māna continens tradidit. Mirum dictu, dum de priore illo vase argenteo biberet, repente ei vtriusque testamenti, eorumque omnium, quæ animorum saluti procurandæ necessaria sunt, infunditur cognitio. Tandem cum aureo illi vasi labra admouisset suauitatem quandam gustauit incredibilem, eodemque momento admirabilem rerum cælestium, ad æuiternam beatitatem spectantium consecutus est notitiam, qua adeo mentis ipsius oculi fuere irradiati, vt beatos omnes in gloria suis in cubilibus, mansionibusque, pro cuiusque merito exultantes contemplari promeritus sit.

B. Osanna Mantuana docetur à B. V. legere, & scribere, & diuina Sapientia eruditur.

Thaclauaretus Martyr Ord. S. Dominici à B. V. rerum Diuinarum scientia eruditur.

107. Quod porro B. V eloquentia etiā suis clientulis communicet testis luculentus est P. Thomas Sanchez Societatis nostræ illustre sydus (: domestica enim exempla non desunt:) Qui ab ineunte ætate tenerrimo semper affectu complexus est Deiparam, ab eaque mirificos Diuinæ Sapientiæ percepit influxus, vt egregium illud Opus de Matrimonij Sacramento, aliaque testantur. Hic cum Societatem nostrā ingredi pluribus annis ambiret quod impeditioris esset linguæ passus est repulsam. Verum adolescens pro ea, qua in Virginem ferebatur pietate ac fiducia ad eius Templū, quod Cordubæ à fonte Sancto, Nomen habet, tanquam ad Asylum accurrit, multisque suspicijs, ac lacrymis à misericordię Matre efflagitat, vt impedimentum illud linguæ auferat, siquidem illa aperit os mutum, & linguas infantium facit disertas. Sap. 10. quo sublato obstaculo, in Societatem eius filij IESV admitti posset. Efflagitationem hanc adeo obfirmato animo aggressus est, vt coram Virgine, pia, sanctaque quadam simplicitate fuerit professus, se domum suam non reuersurum, nisi quod petebat, impetrasset. Quid multa? Virgo pijssima anxium eius animum, suspiria, lacrymasque miserata, linguæ ipsius vinculum soluit, atque ita eius beneficio Societati nostræ post tot labores adiectus est. Quod tam singulare beneficium tam altā mente reposuit Adolescens, vt quoties Cordubā adueniret, & si profundā nocte, prius ad Virginis Sacellum, quam ad Collegium adiret, eique gratias ageret, à qua velut sapientiæ, eloquentiæque fonte, & Sapientiam, & eloquentiam hausisset, memor sine dubio moniti illius Salutaris Diui Bernardi ser 13. in Cant. vbi postquam dixisset de filio, quod Matri quoque potest adaptari, vtpote, quæ à filio non degenerat: *Origo fontium, & fluminum omnium mare est, virtutum, & scientiarum Dominus IESVS Christus. Quis enim Dominus virtutum, nisi ipse est Rex gloriæ? Sed & iuxta Annæ Canticum idem ipse DEVS scientiarum Dominus est. Continentia carnis, voluntatis rectitudo ex illo fonte manant. Non solum autem, sed & si quis callet ingenio, si quis nitet eloquio, si quis moribus placet, inde est. Inde scientiæ, inde sapientiæ sermo. Thesauri siquidem sapientiæ, & scientiæ ibi omnes absconditi sunt.* Postquam inquam hæc præmisisset; mox qua ratione pro Sapientiæ, scientiæque thesauris gratiæ agendæ sint, hæc attexit: *Ad locum vnde exeunt reuertantur flumina gratiarum, vt iterum fluant. Remittatur ad suū principium cæleste profluuium, quo vberius terræ refundatur. Qualiter, inquis? Qualiter dicit Apostolus: In omnibus gratias agentes: Quicquid Sapientiæ, quidquid te virtutis habere confidis, Dei virtuti, & Dei sapientiæ deputato Christo, imo, & eius Matri.* Vnde Pater hic Sapiētissimus memor gratitudinis postridie ad Virginem eandem à fonte Sancto nuncupatam, tanquam ad perennē gratiarum omnium fontem, eidem gratiam relaturus recurrebat, ac sacrosancto Missæ acto in eius honorem sacrificio, diem integrum ibidem meditando, de rebus Diuinis, Virginisque in se pietate, & misericordiā transigebat. Tantis denique erga Virginem accensus erat studijs, vt in quodam suo libello, qui post eius

Thomas Sāchez à B. V. solutionem linguæ impetrat, vt in Societatem admitti posset.

Ad Templū B. V tanquā ad Asylum accurrit.

Thomæ erga B. V. impetrata gratia, animi gratitudo.

Gratiæ Deo referendæ tanquam ad fontem vt iterū fluant.

eius ex hac vita diſceſſum repertus eſt, inter cætera hæc annotarit.

Amores Thomæ Sanchez tres, Euchariſtia, Ieſus Crucifixus, & V. Maria.

Omnis mea cura erit venerabilis Euchariſtia, IESVS Crucifixus, Virgo Maria, erga quam ſingulari ſtudio afficiar, ad illam, vt ad Matrem in omnibus meis neceſſitatibus recurram, perq; eam gratias agam pro quouis opere facto in Dei obſequio, per eam veniam precabor pro quouis defectu admiſſo, per eam illos Deo commendabo, qui mihi moleſtiam aliquam exhibuerint. In eius peruigilijs, vt & feſtorum Chriſti, pane, & aquâ duntaxat, contentus ero.

Sic Thomas pro ſuo calentiſſimo affectu in Virginem, à qua tot donis eſſe exornatum nouerat. De alijs virtutum eius ornamenti conſule P. Philippum Alegambe in Bibliotheca ſcriptorum Soc. IESV.

108. Multos alios commemorare poſſem, qui pientiſſimo ſuo in Deiparam affectu plurima dona tam naturæ, quam gratiæ conſecuti ſunt. Inter hos merito mihi accēſendus videtur vir nobilis Michael Angelus Torcilianus Lucēſis, Muſarum æquè Latiarum, atque Etruſcarū delicium, qui ſua in Virginem pietate egregiam vtriuſque linguæ facundiam nactus, toti huic Venetorum Vrbi, ac pene Senatoribus omnibus tāquam genuinus Mercurij eloquentiæ Parentis pullus magnis eſt in amoribus ob morum potiſſimum politiſſimorum honeſtatem, puritatem, indolemque gratioſiſſimam, quam toto ore præfefert. Puritatem hanc ille pio in Virginem, eiuſque caſtiſſimum Sponſum Ioſeph, ardenti eos amore proſequendo conſeruat, vtrumque obſecrando quotidie per immaculatam Conceptionem, Virgineumque partum, vt ſe ab omni impuritatis labe liberum totius vitæ decurſu cuſtodire non dedignentur. In eundem finem immaculatæ Conceptionis Deiparæ prædicandæ, ac defendendæ eſt ſtudioſiſſimus, quam etiam ad extremę vitæ halitum ſe pro virili tutaturum peculiari voto obſtrinxit. *Atque vt in horas ſingulas tam diei quam noctis immaculatę Conceptionis celebrandæ vehementis ſuum deſiderium oſtendat, interdum duodenis Salutationibus Angelicis auere, totidemque Saluere Reginam cælorum iubet illud medullitus ingeminando: A ſolis ortu vſque ad occaſum laudetur omni hora, & in æternum immaculata Conceptio B. M. V.* Ardorem hunc vel maximè vir hic præſetulit cum in præſenti opere circa primigeniam, originalemque Virginis innocentiam nonnulli nobis negotium faceſſerēt, ipſe in pro egregio ſuo, quo erga illibatam Diuinę Matris Conceptionem exardeſcit, zelo, & apud Senatus Veneti Primores, Studijque Reformatores Sapiētiſſimos ſolita ſua dicendi facultate egit, quæ mirificè gloriam tantæ Reginæ amplificarunt. Plura de Viro hoc, qui verè Caſtalidum decus ſororum dici poſſet exaranda forēt; verum dum viuit parcendum eius ingenuo pudori, ac verecundiæ.

Elogium Michaelus Angeli Torciliani.

109. Neque verò ſolum ſapientiam, ac eloquentiam, verumetiam ipſum loquendi inſtrumentum ac organum, linguam videlicet, Virgo noſtra pro innata ſibi benignitate magnâ totius orbis Chriſtiani admiratione plurimis reſtituit. Scribit Abrahamus Bzouius To. 13. ad Annum 1210. *de quodam qui cum ad S. Mariam de Albeza in Hiſpania peregrinaretur, in hoſtes ſuos incidit, qui ei radicitus linguā euulſerunt, manus præciderunt, oculos eruerunt. Perexit hic nihilominus tam atrociter mutilatus ad Matrem miſericordię inuiſendam, & ad aram Deiparę totam noctem inſomnem ducens, & cum lacrymis mutilata membra ſibi reſtitui efflagitans, priſtinę redditus eſt integritati.* Illud porrò eſt memorabile, quod noui illi oculi, quos beneficio acceperat Virginis, erant parui, vt accipitris, licet clari, ac facultate videndi perfectiſſimi; tales illi credibile eſt dediſſe Deiparam, vt tanti prodigij perpetuum dum viueret extaret monimentum. Manus denique ſenſim creſcere cæperunt, in quibus vt Virginea in tanto miraculo vis eniteſceret cicatrices præciſionis remanſerunt, erātque manus illæ teneræ, tamen ſanæ, ac validæ.

B.V pluribus exſectam linguam reſtituit.

Quidam peregrinus ad B.V. de Albeza in hoſtes ſuo incidens lingua, manibus, oculiſque priuatur, & a B.V. ei omnia reſtituuntur.

110. Eadem Virgo pientiſſima famulo cuiuſdam Parochi linguæ vſum, cum alias eſſet mutus ac ſurdus, reſtituit, vt ſcribit Ioannes Heroldus lib. de Mirac. B.V. cap. 28. Hic cum in grauiſſimum incidiſſet morbum, eſſetq; ad extrema redactus, Virgo Deipara in ipſo mortis articulo eum inuiſere, eumque ita ſalutare: *Saluet te IESVS Chriſtus filius meus*; non eſt dedignata. qua benigniſſimâ ſalutatione audita, illico loqui cæpit, ſimulq; ſuam Benefactricem laudibus celebrare. Monuit illum in ſuo diſceſſu Virgo, vt quantocyus pœnitentiæ, Euchariſtię, atque extremæ vnctionis ſeſe ſacramentis communiret; futurum enim breui, vt eum ad æuiternam illi præparatam requiem, ab ipſa in cælum duceretur. Paruit libenter iuſſis Virginis, bonus Vir, ſumptoque viatico, cum circunſtantes eum Deum, eiuſque Matrem collaudantem audirent, obſtupuerunt, eo quod nunquam ante vel verbulum eius ore excidiſſe

B.V. muto loquendi facultatem tribuit, quod diebus Sabbati ieiunaſſet.

cidisse auditum sit. *Sciscitati igitur, vnde illi tantum beneficium? respondit, Deiparam ad se inuisendum magna cum benignitate aduenisse, & ad sacramenta ritè percipienda fuisse adhortatam, simulque ei loquendi facultatem tribuisse. His intellectis, quæsiere: Ecquid vnquam obsequij in vita B. V. detulisset?* Respondit, *se exemplo sui Domini singulis diebus Sabbati, in honorem B. V. ieiunasse, quæ res adhuc multo maiorem in audientibus peperit admirationem, quod ob tam modicum obsequium Virgini exhibitum tot ab eadem donis fuerit cumulatus. Vnde in Dei, eiusque Matris laudes, quæ non derelinquit sperantes in se, sed seruientibus sibi seruit, omnes iucundis vocibus eruperunt.*

111. Quid memorem Adolescentem illum, quem cum prædones, modica pecuniolâ, quam habebat, spoliassent, tãdem ei crudelissimè linguam ne eos proderet, præciderunt; qui Virginis Deiparæ confisus patrocinijs in Montem Serratum se contulit, linguamque prorsus admirabilem, pulcherrimam nimirum, candidam, ac rotundam sortitus est, quã illi Puellus quidam nudus ad instar niuis candidus, capillaturâ aureâ ac crispâ, ipse nimirum Virginis filius candidus ac rubicundus, cuius caput aurum optimum, digitulis illis quibus cælos, Solem, Lunam, stellasque molitus est, in os immissis, restituit. *Hunc cum adolescens complecti ac detinere conatus esset, vt intelligeret, quisnam esset, illico disparuit, eoque momẽto linguam sibi redditam sensit.* Illustrissimum hoc prodigium in Monte Serrato vbi fuit diuulgatum, plurimos è vicinis locis, ad hanc adolescentem visendam exciuit. Vnde Religiosi illi ita iubente Abbate, festo campanarum omniũ præmisso sono, *Te Deum laudamus* in honorẽ Dei, Virginis, eiusque filij, quæ resoluit ora mutorum, in gratiarum actionem cecinere. Kal B.V. 8. Febr.

B. V. de mõte Serrato exsectam linguã restituit cuidam Adolescẽti.

112. Virgo eadem Montis Serrati Adolescenti cuidam Gallo, cui à prædonibus lingua fuit exsecta, restituit. Vir enim quidam pius ipsius misertus, suasit ad Virginem hanc confugiat, eius opem imploret, nihil ei negari posse à filio, posseque illam, si piè ac magnâ fide interpelletur, linguam, loquendiq; vsum reddere. Itaque adolescens voto peregrinationis facto ad Adem hãc Deiparæ itineri se committit. Peruenit die visitationis Virginis, & orationibus iteratis, postridię à misericordię Matre, ei lingua, non dum tamẽ eius vsus, sed biduo post restituitur; quãdo ex visu quodam noctu euigilans pauidus in hæc prima verba prorupit: *IESVS, Virgo Maria Montis Serrati opem fer.* Indeque in posterum perfectè, non minus quam ante locutus est. Kalend. B.V. 3. Iul.

Eadem Virgo Montis Serrati alteri Iuueni Gallo linguam exsectam restituit.

113. Simile huic prodigium in restituenda loquẽdi facultate Deipara Carnutensis in Gallia perpetrauit. Res porrò ita se habuit. Erat filia cuiusdam nobilis, quæ cum proco suo clantulum, remotis, vt opinabatur, arbitris, familiarius, liberiusque egisset, aduertit puerulum naturâ lepidũ, garrulumque in angulo delituisse. Quo viso, plena timore, ac mestitia, ad procum conuersa: *Actũ*, inquit, *est de me, puer hic ad patrem deferet, quę maximè occulta esse vellem, mutuam nempe hanc nostram amicitiam.* Tum solaturus illam procus: *At facile est, inquit, malo huic remedium adhibere. Simulque mox puerum aggreditur, iubet linguam exerere, eamque inhumaniter præscindit. Quid agat miser hic puer ita miserè mutilatus?* Decernit ad B. V. Carnutẽsem proficisci. Quo vbi peruenisset, & stipem corrogando aliquo tempore ibidem vixisset, tandem ad festa Paschalia coram principali Virginis ara feruẽtius, impensiusque sese orationi dedit orando, atque obsecrando cũ lacrymis vt sibi Virgo loquendi restituat facultatem. Nec in cassum, eius fusæ preces. *Deipara enim tam tenerę eius ætatis, calamitatisque miserta, ei sermonis vsum, non tamen linguam reddidit. Quare subito os in gratiarum actionem multis spectantibus ac obstupescẽtibus resoluit. Tanta porrò ad puerum hunc tam prodigiosè loquentem confluxit multitudo, vt penè obrueretur ac suffocaretur. Nec hic beatissimæ Virginis stitit benignitas, die Pentecostes, quo Apostoli in linguis igneis, & ipsa Virgo præ omnibus abundantiori plenitudine accepit Spiritum S. eidem linguam restituit, totamque populum in maiorem longè rapuit admirationem.* Kal. B.V. in Apr.

B. V Carnutensis Puero truncatam linguam restituit.

B. V. Puero loquendi facultatem absq. lingua communicat.

B. V in festo Pentecoste eidem etiam linguam restituit.

114. Prætermitto innumerabilia alia miracula, quibus Virgo varijs loquendi impertita est facultatem, vt reuera vel ex hac solâ ipsius excellentiâ, agnoscere possimus, illam omnes bonas Mercurij, absque vllâ comparatione, eminentiâ singulari sortitam esse proprietatęs, ac proinde ipsi, vti Mercurio eloquentiæ Præsidi, & bene dicendi peritissimæ iure merito in omni sacrificio, quod Diuinæ offerrur Maiestati, vti veteres consueuere, linguam esse consecrandam eo titulo potissimum, quod sit apud filium Aduocata nostra fidelissima, causas nostras in cælesti curiâ diuinâ plane facundiâ agitans, atque pertractans. Cui profectò nõ solum linguas, sed & omnia nostra mẽbra, cum corpore, & anima omnibus simul

Mercurio linguę erant consecratæ.

B. V. lingua, & omnia nostra membra consecranda.

mul potentijs consecrare conuenit. Quod porro Mercurio linguæ potissimum ad sacrificiorum finem, eæque modico perfusæ vino offerentur, testatur Appollonius lib.

Interea accensis fundunt libamina linguis

Et Homerus lib. 3. Iliados:

Inijciunt igni linguas.

Quod sane, & nos faciemus, si post Diuinas laudes, Virgineis quoque laudibus celebrandis impendamus. Quod facere videtur Ecclesia, quæ aliquoties in horarum Canonicarum sacrificio supremo Numini persoluẽdo, easdem horas non semel Salutatione Virginis terminare consueuit. Quo facto quid aliud videtur agere quam linguam Virgini, depredicandis eius laudibus, consecrare?

115. Quę cum ita se habeant, quisquis benignos cælestium gratiarum tam gratis datarum, vt sapientiæ, ac eloquentię, quam gratum facientium influxus in anima sua experiri desiderat, totum se

Qui sapiens esse desiderat mancipet se B. V. obsequiis.

Virginis animitus, medullitusque mancipet obsequijs. *Ipsa enim cum fons sapientię, bonorumque omnium post filium suum dilectissimum nobis sit, largissimè, ac copiosissimè dona sua nobiscum communicabit.* Quare hoc agnoscens S. Bona. in Psalterio supplex orabat: *Fontem vitæ influe in os meum, ex quo viuentes aquæ profluunt, & emanant. Omnes sitientes venite ad illam, & fonte suo gratanter vos potabit. Omnes gratiæ radiant in ea, capacissima enim fuit capacitas illius.* Currite ad illam cum deuotione sancta, & de bonis suis participabit vobiscum. Quapropter quicunque hunc cælestium donorum influxum desiderat, ad Virginem recurrat, eandemque cum eodem Viro Seraphico humillimè deprecetur: *Innocentiam, & viam prudentiæ ostende nobis Domina, & viam intelligentiæ indica seruis tuis; Miserere nostri Domina Mater luminis, & splendoris, illumina nos Domina veritatis, & virtutis. De thesauris tuis infunde nobis sapientiam Dei, & intellectum prudentiæ formamque disciplinæ. Amen.*

DISCVRSVS VLT.

Quod Virgo Deipara Lunæ proprietates in se complectatur.

1. LVnam Virgineæ pulchritudinis, reliquarumque perfectionum Deiparæ symbolum esse apud Sanctos Patres in confesso est. Nituntur encomio illo Canticorum cap. 6. Pulchra vt Luna. Quæ verba librans B. Petrus Cardin. Dam. serm. de Assumpt. B.V. docet Virginem nostram gloriosissimam, singulari virtutum suarum venustate Naturam humanam simul, & Angelicam quæ eius respectu minutiores quędam stellæ sunt, quam longissimè excedere. *Quid Luna*, inquiens, *pulchrius, cum stellis corus cantibus insign fero limite, reliquorum syderum splendorem excedit? Considera quã stellaris, & serena vibratio, quam luminosus fulgor cicularem orbem tanti syderis superfundat, vt aliorum luminum claritatem non mediocriter obfuscet. Sic & Virgo inter animas sanctorum, & Angelorum choros supereminens, & euecta, merita singulorum, & omnium titulos antecedit. Quantumlibet aliæ stellæ reluceant, Luna tamen & magnitudine præeminet, & splendore. Sic vtramque Naturam Virgo singularis exsuperat, & immensitate gratię, & fulgore virtutum.*

Luna symbolum Pulchritudinis B.V.

B.V. Angelicã, & Humanam Naturã superat immensitate gratiæ, & splendore virtutum.

2. Vnde B. Laurent. Iustinianus Venetorum Patriarcha serm. de Natiu. B. V. *Nullus mortalium, quamuis donorum cęlestium numerositate sit præditus, Virgini valet coæquari, Patriarcharum vtique, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, omniumque Sanctorum merita B. Maria transcendit.* Hinc S. Chrysostomus sanctitatem eius quæ verissima est animi pulchritudo puris creaturis omnibus eminentiorem esse prædicat: *Quidnam*, inquiens, *Virgine Maria Sanctius? Non Propheta, non Apostoli, non Martyres, non Patriarchæ, non Angeli, non Throni, non Dominationes, non Seraphin, non cherubim, non denique aliud quidquam inter creatas res visibiles, aut inuisibiles maius, aut excellentius inueniri potest. Eadem Ancilla Dei est, & Mater, eadem Virgo, & Mater. Visnè cognoscere quanto Virgo hæc cælestibus potentijs sit præstantior? Illæ cum timore, ac tremore, assistunt, faciem velantes suam; hæc humanum genus illi offert, quem genuit.* Quibus sanè verbis Doctor sanctissimus eminentissimam Virginis deprædicauit pulchritudinem, quæ ipsam Dei Matrem, ac generis humani Mediatricem accedentem per semetipsam immediatè ad filium, addecebat.

B.V. nil pulchrius aut Sanctius.

3. Audiamus Guilelmum Abbatem, qui Virginem pulchram, vt Lunam esse prædicat, ob eximiam illam illibatæ Virginitatis pulchritudinem: *Quid*, inquiens, *in mundanis corporibus Lunã pulchrius? Et quid in mundanis itidem corporibus propter multiplicem diuini fulgoris, colorisque vsum tam electum quam Sol? Præcipua ergo eius pulchritudo, & præclara signatur electio, quando dicitur; Pulchra vt Luna, & electa vt Sol. Pulchra sanè dicitur propter florem Virginitatis, electa verò propter fructum fœcunditatis. Quia verò in ea fructus vtilitas, atque salubritas floris venustate multo est excellentior, atque pręstantior; sicut etiam sol tam dignitate, quam vsu Lunam tam longè exsuperat, idcirco Pulchra quidem vt Luna dicitur, sed electa vt Sol. Plane ipsa est Luna, ipsa est Sol. Luna propter insignē pulchritudinis: Sol verò propter pręrogatiuam electionis.*

B.V. pulchra vt Luna ob Virginitatis puritatem.

B.V. dicitur Pulchra vt Luna ob florem Virginitatis, electa vt Sol ob fructum fœcunditatis.

4. Audiendus quoque in eandem sententiam de pulchritudine Virginitatis, virtutumque eius exemplis, in nocte huius sæculi clarissimis, S. Bernardus in Orat. ad Deip. *Tu pulchra vt Luna diceris, eique non immerito compararis. illa enim omniũ astrorum sola soli simillima, comparatione, & candore vernsta argenteo, cęteris in cęlo premicat syderibus: tu verò solis imago expressissima inter millia astrorum Deo assistentium virginali puritate in cęlo gloriosa prefulges. Illa enim transfuso in se solari lumine noctem nostram illuminat, tu virtutum tibi à Deo inditarum magnificis exemplis ad imitationem tui nos prouocas, sicque noctem nostram illuminas. Qui enim vias tuas consectatus fuerit, non ambulabit in tenebris, sed lumen vitę inueniet. Tu ergo pulchra es, vt Luna, imo pulchrior Luna, quia tota pulchra es, & macula non est in te, neque vicissitu-*

B.V. vt Luna noctem nostram illuminat, & ad sui imitationem nos prouocat.

situdinis obumbratio. Hactenus Bernard.

5. Audiamus & Rupertum Abbatem, qui pulchram, vt Lunam extitisse fatetur Deiparam, Diuinâ planè pulchritudine, cum candor lucis æternæ, splendor paternæ gloriæ, nube carnis in eius purissimo vtero se circũdare dignatus est: *Quando Spiritus S. in te superuenit, & filium Virgo concepisti, Virgo peperisti, tunc tu, & ex tunc pulchra, pulchritudine Diuina fuisti, pulchra inquam, non quomodocunque, sed vt Luna. Sicut enim Luna lucet, & illuminat luce nõ sua, sed ex sole accepta; sic tu, ò beatissima, hoc ipsum, quod tam lucida es, non ex te habes, sed ex gratia Diuina, ò Gratia plena.*

B.V. cõcepto Dei filio pulchra fuit pulchritudine Diuina.

6. Ob eãdem filij Dei in Virginis vtero Incarnationem Richar. à S. Laur. lib. 7. de laud. B.V. ait illã Diuina pulchritudine, veluti solari splendore, Lunam irradiatam euasisse, *Pulchra facta est, vt Luna*, inquit, *quando ex respectu Diuinitatis illustrata, à generationibus vniuersis beatificari meruit, cum dixit: Quia respexit humilitatem Ancillę suæ; ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes; quibus verbis tam respectus Diuinitatis, quam plenitudo claritatis demõstratur. Verè pulchra vt Luna extitit Virgo, quæ quasi naturaliter obscura, excepto in se solari radio, accenditur lumine alieno. Vnde dicitur Luna quasi luce lucens aliena. Sic Maria adhuc in infirmitate corporis constituta, in se Spiritu S. suscepto, tanquam illius summæ Maiestatis radio, vero lumine, Dei filio fœcundata est. Verè pulchra vt Luna est Virgo, quia à vero sole iustitiæ illustrata, noctem sæculi huius, scientiæ cælestis, & Euangelicæ conuersationis lucè perfudit.*

7. Has aliasque ob causas Virgo nostra pulcherrima in cælos proficiscens à Bernardino Bustio Part. 11. Marial. ser. 2. ad cælum Lunæ inuitata perhibetur, vt inibi tantisper moraretur: *Ascendit*, inquiens, *Virgo beatissima cælum Lunæ, in quo inuitata est, vt aliquãtulum moraretur propter proprietates Lunæ, quas habuit. Sic igitur affati potuit: Luna dicitur quasi luminum vna, hoc est, principalis, & maxima, quia corpori solari in magnitudine, & pulchritudine est simillima. Hæc eadem est pulchritudo noctis. Quæ omnia tibi, ò Beatissima fœminarum conueniunt. Vnde appellaris in Canticis: Pulchra, vt Luna. Sicut enim Luna noctem illuminat, fugat tenebras, ambulantibus in nocte iter ostendit, sic tu tenebrosam hanc lacrymarum vallem, mundum videlicet, syluamque feris plenam illuminas, errantes reducis, peccatoribus iter, per quod ad cælestem patriam peruenire possint, ostendis. Quemadmodum etiam Luna lumen à sole recipit, receptumque reflectit in terram: ita tu à sole iustitiæ tuo dilectissimo filio illuminaris: (nam reuera Lucerna tua est Agnus. Apoc. 41.) lumenque receptum in mundum reflectis. Tu enim es lumen ad reuelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Israel. Et ideo in hoc cælo Lunæ conuenienter poteris per aliquot dies permanere.* Hæc ille.

B.V. ob Lunę proprietates in se contentas à cælo Lunæ vt in eo habitet inuitata.

B.V. Lucerna est Agnus.

8. Ex quibus facile intelligimus quanam ratione Lunæ perfectiones in Virgine nostra gratiosissima, veluti in lucidissimo speculo effulgescant. Ad alias gradum faciamus. Has, vt arbitror, omnium optimè ad institutum nostrum descripsit Plinius libr. 2. Natur. Hist. cap. 9. *sed omnium*, inquiens, *admirationem vincit nouissimum sydus, terrisque familiarissimum, & in tenebrarum remedium à natura repertum, Luna. Multiformi hæc ambage torsit ingenia contemplantium, crescens semper, aut senescens, Et modo curuata in cornua, modo æquâ portione diuisa, modo sinuata in orbem, maculosa, eademque subito pœnitens; immensa orbe pleno, ac repente nulla. Iam vero humilis est excelsa, & ne quidem vno modo, sed alias admota cælo, alias contigua montibus, &c.* Quæ omnia aptissimæ nostræ Deiparæ congruunt. Ipsa enim verè nouissimum sydus est omnium admirationem, suá humilitate profundissimâ vincens. Quis enim satis admiretur Virginem ad eminẽtissimam Diuinæ Maternitatis dignitatem euectam, cæli, terræque, atque adeo totius vniuersi Dominam, ac Reginam, adeo sese demisisse, atque abiecisse, vt Ancillam Domini sese appellaret, & quæ inter puras creaturas facta erat omnium prima, fieret omnium nouissima?

Luna Sydus nouissimum, terrisque familiarissimũ.

In B.V. dignũ admiratione quod cum fuerit Mater Dei fecerit se Ancillam.

9. Hinc nimium quantum Sãctus Bernardus admiratur ser. de ver. Apoc. eximiam hanc Virginis humilitatem, quod in Collegio commorans Apostolico, vltimo sese collocarit loco Act. 1. vbi legitur quod *redeuntes à monte Oliueti vnanimiter perseuerabant in oratione. Qui*, inquit, Bernardus? *si forte Maria fuit, ad nominetur prima, quę super omnes est, tam filij prærogatiua, quam suæ priuilegio sanctitatis: Petrus & Andreas, ait, Iacobus, & Ioannes, &c. qui sequuntur, hi omnes perseuerabant vnanimiter cum mulieribus, & Maria Matre IESV. Itanè & mulierum sese vltimam exhibebat, vt nouissima omnium poneretur? Verè carnales adhuc Discipuli, quibus necdum Spiritus erat datus, quia IESVS necdum fuerat glorificatus, quando facta est contentio inter illos de primatu; cum Maria quanto maior erat humiliaret se nõ modo de omnibus, sed & præ omnibus. Merito facta est nouissima prima, quæ cum prima esset omnium, sese nouissimam faciebat. Merito facta est omnium Domina, quæ se omnium exhibebat ancillam. Merito denique super Angelos exaltata*

Humilitas B.V. in postponendo se Apostolis admiranda.

tata est, quæ & infra viduas, & pœnitentes, infra eam, de qua eiecta fuerant septem Dæmonia, ineffabili sese mansuetudine inclinabat. Tādem idem Bernardus sciens humilitatem, virtutem esse Deiparæ propriam, atq; charissimam, ad eam amplectendam nos sic adhortatur: *Obsecro vos filioli æmulamini hāc virtutem, si Mariam diligitis, si contenditis ei placere, æmulamini modestiam eius; nihil enim tam idoneum homini Christiano, ac Monacho, quam hæc virtus.* Aptè igitur Virgo dicitur sydus omnium nouissimum ob profundissimam illam humilitatem, qua etiam peccatrice Magdalena, inferior esse voluit. Hæc nimirum est, vt loquitur M. Tullius in somn. Scip. *In infimo orbe Luna, radijs solis accensa; à iustitiæ sole, vti lucem, ita quoque humilitatem mutuata.*

B.V. humilitas ac modestia imitāda.

B.V. tanquā Luna à sole iustitiæ sicut Lucem sanctitatis, ita & humilitatem mutuata.

10. Verè Virgo nostra quemadmodū Luna, sydus est terris, peccatoribus videlicet, familiarissimum. Vnde Richar. à S.Laur. lib. 7. *Maria Luna inferior Planetarum, idest, humillima omnium Sanctorum. Nullus etiam Planeta tantum terræ, vel mari accedit; & nullus Sanctorum tantum peccatoribus, qui terra sunt, per compassionem condescendit, maximè verò ijs, qui pro peccatis suis dolore amaricantur.* Quam ob causam B. Cardin. Petrus Dam. ser. 1. de Natiu. Sulamitem, id est, Pacificam inter DEVM & peccatores, eam appellans, familairitatē eius in nos agnoscens, sic loquitur: *Reuertere Sulamitis per amorem, Scio Domina, quia benignissima es, & amas nos amore inuincibili, quos in te, & per te filius tuus, & DEVS tuus summā dilectione dilexit. Quis scit quoties refrigeras iram Iudicis, cum iustitiæ virtus à præsentia Deitatis egreditur. Reuertere per singularitatem. In manibus tuis sunt thesauri miserationum Domini, & sola electa es, cui gratia tanta conceditur. Absit, vt cesset manus tua, cum occasionem quæras saluandi miseros, & misericordiam effundendi. Neque enim tua gloria minuitur, sed augetur, cum pœnitentes ad veniam, iustificati ad gloriam assumuntur.*

B.V. velut Luna inferior Planetarum est humillima ss. omnium.

B.V. benignissima est, & amat nos amore inuincibili.

11. Familiaritatem hanc Virginis erga peccatores contemplata est B. Gertrudis lib. 4. Reuelat. cap 49. vbi sic habetur: *Videbantur B. Getrudi quasi sub pallium intemeratæ Virginis accurrere quædam diuersi generis bestiolæ, per quas notabātur omnes peccatores ad ipsam specialem deuotionem habentes, quas omnes Mater misericordiæ benignè suscipiens, & quasi pallio suo protegens, delicatā manu sua singulas contrectando, ac deliniendo, ipsis amicabiliter blandiebatur, quemadmodum qui castello suo blandiri consueuit.* Per hoc manifestè insinuans quam misericorditer suscipit omnes se inuocantes, & quam maternâ pietate defendat, ac protegat homines adhuc peccatis deditos in se sperantes, donec eos filio suo veraciter reconciliet pœnitentes. De hac Virginis in peccatores siue familiaritate, siue commiseratione merito dicere possumus, quod S. Bernardus de Sanctis Apostolorum Principibus ser. in Vigil. Apostolorum Petri, & Pauli pronunciauit: *Si dum hic viueret Sanctus misertus est peccatoribus, & orauit pro eis, nunc tanto amplius, quanto verius agnoscit miserias nostras, orat pro nobis Patrem, quia beata illa patria charitatem eius non immutauit, sed augumētauit; neque enim quia impassibilis omnino, ideo & incompassibilis factus est, sed nunc potius induit sibi viscera misericordiæ, cum ante fontem misericordiæ existit.*

B.V. peccatores tanquam bestiolas sub suo pallio protegit.

Si Sancti in hac vita miserti sunt peccatorib multo magis miserebūtur in altera.

12. Ostendit suæ misericordiæ viscera Virgo gloriosissima erga Matronam illam principalem Palestinæ, vxorem videlicet Germani Patricij, vt scribit Sophronius in Prato Spirituali cap. 48. quę cum miserabiliter in execrandam Seuerianorum hæresim esset prolapsa, & postea ad inuisendum Sanctissimum Domini nostri sepulchrum esset profecta, in ipso sacri illius loci aditu, benignissima misericordiæ Mater cælitum sociata choris ei se visendam exhibuit, eamquę magno cum commiserationis sensu de tam atroci scelere perpetrato reprehendit: *Quomodo,* inquiens, *audes tu huc intrare, cum qualisnam sis te esse noueris? Nisi errorem tuum detestata fueris, huc minimè ingredieris. Verbis hisce Virginis, mirifica luce perfusa fuit, agnitoque tam enormi, quo se obstrinxerat crimine, ad pœnitentiam rediit.* En vt Diua Virgo familiarem se erga peccatricem hanc exhibuit.

13. Verè sydus terræ familiare se ostēdit Deipara etiam B. Gerachino Ordinis Cistercienis Religioso, de quo scribit Vastauius. Cum enim illi aliquando præcepisset Abbas, vt eos, qui in pistrino laborabant, adiuuaret cum artis pistoriæ esset ignarus, imaginem quandam Dominæ nostræ sacratissimæ in pariete depictam, more solito venerando, sic affatus est; *Domina mea charissima Dominus Abbas præcepit, vt cum pistoribus laborem, tu autem scis me in ea arte esse planè rudem, tamen faciam quod præcipies.* Cui imago: *Fac quod hucusque feceras, & ego pro te seruiam in pistrino.* Abijt ille ad locum consuetum, & orare perexit; iugiter enim, nocte, dieque orare solitus erat; cum interim alia persona, Gerachini speciem præseferens ministraret. Ipse verò sub idem tempus fixus in oratione in Ecclesia repertus est. Kalend. Deip. 29. Apr.

B.V. ergo Gerachinum Cisterniensē familiaritas.

B.V. pro Gerachino orāte in illis seruit in pistrino.

14. Ve-

14. Verè sydus terræ familiare se eadem ostendit Deipara Catharinæ Senensi, cum ex parua, eaque putrida farinula panes pinseret. *Adfuit huic Virgo Angelorum comitata choris, & sacratissimis illis manibus omni acceptione dignissimis, iuuit eam in pinsendis panibus*. Vnde factum, vt panes multiplicarentur, essentque sapidissimi cum magna comedentium admiratione. Nimirum Virgo Mater est illius, qui Elisæi farinulæ dulcedinem indidit, vt Olla morte amarior, in cibum sapidissimum verteretur, nec quidquam amplius amaritudinis in olla remaneret 4. Reg. 4. 41.

15. An non sydus terris familiare sese ostendit Virgo nostra erga venerabilem senem illum B. Petrum Caralt Ordinis Diui Dominici, qui cum vice quadam ob debilitatem, mulâ veheretur, & hæc spectro à Dæmone obiecto territa, eum excussisset ephippio, & per multum viæ spatium pede in stapede hærentem suspensumque traxisset, ac pene elisisset, apparuit illi Virgo omnium periclitantium salus, & benedictis suis manibus caput raptati sustentans, ac reliquum corpus à collisione defendens, illæsum seruauit? Hic idem Dei seruus, cum aliquando periculosè ægrotaret, Cacodæmon habitu Doctoris Theologi ipsi apparuit, ac propositâ de Sanctissima Trinitate quæstione, subtilibus, ac dolosis Sophismatis hominem pene ad infidelitatem deduxit. Cumque quod responderet non haberet, conuersus ad Imaginem Deiparæ, eius auxilium implorauit, & obtinuit. Nam Imago illa vultu ad eum verso, mentem eius, cælitus impetrato lumine, tanquam vera Illuminatrix illustrauit, mentisque tenebras, à tenebrarum principe offusas dispulit, & quod responderet mox suggessit, cuius acumen, lumenque Satan ferre non valens, confusus euanuit. *O' vtinam, & nos in tremendo illo mortis articulo, cum Tartareus hic tenebrio animæ circa fidem præsentim molitur insidias, nobis ita Virgo assistat, velut illa amicta sole mulier, mentiumque nostrarum tenebras ore stygij Draconis pestiferis suggestionibus exhalatas abstergat, inque portum salutis, tanquam stella maris lucidissima, nos deducat.* Kal. B.V. 11. Decembr.

Petrus Caralt Dominicanus ex mula prolapsus, à B. V. eius caput sustentatur.

Petrum Caralt B.V. illuminat circa Mysterium Trinitatis.

16. An non denique Virgo sydus terris familiare se esse ostendit, cum B. Hermannum, siue Iosephum dilectissimum suum Sposum, inter quamplurima syncerissimæ familiaritatis illi exhibita signa, à vitæ periculo præseruauit? Hic enim, cùm ob inualetudinem sibi aliquando venam incidi permisisset, & partem cautè se ad dormiendum in lectulo composuisset, beata Mater verè pia, verè suauis eum familiariter compellauit: *Caue*, inquit, *tibi non enim sine periculo in brachium, cui incisa vena est, incubuisti*. Simulque brachium ipsius beatis manibus apprehendens, docuit dormiturum, quemadmodum, & illud, & totum corpus, absque periculo collocaret. O' verè Maria Luna candidissima, ô verè sydus terrigenis familiarissimum, atque amabilissimum!

B.V. erga B. Hermannum familiaritas.

B.V. docet Hermannum qualiter incisa vena decumbēdum.

17. Expertus est Sydus terris familiarissimum esse Deiparam Amurates Robertus Mutinensis ex non obscura olim Robertorum stirpe oriundus. Hic, vt refertur libro 6. Hist. Soc. v. 13. 14. à prima pueritia obseruantissimus cæli Reginæ fuit, cuius obsequijs, quo expeditius se totum impenderet, Lauretum decreuit concedere, vti cum peccata sua confessario detexisset, Domum Sanctam est ingressus. Inde ædificandi sibi tugurij potestate fieri à Pretore Lauretano impetrat. Vbi Eremitarum instar habitans, orationi, Diuinisque mysterijs operam dabat, cogitationisque de nostra Societate ineunda apud se fouebat, à qua maximè retardabatur metu, ne si se obedientiâ obligaret, Laureto migrare cogeretur. Has inter curas fluctuanti die S. Thomæ Cantuar. Sacro cum Septies ad opem Diuini Spiritus impetrandam, Hymnum Veni S. Spiritus pronunciasset, succurrit prompta S. Petri Obedientia, qui naui, ac retibus relictis, Christi Domini vocem illico secutus est; eaque dum secum in suo tugurio voluit, vocem sibi videtur audire increpantis: *O' miserū, nonnè vides te nihil posse? Ad me conuertere, & audi*. Ad quam vocem cum oculos sustulisset, B. Virginis eâ specie, qua Romæ in Basilica ad Niues cernitur, os venerādū videt, deiectisque præ reuerentia oculis, attentas sermoni eius aures præbuit. Illa, non vt homines vulgo, qui vnum, deinceps que alterum, atque tertium deinde alia ordine verba promunt; sed totas simul quasi sub aspectū sententias conijciens, similiter ac nummularioruum peritissimi, qui non singillatim nummos dū numerant, sed vno iactu complures in mensam effundunt, breui momento permulta dixit. Exprobrauit collata in eum beneficia, nominatim multa enumerans familiariter, quæ tum primum ille animaduertit. Obiurgauitque quod illius mallet Sacelli sui mutis affixus hærere saxis, quam ex ignobilitate, ac vilitate eorum

Amurates Robertus Lauretum venit vt B.V. deseruiat.

B. V. eū monet vt deserto Eremitarū tugurio obedientiæ se dedat.

B.V. monet vt in Societ. Iesu ingrediatur.

humilitatem, ac paupertatem addiscere. Iussit disertè Societati nomen dare, magnopere minitās, ni pareret, diemque sacrum Epiphaniæ nominauit, quo domū se ad Patres reciperet, addito vt minimè grauatè iret, si ex obedientia alio vocaretur: quando, & Pastores, & Reges, quāquam vehementer infantis Dei cunis tenebantur, tamen quo latius manifesta fieret Diuina gloria, à sacro Præsepi, & amabilissimo diuini oris conspectu recessissent. Quæ, aliaque non pauca cum dixisset, visa est tanquam benedictura brachio protenso, explicataque dexterâ, addere: *I celer, teque totum Obedientię subde. Huc ego te perduxi, nec deseram, sed quā cępi tutelâ, ad extremum vsque spiritum prosequar.* Verbis hisce familiarissimis auditis, ille continuo à precatione surgens in sacrum sacellum pergit, Deiparæ se totum de integro tradit, dicatque. Tum instans, & vrgens apud Patres, ipsa Epiphaniæ luce, quam Virgo præstituerat, receptum in Collegium impetrat. Inde velut nouum vitæ exordium iniens, pro veteri nomine Ioannes Thomas voluit dici, vt Ioannis Apostoli, quem quasi ostiarium B. V. legerat fuisse, patrocinio & fauore liberiorem ad eam aditum haberet; Sanctique Thomæ Cantuariensis, quo die ei sacro singulare illud beneficium accepisset, perpetuam memoriam, vna cum ipsius memoria beneficij conseruaret, assumpto Lauretani cognomēto, vt propinquos, stirpemque mortalem prorsus oblitus, in familia tātum, atque seruitio Virginis, quę salutem hominum genuit, esse se testaretur. Hic ergo Iuuenis tam insigni clementia ad Christi IESV Societatem vocatus, quamquam egrè ab augustissimæ Matris conclaui abstractus est, tamen eiusdem præcepti memor, & laudabiles etiam voluntates per obedientiam immolare assuescens, duci se Romam passus in charitatis, atque humilitatis muneribus cæpit sedulo exerceri. In quibus auspicijs fauoreque Virginis adeo profecit, vt reuera illam, & ipse Sydus terris propitium, ac familiare experiretur. Iam ad reliquas Lunæ proprietates à Plinio recensitas gradum faciamus.

B.V. discedēs illi benedicit.

B.V. hortatur ad obedientiam.

Ioannes Thomas Lauretanus cur dictus.

18. Ait ille Lunam in tenebrarum remedium à natura repertam esse; Talis omnino est Virgo nostra; Quid enim Maria, Nomine suo sacratissimo præter alia, quam Illuminatam, quam Illuminatricem, quam stellam maris significat? Illuminatrix est Virgo, quia tenebras peccatorum nostrorum fugat, lucemque gratię mentibus nostris inuehit. Hinc Sedulius de hac Virginei Nominis claritate lib. 5. Paschal. carm.

Luna in tenebrarum remedium reperta.

Hęc est conspicuo radians in honore Maria,
Quę cum clarifico semper sit Nomine Mater,
Semper Virgo manet.

Stellæ huius vndique illuminantis peccatorum tenebras clarissimum iubar cōspexit S. Bernardus Hom. 2. super Missus. vbi cum dixisset de illa vaticinatum fuisse Balaamum: *Orietur stella ex Iacob; Ipsa,* inquit, *est nobilis stella Iacob cuius radius vniuersum orbem illuminat, cuius splendor, pręfulget in Superis, & inferos penetrat, terras etiam perlustrans, & calefaciens magis mentes quam corpora, fouet virtutes, excoquit vitia.*

B.V. Luna peccatorum nostrorum tenebras fugans.

B.V. Stella ex Iacob.

19. Hinc ipsa Illuminatrix Virgo illuminationis huiuscè sibi probè conscia gloriabatur Eccli. 24. Penetrabo omnes inferiores partes terræ, & inspiciā omnes dormientes, & illuminabo omnes sperantes in Domino. Quam promissionem Virginis amabilissimam S. Bernardinus Senensis Tom. 3. serm. 1. art. 1. de de Nom. B. V. cap. 3. expendens sic pulchra paraphrasi interpretatus est: *Penetrabo omnes inferiores partes terrę, quę sunt frigidę, & aspiciam, scilicet oculo misericordię omnes sperantes in Domino, idest, illuminatione mea faciam, vt cognoscant DEVM, & sperent in eo.* Quod sanè abundè per minimam hanc nostram effecit Societatem Virgo Deipara ad Antipodas in orbe nouo, qui tot myriadibus annorum teterrimę ignorātiæ sepultus caligine, longam infidelitatis dormiuit noctem, donec tandem tātarum tenebrarum, patrocinio vtique atque intercessione eiusdem Virginis, per Societatis nostræ Viros Apostolicos aliosque Religiosos submissum aduenit remedium, vt alibi fusius diximus.

B.V. luce penetrat omnes inferiores partes terræ.

B.V. pietas in illuminandis cæcis mortalibus.

Orbis nouus per B.V. illuminatus.

20. Quam ob causam peccatores, qui scelerum variorum sepulti somno in lōgam stertunt noctem, ad Virgineam hāc Lunam mētis attollant oculos, eamque, vt ipsos illuminet, postulent impensius, maximè in extrema vitæ periodo. Audiant Innocentium III, summum Christi, in terris Vicarium ser. 2. de Assumpt. *Qui iacet in nocte culpę, respiciat Lunam, deprecetur Mariam, vt ipsa per Filium cor eius ad compunctionem illuminet. Quis enim deuotè inuocauit eam, & non exauditus est ab ea? Quicunque sensit impugnationem ab hoste, vel à mundo, vel à carne, vel à Dęmone, respiciat hāc castrorum aciem ordinatam, deprecetur Mariā, vt ipsa per Filium mittat auxilium de Sancto, & de Sion tueatur eum.* Hæc ille.

Qui iacet in nocte culpę respiciat Lunam deprecetur Mariā.

21. Audiant & Richardum à S. Laur. lib. 7. de laud. B. V. qui, & in principio, & in

In principio, in medio, & fine noctis peccati Luna Maria inuocanda.

in medio, & in fine noctis peccati docet ad Virginem hanc attollendos esse semper oculos: *In sua Assumptione*, inquit ille, *Maria fuit Luna perfecta in æternum, quæ tunc dicitur perfecta, quando lucet tota nocte. Maria verò lucet in principio noctis, id est tentari incipientibus; & in medio, id est, iacentibus in peccato, & in fine, id est, exeuntibus de peccato, & euadentibus à tentatione.* Obseruãdum porrò, quod B.V. non comparatur Lunæ secundum statum eius præsentem, quia Luna hæc nunc habet maculam, sed Lunæ perfectiori, quæ erit in futuro, quando omnis omnino macula ei tolletur, quando Lux Lunæ erit sicut Lux Solis. Isa. 30. Ideo dicitur *Luna perfecta in æternum*.

Adolescens luxuriosè, ac dissolutè viuens à Dæmonibus vexatus, & tãdẽ à B.V. Lauretana illuminatur.

22. Luna hæc perfecta, solis lumine perfectè irradiata remedium tenebricosæ mentis facta fuit Adolescenti illi, de quo Tursellinus noster libro 3. de Virg. Lauret. cap. 32. Hic cùm longam scelerũ noctem fœdis corporis voluptatibus, luxuique indulgendo dormijsset, opesque paternas pessundedisset, & non solum hominibus, verumetiam Dæmonibus esset ludibrio; sæpiusque horribilibus laruis assumptis, contemptim tanquam vile mancipium flagris immanibus, indignissimisque modis ab illis, vt in desperationem præcipitem agerent, exciperetur, tot malis tandem oppressus Diuinum auxilium circumspectans, occurrit tandem Lauretana Virgo, beneficiorum in humanum genus collatorum famâ celeberrima, ad quam, tanquam ad Lunam suarum tenebrarum illuminatricem, sua peccata vehementer detestatus, recurrit, eamque deprecatur, vt apud filium, pro scelerum venia intercedat. At verò Tartarei tenebriones humanæ salutis hostes, diris verberibus, minisque Iuuenem à tam pio instituto deterrent; sed ille ad Deiparæ patrocinium, tãquam in terram prostratus, summa animi demissione aduersus stygias illas belluas auxilium implorat, obsecratque, vt tam miseræ, diræque seruitutis à suis ceruicibus excusso iugo, gratiam proficiscendi Laretũ, ad eius ædem, in qua Verbum caro factũ est, inuisendam, scelera que inibi ritè exomologesi sacrâ expiandi concedat. Fusis hiscè suppliciter precibus, extemplo miro perfunditur gaudio, importuni abiguntur Cacodæmones, quorum cum fremitu, vlulatuque horribili auditæ voces; *nihil se posse contra Mariam*. Ergo ille præ gaudio vix sui compos impiger, vti vouerat, Lauretum aduolat, ibique peccatorum nexibus, quibus tam arctè vinciebatur, ad sacrum tribunal resolutis, experiri meruit Deiparam remedium suarum tenebrarum, verissimamque Lunam, noctem scelerum suorum dissipantem, clarissimumque lumen gratiæ menti suæ porrigentem esse.

Cacodæmones clamant se nihil posse contra Mariam.

23. Eadem hæc Luna perfecta Virgo Deipara remedium obtenebratæ menti cuiusdam sanctimonialis desperatissimę, ac perditissimæ suæ benignitatis splẽdore attulit, eamque ab æterno interitu, tenebrisque illis exterioribus, de quibus Christus, vbi est assiduus fletus, & stridor dentium, Ilias denique malorum omniũ, liberauit. Rem hanc vniuersam narrat Syluanus Razzius Camaldulensis lib. 1. Mirac. B.V. c. 46. quam vtpote prodigium Diuinę Virginis gloriam mirificè amplificans fusius describere libet. Hic igitur memoriæ prodidit in Germania bellorũ turbinibus destructum fuisse quoddam Sacrarum Virginum Cœnobium adeo, vt ad lares proprios diffugere compulsæ fuerint. Inter has erat quædam, nomine Agnes formæ præstantiâ spectabilis, cuius amore captus eius parens per summum nefas incestum execrandum commisit, deque ea prolem suscepit. Cum illa se grauidam esse aduertit, pudore cõpellente è domo paterna, profugit & in fuga prolem enixa est. Cui mox Tartareus Tenebrio nouas insidias molitus est, eiusque menti tantas tenebras effudit, vt infantem in vicinum lacum demerserit, quo famæ suæ consuleret. Nec has tenebras infelicissimæ huic offudisse contentus hostis, suadet, vt semetipsam etiam in eumdem lacum præcipitet, atque ita sordes tam abominabilis incestus, quo polluta erat, eluat. Sensit hic antiqui Veteratoris insidias, ac serpentinam caudam, esse suggestionem illam, proinde validissimo clamore Mariã Virginem suam Illuminatricem in auxilium aduocauit; petijtque, vt tantam caliginẽ misericordię suę luce depelleret. Nec spe suâ fæmina miserabilis frustrata est. Cõfestim enim ad inuocationem Virginei Nominis vidit Cacodæmonem ab oculis suis ad instar fumi euanuisse. Vnde maxima grati animi significatione tenebrarum suarum Illuminatrici Virgini summo cum affectu gratias persoluit, nouisque gratijs ab eadem misericordiæ Parẽte augeri meruit. Cum enim ad quandã Ciuitatem peruenisset, Matrona nobilis eã excepit hospitio. Nec ita multo post cuidam suæ vicinæ Hebreæ, cui Nomen Sara, Nutricem constituit. cui illa eius nutriendo filium quinque omnino annis

Sanctimonialis cũ proprio parente incestum perpetrat.

Filium submersit.

Dæmonis fraudes agnoscit à B.V. illuminata.

Apud Hebræam quandam Nutricem agit.

nis deseruiuit. Quo tempore assiduis gemitibus, ac lacrymis ieiunijsque scelus tam execrādum à se designatum deplorauit, vt apud DEVM gratiam inueniret; simul etiam Iudeæ illi fidem Christi annūciauit, meritaque Mariæ Virginis eius Matris deprædicauit, eamque docuit Orationem Dominicam, ac Salutationem Angelicam; simulque amorem in IESVM, eiusque Matrem ipsius cordi instillauit. Contigit interea, vt quidam è Prædicatorum familia nomine Conradus illac iter faceret; ad quem magna cordis contritione accurrens Agnes ante actæ vitæ labes per exomologesin eius pedibus prouoluta emaculauit. Qui à tantorum scelerum auditâ rite confessione, eam Romam ad limina Apostolorum, à Summo Christi in terris Vicario absolutionem postulaturam amandauit. Qua impetratâ, in patriam mirificâ perfusa lętitiâ remeauit; & mox antiquam suam hospitem Iudæam reuisit; à qua benigne accepta ab itineris tā diuturni longinqui laboribus refocillata est. Interea Iudææ illius maritus domum adueniens vidit Agnetem in conclaui suo supra lectulum quiescentem, ac mox in sua opinione confirmatus, quod illa coniugem suam ad Christianismum alliceret, nescio quibus inferijs, ac furijs agitatus tria vulnera eius pectori circa cor pugione inflixit, confecitque. Quæ omnia cum Iudææ per quietem fuissent patefacta; vidit simul gloriosissimā Virginem instar Solis radiantem duabus Virginibus; vascula quædam præciosis vnguentis plena gestantibus ad Agnetē iam mortuam ingredientem, quę cū eius vulnera pe unxissent, mox Agnes ad vitā reuocata est. Cum non ita multo post Iudæus domum reuertisset; nec amplius Agnetis cadauer reperisset, censuit illam ab vxore ad scelus occultandum terræ mandatam. Elapsis postea diebus 40. ecce tibi quædam peregrina mulier eorum domum ingreditur, & salutatis coniugibus mox disparuit. Hebreus ad hoc tā peregrinum inusitatumque spectaculū obstupuit, & ad vxorem conuersus. Quid inquit, sibi vult hoc? qui fieri potest, vt Agnes adhuc viuat, nonnè ego illam tribus confossam vulneribus confeci? Ad quem vxor: Potest Christus, eiusque Mater Sanctissima Viuentium omnium Mater, mortuos ad vitam reuocare infinita sua omnipotentia. Et hoc est, subiunxit mox Iudæus, quod semper timui, ne tē mulier illa seduceret, & in errorem hanc induceret; tandem tandem misera in casus eius incidisti; apprehensaque coniuge, eam in conclaue quoddam obscurum intrudit. Sed illa diuina ac Virginea ope adiuta, breui è carcere illo elapsa cum duobus filijs ad Diocæsin Coloniensem peruenit, vbi cum filijs sacro fonte tincta in Agnetem suam olim Nutricem, & in fide Magistram incidit, ex eaque familiariter quæsiuit, quanam ratione reuixisset? Cui Agnes; Nescio me vnquam fuisse mortuam. Subintulit Gertruda, sic enim post susceptum baptisma appellata est: quomodo quæso non fuisti mortua, cum ego ipsa viderim maritum tria tibi lethalia vulnera infligentem? Cui Agnes: fieri potest hoc verum fuisse, sed mihi plane videtur hæc omnia somniasse. Hoc vnicum scio me mox atque euigilaui, insidias tui mariti metuētem domo excessisse. Tunc Gertrudis, vt illi Dei eiusque Matris virtutum, ac omnipotētiam declararet, vestes circa pectus aperuit, & remoto cilicio quod gestabat, vulnerū cicatrices ostendit. Quæ omnia cū ad notitiam Conradi Archiepiscopi Coloniēsis peruenissent mirificè exhilaratus est, & Christi eiusque Matris virtutem, & gloriam deprædicauit, vtpotè quæ velut Luna tantam scelerum, infidelitatisque caliginem, ac noctem benignitatis suæ splendore effugasset. Interim Agnes seruiendo suæ Illuminatrici Virgini magnos quotidie in via Diuini obsequij pgressus faciendo anno 1265. feliciter moritur, & Gertruda in fide Christiana cōfirmata in sancto proposito, factis magnis virtutis incrementis, cum filijs vsque ad finem vitæ perseuerauit.

Hebræa fidē Christi annunciat eiq. catechizat.

A cōfessario iniungitur illi pœnitentia vt Romā proficiscatur.

Agneti Hebræus tria vulnera infligit, moritur, & à B. V. suscitatur.

24. Neque vero in hac Virginea Luna nostra illud, quod addit Plinius inter alias Lunæ huius aspectabilis proprietates desiderari potest, quod nimirum multiformi ambage torserit ingenia cōtemplantium. Verè enim hæc Luna suorum miraculorum, rerumque circa se perpetratarum gloriâ, variorum in hodiernum vsque diem in scribendo fatigauit industriam. Omnia enim in illâ grandia, omnia Diuina, omnem naturæ ordinem excedentia reperiuntur. Vnde B. Germanus Constant. Patriar. orat. de Zona: *Omnia tua sunt*, inquit, *admirabilia ô Deipara; omnia supra naturam, omnia ingentia, & aliorum vires superantia. Propterea, & patrocinium tuum maius est, quam vt intelligentiâ compræhendi possit. Homines enim ipsos olim reiectos, expulsos, expugnatosque tuo partu reconciliasti, domesticos, filios, & hæredes effecisti.* Hinc B. Cardin. Petrus Dam. Homel. de

Luna variorum torsit ingenia.

Omnia sunt mirabilia, & supra naturā in Maria.

de omnibus sanctis introducit Deiparam, Angelos, reliquosque sanctos eius gloriam contemplantes atque admirãtes, ita alloquentem, vt se mysterium, arcanumque quoddam in perscrutabile esse fateatur: Illic, inquit ille, *Regina Virginum, Virginibus innumeris comitata mãsiones perambulat Angelorum, & vtrisque naturis gloriam eius admirantibus dicit: Quid me admiramini? Diuinum est hoc mysterium, quod cernitis, Diuinum profectò non humanum, nec humanis vnquam rationibus comprahensum.* An non S. Epiphanij Virgo sacratissima profundissimis suis mysterijs torsit ingenium, cum libr. de laud. B.V. aiebat? *Quid dicam de præclarâ, ac sanctâ Virgine? Desiderium me trahit, vt de Deipara verba faciã, & formido me retinet in silentio, vt qui non habeam facultatem dicendi pro dignitate. Animus hortatur, & metus deterret: ille quidem trahit me, iste verò me abstrahit. Huic enim prædicandæ, cælestis, ac terrena lingua minimè sufficit, imo verò nec Angelorum.* An nõ eadem hæc Virgo, suis arcanis, subtilissimum illud Diui Augustini torsit ingenium, cum serm. de Assumpt. imbecillitatem suam agnoscens pronunciauit? *Quid nos tantilli, qui actione pusilli, quid in eius laudibus referemus, cum etsi omnium nostrum membra verterentur in linguas, eam laudare sufficeret nullus? Altior cælo est, de qua loquimur; abysso profundior, cui laudes dicere conamur.* An non Anselmi similiter Luna hæc Virginea torsit ingenium? cum cap. 8. de Excell. B.V. diffisus suis viribus eã alloquens. *Quid amplius, inquit, dicere possum Domina? Immensitatem quippe gratiæ, & gloriæ, & felicitatis tuæ considerare cupienti sensus deficit, lingua fatiscit,* Torsit denique, & moderni Poetæ illius, qui cum amore, ac pudore in celebrandis Virgineis laudibus colluctari visus est, dum cecinit ad Virginem:

Laudes B.V. torserunt ingenium S. Augustini, & Anselmi.

Virgo iubet me castus amor tibi dicere laudes,
Sed me maiestas tanta, pudorque vetat.
Quid faciam? pudor assiduo decertat amori,
Atque animum in partes flectit vterq; suas.
Cedere si cogor, mage tutum est cedere Amori:
Esse potest nimius forsitan iste pudor.
In me, si qua tamen malè culti est causa pudoris,
Culpa hæc, ò Virgo, fiet amore leuis.

25. Quid iam de alijs illis à Plinio Lunæ attributis dicemus epithetis? *Immensa,* inquit ille, *orbe pleno, ac repente nulla; Humilis, & Excelsa.* Quæ quam aptè Virgini nostræ gloriosissimæ conueniant, nemo non videt, quicumque in Virgine eminentissima diuinæ maternitatis dignitatem, simulque profundissimam humillimæ Ancillæ animi demissionem contemplatur. *Hoc nimirum est Luminare illud, quod minuitur in consummatione, crescens mirabiliter in consummatione,* vt loquitur IESVS Sirach Eccli. 43. v. 7. & 8. *Verè .n. Virgo nostra est Luminare illud minus, quod vniuersi totius Artifex, omnipotenti illo suo verbo, fiat creauit, vt præesset nocti tenebrosi huiuscé sæculi, & peccatores potissimum illuminaret.* Quod luminare licet in oculis suis foret minimum, in oculis tamẽ Dei, hominumque soli ipsi simillimum videbatur, tunc præsertim quando Virgo sempiternum illum, immensumque iustitiæ solem, vtero est complexa, & ipsius lucidissimus Thronus effecta. Tunc verè fuit *immensa orbe pleno,* quia plenitudine gratiæ acceptâ, & ad immensam illam, infinitamque Diuinæ maternitatis dignitatem euecta, ipsam Dei immensitatem, quam totus comprehendere nequit mundus, complexa est, atque ita facta est repente nulla, nempe in oculis suis. *Quemadmodum enim Luna, omnem lucis haustum illuc regerit, vnde acceperat,* vt ibidem loquitur Plinius, nec vnquam est luce solis plenior, quam cum à nobis minimè videtur, eo quod intimè soli vnita, immenso ipsius orbe contegatur: sic Virgo beatissima, concepto Dei filio, eique intimè vnita, facta quodammodo immẽsa est, seque nullam in oculis suis æstimans, omnem lucis illius Diuinissimæ haustũ, in fontem lucis, à quo eam acceperat, summâ grati animi significatione suauissimum illud suum modulando Canticum regessit. In quo, reuera se nullam agnouit, tunc cum dixit: *Quia respexit humilitatem Ancillæ suæ.* Tunc etiam fuit humilis, & excelsa. Humilis cum dixit: *Ecce Ancilla Domini fiat mihi secundum Verbum tuum.* Excelsa, quãdo Dei Mater effecta, infinitatem quandam gratiarum, donorumque cælestium est indepta plenitudinem. De qua consulendus S. Bernar. Senensis Tom. 1. ser. 61. art. 1. cap. 12.

B.V. est Luminare minus, quod minuitur in consummatione.

B.V. immẽsa orbe pleno cum plenitudine gratiæ accepta ad Diuinam Maternitatẽ euecta est.

Luna cum à nobis non videtur maximè luce plena, qui solis orbe ipsi vicina contegitur.

B.V. se nullã esse agnouit, cum dixit: Ecce Ancilla Domini.

26. Quanta porrò luce, ab Incarnato Verbo emanante, Luminare hoc Virgineum fuerit irradiatum, cognitioneque rerum omnium consummatum, ostendit Pelbartus lib. 11. stell. Par. 1. cap. 7. vbi ex Ambrosio Taruisino Carmelitano mira Virgineæ mentis lumina, à Verbo æterno in vtero eius commorante illi porrecta singillatim explicat, asseritque mentis hanc illustrationem, vnam ex stellis 12. esse, quæ Deiparæ verticem coronant, quæ cum primæ magnitudinis esse à plerisque ob Dei Matris excellentiam censeantur, summam quoque Vir-

Meritis illustratio in B. V. est vna ex stellis in eius Corona.

Virgine æ mentis illustrationem extitisse arbitrandum est. Vnde sapiĕter idem annectit Pelbartus: *Vt breuiter singula cōprehendam, omnium rerum tam supernarum, quam inferiorum, tam exteriorum quam interiorum perfectam cognitionem humanæ naturæ possibilem hæc Virgo à suo dilecto filio plenissimè suscepit*. Idque luculenta comprobat ratione: *Quia Dei Mater*, inquit ille, *omni gratia plena fuit, ergo illi nullum bonum deesse potuit. Cæteris enim per partes, Mariæ verò se totam infudit gratiæ plenitudo, vt ait S. Hieron. Sed omnis scientia est de numero bonorum honorabilium, teste Aristotele libr. I. de Anima, ergo omnem scientiam habuit. Vnde omnes Doctores concedunt, quod mox vt Virgo, Mater Dei esse cæpit, in eam omnes gratiæ possibiles humanæ creaturæ, cum benedicto Verbo pariter descenderunt, Quare Virgo dicere poterat cum Salomone Sap. 7. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa, Sapiētia videlicet Dei Patris. Vnde si intellectus Seraphin, aliorumque Angelorum cognoscit naturam suam propriam, & cæterorum, naturam cælorum, Planetarum, & stellarum, terrestriumque animalium, &c. Quid ergo obstat quod B.V. in lumine IESV, quo illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, in ipso lumine, in quo omnia relucent, ipsam plenissimè inhabitante, omnia cerneret, ac nosceret? Sicut enim in lumine solis multa videntur, quo sine minimè viderentur, quia lumen teste Philosopho 2. de Anima facit potentiâ colores, actu colores, idest, actu visibiles: ita in luce Diuina videntur occulta nobis. Hinc Gregorius: Quid est, quod non videant, qui videntem omnia vident?* Hæc Pelbartus, de admirādo variarum rerum cognitionis lumine, quo Virgo, velut Luna, à Sole iustitiæ in Conceptione Dei filij perfusa est.

B.V. nullum bonū deesse potuit, quia gratia plena fuit.

Omnis scientia est de numero bonorum honorabilium.

Cum increata sapientia B.V. omnia bona aduenerunt.

27. Atque ita Luminare hoc Virgineū quod imminutum fuit, Ancillam se profitendo, in consummatione illa virtutū, perfectionumque omnium, Dei filium Regem illum virtutum, vteri Virginalis hospicio excipiendo, creuit mirabiliter, totâ obstupescente Naturâ, & Gratia in eadem sui consummatione, ac perfectione, quando intimè sempiterno illi iustitiæ soli vnita, lucem gratiarum, donorumque eius participans, super omnem tam Angelicam, quam humanam creaturam exaltata est.

28. Humilitatem hanc Virginis simul, & celsitudinem nobis ob oculos proposuit venerabilis Richard. à S. Laur. libro 12. de laud. Virg. vbi Deiparam Virgulæ comparans sic loquitur: *Virgula gracilis est per totum, sed in summitate gracillima. Gracilitas, est humilitas. Nam sicut filius Dei formam serui suscepit in ea, & ex ea; sic & ipsa ex dono filij formam accepit Ancillæ. Virga igitur hæc per totum gracilis, quia ipsa per totum humilis. Sed in sua summitate fuit humillima, sicut Virga in suo capite gracillima; ideo dicitur: Luminare, quod minuitur in consummatione, Et hoc benè apparuit in responsione eius ad Angelum Conceptum filij Dei nunciantem, quod fuit summitas eius excellentiæ. Et tunc apparuit gracillima, hoc est, humillima, cum tātis auditis præconijs, respondit: Ecce Ancilla Domini, &c.* Idem libr. I. cap. 3. eandem imminutionem, celsitudinemque Virginis comprobare volens eam stellæ, quæ nostris obtutibus parua apparet, cum in se maior terra, multis parasangis existat, comparauit: *Maria parua apparuit*, inquiēs, *per humilitatem se offerens Domino in Ancillam, cum postularetur in Matrem. Sed postea magnam se esse testatur: Beatam*, inquiens, *me dicent omnes generationes, quia fecit mihi magna, qui potens est. Ideo de ipsa dicitur: Luminare quod minuitur in consummatione*.

B.V Virga gracilis per humilitatē.

B.V. est stella quæ nobis parua videtur, cum tamen multo maior terra sit.

Idem libr. 7. eandem Lunæ conferens: *Maria*, inquit, *quo magis crescebat in omni virtute, plus decrescebat per humilitatem in sua reputatione. Audierat nimirum illud Eccl. 3. Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam. Ideo de ipsa dicitur: Luminare, quod minuitur in consummatione.*

29. De hoc Lunæ nostræ Virgineæ incremento, & decremento in Verbi Incarnatione acquisito præclarè etiam supra memoratus Pelbartus de Temisuar lib. 5. Stell. Part. 2. art. 1 *Quemadmodum*, inquit, *Luna crescit vsque ad 14. diem, quousque in ea Imago hominis quasi fabri integra appareat, & postea decrescit: Sic B. Virgo à natiuitate sua creuit vsque ad 14. ætatis suæ annū, quo creditur Christum concepisse, tunc ergo apparuit in eius vtero integra Imago hominis Fabri, ipse videlicet Christus, Imago Dei Patris, qui integer per gratiæ, & sapientiæ plenitudinem, perfectionemque extitit, simulque Fabrum repræsentauit, quia secundum Diuinitatem mūdum fabricauit. Hinc Hiere. 31. Nouum faciet Dominus super terram, fæmina circumdabit virum. Postquam autem B. Virg. in tantum creuit, statim in sua reputatione, per humilitatem decrescere cæpit, quia non Matrem Dei, non Dominam mundi, non Reginam cæli, sed Ancillam Dei se appellauit.* Hæc Pelbart.

In plenilunio apparet in B.V. quasi Imago hominis fabri.

Christus in B.V. velut Luna plena apparuit quasi homo faber, qui dū diuinitatem Vniuersum fabricauit.

30. Idem denique supra memoratus Richardus loco citato rationem explicat, qua Virgo imminuta fuerit in consummatione, & postea mirabiliter creuerit in eadem sui consummatione. Post quam enim præmisisset: *Luminare, quod minuitur in consummatione*; mox subtexuit: *Hoc de Luna materiali non potest intelligi, quæ*

non

non minuitur in consummatione, sed post consummationem. Prius enim confirmatur per perfectionem, & postea minuitur decrescendo. Beata verò Maria, quando annunciata est gratia plena, & in Matrem Domini electa est, quod fuit eius excellentiæ consummatio, quasi se mirabiliter imminuens, respōdit; *Ecce Ancilla Domini. Vnde dictum est: Minuitur, idest humiliatur; & non decrescit; ne intelligeremus minutionem decrementi. Quasi diceret sapiens: Cum Audisset Maria tantam sibi promissam celsitudinem, quod fieret Mater Dei, seque per humilitatem nominans ancillam minuisset, ex hoc consummata est, & facta Luna plena, quia in hoc verbo concepit filium Dei. Ideò paulo post subditur: Crescens mirabiliter in consummatione: Præponitur autem: Mensis est secundum nomen eius, scilicet Lunæ, à qua Neomenia, idest, noua Luna nuncupatur. Cum igitur nomen Virginis sit Maria, quæ Illuminatrix interpretatur; illa enim dies nostros, operaqua illuminat, consequitur sane, omnia temporum nostrorum spatia, dimensionesque ab illa irradiari, totamque hanc vitam nostram, sub eius patrocinio exactam, luce ipsius gratiæ perfici, omnibusque virtutum numeris absolui*. Hæc ferè Rich.

Omnia nostræ vitę spatia à B. V. illuminantur.

31. Quod si penitius Virgineæ huiuscé nostræ Lunæ, à qua menses, anni, omniaque vitæ nostræ, ac præsertim ipsius clientulorum, tempora spatiaque, & denominantur, & illustrantur, nomen cōsideremus, inueniemus profectò pulcherrima in illo reclusa mysteria, quæ insignia nobis virtutum datura sunt documenta, totiusque vitæ nostræ decursum illuminatura. Quid enim Maria, vt Sapienter P. Alchazar, & cum eo Pater Cornelius, ex radice Hebraica sonat aliud, *quam stillam maris, quam sublimem, & excelsam? En vt Virgineæ huiuscé Lunæ nomen, menses, annos, totiusque vitę nostræ illuminat, tempora, docetque, si sublimes, excelsique in felicissima illa æternitate esse cupimus, exemplo Virginis in oculis nostris simus paruuli modicique, ac minuti, ad instar cuiuspiam maris guttulæ.* Quemadmodum enim Deipara, in sua illa incompræhensibili Consummatione, cum Dei Mater, atque adeò Domina, ac Regina totius Vniuersi, immensumque quoddam pelagus gratiarum perfectionumque omnium, effecta est, se Ancillam, & quandam quasi modicam maris stillulam æstimauit, vnde postea super omnes Angelicas Hierarchias exaltari meruit: sic sanè omnes synceri ipsius amatores, qui peculiari gratiæ lumine, ab hac Luna in tenebricosi huius sæculi nocte irradiantur, sese modicos, paruulosque agnoscentes ad eminentissimum illud æuiternæ gloriæ culmen euehi promerentur.

M. stillā maris, sublimē, & excelsam denotat.

B. V. clientuli qui illius exemplo se paruulos modicosque reputant, in cęlo postea exaltantur.

32. Hæc nimirum Virginis humilitas, qua se, cum mare esset amplissimum gratiarum, stillam maris arbitrabatur, non modo super æthera sublimem euexit, verumetiam cælo, terræ, inferisque dominantem effecit, atque ita Lunam se esse demonstrauit, quæ vt cælis dominatur, Luna; vt terræ, Diana; vt inferis denique, Hecate nuncupata est. Vnde Seneca Hecatem triformem appellat. Horatius verò Diuam triformem libro 3. carm.

B. V. cælo, terræ, ac inferis dominans Hecate quædam triformis videtur.

Montium custos, nemorumque Virgo
Quæ laborantes vtero puellas
Ter vocata audis, adimisque letho
Diua triformis.

Quam ob causam triceps exprimebatur. Hinc Virg.

Tergeminamque Hecatem, tria Virginis ora Dianæ.

Ipsius potentiam, viresque descripsit Hesiodus in Theogon.

nam super omnes
Iuppiter ingentes illi largitur honores,
Muneraque imperium, terræque, marisque profundi
Cunctorumque simul, quæ cælum amplectitur altum.
Admittitque preces facilis Dea, prompta, benigna,
Diuitias præbet, quod ei concessa potestas:
Imperat hæc cunctis qui sunt è fœmina nati,
Et terræ, & cęli cunctorum fata gubernat,

Hæc Hesiodus, quæ profectò multo aptius Virgini nostræ potentissimæ cælorum Dominæ ac Reginæ conuenirent.

Laudes Hecate magis B. V. conueniunt quam Lunæ.

33. Hecatem hanc triformem exprimere voluisse visus est S. Bonau. in Spec. cap. 3. vbi Mariani Nominis euoluens mysteria, inter cætera ait significare Dominam. *Hoc Nomen*, inquit ille, *optimè conuenit tantæ Imperatrici, quæ reuera Domina est cælestium, terrestrium, & infernorum, Domina inquam Angelorum, Domina hominū; Domina Dæmonum, Domina vtriusque in cælo, Domina in mundo, Domina in Inferno. Primo considera charissimè, quod Maria est Domina Angelorum. Ipsa enim signata est in Domina Esther Regina, de qua legitur; quod supra vnam famulam suam deliciosè innitebatur, altera autem famularum sequebatur Dominam, defluentia in humum vestimenta sustentans. Per Dominam Esther Reginam, intellige Mariam Reginā. Duæ famulę quarum Domina est Regina Maria, sunt Angelica, & humana creatura. O quantum gaudendum est nobis miseris hominibus, quod Angeli Dominum, & Dominam habeant*

B. V. iuxta Ethymologiam sui Nominis Domina est cælestium, terrestrium, & Infernorum.

Angelica, & Humana Natura sunt famulæ B. V.

ex hominibus. Verissimè enim Angelorum Domina est Maria. Vnde Augustinus ipsam alloquens ait: Si te cęlum vocem, altior es, si Matrē gentium dicam, præcedis. Si Dominam Angelorum nominem, per omnia esse comprobaris, Si formam Dei appellem, digna existis. Anima vero humana est famula, quę Dominam suam Mariam sequitur in mundo. Sequitur certè colligens, virtutes, & exempla Marię. Intelligentia verò Angelica est famula, super quam Domina sua Maria innitur in cęlo.

B. V. Angelicę naturæ innititur tāquam famulę.

Innititur certè tanquam familiarissima, se Angelis sociando, innititur etiam tanquam delicatissima in Angelis deliciando, innititur quoque tanquam plenissima se cum sua plenitudine Angelis communicando, innititur insuper tanquam potentissima sese Angelis impendendo. Secundo cōsidera quod Maria est Domina hominum in mundo. De hac Domina Psalm. 122. dicitur: Sicut oculi ancillæ in manibus Dominæ suę, Ancilla Dominę Marię, est quælibet anima fidelis, imo etiam Ecclesia vniuersalis. Oculi huius ancillę in manibus Dominę suę semper debent esse, quia oculi Ecclesię, oculi omnium nostrum in manus Marię semper debent respicere, vt per manus eius aliquid boni accipiamus, & per manus eius quicquid boni agimus Domino offeramus. Per manus enim huius Dominæ habemus quicquid boni possidemus. &c. Considera denique quomodo Maria est Domina Dæmonum in Inferno tam potenter eis dominans, vt de ea accipi possit illud Psalm. 190. Virgam virtutis tuæ emittet Dominus. Hæc Virga Virgo Maria virga virtutis est contra inimicos infernales, quibus magnā virtute dominatur, & ideo Domina tam magna, tā magnę virtutis merito à nobis exoratur, vt nos contra inimicos istos tueatur. Sic ergo vides quomodo Maria est Domina Angelorum in cęlo, Domina hominum in mundo, & Domina Dæmonum in Inferno. Hæc Bonauentura. Quibus quid aliud, quam triformem quandam Hecatem cælis, terris, Inferisque potentissimè dominantem, imperantemque descripsisse v sus est?

Quælibet fidelis anima est Ancilla B. V.

B. V. est Virga virtutis contra inimicos Infernales, illis magna virtute dominando.

34. Verè Virgo nostra Luna est in cælis dominans, dum inde benignos gratiæ suæ influxus mortalibus, solem iustitiæ dilectissimum suum imitata filium, communicauit. Vnde Richar. à S. Laur. lib. 7. *Nil*, inquit, *tam simile soli, quam Luna, non tamen omnino similis. Nullum enim Luminare tantum habet luminositatis, quantum Sol, cuius luminositatem Luna viciniùs æmulatur. Hinc Apostolus 1. Cor. 15. Alia est claritas Solis, idest, Christi, alia claritas Lunę, idest, Marię; alia claritas stellarum, idest Sanctorum. Influxum porrò Lunę sentire consueuerunt animalia, quibus, in eius lucis incremento medullę succerere consueuerunt. Idem hoc virtutis incrementum experiuntur Virginis deuoti clientuli, dum ipsius benigna luce gratię irradiantur.* Audiendus hic Bernardinus Bustius Part. 9. Marial. serm. 2. vbi: *Ostenditur*, inquit, *virtus Mariæ super aridos, & indeuotos, quia sicut crescente luce Lunæ, crescunt medullę: ita adueniēte Virginis luce, homo crescit in deuotione. Et ideo quilibet indeuotus, & aridus spiritu, debet Lunam hanc plenam rogare, vt impinguet ossa sua, impleatque medulla deuotionis, dicens ei cū Psalmista: Anima mea sicut terra sine aqua tibi; & tunc de illo verificabitur illud Eccli. 26. Gratia mulieris sedulę, Virginis scilicet Marię, delectabit virum suum, deuotum videlicet suum, & ossa illius impinguabit.* Audiendus hic quoque supra memoratus Richard. qui Bernardino consonat: *Secundum Lunę incrementum*, inquiens, *vel decrementum, abūdant vel decrescunt medullę in ossibus animaliū. Virtutes, & gratię medullę sunt, quę ossa irrigāt virtutum naturalium, sine quibus deficiunt. Hu verò medullæ nisi per gratias, & orationes Mariæ, in nobis abundare nequeunt. Medullæ verò illæ sunt humilitas, pietas, charitas, castitas, patientia, & huiusmodi de quibus Prou. 3. Sanitas enim erit vmbilico tuo, & irrigatio ossium tuorum.* His illa influxibus gratiarum, ceu stimulis nos ad benè operandum impellit.

B. V. Luna in cælis dominans dum nobis benignos gratiæ influxus cōmunicat.

Virtutes, & gratiæ medullæ sunt, quæ irrigāt ossa virtutū.

O clarissima Filia
Solis Luna aurei circuli
Lumen: quam certos stimulos
Et prouidos pullis addens, regis!

35. Ob hasce virtutes, perfectionesque, quas suis cultoribus Virgo exhibere, ceu benignos influxus consueuit, crediderim eam Lunam perfectam à Spiritu S. fuisse appellatam. Ipsa enim est Thronus ille lucidissimus, in quo Vnigenitus qui est in sinu Patris ad humanum genus redimendum veniens considere non est dedignatus, de quo idem Pater æternus apud Psalm. 88. *Thronus eius, sicut Sol in cōspectu meo, & sicut Luna perfecta in æternum, & testis in cęlo fidelis.* Verè enim Virgo cum Verbum in eius purissimo vtero fuit incarnatum, Thronus Diuinæ gloriæ maiestate irradiatus, ac instar solis refulgens, ipso sempiterno iustitiæ sole amicta, euasit. Luna quoque perfecta in æternum in instanti illo immaculatæ suæ Cōceptionis felicissimo, luce Diuinæ gratiæ copiosissimè perfusa, omnibusque Spiritus S. donis ac charismatis locupletata, effecta est, dum peccatoribus in tetra, scelerum nocte, illorum tenebras illuminans in principio, medio, & fine noctis ad extremum vsque iudicij diem effulgescit, lucemque miserationum suarum pro inge-

B. V. Thronus ad instar Solis refulgens cū Dei Filius in ea resedit.

genitâ sibi charitate cunctis quocunque tempore communicat, eosque omnibus sanctitatis, perfectionisque numeris absolutos reddit.

36. Quod si Luna perfecta dicitur, quę in principio, medio, & fine noctis lucem mundo porrigit; Virgo sane nostra Luna vocari debebit perfectissima. *Quia ipsa, vt loquitur Bustius, in principio, medio, & fine dat adiutorium suum in quacunque aduersitate, & tentatione. Peccatorum quoque tenebris inuolutos nunquam cessat lumine suæ benignitatis illustrare, vt de ipsis tenebris exire valeant. Vnde Gen. 1. capite dicitur, quod fecit DEVS duo luminaria magna. Luminare maius, idest, Christum, vt præesset diei, hoc est iustis. Et luminare minus .i. B. Virginem, vt præesset nocti, peccatoribus videlicet, nocte ipsa scelerum nigredinem, tetrioribus. Denique sicut Luna cæteris Planetis citius suum perficit cursum, ita Beatissima V. Maria præ cæteris sanctis velocius, peccatoribus, tentatis, ac tribulatis suum præbet auxilium.* Et sicut Luna cæteris Planetis ac sydéribus magis est terræ vicina, ita ipsa in omnibus necessitatibus est nobis præ cæteris sanctis propitia.

B.V. in quacunque aduersitate in principio, medio, & fine auxiliatur.

Christus, & B.V. duo luminaria magna, vt diei ac nocti præessent, ille iustis, hæc potissimum peccatoribus.

37. Quare Virgini, nostræ encomium illud, Lunæ à S. Basilio attributum, longè potiori iure applicare possumus: *Luna est decor noctis, Mater roris, ministra humoris, Dominatrix maris, mensura temporis, æmulatrix solis, & immutatrix aeris.* Verè .n. Virgo dum peccatores, caligine peccatorum circumseptos illuminat, mirificumque eis decorem spiritus, ornamentumq; inducit, simulque eisdem fit mater roris, ac ministra humoris Diuinæ gratiæ, ac deuotionis. Quam præclarè iam memoratus Bernardinus! *Maria humorem deuotionis cuilibet filio suo adoptiuo subministrat. Habet enim duo Vbera, quibus lactat filios suos adoptiuos; ex vno iustis humorem infundens gratię, & ex alio humorem misericordię peccatoribus. Ideo Ecclesia eam vocat Matrem gratiæ, & misericordiæ. Beatus igitur ille, qui quotidie pascitur lacte ab hisce vberibus propinato. Tantam enim dulcedinem experietur, vt dulcissimæ Virgini dicturus sit: Meliora sunt vbera tua vino, fragrantia vnguentis optimis. Cant. 1.* Sic ille.

Lunæ elogia ex S. Basilio.

B.V. est decor noctis, dum peccatores nocte nigriores illuminat.

B.V. humorē deuotionis suis cliētulis submaistrat.

38. Neque verò Virgo rorem Diuinæ gratiæ peccatoribus nocte nigrioribus solum effundit; verumetiam ipsam gratiarum omnium originem, ac fontem eisdem communicat. Quid enim aliud est Ros hic nisi saluator, qui per Virginem venit in mundum, peccatores saluos facere? Hunc rorem suauissimum tot suspirijs, gemitibusque anhelabant Sancti Patres cum clamabant: *Rorate cæli desuper.* Roris huius optatissimi vox est illa: Ose. 14. *Ero quasi Ros Israel, germinabit sicut lilium.* Tantum enim Dei filius vtero Virginis, ceu Lunæ effusus, sterilescenti mundo fœcunditatem attulit, vt licet esset horridissimum quoddam desertum, nihilominus in amœnissimum viridarium flores, rosas, liliaque virtutum diuersarum germinās euaserit. Verè Ros fœcundus est Dei filius. Quemadmodum enim ros de nocte in terram, herbasque cadens venenata arcere consueuit animalia, ideoque eorum venena de nocte minus sunt noxia, vt testatur Aristoteles. *Serpentes quoque inter roscidas herbas raro suum expromunt aculeum: sic ros hic cælestis ad nos veniens serpentis Tartarei virus, aculeum, maliciamque refrænauit.* Quare Diuino huic rori merito dixit Isaias cap. 26. *Ros lucis ros tuus, & terram Gigantum,* superborum videlicet Dęmonum, *detrahes in ruinam.*

B.V. rorem nobis infundit. dū Christum nobis cōmunicat.

Filius Dei vtero B.V. ceu Lunę ros infusus mūdum sterilē fecundauit.

Christus Ros ...is terram Gigantum Dæmonum videlicet detraxit in ruinam.

39. Hic deniq; est Ros ille, qui in Gedeonis vellus, tacito sese effudit illapsu, totamque postea mundi aream gratiarum imbre fœcundauit. Audiendus hic melli fluus Bernardus ser. de Aquę ductu, vbi: *Intuere, inquit, ò homo consilium Dei, agnosce consilium sapientiæ, consilium pietatis. Cælesti rore aream rigaturus, totum vellus prius infudit. Redempturus humanum genus, precium vniuersum contulit in Mariam. Vt quid hoc? Forte vt excusaretur Eua, per filiam; vt querela viri aduersus fœminam deinceps sopiretur. Ne dixeris vltra ò Adam: Mulier quam dedisti mihi, dedit mihi, de ligno vetito. Dic potius: Mulier quam dedisti mihi, me cibauit fructu benedicto. Piissimum sane consilium, sed latet forsitan aliud, nec totum hoc est. Altius ergo intueamini, quanto deuotionis affectu à nobis eam voluerit honorari, qui totius boni plenitudinem posuit in Maria, vt proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiæ, si quid salutis, ab ea nouerimus redundare, quę ascendit delicijs affluens.* Quicunque igitur peccator cor suum aridum, ac virtutum flore fructuque bonorum operum desertum in se experitur, accurrat ad Virginem, in quam, tanta cum abundantiâ Diuinissimus ille Ros, de cælo influxit, vt de plenitudine gratiarum eius totum hoc mundi desertum infunderetur, ac fœcundaretur. Dabit illa dulcissimum hunc fecundissimumque Rorem, IESVque amorem, corda nostra fœcundantem instillabit, illudque ad instar Horti lilia puritatis, rosas charitatis, violasque humilitatis, aliorumque vir-

Christus Ros Gedeonis vellus infundens.

B.V. Vellus Gedeonis rore cælestis gratiæ intu...

Deus magno deuotionis affectu voluit nos venerari Mariam, in quam omnis boni plenitudinem collocauit.

tutum germinantis, fœcundabit. Ipsa enim non solum rorem hunc Diuinum, tanquam argentea, purissimaque Luna, benignissimâ suâ influentiâ, mundo effudit, sed & ipsa Hortus deliciarum Paradisi effecta, de floribus aromaticis, fructibus virtutum nobiscum affatim communicare non est dedignata. Audiamus hic rursus S. Bernardum loco citato: *Hortus plane deliciarum, quem non modo afflauerit, sed & perflauerit, superueniens Auster ille Diuinus, vt vndique fluant, & effluant aromata eius, charismata scilicet gratiarum.*

B.V. est Hortus deliciarũ quam Auster Diuinus Spiritus S. videlicet afflauit, ac perflauit.

40. Quid iam de altero illo Lunę dicemus elogio, quo Dominatrix maris nũcupatur? Quid mare hoc significat, nisi mundum, varijs cupiditatibus æstuantem? *Huic Virgo tanquam totius Vniuersi Domina, ac Regina dominatur, & quemadmodum adamas, inquit Bustius, trahit post se ferrum, sic Luna mouet, & attrahit post se Oceanum.* Hoc insinuauit Lucanus cùm cecinit:

B.V. est Luna mari, huius mundi dominans.

Thetios vnda vagæ lunaribus æstuat horis.

Vnde in ipsius exortu mare exundat aquis, ex parte orientis, & ex parte occidentis imminuitur. E contra occidente Luna crescit mare ex parte occidentis, detroscitque ex parte Orientis, vt docet Martianus. Tale est cor mundi amatorum; de quibus Isa. 57. *Cor impij quasi mare feruens, quod quiescere non potest.* Cum .n. Virginea hæc Luna oritur peccatoribus, eos suæ misericordiæ luce illustrando, cor eorum ex parte orientis gratiæ dilatatur, eâque repletur; decrescitque ex parte occidentis dum aquæ culpæ, quæ inundauerant, penitus abolentur. Quod si Virginea hæc Luna occidat, lucemque suæ misericordiæ subtrahat, tunc contra in mari cordis impiorum aquæ culpæ, quæ iam occiderant, crescent, decrescẽt que aquæ cælestes orientis gratiæ, quæ prius corda illorum tam copiosè inundauerant. *Atque ita sicut Luna mare modo aquis replet, modo diminuit, modo auget, modo consummatè complet, in plenilunio; sic Virgo beatissima peccatores iram Iudicis prouocantes, aquis pœnitentiæ, lacrymisque replet, simulque in eis decrescere facit miseriam culpę, augetur profectus gratiæ, tandemque deducuntur ad plenitudinem gloriæ.*

Cor amatorũ mundi, quasi mare feruens cui B.V. dominatur.

Quomodo B.V. peccatoribus dominatur.

41. Quod si per mare fluctuans varias mundi intelligamus vicissitudines, his omnibus sane tanquam Luna dominatur Deipara. Vnde S. Ioannes Apoc. 12. Lunam, quæ vicissitudinem hanc, varietatemque mundi designat, Deiparæ pedibus substratam, vidit ad ostendendum eam, Lunâ longè excellentiorem, eminentioremque esse. Hinc S. Gregorius libro 14. Moral. cap. 7. *In Luna,* inquit, *quæ menstruis suppletionibus deficit, mutabilitas temporalitatis accipitur.* Verè enim mũdus hic est *stultus ille, qui vt Luna mutatur.* Quemadmodum loquitur sapiens. Vt vero ostenderet Ioãnes Virginem, Virginum esse prudentissimam, ac sapientissimam, omnem mundi inconstantiam, varietatemque, ac stultitiam proculcantem, ait se vidisse mulierem amictam sole, qui eidem sapienti ob stabilem, nunquamque deficientem ex se lucem, symbolum est sapientiæ. *Homo sanctus,* inquit ille, *in Sapientia manet sicut sol, nam stultus sicut Luna mutatur.* Eccl. 27. 12.

Mare fluctuans notat varias mundi vicissitudines, quibus B.V. dominatur.

42. Vt porrò Dominium hoc Virginis super mare huius sæculi, eiusque vicissitudines, fortuneque inconstantiam, magis æstimemus, libet varietatem hanc, volubilitatemque sæculi ab Ouidio in Pythagoræ persona descriptam, ob oculos ponere. Sic igi[tur] ille lib. 15. Metam. eum loquentem, [pos]tquam suam metẽpsycosin, siue animarum in varia corpora transmigrationem exposuisset, introducit:

Mundi vicissitudo atque inconstantia à Pythagora describitur.

Et quoniam magno feror æquore, plenaq; ventis
Vela dedi, nihil est toto, quod perstet in orbe:
Cuncta fluũt, omnisque vagans formatur imago.
Ipsa quoque assiduo labuntur tempora motu,
Non secus ac flumen; neque enim consistere flumen,
Nec leuis hora potest, sed vt vndá impellitur vnda,
Vrgeturque eadem veniens, vrgetque priorem,
Tempora sic fugiunt pariter, pariterque sequuntur.
Et noua sunt semper. nam quod fuit ante, relictum est.
Fitque quod haud fuerat, momentaque cuncta nouantur.
Cernis, & emensas in lucem tendere noctes,
Et iubar hoc nitidum nigræ succedere nocti;
Nec color est idem cælo, cùm lassa quiete
Cuncta iacent media, cumque albo Lucifer exit
Clarus equo, rursusque alius cum prænua lucis
Tradendum Phœbo Pallantias inficit orbi.

Tum eandem rerum mũdanarum, exemplo solis, Lunæ, quatuor partium anni, Aetatumque hominis, &cet. introducto exemplo, prosequitur inconstantiam:

Sol Dei clypeus.

Ipse Dei clypeus, terrâ cum tollitur imâ
Manè rubet, terraque rubet cum conditur ima:
Candidus in summo est, melior natura quod illic
Aetheris est, terræque procul contagia fugit.
Nec par aut eadem nocturnæ forma Dianæ
Esse potest vsquam, semperque hodierna sequẽte

Si

Si crescit minor est, maior si contrahit orbem.
Quid non in species secedere quatuor annum
Aspicis, ætatis peragentem imitamina nostræ?
Nam tener, & lactens, puerique simillimus æuo
Vere nouo est, tunc herba recens, & roboris expers
Turget, & insolida est, & spe delectat agrestes.
Omnia tum florent, florumque coloribus almus.
Ludit ager, neque adhuc virtus in frondibus vlla est.
Transit in æstatem post Ver robustior Annus,
Fitque valens Iuuenis, neque enim robustior ætas
Vlla, nec vberior, nec quæ magis ardeat vlla est.
Excipit Autumnus, posito feruore iuuentæ
Maturus, mitisque inter iuuenemque senemque,
Temperie medius, sparsus quoque tempora canis.
Inde senilis hyens, tremulo venit horrida passu,
Aut spoliata suos, aut quos habet alba capillos.
Nostra quoque ipsorum semper, requieque sine vlla
Corpora vertuntur, nec quod fuimusque, sumusque
Cras erimus, fuit illa dies, qua semina tantum
Spesque hominum primæ, matrisque habitauimus aluo.
Artifices Natura manus admouit, & angi
Corpora visceribus distentæ condita Matris
Noluit, aque domo vacuas emisit in auras,
Editus in lucem iacuit sine viribus infans,
Mox quadrupes, rituque tulit sua membra ferarum;
Paulatimque tremens, & nondum poplite firmo
Constitit, adiutusque aliquo conamine neruis,
Inde valens, veloxque fuit spatiumque iuuentæ
Transit, & emeritis medij quoque tẽporis annis
Labitur occiduæ per iter decliue senectæ.
Subruit hæc æui, demoliturque prioris
Robora, fletque Milon senior cum spectat inanes
Illos qui fuerant solidarum more ferarum
Herculeis similes fluidos pendere lacertos.
Flet quoque, vt in speculo rugas conspexit aniles
Tyndaris, & secum cur sit bis rapta requirit.
Tempus edax rerum, tamque inuidiosa vetustas
Omnia destruitis, vitiataque dentibus æui
Paulatim lentâ consumitis omnia morte.
Nec species sua cuique manet, rerumque nouatrix
Ex alijs alias reparat Natura figuras,
Nil equidem durare diu sub imagine eadem
Crediderim, sic ad ferrum venistis ab auro
Sæcula, sic toties versa est Fortuna locorum.
Vidi ego quod fuerat quondam solidissima tellus
Esse fretum, vidi factas ex æquore terras.
Et procul à pelago conchæ iacuere marinæ
Et vetus inuenta est in montibus anchora summis,
Quodque fuit campus vallem decursus aquarũ
Fecit, & eluuie mons est deductus in æquor.

Mundi incõstantia quatuor anni partibus declaratur.

Aetates homini mundi arguunt inconstantiam.

Aetates sæculorũ, mundi declarant incõstantiã.

Eandem mundi inconstantiam varietatemque prosequitur per singula elemẽta discursu facto, quæ ego breuitatis amore prætermitto. Hanc eamdem Mũdi inconstantiam, varietatem, vanitatẽque paucis descripsit Pater noster Gualterus Paullus Vir non minus pietate, quam literis conspicuus, dum in suo Nouo Cantico animi à Mundo salientis in DEVM Rhithmo 7. ita modulatus est:

Si mente quis reuoluat
Mundana quæ sint munia,
Quos sortis vrna reuoluat
Casus, & infortunia:
Est Mundus iste follis,
Genus pilæ lusoriæ
Quod inflat aura mollis
Syringe vanæ gloriæ.
Hac folle sunt globatim
Rerum vices communium;
Ludunt eo datatim
Fortuna, & Infortunium.
Modo in ima, mox in altum
Fertur leui iactantiâ
Salit hunc perennè saltum
Constans in inconstantia.
Dum porro sic rotatur
Et saltat, & reuoluitur,
Qui perdidit lucratur,
Ludusque non absoluitur,
Putasnè te iocando
In hoccè Sphæristerio
Ludendo saltitando
Vnquam quiescè serio?
Qui vult quietus esse,
Et stare Mundi ductibus,
Vult in globo quiesse,
Qui concitatur fluctibus.

Mundus est instar pilæ lusoriæ.

Sicut in globo nemo potest quiescere, sic etiam in mundo.

43. Huic igitur Mundo tam vario atque instabili, & ad instar maris assiduè vndis reciprocantibus fluctuanti, Virgo gloriosissima dominatur, eumque ad instar Lunæ, Luna quædam Diuinior longeque eminentior pedibus proculcat. Nec his contenta idem suis cliẽtulis super omnes hascè mundanas varietates dominium impertiri cõsueuit. Qui enim fieri potest, vt solari illo ipsius protecti pallio solis immutabilem illam omni vicissitudine carentem stabilitatem non æmulentur? Qui fieri potest, vt sub huius Ligni vitæ suauissimâ vmbrâ conquiescentes, immortalem quandam, nulla vicissitudine temporum flauescentem, aut marcescentem ætatem ac Spiritus iuuentutem florentissimam non conferuent? perinde atque illi, qui in statu primigeniæ innocentiæ degentes vitalis Ligni

B. V. suos clientes mũdo instabili superiores reddit.

gni fructus beneficio, absque vllo humidi radicalis detrimento annaturi erant, ac perematuri.

B.V. sua immutabilitate, ac constãtia, Angelicam Naturã, quæ in sua stabilitate non perstitit, longè superauit.

44. Hac sui immutabilitate ac constãtiâ Virgo gloriosissima ipsam Naturam Angelicam superauit. Quia licet hæc immutabilis facta sit per gratiam, fuit tamen in principio suæ creationis mutabilitati obnoxia per naturam; Vnde per summum nefas Conditori suo Angeli, typho superbiæ turgidi rebellarunt, rudentibusque inferni de cælo detracti in barathrum traditi sunt cruciandi. Hanc nimirum Angelorum inconstantiam agnoscens Iob cap. 3. dixit: *Ecce qui seruiunt ei non sunt stabiles, & in Angelis suis reperit prauitatem*. At verò Virgo sacratissima, à primo suæ immaculatæ Conceptionis instanti, omni originarij peccati labe immunis, eximia sanctitate, donisque cælestibus dotata, tam primæ huius sanctificationis, quam Visionis beatificæ, qua eo momento perfrui promerita est, beneficio, confirmata in gratiâ, Angelicam Naturam, tanquam ipsius Regina, stabilitate suâ inuariabili multis parasangis superauit, ac proinde iure merito dicere poterimus, Angelicæ Naturæ Lunam, & quamcunque tandem sæculi variationem mutabilitatemque eius pedibus fuisse substratam.

Imperatrix variam Fortunam vndique vicissitudinẽ experta, ope B. V. omnibus tribulationibus eripitur.

45. Experta est Deiparam mundi varietati, atque mutabilitati dominantem Imperatrix illa, de qua Scribit Ioannes Heroldus, alias Discipulus, in Promptuario Exemplorum B.V. cap. 1. Huius Maritus cum desiderio ingenti inuisendi Sepulchrum Christi teneretur, suo Fratri Coniugem, administrationemque Imperij donec ex peregrinatione reuerteretur, commisit. Hinc non ita multo post eximiâ formâ Imperatricis captus, eam ad nefas solicitare non dubitauit. Qua scelus tam horrendum auersante, cum ei nihilominus molestus esse pergeret, eum mirâ dexteritate Turri quadam sui Palatij quasi in speciem eius cupiditati consentire vellet, includi curauit, eumque vsque ad Imperatoris aduentũ ibidem, vt ab eius insidijs esset libera, arctè custoditum detinuit. Interea absolutâ suâ peregrinatione, Imperator domũ reuertitur, Frater è turri emissus ei fit obuius. Quem cũ macie, squalloreque carceris pene confectum Imperator esset intuitus, causam inusitati palloris sciscitatus est. Cui, cum ille dixisset eius Coniugem esse causam, quæ adulterijs passim cum se prostitueret, vt liberius suis libidinibus frena laxaret, illum fœdo carcere conclusisset. Quibus auditis, Imperator in terram prolapsus, tanti atrocitate sceleris pene exanimatus est. Nec ita multo post, tantæ rei indignitate consideratâ, mandat satellitibus, vt ad Insulã quandam abducatur, ibique capite minuatur, tantique flagitij ibi pœnas luat. Satellites vbi ad Insulam peruenissent inusitatam eius pulchritudinem admirati, vim illius pudicitiæ inferre attentarunt. Quæ cum clamore, acerbissimisque lacrymis se ab effrenata eorum libidine Dei opem, Diuinæque eius Matris, cuius cultui erat addictissima, implorandò liberare niteretur, ecce tibi Heros quidam insignis Româ ex visitatione Sanctorum liminum reuertens, auditis amarissimis eius eiulatibus, ad locum accessit, & nequissimorum Satellitum reprehensâ temeritate, ac petulantiâ, infelicem Imperatricem copiosis perfusam lacrymis, & libertatem implorantem, de eorum manibus eripuit. Qua obsecrante, vt se saluâ pudicitiâ, in Ancillam acciperet, mox eius egregiam indolem virtutemque suspiciens, annuit, eamque in patriam secum deduxit. Cuius aspectu venerabili coniux delectata, eam magna beneuolentiæ significatione excepit, eique vnicum Filium educandum commisit; quem illa suscipiens, non secus ac proprium filium suæ curæ ac tutelæ cõmissum, excepit. Verum nec hic à formæ ipsius insidiatoribus tuta esse licuit. Frater enim illius Domini, eam vehementer adamauit, sibique in vxorem accipere voluit; cuius illa nuptias cum respuisset, indignatione plenus atrocissimum scelus meditari cæpit. Itaque intempestæ noctis silentio in conclaue eius vbi cum puero quiescebat ingreditur, & arrepto cultro guttur pueri summâ cum impietate rescecat, ac perpetrato scelere, clam sese ex cubiculo subducit. Sensit non ita multo post infelix fæmina, lectam calenti exundare sanguine, validoque clamore domesticos omnes exciuit, Parẽtes pueri, ac ipse Frater tanti criminis auctor, arreptâ face, impudentissimè Rea, infanticidij insimulator in conclaue irrumpũt. Ad quẽ Frater crocodilli lacrymas fundẽs: *Ecce tibi meretricis illius infamis, quam adduxisti dignum opus. debebat illa tui flagitijs infamis iam pridem interfici, & tu eam ab interitu præseruans dignam modo mercedem recipis. Age ergo, eamque quantocyus ingnibus concremandam trade, & huiusmodi portento in extremas terras deportando, domum tuam libera.*

Imperatrix de adulterio accusatur.

Capite plecti iubetur.

Rursus insidiæ Imperatricis pudicitiæ struuntur.

Frater Imperatoris Imperatricis pudicitiæ insidiatur.

Ve-

Verum Heros ille pro innata sibi benignitate votis fratris consentire nullatenus voluit, quin potius totum Diuinæ committendo prouidentiæ, mandauit nautis, vt illam ad proximum aliquod littus aueherent. Ingreditur nauim vberrimis perfusa lacrymis Imperatrix infælicissima tam turbulentis mundi huius procellis ac fluctibus, agitata, & putans se charybdim euasisse, in Scyllam incidit. Nam vbi altum mare nauis esset ingressa, perditi illi nebulones specie ipsius delusi, pudicitiæ illius insidiati sunt. Quæ cum omni humanâ ope se destitutam videret, ad Dei, eiusque Matris auxilium implorandum accurrit, eosque per IESV Christi, ac B.V. amorem obsecrauit, liceret sibi intactam corporis sui puritatem conseruare, ac proinde ab omni vi inferenda abstinerent. His tam vehementibus obsecrationibus commoti nautæ, illæsam permiserunt, & ad cuiusdam præaltæ rapis radices deportarunt. Hic illa cum plena lacrymis, ac gemitib⁹ triduano emaciata ieiunio totã illam noctem duxisset insomnem, beatissima Virgo cælorum Regina pientissima afflictorum consolatrix, marisque turbulenti huius sæculi Dominatrix potentissima, cui tãto cum affectu inter tot aduersitatum, ac calamitatum procellis Imperatrix supplicarat, sese visendam exhibuit, eamque benignè allocuta dixit: *Collige herbã quæ est sub capite tuo, quam cuicunque leproso bibendam tradideris, sanabitur. Paruit Virgini mox Imperatrix, & collecta herba, ad vicinam Ciuitatem profecta hominem fœda lepra laborantẽ, in via reperit, cuius voces miserta, herbam illi porrigit, & repente pristinę sanitati restituitur.* Cuius miraculi fama cum passim oras omnes esset peruagata, peruenit tandem ad ciuitatem illam, de qua olim in exilium proficisci compulsa fuit Imperatrix, vbi scelestus ille, qui infantem in sinu eius trucidarat; in pœnam tam impij sceleris, turpissimâ leprâ diuinitus erat percussus. Ad quem cum fuisset deducta, eique ingens pecuniæ vis promissa, si eum à lepra liberaret; respondit se id facturam gratis omnino si prius totius ante actæ vitæ labes publicâ confessione, coram adstantibus, inter quos Frater, & coniux ipsius adesset, à Deo postulando veniam emaculasset. Fecit ille quod fuerat demandatum. Verum cum is impijssimum infanticidij crimen occultaret, ad eum conuersa mulier clarè ei edixit, nil illi remedium diuinitus acceptum profuturum, si vel vnicum peccatum abscondisset. Quibus auditis Frater ipse ad fatendum scelus, promissâ veniâ, ipsum vltro animauit; Mox ille resolutus in lacrymas totius rei seriem enarrauit. Quod cum Heros intellexisset, vehemẽtissimè doluit vices mulieris nobilissimæ, cuius amissionem magis, quam proprij filij deplorabat. Cui mulier: *Ego sum*, inquit, *illa*, *quæ tot malis affecta, bonam pro malis repono, eumque pristinæ sanitati lubens restituo*. Viso tanto prodigio, obsecrabat Heros, vt in domum suam reuerteretur, Fratremque suum acciperet in sponsum. Abnuit illa, & Romam proficiscens per viam plurimos leprosos curauit. Percutitur interea Frater etiam Imperatoris iustissimo Dei iudicio leprâ incurabili, ac plane mortali. Vocatur illico ad illum curandum Mulier incognita, quæ manus illius curationem adhibere detrectauit, quousque coram summo Christi Vicario, ac Imperatore perpetratũ in se crimen fateretur. Quo patefacto, Imperator, impacto sibi in faciem suam validissimo pugno, percussoque pectore, Coniugis suæ innocentissimæ miserandum in modum interitum deplorauit. Miserata vices Imperatoris castissima Mulier, restitutâ prius Iuueni sanitate, sese Imperatricem eius coniugem esse confessa est, & enarratâ totius vitæ suæ tot tribulationibus ac calamitatibus ad illum vsque diem exagitatæ serie, cum illam Imperatur in gratiam recipere vellet, abnuit; fecisse se in suis angustijs, inquiens, Domino IESV, & Beatissimæ eius Matri Cælibatus votum quod ad extremum suæ vitæ halitum esset obseruatura. Egit interim cum Summo Pontifice vt eam sacrarum Virginum alicui Cœnobio adscriberet, eique sacrarum Virginum velum impertiretur. Cuius votis pijs desiderijs cum annuisset ille, Imperatrix Cænobium ingressa sese totã Dei, eiusque Matris cultui, à qua tot mundi ceu tempestosi maris turbinibus, ac procellis erepta, addixit, ac consecrauit, eamque velut suam è tot infortunijs, ac calamitatibus liberatricem, Lunamque mysticã huic procelloso mari huius sæculi dominantem semper, quoad vixit, venerata est. Atque ita tot tantisq; fortunæ, mundique inconstantis ludibrijs, ac vicissitudinibus, ceu feri maris fluctibus erepta verè concinere poterat cum Regio Propheta: *Mirabiles elationes maris, mirabilis in altis Dominus.*

Imperatrix in exilium tanquam infanticidii rea amandatur.

Per Christi, & B.V. amorem postulat vt ipsius pudicitiæ parcatur.

Infanticida lepra percutitur.

Imperatrix illum culpã fatentem à lepra liberat.

Frater Imperatoris lepra percutitur, & ab Imperatrice sanatur.

46. Quid iam de altera illa Lunæ proprie-

prietate dicam? qua à S. Basilio solem æmulari, variâ sui in cælis positione perhibetur, dum iam solem præit, iam sequitur, iam ad latus, iam ipsius è diametro se collocat. Talis sempiterni illius iustitiæ solis æmula quodammodo fuisse visa est sanctissima Deipara. Ipsa enim solem præire dici potest, siquidem Mater, dum eum humanitatis nostræ nube contexit prior illo extitit. Solem quoq; pręiuit, cum maternam in filium, qua homo est auctoritatem exercuit. Vnde à S. Luca ipsi subditus, imo, & Iosepho, propter illam fuisse dicitur Luc. 2. *Descenditque cum illis in Nazareth, & erat subditus illis.* Ad latus solis iustitiæ Virginea Luna nostra collocata fuit, cum in Cruce morienti adstitit, & iam in cælos assumpta ad filij dexteram in eiusdem throno cōsedit. Quam ad latus filij consìdentem Regius Vates contemplans exclamauit: *Adstitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate Psalm. 44.* Sub Sole, ipsi è diametro opposita, interponente se inter nostrum aspectū terrâ fuit Deipara cum sub cruce doloris gladio trāsuerberata, mœroreque plena terreorum Iudæorum sese interponente sæuitiâ, ac nequitiâ ecclipsari, tenebrisque mœstitiæ inuolui visa est: *Hæc filij dum in cruce penderet cum Matre facta oppositio mœroris caliginem quandam in ipso etiā in sole causauit, dum Matris iuxta Crucem stantis acerbissimi dolores, ac cruciatus cor filij patientis, tristitiâ, atque amaritudine cumularunt. Tunc enim verè sol factus est niger tanquam saccus cilicinus, & Luna tota facta est velut sanguis,* vt ait Apostolus Apoc. 6. 12. Quia preciosissimus ille filij sanguis, ab impijssimis Iudæis, velut aqua vilissimi precij effusus, eiusdemque filij dolores amarissimi, quos in effundendo illo sanguine perpessus est, in animam Matris redundarunt.

Quomodo B. V. Luna Mystica solē Christū præiuit?

B. V. in Christum quà homo est materna auctoritatē exercuit.

Quomodo Luna Mystica fuerit ecclipsata.

47. Porro sicut solis ecclipsis fieri cōsueuit cum sol, & Luna est in capite, vel cauda Draconis: & Luna inter nostrum, solisque aspectum interponitur: sic sol iustitiæ tam demum in Cruce doloris, mœrorisque ecclipsim passus est, cum Mater Luna Virginea iuxta crucem stetit, seque inter suum iustitiæ solē, aspectumque nostrum interposuit, simulque in capite magni illius Draconis ad crucem alligati, quem in Conceptionis suæ instanti contriuit, constitit; eodemque iustitiæ sol eiusdem Draconis infernalis caudam, finem scilicet Tyrannici ipsius Dominij pressit. Hanc Tartarei Dominij caudam tunc æternus hic sol premere cæpisse visus est, cum aiebat: *Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi eijcietur foras, & ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum.* Ioann. 17. At verò cum in Crucem fuit exaltatus, tum demum ipsius caput, & caudam penitus oppressit atque contriuit. Vnde vbi legit Vulgatus: *Ipsa conteret caput tuum*, legit Hebræus; *Ipse conteret caput tuum.* Virgo enim filij virtute principaliter Tartarei Draconis caput protriuit, inq; eius capite triumphatrix substitit. Et tūc demum Virginea hæc Luna solem iustitiæ obscurauit, dum sui doloris, angorisque tenebras ad cor filij quodammodo trāsmisit. Tunc verè factæ sunt tenebræ super vniuersam terram illam Virgineam, cum sub Cruce se ita filio opposuit, vt filius dolores Matris, angustiasque intuens. nouâ mœroris caligine inuolutus, ecclipsatusque videretur.

Ecclipsis fit cum Luna est in capite ac cauda Draconis.

B. V. iuxta Crucem tanquam Luna mystica ecclipsata.

B. V. virtute Christi caput Draconis contriuit.

48. Et quoniam Magnus ille, Tartareusque Draco à S. Bernardo serm. de verb. Apoc. etiam Luna, quemadmodū & Eua ab Anastasio Sinaita vocitatur; videndum quanam ratione Virgo Deipara tam Draconem, quam Euam venenoso ipsius, ac tenebricoso capite ecclipsatam, primigeniæque innocentiæ luce priuatam, triumpharit, pedibusque protriuerit, ita vt reuera hoc etiam sensu rectè dixisse videatur Apostolus: *Luna sub pedibus eius.* Sed ipsum Doctorem mellifluum audiamus, qui postquam præmisisset, omnem mundanam stultitiam, ac insipientiam longè sub pedibus eius esse, & penitus abesse ab insipientium mulierum numero, & collegio Virginum fatuarum, mox attexuit: *Imo verò & vnicus ille stultus, & totius stultitiæ Princeps, qui verè mutatus vt Luna, sapientiam perdidit in decore suo, sub Marię pedibus conculcatus, & contritus miseram seruit seruitutem. Nimirum ipsa est quondam à Deo promissa mulier serpentis antiqui caput virtutis pede contritura, cuius planè calcaneo in multis versutijs insidiatus est, sed sine causa.* Sic Bern. *Serpentem igitur hunc antiquum siue Draconē magnum, qui suo capite Euam turgidam, ac inobedientem velut variabilem Lunam obscurauit, Virgo semper in plenitudine suę lucis inuariabilis stabilisque persistens, suæ humilitatis obedientiæque quibusdam quasi pedibus conculcauit, atque protriuit.*

Tartareus Draco etiam Luna dictus.

Eua Luna dicta ob inconstantiam in bono.

Draco Tartareus, & ipsa Eua est sub pedibus B. V.

Dæmon stultitiæ Princeps est sub pedibus B. V. iacet conculcatus.

49. Quod vt melius intelligamus supponēda est, communis Astronomorum ac præsertim Ioannis de sacro Bosco, & Clauij doctrina, sphęram Lunæ duos habere Circulos, quorum alter Aequans, alter

Quid Cauda, quid caput Draconis in Lunæ globo dicatur?

alter deferens appellatur, qui concentricus est cum terra: Deferens verò est circulus excentricus. *Hi porrò duo Circuli sese in duobus locis intersecant, cuius intersectionis figura, Draco magnus, ob similitudinem appellatur, quia lata est in medio, & angustior versus finem*. Hæc igitur intersectio, per quam Luna ab Austro in Aquilonē mouetur, caput Draconis nuncupatur. Reliqua verò intersectio, per quam à Septentrione in Austrum agitur, Cauda Draconis dicitur. In his ergo duobus locis vel prope illa, Luna cum est plena, dum versatur, Ecclipsim pati consueuit. Hāc; pro dolor, prima Mater nostra Eua dum cum antiquo serpente, Tartareoque Dracone confabulatur primigeniæ innocentiæ gratiā, sanctitateque destituta, velut Luna, blandis eius sermonibus, ceu sirenum cantibus, facieque delinita, atque seducta, Dei affectando similitudinem, eidemque per summum nefas rebellando, eiusdemque imperio, per inobedientiam se subtrahendo, miserandam prorsus, teterrimamque passa est ecclipsim, siue diuinæ gratiæ, quæ verissima est animarum lux, defectionem.

Luna est Euę Aenigma.

50. Audiamus hic Anastasium Sinaitam lib. 4. in Hexam. rem hanc pulcherrimè enucleantem; *Luna*, inquit ille, *est Euæ enigma: Ecclipsis certè, seu defectus Lunę est, quando Luna est plena, quę lucis plenitudo cum circa caput Draconis Luna versatur ei obtingere consueuit. vti & Ecclipsis siue lucis perditio*. Vnde discursum prosequens, subtexit: *Quod si Ecclipsim, lucis defectum, & imminutionem, & rursus renouationem, sicut in Luna, vis etiam videre in Eua, cogita Prophetam, qui dicit Deo: Lumen sunt pręcepta tua super terram*: (seu vt legit Vulgatus: *Præceptum Domini lucidum illuminans oculos*:) *quorum etiam defectum sustinuit Eua propter inobedientiam. Adam enim non fuit deceptus, sicut dicit Apostolus; Eua autem decepta, cum à tenebrosi, & obscuri serpentis dominatu oppressum esset, & defecisset eius lumen. Eius tamen luminis defectum restituit lux vera, quæ ex ipsa processit: ex secunda, inquam, Eua Christus, tanquam ex quapiam plena Luna Maria, quæ nunquam minuta fuit, aut defecit, aut priuata fuit essentiali lumine, nempe sua Virginitate, quando ei acclamauit Angelus, Gratia plena; propter Euam, quæ est Luna, propter Euam, quæ fuit male habita, & vexata, & quæ ex suo defectu per inobedientiam fugerat, & se absconderat, & timuerat à ligno inobedientię, & trāsgressionis: gratia, inquam, repleta à Sole iustitię, nempe Deo. Ex quo ingenioso sanè Anastasii discursu intelligimus, Euam in prima sui creatione per plenitudinem gratię, veluti Lunam luce plenam extitisse; sed mox lux illa gratię, quæ à sole iustitiæ fuit illuminata atque repleta, imminuta, atque offuscata fuit, cum per inobedientię tenebras, à capite Draconis, serpentisque antiqui faucibus inhalatas, ecclipsim passa, à prima illa innocentię luce defecit*. Hæc igitur etiam infelix Eua, ceu Luna sub pedibus Virginis prostrata fuisse. cum ipso Tartarei Draconis capite, quod tātæ ipsius infęlicitatis venenata origo extitit, credenda est; vt ita ostenderetur, Mariam penitus oppositam fuisse Euæ, deque illa triumphasse: quemadmodum enim hæc, per caput Draconis primigeniæ gratiæ plenitudinem, pestiferis eius persuasionibus consentiendo, deperdidit; sic Maria eiusdem caput in immaculatæ suæ Conceptionis instanti conterendo, lucis plenitudinem à sempiterno iustitiæ sole mutuata est, in eaque semper, maioribus in dies Lucis Diuinę factis incrementis, nullâ vicissitudine, aut instabilitate interruptis, ad extremum vitæ halitum firma, fixaque perstitit, atq; ita de magno illo Orci Dracone, eius capiti insistendo, illudque pessundando, cælestis illius lucis plenitudinem, quam Eua deperdidit, Maria acquisiuit, nec vnquam in posterum vllam Ecclipsim passa, gloriosissimum de illa triumphum reportauit.

Eua cum est à serpente decepta oppressum est ac defecit ipsius lumen gratiæ.

M. defectum luminis Euæ quem per inobedientiā passa est Christum veram lucem concipiendo restituit.

M. tota Euæ contraria, eius pedibus prostrauit, ac triūphauit.

51. Ad vltimam tādem Lunæ proprietatem à S. Basilio allatam, quâ Immutatrix aeris esse dicitur, veniamus. Hac illa aeris immutatione, humana etiam corpora immutare, atque alterare consueuit. Hanc ob causam Medicinæ periti, cum ad infirmorum corpora curanda accedunt, ad Lunam oculum habere assolent, tanquam ad eam, quæ plurimum suis influxibus medicinæ confert. Vnde Hippocrates in Prognosticis de Luna agens: *Est*, inquit, *quoddam cæleste sydus, in quo oportet Medicos prouidere, cuius prouidētia est mirabilis, & stupenda*. Idem cōsilium Medicis, vt ad Lunam in morbis curandis respiciant, atque recurrant dat Galenus in comment. de diebus Criticis: *Rem certam, quæ non fallit*, inquiens, *intendat Medicus, quam Aegyptiorum Astrologi docuerunt, quod per corporis Lunaris cum fortunatis stellis coniunctionem fiunt ægritudines terminabiles ad bonum; ex contrarijs verò contrariè, scilicet ad malum*. Idē docet Auctor ille, qui scripsit de proprietatibus rerū, *quod circa humani corporis mutationem Lunaris virtus potissimum operatur, & hoc accidit tum propter motus velocitatem, tum etiam pro-*

Luna est immutatrix aeris.

Medici ægrotantium corpora curādo ad Lunam oculos habent.

Circa humani corporis mutationem Lunaris virtus potissimum operatur ob occultum sibi naturaliter insitū influxū.

pter ipsius ad nos vicinitatem, tum denique propter occultam sibi naturaliter insitam potestatem. Et ideo morborum mutationem Medicus perfectè non discernit, qui Lunares effectus in corporibus non agnoscit.

B.V. tanquã Luna Mystica tam corporis, quam animæ infirmitatibus dominatur.

52. Quemadmodum igitur Luna super infirmitates corporis obtinet Dominiũ, vt loquitur Hippocrates lib. de Iudicijs infirmitatis secundum Lunam; sic Luna nostra Virginea tam corporis, quã animi infirmitatibus dominatur, ac proinde tam ille, qui eis est obnoxius, quam ille, qui easdem curandas suscipit mentis oculum ad Deiparam dirigat oportet, si optatam sanitatem obtinere desiderat. Hinc Pelbartus libr. 5. Stellarij P. 2. art. 1. elogium illud Virginis, *Pulchra vt Luna*; enucleans: *Lunæ motus*, inquit, *valdè obseruãdus est in medicinis, vt docet Hippocrates, vt patet in imminutione sanguinis. Vnde versus illi antiqui:*

In minuẽdo sanguine Luna obseruanda.

Lunâ crescente, minue Iuuenis corpulente.
Luna decrescente, minue Iuuenis macilente.
Luna vetus Veteres, Iuuenes noua Luna requirit.

Sic B.V. solicitâ deuotione obseruari debet pro animæ medicatione, quia ipsa est Mater misericordiæ, per quam gratiam, & veniam accipere possunt peccatores. Vnde Bernar. Quæramus gratiam & per Mariam, qui sic quærit inuenit, & pulsanti aperietur. Nihil enim nos DEVS gratiæ habere voluit, quod non per manus Mariæ transierit. Ipsa enim omnibus omnia facta est, omnibus sinum misericordiæ aperit, vt de plenitudine eius accipiamus vniuersi. Hacten. Pelbartus.

53. Agnouit dominium hoc Virginis in humanas tam animi, quam corporis infirmitates S. Amadeus Hom. 8. qui postquam eiusdem de antiquo serpente in eripiendis de ipsius faucibus animis mortalium, Virginis triumphos recensuisset, hæc de infirmitatibus planè mortiferis vtriusque hominis ab eadem persanatis mox attexit: *Surgunt lapsi, redeunt pœnitentes, peccator videbit, & irascetur. Maxilla eius homo Dominicæ Crucis perforata, reddit liberos, quos antea detinuit captiuos, dentibus suis fremens, & tabescens. Per Matrem filio, per Virginem reconciliantur Deo, vitæ dati, morti penitus subtracti. Desiderium peccatorum peribit, desiderium verò B. Mariæ perficitur, quando educuntur quotidie vinculati de lacu miseriæ, & luto fæcis, vt de peccati ergastulo & profundo iniquitatis, indulgentiæ dono respirent, in auras perennis libertatis, Sic illa colligit dispersos, reuocat auersos, eruens eos, qui ducuntur ad mortem, quosque trahi cernit ad supplicia, liberare non cessat. Non solum autem animarum saluti, verumetiam humanorum corporum sanitati, atque necessitati pia diligenter prouidet, & medetur. In locis quippe memoriæ sanctitatis eius dicatis, claudis gressum, cæcis visum, surdis auditum, mutis impetrat eloquium, curans omne genus langorum, præbensque innumera beneficia sanitatum. Accedunt ad eius limina rei tundentes pectora, confitentes delicta, & acceptâ veniâ læti ad propria reuertuntur. Accedunt etiam mente capti, capite languidi, phrenetici, maniaci, arrepticij, nocturno timore, aliquouè phantasmate, seu certa maligni incursione delusi, qui receptâ sospitate, diuini muneris largitatem assequuntur. Accedunt nihilominus ad eius vestigia, qui amaro sunt animo, mœsti, egeni, afflicti, desolati, ære alieno obligati, quodque grauissimum est viuentes cum dedecoris notâ respersi. Horum & omnium de quacunque tribulatione clamantium illa libens preces suscipit, & Nato supplicans omne malum ab eis miseratrix auertit. Enimuerò sicut ignis attactu cera liquescit, & velut ardore solis diffluit glacies, sic ab eius facie inimicorum deperit acies, eaque iubente nihil aduersi subsistit.* Sic Amadeus. De eisdẽ morbis insanabilibus à Virginea hac Luna curatis audiamus etiã Baptistam Mantuanum lib. 1. Parthen.

B.V. in infirmitates tam animi, quam corporis mirum dominium.

B.V. humanorum corporum sanitati atque necessitati piè ac diligenter prouidet, ac medetur.

Quæ data sunt illi, nunquam mortalibus vllis
Antea concessit, nec post concedet Olympus.
Quot traiecta graui seruauit pectora telo,
Pectora Pæonias, quæ non valuere per artes
Restitui, nec opis nostræ poscentia quidquam?

Quæ B.V. cõcessa sunt priuilegia nulli mortalium concedẽtur.

54. Agnouit denique benignissimos huiuscè Virgineæ Lunæ in animis, corporibusque hominum curandis influxus B. Germanus Patriarcha Constantinopolit. oration. de Zona B.V. vbi de sacro hoc loquens Zonæ pignore, populum Christianum gloriosum, fælicemque deprædicat, eo quod Virgineo illo cingulo mala quam plurima, calamitatesque ac infirmitates tam animi, quam corporis propulset: *Ecquodnam genus hominum talis gloriæ diuitias assecutum est? talem opem, tale patrocinium possidet, quale Christianorum natio in te habet? Ecquisnam ex fidelibus venerandam tuam Zonam intuens, non statim animi iucunditate repletur? Quis feruenti animo ad illam procidens, honestâ petitione inanis redijt? Quis tuum characterem siue Imaginem inspiciens non subito angustias omnes oblitus est? Norunt qui ad venerandum hoc Templum tuum accedunt in quo pretiosam Zonam reponi concessisti, quanto gaudio, quanta delectatione, quanta hilaritate, affici solent. Non enim verbis explicari potest.* Tum ad Virginis vterum, qui Zona illa fuit precintus, conuersus, tantorum miraculorum, ab illo in

Zona B.V. fiue cingulum mala quamplurima, atq. infirmitates propulsãtur.

Imaginem B.V. intuentes omnes angustias obliuiscuntur.

Vterus B.V. Vas in quo est recreationis nostræ Manna.

Vteri B.V. varia elogia.

in humani generis commodum, sanitatemque perpetratorum, admiratione perculsus exclamat: *O' vas illud ex quo recreationis Manna, nos, malorum ardoribus arefacti ebibimus! O' Mensa, per quam esurientes nos panem vitæ abundè adepti sumus! O' Lucerna, per quam qui sedebamus in tenebris, magna luce illuminati sumus! Habes tu quidem à Deo ipso, & congruentes tibi laudes, sed ne quæso repellas hanc nostram indignam quidem laudationem, sed ex animo tamen tibi oblatam. Ne repellas sordidis labijs pronũciatam orationem, quam beneuolè tibi offerimus. Ne quęso tenuis, & indignę linguę supplicationem reijcias, sed animum remetiens, peccatorum nostrorum remissionem nobis concedas, sempiternę vitę fruitionem, & omnium malorum liberationem. Respice de sãcto habitaculo tuo circumstantem fidelem populum, qui cum te Dominam, & patronam habeat, huc conuenit, vt toto animo te celebraret. Diuina igitur protectione tua pręsentem visitans cętum, ab omni calamitate, & angustia, ab omni morbo, & incommodo, atque violentia libratum, omni gaudio salubritate, & gratia prosequere.* Sic Germanus.

Zonæ B.V. aspectu cælũ quodãmodo, & aer purgatur, & noua quadam luce irradiatur.

Quantopere zona B.V. honoranda.

Zona B.V. Aras idolorum & delubra gentilium contriuit.

55. De eadem Zona Virginis sanitatum reparatrice Euthymius Monachus serm. de Zona præclarum affert encomium, aitque ipsius aspectu quodammodo cælum, aeremque purgari, ac noua quadam luce irradiari, *Hodie*, inquiẽs, *honoretur Zona quæ est omnino à Deo maximè illustrata, & summè admirabilis, & valdè veneranda. Hodie honoretur Zona qua succinta fuit laudatissima Deipara, & fraudulentissimum Draconem per eam suffocauit, nostrique generis Auctores à graui exilio reuocauit. Hodie magnificetur Zona, ad laudem, & honorem semper Virginis Deiparę Mariæ. Lętatur enim cum nos in his aspicit castissima Domina. Se enim cauerna cinxit vt credimus, & aras contriuit Idolorum, & delubra gentium perdidit ac comminuit, ac cessare fecit immoderatam sanguinis effusionem. Hodie Zona sanctificetur, per quam Aer fuit sanctificatus, cęli summè refulgent, Sol, & Luna supra naturam suam nunc splẽdidè mysticèque radios emittunt, & vniuersus mundus renouatur, & illustratur.* Hactenus Euthymius. Quod si sola ipsa Virginis Zona, qua Verbum Incarnatum in eius vtero circumdatum, velut Sol Zodiaci circulo, tantæ fuit virtutis, vt aerem sanctificaret, purumque redderet, soli, ac Lunæ nouum splendorem induceret, totum denique Vniuersum renouaret illustraretque; quanto magis ipsa Luna nostra Virginea suis benignis influxibus aerem purificabit, eundemque saluberrimum reddet, totique mundo sanitatem vtriusque hominis restituet?

Valenzena Vrbs Belgii à pestilentia ope B. V. liberata.

Pius Eremita pro vrbe pestilentia laborante apud B.V. intercedit.

B.V. apparet Eremitæ eique promittit se pestem sublaturam.

56. Experta est Valencenensis Vrbs Belgij celeberrima ac florentissima, aeris hanc, ope Virgineæ Lunæ purificationẽ, Anno millesimo octauo, quo adeo in illam pestilentiæ vis desæuijsse perhibetur, vt omnium vna clades, vnus tumulus crederetur, vt scribit P. noster Antonius Balinghen in Kalend. B.V. 8. Septem. Nam paucis diebus septẽ, octoue ciuium millia desiderata sunt, & fuissent sane multo plura, nisi Misericordiæ Mater, Mater vera viuentium suæ miserationis, pietatisque in illam viscera reserasset. Erat in vicino vrbi pago pius, ac Virgini admodum deuotus Eremita qui in casa humili, ac paupere penes Sacellum Deiparæ de Fonte habitabat. Hic pro egregia sua in afflictissimos illos ciues pietate instãter deprecabitur Virginem, vt plenissimis tandem pietatis oculis Vrbem illam iam pene desertam intueretur, aeremque pestiferum, tãquam Diuinior Luna, dispelleret, ac in salubriorem commutaret. Nec irritæ Sancti huius viri ceciderc preces. Apparuit siquidem consolatrix afflictorum seruo suo, orationisque ipsius, ac vota gratissima sibi fuisse denunciauit, promisitque ob eximiam eius in Vallencenenses charitatem, contagiosã luem, aeremque noxium ocius dispellẽdum, quod vt assequeretur, omnes ciues ieiunio, & oratione septimo idus Septẽbris iussit transigere; se enim nocte illa magnum quid præstituram, ita vt omnes opus Dei omnipotentis sint admiraturi. Eadem igitur nocte illa, cum ciuium plurimi excubantes, pro vrbis incolumitate diligentius orarent, visa est cælorum Regina, vestibus amicta gloriæ, pluribus stipata cælitibus afflictissimam vrbem circumire, & filo quodam cingere, spectantibus excubijs, Senatu, & innumerâ multitudine, quæ splendore Virginis illo admirando excita ad rei nouitatem, pulchritudinemque contemplandã affluxerat. Post hæc Mater pientissima rursus Eremitæ illi sui studiosissimo se visendam exhibuit, mandauitque vt postremum diem qui eius Natiuitati est consecratus, ijsdem pietatis exercitijs operam darent, circumirent muros ciuitatis, & statim infectum illum aerem, ope suâ dispellendum. Mox igitur ad denunciationem Eremitæ magno cleri, Senatus, totiusque populi concursu supplicatio instituta est, & cælestis ille funiculus, qui illis verè ceciderat in præclaris, magna reuerentiâ collectus fuit, &

B.V. Vrbem cęlitibus stipata circumit & filo per circuitum eandem metitur.

In festo Natiuitatis B.V. vrbs à peste liberatur.

ftea tanquam insigne ingentis pietatis in vrbem illam Deiparæ monumentum, summo cũ honore in preciosa, Lipsa-notheca æternum asseruatus. Sãcitum præterea est omnium votis, vt in posterum ipso Virgineæ Natiuitatis die, perpetuis temporibus, ad tanti beneficij gratam conseruandam memoriam solenni põpâ saluberrimus ille duarum leucarum ambitus deportato illo summâ cum veneratione Virgineo funiculo, omnium pedibus tereretur. Quod vti præscriptũ, ita integerrimè hactenus obseruatũ est, millenis quotidie per octauam festi illius turmatim, incredibili pietate, simul, ac silentio pium illud à Virgine confectum iter relegentibus. Denique vt tam insignis beneficij magis confirmaretur memoria, instituta cõgregatio linteatorum, qui tunicas lineas, latis quibusdam funiculis variegatas, gestarẽt. Hil nil habent antiquius quã singulis annis Lipsanothecam illam, qua Virgineus reclusus est funiculus, nudis pedibus per vrbis mœnia, summâ cum pietate circumferre, Deique Matris pestiferæ illius auræ expultricis laudes, pleno ore celebrare, eamque tam exitiosæ luis curatricem clementissimam, atque potentissimam agnoscere.

In festo Natiuitatis B. V. quotannis processio instituta.

Congregatio Linteatorũ instituta ob gratam tanti beneficii memoriam.

57. Eandem aeris salubritatem Virginea hæc Luna nostra reddidit Romanæ Vrbi circa Annum 847. sub Leone Papa IV. cum Basiliscus in quibusdam cauernis circa Basilicam S. Luciæ Mart. quæ in Orphea sita est, delitescens, aeremque inficiens, magnam in hominibus stragem tam oculis suis, quam teterrimo halitu ederet. Populi tantam calamitatem miseratus S. Antistes, cum Sanctæ Mariæ Maioris Icone, omnium ordinum tam Ecclesiasticorum quam sæcularium, solenni ritu cateruâ comitante, vt refert Baron. Tom. 10. Annal. An. 847. ad specum teterrimi illius monstri profectus, DEVM eiusque Matrem cum lacrymis deprecatus est, vt tantam calamitatem, aerisque infectionem à fideli populo amolyrentur. Nec irritæ cecidere preces, ab illo enim tempore aeris corrupti cessauit contagio, immanisque illa bellua nunquam amplius visa est. Quam ob causam cum Diua Virgo beneficium hoc tam eximium ipso illius in cælo profectionis die concessisset, summus Pontifex in huius rei immortalem memoriã, octauam Assumptioni Virginis, gratitudinis memor annexuit. Ex his manifestũ euadit Deiparam nostram Eiusdem gratitudinis in Deiparam memores Recinetenses, quod Vrbem illorum à seua peste liberasset, ei Coronam auream, varijs preciosissimis distinctam lapillis obtulerunt. Ex his manifestum euadit Deiparam Virginem nostram benignissimã ad instar Lunæ, Aeris immutatricem atque curatricem, ac per consequens morborum ab humanis corporibus expultricem pro ingenita sibi in genus humanum charitate, esse consueuisse.

Basiliscum habitu aurã inficientem B. V. Imago ad spe cum eius deportata, pellit.

Ob depulsã pestiferam luem Octaua Assumptæ Virginis instituta.

58. Eadem in homines permota charitate Virgo nostra parturientibus adest mulieribus, eisque vt fælicissimum partũ enitantur, indulget, sicque Lucinam (sic dictam quod puerperas iuuaret, quo infantes facilius in lucem ederentur) nobis fæliciusrefert. Vnde Lucinam siue Dianam Callimachus Poeta sic loquentem hac de re introducit;

B. V. tanquã Lucina parturientibus adest mulieribus.

Vrbes accedam solum, ac sub tecta virorum
Pressa dolore graui, nisi cum me fœmina partus
Auxilio arcesset.

Lucina sic dicta quod puerperas iuuet ad infantes in lucem edẽdos.

Et verò iure merito Virgo nostra tanquam castissima, Lucidissimaque quædã Lucina adest parturientibus, vt eis, pro ingenitâ sibi pietate opem ferat, eis dolores illos mitiget, præsentissimaque vitæ pericula amoliatur. Siquidem illa tã fælicem, beatumque partum qui vitam immortalem mundo attulit, summâ animigestientis lætitiâ, ac gaudio in lucem protulit, totumque terrarum orbem fælicitauit, Vnde præclarè S. Hildephonsus lib. de parturit. B. V. *Non genuit Filium Virgo Dei Genitrix ex origine primæ preuaricationis, vt renascatur, sed de Spiritu S, vt DEVs credatur, sine dolore, sine gemitu, sine molestia, & ærumna, sine tristitia, & afflictione. Quoniam omnia hec iustissimè damnatæ carnis in prima origine retributiones sunt, & vindictæ.* Vnde Pelbartus libro 5. Stell. Part. 2. art. 1. ait, quod quemadmodum Luna maior apparere soleat in oriente, sic maius auxilium Luna nostra Virginea prębere consueuit mulieribus, dum partus in lucem edunt, citatque S. Ignatium asserentem, *quod nullus sine baptismi gratia oritur, nec malũ finem vitæ suæ sortitur, in cuius partu Maria laus, & deuota, vt decet inuocatio inuenitur.* Citat etiam Orosium, qui sententiam memoriâ sane dignissimam pronunciauit; *Coram Deo noui, & in veritate comperi, quod nunquam mulier in partu periclitatur, nec eius proles sine baptismi gratia moritur, super quam Mariæ gratia deuotè inuocatur.* Sic Pelbart.

Cur B. V. parturientibus adsit puerperis.

Nullus sine baptismo nascitur in cuius partu B. V. inuocatur.

59. Experta est S. Elisebetha Diuinã quandam esse Lucinam Virginem Deipa-

B.V. parturienti S. Elisabethę tanquam Lucina adstitisse visa est.

param, cum eius partus, quo sanctissimum illum Christi Saluatoris Præcursorem, cui à Gratia nomen inditum fœlicissimè orbi, tanquam nouam quandam lucem post tam diuturnas tenebras, ab Illuminatrice Virgine illuminatam, in eius præsentiâ est enixa. Piè siquidem à B. Petro Card. Dam. serm. 1. de Natiu. S. Ioann. *creditur puerum illum sanctissimum mox, vt in lucem fuit editus, à Virgine de terra leuatum, ac mille benedictionibus affectum.* Itaque censuit Cardinalis Baronius Damiano diuinitus fuisse reuelatum, eo quod citato sermone sic loquatur: *Alij, qui librum iustorum diligentioribus oculis inspexerunt, ibi se vidisse testantur, quod ipsa Dei Genitrix fœlicem Puerum primum de terra leuarit, & cognatę partum omni prosecuta sit seruitute. Quocunque autem modo rei huius veritas decernatur, illud pro certo certum est, quia non parum contulit Puero nascituro tam fœlix, & morosum intemeratæ Genitricis.* Sic Dam.

B.V. nascentem S. Ioann. Baptistam de terra leuauit.

60. Experta est S. Brigitta Virginem beatissimam, castissimam esse Lucinam, cum partu periculosè laborans, Matrona quædam venerabilis candidissimâ, eaque sericeâ amicta veste sese ei visendam exhibuit, & sanctissimæ manus suæ attractu eius iacentis membra, magnâ benignitatis significatione cōtrectauit. Vnde factum paulo post, vt absque vlla difficultate felicissimè prolem eniteretur. Nimirum contactus Virgineus totus est salutifer, vt meritò illi Psalmista Seraphicus cecinerit Psalm. 13. *Tuo tactu lenissimo sanantur infirmi, tuo odore roseo mortui reuiuiscunt.*

B.V.S. Brigittam partu laborantem inuisit, & tactu suo fælicem illi partum impertitur.

61. Experta quoque est magna illa Francorum Regina, Blanca nomine, faustam fauentemque Lucinam Deiparam. nam cum multos in annos in matrimonio cum suo marito sterilis vixisset, rogauit B. Dominicum, per id tempus in Gallijs degentem, vt sibi prolem à Domino impetraret. Non abnuit Vir sanctus officium hoc pietatis, simulque suasit, vt summo animi ardore sese Dei Parenti optimæ commendaret, inque eius honorem quotidie sertum ex Salutationibus Angelicis ceu rosis contexeret ipsa, & alijs etiam distribuenda huiusmodi Rosaria, toto Regno curaret, & benè speraret, experturam breui præsentissimam Virginis opem. Nec spe sua Dominicus, nec prole frustrata est Blāca. *Dum enim per Gallias corollas hasce Virginis distribuit, & pro felici partu recitandas curat, enititur felicissimè magnum illum Ludouicum, sanctitatis gloria, rerumque piè ad Diuinum honorem Religionemque propagandam gestarum gloria celeberrimum, omnibusque Regibus clarissimum absolutissimæ virtutis ad imitandum speculum atque exemplar.*

62. Quid de magna illa Emgarde magni illius Roberti Parente dicam? Nonnè Lucinam quodammodo experiri meruit Deiparam, cum ei grauidæ, partuique vicinæ semel, iterumque per quietē se contemplandam exhibuit, aureumq; porrigens annulum eam sic est affata: O' *Emgardis volo filium, quem gestas in vtero, mihi hoc annulo desponsari.* Paucis post diebus Emgardis prolem felicissimè in lucem, totius Cisterciensis Ordinis lucem verè clarissimam enititur, manumque Deiparæ adiutricem experitur.

Emgardis patrocinio B.V. feliciter enititur Robertum, quē etiam anulo sibi desponsauit.

63. Quid de altera illa Matrona in partu periclitanti dicam, cui S. Franciscus, cum suasisset, salutare iuberet Reginam misericordiæ, consueta illa Ecclesiæ formula: *Salue Regina*; eandem potentissimam Lucinam experiri merita est. Sed rem totam prout gesta est expositā à S. Bonauentura cap. vlt. Vitæ S. Francisci in quo agit de liberatis à dolore partus, audiamus: *Mulier quædam de partibus* Aretinis, inquit ille, *cùm per septem dies partus discrimina sustineret, & iam in nigredinem versa, desperata esset ab omnibus, votum fecit B. Francisco, & eius cępit moriens auxilium implorare: Emisso autem voto celeriter obdormiuit, viditque in somnis B. Franciscum; se dulciter alloquentem, ac requirentem vtrum faciem ipsius agnosceret, & an Antiphonam illam Virginis gloriosæ, Salue Regina misericordiæ, sciret ad honorem huius Virginis recitare? Qua respondente, se habere notitiam de vtrisque: Incipe, ait Sanctus, antiphonam sacram, & antequam compleas paries cum salute. Ad hanc vocem, & euigilauit mulier, & cū timore cępit dicere: Salue Regina misericordiæ, Cumque, illos misericordes oculos ad nos cōuerte, precaretur, fructumque commemoraret ventri Virginalis, continuò cunctis liberata pressuris, infantem peperit speciosum, gratias agens Reginæ misericordiæ, quę per B. Francisci merita ipsius fuerat dignata misereri.*

S. Franciscus Matronam partu laborantem docet recitare Salue Regina, & fæliciter parit.

Ad verba illa misericordes oculos ad nos conuerte, &c. parit speciosū infantem.

64. Neque verò Virgineæ huiuscé sanctissimæque Lucinæ nostræ in adiuuandis parturientibus Christianis mulieribus, pietas eluxit duntaxat, eluxit & in infidelibus, vt nemo reperiri possit, qui se à benignis eius influxibus, charitatisque calore abscondat. Narrat Sanct. Vincentius Belluacensis lib. 7. spec. Hist. cap. 9. Hebræam quandam fœminā tantis partus doloribus per plures dies excru-

B.V. Hebreæ mulieri partu laboranti opitulatur.

cruciatam, vt omnis obstetricum Solertia in ea iuuanda obstupuerit, & iam morti proxima de immortalitate cogitaret. Cum ecce tibi clarissima ei cęlitus oboritur lux, cum voce intonante, qua monebatur: *Inuoca Matrem IESV, & liberaberis, inuoca Nomen Marię, & salua eris.* Paruit voci Diuinæ mulier, ac Nomen Mariæ magna voce inuocans, mox absque omni dolore, felici partu, filium enixa est. Ad Nomen illud Virginis, obstetrices Hebrææ, aliæque circumstantes fœminæ nimirum obstupuere, & irâ furoreque percitæ mortem, quam in partu effugerat ei interassent, nisi diuinâ quadam vi fuissent vetitæ. Mulier hæc postea, vbi conualuit, tanti non immemor beneficij. Purificatione, de more legis Mosaicæ absolutâ, sacris cum liberis, totaque familia Christianorum initiata, Virgini vitæ ipsius conseruatrici, quoad vixit semper deuotissima extitit.

Hebræa partu laborans Christianorũ mulierum consilia B. V. inuocat, & feliciter parit.

65. Simile huic exemplum, de altera quadam Muliere Hebrea narrat P. Syluanus Razzius Camaldulensis lib. 3. Miraculorum B. V. c. 36. Hæc igitur grauissimis partus doloribus cruciata, cum iã pene ad portas mortis deuenisset, vicinæ mulieres Christianæ eius vicem miseratæ accurrerũt, eique suasere, vt Dei Matrem Mariam in auxilium aduocaret, confideretque se breui eius præsentissimam opem experturam. Paruit Iudæa piarum mulierum consilio, & maximo quo potuit affectu, quoad morbi grauitas permittebat in has voces erupit: *Maria Virgo licet ego te exorare, atque obsecrare digna non sim, cum de gente illa trahamoriginem, quæ filium tuum cruci affixit, atque occidit, nihilominus tamen, cum audierim passim pietatem tuam, atque misericordiam sese extendere vsque ad peccatores maximos, ad te supplex accurro, vt mihi in hoc præsentissimo vitæ periculo digneris subuenire, quod si præstiteris Virgo benignissima, promitto me vna cum prole hac, quam vtero meo gesto, sanctum baptisma mox suscepturam.* Vix orationem hãc terminauerat, cum ecce tibi filium læta fæliciter enititur, nec ita multo post sacris Christianorum cum prole initiatur. Aberat interea maritus in longiquas quasdam regiones profectus. qui cum post aliquos menses domum esset reuersus, & intellexisset Coniugem Religionem Christianam cum nata prole suscepisse, indignatione, furoreque inusitato correptus, puerum arrepto cultro, iugulauit. Mater tam atrox facinus auersata, in eiulatus, ac clamores effusa, vicinas mulieres exciuit. Maritus interea fuga sibi consuluit. Verum cum portæ ciuitatis nõ paterent, ad Templum quoddam Diuæ Virginis tam quam ad Asylũ confugit. vbi cum ingenti timore, ac tremore perculsus, moratur, conspexit in Ara maiori Deiparæ simulacrum, ad quam maxima cum fiducia recurrens ita precabatur. *Ecce ò Maria, quam magna est tua pietas, ac misericordia, siquidem permittis me pessimum canem, qui tuum filium deuoraui, in tua domo ante conspectum tuum commorari. Et quia audiui sæpius, maximam esse ac mirificam tuam bonitatem, eamdem illam mecum quæso communica, mihique tuæ misericordiæ exhibeto viscera, quemadmodum & dilectissimus tuus filius olim Paulo Christianorum persecutori ostendit. Credo ego IESVM Christum verum Messiam ex te natum, absque vlla Virgineę tuę puritatis læsione. credo eundem verum Deum, & hominem, eumque ipsum, qui in lege nostræ erat promissus, cuius misericordia est prorsus infinita.* Hæc cum abortis lacrymis, magno cum pietatis affectu meditaretur, lictores in Templum irrumpunt, eumque ad carceres rapiunt. Hos interi ille, dum vincitur obsecrabat, vt finerent se sacro fonte ablui, ac demum sceleribus ablutum, ad mortem raperent: quod si hoc illi denegarẽt, protestabatur se IESVM Christum Redemptorem mũdi in suum expiatorem, sanguinemque suum quem profuturus erat in supplicio, vice aquæ accepturum. His auditis satellites omnesque circumstantes in maximam sunt rapti admirationem, simulque cum baptismum suscipere vltro permiserunt, quo suscepto ad carcerem est deductus. *Interea eius Coniux dum mortuum infantem deplorat, animaduertit non ita multo post, eum viuere, risuque Matrem agnoscere. Dum illa de vita Infantis lętitia gestit, nuntius ei de baptismo Marito accepto affert, quo intellecto, accepto mox in vlnas infante ad carcerem hilaris accurrit, ostensoque lictoribus viuo, ac sano infante cicatricem dumtaxat in gutture habentem, Hebręus de carcere liberatus est. Nec hic prodigia terminata sunt.* Nam Puero illi rediuiuo, ope Virginis cum vita etiam loquendi facultas concessa est, qui illico in has, voce articulatâ, ac distinctâ, ingẽti omnium stupore laudes Deiparæ prorupit: *Virgo Maria Misericordiæ, & omnis consolationis Mater est Virgo ante partum, Virgo in partu, & Virgo post partum. Hæc, inquam, Maria semper Virgo Christi veri filij Dei Mater, me in seruum suum adoptauit, atque elegit.* Auditis hiscé infantis ore de promptis tam eximijs cælorum Reginæ gloriosissimæ laudum

Maritus Hebreæ Infantẽ mactat.

Ad Templũ B. V. profugit.

Hebræus postulat Baptismum.

Infans suscitatur, & B. V. laudes deprædicat.

dum

Hebræus libertate donatur.

dum præconijs, omnes in easdem effusi laudes postulauere, vt Hebræus libertate donaretur. qui corde puro, atq; perfecto deinceps seruiendo Deiparę, multa contra Iudaicam perfidiam in honorem eius, & laudem literarum monimentis commendauit; & ipse etiam filius ætate succrescente in Christianæ quoque vitæ perfectione magnis passibus progrediendo Christo, Diuinæque eius Matri patronæ suæ fidelissimæ quoad vixit deuotissimè deseruiuit, neque ipsa ostendit Misericordiæ Matrem suæ natiuitati tanquam veram, non fabulosam Lucinam tam feliciter se in lucem edentem, cælestemque fidei lucem, & sibi & Parentibus adstitisse.

66. Quis ergo hactenus dicta perpendens gloriosissimam Deiparam verissimam Lucinam partui patrocinātem esse non dicat, cum tam præsens, tamque expedita in huiusmodi necessitatibus, ac periculis sese, summâ cum pietate, atque alacritate exhibeat? Quocirca puerperæ omnes ad eam tanquam ad Asylum, pietate, cōfidentiâque, qua possunt maxima accurrant, puritati conscientiæ studeant, seseque mox vt vicinas partui animaduerterint sacrosanctis exomologeseos, Eucharistiæque sacramentis magno pietatis affectu communiant, caueantque, ne aliquibus peccatis, ac potissimum impuritatis, eam ad indignationem prouocent, ni velint eandem aduersantem tanto in discrimine experiri, eiusque celerem ad se aduentum auxiliumque promptissimum retardare; *Quemadmodum enim pijs sui cultricibus ad opitulandum velocissima ac benignissima est; ita negligentibus seuerissima ac indignatione plenissima.*

Apud Eleos alata effigies Dianæ videbatur, vna manu Pardum, altera Leonem gestans.

67. Hoc nobis veteres Elei indicare voluisse visi sunt, apud quos, vt scribit Pausanias alata Dianæ effigies visebatur, quo eius in opitulando pijs puerperis promptitudo indicaretur. Et manu quidem dexterâ Pardum, sinistra verò Leonem porrigebat, quibus feris in cōtemptores eius Numinis, seueritas denotabatur. *Hanc ob causam ab Euripide Ignifera, sicut & Lucifera pro varia puerperarum dispositione appellata est.* Vnde Callimachus Igniferam ait vocitari, quod afficiat calamitatibus sui contemptores. Vnde canit:

O miseri, quibus ipsa grauem tu concipis iram,
Nam morbus depascit oues, segetemque pruinæ
Orbanturque senes natis, & fœminæ abortum
Mox pariunt.

B. V. tanquā Pastorissa Oues fœtas in humeris suis portat.

68. E' contra crediderim fidelibus, pijsque suis cultricibus adeo mitem, clementem, indulgentemque esse, vt suum dilectissimum imitata filium erga ipsas, Pastricis personam, oues fœtas, humeris baiulantis, repræsentet, deque ea dici possit illud, quod olim de filio vaticinatus fuit Isaias cap. 40. *Sicut Pastor gregem suum pascet, in brachio suo congregabit Agnos, & in sinu suo leuabit, fœtas ipse portabit.* Crediderim enim quod quemadmodum Cant. 1. demandatum ei fuerat à filio; Pasce hœdos tuos; ita quoque nunc eidem commissum fuerit ab eodem filio: *Ouiculas fœtas porta, inque sinum tuum earum Agnos reconde. Quod pientissimum postea ministerium censuerim cum S. Patriarcha nostro Ignatio Virginem communicasse quodammodo eidem à filio singularem quandam puerperis opitulandi impetrando gratiam, quo filios, seu Agnos fæliciter enixos, postea suis filijs in scholis, seu vberrimis pascuis pascendos, & tam pietate, bonisque moribus, quam liberalibus disciplinis erudiendos traderet. Quid enim Magistri, ac Præceptores nostri inter discipulos in Gymnasiis videntur aliud, quam Pastores quidam, summo cū pietatis, charitatisque affectu Agnos pascentes, eosdemque ad opima Christianæ religionis, virtutisque pascua educentes, quo tandem ad perennis illius vitæ pratum, ac viridaria perducantur?*

Magistri in scholis inter Discipulos videntur Pastores inter Agnos.

69. Gratiam hanc porrò opitulandi parturientibus, quam Virginea Lucina nostra S. Ignatio contulisse visa est, omnes toto terrarum orbe annuæ litteræ Societatis nostræ loquuntur, ac contestantur. Suffecerit hic nonnulla à P. Iacobo Bidermāno ex eiusdem vitæ compendio delibasse. *Scribit igitur noster hic Pater num. 261. fuisse fæminam quandam, cui Magdalenæ Sueuæ nomen erat, quę sicut partui vicina, sic vicina quoque erat & morti, nisi Sanctus hic Pater tempori adfuisset. Cum enim quidam ex amicis, Ignatiani nominis chirographum attulisset, omnesque in subsidium periclitāti fœminæ Ignatium aduocassent, mox secundinæ ruptę sunt, fœtumque cui ceruix cruscul is implexa hæsitabat, emisit.* Atque ita Mater incolumis, & Infans benè habitus, validusque euasere.

S. Ignatii Nominis chirographum fœminæ partu laboranti succurrit.

70. Eiusdem Ignatiani chirographi mirificam experta est operam Anno Christi 1598. altera mulier cui Nomen, Hieronyma Rebeza: hæc magnis per multos dies partus conflictata difficultatibus non longè aberat ab interitu. Magna quippe corporis debilitas, animique crebra defectio, nihil ad illius exitium reliqui fecerant. Adducitur

interea prolem in vtero extinctam, ceu funus viuo tumulo contineri. Quam ob rem censent Matrem medicata quadam buccea cogendam, vt infælix onus eijciat, etsi ne hoc quidem nullo cum periculo futurum videbatur. Hic ipsa sibi Mater fit optimi consilij auctrix. & syngrapham Ignatij tot mirabilium effectricem iubet applicari. Paretur. *Non plus quartam horæ partem expectatum est, cum illa periculi omnis secura incolumem sobolem edit. Hoc porrò maiorem admirationem peperit, quod infantis buccæ medicamentis fartę repertę sint, quæ triduo ante Mater receperat. Ea vbi ex ore infantis fuerunt exempta, infans incolumis quidem flere, ridere præ gaudio cæteri inceperunt.*

Syngrapha Ignatiani Nominis mulieri parturienti applicatur, & infantem iã in vtero mortuum fæliciter parit.

71. Neque verò solùm Ignatiani Nominis syngrapha verumetiã ipsius Regulæ fœminis partus difficultati laborãtibus fuere salutares. Ebesspergæ in Bauaria non procul Monachio mulier per binas dies, noctesque magnis cum doloribus, summoque vitæ discrimine parturiebat, ita vt prius occubituram, quam enixuram omnes circumstantes arbitrarentur. Periculo vxoris tam extremo anxius maritus, ad Patrem de Societate nostra accurrit, consilium petit. *Is memor quanta cælitus fuerit optimo Parenti nostro in iuuandis puerperis toto pene terrarum orbe concessa gratia, ac facultas, procumbit in genua eumque supplex orat, ne fœminam inuitę manifesto discrimine versantem desertam vellet. Non erant in manibus alię de eo reliquiæ.* Quare nouam init medendi rationem, & librum earum legum, quas S. Pater ad suorum moderationem, disciplinamque Religiosam obseruandam tulerat, quam potest maximo pietatis sensu chartis aliquibus inuoluit, hominique tradit, quo vxorem Religiosè contingeret, deque successu benè speraret. *Obtemperauit ille monenti. Et ecce mulier iam moribunda viribus pristinis restituitur, & quinta post horã puerum viuum, saluum, incolumemque enititur: & quod summè mirata cum cæteris est obstetrix, iam in figuram coeuntis om plicatum.*

Regulæ S. Ignatii parturientibus fœminis opẽ ferunt.

72. Sola deniq; sanctissimi huius Patriarchæ nostri inuocatio fœminis parturientibus sæpissimè præsentissimum auxilium fuit. Innumera huiuscé inuocationis habentur exempla, vnicum attigisse sufficiat. *In agro Lauretano fœmina nomine Lucandia ab eodem Bidermanno fuisse memoratur, quæ nonum iam mensem grauida, libras sanguinis 20. de corpore profuderat.* Exsanguis iamque pene exsensis misercula, quo potuit modo sanctum Ignatium, eiusque patrocinium inuocat. Mira res! confestim subsistere sanguis, illa ad se redire, prorsusque cæpit reuiuiscere. Verum cum in enixu natura adeo iam debilitata succumberet, rursus ad Ignatium, tanquam ad Asylum accurrit, moxque cum indolentia fœtum licet extinctum, ipsa incolumis enititur. Atq; hæc de patrocinio ac S. Patris erga puerperas à B. V. illi impertita dixisse sufficiat; qui plura volet, literas Societatis nostrę Annuas euoluat, vberrimam huiusmodi prodigiosam messem in singulis Prouincijs, ac pene domicilijs repererit.

Inuocatione S. Ignatii mulier parturiens à morte liberatur.

73. De Luna vt cælis præest, atque dominatur satis pro modulo nostro diximus, nunc qua terris & Diana dicitur, pauca dicamus. Hæc Virgo, & Venatrix, arcu, sagittisque instructa à Poetis esse perhibetur. Eadem dicitur Dictynna à retibus, quibus feras capere consueuit. Eius corporis proceritatem, pulchritudinemque venustè depinxit Ouid. libro 3. Metam. vbi de Nymphis Dianæ comitibus loquens sic canit:

Diana Venatrix arcu ac sagittis instructa à Poetis describitur.

Circumfusæque Dianam
Corporibus texêre suis, tamen altior illis
Ipsa Dea est, colloque tenus supereminet omnes.
Qui color infectis aduersi solis ab ictu
Nubibus esse solet, aut purpureæ Auroræ
Is fuit in vultu visæ sine veste Dianæ.

Dianæ proceritas.

Hæc à Ioue Patre, vt perpetuum Virginitatis florem ipsi illæsum, illibatumque conseruaret petijt, & impetrauit. Vnde Callimachus eam sic Ioui loquentem introducit:

Diana à Ioue vt perpetuã sibi Virginitatem suam seruaret petiit.

Da mihi perpetuò vt sim Virgo, da Pater alme.

74. Quæ omnia quam concinnè quadrent Virgini nostræ sacratissimæ, luce meridiana clarius elucescit. Ipsa enim à primo suæ immaculatæ Conceptionis instanti adeo pura, atque incontaminata Virgo fuit, vt quemadmodum sæpius dictum est, Virginitatem suam Deo Parenti suo optimo Max. perpetuo emisso voto in vtero adhuc Matris existens, cõsecrarit; quod de nulla hactenus pura creatura auditum est. Vnde S. Bernardus Hom. 3. super Missus ait illam hoc, cælesti magisterio didicisse: Virginitatẽ hãc Deiparæ quam vouere cęlesti magisterio à Deo didicerat Seraphicus Doctor Bonauentura in Spec. cap. 4. docet cælesti prole mirificè glorificatum: *Ex quo,* inquit ille, *Maria Virgo de Spiritu S. Diuina est prole fæcundata, nequaquam Virginitas eius tali ex prole est vitiata, sed mirabiliter est in tanta prole glorificata. nam in prole approbata, in prole consecrata, in prole nobilitata, in prole ditata,*

B.V. Virgo singularis atque eminentissima, quia prima se voto Virginitatis adhuc in vtero matris obstrinxit.

Virginitas B. V. miris notis ac signis glorificata.

&

& dotata, & consignata, & confirmata est tua Virginitas o Maria. Ecce quibus notis quã singularibus nemini hactenus concessis Virginitas Dei Matris, tam ante partũ, quã in partu, quã post partũ insignita est.

75. Illibatus hic Virgineæ Dianæ nostræ semper intemeratæ Virginis tam animi quam corporis nitor, ac Puritas, trium illorum ad ictum baculi Sancti illius Religiosi liliorum germinatione præclarè diuinitus fuit demonstrata. De qua pètuenustè, vt omnia, Bidermannus noster, lib. 2. Epig. 2. cecinit:

Tria lilia ad contactũ baculi de terra germinantia, trinã B.V. puritatem ante, in & post partum denotant.

Mysta probaturus Mariam signa pudoris
Prodigijs fertur signa dedisse tribus.
Ter baculo percussit humum, testesque futuros
Ter de percussa surgere iussit humo.
Surrexere statim; ter iussit surgere flores,
Liliaque è triplici prosiliere sinu.
Virginis istud ait fœcundæ est lilium. At istud
Virginis indicium parturientis habet.
Virginis enixa signum, vltima lilia monstrant:
His tamen indicijs purior illa fuit.
Obstupuit tot monstra fides, & pergere cessat,
Cessa ait; ostensis, res stabilita sat est.
Ni satis est, baculo perge omnem cedere terram
Tota tibi fieri Lilia terra volet.

76. S. Antoninus Florentinorum Archiep. Virgineam hanc puritatem notis insignit ornamentis, dum asserit, non solum hominum Sanctorum, verum etiam omnium Angelorum puritatem superasse. Sed ipsum loquentem audiamus Part. 4. humanæ Tit. 15 cap. 17. §. 4. *In omnibus alijs viatoribus castitas est cum pugna contra fomitem, vt cum casu, ad minus imprimente veniale, & cum possibilitate cadendi etiam in mortale, exceptis sanctificatis in vtero, & Apostolis Spiritu S. repletis vt dicit Albertus. Sed in B. Maria fuit castitas sine pugna fomitis, & sine casu, & possibilitate cadendi in mortale vel veniale. Nec solum hominum viatorum, sed etiam Angelorum castitatem excessit. Est enim primo multiplicior; quia Angeli eam solum habent in Spiritu, non in corpore, quod non habent; Sed B. Maria in spiritu, & corpore est Virgo. Est secundo nobilior, & vtilior, quia Angelis est naturalis, vnde nec meritoria, in B. Maria est gratuita, & meritoria. Est tertio gloriosior, quia in Angelis quasi necessaria, & sine pugna; in Maria, voluntaria, & cum victoria.* Sic ille.

Virginitas B. V. inter omnes Sanctos, ipsosq; Angelos excellẽtissima.

77. Vnde facilè colligimus Deiparam nobiliorem longè, pulchrioremque cæteris omnibus Virginitatis Coronam Aureolam fuisse consecutam, vt docet Angelicus Doctor in 4. D. 49. Q. 5 art. 3. quia licet caruerit fomite, & interiori pugna carnis, ac spiritus, nõ caruit tamẽ tentatore, & hoste extrinseco, qui ipsum Christũ eius filiũ in deserto tentare non est veritus. Quare sicut Ouid. Dianã inter Nymphas proceritate corporis, pulchritudineq; singulari, Auroræ simillimã eminuisse cecinit; ita nos Deiparã Virginem sacratissimam, inter omnes etiam Angelicas creaturas, Virginitatis decore, ac gloria excelluisse multis parasangis, asseuerare compellimur. Hanc ob causam idem S. Antoninus c. 20. §. 10. docet eam Sanctam Virginum Virginem ab Ecclesia inuocari, geminatio enim illa supra reliquas Virgines excellentiam, ac Principatum declarat, vti de Christo cum dicitur Apoc. 19. Rex Regum, Dominus Dominantium; ipsius super omnes mundi Principes, ac Potestates eminentia declaratur.

B. V. etsi caruit fomite, & interiori pugna, non caruit tamẽ Tentatore, & hoste extrinseco.

B.V. dicitur S.V. Virginũ ob singularẽ inter illas præeminentiam.

78. Hanc ob causam per antonomasiam, atque excellentiam Deipara, Virgo appellatur. *Quis enim vnquam, aut quo sæculo,* inquit Epiphanius Hæres. 78. *ausus est proferre nomen Sanctum Mariæ, & interrogatus non statim intulit Virginis vocem? Abrahamo imposit ũ est epitheton, Amicus Dei, & nõ dissoluetur, Iacob vero vt Israel vocetur, & non alterabitur; & Sanctã Mariæ vox, Virgo, & nõ mutabitur, impolluta enim permansit.* Eandem ob causam S. Hildephonsus serm. 4. de Assumpt. B. V. *eam Virginem Sanctam, Virginem prudentem, & vnam ex numero prudentum, Virginem pulcherrimam; Virginemque pudicam* vocitat.

Deiparę Nomen Virgo per Antonomasiam conuenit.

79. Quocirca Apoc. 14. selecta illa centum quadraginta quatuor millium Virginum caterua Ducem Primiceriamque habuisse Virginem Deiparam, tanquam Virginum excellentissimam, ac singularissimam S. Bernardus, & Hildephonsus arbitrantur. Vnde S. Apostolus Virgines, canticum illud suum nouum cecinisse ait ante Sedem Dei, & Agni, quæ sedes, vti alias sæpè diximus, est gloriosissima Virgo nostra, in qua tanquam in Regio Throno Incarnata Dei Sapientia mansuetudinem Agni in nostra humanitate assumens, consedere dignata est. Vnde, & cælum, & sedes Dei appellari meruit. Sic Rupertus eandem lib. 5. in Cant. alloquens; *O cælum Dei,* inquit, *& vnica sedes Domini!* Sic S. Bonau. in spec. c. 5. *Cælum est Maria, tum quia cælesti puritate, cælesti claritate, cælestibus alijs virtutibus abũdauit, tum quia sedes Dei altissima fuit teste Propheta; Dominus in cælo parauit sedem suam.* Cum igitur dicit Virgines suum illud nouum canticũ ante sedem Dei, & Agni fuisse modulatas, indicare voluisse visus est, Deiparam illarum fuisse Coryphæam, eandemque lon-

B. V. est Primiceria illarum centum 44. millium Virginum.

B. V. est sedes, Agni ante quam cantabant Virgines Canticum nouũ.

longè suauius canticum illud modulatam, vtpotè Cantatricem iam expertã, quæ ab vtero Matris suæ melos illud dulcissimum, quo magnificauit Dominum fuit meditata, vt alibi ostendimus ex Theodoreto.

80. S. Bernardũ hic audite qui Hom. 2. super Missus sic auspicatur. *Nouum canticum illud, quod solis dabitur in Regno Dei, cantare Virginibus, ipsam Virginum Reginam cum cæteris, imo primam inter cæteras esse cantaturam, nemo est, qui ambigat. Puto autem illam præter illud, quod solis, licet cum omnibus tamen Virginibus ei, vt dixi commune erit, dulciori quodam, atque elegantiori carmine lætificaturam esse ciuitatem Dei. Cuius vtique dulcisonos depromere, vel exprimere modulos, ne ipsarum quidem Virginum vlla digna inuenietur, quia soli merito decantandum seruabitur, quæ sola de partu, & partu Diuino gloriatur. Gloriatur dixerim de partu, non in se, sed in ipso, quem peperit. DEVS siquidem (DEVS enim est, quem peperit:) Matrem suam, singulari in cælestibus donaturus gloriâ, singulari in terris preueniri curauit & gratiâ, qua videlicet ineffabiliter, & intacta conciperet, & pareret incorrupta.* Quam porrò singularis, cæterisque eminentior extiterit Virgo Deipara nostra prosequitur Bernard. ostendens Dei manibus peculiari quadam ratione in Matrem ipsius Dei filij fuisse conditam, quod nulli hactenus contigit, nec continget in posterum creaturę. *Porrò DEVM*, inquit Bern. *huiusmodi decebat Natiuitas, qua non nisi de Virgine nasceretur. Talis congruebat, & Virgini partus, vt non pareret nisi DEVM. Proinde factor hominum vt homo fieret, nasciturus de homine talem sibi ex omnibus debuit deligere, imo condere Matrem, qualem & se decere sciebat, & sibi nouerat placituram. Voluit itaque esse Virginem de qua immaculata, immaculatus procederet, omnium maculas purgaturus.* Hæc Bern.

B.V. Canticũ nouũ prima inter Virgines cãtabit, & dulciori carmine lætificabit Ciuitatẽ Dei.

Dei filius talem sibi ex omnibus formauit Matrem, qualem suam diuinam decebat habere Maiestatem.

81. Audiamus denique S. Ildephõsum eminentissimum hunc principatum, inter copiosissimam illam Virginum cohortem agnoscentem in Virgine Dei Matre gloriosissima. Sic enim ille serm. 1. de Assumpt. *Nec dubium quin illa centum quadraginta quatuor millia, quæ in conspectu Throni, & Seniorum sunt, tenentes citharas suas cum omni fragore cæli canticum nouum, quod nemo potest dicere, nisi ipsi, qui hodie in assumptione Virginis festiui veniunt obuiam cum citharis suis, ac læti in suo beatam choro excipiunt Virginem, non qualemcunque, aut vnam de numero prudentum, sed Primam omnium inter primos, quæ vadit post Agnum proximior, quocunque ierit. Canit autem, & ipsa cũ eisdem canticum Dramatis nouum, quod nemo nisi in eo choro dicere valet.* Sic ille.

B.V. est prima omnium inter primas Virgines.

82. Principatum hunc eminentissimũ Virginis nostræ gloriosissimæ inter omnes Virgines varijs, ijsque elegantissimis nominibus, seu schematibus SS. Patres ornauerunt. S. Iacobus Apostolus in sua Lyturgia; *Virginum Gloriam* Deiparam appellauit. S. Ambrosius *Magistram, ac Imaginem Virginitatis, speculumque castitatis*. S. Epiphanius, *Principem Virginitatis*. S. Cyrillus Alexandrinus, *Virginitatis Coronam*. S. Damascenus, *Virginitatis Thesaurum*. S. Hildephonsus; *Fastigium omnium Virginum, Caput Virginum, Exemplar perfectæ Virginitatis*. S. Chrysologus *Reginam totius Castitatis*. Sapiens Idiota *Virginitatis Primipilum*, S. Bernardus, *Virginum Primiceriam*. S. Bonauentura Virginum *signiferum, Florem, Decusque Virginitatis, Virginumque Primitiuã*. Alanus denique quasi sigillo hæc vniuersa, eaque pulcherrima obsignat elogia, dũ eam *sigillum Virginitatis* vocitare non dubitauit.

SS. Patrum elogia quib. B.V. ornauere ob singularem eius Virginitatẽ.

B.V. Virginitatis Corona, Thesaurus, caput fastigiũ, &c.

B.V. sigillum Virginitatis.

83. Quod si internæ ipsius pulchritudinis, ac Virginitatis eminentiam spectemus, omnes illa Virgines mentis, animique venustate, puritateque multis parasangis antecellit. Vnde Humbertus, Monsmoretanus lib. 4. Christiados, Deũ Patrem in Virginis laudes excurrentem, ipsamque filio de ea carnem assumpturo ita commendantem introducit;

Illam habens Matrem, qua nil præstantius orbe est.

Siue genus quæras: olli est Regalis origo,
Seu formam, pulchras inter sit illa Puellas,
Emicat, vt densos inter Rosa lutea dumos,
Ac veluti fulget rutilo carbunculus auro:
Virtus non nitida puro sub pectore gemma,
Ardentes radios, accensaque lumina reddunt.

Aeterni Patris de B.V. laudes dictæ ad filium.

84. Quis iam ex his hactenus dictis clarè non videat Virginem Dei Parentem, inter omnes Virgines, velut Dianam quampiam, inter Nymphas eminuisse? Nimirum Virgo nostra est mulier illa, quæ in sphæra Lunæ consistens, caput inter sydera condit, cælumque stellatum vertice contingit, dum illam S. Ioannes Aquilinis oculis, Corona stellarum duodecim redimitam Apoc. 12. contemplatus est.

Magnitudo B.V. Mira eo quod cælo Lunæ insistens capite cælum stellatum contingat.

85. Hæc itaque Castissima, ac purissima Diana nostra inter Virgines omnes eminentissima, Venatrix etiam animarum est, arcu sagittisque aureis, imas cordium fibras, medullasque penetrantibus instructissima. Quæ vt tanto ampliores, ex venatione reportet prædas,

B.V. Venatrix animarum ac præsertim gentilium [illegible] ad earum venationem filium

filium

filium quoque ad venationem euocat, dum animarum capiendarum zelo succensa cum blandissimis illis verbis inuitat Cant.7.11. *Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis*. Quibus verbis docet Guilelmus Abbas, vt alibi diximus, euocasse dilectum, ad feras Gentilitatis capiendas, vt fœliciter captæ, amoreque Diuino sauciatæ, ac cicuratę, pietatisque suæ lacte nutritæ, in homines recta ratione vtentes diuina quadam metamorphosi transformentur. Vnde mox attexit: *Ibi dabo tibi vbera mea: In Ecclesia gentium dabo tibi*, inquit Guilelmus, *quæ in Ecclesia Iudæorum olim tibi dedi vbera mea. Verè apud Iudæos dedi tibi vbera corporalia ad pascendum tè; porrò in Ecclesia gentium dabo tibi vbera mea spiritualia ad pascendos tuos, Spiritualiter enim pascam paruulos tuos lacte maternę pietatis, &c.*

Nemo potest B.V. effugere claritatis fulgorem, nec se à calore eius abscondere.

86. Dianam lucidissimam noctem peccatorum illuminantem, animarumque nostrarum Venatricem esse Deiparam agnouit S. Bonauent.3. Part. stim. Diu. Amor. cap.16. dum eam magno pietatis sensu alloqueretur: *Accipe animarum Venatrix, & refoue animas in sinu gratiæ tuę. Quis enim potest Animarum Venatrix effugere claritatis tuę fulgorem, & tuæ radios pietatis; nec enim est, qui à calore tuo abscondere se possit, quia beneficijs tuis pleni sunt cæli, & terra. Quocunque enim pergimus occurrit nobis diffusio vteri tui Virginalis. Ecce ergo vndique nos tuis beneficijs irretisti, & semper & vbique benignitatis tuæ laqueos extendisti, vt à te Matre dulcissima fugere rationabiliter nequeamus, sed semper in tuæ dulcedinis gremio quiescamus.* Hæc Bonau. quibus pulchrè, & Lunam mentium nostrarum nocti lumen porrigentem Virginem, & Dianam simul ac Dyctinnam animas irretiētem, ac venātem eandem expressit.

B.V. inuitat animarum zelatores ad capiendas vulpeculas, & alias feras peccatorum.

87. Venatricis huius voces illæ Cant. 2. ad venationis suæ adiutores emissę videntur esse: *Capite nobis vulpes paruulas, quę demoliuntur vineas. Harum vulpecularum, aliarumque ferarum venatione non solum ex Gentilitate, sed & Iudæorum perfida illa generatione distentam Dianam hanc nostram in monte Libano, alijsque aliarum regionum, vmbrosis montibus conspexisse visus est Sponsus; vnde tot animarum opimis spolijs, ac manubijs onustam euocabat ad Coronam.* Postquàm enim tot virtutum meritis, tot gratiarum coloribus, ex animarum venatione, siue conuersione decoratam conspexisset, eique dixisset Cant.4. *Tota Pulchra es amica mea, & macula non est in te*; mox eam ad tantorum laborum inuitauit præmium: *Veni de Libano*, inquiens, *sponsa mea, veni de Libano, veni, coronaberis, de capite Amana, de vertice Sanir, & Hermon, de cubilibus Leonum, de montibus Pardorum. Quibus ex verbis colligimus feras variarum barbararum gentium à Virgine captas ac cicuratas, ei immortalem gloriæ coronam parituras, eisdemque quodammodo, tanquam verissimam cęli, terręque Reginam, coronandam.* Vnde Rupertus Abbas inuitationem illam expendens Sponsi lib.5. in Cant. *Reges Regnorum*, inquit, *Reges Babyloniorum, & Persarum, atque Medorum; Reges Græcorum, & Consules siue Imperatores Romanorum, quid nisi Leones, & Pardi dicendi sunt, qui tot bellis, & cędibus orbem terrarum lacerauerunt? De talium Leonum cubilibus, taliumque pardorum montibus tu amica mea coronaberis. Quomodo? Videlicet credent in me fructum ventris tui, & eorum credentium salus corona tua erit. Ita coronaberis, vt in cælis Regina sis sanctorum, & in terris Regina sis Regnorum. Vbicunque enim fuerit prædicatum illud de Dilecto: Minuisti eum paulo minus ab Angelis, gloria, & honore coronasti eum; prædicabitur, & de te quod sis ò Dilecta Mater huius Coronati, ac proinde Regina cęlorum, totum iure possidens filij Regnum. Atque hoc intuitu Reges, atque Imperatores coronis suis decorabuntur, palatia Nomini tuo sacrabunt, honori tuo dedicabunt, vt desinant esse montes, qui fuerant montes pardorum, cubilia Leonum.* Sic ille.

B.V. à venatione animarum ad cęlestem Libanū euocatur ad gloriam.

B.V. Virgo peccatoribus à se captis, ac conuersis in cælis coronatur.

88. Neque vero Venatrix Diana nostra hasce mundanæ astutiæ vulpeculas, immanesque variarum barbararum gentium cæpit, ac cicurauit feras, vti alibi etiam dictum est, verumetiam terribilem illum cælorum Rhinocerotem, siue Monocerotem. Qui ob Vniuersi totius Monarchiam, quam in sinu huius Dianæ Virginis mansuefactus, qua homo, obtinuit, Vnicornis, & Dilectus filius Vnicornium à Regio Psalte dictus est. Quo in facto Dyctinnam se sic dictam à retibus, quibus Vnicornem hunc cæpit, esse demonstrauit. Retę hoc, purissimam Deiparæ Virginitatem, internamque pulchritudinem esse dixerim, qua cælestis hic Monoceros mirificè delectatus, captus est. Audiamus S. Amadeum Episc. Hom.2. de laud. B.V. *Candet*, inquit, *perpetua Virginitate, & perfecta puritate. Decoris quoque suauitate fortem Rhinocerotem inclinat, DEVM Maiestatis inuitat.*

B.V. tanquā venatrix cęlestem Monocerotem Dei filium cæpit, ac retibus suarum virtutum irretiuit.

Christus dictus Monoceros ob totius Vniuersi Monarchiam.

89. Richardus verò à S. Laur. lib.1. de laud. B.V. cap.5. ait fuisse humilitatem, aliarumque pulcherrimarum virtutum odorem. Vnde verba Dianæ nostræ castissimæ esse illa arbitratur Cant.1. *Dum*

esset Rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum. Odor, inquit, *huius nardi, fuit eius humilis Virginitas, & Virginalis humilitas, quo odore suauissimo Dei Filium illexit, & totum rapuit, qui illectus, & totus raptus de sinu Patris salijt in vterum Matris, & à summo cælo egressio eius. Nec solum in ventre eius odorem Virginitatis, sed & in mente odorem humilitatis reperiens, & his odoribus odorem suæ Diuinitatis admiscens, De Ancilla fecit sponsam, & de creatura Genitricem sic nimirum humilitas Mariæ Regem cæli attraxit ad terram, & velut Aquilam odore prædæ concupitæ illectam, carni immaculatissimæ copulauit, ascendente fumo aromatum, id est, virtutum eius in conspectu gloriæ magni Dei, inuenit gratiam coram oculis Domini, clamantibus qui circumstabant: Quæ est ista, quæ ascendit per desertum, sicut Virgula fumi ex aromatibus vniuersis Cāt. 3. statimque Rex egrediens de loco sancto suo, & de excelso cælorum habitaculo, prosiliens exultauit, vt Gigas ad currendam viam, & nimio peruolans desiderio, præuenit nuntium suum ad Virginem, quam elegerat, quam amauerat, cuius decorem concupierat, & quasi Vnicornis mansuetissimus in sinum Virginis se recepit, deposita iracundiæ feritate, quam propter primorum parentum peccatum ad genus humanum vsque tunc habuerat. Quem prospiciens à longè venientem gratulans, & exultans aiebat: Ecce iste venit Saliens in montibus, transiliens colles.* Sic ille.

B. V. humilitas tanquam nardus cœpit filium Dei ac irretiuit.

Filius Dei velut Aquila odore prædæ concupitæ illectus venit in vterum B. V.

90. Vt porrò ostendat Virginea hæc Diana quantopere Vnicornis ille, seu Rhinoceros, de cuius feritate Moyses Deut. 33. *Cornua Rhinocerotis cornua illius, in ipsis ventilabit gentes vsque ad extremum terræ.* fuerit mansuefactus, mox subtexuit: Similis est dilectus meus capreæ, hinnuloque ceruorum; Atque ita summus ille vltionum DEVS, & Dominus, vindicans peccata patrum in filios, in tertiam, & quartam generationem, ex terribilissimo Vnicorni, à Diana hac Diuina, vtero eius odore virtutum fragrantissimo, ceu retibus captus, ac cicuratus, factus est amabilissima quædam caprea, hinnulusque blandissimus.

Cælorū Rhinoceros in vtero B. V. mansuefactus similis fuit hinnulo, siuè capreæ.

91. Audiendus hic tandem est Bernardinus Bustius Part. 9. Marial. serm. 2. partic 8. vbi Dianæ nostræ venationem, naturamque cælestis illius Monocerotis, quem cæpit, diligenter describit: *Eo modo,* inquiens, *Christus ad Virginem se inclinauit, quo Vnicornis venatione capitur. Nam, vt ait Isid. lib. 12. Ethymol. Vnicornis est animal ferocissimum, ita appellatum, eo quod habeat in fronte vnum cornu fortissimum, atque acutissimum, quod qui cquid impetierit, aut perforat, aut ventilat. Libro etiam de rerum propriet. dicitur, quod Rhinoceros siue Monoceros cum elephante certamen sæpe habeat, quem vulneratum in ventre sæpe prosternit. Tantæ autem est fortitudinis, vt nulla venantium arte capiatur. Sed Virgo puella proponitur, quæ venienti sinum aperit. In quo ille demum, omni ferocitate deposita, caput ponit, atque ita soporatus, inermisque quodammodo comprehenditur. De eodem Rhinocerote Plinius lib. 8. cap. 11. Rhinoceros, inquit, media in fronte habens cornu, hostis est elephantis. Vnde cornu suum limat ad saxa, & acuit, seseque ad pugnam præparat, quod postea inclinando, in aluum impetit elephantis. Vnicornis hic porrò figurat Vnigenitum Dei Filium, de quo Nu. 23. & 24. 8. DEVS eduxit illum de Aegypto, cuius fortitudo similis est Rhinoceroti. Fortissimus enim DEVS hic omnium spiritum vniuersæ carnis habet inimicum Diabolum, quem suæ diuinitatis virtute prostrauit. Hunc Rhinocerotem Sancti Patres, tanquam venatores, multis annis capere conati sunt, & nunquam potuerunt. Nam Abel, Noe, Abraham, Isaac, Iacob, Moyses, & alij Patriarchæ suis eum suspirijs, seu retibus, ac clamoribus prosecuti sunt, & nunquam eum comprehendere valuerunt. Post hos venerunt Venatores alij, non minus, imo magis audaces, qui ipsi Vnicorni propius accesserunt Dauid, Isaias, Hieremias, Daniel, aliique Prophetæ, qui postquam diu, multumque in hac venatione fatigati sunt, animaduertentes, quod illum capere nequirent, retia suarum prophetiarū circa eius habitaculum expanderunt, è quibus euadere non posset. Hunc quoque Vnicornem fortissimum B. Ioannes Baptista cum in deserto vidisset, expauit, ac contremuit, nec ausus est illum comprehendere. Vnde de illo canit Ecclesia. Baptista contremuit, nec est ausus contingere sanctum Dei verticem. Vnà tandem Puella Virgo Domina nostra fragrantis suæ humilitatis, virginitatis, & charitatis, aliorumque odore virtutum Vnicornem hunc traxit, eique suauissimum, suæ fidei sinum aperiens illum mansuetissimum effecit, vnde, & in ipsius vtero requieuit. Hunc postea, alijs venatoribus, scilicet Apostolis eundem requirentibus, capiendum tradidit. Ideo Saluator eis dicebat Luc. 10. Multi Reges, & Prophetæ voluerunt videre, quæ vos videtis, & non viderunt.* Hæc Bustius. Quæ sanè ostendunt Virginem nostram sacratissimam Venatricem quandam Diuiniorem esse Diana, quæ non solùm immanium peccatorum feras, verumetiā ipsum Diuinum Vnicornem, virtutum suarum retibus comprehendit, ac cicurauit.

Rhinocerotis cum Elephante certamen.

Cælestem Rhinocerotem veteres Patres, ac Prophetæ desiderijs suis velut retibus venati sunt.

S. Ioannes Bapt. eiusque non est tangere Diuinum Vnicornem.

91. Neque verò satis fuit Dianæ nostræ virtutum suarum pulcherrimarum retibus, vteroque formidabilem illum cæpisse Vnicornem, sagittis etiam suis il-

B. V. nō solū cæpit Diuinū Rhinocerotem, sed & vulnerauit.

illum insuper vulnerauit. Vnde postquã illam à ferarum illarum grandium, in montibus tam Iudææ, quam gentilitatis habita venatione, reuocasset; mox attexuit: *Vulnerasti cor meum Soror mea, sponsa, vulnerasti cor meum*. Scire cupitis quibus sagittis? *In vno oculorum suorum, & in vno crine colli sui*. Oculi nimirum Virginis ac crines sunt iacula, sunt sagittæ, cor Dei amore castissimo sauciãtes. Vnitas oculorum Virginis, pura nempe intẽtio, qua vni soli Deo placere, ipsi deseruire animitus cupiebat, nihil erat aliud quam telum, quo Dei filius vulneratus est. Cogitatio illa humillima, qua se tam ipsius, quam Matris, quæ illum olim erat paritura, obsequijs mancipare cupiebat, quid erat illud, quam validissima sagitta, quæ ad imas amantissimi illius Diuini cordis fibras penetrauit? Interna denique illa Virginis pulchritudo, colorisque spiritualis, ex apta virtutum inter se compositione, ac symmetria resultans suauitas, quid aliud erat quam iaculum, quam telum, quod Diuini illius, amantissimique cordis medullas persuasit?

Oculi, & crines B. V. cor sponsi saucíantes quid notent.

Pulchritudo interna B. V. sagitta est corde sauciãns fœlicissimè.

93. In laudem internæ huius, diuinæque pulchritudinis liceat mihi hic vsurpare id, quod Titus Stroza in humanæ cuiusdam venustatis encomium cecinit; in qua, & Amores volitantes, & retia, laqueos, faces, ac sagittas erat reperire:

Lucet enim latè morum nitor ille tuorum
Rara nec in genuo forma pudore caret.
Inque oculis charites habitant, & grata venustas,
Quos super & circũ blandus aberrat Amor.
Inde faces, ac tela iacit, castèque latentes
Tendit ibi laqueos, multiplicesque plagas.
Cernere nec cuiquam fas est ardentia tuto
Lumina, tantum illic Ars, Geniusque valet.

Concludit tandem, ostenditque quam potens ad captiuandum mulieris illius forma extiterit, dum in eius facie Amorem domicilium quasi sibi fixisse arbitratus est:

At tu, cuius abit nunquam de fronte Cupido,
Nulla Cupidinei signa caloris habes.

Nil verius de Virgine nostra longè castiore, quam fuerit Diana dici potuit. Ipsa enim licet castissimos Cupidines toto ore, oculisq; ad corda mortalium pudicè saucianda aptissimos circumtulerit, nunquam tamen ab aliquo impudicè concupisci potuit, cum & facies, moresque omnes mirificam pudicitiam spirarent, & nullum Cupidinis impudici calorem, in aspicientibus, quin potius Diuini amoris ardores accenderit, vt alibi fusius ostendemus.

B. V. licet esset plena cælicis amoribus, deque eius ore, oculisque promicarẽt, nullum tamẽ ad impudicũ amorem prouocauit.

94. Neque vero solum Virginea hæc Diana, arcu, sagittisque suis validissimis animarum feras venatur, sed ipsa, dum totam se huiusmodi saluberrimis venationibus impendit, ipsa, inquam, Arcus, ipsa fit sagitta, quâ quisquis configitur, cadat, vitamque hanc mundanam, ac carnalem veteris Adæ, de terra terreni, amittat, & noui illius de cælo cælestis induat necesse est. Didicit nimirum illa iam pridem amoris telo cõfixa, in alios eadem amoris tela iaculari, atque ita animas, magna animi sui voluptate venari. Vnde postquam dixisset illa: *Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo*; seu vt legere 70. Interpp. *Quia vulnerata charitate ego sum*. mox attexuit: *Læua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me*. *Quibus verbis ostendit se manibus Sponsi comprehensam, & Arcum quendam, & sagittam effectam ad mortalium feliciter saucianda corda, pectoraque, venandasque animas mirabiliter effectam.* Audiendus hic Psellus, qui verba illa librans ponderansque sponsę, ita pronunciauit: *Ecce, quæ paulo ante mirabili sagittâ saucia erat, & amore langueo, amore ego vulnerata sum aiebat, nunc sagitta fit in manibus iaculantis, Læua sub capite sponsę, dexterâ illam amplectitur, quandoquidem ad similitudinem volantis sagittę emissa fuisse dicta est*. Cui sapiẽtissimæ tanti Patris doctrinę, Religiosissimi, ac Doctissimi Aloysij Nouarini affectum in Virginem pientissimum libet attexere; *O! si me quoque sagitta hęc vulneret, & altè cordi amorem imprimat! Ne ego Beatus, & mecum omnes illi, quos hæc sagitta petierit. Querentis voces erant illę: Sagittę Domini in me sunt, quarum indignatio ebibit Spiritum meum Iob 6. v. 4. Nos absque vlla querela gratias Deo agere debemus, si contingat Virgineas has sagittas in nobis esse, quæ sua vi carnalem omnem ebibant affectum, absumant omnem carnis virorem, vt supero Amore saucij Deo soli viuamus, nobis, mundoque mortui*.

B. V. ipsa dum animas peccatorum venatur, fit Arcus, ac sagitta.

B. V. sagitta facta in manibus iaculantis sponsi dũ eam amplectitur sua dextera.

95. Amoris hanc sagittam optabat Virgo filiarum Ierusalem cordibus suo exemplo infixam, easdemque eodem secum amore languere, cùm eas adiurabat: *Adiuro vos filię Ierusalem, si inueneritis Dilectum meum, vt nuncietis ei, quia amore langueo*. Cant. 5. Quid hoc, ô Virgo? *Quid nũciari cupis per Ierusalem filias sponso tuo amoris tui languorem? An nescis eum DEVM esse, intimas cordis rimantem fibras? Nouit igitur ille cordis tui ardores, nouit amoris ibidem exęstuantis flammas. Quid ergo opus fuit, vt amoris*

B. V. suo exẽplo optat omnes Diuino amore, velut sagitta, sauciari, atq. ita animas venari.

tui

tui languores, ardoresque Dilecto nunciarentur?

Optabat nimirum Virgo nostra, tanquā sagitta electa, amore suo in Dilectum, corda etiam filiarum Ierusalem, exemplo suo configere, sicque animas illarum venari. Venatio enim huius Dianę nostræ, in eo potissimum consistit, vt amoris Diuini sagittâ corda sauciet, vitamque in illis brutam, atque animalem interimat. Ità nimirum adiurationem illam Rupertus Tuitiensis Abbas intellexit lib. 5. in Cant. *Quid erat,* inquiens, *vel quid efficiebat hæc talis adiuratio? Nunquid ille Dilectus nesciret amorem languentis, siuè languorem amantis, nisi annunciaretur ei? Domine, inquit Petrus, tu omnia scis, tu scis quia amo te: Quanto magis tu ò Dilecta tam prudens, tamque fidelis per temetipsam, absque internũcijs dicere poteras Dilecto, & frequenter dixisti sine dubio: Dilecte mi nullum est tibi absconditum cor, nullius occultus amor, tu scis quia amore langueo. Quorsum ergo tendit, vel quid efficit hæc adiuratio? Eo nimirum vt percussa percutiat, vulnerata vulneret Mater filias, salubriumque vulnerum suorum aliquod, & si non statim omnibus, at saltem iam aliquibus earum experimentum efficiat, vt audientes filiæ, vel sentientes in Matre tantum vitæ futuræ, quæ non videtur, desiderium in mente præsentiant, & ipsæ talem illum esse Dilectum, vt iure propter eum fastidiat quiuis, vel quæuis hoc præsens sæculum; iamque inter moras præsentis vitæ magis, ac magis cupiat eum agnoscere, saltem per speculum, saltem in ænigmate. Vnde, & protinus dicunt: Qualis est Dilectus tuus, ex Dilecto, ò pulcherrima mulierum? Qualis est Dilectus ex Dilecto, quia sic adiurasti nos?*

96. Idem Rupertus Sanctis colloquijs, ac potissimum de ipsius Dilectissimo filio cum Apostolis institutis à Deipara, eosdem quasi sagittis potentibus fuisse vulneratos, ac captos, eandemque vicissim ab eis, pijs huiusmodi sermonibus sauciatam asserit. Cùm enim verba illa sponsæ expenderet Cant. 3. *Percusserunt me, & vulnerauerunt me, tulerunt pallium meum;* sic Dianam hanc nostram animas venãtem, ac telis amoris configentem loquẽtem introducit: Quomodo? vel quibus armis percusserunt? Conferendo, & colloquendo, & gemitus suos nimis violentos in medio iaciendo percusserunt me. *Quos videlicet gemitus, & fletus suos, & si vellent retinere non poterant, & idcirco solutis habenis lacrymas suas currere permittebant, quantum ipsæ lacrymæ valebant. Tunc vnusquisque portionem suam offerebat in medium, memores verborum Patris Filij mei sponsi dilecti nostri, verborum, inquam, nouissimorum Patris, quæ moriens, & quasi vltimum trahens spiritum dixit, memores quale testamentum scripserit eisdem filijs suis, qualem hæreditatem dimisisset eis, & de ipsorum hæredum pace, & concordia moriens, quam piè solicitus testatus ipse fuisset, & quomodo cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Hæc erant iacula ipsorum, & istis percusserunt me, & vulnerauerunt me, percussi & ipsi, ac vulnerati à me vicissim sagittis acutis, quæ erant sagittæ loquentis in me Dilecti, vti Psalmista ait: Sagittę potentis acutę cum carbonibus desolatorijs. Atque ita mutuis percussionibus, mutuisque vulneribus percutiebamus inuicem, & percutiebamur; vulnerabamus, & vulnerabamur, percussionibus suauissimis, vulneribus dulcissimis, quę qui expertus non est, profectò sanitatem cordis non habet. Inter ista tulerunt mihi pallium meum custodes illi murorum, ita videlicet, vt totum quod erat in me secretum, facerem illis quantum opus erat, manifestum. Nam eatenus omnia, quę erant de illo Dilecto verba, conseruaueram conferens in corde meo, & ita contegens quasi sub pallio, tunc autem deprompti in aperto, necessaria videlicet, multumque profutura prędicando, & conscribendo Dilecti Euangelio.* Hęc Virgo, quibus ostendit, ex mutuis hisce sacris colloquijs, ceu telis non modo diuino amore sauciatos Apostolos, verumetiam Diuinarum rerum scientiâ ab Illuminatrice hac Diuina Virgine, ceu Luna in hac sæculi nocte, mirificè fuisse illustratos.

Quomodo Apostoli sagittis B.V. vulnerati fuerint.

B.V. diuino amore sauciando Apostolos, eosdē etiam in rebus fidei velut Luna illuminabat.

97. Amoris porrò Diuini sagittam corda mortalium salubriter configentē, vitamque carnalem execantem, euasisse Deiparam crediderim potissimū in Diuini Verbi Incarnatione, in qua Dei filius tanquam sagitta electa, Virgineo ipsius vtero ceu aureâ quadā pharetrâ exceptus, sagittam simul, & pharetram eam esse voluit. Vnde ipsamet apud Isaiam dicebat: *In pharetra sua abscondit me, & posuit me, & quasi sagittam electam.* Isa. 49. Ipsa enim ad corpus Christi, ope Spiritus S. in vtero suo efformandum purissimi sui cordis sanguinem, vt piè Albertus Magnus, Ioannes Nider, & Pelbartus censuerunt, subministrauit, vt eum tanto magis cordiali amore complecteretur. Vnde cum gratiosissimus hic Sponsus se nūquam amore vinci à creatura patiatur, tantò eam amore, tamque vehementi succendit; vt Diuini sui amoris sagittam, ad mortalium saucianda simul, atque accendenda corda pectoraque effecerit.

B.V. in Diuini Verbi incarnatione euasit sagitta.

B.V. ad corpus Christi efformandū cordis sui sanguinem subministrauit, vt eum ardentius amaret.

98. Sensit sagittam hanc diuinâ illicitam dulcedine S. Bonauentura 3. Part.

Stim.

Stim. Diu. Amoris c. 19. Vbi Virginem c. 19. appellans Dulcedinem; *Vera*, inquit, *Dulcedo es, quæ amaritudinem peccati, veniam impetrando, expellis, quæ nobis dulcedinem gratiæ, & vitæ acquiris, quæ ad suaues cælestis patriæ contemplationes introducis. O' Dulcis Domina, cuius sola memoria affectum dulcorat; cuius meditatio magnificentia mentem eleuat; cuius pulchritudo oculum interiorem exhilarat; cuius amœnitatis immensitas cor meditantis inebriat. O' Domina, quæ rapis corda dulcedine.* Hinc idem Bonau. *Nonnè cor meum Domina rapuisti? & vbi quæso posuisti illud, vt ipsum valeam inuenire? Nunquid in sinu tuo, ne inueniam, collocasti? Nunquid inter vbera tua posuisti illud? Fortassis ibi posuisti cor meum, vt, quod friget, ibi calefiat? O' Raptrix cordium, quando mihi restitues cor meum? Quare sic corda simplicium rapis? Quare violentiam facis tuis amicis? Nunquid semper vis illud retinere? Cum id à te postulo, mihi arrides, & statim tua dulcedine consopitus quiesco, & in me reuersus cum iterum postulo, me amplexaris dulcissimè, & statim amore tuo inebrior; guberna illud cum tuo, & in sanguine Agni conserua, & in latere Filij colloca. Tunc assequar, quod intendo, tunc possidebo quod spero, quia tu es spes nostra.* Hæc Bonau.

B. V. vera nostra dulcedo.

B. V. Raptrix cordium.

99. Et licet Virgo Deipara tota quanta est, sit cælesti dulcedine illita quædam sagitta, oculi tamen eius vel maximè, quibus idem Doctor Seraphicus Sauciatus castissimè ita eam alloquitur, Psalm. 22. *Benedicti sint oculi tui splendidissimi, quos digneris misericorditer conuertere super nos peccatores. Benedictum sit lumen, & splendor faciei tuæ, benedicta sit gratia vultus tui.* Et Psal. 26. *Dominæ illuminatio mea, sit splendor faciei tuæ super me, & refulgeat menti meæ. Nec auertas faciem tuam à me, quia speciem, & decorem tuum concupiui. Te amaui, & exquisiui Regina cælorum, misericordiam tuam, & gratiam tuam ne subtrahas à seruo tuo.* Eâdem dulcissimæ charitatis Deiparæ ictus sagitta ad instar cerui ad amorem ipsius anhelabat Psalm. 41. *Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita ad amorem tuum anhelat anima mea. Quia tu es Genitrix vitæ meæ, & altrix Reparatoris carnis meæ, initium, & finis totius salutis meæ. Exaudi me Domina, mundentur sordes meæ, illumina me Domina, vt illustrentur tenebræ meæ. Accendatur amore tuo tepor meus, gratia tua expellatur torpor meus.*

B. V. oculi cælesti dulcedine illitæ sagittæ.

100. Neque verò solum Virginei oculi, sagittæ sunt cælesti melle illitæ, verùm etiam lingua, & verba ipsa: Vnde inter elegantissima eius præconia illud admiscuit Sponsus: Cant. 4. *Fauus distillans labia tua Sponsa, mel & lac sub lingua tua.* Huius dulcedinem degustare cupiens aiebat idem sponsus: Cant. 2. *Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis, & facies tua decora.* Et Cant. 8. *Quæ habitas in hortis amici ausc ultant, fac me audire vocem tuam.* Hinc Richardus à S. Laur. lib. 2. de Laud. B. V. labijs hiscè fauo distillanti comparatis, in quæ Spiritus S. suorum charismatum diffudit abũdantiam, ait, Dei filio diuini, humanique fœderis dulcia oscula propinata, totumque mundum Trinitati conciliatum, cũ dixit: *Ecce Ancilla Domini fiat, &c.* Et tunc reuera diffusam fuisse gratiam in labijs eius, in nos quoque diffundendam, ac proinde à Deo cælestibus benedictam in æternum.

Lingua, & verba B. V. sagittæ cælesti melle illitæ.

101. Deniq; ipsum Sacratissimũ nomẽ Virginis est velut suauissima omnibus cæli delicijs ac cupedijs illita sagitta, cuius suauitatem, atque dulcedinem peruenustè descripsit Pater noster Iacobus Pontanus libro 2. de Virgine Matre numer. 9.

Nomen mellifluum Maria, Nomen
Scitum, Suauiculum, elegans, rotundum,
Nomen lilia olens, & Hortulorum
Omnes lætitiasque, gratiasque,
Nomen dulcissimum, aureumque prorsus,
Sanctitate, & amoribus refertum,
Cartas lætificans, piasque mentes,
Cunctis Nomen amabilissimumque
Tonanti, quibus est placere cordi,
Et quos lumine respicit fauenti.
Quem Maria hominem, DEVMque fudit.

102. Ad cordialem hunc mellifluumque amorem Virginis, quo Amoris Diuini ad corda mortalium saucianda, ac debellanda, acuta sagitta facta est, comprobandum Pelbartus lib. 1. stell. Part. 7. art. 2. cap. 1. luculentissimam affert ipsius Deiparæ reuelationem. Refert enim fuisse pium Religiosumque virum, qui sæpè multumque de purissima filij Dei in vtero Virginali Conceptione, eiusque modo cogitarit, Virginemque obsecrarit, vt tantum mysterium ei reuelare dignaretur. Nec irritæ ipsius ecciderẽ preces; in nocte siquidem Natalis Dominici magno pietatis sensu primo absoluto Missæ sacrificio prope aram, in qua Deo litauerat, vidit magnâ luce circumfusam Deiparam, quæ benignè sic eum affata est: *Quare circa Filij mei Conceptionem hæsitas? Non recolis in Euangelio scriptum, quod turbata fuerim in sermone Angeli? Nescis, etiã quod naturali motu in turbationem hominis sãguis ad cor concurrit, in eius confortationẽ, ac sola-*

B. V. cuidam Religioso Viro reuelauit, quod cordis sui sanguinẽ ad Humanitatẽ Christi efformandam subministrarit.

latiunt. In illa igitur turbatione ex purissimis illis guttis sanguinis, qui ad cor confluxerat, aliquę decisę sunt, ex quibus, operatione Spiritus S. efformata, atque concepta est in me Filij mei humanitas. Cùm ille causam huiusce rei, piâ curiositate sciscitaretur, respōdit Virgo benignissima; *Ideo ex purissimis sanguinis cordis mei guttis in vtero meo conceptus est meus Filius, vt magis in eius acerbissima passione, ei amanter compatiendo, promererer.* Quod vt admodum credibile esse comprobet idem Pelbartus, exemplo florum, fructuumque, qui sicut ex subtilissimis arboris humoribus, medullisque generantur; sic Christus ex Virginalis cordis sanguinis guttis quasi flos suauissimus, quasi fructus dulcissimus ori sponsæ, efformatus est; Idem probat auis cuiusdam, quæ est in Arabia exemplo Aristotele lib. 5. de animalibus attestāte, quę Ormomella nuncupatur; Hæc guttâ sui sanguinis emissâ, solarique radio viuificatâ, absque maris opera speciem suam conseruat: Quod si ita est, quanto magis credēdum est Deiparam ope, virtuteque Spiritus Sancti, quouis Phœbi radio potentiori, ex guttulis sanguinis, corde Virgineo decisis, humanitatem Christi concepisse?

Ideo de cordis B.V. sanguine caro Christi concreuit, vt eis cordialius amaret.

Ormomella Auis Arabię gutta sui sāguinis emissa ac solari radio viuificata absque maris opera speciem suā conseruat.

103. Hac nimirum Virgo admirabili substantialis illius Diuini Amoris Conceptione, Personali Amore, qui Spiritus S. est, cooperāte, amoris effecta pharetra, imo & sagitta, aliam amoris quasi sagittam ex purissimo illo sui Virginei cordis sanguine efformasse visa est. Vnde cùm Argonautæ post captum vellus aureum, Templum quoddam sumptuosissimum ædificassent, & oraculum consuluissent, cuinam tandem esset dedicādum, Dei Parenti id consecrari volens, in hunc modum respondisse fertur:

B.V. in Concept. verbis Diuini amoris est effecta pharetra, imo & sagitta.

Assiduâ virtute decus sublime parate,
Atque vnum sic mando, DEVM; qui cuncta gubernat.
Cęlesti residens solio, colite, atque timete.
Illius æternam, atque ante omnia sęcula Verbum
Nescia Virgo viri, nostras emittet in auras,
Quæ velut igniferis impulsa sagitta procellis
Edomitum reddet Diuino munere mundum.

Vbi videmus Virginem Nubi fulguranti cōparatam, ex qua velut ignita pharetrâ, ęternum Verbum ad instar ignitæ, fulgureæque sagittæ exiliens mundum, carnem, Sathanamque prostrauit atque perdomuit.

104. Fulmineam sagittam agnouit esse Dei filium Euangelicus Propheta Isaias cap. 62. cùm aiebat: *Propter Sion non tacebo, & propter Ierusalem non quiescam, donec egrediatur, vt splendor Iustus eius, & Saluator eius, vt lampas accendatur;* Siue vt alij ex Hebræo legunt: *Donec egrediatur vt fulmen Iustus meus.* Vnde S. Gregorius libro 29. Moral. cap. 13. interpretans illud: *Quis dedit vehementissimo imbri cursum? & viam sonantis tonitrui?* Iob. 38. 25. Personans tonitru, siue fulgur, aut fulmē, Dei filium intellexit, cui DEVS Pater cursum, viamque dedisse visus est, cum exultauit vt Gigas ad currendam nostræ redemptionis viam. Sed ipsum S. Doctorem audiamus: *Aliquandò in tonitruo ipse incarnatus Dominus figuratur; qui ex antiquorum Patrum conuentiēte Prophetia ad notitiam nostram, quasi ex nubium concussione prolatus est. Qui inter nos visibiliter apparens, ea quæ super nos erant, terribiliter tonuit. Vnde & ipsi Sancti eius Apostoli, de eius gratiâ generati, Boanerges, id est filij tonitrui sunt vocati.*

Christus vt fulmē vtero B.V. egressus.

Tonitu, fulgur, ac Fulmē Christus vocatur.

105. Fulgur eam Sagittam Dei filium de Nube Virginea velut ex pharetrâ prosilientem agnouit S. Methodius orat. in Hypapan. qui partum Deiparæ describere volens, sic eandem alloquitur: *Fulgurasti, ò Genitrix suauia nobis dona producens, fulgurasti luminis solaris ardentissimis facibus; feruentissimæ nempe dilectionis æstu, quod ante principium conceptum fuerat, in fine pariens, palam faciens occultum eatenus sacramentum, ineffabilem inuisibilis Patris filium, pacis sequestrum, & admirabili quodam modo omni breuitate minorem factam.*

B.V. nubes fulgurea ardentissimæ charitatis æstu plena.

106. Agnouit & S. Epiphan. libro de laud. B.V. eam fulgurantem extitisse nubem, fulgueam sagittam in mundum hunc euibrantem cum ad Virginem exclamauit: *O' B.V. Nubes es lucida, quæ fulgur lucidissimum ad illuminandum mundum deduxisti, ipsum Christum. Nubes cælestis, quæ tonitruum Spiritus Sancti in seipsa reconditum reduxit in mundum, & imbrem Spiritus sancti in vniuersam terram ad producendum fructum cum impetu demisit.* Fulmineam sagittam saluatorem esse intellexit Moyses cum eum iam pridem de se ipso ita loquentem introducit. Deut. 32. *Si acuero vt fulgur gladium meum, & arripuerit iudicium manus mea, reddam vltionem hostibus meis, & ijs, qui oderunt me, retribuam. Inebriabo sagittas meas sanguine, & gladius meus deuorabit carnes.* Intellexit fulmineam Christum esse sagittam Apostolus Paulus 2. Thessal. 2. dum dixit, Antichristum ab ipso, Spiritu oris eius interficiendum, destruendumque illustratione aduentus sui. Quod multo ante agnouit Isaias c. 11. vbi de Aduentu Messiæ, deque eius vir-

B.V. Nubes lucida, quæ Fulgur lucidissimum ipsum Christū ad mundum illuminandū emisit.

B.V. Nubes cælestis, quæ Tonitruum Spiritus S. in seipsa reconditum reduxit in mundum.

Christus contra Antichristum est fulminea sagitta.

virtutibus potentiâque loquens, tãdem addit: *Percutiet terram Virgâ oris sui, & Spiritu labiorum suorum interficiet impium.*

107. Expertus est impijssimus Herodes fulmineam esse sagittam Christum adhuc paruulum, cum illum vix natum tantopere conturbatus extimuit, atque exhorruit. O' quam aptè D. August. ser. 90. de Temp. *Quid erit tribunal iudicantis, quando superbos Reges cuna terrebat Infantis?* Experti sunt, & Iudæi fulgurèam hanc sagittam cum in Hortum Gethsemani ad Christum comprehendendum, tantâ cum vi armorum, fustium, gladiorumque formato quasi exercitu irruperunt, experti, inquam, sunt Dei filium in carnis nostræ imbecillitate fulmineam sagittam esse, cum ad vnicam illam vocem, *Ego sum; abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram.* Ioan. 18. Quæ verba S. Leo Papa serm. 1. de Pass. trutinans sic loquitur: *Illud Christi verbum; Ego sum; manum illam ex ferocissimis congregatam, quasi quodam fulmineo ictu strauit, atque perculit, vt omnes illi atroces, minaces, atque terribiles retroacti corruerent. Quid iam poterit Maiestas eius iudicantis, cuius hoc potuit humilitas indicanda?*

Iudæi Christum cõprehendentes illum fulmineam sagittã experti.

108. Ex hactenus dictis clarè perspicimus, ex Psello alijsque Patribus tam Deiparam, quam dulcissimum eius filium ignitas esse fulgureasq; amoris sagittas, quibus mortalium corda, pectoraque salubriter configuntur, felicissimèque triumphantur. Ignitis hiscè fulgureisque sagittis prostratus, triumphatusque videbatur pius ille Poeta noster Remundus, qui Virginis, eiusdemque dulcissimi filij amore ebrius concinebat:

P. Remundus Christum, & B.V. sagittas corda sauciantes expertus.

Non satis erat consumpta vnum per viscera telum?
Binæ conspirant in mea corda faces?
Pupulus in gremio dum ludit, & ore Puellæ,
In iaculo iaculum est, Ignis, in igne sedet.
Tela quatit Puer, & Genitrix incendia iactat,
Pulchra Parens, glomerat pulchrior ipse Puer.
Eia agite: haud magnum est si vos duo vincitis vnum.
At mihi honor, gemina succubuisse face.
Dulce malum! ah! cur non data sunt mihi pectora plura?
Pectora tam charis obuia vulneribus?
Dulce mori! ah, cur non geminata est vita beatis?
Esset, quæ totidem debita funeribus?
Non est hęc tua flamma Venus, non arma, Cupido.
Fœda Parens procul hinc, hinc fuge fœde Puer.

Asta, qui nostrum rides, aut spernis Amorem
Quisquis es, ò possis igne perire meo.

109. Binis hiscè Amoris sagittis videbatur saucius Alphonsus Rodriques Societatis nostræ operis domestici administer, cum extra se quasi positus ingeminabat assiduè: *IESVS, Maria, mei dulcissimi Amores. Patiar ego, moriar ego vestri amore. vester sim totus, & nullatenus meus, ac si nihil prorsus essem.* Item eum iam moribundus clamabat: *Ah! IESV dulcissime! ò Maria Mater mea.*

Alphonsus Rodriques quam ardens Christi, ac B. V. amator.

110. Binis his sagittis corde saucius fuit P. Franciscus Binans Ordinis Minimorum, cum ob varia sibi à Virgine totius vitæ decursu collata beneficia, sacratissima Nomina IESV, & MARIAE sibi in pectore ad partem cordis, scalpello, non sine acutissimo cruciatu, quē tamen perferebat libenter, exculpserat, præ desiderio circumferendi etiam in corpore signa eius rei, quã maximè adamabat. Existimauerit sibi fortassis ab hiscè Diuinissimis singulis Amantibus dictum illud ex Cant. 8. *Pone me vt signaculum super cor tuam, signaculum super brachium tuum.*

Franciscus Binans IESV & Mariæ Nomen sibi ad cor scalpello incidit.

111. Binis his sagittis amoris IESV, & Mariæ transfixus videbatur S. Anselmus cum in Contemplat. Deip. ad illos confidenter clamitabat: *Tu noster maior frater, & nostra Domina, tu nostra melior Mater, docete cor meum, qua reuerentia vos debeat cogitare. Bone tu, & Bona tu, dulcis tu, & dulcis tu, dicite, & date animę meæ, quo affectu memorando vos, de vobis delectetur, delectando iucundetur, iucundando impinguetur. Impinguate, & succendite eam vestra dilectione; vestro continuo amore langueat, cor meum, liquefiat anima mea, deficiat caro mea. Vtinam sic viscera animę meæ dulci feruore dilectionis vestræ exardescant, vt viscera carnis meæ exarescant, vtinam sic intima spiritus mei dulcedine vestri affectus impinguentur, vt medullæ cordis mei exsiccentur. Domine fili Dominæ meæ, Domina Mater Domini mei, si ego non sum dignus, qui sic debeam vestro amore beatificari, certè vos non estis indigni, qui sic, imo plus debeatis amari. Ergo benignissimi ne sic denegetis mihi petenti id, quo me confiteor indignum, vt auferatur vobis id, quo vos certè negare non potestis dignos. Date itaque pijssimi, date obsecro supplicanti animæ meæ, non propter meritum meum, sed propter debitum vestrum; date, inquam, mihi quo sum dignus, vt reddam vobis, quo estis digni. Si enim non vultis dare, vt habeam, quod desidero, saltem nolite negare vt reddam vobis, quod debeo. Forsan præsumendo loquor, sed vtique bonitas vestra facit me audacem. Æquum*

S. Anselmus sagitta amoris IESV, & Mariæ confixus.

ergo adhuc ad Dominum meum, & Dominam meam cum sim puluis, & cinis. Duplici hac sauciatus visus est sagitta Pater noster Gualterus Paullus, qui Cātu tertio animi salientis à Cælo in DEVM, ita cecinit:

Procul esto Luna, cuius
Lux in dies mutabilis:
Mea Luna solis huius
Est Mater Admirabilis.
Præsente Matre Proli
Est mira lucis vnio,
Est Luna iuncta Soli
Durante plenilunio.
Mihi Sole sic in ipso
Lunæ placet consortium;
Vt nuper à me ipso.
Iurauerim diuortium.
Volo in astra verti ab illis:
Cor hunc, & hanc considera;
Vtriusque fac fauillis
Virtutis in te sydera.
Procul astra sint maligna,
Eclipsis, astra errantia
Virtutis alma signa
Sunt feruor, & constantia.
Amoris ito telum
I ergo quo te dirigo
Trans astra, transque cælum
In cor Dei quem diligo.
Tuæ ò sagitta pennæ
Sunt quas Amor contexuit,
Et gluten est perenne,
Quo pennulas annexuit.
Tuus, ò Sagitta, mucro
Cordis figura cusus est;
Illius inuolucro
Amor meus conclusus est.
Dei cor ergo quære,
Illi cor meum deferas,
Ibi permanenter hære,
Nil curo si me deseras.
Persiste, nec recede,
Hoc quippe sum diuinior
(Mea mi Sagitta crede)
Quo tu Deo vicinior.

Alios innumeros prætereo, qui Virgineæ huius Venatricis Dianæ, retibus capti, spiculis prostrati, Diuini amoris flāmis adeo æstuarunt, vt ad instar Phænicis, homine veteri consummato, in nihilumque redacto, noua sunt facti creatura, eorumque iuuentus non modo vt Aquilæ, sed etiam vt Phœnicis renouata est.

112. Ex his inferre possumus, quod quemadmodum Virgo beatissima, Diana, siue Phœbe quædam, Arcu aureo, sagittisque instructa est, ad venandas configendasque animas; ita dilectissimus eius filius, Phœbus quidam est, qui aureis suis spiculis Pytonem, serpentem, inquam, illum antiquum, ac Tartareum in primis cum Matre prostrauit, eiusdéque caput contriuit: *Ipse enim, & ipsa, vt* scriptura, ex Hebræo loquitur, *contereret caput tuum*. Gen. 1. Deinde eisdem suis sagittis mortalium corda Diuino suo amore penetrando animas, mirâ arte venatur; ita vt longè aptius de hiscè dicere possimus sagittis, quam de suis Phœbus cecinit apud Ouid. lib. 1. Metam.

Christus Phœbus, qui Pythonem Tartareum confixit.

Certa quidem nostra est, nostra tamen vna sagitta
Certior, in vacuo, quæ vulnera pectore fecit,

Vim earundem Phœbi sagittarum descripsit idem Ouidius in configendo illo immanissimo Pythonis mōstro, quod terra post diluuium, infelicissimo partu edidit. Sic igitur ille eodem libr. primo Metam.

Dellus te quoque maximè Python
Tum genuit, populisque nouis incognite serpens:
Terror eras. tantum spatij de monte tenebas.
Hunc DEVS Arcitenens, & nunquam talibus armis
Ante nisi in damis, capreisque fugacibus vsus,
Mille grauem telis, exhaustâ pene pharetrâ
Perdidit, effuso per vulnera nigra veneno.

Vnde de suorum telorum vi sic cum Cupidine decertantem eundem Phœbum introducit:

Quidque tibi, lasciue Puer, cum fortibus armis?
Dixerat, ista decent humeros gestamina nostros,
Qui dare certa feræ, dare vulnera possumus hosti,
Qui modo pestifero tot iugera ventre prementem
Strauimus innumeris tumidū Pythona sagittis.

De binis denique his sagittis Virgineæ Dianæ, Phœbique nostri Diuinissimi lōgè aptius, quam de illis lasciui Cupidinis binis spiculis cecinit ibidem Ouid.

Deque sagittiferâ prompsit duo tela pharetrâ
Diuersorum operum; fugat hoc, facit illud amorem.
Quod facit auratum est, & cuspide fulget acutâ,
Quod fugat obtusum est, & habet sub arundine plumbum.

Duo tela vibrat Cupido, alterum fugat, alterum inducit Amorem.

Verè enim, si sacra profanis miscere licet, vnâ eademque sagittâ, tam Virginis purissimæ, quam filioli eius dulcissimi, facit id quod tela diuersa fecisse Cupidinis; O rem stupendam; audiuimus. Vbi enim primum siue Virginis, siue paruuli huius tibi cor aurea sagitta transfixerit, diuinum illum, purissimumque mox pectori, lasciuo, turpique exturbato, Amo-

Amor Christi, & B.V. sua sagitta pectus transfigens. Diuinum turpi exturbato Amore ingenerat.

Amorem ingenerat, odiumque quoddam menti Vatinianum indit, vt quisque Diuinissima illa, potentissimaque sagittâ saucius fędum amorem, Cupidinemque cane peius, & angue execretur.

113. Iam tandem ad Lunam, vt Hecate dicitur, & inferis dominatur, veniamus. Hecatem porrò dictam autumat Natalis Comes, vel quod pro vno grano tritici centum ferre consueuerit, vel quod Hecatombæ, siue centum hostijs placaretur, vel denique, quod in Naturæ negotijs centum obeat munia. Huiusmodi verè Hecate Virgo videtur esse Deipara, quæ minima sibi, suoque honori delata obsequia non centenis, sed innumeris pene compensat gratijs, cælique fauoribus. Est enim Virgo Terra illa nostra dans fructum suum, Terra illa à Domino benedicta; *Terra illa bona*, de qua Saluator Luc. 8. 8. *Aliud cecidit in terram bonam, & ortum fecit fructum centuplum.* Et denique Virgo nostra Ager ille Euangelicus, in quo cælestis omnium gratiarum, donorumque Dei, imo omniũ bonorum Thesaurus est absconditus, adeo vt qui in corde suo Amorem habet Deiparæ, habet thesaurum infinitum bonorum omnium; cum ipsa sit preciosissimus, ac Diuinissimus cæli thesaurus, in quo supremus ille Rex, quidquid opulẽtum, quidquid rarum, vel charum in promptuarijs Naturæ, vel Gratiæ reperit, id totum in Virgineum hunc thesaurum congessit. Vnde Hugo de S. Victore serm. 46. *Quæcunque in scripturis, quæcunque in creaturis sunt amabilia, quęcunque suauia, quæcunque dulcia, quæcunque pulchra, quæcunq; redolentia, quæcunque iucunda, quæcunque preciosa, quæcunque sunt laudabilia, Mariæ laudibus sunt conuenientia.* Hinc Salomon Thesauri huius immensas diuitias acutius perscrutatus, stupore attonitus dixit; Infinitus est Thesaurus hominibus, quo qui vsi sunt, participes facti sunt amicitiæ Dei. Sap. 10. & rursus Prou. 31. *Multæ filię congregauerunt diuitias, tu supergressa es vniuersas.*

Hecate Luna dicitur, quod pro vno grano tritici cẽtum ferre cõsueuerit, siue etiam sic dicta est, quod Hecatombe, idest, centum hostiis placaretur.

B. V. minima sibi delata obsequia innumeris cõpensat gratiis.

B. V. est Terra bona, quæ à nobis culta fert fructũ centuplum.

114. Vnde Venerabilis Rhicardus à S. Laur. libr. 4. de laud. B. V. præclarè pronunciauit: *Maria est thesaurus, quia in ea, vt in gazophilatio omnia Dominus reposuit gratiarum dona, meritorum, virtutum, & prærogatiuarum, munerum, ac charismatum, & de hoc Thesauro largitur ipse larga stipendia suis militibus, ac operarijs. Diuitiæ porrò hæc sunt huiusmodi, quæ addunt amicos plurimos, vt dicitur Prou. 19. DEVM scilicet, Angelos, & homines sanctos. Hanc ob causam infinitus hic dicitur Thesaurus hominibus, quo qui vti sunt, operantes secundum consilium eius, & exempla, omnia ad eius gloriam, & honorem dirigendo, participes facti sunt amicitiæ Dei. Ipsa enim dicit: Qui diligit me, diligetur à Patre, & filio meo.* Ita Richar.

B. V. est Thesaurus, quia in illa velut in gazophilatio Deus reposuit oĩa gratiarum dona.

115. Neque verò Virgo nostra tantas opes, & Naturę, & Gratiæ pro se sola retinet, verum pientissima liberalitate, ac munificentia nullo habito personarum discrimine prodigè quodammodo effũdit. Vnde Salomon Sap. 7. de ipsa loquens gloriabatur: *Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas per manus illius.* Quæ verba ponderans idẽ Richar. lib. 2. Partic. 3. *Intelligendum*, inquit, *hoc præcipuè de Donis gratuitis, quæ vera bona sunt.* Hæc enim veniunt à Deo bonorum omnium largitore qui, *quicquid boni dat creaturis suis, per Manus Matris Virginis vult transire. Verè enim innumerabilis honestas, variæ videlicet virtutes, veniunt per manus illius. nam ipsa aperiente manum suam, omnia implentur benedictione. Cultor igitur Virgineæ huius Hecates pro suis exiguis ipsi delatis obsequijs non modo centumplum, siue centum dona gratiæ, cælique munera accipiet, verumetiam innumerabilem honestatem, virtutes pene infinitas, quæ vera sunt animorum nostrorum Honestas, pulchritudo, decus, ac gloria.*

Bona gratię vera bona sunt.

Omnia bona gratiæ per manus Matris vult Deus trãsire.

116. Quanto porrò Virginis nostræ liberalitas, à qua centuplum, imo infinitum quid expectare possumus, colligendum omnino videtur ex magnitudine eius gratiæ, ac misericordiæ, quæ prout ad Diuinam Maternitatem fuerunt dispositiones secundum S. Anselmum, Bonauenturam, ac Bernardum, fuerunt etiam infinitæ, ac immensæ, immensam quoque eius liberalitatem, charitatemque esse oportebit. *Quis*, inquit mellifluus Doctor serm. 4. de Assumpt. *misericordiæ tuæ, ò Benedicta, longitudinem, latitudinem, sublimitatem, & profundum queat inuestigare? Nam longitudo eius, vsque in diem nouissimum innocantibus eam subuenit vniuersis. Latitudo eius replet orbem terrarum, vt tua quoque misericordia plena sit omnis terra. sic & sublimitas eius, Ciuitatis supernæ inuenit restaurationem; & profundum eius sedentibus in tenebris, & in vmbra mortis obtinuit redemptionem. Per te enim cęlum repletum est, infernus euacuatus, instauratæ ruinæ cęlestis Ierusalem, expectantibus miseris vita perdita data. sic potentissima, & pijssima charitas, & affectu compatiendi, & subueniendi abundat effectu, æquè locuples in vtroque.* Hactenus Bernardus.

Misericordię B. V. longitudo latitudo, sublimitas ac profundum penè immẽsa.

117. Cùm

Cum B. V. pieta s ac misericordia pene sit immensa, immensa quoq. erit ipsius liberalitas.

117. Cùm igitur Misericordia ac pietas hæc Virginea adeo immensa, adeo interminabilis sit, & liberalitas quoque Deiparæ à pietate dimanans infinita sit oportet, nosque eius clientulos, infinitis donis, gratijsque locupletari. Vnde iam sæpius memoratus Richardus libro 4. *De largitate, & Misericordia Mariæ*, inquit, *congruè potest dici, quod cum ipsa sit summè diues, summè etiam liberalis, constat quoque quod summè larga, & misericors sit, implens illud Tobiæ 4. Quomodo potueris, ita esto misericors, si multum tibi fuerit, abundãter tribue.* Et Sap. 11. *DEVM alloquens Salomon, Misereris omnium, quia omnia potes. Maria vera est vnica Filij imitatrix, vnde sicut ille ascendens in altum dedit dona hominibus, ita illa, ex quo ascendit in cælum, dabit, & ipsa dona hominibus, siquidem nec facultas ei deesse poterit, nec voluntas. Regina cælorum est, potens est. Vnde dicimus ei: Salue Regina misericordiæ; commemorantes quod possit tanquam Regina, & velit tanquam misericors nos iuuare. Securè quidem in trandum in illam curiam, vbi porta aperta est, & intrantes nullus arcet ostiarius, nullus cubicularius excludit, vbi omnes ciues ciuitatis illius vota nostra suscipiunt. Clamandum est igitur iugiter ad Reginam misericordiæ, quia sicut dicit B. Bernardus: Merito non exauditur qui clamare dissimulat. Regina siquidem solet esse munifica, larga, & liberalis. Nec solum est Regina misericordiæ quod ad potentiam miserendi, verumetiam est Mater misericordiæ, & appellatur quoad affectum miserendi, libentius creaturis Filij sui misericordiam exhibens, quam aliqua Mater filijs vteri sui. Vnde ipsius illæ sunt voces apud Isaiã cap. 49. Nunquid potest mulier obliuisci infantẽ suum, vt non misereatur filio vteri sui? Etsi illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar.* Hactenus Rich. qui ex omnipotentiâ, & misericordiâ infinitâ Virginis, largitatis eiusdem, ac munificentiæ quæ, tanquam riuus à fonte, dimanat, infinitatem immensitatemque metitur.

B. V. quia omnia pôt summè est liberalis.

118. Quod si ita est non iam centuplo, vti diximus, verum infinitate quadam, ac immensitate beneficiorum Virgo, pietatis nostræ in se officia compensabit. Hæc enim, tanquam generosa munificentissimaque Regina, non tam quid nos accipere, quam quid se dare deceat considerare assueuit. Sane Magnus ille Rex Alexander Macedo, vt scribit Plut. in Apopht. Regum ac Imp. cum Perillus eius amicus dotem filiabus postulasset, & ipse, quâ erat munificentiâ, quinquaginta talenta eum accipere iussisset, & modestè Perillus responderet, *decem satis esse: Tibi quidem, intulit Rex, accipere, sed mihi nequaquam satis est dare.* Talis est Virgo nostra erga suos fideles amicos, ac clientulos, quia Regina potens, & misericors Mater est, minima nostra obsequia, non centuplo, sed immensitate quadam, ac innumerabilitate gratiarum, donorumque, etiam non postulata compensat, nec tã ad nostra merita, quam ad suam pietatem immensam attendit.

B. V. tanquã generosa ac munificẽtissima Regina non tã quid nos accipere, quã quid se dare deceat, considerare solet.

Alexandri Magni liberalitas.

119. Quod si etiam infinita quædam ab illa exposceremus beneficia, lubens volensque nostris postulationibus acquiesceret, Regiamque cuiuscunque tandem Monarchæ liberalitatẽ, atque adeo iam memorati Alexandri superaret, qui cum aliquando Anaxarcho Philosophorum sapientissimo dispensatorem iussisset dare quantum petijsset, & dispensator retulisset illum talenta centum petere, mirâ animi generositate, petitionem eius comprobauit: *Bene*, inquiens, *facit, cum sciat se amicum habere, qui tot elargiri, & possit, & velit.* Hinc est quod aliquando filium suum, Thesaurum illum cælorum preciosum æquè, atque infinitum varijs sibi deuotis, vt Hermanno Ioseph cognominato, B. Conrado de Ophida, B. Stanislao Kotscha Societatis nostræ, S. Agnete de Monte Pulitiano, B. Bonnæ nutæ, Luciæ Narniensi, & alteri cuidam Virgini amore huius cælestis Spõsi captæ, vltro ad infinitam illam suam contestãdam liberalitatem obtulerit; ostendendo reuera se amicam nostram huiusmodi esse, quæ non tantum centuplum, sed etiam infinitum, & elargiri possit, & velit.

120. Hinc Richardus à S. Laur. libro 2. Part 1. Ideo ait Virginem paruulum suũ vlnis gestantem nobis repræsentari, vt intelligamus illam semper paratam esse, ac promptam Thesaurum hunc infinitũ nobis communicare. Cum enim causas varias cur Deiparæ seruiendum sit, attulisset, inter cæteras trigesimam octauam hanc posuit: *Quia glorioso fructu ventris sui remunerabit seruos suos. Vnde in suis imaginibus pingitur Filium tenens quasi ad dandum illũ seruitoribus suis, cùm ipsa operariorum vineæ sit propagatrix; quibus tanquam Filij, non alias merces debetur, quam Filius, vt canit Dauid Psalm. 126. Filij merces, Fructus ventris, IESVS scilicet benedictus: Quæ merces quanta sit, quamque infinita, ipsa eam commendat, vt pro ipsa habenda, atque acquirenda ei auidius atque alacrius seruiatur. Melior est, inquit illa, fructus meus auro, & lapide precioso, & genimina mea argento electo. Quare quasi assiduè illi dicendũ est: Benedictus fructus ventris tui. De re enim* valdè

B. V. in Imaginibus nobis repræsentatur filium vlnis gestãs. vt indicetur eius promptitudo in illo nobis communicando.

Fructus ventri Virginalis preciosior auro & argẽto, & lapide precioso, quia est Deus infinitus.

valdè commendata, ac laudata non per adulationem, sed veritatem, libenter communicare consueuerunt illi, ad quos pertinet suis commendatoribus, vt si quis bonum vinum collaudat, de illo amplius quam quisquam alius apud amicum participabit. Sic ille.

121. Hic nimirum Virginei Ventris fructus IESVS Dominus noster est merces illa magna nimis, quæ Abrahamo promissa fuit diuinitus, dicente hoc Domino: *Ego ero merces tua magna nimis* Gen. 15. 1. Hanc mercedem non centuplam, sed infinitam esse sciens Angelicus Doctor, cum ei aliquando hic idem pēdens de Cruce Dominꝰ dixisset: *Bene de me scripsisti Thoma, quam ergo mercedē habebis?* magnâ fide respondisse fertur: *Non aliam, quam te Domine.* Cum ergo Hecate hęc nostra filium suum nobis offert, non offert centuplum, sed mercedem magnam nimis, mercedem infinitam, infinitum Dei filium, quo nil preciosius nec cælorum, nec terrarum ambitu continetur.

S. Thomas sub laborē in scribendo postulauit ipsum Iesum mercedem infinitam.

122. An non Hecatem, quæ pro vno centum elargitur, se Virgo nostra Deipara exhibuit Iudææ illi Segobiensi, de qua habetur in libro, qui Fortalitium fidei inscribitur lib. 3. de Bello Iudæorum Mirabili. 9. Hæc licet in sua defixa esset perfidia, ardebat tamen occultus aliquis in eius corde igniculus pietatis erga Virginem. Vnde cum maritus eam adulterij apud Iudices insimulasset, & ipsi eam arbitrio ipsius mulctandam, nempe ouem lupo permisissent; Eduxit mox illam extra ciuitatem trucidaturus, quam plurimis ad triste hoc spectaculum concurrentibus. Illa vbi male secum agi animaduertit; Virgini sese, grandi spe, ac deuotione commendat, votumque facit se Christianæ fidei sacra suscepturam, si ab illo periculo liberaretur, simulque hilaris, ad quamcunque pœnam subeundam progreditur paratissima. Maritus tandē vbi ad designatum à se locum peruenisset, eam barbaro plane impetu de cuiusdam altissimæ rupis supercilio in subiectam vallem deturbauit. Verum, ope misericordiæ Matris, quæ vota eius surdâ aure minimè pertransiuit, nullam læsionem passa est. Ipsa enim tanto in discrimine ei se visendā exhibuit: proprijsque subiectis manibus eam benignissimè excepit, & saluam, incolumemque cum omnium spectatorum admiratione, ac stupore conseruauit. O quam benè huic aptari potest id, quod Dauid cecinit: *Cum ceciderit, non collidetur, quia Domina supponit manum suam.* Deducta est postea ad

Mulier Hebræa erga B. V. affecta, ab interitu, quē maritus ei intentabat eripitur, ope B. V.

Iudæa ex altissima rupe à marito deturbata, illæsa perstitit auxilio B. V.

Templum Diuæ Virginis, magna populi, DEVM Matremque eius laudantis frequentiâ, moxque sacro latice tincta, *Maria Maris altos*, nomen accepit, eo quod auxilio Mariæ à tali saltu liberata fuerit. Vixit hæc postea summâ cum religione, ac in Deiparam Virginem pietate, & deuotione, ab illaque innumeris virtutibus ac donis, præsertim verò Prophetiæ Spiritu ornari meruit. Et tandem tot tātisque Dei muneribus per manus Virginis ipsi distributis locupletata, experta est Deiparam Reginam potentem, ac simul Matrem misericordiæ esse, quæ, & possit, & velit etiam, pro tenui obsequio vnius inuocationis, vim suæ miserationis in omnes, nullo personarum, an barbarus sit, an Scytha, an Græcus, an Hebręus, habito discrimine profundere. Proinde nunquam silenda, sed summis semper laudum pręconijs misericordia Virginis, vti fecit dum vixit, hæc Hebræa, in cælum vsque extollenda est, vt in vltima illa vitę catastrophe tantę pietatis in nobis exergiam experiamur, quemadmodum illa experiri meruit. Intellexisse nimirum visa est pronunciatum illud Bern. serm. 4. de Assumpt. *Sileat misericordiam tuam Virgo Beata, si quis est, qui inuocantem te, in necessitatibus suis, sibi meminerit defuisse.*

123. Hecatem, pro vno centuplum reddentem Virginem nostram expertus est hoc nostro etiam sæculo Anno 1608. Martinus Gutrix Comburgensis Lutheranæ Hæresis labe infectus. Hic dum cuidam Domino Catholico famularetur, eique esset Amanuensis, lethali cōflictatus morbo ad se Foruerium Episcopi Bambergensi suffragandum ac concionatorem euocat. Obstabant Hæretici, se ministrum suæ farinæ aduocaturos obgannientes. At ille non alium quam Catholicum, & illum quidem iam nominatum se omnino respondet. Itaque Catholici domestici ipso die immaculatæ Conceptionis Virgini sacro Foruerium arcessunt. Adfuit ille, reperitque Comburgenses aliquot Ciues à Ministris, & à Saxoniæ tunc Duce Casimiro submissos, qui exhæredationis, aliarumque pœnarū minis intentatis contendebant acriter, ne Papista fieret. At ille constanter respondet, se terrenam hæreditatem flocci, nihilique facere, cælestem mox initurū. Tum à Foruerio interrogatus, cur tanto arderet Catholicæ Religionis desiderio? disertè subintulit, sibi hac nocte quæ diem Conceptionis Deiparæ subsecuta est, eam sibi multâ lūce radiantem adstitisse,

Lutheranus ope B. V. ad fidem Catholicā conuertitur.

B. V. Lutherano multa luce circumfusa apparet, eique suadet vt fiat Catholicus, quia eam sæpius salutasset.

tisse, hisq; verbis benignissimè compellasse: *Quia me sæpè deuotè salutasti, en venio ad te, et moneo, vt quia instat obitus tuus, in gremiū Sanctæ Ecclesiæ te recipi cures, confitearis, & communices; nocte enim Natiuitatis filij mei, illa ipsa horâ, quâ exijt visceribus meis, veniam ad te, teque abducam ad gaudia cælestia*. Tantam, tamque effusam Matris Misericordiæ Forerius admiratus erga hominem hæreticum, pietatis viscera, obrogare pergit: *Cum ex hæreticorum sis numero, qui Deiparam non honorant, imo aspernantur, quibus tu obsequijs tantam ab ea gratiam promeritus es?* Cui Martinus: *Ego*, inquit, *à te edoctus in concione, quam cum Domino meo Catholico frequentabam, quantopere sit Mater Dei honoranda, & quam ei grata Angelica sit salutatio, ex eo tempore septies mane, totidemque vicibus vesperi nixus genibus Dei Matrem salutaui*. An non hic Virgo se Hecatem ostẽdit, quæ pro tam modico obsequio tam grande centuplum agnitionis Catholicæ fidei ei impertiri dignata est? Hic igitur omnibus munitus sacramentis, Natiuitatis Christi Domini nocte illa felicissima, qua mũdo perdito salus exorta est, salutem cõsecutus, vt ei prædixerat Prophetis Virginea, ex hac vita mortali, terrenâ proculcatâ hæreditate, ad vitam, hæreditatemque immortalem commigrauit felicissimè. Cuius fælicitatis, clarissima à sua morte in eius corpore cõspecta sunt argumenta. Mansit enim mira quædam in ipsius vultu hilaritas, fuitque colore viuido, & formosior longè, quam dum viueret, vt refert noster P. Antonius Balinghen in Kalend. B. V. 8. Decembr. ex ipsius Forerij suffraganei litteris. En vt rursus Virginea Hecate nostra pro vno salutationis sibi exhibito obsequio centuplum imo infinitum æuiternæ salutis, beatitatisque præmium tã mirá pietatis significatione elargiri non est dedignata.

Lutheranus B. V. mane ac vespere septies salutationibus Angelicis veneratur, & ad fidem conuertitur.

Fœliciter moritur in festo Natiuitatis Christi.

124. Quod si Hecatem hãc sic dictam, vt idem censet Natalis Comes, quod centum obeat munia in Naturæ negotijs, consideremus, inueniemus sanè Deiparam nostram longè præstantiorem Hecatem esse, siquidem non modo in Naturæ, verumetiam in Gratiæ negotijs centum, imo mille munia, solicitudine planè admirabili, pro salute, incolumitateque mortalium obire consueuit. Adeo vt quod de Luctificâ, funestaque Alecto ad pessundandum genus humanum natâ, cecinit Virgilius Aeneid. libro 7.

Hecate dicitur quod centum munia in Naturæ negotiis obeat.

Tibi nomina mille
Mille nocendi artes.

vice versa in contrarium, de amantissima generis nostri Virgine possimus dicere:

Tibi nomina mille
Mille iuuandi artes.

Vnde & hanc ob causam à S. Epiph. libr. de laud. B. V. Virgo *multorum Nominum, ac multiocula vocitata est*.

B. V. ad nos iuuandos mille habet artes.

125. Atque, vt reliqua huius Virginis nomina, quæ innumera sunt, missa faciamus. Sane dum Sancti Patres Deiparam Mediatricem inter DEVM, & homines, ac Generis humani aduocatam appellant, centum, imò mille in Naturæ, Gratiæque negotijs eam munia obire, compendio quodam, fateri voluerunt. Obit enim in primis officium amicæ charissimæ, dum charitate amplissimâ nos complectens, bona nostra sua arbitrãs, summo affectu pro nobis patrocinatur apud filium. Obit officium sororis dum nobis tanquam si sanguis, & caro eius omnes essemus, pro nobis interpellat. Obit officium amantissimæ Matris, dum nos tãquam filios suæ pietatis lacte nutrit; vt verè illi abstracti à terrenarum cupiditatum vino, quod hominem inebriat ac dementat, dicere possimus; *Meliora sunt Vbera tua vino. Cant. 1.* Obit officiũ *Nutricis, dum nos sinu suo fouet, vlnis quodãmodo suis gestat, dum nobis gratiam, ne in peccata prolabamur, impetrat; adeo vt suum dilectissimum imitata filium dicere merito possit: Ego, quasi Nutritia Ephraim, portabam eos in humeris meis;* Obit officium vinearum custodis, dum animas nostras velut vineas, ne singularis ille Tartari ferus eas depascatur, præsidio suo munit ac custodit, memor enim est, hoc officium à Diuinissimis illis augustissimæ Triadis Personis sibi demandatum esse. Vnde dicit: *Posuerunt me custodem in vineis.* Cant. 1. Obit denique, vt infinita alia ipsius munia missa faciam, officium Pastricis, dum nos corpore sacratissimo filij sui, quod simul est & ipsius: (caro enim Christi est caro Mariæ ait S. Augustinus, & Arnoldus Carnotensis:) nutrit, ac pascit, nosque per sacrarum scripturarum prata, ex quibus verum sapidissimumque animarum nostrarum desumitur pabulũ, quasi manu ducit, nobisque, iuxta Nominis sui Ethymõ, Illuminatricem se exhibet, quo arcana earum penetrantes tanto copiosioribus animi delicijs perfruamur. Quod illa officium tanto maiori peragit cum alaritate, quanto magis, pro ingenita sibi ingenij perspicuitate vim il-

B. V. dũ agit pro nobis Mediatricem & Aduocatã apud filium centum imo mille obit pietatis munia.

B. V. obit vices sororis nostræ.

Matris.

Nutricis.

Vinearum custodis.

B. V. vices Pastricis obit dum nos carne filii sui, imo, & sua in Eucharistia pascit.

illius penetrat mandati: *Pasce hædos tuos*. Cant. 1.

126. Dum igitur Hecate Virgo nostra gloriosissima Mediatricis, & Aduocatę officio fungitur, centum imo mille in Naturæ, & Gratiæ negotijs obit munera, nobisque tam ea, quæ ad corporis incolumitatem, commodum, & necessitatem spectant, quam ea, quæ animi salutem, virtutumque profectum, gratiarumque omnium cælestium incrementum concernunt fidelissimis suis patrocinijs impetrat. Quare à Sancto Bernardo iure merito *Negotium sæculorum omnium est appellata, quia omnibus retro sæculis humani generis negotia, tam quæ ad Gratiæ, quam, quæ ad Naturæ ordinem pertinent, ita sedulè in cæli curia pertractauit, vt ipsum omnium sæculorum Negotium videretur*. Vnde idem mellifluus Doctor serm. 1. de Assumpt. totus gaudio plenus, intelligens Deiparam in cælum ad negotia nostra pertractanda tanquam Aduocatam profectam, edixit; *Præcessit nos Regina nostra, præcessit, & tam gloriosè suscepta est, vt fiducialiter sequantur Dominam seruuli clamantes. Trahe me post te, in odorem vnguentorum tuorum curremus. Aduocatam præmisit peregrinatio nostra, quæ tanquam Iudicis Mater, & Mater misericordię, suppliciter, & efficaciter salutis nostræ negotia pertractabit*. Hanc ob causam crediderim eam à Doctore Seraphico in spec. cap. 7. *Consistorium, & domum causarum dictam, quod per eius manus omnes generis humani causæ criminales, quibus sæpius plurimorum scelerum rei, coram supremo illo tribunali sistimur, transeant*. Hinc in Synodo Chalcedonensi Definit. 2. *Maria Theotocos, idest, Mater Dei, seu Negotiatio Dei vocitatur. Quasi ipsa non modo sit generis humani, eiusdemque salutis Negotium, verumetiam ipsa ad DEVM Negotiatio, cū curialissimè humana, omnia tam ad Naturam, quam ad Gratiam pertinentia Negotia pertractet*.

B.V Negotiū sæculorum omnium dicta, quod omnibus retro sæculis negotia nostra apud Deum tractauerit.

V.V. Consistorium, & Domus Causarum.

B.V. Negotiatio Dei cur dicta sit?

127. Ideo S. Bernardinus Senensis to. 1. serm. 52. de Virgine nostra loquens: *Curialissima, inquit, fuit Regina. Sed omnium sapientissimè vt arbitror B. Ioannes Geometra de illa sensit, dum Mariam Ius Ciuile, & Ius dirimens lites appellauit; Ipsa enim est viua quædam, atque animata lex, &, ob incredibilem, Diuinissimamque suam Sapientiam, compendiū legum omnium, quas siue Imperatores sapientissimi, siue Iurisconsulti ad lites, siue ciuiles, siue criminales dirimendas sanciuerunt*. Quo indicatur nobis Mariam quoddam Ius animatum esse, secundum quod à supremo Iudice eius filio iudicamur, quod ius cum plenissimum sit Misericordiâ, siquidem ipsa Mater, & Regina misericordię est, misericorditer sane à filio iudicemur, necesse est; Quis igitur de sua quā vis mala, & iniqua diffidat causa, cum viuum hoc Ius ciuile dirimēs lites, adeo misericordiā plenū habeat; & ipsa adeo prudens, adeo sapiens sit Aduocata, quæ causam nostram, licet iniustam facere possit iustam, vt ait S. Antoninus, & B. Albertus Magnus? Certè Pelbartus libr. 12. stell. P. 2. art. 3. vnumquemque nostrum securè accedere posse ad Virginē, tanquam ad nostram Aduocatam fidelissimam in salutis nostræ causa, asserit; siquidem omnes in illa Aduocati conditiones, maiori longè cum eminentia reperire est. *Sicut enim Aduocatus, secundum iura*, inquit ille, *eorum causam tueri tenetur, quorum est Aduocatus, fideliterque suam aduocationem, procurationisque officium exequi, vt ex iure tam Canonico quā ciuili patet; Sic Maria Aduocata nostra in salutis nostræ causa, tam fideliter procurat, peccatoremque ad se conuersum non deserit, quousque ipsum Deo reconciliet*. Hæc Pelbar.

B.V. Ius Ciuile, & Ius dirimēs lites appellata.

B.V. ob sapientiam sūma est compendium legum omniū.

B.V. est Ius Ciuile misericordia plenum.

In B.V. sunt omnes boni Aduocati conditiones.

128. Quid tandem de Aduocatæ huiuscé nostræ centum munia obeuntis in Naturæ, Gratiæque negotijs dicemus omnipotentiâ, ac solicitudine? Sane S. Bonau. in spec. c. 6. Hanc mirificam, ac singularem in salutis nostræ tractandis negotijs agnoscens, præclarè asseruit: *Mariæ priuilegium est, quod ipsa, super omnem creaturam apud DEVM potentissima est. Vnde Augustinus: Impetra quod rogamus, excusa quod timemus, quia nec potiorem meritis inuenimus, quam te, quæ meruisti existere Mater eiusdem Redemptoris, ac Iudicis. Sed quid tanta Mariæ potentia prodesset nobis, si ipsa nihil curaret de nobis? Propter hoc sciamus indubitanter, & pro hoc gratias agamus incessanter, quia sicut ipsa apud Deum est sanctis omnibus potētior, ita quoque pro nobis apud DEVM est omnibus sanctis solicitior, eodem Doctore Augustino attestante, qui ait: Te solum ò Maria pro Sancta Ecclesia solicitam pre omnibus sanctis scimus, quæ impetras inducias transgressoribus, vt renuncient suis erroribus*. Sic ille.

B.V. Aduocata nostra potens, ac solicita.

129. Potentiam hanc Virginis pię solicitudini copulatam in iuuandis, conuertēdisque peccatoribus, etiam desperatis expressisse visa est mulier illa Ruth, quæ spicas à messoribus in agro relictas colligebat. Quod factum contemplans idem S. Bonauentura iam memoratus cap. 5. in spec. ita loquitur: *Ruth in oculis Booz, Maria in oculis Domini hanc gratiam inuenit, vt ipsa spicas, id est animas à messoribus derelictas, colligere ad veniam possit. Qui sunt*

Sollicitudo B.V. pro peccatoribus etiam desperatis.

messo-

messores nisi Doctores, & Rectores? O' verè magna Maria gratia, qua multi ex eis, ad misericordiam colliguntur, qui à Doctoribus, & Rectoribus tanquam incorrigibiles relinquuntur.

De hac erga peccatores, etiam desperatos, pia Virginis solicitudine, atque omnipotentia, qua ipsorum salutis iam desperatum pertractare consueuit negotium, praeclarè mellifluus Doctor in or. ad B.V. eandem magna confidentiâ alloquens: *Attende Domina*, inquit, *& vide dolores vulnerum animarum nostrarum, qui tibi reuelamus causam nostram cum fiducia. Te enim inaestimabilis benignitatis faeminam, & venerandam Matrem esse agnoscimus ex eo, quod tu mundum hunc immundum, & lubricum, impolluto calle transisti, & adhuc inter peccatores degens, tanta apud DEVM sanctitate fueris fecundata, vt solo solio Regis aeterni immediatè approximare merueris. Tu peccatorem, quantumlibet faetidum, non horres, non despicis, si ad te suspirauerit, tuumque interuentum, poenitenti corde flagitauerit. Tu illum à desperationis baratro pia manu retrahis, spei medicamen aspiras, foues, nec despicis quousque horrendo Iudici miserum reconciliares: Famosum huius tuae benignitatis testimonium est per te Theophilus restauratus gratiae*: Sic Bern.

130. In quo sanè Virgo benignissima tanto, tamque arduo, imo desperato, salutis nostrae negotio se veram esse Lunam, siue Hecatem ostendit, dum tam tetrae, tamque profundae peccatorũ nocti gratiae suae splendore affulgescit. Ad hoc enim potissimum videtur condita ad instar illius minoris luminaris, quod praeest nocti Gen. 1. 16. Hic audiendus Hugo: *Luminare maius est Christus, qui praeest diei, id est, iustis: Luminare minus, est Maria, quae praeest peccatoribus, vt videlicet illos illuminet, & à via erroris auocet, eisque licet indignis benefaciat*. Ideo Pulchra vt Luna dicitur; Quia, vt verissimè sapientissimeque dixit Hildebertus Epist. 16. *Pulchrum est benefacere vel indignis.*

B.V Luminare minus quod praeest peccatorib. vt illos illuminet.

Pulchrũ est benefacere vel indignis.

131. Neque vero Hecate haec nostra in gratiae, animaeque nostrae negotijs centum munia obit, verùm etiam in Naturae, dum nos ob modica sibi delata obsequia à varijs corporis periculis in hac vita praeseruat. Quod varijs comprobari posset exemplis, vnicum hic breuitatis causa ex antiquioribus commemorasse sufficiat de Saresberiensi Comite Guillelmo, de quo Reinaldus ad Annum Christi 1225. num. 37. *Praeclarum*, inquit, *edidit Beatissima Virgo suae in eos, qui ipsius cultui addicti sunt singularis clientelae miraculum, cum Saresberiensem Comitem è medijs maris fluctibus eripuit. Causam porro huius liberationis ait, ex Parisio fuisse Cereum, quem ipse die illa, qua primo donatus est cingulo militari ante altare beatissimae Matris Dei assignauit, vt ad missam, quae diebus singulis in honorem eiusdem Dei Genitricis cum horis Canonicis decantari solet, iugiter arderet, vt pro lumine temporali lucem commutaret aeternam. Pro hoc igitur satis tenui erga B. V. obsequio audiamus ex eodem Parisio, quam insignem remunerationem acceperit*: Hic cum in partibus transmarinis militasset, in Angliam trãsiturus nauem conscendit. Sed cum longo maris periculo, & ventorum turbinibus, per dies noctesque plurimas iactaretur, cum ipsis nautis, & alijs omnibus, qui in naui erant, de vita desperans, annulos preciosos, & quaecumque in auro vel argento, aut preciosis vestibus possidebat, pelagi fluctibus commisit, vt sicut ad vitam temporalem nudus intrauit, ita ab omni honore terreno spoliatus ad patriam transiret aeternam. Et cum in suprema fuisset desperatione constitutus, visus est cereus ingens, & magno splendore coruscans ab omnibus, qui in naui periclitabantur in summitate mali, & iuxta Cereum stantem viderunt Puellam quãdam nimia pulchritudine decoratam, quae lumen Cerei, quod nocturnas tenebras illustrabat, à ventorum, pluuiarumque irruentium vi inextinctum conseruaret. Ex hac caelestis claritatis visione, tam Comes ipse, quam nautae, securitate cõcepta, diuinum sibi adesse auxilium confidebant. Et cum vniuersi, qui erant in naui, quid haec visio portẽderet, ignorarent, solus Comes huius benignitatis gratiam B.M.V. assignauit, vtpotè quã ex patria discedens illo Cereo honorasset, En vt Hecate nostra pro modico sibi exhibito officio etiam Naturae centum munia obit, vt nos à corporis etiam periculis solita sua benignitate tueatur.

B.V. etiam in Naturae negotiis centũ obit munia, vt nos à corporis periculis tueatur.

B.V. Sarisberiensem Comitem è maris fluctibus eripit.

B.V. visa in malo nauis cum accenso Cereo quem Comes illi donauerat.

132. Similem quoque benignitatem Virginis in terra expertus est noster Pater Bartholomaeus Bussamantius, qui Conimbricam proficiscens cum per quędam praecipitia iumento vectus, corruisset, tutelâ B.V. in abrupta rupe stetit incolumis. tunc enim salutandae Virginis totus erat intentus, vnde & ab Ipsa in tam praesenti discrimine constitutus, salutem consequi, est promeritus, vt videre est in Hist. Societatis P. 3. lib. 6. n. 148. Ei vero insignis tanti Viri in Deiparam pietas protectionem hanc merebatur, de quo in eadem Historia haec habentur:

Bartholom. Bustamãcius à B.V. magno periculo liberatus.

Reginę

Reginæ cæli obsequijs mirè erat addictus, cuius in honorem quicunque se locus offerret excitabat homines, & instituebat ad Rosarij obeundas preces, quas ipse, quotidie coram Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, degenu semper quandocunque facultas suppeditauit, exegit. Preces has Rosarij persoluere potissimum docebat, cum inter viam in agricolas, aut pastores incidisset. Diu exoptarat formulam precandi nācisci, qua Virginis ab ipsamet Virgine obseruantiam postularet, tandemque S. Bonauenturam huiusmodi quadā vsum cum inuenisset, hanc & ipse lætus arripuit, ac sæpissimè vsurpans, cæteris auctor fuit vt frequentarent. Fuit autem huiusmodi: *Dulcissime Domine IESV dignare me infimum omnium peccatorum Sacratissimæ Virgini Matri tuæ reuerentiam debitam exhibere. Et tu clementissima Domina mea mihi indignissimo peccatori impetra, vt perfectè sim tuę deditus seruituti, & tibi omni tempore obsequar pura mente; & deuoto corde continuo tuæ benignitati assistam.* Concludit tandem Historiæ Auctor: Nec dubiū quin vberrimos ex hoc cultu perceperit fructus, inter quos illam à tam præsenti periculo supra memorato numerat præseruationem: ex qua clarè intelligimus Virginem nostram, ob exigua sibi delata obsequia suos clientulos terra, marique tutari consueuisse, & in nobis varijs modis iuuandis Hecatem sese exhibere.

Modus orādi B. V quo Bullamātius vsus est.

132. Quo in ministerio Deipara summam animi capit voluptatem, mortalibusque subuenire; videntur illi summæ esse deliciæ. Illius nimirum sunt voces illæ Prou. 8. *Deliciæ meæ esse cum filijs hominum.* Quia dum affulgescit peccatoribus, & ab eorundem mente scelerum tenebras dispellit, rursus quodammodo in eis parit Christum, easdemque delicias in hoc eorum spirituali partu, sibi experiri videtur, quas in partu primogeniti filij IESV experta est. Hæc enim est mulier illa, quam Ioannes amictam sole habentem in capite Coronam stellarum duodecim, quæ habens in vtero clamabat parturiens, & cruciabatur vt pariat, contemplatus, Apoc. 12. Dū enim Christo parit peccatores, eosque Diuino lumini reluctantes videt, zelo animarum accensa cruciatur, clamat, arguit, increpat, obsecrat, internis inspirationibus, instat vt conuertantur; at verò vbi illos iam concepit conuertit, membraque filij sui effecit, tunc nimirum ijsdem propemodū perfruitur delicijs, quibus, capite nostro nascente Christo, perfruita est. Hinc Thomas Bozius de signis Ecclesiæ lib. 9. cap. 6. Visionem illam Ioannis exponens ita loquitur: *Hanc mulierem esse Virginem Mariam, quæ Dei dono Christum peperit, & meritis Christi, Christum parit quotidie, interuentu precum suarum in mentibus humanis, vult Epiphanius, & alij.*

B.V. subuenire hominib. summas delicias experitur.

B.V. conuertendo peccatores videtur sentire gaudiū quod in pariendo IESV expertæ est.

B.V meritis filij in animabus fidelium parit quotidie Christum.

133. Cum igitur Virgo beatissima centum, imo mille munia obierit in pertractandis salutis nostræ, materna prorsus cum pietate, ac solicitudine, negotijs velut altera quædam Hecate, merita sane est Hecatomben; Vnde Hecaten etiam dictā supra retulit Natalis Comes, quod centum hostijs placari solita fuerit. Licet enim nullam in illa Diuinitatem, cui propriè hostiæ, sacrificiaque competūt, agnoscamus, nihilominus tamen quia Dei Mater est, & cultu Hyperduliæ, à tota Ecclesia adoratur, dignissima est in cuius honorem, & laudem nec non gratissimam, suauissimamque memoriam, Missarum Hecatombe celebretur, quo magis in dies singulos in nostris miserijs, ac necessitatibus, varijsque, quæ in curiâ Celesti cum Deo habemus negotijs, piam, ac propitiam inueniamus.

B.V. cur Hecatombe Missarum in eius memoriam offerenda.

134. Hinc pios, deuotosque Virginis clientes reperire est complures, qui ad aliquam ab illa impetrandam gratiam sacrificiorum Missæ sacrosanctæ, vel audiendorum, vel faciendorum Hecatemben in eius honorem vouentes, compotes votorum suorum effici meruerunt. Quod sæpius minima hæc Societas calamitosis hisce temporibus factitauit, & re ipsa fructum tantæ pietatis experta, cōperit, sicut sui initia, ac fundamenta debere se Deiparæ, quæ Ignatium Patriarcham nostrum ad omnem pietatem, religionemque efformauit, ita quoque sui toto terrarum orbe propagationem, incolumitatem, ac conseruationem.

Sacrificiorū Missæ Hecatomben in B. V. memoriam offerre laudabile ē.

135. Non minus Deiparæ gratum cōsueuit esse sacrificium atque Hecatombe, cùm in eius honorem varia pietatis officia frequentius, vel saltem mensibus singulis exhibentur, vt cùm pauperibus, Christi dilectis membris, conuiuia apparantur, largioresque pro vnius cuiusque facultate eleemosynę distribuuntur. Ita enim olim Athenienses in singulorū mensium nouilunijs suæ Hecate gratificaturi, cœnam in triuijs ad pauperes reficiendos lautissimam exponebant. Hanc vbi egenorum vndique concurrentium turba deuorasset, Hecatem Triuiam absumpsisse sibi ipsi blandientes arbitrabantur, ab eaque noua in dies beneficia expectabant. De his pietatis in Deiparam

Singulis mēsibus varia pietatis officia in honorem B V. exhibenda.

ram obsequijs deferendis singulis annis, mensibus, diebus consulendus P. noster Iustinellus in Duce Angelico Part. 2. cap. 3.

136. His similia pietatis obsequia Diuæ Virgini Aduocatæ nostræ fidelissimæ, quæ in pertractandis centum salutis nostræ in curia cælesti negotijs occupata est, deferenda sunt obsequia quasi stipẽdia, quibus ipsa illecta, tam Naturæ, quã Gratiæ plura, ac plura dietim nobis impetrabit beneficia. Si enim sola pia salutatio, vti supra memoratũ est, adeo illam nobis propitiam reddit: quanto magis assidua misericordiæ opera quibus illa, dum vixit, fuit addictissima, cum in eis, membris filij charitas exhibeatur? quanto magis Missæ sacrificiorum Hecatombe, in quibus dilectissimi eius filij offertur sacratissimum corpus, & sanguis? Quare deuotissimus Richardus à S. Laur. libr. 2. de laud. B. V. cap. 1. cum præmisisset nos duos in cælis aduocatos habere apud Patrem, nempe Spiritum S. postulantem pro nobis gemitibus inenarrabilibus Rom. 8. Et filium qui ad dexteram Patris interpellat pro nobis, vt idem asseuerat Apostolus; mox attexuit: *Tertius Aduocatus est B. V. præcipuè coram Filio suo, quæ nobis generaliter impetrat omne bonum, & Naturæ videlicet, & Gratiæ. Siquidem deerat nobis Aduocatus apud Filium antequam Maria nasceretur. Dixit autem Pater æternus: Non est bonum hominem esse solum Gen. 2. hoc est, non sufficit homini vnicus Aduocatus, ac Mediator, atque intercessor humani generis in cælo, cum tot, ac periculosas causas habeat coram me; Faciamus ei Adiutorium B. Virginem, quę alleget pro genere humano coram Filio sicut Filius coram me.* Vt ostendat porrò, quæ stipendia quasuè mercedes gratas siue, vt ita dicam, Sportulas offerre tam fideli Aduocatæ oporteat; hæc subiungit: *Huic autem tantæ Aduocatæ demus maximum salarium gratiarum actionis, & salutationis, & huiusmodi. De hac Aduocata narrauit quidam vir Sanctus, quod cum quidam Religiosi cantarent: Salue Regina misericordiæ; ad illa verba: Eia ergo Aduocata nostra, plures in spiritu vidisse Matrem Domini se coram Filio prosternentem, proque totius illius Ordinis conseruatione atque incolumitate deprecantem.* Sic Richard.

Opera misericordiæ in honorem B. V. exhibita eandè nobis propitiam reddunt.

Tres habemus Aduocatos in Cælo filiũ Dei, Spiritum S. & B. V.

B. V. est Adiutorium Christo ad interpellandum pro nobis.

137. Satis hactenus superque dictum de Luna, vt cælis, ac terræ imperat; tempus iam tandem, vt de eadem Hecatè, prout Inferis dominatur, aliquid breuiter dicamus; siquidem multa varijs in locis vberius de hoc eius dominio, ac potestate supra per tractatum est. Dominium hoc Deiparę in primis potissimùm in domanda Cacodæmonum potestate rabie, ac immanitate, ne humano generi pro libitu noceant, ac seduc ant, idque, quod illis summis in votis est, funditus euertant, ac pessundent, consistit. Deinde idem hoc Virginis nostrę pientissimę in inferos dominium, in animabus ex ipsis Orci faucibus reducendis, in qua sempiternam Beatitatem introducẽdis elucescit. Dominum hoc Deiparæ in Tartareis hostibus contra genus humanum sæuientibus frænandis, ne illud subuertant, & ad inferos æternum cruciandum detrudant, ostendit Aegidius Romanus Archiep. Bituric. in Expos. Salut. Angelicæ. Vbi Mariani Nominis explicans mysteria: *Hoc nomen Maria*, inquit, *post Nomen Filij sui, est, & dicitur Nomen super omne Nomen, ratione terribilitatis; quia sicut in Nomine terribili, & tremendo IESV eijciuntur Dæmonia, & aduersa omnia, vt ait ipse Mar. 16. In nomine meo Dæmonia eijcient, linguis loquentur nouis, serpentes tollent, & si mortiferũ quid biberint non eis nocebit, super ægros manus imponent, & benè habebunt: ita, & post hoc Nomen in Nomine B. M. V, omnia eijciuntur aduersa, neque aduersus eam portæ inferni stare possunt, cum ipsa inferni Principis caput (: per eum quem in corpore gessit:) contriuerit, De illa enim dictum est Gen. 2. Ipsa conteret caput tuum. Et ita terribile est hoc Nomen, vt Dęmones illud sustinere non possint, sed ipsum audiendo, cum tremore, & dolore clamant: Terribilis vt castrorum acies ordinata.* Vnde paucis interpositis: *Dicitur*, inquit, *Dæmonibus Terribilis, ratione horroris, & terribilis aspectus; sicut dicitur suauis viatoribus, & pulchra vt Luna ratione dulcedinis: Electa vt sol comprehensoribus, ratione etiam dulcedinis.* Quibus verbis ostendit non modo horribilem ac formidandam esse Virginem Dæmonibus, verumetiam amarissimam, & amariorem longè Stellâ illâ de cælo lapsâ, quæ vocabatur Absinthium.

B. V. apud inferos dominium consistit in eorum reprimenda potestate, & animabus ex Orci faucib. reuocandis.

B. V. dicitur Dæmonibus terribilis, ratione horroris & terribilis aspectus.

138. Sicut enim Virgo, velut stella matutina, suâ Diuina luce qua totum orbẽ illuminat nimium quãtum est omnibus amabilis, dulcis, ac suauis; ita Tartareis hostibus hæc eadem stella, absinthio est amarior, adeo, vt præ amaritudine nimia horrendè vlulent, frendeant, ac ringantur. Hinc Nomen Maria, vt testatur S. Hieronymus, & alij sonat; *Amarum mare*. Quemadmodum enim Virgo beatissimis illis mentibus, ab omni carnis concretione liberis, alijsque sanctis est melle dulcior, manna sapidior; *Spiritus*

B. V. est Dæmonibus amarior quã stella, quæ vocatur Absinthium.

enim

enim meus, vt fatetur ipsa, *est super mel dulcis, & hæreditas mea super mel, & fauum*; adeo vt merito illi dixerit S. Bernardus orat. ad B. V. *Tu nunquam sine dulcedine diuinitus tibi insita memoriæ portas ingredieris*: sic Angelis illis Apostaticis, est amarum mare, amarius longè, quam fuerit illud rubrum Aegyptijs illis nigerrimis, ac teterrimis, quam fuerit Pharaoni, ipsiusque exercitibus, qui omnes in illo submersi sunt, descenderuntque in profundum quasi plumbum. Vnde Seraphicus Doctor cap. 3. in spec. *Considera charissimè*, inquit, *quod Maria est Mare amarũ Diabolo, & Angelis eius per ipsam oppressis, quemadmodum mare rubrũ amarum fuit Aegyptijs. O quam amara, & timenda est hęc Maria Dæmonibus! Vnde B. Bernard. Non sic timent hostes visibiles, quamuis castrorum multitudinem copiosam, sicut aereę potestates Marię vocabulum, patrocinium, & exemplum, fluunt, & pereunt, sicut cera à facie ignis, vbicunque inueniunt crebram huius Nominis recordationem, deuotam inuocationem, solicitam imitationem*.

B.V. Dæmonibus est amarum mare, sicut mare rubrum Aegyptiis.

Ad inuocationem Nominis B.V. Dæmones difluunt ad instar ceræ.

139. Quod si Nominis Mariani interpretationem sequamur, quam Diuus affert Epiphanius lib. de laud. B.V. vbi ait Nomen illud dulcissimum sonare Myrrham maris, colligemus sanè non modo Virginem nequissimis illis orci nebulonibus fælle, absinthio, amarissimoque mari amariorem esse, verumetiam illorum esse perniciem, præsentissimumque interitum. Vnde Seraphici Ordinis Bernardinus Bustins Par. 3. Marial. serm. 2. *flectunt Marię Nomini genua omnia infernalia, Dæmones videlicet, qui, velint nolint, illam adorant, & ad eius nominationem pauent, & tremunt*. Vnde S. Gerardus Episc. & Martyr ait: *Inuitè quoque infernus B. Marię vlulat, & procacissimi Dęmones clamant, illam videlicet suam esse perniciem, atque interitum*. Quemadmodum enim myrrha vermes interficit, sic Virgo Deipara serpentes infernales, velut vilissimos vermiculos, proterit, eorumdemque omnes vires elidit, ita vt ipsius fidis clientulis, qui sese ipsius obsequijs manciparunt, eique certum aliquod pietatis pẽsum in dies persoluere cõsueuerunt, semper tutissimum contra ipsorum machinationes, insidiasque præsidium extiterit.

B.V. Nomen Myrrham maris sonat.

B.V. Myrrha est Dæmonibus, qui illos velut vermes pessundat, ac conterit.

140. Hæc Virgo denique locus est ille Acharonseis hostibus nimium quantum terribilis, in quo cum Sanctus Patriarcha Iacob nocte quadam suauissimè cõquieuisset, & scalæ cælum ipsum, vertice suo attingentes: (quæ typus erat ipsius Deiparæ:) visione, alloquioque Diuino esset recreatus, maneque de somno euigilasset, ait Gen. 28. 16. 17. *Verè Dominus est in loco isto, & ego nesciebam*; pauensque nimium quantum sacro quodam horrore, ob loci tam eximiam sanctimoniam: *Quam terribilis est*, inquit, *locus iste, non est hic aliud nisi Domus Dei, & Porta cæli*. Quæ sanè omnia mirificè gloriosissimæ Virgini nostræ conueniunt. Ipsa enim est scala illa vti, dixi, per quam Angeli preces, supplicationesque nostras in cælum deferunt, vt nobis per illam diuinarum gratiarum munera communicent. *Illa verè scala est, cuius cacumen tam sublime est, vt ob meritorum super omnes Angelos, reliquosque sanctos eminentiam cælos ipsos attingat, & ad ipsius Diuinæ Maiestatis solium penetret, cum ea puritate nituerit, vt maior sub Deo nequeat intelligi*, vt loquitur S. Anselmus. Vnde ait Sacer textus; *Dominum fuisse innixum scalæ*. Quam ob causam B. Andr. Cretensis Episc. Virginem alloquens aiebat: *Quę solo Deo excepto, omnibus reliquis maior existis. cùm absque vllo medio interueniente Deo proxima, ipsum attingat. Verè Virgo nostra non modo locus sanctus, non modo scala cæli, verumetiam Domus Dei est, in qua velut in Regali quodam palatio, summus Regum omnium Rex, nouem mensibus corporaliter commoratus est*. Verè Porta cæli est, quia per illam ad genus humanum cælestes gratiæ exportantur, hominesque ipsius cultui addicti, nequicquam frendentibus Tartareis illis Tenebrionibus cælis ipsis eius manibus importantur. *Quam ob causam iure merito Virgo à Sanctissimo illo Patriarcha locus terribilis nuncupatur, vtpotè in quo lapis ille, quem capiti supposuerat, oleoque, erectum in titulum, liniuerat, repertus est, qui post quam de sanctissimo illo, Virgineoque loco, sine monte sine manibus virilis operationis abscissus, est omnem Sathanæ mundique potentiam, per immanem illum Colossum designatam, confregit, adeoque ipsius gloria, toto terrarum orbe, fuit amplificata. vt percussâ statuâ factus sit mons Magnus, & impleuerit vniuersam terram*, vt vaticinatus est Daniel cap. 2. *vti hodierna die, luce meridiana clarius perspicimus. Ob lapidem igitur hunc in Virgineo illo, sanctissimoque loco vteri Virginalis repertum, Virgo terribilis est Dæmonibus, eorumque coercet audaciam, vires omnes, roburque elidit*. Siquidem habet in se lapidem illum limpidissimum, qui fronti Goliæ illius Acherontei, Dæmonum omnium capitis infixus, eum prostrauit, caputque eiusdem contriuit.

B.V. Locus sacer Dæmonibus terribilis.

B.V. scala cæli per quam Angeli preces nostras ad cęlum deferunt, & inde gratias ad nos referũt.

B.V. solo Deo excepto, omnibus reliquis maior est.

B.V. Porta cæli per quã gratię ad homines exportantur, & eiusdem manibus cũ iidem cælis importãtur.

B.V. habuit in se lapidem illum, qui fronte Goliati percussit, eumque interemit.

141. Virginem porrò Deiparam locũ esse Dæmonibus horribilem, vt potè, quæ à sponso terribilis, vt castrorũ acies

ordinata prædicatur, testatur Venerabilis Richar. à S. Laur. libr. 10. de laud. B. V. *vbi* inquit ille: *Ipsa locus est terribilis. Dæmonibus scilicet, & aereis Potestatibus, Vnde de illa dixit Iacob Gen. 28. Quam terribilis est locus iste, non est hic aliud nisi Domus Dei, & Porta cæli. Loci porrò huius sanctitatem, ob quam, eum Cacodæmones tantopere perhorrescunt, ita explicare* pergit idem Richardus: *Ipsa est locus ille, à Domino electus. 2. Paral. 7. Elegi, & sanctificaui locum istum, vt sit Nomen meum ibi; ipsa est locus sanctificationis nostræ expectatio Israel Ierem. 17. quia ipsa est Templum Dei, in quo Diuina mysteria celebrantur, per quæ sanctificantur ij, qui de peccatoribus fiunt iusti, & in ipsa illud sacramentum celebratum est, ex quo nostra sanctificatio processit. De quo 1. Timoth. 3. dicitur Magnum esse pietatis sacramentum; Incarnatio enim est pietatis sacramentum in Templo Vteri Virginalis celebratum. Ideo idem Vterus Mariæ locus dicitur sanctificationis totius humani generis. Ipsa quoque est Expectatio Israel, & gloria beatorum. Locus denique sanctificationis est Virgo, quia ad hoc illam Christus sanctificauit, vt posset mundare, & sanctificare nos. Recurre ergo ad eam quoties amiseris peccando sanctificationem tuam. Est etiam Maria locus pacis, de quo Psalm. 75. In pace factus est locus eius; In Maria siquidem pacifica tam Christus, quam tota Trinitas locum pacificum inuenit, cum ipsa Nobile Trinitatis triclinium sit, & appelletur. De loco hoc Virgineo canebat Aggæus cap. 2. In loco isto dabo pacem. Nam in vtero eius facta est pax inter DEVM, & homines per assumptum humanitatis Matrimonium. Quantis porrò, qualibusque virtutibus locus hic fuerit exornatus, docet per Isaiam cap. 60. ita Dominus ad Virginem loquens: Gloria Libani ad te veniet, abies, & buxus, & pinus simul ad ornandum locum sanctificationis meæ. Locus hic sanctificationis, vti dixi fuit B. V. non solum, quia locum sanctificauit Dominus, velut suum tabernaculum Altissimus, sed etiam, quia ipse Dominus voluit ibi sanctificari*. Vnde ipse Ioann. 17. dicebat: Ego pro ipsis sanctifico meipsum. *Tunc porrò Buxus humilis arbor, & parua, Abies, & Pinus arbores excelsæ veniunt simul ad ornandum locum istum, quando ad Mariæ præconia extollenda, ita se extendunt, ac impendũt humiles, & parui, sicut sublimes & magni*. Hæc Richardus, quibus pulchrè sanè ostendit Deiparam non modo locũ esse sanctum, sanctitate creatâ, verumetiam increatâ filij Dei, itaque sanctificatam puramque redditam, vt omnibus Acheronteis phalangibus sit formidabilis; Vnde hac protegente homo quilibet aliquo pietatis officio illi adstrictus, adeo tutus, ac securus redditur, vt ei Tartareorum hostium insidiæ, quantumuis callidissimæ, nil penitus nocere possint.

B. V. locus à Deo sanctificatus.

Vterus B. V. locus sanctificationis totius humani generis.

In vtero B. V. facta pax inter Deum, & hominem.

Parui, & magni laudare debent atque ornare B. V.

142. Testis est Pelbartus de Temisuar lib. 12. stell. Par. vltima in qua varias adferens vtilitates, quibus ij, qui Deiparæ seruiunt animitus, potiuntur; inter reliquas cap. 8. hanc affert; *quia Maria Dæmones fugat.* Idque comprobat cuiusdam Viri nobilis exemplo cultui ipsius deditissimi, qui inter reliqua quæ honori Virginis exhibere erat solitus, fuit pientissimæ illius orationis recitatio, qua nos, tũ ipsi, quam Sancto Ioanni Euangelistæ eius filio commendamus, cuius est initium: O' intemerata, & in æternum benedicta Virgo Maria. Inuidit humani generis hostis tantam Viro huic in hoc mundo fælicitatem. *Itaque in assumpto corpore damnati hominis, sese ad illi seruiendum offert. Acceptat eius seruitutem herus, cumque successu temporis admodum industrium animaduertens, cuidam Nosocomio, à se magnis sumptibus ædificato præficit, eique pauperum, veluti membrorum Christi diligentem curam commendat*. Obsequitur nimirum ille promptè, atque hilariter, itaque pauperum illorũ se impendit obsequijs, vt omnibus esset admirationi, nequirentque sufficienter tam exactam ipsius circa domum illam solicitudinem deprædicare. Accidit interea, vt quidam ex infirmis pisces appeterent, cum alijs cibis vesci nequirent. Mox Dominus, qua erat in pauperes illos pietate, datâ pecuniâ, iubet in foro pisces perquiri, quibus minimè inuentis, ipse cum famulo illo Tartareo naviculâ conscendit, cum ipso piscaturus. & en teterrimi nebulonis vafriciem, dum nauicula est à littore sat procul remota, eã subuertere nititur, sed frustra. Virgo enim clementissima cælitus, candidissimo demisso funiculo, adeo nauiculam totam circumdedit, firmauitque, vt vires omnes nequissimi Spiritus licet validissimæ, irritæ ceciderint. Neq; hic insidijs callidissimi stitere Veteratoris, die quadam refert Domino infirmos esse aliquos, qui ferinas carnes appeterent, mox ille pro sua in infirmos illos charitate omnia ad venationem necessaria apparari iubet, comitatur laruatus Cacodæmon ad venationem & ipse armatus herum. Verum ille specie feras configendi, in solum Dominum dirigebat sagittas, quibus illico Virgo benignissima, vtpote omnium in illam sperantiũ Clypeus, Clypeum quendam pulcherrimum op-

Orationis ad B. V. & S. Ioãnem Euangelistam vtilitas.

Dæmõ specie hominis se cuidam nobili ad seruiendum offert.

Dæmon per b. em piscatum in mari demergere tentat, sed B. V. vetat.

opponebat clientemque suum illæsum, nequiquam fremente Cacodæmone cõseruauit. Tandem admirabili Dei, eiusque Matris prouidentiâ factum, vt technæ nequissimi stygijque huius Sinonis aperirentur. Inuitat die quadam Dominus ille, Episcopum quendam sanctimoniæ laude celebrem, eundemque honoris causa ad inuisendum Hospitale suum deducit. Benignè Antistes omnes qui ibi erant inuisit, salutatque. *At vbi ad laruatum illum accessit Cacodæmonem, diuinâ reuelatione monitus, agnoscit eius techmas, fraudesque, moxque eum adiurat, in virtute nominis IESV fateatur cur illuc venerit, quid facturus ibidem permanserit?* Hic Coluber tortuosus sese torquere, ac gyrare in varias partes, fremere, ac horrendum sibilare cæpit, tandemque veritatem fateri coactus ait: se Dæmonem esse Principis tenebrarum socium, illuc ideo missum in primis, vt infirmos vsu Sacramentorum confessionis, atque suggestionibus subinde prohiberet, quod tamen neutiquam sibi successisse fatebatur vires eius, imminuẽte Deiparâ. *Deinde vt Virum illum nobilem ipsius operibus admodum contrarium, Matrisque IESV fidelem seruum, vitâ priuaret, quod etiam se facere nequiuisse dixit, tam in fluuio, funiculo illo à Virgine cælitus nauim firmante, quam in venatione eadem Deiparâ telis filiis aureum clypeum opponente, & nimium quantum ipsi patrocinante, eo quod, illâ iam memorata oratione diebus singulis eiusdem patrocinium imploraret.* His recensitis Cacodæmõ, putidissimo relicto fœtore fremens, frendensque disparuit, omnesque illi pauperes illius Nosocomij tantam Virginis benignitatem admirantes, mirificè ipsius laudes deprædicarunt.

Oratione ad B.V. & ad S. Ioannem Euangelistã vires omnes Dæmonis eluduntur.

143. Testis est Virginei huiusce patrocinij, vires Cacodæmonis imminuentis Adolescens quidam, de quo idem Pelbartus. Hic cum mortuis parentibus ad instar filij prodigi, genio, lusui, ac libini effrænatè indulsisset, totumque patrimonium dissipasset, tandem ad extremam paupertatem redactus, incidit in quendam suæ farinæ socium, qui ipsius miseratus sortem, promisit se effecturum apud suum Dominum, cui seruiebat, vt locupletaretur, si eidem se seruiturum polliceretur. Exhilaratus iuuenis, obrogauit equidnam Dominus ille à se esset postulaturus seruitij? Tum socius, vnico verbo opus esse, si votorum compos fieri vellet. Itaque in syluam quandam vna proficiscuntur, quam vix ingressi, mox adfuit Cacodæmon, deque vtriusque primum aduentu gratulatus, sciscitatur, quidnam à se postularent? Cum causam sui in illam syluam aduentus ordine exposuissent, intulit infernalis Veterator; *Vos Christiani dum nostram opem exposcitis, mira pollicemini, vbi verò locupletati estis, pacta nobiscum inita nulla seruatis, sed dorsum nobis obuertitis. paucis igitur: Cupis auxilium nostrum experiri, abnega Mariam Matrem Dei, eiusque patrocinio, si locupletari desideras, abrenuncia.* Tam iniquâ Iuuenis postulatione conditioneque perculsus, licet omnibus sceleribus esset coopertus, more tamen sibi consueto in illam precatiunculam ad Virginem clamando prorupit: *Maria Mater gratiæ, Mater misericordiæ, tu nos ab hoste protege, & hora mortis suscipe.* Qua auditâ velut horribili ictus fulmine cõterritus nequam ille Spiritus furore plenus, cum in adolescentem cultui Deiparæ deditum sæuire, superiori vi esset prohibitus, in socium fremens frendensque, iustissimo Dei iudicio, eundem præfocauit, & ad æternos illos inferorum rogos secum detraxit. Tam atroci viso spectaculo nimirum iuuenis totus cohorruit, rediensque ad ciuitatem horrore plenus proximum Templum ingressus, coram Virginis Deiparę ara prostratus anteactæ vitæ licentiam, scceleraque cum lacrymis detestatur, eiusdemque contra malignos Spiritus opem implorat. Dum hæc agit, visa est Diuæ Virginis effigies assurgere, eidemque benignè caput inclinare; hoc signo illi demonstrans sibi gratissimam eius fidelitatem aduersus Tartareum hostem extitisse. Neque verò Deipara pro ingenitâ sibi facilitate, se beneuolentiâ superari passa fuit. Breui enim tempore multis diuitijs ipsum locupletauit, inque pristinum statũ, summa ciuitatis illius admiratione, ac suarum Virginearum laudum prædicatione restituit.

Adolescens ad paupertatẽ redactus, à Dæmone tẽtatur vt B. V. cultui renũciet, si locupletari desiderat.

Adolescens auxilium B. V. implorans insidias Dæmonis euadit.

In socium Dæmon sęuit eumque pręfocat, & ad Inferos detrudit.

B.V fidelem sibi clientulũ diuitijs auget.

144. Ex his clarè perspicere licet Virginem Deiparam summum terrorem, acerbissimumque flagellum Dæmonum esse, cuius humilitatis, Virgineæque fœcũditatis, velut geminis quibusdam pedibus, sicut ipsorũ caput, in primo eius immaculatæ Conceptionis instanti cõtritum est; ita & eiusdem membra, reliqui Cacodæmones in hodiernum vsque diem, velut ferreâ quadam, Virgâ conteruntur, ac vastantur. *Hęc enim est illa stella ex Iacob, & consurgens Virga ex Israel iuxta vaticinium Arioli Balaam. Num. 24. 17. Quę sicut amatoribus suis est lucidissima stella splendoreque suo eorum mentes illuminat, benignissimisque*

B.V. ferrea Virga caput Dæmonis conterens.

B.V. sydus terras perlustrans, & calefaciens magis mentes quam corpora.

misque in fluxibus in eorundem animis varias virtutes producit, cum Diuo Bernar. teste Hom.2.*super Miss.Sydus hoc terras perlustret, & calefaciat magis mentes quam corpora, foueat virtutes, excoquat vitia: ita Tartareis hostibus ferrea quædam Virga est, quæ ipsorum illud, quod in orbem durissimum habebant Dominium, atque imperium ad instar figulini vasis confregit, ac vastauit.* Hi enim sunt illi Duces Moab quos Virga hæc de Israele exorta percutiet, vastabitque omnes filios Seth, vt ibidem prosequitur Balaam.

Balaã vitam spiritualem quam ope B.V. Christiani ducent inuidit.

145. Vnde fælicitatem hanc populi Christiani de Sathana tam gloriosè, auspiciis Virgineæ huius Israeliticæ Virgæ, Dæmonibus dominantis, ac triumphantis, præuidens eorundemque quodammodo gloriæ inuidens exclamauit; *Heu quis victurus est quando hæc faciet DEVS!* Quæ verba librans Adamantius Origines Hom.19. in Num. *Hic vitam*, inquit, *non hanc communem, sed illam nominat, quæ secundum DEVM est. Et hoc est quod dicit, quia cum hęc omnia fient, cum orietur Astrum ex Iacob, & surrexerit homo ex Israel, & deleuerit Amalec, & semen eius perdiderit; hoc est cum aduenerit Christus, & Idolorum cultum destruxerit. omnium Dæmonum subiecerit potestatem, quis erit ille tam beatus, tam fælix, qui hęc videat? hoc est, qui sentiat, & intelligat, & credat, quod ita hæc fecerit DEVS?* Nemo sane melius hæc sentit, atque intelligit, quam Mariæ huius stellæ radiãtis, Virgæque floridissimæ, ac pulcherrimæ serui, ac clientuli, qui sub vmbrâ patrocinij eius conquiescentes verè sentiunt, intelligunt, & credunt, imo re ipsâ experiuntur, videntes quotidie Virgę huius ictibus Satanam eorum saluti insidiantem, esse sub pedibus eorum contritum; Virgine, gratiam illam sibi à filio præstitam caput antiqui serpentis conterendi, ipsis communicante. Vnde prosequitur Origines; *Et exibunt de manibus Cithiorum, & affligent Assyrios. Cithij interpretantur plaga finis. Hi ergo, qui conuertuntur ad DEVM, & à Christo eruditi plagam, quæ in fine sęculi impijs veniet, effugiunt, & ipsi affligent Assyrios, hoc est, his, qui in agone pietatis positi sunt, DEVS, imo & eius Mater sanctissima, addiderim ego; conteret Satanam sub pedibus. Ipsi affligent Assyrios, Dæmonum scilicet gentem. Calcabunt namque super serpentes, & scorpiones, & super omnem virtutem inimici, & affligent eos. Et ad extremum Assyrij peribunt, ab eo, qui potestatem habet perdere in gehennam. Dicetur enim eis à iusto Iudice: Ite in ignem æternum, quem parauit DEVS Diabolo, & Angelis eius. Ibi ergo peribit Assur.* Sic Orig. Atque ita verissimum est non modo Virgam hanc Virgineam pertingere ad Infernum ad percutiendos, vastandosque illos nequissimos tenebriones, tenebrarumque Principes, verumetiam radios huiusce stellæ ad Lucifugas illos penetrare, ad eos dirè cruciandos, viresque eorum suis influxibus eneruandas, ne suis seruis noceant, vt expertus est Vir ille nobilis, sicut, & Adolescens ille prodigus. Vnde præclarè mellifluus pronunciauit: Doctor loco cit. *Ipsa est igitur nobilis illa stella ex Iacob orta, cuius radius vniuersum orbem illuminat, cuius splendor & præfulget in supernis, & inferos penetrat.*

146. Visâ iam Virginis nostræ gloriosissimæ Heroinę in Tartareos hostes potestate, videamus tandem qua ratione misericordiæ Mater ex ipsis eorum vnguibus, Orcique faucibus mortaliũ animas eripiat, vt tanto clarius eam Hecatem Inferis dominantem agnoscamus. Multa de hoc argumento dicta passim, libet hic, ob eiusdem suauitatem etiam aliud dicere, quo magis mortales ad fiduciam erga Virginem, quãtumuis grauibus onusti peccatis, Orcique portis iam vicini concipiendam excitentur. Præclarè enim Bernardinus Bustius P.9. Marialis ser.2. hortatur: *O peccator, ò peccatrix, etiamsi omnia peccata perpetrasses, quæ committi, vel excogitari possunt, & quęcunque omnes mundi homines, ac mulieres commiserunt. Etsi tua scelera numerum stellarum in cælo, numerumque arenæ maris excederent, multoque plura essent, quam frondes arborum, quam folia herbarum, noli in desperationem prolabi, ad Virginem statim recurre, & iniquitas tua ad instar nebulę huiuscè solis radijs dissoluetur, atque fugabitur.*

B.V. Inferis dominatur, dum ab eorũ faucibus animas eripit.

Exhortatio ad peccatores ne desperent, sed in B.V. fiduciam habeant.

147. Richardus à S. Lauren. libr.2. de laud. B.V. par.3. hanc ob causam docet Deiparam vel hoc solo Nomine, quod homines grauissimis sceleribus obnoxios, ac implicatos, portisque æternæ mortis proximos, ne in æuiterna illa inferorum incendia prolabantur, pro ingenitâ sibi pietate præseruet, hoc solo, inquam, nomine docet summis in amoribus eam nobis esse habendam, obsequijs omnibus prosequendam, omniaque quantumuis charissima, ac preciosissima illius amori, cultui, ac venerationi post habenda: *Debemus*, inquit ille, *B. Marię charitatem ac dilectionem, vt Vir catholicus dicere valeat de Maria illud* Sap.7. Super salutem, & speciem dilexi eam, & proposui pro luce habere illam, quoniam inextinguibile est lumen illius. *Dilexi*, inquam,

B.V. præseruat peccatores sua deprecatione, ne in Infernum prolabantur, & ideo summoperè veneranda.

B.V. summo honore ac amore prosequenda post Deum.

quam *super salutem corporis, & speciem cuiuslibet rei temporalis, quia preciosior est cunctis opibus, & omnia, quæ desiderantur non valent ei comparari.* Melior est acquisitio eius negotiatione auri, & argenti. Prou. 3. *Dilexi illam, quia non comparaui illi lapidem preciosum, quoniam omne aurum in comparatione illius arena est exigua*, vt ait idem Salomon Sap. 7.

148. Vnde Virgineus Psalmista Bonauentura Psalm. 94. ad gratiam hanc tam singularem, ab Orci faucibus nimirum præseruationem impetrandam hortatur, & semetipsum, & reliquos mortales omnes ad peculiarem Virgini cultum, venerationemque deferenda: *Venite*, inquiens, *exultemus Dominæ nostræ, iubilemus salutiferæ Mariæ Reginæ nostræ. Praeoccupemus faciem eius in iubilatione, & in canticis collaudemus eam. Venite adoremus, & procidamus ante eam, confiteamur illi cum fletibus peccata nostra. Impetra nobis indulgentiam plenam, assiste pro nobis ante Tribunal Dei, suscipe in fine animas nostras, & introduc nos in requiem æternam;* Et Psalm. 98. *Recordare Domina pauperum, & miserorum tuorum, & sustenta eos ope refrigerij sancti tui. Conculca hostes animarum nostrarum, & contumaciam illorum elide brachio sancto tuo.*

Oratio ad B. V. vt in fine vitę suscipiat animas nostras easque ab Orci faucibus liberet.

149. Idem Pater Seraphicus agnoscēs quantâ Virginea Hecate nostra potentiâ in extrahendis ex ipsis Orci faucibus animabus polleat supplex orabat, nosque vt idem factitemus edocuit: Sic igitur ille Psalm. 6. *Domina ne in furore Dei sinas corripi me, neque in ira eius iudicari. Propter honorem Nominis tui Domina propitietur nobis Fructus ventris gloriosi tui. De porta inferi, & de ventre Abyssi, tuis sanctis precibus libera nos. Aperiantur nobis Ianuæ sempiternæ, vt enarremus in æternum mirabilia tua.* Quia non mortui, neque qui in Inferno sunt, laudabunt te Domina, sed qui tuâ gratiâ vitam æternam obtinebunt.

150. Ab inferorum portis, deque ventre Tartarei quodammodo Abyssi se exemptum ac liberum sensit ope Virginis celebertimus ille Sanctorum Patrum monimentis, præsertim Bernardi, Petri Damiani, Richardi à S. Laur. & aliorum, Theophilus circa annum 539. Hic cum Episcopi Ciliciæ esset Vicarius, ab eoque motus esset officio, adeo acerbè hāc, vt ipse arbitrabatur, tulit ignominiam, vt ex desperatione Iudæum quendam maleficum consilij petendi gratia accesserit. Suadet hic, vt si pristinam dignitatem recuperare velit, Cacodæmonis, cui ipse militabat, seruitio sese addicat, & mancipet. Aduocatur igitur magicis præstigij à Iudæo Tartareus veterator, mandat illico, vt Christum eiusque Matrem abneget, & chirographo, proprio sigillo munito abnegationem hanc contestetur, si votorum fieri compos desiderat. Assentitur Theophilus, & pristinæ dignitati, reconciliatus Episcopo, nescio quibus Dæmonis artibus, restituitur. Tandem post 40. dies, cælesti lumine menti eius affulgente, precibus Illuminatricis Virginis in semetipsum miser ingreditur, errorem suum, tanquam immane scelus agnoscit, ac detestatur, cum gemitibus, singultibus, ac lacrymis; ad Virginem tanquam ad vltimam, post Christum spei nostræ Anchoram accurrit, in qua eius Templo 40. diebus, ieiunijs intentus versatur. Mox illi se per quietem visendam exhibet Virgo benignissima, benignèque ob tantum designatum facinus increpitum, monet illico renuntiet Satanæ ac denuo, eiurata apostasia, sese fidelitatis Sacramento Christo filio suo adstringat. Fecit quod cæli Regina imperarat Theophilus. Verum cum ob exhibitum Cacodæmoni proprium chirographum fluctuans nec dum animus conquiesceret, eiusdemque insidias pertimesceret, pientissima misericordiæ Mater, ac Regina, pro illa sua, qua in compescendis Tartareis illis tenebrionibus pollet auctoritate, ac potestate, ex illorum manibus chirographū, horribili totius inferni vlulatu, fremituque extorquet, rursusque ei charissima luce radians sese vultu serenissimo contemplandam exhibet, chirographumque vnguibus Satanæ extortum, supra pectus Theophili collocat, eū in suam, Filijque gratiam recipit. Exhilaratus post tot gemitus, lacrymasque Theophilus publicè in solenni populi, omniumque ordinum concursu, præsente Episcopo, totius rei gestæ seriem recenset, tam horrendum à se designatum facinus detestatur, gratiam benignitatemque Virginis Matris, quæ se de portis inferi, orcique faucibus eripuisset, miro charitatis in ipsam affectu deprædicat; tandemque chirographum spectante populo Virginis omnipotentiam etiam in Inferno mirè celebrante, concrematur; moxque sese totos, cum Episcopo in Dei, Matrisque eiusdem elogijs celebrandis, miro omnium consensu, atque alacritate effuderunt. Inter missarum solemnia Episcopus Theophilum Sacrosanctæ Eucharistiæ epulo reficit, statimque eius facies ad

Theophilus ope B. V. ab orci faucibus quodammodo liberatur.

Theophili facies post Eucharistiā ad instar solis refulsit.

ad instar solis resplenduit; Cumque vidissent omnes eius faciei tam repentinã mutationem, Dei eiusdemque Matris benignitatem tam mirabilia in ijs, qui ad illam cum fiducia, tanquam ad Asylum confugiunt, perpetratis celebrarũt. *Tandem triduo post Theophilus spe plenus, beatam animam in manus eius, qui ex semper Virgine, & intemerata Matre natus est, rebus domus suæ benè dispositis, sanctissimam Trinitatem, ac misericordem Dei Parentem, omni laude dignissimam deprædicans, sibique propitiam in hora mortis inuocans, tradidit.* Corpus eius eodem in Templo, in quo anima eius, Virgineâ visione, recreari, ac consolari meruit, conditum est, vt totus mortuus etiam esset illius Virginis possessio, cui viuẽs sese totum deuouerat ac sacrarat. Vnde plura apud Surium 4. Febr. vbi Eutychiani eiusdem B. Theophili fidelissimi famuli Historia conscripta habetur, quam ille ex Domini sui relatione didicerat.

Constãtinus Copronymus adhuc viuus infernalibus cruciatibus ob blasphemias in B. V. iactatas.

151. Parem Virgo nostra potentiam demonstrat etiam in Inferno, dum suos, filijque sui hostes varijs ibidem vel etiã in hoc mundo, ijsque planè Tartareis torquet cruciatibus ac tormentis. Testis est impijssimus ille Orientis Imperator Constãtinus Copronymus infamis Iconoclasta, qui postquam quam plurimas in Dei Matrẽ euomuisset blasphemias, tandem publico edicto, per summum nefas, ipsius cultum, inuocationemque abrogare ausus est. Verum non ita multo post suæ temeritatis, impietatisque pœnas luit siquidem adhuc viuens cum ad extrema deuenisset Anno Domini 775. Tartareis ignibus adeo horrendè cruciatus est, vt ipse, quemadmodum refert Theophanes, & alij fateretur horrisono cum clamore: *Igni sum inextinguibili traditus.* Et licet ante mortem tot calamitatibus, pœnisq; Tartareis oppressus, Mariam, vt veram Deiparam, quam viuens impijssime esse negarat omnino; adhibito conatu impugnarat, coli ac venerari iusserit, nihilominus tamen nefario illi Antiocho persimilis, à quo diuinitus inflicta flagella vocẽ illam extorserunt: *Iustum est subditum esse Deo, & mortalem non paria Deo sentire 2. Mach. 9. sceleratissimam animam ore illo, quo tot in Deiparam euomuerat blasphemias, summis in cruciatibus, ac inferni doloribus euomuit, quo facto ostendere planè voluit seuerissimam iustitiam suam. Virgo nostra; quæ sicut amicis suis syncerisque clientulis ex hac vita decedentibus benignè adesse, eos solari, & benedictum illum ventris sui fructum*

Sicut B. V. suis clientulis morientibus assistit, eosque solatur, ita hostes suos inferni supplicijs cruciari permittit.

IESVM, eiusque gloriam ostendere, atque sempiternæ demum salutatis, inter mortis angustias, delibationem quandam, velut pientissima misericordiæ Mater, indulgere consueuit, ita sceleratis sui contemptoribus adhuc viuẽtibus horrendas inferni pœnas infligere, igne illo deuorãte, æternoque, vermibusque nunquam intermorituris, zelo iustitiæ accensa, vtpotè sempiterni illius Iudicis Mater cruciare solita est.

152. Testis est nefandus ille Hæresiarcha Nestorius Virginis Deiparæ hostis acerrimus Pauli Samosateni infamis quoque Hæresiarchæ nepos. Hic cũ Virginem, Dei Matrem esse pernegaret, suãque hanc hæresim, toto penè Oriente disseminasset, plurimasque blasphemias impijssimâ, spurcissimâque linguâ in virginem, tanquam veneno tartareo illitas sagittas contorsisset, tandem iusto Dei, Deiparæque iudicio immanibus, & animi, & corporis adhuc viuẽs excruciatus, mactatusque est supplicijs, miserabiliq; catastrophe vitam terminauit. Hãc Euagrius libr. 1. Hist. cap. 7. hiscé verbis descripsit: *Ipse equidem accepi à scriptore quodam modum, quo decessit è vita, talem fuisse, nimirum eius linguam vermibus exesam esse, sicque cum huius vitæ miserijs ad grauiora supplicia, iusto Dei iudicio infligenda, eaque sempiterna migrasse.* Addit his Theodorus lector in collecta, *totum eius corpus putredine fuisse consumptum*; & Cedrenus in Theodosio Minore; cum *lingua*, inquit, *totum eius computruisse corpus. Sicque homo infelicissimus de vermibus hiscè temporarijs, ad illos nunquam intermorituros, rogosque inextinguibiles abreptus est.* Qui quam horribiles, quamque extimescẽdi, intolerabilesque sint Propheta Isaias cap. 60. nos docuit. *Quis habitabit ex vobis cum igne deuorante, quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis?* Et cap. 60. de nunquam interituris eisdem vermibus, qui impia eorum putridaliimaque corpora depascituri sint sic loquitur Dominus: *Et egredientur, et videbunt cadauera virorum, qui præuaricati sunt in me, & in Matrem meam, addiderim ego; vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur; & erunt vsque ad satietatem visionis omni carni.*

Nestorii lingua totumq. corpus vermibus ac putredine consumptum ob blasphemias in B. V. iactatas.

153. Quibus porro cruciatibus anima eiusdem abominabilis Nestorij auitorum, Deiparæ imperio, apud Infernos mactaretur, testatur Sophronius in Prato spirituali c. 26. Cum enim Monachus quidam Theophanes nomine, Nestorianæ hæresis labe esset infectus, & senex Cyriacus ad hoc impia dogmata deserenda, Catholicamque fidem amplectendam

Pœnæ Nestorii apud Inferos Theophani ostenduntur.

dam

dam cum hortaretur, & ille adhuc hæsitaret, Senex ad orandum in solitudinem se recepit, rogauitque Dominum, vt ipsius mentis oculos veritatis luce irradiaret; & ecce vidit Theophanes quendam sibi adstantem aspectu terribilem, qui eum ad quendam locum inuitabat: *Veni, inquiens, & vide veritatem, simulque eũdem ad quandam subterraneam tenebricosissimamq; ac fœtidissimam, horrendos ignes euaporantem, deducit specum, ibique mox conspicatur, in ignibus illis volutantem se Nestorium, Eutychen, Apollinarem, Dioscorum, Seuerum, Arium, Origenem, & quosdam alios, simulque vocem hanc audit: Locus iste præparatus est hæreticis, & blasphemantibus, & ijs, qui eorum sequũtur dogmata: Si supplicium hoc vis euadere, vade ad Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam, quam te senex docet. His visis Theophanes, sacro horrore perculsus ad Cyriacum mox aduolauit, eiurataque tam impiâ hæresi, Catholicam veritatẽ, docente Sene, amplexus est, tandemque intra quadriennium in pace, ex hac vita ad meliorem feliciorem que commigrauit.*

B. V. Nestorij hostem suum eiusque scripta auersata.

154. Quantoperę autem Virgo hæresim illam impijssimam Nestorij hostis eius infestissimi semper fuerit etiam illo extincto abominata ex eodẽ Prato spirituali euadit manifestum cap. *66.* Scribit enim iam memoratum Abbatem Cyriacum per quietem vidisse Mulierẽ, honesta facie, indutam purpura, S. Ioanne Baptista, & Euangelista stipatam; quam ille Deiparam esse cognoscens, orat instantius, vt cellam ipsius ingredi dignaretur, cum illa abnueret, & ille diutius instaret, tandem Virgo beata seuerius illi respondisse fertur: *Habes*, inquiens, *intra cellam tuam inimicum meum, & vis vt ingrediar*. Hac increpatione exterritus, conturbatusque bonus Senex, mox euigilat, discutit intimas animi sui latebras perquirit diligenter, & quid peccati vnquam in Dei Matrem admisisset? cum nullius eum conscientia redargueret, ad mœrorem leniendum, librum quendam accipit quem Isychius Ierosolymitanus Presbyter ei cõcesserat, dum illum euoluit, ad eius calcem duos Nestorij libros pestilentissimos reperit, agnouitque ilico hunc demum esse Deiparę inimicũ, qui cælestis illius fęlicitatis Insignia, sic enim Dei Matrem appellauit Areopagita Dyonisius, in suam cellulam ingredi vetuisset; statimque illos, Sancto accensus zelo excidit, ignique cremandos, eosdem execrando, tradidit: *Nõ maneat*, inquiens, *in cella mea Dominæ nostræ inimicus*.

Cyriacus libros Nestorii tanquam hostes B. V. igni cremandos tradit.

155. Testis est impius miles ille, qui cũ lusu taxillorum rem suam omnem perdidisset, furore percitus, ingressus Templum in Iconem Deiparæ, & S. Alberti Carmelitę impijssimè desæuijt, plurimisque oneratam cõtumelijs, quod sibi ludenti inuocata licet, non adfuerit; tandem euaginato gladio vtramque Imaginem secat; confestim multus sanguis in terram profluit: *Vidit tantum facinus quidam adolescens, inque sacrilegum sublata voce exclamat; audito impius clamore, totus consternatus è templo se proripit, & ecce Virginis vltio præsentissima: vix è Templo pedem extulerat cum euibratum fulmen de cęlo in caput eius delabitur, & ad inferos ęternis supplicijs excarnificandum deturbat* Sur. 7. August. in vita S. Alberti.

Lusor in B. V. blasphemus fulmine tangitur.

156. Non dissimile huic exemplum recenset liber de Viris illustribus Ordinis Cisterciensis, & Vincentius Belluacensis lib. 7. speculi Hist. cap. 104. *de quodam, qui lusui intentus apud Lassentiam cum perderet ingentem vim pecuniæ, innumeras blasphemias, execrationesque contra omnia membra, tam Christi; quam Sanctissimæ eius Matris, tantâ cum immanitate impietateque, vt circumstãtes, præ horrore obturarent aures, euomuisset, ecce tibi derepente fulmineo ictu percussus in terram corruit, diuque palpitans, mortiferosque gemitus edens, sacrilegam funestissimamque efflauit animam.* Post mortem curiosius dum cadauer fętidissimum inspicitur, in dorso plaga recens ita dehiscens est reperta, vt intima impijssimi illius cordis, hepatis, & pulmonis viserentur, summo omnium ad hoc spectaculum concurrẽtium horrore, atque consternatione. Inter quos quidam repertus, qui retulit defunctum quendam amicum sibi olim apparuisse, ac dixisse; *Christum Dominum Genitricis suæ iniurias citius vlcisci consueuisse, aut si vltionem, pœnasque dissimulauit, eas acerbius æternis inferni supplicij castigare.*

Blasphemus in B. V. fulmine prosternitur, & ad Inferos detruditur.

117. Quid de infamibus infandisq; nostri sæculi Hæresiarchis Luthero, & Caluino dicam? Hic sanè cum Deiparam in multis accusasset, & ore impijssimo, velut bellua illa Apocalyptica Apoc. 13. v. 6. *Aperuisset os suum in blasphemias ad Deum, blasphemare Nomen eius, & Tabernaculum eius, nempe Virginem, in qua Dei filius homo factus habitauit, ac cum, inquam, multa euomuisset, dixissetq; nõ esse laborandum, vt eam ab omni peccato excusemus, ipsam in multis imprudenter se habuisse*; negassetque eam à Christo magni æstimatam, imo ad communem cæterarum fœminarum cætum amandatam, nec dignatum eam Matris

Caluini graues in B. V. blasphemiæ.

nomine appellare, vixque aliquo precio habitam quod ipsâ esset progeneratus. Negare quoque ausus est eam inuocandam, Imaginem eius colendam, denique omnem illi per summum nefas adimit honorem, multaque ei rictu plane Canino, atque Tartareo falsissima imposuit. Quarum blasphemiarum illud fuit stipendium mors planè infælicissima atque miserrima. morbo enim turpissimo, nempe pediculari cruciatus, abreptus est; vermiculis illis corrosus; potissimùm in partibus pudendis ebullientibus, vbi fœdo vlcere torquebatur. Quibus diu lancinatus, Dæmones inuocando, diris se deuouendo, diei, & horæ qua primum literis, & scriptioni operam dedisset maledicendo, turpissimam animam, miserrimamque æternis mactandam supplicijs euomuit.

Morbo pediculari cruciatus ebullientibus in partibus pudendis vermiculis, miserè inuocando Dæmones moritur.

158. Alter verò adeò impius in eandem extitisse fertur Deiparam, vt mentiri ausus sit nefandissimè, eam puellam fuisse abiectam, inopem, vilem, nullius pretij aut æstimationis. Eam omni merito spoliat, nihilque præclari eius Virginitati concedit, eam Matrimonio faciendo parem. Eius fidem tanquam dubiam calumniatur; peregrinationes quę ad eius Imagines, ac Templa fiunt damnat, negans eam plus posse precibus suis, quam quamlibet suam vicinam. Taceo alia quã plurima relata plane indignissima, quibus homo turpissimus, atque infelicissimus infelicissimum mortis genus sibi accersiuit; Nam cum pridie strenuè de more fuisset helluatus, & inter cænandum, vti assueuerat, multa facetè lusisset, dixissetque, fuisse quendam qui Dæmoni animam suam deuouerat, Demonemque simul corpus habere voluisse; siquidem cum qui vendit equum capistrum quoque simul vendere consueuisse; ea nocte à Dæmone stragulatus fuisse perhibetur, ita vt mutato nomine de se fabulam narrasse visus sit. Cadauer porrò in Dæmonis quoque fœtidissimi Asmodæi potestatem cessisse inde suspicari nobis licet, quod tã tetrum, atque abominandum fœtorem exhalarit, licet aura esset perfrigida, & loculo plumbeo inclusum, nemo vt apud illud posset cõsistere. En vt inimici Deiparæ malè infeliciterque iusto Dei iudicio, pereunt. O' quam verè Sanctus Apostolus Ioannes Apoc. 4. pronunciauit! *Et de Throno procedebant fulgura, & voces, & tonitrua. Quis enim alius est animatus hic vocalisque Thronus, de quo voces, fulgura, tonitruaque procedebant quam Virgo Deipara, in qua increata olim Sapientia cum mundum inuiseret consedere dignata est.* En vt de Throno hoc tonitrua, fulgura siue fulmina in capita impijssimorũ hominum, nomen ipsius blasphemantiũ eiaculata, atque contorta, ostendunt reuera illam non solum pientissimam misericordiæ esse Matrem, in qua Sempiterna illa Misericordia nouem mensibus conquieuit, verum etiam æternæ iustitiæ, Iudicisque illius, qui iudicaturus est sæculum per ignem, iustissimam esse Parentem, quæ impios Diuini Numinis, suique contemptores iustissimâ damnationis sententiâ, velut fulmineis telis ictos in inferas terræ partes, æuiternis ibidem pœnis mulctandos, ad Dominium quod in cælo, terrâ, Infernoque possidet, demonstrandum, deturbat.

Lutheri impie in B. V. blasphemiæ.

B. V. Thronus Christi de quo procedebant fulgura ac tonitrua in caput suorũ inimicorum.

159. Non minus in inferno Dominiũ Virginea hæc Hecate nostra ostendit, cum inde animas sibi deuotas, suis apud filium precibus, patrocinijsque ad agendam pro peccatis pænitentiam in vitam reuocat, inque Paradisi gloriam ad Dei clarè contemplandam faciem reducit. Quare Sancti Patres inter reliqua ad vitam æternam prædestinationis signa, illud certissimum esse pronunciant, vt alibi dictum sępius, peculiari pietatis, ac deuotionis affectu erga Dei Matrem affici, eamque filiali quodam amore complecti: *Verè enim*, inquit illa Prou. 8. *Qui me inuenerit, inueniet vitam, & hauriet salutem à Domino.* Contra verò: *Qui in me peccauerit lædet animam suam; omnes qui oderunt me diligunt mortem, vt clarè ex Superioribus exemplis perspeximus.* Vnde Pelbartus summam erga Deiparam fiduciam habere vult peccatorem, quantumuis sceleratissimum, Orcique portis vicinissimum li. 12. stell. Part. 2. art. 1. resoluitque rationes quæ hominem moribundum in desperationem possent adducere. *Nimirum tu homo peccator*, inquit ille, *posses dicere; Timeo quia in multis offendi DEUM. Sed audi quid scriptura dicat, & cognosce quia B. Maria potentissimè reconciliat deuotos suos, ad se conuersos.* Ipsa enim in hora illa mortis formidabili; *Loquetur pacem in plebem suam, & super Sanctos suos, id est, deuotos famulos suos; & in eos, qui conuertuntur ad cor, per pænitentiam scilicet.* Rursus posses dicere ò peccator; timeo ne in morte ob Dæmonum deceptiones peream. Sed audi quid Sap. 10. de Maria dicat Salomon. *In fraude circumuenientium, Dæmonum scilicet, adfuit illi, & custodiuit eum ab inimicis, & à seductoribus tutauit illum, & dedit illi claritatem æternam.* De-

B. V. peccatores ab Orci faucibus in vitã reducit, vt pœnitentiã agant.

Rationes quæ hominẽ in morte in desperationẽ adducere possent resoluuntur.

B. V. in hora mortis loquitur pacẽ in corde nostro.

B. V. in fraude Dæmonũ nos circumuenientium mortis tẽpore nobis adest.

Demum posses dicere, te mortem timere, quia malus es, quotidie peccas, prauâ peccandi consuetudine astringeris, ecqui, inquiens, damnationem euadere potero? Sed perpende quod suadet Spiritus Sanctus Eccli. 6. *In omni animo tuo accede ad illam, Mariam videlicet, colendam; & omni virtute tua conserua vias eius. In nouissimis enim inuenies requiem in ea. Decor enim vitæ est in illa, & vincula illius, ea videlicet, quibus in Marianis sodalicijs ad eam colendam nos certa oblationis* formulâ obstringigimus; *alligatura salutaris*, idest, medicina salutiferæ pœnitentiæ, quam B. Maria suis deuotis infundit, saltem tempore mortis ne in peccatis desperent.

Ad B.V. in hora mortis omni animo ac fiducia accedendum.

160. In eandem spem erga Virginem habendam peccatorem de salute desperantem adducit iam memoratus Pater, quod Deipara maris sit Stella. Vnde nobis in illo puncto terribili salutanda est; *Aue maris Stella, &c.* Quemadmodum enim in mari magno, ac spatioso positi per stellam ad portum optatum diriguntur, ita per Mariam omnes homines in mari huius sæculi nauigantes, ac fluctuantes ad optatum portum æternę patriæ deducuntur. Hinc Bern. serm. 2. super Missus: *O' qui te intelligis in huius sæculi profluuio, inter procellas, & tempestates fluctuare, ne auertas oculos à fulgore huius syderis, si non vis obrui procellis. Si insurgant venti tentationum, si incurras scopulos tribulationum, respice stellam, voca Mariam.* Si criminum immanitate turbatus, iudicij terrore concussus barathro incipias absorberi, & desperationis abysso, respice Mariam. Vide ibidem plura. Denique, vt alias rationes omittam, quæ alibi fusè satis explicatæ sunt idem ad spem in peccatoribus desperatis corroborandam erga Virginem, illam affert, *quod Mater sit misericordiæ, Mater salutis æternæ. Vnde S. Anselmus: O' felix Maria, inquit, sicut omnis peccator à te auersus, & à te despectus necesse est vt intereat; ita omnis peccator ad te conuersus, & à te respectus impossibile est vt pereat.*

B.V. in hora mortis dum tentamur adest nobis tanquã maris stella luce sua nos illuminans.

Impossibile est vt peccator à B.V. respectus, intereat.

161. Ostendit Virgo clementissima pietatem hanc in Iudicem quendam Romanum nomine Stephanum de quo idem Pelbart. libro 9. Stell. Part. 2. art. 1. Hic licet Deiparæ Virginis cultui ac S. Proiecti esset addictissimus, se tamen muneribus obcæcari permittebat, iustitiamque plus offerenti venditabat quodammodo, bona quoque Ecclesiastica sacrilegè sibi vsurpabat, ac inter reliqua domos omnino tres ad Templũ S. Laurentij, hortum vnum S. Agnetis subripuerat. Tandem ex hac vita, absque peccatorum iam commissorum detestatione euocatur, ante districti Iudicis tribunal sistitur. apprehensum brachio S. Laurentius, indignatione iustissimâ plenus, adeò durè strinxit, vt liuor, & adustio quædam in eius brachio appareret. S. Agnes verò ipsum quoque, auaritiamque eius detestata, ab eo auertit faciem. Tum æternus Iudex ob tot scelera iratus, auditis grauissimis Tartareorum aduersariorum accusationibus, huiusmodi tulisse fertur sententiam. *Quia aliena rapuit, & iustitiam, munera accipiendo, vendidit, in locum Iudæ proditoris deturbetur.* Verùm mox ante filium cum S. Proiecto misericordiæ Mater miserrimam sortem Stephani miserata, prosternitur, rogatque vt sui clientuli misereatur, animamque ad corpus reuocet, quo pœnitentiam pro peccatis iam perpetratis agere valeat. Exauditur mox à filio, pro sua reuerentiâ Mater, simulque anima, è faucibus orci, Satanæque vnguibus erepta, rursus vnitur corpori, eique dierum triginta pœnitentia iniungitur. Accipit insuper in mandatis à Deipara, vt quotidie Psalm. 118. *Beati immaculati in via* recitet. Itaque ad vitam reuersus peccatisque per confessionem expiatis, bonisque Ecclesiarum iniustè subreptis, vti par erat, restitutis, rursus fęliciter, opitulante Virgine, corpore solutus ad æuiternam fælicitatem commigrauit.

Stephanus Iudex Romanus iniquus deuotus tamen B.V. à portis Orci liberatur per intercessionem B.V.

B.V. pro anima Iudicis apud supremum Iudicẽ intercedit, vt ad corpus reuertatur.

162. Eandem pietatem misericordiæ Mater erga quendam alium varijs sceleribus contaminatum, de quo Auctor Anonymus de Coronis B.V. Hic cum cultui, ac venerationi Deiparæ esset plurimum addictus, eamque quotidie, maximè vbi in triuijs eius Iconem conspicabatur, Angelicâ Salutatione veneraretur, Virgo se beneuolentiâ vinci non est passa: Cum enim breui illum, ex hac vita migraturum pręuideret, voce cælitus demissâ, monet vt confiteatur, cum ille negligeret, rursus eadem vox die sequenti ingeminatur. Paruit ille, eademque die, cum in ciuitate tripudium quoddam, festâ bombardarum displosione celebraretur, globo ictus à portis inferni, pietate Dei Genitricis clementissimę eripitur æuiternęque beatitatis compos, ea quasi manu ducente efficitur. En vt thronus hic Virgineus animatusque nõ modo fulgura, ac tonitrua, verum etiam salutares voces, quibus peccatores ad pœnitentiam agendam admonentur, emittit, eosdemque ab ipsis infernalis Bara-

Colens B.V. Imagines in triuiis, ab eadem monetur vt cõfiteatur iam morti vicinus.

B.V. Thronus animatus emittens voces salutares ad pœnitentiam excitantes.

thri faucibus, quibus paratis ita exigentibus quodammodo erant absorpti, pro ingenita sibi benignitate liberat.

163. Quare tot tantorumque beneficiorum, quæ à Deipara in dies singulos humano generi communicantur, Sanctus Bonauentura memor, mortales omnes ad cultum, amoremque Virginis, ad instar cuiuspiam totum orbem, Seno alarum remigio peruolantis Seraphini, inuitabat. Psalm. 99. *Iubilate*, inquiens, *Dominæ nostræ homines vniuersæ terræ, seruite illi in lætitia, & iucundate. In toto animo vestro accedite ad illam, & in omni virtute vestra obseruate vias eius. Inuestigate illam, & manifestabitur vobis, estote mundi corde, & apprehendetis eam. Quibus auxilium fueris à Domina erit illis refrigerium pacis, & à quibus auerteris vultum tuum, non erit eis spes ad salutem. Recordare nostri Domina, & non apprehendent nos mala, succurre nobis in fine, & inueniemus vitam æternam.* Et Psalm. 109. sibi eandem in horâ mortis esse propitiam, sua illi deferens obsequia, ita amanter canebat: *Laudabo nomen tuum, & gloriam tuam, & præstabis refrigerium animæ meæ. Zelatus sum amorem tuum in te bonorem, ideo desydero certam vitam ante Iudicem saluberrimum. Adiectus sum gratia, & bonitate tua, vt ne frauder à spe, & confidentia bona; Ea parte animam meam non suscipiens, & in carne illæsa me conspicere meum Salvatorem.* Psal. denique 101. agnoscens potentissimum Virginis velut Hecates in infernum eiusque incolas dominium, postulansque in illo formidabili mortis articulo protectionem, ita illi modulatur: *Domina exaudi orationem meam, & clamor meus ad te veniat. Non auertas faciem aspectum tuum à me, neque abomineris me, propter immunditiam meam. Non derelinquas me in cogitatu, & consilio inimicorum meorum, & ne sinas me cadere in exprobrationem illorum pessimam. Qui confidunt in te non timebunt colubrum tortuosum, & qui exaltant te præconiis eundem manus Acherontis. Per Virginalem conceptum tuum da mibi in te confidentiam bonam, & per admirabilem partum tuum lætifica*

A quibus B. V. auertit vultum suum non erit eis spes ad salutem.

S. Bonauenturæ fiducia in B. V. in hora mortis.

Qui confidunt in B. V. non timebunt Colubrum tortuosum, & qui illam exaltant præconiis euadunt manus Acherontis.

164. Ex quibus omnibus Seraphici Doctoris piissimis sententiis colliginus amplissimum non modo Dominium Deiparæ in Infernum, Dæmonesque acerbissimos humani generis hostes, ibidem detentos, verumetiam Diuinam quandam potestatem in cælis, dum orat vt se faciat inspicere faciem Saluatoris, dum postulat per admirabilem illum suum partum, IESVM nimirum benedictum ventris sui fructum animam suam lætificari. Nouerat enim illam esse non modo cælorum fenestram ac Ianuam, verum etiam Portas omnes 12. cælestis Ierusalem ex margaritis preciosissimis confectas, cum illa vna sit margarita cælestis, cunctis mundi opibus anteferenda. Nec immerito Virgo Portas illas omnes 12. ad quatuor orbis partes, Orientem ac Occidentem, Meridiem ac Septentrionem obuersas, repræsentat. *Illa siquidem nihil magis in votis habet, exemplo filii, quam vt omnes totius mundi homines, in quacunque tandem orbis parte degant, salui fiant, & ad agnitionem veritatis perueniant.* Vtque desiderium hoc ipsius tanto efficacius esse nobis persuadeamus, non vnam tantum portam, ad vnam orbis partem, verum tres omnino reseratas nobis ostendit, vt certo nobis persuadeamus eam omnibus quantocyus ad æternam Beatitatem anhelantibus, ac quasi irruentibus absque vlla remorâ, ad intromittendum esse expeditam, quo tanto citius deuotos sibi clientulos ad beatissimam Diuinæ illius Maiestatis contemplandam faciem introducat.

B. V. vnica Margarita cunctis mundi opibus anteferenda.

165. Hæc enim est nobilissima illa post DEVM inter puras creaturas, Creatura, quæ semper & ipsa vultui Dei contemplando maiori præ cæteris mentis claritate assistit; & alios ad eandē beatissimam gloriosissimamque faciem intuendum absque vlla inuidiâ, vt tanti boni, quo ipsa perfruitur participes efficiantur, summâ animi sui gestientis lætitiâ introducit. Vnde ab Hebræis Mitraton, idest Princeps facierum appellata est, vti alibi fusius declarauimus. Principem facierum homines ad Patris, filii, ac Spiritus faciem contemplandam introducentem agnouisse visus est Deiparam Euthymius Zagabonus, dum illam ita deprecatus est: *Supplicamus ò Virgo, vt dum hic quidem manemus, nos protegas, rursus autem cum excedemus, in ædibus semper viuentibus, & luminosis habitemus, obsecramus.* Principem facierum Sanctissimæ Trinitatis contemplandarum agnouisse visus est Virginem S. Ignatius Martyr gloriosissimus cum dixit: *Impossibile est aliquem saluari peccatorem, nisi per tuum ò Virgo auxilium, & fauorem, quia quos non saluat Dei iustitia, saluat sua intercessione Mariæ misericordia infinita.* Hæc enim est perpetua B. Virginis vox apud filium Iudicem, vt ait Hildebertus Epist. 25. *Clementiæ est aliquid vltrici detrahere sententiæ: nam quisquis nihil reatus impunitum relinquit, delinquit; culpa est totam prosequi culpam.*

B. V. Mitratō vultui Dei assistens, & alios ad eundem contemplandum introducens.

B. V. cur Princeps facierū appellata.

Impossibile est aliquem saluari peccatorem nisi per B. V. fauorem, & auxilium.

B. V. vox ante tribunal supremi Iudicis.

166. At-

In Luna latã quandam Regionem esse aliqui censuerunt, & ab hominibus habitatam.

166. Atque hæc de Lunæ nostræ Virgineæ in cælis, terris, Inferisque Dominio, potentiaque dixisse sufficiat. Restat modò vt opinionem illam Anaxagoræ Philosophi, qua censuit vt scribit Natalis Comes lib. 7. Mythol. cap. 1. & alij in Luna latam quandam regionem esse, è qua Leo Nemæus ceciderit, discutiamus. Idem censuisse visus est Xenophanes, apud Ciceronem libr. 4. Academicarum QQ. arbitratus Lunam, terram esse multarum Vrbium ac montium, hominumque habitationem. Plutarchus lib. 2. de Placitis Philosophorum c. 30. eandem opinionem attribuit Pythagoreis: *Pythagorei aiunt Lunam terrestrem videri*, inquit ille, *quia sicut, & nostra terra circumhabitatur à maioribus quidem, & pulchrioribus animantibus, quinquies decies nostrorum quantitatem continentibus, neque vllum excrementum deijcientibus; tanta item diei longitudine.* Idem Plutarchus Tractatu de facie in orbe Lunæ, de Lunę incolis atque habitatoribus prolixè disserens, inter cætera hæc attexit: *Ego istos, qui in Luna incolunt, multo magis mirari existimo, cum terram intuentur, tanquam fæcem, & cænum Vniuersi, per tot humores, nubes, nebulasque apparentem, locumque obscurum, humilem, immobilem, posse eam animalia producere, & nutrire motu, respiratione, & calore prædita.* Sic ille.

B.V. Luna mystica est tuta ac salutaris hominibus habitatio.

167. Quæ sane omnia de aspectabili hoc Lunæ Planeta pronunciata tam antiquis, quam recentioribus Philosophis sunt omninò Paradoxa, imo etiam fabulosa. At verò si à nobis de Luna nostra Mystica, Virgineaque intelligantur, proportione quadam, verissima esse videntur. Ipsa enim est tutissima quedam hominum cælestium, à contagione terrenarum sordium remotissima, atque altissima habitatio, ipsa Vrbs refugij nostri, ac ciuitas non supra montem posita, verum supra omnia humana, terrenaque exaltata, ad quam nullæ humanæ pertingunt miseriæ, nulli eius pacẽ perturbant hostium impetus, nullæ carnalium voluptatum eam maculant illecebræ. *Sed super omne, quod mortale, caducumque est, dominans, omne quod fluxum, vanumque in hoc nostro orbe est, sub pedibus habet, prærerit, ac conculcat.* Hoc nimirum est illud, quod illi per Isaiam c. 58. 14. promittebatur: *Tunc delectaberis super Domino, & sustollam te super altitudines terræ.*

B.V. est Vrbs refugii nostri. est Ciuitas supra omnia humana ac terrena exaltata.

168. Porrò vt hæc in Virginea hac Luna nos delectet habitatio, videnda eius nobilitas, præstantia, atque amplitudo, Quam vt melius perspiciamus timemur ipsius quoad eius fieri oportet virtutum eminentiam, exemplo Dauidis, qui iucundissimam, lætissimámque hanc hominum animatam habitationem descripturus, antequam diceret, apostrophe facta ad Virginem: *Sicut lætantium omniũ nostrum Habitatio est in te*; præmisit tanquã sequentium eius laudum Proœmium: *Fundamenta eius in montibus Sanctis. Montes hosce ego esse censuerim Sãctos viros, omni Sanctitate conspicuos, quotquot ab exordio mundi extitere, Angelicas item Hierarchias ac præsertim Seraphicam, omnium reliquarum, ob charitatis perfectionem, eminentissimam, quæ cæteras omnes, velut Olympus montes reliquos, imo, & nubes transcendit, & quodammodo caput inter, & super nubila condit. Super verticẽ igitur montium tam Angelicæ quam humanæ Sanctitatis, Virginea hæc habitatio nostra fundata est, quia vbi perfectionis, Sanctimoniæque culmen tam Angeli, quam Sancti attigisse visi sunt, ibique conquieuerunt, inibi Spiritus Sanctus Sanctissimi huius Diuinæ Maiestatis, filiorumque hominum domicilij solidissima iecit fundamenta.* De hac Virginalis domus Domini sublimitate præclarè vaticinatus est Isaias cap. 2. *Erit in nouissimis diebus præparatus Mons domus Domini super verticem montium, & eleuabitur super colles, & fluent ad eam omnes gentes.* Quæ verba solita mẽtis indagine, ac sagacitate perscrutãs S. Gregorius Papa in libr. 1. Reg. c. 1. *Mons*, inquit, *in vertice montium fuit Beatissima Virgo Maria, quæ omnem electæ creaturæ altitudinem, electionis suæ dignitate transcendit. An non Mons sublimis Maria, quæ vt Conceptionẽ æterni Verbi pertingeret, meritorum verticem super omnes Angelorum choros, vsque ad solium Deitatis erexit?*

B.V. est lætantium habitatio.

Mons in vertice montiũ est B.V.

169. Verùm non hic Virgineæ huius Habitationis stitit sublimitas, altius longè sese erexit. Bernardinus enim Bustius Part 3. Mar. serm. 6. de Montibus illis Sanctis, in quibus posita sunt domicilij huius fundamenta, sic loquitur; *Per Montes sanctos altitudo Trinitatis intelligitur. Ipsa enim fundata est super altitudinem potentiæ Patris, qui eam in bono consummauit; super altitudinem Sapientiæ Filij, qui eam omni Sapientia illustrauit; super altitudinem Spiritus Sancti, quia eam in gratia stabiliuit.* Atque ita Virginea hæc habitatio innixa est fundamentis sanctis, fundamentis Angelicis, imò Diuinis; Virgo nimirum est Ciuitas illa Cælestis Ierusalem fundata super lapides preciosissimus, iaspides, Sapphyros, Chalcedonios, smaragdos, Sardonyches, Sardios, Chrysolithos berillos,

B.V. fundata super altitudinem potẽtiæ Patris. supra sapiẽtiam filii, super bonitatẽ Spiritus s. qui eam in bono, & gratia stabiliuit.

los, topaclos, chrysoprasos, hyacinthos, atque amethistos; Structura verò muri eius omni lapide precioso ornata est; portæ verò 12. totidem pulcherrimis margaritis confectæ Apoc. 21. *Quæ omnia mirificam Diuinissimæ huiusce Habitationis indicant puritatem, splendorem, decus, ornamentum.*

170. Et verò decebat tantis, tamque eximijs domicilium supremæ illius omnium dominantis Maiestatis ornamentis decorari, atque in tantam eminentiam extolli. Sane Sinarum Rex, vt scribit Iaricus Tom. 2. Thesauri rerum Indicarum, Regum omnium totius orbis facile potentissimus, cuius opes ac prouẽtus annui maiores sunt, quam omnium Regum Europæ, imo, & Africæ fortassis simul vnitæ, vt testanturij, qui rationes vectigalium illius Monarchæ, quæ per omnia Regna ipse solus indicere atque exigere potest, inspexere. *Rex iste Sinarũ*, inquam, *habet splendidissimum sumptuosissimumque palatium, vt omnibus, qui illud videre summæ sit admirationi. Feruntur enim in Regia Paguinensi quatuor videri atria, splendorem auree illius Cyri Regię longè excedentia; quorum primum parietes habet, ac pauimentum æreis lamellis, eleganti ferarum arborumque picturâ insculptis conuestitum; alterum purissimo, elaboratissimoque argento constratum; Tertium cæteris quidem formâ exteriori persimile, sed circumsecus, & in laquearibus, auri encaustici crustis exornatum: Quartum denique cæteris precellit Musiuo elaboratum opere, & ex materiâ preciosissima, gemmas varias, ingentis valoris in parietibus, ac pauimẽto, & velut vnam dumtaxat vbique gemmam conspicias.* Regiũ hic solium precij infiniti propemodum visitur, quod gemmis adeo collucet, vt sub noctem accensarum facum lumen æmulari videatur, itaut candelis minimè opus sit. Quod si pro vno homuncione, vilissimo terræ filio tam nobilis tam preciosa, sumptibus penè immensis, prodigalitate planè effusissimâ, Habitatio à filijs hominum construi potuit: quid quæso cẽsendum fecisse supremum illum totius huius Vniuersi Artificem, in domicilio, ac Throno pro vnico fillo suo, in quo sibi benè complacuit, ex ædificando, in quo quietem, nouem mensibus capturus, suasque cum filijs hominum delicias erat habiturus?

Regis Sinarũ Palatium nobilissimum ac preciosissimum.

Solium Regis quam admirabile ac preciosum.

171. Quis domicilij huius splẽdorem ac maiestatem, quis sumptus, planè immensos vel mente comprehendere, vel linguâ, calamoque poterit enarrare? Sane nullus. Hæc enim Habitatio est illa Sion, quam nullus mortalium, quantumuis ingeniosissimus, nullus Angelorum, quantumuis sit supremus, valet edicere vel describere: De hac .n. canebat Dauit Psal. *Nunquid Sion dicet homo? In hac igitur Regia splendidissimaque Habitatione supra humana, terrenaque omnia euectâ in ipsa Luna sphęra collocata quodammodo, cum ipsa sit Pulchra vt Luna, non modò Dei filius nouem mensibus, tanquam in animata quadam Lunâ habitauit, eandemque velut sempiternus iustitiæ Sol nouis splendoribus gratiarum omnium irradiauit, exornauit; verumetiam omnes adoptiui eius filij, qui eam peculiaribus prosequuntur obsequijs, velut in aula quadam Regia, velut Dei Ciuitate, velut denique in Luna non fabulosè, sed verissimè habitant. dum in illa, & Regales Spiritus delicias, ac planè singularia commoda, oblectationesque percipiunt, & mirificâ mentis securitate, à terrenarum rerum tumultibus, voluptatumque illecebris abstracti, supraque mundana omnia euecti summa animi sui lætitia perfruuntur.*

Habitatio Virginea à nulla creatura sufficiẽter describi potest.

In B. V. tanquam in animata Luna eius clientuli securi habitant.

172. Huius sanctissimæ Habitationis commoda, delicias, voluptates, ac gaudia expertus fuisse visus est Regius Psaltes, vti dixi, de ipsa à longè adhuc cogitando, cum cecinit: *Sicut lætantium omniũ nostrum habitatio est in te.* Addidit Ecclesia Spiritu S. edocta, interpretans, illum oculum habuisse ad Virginem; addidit inquam: *Sancta Dei Genitrix.* Vnde S. Ioãnes Damascenus Orat. 2. de Dormit. B. V. ait: *In ea lętantium omnium habitatio est; & omnis lætitiæ causa.* Audiamus hic Richardum à S. Laur. lib. 10. de laud. B. V. vbi postquam dixisset Deiparam esse Habitationem Christi, eiusque requiẽ; vtpotè cui dictum sit Zach. 2. *Lauda, & lętare filia Sion, quia ecce ego veniam, & inhabitabo in medio tui, ait Dominus.* Item Psal. 75. *In pace factus est locus eius, idest, in Maria pacifica, & habitatio eius in Sion*: mox paucis interiectis subtexuit: *Item Maria est habitatio omnium Iustorum, & Beatorum. Vnde dicit ei Propheta Psal. 86. Sicut lætantium omnium nostrum habitatio est in te ò Maria. Hinc Isidorus: Ipsa est enim habitatio lętantiũ, scilicet perseuerantium in ea, quod notat nomen habitationis. Et benedicit: lætantium, quia quicunque dolens ad illam pijssimam se præcordialiter ingerit, gaudiosæ spei non erit exors.* Sic ille.

In B. V. omnium lætantium est habitatio.

B. V. est habitatio omnium iustorum, & beatorum.

173. Idem libro 11. ait *Virginem esse habitationem fortèm ac munitam; & ob securitatem, lętitia plenissimam: De Beatissima Virgine,* inquit, *cantatur hic versus: sicut lętantium, &c. Quia in fortissima munitione habitant, homines securi, & lęti; in infirma verò ac*

B. V. habitatio fortis ac munita.

debi-

debili tristes, ac timidi. Item in magna, & opulenta multi; in parua, & egente paucissimi. Maria siquidem Refugium est, & spes omnium fidelium, quia fortissima est ac inexpugnabilis, & terribilis vt castrorum acies ordinata, Dęmonibus inimicis. Est etiam opulenta gratiarum, ac virtutum abundantia, quia gratia, & gloria plena est. Magna denique est amplitudine charitatis, quia omnes amplectitur. Vnde illi canit Ecclesia: Sub tuum presidium confugimus S. Dei Genitrix. Ipsa enim est Ciuitas munita, in cuius manu sunt sancti. Et ideo dicitur: Sicut lętantium, quia ex hac protectione ipsius, multa est lętitia eis, qui ad eam confugiunt. Ipsa enim est lętitia Israel. Miserrimi omnium sunt illi, qui ad hanc Vrbem in omni necessitate confugere nesciunt. De eis Eccli. 10. Labor stultorum operiet eos, quia nesciunt in Vrbē pergere, idest ad Mariam refugere fidei, & amoris pedibus. Sicut contra felicissimi censendi sunt illi, qui ad habitationem hanc fiducialiter confugiūt. Vnde quasi magnum Dei beneficium recenset Dauid Psal. 106. *Deduxit eos in viam rectam, vt irent in Ciuitatem Habitationis*. Sic ille.

M. Refugiū est, & spes omnium fidelium.

M. habitatio fortium, & inexpugnabilis.

174. Quâ porrò ratione Virginea hęc Luna suis Incolis lætitiam pariat, explicat B. Albertus Magnus Tract. super Missus: *Dicitur B.V.* inquiens, *habitatio plena hominibus lętantibus. Ipsa enim continet, saluat, & ambit intra se esse lętitię, & omnium hominum affectum trahit ad se, & omnium desiderium quietat in se. Vnde ipsa est lętantium quoddam speciale Regnum cęlorum*. Quod si cum S. Augustino legamus: Tanquam iucundatorum habitatio omnium in te; magis lætitiam hanc, quam Virgo suis incolis tribuit, perspiciemus: Omnium iucundatorum est in hac Ciuitate habitatio, inquit Augustinus, quia in peregrinatione ista conterimur. Habitatio nostra iucunditas sola; peribit labor, & gemitus, transeunt orationes, succedunt laudationes. Ibi ergo habitatio iucundatorum, non erit gemitus desiderantium, sed lætitiâ perfruentium. Ibi habitabimur, & habitabimus iuxta illud Psal. 83. *Beati, qui habitant in domo tua Domine. Verè beati, qui in hac Virginea Dei altissimi domo habitant in hac vita, quia in hac adhuc peregrinatione ęternę beatitatis cęlestis illius harmonię suauitatem prelibabunt.*

B.V. est lętātium quoddam speciale Regnum cęlorum.

175. Vnde S. Hieronymus legit ex Hebr. *Et cantabunt quasi in choris omnes fontes mei in te.* Quibus verbis ostenditur mirifica virtutum, gratiarumque omnium in Deipara harmonia, fontes enim gratiarum à Deo in illam tantâ cum abundātiâ transfusi, admirabilem ac dulcissimū planè in auribus Dei, omniumque in illius adiutorio habitantium concentum reddunt, perinde, atque si periti cantores in choros pulchro ordine distributi melodias dulcissimas modularentur. Quod si concentum, harmoniamque ex Pythagorę sententia Lunari huic Sphœræ concedamus, maiori lætitia, ac iucunditate sane Virgineam hanc Lunam incolentes perfundentur. Quare Rutilius Benzonius Episcop. Lauret. in Psal. 86. docet Beatos omnes in cælo, in adiutorio B.V. habitare, & in eius protectionę commorari, eosque omnes ipsius pulcherrimarum virtutum concentu, velut cælesti melodiâ recreari. Hinc illa gloriatur: *In Ierusalē potestas mea.* Sicut enim in militante potestatem habuit, sua vmbra mortales protegendi, eisdemque pietatis viscera exhibendi, ita & multo maiorem habet nunc in cælis; Vnde S. Bonauentura in spec. cap. 8. pientissimè illam alloquens: *Benedicta es à Domino filia*, inquit, *quæ priorem misericordiam, posteriori superasti*. Ruth 3. Additque: *Magna erga miseros fuit misericordia Mariæ adhuc exultantis mundo, sed multo maior est misericordia eius iam regnantis in cælo. Vnde pro splendore prioris misericordiæ fuit pulchra vt Luna; pro splendore posterioris misericordiæ est electa vt Sol. Nā quemadmodum Sol Lunam superat magnitudine splendoris: sic priorem Mariæ misericordiam superat magnitudo posterioris.*

Virtutum, & gratiarū concentus in B.V. iucundam reddunt in ipsa habitationem.

B.V. virtutū concentu Beati omnes in cælo recreantur.

B.V. ob misericordiam nobis exhibitam in terris dicitur Pulchra vt Luna.

176. Ex quo peruenusto Viri Sanctissimi Discursu colligimus non modo Lunæ huius Virgineæ fælicissimos incolas virtutum eius suauissimâ recreari, verumetiam, Luce eius fulgentissima irradiari. Quæ mentium nostrarum irradiatio tūc demum erit consummata cum Luna hęc Virginea, quam in eius adiutorio sperātes quodammodo incolimus, atque inhabitamus, Soli iustitiæ post hanc nostram peregrinam sese vniet, nosque illi repræsentabit, ab eoque nouos splendores nobiscum communicandos mutuabitur. O' fælices, ò terque quaterque beatos, qui sese in hac vita totos eius obsequijs addixerunt, manciparunt; hi sane tangentes terram perque eam ambulantes, perinde ab omni hostium aduersitatumque incursibus, tribulationum procellis, calamitatum tempestatibus sunt securi, atqui si in orbe Lunę suum domicilium defixissent. Ipsa enim benignis suæ gratiæ influentijs in animas eorum, quotidianis virtutum incrementis sensim illabitur, ipsa argenteâ suâ, purissimâque luce cordis puritatem eis assiduè instillat, ipsa mentis noctem, tenebrasque,

In B.V. velut Luna mysticā inhabitantes, quibus commodis perfruantur.

que, quibus protoplastorũ scelere, mortales omnes obuoluuntur irradiat. Ipsa cælesti suâ luce clientulos suos sub protectionis illius pallio degentes, velut luminoso vestimento, totos amicit, ac circumdat. Ipsa rore charismatum Spiritus Sancti, gratiarumque, quibus plenissima est, corda nostra aspergit, ariditatẽque, ac sterilitatem nostram fœcundat. Ipsa gratissimo virtutum suarum concentu, non modo mentes, animosque nostros exhilarat, verumetiam ita concinnat, vt harmoniam creatori suo, morum affectuumque omnium compositione reddant iucundissimam. Ipsa iubilo os nostrum replet, inque Dei suisque laudibus facit disertissimos.

Musarum chorus in hominum cætum à sũma Diuinitate immissus, ne terrenus mundus videretur incultior.

177. Quare iure meritissimo gloriosissimam Deiparam Musarum chorum illum, inter hominum cætus à superno Numine immissum appellare possumus. de quo sic Mercurius Trismegistus in Asclepio cap. 5. *Non immerito in hominum cætum Musarum chorus à summa Diuinitate demissus est, ne scilicet terrenus mundus videretur incultior, si modulorum dulcedine caruisset, sed potius vt modulatis hominum cantilenis cõcelebretur laudibus, qui solus omnia, vt Pater est omnium, atque ita cælestibus laudibus, nec in terris harmoniæ suauitas defuisset. Aliqui enim ipsique paucissimi, pura mente præditi sortiti sunt cæli suspiciendi curam venerabiliorem;* ad harmonicum nimirum illum cælorũ concentum percipiendum. Qui sane lõgè suauius resonat, in Deipara, vt potè, in qua Angelorum, sanctorumque omnium cæli incolarum virtutes, maiori longè, cum perfectione enitescunt, in eaque suauiorem longè reddunt cælis omnibus harmoniam. Vnde merito dicere possumus, non tam illam, ceu Musarum chorum, in hominum cætus immissam esse, quam homines in illam, velut in Musarum chorum, ac domicilium cõmigrasse, dum in iucundissimâ, ac tutissimâ eius protectione commorantes gaudijs, ac delicijs ineffabilibus perfruuntur. Ipsa demum ardorem cupiditatum nostrarum, quibus, velut fornax illa Babylonica æstuamus, extinguit, adeo, vt rorem hunc gelidissimum expertus Doctor Seraphicus Psalm. 89. illi iucundè cecinerit: *Domina refugium facta es nobis in cunctis necessitatibus nostris. Diffusio gratiæ producit in nobis operationes purissimas, & stillicidium dulcoris tui affectiones facit sanctissimas. Miserationum tuarum Domina recordabor, sacrificium laudis, & carmen lætitiæ psallam tibi. Qui honorant te, coronam perennem pro cinere obtinebunt, & pallium laudis pro Spiritu mœroris. Qui sperant in te amictu luminis induentur; gaudium perpetuamque lætitiam sortientur.*

B. V. cupiditatum ardorẽ quo mortales æstuant rore suæ gratiæ extinguit.

178. Eiusdem Virgineæ Lunæ tutelã, protectionemque ab humanis periculis omnibus, hostiumque insultibus, quam remotissimam idem Vir Sanctissimus iã expertus, miris delibutus gaudijs eidem Virgini concinebat, nosque ad illã confugiendum hortabatur; Psalm. 90. *Qui habitat in adiutorio Matris Dei, in protectione ipsius commorabitur. Incursus hostis non nocebit ei, sagitta volans non tanget eum. Quoniam liberabit de laqueo insidiantis, & sub pennis suis proteget eum. Clamate ad illam in periculis vestris, & flagellum nõ appropinquabit tabernaculo vestro. Fructus gratiæ inueniet qui sperauerit in illa; Porta Paradisi reserabitur ei.*

Qui habitat in adiutorio Matris Dei, in protectione ipsius cõmorabitur.

179. Idem ad Virgineam hanc protectionem obtinendam Psalm. 91. ad pangendas illi laudes omnes exhortatur: *Bonum est*, inquiens, *confiteri Virgini Mariæ, & psallere illi gloriam prosperitas est mentis. Annunciare merita eius lætificat intellectũ, & imitari opera eius exhilarat Angelos Dei. Qui acquirit gratiam eius, agnoscetur à ciuibus Paradisi, & qui habuerit characterem Nominis eius, annotabitur in libro vitæ. Exurge Domina, & indica causam nostram, & ab insurgentibus in nos libera nos. Ne retrahas à peccatore dexteram tuam, excipe gladio tuo iacula.*

Qui habuerit characterem Nominis B. V. annotabitur in libro vitæ.

180. Excepisse visa est in se Virgo gloriosissima iacula deuastantium hostium, & in se velut in Luna commorantes protexisse, quando exercitus Turcarum Christianis insultantes in fugam vertit, atque deleuit. Testis est Petrus Crusios Istriacus Heros inuictissimus Capitaneus Clissiensis, qui cum Turcis prœliũ, in planicie Dulmensi initurus sese B. V. Tersattensi ex animo cõmendauit, insignemque victoriam obtinuit. Qua obtenta, mox redditurus suæ Protectrici gratias, Tersattum venit, memorque gratitudinis in Templo eiusdem Virginis ibidem insignem capellam ad perpetuã tantæ victoriæ memoriam ædificauit, simulque scalam per totum illum satis arduum montem 118. gradibus constantem pro maiori peregrinorum commodo construxit.

P. Crusich contra Turcas pugnaturus voto facto B. V. Tersattensi victoriam obtinuit.

181. In adiutorio Matris Dei velut in Luna mystica habitare visus est magnanimus ille Miles Christianus dictus Milos Pariseuich, qui cũ Anno 1527. Turcæ Clissiam obsiderunt, & Turca quidam impijssimus simulque audacissimus Bauotta nominatus tanquam alter Goliat

Milos ad singulare certamen à Turca prouocatus eum obtruncat.

liat Christiano exercitui insultaret, nostrosque ad singulare certamen prouocaret, Milos B. Virg. Tersattensi voto facto se Cereũ cui⁹ ipse erat magnitudinis oblaturum, si ipsum superasset, in arenã spe plenus descendit, eoque obtruncato, Clissiam à Turcica obsidione, qua arctissimè premebatur liberauit, votumque Tersattum adueniens persoluit. Cereus hic in hodiernum vsque diem eodem loci visitur in Sanctuario, estque palmorum nouem vnciarum trium, vt scribit P. Franciscus Glauinich in sua Historia Tersattana.

Fælices Ciuitates, quæ in B.V. tanquã in cælã Lunæ suæ pietatis fundamenta ieceerunt.

182. Quapropter fælices fortunatæque omnino censendæ sunt iuremerito omnes Vrbes illæ, quæ in Virginea hac Luna pietatis suæ iecere fundamenta, stabiliri enim eas, confirmari, mirificèque ab omnipotenti hac Saluatoris Matre protegi, contra omnes hostium quorumcunque insultus, est necesse. Quocirca si in eius dilectione, tutelaque perseuerent, bonis omnibus, diuitijs, altissima pace, potentiâque ita confirmabuntur, vt reddantur hostibus omnibus inexpugnabiles. Vnde idẽ Virgineus Psaltes Ps. 86. fælicitatẽ hãc huiusmodi Vrbiũ Nomen Deiparæ inuocantium, deque eius protectione gloriantium agnoscens, ita Virgini modulatus est: *Fundamenta vitæ in anima iusti, perseuerare in charitate tua, ò Maria vsque in finem. Gratia tua releuat pauperem in aduersitate, & inuocatio Nominis tui immittit confidentiam bonam. Miserationibus tuis repletur Paradisus, & à terrore tuo hostis confunditur infernalis. Qui sperat in te inueniet thesauros pacis, & qui te non inuocat in hac vita, non perueniet ad Regnum Dei.* Concludit tandem breui oratiunculâ ab omnibus cætibus Virgini dicatis, inque eius pietate, deuotioneque fundatis merito vsurpandâ, si ab hostibus reddi velint inexpugnabiles, si çternam salutem consequi concupiscunt: *Fac Domina,* inquiens, *vt viuamus in gratia Spiritus Sancti, & perduc animas nostras ad Sanctum finem.*

Inuocatio Nominis B.V. immittit confidẽtiam bonam.

183. Expertæ sunt Vrbes variæ in pietate, ac deuotione erga Virginem, veluti in orbe Lunæ fundatæ ac radicatæ, præsidium, eiusque protectionem, perque illam diuturnâ pace, ac tranquillitate, rerum omnium affluentiâ, sunt perfruitæ. *Ipsa contra omnium inimicorum insidias, telorũque impetus illis Clypeus, Turris inexpugnabilis, murus adamãtinus extitit.* Experta est prçsidium hoc protectioneq; Virginis Constantinopolis, vti supra memorauimus in varijs Saracenorum insidijs, quæ vt ipsius Ciuitas fuit, estq; propria, à Magno Constantino, peculiari pietatis affectu ipsi consecrata, vt in hodiernum vsque diem Lunæ effigies in turrium verticibus erectæ passim contestatur, sic quoque peculiari semper eiusdem Virginis, quæ pulchra est vt Luna, protectione, dum cum Romana Ecclesia consentit, contra tot immanissimas barbarorum impetus, ac si in ipsa Luna fundata ac radicata esset, defensa est. Eluxit hæc Virginis protectio vel maximè, cum Thraces, Auares dicti, absente Imperatore Heraclio bellum in Perside gerente, Constantinopolim tam terrestribus, quam naualibus validissimis copijs Anno 625. obsederunt. *De qua obsidione Theophanes:* sic loquitur: *Decem sanè dies Auares Thraces Vrbem obsidentes, bellum terra marique gerentes, Domini virtute, pariter, & cooperatione, nec non & intemeratæ Dei Genitricis, & Virginis Mariæ intercessionibus superati sunt. amissis tãdem terra marique ingenti numero è suis, magno cum dedecore abscesserunt.* Cedrenus porrò Victoriam hanc à Constantinopolitanis de Thracibus relatam, ait factam præsentia Deiparæ, quæ barbarorum mentes, animosque, ita perturbauit, vt in mutuas cædes, vulneraque ruerent. *Tale enim quipiam,* inquit ille, *hostibus accidit: Viderunt barbari prima luce cum sol oriretur mulierem quandam illustrem Eunuchis comitatam. Porta Blanchernarum exeuntem:* (Blãchernis autem erat Templum Deiparæ celeberrimum, quo Constantinopolitani ad Deiparam confluere solebant:) *quam cum Heraclij opinarentur vxorẽ esse, & ad suum principem ob mariti absentiam ire, pacis petendæ causa, transitum ei concesserunt, sub sequentem ex vrbe hominum turbam ipsi adorturi. Vt verò fossæ ambitum egressam non ire ad Regem viderunt, insecuti sunt eam vsque ad locum, cui veteris saxi nomen est, vbi cùm fere eam essent assecuti, illa cum suis ex oculis, & conspectu eorum euanuit. Ipsi autem tumultu inter se concitato congressi ad vesperam vsque strages mutuo ediderunt. Manè insequentis diei Dux aduertens maiorem suorum partem intestina conflictu periisse, turpiter domum rediit statimque classis ab obsidione recessit. Quam domum reuertentem in Euxino mari aborta tempestas ita afflixit, vt perpauci ad suos redierint.* Ita Cedrenus.

Constantinopolis ab hostium incursionibus ope B.V. liberata.

Constantinopolis B.V. dicata vnde in Turribus Lunã gestat.

Præsentia B.V. Constantinopolis Thraces vicit.

184. Experta est Carnutensis Vrbs in Gallia prçsidium protectionemque Deiparæ, quæ ab illa singulari prorsus colitur pietate, vtpotè Templo illo ab antiquissimis Dauidis Virgini Pariturę consecrato, celeberrima. Hæc igitur cum à Rollone nobilissima Noricorum familia

Carnutum incursio B.V. ab hostium incursu i beratur.

lia oriundo formidabili exercitu esset obsessa, in Virginis deuotione fundata, nil eius impetum extimuit. Nam vt scribit Vincentius Belluac. lib.24. spec Hist. c.46. & ex eo S.Antoninus, Camisiam, B.V. siue Indusium, quod Rex Carolus Caluus Constantinopoli Carnutum attulerat, ad instar gloriosissimi vexilli in mœnibus, ac propugnaculis Ciuitatis contra hostium exercitum expanderũt. Risere nimirum hostes hoc nouum vexilli genus, & ignorantes bellatricis Aquilæ illius grandis magnarum alarum esse insignia, in illud certatim, irrito conatu tela iaculantes Dei Matris iram vindicem sunt experti. *Repentina enim percussi sunt cæcitate adeo, vt nec progredi, nec retrogredi valerent, atque ita ad instar cæcorum in meridiana luce titubantes, ingentem à Carnutẽsibus ciuibus extra Vrbem in illorum exercitum obcæcatum erumpentibus, stragem passi sunt, sicque hostium suorum cęde, Carnutenses Ciues*, vt loquitur Vincentius *se satiarunt.*

Hostes in Indusium B.V. ad instar vexilli expositum iaculãtes cæcitate percussi.

185. Quid de Lauretana atque Recinetensi Vrbe dicam? An non in hac Virginea Luna iecisse visæ sunt fundamenta, cum à Turcarum, barbarorumq; incursibus, præsidio Deiparæ non semel liberatæ sunt? Anno certè 1470. circiter, regnante Mahomete Imperatore, ex pugnata Hydrunto in Salentinis, vt scribit Tursellinus noster lib. 2. ca.8. Turcæ ad castrum portus Recinetensis cum classe delati populabundi Lauretum ad sacram illam Domum, *in qua Verbum caro factum est*, expilaudam, ciuitatemque vastandam iter intendebant. *Verum ad sacri illius Domicilij conspectum, tantus eos repente inuasit terror, vt è vestigio, summo cum dolore tanta præda frustrati referre pedem sint coacti, inter se, ingenti cum stupore, Deum loci illius protectorem esse memorantes.*

Lauretana, & Recinetẽsis Ciuitas ope B.V. aduersus Turcas defenditur.

186. Non ita multis post annis Imperante Selymo iam dicti Mahometis Nepote, copiosa Turcicorum Piratarum manus in idem Castrum Portus Recinetensis irrupit, quo potiti, circum circa cędibus, incendijs, rapinis, omnia deuastarunt. Iamque cum neminem suis conatibus obsistentem animaduerterent, inflammatis studijs Lauretum, inde Recinetum expugnare atque deprædari meditabantur. Verum solus sacratissimæ illius domus conspectus, adeo illos consternauit, ac vix non exanimauit, vt mox re infectâ, terrore pleni ad classem remearint, reipsâ experti Diuinissimum illud Incarnati Verbi, eiusque Matris Domicilium à cælestibus defendi ac propugnari. Selymus porrò meditati illius sceleris, sacrilegijque Auctor nefarius, non ita multo post, vltrice Deiparâ, miserrimè perijt, & cancri fœdissimo, atrocissimoque morbo membra eius depascente, ad instar Epiphanis Antiochi consumptus est. Relatum postea est, à captiuis, qui è classe Turcicâ elapsi, Lauretum voti Deiparæ persoluendi gratiâ aduenere, Archipiratas, in quorum ipsi erant potestate, sæpius ad thesauros illos sacræ ædis, instructâ classe, diripiendos auidissimè anhelasse. Sed mox Sanctissimo illo Reginę cælorum oculis sese obijciente domicilio, ab inceptis desistere fuisse coactos. Vnde oram illam maritimam Recinetensem legentes in conspectu sacræ Aedis nil hostile attentare ob Diuini Numinis, eiusque Matris ibi delitescentis omnipotentiam, ausi sunt.

Turcæ Solo Lauretanæ Domus aspectu in fugam aguntur.

187. Idem denique Tursellinus lib. 2. cap.20. aliud mirificum sanè Virgineæ protectionis in Lauretanam vrbem memorat exemplum. Scribit enim tempore Leonis X. Ducem Vrbinatem ex omniũ hominum pene colluuie habuisse cõflatum exercitum, quo Picenum agrum infestis armis inmanissimè vastabat. Incessit exercitum ingẽs cupido, Duce vehementer inuito, atq; inhibente, thesauros illos Virgini sacros diripiendi. *Præmittuntur igitur Lauretum exploratores, qui lætitia gestientes, quod omnia tutissima cernerent, à rapacissimorum luporũ grege è saltu proximo erumpente plerique deuorantur, cæteri in fugam versi monent socios, ne progrediantur in luporum sæuitiem, iustissimamq; Numinis vltionem experiri velint. Illi tamen vanum exploratorũ timorem deridentes iter institutum prędę inhiantes, prosequuntur.* Cũ ecce, sacra Aede sese obtutibus ipsorũ obijciente, tanto repente horrore perculsi sũt, vt lymphatis similes viderentur. Tandẽ Templi Religione salubriter consternati, sanctoque timore compuncti meditatum scelus tam impie detestati, versa in pietatem temeritate, atq; audaciâ, Lauretanum Templum venerabundi intrant, veniam tantę impietatis postulãt, cæli Reginam muneribus placant. Ipse Vrbinatum, totiusq; exercitus illius Dux, rei euentu, mirè lætus, mox semetipsum exarmat, et panopliam vniuersam in primo Augustissimæ illius domus aditu, in tanti miraculi memoriã sempiternam suspendit, simulq; religiosè Virgini vouet, se exercitum ex agro Piceno mox subducturum, quod & præstitit. *Quis obsecro hisce tam luculentis cõsideratis exemplis non videat Lauretanam vrbem; eiusq; augustissimum Templum in Virgine Dei-*

Ducis Vrbinatis exercitus Domum Lauretanam inuadere tẽtans à grege Luporum arcetur.

par

para, veluti in Luna, iecisse fundaměta, dũ toties vrbem illam tam insigniter à Dei Matre contra tot infestissimorum hostium impetus protectam fuisse intelligimus?

188. Nonne Leodiensem Vrbẽ, eiusque ciues in hac mystica Luna domicilium fixisse nobis persuadere possumus, dum in grauissimis periculis constitutis Dei magna Mater validũ aduersus Brabantiæ Ducem depugnantibus præsidiũ attulit? Nam vt scribit Raynaldus ad Annum Christi 1213. n. 15. visa est Deipara ante Leodiensium exercitum venerando in habitu cum S. Lamberto præcedere, quam cum illi vidissent ter ante initum prælium genu flexo eam deuotè deprecati sunt, vt in tanto discrimine sibi adesse dignaretur. *Quam reuerentiam in Virginem perperam interpretati aduersarij, dixere se ab ipsis præ timore adorari, eosque cachinnis explosere. Verum Diuina Mater eorum preces, adorationemque sibi factam irritam cadere non est passa, præsentissimum enim eius fauorem, Brabantiæ Duce, eiusque exercitu profligato experti sunt.*

B. V. fauet in prælio Leodiensibus.

B. V. Leodiẽsium exercitum cum S. Lamberto præit.

189. In eâdem Luna mystica potẽtissimi etiam Reges ab hostibus oppugnati firmum habitaculum posuisse visi sunt. Inter quos merito accẽsendus est S. Stephanus pientissimus in Virginẽ Hungarorum Rex, qui postquam ei, & semetipsum, vniuersumque Regnum in tutelam obtulisset, voto speciali consecrasset, ipsius Dominio omnia subiecisset, ac demum in primaria totius Regni sede, quę Alba Regalis nũcupatur, sumptibus plane Regijs, opere magnificentissimo Basilicam condidisset, eamq; opulentissimis muneribus exornasset, in varijs sui Regni necessitatibus patrociniũ ipsius, protectionemque experiri meruit, ac tunc præsertim cum Conradus Romanorum Imperator ingentibus coactis copijs Hungariam inuadere meditabatur. *Tunc enim Filiali plane amore, ac confidentia ad misericordiæ Matrem, tãquam ad tutissimum Asylũ, recurrit, eamque sic à Bonfinio allocutus fuisse memoratur: Si placet tibi Domina mundi tuæ partem hæreditatis ab inimicis deuastari, nouellamq; Christianismi plantationem dissipari, ne quæso sinas, illud diffidentię meæ imputari, sed potius dispositioni voluntatis suæ. Si quid cõmeruit culpa Pastoris, ipse luat, oues quæso insontes affligi ne patiaris.* Nec irritæ Dei Matris amatissimi Regis cecidere preces. Altero .n. die ad singulos Germanorũ Duces nũtius cum Imperatoris aduenit literis, quibus mox pedem referre, & à cæptis, desistere iubebantur. Hæc vbi Imperator intellexit agnouit totum id Dei cõsilio, ac volũtate, optimum Regem, ceu scuto protectionis suæ coronantis, accidisse. Vnde sanctissimus Rex tam præsentem Dominæ, ac patronæ suæ opẽ, protectionemque in se animaduertens, memor gratitudinis sese humi abiecit, amplissimas Reginæ misericordiæ tam benignè, & se, & Regnum suum defendenti grates persoluit, ac deinceps nũquam illud calentissimis precibus eidem commendare destitit.

S. Stephanus Rex se, & Regnum B. V. consecrat.

Oratio S. Stephani ad B. Virginem.

B. V. eum à Conradi Imperatoris inuasione liberat.

190. Pari pietate S. Ludouico Francorum Regi, ac Christianis in occupando Pelusio in Nili faucibus sito ad fuit eadem misericordiæ Regina. Nam scribit Ionuillius in Hist. S Ludou. P. 2. eo die quo in terrã exscensio facta est à nostris arreptitium hominem ad Templum B. V. de Tortosa miraculis celeberrimum fuisse adductum, & dum alij in preces effusi à B. V. contendebant vt Cacodęmonem à corpore illius pelleret, exclamasse: *Non est hic Virgo præsens; in Aegyptum se contulit, vt Gallorum Regi, & Christianis, qui hodie in terram exscendunt, aduersus gẽtiles, qui stant in equis ad prælium armis instructi, auxiliũ ferat.* Quamuis porro Dæmon rem in iocum detorserit, credendum tamen est B. V. suis apud Deum precibus singulari tunc ad frangẽdos hostes, pręsidio Christianis fuisse. Propulsatis enim, diuina ope hostibus, Rex Ludouicus, vbi cum Cruce signatis in litore castra locasset, Deus pro suis prælium in vrbe confecit. *Tantum enim terrorem infidelibus, per illam sine dubio, quæ terribilis est, vt castrorũ acies ordinata, iniecit, vt ex vrbe quantumuis munitissima, omnique commeatu instructissima profugerint, nobisque Pelusium occupandum reliquerint;* vt etiam scribit Raynaldus ad Annum Christi 1249. nu. 3.

B. V. S. Ludouico Regi Pelusium oppugnanti præsto fuit.

171. Quid de Diensi Arce Lusitanorũ in India sita dicam? Nonnè in Virginea hac Luna fundata esse videbatur, cum septimum iam mensem à Cambagæ Rege potentissimo ingenti exercitu 40. & amplius millium selectissimorum militum, omni armorum, & telorũ genere instructissimorum obsessa, atque acerrime æneis tormẽtis, alijsque bellicis machinis oppugnata, omnes eorum conatus, licet modo præsidio esset instructa risit, atque contempsit? *Tandem cum Ioannes Castrius Indiæ Prætor suppetias attulisset, cum tribus ferè armatorum millibus, ea ipsa die, qua in Arcẽ illam aduenit, eruptione generosissimẽ facta, tantam ferocissimorum, ac bellicosissimorum hostiũ aciem, optime rebus omnibus ad bellandum instructam aggredi ausus, non minus admirabilẽ, quam gloriosam, protegente, ac patrocinante,*

Arx Diensis in India protegente B. V. hostium insidias euadit.

Virgine bellatrice fortissima, victoriam reportauit; ex suis circiter 60. desideratis; quatuor verò millia hostium cum Duce exercitus Rumecane cęsa. 600. viui capti, in ijs principes aliquot in Lusitanorum potestatem venerunt, reliqui verò omnes fusi, profligatique sunt. Auctricem porrò huius Victoriæ extitisse cælorum Reginam potentissimam, in qua, veluti Luna, pietate suâ fundata Arx Diesis videbatur, testatur Maffeius, qui lib. 3. Hist. Indic. postquam totius huiusce rei gestæ seriem retulisset, addit: *Celebritatem huius victoriȩ auxere Diuina miracula, quod hostes ipsimet affirmarent, conserta iam pugna, maiores aliquot ballistas applicitum quater ignem, cælo minimè pluuio respuisse, & super ædiculam Arcis apparuisse Mulierem, cælesti lumine radiantem*: (vtpote Lunam æterni iustitiæ solis iubare repletam:) *cuius fulgor ita aspicientium oculos mentesque perstringeret, vt cæci propemodum, neque in ordine ire, neque in vnum conglobare se possent, ac tanto superiores numero, tamen immutata repente rerum omnium specie, vt in denos Lusitanos pugnaturi singuli viderentur, inde consternationem, & fugam exortam.*

Bellica tormenta hostium sereno cælo ignem respuunt.

192. Quid de Angolana sede ad oram Africæ sita dicam? nonnè in hac Luna Virginea hæc quoque fundamenta sua defixisse visa est? cum Angolæ Rex innumerabili militum multitudine bellũ bis intulit Lusitanis, in quo protegente Virgine, Christiani, numero pauci cõfertissimos barbarorum, validissimosq; dissiparunt, straueruntq; exercitus. Rẽ totam prout gesta est descripsit Beneius in Annuis Societatis Prouinciæ Lusitaniæ Anni 1587. *Bis*, inquit, *hoc anno commissũ est prælium, hostesque eiecti, ac repulsi. Quin etiã res accidit omnino mirabilis. Lusitani erant ferè ducenti, fœderatorum verò Aethiopum 10. millia sub signis habebant. Hæc tantula manus tota sexcenta aduersariorum millia fudit, fugauitque, & quod alioqui incredibile videatur incruenta prorsus victoria, cuius quidem auctor non immeritò creditur Virgo sanctissima, quam præcipuâ quadam Christiani Aethiopes obseruantia venerantur.*

Christiani Aethiopes præcipua obseruantia B. V. venerãtur.

Addit Prætorem Lusitanum effigiem sacrosanctam Deiparæ semper secum in expeditionibus circumferre fuisse solitum, quam flexo genu quotidie, præcatione adhibitâ, inspectante exercitu, venerabatur. Imago hæc per castra solenni pompâ maximaque religione cum toto exercitu fuisset circumducta, sub ipsius præsidij vmbra, duodecies centena millia Angolanorum Lusitani, exiguo suorum numero, omnibus retro sæculis inauditâ gloriosissimâque victoriâ profligarunt, ac triumpharunt. Quam illi victoriam iure merito adscripsere Deiparæ, cum enim Lusitanus quidam ad Regiam Vrbem delatus, quæsijsset ex illius tam ingentis immanisque exercitus Ductore, cũr illâ multitudine militum propè innumerabili, tam paruis Lusitanorũ copiolis cessisset, respõdisse fertur: *Handquaquam Lusitanorum arma metuebamus, quos vel vno Spiritu difflare potuissemus, sed Fœmina, admirabili specie clarissima effulgens in Luce, Seniorque eius Comes* (: S. Petrum Apostolorũ Principem fuisse crediderim:) *flammarum vibrans gladium, qui conspiciebatur ante Signa, Suspensis medio aeris vestigijs magnam incutiẽs spectantibus formidinem, alienatos terrore animos in fugam conuertit.*

Prætor Lusitanus Imaginem B. V. veneratur, eãq; per castra circũducit.

193. Quanta porro gloriosissimam Lusitani veneratione, pietateque prosequantur Deiparam idem Bencius in Annuis Societatis 1590. descripsit. Vbi inter reliqua memoratu dignissima hæc habet: *Lusitanorum in nostro Templo Ara est appellatione; Mariæ Virginis de Victoria. Huic Lusitani, quæ bello prosperè euenerunt, referunt accepta. Hic nuncupant vota ad bellum profecturi. Hinc descendunt expiati sacris mysterijs. Huc redeunt cum donis vota persoluentes. Quin & ipsammet Dei Matris Imaginem religiosè ferunt in castra. Adnotarunt dies omnes, qui sunt consecrati Virgini, fuisse lætos reportata aliqua Victoria. Itaque nunquam attentare prælium, nisi vno aliquo ex illis diebus constitutum habent, aliter fecisse, periculum existimare videntur. In statiuis ædificarunt temporarium sacellum simulacro Dei Genitricis asseruando, quod in discessu ne profanaretur ab Ethnicis excusserunt, Cruce tantum, ad loci memoriam relicta. Belli metu liberatus Regulus illius regionis, rupto fœdere, per scelus; ac fraudem locum profanat; Sed non tulit impune. morbo enim oppressus iacuit Annum integrum; cum de eius salute Medici, ac Venefici fere desperarent, agnouit pœnam peccati. Ergo ad Crucem quam Lusitani reliquerant, dono pallium mittit, vouetque se imbuendum Christiano ritu, si conualescat. Mira res, sed autor miraculi DEVS, eiusque Mater, vix famuli munus ad Crucem attulerunt, cum valetudo ægro restituta est. Igitur obligatus voto, confestim legatos destinat ad Prætorem, vt se, ac res suas iterum data venia in fidem recipiat, nec multo post adscriptus est à nostris in Christianorum cœtum.* Hæc Bencius. Quod porro Lusitanis Imago B. V. in castris gestata contulit, hoc eadem Imago in Vexillo Alphonsi IX. Aragonum Regis prȩlata aduersus Sarracenos operata est. *Nam Anno Christi 1212. Deiparæ fretus patrocinio pijssimus Rex illustrem victoriam reportauit, cæsis amplius centum millibus Sarraceno-*

Lusitanorũ erga Imaginem B. V. de victoria eximia pietas.

Lusitani Imaginem B. V. Religiosè ferunt in castra.

Regulus Ethnicus periculosè decũbens ad Crucem dona mittit, & fit Christianus.

cenorum, *de nostri vix 25. aut 30. militibus desideratis*. Raynaldus ad eundem Annum nu. 29.

Societas Iesu sua fundamenta in Luna mystica fixisse visa est, du hostium tā inuisibilium quam uisibilium eludit insidias.

194. Quid demum de minima hac Societate IESV dicam? Nonnè hæc velut Vrbs firmissima, licet toto terrarum orbe dispersa in hac Virginea Luna fundamenta sua iecisse visa est, cum tot tam inuisibilium, quam visibilium hostium Ethnicorum, hæreticorum, aliorumque prauorum Christianorũ incursibus appetita, inconcussa semper, atque inexpugnabilis, magnâ totius orbis admiratione perstitit; imo in dies, seipsâ fortior effecta, maiora tam personarum numero, quam virtute accepit incrementa, & veluti Vitis illa Dauidica extendit palmites suos vsque ad mare, & vsque ad flumen propagines suas, operuit mõtes vmbra eius, & arbusta eius Cedros Dei; Psalm. tandemque cum eam vix capere posset Europa penetrauit ad Antipodas vsque, nouumque orbem, & gentes immanitate, ferociaque barbaras, Indos, Aethiopas, Brasilios, Iapones, aliasque efferatas nationes peruagata, persecutionibus, varijsque aduersis casibus exagitata protectione Deiparæ omnibus calamitatibus superior euasit, & veluti in Luna habitās, rebus mortalibus eminentior ridet inconstantis Fortunæ impetus in altissimo Dei Matris sinu quodammodo collocata.

B.V. Societati Iesu est murus adamantinus, eiusque Turris ac propugnaculum.

Hæc illi Murus est adamantinus, hæc turris, & propugnacula argentea, adeo vt illi dicere Virgo hæc benignissima videatur: *Ego Murus, & Vbera mea sicut Turris* Cant. 8. *Dum enim illam suo patrocinio fidelissimo protegit, Murus illi aheneus, atque adamantinus est, dum eam pietatis suæ lacte, velut dilectissimam Filiam nutrit, ac pascit, pascendoque contra omnium inimicorum insidiantium impetus munit*, *Turris est*. Sicque Turribus hiscè fortissimis Nominis IESV, quo insignita est, ac Mariæ alijsque eorundem præsidijs circumuallata, securissima sub tantorum Nominum tutela degit. Hæc illi semper adest, vbi enim IESVS est, ibi quoque eius Matrem ob indiuiduam carnis communicationem, ac indiuiduam spiritus vnionem adesse necesse est.

B.V. in Soc Iesu beneficia.

195. Hæc illius ærumnas, miserias, laboresque pro animarum salute exantlatos, tanquam misericordiæ Mater blandè solatur. Hæc velut Luna argenteo puritatis candore illam tanquam preciosissimâ cyclade circumuestit. Hæc æterni iustitiæ solis luce, vtpote illi inseparabiliter vnita, eius mentem tam rerum Diuinarum, quam humanarũ scientiâ irradiat, vt pietate, ac religione, necnon liberalibus disciplinis totum orbẽ illustret. Hæc benignitatis suæ secretis influxibus innumeras virtutes, humilitatis, quâ humana omnia, velut vanissima Fortunæ ludibria, omnesque dignitates aspernatur; paupertatis item, Angelicæ castitatis, promptissimæ intellectus, & voluntatis obedientię, charitatis Dei, ac proximi progenerat; Hæc ardentissimum animarum zelum, patientiam in aduersis, mutuam illam inter eius membra vnionem, atque harmoniam, voluntatumque conspirationem, quæ verissima est Discipulatus Christi nota ac tessera, tum varia Spiritus Diuinissimi dona, ac charismata, plurima denique eaque insignia animi ornamenta, effusissimâ plane liberalitate communicet. *Vnde Societas hæc, tantorum Virginis beneficiorum memor, eius cultum honoremque, ac præsertim immaculatæ ipsius Conceptionis gloriam vbique, & concionibus, & scriptis libris, Parthenijsque sodalitijs, toto terrarum orbe excitatis, amplificare ac propagare, pro virili sua, animitus, medullitusque contendit, vt quodammodo ad hoc nata, & ficta, factaque esse videatur*.

Societas Iesu ficta factaque videtur ad Concept. B.V. eiusque laudem propagandam.

196. Quam ob causam, & ego minimi huiuscè in Virginea hac Luna fundati, ac stabiliti Sodalicij inutile membrum, agnoscens me ipsius munificentiâ tantum hoc, tamque eximium vocationis in Societatem IESV Filij eius munus assecutum, aliasque gratias, ac beneficia, licet vndequaque indignissimum, accepisse mihi conscius, modicum illud ingenioli, atque industriæ, quod ipsius pietate acquisiui, id totum impendere, ei dicare, ac consecrare sum conatus, vt ipsam dum in hac miseriarum valle, in nocte huius sæculi versor, patronam, clementissimamque protectricem, ac præsertim in illo terribilium omnium terribilissimo mortis instanti, supremoque Filij, nimium quantum tremendo illo Tribunali adstans Aduocatam benignissimam experiar.

Auctoris ad B.V. oratio, & huius secũdæ Partis Epilogus.

197. Quare ad te Luna Virginea, ego stultitiæ, vanitatis, ac inconstantiæ Luna, mecum Diuo Bernardo pedibus tuis, sũmâ quâ possum animi demissione prouoluo, rogoque atque obsecro te Mater misericordiæ, per ipsum syncerissimæ tuæ mentis affectum vt mihi apud Solem iustitiæ sis Mediatrix, deuotisque supplicationibus interpelles, quo in lumine tuo videam lumen, æuiternaque post hanc peregrinationem perfruar beatitate.

Ob-

Obtestor te per effusissima tuæ pietatis, ac misericordiæ viscera, quibus Dei filiũ portasti, eximiamque charitatem, quã, velut clarissimam lucem, illum, ad nos illuminandos in mũdum effudisti, per immaculatam illam, omnibus laudum encomijs, toto terrarum orbe æquè veteri, ac nouo, ab omnibus gentibus, omnibus creaturis, *quæ in cælo sunt, & super terram, & sub terra, & quæ sunt in mari, & quæ in ea*, Apoc.5.13. *ab omnibus*, inquam, *creaturis celebrari dignissimam, & à solis ortu vsque ad occasum omni hora, & in æternum laudabilem Conceptionem tuam*. Per dulcissimum illud tuum Nomen Maria, quod os Domini nominauit, quo pronunciato *cælum ridet*, vt Sapiens tuus ait Idiota in Contempl. B.V.c.5. *terra lætatur, Angeli cõgaudent, Dæmones contremiscunt, infernus cõturbatur*. Per *gaudia illa tua, quæ nouem mensibus Dei filio in vtero tuo purissimo, velut Horto Paradisiaco, veluti sinu Paterno, omnibus delicijs affluentissimo, commorante, acquiescente experta es*. Per *Virgineum partuum tuum, quo tot sæculorum myriadibus, cunctis gentibus tot suspirijs, gemitibusque desideratum Messiam, vnicam, verissimamque mundi salutem in lucem protulisti*. Per acerbissimos deniq; illos cruciatus filij tui, quos in Cruce pro nobis pertulit, & tu eosdem in tuo corde, velut speculo, doloris gladio transfixa, ac plusquam Martyr effecta repræsentasti, & mare quoddam amaritudinis, pœnarumq; illius omnium, quas passus est exhausisti; te inquam oro, atque obsecro, vt quemadmodum Societatem vniuersam sub amplissimo illo, candidissimoque tuæ pietatis, protectionisque pallio, in te, velut Luna fundatam, ac radicatam foues, ac tueris, ita quoque me vna cum illa, me in quam inutilem in ea seruum, aduersus omnes Cacodæmonum insidias protegere, ac firmum, stabilemq; in pietate erga te conseruare, accumulatis ope tua maioribus in dies virtutum ac præsertim tuæ humilitatis incrementis, non dedigneris. Tu, velut Luna Virginea, luce tuâ menti meæ affulgesce, & ignorantię, peccatorumq; meorum noctem, tenebrasq; irradia, tepiditatem meam, solis iustitiæ ardoribus, quibus, velut amictu, circumdata es, inflamma, meque in Diuino, tuoque obsequio charitate feruẽtem redde. Tu benignissimis tuis influẽtijs gratias, perfectionesque tuas, ac charismata diuinissima, quibus velut immẽsum quoddam speciosissimumque mare affluis, ac redundas, in animum meum quantum exigua ipsius fert capacitas, instilla. *Congessit in te Vniuersorum Opifex plena, quod aiũt manu, Diuinę suæ Naturę opes, ac perfectiones, omnipotentię, Sapientię, Bonitatis, misericordiæ, reliquorumque attributorum suorum quantum eos capere potest creatura, thesauros vniuersos, adeo vt facta sis*, vt loquitur S. Andreas Cretensis, *benè descripta primi Archetypi Imago, & speculum sine macula, Diuinę maiestatis, & Imago bonitatis illius*. Congessit in te omnium Angelicarum Hierarchiarum tanquam in earum Reginam omnes perfectiones ac decora. Ille te animatũ quoddam effecit cælũ, adeoque puritate, splẽdoreq; virtutum tuarum delectatus est, vt de Regalibus sedibus ad nos inuisendos adueniẽs, in Virgineo vtero tuo sibi domicilium delegerit, tibiq; omnium cælorum, stellarum, solis, Lunæ, reliquorumq; Planetarum pulchritudinem, perfectionemque communicauerit, teq; velut Mundum quendam cælestem, admirabili artificio fabricauerit, vti pro modulo meo explicare hac secunda Parte sum conatus. Restat iam vt tertiam Partem aggrediar, ostendamque te nouum quendam Mundum sublunarem esse, terræ, reliquarumque in ipsa contentarum creaturarum venustate, à supremo Artifice exornatum. *De hac igitur tua tam copiosa tamque ingenti gratiarum, perfectionumque tuarum plenitudine, cælestisque sapientię lumine nobiscum participa. Hic tu Virgo clemẽtissima: vti semper hactenus mihi tuarum laudũ præconia, pro posse meo elucidanti, rudique stylo cõscribenti: adsis, tanquam Luna, cæcamq; ignorantię meę noctem illumina. Imo adsis tanquam mundus cęlestis, tanquam Apocalyptica illa Mulier, omnibus cęlorum ornamentis decorata*. Adsis inquam ò Virgo, ò Signum magnum, ò miraculum in cælis obstupescendum: adsis mihi, velut mulier amicta sole, Luna calceata, coronaque duodecim stellarũ redimita, meque sapientiæ tuæ copiosis splendoribus irradia, vt mens mea terrâ caligine circumsepta, à te, quæ profundissimam diuinæ sapientiæ, vltra quam credi valeat, abyssum ita penetrasti, sicut loquitur Bernar. vt luci illi inaccessibili videaris immersa *à te*, inquam, *mens mea tetre ignorantię circumsepta caligine, potenter illuminata, ita tuas laudes meditetur, ita depręDicet, vt signum magnum, nouumque Miraculũ sis, & in terra, dum vilem homunciomem, ex terra, puluere, cineremque compactum, luteamque domum incolentem, adeo benignè syderis illis tuis oculis digneris aspicere, eiusque tenebras abstergere, & in numerum tuorum qualicumque Encomiastarum adscribere non dedigneris*.

B.V. sicut miraculum est in cælis sic sit, & in terris dum homuncionem vilem ita illuminat, vt eius laudes conscribere valeat.

198. Interea ò Virgo mea gloriosissima, ò lux ò stella, ò Luna, ò Sol, ò dulce decus, præsidiumque meum, quales tãto

pro

prò lumine tibi reddā grates, quod meæ caliginosæ menti hactenus, tam amanter in tota hac de tuis laudibus lucubratione, in qua sine Duce, te sola Duce procedendum mihi fuit, gratiâ tuâ, fauoreque affulseris, & in tam spatioso elogiorum tuorum pelago, veluti stella maris ad desideratum portum saluum, incolumemque perduxeris, quas, inquam, pro tantis, tamque innumeris beneficijs tibi fonti gratiarum omnium gratias rependam? Nescio ò Virgo, ò Domina mea amantissima

Qua celebrem mea vota Lyrâ, quas soluere grates
Sufficiam? Non si pariter mihi vertice læto
Nectat odoratus, & Smyrma, & Mantua lauros
Digna loquar. Stat. lib. 4. Syln. in Eucharistiaco Dormit. Sane me totum vndequaque circumspiciens, reperio nihil in me dignum, quod tuæ gloriosissimæ reponēdum, rependendumque esset Maiestati, nisi meipsum plane indignissimum, in anima, in corpore tibi offeram. Tuis igitur, Virgo benignissima, obsequijs, hodierna die, qua tantâ cum promptitudine, atq; hilaritate puella adhuc trimula, velut Virgula vigilans, siue Amygdalina ante reliquas omnes Virginum arbores, virtutum variarum flores, fructusque maturè producens, Te in tēplo Diuinæ Maiestati præsentasti, atque obtulisti, tuis, inquam, obsequijs animam meam, eiusq; facultates, memoriam, intellectum ac voluntatem omnem, cum reliquis sensitiuis potentijs omnibus consecro. Eisdē tuis obsequijs, castissimoque amori tuo, cor, visceraque cum reliquis corporis membris, ossibus, ac medullis clamantibus: *ò Domina quis similis tibi?* tibi do, dico, addico, ac dedico, mancipoque.

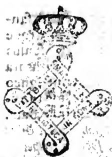
199. Octodecim quoque hosce mēses, quibus tu semper velut plena iubare gratiarum omnium Luna, mihi in hoc tam arduo, ac difficili opere tuo desudanti præluxisti, consecro. In primis quidem Incarnato Verbo, nouem mensibus in vtero tuo Virgineo iucundissimè quiescenti ac delicianti; deinde reliquos nouem tibi eiusdem Matri dilectissimę, tantâ cum charitate, eundem Dei filium hospitio excipienti lubens, volensque deuoueo. ò vtinam Virgo tuæ mentis ardores illos, quibus hodie accensa tam promptè, atque hilariter te vniuersorum Domino in eius domo, ipsi ad famulandum præsentasti, valeremus aliquo modo, vel à longè sequi, ac imitari, vt eisdem ardentissimis accensi studijs, labores nostros in posterum tibi reddamus gratiores. Hoc cum opis nostrę non sit, tibi nos totos, voluntatemque promptissimam offerimus ac dicamus, tibique in tuo Psalmista Seraphico quam maximo possumus cordis affectu modulantes Psal. 118. *Retribue seruo tuo Domina, viuifica me, & faciam voluntatem tuam. Incola ego sum in terra, nihil abscondas mihi de amore tuo. Concupiuit anima mea desiderare laudem tuam in omni tempore. Tu enim salus mea in Domino, quia me morti adiudicatum liberasti. Quid pro his retribuam tibi nisi me totum? Domina suscipe me. Tuus totus ego sum Domina, saluum me fac, quoniam desiderabiles mihi sunt laudes tuæ in tempore hoc peregrinationis meę.* Desiderabiles inquam, sunt mihi laudes tuæ ac dulces, super mel & fauum ori meo, sunt etiam nimium quantum amabiles, vt earum amore accensus, cupiam me totum quantus sum illis impendere, super impendere, ac consecrare.

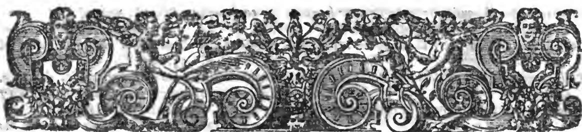
200. Huic igitur tuo tam pio, tam sancto ministerio me totum deuoueo, atque impendeo. Tuus odor ille vitæ sensus meos vitales, atque animales Spiritus ita excitet, vt odore tam suaui, velut igneo vigore vegetatus, me in opere hoc tuo elucubrando in dies fortiorem inueniam. *Plantata fuisti, ò Virgo pientissima, velut Oliua fructifera in Domo Domini, sperasti semper in misericordia illa Dei tui, qui Parenti tuo Dauid olim se faciem suam nobis ostensurum, & cum hominibus conuersaturum promiserat, sperasti, inquam, in hac Dei tui misericordia, nec spe tuâ frustrata es, te enim, viscera misericordiæ terrigenis exhibiturus, eosque benignè oriens ex alto, inuisurus, te inquam oliuam fructiferam, speciosam, oleoque misericordiæ vberem elegit, in qua habitaret, tibique totus intimè incorporaretur, quo copiosius misericordiæ, pietatisque oleum afflueret mortalibus.* Ideoque tibi Pater æternus Nomen suauissimum, post dilecti filij sui IESV, quod est super omne Nomē ad instar Olei, toto orbe terrarū effusū, tribuit eminentissimū, vt oleo misericordię tuæ affectus nostri impinguati, humana omnia fastidientes, cælestia diuinaque appeterent. Impingua igitur pietatis tuę oleo ariditatem meam, fac vt suaue hoc, ac leue laudum tuarum iugum, quod lubens, volensque vltro suscepi, à facie olei tui computrescat, Computrescet vtique si te, pace tua, ò Virgo pijssima dixerim, subiugalem mecum, gratiam tuam, fauoremque mihi aspirando præstiteris. Tunc nimirum pietatis tuæ oleum non modo laborem omnem leniet, verum etiam lucem in profundissimo hoc, spaciosissimoque elogiorum tuorum pelago nauiganti,

ganti, quemadmodum Vrinatoribus ima maris, abditaque scrutantibus, porriget. Interea cum tuo Seraphino Psalmista finem facio, quamquam amoris, laudisque tuæ mihi nullus terminus, nullus finis vnquam dum spirauero: O' *Domina igitur Illuminatio mea, & salus mea, sit splendor faciei tuę, & serenitas gratiæ tuæ refulgeat menti meæ. Exalta super humana omnia caput meum, & ego psallam, psalmum Nomini tuo decantabo. Ne auertas faciem tuam à me, quia speciem, & decorem tuum à iuuentute mea concupiui. Te amaui, semper, & exquisiui Regina cælorum, misericordiam, & gratiam tuam, ne subtrahas à seruo tuo. Confitebor tibi in nationibus, & Thronum gloriæ, Regnique tui vbique honorificabo, donec tandem me tua gratia, benignitateque in hac fragili, caducaque vita adiutum, ad immortalem illam nunquam terminandam, beatitatemque fælicissimam perducas, vbi Diuinam, tuamque faciem pulcherrimam contemplantes,* quę pars est quædam fælicitatis nostræ, votorum omnium complementum nacti, in Diuinis tuisque laudibus deprædicandis, æuiternum annabimus, perennabimus.

Amen.

F I N I S.

INDEX RERVM, QVÆ HAC SECVNDA PARTE MVNDI MARIANI CONTINENTVR.

Litera D, Diſcurſum; Litera N, Paragraphum denotat.

a Puer

Pater

INDEX.

C

Pater Camillus Constantius noster.

Vlys-

Chri-

Quarta

INDEX.

Hyso-

INDEX.

1. MARIA.

2. MARIAE in Adolescentiam pius Affectus.

3. MARIA est Altare.

Corona

INDEX.

Sicut

8. MARIAE Cella, vel Cubiculum commendandum.

9. MARIAE Charitas erga DEVM, & proximum.

10. MARIAE Conceptio.

dito-

29. MARIAE vtilis Dolorum Meditatio.

30. MARIA Misericordia.

Sicut

Cano-

38. MARIAE Oratio.

39. MARIA Ordo Seruitarum.

40. MARIA Pacifica inter Deum, & Homines.

41. MARIAE Partus.

42. MARIAE Patrocinium.

43. MARIAE Paupertas.

44. MARIAE Summa post Deum Perfectio.

45. MA-

54. MARIAE prudentia.

55. MARIAE pulchritudo.

Maria

INDEX.

59. MARIAE Seruitus quam vtilis.

60. MARIAE Sodalitia.

Con-

INDEX.

Christus

79. MARIA Angelos Respiciens.

80. MARIA Archangelos Respiciens.

81. MARIA Astream Respiciens.

82. MARIA Cherubinos Respiciens.

83. MARIA Coelum Respiciens.

Quænam

87. MARIA Diuinas Personas Respiciens.

88. MARIA Dominationes Respiciens.

Domina-

Maria

96. MARIA Mare Respiciens.

97. MARIA Mercurium Respiciens.

98. MARIA Mortem nostram Respiciens.

Maria

INDEX.

102. MARIA Potestates Angelicas Respiciens.

103. MARIA Principatus Respiciens.

104. MARIA Purgatorium Respiciens.

105. MA-

INDEX.

Cælum

Reli-

Bartho-

INDEX.

Societas Iesu.

Sol.

Spica Virginis.

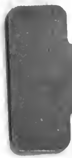
AA.5.

INDEX.

FINIS.

[illegible]

LEGATORIA A.
1970

